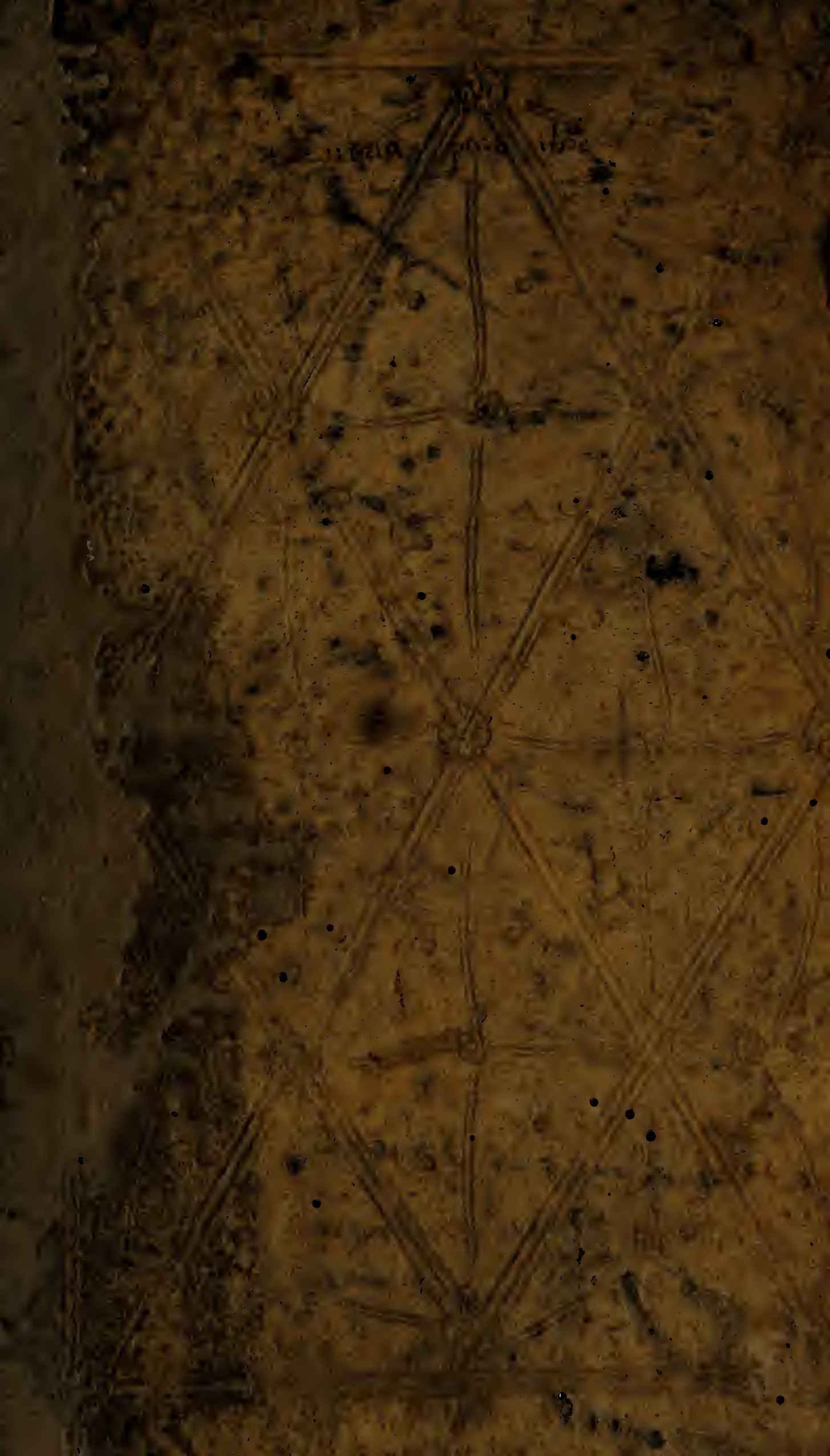

TREASURE ROOM

PROPERTY OF THE Shelf No.
Q.403.32

Public Library of the City of Boston

SIC UT PATRIBUS SIT DEUS NOBIS
BOSTONIA
CONDITA A.D.
1630.
CIVITATIS REGIMINE DONATA A.D. 1822.

From the Bates Fund.

Iste liber constat [illegible]

Thomas sup quarto Dent

Y.B. 1067 N

Martinus Fos. de Reicer
Bambergae 1828 Mart. 11.

47

Bates
Aug. 22. 1921
B
C

Sancti Thome de Aquino ordinis predicatorꝝ super quarto libro sententiarꝝ preclarum opus feliciter incipit.

Misit uerbum suum & sanauit eos & eripuit eos de interitionibus eorꝝ ꝛc. Ex

peccato primi hominis humanū genus duo incurrerat. s. mortē & infirmitatē: mortē ꝓpter separationē a vite principio: de quo i psal. dicit: Apud te est fons vite. & q̄ separat ab hoc principio ō necessitate moritꝝ: & hoc factū ē per primum hominē vñ dicit Ro. v. Per vnū hoiem peccatū in mūdū intrauit: & per peccatum mors. infirmitatem vero ꝓpter destitutionē gratie que ē hois sanitas: que petit Hiere. xiij. Sana me dñe & sanabor. & ideo in psal. dicit: Miserere mei dñe q̄m infirmus sū. Ad hoc aūt sufficiens remediū haberi non poterat nisi ex verbo dei quod ē fons sapiētie in excelsis: Eccle. j. & per ꝓñs vite: q̄ sapientia vitā tribuit possessoribus: Eccle. vij. vñ dicit Joh. v. Sicut pater suscitat mortuos & viuificat: sic filius quos vult viuificat. Ipsū etiā ē virtus dei quo oia portant: Heb. j. Portans oia verbo virtutis sue. & ideo ē efficax ad infirmitatē tollendam: vñ in psal. dicit: Uerbo dñi celi firmati sūt. & Sap. xvj. Neq; herba neq; malagma sanauit eos: sed sermo. t. d. qui sanat oia. Sed q̄ viuꝰ ē fmo dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti: vt dicit Hebre. v. necessariūz fuit ad hoc q̄ nobis medicina tā violenta ꝓficeret: q̄ ei carnis nostre infirmitas adiū geret: vt nobis magis congrueret: Hebreo. iij. Debuit p oia fratribus assimilari vt misericors fieret. & ꝓpter hoc verbū caro factū ē & habitauit i nobis: Joh. j. Sed q̄ hec medicina tāte ē efficacie vt oēs sanare possit: virtus aūt exibat de illo & sanabat oēs: vt dr̄ Luc. vj. ió ab hac vniuersali medicina & prima alie ꝑticulares medicine ꝓcedūt vniuersali medicine cōformes: q̄bus mediātibus virtus vniuersalis medicine ꝓficiat ad infirmos. Et hec sūt sacramēta in q̄b' sub tegumēto rerꝝ vⁱbiliūz diuina virtus secretius operat salutez: vt Aug'. dicit. Sic g̃ in verbis ꝓpositis tria tanguntur. s. ꝓfectio medicine: & sanatio ab infirmitate: & liberatio a morte. Cōfectio medicine tangit in hoc quod dicit: Misit verbū suū. quod q̄dē referendū est & ad verbi incarnationē: quod dicit comissū q̄ caro factū: Gal. iij. Misit deꝰ filiū suuz factū ex muliere. & ad sacramētorꝝ institutionē: i quib' accedit verbū ad elemētū & fit sacramētū: vt sic sit conformitas sacramēti ad verbū icarnatū. Sanctificat. n. creatura sensibilis p vbū dei & oꝛonē. j. Timo. iij. Sanatio autē ab infirmitate peccati & reliq̄arꝝ ei' tangit in hoc quod dicit: Et sanauit eos. que quidē sanatio p sacramenta fit: vñ ipsa sunt vnguenta sanitatis: q̄ christus quasi vnguentarius ꝓfecit: Eccle. xxxviij. vñ & in psal. dicit: Qui ꝓpiciat oīb' iniquitatib' tuis. quantū ad peccata. qui sanat oēs infirmitates tuas. quātū ad peccatorꝝ reliquias. Liberatio aūt a morte tangit in hoc quod dicit: Et eripuit eos de interitionib' eorū. & q̄ interitus in mortē violētā sonare videt: ideo cōgrue ad penalē mortē referri. potest: q̄ ratio pene ē vt ꝓtra voluntatē sit: sicut rō culpe vt sit volūtaria: & ió culpa ad infirmitatē reducit pena ad mortē: q̄ via ad penā ē culpa sic infirmitas ad mortē. Nō solū aūt sepatio aie a corꝓe mors dici potest: sed etiaz omēs ꝓsentis vite penalitates: & ideo pluraliter interitiones noiantur: sicut & ij. Cor. vj. In mortibus frequenter. A morte ergo corꝛuptionis nature eripiet verbū incarnatū p resurrectionē: q̄ in christo omēs viuificabunt ꝛc. j. Cor. xv. Esa. xxvj. Uiuent interfecti mei ꝛc. sed a mortibus penalitatū per gloriaz. tūc. n. absorpta erit mors per victoriā. j. Cor. xv. & de his in psal. dicit: Qui redimit de interitu vita tua. quantū ad primū. qui coꝛonat te in misericordia. quātū ad secūduz. Sic ergo ex verbis ꝓpositis tria possum' accipere circa hūc quartū libꝝ qui ꝓe manibus habet. s. materiā: q̄ i eo agit de sacramentis & de resurrectione & gloria resurgentiuz. Jtez cōtinuationē ad tertiū libz̄: q̄ i tertio agebat de missione verbi in carnez: in hoc autē libro de effectibus verbi incarnati: vt quartus respōdeat tertio: sicut secūdus primo. Jtē diuisionez istius libri: diuidit. n. in partes duas: in prima determinat de sacramētis: in secunda determinat de resurrectione & gloria resurgentium xliij. dis. ibi Postremo de cōditione resurrectiōis ꝛc. Jtē prima diuidit in duas: in prima determinat de sacramētis in generali: in secūda descēdit ad sacramēta noue legis. ij. dis. ibi Jā ad sacramēta noue legis ꝛc. Prima in duas: in prima dicit de quo ē intentio: in secunda ꝓsequit: ibi Sacramentū est sacre rei signū. Circa primum duo facit: primo ꝓponit materiā de qua agēdū est: secūdo ostēdit q̄d de ea primo dicendū sit: ibi De q̄ b' q̄ttuor ꝛc. Sacramētū ē ꝛc. Hic ōterminare

PUBLIC LIBRARY OF THE CITY OF BOSTON

incipit de sacramentis in cõi: ⁊ diuidit in partes duas: in prima determinat de sacramentis ꝟz se: in secunda de diuisione sacramẽti in suas partes: ibi Duo aũt sũt ⁊c. Prima in duas: in prima oñdit quid ẽ sacramẽtũ: in secũda necessitatẽ istitutionis sacrãmẽtoꝝ: ibi Triplici autẽ ex causa ⁊c. Prima in duas: in pᵃ venat genus sacramẽti: in 2ª differentias: ibi Signoꝝ vero ⁊c ¶Circa pᵐ duo facit: pᵒ ponit sacrm in genere signi: 2º diffinit signũ: ibi Signũ vero ẽ res ⁊c ¶Signoꝝ vo ⁊c. Hic venat differentias: ⁊ primo vnã differentiã ꝓmunez oibᵒ sacramẽtis que ẽ vt imaginẽ gerat: 2ª aliã que ẽ propria sacroꝝ noue legis: in quibus ẽ perfecta ratio sacramẽti. ſ. vt causa existat: ibi Sacramentuz. n. proprie dicit ⁊c. ¶Duo autẽ sunt ⁊c. Hic diuidit sacramẽtuz in suas partes: ⁊ primo i partes integrales: secũdo in partes subiectiuas: ibi Jã videre restat ⁊c. ¶Et circa hec duo facit: primo ostendit differentiã inter sacramẽta veteris ⁊ noue legis: secũdo determinat de quodã sacramento veteris legis: quod maxime cuz sacramẽtis noue legis cõicat: ibi Fuit tñ ⁊c. quaruz prima pars cuz precedentibus est de lectione presenti.

Hic querũtur. v. ¶Primo qd sit sacramẽtuz. ¶Secũdo de necessitate sacramentorũ. ¶Tertio ex quibus cõsistat sacramẽtũ. ¶Quarto de efficacia sacramentoꝝ noue legis. ¶Quinto de efficacia sacramẽtoꝝ veteris legis.

AD primuz sic proce

ditur: Videt ꝙ incõuenienter diffiniat sacramẽtũ per hoc quod dicit: Sacramentũ est sacre rei signũ. sacramenta. n. sunt alligamenta sanitatiſ: vt dicit in glo. ſuper illud pſal. Qui sanat ꝓritos coꝛde. sed de ratione medicamẽti non est vt aliquid significet: sed solũ vt efficiat sanitatez. ergo sacramẽtũ non est signũ. ¶Ꝑ. oẽs creature sensibiles sunt signa inuisibiliũ diuinoꝝ: vt patet Ro. j. nec tñ dici possũt sacra. ergo male diffinit sacramẽtũ sacre rei signũ. ¶Ꝑ. serpens eneus de quo dicit Nume. xxj. signum fuit sacre rei. ſ. crucꝫ christi: nec tamẽ fuit sacramentuz. ergo diffinitio predicta est male data. ¶Ꝑ. triplex ẽ signũ. ſ. demonstratiuũ quod est de preſẽti: rememoratiuũ qd ẽ de preterito: ꝓnosticũ quod ẽ de futuro. sed nullũ istoꝝ ꝓpetit sacramento: cũ qñqz recipiens sacrz grãz nõ hẽat: nᶜ hũit: nᶜ imposterũ habiturᵘ sit. ꝯ nõ oẽ sacrm ẽ signũ. ¶Ꝑ. signũ ꝑ causã diuidit. sed aliqꝺ sacrm ẽ cã. ꝯ nõ oẽ sacrz est signũ. ¶Lterius videt ꝙ male diffiniat signũ cũ dr: Signũ ẽ res ꝓter spẽz quã ingerit ⁊c. Unũ. n. oppositoꝝ nõ oz poni in diffinitione alterius. ſz res ⁊ signa ex oppoſito diuidũt: vt patuit in pᵒ diſ. ꝓmi libri. ꝯ res nõ oz poni in diffinitione signi. ¶Ꝑ. ꝟz phm in libro prioꝝ: Oꝭ effectus sue cause sigᵐ esse potest. ſz qdã effectus sunt spirituales q̃ nullã spẽz ingerũt sensibᵒ. ꝯ nõ oẽ signũ aliquã spẽm sensibᵒ ingerit. ¶Ꝑ. oꝭ locutio fit ꝓ aliqua signa ſz angeli loquũt nõ plato aliq̃ sensibili sermõe: vt in 2º libro diſ. xj. dictũ ẽ. ꝯ nõ oẽ signũ ẽ sensibile.

¶Lterius vi ꝙ hec diffinitio male det: Sacrz ẽ inuiſibilis gratie viſibilis forma: vt imaginẽ gerat ⁊ cã exiſtat. Sicut. n. in lra dr in duobᵒ sacra ꝓsistũt. ſ. in rebᵒ ⁊ verbis. ſz sic res ſt viſibiles: ita vba ſt audibilia. ꝯ debuit dicẽ viſibilis ⁊ audibilis forma. ¶Ꝑ. oꝭ forma ẽ intrinseca vel exẽplaris. ſed sacra nõ ſt forme intrinſece inuiſibilis gre: vt per ſe pz: nec itez forme exemplares cũ gra viſibil nõ imitet rẽ viſibilẽ: ſz ecõuerſo. ꝯ sacrm nullo mõ ẽ forma inuiſibilis gre. ¶Ꝑ. character baptiſmal ẽ sacrz ⁊ res: vt. j. dicet: ⁊ ſilr corpᵘ christi vez exiſtens in altari. ſed neutz iſtoꝝ ẽ viſibilis forma. ꝯ diffinitio nõ ẽ bñ data. ¶Ꝑ. imago ẽ qꝺ ad imitationẽ alteriᵘ fit. formã aũt exemplaris ẽ ad cuiᵘ imitationẽ aliq̃d fit. ꝯ nõ ẽ idẽ forma ⁊ imago reſpectu eiuſdẽ. ſz sacrz ẽ forma inuiſibilis gratie. ꝯ nõ ẽ imago reſpectu eiuſdẽ. ¶Ꝑ. in diffinitiõe generis nõ oz poni differentia ꝓſtitutiua alicuiᵘ ſpẽrũ i quas diuidit genus. ſz eẽ cãz eius qꝺ figurat ẽ differentia sacroꝝ noue legis. ꝯ nõ oz poni i diffinitione cõi sacri. ¶Lteriᵘ vi ꝙ diffinitio quã ponit augᵘ ſit icõpetẽs. ſ. Sacrm ẽ in quo ſub tegumento rez viſibiliũ diuina virtᵘ ſecretᵘ opat ſalutem: occultatio. n. manifeſtationi opponit. ſz signuz inſtituit ad manifeſtãdũ. cũ ꝯ tegumẽtũ occultationẽ importet: videt ꝙ male ponat in diffinitiõe ſacramenti. ¶Ꝑ. frequẽter accipientes ſacra ſalutẽ non ꝓſequũtur. ꝯ operatio ſalutis nõ debet poni in diffinitione ſacri. ¶Ꝑ. in ſanctis hoĩbᵒ diuina virtᵘ operat ad ſalutẽ ipſoꝝ: vt dicit Eſa. xxvj. Omnia opera noſtra operatus es in nobis. nec tamẽ ſancti hoĩes dicuntur ſacramenta. ꝯ idẽ qꝺ prius. ¶Lterius videt ꝙ diffinitio Hug. de ſacto vic. ſit icõpetẽs que talis ẽ: Sacramentũ ẽ corporale vel materiale elemẽtũ extrinſecus oculis ſuppoſitũ ex inſtitutiõe ſignãs ex ſimilitudine repreſentans: ⁊ ex ſanctificatione inuiſibilẽ gratiã continens: materia. n. nõ predicat de toto. ſed materiale elementũ ẽ materia ſacri. ꝯ male ponit in diffinitione ſacri vt genus. ¶Ꝑ. in quibuſdã ſacris non ẽ elemẽtũ: ſz elementatũ: ſicut in extrema vnctione ẽ oleũ. ꝯ diffinitio nõ ẽ cõis oibᵒ ſacramentis. ¶Ꝑ. ſimilitudo eſt rerũ differentiũ eadẽ qualitas. ſz nõ poteſt eſſe eadez qualitas reruz ſpiritu aliũ ad corporalia. ꝯ nec ſimilitudo. ꝯ male dicit ex ſimilitudine repreſentans. ¶Ꝑ. ſi eſt aliqua ſimilitudo: illa eſt ex naturali proprietate materialis elementi. ſi ergo ex ſilitudine repreſentat: ⁊ idẽ ẽ repreſentare qꝺ ſignificare vt poteſt patere ꝓ diffinitionẽ ſigni in littera poſita. ꝯ ſacrm nõ ſignificat ex inſtitutiõe. ¶Rñdeo dõ ad ꝓmã qõnez: ꝙ

sacramentuz ſm ꝓpꝛietatez vocabuli videt̃ im-
portare ſanctitatẽ actiue: vt dicat̃ ſacrm: quo ali-
quid ſacrat: ſicut ornamẽtũ quo aliquid ornat. ſz
qꝛ actiones actiuoꝝ debent eẽ ꝓportionate ꝓditi
onib' paſſiuoꝝ: iõ in ſanctificatione qua hõ ſanc-
tificat̃ oꝛ eẽ talis ſanctificandi modus q̃ homini
ꝓpetat ſm qꝫ rationali ſẽ: qꝛ ex hoc ẽ hõ. inquãtũ
autẽ eſt rationalis hz cognitionez a ſenſibilib' oꝛ-
taz: vñ oportet qꝫ ſanctificet̃ hoc modo qꝫ ſua ſan
ctificatio ſibi innoteſcat. ⁊ p ſilitudines ſenſibiliũ
rerꝝ. ⁊ ſm hoc inuenit̃ diuerſa acceptio ſacrı̃. Ali
qñ. n. ſacrm ipoꝛtat rẽ qua fit ꝓſecratio. ⁊ ſic paſ-
ſio chriſti dicit̃ ſacrm. ⁊ hec ẽ p⁹ acceptio quã
magiſter ponit. Aliqñ vero includit modũ ꝓſecratõ
nis q̃ hoi ꝓpetit ſm qꝫ cauſe ſanctificãtes ⁊ ſua ſã
ctificatio p ſimilitudines ſenſibiliũ ſibi notificant
⁊ ſic ſacra noue legis ſacra dicunt: qꝛ ⁊ ꝓſecrãt ⁊
ſanctitatẽ ſignãt mõ ꝓdicto: ⁊ etiã primas ſancti-
ficationis cãs ſignificãt: ſicut baptiſmus ſignificat
⁊ puritatẽ ꝛeſignat: ⁊ mortis chriſti ſignũ ẽ. Aliqñ
etiã includit tm̃ ſignificationẽ predictaꝝ ꝓſecrati
onũ: ſicut ſignũ ſanitatis dr̃ ſanũ: ⁊ hoc modo ſa
cramenta veteris legis ſacramẽta dicũt̃ inquãtuz
ſignãt ea que i chriſto ſũt geſta ⁊ etiã ſacra noue
legis. ¶ Relicto g̃ primo mõ dicendi ſacrm qꝛ de h⁹
modi ſacrıs dictũ ẽ in. 3. lib⁹. ſacrıs 2ᵒ ⁊ 3ᵒ mõ dictis
nõ poterit alia cõis diffinitio aſſignari niſi vt di-
cat̃: Sacrm eſt ſacre rei ſignũ niſi qꝫ oꝛ vt ſubitel-
ligat̃ talis modus ſignificãdi q̃ ẽ p ſimilitudinem
rei ſenſibilis qõ magr̃ addit vt. ſ. eius ſilitudinem
gerat. ¶ Ad pᵐ g̃ dõ qꝫ q̃uis ſignificatio nõ ſit de
rõne curatiõis ſimplicit̃. ẽ tñ õ rõne curatiõis tal'
que fit per ſacra vt ex dictis pz. ¶ Ad 2ᵐ dõ qꝫ reſ
ſenſibiles nõ ſũt ſigna diuinoꝝ vt ſũt ſacrantia. ſz
vt ſunt in ſeipſis ſacra. ſacramẽtũ autẽ debet itel-
ligi ſignũ rei ſacre vt ẽ ſacrãs: ⁊ iõ nõ oꝛ qꝫ omẽs
res ſenſibiles ſint ſacra. ¶ Ad 3ᵐ dõ qꝫ q̃uis ꝓpẽs
eneus cẽt ſignũ rei ſacre ſacrãtis: nõ tñ iquãtũ ſa
crãs ẽ actu: qꝛ nõ ad h⁹ adhibebat vt aliquis ſacti
ficationis effect⁹ pciperet. ſz ſolũ effect⁹ exterioꝛis
curationis. ⁊ ſilis ẽ rõ de imagine crucis q̃ ponit̃
tm̃ ad repꝛeſentãdũ. ¶ Ad 4ᵐ dõ qꝫ ſacra noue
legis tria ſignãt. ſ. cãm ꝑmã ſãctificãtẽ: ſicut bap-
tiſmus mortẽ chriſti: ⁊ quãtũ ad hoc ſũt ſigna re-
memoꝛatiua. Itẽ ſignãt effectũ ſãctificatiõis quã
faciũt: ⁊ hec ſignificatio ẽ eis principalis: ⁊ ſic ſũt
ſigna demõſtratiua. Nec obſtat ſi aliqs ſanctita-
tẽ nõ recipit: qꝛ nõ eſt ex defectu ſacramẽti quod
quãtũ in ſe ẽ natũ ẽ gratiaz ꝓferre. Itẽ ſignant fi
nẽ ſãctificationis. ſ. eternã gl̃iã: ⁊ quãtũ ad hoc ſt
ſigna ꝓnoſtica. ſacra vero veteris legis erãt totali
ter ſigna ꝓnoſtica. ¶ Ad 5ᵐ dõ qꝫ ſignũ quan-
tũ dr̃ ſe ipoꝛtat aliqd manifeſtũ quo ad nos q̃ ma
nuducimur in cognitiõez alicuius occulti: ⁊ qꝛ vt
frequentius effectus ſunt nobis manifeſtioꝛes cau
ſis: iõ ſignũ qñqꝫ ꝑ cãm diuidit: ſicut demonſtra-
tio q̃ dr̃ ẽ per ſignũ a cõi in ꝓmo phycoꝝ: demõ-
ſtratio autẽ pp qd ẽ p cãm. qñqꝫ autẽ cã ẽ manife-
ſta quo ad nos vtpote cadens ſub ſenſu: effectus
autẽ occultus vt ſi expectat̃ in futuꝝ: ⁊ tunc nihil
ꝓhibet cãz ſignũ ſui effect⁹ dici. ¶ Ad. ij. qõnẽ dõ
qꝫ ſicut dictũ ẽ ſignũ ipoꝛtat aliqd notũ q̃ ad nos
quo manuducimur in alterius cognitionẽ. res ãt
primo note nobis: ſunt res cadẽtes ſub ſenſu a q̃
ois noſtra cognitio oꝛtũ hz: ⁊ iõ ſignũ quãtũ ad
primã ſui inſtitutionẽ ſignat aliquã rez ſenſibilẽ:
put p eã manuducimur in cognitionẽ alicui⁹ oc-
culti: ⁊ ſic magiſter accipit hic ſignũ. Cõtingit ãt
aliqñ qꝫ aliqd magis notũ quo ad nos etiaz ſi nõ
ſit res cadẽs ſub ſenſu quaſi ſecũdaria ſignificatõ
ne dicat̃ ſignũ: ſicut dicit pl̃us in 2ᵒ ethi. qꝫ ſignuz
generati habitus in nobis oꝛ accipere fientẽ i ope
delectationẽ q̃ non ẽ delectatio ſenſibilis cũ ſit rõ
nis. ¶ Ad pᵐ g̃ dõ qꝫ diffinitio illa nõ ẽ p oppoſi
tas res: ſz p oppoſitas rõnes: vñ etiã ibidẽ dictũ ẽ
qꝫ oẽ ſignũ ẽ res. ¶ Ad 2ᵐ dõ qꝫ in reb⁹ intelligibi-
lib⁹ fit proceſſus ab his que ſũt notioꝛa ſimplr̃ ſic
pz in mathematicis: vñ ibi effectus nõ ſunt ſigna
cãꝝ: ſz in rebus ſenſibilib⁹. ¶ Ad 3ᵐ dõ ſilr de lo-
cutione angeloꝝ qꝫ fit p ea q̃ ſunt notioꝛa ſimplr̃:
vñ nõ poſſũt ꝓpꝛie dici ſigna: ſed quaſi tranſlpti
ue. ¶ Ad. iij. qõnẽ dõ qꝫ illa diffinitio magiſtri cõ-
pletiſſime rationẽ ſacrı̃ deſignat: put nunc de ſa-
cramentis loq̃mur. ponit̃. n. efficientia ſanctitatiſ
in hoc qꝫ dicit vt cã exiſtat. ⁊ modus ꝓpetens hõi
quãtũ ad cognitionẽ. in hoc qꝫ dicit inuiſibil' gr̃e
viſibilis forma. ⁊ modus ſignificationis hõi cõna
turalis. ſ. ex ſilitudine ſenſibiliũ in hoc qꝫ dicit vt
imaginẽ gerat. ¶ Ad pᵐ g̃ dõ qꝫ qꝛ viſus ẽ nobili
oꝛ inter alios ſenſus: ⁊ plures differentias rerꝝ oñ
dit: vt dicit in pᵐ metaph. iõ vt aug⁹ dicit: Nomẽ vi
ſus ad oẽs alios ſenſus extẽdit. ⁊ iõ viſibilis poni-
tur hic p ſenſibili cõiter. ¶ Ad 2ᵐ dõ qꝫ forma ſu-
mit̃ hic cõiter pro figura ſm qꝫ ẽ in quarta ſpetie
qualitatiſ: ⁊ non pro forma exemplari: qꝛ p muta
tionẽ figure imaginib⁹ aliqd repꝛeſentam⁹: vel qꝛ
ſumat̃ p forma exemplari: hoc eſſz iquãtũ ſacra
ſunt quodãmõ cauſe inviſibilis gratie: ⁊ ita in via
generationis pcedũt quãuis quãtũ ad iſtitutõem
imitẽt. ¶ Ad 3ᵐ dõ qꝫ character baptiſmal' ⁊ coꝛ
pus chriſti vez nõ dicũt̃ ſacra niſi ꝛz qꝫ ꝓiũgũt̃ ſi-
gnis ſenſibilib⁹. ¶ Ad 4ᵐ dõ ſicut ad 2ᵐ qꝫ forma
que ẽ figura ñ hz oppoſitũ ad imaginẽ cũ figura
imago dicat̃. ¶ Ad 5ᵐ dõ qꝫ ſacrm nõ diuidit̃ p
ſacra veteris ⁊ noue legis: ſicut genus p ſpẽs: ſz ſic
analogũ in ſuas partes: vt ſanũ in habẽs ſanitatẽ
⁊ ſignãs eã. ſacrz autẽ ſimpliciter ẽ qõ cauſat ſan
ctitatẽ: qõ autẽ ſignat tantũ nõ ẽ ſacrm niſi ꝛz qd
⁊ iõ eẽ cauſã poteſt poni in diffinitiõe ſacrı̃: ſicut
hñs ſanitatẽ in diffinitione ſani. ¶ Ad. iij. qõnz
dõ qꝫ diffinitio illa Aug. ſi tamẽ in verbis illius ſa-
cramẽtũ diffinire intẽdit dat̃ de ſacramẽto quãtũ

ad id qđ ē principale in ratione ipsi⁹.s. causare sā-
ctitatē:7 qz sacra nō sunt p⁹ cause sanctitatis:sz q̄
si cause secūdarie 7 istrales:iō diffiniunt sacra: vt
sanctificationis istra.actio autē nō attribuit istro
sz principali agenti cuius virtute instra ad opus
applicant prout sunt mota ab ipso:7 iō sacra nō
dicit cē sanctificantia:sz q in eis diuina virtus oc-
culta existens sactificat. ¶ Ad p^m g̃ dō q sacr̃m ē
cā 7 signū.ē qdē cā instumētalis:7 iō virtus agen
tis principalis occulte in ipso opat:sicut virtus ar
tis vel artificis in serra.sz iquātū ē signū ē ad ma
nifestādū huiusmodi occultationē:vt sic añ signi
ficationē sit occultū:sz postq̄ significatio facta est
actu sit manifestū. ¶ Ad 2^m dō q hoc pringit p
accidēs ex defectu recipiētiū.diffinitiones autē re
cipiunt hoc qđ p se ē:sicut q ignis calefacit quātū
in se ē q̄uis ex pte passiui impedirī posset. ¶ Ad 3^m
dō q in sacr̃is deus operat salutē:sicut in instris:
qb⁹ mediātib⁹ salus causat:sz in hoīb⁹ sicut in sub
iectis recipientibus salutē:7 iō ratio non sequtur.
D.v.qōnē dō q diffinitio Hug.de sancto vic.
eadē ē cū diffinitione quā magr in lra ponit:hoc
excepto q addit causā significationis q̄ ē institu
tio:7 cām efficiētie que est sanctificatio. Idē.n. ē
dictū:māle elemētū exteri⁹ oculis suppositū 7 ex
institutione signans:qđ inuisibilis gratie visibilis
forma.7 ex similitudine representans: idē ē ei quod
dicitur vt imaginē gerat.7 ex sanctificatione inuisi
bilē gratiā pținens:idē ē ei qđ dī vt causa existat.
¶ Ad p^m g̃ dō q sicut forme artificiales sunt ac-
cidentales:tn̄ in artificialib⁹ tota substātia ē mā:
7 propter hoc p̄dicat:vt dicat phiala ē auz:ita ēt
cū i sacr̃is forma nō dct eē substātiale:sz accidēta
le in genere cause 7 signi:nō ē incōueniēs vt mate
ria sacramēti de ipso predicetur:7 in eius diffini-
tione sicut genus ponat:hoc eniz etiā in alīs acci
dētib⁹ pringit vt dicit i.vij.meta.vt cū dicit simū ē
nasus curuus. ¶ Ad 2^m dō q elemētū accipit cōi
ter p quolibet corporali visibili siue sit elemētuz
simplex siue elemētatū:7 vtit tali modo loquēdi
pp verbū Aug.q̄ dicit: Accedit verbū ad elemen
tū 7 fit sacramētū.in baptismo.n.q̄ est sacroz ia-
nua mā ē elemētū simplex. Ad 3^m dō q inter cor-
poralia 7 spiritualia nō attēdit silitudo p partici
pationē eiusdē qualitatis:sz p proportionalitatē
q̄ ē silitudo proportiōatoz:vt q sicut se hz aqua
ad delendas maculas corporales:ita gratia ad ab
luendū spirituales:7 fm hunc modū sūilitudis
trāsferūt etiā corporalia ad spritualia. ¶ Ad 4^m
dō q res sēsibil̄ sz pdictā silitudinē ex nāli ppeta-
te plib⁹ ē pformis:7 iō quātū ē de se equalr potest
q̄libet illoz signare. Ad hoc g̃ q ad vnū deter-
minet:7 sic sua significatio sit certa oz q accedat
institutio q̄ ad vnū determinet:7 sic repsentatio
q̄ ē ex silitudine nāli ppetati iportat aptitudinē
quādā ad signādū: sz determinatio 7 pplemētuz
significationis ex institutione ē.

AD secūdū sic proce-
dit: Uidet q sacr̃is humanū gen⁹ etiam
post lapsū nō indigeat.p gratiā.n.7 virtutes pec
cati vulnera sanantur in nobis:qz gratia a sāctis
dī sanitas 7 decor aic. Phs ēt in 2° Ethi.ppat vir
tutez sanitati corporali. Cū g̃ sacra sint istituta vt
medicine peccati: vt Hug.de sācto vic.dicit: videt
q eis nō indigeamus. ¶ P. Dia pcrarīs curanē.
sed homo morbū peccati incurrerat se p affectuz
rebus tpalibus subdēdo.g̃ videtur inconueniē-
ens modus curatiōis vt sub reb⁹ sensibilib⁹ humi
liet sicut magister dicit. ¶ P. id qđ ē cā occultati
onis 7 erroris non pdest ad eruditionē.sed trade
re spiritualia sub signis corporalib⁹ ē occultatio
quedā spiritualiū:vñ 7 plurib⁹ ē cā erroris: sicut
pz de illis q̄ deū credebāt p lineamēta corporalia
distingui pp modū loquēdi symbolicū in scriptu
ris.g̃ nō facit ad eruditionē nostrā sacroz exhibi
tio vt magister dicit. ¶ P. i. Ti. vj. corporalis ex-
ercitatio ad modicū vtilis ē.sz exercitatio q̄ fit in
sacr̃is ē corporalis:qz res q̄ in vsuz veniūt corpo-
rales sūt.g̃ eis nō indigem⁹ pp exercitationē vt ite
rū magr dicit. ¶ Sz ꝓ: Aug⁹ dicit ꝯ Faustū q oīs
religio habuit aliqua signa exteriora in qb⁹ cōue
niebant ad deū colēdū.sz in eccl'ia dei post pecca-
tū in hoc mundo pegrināte est verissima religio.
g̃ oz in ea eē huiusmōi signa:7 hec sunt sacramen
ta.g̃ indigem⁹ eis. ¶ P. medicina vulneri oz cē p
portionata.sz vuln⁹ peccati deuenerat in huma-
no genere vsq̄ ad corpus i quo habitat lex pecca
ti:vt dicit Ro.vij.g̃ debuit medicina etiā per ali-
qua corporalia ei parari.sz huiusmodi sūt sacra.
g̃ sacr̃is hō in statu nature lapse indiget. ¶ Iteri
us vī q etiā ante peccatū hō eis idiguisset. hō.n.
etiā ante peccatuz gratia indigebat:vt in.ij. libro
dictū ē.sz sacra sunt ista ad gratie collationē
g̃ hō eis in statu innocētie indiguisset. ¶ P. Dio.
in primo ca.ecclesiastice hierarchie assignat hanc
causā institutionis huiusmōi sensibiliū figurarū
in sacr̃is:qz per huiusmōi māle nostrū meli⁹ redu
cit pp pnaturalitatē cognitionis nostre ad sensibi
lia.sz homo in statu innocentie mālis erat 7 ex sē
sibilibus cognitionē accipiens:pp qđ etiā i para-
diso dicit posit⁹ ad operandū vt naturales vires
rez experiret.g̃ 7 tūc indiguit huiusmōi sacr̃is.
¶ P. matrimoniū sacr̃m quoddā ē.hoc autē in
paradiso fuit institutū in statu innocentie:vt patz
Gen.ij.g̃ in statu innocentie hō sacr̃is indiguisset
¶ Sed ꝓ: Matth.ix. Nō opus est sanis medico:
nec etiā medicina.sz Hug.de sācto vic.dicit q sa-
cramēta sūt vasa medicinalia.g̃ nō erant in statu
innocentie necessaria cum morbus non erat.
¶ P. sacramēta virtutē sortiunt ex passione chri
sti:vnde 7 de latere ipsius in cruce pēdētis fluxisse

dicunt. sz si hō non peccasset christi passio nō fuisset. ꝑ nec sacramēta. ¶ Ulterius videt ꝙ in statu legis nature sacramēta nō fuerunt necessaria: non minus. n. ē necessaria eruditio q̄ fit p̄ p̄cepta q̄ illa que fit per sacr̄a. sz p̄cepta non fuerunt alia data ad bene viuendū p̄ter ea quib⁹ naturali rōne ad bene viuendū informabant. ꝑ videt ꝙ nec sacramēta debuerunt p tpe illo instituī cū ea lex naturalis non dictet: qō patet ex hoc ꝙ nō sūt ea dē apud oēs ꝛ fm oē tp̄s. ¶ Ꝓ. sacr̄a qn̄ instituta sūt necessaria sūt ad salutē: vt p̄z Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ꝛc. sz ea q̄ ante legez scriptā videntur esse sacr̄a erant voto celebrata ꝛ non necessitate: vt Hug. de sancto vic. dicit. ꝑ nō erāt sacr̄a: ꝛ p ꝓns nec nēcia ¶ Sz ꝓ: fz Hug. qñcūq; fuit morbus fuit ꝛ medicina morbi. sed in statu legis nāe erat morb⁹ pccati. ꝑ necessaria erat sacr̄or medicina. ¶ Ulterius videt ꝙ nec debuerunt supra illa sacr̄a legis nature alia superaddi ī lege moysi: qō n. superadditur alteri dz esse magis ad p̄fectiōez accedens. sz sacr̄a q̄ fuerunt in lege nature erant p̄ pinquissima perfectis sacramētis que sunt in lege noua: vt p̄z de oblatione Melchisedech. ꝑ nō debuit fieri superadditio p legē moysi. ¶ Ꝓ. superadditio ad id qō bonuz erat vel mutatio eius nō debet fieri nisi p̄ propter meliorationē. sz sacr̄a veteris legis non habebāt aliū effectū meliorez effectu sacr̄orum noue legis: qz vtraq; sacr̄a significabant tm̄ ꝑ non debuit fieri aliqua mutatio ipsor: vel superadditio ad ea. ¶ Sed ꝯ: sacr̄a vt magr̄ in littera dicit ad eruditionez instituta sunt. sed fm Hze. per incremētū tēpor creuit scientia sanctor patrū ꝛ fides etiā magis explicata est: vt in. iij. li. dist. xxv. dictū ē. ꝑ oportuit ī lege moysi alia sacr̄a addi sacr̄is legis nature. ¶ Ulterius videt ꝙ in lege noua non debuerunt aliqua sacr̄a remanere: veniente. n. veritate cessat figura. sz gratia ꝛ veritas iā p̄ christū iesuz facta ē: Joh. j. Nō ꝑ indigemus sacr̄is gratiā ipsius ꝛ veritatē signantibus.

¶ Ꝓ. aplus Gala. iij. dicit: ꝙ antiqui patres crāt sub elementis mundi seruientes sicut pueri sub pedagogo vsq; ad p̄finituz tp̄s a patre: sz tp̄s plenitudinis ē tp̄s incarnationis: vt ibidē dr̄. ꝑ cū sacr̄z sit māle elemētū vr̄ ꝙ extūc nō debuerim⁹ sub sacr̄is salutē q̄rer̄. ¶ Sz ꝯ: qñ ē tp̄s medicādi tūc magis necessarie sunt medicine. sz tp̄s aptissimū spūali medicationi ē tp̄s gr̄e: vñ in ps. Tēp⁹ miserēdi annus benignitatis dei dr̄. ꝑ in statu gr̄e maxime necessaria sunt sacr̄a q̄ sunt medicine quedam.

¶ Ꝛ̄ndeo dō ad. j. q. ꝙ sacr̄a nō erāt necessaria necessitate absoluta: sicut necessariū ē deuz eē cū ex sola diuina bonitate instituta sint: sz necessitate q̄ ē ex suppositione finis: nō ita tn̄ ꝙ sine his dē homine sanare nō posset: qz sacr̄is virtutē suā nō alligauit: vt in litteza dr̄. sicut cib⁹ necessarius est ad vitā humanā. sz qz p̄ sacr̄a magis ꝓgrue fit hois r̄paratio: sicut equ⁹ dr̄ necessarius ad iter: qz in equo faciliuſ hō vadit. huiusmodi aūt ꝓgruitatis cā potest accipi ex hoc ꝙ hō p̄ peccatū p̄cipue circa sensibilia corruptus erat eis detentus ne in deuz surgere posset. erat autē p̄dicta corruptio quā tū ad cognitionē: qz humana mens circa sensibilia tm̄ occupari nouerat: intm̄ vt quidā nihil extra sensibilia crederēt: ꝛ sic̄ ad cognitionē intelligibiliū peruenirent ea fm modū rerū sensibiliuz iudicabant. Silr quātū ad effectionē: qz eis quasi sūmis bonis hō inhercbat dco postposito. Silr etiā quātū ad actionē: qz hō eis inordinate vtebatur. Necessariuz ꝑ fuit ad curationē pccatorz vt ex hoc ex sensibilib⁹ in spiritualia cognoscenda p̄ficeret ꝛ vt affectū quē circa ea habebat in deū referret: ꝛ vt eis ordinate ꝛ fz diuinā ist̄itutionē vteret: ꝛ iō necessaria fuit sacramētorz institutio: p q̄ hō ex sensibilibus de spiritualib⁹ erudīt. ꝛ hec est 2ª cā quā magister ponit: p q̄ etiā affectū q̄ sensibilib⁹ subīcit in dei reuerētiaz referret: ꝛ hec ē p̄ª cā: p q̄ etiā circa ea in honorē dei excitaret: ꝛ hec ē 3ª cā. ¶ Ad p̄m ꝑ dō ꝙ gratia ꝛ vtutes sanāt formaliter sicut sanitas: sed sacr̄a quodāmō effectiue sicut medicime quedā: vñ sicut non sequit̄ sanitas sanat: ꝑ medicine non sunt necessarie: ita nec hoc gratia sanat: ꝑ sacr̄a nō sūt necessaria: sz magis posset contrariū ꝓcludi. ¶ Ad 2m dō ꝙ p eadē ꝓtio mō fit virt⁹ ꝛ corrūpit: vt p̄z ī 2º Ethi. vñ sicut corruptio vtut facta ē in hoīe p h⁹ ꝙ se sub sēsibilib⁹ rebus humiliauit pp ipsa sensibilia: ita reparatō virtutis ꝓuenīēter fit per hoc ꝙ hō sub eis humiliat̄ ꝓpter dei reuerentiā: ꝛ sic ꝓtraria ꝓtr̄is curant qz ꝓtia dēt accipi circa idē. ¶ Ad 3m dō ꝙ remanētib⁹ insēsibilib⁹ p̄dict⁹ modus trahendi spūalia ē occultus ꝛ erroris occasio a qb⁹ etiā ꝓgruuz ē sācta occultar̄: vt Dio. dicit. j. ca. eccl̄ias. hierarchie sz eis q̄ instruunt ex sensibilib⁹ in spūalē intellectū ꝓsurgere ē valde ꝓgru⁹: qz ē nāli ꝓformis cognitōni q̄ ex sensibilibus cognitionē intellect⁹ accipit ¶ Ad 4m dō ꝙ corporalis exercitatio fm se accepta ad modicū vtilis ē ī ꝓparatiōe ad pietatez: vt ibi aplus intendit: sz si ei pictas adiungat sicut fit in sacr̄is q̄ ad religiōis pietatē ptinēt ē valde vtil.

¶ Ad. ij. q. dō ꝙ vtilitas sacr̄or ē eruditio ꝛ curatio. quātū aūt ad curationē oib⁹ p̄z ꝙ nō erāt necessaria sacr̄a in statu innocentie cū tūc morb⁹ nō esset. Sed quidā dicūt ꝙ erant necessaria quātū ad eruditionē: qz hō in statu etiā illo sensibilibus vtebat: ꝛ ita ex sensibilibus ei spiritualia signari ꝓgruebat: sz hoc nō vr̄ ꝓueniēs: qz significatio fit ad acq̄rēdū cognitionē ō eo qō significat: q̄uis āt in p̄° statu sensibilia cognosceret ꝛ in eis etiā spiritualiū similitudines inspiceret: nō tn̄ ex sensibilibus spiritualiū cognitōez accepisset: sz mag ex ifluētia diuini lumīs: ꝛ iō sacr̄is ad eruditionē n̄ indigebat ꝛ hoc etiā in ista magr̄ vr̄ significare: qz refert hoc

quod de eruditione dicit ad defectū cognitionis: qui ē in statu peccati. Et iō dō ē cuz alijs q̄ in statu innocentie sacra nō fuissent necessaria. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ sacra nō sunt instituta ad gratiā p̄ferendā nisi put gratia ē sanās formal̄r morbū peccati ⁊ sic in statu innocentie homo gratia non indigebat. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ in statu innocētie superiores partes hois oīno inferioribꝰ oñabant: ⁊ iō q̃uis hō haberet sensus ⁊ mālis esset nō tm̄ intellectus ex sensibilibꝰ cognitionē accipiebat: sz ex influētia diuini luminis habebat: sz q2 experientia etiā eorū que p̄ius sciebamꝰ delectabilis ē: iō operabat ad experiendū nature vires non vt ex hoc habitū scientie acciperet: sz vt ex visione experimētali eoz q̄ sciebat dlectaret. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ matrimoniū non fuisset in statu innocentie in remediū: sed in officiū: ⁊ q2 sacra remedia sunt: iō p̄prie loquēdo nō fuisset sacrm̄ nisi forte inquātū rez sacram significabat: ⁊ nō q̄dē vt illi⁹ sacre rei. s. p̄iunctiōis christi ⁊ ecclie p huiusmodi matrimoniū hō i statu illo cognitionē accepisset: sz magis ecōuerso ex cognitione p̄dicte p̄iunctionis p̄uenientiā ⁊ sanctitatē matrimonij cognouisset. AD. iij. q. dō q̄ ea q̄ ab hoie fiunt a cognitione ortū oz hīe alias nō essēt humana opa: vñ oz q̄ operatio cognitōi rīdeat sicut effect⁹ cause. Jn statu autē legis nature nō sufficiebat ad salutē sola naturalis cognitio: sz exigebat fides aliquoz q̄ supra rōnē sūt: ⁊ post lapsū exigebat fides de repatatore p quē erat medicina morbi: ⁊ iō i statu illo nō tm̄ erāt necessaria opa q̄ sunt de dictamine legis nālis: sz etiā alia q̄ essēt protestationes ⁊ signa eoz que ad reparationem ptinebant: ⁊ hec erāt illius tp̄is sacra: sicut sacrificia: decime: oblatōes: ⁊ huiusmōi. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ p̄cepta q̄ ordinant ad bene viuēdū sunt p̄cepta legis nature q̄ rīdēt cognitōni nāli: ⁊ q2 cognitio nālis sufficiēter ea dictabat nōdū p p̄riā p̄suetudinē oīno obtenebrata: iō nō erat tāta necessitas vt eoz expressio fieret sicut sacroz q̄ supnāli cognitioni rīdēt. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ añ legē scriptā erāt q̄dā sacra necessitatis: sicut illud fidei sacrm̄ q̄ ordinabat ad deletionez originalis peccati: ⁊ silr penitētia q̄ ordinabat ad deletionem actualis: ⁊ silr matrimoniū q̄ ordinabat ad multiplicationem hūani generis: sed sacrificia ⁊ oblationes ⁊ huiusmodi erāt voluntatis ⁊ necessitatis in cōi: vt. s. aliq̄d facerent in p̄testationez fidei sue: q̄ deo⁹ p latrie religionē subiecti erant: sz in speciali erant voluntatis vtrū. s. deberent sacrificia exibere: vel oblationes: vel aliq̄d huiusmōi. AD. iij. q. dō q̄ cū sacramētoz vsus fidei p̄portionalit̄ rīdeat sicut dictū ē oportuit q̄ fz diuersuz statū fidei diuersimode sacra traderent. fides autē quātū ad articuloz explicationē sēp magis ⁊ magis creuit fm̄ p̄propinq̄tatē tp̄is gratie: vt in. iij. li. dis. xxv. dictū ē: ⁊ fm̄ hoc oportuit sacra magis ac magis determinari: ⁊ pp hoc q2 in abraam fides p̄imo habuit quasi notabilē quātitatē: vt ppt̄ fidei religionē ab alijs separaret: vñ ⁊ pater fidei dr: iō sibi signaculuz sue sacrm̄ fidei determinatū fuit. s. circūcisio: ⁊ q2 tpe moysi iā fides ad tātā quātitatē deuenerat vt nō solū in vno hoie refulgeret vel in familia: sed i vna tota gente pp̄lo dei multiplicato: iō oportuit ⁊ legē dari q̄ nō nisi pp̄lo ferri potest: vñ legispositio ē ps politice non iconomice vel monastice: ⁊ sacra in speciali determinari ⁊ multiplicari: ⁊ pp hoc necessariuz fuit in lege moysi determinari sacrificia oblatiōes ⁊ decimas: quātū ad oēs singulares circūstātias ⁊ matrimonia ordinari: ⁊ penitētie satisfactiones distingui. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ q̃uis oblatio melchisedech p̄fectissime rep̄sentaret nostrū sacrificiū quātū ad mām: tm̄ etiā oportuit multas alias circūstātias rep̄sentari: sicut mod⁹ sumēdi: ⁊ passionē christi cui⁹ ē memoriale: q̄ explicite signāt p agnū paschalē ⁊ p alia legis sacra. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ q̃uis nō sit facta meliozatio p sacra veteris legis quātū ab aliū effectū i genere. s. causare facta: ē tm̄ quātū ad cūdē effectū q̄ ē significare inquātū exp̄ssi⁹ ⁊ p̄fect⁹ modis futura gratie significabant sacra. AD. v. q. dō q̄ eadē fides est modernoz ⁊ antiquoz: vt Aug⁹ dicit: q2 quē illi credebant venturū nos credim⁹ iā venisse: ⁊ iō cū sacra fidei correspōdeant: sicut p̄testatōes ipsius: ⁊ ab ea sicut virtutē hūtia oz q̄ sic̄ antiq̄ p̄res redēptionis christi p̄cipes effecti sūt p sacra q̄ erāt signa futuri: ita ⁊ in nos redēptio ei⁹ p̄ueniat mediātib⁹ aliqb⁹ sacris significātib⁹ qō iā factū ē q̄ sī sacra noue legis. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ sicut dicit Dio. in ecclias. hierarchia: Status noue legis medi⁹ ē inter statū veteris legis ⁊ statū celestis patrie: ⁊ iō etiā ea que sī noue legis ⁊ sunt veritas respectu signoz veteris legis: ⁊ sūt figure respectu manifeste ⁊ plene cognitionis veritatis q̄ erit in patria: ⁊ iō adhuc oz i noua lege q̄ mācāt aliq̄ figure. s. i p̄fia vbi erit plenaria p̄ceptio veritatis oēs figure cessabūt. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ sacra legalia gratiā nō p̄tinebāt: ⁊ iō aplus ibidē notat ea egena ⁊ vacua: ⁊ pp hoc q̄ eis subdebāt erāt sb̄ elemēt̄ pure corpalib⁹: sz ñ ē sīle de sacris q̄ gratiā inuisibilem p̄tinent.

Ad tertiuz sic proce-

dit: Uidet q̄ sacra nō p̄sistāt i verbis ⁊ rebus: sacrm̄. n. ē aliq̄d vnuz. sz ex duob⁹ q̄ nō sī p̄iuncta nō p̄t aliq̄d vnū fieri: nec vnū p̄t esse forma alteri⁹. cū g̃ vba ⁊ res sint oīno sepata: vī q̄ ex eis nō possit p̄stare sacrm̄: vt hēat p forma vba: ⁊ res p mā. ¶ p. sicut in sacris req̄rūt vba: ita ⁊ facta q̄dā: vt dicit Hug. de sacto vic. sed facta nō ponūtur de integritate sacramenti. g̃ nec vba. ¶ p. sacramēta sī ad significādū ⁊ causādū. sz vtrūq̄ horū p̄t fieri p res sine verbis. g̃ sacramēta non p̄sistunt in his duob⁹. ¶ p. sacramēta veteris legis

erant signa nostrorꝝ sacramẽtorꝝ. sz in illis ñ erãt aliqua verba determinata. ꝯ nec in nostris eẽ debent. ¶ ℞. penitẽtia ⁊ matrimoniũ sĩt q̃dã sacramẽta. sz de integritate eorꝝ nõ sĩ v̈ba aliq̃. ꝯ hꝰ qȯ magister dicit nõ ẽ verꝝ de oĩbꝰ sacramentꝫ. ¶ Sz ℞: sacramẽta ex silitudine repsẽtãt ea q̃ circa christũ sĩ gesta. ꝯ cũ in christo fuerit verbũ rei sensibili adiunctũ oz ꝙ hoc etiam sit in sacramẽtis. ¶ ℞. medicina ozꝑportionari morbo. sz morbꝰ peccati boiez quãtũ ad aiaz ⁊ corꝑ ifecerat. ꝯ oz in sacramẽtis esse verba q̃ respõdeãt aie ⁊ res q̃ rñdeant corꝑi. ¶ ℞. ℔m Aug. sacramẽta ex sanctificatione inuisibilẽ gratiã ꝓtinẽt. sed creatura sãctificatur ꝑ verbuz dei. v̈. Timo. iĩj. ergo oz in sacramẽtis nõ solũ res sed etiã v̈ba esse. ¶ Rñdeo odꝰ ꝙ hoc ẽ cõe in oĩbꝰ sacramẽtis ꝙ ꝓsistãt in rebꝰ sẽsibilibꝰ inuisibilẽ gratiã signãtibꝰ. Sz hoc ẽ speciale in sacramẽtis noue legis ꝙ rebꝰ v̈ba addãt propt̃ tres rationes. pmaẽ qz hec sacramẽta nõ solũ signãt opꝰ redẽptiõis q̃ per christũ ẽ facta sicut alia sacramẽta: sed etiã ab ipsa christi passiõe fluxerũt: ⁊ iõ sic effectꝰ ꝓximi hñt sue cause imaginẽ quãtũ possũt vt. s. ex rebus ⁊ verbis ꝓsistãt: sicut christus ex verbo ⁊ carne. 2a ratio ẽ qz nõ solũ sunt signa futurorũ sicut sacramẽta veteris legis: sz ꝑsentiuz ⁊ ꝑteritorꝝ: vt prius dictũ ẽ: q̃ possũt expressiꝰ significari ꝙ futura sicut ⁊ certiꝰ cognosci: ⁊ iõ significatõ verborꝝ q̃ ẽ expressissima adiungit significatõi rei. 3a rõ ẽ qz gratiã ꝓtinẽt ex sãctificatõe q̃ fit per verbũ dei vt dictũ ẽ. ¶ Ad pm ꝯ odꝰ ꝙ sacramẽtũ ẽ aliquid vnũ in genere signi vel cause quoꝝ vtrũ qz relatiõe iportat. nõ ẽ aũt incõueniẽs vt ꝙ sit in se distincta vniant in relatiõe ad aliq̃d vnũ: sic accidit de multis trahentibꝰ nauiz q̃ sunt vna causa tractus nauis: ⁊ sicut paꝛ ⁊ maꝛ sunt vnũ in generatione: sic etiam verba res sunt vnũ in causãdo et significãdo: ⁊ per ꝓns efficiũt vnũ sacramẽtũ. Et qz virtus causandi ẽ in rebꝰ ex verbis signãtibꝰ: vt dictũ ẽ: iõ verba sunt formalia ⁊ res materiales: ꝑ modũ q̃ oẽ cõpletiuũ forma dicit. ¶ Ad 2m odꝰ ꝙ sicut Hug. de sancto vic. dicit ad sacramẽta cõcurrunt verba ⁊ res ⁊ facta: sz facta ptinent ad vsuz vel dispensatiõnẽ sacramẽtorꝝ: verba aũt ⁊ res sunt de essentia sacrĩ: ⁊ iõ magister i his oꝰ obꝰ dicit ꝓstare sacra ⁊ nõ i factis. Vel odꝰ ꝙ facta ad res reducũt. ¶ Ad 3m odꝰ ꝙ nec efficacia causandi nec expressio signandi poterat eẽ in rebꝰ nisi verba adiungerent: vt dictũ ẽ. ¶ Ad 4m odꝰ ꝙ nõ ẽ silis rõ de sacrĩs veteris ⁊ noue legis: vt ex dictis ꝑz. ¶ Ad 5m odꝰ ꝙ matrimoniũ ℔m ꝙ ẽ in officiũ ⁊ penitẽtia ℔m ꝙ ẽ virtus nõ hñt aliquã formam verborꝝ: sz ℔m ꝙ vtrũq; ẽ sacrm in dispensatione ministrorꝝ ecclesie ꝓsistens vtrũq; hz aliqua verba ꝓ sicut in matrimonio sunt verba expimentia consensuz: ⁊ iterum benedictiones ab ecclia instĩtute: in penitentia autem est absolutio sacerdotis verbotenus facta.

AD quartũ sic ꝓceditur: videt ꝙ sacramẽta noue legis non sunt cauſa gratie. Dicit. n. Ber. in sermone de cena dñi: sicut inuestit canonicus ꝑ libꝝ: abbas ꝑ baculũ: epũs ꝑ anulũ: sic diuisiones gratiarꝝ diuersis sunt tradite sacrĩs. sz liber non ẽ causa canonicatus: nec anulus epatus. ꝯ nec sacra gratie. ¶ ℞. si sunt cause gratie oz ꝙ ℔m aliqȯ genꝰ cause. sed ꝓstat ꝙ nõ sĩt mãles: nec formales cũ sint extra essentiã gratie. nec iterũ sunt cause finales: qz magis sacra propter gratiã hñdã querũt q̃ econuerso. nec iterũ cause efficientes: qz solus deus efficit gratiã: adeo ꝙ nec angelis qui sunt nobiliores sensibilibꝰ creaturis hoc cõicat. ꝯ nullo mõ sacra sunt causa gratie. ¶ ℞. nobilius ẽ agens patiente ℔m Aug. in. xĩj. sup Gen. ⁊ ℔m plm in. iĩj. de aia. ⁊ iterꝝ cã oigniorẽ effectu. sz tã aia rõnalis q̃ gra ꝑualẽt sẽsibilibꝰ elemẽtis. ꝯ sacrz qȯ ẽ mãle elemẽtũ vt prius dictũ ẽ nõ potest agere in aiaz ad causandũ gratiaz in ipsa. ¶ ℞. õis cã vel ẽ vniuoca vel eq̃uoca. i cã aũt eq̃uoca ẽ aliq̃d nobiliori mõ q̃ in causatis: sicut calor in sole q̃ in aere. in cã ãt vniuoca ẽ aliq̃d codẽ mõ. sz gratia nõ ẽ in sacrĩs: neqz eodem mõ vt in aia: neqz nobiliori mõ. ꝯ ñ sũt causa gratie: nec vniuoce neqz eq̃uoce: ⁊ ita nl lo modo. ¶ ℞. sacra non causant gratiã in aia ꝑ modũ influentie: qz sic crearent ipsã. nec iterꝝ educũt eã de potẽtia mãe: qz gratia nõ ẽ in potẽtia nãli mãe. ꝯ nullo mõ gratiã causãt. ¶ ℞. in sacro altaris trãsubstãtiat panis i corꝰ christi: qȯ nõ potest fieri nisi virtute infinita: qualis nõ ẽ virtꝰ formẽ illius sacrĩ. ꝯ virtus illa nõ causat dictã trãsbstãtiationẽ; ⁊ eadẽ rõne nec alia sacra qȯ signant causant. ¶ Sz ℞: hec differentia assignat cõiter inter sacra noue legis ⁊ veteris: ꝙ sacra noue legis efficiunt qȯ figurant: qȯ sacrĩs veteris legis non ꝓpetit: figurant aũt sacra inuisibilẽ gratiã. si ꝯ sacra noue legis gratiã non causant non differũt i aliquo a sacramẽtis veteris legis. ¶ ℞. Aug' dicit ꝙ aq̃ baptismi corꝑus tãgit ⁊ corꝺ abluit. sz corꝺ nõ ablui tur nisi per gratiã. ꝯ sacra noue legꝫ gratiã causãt.

Vterius videt ꝙ in sacrĩs non sit aliqua virtus spiritualis ad gratiã inducẽdã: quod. n. non ẽ in aliquo genere entiuz non ẽ ens. sz huiusmodi virtus non potest reduci ad aliqȯ. x. genervm: qz non est forma substantialis vt per se pz: neqz i aliquo alioꝝ generũ ꝓter qualitatẽ: nec etiã in qualitate: vt pz discurrenti per. iĩj. spẽs qualitatis. ꝯ non est ens. ¶ ℞. constat ꝙ sacra nõ habent a seipsis huiusmodi virtutẽ. si ꝯ ẽ in eis oz ꝙ a deo hẽant eã. nec ẽ assignare vt vĩ qñ eis data sit. ñ. n. in ista institutõe sacrorꝝ dari eis potuit: qz res iste ⁊ hec verba tũc nõ erãt: ⁊ non enti nihil dat. nec iterꝝ q̃tidie eis dat hãc vtutẽ: qz creatio dr̃ eẽ hꝰ tpe solũ

quantū ad alas rōnales ⁊ quantū ad gratiaz: nec alio modo potest eis dari nisi in eis crearet nec iterū ē probabile q̄ tā nobilis virtus crearet in vbis que statiz esse desinūt: ⁊ res etiā in breui corrūpūtur. ḡ nullo modo huiusmodi virtus ē in sacris. ¶ D. dicta virtus non potest ꝓputari inter minima bona: qz sic ad gratiā inducēdā q̄ ē de maxis bonis efficaciā non haberet: nec iterū iter media cuiusmodi sūt aie potētie: qb⁹ hō bene ⁊ male vtitur. Eadē ratione nec iterꝝ inter maxima. cū ḡ nō sit gratia neqz virtus mentis. ḡ non ē aliquod bonū ⁊ ita nihil ē. ¶ D. oē qđ recipit in aliquo ē in eo per modū recipientis: ⁊ inde ē q̄ virtus spiritualis nō potest eē in re corporali: sz hec virtus q̄ ordinat ad gratiā inducendā ē maxime spiritual ḡ nō potest esse in rebus corporalib⁹. ¶ D. vnius sacri nō potest esse nisi vna virtus cū sit ad vnuz effectū. sz vna virtus non potest eē i diuersis: ḡ cū in sacramēto sint plura. s. verba ⁊ res: vī q̄ nō possit in sacro eē aliqua virtus ad gratiā inducendā ¶ Sed ꝫ ē qđ Aug⁹ dicit: q̄ ē vis aque vt corpus tangat ⁊ cor abluat. ḡ hz aliquā virtutē Silr etiaz Beda dicit q̄ christus tactu mūdissime sue carnis viz generatiuā ꝓtulit aquis. ¶ D. sacra medicine quedā sunt. sz oīs medicina hz aliquā virtutē per quā sit efficax. ḡ ⁊ in sacris est aliqua virt⁹. ¶ Ulterius vī q̄ hec virtus non sit in sacris a passione christi. christus. n. fm q̄ hō nō dat spirituz. sanctū: neqz gratiaz causat: vt in primo libro dis. xiij. dictū ē. sz passio ꝓuēit ei fz q̄ hō. ḡ efficacia vtutis q̄ ē in sacris ad gratiā cāndā nō potest esse a christi passione: sz ab eius diuinitate. ¶ D. Ro. v. dicit: q̄ resurrexit pp iustificationē nostrā. sz iustificatio fit p infusionē gratie. ḡ magis a resurrectione sacra ꝑdictā virtutē hñt. ¶ D. sacra dicūt a fide efficaciaz habere: sz fides non solū ē de passione: sz etiā de alīs articulis. ḡ non solū a passione efficaciā hñt. ¶ Sz ꝫ Ro. v. sup illud. Silitudinē preuaricationis Ade. glo. Ex latere christi p fluxerūt sacra p q̄ saluata ē ecclia. hoc autē factū ē in passione. ḡ ex passione efficaciaz habēt. ¶ D. sacra sunt medicine ꝫ peccata. sz peccata sunt ablata per christi passionē: qz mortuus ē propter ꝺlicta nostra Ro. v. ḡ a passione efficaciā habent. ¶ Ulterius vī q̄ sacra noue legis nō ptineant gratiā. idē. n. ē subiectū gratie ⁊ glorie. sz nihil potest eē subiectū glorie nisi creatura rōnalis. ḡ nec in sacramēto qđ ē māle elemētū potest esse gratia. Si dicatur q̄ gratia non ē in sacris sicut in subiecto sed sicut i vase. Cōtra: Esse in vase signat esse i loco fm phm in 4° phy. sz accidenti nō ꝓpetit esse i loco. ḡ nō potest eē verū qđ dictū ē. ¶ D. si deus in sacris gratiā posuit hoc non ē nisi pp aiaz in q̄ gratia transfundi oz. sz nō potest eadē gratia q̄ ē i sacris in aiaz trāsfundi: qz accidēs non transit de subiecto in subiectū. ḡ frustra esset ibi: ⁊ ita nō est ibi: qz in operibus gratie min⁹ ē aliqđ frustra q̄ in opib⁹ nāe. ¶ D. fz phm in p° de aia. Spiritualia ēt si sint in corpalib⁹ nō dicūt ab eis ꝓtineri: sz magis ꝓtinere: sicut aia ē in corpore ⁊ ꝓtinet ipsuz. sz gra ē res spiritualis. ḡ ⁊si sit in sacris corporalibus nō oz dici ꝓtineri ab eis. ¶ Sed ꝫ ē qđ dī in glo. Hala. iij. q̄ sacra veteris legis dicebāt egena ⁊ inania qz gratiā non ꝓtinebant: sz hoc non potest dici de sacris noue legis. ḡ gratiā ꝓtinēt. ¶ D. hoc pz per diffinitionē Aug. de sancto vic. supra positam. ¶ Ulterius vī q̄ gratia que ē in sacris non differat ab illa q̄ ē in virtutib⁹ ⁊ donis. gratia. n. que ē in sacramētis ē gratia gratū faciēs: qz facit dignū vita eterna: vt patet de baptismo: sz gratia gratū faciēs ē vna tm̄: qđ pz ex vnitate subiecti: qđ ē eēntia aie: ⁊ ex vnitate effectus: qđ ē deo acceptū facere. ḡ cū gratia q̄ est in virtutib⁹ ⁊ donis sit gratia gratū faciens: vī q̄ eadē gratia sit hic ⁊ ibi. ¶ D. vnū vni opponit. sz tā gratia q̄ in sacris q̄ illa q̄ ē in virtutib⁹ oponit peccato: qz vtraqz peccatū destruit. ergo est vna tm̄ gra. ¶ D idem est mot⁹ in natura a termino ⁊ ad terminū. sz gratia sacralis ordinat ꝫ peccatū: gratia autē virtutū ad pficiendū aiaz ⁊ deo ꝓiūgendū. ḡ ē vna gratia i sacro. ¶ Sz ꝫ: gratia in sacro nō dat nisi ei q̄ non ficte accedit. sz talis hz gratiaz virtutū. cuz ḡ nulli det qđ iā hz: videt q̄ gratia quā acipit i sacro sit alia. ¶ D. virtutes ⁊ dona sunt ꝓnexa pp gratiaz: vt i iij. libro dictū ē: nō aūt sacra. ḡ nō ē eadē gratia h ⁊ ibi. ¶ Rndeo dd ad. j. q. q̄ oēs cogunt ponere sacramēta noue legis aliquo modo causas gratie eē propter auctoritates q̄ hoc exp̄esse dicunt. Sz diuersi diuersimode eas causas ponunt. Quidā. n. dicunt q̄ nō sunt cause quasi facientes aliqđ i aia sz cause sine qb⁹ nō: qz increata virtus q̄ sola effectus ad gratiā ptinentes in aia facit sacris assistit p quādā dei ordinationē ⁊ quasi pactionē. sic. n. ordiauit vt quasi pepigit deus: vt q̄ sacra accipiunt sil'ab eo graz recipiāt. ñ q̄si sacramēta aliqđ faciāt ad hoc. Et ē sile de illo q̄ accipit denariū plūbeū facta tali ordinatione: vt q̄ habuerit vnū de illis denarijs habeat centū libras a rege: q̄ qđem denarius nō dat i las cētū libras: sz solus rex accipiēti ipsū. Et qz pactio talis nō erat facta i sacris veteris legis vt accedētes ad ipsa gratiaz accipent ꝺ dicunt gratiā nō ꝓferre: sz ꝓmittebant tm̄. Sz hoc ñ vī sufficere ad saluādū dicta sacrorꝝ: cā. n. sine qua nō: si nihil oīno faciat ad inducēdū effectū vel disponēdo vel meliorando quantū ad rōnē causandi nihil habebit supra causas p accidēs sicut albū ē causa dom⁹ si edificator sit alb⁹: ⁊ fm hoc sacra essent cause per accidens tm̄ satisfactōnis. illa. n. ordinatio quā dicunt siue pactio nihil dat eis de ratione cause: sz solū de ratiōe signi. sic etiā denarius plūbeus ē solū signū indicans ꝺs oz accipere. qđ autē ē p accidens, omittit ab arte nec

ponit in diffinitione: vñ in diffinitione sacramēti
ñ ponēt cālitas ꝓdicta: nec sācti multū curasset ꝺ
ea dicē. Nec itez sacra noue legi q̄ differt a sacris
veris legi ꝼz ordiationē ꝓdictā differēt ab eis ꝼz rō
nē cāe: sz solū q̄tū ad modū signādi iquātū h⁹ si
gnāt gr̄az vt statiz dādā: illa ꝺo ñ. Et iō alij dicūt
q ex sacris duo ꝓsequūt in aīa: vnū qꝺ ē sacrm̄ ⁊
res sicut character vel aliquis ornat⁹ aīe i sacris i
qb⁹ nō iprimit character. Aliud qꝺ ē res tm̄ sicut
gratia. Respectu g̃ primi effectus sunt sacra cause
aliquo mō efficientes: sz respectu secūdi sunt cau
se disponētes tali dispositione q̄ ē necessitas nisi
sit ipedimētū ex parte recipiētis. ⁊ hoc vī magis
theologis ⁊ dictis sanctoz conueniens. Ad cui⁹
euidētiā sciendū ē q cā efficiens dupliciter potest
diuidi: vno modo ex parte effectus. ſ. in disponen
tem que causat dispositionem ad formam ulti
mam ⁊ perficientem que inducit ultimam perfe
ctionē. Alio modo ex parte ipsius cause in agens
principale ⁊ instrumētale. Agens. n. principale ē
primū mouēs. agēs autē instrāle ē mouēs motū.
Instrumēto autē ꝓpetit duplex actio: vna quā hz
ex propria natura: alia quā hz ꝑut ē motum a p̄
mo agēte: sicut calor ignis q̄ ē instrm̄ virtutis nu
tritiue: vt dicit in. ij. de aīa. ex natura propria hz
dissoluere ⁊ consumere ⁊ huiusmodi effectus. sed
inquantū ē instrm̄ aīe vegetabilis generat carnez
Sz sciendū q actio instrumēti qnqz ptingit vsqz
ad ultimā p̄fectionē quā principale agēs inducit
aliqñ aūt nō: sēper tm̄ ptingit ad aliquid ultra id
qꝺ ꝓpetit sibi ꝼm suā nāz: siue illud sit ultima for
ma siue dispositio: alias nō ageret vt instrumētū
sicut qualitates actiue ⁊ passiue elementoz perti
gūt instrāliꝛ ad formas māles educēdas ꝺ mā: nō
autē ad productionē aīe humane q̄ ē ab extrinse
co. Ꝺoz ē g̃ q principale agēs respectu iustificatio
nis deus ē: nec indiget ad hoc aliqb⁹ instris ex pte
sua: sz ꝓp̄ ꝓpietatē ex parte hois iustificādi: vt su
pra dictū ē vtitur sacris quasi qbusdā instris iu
stificatiōis. huiusmōi aūt mālib⁹ instris ꝓpetit ali
qua actio ex natura propria sicut aque abluere: ⁊
oleo facere nitidū corpus: sz vlterius inquātū sūt
instra diuine misericordie iustificantis ptingūt in
strumētaliter ad aliquē effectū in ipsa aīa q̄ ꝑmo
correspōdet sacris: sicut ē character vel aliqd h⁹
modi. Ad vltimū autē effectū q̄ ē gratia nō perti
gunt etiā instrāliꝛ nisi dispositiue inquātū hoc ad
qꝺ instraliter effectiue ptingunt ē dispositio q̄ est
necessitas quātū in se ē ad gratie susceptionez. Et
qz oē instrumētū agendo actionē nālē q̄ ꝓpetit si
bi inquātū ē res quedā pertingit ad effectū q̄ ꝓpe
tit sibi inquantū ē instrumētū: sicut dolabz diui
dendo suo acumine pertingit īstrumētaliꝛ ad for
mā fcāni: iō etiā māle elemētū exercēdo actionez
naturalē ꝼm quā ē signū interioris effectus ptin
git ad interiorē effectū instrumentaliter. ⁊ hoc est
quꝺ Aug⁹ dicit: q aqua baptismi corpus tangit
⁊ corabluit: ⁊ iō dicit q sacra efficiūt qꝺ figurāt.
Et hūc moduz iustificādi videt magister tangere
in littera. Dicit. n. q homo non querit salutem in
sacramētis quasi ab eis: sz per illa a deo. hec. n. p̄
positio. a. denotat principale agēs. sed hec prepo
sitio p denotat causaz instrumentalē. ¶ Ad p̄m g̃
ꝺo q Ber. vt ex precedentibus ibidē patet non in
tendit ostendere similitudinem sacramētoz ad il
la nisi quantū ad significationē: qz anulus ē signū
⁊ baculus: ⁊ silr sacra: sed sacramenta vlterius sī
cause. ¶ Ad 2m ꝺo q reducunt ad genus efficien
tis cause nō principalis: sz instrumentalis. deꝰ aūt
solus ē causa gratie: quasi principale agens: sz sa
cramenta quasi instrumētaliter ⁊ dispositiue: vt
dictū ē agentia sunt. ¶ Ad 3m ꝺo q agēs non sēp
ē nobilius patiente simpliciter loquēdo: sz inquā
tū ē agens. agit. n. ignis vel ferruz i corpus huma
nuz quod est simpliciter nobilius: quo tm̄ ignis ē
nobilioꝛ inquantū ē actu calidus: ⁊ ꝼm hoc agit i
corpus humanū: ⁊ sic nō oportet q res ille mate
riales que sunt in sacramētis sint simpliciter aīa
nobiliores: sz ꝼm quid. ſ. inquātū sūt instrumēta
diuine misericordie operantis ad iustificationez.
Nec itez oportet q instrumētaliter agens sit sim
pliciter nobilius effectu: qz effectus non proporti
onat instrō: sed principali agenti q̄ qnqz p vilia i
strumenta nobiliores effectus inducit: sicut medi
cus p̄ducit ad sanitatē per clystere. ¶ Ad 4m ꝺo
q causa vniuoca vel nō vniuoca proprie loquen
do ⁊ simpliciter sunt diuisiōes illius cause: cuius
ē silitudinē habere cū effectu: hec autē ē principa
lis agentis ⁊ nō instrālis: vt dicit Alex. ꝼm q nar
rat Lomē. in. xj. Meta. ⁊ iō proprie loquendo ne
qz instrumētū ē causa vniuoca neqz eq̄uoca: posꝫ
set tamē reduci ad vtrūlibet: ꝼz q principale agēs
i cui⁹ vtute instrz agit ē cā vniuoca vl ñ vniuoca.
¶ Ad 5m ꝺo q ex sacris cāt p modū influētie gra
tia: nec tm̄ sacra sunt que influūt gratiā: sz p q̄ de
us sicut per instra aīe gratiā influit. ¶ Ad 6m ꝺo
q̄ in trāsubstantiatione cū sit quasi quidā motus
vel mutatio duo sunt. ſ. recessus a termio ⁊ acces
sus ad terminū: verba g̃ sacralia pertingūt instru
mentaliter ad transubstantiationē quantū ad re
cessū a termino a quo: sz quātū ad accessuz ad ter
ad quē non pertingunt instrumētalit nisi dispos
tiue sicut in alijs sacris accidit. ¶ Ad. ij. q. ꝺo q
q ꝓpter auctoritates inductas necesse ē ponere
aliquā virtutez supnaturalē in sacris. Sustinētes
autē primā opinionē dicūt q illa virtus nō ē nisi
qꝺā ordo ad aliqd. Sz h⁹ nihil ē dictū: qz sēp vī
noīat principiū alicuius p̄cipue ꝑut sumit hic p
virtute cause. Ad aliquid autē siue relatio non
potest esse principium actionis vel terminus vt
probatur in 5° phy. ⁊ ideo nullo modo ille ordo
potest habere nomen virtutis neqz rationem.

Et ꝓpter hoc dicendū aliter ꝙ virtus agẽdi ꝓportionatur agẽti: vñ alio mõ oꝫ ponere virtutẽ agendi in agente principali: alio modo in agente instrumentali. agens.n. principale agit ꝑz exigentiã sue forme: ⁊ iõ virtus actiua in ipso ẽ aliq̃ forma: vel qualitas hñs ꝓpletũ cẽ in nã. Instrm aũt agit vt motũ ab alio: ⁊ ideo ꝓpetit sibi virtus ꝓportionata motui. motus aũt nõ ẽ ens ꝓpletũ: ꝑz est via in ens: quasi mediuꝫ q̃d inter potentiaꝫ puram ⁊ actuꝫ puruꝫ: vt oꝫ in.iij.phy. ⁊ iõ virtus istrĩ inquãtũ huiusmodi ꝑm ꝙ agit ad effectũ vltra id quod ꝓpetit sibi ꝑm suã nãm nõ ẽ ens ꝓpletũ hñs esse fixũ in nã: sed quoddaꝫ ens incõpletũ sicut ẽ virtus imutandi visũ in aere: inquãtũ ẽ instrumẽtũ motũ ab exterioꝛi visibili: et huiusmodi entia ꝓsueuerũt intẽtiones noiari: ⁊ hñt aliquid sile cũ ente qđ ẽ aia: qđ ẽ ens dimiutũ: vt oꝫ. vj. Meta. Et qꝛ sacra nõ faciũt effectũ spiritualẽ nisi inquãtũ sũt instrumẽta: iõ virtus spiritualis ẽ in eis nõ quasi ens fixũ ꝑz sic ens incõpletũ. ¶ Ad ꝑm̃ g̃ dđ ꝙ ens incõpletũ quod ẽ in aĩa diuidit ꝯ ens distinctũ p.x. genera: vt ꝑz in. vj. Meta. ⁊ iõ talia entia incõpleta per se loquẽdo non sũt i aliquo genere nisi p reductionẽ: sicut motus quantũ ad suã substantiã reducitur ad illud genus in q̃ sũt termini mot⁹: sicut ꝑfectũ ad perfectũ q̃uis: ponat i ꝓdicamẽto passionis ꝑm ꝙ ꝓportat ordinationẽ mouentis ad motũ: vt dicit Cõmẽ. i. iij. phy. vñ ⁊ vt⁹ hec q̃ ẽ in sacris reducit ad id genus in quo ẽ virt⁹ ꝓpleta principalis agentis q̃ ẽ qualitas vel in qua esset si in genere esset: qꝛ virtus increata non est in aliquo genere. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ instrumẽto dat virtus agendi instrumẽtaliter duplicit: vno mõ quasi inchoatiue qñ instituit in spẽ instrumẽti: ⁊ iõ dicit Hug. ꝙ ꝓtinet gratiã ex sanctificatione. Alio⁹ dat ꝓplete qñ actu mouet a principali agẽte: sicut qñ carpentarius vtit serra: ⁊ silr ꝓplete dat virt⁹ sacris in ipso vsu sacroꝝ: nec ẽ incõueniens si virtus q̃ motui ꝓportionat dat rei statiꝫ vel post modicũ deseruire. ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ sicut virtus ꝑdicta nõ potest poni i aliquo genere entis nisi per reductionẽ: ita nec ꝓstitui in aliquo gradu boni: nisi p reductionẽ. Reducit aũt ad bona maxima i q̃b⁹ est gratia: que quodãmodo ẽ ꝓplemẽtũ ipsius virtutis quasi finis eius. ¶ Ad 4.ᵐ dđ ꝙ in re corporali nõ potest eẽ virtus spiritualis ꝑz esse ꝓpletuꝫ potest tñ ibi esse p modũ intẽtionis: sicut i instrumentis motis ab artifice est virt⁹ artis. ⁊ sermo audibilis existens causa disciplinę: vt dicit in libro ð sensu ⁊ sensato continet intẽtionẽ aĩe quodãmõ etiã in motu ẽ virtus substantie separate mouentis ꝑm phos: et semen agit in virtute aĩe: vt dicit i xvj. de aialib⁹. ¶ Ad 5ᵐ dđ ꝙ sicut virtus absoluta nõ ẽ cõplete i quolibet ꝓgregatoꝝ ad vnã actionẽ quã nullus per se perficere potest: sic ẽ de tractu nauis: ꝑz ẽ in oĩb⁹ sil inquantũ sĩ oẽs loco vni⁹ agentis: ⁊ sic virtus in eis existens suã retinet vnitatẽ: ita etiã ẽ de instrĩs qñ vnũ nõ sufficit: ⁊ sic ẽt ẽ in alijs multis q̃ exigũt ad sacrm: qꝛ in oĩb⁹ ẽ illa virtus sil acceptis ꝓplete: in singulis aũt icõplete.

HD. iij. q. dđ ꝙ instrm predicto modo virtutẽ ñ accipit nisi ꝑm ꝙ principali agenti ꝓtinuat vt virtus eius quodãmõ i instrꝫ transfũdat. principale autẽ ⁊ per se agens ad iustificationẽ ẽ de⁹: sicut cã efficiens: ⁊ passio christi sicut meritoria: huic aũt causę ꝓtinuat sacrm ꝙ fidez eccl̃ie que ⁊ instrumẽtũ refert ad principalẽ causã ⁊ signũ ad signatũ: ⁊ iõ efficacia instrumẽtoꝝ siue sacroꝝ vel virt⁹ ẽ ex tribus. s. ex institutione diuina: sicut ex principali cã agente: ex passione christi: sicut ex causa prima meritoria: ex fide eccl̃ie: sicut ex ꝓtinuante instrm principale agẽti. ¶ Ad ꝑm̃ g̃ dđ ꝙ christus ꝑm ꝙ hõ ẽ causa meritoria nostre iustificationis: ꝑz ꝑm ꝙ deus est cã influẽs gratiã. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ resurrectio ẽ cã iustificatõis quãtũ ad terminũ ad quẽ: ꝑz sacra magis respiciunt terminũ a quo: ⁊ iõ directius respiciunt passionẽ q̃ ad peccati deletionem principalit quasi satisfactio quedã ordinat. ¶ Ad Ad 3ᵐ dđ ꝙ fides dat efficaciã sacramẽtis inquãtũ cãe principali ea quodãmõ ꝓtinuat: vt dictuꝫ ẽ: ⁊ iõ fides passionis a qua imediate ⁊ directe sacramẽta efficaciã hñt sacris efficaciã largit. HD iij. q. dđ ꝙ qꝛ oẽ agẽs agit sibi sile: iõ effect⁹ agẽtis oꝫ ꝙ aliquo mõ sit in agente. Jn q̃busdã. n. ẽ idez ꝑm speciẽ: ⁊ ista dicũt agentia vniuoca sicut calor ẽ in igne calefaciente. Jn q̃busdã vo ẽ idẽ ꝑz ꝓportionẽ siue analogiã sicut cũ sol calefacit: ẽ. n. i sole aliq̃d qđ ita facit eũ calefaciẽtẽ: sic calor facit ignẽ calidũ: ⁊ ꝑm hoc calor dicit esse in sole equiuoce: vt dicit in libro de substantia orbis. Ex quo ꝑz ꝙ illud qđ ẽ in effectu vt forma dans esse ẽ in agente inquantũ huiusmodi vt vtus actiua: ⁊ iõ sicut se hz agens ad vtutẽ actiuã: ita se hz ad ꝓtinẽdã formã effectus. Et qꝛ agens instrumẽtale non habet vtutẽ agendi vt aliqđ ens ꝓpletũ: ꝑz ꝑ modũ intẽtionis vt dictũ ẽ: ⁊ forma introducta ꝓtinet in eo per modũ intẽtionis: sicut sunt species colorꝝ i aere a q̃b⁹ aer nõ denoiat colorat⁹: ⁊ hoc modo gratia est in sacris sicut in instro non cõplete: sed in cõplete quantũ ad quattuor: primo qꝛ in instro ñ est forma effectus ꝑm cõpletaꝫ rationez speciei: sicut est in effectu iaz cõpleto ⁊ in causa vniuoca. secũdo quia ẽ in eo per modũ intentionis ⁊ nõ ꝑm cõpletũ esse in natura: sicut forma effect⁹ ẽ in causa principali nõ vniuoca ꝑz esse ꝑfectũ in natura: q̃uis non ꝑm completaꝫ rationẽ illius speciei siue forme quaꝫ inducit in effectu: vt calor est in sole. tertio quia non est in eo per moduꝫ intentiõis ꝺẽscentis: sicut sunt intentiones rerũ in anima: sed per modum intentionis fluentis duplici fluxu: quoꝝ vnus est de potentia in actum: sicut etiam in mobili est forma q̃e est terminus motus oum

mouetur vt fluens de potentia in actuz. Et inter hec cadit mediū motus cuius virtute instrz agit: alius de agēte in patiens inter que cadit medium instrm, put vnuz ē mouēs z alterū motū. 4° qz sacramentū etiā instrāliť nō attingit directe ad ipsā gratiā vt dictū ē: sed dispositiue. ¶ Ad p^m g dō q gratia nō est in sacrīs sicut in subiecto: sed sicut in causa dispositiua instrumentali: sed intentio illa que z virtus dicit ē in sacro sicut in subiecto.

¶ Ad 2^m dō q pulcherrime dictū ē gratiā ꝓtineri in sacramētis sicut in vase p quādā silitudinem sicut. n. qō ē i vase nō denotat vas: sed in eo ꝓseruat vt possit inde accipi cū libet: ita gratia q̄ cōtinet in sacramētis non denotat ipsa nec qualificat ea fm aliqō eē ꝓpletū: sz gratiā i eis accipere poterit q̄ eis vti voluerit. ¶ Ad 3^m dō q forma effect^ q̄ ē in agēte principali vel istrumētali nō fit eadez numero i effectu: nec pp h° frustra ē: qz ñ ad hoc ordinať vt ipsamet i effectū fluat: sz vt ab ea vel p eā silis fiat in effectu. cā. n. efficiēs nō reducit i idē numero cū forma generati: sz in idē specie: vt pz i 2° phycoz. ¶ Ad 4^m dō q ꝓtinere dicūt inquātū aliquo modo sūt cā ipsius. ¶ D. v. qōnē dō q sic in 2°. xxvj. dis. dictū ē gratia gratū faciēs ē vna z ē in essentia aie sicut i subiecto: z ab ipsa fluūt vtutes z dona ad pficiendū potētias aie sicut etiā potentie fluunt ab essētia: z distiguūt iste virtutes fz diuersos actus ad quos oz potētias aie pfici. Silr etiā a gratia illa q̄ ē in essētia aie effluit aliqd ad reparādū defect^ q̄ ex peccato inciderūt: z hoc diuersificať fm diuersitatē defectuū. Sed qz huiusmodi defectus non sunt ita noti sicut actus ad qs virtutes perficiūt: iō hic effectus ad reparādū defectū ñ hz speciale nomē sicut virt^: sed retinet nomē suc cause: z dī gratia sacramētalis ad quā directe sacramēta ordinātur: q̄ quidē nō potest esse sine gratia q̄ respicit essētiā aie sicut nec virtutes: sz tñ gratia q̄ ē in essētiā aie nō potest eē sine vtutib^: z iō virtutes in ea habēt ꝓnexiōez: potest āt eē sine gratia sacramētali: z iō gratie sacrales ꝓnexionē nō hñt. Et ita pz q gratia quā sacramētuz directe ꝓtinet differt a gratia q̄ ē i virtutib^ z donis q̄uis etiā illā gratiā p quādā ꝓtinuationē ꝓtineat. ¶ Ad p^m g dō q gratia gratū faciēs: put ē in essētia aie ē vna: sz fm q fluit ad effect^ potētiarū tollēdos: z potētias perfici multiplicať. ¶ Ad 2^m dō q gratia virtutū opponit peccato fz q peccatū ꝓtinet ꝛordinatōez act^: sz gratia sacramētal' opponit ei fm q vulnerat nāle bonū potētiaruz.

¶ Ad 3^m dō q recessus a peccato ꝓout opponit virtuti z accessus ad pfectionē virtutis ꝓtinet ad eādē gratiā: nō aūt recessus a peccato: fm q vulnerat naturam: qz requirit specialem medicinaz sicut in morbo corporali etiam patet.

Ad quintū sic ꝓceditur: Uidetur q̄ sacramēta veteris legis gratiaz conferebāt: vt. n. supra dictuz ē sacramenta a sacrādo dicūť: sicut ornatus ab ornādo: z munimēta a muniendo. sz sine gratia nō potest aliquid sacrari. g̃ sacramēta veteris legis gratiā ꝓferebant. ¶ D. in canōe misse fit oro vt sacrificiū ecclie deo sit acceptū: sicut sacrificia antiquoz accepta fuerunt: z Dañ. iij. petiť vt sacrificiū humiliati z cōtriti spiritus suscipiať a deo sicut holocaustū arietū z tauroz. sed sacrificiū ecclie z sacrificiuz cōtriti spiritus gratiaz ꝓferūt. g̃ z sacra veteris legis gratiā ꝓferebant. ¶ D. Aug. de sancto vic. dicit: q̄ ex quo hō egrotare cepit deus in sacramēis suis medicinā parauit. sz medicina non potest exhiberi ꝓtra morbū peccati nisi p gratiā. g̃ sacra antiquoz gratiā ꝓferebāt. ¶ D. hō periculosius īfirmabať in affectu p ꝓcupiscētiā: q̄ in itellectu p ignorātiā. sz sacra ꝛ ignorātiā figurabant futurā salutē. g̃ multo amplius ꝛ ꝓcupiscentiā gratiā ꝓferebant. ¶ D. impossibile ē sine gratia satisfacere sz sacramēta veteris legis erant satisfactioza: vñ p diuersis peccatis diuersa sacrificia inūgebant in lege: vt pz Leui. g̃ gratiā ꝓferebāt. ¶ Sz ꝛ Heb. x. Impossibile ē sāguine hircoz z tauroz auferri peccata. sz gratia tollit peccatū. g̃ antiqua sacra gratiā nō ꝓferebant. ¶ D. p gratiā ē vita aie. sed de preceptis veterū sacramētoz dicit: Eze. xx. Dedi eis precepta nō bona z iudicia in quibus nō viuent. g̃ gratiā nō ꝓferebant. ¶ Uterius vī q̄ eoz vsus nō erat meritoriuz: nihil. n. ē meritoriū nisi sit deo acceptū. sz sacramēta illa nō erant deo accepta: sup illud. n. Esaie. j. Sanguiñē hircoz nolui, dicit glo. preterito vtens tpe oñdit se nunq̄ sacrificia iadeoz amasse. g̃ eoz vsus nō erat meritoriuz. ¶ D. nullū opus inutile ē meritoriū. sz occisio tot aialiū erat oīno inutilis. g̃ non erat meritoriū. ¶ D. nihil efficit nisi hoc qđ a deo institutū ē. sz illa sacramēta imposuit deus in onus sicut in littera dicit. g̃ eoz exercitiū meritoriū nō erat. ¶ D. origenes dicit q̄ illa ratione p̄misit deus h° sibi fieri: qua p̄misit libellū repudij. sz libellus repudij sēper malus fuit z nūq̄ meritoriuz. g̃ nec p̄dictoz sacroz vsus. Sz ꝛ dicit Beda q̄ sacra veteris legis suo tpe custodite vitā ꝓferebāt eternaz sz nihil perducit ad vitā eternā nisi sit meritoriuz ergo erant meritoria. ¶ D. omnis actus virtutis formate est meritorius. sed vsus sacroz veteris legis erat act^ latrie q̄ i sāctis viris charitate formata erat. g̃ erat meritor' ¶ Uterius vī q̄ nō purgabāt ab īmūdicijs carnis: aut. n. ille īmundicie sī pure corpales aut spūales. a corpalib^ pure ñ mūdabāt: imo magīi iq̄nāť videbāt. silr nec a spūalib^: qz spirituales ab anima in corpus fiunt: quia fm Aug. Nō iquinatur corpus nisi prius anima inquinata fuerit. dicta autem sacramenta animā

nō mūdabāt cū grāz nō ꝓferrent. ꝯ necꝫ carnem.
¶ D. inter oīa sacra veteris legis magis erat purgatiuū cinis vitule aspersus. ſz hic magis īmūdabat q̄ purgaret: qz sacerdos q̄ vitulū īmmolauerat īmūdus efficiebat: vt pz Numc. xix. ꝯ nec alia sacra purgabāt. ¶ D. sacra noue legis sūt maioris efficacie q̄ sacra veteris legis. sacra aūt noue legis non purgant ab irregularitatib'. ꝯ nec sacra veteris legis ab eis purgabant: q̄s irregularitates magister hic exponit īmūdicias carnis. ¶ Sz ꝰ ē qō dī Heb. ix. Sāguis hircoꝝ z cinis vitule aspsus inq̄natos sanctificat ad emūdationē carnis'.
¶ D. sicut sacra nostra dicūt ſpiritualia: ita z illa carnalia dicebāt: Heb. ix. Habuit pr'i testamentū iustificationes culture. glo. nō veras z ſpirituales: ſz ꝑ mō culture carnales. sed sacra noue legis purgāt ab īmūdicijs ſpiritualib'. ꝯ illa purgabāt ab īmūdicijs carnis. ¶ Ideo dō ad ꝑmā. q. q̄ in sacro est duo ꝯſiderare. ſ. ipſuz sacrz z vſuz sacri. ipſuz sacrm dī a q̄busdā opus operatū. vſus aūtē sacri ē ipsa operatio q̄ a q̄busdā opus operās dī. Cū ꝯ dī sacrm per se loquēdo gratiā ꝑferre: vel nō ꝑferre: iustificare vel nō iustificare referendū ē ad opus operatū. De ope aūt operato in sacris veteris legis duplex ē opinio. q̄dā. n. dicūt q̄ in illis sacramētis opus operatū erat ſignū sacroꝝ nouc legis z passiōis christi a quo efficaciā hūt: z iō illō opus operatū erat cū quadaz ꝓtestatione fidei: z iō indirecte z ex ꝓmiſſi habebant iustificare, quasi mediantib' nostris sacris per ea ſignificatis a deo significationē hūtia: vt dicit Hug. de sancto vic. nostra aūtez sacra directe z īmediate iustificāt: qz ad hoc directe sunt instituta: ſz hec opinio non vī ꝑuenire dictis ſāctoꝝ. dicūt. n. q̄ lex erat occasio mortis inquantū oñdebat peccatū z gratiā ad inuicē nō ꝑferebat. Nec differt quantū ad hoc qualitercūqz vel directe vel indirecte gratiaz ꝑferrent Et preterea ꝑz hoc nulla esſet vel valde modica ꝓeminētia sacroꝝ noue legis ad sacra veteris legis: qz etiā sacra noue legis a fide z ſignificatione causandi efficaciā hūt: vt dictū est. Et iō alij dicūt z melius q̄ nullo mō sacra ipsa veteris legis. i. opus operatū in eis gratiā ꝑferebat excepta circūciſiōe de qua post dicet. ¶ Scōm hoc ergo ad. j. dō q̄ sanctificatio qñqz importat emundationē z ꝑfirmationē ſpiritualez que fit per gratiā: z sic sacra veteris legis non dicebātur sacra niſi quaſi signa sanctificantiū vt dictū ē. Alio modo sanctificatō importat mancipationez alicuius ad aliqō sacrū z sic dicebant sacramēta z quaſi sanctificātia: qz per ea fiebat quedā idoneitas ad sacros vſus z in tēplo z in vaſis z in miniſtris z i populo: z p hūc etiā modū apud gētiles dicebant sacra militaria: quib' hō mancipabat officio militari: qō sacrz reputabant: ſicut z oīa q̄ ad cōitatē pertinebant.
¶ Ad 2^m dō q̄ illa oratio in canōe misse nō attēdit quātū ad ipsa operata: qz hoc sacrificiū magis placet ꝯ illa: sed petitur vt deuotio iſtius offerentis placeat ſicut illoꝝ placuit. Et ſilr Danicl ꝑparat sacrificiuz quale tūc poterat offerre ad deuotionez illoꝝ qui sacrificia i lege ꝓcepta in hieruſalē cū magna ꝺuotione obtulerāt. ¶ Ad 3^m dō q̄ sacra veteris legis dicebāt medicine quātū ad ſignificationē z non quantū ad collationē gratie.
¶ Ad 4^m dō q̄ hō tpe legis nāe relict' ē ſibi quātū ad cognitionē: z per ignorātiā errauit in idolatriā lapſus: vñ vt quātū ad oīa ſe infirmum inueniret oportebat vt inſtructus per legē z sacramētoruz eius ſignificationē ſe ipotētē cognoſceret ſine auxilio gratie: z iō ꝑgruuz fuit vt illa sacramēta gratiā non ꝑferrēt: vt ſic ſalus a ſolo christo expectaret. ¶ Ad 5^m dō q̄. q̄uis illa sacra peccata non ꝺiluerent quātū ad maculā: qz gratiā nō cōferebant: ꝺiminuebāt tamen reatū inquantū onerosa erant: z iō ſatiſfactioꝛa esſe poterant preſuppoſita gratia ex fide mediatoris ei collata. Ad ij. qōnez dō q̄ de vſu sacramentoruū qui opus operans a quibuſdaz dicit: est etiam duplex opinio. Quidam. n. dixerunt q̄ vſus ipſe nō erat meritorius: etiam ſi in fide z charitate fieret: z hoc videtur magiſter in littera dicere: ſed hoc videt abſurduz q̄ labores ſanctorū patruz in huiuſmodi sacramentis dei accepti non fuerint z q̄ opus virtutis poſſit esſe non meritoriuz: z iō ꝓmuniter tenetur q̄ vſus eoꝝ meritorius esſe poterat ſi ex charitate fieret. Aliqui tamē excuſant magiſtrū dicētes q̄ ipſe intellexerit ipſa opera operata non iuſtificare quātūcūqz i charitate fierēt: quāuis ipa operatio ex charitate facta poſſit esſe meritoria i eo qui est in statu mercēdi. ¶ Ad ꝑm ꝯ dō q̄ sacrificia illa per se loquēdo nūq̄ fuerūt deo accepta qz gratiā nō continebant per quā deo aliquid est acceptū: ſz per accidēs erant z accepta z non accepta. Accepta q̄dē propter ſignificationē z deuotionez offerētiuz. Sed nō accepta z abominabilia ꝓpter peccata z abuſum offerentiuz: z qz eadez idolis immolabant: z sic inquātū erant deo accepta poterant eē meritoria. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄uiſ occiſio aīaliuz esſet ꝑm ſe inutilis: tñ inquātuz ordinabatur ad cultū dei ex diuina inſtitutione vtiliſ erat: z eius vtilitates tāguntur in glo. Ro. v. Lex data est ad domandū ſuperbū: vt. ſ. deo offerret potius q̄ idolis: ad flagellādū durū inquātū erāt ad ſatiſfactionē: ad inſtruendū inſipientē ratione ſignificationis: ad oſtenſionē delicti z humane infirmitatis: z hoc reſpōdet primis duobus: ad manifeſtationē z teſtimonium gratie z futuroꝝ ſignificationem: hoc exponit tertiū. ¶ Ad tertiuz dicendū q̄ lex ꝑm Aug. data est quātū ad hoīmōi sacra duris z ſuꝑbis in flagelluz z onus: vt offerenti diuinis ſacrificijs nō liberet eis ad idolatriā declinare: ſed perfectis i ſignū: z pūulis i pedagogū

ꝛ quātū ad hoc poterat eē eorū vsus meritorius
¶ Ad 4m dō ꝙ magīster loquit de illis sacrificijs
ſm ꝙ habebant aliquā rōnē diſplicētie ex hoc ꝙ
idolis imolabant: ꝛ quātū ad hoc nō habebāt rō
nez meriti. ¶ Ad. iij. qōnē dō ꝙ veteris legis intē
tio erat hōies ad timorē ꝛ reuerētiā dei inducere.
ꝛ a carnalib⁹ ad ſpiritualia trahere paulatiz: ꝛ iō
inſtituit multa ipedimēta ꝙb⁹ hoies ab vſu illorū
ſacrōꝝ frequenter ipedirent: ꝛ vt ſic magis in re
uerētia haberent: qꝛ oē raꝝ chaꝝ: ꝛ ſic etiā paula
tiz a carnalibus obſeruantijs diſſueſcerent qñꝫ
totaliter abſtrahendi in tpe gratie: ꝛ hec impedi
menta imundicie carniſ dicebant: ꝙb⁹ hō corpora
liter accedē ad ſācta ūidoneus efficiebat: ꝛ ab his
carnis imundicijs ſacra legis purgabant. ¶ Ad
p̄m ꝙ dō ꝙ imūdicie ille non erāt ſpirituales quaſi
a peccato cauſate ſēp: ſz quaſi a ſacris ꝓhibētes.
¶ Ad 2m dicendū ꝙ ſacerdos lauabat manus ꝛ
veſtimenta ne cū manib⁹ ſanguinolentis ꝛ cinero
ſis alia tangeret: ꝛ qꝛ ſacrōꝝ ad cōia nō oz eſſe cō
mixtio: vñ etiaz vncti chriſmate man⁹ lauāt ꝛ ab
ſtergunt. Immūdus autē reputabat ꝓp tria: ꝑ⁰ vt
ſacerdotes eſſent ſub onere ſicut ꝛ alij: 2⁰ ad tollen
dū ſuperbiā ſacerdotū de hoc ꝙ alios ſanctifica
bant: 3⁰ ad ſignādū ꝙ ſacerdos noui teſtamēti ꝓ
pter maximā ſanctitatē ſacrificij ſēper oz ſe idone
uz reputare. ¶ Ad 3m dō ꝙ in noua lege nō ſunt
irregularitates tot ſicut in veteri lege: nec ſunt ni
ſi in miniſtris eccliē: i quib⁹ requirit maxima ido
neitas ꝓp ſacrōꝝ ſanctitatē: ideo tales irregulari
tates nō ita facile abſtergunt. ¶ Obſeruātie cere
moniales. Ceremonialia dicūt q̄ ꝑz ſe nō hñt cām
manifeſtā ipſorꝝ factorꝝ q̄uis poſſint hīe cāz ma
nifeſtā ſue inſtitutiōis. Dicit aūt ceremonia qua
ſi munia cereris q̄ erat dea frugū: qꝛ ei ꝓius ſacri
ficia inſtituta ſunt: ꝛ exinde trāſlatū eſt nomē ad
oēz diuinū cultū. vel ſicut dicit valerius maxim⁹:
dicunt a cere oppido in quo ꝓius Romani ſuos
ritus inſtituerunt. ¶ Mūdabāt etiā interdū a cor
porali lepra. i. mūdatū oſtēdebant qñ ſigna q̄ ap
paruerāt ceſſabant. ¶ Sine medio deū videbāt. i.
diuinoꝝ cognitionez nō ex ſēſibilibus ſignis acci
piebāt: ſz ꝓ ifuſionē. Et de hꝰ i 2li. diſ. xxiij. oēz ē.

SIc querūt ſex. ¶ Primo de neceſſitate cir
cūciſionis. ¶ Secūdo ꝙb⁹ ꝓpteret. ¶ Ter
tio de his q̄ ad circūciſionē requirebant.
¶ Quarto de efficacia circūciſionis. ¶ Quinto de
mutatione ipſius. ¶ Sexto de remedio quod cir
cūciſionē precceſſit.

PRimuz ſic proce
dit: Videt ꝙ non fuerit neceſſariū circun
ciſionē dari. ſapientis ē. n. facere aliquid quanto
breuius poteſt. ſz per fidē ꝛ ſacra legis nature ſuffi
cient originale purgabat. g̈ nō oportebat in reme
diū originalis circūciſionē dari. ¶ P. peccato ori
ginali qꝛ ex alio ꝓtractū ē nō debet pena ſēſibilis
nec expiatio ꝑ ſatiſfactionē. ſz circūciſio penā ſen
ſibilē habebat. g̈ nō erat ꝙueniens remediū ꝓ ori
ginale. ¶ Sed ꝓ: Circuncīſio ē ſignaculū fidei q̄ ē
in ꝓputio patris noſtri abrac: Ro. iij. Sed ꝙue
niēs fuit illā fidē ſignificari: cuius oz nos oēs uni
tatores exiſtere. g̈ ꝙgruuz fuit circunciſionē dari.
¶ Vlterius vī ꝙ nō debuerit dari añ legē ſcriptaz
qꝛ in lege nature non erat aliqua diſtinctio cū lex
cōis oīb⁹ eēt. ſz circūciſio ſignū diſtinctiuū ē: qꝛ ꝑz
Damaſ. ē ſignū determinās iſrael a gentib⁹. g̈ non
debebat dari añ legē ſcriptā. ¶ P. precepta q̄ nō
ſūt indita rationi naturali debent ad populū per
miniſtroꝝ officiuz trahi. ſz circūciſio non erat de
dictamine legis naturalis. g̈ cū ante legez ſcriptaz
non eſſet miniſtrorū diſtinctio: vī ꝙ tunc dari nō
debuerit. ¶ Sed cōtra: Circūciſio ſm apoſtoluz
eſt ſignū fidei. ſz etiā ante legez ſcriptā erat diſtin
ctio fideliuz a non fidelibus. g̈ tunc oportebat eis
dari. ¶ Vlterius videt ꝙ non debuerit differri vſ
q̄ ad tempus abrae: qꝛ etiaz ante ipſuz erant fide
les ab infidelibus diſtincti. ſed circunciſio eſt ſi
gnuz fidei. ergo ante temp⁹ abrae dari debuit.
¶ P. circunciſio maiorem habet efficaciaz ꝙ ſa
cramēta legis nature: aliaſ poſtea inſtituta nō fuiſ
ſet. ſed nō minor erat neceſſitas efficacis remedij
ante abraaz ꝙ poſt. ergo etiā ante cū dari debuit.
¶ Sed ꝓtra: fides que ſacramētis efficaciaz ſigni
ficādi dat ē fides mediatoris: vt ſupra dictū eſt. ſz
abrae primo dicte ſunt repromiſſiones de media
tore ex ſemine eius naſcēdo. ergo ei primo ſignuz
fidei diſtinctū dari debuit in generatiōis mēbro.
REſpondeo dicēduz ad primaz queſtionē ꝙ cir
cūciſiō primo ꝛ pricipaliter neceſſaria fuit ad ex
preſſionē ſignificationē ꝙ ſacramēta precedentia
fuiſſent. oportuit. n. ꝙ ſm proceſſuz tēporis ſicut
explicatio fidei creſcebat ita creſceret diſtinctio ſi
gnoꝝ ſacramētaliū. Habet autez circūciſio exꝑſ
ſā ſilitudinē ablationis originalis peccati quātuz
ad. iij. Primo quātū ad mēbꝝ generationis per

ficaciā circūciſio habeat: ꝛ oñdit ꝙ eādē efficaciā
ꝓ originale habebāt quedā remedia añ ꝓceptū ꝺ
circunciſione datū: ibi Queritur autē de iure ꝛc.

quã originale trãsfunditur: 2° quãtũ ad figurã circularẽ in qua significat circulus qui ẽ in processu originalis infectionis: fm q persona corrũpit nãz 7 natura psonã: tertio quãtũ ad penã q̃ erat i circũcisione ꝓ delectationẽ ꝓcupiscentie in qua precipue viget fomitis virtus: 4° quãtũ ad sanguinis effusionẽ in quo significat passio christi p quã ꝓ originali satisfaciendũ erat. Et quãtũ ad hãc vtilitatẽ diffinit circũcisio qđ ẽ signaculũ curatiõis ab originali. sed ex ꝓñti fuit alia vtilitas circunciſionis. ſ. distinctio fidelis ppli ab infideli propter fidẽ eius cui data fuit circũcisio. 7 quãtũ ad hoc diffinit Damas. circũcisionẽ sic: Circũcisio ẽ signũ determinãs israel a gentibus cũ quib' ꝓuersabat. habuit etiã mysticã significationez 7 moralem: qz erat signũ castitatis seruande: 7 allegoricã inquãtũ significabat purgationẽ p christũ futurã: 7 q̃si anagogicã inquãtũ significabat depositionẽ corruptibilitatis 7 carnis 7 sanguinis in resurrectione. ¶ Ad p'm g̃ dđ q has vtilitates habuit circũcisio p̃ sacris legis nature: 7 iõ post illa instituí debuit. ¶ Ad 2'm dđ q pena illa nõ erat ad satisfactionẽ: sz tm̃ ad significationẽ. ¶ D. ij. qõnez dđ. q lex scripta nõ debuit dari diuinitus nisi populo fideli: 7 ideo oportuit ppl'm fidelẽ prius ꝓgregari 7 ab alijs distingui q̃ lex diuinitus ei daret. hoc autẽ nõ poterat fieri nisi p aliqđ signuz in q̃ fideles ad inuicẽ ꝓuenirent 7 ab alijs distinguerẽt qđ ad circũcisionẽ ptinet: 7 iõ ante legislationem ꝏbuit circũcisio dari. ¶ Ad p'm g̃ dđ q circũcisio erat quodãmõ legis nature inquãtũ tpe legis nature data fuit: 7 quodãmodo legis scripte inquãtũ ad ipsã preparabat: dispositiõs autẽ distinctõnẽ hñt penes ea ad q̃ disponũt. ¶ Ad 2'm dđ q peccatũ originale a nobis non habem' sed aliũde: 7 iõ aliũde totaliter remediũ habet nobis nõ cooperantib'. ſ. a deo: 7 propter hoc sacrm̃ qđ in remediũ original' erat a deo ĩmediate p̃cipi ꝏbuit sic circũcisio 7 baptismus. secus autẽ est de sacramẽtis legalib' q̃ erant instituta ad satisfaciẽdũ p actualibus. ¶ D. ij. qõnez dđ q ex corruptione peccati originalis humanũ gen' circa tpa abrae vsq; ad profundissima peccatoꝝ venerat. ſ. in infidelitatẽ 7 turpissimũ vitiũ ꝓ nãm: 7 iõ tũc tẽporis primo ꝓueniebat ꝓmissionẽ fieri manifestã de semine nascituro in q̃ oẽs gẽtes benedicerẽt 7 a peccati mũdarent. Tũc etiã oportebat in significationez aliquod exemplũ fidei hoib' ꝓponi ꝓ infidelitatẽ: tũc signa castitatis dare ꝓ corruptissimã ꝓcupiscẽtiã: 7 iõ abrae prio data ẽ circũcisio i signũ paternitatis: vt ex q̃ nascitur' erat peccatoꝝ destructor etiã in signũ fidei 7 destructiõis ab infidelib' 7 in signũ castitatis 7 mũdicie. ¶ Ad p'm g̃ dđ q ante abraaz fere oẽs fideles erãt: circa tpa. n. eius dicit idolatria incepisse. ¶ Ad 2'm dđ q q: tũc tpis corruptio magis inualuerat: iõ etiaz tunc oportebat efficatius remediũ dari.

AD secunduz sic ꝓcedit: Uidet q oib' ppls circũcisio dari ꝏbuerit. data ẽ. n. in remediũ ꝓ originale. sz morb' iste cõis oib' erat. g̃ 7 medicina debuit esse cõis. ¶ D. circũcisio data ẽ in signũ fidei. sed abrae fidẽ imitari oẽs tenebant: ac fides sẽp fuit de necessitate salutis. g̃ oib' circũcisio dari debuit. ¶ D. Geñ. xvij. dr: Hoc ẽ pactũ qđ obseruabitis inter me 7 vos 7 semẽ tuũ post te: Circũcidet in vobis oẽ masculinũ. sz de semine abrae multi populi ꝓcesserunt preter filios israel: sicut ismahelite idumei. g̃ nõ solũ filijs israel circũcisio ꝓpetebat: ¶ Sz ꝓtra: Circũcisio erat signũ fidei. sz vn' tm̃ populus erat in quo fides 7 cultus dei remãsit ceteris p idolatriã deprauatis. g̃ eis circunciſio tm̃ ꝓpetebat. ¶ D. circũcisio significabat medicinaz futuraz p christũ. sz tm̃ ex vno populo. ſ. isr'l christus nasciturus erat. g̃ tm̃ illi populo circunciſio ꝓpetebat. ¶ Lterius vr q debuit hoc remedium etiã mulierib' cõiter dari. Circũcisio. n. data erat in medicinã ꝓ pmã trãsgressionẽ. sz p' trãsgressio incepit a femina. g̃ 7 feminis remediũ dari debuit. ¶ D. vbi eadez causa 7 idẽ effectus. sz eadẽ cã in viris ẽ vt eis circũcisio daret 7 in mulierib'. qz 7 ipse ad populũ dei pertinent 7 in eis corruptio originalis ẽ. g̃ eis hoc remediũ dari debuit. ¶ Sz ꝓ. Aug. de sãcto vic. dicit q solis masculis data ẽ circunciſio carnis: qz sacra scriptura per masculinũ sexũ aiaz: p feiaz vero carnẽ significare ꝓsueuit vt. ſ. oñderet q illa circũcisio aiab' ſanctificatõez ptulit nõ abstulit carni corruptionẽ. ¶ Lterius videt q christo circũcidi nõ ꝓpetebat. sabbati. n. obseruatio vicinior erat preceptis moralib' inter q̃ etiã ꝓputat q̃ circũcisio. sz christus sabbatũ lr'alit nõ obseruabat: vñ dicebãt de ipso Joh. ix. Nõ ẽ h' hõ a deo q̃ sabbatũ nõ custodit. g̃ nec circũcisionez seruare debuit. ¶ ꝓ. Heb. vij. dicit glo. q christus i lũbis abrae decimat' nõ fuit qz decima figurabat medicinã originalis qđ in christo non fuit. sz sil'r circũcisio vt dcm̃ ẽ significat emũdatõnẽ ab originali. g̃ christo nõ ꝓpetebat. ¶ Sz ꝓ. Galath. iiij. Misit de' filiũ suũ natũ de muliere factũ sub lege. sz illis q̃ sub lege erant ꝓpetit circũcisio. g̃ 7 christo. ¶ Ideo dđ ad pmã qõnẽ q sic pcẽm p Adã i oẽs trãsiuerat: ita oportebat p christũ in oẽs sãctificationẽ a peccato trãsire: vñ ad p̃rogatiuã sãctitatis ei' isinuãdã oportebat q̃q̃d ad christũ ptinebat spãli sãctitate pollere: 7 iõ in ppło đ q̃ christ' nascitur' erat oportebat specialit cultum dei esse 7 ipsum apud eos signari. 7 quia circunciſio est signum distinguens populũ dei ab alijs: ideo oportebat populo isr'l specialit circũcisionẽ data ẽ nõ solũ quãtũ ad illos q̃ de stirpe Jacob erãt: sz quãtũ ad oẽs q̃ ad populũ illũ q̃litercũq;

pertinebant. ¶ Ad p^m g̃ dō q̃ circuncisio erat remediū ꝓtra originale cum significatione sanctificationis nasciturī seminis: ꝓpter qō erat in mēb̄ generationis: ⁊ iō hoc remediū illi tm̄ pp̄lo ꝓpetebat ex quo christus nasciturus erat: apud alios aūt manebāt adhuc eadē remedia q̄ fuerāt ante circuncisionē data: qr eis non oportebat specialia sanctitatis documenta ⁊ remedia dare. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄uis oēs tenerent ad hñdū fidē quā habuit Abraaz: nō tñ oēs tenebantur imitare Abraam in fide: qr nec ad oēs noticia abrae uenerat: nec oīb̄ erat dat̄ vt exemplū imitabile nisi meditāte semine: in q̄ oēs gentes benedictionē abrae ꝓsecuturi erant: ⁊ iō circūcisio q̄ erat signū fidei abrae nō oīb̄ populis ꝓpetebat. ¶ Ad 3^m dō q̄ quātuz ad p̄missionez factā abrae separatus ē p electōez dei isaac ab ismahele ⁊ iacob ab esau: vt p̄z Ro. ix. non autē aliqua segregatio facta ē in fi ḡis isrl̄: ⁊ iō oēs filij israel pertinebant ad populū dei peculiarez: ⁊ propter hoc illis solis circūcisio ꝓpetebat quasi nūq̄ a familia abrae separati. Ismahel ⁊ esau tenebātur ad circūcisionē q̄ diu erant in familia pentū: nō aūt post recessuz ab eis. ¶ Ad .ij. qōnē dō. q̄ peccatū originale vt in .ij. libro dictuz est quātū ad culpā ⁊ reatū descendit a patre in filios: quātū ad penalitates descendit a femina: qr pater ē efficiēs in generatiōe ⁊ mr̄ māz ministrat. circūcisio autē data ē ꝓ originale ad tollēduz culpā non autē ad tollēdū carnis corruptionez: ⁊ iō viris ⁊ non mulieribus data ē: ⁊ hec ē causa que i obiectione tacta ē. p hoc etiā oñdit sacr̄m iperfectū: ⁊ sua iperfectio in expectatione pfectionis inducit. ¶ Ad p^m g̃ dō. q̄ quis transgressio a femina inceperit: tñ trāsfusionis originalis peccati causa nō fuit femina sz vir: qr si vir non peccasset originale trāsfusuz nō fuisset: iō dicit apostolus Ro. v. q̄ per vnū hominē peccatū intrauit in mūdū. ¶ Ad 2^m dō. q̄ iaz p̄z q̄ non est eadē causa de viris ⁊ mulieribus quātū ad hoc q̄ circūcisio ꝓ originale ordinat. silr̄ etiā nec quātū ad hoc q̄ distinctiuū ē signū populi fidelis ab ifideli: qr principaliter populi distinctio est ex parte viroz: qr mulieres viris subiecte sūt: ⁊ iō etiā apud hebreos non cōputabant genealogie ex parte muliez: sed ex pte viroz. ¶ Ad .iij. qōnē dō. q̄ christo circuncisio ꝓpetebat: nō propter indigentiaz: sz propter decētiā. Cuius potest i christo multiplex ratio assignari. Prima ē vt ipse se oñderet filiū abrae cui p̄ceptū circūcisionis erat factū ⁊ promissio nasciturī seis: ⁊ sic dei promissionē ipletā ostenderet: 2° vt circuncisionez sicut ⁊ alia legalia suscipiens ab onere legis nos liberaret: 3° vt fratrē iudeoz se ostēderet se haberent iustā occasionē ipsuz repellendi. ¶ Ad p^m g̃ dō. q̄ christus in puericia in nullo ab alīs pueris segregat̄ fuit quātū ad exteriorē puersationē: ⁊ iō oia q̄ ad pueros pertinebāt in veteri lege i se iplere voluit: sz qñ iā ad pfectā etatē puenit oñdē debuit se dñz legis esse ⁊ legē vsqz ad ꝑz ipositā fuisse: ⁊ iō in q̄busdā supra legē opat̄ ē: sicut de obseruatione sabbati ⁊ in tactu leprosi. ¶ Ad 2^m dō. q̄ deciatio erat act̄ tm̄ figural̄ q̄tuz ad illos q̄ in lūbis abrae decimabant: ⁊ iō christo nō ꝓpetebat: qr ab originali imunis fuit: sz circuncisio ēt hz alias cās ꝓter significationē i illis q̄ circūcidūt: ⁊ iō non ē silis ratio de vtroq̄z.

AD tertiuz sic procedit: Uidet q̄ octau⁹ dies nō req̄rat ad circūcisionē. alia. n. remedia ꝓ originale data siue in lege nāe: siue in lege gratie tps determinatuz non hñt. g̃ nec circūcisio habere debuit ad idē data. ¶ P. poterat ꝓtigere q̄ dies octau⁹ erat dies sabbati. sz in die illo p̄cepta erat q̄es ab exterioribus opib⁹. g̃ nō erat de necessitate circūcisiōis q̄ octauo die fieret. ¶ P. illi q̄ vagati sūt in deserto nō fuerūt octauo die circūcisi. sz postea tpe iosue i galgala: Josue. v. ⁊ profuit illis circūcisio: nec illis obfuit ad trāsgressionē: vt vī q̄ i deserto mortui sūt incircūcisi. g̃ determinatio tpis nō ē de necessitate circūcisionis. ¶ P. sicut p̄termittit determinatū tps si p̄ueniat: ita ⁊ si tardet. sz pseliti circūcidebātur post octauū diē: ⁊ eis valebat. g̃ ⁊ pueri poterāt añ octauū diē circūcidi ⁊ eis valere. ¶ Sz ꝓ. circūcisio nō habebat efficaciā nec obligationem nisi ex p̄cepto diuino. sed circūcisio fuit in p̄cepto fm̄ determinatū tps: Gen. xvij. Infans octo dieꝝ circūcidet i vobis. g̃ ⁊ determinatū tps erat de necessitate circūcisionis. ¶ P. significatio ē ō necessitate sacr̄i. sz octaua dies facit ad significationē. g̃ ē de necessitate ipsi⁹. ¶ Uterius vī q̄ determinatio mēbri nō fuerit ō necessitate circūcisiōis in sacramētis. n. signū oz rndere signato. sz purgatio originalis q̄ significat̄ p circūcisionē nō ē fz aliquā ptē determiatā: sz fz totū. g̃ nec circūcisio oz aliquā partē determiatā habere. ¶ P. sacra mā honestatē i se hīe ōbēt. sz mēbra generatōis vident̄ cē turpia ⁊ verecūda. g̃ nō decuit vt in illo mēbro determinate aliqō sacr̄m daret. ¶ Sz ꝓ ē qō oī Gen. xvij. Circūcidetis carnē ꝑputij vri ⁊c. ¶ Uterius videt q̄ cultellus lapideꝰ sit de necessitate circūcisionis: circūcisiōi. n. baptism⁹ succedit sz determinatū instr̄m ablutionis. s. aq̄ ē de necessitate baptismi. g̃ ⁊ determinatū instr̄m incisiōis eē debuit de necessitate circūcisionis: ⁊ p̄cipue pp̄ significationē q̄ i lr̄a ponit: significatio. n. ē de rōne sacr̄i. ¶ P. Hie. dicit sup Eze. In sāctoz vita cognoscim⁹ q̄d in scriptura itelligere debeam⁹. sz sācti ⁊ p̄cipue legislatores lapideo instrō fecerūt circūcisionē: sicut legim⁹ Josue. v. ⁊ Exo. iiij. de moy se. g̃ lapideū instr̄m erat de necessitate p̄cepti.

¶ Sed ꝓtra: circuncisio nō habebat vim nisi ex diuina institutione. sed in eius institutione que

tangitur Gen. xvij. nulla fit mentio de instrumẽto lapideo: ꝙ non fuit de necessitate circũcisiõis.

REspondeo dicendũ ad primã questionẽ: ꝙ circũcisio erat in pcepto erat sacramẽtũ: octaua ꝙ dies erat de necessitate circuncisionis quãtũ ad obligationẽ pcepti: ita ꝙ reus trãsgressionis erat ꝙ illud tps nõ obseruabat: sz non erat de necessitate eius quantũ ad efficaciaz sacri: qz etiã in alio tpe circuncisio facta suuz effectũ sacramẽtalẽ habebat: sicut etiam accidit de ministrantib⁹ nostra sacramenta: qui seruant materiã et formã debitã et omittunt aliquid de ritu ad solẽnitatẽ sacramẽti ab ecclia instituto. Determinationis autẽ hꝫ tẽporis causa ẽ et mystica ꝙ tangit in littera: et litteralis ꝙ tangit a Ra. Moyse: qz puer ante octauũ diem ẽ ita tener quasi in ventre matris: et iõ sicut aialia non offerebant ꝓpter ꝓdictã causã añ octauũ diẽ ita nec puer circuncidebat. ¶ Ad ꝓmũ ꝙ dicẽdũ ꝙ remediũ quod precessit circũcisionẽ cõputat simpliciter inter sacramenta legis nature ꝙ non habebant tantã determinationẽ hz Hug. de sancto vic. quãtã habent sacramẽta legis scripte ad quã quodãmodo pertinet circũcisio: remediuz autez quod circuncisionẽ sequit. s. baptismus est magis generale et pfecti⁹. nec debuit ita restringi: et iõ nõ ẽ silis ratio de circũcisiõe et aliꝭs. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ dies sabbati nõ impediebat circũcisionẽ. nõ. n. erat opus pure corporale: sz sacrale: sicut et sacrificia ꝙ in sabbato offerri licebat: et iõ dicit Joh. vij. Circũcisionẽ accipit hõ in sabbato et nõ soluit lex Moysi. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ illis qui i deserto vagabãt dispẽsatio ꝓcepti facta est ꝓpter necessitatẽ ꝙ tangit Josue. v. quia. s. nesciebant qñ castra mouenda essent. Et itez qz nõ. erat necesse eos tunc aliqd signũ distinctionis habere: vt Damas. dicit: quando seorsũ ab aliꝭ hominib⁹ habitabãt: et tñ quãtũ ad aliquos ꝙ ex negligẽtia vel ꝓtemptu ꝓtermittebant: dicit Aug⁹ ꝙ inobedientiã incurrebãt. nõ aũt ꝓstat ꝙ aliq de illis ꝙ in deserto nati sunt: in deserto mortui sint. et videt ꝓbabile ꝙ nõ: qz dicit in psal. Nõ erat in tribubus eoz infirmus. vñ illi ꝙ ò egypto egressi sũt ꝙ circuncisi erãt mortui sũt: et ita nullus ẽ ibi mortu⁹ incircũcisus: si tñ aliq incircũcisi mortui sit: idẽ dò ẽ de eis: et de illis ꝙ añ circũcisiõis institutionẽ moriebant. ¶ Ad 4ᵐ dò ꝙ magister vi sentire in littera ꝙ licebat iminẽte mortis articulo diẽ preuenire. Quidã vero dicunt: Hug. de sacto vic. sequententes ꝙ non erat necessitas diez ꝓueniendi: qz illis ꝙ ante octauũ diẽ moriebant valebat ad salutẽ remediũ quod ante circuncisionẽ fuerat quod adhuc efficaciaz habebat: et hoc confirmant ꝓ iudeos ꝙ nunc sunt: ꝙ nunꝯ ante octauuz diez circũcidũtur. et per glo. Prouer. iij. sup illud: Unigenitus eram coraz matre mea. ꝙ dicit ꝙ alius filius Bersabee paruulus nõ cõputat: qz ante octauuz diem mortuus nominatus nõ fuit: et ꝓ ꝓñs nec circũcisus. Similiter etiaz ꝓfirmant ꝓ sile: qz nullũ aial offerebatur dño ante octauuz diem. Secũdũ hãc ergo opinionez dicẽduz ꝙ nõ est simile de preueniẽdo et differẽdo: qz preceptuz nullo modo quis trãsgredi debet vt preueniat: sz si trãsgressus fuerit differẽdo: debet quãtũ potest illud implere in quocũqz tẽpore. AD secũdam questionẽ dicẽdũ: ꝙ circũcisio erat in signuz purgationis originalis peccati: et in signum distinctionis populi: ex quo christus propagãdus erat: et in signũ castitatis seruãde vt dictũ ẽ: et quãtũ ad omia hec decuit vt in mẽbro generatiõis fieret: qz ꝓ actũ generatiõis et originale cõtrahit: et christus ab illo populo descendit: et in illo actu castitas ꝓsistit: et ideo membrũ generatiõis erat de necessitate circũcisiõis et quãtũ ad efficaciã sacramẽti: et quãtũ ad obligationẽ precepti. ¶ Ad primũ ergo dicẽdum: ꝙ ꝙis originale peccatũ quãtum ad essentiã non determinet aliquaz partez corporis: neqz quãtuz ad effectũ: tamẽ quãtuz ad causã determinat vt dictuz est. ¶ Ad secũdũ ergo dicẽdum: ꝙ membrũ generationis quod de se nobile erat ꝓpter cõcupiscẽtiaz: que ꝓcipue in parte illa viget ignobile redditũ est: et ideo oportebat ꝙ in illo membro precipue medicina apponeret: qz ꝙ inhonestioza sũt nostra maiorẽ honestatẽ habẽt vt dicit. j. Cor. xij. AD tertiã questionẽ dicẽdũ ꝙ sacramẽtũ qò ẽ signuz et cã efficit qò figurat: et iõ illa significatio ẽ de necessitate sacri ꝙ ad effectũ sacri refertur: nõ autẽ illa que refert ad causã principalez effectus: sed ẽ de bene eẽ ipsius. cultellus aũt lapideus nõ ẽ de necessitate icisionis: per quã signat circũcisio suũ effectũ. s. purgationem originalis: sed habet aliquã similitudinẽ ad causam principalẽ meritoriã remissiõis originalis. s. christũ: et ideo nõ erat de necessitate circũcisiõis: neqz quãtũ ad obligationẽ precepti: neqz quãtuz ad efficaciã sacramẽti: qò fieret cultello lapideo: quod ritus iudeoz vsqz hodie ostẽdit: sed i principalib⁹ circũcisiõib⁹ i qb⁹ christũ significari oportebat tale instrumentũ adhibitũ est. ¶ Ad primũ ergo dicẽduz: ꝙ aqua de se hz maximã cõueniẽtiã ad ablutionẽ: ꝓ quã baptism⁹ signat quod efficit: nõ aũt lapis ad incisionẽ: et ideo nõ est sile.

¶ Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ hoc intelligẽdũ ẽ de illis ꝙ sacti obseruãt quasi ex lege obligati: sic aut nõ est in ꝓposito: et ideo ratio nõ sequitur.

AD quartũ sic proce

dit: Uidet ꝙ circũcisio characterẽ imprimebat in aia: in sacramẽti. n. effect⁹ figure respondet: sed circuncisio exterius erat signũ distinctiuũ non solũ purgatiuũ: ergo et integr⁹ characterẽ distinguẽtẽ iprimebat. ¶ Preterea oẽ sacramẽtuz quod non reiteratur in noua lege characterem

iprimit .sed circūcisio in veteri lege nō reiterabat ḡ characterez iprimebat. ¶ D. aliqs adultus circūcisus poterat ficte accedere: z sic tūc effectuz circūcisionis nō suscipiebat: postmodū aūt deposita fictione circuncisio ei valebat: alias. n. non fuisset via salutis cum iterari nō possz .ḡ habebat aliquez effectū manētez in aia ratione cuius postea effectū vltimū circūcisiōis ꝓsequebat: z h° est character. ḡ impmebat characterē. ¶ Sz ꝓtra: in sacramētis noue legis pfectissima tātū sūt illa q̄ characterē iprimūt. sed circūcisio erat longe inferior sacramētis noue legis. ḡ characterē nō impmebat ¶ D. character nos trinitati ꝓfigurat. sed h° idifferenter cōpetit viris z mulierib°. Luz ḡ circuncisio mulierib° non ꝓpeteret: vi q̄ i ea character nō iprimeret. ¶ Lteri° videt q̄ circuncisio a peccato nō purgaret Ro. iij. Ex opib° leḡ ñ iustificat oīs caro corā illo. sz alia opera legis vt sacrificia non vident mīn° honesta fuisse q̄ circūcisio. ḡ nec circūcisio a peccato iustificabat. ¶ D. si ab aliquo peccato purgabat p̄cipue videt q̄ ab originali. sz ab originali nō purgabat: qō pz p h° q̄ iohannes circūcisus octaua die vt dicit Luce .j. dixit ad ieſuz: Matth. iij. Ego a te debeo baptizari. glo. a peccato originali mūdari. ḡ nullo mō a peccato mundabat. ¶ D. nihil ipedit vite eterne itroituz nisi peccatū. sed circūcisio ianuaz vite eterne nō aperiebat vt i littera dicit. ḡ neq; peccata purgabat ¶ D. quicq̄d tollit vnuz peccatū tollit omīa: qz i pium é a deo dimidiā sperare veniaz. sz nūquā inuenit a sanctis dictū q̄ circūcisio tolleret peccatuz actuale. ḡ nec originale tollebat. ¶ Sz in ꝓtrariū sūt auctoritates in lra posite. ¶ Lterius videt q̄ circūcisio grāz ñ ꝓferret .sacrz. n. nō efficit nisi qō figurat. sed circūcisio nō signat gratie collationē: sed solū culpe ablationez. ḡ grāz non ꝓfert. ¶ D. baptismus nō amplius facit nisi q̄ aufert culpaz z ꝓfert gratiā. si ḡ hocipsū circūcisio faciebat baptismuſ in nullo circūcisionē excedit. ¶ D. propt hoc lex vetus dicebat occidere: qz gratiā ꝓ cupiscentiā nō ꝓferebat. hoc autē no esset si circūcisio que erat quodāmodo legis sacrm gratiaz ꝓferet. ḡ gratiā nō ꝓferebat. ¶ Sz ꝓ: in littera dr q̄ idez remediū prebebat circūcisio qō baptismus excepto q̄ ianuā regni celestis nō aperiebat. sz baptismus gratiā ꝓfert nō solū culpā aufert. ḡ z circūcisio idē facit. ¶ D. tenebra nō expellit nisi p p̄ntiā lucis. sz gratia oppōit culpe sicut lux tenebre. cū ḡ circūcisio expelleret culpā: videt q̄ gratiā cōferret. ¶ Rndeo ad j.q.dō q̄ character spiritualis est q̄oddā signum distinctiuū p hoc q̄ hoiez in aliquo statu pfectōnis cōstituit sicut in baptismo cōfirmatione z ordine magis infra patebit. circūcisio aūt p̄cipaliter erat signuz ad purgādū constitutū: z iō in ip̄a non ponebat homo in aliquo alio statu: z sic nō cōpetebat q̄ in ipsa character spiritualis cōferret. ¶ Ad p^m ḡ dicendū. q̄ circūcisio p̄cipaliter signat pse ablationē. sz distinctōnem ex ꝓsequēti z per accidens iquātū aliq̄ circūcidebant: z aliqui non: z ideo oportebat q̄ rñderet ei effectuſ quantū ad p̄cipalē significationez: nō autē quātū ad secundariā. ¶ Ad 2^m dō q̄ circūcisio ñ iterabat: qz cā ei°. s. originale peccatū iterari non poterat: z non propter hoc q̄ character spiritualis in ipsa imprimeret. ¶ Ad 3^m dō q̄ sic in baptismo manet character spiritualis rōne cuius fictus deposita fictōe effectū baptismi recipit: ita manebat character exterior in circūcisione q̄ hoc idē faciebat. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ peccatū qō ex alio ꝓhit ꝓueniens ē vt p aliū tollat: z iō in quolibet statu post peccatū fuit aliquod remediū: per quod originale peccatū ex virtute passionis christi tolleret: z itez qz nō poterat puer natus añq̄ haberet vsuz liberi arbitrij se ad gratiaz prepararet: ne oīno sine remedio relinqueret oportuit aliquod remediū dari: qō ex ipso opere operato peccatū aboleret: z tale remediū fuit circuncisio: z iō ab oīb° ꝓcedit q̄ peccatum auferebat sicut signat ablationē: z in hoc cū sacrīs noue legis quodammō ꝓueniebat: quia efficiebat hoc qō figurabat. opabat aūt circūcisio peccati dimissionē a posteriori. In peccato. n. originali tria sūt. s. culpa reatus carentie visionis diuine. z fomes: p° duo totaliter tolluntur: sed tertiuz p sacrm diminuit: z iō circūcisio que erat particularis abscisio directe significabat z causabat diminutionē fomitis: z per ꝓns auferebat reatū visiōis eterne: z p ꝓns culpā i baptismo aūt ecōtrario ē: qz pr° destruit culpaz cuius ablationē significat ablutio exterior z etiaz causat: z per ꝓsequēs destruit alia. ¶ Ad p^m ḡ dō q̄ sacrificia erant instituta ad satisfaciendū p peccatis actualib° q̄ hō ex se ppetrauit: z iō nō oportebat q̄ peccata tollerent p sacrificia: sicut peccatū originale p circūcisionē. ¶ Ad 2^m dō q̄ circuncisio q̄uis a peccato originali liberaret: nō tñ per eā aliquis pfecte fructū liberationis ꝓsequi poterat: qz ianuaz non aperiebat: z ꝑm hoc Johes circuncisus a peccato originali mūdari indigebat. s. per baptismum. ¶ Ad 3^m dō q̄ per circūcisionez auferebat impedimētū qō erat ex parte persone: ablato peccato originali prout erat infectio huius persone: adhuc tamē manebat ipedimētū ex parte nature nondū soluto precio: z ideo per accidēs erat q̄ ianuā regni celestis non aperiebat: qz si etiam baptismus candē quantū in se ē gratiam cōferens quam modo confert eo tempore fuisset ianuā nō aperuisset: z si modo circūcisio locū haberet ianuam aperiret. ¶ Ad 4^m dō q̄ circuncisio directe contra originale ordinata fuit: sed ex ꝓnti etiam actuale tollebat vbi inueniebat: sed tamen sancti de hoc non loquunt: qz ad hoc nō erat circūcisio principaliter instituta. ¶ D. iij. qōnē dō q̄

circa hoc est multiplex opinio. Quidã. n. dixerũt q circũcisio quãtũ est de se culpaz tollebat: sz gratiam non ꝓferebat innitentes cuidã glose: que hz Ro. iiij. g̃ dicit: In circũcisione peccata remittebãtur: sz nõ gratia per eã prestabat. dicebãt. n. q cuz originale nihil aliud sit q̃ ꝓcupiscentia intẽsa cuz carentia debite iusticie circuncisio sine hoc q gratia ꝓfectũ ret poterat auferre debitũ non auferẽ do reatum: vt pz ꝑ hoc q hõ illã iusticiã non habebat: non ei iputaret ad penã: sz hoc ñ potest eẽ: qz manente inordinatione culpe nullo mõ potest iputari a deo ad penã cuz culpe inordinatio ꝑ penã ordinet: z ideo oz si iputatio ad penã tollit q inordinatio tollat: quod sine gratia fieri non potest Et iõ alij dicunt q circũcisio ex sua virtute culpã tollebat z gratia circũciso ꝓferebat: non ex vi circũcisionis sz ex diuina liberalitate ablato gratie impedimẽto: sz hoc ñ potest eẽ: qz q̃uis ex parte recipientis ꝓtrarij q̃ introducto forme: tñ ex parte cause agentis ẽ prius introductio forme: qz nõ expellit ꝓtrariũ nisi introducẽdo formã: z iõ nisi circũcisio aliquo mõ gratiã cõferret nullo mõ culpã tolleret. Et iõ alij dicunt q circũcisio ꝓferebat gratiã quantũ ad effectus ꝑuatiuos q̃. s. sũt priuare culpã: sz nõ quãtũ ad effectus positiuos. Sz hoc nihil ẽ qz effectus vltimus gratie positiuus ẽ facere dignũ vita eterna: quod fiebat ꝑ circũcisionẽ: sicut z modo fit ꝑ baptismũ. Et iõ alij dicunt probabilius vt videt q dabat gratiaz quãtũ ad effectus priuatiuos culpe z reat': z quãtũ ad quosdã effect' positiuos: sicut ordinare aiaz z facere dignũ vita eterna: nõ tñ quãtũ ad oẽs q̃s hz gratia baptismalis: qz illa sufficit ad totaliter ꝓcupiscentiã reprimendã: z meritorie agendũ: ad quod gratia in circũcisione data sufficere non valebat: z ſm hoc intelligit glosa iducta. ¶ Ad ꝑm g̃ dõ q sicut in sacro altaris ẽ aliquid ex vi sacri: aliq̃d aũt ex nãli ꝓcomitãtia: vt. j. dicet: ita circũcisio principaliter ordinata erat ad ablationẽ culpe: sz ex ꝓnti ad collationẽ gratie. ¶ Ad 2m dõ q i baptismo ãplior gratia dat vt dictũ ẽ. ¶ Ad 3m dõ q gratia circũcisionis nõ sufficienter reprimebat ꝓcupiscentiã: sicut facit gratia noui testamenti: z ideo ratio nõ sequitur.

Ad quintũ sic proce

dit: videt q circũcisio cessare non debuerit: Gen. xvij. dicit: q circũcisio dat in fedus eternũ. sz eternũ ẽ quod nullo fine claudit. g̃ circuncisio cessare non debuit. ¶ Ꝑ. illud qõ cũ lege non incipit cũ lege cessare nõ oz. sz circũcisio añ legem ĩcepit. nõ. n. est ex lege sz ex patrib': vt dr Joh. vij. g̃ cuz lege cessare non debuit. ¶ Ꝑ. figuralia q̃ signant id qõ sẽp faciendũ ẽ nõ debẽt cessare: sicut de turificatiõe q̃ significat deuotionẽ patet. Sed circuncisio cordis cui' laus ex deo ẽ: vt dr Ro. ij. Sẽper facienda ẽ. z hanc significat exterior circũcisio. g̃ c. ssare non debuit. ¶ Sed cõ: Gal. j. Si circũcidimini christus vobis nihil ꝑdent. ¶ Ꝑ. veniente pfecto frustra ĩperfectũ remaneret ad idez ordinatum. sed baptismus pfectius facit hoc: ad quod circũcisio ordiata erat q̃ circũcisio faceret. g̃ veniente baptismo circũcisio cessare debuit.

¶ Vlterius vi q nec alia legalia cessare debuerũt christus. n. vt dr Matth. v. Non venit legẽ soluere: sed implere. sed lex ꝓsistebat non tm̃ in moralibus: sed etiã i sacris legalibus. g̃ non venit ea soluere. ¶ Ꝑ. apud deum nõ ẽ transmutatio. sed signũ mutationis voluntatis ẽ: vt preceptũ qõ prius datuz ẽ postea reuocet. cũ g̃ deus hec sacra precepit: videt q cessare nõ debuerũt. ¶ Ꝑ. pceptuz nõ potest reuocari nisi ꝑ equalẽ vel supiorez. sed deus nũq̃ reuocasse legit preceptũ de sacris legalibus in noua lege. g̃ adhuc durant. ¶ Sed cõ ẽ qõ dr Heb. x. Umbrã habet lex futuroz bonoz. sed veniente veritate cessat figura. g̃ veniente christo legalia cessare debuerant. ¶ Ꝑ. Heb. vij. translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat. sz in christo trãslatũ fuit sacerdotiũ: vt ibidẽ aplus probat. g̃ z legalia cessare debuerunt. ¶ Vlterius videt q tpe gratie poterant sine peccato obseruari. ois. n. christi actio nostra ẽ ĩstructio. sz christus tempore gratie ea obseruauit: sicut in multis pz. g̃ licitũ ẽ tpe gratie ea seruare. ¶ Ꝑ. tpe aploz ẽt obseruabant: sicut pz Act. xvj. de Paulo qui circuncidit Timo. z de eodẽ Act. xxj. qui purificatus per legem tẽplum intrauit z hostias obtulit: quod nõ fecisset ad vitandum scãdalũ si peccatũ fuisset: qz veritas vite nõ est dimittenda pp scãdalũ. g̃ sine peccato tempore gratie obseruari potuerãt. ¶ Ꝑ. omis act' qui nõ ẽ de se malus põt sine peccato fieri z meritorie si recta itentiõe fiat. sed sacrificar' z circũcidi nõ sunt ꝺ se mala: alias nũq̃ licita fuissent. g̃ si bona itentione fiãt erũt meritoria etiam mõ necdũ vt sint peccata. ¶ Sz cõtra est qõ dr Gal. v. Si circũcidimini xp̃us nihil vobis proderit. sz oẽ qõ impedit profectuz q̃ ꝓuenit ex xp̃i redẽptiõe ẽ peccatũ. g̃ circũcisio tẽpore gr̃e nõ poterat fieri sine peccato: z pari rõne nec alia sacra. ¶ Ꝑ. Gal. iij. sup illõ: Quõ cõuertimini rursus ad egena z infirma elemẽta. dicit Glo. Jõ dic denuo vt ostẽdat q nõ distat mõ lex post xp̃z ab antiq̃ idolatria. sz idolatria nunq̃ poterat obseruari sine peccato. g̃ nec legalia post christum.

¶ Vlterius vi q vsq; mõ teneamur aliq̃ legalia obseruare. tenemur. n. ad obseruanda precepta noui testamẽti z statuta ecclie. sz ꝑceptuz aploz in nouo testamẽto fuit de q̃busdã legalib' obſuãdis Actl. xv. Ulsũ est spiritusãcto z nobis nihil vltra iponẽ vobis oneris q̃ vt abstineatis vos ab ũnolatus simulacroz: z sanguie suffocato z fornicatione. g̃ adhuc tenemur ad hec legalia ſuãda.

¶Sed si dicatur q̄ fuit permissio apl̄oꝝ ꝑ tpe illo. Contra: glo. ibidez dicit hec eē necessaria. sed necessaria sunt sine q̄b⁹ ñ ē salus: ꝛ dō quib⁹ nō ē p missio sed p̄ceptū. g̃ adhuc obſuare tenemur.

¶Si dicatur q̄ p Paulum reuocatū est vt cū dī Timo. iiij. Nihil rȳciēdū qđ cū gr̃az actōe pcipitur. Cōtra: inferior nō pōt preceptū superioris reuocare. sed Paulus fuit inferior q̄ totū apl̄oꝝ cō cilium in hierl̄m congregatū. g̃ nō potuit reuocare.

¶Sed ꝓtra: Pe. ibidē dicit Actuū. iij. q̄ p gr̃az christi saluamur lege noua sine onere legis sicut ꝛ pres nr̄i: vñ hoc iuguz nō est fidelib⁹ ponēdum. Sz onus p̄dictū est obseruatio ceremonialium. g̃ ad ea ſuāda nō tenemur. ¶Rñdeo dō ad p̄mam q̄nez q̄ cū venit qđ pfectū est euacuari debz qđ ex parte ē: si ad idem ordinetur: qz gr̃a nō facit p duo quod per vnū pōt facere. sicut nec natura. Circūcisio aūt ipfecta erat respectu baptismi tripliciꝫ: primo quantū ad significationē: qz nō ita significabat exp̄sse emūdationē totius hominis ab ī mūditia tot⁹ culpe originalis: sicut abluto baptismalis. 2° quātū ad efficaciā: qz nō tam abūdans gr̃a ad opanduz ꝛ rep̄mendū fomitez in circūcisione dabat sicut in baptismo. 3° quantū ad vtilitatē: qz nō erat ei⁹ vtilitas ita cōis sicut baptismi cū haberet determinatū pplm: determinatū sexū: ꝛ determinatū tempus: quod in baptismo nō accidit: ꝛ ideo ī aduēiente tpe plenitudinis debuit cessare baptismo substituto. ¶Ad p̄m g̃ dō: q̄ eternū hic accipit p seculo qđ hz quidē finē. sed nō ē determinat⁹ nobis. Uel ēt dō: q̄ circūcisio corpalis potuit eē in fedus eternuz quātum ad suuz significatum: ꝛ quātū ad id qđ ei sucedit: sicut etiā fides pōt dici sēp manē rōne visiōis q̄ ei succedit ī p̄ria. ¶Ad 2m dō: q̄ q̄uis cū lege nō icepat circūcisio tñ pp legē icepit q̄si legis p̄paratoriū: ꝛ iō cessāte lege cessare debuit. ¶Ad 3m dō: q̄ p̄ncipalis significatio ad quā circūcisio instituta ē: est ablutio originalis culpe: qz sacr̄alis significatio refertur ad effectuz. hoc aūt nō semp faciēdū erat p circūcisionē: ꝛ iō non oportebat q̄ circuncisio semper remaneret.

¶Alia autem significatio est ex p̄ñti: ꝛ ſm illaz nō oportet accipi iudiciū de duratione circūcisionis: turificationis aūt significatio nūq̄ fuit ad significādū aliq̄d vt efectū ei⁹. ꝛ ideo nō ē silis rō.

¶D. g̃. qōnem dō q̄ triplex erat precipua ratio cessationis legaliuz: vna est qz lex īstituta fuit ad significādū gratiā noui testamēti que per christū facta est: ꝛ iō veniente christo cessare debuerūt: sic̄ veniēte corpore cessat vmbra. ꝛ hanc cām tangit apl̄s Heb. x. Umbrā hñs lex futuroꝝ ꝛc. alia rō ē ex īperfetione qz in legalib⁹ gratia non ꝓferebat quantum oportebat ī nouo testamēto dari: sicut enim virtus naturalis rei naturali pportionat: ita virtus sacr̄alis sacr̄o; vñ oportuit alia sacra īstitui ī quib⁹ amplior gr̃a cōferet: ꝛ hāc cāz tangit apostolus Heb. vij. reprobatō q̄dē fit p̄cis māda ti pp infirmitatez ꝛ iutilitatem: 3° accipit ex parte eoꝝ quibus lex data ē qui erant puuli: ꝛ iō erant paulatiz a pristina ꝓsuetudine idolatrie abstrahē di vt sic eis concederetur eadem deo offerre: que prius idolis obtulerunt: vel offerri viderant sicut Rabi moyses dicit: sed postmoduz qñ ad pfectaz etatem humanum genus peruenit debuit ab his obseruātijs liber eē. hanc cāz tangit apl̄s Gal. iij. ꝛ iiij. ꝛ Pe. act. xv. ostendens illa legalia in onus pplo rudi ipposita eē. ¶Ad p̄m g̃ dō q̄ christus in hoc legez īpleuit q̄ moralib⁹ p̄ceptis cōsilia apposuit: ꝛ p̄cepta magis elucidauit: sed figuris ceremonialiū veritatē appposuit: ꝛ ea ī seipso suscepit.

¶Ad 2m dō: q̄ non ex mutabilitate p̄cipiētis sz ex prudentis dispēsatione cōtingit q̄ diuersa p̄cepta diuersis tēporibus accōmoda ꝓponit sicut ē ī ꝓposito. ¶Ad 3m dō q̄ ons īpo facto reuocauit adiplens in se qđ in figura p̄ceperat obseruādū: ꝛ iō in sui passione dixit: Cōsūmatuz ē Joh. xix.

¶Ad. iij. q. dō q̄ hec qō vī habere difficultatez ex q̄busdā ꝓtrarietatib⁹ q̄ sup hoc inueniunt tam in canone q̄ī dictis scōꝝ: qñq̄z. n. inueniūtur ob ſuata legalia tēpore gratie: quādoq̄z autē ꝓhibita: ꝛ de hoc etiam Petrus a Paulo redargui⁹ videtur: Gal. ij. ꝛ iō sup hoc Hiero. ꝛ Aug⁹ diuersa sensisse videnť. volebat. n. Hieronym⁹ q̄ legalia statī post passionem christi quātū ad illos ad q̄s gratia noui testamēti mānifeste diuulgata erat fuerunt mortifera: sz apl̄os q̄dāz pia dispēsatione his vsos fuisse ad vitandū scādalū iudeoꝝ: ꝛ iō Petrus iudaiçans nō peccauit dispensatorie id faciēs ſm quod etiā dī. Gal. ix. Oibus oia factus sū. ꝛ sīr paulus dispēsatorie cuz redarguit ne gentiles exemplo petri: quoꝝ ipe apl̄s erat veteris legi sacramēta quasi necessaria q̄rerent: quia ꝛ ipe iuēnitur eadem pia simulatione fuasse: ꝛ sic vterq̄z excusatur: ꝛ petrus a culpa: ꝛ paulus a ꝓcacī reprehensione. sed quia nō videtur cōueniens q̄ apl̄i aliquid cōtra veritatem doctrine fecissent ad vitā dū scandalū iudeoꝝ. nec iterū videt cōueniens q̄ paul⁹ in epl̄a ad Gal. aliq̄d simulate diceret: vbi dicit petruz rep̄hensibilē fuisse. ꝛ iō aug⁹ aliter dicit ꝛ melius q̄ ante christi passionē legalia fuerūt obseruāda ex necessitate diuine iussiōis ꝛ habuerūt adhuc effectū: sz post christi passiōem ante diuulgatōnē euāgelij obseruari poterāt a iudeis ad fidem ꝓuersis: non spem in ipsis ponentib⁹ quasi alicuius vtutis essent aut q̄si sine eis gratia christi nō sufficēt ad salutem: sed ne ominino videretur lex vetus reprobanda si statī quasi idolatria fugeretur: ꝛ ideo hoc modo erat mater synagoga deducenda ad tumulū cum honore: sz post diuulgationem euangelij nō solum nō sunt salutifera: sz mortifera. Medio ergo tēpore petr⁹ ꝛ paulus ꝛ alij apl̄i legalia obseruabāt non simulatorie: sed

vere: Petrus tamen incaute se habuit in obseruatione legaliũm nimis condescẽdẽs iudeis illis q̃ legalia obseruãda eẽ dicebant: ita ut aliq̃ eius exemplo ĩducerẽtur ad ea obseruãda quasi necessaria ꝛ iõ vere reprehensibil' erat ꝛ aliquã leuez incurrit culpam: ꝛ paulus vere ꝛ nõ dispẽsatiue ipsaz reprehẽdit. ¶ Et p hoc patet solutio ad p^m ꝛ 2^m. ꝙa ante christi passionẽ quãdo christ' ea seruauit non erant mortua nec mortifera: sed salutifera tempore vero apostolorz ante diuulgatioẽ euangelij erãt q̃dem mortua quasi nulliuz existẽtia vtilitatis sed nõ mortifera. ¶ Ad 3^m dõ: q̃ vna circũstãtia mutata facit actũ bonũ in genere vel malũ: ꝛ iõ legalia q̃ absqz p̃sideratõne alicuius tẽporis sũt ĩdifferẽtia suo tẽpore facta fuerũt bona: tẽpore aũt non suo obseruata sẽ facta mala: ꝛ ideo bona intentione fieri nõ possũt bene. ¶ D. iij. q. dõ q̃ circa hoc tres sũt opiones. Una opinio dixit q̃ ad lr̃am intelligendũ ẽ illõ preceptũ qõ legitur in actib' ꝛ eius obligatio vsqz nunc manet. sz hoc manifeste ꝟriatur dictis Pauli: ꝙ dixit nihil esse cõe. i. ĩmũdum per christũ nisi ei qui estimat aliquid eẽ cõe Ro. xiij. ꝛ itez est cõtra rõnez: qz cũ h' p̃ceptũ nõ sit morale: qz nãl'r rõ illõ ñ dictat oz q̃ sit cerimoniale: ꝛ iõ eius obligatõ nõ manet magis q̃ alioz. Et iõ alij dixerũt q̃ nõ ẽ intelligẽ dũ ad litterã de sanguine aialis ꝛ suffocato aiali: sed de effusione sanguinis que fit p homicidium ꝛ de suffocatione pauperũ. Sz hoc non põt stare quia Hiero. Ezech. xviij. post illã expositionẽ mysticã expositionẽ ponit lr̃alẽ quã dicit aplos etiaz intendisse. ꝛ iõ alij dicũt q̃ epla apostolorz nõ erat preceptoria quantũ ad hoc q̃ abstinerẽt se ab idolaticis: ꝛ sanguine ꝛ suffocato: sed erat quedã prouisio ad cõseruandam pacem ꝛ cõmunẽ vitaz gentilium ꝛ iudeorũ fideliũ: ꝛ iõ fornicationẽ pro hibuerunt quasi per se malũ quod apud gẽtiles nõ reputabat pro peccato. idolaticuz aũt prohibuerũt quasi illõ quod posset suspitõnẽ idolatrie adhuc retente generare de gentilib' in cordib' iudeorũ: sanguinez aũt ꝛ suffocatũ sicut q̃ iudei abhomiabãtur propter dissuetudinẽ sicut etiã vsqz hodie: si aliquis socialiter vult alĩ cõuiuere oz q̃ abstineat ab his q̃ alter abominatur. Et per hoc patet responsio ad p̃mũ. ¶ Ad 2^m dicendum q̃ dicũtur eẽ necessaria quãtũ ad sensum mysticuz p̃tactuz: vel quãtũ ad obseruãduz cõmunitatem vite int' iudeos ꝛ gentiles. ¶ Ad 3^m dõ q̃ paulus nõ reuocauit sz exposuit apostolorz intentõez sic̃ qui pñs fuerat quãdo sentẽtia data erat: vñ dicitur. j. Cor. viij. de his aũt q̃ idolis ĩmolãtur non habemus oẽs scientiã: qz nõ omnes intelligebant qualiter essent prohibita.

AD sextum sic proceditur: Uidet q̃ ante circũcisionẽ non valebat ad remissionẽ originalis peccati p̃ paruulis sola fides. efficacior. n. ẽ charitas q̃ fides. sed charitas aliena nũq̃ suffecit ad merituz. g̃ nec fides ad iustificationẽ. ¶ P̃. si fides aliena valebat. g̃ eadẽ rõne etiã ifidelitas nocebat: ꝛ ita ex peccato actuali parentũ puer puniret: qõ ẽ incõueniens. ¶ P̃. fides non magis iuuat aliũ q̃ habentẽ. sz illi q̃ habebant fidem non sẽper iuuabant a fide: qz poterat esse q̃ haberẽt fidẽ informẽ. g̃ nec puero valebat fides parentũ ad delẽdũ originale peccatũ. ¶ Sz p̃ ẽ: quod dicit Hie. in littera. ¶ P̃. peccatũ qõ ex altero p̃hit ex altero potest habere medicinã. sz peccatũ originale paruuli ex altero ꝓtrahebat. g̃ poterat ex fide aliena ab ipso mundari. ¶ Uterius vi q̃ fides non suffecerit sine aliquo exteriori signo. dicit. n. Aug. ꝓtra Faustũ q̃ in nullũ nomen religionis siue verũ siue falsũ poterant homines sine aliquo signo visibili adunari. sz per illud quo originale delet homines in religionẽ vere fidei adunãt: qz oz huius remediũ esse intrantium. g̃ oportebat q̃ fieret aliquo visibili signo.

¶ P̃. actus mentis potest se extendere ad natos ꝛ non natos: sed conceptus equaliter. si g̃ fides sine exteriori signo sufficiebat ad deletionẽ originalis: videtur q̃ poterant etiã nõdũ nati ab originali peccato p fidẽ mundari. ¶ P̃. modo non valet fides ad salutẽ sine aliquo signo exteriori. si g̃ tũc valuisset: videtur q̃ fuisset maioris efficacie q̃ mõ ¶ Sed contra est: qz ſm hoc non esset differentia inter paruulos ꝛ adultos: quã tamen Hie. assignat. ¶ P̃. oia sacramẽta illius tẽporis habebãt totam efficaciã suã ex fide. g̃ tantuz faciebat fides sine exteriori signo quãtũ cũ eo ꝛ ita exteriora signa nõ requirebant: vt videt. ¶ Uterius videtur q̃ in adultis non requireret sacrificiũ vel aliõ huiusmodi. non minus. n. valet alicui fides propria q̃ alteri fides aliena. sz pueris sufficiebat fides aliena sine exteriori signo vt p̃batũ est. g̃ ꝛ adultis. ¶ P̃. Aug. de sancto vic. dicit q̃ nullus obligabat ad sacramenta illius tẽporis: sz voto celebrabantur. sed quod ẽ huiusmodi non est de necessitate salutis. g̃ absqz sacrificijs poterat emundari ab originali. ¶ Sed p̃ ẽ: qõ Gregorius in littera dicit: q̃ pro paruulis sola fides: p adultis sacrificia ꝛ oblationes. ¶ Ideo dõ q̃ peccatũ originale est peccatũ nature. natura aũt reparari non poterat nisi p christuz: ꝛ iõ nunq̃ poterat remitti peccatũ originale alicuius nisi facta relatione ꝛ quadã ꝓtinuatione illius q̃ curari õbebat ad christũ qõ p fidez fiebat: ꝛ iõ fides mediatoris semp fuit efficax ad curãdũ ab originali: in illis quidẽ qui vsuz liberi arbitrij habebãt propria: in alijs vero aliena: vt nec eis oino deesset diuinũ remediuz.

¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ fides in cognitione est: charitas aũt in affectione. affectio aũtem ẽ eius qõ est sibi bonũ: sed cognitio est eius quod est veruz simplr

ꝛ iō fides poterat magis respicere mediatorē: prout erat causa salutis alteri q̄ charitas: ꝛ propter hoc magis iustificatio q̄ fit in sacramētis attribuitur fidei q̄ charitati. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ fides aliena nō iuuabat inquātū erat actus persone: sz ex pte illa qua respiciebat obiectū suū. s. christuz: quod erat medicina totius nature: i quo habebat quādā similitudinez cū sacramentis nostris iquantū iustificabat ex obiecto quasi ex opere opato: non autē ex opere operante. ¶ Et per hoc patet solutio ad tertiuz: qz formatio ꝛ informitas fidei sunt ꝓditiones eius ex parte operantis: nō autē ex pte obiecti: ꝛ iō informitas fidei in parente nō ipediebat effectuz salutis in filio: ipediebat autez in ipso quia informitas illa ꝓueniebat ex aliq̄ quod erat cōtrarium saluti. s. ex peccato mortali. ¶ D. ij. q. dō q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quida. n. dicūt q̄ non sufficiebat fides sine protestatōne fidei facta p aliquod exterius signū. Et erat differētia inter puulos ꝛ adultos quātū ad hoc tātū q̄ paruulis sufficiebat fides aliena cū exteriori signo ab alīs facto: sed adultis fides propria cū signo ab eis facto. Sz qz hoc nō videt cōsonare cū verbis Grego. in lra positis: iō alij ꝓbabilius dicūt q̄ paruul sufficiebat sola fides sine omi exteriori signo: non aūt habit' fidei solū sed mot' eius relatus ad salutem pueri in vi cuiusdā professionis iterioris fidei quicūq̄ cēt ille qui quoq̄ modo ꝓfessionem fidei sue ad pueruz suum referret: magis tamen pertinebat hoc ad parentes q̄ pueri curaz habere debebāt ꝛ per q̄s originale cōtraxerat ¶ Ad p'm q̄ dō fm hoc q̄ illud per quod hoies tēpore legis nature in veram religionē ꝓgregabant non habebant virtutē nisi ex fide: ꝛ ideo non erat necessitatis: sed pro voto celebrabatur vt vnus alīj innotesceret. ¶ Ad 2ᵐ dō puer adhuc in vtero matris existens quantū ad humanā cognitionē pertinet nō habet esse distinctū a matre: ꝛ ideo per actum hois ꝓsequi non potest: nec nūc vt mundet ab originali per baptismū: nec tunc vt mundaret per fidez parentū: sed diuinitus mundari potest: sicut de sanctificatis in vtero apparet. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ fidei efficacia nō ē diminuta cū oīa sacramēta ex fide efficaciā habent: sed est ei aliquid adūnctuz quod necesse ē obseruari: sicut non est minoris efficacie lex moris in religioso q̄ in seculari: q̄uis p̄cepta moralia sufficiant ad salutē in seculari: sed in religioso requirunt ꝓsilia ad que se ex voto obligauit ¶ D. iij. q. dō q̄ illa sacramēta legis natu re non erant ex precepto diuino obligantia: sz ex voto celebrabantur: fm q̄ vnicuiq̄ dictabat sua mens vt fidē suā alijs exteriori signo profiteretur ad honorem dei: fm q̄ habitus charitatis inclinat ad exteriores actus. Et sic dicimuz de charitate q̄ sufficit motus interior: quando autem tēpus habet operandi requiruntur etiaz exteriores actꝰ ita etiam quantū ad adultos in lege nature sufficiebat sola fides: cū ēt modo sufficiat ei q̄ non ex cōtēptu sacrā dimittit: sed ipsa fides qñ tēpus habebatur instigabat vt se aliq̄bus signis exterioribus demonstraret. qñ aūt illa signa adhibebātur nō erāt efficacia remissionis culpe ex illis exterioribus: sz ex interiori fide. ꝛ sic intelligēda sūt ꝝba Gre. et per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ In sinu abrae. Sinus abrae dicitur limbꝰ patruz in q̄ distincti erant sancti ab alīs: ꝛ qz abraam p'mꝰ ab infidelibus loco ꝛ ritu se separasse legit: iō dicitur abrae sinus. ¶ Lapideo cultro. Intelligenduz est non semper: sed in quibusdā notabilibꝰ circūcisionibus: sicut legit Exo. iij. ꝛ Josue. v. ¶ In carne vero prepucij. Caro prepucij dicit hec pellicula contegens carnē: qz in ipsa carne vbi ꝓcupiscentia magis est non poterat abscisio fieri sine periculo. ¶ Tamen sub lege ingruente ꝛc. Magister hic loquitur fm opinionez suā: tamen alia opinio q̄ supra posita ē: videt eē magis ꝓbabilis. Dis. II.

Az ad sacramenta noue legis ꝛc. Postq̄ determinauit magister de sacrīs in cōi: hic descendit ad sacra noue legis: de quibus principaliter intēdit: ꝛ diuidit in partes duas: in prima determinat de quibusdā que preexigunt ad sacra noue legis: in secūda prosequitur de eis. iij. Ar. ibi Post hoc videndū est ꝛc. Prima diuiditur in duas: in prima determinat quedā que preexigunt ad sacramenta noue legis ordine doctrine: in secunda determinat de baptismo Joh. quod preexigebat ad ea vt dispositio siue preparatio: ibi Nūc autē de baptismo ꝛc. Circa primū duo facit: primo ponit distinctionez sacramentoruz noue legis: ꝛ quantuz ad numeruz ꝛ quantū ad effectū: secūdo ponit eoz institutionez: ibi Si vero queratur ꝛc. vbi primo ponit cōem sacroz noue legis institutionē. secūdo excipit matrimonium quantū ad aliquid: ibi Fuerit tamē coniugiū ꝛc. ¶ Nūc autē de baptismo ꝛc. Hic determinat de baptismo Johis. ꝛ circa hoc duo facit: primo determinat de ipso baptismo fm se: secūdo de eo quantuz ad suscipientes: ibi Hic considerandum est ꝛc. Circa primū duo facit: primo ostendit differentiā baptismi Johis ad baptismū christi: secū do ostendit quasdā conditiones baptismi Johis. primo vtilitatem: ibi Ad quid ergo ꝛc. secundo nomen: ibi Sed quare queritur dictus est ꝛc. tertio genus: ibi Si vero queritur ꝛc.

Si est duplex qō. ¶ Prio de sacramentis noue legis i generali. Secūdo de baptismo Johānis ¶ Circa p'm q̄rūt quatuor ¶ Primo de diffinitiōe sacramētoz quātū ad effectū ¶ Secūdo de distinctōe eoz quātū numeroz. ¶ Tertio de ordine ipsoz. ¶ 4°. de institutōe eoz.

Ad primū sic proce
ditur: Videt q nō omnia sacra sint īstituta in re
mediū ꝫ aliquē anime defectū: sacramētū. n. a sā
ctitate dī. sed sāctitas non sp importat remediuz
ꝫ defectū sed ēt ꝓfirmationem in bono. ergo non
omne sacramētū ē ad remed ū institutū. ¶ P. oē
remediū ꝫ aliquē ōfectū ad purgationē ptinet. sz
Dio. distinguit sacramēta que ptinent ad perfe
ctionē. s. cōfirmationez z eucharistiam ab illis q̄
ptinent ad purgationē sicut est baptism' g̈ nō oē
sacramētū est ad remediū. ¶ P. hoc videtur ex
diffinitione quā Magister ponit in lra: q̄busdā
enīz attribuit remediū cōferre z gratiaz sicut ba
ptismo: q̄busdaz gratiā tantū sicuc cōfirmatōi z
ordini: mr̄imonio autē remedij collationē tantū.
g̈ non omne sacramētū ē ad remediū institutum
¶ Sed ꝫ est: qō Hugo de sancto. vic. dicit q sa
cramēta sunt vasa medicinalia. sed omnis medi
cina est i remediū alicuius morbi. g̈ z omne sacra
mētū ē i remediū alicuiꝰ defectus spūalis. ¶ P.
sacramēta vt dictū est hñt efficaciam a passione
christi. sed passio christi directe ordinatur ad tol
lendos defectus nostros. ergo z sacra in reme
dium ordinata sūt ¶ Ulterius videtur q aliq̄ sa
cramētū sit tantū i remediuz. s. mr̄imoniū: solus
enim consensus mutuus matrimonium facit. sed
consensus non pōt esse cā gratie: q: gra nō est ex
actibus nostris. ergo in matrimonio gr̄a nō con
fertur: z sic est in remdiuz tantū. ¶ P. fm Hugo.
sacramenta ex sanctificatione inuisibilez gratiam
continent. sed sanctificatio que fit per ministros
ecclesie nō est de essentia matrimonij quātū ad sa
cramēti necessitatez sed solū ē de solēnitate ipsius
g̈ non ꝓfertur ibi gratia: z sic idem quod prius.
¶ P. hoc magister exp̄sse i littera dicit. ¶ Sz ꝫ
diffinitio generis debet oībus speciebꝰ conuenire
sed in diffinitione sacramenti noue legis ponitur
vt causa gratie existat. g̈ ꝙuenit matrimonio z sic
non est tantū in remediuz ¶ Ulterius videtur q
sacramēta non sint in remediū cōtra pena sed so
lū ꝫ culpaz: sacramēta. n. efficaciam hñt ex hoc q
gratiā continēt. sz gratia non opponitur pene sed
culpe. g̈ sacramenta non ordinant in remedium
ꝫ penam. ¶ P. sapientis medici ē per causā cura
re effectū. sed cā pene est culpa. g̈ cū christus sit sa
piētissimꝰ medicus non instituit aliqua sacramē
ta ad curādū penā nisi ea que curant z culpam
¶ Sz ꝫ: extrema vnctio cōtra infirmitatē videt
ordinari: vt pz Jaco. vlti. sz infirmitas pena ē. cuz
g̈ extrema vnctio sit sacramētū: aliq̄ō sacr̄m ordi
nabitur ꝫ penam z nō tātū cōtra culpaz ¶ Ulte
rius videt q aliq̄ō sacramētū ordinet ꝫ culpā ve
nialē: quedaz. n. sacramēta sunt nociua nisi depo
sito mortali accipiantur: sicut pz de eucharistia z
de ordine. sed dant in remediū alicuius culpe. er
go dantur contra veniale. ¶ P. medicina spiritu
alis magis debet apponi contra culpā q̄ cōtra pe
nā. sed peccatū veniale culpa aliqua ē. cū ergo alī
qua sacramēta ordinentur ꝓtra penā: multo for
tius videt q aliquod possit ordinari cōtra culpā
venialē. ¶ Sed contra: penitentia ordinatur ꝫ
mortale z veniale peccatū: quod patet p Magi
strum qui infra determinat de penitentia venali
um: z Augustinuz in libro de penitētia. sz penitē
tia sufficit ꝫ mortale: nec aliud sacr̄m ꝫ mortale
ordinatur. g̈ multo magis sufficit ꝫ vēiale. nec oz
aliq̄ō sacr̄m speciale ꝫ veniale ordinari ¶ Rñdeo
dō ad. j. q. q̄ qñcunq̄z ad perfectionem alicuius
rei oz aliquid apponer̄ vltra id quod req̄rit ordo
illius nāe ꝼz se ꝓsiderate: hꝰ accidit ad subueniēdū
alicui defectui illiꝰ rei: sic q̄ñ ad sustētatōnē corpo
ris ñ sufficit cibū mīstrare nisi addātur aliq̄ digē
stiua signū est defectꝰ in virtute digerente. ex or
dine aūt humane nāe nihil aliud req̄rit ad eiusꝙ
fectōnē spūalē nisi dei influēs z gr̄a z vtutes influxe.
vñ cum alique res corporales adhibentur ad ho
minis sanctificationez: ex quibus fm ordinem na
ture sanctificatio hominis non dependet: signū ē
q̄ hoc fit ad subueniendū alicui defectui ipsius:
z iō cum hoc inueniat in oībus sacramentis: oīa
sacramēta in remedium alicuius spiritualis defe
ctus instituta sunt. ¶ Ad p̄m ergo dicendū q ex
hocipso q ad sanctitatem homo perducit per ea
que nature fm se considerate ordo nō requirit: si
gnū ē q̄ alicui defectui remediū adhibet: vñ q̄uis
sacramēta ex rōne sanctificationis non habeāt q̄
sint in remediū: habent tamen hoc ex officio siue
ex modo sanctificandi. ¶ Ad 2m dicendū q defe
ctus spiritualis dupliciter contingit sicut z corpo
ralis. Uno modo ex positione contrarij: sicut q̄ñ
corpus ē egrū z quādo in aia ē peccatū. Alio mo
do ex subtractione eius quod ad perfectionez ne
cessarium erat: vel corporis vel aīe: sicut q̄ñ corpꝰ
est debile ad exercenda corporalia opera: z silr q̄ñ
spīritus ad exequenda spiritualia. Remedia ergo
q̄ dant ꝓtra primū defectū aliquid realiter tollūt
z iō purgationis rationē habent. Remedia autez
que sunt contra defectū secūdū non tollunt aliq̄d
fm rem: sed solū aliquid adj̄ciunt ad perfectōez:
z iō talia remedia non dicūt purgare sed pficere.
Et hec eadē sūt q̄ magister dicit nos gratia z vir
tute fulcire inquantū perfectiua sunt: nihilomin⁹
tñ in remediū alicuius defectus sunt. ¶ Unde pa
tet soluto ad tertiū ¶ Ad. ij. q. dō q circa hoc sūt
due opiniones: vna ē q in matrimonio gratia ali
qua non confertur: sed tm̄mō fit in remediū con
tra ꝓcupiscentiaz: hoc autē non videt conuenienī
dictū: q: aut intelligit cē in remediū ꝓcupiscentie
quasi ꝓcupiscentiā reprimēs: quod sine gratia eē
non potest: aut quasi ꝓcupiscentie in parte satisfa
ciens: quod quidē facit ex ipsa natura actus non

iutellecta etiam ratione ſacramenti. Et preterea concupiſcentia non reprimit per hoc q̄ ei ſatiſſit: ſed magis auget vt phūs dicit in.iij. Ethi. aut inquātuz excuſat ꝓcupiſcentie actū qui ſine matrimonio deformis eſſet: et hoc quidez facit per bona matrimonij q̄ ei conueniunt etiaz inquantum ē in officiū ⁊ rōne ſue ſanctificationis: cū q̄ cōicat cū ſacramētis veteris legis: ⁊ ita p̄ hoc non haberet aliquid pre illis: vt cū ſacrīs noue legis ꝓputari debeat. Et propter hoc alij dicūt q̄ matrimoniuz cōſiderat in triplici ſtatu: p̄ante peccatū: ⁊ tūc erat tantū in officiū: 2° ſub lege vbi ex ipſa ſanctificatōe ſua excuſabilē reddebat matrimonij actū ꝺ abſq̄ hoc turpis fuiſſet: tertio ſub ſtatu gratie vbi vlterius gratiā confert ad concupiſcentiā rep mēdā: vt. ſ. vnuſq̄ſq̄ poſſideret vas ſuū in honorez ⁊ nō in ꝓtumeliā: ſicut ⁊ gētes que ignorabāt deuz. j. Theſ. iij. ⁊ Tob. vj. dicit q̄ in illis qui in timore dei vxores accipiunt ⁊ amore filioꝝ ad cultum dei magis q̄ amore libidinis demon poteſtatē non hz. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ ſicut res corporales q̄ ſunt in alijs ſacrīs non habent vt propria virtute gratiā ꝓferre poſſint: ſed ex inſtitutiōe diuina: ita etiā eſt de illis que matrimoniū cauſant q̄ ex ipa inſtitutione diuina habent q̄ ad gratiā iſtr̄aliter diſponant: niſi ſit defectus ex parte noſtra. ¶ Ad 2m dō q̄ quedā ſacra ſūt ad quoꝝ efficaciā preexigitur ſanctificatio materie: vt pz in confirmatiōe vel extrema vnctione: quedam vero nō preexigūt predictā ſanctiſicationē: ſicut pz in baptiſmo: vñ benedictio materie que fit a miniſtro non ē de neceſſitate: ſz de ſolēnitate ſacrī: ⁊ ſic̄r eſt etiā de matrimonio. ¶ Ad 3m dō q̄ vnūq̄q̄ denominatur ab eo ad quod eſt: gratia autē que in matrimōio ꝓfertur fm q̄ eſt ſacr̄z eccl̄ie in fide chriſti celebratū ordinat directe ad reprimēdū ꝓcupiſcentiaz: q̄ concurrit ad actū matrimonij: ⁊ iō magiſter dicit q̄ matrimoniū ē tm̄ in remediū: ſz hoc ē p gratiā que in eo ꝓfertur ¶ Ad .iij. q. dō q̄ duplex eſt pena peccati: quedā que p̄ peccato iſligit: ſicut pena inferni: ⁊ flagella quibus a deo temporaliť punimur: quedam ex ipſo peccato ꝓſequens imediate: ⁊ per ꝓſequens ad peccatuz ordinans: ſicut eſt debilitatio nature ad reſiſtendū peccato ⁊ huiuſmodi. Contra primā ergo penaz nō datur ſacr̄m in remediū directe: ſed ex conſequenti: vt. ſ. curata cauſa. ſ. peccato ceſſet effectus. ſ. pena. Sed cōtra ſecūdā penā dat directe aliquod ſacr̄m: illa. ſ. que in remediū ſunt contra defectū cōtingentē ex ſubtractione neceſſarij non ex poſitione cōtrarij. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ pene ꝓtra quas dictū ē ſacr̄z ordinari: etiam ad gratiaz contrarietatē habent: q̄ ex ſubtractione contingunt ⁊ in cōtrariuz gratie ordinant. ¶ Ad 2m dō q̄ ſicut eſt in medicina corporali q̄ curato morbo adhuc remanent alique reliquie morbi ex morbo cauſate: contra quaſ oz ſpecialia medicamenta dari: ita etiā ē in medicīa ſpirituali: ⁊ propter hoc ꝓtra predictas penas oz ee aliqua ſacramenta ¶ Ad .iij. qōnē dō q̄ circa hoc e duplex opinio. Quidā. n. dicunt aliqua ſacramēta in remedium venialis dari: ſicut euchariſtiaz ⁊ extremā vnctionē. Sed hoc non videtur conuenienter dictum: q̄ penitentia purgatiua eſt vniuerſaliter omis peccati actualis mortalis ⁊ venialis: vnde ad hoc non oportebat aliquod ſacramentū inſtitui. Et preterea etiā non exiſtentibus venialibus adhuc neceſſitas illoꝝ ſacramētoruz eſſet ad conſūmandū in bonuz ſz doctrinā Dio. Et ideo aliter dicendū q̄ contra veniale nō ordinat aliquod ſacramētū ad curationē ipſius principaliter inſtitutū: q̄uis ex conſequenti multa ſacramenta contra venialia valeant. Ueniale. n. ⁊ culpa eſt ⁊ diſpoſitio ad culpā: imperfectā tamē rationē habens culpe: ita q̄ gratiaz non excludit: ⁊ iō inquātū culpa ē poteſt tolli per oia ſacramēta que ꝓtra culpaz tollendā ordinant: inquantuz vero ē diſpoſitio ad culpā ex ablata mortali culpa remanēs: poteſt tolli etiā per ſacramēta illa q̄ contra penā ex culpa relicta ⁊ ad culpā inclinātez ordinant. ¶ Ad p̄m ergo dicendū q̄ illa ſacramēta que gratiā in ſuſcipiente preexigunt non ordinant directe ꝓtra culpā: q̄ non ſunt ad tollenduz contrariuz: ſed ad ſupplenduz defectū. ¶ Ad 2m dō q̄ ſacramentū quod tollit mortalez culpā ſufficit etiaz ad tollendū venialē: ⁊ ideo contra veniale non oportet aliquod ſacramētū dari: ſicut cōtra reliquias culpe ad quaꝝ ablationem penitentia non ex toto ſufficit ſine alijs ſacramentis.

AD ſecūdū ſic proceditur: videt q̄ nō debeant eſſe ſeptē ſacramenta: ſicut. n. s. dictū ē oia ſacramēta efficaciaz habent a paſſione chriſti. ſed vnū eſt ſacramentū quod directe eſt repreſentatiuuz paſſionis chriſti ⁊ ipſū totū chriſtū cōtinet. ſ. euchariſtia. g̃ illud ſacramētū ſufficeret. ¶ ℗. quod poteſt fieri per vnum non debet fieri per plura. ſz per baptiſmū tollunt oia peccata. g̃ non oportebat q̄ aliquod aliud ſacramētū contra culpā ordinaret. ¶ ℗. ſacramēta in remediū ꝓtra defectuz ordinantur. ſz duplex eſt defectus. ſ. culpe: que eſt quaſi contrariuz: ⁊ pene que ex defectu gratie accidit vt dictum ē. g̃ duo ſacramenta ſufficerēt. ¶ ℗. in lege noua vbi manifeſtior eſt veritas: minimū debet eſſe de figuris. ſed in lege nature fm Hug. erant tm̄ tria ſacramēta. ſ. oblationes decime: ⁊ ſacrificia. g̃ nō debēt eſſe plura ſacramēta in lege noua q̄ tria. ¶ ℗. ſacramēta legalia noſtroꝝ ſacramentoꝝ figure fuerunt. ſed ipſi nō habuerunt aliqua ſacramēta reſpōdētia ꝓfirmatōi ⁊ extreme vnctioni. g̃ nec nos huiuſmodi ſacramēta habere debemus. ¶ ℗. Dio. in eccl̄. hierarch. vbi de ſacrīs tractat

matrimoniū ⁊ penitētiā omittit. ꝙ videt ꝙ nō sint nisi .v. sacra. ¶ Sz ꝺ: videt ꝙ sint plura: oē. n. illō quod in remediū peccati oat: videt esse facrm. sed aqua benedicta est huiusmōi: qz per eaz venialia tollūtur. ꝙ est sacrāmētuz ¶ ꝺ. sicut circa concupiscentiaz: q̄ est i venereis ꝓtingit eē peccatū itemperātie: ita circa cōcupicētiā que est i cibis ⁊ potibus ꝺ p̄mā ꝓcupiscentiā habemus vnū sacrm. ꝙ ⁊ cōtra secūdam habere debem⁹ ¶ ꝺ. Dio. inter sacramēta nomiat monasticā ꝓsūmatōez siue cōsecrationē. sed non cōputatur inter septem sacra hic enumerata. ꝙ sūt plura q̄ septē ¶ ꝺ. oblationes ⁊ decime i lege nature erant sacramenta ſm Hugo. cum ꝙ mō sint oblationes ⁊ decime: videt ꝙ sint sacramēta. ⁊ sic idem qō ꝓius ¶ ꝺ. sacra ex sanctificatione inuisibilem gr̄az continent ſm Hugo. sed multe sūt sanctificationes ꝑ ministros ecclie facte q̄ hic nō numerantur: sicut cōsecratio templi ⁊ altaris ⁊ sacraz vestiū ⁊ huiusmōi. ꝙ sūt plura sacramēta ¶ Respondeo oō ꝙ sacramēta ex hoc ꝙ sūt sacra habent ꝙ sint i remediū ꝺ effectum aliquē. ex hoc aūt ꝙ sūt sacra ecclesie hñt p̄ ministros ecclie dispensari: ⁊ i mēbra ecclie trāsfundi. Et iō dupliciter pōt accipi numer⁹ sacrāmentoz p̄pe: p̄mo ex defectibus ꝺ quos sacramēta ordinātur: ordinant aūt sacramenta vt ex dictis pz ad tollendū ꝓtrariū: ⁊ ad supplendū defectū. Cōtrarium autē sanctitati est culpa: que q̄dez dupliciter tollitur. Uno mō ipediendo ne fiat: ⁊ hoc mō in remediū culpe matrimoniuz ordinatur. Alio mō subtrahendo iam existentē: ⁊ sic ꝺ originalez culpam ordinatur baptismus: ꝺ actualem pnia. Secūduz remedium prebent supplendo quod dēficit ea q̄ perfectiōis sūt effectiua. Est aūt duplex perfectio. Una forme ad actū: ⁊ hanc q̄dem perfectionē facit ordo quātuz ad executionē bonoz: qz reddit hominez idoneū ad dispēsationē sacramentoz. sed quantū ad perpessionē difficiliū facit dictam pfectionez cōfirmatio q̄ hominē fortez reddit vt nomē christi ꝑpter pressuras mūdi cōfiteri nō refugiat. alia aūt pfectio ē i ordine ad fīnē ad quē per actus peruenit: ⁊ hanc quidez pfectionem quantū ad finem intra facit extrema vnctio que est quedā delibutio p̄parans in gloriaz resurrectionis. quantū vō ad finem extra facit eucharistia q̄ mēbra capiti cōiungit: ⁊ quia hic ē vltim⁹ termin⁹ nr̄e sanctificatōis: iō dicit Dio. ꝙ oīs alia sāctificatio i eucharistiā terminatur: qz ⁊ ordinati ⁊ baptizati eucharistiā sumūt: Si aūt considerantur sacramenta vt sūt ecclie sacramēta. s. ꝑ ministros ecclesie dispensāda: sicut pōt ſm doctrinam Dio. hoc mō numer⁹ eoz accipi: in qualibz n. hierarchia oportet esse actionem hierachicam ⁊ exercētes) eā ⁊ recipientes. recipiētes autē ꝑ ipas actiones superioz in suis gradib⁹ pficiunt: ⁊ ideo ex pte eoz nō oz esse aliquod speciale sacrāmētū ꝙ qō receptiui sacroz fiāt. actio aūt hierarchica est triplex. s. purgare: illuminare: perficere. ſz qz nullū sacramētū noue legis purgat sine gratie infusione que illuminatio dicit: iō Dio. in sacris cōiungit purgationē illuminationi: potest autez esse in sacris purgatio vel a culpa: ⁊ sic hz purgatiuaz ⁊ illuminatiuā vim quātū ad originale baptism⁹. quātū ad actuale penitentia. vel a reliquijs culpe: ⁊ sic extrema vnctio purgare hz. vel a cā culpe q̄ est cōcupiscentia: ⁊ sic matrimoniū quod eā rep̄mit ⁊ ordinat vim purgatiuā hz. Perfectio autez ē duplex. s. perfectio forme: ⁊ ad hanc ē confirmatio: q̄ hominē in seipso ꝓsistere facit: vt a ꝓtrarijs non facile soluat: ⁊ perfectio finis: ⁊ ad hanc ē eucharistia que nos fini ꝓiūgit. Ex parte autē exercentium actiones hierarchicas accipit vnū sacrm s. ordo ꝙ quē ministri ecclie ponunt in statu exercendi hierarchicas actiones. Potest ⁊ aliter accipi numerus sacramētoz ſm ꝓditionē eoz quib⁹ per sacra subuenit. Sunt. n. sacra in remediū data: aut igit in remediū vnius persone: aut tot⁹ ecclesie. Si ꝓmo mō aut quātū ad ingressū: ⁊ sic ē baptism⁹: aut quantū ad egressuz: ⁊ sic ē extrema vnctio: aut quātū ad progressū: ⁊ hoc ē dupliciter: vno mō quantū ad executionez virtutis: vel vt a malis nō superemur: ⁊ quātū ad hoc ē confirmatō vel vt bonis adhibeamus: ⁊ quantū ad hoc ē eucharistia: alio mō ad reparationē virtutis si ipsa in pugna spirituali aliquo mō ledi contingit: ⁊ sic ē penitētia. Si in remediuz totius ecclesie: aut i regimē: aut multiplicationē ipsius spiritualē: ⁊ sic ē ordo: qz principatus bonuz multitudinis est ſm ph̄m in. v. Ethic. aut quantū ad multiplicationē materialē fideliū: ⁊ sic ē matrimoniū. Quidā aūt accipiunt numerū sacroz ſz adaptationē ad virtutes: vt fidei respondeat baptismus: qō sacrm fidei dicit: spei extrema vnctio: ꝑ quā hō ꝓparat quodāmō ad futurā gloriā. charitati eucharistia prudētie ordo: iusticie penitētia. tēpantie mr̄imoniū: fortitudini ꝓfirmatio. q̄dā vō adaptāt diuersis generibus culpaz ⁊ penaz: vt baptismus sit ꝺ culpā originalē: penitentia ꝺ actualē mortalē: extrema vnctio ꝺ venialē: ordo ꝺ ignorantiā: matrimoniū ꝺ ꝓcupiscentiā: ꝓfirmatio ꝺ infirmitatez: eucharistia ꝺ malitiā: qz ē sacrm charitatis: q̄ per se oppōit malicie. Hec. n. quattuor dicit Beda ex peccato ꝓsecuta. ¶ Ad p̄m ꝙ oō ꝙ q̄uis eucharistia sit memoriale ipsius dn̄ice passiōis ipsū christū ꝓtinēs: nō tn̄ quātū ad oēs effect⁹ eius. Uel oō ꝙ pp̄ dictā rōnez eucharistia ordinat ad vltimū effectuz passionis christi: quasi ꝓpleti̇ssime ab ea efficaciā hñs: ⁊ iō quātū ē de se valet ꝺ oēs spirituales defectus: vñ ⁊ cū singulis sacris exhibet: quasi ꝓsumans effectuz vniuscuiusq̄. sed tn̄ p̄exigit alia sacra: vt idone⁹ quis reddat ad tanti p̄cepti onē mysterij: sicut etiā in nālib⁹ vltima forma nō

dat̃ nisi precedentibus oĩbus dispositionibus.
¶ Ad 2m̃ dõ q̃ baptismus ẽ sacr̃m intrantiuz: qz facit hominẽ primo participẽ redẽptionis christi ꝓsepeliens eũ in silitudinẽ mortis christi: z iõ non potest iterari sicut nec passio christi: z qz peccata actualia iterant: iõ ꝫ culpaz actualẽ oportuit aliquod remediũ adhiberi. s. penitentiã q̃uis etiam baptismus ipsuz deleat. ¶ Ad 3m̃ dõ q̃ ẽfectus illi sunt generales z nõ hñt eãdẽ rõnẽ in oĩb' suis ptibus: z iõ oportuit ꝫ diuersas partes eoz diuersa remedia adhiberi. ¶ Ad 4m̃ dõ q̃ in lege nãe multa signa gratie preceſſerũt: sicut diluuiũ: occisio Abel: z huiusmodi: que tñ non debent dici sacramenta: sed illa tm̃ que ad aliquod remediũ exhibebant. ea. n. significabant rem sacrã vt actu sacrantẽ: quod est de rõne sacr̃i: vt s̃ dictũ ẽ: z iõ i lege nature Hug. tm̃ ponit tria sacra. s. sacrificia: oblationes: z decimas: qz p hec vt dicit Hze. Remediuz añ circũcisionẽ ꝫ originale erat: z q̃uis tunc esset tẽpus figuraz magis q̃ modo non oportebat eẽ signa determinata ad determinatoſ effect' gratie: sicut mõ sũt: z iõ in quadã generalitate sacramẽta illa nostra sacra z ipsoz cãm. s. passionẽ christi significabant: sicut q̃ p sacrificia significabat passio: p oblationes dispositio patientis ad passionez: qz ipse se voluntarie obtulit ad passionẽ: Esa. lxj. per decimas autẽ ꝓparatio patientis ad illos pro q̃bus patiebatur qui iperfecti erant ab ipso oẽm pfectionẽ expectantes: sicut nouez p decẽ ꝓplentur. Hoz autẽ duo referunt ad eucharistiã. s. sacrificiũ quantũ ad signatum: z oblatio quantũ ad mãm z vsuz: sed decima prefigurabat baptismũ inquãtum aliquid auferebatur: matrimoniũ autẽ z penitẽtia z ordo erant illo tpe: sed tm̃ non ꝓputant inter sacra illius tpis: qz nõ fiebãt cũ aliqua consecratione. quilibet. n. primogenit' fm Hiero. sacerdos erat: nec erat aliquis modus determinatus ipsoz nisi fm instinctũ nature pro ut cuiq; rõ fide innata dictabat faciendũ. ¶ Ad 5m̃ dõ q̃ tpe legis scripte iã plura cũ aliqua ꝓsecratione celebrabant: q̃ nostris sacris quasi figure respondent: qz p circũcisionẽ nostrũ baptisma figurat: p oblationes z sacrificia eucharistia: p diuersos ritus expiationũ penitẽtia: p ꝓsecrationeſ Aarõ z filioz eius noster ordo: z per matrimonium iã ad aliquas certas psonas determinatũ z sub lege ꝓstitutũ nostrũ matrimoniũ: sed extreme vnctiõis nõ debuit precedere figura: qz extrema vnctio est directiuũ z preparatoriũ in gloriã: quam tunc stati post mortẽ ꝓsequi nõ poterãt sicut mõ possunt: similiter nec ꝓfirmatio in qua ꝓplementũ spũs̃acti datur: tps autẽ illud nõ erat tps plenitudinis: sicut tps istud. ¶ Ad 6m̃ dõ q̃ Dio. non intendit ibi determinare de sacr̃is: s̃ de actionib' hierarchicis: q̃ ꝓsumit in cõsecratione p ministros ecclesie facta. Et qz matrimoniũ z penitẽtia posſunt habere suum effectũ sine tali consecratõne: ideo ꝺ eis nõ determinauit. ¶ Ad vij. dõ q̃ aqua benedicta nõ ordinat directe ad remediuz pstãdũ: sed remouẽdũ, phibẽs: vñ datur ꝫ demonũ neq; tias z venialia: z omne qꝺ effectũ sacramẽtoz i pedire posset: propter hoc non est sacramentuz: quia remouens, phibens ẽ agens p accidens sed ẽ sacramẽtale: quasi dispositio quedam ad sacramenta. ¶ Ad viij. dõ q̃ concupiscẽtia que ẽ in actu generatiue hz specialẽ fediratem ab alĩs cõcupiscẽtijs: qz p̃ter hoc q̃ ẽ ifectiua psone qꝺ hz cõe cũ alĩs z idem remediũ habens. s. penitẽtiaz ẽ etiaz infectio nature: z iõ debet habere speciale remediũ secũdũ q̃ ad purgationẽ nature ordinat. ¶ Ad ix. dõ q̃ ad quãlibet eminẽtiã status dat aliqua sanctificatio cũ sit ibi necessarium speciale auxilium gratie: sicut in ꝓsecratiõe regũ z monachoz: z monialiuz: z iõ sunt actiões hierarchice: z propter hoc Dio. de eis determinat: non tamẽ habent rõnem sacramẽti sed solũ illã eminẽtiã p quã homo efficit sacroz diſpẽſatoz. ¶ Ad x. dõ q̃ oblationes z decime erãt sacra tũc iquãtũ erãt figurales: s̃z q̃tũ ad hꝰ nũc nõ manẽt: s̃z solũ hz q̃ sunt morales ad vsuz mistrorũ ecclesie z pauperuz. deputate: z iõ nũc nõ sunt sacramenta. ¶ Ad xj. dõ q̃ oẽs ille scificatões ordinãtur ad sacr̃m eucharistie: z iõ nõ sũt sacra s̃z sacramẽtalia quedã.

Ad tertiuz sic proce.

ditur: Videt q̃ sacramẽta incõuenienter a magro hic ordinãtur: prius. n. ẽ qꝺ animale est q̃ quod spũale. j. Lor. xv. s̃z mr̃imonium ad vitaz aialẽ ptinet: oia aũt sacr̃alia ad vitaz spũalẽ. ergo mr̃imoniũ ẽ oĩbus prius. ¶ ℙ. agẽs nãliter poz ẽ sua actione: vñ z i iure ꝑus determiatur de offic̃ijs q̃ de actionibus. s̃z p sacr̃m ordinis ꝓstituunt dispensatores alioz sacroz. g̃ ordo iter alia prio oz poni ¶ ℙ. bonũ cõe ẽ diuinius q̃ bonũ persõe vt dicit i. j. Eth. sed mr̃imonium z ordo ordinãt i remediũ cõe: alia aũt i remedium vniuſ persone vt dictuz ẽ. g̃ illa duo sacra ante alia poni debẽt. ¶ ℙ. eucharistia perficit nos coniungendo fini vt dictũ ẽ. sed finis est vltimũ i adeptiõe. g̃ eucharistia post oia debet poni. ¶ ℙ. purgatio p̃cedit illumiationẽ z perfectionẽ. s̃z secũdũ Dio. eucharistia pertinet ad perfectionem: similiter z ꝓfirmatio. g̃ penitentia q̃ maxie ad purgationẽ pertinet videt q̃ antea debet poni. ¶ ℙ. Dionysius ponit eucharistiam ante confirmatioem. cũ g̃ magister contrariuz facit videt q̃ inconuenienter ordinet.

Respondeo dicendũ q̃ ꝑus z posterius mltipliciter dr̃: s̃z in his que ad actiones pertinent prius quo ad nos ẽ illꝺ qꝺ est ꝑius in via generatiõis: z iõ secũdum hanc viaz magister sacra q̃ sanctificatiões quedã sũt: ordinat. prius enim i via generationis ẽ bonum priuatũ q̃ cõmune qꝺ consurgit

ex bonis singulorꝫ: sicut homo ẽ ꝑor domo ꝛ domus ciuitate. Et ideo sacra que ī remediuz vnius persone ordinant ꝓius ponunt inter q̃ ꝓmo ponitur illud qđ ꝑtinet ad intrantes .s. baptismꝫ: vltimo illđ qđ pertiet ad exeuntes. s. extrema vnctio in medio illa que pertinent ad ꝓgrediẽtes que hꝰ mõ ordinantur: qz. n. perfici ī bono essentialiꝰ est vtuti ꝛ cõe singulis ꝓgrediẽtib' ad vtutẽ: sz resurgere a peccato accidit huic ꝓgressui ex parte subiecti qđ cecidit: vnde nõ ẽ omnib' cõe ꝛ quãtũ ad perfectiõem ad bonuz. Perfectio in forma precedit ī via generationis perfectionem in cõsecutiõe finis: ideo inter sacramẽta q̃ ad ꝓgressũ ī bonũ pertinent: ꝓmo ponit cõfirmatio q̃ ẽ ad perfectõ nẽ similez ꝓfectioni forme: 2ꝺ eucharistia que ẽ ad ꝓfectiõnẽ in fine: 3ꝰ penitẽtia q̃ est ad reparationẽ vtutis amisse. Int sacramẽta aũt que ad remediũ totius ecclesie ꝺeputant: ꝓmo ponit ordo: qz mrimoniũ iquãtũ mrimoniũ ꝓ ordinem ꝺispẽsatur fm q̃ est sacramentuz. ¶ Ad ꝓm ġ ꝺ ꝙ mrimonium fm q̃ pertinet ad vitã aialẽ nõ ẽ sacrz: sz nature officiũ: sed fm q̃ hz aliq̃d spiritualitatis quã tũ ad signũ ꝛ effectũ sic sacrm ẽ: ꝛ qz minimũ habet ꝺe spiritualitate: iõ vltimo inter sacra ponit. ¶ Ad 2�m ꝺ ꝙ in sacrorꝫ actionib' ordo non constituit ꝓncipalẽ agentẽ: sz ministrũ ꝛ instrm quod ꝺã ꝺiuine operationis. ī iudcꝫ autẽ iudex ꝋz formã scientie ꝛ iusticie operat nõ solũ sicut instrz: ꝛ iõ in iure ꝓmittunt ea q̃ ad officia pertinent: sed in sacris non oz. ¶ Ad 3�m ꝺ ꝙ quis bonũ cõe sit diuinius: tñ bonũ singulare ẽ ꝓius in via generationis: ꝛ iõ ẽt pbus monastica politice ꝓmisit: vt ꝓz in. x. Eth. ¶ Ad 4�m ꝺ ꝙ iũctio ad finẽ ẽ ꝺuplex: vna fm plenã ꝓticipatiõez ipi': ꝛ hec coniũctõ non efficit ꝑ aliq̃ sacrm: sz sacra ad eã ꝺisponunt ꝛ inẽ oia vicinius extrema vnctio: ꝛ iõ vltio ponit inẽ ea q̃ ad remediũ vniꝰ persone ordinant alio mõ fm ipfectã qualis ẽ fruitio vie ꝛ ad hanc ordinat eucharistia: ꝛ iõ nõ oz ꝙ ponat vltia simplicit: sz vltima ī ꝓgressũ ad bonũ. ¶ Ad 5�m ꝺ ꝙ penitentia nõ ꝺicit purgationẽ absolute respectu cuiuslibet ipuritat spũalis: hoc. n. ad baptismuz pertinet: sed purgationẽ ī casu. s. qñ aliq̃s a statu vtutis cecidit vt itez ad bonũ redcat: ꝛ hec ẽ secũ ꝺa tabula post naufragiũ fm Hiero: ꝛ iõ penitentia ponit post illa sacra q̃ ad ꝓsũmationẽ ī bonm ordinant. ¶ Ad 6�m ꝺ ꝙ Dio. consideravit ī eis ordinẽ magis quãtũ ad ꝺispẽsationẽ eorꝫ q̃ quãtum ad effectũ: qz eucharistia statis baptiz̃atis ꝺatur: si sint adulti: nõ aũt confirmatio: iõ post baptismz immediate eucharistiam posuit.

D quartũ sic proce

ꝺit: Uidetur ꝙ non ꝺebuerint in noua lege aliqua sacramẽta ꝺe nouo istitui: natura enim ꝛ opatur breuiori via q̃ põt: et hec ad ordinationẽ nãe ꝑtinet. sed gra est magis ordinata q̃ natura. cũ ġ breuior via esset ꝙ sacra iam ī veteri lege existentia ꝓficerẽtur q̃ aliqua ꝺ nouo istituerẽt: videtur ꝙ aliqua ꝺe nouo institui nõ ꝺebuerit. ¶ ℞. sic sacra sũt necessaria ad salutem: ita ꝛ ꝑcepta. sz christus nõ alia ꝑcepta moralia instituit: sed ꝑexistentia cõsilꝫ ꝓfecit. ġ nec noua sacra istituere ꝺebuit ¶ Sz ℞: sacra sunt medicie spũales vt ꝓus dictũ ẽ. sed nõ ꝓpetit eadẽ medicia puulo ꝛ adulto. cũ ġ stat' legi ꝓparetur puerili etati: status aũt tẽporis gre etati perfecte: vt patet Hala. iiij. ꝺicit ꝙ alia sacra fuerũt ẽt tẽpore gratie istituẽda. ¶ Lteri' videt ꝙ hec eadẽ ꝺebuerit a ꝓncipio mũꝺi ꝓ peccatũ istituer: qz ad crudelẽ medicũ ꝑtinet vt efficacẽ medicinã nõ statī ifirmo ꝓponat: sz eũ ꝺiu piclitari sinat: sz a ꝺeo ois crudelitas relegata ẽ. ġ sacra noue legi que sũt efficacissime medicie ꝺebuerunt statim post peccatũ humano generi exhiberi. ¶ ℞. sacra noue legis totam efficaciaz hñt ex passione christi. sz passio christi operabat ẽt a ꝓncipio mũꝺi post peccatuz ad repationẽ ꝋz ꝙ erat credita vt ī. iij. li. ꝺis. xix. ꝺictũ ẽ. ġ ꝛ tunc sacra institui ꝺebuerũt. ¶ Sz ℞: gra ꝓficit naturã. sz nã ꝓcedit ex iperfectioꝛib' ad perfectioꝛa: sicut patet in omni motu ꝛ generatiõe: ꝛ similiter etiã ars. ġ ꝛ similit gratia ꝺebuit priꝰ iperfecte ꝛ postea copiose ꝓ efficacia sacramẽta ꝺari. ¶ Lteri' videt ꝙ statim christo nato sacramẽta istituti ꝺebuerũt: sũt n. sacra noue legis gram ꝓtinentia. sed tps gratie extũc incepit. ġ tunc istituti ꝺebuerũt. ¶ ℞. sacra ꝺiuuãt ad iplẽdũ ꝑcepta. sz ꝑcepta moralia oia simul ꝺata fuerũt in ipo initio legis. ergo ꝛ sacramenta gratie in ipo initio gratie oia simul ꝺari ꝺebuerũt ¶ Sed ℞: quia q̃ a ꝺeo sũt ordinata sũt Roma. xiij. sz iste ẽ ꝺebitus ordo vt cã effectũ ꝑcedat: ꝛ vt illud qđ priꝰ ẽ ꝓmo tradat. ġ cuz passio christi sit cã efficaciã sacris ꝑbens: ꝛ vnuz sacrz sit alio ꝑ vt ꝺictũ ẽ. ġ videt ꝙ nõ ꝺebuerũt istituti statim Christo nato. ¶ Lterius videt ꝙ sacra noue legi nõ sũt oia a Christo istituta: qz ꝺ cõfirmatõe ꝛ extrema vnctione nõ legit aliq̃ ꝺixisse: sz extrema vnctio ꝛ cõfirmatio sũt sacra noue legi. ġ non oia sacra noue legis sũt istituta a christo. ¶ ℞. nõ miozis auctoritatis ẽ misteriũ sacerdotij noue legi q̃ legi nãe. sz q̃ sacra ꝺispẽsabãt ī lege nature. s. sacerdotes ꝓ suo libitu sacramẽtis visibilib' suaz fidem ꝓfitebant. ġ multo fortꝫ hꝰ oz eẽ ī lege noua q̃ ẽt est maioris libertatis. ¶ Sed ℞: sacra noue legi efficiũt qđ signant. sed ex istitutione signãt ꝋz Hugo. ġ ex istitutiõe efficaciã hñt: sed efficacia sacramẽtoꝛ nõ ẽ nisi a ꝺeo q̃ solꝰ peccata remittit. ġ nõ potuit esse a puro homie sacroꝛ istitutio.

Respõdeo ꝺ ad. j. q. ꝙ sacramẽta sũt signa remediũ ad quod ordinãt: sũt aũt signa repzsẽtãtia effectus spũales ex similitudine sensibilium rerum q̃bus ī sacro ẽ vsus: ꝛ iõ cũ in noua lege oporteat

esse sacra maioris efficacie pp pfectõnẽ testamẽti debuerunt etiã eẽ alia signa que expressius figurarent gratiã: z iõ oportuit alia sacramẽta instituí. ¶ Ad p^m g dõ q q̃uis natura breuissime operatur: tamen nihil omittit de pringentibus quibus aliquid optime fieri possit z similiter gratia: z iõ in sacris instituendis non solum attenditur qualiter aliquid breuiter fiat sed qualiter congruenter. ¶ Ad 2^m dõ q precepta moralia psequunt naturam humanã cũ sint de dictamine rationis naturalis: z iõ permanẽt cadez in qualibet lege z in q̃libet statu hoĩs. z propter hoc non ẽ simile de pceptis z sacris que ex sola institutione efficaciaz habent. ¶ D. ij. q. dõ q sacra noue legis: qz gratiaz ptinent non sunt vacua: sz plena: z iõ non cõpetebat ea instituí nisi tẽpore plenitudinis: quod ẽ tẽpus incarnationis. Quare autẽ christus suuz aduentũ distulerit z non statim post peccatũ carnez assumpserit: in. iij. libro dis. j. dictũ ẽ. ¶ Ad p^m g dõ q aliter ẽ in morbo spirituali z corporali. Nõ n. potest aliquis a morbo spirituali pgrue curari nisi prius morbũ cognoscat z medicinã desideret si sit cognitionis capax: z iõ oportuit vt homo sibi relinqueret: z sic primo tẽpore legis nature infirmũ se cognosceret per ignorantiã ad idolatriã declinando: z deinde tẽpore legis scripte que auxiliũ contra ignorantiã prebebat recognosceret se infirmũ per cõcupiscentiã ad peccata declinando z sic salutẽ ab alio expectaret: qui z viã salutis docuit pra ignorantiã: z sacramẽta gratie dedit cõtra infirmitatẽ pcupiscẽtie: vt dicitur Joh. j. Gratia z veritas per Jesuz Christũ facta ẽ. in morbo autẽ corporali hoc non requirit: qz corpus non ẽ cognitionis capax. ¶ Ad 2^m dõ q q̃uis etiam ex tunc passio christi efficaciaz haberet: non tamen tantam efficaciaz in humana natura pro qua nõduz satisfactuz erat habebat sicut post satisfactionem habuit z post christi incarnationez que totã naturã humanã dignificauit: vt fieret magis ad gratiã recipiendaz idonea. ¶ D. iij. q. dõ q sacra noue legis dupliciter instituta sunt. primo ad documentũ z exercitiũ quoddã: z sic potuerant ante passionẽ christi instituí. secũdo quantuz ad necessitatẽ z obligationẽ: z sic eorum institutio non fuit ante passionem: qz adhuc legalia nõ fuerũt mortua. vñ a tẽpore predicationis christi vsqz ad passionẽ sacramẽta noue legis simul currebãt cũ legalibus: z vtraqz ad salutẽ operabant. sic g quãtũ ad secũdũ modũ institutionis oĩa simul in passione christi instituta sunt: sed quantum ad primo oportuit vt primo instituerent illa que sũt maioris necessitatis: vñ statiz in principio predicationis sue penitẽtiã pdicauit: vt legit Matth. iiij. z baptismũ docuit: vt legitur Joh. iij. alia autẽ sacramẽta processu temporis instituit z docuit. ¶ Ad p^m g dõ q tempus gratie dicit quantũ ad initiuz z quantũ a cõplemẽtũ: cõplemẽtũ aũt eius non fuit ante passionẽ z resurrectionez christi: vnde Joh. vij. dicitur: Nondum erat spiritus datus: qz nonduz erat christus glorificatus. principiuz autẽ potest attendi dupliciter: primo quantuz ad presentiã gratie in mundo: z sic fuit in ipa incarnatione: secundo quantum ad eius diffusionem in mũdo: z sic fuit in predicatiõe siue baptismo christi: z ante non oportebat instituí sacramẽta. ¶ Ad 2^m dõ q precepta moralia homini natura dictat: z ideo statiz poterũt homini simul proponi: non. n. est ita de sacramentis. ¶ D. iij. q. dicendũ q circa hoc est duplex opinio. quidã. n. dicunt non omnia sacramenta a christo imediate instituta fuisse: sed quedam ipse per se instituit: quedam vero apostolis instituenda cõmisit. s. confirmationẽ in qua spiritussanctus datur ad robur: cuius institutio esse non debuit ante plenã spiritꝰ sancti missionẽ z extremaz vnctionez: que tamẽ cum ad gloriã resurrectionis sit imediatum z pximũ preparatoriũ ante resurrectionẽ instituí nõ debuit. sed qz institutio sacramentoz videt ad potestatẽ plenitudinis in sacramẽtis pertinere quaz sibi christus reseruauit in sacramentis cũ ex institutione sacramẽta habeant quod significẽt: ideo alĩs probabilius videt q sicut hominis puri non est sacramenta mutare vel a sacramentis absoluere: ita nec noua sacramenta instituere: z ideo omnia sacramẽta noue legis ad ipso christo institutionez habent. ¶ Secũdũ hoc ergo dicendum ad p^m q ipse sacramẽtum confirmationis instituit quando pueris sibi presentatis manus imposuit: similiter extremam vnctionem quãdo apostolos ad predicandũ mittẽs oleo inungere infirmos disposuit: vt sic curarent. ¶ Ad 2^m dicendũ q sacramenta illa legis nature non habebant aliquaz efficaciã ex opere operato: sed solum ex fide: z iõ determinatio eoz ab homine puro habente fidẽ fieri poterat: nõ autẽ ita est de sacramentis noue legis: q̃ ex opere opato gratiã pferũt. ¶ Qõ 2°.

DEinde queritur

de baptismo iohannis: z circa hoc querunt quattuor. ¶ Primo vtruz fuerit sacramentuz. ¶ Secundo de efficacia ipsius. ¶ Tertio quib' ꝓpetebat. ¶ Quarto vtrũ baptiçati a iohanne essent baptismo christi baptiçandi.

AD primuz sic proceditur: Uidetur q baptismus iohãnis nõ fuerit sacramentum: Joh. iij. super illud. Erat iohannes baptiçans ꝛc. dicit glo. quãtũ catheçuminis nõdũ babtiçatis prodest doctrine fidei tantũ profuit baptismus iohannis ante baptismuz christi. sed catheçismus non ẽ sacramẽtũ sed sacrale.

ergo baptismus iohannis non erat sacrm: sed sacramentale. ¶ Ꝓ. oē sacramentū ē alicuius legis sacramētū. sed baptismus iohannis non erat sacramētū legis nature: neq; legis veteris: qz sic̄ Aug⁹ dicit: Nulli precedentiū prophetaꝝ fuit datus baptizare nisi iohanni soli: quod non contingit ꝺ sacramētis veteris legis. similiter non ē sacramentū noue legis: qz predicationem christi precessit. ergo non erat sacramentū. ¶ Sed contra sacramentū ē sacre rei signuz. sed baptismus iohannis figurabat baptismum christi. ergo erat sacramentuz ¶ Lterius videt q nō baptizauerit sub hac forma: Ego baptizo te in nomine vēturi. Christ⁹ enim in cuius nomine baptizabat iam venerat. g̊ non ꝓpetebat forma illa pro tempore illo. ¶ Ꝓ. eadē ē fides de christo vēturo que erat in patrib⁹: z de christo qui iā venit quā nos habemus. g̊ eadez ē forma baptismi in nomine venturi z in nomine christi. g̊ baptism⁹ idē. sz apli baptizauerūt i noīe christi: vt infra dicet. si ergo iohānes baptizauit in noīe venturi idē fuit baptisma iohānis z apostoloꝝ christi quod falsuz ē. ¶ Sed ꝓtra est: quod dicit Act. xix. Baptizabat iohannes populuz dicens: in euz qui venturus ē post ipsuz vt crederent ¶ Lterius videt q nō fuit institutus a deo nulluz. n. sacramentū a deo institutū nominatur a ministro. non. n. dicitur baptismus petri. sed baptismus ille dicit baptismus iohannis. g̊ non fuit a deo institutus. ¶ Ꝓ. sacramenta legis nature q̄ ad sacramenta christi disponebant a deo instituti onē nō habuerunt: sed ex voto celebrabantur ſm Hug. sed baptismus iohannis fuit preparatorius ad sactamenta christi. g̊ nō debuit habere institutionez a deo. ¶ Sed contra ē: quod dicit Joh. j. Qui me misit baptizare ille mihi dixit rc̄ ¶ Lterius videt q debuit statim christo baptizato cessare: qz super illud Joh. j. Vidit iohannes Jesuz venientē ad se: dicit Aug⁹: Baptizatus ē oēs baptismo iohannis z cessauit baptism⁹ iohis. ¶ Ꝓ. baptismus iohannis erat preparatoriꝰ ad baptismū christi. sed baptismus christi incepit statiz christo baptizato: qz tactu mundissime sue carnis vim regenerativā ꝓtulit aquis: vt dicit Beda. g̊ statiz debuit cessare. ¶ Sed ꝓtra est: quod legit Joh. iij. q̄ post baptismū christi baptizabat iohānes z discipuli eius similiter baptizabant. g̊ baptism⁹ Johannis non cessauit statim christo baptizato.

Rēspondeo dō ad. j. q. q̄ ſm Hug. de sacto vic. ſm processuz temporis z maiorez propinquitatē ad tempus gratie oportuit alia z alia sacramēta institui. Unde qz in iohanne quodammō incepit tps gratie: qz lex z pphe vsq; ad Johānē matth. xj. non quasi ab ipso esset gratia: sed qz ad gratiā viaz preparabat: ideo eius baptismus fuit aliqō sacramētū: quod quidē erat initiatio quedam sacramentoꝝ gratie: q̄uis gratia in eo non ꝓferret. Unde dicendū q̄ baptismus Johannis sacramētū erat quodāmodo medium inter sacramēta veteris z noue legis: sicut dispositio ad formam media ē quodāmodo inter priuationē z formā: ꝓueniebat. n. quodāmō cū sacramentis veteris legis in hoc q̄ erat signuz tantū: cū sacramentis legi noue in materia: z quoddāmō in forma. ¶ Ad ꝑm g̊ dō q̄ baptismus iohannis habet aliquid sile cuz sacramentalibus baptismi: inquantū erat dispositio ad baptismū christi: sz inquātū ꝓcessit institutionē baptismi christi differt a sacramentalibus: z est sacrm p se: sicut sacra veteris legis: que etiaz suo modo licet nō tā de propinquo ad sacramenta noue legis disponebant. ¶ Ad 2m dō q̄ dispositio reducit ad genus forme ad quā dispōit: z iō baptismus iohānis reducit ad sacra noue legis: sicut incōpletū in genere illo: z hoc patet ex ordine procedendi quē magister seruat ¶ Ꝺ. ij. q. dicendū q̄ vtilitas rei ex forma suā ꝓsequitur: z iō forme sacramentoꝝ ostendūt illud ex quo sacramēta z efficaciā z vtilitatez hñt. z qz vtilitas baptismi iohānis tota erat disponere ad christū: iō hec erat sua forma ꝓpetens: vt in nomine venturi baptizaret. ¶ Ad ꝑmū g̊ dō q̄ q̄uis iam venisset in carnē: nō tamen iā venerat ad baptizandū: z alia salutis nostre opera exercendū. ¶ Ad secūdū dō q̄ fides cum sit cognitio quedā respicit rei veritatē: z qz diuersitas tēporuꝝ significatoꝝ non diuersificat veritatē: nec rides pene) hoc diuersificat: sz sacramēta efficiunt respectū. z qz nō eodē mō leguz ad actū hoc quod iā ē z hoc quod expectat futurū: qz ad id quod expectat futurū actus ordinātur vt disponentes: ab eo autē quod iam est effectiue aliquid producit: iō diuersificatio forme p futurū z presens designat diuersitatē sacramenti. ¶ Ꝺ. iij. q. dō q̄ iohannes suuz baptismuz instituit precepto diuino: vnde patet q̄ institutio ipsius fuit a deo per auctoritatē ab ipso iohanne per ministeriū. ¶ Ad ꝑm g̊ dō q̄ propter tres rationes baptismus a iohāne nomē accepit: primo qz ipse fuit sui baptismi institutor aliquo mō: Petrus autē nullo mō baptismi quo baptizabat: 2° qz nihil in illo baptismo efficiebat quod iohannes nō faceret: 3° qz sibi soli erat datū illius baptismi ministeriuz. ¶ Ad 2m dō q̄ fides magis determinabat ſm appropinquationē ad christū: z ideo etiā sacramēta que quedā fidei protestatōes sunt magis christo remota minus determinata eē debuerunt: z qz baptismus iohannis de propinquo ad christi sacra disponebat: iō debuit magis habere determinationē q̄ sacramēta legis nature ¶ Ꝺ. iij. q. dō q̄ cessatio baptismi iohannis potest accipi dupliciter: vno modo quando cessauit totaliter: z hoc fuit iohāne in carcerē misso: qz minusteriuz illud soli iohanni ꝓcessum ē. alia modo quā tū ad maximū suū posse: z sic̄ cessauit baptizato

christo: qz extunc ei⁹ baptismus non fuit precipuus: sed alius fuit eo dignior: sicut cessat officiuz legati domino suo superueniente: q̄uis z aliqua exerceat. Et per hoc patet solutio.

Ad secūdū sic proce

Dicit: Uidet q̄ baptismus iohānis gratiam contulerit: Luce. iij. Erat iohannes baptizans z predicans baptismū penitentie in remissionē peccatoz. sz remissio peccatoz nō fit sine gr̄a. g̃ baptismus ille gratiā ꝓtulit. ¶ p. Dam̄. dicit: Purgat iohānes spiritū p aquā. sz purgatio spiritualis nō fit sine gratia. g̃ ille baptismus gratiā cōtulit. ¶ p. Aug⁹ dicit cōtra Donatistas: Ita credā iohannē baptizasse: i aqua in remissionē peccatorum: vt ab eo baptizatis in spe remitterent peccata. sed spes de remissione peccatoz non potest eē nisi per gratiā. g̃ baptismus ille gratiā contulit.

¶ p. baptismus iohannis propinquioz fuit baptismo christi q̄ circuncisio. sed circuncisio gratiam ꝓtulit: vt dictuz est. g̃ multo fortius baptism⁹ iohannis. ¶ p. sacramētum non instituit nisi ad causandū gratiaz vel significandū. sed gratia sufficienter per sacramenta veteris legis erat siginificata. si ergo baptismus iohannis gratiā non contulit pro nihilo institutus fuit. ¶ Sed ꝓtra: gratia non ꝓfertur sine spiritusācto. sed in baptismo iohannis non cōferebatur spiritussanct⁹: sz aqua tātuz: vt pz Act̄. j. Johānes quidē baptizauit aq̄: vos autē baptizabimini spiritusanto ꝛc̄. g̃ in illo baptismo non erat gratia. ¶ p. non est idez effectus dispositionis z perfectionis. si g̃ baptism⁹ Johannis disponebat ad baptismū christi: cuius est gratiā conferre: qz gratia z veritas facta est per iesum christum: Joh. j. videtur q̄ baptismus iohānis gratiā non contulit. ¶ Respondeo dicenduz q̄ hoc ab omnibus cōceditur q̄ non efficiebatur aliquid per baptismū iohannis: quod non esset operatio hominis: z qz gratia non potest ab homine dari: ideo patet q̄ baptismus iohannis gr̄az non conferebat. ¶ Ad p̄m ergo dicēduz q̄ illa auctoritas sic exponēda est: vt referatur ad diuersa baptismata hoc modo: Erat Johēs baptizans. s. baptismate suo z predicans. s. baptismū christi qui ē in remissionē peccatoz. Si autez referatur vtrūq; ad baptismū iohannis: sic dicit eē in remissionē peccatoz: qz baptizatis imponebat dignos fructus penitentie agere: quibus peccatoz remissionē ꝓsequerētur. vnde baptismus ille erat quasi quedā protestatio z professio penitētie. ¶ Ad secūdū dō q̄ baptismus ille purgare dicit mō predicto: vel etiam materialiter a sordibus corporalibus i signū spiritualis purgationis per christū future vel a cecitate ignorantie per doctrinaz Johannis christū annunciantis. ¶ Ad 3m dōz q̄ spes semper ex gratia procedit: non tamen semper ex gratia habita: sed quandoq; ex gratia expectata: z sic baptismus iohannis spem faciebat remissionis peccatoz nō ꝓferēs gratiā: sz pmittēs eā i hoc q̄ p̄figurabat baptismū christi quo gratia dabat. ¶ Ad 4m dō q̄ q̄uis baptism⁹ iohis magis ꝓueniret cū baptismo christi q̄ circuncisio quātū ad māz: nō tñ conueniebat magis quantū ad cām institutionis: qz circuncisio ad necessitatē instituta erat vt remediuz ꝺ originale. sz baptismus iohannis vt assuefaceret ad baptismū christi. ¶ Ad 5m dō q̄ baptism⁹ iohannis expressius figurabat baptismum christi q̄ sacramēta veteris legis propē maiorē silitudinē ad ipsū: z iō magis ꝺ oppinq̄ ꝓparabat ad ipsū i significatiōe z q̄dā penie ꝓtestatiōe.

Ad tertiuz sic proce

Dicit: vī q̄ christo nō ꝓpeteret baptizari baptismo iohis. baptism⁹. n. iohis erat baptism⁹ penitētie: vt dī Luc̄. iij. sz christo nō ꝓpetit penitētia sicut nec peccatū. g̃ nec baptizari baptismo iohis. ¶ p. ois christi actio nostra ē instructio. sz nō instruimur baptizari baptismo iohis. g̃ nō debuit christ⁹ illo baptismo baptizari. ¶ Sz ꝺ ē: q̄ ipe ad baptismū iohis vadens dixit: sic decet nos implere oēz iustitiā: matth. iij. ¶ Lteri⁹ vī q̄ nulli alij h⁹ baptismo debuer̄t baptizari. h⁹. n. ē soli⁹ christi vt a sacris nō accipiet sz magis eis ꝓferat. sz baptism⁹ iohis erat tale sacr̄m a q̄ non poterat aliq̄d accipi. g̃ soli christo ꝓpetebat. ¶ p. sacra eadē rōne oi b⁹ ꝓpetūt. sz nō erat necessariū q̄ oēs baptismo iohānis baptizarent. g̃ nulli p̄ter christū ipso baptizari debuerūt. ¶ Sz ꝺ ē: qd dī matth. iij. Egrediebāt ad illū hierosolymite vniuersi z baptizabāt ab eo. ¶ Lteri⁹ vī q̄ ꝺbuerūt illo baptismo pueri baptizari. erat. n. ille baptism⁹ signū baptismi xp̄i sz baptism⁹ christi ꝓpetit pueri. g̃ z ille. ¶ p. circūcisio dabat ēt pueris z eis principalit. sz baptismus iohis ē mediū inter circūcisionē z baptismuz christi q̄ datur indifferēter magnis z paruis. g̃ z baptism⁹ iohānis paruis dari debuit. ¶ Sed contra: qz baptism⁹ ille erat vt assueſceret ad baptismuz christi. sz hoc nō poterat esse nisi rōne illoz: ū qui discretiōem hēbāt. g̃ pueris ille baptism⁹ nō cōpetebat. ¶ Respondeo dicēduz q̄ christus pluribus de causis a iohanne baptizari voluit: quaz tres tangunt in glo. Marci. ij. s. propter humilitatē implendā: vt ipsemet dicit Matth. iij. vt baptismū iohannis approbaret: z vt aquas consecraret sue carnis tactu: z sic baptismuz suū instituer̄et. Quartā causaz tangit Aug⁹ in libro de nā boni: vt. s. ostenderet non interesse quis a quo baptizaret. Quintā tangit in li. questionū veteris z nō testamenti. s. ad exemplū baptismi proponēdū illis q̄ erant futuri filij dei p fidē. Sextā tangit Chrys. vt scilicet in baptismo miracula ostendēs euacuaret illoz errorē q̄ iohannem christo maiorez

credebant. ¶ Ad primū ergo dicendum q̄ sicut dictū ē christus a sacramētis nihil accepit: ⁊ ideo non dicit baptismus Johis baptismus penitentie quo ad christū: sz quo ad alios qui ad penitentiā per ipsū preparabant: ⁊ sicut etiā circuncisio christi non fuit in remediū originalis peccati a q̄ christus imunis erat. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ actio christi nr̄a ē instructio non vt eodē modo agamus sicut christus fecit: sed vt p̄ mō nostro christuz imitemur: ⁊ iō per baptismū suū dedit nobis exemplū: vt baptizaremur illo baptismo q̄ nobis ꝓpetit: p̄ quez s. remissionē peccatoꝝ ꝓsequamur. ¶ Ad .ij. q. dō q̄ dicit Aug. i li de baptismo ꝓtra donatistas: Si Johes solū christū baptizassz videret melioris baptismi dispēsatoꝝ quāto melioꝝ erat qui baptizabat: ⁊ si oēs baptizassz videret quod christi baptismus nō sufficeret ad salutē: ⁊ iō quosdā alios baptizauit sed non oēs. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ q̄uis alīq̄ a baptismo Johis nō acciperent gratiā: accipiebāt tamē quoddā signū gratie suscipiende ⁊ seruāde penitentie. ¶ Ad 2m̄ p̄z solutio ex dictis. ¶ Ad tertiā. q. dō q̄ baptismus Johis erat baptismus penitentie: ⁊ qz pueris nō ꝓpetit penitentia: iō nō cōpetebat eis ille baptismus. nec est simile de baptismo christi ⁊ circūcisione que ordinant ꝓtra originale peccatū: quod in pueris ē. Et per hoc p̄z solutio ad obiecta.

Ad quartū sic ꝓceditur.

Dicit: videt q̄ baptizati baptismo Johis nō debebāt baptizari baptismo christi: Act̄. n. vij. dicit q̄ apostoli in samariā venientes illos qui baptizati erant in nomine iesu non baptizabant: sz tm̄ manus ponebant. cū g̃ baptismus in nomine iesu sine collatione spiritussancti sit baptismus Johis: videt q̄ baptizati baptismo Johis non baptizabant baptismo christi. ¶ Dicit. Hiero. sup illō Osee. ij. Effūdā de spiritu meo. dicit q̄ hec est cā quare q̄dā baptizati a Johe baptismo christi iterū baptizati sunt a Paulo: Act̄. xx. qz fidē trinitatis non habebant: qz neq̄ si spiritussanctus audierant. Si g̃ aliqui baptizati essent a Johe fidē trinitatis habentes: videt q̄ itez baptizari non debuerint baptismo christi. ¶ Dicit. in apostolis debuit ostendi omne illud qđ ē necessariū ad salutez. sed apostolis post baptismuz Johis solus baptismus spiritussancti prenunciat: Act̄. j. g̃ non erat necessariū q̄ baptismo christi iterū baptizarent.

¶ Dicit. ad baptismū requirit aqua ⁊ spiritussanct⁹. sz p̄ baptismū Johis erat facta ablutio aque. g̃ nō oportebat nisi q̄ suppleret qđ deerat. s. spiritussanctus. ¶ Sed ꝓtra ē: quod dicit Joh. iij. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritusancto ⁊c̄. sz baptismus Johis non regenerabat aliquo modo. g̃ necessariū erat vt itez baptismo christi baptizarēt.

¶ Dicit. Aug. dixit q̄ baptizabat Johes ⁊ non ē baptizatus. sed de necessitate salutis tēpore gratie ē q̄ homo sit baptizatus vel saltē propositū baptismi habuerit. g̃ oportebat eos qui baptismū Johis acceperant iterū baptizari baptismo christi. ¶ Dicit. ipositio manuū precedente baptismo Johis non īprimebat characterez baptismalē. sed character talis ē de necessitate salutis vel in actu vl̄ i proposito. g̃ oportebat q̄ baptizati baptismo Johis itez baptizarentur baptismo christi: ⁊ non sufficiebat eis manus ipositio. ¶ Respondeo dō q̄ circa hoc est duplex opinio. quidaz. n. dicunt q̄ baptismus iohannis erat preparatorius ad christum suscipiendū: ⁊ iō siquis baptismuz iohannis suscepisset i eo sistens non referens ad christū: baptism⁹ in eo frustraret a fine suo: ⁊ iō oportebat eū itez baptizari baptismo christi. si autē non figeret spē suā in baptismo iohannis: sed vlterius referret ad christū sic ex gratia christi ⁊ baptismo iohānis preacepto efficiebat quasi vnū quid: ⁊ ideo non oportebat q̄ itez aqua baptizaret: sed solū q̄ spiritusāctū per manus impositionē acciperet: ⁊ hec videt fuisse magistri opinio in littera. sed qz sacra noue legis ex ipso opere operato efficaciā habent: ideo videt q̄ spes ⁊ fides illi⁹ qui baptismū suscipit nihil faciat ad sacramentū: q̄uis posset facere ad rē sacri impediendā vel promouendā. vñ quātūcūq̄ spez suā aliquis ad christuz referret baptizatus baptismo iohānis: baptismuz noue legis non cōsequebat: ⁊ iō si baptismus noue legis est de necessitate salutis: oportebat q̄ itez illo baptismo baptizarentur. ¶ Dicit. hoc ē generale in oibus sacris q̄ si omittatur quod ē de substantia sacramēti oz id sacramentū iterari: vñ cū non esset forma debita in baptismo iohannis oportebat q̄ iteraretur baptismus: ⁊ hoc habet cōioz opinio: que etiā ex verbis Aug. ꝓfirmat: qui dicit sup Joh. Homel. v. Qui baptizati sunt baptismate iohannis non eis sufficit: baptizandi. n. fuut baptismate christi. ⁊ ideo fm̄ hoc dicendū ad primū q̄ ibi agitur de illis qui baptizati erant a Philippo: de quo constat q̄ baptismo christi baptizauerat: sed nō erat ibi datus spiritussāctus ad robur: sicut i cōfirmatione dat: qz ille non fuit Philippus apostolus: sz vnus de septē diaconibus: ⁊ iō non poterat manū imponere: qz hoc ep̄orum est: ⁊ propter hoc missi sunt ad hoc Petrus ⁊ Johannes. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ Hiero. non vult tangere causaz rebaptizatiōis sed insufficientiaz fidei ipsoꝝ ad salutē: vt patet ex verbis precedentibus. Premittit. n. qui dicit se credere in christū: ⁊ nō credit in spiritū sanctū: nōdū hz claros oculos. insufficientia autē fidei non posset eē causa quare aliqui baptizarent: sed qua re instruendi essent sicut ⁊ nūc fit. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ apostoli credunt baptizati fuisse baptismo christi q̄uis scriptū nō inueniat: vt dicit in glo. Joh. xiij. super illud qui locutus ē ⁊c̄. Exquo. n. ipsi alios

alios baptizabant: vt habet Joh. iij. videt q̄ & ipi veniētes ad christū baptizati fuerunt: si tñ christ⁹ qui habuit potestatē remittendi peccata eos sine baptismo ex priuilegio quodā sanctificare voluisset: & q̄ virtutē suā sacris non alligauit nō esset ad pñtiaz trahendū. ex auctoritate autē inducta nō habetur q̄ apostoli tñ baptismo Johis baptizati erāt: sz ꝓparatio quedā baptismi flaminis ad baptismū Johis. ¶ Ad 4^m^ oð q̄ ad baptismū requirit aqua cuz debita forma: Johes autē nō obseruabat formā baptismi christi: nec iterz erat in eo efficacia: sicut in baptismo christi: & iō q̄ omittebant ea q̄ erant de necessitate sacri oportebat iterū baptizari. ¶ Vlterz alia remediū. Sz ptra: oia sacra noue legis sunt in remediū & gratiā ꝓferūt: vt dictū est. g̃ distinctio illa nulla videt. ¶ Et dicē dū q̄ illa distinctio sacramentoꝝ sumit fm id ad quod principaliter ordināt. Quauis g̃ oia sacra aliquo modo gratiā ꝓferant & in remediū sunt: quedā tñ principaliter ordinata sūt in remediū ꝓtra alique specialē morbuz: vt matrimoniū contra concupiscentiā. quedā vero de sui propria intentione sunt ordinata ad remediū morbi & ad gratiaz: sicut baptismus qui est spiritualis regeneratō p quā vetus homo corrūpit & nou⁹ generat. q̄daz autē q̄ gratiā presupponūt ordinant ad gratie perfectionē: sicut eucharistia: & sic intelligenda sunt verba magistri. ¶ Non vtiq̄ propter remediuz: sed ad sacramētū. & debet accipi sacrm large pro quolibet signo rei sacre. ¶ Baptismū christi Johannes &c. iō baptismus christi potius q̄ alia sacramenta noue legis preparatoriū habuit: q̄ baptismus est ianua sacramētoꝝ & ipse facit alijs viam: vñ preparatorio sacra alia non indigebant. Iterz baptizabant imo &c. ex hoc patet q̄ p̄cedēs baptismus nō reputabat aliquib⁹ pro baptismo: q̄ qui baptisma christi accipiebant nō iterato baptizabant: sed verz baptisma de nouo accipiebāt: & iō quasi corrigens q̄ dixerat iterz baptizabant addit imo verz baptisma accipiebant: & sic magister per verba Hiero. suam intentionem ꝓbare non potest. ¶ Sequitur Dis. III.

POst hoc uidē

duz est &c. Postq̄ determiauit magister de his que p̄exigunt ad sacramenta noue legis: hic incipit determiare ð singulis sacroꝝ noue legis: et diuidit in ptes duas: in pma determiat de illis sacris q̄ sūt ordinata i remedium vnius psone: i scda ð illis q̄ sūt ordiata i remediū totⁱ ecclesie. xxiiij. di. Nunc ad cōsideratiōez sacre ordinatiōis &c. Prima diuidit in tres: in p⁹ determinat de sacro intrantiū. s. baptismo: in 2^a^ de sacramentis progredientiuz. vij. di. ibi Nunc de sacramēto ꝓfirmationis &c. in 3^a^ de sacro exeuntiuz s. extrema vnctione. xxij. di. ibi Preter premissa ē aliud sacrm &c. Prima in tres: in p⁹ determinat de baptismo fm se: in 2° de baptismo p ꝓparationē ad recipientes. iij. di. ibi Hic dicēdū ē aliq̄s &c. in tertia fm ꝓparationē ad ministrantes. v. di. ibi Post hec sciendū ē sacrm baptismi &c. Prima in duas: in p⁹ determinat de baptismo fm se: in 2^a^ determinat de eo p ꝓparationē ad circūcisionē: ibi Solet etiā queri si circūcisio &c. Prima in duas: i p⁹ determinat q̄d ē baptism⁹: in 2° de his q̄ ad baptismū requirūt: ibi Sz q̄ ð ē illud verbū &c. Hec pars diuidit in tres fz tria q̄ exigūt ad baptismū: in pma. n. determinat de forma baptismi: in secūda ð mā eius: ibi Celebrat autē &c. in tertia ð ipo actu ablutionis vel imersionis: ibi De imersione vero &c. Prima in duas: in prima determinat de forma baptismi: in secūda de institutione ipsius: ibi De institutione vero &c. Circa pmū duo facit: p⁹ determinat formā baptismi: 2° mouet quandā q̄nē circa formaz baptismi & determinat eā: ibi Hic querit an baptism⁹ &c. Prima in duas: in prima determinat formā principalē baptismi: in secūda quādā formā secūdariā ꝓ tpe obseruatā: ibi Legit tñ in actib⁹ apl̄oꝝ &c. ¶ Solet ēt queri &c. Hic determinat de baptismo p ꝓparationē ad circūcisionē. Et circa hec tria facit: pmo determinat cessatiōnē circuncisionis: secundo institutionē baptismi: ibi Causa vero institutionis &c. tertio effectum vtriusq̄: ibi Sed querit vtrū baptism⁹ &c.

Hic querunt quinq̄. primo q̄d sit baptismus. ¶ Secundo de forma ipsius. ¶ Tertio de mā eius. ¶ Quarto de intētione. ¶ Quinto de institutione.

PRimuz sic proce

dit: vī q̄ inconueniēter sit assignata hec diffinitio baptismi que in littera ponit. s. Baptism⁹ ē ablutio corporis exterioꝝ facta sub forma ꝑscripta verboꝝ. manente. n. diffinito manet diffinitō sed transeunte ablutiōe q̄ est quedā actio vel passio: manet baptismus. g̃ baptismus nō ē ablutio. ¶ P. sacrz fz Aug. ē māle elemētū. ablutio aūt nō ē māle elemētū: sz elemēti vsus. g̃ baptismus cū sit sacrz nō erit ablutio. ¶ P. sacrm ē i genere relationis: cū sit cā vel signū sicut s̄ dictū ē. sz baptism⁹ ē sacrm. g̃ inconueniēt ponit in gnē actiōis vel passiōnis. ¶ P. in diffinitiōe instri oz poni illō ad q̄ ð ē sz baptism⁹ sic & alia sacra vt pus dictū ē sūt instra sanctificatiōis. g̃ cū in diffinitiōe eius nulla mētio fiat de sanctificatione: vī inconueniēt eē assignata. ¶ Vlterius vī q̄ etiā inconuenienter assignat diffinitō Aug. q̄ talis ē: Baptismus ē aqua diluendis criminibus sanctificata p verbū dei. nihil. n. fit in scipo. sz baptismus in aqua fit. g̃ baptism⁹ non est aqua ¶ P. in diffinitione alicuius nō oz poni aliquid

qđ non sit de essẽtia eius. sz sanctificatio materie nõ ẽ de essentia baptismi: qz in mari vel in flumine potest fieri baptism'. g̃ sanctificatio aque non debz poni in diffinitione baptismi. ¶ D. diffinitõ oz ꝓuerti cũ diffinito. sz potest eẽ aqua sanctificata verbo vite diluendis criminibus: z tñ non erit baptism': sicut qñ nõ fit intinctio. g̃ hec nõ ẽ ꝓpetẽs baptismi diffinitio. ¶ D. effectus q̃ potest ipediri non oz poni in diffinitione cause: qz tunc diffinitio esset minus q̃ diffinitũ. sed potest ipediri q̃ per baptismũ non diluunt crimina. g̃ nõ oz ablutio criminũ in diffinitione baptismi poni. ¶ Lteri' vi q̃ etiã incõuenient assignet diffinitio Dio. quã ponit. ğ. ca. ec. hierar. vbi dicit: Quoddã g̃ ẽ pncipiuz sanctissimoz mandatoz sacre actiõis z alioz diuinoz eloquioz z sacrarũ actionũ susceptiuã opportũitatẽ: formãs nostros aiales habitus ad superceleſtis quietis anagogẽ nostz iter faciens: sacre z diuissime nostre regeneratiõis traditio. pncipiũ. n. reducit ad genus pncipiatoz sz sacrm nõ ẽ in genere ꝓcepti: sed in genere sacri. g̃ non oz dici pncipioz sanctissimoz mandatorũ. ¶ D. non dicit eẽ pncipiũ sanctoz mandatoz nisi inquantũ pparat viã ad alia mandata g̃ frfluũ fuit postea addere ad susceptiuã opportunitatẽ alioz nos formãs. ¶ D. nihil potest formari ad diuina eloquia nisi quod ẽ ꝓceptiuũ eoz. sz hoc qđ ẽ aiale in nobis non percipit diuina eloquia: sz soluz hoc quod ẽ rõnale. g̃ male dixit formans aiales habit' ad diuina eloquia. ¶ D. forma. z mã sunt de essentia rei. sz ipse nullã mentionẽ facit de mã z forma baptismi. g̃ vi q̃ insufficiẽter diffiniat. ¶ Lterius vi q̃ incõuenient assignetur diffinitio quã Dam. ponit i. iij. li. c. i. sic dicẽs Baptismus ẽ p quẽ pmitias spiritussancti accipimus: z pncipiũ alterius vite fit nobis regeneratio z sigillum z custodia z illuminatio. aliqui. n. priuſ habent spiritũsanctũ z spiritualẽ vitã: q̃ baptismũ ꝓsequãt: sicut pz de Lornelio Act. x. g̃ per baptismũ nõ sẽp accipim' ꝑmitias spũssancti. nec ẽ baptism' ꝑn' alteri' vite i nobis. ¶ D. idẽ nõ oz poni in diffinitione suiipsius. sz regeneratio ẽ idẽ qđ baptism'. g̃ nõ oz poni in diffinitõe baptismi. ¶ D. illuminatio nõ fit p virtutes intellectuales. sz baptism' nõ ẽ intellectualis virt' sz sacrm. g̃ nõ oz sibi attribui illuminatio. ¶ D. custodia fit i nobis p diuinã puidẽtiã de q̃ dr in ps. Ecce nõ dormitabit neq̃z dormiet q̃ custodit israel. g̃ nõ oz hoc baptismo attribui. ¶ Rñdeo ad. j. q. dđ q̃ fz doctrinã phi in li. posterioz triplex ẽ gen' diffinitõis: q̃daz n. sũt diffinitões mãles quas dicim' demõstratiõnis ꝓclusiões: q̃dã formales q̃ sũt pncipia demõstratõis: q̃dã mãles z formales sil': q̃ sũt demõstratiões positione differẽtes: qz hñt mediũ demõstratiõis inquãtũ cõtinẽt diffinitionẽ formalẽ: z ꝓclusionẽ inquãtũ ꝓtinẽt mãlẽ: sz deest solus ordo terminoz: qz añ oẽ ꝓpletiuũ quodãmõ formale ẽ respectu ei' qđ ꝓplet: iõ diffinitio formal' nõ dr q̃ solũ ꝓtinet formã: sz illa q̃ ꝓtinet hoc qđ ẽ ꝓpletiuũ respectu alterius: z qz in causis ẽ talis ordo q̃ mã ꝓplet p formã: z forma p efficiẽtẽ: z efficiẽs p finẽ: iõ diffinitio qñqz mãlis dr q̃ ꝓprehendit tñ mãm rei: formalis autẽ q̃ ꝓprehẽdit formã: sicut ira ẽ accensio sanguis circa cor dr mãlis diffinitio: z ira ẽ appetit' i vindictã: dr formalis. qñqz aũt mãlis cõprehendit formã z mãz: sz formalis cãz efficiẽtez: sic hec dr mãlis: tonitruũ ẽ ꝓtinu' son' in nubib': hec aũt formalis: tonitruũ ẽ extinctio ignis i nube. qñqz aũt diffinitio mãlis ꝓprehẽdit mãz z formaz z efficiẽtẽ: formalis autẽ finẽ: sicut dom' ẽ cooptoriuz factũ ex lapidib' z lignis p talẽ modũ z talẽ artẽ: ẽ diffinitio mãlis respectu h': dom' ẽ coopimentũ ꝓhibẽs nos a frigoribꝫ z caumatibꝫ: z hoc ꝑcipue accidit in instrĩs: qz in eis quasi tota rõ spei a fine sumit. Et qz baptism' cũ sit sacrm q̃dã istrm ẽ: iõ diffinitio materialis ei' erit q̃ ꝓprehẽdit mãz z formã eius z efficientẽ: z formalis q̃ ꝓprehendit finẽ: z sic diffinitio quã magister i lra ponit ẽ mãlis. ꝓtinet. n. mãz in hoc q̃ dicit ablutio exterior: z innuit efficiẽtẽ in hoc q̃ dicit facta: z ponit formã in hoc q̃ dicit sub forma verboz &c. Et sciendũ q̃ Aug. ponit eãdẽ diffinitionẽ q̃uis sub aliis verbis. dicit. n. Baptism' ẽ tinctio i aqua verbo vite sanctificata. ¶ Ad p'm g̃ dđ q̃ in sacro baptismi sũt tria: aliquid qđ ẽ sacrm tñ: sicut aqua que exterius fluit z transfluit z nõ manet: z aliqd qđ ẽ sacrz z res z hoc sẽp manet. s. character: z aliqd quod ẽ res tantũ: qđ q̃ñqz manet q̃ñqz transit. s. gratia. magr g̃ hic diffinit baptismũ quãtũ ad id qđ ẽ sacrz tñ: qz itẽdit ipsũ mãlr diffinire. ¶ Ad 2'm dđ q̃ sacrz noue legis ẽ signũ z cã gre: vñ fm h' ẽ sacrm fm qđ habz significare z cãre aqua autez non habet significare z causare effectũ baptismi: nisi fm q̃ est abluẽs: vñ essentialit baptismus est ipsa ablutio: qz ad ablutionẽ interiorẽ cãndã istituť ẽ: quã signãdo causat ipsa exterior ablutio: sz aqua ẽ mã eius remota: z ablutio ipsa ẽ mãle baptismo: sz vbuz vite ẽ forma ꝓpletiua sacri. Aug. aũt z magister diffiniũt baptismũ p mãz ꝓximaz q̃ pdicat ꝓprie de baptismo: sicut mã de artificiali b': vt phiala ẽ argẽtũ: sz Aug. diffiniuit p mãz remotã: q̃ nõ ita ꝓpe pdicat nisi p cãz remotã. ¶ Ad 3'm dđ q̃ baptism' inquantũ ẽ sacrm ẽ in genere signi vel cause: z i hoc genere ꝓstituit p formã verboz a qua hz significationẽ z efficaciã sacralem: sicut aũt artificialia nõ ponũt in genere ex forma simplicit: sz ex mã. nõ. n. dicim' q̃ domus sit in genere qualitatis nisi inquãtũ artificiale figuratuz: sz dr eẽ in genere substantie: ita etiã ẽ de sacris. baptismus. n. simpliciter ẽ in genere ablutionis: sed fm' quid. s. inquantũ ẽ sacrm ẽ in genere relatõis. ¶ Ad 4'm dđ q̃ finis ad quẽ ẽ sacrz est vltimum

formale ipsius a q̄ sumit formalis diffinitio: magr autē nō intendit hic diffinire baptismū formaliter sed naturaliter: et iō sanctificationē pretermisit.

Ad .ij. q. od q diffinitio illa Hug. pplectit et materiā baptismi in hoc q dicit aqua: et finē in hoc q dicit diluendis criminib⁹: et formā p hoc q dic per verbuz vite sanctificata. vnde ē diffinitio ꝓposita ex materiali et formali: quasi demōstratio positi one differens: et pplete essentiā baptismi pplectit: excepto q actus ablutiōis itermittit qui facit materiā proximā baptismo: q̄uis ex alijs que ponūtur intelligi possit. ¶ Ad p^m g od q hec est ꝓpria predicatio: baptism⁹ fit in aqua: sed hec ē per causā predicatio: baptism⁹ est aqua. ¶ Ad 2^m od q ibi non tangitur sanctificatio: nisi illa q̄ fit p formā baptismi: que ꝓsistit in inuocatione trinitatis et hec sanctificatio est de necessitate baptismi.

¶ Ad 3^m od q sacra non efficiunt nisi id quod figurant: ex hoc autē ipso q ponit dilutio criminū effectus baptismi potest accipi: q⁹ baptismus māliter non consistit in aqua nisi fm q ē abluēs: q̄cūq; autē ē aqua sanctificata in actu ablutionis ē baptism⁹. ¶ Ad 4^m od q idē numero q̄q ē effectus alicui⁹ et finis: sicut sanitas ē effect⁹ et finis medicatis: sz effect⁹ fm q ꝓducit p actū medici: finis autē fm q ē intētū a medico. medic⁹ aūt pōt ipediri a ꝓductiōe sanitatis: sz nō ab intētōe: et iō sanitas pōt poni in diffinitiōe: vt ē finis: nō aūt vt ē effect⁹: et silr dilutio criminū in diffinitiōe sacri.

Ad .iij. q. od q Dio. ex diffinitōe baptismi data intendit ꝓcedere ad ea q̄ materialr i baptismo requrunt: vñ post hāc diffinitionē dataz ritū baptismi ponit: et iō ponit eā vt demōstratiōis principium: et pp hoc ē diffinitio totalr formalis. Et ē sciendū q in verbis eius aliquid ponit quasi diffinitū: et aliq̄d ponit tāq̄ diffinitio: tāq̄ diffinitū ponit. s. traditio sacre et diuinissime regenerationis. ista. n. ē quedā circūlocutio baptismi qua ipse frequenter vtit: et hoc pz ex hoc q ibi baptismū nō nominat: vt sit sensus quoddā ē principiū rē. s. sacre et diuinissime rē. quasi diffinitio ponit hic q dicit principiū sāctissimoꝝ rē. Et ponit tria ad q̄ baptism⁹ ordinat q̄ formaliter rōnez eius ꝓplēt. vnū ē qō cōpetit ei fm q ē ianua sacroꝝ: et quantū ad hoc dicit q ē principiū sāctissimoꝝ mādatoꝝ sacre actiōis: actiōes. n. sacras noīat actiōes hierarchias. s. purgare illuminare et pficere: q̄ pcipue in nostra hierarchia ꝓsistunt in dispēsatiōe sacroꝝ q̄ quidē actōes nobis sub precepto tradite sunt: et ad eas ē principiū baptismus quasi eoꝝ ianua. 2^m ꝓpetit sibi inquātū ē cā: put. s. characterē ipsi mit: et gratiā ꝓfert: fm q hō informat et idoneus reddit ad alioꝝ sacroꝝ pceptionē: et quātū ad h° dicit q ē formās p characterē et gratiam nostros aīales habitus. i. vires aīe ad susceptiuā oportunitatē. i. ad idoneā et opportunā susceptionē diuinoruz eloquioꝝ quantū ad doctrinā fidei et sacraz actionum quātū ad alia sacramēta que nulli nō baptizato debent ꝓferri. 3^m ꝓpetit sibi inquantū ē signū et figura celestiū: et fm hoc per baptismum manuducimur in celestiuz ptēplationē: et quantū ad hoc dicit q est faciens iter nostr. i. preparans nobis ꝓtēplationis viaz ad anogogen. i. sursuz ductionē supercelestis quietis: que ꝓsistit in ptēplatione spūaliū. vel potest dici q per secūdū tangit finez proximū baptismi quātū ad ea que sūt vie. p tertiū autē tangit finē remotuz et vltimū quantuz ad ea que sunt patrie: ad quā nos baptismus perducit p gratiā quā ꝓfert que ē res significata et nō ptēta. ¶ Ad p^m g od q Dio. determiat de baptismo fm q ē actio quedā hierarchica: et iō diffinit principiū mandatoꝝ: non quorūlibet: sed illoruz quib⁹ actiones hierarchice nobis tradūt. ¶ Ad 2^m od q p p^m tangit tñ ordinē baptismi ad alia sacramenta. sz p secūdū tangit effectū quo mediante ad alia sacra ꝓcipienda idonee ꝓducit: vt ex dictis pz. ¶ Ad 3^m od q aīales hit⁹ hic dicūt ab aia et nō ab aialitate: qua. s. cū alijs aialib⁹ cōicam⁹: vt oñdat q nō solū baptism⁹ corpus exterius lauat: sz ēt aiam interi⁹ format. ¶ Ad 4^m od q hec diffinitio ē principiū oiuz: q̄ Dio. de baptismo tradit: vñ in principio statiz hāc diffinitionē ponit: et q⁹ in oib⁹ que sunt pp finez: ex fine oz accipi et forma ꝓpetēs fini: et mā ꝓpetēs forme et fini: iō i hac diffinitiōe nō posuit formā et mām: sz solū ea ad que baptismus ordinat: quasi ad finē proximū vel remotū. Ad .iij. q. od q Dam. pdictā diffinitionē venat: ex hoc ipso q baptismus regeneratio dicit. cū. n. generatio sit mot⁹ ad esse ꝓstat q baptismus ē p quē nobis traditur spūale eē: et q⁹ nullus pōt agere actionē alicuius nāe: nisi pius habeat eē in nā illa: iō ꝓcludit q baptism⁹ ē principiū oiuz spūaliū actionū: et fm h° Dam. baptismū diffiniuit adhuc p pozā q̄ Dio. inquātū accipit primuz effectū baptismi: q̄ ē ꝓstituere in spūali vita ex qua hz q regenerato dicat: et iō diffinit baptismū: vt principiū spūalis vite in hoc q dicit: principiū alterius vite s. spiritualis: q̄ ē altera a nāli: et hec generato sit altera a nāli et regeneratio dicat: et itez vt principiū eoꝝ q̄ ad vitā pmo ꝓsequūt. et iō dicit p qō fiunt primitie spūs. i. pmi spūs effectus in nobis. Hi āt effectus vel ꝓsequūt ipsā generationē: sicut filiatō vel aliqua tal⁹ relatio: et sic p baptismū dicimur regenerari in filios dei: et quātū ad hoc dicit regeneratio. vel ꝓsequūt formā p generatōez inductā: et hoc triplicit. p° in ordine ad generantē: fm q per formā inductā genitus fit silis generanti: et quantū ad hoc dicit sigillū. 2° quantuz ad esse ipius geniti: quod per formā ꝓseruat: et quantuz ad hoc dicit custodia. 3° quantum ad actionem eius cuius forma ē principiuz: et quantū ad hoc dicit illuminatio. ¶ Ad p^m g od q pmitie spirit⁹ dant añq̄

percipiatur baptismus actu: sed nō añq̄ percipiatur proposito habituali: sicut i Lombardo: vl actuali: sicut i alīs qui baptismi fidē habēt. Uel dō q̄ hic loquit de vita spirituali fm q̄ homo quantū ad exteriora reputat mēbr̄ ecclie: quod nō fit añ baptismū: q̄ ad actus fideliū nullus ante baptismū admittitur. ¶ Ad 2m dō q̄ regeneratio ponitur hic pro relatione consequēte regenerationem sicut est filiatio. ¶ Ad 3m dō q̄ etiā Dio. vim illuminatiuā baptismo attribuit: quod quidē ei ꝓpetit inquantū ē fidei sacramentū: vnde baptizatus iā admittit ad inspectionē sacramētor̄ quasi illuminatus: nō autē ante debet admitti ne sancta canibus tradantur fm Dio. ¶ Ad 4m dō q̄ custodia conseruationē iportat: q̄ quidez ē a deo sicut a p̄n̄o efficiēte: a gra baptismali sic a p̄n̄o formali.

AD secūdū sic proceditur: videt q̄ integritas forme baptismalis non cōtineat in his verbis: Ego te baptizo i noīe patris ⁊ filī ⁊ ſ. ſ. actio. n. magis dz attribui principali agenti q̄ secūdario. ſz principalis baptizās ē christus: vt patet Joh. j. vbi dicitur: Hic est qui baptizat: homo autez est tm̄ minister baptismi. ꝑ magis debuit dici christus te baptizat ⁊c. q̄ ego te baptizo. ¶ P. fm grāmaticos in verbis p̄me ⁊ 2e persone intelligit nominatiuus certus ⁊ determinatus. sed baptizo ē verbū p̄me persone. ꝑ nō fuit necessariū q̄ addat ego. ¶ P. sacramēta habent a diuina institutione efficaciā ⁊ virtutē. ſz ex forma quā dñs tradidit: Matth. vlti. vbi dicitur Docete oēs gentes. nō potest haberi q̄ ego te baptizo sit de forma baptismi: q̄ hoc participiū baptizantes ponit ibi ad designādū exercitiuz actus nō quasi pars forme. ꝑ videt q̄ non sit de necessitate forme. ¶ P. simul dñs precepit actū docendi ⁊ baptizandi: Matth. vlti. sed nō exigit ad docenduz q̄ sacerdos dicat ego te doceo. ꝑ similiter non exigit ad baptismuz q̄ dicat ego te baptizo. ¶ P. verba non debent dirigi ad eum qui nō est verbor̄ sensus perceptiuus. sed quandoq̄ baptizatus nō potest percipere sensus verbor̄: sicut patet quando puer bapizatur. ergo non debet dicere baptizo te: sed baptizo iohannē. ¶ P. hoc videtur ex modo loquēdi quo dominus vsus ē ponens baptizandos in tertia persona: dicens baptizantes eos. ¶ P. materia sacramenti non minus est de essentia sacramenti q̄ suscipiens illud sacr̄z sed nulla mētio fit in forma de aqua q̄ ē materia sacr̄i. ꝑ non debet fieri mentio de recipiente: vt dicat baptizo te. ¶ P. baptismus a passione christi efficaciā hz ⁊ figura ē mortis christi: vt pz Ro. vj. ꝑ potius debuit in baptismi forma fieri mētio de fide passionis q̄ de fide trinitatis. ¶ P. omne illud in quo persone nō ꝓueniunt dz de eis pluraliter dici. ſz p̄sone distinguūt quātū ad nomē: q̄ nomē filī patri non ꝓuenit nec ecōuerso. ꝑ nō debuit dici in noīe patris ⁊c: sed in nominibus. ¶ Lterius videt q̄ licet ea que in hac forma ponunt mutare sine p̄eiudicio baptismi. greci. n. hanc formā baptizandi habent: baptizet seruus christi nicolaus in noīe patris ⁊c. sed apud oēs est vnū baptisma. ꝑ ⁊ noster similiter baptismus fieri posset. ¶ P. hoc q̄ dicit ego baptizo te ponit in forma ad exp̄mendū baptismi actū. sed actus baptismi potest effici ab vno ⁊ duob⁹ ⁊ in vnū ⁊ in duos. ꝑ potest fieri mutatio forme: vt dicat nos baptizam⁹ vos. ¶ P. ecclesia ē eiusdē potestatis: nunc cuius erat p̄imitiua ecclesia: quantuz ad sacramētor̄ dispēsationez. sed p̄imitiua ecclesia mutauit formā baptismi: q̄ baptizabāt in noīe christi sicut in Acti. legit. ꝑ ⁊ nunc ecclesia formam mutare posset. ¶ P. tres persone in forma baptismi ponunt ad exp̄imendū fidez trinitatis. sed ita exp̄imeretur fides trinitatis: si dicat in noīe trinitatis: sicut si dicit: in noīe patris ⁊ filī ⁊c. ꝑ potest ita mutatio fieri vt dicat in nomine trinitatis. ¶ P. virtus sacramentalis nō cōsistit in vbis nisi fm q̄ ad significationē referutur: alias nō esset virtutis alicuius nisi in vna ligua: q̄ voces non sunt eedem apud oēs. sed idez significat pater quod genitor ⁊ filius quod genitus: etiā spiritussanctus q̄ ab vtroq̄ procedēs. ergo potest hoc modo fieri mutatio: vt dicatur in nomine genitoris ⁊ geniti ⁊ procedētis ab vtroq̄. ¶ P. qui corrūpit verba mutat literas ⁊ syllabas: ⁊ per ꝓsequens dictiones. sed ita dicit vj. dicit q̄ reputat baptismus: q̄uis aliquis verba corrupte proferat. ergo potest fieri forme mutatio. ¶ Lterius videtur q̄ nō posset aliquid addi vel minui. non. n. est minor necessitas in verbis que pertinent ad formas sacramentor̄ q̄ in verbis sacre scripture. sed in verbis sacre scripture nō licet addere vel minuire: vt patet Apoc. vlti. ꝑ nec verbis formarū in sacramētis. ¶ P. i formis naturalibus ita ē: q̄ differētia addita vel subtracta variat speciez. ergo ⁊si in formis sacramentoruz aliquid addatur: vel subtrahatur: tolletur ratio illius sacramēti. ¶ P. arriani nō mutabāt formā istaz nisi per additionē: dicebant. n. in noīe patris maioris ⁊ filī minoris: ⁊ propter hoc non reputabantur baptizati. ergo nō licet addere vel diminuere in forma. ¶ Sed contra in littera habetur ab Amb⁹. Q̄ si fides tot⁹ trinitatis corde teneatur: ⁊ vna tātū persona sit nominata: fit baptisma verū. ergo licet aliquid dō forma subtrahere. ¶ P. actus baptizādi ponitur in forma ad exercitādū attētionē. ꝑ vt videt licet addere verbuz intentionem signans: vt dicat intendo te baptizare

¶ Lteri⁹ vī q̄ nō possit fieri interpositio vel trāspositio: q̄ baptism⁹ ē vn⁹ act⁹. vnus autez ē actus qui est continuus: vt dicitur in .v. phy. sed interruptio tollit continuitatem baptismi. ergo tollit

vnitatē eius. ꝙ non debet fieri aliqua interruptō.
¶ Ꝺ. sicut ad fidem trinitatis pertinent tres personē: ita ⁊ personarum ordo: sed in translatione variatur ordo. ꝙ corrumpit formā. ¶ Sed ꝺ̄ est: qꝛ trāspolita noīa ⁊ verba idē significat: ¶ ideo dō ad. j. q. ꝙ forma completiua rei media ē quō dāmō inter materiā quā perficit ⁊ causam efficientē a qua producit: vt virtus efficientis mediante forma ad materiā traducat: ⁊ qꝛ mediū cōplectitur aliquo modo vtrūq; extremoꝝ: iō forma baptismi ꝓtinet ⁊ principale efficiēs vñ baptismꝰ efficaciā habet: ⁊ mām baptismi proximā que ē actus ablutionis: ⁊ iō ponitur in noīe patris ⁊ filij ⁊. ſ. ſ. tanq̄ principale efficiens a quo baptismꝰ efficaciā hꝫ: ⁊ ponit actus mālis in ea que circunstant ipſuꝫ. ſ. conferēs ⁊ recipiens in hoc qđ dicit Ego baptiço te. ¶ Ad ꝑm ꝙ dō ꝙ principale agēs significat in inuocatione trinitatis: que inuisibiliť agit: ⁊ iō relinquebaţ vt circa actū materialē poneret agens secundariuꝫ. ſ. minister sacri. ¶ Ad 2m dō ꝙ forme sacramētoꝝ non accipiunt vt voces significatiue tm̄: ſꝫ vt effectiue: ⁊ qꝛ nihil agit nisi ſm ꝙ perfectū est: iō de integritate forme baptismalis ē vt ponaţ totū quod ad baptismū requiriť: q̄uis vnū ex alio intelligi possit. ¶ Ad 3m dō ꝙ in verbis illis dñs principaliter nō intendit tradere formā sacri: qꝛ prius eis tradiderat quando baptiçabāt etiam ante passionē: sed inntēdit eis precipere actū baptiçandi ſm formā prius eis traditā: ⁊ ideo ex verbis illis potest probabiliter accipi forma predicta: q̄uis nō expresse ibi ponatur. ¶ Ad 4m dō ꝙ qꝛ baptismus est sacꝫ necessitatis: ⁊ in sacro requiritur intentio: iō oꝫ exprimi oīa que intentionē determinant ad actū illū: nō aūt sic in alijs actibus in quibus non ē tm̄ periculū si intentio nō assit. Uel dō ꝙ alij actus hñt efficaciā ex ipso suo exercitio tantū: sed actus baptiçandi hꝫ efficaciam ex forma verboꝝ: ⁊ qꝛ taľ efficacia ē sacralis: iccirco oꝫ ꝙ verba forme significando efficaciam actui prebeant: ⁊ iō oꝫ baptiçātē actū suum verbo significare: q̄uis hoc in alijs actib' non reperiaţ. ¶ Ad 5m dō ꝙ rō illa tenet de illis verbis: que proferūt causa significatōis tātū: ñ aūt de illis q̄ proferunt causa efficiendi: que etiam oꝫ ad res non intelligentes proferri: vt effectus verboꝝ determinet ad res illas: vñ etiam dicit exorciço te creatura salis. ¶ Ad 6m dō ꝙ dñs precipiebat actuꝫ baptismi vt absentiū: ⁊ iō oportebat ꝙ vteret tertia persona: secus autē est de illis qui exercent actū illū in presentes. ¶ Ad. vij. dō ꝙ aqua ꝓprehenditur in diffinitiōe baptismi: qꝛ baptismꝰ nihil aliud ē q̄ ablutio facta i aqua: ⁊ ideo esset nugatio si iteꝝ poneret. ¶ Ad. viij. dō ꝙ actio semper magis attribuit principali agēti: qꝛ efficacius imꝓmit ad agendū: tota. n. virtus medie cause ē a prima: sed non conuertitur: quia prima causa a qua baptismus efficaciam habet auctoritatiue ē trinitas: passio autem christi causa secundaria ⁊ meritoria: iō magis fit mētio de trinitate q̄ de passione. ¶ Ad 9m dō ꝙ nomē nō competit voci nisi ſm ꝙ facit noticiam de re. nomen. n. dicit quasi notamē: noticiā autē habem' de trinitate per fidem: ⁊ qꝛ est vna fides trinitatis ⁊ vna confessio dei: q̄uis sint diuerse voces signātes tres personas: iō dicitur in nomine: quasi i inuocatione: que fit per professionē exteriorem interioris fidei. ¶ Ad secūdā questionē dicendū ꝙ qꝛ sacramēta efficaciā habent ex institutione diuina: ⁊ principaliuſ ē in sacramentis forma q̄ etiam materia: ideo sicut nulli licet mutare sacꝫ: vel aliquod nouum instituere: ita nulli licet mutare formaꝫ sacramenti: quantū ad id quod ē de essentia forme absq; speciali consilio spiritussācti: qui virtutē suaꝫ illis verbis non alligauit: ⁊ si mutaţ nihil agitur: ⁊ preter hoc culpa incurriť. si autē aliquid pertinet ad formā ex determinatione eccl'ie si illud mutaţ nihilominus ē sacꝫm: sed culpa incurritur. in forma autē baptismi essentialiˀ ē qđ exprimit causā agentē a qua est tota efficacia: q̄ quod exprimit actū exercitū: ⁊ ideo quantum ad oēs inuocatio trinitatis est de essentia forme: nec aliquis quātū ad hoc formā mutare possūt. Quidam vero dicebant ꝙ actus exercitus non ē de essentia forme: ⁊ ꝙ in illa inuocatione trinitatis essentia forme ꝓsistit quos refellit auctoritas Alex. pape: qui dicit ꝙ non ē baptismus illud lauacruꝫ quo aliquis in noīe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. nihil addendo baptiçatur. ¶ Ad ꝑm ꝙ dicendum ꝙ ſm opinionem grecoꝝ de necessitate forme est actus baptismi quantum ad significatū: sed non quantuꝫ ad consignificatuꝫ. persona autē baptiçans per ministeriuꝫ non ē de necessitate forme: qꝛ ex eo baptismus efficaciam non habet: sed persona recipiēs est de necessitate forme: qꝛ actus ad suscipientē terminatur: ⁊ ideo differunt in forma a nobis quantū ad tria: primo qꝛ personaꝫ ministri in forma non exprimunt: ⁊ hoc dicunt ad remouendū errorem qui fuit in ꝑmitiua ecclesia q̄ efficaciam baptismi baptianti attribuebat: vt patet. j. Cor. iij. secundo in hoc ꝙ significant actum sub alia persona. ſ. tertia: ⁊ sub alio modo. ſ. subiunctiuo vel optatiuo ad signandum ꝙ actus interior expectatur ab extra. tertio quia personam baptiçatā ponunt in nominatiuo casu ⁊ in tertia persona: qꝛ quandoq; baptiçatus non habet intellectum vt ad eum possit dirigi sermo. Utrum autem ipſi mutent aliquid quod sit de substantia forme: vt sic oporteat rebaptiçari: q̄uis quidā dicant hoc: non tamen est determinatū: sed dubiuꝫ apud quosdā: quibus videť ꝙ sufficiat actum baptismi significare ad perfectionēꝫ sacramenti: ⁊ ꝙ ꝓsignificatiōis determinatio sit ex ecclesie in-

stitutione. hoc aũt certũ ẽ q̃ forma q̃ nos vtimur melior ẽ: tũ qr perfectior ẽ vt patet ex supradictis tum qr magis cõsonat verbis euãgelij q̃ ministros baptizãtes dicit: tuz pp auctoritatẽ romane ecclesie que hãc formã tradit: q̃ nũq̃ a vera fide legit declinasse hanc formã ab aplis retinẽs: z iõ nõ lz precipue latinis in forma gecoꝝ baptizar: qõ si p̃sumerẽt: secundũ quosdã nõ eẽt baptismus: z lz quosdã autẽ esset: lz grauiter peccarent. ¶ Ad ij. dõ q̃ vnus actus q̃ vno agente expleri potest ñ ꝓgreditur a plurib' agentib' simł: z iõ vnus baptizans cũ ipse solus baptizare possit: oz significar actũ suũ nõ vt a plib' exeũtẽ: lz vt a se solo: z iõ ñ põt dici nos baptizamus: sed secũdum quosdã dici põt ego baptizo vos si necessitas assit: nec ẽ aliq̃ mutatio forme quãtũ ad significationem: qr plurale nõ ẽ nisi singulare geminatũ. põt z alia rõ assignari: qr baptizo vos idez ẽ qõ baptizo te z te: z iõ ꝓ hoc non fit mutatio forme quãtũ ad sensuz lz solũ quantũ ad vocem. sed nos baptizam' idez ẽ qõ ego z ille: ñ aũt ego z ego. vñ nõ oio ẽ idez: z iõ q̃ dicit nos baptizam' nihil facit. qui aũt dicit baptizo vos si simul plures baptizaret baptizatuz est: sed peccat nisi ex magna necessitate faciens. ¶ Ad 3m dõ q̃ forma quã dñs tradidit nõ fuit ab apostolis mutata quantum ad intellectum: qr in christi noie tota trinitas intelligit: vt in littera habet: sed solũ quãtũ ad vocẽ: z hoc ẽ quod quidaz dicunt q̃ ẽ mutata forma sensibilis: sed non intelligibilis: nec hoc ipsum potuisset nisi ex familiari consilio spũssancti: rõ aũt mutationis fuit vt nomen christi amabile redderet: si i eius nomie baptismus fieret. z hoc etiaz eccl'ia nunc posset si speciale preceptũ a spiritusancto haberet: nõ aũt ꝓpria auctoritate. z qr illius mutationis cã fuit cõueniens illi tempori: iõ cessante cã cessat effectus: z modo nõ eẽt baptismus: siquis in christi nomine baptizaret: vt ꝓmunit dñs q̃uis q̃dã ꝓruz dicat. ¶ Ad 4m dõ q̃ i nomie trinitatis nõ expmũtur ipe persone: sed solũ numerus psonaꝝ: z iõ ñ sufficit dicere i nomine trinitatis: nec eẽt baptismus si diceret. ¶ Ad 5m dõ q̃ genitor nõ signat personam patris sicut hypostasim subsistentez vt hoc nomen pater: sed per modũ actus: z ideo non est eadez significatio si dicatur in noie genitoris z in noie patris: z similis rõ ẽ de alijs. q̃uis autẽ nõ sit eadẽ vox in greco z latino: tñ est eadẽ vocis significatio: z in qualibet lingua verba illa pertinent ad formã q̃ principalius sunt instituta ad signandũ personas illas. ¶ Ad 6m dõ q̃ q̃ corrupte ꝓfert verba: aut hoc facit ex idustria: z sic nõ videtur itendere qõ eccl'ia intẽdit: vñ nõ ẽ baptism': aut hoc facit ex ignorãtia vel ẽfectu lingue: z tũc dr q̃. si sit tanta corruptio q̃ oino auferat sẽsũ locutionis q̃ nõ ẽ baptismus. si aũt sensus locutionis remaneat: tũc erit baptismus: z hoc precipue accidit q̃ sensus non mutatur q̃n fit corruptio in fine: qr ex parte finis mutatio variat ꝓsignificatõnẽ: nõ aũt significationẽ vt grãmatici dicũt: lz mutatio ex parte principij variat significationẽ: vnde corruptio talis maxime si sit magna oino sensum locutiõis auferret. q̃n autẽ sensus locutionis aliq̃ mõ manet: tũc q̃uis mutet forma quãtũ ad sonũ sensibilẽ: nõ tñ mutat quãtũ ad significationẽ: qr q̃uis oratio corrupte ꝓlata nihil significet ex veritate impositionis: significat tñ ex accõmodatione vsus. ¶ Ad. ij. q. dõ q̃ de subtractione hoc certũ ẽ: q̃ si subtrahat aliquid qõ sit de essentia forme q̃ non est baptism': z ille qui baptizat grauit peccat: z qr apud oẽs inuocatio trinitatis ẽ de essentia forme: iõ hoc nullo mõ subtrahi põt. sed q̃dã dicũt q̃ expressio act' ñ ẽ de substantia forme: vñ si subtrahat facta sola trinitatis inuocatione: erit baptism' q̃uis peccet baptizans. Sz ꝯ hoc ẽ decretal' Alex. pape. ij. q̃ dicit q̃ siquis puerꝝ in aq̃ ter merserit dicendo in noie patris z filij z spũssancti: si non dicat ego baptizo te: talis ũmersio non facit baptisma: oz. n. q̃ per formã virtus trinitat' inuocate ad mãm proposita determinet q̃ fit i expressione actus. silr etiam expressio persone baptizate ẽ de substantia forme: qr per eaz determinat actus ad hunc baptismũ: z iõ si subtrahat nõ erit baptism': sed expressio persone baptizantis dr q̃ non ẽ de forma quãtũ ad necessitatẽ facti: lz ex institutione eccl'ie vt intentio magis ferat ad actũ illũ: z iõ si omittat erit baptismus: sed peccat omittens. De additione vero duo sunt obseruãda. ꝑm est ex parte addentis: qr si adderet intẽdẽs illud esse de forma quasi volens per hoc nouum ritũ adducere: ꝓstat q̃ non intendit proferre formã qua vtitur eccl'ia: z ita nec faceret qõ eccl'ia facit: quar ñ eẽt baptism': sec' aũt ẽ q̃ ex aliq̃ cã adderet vt ex dictotẽ quadã. 2m ẽ ex pte ei' qõ addit: qõ si ẽ corruptiuũ forme tũc nõ ẽ baptism'. si ãt nõ: ẽ baptism' fm quosdã: sic si dicat in noie pũis maioris z filij minoris corrũpit fides quã forma ꝓfiteꝫ. si aũt addat z btẽ marie: q̃dã dicũt q̃ ñ ẽ bapm' qr ñ fit baptism' i vtute btẽ marie: fieret ãt si diceẽt z btã maria iuuet puerꝝ istũ vel aliqõ h' mõi. Alij ãt dicũt z ꝓbabil' dicũt q̃ eẽt baptism' etiã p' mõ additõe facta: qr lz mgr in noie pũis idẽ ẽ qõ in inuocatiõe. põt aũt i inuocatõe beate marie fieri baptismus cum in inuocatione trinitatis: non quasi ex virtute eius efficaciã habeat baptismus: sicut habet ex virtute trinitatis: sed vt eius intercessio baptizato proficiat ad salutẽ. Quidaz autẽ addunt tertium cõsideranduz. dicit. n. q̃ si fiat additio in medio vel in principio nõ est baptismus: si autez in fine est baptismus: sed hoc nullaz videtur habere rationez: vnde fm alios qualitercunqz fiat additio non refert dũmodo non sit contraria forme: z baptizãs nõ intẽdit mutare ritũ baptismi.

¶ Ad p^m g̃ dō q illud dicit ꝯ hereticos qui adde
bant scripture vel minuebant ex ea propter fidei
corruptionē: ⁊ sil̃r in proposito additio vel sub-
tractio corrūpēs formā tollit baptisma. ¶ Ad 2^m
dō q hoc ē verū de differentia essentiali: nō autē
de accidentali: vñ si subtrahat aliquid de essentia
forme existens vel addat aliquid nō de essētia for
me ac si sit de essentia forme: nō erit baptismus.
¶ Ad 3^m dō q additio illa corrūpebat fidē trini-
tatis: quā exp̄mit forma: ⁊ iō corrūpebat formā.
¶ Ad 4^m dō q fm quosdā sufficiebat quātū ad
inuocationē trinitatis: vt nihil minueret de forma
intelligibili q̃uis minueret de forma sensibili: qz i
vna psona oēs intelligunt: iō dicebāt q vna per-
sona nominata plen⁹ esset baptismus: si fides inte
rius: plena esset. sz qz fides persone baptizantis vl̃
infidelitas nihil prodest nec nocet ad baptismuz
q̃ fit in fide ecclie: iō quasi cōiuncto modo dicit q oz
oēs tres psonas exprimi: ⁊ ideo ad verbū Amb⁹.
multipliciter respondet. Quidā. n. dicūt q cū dic
plenum sit sacramētū. ponit sacr̃m p fide: qz qui
vnā tm̃ psonam p̄fitetur si alias corde teneat ple
nam hz fidem. Quidā vo dicunt q intelligit quā
tuz ad plenitudinē ip̄ius sacramēti quā hz ex fide
qō pz ex hoc q dicit plenū ē fidei sacramētū: vl̃ q
intelligat fm quosdā in casu quādo vna persona
nomiata puer vel sacerdos moreret: creditur. n.
q inuisibilis sacerdos suppleret defectū vel i casu
simili in quo apli in nomine christi baptizabant:
⁊ hoc magis p̄sonat verbis eius. ¶ Ad. v. dō q q̃
intēdit aliq̃d facere nō est p̄sequēs q faciat illud:
vñ eēt ad corruptionē forme: ergo intēdo te bap-
tizare. ¶ Ad. iiij. q. dō q cū forma verboz p̄sistat
in tribus. s. significatiōe: integretate vboz ⁊ ordi
ne: q̃dam dicūt q quicq̃d horū mutetur vel vari-
etur: non erit bap̄m⁹. Sz qz forme sacrorum sunt
quedā fidei professiones: fidem aūt nō profitētur
verba forme nisi rōne sue significationis iō alij di
cunt q dummō seruetur intellect⁹ vel iplicite vel
explicite: etiam si nō esset vocū integritas nec ordo
idem erit baptism⁹. sed qz sacr̃m quātū ad formā
⁊ materiā oz esse eiusdē signū: iō alij dicūt medio
mō q requirit ⁊ significatio plena ⁊ verba integra
que sūt de essētia forme. si aūt ordo vl̃ aliq̃d circa
verba mutetur: qō nō tollit nec significatiōnē nec
integritatē vboz erit baptism⁹. ¶ Et fm hoc ad
j. dō q si fiat tanta interruptio q intercipiat iten
tionez baptizantis: tūc non erit vna forma: ⁊ ideo
vtraq̃ p se erit imperfecta. nec sufficit ad baptis-
mū: sicut si dicatur i nomie patris: ⁊ iterponat lō
gam fabulam: ⁊ postea dicat ⁊ filij. si autē ita fiat
parua iterruptio vl̃ verbi non corrūpētis formā
vt si dicatur in noie patris oipotētis: aut sileutij:
aut tussis: vel alicuius huiusmodi qō intentionez
nō discōtinuet tūc erit ab vnitate intētionis vni-
tas forme. cōstat. n. q cōtinuitatis forma ex voci-
bus vnitatē hēre nō pōt: cuz oratio sit quantitas
discreta. ¶ Ad. ij. dō q quidā dicūt q si sit talis
ordo qui mutat intellectū non fit baptismus: vt si
dicat in noie p̄is baptiço te ⁊ filij ⁊ spūssācti. si āt
non mutet intellectus erit baptismus: vt si dicat i
noie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti baptiço te. Alij
vero dicunt q qualitercūq̃ mutet ordo verboz
non videtur intellect⁹ mutari: ⁊ iō erit baptism⁹:
q̃uis peccet transponēs: ⁊ fm hoc dō q ordo per
sonaz nō ē quo vna sit prior altera: sed quo vna
est ex altera: quē ordinē ipsa nomina personaruz
ostendunt quocūq̃ ordine proferantur.

AD tertiuz sic procē
dit: videt q baptismus non debeat fieri i
aqua. ex silib⁹ .n. causis sil̃es effectus ꝓducūt. sed
baptismus hz sil̃ez effectū cū circūcisione. cū g̃ aq̃
in nullo ꝓueniat cū instro circūcisionis: vī q non
ꝓgrue fiat baptismus in aqua. ¶ ℟. fm Dam. ⁊
Dio. baptismus hz vim illuminatiuā ⁊ in eo spi-
rituss anct⁹ dat: ⁊ hō in filiū dei regenerat. sz ignis
inter alia elemēta plus hz de luce: ⁊ p eū rōne ca-
loris spiritussanctus q̃ ē charitas significat: ⁊ fm
Dio. in fine ce. hierar. Ignis maxime deiformita
tē signat. g̃ baptismus oz fieri in igne ⁊ non in aq̃.
¶ ℟. hz Dam. baptism⁹ ē pncipiū vite: ⁊ ē sacr̃m
maxie necessitat. sz aer hz maximā ꝓueniētiā cū
vita: qz calidus ē ⁊ hūid⁹: ⁊ ē cōissimū elemētū: vt
nulli pp̄ penuriā possz eē piculū: sic q̃q̃ puu-
lis ē piculū pp defectū aq̃. g̃ baptism⁹ debuit i aer̃
fieri ⁊ nō i aq̃. ¶ ℟. p baptismū ꝓfiguramur sepul-
ture christi: Ro. vj. sed christ⁹ i terra sepult⁹ ē. g̃ ba
ptism⁹ oz in ra fieri ⁊ nō i aq̃. ¶ ℟. oleū ⁊ vinū ab-
lutiua sūt ⁊ letificātia ⁊ ipinguātia. sz baptism⁹ p̄
ablutionē peccatoz pinguedinē ⁊ leticiā spūalez
tribuit. g̃ in his liq̃rib⁹ fieri oz. ¶ ℟. sacr̃a de late
christi fluxerūt. sz sic fluxit aq̃ sic ⁊ sāguis. g̃ i sāgui
ne oz fieri baptism⁹. ¶ Sz ꝯ: qō dr̃ Joh. iij. Nisi
q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ spūssācto nō. ¶ ℟. repatō oz
creatiōi rndē. sz i creatiōe mūdi spūs dn̄i ꝓmemo
rat: p̄sup aquas ferri: ⁊ ex aq̃s p̄ aiaz viuētē ꝓdu
p̄sse: vt pz Gen. j. g̃ ⁊ spūssāct⁹ i ope repatōis p̄ oa
ri oz i aq̃ ⁊ spūal̃ vita: ⁊ sic bap̄m⁹ i aq̃ fieri oz qō
ē pncipiū alteri⁹ vite: ⁊ p qō pmicias spūs accepi-
m⁹. ¶ Alteri⁹ vī q ñ debeat fieri in aq̃ simplici: qz
medicina oz eē ifirmis ꝓportionata. sz nos q̃b⁹me
dicina baptismi adhibet: hēm⁹ corp⁹ ex elemēt⁹ mi
xtū. g̃ aq̃ bap̄mi ñ oz eē elemtū simplex. ¶ ℟. sacr̃a
fluxerūt de latere christi dormiēti i cruce. sz ō late
ei⁹ ñ ē pbabile fluxisse aq̃ q̃ sit puz elemētū cū ta-
le q̃d i corporib⁹ mixt⁹ ñ inueniat. g̃ ñ oz i aq̃ sim-
plici baptism⁹ fieri. ¶ ℟. pura elemēta fm phos
ñ sī in extremis: sz i medijs elemētoz: qz in extre-
mis alterāt se iuicē. si g̃ oporteret i aq̃ simplici ba-
ptismū fieri: ñ possz apō nos fieri. ¶ ℟. stat q aq̃
maris ñ ē simplex aq̃ qō ei⁹ amaritudo ⁊ salsedo

demõstrat que ex terrestri mixto ꝓtingit. ſz in aq̃ maris poteſt fieri baptiſmus. ꝯ nõ requirit aqua ſimplex. ¶ D. aqua ꝓpetit baptiſmo ratione ablutiõis. ſz q̃dã aq̃ mixta magis abluit: ſicut lixiuium ⁊ huiuſmodi. ꝯ magis baptiſmo ꝓpetit. ¶ Sz ꝛ̃ ẽ: q̃ mixtũ neutrũ miſcibiliũ ẽ. ſi ꝯ fiat baptiſm' in aqua mixta non fieret in aqua quod eſſet ꝛ̃ doctrinaz euangelij. ¶ Vlterius vr̃ q̃ non in qualibet aqua ſimplici poſſit fieri baptiſmus. oñs. n. tactu mundiſſime ſue carnis vim regeneratiuã cõtulit aquis: ſz non tetigit niſi aquas iordanis. ꝯ ſole ille aque habent vim regeneratiuã: ⁊ ita non in qualibet aqua poteſt fieri baptiſm'. ¶ D. baptiſmus non poteſt fieri niſi in aqua verbo vite ſanctificata. ſi ꝯ baptiſm' fieret in mari vel in aliquo fluuio tota aqua fluminis eſſet ſanctificata: quod vr̃ abſurdũ. ¶ D. quedã aque non habent viz abluendi: ſz magis deturpant: ſicut aque paludũ. ꝯ vr̃ q̃ in huiuſmodi aquis nõ poſſit fieri baptiſm' ¶ Sz ꝛ̃ ẽ: qr̃ mã baptiſmi dz eẽ cõis: qr̃ baptiſm' ẽ ſacrm̃ maxime neceſſitatis. ſed hoc non eſſet niſi in qualibet aqua baptiſmus fieri poſſet. ꝯ in q̃libet aqua poteſt fieri baptiſm' ¶ Rndeo dõ ad .j. qõnẽ q̃ ex inſtitutione diuina neceſſariũ ẽ baptiſmũ in aqua fieri. Poſſũt autẽ inſtitutionis accipi ſex rationes. ꝑ^a ẽ qr̃ aqua ratione diaphonitatꝭ habet aliquid de lumine: ⁊ ita ꝓpetit baptiſmo q̃ habet vim illuminatiuã ſm q̃ in eo gratia ꝓfert. 2^a ẽ qr̃ ratione humiditatis habet vim ablutiuaz: ⁊ iõ competit baptiſmo in quo ſordes culpe mundantur. 3^a ẽ qr̃ rõne frigiditatis habet vim refrigerandi: ⁊ ideo competit baptiſmo in quo incendium fomitis mitigat. 4^a ẽ qr̃ vt dicit̃ in. xvij. de aiaꝭ lib': Aqua maxime competit generatõi ⁊ augmẽtationi rerũ viuentium. vñ ⁊ in principio mundi ex aqua ꝑmitus aialia producta ſunt: ⁊ ſic ꝓpetit baptiſmo inquantũ eſt regeneratio in ſpiritualez vitã. 5^a ẽ qr̃ in oĩbus mundi partibus aqua inuenit̃. 6^a qr̃ ẽ res q̃ de facili ab omnib' haberi poteſt ſine magno precio: ⁊ he oue ꝓpetũt baptiſmo ꝑut ẽ ſacramẽtũ neceſſitatis. ¶ Ad ꝑm̃ ꝯ dõ q̃ neq̃ circunciſio neq̃ baptiſmus tollunt originalẽ culpaz ex virtute naturali ipſaz rez: ſed inquantuz ſignant aliquid ſpirituale: ⁊ in ſignificatione cõcat aqua cũ inſtr̃o circũciſionis: qr̃ i vtroq̃ fit ablatio alicuius. ¶ Ad 2^m dõ q̃ ignis habet lucẽ ex ſe ⁊ calorẽ q̃ ẽ qualitas actiua: ⁊ qr̃ ſpũſſanctus ẽ primũ agens deiformitatẽ in baptiſmo: ⁊ primũ illuminãs: ſz baptiſm' ẽ ſicut q̃dã iſtr̃alis cã: iõ ſpirituiſancto ꝓpetit figurari ꝑ ignẽ: ſed baptiſmo ꝑ aquã qua mediante tranſfundit̃ lumẽ a ſpirituſancto in aiam: ſicut ꝑ diaphanũ lumẽ corporale ad ſenſũ. ¶ Ad 3^m dõ q̃ q̃uis aer cõicet cũ vita: non tñ aer generationi viuẽtiũ ſicut aqua ꝓpetit: ⁊ ꝓp hoc magis cõpetit aqua baptiſmo q̃ aer. ¶ Ad 4^m dõ q̃ ſepultura chr̃iſti ẽ res ſignificata nõ ꝓtẽta. inſtitutio ãt ſacr̃alis mãe attẽdit̃ principaliꝭ q̃tũ ad ſignificationẽ rei ꝓtẽte: magis aũt ꝓpetit aqua tali ſignificatiõi in baptiſmo q̃ terra: ⁊ iõ rõ nõ ſeq̃t̃. ¶ Ad 5^m dõ q̃ oleũ ⁊ vinũ nõ hñt̃ in vſu ablutiõis ſicut aqua: nec ita bene abluũt: qr̃ ex eis ẽt alique ſordes ꝛ̃hũt̃: ⁊ deſunt itez alie ꝓditiões q̃ aq̃ ꝓpetũt: ⁊ iõ nõ ita ꝓpetũt baptiſmo ſic aq̃: pinguedo autẽ deuotionis ⁊ letitia ſunt q̃dã effectus baptiſmũ ꝓñtes ⁊ ñ primi. ¶ Ad 6^m dõ q̃ ex latere chr̃iſti fluxit ſãguis ⁊ aqua: ſz ſãguiſ ad redimẽ dõ: vt dz .j. Pe. j. aq̃ aũt ad abluendũ: ⁊ iõ aq̃ baptiſmo ꝓpetit ⁊ nõ ſãguis. ¶ Ad .ij. q. dõ q̃ ꝑmixtio aq̃ põt eẽ duplex: vna q̃ tollit ſpẽz ſic q̃n ꝑ alterationẽ trãſit̃ i aliquã ſpẽz ſicut ꝑ putrefactoẽz aliquã vel digeſtionẽ trãſit in vinũ: aut ẽt ꝑ additionẽ tãtã alterius liquoris q̃ ſoluat̃ ſpecies aque ſicut ſi pauꝛ aq̃ multo vino admiſceat̃. alia permixtio ẽ q̃ nõ tollit ſpẽm aq̃: ſicut q̃n alteratꝭ aq̃ ſm aliquod accidẽs ⁊ manet ſpẽs: vt pz in aqua calefacta: vel q̃n addit̃ aliq̃d aq̃: qõ vl̃ nõ ꝓmiſceatur ſicut ſi aliqua ſolida ponant̃ in aqua: vel ſi ſit cõmiſcibile ſicut aliq̃ humidũ: tñ ẽ tã pue quãtitatis q̃ mixtionẽ nõ faciat: ſz in aquã penitus ꝓuertat̃. Jn aq̃ ꝯ ꝑ̃mõ ꝑmixta nõ poteſt fieri baptiſm' qr̃ iã non ẽ aqua: in aqua aũt ꝛ̃mõ põt fieri. Ut ãt cognoſcat̃ q̃n ſic vel ſic ꝑmixta ẽ aqua: ſciendũ ẽ q̃ ſic̃ diuerſitatẽ ſpeciei in aialib' iudicam' ex diuerſitate figuraꝛ: ita etiã diuerſã ſpẽz in elemẽtiſ cognoſcim' ex diuerſitate rari ⁊ denſi: ⁊ iõ ſi fiat tanta alteratio vel ꝑmixtio aque q̃ recedat̃ a termino raritatis ⁊ dẽſitatis aque vel in actu vl̃ i potentia: ſignũ ẽ q̃ ſit ſpẽs aque trãſmutata: ⁊ dico i potentia q̃n humor aliqs nõ ꝓdẽſat̃ ⁊ rarefit̃ calido vel frigido ſicut aq̃: ſz aliter ſicut patz in vino oleo lacte ⁊ huiuſmõi. ¶ Ad ꝑm̃ ꝯ dõ q̃ nõ dz q̃ aqua ꝓpetat nobis ꝑ ꝓueniẽtiã in nãli ꝓprietate: ſz ſignificãdo effectũ q̃ in nobis dz fieri. ¶ Ad 2^m dõ q̃ de corꝑe chr̃iſti exiuit vera aqua ſicut verus ſãguis: ⁊ hoc ad ꝓbãdũ eẽ corꝑ chr̃iſti veruz nõ fãtaſticũ vt manichei ponũt. fuit. n. in eo ꝓpoſitio ex elemẽtis quod ꝓbatũ fuit ex eo q̃ aq̃ que ẽ elemẽtũ ꝓdũt ex eius latere: ⁊ compoſitiõez humorum probauit ſanguis effluẽs. ¶ Ad 3^m dõ q̃ q̃uis aqua que ẽ apud nos ſit aliquo mõ altera ⁊ habẽs aliquid de ꝑmixtiõe alioꝛ elemẽtorũ nõ tñ amiſit ſpẽm propriã. ¶ Et ſilr dõ ẽ ad 4^m õ aq̃ maris. ¶ Ad 5^m dõ q̃ ille aq̃ q̃ ꝑ aliquã trãſmutationẽ ſpẽm aque amittũt: ⁊ſi retineant abluendi virtutẽ: tñ materia baptiſmi eẽ nõ poſſũt qr̃ prima virtus abluendi ẽ in vera aqua: ⁊ etiam purius abluit: qr̃ ex alĩs liquoꝛib' corꝑa abluta aliquo mõ inficiunt: cõmunius etiaz aqua vtimur ad abluendũ. De lixiuio ãt q̃dã dicũt q̃ ſpẽz aque amiſit: vñ baptiſmi mã eẽ nõ poteſt. ſz hoc nõ videt: qr̃ eadẽ rõne nec aqua trãſiens per mineras ſulphureas ⁊ terras cõbuſtas poſſet eſſe mã

baptismi quod falsum est. Lextuiū. n. ab alia aq̄ non differt nisi in hoc q̄ p cineres transiuit. vnde videt aliter dicēdū q̄ baptismus potest fieri in lextuio: sicut ꝛ in aquis sulphureis: ꝛ in alīs aquis que ex terra per quā transeunt imutantur. ¶ Ad iij. q. od̄ q̄ diuersitas aquaꝝ q̄ ē per loca ꝛ situs ē differentia accidentalis: vnde non mutat speciem aque: ꝛ iō in qualibet aqua huiusmodi vel maris vel fluminis vel cisterne vel fontis vel stagni pōt fieri baptismus. ¶ Ad p^m g̃ od̄ q̄ dñs tangēdo illā aquā dedit vim regeneratiuā in tota specie aq̄ instituens eā instrumentū baptismi. ¶ Ad 2^m od̄ q̄ si baptiçat aliquis in mari sola illa aqua maris pertinet ad baptismū q̄ potest habere aliquē effectū in baptiçato vel lauando vel infrigidando: ꝛ non totū mare. ¶ Ad 3^m od̄ q̄ si aq̄ paludis esset intantū ingrossata q̄ recederet a vera raritate aq̄ nō esset baptismus: sicut si esset lutum: alias esset baptismus: q̄ adhuc species aque manet.

AD quartū sic ꝓcede

bit: Videt q̄ imersio sit de necessitate baptismi: q̄ p baptismū ꝓfiguramur sepulture christi: vt dicit Ro. vj. sz hoc non fit per baptismū nisi inquantuz imergimur ꝛ occultamur in aqua sicut christus sub terra. g̃ imersio ē d̄ necessitate baptismi. ¶ P̄. baptismus datur in remediū ꝑ originale peccatū. sed originale peccatū ē in toto corpore. g̃ totū debet imergi. ¶ P̄. si aliqua ps sufficeret: vt intingeret precipue videret de mēbris genitalibus: in quib' precipue originale manet ꝛ in quibus circūcisio fiebat. sz ablutio non potest fieri ꝓgrue in illis mēbris nisi totū corpus imergat. g̃ totū corpus dz imergi. ¶ Sz ꝑ ē ꝓsuetudo in aliqb' ecclesijs: in qb' qñq̄ p aspsionē ꝛ ñ p imersionē baptism' celebrat. ¶ P̄. i baptismo beati laurentij legit q̄ Romanus ab eo baptiçandus vrceū aque attulit: in quo constat q̄ imergi nō poterat. g̃ imersio nō ē de necessitate baptismi. ¶ Lteri' videt q̄ non debeat esse trina. baptismus. n. ē tinctio in aqua verbo vite sanctificata: vt dicit Aug'. sz vnus ē baptismus. g̃ debet esse vna tinctio siue immersio. ¶ P̄. requiritur ad baptismū fides d̄ vnitate ꝛ de trinitate ꝓsonaꝝ. sz trinitas personaruz sufficiēter exprimit in forma. g̃ vnitas essentie dz exprimi in vnitate imersionis. ¶ P̄. baptismus ē figura passionis christi. sz vna ē passio christi. g̃ vna dz eē imersio in baptismo. ¶ Sed ꝑ ē: q̄d Dio. dicit. ij. c. ec. hierar. q̄ dz fieri baptismus tribus imersionibus ꝛ eleuationibus ad signadū q̄ christus in sepulchro iacuit tribus diebus ꝛ tribus noctibus. ¶ P̄. Chryso. dicit super Joh. z̄ sit imersio vt dicas q̄n virt' patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti oiz hec iplet. idē dicit Hiero. sup epla ad Philip. Lterius videt q̄ trina imersio sit de necessitate sacri. legit. n. in decretis de ꝓsecratione di. vj. ca. siquis ꝓesbyter vel epūs semel imergat ꝛ vnā imersionē fecerit deponat. hoc autē nō esset nisi trina imersio esset de necessitate sacri. g̃ ē d̄ necessitate sacri. ¶ P̄. sicut fidei trinitas exprimit ꝓ noia triū ꝓsonaꝝ: ita ꝑ tres imersiones vt ex dictis pz. sz si non noiarent tres persone nō esset baptismus. g̃ silr si non trina imersio fiat. ¶ P̄. si nō trina imersio ē de necessitate sacri: statim in prima imersione baptismus habet totū effectū suū. g̃ alie imersiones frustra adderent: ꝛ fit iniuria sacro.

¶ Sz ꝓtra ē: q̄ ipsa imersio non ē de necessitate sacri. g̃ multo minus numerus imersionis. ¶ P̄. auctoritas Greg. in littera posita dicit: q̄ vtunq̄ potest fieri seruata ecclesie ꝓsuetudine. g̃ non ē de necessitate sacri neq̄ vna neq̄ trina imersio. ¶ Ñ deo od̄ ad. j q. q̄ baptism' ablutionē ipōrtat. ablutio autē ꝑ aquā pōt fieri nō tm̄ p modū imersionis: sz p modū aspsionis vel effusionis: ꝛ iō vtroq̄ mō pōt fieri baptism'. ꝛ vī q̄ apli hoc mō baptiçarent cū legat q̄ sil' vna die ꝓuersi sunt quinq̄ milia: ꝛ alia tria milia: Act. ij. ꝛ iij. ꝛ iō qñ ꝓsuetudo ecclesie patit vel qñ necessitas incūbit pp defectū aque: siue pp periculū pueri de cuius morte timet vel etiā propter ibecillitatē sacerdotis non potētis sustētare infantē: pōt sine imersiōe baptismus celebrari. ¶ Ad p^m g̃ od̄ q̄ etiaz in effusione aque hō quodāmō sb aqua ponit: ꝛ iō quodammodo christo p baptismū ꝓsepelit. ¶ Ad 2^m od̄ q̄ oēs operationes aiales a capite principiū hnt: q̄ baptismus formal aiales habit' fm diffinitionē Dio. prius positā: nō autē naturales vl vitales iō si sit caput aspsū aqua in totū corpus aspsio reputat: sicut etiā iuriste dicunt q̄ vbi caput bouis iacet reputat ac si totus bō sepult' eēt ibidē: non sic autē est de alīs partib'. ¶ Ad 3^m od̄ q̄ q̄uis originale peccatū ꝓsistat precipue in mēbris genitalib' quantū ad originē: tñ in operationib' aialibus ꝓsumat quantū ad rōnē culpe: ꝛ iō potius dz baptismū adhiberi circa caput si necessitas icūbit vt non totū corpus possit imergi. ¶ Ad. ij. q. od̄ q̄ ꝓgruētissime fit trina imersio: tū ad exprimēdū in factis fidez trinitatis: tū ad significandū christi sepulturaz: cui p baptismū ꝓsepelimur: vt pz ex auctoritatib' inductis. ¶ Ad p^m g̃ od̄ q̄ magister exposuit tictionē p ablutionē: q̄uis autē in trina imersiōe sit trina intinctio: tm̄ ē vna ablutio: sicut etiā in ablutionibus pure materialib' videm' cōtingere q̄ aliquid pluries in aquā imergit vel aq̄ pfūdit añq̄ ablutio vna sit pfecta. ¶ Ad 2^m od̄ q̄ in fide trinitatis includit fides vnitatis: ꝛ iō in baptismo cū fide trinitatis expressa dat intelligi fides vnitatis: ꝛ in forma verboꝝ p hoc q̄ singulariter dī in noie: ꝛ i imersiōe propter silitudinē immersionū: non autē in fide vnitatis includit fides trinitatis: ꝛ iō ꝓgruentius ē: vt etiā in actu baptismi fides trinitatis exprimat. ¶ Ad 3^m od̄ q̄ q̄uis

passio christi sit vna: tñ christus passus triduo in sepulchro q̃uit: ꝛ hoc baptismꝰ significare ꝺbuit trina imersiõe. ¶ Ad.iij.q.ꝺ ꝺ q cũ trina imersio nõ sit ad sign̄ãdũ rem i sacramẽto cõtentã quam ꝺportet ꝑ materiã: ꝛ vsuz sacramẽti significari: ſz significet rem significatã ꝛ nõ contentã: que significatio nõ ẽ principalis i sacramẽto. trina imersio vt in littera ꝺi non ẽ ꝺ necessitate sacri: si tñ omittat ꝫ ꝓsuetudinẽ ecclesie grauiet aliquis peccat semel tm̃ imergens: ꝛ iõ ꝑ canones pena adhibet: ꝑ q̃ ꝺ ꝓz solutio ad ꝑmũ. ¶ Ad.ij.ꝺ ꝺ q forma ꝑncipalit ꝺebet significar illud vñ ẽ efficacia i sacrõ: cũ sit mediũ quo q̃si peruenit efficacia ad nãz q̃ ꝺbo illo scificat: sed mã ꝺz ꝑncipalr significare effectuz q̃ imediate ꝓsequt ex vsu eius. ¶ Ad.iij.ꝺ ꝺ q vnitas intentionis i tribus imersionib' facit vnitatez baptismi vt dictũ ẽ: ꝛ iõ qñ aliquis intẽdit ter imergere: ꝑma imersio non terminat itẽtionẽ baptiçantis: ꝛ ꝑ ꝓsequẽs nec esse baptismi cõpletur nec ꝑ illũ tm̃ hz effectuz nisi per ordinẽ ad alias: vnde alie nõ supfluunt. si aũt nõ itendit nisi vnaz facere: prima sola complet baptismum terminãs intentionem baptiçantis.

AD quintũ sic ꝓceditur: vr q nõ fuit necessariũ istituere baptismũ post circuncisionẽ. cã. n. institutionis baptismi vt i littera ꝺi est innouatio mentis. ſz circũcisio mẽtez inouabat cum peccatũ auferret ꝛ gratiam ꝓferret vt .s. dictum ẽ. ꝑ nõ fuit necessariuz baptismũ instituere. ¶ ℙ. in sacramẽtis efficacia respõdet signationi. Sz circũcisio expressi' signat vt videt ablationẽ ꝺriginalis: ꝛ quantum ad cãm ablatiõis que est effusio sanguinis christi: ꝛ q̃tuz ad cãz traductionis que ẽ generatio i mẽbris generatiõis cũ sanguinis effusiõe facta. ꝑ habuit maiorẽ efficaciã q̃ baptismus: ꝛ ita non ꝺbuit post eã baptismꝰ istitui ¶ Sz ℙ: perfectũ ꝺebet iperfecto succedere. ſz baptismꝰ ẽ pfectior circũcisiõe: qr cõmunior ẽ. ꝑ ꝺebuit post circũcisionẽ instituiꝰ ¶ Lter.ꝰ vr q fuerit añ passionẽ institutꝰ: qr ꝺñs tactu carnis sue vi regeneratiuã cõtulit aꝺs. ſz hoc fuit ante passionez in baptismo suo. ꝑ ante passionem fuit institutus. ℙ. Joh. iij. ꝺixit nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritu. ꝛc. Sz hoc fuit ante passionẽ. ꝑ baptismꝰ ante passionẽ fuit institutus.

¶ Sz ℙ: cãm nõ ꝓcedit effectus. sed baptismꝰ hz efficaciaz a passione christi. ꝑ nõ ꝺebuit ante passionẽ institui. ¶ ℙ. baptismꝰ nõ fuit sine forma sua. ſz forma fuit ꝺstituta post passionẽ Matth. vlti. ꝺ ꝛ baptismꝰ ¶ Lterius videtur q stati i sua ꝺstitutiõe fuit obligatoriũ: qr ꝺi. Jo. iij. q̃i in ꝑn̄ ꝺstitutionis: Nisi q̃s renatꝰ fuerit ꝛc. qꝺ obligationẽ ꝺportat. ꝑ statiz obligatoriũ fuit. ¶ ℙ. ꝺstitutio sacrorz noue legis ẽ ꝑ modũ ꝓcepti. ſz ꝓceptũ stati est obligatoriũ. ꝑ ꝺstitutio baptismi statiz obligabat ¶ Sz ℙ: ad idez non sũt necessaria duo remedia. sed añ passionẽ iam ꝺstituto baptismo hoies obligabãt adhuc ad circũcisionẽ q̃ ad idẽ ordinat cũ bapmo. ꝑ nõ obligabãt ad baptismũ. ¶ Espõ deo ꝺ ad. j. q. ꝑ ꝑm Hug. de scõ vic. ꝺportuit vt ꝑm ꝓcessionẽ tẽporꝫ spũalium grarz signa magis ac magis euidẽtia darẽt: ꝛ iõ ꝺportuit ꝙ baptismꝰ ꝑ circũcisionẽ ꝺstitueretur: qr circũcisio significabat tm̃ in remouẽdo: pfectio aũt sanctificatiõis nõ ẽ in remouẽdo: sed i collatione grẽ cui' effectꝰ aq̃ figurat. s. vitã: illumiationẽ: ꝛ huiusmõi de q̃bus dictuz ẽ: ꝛ ꝑter hoc signat ablutionẽ. ꝛ itez ẽt ẽ pfectio quantũ ad vsuz: qr sexui vtriq̃ cõis ẽ: quod non erat de circũcisiõe. ¶ Ad ꝑm ꝑ ꝺ ꝙ q̃uis circũcisio auferret culpã: sicut baptismus: nõ tñ ꝓferebat tantã plenitudinẽ gratie sicut baptismꝰ: nec tm̃ diminuebat fomitẽ: ꝛ iõ ꝺportuit baptismuz succedere. innouatio. n. nõ solũ ꝓsistit in remotione culpe: sed in collatiõe gratie. ¶ Ad 2m ergo ꝺcendũ ꝙ ille significationes sunt rez non contentaz: ꝛ iõ ꝺe illis nihil ad propositũ. ¶ Ad.ij.q. ꝺ ꝺ q multiplex fuit baptismi institutio. Fuit. n. ꝑmo institutus quantũ ad mãm in baptismo christi: tũc. n. vim regeneratiuã aꝺs ꝓtulit: ꝛ aliq̃ mõ fuit forma figurata ꝑ presentiã triũ personarz in signo visibili: qr pater apparuit in voce: filius in carne: spiritussanctus in colũba: ꝛ similiter fructꝰ baptismi ibi prefiguratus fuit: qr celi aperti sunt sup eũ: ſz necessitas eiꝰ fuit ꝺclarata: Joh. iij. vbi ꝺicit: Nisi quis renatus ꝛc. ſz vsus fuit inchoatus qñ misit ꝺiscipulos ad predicandũ ꝛ baptiçandũ: vt ꝑz Matth. x. ſz efficaciã habuit ex passiõe christi quantũ ad vltimũ effectũ q̃ ẽ aptio ianue: ſz ꝺ uulgatio eius quantum ad omnes nationes precepta fuit: Matth. vlti. vbi ꝺixit: Euntes docete oẽs gentes ꝛc. ¶ Et per hoc ꝑz solutio ad obiecta tñ sciẽdũ ꝙ Matth. vlti. nõ fuit forma ꝺstituta cũ añ passionẽ in eadẽ forma baptiçauerint: sicut in littera ꝺicit: ſz fuit iterata. ¶ Ad.iij.q.ꝺ ꝺ q añ passionẽ nullus obligabat ad baptismũ: qr tũc nõ erat ꝺstitutus ad obligandũ: sed ad exercitandũ: ſz post passionez obligatorium fuit qñ circũcisio mortua fuit quãtũ ad oẽs ad quos ꝺstitutio potuit puenire. ¶ Et ꝑ hoc ꝑz solutio ad obiecta. dominꝰ. n. Joh. iij. magis predixit obligationẽ futuram q̃ narraret presentem. nec preceptũ obligat anteq̃ sit diuulgatum.

BAptismꝰ ꝺi corporis tinctio ꝛc. Sciendũ ẽ ꝙ baptiçarī i greco idẽ ẽ qꝺ lauarī. a lauã n. duo ꝺicunt. ſ. lauacrz qꝺ signat aquaz: in qua fit lotio humano artificio preparatã: alio mõ lotio q̃ signat vsuz lauacri. Baptismus ꝑ põt significare ipsã aquaz q̃ ꝺicit lauacrz: vñ ꝺi Titi. ij. Per lauacrũ regeneratiõis ꝛc. ꝛ põt significare ipsã ablutionẽ: Matth. vj. Tenẽtes baptismata hoiuz ꝛ calicũ ꝛ vrceorz. i. ablutiões: et iõ Hug.

de sancto vic. diffiniuit baptismū aquā quātū ad primā acceptionē. magister vero ablutionē quantū ad secūdā. sz hec diffinitio ē magis propria: qz aqua nō signat mūdationē neqz caulat nisi ꝺz qꝺ ē abluēs. ¶ Uñ ē hec tāta virtus aque ꝛc. Quid sit ista virtus ꝛ qñ sit data dictū ē. s. di. j. ¶ Uñ nihilomin⁹ insinuari ꝛc. hoc ē intelligendū in silī casu: sicut aplī i noie christi baptizabāt: alias magister falsū diceret. ¶ Celebrat aūt hoc sacrz ꝛc. Sciendū ꝙ aq̄ ē mā baptismi ꝛ potest tripliciter ꝓsiderari: qz ꝺm ꝙ ꝓsiderat in sua ꝓpria natura ē quasi mā remota: qz ex nāli ꝓprietate hz aliquaz ꝓuenientiā ad hoc ꝙ sit baptismi mā rōne silitudis secūdū aūt ꝙ ē instituta ad hoc accipiens vim regenerativā ex tactu carnis saluatoris: sic ē mā q̄si dispositā. ꝺm aūt ꝙ ꝓsiderat sub forma verborū ē quasi mā iā informata. ¶ Solet aūt queri ꝛc. de hac dictū ē prius di. j. ¶ Aditum nobis regni aperuit. apertio ianue non ē aliud q̄ remotio impedimenti qꝺ prohibebat totū humanū genus ab introitu celi: qꝺ qꝺē ablatuz ē per passionē christi: vt dictū ē in 3° li. di. xviij. ¶ Di. IIII.

Jc dicēdū est aliquos suscipere sacrm ꝛc. Postꝙ determinauit magr de baptismo quātuz ad ea q̄ ꝓueniunt ei ꝺm se ꝓsiderato hic determinat de effectu baptismi ꝓparationem ad accipientes: ꝛ diuidit in ptes duas: in ꝑ° determiat de effectu baptismi cōiter quātū ad oēs: in 2ª specialit quātū ad puulos: ibi Solet etiā queri si puulis ꝛc. Prīa diuidit in in ptes tres: in ꝑ° oñdit quō qꝺā recipiunt sacrm ꝛ rez sacri: in 2ª quō qꝺā sacrm recipiunt ꝛ nō rē: ibi Qui vero sine fide accedūt ꝛc. in 3ª quō qꝺaz accipiūt rē ꝛ nō sacrm: ibi Sunt ꝛ alij vt. s. posuimus ꝛc. Circa 2m duo facit: ꝑ° determiat veritatē: 2° obījcit in ꝯriū: ibi Uidet tñ Aug. ꝛc. Et circa h° duo facit: ꝑ° obījcit ꝓ auctoritatē Aug. q ꝯriuz ex auctoritate apostoli probar videt: 2° soluit: ꝛ ꝑ° ad auctoritatē Aug. ibi Hic tñ vt. s. diximus ꝛc. 2° ad auctoritatē apostoli: ibi Queritꝙ ꝛc. ¶ Sūt alij ꝛc. Hic determinat de illis qui recipiunt rem sine sacro. Et circa hoc duo facit: ꝑmo oñdit ꝙ qꝺaz accipiunt rē sine sacro: secūdo inqrit qꝺ postmodū ꝓ huiusmodi sacrm addat qñ sacrm susceperunt: ibi Solet queri de illis ꝛc. Circa ꝑm duo facit: ꝑmo oñdit veritatē: secūdo excludit errorē: ibi Sz dicunt alīq ꝛc. Circa ꝑm duo facit: ꝑ° oñdit ꝓpositū: 2° rñdet cuidā obiectioni: ibi Dis aūt videt obuiare ꝛc. Circa ꝑm duo facit: ꝑ° oñdit ꝙ patientes ꝓ christo si nō sunt baptizati recipiunt rē sacri sine sacro: 2° oñdit idē de illis q̄ fidē ꝛ ꝓtritionē habēt: ibi Nec tm̄ passio ꝛc. ¶ Sz dicūt alīq ꝛc. Hic excludit errorē dicēt̄ñ posse aliquē saluari ꝓ fidē ꝛ ꝓtritionē sine baptismo: ꝛ circa hoc duo facit: ꝑ° oñdit hoc eē falsū quantū ad adultos: 2° oñdit hoc eē verꝫ quātū ad paruulos: ibi Paruulis nō sufficit ꝛc. ¶ Solet q̄ri de illis ꝛc. Hic determinat de baptismo corꝫ qꝺ prius rē sacri acceperant. Et circa hoc duo facit: ꝑ° oñdit effectū baptismi i eis: 2° significationē: ibi Sed queritꝫ cuius rei ꝛc.

Jc ē triplex questio. Prīmo de effectu qꝺ ē in baptismo sacrz ꝛ res. s. de charactē. Secūdo de eo qꝺ ē res tm̄. s. effectu vltio baptismi. Tertio de suscipiētib⁹ alterꝫ vel vtrūqz: qz de eo qꝺ ē sacrm tm̄ in p̄cedenti di. dictū ē. ¶ Circa ꝑm q̄runt quattuor. Prīo an sit character. Secūdo qꝺ sit. Tertio in q̄ sit. Quarto a q̄ sit.

D primuz sic proce

doꝫ: Uidet ꝙ character nō sit in aia: qz vt in. ij. Eth. phs dicit: Oē qꝺ ē in aia ē potentia vel passio vel habitus. sz character nō ē potentia: qz potētie oīb⁹ hoīb⁹ cōes sunt: character autem nō: cū sit distinctiuū signū: sicut ipsū nomē oñdit. ¶ ℞. potētie sunt a nā non aūt character: nec iterū ē passio: qz passiones aie ꝓtingunt cum aliqua tranſmutatione corꝑali: vt dī in. iiij. Eth. et ꝓ tinēt ad sensitiuā partē: vt dicit. vij. phy. nec itez ē habit⁹: qz hitus ordinat ad agendū: vt ꝑz ꝑ diffinitionē Aug. habit⁹ est q̄ qs agit cū temp⁹ fuerit. ꝙ character collatus in baptismo nō ē aliqꝺ i aia. ¶ ℞. dē qꝺ ē reducit ad aliqꝺ genus entis. sz character non vī posse reduci ad aliquod gen⁹ entis. nisi forte ad qualitatē: qualitas autē eē nō pōt cū sub nulla specie qualitatis ꝓtineat. non. n. ē hitus vt ꝓbatū ē: nec dispositio cū nō sit facile mobil: imo oino indelibilis. nec itez ē potētia nālis vt ꝓbatū ē. nec ipotētia: qz tunc sacra q̄ characterez i primūt: magis officerent q̄ iuuarent. nec itez est passio vt ꝓbatū ē. nec passibilis qualitas cū nō sit natus aliquā passionē sensui iferre: nec a passione aliqua inascat. nec itez ē forma: ꝛ circa aliqꝺ ꝓstans figura: qz figura ē termiatō quātitatis. aia aūt nō hz quātitatē. ꝙ character nihil ē. ¶ ℞. ꝓria sūt in eodē gnē. sz ea q̄ christo ꝓpetūt sī ꝯria his q̄ ad diabolū ptinēt. cuz ꝙ characi bestie de qua dī Apoc. xiij. nihil aliō sit q̄ peccatū mortale: vī ꝙ supra vtutē ꝛ grāz nō oporteat in aia aliquē charactерē poni. ¶ ℞. ea q̄ sī i sacris noue legis ordināt ad causādū grāz. sz characi nō vī posse grām causare: qz multi characterē hīe dicūt qꝺ grā carēt ꝙ nō vī in sacris aliqs characi ipsimi. ¶ Si dicat ꝙ est dispositio ad gratiā: ꝯ agens iufinitū nō req̄rit māz dispositā. sz dispositio nō ē necessaria nisi ad hoc ꝙ mā sit dispositā. cū ꝙ gratia sit ab agente infinite virtutis: vī ꝙ nō oporteat characterez dari in sacris ad disponēdū ad grāz. ¶ Sꝫ ꝯ ē: qꝺ Dam. in diffinitiō e baptismi ponit sigillū. sz sigillū ipressū in aliquo ē character qꝺam. ꝙ in sacris

character ipz̃imit. ℣ Ad. vbicūqz ē aliq̃ distictio cō/petit eē aliquē characterē distiguētē. sz p sacrā fit distictio fideliū ab infidelib' z fideliuz ab inuicē. g̃ ꝓpetit i sacrīs characterē dari. ℣ Ad. p̃ sacrz ꝓfigu ramur christo: qz ab eo sacra efficacia hñt: z ipsuz signāt. sz cōfiguratio fit p characterē assimilatōis g̃ i sacramentis ꝓpetit eē characterē. ℣ Ad. deo od̃ q̃ characterē i sacrīs q̃busdā ipz̃imi omēs moder ni cōfitēt: sz i mō ponēdi ip̃z i anima ptī differunt z partiz ꝓueniūt. cōueniūt q̃dez i hoc q̃ oēs dicūt p characterē iportari rlationē triplicē. Est. n. cha racī signū distictiuū z ꝓfiguratiuū: ip̃tū g̃ ē signū iportat relationē ad signatū: inquātū āt ē distincti uū iportat relationē ad ea a quibus distinguit: in/quātū aūt ē cōfiguratiuū importat relationez ad ea q̃bus assimilat. Differūt aūt i hoc qz quidā po nunt istis relatiōibus nō sb̃eē aliq̃ accidēs abso lutū: sz imediate in aia fūdari istas relatiōes. hoc autē eē ñ pōt: qz signū p formā quā sensib' vl̃ in tellectui ipz̃imit: facit aliq̃d in cognitionē venire. similit ēt nihil distinguit ab alio nisi per aliquaz formaz. similitudo etiā ē relatio sup vnitate qua/litatis fūdata: vt dr̃ in. v. Meta. vñ pz q̃ q̃libz il/laz relationū quā iportat charact requrit aliquā formā substractā: z cuz nō sit forma sb̃alis: qz for ma substātialis in sacrīs nō dat: reliquit q̃ forma sb̃stracta sit qualitas q̃dam cuius vnitas cōsigni/ficatiōis similitudinem facit. Et iō quidā dicunt q̃ nō ē in aliqua quatuor speciez qualitatis: z ta/mē ē in genere qualitatis innitēteſ illi vbo phī i p̃/dicamētis: Fortasse inquit apparebūt alī qualita ti mōi. Sz hec ē fuga quedā: qz q̃uis sint alī mōi qualitatī: tamē oēs reducūtur ad has species: qō pz ex hoc q̃ nulla alia species inueniri adhuc po/tuit. Et ideo dicūt alī q̃ ē in quarta specie qua/litatis: qz ipa ꝓfiguratio quā character suo noīe exprimit iportat vnitatē figure q̃ est i specie quar ta qualitatis. Et q̃dā dicūt hanc figurā eē crucez christi. Sz hoc nō pōt stare: qz aut figura proprie accipit aut metaphorice. si proprie accipit sic im portat ordinatiōez quātitatī dimēsiue quā ꝓstat in anima nō eē. si aūt metaphorice dicatur: tūc oz q̃ metaphora reducatur ad p̃petatez: qz res non ponit in genere p id qō de eo metaphorice dr̃: sic nō dicit q̃ aplī sint in gener q̃litatī: qz eis dictuz ē Math. v. Vos estis lux mūdi. nec poterit aliq̃d i quarta specie qualitatī inueniri: qō sit in aia fz p p̃petatē. vñ characi de q̃ loquimur nō pōt fūdari sup̃ qualitatē quarte speciei. Et iō q̃dam dicunt q̃ ē in tertia specie q̃litatis: eo q̃ sēsui spirituali in fert quādā mulcedinez passionē inquātū animam ornat z decorat. Sz hoc itez nō potest stare: qz si cut pbat phs in. vij. phy. tertia species qualitatis non ē nisi in sensibili parte anime: character au tez a nullo ponit in hac pte anie. sz i intellectiua: z preterea ille qualitates sēp habēt ordinez ad ali quā transmutationē corpalē vel quā inferunt: vel a qua cāntur. Et iō alī dicunt q̃ est in prima specie qualitatis: z ē quasi media inr dispositiōez z habituz. inquātū. n. ē difficile mobilis cōuenit cū habitu: inquātū aūt nō ē vltima perfectio: sed ad gratiā disponit cū dispositione cōuenit. Sed hoc nō pōt stare: qz fz phm. in. ij. Eth. habit' est quo habemus nos ad passiones bene vel male. et vīr cōsideranti hec apparet differētia inr habituz z potentiam: qz potentia est q̃ possum' aliq̃d simplicit: habit' aūt q̃ possum' illō bene vl̃ male: sicut intellect' q̃ ꝓsideram': scientia qua bene cōsidera/mus: cōcupiscibilis qua cōcupiscimus: tpantia q̃ bene concupiscim': itēperantia qua male: z simi/ter ē de dispositione: qz nihil aliud ē dispositio q̃ q̃daz habitus icomplet'. cū g̃ character ordinet ad aliq̃d simplicit nō ad illō bñ vl̃ male: qz sacerdos pōt cōficere bene vel male: nō pōt eē q̃ q̃litas sup quā fundat relatio characteris sit habitus: sz magi potētia: vñ relinquit q̃ ñ sit in p̃ma specie q̃litatī: sz magis reducit ad secūdā vt quidā alī dicūt. z hoc sic pz: sicut. n. cuiuslibz exñtis in aliq̃ nā sunt aliq̃ operationes p̃pe: ita etiaz i spirituali vita re generati: vt Dio. dicit in. ij. ca. ec. hierar. vbicūqz autē sūt operationes p̃prie: oz q̃ sint p̃incipia p̃ p̃ria illaz operationū. vñ sic in alīs reb' sūt potē tie nāles ad p̃prias operationes: ita ēt renati i vi/tam spiritualē hñt quasdā potētias fm quas pos sunt illa opa: q̃ potentie sunt similes illis v̄tutib' q̃b' sacra efficaciā hñt sibi iditaz: qz sic sacra cānt gr̃am instrālit vt. ē. di. j. dictū ē: ita recipiētes cha/racterē operāt diuina p ministeriū. minister autē ē sicut istrumētū ei' cui ministrat. vñ dicit phs in viij. Eth. q̃ fuus ē sic organū aiatuz: z iō tā v̄tus sacri q̃ minister q̃ characi ē istrumētalis. q̃ hu iusmōi potentia sit charact patet siquis diligēter ꝓsiderat v̄ba Dio. a quo p̃ma traditio characte ris nobis aduenit. assignās. n. ministeriuz rit' cu/iusdā q̃ i p̃imitiua eccl̃ia erat q̃n adulti baptizabā tur: q̃ accedēti ad baptismū hierarcha. i. pōtifex manū imponebat z signabat euz signo crucis z p̃ cipiebat eū describi inr noia christianoz vt dece/tero ad diuina cū aliis admitteret: dicit q̃ sic acce dentē. s. ad vitā spūalem diuina beatitudo in sui participationē recipit: sic sacerdos baptizādū i p̃/prio lumie q̃si quoddā signū ipsi tradit. s. sui p̃ti cipationē perficiēs eū. s. diuinū z cōformātē diuinoz rē. pz g̃ q̃ ipse p hoc signū nihil aliud intēdit q̃ il lud qō facit eū participatiuū diuinaz opationuz vñ hoc signū nihil aliō ē q̃ q̃dā potētia qua pōt i actiones hierarchicas q̃ sunt ministrationes z re/ceptiones sacroz z alioz q̃ ad fideles p̃tinēt: z ad hoc q̃ has opationes bene exerceat indiget habi tu gratie sicut z alie potētie habitibus indigent.

℣ Ad p̃m g̃ dr̃ q̃ non sunt habitus nec passiones sed sunt potentie quedā ꝓsequentes aiaz fm q̃ est

in vita ſpūali regenerata: ꝛ iō nō oz ꝙ omnib' inſint: vel ꝙ a natura ſint. ¶ Ad.ij. dō ꝙ reducit ad ſecūdā ſpeciē q̄litatis: ꝛ ē ali' mod' ab illo quē pbs ibi ponit: qz philoſophus ñ ꝓgnoſcebat niſi opationes nāles: ꝛ ita nō niſi potētias naturales. ꝓſtat autē ꝙ apud nos oz ponere potentias ſpūales: ſic potentia cōficiēdi ꝛ abſoluendi ꝛ huiuſmōi: ꝛ ꝙ ad ſcōaz ſpeciē qualitatis reducant: ſicut habitus infuſi in eadē ſpecie qualitatis ſunt cū habitib' nālibus vl' acquiſitis. ¶ Ad.iij. dō ꝙ p hoc ꝙ hō configuratur beſtie nō accipit aliquā ſpūalē poteſtatez ſicut per aliquam ptātem ſpiritualez hō aſſimilat chriſto: ꝛ iō nō ē ſimile: tamē ex litera aplī colligit ꝙ characterē beſtie cōfigurat quiſ ad ſeculares operationes: vñ dicit vt nō poſſit emere vel vendere ꝛc. ꝛ ſimiliter characterē chriſti aliquis cōfiguratur ad actiōes chriſti. ¶ Ad.iij. dō: ꝙ character ē cā ſacramētalis gr̄e. ꝯ ꝛ ꝙ quidā cū characterē gratiā nō recipiunt ē ex eoz indiſpoſitione ad gratiā ſuſcipiēdā. ¶ Ad.v. dō ꝙ characi ē diſpoſitio ad gr̄az p q̄dā ꝓgruitatē dignitatez: ex hoc ipſo ꝙ homo mācipat' ē diuinis actōnib' ꝛ inter mēbra chriſti cōnumerat': fit ei quedā cōgruitas ad gratiā ſuſcipiendā: qz deus pfecte in ſacris homini ꝓuidet: vñ ſimul cū characterē quo dat homini vt poſſit exercere ſpūales actiones fideliū vl' paſſiōes ſeu receptiōes dat gr̄a q̄ h' bene poſſz.

Ad ſecūdū ſic ꝓceditur: Uidet ꝙ diffinitio q̄ attribuit Dio. ō characterē non bene aſſignetur que talis ē: Character ē ſignū ſanctū ꝓmuniōis fidei ꝛ ſācte ordinationis datū diuina beatitudie a hierarcha. Signum.n. vt in ꝓma di. dictū ē: eſt qō ſpeciē aliq̄ ſenſib' ingerit: ꝛ ꝓeter eam aliq̄d facit in cognitōnem venire. ſz character nullā ſenſib' formā igerit. ꝯ nō ē ſignū. ¶ Ꝺ potētias que ſūt principiuz actionis vl' paſſiōis magis cōgruit ſignificari ꝙ ſignificare: qz cauſe per effectus ſignificant. ſz character vt dictū ē: eſt potētia ſpūalis. ꝯ nō ē ſignū. ¶ Ꝺ. quidā hñt characterē q̄ nō habent fidem: ſicut qui poſt baptiſmū in hereſiz delabūt. ſz qui nō habet fidem ñ comunicat i fide. ꝯ characi nō ē ſignuz ꝓmuniōis fidei: vel erit ſignū falſū qō abſurdū ē ſentire de ſigno diuinit' dato. ¶ Ꝺ diffinitio debet oībus q̄ ꝓtinent ſb diffinito ꝓmunit cōuenire. ſz eſſe ſignū ſacre ordinatiōis nō ꝓuenit oi characteri: ſed ſolū characteri q̄ ipſimit i ordine: ꝯ nō ē diffinitio bene aſſignata. ¶ Ꝺ. hierarcha vt dictuz ē ē pontifex. ſed i aliquibus ſacrīs q̄ cōferūtur a ſimplicib' ſacerdotib': vel ēt a laicis imprimit character. ꝯ ñ debuit dicere datū a hierarcha. ¶ Uter' videt ꝙ ñ bene aſſignet quedā alia diffinitio magiſtralis que talis ē: Character eſt diſtictio a characterē eterno impreſſa aie rōnali ꝛ imaginē: ꝓſignās trinitatē creatā trinitati creanti ꝛ recreāti: ꝛ diſtinguēs a nō cōfiguratis ſm ſtatū fidei: vbi.n. ē magna differētia nō oz ſigna diſtictionis dari. ſz ifideles a fidelib' maxie differt ꝛ i vita ꝛ in ritu. ꝯ nō oz ꝙ detur aliq̄ō ſignū diſtictiuuz.

¶ Ꝺ. aut iſtud ſignū diſtictionis fit ꝓpter hominem aut ꝓpter deū aut ꝓpter angelos. non ꝓpter hoiez quia nec alīj hoies poſſunt cognoſcere characterē: nec ipſemet q̄ habz pcipit ſe habere: ſignū aūt oportet cē notū: nec quo ad deum qui ſine hō ſigno ſcit fideles ab ifidelibuſ diſcernere: ꝛ ſimiliter nec q̄ ad angelos. ꝯ iſtud ſignū diſtictionis character nō ē. ¶ Ꝺ. hō nō ꝓfiguratur trinitati niſi per imaginē ꝛ ſimilitudinē. ſz ꝓia ꝓfiguratio ē p nāz: 2ª p gratiā. ꝯ characi nullo mō cōfigurat. ¶ Ꝺ. charitas ē excellētior vt' q̄ fides: ſz charitati ñ pōit aliquod diſtiguens ſignuz nec alīs vtutib'. ꝯ nec fidei oz poni. ¶ Ꝺ. cōtrariū diſtinguit ſufficienti a ſuo ꝯrio. ſed fides ifidelitati cōtraria ē. ꝯ ſufficiēt fideles ab i fidelib' diſtinguit: ꝛ ita nō oz ꝙ p characterē diſtinguāt. ℔ ñdeo dō ad.j.q.ꝙ illa diffinitio nuſq̄ inuēnit a Dio. poſita: ſz pōt accipi ex vbis eius. ſ. inductis: ꝛ accipet adhuc conuenientius ſi ſic diceret: Character eſt ſignuz ꝓmuniōis poteſtatis diuinoꝝ ꝛ ſacre ordinationis fideliū data tnm a diuina btitudie. Et tāgit. iij. cās: ꝓio. genꝰ characteris in quātū eſt character. ſ. ſignum qō pertinet ad cām formalē: ſecūdo finem. datur.n. hoc ſignū ad duo vt .ſ. recipiens ꝓfiguret quaſi aſcriptus ad ꝓmunicādū diuinis ſacrīs ꝛ actionibus ſacris: ꝛ quātū ad hoc dicit ꝓmunionis diuinoꝝ poteſtatis: ꝛ vt ꝓfiguret coordinādus alīs q̄ bus eadem ptās data ē: quod tangit in hoc ꝙ dicit: Et ſacre ordinatiōis fideliū: que duo excōmunicatio ſuſpendit ad tempus: qz priuat hoiez participatione diuinoꝝ ꝛ cōione fideliū. ℨ ponit māz in qua in hoc ꝙ dicit datū a ſacerdote: 4° efficiēs ſ. a diuina beatitudine: tamen diffinitio ꝓius poſita poteſt etiā ſuſtineri vt in idē redeat cū iſta: vt hoc ꝙ dicit cōionis fidei referat ad participationē ſacrōꝝ ꝛ actionū fideliū. Qz autē dicit ꝛ ſācte ordinationis: ponitur coordinatio eius ad alios: accedenti datū a hierarcha: ponitur quantuz ad cauſa efficientē inſtrālē. ſ. miniſtruz: q̄ ꝓfiguratione exteriori figurat iteriorē. ¶ Ad p^m ꝯ dō ꝙ character accipit rōnē ſigni ſm ꝙ p ſacrm viſibile exterius efficit ꝛ ſignificat. ¶ Ad 2^m dicēdū ꝙ cum qualibet poteſtate exterius dat aliquod viſibile ſignū illius poteſtatis: ſicut regi in ſignū regie poteſtatis dat corona ꝛ ſceptrū: ꝛ pontifici mitra ꝛ baculus ꝛ anulus: ꝛ ſil'r cū ſpirituali poteſtate q̄ in ſacramētis confertur dat ſignū ſacrale exterius: ꝛ p ꝓparationē ad illud exterius ſignū ipſa ſpiritualiſ potentia dicit ſignū inquātū hō per eā ꝓfigurat ꝛ determinatur ad actiōes ſpirituales. ¶ Ad 3^m dicēdū ꝙ cōio fidei: vt pz p verba Dio. oz ꝙ recipiat prio cōione in ſacris fidei ꝛ alīs actiōibus

q̄ fidelibus ꝓpetunt: ad quas nullus admittitur anteq̄ characterē suscipiat spiritualis potestatis respectu illoꝝ: nec oz q̄ ois q̄ characterē hz illas actiones bene exerceat: sicut nec ois qui hz potentiā bene operet actū illius potentie. ¶ Ad 4.m dō q̄ ordinatio non accipit hic pro ordinis sacro: sed pro coordinatione ad alios fideles: vt in cetu fideliuz aggreget: quantum ad ea que fideles facere dicuntur: vel quantuz ad ea que pro fidelibus fiunt. ¶ Ad 5.m dō q̄ hoc quod dicit datū accedenti a hierarcha non potest accipi a verbis Dio. sed magis sic datū accedenti a diuina beatitudie: ꝛ sic cessat obiectio. si autē accipiat dans ministerio sic dicit a hierarcha dari character baptismal' quātū ad maximā solēnitatē baptismi: q̄ q̄nq; p pontifices celebrat. sic. n. Dio. ibi ritū baptismi tradit sūmū sacerdotē ministrū baptismi ponens: vt pz litterā eius intuenti ¶ D. ij. q. dō q̄ in illa etiam diffinitione tanguntur. iij. cause characteris. Nam causa formalis tangit in hoc q̄ ponit genus cū dicit: distinctio. i. distinctiuū signū: ꝛ ē genus magis proximū q̄ genus in precedenti diffinitione posituz. Cā efficiens tangit in hoc q̄ dicit characterē eterno. i. filio q̄ ē figura substantie patris: Heb. j. Cā autē mālis in qua ponit cū dicit aie rōnali impressa fm imaginē. Cā vero finalis ponit duplex s. ꝓfiguratio in hoc q̄ dicit configurans trinitatē ꝛc. i. configurat. ꝛ distictio in hoc q̄: dicit ꝛ distinguēs ꝛc. Et sicut hic ponitur genus primū: ita finis primus ꝛ subiectū primū ꝛ efficiēs approbatū i quo excedit p̄dicta diffinitōnē hec diffinitio inquātū p cās magis prias dat. ¶ Ad p.m g̃ dō q̄ caract' nō ē signū tm vt distictōis nota: sz vt distictiōez causās sicut ꝛ alia sacr̄alia signa: ꝛ iō eo indiget ad distinctiōez faciēdā. ¶ Ad 2.m dō q̄ istud distinctionis signū est: ꝛ propter ipsum hominem q̄ suscipit qui eo accipit distinctū posse ab alijs et propter alios homines qui eum admittūt ad spirituales actiones ex ꝓsignificatione sacr̄ali exteriori iteriorez ppēdētes: ꝛ quo ad deū q̄ ei' actionibus spiritualibus efficaciā prebet. ¶ Ad 3.m dō q̄ cōfiguratio itsta attendit ad deū fm participationē diuine potestatis que nō ē neq; per gratiaz virtutū neq; p naturā. ¶ Ad 4.m dō q̄ fides hoīs nota ē: charitas autē incerta. nihil. n. ē alicui certius sua fide: vt Aug. dicit: sed an habeat charitatē nō ē alicui certū: ꝛ iō distictio data magis respicit fidē q̄ charitatē: vel alias virtutes. Ucl dicēdū q̄ ista distinctio precipue attendit quantū ad operationes ꝛ receptiones que sunt in sacr̄is: in quib' maxime operat fides. ¶ Ad 5.m dō q̄ fides sufficienter distinguit fideles ab infidelibus quātū ad actus fidei: non tm quātū ad act' spūales q̄ ꝓpetūt fidelib': q̄ ad hos oz q̄ spūalis potentia addat.

Ad tertiuz sic proce

dit: videt q̄ character sit in essētia aie quasi i subiecto: dispositio. n. ꝛ habitus sunt i eodē subiecto sed character disponit ad habitū gratie. cū g̃ gratia sit in essētia aie sicut in subiecto: vī q̄ etiā character. ¶ D. nihil ē subiectū potentie aie nisi essētia aie. sed character vt dictuz ē: ē q̄dā spiritualis potentia. g̃ est in essentia aie sicut in subiecto.

¶ Sed ꝯ: character ꝓfigurat trinitatē creatā increate: vt pz ex diffinitione supra posita. sed trinitas increata cōsistit in potentijs: vnitas autē in essentia: vt in primo li. di. iij. dictū ē. g̃ character nō ē in essentia aie. ¶ Uterius videt q̄ non sit in vna potētia sed in plurib': q̄ sicut ex predicta diffinitione pz: character ē in aia rōnali fm imaginē fm quā et ē ꝓfiguratio hoīs ad deū. sz imago nō ꝓsistit in vna tm potentia: sz in plurib'. g̃ nec character. ¶ D. cuius ē potentia eius ē actio: ꝛ ecōuerso: vt dī in pmo de sōpno ꝛ vigilia. sz actio spiritualis ad quā character ordinat ē p plures potentias. s. q̄ requirit ꝛ affectiua ꝛ intellectiua. g̃ character ē in pluribus potentijs: sicut spiritualis potētia. ¶ Sz ꝯ: vnū accidens non ē in plurib' subiectis. sz in vno sacramēto iprimit vnus character. g̃ non ē in pluribus potentijs. ¶ Uterius videt q̄ sit magis i affectiua q̄ cognitiua: q̄ character dispōnit ad gratiā. sz gratia magis respicit affectiuā. g̃ ꝛ character. ¶ D. character ē ad assimilanduz nos deo. sz p affectū maxime deo appropinquam' ꝛ silles ei efficimur. g̃ character ē in affectiua.

¶ Sz ꝯ: characterē Dio. lumini ꝓparat. sz lumē magis intellectiue ꝓpetit q̄ affectiue. g̃ ꝛ caract'. ¶ Uterius vī q̄ character non indelibiliter insit potētie cui inest: accidens. n. diuturnitatatē hz ex cā ꝛ subiecto. sz gratia ē ab eadē cā: ꝛ in eodē subiecto cū character. g̃ cum gratia amitti possit: ꝛ character silit deleri poterit. ¶ D. cū venerit qd̄ pfectū ē: euacuabitur quod ex parte ē. j. Cor. xiij. sed character est ex parte: datur. n. ad distinguendum in operib' sacr̄alibus que cōpetunt fm statū vie. g̃ in prima character cessabit: ꝛ ita ē delibilis.

¶ Sed ꝯ: si character deleret maxime per culpā deleret. sed per culpā non delet: q̄ sacerdos mal' non reordiatur: vt iterꝝ characterē accipiat. g̃ character ē indelibilis. ¶ Uterius videt q̄ christ' habuerit characterē: ipse. n. sacerdos fuit fz ordinez melchisedech: Heb. vij. quod sacerdotiū noui testamenti. sed tale sacerdotiū requirit characterē. g̃ christus habuit characterē. ¶ D. nihil quod ē pfectionis quātū ad aiaz vel dignitatis christo sb trahendū ē. sz character decorat ꝛ nobilitat aiaz in qua ē. g̃ character in christo fuit. ¶ Sz ꝯ: character ē regeneratoꝝ ꝛ accipiētiū aliquid a sacr̄is sz christus nō accipit aliquid a sacr̄is nec renatus ē etiā: q̄ sicut dicit Aug. in ench. ipse solus ita potuit nasci: vt nō esset ei opus renasci. g̃ non hz characterē. ¶ Ideo dō ad. j. q. q̄ nā proportionaliter

ſpiritualitati ſubſternit ſicut perfectibile pfectioni. vñ ſicut gratia que ē ſpiritualis vite pncipiū ē in eſſentia aie ſicut in ſubiecto: ita ⁊ character q̄ ē ſpiritualis potentia ē ſicut in ſubiecto in naturali potētia aie: ⁊ non in eſſentia aie: vt quidā dicūt niſi mediante potentia aie. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ diſpoſitionē eē in eodē cū eo ad qđ diſponit non eſt neceſſe niſi qñ diſpoſitio poſtea fit perfectio: ſicut ſcientia q̄ prius fuit diſpoſitio poſtea fit habitus: ⁊ iō ſcientia diſpoſitio ⁊ ſcientia habitus ſunt in eodē ſubiecto proximo: non aūt hoc oz qñ diſpoſitio ⁊ pfectio differunt p eſſentiā: ſz poſſunt eē in diuerſis ſubiectis: ⁊ precipue qñ illa diuerſa hñt ordinē adiuicē: ſicut operatio ſenſibilis ē diſpoſitio ad intelligibilē operationē: ⁊ ſiliter character ē diſpoſitō ad gratiā. ¶ Ad 2m dō q̄ illa obiectio procedit de potētijs nālib': ſz potētias ſpirituales oz fundari in naturalib'. ¶ D. ij. q. dō q̄ eſſe in pluribus potentijs ē duplicit: aut ita q̄ equaliter ſit in oīb': ſicut eſſentia aie ē in oīb' potentijs: aut ita q̄ ſit in vna p prius ⁊ p poſteri' reſpiciat alias mediante illa in qua primo ē ſicut electio ē in intellectu et appetitu: ⁊ formaliter in appetitu perficit: vt pz p ph̄m in. ij. Eth. primo g̃ mō nullū accidens poteſt eē in plurib' potentijs: qz accidens numerat ⁊ diſtinguit penes māz ⁊ diſtinctionē ſubiecti: ⁊ iō cū character ſit accidens nō poteſt eſſe in pluribuſ potentijs aie primo mō: ſed 2o mō: qz vnā reſpicit p prius ⁊ alias p poſteri'. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ etiā potentie imaginis habent ordinem adinuicē: vt in primo libro dictū ē: ⁊ ideo quod ē in vna poteſt aliqñ ad alias redundare. ¶ Ad 2m dō q̄ qñ ad vnā actionē requirunt pluresꝫ potentie in illa actione eſt pncipalis vna potentia quaſi mouens ⁊ trahens alias in obſequiū ſui: ⁊ alie iduūt quodāmō formā ⁊ modū ipſius: ⁊ iō ex eo qđ eſt in pncipali potentia poteſt actio illa ſufficienter pfici. ¶ D. iij. q. dō q̄ imago pncipaliter conſiſtit in potētia cognitiua: qz ex memoria ⁊ intelligentia oritur voluntas. vñ tota imago ē in intellectiua pte ſicut in radice: ⁊ iō oē qđ attribuit hōi rōne imaginis pncipaliter reſpicit intellectiuā ⁊ ex pñti affectiuā: qz ēt ex intellectiua pte hz hō q̄ ſit hō: ſz ex effectiua q̄ ſit bonus vl malus: ⁊ iō qz character reſpicit imaginez pncipaliter ē in intellectiua parte.

¶ Ad p̄m g̃ dō: q̄ gra ñ ē neqz in intellectiua neqz affectiua: ſz in eſſētia aie: tñ magis de ꝓpinquo reſpicit affectiuā: qz gratia datur ad bene opandum qualit aūt aliquis operet pcipue ex volūtate pendet: ſed character dat ad exercēdas actiones ſpūales aliquas ſimpliciter. q̄ autē bene vl male fiant h'eſt p gratiā ⁊ p habitū vtutuz: ⁊ iō nō eſt ſilis rō de characterе ⁊ gra. ¶ Ad 2m dō q̄ aſſimilatio in bonitate pcipue eſt ad deum p voluntatez: ſz aſſimilatio in eſſe ⁊ poſſe magis ē ex pte intellect': qz ex hoc ipſo q̄ aliquid eſſe immateriale hz intellectiuū eſt: ⁊ potētiam hz quodāmō infinitam ſm q̄ intellect' vtium eſt: que quodāmō infinita ſunt vtute: ⁊ iō cū ꝓformitas characteris reſpiciat ſpūalē ptātem magis ꝓpetit intellectiue pti q̄ affectiue. ¶ Ad iij. q. dō q̄ impreſſio characteris ē p quādam aie rōnalis ſanctificationez: put ſanctificatio dr operatio alicui' ad aliquid ſacrū. ad hanc aūt ſcificationē non magis actiue ꝓparatur aia ſcificāda q̄ aqua ſanctificanda vl oleuz vel chriſma ad ſui ſcificationem: niſi q̄ homo ſe ſubiḡit tali ſcificatiōi p cōſenſū. res aūt predicte ſubiḡiuntur: qz libero ar. carent: ⁊ ideo qualitercūq; aīa varietur p pas operationes nūq̄ characterez amittit: ſic nec chriſma nec oleuz nec paniſ ꝓfecrat' umq̄ ſcificationē pdunt qualitercūq; tranſmutētur dūmō ñ corrūpāt. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ cā idelibilitati characteris ē ex pte ſbiecti quod ē incorruptibile ⁊ ex pte cāe q̄ ē inuariabilis. gra autē hz aliquo mō cāz non efficiētem: ſz diſponētē ex pte ſubiecti: qz ſz Au. Qui creauit te ſine te nō iuſtificabit te ſine te ⁊ iō p indiſpoſitionē ſubiecti gra amittit. ¶ Ad 2m dō: p characterē hō ꝓfiguratur ad hoc q̄ ſit de cetu fidelium et particeps hierarchicarū actionū eccleſiaſtice aūt hierarchie ſuccedit celeſtiſ: ⁊ ideo cōiōnē fidelium i eccleſia triūphāte ⁊ ad pticipationē actionū celeſtis hierarchie character īprīa pficiet: ⁊ ſic erit ad alios act' ſic vtutes ⁊ dona in dānatis ēt manent: ſz hoc ē per accidens p̄ter ītētionem imp̄mētis characterem q̄ recipiens dāne tur: ⁊ iō nō eſt ibi ordinatus ad aliquē finē: qz q̄ p̄ter intentionē accidūt carent ordine ad finē: tñ deus q̄ nihil inordinatū relinquit elicit ex hoc aliqđ bonū. ſ. q̄ appareat iuſtior eoz dānatio q̄ tātuz munuſ neglexerunt. ¶ Ad. v. q. dō q̄ q̄dā dicūt q̄ chriſt' nō habuit characterē baptiſmalez: qz a baptiſmo nihil accepit: hūit aūt chacacterē ordis q̄ ptinet ad quēdā eminētē ſtatuz. ſz melius eſt ſi dicatur q̄ chriſtus nullū characterē hūit: qz ipſe habuit poteſtatē plenitudinis i ſacris q̄ſi ea inſtituens ⁊ eis efficaciam prebens. vñ ſicut poterat iducere effectū ſacri i aliquo ſine ſacro exterior: ita ex pte ipſius ad hoc non req̄rebat aliquod ſacrale interius ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ ipſe fuit ſacerdos q̄ſi ſacerdotiū inſtituens: ⁊ iō eius nō eſt hr̄e characterem: ſed illius q̄ aliūde ſacerdotiuz recipit vt per characterē pncipali ſacerdoti ꝓfiguret. ¶ Ad 2m dō q̄ aliq̄d ē pfectionis in nobis qđ nō eēt chriſti ſic gra adoptiōis: ⁊ ſiliter ē de characterе q̄ poneret i eo ptātē ſpiritualē coartatā ⁊ ab alio deriuatā.

Ad quartū ſic proce

dit: videt q̄ ñ ſolū i ſacris noue legi character imprimatur. characteris. n. eſt effectus ꝓfigurare ⁊ diſtinguere. ſz hoc faciunt vtutes q̄ eis boni ⁊ a malis diſtiguūtur: ⁊ ideo aſſimilāt. g̃ p vtutes ⁊ nō p ſacra noue legis tm̄ characi īprimitur.

¶ D. sicut p sacra noue legis distinguit ppls fideles ab infideli: ita p sacra veteris legis distinguebat. g sacra noue legis nō magis imprimunt characterē q̄ sacra veteris legis. ¶ Sz ꝯ hīs characterē nō baptizat: qz alij characteres bapt. smū ꝓsupponūt q̄ etiā iterari nō oz. sz hītes virtutē z q̄ sacra veteris legis susceperāt baptizabant. g neqz p virtutes neqz p sacra veteris legis character imprimit. ¶ Lteri' vi q̄ p oia sacra legis noue imprimat characi in quolibet. n. sacro noue legis ē aliq̄d qō ē sacrm tm̄: z aliq̄d qō ē res tm̄: z aliq̄d qō ē res z sacrm. sz characi in baptismo ē illud qō ē res z sacrz. g i quolibet sacro noue legis imprimit characi. ¶ D. quolibet sacro noue legis ꝓfert gratia z distinguitur recipiens a nō recipiente. cū g character sit ois ponēs ad gratiaz z distinguat: vi q̄ in quolibet sacro noue legis character imprimat. ¶ Sz ꝯ: nullū sacrm in quo character imprimit iterat: qz characi indelibilis ē: sz q̄dā sacra iterant. g nō oia sacra noue legis characterē imprimūt. ¶ Lteri' vi q̄ i sacro baptismi characi ñ imprimat. baptism'. n. sanguis ē dignior q̄ baptism' flumis qz meret aureolā: sed in baptismo sanguinis nō imprimit character. g nec in baptismo flumis. ¶ D. baptismus flumis nō hz supra baptismū flamis nisi aquā. sz baptism' rōne aque nō pōt imprimere characterē: alias baptismus Johis imprimeret z characterē: qō ē nō pōt: cū baptizati a Johe iterq̄ baptizarent: vt. ō. dictū est. g nec baptism' flumis characterē imprimit. ¶ Sz ꝯ ē auctoritas Dio. ex qua characteris traditio deriuat: qz ipse inducit verba illa: vñ diffinitio characteris accipit in tractatu de baptismo. ¶ Lteri' vi q̄ character sit sicut a cā efficiēte ꝑma a solo filio. character. n. ē distinctio a charactere eterno ipressa tē. vt. ō. dictū ē. sz character eternus ē solus filius sicut z imago. g a solo filio characi imprimit. ¶ D. characterē ꝓfigurat z assimilat aīa deo. sz ꝓncipiū assimilationis ad deū ē filius: vñ Aug. filiū noiat similitudinē: p quā ad vnitatē reformamur: vt pz. j. li. di. iij. g characi ē tm̄ a filio. ¶ Sz ꝯ ē: qō Dio. dicit q̄ signū characteris dat a diuina beatitudie. sz diuina beatitudo ē cōis trib' ꝑsonis. g characi nō dat a solo filio. ¶ Rndeo dō ad. j. q. q̄ sicut i. iij. Eth. dicit phs: Uirt' ex qb' innascit ea operat. loquens de virtute acquisita. z sīlr ē in oīb' virtutib' q̄ ex aliq̄bus actib' aliq̄ mō causāt: vñ cū character sit virt' seu potētia spiritualis ad actōes sacras ordinata: si ex aliquo qō p nos fiat imprimi character debeat oz q̄ p sacra noue legis imprimat z p ea tm̄: qz ad illas actiones tm̄ directe illa potētia ordinat. ¶ Ad p^m g dō q̄ actiōes spirituales ad ꝗs character ordinat intra eccliā tm̄ exercēt: z ꝯ p nihilo potestas ad illas actōes daret alicui: nisi tali mō q̄ innotesceret illis q̄ sunt de eccl'ia: vt eū ad tales actiones admittant. p gratiā aūt z virtutes non posset innotescere: qz ignote sunt: z ꝯ oz q̄ imprimat characi p signa visibilia sacrōz. ¶ Ad 2^m dō q̄ sacra veteris legis ex ope opato nihil ꝓferebant: z ꝯ ille actiōes nō requirebant aliquā spūalē ptātē: z ꝯ nec ab illis nec ad illa imprimebat character. ¶ D. ij. q. dō q̄ sacra legis noue sūt sanctificationes q̄dā. Sāctificatio aūt duob' modis accipit. vno mō p emundatiōe: qz sāctū ē mūdū. alio mō pro mācipatione ad aliquod sacruz: sicut dicit altare sanctificari vel aliq̄d huiusmōi. oia g sacra sunt sanctificationes p^o mō: qz oia dant i remediū ꝯ aliquē defectū: vt dictū ē prius di. ij. sz q̄dā sunt sanctifitationes etiā 2° mō: sicut pz ꝑcipue in ordine: qz ordinatus mancipat ad aliquid sacz ñ āt oia sic pz de pnia. q̄cūqz āt mācipat ad aliq̄d sacz spūale exercēdū oz q̄ hēat spūalē ptātē: z solū talis z ꝯ non oia sacra noue legis characterē imprimūt: sz q̄dā q̄ etiā 2° mō sanctificatiōes sūt. ¶ Ad p^m g dō q̄ q̄uis illud qō ē res z sacrz in baptismo sit character: nō tn̄ oz q̄ sit character i oīb' sacris in qb' ē res z sacrz. Quid aūt sit res z sacrz in singulis postea sigillati oñdit. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄uis qō libz sacrz distiguat a nō hñte: nō tn̄ tali distictiōe indelibili qualis ē distinctio in sacris sanctificantib' 2° mō: z ꝯ non ē sīle de oīb' sacris. ¶ D. iij. q. dō q̄ sicut in naturalib' ē potentia actiua z potētia nālis passiua: ita etiā in spiritualib' ē potentia spiritualis quasi passiua: p quā hō efficit susceptiuus spiritualiū actionū: z talis spiritualis potentia ꝓfert in baptismo: qz nō baptizat' effectū aliorū sacrōz suscipere nō possz: vñ z p ꝑns nec alīs tradere: z hec ē prima distinctio qua cōit tot' ppls fidelis cū ē sacrōz pticipē eē ab alijs distinguit. Alia potentia ē actiua spiritualis ordinata ad sacrōz dispensationē z aliaz sacraz hierarchicaz actionū exercitiū: z hec ptās tradit in ꝓfirmatōe z ordine vt suis locis patebit: z qz i eccliastica hierarchia nō oēs sūt agentes: vtputa pficiētes purgātes z illuminantes: sicut oēs sunt recipiētes puta purgandi illuminādi perficiēdi: vt dicit Dio. ꝯ isti duo characteres nō distinguūt ppls dei vlr ab alijs: sz quosdā de pplo ab alīs. ¶ Ad p^m g dō q̄ baptism' sāguis ñ hz efficaciā sacrālē: sz solū meritoriā: z ꝯ ibi nō ꝓfert ptās spūalis ad actōes hierachicas nec characi sicut in baptismo flumis: qō ē sacrz. ¶ Ad 2^m dō q̄ nec baptism' flamis tm̄: nec baptism' aq̄ tm̄ sufficit ad sacrz noue legi: z ꝯ neuter eoz characterē imprimit. ¶ D. iij. q. dō q̄ ois effect' in creatura ē cōit a tota trinitate: vñ z character nō ē tātū a filio: sz a trib' ꝑsonis: attribuit aūt filio: tū pp rōnē similitudis ad ppriū psone: qz ipse p ꝓpetatē ē imago z figura siue characi prīs: tū qz virt' passiōis christi opat in sacris. Et p hoc pz solutio ad obiecta. ¶ Quēstio. II.

Deinde queritur de effectu baptismi qui ē res z nō

sacramentum ¶ Et circa hoc queruntur tria. Primo de effectu ipsi⁹ q̄tuz ad remotionē mali. Secūdo ō effectu ipsius q̄tuz ad collationē boni. Tertio vtrum effectus eius eq̄liter ꝓcipatur.

AD primuz sic proce

doit: Uidetur q̄ baptismus nō tollat actuale culpā. baptismus enim non tollit actualem culpam nisi assit contritio: qz nullus sue volūtatis arbiꝝ ꝓstituꝫ in quo solū pōt esse actualis culpa potest inchoare nouaz vitam nisi peniteat euz veteris vite: vt in lra dr. Contritio aūt per se etiā sine baptismo delet culpā actualē. g̈ baptismus nihil facit ad deletionē actualis culpe. ¶ D. diuersoꝝ morboꝝ diuerse sūt medicine: qz nō sanat oculū qō sanat calcaneū: vt dr hiero. sz baptismus ordiatur vt medicina ꝺ peccatū originale. g̈ non poterat saluare ab actuali. ¶ D. aliquis q̄ est in ꝓposito peccādi ñ pōt ꝓsequi peccati remissionem. sz ꝓtingit aliquē dum baptiçatur peccare venialiter: vel i ꝓposito peccādi venialiter remanere: nec tñ ꝓpter hoc reputat fict⁹. g̈ ēt i nō fictis baptismus nō tollit culpam actualez. ¶ Sed ꝺ ē qō dr Aug⁹ i ench: Baptiçati nō vni tm̄ peccato sed multis magis aut oībus mouuntur q̄cūq; iam ꝓpria ꝓmiserunt vel cogitatione vl locutōe vl ope. sed hec sunt peccata actualia. g̈ baptism⁹ tollit culpā actualem. ¶ D. baptism⁹ ē ordinat⁹ ad tollēdū culpā originalē. sed originale non pōt tolli: sine actuali etiā qui vtrunq; hz: qz impiuz ē a deo oimidiā sperare veniā: vt. j. dicetur di. xv. g̈ baptismus etiā tollit culpam actualem. ¶ Ter. vī q̄ nō tollit oēm penā tpalē debitā actuali peccato: qz sic Aug⁹ dicit: Peccatū aut hō punit aut deus. si g̈ homo in seipso non puniat pcēm qō cōmisit a deo punict: z ita p bapm actual⁹ pcti pena nō totaliter tollitur. ¶ D. culpa non pōt ordiari nisi per penam. sed deus nil iordinatum relinq̄t g̈ nō dimittit qui ꝑ culpa aliquā penā ifligat: et sic baptismus ñ absoluit ab oi pena. ¶ D. eucharistia ē perfectius sacrm̄ q̄ baptismus: qz ē spēale representatiuū passionis christi a qua ē efficacia in sacramētis. sed eucharistia nō absoluit etiam nō indigne ꝓcipiētes ab oi pena. g̈ multo minus baptism⁹. ¶ Sed ꝺ est qō dr Ambro. Ro. vj. super illud: Sine pnia. n. sūt dona dei. Gratia dei i quit in baptismo non requirit gemitū vl plāctū vel aliqō opus: sed oia gratis cōdonat. ¶ D. christ⁹ sua simplici morte. s. pene duas mortes i nobis cōsūpsit: vt dr in glo. Ro. vj. s. culpe z pene. sed in baptismo ꝓfigurat hō morti christi: vt ibidē dr apls. g̈ absoluitur z a culpa z a pena. ¶ Ulterius vī q̄ ēt tollat oēm penā originalis peccati: efficaci⁹ enim ē donuz christi q̄ peccatū ade: vt dicit apls Ro. v. sz oīs pena peccati originalis est iducta per pcēz ade. g̈ z p donū christi qō maxie i baptismo operatur omnis pena tollitur. ¶ D baptism⁹ ordinat⁹ ꝺ peccatū originale q̄ ꝺ pctm̄ actuale. sz tollit oēz penā actual⁹ pcti: vt Ambr⁹. dr. g̈ z tollit oēz penā originalē. ¶ D. cessāte cā cessat effect⁹. sz cā pene ē culpa. si g̈ tollit culpā originalē: z p ꝺns aufert penā. ¶ D. nul⁹ q̄ ē debitor alicui⁹ pene euolat stati. sz baptiçat⁹ si stati moriat euolat. g̈ ñ ē debitō alicui⁹ pene: z sic baptism⁹ absoluit ab oi pena ēt originali. ¶ Sz ꝺ ē: qz in baptiçat⁹ ēt caro cōcupiscit aduersus spūz. sz hec pugna ē ex pctō originali ꝓsecuta. g̈ nō tollit oīs pena originalis pcti p baptismū. ¶ D. necitas moriēdi z incineratōis z pēalitates h⁹ vite si pene originalis pcti. sz iste adhuc manēt in baptiçat⁹. g̈ baptism⁹ nō tollit oēz penā originalis pcti. ¶ Hūdeo dō ad. j. q. q̄ in gnātōe q̄libz p introductōez formе oīs ꝺuia forma expellit: z ēt dispō ad formā ꝺuia: nisi q̄nq; relinquat ex idispōne recipiēti formā. vñ cū baptism⁹ sit rgnātō i vitā spūalē: oē qō ē vite spūali ꝺuiū: qō. s. cū gra stare nō pōt q̄ ē spūalis vite ꝓncipiū p baptismū tollit: z ideo baptism⁹ delet z originalē z actualē culpā mortalē: z q̄tū ē de se ēt venialē q̄ dispōit ad ꝓpationē gre: q̄uis q̄nq; culpa venialis rmaneat p⁹ baptismū mortali remota pp idispōnē recipiēti baptismū. ¶ Ad. j. g̈ dō q̄ baptism⁹ nō requirit ꝓtritōez q̄si ꝓtinuā ad destructionē pcti actualis q̄si de se ad h⁹ nō sufficiat: sz solū ad rmouēdā fictōez q̄ ē ꝺuia dispō ipediēs effectū baptismi. ¶ Ad. ij. dō q̄ baptism⁹ nō ordinat tm̄ ꝺ culpā originalē: alias circūcisis i ꝓmitiua eccl̄ia nō fuisset necar⁹ baptism⁹: sz ordiat ad destruēdū oēz culpā quā iueniat: z ad regnāndū in nouā vitā destructa oi vetustate: z iō ē sicut totū potētiāle hns ꝓpletā potētiā ad destruēdū totalr peccatū: sz pnia ꝑticipat aliqd de potētia: q̄si potētialis ordinata ꝺ alia peccata. s. actualia: qz baptism⁹ iterari nō pōt. ¶ Ad z^m dō q̄ q̄tuz ē ō se baptism⁹ vt dictū ē tollit oēm culpaz originalē z actualē: nō solū mortalē sz venialē: q̄ q̄uis nō ꝺuietur gre simplr: ꝺuiat tñ gre baptismali q̄ oz eē pfecta rōne nouitatis vite: sz pōt ipediri effect⁹ ei⁹ ex pte recipiēti si sit idispositꝰ p fictōnē: sz cū fictio fit pctm̄: sic pctm̄ mortale ē pctm̄ simplr: ita facit fictū simplr z totaliter effectū baptismi ipedit quātū ad remissionē culpe: sed peccatū veniale qō i actu vel in ꝓposito ē: facit fictū sz q̄d z ē sz q̄d peccatū vt dispō ad pctm̄: z iō ipedit effectū baptismi nō simplr: sz q̄tū ad remissiōez illi⁹ venialis. ¶ D. ij. q. dō q̄ christ⁹ p mortē suā sufficiēter satisfecit p pctis tot⁹ hūani gnēis ēt si eēnt multo plura: z qz hō p baptismū in mortē christi baptiçat⁹ ei ꝓmoritꝰ z ꝓsepelit⁹: vt dr Ro. vj. iō baptism⁹ quātū i se ē totā efficaciā passionis i baptiçatū ifluit: z pp hoc absoluit ñ solū a culpa: sz a pena satisfactoria. ¶ Ad ꝓm̄ g̈ dō q̄ p baptismū hō incorporat christo z efficit mēbr̄ eius: z iō pena quā christ⁹ sustinuit reputat isti i satisfactionē: qz si patit vnū mēbr̄ oīa

alia ꝓpatiũt: vt dr. j. Col. xj. & io de christo pctã illa pũuit: sic dr Esa. liij. Posuit i eo iniqtatez oi uz nrz. ¶ Ad 2m dd ꝙ pena ordinat culpã ouplr. Uno mõ vt satisfaciẽs: & sic culpa remanet ordiata p satisfactionẽ christi. Alio mõ vt medicina sanãs vel repñtãs mẽbr inſanabile: & sic culpa i baptiçatis ordinat vt ſanata p graz oppoſitã. ¶ Ad 3m dd ꝙ q̃uis eucharistia ſit mẽoriale paſſiõis xpi nõ ordiat tñ ad h̃ꝙ p ipaz hõ regnẽt i mẽbr xpi crucifixi. ſz vt iã regnãt ei adhẽat & i ipo pficiat: & io ñ ẽ ſilis rõ de bapo & euchariſtia. ¶ Ad iij. q. dd ꝙ i pctõ originali taliter fuit ꝓceſſus ꝙ ꝓſona corrupit nãz: & nã ꝓſonã corrupit. vñ aliqd ꝓſiderat i h̃ pctõ qd ptinz ad nãz: aliqd qd ptinz ad ꝓſonã: paſſio ãt xpi ſufficiẽr pctm originale abſtulit q̃tũ ad vtrq. ſz qr ſacra ꝓſonis adhibẽt: io baptiſm h̃ ab hoie tollit qd ex corruptõe nãe in ꝓſonã redũdabat: & pp h̃ ipaz infectionẽ culpe, put afficit ꝓſonã & penã illã q̃ actũ ꝓſone ꝓuabat. ſ. carẽtiã vi ſiõis diuine baptiſm aufert: ſz ñ aufert actu ifectõnez, put afficit nãz: qd pz ex h̃ ꝙ baptiçat ꝓ actuz nãe originale trãſmittit i ꝓlẽ: ſilr nec penas q̃ ꝓſe quũt ꝓncipia nãe deſtitute gra inocẽtie ꝓmi stat cui modi ſit rebellio carnis ad ſpũz: moꝛs & huiusmodi penalitates: q̃ ꝓſequũt ex hocipſo ꝙ hõ ex ꝓuẽtu ꝓpoſit ẽ: & q̃tũ ad corꝑ: & q̃tũ ad aiaz q̃dã mõ. ſ. q̃tũ ad appetitũ ſenſu & itellect: ſz ꝓ graz baptiſmalẽ efficit: vt he pene remanẽtes ñ ỹñent i ꝓſonã: ſz magi ei ſubũiciãt & in utilitatẽ ipi cedãt in q̃tũ ſt mã vtut & occaſio humilitatis & exercitij.

¶ Ad ꝑm ꝙ dd ꝙ paſſio xpi ſufficiẽr aufert & illud qd ẽ ꝓſõe & illõ qd ẽ nãe ꝓ cãz. ſz qr oẽs hoies i nã cõicãt: io effect fm legẽ cõez curatõis nãe ñ erit niſi i fine mũdi: qñ oib electi iã ꝓgregati ſil cũ eis ẽt alia creatura iſẽſibil liberabit a ſeruitute corruptõnis: vt dr Ro. viij. ¶ Ad 2m dd ꝙ ea q̃ ad pctm actuale ptinẽt ſi tm ꝓſone: qr act idiuiduoꝝ ſi fz plez & io ñ ẽ ſile de pena actuali & originali. ¶ Ad 3m dd ꝙ tollit culpa original ꝓ bapz iquãtũ ẽ ifectiua ꝓſone. ñ ãt inq̃tũ ẽ ifectiua nãe ꝓ actũ gnãtis: & io pene q̃ ad corruptõez nãe ptinẽt ẽt ñ tollũt. ¶ Ad 4m dd ꝙ baptiçat ſtatim euolat: qr nulla pena ỏbet ſibi rõne ꝓſone: ſz rõne nãe humane q̃ poſt mortẽ non manet fm hũc ſtatũ in quo ſibi pena debet.

D ſecũdũ ſic ꝓcedit

Dicit: vi ꝙ p bapm ñ ꝓferãt pueri gra & vtutes: dic. n. Aug. i li. ỏ bapo puloꝝ: Paruulos fideles fac ñ fides ea q̃ inſtitut i credẽtiũ volũtate: ſz fidi ſacrz. ſz fidi q̃ ẽ vi ꝓſtit i crẽtiũ volũtate vt i. iij. li. di. xxiij. dcz ẽ. g puuli baptiçati ñ hñt vtutẽ fidei & pari rõe nec alias vtutes q̃ ẽt i volũtate ꝓſtitut. ¶ ſ. aliqd ỏ nouo recipiat i aliq oz ꝙ recipiẽs vt ifluẽs alio ſe hẽat nũc q̃ ꝑ. ſz aia pueri baptizati ñ alio ſe hz dñ baptiçat q̃ ꝑ: qr ꝓpũ motũ ñ hz carẽs li. ar. vſu: nec de q̃ ẽ ifluẽs graz & vtutes g pueri i baptiſmo graz & vtutes ñ recipiũt. ¶ ꝑ. Dam. dic: ꝙ ſba nullo ẽ ſine ꝓpa opatiõe. ſz ꝓſtat ꝙ i puero ñ ſit opatões vtutũ: qr ñ hz electõem: vt di i. iij. Eth. q̃ i ope vtutis req̃rit. g ñ hz vtutes. ꝑ. vtutes cũ ſint hit abilitat ad actũ. ſz pueri ñ ſt abiles ad agẽdũ q̃ fz vtutẽ ſt. g ñ ꝛcipiũt vtutes i bapo

¶ Sed ꝯ Aug. dicit: ꝙ fides dat & nutrit i baptiſmo: dat q̃tũ ad puulos: nutrit q̃tũ ad adultos. ſz fides ẽ vi. g vtutes dat puuli i baptiſmo: & eadẽ rõne alie vtutes. ¶ ꝑ. null admittit ad gliã niſi hẽat veſtẽ nuptialẽ q̃ ẽ charitas. ſed pueri paptiçati ſi moꝛiant ſtatiz euolãt. g hñt charitatẽ q̃ ẽ magra vtutũ: & p ꝓns alias vtutes ¶ Lteri vi ꝙ i adultis vtutes p bapz ñ augeãt. augmẽtũ. n. vtutũ ẽ p meritũ: qr fz Aug. charitas meret augẽi: vt aucta mereat & pfici: ſz i baptiſmo nõ opat meritũ baptiçati q̃tũ ad op opatũ. g ex ope opato vtutes i baptiſmo non augent. ¶ ꝑ. cib corꝑalis i eo q̃ iã puenit ad quãtitatẽ determinatã ñ fac augmẽtũ. ſz põt ee ꝙ aliqs añ baptiſmũ pueniat ad quãtitatẽ gre baptiſmal quã puer ꝛcipit i q̃ nullũ ẽ ipedimẽtũ. g baptiſm nihil ſupra graz adꝺiciet. ¶ Sz ꝯ ſup illõ pſ. Sup aquã refectõis educauit me. dicit glo. ꝑ augmẽtũ vtutũ & bone opatõis educauit in baptiſmo. g baptiſm auget vtutes hñtib ¶ Lteri vi ꝙ bapmi effect ñ ſit illumiatio: qr illumiatõ ad doctrinã ptinz. ſz doctria fidei ẽ p catheciſmũ q̃ ꝓcedit baptiſmũ. g ñ ẽ effect baptiſmi. ¶ ꝑ. illuminatio ꝯ igrãtiã ordinat. ſz fz q̃ſdã baptiſm nõ ordinat ꝯ igrãtiã: ſz magi ordo. g illumiatio ñ ẽ effect baptiſmi: ſz magi ordis. ¶ Sz ꝯ ẽ: qd Dam. ponit inẽ effect baptiſmi illuminationẽ: vt pz ex eius diffinitõe i ꝓcedẽti di. iducta ¶ Lteri vi ꝙ fecũdatõ ñ ſit effect baptiſmi: ñ. n. idẽ ẽ q̃ aliqs actiue generat & paſſiue gnãt. ſz baptiſm ẽ regnatio paſſiua baptiçati. cũ g fecũditas ipoꝛtz gnãtõnẽ actiuã vi ꝙ ñ ptineat ad baptiſmũ. ¶ ꝑ. fecunditas ẽ ꝓpetas ꝓns aliqd q̃tũ ad pfectũ ſtatũ ſui: qr vt di i iij. merhauroꝝ: Perfectũ vnũqꝺq ẽ qñ põt alterũ gnãre. ſz baptiſm ñ ordinat ad pficiẽdũ: ſic eucharistia: & pfirmatio fm Dio. ſz magi ad illuminãdũ & purgãdũ. g baptiſm ñ hz fecũditatẽ ꝓ effectu. ¶ Sz ꝯ ẽ: qd dic glo. ſup illud pſ. Sup aq refectiõis, aia peccatoꝝ ariditate ſterilis fecũdat p baptiſmũ ¶ Lteri vi ꝙ icorꝑari xpo ñ ſit effectus baptiſmi. aliqs. n. icorꝑat xpo & mẽbris ei ꝓ fidẽ formatã: vt i. iij. li. di. xxiij. dixit magr. ſz aliqs hz fidẽ formatã ẽt añ baptiſmũ. g icorꝑatio ñ ẽ effect baptiſmi. ¶ ꝑ. icorꝑatio ẽ effect euchariſtie ſz ad eũdẽ effectũ ñ ordinãt diuerſa ſacra. g ñ ẽ effect baptiſmi. ¶ Sz ꝯ ẽ: qd Aug. dicit ad Bonifaciũ ꝙ i baptiſmo aliqs mẽbr xpi efficit. ſz hoc eſt xpo icorꝑari. g incorꝑatio ẽ effect baptiſmi.

¶ Lterius vi ꝙ aptio ianue ñ ſit effect baptiſmi qdã. n. añ paſſionẽ xpi baptiçati ſt. ſed tũc eis ianua ñ ẽ apta: qr ſi aliqs eoꝝ tũc occeſſit regnũ nõ

itroiuit. ꝙ baptiſm' ñ apit ianuã regni celeſtꝭ ¶ D. baptiſm' repſẽtat paſſionẽ xpi ñ reſurrectionẽ vt vi. ſz i reſurrectiõe ẽ apta ianua vt pz p collectã: q̃ oi i die reſurrectõis: De' q̃ hodierna die p vnigẽi tũ tuũ einitatꝭ nobis aditũ deuicta morte reſera ſti. ꝙ ñ oz iſte effect' baptiſmo attribui. ¶ Sz ꝫ ẽ auctoritas Bede. ſ. iducta: q i h' differebat circũ ciſio a baptiſmo: q aditũ regni celeſtꝭ ñ apiebat. ¶ Rñdeo dꝺ ad. j. q. q circa h' ẽ mltiplex opio. Qui dã. n. dixerũt q puerꝭ i baptiſmo nullo' vtutes dã tur. ſz ſolũ a pcto oiginali mũdãt: ſz poſtea qñ ꝺ cedũt vel qñ ad pfectã etatẽ veniũt eis vtutes ꝓfe rũt ſi inocẽtiã fuẽt. Sz hec opio ñ põt ſtare q̃ li gnũ cũ põciſũ fuerit vbi ceciderit ibi ſtabit: eccl'. xj. i ío ſ. puerꝭ añ mõtẽ ñ fuiſſẽt collate vtuteſ: gr̃a opans coopãs: nec i morte ciſ ꝓferrẽt: ſic ñ ſal uarẽt qꝺ falſũ ẽ. Uidet ãt hec opio veniſſe ex hoc q vtutes act' tm̃ eẽ credebãt qꝺ flz ẽ: vt i. ỹ. li. di. xxvỹ. dictũ ẽ. Et ío alỹ dicũt q puerꝭ i baptiſmo dãt gr̃a vtutes nõ i ſcipis: ſz i radice ſua. ſ. gr̃a q̃ ẽ radix vtutũ: ſicut eſſẽtia aie potẽtiaꝝ: ſz poſtea qñ ſoluũt potẽtie pfect' organis effluũt vtutes in ipſa ab ipſa eẽntia aie: ſz h' ꝓ tãto eẽ ñ põt: q tũc ſi puer i furiã vtẽt añ q̃ ad pfectã etatẽ veniret nũ q̃ i ipſo potẽtie ſoluerẽt: ita nũ q̃ vtutes explici te hẽrz: pterea q potẽtie ſint ligate aliq̃ ipedimẽ to ñ ipedit hitũ ſz actũ: q dormiẽtes vinolenti hiꝰ hñt ſz ligatos: ío alỹ dicũt melꝰ q pueris i baptiſmo dãt gr̃a vtutes: ſz hiꝰ illi ligati ſi pp puericiã: ſicut in dormiẽte pp ſõnũ: ſz puericia di ſcedẽte iclinat ad bñ opandũ niſi aliq̃s ſpirituiſã cto reſiſtat. ¶ Ad ꝓm̃ ꝺ dꝺ q Aug. loquit de fide vꝺ voluntate actuali q̃ in pueris eẽ ñ põt. ¶ Ad 2m dꝺ q q̃uis agẽs ꝓncipale ſit imobile: tñ agẽs inſtrã le nõ eodẽ mõ ſe hz nũc vꝺ ꝓus ad puerꝝ: q nũc ad hibet ſibi baptiſm': nõ ãt puſ: tñ ẽt ſine aliq̃ muta bilitate ſui de' alicui puẽo poſſz gr̃az ꝓferr ẽt ſine adhibitõe ſacri ſi ab eterno diſpoſuiſſet ſe ei datu rũ: ſic pz de ſctificatꝭ i vio. ¶ Ad 3m dꝺ q duplex ẽ act' vtutũ. Un' ꝓm' q ẽ pfice aiaz i potẽtias eiuſ: vꝺ hũc actũ ẽt pueri hñt. Alꝰ ẽ ſcdus q ẽ opari cũ ele ctõe: vꝺ hũc actũ nõ ſp hñt: q eoꝝ opatõeſ ſi volũ tarie vꝺ volũtas nõ hz neẽe ſp agẽ ẽt i adultꝭ. ¶ Ad 4m dꝺ q hiꝰ facit habilẽ ad actũ tollẽ ihabilita tẽ q ẽ ex ipfectõe potẽtie: nõ ãt tollit ihabilitatẽ q̃ eſt ex pte corpis: ſic pz in dormiẽtib'. ¶ Ad. ỹ. q. dꝺ q p easdẽ cãs qb' gnãt vꝺ auget: vt dic̃ pbs i. ỹ. Eth. vꝺ ío q baptiſmi ẽ ꝓferre vtutẽ vꝺ gr̃az nõ hñ tib' oz q i hñtib' augeat. ¶ Ad ꝓm̃ ꝺ dꝺ q i baptiſ mo q̃uis nõ opet meritũ baptiçati opat ibi tm̃ me ritũ xpi qꝺ ẽ efficaci'. ¶ Ad 2m dꝺ q gr̃a nõ hz ali quẽ determinatũ iminũ ad quẽ ptingat vel vltra quẽ procedẽ nõ poſſit: ſic ẽ de q̃titate aial: vꝺ ío nõ ẽ ſil'. ¶ D. ỹ. q. dꝺ q lumẽ ẽ quo dirigimur i viſi onẽ alicui' rei. baptiſm' ãt dirigit i uiſionẽ ſpualez exiorẽ vꝺ iteriorẽ: i iteriorẽ q̃dẽ: q̃tũ baptiſm' oz ſa cr̃z fidei q̃ oculũ mẽtꝭ idoneũ facit ad viſionẽ diui noꝝ: exiorẽ vo qꝺ baptiçatꝭ ꝓcedit iſpicẽ ſacrã eu chariſtiã vꝺ nõ alỹs: vt Dio. dicit: vꝺ ío tã Dam̃. q̃ Dio. baptiſmo viz illuminatiuã attribuũt. ¶ Ad ꝓm̃ ꝺ dꝺ q fides ꝓcipalit ẽ ex ifuſiõe: vꝺ q̃tũ ad hoc p baptiſmũ dat. ſz q̃tũ ad determinationẽ ſuã ẽ ex auditu: vꝺ ſic hõ ad fidẽ p catheciſmũ inſtruit. ¶ Ad 2m dꝺ q ſciẽtia plus dic̃ q̃ illuminatio. iportat. n. ꝓpehẽſiõez eoꝝ ad q̃ꝝ viſionẽ illuminatio dirigebat: vꝺ ío ſciẽtia ad pfectionẽ ptinet: vñ Dio. doc tos pfectos noiat vꝺ doctoꝛes pfectiores: vꝺ ſic ꝫ ig rãtiã ordo dat: vt. ſ. ordinati ſint docti: vꝺ ẽt docto res alioꝝ. ¶ D. ỹ. q. dꝺ q fecũditas dicit duplr. Uno mõ reſpectu fructꝰ ꝓducẽdi in ipſo q̃ oi ſe cũdari: ſicut opatiões virtutũ q̃dã fructꝰ boni di cũt: vꝺ hoc mõ fecũdat aia i baptiſmo cũ i eo dent vtutes nõ hñtib' vꝺ augeãt hñtib'. ¶ Alio' reſpectu fructꝰ ꝓducẽdi i alio: ſic cũ aliq̃s p doctrinã vꝺ ſo licitudinẽ paſtoralẽ i plebe dei fructũ facit: vꝺ hoc mõ fecũdatio nõ ptinz ad baptiſmũ: ſz magis ad ſacr̃z ordis. ¶ Ad ꝓm̃ ꝺ dꝺ q ex eodẽ ex q̃ aliq̃d hz gnãtõez i nã aliq̃ hz q faciat opatões illi' nãe: vꝺ ío cũ p baptiſmũ hõ regnẽtur i vitã ſpualẽ: p ipz hõ efficit actiue fecundus: vꝺ quaſi genitoꝛ ſpiritualiũ operũ. ¶ Ad 2m dꝺ q ratio illa procedit de ſecun da fecũdatione. ¶ D. v. q. dꝺ q incoꝛporari chriſ ſto contingit dupliciter. ſ. merito vꝺ numero. me rito q̃dez põt aliquis de eccl'ia effici qꝺ eſt chriſto incoꝛporari: ẽt ante baptiſmũ actu ſuſceptũ: ſz nõ añ baptiſmi propoſitũ vel ipſũ baptiſmũ poſt tẽ p' gr̃e reuclate. ſed numero non poteſt aliq̃s ef fici de eccl'ia niſi p baptiſmũ. vnde aliq̃s ante ba ptiſmũ nõ admittit ad p̃ceptionẽ euchariſtie vꝺ ali oꝝ ſacroꝝ eccl'ie vt pus dictũ ẽ. ¶ D ꝓm̃ ergo dicẽ duz q objectio illa procedit de prima incoꝛpora tione. ¶ Ad 2m dicẽdũ q perceptio euchariſtie preſupponit incoꝛporationez abſolute: q capitis virtus nõ cõmunicat membꝛo niſi iaz vnito. ſed p euchariſtiã eſt perfecta influentia a capite in mẽ bꝛo: vꝺ quantũ ad hanc perfectionẽ incoꝛporatio eſt effectus euchariſtie. ¶ D. vj. queſtionẽ dicẽdũ q aperiri ianuã regni celeſtis nihil aliud eſt q̃ a mouere impedimẽtũ quo aditus in regnũ celeſte toti nature humane ꝓhibeat. hoc ergo ipedimen tuz abſolute quãtuz ad omẽs remotuz fuit ſuffi cieter p paſſionẽ chriſti: ſed illa remotio efficiẽter fit quo ad iſtũ fm̃ q̃ particeps fit paſſiõis chriſti iaz facte per baptiſmuz: vꝺ ſic baptiſmus quaſi cã inſtrumentalis aperit ianuã regni celeſtis quo ad iſtuz: ſed paſſio vt cauſa ſatiſfactoꝛia quo ad oẽs. ¶ Ad ꝓm̃ ꝺ dꝺ q hr̃ rõ erat: q paſſio xpi i cui' vtute baptiſm' agit nõdũ fcta erat nec p eũ aditꝰ r̃gni ce leſtiꝭ apt': vñ rõ ꝓbat q baptiſm' nõ habeat hanc virtutẽ: quaſi cauſa principalis. ¶ Ad 2m dicẽdũ q aditus regni celeſtis aperitur tripliciter. Uno modo quantum ad gloriam anime: vꝺ ſic in paſ

sione apertus ē: vñ dictū ē latroni: Luc. xxiij. Ho/die mecū eris in paradiso. Alio mō quātū ad glo/riā corporis: z sic apertus ē in resurrectione. Alio mō q̄tū ad locū glorie p̄gruētē: z sic apertus ē in ascensione: z his tribus modis baptismus instīra/liter aperit quo ad istū: agit autē virtute z passio/nis z resurrectionis z ascensionis inquantuz hō cōfiguraī christo passo p̄ imersionē: qua quodā/mō christo p̄sepelit: z ei resurgenti quantū ad ni/torē q̄ resultat ex aqua: z ascendenti quātū ad ele/uationē baptizati de sacro fonte. vñ baptism⁹ pas/sioni appropriat: qz etiā gloria aie principalior est z cā quodāmō aliox: z in huius signū baptizato dominо celi aperti sunt super eum: Matth. iij.

¶ Ad tertiuz sic proce/doit: vī q̄ baptismus nō equalē effectū ha/at in oēs quātū ad remotionē mali. in adultis. n. remouet peccatū actuale z originale. sz in pueris originale tm̄. ergo plus efficit in adultis q̄ in pue/ris quātū ad mali remotionē. ¶ P̄. mitigatio fo/mitis ē effectus baptismi. sz post baptismū in qui/busdā inuenit fomes magis mitigatus q̄ in alijs: g̈ in eis efficacius baptism⁹ se habuit in remotiōe mali. ¶ Sz cō: baptism⁹ habet efficaciā ad remo/uendū malū: fm q̄ hz quandā silitudinez mortis sed morientiū vnus nō magis moritˉ q̄ alius. g̈ z baptismus equaliter in oīb⁹ mala aufert. ¶ Lte/rius videt q̄ etiā equalis gratia oīb⁹ in baptismo p̄ferat: q̄ non ficte accedunt. in baptismo. n. opat passio christi q̄ hz quodāmō efficaciā infinitā. sed finitū infinito additū nihil maius efficit. cū g̈ de/uotio accedentis qua vnus aliū excedit sit quod/dā bonū finitū: vī q̄ deuotio vl̄ aliquid huiusmo/di efficere nō possit quin oēs in baptismo equalē gratiā cōsequant. ¶ P̄. ad baptismi effectū capiē/dū nō requirit alia cōcausa: sz solū vt impedimētū remoueat. sz nullus recipit gratiā i baptismo nisi ab eo sit impedimētū remotū. g̈ oēs recipiūt gr̄az eq̄/lē. ¶ Sz cō: Dam. dicit q̄ peccatoz remissio cun/ctis equaliˉ in baptismo dat. gratia aūt spūssacti fz p̄portionē fidei z fz purgationē. sz nō oēs cum equali fide nec equaliter p̄parati ad baptismū ac/cedūt. g̈ nō oēs equaliˉ gratiā cōsequunt. ¶ Lteri/us videt q̄ nec etiā pueri in baptismo p̄sequāt eq̄/lē gratiā: qz in angelis fm quātitatē nāliū gr̄a ifū/debat. sz vn⁹ puer hz meliora nālia q̄ alius. g̈ z maiorē gratiā in baptismo recipit. ¶ P̄. q̄dā i ba/ptismo recipiunt gratiā finalē q̄ innocētiā baptis/malē vsq; ad finē fuāt: q̄dā aūt nō. g̈ etiā de pueri/alicq̄ alijs maiorē gratiaz p̄sequūt. ¶ Sz cō: gratia baptismalis in puericia nō opponit nisi peccato originali. sz vn⁹ puer nō hz plus de peccato origia/li q̄ alius. g̈ nec maiorē gr̄az baptismalē recipit vn⁹ alio. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. q̄ baptism⁹ vl̄r aufert i eo q̄ nō ficte accedit culpā p̄sonā inficiētē quā inuēit vt dictū ē: z sic accedit ad iminū: ea aūt q̄ in imi/no si intēsionē nō recipiūt: z iō quātū ad remotō/nē culpe equalē effectū hz in oīb⁹ baptism⁹. z silr̄ ē de pena p̄sonali q̄ rñdet culpe originali: put est inficiēs p̄sonā. s. carētia diuine visiōis: sz cū aliā pe/nā ex p̄ncipijs nāe corrupte p̄ntē: sicut ē p̄cupiscē/tia vel fomes remediū adhibet in baptismo: vt ñ dñent p gratiā in baptismo collataz: z iō silē ē de pena illa z de gr̄a. ¶ Ad p̄m g̈ dō q̄ hoc nō ē de ef/cacia baptismi q̄ non tot peccata destruit in vno quot in alio: sz qz nō tot inuēit in vno quot i alio in quolibet. n. destruit oia q̄ inuenit. ¶ Ad 2m dō q̄ illa obiectio p̄cedit de 2a pena q̄ hz remi p ba/ptismū ex pte gr̄e collate. ¶ D. ij. q. dō q̄ actⁿ acti/uoz recipiūt i passiuis fz suā dispositionē: z iō q̄/uis baptism⁹ vt passio christi q̄ in eo opat q̄tū ē d̄ se eq̄lē r̄spectū ad oēs hēat: qz tñ q̄daz ad bap̄m cū maiori p̄paratōe fidei z deuotiōis accedunt q̄ alij: iō q̄dā alijs maiorē gr̄az p̄sequūt. nul⁹. n. gra/tia in termino recipit vt itēdi nō possit p baptis/mū. ¶ Ad p̄m g̈ dō q̄ deuotio baptizati nō addit quasi pcā: vt efficiēt agat ad gr̄e receptionē. sz ad/dit q̄si dispositō mal̄: z iō fz diuersitatē ipsi⁹ ptici/pat baptismi effect⁹. ¶ Ad 2m dō q̄ qñ adul⁹ ba/ptizat ñ solū req̄rit ad p̄cipiēdū baptismi effectū remouēs phibēs. s. fictionē. sz ēt req̄rit dispositio quasi mālis. s. deuotio z fides recipiētis baptismū z fz q̄ magis vel min⁹ inuenit dispositˉ: effectū ba/ptismi diuersimode p̄sequit. ¶ D. iij. q. dō q̄ in pue/ris baptizatis nihil ex pte eoz req̄rit: sz hñt quasi p dispositiōe ad salutē fidē eccl̄ie: z pro effectuo/salutis virtutē passiōis christi q̄ opatur in baptis/mo: z hec duo equal̄r ad oēs pueros se hñt: z iō nō differūt quātū ad effectū baptismi suscipiēdū: sz oēs equalē gratiā suscipiūt. ¶ Ad p̄m g̈ dō q̄ nō ē silē de pueris z de āgelis: qz āgeli differūt spē fz mlˉtoz opionē: pueri āt nō: vñnō ē tāta differētia nāliū i pueris sic i angelis. Uel dō q̄ in āgelis fz proportionē gradus naturaliū: erat etiaz p̄porti/o conatus qui ex parte eoz requirebat: z iō ac/cipiebant gratiā fz proportionē naturaliū: in pue/ris autē non requirit aliquis actus ex parte eoz: z iō non ē silē. ¶ Ad 2m dō q̄ gratia accepta i pu/eris non facit eis necessitatē ad bonū: sz inclinatio/nē tm̄: z iō postq̄ ad perfectā etatē puenerit pos/sunt diuersimode gratia recepta vti: z inde ē q̄ q̄/dā p̄ficiūt z p̄seuerāt: q̄dā vo deficiūt nō ex diuer/sa q̄titate gr̄e i baptismo p̄cepte. ¶ Questio. III.

¶ Deinde queritur de recipiētibus baptismuz: z cir/ca hoc querūt tria. ¶ Primo de pueris z alijs vsu rationis caren/tibus quos p̄stat sacr̄z z rē sacri/pcipe. ¶ Secūdo de fictis q̄ recipiūt sacr̄z z nō rez sacri cō de baptizatis baptismo flāmis: z sanguis

qui non recipiunt sacrm sed rez sacramenti.

¶ Ad primuz sic proce

dit: videt q pueri sacrz suscipere possunt: Matth. vlti. Qui crediderit t baptizatus fuerit saluus erit: ex quo pz q credere presuppoitur ad baptismū. sz pueri nō possunt credere: qz nō possunt aliquid cū assertiōe cogitare. g pueri nō possunt suscipere sacrm baptismi. ¶ Ꝺ. in baptismo fit quedā obligatio hois ad ea que sunt fidei christiane seruanda. sz obligatio non potest fieri nisi ab eo q ē sue volūtatis arbiter ꝓstitut'. g pueri sacramētū baptismi suscipere nō possūt. ¶ Ꝺ. per baptismū vt dicit Dio. fit aliquis particeps ꝓmunionis diuinoꝝ. sed pueris non ꝓpetit sacra cōicare. g non ꝓpetit eis sacrm baptismi. ¶ Sz contra ē: qđ Dio. dicit vlti. ca. ec. hierar. Qz diuini nostri duces. s. apostoli probauerunt infantes recipi ad baptismū. g pueri possūt sacrz baptismi recipere. ¶ Ꝺ. baptismus circuncisioni succesit. sed circūcisio pugris conferebat. g t baptismus pueris debet dari. ¶ Ulterius videt q melius sit baptismuz differri: q̄ statim in pueritia dare: nisi necessitas mortis emergat: qz oīs christi actio nostra ē istructio: sed christus baptismū accipere voluit i. xxx. anno vite sue: vt dicit Luc. iij. g t similit apud nos oz vsqz ad tps perfecte etatis differri. ¶ Ꝺ. medicina efficax debet sumi qñ maxime pōt iuuare. sz baptismus maxime iuuaret in fine vite vel saltez in pfecta etate: qz per ipsū oīa delicta adolescētie t iuuētutis soluerent. g vsqz tūc deberet differri. ¶ Ꝺ. magis afficit hō ad ea q̄ ex seipso acquirit: q̄ ad ea q̄ ab alio accipit. vñ t illi qui ex propria acquisitione diuitias hñt non sunt ita liberales: sicut qui ab alīs acceperunt: vt dicit pbus in. iij. Ethi. sz pueri qui baptizātur quasi ab alīs baptismū suscipiūt: adulti autē ex seipsis ad baptismū accedunt. g magis afficerent ad fidē christianā q̄ i baptismo suscipit si baptizarent adulti: q̄ si baptizarent infātes. ¶ Sz ꝯ: medicina oz q̄ citius morbo apponi. sz baptismus est medicina ꝺ originale peccatū qđ etiā in pueris ē. g oz eis baptismus dari statiz. ¶ Ꝺ. melius ē impedire malū ne fiat q̄ iaz factū destruere. sed per baptismū debilitat fomes ne oñet in nobis: t in peccatū actuale ne nos precipitet: t sic in puericia susceptus futura peccata impedit. g melius ē tunc dari baptismū q̄ postea ad destruendū peccata preterita. ¶ Ulterius videt q adultis vsu rationis carētibus baptisma dari nō debeat. in adultis. n. non soluz per baptismū originale: sed etiā actualia peccata soluūt. sed ꝺ actuale peccatū qđ quis ex seipso cōmisit requirit proprius motus li. ar. g his adultis q̄ vsuz li. ar. non hñt baptismus dari nō oz. ¶ Ꝺ. nulli cōtradicenti sacrz exhiberi oz. sed q̄ncz amentes t furiosi cōtradicunt. g eis baptism' dari nō debet. ¶ Ꝺ. dormientes sm phm viuunt vita plante. sz baptism' non dat nisi viuēti vita humana q̄ ē fz aiaz rationalē. g dormienti baptismus dari nō oz. ¶ Sz ꝯ ē: quod Aug. dicit. iij. ꝓfes. de amico suo: qui cuz desperaret baptizatus ē nesciēs: t tñ in ipso baptismus efficaciā habuit: qđ pz ex hoc q̄ postea peruerse suasioni cōtradixit. g etiā carentibus vsu rōnis baptismus dari potest. ¶ Ꝺ. pueri qui nunq̄ habuerūt vsū rationis baptizant. g multo amplius illi q̄ aliquando habuerunt q̄uis nunc nō habeāt. ¶ Rndeo dđ ad. j. q. q̄ diuersi stat' mūdi ꝓparant diuersis etatib' vnius hois: sicut Aug. dicit i li. lxxxiij. qōnū. vñ sicut nullus stat' mūdi fuit i q̄ eēt hūmano gnēi p̄cluſa via salutis: ita nulla etas hois vnius ē in q̄ sibi via salutis p̄cludat. vñ cū in pueris sit peccatū originale: p qđ a ꝓsecutiōe eter salutis impediunt: oz q̄ eis adhiberi possit aliqđ remediū ad remouēdū p̄dictū impedimētū: hoc autē ē baptism'. vñ diuine misericordie ꝺdicit q̄ negat baptismū puulis posse exhiberi: t ꝓpt hoc hereticū ē hoc dicere. ¶ Ad p^m. g dđ q̄ pueri q̄uis nō habeant actū fidei hñt tn habitū quē i baptismo suscipiūt: sicut t habitus aliaꝝ virtutū: sz si vbuz oñi intelligat de actu fidei: tūc referēdū ē ad illos tantū q̄ p doctrinā apl'oꝝ instruēdi erāt: de qb' p̄dixerat: Predicate euāgeliū oi creature. nulli .n. eorū qb' euāgeliū p̄dicandū erat: baptismus dari debebat nisi crederet. ¶ Ad 2^m dđ q̄ obligatio i baptismo nō fit ad aliq̄d ad quod nō ois hō teneat. ¶ Ad 3^m dđ q̄ sicut ille q̄ ascribit ad militiā non oz q̄ stati in pugnā vadat: sz qñ opportunitas imminet: ita nec ille q̄ i baptismo ascribit ad diuina actōes oz q̄ statī ad eas admittat: sz qñ tps opportunuz fuerit. ¶ Ꝺ. ij. q. dđ q̄ magis laudabile ē q̄ q̄ pueri q̄ citi' poterit baptizent cōmode nō expectata pfecta etate ꝓpter tres ratiōes. p^o qz pp imbecillitatē nāe de facili mori possūt t dānari: vñ vt dā nationis periculū euitet debent baptismo preueniri. 2° ꝓpt infestationes demonū q̄ nō hñt tantā ptātē in pueris baptizatis ab originali mūdatis quātā in illis q̄ adhuc originale hñt neq̄ quātū ad nocumēta spiritualia: neq̄ quātū ad nocumēta corporalia. ꝺ qz in puericia facilius hō ad aliqua īducit t firmius inheret: sm q̄ phus dicit in. ij. Ethi. Nō paꝝ differt ex iuuene ꝓfectiz assuefieri: sz multū: magꝝ autē ē oē: t hāc cāz assignat Dio. i fine ec. hierar. dicens: Tradit autē puerū sacris symboli. sacr'alib' signis sūm' sacerdos: vt cū eis cōuerset t neq̄ formet in vitā alterā: nisi diuina cōtēplantē sēp. ¶ Ad p^m. g dđ q̄ christ' suscepit baptismū quasi ipsū instituens vel ꝓsecrans. hoc aūt ad doctoris vel sacerdotis officiū ptinet nūciare viā salutis: t iō añ tps pfecte etatis: qđ ꝓpetit eē i doctore vel sacerdoti baptizari non debuit. nec ē sile de alīs q̄ baptismū suscipiūt: vt ab eo iuuēt. ¶ Ad 2^m dđ q̄ i baptismo ꝓfert gra ad bñ viuendū t pcta

tollunt preterita: ⁊ ipediuntur futura: ⁊ io q̃uis baptismus i fine vite susceptus plura peccata preterita tolleret: tamẽ pauciora impediret: ⁊ ad pauciora bona promoueret: ⁊ ideo minus essz vtilis. ¶ p̃. multis casibus sb̃iacet bũana vita: ⁊ possz contingere: vt q̃ baptismũ in fine accipere expectaret morte subita p̃uent' expectatione sua fraudaret. ¶ Ad. iij. dǒ q̃ gr̃a baptismalis ñ ẽ p acq̃sitionẽ hois: sed dono dei. ¶ p̃. status pauperta tis añ diuitias acquisitas nõ iclinat affectũ vt hõ paupertatẽ sequat sed magis vt pauperatẽ fugiat. status autẽ peccati ante gratiã vl' vtutẽ relinqnit ꝓpter assuetudinẽ iclinationẽ in aĩa vt facilius in peccatũ labatur. ⁊ io nõ ẽ simile de acquisitione pecunie ⁊ gr̃e vel vtutis. ¶ Ad. iij. q. dǒ q̃ de amẽtibus distinguẽdũ ẽ. quidã. n. sunt qui ex natiuitate amẽtes fuerũt: et nũq̃ habẽt aliqua lucida int̃ nalla: ⁊ ỏ talibus vi eẽ idem iudiciũ qǒ de pueris. quidã aũt amẽtiã icurrerũt ex infirmitate vl' aliquo huiusmodi: ⁊ habẽt aliqua lucida interualla: ⁊ de istis dicendũ est q̃ si anteq̃ amentiã icurrerunt: vel dũ habẽt lucida internalla fuerunt i ꝓposito baptismũ suscipiẽdi: si necessitas sit possũt baptizari: ⁊ baptismi sacr̃m suscipiũt ⁊ rem sacri: etiã si tunc actu dissentiant qñ baptizãt in amentia existentes: si aũt añ amẽtiaz ꝯdixerint nõ recipiunt sacr̃m neqz rem sacri. ¶ Ad. j. g̃ dǒ q̃ sic in adulto qui hz vsũ rõnis disponit ad gratiã baptismalẽ suscipiẽdã motus li. ar. quẽ hz dũ baptizat: ita in amente mot' li. arbi. quẽ habebat dũ sane mentis erat. ¶ Ad. ij. dǒ q̃ effectus baptismi in mẽte suscipitur nec impedit nisi ex ꝯdictione mentis. illi aũt qui mentis vsum nõ habent ñ ꝯdicũt mẽte sed magis fantasia ducti: ⁊ io talis ꝯdictio effectũ baptismi nõ ipedit qñ mẽtis ꝓsensus precessit. ¶ Ad iij'''. dǒ q̃ dormiẽtes baptizandi ñ sunt nisi periculũ mortis imineat: ⁊ tũc similit̃ distinguẽdũ ẽ de dormientib': sicut de illis qui amẽtiam incurrũt post statum sane mentis.

D secũdũ sic proce

dit: videtur q̃ nulla indispositio voluntatis hũmane possit effectũ baptismi ipedire. ea. n. q̃ sũt a natura sũt magis permanẽtia: q̃ ea que sũt a volũtate. sz originale ẽ peccatũ nãe qǒ baptismi effectũ nõ ipedit. g̃ nec aliq̃ indispositio voluntatis baptismũ i suo effectu ipedire põt. ¶ p̃. i nãlib' indispositio materie non ipedit effectũ agentis totaliter nisi qñ ꝯria dispositio q̃ ẽ in mã est fortior q̃ virtus agentis: sicut pz de aquositate lignoz p ꝓparationẽ ad calorẽ ignis. sz virt' diuina que in sacris secretius opat salutẽ: vt Aug. dicit ẽ potentior qualibet indispositione nostre volnntatis. g̃ non potest propt indispositionẽ volũtatis effect' baptismi totaliter tolli. ¶ p̃. baptism' sicut ⁊ alia sacra instrm ẽ diuine misericordie operantis salutẽ. sz diuina misericordia operans salutẽ etiaz voluntatẽ in bonũ mutat p gratiã preuenientez. g̃ ⁊ baptismus indispositionẽ voluntatis magis tollit q̃ ab ea ipediat. ¶ Sed ꝓtra: Ro. xj. super illud: Sine penitentia sũt dona dei ⁊ vocatio. dicit Amb'. q̃ gratia dei in baptismo nõ requirit nisi solã fidẽ ⁊ cõtritionez. sed p hec duo tollit dis cõtrarietas voluntatis ad gratiam. ergo requiritur ad baptismũ vt indispositio volũtatis tollatur. ¶ p̃. fm Aug. Qui creauit te sine te nõ iustificabit te sine te. sed ille qui habet idispositã volũtatẽ non cooperatur deo imo magis in ꝓtrariũ operat. g̃ in baptismo non iustificat. ¶ Vlterius videt q̃ huiusmodi voluntatis indispositio nõ debeat dici fictio. fm. n. vnunquodq̃ genus peccati cõtingit voluntatez esse indispositã ad baptismalis gratie susceptionẽ. sed fictio ẽ speciale peccatũ: qz opponit spirituali virtuti. s. veritati: vt pz p phm in. iij. Eth. g̃ non debet dici vniuersale ipedimentũ baptismalis gratie. ¶ p̃. Aug. dicit q̃ fictus ẽ qui nõ credit. sed sicut in baptismo dat fides: ita ⁊ alie virtutes ⁊ precipue charitas per quam aliquis fit filius dei. ergo ficto non magis debet poni ipedimentũ baptismi q̃ oppolita aliaz virtuz. ¶ p̃. fm Aug. aliquo modo fictus est qui indeuotus accedit. sz indeuotio potest eẽ sine peccato mortali: talis aũt nõ hz aliquod ipedimẽtũ baptismi. ergo ipedimẽtũ baptismi non debet dici fictio. ¶ p̃. fm Aug. alio mõ dicit fictus qui aliter celebrat. sed qui nõ seruat formã eccl̃ie nõ cõfert sacr̃m neqz suscipit. g̃ talis fictio non ẽ sacri ipedimentũ. ¶ p̃. fictus alio mõ ab Aug. dicit qui ꝓtẽnit suscipere. sed talis nõ suscipit. g̃ talis fictio nõ ipedit sacri effectũ. ¶ Vlterius videt q̃ recedẽte fictione baptism' effectũ nõ ꝓsequat. opus. n. mortuũ nunqz viuificat: vt. j. di. xiij. dicit: sed opus mortuũ dicit qǒ in peccato mortali factũ ẽ. cũ ergo ficte accedens ad baptismũ in peccato mortali sit: baptismus ille nũq̃ viuificare poterit: vt ei gratiã ꝓferat. ¶ p̃. effectus baptismi ẽ ab oi culpa ⁊ pena absoluere. sz hoc non accidit recedente fictiõe: qz a pena peccatoz q̃ post baptismũ commisit nõ absoluitur: alias esset maioris efficacie i ficte accedentibus q̃ in alijs quibus ad delectionẽ sequentiuz peccatoz baptismus nõ operat. ergo recedente fictione baptism' nõ habet suũ effectũ. ¶ p̃. sicut aliquis ficte accedit ad baptismũ: ita etiã ad eucharistiaz. sed recedente fictione eucharistie effectũ non percipit qui prius fictus accesserat. g̃ nec etiã recedente fictione aliquis baptismi effectuz percipit. ¶ Sz ꝯ: remota cã remouetur effectus. sed causa ipediens effectuz baptismi erat fictio. ergo remota fictione baptismus effectum suũ habebit. ¶ p̃. cuilibet culpe in statu vie põt remediuz adhiberi. sed ꝓtra originalẽ culpã non ẽ aliquod remediũ q̃ baptismus. g̃ cũ ficte accedẽ

tib⁹ oꝛigiale nō remittat: oꝛ baptismū iterari si re
cedēte fictione baptism⁹ effectū suū non hēret: qđ
ē incōueniēs ⁊ hereticū. ¶ Rñdeo dđ ad. j. q. q du
plex ē effect⁹ baptismi. Prim⁹ ē res ⁊ sacr̄m. s. cha
racter: ⁊ qꝛ character nō ip̄rimit ad ꝑparādū ho
minis voluntatē: vt aliquid bene fiat cū nō sit ha
bit⁹: sz potētia vt dictū ē: iō hūc effectū volūtatis
indispositio non ip̄edit: dūmō aliqualis sit volū
tas recipiendi sacr̄m. Alius effect⁹ ē q ē res ⁊ non
sacr̄m. s. gratia ⁊ que ad ipsā ꝓsequunt: ꝑ que ho
minis voluntas ꝓparat: vt bene velit ⁊ bene co
operet: ⁊ iō ad hunc effectū ꝓcipiēdū non sufficit
quelibet volūtas sacr̄m recipiendi: sz requirit vo
lūtas talis a qua remoueat oīs indispositio ꝓtra
ria gratie baptismali: qꝛ ꝓtraria non se ꝓpatiunt
vñ manēte ꝓtraria dispositione baptismus vlti
muz suū effectū habere nō posset. ¶ Ad p⁹m dđ
q peccatū oꝛiginale eoipso q nō ē voluntariū vo
luntate h⁹ ꝓsone hz q in voluntate in qua vltim⁹
effectus baptismi efficī oꝛ: indispositionē aliquaz
non causat: ⁊ iō effectū baptismi ip̄edire nō pōt.
¶ Ad 2⁹m dđ q de rōne voluntatis ē vt cogi non
possit: ⁊ iō non ē sīlis rō de indispositione volun
tatis ⁊ aliaꝝ reꝝ naturaliū que ꝑ violētā actionē
agentis dispositiones ꝓtrarias admittunt. ¶ Ad
3⁹m dđ q sicut in his que ad eē nature spectant: q̄
dā deus operat mediantibus rebus nālibus: que
dā autē sibi reseruauit: ita etiā in alīs que ad gra
tiā ptinent: quedā operat mediantib⁹ sacr̄is: que
daz autē imediate operat: ⁊ qñqz ꝑeter legē natu
re: sicut ⁊ miracula facit ꝓeter rōnes seminales
seu naturales: ⁊ de huiusmodi ē ꝑmutatio volun
tatis eoꝝ qui gratie ꝓtrariā voluntatē habent nō
solū habitu: quod qñqz ptingit in his qui non fi
cte accedunt se ad gratiā disponentibus: quaz in
ipso momento baptismi ꝓsequunt: sz etiaz eoꝝz
qui ꝓtrariaz actu voluntatē habēt: sicut de Pau
lo accidit Act. ix. ¶ Ad. ij. q. dđ q ad hoc q aliq̄d
alicuius agentis effectū percipere debeat: oꝛ q se
habeat in debita dispositione ad causā agentē ⁊
ad effectū ꝓcipienduz: ⁊ iō indispositio volunta
tis que effectū vltimuz baptismi ip̄edit ē duplex:
vna ꝑm ordinem ad ipsū sacr̄m: alia ꝑm ordinez
ad effectū sacr̄i. Ad ipsuz autē sacr̄m ꝓtingit vo
luntatē eē indispositā dupliciter. Uno mō ꝑ sub
tractionē necessarij. Alio mō ꝑ positionē ꝓtrarij
qꝛ aut oīs actio ē ꝑ ꝓtactū: iō necessariū ē q reci
piens sacr̄m quodāmō ꝓtingat ipsū ⁊ per intelle
ctū quē quidez ꝓtactū facit fides: ⁊ ꝑ affectū quē
ꝓtactū facit deuotio: ⁊ iō indispositus reputat: ⁊
qui nō credit ⁊ qui indeuotus accedit. Silr autez
duplex ē ꝓtrariū qđ subtrahi oꝛ: vnuz ē ex parte
eoꝝ que exterius agunt: ⁊ sic indispositⁿ ē q aliter
celebrat. Aliud ē ex parte virtutis intrinsece que
secretius operat salutē: ⁊ sic indispositus ē qui cō
tēnit. Silr autē ꝑ ꝓparationē ad effectū baptismi
oꝛ q disponat aliq̄s adhibēdo necessariū. s. fidez
que coꝛ purificat: ⁊ q remoueat contrariū. s. pec
catū ꝑ ptritionē: ⁊ iō Ambr̄. dicit q non sunt ne
cessaria ex hac parte nisi fides ⁊ ꝓtritio: tamen cō
tritio etiā in deuotione includit. ¶ Ad p⁹m dđ q
fictio ꝓprie est cū aliquis aliquid ostendit dicto
vel facto quod nō ē in rei veritate. Hoc aūt ꝓtin
git dupliciter. Uno mō qñ ex hac intētione aliq̄d
dicit vel fit vt aliud oñdatur q̄ rei veritas habz: ⁊
tūc fictio ē speciale peccatū: ⁊ sic non accipit hic.
Alio mō qñ aliquid oñdit quod rei veritas non
hz dicto vel facto: etiaz si non ꝓpter hoc dicat
vel fiat: ⁊ sic accipit hic fictio. quicunqz. n. ad ba
ptismū accedit ostendit se veteri vite abrenuncia
re ⁊ nouam inchoare: vñ si voluntas eius adhuc
in vetustate vite remaneat aliud ostendit q̄ sit in
rei veritate: ⁊ iō ē fictio. ¶ Ad 2⁹m dđ q in sacr̄is ꝑ
cipue fides operat: per quā sacr̄a quodāmō cōti
nuant sue cause principaliter agenti: ⁊ etiā ipsi re
cipienti: ⁊ iō defectus fidei specialius ptinet ad fi
ctionē q̄ ē i sacr̄is q̄ defect⁹ aliaꝝ virtutū. ¶ Ad
iij. dđ q deuotio hic accipit voluntas ꝓsequendi
baptismuz totaliter: ⁊ quātū ad sacr̄m: ⁊ quantū
ad reꝝ sacr̄i: ⁊ h⁹ deuotionis defectus nō potest sī
ne peccato mortali eē q̄ quis defectus cognitionis
ꝓut iporꝛat feruoꝛē charitatis in reuerentia deꝝ
⁊ diuinoꝝ possit eē sine peccato mortali. ¶ Ad
4⁹m dđ q aliter celebrans quādoqz non variat ea
que sunt de essentia sacr̄i: ⁊ tunc confertur sacr̄m
sz nō ꝓsequit aliquis rē sacr̄i nisi suscipiens sacr̄m
sit imunis a culpa aliter celebrantis. ¶ Ad 5⁹m dđ
q non loquimur hic de ꝓtēptu quo aliquis abn̄
cit sacr̄z non recipiens ipsū: sz quo aliquis puipen
dit nō estimans in eo eē efficaciā ad saluandum.
¶ D. iij. q. dđ q in baptismo ip̄rimit character q̄
ē imediata cā disponēs ad gratiā: ⁊ iō cū fictio nō
auferat characterē recedēte fictione q̄ effectū cha
racteris ip̄ediebat: character q̄ ē pñs i aia incipit
hz̄e effectū suū: ⁊ ita baptism⁹ recedente fictione ef
fectū suū ꝓsequit. ¶ Ad p⁹m dđ q baptism⁹ non
hz efficaciā solū ex ope opante: sz magis ex opere
opato: qđ ē op⁹ dei ⁊ nō hois: ⁊ iō nō pōt eē mor
tuū. ¶ Ad 2⁹m dđ q baptism⁹ recedente fictiōe hz
illū effectū quē ꝑ⁹ habuisset si fictio nō fuisset: ⁊
iō peccata ꝑcedētia baptismū remittit: ⁊ quo ad
culpā: ⁊ quo ad penā. sz peccata sequētia remittū
tur virtute ꝓtritionis q̄ fictionē amouet quantuz
ad culpā: sz nō q̄tū ad penā totalē. ¶ Ad 3⁹m dđ
q i eucharistia nō ip̄rimit characi cui⁹ virtute possit
aliq̄s vtutē sacr̄i ꝓcipe fictōe recedēte: ⁊ iō ñ ē sīle.

Ad tertiuz sic proce

dit: Uidē q ꝓtei baptismū flumis nō ōbe
ant alia baptismata esse. in oīb⁹. n. q̄ sūt vnius spe
ciei ē, vn⁹ modus generatiōis: sz baptism⁹ ē regene
ratio in vitaz spūalē q̄ ē vnius rōnis in oīb⁹ gene

ratis.ꝑ nō ꝺz eē regeneratio niſi vn⁹ mōi:ꝛ ita tm̄ baptiſm⁹ fluminis. ¶ Ꝺ.baptiſm⁹ ꝓdiuidit ꝫ alia ſa cramēta noue legis.ſz alia ſacra non multiplican tur:nō.n.ſunt plures ꝓfirmationes neqz plura ſa cerdotia:ꝛ ſic de alijs.ꝑ ꝓter baptiſmū etiā flumi nis nō ꝺz eē aliqꝺ baptiſma. ¶ Ꝺ.ſacrz ē gen⁹ baptiſmi.ſz alia q̄ ꝺicunt baptiſmata nō ſi ſacra: qz non ſeruat debita forma ꝛ debita mā. ꝑ nō ſūt baptiſmata. ¶ Sz ꝫ ē:qꝺ Dam̄.ꝺeterminat i.iij. li.pla gnā baptiſmatū. ¶ Ꝺ. Deb.vj.ſup illud ba ptiſmatū ꝺoctrie.ꝺicit glo.plura ꝺicit:qz ē baptiſ ma aq̄:pnie:ꝛ ſāguis.ꝑ ſūt plura gnā baptiſmatū ¶ Lteri⁹ vī q̄ pnie baptiſm⁹ nō ſufficiat ad ſalu tē:character.n.baptiſmalis vī eē ꝺe ptinētib⁹ ad ſalutē:eo q̄ ꝑ ipſū ꝺiſtinguit populus ꝺei a nō po pulo ꝺei.ſz ꝑ baptiſmū pnie nō ipzimit character ꝑ nō ſufficit ad ſalutē. ¶ Ꝺ.poſita cā ſufficiēte ſu pfluū vī aliā cāz addere. ſi ꝑ baptiſm⁹ pnie ad ſa lutē ſufficeret neceſſitate ūminēte: tūc aliqs neceſ ſitatis articulū euadēs nō ꝺeberet baptiſmo aque baptiçari:qꝺ falſū ē. ¶ Ꝺ.etas puerilis magis eſt ad miſericoꝛꝺiā iclinās q̄ etas pfecta:vt pz ꝑ glo. Ro.v.ſup illud:Uix ꝑ iuſto ꝺs mozit ꝛc̄. ſz pue ris nō remittit peccatū oꝛiginale ꝑ ſola fide ꝛ con tritione alioꝛ niſi baptiſm⁹ aq̄ eis aꝺhibeat. ꝑ vī q̄ nec aꝺultis remittit oꝛiginale ꝛ actuale ſil̄ ſine baptiſmo aq̄. ¶ Sz ꝫ:ſal⁹ hoīs cū ſit ꝺe maximis bonis nō pōt hoī inuito auferri.ſz in ptāte hoīs ē ipēdire aliū ne baptiçet baptiſmo aq̄.ꝑ ſine baptiſ mo aq̄ ꝑ ſolaz fidē ꝛ ꝓtritionē pōt eē ſalus. ¶ Ꝺ. Ro.vj.ꝺī:Stā ꝺei vita eterna. ſed ꝓtritio nō ē ſi ne gratia.ꝑ ꝺ hz fidē ꝛ ꝓtritionē ēt ſine baptiſmo aq̄ ſaluat. ¶ Lterius vī q̄ baptiſm⁹ ſanguinis nō ſuppleat vicē baptiſmi aq̄:baptiſm⁹.n.aq̄ hz effi caciā ex ope opato:baptiſm⁹ āt ſāguis ſolū ex ope opante: vñ ſine charitate nō ꝓꝺeſt: vt ꝺī.j.Loꝛ xiij.ſed in pueris nihil hz efficaciā ex ope opante: qz vſū li.ar.nō hñt.ꝑ in eis baptiſm⁹ ſāguis ñ ſup plet vicē baptiſmi aq̄. ¶ Ꝺ.in baptiſmo ſāguis ñ ē niſi pena ꝛ cā.ſz pena q̄ncz non eſt ꝓportionata ad tollēdā tātā penā ꝺebitā ꝑ peccatis:nec etiā ꝺ uotio ad cāz paſſiōis cū qꝺ⁹ ꝑ ꝺeo patit ad h⁹ ſuf ficeret.ꝑ baptiſm⁹ ſāguis nō ſēp totā penā ꝺebitā ꝑ peccatis tollit:ꝛ ita ñ ſupplet in oīb⁹ vicē baptiſ mi aq̄. ¶ Ꝺ.alia multa ſunt gnā ſuperogationuz ſicut virginitas:cui etiā ꝺebet aureola ꝛ ꝺoctrina ꝛ huiuſmōi.ſz hec nō ſupplent locū baptiſmi.ꝑ nec martyriū vt vī. ¶ Sz ꝫ ē:qꝺ Aug.ꝺicē ꝺe Lip pano q̄ ſiqꝺ in eo purgāꝺū erat:paſſionis falce ab latū ē.ꝑ baptiſm⁹ ſāguis purgat vl̄ ꝛ etiaz ſupplet locum baptiſmi aque. ¶ Ꝺ.baptiſmus aq̄ effica ciā hz ex paſſione chriſti cui nos cōformat.ſz ſil̄ baptiſm⁹ ſanguinis nos paſſiōi chriſti ꝓformat.ꝑ ſupplet vicē baptiſmi. ¶ Lteri⁹ vī q̄ baptiſm⁹ aq̄ ſit potioꝛ q̄ baptiſm⁹ ſanguinis. baptiſm⁹.n.ſan guis efficaciā hz ex ope opante illi⁹ ꝺ patit:baptiſ mus aūt aq̄ ex paſſione chriſti.cum ꝑ paſſio chri ſti ſit efficacioꝛ q̄ op⁹ opans alicuius puri hominis baptiſmus aq̄ nobilioꝛ erit q̄ baptiſm⁹ ſanguis. ¶ Ꝺ.ꝑ baptiſmū aq̄ ꝺat hōi gr̄a:ꝑ quā ꝺebet ei au rea.ſz ꝑ baptiſmū ſanguis ꝺebet hōi aureola.ꝑ cū aurea ſit nobilioꝛ q̄ aureola:ꝛ baptiſmus aq̄ erit nobilioꝛ q̄ baptiſm⁹ ſāguis. ¶ Sz ꝫ ē:qꝺ ꝺī i glo. Judi.vj.ſup illud:Tolle vitulū ꝛc̄.baptiſm⁹ in ſā guine purioꝛes reddit q̄ baptim⁹ aq̄. ¶ Rñdeo ꝺ ad.j.q.q ꝓpe loquēdo vnū ē tm̄ baptiſma qꝺ in aq̄ celebꝛat ſub ꝺetermiata forma vboꝛ ꝺe q̄ ꝺns ꝺicit Matth.vlti.Docete oēs gentes baptiçantes eos ꝛc̄. Alia aūt ꝺicunt baptiſmata ꝑ oꝛꝺinē ad il lud baptiſma:ꝛ h⁹ triplicit.ꝑ ꝺī aliqꝺ baptiſma q̄ ſi ſignū h⁹ baptiſmi:ꝛ ſic ꝺiluuiū ꝺī baptiſmus in quātū ſignat noſtrū baptiſmū:quātū ad ſaluatio nē ſpūalis vite ex ſaluatiōe hūani generis: tūc fa cta in arca:vt pz.j.Pe.iij.ꝛ trāſit⁹ mar̄ rubꝛ q̄ ſi gnat baptiſmū nr̄z q̄tū ad liberatōez a ſeruitute ꝺ monū:vt ꝺī.j.Loꝛ.x.ꝛ ablutiōes q̄ fiebāt in lege q̄ ſignāt noſtꝛ baptiſma quātū ad purgationē pec catoꝛ q̄ i ipſo fit. Alio⁹ ꝺī baptiſma q̄ſi cā aliq̄ nr̄i baptiſmi:ꝛ ſic baptiſm⁹ ioh̄is ꝺī baptiſma vt ꝺiſ ponēs ad noſtꝛ baptiſma:ꝛ baptiſma q̄ chr̄ſtus baptiçat ē:vt ꝺās efficaciā nr̄o baptiſmo. Alio⁹ ꝺī aliqꝺ baptiſm⁹ ſm̄ ꝓpoꝛtionē ad eūꝺē effectū:ꝛ ſic ꝺī baptiſm⁹ pnie:ꝛ baptiſm⁹ ſāguis ꝺe qꝺ⁹ magꝛ h̄ loqt̄: vl̄ q̄tū ad effectū ſecūꝺariū: q̄ ē ꝓſūmatio in bono:ꝛ ſic ꝺī baptiſm⁹ ſpūs:ꝺe q̄ ꝺī Act̄.j. ꝛ h⁸ ix.gnā baptiſmatū ponit Dam̄.ſz magꝛ h̄ tāgit il la tm̄ q̄ hñt ꝓuēiētiā cū ſacro baptiſmi i ꝑncipali effectu. ¶ Ad ꝑm ꝗ ꝺō q̄ baptiſm⁹ ſāguis ꝛ baptiſ m⁹ pnie hñt vīz eāꝺē regnāndi cū baptiſmo aq̄:qz baptiſm⁹ ſāguis ꝛ pnie nō valēt ad regnātionē ni ſi ei q̄ hz baptiſmū aq̄ i ꝓpoſito.ſ.qñ articulus ne ceſſitatiſ nō ꝓtēt religiōſ⁹ ſacrz excludit;vt i lr̄a ꝺī ꝛ ſic quoꝺāmō agūt i vi baptiſmi aq̄. ¶ Ad 2ᵐ ꝺō q̄ alia ſacra nō ſūt tāte neceſſitatis ſic baptiſm⁹:ꝛ iō nō opoꝛtuit q̄ hērēt aliā ſupplētia: cū articul⁹ neceſſitat⁹ ſacrz excludit. ¶ Ad 3ᵐ ꝺō q̄ ꝺuo baptiſ mata ꝺe qꝺ⁹ magꝛ fac mētionē i lr̄a nō ꝓuēiūt cū baptiſmi ſacro i ſignāꝺo:ſz ſolū i cāndo:iō ñ ꝓpe poſſunt ꝺici ſacra:pp qꝺ i lr̄a ꝺī q̄ tales ſuſcipiūt rē ſacr̄ ſine ſacro. ¶ Ꝺ.ij.q.ꝺō q̄ aliqꝺ ꝺī ad ſalu tē ſufficē ꝺupl̄r:Uno⁹ ſimpl̄r ꝛ abſolute: ꝛ ſic ba ptiſm⁹ pnie ſine baptiſmo aq̄ nō ſufficit ad ſalutē. Alio⁹ ꝫ qꝺ ꝛ i caſu ꝛ ſic ſufficit qñ articul⁹ neceſſi tatis ſacr̄m excludit ne actu ꝑcipi poſſit: tūc.n.q̄ uis ſit pnia ſine baptiſmo i actu:ē tñ cū ꝺeſiderio ꝛ ꝓpoſito baptiſmi:ꝛ volūtas ꝓ facto reputa tur ei q̄ nō hz tp̄s opandi. ¶ Ad.j.ꝑ ꝺō q̄ eaꝺē rō ē ꝺe charactere baptiſmali:ꝛ ꝺe ablutiōe aq̄ exte rioꝛi:qz vtrūqz ſimplicit̄ eſt neceſſariū ad ſalutē: ſz in caſu ſufficit ꝓpoſitū quāꝺo articulus neceſ ſitatis ſacr̄m excludit. ¶ Ad 2ᵐ ꝺō q̄ rō illa ꝓce ꝺeret bene ſi baptiſm⁹ pnie eēt ſimpl̄r ꝛ abſolute

ad salutē sufficiens. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis puerorū etas sit magis miserabilis: tñ oz si saluari debeant q̄ in eis aliqua causa salutis sit: & qz p ꝓpriū motū li.ar. saluari non possunt oz q̄ p sacrm baptismi saluent. plus. n. valet adulto fides ꝓpa q̄ puulo fides aliena. Q. n. aliq̄n fides aliēa puero ad salutē sufficiebat cū aliqua protestatione: hoc erat inquantū illa ꝓtestatio hēbat viz sacrī quaz nunc hz baptism' aq̄ ¶ D. iij. q. dō q̄ baptismus aque efficaciā hz a passione christi inquātū eā sacramētaliť repꝛesentat. baptism' aūt sanguis passioni christi ꝓformat realiter non sacrali repꝛesentatione: & iō in his q̄ sacrālia sunt baptism' sāguinis nō supplet vicē baptismi aq̄: sic ē ipꝛessio characteris & huiusmodi: sz in eo qđ ē res tm̄ supplet totaliť vicē baptismi aq̄ qñ articulus necessitatis sacrm excludit. sicut. n. in baptismo aq̄ liberat hō ab oi culpa p̄cedente & pena: ita in baptismo sanguinis. ¶ Ad p'm q̄ dō q̄ baptism' sāguinis nō hz hoc tm̄ ex ope operante: neq̄ quātū ad penā q̄ aliquis martyrū explicet quā ꝓtingit nō eē sufficiētē ad satisfaciēdū pro peccato: neq̄ q̄tū ad deuotionē iuste volūtatis: qz ꝓtingit q̄ volūtate maiori charitate iformata aliq̄s sine martyrio nō pōt ab oi pena liberari: sz hoc hz ex imitatiōe passionis christi. vñ de martyrib' dicit Apoc. v. Lauerūt stolas suas in sanguine agni. & iō pueri q̄uis vsum li.ar. nō hēant si occidant p̄ christo in suo sanguine baptizati saluant. ¶ Ad 2m dō q̄ q̄uis illa pena in se ꝓsiderata nō eēt sufficiens ad liberandū ab oi pena peccati: tñ relata ad causā passionis accipit efficaciā a passione christi: cui aliq̄s p talem penā ꝓformat: & ex hoc ab oi pena absoluere pōt ¶ Ad 3m dō q̄ in alijs supegrotatōis vel pfectionis opib' vel statib' nō ē ita expꝛssa ꝓformitas ad passionē christi: sicut i baptismo sanguis: neq̄ ēt in baptismo penitētie: & iō non oz q̄ in eis oīs pena dimittat: tñ in vitijs patz oī: q̄ qdā patz vidit eādē gratiā descendētē sup eū: q̄ habitū religiōis assumit: & sup eū q̄ baptizat: sz hoc nō ē: qz talis a satisfactione absoluat: sz qz eoipso q̄ suā volūtatē etiā in seruitutē redegit pp deū: plenarie iaz p oi peccato satisfecit quā charitatē hz oīb' reb' mūdi de qb' tm̄ posset dare q̄ elemosynis oīa pctā redimeret etiā q̄tū ad penā ¶ D. iij. q. dō q̄ vterq̄ baptism' hz efficaciā a passione christi fm q̄ ei ꝓformat. & qz baptism' aque ꝓformat ei sacrali significatione: baptism' aūt sanguinis realiť: iō quātū ad sacrālia excedit baptism' aq̄: sicut ē ipꝛessio characteris & huiusmōi: sz quātū ad ea q̄ sūt hec res sacrī excedit baptism' sanguinis: qz & gratia i baptismo sanguis magis auget hñti: & āplior dat nō hñti si ipedimētū n̄ assit: & remissio peccatorū q̄uis nō sit plenior: qz vterq̄ oēz penā & culpā tollit: tñ ē in baptismo sāguis efficacior & fructuosior: qz secūdis maculis nō inq̄nat: vt Dam̄. dic. qđ n. qdā dicūt q̄ in baptismo sāguis gratia nō ꝓfertur apparet falsū eē in pueris q̄ p christo occidūt & etiā in adultis qb' pōt i ipso actu passionis grā dari: sicut & i baptismo aq̄ si se ad eā dispoſuerit: & obicē aliquē nō ponāt spirituisancto. & hoc pz p Aug. q̄ ad Fortunatū loquens de ꝓparatōe horū baptismatuz ait: Baptizatus confitet fidē suā cora sacerdote: martyr cora pscutore. ille post p̄fessionē aspgit aqua: hic sanguine. ille p ipositōez manus pontificis recipit spiritū sanctuz: hic tēplū efficit spiritus sancti. nullus autē efficit tēplū spiritus sancti nisi gratiā accipiēdo. ¶ Ad p'm dō q̄ ēt baptismus sanguinis efficaciā hz a passione christi cui expꝛessius conformat q̄ baptism' aq̄. Ad 2m dō q̄ in baptismo sāguinis aliquis nō solū aureolā meret: sz etiā aureā p gratiā tunc collatā vl augmentatā ¶ Omnes paruuli qui in baptismo cē. non tm̄ soli paruuli: sz etiā adulti. q̄nq̄z tm̄ de paruulis nō ē dubiū q̄n recipiāt: de adultis autez ē: qz p fictionē ipediri possēt: & iō de paruulis potius exēplificat. ¶ Nisi peniteat eū veteris vite cē. ꝓ: g̃ baptismus non ē pmū sacrz sz pnia. Et dō q̄ loquit de pnia prout ē virtus nō prout ē sacrm.

¶ Nō redire dimissa cē. hoc qualiť vez sit. j. di. xxij. dicet. ¶ Induunt homines christū aliq̄n cē. Induere christū nihil aliud ē q̄ christi similitudinē assumē: qđ ꝓtingit exteri' p sacrālē repsentationē: & interius p realē imitationē. ¶ Nec tm̄ passio vicez baptismi cē. ꝓtritio non totaliť supplet: qz nō sēpa tota pena absoluit: q̄uis absoluat ab oi culpa.

¶ Neq̄. n. ille latro cē. ꝓtra ē qđ Hiero. dicit: q̄ christus homicidū penaz in illo latrone fecit esse martyriuz. Et dō q̄ habuit aliqd de martyrio. s. penā & iustā volūtatē: & aliqd defecit ad martyriuz. s. cā: sicut in innocētib' defuit iusta volūtas: sz fuit pena & cā. ¶ Quē regeneraturus eraz amisi. amisisse se eū dicit: qz gaudiū & meritū qđ de baptizatōe ei' hitur' erat amisit differens baptismū ei' vsq̄ ad solēne tps fm morē eccliē q̄ tunc erat: vel vsq̄ ad pfectā istructionē. ille aūt grāz baptismi nō amisit: qz cū desiderio eius decessit: & hoc ē vez quātū ad remissionē culpe: sz nō quātū ad remissionē oīs pene. ¶ Ubi tota sacra baptismi cē. vez ē quātū ad id qđ ē tm̄ res in sacro. ¶ Eterno supplicio puniēdos. supplitiū ipropē noiat penaz damni quā solaz pueri sustinebunt: vt in. q̄. li. di. xxxiij. dictū est. ¶ Quia fidelium ꝓsortio non separantur cē. orationes tamē ille non sunt pro eis suffragia: sed gratiarum actiones.

Dis. V.

Post hoc cōsi.

derādū ē sacrz baptismi cē. Postq̄ determinauit magister de baptismo p ꝓparationez ad recipientes: hic deter'

minat de ipso p ꝓparationē ad dantes: ꝛ diuidit in duas partes. in ꝑ^a ondit a quib^9 dari possit baptismus: in secūda a quibus ꝛ qualiter dari debeat. vj. di. ¶ Nunc quibus liceat baptizare ꝛc. Dīa in tres. in prima ostēdit a quib^9 dari possit baptismus: qz a bonis ꝛ malis: in 2ª assignat h^9 rōnē: ibi Quia misteriū tm̄ hñt ꝛc. In ẽtia remouet quan dā dubitationē: ibi Hic q̄rit si ptās baptismi ꝛc.

Hic ē duplex q̄stio. ¶ Prima de potestate baptizandi. Secūda de ipsis baptizanti b^9. ¶ Circa ꝑ^m querunt tria. Primo quā potestatē christus fm q hō in baptizando habuit. Secūdo quā mīstris ꝓtulerit. Tertio quā ꝓferre potuerit sed non ꝓtulit.

Ad primuz sic ꝓcedit

Uidet q christus fm q hō habuit potestatē dimittēdi peccata: Matth. ix. dicit: Ut āt sciatis qz filius hois hz potestatē dimittēdi peccata dixit palytico: surge ꝛ ambula. sz ñ oportebat signū oñdē ad ꝓbādū q de^o hīet potestatē dimittendi peccatū: qz hoc iudei ꝓfitebant. g̊ ēt fz q hō habuit hāt ptātē. ¶ P. christus fz q hō ē redemptor: vt in. iij. di. xix. dictū ē. sz nō potest aliqs liberari a seruitute peccati: nisi sibi peccatū dimissuz sit. g̊ christus fm q hō habuit potestatē dimittēdi peccata. ¶ P. sup illud Joh. v. Sicut pat̄ suscitat mortuos ꝛc. dic̄ Aug. Judicat ꝛ suscitat cōpora nō pat̄ sz fil^9 fm humanitatis dispensationē qua minor ē patre. sz suscitatio corporuz attestat suscitationi aiaz q̄ fit p dimissiōez peccati. g̊ christus fm q hō potuit peccatū dimittere. ¶ P. maius ē iperiū eius q̄ inuocatio nois eius. sz ad inuocationē nois christi dabat baptismus ꝛ remissio peccatoz i ꝑmitiua eccl̄ia. g̊ ꝛ ipe christus suo imperio poterat peccata dimittere. ¶ P. christus ampliozis gl̄orie p Moyse hitus ē: qz nō sicut seruus vel minister sicut Moyses ē in domo dei: sz sicut dñs ꝛ heres: vt di. Heb. iij. sz si nō hēret potestatē dimittēdi peccatū fm q hō nō eēt sicut dñs: sz solū sicut minister sic̄ ꝛ alij. g̊ hz ptātē dimittēdi peccata. ¶ Sz p: illud q̄ ē solius dei nō ꝓuenit christo inquātū ē hō. sz dimittere peccatū ē huiusmodi: vt pz Esa. xlij. Ego sū q̄ deleo iniq̄tates tuas pp me. ergo nō ꝓuēit christo. ¶ P. nulli dimittit peccatū nisi p spiritū sctū. sz christus fz q hō nō poterat dare spiritū sanctū: vt di. xv. ꝑmi li. dictuz ē. g̊ non potest remittere peccata fm q hō. ¶ P. Aug. dicit sup Joh. q christus fm q ē filius dei ē vita que viuificat animas. sz quod ꝓuenit sibi inquātū ē filius dei nō ꝓpetit ei fm q hō. g̊ viuificare animas remittendo peccata nō ꝓpetit ei fm q hō. ℟ Respondeo dō q triplex est potestas absoluendi a peccato in baptismo. Una potestas auctoritatis: ꝛ hec soli^9 dei ē: qz ꝑpa vtute peccata dimittit quasi principalis causa remissionis peccati. vn de tali potestate christus fm q hō peccata remittere nō poterat. Alia potestas est ministerij que eis competit qui sacramenta dispensant: in quib^9 diuina virtus secretius operatur salutē. Tertia ē media inter has duas que dicit potestas excellentie: ꝛ hanc christus p alijs habuit. Attendit autez hec excellentia quātū ad tria. primo quātum ad hoc q ex merito passionis eius baptismus efficacia hz: nō aūt ex merito alicuius alt̄ius baptizātis vñ nō ē melior baptism^9 a meliore baptizāte dat^9. 2° quātū ad hoc q christ^9 sine sacro sacroz effectū ꝓferre poterat q̄si dñs ꝛ istitutor sacroz qō ō alijs nō ē vex: 3° quātū ad hoc q ad inuocationē nois ei^9 dabat remissio peccatoz in baptismo in ꝑmitiua eccl̄ia. Sz qr̄ rones videt ꝓcedē de ꝑ^o ptāte: iō ꝓcedēde sūt vltie ꝛ rñdēdū ē ad ꝑmas. ¶ Ad ꝑ^m g̊ dō q fil^9 hois hēbat ptātē auctoritatis dimittēdi ꝑcta: nō fz q hō sz fz q de^o: ꝛ iō p miraculū ostensū ħ ꝓbabat q ille hō eēt de^o cui nā obediebat q̄si ꝓpo creatori. ¶ Ad 2^m dō q redēptor dī dupliciter. Uno mō pp vsū ptātis auctoritatiue in absoluendo a peccato: ꝛ sic christ^9 fz q de^o redēptor ē. Alio mō pp effectū hūilitat̄: ꝛ sic ꝓpetit ei fz q hō inq̄tū p hūilitatē passiōis nobis remissionez meruit peccatoz: ꝛ hoc ptinet ad potestatē excellētie vt vt dictū ē. ¶ Ad 3^m dō q potestas quā christus fm q hō habuit suscitādi corpora nō ē potestas tm̄ ministerij sicut ꝛ petrus mortuos suscitauit. neq̄ est iterum potestas auctoritatis: qr hoc solius dei est: sz est potestas cuiusdaz excellentie que ei competit ex vnione ad deuz: vt s. imperio non prece mortuos suscitaret: ꝛ similiter habuit potestatez excellentie in remittendo peccata. ¶ Ad 4^m dicendum q hoc q ad inuocationem nomis eius conferebat remissio peccatoz in baptismo pertinet ad potestatē excellentie. ¶ Ad 5^m dicendum q non habuit tantuz ministerij potestatez: sz altiorem vt dictum est.

Ad secūdū sic ꝓcedit

Uidetur q ministris contulerit potestatem coopandi ad interiorez mundationem. ministris. n. data est aliqua spiritualis potestas. sz ad emūdationez corporalē nō requiritur aliqua spiritualis potestas sed sufficit corporalis. g̊ ministri cooperantur ad emūdationē interiorē. ¶ P. sicut sanctificatio quedā adhibet rebus sacramētalib^9: ita etiā ꝛ ministris sacroz. sz res sacrales exercent sanctificatiōe inuisibilē grāz ꝓtinēt ꝛ ꝓferūt fz Aug. dō de sācto vic. g̊ ministri sāctificati i sua sāctificatōe ad interiorē mundationem que est per grāz opant. ¶ P. inter creaturas dignior est creatura rationalis q̄ aliqua forma actualis. sed gratia operat interius ad peccati remissionem. g̊ ꝛ homo multo fortius hz potestatē interius cooperādi. ¶ P. dis actio alicuius forme attribuit habenti formā illā

qꝫ calor agit ſm calidū. ſz remiſſio culpe eſt actio gratie. g̃ hñti gratiā ꝓpetit cooperari ad remiſſionē culpe. ¶ D. Dio. vj. ca. ec. hierar. ad miniſtros eccleſie pertinet purgare illumiare pficere: ſz purgatio in eccleſia fit a ſordibus mētis. g̃ miniſtri eccleſie cooperāt ad interiorē emundationē. ¶ Sz ꝛ: emundatio iterior a peccatis fit p ſpiritū ſanctū. ſz miniſtri eccleſie nō dant ſpiritū ſanctū. g̃ nec cooperant ad interiorē emundationē. ¶ D. maius ē iuſtificare ipiuz q̃ creare celū ꝛ terrā. ſed in creatione celi ꝛ terre nihil deo cooperat. g̃ nec in iuſtificatione ipꝯ. ¶ D. hois opatio ēt i actib⁹ hierarchicis eſt ſub operatione angeli: vt dicit Dio. ſz angeli non poſſunt iprimere in affectū: vt in. ij. li. di. xj. dictū ē. g̃ cū affectū oporteat a peccatis mundari: videt q̃ nec cooperet ad emundationē interiorē. ¶ Ꝛndeo dō q̃ coopari alicui agenti dr. üj. modis. Uno modo ſicut adiuuans ei cui auxiliuz prebet cooperator. Alio mō ſicut ꝓſiliū prebēs. Tertio ſicut quo mediante agens primū ſuū effectū iducit: ſicut cooperant inſtrumenta principali agēti. Quarto ſicut diſponēs materiā ad effectū agētis principalis ſuſcipiendū. primis g̃ duob⁹ modis in nulla actione aliquid deo cooperat pp pfectaz eius potētiā: q̃ auxilio non indiget: ꝛ pp pfectā ſapientiā que non indiget ꝓſilio: Eſa. xl. Quis adiuit ſpirituz dñi: aut quis ꝓſiliarius eius fuit. Sed tertio modo cooperat aliqua creatura deo in aliqua actione: nō tñ ſin oib⁹. cū. n. deus ſit primum agens oium naturaliū actionū: quicquid natura agit hoc efficit quaſi inſtrumentale agens cooperans primo agenti quod ē deus. ſed quedā ſunt q̃ ſibi deus retinuit imediate ea operās: ꝛ in his creatura deo non cooperat hoc 3ᵐo mō: ſed 4ᵐo mō pōt ei conperari: ſicut pz in creatione aie rōnalis quā imediate de⁹ producit: ſed tñ nā diſponit māz ad aie rōnalis receptionē: ꝛ qz recreatio aie rōnalis creationi ipſius reſpondet: iō emendationi ipſius imediate opat: nec alicui ei quātū ad hoc coopat tertio mō ſz quarto. ꝛ hoc duplicit vel ex ope operante ſiue docendo ſiue merēdo ꝛ ſic hoies ei cooperant i peccatoꝝ remiſſionē: de q̃b⁹ dicit. j. Cor. üj. Dei adiutores ſumus. Uel ex opere operato ſicut q̃ ꝓferunt ſacrā que ad gratiā diſponunt: per quā fit remiſſio peccatoꝝ: ꝛ hec ē cooperatio miniſterij: q̃ miniſtris eccleſie cōpetit de quib⁹ dicit. j. Cor. üj. Sic nos exiſtimet hō vt miniſtros chriſti ꝛc. ¶ Ad pᵐ g̃ dō q̃ poteſtas ſpiritualis q̃ miniſtris eccleſie concedit ad aliquid interius ſe extēdit ſicut virtus ſacramentalis: ſz non ad collationē gratie p quā ē remiſſio peccatoꝝ niſi diſpenſā do: ſicut ꝛ de ſacris dictū ē. vñ pz ſolutio ad 2ᵐ. ¶ Ad 3ᵐ dō q̃ gratia nō remittit culpā effectiue ſed formaliter: ſicut albedo aufert nigredinē: ꝛ iō non ſequitur q̃ creatura rōnali ꝓpetat q̃ nō ē forma. ¶ Ad 4ᵐ dō q̃ ē duplex operatio forme alicuius. ſ. pᵃ q̃ ptinet ad iformationē ſubiecti: ꝛ 2ᵃ q̃ dicit vſus vel actio: ſicut ꝓſiderare. pmā g̃ opationē nō participat hñs formā a forma ſz ſolū ſecundā. remittere autē culpā ꝓpetit gratie quantū ad opationē primā ſicut albedo eadē rōne qua facit albū ꝛ aufert nigredinē a ſubiecto in quo ē: ꝛ iō non oz q̃ hñs gratiā hoc per gratiā participet. Ad 5ᵐ dō q̃ purgatio de qua Dio. loquit ē a tenebris ignorantie ſicut ipſemet dicit: vnde magis pertinet ad intellectum q̃ ad affectum.

AD tertiuz ſic proceditur: videt q̃ miniſtris ꝓferri potuit a deo poteſtas cooperationis: ſup illud Joh. j. Hic eſt q̃ baptizat. dicit Aug. q̃ Johes dicit q̃ poteſtatē mundandi a peccatis chriſtus dare potuit: ſz nō dedit. Dedit autē poteſtatē miſterij. g̃ videt q̃ potuerit dare poteſtatē cooperatiōis. ¶ D. maior ē poteſtas auctoritatis quā cooperationis. ſz ſup illud. j. Cor. j. Diuiſus ē chriſtus. dicit glo. q̃ potuit eis dare poteſtatē baptizandi quib⁹ ꝓtulit miniſteriū. g̃ multo fortius potuit cooperationē interius emundandi. ¶ D. plus ē expellere demonē q̃ ſeminatū per ipſuz. ſ. peccatū. ſz deus dedit hoib⁹ poteſtatē demones expellēdi: vt pz Luc. x. g̃ multo fortius potuit dare poteſtatē expellendi peccatū. ¶ Sz ꝛ: oē agens oz q̃ ſit ſimul cū patiēte: vt probat in. vij. phy. ſed non poteſt cōferri alicui creature q̃ illabat in aiaz rōnalē. g̃ nō pōt cōferri q̃ cooperet ad interiorē emūdatōez. ¶ D. gratia ē quedā ichoatio glorie. ſz nō poteſt alicui creature cōicari q̃ ab ipſa ſit gloria: ſicut neq̃ q̃ ſit ſūmuz bonū. g̃ poteſtas cooperationis ad gratiaz habendā: p quā fit peccatoꝝ remiſſio hoi ꝓferri non potuit. ¶ Lterius vī q̃ nec poteſtas excellētie: qz Matth. xv. dicit q̃ dedit vnicuiq̃ ſm propriā virtutē. ſz nō dedit poteſtatez excellentie niſi ſoli chriſto. g̃ nō potuit alij ꝓferri. ¶ D. ptās excellentie ꝓpetit xp̃o ſz q̃ meritū ei⁹ opat ad remiſſionē oium peccatoꝝ vt dictū ē. ſz hoc nō ꝓpetit chriſto niſi ſm q̃ eius meritū hz quādā infinitatē vt in. üj. li. dictū ē. cū g̃ hāc efficaciaz ifinitā in merendo: nō poſſit alicui creature pure ꝓferri: vī q̃ nec poteſtas excellentie. ¶ D. poteſtas excellentie ꝓpetit chriſto ſm q̃ ē caput eccleſie: de cui⁹ plenitudine oēs accipim⁹. ſz hoc ꝓpetit ei qz ē vnigenitus a patre: vt dicitur Joh. j. g̃ nulli pure creature cōicari potuit. ¶ Sz ꝛ: q̃cq̃d ꝓpetit chriſto ſz q̃ hō pōt ꝛ alij hoi cōicari. ſed ptās excellentie: vt dictū ē ꝓpetit chriſto ſz q̃ hō ē. g̃ pōt alijs oibus cōicari. ¶ D. ad poteſtatē excellentie pertinet q̃ ad inuocationē noīs chriſti remiſſio peccatoꝝ in baptiſmo detur. ſed potuit etiaz hoc deus ꝓferre petro vel paulo vt ad inuocationez noīs eius baptiſma ꝓferret. vt dicit glo. j. Cor. j. g̃ ptās excellētie potuit alijs conferri. ¶ Lterius vī q̃ potentia

creādi potuerit creature cōicari: plus. n. deus pōt facere q̄ hō possit intelligere: q̄ non ē ipossibile apud dēū oē verbū: vt dicit Luc. j. sed quidā phi posuerunt in aliq̄b' creaturis potētiā creandi: sic Auic. qui dicit: intelligentia prima producit sectā dā: ⁊ sic deinceps. ℊ deus posset hoc creature cōicare. ¶ D. nihil potentie diuine absolute accepte subtrahēdū ē: qō in se ꝺdictionē nō iplicat vel defectū. sed q̄ aliqua creatura habeat potentiā creandi hoc nullā ꝺdictionē iplicat: vt videt: neq̄ in aliquē defectū sonat: imo magī iperfectionē diuinā: q̄ pfectū ē quod potest alterū facere quale ipz est: vt dī in. liij. Meta. ⁊ sic non ponit iperfectionē in deo q̄ ipse creator alios creatores cōstituat. ℊ hoc potētie eius subtrahendū nō ē. ¶ D. forma ē nobilior q̄ mā. sz aliquib' creaturis collatū ē: vt possint producere formas. ℊ ⁊ potuit creature cōferri vt possit producere materiā ⁊ hoc ē creare. ℊ potētia creādi creature cōicari potuit. ¶ D. quāto ē maior resistentia tanto ē maior difficultas in actione. sed ꝺriū magis resistit actiōi q̄ nō ens qō nō potest agere. si ℊ creature collatū ē vt possit aliquid ex ꝺrio facere: multo fortius potuit eis pferri vt possit aliquid ex non ente facere quod ē creare. ¶ Sz ꝺ: creature nō potest conferri q̄ habeat potētiā infinitā cū sit essentie finite. sz creatio ē opus potentie infinite: qō pz p distantiā infinitaz q̄ ē inter ens ⁊ non ens. ℊ potentia creandi creature cōicare nō potuit. ¶ D. creatori ōbet latria. sz hoc non potest creature cōicari: vt ei latria debeat: sicut nec q̄ sit deus. ℊ creature nō potest cōicari potentia creandi. ¶ D. nihil agit nisi fm q̄ est actu. sz creature non pōt cōicari q̄ sit actus pur⁹. ℊ non potest sibi cōicari q̄ agat se tota. ℊ neq̄ q̄ agat totū qō ē in re qō ē creare. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ dupliciter dī aliquid nō posse cōicari alicui creature: aut q̄ nulli creature cōicari potest: aut q̄ alicui pōt cōicari sed non isti. q̄cq̄d. n. cōicatuz alicui traheret ipsū extra terminos sue speciei nō potest sibi cōicari: sicut equo nō pōt cōicari q̄ habeat rationē q̄uis hoc cōicatū sit hoī. qō autē cōicatū alicui trahit ipsū extra terminos creature: ñ potest alicui creature cōicari. Potestas ℊ auctoritati cōicata alicui traheret ipsū extra termios creature: q̄ nō pōt eē q̄ creatura sit agens principale respectu nobilissimi effectus: q̄ vltimo fini ꝓiungimur: cuiusmodi ē gratia p quā fit remissio peccatoz: ⁊ iō oēs dicunt q̄ potestaſ auctoritatis nulli creature cōicare potuit. Sz de potētia cooperationis est duplex opinio. Magister. n. ī littera vī dicere q̄ potentia cooperatiōis ad emundationē interiorē possit alicui creature pferri: q̄uis nō sit collata: quod nō potest intelligi de cooperatione q̄ fit p modū dispositionis: q̄ hec collata ē ministris ecclesie: vt dictū ē. Alī autē dicūt ꝺriuz q̄ cōferri nō potuit. Utraq̄z. n. opinio aliquo mō sustineri potest. Cooperat. n. aliquid deo instrumentaliter duobus modis: vno mō ita q̄ p virtutē aliq̄ habētē cē absolutū ⁊ ꝓpletū in natura operet ad effectū aliquē producēdū: non solū secundarium sed principalē: sicut ignis cooperat deo in generatione ignis alterius: ⁊ hoc modo accipiendo cooperationez non poterat pferri hōi: vt deo cooperet in interiori mundatione: que fit per gratiā: q̄ gratia eleuat hominē ad vitā quādā: q̄ ē supra cōditionē oīs nature create. Est. n. eē gratie supra esse naturale ⁊ hominis ⁊ angeli que sunt supreme creature: ⁊ iō agens quod propria virtute sibi animā assimilat p gratiā: oz q̄ sit supra oēm virtutē creatā: ⁊ sic talis cooperatio excedet terminoſ creature. Alio modo aliq̄d cooperat deo nō p virtutē que habeat esse pfectū in natura neq̄ ad vltimū principalē effectū directe pertingendo: sicut ō sacris in p^a^ dī. dictū ē: ⁊ hoc mō cooperari deo in interiori emundatione: vt quidā dicunt disponendo potuit homini pferri sine sacris: sicut sacra pbendo facit: ⁊ hoc mō cooperari pertinet ad potestatē excellētie in christo vt dictū est. ¶ Ad p^m^ ℊ dō q̄ hoc intelligit de potestate excellentie: quā christus habuit etiā fm q̄ hō que ꝺcludit potestatē cooperationis secūdo modo dicte: non autē de potestate cooperatiōis primo modo dicte. ¶ Ad 2^m^ dō q̄ auctoritas ibi accipit non respectu emundationis: sed respectu institutionis sacrōz eis efficaciā prebendo p meritū baptizantis: qō ad potestatē excellētie pertinet: ⁊ hoc potuit eis pferri. Uel dō q̄ nō loquit de auctoritate prima: sz de sō auctoritate qō pz ex eo qō sequit ī glo. ita. ſ. q̄ ipe principalis actor existeret. ¶ Ad 3^m^ dō q̄ hoibuſ dat potestas expellēdi demones quātū ad effectū nocumenti corporalis: qm̄ in vexatis faciunt: non autē quantū ad effectū spiritualis nocumenti qō ē peccatū expellere: ⁊ a seruitute demonis libera re: Joh. viij. Si filius vos liberauit vere liberi eritis. ¶ D. ℊ. q. dō q̄ potestatē excellentie deus homini puro pferre potuit: sz tñ ñ fuit decēs ne spes in hoie poneret: ⁊ vt eccl'ie vnū caput eē oñderet a ℊ oia mēbra spirituale sēsū ⁊ motū reciperent. ¶ Ad p^m^ ℊ dō q̄ hoc intelligit de illis q̄ sūt necessaria ad pfectionē hoīs: vl quātū ad eē nāe: vl q̄tū ad eē gre. nō. n. oz q̄ de^o^ hōi dederit oēz grāz gratis datā quā dare pōt: q̄ diuisiones grāz sūt ⁊ dat vnicuiq̄ sicut vult j. Cor. xij. ¶ Ad 2^m^ dō q̄ ad h^m^ q̄ hō pur⁹ cooperet deo in interiori emundatiōe mō ꝺdicto nō oz q̄ hēret efficaciā infinitā in merendo q̄uis christ⁹ quodāmō hūerit infinitā in merendo: q̄ nō cooperet respectu oiuz: nec ita plene sic christus. ¶ Ad 3^m^ dō q̄ gra capitis ī christo distinguit a gra vniōis: q̄uis ex ipsa vniōe p quādā cōdecētiā plenitudo oīs gratie ⁊ capitis ⁊ singularis psone ī illa aia fuerit. nec tñ sequit q̄ si alicui quātū ad aliquid potestas excellentie pferret: puta q̄

in nomie eius baptism' oaret: vl' q̄ meritū ei' alīq̄
mō operaret ad effectū baptismi i illo baptiçato:
qō eēt simpliciter caput ¶ Ad. iij. q. oō q̄ cōmūis
opinio hz q̄ creatio nō pōt alicui creature cōicari:qz est opus infinite potentie ꝓpter distantiā infinitam q̄ est inter simplicit ens z simplicit ñ ens:
iter que est mutatio creationis:potētia aūt ifinita
non pōt eē i eēntia finita:vñ ex hoc ipo q̄ ponit
potentia infinita alicui cōicari:ponit consequent
q̄ illud habeat essentiā infinitā z per hoc habeat
eē nō receptū sed purū z simplex:et sic ponit extra termios creature:z iō nulli creature fm cōez
opinionē comunicari pōt talis potētia. ¶ Ad. j.
ḡ oō q̄ illi phi q̄ hoc posuerūt nō intellexerūt plene rōnem creatiōis z quomodo requirit potētiā
infinitā agentē:z ideo ñ intellexerunt incōpossibilitatē sue positionis. ¶ Ad 2m oō q̄ hoc ēt iplicat
ꝯdictionē inquātū ponit creaturā habeē essentiā
infinitā z p cōsequēs: nō esse creaturā z sonat in
defectū diuine maiestat cui ponit aliq̄d i eēntie infinitate posse equari. nō.n. oz vt qō est pfectionis
apud nos.s. posse aliq̄d facere equale sibi sit pfectionis apud deum:vt.s.possit facere aliquid eq̄le
sibi ¶ Ad 3m oō q̄ nullū agens creatum facit formā:qz forme nō fiunt vt ꝓbatur in.vij. Meta:sz
educunt de potentia mē:sed mā nō pōt educi ō
potentia alterius: z iō nō simile de forma z mā.
¶ Ad 4m oō q̄ ꝯrium ex quo fit generatio non
impedit actionē agentis nisi dupliciter. Uno mō ō
bilitando vtutem agentis:qō etiā nō ē vniuersaliter:sz in his tm in quib' ē mutua actio z passio:
vñ hoc accidit.alio mō p se loquendo elongando
potentiā passiuā patientis per idispositionē a receptione effectus agētis:z hoc ē in oib'.ꝓstat aūt
q̄ nulla indispositio potest potentiā passiuā tantum elongare ab effectu agentis pcipiendo:quantum subtractio ipi' potētie totaliter:et iō multo
maioris virtutis ē facere aliq̄d ex nihilo q̄ ex contrario simplicit loquēdo:q̄uis fm quid hoc habeat aliquā difficultatē que nō ē in illo. Quia tm
magister in lra dicit q̄ pōt creature cōicari ministeriū creatōis:z ñ auctis siq̄s vellet eū i h'sustinē
posset dicere q̄ tunc ꝓprie aliq̄d creatur qñ fit ex
nullo preexistēte: vñ pz q̄ creatio de sui rōne excludit p̄suppositionē alicuius ꝓexistētis. Hoc autē cōtingit dupliciter.vno mō ita q̄ excludat oē p̄
existens z ex parte agētis z ex parte facti:vt.s.creatio dicatur quādo nec agens agit vtute alicuius
ꝓtis agentis: nec factū sit ex aliqua p̄existēti mā
z hec est potentia auctoritatis i creādo:z est infinita:z ideo nulli creature cōmunicari pōt. Alio
mō ita q̄ excludat preexistens ex parte facti sz nō
ex parte agentis vt.s.dicatur creatio.s. mutus ꝓprie quādo aliquid agens virtute alicuius prioris
agentis ex nō ꝓsuppositа mā aliquē effectū producit:z sic erit creationis misteriuz:z ita aliq̄ phi
posuerūt aliquas creaturas creari:z sic magister
dicit q̄ potuit cōicare potentia creandi:nō ē autē
alicui cōicata. ¶ Secūdū hoc ḡ ad 5m oō esset fm
magistz:q̄ distantia inter ens z nō ens nō requirit absolute infinitatē potētie i eo qui facit aliq̄d
ex simplr nō ente.q̄.n. in motibus virtus mouētis proportionet distantie q̄ est inter terminos:iō
ꝓtingit:qz ab illa distantia motus accipit quantitatē:quanta.n.ē via tantus ē motus:vt dī in.iij.
phy. Motus autē ē proprius effect' virtutis mouentis iquantū huiusmodi ei proportionatus:sz
in creatione non sic ē:qz non ens purū nō ē per se
terminus creationis:sed p accidens se hz ad ipsā.
dicit.n.aliquid fieri ex non ente.i.post nō ens:vñ
creatio non hz quantitatē ex distantia non entis
ad ens:sz ab ente creat:z iō non oz q̄ potentia creantis ꝓportionet distantie q̄ ē inter ens z nō ens:
sz solū ei qō creat qō nō ē infinitū:z iō non requiritur potentia infinita simpliciter:sed infinita fm
quid:vt.s.non cōmensurata alicui materie determinate:sicut sunt oia agentia nālia z mālia. ignis
n.non hz effectuz nisi in aliqua mā determinata:
qz virtus eius mālis ē:z iō etiā phi non posuerūt
creationē secūdo mō nisi in substātijs ico:poreis
z imālibus. Uel oōz q̄ non ē distantia infinita inter ens z nō ens ex parte ipsius entis:nisi ens sit infinitū:qz tātū distat aliquid ab vno oppositoruz
quātū participat de altero.vñ nō distat in infinitū a non eē:nisi quod eē infinitū hz.s. de' cui quāto relīqua entia sunt proximiora tāto magis a nō
eē distant:sicut Aug. dicit in li. ꝓfes. q̄ angelus factus ē prope deuz:mā ꝓpe nihil. Sed verz ē q̄ dicta distātia est quodāmō ifinita ex parte nō entis
simpliciter eo q̄ neq̄ determinatā distātiā ab aliquo ente signato transcendit:qz nihil potest magis distare ab ente q̄ non ens.ꝓtingit.n.aliquā distantiā esse infinitā ex vna parte z finitam ex altera:sicut q̄ñcūq̄ fit ꝓparatio finiti ad infinitū:nisi
n.esset aliquo mō talis distantia finita non distaret minus vna creatura a deo q̄ altera:z nisi essz
aliquo mō infinita posset intelligi aliquid magis
distās a creatura quacūq̄ q̄ de'. creatio āt nō respicit hanc distātiā ex pte nō entis:sz magis ex pte entis qō ē creationis termin'. ¶ Ad 6m oō q̄ latria debet creatori inquātū ipse ē p'm agēs cui' virtute oia alia agunt z ipse non agit virtute alteri':
z hoc nō pōt alicui creature cōicari. ¶ Ad. vij. oō
q̄ q̄uis nulla creatura sit in qua nō sit aliq̄d ō potētia ad min' sz q̄ ei' nā se hz ad eē qō ꝛcipit a deo
sic potētia ad actū:tm aliq̄ creatura ē i q̄ nihil de
potētia remanet q̄ ñ sit ꝓpleta p actū sic ē āgel':z
ideo talis creatura se tota potest agere: q̄uis primum principiū sue actionis sit aliquid ab ipsa.s.
deus q̄ est prim' agēs. ¶ Questio. II.

Einde queritur q

possunt baptizare. Et circa hoc querunt tria.
¶ Prio vtr possint baptizare tā ordiati q̄ ñ ordinati. ¶ Secūdo vtrū possint baptizare tā boni q̄ mali. ¶ Tertio vtr possint baptizare tā homines q̄ āgeli.

AD primus sic proceditur: vi q̄ nullus possit baptizare nisi habeat ordinē. actū em̄ hierarchicū null' pōt exercere nisi sit hierarchice pticeps. sz illi q̄ nō hñt ordinē nō sūt pticipes hierarchie: qz nō hñt aliquē sacrū principatū. ꝯ cū baptizare sit act' hierarchicus: qz baptism' ē purgatō z illuminatō: vt dicit Dio. in Eccl. hierarch. vi q̄ null' possit baptizare nisi habeat ordinē. ¶ P. sicut baptismus ē sacrm̄ necitatis: ita z pnia. sz null' pōt absolueze sacramētaliť i pnia nisi habeat ordinē. ꝯ z silr null' nō ordinat' pōt baptizare. ¶ Sed ꝰ ē: qđ Jsi. dicť q̄ cū vltia necessitas cogit: etiā laicis fidelib' permittit baptizare. sz laici nō hñt ordinē. ꝯ z¯ ¶ Lterius vi q̄ baptizare sit ꝓpriū ordis diaconi: qa ſm Dio. diaconi hñt vim purgatiuā. sz baptism' ꝓncipaliter ad purgādū ē institut'. ꝯ diaconis ꝓpetit baptizare ex ꝓprio officio. ¶ P. Marci. vlti. Simul iūgit officiū baptizādi cū pdicatōne euāgelij. sz pdicatō euāgelij ptinet ad diaconos ex ꝓprio officio. ꝯ z baptizare. ¶ Sed ꝰ ē: qđ Jsi. dicť q̄ bapmi misteriū nec ipis diaconib' implere ē licitū. ¶ Lteri' vi q̄ nō baptiçati baptizare nō possint. mir em̄ ē sacrm̄ recipe q̄ sacrm̄ cōferre. sed non baptiçati nō possunt sacrz aliqđ recipe: qz ſz Dio. ñ sūt ad spūales z hierarchicas actōes idonei ꝯ nec sacrz baptismi cōferre possūt. ¶ P. Si nō baptizat' possz baptizare z ipso bapmo indiget poſſet seipsū baptizar. sz h' ē impossibile: tū qz nulla res ſm Aug. seipsa gignit vt sit: baptism' ār regnātio qdā ē: tū qz nō posset seruari forma ecclie. ꝯ nō baptizat' baptizare nō pōt. ¶ Sz ꝰ ē: qđ i lra dr q̄ roman' pontifex nō debez iudicat q̄ baptizat: sz spūz dei q̄uis pagan' sit q̄ baptizet. sz pagan' ñ ē baptizat'. ꝯ ñ baptizat' pōt baptizar. ¶ Rndeo dđ ad. j. q. q̄ baptisma int̄ alia sacra ē maxie necessitat: tuz qz pueri nō pōt alit subuenire: tū qz etiā nec adultis quātū ad remissionē tot' pene: z iō ea q̄ ad necessitatē sacri requrūt debuerūt eē cōissima: z ex pte mātre. s. aq̄ q̄ vbiq̄ hri pōt: z ex pte mistri vt q̄libet hō baptizare possit: z sic sactificatio mātre z bñdictio p̄cedēs baptismū ñ ē de necessitate sacri: sz de solēnitate quā ñ licet ptermittē pp ecclie istitutionē: ita ēt ordinatio mistri ñ ē de necessitate sacramēti: sz de solēnitate: z peccat si aliqs nō ordinat' baptizet nisi necessitate imminēte: tū sacrz ꝓfert.
¶ Ad p'm ꝯ dđ q̄ hōi nō cōpetit act' hierarchic' ex nā sua: sz ex diuina istitutiōe z sactificatōe: z q̄uis simplr gradū hierarchicū ñ cōtulit oi hōi: tñ actū istū hierarchicū oib' hoib' ꝓtulit pp necessitatē: sic oib' aqs vi regnātiuā dedit. ¶ Ad 2'm dđ q̄ ñ ē sile de pnie sacro z bapmo: qz aliqs sine absolutōe sacri pnie pōt saluari i necessitate. nec iterū absolutio sacerdotalis a tota pena absoluit: sz in pueris nō ē aliqd aliō p qđ possint saluari: nec q̄ adulti possint a tota pena liberari: z iō ē maioris necessitat̄ q̄ pnia. ¶ AD. ij. q. dđ q̄ in potētijs ordiatis ita ē q̄ q̄dq̄ pōt potētia inferior pōt superior: sz ñ cōuertit. vñ cū ptās sacerdotal' ordis sit supra ptātē diaconi: sacerdos hz vi purgatiuā cū illuminatiua: sz diacon' hz purgatiuā tm̄ sine illuminatiua. z qz in oib' sacris noue legis ē illuminatio gre cū purgatōe: iō ñ ē diacon' ꝓpriu' minister baptismi: nec alicui' sacri: sz aliquor sacraliū: sic exorcismi z expulsiōis imūdor a diuis: vt cū dicť: Si qs iude' ē abscedat: z eruditiōis eor q̄ ignorāt q̄liť se hre debēat ad diuina: vt cū dicit: flectam' genua: z hūiliate vos ad bñdictiōez: vel aliud hui' modi. ¶ Ad p'm ꝯ dđ q̄ baptism' nō hz tm̄ purgar. sz illuminare: vt dicit Dio. z iō ñ cōpetit diacono sz sacēdoti. ¶ Ad 2'm dđ q̄ ad diaconū ptinz pdicare euāgeliū z i eccl'ia recitare: qđ ē q̄si loq̄ linguis. sz ad p̄sbyter ptinz iterp̄tari z exhortāi: qđ ē q̄si ꝓphare. ¶ AD. ij. q. dđ q̄ sic aqua absq̄ oi sacrali sactificatiōe ē mā baptismi: ita ēt hō absq̄ oi sacrali sactificatiōe ē mā baptismi minister quātū ad necessitatē sacri: vñ ñ baptizat' pōt baptizare dūmō seruet forma ecclie z hēat itētionē baptizādi. ¶ Ad p'm ꝯ dđ q̄ receptio alior sacror ñ ē tāte necessitat̄ q̄ te collatio isti': z iō pōt aliqs cōferre hoc sacrz q̄ alia ñ possz p̄cipe. ¶ Ad 2'm dđ q̄ q̄uis possz aliqs ñ baptizat' baptizar aliū: nō tm̄ pōt seipz baptizar rōnib' pdictis i obiectiōe. Sz qđ Jnno. iij. i decretali qdā dicit: iude' q̄ seipz in aq̄ imersit dicēs ego baptizo me i noie p̄ris z̄c. si decessisset ad pria euo lasset. intelligēdū ē pp vi cōtritōis z deuotōis: ex cuius magnitudine hoc ꝓcedere videbat: vt inter iudeos existens quasi periculo mortis se offerret.

AD secūdū sic proceditur: vi q̄ mali sacrm̄ baptismi cōferre nō possint. sic. n. ad baptismū requrit forma z mā: ita z minister. sz si sit mā idebita vel forma nō erit baptism'. ꝯ z silr si sit minister idebit'. sz mali nō sūt debiti mistri: qz sic dic Aug. Justos oz eē q̄s baptizat. ꝯ mali sacrz cōferre nō possūt. ¶ P. mēbr aridū nō participat aliquā actōez corpis. sz baptizare ē aliqua actio corpis mystici. cū ꝯ mali sint q̄si mēbr aridū carētes pinguedie charitatis z gre: vi q̄ baptismū cōferre ñ possint. ¶ Sz ꝰ: si plēs rōnes i lra. ¶ Lteri' vi q̄ p eos nō cōferat res sacramēti: Eccl. xxxiij. Ab imūdo qs mūdabit. sed peccator ois ē imūdus. ꝯ ab eo nullus pōt mūdari. cū ꝯ mūdatio sit res sacri baptismi: vi q̄ p malos res sacri nō cōferat. ¶ P. sacerdotes sūt medij int̄ deū z plebē: diuina in sacris p̄bētes: pplo p doctrinā z ea q̄ sūt ppli repzesētātes deo p orationē. sz

ōiones maloꝝ ſacerdotū nō ꝓſunt plebi: qꝛ ſꝫ Sre. i paſtoꝛali: cū is q̄ diſplicet ad inceděd̄ū mittit̄ irati aiūs ad ōterioꝛa ꝓuocat. g̃ nec ſacra p̄ malos miſtros data ꝓſūt ad effectū ſalutis. ¶ Sꝫ ꝫ ē qō i lr̃a dī: Cū baptiz̃at malꝰ illō qō datū ē vnū ē: nec ipar pp ipares miſtros: ſ. boni baptiz̃ando cōferūt ſacr̃z ⁊ rē ſacr̃i. g̃ ⁊ malꝰ. ¶ Ulterius vī q̄ p meliorē miſtꝝ baptiſmꝰ dat̄ maioꝛē effectū hēat: multiplicata. n. cā multiplicat effect⁹. ſꝫ baptiſmꝰ ex ope opato gr̃az ꝓfert. ſilr ēt pꝫ q̄ ſācti hoies ex ope opante p̄mā gr̃az alicui merēt. g̃ ſi opꝰ opans baptiz̃antis adiūgat cū efficacia baptiſmi maioꝛ gratia dabit. ¶ ℙ. baptiſmꝰ magis ē ordinat⁹ ad ſpiritualē ſalutē q̄ ad coꝛporalē: ſꝫ aliq̄s baptiz̃at a ſancto hoie meritis ⁊ interceſſione baptiz̃atis qñq̄ ſalutē coꝛporalē ꝓſequt: qō nō ē ex ope opato: qꝛ baptiſmꝰ ad hoc efficaciā nō hꝫ: ſicut pꝫ de cōſtantino quē ſilueſter baptiz̃auit. g̃ ēt quātū ad ſpūalē ſalutez baptiſmꝰ a bono miſtrat⁹ pōt ampliorē effectū ſpūalis ſalutis hīe. ¶ Sꝫ ē: qō i litera dī: non ē melioꝛ baptiſmꝰ q̄ p meliorē miſtrū dat. ſꝫ p miſtros diſpares dei munus ē equale. ¶ Ulterius vī q̄ malus miniſter peccet baptiz̃ans: qꝛ ſicut Aug. i lr̃a dicit: iuſtos oꝛ eē p quos baptiz̃at. ſi g̃ non ſint iuſti cū baptiz̃ent faciunt qō non oꝛ. g̃ peccant. ¶ ℙ. euchariſtie ſacr̃z nō ē maioꝛis efficacie q̄ baptiſmi. ſꝫ peccat ſacerdos idigne accedens ad illud ſacr̃m: vt pꝫ. j. Coꝛ. xj. g̃ ⁊ peccat ſi ſit malus baptiz̃ando. ¶ Sꝫ ℙ: ex officio hꝫ q̄ baptiz̃et. g̃ exequēdo ſuū miniſteriū nō peccat. ¶ ℙ. ipſe tenet baptiz̃are. g̃ ſi baptiz̃ādo peccat eēt ꝓpleꝛus quod nō pōt eē. ¶ Ulterius vī q̄ recipiēs in ſe vel in alio ſacr̃m a malo ſacerdote peccat: qꝛ cōſentiens peccanti ipſe peccat. ſꝫ ſacerdos in aliquo caſu peccat indigne baptiz̃as. g̃ ⁊ ab eo baptiſmū accipiens vel exigens. ¶ ℙ. eſto q̄ ſacerdos nō velit baptiz̃are ſine precio ꝓſtat q̄ ſi dat ei preciū ſimonia ꝓmittit: qō ſine peccato fieri nō pōt. g̃ in aliq̄ caſu peccat accipiēs ſacr̃z bap̄mi a malo miſtro. ¶ Sꝫ ē: qō Aug. i lr̃a dī: Nec timeo adulteꝝ nec homicidā. eēt at timēd̄ ſi ab eo accipiēs ſacr̃z peccaret. g̃ nec peccat ab eo accipiens ſacr̃m. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. q̄ i ſacr̃is ē aliq̄d qō ē de ſba ſacr̃i ⁊ aliquid qō ē de ꝓuenientia ſacr̃i ⁊ ſolēnitate. ſi g̃ ſubtraheret aliq̄d qō ē de ſba ſacr̃i ñ erit veꝝ ſacramētū. ſi autē ſubtraheret aliquid eoꝝ q̄ requirūt ad ſolēnitatē vel cōuenientia ſacr̃i pp hoc nō deſinit eē ſacr̃z. vñ cū bonitas miſtri nō ſit de ſba ſacr̃i: qꝛ non oino certa ē ſꝫ qñq̄ ignorata. ea aūt q̄ ſt de ſubſtantia ſacr̃i oꝛ eē certa: pꝫ q̄ ſubtracta bonitate miniſtri adhuc ē ſacr̃z: dūmō alia q̄ ſūt de ſacr̃i ſubſtantia obſeruent. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ debitū dī dupliciter. Unꝰ debito neceſſitatis: ⁊ ſic ē debitus miniſter baptiſmi quilibet hō. Alioꝰ debito ꝓuenientie ⁊ ꝓgruitatis: ⁊ ſic oꝛ miniſtrū eē bonū: ſicut oꝛ aquā in qua fit baptiſmꝰ eē mūdā ob reuerentiā ſacr̃i: tñ ſi ſit īmunda nihilominus fit in ea baptiſmus: ⁊ ſilr ſi ſit miniſter malus nihilominꝰ ꝓfert baptiſmū. ¶ Ad 2m dō q̄ duplex ē actō coꝛporis. Una ē intranea ſicut ſentire viuere ⁊ hm modi: ⁊ tali actione nō ptīcipat mēbꝝ aridū: ⁊ ſi militer nec hō malus actiōe virtutū: q̄ huic ꝓpoꝛtionat. Alia ē actio ad extra ⁊ tal actio bene pōt fieri p mēbꝝ aridū ſicut percutere: qō etiaꝫ oino re inaīata fit vt baculo: ⁊ huic ꝓportionaliꝛ rñdet miniſtratio ſacroꝝ. ¶ Ad. g̃. q. dō q̄ duplex ē agens: vnū ꝑncipale ⁊ aliud inſtr̃ale. Agens aūt ꝑncipale cū agat ſibi ſile: oꝛ q̄ hēat formā quaꝫ inducit p ſuā actionē in agentib⁹ vniuocis: vel aliquā nobiliorē in agentib⁹ non vniuocis. Sꝫ agēs inſtr̃ale non oꝛ q̄ hēat formā quā iducit vt diſponētē ipſū: ſꝫ ſolū p modū intentionis: ſicut de forma ſcāni in ſerra pꝫ: vt in. j. dī. dictū ē. Agēs autē ꝑncipale in baptiz̃ādo ē ipſe deus per auctoritatē: ⁊ ipſe chriſtus ſm q̄ hō cuius meritū operat i baptiſmo: ⁊ ex plenitudine diuine bonitatiſ ⁊ gr̃e chriſti ꝓuenit gr̃a ad baptiz̃atū: ſꝫ baptiz̃ans ē tm agens inſtr̃ale. vñ nō refert ad rē ſacr̃i p̄cipiendaꝫ vtꝝ ipſe gratiā hēat vel nō. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ actio nō attribuit inſtrō ſꝫ ꝑm ꝓprie ſꝫ ꝑncipali agēti: vñ ꝓprie ⁊ p ſe loquendo iſte malus miniſter nō ē q̄ mūdat: ſꝫ chriſtus de q̄ dictū ē: Joh. j. Hic ē q̄ baptiz̃at. ¶ Ad 2m dō q̄ in oratione oꝛans ē: ſicut ꝑncipale agēs nō ſolū ſicut inſtr̃ale: ⁊ iō req̄rit ad efficaciā oꝛationis q̄ ex ope operāte effectū ſoꝛtiat nō ſolū ex opere opato ſicut ē in ſacr̃is: ⁊ iō maloꝝ oꝛationes infructuoſe ſi quātū ex eis ē: ſꝫ poſſunt eē fructuoſe aliꝫs ꝓ q̄b⁹ oꝛat pp eoꝝ deuotionē: vel inquātū oꝛant in ꝑſona eccl̄ie. ¶ Ad ij̄m. q. dō q̄ aliq̄d dī effect⁹ alicuius p ſe ⁊ p accidēs. Per ſe q̄dē effect⁹ alicuius ē qō p ipſū ad hoc oꝛdinatū ꝓducit: ſicut dom⁹ edificatoꝛis. Per accidēs qō ꝓiungit ei qō ē effect⁹ p ſe: ſicut ſi habitatio domus dicat effect⁹ edificatoꝛis. ſic g̃ dico q̄ effect⁹ p ſe baptiſmi equalis ē a quocūq̄ det vel a malo vl bono ceteris paribꝰ ex pte baptiz̃ati: ſꝫ cuꝝ effectu baptiſmi pōt aliq̄d aliud baptiz̃ato ꝓferri: ſiue p̄tineat ad ſalutē coꝛpis ſiue aīe ex merito baptiz̃atis: ⁊ hoc nō ē ꝓprie effect⁹ baptiſmi: qꝛ baptiſmus nō ē cā niſi inſtr̃alis ⁊ nō ē inſtr̃m agens i virtute miniſtri: q̄ ⁊ ipſe inſtr̃m ē in virtute chriſti ⁊ dei: ⁊ p hoc pꝫ ſolutio ad obiecta. ¶ Ad. iij̄. q. dō q̄ q̄cūq̄ i peccato mortali exiſtens exhibet ſe miniſtꝝ eccl̄ie etiaꝫ in q̄cūq̄ ſpirituali peccat ſm q̄rūdā opinionē ſatis probabilē: ⁊ q̄ p auctoritatez Dio. ꝓfirmat: vt. j. melius oñdit. ⁊ iō ſacerdos baptiz̃ans cū ſolēnitate miniſtꝝ eccl̄ie ſe exhibēs peccat mortaliter. ſi aūt ſimplicit baptizet i articulo neceſſitatis non quaſi miniſter eccl̄ie: ſꝫ ſicut vetula baptizare poſſet nō peccat. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ auctoritas Aug. non multū cogit: qꝛ loq̄t de opoꝛtunitate ꝓgruentie: ⁊ p̄terea loq̄t de illis q̄ baptizāt:

vt ministeri ecclie vñ subdit: Justos oz eē tāti iudicis mīstros. ¶ Ad 2m oō q̄ secus ē de eucharistia q̄ illud sacr̄z nunq̄ nisi a ministris ecclie pfici potest: ⁊ iō sēper alios celebrans illud sacr̄z ministr̄z ecclie se exhibet. ¶ Ad 3m oō q̄ q̄uis ex officio cōpetat sibi q̄ baptiçet: tn̄ officiū suū oz iuste exercere: sicut oī Deutero. vj. Juste qō iustū ē excqueris ¶ Ad 4m oō q̄ ipse non ē pplex' q̄ pōt cōferi de peccato ⁊ tunc baptiçare ⁊ cōficere. ¶ Ad. v. q. oō q̄ malus minister aut ē p̄cisus ab ecclesia: aut non. si sit p̄cisus ab ecclesia: tunc peccat ab eo recipiens sacr̄m nisi in necessitate in qua posset etiā a pagano vel a iudeo suscipe. si autē non sit p̄cisus ab ecclesia nō peccat ab eo accipiens sacr̄m nisi p accidēs. s. si eius peccato cōicet. ¶ Ad p̄m g̃ oō q̄ dato q̄ malus sacerdos peccet baptiçando: nō tn̄ oz q̄ ille qui ab eo baptismū recipit vl exigit ēt excepto casu necessitatis peccet: pp duas rōnes. p̄o q̄ isti nō potest eē certū q̄ ille sit i peccato mortali cū in vno instanti spūs opet iustificationē ipi. 2o q̄ iste petit qō iustū ē: q̄ a suo sacerdote debz sacr̄a pcipe: nec pp hoc cogit vel inducit eū ad peccādū: q̄ ille pōt reddere qō oz nō peccādo. ¶ Ad 2m oō q̄ aut ille q̄ ē baptiçādus ē adult' aut nō. Si ē adultus sufficit ei petere baptismū ad salutē: q̄ baptiçat baptismo flamis: nec oz pp hoc simoniā p̄mittere. Si aūt sit puer q̄ ē baptiçandus tūc potius oz ipsemet puer̄ baptiçare q̄ p̄ciū sacerdoti p baptismo simoniace dar̄: ⁊ tn̄ licitū ē ei aquā emere si alias habere non posset: q̄ aqua nō ē sacrū quid: ⁊ si sit sāctificata nō opat ad baptismū de necessitate eius exñs quasi sāctificata: sz ōsi aq̄ ⁊ iō ñ emit aquā sāctificatā sz aquā. Quidā vo oī cūt q̄ pōt p̄ciū dare: q̄ h' nō ē simoniā p̄mittē: sz redimere vexationē suā: sed primū melius videt.

¶ Ad tertiuz sic proce

ditur: vī q̄ demon in figura bois apparens possit baptiçare: dicit. n. Aug. sup Joh. q̄ talis ē baptism' qualis ille i cui' ptāte dat. si g̃ diabolus baptiçet inuocando potestatē trinitatis: bon' ē baptismus. ¶ P. in baptiçante nō req̄rit assimilatō ad deū p gratiā: q̄ etiā mali possūt baptiçare: nec etiā assimilatio p characterē: q̄ etiam pagani baptiçare possunt. g̃ sufficit assimilatio p nāz. sz hoc ē in demonib'. g̃ possūt baptiçare. ¶ Sz ℗: mīstri baptismi ad chr̄istū ē aliqua cōuētio. sz nulla ē cōuētio chr̄isti ad diabolū: vt p̄z. j. Cor. vj. g̃ diabol' nō pōt p̄ferre sacr̄m baptismi ¶ Alter' vī q̄ bonus angelus in figura bois apparēs baptiçare possit. Baptism'. n. ē actio hierarchica: q̄ ē illuminatio ⁊ purgatio: fz Dio. in ec. hier. ca. iij. sz angeli exercēt in nos hierarchicas actiones: q̄ purgāt nos: pficiūt ⁊ illumināt. g̃ possūt baptiçare. ¶ P. in actionib' hierarchicis ita ē q̄ quācūq̄ actionē pōt facere inferior: pōt facere superior: sicut quicq̄d pōt diacon' pōt sacerdos. sz fz Dio. xij. ca. ecl. hierar. q̄z āgel' ē maior sūmo sacerdote apō nos q̄ ex eor̄ potestatis p̄ticipatione āgelus oī: Mal. ij. Si g̃ sacerdos hō pōt baptiçare multo forti' angelus. ¶ Sz ℗. baptismus ē actio militantis ecclesie. sz angeli non sunt neq̄ actu neq̄ potentia de ecclia militante. g̃ baptiçare non possunt. ¶ Cōtra deo oō ad. j. q. q̄ diabol' i figura sacerdotis apparēs pōt imergere sz nō sacr̄m cōferre pp duas rōnes. p̄o q̄ dispensatio sacr̄or̄ nō ē cōcessa nisi hoib': q̄ p̄ueniunt cuz verbo incarnato a quo sacr̄a fluxerunt in natura assūpta: ⁊ ēt cū sacr̄is in q̄b' ē spūalis virt' in corporeis elementis: sicut ⁊ hoies ex nā spūali ⁊ corporali p̄positi sunt. 2o si baptiçare se fingeret: sp eēt timēdū q̄ nō faceret intentione baptiçādi q̄ ad sacr̄m exigit: sz ītētiōe decipiendi: q̄ nō eēt probabile q̄ tm̄ bonū hōi procuraret: sicut ē spiritualis regeneratio. ¶ Ad p̄m g̃ oō q̄ vbi dat baptism' talis ē q̄lis ille in cui' ptāte dat: sz diabolus nullo mō dare pōt. ¶ Ad 2m oōz q̄ hō peccator̄ hz silitudinē cū deo nō solū quātū ad nām diuinā p imaginē: sz etiā quātū ad nāz assūptam: ⁊ iter̄ in malis hoib' possibile ē eē silitudinē p grāz nō autē in demonib'. ⁊ p̄terea q̄ oīb' hoib' p̄cessa ē baptiçandi ptās hoc ē pp necessitatē sacr̄i: vt oīb' possit de facili adesse baptiçans. sed diaboli cōuersatio nō ē cū hoib': vñ nō iuuaret ad necessitatē sacr̄i si sibi ptās illa p̄cederet ¶ D. q̄. q. oō q̄ angelis bonis nō ē collata ptās baptiçandi pp duas rōnes. p̄mo q̄ nō hñt p̄dictā p̄uenientiā cū sacr̄o ⁊ cum chr̄isto q̄ ē actor sacr̄i. sc̄ūdo q̄ ad necessitatē baptismi nō valeret ptās eis p̄cessa cū nō sint in promptu hoib': nec p eos baptiçarent: sz sicut de' potētiā suā sacr̄is nō alligauit: ita nec ptātē cōsecrandi sacr̄a alligauit aliq̄b' mīstris. vñ q̄ dicit hāc ptātē hoib' posse dare ⁊ āgelis. nec āgelus bonus baptiçaret nisi diuinitus ptāte sibi p̄cessa. vñ si baptiçaret nō esset rebaptiçandus oīno p̄staret q̄ bon' angelus eēt: sicut ⁊ iudicatū ē tēplū q̄ dedicatū angelos cōsecratū ē nō oportere p hoiez cōsecrari vt legit in hist̄oria dedicationis sancti michaelis.

¶ Ad p̄m g̃ oō q̄ angeli actiones hierarchicas eis proportionaliter exequūt: sz inuisibiliter: nō āt eis ē p portionale: vt p corporalia hierarchicas actiones pficiāt. ¶ Ad 2m oō q̄ nō oz q̄ supior ptās eodez mō opet quo inferior sz mō altior: ⁊ iō non oz q̄ si hoies sacerdotes p sacr̄alia symbola actiōes hierarchicas exequūt q̄ hoc angeli possint facere: sz mō altior. Quid nouerat Joh. baptisma ⁊c. Sciendū ē q̄ Johes añq̄ intraret eremuz chr̄istū cognouit p̄sonaliter ex p̄uersatiōe cū fuerit cius cognatus p carnē: ⁊ sciuit etiā dignitatē eius ex prophetica reuelatione: sz pp longā morā amiserat vult' ei' imaginationē. vñ p̄sonaliter eū nō cognoscebat ⁊ iō chr̄isto venīēte ad baptismū tria didicit fz diuersos sāctos: q̄ fm Chr̄ys. didicit q̄ iste i p̄sona

erat ille quē p̄dicauerat venturū: ſm Aug. didicit q̄ haberet ptātē excellentie quā ſibi retineret: tñ poſſet eā ſeruis largiri: qō tñ in generali. prius ſciuerat: ſz tunc in ſpāli de hac pſona cognouit. ſz ſm Hier. didicit q̄ p baptiſmū chriſti nō ſolū gr̄a cōferret mūdās a culpa: ſed etiā ab oi pena abſoluens: qō hz ab eius paſſione. ¶ Nec tot eſſent baptiſmi ⁊c. Hoc nō videt eē inconueniens: q̄ p hoc nō differrēt baptiſmi ſm ſpēz cū hērent vnaz formā ⁊ vnū effectū: ſz differrent tñ ſm māz ſicut ⁊ nunc differunt. Et dō q̄ differrent ſz virtutē ⁊ ſz inuocationē: ⁊ ſic eēt occaſio ſciſmatici in eccl̄ia: vt vn⁹ diceret: ego ſū pauli: alⁱ ego ſū petri. ¶ Dīſ. VI.

Hanc quibus liceat baptiçare ⁊c. Supⁱ de determiauit magiſter q̄ poſſunt baptiçare: hic intēdit dēterminare q̄ ⁊ q̄lit̄ ꝓgrue baptiçēt. Et diuidit i ptes tres. in p⁹ oñdit q̄lit̄ ꝓgrue fiat baptiſm⁹ ex pte baptiçātis: in 2ª q̄lit̄ ꝓgrue fiat ex pte baptiçādi: vtr̄ aliq̄s ſit rebaptiçādus vel nō: ibi De illis vero q̄ ad hereticis ⁊c. in tertia qualit̄ ꝓgrue fiat quantum ab ritū baptiſmi: ibi Cognoſcēdū ē ēt ⁊c. Secūda ps diuidit in ters. in p⁹ oñdit vtrū aliq̄s ſit rebaptiçādus pp defectū baptiçantis: in 2ª vtr̄ ſit rebaptiçandus pp defectū baptiçati: ibi Illud ēt ignorandū nō ē ⁊c. in 3ª vtrū ſit rebaptiçād⁹ pp dēfectū eorū q̄ ptinent ad ipſū baptiſmū: ibi Queri āt ſolet ⁊c. Prima diuidit in tres: in p⁹ oñdit q̄ baptiçati ab hereticis nō ſunt rebaptiçādi: 2º excludit opinionē ꝑiā: ibi Sunt tñ nōnulli doctoꝛ ⁊c. In 3ª remouet quādā obiectionē q̄ rebaptizantib⁹ patrocinari vī: ibi Hoc ēt ſciēdū ē ⁊c. ¶ Illud āt ignorādū nō ē ⁊c. Hic inq̄rit vtrū ſit aliq̄s rebaptiçādus pp defectū natiuitatis ex vtero. Et circa hoc duo facit. p⁹ oñdit q̄ illi q̄ nōdū nati ſūt i maternis vteris exñtes nō ſuſceperūt baptiſmū baptiçatis mr̄i b⁹: vñ baptiçādi ſi. 2º obīcit i ꝑiū ⁊ ſoluit: ibi Si vero apponit ⁊c. ¶ Queri ēt ſolet ⁊c. Hic inq̄rit vtr̄ ſint aliq̄ rebaptiçādi pp defectū eoꝛ q̄ ad baptiſmū req̄rūt: ⁊ p⁹ vtr̄ pp coꝛrupitonē forme: 2º vtr̄ pp incertitudinē baptiſmalis ablutionis: ibi Preterea ſciēdū ē ⁊c. 3º vtrū pp̄i defectū intētiōis: ibi Solet ēt q̄ri ō illo ⁊c. ¶ Cognoſcēdū ē ⁊c. Hic oñdit q̄lit̄ baptiſm⁹ ꝓgrue fiat ex pte rit⁹. Et circa hoc tria facit. p⁹ oñdit qō tēp⁹ ſit deputatū ad ſolēnē baptiſmi celebrationē. 2º determinat de ꝓfeſſiōe q̄ ꝓcedit baptiſmū: ibi Postro cūcti ad baptiſmū ⁊c. 3º determinat de catheciſmo ⁊ exhoꝛciſmo: i q̄b⁹ huiuſmōi ꝓfeſſio fit: ibi Illa āt iterrogatio ⁊c. Circa 2ᵐ duo facit. p⁹ oñdit ꝓpoſitū. 2º mouet duas q̄ōnes: ꝑmā ibi Si vero q̄rit ⁊c. ſecundā ibi Sed adhuc queritur ⁊c.

Hic eſt duplex qō. ¶ Prīa de his q̄ req̄rūtur ad baptiſmū ex parte baptiçātis ⁊ baptiçati. Secūda de ritu baptiſmi. ¶ Circa p̄mam q̄runt tria. ¶ Primo vtr̄ req̄rat i baptiçādo natiuitas ex vtero. Secūdo vtrū req̄rat in vtroq̄ itērio ⁊ volūtas. Tertio vtrū requirat fides.

Primuz ſic proce dit: vī q̄ natiuitas ex vtero nō ſit expectāda. nulli. n. ſtatui hois p̄cludit via ſalutis ab eo q̄ vult oēs homines ſaluos fieri. ſz exiſtentes in maternis vteris hoies ſi cū ſint iā aiaz rōnalē ſortiti: ⁊ ſunt in periculo dānationis ꝓpt̄ peccatū origiale ꝓtractū ⁊ facilitatē coꝛruptiōis. g̊ cū eis nō poſſit ſ̄mediū adhiberi puēiēdi ad vitā niſi p baptiſmū: vī q̄ debeāt baptiçari. ¶ P̄. puer i materno vtero exñs ē q̄ſi q̄dā ps matris ſicut fructⁱ pēdens in arboꝛe ipſe arboꝛis. g̊ baptiçata mr̄e baptiçat puer in vētre etⁱ exñs. ¶ P̄. cōtingit q̄nq̄ q̄ aliq̄ ps p̄us egredit: ſicut legit Gen. xxxix. ō Eſau: q̄ exiuit p̄mo manⁱ: ⁊ tñ timet de piculo mortiſ. g̊ vī q̄ ſaltem in tali caſu nō ſit expectanda natiuitas ex vtero: ſz ps egreſſa aſpgenda baptiſmali aqua. ¶ P̄. mors eterna peior ē q̄ mors coꝛporalis i infinituz. ſz de duob⁹ malis eligēdū ē min⁹ malū. g̊ oz mater ſcindi ⁊ extrahi puer: vt baptiçat⁹ a morte eterna liberet ⁊ nō expectari natiuitas ex vtero. ¶ Sz̄ cō Coꝛ. xvi. Nō pus qō ſpūale ē ſz qō aiale: deiñ qō ſpūale: ſz baptiſm⁹ ē q̄dā rḡnātō ſpūal. g̊ p⁹ hō aiali ⁊ carnali natiuitate naſci oz q̄ baptiçēt. ¶ P̄. ſacrm̄ ē actio militātis eccl̄ie. ſz q̄ diu puer ē i vētre matris nōdū cōnumerat aliq̄s mēbris eccl̄e. g̊ non pōt ſibi baptiſm⁹ exhiberi. ¶ Iterⁱ videt q̄ nullⁱ ēt in materno vtero poſſit ſāctificari p gr̄e gratū facientis donū: q̄ vt Jſiō. dicit regeneratio i eū nō dici pōt i quē generatio nō p̄eceſſit. ſz p gr̄az gratū facientē fit hō filⁱ dei: ⁊ ita regnerat. g̊ non pōt hō ſāctificari añq̄ naſcat ex vtero. ¶ P̄. ſic peccatū actuale ꝓhibit ex actu: ita originale ꝓhibit ex origine. ſz peccatū actuale nō pōt remitti q̄diu hō ē i actu peccādi. g̊ nec peccatū origiale pōt remitti puero i materno vtero exñti q̄ adhuc ē actualit̄ i origine exñs. ¶ P̄. vbi ē maius piculuz ibi magis diuina miſericoꝛdia ſubuenit. ſz illi q̄ morituri ſūt añq̄ ex vtero naſcāt ſi in maiori piculo q̄ Johes baptiſta ⁊ Heremias q̄ ex vtero poſtmodū nati ſi ſi g̊ nō dicim⁹ pueros dictos ſāctificari in vtero ne ꝑueniāt morte: vī q̄ multo fortius nec Johes nec Hieremias ſanctificati fuerunt. ¶ Sz̄ cō ē: qō dī Hiere. j. Añq̄ exires ō vulua ſactificaui te: ⁊ Luc. j. dī de Johe: Et ſpūſancto replebit adhuc ex vtero matris ſue. g̊ aliq̄ in vtero ſanctificant. ¶ P̄. de nullo celebrat eccl̄ia feſtū niſi de ſancto aliquo. ſz celebrat natiuitatē Johis. g̊ tūc naſcēs ſanctⁱ erat g̊ in vtero ſanctificatⁱ fuit. ¶ Iterius vī q̄ in vtero ſāctificati nō ſint baptiçādi. in ſāctificatiōe. n. i vtero dat maiorē gr̄a q̄ i baptiſmo: q̄ ſāctificatōis

gratia dicit eē confirmans salutē ꝫ mortale pecca
tū. sꝫ iniuriā faceret baptismo q̄ baptizatū iteruꝫ
baptizaret. g̈ iniuriā facit sanctificationi in vtero
q̄ sanctificatū iterū baptizādo sāctificaret. ¶ D.
nā nō facit p plura qō per vnū pōt facere. sꝫ opa
tio gratie ē ordiatior ꝙ nature. cū g̈ ad salutē suf
ficiat gr̄a sāctificationis: vī q̄ frustra baptism' ad
dat. ¶ D. diuina opatio nō ē min' efficax in sana
tione spūali ꝙ corporali. sed in illis quos curauit
corporalr nō oportebat aliquē medicū ab hoīe su
paddi. g̈ ⁊ illis quos curat p gratiā sanctificatōis
interius nō sūt adhibenda sacrōꝝ medicamēta.
¶ Sꝫ ꝫ baptism' circuncisioni successit. sꝫ Jobes
sanctificatus in vtero 8° die legit circuncisus: Luc.
j. g̈ ⁊ sanctificatus in vtero eēt baptizādus. ¶ D.
sanctificatio in vtero ē baptismus flamis. sꝫ adul
ti baptizati p ꝓtritionē baptismo flaminis sūt ba
ptizandi baptismo flumis. g̈ ⁊ silr sanctificati in vte
ro. R̄ndeo dō ad. j. q. ꝙ baptism' ē actio hierar
chica fm Dio. vñ p ministros ecclie cōferendus ē
vl p eos q̄ in necessitate vicē ministrorꝝ optinent.
puer aūt ꝙdiu ē in vtero matris exñs non potest
subīci opationi ministrorꝝ ecclie nec ē hoibus no
tus: ⁊ iō tunc baptizare nō potest. Quidā autē as
signant alias causas que non sūt magni pōderis
quarꝝ vna ē ꝙ diuina iustitia exigit ꝙ peccatum
qōlibet nō dimittat sine pena aliqua quā puer in
baptismo sentit: qō eē nō posset dū adhuc ē i vte
ro matris. Sed hoc nihil ē: qr baptism' fm Am
b°. non requirit penā exteriorē. Et ꝓterea peccato
originali non debet pena sensibilis inflicta. Alia ē
ꝙ gratia dat eē ordinatū: ⁊ iō regeneratio gr̄e pre
supposit generationē nature. Alia ē ꝙ puer ꝙdiu
ē in materno vtero adhuc ꝓiungit causę originalr
peccati: ⁊ iō nō pōt ab eo mūdari: sed he due cau
se repugnāt sanctificationi in vtero: sicut ⁊ baptis
mo. Alia ē ꝙ in baptismo dr eē aqua ⁊ spīritus ꝫ
infectionē carnis ⁊ aie p originale: ⁊ iō dr ꝓexistere
ad baptismū natiuitatē in vtero qua infundit aia
⁊ natiuitatē ex vtero q̄ nascit corpus: sꝫ hoc nihil
ē: qr natiuitas neqꝫ ē aie neqꝫ corporis: sꝫ cōiuncti.
vñ in natiuitate in vtero nascit ⁊ corpus ⁊ aia: vñ
p'rōni standū ē. ¶ Ad p^m g̈ dō ꝙ nō ē ex defectu
diuine misericordie ꝙ in maternis vteris existenti
b'remediū non exhibet: sꝫ qr nō sūt capaces illi'
remedij p qō ꝑz legē cōez participes passiōis chri
sti efficiāt a qua est remissio peccatorꝝ: qr nō pos
sunt subīci opationi ministrorꝝ ecclie p quos talia
remedia mistrāt. ¶ Ad 2^m dō ꝙ puer i materno
vtero exñs q̄uis sit coniunct' matri ꝑz corpus qō
ab ipsa traxit: tñ ē oino distinctus fm aiaꝫ rōnalē
quā ab extrinseco hz: ⁊ iō fm imutationē corpo
ralē matris imutat corporalit: sꝫ non dr ꝙ sanctifi
cata matre p baptismū spiritualiter sāctificetur.
¶ Ad 3^m dō ꝙ expectāda ē totalis egressio ex vte
ro nisi piculū mortis timeat: tunc autē egressa pre

principali. s. capite in quo opatōes aie magis ma
nifestant vt quidā dicūt baptizari dr: secus sūt est
de alīs partib' vt de manu ⁊ pede q̄uis nō noce
at ēt si tunc aspergunt ille partes baptismali aqua
qr diuina misericordia non ē artāda: si tñ postea
plenarie nascat non est rebaptizādus fm quosdā
sed nihil periculi accidit si ad maiorē cautelā ba
ptizet sub hac forma: si non es baptizatus ego te
baptizo ⁊c. ¶ Ad 4^m dō ꝙ nō sūt facienda mala
vt veniāt bona: sicut dr Ro. iij. ⁊ iō hō potius dr
dimittere perire infantez q̄ ipse pereat homicidū
crimē in matre cōmittēs. ¶ D. ij. q. dō ꝙ sicut de
us nō alligauit virtutē suā reb' naturalib': vt non
possit preter eas operari cū voluerit qō i miracu
losis actib' facit: ita nō alligauit virtutē suā sacris
vt non possit sine sacrōꝝ mīstris aliquē sāctifica
re: ⁊ iō aliquos preter legez cōez quasi miraculo
se in maternis vteris sanctificasse legit: illos preci
pue qui imediatius ordinabāt ad eius sāctissimā
ꝓceptionē: ⁊ iō mater sanctificata credit: ⁊ Jobes
baptista q̄ ei i vtero existēti testimoniū phibuit:
⁊ Hiere. q̄ ipsius cōceptionē vaticinio expresso p̄
dixit: Nouū iquit faciet dñs sup terrā: mulier cir
cūdabit virū: Hiere. xxxj. ⁊ iō etiam in beata vir
gine fuit amplior sanctificatio in qua fomes adeo
debilitatus ē vel extinct' vt ad peccatū actuale nū
q̄ inclinaret: in alīs autē inclinauit ad veniale nō
aūt ad mortale. ⁊ in Jobe baptista ēt fuit expressi
or q̄ in Hieremia: cuius interior sanctificatio ex
ultatione quadā in noticiaꝫ hominuꝫ prodīt: qr
dictū ē Exultauit infans ⁊c. Luc. j. vt fm graduꝫ
propinqtatis ad christū sit gradus sanctificatōis
¶ Ad p^m g̈ dō ꝙ generatio spiritualis presuppo
nit nāle sibi correspondētē: ⁊ iō generatio spiritu
alis q̄ fit p ministeriū hoīuꝫ in baptismo ꝓsuppo
nit natiuitatē ex vtero qua hō i noticiā ⁊ societa
tē hoīuꝫ pdit: sꝫ regeneratio q̄ fit diuinitus nō pre
supponit de necessitate nisi natiuitatē i vtero qua
hō a deo creatus format' ē. ¶ Ad 2^m dō ꝙ iaꝫ for
mato puerperio aia rōnali infusa puer non acci
pit a matre nisi nutrtmētuꝫ. peccatū autē originā
le non ꝓhibit p actū nutritiue: sꝫ generatiue: ⁊ iō nō
ē actu in ꝓhendo originale nisi in ipsa infusiōe aie
⁊ pp hoc nihil phibet puerū in statu illo post in
fusionez a peccato originali mūdari. ¶ Ad 3^m dō
ꝙ ea q̄ fiūt ꝓter legē cōez nō fiūt principalr ad sb
ueniendū vni pſone: sꝫ ad insinnationē ⁊ cōmēda
tionē gr̄e: ⁊ iō q̄uis nō fuerit tātū piculū in sācti
ficatis in vtero q̄ pdituri erāt: tñ qr eligebāt diui
nit' vt gr̄e spāles ꝓcones ⁊ mīstri: iō tali ꝓuilegia
ta sanctificatiōe dotati sunt. ¶ D. iij. q. dō ꝙ san
ctificat' in vtero dr baptizari pp tres rōnes. p° pp
acq̄rēdū characterez q̄ ānumeraret in pplo dei: ⁊
quasi ꝺputaret ad pcipienda diuina sacra. 2° vt p ba
tismi ꝓceptionē passioni christi ēt corporalit ꝓfor
maret. 3° pp bonū obediēt. e qr ꝓceptū de bapmo

oīb⁹ datū ē: ⁊ ab oīb⁹ ipleri oz nisi articulus neces-
sitatis sacrm excludat. ¶ Ad p^m g od q baptism⁹
quātū ad aliqd extēsiue excedit sāctificatioēz: qz i
baptismo iprimit charact: ⁊ corporaliter hō mor-
ti christi cōfigurat: q̄uis intēsiue in sāctificatione
āplior gratia fortassis prebeat: ⁊ iō nō fit iniuria
sanctificationi si sanctificatis baptism⁹ cōferatur.
¶ Ad 2^m od q non totū qd facit baptism⁹ factū ē
p sanctificationē: qz nō iprimit characterē: ⁊ iō ñ
frustra baptism⁹ addit in quo etiā sāctificatis gra
auget. ¶ Ad 3^m od q p medicinā corporalez nihil
aliud addi posset ad salutē eorum quos christus
curauerat: ⁊ ideo non est similis ratio.

D secundū sic pro

cedit: vī q itentio baptizātis ñ reqrat ad
baptismū: intentio.n. non requirit ad op⁹ nisi in
principali agente q̄ pstituit finē per iperiū suū ali-
os mouet ad finē intētū a se. sz sacerdos baptizās
non ē principale agens sz instrale: vt dictū ē. s. g ñ
requirit eius intētio ad baptismū. ¶ D. intētio ho
minis nō ē alicui certa nisi sibi. si g reqrat intētio
ad baptismū nō erit certū de aliquo q̄ sit baptiza
t⁹ nisi apud eū qui baptizauit: ⁊ hoc ē iconueniēs
q̄ hō sit in tanto dubio salutis. ¶ D. sicut Aug. di-
cit ebrios⁹ ⁊ furios⁹ baptizare possunt. sz isti vt
vī nō possūt hīe intētionē: qz priuāt vsu rationis.
g itētio ñ reqrit ad baptismū. ¶ D. intētio cogitati
onē reqrit. sz frequēt ⁊ ō facilli cogitatio ad alia ra
pit. g frequēt baptism⁹ ipediret. ¶ Sz ō: ea q̄ fiūt
pter itētionē sī casualia. sz hoc sacris ñ cōpetit cū
hēant determinatos effect⁹ ⁊ determinatas cās. g
reqrit itētio i baptismo ⁊ in alīs sacris. ¶ D. opa
q̄ fiunt a voluntate determināt ⁊ specificāt inten
tione. vñ Amb⁹. dicit q̄ effect⁹ opi tuo iponit no-
mē: ⁊ i glo. Matth. xij. dī: Quātū intēdis tm̄ fa-
cis. sz baptizare ē act⁹ voluntarius. g reqrit in ipso
intētio ex pte baptizantis. ¶ Ulterius vī q̄ reqra
tur intētio recta. reqrit.n. intētio faciens qd facit
ecclesia. sz hoc intēdere ē recte intētionis. g ad ba-
ptismū reqrit recta intētio. ¶ D. in oīb⁹ ad q̄ reqri
tur intētio ita ē q̄ p prauā intētionē vitiant. sz ba
ptism⁹ oīmō det nō pōt eē prauus: vt in preceden
ti di. dictū ē. g vī q̄ prava intētio nō possit pferre
baptismū. ¶ Sz ō: baptism⁹ nō ipedit ex malicia
baptizantis. sz puersa itētio ptinet ad maliciā ba-
ptizantis. g puersa intētio in alīs nō ipedit baptis
mi effectū. ¶ Uteri⁹ vī q̄ intētio vel voluntas non
requirat in baptizato. Baptism⁹.n. ō peccatū ori
ginale dat. sz peccatū originale pter voluntatē ⁊ i-
tētionē ōbit. g ⁊ intētio ⁊ voluntas nō requirunt
ad baptismū in baptizando. ¶ D. pueri dormien-
tes ⁊ amētes possūt baptizari: vt. s. di. iij. dictū ē.
sz illi carent intētione baptismi. g ad baptismū ñ
reqrit intētio ex pte baptizandi. ¶ D. vnaq̄q res
p eadez corrūpit ⁊ fit: ōrie tm̄ facta: vt dī i. ij. Eth:
si g intētione baptizandi fiçret baptism⁹ tunc intē-
tione ipsius character baptismalis deleri posset:
qd falsū ē. ¶ Sz ō: in baptismo fit q̄ddaz spīale
cōnubiū aīe ad deū: sz in cōiugio requirit cōsēsus
g et in baptismo. ¶ D. baptismi effect⁹ magis ipedi
tur ex pte baptizati q̄ ex pte baptizātis: qz mali-
cia baptizātis nō impedit receptionē gr̄e in bapti
smo q̄ impediri pōt p maliciā recipiētis sacrm. sz
defect⁹ intētōnis ex pte baptizātis ipedit sacrm. g
multo fortī⁹ defect⁹ intētōis ex pte baptizati. ¶ D.
deo od. ad. j. q. q̄ cū vn⁹ effect⁹ vna sit cā: si ex ali-
quib⁹ plurib⁹ cāis vn⁹ effectus procedat: oz q̄ ille
cāe sint aliquo mō facte vnuz ad inuicē. Ad effe-
ctū āt sacrī videm⁹ multa cōcurrere scz ministrū
formā verboz: ⁊ māz: hec aūt nō possūt colliga-
ri adinuicē vt sint vna cā nisi p intētionē baptizā-
tis q̄ scz formā ad māz applicat: suū vero mīsteri-
um ad vtrūq̄: ⁊ totum hoc ad sacrī collatōem: ⁊
iō reqrit intētio baptizātis. Et sīlr ēt i oīb⁹ alīs sa
crīs reqrit intētio ministri cū debita mā ⁊ forma
nō solū ad effectū sacrī ꝓsequēdū: sz ad sacrī pce
ptionē. ¶ Ad p^m g od: q̄ duplex ē instrm. s. aiatum
vt seru⁹: ⁊ inaiatū vt securis: vt dī in. viij. Eth. in-
strō igit inaiato nō reqrit intētio, ppria: qz ipa in-
clinatio instrī ad effectū p motū principalis agen
tis locū intētōis supplet: sz i instrō aiato qd ñ tm̄
agit sz aliquo mō agit vtpote p iperiū agens et nō
p ipulsū mot⁹ reqrit intētio exequēdi ministeriū
ad qd applicatū ē. ¶ Ad 2^m od. q̄ ad hoc dupliciter
fm diuersas opiniones rndet. Quidaz em̄ dicūt
q̄ si desit mētalis intētio i baptizāte: non con
fert sacrm bap̄mi tm̄ in adulto supplet fides ⁊ de-
uotio effectū bap̄mi vt periculū ex hoc baptiza-
to q̄ ignorat intētionē baptizātis nullū ꝓueniat:
si āt sit puer credit pie q̄ sūm⁹ sacerdos. s. de⁹ de-
fectū suppleat et salutē ei ꝓferat: si tm̄ nō facit non
iniuste facit: sicut nec in illo q̄ sacro nō subīcitur
Alīj dicūt q̄ in bap̄mo ⁊ in alīs sacris q̄ hūt i for
ma actū exercitū nō reqrit mētalis intentio: sed
sufficit expssio intentōis p verba ab eccl'ia institu
ta: ⁊ iō si forma seruat nec aliqd exteri⁹ dī qd in-
tētionē ōria exp̄mat baptizat⁹ ē. nō. n. sine cā in
sacramētis necessitatis. s. bap̄mo ⁊ q̄busdaz alīs
actib⁹ baptizātis tam solicite expressus ē ad intē-
tionē expssionis. ¶ Ad 3^m od: q̄ q̄uis actu ebri⁹
intētionē hīe nō possit tm̄ ebriosus pōt eē nō actu
ebrius: ⁊ intētionē baptizādi habens baptizare.
¶ Ad 4^m od: q̄ q̄uis mīster sacrī debeat niti ad
custodiēdū cor suū quātū pōt: vt maxīe in verbis
sacralis forme intētionē habeat actualē: qz tm̄ co-
gitatio ē valde labilis ēt si tūc nō assit actual' intē-
tio qñ verba ꝓfert: oūmō prius intēdit ⁊ ōria in-
tētio nō interuenerit: sacrm nō impedit: qz opat
tūc in vi principalis intētōis: nō em̄ oz q̄ in opere
sp itētō ꝓsūgat i actu: sz sufficit q̄ op⁹ ab itētōe p-
cedat. ¶ D. g. q. od. q̄ rectū ē cui⁹ mediū non exit

ab extremis: sacrm ãt bapmi ẽ q̃ mediãte acq̃rit effect' bapmi i aĩa baptizati: vñ tũc ẽ recta intẽtio qñ baptizãs seu baptizat' sacrm ordinat ad effectũ sacri q̃ ẽ sal'. Si g̃ intẽtio affuit i baptizãte qz intẽdit sacrm ꝓferre sz defuit rectitudo qz ordinat sacrm ad finẽ indebitũ nõ ꝓpter hoc i recipiẽte impedit perceptio sacri: qz ad hoc fert itẽtio baptizãtis neqz effectus sacri: qz mũdatio interior a ministro nõ ẽ: vñ eius intentio ad hoc nihil facit. Si aũt in baptizato sit intẽtio ꝓcipiendi sacrm. sz defuit rectitudo intentionis: recipit quidẽ qđ intẽdit sacrz sz nõ rẽ sacri: qz obicẽ p prauã itẽtionẽ spũi sancto ponit. ¶ Ad p̃m g̃ đ q̃ q̃uis ad sacrz req̃rat intẽtio faciendi qđ facit eccl'ia: non tamẽ req̃rit quasi de necessitate sacri exñs facer qđ facit eccl'esia: pp hoc q̃ eccl'ia facit: z in hoc cõsistit rectitudo intentionis. ¶ Ad 2m đ q̃ baptismus non hz bonitatẽ ex ministro sicut alia operatio voluntaria hz bonitatẽ ex opante: z iõ non ẽ sile. ¶ Ad iij.q. đ q̃ i baptismo baptiçat' duo recipit. s. sacramentũ z rez sacri. sz ad hec duo recipenda nõ requirit aliq̃d causans ex pte recipientis. sz soluz impedimentũ remouens: qđ quidez impedimentuz nihil aliud ẽ q̃ voluntas ꝓria alteri predicto: z iõ in adultis z in hñtib' vsuz rõnis in qb' põt cẽ ꝓria voluntas actu vel habitu: req̃rit z cõtritio siue deuotio ad ꝓcipiendã rẽ sacri: z itentio vel volũtas ad recipiendũ sacrm: in pueris ãt absqz vtroqz p̃cipit z sacrm z res sacri: z sil'r ẽ in carẽtib' vsu rõnis nisi cõtraria volũtas habitu isit z si nõ actu. Tñ sciendum q̃ nõ requirit i adulto voluntas absoluta suscipiendi qđ eccl'ia cõfert: sed sufficit voluntas cõditionata sicut ẽ in uoluntarijs mixtis: vt dr in. iij. Eth. z iõ si sit coactio sufficiens ita q̃ p̃ncipiũ sit ex toto extra nil cõferente vim passo vt cũ aliquis reclamans imergit violent tũc talis nec sacrm suscipit nec rẽ sacri. Si autẽ sit coactõ inducens sicut minis vel flagellis ita q̃ baptizatus potius eligat baptismũ suscipere q̃ talia pati: tũc suscipit sacrm: sz non rẽ sacri. ¶ Ad p̃mũ g̃ đ q̃ intentio vel voluntas in baptizato vt dictũ ẽ non requirit quasi causans deletionẽ culpe originalis: sz solũ quasi remouẽs prohibens. s. ꝓtiã voluntatẽ. ¶ Ad 2m đ q̃ in pueris nõ potest cẽ ꝓria volũtas: neqz actu neqz habitu: z iõ non requirit volũtas vel intentio in eis qua prohibens remoueat. In amentib' aũt z dormientibus potest cẽ voluntas cõtraria habitualis q̃uis nõ sit actualis: z iõ si ante sõnũ vel furiã fuerũt cõtrarie voluntatis nõ recipiunt sacrm: qz adhuc illa voluntas habitualiter manet. si aũt habuerũt propositũ recipiendi baptismũ: z hoc p aliqua signa innotuit: tũc in articulo necessitatis debet eis cõferre baptism' z suscipiũt sacrm z rẽ sacri: ẽt si furiosus tunc ꝓdicat: qz illa ꝓdictio nõ procedit a volũtate rõnis fz quã ẽ capax baptismalis gratie. si aũt neccitas nõ sit đz i furiosis expectari lucidũ intervallũ vel in dormientibus vigilia: si tñ baptiçet in statu illo sacrz suscipit q̃uis peccet baptiçãs. ¶ Ad 3m đ q̃ volũtas vel intentio baptismũ suscipiẽdi non requirit ad baptismũ quasi eã vel dispositio characteris: sz solũ sic remouẽs prohibẽs: iõ rõ nõ valet.

Ad tertiuz sic proce

dit: vr q̃ in baptiçato fides requirat ad hoc q̃ sacrm suscipiat. Baptismus. n. sacrm fidei dr. sz nõ nisi propter fidẽ recipientis ipsũ. g̃ requirit fides baptiçãdi. ¶ ꝑ. Matth. vlti. dr: Qui crediderit z baptizatus fuerit. g̃ vr q̃ requirit i adulto q̃ credat ad hoc q̃ baptiçet. ¶ ꝑ. fides essentialior ẽ sacro q̃ voluntas. sz volũtas req̃rit vt dictũ ẽ. g̃ multo amplius fides. ¶ Sz ꝓ: adulti nõ si peioris ꝓditionis q̃ pueri. sz in pueris sufficit fides ecclesie ad baptismũ: z non requirit fides psone illius. g̃ nec in adultis. ¶ ꝑ. charitas ꝓpinquior est ad gr̃az q̃ fides: qz charitas ñ põt cẽ sine gr̃a sicut fides. sz nõ req̃rit charitas in recipiente baptismũ: qz sic nullus adult' oz nouo acciperet ibi gratiã. g̃ nõ requirit fides. ¶ Lteri' vr q̃ requirat fides in baptiçãte. requirit. n. in baptiçante itẽtio ꝓferẽdi sacrz. sz infidelis quãtũ ad articulũ baptismi nõ credit sacrz baptismi. g̃ non põt intẽdere cõferre illud: z ita non potest baptiçare. ¶ ꝑ. baptism' ẽ sacrm ecclie. sz fides ẽ p quã mẽbra ecclie p̃ad inuicẽ vniũt. g̃ q̃ nõ hz fidẽ nec põt baptiçare cũ nõ sit de eccl'ia. ¶ ꝑ. ꝓpinquus se hz ad baptismum baptiçans q̃ offerens puerum ad baptiçandũ. sz i offerẽte req̃rit fides: qz rñdet: credo. g̃ multo fortiꝰ req̃rit in baptiçãte. ¶ Sz ꝯ ẽ: qđ i lr̃a determinat q̃ hereticj verũ baptismũ ꝓferũt: heretici ãt in fideles sũt. g̃ rẽ. ¶ Lteri' vr q̃ r̃cipiẽtes baptismũ ab hereticis nõ ꝓsequãt rẽ sacri: qz Aug. dicit q̃ q̃ foris eccl'iã baptiçãt nõ sumũt baptismũ ad salutez: sz ad pniciẽ. sz baptiçati ab hereticis sumũt baptismũ extra eccl'iã. g̃ nõ sumũt ad salutẽ: z ita rẽ sacramẽti nõ ꝓsequũt. ¶ ꝑ. q̃cũq̃ accipit aliq̃d ab aliq̃ q̃ nõ hz ius dãdi illud iniuste accipit. sz hereticus nõ hz ius dãdi baptismũ: vt dicẽ Aug. in li. đ baptismo ꝯ Donatũ: Si inq̃t heretic' ius baptiçãdi nõ habuit: tñ christi ẽ qđ dedit. g̃ accipiẽs ab heretico iniuste accipit z ita peccat. ¶ Sz ꝯ: peccatũ baptiçãtis nõ polluit baptismũ: vt dictũ ẽ. s. sz infidelitas ẽ quoddã peccatũ. g̃ nõ impedit effectuz baptismi in baptiçato. ¶ Rñdeo đ ad. j. q. q̃ cũ q̃rit vtr fides req̃rat vl sit necessaria ad baptismũ: nõ intelligit qõ de necessitate absoluta: sz de necessitate q̃ ẽ ex ꝓditiõe finis. Est ãt duplex finis in baptiçatis. Prim' ẽ pceptio sacri. Sccũdus ẽ pceptõ rei sacri. Dico g̃ q̃ in adultis req̃rit fides ẽt psonalis necessitate q̃ ẽ ex suppositiõe finis secũdi: qz nisi credat reputat fictus: vt. s. dr. iij. dictum ẽ: z ita nõ ꝓsequt rẽ sacri. nõ aũt requirit ad primũ finem

ꝓsequẽdũ: qꝛ sacr̃m percipit aliquis ẽt si non credat. vñ Aug. dicit q̃ prouisus fieri potest vt aliqui vez baptisma habeant ⁊ nõ habeãt verã fidẽ: in paruul' ãt sufficit fides ecclie ad vtrũq;. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q̃ baptismus dr̃ fidei sacr̃m: qꝛ p eũ hõ cetib' fideliũ aggregat: ⁊ iõ qui accipit baptismũ oñdit se fidẽ hẽre: ⁊ si nõ hz reputat fictus: ⁊ rẽ sacr̃i cũ sacro pcepto nõ pcipit. ¶ Ad 2m dõ q̃ oñs i verbis illis oñdit quid requirit in baptizãdo ad salutez ꝓsequendã q̃ ẽ res sacr̃i. vñ subdit: Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit salu' erit. ¶ Ad 3m dõ q̃ sacramẽtũ baptismi in aia recipit quantũ ad charactẽrẽ: aia aũt non potest alicui subiici in vita: ⁊ iõ voluntas seu intentio facit ad hoc q̃ hõ se sacro subiiciat. sed fides facit ad hoc q̃ debito mõ se subiiciat: vñ fides requirit tm̃ ad perceptionẽ rei sacramẽti: sed itẽtio ad pceptionẽ rei simplicit. ¶ Et qꝛ alie rationes probant qꝛ nec quantum ad vltimũ effectũ fides requirat: iõ ad quartũ dõ q̃ in pueris non põt eẽ cõtrariũ gratie baptismalis ex psonali voluntate: ⁊ iõ nõ requirit psonalis fides sicut requirit in adultis ad cõsequendã rẽ sacr̃i: in quib' põt eẽ personalis infidelitas. ¶ Ad 5m dõ q̃ q̃ recta intentio requirit ad cõsequẽdã rẽ sacr̃i. fides aũt itẽtionẽ dirigit ⁊ sine ea nõ põt eẽ pcipue in talibus intentio recta: sz charitas vlterius facit intentionẽ meritoriã: ⁊ iõ ad hoc q̃ hõ preparet se ad gratiã in baptismo percipiendã prexigit fides: sed non charitas: qꝛ sufficit attritio precedẽs ⁊ si non sit cõtritio. ¶ Ad. ij. q. dõ q̃ oũ hereticꝰ vel quicũq; infidelis debitã formã seruet ⁊ intẽtionẽ baptizandi habeat: vez sacr̃m confert: qꝛ baptismus nõ hz efficaciam ex merito baptizantis: sed ex merito christi qõ opat in baptizato p fidez propriã in adultis: vel p fidẽ ecclie i pueris. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q̃ q̃uis ille q̃ nõ credit baptismũ eẽ sacr̃z aut habere aliquã spiritualẽ virtutez: nõ intẽdat dõ baptizat cõferre sacr̃m: tm̃ intendit facere q̃q; qõ facit eccl'ia: ⁊ si illud reputet nihil eẽ: ⁊ qꝛ eccl'ia aliquid facit: ideo ex ꝓuisione ⁊ iplicite intẽdit aliquid facere q̃uis nõ explicite. ¶ Ad 2m dõ q̃ q̃uis p fidẽ rectã nõ sit mẽbꝛ ecclie: tm̃ inquãtũ seruat morẽ ecclie in baptizando baptismũ ecclie tradit vñ regenerat filios christi ⁊ ecclesie non sibi vl' hereticis sue: sicut. n. Jacob genuit filios p liberas ⁊ ancillas: ita christ' p catholicos ⁊ hereticos bonos ⁊ malos: vt Aug. dicit ꝯ Donatũ. ¶ Ad 3m dõ q̃ ñ requirit fides personalis offerẽtiũ puez ad baptismũ: nec alicuius psone determinate: sed solũ fides ecclie militantis quã nõ ẽ possibile deficere totaliter deo hec ordinante: q̃ dixit Matth. vlti. Ecce ego vobiscũ sũ vsq; ad cõsũmationẽ seculi. si tm̃ ꝺficeret illud suppleret qõ de fide remãsit in eccl'ia triũphante. s. visio: nec offerẽs puez ad baptismũ in psona sua: dicit credo: sed in psona pueri vt sit sensus: credo. i. sacr̃m fidei presto sum recipe. ¶ Ad iij. q. dõ q̃ ille q̃ ab heretico baptizat pp peccatũ heretici nõ priuat gr̃a baptismali: sz q̃q; pp peccatũ proprium. vñ si sit puer in quẽ culpa actualis ñ cadit si baptizat in forma eccl'ie recipit sacr̃m ⁊ rez sacr̃i: sil'r si sit adultus ⁊ baptizans nõ sit hereticus manifestus ⁊ ab eccl'ia p̃cisus: vel si baptizatus sit i articulo necessitatis. Si ãt sciat ipsũ eẽ hereticũ ⁊ baptismuz ab ipso suscipiat: hoc cõtingit vel qꝛ fauet heresi sue: vel in cõtẽptũ eccl'ie: vel ꝓpter aliq; tẽporale cõmodũ: ⁊ sic ipsemet peccat: vñ proprio peccato obicẽ ponit spiritui sãcto ne ꝓsequatur rẽ sacr̃i. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q̃ Aug. loquit in casu illo qñ aliqs in fauorẽ heresis ab heretico baptismũ suscipit. ¶ Ad 2m dõ q̃ ius dandi baptismа ẽ ex duobus. s. ex ordine sacerdotali: ⁊ ex iurisdictione. Jn heretico g̃ ab ecclesia p̃ciso manet ius dãdi baptismа q̃tũ ad ordinẽ sacerdotalẽ. si p̃' in ecclesia sacerdos fuerit: nõ tm̃ manet quãtũ ad iurisdictionẽ quã amittit: nec tm̃ sequit q̃ baptismum ab heretico suscipiens sẽp iniuste accipiet cuz credit eũ habere ius dãdi ⁊ nõ eẽ hereticũ: vel in casu necessitatis i q̃lz hz ptãtẽ baptizãdi. ¶ Qõ. II.

De fide queritur de ritu baptismi. Et circa hoc querun tur tria. ¶ Primo de ritu ipsius baptismi. ¶ Secũdo de ritu cathecismi. ¶ Tertio de ritu exorcismi.

Ad primuz sic proce

dit: vi q̃ baptism' iterari possit: qꝛ eucharistia ẽ sacr̃m excellẽtius q̃ baptism': qꝛ ẽ pfectio fm Dio. sed eucharistia iterat. g̃ ⁊ baptismus iterari põt. ¶ ꝑ. gratia ẽ principalior effect' baptismi q̃ character. sed gr̃a amittit q̃uis character ñ deleat. g̃ vi q̃ rõne gratie recuperande baptismus iterari debeat. ¶ ꝑ. sicut ad vnitatẽ actionis req̃rit vnitas tẽporis ita ⁊ vnitas agẽtis. sz plures possunt aliquẽ sil' baptizare: qꝛ vnus aliũ nõ impedit: ⁊ pcipue hoc necessariũ ẽ si vnus sit mut' q̃ verba proferre nõ possit: ⁊ alius mancus q̃ nõ possit ũmergere. g̃ ⁊ sil'r potest aliquis pluries diuersis tẽporibus baptizari. ¶ Sz ꝯ ẽ qõ dr̃ Eph. iij. Una fides vnũ baptisma. g̃ iterari non dz. ¶ ꝑ. baptismus ꝯ originale dat. sz originale peccatũ nõ iteratur. g̃ nec baptismus iterari dz. ¶ Lteri' vi q̃ nõ debeant esse illa duo tpa determinata ad baptismuz s. sabbatũ pasche ⁊ pentecostes: qꝛ periculo q̃ citius succurendũ ẽ. sz hõ propter fragilitatẽ nature sẽp ẽ in periculo vite sue. g̃ nõ dz expectari tps aliquod determinatũ ad baptismũ: sz stati baptizari. ¶ ꝑ. p baptismũ hõ regenerat in filiũ dei ad imaginẽ christi. g̃ pcipue i festo natiuitatis baptismus celebrari deberet. ¶ ꝑ. baptismus christi cõtulit aqs vim regeneratiuã. sz christ' in die ephie baptizatus fuit. g̃ tunc pcipue hõ debẽt baptizari

¶ D. baptismus habet efficaciam a passione christi. ꝯ in die passionis dñice magis deberet celebrari baptism' q̄ in sabbato pasche. ¶ Alteri' vi' q̄ sacr̄alia baptismi male ponant a Dio. ponit. n. p̄ receptionē baptizādi ab epo quē sūmū sacerdotē dicit p̄esente oi eccl'ie plenitudine. dz. n. baptizādus recipi ab eo q̄ ē propri' baptismi minister talis autez ē sacerdos z non episcopus. ꝯ nō dz ponere receptionem ab epo. ¶ D. p man'ipositionez dat spūssanctus ad robur qō ad cōfirmationē pti net q̄ baptismū sequit. ꝯ incōuenient ponit q̄ episcopus baptizando recepto man'ei aū baptismuz īponit. ¶ D. baptizandis sal in os mittit: z aures z nares sputo liniunt. cū ꝯ de his Dio. mentionez nō facit: vi' q̄ sacr̄alia baptismi ponat insufficiēt. ¶ D. ipse ponit olei iunctionē añ baptismū q̄ inungit christian' quasi ad pugnā vt ipse dicit. sz ad pugnā spūalē p̄cipue ordinat sacr̄m confirmationis. ꝯ vi' q̄ talis iunctio nō dz fieri in baptismo. ¶ D. sacramēta sunt distincta. ꝯ vi' q̄ nō debeat sil' cū baptismo cōnumerare eucharistie p̄ceptionē z sacri chrismat' linitionē. ¶ Ideo dō ad. j. q. q̄ baptism' nullo mō iterari dz pp. iij. rōnes. p° sumit ex morbo p̄ quē dat. s. originale peccatū qō nō iterat. vñ nec medicina iterari dz. 2ª sumit ex re sacri: q̄ in baptismo delet culpa z pena totalit'. vñ si frequēter liceret, hōi baptismū suscipe eēt quedā p̄uocatio ad peccādū: q̄ facilitas venie incētiuū p̄bet delinquendi: vt dicit Bze. 3ª sumit ex sua significatōne: q̄ p̄figurat morti christi: q̄ semel tm̄ mortuus ē. 4ª sumit ex ipso sacro. s. charactere qō idelibilit manet: vñ fieret iuiuria sacro si baptism' iteraret q̄si prima sanctificatio nō suffecisset: z itez q̄ ipz sacr̄m regeneratio quedā ē. cuiuslibet autē generatio est tm̄ sel': qō aūt nescit eē factū nō iterat. vñ si inueniat p̄ro certo aliquis defect' fuisse in baptismo eorū q̄ sunt de essentia sacri: dz absolute iterū baptizari sub hac forma: baptizo te si nō es baptizat' in noie p̄is z̄c. ¶ Ad p̄m ꝯ dō q̄ sicut in eucharistie sacro sanctificat mā ita in baptismo sanctificat recipiens characteris ipressionē. vñ sicut' fieret iniuria eucharistie si hostia p̄secrata cōsecret itez: ita fit iniuria baptismo si aliqs semel baptizat' iterū baptizet: q̄ sicut ibi sanctificatio refert ad mām: ita hic ad suscipientē sacr̄m. ¶ Ad 2m dō q̄ q̄uis gratia sit dignior effect' baptismi q̄ character z sic quodāmō p̄cipalior: nō tn̄ ē ita proprius effect' eius z in hoc nō ita principalis: q̄ gratia amissa z p alia sacra recuperari pōt: z iō nō dz q̄ ad ipsā recuperādā iteret baptism'. ¶ Ad 3m dō q̄ si plures simul imergerent ita q̄ vterq̄ diceret ego te baptizo z̄c. baptizatū esset q̄uis peccarēt ñ seruantes ritū eccl'ie: nec tn̄ essēt puniendi tāq̄ iterantes baptisma nisi hoc intēderēt: q̄ cōtingit eādē actionē z ab vno z a plurib' exerceri: nō autē cōtingit eādē actionē eē q̄ in diuersis tpib' fit. Si aūt dicāt nos baptizam'te: nō erit baptism' q̄ nō seruat debita forma: vt. s. di. iij. dictū ē. silr nō erit baptism' si vnus sit manc' z alius mut': vno proferente verba z alio imergente. q̄ ipsa verba forme oñdūt q̄ ab eodē dz fieri imersio z verboz pronūciatio. ¶ D. ij. q. dō q̄ in baptismo duo p̄sideratur. s. sba sacri z solēnitas: z quātū ad sbaz sacri nō ē aliqd tps determinatū ad baptismuz: imo q̄libet die z qualibet hora baptismus celebrari pōt: sed solēnis celebratio baptismi i eccl'esia hz tps deputatū. s. duplex sabbatū: de q̄ in l'ra dr: cuius rō est q̄ baptism' hz efficaciā ex duob'. s. ex virtute spiritussancti: z iō in vigilia pentecostes celebrat solēnit' baptism'. Itē ex passiōe christi cui' morti aliq̄s p̄figurat p baptismū q̄si p̄sepult' christo i mortē: vt dr Ro. vj. z iō celebrat solēnit' in die sepulture christi. i. i vigilia pasche. ¶ Ad p̄m ꝯ dō q̄ in necessitate nō dz expectare ista duo tpa: vñ dr de p̄se. di. iij. de cathecumis baptizādis id decretū ē: vt i paschali festiuitate vl' pētecostes veniāt ad baptismū ceteris aūt solēnitatib' infirmi tm̄ debēt baptizari z q̄ pueri q̄ infirmi p̄putāt pp nature ibecillitatē z pp p̄iculū dānationis a qua nō possūt alit' liberari: iō nūc ipsi pueri baptizant vt in plurib' non expectant hec duo tpa: sicut in adultis expectari solebant. ¶ Ad 2m dō q̄ in festo natiuitatis recolit' natiuitas dñi p̄m carnē: nos autē nō efficimur fratres ei' natiuitate carnis sz spirit': z iō nō dz q̄ tūc baptism' celebret. ¶ Ad 3m dō q̄ p bapm christi ē tm̄ mā preparata ad actū baptismi: sz virtus agēs in baptismo ē meritū passiōis christi z virt' spūssancti: z q̄ agēs in oib' ē principali' q̄ mā: iō potius in duob' determinatis tpib' baptism' celebrari dz q̄ i epiphania: tn̄ iō nō ē specialiter institutū baptismū celebrari in die illa vt excluderet errorz quorūdā q̄ dicebant nūq̄ baptismū posse cōferri nisi i die illa qua dñs baptizatus ē. ¶ Ad 4m dō q̄ hō in baptismo cōfigurat passiōi christi p modū cuiusdā cōsepelitionis: vt aplus dicit: z iō i die sepulture p̄gruēti' fit q̄ i die passiōis. ¶ D. iij. q. dō q̄ Dio. p̄sequit ritū baptismi q̄ in p̄mitiua eccl'esia seruabat i solēni celebratōe baptismi: q̄n adulti ad baptismū veniebāt: z iō q̄ttuor p ordinez pōnit q̄z p̄m pertinet ad cathecismū: 2m ad exorcismuz: 3m ad baptismū: 4m ad baptismi p̄plemētū. Quātū ad cathecismū pertinēt hec q̄ h̄ p ordinē tāgūt: p° instructio de fide p p̄dicationē epi: 2° puersio infidelis ad fidē z accessus ab epm mediāte patrino quē anadochū dicit: 3° gratiaz actio z oratio ab epo z clericis facta: 4° petitio baptismi z p̄fessio obseruantie christiane religionis: 5° man'impositio z signatio ei' signo crucis: 6° p̄scriptio baptizādi z anadochi. Sz quātū ad exorcismū ponunt quattuor p° exsufflatio versus occidētalē pte z abrenūciatio 2° manuū ad celū erectio cū sacre p̄fessiōe fidei z p fessione christiane religionis: 3° oratio bñdictio z

man' ipositio: 4' oenudatio ꝛ vnctio oleo sacto: qꝺ ꝺr ad cathecuinos. sz ꝙtu ad baꝑm põit trinã imersionẽ cũ alijs ꝙ requirũt ad baptismũ. Quã tũ vero ad pfectionẽ baptismi ꝙ ꝓfeꝙt ponit tria s. uestis traditionẽ: linitionẽ chrismatis in vertice: ꝛ eucharistie pceptionẽ. ¶ Ad pm ꝯ ꝺꝺ ꝙ Dio. traꝺit ritũ baptismi quãtũ ad maximã sui solẽnitatẽ: ꝛ iõ nõ ponit solũ ministrũ sufficiẽtẽ sz excellẽtẽ. ¶ Ad 2m ꝺꝺ ꝙ circa baptismũ vt ex ꝑdictis ꝑz triplex man' ipositio ꝺat: vna in cathecismo vt hõ in fide roboret in seipso: alia in exorcismo ut roboret in pugna aduersus diabolũ: 3a in ꝓfirmatione vt roboret in ꝓfessione fidei ꝫ pssuras mundi. ¶ Ad 3m ꝺꝺ ꝙ ꝺe illis sacralib' ꝙ ptinent ad solẽnitatẽ baptismi: qꝺã fuerũt i primitiua eccl'ia ꝙ nũc nõ sunt: ꝛ qꝺã postea supaꝺꝺita sunt. vñ i exorcismo aliquiꝺ subtractũ ẽ: vt ꝑz ꝑ rituꝫ quẽ ꝺocet Raban'. s. ꝓuersio ad occiꝺẽtalẽ ptẽ ꝛ orientalẽ: ꝛ aliquiꝺ aꝺꝺitũ. s. salis cibatio: ꝛ auriuꝫ ꝛ naris sputo linitiõ ad ꝺesignãꝺũ remotionẽ illoꝝ ꝙ ꝑcipue possunt ipeꝺire fiꝺei ꝺoctrinã: cuius sacr̃ ꝑcipiendũ ẽ. põt. n. ipeꝺiri ne recipiat: ꝛ ꝫ hoc aꝺ apiunt aures sputo aꝺ recipiendũ fiꝺeꝫ ex auꝺitu ꝑ verbũ ꝺei: ꝛ nares aꝺ ꝙrendũ ꝺoctrinã fiꝺei perꝺocẽ bonũ notitie sue sparsũ i cõuersatiõe ꝛ ꝺoctrina sanctoꝝ aꝺ similitudinẽ ei' ꝙ õnis luto ex sputo facto liniuit oculos ceci nati. Jõ aũt oculi nõ liniunt: qꝛ visus inuentioni seruit: fiꝺes aũt nõ ẽ ꝑ inuentionẽ humanã. põt etiã ipeꝺiri ꝺiuulgatio fiꝺei in ꝓfitẽtib' ꝛ ꝺocẽtib' ipsa: ꝛ iõ apponit in ore sal ꝺiscretionis: vt ꝺis sermo fiꝺeliũ sit sale ꝓꝺit'.

¶ Ad 4m ꝺꝺ ꝙ circa baptismũ ẽ triplex inunctio. Una añ baptismũ ꝙ fit oleo sancto: qꝺ ꝺr aꝺ cathecuminos: ꝛ hoc ꝝm Dio. ꝛ Amb'. fit in signuꝫ pugne ꝫ inimicũ: sicut athlete inunguñt. Uel ꝝm Rabanuꝫ vt nulle reliquie latentis inimici resiꝺeant: qꝛ qꝺ emolitũ ẽ faciliꝰ ablui ab itrinsecis ꝺoꝛib' potest. secũꝺa fit post baptismũ chrismate in vertice: vt sicut per ablutionez aque significatur emunꝺatio a peccatis: ita per chrismatis linitõez in vertice significet gratia collata in mente aꝺ bene operãꝺuꝫ: vt oꝺoꝛ boni exempli aꝺ alios ꝺiffũꝺat. tertia fit in confirmatione ꝺe qua post ꝺicet.

¶ Ad 5m ꝺꝺ ꝙ illa linitio chrismatis nõ ẽ sacr̃m ꝓfirmationis: sed ꝺat tãtũ i signũ sicut ꝛ vestis cãꝺiꝺa ꝛ canꝺela accensa: vt per vestẽ canꝺiꝺã significet nouitas vite ꝛ puritas: per chrisma oꝺoꝛ bone fame: ꝑ cãꝺelã accensã veritas ꝺoctrine. eucharistie aũt pceptio non ponit a Dio. quasi sacrale baptismi: sed qꝛ iam baptiçatus est configuratus aꝺmittitur aꝺ sacram mensam: ꝛ iterum quia omne sacramentum per eucharistiaz consummatur: vt Dio. ꝺicit.

AD secũꝺũ sic proceꝺitur: Uiꝺet ꝙ chatecismus baptismũ precedere non ꝺebeat: qꝛ sicut ꝺicit Aug. in li. ꝺe catheciçã ꝺis rudibus narratio plana ẽ: cũ quisqz primo catheciçat ab eo quoꝺ scriptũ ẽ: in principio creauit ꝺeus celũ ꝛ terrã vsqz aꝺ pñtia tpa ecclesie. sz hoc non potest fieri nisi longissimo tpe. cũ ꝫ periculo sũ sit tãtũ ꝺifferri baptismuꝫ vñ ꝙ non ꝺebeat baptismuꝫ cathecism' precꝺere. ¶ ℟. Matth. vij. ꝺicit: Nolite sanctũ ꝺare canib'. sz sanctũ ibi ꝺr ꝺoctrina sacra que non ẽ ꝓmittenꝺa imũꝺis: vt Dio. ꝺicit. cũ ꝫ nõ baptiçati sint imũꝺi: vñ ꝙ nõ ꝺebeãt catheciçari non baptiçati. ¶ ℟. baptismus ẽ spiritualis regeneratio ꝑ quã ꝺat eẽ spũale: vt Dio. ꝺicit. sz prius ẽ accipere eẽ ꝙ ꝺoctrinã. ꝫ baptism' ꝺebet pcꝺere catheciśmũ. ¶ Sz ꝫ ẽ: qꝺ ꝺr Matth. vlti. Docete oẽs gentes bap. eos ꝛc̃. ꝫ ꝺoctrina fiꝺei ꝫ aꝺ catheciśmũ ptinet ꝺz pcꝺere baptismũ.

¶ ℟. nullus ꝺigne accedit aꝺ baptismũ ꝙ fict' accedit. sed nõ credens reputat fictus ꝝm Aug. cuz ꝫ fides sit ex auꝺitu auꝺit' ꝑ vbũ christi vt ꝺr Ro. x. vñ ꝙ oporteat ꝓus ĩstrui aliquẽ ꝑ vbũ christi ꝙ aꝺ baptismũ accꝺat. ¶ Uterius vñ ꝙ catheciçare non sit officiũ sacerꝺotis: qꝛ ꝝm Dio. in eccle. hierar. ꝺiaconi habent officiuꝫ super oẽs imunꝺos: qꝛ ipsi habent purgatiuã virtutem. sed primꝰ graꝺus imũꝺoꝝ sunt cathecumini: vt ipse ꝺicit. ꝫ aꝺ ꝺiaconos ptinet eoꝝ instructio. ¶ ℟. illius vñ esse instruere baptiçanꝺũ: cuius ẽ aꝺ baptismuꝫ eum aꝺꝺucere. hoc autẽ ẽ anoꝺochi. i. patrini: ꝫz Dio. ꝛ non sacerꝺotis. ꝫ ꝛ catheciçare non erit sacerꝺotis officiũ. ¶ Sz ꝫ ẽ: qꝺ ꝺicit Nico. papa: Cathecismi baptiçãꝺoꝝ a sacerꝺotibus vniuscuiuscz ecclesie fieri possunt. ꝫ ꝺetur esse officiuꝫ sacerꝺotum. ¶ Uterius ꝺetur ꝙ pueri non ꝺebeant catheciçari. frustra. n. aꝺhibet instructio ei qui non est perceptibilis ꝺisciplíne. sed puer non est perceptibilis ꝺisciplíne: qꝛ non habet vsum li. ar. ergo non ꝺebet ei instructio aꝺhiberi. ¶ ℟. in cathecismo requiritur cõfessio fiꝺei ꝛ professio christiane religiõis: vt per Dio. patet. sed hoc per se puer facere non potest nec aliquis ꝓ puero: qꝛ nullus potest ex voto alterius obligari. ergo ꝺetur ꝙ non ꝺebeant pueri catheciçari. ¶ ℟. si ipse ꝓ puero confitetur. ergo ꝺetur ꝙ ipse patrinus obligetur aꝺ instruenꝺum pueruꝫ ꝺe his que pertinent aꝺ fiꝺẽ christianã: ꝛ ita ꝺetur ꝙ sit valꝺe periculosum puerum ꝺe sacro fonte leuare: cum raro aliquis ꝺe pueri instructione curam gerat.

¶ Sed contra ẽ: ꝙ ritus baptismi ꝺebet in omnibus similiter obseruari: vt ostenꝺatur vnitas baptismi. si ergo aꝺulti catheciçãtur: ꝛ similiter pueri catheciçari ꝺebent. ¶ ℟. aꝺ hoc est generalis ecclesie consuetuꝺo. ¶ Respondeo ꝺicẽꝺũ aꝺ. j. questionẽ ꝙ sicut in alijs sciẽtijs ꝛ ꝺoctrinis: qꝺaz sũt cõia quibus ignoratis necesse ẽ artẽ ignorare: quedã aũt propria que sine ignorãtia illi' ꝺoctrine ignorari possũt: ꝛ ita etiã in ꝺoctrina fiꝺei: qꝺã

dicũtur q̃ sunt fidei cõia rudimẽta ad que credẽ da explicite oẽs tenent: sicut ẽ fides trinitatis ⁊ incarnationis ⁊ passionis ⁊ ouini iudicij ⁊ prouidẽtie dei de factis hoiuz: ⁊ talis ĩstructio catheciſm' dicit: de alĩs autẽ dz instrui post baptiſmũ tpis processu. ¶ Ad p^m ĝ dõ q̃ nõ ẽ necessariũ q̃ oia in particulari addiscat: q̃ i tota biblia cõtinent: sz i quadã sũma vt. ſ. videat quõ in quolibet statu mũdi deo fuit cura de oib'. ¶ Ad 2^m dõ q̃ dñs loquitur de illis imundis q̃ fidei cõtrariant: nõ de illis qui ad fidẽ accedere volunt: vñ sequit: Ne ipsi cõuersi dirũpãt vos. ¶ Ad 3^m dõ q̃ generatio nãlis nõ p̃ supponit aliquã cognitionẽ: ⁊ iõ nõ potest preexistere aliqua instructio. sed spũalis regeneratio p̃supponit vitã nãlẽ: ⁊ iõ potest preexistere aliqua instructio. ¶ D. ĩj. q. dõ q̃ triplex ẽ instructio fidei: vna admonitoria q̃ dis ad fidẽ cõuertit: ⁊ hec p̃prie ẽ sacerdotuz q̃z ẽ p̃dicare ⁊ docẽ. vñ ⁊ Dio. hãc ĩstructionẽ epõ attribuit. alia ẽ ĩstructio disciplinalis qua quis instruit qualit̃ ad baptiſmum accedere dz ⁊ q̃d credere debeat: ⁊ hec ptinet ad officiũ diaconi: ⁊ p̃ p̃ñs sacerdotis: qz q̃cq̃d ẽ diaconi ẽ etiã sacerdotis. 3° q̃ sequit baptiſmũ: ⁊ hec ptinet ad anadochũ ⁊ ad prelatos eccl'e. p̃lati. n. eccl'ie hñt quasi doctrinã generalẽ q̃ p officiũ anadochi specialiter ad hũc vl illũ adaptat fz q̃ ei cõpetit. ¶ Ad p^m ĝ dõ q̃ in primitiua eccl'ia q̃n adulti ad baptiſmũ veniebant q̃ magna instructione i digebãt hoc p̃ diaconos exercebat: sacerdotibus circa maiora occupatis: ⁊ iõ Dio. diaconib' attribuit. ¶ Ad 2^m dõ q̃ anadochus nõ instruit añ baptiſmũ de fide: sz p̃uersũ iã recipit ad instructiõez presentans. ¶ Ad 3^m dõ q̃ q̃cq̃d ẽ diaconi licet etiaz sacerdotib' facere: vñ p̃ hoc nõ remouet qui catheciçare sit officiũ diacõi. ¶ D. ĩj. q. dõ q̃ catheciſm' ẽ quasi q̃dã dispositio ad baptiſmũ. Dispositiones aũt debent proportionari illis ad q̃ disponunt: vñ in adultis in quib' in baptiſmo requirit propria fides ⁊ propria voluntas: requirit etiam q̃ ipse p̃ se catheciçet ⁊ p̃ se p̃fiteat: ⁊ christianã religionẽ profiteat. In puero autẽ cuius baptiſmus opat tm̃ ex fide eccl'ie ⁊ merito christi fit ĩstructõ mediante alio: vñ eadẽ quib' instruendus ẽ pponunt pñte anadocho cui cõmittit in his instruendus ⁊ ipse loco eius cõfessionẽ ⁊ professionẽ facit.

¶ Ad p^m ĝ dõ q̃ q̃uis non sit tunc actu p̃ceptibilis disciplineː tñ hz h'i p̃ceptibilitatẽ in radice q̃tũ ad potentiã rõnis quã hz ex nã ⁊ quãtũ ad habitũ fidei quẽ ꝛcipit i baptiſmo. ¶ Ad 2^m dõ q̃ q̃uis puer p̃fiteri nõ possit p̃ se vel profiteri: tñ aliusꝫ vicẽ eius supplet: nõ q̃dẽ suã propriã fidẽ p̃fitẽs sz fidẽ pueri: ⁊ quãtũ ad id q̃ dõ nũc ẽ: vt sit sensus credo. i. sacr̃m fidei presto sũ accipe: i p̃sona pueri loquẽs: vt Aug. exponit: ⁊ quantũ ad id q̃ futurũ ẽ: vt sit sensus credo. i. q̃n ad pfectã etatẽ veniã fidei p̃sentiã: vt Dio. exponit: ⁊ hoc q̃dẽ cõfiteri potest ex proposito solicitudis circa ipsũ adhibẽde: vt alio mõ possit eẽ sensus: credo. i. opaz dabo ad hoc q̃ credat: ⁊ in hoc ⁊ ipse puer obligat et anadochus: qz de ill' ad q̃ oẽs tenẽt nõ ẽ incõueniẽs si vnus aliũ obliget: sec' ãt ẽ de cõsilĩs ad q̃ nõ oẽs tenent. ¶ Ad 3^m dõ q̃ nõ ẽ ibi magnũ periculũ quãtũ ad modernũ tp̃s: qz parentes pueri sũt ⁊ christiani ⁊ satis probabiliꝫ potest estimari q̃ euz in fide nutriẽt: ⁊ etiã ex alĩs q̃bus cõuiuet fidẽ addiscet: sec' autẽ erat in p̃mitiua eccl'ia vbi pueri cũ infidelib' conuersabant: ⁊ iõ diligẽtioꝛ cura adhibẽda erat ab anadocho vel patrino: ⁊ sil'r ẽt nunc si pueri parẽtes de infidelitate suspecti essent vl si inf̃ infideles conuersaturus foret puer.

D tertium sic proce

Dit: vi q̃ exorcism' in eodẽ non debeat precedre baptiſmũ. exorcismi. n. ꝺ energuminos istituti sũt. sz nõ oẽs q̃ accedũt ad baptiſmũ sũt energumini. ĝ nõ oẽs sũt exorciçandi. ¶ D. pus dz curari cã q̃ curet effectus. sz pctm̃ ẽ cã quare in q̃busdã diabol' ptãtẽ habeat. si ĝ exorcismi sũt ad ptãtẽ diaboli pellẽdã: vi q̃ pu' dberet aliq̃s p̃ baptiſmũ a pectato mũdari q̃ p̃ exorcismũ a ptãte diaboli. ¶ D. ad idẽ: supfluũ ẽ diuersa remedia ordinari. sz ad ptãtes demonis arcẽdas sufficit aq̃ bñdicta. ĝ nõ dz ad h' alios exorcismos eẽ. ¶ Sꝫ ꝺ: qđ Lel. papa dicit: Siue paruuli siue iuuenes ad regenerationis veniãt sacr̃m nõ fontẽ vite p̃us adeant q̃ exorcism' ⁊ ex sufflationib' clericoꝛ imũdus spiritꝰ ab eis abũciat. ¶ D. alia q̃ sciſicant p̃us exorciçãt: sic pz i aq̃ bñdicta ⁊ i sale qđ appõit. cũ ĝ i baptiſmo hõ p̃secret vi q̃ p̃us dbeat exorciçari. ¶ Ulterius vi q̃ exorcism' ñ hãt aliquẽ effectũ. sz sit ad signãdũ tm̃. nihil. n. pl' exigit ad sacr̃z noue legis nisi q̃ significet ⁊ cfficiat qđ signat. si ĝ ea q̃ fit i exorcismo ñ solũ significãt sz ẽt efficiũt: tũc p̃ se sacr̃a sũt ⁊ nõ sacr̃alia. ¶ D. sic exorcism' p̃cedit baptiſmũ: ita ⁊ q̃dã alia sacr̃alia p̃sequũt ipz: sic p̃dictũ ẽ. sed illa p̃ntia sũt tm̃ ad signãdũ. ĝ ⁊ exorcism'. ¶ D. si aliq̃s exorciçat' puer añ baptiſmũ moriat̃ pstat q̃ h' cũ a ꝺmõe ñ libẽat. ĝ ad min'i aia ei' exorcism' nullũ effectũ hũit. ¶ D. sic dic Lypan': Scias ncq̃tiã diaboli pmanẽ vsq̃ ad aquã salutarẽ posse: i baptiſmo ãt oẽm neq̃tiã amittẽ. sz alĩ ẽt p' baptiſmũ exorcism' fit i illis q̃b'i articulo neccitat exorcism' omiſſus fuerit si piculũ cuadat. ĝ ñ liberat a ptãte demonis ⁊ nullũ aliũ effectũ hĩe vi. ¶ Sꝫ ꝺ: Hie. sũ Ezech. Sacerdos oũ p̃ exorcismi gr̃az man' ipo nit credẽtib' ⁊ hĩtare malignos spũs i coꝛ mẽte ꝺ dicit: quid aliud facit nisi qz demonẽs cũcit: ĝ hẽt aliquẽ effectũ. ¶ D. exorcismi Salomonis habebãt aliquẽ effectũ ad pellẽdos demones: ĝ multo fort' exorcismi eccl'ie. ¶ Ulterius vi q̃ exorciçare sit officiuz coꝛ q̃ in sacris ordinibus p̃stituũt: qz operari in imũdis fz Dio. ad diaconos pertinet.

ſz inter imūdos ſz Dio. ſecūdū locū tenēt energumini. cū g exorciçatio ſit ad eos ſicut cathecizatio ad cathecuminos: vī q ſit eoz q ſunt in ſacris ordinib'. ¶ P. cathecism' p̄cedit exorciſmū. ſz in arti b' opatiuis ita ē q opatio principaliozis artis ſēp ſeq̄t: ſicut pz de arte q̄ ſecat ligna: r q̄ ꝓpaginat nauē. cū g cathecism' p diaconos vel ſacerdotes fiat vī q exorciſmus non poſſit fieri p illos q ſi in minoꝛib' ordinib'. ¶ P. ad hoc ē ꝓſuetudo eccl'ie: qz exorciçatio ſolū p ſacerdotes fit: qō ēt ex auctoꝛitate Sē. inducta pz. ¶ Sz ꝫ ē: qō. j. di. xxiij. dicit magiſter q ad exoꝛciſtas ꝓtinet exoꝛciſmos memoꝛiē tenere: man' ſup energuminos ꝫponere. g cū exoꝛciſta nō ſit ſacer ordo: vī q ille q ē in minoꝛibus ordib' ꝓſtitut' poſſit exoꝛciçare ex officio. ¶ Rūdeo dō ad. j. q. q pp peccatū hois diabolus ptātē accepit i hoiez r in oia q̄ in vſū hois veniūt in ipſius nocumētū: r iō qz nulla q̄ētio ē chriſti ad belial: iō qñcūq; aliq̄d ſāctificandū ē ad cultū diuinū p̄us exoꝛciçat vt liberatū a ptāte diaboli q̄ illō nocumētū hois aſſumē poterat deo ꝓfect': r h' pz in bñdictione aq̄: in conſecratiōe tēpli: r i oīb' huiuſmōi. vñ cū ꝓpꝛia ſāctificatio q̄ hō deo cōſecrat ſit in baptiſmo: oz q ēt hō pri' exorciçet q̄ baptiçet multo fortioꝛi rōne q̄ alia res: qz in ipſo homine ē cā quare diabolus ptātē accepit in hoie r in alia q̄ ſi pp hoiez. ſ. peccatū originale vel actuale: r hec ſignāt ea q̄ in exoꝛciſmo dicūt: vt cū dī: Recede ab eo ſathana: r h' i: r ſilr ea q̄ ibi fiūt: qz ipſa exſufflatio ſignat demonis expulſionē: bñdictio āt cū man' ipoſitione p̄cludit expulſo viā ne redire poſſit. ſal aūt in os miſſū r nariuz r auriū ſputo linitio ſignat remotionē ipedimēti ipſi' demonis reſpectu fidei docende vel addiſcēde: vt dictū ē: ſz olei inunctio ſignat expeditionez hois in pugna quā aduerſus diabolū ſuſcipit a cui' ptāte exēpt' ē. ¶ Ad p'm g dō q energumini dicūt interius laborantes: ab en qō ē in: r ergen qō ē labor: r q̄uis nō oēs baptiçādi ſint energumini nec interi' laborantes a diabolo vexati: corporaliter tm̄ interius laborāt vel infirmant pp infectionē fomitis diabolo in eis ptātē hñte. ¶ Ad 2'm dō q qñ effect' ꝓfirmat cāz tūc p̄ius laborādū ē ad curāduz effectū vt ſic expedit' p̄cedat ad curatiōez cāe. ptās aūt demōis q̄ ex peccato ꝓſequit: r tenet r ſeruat hoiez in malicia r in peccato: r iō p̄ius euacuanda ē ptās demonis vel debilitanda: qō in exoꝛciſmo fit ne curationē cāe. i. peccati in baptiſmo factā ipedire poſſit. ¶ Ad 3'm dō q diabol' ipugnat nos r ab exteriori r ad interiori: aqua g bñdicta ordinat ꝫ ipugnationē diaboli: q̄ ē ab exteriori: ſz exoꝛciſmus ꝫ ipugnationē q̄ ē ab iteriori: vñ r illi ꝫ ḡs dat dicūt energumini. i. interius laborātes. ¶ D. ij. q. dō q circa hoc ē duplex opinio. Quidā n. dicūt q ea q̄ i exoꝛciſmo agunt ſ̄ tātū ſigna eoꝛū q̄ poſtea in baptiſmo cōplent: i q̄ ptās demōis totalit eucuat: vt Ciprianus dicit in auctate inducta: ſz hoc ē ꝫ auctoꝛitatē Grego. inductā: r ꝫ ea q̄ in exoꝛciçando dicunt q̄ frustra dicerēt nisi aliquē effectū haberent p̄cipue cuz p modū iperij r nō ſolū p modū oꝛationis dicāt in h' qō dī: g maledicte diabole exi ab eo ꝛc. r iō dō ſm alios q ñ tm̄ ſignāt ſz ēt efficiūt aliq̄d nō tm̄ i coꝛpoꝛe ſz ēt in aia: qz in vtroq; ē infectio fomitis: effect' autez iſte ē debilitatio ptātis demonis: ne tm̄ poſſit i homine ſicut añ ne baptiſmū r alia bona i ipſo ipediat: ſz ptās ꝑdicta totalit in baptiſmo aufert: ſic etiā Pharao p̄ius flagellat' ē pplo nōdū de egypto egreſſo: r poſtea totaliter in mari rubꝛo: qō ē figura baptiſmi ſubmerſus. ¶ Ad p'm g dō q ſacra noue legis hñt effectū in ꝓferendo gr̄az qua p̄fecte moꝛbo ſubuenit ꝫ quē ſacr'm ordinat. ſz ſacr'alia hñt effectū in remouendo ꝫ̄rias diſpoſitiones vel ipedimenta gr̄e: r iō ſm diuerſa ipedimenta multiplicant nec in eis gr̄a cōfert. ¶ Ad 2'm dō q nō ē ſil'e ō ſacr'alib' q̄ ſequūt r q̄ p̄cedūt: qz exq̄ baptiſm' plene effectū ſuū hz nō oz q ipedientia baptiſmū tollāt: qz iā ipediri nō pōt: tm̄ nō ē remotū q̄n vnctio chriſmatis poſt baptiſmū in vertice facta aliquē effectū ad gratiā cōferendā vel ꝓſeruādaz habeat. ¶ Ad 3'm dō q p̄poſitū dixit q exoꝛciçatus añ baptiſmū decedēs minoꝛes tenebꝛas patietur. ſz h' nihil ē: qz tenebꝛe ille i ſola carentia diuine viſionis ꝓſiſtūt: cū nō habeāt aliā penā ſenſibilē: r hoc in oīb' equalit erit: r iō dō aliter q non hz effectū in collatiōe gr̄e: ſz ſolū in debilitatione ptātis demōis: r iō hoc valet ei tm̄ in vita. ¶ Ad 4'm dō q ad hoc q vniſoꝛmitaꝫ baptiſmi obſeruetur oportz q exoꝛciſmus ſi p̄termiſſus fuit poſt baptiſmū ſuppleat r tunc tm̄ ſignat. vel forte addit etiā aliqua cohibitio ab ipugnatione diaboli: nec hoc ē incōueniēs: cū etiā p aquā bñdictā quā poſt baptiſmū aſpgimur aliqua ptās demonis remanet. ¶ D. iij. q. dō q exoꝛciçare ad exoꝛciſtas ptinet ex ꝓpꝛio officio ordis: nihilomin' tm̄ ē r ſuperioꝛ ordinū: tm̄ pp oñendā vnitatez baptiſmi cōſuetū ē in eccl'ia: vt totū qō ad baptiſmū ptinet expleat ab vno. ſ. a ſacerdote: r p̄cipue nūc qñ nō venit magna multitudo ſil' ad baptiſmū r ſ̄ multi ſacerdotes. in primitiua aūt eccl'ia qñq; magna turba ſil' ad baptiſmū accedebat r erant pauci ſacerdotes: vñ h' i ſacr'alia relinquebant i minoꝛib' ordib' cōſtitutis. ¶ Ad p'm g dō q Dio. ſub miniſtriis cōprehendit oēs ordines inferioꝛes: r iō miniſtriſ q̄ diaconi dicūt attribuit oia q̄ ſ̄ iferioꝛ ordinū: qz forte i p̄mitia eccl'ia nōdū erāt illi ordies ita diſtincti pp paucitatē miſtroꝛ. ¶ Ad 2'm dō q ſic exoꝛciſm' p̄ ptiet ad exoꝛciſtā: ita ēt p̄m' ordo q̄ hz actū i cathecizādo ē ordo lectoꝛ: q̄uis h' poſtea p ſuplores ordies ꝓpleat: r ō ſic cathecism' p̄cedit exoꝛciſmuz: ita ordo lectoꝛis p̄cedit ordinez exoꝛciſte. ¶ Ad 3'm dō q ꝓpleta ptās i exoꝛciçādo ꝓpetit

sacerdoti: ꝛ iō qñ nō ē magna necessitas ipe ꝫ cō
suetudinē ecclesie exorcismi actū exequitur: ꝛ ꝑm
hāc cōsuetudinē loquit auctoritas Grego. Ic
etiā sciendū ē q licet ter ĩmergat ꝛc. de trina ĩmer
sione. s. di. iij. dictū ē. Accelerat ē vsus rōnis
qz Aug. sup hoc ābigue loquit: iō diuersimode q
dā de hoc senserunt. dixerunt. n. qdā q Johis ex
ultatio nō fuit aliquis motus corporalis: ꝫ mira
culosus quasi gaudentis: vt matri ĩnotesceret ma
tris saluatoris aduentus. Alij autez dicūt aliter ꝛ
melius q ad illud momentū datus est ei vsus rō
nis: nō ē incōueniens si postea sit subtract⁹: sicut
ꝛ gratia raptus ad mometuz dat: secus autē ē de
gratia gratuz faciente q nō subtrahit sine culpa.
Nō errorē inducēs ꝛc. qz si errorē vellet indu
cere intendēs mutare formā ecclesie: hoc ipso nō
ĩtēderet facere qđ eccl̄ia facit: ꝛ iō nō baptiçaret
de corruptione āt forme. s. di. iij. dictuz ē. Diui
nuz iudiciuz ꝑ alicuius reuelatiōis ꝛc. videt q ma
le dicat qz diuinū iudiciū nō ē hoc mō. req̄rendū
nisi in dubijs. certū autez vī q si ludo fecit intētio
defuit ꝛ verus baptismus nō fuit. Et dō q ludus
aliqñ excludit intentionē ꝛ aliqñ nō: cū. n. ludo fi
eri dicant q̄ preter intentionē alicuius vtilitatis fi
unt ad solā delectationē ludus baptiçātiū potest
excludere intētionē respectu vtriusq effectus ab
lutionis. s. sacr̄i collationis ꝛ rei sacramēti: ꝛ tunc
nō ĩtēdit facere qđ facit eccl̄ia in collatione sacra
menti: ꝛ ita talis ludus euacuat ĩtētionē q̄ requi
rit in sacr̄o. vel potest excludere tm̄ secūdā vtilita
tē: vt. s. velit de hoc ludū suū facē ex eo qđ baptis
mi sacr̄m cōferat nō pp sanctificationē baptiçan
di hoc faciens: ꝛ tunc manet intentio q̄ sufficit ad
baptismū: ꝛ pp hoc dubiuz dixit Aug. Implorā
dū ē diuinū iudiciū: ꝛ iō dicit q puer Athanasi⁹
ludendo simulans se ep̄m baptizauit quosdā ꝛ iu
dicatū ē ab Alex. epō vt non rebaptiçarentur: qz
ĩuētū ē q ipse intētionē baptiçādi habuit: qđ ctiā
pz ex hoc q non baptiçabat nisi cathecuminos.
Cui addit exorcismus ꝛc. vī q exorcism⁹ debe
at p̄cedere cathecismū: qz prius remouendū ē ma
lū q̄ pficiat aliquis in bono. ꝛ dō q vez ē si vtrū
q̄z in eodē genere acipiat: ꝫ cathecism⁹ ordinat ad
bonū non efficiendo aliquid ꝫ solū instruēdo: ex
orcismus aūt remouet malū in opando: ꝛ instruc
tio in talibus debēt opationē precedere: vt sciat
hō qđ i eo fieri ōbeat. Di. VII.

Hinc de sacra

mento ꝓfirmatiōis ꝛc. Postq̄
magister determiauit de sacro
intrantiū. s. de baptismo: hic i
tendit determinare de sacr̄is q̄
pertinent ad progredientes in
vla dei. ꝛ diuidit in partes duas. in prima deter
minat de sacr̄is q̄bus progredientes in bono per
ficiunt: in secunda de sacramēto quo a malo sub
leuant quos cadere accidit. s. de penitētia di. xiij.
ibi Post hoc de penitētia agendū ē ꝛc. Prima in
duas. in prima determinat de sacro cōfirmatiōis
qua aliquis i seipso perficit ad modū quo forma
perficit: in secunda de eucharistia qua aliquis pfi
cit per ꝓiunctionē ad finē. viij. di. ibi Post sacr̄m
baptismi ꝛc. Prima in duas. in prima tangit ea q̄
sunt intra essentiā sacr̄i. s. materiā ꝛ formā: i secū
da ea q̄ sunt extra essentiā ipsius: ibi Qđ sacr̄z ab
alijs ꝛc. ꝛ circa hoc tria facit. ꝓmo determinat mi
nistruz h⁹ sacr̄i: secūdo effectū: ibi Uirtus autē h⁹
sacr̄i ꝛc. tertio ritū: ibi Hoc sacr̄z tm̄ a ieiunis ꝛc.
Circa primū duo facit. primo determiat veritatē:
2° remouet quādā obiectionē: ibi Grego. ꝛc.

Ic ē triplex q̄stio. Prima de ipso sacro
ꝓfirmationis. Secūda de effectu eius.
Tertia de celebratiōe eius. Circa primū
querūt tria. Primo vtrū ꝓfirmatio sit sacr̄m p
se. Secūdo de mā eius. Tertio de forma.

Primuz sic proce

dit: vī q ꝓfirmatio nō sit sacr̄z: oē. n. sacr̄z
efficaciā hz ab institutione diuina. ꝫ ꝓfirmatio nō
legit a dño instituta. g̊ non ē sacr̄m. P. illud cu
ius ē vsus in oīb⁹ vel plurib⁹ sacr̄is nō vī eē sacr̄m
p se: sed sicut dicit Dio. vsus sacri vngēti. s. chris
matis ē in alijs sacr̄is pluribus: sicut pz in baptis
mo in quo infundit chrisma in aqua baptismi: ꝛ
baptiçatus in vertice chrismate inungit: ꝛ silr̄ pō
tifices chrismatis ĩunctione consecrāt: ꝛ altare ēt
in quo eucharistia cōsecranda ē chrismate linit: ꝛ
calix silr̄. g̊ cōfirmatio q̄ dī chrismatio nō ē aliqđ
speciale sacr̄m ꝫ magis sacr̄ale. P. sacr̄a noue
legis in veteri prefigurata fuerūt. sed nulla figura
cōfirmationis in lege veteri legit precessisse. g̊ ꝓfir
matio nō ē sacr̄m. Sz ꝫ ē: qđ Rabanus in littera
dicit: Scitote vtrūq̄ magnū ē sacr̄m. s. cōfirmationē ꝛ baptismū. P. hoc pz ꝑ diffinitionē
sacr̄i que cōpetit cōfirmationi q̄ hz significationē
gratie in linitiōe olei: ꝛ hz efficaciā vt in littera di
cit: in collatione gratie ad plenitudinē sanctitatis.
g̊ ē sacr̄z. Uterius vī q sit sacr̄m necessitatis: qz
vt Rabanus ĩ lr̄a dicit: Oēs fideles debēt post ba
ptismū per episcopos accipere spiritū sanctū: vt ple
ni christiani inueniant. ꝫ hoc ē de necessitate salu
tis vt aliquis sit plenus christianus. g̊ sacr̄m cōfir
mationis ē sacr̄z necessitatis. P. sacr̄z cōfirma
tionis ꝫ morbū peccati ordinat. ꝫ hoc ē de neces
sitate salutis vt qs a morbo peccati liberet. g̊ ꝓfir
matio ē sacr̄z necessitatis. P. sic ad iusticiā exigit
recessus a malo ita ꝛ accessus ad bonū. ꝫ bapm⁹
opat ad recessū a malo: qđ ipz ablutōis nomē oñ
dit. ꝓfirmato āt ad accessū ad bonū: qđ ēt ex noie
pz. g̊ sic baptism⁹ ē de necēate sanctificatōis: ita ꝛ cō
firmato. Sz ꝫ: sine eo qđ ē ō necēate salut̄ ñ ē sa

lus. ſz pueri baptiçati ſaluant̃ ſi ante cõfirmatõez moriant̃. g̃ non ẽ ſacr̃m neceſſitatis. ¶ D. gratia ꝛ virtus ſufficiũt ad ſalutẽ. ſz in baptiſmo cõfertur gr̃a ꝛ plenitudo virtutũ. g̃ baptiſm' ſufficit ad ſalutẽ: ꝛ ita cõfirmatio nõ ẽ ſacr̃z neceſſitatis. ¶ Literius vĩ q baptiſm' ſit nobil' ſacr̃m q̃ confirmatio: qz eſſentialia rei accidẽtalib' digniora ſunt ſic ſubſtantia accidente. ſz baptiſmus eſſẽtialiter ſe hz ad ſalutẽ cũ ſit ſacr̃m neceſſitatis. cõfirmatio aũt accidentaliter cũ non ſit neceſſitatis ſacr̃m. g̃ baptiſmus ẽ nobilius ſacr̃m cõfirmatione. ¶ D. effectus proportionat̃ ſue cauſe. ſz baptiſm' hz maiorẽ efficaciã in efficiendo: qz delet oẽm culpã ꝛ penã qõ non facit confirmatio. g̃ ẽ nobil' ſacr̃z. ¶ Sz cõ ad nobiliorẽ actionẽ ordinat̃ nobil' miniſteriũ. ſz cõfirmatio dat̃ a nobiliori miſtro q̃ baptiſm'. g̃ confirmatio eſt nobilius ſacr̃z baptiſmo. ¶ Rñdeo dõ ad. j. q. q actiones q̃ ſunt ordinate ad aliquos effectus proprios ꝛ determinatos recipiunt diſtinctionẽ ſm proportionẽ ad ſuos effectus. vñ ſi ad duos effectus diſtinctos ordinẽt erunt due diuerſe actiones. ſi aũt ordinẽt ad vnũ effectũ ita q vna diſponat vel ipedimẽtũ remoueat ꝛ alia pficiat ꝛ alia ornet pfectũ: totũ cõputat̃ p vna integra actione: ſicut pz in opib' artificũ. vñ cũ ſacr̃a ſint que dã actiones hierarchice ſm Dio. ordinate ad aliquos effect' ſalutis qñ plures actiones ſacr̃ales ordinant̃ ad vnũ effectũ: vna vt pficiẽs: alia vt diſponens vel ipedimẽtũ remouẽs vel aliquo mõ ornãs tunc in illa q̃ efficit effectũ principalẽ cõſiſtit eſſencialiter rõ ſacr̃i. Alie aũt nõ dicũt p ſe ſacr̃a ſz ſacr̃alia q̃dã quaſi ſacr̃is adiuncta: ſicut pz ex his q̃ dicta ſũt circa baptiſmũ in exorciſmo ꝛ cathecizmo ꝛ aliis huiuſmodi cõcurrere. Qñ aũt ſũt plures actiones ordinate ad effect' oĩno diſtinctos tunc ſũt diuerſa ſacr̃a: ꝛ iõ cũ confirmatio hẽat p ſe effectuz diſtictũ ab effectu baptiſmi: vt patebit. nõ ẽ ſacr̃ale baptiſmi ſed pot' p ſe ẽ principale ſacr̃z. ¶ Ad p'm g̃ dõ q circa iſtitutionẽ h' ſacr̃i ẽ triplex opinio vna. n. dicit q hoc ſacr̃m non fuit inſtitutuz nec a chriſto nec ab aplis: ſz poſtea proceſſu tpis in quo dã cõcilio: ꝛ dicũt q dñs rẽ ſacr̃i h' ſine ſacro pferebat man' ponẽdo: ſilr ꝛ apli eo q ipſi cõfirmati fuerunt imediate a ſpũſãcto: ꝛ hoc vĩ valde abſurdũ: qz ſz h' ecclia tota die poſſz noua ſacr̃a inſtituere qõ falſũ ẽ cũ ipſi nõ ſint latores legis ſz miniſtri: ꝛ fundamẽtũ cuiuslibet legis in ſacr̃is cõſiſtit. ꝛ ꝓterea in lr̃a dr̃ de tpe aplorũ nõ ab aliis q̃ ab aplis fuit pactũ. Jõ alĩ dicũt q nõ fuit a chriſto ſz ab aplis inſtitutuz hoc ſacr̃m: ſz hoc etiã nõ petit qz ipſi apli q̃uis erant baſes eccleſie: tñ nõ fuerunt legſlatores: vñ ad eos non ptinebat ſacr̃a iſtituere. Et iõ probabiliꝰ vĩ aliorũ opinio q̃ dicũt hoc ſacr̃m ſicut ꝛ oĩa alia a chriſto fuiſſe iſtituta qõ pz ex hoc q ipſe etiã dñs manus pueris ipone bat: vt pz Matth. xix. nec obſtat q in euãgelio vl in actibus aplorũ: nõ fit mentio de mã vel forma h' ſacr̃i: qz forme ſacr̃ales ꝛ alia q̃ in ſacr̃is exiguntur occultanda erant̃ in primitiua ecclia pp irriſiones gẽtiliuz: vt Dio. dicit. vñ etiã in fine eccl'. hierar. excuſat ſe a determinatione formaꝝ ſacr̃aliuz. ſecus autẽ ẽ de baptiſmo qõ erat ſacr̃m neceſſitatis: ꝛ ſtati cuilibet offerebat̃ in principio. ¶ Ad 2'm dõ q q̃uis mã ꝓfirmationis. ſ. chriſmate vtant̃ eccl'ie miniſtri in diuerſis ſacr̃is: tñ hoc ſacr̃m nõ cõſiſtit tm̃ in mã ſz in forma verborũ ꝛ actu: ſicut ꝛ ſacr̃m baptiſmi: ꝛ hoc non vtũt in aliis ſacr̃is: ꝛ iõ ẽ p ſe ſacr̃m. ¶ Ad 3'm dõ q hoc ſacr̃m ẽ ad pfectionẽ gratie: ꝛ qz ſtatus legis erat ſtat' iperfectionis: eo q nihil ad pfectũ adduxit lex: iõ hoc ſacr̃z nõ habuit aliq̃d ſibi reſpõdẽs in veteri lege: q̃uis aliquo mõ ſit figuratũ in vnctione pontificũ qua ſignificabat̃ vnctio chriſti a quo hec vnctio ꝺriuatur ¶ D. ij. q. dõ. q ẽ triplex neceſſitas. vna ẽ neceſſitas abſoluta: ſicut neceſſariuz ẽ deũ eſſe vl̃ triangulũ habere tres angulos. Alia ẽ neceſſitas ex cã efficiente q̃ dr̃ neceſſitas coactionis. Tertia eſt neceſſitas ex ſuppoſitione finis: ꝛ ẽ duplex: qz vno mõ dr̃ neceſſariũ ſine quo aliquis nõ põt coſeruari in eſſe: ſicut nutrimẽtũ aĩali. Alio mõ ſine quo nõ põt hẽri qõ ptinet de bene eẽ: ſicut equus dicitur neceſſari' ambulare volẽti: ꝛ medicina ad h' q hõ ſane viuat. ꝓmis aũt duob' modis nõ dicit aliq̃d ſacr̃m eẽ neceſſitati). ſz tertia neceſſitate: q̃dã q̃ dẽ quãtũ ad primũ modũ illa. ſ. ſine quib' nõ põt hõ in ſpirituali vita viuere ſicut ꝛ baptiſm' ꝛ penitẽtia: q̃dã autẽ ſine q̃b' nõ poteſt ꝓſeq̃ aliquẽ effectũ q̃ ẽ ad bene eẽ ſpiritualis vite: ꝛ hoc mõ ꝓfirmatio ꝛ oĩa alia ſũt neceſſaria: verũtñ cõtẽpt' cuiuslibet ſacr̃i ẽ piculoſus: obiectiones autẽ procedũt de p'mo ſz' neceſſitatis. ¶ Et iõ dõ ad p'm q ẽ plẽitudo chriſtiãe gr̃e ſufficiẽs ad ſalutẽ ꝛ hec dat̃ in baptiſmo: ꝛ ẽ plenitudo copie gr̃e ad fortiter reſiſtendũ ꝛ pſſuras mũdi: ꝛ hec dat̃ in ꝓfirmatõe: ꝛ ſine hac põt eẽ ſalus. ¶ Ad 2'm dõ q morbus peccati duplicit̃ expellit̃. Uno' q̃ ad culpã originalez i baptiſmo ꝛ actualẽ in pnia: ꝛ hec expulſio ſufficit̃ ad ſalutẽ. Alio' q̃ ad penã inclinãtẽ ad culpã: ꝛ ſic expellit̃ in ꝓfirmatõe ꝛ in aliis ſacr̃is: ꝛ hec nõ ẽ de neceſſitate ſalutis. ¶ Ad 3'm dõ q in baptiſmo dat̃ gr̃a q̃ a peccato mũdat ꝛ ad bñ opandũ pficit quãtũ ad ſufficiẽtiã ſalutis: ſz i ꝓfirmatõe addit̃ aplor' mun' gr̃e qõ nõ ẽ de neceſſitate ſalutis. ¶ D. iij. q. dõ q. v. modis vnũ ſacr̃z dr̃ eẽ digni' alio. Uno' q̃ ad rẽ ſacr̃i ſiue effectũ eius: ꝛ ſic baptiſm' q̃ delet oẽz culpã ꝛ aufert oẽm penã ẽ maximuz ſacrorũ. Alio mõ quãtũ ad id qõ cõtinẽt in ſacro ꝛ ſic in euchariſtia ẽ nobiliſſimũ in qua cõtinẽt ipſe chriſtus. Tertio quantũ ad graduz dignitatis in quo cõſtituit: ꝛ ſic ordo ẽ digniſſimum ſacramentum. Quarto quãtũ ad miniſtrũ ꝛ ſic ꝓfirmatio ꝛ etiã ordo ſunt digniſſima: qz nõ niſi p epm miniſtrãt.

Quito quãtũ ad signatũ ⁊ nõ ꝓtẽtũ ⁊ sic mr̃imoniũ ẽ dignissimũ: qz signat ꝓiũctionẽ duaꝝ nãrũz in ꝑsona christi. Si tñ has dignitates ad iuicẽ cõparemus inuenit illa dignitas potissima quaz sacramẽtũ hz ex ꝓtẽto: qz ẽ essẽtialior: ⁊ iõ sacr̃z eucharistie ẽ simplr dignissimũ ⁊ ad ipsũ quodãmõ alia sacr̃a ordinant. dignitas aũt q̃ ẽ in efficiendo ꝓeualet ei que est in significando: ⁊ illa que est in efficiendo respectu boni simpliciter loquendo ꝓeualet ei q̃ ẽ in amotione mali: ⁊ iõ simplr loquendo post eucharistiã nobilr sacr̃m ẽ ordo per qõ hõ ⁊ in gr̃a ⁊ i gradu dignitatis ponit: ⁊ post hoc cõfirmatio ꝑ quã ꝑfectio gratie ꝓfert: ⁊ post baptismus ꝑ quẽ fit plena remissio culpe ⁊ pene: ⁊ post matrimoniũ qõ hz maximã significationẽ penitẽtia autẽ ⁊ extrema vnctio ponit iter baptismũ ⁊ matrimoniũ: qz ordinãt directe ad remotõnẽ mali: q̃uis in hoc penitẽtia habeat minorẽ efficaciã q̃ baptism⁹: qz ordinat ꝑ culpã actualẽ tãtũ: ⁊ nõ delet totalit̃ penã ⁊ adhuc minorẽ extrema vnctio q̃ ꝑ reliq̃as peccati ordinat. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q̃ q̃uis ꝓfirmatio se hẽat quasi accidẽtalit̃ ad vitam spiritualem simpliciter acceptã: tamen ad vitã spiritualẽ fm sui pfectã dñiaz nõ hz se accidẽtaliter sed essẽtialit̃: ⁊ iõ non oz q̃ sit minoris dignitatis q̃ baptismus: sicut ẽt rõnale ẽ differẽtia nobilior q̃ sensibile q̃uis aiali inquãtũ aial accidat eẽ rõnale cui inquãtũ huiusmodi ꝑ se ꝓuenit eẽ sensibile. Uel dõ vt q̃dã dicũt q̃ ꝓfirmatio presuppõit baptismũ. vñ duplicit̃ pñt ꝓparari. vno⁹ vt accipiat cõfirmatio cũ ꝑsuppositiõe baptismi ⁊ sic confirmatio simplicit̃ ẽ nobilior sicut etiã eẽ substantiale pfectũ ꝑ accidentalia simplicit̃ nobilius ẽ q̃ eẽ sẽbale simplicit̃. Alio mõ cũ precisiõe baptismi: ⁊ sic quodãmõ baptism⁹ ẽ nobilior quãtũ ad maiorẽ efficaciã in remouẽdo malũ. ¶ Ad 2m̃ dõ q̃ baptism⁹ nõ hz maiorẽ efficaciã simplicit̃ sed solum in remotione mali vt dictuz est.

Ad secũdũ sic proce

Doit: vi q̃ sacr̃m istud materiã nõ habeat. sacr̃a. n. hñt efficaciã ex diuina institutione. sz mã h⁹ sacr̃i non legit a dño instituta g̃ non hz determinatã mãz. ¶ ꝓfirmatio dat ad plenitudinẽ sãcti spũs pcipiẽdã. sz sup aplos in die pentecostes descẽdit spũssancti plenitudo absq̃ oi mã. g̃ hoc sacr̃m mã nõ indiget. ¶ aplr formã nobis ecclesiastici ritus tradiderũt. sz ipsi cõfirmabãt man⁹ ponẽdo sine aliqua mã: vt legit in Actl. aplox. g̃ hoc sacr̃m mãz nõ hz. ¶ Sz ꝑ ẽ: qz fz Hug. de sancto vic. sacr̃m ẽ mãle elemẽtũ. g̃ oz oẽ sacr̃m hẽre mãz. ¶ ꝓ. si omittat aliq̃d qõ nõ sit de sba sacr̃i ñ ipedit̃ pceptio sacr̃i. sz si omitteret epõs christmatis linitionẽ ñ ꝓferret sacr̃z. g̃ mã ẽ de essẽtia h⁹ sacr̃i. ¶ Lteri⁹ vi q̃ chrisma nõ sit mã ꝓpetẽs: in sacr̃is n. vniformitas obseruari oz. sz in baptismo ẽ mã simplex elemẽtũ. s. aqua. g̃ etiã in cõfirmatiõe aliquod elemẽtũ deberet eẽ mã. ¶ ꝓ. virt⁹ agentis ꝓportionat agenti. sed virt⁹ agẽs i sacr̃is ẽ simplex. g̃ ⁊ mã oz eẽ simplex: ⁊ ita mã ꝓfirmationis ñ oz eẽ ꝓmixta ex duob⁹ liquoribꝰ. s. oleo ⁊ balsamo. ¶ ꝓ. mã sacr̃i oz eẽ oĩb⁹ cõis: qz oĩb⁹ sacr̃a ꝓponũtur in salutẽ. sz oleũ oliue ⁊ balsamũ ñ ẽ apud oẽs g̃ nõ sit ꝓueniẽs mã alicuius sacr̃i. ¶ ꝓ. ex aliq̃s ẽt reb⁹ fit oleũ q̃ ex oliua: sic ex nucib⁹ ⁊ papauẽ. g̃ vi q̃ etiã ex tali oleo posset fieri chrisma. ¶ ꝓ. sacr̃z ꝓfirmationis ẽ ad corroborandũ hoiez in pugna spũali. sz vinũ facit hoies bone spei fm phm i. iij. Eth. qõ ad fortitudinẽ pugne exigit: ⁊ silr panis cor hois ꝓfirmat: vt dr in ps. g̃ panis ⁊ vinũ eẽt h⁹ sacr̃i cõuenientior mã q̃ oleum ⁊ balsam⁹. ¶ ꝓ. mã sacr̃i oz hre significationẽ ⁊ respectu effect⁹ ⁊ respectu alicui⁹ qõ in christo precessit a quo sacr̃a ꝑfluxerũt. sz ꝑ huiusmodi liq̃res nihil significat i christo p̃cedẽs. g̃ h⁹i liquores nõ sũt cõueniẽs mã h⁹ sacr̃i. ¶ Lteri⁹ vi q̃ nõ exigat mã pri⁹ sanctificata. cõfirmatio. n. vt in lra dr nõ est maioris virtutis q̃ baptism⁹. sz in baptismo nõ req̃rit mã ꝑius sãctificata. g̃ nec in cõfirmatiõe. ¶ ꝓ. fm Aug. accedit verbũ ad elementũ ⁊ fit sacr̃m. si g̃ oporterz q̃ mã aliq̃b⁹ vbis ꝑius sctificaret: tunc ẽt ipsũ chrisma ꝑ se ẽ quodda sacr̃m ⁊ nõ sacr̃i mã. ¶ ꝓ. sãctificatio nõ ẽ iterãda circa idẽ. sz ꝑ formã sacr̃i sãctificat mã: vt pz in baptismo cui⁹ mã ẽ aqua verbo vite sãctificata: qõ vbũ. ꝫ. di. iij. dixit magister eẽ formã baptismi. g̃ nõ oz añ platõez forme sacr̃at aliq̃ sanctificatio circa mãz cõfirmatiõis adhiberi. ¶ Sz ꝑ ẽ cõis vsus ecclesie: ⁊ etiã determinatõ Dio. q̃ ponit ritũ cõsecratõis chrismatis. Rñdeo dõ ad. j. q. q̃ mã sacr̃i dr illa res visibilis: sub cui⁹ tegumẽto diuina virt⁹ secreti⁹ opat salutẽ: ⁊ iõ ad hoc necessaria est materia sacr̃is: vt ad effectũ ad quez virtus humana nullatenus attigit neq̃ operando neq̃ coopando diuina virtus in re visibili operans perducat: ⁊ ideo in pnia ⁊ in matrimonio cuius effectus aliquo modo dependet ex operatione humana. s. dolore de peccatis ⁊ consensu etiaz in copulaz cõiugalẽ non requiritur talis mã in baptismo autez cuius effectus totaliter ẽ ab extrinseco nil cooperãte interius baptizãte neq̃ eo qui baptizat nisi ad remouẽdũ ipedimẽtũ requiritur materia sensibilis. cũ g̃ effectus cõfirmatõis qui est plenitudo spũssãcti fit oĩno ab extrinseco non per aliquaz operationẽ humanaz non est dubiuz q̃ in sacramento cõfirmationis materia exigat. ¶ Ad p̃mũ g̃ dicendũ q̃ plenitudo spiritus sãcti non erat dãda ãte christi resurrectionem ⁊ ascẽsionẽ: sicut dicitur Joh. vij. Nõdum erat spiritus dat⁹: qz nõdũ erat iesus glorificatus. ⁊ ideo fm vnam opinionez ea que ad hoc sacramentuz pertinent non fuerunt ante christi ascensionem instituenda: sed aliquo modo prefiguratum fuit

hoc sacrm in manus ipositiõe christi sup pueros q̃uis etiã illa man' ipositio possit referri magis ad man' ipositionẽ q̃ fit sup catheçuminos: vt dictũ ẽ. Nec h' differt siue oñs ipsemet instituit siue aplis eius speciali ꝓcepto. Secũdũ vero aliã opinionẽ dicũt q̃ oñs mãm h' sacrí p seipsũ istituit sicut & aduentũ spiritussancti promisit: sz denũciãdã aplis quã erat: tũc. n. illa visibilis apparitio supplebat locũ elemẽti visibilis. q̃ autẽ aliq̃n mã vterẽt pz per Dio. in. iij̃. ca. ec. hie. in principio vbi dr: q̃ ẽ qdã pfectiua operatio quã duces nostri quos apostolos noiat chrismatis hostiã noiant: hostiã dicens cõiter oẽm ritũ sacrí ¶ Ad. ij̃. q. dicit q̃ sicut dictum ẽ hoc sacrm initiũ sũpsit ab aduentu spiritussancti in discipulos qui q̃uis prius spiritũsanctũ habuissent in munere gratie quo pficiebant ad ea q̃ ad singulares personas eor̃ ptinebãt: tñ in die pẽtecostes susceperũt spiritũsanctũ sz i munere gr̃e quo pficiebant ad promulgationẽ fidei in salutẽ alior̃: & iõ facta ẽ apparitio spũssancti in liguis igneis: vt verbis essent proflui ad diuulgãdã fidez christi: & charitate feruidi alior̃ salutẽ querẽtes: & pp hoc dr Act. ij. Repleti sunt spiritusancto & ceperũt loq̃. Igni aũt nihil cõueniẽtius accipi potuit loco eius i mã cõfirmationis q̃ oleũ: tũ qz lucet: tũ qz maxime ẽ nutritiuum ignis: figure autẽ lingue nihil cõuenientius eẽ potuit q̃ balsam' pp odorẽ qz pp confessionẽ ligue odor bõe noticie dei diffũdit in oi loco. & iõ sicut visibilis apparitio spirit' sancti fuit i igne figurata figura lingue: ita mã cõfirmationis ẽ oleũ balsamatũ: vt oleũ ptineat ad conscientiã quã oz nitidã habere eos q̃ ꝓfessores diuine fidei ꝓstituunt: & balsam' ad famã quã oz effundere & verbis & factis fidei ꝓfessores. ¶ Ad p̃m g̃ dicit q̃ nõ oz in omnibus sacrís obseruari vnĩ formitas idẽtitatis sed proportionalitatis vt sicut mã vnius sacrí ꝓpetit illi sacro: ita mã alterius sacramẽti etiã cõpetat alij: & qz baptism' ẽ ianua sacramẽtor̃ quasi principiũ & elementũ oĩũ aliorũ: iõ sibi ꝓpetit mã q̃ sit simplex elemẽtum: non autẽ ita alijs sacrís in quib' addit aliqd speciale: sicut corpora mixta hñt aliquas virtutes superadditas spẽz ꝓmixtes. ¶ Ad 2m dicit q̃ virtus huius sacrí q̃uis sit simplex in essentia: tñ ẽ multiplex in effectu: qz & hominẽ facit feruentẽ in cõscientia & famosũ p cõfessionẽ: & iõ mã h' sacrí ẽ & vna & multiplex: vna i actu: sed multiplex in virtute sicut & alia mixta. ¶ Ad 3m dicit q̃ illa ratio procedit i sacramẽtis necessitatis cuiusmodi nõ ẽ hoc sacrz: tñ oleũ & balsam' q̃uis non vbiq̃ terrar̃ crescãt: tñ vbiq̃ de facili transportari possũt. ¶ Ad 4m dicit q̃ proprietates olei pfectius in oleo oliue inueniũtur: vñ ãthonomatice oleũ dr: & ꝓterea ipsa oliua propter virorem ꝓpetuũ quẽ ꝓseruat adiuuat ad significationẽ mysterij. ¶ Ad 5m dicit q̃ vinũ & panis roborant hoiez p modũ nutrimenti ꝓfortãdo hoiez i seipso: & iõ magis ꝓpetũt eucharistie: sz oleum facit expeditũ & feruentẽ ad ea q̃ exterius sunt & iõ etiã pugiles oleo vngũt: & iõ ꝓpetit magis oleum huic sacro. ¶ Ad 6m dicit q̃ hac vnctiõe vt dicit Hug. de sancto vic. significatur illa vnctio qua christus vnctus ẽ: vt rex & sacerdos oleo letitie p cõsortib' suis: vñ ẽt a chrismate christ' dr: & a christo christianus: & pp hoc etiaz Dio. per chrisma christũ significare dicit ¶ Ad. iij̃. q. dicit q̃ mã sacrí ẽ quasi instrm sanctificatiõis: ẽ aũt instrumẽtũ & principalis agentis & ministri q̃ mã sacramẽti vtitur ad significãdũ. quodlibet autẽ sacramẽtũ determinat sibi principale agens quantũ ad necessitatẽ sacramẽti: qz non hz efficaciã aliquaz nisi ex auctoritate oñi & merito christi: sz nõ q̃libet sacramẽtũ determinat sibi ministruz quãtũ ad necessitatẽ sacramẽti: sz q̃nq̃ solũ quantũ ad solẽnitatẽ sicut pz in baptismo: & iõ vt mã sacramẽti ẽt principali agenti rñdeat proportionalit & ministro illa sacra q̃ ministruz sibi determinant: mãz sãctificatã exigunt vt dispositio sacrí a ministris ecclie descendere ostendat. sacrm autẽ quod non determinat sibi ministr nisi quantũ ad solẽnitatẽ non hz mãm sanctificatã quantũ ad necessitatẽ sacrí: sz solũ quãtũ ad solẽnitatẽ i cuius mã ẽt chrisma i modũ crucis effudit. & qz sacrm confirmationis determinat sibi ministrũ vt dicet: iõ mãm sãctificatã requirit ab eo q̃ ẽ minister sacrí. s. ab epõ.

¶ Ad p̃m g̃ dicit q̃ ad hoc nihil facit virtus sacrí. sed determinatio ministri vt dictũ ẽ. Uel dicit q̃ baptismus ẽ sacrm necessitatis: & iõ mãm cõissimaz hz: & propt̃ hoc sanctificatione nõ indiget. ¶ Ad 2m dicit q̃ quidã dicunt ipsũ chrisma esse sacramentuz. sed hoc falsuz apparet in hoc q̃ vsus chrismatis in plurib' ẽ q̃ sacramẽtuz confirmatiõis: sicut pz in baptizato qui chrismate in fronte linit & depontifice cuius caput chrismate tangit. Et iõ dicit q̃ sacramẽtũ confirmationis non ẽ ipsuz chrisma sed linitio chrismatis sub forma prescripta verborũ. illa autẽ benedictio vocalis chrismatis non est forma sacramenti sed magis ẽ quedã bñdictio sacramentalis: sicut benedictio aque vel altaris.

¶ Ad 3m dicit q̃ sicut instrm virtutẽ instrãlẽ accrt duplicit. s. qñ accipit formaz instri: & qñ mouẽs

principali agente ad effectū: ita etiā mā sacri duplici sanctificatione indiget: vna qua instituit mā propria sacri: z ad hoc ē sanctificatio mae. Alia ē qñ applicat ad effectū q̄ fit p formaz sacri: z ideo non fit iniuria sanctificationi si duplex sanctificatio in talibus adhibeatur.

AD tertiuz sic proce

dit: vī q̄ sacrz cōfirmatōis ñ habeat formā: sacra.n.a christo descenderunt. sz christus nō legit aliqua forma vsus man' ponēs. g̃ cū illa manus ipositio cōfirmationē designet: vī q̄ ꝓfirmationis sacrm non habeat aliquā formā. ¶ D. apli etiā legunt p manus ipositionē spiritūsanctū dedisse. sz illa manus ipositio vt sancti dicūt fuit cōfirmatio illoz q̄bus manus ponebāt. g̃ cū nō legat eos sub aliqua forma verboz manus iposuisse: sicut legit in noīe christi baptiçasse: vī q̄ hoc sacrm non habeat formā. ¶ D. sacra q̄ habēt forma sub eisdē verbis apud oēs pficiunt. sz sacrz cōfirmationis nō pficit eisdē verbis apud oēs. dicūt enim q̄dam: Consigno te signo crucis z cōfirmo te chrismate salutis in noīe patris ꝛc. quidā autez dicunt: chrismate sanctificationis: g̃ hoc sacrm nō hz aliquā formā. ¶ Sz ꝫ ē: qđ magister dixit in j. di. q̄ duo sunt in quib' sacra cōsistunt. verbū: z res. verba aūt ad formā ptinēt. ¶ D. Aug. dicit: Accedit verbū ad elemētū: z fit sacrz. ¶ Lteriꝰ videt q̄ illa forma verboz nō sit cōpetens: in quo libet.n. sacro exigit intentio. sz ad designandū intentionē in forma baptismi exprimit psona baptizans hoc pronomine ego. g̃ z in forma ꝓfirmationis hoc pronomē ego apponi oz. ¶ D. ꝓsignatio vī ad characteris ipressionē ptinere. sz characterē nō iprimit miſter magis hic q̄ in baptismo. cuz g̃ in baptismo nulla fit mentio de ꝓsignatiōe in forma: nec hic fieri deberet de ipsa mētio. ¶ D. p baptismū hō maxime ꝓfigurat passioni christi. sz in forma baptismi nō fit mētio aliqua ō christi passione. g̃ nec in forma ista deberet fieri mentio de cruce. ¶ D. sicut ꝓfirmatio hz formā determinatā: ita z baptism': sed in baptismi forma nō fit mētio de mā ipsius. nō. n. oī baptiço te aqua. g̃ nec h̄ deberet fieri mentio de chrismate. ¶ D. forma est de essentia sacri. sz res sacri nō ē de essentia sacri. qz multi accipiunt sacrm qui nō accipiūt rē sacri g̃ non oz res sacri poni i forma: sicut hic ponitur chrismate salutis. ¶ Lteriꝰ vī q̄ forma ista non habeat in hoc sacramēto aliquā efficaciā: qz fm Aug. de sancto vic. sacramentū ex sanctificatiōe inuisibilē gratiā ptinet. sed mā h' sacramēti ē sanctificata ēt añ formе prolationē. g̃ formе prolatio nullā efficaciā prebet sacro. ¶ D. sicut in eucharistia est sanctificatio hostie z vsus ipsius: ita z hic sed ibi tota virtus sacri ē in hostia sanctificata: vt patet in forma verboz q̄ proferunt cū quis hostiam sumit: cū dicit: Corp' dñi nostri ꝛc. g̃ z similiter hic virtus sacramenti non consistit in verbis premissis que in vsu materie h' sacramenti dicuntur. ¶ Sed ꝫ ē: q̄ forma ē principalioꝛ in re q̄ in mā. si g̃ mā aliquid efficit multo fortius forma. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. q̄ ministri sacramentoꝛ operant in sacramentis benedicendo z sanctificādo: z iō fm q̄ ad aliqđ sacramentū requirit miniſter ita requirit forma qua miniſter sacramētū dispēsat. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ sicut dictū ē: illa manus ipositio quā dns pueris exhibebat: nō erat proprie sacramētū ꝓfirmatiōis quod nō ꝓueniebat exhiberi añ ipsius glorificationē: sz vel erat signū quoddā future ꝓfirmationis: vel erat talis manus ipositio qualis fit in cathecismo z exhorcismo: si tm dns cōfirmasset sine forma vel materia nō esset iconueniēs: qz ipse habebat excellentie potestatem in sacris: qui poterat effectū sacri sine sacr̄alib' ꝓbere: qđ nō ē de aliis. ¶ Ad 2m dō q̄ qđā dicunt q̄ apli pp dignitatē z auctoritatē ipsoꝛ cōfirmabāt sine mā z forma p solā manus ipositionē. sed hoc non vī bene dictum: qz quātūcūq; ipsi essent magne auctoritatis tm potestatē excellentie in sacramētis dispensādis nō hēbāt. z iō dō q̄ aposto li aliqua forma vtebāt q̄ nos nō sit scripta: multa n. apli seruabāt in sacroꝛ dispensatiōe q̄ nolebāt diuulgari pp irrisionē gentilū euitanda: sicut pz p Aplz q̄ dicit. j. Coꝛ. xj. Letera cū venero disponā: z loquit de celebratōe sacri eucharistie: z hoc ē ēt qđ Dio. dicit i fine ec. hier. Cōsūmatiuas āt inuocationes. i. verba q̄b' pficiunt sacra non ē iustū scripturas interpretātibus neq; mysticū earū aut in ipsis opatas ex deo virtutes ex occulto ad cōe adducere: sed vt nostra sacra traditio hz sine pōpa. i. occulte eas edocens ꝛc. Ex quibus verbis tria possum' accipe. p̄o qz apli i sacris vtebant forma vboz certa: qz ipse alibi i eodē li. dic: q̄ tradit ritū sacroꝛ: sic apli docebāt. 2o q̄ in occulto tradebāt huiusmōi sacralia i p̄mitiua eccl'ia. 3o q̄ i ipsis vbis ē aliq̄ vt': qđ qđā negāt. ¶ Ad 3m dō q̄ variatio forme i his q̄ nō sit de essētia forme pōt tolerari fz diuersas eccl'iaꝛ ꝓsuetudies: dūmō sba forme apō oēs fuer. h' āt q̄ a q̄busdā oī chrismate salutis vt sāctificatiōis q̄si i vnū redit: z iō p h' nō removet q̄n h' sacrz hēat determinatā formā. ¶ D. q̄. dō q̄ sic diffinitio oz indicare totū eē rei si sit perfecta: ita p formā sacri oz inotescē totū qđ ad sacrm ptinet. sacrm āt z ē ad aliquē finē ordinatuz z ab aliqua cā principali efficaciā hz. Et iō tria ponūt in forma h' sacri: q̄ꝛ p̄m ptinet ad finē ad quē īstitutū ē hoc sacrz q̄ ē pfessio fidei christiane: cui' tota sūma ꝓsistit i passiōe christi: vñ apls. j. Coꝛ. ij. Nō n. iudicaui me aliq̄d scire inter vos nisi iesuz crucifixuz: z ita h' articuli ꝓfessio maioreꝛ hz difficultatē: qz sicut dicit in eadē epistola. j. Coꝛ. Nos aūt p̄dicam' christū crucifixuz. iudeis q̄dē scādalum

gentib⁹ ăt stulticiã: ⁊ ad hoc ꝑtinet cũ dr̃: cõsigno te sigo sancte crucis: vt crucis v̄bũ nõ erubescat: sz publice ꝓfiteat. 2° ponit ipse sacr̃alis act⁹ cuz sua mã ⁊ effectu: vt sic tangat ⁊ id qd̄ ẽ sacr̃z tm̃ i hoc q̄ dr̃: Chrismate. ⁊ id qd̄ est res ⁊ sacr̃z in hoc q̄ dicit: Confirmo .i. sacramentũ confirmationis prebeo. ⁊ id qõ est res ⁊ non sacr̃m in hoc q̄ dicit Salutis. sz cã agens principalis: vñ sacr̃m effectũ hz: tangit in hoc q̄ dicit: In noie patris ⁊c. ¶ Ad p^m g̃ dd̄ q̄ baptismus est sacr̃m necessitatis: ⁊ iõ i tentio baptiçantis magis artãda ẽ ad actuz sacr̃i. Uel dd̄ q̄ baptiçare põt ql̄ibet: ꝓfirmare ăt solus ille q̄ ẽ i sũmo gradu eccl̃ie de q̄ ꝓsumit q̄ min⁹ possit in dispẽsatione sacr̃i deficere: ⁊ iõ nõ req̄rit tanta artatio intẽtionis ꝑ verba in forma apposita. ¶ Ad 2^m dd̄ q̄ ꝓsignatio q̄ ponit in forma nõ ꝑtinet ad ꝓsignationẽ characteris: sz ad cõsignationẽ crucis q̄ fit i frõte linitione chrismatis pp ꝓfessionẽ fidei crucis: ⁊ talis signatio non fit in baptismo: q⁹ baptiçat⁹ ñ ꝓsecrat ad aliq̄d speciale sz vlr ad spũalẽ vitã. ꝓsignatio aũt iportat quãdã ascriptionẽ vel aliq̄d speciale qd̄ ẽ i sacro ꝓfirmatõis. ¶ Ad 3^m dd̄ q̄ ille q̄ baptiçat ꝓfigurat passiõi x̄pi ꝑ fidẽ eius quã hẽre in corde dz: ⁊ iõ nõ exigit aliqua ꝓsignatio exterius: sz sufficit ꝓsignatio interior q̄ ẽ ꝑ characterẽ: ⁊ ꝓsignatõ ad passionẽ christi in ꝓsepelitione aq̃: sz ꝓfirmatio ẽ sacr̃m ꝓfessionis passionis christi: sicut baptismus sacr̃m fidei: ⁊ iõ exterius in manifesto iprimit crucis signaculũ ⁊ i forma exprimit. ¶ Ad 4^m dd̄ q̄ i ipso actu baptiçatiõis intelligit determinata mã baptismi: nõ ăt mã ꝓfirmationis intelligit in ipso actu cõfirmandi: ⁊ iõ dz q̄ mã addat. ¶ Ad 5^m dd̄ q̄ in actu ablutionis magis exp̃sse significat res sacr̃i in baptismo q̄ in linitiõe chrismatis: ⁊ iõ nõ dz q̄ addat effect⁹ salutis ad maiorẽ exp̃ssionẽ. ¶ D. iij. q. dd̄ q̄ forme sacr̃oz sũt ad pficiẽdũ sacr̃a: vñ Dio. vocat eas ꝓsũmatiuas iuocationes: vt dictũ ẽ: ⁊ ideo in illo sacro quod totũ ꝓsistit in illa re sensibili sãctificata ⁊ non in vsu illius rei forma sacr̃i dr̃ illud q̄ mã sãctificat: nõ ăt illa v̄ba q̄ in mãe vsu pferũtur: sic pz in eucharistia. in illis aũt sacr̃is q̄ pficiũtur in vsu mãe: sicut baptism⁹ in ipsa tinctione vl̃ ablutione forma sacr̃i ẽ q̄ dr̃ in vsu mãe nõ q̄ dr̃ i sanctificatõe mãe: q⁹ illa sacr̃ale quoddã ẽ: ⁊ ideo cũ sacr̃m ꝓfirmatiõis: vt dictũ ẽ pficiat i vsu mãe ꝓstat q̄ illa verba q̄ dicit eps ꝓfirmãs sit forma sacramẽti ⁊ hñt efficaciã sicut ⁊ alie forme sacr̃oz. ¶ Ad p^m g̃ dd̄ q̄ duplex ẽ sanctificatio sacr̃i vt dictũ ẽ. Ex p^a g̃ sãctificatiõe q̄ fit in benedictiõe mãe ñ hz vt actu ꝓferat gr̃az sz ex 2^a. ¶ Ad 2^m dd̄ q̄ aliter ẽ in sacro eucharistie q̄ in alĳs sacr̃is: q⁹ ibi totũ sacr̃m ꝓsistit in ipsa hostia consecrata: eo q̄ ibi christus realiter ꝑtinet ⁊ nõ virtute tm̃ sicut i alĳs sacr̃is: ⁊ iõ forma sacr̃i illius sunt verba prolata i sanctificatione hostie.

¶ Questio. II.

Deide q̄ritur de

s. caracter. defectu ꝓfirmatõis. Et circa h⁹ q̄rũt duo. ¶ Primo de effectu q̄ ẽ res ⁊ sacr̃z. Secũdo de effectu q̄ ẽ res tm̃. s. gr̃a.

Ad primuz sic proce

dit: vr̃ q̄ in confirmatione character non iprimat. character. n. vt. ꝑ. dr̃. iĳ. dictũ ẽ: ẽ signuz distinctiuũ. sz pugna spiritualis oĩb⁹ indicit. cũ g̃ ꝓfirmationis sacr̃m det ad roborandũ in pugna spirituali vr̃ q̄ in ipsa nõ fiat aliqua distinctio alicui⁹ ab altero ꝑ ipressionẽ characteris. ¶ Ꝑ. in veteri lege erat necessaria pugna spiritualis sicut ⁊ in noua. sz in lege veteri nõ erat aliq̄d sacr̃m characterẽ iprimẽs: vt. ꝑ. dictũ ẽ. g̃ nec ꝓfirmatio characterẽ iprimit. ¶ Ꝑ. ꝑ. dictũ ẽ q̄ character ẽ spiritualis potestas. sz spũal⁹ ptãs passiua. s. ꝑcipienda sacra alia sufficienr̃ tradit in baptismo: ptãs aũt actiua. s. dispensandi sacra ad ordinẽ ptinet. cũ g̃ ꝓfirmat⁹ nõ ꝓstituatur in gradu alicuius ordis vl̃ dignitatis: vr̃ q̄ in ꝓfirmatõe charact nõ iprimat. ¶ Sz ꝑ: caracter ẽ signũ ꝓformãs nos trinitati. sed sicut oz nos ꝓformari in sapiẽtia ⁊ potẽtia: ita ⁊ i bonitate. cũ g̃ in baptismo iprimat charact fidei ꝓformãs nos diuine sapie: ⁊ in ordine charact potestatis ꝓformãs nos diuine potẽtie: vr̃ q̄ in cõfirmatione iprimat charact plenitudis spũssancti cõformãs nos diuine bonitati. ¶ Ꝑ. p characterez q̄ si ascribimur ad familiã Ies̃u christi. sz christus sic ẽ pr̃ nr̃ ⁊ sacerdos: ita ẽ ⁊ rex nr̃. cũ g̃ p characterẽ baptismalez ascribamur ei quasi patri filĳ regenerati ꝑ baptismũ ⁊ p characterẽ ordinis: ⁊ q̃si mistri sacerdoti sũmo: vr̃ q̄ sili rõne in cõfirmatione debeat iprimi charact q̄ cõformemur ei q̃si milites regi. ¶ Lteri⁹ vr̃ q̄ idẽ sit charact ꝓfirmationis ꝑ essẽtiã ⁊ baptismi: q⁹ ad eãdẽ formã seu speciẽ ñ põt ee nisi vna assimilatio. sz i tritate: vt hila. dic ẽ spẽs idifferẽs. g̃ cũ charact sit signũ assimilãs trinitati: vr̃ q̄ charact ꝓfirmatõis ñ possit esse alius a characte baptismi. ¶ Ꝑ. i corporalib⁹ ita ẽ q̄ duo characteres ñ possũt ee i eadẽ pte. sz characteris subiectũ ẽ vna ps aie: vt. ꝑ. dictũ ẽ. g̃ p̃ primũ characterẽ ñ põt ali⁹ charact supaddi. ¶ Ꝑ. ad ea q̃ se necario ꝓsequũt aliq̄s eodẽ characte ascribit sic idẽ charact ẽ i sacerdote ad ꝓsitẽdũ ⁊ ad absoluẽdũ. sz ꝓfessio fidei cui⁹ sacr̃m ẽ ꝓfirmatio cõsecrt de necessitate ad fidẽ: cui⁹ sacr̃z ẽ baptism⁹: q⁹ corõ credit ad iusticiã: ore ꝓfessio fit ad salutẽ: Ro. x. g̃ idẽ charact ẽ i baptismo ⁊ i cõfirmatõe. ¶ Sz ꝑ. charact ẽ ꝓpius effect⁹ sacr̃i: ⁊ imediat⁹: sz diuersarũ cãz proprĳ effect⁹ sũt diuersi. cuz g̃ baptism⁹ ⁊ cõfirmatio sint diuersa sacra ⁊ characteres ipressi erũt diuersi. ¶ Ꝑ. iõ baptism⁹ iterari nõ põt: q⁹ charact ẽ idelibilis. si g̃ idẽ ee̊t charact baptismi ⁊ cõfirmatõis post baptismũ cõfirmatõ ñ adderet.

Ulteriꝰ videt q̄ character ꝓfirmatōis nō ꝓ-
supponat characterē baptismalē. Charact. n. ꝓfir
mationis ad hoc datur q̄ hō fortiter christū ꝓfite
at. ſz aliqui añ baptismū fortiter christū ꝓfessi sūt
ad martyriū palmā pueniētes. g̈ añ baptismū pōt
aliquis accipe characterē ꝓfirmationis. ¶ P. cha
racter confirmationis ē sacr̄m ⁊ res. ſz hō ēt non
baptiçatus potest p̄cipere id qō ē sacr̄m ⁊ res i eu
charistia. ſ. corpus dñi. verū q̄uis rē sacr̄i non cō-
sequat inordinate accipiens nisi forte credat se ba
ptiçatū. g̈ ⁊ silr characterē ꝓfirmationis consequi
potest non baptiçatus. ¶ P. sicut baptismus nā-
liter p̄cedit ꝓfirmationē: ita vnus ordo nāliter p̄ce
dit aliū. si g̈ aliquis accipit ordinis ꝓn̄tis chara-
cterē q̄ nō accepit characterē p̄cedentis: vñ non
reordinat: ſz quod defuerat supplet. g̈ ⁊ characte-
rē ꝓfirmationis potest hō accipere sine characte-
re baptismali. ¶ Sz ꝓ ē: qō Dio. dicit. ij. ca. ec. hie
rar. q̄ nihil diu nitus tradito ꝛ opari potest q̄ nō
ē regeneratus p̄ baptismū. ſz character cōfirmati
onis ē huiusmodi. g̈ non potest aliq̄s characterez
ꝓfirmatōis p̄cipere q̄ n̄ ē baptiçat⁹. ¶ P. baptis
mus dī esse p̄incipiuz spiritualis vite: ſm Dio. ⁊
Dam. sed remoto p̄incipio aufert qō ē post p̄nci
piū. g̈ q̄ nō ē baptiçatus non potest characterē cō
firmationis accipere. ℟ ideo dō ad. j. q. q̄ chara
cter ē distinctiuū signū quo q̄s ab alīs distinguit
ad aliquid spirituale deputatus. sed ad spirituale
potest aliquis tripliciter deputari. Uno mō vt ali
quis in se spiritualia p̄cipet: ⁊ ad hoc quis de-
putat in baptismo: qz iā baptiçatus potest ee par
ticeps oīs spiritualis receptiōis. vñ character ba
ptismal⁹ vt. s. dictū ē est quasi q̄dā spiritualis po
tentia passiua. Alio modo vt spiritualia quis in
noticiā ducat p̄ eoꝛ forte ꝓfessionē: ⁊ ad hoc quis
deputat in confirmatione. vñ etiā tpe persecutio-
nis eligebant aliqui qui deberēt in locū persecuti
onis remanere ad publice nomē christi ꝓfitendū:
alīs occulte credentib⁹: sicut pz i legēda beati Se
bastiani. Tertio mō vt etiā spiritualia credentib⁹
tradat: ⁊ ad hoc deputat aliquid per sacr̄m ordis
⁊ iō sicut in baptismo ꝓfert character ⁊ in ordine
ita ⁊ in confirmatōe. ¶ Ad p̄m g̈ dō q̄ pugna spi
ritualis qua quis pugnat ꝫ ipedientes salutez sui
ipsi⁹ oīb⁹ indicit. ſz ad hoc n̄ dat sacr̄z cōfirmatōis
ſz ad persistendū fortiter in pugna qua q̄s nomē
christi ipugnat: ⁊ vt inuict⁹ ꝓfessor christi perma
neat: ⁊ huic pugne non oēs exponunt: ſz solū ꝓfir
mati. ¶ Ad 2m dō q̄ in veteri lege non erat tēpus
per stulticiā p̄dicationis propagandi cultū dei: ſz
magis per generationez carnalē: ⁊ iō tūc talis pu
gna de ꝓfessione fidei nō multū erat necessaria ni
hilomin⁹ tn̄ erat distinctio b⁹ characteris in vete
ri lege figurata: sicut ⁊ alioꝛ. in distinctione. n. fi
lioꝛ israel ab egyptīs significabat character ba
ptismalis: in distinctione timidoꝛ a fortib⁹ in bel
lis character confirmationis: in distinctione leui
taꝛ a fratrib⁹ suis character ordinis. ¶ Ad 3m dō
q̄ potestas characteris b⁹ ē potestas actiua: nō ad
ꝓferendū spiritualia quod ē ordinis: ſz magis ad
ꝓfitēdū publice: ⁊ iō ꝓfirmatus non ꝓstituit i gra-
du alicuius ordinis q̄ nullus ei subīcit in recepti
one diuinoꝛ ab ipso. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ quelibet
potentia de sui rone iportat ordinē ad aliquid: ⁊
iō oz potentiā ꝓportionatam esse actui ad quem
ē: q̄ p̄pr̄ius actus non fit nisi in p̄pr̄ia mā ſm
ph̄m in. ij. de aīa: ⁊ iō oz q̄ potentie distinguant̄ p
distinctionē actuū ad quos ordinant̄ siue sint po-
tētie actiue siue passiue: ⁊ q̄ character vt. s. dictū
ē ē potētia spiritualis: iō cuz character baptisma
lis nō ad idē ordinet cū charactere ꝓfirmatōis vt
ex dictis pz: planū est q̄ non est idez vter q̄z chara
racter. ¶ Ad p̄m g̈ dō q̄ ad vnā speciē seu formaz
quā aliquid perfecte repr̄esentat non potest ee ni
si vna assimilatio: ⁊ iō patris nō ē nisi vna perfe
cta imago. ſ. filius: ſz si non sit perfecta repr̄esenta
tio: tunc possunt ee diuerse assimilationes ad vnū
simplex: ⁊ iō diuerse creature diuersimode ꝛz su
uz modū diuinā silitudinē habēt: ⁊ p̄pter hoc
nō ē inconueniens si sint diuersi characteres i aīa
trinitati ſm diuersa conformantes. ¶ Ad 2m dō q̄
character corporalis attēdit ꝛz figurā q̄ ꝓsistit in
terminatione figurati: ⁊ qz ipossibile ē esse diuer
sas terminationes vnus rei: iō ipossibile ē vt idez
corpus ſm eādē partē diuersimode figuretur aut
characteriçet. sed character spiritualis attēdit ꝛz
aliquā spiritualē p̄pr̄ietatē. nō ē autē inconueni
ens diuersas p̄pr̄ietates nō oppositas eisdē ines-
se ſm eandez partez: ⁊ iō in eadez parte aīe plures
characteres esse possunt. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis cu
iuslibet baptizati ⁊ credentis sit cōfiteri qñ cōfes-
sio ab eo expectat: non tn̄ ē cuiuslibet se libere ex
ponere: sed tm̄ ꝓfirmati: ⁊ hoc etiā patz in aposto
lis in quibus hoc sacr̄m initiuz sumpsit: qz añ ad-
uentuz spūssancti confirmantis eos erāt clause fo
res cenaculi p̄pter metū iudeoꝛ: postea repleti
spiritusancto ceperunt loqui cū fiducia ⁊ publice
verbuz dei: vt pz in actib⁹. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ nihil
potest p̄ticipare actionē vel p̄pr̄ietatē alicui⁹
nature nisi p̄ius habeat subsistentiā in natura il
la. vñ cū per baptismuz q̄ ē spiritualis regenerato
hō acquirat subsistētia in vita spirituali christia-
ne religionis: non potest non baptiçatus aliq̄d eo
rū q̄ ad hāc spūalez vitā pertinēt p̄ticipare: ⁊ iō
nō pōt p̄cipe ꝓfirmatiōis characterē: ⁊ hāc rōnē
Dio. assignat in. ij. ca. ec. hierar. ¶ Ad p̄m g̈ dō q̄
ad ea q̄ sūt necessitatis hō admittit etiā si hoc nō
ꝓpetat ei ex officio: sicut pz q̄ etiā nō habens or-
dinē in casu necessitatis baptiçare potest licite q̄-
uis hoc nō ꝓpetat sibi ex officio. silr etiā qz confi-
teri nomē christi vbi confessio exquirit ē necessita
tis: iō etiā non baptiçatis hoc ꝓpetit q̄uis hec nō

habeant ex officio characteris in sacro ꝓfirmatio nis suscepti. ¶ Ad 2m dō q in sacro eucharistie illud qō ē res ⁊ sacrm ē extra susciptētē: ⁊ iō ipōs illius non ipedit ḡn sit illō qō ē res ⁊ sacrm. s. corpus christi verū. sz hō qō ē res ⁊ sacrz i ꝓfirmatiōe ē aliqua forma i suscipiente recepta: ⁊ iō indispō recipiētis ipedit ipressionē characteris. ¶ Ad 3m dō q ordo potētie passiue ad actiuā ē ordo necessitatis: qz ḋ nō hz potētiā passiuā ad aliquid recipiēdū nihil recipit nisi miraculose: sz ordo potentie inferioris actiue ad superiorē ē tm̄ ordo cōgruitatis: ⁊ iō carens baptismali characterē ḋ ē potentia passiua recipiendi spūalia: nihil potest recipere de alijs spūalib'. carēs autē characterē iferioris ordinis qui est potentia actiua potest recipere characterez superioꝛ ſ ordinis.

AD secundū sic proceditur: vī q gratia gratū faciēs i conformatione nō ꝓferat. gra. n. gratū faciens ordinat ꝫ culpā ⁊ nō ꝫ penā. sz ꝓfirmatio ordinat ꝫ penā ⁊ nō ꝫ culpā: qz ille ḋ ꝓfirmat iā n̄ ē ipi' p baptismū iustificatus. ḡ n̄ recipit gra̅z gratū faciētē. ¶ ꝑ. baptism' n̄ hz min' ordinē ad gratiā gratū facientē q̄ cōfirmatio. sz ille ḋ prius hūit gra̅z p baptismū non accipit gratiā gratū faciētē. ḡ cū ꝓfirmat' iā hēat gra̅m quā in baptismo suscepit: sicut pz in pueris vī q in cōfirmatione gra gratū faciens nō ꝓferat. ¶ ꝑ. ad id qō pōt fieri in mortali peccato nō reqrit gratia gratū faciens. sed aliq in peccato mortali exītes possūt fortit nomē christi ꝓfiteri. ḡ cū cōfirmatio sit sacrm ꝓfessiōis christi: vī q nō det ibi gra gratū faciēs. ¶ Sz ꝑ: sacrm noue legis effic qō figurat. sz p vnctionē christmatis significat vnctio gre. ḡ in cōfirmatione gra gratū faciēs ꝓfert. ¶ ꝑ. ī lra dī q ibi dat spūsācti'. sz in p'li. dictū ē q̄ missio spūsācti n̄ ē sine gra gratū faciēte. ḡ in ꝓfirmatiōe dat gra gratum faciēs. ¶ Ltem vī q sit eadē cū gra baptismali. duo. n. accidētia eiusdē spēi nō possūt eē in eodē simplici ⁊ idiuisibili. sz subiectū gre gratū facientis ē essētia aie q̄ ē vna ⁊ simplex. ḡ in ea nō possunt esse diuerse gratie: ⁊ ideo cuz gra baptismalis sit ibi: gra i ꝓfirmatiōe data erit penit' idē. ¶ ꝑ. eadē ē gra q̄ ē in vtutib' ⁊ donis. sz p baptismū ꝓfert gra cū oīb' virtutib': vt. s. dictū ē: in ꝓfirmatiōe aūt dat gra cū septiformi plenitudine spūssancti: vt in lra dī: qō ad septē dona pti net. ḡ eadē ē gra q̄ dat in ꝓfirmatiōe ⁊ in baptismo. ¶ ꝑ. maior ē distinctio virtutū q̄ gre. sz ad eā dē virtutē ptinet credere ⁊ cōfiteri. s. ad fidē. ḡ mlto fortī ptinēt ad eadē gra̅z. ḡ gra baptismalis q̄ p ficit ad credēdū ⁊ gra ꝓfirmatōis q̄ ficit ad ꝓfitē dū ē eadē gra. ¶ Sz ꝑ: cāe diuerse inducunt diuersos effect'. sz aliud ē sacrm exteri' i baptismo q̄ in cōfirmatōe ⁊ ali' character interior vt dictū ē: q̄ sī cā gre. ḡ ⁊ alia ē gra vtrobiq. ¶ ꝑ. ꝫ diuersos mōbos dat diuersa medicina. sz ꝫ aliū morbū ordiat ꝓfirmatio ⁊ baptism': vt. ē. dī. ij. dictū ē. ḡ alia est gra q̄ in medicinā morbi i sacro vtroq dat. ¶ Lteri' vī q gra cōfirmatōis n̄ ficiat gra̅z baptismalē. oīs. n. pfectio q̄ ꝓfirmatiōi ascribit ad dona vel virtutes ptinet: sic fortit ꝓfiteri ⁊ pīstere qō ē fortitudis vtutis vl' doni. sz i baptismo vbi ꝓfert gra ꝓferūt ⁊ vtutes ⁊ dona q̄ in gra ꝓnexionē hnt: vt in. ij. li. dictū ē. ḡ gra ꝓfirmationis nō pficit gra̅z baptismalē. ¶ ꝑ. ex eodē hīt' gnātur ⁊ pficit: vt dī i. ij. Eth̄. sz gra baptismal' p baptismū acqrit. ḡ n̄ pficit p ꝓfirmationē. ¶ ꝑ. in augmēto fit idē ex eo qō auget ⁊ qō auget. sz gra baptismal' differt a gra ꝓfirmatōis. ḡ gra cōfirmatōis n̄ pficit gra̅z baptismalē. ¶ Sz ꝫ: Dio. baptism' ē illuminatio: christma āt pfectio. sz pfectio ꝓsūmat illumiatiōez sic illuminatio purgationē. ḡ ꝓfirmatio christmatis cō sūmat gra̅z baptismalē. ¶ ꝑ. in oīb' pfectiōib' ordinatis ad inuicē: ita ē q̄ 2a pficit p̄mā. sz ꝓfirmationis gra supaddit ad gra̅z baptismalē. ḡ gra cōfirmationis pficit gra̅z baptismalē. ¶ Rīdeo dō ad. j. q. q̄ in q̄lz sacro ē aliq̄ sanctificatio. sz q̄dā ē scificatio in sacro q̄ ē cōis oīb' sacrīs. s. emēdatio a pctō vel a reliq̄is peccati: ⁊ q̄dā scificatio q̄ ē spālis q̄b' dā sacrīs impmētib' characterē. s. ꝺputatio ad aliq̄d sacz: vtraq̄ āt scificato gra̅z gratū faciētē req rit: qz illō qō dīcte ꝫuiat pctō ē gra: ꝫria āt ꝫuīs curāt. vñ idē remediū adhiberi n̄ pōt ꝫ pctm̄ ⁊ se q̄las ei' nisi p gra̅z gratū faciētē: ⁊ iō in oi sacro noue legi gra gratū faciēs ꝓfert: vt dictū ē. ē. dī. ij. sil'r āt accessus a sacra nō ē licit' imūdis: nec aliq̄s ab imūdicia liberari pōt nisi p gra̅z: nec effici idone' ad sacra administrāda vel pcipiēda: ⁊ iō oz q̄ i sacramētis q̄ characterē ipmūt gra gratū faciēs ipīmat. cū ḡ ꝓfirmatio sit sacrz noue legi characterē ipmēs ex duplici pte necessariū ē q̄ gra̅z gratū faciētē ꝓferat. ¶ Ad p̄m ḡ dō q ꝓfirmatio ordinat ꝫ penā q̄ ē ex culpa cāta ⁊ ad culpā inclinās: ⁊ iō ex pīti hz rpugnātiā ad gra̅z: ⁊ pp h' ꝫ ipsā oz q̄ gra gratū faciēs det: ⁊ iō si iuenit aliquā culpā q̄ fictū nō faciat delet illā: sicut pz de culpa veniali: q̄uis nō p̄ncipalr ꝫ culpā ordinet. ¶ Ad 2m dō q baptism' ē sacrz necessitatis: ⁊ iō gra q̄ cōfert i baptismo ordinat in cōez statū salutis: ⁊ nō in aliquē spālez effectū: ⁊ pp h' p baptismū ei ḋ hūit gratiā gratū facientē nō addit alia gra noua: sz illa q̄ pri' ierat auget: sec' āt ē de ꝓfirmatiōe q̄ nō ē sacrz necessitatis: vñ ei' gra ad aliquē spēcialē effectū ordiat: ⁊ pp h' gra ꝓfirmatiōis pōt addi ad gra̅z q̄ pficit in cōi statu vie. ¶ Ad 3m dō q q̄uis aliq̄s possit ꝓstāt ēt si sit in mortali peccato fidē christi ꝓfiteri nō tñ ē idonea illa confessio: qz n̄ ē spēciosa laus in ore pctōis: nec itez est meritoria ad salutē. sacrm āt ordiat n̄ solū ad h' q̄ aliq̄d fiat q̄lrcūq: sz ad h' q̄ aliq̄d idonee fiat: nisi sit defect' ex pte recipiētis sacrm. ¶ Ad ij. q. dō q sicut. s. dictū ē: sacrales gre

ad inuicē distincte si fm distinctionē eoꝝ ad que ordinant sic ⁊ virtutes q̄uis eaꝝ distinctio nō ita appareat sic distinctio virtutū: qz eaꝝ effect' non sunt ita manifesti sic effect' virtutū: ita etiaz vide m' i virtutib' moralibus: qz vbi ē spēalis difficultas requirit spēalis virt'. vñ alia ē virt' que dirigit i magnis sūptib' ſz magnificētiā ab ea que i cōib' donis ⁊ sūptibus pficit ſcz liberalitate: ⁊ qz gratia baptismalis dat ad pficiēdū in his que ptinent ad cōem statū vite xpiane: gra aūt cōfirmatōis ad pficiēdū i his q̄ si difficillima i isto statu. ſ. confiteri nomē xpi ꝯ psecutores: iō speciali gra ad h' idiget. ⁊ pp hoc alia est gra cōfirmatōis a gra baptismi ⁊ ꝯ aliū defectū dat. gra. n. baptismi dat ꝯ defectū q̄ impedit oēz statū iusticie i vita christiana. ſ. ꝯ peccatū originale ⁊ actuale. gra aūt ꝓfirmatōis ꝯ defectū oppositū roborī qō exigit in ꝓfessorib' nois christi. ſ. infirmitati. ¶ Ad p'm g̃ dō q gra cōfirmatiōis ⁊ baptismi nō si eiusdē spēi: vt dictū ē: ⁊ iō nihil prohibet qō i eodē idiuisibili sint. Uel dō q gratia baptismalis ex essentia aīe deriuat in itellectu qō ē ad recte ⁊ pfecte credendū. ſz gratia confirmationis respicit magis irascibilez ad quā ptinet fortitudo ⁊ robur. ¶ Ad 2'm dō q gratia sacrālis q̄ ē principalis effect' sacri q̄uis hēat cōnexiōez cū gratia. q̄ ē i virtutib' ⁊ donis: tñ ē alia ab ea: qz gratia sacrāl' pficit remouendo p' ⁊ pncipal'r defectū ex peccato ꝓntē. ſz gratia virtutū ⁊ donoꝝ pfic inclinādo ad bonū virtutis ⁊ doni: sicut gratia cōfirmationis remonendo infirmitatis morbū: fortitudis āt donū vl' vt' iclinādo ad bonū qō ē ppriuz virtuti vel dono: ⁊ iō q̄uis in baptismo dēt virtutes ⁊ dona: ⁊ sil'r in ꝓfirmaciōe nō oz q sit eadē gratia sacrāl' vtrobiqz. ¶ Ad 3'm dō q confiteri vbi ex ꝓfessione imminet mortis piculū nō ē tñ fidei: ſz indiget auxilio alter' virtutis. ſ. fortitudis: ⁊ sil'r ēt indiget alia gratia sacrāli q̄ remoueat effectū oppositū fortitudi. ¶ D. iij. q. dō q vt. ⅋. dictū ē di. j. sicut gratia gratū faciens q̄ essētiā aie pficit differt a virtutib' ⁊ donis q̄ ab ipsa fluunt: ita ēt differt a gratia q̄ ē ppriū effect' sacroꝝ: tñ ē ei ꝓnexa: sic ⁊ cōnexionē hz ad virtutes ⁊ dona: vñ in sacris princi paliter dat gra sacrālis q̄ differt in diuersis sacris: ⁊ p ꝓs gratia virtutū ⁊ donoꝝ q̄ ē cōis in oib' sacris. fm hoc g̃ gratia baptismalis pōt dici dupl'r: vno' illa. q̄ ē principal' ⁊ ppriū effect' baptismi operās ꝯ morbū: alio' gra q̄ ē effect' baptismi ex ꝓnti ⁊ p quādā cōnexionē. ⁊ sil'r distinguēduz ē de gra cōfirmatiōis. accipiēdo g̃ gratiā baptismalē ⁊ cōfirmationis p' mō sic si diuerse gratie: iō nō pfic eā directe quasi cedens in eādē essentiā cū ipsa: ſz directe pficit ipsū baptizatū ad aliqd alt': ⁊ p cōsequēs ēt ipsa baptismalis gratia pfectius: ⁊ nobilius eē hz sicut ⁊ aīa sensibilis ē pfectior adiuncta rōnali: ⁊ virt' adiūcta dono ⁊ liberalitas adiūcta magnificentie. accipiēdo autē gratiā baptismalez ⁊ cōfirmationis 2'm mō sic directe auget eā cedēs in eādez essentiā cū ipsa sicut baptism' directe auget gratiā quā prius inuenit. Et p hoc patet rēsiō ad vtrāqz partem

¶ Questio. III.

QUeritur de celebratiōe h' sacri: ⁊ circa hoc q̄runt tria. Prio qs possit ꝓferre hoc sacrz. Secūdo qs ꝯbeat rcipe. ⅋ de ritu ⁊ mō rcipiēdi.

AD primuz sic proceditur: vī q̄ q̄libet nō ordinat' possit aliū cōfirmare: efficacia. n. sacroꝝ ē a virtute verboꝝ. ſz q̄libet etiā nō ordinatus pōt verba proferre q̄ sūt forma h' sacri. g̃ non ordinat' pōt ꝓfirmare. ¶ D. vnūqōqz potest agere ſz formā quā hz: qz vnūqōqz qz agit fm q̄ ē actu. ſz aliquis nō ordinat' hz characterē cōfirmationis. g̃ pōt ꝓfirmare. ¶ D. quanto aliqō sacrm ē maioris necessitatis: tāto indiget maiori discretiōe ⁊ attētione in ministrando. sed baptismus ē sacrm necessitatis. g̃ cū illud qō. req̄rit maiorē discretōez oz maiorib' cōmitti: vī q̄ ex quo non ordinatus potest baptizare q̄ etiā possit ꝓfirmare. ¶ Sz ꝯ ē: qō Hug. de sancto vic. dic: q̄ administratio eccl'ie cōsistit in ordinib' ministrorū ⁊ sacris. g̃ sicut sine sacro nō potest qs ꝓfirmari ita nec sine ordine cōfirmātis. ¶ D. vnctio cōfirmationis ē dignior q̄ extreme vnctionis. sed illa nō pōt fieri nisi ab ordinatis: vt pz Jac. vlt. g̃ nec ista. ¶ Lteri' vī q̄ sacerdos simplex etiā si non sit epūs possit confirmare. Baptism'. n. quātū ad aliqd ē maioris efficacie q̄ cōfirmatio. ſz sacerdos ex suo officio pōt baptizare. g̃ ⁊ cōfirmare. ¶ D. sic ꝓfirmationis sacrm ad pfectionē ptinet: ita ⁊ eucharistie ſz Dio. ſz sacerdos ē ppriu' minister sacri eucharistie. g̃ ipse potest cōfirmare. ¶ D. In sacris exptе ꝓferentis requirit ordo ⁊ intentio. ſz epūs nō hz aliquē ordinē vel characterē quē nō hēat simplex sacerdos. g̃ sicut epūs ita ⁊ sacerdos potest ꝓfirmare si intētionē cōfirmandi hēat. ¶ Sz ꝯ: soli epī i loco apl'oꝝ succedūt. ſz soli apli in primitiua eccl'esia man' iponebāt: qō erat ꝓfirmar'. g̃ soli epī nūc possūt ꝓfirmare. ¶ D. I ordine eccl'esiastice hierarchie fm Dio. soli epī sūt pfectores. sed fm eūdē sicut aliquis p exorcismū purgat ⁊ p baptismū illuminat: ita p cōfirmationē chrismatis pficit. g̃ soli epī possunt cōfimare. ¶ Lteri' vī q̄ sacerdos simplex ex cōmissione pape n̄ possit cōfirmare: sicut n. se hz h' qō ē sacerdotis ad sacerdotē: ita h' qō ē epī ad epm. ſz null' nō sacerdos pōt pp pape cōmissionē eucharistiā cōficere qō ē sacerdotū. g̃ sil'r ex ꝓmissione pape nullus pōt nō epūs confirmare qō ē epī. ¶ D. sicut cōferre sacerdotale ordinē est epī: ita ⁊ cōfirmare. ſz nullus non epūs ex mandato pape posset aliquē in sacerdotez promouere. g̃ nullus ex pape mandato q̄ nō sit epūs pōt prebere

cõfirmationis sacrm. ¶ Ꝑ. quicũq; potest ex mandato vel ex cõmissiõe alicuius baptizare: si sine cõmissione baptizat eũ q̃ nõ ẽ sibi subdit' extra casũ necessitatis baptizat' ẽ: q̃uis peccet. ſz si sacerdos sine cõmissione alicuius cõfirmet nõ ẽ cõfirmatũ g̃ nõ põt ex cõmissione pape cõfirmare. ¶ Sz ꝯ ẽ: qõ in littera dr q Hre. in casu pmisit q simplices sacerdotes possent cõfirmare. ¶ Ꝑ. maius ẽ ordinẽ cõferre q̃ ꝯfirmare. ſz ex mãdato pape aliq̃ ñ epi cõferunt quosdã ordines sicut sũt pbyteri cardinales q̃ cõferũt minores ordines. g̃ multo fortr ex mãdato pape potest aliq̃s simplex sacerdos cõfirmare. ¶ Rndeo dõ ad. j. q. q pr̃ia dispẽsatores sacroꝝ sunt ministri ecclie per sacrm ordinis cõsecrati: vt sint medij inter deũ r plebez diuina pplo tradentes: r iõ solis eis cõpetit ex officio sacra ministrare: nec p aliũ cõferri possũt excepto baptismo pp necessitatẽ. vñ cũ cõfirmatio nõ sit sacrm necessitatis nõ poterit nisi ab ordinatis conferri. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q efficacia sacri nõ tm̃ ẽ ex vbis platis sed ẽt ex mã debita r psona cõueniente: r iõ si sit dfect' i psona ministri: vba plata ab alio nõ possunt efficaciã sacro pbere. ¶ Ad 2m dõ q pfectio psonalis h' vel illi' nihil facit ad collationẽ sacroꝝ qõ pz ex h' q sacra cõferũt a bonis ministris r malis: ſz exigit pfectio h' inquãtũ ẽ minister ecclesie: sicut i nãlib' ad h' q forma se i alterã mãz trãsfũdat per sui silitudinẽ req̃rit q̃litas actiua: r iõ qr per cõfirmatõis sacrz ñ efficit aliq̃s minister ecclie q̃uis q̃dã nãlẽ perfectionẽ cõsequat: iõ ñ oz q q̃libz ꝯfirmatus cõfirmare possit. ¶ Ad 3m dõ q oia sacra indigẽt eq̃lr intẽtione. ſz illa q̃ oib' si cõferenda ñ idigẽt discretione q̃ vn' repellat r al' admittat: qr a sacris necessitatis nullus dr excludi: r iõ cuilibet ẽt sacerdoti cõmittit illa sacra cõferre: ñ ãt illa q̃b' aliq̃s ad statũ perfectionis pmouẽt ¶ Ꝑ. ij. q. dõ. q i oi b' artib' r potẽtijs ordinatis vel hitib': ita ẽ q vltima perfectio reseruat inducenda per supmã artẽ i gnẽ illo: sic artes q̃ operãt circa mãm nauis reseruant iductionẽ forme arti superiori q̃ nauẽ cõpaginat: r illa reseruat vltr' finẽ. ſ. vsũ nauis arti superiori. ſ. gubernatorie. vñ cũ epi in ecclesiastica hierarchia teneãt supmũ locũ: illud qõ ẽ vlimũ i actionib' hierarchicis eis reseruãdũ fuit: r qr perfice aliquẽ h' mõ q sit supra cõez statũ alioꝝ ẽ supmũ in actionib' hierarchicis: iõ sacrm confirmationis r ordis q̃b' h' efficit solis epis dispensãda reseruãt. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q baptism' cũ sit sacrz necessitatis cõit oib' cõpetit: r iõ per ipz ñ ponit aliq̃s supra cõez statũ sicut fit per cõfirmationẽ: vt pus ẽt dictũ ẽ. ¶ Ad 2m dõ q eucharistia sic cõfirmatõ r ordo ẽ sacrz perficiens: ſz in h' differt ab alijs: qr in ordine r cõfirmatõe illud qõ ẽ ibi res r sacrz ẽ aliq̃d in suscipiẽte acq̃situm: r iõ suscipientẽ hec sacramẽta pmouẽt ad pfectionẽ quãdã vltra cõem statũ fideliũ: ſz eucharistia hz illõ qõ ẽ res r sacrz in se ñ in suscipiente: r iõ p̃ suptiones eucharistie ñ acq̃rit aliq̃s pfectiones vltra cõez statũ: cũ nõ ip̃ mat' charact: ſz pficit vnũquẽq; i suo statu: r iõ ẽt ꝑz Dio. cuilz sacro euchãristie pceptõ adiũgit: r iõ ñ ẽ sile de euchãristia r õ alijs. ¶ Ad 3m dõ q q̃uis epus ñ habeat aliquẽ ordinẽ supr̃ sacerdotẽ ꝑz q or dines distinguũt p act' relatos ad cor̃p' dñi: verũ tñ hz aliquẽ ordinẽ supra sacẽdotẽ ꝑz q ordies distinguũt p act' supra cor̃p' mysticũ. vñ Dio. i eccl. hierar. ponit epatũ ordinẽ: vñ r cũ q̃dã cõsecratione dignitas epalis cõfert: r iõ i promotione mẽbroꝝ corporis mystici aliq̃d põt cõpetere epo qõ ii cõpetit simplici sacerdoti ¶ Ꝑ. iij. q. dõ q circa h' est multiplex opinio. q̃dã. n. d. cũt q p̃sbyt simplex nõ possit ex mandato pape cõfirmare: r qõ dr in littera de Hreg. exponũt q illi p̃sbyti ex mãdato pape nõ cõferebãt sacrm cõfirmationis: sed aliqõ sacrale sile illi sacro sicut alicui porrigit panis benedict' loco eucharistie: ſz nõ vr cõueniẽs vt talẽ simulationẽ in dispensatione sacroꝝ induxisset Hrego. vel sustinuisset: qr dispensatio sacroꝝ ptinet ad veritatẽ doctrine q̃ nõ ẽ pp scãdalũ dimittẽda. Et iõ alij dicũt q auctoritas pape tanta ẽ q eius mãdato q̃libet põt cõferre qõ hz: vt cõfirmat' cõfirmare: sacerdos sacerdotiũ conferre: diaconus diaconatũ: non autẽ mandato ipsius põt aliquis cõferre qõ nõ hz: vt diacon' ordinez sacerdotalẽ. Sz hec opinio vr minus ãpla: r iõ media via ꝑm alios tenẽda ẽ. Et iõ sciendũ ẽ q cũ epat' nõ addat aliq̃d supra sacerdotiũ per relationẽ ad cor̃p' dñi vez: sed solũ p relationẽ ad cor̃p' mysticũ: papa p hoc q ẽ epoꝝ sũmus non dr hic plenitudinẽ ptatis p relationẽ ad corpus dñi vez: ſz p relationẽ ad corpus mysticũ: r qr gratia sacrãlis descendit in cor̃p' mysticũ a capite: iõ ois opatio i cor̃p' mysticũ sacrãl' p quã gra dat õpẽdet ab opatione sacrãli sup cor̃p' dñi vez: r iõ solus sacerdos põt absoluere in foro penitentiali r baptizare ex officio. Et iõ dõ q pmouẽ ad illas pfectiones: q̃ ñ respiciũt cor̃p' dñi vez ſz solũ cor̃p' mysticũ: põt a papa q̃ hz plenitudinẽ pontifical' ptatis cõmitti sacerdoti q̃ hz actũ sũmũ sup cor̃p' dñi vez: nõ ãt diacono vl alicui inferiori q̃ nõ hz pficẽ corpus dñi vez sicut nec absoluere in foro penitentiali: ñ aũt põt simplici sacerdoti cõmittẽ pmouẽ ad pfectionẽ: q̃ respicit aliq̃ mõ corpus dñi vez: r iõ simplex sacerdos ex mãdato pape nõ põt cõferre ordinẽ sacerdotij: qr ordies sacri hñt actũ supra cor̃p' dñi vez vl sup̃ mãz ei'. põt ãt ꝯcedẽ simplici sacerdoti q cõferat miores ordies: qr isti nullũ actũ hñt supra cor̃p' dñi vez vl mãz ei': nec ẽt supra corpus mysticũ actũ: p quẽ gratia conferat: ſz hñt ex officio q̃sdã act' secũdarios r ꝓparatorios: r sil' põt cõcedẽ alicui sacerdoti q ꝯfirmet: qr cõfirmatio pficit eũ in actu corporis mystici: nõ aũt habz aliquã relationẽ ad corpus dñi verũ: r p hoc de

facili patet solutio ad obiecta.

Ad secūdū sic proce
ditur. Uidet q̄ christ' debuerit sacrm cōfir
mationis accipe. sacrm. n. pfirmatōis pfert maio
rē plenitudinē grē q̄ baptism'. sz christ' baptizari
voluit: vt tactu mūdissime sue carnis efficaciā ba
ptismo p̄beret. g̃ silr debuit pfirmatōem accipere
¶ Ꝺ. pfirmatio ad hoc dat vt hō in pfessione ve
ritatis vsq; ad mortē firmit̄ stet. sz christus dedit
oīb' exēplū p veritate mortiēdi. g̃ h' sacrm maxie
debuit accipe. ¶ Sz ⁊. pfirmat q̄d infirmū ē. sed
infirmitas spūalis in christo nō fuit. g̃ nec pfirma
ri debuit. ¶ Ulteri' vī q̄ hoc sacrm puer nō sit cō
ferendū: q̄ hoc sacrm supra cōem statū pmouet
sic̄ ⁊ sacrz ordinis. sed illud sacrm nō pfert pueri.
g̃ nec istud. ¶ Ꝺ. hoc sacrm dat ad cōfitēdū fidez
ad pugnādū pro ipa. sz hoc nō cōpetit pueri. g̃ nō
debēt h' sacrz suscipe. ¶ Sz ⁊: gra baptalis ē imedi
ata dispō ad graz pfirmatōis. sz baptism' pfertur
pueri. g̃ pfirmatō dz pueri dari. ¶ Ulteri' vī q̄ non
debeat dari oīb' adultis. illud em̄ q̄d oīb' dat nō
excedit cōez statū: vt dictū ē. sz pfirmatio ponit su
pra cōez statū vt supra dictū ē. g̃ nō dz oīb' dari.
¶ Ꝺ. h' sacrm ē ad robur i pugna spūali. sed pu
gnare ñ ē mulierū pp ibecillitatē sex'. g̃ nec h' sa
crm eis ppetit. ¶ Ꝺ. pfirmatio ē sacrm cōfessiōis
sz muti ñ pñt pfiteri. g̃ ñ dz eis dari h' sacrm. ¶ Ꝺ
morientes a pugna hui' vite ſbtrahūt. sz ad robur
in pugna hui' vite dat cōfirmatio. g̃ ñ dz morien
tib' dari. ¶ Sz ⁊ ē: q̄d dic̄ Aug. de sctō vic. oino
piculosū eēt si ab hac vita sine pfirmatōe migrā
ptingēt. g̃ oīb' dādū ē h' sacrz ¶ Ꝺ. ad robur i h' sa
crō dat septiformis gra spūssancti. sz hec oīb' ē ne
cessaria. g̃ ⁊ sacrm pfirmatōis oīb' dari cōpetit.
¶ Rñdeo dō ad. j. q. q̄ suscipe baptz ē i p̄cepto cū sit
sacrm necitat': ⁊ iō oñs voluit baptizari q̄uis i ba
ptismo nihil susciperet: sz magl cōtulerit vt forma
obediēdi mādat' oīb' p̄beret p ipm: ⁊ pp h' dixit
ad baptismū veniēs: Sic decet nos ipleꝛ oēz iusti
ciā: iusticia em̄ cōsistit i obediētia legis: vt ꝓbs dic̄
i. v. Eth. sz sacrm cōfirmatōis ñ ē necitat'. sz vti
litatis' alicui' cōsequēde causa accepit: ⁊ ideo cū
domin' non acceperit aliquid a sacramentis non
debuit sacrm cōfirmatōis accipe: sic̄ nec sacrm or
dinis: q̄ ptās excellētie i sacris ⁊ plenitudo spūssā
cti i ipō a sui cōceptiōe fuit: ⁊ sic ñ oportebat nisi
q̄ i ipō erat inotescē: q̄d factū ē p aduentū colūbe
sup ipm. ¶ Et p h' pz solutio ad obiecta. ¶ Ad
ij. q. dō: q̄ pfectio q̄ cōfert i ordie ⁊ cōfirmatiōe: i
hoc differūt: q̄ pfectio ordis ē ad aliq̄d dispēsādū
pfectio āt cōfirmatōis ē ad stādū fortit̄ i seipo. ad
hoc āt q̄ dispēsatio alicui' rei det alicui req̄ritur
idoneitas aliq̄ p̄tñs i eo q̄ dispēsatōnē recipit pp
piculū q̄d pōt iminere ex praua dispensatiōe: ⁊ iō
pfectio ordis ñ cōfert pueri: sz pfectio q̄ qs i seipo
pficit nō p̄exigit aliā perfectionē: sz ipa perfectiōe
quis idoneus reddit: nec ex hoc aliq̄d piculū imi
nere pōt: ⁊ iō confirmatio pōt puero tradi ⁊ pue
nient tradit': q̄ infantilis etas nō patit fictionē q̄
effectus sacri in traditione ipediat: ⁊ iō q̄uis tunc
nō ꝓpetit ei cōfiteri vel pugnare: certū tñ ē q̄ effe
ctū sacri plene recipit: p quē erit idone' ad pugnaz
⁊ pfessionē ad pfectā etatē vēlēs nisi gr̃az accepta
p peccatū amittat. Et p hoc pz solutio ad obiec
ta. ¶ Ad ij. q. dō q̄ sicut dictū ē pfectio in confir
matione collata nō p̄exigit aliā perfectionē: sz p
eā qs in seipso pficit: vt sit idoneus ad pugnā spū
alē: ⁊ q̄ cuilibet ē cōueniens ⁊ bonū: vt in pugna
spūali fortitudinē habeat: iō ab hoc sacrō nullus
excludi dz q̄ sit baptizatus. ¶ Ad p^m g̃ dō q̄ nō po
nit supra cōez statū quantū ad dispensationē ali
cuius sacri: sz quātū ad cōfessionē sacrōz: ⁊ hec p
fectio vel excellentia oībus mēbris eccl̄ie cōpetit
p hoc sacrm confirmationis collata. ¶ Ad 2^m dō
q̄ etiā q̄dā mulieres in pugna spūali glorioſū re
portauerunt ab hoste triunphū: sicut pz ō beata
agnete ⁊ beata cecilia ⁊ alīs: vñ ab hoc sacrō mu
lieres nō sunt excludende. ¶ Ad 3^m dō q̄ q̄uis mu
ti non possūt cōfiteri ore tñ possūt cōfiteri nutib'
⁊ possūt h̄e voluntatē ⁊ p̄positū pfitendi: ⁊ iō
eis nō dz denegari hoc sacrm. ¶ Ad 4^m dō q̄ q̄
uis morientes abstrahant a pugna: tñ vadūt ad lo
cū p̄mij in quo secūdū mensurā gratie dat mensu
ra glorie: ⁊ iō indiget plenitudine gratie q̄ in pu
gna pficit pp finē pugne consequendum.

Ad tertiuz sic proce
ditur: vī q̄ non exigat q̄ aliquis teneat ali
quē ad confirmationē. ille. n. q̄ hz imediatā relati
onē ad p̄incipē sicut liberi nō dz q̄ mediantibus
aliq̄b' cōrā p̄incipe pareāt sicut serui pparēt me
diantib' oñis: ⁊ filīfamilias mediantib' patribus
sz pfirmādus iā hz imediatā relationē ad p̄incipē
eccl̄ie: cū sit mēbr̄ eccl̄ie p baptismū. g̃ q̄uis bapti
zatus p aliuz debeat p̄sentari: tñ cōfirmādus nul
lo mō dz p aliū ad cōfirmationē teneri p̄cipue si
sit adultus. ¶ Ꝺ. fortitudo min' ꝓpetit mulierib'
q̄ viris: Prouer. vlti. Mulierē fortē q̄s inueniet. sz
pfirmatio ē sacrm fortitudis: q̄ in eo dat spūssanc
t' ad robur. g̃ ad min' mulier nō dz tenere viruz
ad pfirmationē. ¶ Sz ⁊: vī ēt q̄ ñ pfirmat' possit
tenere ad pfirmationē: q̄ mai' ē sacrz pferre q̄ ad
sacrm subsequedū aliquē tenere. sz nō pfirmatus
pōt sacrm baptismi cōferre. g̃ multo forti' pōt ad
pfirmationē tenere. ¶ Ulteri' vī q̄ nō debeat fieri
linitio chrismatis tñ in frōte: q̄ vertex ē nobilioz
ps corpis q̄ frons: q̄ ibi ē organū cogitatiue: hoc
āt organū fantasie: sz sacerdos q̄ ē inferioz q̄ eps
vngit baptizatos chrismate i vtice. g̃ eps nō dz vn
gere chrismate cōfirmando i fronte. ¶ Ꝺ. pfirma
tio ē sacrm pfessiōis. sz cōfessio fit ore. g̃ vnctio cō

firmationis magis deberet in ore fieri. ¶ D. frons ē locus nudus ⁊ patens. sz hic de facili sordes ꝑhit cū g̃ chrisma sit seruādū ab oi inquinamēto vī q̄ nō congrue fiat vnctio in fronte. ¶ Sz ꝓ: in cōfirmatione dat spūssanctus ad robur. sz robur i frōte significat: vt pz Eze. iij. Ecce dedit frōtē tuā durioꝛē frōtib' eoꝛ. g̃ in frōte dz fieri vnctio ꝑfirmationis. ¶ D. Apoc. vij. angelus dicit quoadusq̄ signem' seruos dei viui i frōtib' eoꝛ. sz epi dicūt āgeli: vt pz Apoc. iij. g̃ eoꝛ ē in fronte signare. ¶ Iterī vī q̄ ꝑfirmatio possit iterari. sicut. n. ꝑfirmatō dat ad robur fidei: ita eucharistia ad robur charitatis: sz eucharistia iterat. g̃ ⁊ cōfirmatio. ¶ D. si morbus iterat ⁊ medicina iterari dz. sz morbus ꝓ quē dat hoc sacr̄m pōt iterari. s. spūalis infirmitas g̃ ⁊ sacr̄m dz iterari. ¶ Sz ꝓ: sicut in baptismo imprimit charact': ita ⁊ in cōfirmatione. sz baptism' nō iterat. g̃ nec cōfirmatio. Ideo dō ad. j. q. q̄ in sacro cōfirmationis dat spūssactus ad robur. vñ propter hoc alīqs ad cōfirmationez accedit: qz se hīe robur standi nō p̄sumit: ⁊ iō institutū fuit vt ab altero teneret ad significandū qđ p se stare nō posset. ¶ Ad p'm g̃ dō q̄ ille q̄ ē mediator in hoc sacro nō hz officiū representandi quasi extraneū sic ē in baptismo neq̄ suscipiendi quasi instruenduz sz solū tenendi quasi infirmū. ¶ Ad 2m dō q̄ fortitudo spūalis ē p christū i quo nō ē masculus ⁊ femina: vt dī ad Gal. iij. ⁊ ita nō differt vtr̄ vir mulierē vel mulier virū teneat: q̄uis q̄dā ꝓriū dicāt s. q̄ mulier vir̄ tenere nō pōt. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ hō pōt ipediri a libera ⁊ apta ꝓfessiōe noīs christi pp duo. s. pp timorē mortis ⁊ pp cōfusionē q̄ ē timor ignominie: vtriusq̄ aūt signū p̄cipue in facie manifestat: qz pallescūt timentes ⁊ rubēt verecūdati: vt dī in. iij. Eth. ⁊ p̄cipue in fronte q̄ est ps magis apta ⁊ imaginationi ex qua procedūt passiones p̄dicte vicina: ⁊ iō cū cōfirmatio det ad liberā ꝓfessionē noīs christi pueniēt vngunt ꝑfirmati in frōte. ¶ Ad p'm g̃ dō q̄ vnctio q̄ dat in vertice a sacerdote significat dignitatē regalē ⁊ sacerdotalē in baptiçato: qz incipit eē de numero illoꝛ qb' dī: Vos estis gens sancta regale sacerdotiū. j. Petri. ij. ⁊ iō in vertice fit ad assignādū eminētiā dignitatis collate: sz vnctio ꝑfirmationis dat ad fortit' defendēdā dignitatē acceptā: qđ āplius ē: ⁊ iō in loco publico dari dz. ¶ Ad 2m dō q̄ nō dat hoc sacr̄m ad ꝓfessionē simplicit' sed ad libertatē cōfessiōis: ⁊ iō dz dari vbi apparent ille passiōes: q̄ liberā cōfessionē ipedire possunt. ¶ Ad 3m dō q̄ ex hoc non ē piculū qz ligat frōs cōfirmati quousq̄ dcsiccet locus: ⁊ postmodū ēt fz Aug. dz eē sub quadē disciplina custodiendi chrisma ne. s. caput lauet vsq̄ ad. vij. dies pp. vij. dona spiritussancti: ⁊ sicut ēt ecclesia. vij. dieb' aduentū spūssancti in discipulos celebrat. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ sacr̄m qđ hz effectū sp manētē non pōt iterari sine iniuria sacri: ⁊ ideo qz in confirmatione imprimit character q̄ ē indelibilis: iō nō dz iterari. ¶ Ad p'm g̃ dō q̄ eucharistia nō imprimit characterē nec illud qđ ē res ⁊ sacr̄m ē aliqua forma recepta in recipiente sacr̄m: sicut est in confirmatione: ⁊ iō nō ē silis rō. ¶ Ad 2m dō q̄ ꝑfirmatio dat ꝓ ifirmitatē prout ē cōtracta p originale peccatū: ⁊ sic nō redit q̄uis infirmitas actualis peccati redeat. ¶ Onatio spiritussancti ad robur. ꝓ: panis cor hois confirmat. ergo magis pertinet ad eucharistiam q̄ ad confirmationem. Et dō q̄ per eucharistiam roborat charitas: per hoc autē sacr̄m fides. in his. ij. duab' virtutib' tota virt' spūalis edificij ꝑsistit. Uel dō q̄ charitas pficit ⁊ roborat ad standū in seipso p modū cibi sz cōfirmatio ad pugnā qua quis ab alīs patit in cōfessionē noīs christi ꝓ aduersarios audaciā prebens. ¶ Hoc sacr̄m tm̄ a ieiunis tē. propter eminentiā spūssācti: que cum sua plenitudine hoc sacramento dat ad robur. ¶ Dist. VIII.

Post sacramē

tū baptismi tē. Postq̄ mgr determinauit de baptismo ⁊ ꝑfirmatione: hic ꝫ determiat de eucharistie sacro. Et diuidit i ptes duas: in p'a determinat ea q̄ ptinēt ad ipsū sacr̄m: in 2a determinat ꝺ dispensantibus sacr̄m. xij. di. Solet ēt q̄ri vtrū q̄ cūq̄ sacerdotes tē. Prima i duas: in prima determinat ea q̄ requiruntur ad hoc sacr̄m in generali: in 2a psequit de eis in speciali di. x. ibi Sūt itez alij precedentiū tē. Prima itez in duas: in p'a determinat ea q̄ requiruntur ad hoc sacr̄m: in 2a determinat vsuz sacri. ix. di. ibi Et sicut due sunt res tē. Prima aūt in tres: in prima determinat p̄cedētia eucharistiā qb' hoc sacr̄m figurat: in 2a determinat p̄comitantia qb' hoc sacr̄m integrat. s. formā ⁊ institutionē: ibi Hec etiā añ alia tē. in 3a determinat p̄ntia q̄ in hoc sacro efficiūt vl̄ significant: ibi Nunc qđ sit sacr̄m tē. Secūda ps diuidit in tres in p'a determinat institutionē: in 2a formā: ibi Forma vero ē tē. i 3a mouet quādā q̄nē ⁊ soluit: ibi Ubi cōsideratione dignū ē tē. ¶ Nunq̄d ibi sit sacr̄m tē. Hic determiat de sacro eucharistie p cōparationē ad significatū vel causatū ei'. Et circa h' ouo fac. p'o oñdit qđ sit ibi res ⁊ qđ sacr̄z. 2o p̄cludit eoꝛ numeꝛ ⁊ ordinē: ibi Sūt igit hec tria, distinguenda tē.

Jc ē duplex q̄ō. ¶ Pria de ipo eucharistie sacro. ¶ Scda ꝺ forma ipsi'. ¶ Circa p'm q̄rūt. iij. ¶ Pmo vtr̄ eucharistia sit sacr̄m. ¶ Secūdo de significatione eius. ¶ Tertio de institutione. ¶ Quarto de ordine sumendi hunc cibum respectu aliorum ciborum.

AD primuz sic proce

dit: vi q̄ eucharistia non sit sacr̄m: ad idē. n. nō de bent diuersa ordinari. sed confirmatio ē ad pficiē dū fm Dio. cū g̈ fz ipsū eucharistia ēt sit pfectio: vi q̄ superfluat hoc sacr̄m. ¶ D. in oi sacro noue leg̃ idē qđ figurat efficit p signū figurās. sz species panis ⁊ vini q̄ figurāt corpus christi vez ⁊ mysti cū nō efficiūt illud. g̈ eucharistia nō ē sacr̄m noue legis. ¶ D. sacr̄m ē elemētū māle fm Hug. exteri us oculis supposituz. sz corp⁹ christi vez qđ dī hic sacr̄m ⁊ res silr: nō ē oculis videntiū suppositū. g̈ nō ē sacr̄m. ¶ D. oē sacr̄m in ipsa sui susceptiōe cō secrat ⁊ pficit: sicut pz de baptismo qđ pficit i ipsa ablutiōe. sz eucharistia cōsecrat añ sūptionē. g̈ nō ē sacr̄m. ¶ D. in oi alio sacro illud qđ ē res ⁊ sacr̄z ē aliq̄d effectū in suscipiēte: sicut character in ba ptismo. sz corpus christi verū quod ponit hic res ⁊ sacr̄m non ē aliquid in recipiente effectū. g̈ nō ē sacr̄m eiusdē rōnis cū alīs. ¶ Sz ꝯ ē: qđ i collecta dī: Presta vt hoc tuū sacr̄m nō sit nobis reat⁹ ad penā. ¶ D. ois actio p mīstros ecclesie dispensata in qua ex ipso ope opato gratia cōfert ē sacr̄z. sed eucharistia ē h⁹ i. g̈ ē sacr̄z ¶ Terī vi q̄ nō sit vnū sacr̄m sed multa: pmo p hoc q̄ in colecta dī: Pu rificent nos dñe hec sacra q̄ sūpsim⁹. ¶ D. sacr̄m ē in genere signi. sz ea q̄ sūt in gnē signi: sicut noīa plu rificant ad pluralitatē signātiū q̄uis sit idē signa tū: sicut marc⁹ ⁊ tull⁹ sī duo noīa q̄uis sit eadem res significata. cū g̈ in eucharistia sint plura signā tia sicut spēs panis ⁊ vini: vi q̄ sint pla sacra. ¶ D. vnitas rei ē ex forma sua. sed in eucharistia sī due forme. vna ad cōsecrationē panis. alia ad cōsecrati onē sāguis. g̈ sī duo sacra. ¶ D. ea q̄ nec in genere nec spē cōueniūt sī plura simplicit̄. sed corp⁹ christi vez cū spēb⁹ panis ⁊ vini sī differentia ⁊ spē ⁊ gnē g̈ sunt plura simplicit̄: cū g̈ vtrūq; dicat sacr̄m in eucharistia: vi q̄ nō sit vnū sacr̄m. ¶ D. ex duob⁹ perfectis nō fit aliquid vnū. sed christus perfecte ē sub vtraq; spē. s. panis ⁊ vini g̈ ex his duob⁹ nō fit vnū sacr̄z. ¶ Sz ꝯtra ē q̄ si essēt duo: tūc sacra noue legis nō eēnt tm̄ septē. ¶ D. qcūq; ordināt ad idē efficiendū ⁊ significandū ptinent ad vnū sacr̄z sz oīa q̄ in eucharistia sunt ptinēt ad idē repñtan dū. s. mortē dñi: ⁊ idē efficiendū. s. gr̄az: per quam hō incorpat corpi mystico. g̈ ē vnū tm̄ sacr̄m. ¶ Terī videt q̄ non cōuenientib⁹ noīb⁹ noiet: nomen n. proprīū alicui dz iponi ex eo q̄ sit sibi proprīuz sz bonitas gratie ē cōis oīb⁹ sacr̄is. g̈ ex hoc non dz iponi nomē proprīuz vni sacro: vt dicat eucharistia ¶ D. sicut in lr̄a dī hoc sacr̄m iō viaticū appellat: q⁹ in via nos reficiens vsq; ad patriā deducit: sed hoc ē cōe oīb⁹ sacr̄is q̄ non nisi viatorib⁹ dāt ad p ueniendū ad gloriā patrie: q̄ ē res nō cōtenta ⁊ si gnificata in oīb⁹ sacr̄is. g̈ nō cōuenienter viaticuz appellat. ¶ D. cāe p effect⁹ denoīari solent. sz adduc cere ad cōionē fideliū ē effect⁹ baptismi fz Dio. vt ex p̄dictis pz. g̈ baptism⁹ magis dz dici cōio vel sma ris q̄ hoc sacr̄m. ¶ D. in quolibet sacro fit aliq̄d sacrū: sed hoc ipos̄tat sacrificiū nomē. g̈ sacrificiū etiā nō ē nomē proprīū hui⁹ sacri. ¶ D. hostia vide tur idē qđ sacrificiū. sz Dio. confirmatiōez noīat ca rismatis hostiā. g̈ neq; hostia neq; sacrificiū ē no mē proprīuz huic sacro. ¶ Rūdeo dđ ad. j. q. q̄ eucha ristia sacr̄m q̄ddā ē alio tm̄ mō ab oīb⁹ alīs sacr̄is sacr̄m. n. fm sui noīs ꝓpetatez scitatez actiue ipos tat: vñ fm hoc aliq̄d dz sacri rōem fm q̄ dz rōem scitificatiōis q̄ sāctū aliq̄d fit. Dicit aūt aliq̄d scm̄ duplr. vno⁹ simplr ⁊ p se sic qđ est subiectuz scita tis sicut dī hō sanct⁹. Alio⁹ secūdario ⁊ fm q̄d: ex eo q̄ dz ordinē ad hāc sāctitatē vel sic hīs vtutez sanctificādi: sic christma dī sanctū vl quocūz alio⁹ ad aliq̄d sanctuz deputet: sic altare scm̄. ⁊ ideo ea quibus aliquid fit sāctū p̄mo mō dicūt sacra sim plicit̄: illa aut̄ quibus fit aliquid sanctū secundo mō non dicūt sacra: sz sacr̄alia magis in alīs g̈ sa cr̄is fit aliq̄d sanctū primo mō: sicut hō suscipiēs sacr̄m nō āt elemētū corporale sanctificans homi nē: q⁹ h⁹ est sacrū secūdo mō: ⁊ iō hoc qđ ptiet ad sanctificationē materie in oīb⁹ sacr̄is nō ē sacr̄z sz sacr̄ale: sz hoc qđ pertinet ad vsū materie q̄ hō sā ctificat ē sacr̄z. in hoc aut̄ sacro illud qđ ē scificās hoiez ē sāctū primo mō: q̄si subiectū sanctitatis: q⁹ ē ipse christus: ⁊ iō ista sāctificatio mās ē hoc sacr̄z: sed sāctificatio hoīs ē effectus sacri: ⁊ iō hoc sacr̄z in se cōsideratū ē dignius oīb⁹ sacr̄is: q⁹ hz absolu tā sanctitatē etiā preter suscipientē: alia aut̄ non hñt nisi in ordine ad aliud: ⁊ iō hoc sacr̄z ē pfectō alioz sacroz: q⁹ oē qđ ē p aliud reducit ad id qđ ē p se: sicut pz de accīte ⁊ sba. ¶ Ad p^m g̈ dđ q̄ pfe ctū vnūqđq; ē cū attingit proprīā virtutē: vt dī i vij. phy. Uirt⁹ aūt ē vltimū in re: vt dī in pmo ce. ⁊ mūdi: ⁊ iō pfectio rei cōsistit in h⁹ q̄ res ad sui vlti mū pducat. Et āt duplicit vltimū rei: vnū qđ ē in re: ⁊ aliud qđ ē extra rē: sicut in corpib⁹ vltimū in corpe ē superficies corpis pītēti: vltimū extra ē locus q̄ ē superficies corpis cōtinētis. vltimū aūt cuiuslibet rei in seipsa ē ipsa rei opatio: pp quā res ē: forma n. ē finis generatiōis nō ipsius generati: vt dic Cō mē. in. ij. phy. vñ res q̄ hz formā sb̄alē p quā ē cē ñ dī pfecta simplr sz pfecta in cē: vl pfecta pfectōe p^a: ⁊ talē pfectionē quātū ad cē spuale acq̄rit hō in baptismo: i quo ē regeneratio spūal⁹: ⁊ iō Dio. nō ponit baptismū hñtē vi pfectiuā simplicit̄: sed magis purgatiuā ⁊ illuminatiuā: sz simplr pfectū dī qđ hz opationē cōueniētē sue forme. in h⁹. n. cō sistit virt⁹ rei fm phm in. ij. Eth. p cuius ꝓsecutio nē aliq̄d dī pfectū vt dcm ē. Hoīs aūt opatio spū alis ē duplex: vna ipsius iquātū ē psona puata: ⁊ quātū ad h⁹ pficit cōfirmatio q̄ facit hoiez nō ipe ditū aliquo mūdano timore in cōfessione fidei: ⁊ alīs q̄ ad christianā religionē spectāt: Alia iquā tū ē psona publica quasi mēbr̄ principale ⁊ influ ens⁹ alīs mēbris: ⁊ quātū ad hoc pficit sacr̄z ordis

vltimū ät cuiuslibet rei extra seipsā ē pincipiū a quo res hz eē: qz p ꝓiunctionē ad ipsū res cōplent z firmāt: z pp distātiā ab ipso deficiunt: sicut corruptibilia pp longe distare a p̄: vt dī in. ij. de gnā tione: z iō p̄m agēs hz etiā rōnē vltimi finis pficientis: fons aūt christiane vite ē christus: z iō hoc mō eucharistia pficit christo cōiūgēs: z iō hoc sacrz ē pfectio oīuz pfectionū: vt Dio. dicit. vñ z oēs qui sacra alia accipiūt hoc sacro in fine cōfirmant: vt ipse dic. ¶ Ad 2m dō q sic ad spēs sensibiles alioz sacroz se hz virt' q interius inest q sāctificationez acquirit ex qua sacrm efficit ꝑm hug. ita in hoc sacro se hz ipsū corp' christi: qō p cōsecrationē sb spēb' illis fit. vñ sicut in aliis sacris mäle elementū nō ē cā virtutis q in ipso ē neqz alicui' spūalis effectus in hoie nisi mediante virtute ꝑm q ex elemento z virtute quasi vnū efficit: ita in hoc sacro spēs nō sunt cā corporis christi neqz alicuius effect' in aia spūalis nisi mediāte corpore christi vero ꝑm q ex speciebus z corpore christi fit vnū sacrm vtrū autē spēs ille ꝑm se hēant aliquez effectū corporalē: sicut aqua corporaliē abluit in baptismo etiā nō mediāte spūali vtute. ī. dicet. ¶ Ad 3m dō q oē sacrm ē visibile: nō tn oz q q̄cq̄d ē i sacro sit visibile: vī. n. spēs visibilis aque in baptismo: sed nō vī virt' spūalis q̄ secretius opat salutē: z silr hō vident spēs sed nō vī verꝫ corp' christi. Uel dōz q ē visibile nō in se: sz in specieb' q̄ ipsū tegūt sicut z sb'a alioz corpoz vī mediante colore. ¶ Ad 4m dō q sanctitas q̄ ē in materiis alioz sacroz nō ē forma sanctitatis absolute: sed ꝑm ordinē ad aliō vt in. j. di. dictū ē: z iō non ē silr de aliis sacris: z ō hoc vt ex dictis pz. ¶ Ad 5m dō q ex hoc ipso q alia sacra pficiunt in acceptiōe vel collatione cōtingit q illud qō ē in eis sacrm z res ē aliquid acq̄sitū in suscipiente: in hoc ät sacro aliq̄ ē: vt ex dictis pz. ¶ D. ij. q. dō q p se vnū simplicit. z qō ē numero vnū trib' modis dī: vno' sicut idiuisibile ē vnū vt punct' z vnitas qō neqz ē multa actu neqz potētia. Alio' qō ē vnū ex ꝓtinuitate qō tn ē mlta potentia sicut linea. 3o mō qō ē vnū pfectione: sicut dī calciamētū vnū: qz hz oēs ptes q̄ reqrunt ad calciamētū: z hec vnitas dī in oīb' illis ad q̄z integritatē aliqua exigūt: sicut vn' hō vna dom': z qz ad eē sacri mlta cōcurrūt: sicut forma z mā z h'i: iō ab hac vnitate pfectionis dī sacrm vnū eē: illa. n. sūt de integritate alicuius instri q̄ reqrunt ad opationē illā ad quā instrz deputatū ē. h' aūt sacrz deputatū ē ex diuina institutione ad cibationē spūalez q̄ p cibationē corporalē significat: z qz cibatio corporalis duo reqrit. s. aliq̄d p modū cibi: z aliq̄d p modū potus: iō ad integritatē h' sacri ex diuina institutōe ē aliq̄d p modū cibi. s. cōp' christi z aliq̄d p modū pot'. s. sāguis. ¶ Ad p̄m q dō q dī plalit sacra: pp mālē diuersitatē signoz. ¶ Ad 2m dō q rō illa ꝓcedit qñ vtrūq̄ signū hz integrā significationē. sic aūt nō ē hic: qz cibatio spūalis nō signific at pfecte neqz p panis tm neqz p vini tm sūptionē: sz p vtrūq̄ simul sicut ē i significatione noiuz ꝓpositoz. ¶ Ad 3m dō q rō illa procederet si vtraqz forma rnderet toti sacro. sz hoc falsū ē qz vna forma rndet vni: z alia alī eorum que ad sacrm exigūt. ¶ Ad 4m dō q q̄is non sint vnū in genere vl specie nāe: possūt tn eē vnū p relationē ad vnā operationē ex qua vnitate sumit vnitas sacri. ¶ Ad 5m dō q q̄is christus perfectus sit sub vtraqz spē nō tn quātū ad integz vsū sacri ē sub vtroqz. sed quātū ad diuersos vsus ¶ D. ij. q. dō q in quolz sacro ē tria considerare. s. originē pfectionē: z finē ad quē ē. origo autē oium sacroz ē passio christi de cuius latere in cruce pendētis sacra pfluxerunt: vt sancti dicūt. pfectio autē sacri ē in hoc qō cōtinet gratiā. finis ät sacri ē duplex: proxim'. s. sanctificatio recipientis: z vltimus. s. vita eterna: hec ät p quādā excellentiā in eucharistia inueniunt: qz hoc sacrm ē spāliter in memoriā dñice passionis. vñ Matth. xxvj. Quotiēscunqz fecerītis in mei memoriā facietis: z iō quātū ad originē vocat sacrificiuz vel hostia. silr etiā gratiā nō p modū itētionis ꝓtinet sicut alia sacra: sz plenitudinē gratie in suo fonte: z ideo antonomatice eucharistia dī: silr etiā qz ipsa ē cōsūmatio oium sanctificationū vt Dio. dicit id qō ē oium. s. cōgregari ad vnū hoc sacro attribuit: z dī cōio vl' maxis qō idē ē: in quātū. s. hō congregat ad vnū: z ad seipsum z ad alios ei qō ē maxime vnū cōiūct'. silr ēt quātū ad vltimū finē cōsequēdū maximā efficaciā hz īquātū realiter continet hoc quo ianua celi nobis apta ē. s. sanguinē christi: z iō specialiter viaticū appellat. Et p hoc patz solutio ad obiecta: qz ab eo qō ē cōe aliquid antonomatice denoiari pōt.

¶ D secūdum sic procedit: vī q huic sacro figure assignari nō debeāt. nihil. n. disponit p aliq̄d sui generis. albedis n. nō ē albedo: nec mor' ē mor'. sz sacrz ē signū. g̃ sacro nō oz aptari aliq̄ figura: qz i īfinitū iret. ¶ D. sacra veteris legis dicunt sacris noue legis rndere inquātū signāt ipsa: sacris ät noue legis q̄ sī maxime perfectionis nō rndebāt aliqua sacra i veteri lege vt q̄dā dicūt: cū g̃ h' sacrz sit maxie pfectiōis vī q nō debeāt ei aliq̄ figure assignari. ¶ D. sicut eucharistia pfigurata ē in agno pascali: ita z baptism' in trāsitu maris rubri: vt dī. j. Cor. xj. cuz g̃ magister nō assignauerit aliquas figuras baptismi vī q nec eucharistie figuras assignar debeat. ¶ Sz ꝯ: hoc sacrm memoriale passiōis christi ē spāliter sz passionē christi pcipue oportebat pfigurari: p quā nos redemit: vt fides antiquoz ad redēptorē ferret. g̃ pcipue oportebat hoc sacrz figurari ¶ D. hoc sacrm ē dignissimū z difficillimū ad credēdū sz talia maxime cōsueuerunt prefigurari. g̃ rē.

Lterius vī q magr incōuenienr assignet figuras h'sacri. hoc.n. sacrm p'baptismū dat. sz agn' paschalis p̄cessit trālitū maris rubri: in q̄ baptism'ē p̄figurat'. g̃ nō ē ꝯgrua figura h'sacri. ¶ D. in hoc sacro aliquid offert deo. sz melchisedech ñ legit deo obtulisse sz hoi. s. abrae cui obtulit panez z vinū: vt dī Gen. xiiij. g. illa oblatio nō ē ꝓueniēs figura h'sacri. ¶ D. idē ñ ē signū suiipsi'. sz sāguis qui cōsecrat in altari ē illemet quē christus in cruce fudit pro nobis. g̃ ille non ē signū vel figura istius. ¶ D. māna habebat in se oēz saporis suauitatē: vt dī Sap. xvj. sed hoc sacrm nō hz in se oēm saporē spūalē: qz sic hēret effect'oium sacroz z alia sacra supfluerēt. g̃ māna nō ē figura h'sacri.

¶ D. nobiliozis rei nobiliora dz eē figura. sz eucharistia ē nobil' sacrz q̄ baptism'. cū g̃ baptism' hūerit figurā q̄ p̄bebat remediū ex ipso ope opato ꝓ originale. s. circūcisionē. supradicte aūt figure nō fuerunt tales: vī q fuerūt icōpetentes. ¶ D. in canone misse fit mentio de sacrificio Abrae z Abel z silr oia sacrificia legalia h' veri sacrificij figura fuerunt. g̃ insufficienter posuit magr figuras h'sacri. ¶ Lteri' vī q in lege moysi expressius fuit figuratū hoc sacrificiū q̄ in lege nāe: qz fm Hug. q̄to magis appropinquauit passio saluatoris tāto signa fuerūt cuidentiora. sz ea q̄ fuerunt in lege moysi fuerūt ꝓpinquora. g̃ expssiora. ¶ D. in sacrificijs legis moysi fiebat sanguinis effusio. sz oblatio melchisedech fuit sine sanguis effusiōe. g̃ legalia sacrificia expssius figurabāt sacrz passiōis christi q̄ oblatio melchisedech. ¶ Sz ꝓ: christus dī sacerdos fm ordinē melchisedech: nō āt fz sacerdotiū legis moysi: qđ ē sacerdotiuz leuiticū: vt patet Heb. vij. g̃. oblatio melchisedech magis ꝓuenit cū sacrificio christi q̄ sacrificiū legis moysi. ¶ Rndeo dd ad. j. q. q̄ sacra noue legis tripliciter se hñt ad veterē legē. Quedā. n. essentialit fuerunt in veteri lege q̄uis nō vt sī sacra noue legis: sz magis fz q̄ sī i officiū vel actū virtutis: sicut pnia ordo z matrimoniū. Quedā fuerūt fm aliqd eis rndēs nō essē tialiter: sicut baptism' z eucharistia. Quedā āt nihil rndēs habuerit i veteri lege: sicut cōfirmatio z extrema vnctio. cuius rō ē: qz pria tria sacra non solū sī sacra: sz pnia ē act' virtutis: ordo āt ptinet ad officiū dispensatiōis sacroz: matrimoniū aūt ad officiū nāe: z iō in qualibet lege requirūt. Baptism' aūt z eucharistia sunt sacra tm̄ grāz cōtinētia: z iō añ tps gratie eē nō debuerūt. Sz qz sunt sacra necessitatis: baptism' q̄dē quātū ad effectū: eucharistia āt quātū ad fidē eius qđ repñtat per ipsā: iō oportuit q̄ in lege moysi hērent aliqd rndēs. sz cōfirmatio z extrema vnctio sūt sacra gratiā conferētia: z iō in veteri lege eē nō debuerunt. z qz nō sūt sacra necessitatis: sz cuiusdā supabundātis pfectionis: iō nō oportebat q̄ hērent aliqd rndēs cū nō eēt tps plēitudis gratie: z iō hec duo nō fuerūt p̄figuranda aliquib' expressis figuris. silr neq; pria tria: sz tm̄ duo media. s. eucharistia z baptism'. ¶ Ad p'm g̃ dd q̄ oppositе relatōes pos sūt inesse eisdē respectu diuersoz: eo q̄ eē relatiuī ē ad aliqd se hīe: nō āt proprietates absolute: z iō i relatiuis cōtingit aliqd disponi p aliqd sui generis p accñs z nō p se: sicut filij ē filius: nō inquātū filius: sz inquātū pater. z silr signi potest eē signuz inquātū ē signatū. in absolutis āt nō cōtingit hoc vñ qualitatis nō ē qualitas nec p se nec p accidens. ¶ Ad 2m dd q̄ vna pfectio dī alia minor duplicit: aut simplicit: aut fm statū: sicut premiū essentiale qđ aurea dī ē simplicit maī q̄ premiuz accñtale: qđ dī aureola. sz aureola ē maior quātū ad statū hñtis: qz nō cuilibet dat sz tm̄mō illis q̄ sūt in statu pfectiōis. z silr dico q̄ pfectio eucharistie ē simpliciter maior q̄ perfectio cōfirmationis z extreme vnctiōis: sz ille sūt maiores fm statū: qz perfectio eucharistie q̄ ē p coniunctionē ad principiuz sanctitatis ē oīb' ꝺ necessitate salutis. sz pfectio spūs sancti ad robur q̄ ē in cōfirmatiōe vel pfectio purgationis a reliquijs peccati q̄ ē in extrema vnctōe nō solū oīb' necessaria: z iō pfectiōi eucharistie dz aliqd rndere in qualibet lege: nō autē pfectiōi cōfirmationis z extreme vnctionis nisi in lege in q̄ ē status pfectionis q̄ ē lex gratie. ¶ Ad 3m dd q̄ p̄figuratio eucharistie erat magis necessaria q̄ baptismi: tū rōne dignitatis: tū rōne difficultatis: tū ꝓpt necessitatē fidei eis qđ figurat i eucharistia: tm̄ magister supra aliquas figuras baptismi posuit. s. circūcisionē z baptismū Jobi. ¶ D. ij. q. dd q̄ aliqd pōt figurari duplicit. vno mō p id qđ ē signum z cā: z hoc mō effusio sanguinis z aq̄ ex latere christi fuerūt figura h'sacri. alio mō p id qđ ē signuz tm̄: z sic quātū ad id qđ ē sacrz tm̄: in eucharistia fuit figura eius oblatio melchisedech. quātū autē ad id qđ ē res z sacrm. s. ipsū christū passū fuit figura agn' paschalis. quātū aūt ad id qđ ē res tm̄. s. grāz fuit signū māna qđ ꝛficiebat oēz saporē suauitatis hñs. ¶ Ad p'm g̃ dd q̄ rō illa valeret si baptismi z eucharistie tm̄ esset vna figura: sunt autē plures: z iō nō ē incōueniens aliquā figurā baptismi q̄ precedat aliqua figura eucharistie z ab aliq̄ precedat: sicut precedit agnus paschalis trāsitum maris rubri: z sequit circūcisionē. ¶ Ad 2m dd q̄ eucharistia offert deo in sanctificatione hostie: z offert ppl'o in ipsius sūptiōe: z hoc significatū fuit in oblatiōe melchisedech q̄ obtulit abrae panē z vinū z benedixit deo excelso. ¶ Ad 3m dd q̄ nihil sub eadē spē manens ē signū suiipsius. sz aliqd fm q̄ ē in vna spē pōt eē signū sui fm q̄ ē sub alia spē. z silr ē in proposito dd: q̄ aqua fluēs ꝺ latere christi figurabat ppl'z q̄ eius sāguīe redimēd' z reficiēd' erat: z iō significabat aq̄ sāgui admixta h' sacri vsū. ¶ Ad 4m dd q̄ sacrm hz oēm suauitatē inquātū cōtinet fontē oīs gratie: q̄uis nō ordinet

ei⁹ vsus ad oēs effectus sacr̄alis gratie. Uel dō q̄ etiā quātū ad effectū hz oēm suauitatis effectū in reficiēdo: qz hoc solū sacr̄z p modū refectōis opat. Uel dō fm Dio. q̄ oiuz sacr̄oz effect⁹ huic sacro possunt ascribi inquantū pfectio ē ois sacri hñs q̄si ī capitulo z sūma oia q̄ alia sacra ptinēt sigillati. ¶ Ad 5ᵐ dō q̄ baptism⁹ ē sacr̄m necessitatis q̄tū ad effectū: qz delet peccatū originale q̄ manēte non ē salus: z iō oportebat q̄ in veteri lege rn̄dēt sibi aliqua figura q̄ p originale remediū preberet s. circūcisio. sz eucharistia ē sacr̄m necessitatis quātū ad fidē eius qđ repn̄tat. s. opus nr̄e redēptiōis z iō non oportuit q̄ hēret figuras remediū prebētes sz signantes tm̄. ¶ Ad 6ᵐ dō q̄ q̄uis in veteri lege fuerūt figure plures mālit: tn̄ oēs ad has reducūt: qz ī oīb⁹ sacrificijs z oblatiōib⁹ antiquoz significabat illud qđ ē res z sacr̄z in eucharistia: qđ etiā significat per agnū paschalē. s. ipse christus q̄ obtulit se deo patri pro nobis oblationē z hostiā Uel dō q̄ iste figure repn̄tant corp⁹ christi fm q̄ ē ī vsu fideliū p esū: qđ pz ex oblatione melchisedech q̄ panē z vinū edendū obtulit Abrae. z silr agn⁹ paschalis edēdus a pplo occidebat: z ēt māna ad esuz ppli a deo prouidebat. aqua ēt sanguini admixta in passione christi pplz significat christi sāguinē cōicātē: nō autē ita ē in alijs sacrificijs: z iō q̄uis sint figure christi passi: nō tn̄ sunt propie figure h⁹ sacr̄i. Fit aūt in canone misse mentio ō oblatione Abrae z Abel magis pp deuotionē offerētiū q̄ pp figurā rei oblate. ¶ D. iij. q. dō q̄ quātū ad id qđ ē signū tm̄ i hoc sacro exp̄ssioz figura h⁹ sacr̄i fuit oblatio melchisedech q̄ figure legis moysi: sed quātū ad id qđ ē res z sacr̄m exp̄ssioz fuit figura legis mosayce qua exp̄ssius christus passus significabat: z qz rit⁹ sacr̄i cōsistit in signis exterioribꝰ: iō sacerdotiū christi quātū ad ritū magis cōuenit cū sacerdotio melchisedech q̄ cū sacerdotō leuitico: z ēt quātū ad alias cōditiones melchisedech quas apostolus plenius prosequitur. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Ad tertiuz sic proce

dit: vī q̄ nulla fuit necessitas instituēdi h⁹ sacr̄m: veniente aūt veritate oz cessare figura. sed hoc sacr̄m agit in figūrā oīnice passionis q̄ iā realiter venit. g̃ nō debuit hoc sacr̄m instrui. ¶ P. ea dē actione aliquid instituit z a pria dispositiōe remouet. sz ad eādē actionē nō oz instituī nisi vnum sacr̄m: sicut vnū instr̄z ē vni⁹ actiōis. cū g̃ p baptismū mundemur a malo: vī q̄ nō oportuit institui aliqđ sacr̄m p qđ in bono cōfirmemur. s. eucharistiā: vt ī lr̄a dī. ¶ P. ex eisdē ex quib⁹ sum⁹ z nutrimur: vt in. ij. de generatione dī. sz p baptismū qđ ē spūalis regeneratio acq̄rim⁹ ee spūale: vt Dio. dicit. ij. ca. ec. hierar. g̃ p gratiā reficimur baptismalē: z ita nō oz h⁹ sacr̄m institui ad spūalit reficiēdū vt in lr̄a dī. ¶ Sz cō: ad pfectionē corporis exigit q̄ mēbra capiti piungāt. sz p hoc sacr̄m mēbra ecclesie suo capiti cōiungūt. vñ Joh. vj. dī: Qui mādducat carnē meā z bibit sanguinē meū in me manet z ego in eo. g̃ necessaria fuit h⁹ sacr̄i institutio. ¶ P. charitas nō ē min⁹ necessaria q̄ fides. sz habem⁹ vnū sacr̄m fidei. s. baptismū. cū g̃ charitatis sacr̄m sit eucharistia: vñ z cōio dī: vī q̄ eius institutio fuerit necessaria. ¶ Ulter⁹ vī q̄ ante aduētū christi debuerit institui: christus. n. ē caput oīum iustoz q̄ fuerunt a principio mūdi: vt in. iij. li. dī. xiij. dictū ē. si g̃ p hoc sacr̄m mēbra capitis mysti co suo capiti cōiungāt: vī q̄ debuerit a principio mūdi institui: ¶ P. pplꝰ isrl fuit pplꝰ deo dilectissim⁹. vñ dī Exo. iiij. Filius me⁹ primogenit⁹ isrl. sz hoc sacr̄m ē sacr̄z charitatis: vt dictū ē. g̃ debuit īstitui adhuc prius pplo hñte statū. ¶ P. hoc sacr̄m dī viaticū: qz tēdētes ad patriā in via confortat: quotidiāos ēt lapsus repat. sed patres q̄ erat añ aduentū christi ad patriā tēdebāt: hospites z pegrinos se vocantes sup terrā: vt dī Heb. xj. z ēt quotidianis peccatis ipediebāt. g̃ añ aduētū christi debuit hoc sacr̄m institui. ¶ Sz cō: hoc sacr̄m ptinet verbū incarnatū realit. g̃ institui nō potuit añ incarnationē verbi. ¶ P. hoc sacr̄z cōtinet gratie plenitudinem: vnde z eucharistia dicit. sz tps plenitudinis incepit ab incarnatione christi. g̃ añ incarnationē hoc sacr̄m istitui nō potuit. ¶ Ulterius videt q̄ p⁹ passionē institui debuit: qz h⁹ sacr̄m ē in memoriā oīnice passionis: vt pz. j. Cor. xj. sz memoria pteritoz ē. g̃ z a preterita passiōe christi institui debuit. ¶ P. eucharistia nō nisi baptizatis dz dari. sed baptism⁹ fuit institutus p⁹ christi passionē: qñ oīs discipulis formā baptiçandi dedit: Matth. vlti. g̃ z p⁹ passionē institui debuit eucharistia. ¶ P. in his q̄ sibi inuicē ptinue succedūt vltimū primi dz cōiungi p⁹ secūdi. sz oīs voluit in cena oīndere terminationē veteris legis: z cotinuationē noue legis ad ipsā: vt ex littera hz. g̃ debuit p⁹ cenā paschalē statī instituere p⁹m sacr̄m noue legis z alia p ordinē: z sic p⁹ passionē eucharistiā q̄ ē vltimū. ¶ Sz cō vī q̄ debuerit institui a pn⁹ pdicationis christi: qz q̄ primo capiunt artius memorie iprimūt: vt pz de his q̄ hō a pueritia capit. sed oīs voluit vt hoc sacr̄m artissime memorie pmēdaret. g̃ debuit a prin⁹ h⁹ institui. ¶ Rñdeo dō ad j. q. q̄ in q̄libz gnē actionū in q̄ inueniūt plures actiōes ordinate diuersis agentib⁹ ordinatis distribute: oz q̄ principal illaz actionū attribuat principali agenti: cuius virtute secūdarij agētes opāt secūdarias actiōes: sicut pz in artib⁹ q̄ sibi inuicez cōtinent: vt militaris equestris z feudoz factrix: z qz inuenim⁹ diuersas actiones sacr̄ales diuersis sacr̄is distributas q̄ in vtute verbi icarnati agunt oz ad pfectā actionē h⁹ gnēis ee aliquā sacr̄alē actionē que ipsimet principali agenti attribuat: qđ ē

verbū incarnatū: ⁊ iō opoꝛtuit eē sacrm eucharistie qō ipsū verbū incarnatū cōtineret: ceteris sacris tm̄ in virtute ipsius agētib⁹: ⁊ iō cōueniēt i figura cibi h⁹ sacrm institutū ē: qz inter alios sēsus solus tact⁹ ē cui suū sensibile realiter cōiūgit silitudinib⁹ tm̄ sēsibiliū ad alios sensus p mediū pueni entib⁹. gustus āt tact⁹ dā ē: ⁊ inter alia q̄ ad tactū ptinēt solus cib⁹ ē q̄ agit p ꝓiunctionē sui ad cibatū: qz nutriens ⁊ nutritū fit vnū. Alia tāgibilia agūt efficien⁹ aliquas ipressiones in eo qō tāgit: sic pz de calido ⁊ frigido ⁊ h⁹i: ⁊ iō cū oē sacrm in figura alicui⁹ rei sensibilis ꝓponi debeat: pueniēter sacrm in q̄ ipsū verbū incarnatū nobis cōiungendū cōtinet ꝓponit nobis in figura cibi: nō q̄ dē ꝙuertēdi in nos p suā cōiunctionē ad nos: sed potius sua coniunctione nos in seipsū cōuertēs ꝺz ꝙ Aug. ex persona verbi incarnati dicit: Non tu me mutabis in te: sicut cibum carnis tue: sed tu mutaberis in me. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō ꝙ ꝺm Dio. nostra hierarchia ē media inter celestē ⁊ cā que i veteri lege erat. tpe. n. legis erat veritas ꝓmissa tm̄: sed in statu noue legis ē veritas inchoata p iesum chr̄istū: in patria autē erat veritaſ ꝓsūmata: ⁊ iō in veteri lege figure sine reb⁹ ꝓponebāt: in noua āt ꝓponunt figure cū reb⁹: in patria autē res sine figuris: ⁊ iō orat eccl̄ia: vt qō nunc spe geriⁿ⁹ i via rerū veritate capiam⁹ i patria. ¶ Ad 2m̄ dō ꝙ obiectio illa ꝓcedit de ꝓiectiōe illa qua aliq̄d p formā r̄ceptā pficit: qualis pfectio fit per baptismū: nō āt de illa q̄ ē p ꝓiunctionē ad ꝓncipiū pfectionis q̄ fit p eucharistiā vt. s. dictū ē. ¶ Ad 3m̄ dō ꝙ de nutrimēto corꝓorali verū ē nos eisdē nutriri ex q̄b⁹ sum⁹: qz oz cibus carnis nostre in nos trāsmutari: ⁊ iō oz ꝙ nobis cū in mā ꝓueniat: sec⁹ aūt ē de cibo spūali q̄ nos i seipsū trāsmutat. AD ij. q. dō ꝙ sicut dictus ē in hoc sacro ipse chr̄istus q̄ ē sanctificationis ꝓncipale agens realit nobis ꝓponit: in veteri autē lege nō exhibebat ſz promittebat incarnatione nōdū facta: ⁊ iō in veteri lege h⁹ sacrī institutio eē non potuit. vñ sacra veteris legis hēbant se ad modū sensibiliū q̄ p medi uz cognoscunt: q̄ q̄dē realiter sentienti nō ꝓiūgun tur: sed suas silitudines ad sensus a lōginquo trās mittūt. Sacra vero alia noue legis in q̄b⁹ virtus chr̄isti opat cū ipsū realiter nō cōtineant assimilā tur sensibilibus act⁹ q̄ q̄dē nō incorꝓorāt sētiēti: ſz ꝺz aliquā q̄litatē imutant. h⁹ āt sacrm vt dictū est q̄si maioris pfectiōis simila illi sēsibili qō icorꝓatur sētiēti. s. cibo: vñ magis distat a mō sacroꝝ veteris legis q̄ alia sacra noue legis. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō ꝙ chr̄istus ab initio mundi erat caput sāctoꝝ: nō quasi hñs actu cōformitatē in nā cū mēbris eccl̄ie incarnatione nōdū facta: sed solū ꝺm fidē icarnationē expectātiū: ⁊ iō cōiunctio corꝓis mystici ad suū caput ꝓo tpe illo nō poterat fieri p aliquod sacrm realiter continēs ipsū caput mēbris cōformē: ſz poterat p aliq̄ sacra figurari. ¶ Ad 2m̄ dō ꝙ ꝓpls isrl erat dilectissim⁹ ꝓo tpe illo ꝓparatōe alioꝝ ꝓpl̄oꝝ q̄ idolis seruiebant: nō autē ꝓparatiōe populi noui testi: de quo dr̄. j. Pe. ij. Vos estis gens sācta ꝓpls acq̄sitiōis. vel dō ꝺz aplm Ro. ix. Nō q̄ sūt ꝺm carnē: ſz q̄ ex promissione hi ꝓputāt in semine. vñ ꝓpls noui testi nō excludit ab illo p uilegio amoris rōne cuius isrl primogenit⁹ dei dicebat. ¶ Ad 3m̄ dō ꝙ q̄uis antiq̄ patres i via essēt tēdētes ad patriā: non tn̄ erāt in statu pueniendi añ chr̄isti incarnationē: ⁊ iō nō cōpetebat ꝓo tpe illo viaticū eē q̄ statiz ad patriā perducimur. AD iij. q. dō ꝙ pp. iij. rōnes hoc sacrz in ecl̄ia institui debuit ⁊ nō añ. p⁹ apparet ex ipsa necessitate sacrī assignata: qz ad pfectionez nostrā exigebat: vt caput nr̄m ēt nobiſ realit cōiungeret: ⁊ iō q̄diu sub ꝓpria spē cū hoib⁹ ꝓuersatus ē nō oportebat h⁹ sacrm institui: sed qñ eius corꝓorali ꝑsentia ꝺstituenda erat ecclesia: ⁊ hec rō tangit in lra ab Eusebio: qz inqt corꝓus assūptuz ablaturus erat xē. 2⁹ sumit ex eius figura. chr̄istus. n. q̄diu in mūdo cōuersat⁹ ē figuras legis obseruare voluit: fact⁹ sb lege: vt eos q̄ sub lege erāt redimeret: ⁊ qz veniente veritate cessat figura: iō nō debuit hoc sacrm i stitui nisi chr̄isto abscedēte p mortē qñ figure veteris legis terminande erāt. 3⁹ rō sumit ab ipsa repr̄esentatione h⁹ sacrī: ē. n. repr̄esētatiuū dñice passionis: ⁊ iō congruē iā passione iminente īstituit. 4⁹ rō sumit ex ritu quo frequentādū ē hoc sacrz vt vltimo traditū magis memorie teneret. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō ꝙ iminēte passione corda discipuloꝝ magis erant affecta ad passionē q̄ passione iā pacta: qñ iā erant imemores pressure passionis: pp gaudiuz resurrectionis: ⁊ iō memoriale passionis magis erat eis proponēdū añ q̄ post. nec tūc erat memoriale sz instituebat: vt in memoriā i posteꝝ celebrandū. ¶ Ad 2m̄ dō ꝙ baptism⁹ ēt añ passionē i stitut⁹ ē quātū ad aliq̄d vt. s. dictū: ⁊ preterea nō oz ꝙ sit idē ordo institutionis sacroꝝ ⁊ pceptōis: qz ad finē q̄ nobis p̄stituit vltio pueni⁹ eucharistia ē quodāmō finis baptismi: qz p baptismū aliq̄s ꝓsecrat ad eucharistie pceptionē: sicut p ordinē ad eius ꝓsecrationē: ⁊ iō rō nō procedit. ¶ Ad 3m̄ dō ꝙ q̄uis hoc sacrz sit quasi vltimū in pceptione: ē tn̄ primū in intētiōe. institutio āt ordini intētionis r̄ndet: ⁊ ideo terminatis sacris legalibus hoc primo instituendū fuit. ¶ Ad 4m̄ dō ꝙ rō illa pcedit de illis q̄ a prin⁹ q̄s capę pōt. apli āt a pn⁹ nō tāti capaces mysteri⁹: ⁊ iō in fine h⁹cis ꝓponēdū fuit. ⁊ ꝑterea rō illa procedit de illis q̄ memorie impmūtur ꝓpter seipsa. in illis aūt que memorie ipmit affectio ad dicētē sec⁹ ē: qz tūc firmi⁹ ipriműt qñ affectionis mot⁹ ad dicētē maioꝝ sentitur quāto āt aliq̄s ad amicū diuti⁹ ꝙuersat fit maioꝝ dilectio: ⁊ q̄to ab amicī sepat sētit mot⁹ dilectōis feruētioꝝ pp doloꝝ sepatōis: ⁊ iō ẏba amicoꝝ a

nobis recedẽtiũ ſinal'r ocã magi memorie ipmũt.

AD quartũ ſic proce
dit: vĩ q hoc ſacr̃m a non ieiunis licite ſu
mi poſſit: hoc.n. ſacr̃m a dño in cena inſtitutũ ẽ.
ſed eccl'ia obſeruat ea q̃ dñs ſeruauit in ſacr̃oꝝ
traditione: ſicut formã ⁊ mãz. g̃ ⁊ ritũ deberet ſer
uare: vt iã pr̃ãſis hoc ſacr̃m traderet. ¶ P. j. Cor.
xj. dicit: Dũ ꝓuenitis ad manducandũ inuicẽ expe
ctate ſiqs ãt eſurit domi manducet: loquit aũt de
manducatione corporis chriſti. g̃ poſtq̃ aliqs do
mi manducauerit poteſt i eccleſia corp' chriſti mã
ducare licite. ¶ P. de conſecratiõe di. j. dr̃: Sacra
altaria nõ niſi ieiunis homib' celebrant excepto
vno die anniuerſario q̃ cena dñi celebrat. g̃ ad mi
nus illo die poteſt aliqs p' alios cibos corpus chri
ſti ſumere. ¶ Sz p̃ ẽ: qđ dr̃ de conſe. di. ij. Placuit
ſpũſancto in honore tanti ſacr̃i prius in os chriſti
ani dñicũ corpus intrare. ¶ P. hoc ſacr̃m cũ ma
gna reuerentia ſumẽdũ ẽ. ſed poſt cibũ nõ ẽ aliqs
ita ſobrius ⁊ modeſtus ſicut añ. g̃ nõ oz poſt cibũ
ſumi. ¶ Lterius vĩ q non q̃libet cibi ſũptio pce
ptionẽ h' ſacr̃i impediat: qr ſũptio cibi ⁊ pot' i pua
quãtitate in nullo ſobrietatẽ diminuit: imo magi
auget nãz cõfortãdo. ſz iõ oz a ieiunis ſumi: vt cuz
reuerentia ſumat ⁊ ſobrietate. g̃ nõ quelibz ſũptõ
cibi impedit pceptionẽ h' ſacr̃i. ¶ P. ad pceptionem
hui' ſacr̃i exigit q̃ hõ ſit ieiun'. ſz q̃dã ſunt q̃ non
frangunt ieiuniũ ſicut aque ⁊ medicine q̃dã. g̃ vĩ
q p' earum ſũptiõez hõ poſſit hoc ſacr̃m pcipere
¶ P. corp' chriſti ſic in os itrat ita in vẽtrez traij
citur. ſz ſi aliq̃ cibi reliquie in ore remaneãt ⁊ poſt
modũ de mane in vẽtrez traijciant nõ impedit quis
a ſũptione corpis chriſti: qr hoc poſſz ſacerdoti ac
cidere etiã oũ ẽ in ipſa celebratiõe ſacr̃i qñ nõ de
beret a ſũptiõe corpis chriſti deſiſtere. g̃ nec cibus
in os miſſus oz pceptionẽ hui' ſacr̃i impedire i par
ua quãtitate ſũptus. ¶ Sz ꝓtra eſt q ex hocipſo
ſacro reuerentia exhibet q̃ pus in os corp' dñi ſu
mit a chriſtianis: ſz q̃cũq; cibus ꝓponeret ⁊ i qua
cunq; quãtitate nõ eſſet corp' dñi acceptum. ergo
quelibet ſumptio cibi impedit a pceptiõe hui' ſa
cramẽti. ¶ Lteri' videt q hõ nõ ſtati oz comedẽ
p' corpor chriſti ſũptionẽ p hoc qđ dr̃ de cõſe. di.
ij. Si mane dñica portio edit vſq; ad ſextã miſtri
ieiunent q̃ eũ cõſũpſerũt: ⁊ ſi in tertia vel quarta
hora acceperint ieiunẽt vſq; ad veſperã. ¶ P. nõ
minor reuerẽtia exhibenda ẽ ſacro iã ſũpto q̃ ſu
mẽdo. ſed añ pceptionẽ nõ ẽ aliquis cib' ſumẽd'.
g̃ nec poſt q̃ſq; in ventre remaneat. ¶ Sz p̃ ẽ cõ
traria ꝓſuetudo totius eccl'ie. ¶ Rñdeo dr̃ ad. j. q.
q hoc ſacr̃m a ieiunis tm̃ pcipi oz: niſi pp neceſſi
tatẽ iminẽt mort' ne ꝓtingat ſine viatico ex hac vi
ta trãſire: qđ oz eẽ in reuerẽtiã tãti ſacr̃i pcipue p
pter tria inſtituta eccl'ie. p' pp ipſã ſcitatẽ ſacr̃i vt oſ
xpiani q̃ ſumẽdũ ẽ ñ ſit alio cibo pr̃' ibutũ: ſed q̃i
nouũ ⁊ puꝛ ad pceptionẽ ei' reſeruet. 2° pp deuo
tionem q̃ exigit ex pte r̃cipiẽtis ⁊ attẽtionẽ q̃ ex ci
bis acceptis impediri poſſet: fumis a ſtomacho ad
caput aſcẽdẽtib'. 3° pp piculũ vomitus vel alicui'
h'i. ¶ Ad p'm̃ g̃ dr̃ q forma ⁊ mã r̃ ſeruata a dño i
ſtituente h' ſacr̃m quaſi eſſẽtialia ſacr̃o: ⁊ iõ opor
tuit q eccleſia hec r̃cincret: ſz ordinẽ ſumẽdi ſer
uauit dñs quaſi ꝓuenientẽ inſtitutiõi ſacr̃i. vñ ñ
oz q eccleſia ſeruet: qr nõ oz q illud qđ ꝓuenit ꝓn
cipio vel generatiõi alicuius rei q ꝓpetat ei qñ iã
ẽ i eẽ pfecto. ⁊ ſilr qđ ꝓpetit ſacro quãtũ ad ſui in
ſtitutionẽ ñ oz q ꝓpetat ei q̃tũ ad ſuũ vſũ. ¶ Ad
2'm̃ dr̃ q apls ñ itẽdit q fideles poſt cibos ſũptos
domi i eccl'ia corp' chriſti ſumãt: ſz illos r̃dargu
it: qr hũc cibũ volebãt alijs cibis ꝓmiſcere: q̃s i ec
cleſia ſumebãt. ¶ Ad 3'm̃ dr̃ q forte eccl'ia aliq̃ tpe
ſuſtinuit i die cene ſumi corp' xp̃i p' alios cibos in
repñtatiõez dñice cene: ſz nũc abrogatũ ẽ decretuz
illud p cõez ꝓſuetudinẽ: vl' loq̃t q̃tũ ad aſtãtes q̃ ñ
ſumũt. ¶ D. g̃. q. dr̃ q ſicut dictũ ẽ in reuerẽtiã ſa
ctitat' h' ſacr̃i inſtitutũ ẽ q os xp̃iani ſuſcipientis
corp' chriſti q̃ſi nouũ ad ipz ſumẽdũ accedat: quã
talibz ãt cibi aſſũptio hãc auferret nouitatẽ: ⁊ iõ
q̃lz cibi ſũptio impedimẽtũ pbz cuchariſtie ſũptiõi.
¶ Ad p'm̃ g̃ dr̃ q legi pcepta ſe hñt ad ea q̃ agẽda ſũ
ſic vl'ia ad ſingl'aria: vt dr̃ i. v. Eth. qr.n. legiſlator
ñ põt ad oẽs euẽt' attẽdẽ: oz q ad ea q̃ i pl'ib' acci
dũt attẽdẽs vlez legẽ ꝓſtituat: vt lex vl'is ſit. ⁊ qr vt
frequẽt p cibũ turbat' hois diſcretio ⁊ ſobrietas q̃
pcipue i h' ſacro exigit: iõ vl'i prohibitũ ẽ p' cibũ coz
p' xp̃i ſumi q̃uis aliq̃ cibi ſũptio ñ impediat rõnẽ: p
cipue cũ nihil piculi accidat ſi p' cibũ ſũptũ abſti
neat a pceptõe h' ſacr̃i: qr i articulo necitat' lz ſu
mẽ p' alios cibos. ¶ Ad 2'm̃ dr̃ q duplex ẽ ieiuniũ
ſ. nãe ⁊ eccl'ie. Jeiuniũ nãe ẽ q̃ qs ieiun' dr̃ añ cibũ
ſũptũ illa die ẽt ſi plies poſtea comeſturus ſit. ⁊ qr
h' ieiuniũ dr̃ ex ꝑuatõe cibi ꝑaſſũpti: iõ q̃lz cibi ſũ
ptio h' ieiuniũ tollit. Jeiuniũ ãt eccl'ie ẽ q̃ dr̃ ieiunãs
ſz modũ ab eccl'ia inſtitutũ ad carnis afflictiõez: ⁊
h' ieiuniũ manz ẽt p' vnicã comeſtionẽ n' ſoluit ni
ſi p ſcõaz ſũptõez illoꝝ q̃ i cibũ ⁊ refectõez ỏ ſe cõ
ſueuer̃t aſſumi: ⁊ iõ ea q̃ pp alios cibos accipi ꝓſu
euer̃t vl' dirigẽdos ſicẽ electuaria vl' ỏducẽdos p mẽ
bra ſicẽ pot' vini aut aq̃ h' i ieiuniũ ñ ſoluũt q̃uis
ẽt aliq̃ nutriãt. Ad ỏbitã g̃ ſũptõez dñici corpis ñ
exigit ieiuniũ eccl'ie: qr ẽt p̃i dies ieiunũ h' ſacr̃z ce
lebrat: ſz requirit ieiuniũ nãe pp reuerẽtiã ſacr̃i: ⁊ iõ
fm cõem ſniaz electuaria ⁊ vinũ paſſũpta impedi
unt a pceptione euchariſtie. Sz de aq̃ diuerſa eſt
opinio. Quidã.n. dicũt q qr nullo mõ nutrit nõ
ſoluit negz iciuniũ nãe necz iciuniũ eccl'ie: ſz q̃uis
aq̃ i ſe nõ nutriat: tñ cõmixta nutrit: in ſtomacho
ãt oz q alijs hũoꝛib' admiſceat: ⁊ iõ i nutrimẽtuz
cedere põt: ⁊ pp hoc alij ꝓbabilius ⁊ ſecuri' dicũt
q ẽt poſt aque potũ corp' chriſti nõ ſumendũ eſt
¶ Ad 3'm̃ dr̃ q iciuniũ nature dr̃ p priuationẽ act'

comestionis: ꝑm q̄ comestio etiā potionē icludit: comestio autē ꝓncipalis dī a sūptiōe exteriozis cibi: q̄uis terminet ad traiectionē cibi in ventrez ⁊ vlteri⁹ ad nutritionē: ⁊ iō q̄ interi⁹ gerūt sine exteriozis cibi sūptione nō vident soluere ieiunium nāc nec ipedire eucharistie pceptionē sicut deglutio saliue. ⁊ silr vi de his q̄ intra dentes remanent ⁊ ēt de eructuationib⁹: tñ pp reuerentiā nisi necessitas incūbat pōt sine piculo abstineri. ¶ D. ig. q. dō q ꝑm cōsuetudinē eccl̄ie pp reuerentiaz tati sacri p⁹ eius sūptionē hō dz in grāz actōe psistere vñ ēt in missa dzo grāz actiōis p⁹ cōionē dī: ⁊ sacerdotes p⁹ celebrationē suas spāles dzones habēt ad grāz actionē: ⁊ iō dz eē aliq̄d interuallū inter sūptionē eucharistie ⁊ alioz ciboz. sz q̄ ñ req̄rit magnū interuallū: ⁊ q̄ paz deest nihil deesse vi: vt dī in. ij. phy. iō possemus sub hoc sensu ꝓcedē q̄ stati potest aliq̄s cibos alios sumere p⁹ eucharistie sūptionē. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q illud decretū loq̄t ꝑm cōsuetudinē primitiue eccl̄ie: q̄ñ pp paucitatē ministroz rarius missaz solēnia celebrabāt: ⁊ cū maiori preparatione. vñ Dio. narrat de Gaio i suis eplis q̄ nūq̄ missā celebrabat nisi aliqua diuina reuelatiōe prius pcepta: ⁊ iō nūc p ꝯriā cōsuetudinē abrogatū ē. ¶ Ad 2m̄ dō q sacr̄m p⁹sui sūptionē effectū propriuz cāt: ⁊ iō dz actualit in ipsa sūptione cor hominis in deuotione psistere. sz p⁹ pceptionē sufficit q habitu deuotio teneat: qz ñ potest sēp in actu eē: ⁊ iō ea q̄ possūt actū ipedire prohibent magis añ sūptionē sacr̄i q̄ post. ¶ Dō. II.

QEinde queritur de forma h⁹ sacr̄i. ⁊ circa h⁹ q̄rūt q̄t tuor. ¶ Dño ō forma q̄ cor p⁹ christi ꝓsecrat. ¶ Secūdo de forma q̄ cōsecrat ipsi⁹ sanguis. ¶ Tertio de virtute vtriusq̄. ¶ Quarto de cōparatione vnius ad aliam.

AD primū sic proceditur: vi q̄ hec nō sit forma cōsecratiōis panis: hoc ē cor p⁹ meū. sacra. n. hñt efficaciā ex institutione diuina. sed dñs instituens hoc sacr̄z ñ ꝓsecrauit his verbis: sz p⁹ ꝓsecrationē ⁊ fractionē hec verba protulit. vñ dī Matth. xxvj. Lenātib⁹ illis accepit ieſus panē ⁊ bñdixit ⁊ fregit dedit q̄z discipulis suis ⁊ ait: Accipite ⁊c. ḡ in ꝓdictis verbis nō ꝓsistit forma cōsecrationis panis. ¶ D. forma baptismi cōsistit in verbis q̄ dicūt in ipso vsu baptismi. sz hec verba nō dicūt in vsu eucharistie: sz magis in scificatiōe māe. ḡ in his verbis nō consistit forma h⁹ sacr̄. ¶ Lteri⁹ vi q̄ ñ tm̄ i his v̄bis ꝓsistat forma: hoc ē cor p⁹ meū. sic. n. dicit Euse. Emisse n⁹: Inuisibil⁹ sacerdos visibiles creaturas i suū cor p⁹ puertit dicēs: Accipite ⁊ comedite ⁊c. ḡ hec ēt ē forma: accipite ⁊ comedite. ¶ D. illud q̄ nō est de sb̄a forme nō dz interponi inter sb̄alia forme i h⁹ sacr̄o sicut nec in alīs. sz inter hec verba i libris romanis interposita inuenit hec ꝓiunctio ciz. ḡ h⁹ ēt ē de forma ⁊ nō tm̄ verba predicta. ¶ Lteri⁹ ēt vi q̄ forma hec nō sit incōueniēs. i forma ciz sacr̄i dz exprimi h⁹ q̄ d i sacr̄o gerit p actū ꝓueniētē materie sic in forma baptismi dī: Ego te baptiço: ⁊ i forma ꝓfirmationis: Cōfirmo te chrismate salutis sz ñ ponit in verbis p̄missis aliq̄d ptinēs ad transbationē q̄ sit i h⁹ sacr̄o panis sz in cor p⁹ christi. ḡ ñ ē cōueniēs forma. ¶ D. dispēsat h⁹ sacr̄z p ministros eccl̄ie sic ⁊ alia sacra. sz i formis alioz sacroz ponit aliq̄d ptinēs ad ministrū. ḡ cū in hac forma ñ ponat act⁹ ministri: vi q̄ sit incōpetēs. ¶ Lteri⁹ vi q̄ singule ptes incōueniēt ponāt. hoc. n. pnomē hoc demōstratiuū ē: aut ḡ ipozrat ō demōstrationē vt cōceptaz: aut vt exercitā. Si vt cōceptā sic sumit vt res q̄dā ⁊ ñ vt hñs ordinē ad rē aliā: vt si diceret hoc pronomē h⁹: sz scificatio sacr̄i ñ fit nisi p hoc q̄ verba forme ordināt ad māz ex ītētiōe ꝓferentis. ḡ fz hoc ñ posset verbis p̄dictis fieri ꝓsecratio aliq̄ corpis christi. Si āt ipozrat demōstratōez vt exercitā: aut facit demōstrationē ad itellectū: aut ad sensū. si ad intellectū vt sit sēsus: Hoc. i. significatū p h⁹ē cor p⁹ meū: tunc iterū significatio verborū ñ refert ad hāc māz panis: sz sacra significādo efficiūt: ⁊ de formis sacroz Aug. dic̄: Accedit verbū ad elemētū ⁊ fit sacr̄z. ḡ adhuc p v̄ba p̄dicta ñ fit trāsbatio. Si āt fac̄ demōstrationē ad sēsū. ḡ de mōstrabit sb̄az ꝓtētā sub illis spēb⁹ sēsibilib⁹. sz illa sb̄a ē panis ō q̄ ñ pōt dici q̄ sit cor p⁹ christi. ḡ ñ erit vera h⁹ locutio: Hoc ē cor p⁹ meū. ¶ D. qō trā sit i aliq̄d ñ ē illō: qz ois mot⁹ ⁊ factio ē ex ptingenti: vt dic̄ phs i. ij. phy. sz verū ē dicē q̄ hec sb̄a demōstrata fit cor p⁹ xp̄i vl trāsit i cor p⁹ xp̄i. ḡ ñ vere dī: Hoc ē cor p⁹ meū. ¶ D. signatū dz rñdē signo. sz panis ē corp⁹ hōgeneū. ḡ significatio ei⁹ ē respectu alicui⁹ ptis hōgenee corpis xp̄i ñ nisi carnis: qz de ipsa dic̄ dñs. Jo. vj. Caro mea vere ē cib⁹. ḡ potius dici debuit: hec ē caro mea q̄ h⁹ē cor p⁹ meū. ¶ D. sic dictū ē dz q̄ h⁹ pnomē h⁹ faciat demōstrationē exercitā ad hoc q̄ fiat ꝓsecratio corpis xp̄i ex hac mā. sz ñ pōt h⁹ē nisi q̄n demōstratio ꝓfert ex pson loquēt⁹: qz si ꝓferet a ꝛcitāte v̄ba alteri⁹ ñ facēt demōstrationē ad istā māz: sz q̄li mālit sumerēt. ḡ dz q̄ p v̄ba p̄dicta ꝓferāt q̄si ex pson sacerdotis ea enūciāt. sz panis ñ puertit i cor p⁹ sacerdotis: sz i cor p⁹ christi. ḡ debēt dicē hoc ē cor p⁹ xp̄i: ⁊ ñ hoc ē cor p⁹ meū: qz h⁹ posz eē erroris ma. ¶ Lteri⁹ vi q̄ verba q̄ circa formā dicunt nō ꝓuenient ponāt sicut. n. dicit Dio. in principio de di. no. Nō ē audēdū dicere aliq̄d de diuinis p̄ter ea q̄ nobis ex sacris eloquijs sit expressa. sz in euāgelijs nō legit q̄ dñs instituens hoc sacr̄m in cena oculos ad celuz leuauerit. ḡ incōueniēt p̄termittit subleuatis oculis i celū. ¶ D. in baptismo nō licet fieri mutatōez verboz ēt p verba eiusdē significatōis: vt p loco

patris genitoris ponere. sed in nullo euāgelio sūt hec verba: Accipite et māducate: sz accipite et comedite. g incōuenienter dr māducate. ¶ D. in nullo euāgelio ponit oēs. g vī q̄ plūptuosū fuit addere. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. q̄ p formā cuiusz sacrī oz q̄ exprimat hoc in q̄ substātia sacrī ꝓsistit sicut in forma baptismi ablutio exprimit q̄ baptismi pficit sacrz. tota ātē pfectio hr sacrī i ipsa materie ꝓsecratione ꝓsistit q̄ ē p trāsubstātiationē panis i corpus christi: et hāc trāsubstātiationē exprimūt vba hec Hoc ē corpus meū. et iō hec vba sūt forma hr sacrī. ¶ Ad pm g dō q̄ circa hoc ē q̄druplex opīo. Quida. n. dixerūt q̄ christus q̄ hēbat ptātē excellētie in sacrīs absq̄ oi forma virtute diuina confecit et postea verba protulit sub qb' alīq̄ deinceps consecrabant: et hāc opionē tāgit Jnno. dicēs: Sane dici pōt q̄ christus vtute diuina ꝓfecit et postea formā expssit sub qua posteri benedicerēt: sz hoc nō vī cōueniens: q̄ in textu euangelīj dr bñdixit: q̄d aliqb' verbis factū ē. Jnno. ātē loq̄t opionē narrādo vel tāgen' ordinē q̄ virt' ꝓsecratiōis a christo i q̄ p'erat ad verba deriuata ē. Et iō alīj dicūt q̄ cōfecit q̄dē sub aliq̄ forma vbox: nō ātē sub his sz sub alīs verbis ignotis. sz hoc ētē vī inconueniēs: q̄ sacerdos his verbis ꝓficiēs ea ꝓfert vt tūc a christo prolata. vñ si tunc eis nō fiebat ꝓfectio nec mō fieret. Et iō alīj dicūt q̄ cōfecit sub eisdē verbīs: sz eis protulit: p' tacite cū bñdixit: z' apte cū distribuit: vt formā cōsecrādi alīj traderet. Sz hoc ētē vī i cōueniens: q̄ nō proferūt a sacerdote ꝓsecrante i ꝑsona christi vt in occulto prolata. nō. n. bñdixit dicēs: Hoc ē corp' meū. sz dedit dicēs: Accipite ⁊c. Et iō alīj dicūt et melius q̄ christus ea semel tm̄ p tulit: et eis se prolatis cōsecrauit et formā ꝓsecrādi dedit. hoc. n. ptīcipiū dicēs non iportat ꝓcomitātiā solū ad hoc verbū dedit: sed ad hoc cū aliīs p̄dictis: vt sit sēsus dū bñdixit et fregit et dedit discipulis hec verba protulit: Accipite ⁊c. Uel fz q̄sdā euangelista nō obseruat ordinē verbox q̄ a dño fuerūt prolata. ordo. n. fuit talis: Accepit panē et bñdixit dicēs: Accipite ⁊c. sz p' melius ē. ¶ Ad 2m dō q̄ pfectio alioz sacroz ꝓsistit in vsu māe: istius ātē in māe ꝓsecratione: et iō forma ētē in aliīs sacrīs ē in verbis q̄ dicūt in vsu sacrī: in hoc aūt forma sacrī ē in verbis q̄ dicūt in ꝓsecratiōe māe ꝓsecrate. ¶ D. q̄. q. dō q̄ in hoc sacro sic in aliīs duo sūt. s. ꝓsecratio māe et vsus māe ꝓsecrate: et hec duo p verba dñi exprimūt. in hoc. n. q̄ dr: Accipite et māducate ex hoc oēs. p̄cipit vsus sacrī. in hoc aūt q̄ dr: Hoc ē corp' meū. tradit māe ꝓsecratio. et q̄ ꝓsecratio māe ē ad vsuz fideliū: iō vsus p̄mittit in demonstratione sacrī q̄uis sequat in executione: q̄ finis ē prior in itētiōe et cognitōe: et vltim' i operatione. Sz q̄ vt dictū ē vsus māe i hr sacro ñ de eēntia sacrī sic i aliīs: iō illa verba q̄ ad vsū ptinent ñ sūt dō forma: sz tm̄ illa q̄ ad cōsecrationē māe ptinēt sūt hr ē corp' meū. ¶ Ad pm g dō q̄ q̄uis sacrī vsus nō sit de essentia sacrī: ē tm̄ ad cōpletū eē ipsius in quantū ptingit ad hoc ad qd̄ īstitutū ē: et iō q̄nq̄ dicunt eē de forma nō solū illa q̄ ptinēt ad ꝓsecrationē: sed ēt illa q̄ ptinēt ad vsū: et sic loq̄t Ambr. et Euse. et magr in lra. ¶ Ad 2m dō q̄ hec cōiūctio eiz iportat ordinē cōsecratiōis ad vsū māe ꝓsecrate: et iō sic verba q̄ ptinent ad vsuz nō sunt de forma ita nec predicta cōiunctio. apponi aūt dr fm vsū romane eccl'ie q̄ a beato petro initiū sūpsit. nc ē sile de hoc sacro et de aliīs. verba. n. forme huius sacrī proferūt a mīstro in ꝑsona christi quasi recitatiue: et iō dr apponere ꝓtinuationē ad recitationē p̄missā quā facit ꝓiūctio eīm: alioz aūt sacrorū forme ex ꝑsona mīstri proferūt: et iō nō dr iterponere aliq̄d qd̄ nō sit de forma rōne cōtinuatōis cū absolute proferā. ¶ D. iij. q. dō q̄ mīster in sacrīs duplicit opat: vno mō verbo pronuncians: alio mō actū aliquē exteriorē exercēs: vt i baptismo pz: et vtrūq̄z istoz ē sacralis cā eius qd̄ diuina virtute q̄ i sacrīs latet pficit. Cā aūt sacralis significādo efficit. vñ i illis sacrīs in qb' vtroq̄z mō mīster opat: dr q̄ verba prolata significent actū exercitum et act' exteriorē significet interiorē effectū: vt i baptismo pz: q̄ ablutio exterior quā vba forme exp̄mūt significat iteriorē ablutionē quā diuina virt' pficit in sacro latēs. vbi q̄ mīster nō opatur nisi verba pronunciās dr q̄ verborz significatio imediate ad hoc qd̄ efficit referat. in hoc autē sacro cuius pfectio in ipsa māe cōsecratione consistit nō hz mīster actū nisi pronunciationē verborz: sicut nec in aliqua alia materie sāctificatōe. vñ dr q̄ verba forme significēt hoc qd̄ virt' diuina in secreto facit: hoc autē ē eē corp' christi sub spēbus illīs: et iō hec ē q̄ueniens forma huic sacro: hr ē corp' meū. q̄ hr qd̄ dictuz ē significat. ¶ Ad pm g dō q̄ in hoc sacro nō gerit aliq̄d a mīstro qd̄ sit d essentia sacrī: sic erat i baptismo. vñ dr q̄ verba significent illud tm̄ qd̄ diuina virtute gerit. oē autē faciēs cāt ipsā factionē i hoc qd̄ factū ē: nec dr esse assimilationē factionis ad facientē: sed facti ad facientē: q̄ ad hr ē ītētio faciētis. sic ātē in opib' artis et nāe reqrit inē faciens et factū silitudo fz formaz nālē et artificialē: ita in cāis sacralib' reqrit assimilatio vl' repñtatio p modū significatiōis. vñ vba plata i hr sacro ñ deberēt signare ipsā factionē vl' trāsbationē: vt i fieri sz vt in factū eē. vñ hec nō esset ꝓueniēs forma hr sacrī: hoc fit corp' meū: q̄ p hr ñ significat aliq̄d eē vel nō eē. et silr nec hec: hoc mutet vl' trāsbet i corp' meū: q̄ nō significat eē vl' ñ eē hoc qd̄ ē principalit ītētū in hoc sacro. vl' dō q̄ alia verba signāt agē et pati: et ita motū aliquē: et q̄ in trāsbatione nō ē motus aliqs cū nō sit subiectū cōe nec mutatio: q̄ terminus trāsbationis ē preexistens actu: iō p nullū verbū cōgrue potuit tradi forma sacrī hr nisi per verbū substantiuz.

Ad 2m̃ dō q̄ minister nō hz actū exteriorē i cō
secratione in qua consistit eētia hī sacrī q̄uis hē
at actū exteriorē in dispensatione q̄ consequit ad
sacrm̃: z iō actus ministri in forma q̄ ē de essentia
sacrī poni nō debuit. D. iij. q. dō q̄ sicut dictū
ē verba formę transbationē in suo termino signa
re debent: nō fm q̄ cōsiderat vt in fieri: eē aūt est
terminus trāsbationis: cuius extrema vel termi
ni sī due sūt: z iō in verbis formę signāt duo ēmi
ni transbatiōis: z ipsa transbatio ꝓput ē in suo ter
mino p verbū essēdi. i termino āt trāsbatōis sba
q̄ erat terminus a q̄ non manet quātū ad nāz spēi
sed solū quātū ad accidentia: q̄bus eius idiuidua
tio cognoscebat. sed sba q̄ ē terminus ad quē i ter
mino transbationis ꝓtinet in sacro integre: z quo
ad nāz spēi: z q̄ ad accidentia ꝓpria: z iō ex pte ter
mini a q̄ nō ponit illud qđ nō significaret nāz spēi
sz pronomē demonstratiuū qđ signat indiuiduā
tionē p accidentia prout cadūt sub sēsu: ex pte āt
ēmini ad quē pōit nomē ꝺsignās nāz spēi z pnoñ
ñ ꝺmōstratiuū hī sbe put ē sub sacro: sz put ē chri
sti in propria specie visibil: qz sic verba formę pro
nunciauit. vñ pz q̄ ꝓgrue in his verbis quattuor
forma cōsistit: Hoc ē corp̄ meū. Ad pm̃ g̃ dō q̄
circa hoc ē multiplex opinio. Quidā. n. dicūt q̄
hoc pronomē hoc: nullā demonstratōnē facit: qz
sumit mālit cū verba illa recitatiue a sacerdote p
ferāt. sz hoc nō pōt stare: qz fz hoc verba illa nul
lū ordinē haberent ad materiā presentē: z sic non
fieret sacrm̃. Aug. n. dicit: Accedit verbū ad cle
mentū z fit sacrm̃. z preterea eadē difficultas re
manet de verbis istis fm q̄ fuerūt ab ipso christo
prolata. Et iō alī dicunt q̄ facit demonstrationē
ad intellectū: z ē sensus: Hoc ē corpus meū. i. per
hūc panē vel p has spēs significat corp̄ meū: vl si
gnificatū p hoc ē corpus meū. sz illud ītez stare ñ
potest: qz cū in sacris nō efficiat nisi qđ significat
virtute dictoz verboz non fieret corpus christi i
altari fm veritatē: sz fz significationē tm̃: qđ ē he
reticū: vel verba pmissa nō essent forma hī sacrī:
nec pōt dici q̄ intētio ꝓferentis verba facit vt his
verbis consecret virtute diuinitus collata: qz vir
tus data sacris cōsequit significationē: z itētio mi
nistri ñ pōt ad aliū effectū sacrī pducē nisi q̄ eis sī
gnificat. Et iō alī dicūt q̄ si hoc facit demōstratō
nē ad sensū z demonstrat panē nō simplicit sz fm
q̄ ē trāsbat' in corp̄ christi. sed ꝺ hī ē qz panis trā
sbat' iā nō ē panis sz oū profert hī pronomē hī: nō
dū facta ē trāsbatio: qz iā alia verba nō essent de
essentia formę: cū igit nō possit ad sēsū demōstra
ri qđ actu nō subest sensui nō poterit pdicto mō
demōstratio sumi nisi dicat sicut alī dicūt: qz to
tus sensus locutionis z oiuz ptiū eius referēdus ē
ad vltimū instans pronunciationis verboz: qz p
illo instanti p quo res ē hz locutio veritatē: z ē sī
mile: cū dicit: Nūc taceo: nūc bibo: si stati tacet vl
bibere incipiat. Sz hoc ītez non potest stare: q̄
fm hoc significatio hoz verboz psupponet trā
sbationē iā factā. g̃ virtute verboz non fieret. z p
terea fm hoc sēsus hī locutionis erit: corpus meū
ē corpus meū: qđ quidē virtute hoz verboz non
fit. Et iō aliter dō q̄ ea que sūt in voce proporcio
nant his q̄ sunt in aīa. Conceptio aūt aie duobus
modis se hz: vno mō vt representatio rei tm̃: sicut
est in oīb' cognitionib' acceptis a reb': z tunc veri
tas conceptionis presupponit entitatē rei sicut p
priaz mensurā: vt dicit in. x. Meta. z per moduz
huiusmodi cōceptionū se habēt locutiones q̄ cau
sa significationis tm̃ proferuntur. alio mō conce
ptio aie nō est representatiua rei: sed magis presī
gnatiua sicut exemplar factiuū: sicut pz in scientia
practica q̄ est causa rei: z veritas hī cōceptiōis nō
presupponit entitatez rei: sz precedit ipsa nāliter q̄
si causa. z si simul sūt tpe: z ad hunc modū se hñt
verba pmissa: qz sunt significātia z factiua eī' qđ
significat. vñ veritas z significatio hī locutionis p̄
cedit nāliť entitatē rei quā signat: z nō psupponit
ipsā q̄uis sit sīl cū ipsa tpe: sicut cā ꝓpria cū ꝓpo
effectu: sz qz significatio z veritas locutiōis q̄ ē sīl
tpe cū trāsbatiōe cōsurgit ex ꝓsignificatōib' ptiuz
successiue ꝓtaz: iō oz q̄ dictio vltimo ꝓtata cō
pleat significationē locutōis: sicut dūa specifica: z
sīl cū significatiōe fit entitas rei: z p ꝑñs significa
tiones pmaz ptiū p̄cedāt trāsbationē: q̄ qdē non
successiue fit: sz i istāti vltio p significationē locuti
onis iā pfectā. sic g̃ hī pnoñ hī: necz ꝺmōstrat ter
minū ad quē trāsbatiōis determinate: qz iā signi
ficatio locutiōis psupponeret entitatē rei significa
te: z nō eēt cā eī': necz iterū demōstrat terminū a
q̄ determinate: qz eī' significatio impediret veritatē
significatiōis toti' locutiōis cū ēmin'a q̄ nō rema
neat i vltio istāti locutiōis. relinqt g̃ q̄ demōstret
hī qđ ē cōe vtriqz ēmino idēminate: sic āt i forma
lib' mutatiōib' cōe vtriqz ēmino ē subiectū vl mā:
distinguūt āt ēmini p formas accītales vl sbales:
ita i trāsbatōe cōe ē accītia sēsibilia q̄ ēmanēt: di
uersitas āt ē subiecti. vñ sēsus ē: hī pētū sub his
spēb'ē corp'meū: z hec ē cā q̄re cū pnoīe ñ ponit
aliqđ nomē ne demōstratio ad aliquā spēz sbe de
terminet: sic. n. in locutiōe q̄ significat tm̃ alteratō
nē p se subiectū ē subiectū cōe alteratiōis: vt cū dī
hoc fit albū: ita oz q̄ in locutiōe q̄ facit trāsbatio
nē subiectū sit hī q̄ ē cōe i trāsbatiōe. Ad 2m̃ dō
q̄ rō illa pcederet si demōstratio ꝓnois ferret ad
pētū sub spēb' fz q̄ ē determinatū ad spēz panis
qz corp'christi ñ pōt p̄dicari ꝺ pane nisi cū verbo
iportāte trāsitū: sz sic ū itelligit demōstratio pnois
sz sic dcm̃ ē. Ad 3m̃ dō q̄ dñs Jo. vj. loq̄bat ꝺ hī
sacro tm̃ fz q̄ ē ad actū rfectōis: z qz rfectōi magī
q̄ēit caro q̄ corp'fz silitudinē ad refectōez corpa
lē: iō ibi potī' dixit carnē q̄ corp': sz i forma sacrī
oz exprimi z essētia sacrī z significatio ipsius: z iō

potius ðz ðici coꝛpus q̄ caro: tū qz essentialiter in hoc sacrō continetur: ex vi sacrī non solū caro: sz totū coꝛpus christi: tū qz hoc sacrm significat representando christi passionē: q̄ erat p totū coꝛpus signat etiā quasi rez vltimā coꝛp' mysticū. s. ecclesiā sz q̄ pp distinctionē officioꝝ hz similitudinē cū toto coꝛpoze rōne distinctionis mēbroꝝ: panis aūt nō ē figura rei ꝓtēte in sacrō ꝑm q̄ ē coꝛpus hōgeneū: sz ꝑm q̄ ex diuersis cōficit granis: vñ sua significatio magis aptat ad totū coꝛp' q̄ ad carnē. ¶ Ad 4m ðð q̄ hoc sacrz ðirecte repñtatiuū ē dñice passionis qua christus vt sacerdos z hostia deo se obtulit in ara crucis: hostia āt quā sacerdos offert ē vna cū illa quā christus obtulit ꝑm rez: qz christū realiter ꝓtinet: minister autē offerēs nō ē idē realiter. vñ ðz q̄ sit idē repñtatione: z iō sacerdos cōsecrans prout gerit pſonā christi ꝓfert verba ꝓsecratiōis recitatiue ex pſona christi ne hostia alia videat. z qz p ea q̄ gerit respectu exteriozis materie christi pſonā reputat: iō verba illa sil' z recitatiōe z significatione tenēt respectu presentis māe q̄ ē figura illius quā christus presentē habuit: z ꝓpter hoc ðicit conuenientius: hoc ē coꝛpus meū q̄ hoc ē coꝛpus christi: vel etiā ꝓpter hoc q̄ sacerdos ñ hz actū exteriozē ꝑ̄ sit sacr̄aliter cā consecrationis sz in solis verbis prolatis cōsistit virtus cōsecrationis: z iō ex pſona illius proferunt: cuius virtute fit transūbatio. ¶ Ad .v. q. ðð q̄ multa sunt a dño facta vel dicta q̄ euangeliste non scripserunt: vt ꝓz Joh. xx. q̄ tñ ecclesia postea ab aplis accepta fideliť obseruauit. ¶ Et ꝑm hoc ðð ad ꝑm sicut Jnno. ðicť q̄ q̄uis nusq̄ i sacra scriptura legat q̄ dñs ad celū oculos sublenauerit i cena: tñ hoc ecclesia ex traditione apl'oꝝ recitat: z satis rōnabiliť pōt ex alīs locis scripture colligi. legiť. n. Joh. xj. q̄ in suscitatione lazari oculos ad patrē eleuauerit: z sil'r Joh. xvij. Orationē ad patrē fundens: hoc autē i arduis faciebat gratias agēs z exemplum nobis ad deū recurrēdi p̄bēs: ꝛz illud ps. Ad te leuaui oculos meos zc. z qz hoc sacrz arduissimū ē: iō istituens hoc sacrm probabiliť colligiť q̄ oculos ad patrē leuauerit gratias agens patri de reparatione humani generis: q̄ hoc sacrō figurat: z nobis ostē dens virtute diuina hoc cōficī sacrm. ¶ Ad 2m ðð q̄ sicut dictū est hec v̄ba Accipite z māducate ex hoc oēs. nō sunt de substantia forme: z iō non est tanta vis faciēda: vt penit' eadē obseruēť. z p̄terea comedere z māducare in nullo differētē hñt significationē: z q̄uis circa ista verba nō ponat in euangelīs v̄bū māducādi: ponit tñ paꝛ añ: Luc. xxij. Desiderio desideraui h' pascha māducare vobiscū zc. ¶ Ad 3m ðð q̄ q̄uis ñ exꝑmat in euangelio hec determinatio oēs tñ intelligiť: qz sacramētal' māducatio ē oiuz q̄uis ñ spūal': iō ēt exꝑmit circa sūptionē sāguis i euāgelīs p̄dicta dictio: qz sāguis in redēptiōe effusus ē: redēptio aūt oium q̄tū ad sufficientiā q̄uis ñ q̄tū ad efficaciā: vl qz vltio traditi sūptio sāguinis: qđ circa eā ðz circa sūptionez coꝛporis similiter intelligendum est.

¶ Ad secundū sic procedit: vī q̄ forma ꝓsecratōis sāguis cōsistat in his tñ v̄bis: Hic ē calix sāguis mei. z h' qđ addiť Nouī z eīni testi mysteriū fidei qđ ꝓ vobis z ꝓ multi effundet i remissionē pctoꝝ. non sit de forma: euāgeliste. n. ꝓuenire debēt in his q̄ sūt de sb̄a forme h' sacramenti: quia verba forme huius sacramenti recitatiue dicuntur ex pſona christi. sz ñ ꝓueniūt in verbis illis appositis): qz in nullo euāgelistaꝝ legunt: nec ab apl'o. j. Coꝛ. xj. hēri possūt. g̈ ñ sūt de forma h' sacrī. ¶ ℗. sic̄ panis trāsb̄at in coꝛp' christi p ꝓsecrationē: ita vinū in christi sāguinē. sz ꝓsecratio q̄ fit his verbis: Hoc ē coꝛp' meū. sufficit ad trāsb̄ationez panis in coꝛp' christi. g̈ z hec verba: Hic ē calix sāguis mei. sufficiūt ad trāsb̄ationē vini in sāguinē christi. g̈ v̄ba q̄ sequūť ñ sūt de forma. ¶ ℗. ꝓprietates nāliū ꝓsequūť sb̄az rei. sz illud qđ seq̄ť sb̄az nō pōt eē factiuū trāsb̄ationis. g̈ cū illa verba q̄ sequūť designēt aliquas ꝓprietates sāguinis i quē fit trāsb̄atio vī q̄ nō sint de forma. ¶ Sz ℗ ē: qz Luc. xxij. interponunt p̄dicta verba verbis forme: ita. n. ðī: Hic ē calix noui testi i meo sāguine. ¶ ℗. hoc vī ex ritu cōsecratiōis: qz sacerdos ñ ꝓponit calicē vsq̄z ad verba illa: Hoc quotiēscūq̄z fecerit: q̄ nō sūt de forma q̄uis sint dñi verba. Literī vī q̄ hec verba incōueniēt ponāt: Hic ē calix sāguis mei. Uni'. n. mōi ē trāsb̄atio panis in coꝛp' christi z vini i sāguinē. sz i trāsb̄atione panis i coꝛp' christi ponit coꝛp' christi in recto. g̈ i cōsecratiōe vini poni ðz sāguis christi i recto: vt ðicat sic̄ magr̄ ðicit i lr̄a: Hic ē sāguis me'. sic̄ ēt hī Matth. xxvj. ¶ ℗. i forma trāsb̄ante exꝑte predicati poni ðz termin' i quē fit trāsb̄atio: vt ex dictis ꝓz. sz trāsb̄atio ñ fit i calicē alicui'. g̈ ñ ðz p̄dicari in forma trāsb̄ante. ¶ ℗. i forma sacrī ñ ðz poni aliq̄d qđ ñ sit de sb̄a sacrī. sz calix ñ ē ð sb̄a sacrī cū sit vas qđ dā. g̈ ñ ðz poni i forma sacrī. ¶ Sz ℗ ē: qđ ðī Luc. xxij. Hic calix noui testi zc. ¶ Ad idez ēt ē vsus ecclesie. Literī vī q̄ etiā verba q̄ sequūť incōuenienter ponāt. testm̄. n. vī ꝑtinere ad traditionē mandatorū. vnde z tabule cōtinentes decem precepta ðicunť tabule testamenti. sed traditio sacramētorū est alia a traditione mandatoꝝ. g̈ in sacramentis nō debet fieri mentio de testamēto. ¶ ℗. Ambro. ðicit nostra sacramēta antiquiora esse sacramentis iudeoꝝ. sed sacramenta iudeoꝝ non pertinēt ad nouū testm̄ sz ad vetus. g̈ nec in sacrō isto de quo Ambro. loquiť ðz apponi noui testamēti. ¶ ℗. nouū z eternū videnť ad inuicē ꝓprietatē habere: qz eternuz ē quod caret principio: nouuz aūt est quod quātuz ad sui principiuz ē propinquū. g̈ ē oppositio in obiecto. ¶ ℗. illud quod potest eē

iuuamentū erroris nō debet apponi in forma sacri. sed sicut dicit Inno. iij. q. dō h' mysteriū q̄busdā ē adiuuamentū erroris: q̄ dicūt corpus christi verū in altari nō contineri sed p significationē tm̄ ḡ inconuenienter ponit in forma. ¶ P. hoc sacr̄m vt pri' dictū ē p̄cipue vī eē sacr̄m charitatis: sic̄ z baptism' sacr̄m fidei. ḡ incōuenienī dī mysteriū fidei. sz magis dō eēt mysteriuz charitatis. ¶ P. Sicut sanguis christi p̄o nobis ē effusus: ita corpus christi p nobis ē traditū: vt ex vbis ēt dñi hī: Luce. xxij. Hoc ē corp' meū q̄ p vobis tradet. cū ḡ h' non apponat in forma corpis cōsecrandi nec i cōsecratione sanguinis de effusione fieri mentio deberet. ¶ P. q̄ dī p̄o vobis z p̄o multis effundet aut accipit de effusione quātū ad sufficientiā aut quātū ad efficaciā. si quātū ad sufficiētiā: sic p dī h' effusus ē nō solū p multis. si autē quātū ad efficaciā quā hz solū in electis nō vī distinguendū fuisse inter aplos z alios. ¶ P. baptism' magis ordinat̄ ꝯ amotionē mali q̄ eucharistia q̄ maxime ordinat ad perfectionē in bono. sed i forma baptismi nō fit mentio ō remissione peccatoz. ḡ nec hic deberet dici i remissionē peccatoz. ¶ Ideo dō ad p̄m. q. q̄ circa hoc aliqui diuersimode dixer̄t: q̄dā n. dicūt q̄ h' ē tātū de forma: hic ē calix sanguinis mei. vt forma vtriusq̄ cōsecrationis sit cōsilis. sed qz conditiones appositе ad subiectū vel predicatū sunt de integritate locutionis alicuius: iō alij p̄babil' dicūt q̄ totū q̄ sequit̄ ē de forma cū totū hoc q̄ addit̄ nō sit locutio per se: sed sit determinatio predicati. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ verba supradicta ex magna parte possūt ex diuersis locis sacre scripture colligi: q̄uis non ueniāt alicubi simul scripta. q̄ n. dī: hic ē calix. hī Luc. xxij. z. j. Cor. xj. Qui autē dicit noui testi ex trib' hī: Matth. xxvj. z Mar. xiiij. z Luce. xxij. q̄ autē dī eterni. z itez mysteriuz fidei: ex traditione dñi hī q̄ p aplos ad ecclesiā peruenit hz illud. j. Cor. xj. Ego aūt accepi a dño q̄ z tradidi vobis. euangeliste. n. nō intēdebant formas z ritū sacrōz tradere: sz dicta z facta dñi enarrare. ¶ Ad 2m dō q̄ cū eucharistie sacr̄m sit memoriale dñice passionis in cōsecratione corporis nō repr̄esentat nisi passionis sūa. sz in cōsecratione sanguis repr̄esentat passionis mysteriū: nō n. a corpore christi sanguis ei' seorsuz fuit nisi per passionē: z iō cōditiones dñice passionis exp̄imūtur p verba sequentia magis in cōsecratione sanguis q̄ i consecratione corporis. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis illa q̄ sequūt̄ sint vt proprietates ꝓntes christi sanguinē iquātū h' i: sī tñ essētiales sanguini christi inquātū ē p passionē effusus: nō aūt seorsum a corpore cōsecrarēt sanguis christi sicut nec alie p̄tes eius nisi p̄o eo q̄ ē in passiōe effusus: z iō illa q̄ sequūt̄ sunt essētialia sanguini put in h' sacro ꝓsecrat: z iō oz q̄ sint de substātia forme. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ hec locutio: hic ē calix sanguis mei. figuratiua ē: z pōt intelligi duplicit. Uno' vt sit metonomica locutio: vt ponat cōtinens p̄o cōtēto: fm q̄ dicere cōsueuim': Bibe calicē vini. i. vinū cōtētū in calice: ideo aūt talis modus locutionis ꝓgruus ē forme huic: qz sanguis de sui ratione non dic̄ aliquid potabile: imo magis aliq̄d qō natura abhorret in potū: et qz in h' sacro sanguis xp̄i cōsecrat vt pot': iō oportuit aliq̄d addi qō ad potū p̄tinēt s. calicē. alio' pōt intelligi vt sit metaphorica locutio: vt p calicē passio christi designet: sicut. n. calix vini iebriat: ita z passio sui amaritudie quasi hominez extra se ponit: Tre. iij. Repleuit me amaritudib' inebriauit me absinthio: z hoc mō loquendi vsus ē dñs de sua passione loquens: vt pz Matth. xxvj. Trāseat a me calix iste. z hic mod' loquē di ēt ē cōueniens in hac forma: qz vt dictū ē in cōsecratione sāguinis exp̄imit directe mysteriū passionis. nec obstat q̄ solet obīci qō locutiōes figuratiue faciunt distrahere intellectū: z ita sunt causa euagatiōis: qz mens sacerdotis oz eē adeo fixa ad ea q̄ dicit: q̄ nō qualibet leui actione euaget. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ corp' ō sui rōne nō dicit aliq̄d repugnās cibo ex ipsa sui noīatiōe: sicut sanguis repugnat potui: z iō ñ ē siīlis rō: magī aūt ñ posuit forma quātū ad verba. s. quātū ad sēsū. ¶ Ad 2m dō q̄ transubstantiatio vini in ipsū calicē nō fit: sed i cōtentū. s. sanguinē christi p̄out pot' ē: z p̄out ē per passionez fusus: z iō obiectio cessat. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis vas illud nō sit de substantia sacri: tamē contentū z signatū ē de substantia sacri: z fm hoc intelligitur locutio. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ sicut dictū ē verba illa q̄ addunt̄ in cōsecratione sāguis exp̄imunt conditiones passionis: z p̄cipue fm q̄ operatur in sacr̄is. Sunt aūt tria in passione cōsiderāda: fm q̄ in sacr̄is operat̄. Primo effectus quē inducit qui est remissio peccatoz: z hoc tangit in hoc q̄ dicit: Qui p vobis z p̄o multis ꝛc. Secūdo mediū quo iste effect' in alios traducit: quod est fides qua mediante habet effectū: z i his qui p̄cesserunt z in his qui sequuntur: z quantuz ad hoc dicit mysteriuz fidei: quod quidē pōt referri ad ipsā passionez que est mysteriū fidei: vt occultū quoddā latens in fide omniuz christi fideliuz: z p̄cipue antiquoz̄ apud quos erat in mysterio abscondita diuersimode figurata: z ad ipsū sanguinē p̄out in sacramento continet: quod qui dē latet sub specieb': z maximā habet difficultatē ad credenduz: vnde antonomatice dī mysterium fidei. Tertio finis ad quem perducit qui est eternoruz bonoruz perceptio ad que introducit christus per sanguinē p̄priē passionis in quo nouū testamētum confirmat: non quidem promittens temporalia vt p̄ius: sz eterna: z quantuz ad hoc dicit noui z eterni testamenti: z qz finis p̄ius est i itētione: ideo fine p̄missō per mediū ad effectuz passionis ostendendū verba forme perducunt.

Ad p^m g̃ dō q̃ testm̃ ꝓprie ē hereditatis ꝓcipiē de institutio filij a patre: ⁊ iō testm̃ ꝓprie ptinz ad promissionē bonoꝝ que nobis a ꝑe celesti ois ponunt: ad quod q̃dē testm̃ p̄cepta se hñt: sic̄ via ad ꝓñdū hēditatē ꝓmissā: ⁊ ita p posteri' testm̃ ad mandata ptinet. ¶ Ad 2^m dō q̃ antiquitas illa intelligit quantū ad silitudinē rit' ⁊ oz añt hoc testm̃ nouuz ⁊ ratione h'sacr̄i: quod i renouatione mūdi iustitutū est tēpore gratie ⁊ itez ratiōe promissionis per sanguinē christi ꝓfirmate que vetus impedimētū ꝓñde hereditatis amouit: ⁊ sic quasi q̃daz innouatio promissionis per mortez christi facta ē. ¶ Ad 3^m dō q̃ oz nouū ⁊ eternū diuersis rōnibus: nouū quidē rōne iā dicta: eternū vel rōne bonoꝝ eternoꝝ de quibus ē testm̃ vel ratione h' sacr̄i continentis christuz q̃ ē persona eterna: vel rōne predestinationis eterne hanc gratiā preparātis. ¶ Ad 4^m dō q̃ nihil prohibet id quod ē in aliquo occultatū ⁊ figuratū ſm veritatē ibidē esse: ⁊ iō friuolū iuuamētū sui erroris accipiunt qui negant christi sanguinē ſm veritatē in altari esse pp hoc q̃ est ibi ⁊ ſm mysterium. ¶ Ad 5^m dō q̃ eu charistia oz sacr̄m charitatis christi expressiuū: ⁊ nostre factiuū. sed fides supponit ad effectum h'i sacr̄i: quo mediāte aliquis effectū participet: ⁊ iō potius ponit vt mediuz producēs ad effectū fidez q̃ charitatē. ¶ Ad 6^m dō q̃ huius solutio ex dictis pz: qz hoc accidit propter hoc q̃ in consecratiōe corporis non signat passio: sicut in consecratione sanguinis. ¶ Ad. vij. dō q̃ sanguis christi effusus ē pro oibus quo ad sufficientiaz: sed pro electis tātū quo ad efficaciā: ⁊ ne putaret effusus pro iudeis tantū electis quibus promissio facta fuerat: iō dicit: Uobis qui ex iudeis ⁊ mītis. ſ. multitudine gentiū. Uel per apostolos sacerdotes signat: quibus mediantibus ad alios effectus passionis p dispensationē sacramentoꝝ peruenit qui etiā pro se ipsis ⁊ pro alijs orant. ¶ Ad. viij. dō q̃ remissio peccatoꝝ non ponit hic vt proprius effectus hui' sacr̄i: sed vt effectus passionis que p consecratiōez sanguinis exprimit: de mutatione autē additione ⁊ subtractione idē dō est hic q̃d. ō. positū ē de forma baptismi di. iij.

AD tertium sic procedit: videt q̃ verbis predictis nō ſsit aliqua vis creata ad transubstantiationē faciēdaz: Dam̃. n. dicit q̃ sola virtute ſpiritusſancti fit conuersio panis in corpus christi. sed virtus ſpiritusſancti nō ē virtus creata. g̃ nulla virtus creata ineſt his verbis p quā fiat transubstantiatio. ¶ P. opus transubstantiationis videt esse difficilius quā op' creatiōis: qz citius ratio cōsentit creationi q̃ huic cōuersioni: cū quidā etiā ph̄i ratione naturali ducti creationē posuerūt. ſz nulla virtus creata ſz cōez opinionē potest deo cooperari in opere creatiōis g̃ multo minus in opere h'ꝓuersionis. ¶ P. difficilius est cōuertere panē in substātiā corpis christi q̃ puriſſimos ſanguines virginis: qz corpus christi ⁊ ſanguines virginis habēt mām cōem que est ſubiectū cōuersionis: qđ nō potest esse in conuersione panis in corpus christi: ſed in formatiōe corporis christi ex virgine nō fuit aliqua virtus creata actiue operans transformationē: vt in. iij. li. di. iij. dictū ē. g̃ nec verbis predictis ineſt aliqua vtus creata ad transubstātiandū. ¶ P. nulla virt' creata potest operari aliquid ſupra naturā. ſed cōuersio panis in corpus christi est maxime ſupra naturā: cū non ſeruet modus mutationis naturalis: qz neq̃ ē ſubiectū cōe ⁊ termin' ad quē ē p̄ter̄s actus g̃ nō potest p virtutē creatā verbis forme collataz huiuſmodi cōuersio fieri. ¶ P. virtus actiua directe proportionat ei ad quod actio terminat: qz h' ē intentū ab agente: ⁊ ex eo denoiat actio. ſed corpus christi ad quod terminat conuersio ē multo dignius qualibet pura creatura. g̃ cū agēs oz esse nobilius facto: nō potest aliqua virtute creata aliquid in corpus christi conuerti. ¶ P. faciens ⁊ factum: cā ⁊ causatū debēt esse ſimul: qz qđ nō ē nō potest aliquid facere vl alicuius cā existere. sed cū cōuersio predicta fiat in inſtanti ⁊ verba forme ſucceſſiue proferāt q̃n fit conuersio verba illa nō poſſūt ſimul cē niſi ſm aliq̃d minimū ſui. g̃ virtute aliqua q̃ inſit verbis nō pōt fieri h'i ꝓuersio. ¶ P. verba iſta non hñt virtutē ex ſeipſis hoc planū ē. ſi g̃ hñt aliquā h'i vtutē: oz q̃ eis ſit diuiuit' data: oz autē hanc vtutē cē ſimplicē cū eius effect' ſit in inſtanti. ſimplex autē virt' nō pōt ſucceſſiue dari ⁊ eius ſubiectū oz eē ſimplex. cū g̃ verba predicta cōpoſitionē habeant ⁊ ſucceſſionem nō potest ipſis talis virtus eē collata. ¶ P. inconueniēs vī facere aliq̃d nobiliſſimū qđ ſtati deſinat eē. ſed virtus transubſtantiās ē nobiliſſima: qđ pz ex nobilitate effect'. g̃ cū vba forme ſtati eē deſināt: iconueniēs vī ſi ei vt' trāſbandi data ē a deo. ¶ P. vba iſta ñ faciūt ꝓuersionē p̄dictā niſi a ſacerdote dicta. ſz anima ſacerdotis magis est capax virtutis alicui' diuine q̃ verba prolata ab ipso. g̃ magis dō ē q̃ hec virt' in ſacerdote ſit q̃ in vbis ſi tñ aliq̃ vt' creata ad transubſtantiationē opet. ¶ Sz cō ē: qđ Dio. dicit i ſine eccle. hierar. in ipſis. ſ. ꝓſūmatiuis ſuocatōib'. i. formis ſacroꝝ eē virtutes opatiuas ex deo. ſz vba p̄dicta ſi forma dignissimi ſacr̄i. g̃ ē i ipſis aliq̃ vt' ad trāſbandū. ¶ P. Amb'. dic̄ q̃ ſm o christi creaturas mutat: ⁊ sic ex pane fit corp' christi ꝓſecratōe celestis vbi. vbū ät christi ē forma p dicta a christo inſtituta ⁊ ex ei' ꝓſona p̄citata. g̃ nec vtute hoꝝ vboꝝ fit trāſbatio. ¶ P. ſacerdos nō opat ad trāſbationē niſi ꝓferēdo vba. ſi g̃ vbis nō ieſſet vt' ad transbandū: tūc ſacerdos nō hꝫet aliquā ptātē ſpirituale ꝓficiendi: ⁊ sic nō haberet ordinez qui est quedaz potestas ad hoc principaliter.

ñdeo dō q circa hoc ē duplex opinio. Quidā n. dicunt q nulla virtus creata ineſt his verbis q̄ fiat tranſubſtantiatio: ſed q dī aliq̄ virtute hoꝝ verboꝝ tranſubſtantiationē fieri intelligendū eſt q diuina inſtitutione firmatū ē: vt ad prolationē hoꝝ verboꝝ cōuerſio predicta fiat virtute diuina tm̄: ꝛ ſic etiā dicūt in oibus alijs ſacrīs: vt. s. di. j. dictū ē. Sz hec opinio dignitati ſacroꝝ noue legi derogat: ꝛ dictis ſanctoꝝ obuiare vi: ꝛ iō dō ē q in verbis predictis ſicut ꝛ in alijs formis ſacroꝝ ē aliqua virtus ex deo: ſz hec virtus non ē qualitas hñs eſſe cōpletū in natura qualiter ē virtus alicuius principalis agētis ſz formā ſuā: ſz hz eē incōpletū: ſicut virtus q̄ ē in inſtrō ex intētione principalis agentis ꝛ ſicut ſilitudines colorū in aere: vt s. di. j. dictū ē. Ad p̄m g̃ dō q dictio excluſiua ad iuncta principali agenti nō excludit agēs inſtrale: nō. n. ſequit ſolus hic faber facit cultellū. g̃ martellus nihil ad hoc operat' ē: virtuſ. n. inſtrumēti non ē niſi q̄dā redundantia virtutis agentis principalis: vñ in toto actio non attribuitur inſtrō: ſed pncipali agenti ſz p̄hm: ꝛ ꝓpter hoc ex hoc q̄ dō q ſola virtute ſpirituſſancti fit huiuſmodi cōuerſio non excludit virtus inſtralis q̄ ē i verbis p̄miſſis. Ad 2m dō q virtus creata p̄ſupponit māz i qua opet: quod q̄dē ꝓtigit eē dupliciter: vno mō ita q ſit mutationis ſubiectū: ſicut accidit in cōuerſioib' naturalib': alio mō ita q ſubſit termino a quo nō autē mutatiōi: ſicut accidit in dicta conuerſione: ſz creatio neutro mō mām p̄ſupponit: ꝛ iō magis pōt aliq̄d deo inſtraliter cooperari in hac cōuerſione q̄ in ope creationis. Utrū aūt maioris virtutis ſit iſta conuerſio vel creatio dicet. j. di. xj.

Ad 3m dō q ſi in cōceptione vnio includat q̄ ſit cū ipſa facta ē: maior difficultas fuit in cōceptiōe q̄ in tranſubſtantiatione: qz illa vnio ē terminata ad eē diuine pſone: hec aūt trāſubſtātiatio ad corpus chriſti: qz panis non ꝓuertit niſi in corp' chriſti. Si āt ꝓceptionis op' includat tm̄ ꝓuerſionē ſāguinū puriſſimoꝝ virgis in corp' chriſti ſic maior difficultas ē in hac cōuerſione q̄ in illa cōceptiōe vñ potuit etiā alicui creature ꝓferre q̄dō in illa conceptione ſibi cooperarē q̄uis nō fuiſſet conueniens pp dignitatē chriſti ſuādā q̄dō tūc fiebat ſimpliciter prius nō exñs: q̄dō hic nō accidit: ꝛ iō nihil ōperit dignitati corporis chriſti ſi aliqua creatura accipiat inſtralē virtutē opādi in id q̄dō in corp' chriſti trāſbſtātiat. Ad 4m dō q nulla creatura pōt agere ea q̄ ſi ſupra nām q̄ſi pncipale agēs: pōt tm̄ agere quaſi agens inſtrale a virtute increata motū: qz ſicut creature ineſt obediētie potentia vt in ea fiat q̄cq̄d creator diſpoſuerit: ita etiā vt ea mediante fiat: q̄dō ē rō inſtri. Ad 5m dō q virt' agentis principalis reſpicit principalē terminū ad quē ſz virt' cae inſtral nō attingit ad terminū ad quez ſz hz opationē ſuā in his q̄ ſi circa terminū: ſicut qualitates actiue elementares nō attingūt ad aie rōnalis introductionē: ꝛ ſilr hoc contingit: qz vt' illa inſtralis q̄ ineſt verbis hz opationē ſupra ſubſtātiā panis: qz verbū ad elemētū accedit ſz Aug. non ē autē aliquo mō cā eoꝝ q̄ in termio ad quē ſunt: ſicut q ſint accidentia ſine ſubiecto vel alicuius h'i: ꝛ iō obiectio ceſſat. Ad 6m dō q virtus hec conuerſiua q̄ ē in his verbis cū ſit ſacrālis ſequit ſignificationē vt dictū ē. ſignificatio autē exiſtentis conuerſionis cū ipoꝛtet ordinē vnius ad alterū non poteſt fieri p dictionē: ſed oz q p oratiōnē fiat cuius ptes q̄uis ſucceſſiue proferant: tm̄ ſignificatio ē tota ſil: quod tunc cōplet vltima oratiōis pticula ad modū differentie vltime in diffinitionib': ꝛ hac ſignificatione exñte in vltimo plationis inſtāti fit trāſubſtantiatio. Ad. vij. dō q ſignificatio oratiōis q̄uis relata ad ptes dr̄ fit ſignificatio videat ꝓpoſita: tm̄ relata ad rez ſignificatā ſimplex ē inquātū ſignificat vnū. ſ. ꝓpoſitionē h'i cū hoc: ſicut ēt phs dicit in. v. Meta. q ſubſtātia ſenaria nō ē bis tria: ſed ſemel ſex: quā ibi qualitatē noiat: vñ ſicut ad hanc qualitatē ſenarij ſe hñt ptes eius: vt diſpoſitiones māles: non vt qualitates ptiū ſicut partes vnius qualitatis totius: ita ſignificationes ptiū ſunt diſpoſitiones ad ſignificationē totius oratiōis q̄ cōſurgit ex ſignificatiōe vltie ptis in ordine ad oēs precedētes: qz virt' ꝓuerſiua ſequit ſignificationē vt dictū: ꝛ iō i ipſo cōplemēto ſignificationis dat illa virt' oratiōni toti: ita q ptes ſingule ſe hñt mālit tm̄ ad illā virtutē. Ad viij. dō q valde ꝓueniēs ē q oē qd ē pp aliq̄d eē ō ſinat pfectio hec pp qd̄ erat: ꝛ qz vt' illa ñ erat ad pfectionē ei' cui dabat: ſz magis ad faciēdū ꝓuerſionē ō q̄ loq̄mur cū ſit tm̄ inſtralis virt' vt dictū ē: iō nō ē inconueniēs ſi ſtati ꝓuerſione facta ꝛ vba ꝛ vt' vboꝝ eē deſināt. Ad 9m dō q q̄n aliq̄d op' pficit plib' inſtris vt' inſtralis ñ ē ꝓplete i vno ſz icōplete in vtroq; ſic manu ꝛ pēna ſcribit: ꝛ ſilr ꝓtingit in propoſito: qz vt' inſtralis ad faciēdā pdictā ꝓuerſionē: nō tm̄ ē in verbo vel in ſacerdote ſz in vtroq; icōplete: qz nec ſacerdos ſine vbo nec verbū ſine ſacerdote ꝓficere pōt: ꝛ qz ſacerdos ē ſilior pncipali agenti q̄ verbū qz gerit eius figurā: iō ſimplicit loquēdo ſua virtus inſtralis ē maior ꝛ dignior: vñ etiaz pmanet ꝛ ad multos huiuſmōi effect' ſe hz: virtus aūt verbi tranſit: ꝛ ad ſemel tm̄ ē: ſed ſm q̄d ē potentior virtus vbi inquātū effectui ꝓpinquior quaſi ſignuz ipſius: ſicut ēt pēna eſt ſcripture propinquior ſed manus ſcribenti.

AD quartū ſic proceditur: vi q forme expectet ſe in operādo: ſic n. ſe hz res ad rē ita ſe hz forma ad formā. ſed res corporis nō ē ſine re ſanguis: qz nō ꝓfecrat corpus chriſti ſine ſanguine. g̃ nec forma corporis opat ſine forma ſāguinis. Ꝑ. hoc ſacrm eſt vnum. ſed

ꝓpter vnitatē sacri ſpecies due .ſ. panis ⁊ vini ſe habent in rōne vnius ſigni vt dictū ē. ꝙ ſilr due forme ſe habent in rōne vnius forme: ſz i vna forma ptes ſe expectant inuicē ad agēdū vt dictū eſt. ꝙ ⁊ forma corporis expectat formā ſāguis. ¶ D. in baptiſmo tres īmerſiones ſe expecant in agēdo. ꝙ ⁊ ſilr he due prolationes verborū. ¶ Sz ꝯ: ſi ſtati verbis prolatis qñ ē oīonis ſignificatio nō eēt ibi verū corp⁹ chriſti: hec eſſet falſa: Hoc ē corp⁹ meū ſz in ſacro veritatis nō cōtingit aliquod eē falſū. ꝙ forma ꝑ⁹ nō expectat ſecūdā in opando. ¶ D. hoſtia nō ē adoranda añ ꝓſecrationē. ſz ex cōem morē eccl̄ie ſtati dictis primis verbis forme ſup panē añ formā ſāguis eleuat hoſtia a pplo adoranda. ꝙ añ formā ſanguis hoſtia ē ꝓſecrata ¶ Ulterius vi ꝙ deficiente ſacerdote p⁹ corpis chriſti cōſecrationē nō oz alius procedere ad ꝓſecrationez ſanguis: qz vnius ſacri vnus oz eē miniſter. ſz cōſecratio vtraq; ad vnū ſacerdotē ptinet. ꝙ ab vno miniſtro fieri oz. ¶ D. ſacerdos cōſecrās gerit figurā chriſti ex cuius perſona verba ꝓferūt. ſz chriſtus nō ē diuiſus: vt oz. j. Cor. j. ꝙ nec verba diuidi debēt vt a diuerſis ꝓferāt. ¶ Sz ꝯ: ad pfectionē h⁹ ſacri vtraq; ꝓſecratio req̄rit. ſi ꝙ ꝓſecrato corpore ñ ꝓſecrat ſāguis ſacr̄m remanet iperfectū: qđ ē icōueniēs ¶ Ulterius vi ꝙ hec verba ſine alīs q̄ in canone miſſe dicunt nō hēant vi cōficiendi: qz in hoc ſacro req̄rit intentio faciendi qđ facit eccl̄ia: ⁊ ſic intētio oz eē ex ſtatuta eccl̄ie regulata. ſz proferēs hec verba tm̄ non ſeruat eccl̄ie ſtatuta. ꝙ nō ꝓficit. ¶ D. verba q̄b⁹ fit cōſecratio p ſe ꝓlata ad pſonā dicētis referunt. ſed cōuerſio panis ⁊ vini nō fit i corp⁹ ⁊ ſāguinē dicentis: ſz in corp⁹ ⁊ ſanguinē chriſti. ꝙ ſine verbis p̄miſſis q̄b⁹ verba forme determināt ad pſonā chriſti. ſ. q̄ pdie q̄ pateret nē. ñ pōt fieri ꝓuerſio. ¶ D. ſi verbis p̄dictis tm̄ poſſet fieri cōſecratō tūc aliq̄s i pīculo mortis exñs poſſz licite ſine v̄bis p̄cedentib⁹ ꝓficere ſic̄ aliq̄s i neceſſitate pōt baptiçare omiſſis illis q̄ ſt ad decorē ſacri. ſz hoc nūq̄ licet. ꝙ ſine v̄bis alīs iſta nō hñt vi cōuertēdi. ¶ Sz ꝯ ē: qđ Ambo. dicit: Sacr̄m iſtud qđ accipis ſermone dñi ꝓficit: ⁊ loq̄t de v̄bis p̄dictis. ꝙ ſine alīs iſta plata hñt vi ꝓficiēdi. ¶ D. virtus cōuerſiua ſe q̄tur ſignificationē verborū vt dictū ē. ſz verba forme abſq; p̄cedentib⁹ ſufficient ſignificant hoc qđ in ſacro hoc faciendū ē. ꝙ ſine alīs hñt vi cōuerſiuā. ¶ Rñdeo dđ ad. j. q. ꝙ quidā dixerunt ꝙ prima forma non hz effectū ſuū niſi plata forma 2ª: nec 2ª haberet effectū niſi p⁹ plata: nec tm̄ pīculoſe adorat hoſtia ante cōſecrationē ſanguis: qz nō adorat qđ ē: ſed qđ erit. ſz illud nō poteſt ſtare: qz forma māe ꝓportionari oz. vñ ſicut māe diſtincte ſt nec ad inuicē ꝓmixte: ita forme diuiſim opant: qđ pz ex hoc ꝙ vtraq; p ſe ꝓpletā ſignificationez hz: ⁊ iđ dđ cū alīs ꝙ forme p̄dicte nō expectāt ſe mutuo in opan⁹. ¶ Ad p^m ꝙ dđ ꝙ in hoc ſacro ꝺuplicit aliq̄d cōtinet. ſ. ex vi ſacri: ⁊ ex nāli ꝓcomitātia: ⁊ qz ſacz ē iſtitutū i vſū fideliū: iō ex vi ſacri cōtinet in hoc ſacro: qđ in vſū fideliuz venit. ⁊ qz in pane cōſecrato nō cōtinet ſanguis chriſti ſm ꝙ ē in vſū pot⁹ fideliū: iō nō cōtinetur ibi ex vi ſacri ſz ex nāli ꝓcomitātia qua cōuenit vt corp⁹ chriſti nō ſit ſine ſanguine: ⁊ ecōuerſo ē de vino cōſecrato: vñ panis nō cōuertit p vi primoz verboz in corpus ex ſanguine: ſz in corp⁹ ſine ſanguine veniēte in vſū potus fideliū. Cā āt quare diuiſiz ſāguis a corpore cōſecrat cū nūc nō ſit diuiſus pōt ſumi ⁊ ex vſu ad quē ē ſacr̄m qz manducatio in cibo ⁊ potu cōſiſtit: ⁊ ex eo qđ p ſacr̄m repñtat: qz i paſſione ſanguis chriſti a corpore diuiſus fuit. ¶ Ad 2^m dđ ꝙ due forme in hoc ſacro nō ptinēt ad vnū ſacr̄m quaſi vnā formā cōſtituāt: ſicut ex diuerſis dictionib⁹ ꝓſtituit vna forma: ſz ptinent ad vnū ſacr̄m mediantib⁹ diuerſis ptib⁹ h⁹ ſacri: ⁊ iō vtraq; hz ſeorſū effectū ſuū ſupra ptē ad quā ordinatur. ¶ Ad 3^m dđ ꝙ tres īmerſiones referūt ad vnū character q̄ ē res ⁊ ſacz in baptiſmo: ſed diuerſe forme referunt ad diuerſa q̄ ſt res ⁊ ſacr̄m hic: ⁊ iō ñ ē ſilr ¶ D. ij. q. dđ ꝙ ſm ſtatutū ꝓclij toletani: ſi ſacerdos ipedit vt ceptū miſſaz officiū explere ñ poſſit ali⁹ ſacerdos oz explere qđ ille ichoauit: ita ꝙ incipiat ſequēſ ſacerdos vbi prim⁹ dimiſit ſi ſciat: ſi aut̄ neſciat oz a capite incipe. nō. n. oī iteratū qđ neſcit eē factū: nec aliquid p h⁹ derogat vnitati ſacri: qz oēs vnū ſum⁹ in chriſto pp fidei vnitatē. Fz tm̄ Jnno. iij. ꝓſultius ē vti illa hoſtia iā cōſecrata ſeorſū poſita ſup aliā: deinceps totū officiuz iteret. Et p h⁹ pz ſolutio ad obiecta ¶ D. iij. q. dđ ꝙ quidā dixerūt ꝙ verba iſta i quib⁹ forma cōſiſtit vt dictū ē: ſi p ſe dicant ſine alīs nō faciūt cōuerſionē adminus ſine illis q̄ ſunt i canone miſſe. ſz hoc nō videt probabile. qz ſm Aug. accedit verbū ad elemētū ⁊ fit ſacr̄m. verbū aūt q̄ accedēte ad elemētū fit ſacr̄m a ſcis oī eē verbū ſaluatoris: vñ alia ſunt de ſolēnitate ſacri nō de neceſſitate. Et iō cū alīs dđ ē ꝙ in his verbis ſm alīs pōt cōfici corpus chriſti q̄uis grauit̄ peccaret q̄ h⁹ faceret. ⁊ ꝙ hec opinio ſit verioz pz ex hoc ꝙ ñ ſit idē canō miſſe apō oēs: ⁊ ex diuerſa tpa diuerſa ſt i canone miſſe ſupaddita. ¶ Ad p^m ꝙ dđ ꝙ ad ſacr̄m requirit intētio faciendi qđ facit eccl̄ia in eſſentialib⁹ ſacro: nō āt in his q̄ ptinēt ad decorē vel ſolēnitatē ſacri: ſicut in baptiſmo pz. ¶ Ad 2^m dđ ꝙ ex ipſa intenſione ꝓferētis poſſūt verba forme ad pſonā chriſti referri ēt v̄bis alīs ñ p̄miſſis: ſi ſacerdos v̄ba p̄dicta i pſona chriſti dicere itēdēt. ¶ Ad 3^m dđ ꝙ baptiſm⁹ ē ſacz neēſſar⁹: ⁊ iō cōceſſū ē vt ūminēte neceſſitat⁹ articulo poſſit aliq̄s baptiçare ſine ſolēnitate ab eccl̄ia inſtituta. ſec⁹ aut̄ ē ꝺ hoc ſacro: qz alicui i neceſſitate cōſtituto ſufficeret ſpiritualiter manducare ſi ſacr̄aliter manducare nō poſſet: ⁊ iō in nullo caſu a peccato excuſaret.

POst sacr̃m baptismi ⁊ ꝓfirmatiõis ⁊c. vñ qđ male ordiet: qz qđ ē p essentiã pr̃ ē q̃ id qđ ē p ptícipationē: in hoc ãt sacr̃o cõtinet christus p essentiã: in alijs vero p paticipatõnez sue virtutis. g̃ hoc sacramentum ante omnia alia determinare debuit. ¶ S. Dio. aliter ordiat: pr̃. n. de baptismo ⁊ postea de eucharistia ⁊ postea de chrismate determinat. g̃ vñ q magister hic ordinē puertat. ¶ Et dđ ad p̃m q sacr̃a sunt ordiata ad vsũ fideliũ. vñ ordo sacrorz nõ attẽdit fz cõtẽtorz ordinẽ: sz fz q veniũt in vsuz fideliuz: ⁊ iõ baptism̃ ante eucharistiã ab oib̃ ponit. ¶ Ad 2m dđ q Dio. determinat de sacr̃is fm q sunt actões hierarchice: vt. ẽ. dí. ij. dictũ ē: ⁊ iõ ordinẽ sacrorz attẽdit fz q p ea distinguũt psone: vt ī hierarchia ⁊ ordine: ⁊ qz eucharistia nõ iportat aliquã distinctionẽ supra baptismũ cũ ex hocipso q baptizat aliquis ad eucharistie pceptionẽ deputet: ꝓfirmatio aũt addit: iõ premittit eucharistiã ꝓfirmatiõi sicut cõe ad prop: iũ. Magister ãt determinat de sacr̃is fm q sacr̃a sẽ medicine q̃dã sanctificantes ⁊ iõ fm ordinẽ sanctificationũ ordinat sacr̃a: ⁊ qz ãplioris sanctificatõis ẽ eucharistia q̃ cõfirmatõ iõ postremo dđ ea dtermiat. ¶ Intelligi dat antiq̃ ora eẽ ⁊c. vñ hoc eẽ falsũ: qz hoc sacr̃m q̃ ad rẽ nõ fuit añ aduentũ christi: q̃ ad spẽz aũt ⁊ ritũ fuer̃t sacrificia q̃ erãt sacr̃a iudeorz ẽt añ melchisedech. Et dđ q loquit quantũ ad figurã h̃ sacr̃i p silitudinẽ spẽi ⁊ ritus. sacr̃a autẽ q̃ in lege nature flebãt nõ erant figure sacrorz veteris legis: sz magis passionis christi. ¶ Cõsecratio qb̃ fit verbis. Ur̃ falsũ eẽ qđ dicit: qz nõ dicit accipite ⁊ edite. sz mãducate: ⁊ ꝓterea hoc nõ ẽ de forma vt dictũ ē. s. ¶ Itẽ ñ dí: hic ẽ sãguis meus: sed hic ẽ calix sanguí mei. Et dđ q magister nõ intendit hic diffinire ponẽr̃ verba qb̃ fit ꝓsecratio: sz explanare qđ verbis domini fit: nõ tñ oib̃ verbi q̃ ipse ponit: nec eisdẽ numero: sz eisdẽ q̃ ad sẽsũ. ¶ Relíq̃ ãt oia q̃ dicũt ⁊c. Sciẽdũ q eorz q̃ in officio misse dicũt: q̃dã dicũt p sacerdotẽ: q̃dã p mistros: q̃dã a toto choro ¶ Ea q̃dẽ qb̃ ppls imediate ordinat ad deũ p sacerdotes tm̃. dicũt q̃ sẽ mediatores iter ppl̃m ⁊ deũ: q̃z q̃dã dicũt publice spectantia ad totũ ppl̃m in cuius psona ipse solus ea deo proponit: sicut orõnes ⁊ gratiarz actiones: q̃dã priuati q̃ ad officiuz ipsi tm̃ spectant: vt ꝓsecratiões ⁊ h̃i orõnes quas ipse p ppl̃o facit: tm̃ in psona ppli orans etiã in oib̃ pmittit: dñs vobiscũ: vt mens ppli deo ꝓiungat ad ipsũ p intẽtionẽ erecti. ⁊ qz ppls in his q̃ ad deuz sẽ sacerdotẽ ducẽ hz: iõ in fine cuiuslibz orõnis populus ꝓsentit: rñdẽs amẽ. vñ ⁊ oís sacerdotis orõ alte terminat ẽt si priuatiz fiat. Ad ea vero q̃ per ministeriũ alioz diuinitus sũt tradita p mistros altaris ppls ordinat. Ea vero q̃ ad dispõnẽ ppli ptinẽt chorus ꝓsequit q̃z queda a sacerdote inchoant q̃ ad hoc ptinent q̃ rõnẽ humanã excedũt q̃si diuinit̃ accepta: q̃dã chorus p seipsũ qb̃ ülla dclarant q̃ rõni sũt ꝓsona. Itẽ q̃dã ptinẽt ad ppl̃m vt preparatoria ad diuina pcipienda: ⁊ hec a choro premittũt̃ his que a mistris ⁊ sacerdote dicũt: que dã vero ex perceptione diuinorz in ppl̃o causata: ⁊ hec sequũt̃. ¶ His g̃ visis sciendũ ē: q qz oís nr̃a opatio a deo ichoata circulariť in ipsũ terminari debet: iõ misse officiũ incipit ab oratione ⁊ terminat in gratiarũ actione. vñ tres hz ptes principales s. principiũ orationis: qđ durat vsq̃ ad epistolaz mediũ celebrationẽ ipsã: q̃ durat vsq̃ ad post cõicnẽ: ⁊ finẽ gr̃arz actionis extinde vsq̃ in finẽ. Pria ps duo ptinet. s. ppli pparationẽ ad oronẽ: ⁊ ipsã oronẽ. Prepat aũt ppls ad oronẽ triplicit̃: p̃ p deuotionẽ q̃ excitat in itroitu: vñ ⁊ sumit̃ ex aliquo ptinẽte ad solennitatẽ in cuius deuotionẽ ppls cõgregat ⁊ etiã adiungit̃ psal: 2̃ p humiliationẽ q̃ fit p kyrieleyson: qz miaz petẽtes miseriã ꝓfitent: et dicit̃ nonies pp nouẽ choros angelorz: vl̃ pp fidez trinitatis fm q quelibz psona in se ꝓsiderat ⁊ ī ordine ad alias duas: 3̃ p rectã intẽtionẽ que ad celestẽ patriã ⁊ gloriã dirigenda ẽ: q̃ oẽm rõnẽ humanã excedit: ⁊ hoc fit p Gloria in excelsis: qđ chor̃ ꝓsequit̃ sacerdote ichoante: ⁊ iõ nõ dicit̃ nisi ī solẽnitatib̃ q̃ nobis celestẽ solẽnitatẽ repñtãt: in officiꝰ vero luctus oino intermittit̃. Deinde seq̃t oro ad deũ p ppl̃o fusa: quã sacerdos publice ꝓponit p̃misso: dñs vobiscũ: qđ sumit̃ de Ruth. ij. pontifex ãt dic̃ pax vobis gerẽs typũ christi q̃ his vbis p̃ discipulos resurrectõez allocut̃ ẽ: Jo. xx. 2ª aũt ps ꝓncipal̃ tres partes cõtinet: p̃ª ẽ ppli instructio vsq̃ ad offertoriuz: 2ª mãc oblatio vsq̃ ad p̃fatiõez: 3ª sacr̃i ꝓsũmatio vsq̃ ad post cõionẽ. Instructio ãt ppli fit p verbũ dei: qđ q̃dẽ a deo p̃ mistros suos ad ppl̃m puenit: ⁊ iõ ea q̃ ad instructionẽ plebis ptinẽt nõ dicũt̃ a sacerdote sz a ministris. Ministeriũ ãt verbi dei ẽ triplex. p̃m auctoritatis qđ ꝓpetit christo qui dí mister: Ro. xv. Erat aũt ī ptãte docẽs: de q̃ dí Matth. vij. 2m manifeste veritatis que ꝓpetit p̃dicatorib̃ noui testamenti: de q̃ dí. ij. Cor. iij. Qui ⁊ idoneos nos feć mistros ⁊c. 3m figuratõnis qđ cõpetit p̃dicatorib̃ veteris testi: ⁊ iõ doctrinã christi ꝑponit diacoñ. ⁊ qz christ̃ ñ solũ ẽ hõ sz de: iõ diacoñ p̃mittit dñs vobiscuz: vt ad christũ quasi ad deũ homes attẽtos faciat. Doctria vo p̃dicatorz noui testi ꝓpit p subdiaconos. Nec obstat q̃ alñ ab eis legit̃ loco epl̃e aliq̃d de veri testõ qz predicatores noui testi ẽt ver̃ p̃dicãt. Doctrina vero p̃dicatoruz veteris vesti p inferiores mistros legit̃ nõ sp: sz illis dieb̃ qb̃ precipue ꝓfiguratio noui ⁊ veris testi designat: vt in ienunijs q̃ttuor tẽporũ: ⁊ q̃ñ aliqua celebrant̃ que in vetri lege figurata sẽ: sicut passio natiuitas baptism̃ ⁊ aliq̃d h̃i. ⁊ qz vtraq̃ doctrina ordinat ad christũ ⁊ eorũ q̃ p̃cibant: ⁊ eorũ q̃ sequebant: iõ doctria christi ponit̃ q̃si finis. Ex doctria ãt ordinãte ad christũ

duplex effectus ꝓ̄l̄o ꝓuenit ꝗb' ēt hō ꝑparat ad doctrinā christi.s. ꝓfectus virtutū q̄ ꝑ graduali insinuat. dī ei a gradu q̄ ascēdit ꝺ virtute i virtutē vl'a gradib' altaris añ q̄s dī: ⁊ exultatio habita ō ēnoꝝ spe qꝺ insinuat alleluia. vñ ⁊ replicat ꝓpt̄ stola aie ⁊ corpis. i die' vero ⁊ officiꝰ lucr' itermittitur ⁊ loco ei' tract' pōit q̄ aspitate vocū ⁊ plixitate v̄boꝝ pn̄tis miserie icolatū insinuat: tpe aūt r̄surrectionis duplex alleluia dī ꝓpt̄ gaudiū resurrectionis capitis ⁊ mēbroꝝ. Effectus aūt euāgelice doctrine ē fidei ꝓfessio: q̄ qz supra rōez ē: a sacerdote ichoat symbolū fidei: ⁊ chorus ꝓsequit: nec dī nisi i illis solēnitatibus ꝺ q̄b' fit mētio i symbolo: sic de natiuitate resurrectōe: ꝺ aplis q̄ fidei fūdatores extiterūt: vt dī. j. Cor. iij. Ut sapiēs architect' fūdamētū posui. ¶ Deinde seq̄t scꝺa ps ptis scꝺe p̄ncipal' q̄ ptinet ad mās ꝓsecrāde oblationē: ⁊ hec tria ꝓtinet. premittit ei offerētiū exultatio q̄ preparatoria i offertorio: qz hilarē datorē diligit de', exp̄mitur ipsa oblatio dū dī suscipe scā trinitas. petit oblationis acceptatio ꝑ oīones secreto dictas: qz hoc sacerdoti tm̄ ē deū oblatiōib' placare: ad quā oīonē sacerdos per humilitatē se preparat dicēs: i spū humilitat' ⁊c. ⁊ qz hec tria predca exigūt mētis erectionē ad deū: iō oīb' tribꝰ premittit dñs vobiscū: loco cuius qñ oīo secreta facienda ē: dī orate fratres ⁊c. ¶ Tertia ps scꝺe p̄ncipal' ptis q̄ ad sacramēti pceptionē ptinet tria ꝓtinet: prio preparationez: scꝺo sacri pfectionē. ibi Te igit ⁊c. tertio sacri susceptionē: ibi orem' preceptis ⁊c Preparatio aūt ppli ⁊ ministroꝝ ⁊ sacerdotis ad tm̄ sacramentū fit ꝑ deuotā dei laudē. vñ i prefatiōe i q̄ fit dca preparatio tria ꝓtinēt. Prio ppli excitatio ad laudē vbi sacerdos ꝑmisso: dñs vobiscū. qꝺ ad totā hāc tertiā ptē referēdū ē inducit ad mētis erectionē dicēs: surs̄ū corda. ⁊ ad gr̄aꝝ actōez dicens gratias agam' ⁊c. Scꝺo deū iplorat ad laudē suscipiendū ostēdēs laudis debitū dicēs: vere dignū. rōne dīg̃: vñ subdit dñe sācte. iust̄ū: rōne p̄initatis: vñ subdit p̄ oipotēs. eqūm: rōne deitatis: vñ subdit eterne deus. salutare: rōne redēptiōis: vñ subdit per christū dñm nr̄m. q̄nq̄z vero adiūgit aliq̄ alia laudis mā ꝝ ꝓgruētiā solēnitatis: sic ⁊ te i assūpti one ⁊c. ēt ꝓponēs laudis exēplū ꝑ quē maiestatez ⁊c ¶ Tertio populus laudes exsoluit diuinitat' assumēs angeloꝝ v̄ba: sāct' sāct' ⁊c. Esa. vj. ⁊ hūanitat' christi assumēs v̄ba pueroꝝ: bñdict' q̄ v̄enit ⁊c. Mathei. xxj. Illa aūt ps q̄ pfectionē sacri ꝓtinet i tres diuidit ꝑm tria q̄ sunt ꝺ integritate h' sacri. s. aliq̄d qꝺ ē sacr̄m tm̄: aliq̄d qꝺ ē res ⁊ sacr̄m: aliq̄d qꝺ ē res tm̄. In prīa igit pte ꝓtinet bñdictio oblate mās q̄ ē tm̄ sacr̄m. In secūda corpis ⁊ sāguinis christi ꝓsecratio qꝺ ē res ⁊ sacr̄m: ibi Quā oblati onē. In tertia effectus sacri postulatio qꝺ ē res tm̄ ibi Supra q̄ ꝓpicius. Circa primū duo facit sacerdos. Prio petit oblatiōis bñdictionē q̄ dī donū a deo nobis datū: mun' deo a nobis oblatū: sacrificiū ad nostrā salutē a ꝺo sc̄ificatū. Scꝺo petit offerentib' siue ꝑ qb' offert salutē: ibi Jn primisq̄z tibi ⁊c. vbi tria facit. Prio ꝓmemorat eos ꝑ q̄z vtilitate offert hostia: tā quātū ad gnālē statū eccl'ie q̄ quātū ad ꝑsonas spēales. ibi. Memēto. Scꝺo ꝓmemorat eos i q̄z offert reuerētia: ibi. Cōicātes ⁊ pōit v̄go q̄ christū i tēplo obtulit: apli q̄ ritū offerendi nobis tradiderūt: ⁊ martyres q̄ seipos deo obtulerūt: nō aūt ꝓfessores qz ꝺ eis antiq̄tus ñ solēnizabat ecclesia: vel qz ñ si passi sic christ' cuius passionis memoriale ē hoc sacr̄z. Tertio ꝓcludit ex presse qꝺ ꝑ oblationē hostie ipetrādū petatur: ibi hanc igit̄ oblationē ⁊c ¶ Quā oblationē ⁊c. hec ps ad ꝓsecrationē ptinet: q̄ tria ꝓtinet. Prio iplorat ꝓsecrātis v't'. Scꝺo pficit ꝓsecratio: ibi Qui ꝑ die. Tertio exponit rei ꝓsecrate ꝓmemoratio: ibi Un̄ ⁊ memores ⁊c. Uerba aūt illa q̄ ibi dicūt bñdictā ascriptā ⁊c. pn̄t referri vno mō ad hoc q̄ ē res ꝓtenta i hoc sacro. s. christū q̄ ē hostia bñdca ab oi macula pcti imunis. ascripta. i. prefigurata figuris veteris testi: ⁊ predestiatiōe diuia prordiata. rata qz nō trāsitoria. rōnabil': ꝓpt̄ ꝓgruitatē ad placā dū. acceptabilis: ꝑpter efficaciā. Alio' pn̄t referri ad ipsā hostiā q̄ ē sacr̄z tm̄ quā petit fieri bñdictā vt deus eā ꝓsecret: ⁊ vt ꝓfirmet: quātū ad memoriā. ascriptā: quātū ad ꝓpositū imobile. ratā: vt añ acceptet. rōnabilē: quātū ad iudiciū rōis. accepta bilē: quātū ad bñplacitū volūtatis. Tertio modo pn̄t referri ad effectū: vñ dic̄ bñdictā: ꝑ quā bñdicimur. ascriptā: ꝑ quā i celis ascribamur. rata: ꝑ quā i mēbris christi cēseamur. rōnabilē: ꝑ quaz a bestiali sensu eruamur. acceptabilez: ꝑ quā a deo accepti sum'. ¶ Supra q̄ ꝓpicio ac ⁊c. hic petit sacerdos sacri effectū et prio effectū gr̄e: scꝺo effectū glie: ibi Memēto ēt dñe ⁊c. Circa primū duo facit. prio petit acceptari sacr̄z qꝺ ē gr̄e cā. scꝺo petit dari gr̄e donū: ibi Supplices te rogam'. cuius expō. j. di. xiij. ponet. effectū aūt glie prio petit iā mortuis: ibi Memēto. scꝺo adhuc viuis: ibi nobis quoq̄. Cōpletur aūt canō misse more aliarū oīonū i christo ibi per christū dñm nr̄m ⁊c. ꝑ quez hoc sacr̄m originē hz. ⁊ quātū ad sc̄am. vñ dicit creas ꝓpter esse nature. sc̄ificas: ꝓpter cē sacri. ⁊ quātuz ad virtutē. vñ dicit viuificas: ꝓpter effectū gratie que ē vita aie. bñdicis: ꝓpter gr̄e augmētū. ⁊ quā tū ad operationē siue vsū: vñ dicit ⁊ prestas nobis Oremus p̄ceptis salutarib' ⁊c. hic ponit sacri perceptio. prio ei ponit sacri pceptio ad quaz p̄mittit ꝑparatio ꝓmunis ⁊ spēalis. Cōmunis triplex. primo ei ponit sacri petitio i oīone dominica in qua dicit panē nr̄z ⁊c. secūdo pciplētiū expiatio ꝑ oīonē sacerdotis: libera nos. tertio pacis adipletio: ibi Pax dñi. hoc ei sacr̄m ē sanitatis ⁊ pacis. ⁊ qz pax christi exupat omnē sensū: iō pacis petitio a sacerdote inchoat cū dicit: pax dñi. ⁊ a choro cōpletur

cū oī agnus dei: ⁊ sic tria a sacerdote incepta ꝓsequit. s. gloria in excelsis: qō ptinet ad spem: credo in vnū deū: qō ptinet ad fidē: pax oñi: qō ptinet ad charitatē. petit āt ppls miseriā cōdiā q̄ntū ad amotōez mali ꝫ miseriā clpe ⁊ pene: ⁊ pacē q̄tū ad ꝓsecutōnē oīs boni: vñ ter agn⁹ dei dī. Preparatio aūt specialis sacerdotis sumētis fit p oratiōes q̄s puatim dicit: oñe iesu xp̄e: ⁊ siq̄ alie sunt. Tertia ps ꝓncipalis ē grax actionis: ⁊ cōtinet duo: rememorationē accepti bñficij in cantu antiphone p⁹ cōmunionē: ⁊ grarū actionē i oratione quā sacerdos ꝓsequit: vt ꝓfomiter finis misse ꝓncipio rndeat. ¶ Sciēdū āt q̄ i officio misse vbi passio repñtat: qdā ꝓtinēt verba greca sicut kyrieleison: idest oñe miserere: qdā hebraica: sic alleluia. i. laudate deū: sabaoth. i. exercituū: osanna salua obsecro: amen. i. vere vel fiat: qdā latine q̄ patēt: q̄ his tribus linguis scriptus ē titulus crucis xp̄i: Joh. xix.

Dis. IX.

ET sicut due sūt res ⁊c. Postq̄ ostendit magister ō sacro eucharistie fm se: hic determinat ō vsu ip̄i⁹. et diuidit i ptes tres. In ꝑma distinguit duos modus manducādi corpus xp̄i. In secūda excludit ex determinatis q̄ndā errorē: ibi Hec verba: ⁊ alia hmōi ⁊c. In tertia manifestat qdā dubia ex p̄determinat: ibi scōm hos duos modos ⁊c. Secūda diuidit i duas. In ꝑma ponit errorē. In secūda excludit ip̄m: ibi. Sed indubitanter tenendū ⁊c.

HIc q̄runt. v. ¶ Primo de ipa māducatōne corpis xp̄i. ¶ Scōo q̄ possint māducare. ¶ Tertio vtr pctōrib⁹ liceat corpus xp̄i manducare. ¶ Quarto vtr corpalit polluti ¶ Quito vtr cuilibet sit dandū ad māducādū.

AD primū sic proceditur: Videt q̄ corp⁹ xp̄i nō debeat sumi p modum manducationis: quia qō manducatur p os intrat: omne autem qō per os intrat in ventrem vadit: ⁊ per secessum emittitur: vt dicitur dī Math. xj. qō dignitati corpis xp̄i nō cōpetit. g̃ nō dz p modū māducationis sumi. ¶ ℞. qō māducat ad manducantē trahit. s̄z sicut dic dio. iij. ca de di. no. nos nō trahim⁹ deū ad nos: s̄z magis nos in deū. g̃ nō debem⁹ nos deo ꝓiungi p modū māducatōis. ¶ ℞. h⁹ sacr̄m ordinat ad refectōnē mētis. s̄z refectio mētis q̄ erit in pria erit p visionē g̃ corp⁹ xp̄i deberet dari videdū nō māducāduz. ¶ Sz ꝫ ē qō dz Joh. vj. Caro mea vere ē cib⁹. sed vsus cibi nō ē vt videat: s̄z vt māducet. g̃ nō dz videri tm̄ corp⁹ christi: s̄z māducari. ¶ ℞. dz membra capiti realit cōiungi ad h⁹ q̄ viuificēt. s̄z p visum nō cōiūgit nobis aliq̄d realiī: s̄z fm similitudinē tm̄. g̃ nō p visū s̄z p māducatōem corp⁹ christi sumi dz. ¶ Vlterius vī: q̄ manducatio corpis xp̄i sit de necessitate salutis: sic em̄ dī de baptismo Joh. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ spūsancto nō pōt intrare in regnū celox. ita dcm̄ ē Joh. vj. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs: ⁊ biberitis ei⁹ sanguinē nō habebitis vitā in vobis. s̄z ꝓpter verba p̄dicta dī baptism⁹ sacr̄m necessitatis. g̃ eadem rōne manducatio corpis christi ē de necessitate salutis ¶ ℞. Jnno. iij. dic q̄ manducand⁹ ē agn⁹ vt a vastante angelo ꝓtegamur. s̄z ꝓtegi a vastāti angelo est de necessitate salutis. g̃ ⁊ p̄dicta manducatio. ¶ ℞. p istā manducationē christo incorpamur. sed hec ē de necessitate salutis sicut ⁊ a pctō mundari. g̃ p̄dicta manducatio ē de necessitate salutis sic ⁊ pnia ⁊ baptism⁹ q̄bus a peccatis mūdamur. ¶ Sz ꝫ pueri baptizati salutē cōsequūt cū gra in baptismo dat. s̄z eis nō dat corp⁹ christi māducandū. g̃ māducatio p̄dicta nō ē de necessitate salutis ¶ ℞. baptismi ministeriū ꝓpter h⁹ q̄ ē ō necessitate salutis oīb⁹ ē cōcessū i casu necessitatis. s̄z h⁹ sacramētū p solos sacerdotes pfici pōt. g̃ non est sacramentū necessitatis. ¶ Vlteri⁹ vī q̄ male distinguant duo modi manducatōis in lra: corp⁹ christi ē cib⁹ spūalis. sed cibi corpalis māducatio sp̄ē corpal. g̃ ⁊ hui⁹ cibi māducatio sp̄ē spūal: ⁊ ita nō sūt duo mōi māducatōis. ¶ ℞. in alīs sacramentis nō attendit aliq̄ distinctio nisi ex pte recipiētis tm̄ sic q̄ qdā accedūt ficti: qdā nō. s̄z hec distinctio videt esse ex pte ip⁹ sacr̄i. g̃ incōuenienter ponit. ℞. vbi vnū ꝓpter alterū ibi vnū tm̄. s̄z māducatō sacramentalis ē ꝓpter spūalē. g̃ vna nō dz cōtra aliā distingui. ¶ Sz ꝫ vī q̄ sint plures modi: q̄ vsus hui⁹ sacr̄i dī manducatio: sed in hoc sacro sūt tria scz id qō ē sacr̄m tm̄: id qō ē res ⁊ sacr̄m: ⁊ id qō ē res tm̄. g̃ debēt eē tres modi mducatōis. ℞. in baptismo etiā fit trimēbris diuisio suscipiētiū: q̄dam em̄ suscipiūt rem ⁊ sacr̄m: qdā sacr̄m ⁊ non rem: qdā rē ⁊ nō sacr̄m. s̄z susceptio hui⁹ sacr̄i dī manducatio. g̃ hic etiā deberet distingui triplex modus manducandi. Rndeo dō ad. j. q. q̄ sicut dictū est ad p̄fectionē sacrox noue legis exigit q̄ sit sacr̄m aliquod in quo christ⁹ nobis realit̄ conūngat ⁊ vniat: nō solū p ꝓticipationē virtutis ei⁹ sic ē in alīs sacr̄is: ⁊ q⁹ sacr̄m ē sensibile signū: ideo dz q̄ alicui sensui vsus sacr̄i appropriet. In sensibilib⁹ aūt ē triplex dīa: qdā em̄ sentientib⁹ neq̄z cōiūgunt: neq̄z vniunt: sic ea q̄ sentiunt p medium extrinsecū: vt in visu p̄cipue accidit ⁊ auditu ⁊ olefactu: s̄z solū silitudines sensibiliuz ad sensum referūt. qdā aūt sensibilia ꝓiungunt qdē s̄z nō vniūtur realit: s̄z fm assimilatōez q̄litat⁹ tm̄: sic accidit in tactu: q⁹ q̄litates tangibiliū imutant tactū: nec tm̄ ex tāgente ⁊ tacto fit vnū nisi fm q̄d. qdaz aūt ⁊ cōiūgunt ⁊ vniunt: sic accidit in cibis ⁊ potib⁹ ⁊ iō sumptio hui⁹ sacr̄i ꝓgrue p modū manduca-

tionis fit: alia vero sacramenta noue legis quibus per virtutē eis inditā xp̄o similamur: fiunt in tāgendo tm̄ vt baptismus: figure aūt veteris testamēti q̄ solā similitudinē xp̄i venturi habebāt: significabāt p modū visionis: cōpetit etiā māducatio passioni xp̄i i hoc sacr̄o repr̄sentante p quā corpus xp̄i vulneratū fuit cōuenit etiā effectui q̄ ē robur aīe. ¶ Ad p^m g̃ dō q̄ rō illa procedit de cibo q̄ ordinat ad refectionē corpis quē oz digeri: ꝛ sic i puro separato in membra cōuerti. sz cib' iste ordinatur ad refectionē mentis: ꝛ ppter hoc rō non seq̄tur. ¶ Ad. 2^m dō q̄ de rōne māducationis est q̄ aliq̄d p os introrsum sumat: sz eē in: aliter i spūalib': ꝛ aliter i corpalib' sumit: qz in corpalib' qō ē in: cōtinet sicut locatū in loco: in spūalib' aūt qō est in: cōtinet sic aīa corpus: ꝛ iō conuenienter cib' corpis trahit ad corp': vt cōtētū ad cōtinēs: cibus aūt mentis trahit ad se mentē: vt cōtinēs cōtētū: ppter qō Aug. dicit sibi dom̄: Nō tu me mutabis in te sic cibū carnis tuc: sed tu mutaberis in me.

¶ Ad 3^m dō q̄ res visa beatificās p essentiā suaz videnti cōiunget in pria: qō q̄dē nō accidit i visione corpali: ꝛ qz oportebat hāc cōiunctionē significari p aliq̄d sensibile signū: oportuit illud sensibile ad hoc assumi q̄ realiter cōiūgat ꝛ vniat: in patria aūt signis sacramentalib' opus nō erit: nihilomin' ppter similitudinē ad ea q̄ nūc gerunt frequenter illa beata visio nobis p figurā manducationis i scriptura exp̄mit. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ gr̄a ē sufficiens cā glorie: vñ om̄e illud sine quo pōt haberi gr̄a nō ē de necessitate saluti: hoc aūt sacr̄m gr̄az p̄supponit qz p̄supponit bap̄mū i q̄ gr̄a dat: nec oz pctō p̄ueniri qō gr̄am p̄uet: ꝛ iō q̄tū ē de se nō est de necessitate salutis: sed de ordinatione eccl̄e hoies obligant p̄m eccl̄ie statutū corpus xp̄i semel i anno sumere. ¶ Ad p^m g̃ dō q̄ dñs loquit de māducatōne spūali sine q̄ non pōt esse salus.

¶ Ad 2^m dō q̄ Jnno. loquit q̄tū ad instructionē eccl̄ie: vl̄ ēt q̄tū ad māducationē spūalē. ¶ Ad 3^m dō q̄ incorpatō spūalis ad xp̄m pōt eē sine māducatione sacr̄ali: ꝛ iō nō oz q̄ sit sacr̄i susceptio de necessitate salutis. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ diuisio formalis alicui' sumit penes id qō cōpetit ei p se et nō p accidēs: vsus aūt alicui' rei p se ꝛ nō p accidens ē q̄ñ vtit ds re aliq̄ ad hoc ad qō instituta est vñ cū manducatio dicat vsū hui' sacr̄i: qō quidē ad hoc institutū ē vt ds re sacramenti potiat distinguet māducatio p̄m duas res hui' sacr̄i: vt māducatio sacr̄alis rñdeat ei qō ē res ꝛ sacr̄m: manducatō vo spūalis ei qō est res tm̄. ¶ Ad p^m g̃ dō q̄ māducatio cibi corpalis nō p̄supponit aliā māducationē q̄ sit ei' cā: sic māducatio spūalis p̄supponit sacr̄alē q̄si causam. vñ i his q̄ sacr̄aliter māducant pōt ex defectu manducātiū ipediri effect' sacr̄i q̄ ē spūalis māducatio: ꝛ iō possunt he manducationes ab inuicē separari: ꝛ ppter hoc oz cas distinguē. ¶ Ad 2^m dō q̄ pfectio aliō ꝛ sacr̄d ꝛ ipō vsu cōsistit: ꝛ iō eoꝝ distinctio nō pōt nisi ex pte recipientiuz sumi: sz pfectio hui' sacr̄i in ipsa materie cōsecratione ꝯsistit: ꝛ iō pōt esse hic distinctio ex pte ip̄i' sacr̄i. ¶ Ad 3^m dō q̄ verbū illud intelligit in his q̄ hoc modo ad se inuicem ordinātur q̄ ab inuicē separari nō possunt: sicut quādo talis effectus nunq̄ pōt esse sine tali causa nec ecōuerso: ꝛ tūc etiā nō excludit diuersitas rerū inter causam et causatū: sed ponit necessitas ordinis.

¶ Ad 4^m dō q̄ id qō est hic res ꝛ sacramentum nunq̄ separat ab eo qō ē sacramētū tantū: ꝛ si separaret vsus ei' qō ē sacr̄m tantū eēt accidētalis vs' et iō penes hoc nō debet sumi aliqs modus manducationis specialis. ¶ Ad. v. dō q̄ hic etiā posset fieri talis distinctio: in q̄busdā em̄ coniungunt due māducationes: ꝛ hi suscipiūt rem ꝛ sacr̄m: ꝛ i q̄busdā separant: ꝛ hi suscipiūt vel rem tantū vl̄ sacramētū tantū: sed qz hec diuisio magis se tenet ex pte suscipiētiū q̄ ex pte sacramenti: ideo non ē p̄pria huic sacramento sicut baptismo.

AD secundū sic procedit: Uidet q̄ peccatoz nō māducet corpus xp̄i sacr̄aliter: qz vt dī Sap̄. j. Jn maliuolam aiam nō introibit sapiētia: nec habitabit in corpe subdito peccatis. sz xp̄s q̄ ē res cōtenta i hoc sacr̄o est dei sapiētia: vt habet. j. Cor. j. g̃ a peccatore sumi nō pōt. ¶ P. cib' iste nō vadit i ventrē sz i mētem. non autez vadit in mentem peccatoris. ergo nullo modo corpus christi sumit. ¶ P. nihil indecens debet fieri a sapiente. sed hoc est valde indecēs: q̄ corpus tam p̄ciosum in immundo corpore ponat. g̃ cū corpus peccatoris sit imūdum non recipiet verū corp' xp̄i. ¶ Sz c̄: maius videt consecrare corpus xp̄i q̄ sumere. sz peccator pōt consecrare. g̃ ꝛ sumere. ¶ P. xp̄i corp' nō ē magis nobile sub sacr̄o q̄ i specie ppria. sz i specie ppria p̄misit se a peccatorib' tractari. g̃ ꝛ sub specie sacramenti a peccatorib' māducari pōt. ¶ Lteri' vi q̄ infideles sacr̄aliter comedūt: qz sic dicit Hugo de sancto vic. q̄diu sensus corpalis afficit p̄ntia carnis non tollit. sz sensus corpalis infidelis afficit. g̃ p̄ntiā corpalē carnis xp̄i nō ammittit. ¶ P. infidelis pōt recipe characterē q̄ ē res ꝛ sacr̄m in baptismo. sz fides opat in baptismo sic i eucharistia g̃ ꝛ corp' xp̄i sacr̄aliter pōt māducare. ¶ P. plus est cōficere corp' xp̄i q̄ sumere. sz hereticī habens ordinē pōt cōficere vt. j. dicet. g̃ ꝛ pōt sacr̄aliter māducare. ¶ Sz c̄ i forma hui' sacr̄i ponit mysteriū fidei. g̃ hi q̄ fide carēt sacr̄aliter māducare non possunt. ¶ P. de rōne sacr̄i ē q̄ significet ꝛ efficiat. sz in eo q̄ nō hz fidē nō efficit aliq̄d nec aliq̄d ei signat g̃ sacr̄aliter nō māducat. ¶ Lterius vi q̄ creatura irrōnalis nō sumat aliq̄liter corp' xp̄i. pmo p hoc qō magister infra dic: q̄ h' qō a brutis sumit non

est corpus christi. ¶ ℞. hoc sacramētū ē maioris pfectionis q̄ baptismus. sz q̄tūcūq; aīal brutū aq̄ abluatur nō dr baptismi sacrm̄ pcipe aliquo mō g̃ neq; sacrm̄ corpis xp̄i poterit aliquo mō pcipe ¶ ℞. ꝓstat q nō pcipit spūaliter: qz nō credit: neq; sacramentaliter: qz sacramenta creature rōnali sūt tradita. si ergo aliquo modo sumat erit tertius modus manducandi p̄ter duos in littera assignatos. ¶ ℞. Sed cōtra: de magis abominat peccatorē q̄ creaturā irrōnalē in qua nō est nisi qd̄ deus in ea fecit qui solus culpā nō facit. sed sicut i littera determinat: corp' xp̄i vez a pctōrib' sumit. g̃ et a brutis. ¶ ℞. si corpus christi p negligētiā vel quocūq; modo in aliquē locū imundū p̄iciat nō dicitur q desinat esse sub specieb' corpis xp̄i. g̃ nō dr dici q sub specieb' a brutis cōmestus desinat esse corpus xp̄i. sed spēs possunt a brutis manducari. g̃ et corpus xp̄i ¶ Ulterius vī q d̄ nō māducat sacramentaliter nō manducet spūaliter: sacramētalis aūt māducatio ē ꝓpter spūalē. si g̃ spūalis sine corpali haberi possit: frustra aliqs sacramētali vteret. ¶ ℞. spūalis māducatio ē p fidē et charitatez p que aliqs xp̄o incorpat. sz antiqui patres fidem et charitatē habuerūt. g̃ si spūalis māducatio esse posset sine sacramentali ipi spūaliter manducassent: qd̄ nō pōt esse: qz vsus sacri nō pōt esse ante eius institutionē. ¶ Sed ℞: aliqs pōt pcipe rē baptismi sine sacro: vt supra dr. iij. dictū ē. sz baptismi sacramentū est maioris necessitatis q̄ hoc. g̃ pōt etiā spūaliter māducare q̄s sine sacramēti māducatione ¶ Ulterius vī q etiā angelus corpus xp̄i possit māducare spūaliter: qz sup illud psal. Panē angelorū māducauit hō. dicit glo. i. corpus xp̄i q̄ ē vere cibus angelorū. ¶ ℞. q̄cūq; pōt manducare sacr̄aliter pōt etiā māducare spūaliter. sed angelus in carne assumpta pōt māducare sacramentaliter. g̃ etiā sine corpe assumpto pōt māducare spūaliter. ¶ Sz ℞: māducare ē vsus sacri. sz sacra nō sūt data angelis ad vsum sed hoīb'. g̃ angeli nō possunt spūaliter māducare. ¶ Rñdeo dd̄ ad. j. q. q d̄ā dixerūt corpus xp̄i fm rei veritatē a peccatorib' nō sumi: qz q̄cito labēs peccatorē tāgebat desinebat sub specieb' cē corp' xp̄i intātū dignitati sacri deferentes q derogabāt veritati. si em̄ vere corpus xp̄i sub specieb' erat p cōuersionē panis et vini in substātiā corpis xp̄i: spēb' remanētib' nō potest esse q desinat ibi cē corpus xp̄i nisi p aliquā cōtrariaz mutatōnē ei' qd̄ p̄t cōuertebat i corp' xp̄i. et qz de illo nō manent nisi spēs sole q̄ ad vtrāq; substantiā cōit sc habēt: sicut subiectū in naturalib' mutatōib' duabis formis: iō q̄diu spēs nō mutāt nullo mō desinit ibi esse corp' xp̄i: sic nec i mutatōib' formalib' forma introducta desinit esse in subiecto dōec subiectū ad formā aliā trāsmutet: spēb' aut̄ i aliqd trāsmutari nō cōpetit nisi secūdū q̄ hñt aliquā ꝓprictatē substātie i hoc q sūt sine subiecto: vnde nihil pōt eas trāsmutare ad aliā substātiā nisi qd̄ trāsmutaret substātiā panis et vini si ibi eēt: qd̄ sol' tact' labiorū vl' diuisio que ē p dētes vl' traiectio i vētrē nō faceret sz sola digestio que ē a calore naturali ꝓcrētē cibū. vñ pz q veritati sacramēti derogat qui dicit q ad solū tactū labiorū desinit esse corp' xp̄i a peccatore sūptū: et iō hac opinione tāq̄ hereticā de medio sublata: eius ꝓtrariū ab omnib' tenet.

¶ Ad. j. ergo dicēdū q auctoritas illa loq̄t ō spirituali inhabitatōe et nō de sacramētali vl' corpali: qz xp̄s etiā peccatorib' corp' suū tractādū exhibuit. ¶ Ad. ij. dd̄ q cū dr: cib' iste nō trāsit i ventrē sz i mētē: hec p̄positio i: nō denotat terminum mot' localis sz finē sumptiōis. vadit enī quasi localiter quocūq; species vadūt: sed nō sumit ꝓpt̄ vētris repletionē sicut corpales cibi: sed ꝓpter mētis refectionē i qua eius effect' recipit nō i ipsa materia corpis qz mētē ihabitare p essētiā sola diuinitas pōt. ¶ Ad. iij. dd̄ q ex hoc q corpus xp̄i sumit a peccatorib' nullo mō corp' xp̄i aliquā imūditiaz ꝓtrahit: qz labia pcōris nō tāgūt nisi spēs sub q̄bus fm veritatē ē corp' xp̄i. et p̄terea i hoc dat exē plū māsuetudis et humilitatis ¶ Ad. ij. q. dd̄ q māducatio ē act' trāsiēs a māducāte i māducatū. vñ sacr̄aliter māducare pōt itelligi dupliciter. vno mō vt aducrbiū dīminct māducatōnē ex pte māducati et sic q̄cūq; sumit spēs sacramēt̄aliter māducat. i. sumit hoc qd̄ ē sacrm̄ i eucharistia. i. verū corp' xp̄i Alio mō vt dīmict māducatōez ex pte māducātis et sic sol' ille sacr̄aliter māducat q̄ vtit illo cibo visibili vt sacro. ifidelis aūt circa id qd̄ ē signatū i hoc sacro errās nō vtit̄ speciēb' illis vt sacro: sīue non credat xp̄m fm se: sīue ñ credat i xp̄m fm q̄ sub hoc sacro ꝓtinet: vñ talis ñ sacr̄aliter māducat. et qz actio ē magis ꝓpinqua agēti q̄ patiēti. iō sensus secundus est magis ꝓprius: et ideo fm hunc sensum dd̄: q̄ ifidelis non credens rē hui' sacri ñ māducat sacr̄aliter. ¶ Ad. j. g̃ dd̄ q illa obiectio ꝓcedit fm ꝓmū sēsū. ¶ Ad. ij. dd̄ q pcipiēs baptismū se hz tm̄ vt patiens. vñ ad hoc q aliquis recipiat sacr̄aliter baptismū nō exigitur nisi q subiiciat se actiōi ecclie: vt sz ītēdat recipe q̄d illa facit: q̄uis q̄ñq; credat illā nihil facē. sz pcipiēs eucharistiā ñ solū se hz vt recipiēs seu patiēs sz ēt vt agēs iq̄tuz māducat: iō ad hoc vt sacr̄aliter māducet oz q ipse met vtat sacro vt sacro. ¶ Ad iij. dd̄: q ꝓsecrare eucharistiā ñ ē vti sacro sz q̄dāmodo efficere ipz. sz māducare ē vti sacro: actō aūt vtēt̄ recipit modū ab eo q̄ q̄s vtit. sz actio efficiēt̄ nō recipit modum ab eo q̄ q̄s efficit: sz a vtute actiua: vñ aliqs dr cōficē sacramentum: et non conficere sacramentaliter: dr aūt manducare et sacrm̄ et sacramētaliter. et iō nō ē mirū si aliqd req̄rit ad hoc q aliqs māducet sacr̄aliter qd̄ nō req̄rit ad h' q̄d efficiat sacram.

¶ Ad. iij. q. dd̄. q circa hoc ē duplex opinio. q̄dā

eni dicũt q corp' xpi nõ mãducat a brutis: ita q in vẽtrẽ trajciat: eo q corp' xpi nõ est sub specie-bus illis nisi put ẽ ordinabile ad vsum humanum exquo aũt in ventrẽ muris descẽdũt spẽs nõ pñt ordinari ad vsũ hũanũ: 7 iõ desinit eẽ corp' xpi. Sed hec rõ nõ valet ppter duo. ꝑmo qz suppoit falsum: cũ em nõ stati spẽs in vẽtrẽ traiecte esse de-sinant vel in aliud cõuertant pñt adhuc de ven-tre aialis extrahi 7 in vsum venire. ſecundo qz q̃-uis aliq̃d ordinet ad vsũ aliquẽ nõ tñ oz q esse de-sinat qñ ds eo vti nõ pot. Et iõ fm alios dd: q ve-rũ corpus xpi manet adhuc sub specieb' a brutis ore acceptis 7 in ventrẽ traiectis. ¶ Ad. j. g dd q nulla ordinatio bruti ẽ ad corpus christi fm quã possit xpo incorpari: 7 iõ nõ sumũt corp' xpi ni-si per accns inq̃tũ sumũt illud sub quo ẽ corpus christi: 7 sic magister intellexit q nõ sumit corpus christi a brutis: vel loquit fm aliam opinionem.

¶ Ad. ij. dd q illud qd ẽ sacrm in baptismo ẽ ali-quis effectus inductus i recipiente cui' creatura irrõnalis capax eẽ nõ pot: 7 iõ sacrm baptismi cre-atura irrõnal' neq; p se neq; p accns recipit. sz sa-cramẽtũ eucharistie ꝓsistit i ipsa materie cõsecra-tione: 7 iõ pot creatura irrõnalis ipsum accipe-re p se sed per accns. ¶ Ad. iij. dd q creatura irrõ-nalis nullo mõ spũaliter mãducat neq; sacramẽ-taliter: qz neq; vtit manducato vt sacramẽto: ne-q; manducat sacrm fm rõnẽ sacramenti: sic dz sa-cramentaliter manducare infidelis q̃ intendit re-cipere hoc qd recipit ecclesia: q̃uis hoc credat ni-hil esse. 7 s. ir etiaz ille q̃ manducaret hostiã conse-cratã nesciens eam cõsecratã esse nõ manducaret sacramentaliter aliquo mõ: qz nõ manducaret sa-cramentũ nisi p accns nisi q plus accederet ad sa-cramentalẽ manducationẽ inq̃tũ ẽ aptus natus sacrm vt sacrm mãducare: qd bruto nõ ꝓpetit: nec tñ oz q sit alius modus manducationis tertius a duob' predictis: qz hoc qd ẽ p accns in diuisionẽ nõ cadit. ¶ Ad. iij. q. dd q christus ẽ spũalis ele-ctoz cibus: non q̃dem in alios cõuersus sed ad se cõuertens eos quos reficit. vñ spũaliter xpm mã-ducare ẽ christo incorpari: qd p fidem 7 charita-tẽ contingit. 7 qz christus in seipso ẽ spũalis cibus: iõ i sacramentali cibo significat 7 cõtinet: prius g̃ naturaliter ẽ christũ esse cibũ spũalẽ q̃ cẽ cibũ spi-ritualẽ sub sacramẽto cõtẽtũ: qz prius ẽ aliq̃d na-turaliter ppzietatẽ aliquã habẽs q̃ similitudinez ppzietatis illi' ei significato aliq̃ adhibeat. vñ ñ q̃ cunq; mãducat xpz spũaliter manducat: h' sacrm spũalr: vtroq; tñ mõ ꝓuenit spũaliter mãducãe ñ mã-ducantẽ sacramentaliter. mãducat em spũaliter christũ q̃ fidẽ 7 charitatẽ ad ipsuz hz sine ordine ad hoc sacrm nõ tñ manducat talis spũaliter hoc sacrm: sz solũ ille q̃ hz fidẽ 7 charitatẽ ad christũ cũ deuotione 7 ppposito sumendi hoc sacrm: etiã si sacraliter nõ manducet. ¶ Ad. j. g dd q bapti-zatus baptismo flaminis emundationẽ cõsecutus est ppter ppositũ baptismi sacralis: 7 accipiẽs sa-cramentũ ampliorẽ grã ꝓsequit: ita etiã q̃ spũa-liter mãducauit in ppposito 7 deuotione habuit manducationẽ sacralẽ ad quã accedẽs ex ipsa vi sacramenti maiorẽ grã cõsequit: vñ nõ sequitur q sacralis mãducatõ supfluat. ¶ Ad. ij. dd q an-tiqui pares nõ manducauerũt spũaliter hoc sa-crm: qz nondũ erat institutũ nec cõsecratio ꝑcesse-rat: manducauerũt tñ spũaliter christũ: 7 fm hoc dr. j. Qz. ix. q omes eandẽ escã mãducauerũt spi-ritualez ¶ D. v. q. dd q manducare hoc sacrm spũaliter nõ cõpetit angelis: qz eis christ' sub sa-cramento nõ ꝓponit: sed i nuda veritate: christũ tñ q̃dãmodo spũaliter manducãt: 7 q̃dãmõ non cũ em spũaliter mãducare sit christo incorpari: fm hoc aliq̃s christũ manducare pot fm q eius membrũ effici pot: 7 christus esse caput ei'. est ãt christ' caput ãgelorz q̃dãmõ: qz fm rõnẽ influen-tie 7 fm cõformitatẽ nature in genere: 7 q̃dãmo-do nõ: qz nõ fm cõformitatẽ i specie: vt in. iij. li. dr. xiij. dictũ ẽ: 7 iõ vno mõ spũaliter manducant christũ: 7 alio mõ non. ¶ Ad. j. g dd q christus dr esca angelorz fm diuinitatẽ inq̃tũ angelos re-ficit: 7 fm hũanitatẽ fm q in ipm desiderãt ange-li ꝓspicere. j. Pe. j. nõ tñ fm ꝓformitatẽ nature i specie. ¶ Ad. ij. dd q si angelus assumpto corpe species masticaret: nõ tñ manducaret sacramẽta-liter: qz nõ manducaret sacrm fm rõnẽ sacri: cuz nõ habeat fidẽ seo manifestã visionẽ: neq; hz con-formitatẽ nãe: 7 iõ nõ manducaret sacramẽtum nisi per accidens.

AD tertium sic pro

cedit: Videt q nõ peccet ds cũ coscia pec-cati mortalis corpus xpi manducãs: qz fm Aug. maximis bonis nullus male vtit. sz corp' christi de maximis bonis ẽ. g̃ null' põt ipo vtendo pecca-re. ¶ ꝑ. infirmi nõ mun' egent medicina q̃ medi-co. sz christus i ppria specie veniẽs vt medic' non refugit peccatorũ cõsortiũ: qz sic ipse dicit Luce ix. Nõ egent q̃ sani sunt medico: sz q̃ male habẽt g̃ cũ xps sub sacramẽto ponat vt medicina non dz pctoribus subtrahi. ¶ ꝑ. null' peccat faciendo ad qd tenet. sz iste pctor tenet ex ꝓcepto ecclesie se mel i anno corp' xpi sumẽ. g̃ q̃uis sit i ppposito pec-cãdi: nõ peccat corp' xpi sumẽdo. ¶ Sz ꝑ. j. Cor. xj. Qui mãducat indigne iudiciũ sibi manducat. sz q̃ cũ ꝓscia peccati mortal' mãducat indigne mã-ducat. g̃ ꝛc. ¶ ꝑ. de' magis horret sordes spũales q̃ sũt peccata q̃ sordes corpales. sz peccaret q corp' xpi i lutũ ꝓiçet. g̃ peccat q corp' xpi i corp' suũ pctõ infectũ intromittit. ¶ Lteri' vi q ẽt ille q̃ ñ hz ꝓsciam peccati mortal i pctõ mortali exns pec-cet corp' xpi sumẽdo: pctm em facit homem indi-gne accedẽ ad corp' xpi. sz ignorantia peccati cui

homo subiacet non tollit peccatū imo grauissime peccat qui ignorat fm Ambro. ergo cum indigne accedens peccet mortaliter: videt q habens peccatum cui' non est conscius accedens peccet. ¶ D. in meliori statu est iustus habens conscientiā peccati mortalis cui non subiacet q peccator subiacens peccato cui' non est conscius: quia hoc videt esse p'umptionis: primū aūt humilitatis: q fm Grego. Bonaz mentiū ē ibi culpā agnoscere vbi culpa non est. sed iustus carens peccato peccat si cū ꝓscientia peccati mortalis accedat. ergo multo fortius peccator qui peccati sui sibi nō est cōscius. ¶ D. vbicūq requirit examinatio ibi est necessaria rei veritas z nō opinio tantū. sed ad hoc q aliquis digne accedat ad corpus christi requirit diligens examinatio sui ipius: vt patet. j. Cor. xj. Probet seip'm homo: z sic de pane illo edat. g necessariū est q sit puritas a peccato fm veritatem z nō solū fm estimationē. ¶ Sed cōtra Ecclesiastes. xj. dr: Nemo scit vtz odio vel amore dignus sit. si g habens peccatū cui nō est cōscius peccaret corp' christi sumendo quicūq sumit exponeret se periculo peccati mortalis z ita nullus sumere deberet. ¶ D. ignorātia facti excusat. sed ignorātia peccati est hui'modi. ergo excusat. ¶ Lteri' vr q manducans indigne corpus christi magis peccat q qcūq aliud peccatū cōmittat sup illud Matth. xiij. Ue homini illi z̄. dicit glo. Ue homini illi qui ad mensam dñi accedit indigne. iste em in exemplum iude filiū hoīs tradit: z in. j. Cor. xj. dicit q est re' sanguinis dñi. sed iudas z illi qui sanguinē domini fuderūt grauissime peccauerūt. g z hoc peccatū est ceteris grauius. ¶ D. plus peccaret qui corpus christi i lutū pīceret q qui aliquod aliud peccatū cōmitteret: puta fornicationē vl aliud h'modi sed de' plus horret sordes peccati q sordes luti. g peccator sumens corpus christi grauius peccat q quodlibet aliud peccatū cōmittēs. ¶ Sed cōtra qd ē p se malū est maius malū q qd ē p accidens malū. sed alia peccata sunt p se mala: vt fornicatō manducare corpus christi est per se bonum z per accns malū. g ē minus malū. ¶ Lteri' vr q min' peccat hereticus manducās corpus christi q fidel' peccator: q2 peius est cōtemnere christū q contemnere sacrm christi. sed fidelis peccator manducās contemnit christū quē sub sacramento vere eē credit. infidelis aūt cōtēnit sacramētū i hoc q sub eo christum esse non credit. g infidelis minus peccat. ¶ D. quāto aliquod peccatū est magis dissonum a rōne tanto est grauius. sed peccatū fidelis indigne sumentis est cōtra rōnē naturalē manifeste: ñ aūt illi' q ñ credit sub hoc sacro xp̄z fm veritatē cē q2 hoc supra rōnē ē z supra sensum. g infidelis minus peccat. ¶ Sed cōtra quāto aliqs magis elongat a christo realiter: tāto magis debet elongari sacramentaliter. sed infidelis magis elongat realiter quia prima vnio ad christū est p fidem qua ille caret. g magis peccat accedendo ad christū sacramētaliter. ¶ Lterius vr q subiacens peccato carnis magis peccat accedens ad hoc sacramentū q subiacens peccato spūali: q2 peccatū mānducantium corpus christi in peccato carnis existentiū comparat peccato iude: vñ Hiero. Quid tibi cū femīnis q ad altare cū deo fabularis? dic sacerdos: dic clerice q̄liter eisdē labijs filiū dei oscularis qb' oscularis es filiā meretricis? o iuda osculo filiū hominis tradis. sed peccatū iude fuit grauissimum. g talis grauius peccat. ¶ D. in peccato carnis ē immundicia mentis z corpis. g magis facit cōtumeliā sacro qui cū peccato carnis corpus christi manducat: q qui manducat cū peccato spūali vbi ē immundicia mentis tm. ¶ Sed cōtra Grego. dicit q peccata spūalia sunt maioris culpe: cui' rō ē q2 peccata carnis magis ex infirmitate accidūt. sed ex hoc ē aliquis indignus corpis et sanguinis dñi q culpe subiacet. g min' peccat accedens cū peccato carnis q cū peccato spūali. ¶ Lterius vr q peccator peccat videdo corp' christi: q2 corp' christi ē dignius q arca testamenti. sed Bethsamite videtes arcā dñi q2 peccatores erāt: percussi sunt: vt dr. j. Regū. vj. g multo fortius peccator videś corpus christi peccat. ¶ D. publicanus laudat Luce. xij. de hoc q oculos nō leuabat ad celū. sed corpus christi ē dignū celo. g debent peccatores ab aspectu corpis christi abstinere. ¶ Sz cōtra: ē ꝓsuetudo ecclesie fm quā elcuat corp' xp̄i ab oib' aspiciendū sine aliqua discretione videntium. g nō peccat peccator videns. ¶ Rñdeo dr ad. j. q. q dlibet cū ꝓscia peccati mortalis mānducās corp' xp̄i peccat mortaliter: q2 abutitur sacro: z quāto sacrm ē dignius: tāto abusus ē periculosior. rō aūt hui' ex trib' pōt sumi. Primo ex eo q ē sacrm tātū: ex quo apparet q hoc sacramentū in modū cibi pponit: cib' aūt non cōpetit nisi viuenti: vñ si carēs via spūali p peccatuz mortale accipiat hoc sacrm abutit ipo. Secūdo ex eo q ē ibi res z sacrm qd ē ipe christus q ē sanct' sanctoz: vñ receptaculū ei' dr eē sanctū: z iō si aliqs cū cōtrario sanctitatis corp' xp̄i sumat sacro abutit. Tertio ex eo q ē res tm qd ē corp' xp̄i mystici cū: q2 ex hocipo q aliqs ad hoc sacrm accedit signat se ad vnitatē corpis mystici tendere: vñ si peccatū in cōscientia teneat p qd a corpe mystico separatur fictionis culpā incurrit: z ita abutit sacramento. ¶ Ad. j. g dd q verbū Aug. intelligēduz est de eo quo vtit quis sicut eliciente actū vsus: sic em virtutib' qs maxima bona dicit nullus male vtit: sed nō ē intelligēdū de eo q qs vtit q̄si obiecto vsus: sic em etiā virtutib' aliqs male vtit q de virtutib' gloriat z supbit: z ita etiā aliqs pōt corpore christi male vti sic obiecto. ¶ Ad. ij. dd q duplex ē medicina. vna remouēs morbū z talis infirmis debet: z huic cōpat baptismus et penitentia

Alia est ꝓmouens in ꝑfectā sanitatē: ⁊ talis nō debet infirmis sed iam sanis ⁊ huic cōpat hec medicina: vtraq; aūt medicina ꝑ medicū dat: vnde nō sequit si medicus nō fugit infirmi cōsortiū ꝙ quelibet eius medicina infirmis dari debeat. ¶ Ad iij. dō ꝙ habēs ꝓsciētiā mortalis qō dimittere nō ꝓponit peccat accedēs ad sumendū corpus christi qz indigne accedit. peccat' etiā nō accedēdo tpe ab ecclesia cōstituto: qz inobediēs ē nō tn ē pplexus: qz pōt se ab hoc dubio eripe peccati ꝓpositū dimittendo nihilomin' tn manēte tali ꝓposito minus peccat nō sumendo ꝙ sumēdo: qz illud qō ē malū fm se ē maius malū ꝙ illud qō ē malū quia ꝓhibitū. vñ primū se oz dimittere excōicari ꝙ cū ꝓposito peccati corpuꝫ xpi sumat. ¶ Ad ij. q. dō ꝙ ignorātia circūstantie a peccato excusat adhibita debita diligētia: ꝑcipue qn ē talis circūstantia cui' certitudo plene haberi nō pōt. ꝙ aūt homo sit oīno a peccato imunis ꝑ certitudinē sciri non pōt j. Cor. iij. Nihil mihi cōscius sum sed in hoc iustificatus sum. pōt tn de hoc haberi aliqua coiectura ꝑcipue ꝑ quatuor signa sicut Bern. dicit. Primo cū qs deuote verba dei audit: qz qui est ex deo verba dei audit Jo. viij. Secūdo cū qs se ꝓmptū ad bn opandū inuenit: qz ꝓbatio dilectionis exhibitio est opis: vt dicit Grego. Tertio cū qs a peccatis abstinēdi i futurū ꝓpositū habet. Quarto cum de ꝓteritis dolet: qz in his vera pnia fm Grego. cōsistit. vñ si aliqs ꝑ hm̄oi signa facta diligenti discussione sue cōsciētie ꝙuis forte nō sufficienti ad corpus xpi deuote accedat aliquo peccato mortali in ipo manente qō ei' cognitionē ꝑterfugiat non peccat: imo magis ex vi sacramenti peccati remissionē ꝓsequit: vñ Aug. dicit in quodam sermone ꝙ qn corp' xpi māducat viuificat mortuos. ¶ Ad j. ℊ dō ꝙ duplex ē ignorantia peccati: vna qua ignorat an aliqd peccatum sit: ⁊ hec quidē ignorātia si sit in sola cognitione consistens qñq; excusat peccatū: sicut cū ignorat circūstantia q̄ peccatū facit: sicut cū qs cōmiscet alienē quā credit suā: ⁊ hic ñ habet locū auctoritas Ambro. qñq; aūt nō excusat: sicut cū ē ignorātia vniuersalis iuris: imo ipa ignorātia graue peccatū ē et videt in his q̄ ꝑ se mala sūt ad infidelitatē pertinere: in his aūt q̄ sūt mala qz ꝓhibita ad negligentiā: ⁊ hic habet aliquo mō locū verbū Ambro. ꝓpter ignorātie periculū: qz medicina nō q̄rit cum morbus ignorat: et etiā ꝓpter infidelitatē q̄ ē grauissimū peccatū. si aūt sit talis ignorantia i cognitione simul ⁊ affectione cōsistēs: sic ignorātia electionis qn qs i illicitū improbibite fert ac si esset licitū: sicut dicit pbs de his q̄ ex habitu alicuius vicij opant vt itempati: tūc grauissime peccat qui ignorat: qz hec ignorātia puenit ex cōtemptu. alia ignorantia peccati ē q̄ id qō scit eē peccatū iam nō credit esse: sed sibi dimissum esse: ⁊ talis ignorantia non excusat nec aggrauat illud peccatū cuius ignorantia dr: sed pōt excusare respectu sequentis peccati respectu cui' peccatū ꝓcedēs qō ignoratū ē se habet vt circūstātia q̄ peccatū in actu sequenti induceret si sciret: ⁊ ita ē in ꝓposito. vñ q̄uis sit indignus rone ꝓcedētis peccati: nō tn indigne accedit: qz ignorantia excusat a peccato illū accessuz: vt dictū ē. ¶ Ad ij. dō ꝙ sic ignorantia circūstantie que excusat peccatum excusat a peccato: ita error circūstantie talis causat peccatū: vt pz in eo q̄ accedit ad suā quā credit nō esse suā. ⁊ silr ē in ꝓposito: qz iustus credens se peccatorē errat in hac circūstantia: vñ si tali opinione manēte corp' xpi manducaret ꝓstat ꝙ eligeret se peccatorē corpus xpi manducare: ita electio esset praua ⁊ peccaret sed electio nō ē praua in eo qui peccatū habet qō nescit: ⁊ iō q̄uis iustus sit simplicit melius disposi tus: tn ē peius dispositus q̄tū ad hoc. ¶ Ad iij. dō ꝙ examinatio requirit ne ignorantia ex negligentia ꝓcedat: qz talis ignorantia non excusaret. ¶ Ad iij. q. dō ꝙ sicut meritū ꝑcipue consistit penes charitatē: ita demeritū ꝑcipue ꝓsistit penes cōtemptū dei. vñ fm ꝙ alios deū ꝑ actū peccati magis cōtemnit fm hoc maiorē reatū incurrit: ⁊ iō illa peccata q̄ in actuali cōtemptu consistūt sunt grauiora illis in q̄bus nō ē cōtemptus: nisi ex consequenti ⁊ q̄si interꝑtatus: sicut accidit in fruitione creature ꝑ quā aliquis delectationi intendit ex cui' intentione a ꝑceptis dei discedit: ⁊ sic ꝑ ꝓns ꝑcipientē cōtemnit. peccatū aūt blasphemie in contemptu ꝓncipaliter cōsistit. ⁊ silr peccatū accedentis indigne ad corpus xpi irreuerētia q̄dam et cōtemptus essentialiter est. Sciēdū aūt ꝙ cōtempt' ex duplici pte mensurari pōt. Uno mō ex pte cōtemnentis: ⁊ sic non pōt fieri cōpatio vni' generis peccati ad aliud genus: sed vnius ꝑticularis peccati ad aliud: qz contingit in vno veniali peccato ex genere esse maiorē cōtemptū actualē ꝙ in vno grauissimo peccato mortali ex genere. Alio mō ex pte eius qō cōtemnit: ⁊ sic ē talis ordo peccatoꝝ ꝙ illud in quo ipe deus in seipo etiā cōtemnit ē peccatū grauissimū: sicut peccatū infidelitatis ⁊ blasphemie: ⁊ post hoc illud peccatū in quo cōtemnitur de' in sacro: ⁊ inter alia ꝑcipue in isto in quo essentialiter xps deus ⁊ homo continet: nō tamen cōtemptus iste est circa xpm vt ē de' ⁊ homo: sed ꝑut ē i sacramēto: ⁊ post peccatū illud in quo contemnit deus in membris suis: ⁊ post peccatū i quo cōtenit de' i ꝑceptis suis: qō cōe ē oi peccato mortali: ⁊ fm hoc pz ꝙ peccatū de quo nūc agit: neq; est omniū grauissimū: neq; ē omniū minimū: sed est mediū inter pcta q̄ cōmittūt i deū: ⁊ alia pcta q̄ cōmittunt i ꝓximū vel in seipm: vñ ad vtraq; argumēta oz rndere. ¶ Ad j. ℊ dō ꝙ peccatū indigne corp' xpi māducātiū cōpat pcto xpm occidētiū inq̄tū vtrūq; pctm i ipm xpm cōmittit: sz tn

peccatū xp̄m occidētiū maius ē: qz illud peccatuz cōmissum ē in ipam xp̄i psonā: hoc aūt peccatuz cōmittit i ipm ſm q ē ſub sacro. ¶ Ad.ij.dō q ille q̄ corp' christi in lutū p̄iceret magis peccaret q̄ māducās peccator: qz magis abutit sacro ſm q longius a debito vsu sacri recedit q̄ ab hoie iusto sumēdū ē. ¶ Ad.iij.dō q q̄uis corpus xp̄i mandducare nō sit malū nisi p accñs: tñ māducare corpus xp̄i indigne ē malū p se: nullū em peccatū dz malū p se nisi ꝓpter corruptionē alicui' circūstantie. ¶ Ad.iij.q.dō q indigne manducare ē duo peccata cōsiderare. ſ. peccatū quo indign' reddit ad manducādū: ⁊ peccatū q̄ indigne māducat. qz ergo peccatū infidelitatis ē grauī' ceteris alijs peccatis: iō infidelis māducās indignior ē ad manducandū. ſz qz nō credit illud qđ sumit esse tante dignitatis quāte ē: iō nō tātū peccat in abusu: quia ignorātia infidelitatis q̄uis nō excuset sequēs peccatū a toto: excusat tñ a tanto: vt pz de pctō occidentiū xp̄m: qz si cognouissent nunq̄ dñm glorie crucifixissent. j. Cor.ij. et p hanc ignorātiā eorum peccatū alleuiatū ē: vt dicit Ansel. ⁊ silr Paul' de seipo dicit: Misericordiā cōsecut' sū: qz ignorans feci in incredulitate mea: ⁊ iō infidelis indignior māducat: ſz peccator fidelis magis indigne. ¶ Ad j.g dō q infidelis q̄tū ad peccatū infidelitatis cōtemnit xp̄m i sua psona: qz ei' doctrine repugnat q̄tū aūt ad manducationē cōtēnit q̄dē nō exp̄sse ſz interp̄tatiue in q̄tū illa ignorātia q̄ xp̄m sub sacramento cē nō credit nō ē inuincibilis. vñ qz pōt facere vt credat ꝓinde reputat ac si credat in genere peccati q̄uis actualis ⁊ exp̄ssus cōtemptus aggrauet quātitatē istius peccati: ⁊ sic q̄tū ad ipam māducatōez magis fidel' pctōr peccat. ¶ Ad.ij.dō q q̄uis ea q̄ sūt fidei ⁊ p̄cipue circa h' sacrm non sint ita rōni hūane cōsona ſm se cōsiderata: tñ vt dicta a deo ⁊ pdigūs approbata sūt maxie rōni cōsona: nihil em ē adeo rōni ꝓsonū sic q deo sit credēdū i oib' q̄ dic ⁊ pteſtat: doctrina aūt fidei cū accepisset p̄ncipiū enarrandi a dño cōteſtāte deo signis et pdigūs ⁊ varijs spūs sancti distributōnib' p cos q̄ audierūt i vos ꝓfirmatiōe: Heb.ij. ⁊ ideo pctm infidelitat' ē grauī' q̄ ⁊ pctm indigne manducāti. ¶ Tertiū aūt argumētū concludit q infidel' indignior sit: ⁊ h' ꝓcedēdū est. ¶ Ad.v.q.dō q ad h' q aliqs digne corp' xp̄i māducet duo requrunt. ſ. vt sit i statu gre p quā capiti xp̄o vnit: et q i actu mēs ei' ferat ad diuina. vñ ⁊ sacerdos monet pplm surſū corda ad deū hre: pctm aūt q̄to est grauī' tāto magis a gra elōgat. vñ cū pctā spūalia ſm gen' sint grauiora carnalib': vt p Grego. pz: q̄uis aliqđ carnale aliq̄ spūali sit grauius loq̄ndo i genere p pctm spūale aliqs efficit magis indignus māducatōis corpis xp̄i q̄ p pctm carnale q̄tū ad p̄mū qđ req̄rebat ad digne māducādū. ſz qz p peccatū carnale p luxuriā p̄cipue mēs hūana deprimit vt ad superna ferri nō possit: qz ēt i actu mrimoniali spirit' sanct' corda ꝓphetaz nō tāgit: vt Hiero. dic. ⁊ ſm phm i. vij. Eth. Impossibile est hoiem aliqđ itelligere i ipa delectatiōe venereoz p pctm carnale hō magis indign' reddit q̄tū ad se cūdū qđ exigebat ad digne māducādū. ſz qz multo grauī' ē habitū gre tollē q̄ actū virtutis ꝓpedire cū illud ptineat ad pctm mortale sp: hoc aūt interdū ad veniale: maior indignitas relinq̄t ex defectu p̄mi q̄ ex defectu secūdi: ⁊ iō simplr loq̄ndo plus peccat q̄ maiori pctō irretitus accedit nisi p ignorātiā excuset. certius aūt cognosci pōt pctm mortale i peccatis carnis p̄cipue luxuria q̄ in peccatis spūalib': ⁊ iō q̄tū ad hoc p accñs peccat plus accedens cū carnali pctō q̄uis simplr ⁊ p se loquendo peccet pl' accedēs cū spūali si spūale carnali sit grauī'. ¶ Ad.j.g dō q hoc idē qđ ō peccato luxurie dic Hiero. de q̄libet pctō mortali dici pōt: quia q̄ māducat indigne re' ē corpis ⁊ sanguis dñi aliq̄ mō: vt dcm ē. ¶ Ad.ij.dō q illa īmūdicia corpis ꝓcedit ex īmūdicia mētis: qz ñ inq̄nat corp' nisi ō cōsensu mētis: vt dic Lucia. vnđ magis pēsat indignitas ex mēte q̄ ex carne. ¶ Ad.vj.q.dō q ea q̄ i sacris gerūt exterius debēt rndere his q̄ interius gerūt. vñ ſm q hō ad xp̄m accedit interi' mente ita ad ei' sacrm dz accedē corpe. q̄dā aūt ñ accedūt neq; fide: neq; charitate. vñ tales arcēdi sūt ab inspectiōe sacri ⁊ assūptione. q̄dā aūt accedūt fide sine charitate: ⁊ tales pñt videē ſz ñ sumē: qz p charitatē aliqs xp̄o incorpat ſz ñ p fidē accedēs adhuc longius stat. ¶ Ad.j.g dō q hoc nō erat ꝓpt dignitatē arce q̄ ꝓhibita erat videri: ſz ꝓpt figuram oia em i figura cōtingebāt illis. j. Cor.x. quia non licet nisi maioribꝰ ⁊ pfectis secreta fidei q̄ p arcam signāt curiose scrutari: qz q̄ pscrutator ē maiestatis opprimet a gloria Eccl.xv. ¶ Ad.ij.dō q humilitas alicui' cōmēdat i hoc ēt q a licitis abstinet ⁊ iō ñ seq̄t si aliqs pctōr abstinēs ab hoc ad tēpus laudat q ꝓpt hoc non abstinens peccet

Dquartuz sic pro

cedit: Uidet q nocturna pollutio que i somnis accidit sit pctm: meritū em ⁊ demeritum cū sint cōtraria nata sūt fieri circa idē. sed homo i somnis mereri pōt: sicut pz de salomone q dormiens a dño sapiētie donū impetrauit. ij. Paral. j. g et pōt aliqs demereri. g si i somnis i aliqđ peccatū ꝓsentiat: pctm ē qđ i nocturna pollutione frequēter accidit. ¶ ℞. q̄uiq; nō hz mentē ligatā nō excusat a pctō si aliqđ turpe cōmittere cōsentiat. sed mens dormientis nō videt eē ligata cuz nō sit actus corpis ex cui' passione somnus accidit: imo videt q debeat esse magis libera: qz immobilitatis exterioꝛib' sensib' interiores a qb' imediate mens accipit cōfortant: ⁊ q̄dam q̄nq; de futuris mēte dormiēs pcipit q̄ vigilās pcipe nō pōt. g nō excusatur

a peccato si in aliqō turpe cōsentiat: z sic idem qō
prius. ¶ D. q̄cūqz pōt deliberare et rationari vi
det vsū li. ar. habere qō inquirendo eligit. sz dor-
miens vt experimēto scit interdū argumētat z ar
gumenta soluit z legit. g̊ hz vsum li. ar. z sic idem
qō prius. ¶ D. quicūqz pōt cōsentire z dissentire
alicubi turpi re' esse videt si cōsentiat: qz talis vī
esse dño suo actus. sed dormiēs aliqñ dissentit tur-
pitudini p̄sentate aliqñ aūt cōsentit. g̊ qñ cōsentit
videt esse reus peccati. ¶ D. actiones z motus ex
terminis iudicant. sed nocturna pollutio frequen
ter vigilia finit q̄uis in somno inchoet. g̊ ē iudicā-
da ac si in vigilia fieret z ita ē peccatū. ¶ Sed cō
tra ē qō Aug. dicit. xij. sup Gen. ad lr̄am ipa fan
tasia q̄ fit in cognitione sermocinātis cum expssa
fuerit in visione somniantis vt inter illā et veram
cōiunctionē corpor nō discernat: cōtinue mouet
caro: z sequit q eū motū seq̄ solet: cū h̄ tñ sine pctō
fiat q̄ sine pctō vigilātib' dr̄ qō vobis dicēt sine du
bio cogitatū ē. ¶ D. phs dicit in. j. Eth. q fm di-
midiū vite: sz somniū nō differt felix a misero: ne
qz vicios⁹ a studioso. sed fm peccatū differunt. g̊
peccatū nō pōt in somnis accidere. ¶ Alterius vī
q nō impediat a sumptiōe corpis xpi: veniale eñ
peccatū magis displicet deo q̄ q̄libet imūdicia cor
palis q̄ sine pctō ē. sed nocturna pollutio nō ē pec
catū vt ex auctoritate Aug. inducta pz. g̊ cū venia-
le pctm̄ nō impediret a sumptione corpis xpi: mul
to min' nocturna pollutio impedit. ¶ D. non ē du
biū quin peccatū mortale pl' impedit q̄ nocturna
pollutio. sz aliqs post pctm̄ mortale confessus pōt
corp' xpi māducare. g̊ multo fortius q̄ pollutōnē
nocturnā cōfessus ē pōt eadē die māducare corp'
xpi. ¶ D. hō dr̄ impedire peccatū alteri' mortale
quātūcūqz pōt. sz si aliqs in peccato mortali exīs
celebret missam cōstat q peccat mortaliter. g̊ si ali
qs nō habēs cōsciētiā pcti mortalis possit hoc im
pedire celebrādo loco ei': videt q debeat celebra-
re ēt si sit nocturna pollutione pollut'. ¶ D. tur-
pis cogitatio aliqñ sine pctō accidit vt ex verbis
Aug. inductis pz: crapulatio aūt sine pctō accidere
nō pōt. sed fm Grego pollutio q̄ ex crapula acci-
dit a cōtione nō impedit si necessitas incūbat. g̊ nec
illa q̄ ex turpi cogitatione p̄cedēte in vigilia p̄ce-
dit. nec illa q̄ ex infirmitate nature: vt Grego. dic̄
g̊ nulla pollutio impedit. ¶ Sz cōtra ē qō dr̄ Leuit
xv. Vir a q̄ egredit semē coit' imund' erit vsqz ad
vespaz. sz imūdis nō licet sācta tāgere. g̊ mlto min'
corpus xpi māducare. ¶ D. Isiō. dic̄: z habet i de
cretis di. vj. Qui nocturna pollutione polluit q̄
uis extra memoriā turpiū cogitationū se sentiat i-
quātū tñ hic vt tētaret sue culpe tribuat z suā im-
mundiciā stati fletibus tergat. sed ille q̄ purgatio
ne indiget: debet a p̄ceptione hui' sacramēti absti-
nere. g̊ pollutus nocturna pollutōne impedit a p̄-
ceptione corpis xpi. ¶ Alterius videt q ppter im
mundiciā pure corpalē aliqs a p̄ceptione hui' sa
cramenti impediat: Deutro. xxiij. Habebitis locū
extra castra. dicit glo. corpalē mundiciā diligit de'
g̊ corpalem ūmundiciā odit: et ita ppter corpalem
ūmundiciam debet homo ab hoc sacro abstinere
¶ D. maior ē dignitas hui' sacramēti q̄ oim sa-
cramentor veteris testamēti. sed in veteri lege et
mulieres post partū z patientes fluxū menstrui et
semiflui ūmundi reputabant respectu sacror ve-
teris testamēti. g̊ multo fortius debēt abstinere a
p̄ceptione hui' sacramēti. ¶ D. sacerdoti leproso
interdicit facultas celebrandi: vt pz extra de cleri-
co egro. vel debilita. Tua nos. g̊ eadē rōne ppter
lepr̄ā debet laicus a p̄ceptione hui' sacrī abstinere
¶ Sed ꝯ: pena nō debet pene sed culpe: alioquin
cōsurgeret duplex tribulatio: qō ē cōtra id qō dr̄
Nau. j. sed omēs p̄dicte imundicie corpales pene
q̄dam sunt. g̊ ppter eas nō debet aliqs a sacro al-
taris impediri qō ē maxia pena. ¶ D. naturalib'
nō meremur neqz demeremur. sed omēs p̄dicte i-
mundicie ex causis naturalib' accidūt. g̊ ppter eas
nō meret aliqs a pticipatione hui' sacramēti im-
pediri. Rñdeo dō ad. j. q. q omne peccatum fm
Aug. est in volūtate. motus aūt voluntatis p̄sup
ponit iudiciū rōnis eo q ē apparentis bon vel ve-
re vel falso. vñ vbi nō pōt esse iudiciū rōnis nō po
test esse volūtatis motus: in somnis aūt iudicium
rōnis impedit. iudiciū eñ pfectū haberi nō potest
de aliqua cognitione nisi p resolutionē ad p̄ncipi-
um: vñ cognitio dr̄tū habet: sicut patet q cognitō
conclusionū dr̄tū habet a p̄ncipijs. vñ iudiciuz re
ctū de cōclusione haberi nō pōt nisi resoluendo
ad p̄ncipia indemonstrabilia. cū ergo dis cognitō
intellectus nr̄i a sensu dr̄iat nō pōt eē iudiciū rectū
nisi reducat ad sensum: z iō phs dicit in. vj. Eth.
q sic̄ p̄ncipia indemōstrabilia q̄z ē intellect' sunt
extrema: sc̄z resolutiōis ita z singularia quoz ē sen
sus: in sōno aūt sēl' ligati sūt: z ideo nullū iudiciū
aie ē liberz neqz rōnis neqz sēl' cōis. z iō neqz mo-
tus appetitiue ptis ē liber: z ppt hoc nō pōt aliqs
peccare i sōno neqz mereri: sed tñ pōt in sōno acci
dere signū pcti vl meriti iq̄tū sōnia hñt cās imagi
natiōis vigilātiū. vñ dicit phs in. j. Eth. q inq̄tum
paulatiz ptrāseāt quidē motū: sc̄z a vigilātibus ad
dormiētes meliora sut fātasmata studioso quaz
quozūlibet. z Aug. xij. sup Gen. q ppt affectōnez
aie bonā etiā i sōnis q̄dā ei' merita clarēt. ¶ Ad
. j. g̊ dō q fm q Aug. ibidē dicit: salomōis petitio
in sōnis facta placuisse deo z remuneratione inue
nisse dr̄ p bono desiderio p̄us habito qō i sōnis p
signū sācte petitōnis claruit: nō q tūc in sōno me-
ruerit. ¶ Ad. ij. dō q mens humana hz duos re-
spect': vnū ad supiora q̄bus illustrat: aliū ad corp'
a quo recipit z qō regit: ex pte illa qua aia a su-
pnis accipit p somnū ñ ligat imo magis libera red
dit quāto fit a corporalib' curis magis absoluta: z

fhs

iō etiam ex influentia supni lumis aliq̄ de futuris pcipe pōt dormiēs q̄ vigilās scire nō possz: ex pte ät illa q̄ a corpe ſcipit oz q̄ liget q̄tū ad vltimū iudiciū z cōpletū ligat sensūb' a qb' ei' cognitō initi um sumit: q̄uis ēt imaginatō ei' ñ liget q̄ ūmediate ei spēs rez sbministrat. ¶ Ad. iij. dō q̄ act' li. ar. ē eligere fm q̄ pz ex Aug. diffinitiōe i. ij. li. di. xxiij. posita: electō ät ē q̄si ꝓclusio ꝓsilij: vt dī i. ij. Etb. vñ ad iudiciū ptinet: vl iudiciū ꝓsupponit: z iō q̄uis aliquē vsū alicui' rōnis hō dormiēs habē possit fm q̄ sensus min' ligant: tñ vsū li. ar. i eligē do hīe nō pōt. ¶ Ad. iij. dō q̄ fm q̄ sensus magis vl min' ligāt a passiōe somni fm h° ēt iudiciuz rōis magi vl min' ipedit. vñ q̄nq̄ hō dormiēs considerat hec que apparēt somnia eē: sz qz i dormiēdo nūq̄ sūt sens' soluti ex toto: iō ēt rōnis iudiciū nō ē ex toto liberū. vñ sp cū aliq̄ falsitate iudiciuz rōis ē: etiā si q̄tū ad aliq̄d sit verū: z inde cōtigit q̄ aliq̄s i somno aliq̄n ꝓsentit turpitudini: aliq̄n ñ qz tñ iudiciū rōis ñ ē oīno liberū: z p ꝓns nec li. ar. vsus: iō nec talis ꝓsensus vl dissensus pōt eē meritori' vl demeritorius i se. ¶ Ad. v. dō q̄ corpales motus nō ptinēt ad meritū vl demeritū nisi fm q̄ a volūtate q̄si a ꝓncipio causant: z iō nocturna pollutio magis iudicat q̄tū ad rōnē meriti vl demeriti fm ꝓncipiū qd ē i dormiēdo q̄ fm terminū q̄ ē in vigilando: qz ex q̄ i dormiēdo excitat' ē motus carnis nō subiacet volūtati vigilāti. vlteri' motus ille nec reputat euigilasse: q̄uis q̄ effectū vsuz li. ar. recupauit: pōt tñ cōtingē q̄ i ipa euigilatiōne peccatū oriat: sic dē pollutō ꝓpt delectatōem placeat qd dē erit veniale pctm̄ si sit ex surreptiōe talis placētia: mortale ät si sit cū deliberāte ꝓsensu et p̄cipue cū appetitu futuri. ista ät placētia nō facit p̄teritā pollutionē pctm̄: qz ipi' cā nō ē. sz ipa in se pctm̄ ē. si aūt placeat vt nāe exoneratio vl alleuiatio pctm̄ ñ credit. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ ad hoc q̄ hō digne ad sacrm eucharistie accedat tria requrunt. ꝑmo mundicia ꝓscie q̄ ñ nisi p pctm̄ tollit. secūdo erectio mētis ad deū p actualē deuotōnē: z hec per mētis hebetudinē vl occupatōnē: aut euagationez interdū sine pctō amittit. tertio mundicia corpal' vñ z celebrātes vl tractaturi aliqd sacrm ꝓpt reuerētiā man' lauāt. vñ ꝑmo z ꝓncipaliter pctm̄ impedit: scdo indeuotio siue hebetudo mētis: tertio corpal' imūdicia: z hec tria q̄nq̄ ꝓcurrūt i aliq̄ pollutiōe nocturna: q̄nq̄ duo ex his: q̄nq̄ vnū tm̄: z sz h° hō magi vl min' ipedit: z iō distiguēde sūt pollutionū maneries. Distinguit ät dupliciter pollutio nocturna: ꝓio q̄tū ad cām: corz cm̄ q̄ i somnis apparēt triplex ē cā: Una extrinseca spūal' sic i his q̄ p spūales sbas nobis reuelat. Alia intrinseca spiritual' q̄n fāta smata q̄ apparēt dormiēt'b' sūt rīdie p̄cedētiū cogitationū. Tercia ē corpal' intrinseca sic q̄n flegma dulce ad linguā decurrit sōniat hō comedere dulcia. vñ medici ex sōnis corpis dispositionē cognōscūt. pollutio ḡ q̄nz ex illusiōe accidit q̄n fāta smata p cām extrinsecā spūalē. s. demōes cō mouēt: q̄nz ex reliquijs p̄teritaz cogitationū qd ē cā spūal' intrinseca: q̄nz ex cā intrinseca nāli q̄ dē cā fuit volūtati sbiecta sic ē q̄n ex supfluitate cibi aut pot' p̄cedēte pollutō accidit: vel ñ fuit volūtati sbiecta siue accidat ex debilitate nāe ipotētis retinere semē siue ex ei' virtute supflua expellēti siue q̄cūq̄z alio mō i idē rdit. Scdo distiguit pollutō q̄tū ad modū: qz q̄nz accidit sine imaginatiōe: q̄nz cū imagiatiōe: z h° duplicit: qz q̄nz i ipa sōni imagiatiōe hō turpitudini ꝓsentit: q̄nq̄z dissentit: z tñ pollutō accidit: q̄n ḡ sine imaginatiōe pollutio accidit si i. nū ē q̄ pollutō ex cā sit corpali intrinseca: sed q̄n ē cū imaginatiōe pōt sic vel sic esse. in oīb' igit p̄dictis pollutōnib' corpalis imūdicia ē cōis. sz q̄dā mētis hebetatio nō ē nisi i illis pollutōib' q̄ cū imaginatione accidūt: qz i illis q̄ sine imaginatiōe accidūt aia nihil ptcipare vī: nulle aūt dictaz ē pctm̄: vt ex dictis pz. sz pōt eē effect' peccati signās p̄cedens pctm̄ veniale vl mortale: peccatū aūt mortale ex necessitate p̄cepti a p̄ceptiōe eucharistie impedit: q̄a mortaliter peccat q̄ cū cōscia peccati mortal' accedit hebetudo ät mētis z imūdicia corpal' ex q̄dā indecētia honestatis: qz indeuotio q̄dā vī sic accedere nisi necessitas vrgeat: z iō ꝓsiderādū ē vtz i causa pollutōis possit inueniri peccatū p̄cedēs: qz cogitatio turpiū q̄nq̄ ē sine pctō: sic cū i cognitione tm̄ manet vt cū q̄s disputas de talib' oz q̄ loquēs cogitet: aliq̄n ēt cū pctō veniali q̄n ad affectionem cogitatio ptingēs i sola delectatiōne finit: q̄nq̄ ēt mortali q̄n ꝓsensus adiungit: z qz cogitationi tali de ꝓpinquo ē delectatio z delectationi cōsensus: vñ ēt i dubiū pōt verti vtrū sequēs pollutio ex peccato acciderit vl nō: z aut veniali aut mortali. sati tñ ꝓbabiliter pōt conijci non p̄cessisse ꝓsensuz: q̄n in ipa somni imaginatiōe aia dissētit: non tñ oz q̄ si ꝓsentiat q̄ ꝓsen' i vigilādo p̄cessit: qz hoc pōt accidere ꝓpter ligamē iudiciū rōnis qō q̄nq̄ magis q̄nq̄ min' ē liberū i sōno. vñ i tali pollutiōe si ad causaz recurrēs dubitet de ꝓsensu oīno abstinere oz. si ät exp̄sse inueniat cōsensuz nō p̄cessisse z necessitas vrgeat aut aliq̄ cā potior reformet pactū: pōt accedē aut ēt celebrare ñ obstāte corpis imundicia aut hebetatiōe mētis: alis si necessitas nō incūbat vī nō exhibē debitā reuerētiā sacro: ñ tñ si celebrat mortaliter peccat: sed venialiter sic cū qs q̄nq̄z mētis euagationē patit. q̄n aūt ex illusione accidit si illusionis cā i nobis p̄cessit: puta cū qs indeuot' ad dormiēdū accesserit idē ē iudiciū z ō pollutiōe q̄ ex cogitatiōe p̄cēdēti causat. si ät i nobis cā nō p̄cesserit: imo magis cā cōtraria: et hoc frequēter accidat z p̄cipue in die' qd' qs cōicare oz: signū ē q̄ diabol' hōi fructū eucharistie p̄cipiē de auferre conat. vñ i tali casu ꝓsultū fuit cuidā monacho vt i collatiōib' patrū legit q̄ cōicaret: z sic diabol' vidēs se ñ posse ꝓseq̄ intētū ab illusiōe cessauit. si ät ex cibo p̄cēdēti aut potu acciderit idē ē iudiciū: z

de pollutõe q̃ ex turpi cogitatiõe pcessit nisi intm̃ q nõ ita de facili accidit peccare mortali i sũptõe cibi: sic i ꝓgn: tõe turpi: z q aliq̃ hec pollutõ sine imaginatõe accidit: illa vo nũq̃: illa at q̃ ex nãe di spositiõe accidit nõ ẽ signũ alicui' pcti: sz põt hebetatõnẽ mẽtis inducẽ si cũ imaginatiõe cõtingat imundiciã at corpalẽ hz: z iõ si necessitas imineat vl' deuotio exposcat tal' nõ ipedit z p̃cipue qñ nõ cũ imaginatiõe accidit: tñ si ꝓpter reuerẽtiã abstineat laudãd' ẽ qñ infirmitas nõ ẽ ppetua. z q nõ ita de facili põt pcipi ex q̃ cã cõtingat: iõ tutius est sp abstinere nisi necessitas incũbat: oz aũt abstinẽ vt dicũt vsq; ad. xxiiij. horas. q i tali spacio nã de ordinata p corpalẽ imũdiciã z mẽtis hebetationẽ reordinat. ¶ Ad. j. g dõ q q̃uis pctm̃ qõlibet veniale magis ad ipuritatẽ ptineat mẽti fm se q̃ pollutio nocturna: z fm hoc magis deo displiceat: tñ pctm̃ veniale nõ ita hebetat aiam z corp' inq̃nat nec ita de facili ẽ signũ peccati mortal': sic̃ pollutio z iõ rõ nõ seq̃t. ¶ Ad. ij. dõ. q nõ eẽt ꝓsulẽdũ alicui q statũ p' pctm̃ mortale ẽt cõtrit' z cõfessus ad eucharistiã accedẽt: sz deberet nisi magna necessitas vrgeret p aliq̃d tps ꝓpter reuerẽtiã abstinere: z ꝓterea cõfessio purgat maculã mẽtis: nõ aũt imũdiciã corpalẽ z hebetudinẽ q̃ ꝓtingit i mente ex depressione ipi' ad carnẽ. ¶ Ad. iij. dõ q q̃dam dicũt q hõ oz peccare venialit vt aliũ a pctõ mortali impediat. sed hoc dictũ contradictionez implicat q ex hocipo q oi peccatũ ponit indebitũ fieri. vñ si aliq̃d fit q̃ nullo mõ possit nõ esse pctm̃ nõ debet fieri: nec etiã bonũ ẽ fieri nec licitũ vt ali' a peccato mortali liberet: q̃uis ad hoc ex q̃daz pietate animi etiã multi boni inclinẽt. sz põt hoc cõtingere vt aliq̃d q̃ alis ẽ pctm̃ veniale ex tali cã factũ desineret eẽ pctm̃: sic̃ dicere aliq̃ verbũ iocosuz q̃ nõ eẽt ociosuz si diceret cã pie vtilitat'. vñ si talis pollutio sit q̃ i casu necessitatis nõ impediat: deberet pollut' i casu ꝓposito celebrare alis nõ. ¶ Ad. iiij. dõ q turpis cogitatio oi non solũ q̃ de turpib' ẽ est: q de eis nõ põt eẽ honesta cogitatõ. sz q̃ turpitudinẽ habet ꝓpter delectationẽ vel cõsensuz adiunctũ: z hec q̃dã turpitudo magis horrenda ẽ q̃ illa que i cibo accidit: tuz q̃a magis vitare potest cum difficillimuz sit in cibo modum tenere: tum quia est magis propinqua ad mortale peccatum.

¶ Ad. iij. q. dõ q cum iste cibus nõ sit corpis sed mẽtis cib': magis i ei' sũptione ꝓsiderãda ẽ dispositio mẽtis q̃ corpis: z iõ distinguẽdũ ẽ i imũdicia corpali tm̃: q aut ẽ ppetua sic̃ lepra: aut diuturna vl ẽ tpalis z cito purgabil'. siq̃dẽ sit ppetua vl diuturna tũc nullo mõ ꝓpter hoc q̃s abstinere oz: ne ꝓpter imundiciã corpis perdat fruct' mẽtis: sic̃ accidit i leprosis patiẽtib' fluxũ sanguis vl semis. Si at sit tpal' z facile expurgabil': tũc si aliq̃s i mente sit bñ dispositꝰ sumere non ꝓhibet: q̃uis ẽt possit ad tps laudabiliꝰ abstinere ꝓpter reuerẽtiã tanti sacri. ¶ Ad. j. g dõ q de' diligit corpalẽ mũdiciã et imũdiciã odit fmq̃ ptinẽt ad reuerẽtiã vl' irreuerẽtiã sacri: z iõ si ex deuotiõe mẽti ñ ꝓpter irreuerẽtiã alicui cũ immũdicia corpali accedat de' acceptat. ¶ Ad. ij. dõ q ꝓhibitio imũdoꝝ i lege a sanctis magis erat ꝓpter significatõnẽ q̃ ꝓpter ipas res: z iõ ñ oz q sili' fiat i no. testa. vbi venẽte veritate figure cessauerũt. ¶ Ad. iij. dõ q interdicit sacerdoti leprosꝰ ne celebret publice corã pplo ꝓpter honorẽ: tñ secrete bñ põt ex deuotiõe celebrare nisi sit adeo corrupt' q̃ misteriũ sine piculo explere non possit: leprosus tm̃ ad sacerdotiũ ꝓmoueri nõ oz.

AD q̃ũtũ sic proce

dit: vi q sacerdos dare nõ debeat corp' xpi peteti si sciat ipz eẽ pctõrẽ: medic' em̃ ñ oz dare infirmo medicinã quã scit ei eẽ mortiferã. sz sacdos scit pctõrẽ corp' xpi eẽ mortiferã cãz. g ñ oz ei dare. ¶ D. ꝛ vitatẽ vite ñ ẽ faciẽdũ aliq̃d ꝓpter vitã dũ scãdalũ. sz dare corp' xpi pctõri ẽ ꝛ veritatẽ vite: cũ sit ꝛ ꝓceptũ oñi: Math. vij. Nolite sanctũ dare canib'. g q̃tũcũq; possit seq̃ scãdalũ: nullo mõ ẽ ei dãdũ: sic̃ nec ꝓ aliq̃ scãdalo vitãdo deberet dari cani aut i lutũ ꝓici: ¶ D. de duob' mal' minus malũ eligẽdũ ẽ. sz pctõri min' ẽ malũ si ifamet q̃ si corp' xpi mãducet indigne. g magis sacerdos oz ei negare i publico ẽt si crimẽ ipi' i noticiã venire debeat q̃ ei dare. ¶ D. si dat ei hostiã ñ ꝓsecratam nullũ scãdalũ erit. g vi q h' debeat magis facere

¶ Sz ꝛ: ois xpi actio nra ẽ instructio. sz xps dedit corp' suũ i cena iude: vt hẽt Jo. xiij. z Dio. dic̃ q̃uis sciret eũ pctõrẽ. g z sacerdos pctõri petẽti denegare ñ oz. ¶ D. Aug. dic̃: Nõ ꝓhibebat dispẽsator pingues terre. i. pctõres mẽsã oñi mãducare

¶ Lteri' vi q suspecti de crimine ẽt dari debeat: suspitio em̃ dubitatõnẽ ꝓportat. sz dubia i meliorẽ pt̃ẽ iterꝑtãda sũt. g vi q debeat ei dari ac si eẽt iustus. ¶ D. expimẽtum nõ sumit de aliq̃ crimie nisi de q̃ suspicio p̃cessit. sz corp' xpi dãdũ ẽ aliq̃n ali cui ad expimẽtũ de pctõ sumẽdũ sb̃ his vbis: Corp' oñi sit tibi ad ꝓbatõnẽ hodie: vt oz i decretis. ij. q. v. sepe ꝓtingit. g dari oz suspectis. ¶ Sz ꝛ: si suspectis de crimie daret corp' xpi eẽt scandalũ populo videnti z sciẽti. sz scandalũ vitãdũ ẽ. g ñ oz ei dari corp' xpi ¶ Lterius vi q amẽtib' corpus xpi dari nõ debeat: q ad h' q aliq̃s corp' xpi sumat req̃rit diligẽs examiatio: vt pz. j. Cor. xj. Probet at seipz hõ ⁊c. sz h' ñ põt i amẽte p̃cedẽ. g non põt ei dari eucharistia. ¶ D. iter amẽtes ẽt energumini ꝓputãt fz Dio. i ec. hierar. energumini ẽt ab ispectõe diuinoꝝ arcẽt: vñ stati p' euãgeliũ i ꝑmissa eccl'ia p vocẽ diaconi cũ cathecumis exclude bãt. g nõ oz eis dari eucharistia. ¶ Sz ꝛ: Lassio. dic̃ Eis q̃ ab imũdis vexãt spiritib' cõioncz sacrosc̃z a senioribus nostris nunq̃ meminim' interdictã. ergo cum tales sint amentes amentibus debet dari. ¶ D. in decretis. xxvj. q. j. dicit: q recedũt: amẽ

tib⁹ ẽt q̃cũq; pietatis sũt cõferẽda sũt: ⁊ loq̃t ò re cõciliatiõe ⁊ sacra cõmunione. ¶ Tert⁹ vi q; etiã pueris dandũ sit corp⁹ xp̃i: qz p baptismũ aliquis ascribit ad corpis xp̃i sumptionẽ. vñ ⁊ baptizato ꝓfrẽdũ ẽ vt Dio. dic. sz pueri baptizãdi sũt. g̃ ⁊ eis corp⁹ xp̃i oz dari. ¶ D. vita spũal sic ẽ p baptismũ ita ẽ p eucharistiã: qz dr Jo. vj. Qui mãducat me viuit ꝓpter me. sz pueri dat baptism⁹ vt habeant spũalẽ vitã. g̃ ⁊ silr oz dari eis eucharistia. ¶ Sz ꝫ ẽ q; iste cib⁹ ẽ grãdiũ: vt pz p Aug. in li. ꝓfec. sed pueri nõdũ sũt grãdes i fide. g̃ nõ oz eis dari. ¶ Ñ deo dò ad. j. q. q; si sacerdos sciat pctm̃ alicui⁹ qui eucharistiã petit p ꝓfessionẽ vl alio q̃libet mõ distingẽdũ ẽ: qz aut pctm̃ ẽ occultũ aut manifestũ. si ẽ occultũ: aut exigit i occulto aut i manifesto. si in occulto oz ei denegare ⁊ moncre ne in publico petat. si aũt i manifesto petit oz ei dare. ꝓmo qz pro pctõ occlto penã iferẽs publicã fuelator ẽ ꝓfessiõis aut ꝓditor crimis. scõo qz q̃libet x̃pian⁹ hz ius i perceptiõe eucharistie nisi illud p pctm̃ mortale amittat. vñ cũ i facie eccleſie nõ cõstet istũ amisisse ius suũ nõ oz ei i facie ecclesie denegari: als daret facultas malis sacerdotib⁹ p suo libitu punire maxima pena q̃s vellent. tertio ꝓpter incertitudinẽ statꝰ sumentis: qz spũs vbi vult spirat. vñ subito põt esse ꝓpunct⁹ ⁊ diuinitus a pctõ purgatus: ⁊ diuina inspiratione ad sacm̃ accedere. quarto qz eẽt scãdalũ si denegaret. Si vero pctm̃ ẽ manifestuz debet ei denegari siue in occulto siue in manifesto petat. ¶ Ad. j. g̃ dò q; potius deberet eligere medic⁹ medicinã cẽ mortiferã infirmo q̃ sibi si alterũ oporteret: ⁊ silr sacerdos potius deberet eligere q; pctõr assumat ad pditionẽ suã q̃ ipe deneget in perditõnẽ ꝓpriaz in scandalizãdo ⁊ peccatũ occultũ reuelando. ⁊ ꝓterea nõ ẽ certũ vtrũ sit ei mortifera: qz subito hõ spũ dei mutat: ⁊ itez i ipa petitione pec cauit mortaliter in mortale peccatũ consentiens. ¶ Ad. ij. dò q; nõ dimittit tm̃ ꝓpter scandalũ: sz ꝓpter alias causas q̃ faciũt: nec eẽt ꝫ veritatẽ vite si negaret dñs. g̃ nõ phibuit simplicit dare: sed volũtatẽ dãdi dicẽs: Nolite sanctũ rc. sacerdos autẽ in casu ꝓposito nõ dat ꝓpria spõte sz magis⁹ coactus: nec ẽ silis rõ de aialib⁹ brutis ⁊ de piectione i lutum: qz cause p̃dicte nõ sũt ibi. ¶ Ad. iij. dò q; ꝑm Jnno. iij. cũ nemo debeat vnũ mortale cõmittere vt ꝓximus aliud nõ cõmittat eligẽdũ ẽ potiꝰ sacerdoti non ꝓdere peccatorẽ q̃ vt ille nõ pecc et sz pctõr oz potius eligere vt abstinendo reddat suspect⁹ q̃ cõicando mãducet indignus. ¶ Ad. iij. dò q; nullo mõ oz dari hostia nõ cõsecrata p consecrata: tũ qz in sacro veritat nõ oz eẽ aliq̃ fictio: tũ qz ñ mãducãs adoret qò mãducat: vt dic Aug. daret sacerdos ei occasionẽ idolatrãdi. vñ ꝺcretal dic i casu ꝓsili q; falsa sũt abũcienda remedia q̃ sũt veris periculis grauiora: rõnes q̃ sunt ad oppositum ꝓcedunt q̃n peccator occultus publice petit.

¶ Ad. ij. q. dò q; triplex ẽ suspicio. q̃dã violenta ad cui⁹ cõtrariũ nõ admittit ꝓbatio: sic si inueniatur solus cũ sola nudus i lecto loco secreto ⁊ tpe apto ad cõmixtõnẽ. Alia ẽ ꝓbabilis: sic si inueniat sol⁹ cũ sola colloquẽs i locis suspectis ⁊ frequẽter Tertia ẽ ꝓsumptuosa q̃ ex leui cõiectura ortũ hz hec ãt vltia deponẽda ẽ: in secũda nõ oz denegari qz pena nõ infligit vbi culpa ignorat. sed de ꝓma ẽ idẽ iudiciũ qò de peccato. vñ si sit suspicio ꝓcedens ex fama publica nõ oz ei dari: neq; in occulto: neq; in manifesto. si aũt sit singularis ipius sacerdot sic oz dari i publico: sz ñ i occulto. ¶ Ad j. g̃ dò q; q̃is nõ habeat i ꝓma suspicione certitudo sensibilis vl ꝓ demonstratoẽz: tm̃ habet tal certitudo q̃ sufficit ad ꝓbatiõez iuris: nõ q̃n i oibus ẽ silr certitudo req̃rẽda: vt dr. j. Eth. ¶ Ad ij. dò q; decretũ illd abrogatũ ẽ: qz facẽ tales ꝓbationes ẽ tẽtare deũ. Vel dò q; intẽtio illi⁹ decreti non ẽ vt talis purgatio fiat: sz vt ꝓpter timorẽ tal purgatõnis a futuris abstineat. ¶ Ad. iij. q. dò q; de amẽtib⁹ distinguẽdũ ẽ. q̃dã em dicũt large amẽtes: qa debilẽ mẽtẽ habẽt sic dr inuisibile qò male videt et tm̃ sũt aliq̃ mõ docibiles eoz q̃ ad fidẽ ⁊ deuotionẽ sacri ptineãt: ⁊ talib⁹ nõ oz corp⁹ xp̃i denegari. Quidã vo sũt oino carẽtes iudicio rõnis: ⁊ isti vel fuerũt tales a natiuitate: ⁊ tũc eis nõ oz dari qz nõ pñt ad deuotõem induci q̃ req̃rit ad hoc sacr̃z q̃is q̃dã cõtrariũ dicãt. vel inciderũt i amẽtiã p⁹ fidẽ ⁊ deuotionẽ sacri: ⁊ tũc oz eis dari nisi timeat piculũ vel de vomitu vel de expuitione aut aliq̃ h⁹mõi: ⁊ h⁹ pz p h⁹ qò habet i decretis. cã. xxiij. q. vj. si is q̃ i infirmitate pniam petit ⁊ dũ sacerdos i uitat⁹ ad eũ veit vertat i freneſi accepto testimoio ab astãtib⁹ q̃ petitionẽ audierũt ⁊ recõciliet ⁊ eucharistia ei⁹ ori ifũdat. ¶ Ad. j. g̃ dò q; i isto casu p̃cedẽs deuotio ꝓputat ei ad dignã mãducatõem. ¶ Ad. ij. dò q; demoniacis nõ ẽ denegãda cõmunio nisi forte certuz sit q; p aliq̃ crimie a diabolo torq̃ant: ⁊ de talib⁹ loq̃t Dio. Vel dò ⁊ melius q; ipe vocat energumios illos si q̃b⁹ adhuc viget vtus demonis ꝓpt pctm̃ originale nondũ extirpatũ eo q; nõdũ baptismi grãm ꝓsecuti sũt q̃b⁹ adhibet exorcism⁹ p⁹ cathicismũ añ baptismũ. vñ ipe ponit eos scõo loco p⁹ cathecumios. ¶ Ad⁹ iij. q. dò q; pueris carentib⁹ vsu rõnis q̃ ñ pñt distinguẽ intercibũ spũalẽ ⁊ corpalẽ nõ oz eucharistia dari: q̃is q̃dã greci ꝓriũ teneãt irrõnabilit ãt: qz ad eucharistie sũptõnẽ exigit actual deuotio quã tales pueri hre ñ pñt: pueri ãt iã icipiẽtib⁹ hre discretionẽ ẽt añ pfectã etatẽ: puta cũ sint. x. vl. xj. ãnoz aut circa h⁹ põt dari si i eis signa discretõis apparẽt ⁊ deuotionis. ¶ Ad. j. g̃ dò q; pueri baptizati acq̃rũt ius pcipiẽdi corp⁹ xp̃i: nõ tñ stati sz tpe cõpetenti: sic ⁊ ius pcipiende hereditatis habent q̃is eam statiz non possideant: Dio. aũt assignat ritũ baptismi quo ad adultos: vt pz inspiciẽti vba ei⁹.

¶ Ad. ij. dō q̄ per baptismū dat primus act' vite spūalis: vñ ē de necessitate salutis: & iō pueri baptismus dandus ē: sed p eucharistiā dat cōplemētū spūalis vite: & iō illis q̄ perfectionis secunde q̄ est per actualē deuotionē possunt esse capaces debet dari ꝑut habet de ꝑse. di. xiij. In ecclesia. vbi dicitur nō cogitetis vitā habere posse q̄ sūt exptes corporis & sanguinis dñi. & loq̄tur de pueris: intelligēdū ē q̄tū ad rem sacri q̄ ē vnitas ecclesie extra quā nō ē salus neq; vita: et nō q̄tū ad sacramentalem manducationē. Crede & māducasti. intelligendū est de manducatione spūali & fide formata: iō aūt potius fidē cōmemorat: q̄ ipa ē q̄ maxie in sacris opat. ¶ Nos corp' christi facti sum'. g̃ spūaliter māducam' nosipos. & dicēdū q̄ nos nō sum' corpus ipius nisi rōe vnionis quā māducādo spūaliter acq̄rimus. ¶ Ecce factū ē malū. cōtrariū dicit supra e. c. indigne q̄s sumēs corpus xp̄i non efficit vt malū sit q̄ accipit. & dō q̄ nō fit malū in se: sz fit malū. i. nociuū ei. ¶ Ita spūaliter sumam'. contra q̄ in patria nullus vsus sacri erit. g̃ nec spūal' sūptio. Et dicēdū q̄ dr̄ spūal' sumptio cōsecutio rei sacri: quā sacrm̄ statī nō efficit sz tm̄ significat: scz fruitio diuinitatis quā ctiā significat sacramētalis manducatio. ¶ Dis. X.

SAnt item alii precedentiū i insaniā & cetera. Postq̄ magister determinauit q̄ in hoc sacro tria inueniunt aliq̄d q̄ ē sacrm̄ tm̄: & aliquid q̄ ē res & sacrm̄: & aliq̄d q̄ ē res tm̄: & sm̄ hoc diuersimode diuersi manducāt In parte ista incipit ꝓsequi de singulis dictorū trium in speciali. Uñ diuidit in ptes tres. In prima determinat de ipo vero corpe xp̄i q̄ ē sacramentū et res cōtenta in sacro. In secūda de speciebus panis & vini q̄ sūt sacrm̄ tātū. xij. di. ibi Si aūt q̄rit de accidētib'. In tertia determinat de effectu sacramēti q̄ ē res tm̄ in fine di. ibi Institutū est hoc sacramentū. Prima in duas. In prima oñdit verū corpus xp̄i in altari cōtineri sub sacramēto. In secunda determinat de transubstantiatione p quā fit vt ibi sit verū corp' xp̄i di. xj. ibi Si aūt q̄rit q̄lis &c. Prima in tres. In ꝑma ponit errorē quorūdā negantiū veritatē quā asserere intendit & ꝓbationes cor. In secūda soluit ꝓbationes iporū: ibi Que ex eadē rōne &c. In tertia inducit auctoritates ad veritatē ꝓbandā: ibi Hec & his silia obiciunt &c. Secūda ps diuidit i ptes tres. In prima ponit auctoritates quas illi errantes p se inducūt et expositionē sanctorū p̄dictā cōfirmat. In secunda oñdit dubitationē ee de quadam auctoritate Aug. inducta p se: ibi Deinde addit q̄ magis mouet &c. In tertia exponit eam: ibi. Attende his diligenter &c.

Hic quattuor q̄runt. ¶ Primo vtr verū corpus xp̄i cōtineat in hoc sacro. Secūdo vtr totus xp̄s cōtineat in sacro sb̄ specieb' q̄ manēt. ¶ Tertio q̄lit sit ibi. ¶ Quarto quō possit agnosci corp' xp̄i sm̄ q̄ ē sb̄ sacro.

AD primum sic ꝓcedit: Uidet q̄ in sacro altaris nō contineat verū corp' xp̄i: in his em̄ q̄ ad pietatē & reuerētiā p̄tinēt diuinā nihil dr̄ eē qd̄ i crudelitatē vel irreuerētiā sonet. sed manducare carnes hois sonat in quandā bestialē crudelitatē & irreuerētiam manducati. g̃ & in sacro pietatis qd̄ ad māducatōnis vsum ordinat nō debet esse verū corpus xp̄i qd̄ manducatur. ¶ P. sacra ordinātur ad vtilitatem nostram. sed Jo. vj. dr̄: Caro non ꝓdest quicq̄. g̃ corpus xp̄i siue eius caro nō debet esse in hoc sacramēto: sed solū eius spiritualis virtus. ¶ P. Grego. dicit i homel. de regulo: corpalē p̄nītiā oñi querebat q̄ per spiritū nusq̄ deerat: minus itaq; in illū credidit quē nō putabat posse salutē dare nisi ꝓsens esset in corpe. sed ñ ponim' q̄ corpus christi sit in altari nisi vt nobis sit cā salutis. ergo videt q̄ ex infirmitate fidei procedat. ¶ P. nihil potest esse nunc vbi p̄us non fuit loco p̄existēte nisi ip̄m mutet. sed corpus xp̄i ante cōsecrationē nō erat in altari. si ergo post consecrationē sit ibi sm̄ veritatē: dr̄ q̄ aliquo mō sit mutatū qd̄ nō p̄t dici. g̃ nō ē verū ibi corpus xp̄i. ¶ P. nullū corpus p̄t esse simul in diuersis locis. sz corpus xp̄i ē in celo vere quo ascēdit. g̃ impossibile ē q̄ sit in altari: ꝓbatio p̄me: nihil p̄tinet extra suos termios si termios hēat. sz ītimi cuilibet corpis locati sūt sibi cū ītimio corpis locātis. g̃ nullū corp' locatū i vno loco p̄t eē extra termios illi' loci: & ita ñ p̄t eē i duob' locis simul. ¶ P. eadē rōne p̄t poni corpus xp̄i eē i diuersis locis & eē vbiq̄: sic ponentes angelum eē in diuersis locis: dicūt q̄ ē vbicūq; v. lit. sed ponere q̄ corpus xp̄i vbiq; possit esse est hereticum q̄ hoc solius diuinitatis ē. g̃ nō p̄t eē in diuersis locis simul. ¶ P. angelus ē simplicior q̄ corpus xp̄i. sz angel' nō p̄t esse simul i plurib' locis. g̃ neq; corp' xp̄i: & sic idē qd̄ ꝓius. ¶ P. corp' christi in q̄tū corpus non hz q̄ sit in pluribus locis. q̄ sic cuilibet corpi cōueniret: neq; in q̄tū gloriosū: da multo forti' spūi glorificato cōueniret: neq; in q̄tū diuinitati vnitū: q̄ vnio nō ponit ip̄m extra limites corpis. g̃ nullo modo sibi cōpetit. ¶ Sed cō j. Cor. xj. Qui māducat & bibit indigne iudiciū sibi māducat & bibit nō diiudicās corp' dñi sz si eēt corp' xp̄i ibi sm̄ solā significatōnē ñ oporteret diiudicāe hūc cibū ab alijs: q̄ libet pais eadē rōne signat corp' xp̄i. g̃ oz ponere q̄ sit ibi verū corpus xp̄i. ¶ P. veritas i nouo testamēto debet rñdere figuris veteris testamēti. sz i veteri testamēto ipse agnus q̄ figurabat xp̄m sumebat in cib̄ū: vt patet

Exo.xij.g in noua lege ipm verū corp' xpi qđ p agnū significat oz mãducari ¶ ℞. Deutro.xxxij. dr: Dei pfecta sūt opa. sed nō pfecte cōiūgeremur deo p sacr̃a q̃ nobis tradidit nisi sub aliquo eoz ipse vere cōtinet. g in hoc sacr̃o verū corpus christi cōtinet: qz nō ē aliud assignare sacramētū in q̃ christus realiter cōtineat. Ad hoc etiã sunt multe auctoritates in lr̃a posite ¶ Rūdeo dđ q sub sacr̃o altaris continet vez corp' xpi qđ de virgine traxit: z cōtrariū dicere ē hereſ: qz derogat veritati scripture qua dñs dicit: Hoc ē corpus meū. Rō aūt quare oz q in hoc sacr̃o ipse xp̃s cōtineat i pncipio hui' tractat' dicta ē: qz scz nō ita pfecte nobis xp̃s cōiungeret si sola sacr̃a illa haberem' in q̃bus cōiungit nobis xp̃s p virtutē suã i sacr̃is illis pticipatã: z iō oz esse aliqđ sacr̃m in quo xp̃s non pticipatiue: sed p suã essentiã ptineat vt sit pfecta cōiunctio capitis ad membra. cōsequūt aūt z alie vtilitates: sic̃ oñsio maxime charitatis i hoc q seipsum dat nobis in cibū: subleuatio spei ex tã familiari cōiunctione ad ipm: z maximū meritum fidei in hoc q credunt multa in hoc sacr̃o q̃ nō solū pter rōnē sunt sed etiã cōtra sensuz vt videt z multe alie vtilitates q̃ explicari sufficienter non possent. ¶ Ad.j. g dđ q in crudelitatē sonaret z maxime irreuerētiã si corp' xpi ad modū cibi corpalis manducaret: vt scz ipm vez corp' xpi dilaniaret z dentib' attereret: hoc aūt non cōtingit in sacr̃ali manducatione: qz ipm p manducationē nō lacerat sed manducantes integros facit speciebus sub quib' latet diuersis vt infra dicet. ¶ Ad.ij. dđ q nihil pdesset caro xpi corpaliter manducata vt dictū ē: multū aūt pdest sacr̃aliter mãducata: vñ Aug. dicit: Caro nō pdest q̃q̃. sed quō illi intellexerūt sic em̃ intellexerūt carnē quō i cadauer vertit aut in macello dilaniat. ¶ Ad.ij. dđ q nō dicim' verū corpus xpi esse in altari eo q aliter nō posset salutē pferre sicut regulus credebat. sed qz iste ē cōuenientissim' modus saluādi: sicut et cōuenientissim' modus repationis hūane fuit p h° q verbū caro factū ē z habitauit i nobis: q̃uis etiaz alius mod' repationis fuit possibilis. ¶ Ad.iij. dđ q nō oz semp illud qđ ē nūc vbi prius nō fuit localiter mutatū ee: qz pōt aliq̃d esse cōuersuz in ipm: sic̃ cū aer in ignē conuertit: sed tñ ignis mutatur mutatione generatōnis: z hoc accidit: qz ignis in illa conuersione nō ē termin' generationis: sed cōpositū ex subiecto generatōnis. s. materia: z termino scz forma. vñ forma ipa q̃ ē termin' p se nō gnãt: vt i. vij. Meta. pbat. generat ãt p accñs: qz nō ē p se subsistens: sed i alio: q̃ mutato mutari dr corp' aūt xpi ē in altari cū prius nō fuerit: qz patis puers' ē i ipz ita q ipz totū corp' ē termin' p se puersiōis: sic̃ ibi erat forma ñ tñ ē ens i alio sic̃ forma sz p se subsistẽs: z ita non oz q sit localit̃ motū neq; generatū p se neq; p accñs. ¶ Ad.v. dđ q nullus corp' cõpat ad locꝫ nisi mediãtib' dimẽsionib' quã titatiuis: z iõ ibi corp' ē aliqđ vt i loco vbi cõmẽ surant dimẽsiones ei' dimẽsionib' loci: z fm hoc corpus xpi nō est nisi in vno loco tm̃ scz in celo: sz qz cõuersa est in corpus xpi substantia panis qui prius erat in hoc loco determinate mediantibus dimẽsionib' suis q̃ manẽt transubstantiatione facta: nō manet locus nō q̃dem imediate habens ordinẽ ad corp' xpi fm ꝓprias dimensiones sed fm dimensiones panis remanẽtes sub q̃bus succedit corpus christi substãtie panis: z iõ nō ē hic vt i loco p se loquẽdo: sed vt i sacr̃o nō solū significante sz cõtinẽte ipz ex vi puersionis facte. z sic pz q corpus christi non est extra terminos loci sui fm q ei cõpetit esse alicubi intus vel extra ex dimẽsionibus ꝓprijs qđ est p se alicubi esse intus vel extra sed ē extra terminos loci q̃si per accidẽs fm q cõpetit ei esse alicubi rõne illaz dimensionū que remanẽt ex illo corpe qđ cõuersuz ē in corp' christi ¶ Ad.vj. dđ q sicut ex dictis pz corp' xpi nō dr esse alicubi nisi rõne dimensionū ꝓpriaz z illius corpis qđ in ipm cõuersuz ē: nō ē aūt possibile q dimẽsiones ei' ꝓprie sint vbiq;: neq; q corpus in ipm cõuertẽdū vbiq; sit: z iõ q̃uis corpus xpi sit in pluribus locis aliquo mō nō tm̃ pōt esse vbiq; ¶ Ad.vij. dđ q rō illa bene sequeret si rõne pprioꝝ terminoz esset in plurib' locis qđ multo fortius angelo cõueniret: sed cõuenit ei inquãtuz aliqđ corpus cõuertit in corpus xpi nō aūt in angelū. ¶ Ad.viij. dđ q hoc nō cõpetit corpi xpi: neq; inquãtū ē corp': neq; inquãtū ē glorificatuz neq; inquãtū diuinitati vnitū: sz inquãtū ē terminus puersionis. vñ sil̃r accideret ỏ corpe lapidis si deus sil̃i mō panis sbam in lapidẽ puerteret qđ ñ est dubium eum posse.

Ad secundū sic pro

ceditur: Uidetur q xp̃s nō contineat sub sacramento quantū ad aiam: quia christo nō cõpetit esse in altari vt dictum est nisi fm q panis in ipsum conuertitur. sed constat q panis non conuertitur in animam christi. ergo anima christi nō est ibi. ¶ ℞. christus est in sacramento altaris vt cib' fideliũ. sed non est cibus fm aiam sed fm corpus: quia dicit: Caro mea vere est cib' Jo.vj. g nō est ibi fm aiam. ¶ ℞. forma sacramenti debet respondere sacramento. sed in forma nō fit mentio de anima sed solum de corpore: quia dicitur: Hoc est corpus meum. ergo non est ibi fm animam.

¶ Sed cõtra: q̃cũq; nō sepant fm esse vbicũq; ē vnum z aliud. sed vnum est esse anime christi et corporis sicut materie et forme. ergo cum corpus xpi sit in altari erit ibi anima. ¶ ℞. corpus xpi ñ ē in sacr̃o inaiatum sed corpus sine aia est inaiatū ergo christus non est ibi fm corpus tm̃ sed etiam fm animã. ¶ Iterius videt q sub spẽ panis xp̃s

nō cōtineat ni quātū ad carnem aiatā: qz vt dictū
est corp' xpi est ibi fm q cibus. sed eē cibum non
conuenit nisi carni. vñ Jo. vj. Caro mea vere ē ci-
bus. g non ē ibi aliq̄ ps corpis nisi caro. ¶ D. qō
tā ē nō oz fieri. si g in pane consecrato sūt oēs ptes
corpis xpi erit ibi sanguis. g ñ oz q p ꝓsecrationē
vini itez ibi fieret. ¶ D. de' i reuelatōib' vitatez
oñdit alis reuelatio eēt cā erroris: qō ē inconueniēs
sz spēs panis oñsa ē aliqñ vt caro tm: sic̄ legit i vi-
ta beati Gregō. g nō ē sub spē panis aliqd de cor-
pore xpi nisi caro: z nō sanguis vl os vel aliud h'-
mōi. ¶ Scd ꝺ sic̄ corp' xpi significat in sacro ita
cōtinet ibi. sz significat fm q ē: alis significatio eēt
falsa. g ē ibi fm q ē. sz caro nō ē sine sanguie z aliis
ptib' corpis. g ē ibi nō solū caro sed etiā alie ptes
corpis. D. in spē panis significatur totū id qō est
res tm sine sacro. s. vnitas corpis mystici: z sil'r in
vino vt ex dictis. viij. di. pz. sz sic̄ significat id qō ē
res tm ita significat z cōtinet id qō est res z sacrm
g z tot' xps q ē res z sacrm ꝓtinet sub vtraqz spē
¶ Lteri' vī q nō sit ibi corp' xpi fm ppriā q̄ti-
tatē: nihil em̄ qō manet cōuertit i alterū. sz q̄nti-
tas panis manet. g ñ cōuertit i q̄ntitatē corpis xpi
sed corp' xpi nō ē in altari: vt dictū est nisi vt ē ter
min' cōuersionis g nō ē ibi fm ppriā q̄ntitatem.
¶ D. fm phm i. iij. Physi. Corp' naturale non
pōt eē sil' cū dimēsionib' sepail: qz tūc due dimen-
siones eēnt sil. sz dimēsiones panis manēt. g ſ eis-
dē dimēsionib' nō pōt eē corp' xpi cū dimēsioni-
bus ppriis q̄ntitatis. ¶ D. accns pl' depēdet a sub
stātia q̄ substātia ab accnte: sz ex pte ei' qō ē sacrz
tm inuenit accns sine substātia. g multo magis pōt
poni ex pte ei' qō ē res z sacrm q sit substātia sine
accnte: z ita corp' xpi sine q̄ntitate. ¶ D. sic̄ dcm
ē supra: vbicūqz ē corp' aliqō fm ppias dimēsiōes
ē ibi vt i loco. sz corp' xpi nō ē sub sacro vt in loco
qz iā eēt extra termios loci ppij. g impossibile ē q
sit ibi fm dimēsiōes ppias. ¶ Sz ꝺ: subiectū nun-
q̄ sepat a ppa passione. sz substātie corpal' ppria
passio ē q̄ntitas dimēsiua. g cum substātia corpis
xpi sit sub sacro ēt q̄ntitas ei' dimēsiua erit. ¶ D.
de rōne corpis viui ē organizatio: vt pz i. ij. de aia
sz organizatio requirit diuersuz situ ptiū: situs āt p̄-
supponit q̄ntitatē. g oz cū corp' xpi sit viuū sub sa
cro q sit ibi sub ppa q̄ntitate ¶ Lteri' vī q non
sit ibi fm totā q̄ntitatē suā: cōstat em̄ q quātitas
corpis xpi nō inuenit extra corp' xpi vt corp' xpi
sine ppa q̄ntitate. sz ꝓstat q corp' xpi nō ē vltra di
mēsiones panis: neqz aliq̄ ps dimēsionis ē sub q̄ ñ
sit corp' xpi. g si ē ibi q̄ntitas tota corpis xpi: neqz
excedit dimēsiones panis: neqz excedit. sz cōis ani
mi cōceptio ē q due q̄ntitates q̄z vna alteri super
posita: neqz excedit: neqz excedit sūt cqles: vt pz in
pncipio Euclidis. g q̄ntitas corpis xpi tota cōtur
q̄ntitati panis qō ē falsuz: qz cōtingit eē maiorē et
minorē. ¶ D. nullū corp' fm totā suā quātitatez
pōt cōtineri indifferenti magna z pua q̄ntitate ex-
trinseca. sz corp' christi cōtinet indifferēter sub p-
ua pte: vel magna panis cōsecrati. g non ē ibi fm
totā suā q̄ntitatē. ¶ D. quādocūqz sub aliq̄ quā-
titate extrinseca cōtinet corp' aliqō habēs partes
distinctas fm suā intrinsecā q̄ntitatē totā cōtingit
assignare sub qua parte illi' quātitatis singule p-
tes cōtineant. sed corp' christi cū sit organicū ha-
bet ptes distictas. si g fm totā suā quātitatē ꝓtinet
sub dimēsionibus erit assignare: vbi sit caput ei'
et man' z pes: qō ē impossibile: qz paruitas quāti
tatis nō sufficit ad talē distātiā ā z pcipue cum par
tes habeant distantias determinatas ꝓpter mul-
ta intermedia que habent quātitates determina-
tas. ¶ Scd contra: totalitas corpis attendit fm
totalitatē q̄ntitatis eius: qz fm quātitatē diuidit
et ptes habet. scd fm Aug. Christus totus mādu-
cat i sacramēto. g ē ibi fm totā suā quantitatem.
¶ D. impossibile ē aliqd esse alicubi fm ptem q̄-
titatis: z nō fm totā nisi diuisa q̄titate ipius. sed
quātitas corpis xpi nō diuidit actu: qz corp' illud
est impossibile. g cū i sacramēto cōtineat aliquid
quātitatis corpis eius: impossibile ē dicere q non
cōtineat in toto ¶ Rūdeo dō ad. j. q. q in sacramē
to altaris continet aliqd dupliciter: vno mō ex vi
sacramenti: alio mō ex naturali cōcomitātia. Ex
vi quidē sacramenti cōtinet ibi illud ad qō cōuer
sio terminat. ad qd aūt terminat conuersio scit i
pōt ex tribus. Primo ex eo qō cōuertebat: nō em̄
cōuertit materia sacramēti nisi in id ad qō habet
similitudinē fm pprietatē nature sue: sicut vinum
in sanguinē. Secūdo ex significatione forme cui'
virtute fit cōuersio: vñ i illud conuersio terminat
qō ē significatū p formā. Tertio ex vsu sacramen
ti qz qō ptinet ad cibū cōtinet sub spē panis ex vi
sacri: qō ptinet ad potū sub specie vini. Ex natura
li aūt cōcomitātia z q̄si p accns cōtinet sub sacra-
mēto: illud qō p se nō ē termin' cōuersionis sz si-
ne q̄ termin' cōuersionis cē nō pōt. fm hoc g pz q
cū aia xpi ñ hēat similitudinē cū substātia panis:
nec i forma sacri de aia fiat mētio: nec aia conue-
niat ad vsū sacri q ē mādūcare z bibere: ad aiam
nō terminat cōuersio panis nec vini: sz ad corpus
et sanguinē xpi q̄ ab aia sepata nō sūt: z iō aia nō
cōtinet ibi ex vi sacri: sz tm cōtinet ibi ex natali con
comitātia ad corp' qō viuificat. vñ si fuisset facta
cōuersio panis i corp' xpi qñ erat mortuū aia nō
fuisset sub sacro. Et qō dictū ē de aia debet intelli
gi de diuinitate: nisi q diuinitas ei' ēt ꝓter sacrm
est vbiqz. ¶ Et p hoc pz rōsio ad obiecta ¶ D. ij.
q. dicendum q duplex ē vsus sacramenti. s. mā-
ducare z bibere. manducare autem est vsus cibi sic-
ci: sed bibere est vsus cibi humidi qui potus dicit
et iō sub specie panis q ad vsum mādūcatōis or-
dinat cōtinet ex vi sacramenti nō solū caro xpi sz
os z oēs h'mōi ptes: ñ aūt sanguis qz cōtinet ex

vi sacri sub specie vini q̄ ad vsum potus ordinat: q̄uis ex naturali cōcomitātia ⁊ sanguis sit sub specie p̄nis: ⁊ caro sub specie vini. ¶ Ad.j.ḡ dō q̄ ponit ibi ps p toto. ſ. caro ꝑ toto corpe: ⁊ hāc p̄tem specialiter posuit: vt p similitudinē corpalis mā ducationis cui p̄cipue caro apta ē manuduceret ad sacramētalē: q̄uis etiā ossa ⁊ alie h̄ mōi ptes manducationi aliquo mō cōpetant: cū ſm Auic. q̄dā aialia ipis nutriant. ¶ Ad.ij.dō q̄ illud qō ia ē ñ fit eo mō q̄ ē: ſz alio mō pōt fieri: qz qō ē potētia fit actu: ⁊ iō sāguis xp̄i q̄ ē sb̄ sacro hostia cō secrata nō ex vi sacri fit ibi p cōsecratōem vini ex vi sacri exp̄ss: sic̄ etiā qō ē i vno loco p accñs: fit ibi p se qñq;. ¶ Ad.iij.dō q̄ visus corpalis vt dicet nō pōt videre corp' xp̄i ſm q̄ ē sub sacro. quid āt illud sit qō qñq; i hoc sacro in spē carnis aut sanguinis apparet infra dicet. ¶ Ad.iij.q.dō q̄ sb̄a panis q̄ cōuertit in corpus xp̄i nō hz aliquā ꝓportionē similitudinis ad q̄titatem vel alia accidētia xp̄i ſz tantūmodo ad sb̄am ei' corpis: ⁊ iō cū nihil cōuertat in corp' christi de pane nisi substantia panis: qz accidētia manēt: constat q̄ cōuersio illa terminat directe ad substātiā nō aūt ad accidentia: qz accidētia panis remanēt: ⁊ iō quātitas ⁊ alia accidētia ꝓpria corpis christi nō sunt ibi ex vi sacramēti: sūt tñ ibi ſm rei veritatē ex natali cō comitātia accidētis ad subiectū: vt de aia dictum est. ¶ Ad.j.ḡ dō q̄ rō illa ꝓbat q̄ nō sit ibi ex vi sacramēti: et hoc concedo:. ¶ Ad.ij.dō q̄ qz dimēsiones corpis xp̄i ñ sūt ibi ex vi sacramēti: sed solū ex eo q̄ cōcomitant inſepabilter sb̄az: cōstat q̄ cōtrario ordine sūt ibi dimensiones ꝓprie corporis christi: ⁊ dimensiones locati corpis in loco. Corpis em̄ substātia locati nō hz ordinē ad locū nisi mediantib' dimensionib': ⁊ iō qz dimēsiones corpis locati nō possunt esse simul cū alijs dimensionib': sequit ex p̄nti q̄ sb̄a corpis locati nō possit esse sil' cū alijs dimēsionib': neq; ſepatis neq; i alio corpe exñtib': ſz hic ecōtrario sb̄a corpis xp̄i p se mediate ordinat ad h' q̄ sit sub sacro ⁊ dimēsiones ei' ꝓprie ex p̄nti p accñs: sb̄a āt ex h' q̄ ē sub stātia nō phibet eē sil' cū dimēsionib' q̄buscunq; siue cōiūctis sibi siue ſepatis: aut exñtib' i alio sb̄iecto: sic̄ sb̄a angeli pōt eē sil' vbi ē aliud corp': et iōo etiā corp' xp̄i sub ꝓpria q̄titate pōt eē sub dimensionib' panis. ¶ Ad.iij.dō q̄ nō pōt fieri sine mutatiōe panis q̄ ei' accidētia sine sb̄a remaneāt: ⁊ sil'r non posset fieri q̄ substātia corpis xp̄i esset sine accidētib' sine sua mutatione. posset āt de' hoc facē vt sine accidētib' ꝓprijs cēt ad minus aliqb' intrinseca: ⁊ qz nō ē incōueniēs panē mutari: esset āt incōueniens xp̄m mutari mutatione et iō nō ē sile q̄ inducit rō. ¶ A.iij.dō q̄ q̄uis corp' xp̄i cū q̄titate ꝓpria sit sub sacrāmēto non est tñ ibi mediāte sua q̄titate: ⁊ iō nō ē ibi vt i loco. ¶ Ad.iij.q.dō q̄ q̄ rōne ponit ibi ps q̄titatis eadē rōne ibi poni debet etiā tota q̄titas: qz sicut corp' xp̄i non separat a ꝓpria q̄titate: ita vna ps quātitatis nō sepat ab alia: vtrūq; em̄ sine mutatione intrinseca corpis xp̄i non posset euenire. ¶ Ad.j.ḡ dō q̄ in suppositione directe quātitas applicat quātitati: ⁊ qz quantitas xp̄i nō directe applicat quātitati panis: qz nō mediāte ipa corp' xp̄i sub dimēsione panis ē: iō nō ē ibi aliq̄ suppositio q̄titatis ad q̄titatē: nec aliq̄ cōmēsuratio q̄ntitatū: ⁊ iō nō seq̄t q̄ sint equales. ¶ Ad.ij.dō q̄ sic̄ illa q̄ nō hñt q̄titatē possūt eē indifferenter sb̄ pua ⁊ magna quātitate: sic̄ pz de aia q̄ ē indifferēter i magno ⁊ puo corpe: ita illud qō nō rōne sue quātitatis ꝓtinet sub aliqua q̄titate pōt esse indifferenter i magna ⁊ parua quātitate sic ē i ꝓposito ¶ Ad.iij.dō q̄ situs sic̄ obiectio tāgit: quātitatez p̄supponit: ⁊ qz quātitas xp̄i nullā similitudinem hz ad dimēsiones panis: iō etiā nec situs ptiū corporis xp̄i: ⁊ iō q̄uis corp' xp̄i put ē sub sacramento habeat ptes distinctas ⁊ situatas situ naturali: nō ē tñ assignare i ptib' dimēsionū panis: vbi singule ptes corpis xp̄i iaceāt: nec tñ seq̄t q̄ dicamus corp' xp̄i cōfusuz qz ordinē hñt ptes i se sed ſm ordinē illū ñ cōpant ad dimensiōes exteriores

Ad tertium sic ꝓceditur: vī q̄ corpus xp̄i cōtineat sub sacro circūscriptiue: oīe em̄ corp' qō ē i loco circūscribitur. sed corpus xp̄i est sub sacramento sicut in loco quod patet: quia non est alium modum assignare de modis essendi in: quos assignat p̄bus in. iiij. Physi. ergo corpus xp̄i ē in loco circūscriptiue. ¶ D. in sex p̄incipijs dī q̄ ꝓpriū ē positionis p̄mo loco substātie inhercre. ſz corpis xp̄i sb̄a nō denudat alijs ꝓpetatib' put ē sub sacro. ḡ neq; positione. ḡ ſm q̄ ē sub sacro ē in loco: qz positio ordinē ptiū i loco dic̄. ¶ D. oīe corp' qō ꝓtinet superficie alteri' corpis: ita q̄ nō excedit: neq; excedit circūscribitur illa superficie sicut loco. sed corpus christi totum vt dictum est continetur sub vltima superficie dimensionum panis q̄ manent: ⁊ nec excedit: nec excedit. ḡ ē sicut i loco circūscriptiue. ¶ D. oīe qō r̄plet locū circūscribit loco. ſz corpus xp̄i replet locuz dimēsiuū alis cēt vacuum. ḡ corpus christi circūscribit speciebus illis. ¶ Sed ꝯ: oīe corpus qō circūscribit loco commensurat loco circūscribendi: quia locus et locatum sunt equalia: vt dī in. iiij. physi. sed corpus xp̄i nō commensurat quantitati dimensionum: vt dictum ē ḡ nō est ibi sic̄ in loco circūscriptiue. ¶ D. omne corp' qō circūscribit loco aliquo ptes ei' hñt situ determinatum in loco illo. sed hoc vt dictum est non conuenit corpori christi rōne dimensionū illaz. ḡ ñ ꝓtinet eis circūscriptiue ¶ Alterius videt q̄ ꝓtineatur eis saltē diffinitiue: qz pr̄ distat a natura loci angel' q̄ corp' xp̄i. ſz āgelus nō pōt eē

in loco qui loco diffiniat vt ꝓmuniꝰ dꝫ.g̃ mlto fortiꝰ corpꝰ xp̃i ẽ diffinitiue sub spẽb' illis. ¶ D.oẽ corporale idiuiduũ ẽ dꝫminatũ ad hic ⁊ nũc.sꝫ corpꝰ xp̃i ẽ huiusmõi.g̃ dꝫmiat ad hic ⁊ nũc.g̃ ẽ diffiniti ue sub spẽb' ¶ D.oẽ finituꝫ exñs alicubi diffiniti ue ẽ ibi.sed corpꝰ xp̃i ẽ huiusmõi.g̃ ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯ:oẽ qꝺ ẽ diffinitiue alicubi ita ẽ ibi ꝙ ñ alibi.sꝫ corpꝰ xp̃i nõ ita ẽ sub specieb' ꝙ ñ alibi.g̃ ñ ẽ diffinitiue sꝺ eis. ¶ D.oẽ qꝺ põt sine sui mutatõe alibi eẽ ꝙ ꝺ ñ ẽ ꝺ diffinitiue.ꝓpt ꝺ'eꝰ ponim' ãgelos moueri qꝛ loco diffiniũt.sꝫ corpꝰ xp̃i põt alicubi eẽ ꝙ sub spẽb' illis sine oꝰ mutatõe vel sua vꝫ spẽz :puta si alicubi corpꝰ xp̃i ꝓsecrat.g̃ nõ erat hic diffinitiue. ¶ Alteriꝰ videt ꝙ corpꝰ xp̃i ñ possit eẽ totũ sub q̃libet pte spẽz.dimẽsiones enī panis remanentes possũt in ifinitũ diuidi.si g̃ in q̃libet parte dimensionũ illaꝝ eẽt corpꝰ xp̃i totũ eẽt infinities sub eis dẽ dimẽsionib' qꝺ ẽ ipossibile. ¶ D.q̃cũq; vni ⁊ eidẽ sũt simul sibi inuicẽ sũt sil sꝫ si in q̃libet pte dimẽsionũ ẽ totũ corpꝰ xp̃i vbicunq; ẽ ps corporis xp̃i eẽt totũ corpꝰ xp̃i.g̃ vbi eẽt vna ps eẽt alia: et hoc repugnat distictõi ptiũ q̃ reqrit in corpe organico.g̃ nõ ẽ possibile ꝙ totũ corpꝰ xp̃i sub q̃libet pte spẽz sit. ¶ D. Aug.dicit ꝙ ꝓpriũ est spũs ꝙ possit sil' i diuersis ptib' totꝰ eẽ .sꝫ corpꝰ xp̃i ñ potꝫ neq; p vnionem neq; p gliaz extra limites corpis vt possit pcipẽ ꝓpetatẽ spũs g̃ corpꝰ xp̃i ñ ẽ totũ i q̃libꝫ pte spẽz. ¶ Sꝫ ꝯ est qꝺ Hilariꝰ dicit:Ubi pꝰ ẽ corpis ⁊ totũ.⁊ locꝫ ꝺ corpe oñi in sacro.sed i q̃libet pte dimensionum ẽ aliq̃ ps corpis oñi.g̃ i q̃libꝫ parte dimensionum est totum. ¶ D. panis consecratus est quoddã totũ homogeneũ.i.vniꝰ rõnis in toto ⁊ in ptib'.sꝫ sub toto ẽ totũ corpꝰ.g̃ sub q̃libet pte corpis ẽ totũ. ¶ Alteriꝰ videt ꝙ corpus xp̃i mouet ad motũ hostie.oẽ enī qꝺ desinit eẽ vbi ꝓus erat ⁊ incipit eẽ vbi ꝓus nõ erat mouet vꝫ p se vꝫ p accñs.sed corpꝰ xp̃i trãslata hostia desinit esse vbi pꝰ erat:sꝫ in altari:⁊ incipit esse vbi prius non erat:sꝫ in pixide vel in ore.ergo corpus christi mouet ad motum hostie vꝫ p se vꝫ p accidẽs. ¶ D.fm phm i.ij.top. Mouẽtib'nobis mouẽt ea q̃ in nobis sũt.sꝫ corpꝰ xp̃i vere ptinetur sub spẽb' illis.ergo spẽbus trãslatis ⁊ ipsũ trãsfertur. ¶ D aia vꝫ angelꝰ magis recedit a natura loci ꝙ corpꝰ xp̃i.sed aia vꝫ angelus mouet p accñs moto corpe vnito vꝫ assũpto.g̃ multo fortiꝰ corpꝰ xp̃i. ¶ Sꝫ cõtra nullũ quietũ manẽs i codẽ loco mouet p se vꝫ p accñs.sꝫ corpꝰ xp̃i est huiusmõi.g̃ ⁊c. ¶ D.qꝺ mouet p accñs ad motũ alteriꝰ diffinitiue ẽ i illo.vnde deꝰ nõ mouet ad motũ alicuiꝰ nec aia ad motũ manꝰ.sꝫ corpꝰ xp̃i nõ ẽ diffinitiue sub spẽb' illis.g̃ ñ mouet ad motũ illaꝝ. Rñdeo dicẽdũ ad.j.qõnẽ ꝙ locus dicit circũscribere locatum ex eo ꝙ in circuitu describit figuram locati quia loci ꝓpriũ et locati oportet esse vnam figuram: figura autem ẽ qualitas circa q̃titatẽ. et qꝛ corpus xp̃i nõ habet ordinẽ ad spẽs sub qꝺ' continet mediãte q̃titate sꝫ ecõuerso vt dictũ est: ideo neq; figura corpis xp̃i respõdet figure spẽz sic ꝓ ad sẽsũ:⁊ iõ ꝓ ꝙ ñ ẽ sꝺ spẽb' circũscriptie:⁊ ꝓ ñ nec est i eis sic i loco:qꝛ nihil ꝓ se ⁊ ꝓprie loquẽdo ẽ i loco vt i loco:nisi qꝺ loco circũscribit. ¶ Ad j.g̃ dicẽdũ ꝙ ꝓpatio corpis xp̃i ad spẽs sub qꝺ' est ñ ẽ similis alicui ꝓpatõi naturali:⁊ iõ ñ põt reduci ꝓprie loquendo ad aliquẽ modoꝝ a phõ assignatoꝝ:tñ habz aliq̃ similitudinẽ cũ illo modo q̃ aliq̃d dꝫ eẽ i loco secũdũ ꝙ eẽ i loco ẽ eẽ in aliquo sepato extra substãtiã suã qꝺ nõ ẽ eius causa.⁊ secũdũ hoc etiã Jnno.dicit corpꝰ xp̃i eẽ i pluribꝰ locis qꝺ ꝓtinet sub pluribꝰ specieb'. ¶ Ad.ij.dꝺ ꝙ q̃uis corpꝰ xp̃i ñ denudet positõe neq; aliqua sua rũ ꝓprietatũ ex hoc ꝙ ẽ sub sacramẽto:nõ tñ sequitur ꝙ secũdũ ꝙ habet figurã ⁊ q̃titatez ⁊ positionẽ ꝓpet ad spẽs sacramẽti.sicut hõ nõ ꝓpat ad locũ ex hoc ꝙ habet aiaz vꝫ mediante anima:q̃uis per hoc ꝙ in loco est aia ñ ptinetur. ¶ Ad.iij.dꝺ ꝙ ad circũscriptõez plꝫ exigit.ſ.ꝙ locatũ ꝓfiguret loco aut ecõuerso:⁊ hoc non est in ꝓposito rõne iam dicta. ¶ Ad.iiij.dꝺ ꝙ corpus naturale non habet ꝙ repleat locum ex parte materie neq; ex parte dimensionuz.vnde fm phm in.iiij. physi.⁊ in.iij.Meta.dimensiones separate si ponant esse vel corpus mathematicum quod idez est replent locum et non pñt esse simul cũ alio corpore. Nec obstat ꝙ ipse in.iiij.phy.in capitulo de vacuo videtur vt dimensionibus separatis q̃i vacuo:quia ꝓcedit ex suppositõe illoꝝ qui ponebant dimensiones separatas existentes inter termios corporis cõtinẽtis esse locum. vnꝺ sequitur ꝙ qñ ille dimẽsiones fuerunt sine corpore sensibili ꝙ dicatur vacuuz:sic enim vacuũ ponebãt.⁊ iõ dꝺ est in ꝓposito ꝙ cũ corpus xp̃i non cõparetur ad locũ istuz in quo est sub sacramẽto mediantibus ꝓprijs dimẽsionibus nõ replet locũ:neq; tamẽ locus ille est vacuus:quia repletur dimensionibus separatis sacramẽti corporis xp̃i. D.ij.q.dꝺ ꝙ ad hoc ꝙ aliquid sit i loco diffinitiue duo requirũtur. Primum est vt cõpetat ibi esse ei: quia quod non est i aliquo loco non potest loco illo diffiniri. Secundũ ẽ ꝙ sit ibi sicut i loco cõmensurato aliquo modo sue quãtitati vel virtuti.corpus enīz bicubitale non diffinitur loco vnius cubiti:quamuis aliq̃ modo sit ibi.neq; aia ẽ diffinitiue in manu: quia est et in alijs partibus eo ꝙ non est in manu secũduz totaz virtutem suã:⁊ ideo omne qꝺ habet q̃titatẽ finitam vel virtutẽ oportz ꝙ sit diffinitiue in loco in quo est:et ideo angeli diffinitiue sunt in loco: nõ tñ deꝰ.corpꝰ aũt xp̃i q̃uis fm veritatẽ sit sub spẽb':nõ tñ cõpetit ei rõne sui:qꝛ neq; rõne sue q̃titatis vt dictũ ẽ:neq; ratione sue virtutis:sed rõne illi' qꝺ i ipz ꝓuersũ ẽ ibi ꝑexistẽs:cuiꝰ dimẽsiões adhuc manẽt qꝺ' ad locũ illz determinabat

ꝛ ideo non diffinit loco illo. sz sili modo potest ee alibi vbicūqz fuerint panis dimensiones cōuersi in ipm. ¶ Ad pm g dō q angelus e i loco q diffinitur nō qz aliqd cōuertat in ipm: sz rōne sue opationis virtutis ꝛ essentie: ꝛ iō non pōt esse nisi in vno loco: qz substātia rei ñ e nisi semel. ¶ Ad 2m dō q corp' xpi sic ꝛ alia corpa determinat ad vnū locū q ꝓpetit ei rōne sue q̄ntitatis qz ibi e vt in loco: sed non hoc modo sub spēb' e: ꝛ iō rō nō sequit ¶ Ad iij. dō q finitū ꝛ infinitū sūt passiones q̄ntitatis fm phm i. j. Phys. vñ cū corp' xpi nō habeat ex rōne sue q̄titatis q sit vbi ꝓsecrat: sz magis ex cōuersione alterius i ipm corp' xpi: sic ee in plurib': ꝛ nō diffinitiue i vno ñ ptinet ad ei' finitatē vl infinitatē sz magis ad numerū eoz q cōuertūtur i ipm. ¶ Ad. iij. q. dō q circa h' e duplex opinio. Quidā em dicūt q hostia remanēte integra christ' tot' e sub tota hostia: nō tm sub q̄libet hostie pte: sz hostia diuisa christ' tot' remanet sub q̄libet pte. Et ponūt exēplū de speculo: qz Aug. dic q sic fracto speculo multiplicāt spēs vl imagines sic p' fractionē q̄t sūt ptes totiēs e ibi christ': constat aūt q añ fractionē speculi nō erat ibi nisi vna imago. Istud aūt ñ potest stare: qz hostia integra manente aliquo modo e corp' christi sub ptibus hostie. si g nō sit ibi fm totū erit fm ptē. sz omne qđ e totū i toto: ꝛ ps ei' i pte e ibi situaliť: ꝛ ita corpus christi cēt situaliter sub sacro: ꝛ circūscripti uc qđ e impossibile. Exemplū aūt nō e cōueniēs qz imago speculi nō e ibi vt forma absolute quiescēs i subiecto: sz aggenerat ex reuerberatione: et iō q̄diu e vna superficies speculi fit vna reuerberatio: ꝛ p ꝓns vna imago resultat: fracto āt speculo sunt multe superficies: ꝛ p ꝓns multe reflexiones ꝛ imagines m'lte rēsultātes. Si āt eēt forma absolute q̄escēs i subiecto: aut essz ꝓns q̄titatē: sic albedo q fūdat i superficie: aut p̄cedēs q̄titatē sic forma substātialis. si pmo mō oc necessitate eēt tota in toto et ps i pte añ fractionē speculi ꝛ p'. si aūt eēt p̄cedens q̄titatē cēt añ ꝛ post: ꝛ tota i toto ꝛ tota in ptib': sic tota forma substātialis ligni e i q̄libet pte ei': qz totalitas forme sb'alis non recipit q̄titati totalitatē: sic e de totalitate formaꝝ accidētaliuz q fūdant in q̄titate ꝛ p̄supponūt ipam. corp' aūt christi ptinet absolute sub specieb': ꝛ h' non conuenit sibi mediāte quātitate vt dictū e sc̄a rōne sb'stātie inq̄tū sb'a panis e quersa: ꝛ iō ēt añ fractionē e totū i toto ꝛ totū in partib': qz vbicūqz erat tota nata panis e tota natura corpis xpi: ꝛ p ꝓns ēt totū corp' ꝛ tota quātitas ei'. Et hec e alia opinio q magis vera videt. ¶ Ad pm g dō q vnitas rei ꝓsequit e ip'. ptes aūt alicui' homogenij continui añ diuisionem nō habēt esse actu sed potētia tātū: ꝛ iō nulla illaꝝ habet vnitatē ppriā in actu vñ actu non e accipe ipaꝝ numerū: sed potentia tātū: ꝛ ꝓpter hoc forma q e tota in toto tali ꝛ tota i ptib' ei' nō dr añ diuisionē ptinui ee ibi pluries actu sz solū potētia: sz p' diuisionem multiplicatur fm actū: sicut patet de aia in aialibus auulosis: ꝛ similiter corpus christi ante diuisionē hostie q̄is sit totū sub q̄libet pte hostie: non est tamen pluries actu sub partibus illis: sed tm potentia: nec e incōueniēs q sit ibi infinities in potentia ¶ Ad. ij. dō q cōfusio opponit ordini ptium q ptinet ad rōnē situs. ꝛ qz corpus christi nō e situaliter sub sacramēto: iō nō sequit ibi aliqua confusio partiū ex hoc q i quolibet signato hostie e totū corpus christi ꝛ q̄libet ps eius: q̄uis em non sit accipe ordinē ptiū corpis xpi fm cōpationem ad ptes hostie: tm e accipe ordinē ipaꝝ ptiū ad inuicē in corpe christi fm ppriā q̄titatē. ¶ Ad 3m dō q spiritui cōpetit esse totū in toto ꝛ in q̄libet parte: quia non habet quantitatem nec a quantitate substantia eius dependet. corpus autē christi q̄uis in se cōsideratū nō absoluat a ppria q̄titate tamen non compatur ad hostiā sub qua est fm ppriā quātitatē: ꝛ ideo nō est spiritus sed pticipat quantū ad aliquid ppietatem spiritus fm cōpationem ad species sub quibus cōtinet. ¶ Ad iij. q. dō q moueri in loco includit esse in loco. vnō ad hoc q aliquid p se moueat in loco oportet q p se sit in loco ꝛ q p se moueat nō ad motū alterius. sed p accidens aliqđ mouet in loco dupliciť vno mō qz per accidens e in loco sicut forme mouent p accidēs. alio' qz p se e in loco sz p accidens mouet in loco: sic pz in his que vehunt: qz locus quē mutāt e p se eoz ppriꝰ loc' vel cōis: corpus āt xpi i loco quē spēs trāsmutāt ñ e p se neq sic i loco ppo neq sic i loco cōi sic ex dict' patē pōt: ꝛ iō p se in illo moueri ñ potest: neq p accidens: sicut corpora p accidens mouent: sed hoc mō quo aliquid ꝛ per accidens est in loco ꝛ p accidens mouet: nec differt vt quidā dicūt differre virum species moueātur in eodē loco aut transferantur de loco ad locū: qz qđ i eodē loco fm sb'am manēs mouet mutat locū nō solū fm ptes sz fm totū: vt in. vj. Phys. pbat. Et fm hoc patet soluto ad vtrāqz ptē p̄ter vltimū. ¶ Ad. ij. dō q q̄uis nō diffiniat hoc loco: tm pfecte est ibi: ꝛ q̄tum ad substantiā ꝛ q̄tum ad virtutē tamen per accidēs non aūt in manu pfecte est anima: vñ nō e sile.

AD quartum sic ꝓcedit: Videt q oculꝰ glorificat' possit videre ipz verū corp' xpi sb spēb' exñs: ipe em xps sb speciēb' exñs videt seipm ibi corpali oculo. sz corpa glorificata ꝓformant corpi ei': vt dr Phil. iij. g et ali' oculꝰ glorificatus puta virginis pōt hoc idez. ¶ Ꝑ iō vt infra dicet corp' xpi sub alia spē ponit vt fides hz meritū sz illi q sunt in gloria nō habēt fidē. g ipi ad ipam substātiā corpis ei' videndā ptingunt corpali oculo ēt fm q e sub sacramen-

to. ¶ D. ppter velamē speciex q̄b' verū corpus christi velat decipit sensus viatoris. sz stat' glorie nō patit deceptionē neq; velamen. g̊ ipam sūam corpis christi sub sacro videt. ¶ Sz ꝫ maior magnitudo i eqli distātia visa sub maiori angulo videt: vt pspectiui ꝓbant. sz maior ē q̄ntitas corpis christi q̄ hostie hui': ⁊ distātia ad oculū ē eadē. g̊ oculꝰ vidēs corpꝰ xp̄i ⁊ hostiā videt corpꝰ christi sub maiori angulo. sed corpꝰ christi vī sub specie hostie. g̊ minor angulꝰ ꝓtinet maiorē qđ ē impossibile. ¶ D. corpꝰ nō ē natū mouere visuz nisi moto medio. sed mediū non mouet a colore corpis christi: qz nos etiā viderem'. g̊ impossibile ē q̄ ab aliq̄ oculo videat: nullus em̄ oculꝰ videt nisi motꝰ a colore. ¶ Lterius videt q̄ qñ apparet i spē carnis vel pueri in altari q̄ videat in spē ꝓpria: corpꝰ em̄ christi nō ē nisi sub specie ꝓpria vel sub specie panis. sz tūc desinūt ibi eē spēs panis. g̊ si nō ē species ꝓpria illa in qua videt nullo modo erit ibi. ¶ D. illa oñsio ē ad edificatōem fidei. sz nō cōfirmaret fides si christꝰ i spē alteriꝰ carnis appareret g̊ i spē ꝓpria ibi apparet. ¶ D. nihil pōt apparere in aliquo qđ nō ē i eo. sz i sacro altaris nō ē nisi spēs panis q̄ ē tm̄ sacrm: ⁊ corpꝰ xp̄i qđ ē res cōtenta. illud aūt qđ ibi apparet nō ē spēs panis. g̊ est spēs corpis christi. ¶ Sz cū i hoc sacro nō sit aliqua deceptio. g̊ oz fm veritatē ibi esse illud qđ sēsus ꝑcipit. sz sensus ꝑcipit ibi q̄sdā puas dimēsiones q̄x iudiciū ad ipm̄ ptinet. g̊ sūt ibi ille dimensiones. sz ille nō sūt dimēsiones corpis xp̄i cū sint multo minores. g̊ sūt ibi alie dimēsiones q̄ dimensiones corpis xp̄i: ⁊ sup illas fūdant spēs q̄ ibi apparent. cū g̊ spēs corpis xp̄i nō fundant nisi sup dimensiones ꝓprias nō vī ibi corpꝰ xp̄i in ꝓpria spē. ¶ D. superficies illi' speciei q̄ ibi apparet tāgit aerē circūstantē. g̊ illud cuiꝰ ē illa superficies ē ibi sicut in loco. sed corpus christi non est ibi sicut in loco: vt dictum est. g̊ illa species que ibi apparet non est spēs corporis christi. ¶ Lteriꝰ videt q̄ in hoc casu debeat sumi: quia in sumente exigitur deuotio. sz talis oñsio fit ad augmentādā deuotionem g̊ tūc magis oz sumi. ¶ D. ille q̄ cōsecrat fm canones oz sumere qđ non posset nisi illud qđ sub specie carnis apparet sumeret. g̊ oz sumere. ¶ Sz cōtra nihil horrēdū ē cōmittēdū in hoc sacro. sed horrendū ē comedere carnē crudā. g̊ illud qđ i substantia carnis crude apparet non est sumēduz. ¶ Lteriꝰ vī q̄ nec angelꝰ possit videri corpꝰ christi sub sacramēto: qz q̄dā sancti sunt maiores quibusdā angelis: vt hētur p glo. j. Cor. v. sup illō angelos iudicabim'. sed oculus glorificatus hominis sancti non potest ipsum videre. ergo nec angelus. ¶ D. qđ est in se visibile si ab aliquo non videat hoc est ꝓpter defectū videntis. sed oculus glorificatus qui non videt corpus christi sub sacramēto ab omni defectu est immunis. ergo corpꝰ christi non est de se visibile sub sacramēto existēs. sed qđ de se nō est visibile a nullo potest videri. ergo nec angelus corpus xp̄i videre pōt sub sacramēto. ¶ Sed cōtra Grego. q̄d ē qđ nō videāt q̄ vidētē omnia vident. sed angeli vident ocum videntem oīa: vt patet Math. xviij. Angeli eoꝝ semp vidēt faciem patris. ergo vidēt corpus christi sub sacramento. ¶ Ulterius videtur q̄ comprehendi possit intellectu viatoris: qđ em̄ est supra intellectum est supra sermonē: vt patet i li. de causis. sz nos loquimur de corpe christi sub sacramento cōtento. ergo non est omnino supra intellectum nostrum. ¶ D. nullꝰ tenet ad ipossibile. sz q̄libz tenet ꝓcedē et mente tenere corpus christi verū esse sub sacramento. ergo mente capi potest. ¶ Sed contra intellectus noster ortū habet a sensu. sz corpꝰ xp̄i sb sacro nō cadit i sensū: vt ꝓbatū ē. g̊ nō cadit i intellectum nostrum. ¶ Rndeo dicēdū ad. j. q. quia nihil videtur corpali visu nisi per hoc q̄ oculus eius mouetur ab obiecto fm similitudinē coloris in ipo exītis: que quidem similitudo primo fit in medio: et deinde in sensu. corpus autez christi nō habet ordinē ad species sub quib' ē rōne quantitatis sue: ⁊ iō nō pōt aggenerari similitudo coloris eius in aere contingente species duplici rōne. Primo qz ois actio corpalis requirit cōtactū: tactus aūt corpaliū ꝓsequit quātitatē: qz nihil aliud est q̄ cōiūctio terminoꝝ duaꝝ quātitatū: ⁊ iō corpus christi nō tangit aerē circūstantē: ⁊ ppter hoc non potest in ipo aggenerare similitudinem coloris sui. Secundo quia color consequit quātitatez cū immediatū subiectū eius sit superficies. ⁊ quia corpꝰ xp̄i nō habet ordinē ad hūc locuz rōne sue quātitatis: ideo nec rōne sui coloris: ⁊ iō sicut nō coniungit aeri circūstanti fm quantitatem ita nō assimilat sibi ipsum aggenerando similitudinem coloris sui in eo. ¶ Ad p̄m ergo dō q̄ si oculꝰ xp̄i esset extra species sacramenti non videret substātiam suā infra species contentaz ex natura glorie nisi miraculose: ⁊ iō non oportet q̄ oculus glorificatus videat nisi forte p miraculū. ¶ Ad 2m dō q̄ comprehensores q̄uis non videant forte corporali visione corpus christi sub sacramento: videt tn̄ visione intellectuali plena: ⁊ iō nō oportz q̄ habeant de eo fidē sed pfectaz cognitionem. ¶ Ad 3m dō q̄ sensus in hoc sacramento non decipitur quia sensus non habet iudicare de substantia: sz de formis sensibilibus: ⁊ iō cū forme sensibiles sint ibi vere in iudicio sensus nō est deceptio: sz potest esse deceptio in iudicio intellectus nisi assit fides vel plena cognitio: ⁊ q̄uis lateat visū corpalē beatoꝝ nō tn̄ latet ipos qz intellectu cōspiciunt: sic etiā essentiā dei nō videt oculꝰ corpis: sz oculꝰ mētis ipsoruz: vt Aug. dicit in li. de videndo deum. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ absq; omni dubio dicēdum est illud qđ ibi apparet esse verū corpꝰ xp̄i alis non

adorarēt sicut ꝛ prius erat qñ i spē panis videba
tur. Sz vtꝝ spēs illa q̄ ibi apparet sit spēs corpis
christi difficile est determinare. Quidā ei dicūt q̄
spēs illa carnis vel pueri ē tātū i oculo vidēt: ꝛ hō
forte aliqñ vez est cū ab vno videatur i spē panis
ꝛ ab alio i spē carnis vl̄ pueri: ab eodē ēt qñqz p̄
modicū itez sub spē panis vr̄ qđ prius sub specie
carnis videbatur: ꝛ scđz hoc pōt fieri diuio mira
culo vt sil̄itudo corporis christi fiat in oculo sicut
naturaliter fieret si corp̄ christi pñs eēt. nec ē dece
ptio: qz nō fit nisi ad īstructionē fidei ꝛ deuotōez
excitādā. Sed qz aliqñ ab oibus ita vr̄: ꝛ qñqz ita
diu fuaꝫ i tali spē: iō alij dicūt q̄ vera spēs corpis
christi extra visū imutat. nec obstat q̄ vr̄ i miori
quātitate ꝛ nō i spē gloriosa: qz i ptāte corpis glo
riosi est vt se oñdat i toto vel i parte ꝛ in spē glori
osa vel nō gloriosa. sed qz imutatio visus ab aliq̄
corpe p mediū fit p ptactū ei⁹ qđ sētit ad medium
quo sētitur: oportebit scđm hō dicere q̄ corp̄ chri
sti secūdū hoc tāgat mediū visionis: ꝛ p cōsequēs
q̄ sit ibi sicut i loco: ꝛ ita q̄ vel sit simul i plurib⁹
locis: vel qz localiter motū sit de celo descēdēs: qđ
tñ ei nō ē ipossibile. Sz huic obuiat qđ Berimūd⁹
dicit q̄ de multoꝝ epoꝝ ꝓsilio sigillatū fuit hō qđ
apparebat in spē corporis christi ꝛ positū i altari
corp⁹ aūt christi si ibi eēt localiter dispareret post
q̄ apparuisset: sic accidit discipulis eūtib⁹ i Ema
us: nullo aūt mō reseruarēt inclusū. Et iō securi⁹
vr̄ dicere q̄ sicut qñ videbaꝫ corp⁹ christi i spē pa
nis erāt quedā dimēsiōes subsistētes ꝛ illis alia ac
cidētia sensibilia fūdabātur: ita ille eedē dimēsio
nes manēt ꝛ eis alia accidētia superducūt diuina
virtute que spēz carnis p̄tendūt sicut ꝛ accidētia q̄
prius erāt pretēdebāt spēz panis. ꝛ pōt eē q̄ eadez
virtute illis accidētibus recedētibus itez acciden
tia panis reducātur cū ēt naturali actiōe aliqđ il
loꝝ q̄qz accidentiū imutari possz dimēsionibus
manētibus: sicut odor vini vel sapor si diu ꝓserua
retur. ¶ Ad. j. g̃. dicēdū q̄ adhuc spēs panis ma
nent quātū ad dimēsiones q̄ pr⁹ sb̄sistebant ꝛ pri
cipales erāt in sacro q̄uis color ꝛ alia huiusmodi
nō maneāt diuina virtute hō facere: ꝛ iō sub illis
dimēsionib⁹ adhuc manet corp⁹ christi. ¶ Ad. ij̄.
dđ q̄ edificatur fideꝫ ꝛ excitaꝫ deuotio: qz illa acci
dētia sunt sil̄ia oīno accidētib⁹ carnis christi vere
qđ nō erat de accidētib⁹ panis quāuis nō sint ipsa
met accidētia corpꝰ christi. ¶ Ad. iij̄. dđ q̄ quā
uis illa accidētia carnis ibi pr⁹ nō eēnt tñ sūt supi
ducta ad fidei īstructionē diuia virtute. ¶ Ad. iij̄
q. dđ. q̄ vsus sacri⁹ oz mās sacri⁹ ꝓpetē: sic ablutio
aq̄ i baptismo. ꝛ qz corp⁹ christi i hō sacro sub spē
panis nobis ꝓponit iō vsus sacri⁹ ē per māducatio
nē: vt supra dictū ē. cū g̃ i spē ꝓpria vel i spē carniꝭ
cruētate apparēs vl̄ i sil̄i spē ñ habeat rōnē cibi ñ
oz assumi ab eo cui sic apparet: sz ab alio cui sub
specie panis apparet. si autez omnibus sub specie
carnis appareret: tunc debet cuz reliquūs poni.
¶ Ad primū ergo dicendū q̄ deuotio nō excitaꝫ
hō ad māducādū: qz nō i spē cibi ꝓponit sz ad vene
randū. ¶ Ad. ij̄. dđ q̄ i tali casu sacerdos oz itez
celebrare vt quidā dicūt: ꝛ corpus christi sumē: ꝛ
si scđo hoc accidēt: itez tertio. Quidā aūt dicūt
q̄ i tali casu sufficit spūalis māducatio: nec ꝓpt hō
efficitur transgressoꝝ ꝓstitutiōis ecclesie: qz ad ea
que frequēti⁹ accidūt leges aptant. ¶ Ad. iij̄. q.
dđ q̄ āgelus nihil videt corporali visione: qz ꝛ si cor
pus assumat nō tñ ꝓcedit q̄ videat p corpus assū
ptū. vñ relinq̄t q̄ i ipo nō ē nisi itellectual⁹ visus q̄
quidē ñ ē recipiēdo a sēsibilib⁹ vt i. ij̄. li. dictū ē di.
iij̄. sed vel p spēs inatas q̄tū ad ea q̄ nāli cognitio
ne itelligūt: vel p vbū qđ videt quātū ad ea q̄ su
pra nāle cognitionē ipoꝝ sūt. ꝛ qz angeli sūt beati
oz q̄ habeāt plenā visionē eoꝝ oiuz ō qđ⁹ ē fides
quātū ad visionē gloriosā q̄ fidei succedit: ꝛ iō sic
fides credit corpus christi eē sb̄ sacro: ita i visione
btā angeli videt. Credo aūt q̄ oia q̄ sūt fidei sunt
supra naturalē cognitionē angeloꝝ sicut supra rō
nē naturalē hominū: ꝛ iō mysteria fidei dicūt esse
abscōdita a seculis i deo: vt dr̄ Eph. iij̄. vñ nāli co
gnitiōe nō videt angeli corp⁹ christi sb̄ sacro: sz so
lū btā. demones vo nullo mō videt plenarie: sed
credūt ꝛ cōtremiscūt. ¶ Ad. j. g̃ dđ q̄ bti visione
itellectuali glie videt corp⁹ christi sb̄ sacro quāuis
nō corporali i q̄ cū angelis ñ cōicāt. ¶ Ad. ij̄. dđ.
q̄ de se fm q̄ ē sb̄ sacro ñ ē visibile corp⁹ christi vi
su corporali: ē tñ visibile visu itellectuali. ¶ Ad
v. q. dđ q̄ sicut in. iij̄. li. dictū ē di. xxxiij̄. illa tm̄ i
tellectus nr̄ videre dr̄ ꝓpe loquēdo q̄rū essentie ei
repñtāt siue lumine nāli: siue lumine gr̃e aut glie:
ꝛ iō p cōsequēs videre dr̄ illa a ꝓncipio q̄ stati co
gnitis terminis q̄si visis essētijs terminoꝝ cogno
scūtur: ꝛ p ꝓñs tm̄ illa q̄ reducūt i illa principia sic
ꝓclusioneꝫ sciaꝝ. q̄ vo nullo mō ordinē hñt ad ꝓn
cipia nāl⁹ cognita: nec ad sēsus pceptionē nō pōt
i statu vie videre. ꝛ qz corp⁹ christi eē sub sacro nl̄
lū ordinē hz ad ꝓncipia nāl⁹ cognita q̄ sē ꝓncipia
sciaꝝ nec ēt sensu a nobis apphēdi pōt: iō itellect⁹
viatoris nullo mō hō videre pōt ꝛ multo min⁹ ꝓp
hēdere: qz aliq̄d vr̄ qđ nō ꝓphēdit sicut essētia di
uina i pria nisi videre largo mō dicto: fm q̄ dici
mur ea q̄ sunt fidei videre i speculo ꝛ enigmate. j.
Cor. xiij̄. ¶ Ad. j. g̃ dđ q̄ sicut ipfecte videm⁹ ita
ēt ꝛ deficiēter loqmur. ¶ Ad. ij̄. dđ q̄ null⁹ tenet
videre i pñti sz tenet credē. fides aūt ō nō uisis est:
credere aūt ē possibile. Vtrū hō corp⁹ qđ videt ꝛc
itelligēdū ē p se. i. fm q̄ vr̄ i forma sua. ¶ Ipsū q̄
dē ꝛ ñ ipm corp⁹ vr̄ eē ꝓdictio. Et dicēdū q̄ ñ ē qz
ipz corp⁹ xpi i ꝓpa spē ñ māducat: ꝛ hō dic visibilit
Aug. qz i ꝓpa spē corp⁹ christi videri pt: sz sub spē
panis manducatur: ꝛ hoc dicit inuisibiliter quia i
ꝓpria spē videri nō potest. ¶ Sacrificiū ecclesie
duobus confici: nō q̄ ex eis fiat vnum in essentia

sed quia ex eis fit vnū sacr̄m. Qualiter aūt ps̄ona xp̄i dicat cōposita ex duab' naturis dictū ē in.iij. li. di.vj. ¶ Caro carnis. vī hoc esse falsuz: qz nihil est signū sui ipius. Et dō q carnē q̄ significat nominat ip̄as spēs q̄ sunt signū carnis ꝛ hoc tropice: vt magister dic̄: ꝛ ip̄e spēs cū carne cōtenta dicunt caro inuisibilis: qz sub specie illa caro xp̄i non videt carnē aūt significatā noiat ip̄am carnē xp̄i fm q sub ꝓpria forma videt: vñ ꝛ visibilit dī. ¶ Quis audeat māducare ꝛc. Ad p̄imū haz rōnū rñsuz est i p̄mo articulo hui' distinctionis. Ad secūdaz patebit solutio ex his q̄ dicēt i .ij. di. seq̄nti. ¶ Sz tñ valuit sermo Delie. locus ē a minori. vñ intelligēdū ē q plus valeat sermo xp̄i ꝛ i ps̄ona xp̄i platus: qz sermo Delie in seipo nō habebat virtutem aliquā sz opabat p modū intercessionis. Sermo aūt xp̄i sub forma hui' sacr̄i habet virtutē intraneā de qua supza di. viij. dictū ē. ¶ Quid g̃ hic q̄ris nature ordinē ꝛc. g̃ vī q nō licet disputare per rōnes de hoc sacr̄o. Et dō q loq̄t cōtra illos q̄ nihil in hoc sacr̄o ꝛ in alijs q̄ sunt fidei volūt credē nisi hoc qō p naturalē rōnē ꝓbari pōt: nō aūt contra illos q̄ ex p̄ncipijs fidei disputant: ꝛ q̄ ex p̄ncipijs naturalibus nō volunt ꝓbare q̄ sunt fidei sed sustinere: qz q̄ sunt fidei q̄uis sūt supza rōnē ñ tñ sūt cōtra rōnē: alis de' eēt sibi cōtrarius si alia posuisset in rōne q̄ rei veritas hēr. ¶ Si tāta vis eēt in sermone oñi. vī q hec ꝓbatio nō valeat: qz sermo quo oīa facta sunt ex nihilo ē verbū increatū: nūc aūt loq̄ debuit de verbo creato scz forma sacr̄i. Et dō q auctozitas hui' virtutis residet i verbo increato: sed in verbo creato ē instrumentalit vt dictū ē. ¶ Sicut per spīritū ꝛc. vī q ista transubstantiatio nō debeat spīritui sancto sed magi filio. ꝛ dō ē q appzopziat filio sicut opanti: qz ip̄e est sacerdos ꝛ hostia: spīritui aūt sancto sicut quo opat: qz ip̄e ē virt' de illo exiēs ad sanādū Luc. vj.

Di. XI.

Hic autē queritur qualis sit illa conuersio ꝛc

Postq̄ determiauit magister de re cōtenta i hoc sacramēto oñdēs q vez corp' ibi cōtinet hic intēdit determinare ō conuersiōe panis i corp' xp̄i: ex qua cōuenit vt sub sacramēto corpus xp̄i vez cōtineat. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma determinat de p̄dicta cōuersiōe panis in corpus xp̄i. In secūda oñdit qualit̄ species remaneāt substātiali cōuersione facta: ibi Sub alia āt specie ꝛc. Circa p̄mū tria facit. Primo inq̄rit q̄lis sit p̄dicta cōuersio. Secūdo determiat hāc quēstionē q̄tū ad id in q̄ oēs cōueniunt: ibi Formale tñ ꝛc. Tertio determinat eā q̄tū ad id i quo diuersi diuersa opinant: ibi Quibusdam vī ꝛc. Et hec diuidit in ptes tres fm tres opiniones q̄s ponit. secunda ps incipit: ibi Quidā vero sic dicunt ꝛc. tertia: ibi. Alij vo putauerūt ꝛc. Circa p̄mū tria facit. primo ponit opinionem. secūdo obijcit in cōtrarium ꝛ soluit: ibi. Sed huic sententie ꝛc. tertio oñdit q̄ locutiones sint cōcedende vel negāde fm hāc opinionē: ibi Nec tñ cōcedūt q̄dā ꝛc. Sub alia aūt spē ꝛc. Hic oñdit q̄liter spēs remaneant substātiali cōuersione facta. Et diuidit i ptes duas. In p̄ma oñdit q̄re sub alia specie corpus xp̄i verū in sacr̄o exhibeat. In secūda determinat de vsu siue distributione dictaz specieꝫ: ibi Colligit etiā ex p̄dictis ꝛc. Circa p̄mū tria facit. Primo oñdit q̄re sub alia spē corpus xp̄i ꝓponat in sacr̄o. In secūda q̄re sub duplici: ibi Sed q̄re sub duplici ꝛc. Tertio de admixtiōe tertij elemēti scz aque: ibi Aqua vero admiscēda. ¶ Colligit etiā ꝛc Hic determinat de distributione speciez: ꝛ p̄mo quō christus distribuerit: scdo quō nūc distribuēdū sit: ibi Eucharistia quoq; ꝛc.

Hic ē triplex questio. ¶ Prima de cōuersione panis i corp' xp̄i ꝛ vini in sanguinē. ¶ Scda de mā hui' sacr̄i cui' species post cōuersionē remanēt. ¶ Tertia de vsu sacramēti istius in p̄ma ipa sui institutione q̄ christ' ip̄m discipul' dedit. ¶ Circa p̄mū q̄rūt q̄ttuor. ¶ Primo vtz p' cōsecratōem remaneat ibi pais ¶ Secūdo vtz annihilet. ¶ Tertio vtrū cōuertat in corp' xp̄i. ¶ Quarto de locutionibus q̄ in hac materia concedende sunt.

Ad primum sic pro

cedit: vī q sb̄a panis remaneat p' consecratōnē: vt dic̄ tertia opinio Dam̄. em̄ dic̄: qz consuetudo est hoib' comedere panē ꝛ vinū: coniugauit eis diuinitatē ꝛ fecit ea corp' ꝛ sanguinē suum sz cōiunctio reqrit vtrūq; cōiunctoz existere actu. g̃ pais remanet cū corpe xp̄i ¶ ℞. illud qō ō pane remanet in hoc sacr̄o p' cōsecratōnē cū sit sacr̄m tm̄: oz verū corp' xp̄i ꝛ etiā mysticū significare. sz significatio talis nō cōpetit pani nisi rōne sb̄e sue fz quā ex diuersis granis cōficit: fm quā etiā reficē ꝛ nutrire habet. g̃ oz q remaneat in substātia panis ¶ ℞. illud ad qō pauciora difficilia sequunt est magis eligēdū. sz ad hāc positionē sequūt pauciora difficilia cum nihil aliud seq̄t nisi q duo corpa sint i eodē loco qō nō ē incōueniēs de corpe glorioso rōne sue subtilitatis. g̃ hec opinio ē alijs p̄eligenda. ¶ Sz ℞: hoc ꝓnomē hoc cū sit demōstratiuū ad sensū: demōstrat sb̄am sub specieb' imediate latentē. sz si sb̄a panis ibi remaneret ipa sola imediate accñtib' subesset: qz eis afficeret. g̃ ad ip̄am ferret demōstratō hui' ꝓnois h': cū dī: Hoc ē corpus meū. ꝛ sic locutio eēt falsa qō ē icōueniēs ꝛ hereticū: qz ē i doctrina religionis ꝓpositā. g̃ ꝛ p̄dicta positio ē heretica ¶ ℞. si sb̄a panis ibi remaneret tūc sumēs hoc sacr̄m ñ solū sumeret spūalē cibū sz cor

porale. sz corpalis cibi sūptio impedit a sacro vlteri' eadē die percipiendo: vt supra di. viij. ocm̄ ē. g̃ q̄ semel sūpsisset corp' xp̄i nō posset iterato sumē qō est ꝺ ritū hui' sacri. ¶ Lteri' vi q nō debēt spēs pānis remanere: qz i sacro veritatis nō debet ee aliq̄ decep tio. sed cū accidētia ducāt in cognitōez ei' qō q̄d ē fm phm in. j. de aia. decceptio videt ostēdere illi' accna cui' substantia nō manet. g̃ ex q̄ sba pānis n̄ manet n̄ deberēt accidētia eius manere. ¶ ꝺ. cāe i lra assignate nō videt ꝓuenientes. fide) eni q̄uis experimentum rationis effugiat tamen rōnis con tradictōnē nō req̄rit. qz ea q̄ sūt fidei nō sūt cōtra rationē sed supra: sz q sub alia specie videat h' n̄ solū ꝺ rōnē sed etiā cōtra sēsū apparet. ergo n̄ de beret sub alia specie apparere ꝓpt meritum fidei. ¶ ꝺ. suppositā fide hui' sacri p quā corp' xp̄i sine sui detrimēto māducari credit nō esset horrendum istud sumē in quacūq; spē appareret. sed fides ne cessaria ē ad sumēdū. g̃ icōa cā quā assignat nulla est. ¶ ꝺ illud qō aliq̄n fit ad cōfirmatiōez fidei si sp fieret n̄ eēt irrisio sz maioꝛ ꝓfirmatō. sz aliq̄n ad ꝓfirmatōnē fidei alic' ꝺubitātis de h' sacro oñdit corp' xp̄i sub spē carnis: sic legit i vita beati Grego et in vitas patrū. g̃ nō esset ad irrisionē si semp in specie ꝓpria ostēderet. ¶ Sz cōtra: sacm̄ ē sensibi le signū: vt i. j. di. dictū ē: sed panis ē corpis xp̄i ve ri sacm̄. g̃ oz remanere q̄tū ad sensibilia acciden tia. ¶ ꝺ. vsus hui' sacri ē māducatio: vt supra di. ix. dictū ē: sed manducatio req̄rit diuisionē cibi q̄ fit p masticationē. g̃ cū diuisio nō possit fieri in ve ro corpe xp̄i: qō ē glorioſum opoꝛtuit q̄ essent ibi spēs saltē alie quaꝛ fractio eet. ¶ Lteri' vi q etiā forma substantial' panis debeat remanere: opatio em̄ substātialis nō pōt fieri sine forma substātiali sed nutrire ē opatio forme substātialis: qz nutrit i' quātū q̄dā cibus: vt dī in. ij. de aia. g̃ cū spēs que i sacro remanēt etiā corpaliter nutriāt: vt a q̄bus' dā dī: vi q forma substantialis panis remaneat ¶ ꝺ. illud qō nō mutat in aliq̄d corpis xp̄i oz q̄ post cōsecratō. m maneat. sed forma sbalis panis nō ꝓuertit i aliq̄d corpis xp̄i: qz si ꝓuerteret opote ret q̄ ꝓuerteret i aiaz q̄ ē forma sbalis corpis xp̄i i quā n̄ ꝓuertit aliq̄d vt ex pcedēti di. pz. g̃ forma sb stātialis panis manet ſ c accidētia. ¶ ꝺ. panis ē quoddā artificiale. sz forme artificialiū sūt accidē tia: vt pz in. ij. Phyſi. cū g̃ accidētia maneāt vide tur q̄ forma panis fm quā ē panis maneat. ¶ ꝺ. fm Auerro. in li. de substātia orbis: z in. j. Phy. oportet in materia pintelligere dimensones ante formas substātiales aliq̄ mō in generabilib' z cor ruptibilib': alꝭ nō possūt esse diuerse forme in di uersis ptib' materie cū diuisio nō fiat nisi fm quā titatē. sz dimēsiones manēt. g̃ et forma substantia lis manet. ¶ Sz cōtra: remotis accnt̄ib' z forma substātiali nihil manet nisi subiectū cōmune. sed illud qō ē cōmune nō pōt cōuerti in aliq̄d. g̃ non posset intelligi aliqua conuersio fieri si forma sub stātialis remaneret. ¶ ꝺ. species panis z vini sē sibiles sūt sacm̄ tm̄ in eucharistia. g̃ debēt ducē in illud cui' sūt sacm̄: sz in corp' xp̄i. sz si remaneret ibi forma substātialis panis ducerēt in ipam magl q̄ in corp' xp̄i: qz sūt ei ꝓpinquioꝛa fm naturam g̃ videt q̄ nō remaneat forma substantialis panis z ideo dō ad. j. q. q̄ hec positio q̄ ponit substan tiā panis ibi remanere post cōsecrationē simul cū vero corpe icōpetēs ē huic sacro z impossibilis z heretica. incōpetētes q̄dem: qz impediret venera tionē debitā huic sacramēto. esset em̄ idolatrie oc casio si hostie veneratio latrie exhiberet substan tia panis ibi remanēte. eēt etiā cōtra significatōnē sacramēti: qz spēs nō ducerent in verū corpus xp̄i p modū signi sed magis in substātiā panis. eēt etiā cōtra vsū sacri: qz iā cib' iste nō esset pure spūalis sed etiaz corpalis. Sed q̄ sit impossibilis patet ex hoc q̄ impossibile ē aliq̄d eē nūc nisi ꝓius nō fuit nihil ipo mutato vel aliquo i ipm: nec posset etiā p miraculū fieri sic q̄ esset aīal rōnale mortale: z n̄ esset hō aliter em̄ se habere nūc z ꝓius ē idem q̄ moueri vel transmutari. si g̃ corp' xp̄i verū eēt sub sacro nunc z non ꝓius oporteret aliquē motū vl mutationē interuenisse. sz nulla mutatio ē ex pte panis facta fm hāc positōnē. g̃ oz q̄ corpus xp̄i sit mutatū saltē localiter: vt dicat q̄ corp' xp̄i est hic quia per motū localiter huc venit qō oīno esse nō pōt: qz cū simul z semel in diuersis locis corp' xp̄i cōsecret oporteret q̄ simul z semel ad diuersa loca vnū numero moueret corp' qō est impossibile: qa cōtingeret simul cōtrarios mot' ineſſe eidē: vel sal tē diuersos eiusdē speciei. Qz aūt sit heretica pz ex hoc q̄ cōtradicit veritati scripture: nō em̄ eēt vez dicere: Hoc ē corpus meū. sed hic ē corp'. ¶ Ad j. g̃ dō. q̄ verbū Dam̄. intelligēdū ē quātū ad spēs q̄bus corpus xp̄i diuinitati vnitū mō ineffabili cō iungit. ¶ Ad. ij. dō q̄ spēs sic remanētes repsen tāt aliquo mō substātiā quā ꝓius afficiebāt: z p ꝓias ꝓprietates ei': z ita hñt rōnē significādi p quā dā silitudinē corp' xp̄i vez z mysticū. ¶ Ad. iij. dō q̄ ad hāc positionē seq̄t grauius incōueniēs q̄ q̄ cōtradictoria sint sil' vera: qz ponit diffinitionē scz aliter nūc q̄ ꝓius: z nō pōt ponere diffinitum scz motū neq; i corpe oñi: neq; in substātia panis ¶ Ad. ij. q. dō q̄ accnt̄ia panis eadē numero re manent ibi. quō aūt ibi sint vtrū sine subiecto vel alio mō in sequēti di. dicet. Sz rō q̄re remaneant assignat i lra ex pte vsus sacri: z q̄tū ad māduca tionē spūalē q̄ ē p fidē: vt scz fides eēt maioris me riti q̄tū ad manducatōnē sacrālē: ne scz eēt nobis horroꝛi si in ꝓpria specie sumeret: z infidelib' irri sioni. Potest assignari z alia cā ex pte ipi' sacri qz spūalia in sacris p signa corpalia cōsueuerūt oñdi z qz corp' xp̄i verū nō est cib' corpal' sz spūalis: iō opoꝛtuit q̄ p similitudines sensibiles cib' corpales

ſignificaret ⁊ eis cõtineret. ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ in hoc ſacr̃o nō ē aliq̃ deceptio neq; fictio: non em̃ ſenſus decipit: q; nō habet iudicare niſi de ſenſibilib⁹ ſpecieb⁹ q̃ q̃dez vere ibi ſunt ſic ⁊ ſenſui oñdunt: neq; etiã intellectus q̃ habet iudiciũ de ſubſtãt̃ys reruz p fidẽ iuuat. ¶ Ad.ij̃.dō q̄ iam patet ex dictis q̄ nō ē cõtra ſenſum ſz ſupra: q; ſenſus nō pōt ptingere ad illa⁹ ſubſtãtie cognitionem. ¶ Ad.iij̃.dō q̄ ſuppoſita fide i ſũptione corp̃is x̃pi in ſpẽ p̄pa apparentis nō eſſet horror ex abominatione ꝓueniẽs eẽt tñ horror ex deuotione ꝓcedẽs: q; hō nō ſoluz refugit imũda tangẽ ex abominatione: ſz etiaz ſcta ex deuotione. ¶ Ad.iiij̃.dō q̄ q̃tũ ad oñſionẽ talis ſpeciei fides pōt edificari: ſz ſi i hac ſpẽ ſumeret magis eſſet in fidei deſtructionẽ: q; corp⁹ x̃pi qō ē glorioſũ paſſibile oñderet ſi maſticatioi ſubeſſet. ¶ Ad.iij̃.q.dō q̄ forma panis ſubſtãtial' nō m̃a net poſt cõſecratõnẽ: et hoc ꝓpter tres rões. Primo q; in q̃libet trãſmutatõe vl cõuerſione imi⁹ a q̃ ē eiuſdẽ generis cũ termio ad quẽ. illud ãt ad qō terminat cõuerſio ñ ē forma tm̃: neq; materia tm̃ ſed ſubſtãtia exñs i actu: ⁊ h⁹ declarãt v̄ba ſubſtãtiua q̃ hoc faciũt qō ſignificãt: vñ cũ in eis exꝑmatur p hoc ꝓnomẽ hoc ſubſtãtia in actu cõpoſita: oz q̄ illud qō cõuertit in corp⁹ ſit etiã ſubſtãtia cõpoſita nō materia panis tm̃: ⁊ ita forma panis nō manet. Secundo q; fruſtra remaneret: accidentia em̃ manẽt vt ſint ſigna: q; ad hoc ſũt vt p ea de ſbſtãtia ſubiacẽte cognitionẽ accipiam⁹ cũ ſint ſenſibilia: ⁊ ita ad cognitionẽ intelligibiliũ via. ſed forma ſubſtãtialis nō ē q̃d ſenſibile ſz ẽ ordinata ad eſſe ſubſtãtiale: vñ cũ ſubſtãtia panis nō remaneat fruſtra forma ſubſtãtial' ibi eſſet. Tertio q; accidẽtia nō imediate ducerẽt in corp⁹ x̃pi: ſz i formã ſubſtãtialẽ panis remanẽtẽ: ⁊ iõ deperiret aliq̃d ſignificatõi ſacramẽti. ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ hec rō mouet quoſdã ad ponẽdũ formã ſubſtãtialẽ remanere: ſed pz q̄ rõne iſta magis ponẽdũ eẽt q̄ materia panis remaneat q̃ q̄ forma: panis em̃ nō nutrit nec aliq̃s cib⁹ niſi ꝑm q̄ conuertit in illud qō nutrit: qō ãt naturali cõuerſiõe cõuertit i alterũ nō manet q̃tũ ad formã: ſz quãtũ ad materiã. vñ forma ſubſtãtialis panis ſi remaneret nutrire non poſſet magis q̃ accñtia. vtr̃ aũt ſpẽs ille poſſint nutrire in ſequẽti di. dicet. ¶ Ad.ij̃.dō q̄ aia nō ē forma q̃ pficiat vniformiter ſuũ pfectibile in toto ⁊ i omnib⁹ ptib⁹. vñ ſingule ptes ex aia cõſequũt pfectionẽ eis ꝓportionalẽ: vñ q̃uis in aiam x̃pi ꝑm q̄ eſt pfectio toti⁹ ñ ꝓuertitur aliq̃d tñ trãſubſtãtiatur ſubſtãtia panis tota ⁊ quãtũ ad formã ⁊ q̃tũ ad materiã in ipſuz corp⁹ x̃pi totũ ꝑm q̄ intelligit accepiſſe cõgruẽtes pfectões in ſingulis ptib⁹ quia ſic ẽ organicũ ⁊ ꝓpria aie materia. ¶ Ad.iij̃. dicẽdũ q̄ q̃uis ars nō poſſit itroducẽ formã ſubſtãtialem p ſeipaz. pōt tñ introducere virtute nature q̃ vtit̃ in ſua opatõe ſicut inſtrumento. ſicut pz i⁹ h⁹ q̄ aquã in vaporẽ cõuertit ⁊ aerẽ in ignẽ igne mediante. ⁊ ſimiliter cũ occidit aial recedẽte anima alia forma ſubſtãtialis ſuccedit: ſic generatio vni⁹ ẽ corruptio alteri⁹: ita etiã p ꝓmixtionem farine. ⁊ aque ⁊ vſtionẽ ignis pōt cõſequi forma aliqua ſbſtãtialis que ſit forma ſubſtãtialis p quã panis eſt panis. ſi aũt nō eſſet forma ſubſtãtialis que ẽ p artem iducta per quã panis eſt panis ſubſterniẽt forma ſubſtantialis accidẽtali ſcz forma farine: tritico enim iam a ſua ſpecie eſt corruptũ: quia ñ manet ei⁹ opatõ vt poſſit ſibi ſimile generare. ¶ Ad.iiij̃. dicẽdũ q̄ dimẽſio que ꝓintelligit ante formã ſubſtãtialẽ i materia nō habet eſſe cõpletũ: q; nō ē dimẽſio terminata. terminatio enim dimẽſionis eſt p formã: ſed dimẽſiones que manẽt p⁹ conſecratiõez ſunt dimẽſiones terminate q̃ habẽt certã mẽſurã et figuram.

AD ſecundũ ſic ꝓcedit: Uidetur q̄ panis facta cõuerſione annihileť. in qualibet enim mutatõe que eſt ex aliq̃d intraneũ rei terminus a quo nō manet niſi in potẽtia ꝓiacẽti: ſic quãdo nigrũ fit albũ nigredo nõ remãet niſi in potẽtia ſubiecti. ⁊ quãdo ex aere fit ignis forma aeris que ẽ terminus a quo nō manet niſi in potẽtia materie cõmunis que ſubn̄git mutatiõi. ſed in cõuerſione de qua loq̃mur ẽ termin⁹ a quo tota ſubſtãtia panis. g̃ cũ ñ ſit accipe aliq̃d preiacẽs ad totã ſubſtãtiaz panis q; nō eſt in ſubiecto ſic accidens neq; in materia ſic forma videt q̄ omno annihilet. ¶ Dreſpectu eiuſdẽ ē aliq̃d natũ eẽ terminus a quo: ⁊ terminus ad quẽ: ſic ex albo fit nigrũ: ⁊ ex nigro albũ. ſz mutationis cuius termin⁹ a q̃ ẽ tota ſba rei: termin⁹ ẽ ſimpliciter nihil: ſic pz in creatione. g̃ ſilr cũ i cõuerſione de qua loq̃mur: termin⁹ a q̃ ſit tota ſubſtãtia panis: termin⁹: ad quẽ erit ſimplicit nihil. g̃ ſubſtãtia panis annihilat. ¶ D.ſi vnũ cõtradictoriũ ẽ falſũ reliquuz de neceſſitate erit verũ. ſz facta cõuerſione hec eſt falſa. panis ẽ aliq̃d: vel de pane ẽ aliq̃d. g̃ hec ẽ vera: nihil de pane ẽ. g̃ panis ẽ annihilatus. ¶ D.illud annihilari dī qō neq; i ſe: neq; in alio manet. ſed panis ſubſtãtia nō manet facta in ſe cõuerſione: vt dictũ ẽ. neq; manet in corpe x̃pi: q; ſic corp⁹ x̃pi augeret. g̃ penit⁹ annihilat. ¶ D.ſic ſe habet cõuerſio formalis ad formã: ita ſbalis ad ſubſtãtiam. ſz in conuerſione formali annihilat forma: ſic pz cũ ex aere fit ignis. g̃ in cõuerſione ſubſtãtiali q̃ lis hec eẽ dī annihilat ſubſtãtia panis. ¶ Sz cõtra Aug. dic̃ in li⁹. lxxxiij̃. q. Ille ad quẽ ñ eẽ nō ptinet nō ē cã tẽdẽdi ad nō eẽ. ſz de⁹ ẽ hui⁹mõi. g̃ ipe nihil in nihilũ reducit. ſz ꝓuerſio ꝓdicta ſit diuina v̄tute g̃ ñ reducit ſubſtãtia panis i nihil. ¶ D.illud qō in aliq̃d ꝓuertit nō annihilat. ſz panis i corp⁹ x̃pi cõuertit vt p auctoritates i lr̃a poſitas oñdi pōt. g̃ ñ annihilat. ¶ D.defectus pfectiõi repugnat. ſz hoc

sacrm ē maxime pfectionis: vt supra dictū ē. g cuz annihilatio sit via ad ōfectū nō cōpetit huic sacrō ñideo dō q hec opinio duo potit sub disiunctione. s. q substātia panis resoluit in ꝑiacētē mām vl q annihilat: z quātū ad vtrūq; ē falsa: si em̄ in ꝑiacētē mām resolueret hoc nō pōt intelligi nisi dupliciter. vnō mō q eēt i mā sine forma omni: qō q dē nec p miraculū eē pōt: qz hec positio implicat in se cōtradictionē: mā em̄ p essentiā suā ē ens: potētia z forma ē actus ei⁹. si g ponat mā sine forma esse actu ponet actu materia eē z nō eē. alio modo pōt intelligi ita q resoluat i materialia elemēta: z hoc iterū nō pōt eē: qz illa materialia elemēta aut remanerēt i eodē loco: z oporteret q sub illis speciēb⁹ eēt aliud corpus q̄ corpus xp̄i: z q illud materiale corp⁹ eēt simul cū dimēsionib⁹ panis z multa huiusmōi incōueniētia sequerēt: vel nō esset in eodē loco: z sic eēt mot⁹ local⁹ illi⁹ elemēti mālis: qō non pōt eē: qz sentiret tal⁹ mutatio si eēt. ¶ P. cū motus local⁹ necessario sit successiu⁹ oz q illud materiale elemētū ꝑus relinqueret vnā ptē hostie q̄ aliā: transubstātiatio aūt fit in instanti vt dicet: vñ sequeret alterū duoz: vel q aliqñ sub aliq̄ ptē speciez nō esset: neq; corp⁹ xp̄i: neq; substātia panis: neq; materiale elemētū qō iam absceſſit ab illa ptē: vl q aliqñ sub eadē ptē hostie eēt corp⁹ xp̄i et māle elemētū qō ē impossibile: z iō nō pōt dici q resoluat i ꝑiacētē māz. Sil⁹ nō pōt dici q annihilet: eo q ois mot⁹ denoiat a termino ad quē: sic mot⁹ q̄ ē ad albedinē dī dealbatio: vñ illa trāsmutatio tm̄ posset dici annihilatio. cui⁹ terminus ad quē eēt nihil: hoc aūt nō potest eē i illa cōuersione qz oz hāc cōuersionē termiari ad corp⁹ xp̄i: qz nihil pōt incipe hic eē cū ꝑus nō fuerit: nisi p motuz aut mutationē ꝓpam vel alterius terminatā aliq̄ mō ad ip̄m. vñ si cōuersio p̄dicta ad corp⁹ christi ñ terminaret: oporteret q corp⁹ xp̄i eēt hic in altari facta cōsecratione vbi ꝑus nō erat p motū ꝓpriū qō supra ē ip̄robatū: vñ pz q opinio illa falsa ē q̄ ponebat substātiā panis annihilari. ¶ Ad. j. g dō q in mutationib⁹ naturalib⁹ termin⁹ a quo est forma aliq̄ q̄ q̄dē nō cōuertit in terminū ad quē: z iō annihilat nisi q̄ten⁹ manet i potētia i suo subiecto sz illud qō cōuertit ad terminū ad quē ē subiectuz mutationis nō q̄dem vt sit illud: sed vt sit sub illo: vñ subiectū annihilari nō dī in q̄ tū in aliud conuertit: vñ cū i hac cōuersione id qō ē termin⁹ a q̄ scz substātia panis cōuertat ſm se totū in terminū ad quē: scz corp⁹ xp̄i: nō q̄dem vt sit sub ip̄o: sed vt sit ip̄m met: pz q nō ē annihilatio substātie panis. ¶ Ad. ij. dō q rō illa ꝓcedit i mutationibus oppositis: qz illud qō ē termin⁹ a quo i vna ē termin⁹ ad quē in alia: nō aūt i mutationib⁹ q̄z vna ordinat ad aliā: sic pfectū ad impfectū: sic mutatō qua acq̄rit pfectio ꝑma ordinat ad illā q̄ acq̄rit pfectio secūda: cōuersio aūt panis i corpus xp̄i non ē mutatio opposita creationi: sz quodāmō pficiēs ip̄am in q̄ tū panis nobil⁹ esse p hāc cōuersionem cōsequit: z ideo nō oz q sit i hac cōuersione termin⁹ ad quē qō in creatōe erat terminus a quo. ¶ Ad. ij. dicēdū q q̄uis panis nō sit aliq̄d: tm̄ illud i qō cōuersus ē panis ē aliq̄d cōuersione facta: z iō nō sequit q panis sit annihilat⁹. ¶ Ad. iij. dō q q̄uis nō manet pāis neq; i se neq; i alio: māet tm̄ corpus xp̄i i qō cōuersus ē panis. z iō nō sequit q sit annihilatus. ¶ Ad. v. dō sicut ad primū.

D tertiuz sic proce

dit: Videt q panis nō possit cōuerti in corp⁹ xp̄i: cōuersio eni mutatio q̄dā est. sed nulla specie trāsmutatōis in corp⁹ xp̄i panis cōuertit. nō eni est ibi generatio z corruptio: qz materia panis nō manet: nec ē alteratio qz nō manet aliqua substātia eius actu: nec ē augmētū qz nō addit aliq̄d ad corpus xp̄i: neq; motus localis: nō eni ipsū corp⁹ xp̄i de celo descēdit: vt dama. dicit. ergo videt q nullo mō panis in corp⁹ xp̄i ꝓuertat ¶ P. omni cōuersione oportet esse aliq̄d qō mutet: mutat āt qō dissimiliter se hz nūc z pri⁹. si g pāis i corp⁹ xp̄i ꝓuertat oportet aliq̄d esse idē numero qō ꝑus fuerit de sba pāis: z nūc sit ō sba corpis xp̄i: qō non ponit. g panis in corp⁹ xp̄i nō cōuertit. ¶ P. conuersio accidēs quodāmodo ē: omne eni accidens ē in subiecto: nō aūt potest dici q subiectū eius sit panis neq; corp⁹ christi: qz nō ē idez subiectū mutatōis z terminus a quo vl ad quez. g panis nullo mō cōuertit i corp⁹ xp̄i. ¶ P. omne qō fit aliquid acq̄rit hoc qō fieri dī. sz omne singulare ē incommunicabile. g inpossibile ē q aliqō singulare fiat aliud singulare q̄uis possit ei adiūgi z sic eē ei⁹ ꝓpere sicut ps. sed corp⁹ xp̄i est quoddā singulare ō mōstratū. g nō pōt eē q aliquid conuertat in ip̄m ita q fiat ipsūmet sed solū q adiūgat ei. ¶ Sed ꝯ ē qō Dam. dic: Fecit xp̄s panē z vinū corp⁹ z sanguinē suū ñ qm̄ ipsū corp⁹ xp̄i de celo descēdit: sed qm̄ panis z vinū trāsit in corpus z sāguinem xp̄i. ¶ P. illud qō nec in se manet nec annihilat oz q i aliud conuertat: sed panis ñ manet i se sicut i primo articulo dictū ē: nec etiā annihilat vt ex secundo articulo patuit. ergo oportet q in aliud cōuertat ¶ Alter⁹ videt q ista ꝓuersio sit successiua: fit eni hec conuersio virtute verboz. sed verba non possūt aliq̄d facere nisi dum sunt. ergo cū habeāt esse i successione videt q successiue cōuersio p̄dicta fiat. ¶ P. impossibile est i codez instāti eē aliq̄d corp⁹ xp̄i z panē. ergo nō est idem instans in quo corpus xp̄i z in quo vltimo est panis: sed inter quelibet duo instātia ē tēp⁹ mediū vt ꝓbat in. vj. phy. ergo conuersio panis in corpus xp̄i est successiua. ¶ P. i omni ꝓuersione requirit vt sit aliquid aliter nūc z pri⁹ cū cōuersio mutatio quedā sit. sed vbicūq; est nūc z pri⁹ successio est. ergo in omni

ꝓuersione ⁊ mutatione opꝛtet esse successionem et sic idem qꝫ ꝑus. ¶ D. in omni factione est fieri et factū esse. sed fieri ⁊ factū eē nō sūt simul: qꝛ qꝫ fit nō ē: qꝫ āt factū ē iā ē. ergo ē ibi ꝓius ⁊ posteri us: ⁊ sic idē qꝫ ꝑus. ¶ Sz ꝫ ē: qꝛ virtus infinita o perat subito. sz hec cōuersio sit virtute diuina q̄ ē infinita. ergo fit subito. ¶ D. in omni successiua mutatione ꝓius aliq̄d ē in medio q̄ in termio. sz i hac cōuersione nō ē inuenire aliq̄d mediū inᵗ sub stātiā panis ⁊ coꝛpꝰ xp̄i. ergo nō ē ibi successiua cō uersio ¶ Vlterius videt q̄ hec cōuersio sit miracu lōsioꝛ omni alia mutatione: qꝛ q̄to alicui magis ꝺ facili ꝓsentit rō nr̄a minꝰ habet de miraculo. sz nō ē aliq̄ miraculosa cōuersio cui rō magis ñ cōsenti at q̄ huic: qꝛ creatōnē etiā q̄dā ꝑt posuerūt rōne naturali ducti: ⁊ etiā q̄ materia obedit substātiꝫ sepatiſ: ⁊ maxie deo ad omnē formatōnē. ergo ista cōuersio ē miraculosioꝛ oīb' mutationib'. ¶ D. vbi ē plus de resistētia ibi ē maioꝛ difficultas i cō uertēdo: ⁊ ꝑ ꝓns maiuſ miraculū. sz i hac cōuersio ne ē maxia resistētia: cū oporteat totū cōuerti i to tū. g̃ ista cōuersio ē maxie difficultat. g̃ ē ⁊ maxie miraculosa. ¶ D. quāto minꝰ ē de potentia ex pte creature in qua fit miraculū: tanto ē maius mira culū qꝫ fit ꝑ potētiā diuinā. sz in hac conuersione minimū ē de potētia i creatura: qꝛ in ꝺbusdā con uersionib' miraculosis ē potētia naturaľ: sic quā do aqua cōuersa fuit in vinū: in ꝺbusdā aūt potē tia obediētie tm̄: sic q̄ costa formata ē in mulierē in creatione aūt ⁊ si nō p̄cedat aliq̄ potētia: tm̄ nō est aliq̄ repugnātia. g̃ cū i hac cōuersione sit repu gnantia: ⁊ nulla potētia ex pte creature: qꝛ nō pōt eē aliq̄d i potētia respectu totiꝰ cōpositi: vī q̄ hec conuersio sit miraculosioꝛ omni alia mutatione. ¶ Sed ꝫ: quāto aliqua sunt magis distantia: tan to difficilius in inuicē mutant. sz magis distat non ens simpliciter ab ente q̄ hꝰ ens ab hoc ente. g̃ dif ficilius ē ex nō ente simpliciter facere ens aliqꝺ q̄ ex ente hoc facē illud: ⁊ iō creatio ē maioꝛis virtu tis indicatiua q̄ trāsubstātiatio. ¶ D. q̄to termi nus mutationis ē altioꝛ: tanto mutatio ē maioꝛis virtutis: sicut maioꝛis virtutis est facere hoiem q̄ aial. sz assumptio hūane nāe q̄ ē mutatio q̄dā ter minat ad psonā filij dei q̄ est digniꝰ q̄d q̄ coꝛpꝰ xp̄i ad qꝺ terminat transubstātiato. g̃ magis ē miracu losa illa mutatō q̄ ista cōuersio. Rñdeo ꝺ. ad. j. q. q̄ in mutationib' naturalib' inuenit aliq̄ muta tio: fm quā nihil variat de eo qꝺ est intrancū rei sz solū hꝰ qꝺ ē extra: sic ꝓz i motu locali. aliq̄ vo mu tatio i q̄ variat illō qꝺ inest rei accidētaľ. ſ. q̄titas vl̄ q̄litas: vt ꝓz i motu augmenti ⁊ alteratōnis. ali qua vero mutatio ē q̄ ptingit vsq; ad formā sb'a lē: sic generatio ⁊ coꝛruptio: sed naturalis mutatō nō pōt ptingere vsq; ad variationē materie: quia opat ex suppolita mā: sic qꝺlibet 2ᵐ agens opat suppolitis his q̄ data sunt sibi a ꝓmo agēte: ⁊ hec ꝑncipia oꝛ manē in opatione nature: vt in. j. phy: ꝺi: sic aūt eē cōpositi qꝺ ex suppolitiõe māe natu ra ꝓducit opatōi nāe subȳcit: ita ipa materia quā ꝓsupponit nā subȳcit actiõi ꝓmi agētis sz dei a quo hocip̄m ipfectū esse: sz ipotētia qꝺ habet accepit: vñ diuina opatio ptigere pōt ad variatōz māe: vt sz sic natura facit hoc totū eē hꝰ totum: vt ex toto aere totā aquaz: ita deꝰ facit ex hac mā si gnata illā: ⁊ qꝛ materia signata ē indiuiduationis ꝑncipiū: iō solius dei opatiõe hoc fieri pōt vt hoc indiuiduū demōstratū fiat illud indiuiduū demō stratū: ⁊ talis modus cōuersionis ē i hoc sacro: qꝛ ex hoc pane fit hꝰ coꝛpꝰ xp̄i. Ex q̄ ꝓz q̄ ista conuer sio differt ab oībus naturalibus ꝓuersiõibus in iij. Prio i hoc q̄ vsq; ad mām ptingit: qꝺ i illis ñ inuenit. ⁊ qꝛ mā ē ꝑmū ſbiectū ⁊ ipsiꝰ ñ ē aliud ſbie ctū: iō scꝺo differt i hꝰ q̄ hec ꝓuersio nō hz ſbiectū sic ille habēt. Tertio q̄ in naturalibus ꝓuersiõib' cōuertit totū in totū: nō aūt ptes essentiales i ptes tot' em̄ aer ꝓuertit i aquā: sz mā aeris nō cōuertit in aliq̄d: qꝛ ē eadē forma: etiā nō cōuert.t: qꝛ absce dit illa ⁊ alia introducit: sz hoc ⁊ totū cōuertitur in totū: qꝛ panis fit coꝛpꝰ xp̄i: ⁊ ptes etiā cōuertūt qꝛ mā panis fit mā coꝛpis xp̄i: ⁊ forma substātia lis sil'r fit illa forma q̄ ē coꝛpis xp̄i. Quarto qꝛ na turalib' cōuersionib' trāsmutat: ⁊ id qꝺ cōuertit i id i qꝺ ꝓuertit: illud q̄dē qꝺ i altez ꝓuertit sp trās mutat coꝛruptione: sz illud in qꝺ aliq̄d naturaliť cōuertit: si q̄dem sit simplex cōuersio transmutat ꝑ generationē: sic cū aqua generat ex aere: si autez sit cōuersio cū additione ad altez p̄existēs illō cui additū transmutat fm augmētū: vel saltē ꝑ restau rationē deperditi: sic accidit in nutrimento: sz hoc illud in qꝺ fit cōuersio erat p̄existēs: ⁊ nō ei additū: qꝛ vt dictū ē: illud qꝺ cōuertit cōuertit i ipm ⁊ fm totū: ⁊ fm oīes ptes eiꝰ: vnꝺ hoc in qꝺ terminat cōuersio nullo mō transmutat: sc'z coꝛpus xp̄i: sed solū panis q̄ cōuertit. ¶ Ad. j. g̃ ꝺ. q̄ hec cōuer sio sub nulla naturaliuz mutationū cōtinet: sz ab oīb' differt: vt ex dictis ꝓz: habet tm̄ aliquā cōueni entiā cū transmutatione nutrimēti inq̄tū vtraq; cōuersio fit i aliq̄d p̄existens: differt tm̄ ab ea inq̄ tū hic nō fit aliq̄ additio sicut ibi. ¶ Ad. ij. ꝺ. q̄ i hac trāsmutatiõe seu ꝓuersiõe ē aliq̄d qꝺ trāsmu tat sc'z panis: nō q̄dē ad modū aliaz mutationuz naturaliū vt aliq̄d ipius maneat sz fm totū ⁊ oēs ptes eiꝰ: vt dcm̄ ē. ¶ Ad. iij. ꝺ. q̄ trāsmutatio natu raľ ponit actū impfectū: vt ꝓz i. iij. phy. ⁊ qꝛ idē ē ſbiectū actus pfecti ⁊ impfecti: iō oꝛ q̄ ſbiectū transmutationis naturaľ sit id qꝺ ē ſbiectū post modū actꝰ pfecti. ſ. formе ad quē tēdit motꝰ ⁊ nō ipm iā pfectū: sz trāsmutatio huiꝰ cōuersionis nō potit aliquē actū iperfectū: sz solū successionē q̄dā pfectoꝛ nō solū actuū sz reꝛ ſbsistētiū: successio āt ē i succedētib' ſibi sic ⁊ oꝛdo in oꝛdinatis: sz fm regulā in. j. liꝰ. di. xvj. de relatiuis ꝺatam erit ista re

latio ordinis huiꝰ ſucceſſionis ſm rem quidē i ipo pane qui mutat: nō aūt in corpe xp̄i vero niſi ſm rōnē qz ipm immutatum manet. ¶ Ad. iiij. dō q cōicatio iportat quādā collationē: z iō exigit aliqd recipiens id qō cōfert ſeu dat. vñ nō habet locuz niſi i formalibꝰ cōuerſionibꝰ in qbꝰ mutatio nō attingit niſi vſqz ad formā: z iō cū i hac cōuerſiōe nihil maneat cui poſſit aliqd cōferri nō habet locuz cōicatio. ¶ Ad. ij. q. dō q cā q̄re aliq̄ mutatio nō eſt in inſtāti: ē diſtātia eiꝰ qō mouet a termio moꝰ diſtantiā aūt dico nō ſolū ſm dimenſionē loci aut quātitatis ſed ſm repugnātiā forme vel nature: z iō vbi nihil ē repugnās forme introducēde forma ibi recipit in inſtanti pñte agente: ſicut patet de illumínatione diaphani cū i eo ñ ſit aliqd cōtrariū vel repugnans luci: z ſil̄r in forma ſubito introducenda qñ materia ē neceſſitās cōtrarijs diſpoſitionibus ab ea excluſis: ſicut aūt aer ſubiacet ſoli ad recipiendū ab eo formā lumis nō exiſtente aliquo interpoſito: ita tota natura creata ſubdit diuino nutui: vt ſtatim fiat oñe qō deus vult: qz quicqd ē in natura ē materiale z nō cōtrariū diſpoſitioni diuine: z iō ea q̄ p ſeipm facit pōt cū voluerit facē in inſtanti: qñqz aūt ſucceſſiue facit vt i nobis ſm modū nr̄m opet: hoc tñ cōtingit qñ hoc qō tranſmutat pōt magis vel minꝰ diſtare a termino trāſmutationis: qz ſm hoc fit ſucceſſio in motu: cū āt cōuerſio de qua loquimur ad ipam materie eſſentiā ptingat: vt dictū ē ſm quā ſepatis p intellectū formis z diſpoſitionibꝰ vna res nō magis cōuenit cū vna q̄ cū alia nō pōt accipi maior z minor diſtantia a termino: qz hoc ſingulare demonſtratū q̄tū ad hoc q cōuertit i corpus xp̄i: tantū. diſtat ab alio ſingulari ſue ſpeciei quātū a ſingulari alterius ſpeciei: z iō conuerſio predicta fit in inſtanti. ¶ Ad. j. q dō q verba forme hñt ſacr̄alem virtutē: vñ nō efficiūt niſi qō ſignificāt: z iō cū ſignificatio illi⁹ forme nō ſit pfecta niſi in vltimo inſtanti tūc habet efficaciā ſuā. ¶ Ad. ij. dō q ad hoc argumentū multiplicit̄ rñdet a diuerſis. Quidā cōcedūt q ē ſignare vltimū inſtans i quo ē panis ſicut z pmū in quo ē corpꝰ xp̄i: ppter hoc q in toto q̄daz tpe fuit panis: z ita in q̄libet inſtanti illi⁹ tpis. Uñ q̄dā iſtoz dicūt q vnū ē inſtans ſm rem in q̄ ē panis z corpus xp̄i: ſz differt ſm rōnē: qz inquātū illud inſtans ē finis p̄teriti tpis ē in eo panis: inquātū aūt ē p̄ncipiū futuri ē in eo corpꝰ xp̄i. Sed hoc non pōt ſtare: qz cōtradictoria ſimul eē ſm rē ē impoſſibile: ſimul aūt ſm rē maxie ſunt q̄ ſunt i eodē inſtanti ſm rem. vñ impoſſibile ē duo cōtradictoria eē in inſtanti qō ē vnū ſm rem quātūcūqz ſit differēs rōne: qz ex illa rōne nō habet ordinē ad menſuratū: z ad tpe cuiꝰ ē termin⁹ ſed ad aiam et qz ſi ponam⁹ ſimul eē corpꝰ xp̄i z panē ſequunt duo cōtradictoria ſimul eſſe: qz dū ē panis nō eſt corpus xp̄i: iō impoſſibile ē q ſit vnū inſtās ſm rē i quo nūc vltio ē panis: z nūc p̄mo corpꝰ xp̄i. Ideo alij dicūt qō iſtud nūc ē quodāmō vnum realit̄: z q̄dāmō diuerſum: z ponunt exemplū de duabꝰ lineis ſe tangentibus de q̄bus cōſtat q hñt duo puncta: z tñ illa puncta cōiunguntur i vno puncto linee cōtinentis: cōtigua eñ ſūt quoz termini ſūt ſimul Et ſil̄r dicūt q eſſe panē z eſſe corpus xp̄i in altari cōtiguant: vñ ē vnū inſtans extra menſurās i q̄ p̄mo ē corpus xp̄i z vltimo panis: ſz tñ ſūt duo inſtantia ſi accipiamus vt duoz tēpoz q̄bꝰ menſurat eē panis in altari: z eē corpꝰ xp̄i: z ſic inter duo inſtantia quaſi contiguata nō ē neceſſe eſſe tempꝰ medū: ſicut nec inter duo puncta cōtiguata lineā ſed illud nō pōt ſtare: qz cū punct⁹ ſit termin⁹ linee q̄ pōt eē menſura z intranea z extranea: poſſibile eſt puncta aſſignare: z intrinſeca z extrinſeca: ſz inſtans ē termin⁹ tpis qō nunq̄ ē niſi menſura extrinſeca. vñ non ē accipe inſtās niſi qō ſe habet p modū extra iacētis puncti: z iō hec poſitio redit i idē impoſſibile cū p̄ma. Et iō alij dicūt q ſic̄ p̄bat. iiij. phy. in toto tpe nō ē accipe niſi vnū nūc ſm ſubſtātiā. z q numerent duo inſtantia hoc ē ſm ordinē tpis ad motū z actionē quā menſurāt: put ſcz tempꝰ excedens menſurat aliquā actionē: z ita p̄ncipiū z finis illi⁹ actionis ē i tpe z ſm hoc in tēpore numerāt duo inſtātia: z iō ordo z habitudo duorū inſtantiū ad inuicē ē cōſiderāda ſm actiones z motus q̄ menſurant: vñ ſi accipiant duo inſtantia reſpectu eiuſdē motus put tps menſurat p̄ncipiuz z finē illi⁹ mot⁹: ſic oz q inter duo inſtantia ſit tps mediū: ſicut inter p̄ncipiū motus z finē ē motꝰ medius. ſi aūt accipiant duo inſtantia p cōparationem ad diuerſos motus ſm q menſurat p̄ncipiū vniꝰ et finē alterius: ſic inter duo inſtantia nō ē tempuſ medū: ſic̄ nec motꝰ ē medius inter p̄ncipiū vnius motꝰ z finē alteriꝰ: z iō cū quies menſuret tpe ſic̄ z motus duo inſtātia ſūt ſe inuicē conſequēta: quoz vnū menſurat finē q̄tis in q̄ erat panis z alterum p̄ncipiū q̄tis i quo ē corpus xp̄i. Sz hoc utq̄ non pōt ſtare: qz inſtantia tpis diſtinguūt p cōparationē ad illū motū a q̄ tps poteſt habere vnitatē vl̄ multitudinē ad quā cōparat: nō ſolū ſic̄ mēſura ad menſuratū ſed ſic̄ accñs ad ſubiectū: ſcz motū celi qui eſt cōtinuus z interruptionē nō patit ſm naturaz vñ q̄liter cūqz ſignes duo inſtātia in tpe ſp ē accipe tempꝰ mediū: qz ē accipe inter q̄libet mometa motus celi motū mediū: z iō in alijs motibꝰ ñ differret ſiue cōpent diuerſa inſtantia ad eūdem motū ſiue ad diuerſos. Patet etiā q hec poſitio contradicit dicto phi. i viij. phy. vbi p̄bat q iter quoſlibet motus cōtrarios ē q̄s media qō nō oporteret ſi duo inſtantia mō p̄dicto poſſent ſe inuicē cōſequi. Et iō alij dicūt q iſta cōuerſio cū ſit ſupra naturā nō habet ordinē ad motū celi: vñ nō menſurat tēpore ſed inſtanti qō ē menſura motuſ celi: z p̄t hoc nō ē incōueniēs ſi duo inſtantia ſuccedūt ſibi ſine

tempore medio: sicut in .j. li. di. xxxvij. dictū est de motu angeli. Sed hoc iterꝫ stare nō pōt: qz ista cōuersio sequit motū ꝓlationis verborꝫ q̄ habet reduci ad mensurā motus celi: sicut illuminatō sequitur ad motū localē quo defert illuminans: z iō ozq̄ instantia accipiant in hac cōuersione ſm mēsurā motus celi. Et ꝓpter hoc alī dicūt q̄ nō ē simul signare duo instantia: in quoꝫ vno ꝑmo sit corp⁹ xp̄i: z in alio vltimo sit panis: qz sic de necessitate esset inter ea temp⁹ medium: sed tm̄ vtrūlibet eoꝝ pōt ꝑ se signari. Sed hoc iterꝫ nihil ē: qz designatio nostra nihil facit ad hoc q̄ tempus intersit vel nō intersit. vñ si sint duo instantia ſm rem in quo rū vno ē panis vltimo: z in alio corp⁹ xp̄i ꝑmo sive signent a nobis sive non: oportet eē temp⁹ mediū. ¶ D. exquo instans illud ē signabile: non vī q̄ possit designatio ei⁹ impediri ꝑ designationē alterius instātis cū iste due designatione) nō sint contrarie. Et iō aliter dō q̄ nō ē designare vltimū instans sed vltimū temp⁹ i quo ē panis: inter temp⁹ aūt z instans nō cadit necessario temp⁹ mediū sic cadit mediū inter duo instantia. Et veritas huius questionis apparet ex hoc q̄ phs dicit i. viij. phy. q̄ qñ ex albo fit nigrū in toto tpe mensurāte motū alteratōnis erat albū: sed in vltimo instanti illi⁹ tpis ē nigrū. vñ ſm ipm nō ē dandū q̄ in toto illo tpe sit albū sed in toto p̄ter vltimū nūc. z qz ante vltimū nūc alicui⁹ tpis non ē accipe penultimū: sic nec ante vltimū punctū linee penultimū: iō nō est accipe vltimū instans in quo erat albū sed vltimū temp⁹. z silr ē de illis mutationibus q̄ sūt termini motus: sic generatio ē termin⁹ alterationis: qz cuz ex aere fit ignis in toto tpe alterationis p̄cedentis erat aer p̄ter vltimū instans in quo ē ignis: z silr ē in illuminatōne respectu motus localis: z iō cū cōuersio sit termin⁹ cuiusdā motus scz ꝓlationis verborꝫ in toto tpe p̄cedenti erat panis p̄ter vltimuz instans in quo ē corpus xp̄i. ¶ Ad. ij. dō q̄ i qualibet mutatione oz designari nunc z ꝑus ſm duos terminos mutationis q̄ sūt incōtingentes: vt dī in .j. phy. i. q̄ nō possūt simul esse. vñ ſm diuersitatez terminorꝫ i diuersis mutationib⁹ ſm hoc diuersimode signat ibi nūc z ꝑi⁹. Aliqua em̄ mutatio ē iter cⁱ termios pōt accipi mediū q̄ min⁹ distat ab vno extremorꝫ q̄ aliud. vñ anteq̄ ꝓueniat ad vltimū mutationis terminū fuit recessus ab vno termino: z accessus ad alterū in quo cōsistit mutationis rō: z iō vtrūq̄ ad illam mutationē ptinet et nunc: scz in quo terminat accessus z recessus: z ꝑius illud in quo incepit: z iō talis mutatio non ē in instanti sed in tpe. Aliq̄ vero mutatio ē inter cui⁹ termios nō pōt accipi mediū in eodē subiecto nisi forte ꝑ accns: sicut inter affirmationē z negationē qz cōtradictio ē oppositio cui⁹ nō ē mediū ſm se vt dī in .j. posterio. per accidens aūt pōt accipi ibi medium ex pte negationis cui aliq̄d adiungat: qō magis vel minus distat ab affirmatione sive illud sit cōtrariū in eodē genere directe sive dispositō cōtraria: sic iter ñ albū z albū accipit ꝑ accidēs medium ex pte coloris cui cōiungit negatio albedinis: ſm q̄ magis vel minus distat ab albedine: z inter nō ignem z ignem accipit mediū ſm q̄ aliq̄d ē magis vel minus frigidū aut humidū. Unō in oibus mutationib⁹ in quib⁹ etiā sunt affirmatio z negatio tm̄: seu ꝓuatio z forma tm̄ ꝑ se loquēdo non pōt eē recessus a termino vel accessus ad terminū ante quētionē ad vltimū terminū: z iō illud ꝓncipiū nō pertinet ꝑ se loquēdo ad hāc mutationē: sz solū ꝑ accns rone illi⁹ adiūcti ad negationē ſm q̄ ꝑ accns negatio recipiebat magis z min⁹: z ꝑ ons mediū. vñ per se loquēdo ptinet ad motū p̄cedentē sicut ad alterationem que p̄cedit generationem et ad motū localē qui p̄cedit illuminationē: z ꝓpt̄ hoc iste mutationes dicunt esse in instanti. z quia vt dictū est inter substantiā panis: z substātiā corporis xp̄i non est accipere mediū qō magis sit ꝓpi quū corpi christi q̄ substantia panis: q̄tū ad hoc q̄ cōuertat in ipm diuina virtute: ideo silr ē iudiciū de ista cōuersione z de p̄dictis mutationibus. vñ ad hanc conuersionē nō pertinet nisi illud nūc in quo desinit esse panis: z incipit esse corpus xp̄i sed illud ꝓmū ptinet ad totū tempus p̄cedēs qō mensurabat ꝓlationē verborꝫ que quodāmō efficit cōuersionē. ¶ Ad. iij. dō q̄ mutatio vt dictū est in instanti ē: sed motus p̄cedens ē in tpe: si ergo includit in factōne tam motus p̄cedens q̄ mutatō q̄ est terminus eius sicut generatio alterationis: tūc fieri ptinebit ad motū p̄cedētē: z factū esse ad terminū motus qui ē ipa generatio: z sic nō simul fit z factū ē. si aūt factio nō extendit se ad mutatōnē illā tūc vtrūq̄ ē simul: z fieri z factuz esse: z sic qō fit ē. si dicat fieri rōne ipi⁹ mutationis que tūc est: sed factū ē rone termini mutationis. sicut em̄ dicim⁹ q̄ simul terminat motus z terminatus ē: sic simul illuminat aer z illuminat⁹ ē: z silr etiā ē in cōuersione de qua loq̄mur. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ quanto aliquid est ꝑmanentius: tanto difficilius transmutat: z quia subiectū in qualibet mutatione manet: iō in oīb⁹ mutationibus materia est maxime manēs cū sit subiectū oīm mutationū. vñ illa matatio que ad ipam materiā attingit ē difficilioz et maioris virtutis ostensiua q̄ q̄cūq̄ alia transmutatio ex pte eius qō transmutat. z qz creatio z hec cōuersio ptingūt vsq̄ ad essentiā materie: vt ex p̄dictis pz: cōstat has mutationes esse maioris virtutis oñsiuas quibuscūq̄ alīs in q̄bus mutat vl forma substantialis vel accidētalis: vel locus exterior sed inter has duas videt creatio simpliciter loq̄ndo precellere: quia per ipam materie essentia producit ex quo consequit: vt a ꝓducente per hāc cōuersionem possit in alterū transmutari: sed ex pte eius ad qō est mutatio: mutatio que ē in vnione

humane nature ad diuinā plonā pcellit has ⁊ oēs alias mutatōes in difficultate. vñ ipa ē miraculuz miraculoz oim. ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ mutatio ista fit ex exīte in exīs: pter modū aliaz mutationū q̄ fiunt etiā ex exītibus in exītia: ex quaz inspectiōe intellectus noster sibi suas conceptiones formauit et iō hec conuersio videt esse contra conceptiōes intellect⁹: et ꝓpter hoc difficilius ei assentit q̄ creationi que est ex oino nō exīti cuiusmodi mutatiōne non vidit. ¶ Ad.ij̃.dō q̄ aliqua actione pō esse resistentia dupliciter. vno mō ex parte agētis: quando scz ex contrario agente virtus ipius debilitat. alio mō ex pte ipius effectus quādo ex cōtraria dispositione impedit effectus: in omni actione vbi agens nō patit ꝓma resistentia non habet locum sed secunda solum. vñ in operationibus diuinis nō attendit difficultas fm resistentiā ad agentem sed fm impedimentū effectus: magis aūt impedit effectus p subtractionē potentie recipiētis q̄ per rōnē contrarie dispositiōis: qz cōtraria dispositio nō impedit effectū nisi inquātū facit potētiaz indispositā: ⁊ iō maioz difficultas est in creatione vbi omnino materia nō ꝑexistit q̄ vbi ꝑexistenti materia est aliquid quod effectui contrariando repugnat. ¶ Ad.iij̃.dō q̄ sic se habet potētia naturalis ad mutationes naturales: ita se habet potentia obediētie ad cōuersiones miraculosas. vnō fm modū miraculose cōuersionis ē etiā mod⁹ obediētialis potētie in creatura in aliud cōuertendo sic g̃ in cōuersionib⁹ formalib⁹ inest potētia obedientie ad recipiendū talē formā: ita in hac substantiali cōuersione inest potētia obediētie: vt hec substātia ꝓuertat in illā. vñ maioris virtutis oīpotētie ē creatio in qua nulla potentia obediētie ꝑexistit q̄ hec conuersio.

AD quartū sic procedit: Videt q̄ predicta conuersio possit exprimi p verbū substātiuū alteri⁹ tpis q̄ pntis vt dicat: Qd̄ ē panis erit corp⁹ xp̄i vl qō est corpus christi fuit panis: Ambro. em̄ dicit in li. de sacramentis q̄ erat panis ante consecrationem. ¶ P. maioz ē cōueniētia quāto pfectioz ē cōuersio. sed hec cōuersio ē pfectioz oībus alīs: qz in hac cōuertit totū in totū: ⁊ partes i ptes: sicut ex p̄dictis pz: cū ergo in alīs cōuersionib⁹ vtimur tali mō loqndi. s. qd̄ erat aqua ē vinū: vel qd̄ erat aer ē ignis: vī multo fortius hic q̄ possit dici: qd̄ ē corp⁹ xp̄i erat panis. ¶ Sed ꝓtra: qd̄ ē relatiuū suppositi eiusdē sed nō est accipe aliqd̄ suppositū qd̄ sit qñq̄ panis qñq̄ corp⁹ xp̄i: vt ex p̄dictis pz. g̃ nō ē dicēdū: qd̄ ē corp⁹ xp̄i fuit panis. ¶ Ulterius vī q̄ hec sit vera: panis fit corp⁹ xp̄i: ad omnē em̄ facere. sequit fieri scz xp̄s fecit ea scz panē ⁊ vinū corpus suū: vt Dam̄. dicit. g̃ panis fit corpus xp̄i. ¶ P. oīe qd̄ cōuertitur in alterū fit illud. sed panis cōuertit in corpus xp̄i. ergo fit corpus christi. ¶ Sed cōtra: omne fieri terminat ad factū esse. sed hec nūq̄ erit vera: panis ē factus corpus xp̄i: quia qd̄ factū est ē. panis aūt nunq̄ est corp⁹ christi. ergo ⁊ hec est falsa: panis fit corpus christi. ¶ Ulterius videtur q̄ hec sit falsa: de pane fit corp⁹ christi: ex eodem em̄ fit aliquid ⁊ factū est. sed hec est falsa: corpus christi factum est de pane vel ex pane. ergo ⁊ hec: corp⁹ christi fit de pane. ¶ P. denotat consubstātialitatē: vt magister dicit in. j. di. xxxvj. sed nulla ꝓsubstātialitas est panis ad corpus christi. ergo nō pōt dici q̄ corpus christi fuit de pane vel ex pane. ¶ Sed cōtra Ambro. dicit: vbi accessit consecratio de pane fit corpus christi. ¶ Ulterius videt q̄ hec sit vera. panis pōt esse corpus christi: motus em̄ est actus existētis in potentia. sed panis mutat in corp⁹ christi. ergo panis est potentia corpus christi. ergo pōt esse corpus christi. ¶ P. Ambro. dicit q̄ panis potest esse corpus christi consecratione que fit christi sermone. ¶ Sed cōtra: qd̄ pōt esse aliqd̄ nihil p̄hibet si ponat illud: qz possibili posito fm phm n̄ sequit incōueniens. sed inconueniens sequit si dicatur: panis est corpus christi. ergo hec ē falsa: panis pōt esse corp⁹ christi. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. q̄ hec cōuersio in hoc differt ab oībus alīs mutationibus q̄ in oībus alīs mutationibus est aliqd̄ subiectuz cōmune in hac aūt nō: sed solū ē accipe duos terminos conuersionis: ⁊ iō omnes locutiones exprimentes mutationē p quā importat ordo termini ad terminū sūt concedende in hac materia sic hec panis conuertit in corpus christi. locutiones vero que exprimunt identitatem subiecti nō sunt cōcedende ꝓprie loquēdo: sed quia in hac cōuersione ē aliquid simile identitati subiecti: scz cōitas specierū que manent hinc inde: q̄uis ille species nō sint mutationis subiectū: iō etiā tales locutiones aliqñ a sanctis posite inueniunt: vt identitas importata non referat ad subiectū sed ad species cāsdē. vñ tales locutiones non sunt extendende: qz sunt improprie: ⁊ hec locutō que ē: hoc fuit illud: vel qd̄ ē hoc erit illud: exp̄sse important identitatem subiecti mutationis ꝓpter naturā relationis: iō non est simpliciter concedenda. ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ verbum Ambro. est exponenduz: qd̄ erat panis est corpus xp̄i. i. qd̄ est sub speciebus panis: ꝑmo fuit panis et postea corpus christi. ¶ Ad.ij̃.dō q̄ fm phm i. ij̃. de aia. Passum in p̄ncipio est dissimile: sed in fine est simile. vñ perfecta conuersio requirit pfectā distantiā in p̄ncipio: ⁊ pfectā vnitatē in fine: sed hoc nomen panis importat qd̄ erat in p̄ncipio: qz importat terminū a quo: iō q̄to pfectioz ē conuersio tanto minus pōt corpus christi de pane p̄dicari.

¶ Ad.iij̃.q.dō q̄ cum dicitur hoc fit illud ex vi locutiōis in li hoc importat subiectum factionis. vñ hoc est per se: homo fit albus: sed hoc est per accidens: nigrū fit album: subiectuz aūt factionis cōe

est vtriqz termino. vnde patet q̄ predicta locutio importat cōitatē subiecti ⁊ ppie nō ē cōcedenda ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ exponēdū ē vbuz Dam̃. sic expositū ē verbū Amb. vt relatio importata in li ea. de signet vnitatē spēz ⁊ nō subiecti vnitatē. ¶ Ad ij̄. dō q̄ in hac locutione: panis q̄uertit in corpus xp̄i: importat tm̃ ordo vnius termini ad alterz: in hac aūt panis fit corp' xp̄i: iportat vnitas subiecti ⁊ iō non ē similis rō de vtraq; ¶ D. iij̄. q. dō q̄ sic pz in. j. phy. hoc fit hoc: dicim' in pmanētibus per se: sed in nō pmanētib' p accīs: sed ex hoc fit hoc dicit ppie i nō pmanētib'. dicim' enī ex ñ albo fit albū: ⁊ si aliqñ dicat aliq̄d fieri ex pmanēte hoc ē inq̄tū itelligit cū pmanēte aliquid nō permanēs: sic cum dicitur: ex ere fit statua: intelligitur ex ere infigurato: ⁊ sic patet q̄ hec locutio: hoc fit hoc: exprimit identitatem subiecti: hec autem locutio ex hoc fit hoc: principaliter exprimit ordinem terminoz ad inuicē: ⁊ p̄ p̄sequēs qñqz vnitatē subiecti: vñ qñqz iportat tm̃ ordinē sine hoc q̄ iportet subiectū vt cū dicit: ex mane fit meridies. i. post. vt dicit in. ij̄. Meta. ⁊ fz hoc erit incōgrua: pānis fit corp' xp̄i: sz hec erit cōcedēda: ex pane fit corp' xp̄i: si li ex: nō denotet subiectū ⁊ q̄i cām materialē sz tm̃ ordinē terminoz cōuersionis ad inuicē: sz hec: de pane sit corp' xp̄i: ē minus ppria: q⁹ hec ppositio de: notat p̄substātialitatē: vt Amb⁹. tāgit: tm̃ qñqz de: ponit p ex: ⁊ sic pōt cōcedi q̄ de pane fit corpus xp̄i: sicut ex pane. ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ cū dicit: de pane factū ē corp' xp̄i: li de: pōt iportare ordinem in eēndo: q⁹ dō significat in factū eē significat iā eē ⁊ sic nō p̄cedit q̄ de pane sit factū corp' xp̄i: quia significaret q̄ panis haberet ordinē ad corp' xp̄i i essēdo: dō falsuz ē: q⁹ ñ ē materia eius: pōt etiā iportare ordinē in fieri dō p̄cessit factū esse: ⁊ sic sic cōcedit hec: de pane fit corp' xp̄i: ita pōt concedi ista: ex pane factū ē corp' xp̄i. ¶ Ad.ij̄. pz solutio ex dictis ¶ D. iij̄. q. dō q̄ cū potētia ptineat ad subiectū nō ē dubiū q̄ cū dicit panis pōt eē corpus xp̄i: iportat vnitas subiecti: ⁊ iō nō ē cōcedenda: q⁹ nihil panis vnq̄ erit aliq̄d corpis xp̄i: sed sicut cōcedit ista: panis cōuertit in corp' xp̄i: ita potest cōcedi ista: panis potest q̄uerti: q⁹ cuius ē potentia eius est actus: vt dō in li. de somno ⁊ vigilia ¶ Ad.j.g̃ dō q̄ ista diffinitio nō habet locū i ista cōuersione: vt ex p̄dictis pz. ¶ Ad.ij̄. dō q̄ illud verbū Amb. exponēdū ē sic p' dcm̃ ē. ¶ Quest. ii.

QEinde queritur de materia huius sacri. Et circa h⁹ querūt. iij̄. ¶ P̄mo vtz panis ⁊ vinū sint mā hui' sacri: ¶ Secūdo q̄ lis panis: Tertio q̄le vinū hui' sacri mā eē possit. Quarto de aque admixtione.

AD primum sic p̄o ceditur: Uidetur q̄ non debeat esse duplex materia hui' sacri: quāto enī aliq̄d est simplicius tanto nobilius: vñ et simplicissima sunt nobilissima sed hoc sacrm̃ est nobilius aliis. g̃ debet eē simplicius. cū g̃ alia sacra vnā tm̃ materiā habeant sicut baptismus aquā: cōfirmatio crisma: vī q̄ non debeat eē duplex materia hui' sacri. ¶ P̄. mā sacri debet rn̄dere ei qō ē sacrm̃ ⁊ res in sacro: q⁹ est signū eius. sed totū illud qō ē res ⁊ sacrm̃ cōtinetur sub specie panis. s. totus xp̄s. g̃ panis ē tota materia hui' sacri: et sic idē qō p̄ius. ¶ P̄. hoc sacrm̃ ordinat ad vsū fideliū. sed tm̃ sub vna specie populo hoc sacramentū ministrat. s. sub specie panis. g̃ tantū vna eiusdē debet eē materia. ¶ P̄. posset cōtingere q̄ in aliqua terra triticū haberet et nō vinū vel econuerso. g̃ in tali casu liceret ⁊ in vna specie tm̃ conficere. ¶ Sz p̄: sacrm̃ eucharistie a xp̄o initiū sumpsit. sed xp̄s discipulis duo i cena dedit sz panē ⁊ vinū. g̃ deberet eē materia hui' sacramēti. ¶ P̄. materia sacri debet respondere vsui sacramenti. sed manducatio q̄ est vsus hui' sacri: vt supra di. ix. dictū est requirit cibū ⁊ potū. g̃ hui' sacri materia debet esse duplex. vna que cōpetat i cibū et alia que cōpetat in potū ¶ Uterius videt q̄ nō debeat esse materia hui' sacri panis ⁊ vinum: sacramenta enī legis mosayce ppinquiora fuerūt sacramentis legis noue q̄ sacra legis nature. sed i lege mosayca fm modū sacramenti manducabant carnes aialiū. g̃ hoc magis debet esse materia hui' sacramenti q̄ panis ⁊ vinū que sumebant i lege nature p modum sacramenti. ¶ P̄. materia sacri oz cōpetere vsui sacri ⁊ significationi. sed exp̄ssius significaret caro aialis alicui' carnē xp̄i q̄ panis: q⁹ maiorem habet conuenientiā ad ip̄am: et iterum magis reficit. g̃ magis debet caro esse materia hui' sacramenti q̄ panis. ¶ P̄. sacramēta infirmis ministrari debēt: quia medicine sunt. sed vinū ñ dat infirmis. g̃ ñ oz esse mā hui' sacri. ¶ P̄. illō sacrm̃ nō solū p̄figuratū fuit i oblatione Melchisedech qui obtulit panē ⁊ vinū vt dicit Genes. xiiij̄. sz etiā in fauo mellis quē sūpsit Jonathas. vt dō. j. regū. xiij̄. g̃ etiā mel deberet eē materia hui' sacri: ⁊ p̄cipue ppter suauitatē. ¶ P̄. in hoc sacro cōtinetur xp̄s vt cibus puuloz. sz puulis dat i cibū lac. ergo lac deberet eē mā hui' sacri ¶ Uterius vī q̄ pānis ⁊ vinū nō possūt esse materia huius sacri nisi sub determiata quātitate: in sacris enī intētio requirit cōformis intētioī ecclie: sz si aliqs vellet cōsecrare totū panē qui ē in foro ⁊ totū vinū qō est in cellario intētio eius nō esset cōformis intētioni ecclie que intēdit p̄secrare ad vsū fideliū qō etiā verba instituētis ostēdūt: Accipite inquit ⁊ māducate ⁊c. g̃ requirit determinata quātitas panis. ¶ P̄. virtus data verbis ⁊ ministro dat ad veneratiōez sacri non ad irrisionē. sed si moderata q̄titas panis ⁊ vini p̄secraret verteret in irrisionē. ergo nō pōt p̄secra-

ri nisi sub determiata quātitate. ¶ D. Si aliquis i mari hominē baptizet illa tm̄ aqua vbo vite sanctificat que ad vsum ablutionis cedit: z non totū mare. g a simili z hoc tm̄ o pāe z vino consecrari pōt quātū pōt venire in vsum fideliū. ¶ Sz ꝓ fm ph̄m i. ix. Eth. Omne determinatū ē mediū duoꝝ extremoꝝ determiatoꝝ. sz q̄titas panis q̄ ꝓsecrari pōt nō ē mediū duoꝝ extremoꝝ determiatoꝝ: qz nunq̄ ē ita pua q̄titas q̄n possit cōsecrari g nō ē determinata quātitas ēt fm magnitudinē.

¶ D. ꝓstat q sacerdos habēs paucos pochianos pōt tm̄ de pane cōsecrare q̄tū habēs multos q̄ nō debeat. sz nō pōt accipi tāta quātitas panis q̄ ñ possit venire in vsum multoꝝ pochianoꝝ: z p̄cipue cū vn⁹ hō possit et multū z paꝝ in q̄titate sumere. g nō pōt ee tanta materia panis q̄n possit cōsecrari etiā a q̄cūq; sacerdote. ¶ Ideo dō ad. j. q. q mā sacrī oz cōpetere z significationi sacrī z vsui et vtroq; mō exigit duplex mā i h⁹ sacro: vsus em̄ hui⁹ sacrī ē māducatio q̄ ad sui integritatē z cibū et potū exigit: z iō hui⁹ sacrī oz ee duplex mā: vna q̄ in cibū sumit: z alia que in potū. Significatio āt sacrī ē duplex. Una fm q repsētat p̄teritū: z sic i hoc sacro significat passio xp̄i in q̄ sepat⁹ fuit eius sāguis a corpe: z iō sepatiz in h⁹ sacro offerri debet signū corpis: z signum sanguis duplici mā exīte. Alia significatō sacrī ē o effectu p sacrm̄ iducēdo: qz sacra efficiūt qō figurāt: z sic cū hoc sacrm̄ ad salutē corpis z aie sumat: oz q sub spē pāis ad significādā salutē corpis: z sub spē vini ad significādā salutē aie hoc sacrm̄ pficiat: vt in lra magister dicit. ¶ Ad. j. g dō q simplicitas p se ñ ē cā nobilitatis sz pfectio: vñ vbi pfecta bonitas in vno simplici iuenit: siplex ē nobili⁹ q̄ ꝓpositū: qñ aūt econtrario siplex ē ipfectū: cōpositū vero pfectū tūc cōpositū ē nobili⁹ q̄ siplex sic hō ē nobilioꝝ terra: et iō hoc sacrm̄ q̄uis sit magis ꝓpositū rōne māe est tm̄ nobili⁹: qz ē magis pfectū. q aūt ad pfectiōem ei⁹ hec cōpositio exigat pz ex dictis. ¶ Ad. ij. dō q q̄uis tot⁹ xp̄s sit sub spē pāis fm rei veritatē: ñ tm̄ ē ibi ex vi sacrī nisi corp⁹ ei⁹: vt ex dictis pz: z sz q venit i vsū fideliū. ¶ Ad. iij. dō q populo non dat sāguis ppi piculū: qz vna gutta sāguis citi⁹ laberet q̄ aliq̄ pticula corpis: vñ ministris altaris sz ꝓsuetudinē aliquoꝝ dat pticipatio sāguis de q̄b⁹ p̄sumit q i talib⁹ magis sit cauti i lege veteri de libaminib⁹ nihil habebāt offerētes sz soli sacerdotes p q̄ significabat pot⁹ hui⁹ sacrī: de sacrificijs āt habebāt q̄b⁹ significabat cibus hui⁹ sacrī. ¶ Ad. iij. dō q q̄uis ꝓsecratio panis nō dependeat a ꝓsecratione vini qō q̄dā posuerūt vt supra di. viij. dictū ē: tm̄ pot⁹ deberet desistere qui ñ haberet vtrū q; q̄ ꝓficere p̄ter morē ecclie in vna tm̄ spē: q̄uis etiā si i vna tm̄ spē ꝓsecraret ꝓsecratū eēt: peccaret aūt grauiter nisi post ꝓsecratiōez corpis āte ꝓsecrationē sāguis occideret vl alias p̄ter culpā suaz ipe diret. ¶ D. ij. q. dō q cā q̄re panis z vinū sūt mā hui⁹ sacrī inter alios cibos z pot⁹ ē istitutio dīna. Causa aūt istitutōis multiplicit̄ pōt assignari. Prima ex pte vl⁹ sacrī: qz hec duo cōmuni⁹ i cibum z potū veniū: vñ ꝓueniēti⁹ p hoc in cibū z potū spirituale manuducimur. Scda ex effectu sacrī: qz vt dī i glo. j. Lor. xj. pāis p̄ ceteris cibis sustētat corp⁹ z vinū letificat cor: z silr hoc sacrz sustētat magl z letificat charitate iebriatos q̄ alia sacra. Tertia ex ritu celebratōis qz mūdi⁹ tractāt q̄ alia q̄ i cibū et potū veniūt. Quarta ex significatōe duplicis rei hui⁹ sacrī: qz pāis ex mltis granis ꝓficit z vinū ex mltis acinis ꝓfluit qō cōpetit ad significādū corp⁹ xp̄i vez z mysticū ut supra di. viij. dictū ē. Quita ex repsētatiōe ei⁹ qō p̄cessit: grana i area ꝓculcant z pāis i fornace ꝺcoqt: z vinū i torculari exp̄mit: q oia ꝓpetūt ad repñtādū passiōez xp̄i. ¶ Ad. j. g dō q h⁹ sacrm̄ ñ debuit i spē alicui⁹ sacrī legl mosaice istitui vt oñdēt cessatō legaliū q̄z sacerdotiū ē pfecti⁹ sacerdotio xp̄i: z iō ꝓuenienter ad illas species i no. testa. reducit q̄b⁹ oñdit sacerdotiū no. te. sic p̄minē sacerdotio leuitico. s. ad oblatōez Melchisedech: vt apl's pbat Heb. vij. ¶ Ad. ij. dō q caro de rōe sui ñ dic aliq̄d ordinatū i cibū: sz q̄ndā rē nate: z iō ñ ita ꝓpetēt significaret caro aial carnē xp̄i vt ē cib⁹ fideliū: fm q i hoc sacro ꝓtinet sic pāis: qz ad hoc ꝓfect⁹ ē vt cib⁹ sit. ¶ Ad. iij. dō q vinū q̄uis ñ det ifirmis q̄ morbo febrili sb̄iacēt: dat tm̄ ōbilib⁹ vt cōfortēt. z silr hoc sacrm̄ ñ ē dādum his q̄ sūt i febre pcti sz ad ꝓfortationē debiliū q a pcto liberati sunt. ¶ Ad. iij. dō q mel q̄uis hēat suauitatē: ē tñ iflatiū: z iō mag ꝓgrue significat suauitatē tpalē q̄ iflat q̄ charitatē q̄ edificat. vnō z i sacrificijs vetis legis apponi p̄hibebat: z iō ēt ñ cōpetit huic sacro. ¶ Ad. v. dō q q̄uis cib⁹ iste sit puuloꝝ p hūilitatē: ē tm̄ grādiū i fide: vñ Aug. Li b⁹ sū grādiū. z iō ñ ꝓuenit vt sb̄ spē lactis sumatur.

¶ Ad. iij. q. dō q q̄dā dicūt q viri⁹ ñ ē data ministro z vbis ad ꝓsecrādū panē z vinū sb̄ q̄cūq; q̄titate: sz sb̄ tāta q̄titate q̄nta pōt cōpetē ad vsuz fideliū: sic em̄ ꝓformabit itētio ꝓsecrātis itētiōi ecclie Sz h⁹ ñ vi vez. ñ em̄ pōt dici q q̄titas māe sit determiata fm vsuz q̄ i p̄nti occurrit: qz sic sacerdos i deserto ñ posset ꝓficē tot hostias q̄t sacerdos alicui⁹ ciuitatis hñtis mltos pochianos qō falsuz est sz fm vsū q nūq̄ occurrē pōt. tātū g de vino z pane ꝓsecrāe pōt q̄tū ē sumibile ab oib⁹. ad h⁹ āt ñ ē q̄titas determiata: p̄cipue cū vn⁹ hō possit sumere in magna quātitate z parua quātitate. vnō quātitas pua vel magna ad hoc nihil facit. ¶ Ad. j. g dō q sacra ad aliq̄d ordiant. vñ i sacris ē duplex i tētio. Una q̄ ordinat ad pfectōez sacrī: z hec ē essētialis sacro: vñ ea p̄termissa nō ē sacrm̄. Alia q̄ ordinat ad finē sacramēti: z hec cōsequit sacramētū vt ea posita vel remota nihilomin⁹ pficit sacrm̄. sicut si aliq̄s intendat baptizare aliquem vt lucrum temporale cōsequat: sacrm̄ baptismi vez ē: qz fm p̄mā intētionē cōformat intentioni ecclie: q̄uis nō

ḡtū ad ſecūdā. ꝛ ſilr i hoc ſacro ſi ſacerdos intēderet cōſecrare nō ad ſumēdū: ſz vt in veneficijs vteret: vez corpus xpi eēt. vñ etſi aliqs ſacerdos intēderet cōſecrare magnā quātitatē panis et vini nō ad vſū fideliū: ſed in irriſionē eēt cōſecratū: nō tñ dico q̄ poſſet cōſecrare totū panē q̄ ē in ciuitate ſimul: vel q̄ ē in foro: qz ipa forma ꝓnoie demōſtratiuo vtens oñdit q̄ mā cōſecrāda dz eē cozā ſacerdote. vñ ſacerdos exñs i domo ſua nō poſſet cōſecrare panē q̄ ē in altari: qō etiā nō pōt de toto pane q̄ ē i foro: neq; de toto vino qō ē in cellario: ſed quātūcūq; ſit quātitas panis ꝛ vini q̄ cozā ſacerdote ꝓponitur: credo q̄ poſſit conſecrari ab ipo

¶ Ad. ij. dō q̄ poteſtas dis a deo ē: vt dī Ro. xiij. et quātū ē de intentiōe dantis poteſtatē ad bonuz eſt ordinata: nihil tñ ꝓhibet dn poteſtate accepta abutat. vñ ſic ꝓlati eccl'ie habēt poteſtatē in edificationē ꝛ nō in deſtructionē: tñ multa poſſūt facē q̄ ſūt in deſtructionē: ita virt' cōſecrādi data ē verbo et miniſtris ad dei honorez: tñ pōt aliqs abuti vt ad irriſionē vl' ad lucrū vel aliqd h'moi faciat.

¶ Ad. iij. dō q̄ pfectio ſacri i baptiſmo cōſiſtit in ipo vſu materie: ꝛ iō illud tñ aque cōſecrat verbo vite qō in vſum venit: ſed pfectio hui' ſacri conſiſtit i ipa materie cōſecratōne ꝛ vſus ē ꝓñs ad h' ſacrm. vñ pfectio hui' ſacri nō dependet ab vſu ſic ē eſt in baptiſmo.

¶ Ad ſecundū ſic ꝓcedit: Uidet q̄ nō dz q̄ ſit panis triticeus hoc em ſacrm ē memoriale oñice paſſionis. ſz magis cōpetēt ad ſignādū paſſionē panis ordei qō eſt durū ꝛ hiſpidū q̄ granū tritici qō ē delicatū. ergo ex alio frumēto panis cōfect' pōt eē materia hui' ſacri. ¶ ꝑ in omni aq̄ pōt pfici ſacrm baptiſmi vt null' ꝓt defectū māe a ſacri ꝓceptiōe fraudet. ḡ ꝛ ſilr dis panis dz eē mā hui' ſacri: vt nullū inopia excuſet. ¶ ꝑ. figura in naturalib' ē ſignū ſpeciei. ſz q̄dā frumta ſūt q̄ hñt ſimilē figurā grano tritici ſic pz de farre ꝛ ſpelta. ḡ ſūt eiuſdē ſpeciei cū grano tritici: ꝛ ita panis ex illis frumētis cōfectus poterit eē mā hui' ſacri. ¶ ꝑ. pāis mā h' ſacri ē: qz ex multis granis cōfect' vnitatē corpis myſtici deſignat: vt ſupra di. viij. dictuz eſt. ſed hoc ēt inuenit i pane de alīs frumēti cōfecto. ḡ ille panis pōt eē mā hui' ſacri. ¶ Sed ꝓ ē vſus eccl'ie: ꝛ hoc q̄ dñs ſe grano frumēti cōpauit: Jo. xij. ꝛ nō alīs legumib'

¶ Alteri' vr q̄ ſi grano tritici admiſceat aliud frumētū q̄ poſſit panis exinde cōfect' eē mā hui' ſacri: qz i ſiccis cōmixtio ñ tollit ſpēm. ſz granū tritici ꝛ alia h'moi ſūt ſicca. ḡ ſi cōmiſceāt adhuc manet ſpēs tritici: ꝛ ita pōt inde cōfici corp' xpi. ¶ ꝑ vix inuenit farina ex ſolis granis tritici niſi ſtudioſe fiat. ſi ḡ ex farina cōmixta ex diuerſis granis nō poſſet ꝓfici panis q̄ ſit mā hui' ſacri: rariſſime hoc ſacrm ꝓficeret: qō ē abſurdū. ¶ ꝑ. p corruptōnē magl recedit a ſpē q̄ p mixtiōez. ſz de pane corrupto pōt fieri hoc ſacrm cū videam' hoſtias diutiſſime a q̄buſdā cōſeruari. ḡ multo magl de pane ex granis cōmixtis cōfecto pōt pfici hoc ſacrm. ¶ Sz ꝓ: mediū neutr' extremoz ē. ſz panis cōmixt' ex diuerſis granis ē medius inter panē tritici et alioz granoz. ḡ nō ē pāis triticeus. ḡ de eo nō pōt pfici h' ſacrm. ¶ ꝑ. ō amido vt q̄dā dicūt ñ pōt pfici hoc ſacrm. ſz amidū ē farina triticea pura. ḡ multo min' pōt pfici hoc ſacrm de pane alteri' farine

¶ Alteri' vī q̄ nō debeam' cōficē in azimo ſz i fermentato: nos em debem' cōficē p m q̄ xps ꝓfecit. ſz xps ꝓfecit i fermētato ñ i azimo. ḡ nec nos debem' i azimo cōficē. Probatio medic: añ paſcha iudei azimis non vtebāt. ſz cena dñi i q̄ hoc ſacrm instituit fuit añ paſcha celebratuz: vt pz Jo. xiij. Añ die feſtū paſche ꝛc. ḡ ipe i fermētato ñ i azimis ꝓfecit. ¶ ꝑ. vitas dz rndere figure. ſz agn' typic' imolabat. luna. xiiij. vt habet Exo. xij. ḡ xps imolatus fuit luna. xiiij. ſz i die ꝓcedēti corp' ſuū dedit diſcipul' māducādū. ḡ hoc fuit luna. xiij. ſz paſcha incipiebat luna. xiiij. ḡ ante paſcha fuit cena dñi: ꝛ ſic idē qō ꝑus. ¶ ꝑ. Jo. xvij. dī q̄ i die paſſionis dñi iudei nō itrauerūt ptoziū pilati vt nō cōtaminarēt: ſz vt manducarēt paſcha. ḡ illa die a iudeis māducabat paſcha: ꝛ ſic cena dñi fuit añ paſcha: ꝛ ſic idē qō ꝑus. ¶ ꝑ. Luce. xxij. dī q̄ mulieres viſo monumto iuerūt ꝛ paraucrūt aromata. ſz hoc nō licuiſſet ꝓma die de. vij. qb' azima comedebāt qz dies illa erat eis celeberrima q̄ q̄dē dies erat luna. xv. ḡ xps paſſus ē luna. xiiij. ꝛ ſic idē qō ꝑius

¶ ꝑ. Jo. xix. dicit q̄ dies ſepulture dñice erat magn' dies ſabbati. ſz i ſolēnitate azimoz ſola ꝓma dies erat celeberrima ꝛ vocabat magna. ḡ dies ſabbati fuit ꝓia dies ſolēnitatis qō ē luna. xv. ꝛ ſic dies veneri fuit luna. xiiij. ꝛ ſic idē qō ꝑus. ¶ ꝑ. archos fm grecos ſignat panē fermētatū. ſz hoc nomē inuenit apud grecos vbi nos habem': Accepit ieſus panē. ḡ de fermēto ꝓfecit: ꝛ ſic idem qō ꝑius

¶ ꝑ. ſacra veteris legis tpe fuelate gre obſuara ad lram ſūt mortifera: qz lra occidit. ij. Cor. iij. ſz hoc erat vnū de legalib' cōmedē i azimis. ḡ vi ē mortiferū i azimis ꝓficē. ¶ ꝑ. hoc ſacrm ē ſpēalit ſacrm charitatis. ſz fermtū charitatē ſignificat: vt pz i glo. Matth. xiij. ſup illud: Sile ē regnuz celo. fermēto ꝛc. ḡ marie dz ꝓfici de fermētato. ¶ ꝑ. ſic albū et rubeū ſūt accntia vinacita azimū ꝛ fermētatū ſunt accntia panis. ſz indrnt ꝓficit ō vino albo ꝛ rubeo ḡ ñ magl dz attēdi ō pane an ſit azim' vl' fermētat' q̄ de vino an ſit albū vel rubeū. ¶ Sz ꝓ: ꝓma die azimoz nihil fermētatū eē debebat i domib' iudeoz: vt pz Exo. xij. ſz dñs ꝓfecit ꝓma die azimorū: vt pz Matth. xxvj. Marci. xiiij. Luce. xxij. ḡ ipe ꝓfecit de azimo. ḡ ꝛ nos debem' de azimo conficere. ¶ ꝑ. chriſtus non venit legē ſoluere: ſz implere: vt dī Matth. v. ſz fm legē agnus paſchalis

comedebat cū azimis: vt pz Exo. xij. ǧ xps agnum paschalē cum azimis comedit. ǧ de azimo cōfecit ¶ D mā oz ꝓuenire sacro. sz panis azimus magis ꝓpetit huic sacro q̄ fermētat' ppī puritatē. j. Cor. v. Epulemur nō i fermto veteri ⁊c. ǧ oz de pane azimo fieri sacz. ¶ Ñdeo od ad. j. q. ꝙ ñ pōt cōfici nisi de pane triticeo: cui' cā ē diuia istitutio: qz ipe h' pane ꝓfecit. Rō āt istitutōis pōt triplex assignari. ꝑma ex effectu: qz tal' panis melī nutrimētū p̄stat. vñ ꝓpetit ad significādū excellētiā gre q̄ i hoc sacro ꝓfert. scōa ex vsu sacri: qz panis triticeus ē d cōiūs i vsuz cibi veit: alij āt panes ñ fuūt nisi ꝑpter defectū tritici. vñ ⁊ panis simplicit' dict' itelligit de tritico sic ⁊ oleū de oliuis vñ ꝓpetit huic sacro cui' vs' ē i māducādo: vt supra dcm ē. tertia ex re ꝓtenta q̄ ē xps d se grano frumēti ꝓpauit dicēs: Nisi granū frumēti cadēs i terrā ⁊c. Jo. xij. ¶ Ad. j. ǧ od ꝙ i passiōe xpi nō fuit aliq̄ duricia ex pte xpi q̄ patiebat sz sūma benignitas: ⁊ qz hostia panis significat ⁊ ꝑtinet ipm xpm: iō nō ita cōpetit huic sacro pāi ordeace' vl' alteri' mōi sic pānis tritice' d ē deli catioz ⁊ suauioz. Ad. ij. od ꝙ oīs aq̄ oi aq̄ ē eadē spē fm phm: ⁊ iō ñ differt i q̄cūq̄ aq̄ baptism' fiat sz ñ oia grana ex qb' pānis ꝓsueuit ꝓfici sūt eiusdez speciei: ⁊ iō nō ē silis rō vtrobiq̄: ⁊ p̄terea sacm istud nō ē tāte necessitat' sic sacm baptismi: vt p' dictū ē. ¶ Ad. iij. od ꝙ dda dicūt ꝙ de spelta pōt ꝓfici corp' xpi ꝑ silitudinē quā hz ad triticū: sz sic pz intuēti quātū ad figurā pl' appropinq̄t ordeum ad silitudinē tritici q̄ spelta remoto cortice ab vtroq̄. q̄uis i colore plus spelta cōueniat: sz inter alia oia h'mōi pl' ꝓuenit maxie i figura far cū tritico: ⁊ silr i colore. vñ ex identitate figure ñ pōt haberi ꝙ aliqō istoz sit eiusdē speciei cū grano tritici sz idētitat' speciei pōt ex alio expiēntū accipi. generās em ⁊ genitū ꝓueniūt de necitate i spē: sz ñ d necessitate i accñdētib': dnūmo accñtia variāt ex cāis extrīsecis. vñ cū ex grano tritici vbicūq̄ semietur nūq̄ nascat spelta vl far aut ordeū vl aliud h'mōi ꝓstat ꝙ oīno ista differunt spē a tritico. ¶ Ad. iij. od ꝙ illud qd obiectio tangit ē cā ḡre ex pāe fit h' sacm: ñ āt ḡre ex tali pane: sz hāc oz supaddē sicut ppriū ad cōe. ¶ Ad. ij. q. od ꝙ admixtio extranei duplex pōt ee. Uno' ita q̄ extraneū adiūctū soluat speciē ei' cui adiūgit: vl' trahēdo ad spēm suā sic si amphore aq̄ addēt phiala vini: vl' faciēdo mediā speciē: sic q̄n vtrūq̄ eq̄liē ponit vt eq̄litas ñ accipiatur tm fm q̄titatē sz fm ꝓportiōnē vtut. Alio mō ita ꝙ additū ñ soluat speciē sz ipm assumat ad speciē ei' cui addit. sic si gutta aq̄ amphore vini apponat: si ǧ fiat tanta admixtio extranei q̄ soluat spēs panis triticei: nō potat ꝓfici ex pane illo: si āt adeo sit pua admixtio q̄ spēs pāis tricicei maneat: ⁊ illud qd addit ad naturā tritici ꝙuertat: pōt exinde ꝓfici sacm: h'mōi aūt signū pōt accipi ex accñtib' sz colore sapore ⁊ h'mōi: qz accñtia maxima ptē ꝓferunt ad ꝓgnoscēdum ꝙ qd ē: fm phm i. j. d aia ¶ Ad. j. ǧ od ꝙ q̄uis sicca cū integra manēt ñ amittāt spēz ex pmixtiōe tñ qñ diuidūt ⁊ ꝓficiūt sic i pane accidit pñt spēm amittē. ¶ Ad. ij. pz soluto ex dictiōe pdca. ¶ Ad. iij. od ꝙ si sit tāta corruptō ꝙ spēs pāis nō maneat tūc ñ pōt ex eo ꝓfici: si āt spē manēte sit aliq̄ dispositio ad corruptōem pōt exinde confici: q̄uis grauiter peccet conficiens ex tali scienter ꝓpter irreuerentiam sacri: ⁊ ꝙ spēs maneat: pōt ex h' ꝓgnosci ꝙ cōtinuitas ñ ē soluta nec alia accñtia oīno ablata: ⁊ qz amidū fit de farina triticea q̄ dd̄ē p attritionē ⁊ excollatōem ⁊ vapoz. admixtionē vī spēz farine amisisse: vl' ad corruptō nē oīno cē dispositā: iō ex ea ñ oz ꝓfici: nec pōt fm q̄sdā. Quidā āt dicūt ꝙ amidū cū sit crudū ñ pōt ee mā hui' sacri: sic nec pasta: sz si coq̄t poterit exinde ꝓfici: qz amidū fit ex farina maxie depurata. ¶ Ad. iij. q. od ꝙ i h' vī ee diuersitas inter grecos ⁊ latinos: greci em de fermentato: latini de azimo cōficiūt. Cā āt h'mōi diuersitat' ē. qz dns i azimo ꝓfecit: vt ex trib' euāgelistis habet manifeste: ⁊ ita i ꝑmitiua ecclia apli celebrabant: quē morē romana ecclia ab aplis q̄ ipaz fūdauerūt accepit: vt Jnno. iij. dic. sz postea vt dic Leo papa: imminēte heresi hebronitaz q̄ dicebant sil' cū euāgelio legalia obseruāda sācti pres ne eis ꝓsentire viderēt voluerūt ad tps instinctu spūssancti ex fermētato cōfici sacz: postea cessāte illa heresi ecclia romana ad p̄stinū morē rdūt: greci āt fuae voluert morē ad tps a prib' introductū vlteri' addētes nō posse cōfici nisi de fermētato: ⁊ ad h' pbādū asserere voluerūt dnm i fermētato cōfecisse. Et qz tres euāgeliste cōcorditer dicūt ꝑma die azimoz dnm instituisse h' sacm i tātā insaniā: q̄dā ex eis ꝓruperūt vt diceret euāgelistas illos falsū scripsisse: ⁊ a Johāne fuisse corroptos q̄ añ die pasche dic dnm cenasse cū discipul': Sz ꝙ h' ñ ꝓdicat dnd̄et. supposito āt ꝙ domin'. xiij. luna vt dicūt cenā celebrasset: adhuc eid̄et dnd̄it ꝙ de azimo ꝓfecit: qz sic dic Chrys. sup Matth. aptissie dns ostendit: qz a ꝓncipio circūcisiōis sue vsq̄ ad die pasche extremū ñ erat ꝯ ius diuinaz legū i q̄bus ꝑcipiebat: vt cū azimis paschalis agnus comederet. Et iō od ē ꝙ dns in azimo cōfecit: ⁊ in azimo cōficiendū est: q̄uis etiā in fermētato cōfici possit: q̄uis peccaret cōficiens eccliē morem nō seruans. ¶ Ad. j. ǧ od ꝙ verbū illud Johānis greci hoc mō intelligūt sicut obiectio ꝓcedit. Sed hic intellectus stare nō pōt: quia ē cōtrarius alīs euangelistis qb nō est phas in sacra scriptura dicere. Preterea nō inuenit in lege ꝙ aliquo casu liceret anticipare lunā. xiij. sicut dicūt dnm fecisse ꝑ uidēs passionē. vñ d̄dā dixerūt ꝙ cena qua dns lauit discipulorz pedes: ⁊ q̄ corp' suū cōsecrauit nō fuit eadē: sz vna a liaz ꝑcessit: ⁊ de pria loq̄tur Johānes: de secūda alī euangeliste. sz hoc est ꝯ vsū eccle q̄ die iouis ablutōez pedū celebrat: ⁊ ēt ꝯ

textū euāgelij: quia sicut ex serie euāgelij Johis apparet eodē sero quo pedes lauit a iuda p' buccellā recedēte tradit' ē. Et iō dō est q' dies festus pasche vocabat' p'ma dies de. vij. q̄ erat celeberrīa: & hec erat. xv. luna & i vespe p̄cedēti immolabatur & cōmedebat' agnus luna. xiiij. cū azimis: & tūc dns cenā fecit cū discipul' suis: & hāc diē dicūt alij euāgeliste primā diē aziorū & Johānes añ diez festū pasche. ¶ Ad. ij. dō q' ñ oz q' veritas rñderet figure quātū ad oia: alioquī oportebat nos dicere q' dñs ad vespam passus sit: qz tūc imolabat' agn' qđ ē cōtra oēs euāgelistas: sed quātuz ad aliquid veritas figure respōdet: qz quāuis añ xpi resurrectionē dies a mane i mane ꝓputaret: sic in. ij. li. di. xiij. dictū ē: tn̄ hoc erat spēciale in solēnitatib' legis q' ꝓputat dies a vespa i vesperā. vñ vespa q̄rte decie diei ꝓputabat' quātū ad solēnitatē in numero diez cum. xv. in qua dns pass' est: & etiā imolatio ei' vespere. xiij. diei quodāmodo inchoauit: qz tūc traditus fuit & tūc fact' ē sudor ei' sanguineus vt dicit Luce. xxij. ¶ Ad. iij. dicēdū q' pascha accipit ibi p cibis paschalib': scz azimis qui p oēs vij. dies comedebat' Cryso. tn̄ dicit sup Joh. q' intelligit de agno paschali quē i alia die ab ea quaz lex instituit comederūt & legē soluerunt: vt animi sui adimplerēt desideriū in morte xpi: xp̄s aūt nō p̄terijt tp̄s pasche diē. s. iouis scz i ipo pascha comedit. ¶ Ad. iiij. dō q' nulla dies erat adeo celebris quātū ad vacationē ab opib' sic dies sabbati: vñ i p'ma die solēnitatis licebat coq̄re cibos et alia huiusmōi facere qđ non licebat facere sabbatis: & ideo mulieres feria. vj. parauerūt aromata videntes q' nō sufficerēt q̄ p Nicodemū pata erāt: & sabbato fm legem q̄euerūt: & transeūte sabbato emerūt aromata. i. empta pauerūt: vl' etiā alia superemerūt videtes nō sufficere q̄ p'. feria. vj. parauerāt: & venerūt ad monumtū. vl' fm quosdā opera misericordie nō reputāt' int' opa seruilia. vñ in die solēni licebat aromata ad sepulturā p̄parare: qz hoc erat opus misericordie. ¶ Ad. v. dō q' quocunq; die de vij. diebus azimoz sabbatū veniret dicebat' magn' dies sabbati ꝓp̄ geminatā solēnitatē scz sabbati & pasche. ¶ Ad. vj. dō. q' archos apud grecos q̄nq; etiaz ꝓ azimo pane ponit': et iō Exo. xij. dr in greco archos azimos vbi nos habem' panes azimos. ¶ Ad. vij. dō. q' facere aliquid qđ in lege fiebat vt dicit Anshel. nō est iudaizare alioquī iudaisāt ꝓficientes ex fermētato: qz i lege p̄ceptū erat vt panes primitiaz fermētatos offerēt sed facere aliqđ hac intētione vt legalia obseruent ē iudaizare: nos aūt nō ob hoc ex azimo ꝓficimus vt legē seruem' sed vt xpo ꝓformemur seruantes hoc qđ huic cōpetit sacro ab eo instituto. significat eni i azimo puritas vite que sp seruāda ē: sic & in thurificatōe ocuotio oronis: vñ vtrūq; in lege nouā tinet. ¶ Ad. viij. dō q' i h' sacro ꝓtinet xp̄s vt hostia: & qz puritas p̄cipue in hostia etiā fm legez exigebat': iō magis cōpetit huic sacro vt significet xp̄i puritaſ ꝓ panē azimū q̄ q' significet feruoz charitatis p fermētū. ¶ Ad. ix. dō q' albū & rubeum nō ita faciūt differētiā in significatione sacri circa vinū sicut azimum & fermentatum circa panem: & ideo non est similis rō de vtroq;.

Ad tertiuz sic proce

dit: Uidet q' nō solū de vino vitis debeat' sanguis xp̄i ꝓsecrari: baptism' em̄ i q̄libet aqua fieri p̄t. sz vinū ē mā hui' sacri sic aqua baptismi g̃ et de quolibet vino p̄t hoc sacr̄m fieri: sic & de vino malozum granoz vel mozoz vel huiusmōi. ¶ P. i aliqbus terris non sunt vites nec ad eas de facili vinū portari p̄t. g̃ debuit a diuina sapientia puideri vt ali' alicꝰ liquoz i loco vini de vite posset i sacro assumi. ¶ Sz ꝯ: sic dns se ꝓpauit grano frumēti: Jo. xij. ita ꝓpauit se viti: Jo. xv. g̃ sic ñ debet i h' sacro assumi nisi panis de tritico: ita nec vinū nisi de vite ¶ Ltem' vi q' possit ēt ꝓfici de aceto: qz fm Jsid. Acetū ē spēs vini. sz cum vino vitis p̄t ꝓfici hoc sacr̄m. g̃ & de aceto. ¶ P. si vinū consecratū i aceto ꝓuerteret ñ desineret ibi eē xp̄i sanguis. g̃ eadē rōne si añ ꝓsecratōem sit acetū p̄t ex inde sanguis xp̄i ꝓsecrari. ¶ Sz cōtra: Jnno. dic̄ q' vinū huic sacro cōpetit qz cor bibēti & dilatat et exhilarat. sz hoc ñ facit acetū. g̃ ex aceto ñ p̄t cōsecrari sanguis xp̄i. ¶ Ltem' vi q' de agresta possit sanguis xp̄i ꝓsecrari. sic em̄ agresta nō hz spēm pfectā vini: ita nec mustū. sz de musto dulci p̄t cōfici sāguis xp̄i: dr em̄ de ꝓse. di. ij. Si necesse fuerit botr' i calicē p̄mat. g̃ & eadē rōne ò agresta. ¶ P. agresta nō differt a vino nisi qz īmatura ē. sz maturitaſ & imaturitas sūt accn̄tia. g̃ nō differūt fm spēciē: & ita vi q' ex agresta sic ex vino indifferenter sanguis xp̄i ꝓsecrari possit. ¶ Sz cōtra: qđ fit ñ ē fm ph̄m. sz agresta ē i v:a generatōis respectu vini. g̃ nōdū ē vinū. g̃ ex ea non p̄t sanguis xp̄i ꝓsecrari Rñdeo dō ad. j. q. q' ñ p̄t ꝓfici sāguis xp̄i nisi de vino viti: qz hoc ꝓpe vinū ē. Alia vo dicūt vina p similitudinē hui' vini: hoc etiā vinū cōtus sumit i potū sic & pāis tritici i cibū: & hz ꝓpetates magis conuenientes ad effectū sacri inq̄ui calefacit & letificat & iō dns de vino vitis ꝓfert: vt pz p hoc qđ dr Luce. xxij. Amodo nō bibam de hoc genimine vitis. ¶ Ad. j. g̃ dō q' ois aq̄ ē eiusdē speciei. sz ñ sic ē de vino. ¶ Ad. ij. dō q' ñ ē aliq̄ terra ad quā ñ possit tn̄ de vino portari q̄tū sufficēt ad celebrādu. vnō rō illa non cogit. ¶ Ad. ij. q. dō q' fm ph̄m i. viij. Meta. hoc mō fit ex vino acetū q̄ ex viuo fit mortuum. vnde sicut animal viuum et mortuum non sunt eiusdez speciei: ita nec vinū & acetum & hoc oñdūt cōtrarie ꝓpetates: qz vinū ē calidū acetū āt frigidū & ñ fit redit' ò aceto i vinū sicut nec ò mortuo ad viuū: & iō dō q' si vinū fem̄ sit oino acetū ò

co non pōt cōfici:sz si sit acidū quasi in via acescē di est idē iudiciū qō de pane:q̄ ē via est ad corruptionē.vñ sicut de pane illo pōt cōfici peccat tñ cōficiens ꝓpter irreuerētiam:ita ⁊ hic. ¶ Ad.j.ġ oō q̄ ipe largo mō accipit vinū ꝑ omni liquore q̄ ex vuis ortū habet. ¶ Ad.ij.oō q̄ si vinū cōsecratū reseruatū oino acetū fieret esset idem iudiciū qō de pane oino corrupto.vñ sicut ñ remanet ibi corpus xp̄i:ita nec hic sanguis.secus aūt ē de pane q̄ ē in via ad corruptionē:⁊ de vino qō ē in via ad acescendū. ¶ Ad.iij.q.oō q̄ nihil recipit speciē nisi i termino generationis:agresta aūt adhuc ē i via generationis ad vinū sicut sanguis qñ coagulari incipit in via generationis ad aial.vnō sicut ille sanguis nō ē aial:ita agresta nō ē vinū:⁊ ꝓpter hoc ō ipa nō pōt cōfici sanguis xp̄i. ¶ Ad.j.ġ oō q̄ mustū iam ad cōpletam speciē vini venit:dulcedo ēm ipius attestat maturationē q̄ ē digestionis species digestio āt ē cōpletio a naturali calore:vt pz i.iij. Meta.⁊ iō ex musto cōfici pōt:sed non decet ꝓpt impuritatē ipius:vt ex ipo cōficiat nisi necessitas emergat. ¶ Ad.ij.oō q̄ maturatio ē naīalis digestio ꝑ quā digestū ad vltimā pfectionē naturalem pducit:vt etiā possit alterū generare sibi simile:vt dī in.iij. Methaur.vñ maturū et acerbū differūt sicut completum et incōpletum:que quidem differentia non est tantum accidentalis.

Ad quartū sic pro

cedit:Videt q̄ aqua vino admiscēda nō sit:de latere ēm oñi in cruce pendentis efluxit sanguis et aqua:vt dī Jo.xvj.ꝑ que duo sacra ꝑcipue intelligunt:vt dic̄ Jnno.sed aq̄ cōpetit sacro regenerationis scz baptismo.ġ sanguis tm̄ cōpetit sacro redemptionis eucharistie:⁊ ita vinum sine aqua. ¶ ℙ.vinū ⁊ aqua sunt alterius speciei.si ġ aqua admisceat vino erit triplex materia hui⁹ sacri ⁊ nō solū duplex:vt dictū est. ¶ ℙ.hoc sacrm sub specie panis ⁊ vini celebrat:vt i lra dī.sed ad speciem panis nihil addit.ġ nec vino aliquid addi debet. ¶ Sed ꝯ ē qō dic̄ Alexan.papa:Jn sacro oblationib⁹ panis tm̄ ⁊ vinū aq̄ pmixtū offerāt.ġ debet admisceri aq̄. ¶ ℙ.mā sacri debet cōpetē rei significate.sz ppls significat ꝑ aquā q̄ ad corpus mystic̄ ptinet qō ē res vltima hui⁹ sacri.ġ aq̄ oz apponi ¶ Alteri⁹ vi q̄ absq; ea nō possit sanguis cōsecrari:Cypria.ēm dic̄:Calix oñi ñ pōt eē aq̄ sola,⁊ vinū solū nisi vtrūq; misceat:qm̄ nec corpus oñi farina eē pōt:nisi vtrūq; scz farina ⁊ aq̄ adunatū fuerit.sz ꝓstat q̄ ex farina sine aqua nullo mō pōt corp⁹ xp̄i cōsecrari.ġ nec ex vino sine aq̄. ¶ ℙ.significatio ē de eētia sacri.sz aq̄ significat aliquid qō ē ꝑncipale in sacro.s.vnionē corpis mystici ad caput.ġ aq̄ ē de necessitate hui⁹ sacri vt sine ea confici nō possit. ¶ ℙ.hoc sacrm ē memoriale oñice passionis.sz ex latere oñi patientis nō soluz fluxit sanguis sed aqua.ġ ex vino sine aqua sacrm h⁹ cōfici nō pōt. ¶ Sed ꝯ:greci nō apponūt aquā:vt magister dicit.sed tm̄ cōficiūt.ġ sine aque admixtō cōfici pōt sacrm. ¶ ℙ.nihil ē de sba sacri:qō nō manet in sacro.sz aqua nō manet in ꝓpria specie in sacro.ġ nō ē de sba sacri ¶ Alterius vi q̄ debeat aqua artificialis apponi:qz sacrm dī esse vnisonme.sz ex pte corpis est aliq̄d artificiale scz panis.ġ ex pte sanguinis debet esse aq̄ artificialis. ¶ ℙ.si panis ex aqua artificiali vt rosacea cōficeretur posset ex eo corpus xp̄i consecrari.ġ ⁊ silr pōt apponi i vino aqua artificialis. ¶ Sed ꝯ.baptismⁿ est sacrm maioris necessitatis q̄ eucharistia.sed in baptismo nō pōt accipi nisi aq̄ naturalis:vt supra dictū est.ġ nec in eucharistia. ¶ Alteri⁹ vi q̄ debeat i magna q̄titate apponi:qz qō nō ē nō pōt aliq̄d significare.sz qō corruptū ē nō ē.cū ġ aqua ponatur ad significandū:vt dicit:videt q̄ debeat tm̄ apponi q̄ nō corrūpat:⁊ ita tantū quātū de vino vel plus:qz vinū ē magis actiuum. ¶ ℙ.de latere xp̄i sicut sanguis ita ⁊ aqua sensibiliꝫ fluxit.sed si parū de aqua poneret nō posset sentiri.ġ debet in maiori quantitate apponi. ¶ ℙ.si sufficit in pua quātitate aquā apponi eadē rōne sufficeret ad sacrm si gutta aq̄ i totū doliū ꝓiceret.sz hoc vi ridiculū.ġ nō sufficit q̄ pua quātitas ponat. ¶ ℙ.q̄rūdā cōsuetudo eē dicit in terris vbi nō crescit vinū q̄ pānū vino rubeo intinctū ⁊ siccatū aqua lauēt:de qua cū rubore vini acceperit sanguinē xp̄i cōficiūt.ġ vi q̄ aqua i magna quātitate possit apponi. ¶ Sed cōtra illud qō est ex duob⁹ neutruz illoz ē:vt Dañ.dicit in ij.sed si magna quātitas aq̄ apponeret esset q̄dā mixtio.ġ nō esset vinū:et ita nō posset inde sanguis xp̄i cōfici. ¶ ℙ.oportz q̄ aqua cōsumat a vino ad hoc q̄ ex pte sanguis sit tm̄ vna species sic̄ ex pte corpis.sz nō posset consumi si aq̄ in magna quātitate poneret.ġ nō debet in magna quantitate poni. ¶ Respondeo dō ad.j.q. q̄ aqua debet apponi vino ꝓpter institutionē:qz dominⁿ apposuisse,phabiliter creditur ex more illi⁹ patrie:qz vinum ibi sine aqua nūq; bibit ꝓpter vini fortitudinē:q̄uis de aqua i euāgelio mentio non fiat:qz nō ē ꝑncipalis materia i hoc sacro:sz ei⁹ apposito cōpetit huic sacro:⁊ quātū ad repñtatōnē passionis christi:⁊ quātū ad significatōnē rei hui⁹ sacramenti:que est corpus mysticū ꝑ aquā significatum:qz aque multe:ppl̄ multi. Apoc.xvij.⁊ sic appositio aque ad vinū significat vnionē mēbrorū ad caput rōne ipi⁹ cōiunctionis:⁊ amoeē capitis patiētis ꝑ membris ad ipa ex hoc q̄ ex duob⁹ cōiunctis vnū efficit:⁊ ꝓcessum redemptionis a capite ad membra ex ipa trāsformatione aque in vinum.vnō dicit glo. Marci.xiij.super illud Accepit ies⁹ panem ⁊c: Neq; aqua solū:neq; vinū solum cuilibet licet offerre:ne videat caput a membris secernere vel xp̄m sine nostre redemptionis

amore pati potuisse: vel nos sine illius passione saluari. ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ sicut dicit Grego. i mora. q̄ quia natura vniuscuiusq; ex diuersitate cōponit in sacro eloquio p rē quālibet recte diuersa significant. aqua g̃ fm q̄ habet vim abluendi significatio eius cōpetit baptismo: fm aūt q̄ cōtinue in terrā decurrit habet signare populuz. ÿ. Regū. xiiij. Omnes morimur ⁊ q̃si aque dilabimur. ⁊ sic eius significatio cōpetit huic sacro. ¶ Ad. ÿ. dō q̄ de aqua apposita ē duplex opinio. Quidā em̃ dicūt q̄ aqua manet i sua natura ⁊ solū vinū trāsubstātiat: vñ aq̃ nō apponit ibi nisi ad significationem. Alij vero dicūt q̄ aqua apposita i vinū cōuertit: et sic totū in sanguinē xp̄i trāsubstātiat: q̄cūq; aūt harū opinionū sit vera aqua nō erit materia hui⁹ sacri: q⁹ fm p̄mā nō cōuertit in corpus vel sanguinē xp̄i: fm secūdā nō manet i ꝓpria spē sz vini. secūda tm̄ verior apparet: ⁊ fm rōnē naturalē: q⁹ modica aqua vino admixta qđ ē magis actiuū a vino corrumpit et in speciē vini transit: ⁊ quātū ad ritū sacramenti: q⁹ si aqua in ꝓpria natura remaneret: sic calix cōsecratus nō esset tm̄ potus spūalis: sed etiā corpalis: ⁊ ita nō liceret post p̄mā sumptō nez sanguinis itez sumere. ¶ Ad. iij. dō q̄ aq̃ apponit pani i ipa sua cōfectione: ⁊ iō nō est necesse vt postea apponat. Uel dō q̄ effectus redemptionis a capite quenit ad membra p sanguinis effusionē: ⁊ iō magis apponit aliq̃d ad signādū ppli vnionē ad sanguinē q̄ ad corp⁹. ¶ Ad. ÿ. q. dō q̄ mā ꝓportionat sacro: vñ fm aliq̃d ē de essentia sacramenti: dictū ē aūt supra q̄ pfectio hui⁹ sacri consistit in ipa cōsecratiōe corpis ⁊ sanguinis xp̄i: ⁊ nō i vsu materie cōsecrate: sic ē i baptismo ⁊ cōfirmatiōe: ⁊ iō ex pte materie illud tm̄ ē de necessitate sacri qđ signat corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i. s. panis ⁊ vinū illud aūt qđ signat vsū ⁊ effectū hui⁹ sacri: scz aq̃ nō ē de necessitate hui⁹ sacri: vnđ vinū sine aqua pōt cōsecrari: sz cōsecrās peccat. ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ exponēdū ē verbū Cypria. non pōt. i. nō debet: q⁹ illud possumus qđ de iure possumus: ⁊ iō q̄tū ad id qđ debet fieri ē sile ex pte corpis ⁊ sanguis: nō aūt q̄tū ad id qđ fieri pōt: q⁹ aq̃ ē de substātia panis: nō aūt de substātia vini. ¶ Ad. ÿ. dō q̄ nō signat aq̃ aliq̃d qđ sit de substātia hui⁹ sacri: vt dictū ē: sz effectū vel vsū ꝙsequētē. ¶ Ad. iij. dō q̄ effusio sanguinis i passiōe xp̄i directe ptinebat ad ipam passionē: sz emanatio aq̃ magis ptinebat ad effectū ablutōis a peccatis. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ cū sine aq̃ possit sanguis cōsecrari q̄tū ad id qđ fieri pōt nō refert q̄cūq; aq̃ apponat dūmō sit talis aq̃ q̃ i vinū cōuerti possit: sz q̄tū ad id qđ fieri debet non debet apponi nisi aq̃ naturalis q⁹ ille aq̃ nō fuit eiusdē speciei: ⁊ dicūt aq̃ eq̄uoce: sic etiā de vino ⁊ de pane dictū ē. ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ pānis artificialiū factus ē eiusdē speciei cū illo pane de q̄ cōfecit xp̄s: nō ātē aq̃ artificialis cū aq̃ q̃ effluxit cū sāguie de corpe xp̄i ē eadē spē ⁊ iō nō ē silis rō. ¶ Ad. ÿ. dō q̄ q̄dā dicunt q̄ silis ē ex pte panis q̄ de pane cōfecto ex aq̃ rosacea pōt cōfici corp⁹ xp̄i: q̄uis peccaret sciēter ex tali pane ꝙficiēs. Sz pbabilit vī q̄ nō possit cōfici: q⁹ panis ē p̄ncipalis mā hui⁹ sacri: de cui⁹ substātia ⁊ cōpositiōe ē aq̃: ⁊ iō diuersificatio aq̃ fm spēm facit diuersitatē speciei i mā sacri: sz aq̃ nō ē de substātia vini q̃ est p̄ncipalis mā i h⁹ sacro. Patet ēt rnsio ad id qđ i oppositū obiicit: q⁹ aq̃ i baptismo ē p̄ncipalis mā: ⁊ iō si aq̃ alteri⁹ speciei apponat ñ seruat debita materia ⁊ ꝓpter hoc nō ē sacr̄m: sed hic ē aliter vt dictū ē. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ sic dictū est aq̃ apposita vino i vinū cōuertit: ⁊ sic totū cōuertit i sanguinē. vñ nō tantū de aq̃ debet apponi q̄ vinū in aquā ꝙuertat: vl i aliqđ medium p mixtionē: ⁊ iō semp tutius ē apponē paz: q⁹ q̄tūcunq; apponat paz significato seruat. ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ ex hoc ꝓpo q̄ i vinū cōuertit aqua habet suā significatōnē: q⁹ nos i xp̄m mutamur nō ipe i nos. ¶ Ad. ÿ. dō q̄ hoc sacr̄m repñtat xp̄i passionē q̄tū ad redemptō nē q̃ facta ē p effusionē sanguinis: sz baptism⁹ q̄tū ad ablutionē: ⁊ iō in baptismo oz q̄ sensibiliter aq̃ maneat sicut ⁊ q̄ vinū hoc sanguini rñdet: aq̃ aūt hic apposita a vino absorbet: sic nra mortalitas p virtutē passionis xp̄i. ¶ Ad. iij. dō q̄ si apponeretur aq̃ i dolio nō significaret aliq̃d: ⁊ iō hoc ñ sufficēter: sz oz vt iminēte oblatōne apponat ad sacr̄m pficiēdū. ¶ Ad. iij. dō q̄ cū illud sit magis aq̃ rubea q̄ vinū nō pōt exinde sanguis xp̄i cōsecrari: vñ illa consuetudo damnat i canone. de ꝙse. di. ÿ.

¶ Quel. III.

Deinde queritur quō xp̄s hoc sacro vsus sit i ipa p̄ma sui institutiōe. Et circa hoc q̄rūtur. iij. ¶ Primo vtrū ipe corpus suū mdāucauerit. ¶ Secundo vtz idez dederit ¶ Tertio vtz dederit corp⁹ suū passibile vel impassibile. ¶ Quarto vtz si in pixide reseruatum fuisset corpus xp̄i ibi morer̄et. Sub qua autē forma cōsecrauerit supra di. viij. dictum est.

Dprimum sic procedit: Uidet q̄ ipe christus non manducauerit: qa de his que dñs fecit non sunt alia asserenda nisi que nobis in euangelio narrant. sed in euangelio continet q̄ xp̄s accepit panē in manib⁹ et dedit discipulis suis manducandū. g̃ nō debem⁹ asserere q̄ ipe māducauerit. ¶ P. omne qđ māducatur in cibum assumit. sz assumēs nō ē assumptū: vt i. iij. li. di. v. dictū ē. g̃ xp̄s corp⁹ suū manducare nō potuit. ¶ P. hoc sacr̄m ordinat ad spūalem refectionem. sz ipe spūali refectione non indigebat. g̃ hoc sacr̄m nō sumpsit q⁹ iuuenū accepisset. ¶ P. vt s. di. x. dictū ē. duplex ē modus manducādi. s. spūalis ⁊ sacr̄alis. sz xp̄o nō ꝓpetebat sacr̄ali-

ter manducare cū esset verus cōphensor ⁊ sine velamine figurarū ad rem sacri ptingeret: nec iteruz spūaliter qz in ipo gra nō augebat. g ipe nō manducauit. ¶ Sz ꝫ: hiero. dic ⁊ habet de conse. di. ij. Dns ihesus ipe cū aplis cōuiua cōuiuiū: ipe cōmedens ⁊ q̄ comedit. g ipe corpus suū manducauit. ¶ D. sic xps instituit baptismū ita ⁊ hoc sacrm: sed ipe baptizatus fuit. g silr debuit hoc sacrm assumere. ¶ Rndeo dō q circa hoc ē duplex opinio. Quida em dicūt q xps corpus suū i cena nō manducauit: sz tm manib' accepit: ⁊ nitūt solue aucto ritates sanctoz q̄ cōtrariū dicūt q ipe māducauit ⁊ bibit in cena ante cōsecratōem sz nō corpus suū. Sz expsse habet Math. iij. in glo. sup illud: Cum comedissent ⁊ bibissent ⁊c. q xps comedit ⁊ bibit in cena cū corpis ⁊ sanguinis sui sacrm discipulis tradidit: vñ qz pueri cōicauerunt carni ⁊ sanguini ⁊ ipe pticipauit eisdez: et ꝓpter hoc cōmuni' tenet q māducauerit sm q sancti expsse dicē videntur vñ et ab antiqs versus ē factus: Rex sedet in cena turba cinctus duodena: Se tenet in manibus se cibat ipe cibus. nō aūt māducauit vt aliquē effectū cōsequeret a sacro: sed vt alijs māducādi exēpluz daret. ¶ Ad. j. g dō q i acceptōe panis pōt virūq; intelligi. s. ⁊ acceptio in manibus ⁊ manducatio. ¶ Ad. ij. dō q xps sub specie ꝑpria quodāmō dist a seipo sub specie sacri: vñ nūc i specie ꝑpria ē in celo: sed sub specie sacri ē i altari: ⁊ sm hūc modū nō ē incōueniens q seipm assumat. ¶ Ad. iij. dō q illa manducatio nō efficiebat in ipo spūalez refectionē sed significabat: nullus em adeo pfecte in ipo reficit sic ipemet. ¶ Ad. iiij. dō q xps manducauit vt dr ⁊ sacraliter ⁊ spūaliter. sacraliter quidez qz verū corpus suū sub sacro sumpsit: poterat em in sacro rem sacramēti inspicere nō ex sacro: ⁊ etiā de' videt in effectib' cās sed nō ex effectib'. spūaliter aūt in ꝯtū i re sacri spūaliter delectaret: nō tn hec spūalis refectio ex sacro causabat nec augmentabat: vñ nec spūalis manducatio erat in eo sicut in alijs nec sacraliter: ⁊ iō q̄dā dixerūt q neq; sacraliter neq; spūaliter māducauit: q̄dā q sacraliter sz ñ spūaliter

AD secundū sic pro

cedit: Uidet q xps corp' suū iude nō dederit: ipe em impleuit qđ mādauit. sz mandauerat sanctū nō cē camb' dandū Math. vij. ergo ipe nō dedit iude corp' suū sanctissimū. ¶ D. sm Aug. Deus nō ē cā alicui q deterior fiat. sed si iudas corpus xpi sumpsisset ex hoc factus fuisset deterior: qz sumendo peccasset. g xps corp' suū ei manducādū nō dedit. ¶ D. sic supra di. x. dictū est: iō sacerdos debet peccatori dare qz nō ē dns sed dispensator: et reddit qđ suū ē exigenti. sed xps erat dns sacramenti: nec iudas ibi ius habere poterat nisi q xps sibi daret. ergo nō debuit iude corpus tradere ¶ D. dns dixit q discipuli bibentes bibituri essēt secū illud nouū i regno pris sui: ⁊ q erat eis in remissionē pctōz. sed neutrū iude cōpetit. g ipe non sumpsit: ⁊ hec ē rō hil. ¶ Sz ꝫ ē qđ Dio. dicit. iij. c. eccl. hierar. Symbolorū cōditor partit sanctissima vt vnimode ei sacra cōcenāti sz iude. sanctissima aūt dic corpus ⁊ sanguinē suū vt ibidē pz. g iude dedit corp' suū. ¶ D. sine exceptione dr Mathei. xxvj. Accipite omes ⁊ comedite. g etiam iude dedit. ¶ Ulterius vī q sub buccella corp' suū ei dedit: dic em Aug. de cōse. Nō mala erat buccella q data ē iude a dño: salutē medic' dedit: sz ille qz indignus erat accepit ad pniciem: non aūt fuisset indignus si buccella illa tm panis fuisset. g illa buccella erat corp' xpi. ¶ D. diabolū intrare in hoiem est effect' peccati sz Jo. xiij. dr q p' buccellā introiuit i eū sathanas. g accipiēdo buccellā peccauit. g buccella erat corp' xpi. ¶ Sed ꝫ ē qđ habet i g'o. Jo. x. ij. sup illud Cui intinctū panē porrexero ⁊c. Rndeo dō ad. j. q. q sm Aug. xps corp' suū i cena cum alijs discipul' iude dedit vt nobis exēplum daret q pctōrib' occultis nō eēnt sacra denegāda ⁊ vt omez occasionē ei auferret male faciēdi quaz assumē potuisset si in aliq ab alijs discipulis ante aptā malicia fuisset discret': hil. tn cōtrariū dicere videt: sz pmū cōmuni' tenet. ¶ Ad. j. g dō q ꝑ uis iudas i rei veritate canis ect tn ñ i manifesto: ⁊ iō noluit eū ꝺtegē corā alijs discipul' ne ꝺsperatōez incurreret: ⁊ sic liberi' peccāet. ¶ Ad. ij. dō q xps ñ dedit cāz nec occasionē iude peccādi sz pctm eui tādi ex māsuetudis oñsione sue ad ipz: sz ipe ex vitali medicina sūpsit piculz mortis. ¶ Ad. iij dō q illa nō ē sola cā: sz etiā ne pctōrē occultū pdat. Ad. iij. dō q iudas bibit cū alijs sacraliter sz non spūaliter: vñ nec remissionē pctōz ꝓsequ' ē: nec i regno pris secū bibit: qz pot' ille tm spūaliē bibentibus debet. ¶ Ad. ij. q. dō q xps ꝑmo iude dedit corp' suū cū alijs discipul': sz p' ea buccela intincta in oñsione ꝓditionis eius ei porrecta purus panis fuit sic pz ex glo. inducta. ¶ Ad. j. g dō. q Aug. loquit nō ō buccella intincta sz de eo qđ ꝑtus cū alijs discipulis accepat. Uel dō q dr ad pniciē assumpsisse: qz qđ xps ad salutē suā fecerat porrigendo buccellā vt vidēs se deph̄ēsū sub iniquo ꝓposito desisteret: sz ille ex h' magis exasperat' fuit. ¶ Ad ij. dō. q in comestione buccelle intincte pctm iude augmētatū fuit. vl ex hoc q exasperat' ē magis vl ꝓpr ꝑsumptionē q̄ cū magistro i catinū manū mittebat vt audacia bonā ꝓsciam mētiret: vt dr Mathei. xiij. sup illud: Qui intingit manū mecū ⁊c: r̄one hui' augmēti dr diabol' p' buccellam i eū intrasse: iā em ꝑmissuz erat i euāgelio q diabol' iniserat i cor simonis scarioth vt traderet eum.

AD tertium sic pro

ceditur: Uidetur q christus in cena discipulis suis corpus impassibile dedit: qz

sup illud Mathei. xvij. Transfiguratꝰ ē ante eos dicit glo. Illud corpus qđ habuit p naturaz dedit discipulis i cena nō mortale ⁊ corruptibile. ¶ P. Leuit. ij. sup illud: Si oblatio tua fuerit de sartagine ⁊c. dic̄ glo. crux sup oia fortis carnē xp̄i q̄ ante passionē nō videbat esui apta post aptā fecit. sz xp̄s in cena dedit carnē suā vt aptā ad manducandū. g̈ dedit eā talē q̄lis fuit post passionē. sed post passionē suā fuit impassibilis. g̈ dedit corpus suuz impassibile. ¶ P. passibile trahit ad naturā agentis. sed xp̄s in cena dedit corpꝰ suū in cibū nō qui in alios mutaretur: sed qui alios in se mutaret. g̈ non dedit corpus suum passibile. ¶ P. omne corpus passibile ex cōtactu patit. sed corpus xp̄i a discipulis manducatū non ledebat. g̈ non erat passibile: ¶ Sed cōtra: Jnno. dicit tale corpꝰ tūc dedit quale habuit. s. passibile. ¶ P. constat q̄ christus discipulis verū corpus suū tradidit. sed corpꝰ suū verū erat passibile. si g̈ corpus datū erat impassibile: idem erat passibile ⁊ impassibile qđ nō ē possibile. Rñdeo dđ q̄ circa hoc duplex fuit opinio Aug. em̄ de sancto vic. dicere voluit q̄ xp̄s adhuc exñs in carne mortali qñq̄z vnā dotē qñq̄z aliam legit accepisse: sicut claritatem in transfiguratione subtilitatē in natiuitate: agilitatē qñ sup mare ambulauit: ⁊ sil̄r impassibilitatē qñ corpus suū i cena dedit: non quidez nec tūc simpliciter erat impassibile: sed erat impassibile fm q̄ in sacramento dabat: quia masticatione non ledebat: sicut etiā in se erat visibile: sed fm q̄ in sacramento dabat erat inuisibile. Sed istud non pōt stare: quia substātia corpis christi eadem est in sacramento ⁊ in specie ꝓpria: sed cōpatione eius ad exteriora nō est eadē quia in specie ꝓpria cōpatur ad exteriora fm situ ꝓpriaz dimensionū: sed in sacramento fm situm dimensionū panis: vnđ ille ꝓprietates que insunt absolute corpi xp̄i: oportet q̄ eodē mō insint sibi fm q̄ est in sacro: ⁊ fm q̄ est in specie ꝓpria: sed ille q̄ cōueniūt ei ex cōpatione ad aliud corpus extra non eodē modo: sicut patet de visione: sed passibilitas est ꝓprietas absolute ipius corpis: vnđ cū in ꝓpria specie eēt passibile ⁊ in sacramento passibile erat: vt alī dicūt q̄uis ibi non pateret. ¶ Ad j. g̈ dđ q̄ dr̄ corpus xp̄i in sacro nō mortale nō passibile: quia p sacrālē sumptionē nō patiebat neqz moriebat. ¶ Ad. ij. dđ q̄ caro xp̄i nō est apta esui nisi put est sub sacramento: ⁊ quia sacramentū hꝰ est rep̄sentatiuū passionis xp̄i: iō quia dr̄ crux fecit eam esui aptam. ¶ Ad. iij. dđ q̄ nō rōne passibilitatis: sed virtute diuinitatis vnite habebat corpus xp̄i q̄ alios in se cōuerteret. ¶ Ad. iiij. dđ q̄ masticatio importat respectū corpis xp̄i ad aliud extra: ⁊ iō q̄tū ad hoc non compatur ad manducātem fm dimensiones ꝓprias: sed fm dimensiones panis: vnde est q̄ nunc nō leditur per masticatiōnē nisi rōne ipassibilitatis q̄ in ipo corpe nūc est.

D quartū sic pro

cedit: Videt q̄ corpus xp̄i si fuisset i pixide seruatuz nō ibi moreret: corpus enī xp̄i non est mortuū ni i crucifixione. sed ibi non crucifigebat. g̈ ⁊ ibi non moriebat. ¶ P. actio iudeoꝝ erat cā mortis xp̄i ⁊ sanguinis effusio. sed ibi ñ effudisset sanguinē nec actio iudeoꝝ ibi fuisset. g̈ nō fuisset ibi mortuū. ¶ Sed cōtra: vnū ⁊ idem corpus fuisset tunc in pixide ⁊ in cruce. sed in cruce moriebat ergo et in pixide. ¶ Terius videt q̄ si post mortē christi aliquis apostoloz cōfecisset hoc sacramentum q̄ fuisset ibi aia christi: fuisset em̄ impfectum sacramentū. sed de perfectione sacramenti est nō solū corpus sed etiam anima: quia totus xp̄s in sacro cōtinet. g̈ ibi fuisset aia. ¶ P. verba forme nō fuissent tunc maioris virtutis q̄ mō. sed mō ex vi forme cōficit corpꝰ cū aia. g̈ ⁊c. ¶ Sz cōtra: corpus xp̄i nō ē pfectius sub specie sacri q̄ sub specie ꝓpria. sed tūc corpus christi erat exaie. g̈ et sub sacramento. ¶ Terius videt q̄ deus facere potuerit q̄ tūc aia esset corpi christi i sacramento exñti vnita: aia em̄ xp̄i maiorē cōuenientiā habebat ad corpus ꝓpriū q̄ ad infernū. sed aia sepata a corpore christi iacente in sepulchro fuit in inferno. ergo similiter potuisset esse in loco illo vbi corpus xp̄i sub sacro cōseruabat. ⁊ p̄terea corpꝰ xp̄i qz ē diuinitati adiūctū pōt esse in sacramēto ⁊ i spē ꝓpria. g̈ ⁊ aia cū sit diuinitati vnita poterat eē simul i inferno ⁊ i corpe xp̄i sub sacro. ¶ Sz cōtra: ex hꝰ sequeret q̄ duo cōtradictoria essent simul vera si corpus xp̄i eēt simul aiatū ⁊ inaiatū. sz hoc deꝰ facere nō pōt: vt Aug. dic̄ cōtra faustū. g̈ nec p̄mū. Rñdeo dđ ad. j. q. q̄ oia verba q̄ signāt passionē ab extrinseco illatā nō possunt attribui corpi xp̄i ꝓut ē sub sacro: cuī rō ex dictis apparet: vñ nō pōt dici q̄ in pixide crucifigeret vel verberaret vel aliquid huiusmōi. nec ex hoc seq̄t q̄ duo contradictoria sint simul vera: qz nō fm idē cōpat ad extra corpꝰ xp̄i hic ⁊ ibi: oia āt vba q̄ signāt passionē innataz cōueniūt ei vt dolet patit ⁊c. huiusmōi: ⁊ sil̄r pōt dici q̄ in altari morit. vñ versus: Pixide seruato poteris copulare dolore. Jnnatū sz nō illatus conuenit illi. ¶ Ad p̄mū g̈ dđ q̄ passiones extrinsece pertingunt ad substantiam corporis xp̄i mediantibus dimensionibus ꝓpriis: ⁊ iō ꝓpter impressiones extrinsecas que ad species panis pertinēt nulla passio intrinseca corpori xp̄i attribuit. sed ꝓpt impressiones extrinsecas ad dimensiones ꝓprias pertinētes attribuunt passiones corpi xp̄i ⁊ extrinsece sub specie ꝓpria tm̄: ⁊ intrinsece etiā sub specie aliena: ⁊ iō ꝓpter crucifixionem in caluarie loco factā corpꝰ xp̄i verum seruatum moriebatur sub specie ꝓpria ⁊ sub sacramento. ¶ Et per hꝰ pz soluto ad scđm: qz actio iudeoꝝ extrinseca erat fluxꝰ etiā sanguis ad motū localē ptinet: ⁊ sic iportat

ordinem ad aliqd extra. ¶ Ad secūdā qōnē dō q cum aīatio sit ꝓpriētas intrinseca constat q sic̄ corpus christi in specie ꝓpria erat exanime: ita sub sacramento. vñ si corpus xp̄i fuisset ab vllo discipulo ꝛc consecratū non fuisset ibi aīa. Quidam autē dicunt q forma fuit suspensa in illo triduo: ⁊ q si ꝑmo cōsecratū fuisset reseruatū desineret ibi esse xp̄o mortuo. Sed hec friuola sūt: qz nec rōne: nec auctoritate confirmant. ¶ Ad. j. g̃ dō q sic̄ supra dictū ē di. x. aīa nō ē ibi ex vi sacrī sz ꝓpter concomitātiā ad corp̄: ⁊ iō corpe sine aīa exīte nihil deperit ꝓfectioni sacrī si aīa ibi nō contineat. ¶ Ad ij. dō q hoc nō ē ꝓpter defectū virtutis verborū sz ꝓpter diuersā dispositionē corporis xp̄i. ¶ Ad. iij. q. dō q deꝰ bñ poterat facere q aīa xp̄i a corpe separata iacēte i sepulchro esset in loco vbi erat corpus sub sacramēto: qz hoc importat respectuz ad extra: sed nō q esset ei vnita sub sacramento sicut forma: qz hoc ptinet ad dispositionē interiorē: vñ inuitabiliter sequeret duo cōtradictoria eē simul ¶ Ad. j. g̃ dō q rō illa nō cōcludit nisi q esset ibi sicut i loco: ⁊ hoc deꝰ bñ potuit facē. ¶ Et silr etiā dicendū ad secūdū tñ nō ē hec cā quare corpꝰ xp̄i pōt eē aliquo mō in diuersis locis: qz ē diuinitati vnitū sz rōne cōuersionis alterius corpis in ip̄m facte q̄ non fit in aīam. ¶ Materia de qua i conceptione ꝛc. pz q ex eq̄uocatiōe huiꝰ ꝓpositiōis de ꝓcedūt: qz cū dr de pane fit corpꝰ xp̄i: li de nō denotat habitudinē cāe materialis: sed solū ordinez mutationis terminorū. ¶ Inuestigari saluberiter ñ pōt. s. vt aliqs cōprehēdere nitat: qz ꝑsumptuosuz est ⁊ piculosuz: dū aliqs nō vult ibi credere q̄ rōe videri pōt: sed inuestigare de defensione fidei vtile est. ¶ Quis fideliū habere dubiū possit ꝛc. dicuntur celi aperiri in ipa īmolatiōis hora ꝓpter efficaciā diuine virtutis q̄ opat i sacro sūma imis sociari: qz ex specieb' et corpe xp̄i fit vnū sacramētū: ⁊ itez membra capiti vniuntur: ⁊ iterum in celum rapitur corpꝰ xp̄i inquantum fideliū deuotio nō sistit in specie sacrī: sz fert vsq; ad xp̄m: fm q ē i celo sub specie ꝓpria p desideriū. ¶ Vinū opat sanguinē in quo ē sedes aīe. hoc pōt intelligi triplicit: vno mō vt sedes aīe dicat cōsecratio vite q̄ ē p sanguinē. alio mō qz sanguis ē potētia totū: qz p actū virtutis nutritiue i mēbra cōuertit. tertio mō q̄a per sanguinē in corde generatū vitalis opatio in oīa membra diffundit: vt ꝑs in li°. de aīalib' dic ¶ Caro p corpe vro offert ꝛc. hoc intelligēdū est per quādā adaptionē de salute corpis q̄ erat p gloriā resurrectiōis ad quā hoc sacrm opat. ¶ Nec iterari sacrm: quātū ad id qd ē ꝑncipale in hoc sacro. s. cōsecratio materie: q̄uis iteret q̄tū ad vsum vt mixtio illa nō possit separi. ¶ Sz cōtra: alchimiste dicūt q p immissionē iunci decorticati pōt separi: ⁊ dicēdū q a vino aufert substātia aque q̄ ibi ē ꝓpter similitudinē iunci qd etiā porosuz ē: nō tamen illa aqua que fuit apposita sepatur quia iā facta ē vinū. ¶ Nobis vero nō pōt ignosci. i. peccatū nostrum non haberet in se causam venie cuz non ex ignorantia procederet. ¶ Aqua nec nulla tenus ꝛc. si aūt p errorē contigat vt aqua loco vini ponat si ante consecrationez vini ꝑcipiat debet aquam effundere ⁊ vinum imponere. si autē post debet incipe consecrationem vini alio vino super infuso: contritōne de negligentia p̄habita: vel etiā a capite canonē inchoare super aliā hostiā: hostia ꝓius cōsecrata posita seorsum: vt Inno. dicit.

Dis. XII.

SI autem queritur de accidētibus ꝛc. ¶ Post q̄ determiauit magister ō vno triū i q̄bus consistit integritas huiꝰ sacrī. s. de eo qō ē res ⁊ sacrm: in ꝑte ista intēdit determinare de alīs duobus. s. de eo qō ē sacrm tm̄: ⁊ de eo qō ē res tm̄. Uñ diuidit i ptes duas. In ꝑma determinat de eo qō est sacrm tm̄: in secūda de effectu sacrī qō est res tātū: ibi Institutū ē hoc sacrm ꝛc. Prima i duas. in ꝑma determinat de accn̄tib' q̄ sūt sacra. i. signa vtriusq; corpis xp̄i. s. veri ⁊ mystici. in secūda determinat de actu sacerdotis q̄ ē sacrm siue signuz passionis xp̄i: ibi Post hoc q̄rit si qō gerit ꝛc. Circa ꝑmū duo facit: ꝑmo determinat de ipis accn̄tibus: 2° de fractione q̄ in eis fundat: ibi Solet autē queri, ꝛc. Circa hº duo facit: pº determiat de ipsa fractione: 2° de ptiū significatione: ibi Quid autez ptes ille ꝛc. Circa ꝑmū duo facit: pº mouet questionē: 2° determiat eā: ibi Ideo q̄busdaz placet ꝛc. Circa qō q̄ttuor opiniones ponit ibi: scōa icipit ibi Alīj vero dicunt ꝛc. tertia ibi: Alīj tradunt corpꝰ xp̄i ꝛc. q̄rta ibi Sed quia corpus christi ꝛc. Et circa hoc duo facit: pº ponit opinionem quartam: 2° ꝓfirmat eā: quia p̄ ceteris vera est: ibi Ne aūt mireris ꝛc. ¶ Institutū est hoc sacramentuz ꝛc. Hic ponit effectū huiꝰ sacramenti: ⁊ quia ex effectu rei accipit vsus eius: ideo circa hoc duo facit: pº ponit effectū: 2° determinat vtendi modū: ibi Si aūt q̄ritur, vtz quotidie ꝛc.

HIc ē triplex questio. ¶ Prima de accidēdentibus. ¶ Secunda de effectu huius sacramenti. ¶ Tertia de frequētatione ip̄ius. ¶ Circa primū queruntur tria. ¶ Primo vtz accidentia sint hic sine substantia. ¶ Secundo de operatione illoz accidentiuz. ¶ Tertio de fractione que in eis fundatur.

AD primum sic proce

dit: Uidetur q accidentia sine substantia esse deus facere non possit: si enim esse rei separaretur ab ente: ens esset non ens. sed hoc deus non potest facere, qz non potest facere q duo con-

tradictoria sint simul vera. ℊ nō pōt separe esse rei ab ente. ſz accñtis eē ē ineſſe ſm ph̄m. ℊ de' ñ pōt facē ḡn accñs insit. ¶ Ꝺ. ḡcūq; sepat diffinitōnē a diffinito ponit duo ꝓtradictoria eē sil' vera: qz hoc ipm qō est hō ē aial rōnale mortale. ꝛ ita si ponat eē homo ꝛ ñ eē aial rōnale mortale ponit esse hō ꝛ nō cē. ſz diffinitio accñtis ē ḡ ineſt ſbe. vñ etiā in diffinitione singulorū accñtiū oportet ḡ ponat ſba. ℊ cū de' nō possit facere cōtradictoria sil' eē vera: neq; facere potcrit ḡ accñs sit sine ſba. ¶ Ꝺ. de' nō pōt facere ḡ diffinitio insit alicui: ꝛ diffinitū nō insit eidē. nec ḡ inter affirmationē ꝛ negatōnē sit mediū. ſz si ponam' accñtia eē sine ſba: oz alterū dictorū sequi. ℊ de' nō pōt hoc facere. ꝓbatio medie: nō eē cm̄ in subiecto: ſz p se exīstere ē diffinitio ſbe: ꝛ opponit cōtradictorie ei qō ē eē i subiecto. ſz si ponam' aliqō accñs nō eē in subiecto: vel ponem' ḡ aliqd sit mediū inter eē in subiecto ꝛ ñ esse: vel ponem' ḡ aliqd sit nō ens in subiecto ꝛ ñ sit ſba: qz si ē substātia nō ē accñs. ℊ si ponam' accidens eē sine subiecto: seqt alterū duorū vel ḡ inter cōtradictoria sit mediū: vel ḡ diffinitio separet a diffinito qō iterū implicat cōtradictoria eē sil' vera ¶ Sz cōtra ē: qō dī Luce. j. Nō erit impossibile apud deū oñe verbū. ¶ Ꝺ. pōt de' plura facere ḡ hō possit intelligere vel imaginari. ſz aliqui ph̄i posuerūt dimēsiones esse sine subiecto: sic ꝺ posuerūt mathematica separata. ℊ de' pōt hoc facere ¶ Alterius vī ḡ nō sit cōgruū huic sacrō: ḡ accidentia sint sine substātia. in sacramēto em̄ pfectissimo nō cōgruit eē aliqd qō diuie ordinationi repugnet. ſz diuina ordinatio ē ḡ accñs sit in subiecto. ℊ i hoc sacrō nō ꝓpetit ḡ sit sine subiecto. ¶ Ꝺ. sacr̄m veritatis nō decet aliq̄ fallacia. ſz hoc sacr̄m ē maxime veritatis: qz cōtinet illū ꝙ dixit: Ego sū veritas Jo. xiiij. cū ℊ exñtib' accñtib' sine subiecto seqt fallacia: qz accñtia q̄tū ē i se signāt substātiā ꝓpriā sub esse: vī ḡ ñ cōpetat huic sacrō accidētia eē sine subiecto. ¶ Ꝺ. materia debet eē forme ꝓportionata sed ex pte forme sacri nō cōpeteret ḡ eēt accidens verbi sine essentia verbi. ℊ nec ex pte materie competit ḡ sit accidēs elemēti sine elemēto. ¶ Sz contra: accñs subiecto rñdet. ſz substātia pais ꝙ prius erat subiectū priorū accñtiū mutata ē i alterū statū p hoc ḡ cōuersa ē i corp' xp̄i. ℊ et accñtia cōgruit in alterum statum mutari: vt sez sint sine subiecto. ¶ Ꝺ. hoc sacr̄m dī mysteriū f. dei. sed fides nō solū ē supra intellectū. ſz ēt supra sensū. ℊ i hoc sacrō nō solū dz aliqd eē supra intellectū sic ḡ corp' xp̄i sub tā pui' panis dimēsionib' cōtineat ſz ēt supra sēsū. ſ. ḡ accñtib' q̄ sensui subiacēt substātia ꝓpria nō subsit ¶ Alteri' vī: ḡ accñtia nō sint in hoc sacrō sine substātia. eē em̄ i substātia eq̄liter cōuenit oīb' accñtib'. ſz albedo nō ē hic sine subiecto: qō pz ex hoc ḡ ouidit p accñs: qō nō cōpetit nisi existenti in subiecto. ℊ nec quātitas aut aliqō accñs ē hic sine subiecto. ¶ Ꝺ. illud qō sensus ꝓcipit i hoc sacrō ē ibi ſm veritatē alīs ecē fictio in hoc sacrō. ſz sensus nō tm̄ ꝓcipit ibi quātitatē aut albedinem sed etiā quātū ꝛ albū. ℊ non est ibi accñs sine subiecto. ¶ Ꝺ. accidens non induiduat nisi ex subiecto: sicut nec forma nisi ex materia. sed accidentia sunt ibi induiduata: alīs nō essent sensibilia. ergo nō sunt sine subiecto. ¶ Ꝺ. dis forma separata a materia ē intellect' i actu: vt a ph̄is ꝓbat. ſz si accñtia sūt hic sine subiecto erūt q̄dam forme sine materia. ñ em̄ habent materiā ꝓtem sui. ergo erunt intellect' in actu qō falsum apparet. ¶ Ꝺ. q̄to aliquid ap' propinquat ad diuinā simplicitatē tāto ē simplicius. ſz si sunt hec accidentia sine substātia: magis ap' propinq̄nt ad diuinā simplicitatē q̄ angeli: qz i angelis ē cōpositō ad min' ex q̄ ē ꝛ qō ē: q̄ i his accñtib' inuenīri nō pōt. ergo erunt nobiliora angelis qō falsum est. ¶ Ꝺ. impossibile ē densitatē eē sine materia neq; raritatē: qz hec est diffinitio densi q̄ multū de materia cōtineat sub pus dimēsionib' ꝛ cōtraria ē diffinitio rari. sed tam' ꝓcipit i hoc sacrō densitatez. ℊ est ibi materia sub dimēsionib'. ℊ dimensiones non p se exīstunt: ꝛ ita nec alia accñtia. ¶ Sz cōtra sic i ꝓcedēti dī. dictū ē ibi ñ ē alia substantia q̄ corpis xp̄i. ſz nō sunt accñtia que apparēt in corpe xp̄i sicut in subiecto: qz nō denominātur ipm. ℊ nō sunt in subiecto aliq̄. ¶ Ꝺ. spēs ad hoc remanēt in sacrō vt ducāt p significatōem i corp' xp̄i. sed si essent in aliquo sicut in subiecto nō ducerēt in corp' xp̄i. ſz magis i cognitionē sui subiecti. ℊ sūt hic accñtia sine subiecto ¶ Rūdeo dō ad ꝑmā questionē ḡ sicut dicit ꝑma ꝓpositione li°. dō cauſ causa ꝑma ē vehemētioris impressionis supra causatū cause secūde: q̄ ipa cā secūda. vñ q̄n causa secūda remouet influentiā suā a causato adhuc pōt manere influentia cause ꝑme in causatum illud: sicut remoto rōnali remanet viuū: quo remoto remanet esse. cū ℊ cā ꝑma accñtiū ꝛ oim exñtiū de' sit: causa aūt secūda accñtiū sit substātia: qz accidētia ex ꝓncipijs substātie causant poterit de' accidētia in esse conseruare: remota tamē causa secunda scz substantia. Et ideo absq; omni dubitatione dicēdū ē ḡ deus pōt facere accidens eē sine subiecto ¶ Ad. j. ergo dō ḡ ineſſe non dicit esse accidentis absolute sed magis modum essendi qui sibi competit ex ordine ad causaz ꝓximā sui esse. et quia remoto ordine accidētis ad causam ꝓximaz adhuc pōt remanere ordo ipius ad causam primaz: ſm quē modū ipius essendi non est ineſſe sed ab alio esse: iō pōt deus facere ḡ sit accidens ꝛ non insit: nec tamē esse accñtis ab accidente remouebit: sed modus essendi. ¶ Ad. ij. dō ḡ sicut ꝓbat Auic. i sua meta. per se exīstere non est diffinitio substantie: quia p hoc nō demonstrat quidditas eius sed ei' esse: ꝛ sua quidditas nō ē suū esse: alīs nō posset eē genus: qz eē nō pōt eē cōe p modū generis cum

singula cõtenta in genere differãt ſm eẽ. ſz diffinitio vl qſi diffinitio ſbe ẽ res habens quiditatẽ cui acqrit esse vel debet: vt nõ in alio: ꝛ ſilr eẽ i ſubiecto nõ ẽ diffinitio accñtis ſz ecõtrario res cui debetur eẽ in alio: ꝛ hoc nunq̃ ſepat ab aliquo accñte nec ſepari põt: qz illi rei q̃ ẽ accñs ſm rõnẽ ſue quiditatis ſp debet esse ī alio. ſz põt eẽ q illud qõ debet alicui ſm rõnẽ ſue quiditatis ei virtute diuia agente nõ cõueniat: ꝛ ſic pz q facere accñs esse ſine ſubstãtia nõ ẽ ſepare diffinitionem a diffinito: ꝛ ſi aliqñ hoc dicat diffinitio accñtis p̃dicto mõ intelligẽda ẽ diffinitio dicta: qz aliqñ ab auctoꝛib' diffinitiones ponũt cã breuitatl: nõ ſm debitã ordinẽ: ſed tangunt illa ex q̃bus põt accipi diffinitio.

¶ Ad. iij. dõ q ſic ab accñtib' i hoc ſacro remouet eẽ in ſubiecto: ita cõuenit eis nõ eẽ in ſubiecto. vñ nõ ponit aliq̃d mediũ inter affirmatõnẽ ꝛ negationẽ: nec tñ ſequit q diffinitio alicui cõueniat cui nõ cõuenit diffinitũ: qz nõ esse in ſubstãtia nõ est diffinitio ſubstantie: vt dictũ ẽ: ſed habere quiditatẽ cui tale esse cõpetat: ꝛ hoc nõ cõuenit eis ex rõne ſue quiditatis ſed diuina virtute. ¶ Ad. ij. q. dõ q accidẽtia remanere in hoc ſacro qualit congruat ſupra dcm̃ ẽ di. p̃cedẽti. Sed accñtia eẽ ſine ſubiecto ꝓgruit huic ſacro multiplicit. Primo q̃tũ ad ſignificatõnẽ: qz ſpẽs ſine ſubstãtia exist̃tes exp̃ſſiue ducũt in corpus xp̃i qõ ſub eis cõtinetur et imediatius: ſi em̃ ſubiectũ haberẽt ducerẽt imediate in ſubiectũ illud. Secũdo ꝓpter effectũ qui est vnio membroꝝ ad caput in quo sũt p fidẽ: ꝛ iõ in hoc ſacro oz aliq̃d esse ſupra naturã p q̃ intellectus nr assuescat ad ea q̃ sunt fidei credẽda. Tertio q̃tũ ad vſum: qz est cib' ſpũalis: ꝛ iõ cõpetit q nullũ accñtib' ſubiectũ ſubſit qõ cib' corpalis eẽ possit. Quarto q̃tũ ad pfectionẽ: qz em̃ hoc ſacramẽtũ ẽ pfectiſſimũ: iõ oia q̃ sunt in hoc ſacramento altiſſimũ ſtatũ accipiunt ſic q ſubstãtia panis in corpus glorioſuz diuinitate vnitũ cõuertit: ꝛ ꝓpter hoc etiã accñtib' dat in hoc ſacro ſine ſubiecto esse. ¶ Ad. j. ĝ dõ. q diuina diſpoſitio q̃ aliq̃d ordinat ſm legẽ cõmunẽ ꝛ ſibi aliq̃ reſeruat p̃ter legẽ cõmunẽ facẽda ad aliqõ ꝓuilegiũ gr̃e cõicandũ nec ex hoc ſequt aliq̃ inordinatio: qz diuina diſpoſitio vnicuiq̃ rei ordinẽ imponit. ¶ Ad. ij. dõ q de ſubstãtia rei iudicare nõ ptiuet ad ſenſũ ſed ad intellectũ: cui' obiectũ ẽ qõ q̃d ẽ: vt dr in. iij. de aia: ꝛ iõ nõ accidit ibi aliqua deceptio: qz accñtia sũt ibi de q̃bus ſenſus iudicat ſed de ſubstãtia verũ iudiciũ habet intellectus fide iuuatus: nec ẽ inconueniens q intellectus abſq̃ fide erret in hoc ſacramẽto: ſic ꝛ in alĩs q̃ sunt fidei. ¶ Ad. iij. dõ q verbo iuest virtus trãſubstãtiandi: ꝛ iõ ad hoc q ſit vera tranſubstantiatio oz q ſit verũ verbũ. ſed materia ẽ ibi ad ſignificandũ: ꝛ iõ ſufficit q accidẽtia remaneãt q̃bus mediãtibus ſignificatio cõplet. ¶ Ad. iij. q. dõ. q q̃daz dixerunt q vera ſubſtantia panis ſimul remaneat ſub ſacro cũ corpe xp̃i: ꝛ ſm hoc accñtia nõ essent in hoc ſacramento ſine ſubiecto. ſed hec opinio in p̃cedenti di. ipꝛobata ẽ. Alia opinio ẽ q remanet ibi forma ſubstãtialis: ꝛ in ea fundant oĩa accidẽtia q̃ apparent: ſz nõ minus difficile ẽ materialẽ formã ſubstãtialẽ a materia ſepare q̃ accidẽtia a ſubstantĩs: ꝛ p̃terea quãtitas nõ reſpicit formã niſi rõne materie. vnde forme imateriales dimẽſionib' carẽt: et iõ cũ alia accidẽtia mediante quãtitate referant ad ſubstantiã nõ poterat forma exiſtẽs ſine materia accidentiũ ſenſibiliũ ſubiectũ eẽ. Boe. etiã dicit in li. de trini. q forma ſimplex ſubiectũ esse nõ põt: Et iõ alĩ dixerũt q accidẽtia illa fundãtur i aere ſicut i ſubiecto. Sz hec opinio ſtare nõ põt: cõſtat em̃ q ante tranſubstantionẽ ſub dimenſionibus panis nõ erat aer. g̃ ſi cõuerſione facta ſit ibi aer: oz q aer ſubintrauerit p modũ localẽ dimẽſiones illas: et iſte mod' ñ p̃cipit. ꝛ p̃terea icõueniẽs ẽ q ſubiectũ moueat motu locali ad accidẽs: ꝛ q accidẽs trãſeat de ſubiecto in ſubiectũ. ꝓbatũ ẽ etiã a phis q corpus naturale ꝛ corp' mathematicũ nõ possũt esse ſimul: vñ cũ ille dimenſiones que fuerũt sint quoddã corp' nõ naturale ſed mathematicũ ñ poterit aer cũ illis dimẽſionib' ſimul esse nec poterit esse ſubiectũ eoꝝ: qz hz dimẽſiones ꝓprias aer: cũ ergo oĩs dimenſiones ſint eiuſdẽ ſpeciei i quacũ q̃ materia sint: qz materia nõ intrat in diffinitionem eaꝝ: ſi dimẽſiones panis itez sint ſic in ſubiecto in aere: ſeq̃t q duo accidẽtia ſpeciei eiuſdem sunt in eodẽ ſubiecto qõ ẽ cõtradictoria eẽ ſimul: qz accidẽtiũ eiuſdẽ ſpeciei numeratio nõ ẽ niſi ex ſubiecto: vñ ſi ſubiectũ ſit vnũ ſeq̃t illa accñtia eẽ plura ꝛ nõ plura: cõſtat etiã q aer nõ ẽ ſuſceptiu' taliũ accñtiuz ſcz ouriciei figure determinate ꝛ aliaꝝ huiuſmõi q̃ ibi apparẽt. Et iõ dõ ẽ q acidẽtia sũt ibi ſine ſubiecto: nõ em̃ põt dici q ſint i corpoꝛe xp̃i ſine ſubiecto. Sciẽdum aũt q ſubstãtia corpalis habet q ſit ſubiectũ accñtiũ ex materia ſua: cui p̃mo ineſt ſubĝci alteri: p̃ma aũt diſpoſitõ materie ẽ q̃ntitas: qz ſm ipam attendit diuiſio eius et indiuiſio: ꝛ ita vnitas ꝛ multitudo q̃ sunt p̃ma cõſequẽtia ens: ꝛ ꝓpt hoc sũt diſpoſitiones totius materie: non hui' aut illi' tm̃. vñ oĩa alia accñtia mediãte quãtitate i ſubstãtia fundãt. ꝛ quantitas est prior eis naturaliter: ꝛ iõ non claudit materiaz ſenſibilẽ in rõne ſua q̃uis claudat materiã intelligibilẽ: vt dr in vij. Meta. vñ ex hoc q̃daz decepti fuerũt vt crederẽt dimenſiones esse ſubstãtiã rerũ ſenſibiliũ: qz remotis q̃litatib' nihil ſenſibile remanere videbãt niſi quãtitatẽ: q̃ tñ ſm eẽ ſuũ õpẽdet ad ſubstãtiã ſicut ꝛ alia accidẽtia: virtute aũt diuina cõfertur dimenſionibus que fuerunt panis vt ſine ſubiecto ſubſiſtant in hoc ſacramento qõ est p̃ma ꝓprietas ſubstãtie: ꝛ p ꝓñs dat eis vt ſuſtineant alia accidentia ſicut ꝛ ſuſtinebant quãdo ſba

eis ſuberant: ꝛ ſic alia accñtia ſũt in dimenſionib' ſicut in ſubiecto: ipe vero dimenſiones nõ ſunt in ſubiecto. ¶ Ad.j.g dõ q ꝑma accñtia cõſequẽtia ſbam ſũt q̃titas et q̃litas: et hec duo ꝓportionan duobus ꝓncipijs eſſentialib' ſbe. ſ. forme ꝛ mãe: qz quãtitas rñdet materie. vñ magnũ et puũ Plato poſuit differẽtias materie: ſed q̃litas ex pte forme et qz materia eſt ſubiectũ primũ qõ nõ eſt in alio: forma aũt ẽ in alio. ſ. materia: ió magis appꝛopinquat ad hoc qõ ẽ nõ eſſe in alio quãtitas q̃ q̃litas ꝛ ꝑ ꝑñs q̃ alia accñtia. ¶ Ad.ij. dõ q qnãtitas dr mẽſiua ꝑm ſuã rõnẽ ñ dependet a materia ſenſibili q̃uis dependeat ꝑm ſuũ eẽ: ió in ꝓdicãdo ꝛ ſubijciendo accipit modũ ſubſtãtie et accñtis. vñ lineã dicimus ꝛ quãtitatẽ ꝛ quãtã: ꝛ magnitudinem et magnã: ꝛ ió cũ ſint ibi dimẽſiones ſine ſubſtantia nõ tñ videt ſenſus quãtitatem: ſed etiã quãtũ: de aliꝭ aũt accñtib' planũ ẽ: q ẽ ibi aliq̃d albũ: qz albedo eſt ibi i ſubiecto. ¶ Ad.iij. dõ q de rõne individui duo ſũt. ſ. q ſit ens actu: vl in ſe: vel i alio et q ſit diuiſuz ab aliꝭ q̃ ſũt vel poſſunt eẽ in eadẽ ſpecie in ſe indiuiſuz exñs: ꝛ ió ꝓmũ individuatõis ꝓncipiũ ẽ materia qua acq̃rit eſſe in actu cuilibet tali forme ſiue ſubſtãtiali ſiue accidẽtali: ꝛ ſecũdariũ ꝓncipiũ individuationis ẽ dimenſio: qz ex ipa habet materia q diuidat. vnde i carẽtibus dimenſione impoſſibile ẽ aliquã eẽ dimenſionẽ niſi p formã q̃ facit diuerſitatẽ ſpeciei: ꝛ ꝓpter hoc in angelis ſunt tot ſpẽs q̃t individua: qz cũ ſint forme ſiue quidditates ſubſiſtẽtes ex ſeipis habẽt eſſe in actu ꝛ diſtinctionẽ: ꝛ ió nõ indigent ad ſui individuatõnẽ neq; materia neq; dimenſione. ſi g quãtitas ſine materia haberet eẽ actu: per ſe haberet individuationẽ: qz p ſe habet diuiſionẽ illã ꝑm quã diuidit mã: ꝛ ſic vna ps differret ab alia non ſpẽ ſz numero ꝑm ordinẽ q̃ attendit in ſitu partiũ. ꝛ ſiliter vna linea ab alia differret numero vũmõ accipet in diuerſo ſitu. qz g in hoc ſacro ponimus dimenſiones ꝑ ſe ſubſiſtere: cõſtat q ex ſeipis individuantur: ꝛ p ea alia accñtia q̃ i eis fundant. ¶ Ad.iiij. dõ q illud qõ eſt intellectus vel intellectũ in actu ꝑm phos oz eſſe ſeparatũ nõ ſolũ a materia: ſed etiã a cõditionib' materie individuantib': ꝛ hoc nõ ẽ in ꝓpoſito: vt ex dictis patet. ¶ Ad.v. dõ q cum iſta accñtia habeant eſſe et eſſentias ꝓprias ꝛ eoꝝ eſſentia nõ ſit eoꝝ eſſe: cõſtat q aliud ẽ in eis eſſe ꝛ qõ eſt: ꝛ ita habẽt cõpoſitionẽ illã q̃ in angelis inuenit: ꝛ vlterius cõpoſitionẽ ex ꝓtibus quãtitatis que in angelis nõ inuenit: ꝛ ſic magis recedũt a diuina ſimplicitate. ¶ Ad.vj. dõ q ſicut ſubiectuz qõ ponit in diffinitione aliox accñtiũ nõ ẽ de eſſẽtia accñtis: ita etiã materia q̃ ponit in diffinitione raritatis et denſitatis nõ ẽ de eſſentia eoꝝ: nõ enim eſt denſitas materia multa exñs ſub quãs dimẽſionibus: ſed ꝓprietas q̃dam cõſequẽs ex hoc q materia ſic ſe habet: vnde talem ꝓprietatem de' põt facere etiam ſi materia non eſſet.

¶ Ad ſecundũ ſic ꝓcedit: Videt q accidẽtia q̃ remanẽt i hoc ſacro nõ poſſũt imutare aliq̃d extrinſecũ: illa enim agunt ꝛ patiunt ad inuicẽ que cõicant in materia vt dr in ꝓmo de generatione. ſed accñtia illa non cõicant in materia cũ coꝛpib' exterioꝛib'. g nõ poſſunt ea imutare. ¶ ℞. actio naturalis req̃rit cõtactũ naturalẽ: vt pz i. j. de generatione. ſz mathematicis. i. dimenſionib' ſeparatis nõ cõuenit tact' phyſicus ſed metaphyſicus tñ ſicut ꝛ locus ſ vt ibidem dr. g cũ in hoc ſacro ſint dimenſiones ſeparate i quibus alia accidẽtia fundant: vt dictũ ẽ videt q non poſſint agere i aliq̃d extrinſecũ. ¶ ℞. paſſum q̃uis in ꝓncipio ſit cõtrariũ tamẽ in fine ẽ ſile. ſed ſi coꝛpa exterioꝛa imutarent: ipa iam imutata non eẽnt forme tñ ſz forme i mã. g ñ poſſũt imutari a dimenſionib' q̃ ſũt forme tantuz. ¶ Sed ꝛ nihil ſentit niſi qõ imutat ſenſum. ſed h'moi accñtia ſẽtiunt. g imutãt. ¶ ℞. omne qõ habet eẽ habet agere aliquo mõ: qz nulla res deſtituit ꝓpria opatione. ſed h'moi accidẽtia habẽt eſſe. g poſſunt agere. ¶ Vlterius vr q nõ poſſint aliq̃d extrinſecũ imutare ſubſtantialiter: generãs enim debet eſſe ſile generato. ſed omne generatum ẽ cõpoſitũ ex materia ꝛ forma. cũ g accñtia illa ſint forme tñ non poſſunt imutare generatũ aliq̃d extra ſe. Et hac rõne vtit phs in. vj. Meta. ꝛ Platonẽ q ponebat formas ſe patas eſſe cauſas generationis ſenſibiliũ. ¶ ℞. nihil agit vltra ſuã ſpeciẽ: ſed citra quandoq; qz effectus nõ ẽ nobilioꝛ cauſa. ſed ſubſtãtia ẽ nobilioꝛ omni accidente. g illa accidẽtia nõ poſſunt aliquã ſubſtãtiam generare. ¶ Sed cõtra: ſpecies iſte habẽt eandẽ virtutẽ quã habebãt ante tranſubſtantiationẽ: qz nihil ẽ eis ablatum ſz additũ. ſed ante tranſubſtantiationẽ poterãt aliq̃d ſubſtantialiter immutare. g et poſt. ¶ Vlterius vr q iſta accidẽtia nullo mõ poſſint coꝛrũpi: qz iſta accidẽtia ſũt forme tñ. ſz forma ẽ inuariabili eẽntia cõſiſtẽs: vt dr in li. ſex ꝓncipi. g h'moi ſpẽs non coꝛrũpũt. ¶ ℞. ois res p ſe ſubſiſtẽs ſine mã ẽ incoꝛruptibilis: qa mã ẽ coꝛruptionis ꝓncipiũ ſic pz i angel ꝛ aiab'. ſz h'moi ſpẽs ſũt forme ſine mã ſubſiſtẽtes. g ſũt icoꝛruptibiles. ¶ ℞. ſi coꝛrũpũt: aut coꝛruptio iſta eſt naturalis aut miraculoſa. naturalis nõ: qz ſic nihil generat naturaliter niſi cõpoſituz: ita nihil coꝛrũpit niſi cõpoſitũ naturaliter. ſilr neq; miraculoſa: qz ſic ſola dei virtute fieret: de' aũt ꝑm Aug. nõ ẽ cãdendi in non eſſe. g nullo mõ coꝛrũpit. ¶ Sz ꝛ q̃diu ſunt accidẽtia ſenſibilia ſentiri poſſũt. ſz qñq; deſinũt ſentiri poſſe h'moi accidẽtia. g deſinũt eẽ. ¶ ℞. q̃diu ſpẽs manẽt ꝛ coꝛp' xpi manet ſub ſacro. ſz coꝛp' xpi qñq; deſinit eẽ ſub ſacro. g quãdoq; deſinũt eẽ ſpẽs ille. ¶ Vlterius vr q ex eis non poſſit aliq̃d generari: coꝛrũptio cñ generationi vl

factioni opponit: sed oē qđ nō hz māz ptē sui si sit oportet q ex nihilo fiat. g si corrumpit oz q in nihilū tēdat ꝛ nihil ex eo fiat. ¶ ℙ. substātia ꝛ accidens magis differūt q̄ corp' ꝛ spirit'. sed ex corpore nō pōt fieri spirit' ut pz in li° de duab' naturis. g ex specieb' illis q̄ sūt accītia tm̄ non pōt substātia aliqua generari. ¶ ℙ. impossibile ē ex vno simul ꝛ semel multa fieri. sz si aliqđ generat in illo ē inuenire substantiā ꝛ accidēs. g ñ pōt generari ex accīte tm̄. ¶ Preterea: si aliqđ generat aut illa generatio est naturalis aut miraculosa: naturalis ñ: qz generatū ꝛ id ex quo generat naturaliter cōueniunt in mā vt pz ī omnib' generatiōib' naturalibus qđ hic nō pōt inueniri: similr nec miraculosa qz q vermes aliqñ inde generent vel in cinerem resoluāt: hoc ē in irreuerētiā tāti sacrī qđ a deo nō ē g nullo mō aliqđ ex huiusmōi speciebus generari pōt. ¶ Sz ꝓtra est q sēsibiliť apparet si diu reseruēť paulati ī aliud mutari. ¶ Preterea Inno. dic in quo similitudo deficeret in eo sacrm nō eēt: sed ibi se ꝑderet ꝛ locū fidei aufferret. g oz eē oīmodā similitudinē speciex ad substātiā pāis. sed ex substātia panis poterat aliqđ generari: g ꝛ ex specieb' ibi remanētib' ¶ Lterius vī q nō possint nutrire qz ois cib' q̄ nutrit in corp' transit: ꝛ superfluitates ex eo resoluūtur: sed cib' iste non vadit in corp' vt Ambro. i lra dicit. g nō nutrit: ¶ Preterea ex eis dē nutrimur ex quib' sum': vt dicit in. ij. ō generatione. sz nō sum' ex accītib'. ergo ex eis nō nutrimur. ¶ ℙ. oē qđ nutrit quocūq̄z mō soluit ieiunium. si g species ille nutriūt soluūt ieiuniū et sic p' sūptionē corpis xpi nō posset aliqs cōicare qđ falsū est. ¶ Sz ꝓtra est: qđ dicit in glo. j. Lor. xj. sup illud: Alius quidē esurit ali' ebri' ē. q aliqui sūt in ebriati ex vsu spēz huius sacrī. ¶ Preterea: nihil aufert sitim vel famē nisi qđ nutrit. sz sēsibiliť repīri pōt q ex potu ille sitis tollit ꝓcipue si in multa q̄tate sumat. g nutriūt spēs ille ¶ Lterius vī q nullus liquor possit specieb' illis pmisceri: qz ut ī. j. de generatione ꝓbat phs: accīs nō pmiscet substātie. sed quilibet liquor substātia quedā ē. cū g ille species sint tm̄ accītia: videť q nihil possit eis pmisceri. ¶ Preterea sic hoc sacrm sub certa forma verboz ꝓsecrat ita ꝛ aqua benedicta. sed si aq̄ pmiscet aque bñdicte totū fit bñdictū. si g aliquis liquor pmisceri posset vino cōsecrato esset totū ꝓsecratū: ꝛ sic liquor ille transiret in sāguinē xpi sic forma verboz qđ falsū ē. ¶ Preterea: humidoz pmixtoz efficit superficies vna. si g ill' specieb' aliqs liquor admisceat efficit vna superficies liquoris aduenientis: ꝛ specieꝫ ꝑexistētiū: sed superficies liquoris ē in substātia: superficies aūt spēz nō ē in subiecto. g eadē superficies erit in subiecto: ꝛ nō in subiecto qđ ē impossibile. ¶ Preterea: corpus xpi nō est sub sacramēto ex quo sub speciebus illis est alia substātia. sed si aliqs liquor subtilis puta vinū vel aqua admisceat illis speciebus cū nō cōtineat ꝓprios terminos oz q diffluat ad terminos dimēsionū subq̄bus erat corpus xpi. g desinūt ibi esse species. g corrūpunt ꝛ nō pmiscent. ¶ ℙ. sicut albū ꝛ nigrum sunt differētie coloris ita magnū ꝛ puum sunt differētie quātitatis. vel circa q̄titatē. sed idem color non est albus ꝛ niger. g neq̄ eedē dimēsiones sunt magne ꝛ parue. sed addito aliq̄ liquore dimensiones ille efficiūtur magne. g nō sūt eedē q̄ prī'. g nō pmiscētur. ¶ Sz ℨ fm phm i. j. de gnātione Ea q̄ sūt diuisibilia ī minima sūt dñ pmiscibilia. sz ita ē de spēbus illis. g nē. ¶ ℙ mai' ē corrūpi q̄ pmisceri. sed spēs possūt corrūpi. ergo possunt permisceri. ¶ Rñdeo dō. ad. j. q. q agere ñ ē nisi rei p se sb̄sistentis. ꝛ iō neq̄z mā agit neq̄z forma sz ꝓpositū: qđ tñ nō agit rōe māe sz rōe forme q̄ ē actꝰ ꝛ actionis ꝓncipiū. ꝛ qz q̄titas se tenet ex pte materie q̄litas ex pte forme: iō q̄titas nō agit nisi mediāte q̄litate q̄ ē p se actiōis ꝓncipiū. vñ q̄litates sūt sensibiles prio: q̄titates scdo. qz g ī sacrō q̄titates retinēt eūdē modū essēdi quē hēbāt sb̄stātia pāis exīte. iō hñt eūdē modū agēdi vt imutēt ꝛ agāt naturaliter sic prī'. q̄titatis. n. q̄ aliū modū eēndi hz qz ñ ē i subiecto nō ē agere nisi mediāte q̄litate. ¶ Ad. j. g dō: q mā accītis ē primū subiectū eī'. primū āt subiectū q̄litatis corpal ē q̄titas vt superficies coloris. ꝛ iō q̄litas que ē actiōis ꝓncipiū cōicat q̄dāmodo ī mā cū his q̄ sūt extra: qz q̄titas hincinde subesse iuenit. ¶ Ad. ij. dō: q mathematici nō solū abstrahūt a mā sz a sensibilib' accītib'. ꝛ qz dimēsiones i hoc sacrō nō sūt sepate ab accītib' sensibilib': iō nō solū hñt tactū metaphoricū sic mathematica: sz ēt physicū: qz rōe illoz accītiū pñt imutare ꝛ imutari. ¶ Ad. ij. dō: q q̄tū ad imutationē accītalem satis sile iuenit hicinde: qz sic in sacrō nō ē albedo sepata sz albū qđ agit ita exterius p imutationē nō fit albedo sz aliqđ albū; ꝛ ita inq̄tū huiusmodi passū i fine ē sile. ¶ Ad. ij. q. dō: q ī actiōib' nālibus forme sb̄stantiales nō sūt immediatū ꝛ primū actōis ꝓncipiū: sz agūt mediāntib' q̄litatibus actiuis ꝛ passiuis sic ꝓprīs instīs vt dī ī. ij. de aia q calor nālis ē q̄ aia agit. ꝛ iō q̄litates ñ solū agūt i vtute ꝓpria sz etiā i vtute forme substātialis. vñ actio eaꝝ nō solū termiat ad formā accītalē sz ēt ad formā sb̄stantialē: ꝛ ꝓpter hoc generatio ē termin' alteratōis. huiusmodi aūt vtutē istra lē recipiūt eoipso quo a ꝓncipijs eēntialib' causāt vñ sic remotis sb̄stātijs remanet accītib' idē eē fz spēm vtute diuia: ita ēt remanet eis eadē virt' q̄ et prī': ꝛ iō sic añ poterāt imutare ad formā substantialē ita ꝛ nūc. ¶ Ad. j. g dō. q nos nō ponim' oio huiusmodi q̄litates sepatas sic plato ponebat formas nāles cū pōam' ꝑ subiecto id qđ erat primū subiectū eoꝝ prio. ꝛ iō nō ē silis rō hicinde: ñ hic ēt generās nō ē oio sile generato qz generatū ē substātia: generās aūt nō. sz hoc iō ꝓtingit qz vt dictū

ē: huiusmōi q̄litates hñt istr̄alē vtutē generādi: generatū aūt nō oz q̄ assimilet istō sz p̄ncipali generāti: vt dic̄ Comen. in. xj. meta. qz istm̄ ñ agit virtute sua sz alteri⁹ z illi assimilat nō s: ibi vñ generatio hic assimilat substātie q̄ pri⁹ erat. Plato āt formas sepatas nō pōebat istr̄alia generātia sz p̄mas cās generatōis z p̄ncipales. Ad. ij. od: q̄ ppria vtute nihil agit ultra suā spēm sz vtute alteri⁹ cui⁹ ē istrumētū pōt agere vltra spēm suā sic̄ serra agit ad formam scāni. Ad. iij. q. od. q̄ vnaquēq; res hz ppriū cē suę spēi: nō enī eē i oībus ē vni⁹ spēi sic̄ nec aialitas ē vni⁹ spēi i oībus aialib⁹: nec humānitas eadē nūero i oīb⁹ hoīb⁹ sic̄ z vnaquēq; res hz ppriā actionē. vñ sic̄ i q̄litatib⁹ q̄ remanēt i hoc sacr̄o remanet actio p̄formis actioni subsātie p̄ius exñtis: ita ēt eē subsistēs qđ quēit dimēsiōib⁹ remanētib⁹ ē p̄forme illi eē qđ pri⁹ substātia pāis hēbat vñ sic̄ q̄litas facit eādē actionē quā p̄ius facicbat substantia pāis z vini exñte: ita eē i quo dimēsiōes subsistūt tollitur eisdē passiōib⁹ q̄bus ante ea tollebatur eadē substātia exñte. z ppt hoc eodē modo corrūpuntur accñtia remanētia sic̄ z pri⁹ corrūpi poterāt. p̄ius āt corrūpi poterant duplr. vno mō manēte substātia subiecti p aliquā accñtalē mutationē sic̄ ex pte qualitatū fm aliquā alterationem vinū sapozē vl colozē mutare poterat: z ita colo⁹ qui pri⁹ erat aut sapo⁹ corrūpebat. sz q̄titas p̄dicto mō nō poterat corrūpi p motū i q̄titate. s. augmētū: qz vinū z pāis nō sūt corpora aiata que p̄nt eē subiectū augmēti z diminutōis. s. p additionē vel diuisionē: qz fm phm i. iij. meta. i additione quātitatis ad q̄titatē vna q̄titas eē incipit duab⁹ eē desinētib⁹: z ecōtrario ē i diuisione. Alio mō p corruptionē substātie q̄ q̄dē cōtingit ex trāsmutatiōe accidētiū z ex pte q̄litatum: qz sic̄ generatio ita z corruptio ē terminus alteratiōis: z ex pte q̄titatis: qz cū vnaquēq; res naturalis habeat q̄titatē ōtermiatam intm̄ poterit diuisio fieri q̄ spēs nō remābit. vñ ettā i hoc sacr̄o aliqñ aliqua alteratiōe facta i q̄litatibus adhuc manet eē illud dimēsionūz p̄forme substātie p̄cedenti: z tūc rōe ipsi⁹ corruptionis accñtium nō desinit eē corpus xp̄i sub sacr̄o. Aliqñ aūt alteratio ad terminū vēit: z tūc eē p̄dictum tollit: z sic̄ desinit eē sacr̄m: z silr ex pte q̄titatis: qz si fiat diuisio i ptes tāte q̄titatis que sufficiat ad spēm panis vel vini: sūt q̄dē alie dimēsiōes qz partes p̄inui q̄ erāt potētia siūt actu: sz eē p̄forme substātie p̄exñti manet: z iō adhuc ē sacr̄z. Si aūt q̄titas ptiū ad hoc nō sufficiat vtrūq; eē desinet z dimēsio z eē predictū: z iō corp⁹ xp̄i desinit eē sub sacr̄o. Ad. j. g̃ od: q̄ forma dī eē inuariabil: qz nō ē variatōis subiectū: tñ p variationē tollitur sic̄ pz i alteratiōe z augmēto: z ita largo modo dicunt corrūpi: put oē qđ eē desinit dī corrūpi Ad. ij. od: q̄ dimēsiōes q̄ sūt p̄prie dispositiōes materie retinēt i hoc sacramento vicē māe. z iō se hñt ad eē i quo subsistūt sic̄ materia ad formā substātialē: z ipse subsūt sic̄ subiectū accñtibus: z hoc mō corruptōis p̄ncipiū eē p̄nt sicut z mā cēt. ipse etiā ptes dimēsionū cū sint i potentia hñt q̄dā rōnem materie rōe totī⁹ dimēsiōis: z iō ex pte earuz accidit corruptio aliqua i tota dimēsione p diuisionē. Ad. iij. od: q̄ spēs sic remanere miraculosū est: sz q̄ sic remanētes corrūpantur ē naturale sic̄ miraculosū ē q̄ cecus visū recipiat: sz q̄ iā viso recepto videat ē naturale: remanet enī q̄dā p̄positiōis modus i accñtibus istis oū q̄titas retinet rōnem materie: z q̄litas rōnem formē: vt dictū est. Ad. iij. q. od: q̄ quidam dicūt q̄ q̄uis ille spēs possint corrūpi z putrefieri: tñ ex tali putrefactiōe vel corruptione nō generātur vermes: vel aliquid huiusmodi: sed hoc nihil est: p̄stat. n. q̄ accñtia q̄ñ corrūpuntur nō hoc modo eē desinūt: vt dispareant oīo ac si totaliter annihilarent: sed succedit illi accñtibus aliquid sensibile: z hoc oz eē ō nouo generatū: nec ē dūia q̄d sit illud: vtrū sit vermis vl cinis vel aliquid huiusmodi: qz silis difficultas est de oībus. z iō alij dixerūt q̄ substātia pāis ibi rēanet: ex qua materialiter aliq̄ generari possunt. sed hec opinio s̄ improbata ē. Et iō alij dixerūt q̄ ex mutua actione accñtium sacr̄i ad corpora circūstātia generātur vermes ex aere p̄tinēte. Sed hoc nō videt eē verū: qz accñtia illa nō hñt ibi aliā actionē q̄ hērent si substantia remāsisset: sz q̄ substantia erāt nō poterāt vermes ex aere generari: vel cinis p talē actionē: vñ nec mō. z p̄terea sensibiliter apparet q̄ in illo loco vbi fuit corpus xp̄i ē illud qđ generatur: z ibidē alteratio p̄cedēs apparet. aer āt ante vltimū istās corruptōis spērum nō erat i loco illo: qz sic subintrasset dimēsiones sub q̄b⁹ erat corpus xp̄i quod ē impossibile: nec etiā mouebatur ad locū illū: qz quiet⁹ forte manebat. vñ sequit q̄ totus mot⁹ aeris z alteratio ipsi⁹ z corruptio z generatio vermiū aut cineris sit i eodē istāti qđ est impossibile. z p̄terea idē accideret si corpus xp̄i p̄seruaretur iter aliqua corpora solida que nō subitraret aer z nō appareret aliqua mutatio facta i corporib⁹ solidis circūstātib⁹. z p̄terea si corp⁹ xp̄i in magna q̄titate consecratū cēt idē posset accidere: z tāta īspissatio aeris nō posset de facili accidere sine sensibili ipsius imutatiōe. Et iō alij dicūt q̄ p acto sacr̄o redit substātia panis sub spēbus q̄ pri⁹ fuerat: z ex illa generant vermes: vl aliqđ huiusmodi. Sz hoc ñ pōt eē: q̄diu enī ē ibi corp⁹ xp̄i nō redit substātia pāis: qz sic esset corp⁹ xp̄i sub spēb⁹ cū substātia pāis: qđ ē tertia opinio que nō sustinetur: q̄diu aūt sūt ibi spēs manet sub spēbus corp⁹ xp̄i. vnde q̄diu manēt spēs substātia pāis nō redit remotis aūt spēbus illis iā nō ē ibi substātia pāis: sed vermiū vel cineris: vel alicui⁹ huiusmōi. nūq̄ enī ē substātia pāis sine spēbus pāis. vñ substātia pāis nō pōt redire: nisi forte dicat redire q̄ ad māz

tm̃:qz illa eadē materia que ꝓius erat ſub forma
pāis poſtmodū fit ſub forma cineris: vel alicuius
huiuſmodi. ⁊ hoc poſſet ſtare cū ſcōa opinioe ꝓi
us tacta: q̃tum ad hoc q̃ ponebat ſubſtātiaz pāis
i ꝑiacētē materiā reſolui quod ſtare nō pōt: vt ſu
pra ꝓbatū eſt: ſz q̃tū ad aliā partē qua pōebat q̃
annihilaret nō pōt ſtare: qz qō i nihilū redactū eſt
nō pōt iterū idē numero ſumi. Sz q̃tū ad ꝑmam
opinionē q̃ cōiter ſuſtinetur oio ſtare ñ pōt: qz qō
ꝓuerſū ē i alterū nō pōt redire niſi alterum i ipm
ꝓuertat. ſubſtātia āt panis conuerſa ē i corpus xp̄i
⁊ hec ſubſtātia. ſ. panis facta ē illa. ſ. corꝑis xp̄i
vt ex ꝓdictis ꝑz. vnde nō pōt eē q̃ ſubſtātia panis
redeat: neq; q̃tū ad totū: neq; q̃tū ad ꝑtē: niſi cor
pus xp̄i ecōuerſo ꝓuertat i ſubſtātiam panis qō ē
ipoſſibile: ⁊ iō ipoſſibile ē dicere q̃ ſubſtātia pāis
redeat: neq; ſm totū: neq; ſm partē ſi redire ꝑpe
ſumat: vt ſit idē numero quod redit. ſi āt mā pāis
redire dicatur nō qz eadē nūero redeat: ſz alia ei⁹
dē rōnis: tunc oportebit dicere q̃ illa alia mā ꝺ no
uo creet. Et fortc hoc intellexerūt q̃ dixerūt ſb̄ſtā
tiā pāis redire. vnde ſatis ꝓbabiliꝝ ꝑ hūc modum
opio ſuſtineri pōt: vt dicat q̃ ad hoc de⁹ materiaz
creat ne ſacrm deprehendat: ⁊ ſic fides meritū per
dat: nec tm̃ mā corꝑalē i ꝓncipio creata auget: qz
q̃tū ꝺ materia ꝓuerſū fuit i ſubſtātiā corꝑis xp̄i
tm̃ de mā creat nūc de nouo. Pōt tm̃ ⁊ aliꝝ dici q̃
ille ſpēs ſic hñt ex h⁹ q̃ ſb̄ſiſtūt q̃ pñt agere q̃cq̃d
poterant ſubſtātijs pāis ⁊ vini exñtibuſ: ita habēt
vt poſſint ꝓuerti i q̃cq̃d ꝓuerti poterāt ſubſtantie
ꝑexñtes quod ſic itelligi pōt: ſic. n. Cōmen. dicit i. j.
phyſ. ⁊ i libro de ſubſtātia orbis i materia genera
biliū ⁊ corruptibiliū oz itelligere dimēſiones itermi
natas añ aduētū forme ſubſtātialis: alꝝ nō poſſet
itelligi diuiſio materie: vt in diuerſis partib⁹ mate
rie diuerſe forme ſubſtātiales eēnt: huiuſmōi aūt
dimēſiones p⁹ aduētū forme ſubſtātiaľ accipiūt eē
termiatū ⁊ ꝓpletū: q̃cq̃d āt itelligit i materia ante
aduētū forme ſubſtātialis hoc manet idē nūero i
generato: ⁊ i eo ex quo generat: qz remoto poſteri
ori oportet remanere pri⁹. dimēſiones āt ille itermi
nate ſe habēt ad genus q̃ntitatis: ſic materia ad ge
nus ſubſtātie. vnde ſic in quolibet ꝓpleto i genere
ſubſtātie ē accipere materiā q̃ ē ens icōpletū i gene
re illo: ita i dimēſionibus ꝓpletis que ſūt i hoc ſa
cro ē accipe dimēſiones incōpletas: ⁊ his mediāti
bus materia pāis formā reciperet ei⁹ quod ex pāe
generaret: pane nō ꝓuerſo i corꝑ xp̄i. vñ ſic dimē
ſiōibus illis ē datū: vt ſubſiſtāt ⁊ ſubſint: ⁊ illi eſſe
qō ē ꝓforme eē prioris ſubſtātie ⁊ termiatiōi q̃ti
tatis ⁊ oībus alīs accñtibus: ita etiā dat eis vt poſ
ſint ſubeſſe alteri forme naturali: ⁊ alīs accñtibuſ
qz de natura ſua nō hñt vt ſubſint tm̃ accñti: ſz ēt
forme ſubſtātiali: vt dictū ē: ⁊ tūc vel ex ꝓñti adue
niet etiā materia ꝓpter ꝓcomitantiā naturalē for
me ad materiā: ſic ꝓpter ꝓcomitantiam naturaleꝫ
aie xp̄i ad corꝑus erat aia ſub ſacro: ⁊ hoc quodā
modo redit i ꝑmum dictū: vt. ſ. materia de nouo
fiat: vel ipſi dimēſiōi virtute diuina dabit natura
materie ꝓpter ꝓpinquitatē ad ipſā: vt ſic illō ge
neratū ſit ꝓpoſitū ex materia ⁊ forma. ¶Ad. j. q̃ dō: q̃ ſm penultimā opinionē ſpēs ille penitus ce
dūt i nihil: ſz ex ſubſtātia ꝓdicto mō redeūte gene
rat illud quod ſuccedit: nec oī generari ex ſpēbus
ſm q̃ li ex dic cām materialē: ſed ſolū ſm q̃ dic oī
dinē: vt ex mane fit meridies. i. p⁹: ſz ſm aliā opini
onē illud totū demōſtratū ſenſibile i ſacro hēbat
aliq̃d. ſ. ꝓtem ſui ſimile materie: ⁊ illud nō cedit i
nihil: ſz remanet. ſ. dimēſiōes iternatas: ſic ⁊ rema
nerēt ſi ſubſtātia pāis cēt. ¶Ad. ij. dō: q̃ hoc nō
ē remotū qui de⁹ poſſit mutare corꝑ i ſpiritū: ⁊ tm̃
q̃tū ad aliq̃d dimēſiones itermiate magis ſūt ꝓpi
que materie corꝑali q̃ corꝑ ſpūi. ¶Ad. iij. dō
q̃ ſic q̃ñ aer ꝓuertitur i ignē ñ dī q̃ materia aeris
fiat duo. ſ. materia ignis ⁊ forma ignis: ſz vnū tm̃
q̃ ſit. ſ. ignis: ita ēt dimēſiones ille nō dicuntur fie
ri duo: ſz vnū tm̃. ſ. materia ſic dimēſiōata: ⁊ hoc
fit diuia virtute. ¶Ad. iij. dō: q̃ ſm quālibz poſiti
onē oz ponere aliq̃d i hac generatōne eē miracu
loſū: ⁊ aliq̃d nāle. reditus eni ſubſtātie vel creatio
natie vl̃ ecōuerſo dimēſionū in mām ē miraculo
ſuz: ſz q̃ materia iā exñs recipiat talē formā cuiuſ
diſpoſitōes ꝑceſſerūt i dimēſionibus: hoc ē nāle.
¶Ad. v. q. dō: q̃ quidā dixerūt q̃ ſpēs ille nō nu
triūt ſz reficiūt ⁊ iebriāt ex ſola imutatōe accñtali
ſicut aliq̃ inebriant odore vini ⁊ reficiūt ⁊ famem
amittūt ex ſapore ⁊ odore. Sed hoc nō pōt eē: qz
talis imutatio q̃uis ad horā reficiat: tm̃ ſuſtētare
nō pōt: qō tamē facerēt ſpēs ille ſi i magna q̃ntita
te ſumerent. Et iō alij dixerūt q̃ remanet forma
ſb̄alis panis: ⁊ illa hz eandē opationē quā hēbat
panis: ⁊ iō nutrit ſicut panis nutriret. Sed hoc ñ
pōt eē: qz opatio forme nō eſt pati ſz agere: nutri
mētū aūt nō nutrit niſi qō cōuertit i ſubſtātiā nu
triti: ⁊ iō nutrit ſm q̃ patit: ⁊ ſm q̃ ex eo aliquid
generat: qō nō pōt dici de forma. Et iō dō ē q̃ ge
nerari aliq̃d ex illis ſpēbus poſſit ꝑ modū ꝓdictū
eodez mō ⁊ nutrire pñt. ¶Ad. j. q̃ dō: q̃ hoc qō
dī q̃ cib⁹ iſte nō trāſit in corꝑ: itelligendū ē q̃tuz
ad rē ptentā ſub ſacro. ſ. verū corꝑ xp̄i qō nō mu
tat in māducantē: ſz ipſuz i ſe mutat ſpūaliter: ſz
ſpēs in corꝑ comedētis cōuertunt ſicut ⁊ i aliqō
aliud corꝑ cōuerti poſſūt: vt dictū ē. ¶Ad. ij. dī
cēdū q̃ accidētia manētia i ſuo eē accñtali nō nu
triūt: ſz eo mō quo i aliud cōuertūt vel aliō ſb̄ eiſ
creat vel redit. ¶Ad. iij. dō: q̃ illa nutritio nō eſt
oīno ſm ordinē nature vt dictū ē: ⁊ iō talis mādu
catio ieiuniū nō ſoluit. ¶Ad. vj. q. dō: q̃ quidaz
dicūt q̃ q̃cūq; liquor addat ſpēbus vini in q̃nta
cūq; q̃titate ſtati deſinit ibi eē corꝑ xp̄i: qz dimē
ſiones ille nō manēt eedem: ⁊ iteruz liquor addit⁹
ꝑ totū diffundit: vñ cū corꝑ xp̄i nō ſit ſub ſpēbuſ.

cū alio corpore: oportet q̄ i toto desinat eē corpus xp̄i: sed hoc posito nō pōt stare: cōstat enī q̄ corpus xp̄i manet ibi q̄diu illa accidētia manēt: illa aūt accidētia nō corrūpunt aliī q̄ vt corrūperetur substātia panis ⁊ vini. ꝓstat aūt q̄ ex puo liquore addito nō destrueret vinū: ⁊ iō nec spēs vini firmanētes. Rōes enī p̄dicte nō cogūt: p̄mo q⁹ nō q̄libet dimēsionū distinctio tollit sacramētū: sic enī additio ita ⁊ diuisio facit aliā dimēsionē: vt ex dicti pz p̄ p̄hm. diuisio aūt nō tollit veritatē sacri: vt patz in pane q̄ frangit. vñ nec additio: q⁹ illa varietas dimēsionū quā facit talis additio ⁊ diuisio ē q̄tū ad determiationē ipsaꝝ: nō q̄tū ad ideterminatuz esse earꝝ fm q̄ cōpetit eis subsistere: neq; q̄tuz ad eē in quo subsistūt ꝓforme substātie p̄cedēti. similiter etiā puus liquor ꝓstat q̄ nō pōt diffundi per oēs dimēsiōes: nisi rarefieret ⁊ trāsmutaret i alias spēm. vñ nō oportet q̄ occupet oēs dimēsiōes. Et iō aliter dō: q̄ hoc mō admisceat liquor q̄cūq; speciebus illis: sicut admisceret sūe vini. Liquor autē addit⁹ si eēt eq̄lis q̄ntitatis vel maior: p̄tingeret ad oēs dimēsiōes vini: ⁊ sic si eēt alt⁹ spēi faceret aliā spēm liquoris mediā. si aūt eēt eiusdē spēi vinū faceret aliud vinū fm numerū: marie q̄ntū ad accidētia. si aūt liquor additus eēt minoris quantitat⁹ nō posset p̄tingere ad oēs dimēsiōes tot⁹ vini: sed ad aliq̄s ⁊ illas imutaret altero dictoꝝ modoꝝ: ⁊ forte imutaret fm spēm si eēt alteri⁹ spēi. ꝓstat ā q̄ in hoc sacro nō manet corp⁹ xp̄i nisi q̄diu ille spēs manēt eedē nūero: ⁊ iō si apponat paruus liquor corrūpet p̄tez spēruz: ⁊ sub illa p̄te desinit eē corp⁹ xp̄i: nō enī ē ꝓbabile q̄ vna gutta aque per totū cyphū diffundat. si ā addat in magna q̄ntitate: sic corrūpet spēs fm totū: ⁊ ita totaliē desinit ibi eē corp⁹ xp̄i. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ p̄hs intelligit de accidēte cui⁹ subiectū ē substātia qō ei nō p̄miscet sic ā nō ē i ꝓposito. ¶ Ad scōz dō: q̄ in aq̄ bñdicta nō fit aliq̄ mutatio substātialis ipsi⁹ aque: sic ē in hoc sacro: sz acq̄rit ei virtus aliq̄ ex bñdictiōe: ⁊ iō illa virtus pōt p̄uenire ad aquā additā: sed i hoc sacro vinū ꝓuertit substātialiē in aliud vrute v̄boꝝ: ⁊ iō nō oz q̄ vinū additū substātialiē etiaz ꝓuertat in sacrm: sz pōt eē q̄ ꝓuertat in vinū vrute accidētiū vini q̄ remanēt vt dictuz ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ nō est iconueniēs vnā dimēsionē fm vnam p̄tem sui eē in hoc sacro sine subiecto: ⁊ aliaz eē in subiecto: q⁹ plures p̄tes dimēsionis q̄uis sint vna dimēsio i actu: sunt tñ plures i potētia. ¶ Ad. iij. pz solutio ex dictis. ¶ Ad. v. dō: q̄ magnū ⁊ puū ꝓsequūt quātitatē fm q̄ ad certā mēsurā determiat. In sacro aūt altaris nō oz remanere dimensiones easdē fm imīnationē eandē: q⁹ sic diuisis spēb⁹ nō remanerēt eedē dimēsiones: nec p ꝓns idē sacrm: sed sufficit ad subsistētiam sacramenti q̄ remaneant dimensiones eedem: scōm q̄ indeterminate intelliguntur.

AD tertiū sic proceditur: Videt q̄ ipsuz verū corpus xp̄i frāgat i sacrō: oē enī quod māducat masticat ⁊ frangit. sed verū corp⁹ xp̄i māducat. Jo. vj. Qui manducat carnē meā ⁊c. g̃ ⁊ frangit. ¶ P. hoc sacrm ē memoriale oñice passionis: sed in passiōe ipsum corpus xp̄i ē pforatū clauis ⁊ lācea. g̃ in sacro ipm corpus xp̄i frangit. ¶ P. sicut corpus xp̄i ē totuz in q̄libet parte spēruz: ita forma substātialis. sed forma substātialis mālis diuidit p accidēs p diuisionē spērum. g̃ ⁊ corpus xp̄i. ¶ Sed ꝯ: quod frāgit nō manet integrū. sed corpus xp̄i manet integr⁹ vt in lra dicit. g̃ nō frangit. ¶ P. oē corpus frangibile ē passibile. sed corpus xp̄i est ipassibile cuz sit gloriosum. ergo nō frangit. ¶ Ulterius videt: q̄ nec etiā species frāgant: signū enī debet respōdeꝛ signato. sed spēs sunt signū corpis xp̄i. cū g̃ verus corpus xp̄i nō frangat: nec ipse spēs frangent. ¶ P. fm p̄hm in. iiij. Meta. Corpora dicūt frangibilia ⁊ cōminuibilia fm determiatā dispositōez porox. sed spēs ille nō habent poros: q⁹ sub oībus ptibus spērum est eq̄liter corpus xp̄i: ⁊ sub nulla aliq̄d aliud. g̃ spēs ille neq; frangi neq; cōminui possunt. ¶ P. in oi fractione ea pfecta aliud ē qō cōtinet sub diuersis ptibus. sed oīno est idē qō cōtinet sub diuersis ptibus spērum q̄libercūq; dispōnant. ergo nō ꝓprie dicunt frangi. ¶ Sed contra Matth. xxvj. dicit: q̄ deus bñdixit ⁊ fregit. sed verba euāgelij nō possūt eē falsa. g̃ fuit ibi fractio vera: sed nō i corpe xp̄i vt ꝓbatū est: g̃ in spēb⁹ fuit. ¶ P. magis cōpetit q̄ntitati diuidi q̄ corrūpi vel in aliud cōuerti. sed hoc cōtingit dimēsionib⁹ ibi remanētibus: vt ex dictis patz. g̃ ⁊ frangi siue diuidi. ¶ Ulterius videt q̄ incōueniēter assignet i lit tera significatio partiū fractiōis: q⁹ ptes fractiōis fractioni respondēt. sed fractio significat passiōez xp̄i: vt in lra dicit. ergo ptes fractōnis debēt significare ptes veri corpis xp̄i in q̄s p passionē diuisū est corpus ei⁹. ¶ P. hoc sacrm ē maxie sacramentū vniōis. sz distinctio ptium vniōi opponit. g̃ non cōpetit in hoc sacro significari ptes distinctas corpoꝛ mystici. ¶ P. hoc nō videt fuari fm cōmunē morē ecclesie: q⁹ aliq̄ pars vsq; in finē misse reseruet. g̃ fm hoc nō oz accipi significatō alicui⁹ ptis. ¶ P. Jnno. ⁊ Hug. de sanc. vict. dicūt q⁹ ps extra calicē fuata signat beatos: ⁊ ita videt male dicere q⁹ signat illos q̄ sūt in sepulchris. ¶ P. beati fme dio nō indigēt. sz sacra ecclie i remediū ordinant. g̃ nō debz eē aliq̄ ps que btōs significz. ¶ P. sicut ē diuersitas iter mortuos: ita etiā inē viuos. sed p mortuis ponūt due ptes. g̃ ⁊ p viuis due poni debēt ad min⁹. ¶ P. sicut mēbra distinguūt ab inuicē: ita caput distinguit a mēbris. g̃ cuz sint tres ptes ad significādū diuersitatē mēbroꝝ corpis mystici: deberet addi ⁊ q̄rta ad significādū ipm caput.

Respondeo: dicendū ad pmā q̄stionez q̄ sicut .s. dictū est: corpus xp̄i non cōpatur ad species sub quib⁹ cōtinet mediātibus suis dimensionib⁹: imo dimēsiones eius sunt ibi q̄si ex cōsequēti: iō q̄cq̄d cōuenit corpori xp̄i mediātibus dimēsionibus suis hoc nō cōuenit ei fm q̄ est sub sacramēto. cuz g̃ diuisio q̄ntitatiua ei cōuenire nō possit nisi mediante dimēsione ppria: cōstat q̄ fractione speciez ipsum corpus eius nō diuidit neq; frangit etiaz si passibile essz sicut in cena fuit. ¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ in māducatione sunt multa: z fractio siue masticatio: z traiectio in ventrē siue nutritio: primū aūt cōuenit ipsis specieb⁹ tantū: sed secūdū z spēbus cōtinētibus z corpori contēto: q: vbi sūt species: est verū corpus xp̄i. sz tertiū si loquamur spūaliter cōuenit corpori xp̄i: si aūt corporaliter specieb⁹ vt dictū est: z iō manducatio aliquo modo cōpetit corpori xp̄i: sed nō fractio siue diuisio.

¶ Ad secundū dicendū: q̄ q: hoc sacramentum ē signū passiōis xp̄i z nō ipsa passio: iō oportet q̄ passio quā signat fractio nō sit in corpore xp̄i sed in spēbus que sunt signū eius. ¶ Ad tertiuz dō: q̄ forma substātialis materialis aliquo mō habet ordinē ad dimēsiones: cū dimēsiones intermiate p̄intelligātur in materia añ formā substātialez vt dictū ē. sed corpus xp̄i nequaq̄: z iō non est simile de corpore xp̄i z illis formis. ¶ Ad secūdā q̄stionē dicendū: q̄ quidā dixerūt q̄ fractio fm rei veritatē nō erat in hoc sacramēto: sed hoc nō pōt eē: q: fractio iportat passionē siue motū quēdaz z multitudinē ad quā terminat motus: et vtrūq; horuz ē sensibile per se: sunt eni sensibilia cōmunia que cōtra sensibilia p accidēs diuidunt: in .ij. de aia: et ita iudiciū de his ptinet ad sensitiuā partez. vnde cū sensus iudicet fractionē: si nō esset fractio esset falsum iudiciū: quod nō cōpetit in sacro vitatis. Et ideo alij dixerūt q̄ ē ibi fractio sine subiecto: sz hoc nō potest dici: q: fractio cū sit quidā mot⁹ fz rationē sue speciei requrit terminū a quo et i quē: et iō oportet ibi esse vnū qō in multa diuiditur: et hoc ē subiectū fractionis. et pterea actio vl passio habet magis debile eē q̄ qualitas: vnde cū q̄litates in hoc sacramēto ponamus i subiecto: multo fortius passionē: et ideo cū fractio nō possit eē in corpore xp̄i sicut in subiecto vt dictū ē: oportet q̄ sit in spēb⁹. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ signū respōdet signato q̄ntum ad id quod fuit: sed non q̄ntum ad id qō est: est eni hoc sacr̄m signū rememoratiuū respectu oñice passionis. ¶ Ad scōm dicendū: q̄ sicut densitas manet in hoc sacramento: ita duricies que ē eius effect⁹: et ppter hoc etiā species ille sonū facere nate sunt: et sic etiā ē ibi porositatē inuenire. ¶ Ad tertiū dicendū: q̄ illud de spēbus quod ē in vna portione nō est in alia: quia species sunt q̄ franguntr: corpus aūt xp̄i nō frāgit: q: totū remanet sub qualibet parte: et ratio huj⁹ dicta ē supra di. x. ¶ Ad tertiā questionē dicendū q̄ sicut in hoc sacro est duplex res sacramēti: scilz corpus xp̄i verū et mysticū: ita etiā fractio duo signat. s. ipsam diuisionē corporis veri que facta ē in passione: et hec significatio tangit i littera: et distributionē virtutis redēptionis christi p diuersa mēbra ecclesie. et hanc significationē tangit Dio. in .iij. c. eccl. hierar. Et fm hoc accipit significatio partiū fm diuersum mēbroz statum: q: q̄daz sūt adhuc viui: et hi signant p partē que comedit: q̄a ipsi atterunt diuersis penalitatibus: et sunt in ipo motu vt incorporent xp̄o. Quidā aūt sūt mortui et hi sunt in duplici statu: q: quidā in plena ptici patiōe btitudinis: et hoc ē corpus xp̄i quod iā surrexit: sicut ipse christus et beata virgo: et hi signātur p partem in calice missam: q: illi inebriant ab vbertate domus dei. Quidā aūt sunt in expectatione plene beatitudis: qui vel stolā anime tm̄ hnt vel neutrā: vt hi q̄ sunt in purgatorio: et hi signāt p tertiam partē que reseruat vsq; in finem: q̄a hi pfectā gloriā cōsequētur in fine mūdi: et interim i specieb⁹ quiescūt. ¶ Ad primū ergo dicenduz: q̄ ipsum corp⁹ christi verū signat corpus xp̄i misticum. vnde et partes corporis veri signāt ptes corporis mystici. ¶ Ad secundū dicēduz q̄ ista vnio facta est p passionē christi: z ideo oportet q̄ sit in hoc sacramēto fractio que passionē significet.

¶ Ad tertiū dicēdum q̄ talis mos fuit in primitiua ecclesia: qui tamē modo cessauit ppter pericu lum: nihilominus remanet eadē significatio ptiū.

¶ Ad quartū dicendū q̄ nō est incōueniens per idē diuersa significari fz suas ppetates diuersas. vnde z calix passionē signat inquantū inebriat: et sic pcedit significatio quā ponit Innocē. q: pars extra calicē signat eos qui sunt extra passionē presentis miserie: z pars in calice missa eos q̄ pdictis passionib⁹ opprimunt: sed inquantū potus calicis delectat signat gaudiū eternitat⁹: z ita pcedit significatio in littera posita que cōtinetur sub his versibus: Hostia diuidit in partes tincta beatos. Plena sicca notat viuos seruata sepultos. ¶ Ad q̄ntum dicendū q̄ hoc sacramentū nō solū ē in remediū: sed etiā in gratiarū actionē: z ideo quāuis beati nō cōsequātur aliquod remediū in isto sacramento: q: tamē est in gratiarū actione p eoz gloria cōueniens fuit vt z ipsi in hoc sacramēto significarent. ¶ Ad sextum dicendū q̄ oēs viui idigēt hoc sacramēto ad remediū: sed nō omnes mortui z ideo p mortuis ponūt due partes: sed p viuis vna tantū. Uel dicendū q̄ due ponunt pro viuis: vna p viuis in hoc seculo: z alia pro viuis i gloria qui resurrexerūt: z p omnibus q̄ adhuc nō resurrexerūt vna tantum. ¶ Ad septimū dicenduz q̄ resurrectio mēbroz um est cōformis resurrectioni capitis: q: reformabit corpus humilitatis nostre cōfiguratum corpori claritatis sue: Phil. iij. z iō

eadem parte ſignificatur ⁊ caput ⁊ mẽbra ei perfecte configurata. Qō. II.

QEinde queritur de effectu huius ſacramẽti. Et circa hoc querunt duo. ¶Primo de effectu eius quantum ad conſecutionem boni. ¶Secundo ō effectu eius quantū ad remotionẽ mali.

AD primum ſic procedit: Uidet ꝙ per hoc ſacramẽtū non augeant virtutes: qz diuerſaꝝ cārum diuerſi ſunt effectus. ſed augmentū virtutis ẽ effect' baptiſmi ⁊ etiam cōfirmationis: vt ſupra dictum eſt. g̃ non eſt effectus euchariſtie. ¶ P. per augmentū charitatis ad perfectionẽ charitatis venit. ſi ergo p hoc ſacramentū charitaſ ⁊ alie v̄tutes augerent: totiẽſ poſſet ſumi ꝙ homo in hac vita ad pfectam charitatẽ veniret ⁊ ad ſummū gradū ipſius: quod nō eſt niſi in patria vt Aug. dicit. ¶ P. omnes virtutes ſimul augent. ſi g̃ augmentū virtutū eſſet effectus hui' ſacramẽti: nō magis deberz poni effect' augmentū charitatis q̄ aliarū virtutuz. ¶ Sed ꝫ nihil ſpiritualiter pficit niſi p augmentū v̄tutuz. ſed ſm Dio. euchariſtia habet virtutem pfectiuā. ergo effectus eius eſt v̄tutis augmentū. ¶ P. effectus huius ſacramẽti eſt plenitudo gratie: vt patz in orōe canoniſ: Quotquot ex hac altaris p̄ticipatiōne ſumpſerimus: omni benedictiōe celeſti ⁊ gratia repleamur. ſed ad plenitudinez gratie per augmentū virtutis puenitur. ergo idem qō pus.

¶ Lterius videt ꝙ hoc ſacramentū p̄ſit etiam beatis ad augmentū glorie: in collecta enim beati Leonis pape vt Innocē. dicit: ita dicit: Annue nobis oñe vt aie famuli tui leonis hec p̄ſit oblatio. ſed cōſtat beatū leonez in gloria eſſe. g̃ pdeſt beatis ad glorie augmentū. ¶ P. hoc ſacramentū offertur etiā p̄ paruulis decedẽtibus in īnocentia baptiſmali. ſed conſtat ꝙ tales ad glām trāſeunt. ergo pdeſt etiā hoc ſacramẽtuz ad augmẽtū glie. ¶ Sed cōtra: ſacramẽta eccleſie nō p̄ſunt alicui q̄ nō ſit in ſtatu p̄ficiendi. ſz ſancti i patria exīstes nō ſunt in ſtatu p̄ficiendi cū ſint i termio pfectuſ. ergo eis euchariſtia non pdeſt. ¶ Lterius videt ꝙ effectus huius ſacri nō poſſit impediri niſi per peccatū mortale: qz ſicut Ambro. in lr̄a dicit: ſpiritualiter manducat q̄ inocentiaz ad altare portat. ſed quicūq; ſine peccato mortali accedit portat īnocentiā ad altare: qz venialia peccata īnocentiaz nō tollunt. cum ergo ſpūaliter manducās effectuz ſacramẽti percipiat: videt ꝙ effectus ſacramenti nō poſſit impediri niſi per peccatuz mortale. ¶ P. baptiſmus nō eſt nobilius ſacr̄m q̄ iſtud. ſz nihil impedit effectū baptiſmi niſi peccatum mortale. g̃ nec effectū huius ſacramẽti. ¶ P. peccatum veniale nō facit fictum. ſed ſola fictio impedit ſacramentoluz effectum. ergo ſolum peccatuz mortale impedit ſacramẽti effectum. ¶ Sed contra: nullus p̄cipit effectuz huius ſacramẽti niſi q̄ accedit ſicut accedendū eſt. ſed aliquis debet accedeř ad hoc ſacramentū cū diligenti cōſcientie ſue examinatiōe vt patet. j. Loī. xj. cum ergo ſine peccato mortali poſſit hoc p̄termitti: videt ꝙ ſine peccato mortali poſſit effect' hui' ſacramẽti impediri. ¶ Pr̄eterea ad hoc ꝙ aliq̄s adultus gr̃am recipiat: oportet ꝙ ſe ad gr̃am habendā p̄parauerit. ſed hanc p̄parationez contigit ſine peccato mortali impediri. g̃ ſine peccato mortali cōtingit impediri effectū huius ſacramenti. ¶ Eſpōdeo dicendū ad p̄mam qōnem ꝙ p̄p̄rius effectus cuiuſlibet ſacramẽti debet aſſumi ex ſimilitudine ad materiā illius ſacramẽti: ſiē expurgatio veteris vite eſt effect' baptiſmi p ablutionẽ aque ſignificata: ⁊ iō cū materiale in hoc ſacramẽto ſit cibus: oportet ꝙ effectus p̄p̄rius hui' ſacramẽti accipiat ſm ſimilitudinẽ ad effectū cibi cibus aūt corporalis p̄mo in cibatum cōuertitur: ⁊ ex tali cōuerſione deperdita reſtaurat ⁊ quātitatẽ auget. ſed ſpūalis cibus non cōuertit in manducātem ſed eum ad ſe cōuertit: vñ p̄opus effect' huius ſacramẽti eſt cōuerſio homis in chriſtuz: vt dicat cum ap'lo: Uiuo ego iam nō ego: viuit vero in me xp̄s. Gal. ij. ⁊ ad hoc ſequūtur duo effect': augmentū ſpūalis q̄ntitatis in augmento virtutuz: ⁊ reſtauratio deperditoꝝ i remiſſionez venialiū: vel repationẽ cuiuſcūq; defectus p̄cedētis. ¶ Ad. j. g̃ dō: ꝙ augmẽtū dicit duplicit: vno mō cōiter ꝓut inuenit in viuētibus ⁊ nō viuētibus ſm ꝙ quelibet additio augmẽtū facit: ⁊ hoc mō v̄tutes augent p oīa ſacramẽta q̄ gr̃am inueniūt in ſubiecto: ex eo ꝙ ipſa de ſe nata ſunt gr̃am cauſare. Alio modo augmentū dicit p̄p̄rie ꝓut ē in viuētib' ex cōiunctiōe nutrimẽti: ⁊ talis modus augmẽti virtutū ē p̄p̄ius huic ſacrō. ¶ Ad. ij. dō ꝙ duplex ē pfectio charitatis. ſ. vite ⁊ patrie: ⁊ quāuis nō poſſit hoc ſacramentū exīstes in via producere ad pfectionez patrie ꝓpter diuerſum ſtatū: pōt tamē producere ad perfectionẽ vie: p augmentū eni charitatis ad pfectiōez patrie in via puenire nō poſſumus. ¶ Ad. iij. dō ꝙ charitatis p̄p̄riū eſt trāſformare amantē i amatū: qz ipſa ē que extaſim facit: vt Dio. dicit: ⁊ quia augmentū virtutū in hoc ſacro fit p cōuerſionem māducātis in ſpūalem cibū: iō magis attribuitur huic ſacramẽto charitatis augmẽtū q̄ aliarū virtutū. ¶ Ad ſecūdā qōnem dō: ꝙ gloria cōprehendit ſanctoꝝ premiū: quod q̄dem ē duplex. ſ. eſſentiale gaudiū qō de diuinitate habēt: ⁊ accīdentale. i. gaudiū quod habēt de quocūq; bono creato: q̄ntum aūt ad premiū eēntiale ſm p̄babiliorē opinionē eoꝝ gloria angeri nō pōt: ſed q̄ntuz ad p̄miū accīdentale vſq; ad diē iudicij augeri pōt: alioq̄n tūc nō augeret gaudiū de gloria corporis: vñ de oibus bñfactis eis gloria accreſcit: qz gaudiū ē ag̃elis dei

sup vno peccatore penitẽtiam agente: Luce. xv. et ita etiã de oĩbus que in dei honorẽ fiũt gaudent: ⁊ maxime de his in q̃bus de eor̃ gloria deo gratias agimus. vñ simplicit loquẽdo hoc ẽ q̃ntuz ad eẽntiã glorie hoc sacr̃m nõ auget i beatis gloriã: sz fm q̃d. s. q̃ntũ ad accñtale p̃miũ auget. ¶ Ad. j. g̃ dõ q̃ sicut Jnno. soluit: vbicũq; talis loquẽdi modus ĩuenitur: ita debet itelligi vt ad hoc p̃sit vt a fidelibus magis ac magis glorificet in ẽis. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ p pueris baptiçatis missaz solẽnia celebrãt nõ q; eis iuuet quantũ ad remissionẽ alicui⁹ culpe vel q̃ntũ ad augmẽtũ glorie: sed p̃pter alias rões: tum p̃pter solatiũ viuor̃: tum ad ostẽdendũ paruulos ad vnitatẽ corporis mystici ptinere: oũ idẽ modus exeq̃az habetur in ipsis ⁊ i alijs: tum ad cõmẽdandũ redẽptionis mysteriũ q̃ i hoc sacr̃o cõmemorat p q̃ paruuli sine proꝓo merito salutez ꝓsequũtur eternã. AD tertiaz q̃nem dõ: q̃ ois pfectio acquirẽda ipeditur p remotionẽ ꝓprie dispositõis. sicut aũt dispositões mãles se habent ad pfectionẽ forme: ita actus se habẽt ad pfectionem finis. vñ cũ hoc sacr̃m pficiat ꝓiungẽdo fini vt. ã. dictũ est: ad hoc q̃ effectũ suũ plene habeat in sumẽte oportet q̃ assit actualis deuotio: ⁊ q; iterdũ absq; mortali peccato actualis deuotio ipediri põt cũ distractiões varie ipsam ipediãt: ⁊ peccata venialia virtutũ actũ tollãt: absq; peccato mortali potest effectus huius sacri ipediri: ita q̃ alicui⁹ augmẽtum gr̃e nõ ꝓsequat: nec tñ reatũ peccati mortalis ĩcurret: sed forte reatuz venialis peccati ex hoc q̃ iparatus accedit. ¶ Ad p̃mũ ergo dicẽdũ: q̃ innocentiã portãs spũaliter mãducat habitu: sed non semp actu: ⁊ ad hoc q̃ effectũ sacramẽti percipiat oportet q̃ actu spũalit mãducet. ¶ Ad. ij. dõ q̃ in baptismo dat p̃mũ esse spũale: ⁊ ideo effect⁹ ei⁹ non ipedit nisi p ꝓpositũ peccati mortalis cõmittendi: quod dicere vite spũali opponit. sed in hoc sacr̃o fit cõiunctio ad finẽ que debet ẽ p debitam operationẽ: ⁊ iõ defectus talis op; tõis ipedit effectũ huius sacramẽti. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ quauis peccatũ veniale nõ faciat fictũ simplici: facit tamẽ fictum quo ad aliq̃d. nec tñ dicendũ q̃ oẽ peccatũ vẽiale ipediat effectũ huius sacri: sz solũ illud quod tollit actualẽ deuotionẽ que exigit in hoc sacr̃o.

AD secundũ sic ꝓcedit: Uidet q̃ virtute huius sacri venialia peccata nõ dimittant: qua ẽi ratione dimittit vnũ ⁊ aliud. sed oia non dimittunt: q; sic aliquis eẽt frequẽter absq; omni veniali peccato: q̃d ẽ cõtra illud quod dicit. j. Jo. j. Si dixerimus q̃ peccatum nõ habemus nosipsos seducimus: ergo non delet aliquod peccatũ veniale. ¶ P. peccatũ non delet nisi p id quod habet oppositionẽ ad ipsum. sed veniale peccatũ non habz oppositionẽ ad gratiã quã hoc sacr̃m cõfert. ergo virtute huius sacramẽti venialia nõ dimittunt. ¶ P. baptismus q̃a dimittit oia peccata mortalia ⁊ venialia: nõ requirit luctũ exteriorẽ. si ergo in hoc sacramẽto venialia peccata dimittãt: nõ requirit q̃ post sumptionem huius sacramenti aliq̃s faceret penitentiam de peccatis venialibus: q̃d falsum ẽ. ¶ Sed ꝓtra Jnno. dicit: q̃ hoc sacramentũ venialia delet ⁊ deuet mortalia. ¶ P. vt ex verbis Ambro. in littera positis accipi põt: hoc sacr̃m datur in remedium quotidiane ifirmitatis. sed quotidiana peccata dicunt venialia. ergo hoc sacr̃m tollit venialia. ¶ Lterius videtur q̃ etiã virtute hui⁹ sacramẽti dimittãt mortalia: dicitur enĩ in collecta illa: Purificent nos q̃sumus dñe ⁊c. sit ablutio scleruz. sz scelera dicunt mortalia peccata. ergo delet peccata mortalia. ¶ P. hoc sacr̃m expressius passionẽ x̃pi repsentat q̃ baptismus. sed baptism⁹ virtute passionis in eo operantis delet peccata mortalia. g̃ et hoc sacramentũ. ¶ P. minima gratia sufficit ad delendũ omnia mortalia. sed hoc sacrementũ gratiam cõfert. ergo mortalia delet. ¶ P. hoc sacr̃m magis operat in sumente q̃ in alio: als frustra q̃s assumeret. sed offertur sacrificiũ ecclesie ꝓ aliq̃b⁹ impijs vt cõuertant: ⁊ nõ frustra. ergo ⁊ in ipso q̃ sumit mortalia peccata delet. ¶ Sed cõtra Aug. ad Rena. Quis offerat corpus x̃pi nisi p his qui sunt mẽbra christi. sed illi qui sunt mẽbra x̃pi nõ habẽt peccatũ mortale. ergo virtute huius sacramẽti nõ delent mortalia. ¶ P. hoc sacr̃m nõ hẽt aliquẽ effectũ in idigne accedentibus. sed quicũq; accedit cũ mortali indigne accedit. ergo nõ percipit effectuz huius sacramẽti: ⁊ ita nõ delet mortalia. ¶ Lterius videt q̃ remittat penaz peccati mortalis: deus enim ꝓnor est ad miserendũ q̃ ad punidum: Jut dicit glo. in principio Hiere. sed indigne accedens ĩcurrit reatũ pene mortalis peccati, ergo digne accedẽs ab eo absoluit. ¶ P. hoc sacr̃m nõ munus valz viuis q̃ mortuis. sed mortuis valz ad remissionẽ pene: q; ad hoc ꝓ eis offertur. g̃ m⁹to magis viuis. ¶ P veritas ẽ maioris efficacie q̃ figura. sed sacrificia veteris testamẽti i satisfactionẽ ꝓ peccatis mortalibus offerebant. ergo multo fortius ⁊ hoc cuius sunt illa figura: ⁊ sic remittit mortaliũ penam. ¶ Sed ꝓtra: quicũq; nõ est debitor pene statim morĩẽs euolat. si ergo hoc sacramẽto pena mortalis peccati dimitteret: quilibet munit⁹ hoc sacramẽto ex hac vita discedens euolaret: q̃d falsuz ẽ. ¶ P. satisfactio nõ exigitur nisi ad dimissionẽ pene. si ergo hoc sacramẽto dimitteret pena dis alia satisfactio tolleret: q̃d est incõueniens.

REspondeo dicendũ ad p̃maz q̃nem: q̃ vtute huius sacramẽti fit quedã trãsformatio hominis ad x̃pm p amorem vt dictuz est: ⁊ hoc est ꝓpius eius effectus. ⁊ q; ex feruore charitatis peccata venialia dimittunt: ꝓpter hoc q̃ dicto feruori ꝓtrariant: iõ ex consequẽti virtute huius sacramenti

venialia delentur. ¶ Ad primū ergo dicendum: q tantus potest esse deuotiōis feruor q omnia venialia peccata delet: nec est inconueniens q aliqua hora homo sit absq omni peccato veniali: quia hoc diu durare nō possit: ppter difficultatem vitandi peccata venialia: nec tamē oportet q semp omnia peccata venialia deleat: sed fm mensuraz deuotionis: qz non est primus effectus eius deletio venialiū: sed ex cōsequenti: vt ex dictis patet.

¶ Ad secundū dicendū: q in hoc sacramēto nō solum cōfertur gratia habitualis: sed excitat feruor actualis deuotionis. & ideo gratie huius sacramēti nō solum mortalia sed etiā venialia opponūtur. ¶ Ad tertium dicendū: q baptismus habet p principali effectu delere peccatū: & ideo quādo nō impedit delet oia. sed nō est ita in hoc sacō: et ideo ratio nō sequit. ¶ Ad secundā qōnem dō: q effectus sacramenti vt dictū est respondet his que exterius in sacramēto gerunt: exterius autez vsus huius sacramēti est p manducationē que nō debetur nisi rei viuenti: & iō effectus huius sacramenti p̄supponit vitam in sumēte. & qz peccatū mortale vitam spūalem tollit: iō hoc sacm nō est ad abluenda peccata mortalia in sumētibus: sed illos solum defectus qui cū vita esse possunt. ¶ Ad primū ergo dicendū: q sicut Jnno. dicit: huiusmodi locutiones sunt improprie: dicit enim hoc sacramētum scelera vel crimia abluere vel tollere inq̄ntuz ea impedit cōtra ipsa robur ministrādo. vel dō q in aliquo pōt esse peccatū mortale q eius cōscientiam nō habet. & talis si deuote accedit veniaz cōsequit: vt supra dis. ix. dictū est. ¶ Ad. ij. dicēduz q baptismus nō solum exp̄mit passionez xp̄i: sed etiā facit baptiçatum xp̄o cōmori. & qz corruptio vnius est generatio alteri⁹: gnātio aūt est motus i vitam & nō p̄supponit vitā sed p̄uationez eius: iō p baptismū possunt peccata mortalia dimitti virtute passionis: nō aūt per eucharistiā p cui⁹ sumptionez homo nō significat cōmori xp̄o: sed fructu mortis xp̄i refici: quod vitā p̄supponit. ¶ Ad. iij. dō: q gr̄a quam eucharistia cōfert q̄ntum ē de se habet virtutē mortalia delendi: sed rōne ordinis quē habet ad vitā quā p̄supponit: mortalia inuenire nō pōt: & ideo nec ea delere. si aūt iueniat in subiecto nō in cōscientia: nihilominus ea delet.

¶ Ad. iiij. dō. q eucharistia nō solum ē sacramētum: sed etiā est sacrificiū. inquātum aūt est sacramentū: habet effectū in oi viuente in quo req̄irit vitam p̄existere. sed inq̄ntum ē sacrificiū habet effectū etiā in alijs p quibus offertur: in q̄bus non p̄exigit vitam spūalem i actu: sed in potētia tātuz & iō si eos dispositos iueniat: eis gr̄am obtinet virtute illius veri sacrificij a quo oīs gratia i nos influxit: & p cōsequēs peccata mortalia in eis delet: nō sicut causa p̄ima: sed inquātuz gr̄am cōtritionis eis ipetrat. Et qō in p̄trariū dicit: q nō offert nisi p membris xp̄i: itelligendū est p membris xp̄i offerri quādo offertur p aliquibus vt sint membra. ¶ Ad tertiā qōnem dicendū: q eucharistia inquantuz ē sacramentū vt dictū est p principali effectu vnionē hominis ad xp̄m: & iō per modū sacramēti nō aufert nisi ea que in habēte vitaz huic vnioni opposita iuenit. pena aūt peccato mortali debita qō iam deletū est nō est huismōi. iō inquātū ē sacramentū nō habet effectū pene mortalis dimissiōez sed inq̄ntū est sacrificiū accipit rationē satisfactionis. & fm hoc in parte vel in toto penā tollit sicut & alie satisfactiones fm mensurā pene debite p̄o peccato: & deuotionis qua sacramentū offertur. nec tamē semp virtute huius sacramēti tota pena tollit. ¶ Ad primū ergo dicendū: q indigne accedens cū cōscientia mortalis peccati mortaliter peccat: & iō reatum pene debite mortali peccato incurrit: digne aūt accedēs meretur vitā eternā ad quā meritū ordinat: sicut mortale peccatū ad penam. non aūt ordinat meritū directe p̄cipaliter ad remissionē pene: & iō ratio nō p̄cedit. ¶ Ad. ij. dō: q nō totaliter semp auferet pena p hoc sacrificiū illis qui sūt in purgatorio: nec auferebat in veteri lege per antiqua sacrificia. vnde patet solutio ad tertium.

DEinde queritur de frequentatione huius sacramenti. Et circa hoc queruntur duo. ¶ Primo de frequentatione. Secundo de cessatione.

AD primum sic p̄o cedit: Uidetur q nō debeat hō frequentare hoc sacramentū: sed semel tantuz in vita sua sumere: iniuriā eniz facit sacramēto qui sacramētū iterat. sz rei digniori min⁹ faciēda ē iniuria. cuz ergo hoc sacramentū sit dignius alijs quibusdam que nō iterant: videt q nō nisi semel accipi debeat. ¶ Dapis probat Heb. x. ex vnitate hostie vl passionis xp̄i vnitatē baptismi. sed hoc sacm magis cōuenit cū passione xp̄i inquantū est hostia q̄ baptismus. ergo cū baptismus seml tantū p̄cipiat: & hoc sacm semel tantū debet p̄cipi. ¶ Sed cōtra cū frequētatione mysterij crescit nostre salutis effectus: vt in collecta dicit. sed ad hoc debem⁹ nitivt effectus salutis in nobis crescat. ergo debemus frequēter sumere. ¶ Uterius videt q qualibz die Ambrosius eni dicit: Iste panis quotidianus est: accipe quotidie q tibi p̄sit. ¶ Dasto sacramento excitat feruor charitatis qua homo xp̄o vnit. sed hoc expedit vt quotidie fiat. ergo quotidie cōmunicandū est. ¶ Sed cōtra est qō Aug. dicit in libro de eccliasticis dogmatibus: quotidie eucharistiā sumere nec laudo nec vitupero. ergo non est quotidie cōicandū. ¶ Uterius videt q sit semel i anno cōicādū tantū: qz agnus paschalis signū fuit

huius sacramēti. sz sumebat tantū semel in āno. ergo z hoc sacrm debet semel in āno tm̄ percipi.

¶ D. Hoc sacramētū ē memoriale dn̄ice passiōis. sed passionē dn̄i cōmemorat ecclia semel in āno. ergo tūc tantū debz eē tēpus cōicandi. ¶ Sed ꝯ est quod dicit Fabianus papa: Etsi nō pluries ter saltē in āno cōicent hoies. s. in pascha: pētecoste: z natali dn̄i. ¶ Item videt q homo possit vna die pluries cōicare: qz maius ē celebrare q cōicare. sed sacerdos pōt vna die celebrare pluries si necesse sit. g z alī fidelis pōt pluries cōicare. ¶ D. quotienscūqz egritudo corpalis iterat extrema vnctio pōt iterari. sed eucharistia ordinat cōtra egritudinē peccatorz vēialiū que vno die pluries iterātur. ergo vna die pōt hō pluries cōicare. ¶ Sed ꝓtra ē quod dicit de cōsecra. dis. ij. Sufficiat sacerdoti semel in die missam celebrare: qz xp̄s semel passus ē z totū mundū redemit. ergo etiā semel tantū in die debet quis cōicare. ¶ Respondeo dicendū ad primā qōnez: q ea que in hoc sacro gerunt habēt similitudinē cū his q accidūt in corpali nutrimēto: qz eni fit q̄si cōtinua depditio naturalis humiditatis p actionē calozis nālis z exercitiū laboris: iō oportz frequēter corpozalē cibū assumere ad restaurationē depditi: ne pditio cōtinua mortē iducat. Similit etiā ex cōcupiscētia inata z occupatione circa exteriora fit depditio deuotiōis z feruoris fm que hō in deū colligit: vñ oportz q pluries depdita restaurent: ne hō totalit alienet a deo.

¶ Ad. j. ergo dō: q pfectio huius sacri vt dictū ē cōsistit in ꝓsecratōe materie nō in vsu ipsius: z iō cōsecratio nō repetit sup eandē materiā ꝓpter reuerentiā sacramēti: sed vsus pōt repeti. ¶ Ad. ij. dicendū: q baptismus repñtat illā hostiā fm q facit i nobis spūalem vitā: z qz generatio vniuscuiusqz nō est nisi semel: iō baptismus nō repetit: sed eucharistia repñtat illam hostiaz fm q reficit: et iō oportet q frequēter sumatur. ¶ Ad secundam qōnem dicendū: q in hoc sacramento duo requiruntur ex parte recipiētis. s. desideriuz cōiunctionis ad xp̄m quod facit amor: z reuerētia sacramenti que ad donū timoris ꝓtinet. primū autem incitat ad frequentationē huius sacramēti quotidianaz: sed secundū retrahit. vñ si aliquis experimentalit cognosceret ex quotidiana sumptione feruorem amoris augeri z reuerentiā nō minui: talis deberet quotidie cōmunicare. si autem sentiret p quotidianā frequentationē reuerentiā minui z feruorem non multum augeri: talis deberet interdum abstinere: vt cum maiori reuerentia z deuotione postmodū accederet. vnde quantuz ad hoc vnusquisqz relinquendus est iudicō suo: z hoc ē quod Aug. dicit: Dixit quispiam non quotidie accipiēdam esse eucharistiaz: alius affirmat quotidie sumendam: faciat vnusquisqz quod fm fidem suaz pie credit esse faciendum, z probat per exemplum zachei z cēturionis: quorum vnus recipit dominū gaudens: alius dicit: non sum dignus vt intres sb tectum meum: z vterqz misericordiā consecut' ē.

¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta. Ad tertiam questionē dicēdum: q fm diuersos status fidei z diuersus mos de hoc inolcuit. nam in primitiua ecclesia quando vigebat deuotio maior ex ꝓpinquitate passionis christi: z erat maior impugnatio ab infidelibus: quia hec mensa aduersus tribulationes ecclesie ꝓparatur quotidie cōmunicandum fidelibus indicebatur. vnde Anacletus papa dicit: Peracta consecratione omnes cōmunicent qui nolunt ecclesiasticis carere liminibus: sic enim apostoli statuerunt. postmodū indictum fuit vt saltem ter in anno cōmunicarent vt dictū est ꝓpter solēnitatem illorum dierum. sed postmodum artatum est vt saltem semel in anno. s. in pascha cōmunicēt: z ad hoc etiam multi idonei nō iueniuntur: z quāuis statutum ecclesie non liceat preterire: tamē licet pluries cōmunicare. vñ Aug. laudat omnibus diebus dominicis cōmunicāduz esse: z ita pluries in āno potest cōmunicare quis.

¶ Ad primū ergo dicēdū: q agnus paschalis fuit figura huius sacramenti: ratione passionis christi que semel tantum facta est: z ideo semel tantum in anno sumebatur. sed manna quod fuit figura huius sacramēti inquantū hoc sacramentum est cibus fidelium quolibet die sumebatur. ¶ Ad secundū dicendum q ecclesia tempore passionis recolit ipsam passionem fm se: z ideo semel in anno tantū recolit. sz in hoc sacramēto recolitur passio fm q ꝓ ipsam reficimur: z qz tali refectione pluries indigemus: ideo pluries hoc modo recolit dominica passio. Ad quartā qōnem dicenduz: q homo nō debet pluries in vna die cōicare: vt saltē quantū ad vnā diem rep̄sentat vnitas dn̄ice passionis: z vt quantū ad aliquid reuerētia sacramento exhibeat semel sumēdo. ¶ Ad primū ergo dicendū: q sacerdos est q̄si ꝑsona publica: z iō oportet q nō solū ꝓ se sed etiā pro alīs celebret: z ideo necessitate cogente pōt pluries celebrare in die: sed nō ē eadē ratio de illis q̄ nō sumunt nisi rōne sui.

¶ Ad secundū dicēdū: q sunt alia remedia q̄bus peccatū vēiale expiari pōt: vñ nō oz vt ad ea expianda hō pluries in die cōicet.

Ad secundū sic pro

cedit: Videt q liceat oīo a cōione cessare qz nullus tenet nisi ad ea que sunt necessitatis: sed hoc sacrm vt supra di. vij. dictū est: nō ē necessitatis. g aliquis pōt oīno a sacramēti sumptiōe cessare. ¶ D. quod fit ad reuerētiam dei nō ē peccatū. sz aliqs pōt ex reuerētia sacramēti oīno cessare. g si oīno cesset non ē peccatū. ¶ D. Aug. dicit. q ō sumptiōe huius sacramēti debet quilibet facē qō pie credit faciēdum eē. ergo nō peccat si oīo cesset:

ꝛ putat hoc esse faciendū. ¶ Sed contra ē quod Inno. dicit: Cauēduz est ne si nimiū huius sacramēti sumptio differatur: mortis piculum incurrat. ergo si oīno cessatur ē mortiferū. ¶ D. statutū est ecclesie vt saltē semel in anno fideles cōicent. ergo qui oīno cessat peccat. ¶ Alterius videtur q̄ ille q̄ cōsecrat possit a cōmunione cessare: qz vbi est maioz necessitas ibi fm ordinē debitum charitat est magis subueniendum. sed potest contingere q̄ postq̄ sacerdos cōsecrauerit aliquis infirmet ad mortē ꝛ instanter petat corpus xp̄i i vltima necessitate constitutus. ergo cum sit hoc sacramentuz charitatis: debet sacerdos ipse a cōmunione desistere ꝛ infirmo dare. ¶ Preterea: grauius est peccatum peccato supaddere q̄ vnū simplex peccatū cōmittere. sed habens cōscientiam peccati mortalis peccat consecrando: peccat etiam cōmunicando. ergo exquo cōsecrauit debet saltez a sumptiōe cessare. ¶ Preterea. cōmunicatio corporis domini ꝛ sanguinis equaliter debetur omnibus mēbris christi. sed alijs datur corpus christi sine sanguine ergo sacerdos saltez a sumptione sanguinis abstinere potest. ¶ Sed cōtra est quod dicitur de consecra. di. ij. c. relatum. vbi reprobatur eoruz error qui volebant consecrare corpus x̄pi ꝛ ñ sumere. ¶ D. hoc idem videtur ex verbis domini quib' dixit hoc sacramētum instituēs: Accipite ꝛ comedite. ¶ Alterius videt q̄ laudabilius sit abstinere ab hoc sacramēto q̄ accedere: quia ad eum maxime per humilitatē appropiquamus. sed q̄ homo ex reuerētia sacramenti a cōmunione desistit: humilitatis est. ergo hoc videtur magis meritoriuz ꝛ fructuosuz q̄ etiā sumere. ¶ D. charitatis vere est magis dei gloriā q̄ cōmodum ꝓprium quere re. sed iste qui abstinet videtur propter gloriā dei facere quam reueretur: qui autē sumit propter ꝓ prium cōmodum facere: quia fructū sacrū querit ergo illud est pfectionis charitatis: ꝛ ita magis meritoriū. ¶ Sed contra: in alijs sacramētis ei cui licet sacramētum accipere melius est accipe q̄ desistere. sed hoc sacramētum dignius est alijs. ḡ multo melius est homini parato accipere q̄ ex reuerentia desistere. ¶ Respondeo dicēdum ad ꝑmaz questionē: q̄ nulli licet omnino a cōmunione cessare: qz ecclesia statuit tempus in quo fideles communicare debeāt: vnde qui oīo desistunt efficiūt rei transgressionis precepti. institutio autē ecclesie fuit necessaria: qz eni in quotidiana pugna sum' vita spiritualis in nobis euanesceret: nisi aliq̄ndo cibum vite sumeremus. ¶ Ad p̄mū ergo dicendum: q̄ hoc sacramentum de sui institutione prima q̄uis non sit de necessitate salutis: tamē ex īstitutione ecclesie necessariuz efficitur: ꝛ sine hoc etiam necessarium esset non simpliciter vt sine quo non esset salus: sed ex suppositione finis: si scilicet homo in vita spirituali firmius persistere vellet.

¶ Ad secundū dicenduz: q̄ reuerētia debita deo in hoc exhibetur: q̄ homo nō se nimis diuinis ingerat supra suū modum: sed q̄ homo oīno se subtrahat: hoc ē contemptus ꝛ pusillanimitatis.

¶ Ad. ij. dicēdum: q̄ verbum Aug. referendum est ad hoc q̄ quotidie sumatur vel nō: non autez ad hoc q̄ oīno quis desistat. ¶ D secundā q̄nē dicendū: q̄ semper ille qui consecrat debet sumere corpus ꝛ sanguinē christi: nisi impediatur vel per violentiā: vel per mortem: vel per infirmitatē: vel aliquid huiusmodi: cuius ratō potest sumi ex parte ipsius sacramēti quod in ipsa sumptione cōplementum sue significationis accipit: qz vt dic Aug. Dum sanguis in ore fideliū ō calice funditur: sanguinis effusio de latere christi designatur: ꝛ etiam complementū sue efficacie: qz vltimū effectū proprium habet in hoc q̄ sumitur. vt ergo sacramentum sit perfectum oportet illū qui sacramentum celebrauit cōmunicare. potest etiaz sumi ratio ex parte ipsius cōsecrantis: qz cum ipse sit alijs dispēsator diuinoz: debz p̄mo in participatōe diuinoz fieri: vt Dio. dicit in. ij. c. eccl. hierar. ¶ Ad p̄mū ergo dicēdū: q̄ in tali casu nō oportet q̄ sacerdos cōmunionē intermittat: sed pōt dare infirmo petenti partē hostie cōsecrate. ¶ Ad secundū dicendum: q̄ magis peccaret non sumēdo: qz sacrilegiū cōmitteret puertens ritum sacramētoz: nec tamē est pplexus: qz potest ad deum cōuerti ꝛ conteri. ꝛ tunc sine periculo in tali articulo sumet. ¶ Ad tertium dicendum: q̄ perfectio sacramenti huius in vtroq̄ consistit: vt ex supra dictis patet: et ideo sacerdos celebrans qui alteruz tantū sumeret imperfecte sacramentū pageret: vnde reus sacrilegij fm canones iudicat: de cōsecra. dis. ij. c. compim'. secus ē aūt de alijs qui nō pficiūt sacramentū: qa eis subtrahitur sanguis ꝓpter effusiōis periculū. vñ ꝛ sacerdos in parascene q̄n nō cōsecrat: corp' sine sanguine sumit. ¶ Ad tertiā q̄nem dicēduz: q̄ in his que sunt ex genere suo bona peccatum non accidit nisi ex aliquo accidente dum inordinate explentur: et ideo in eis perficere per se bonum est: sed abstinere ab eis non est bonum nisi ratione accidentis alicuius. vnde cum eucharistiam accipere sit bonum ex genere: assumere eam est bonum per se: abstinere est bonum per accidens: inquantum scilicet timetur ne inordinate sumatur: et quia quod est per se preiudicat ei quod est per accidens: ideo simpliciter loquendo melius est eucharistiam assumere q̄ ab ea abstinere: sed in casu aliquo nihil prohibet esse melius abstinere: quando aliquis probabiliter presumit ex sumptione reuerentiam minui. si autem hec duo comparemus adhuc inuenitur prevalere sumptio sacramēti abstinentie a sacramento: tum rōne effectus sacramēti: tū rōne preparatiōis q̄ntulacūq̄ sit: tum etiā ratione virtutis elicientis actuz: quia

sumere videt esse charitatis in qua radix meriti consistit: abstinere autem timoris: amor autem timori prevalet. ¶ Ad primum ergo dicendum: q charitas est que deo directe nos coniungit: sed humilitas ad hanc vnionem disponit inquantū hominem deo subdit. vnde meritum magis cōsistit in charitate q̄ in humilitate. ¶ Ad secundum dicendum: q in hoc maxime est gloria dei & bonitas q̄ se creaturis pro captu earum cōmunicat. vnde magis videtur ad dei gloriam pertinere q̄ aliquis ad cōmunionem accedat: q̄ q̄ abstineat. ¶ Sicut & christus se ostendit &c. contra veritatem nō decet aliqua fictio: ergo non debuit eis aliud ostendere q̄ quod in ipso erat. Et ideo dicendū q̄ christus eis speciem suam naturalez ostendit: & sensus exterior per eam mouebatur. sed propter dubitationem resurrectionis sensus interioris iudicium impediebatur. vnde eum talem inspiciebant exterius: vt Greg. dicit: qualis erat apud eos interi⁹ & ita non erat aliqua deceptio ex parte christi: sic non est aliqua deceptio in sacra scriptura ex hoc q̄ finguntur figure angelis & ipsi deo: non enī ad hoc fit vt in eis intellectus remaneat: sed ex his in significata eorum surgat: & ita etiam per speciem illam in qua eis apparuit voluit eis dominus interiorem eorum dispositionem significare. ¶ Qui confessus est coram Nicolao papa &c. videtur ex hoc q̄ hec opinio omnino sit tenenda: quia in p̄ncipio confessionis huius dicitur: Cōsentio romane ecclesie & apostolice sedi. ergo nulli licet aliter tenere. Et dicendum q̄ quia Berengarius negauerat verum corpus christi in altari esse: coactus fuit hanc confessionem facere. vnde non intendit dicere q̄ ipsum corpus christi frangatur: sed q̄ sub speciebus in quibus est fractio verum corpus christi sit: & in hoc se dicit consentire apostolice sedi a cōtrario errore reuersus. ¶ Manet integer i corde tuo. & intelligendum est quantum ad effectum: nō q̄ corpus eius mēti illabatur: quia hoc solius dei est. ¶ Non est pars corporis &c. de hoc dictum est supra di. x. ¶ Indignus est qui aliter celebrat. aliter celebrare dicitur qui non seruat materiam vel formam aut ritum debitum ab ecclesia institutū: & debet talis si ex contemptu faciat gradus sui periculo subiacere. ¶ Etsi christus quotidie immolatur &c. Sciendum q̄ omnia illa verba q̄ importāt compationē iudeorum ad xp̄m & penā xp̄i: nō dicūtur quotidie fieri: nō enī dicimus q̄ xp̄s quotidie crucifigat & occidat: qz actus iudeorum & pena xp̄i transijt. illa aūt que iportant cōpationem xp̄i ad deum p̄em dicunt quotidie fieri: sicut offerre sacrificare & huiusmōi: eo q̄ hostia illa ppetua est: & hoc mō ē semel oblata p xp̄m q̄ quotidie etiam p mēbra ipsius offerri possit. ¶ In sacro recordatio illius fit: qđ factū ē semel. sacerdos enī nō solū verbis sz etiā factis xp̄i passionē repsentat. vñ & in p̄ncipio canonis tres cruces facit sup illō: Hec dona: hec munera &c. ad significādū trinā traditōez xp̄i. s. a deo: iuda. & iudeis. Secūdo aūt sup illud Bñdictā: ascriptā &c. facit tres cōiter sup vtrūq̄: ad ostēdēduz q̄ trib⁹ xp̄s ē vēditus. s. sacerdotib⁹ scribis & phariseis. duas aūt facit diuisim sup corpus & sanguinē: ad ostendēdū vēditorē & vēdituz. Tertio facit duas sup illō: Bñdixit & fregit. vnaz sup corpus: aliā sup sanguinē: ad oñendū q̄ hoc sacr̄m valet ad salutē corpis & aie. & qz oñs hoc sacramētū in mortis sue memoriā exercēdū māda-uit: iō statim post cōsecrationē brachioz extēsiōe crucis effigiē repsentat. vñ etiā vt Inno. dicit: vba cōsecratōis q̄ in fine ponēda eēnt: q̄si cōplemētuz totius in medio ponūt: ad historie ordinē obseruāduz. qz vba canonis ad cōsecrationē & effectū ip⁹ ipetrandū ptinēt: sz signa ad historiā recolēdam. Quarto facit quinq̄ cruces sup illud: Hostiā puram &c. ad repsentādū. v. plagas. Quinto facit duas sup illud: Sacrosanctū filij tui corp⁹. & ad signandū vincula & flagella xp̄i. Et addit tertia q̄ sacerdos seip̄m signat sup illō: Omni bñdictōe. qz xp̄i vulnera nostra sunt medicamenta. vel q̄ has tres cruces significat triplex ozo qua xp̄s orasse legit: Math. xxvj. passiōe iminēte. Sexto facit tres sup illud: Scificas: viuificas &c. ad repsentādū q̄ iudei ter dixerūt: crucifige: vbo crucifigēte) xp̄m: qō fuit tertia hora. Septio iterū facit tres sup illud: Per ip̄m: & i ip̄o &c. ad repñtādū scōaz crucifixionē q̄ a milit⁹ hora. vj. p⁹ triū horaz spaciū crucifixus ē: vl̄ ad repñtandū tres ei⁹ cruciatus. s. passiōis: ppassiōis: cōpassiōe. Deide facit duas extra calicē sup illō: Est tibi deo p̄i &c. ad repñtādū sepatōez aie a corpe: q̄ facta ē hora. ix. vl̄ ppi sāguinē & aquā q̄ de latere xp̄i pfluxerūt. Inclinatiōes etiā facte a sacerdote signāt xp̄i obediētiā ad p̄ez ex q̄ mortē sustiuit. Tacita etiā locutō exp̄mit cōsiliū iudeorum mortē xp̄i machinātiū: vl̄ discipulorum q̄ palā xp̄m cōfiteri nō audebāt. qđ enī fractio significet dictū ē. qz aūt cōmixtio corpis & sāguinis vnionē aie & corpis significat: iō illa cruc signatio q̄ fit sup illa vba: Pax oñi: magis ptinet ad resurrectōez q̄ vtute t̄nitat⁹ & tertia dic facta ē. Qz āt dn̄s se sacerdos ad pp̄lm conuertit: signat q̄ oñs die resurrectiōis dn̄quies se mānifestauit: p̄mo Marie magdalene. Jo. vlti. Scōo petro. Luce vl. Tertio mulierib⁹. Math. vl. Quarto discipulis i emaus Luce vl. Quinto discipulis congregat⁹ i vnū. Jo. vlti. Salutat āt pp̄lm septies: ad septiformē gr̄am sps sci oñdēdā. ¶ Sine qb⁹ mortal⁹ vita duci nō pōt: qz etsi possum⁹ vitare sigla: nō tm̄ oia. ¶ Di. XIII

Olet etiam queri

vtrum prauī sacerdotes &c. Postq̄ determinauit magister de sacramēto eucharistie: h̄ determiat ō ministris huj⁹

sacramenti. Et diuiditur in partes duas: in pri ma determinat ppositum: in secūda epilogat: ibi De hoc celesti mysterio ꝛc. Prima in duas: in pri ma ostendit quis possit ꝓsecrare ꝛ dispensare hu iusmodi sacramentum: in secunda quis possit su mere: ibi Illud etiam sane dici potest ꝛc. Prima in duas: in prima inquirit vtrum potestas consecrandi per peccatum a ministro tollatur: in secun da ostendit que requiruntur in ministro ad hoc ꝙ sacramentum consecrare possit: ibi In huius autem mysterij ꝛc. Prima in duas: in prima inq rit vtrum malus sacerdos possit consecrare: in se cunda vtrum ab ecclesia precisi: ibi Illi vero qui excōmunicati sunt ꝛc. ¶ De hoc celesti mysterio ꝛc. Hic epilogat. Et circa hoc duo facit: primo po nit epilogum: secundo ex incidēti determinat qd faciat hereticum: ibi Ne autem ignores quid fa ciat ꝛc.

Hic est duplex questio. ¶ Prima de mini stro consecrante ¶ Secunda de heresi. ¶ Circa primū quęruntur tria. ¶ Primo quis possit consecrare. ¶ Secundo de ritu cōse crandi. ¶ Tertio de dispensatione sacramenti.

AD primum sic pro

ceditur: Uidetur ꝙ etiam laicus possit consecrare: consecrare enim sacerdotis est. sed ois laicus si sit bonus sacerdos est: qa vt dicit Chrys. Omnis sanctus sacerdos est. ꝛ omnibus fidelib⁹ dictum est. j. Pe. ij. Uos estis genus electum rega le sacerdotium. ergo bonus laicus potest consecra re. ¶ ℞. homo non potest consecrare virtute pro pria sed virtute dei. sed bonus laicus magis ē par ticeps diuine virtutis ꝙ malus sacerdos. ꝯ magis potest bonus laicus cōsecrare ꝙ malus sacerdos. ¶ ℞. magis est sumere sacramentum ꝙ conficer: quia hoc ad illud ordinatur. sed bonus laicus po test sumere sacramentum. ergo ꝛ consecrare.

¶ Sed contra hoc sacramentū offertur ad recō ciliandum nos deo: quod est officium mediatoris. cum ergo sacerdotis tantum sit medium esse inter deum ꝛ populum: soli sacerdotes hoc sacramētū conficere possunt. ¶ Preterea: bonitas virtutis nō est manifesta: qz nemo scit vtrum sit dign⁹ odio vel amore: Eccle. ix. ꝛ precipue alteri nota esse nō potest. si ergo potestas consecrandi sequatur bo nitatem pſone: nō poterit esse notum quando cō secratū sit vere ꝛ quando nō: ꝛ ita erit ꝺceptio in sacramētis. ¶ Uterius videtur ꝙ solus episcopus possit cōsecrare: qz in qualibet re publica pncipi debetur actus nobilissimus: sicut etiam Cōmēta tor dicit in. xj. Meta. sed sūmus in nostra hierar chia est episcopus: vt dicit Dio. ergo cum cōsecra re sit sūmus actus nostre hierarchie: hic act⁹ sibi soli debetur. ¶ Preterea ſm Dio. perficere ē tan tum episcopi. sed ſm ipsum eucharistia ē pfectiuz habens virtutem. ergo solus episcopus potest cō secrare. ¶ Preterea: maius est cōsecrare corpus christi ꝙ consecrare altare vel bñdicere virgines. sed illa reseruātur solis episcopis. ergo multo for tius consecratio corporis domini. ¶ Sed cōtra est cōmunis vsus ecclesie ꝛ canonū institutio: qui docent potestatē consecrandi ꝛ baptizandi episco pis ꝛ sacerdotibus esse cōmunem ¶ Uterius vi detur ꝙ heretici ꝛ scismatici ꝛ excōmunicati cōse crare non possunt: quia sicut dicit canō. xxiij. q. j. c. audiuim⁹. Quicūq fuerit ab vnitate ecclesie alienus exercare potest consecrare nō valet. Aug. etiam dicit ꝙ extra ecclesiam non est locus veri sa crificij. sed omnes predicti sunt extra ecclesiam. ꝯ non possunt cōsecrare. ¶ Preterea: hoc sacramē tum pollui non potest. sed ſm Hiero. heretici pa nem pollutum comedunt. ergo verum sacrificiuz non habent. ergo nō consecrant. ¶ ℞. hoc sacra mentum est vnionis ecclesie: vnde ꝛ cōmunio di citur. sed omnes predicti hac vnione carent. ergo consecrare non possunt. ¶ Sed contra: sacerdos habet potestatem consecrandi ex ipso character. sed character manet in ipso heretico scismatico ꝛ excōmunicato. ergo possunt consecrare. ¶ ℞. qli tas persone non exigitur nisi ad actum propriuz persone. sed consecratio non est actus personalis ipsius sacerdotis: sed dei cuius verbis consecrat. ꝯ non impeditur propter propriam qualitatez.

¶ Uterius videtur ꝙ degradatus non possit cōse crare: nullus enim consecrare potest qui nō habz potestatem consecrandi sed degradatus nō habz potestatem consecrandi: quāus habeat ptātem baptizandi: vt dicit canon. j. q. ij. c. quidam. ergo non potest consecrare. ¶ Preterea: ex eisdem fit res ꝛ corrumpitur: ſm phm in pmo Eth. sed ali quis ex potestate episcopi accipit posse consecra re. ergo quando ab ipso degradatur videtur ꝙ hoc posse amittat. ¶ Preterea: habens ordinem sacerdotalem non relinquitur puniendus iudicio seculari. sed degradatus relinquitur. ergo non ha bet ordinem. ergo non potest consecrare. ¶ Sed contra: si degradatus reconciliatur non iterum ordinatur. ergo ordinem non amisit. ergo conse crare potuit. ¶ Preterea: hoc idem probatur p indelibilitatez characteris vt supra. vtrum autez malus sacerdos vel angelus possit consecrare ea dem ratio est que ꝛ de baptizatione: ꝛ ideo que ratur supra distinctione quinta ¶ Uterius vide tur ꝙ missa mali sacerdotis non minus valeat ꝙ boni: quia sicut dicit Augu. in libro de corpore christi: In mysterio corporis ꝛ sanguinis domini nihil a bono maius nihil a malo minus perficitur sacerdote. ¶ Preterea: baptismus datus a bono ministro nihil melius valet ꝙ dat⁹ a malo. ergo nec missa a bono sacerdote vel malo dicta.

¶ Sed cōtra: melius ē qō ē fructuosius. ſz missa

boni sacerdotis est fructuosior: quia eius oratio magis exauditur. ergo est melior. ¶ Respondeo dicendum ad primam questionem q ordo ecclesie deriuatus est ab ordine celestis hierarchie: vnde sicut in angelis diuersis ordinibus diuersi actus debentur: ita et in ecclesia militante ad diuersos actus diuersi ordines applicant: sicut etiam et in corpore diuersa membra diuersa habent officia: cui corpus mysticum similatur: vt patet. j. Cor. xij. ordines autem ecclesie distingui non possunt p diuersitatem interioris bonitatis: qz ignota est et indeterminati sunt gradus eius. et qz bonitas vel virtus alicuius non ordinat ad hoc q aliquis aliqd possit: sz ad hoc q bene faciat illud quod pōt: habitus enim vtutz non sunt potentia sicut phūs probat: et ideo q vn' possit actū quem alius nō potest: non cōtingit ex diuersitate bonitatis vel malicie: sed ex potestate suscepta quā habet vnus et nō alius: et ideo quia laicus ptātem cōsecrandi non accipit: sua bonitas quantacūqz sit nō iuuat eum ad hoc q consecrare possit. ¶ Ad primū ergo dicendū q omnis bon' homo dicit esse sacerdos mystice: qz scilicet mysticum sacrificiū deo offert seipsum. s. hostiam viuentem deo: Ro. xij. ¶ Ad secundū dicenduz q laic' bonus fit particeps ōnice virtutis ad bene agēdū hoc quod poterat prius aliquo mō facere: nō aūt ad hoc q possit hoc p virtutē quod prius nō poterat. ¶ Ad tertiū dicenduz: q quāuis acceptio sacramēti sit maior in fructu: tamē cōsecratio ē maior in potestate: vnde nō oportz q qui pōt accipe possit cōsecrare. ¶ Ad secundā questionē dicēduz q potestas cōsecrandi nō solum episcopis sz etiaz sacerdotibus collata ē: qz ordo sacerdotis est medius iter episcopos et populū. vnde sicut in āgelica hierarchia illuminatiōes ad inferiorem ordinem mediante superiore pueniunt: ita omnia sacramēta que cōmuniter toti populo dispensant p sacerdotes cōferunt: et huiusmodi sūt oia que nō collocāt in aliquo statu vel gradu sup alios: et qz eucharistia ē huiusmodi: ideo nō solum p episcopos sed etiam p sacerdotes dispensat et cōsecrat. Est etiaz alia ratio: vt sit frequētior memoria dñice passionis: et magis subueniat viuis et mortuis ex maiori frequētia sacramenti. ¶ Ad primū ergo dicēdū: q licet iste actus sit maximus in se: tamē nō ē maximus quantū ad cōstituendum in ordine ecclesie: quia p sumptionē huius sacramēti non cōstituit aliquis in gradu vel statu altiori inter mēbra ecclesie: sicut fit p ordinē: et ideo nō oportet q ille actus solis episcopis reseruet. ¶ Ad secundū dicēdum q in rebus ordinatis ita est q semper inferior participat aliquid de pfectione superioris: vt Dio. dicit et hoc mō est in connexione celestis hierarchie: vt in. ij. li. dis. ix. dictum ē: et ideo qz ordo sacerdotis cōtinuus ē ordini episcopi: participat etiaz aliqd de pfectiua virtute quantū ad illā pfectionez qua quis in seipso pficit: non aūt quantū ad pfectionē qua aliquis in eminētiori gradu cōstituit: sicut est in ordine: vl altiori officio: sicut ē in cōfirmatiōe: et ideo sacerdos participat ab episcopo ptātez cōsecrandi: nō autē confirmādi vel ordinādi. Et q ipsā habeat pticipatiue: Dio. dic: qō patet ex hoc q sacerdos cōsecrat super altare ab episcopo consecrato: et in vasis cōsecratis p episcopū ipse etiaz cōsecratus p episcopum. ¶ Ad tertium dicendū q ille benedictiones nō veniunt in vsum totius populi: sed aliquarū excellētiuz psonarum: et iō solis episcopis reseruatur. ¶ Ad tertiā qōnem dicēduz q quidam dixerūt q heretici ab ecclesia pcisi et similiter excōmunicati et scismatici: quia sunt extra vnitatē ecclesie nō possunt cōsecrare: et huius opinionis videt fuisse magister in lra. sed quia oē illō quod per cōsecrationē datuz ē in ppetuū: iō sicut baptismus qui p consecrationē datur nunqz amittitur: quantūcūqz aliquis in heresim labit vel scisma vel excōicationē: ita nec sacerdotalis ordo aliquo mō amitti potest: vt Aug. dicit ad Permenianū. et quia potestas cōsecrandi ordinē sacerdotalem cōsequitur vt dictū est: ideo heretici scismatici et excōmunicati cōsecrant: quāuis ad suam pniciem: dūmodo seruetur debita forma et materia et intentio: que etiam in fidelibus esse possunt: vt supra dis. v. de baptismo dictum est. ¶ Ad primuz ergo dicendum: q verbum canonis intelligenduz est quantum ad illos qui debitam formam nō seruant: vel quantum ad executionem quam amittunt: non enim ius consecrandi habent: et hoc solum posse dicimur in iure quod iuste possumus. vel loquitur de consecratione qua ordines conferuntur: quia ad damnationem potius q ad sanctificationem recipientiuz cedit. et similiter quod Augu. dicit: q extra ecclesiam non est locus veri sacrificij: intelligendum est quantum ad effectum vel extra ecclesiam idest extra formam ecclesie.

¶ Ad secundum dicendum q dicitur panis pollutus non in se: sed quia ipsi et seipsos polluūt cōsecrando et sumendo: et alios qui ab eis sacramenta scienter accipiunt. ¶ Ad tertium dicendum: q inquantum ordinem habet ad vnitatem ecclesie pertinet: quāuis quantuz ad aliquid possit ab ecclesia esse precisus. ¶ Ad quartam questionem dicendum: q degradatus quia ordinem nō amittit: potestatem consecrandi retinet: sed ius consecrandi sibi aufertur: et ideo si consecrat peccat: tamen consecratum est. ¶ Ad primum ergo dicendum: q ille canon non loquitur asserendo: sed quasi opponendo: vt ex circūstantia littere appareat. ¶ Ad secundum dicendum: q episcopus nō dedit ordinem: sed deus per ministerium episcopi: et deus posset auferre non episcopos: quia non ē cōstitutus minister auferēdi ordinē sic cōferēdi: qz ppter efficaciā p̄secratōis debet eē ordo ppetuus.

¶ Ad tertium dicendū q nō est essentiale ordini sacerdotali q iudicio seculari reliqui nō possit: sz ex priuilegio indultū: z ideo manēte ordine ō gradatus sua culpa hoc priuilegiū amittit. ¶ Ad ntam questionē dicendū: q de missa possum' loqui dupliciter: aut quantū ad id quod est eētiale i ea scilicet corpus xpi: z sic a quocūq dicat equaliter bona est: qz opus operatū eqliter bonū est z virtuosum. vel quantū ad id quod est ānexū sacramēto z quasi secundariū: z sic missa boni sacerdotis melior est: qz nō solum habet efficaciā ex ope operato: sed ex opere operāte: z ideo ceteris paribus melioz est audire missam boni sacerdotis q mali. ¶ Et p hoc pz solutio ad vtrāq partē.

¶ Ad secundū sic proceditur: Videt q liceat sacerdoti aīno a cōsecratione abstinere: qz ō beato Marco narrat Hiero. q sibi pollicez amputauerit vt sacerdotio reprobus haberet: nec hoc fecit nisi indignū se reputans tali sacramēto. ergo videt q si aīno a celebratione abstineat ex reuerētia oñici corporis z p pte infirmitatis cōsideratiōe aliquis sacerdos nō peccet. ¶ P. sicut sacerdotis officiū est cōsecrare: ita z ligare z soluere. sed nō exigit vt liget z soluat nisi habeat curā aiarum. g etiā a sacerdote q non habet populū cui teneat: nō exigit q cōsecret: z ita nō peccat aīno abstinēdo. ¶ Sed cōtra est quod Ambro. dicit: graue ē q ad mensam tuā mundo corde z manib' innocētibus nō venim': sz grauī' ē si oū peccatū metuimus etiā sacrificiū nō reddamus. sed primū est peccatū mortale. g z secundū. ¶ Lterius videt q nō possint plures simul eādez hostiā cōsecrare: qz plurū agentiū sūt plures actiones: maxime qñ vnusquisq sufficit ad agenduz. sz vnus sacerdos tantū pōt cōsecrare. g si plures simul cōsecrēt sunt plures cōsecratiōes sup eandem hostiā: z ita fit iniuria sacramēto. ¶ P. vnus dicens vba virtute verboz cōsecrat. sed qō factuz ē fieri nō potest: qz quod ē nō fit. g aliq nihil faciūt. ergo supfluū est q dicūt verba. ¶ Sed contra ē cōsuetudo quarūdā ecclesiarz in qbus noui sacerdotes simul eō cōcelebrant. ¶ Lterius videt q nō debeat quotidie missa in ecclesia celebrari: qa i missa recolitur oñica passio. sed ecclesia celebrat memoriā oñice passionis semel in āno. ergo non pluries debet in ecclesia missa dici. ¶ P. in die parasceues agit memoria dominice passionis: nec tñ tunc cōsecratio fit. g multo minus deberet fieri in alijs dieb'. ¶ P. aliqbus diebus celebrat hoc sacramentū pluries vna die solēniter in eccl'ia: sicut patet in festo natiuitatis z multis alijs dieb'. ergo videt q aliqñ deberet ptermitti. ¶ Sed contra: sacramentū ecclesie deberet magis assiduari q sacramentū veteris legis. sz quotidie i veteri lege offerebat sacrificiū. g multo fortius deberet in noua lege fieri. ¶ P. panis bu' sacramēti dicit quotidianus. sed nō nisi qz quotidie cōsecrat. g quotidie cōsecrari debet. ¶ Lterius videt q hora vespertina deberet missa celebrari: quia christi actio nostra est instructio. sed ipse xps hoc sacramentum fecit in cena hora serotina. ergo z tali hora debez fieri. ¶ P. fm canones ordines sunt celebrandi circa vespertinam horam. sed ordines sacri nō celebrantur sine missarum solēnijs. ergo debet missa vespertina hora celebrari. ¶ Item videtur q post mediam noctem: quia tunc dies fm ecclesie computum incipit. ¶ Item videtur q tantuz in hora sexta: quia illa hora dominus passus est cuius passionis hoc sacramētum est memoriale. ¶ Lterius videtur q non oporteat in loco sacro celebrari: quia sicut hoc sacramentum non est necessitatis: ita nec confirmatio. sed confirmatio potest conferri in loco nō sacro. ergo z hoc sacramētum non oportet q in loco sacro conficiatur. ¶ Item videtur q non oporteat esse altare de lapide: quia sacrificia veteris legis fuerunt sacrificij huius figura. sed ad veteris legis sacrificia altare fiebat de lignis sethim: vt patet Exo. xxv. z iteruz de auro: vt patet Regum. vij. z iterum ō terra: vt patet Exo. xxv. ergo z in noua lege non solum de lapide oportet q fiat. ¶ Item videtur q in pallis sericis debeat consecrari: quia panni illi sunt preciosiores. ergo ad reuerentiam sacramenti magis eis debemus vti. ¶ Item videtur q i calice de petra possit celebrari: quia calix signat sepulchrum xpi. sed illud sepulchrum fuit de petra. ergo z calix de petra debet fieri. De indumentis autem sacerdotalibus dicetur in tractatu de ordine. ¶ Lterius videtur q aliquo predictorum omisso non sit cōsecratō: quia sicut dicit Dio. iij. ca. ce. hierar. Operationes hierarchie ordinantur fm diuinas leges. sed ille qui pretermittit rituz ab ecclesia institutuz non sequitur diuinas leges que per patres nobis posite sunt. ergo talis non consecrat: cū consecraī sit actus hierarchic': quia est actus ordinis. ¶ P. totus ritus sacramenti suam habet significatōez. sed significatō est de essentia sacramenti. ergo z ritus consecrandi: z ita si pretemittatur non erit vera consecratio. ¶ Preterea actiones spirituales magis sūt ordinate q seculares. sed si aliqua actio i rebus secularibus puta venditio vel emptio vel aliquid huiusmodi contra statuta principum fiat p nulla haberetur: ergo z si aliquis consecraret cōtra statutum ecclesie: consecratio nulla est. ¶ Sed cōtra ea que sunt de eētia sacramēti sūt eadem apud oēs. sed ritus sacramēti nō est idem apud oēs: nec fm omne tēpus. g non est de eētia sacri. g sine hoc pōt fieri cōsecratio. ¶ P. in baptismo sūt quedā que si omittant nō reputat sacrm irritum: quia sunt ad solēnitatem sacramenti. g z hic si omittantur illa que pertinēt ad solēnitatez

consecratõnis vere conseeratio erit. ¶ Espõdeo dicendũ ad primã questionẽ: q̃ ꝑm quosdaz non peccat qui dimittit celebrationẽ nisi populũ hẽat cõmissum: vel ex obedientia teneat celebrare: sed quia ꝑm Grego. cum crescunt dona rationes crescunt donorũ: cũ sacerdoti sit data potestas nobilissima: reus negligẽtie erit nisi illa vtat ad honorẽ dei ⁊ salutẽ suam ⁊ aliorũ viuoz ⁊ mortuoz: ꝑm illud. j. Pe. iij. Unusquisq; gratiã quã accepit in alterutrũ illam administrãtes ⁊c. nisi forte aliqs ex familiari spũs sancti instinctu dimittit: sicut legit de quodã sancto patre in vitis patrũ: qui ordinatus nunq̃ postea celebrauit. ¶ Ad primũ ergo dicendũ: q̃ ille qui nõ habet ordinẽ potest ordinẽ refugere: sed ille qui habet tenet ipsum exequi.

¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ꝑm omnes alios actus ordinũ debet homo non soli deo sed etiã ꝓximis: quia actus inferioz sũt ad ministeriũ sacerdotis: alij autẽ actus sacerdotis vt ligare ⁊ soluere respiciunt corpus mysticũ: similiter etiã docere ⁊ baptizare: ⁊ ideo qui nõ tenetur alĩs vel subiectiõe vel ꝓlatione: potest ab illis actibus sine peccato cessare. sed cõsecratio est actus dignus ⁊ ordinatus ad corpus xp̃i verũ: nec respicit corpus xp̃i mysticuz nisi ex cõsequenti: ⁊ ideo etiã si nulli homini teneatur: tamẽ tenet deo vt reddat ei sacrificium acceptũ: sacerdotibus enim preceptũ est: Hoc facite in meaz cõmemorationẽ. ¶ Ad secundã questionẽ dicendũ: q̃ secundũ morem quarũdam ecclesiaz ꝑplures sacerdotes episcopo concelebrant quando ordinãtur ad representandũ q̃ quando dominus hoc sacramentũ iustituit ⁊ potestatẽ consecrandi discipulis dedit: eis cõcenauit: sicut episcop' simul cum ordinatis presbyteris celebrat. ¶ Ad ꝑmuz ergo dicendũ: q̃ quia intentio requiritur ad perfectionẽ sacramentoz: ideo cuz omnes habeãt intẽtionem vnam consecrationez faciendi: non est ibi nisi vna tantum consecratio. ¶ Ad secunduz dicendũ: q̃ sicut Jnno. dicit: Omnes celebrãtes debent intentionẽ referre ad illud instans in quo episcopus verba profert: ⁊ sic episcopi intentio non defraudatur: nec aliquis ibi facit quod factuz est.

¶ Ad tertiam questionẽ dicendũ: q̃ ꝑm Jnocẽ. quinq̃ de causis quotidie missa i ecclesia celebratur. Primo quia oportet semper esse parataz medicinã contra quotidiana peccata. Secundo vt lignum vite semper sit in medio paradisi. Tertio vt nobis quotidie christus vniat sacramentaliter: ⁊ nos ei spiritualiter. Quarto vt sit apud nos vigil memoria passiõis. Quinto vt vero agno loco typici quotidie vtamur ad, vesperã: quoniã iudei ad vesperam conuertendi cfurient: ꝑm illud psal. Cõuertantur ad vesperam ⁊c. ¶ Ad ꝑmñ ergo dicenduz: q̃ passio christi prout in capite contigit semel tantum in anno ꝓsentatur in ecclesia: sz ꝓut in nos eius effectus prouenit quotidie debz representari: quia eius effectus in nobis continuus est: ⁊ sic representat in hoc sacramẽto. ¶ Ad secundum dicendum: q̃ ecclesia volens populum christianũ circa ipsam dominicã passionem prout in capite nostro fuit mẽti occupari: statuit vt illa die non cõsecraretur corpus christi: ne tamen ecclesia omnino sine corpore xp̃i esset: corpus christi ꝓcedenti die cõsecratum ⁊ reseruatum sumitur: sanguis autẽ non reseruatur ꝓpter effusionis periculum. nec est verum qđ quidam dicunt: q̃ vinũ ex immissione partis hostie in calicem consecratur: qa transubstantiatio nõ fit sine debita forma verborum: vnde post potum illum non liceret eadẽ die cõmunicare. ¶ Ad tertium dicenduz: q̃ omnis nostra actio per christuz ꝓfici debet: ⁊ ideo q̃ndo in vna die occurrunt vel diuersa dei beneficia cõmemoranda: vel quibus sunt gratie deo reddẽde vel etiam plura a deo impetranda ꝓ salute viuorum ⁊ mortuorũ: oportet q̃ pluries missa in ecclesia celebretur si assit facultas: nec ex hoc sequitur q̃ aliquando debeat intermitti. ¶ Ad quartam questionẽ dicendũ: q̃ cõmuniter loquendo missa debet dici in die ⁊ nõ in nocte: quia hoc sacramẽtuz ad tempus gratie pertinet quod ꝓ diem significatur: Ro. xiij. Nox ꝓcessit dies autez appropinquauit. Dies aũt iudicatur nõ solum ab ortu solis sed exquo incipiunt orituri solis signa mãifestari ꝓ aliquam aeris illustrationez: tamen in duabus noctibus missa decantatur propter priuilegiuz illarum noctium: scilicet in nocte natiuitatis q̃ndo christus natus est: ⁊ in nocte resurrectionis circa principium: vt patet ex oratione: Deus qui hanc sacratissimã noctez ⁊c. quãuis hoc non oporteat semper obseruari. Solẽnis autẽ misse celebratio tribus horis instituta est fieri: scilicet in tertia diebus festis: in sexta diebus ꝓfestis: in nona diebus ieiuniorum: quia in missa recolitur mors christi qui quidem hora tertia crucifixus est linguis iudeorum: hora sexta manib' militũ: hora nona expirauit. sed qñ fiunt ordines missa põt cãtari etiam post nonã: ⁊ ꝓcipue in sabbato sancto: qz ordines ptinẽt ad diẽ dñicaz: vl etiã vt diligẽtior fiat ꝓparatio differt q̃tũ differri põt añ prãdiũ: ⁊ iõ qñ ñ ẽ dies ieiunij celebrat inẽ tertiaz ⁊ sextã qua hora comedit cõiter: sz in dieb' ieiunij i nona. ꝑuate ãt misse pñt dici a mane vsq; ad tẽiam: vel etiã vsq; ad nonã i dieb' ieiunioz. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dđ: q̃ eadẽ rõe ẽ q̃re xp̃s hora vesptina ꝓsecrauit: ⁊ q̃re post cenã: vñ sic nõ oz q̃ imitemur eũ in scdo ita nec in ꝑmo. ¶ Ad scõm dđ: q̃ hoc singlariꝫ ẽ in dieb' ordinũ rõne iã dca. ¶ Ad tertiũ dđ: q̃ i medio noctis ꝑm eccl̃am icipit dies nãlis: nõ aũt dies artificialis in q̃ solũ licet celebrare. ¶ Ad q̃rtum dđ: q̃ q̃uis xp̃s hora sexta fuerit in cruce positus: tamẽ sacramentũ passionis sue peractum est in alĩs horis: ⁊ iõ non oportet q̃ tunc tantum missa celebretur.

¶ Ad ꝗntam.q.oꝺ:ꝙ i hoc ſacro ꝓtinetur ille q̃ ẽ totius ſanctitatis cã:ꝛ io oia que ad cõſecratõez huius ſacri pertinẽt etiã cõſecrata ſũt:ſic ipi ſacerdotes conſecrantes ꝛ miſtri ꝛ veſtes ꝛ vaſa: ꝛ oia huiuſmodi:ꝛ io etiã oebet in altari ꝛ i oomo cõſecrata celebrari hoc ſacramẽtum. ſi aũt neceſſitas aſſit:vel ꝓpter oeſtructionẽ eccleſiaꝝ in aliq̃ terra vel i itinere ꝓſtitutis:licet etiã i locis nõ conſecrati celebrare oũmodo habeant altare portatile conſecratũ:ꝛ alia huiuſmodi que ad ꝓſecrationẽ huius myſterij requirunt:alias nõ licet niſi epiſcopo cõcedẽte. ¶ Ad.j.g̃ oꝺ:ꝙ confirmationis ſacramentũ nõ ꝓtinet ipm xp̃m:ꝛ io nõ requirit loci ſanctificatio:ſic i hoc ſacro. ¶ Ad.ij̃.oꝺ:ꝙ btus Silueſter inſtituit ꝙ altare oecetero ñ niſi lapideũ eẽt. qz enim altare cõſecrari oz oportet eẽ aliquã rẽ fortẽ ꝛ nõ fraglẽ ſicut ẽ lignũ:vel terra oe qua fiat altare. ¶ Itẽ qz oꝺbet eẽ in eccleſia copia altariũ vt frequẽtet hoc myſterium:io oebet eẽ materia cõis:ñ aũt aurũ vel argentũ vel aliquid huiuſmodi qõ ñ oe facili poſſit haberi. i veteri aũt lege erat tantuz vnũ altare ad vnũ tm̃ effectũ oeputatũ:ꝛ io nihil oberat ſi oe auro fieret.cõpetit ẽt lapis ad ſignificationem altaris qõ xp̃m ſignificat qui etiam per petrã ſignificat.j.Coꝛ.x.petra aũt erat xp̃s.ſz añ tp̃ſ Silueſtri ꝓpter pſecutionẽ nõ erat fidelibus certꝰ locꝰ ad manẽdũ:ꝛ io hẽbãt altare ligneũ qõ facile tranſferretur. ¶ Ad.iij̃.oꝺ:ꝙ pãni i q̃bus coꝛpus xp̃i ꝓſecrat repꝛeſentãt ſindonẽ mũdã qua coꝛpus xp̃i ꝛuolutũ ẽ:ꝛ io ſicut illa linea fuit:ita nõ licz:niſi i pãnis lineis coꝛpꝰ xp̃i ꝓſecrare.linũ etiã cõpetit huic ſacro:ꝛ ꝓpter puritatẽ:qz ex eo pãni cãdidiſſimi ꝛ facile mũdabiles fiunt:ꝛ ꝓpter multiplicez tunſionẽ lini qua parat ad hoc: vt ex eo fiat pãnꝰ cãdidus que ꝓpetit ad ſignificandũ paſſionẽ xp̃i. vñ nõ oeceret oe pannis ſericis coꝛporale ꝛ pallas altaris eẽ q̃uis ſint p̃ciſioꝛez:neq̃ oe pãno lineo ti cto q̃uis ſit pulchꝛioꝛ. ¶ Ad.iij̃.oꝺ:ꝙ fm ſtatutum eccleſie calix oz eẽ tm̃ oe auro vel argẽto vel ſtagno:nõ aũt oe ere vel auricalco:qz ex fortitudie vini rubiginẽ generaret ꝛ nauſeaz ꝓuocaret: neq̃ ex vitro vl cryſtallo ꝓpter fragilitatẽ:neq̃ ex lig̃ ꝓpter poꝛoſitatem:qz ibibit liquoꝛẽ imiſſum: neq̃ ex lapide ꝓpter ineptitudinem:nõ.n.oz ꝙ q̃tũ ad oia ſigna ſignatis reſpondeãt. ¶ Ad ſextã.q.oꝺ: ꝙ remotis his q̃ nõ ſunt oe eſſentia rei: nihilominus res manet.vnde cũ huiuſmodi ritus ꝛ q̃ntuz ad oeterminationẽ hoꝛe vel loci vel indumẽtoꝛuz nõ ſint oe eſſentia ſacramenti ſed oe ſolẽnitate: ſi omittant nihilominus cõſecratũ eſt ſacrificium: oũmodo aſſint ea que ſunt oe eẽtia ſacramẽti.ſ. oꝛdo ꝛ intẽtio ex parte cõſecrãtis:ꝛ materia ꝛ foꝛma ex parte cõſecrati: tamẽ grauiter peccat q̃ aliꝰ facit: ꝛ oegradãdus eſſet. ¶ Ad primũ ergo oꝺ: ꝙ legeſ diuine que ꝓtinẽt ad eſſentialẽ inſtitutõez ſacramẽti ſi mutent nihil fit:vt ſi alia materia eẽt vel foꝛma.ſecus aũt eſt oe legibus que ꝓtinent ad ſolẽnitatez ſacramẽti. ¶ Ad ſecundũ oicendum ꝙ ſignificatio rei ſacramẽtalis ẽ oe eſſentia ſacramẽti:ꝛ hoc ſufficiẽter habeꝫ ꝓ materiã: ꝛ io ſignificatio que ſupaddit in aliquo ritu ẽ oe ſolẽnitate nõ oe eſſentia ſacramẽti. ¶ Ad tertiũ oicendum ꝙ ſacramẽta oꝛiginẽ habent ex inſtitutõne oiuia: ꝛ ideo omiſſio alicuius qõ ſit ab eccleſia inſtitutũ nõ poteſt impedire quin verũ ſacramẽtũ fiat:impediret aũt ſi ſacramẽta ex iſtitutõe eccleſie efficaciã haberẽt:ſicut actiones ſeculares ex ſtatutis pꝛincipum ratificantur.

AD tertiuz ſic proceditur: Uideꝫ ꝙ laicus põt oiſpẽſare coꝛpuſ xp̃i:pfectio enim huius ſacramẽti in materie cõſecratiõe conſiſtit:vt ſupꝛa oictũ eſt nõ in vſu ſacramenti.ſed oꝛdinati ſũt miniſtri ſacramẽtoꝝ. ergo ꝛ ſi cõſecratio materie ad ſolos ſacerdotes ꝓtineat tamen oiſpenſatio oebet ad oẽs ꝓtinere. ¶ Pꝛeterea ab illis oebet oiſpenſari ſacramentũ qui cuz reuerẽtia ipſum tractãt.ſed quiꝺã laici ſunt maioꝛis reuerẽtie ad ſacramentũ ꝙ etiaz ſacerdotes: ꝛ etiã mulieres interdũ. g̃ ꝓ eos põt hoc ſacramẽtũ oiſpenſari. ¶ Pꝛeterea ſicut ſacerdotis ẽ oiſpenſare coꝛpus xp̃i ita ꝛ tangere. ſed in aliquo caſu licet tangere laico coꝛpus xp̃i: puta ſi videret ipſuz in terra iacere ꝛ non eſſet ſacerdos qui tolleret.g̃ ꝛ in aliquo caſu liceret ei oiſpenſare. ¶ Sed contra eſt qõ oicitur oe conſecrati.oi.ij̃.capi. puenit. vbi inhibeꝫ ne etiam infirmis ꝓ laicos ſacerdotes hoc ſacramentũ tranſmittãt. ¶ Pꝛeterea ad eoſdem pertinet eſſe miniſtros eccleſie ꝛ oiſpenſatoꝛes miniſterioꝛuz oei.j.Coꝛ.iiij̃.Sic nos exiſtimet homo ꝛc̃. ſed laici non ſunt miniſtri eccleſie.ergo non oebent eſſe oiſpenſatoꝛes ſacramentoꝛum.

¶ Ulterius videtur ꝙ oiaconus poſſit oiſpẽſare quia beatus Laurentius oiaconus fuit: ſibi autez cõmiſſa fuit oiſpenſatio oominici ſãguinis: vt patet in legenda ſua. ergo oiaconus poteſt oiſpenſare. ¶ Pꝛeterea oiſpenſatio huius ſacramenti ad populi curationem pertinet: ſed oiaconus poteſt habere curam animarum. ergo ꝛ ipſe eſt oiſpenſatoꝛ huius ſacramenti. ¶ Sed contra eſt quod oicit canon oiſti.xxiij̃.non oportet oiaconum panem oare: ideſt coꝛpus chꝛiſti. ¶ Ulterius videt ꝙ aliquis poſſit licite recipere oiſpenſationem ſacramenti a fornicario vel excõmunicato vel hereꝛico ſacerdote: Augu.enim oicit: Neq̃ in homine bono neq̃ in homine malo aliquis ſacramẽta oei fugiat. ergo poteſt a quolibet ſacerdote hoc ſacramentum recipere. ¶ Pꝛetereꝛea virtus oiuina pꝛeualet malicie humane. ſed ſacramentum oiuina virtute continet gratiam ꝛ cauſat.g̃ quantuncũq̃ ſit malus ille qui oederit vel hereꝛicus: conſequitur gratiaz qui ab eo ſacramẽtũ recipit.

¶ Ꝺ. iniquitas sacerdotis nō pōt ipsum corp⁹ xp̄i inquinare. sed hoc sacramētum ex ipso opere operato quod ē corpus xp̄i gr̄am confert. ergo etiaz si aliquis sit excōicatus vel hereticus sacramentum ab eo ꝓceptum gratiam confert. ¶ Sed ꝯ ē qꝺ ꝺic̄ Canon. xxxuij. ꝺi. Nullus missam audiat sacerdotis quē scit concubinā indubitanter habere. ergo peccat qui recipit sacramētum a concubinario sacerdote. ¶ Ꝓeterea: nullus ꝺebet recipere sacr̄z ꝓter institutionem ecclesie: qz indignus accederet. sed aliqui ꝑm institutionem ecclesie sunt suspensi. ergo nō licet ab eis sacramenta recipere. ¶ Ēspō ꝺeo ꝺicendū ad ꝑmam. q. ꝙ sicut in corpore naturali sunt quedam mēbra principalia per que vtutes z operationes vite a principio vite ad cetera mēbra ꝺecurrunt: ita z in ecclesia sacerdotes z alij ministri sunt quasi membra principalia quibus mediantibus sacramēta vite populo ꝺispensari ꝺēbēt z iō laicis ꝙtūcunqz sanctis: sicut nec consecratio: ita nec ꝺispensatio huius sacramenti competit.

¶ Ad primum ergo ꝺicēdum ꝙ ꝙuis in essentia sua sacramentum sit perfectum sine vsu sacramenti: tamen perfectionem quātum ad effectum sine vsu nō habet: z ideo etiam vsus sacramenū huius ad ꝺispēsationem ministrorum ecclesie pertinet.

¶ Ad scōm ꝺō: ꝙ i hoc sacramēto ad reuerētiaz ipsius nō solū ꝓexigit sanctificatio mozt: sz etiam sacramētalis sanctificatio: qz z ipse calix i quo sācti tas mozt cē nō pōt consecratur ꝓpter reuerētiam sacramēti: z silr i ꝺispensante hoc sacramētū ꝺebz cē vtraqz sanctificatio. vnde z manus sacerdotis vnctiōe sāctificant sic z calix: z iō qz laicus hāc sānctitatē nō hz: iō nō pōt hoc sacr̄m ꝺispēsare. ¶ Ad .iij. ꝺō: ꝙ sicut baptismū ꝓferre ꝓpetit sacerdoti ex officio: tn laicus i casu necessitatis nō peccat baptizās: ita tāgere corpus xp̄i ex officio soli sacerdoti ꝓpetit: sz i cāu necessitatis pōt z ꝺebet corp⁹ xp̄i tāgere etiā si sit peccator: vt si i aliquo loco imūdo iaceret. sz nō ē simile ꝺe ꝺispēsatione sacramēti: qz receptio huius sacramēti nō ē necessitatis. vñ ei q̄ nō pōt sacr̄aliter māducare ꝺicēꝺuz ē: crede z mā ducasti. ¶ Ꝺ. ij. q. ꝺō: ꝙ ꝺispensatio huius sacr̄i ꝓprie ad sacerdotē ptinet: eo ꝙ ipse repr̄esētat xp̄z q̄ fuit mediator ꝺei z hoium. vnde cū hoc sacrāmētū sit ad recōciliādū nos ꝺeo ꝺebet p sacerdotē q̄ ē mediator iter ꝺeū z pplm ꝺispēsari. sz sic sacerdos vt ꝺictū ē participat aliq̄d ꝺe virtute pfectiua que ē episcopi: ita ꝺiaconus ptic̄pat aliq̄d ꝺe ꝺispēsatione huius sacramēti: cōpetit eni ei ex officio sanguinē ꝺñi ꝺispēsare: sz nō corp⁹: qz ꝺispensator corporis oportet ꝙ ipm corpus tāgat: nō autē ꝺispēsator sangūis. ꝺiacono aūt nō licet corpus xp̄i tāgere cū nō habeat manus sacratas: z iō nō ꝺz corpus ꝺispēsare nisi ꝺe mādato p̄sbyteri vel episcopi: vel p̄sbytero lōge posito i casu necessitatis: vel iō ꝺispēsat sanguiem z nō corpus: qz per sanguiez significat redēptiōis mysteriū quod a capite xp̄o i mēbra ꝺiffundit officio ministroz. vnde z sanguiē aq̄ que populuz signat admiscet. sz icarnatio quā corp⁹ xp̄i signat nō ē hūano misterio facta. ¶ Ad primū ergo ꝺicēdū ꝙ ꝙuis fuerit ꝺispēsator sāguinis: nō tamē legit fuisse ꝺispensator corporis. vnꝺe z adhuc hodie in quibusdā ecclesijs sanguis p ꝺiaconū ministris altaris ꝺispēsatur. ¶ Ad secundum ꝺicendū ꝙ ꝺiaconus pōt habere curam animaruz q̄tū ad ea que iurisdictiōis sūt: sz nō q̄tū ad ea q̄ sūt ordinis: ꝺispēsatio aūt sacramētoz ad ordinem ptinet. ¶ Ꝺ. iij. q. ꝺō: ꝙ si aliquis cū peccato ad hoc sacr̄m accedit magis cedit ei i nocumentū q̄ i ꝓfectū: quicūqz aūt ꝓtra ordinationē ecclesie accedit p inobedientiam peccat. simoniaci aūt z scismatici z excōicati ex statuto ecclesie a ꝺispensatione huius sacramēti sūt suspēsi: qz sūt extra vnitatē ecclesie i qua sacr̄a ꝓferunt: z silr iterdictū ē ꝓcubinarijs sacerdotibus ꝓpter spūalitatē maximā q̄ i hoc sacro requiritur. vnde si aliqs ab aliq̄ p̄ꝺcoz sacr̄m suscipiat peccat: z sic gr̄az nō ꝓsequitur: tamē ꝺiffert ꝺe fornicarijs z alijs predēis: qz alijs nō ꝺz homo cōicare i ꝺiuinis sciēter q̄tūcūqz sint occulti. sz cōcubinarij sacerdotes nō sūt vitāꝺi nisi sint notorij. z ꝺicunt notorij tribus modis: vel ꝓpi sētētiam: qz ꝓuicti sūt: vel per cōfessionē i iure factā vel p rei euidētiā sicut qñ ē ita mānifestum ꝙ nulla pōt tergiuersatione celari: ab alijs aūt peccatorib⁹ licet sacramēta recipere. ¶ Ad .j. q. ꝺō: ꝙ iquātuz ē malus nō fugitur: sed ꝓpter ecclesie ꝓhibitionez vel ꝺicēꝺū ꝙ Aug. ꝺicit ꝙ sacr̄a nō sūt fugiēda: qz cognoscendū ē etiam ab eis verū pfici sacramētū. ¶ Ad .ij. ꝺō: ꝙ ꝙuis sacramētum virtutem suā ñ amittat: tn i eo q̄ idigne accedit ꝯ obediētiā eccl̄ie faciēs effectū nō hz. ¶ Et silr ꝺicēꝺū ad tertiū.

Deinde queritur

ꝺe hereſi. Et circa hoc q̄rūt tria. ¶ Primo q̄ꝺ faciat hereticū. ¶ Secūꝺo vtrū hereſis ſit maius peccatū alijs. ¶ Tertio vtrū heretici ſint tolerandi.

Ad primum ſic pro

ceꝺitur: videtur ꝙ hereſis nō ꝺicat puritatem fiꝺei: Hereſis eni vt ꝺicit Iſiꝺ. iꝺē eſt ꝙ ꝺiuiſio: ꝺiuiſio aūt vnioni opponitur: vnio aūt fit p charitatē: qz amor cē vnitiua virtus: vt ꝺicit Dio. ergo hereſis nō pertinet ad peruerſitatē fiꝺei: ſed magis ad peruerſitatem oꝺij. ¶ Ꝺ. ſciſma ꝺiuiſionem ꝺeportat: z ita videntur ſciſmatici heretici eſſe ſz ſciſmatici nō ſemper habēt fiꝺei puerſitatem. g̃ hereſis non cōſiſtit in peruerſitate fiꝺei. ¶ Ꝓterea ſimoniaci non errant in fiꝺe: ſed tamen ſimoniaci ſunt heretici: qz vt ꝺicit Grego. in regiſtro: Qui p pecuniā ordiat hereticus pmouet. g̃ hereſis ñ ꝺeportat erroꝛē i fiꝺe. ¶ Ꝺ. ſupſtitio religioni opponit

nō fidei. sz hereſis ſupſtitio dī. ergo nō pertinet ad fidei peruerſitatē: sz magis ad peruerſitatē religiōis

¶ D. Hiero. dicit q ex verbis inordinate platis incurrit hereſis. ſed fides nō cōſiſtit in verbis oris ſed in aſſenſu cordis. g hereſis nō dicit peruerſitatez fidei. ¶ D. multa ſunt de his que ad fidem pertinent i quib⁹ ſunt cōtrarie oppoſitiones: r ſic oportet alterā earū eſſe falſam: nec tamē aliqua iudicat heretica. g tota rō hereſis nō cōſiſtit in peruerſitate fidei. ¶ D. iudei habent peruerſam fidem nec tñ heretici dicūt. g ois hereſis nō cōſiſtit in peruerſitate fidei. ¶ D multi habēt peruerſam fidem qui ñ habent nouā opinionē ſic manichei. ſed habere nouā opinionē ē de eſſentia hereſis: ſic pz p diffinitionē Aug. g rē. ¶ D. multi habent peruerſaz opinionē in eis que ſunt fidei qui ex hoc nullū cōmodū temporale ſperāt. ſed hoc eſt de eſſētia hereſis vt pz per Aug. g rē ¶ Sed ⁊: hereſis ē peccatū: ergo alicui virtuti oppōit. sz nulla cognitō iter virtutes ⁊putat niſi fides. g cū hereſis ad cognitionē pertineat. vt ex diffinitiōe Aug. pz videtur q hereſis ſit peruerſitas fidei. ¶ D. hoc pz ex cōi vſu loquēdi.

REſpōdeo dō. q nomē hereſis grecū ē r diuiſionē importat ſm Iſid. vñ r heretica diuiſiua dicūt r qr i electione fit diuiſio vnius ab altero electio p hereſis dī: vt pz i. j. Eth. diuiſio āt ⁊tigit alicui pti p receſſū a toto. ꝑma āt cōgregatio q ē i hoibus ē p viā cognitiōis: qr ex hac oēs alie oriunt. vnde r hereſis cōſiſtit i ſingulari opinione ꝓter cōem opinionē. vnde r phi q quaſdā poſitiōes hēbāt ꝓter cōem ſniam alioꝝ ſectas vel hereſies ꝓprias ⁊ſtituebant. sz qr nullus denoiatur ab eo qđ ieſt ſibi i pfecte sz ſolū qñ cōfirmat i illo: ſic nō dī iracūdus cui ieſt paſſio ire sz q paſſibile ē de facili ab ea: neq; q hz diſpoſitionē dī ſanus. iō neq; hereticus noiatur niſi q i ſingulari opione firmā hz ſtabilitatem vñ ēt cōpetit ei nomē hereſis ſz q i electionē cōat qr qđ i electione fit q̄ ex habitu firmato ꝓcedit. ⁊petit ei ēt nomē hereſis ſm q latinū ē ab herēdo dcz qr ſue opinioni vehemēter iheret. r qr ⁊gregatio corꝑis myſtici p vnitatē vere fidei prio cōſtituitur iō hereticꝰ ſm nos dī q a cōi fide q catholica dicit diſcedit ⁊rie opioni vehemēter iherēs p electionē

¶ Ad. j. g dō: q amor facit ꝓpletā vnionē. sz prici piū vniōis ē ex cognitiōe. r iō diuiſio q̄ ē i fide hereſim ⁊ſtituit. ¶ Ad. ij. dō. q ſciſma importat diuiſionē oppoſitā charitatis vniōi. dicūtur. n. ſciſmatici q ⁊cordiā ñ ſeruāt i eccliē obſeruātiꝫ vt eccliē platis obediāt volētes p ſe eccliam cōſtituere ſingulārē: r iſti i principio puerſū dogma nō habēt. sz ab eccliē fūdamēto recedētes i vāiloquiū vertunt r puerſū aliquod ⁊fingunt. r ſic i fine i hereſim labūtur. vnde Hiero. dicit q hereſis r ſciſma differūt ſic gen⁹ r ſpēs. ¶ Ad. iij. dō. q ſymōiaci qñq; dicūtur p ſilitudinē heretici. qr ſic hereticꝰ ⁊ fidē ſentit. ita ſymōiacꝰ opatur ac ſi ⁊ fidē ſentiret dū ꝓcio ſacra vult adipiſci vel dare ac ſi eſtimaret donū ſpūs ſancti pecūia poſſideri. ¶ Ad. iij. dō. q fides ē ꝑmum eoꝝ que ad religionē requirūtur. qr oīs religio ſiue cultꝰ dei ē quedā fidei ꝓteſtatio r iō veritas fidei dī veritas que ſecūdū pietatē eſt Titi. j. iō ēt ea que hereſis ſūt ad ſuperſtitionē pti nēt. ¶ Ad q̄ntuz dō: q fides ꝓncipaliter cōſiſtit i corde r prio: ſed ſecūdario i ore: qr corde creditur ad iuſticiam ore ꝓfeſſio fit ad ſalutē: Ro. x. r ſimiliter hereſis ꝓncipaliꝫ conſiſtit i corde ſz q Hil. dic intellectiue ſenſus i aio ē ſz ſecūdario i ore. vñ Hiero. dicit q ex verbis inordinate platis incurritur hereſis nō qr hereſis p ſe i his conſiſtat: ſz qr ſūt occaſio r cā erroris. ¶ Ad ſextū dō: q i fide ſunt aliq̄ ad q̄ explicite cognoſcēda oīs hō tenetur. vnde ſi his aliquis errat ifidelis reputatur r hereticꝰ ſi pertinaciaz adiūgat. ſi āt ſūt aliq̄ ad que explicite credēda hō nō tenetur nō efficietur hereticus i his errās: vt ſi aliqs ſimplex credat iacob patrem fuiſſe abrahe quod ē ⁊ veritatē ſcripture quā fides ꝓfitetur quouſq; hoc ſibi innoteſcat q fides eccliē contrariū hz: qr nō diſcedit per ſe loquēdo a fide eccleſie niſi ille qui ſcit hoc a quo recedit de fide eccliē. r qr quedā ſunt que i fide eccliē implicite ꝓtinent vt cōcluſiones i principiꝭ: iō i his diuerſe opiones ſuſtinētur quouſq; per eccleſiam determiatur q aliquid eoꝝ ⁊ fidē eccliē ē: qr ex eo ſequitur aliqđ ⁊rium fidei directe. ¶ Ad ſeptimū dicēdum q dubium nō conuēit niſi pti: r iō illi qui nunq̄ fuerunt de fide eccleſie nō reputātur heretici ſi puerſam fidē habeāt vt iudei vel pagani: qr nunq̄ fuerūt pars huius totius quod ē eccliа. ¶ Ad octauū dicēdū q dis opinio que nō habet initiuz a doctrina xp̄i que ē fundamentum noua reputatur quātūcūq; ſecūdū tempus ſit antiqua. Uel dicēdum q Aug. loquitur ꝗtum ad primos hereſum inuētores.

¶ Ad nonū dicēdum q illi qui hereſim ꝓfingūt de nouo conſtat q aliquod expectant cōmodum ſaltē principatum: volunt enim habere ſequaces. hoc etiam in oībus ex ſuperbia procedit q ē amor proprie excellentie q a cōmuni via diſcedunt animi leuitate aut peruerſitate.

¶ D ſecundū ſic procedit. Uidetur q hereſis ſit maximū peccatū: maxīa. n. peccata videt ee ꝓncipalia peccata: qr illō ē maximū i vnoquoq; genē qō ē ꝓncipale. sz hereſis nō ē ꝓncipale vitiū. g ñ ē maximū. ¶ D. ſz pbz i. viij. Eth. peſſimū oppōit optimo. sz fides cui oppōit hereſis ñ ē optia vtutū. g nec hereſis ē maximū pcōz. ¶ D. illō qō excuſat ñ ē maximū pcōz. sz hereſis vel ifidelitas excuſat. j. Thi. j. sz miam cōſecutꝰ ſū qr ignorās feci i incredulitate mea. g hereſis nō ē maximū peccatum. ¶ D. ſz menſuram peccati eſt menſura pene. ſed ſm Hiero. peccatum ſciſmatis eſt magis punitum q̄ ali-

qđ aliud peccatū: qđ absolpti sunt a terra: vt patet Numeri. xvj. ℊ heresis nō est maximū peccatum. ¶ Ꝺ. peccatū i spiritū sanctū ē grauius ceteris peccatis. sz heresis ñ ē hmōi. ℊ ñ ē grauissimū. ¶ Sz ꝺ in epla Clementis dī qꝺ pmū locū i penis habēt qui oberrāt a deo. sed tales sūt heretici. ℊ rē. ¶ Ꝺ Ambro. dic̄ Grauissime peccas si ignoras. sed heretici ignorantiā dei habēt. ℊ grauissime peccant. ¶ Ꝺ. Dio. dic̄. iij. c. eccl. hierar. qꝺ ille q̄ habet pticipationē quandā sacratissimaꝝ cōsūmationum nō ē eąlis vniuersaliter indocto ꝛ nō pticipāti aliquā diuinarum teletarum: id ē sacramentoꝝ: sed tales sūt heretici. ℊ alij pctōres nō sūt eis equādi i malo. ¶ Rspōdeo dicēdū qꝺ vnūquodqꝫ dicit malū q̄ nocet. vñ cū heresis pl' noceat qꝺ aliqđ aliud peccatū: qđ subuertit fūdamētū oīm bonoꝝ sine quo nihil boni remanet: ideo heresis est ex genere suo maximū peccatoꝝ: qꝺuis ex accidēti aliqđ peccatū possit eē grauī': sic̄ si multū cresceret ꝓtēptus dei in aliquo quod etiā ex genere suo esset veniale sed de eo qđ ē secūdū accidēs nō ē curādū i arte vt phs dicit in. v. Ethicoꝝ. ¶ Ad primū ℊ dicēdū qꝺ sic̄ fm phm i. vij. Ethicoꝝ: bestialitas ponit extra munerꝫ aliaꝝ humanaꝝ maliciaꝝ qđ humanum modū trāscēdit: ita a sāctis ponit heresis extra numerū peccatoꝝ q̄ in infidelib' inueniūt quasi grauī' eis: ꝛ ideo nō cōputat iter vicia capitalia nec inter eoꝝ filias: quia vicia capitalia fm Jsiđ. in glo. Deutero. vij. signāt per. vij. populos q̄ in terra promissiōis nō remāserūt: tñ si ad aliqđ de. vij. capitalib' reduci debeat poterat ad superbiā reduci: vt ꝓ diffinitōnē Aug. i littera posita pz. ¶ Ad 2m dicēdū qꝺ verbū phi itelligēdū ē in his q̄ nō sūt ordinata ad inuicē in qbus destructo vno alterꝫ nō destruit: sed in ordinatis ad inuicē destructio prioris semper ē prior siue illud sit melī' siue nō: qđ eo remoto cōsequētia remouēt: sic̄ egritudo est prior qꝺ cathechia qꝺuis enechia sit melior qꝺ sanitas. ¶ Ad iij. dicēdū qꝺ sic̄ fides habet aliquid in affectu ita ꝛ heresis: qꝺuis ex illa parte qua habet ignorātiaz in itellectu aliquo mō excusare possit: tñ secūdū qꝺ habet duritiā in affectu ad nō obediēdū prīe veritati nihil phibet eā eē maximū peccatoꝝ. ¶ Ad quartū dđ qꝺ qꝺuis scisma fuerit grauī' punitum quātū ad nouitatem pene qđ expediebat ut prelati ecclie nō cōtenerēt tñ infidelitas ē magis punita qꝺtū ad multitudinē punitoꝝ: vt patet Exodi. xx. ¶ Ad quitū dđ qꝺ heresis fm qꝺ ptinaciā iportat speciem ē peccati in spiritum sanctū: quia ē impugnatio veritatis agnite.

AD tertiuz sic proce dit: Uidet qꝺ heretici sint sustinēdi: nihil em̄ debet impugnari nisi qđ est contra amicitiam. sed diuersitas opinionū nō est ꝓtra cōcordiā amicitie: vt phs in. x. Eth. dic̄. ergo nō sūt impugnādi ¶ Ꝺ. qđ ē necessariū ñ ē impediendū. sz heresis ē necessaria ecclie. j. Cor. xj. Necesse ē hereses esse vt q̄ pbati sūt manifesti fiāt. ergo nō sūt impugnādi ¶ Preterea Matthei. xiij. domin' ꝓcepit ut zizania pmitterēt crescere vsqꝫ ad messē. Messis āt ē finis seculi. cū ℊ heretici sint zizania videt qꝺ debeāt pmitti crescere vsqꝫ ad finē mūdi. ¶ Preterea nullus sapiēs debet niti ad hoc qđ cōsequi nō pōt sed sicut dicit quedā glo. Esa. vij. q̄diu stabit mūdus sapiens secularis ꝛ hereticus sermo dominabunt. ergo nō debet ecclesia niti ad heresum impugnationē. ¶ Preterea nullus credit nō volens: vt dicit Aug. sed heretici in fide errant. ergo nō sunt cogendi. ¶ Sed cōtra. j. Cor. v. apostolus ꝓcepit eē extirpandū vetus fermentū: quia totam massā corrumpit. sed heretici ecclesiā maxime corrūpūt ergo sunt ab ecclesia extirpandi. ¶ Preterea lupi sunt ab ouibus arcendi pastoꝝ officio: vt pz Jo. x. sed heretici sunt lupi: vt pz Act. xx. ergo debent extirpari. ¶ Ꝺ. vita spūalis ē melior q̄ corpalis. sed homicide extirpant qui auferūt hoīb' vitam corpalem. ergo multo amplius heretici qui auferūt hoībus vitam spūalem. ¶ Rspondeo dđ qꝺ heresis est infectiuū viciuz: vnđ. ij. Timo. ij. dicit qꝺ multū ꝓficiunt ad impietatē: ꝛ sermo eoꝝ vt cancer serpit: et iō ecclesia eos a consortio fideliū excludit: ꝛ pcipue illos qui alios corrumpunt: vt simplices qui de facili corrumpi possunt ab eis sint segregati nō solum mente sed etiā corpaliter: vnde per ecclesiam carcerant ꝛ expellunt. Si aūt alios non corrumperent possent etiā celari-sed illi qui sunt firmi in fide possunt cū eis corpe cōuersari vt eos conuertant: non tamen in diuinis quia excōicati sunt: sed iudicio seculari possunt licite occidi et a bonis suis spoliari: ꝛ si alios non corrumpant: q̄a sunt blasphemi in deum et fidem falsam obseruāt vnde magis possāt puniri isti q̄ illi qui sunt rei criminis lese maiestatis: et illi qui falsam monetā cudunt. ¶ Ad primū ℊ dđ qꝺ phs loquitur đ opinionibus speculatiuis tātū: sed consensus in vnitate fidei est ꝓncipiū cōmunionis in charitate: ꝛ iđo dissensus in fide excludit amicitiā familiaritatis. ¶ Ad. ij. dđ qꝺ heresis dicit necessaria non per se loquendo sed per accidens inquantū ex quolibet malo deus elicit aliqđ bonum: quia fm Aug. ecclesia vtitur hereticis ad pbationem doctrine sue duz sz eorū falsa dogmata impugnat. ¶ Ad. iij. dđ qꝺ dñs ideo ꝓcepit vt zizania non eradicarent ne forte simul cum ipīs eradicaret et triticū: ꝛ ideo hoc locū habet in illis de quibus non constat vtrꝫ sint heretici vl nō. ¶ Ad. iiij. dđ qꝺ qꝺuis ecclesia ñ possit facere quin sint aliqui heretici: tamē potest singulariter hunc vel illum coercere: sicut etiā oīa peccata venialia vitare non possumus: tamen singula vitare nitimur. ¶ Ad. v. dđ qꝺ ecclesia nō ꝓsequit eos vt per violentiam inducant ad credēdū

ſed ne alios coꝛꝛũpant: ⁊ ne tantũ peccatũ inultuꝫ remaneat. ¶ Ut intus ſub nomine ⁊c. hoc dicit ꝓpter ſciſmaticos ⁊ hereticos qui ſm ipſum non poſſunt ꝓſecrare. ¶ Et quid maiuſ coꝛpoꝛe ⁊ ſanguine: videt coꝛpus myſticũ: qꝛ ſignificat ꝑ ipſuꝫ. Et dicendũ ꝙ in his que ſunt tantũ ad ſignificandũ verum ẽ ꝙ ſignatũ preualet ſigno: nõ autez in alijſ que ex cõſequenti ſignificãt. Et iõ dicendũ ꝙ coꝛpus xp̃i myſticum ſi accipiat cum ipſo capite eſt melius ꝙ coꝛpus chriſti verum: ſi tamẽ coꝛpus xp̃i verum accipiat ſine diuinitate cui eſt vnitum alſ nõ: qꝛ deus ⁊ omnes creature nõ ſunt aliquid melius ꝙ deus tantũ. ſi autẽ accipiat coꝛpus chriſti myſticum abſq; capite: ſic coꝛpus chriſti veruꝫ ẽ nobilius. ¶ Illi vero qui excõmunicati ſũt ⁊c. Sciendũ ꝙ in hoc opinio magiſtri diſcoꝛdat a cõmuni opinione: ⁊ ideo ꝓtrarie opinioni adherendum eſt. ¶ Miſſa enim dicitur ⁊c. ꝓeter hãc rationem nominis aſſignat hug. tres alias ratiões: Primo quia miſſa dicitur quaſi tranſmiſſa: eo ꝙ populus per miniſteriũ ſacerdotiſ qui mediatoꝛiſ vice fungitur inter deum ⁊ hominẽ: preces: vota: ⁊ oblationes deo tranſmittit. Secundo ipſa hoſtia ſacra miſſa vocari poteſt: qꝛ tranſmiſſa ẽ ꝑ a patre nobis: vt ſcilicet nobiſcũ eſſet: poſtea a nobis patri vt apud patrem ꝓ nobis eẽt. Tertio miſſa ab emittendo dicit vt quidam dicunt: qꝛ vt ſacerdos hoſtiã cõſecrare incipit per manũ diaconi ⁊ oſtiarij cathecuminos ⁊ non cõmunicantes foras eccleſiam mittit. Quarta cã ponitur i littera. ¶ Jube ergo hoc perferri ꝓ manus ⁊c. angelus ſacris myſterijs intereſſe credẽdus ẽ: nõ vt ꝓecret qꝛ huiuſmodi poteſtatẽ nõ habet: ſed vt oꝛatiões ſacerdotis ⁊ populi deo repſentet: ſm illud Apo: Aſcendit fumus aromatũ in cõſpectu dñi de manu angeli. que ſunt oꝛones ſanctoꝝ. petit ꝙ ſacerdos vt hec. i. ſignificata per hec. ſ. coꝛpus myſticũ ꝑ manus angeli. i. miniſterio angeloꝝ ꝓferantur in altare ſublime. i. in eccleſiaz triũphantẽ: vel in participationẽ diuinitatis. plenaz: qꝛ deus ipſe altare ſublime dicitur: Exo. xx. Non aſcẽdes ad altare meũ ꝑ gradus. i. in trinitate nõ facies gradꝰ. Uel ꝑ angelũ ipſe chriſtus intelligit qui eſt magni cõſilij angelus: qui coꝛpus ſuũ myſticuꝫ deo patri cõiungit ⁊ eccleſie triũphanti. ¶ Oblationẽ eius cõſecrare. i. conſecratã deo repſentare: vt accepta ſit in conſpectu dei quantũ ad illos qui offerunt: qꝛ quantũ ad id quod ꝓtinet ſemp ẽ deo accepta. ¶ Non maledicã benedictiõibus veſtris. hoſtie bñdictio nõ eſt ꝓncipaliter a ſacerdote ſz a deo: vnde hec auctoꝛitas nõ eſt ad ꝓpoſitum: ⁊ intentionẽ adhiberi oporteꝫ ¶ De intẽtione idẽ dicẽdũ eſt quod ſupꝛa de baptiſmo diſ. vj. ¶ Illud etiaz ſane dici poteſt ⁊c. quõ hoc ſit verũ ſupꝛa di. x. dictuz ẽ. Debet aũt ille cuius negligẽtia hoc accidit ꝙ mus ſpecies comedit ſm canones. xl. dies peniteꝛe: ⁊ mus ſi capi poteſt comburi põt ⁊ cinis in ſacrariũ proꝛjci. Si aũt amiſſa fuerit hoſtia vl̃ pars eius vt iueniri nõ põt: debet. xx. diebus penitere. Si autẽ per negligentiã aliquid de ſangnine ſtilla uerit in tabulã que terre adheret: ligua lambetur ⁊ tabula radetur. ſi vero nõ fuerit tabula terra radet ⁊ igni cõburetur ⁊ cinis in altari cõdetur: ⁊ ſacerdos. xl. dies peniteat. Si aũt ſuper altare calix ſtillauerit: ſoꝛbeat miniſter ſtillã ⁊ tribus diebus peniteat. Si ſup lintheum altaris ⁊ ad aliud ſtilla puenerit. iiij̃. diebus peniteat. ſi vſq; ad tertiuꝫ lintheum. viij̃. diebus peniteat. ſi vſq; ad quartũ. xx. diebus peniteat: ⁊ litheamia q̃ ſtilla tetigit tribus vicibus lauet miniſter calice ſubtus poſito: et aqua ablutionis ſumatur ⁊ iuxta altare condat. Tutum ẽ etiam vt pars illa linthei abſcindatur ⁊ cõburatur ⁊ cinis in altari condat. Si autẽ aliqs ꝑ ebꝛietatẽ vel voꝛacitatẽ euchariſtiam vomuerit xl. diebus peniteat: clerici vel monachi. lx. epiſcopus. xc. Si autẽ infirmitatis cauſa vomuerit. vij̃. diebus peniteat. Dicunt autẽ quidam ꝙ pena irrogata fuit ad cautelã: vt negligẽtia magis cauere tur: ⁊ ideo circũſtantijs penſatis poteſt minui vel addi ad penam ꝑdictam: ſed tutius eſt vt ꝑdictaz penam ꝓpagat. Debet aũt ſm quoſdam illis diebꝰ ieiunare ⁊ a cõmunione ceſſare. Alij vero dicunt ꝙ his diebus iniungẽda eſt penitentia arbitraria penſatis conditionibus perſone ⁊ negocij: ⁊ hoc ꝓbabilius videtur. Et hec de euchariſtia dicta ſufficiant.

¶ Diſtinc. XIIII.

Poſt hec de penitẽtia agenduz eſt ⁊c.

Poſtq̃ determiauit magiſter de cõfirmatiõe ⁊ euchariſtia que ſunt ſacramẽta ꝓcedentiũ ordiata ad ꝑfectionẽ in bono: hic incipit determinare de pnia que ordinat ad amotionẽ mali qõ ꝑ actũ ꝓcedentiuꝫ in vita iſta ꝓuenit. Et diuidit i partes duas. In ꝑma determiat de his que ꝑtinẽt ad eẽntiaz ſacramẽti. In ſecũda determiat quedã accidẽtia ſacri huius ſicut tẽpus ⁊ huiuſmodi. xx. di. ibi Sciendum eſt etiaz ꝙ tẽpus penitẽtie ⁊c. Prima in duas. In ꝑma determinat ò ſacramẽto penitẽtie. In ſecũda de miniſtro huius ſacramẽti. xvij̃. di. ibi Hoc q̃ri ſolet ſi peccatũ oĩno dimiſſum ⁊c. Prima in duas In ꝑma determinat de penitẽtia cõiter. In ſecũda deſcendẽdo ad partes eius. xvj. di. ibi In ꝑfectiõe aũt penitẽtie ⁊c. Prima in duas. In ꝑma determiat quid ſit de rõne penitẽtie: ⁊ excludit errorem quoꝝdam addentiũ ad rõnem vere pnie: qõ nõ eſt ò rõne ipſius. In ſecũda determiat ò itegritate ipſiꝰ diſ. xv. ibi Et ſicut de ꝑdictis auctoꝛibus ⁊c. Prima in duas. In ꝑma oſtẽdit quid ſit de rõne pnie ſm vitatẽ. In ſecũda excludit errorẽ: ibi His vbi

quidē vehemētius ꝛc. Circa primū duo facit. Primo ostēdit necessitatē penitētie. Secūdo inquirit quid sit penitētia: ibi Baptismus tantū est ꝛc. Circa quod duo facit. Primo ponit ea ex quibus penitētia diffiniri pōt. Scōo ponit diffinitionē: ibi Penitētia est vt ait Ambro. ꝛc. Circa primū duo facit. Primo ponit genus. Secūdo tangit actuz: ibi Penitētia dicit ꝛc. Circa p̄mū duo facit. Primo ponit pniam in genere virtutis ꝛ sacrī. Secundo qz virtus indiget doctrina hortāte: ꝛ sacrm doctrina instruēce ponit doctrinā de pnia: ibi A penitētia icepit ꝛc. ¶ Penitētia dicit a penitēdo ꝛc. hic tangit penitētie actū. Et circa hoc duo facit. Primo accipit actū ex nomis interp̄tatiōe. Secundo oñdit actus originē: ibi Penitentie virtus ꝛc. His v̄bis quidā vehemētius ꝛc. hic excludit errorē addentiū ad rōnem pnie pseuerantiā vsq; in finem. Et dividit in partes duas. In p̄ma ponit errorez. In secūda excludit ip̄m: ibi Sed Ambro. dic ꝛc. Circa p̄mū duo facit. Primo ponit errorē dictuz hēre occasionē ex p̄dicta diffinitiōe. Secūdo ostēdit cōfirmationē ipsi' sm alias auctes: ibi Quod i alīs ꝛc. Et ponit q̄tuor auctes. Prima ē Jsido. secūda Augu. ibi Item Aug'. tertia Greg. ibi Jtez Greg. ꝛc. Quarta Ambro. ibi Jtez Ambro. ꝛc. ¶ Sed Ambro. dicit ꝛc. excludit p̄dictū errorez. Et circa hoc duo facit. Primo excludit errorem p Aug. Secūdo soluit ad auctes positas: ibi Uñ illa verba ꝛc. Et circa hoc q̄tuor facit. Primo soluit ad diffinitionē p̄mo positā: ex qua p̄dictus error sequi videbat. Secundo ad auctem Jsido. ibi Ille aūt irrisione ꝛc. Tertio ad auctem Aug. ibi Jtē illud inanis ē ꝛc. Quarto ad auctez Ambro. ibi Illud aūt qō Ambro. ꝛc. Auctas aūt Grego. habet similē solutionē alīs. Circa tertiū horum tria facit. Primo soluit auctem Aug. p̄us inductā. Secūdo inducit aliam ad idē: ibi Jta etiā intelligendū ꝛc. Tertio soluit esz: ibi De pnia pfectoꝝ ꝛc. Circa quartū duo facit. Primo soluit auctem Ambro. Secūdo p̄bat auctē ꝛ exēplis q; penitentia possit iterarī: cuius cōtrariū auctas Ambro. dicē videbat: ibi Qō autē pnia nō semel ꝛc.

Hic est duplex qō. ¶ Prima de ipsa penitentia. ¶ Secūda de effectu ipsius. Circa primū querunt quinqz. ¶ Primo quid sit penitentia. ¶ Secundo de compatione ipsius ad alia. ¶ Tertio de subiecto ipsi'. ¶ Quarto de cōtinuatiōe. ¶ Quīto de solēniate eius.

AD primum sic pro

cedit: Videt q; penitētia nō sit sacramētum: in oī enim sacro noue legis est aliqd manale quod ē causa gr̄e: vt patet ex diffinitione Hugo. d sacro supra dis. j. posita. sed nihil tale est in pnia. ergo nō est sacrm noue legis. ¶ P̄. sicut mgr̄ dixit in p̄ma dis. oia sacra noue legis cōsistunt in rebus ꝛ verbis. sed in pnia nō sūt aliq verba determiata que sint de ēntia sacrī. ergo nō est sacrm. ¶ P̄. oē sacramentū a ministris ecclesie exhibet: pnia autē nō: imo ab itrinseco orit: qz timore p̄cipitur: vt in littera hētur. ergo nō est sacrm. ¶ P̄. oia sacramēta nostra sunt actiōes quedā hierarchice. sz Dio. nō determiat de pnia inter alias hierarchicas actiones. ergo nō est sacrm. ¶ Sed cōtra ē: qz septem sunt sacra noue legis vt p̄dictū est: qd nō cēt pnia amota. ergo pnia est sacrm. ¶ P̄. sacramēta sm Hugo. sūt quedā medicine q peccatoꝝ vulneribꝫ adhibētur. sed peccatū p̄cipue pnia sanatur. ergo pnia ē sacrm. ¶ Uterius videt q; pnia nō sit v̄tus qz gr̄e sacramētales differūt a v̄tutibus: vt supra di. j. dictū est: vñ nec baptismus nec aliqd aliorum sacramētoꝝ ponit virtus. sz pnia ē sacrm. ergo nō ē virtus. ¶ P̄. vt in .ij. lib. di. xxvj. dictū est: gr̄a et v̄tus differūt p ēntiam. sz pnia ē gratia. vt ex lr̄a habet. ergo nō ē virtus. ¶ P̄. nulla passio ē v̄tus: neqz virtus cū passione ē: vt quidā phūs dicit. sed pnia ē passio qz est dolor. ergo nō est v̄tus. ¶ P̄. oīs virtus ē p ordinē ad bonū. sz pnia dicit p ordinē a malo. g̃ non ē virtus. ¶ P̄. oīs virtus ē dispositio pfecti: vt p̄z in .vij. physi. sz pnia non ē dispositio pfecti sz impfecti sicut ꝛ verecūdia: qz vtraqz p̄supponit malū in eo cui insunt. g̃ pnia nō ē v̄tus sicut nec verecundia: vt dicit phūs in .iij. ethi. ¶ Sed c̄: legis p̄cepta nō debēt esse nisi de actibꝫ virtutū: qz hoc itēdit legislator: vt dicit in .ij. ethi. sed penitere cadit sub p̄cepto legis vt p̄z in littera. g̃ pnia est virtus. ¶ P̄. nō meremur nisi actibus v̄tutū. sz penitē ē meritoriū vt p se patet. g̃ pnia ē virtus. ¶ Uterius videt q; sit v̄tus generalis: contrariū eni nō expellit nisi a suo cōtrario. sed pnia expellit oē peccatū. g̃ p̄trariat omni peccato. g̃ ē generalis virtus. ¶ P̄. oīs virtus spālis hz speciale obiectū. sed pnia nō hz: qz operat in materia oīuz virtutū ꝛ vitioꝝ. g̃ non ē virtus spālis. ¶ P̄. penitere de malis pactis cōsequit ex hoc q; hō habz rectā electionē. vñ incōtinēs ē penitibilis nō aūt intēperatus: qz hz malā electionē. sz q̄libz virtus facit rectā electionē: vt dicit in .x. ethi. g̃ p̄itere ē actus v̄tutis cuiuslibet. g̃ pnia non ē spālis virtus. ¶ P̄. oīs virtus spālis vel ē cardinalis vl̄ pars eius si sit moralis. sed pnia si sit virtus nō pōt eē nisi moralis: qz hēt passionē annexā: nō aūt est cardinalis neqz ptinet inter ptes alicui' cardinalis virtutis a phīs enumeratas: qz de virtute pnie nullā mentionē fecerūt. g̃ nō ē spālis virtus. ¶ Sed c̄: sicut habitus distinguit ex obiectis ita ꝛ passiones. sz pnia passio ē distincta ab alīs passionibus. g̃ pnia v̄tus ē distincta ab alīs v̄tutibꝫ. ¶ P̄. oē qd pficit li. ar. ad actū determinatū ē virt' spālis. sz detestari peccatū spe venie ad qd pficit pnia ē act' spālis reducibilis ad aliā v̄tutē. g̃ pnia ē spālis v̄tus. ¶ Uterius videt q; sit virt' theologica: oīs eni virt' q̄ hēt oēm

ꝑ obiecto ē virtꝰ theologica. sed pnīa ē huiuiusmodi: qꝛ deo recōciliat. ꝯ est virtus theologica.

¶ D. ⁊ riozꝛ ⁊trarie sunt cāe. ſz cōcupiſcētia q̄ opponit charitati ē radix oīum malozꝛ. ꝯ charitas ē cā destructōis pccozꝛ qđ ē pnīe. ꝯ pnīa ē charitas.

¶ D. iustificari ē fidei vt pz Ro. iij. ſz iustificatio ē effect' pnīe. ꝯ ē idē qđ fides: ⁊ sic idē qđ ꝑus. ¶ D. ois virt' moꝛalis ꝓsistit i medio circa suā mām. ſz pnīa nō cōsistit i medio sue mātie: qꝛ oē peccatuz cōmissuz detestat. ꝯ nō ē moꝛalis vtus. ꝯ ē theologica. ¶ Sed ⁊: obiectū vtutis theologice ē deus: non aūt pnīe. sed magis peccatū cōmissuz. ꝯ ⁊c.

¶ Preīea pnīa hz passionē adiunctā: ñ aūt virt' theologica. ꝯ ⁊c. ¶ Lteriꝰ videt ꝙ nō reducat ad iusticiā: qꝛ iusticia ē eqlitas quedā fm pbm. sed penitēs nō pōt equalē recōpēsationē reddere ꝓ offensa dei. ꝯ nō ē iusticia. ¶ Preīea Luce. vj. sup illud Beati qui nūc fletis. dicit glo. ecce prudētia qua oñdit ꝙ hec ⁊rena sint misera: ⁊ ꝙ beata celestia. ſz lugere ē actus pnīe vt in l'a dicit. ꝯ pnīa est prudētia: nō ergo iusticia. ¶ Preīea Jsido. dicit: Illa ē pfecta cōpunctio que oēs carnaliū desideriozū effectus repellit. cōpunctio aūt ē ps pnīe vt di cet infra di. xvj. cū ergo rep̄mere carnalia desideria sit tēperātie: videt ꝙ pnīa ad tēperantiā ꝺbeat reduci: nō ad iusticiā. ¶ D. vtutes distinguūt penes obiecta. ſz idē est obiectū pnīe ⁊ verecūdie sic peccatū. ꝯ sunt idē. cū ergo verecūdia ad tēperātiā reducat: videt ꝙ simili pnīa ⁊ nō ad iusticiaz.

¶ D. Chryſ. dicit: ꝙ pnīa cogit penitentē oīa sustinere libēter. ſz hoc ē actus patiētie. cū ergo patientia ad fortitudinē reducat: videt ꝙ simili pnīa: et nō ad iusticiā. ¶ Sd ⁊: Aug. dicit: ꝙ pnīa ē qđā vindicta. ſz vindicatio ꝑ Tullīū ponit ps iusticie. ꝯ pnīa virtus ad iusticiā reducet. ¶ D. Jsido. dic Tunc iudiciū qlibet de se sumit qñ p oīgnā pnīaz sua prava facta cōdemnat. ſz iudiciū ad iusticiam ptinet. ꝯ ⁊ pnīa ¶ Lteriꝰ videt ꝙ sit incōpetēs diffinitio pnīe quā Greg. ⁊ Ambro. ponūt: Pnīa ē mala ꝑterita plāgere ⁊ plangēda itez nō cōmittere. virtutes enī nō sūt act' ſz habitus: vt in. ij. li. di. xxvij. dictū ē. ſz plāgere ē actus. ergo nō debz poni vt genus pnīe qđ ē virtus. ¶ D. qđ ptinet ad coꝛporalē imutationē nō ē de cētia vtutis. vñ ꝑbus dicit in. iiij. ethi. ꝙ verecūdia nō ē virtus: qꝛ verecūdati rubescūt. ſz plāgere dicit coꝛporalē imutationē. ꝯ nō ē de cētia pnīe que ē vtus: ⁊ ita ñ debet poni i diffinitiōe eius. ¶ D. stultū ē dolere de eo qđ nō pōt nō eē. ſz ꝑteritū nō pōt nō eē. ꝯ stultuz ē dolere vel plāgere de peccatis ꝑteritis. ſz null' virtuosus ē stultus: vt pz in. iiij. ethi. ꝯ plāgere ꝑterita nō debet poni i diffinitiōe vtutis. ¶ Preīea i diffinitiōe nō debet poni aliq̄d qđ nō ptineat ad rationē diffiniti. ſz pnīa fm rōnez ꝓpriā respicit ꝑteritū. ꝯ non debet poni in diffinitiōe eius plangēda nō cōmittere: qđ ad futurū ptinet. ¶ Preīea in ꝙ. de ecclesiasticis dogmatib' diffinit pnīa sic: Penitētia vero ē penitēda nō admittere ⁊ admissa dolere. ergo videt ꝙ in p̄missa diffinitiōe male ordinant ptes diffinitiōis. ¶ Preīea q̄rat de alīs diffinitiōibus quō pnīe cōueniāt: cū vnius vna debz eē diffinitio. ℟ Espōdeo dđ ad. j. q. ꝙ sicut supra di. j. dictū ē: sacr̄m ip̄ortat sanctitatē actiue ꝓ modū q̄ nobis sc̄ificādis cōpetit: vt. s. adiungat signi ficatio sc̄ificatiōis iuisibilis ꝓ visibilia signa: ꝓout nūc de sacr̄is loq̄mur. vñ vbicūq; fit aliq̄ sc̄ificatō significata aliq̄bus sensibilib' signis: ibi est sacr̄m: ⁊ iō cū hoc sit in pnīa: cōstat ꝙ pnīa est sacr̄m.

¶ Ad. j. ergo dđ: ꝙ sicut in coꝛpalibus medicinis quedā sunt q̄ cōsistūt in sola passione vel receptione curati: vt sectio vulneris vel appositio emplastri. quedā vđ que cōsistūt in actu laboꝛātis: sicut exercitatiōes ⁊ huiusmōi: ita etiā in sacr̄is quedā nō requirūt actū eius q̄ sanctificat q̄ntū ad sb̄am sacr̄i nisi ꝑ accidēs: sicut remouens ꝓhibens: sicut pz i baptismo ⁊ cōfirmatiōe ⁊ huiusmōi. Quedā aūt requirūt eēntialiter ⁊ ꝑ se actū eius qui sacr̄m recipit ad eēntiam sacr̄i: sicut pz in pnīa ⁊ mr̄imonio. Jn illis ergo sacr̄is q̄ sine actu nr̄o complent ē mātia q̄ causat ⁊ significat q̄si medicina exteriꝰ apposita: in illis aūt sacr̄is que actū nr̄m requirūt nō ē talis mātia: ſz ipsi actus exteriꝰ apparētes hoc idē faciūt qđ materia in alīs sacr̄is. Quō aūt ea q̄ exterī' gerunt sint cā sanctificatōis in penitētia: ex sequētibus apparebit. Uerū in diffiniti one hac oz ꝙ materiale elementuz accipiat cōiter ꝓ cā sensibili: siue sit materia aliq̄ coꝛpalis: siue sit actus aliq̄s sensibilis. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ in hoc sacr̄o sunt alique res. s. ipsi exteꝛiores act' ⁊ aliq̄ verba. s. sacerdotis absoluētis. q̄ sunt forma hui' sacr̄i qb' exp̄mitur absolutiōis actus. sed nō requirit tanta verboꝛ determiatio sicut in baptismo ⁊ eucharistia: qꝛ nō ē hic aliq̄ materia sc̄ificanda verbo vite sicut in illis sacr̄is. ¶ Ad. iij. dđ: ꝙ etiā penitentie sacr̄m a mīstris ecclesie exhibet: qꝛ sacerdotes absoluūt cōfitētes ⁊ satisfactionē iniungūt. sed ꝙ habeāt aliq̄ ꝓncipiū in nobis: hoc ē ex pte illa qua in hoc sacr̄o exigit actus noster: vt dictū ē. ¶ Ad q̄rtum dđ: ꝙ intētio Dio. nō fuit in ecclīastica hierarchia tradere notitiā sacramentoꝛ. vñ quedā determiat q̄ nō sunt sacr̄a: sicut cōsūmatiōes monasticas ⁊ exeq̄as moꝛtuoꝝ. sed mīstrare ⁊ exteriꝛes rit' signant sp̄uales actus. ⁊ qꝛ in pnīa ⁊ matrimonio nō ē aliq̄s determiatus ritus: eo ꝙ non habeāt materiā sicut ⁊ alia sacr̄a vt dictuz ē: iō de his duob' nō determiauit: nec sequit ꝙ nō sint sacramēta. ¶ D. ij. q̄nem dđ: ꝙ in pnīa se hz hō ꝛt vt recipiēs ⁊ vt agens: recipit quidē a deo veniam ⁊ recōciliationē ꝑ ecclesie mīstros: ⁊ fin hoc habz rōnem sacr̄i. Sed ex pte actus sunt ꝺ ipsa diuerse opiniōes. quidā enī dicūt ꝙ ē actus tm̄ virtutis et nō ē virtus: sed hoc nō pōt eē: qꝛ cū actus vtutum

nō sint in dormiēte: dormiēs nō possz dici penitēs quod falsum ē: z iō aliq dixerunt: q ex parte ista pnia ē virtus: sz nō ꝓprie loquēdo: sed cōiter ꝑut oia laudabilia vtutes dicunt etiā si sint passiones. sz hoc nō ē verū: qz fm phm in. viij. ethi. ꝓncipale in virtute morali ē electio. vñ ois hitus q facit rectā electionē pōt dici ꝓprie loquēdo vtus. vñ cuz actus pnie nō causet tm ex passione sz magis ex electiōe etiā si nulla sit passio: cōstat q pnia ꝓprie loquēdo ē virtus: z nō ipropē sic verecūdia z aliud huiusmōi. ¶ Ad. j. ergo dō: q nō fm idē pnia est vtus z sacrm: sz inq̄ntū p pniam recipit gr̄am curantē pecci vulnus penitēs pōt eē sacrm. inq̄ntuz aūt p hitum iusiuz ordinat ad actū rectū sic ē vtus z qz aliqs act' rect' nō ē de eēntia baptismi: iō baptism' nullo mō dī virt': nec etiā confirmatio eadez rōne. ¶ Ad. ij. dō: q pnia nō ē idez qd gr̄a p eēntiam: sz dī gr̄a qz cōuenit cuz gr̄a in ꝓprio effectu: effect' eni proprius gr̄e ē iustificare z deo gratū reddere: z hoc etiā ē effect' pnie vt infra dicet. ¶ Ad tertiū dō: q pnia passio nō ē vtus nec act' vtutis: sz pōt eē virtuti ānexū: qz vtutes nō sunt q̄teres vel īmobilitates vt q̄dam dixerūt: vt dicit phūs in. ij. ethi. sz hñt z gaudiū z tristiciā adiunctā ꝑut sunt passiones q̄daz: actus eni pnie ꝑut est virtus non ē ex passiōe ꝓueniēs: sz ex debita electione. ¶ Ad q̄rtuz dō: q bonū illud ad qd' virt' ordiat imediate ē actus pfect' ipsius: z iō alīq vtutes sunt q̄ ꝓncipalē actū habēt i retrahēdo ab aliquo: sic dictū ē in. iij. li. di. xxij. de tēperātia z modestia z hui' modi. z similit actus pfectus pnie ē in retrahēdo ab aliq malo: nec ꝑpter hoc sequtur q nō sit vtus. ¶ Ad. v. dō: q verecūdia ē timor de turpi: timor aūt futuri ē: futuz aūt nō timet nisi fm q hz proprinquā dispositiōez i cā sua: z iō verecūdia ponit ꝓprinquā dispositionē in eo q verecūdat ad turpe cōmittendū: ꝑut phūs de vēcundia loquit: z iō ō necessitate ponit imperfectionē in eo cui inest. sz penitētia respicit turpe in p̄terito: cū pōt succedere pfecto in p̄senti: z iō nō ē actus imperfecti de necessitate. ¶ Ad. iij. q. dō: q quidē dixerūt q penitere nō ē actus alicui' spālis vtutis: sz ois vtuti' cōiter. sed hoc nō pōt eē: qz aliud ē de rōne pnie ꝑut nūc de ipsa loq̄mur: qd nō ē de rōne virtutis cōiter. s. de peccato cōmisso satisfacē. Et iō alij dicūt q pnia ē spālis virt': z specificat ex hoc q detestat peccatū cōmissuz a se. sz hoc nō pōt specificare virtutē: qz cū vtus sit peccato ꝓrium maxime repugnat ei ꝑut ē in eodē subiecto. vñ hoc est oi virtuti cōe q vitiū repellit a subiecto suo. Et iō alij dicūt q specificat ex hoc q detestat pcēm a se cōmissum sub spe venie. sz hoc nō pōt eē: qz nulla virt' recipit spem ex hoc q impat ab alia vtute. q aūt dī ex spe venie: nihil aliud dicit q̄ impiuz spei. vñ ex hoc nō hēret q eēt spālis virt': sicut nec actus castitat': ꝑpter hoc q a charitate impat: spēm recipit vtutis spālis. Et iō alij dō: q pnia accipit spālem rōnem obiecti ex hoc q respicit peccatū a se cōmissuz: vt expiabile p penitētis actū. z ita actus pnie non est detestare peccatū absolute: qz hoc ē cuiuslibet virtutis: sz detestari aliqd ex purgatiōe ei': z q̄ntū ad culpā z q̄ntuz ad reatū: hoc eni nulla alia virt' facit. ¶ Ad. j. ergo dō: q ois virt' expellit peccatuz oppositū formalit q̄ntū ad suū actuz ꝓmuz q ē informare subiectū: sz actus scōus in alijs vtutibus q est opatio nō ordinat ꝓncipalit ad repellenduz peccatū: sicut ē in pnia: z iō pnia nō formalit sz q̄i effectiue peccatū expellit: hz eni peccatū expellendū p mā: z operat cōtra ipsum vt expellat. vñ nō opponit oi pcco formalit: sz alicui tm: qd ē in penitētia: z ꝑpter hoc nō oz q sit generalis virtus. ¶ Ad. ij. dō: q q̄uis pnia hēat actū suū circa materiā oium vitiorz: z p ꝓns oium virtutū: tñ considerat spālem rōnez obiecti i mā circa quā operat vt dictū ē: sicut etiā magnanimitas hz quodāmō p obiecto z mā actus oium aliaz virtutuz in rōe magni: qz operat magna in oibus virtutib': vt dī in. iij. ethi. z iō sicut magnanimitas ē spālis virt': ita z pnia. ¶ Ad. iij. dō: q q̄uis detestari absolute mala pacta cōsequat oēm virtutē fm q hz electionē rectā: tñ ad expiationē detestari ē ꝓprium spālis virtutis. ¶ Ad. iij. dō: q hec virt' reducit ad aliquā card'nalē virtutū vt dicet: tñ phūs de hac virtute iō mentionē nō fecerūt: qz remissio pcī siue expiatio ptinet ad ꝓuidentiā dei ō hūanis actib' inq̄ntū culpa offendit z pnia placat. Philosophi aūt nō cōsiderauerūt virtutes dirigētes in actibus hūanis ꝑut ordinant ad dei ꝓuidentiā: sz ꝑut ordinant ad bonū humanū: z iō de pnia mētionem nō fecerūt: sz ex similitudie aliaz quas dei miauit possumus nos istā accipe: sicut eni ē alicui' vtutis vt hō placet eū quē peccādo offendit: ita etiaz est alicui' vtutis vt hō deū placet quē peccādo offendit. ¶ Ad. iij. q. dō: q virtus theologica hz idez p obiecto z p fine: hoc aūt nō ē in pnia: qz obiectuz ei' ē peccatū cōmissuz qd intēdit expiare: finis aūt ē deus cui itendit reconciliari: z iō nō ē virtus theologica: sz inter morales vtutes numerāda ē. ¶ Ad ꝓmū ergo dō: q in hoc qd dicit q pnia reconciliat deo: nō tangit relatio pnie ad obiectū suū: sed magis ad finē: sz ordo eius ad obiectū tangit i hoc q dicit peccata cōmissa flere: z iō rō non sequit. ¶ Ad. ij. dō: q virtutes infuse triplicit se hñt ad deū: quedā eni hñt deū p obiecto z fine: sicut theologice: quedā ñ p obiecto in qd trāseat eaz act' sed p fine ꝓprio: sicut pz de latria que aliqs seruitutis ꝓtestatiōes q̄si materiā hz: quas imediate ordinat in deū q̄si in finē: z tales vtutes ꝓpinq̄ssime sunt theologicis. vñ z actus haz vtutū attribuūt virtutib' theologicis: sicut ꝓmis impantib'. vñ dī ab Aug. q fide spe z charitate colit deus. q̄daz aūt nō hñt deū p obiecto nec p fine ꝓprio: sed

vltimo: ſicut tẽperantia q̃ habet paſſiones p̃ mã: ⁊ quietẽ animi p̃ fine p̃mo: ſed hãt vlterius ordinat ad deũ: pnia aũt quãuis nõ hẽat deum pro obiecto: habet tamẽ deũ p̃ fine p̃mo: qz ad hoc in peccata cõmiſſa deſtruẽda mouet vt deo reconciliet: ⁊ iõ actus eius. ſ. peccatũ expellere vel iuſtificare quandoq; fidei qnq; charitati aſcribit: vnde pz ſolutio ad tertiũ. ¶ Ad. iiij. dr̃: q̃ mediũ in iuſticia nõ eodẽ mõ accipit ⁊ in alijs virtutib⁹ moralib⁹: vt in. iij. li. di. xxxij. dictũ ẽ: accipit eni iuſticie mediũ p̃ adequationez rei ad rẽ: hec aũt adeq̃tio fit in iuſticia cõmutatiua q̃n ab eo qui plus hũit aliq̃d ſubtrahit: ⁊ ei q̃ minus habuit addit. ille ãt qui alterũ offendit vel leſit plus hũit: ⁊ q̃ leſus eſt habuit minus in q̃tum huic ſubtractũ ẽ q̃ dr̃ ei dr̃bat: ⁊ ille vſus ẽ p̃pria volũtate in hoc q̃ non debuit: ⁊ iõ vindicatiua iuſticia ab eo q̃ offenſam fecit q̃tuz hũit plus debito tantũ ſubtrahit ei ⁊ dat illi qui ẽ leſus: dũ ad honorẽ ⁊ in ſatiſfactionez eius aliũ punit. Sic ergo vindicatiua iuſticia cõſtituit mediũ in offenſis q̃ ſunt eiuſ mã: nõ quidẽ tenẽdo mediũ in offenſis vt quaſdã retineat ⁊ quaſdaz abjiciat: ſicut tempantia ponit mediũ in delectatõib⁹ ſed dr̃ offenſe p̃portionãdo penã debitaz: ⁊ ſimiliter pnia p̃ quolibet pcõ cõmiſſo penã infert ſibipſi debitã: nõ aũt ita q̃ dimittat aliq̃d pcm ⁊ aliq̃d abjiciat. ¶ D. v. q. dr̃: q̃ qz iuſticia eq̃litas q̃dã ẽ: iõ nõ põt eẽ vera adeq̃tio vbi nõ ẽ p̃fecta ratio iuſticie: ſed aliqs iuſticie modus: ſicut dicit pħus in v. ethi. q̃ dñi ad ſeruũ non ẽ ſimpliciter iuſtũ: ſed dominatiuũ iuſtũ. cũ ergo inter hominẽ ⁊ deũ ſit maxima diſtãtia: nõ poterit ibi eẽ dicta p̃pria iuſticia homis ad deuz: ſed aliqs iuſticie modus q̃ſi p̃ ſimilitudinẽ. Hõ aũt efficit debitor alteri homi duplicit: vno mõ p̃ hoc q̃ dr̃ ab eo ſibi ẽ datũ: ſicut in volũtarijs cõicationibus: puta in emptionibus ⁊ vẽditionibus. Alio mõ p̃ hoc q̃ ei ſubtraxit: ſicut ẽ in iuolũtarijs cõicationibus: vt ẽ furtũ pcuſſio ⁊ huiuſmodi. Et ſimiliter aliqs efficit deo dr̃bi tor p̃ hoc q̃ ab eo aliq̃d recipit: ⁊ hac rõe deo reddit debitũ honorẽ latria ſiue religio. Alio modo ex hoc q̃ cõtra deũ peccauit: ⁊ ſic reddit deo debitum pnia. vñ ſicut religio ponit ps iuſticie a Tullio nõ quidẽ quaſi ſpẽs: ſed quaſi pars potẽtialis inquãtum aliquẽ modũ iuſticie p̃cipat: ita etiaz pnia pars iuſticie debz poni. ¶ Ad p̃mũ ergo dicendũ: q̃ ſicut dicit pħus in. viij. ethi. virtus non req̃rit ſemp eq̃le: ſed ſufficit q̃ poſſibile ẽ vt in honoribus ad parẽtes ⁊ deos. vñ ſicut latria eſt pars iuſticie q̃uis nõ reddat equalẽ honorẽ bñficijs acceptis: ita ⁊ pnia q̃uis nõ poſſit aliq̃d equale reddere offenſe p̃cedẽti. ¶ Ad. ij. dr̃: q̃ ſicut act⁹ pudẽtie cõiungit actibus aliaz virtutũ moralũ: ita etiã p̃iungit actui pnie: ⁊ ſm hoc p̃cedit obiectio. Uel dr̃: q̃ glo. nõ loquit de luctu pnie: ſz de luctu quo ſpretis terrenis ad celeſtia ſuſpiram⁹. ¶ Ad tertiũ dr̃: q̃ pnia vtit tempantia ad finẽ ſuũ: ⁊ ſm hoc itelligenda ẽ auctas Jſidõ. nõ q̃ repellere carnalia deſideria ſit actus elicit⁹ a pnia. ¶ Ad. iij. dicendũ q̃ verecũdia ẽ in alio genere q̃ pnia: quia verecũdia ẽ timor vt dicit pħus. ſz pnia eſt dolor: ⁊ iõ nõ ſunt idẽ q̃uis obiectum vtruſq; ſit turpe actũ. ¶ Ad. v. dr̃: q̃ pnie ẽ ſufferre difficilia volũtarie aſſumpta: ſed patientia ẽ p̃prie in ſuſtinẽdo difficilia ab alijs illata: ⁊ iõ nõ ſunt idem.

¶ D. vj. q. dr̃: q̃ pnia ⁊ vindicatiua iuſticia circa idẽ aliquo mõ ſunt. ſ. circa punitionẽ offenſe. ſed differũt in duobus: p̃mo qz vindicatiua p̃pe inẽſt in iudice penã infligente quã reus quãdoq; inuite ſuſtinet: ſed pnia ẽ in ipſo reo q̃ volũtarius penaz ſuſtinet p̃ culpa cõmiſſa. Secũdo qz vindicatiua reſpicit offenſam cõiter: ſed pnie virtus reſpicit offenſam dei: vñ oportet q̃ pnia cõſiſtat in emendatiõe offenſe volũtarie aſſumpta: ⁊ tali qualis deo cõpetit. Sicut aũt homibus qui vdẽt ea que foris parent ſit offenſe recõpenſatõ p̃ aliqua exteriora: ita deo q̃ intuet corz oz q̃ incipiat recõpenſatio fieri in ipſo cordis affectu. Fit aũt bene recõpenſatõ p̃cedẽtis offenſe exterius in duobus: primo in hoc q̃ aliqs exterius penã ſubit p̃ offenſa quaz fecit: ſecũdo in hoc q̃ cauet in futurũ ne ſimilis offenſa ab eo fiat: ⁊ hec duo oz q̃ homo i corde exhibeat p̃ pniam: p̃mo dolorẽ cordis p̃ malis que fecit: ſecundo p̃poſitũ decetero talia nõ cõmittẽdi: ⁊ hec duo predicta diffinitio comprehendit: quanuis nõ in forma diffinitiõis p̃ponatur. vñ mgr̃ ad formã debitã eam reducẽs tria ponit. ſ. genus in hoc q̃ dicit q̃ ẽ virtus: dolorẽ de p̃teritis in hoc q̃ dicit qua cõmiſſa mala plãgimus: ⁊ p̃poſituz de futura emendatiõe in hoc q̃ dicit: cuz emẽdationis p̃poſito. Alia vero que dicunt ad idem ptinent: vt in expoſitiõe littere patebit. ¶ Ad primum q̃ dicendũ: q̃ qz hitus p̃ actus cognoſcunt: iõ cõſuetum eſt apud auctores vt hitus p̃ actus diffiniant: ponẽtes actus loco habituũ: ſicut etiã differentie accẽtales interdũ in diffinitiõibus ponũtur p̃ eẽntialibus p̃pter earũ latentiã: vt dicit in. viij. meta.

¶ Ad. ij. dr̃: q̃ illud q̃ ptinet ad corporalẽ imutationẽ nõ ptinet ad virtutẽ q̃ſi eẽntialis actus ei⁹ ſed põt ptinere ad vtutẽ ſicut mãle circa q̃ opat virtus: qz etiã paſſiones corporales ſunt materia virtutũ: ⁊ ſm hoc dr̃: q̃ ipſius vtutis pnie ſenſibilis dolor vl̃ corpalis fletus põt eẽ quoddã mãtiale inquantũ hec deo reddit penitẽs q̃ſi debitum pro offenſa cõmiſſa: ⁊ iõ ſi per planctũ ſignificat actus pnie: tũc nihil aliud dicit q̃ deteſtationẽ. ſi autem dicat mãle penitẽtie: ſic põt etiã ſenſibilẽ vl̃ corporalẽ fletũ dicere. ¶ Ad. iij. dr̃: q̃ q̃uis peccatũ ſit p̃teritũ q̃ntũ ad actũ: manet tñ q̃ntum ad effectũ vel reatus vel macule vel offenſe diuine: ⁊ ſic põt aliqs de peccato dolere inq̃ntũ ẽ p̃ſens: dolor eni de p̃ti ẽ. Uel dr̃ ⁊ meli⁹: q̃ q̃uis volũtas cõpleta

nō sit de impossibili: est tñ de ipso velleitas quedā idest volūtas cōditionata: vellemus enī si eēt possibile q̄ hoc nō fuisset. ⁊ fm hoc etiā accipiunt ex cōditiōe p̄dicta q̄ndam rōnem pñtis vt de eis possit eē dolor q̄ nō est nisi de p̄sentib⁹. ¶Ad. iij. dō q̄ quāuis ad pniam inq̄ntū ē pnia nō ptineat respect⁹ ad futur: tamē inquātū est emēdatoria offense cōmisse in deū exigit respectū in futur. s. p̄positū decetero cauēdi: ⁊ hoc p̄positu intelligit in hoc q̄ dicit: flenda iterū nō cōmittere. i. hr̄e p̄positū nō cōmittēdi. vel itelligatur q̄tum ad pfectā pniam: vt q̄ addit nō sit de eēntia pnie sed ō pfectiōe. q̄ sine hoc nō ꝓsequit vltimū fructū suū vel vt referat ad idē tēpus vt magister dicit. ¶Ad q̄ntu⁹ dicendū: q̄ Ambro. ordinat ptes diffinitionis fm ordinē ad pniam: q̄ illud quod ē magis essentiale pnie p̄mo ponit: sed Aug. ordinat p ordinē ad penitentē: q̄ hoc p̄us occurrit vt a p̄posito peccādi desistat: q̄si remouēs pnie impedimentū. ¶Ad sextū dō: q̄ nō ē incōueniens de eodē dari diuersas diffinitiōes fm diuersa q̄ in rebus inueniuntur. diffinitio igit p̄missa Greg. ⁊ Ambro. quā mḡr ad formā diffinitiōis reducit cōpletissima ē: q̄ tangit ⁊ genus ⁊ actū ⁊ obiectū: ⁊ vtrūq; illoꝝ q̄ ad emēdationē deo exhibendaꝝ requrunt. Et in idē redit diffinitō Aug. posita i lr̄a. s. Pnia ē q̄daꝝ vindicta dolētis ⁊c. nisi q̄ magis exp̄mit p̄imuꝝ genus ipsi⁹: q̄ ponit ipam nō solū in genere virtutis sz in genere iusticie: in hoc q̄ dicit eā vindictaꝝ ⁊ differētias etiā magis p̄imas ad p̄piam spēm ponit in hoc q̄ addit rōnem punitiōis ad dolorē. Et in idē redit diffinitio Ambro. alia: quaꝝ ponit q̄ pnia ē dolor cordis ⁊ amaritudo aie p malis q̄ quisq; cōmisit: nisi q̄ nō ponit vnū eoꝝ que cōtinēt p̄dicte diffinitiōes. s. detestationē peccati cōmissi. Alia aūt notificatio qua dicitur q̄ pnia est res optima q̄ oēs defectus reuocat ad pfectū dat per effectū pnie: ⁊ dī esse optima res nō simplicit sz in genere declinatiōis a malo post peccatū cōmissū. Et similiter etiā illa Damas. diffinitio: Pnia ē remotio ab eo qđ ē ꝓtra naturā in id quod ē fm naturā: datur p effectū ⁊ q̄i in idē redeūt: q̄ peccatū qđ in p̄ma descriptione dī defectus: in secunda dī cōtra naturā eē. status aūt gr̄e vel vtutis que i prima diffinitiōe dī pfectio: in secūda dī fm naturaz eē: q̄ ad hoc natura est ordinata.

Ad secundū sic procedit: Uidetur q̄ vtus pnie timore non cōcipiat: quod enī ē ex infusiōe nō hz cām in subiecto. sed pnia cū sit virtus de qua Aug. dicit: q̄ deus eā in nobis sine nobis facit ē ex infusione. ergo nō hz cām in suo subiecto: ⁊ ita timore nō cōcipitur. ¶P. illud qđ in eē pfectū, pdit nō tantū cōcipit sed etiā pfecte generat. sed pnia in esse pfectū pdit: q̄ etiā defectus ad pfectū reuocat. q̄ ei⁹ generatio nō debet timore concipi. ¶P. plus p̄uocat hō ad pniam ex expectatiōe glorie q̄ ex cōminatione pene. vñ Johānes pniam p̄dicās dixit: Penitentiā agite appropinq̄bit enī regnū celoꝝ. Mat. iij. sed expectatio glorie ptinet ad spem vel charitatē quā excitat: pene aūt cōminātio ad timorē. q̄ magis dicendū fuit q̄ oriat ex spe vel amore q̄ ex timore. ¶P. si cōcipit timore: aut timore initiali aut seruili: aut mūdano: aut casto. nō mundano: q̄ ille magis ad peccatū trahit. similiter etiaz nec seruili: q̄ ille nō ē simul cū pnia: generās aūt ⁊ generatū siue cōcipiens ⁊ conceptū oz eē simul. similiter nec initialis aut castus aut filialis: quia isti nō p̄cedūt pniam: oz aūt q̄ cōcipiens p̄cedat cōceptū. ergo nullo mō pnie virtus timore concipit: ¶Sed ꝓtra: fm Aug. timor introducit ad charitatē. sz introductio charitatis ⁊ aliaꝝ vtutū ē per pniam. q̄ pnia a timore initiū sumit. ¶P. ꝛiorū ꝓtraria sunt p̄ncipia. sed delectatio peccati ad peccatuz attraxit. q̄ ⁊ acerbitas pene a pcō reuocat: reuocatio aūt fit p pniam. q̄ timor qui penā respicit ē pnie p̄ncipiū. ¶Ulterius videt q̄ pnia sit p̄ma virtutū: Matth. iij. sup illō: Pniam agite. dicit glo. p̄ma virtus ē p pniam punire veterē hoiez ⁊ vitia odire. ¶P. cā p̄cedit effectū. sed pnia ē cā iustificatōis in qua oēs virtutes infundūtur. ergo ē prior aliis virtutib⁹. ¶P. in quolibz motu p̄us ē recedē a termio q̄ ad terminuz peruenire. sed pnia ordinat ad recessū a malo: oēs aūt alie vtutes ad cōsecutionē boni. q̄ pnia p̄cedit oēs alias virtutes. ¶Sed ꝓtra: fides est cā timoris: sz timor precedit pniam sicut cā eius. q̄ ⁊ fides: nō ergo pnia ē p̄ma virtus. ¶P. pnia ex recta electiōe p̄cedit: vt supra dictū ē. sed recta electio p̄cedit ex q̄libet virtute. q̄ pnia ē posterior oībus virtutib⁹. ¶Ulterius videt q̄ pnia nō sit fundamētū: illud enī quod sequitur ad fundamētū nō debet dici fundamētū sz supedificatio. sed fides que ē fundamētū vt hētur Heb. xj. p̄cedit pniaz vt dictū ē. ergo pnia nō est fundamentū aliaꝝ virtutū. ¶P. Eccl. xxv. sup illud q̄ magnus est qui inuenit sapientiam ⁊c. dicit glo. timor dñi scūs permanet in seculū. ipse est fidei fundamentū ⁊ charitatis origo. sed pnia sequit timorem. q̄ ipsa nō est fūdamentū aliaꝝ vtutū. ¶P. fundamēti non est fūdamentū: q̄ sic iret i infinitū sz quedā alie vtutes sunt fundamentū sicut fortitudo: vt dicit glo. Luc. xv. sup illud: Ne terreamini ab his qui occidunt corp⁹. ⁊ iterū ut dicit Ber. in li. de cōsi. humilitas est quoddā fundamentū stabile virtutū: q̄ pnia nō est fundamentuz aliaꝝ virtutū. ¶Sz ꝛ est qđ dicit Hebr. vj. Nō rursus iacientes fundamentū pnie ab operibus mortuis. ¶P. fundamentum est p̄ima ps edificij: sed p̄imum qđ est in edificatiōe spūali est edificiū sathane destruere: qđ pnia facit. q̄ pnia est fundamentū ¶Ulterius uidet q̄ nō sit scōa tabula: scōm enim

non dicit nisi respectu primi. sz pma tabula in lra dicit baptismꝰ respectu cuius pnia non est scda qz nō fm sacramētuz: sz ārto loco mgr ipm determinat. g pnia non est scda tabula. ¶ D. Act. ij. dicit Pe. Pniaz agite z baptizet vuusquisqz vestruz. g pnia nō est scda tabula post baptismū. sz ecōuerso. ¶ D. Esa. ij. sup illud: Peccatū suū quasi sodoma pdicauerūt. dicit glo. secūda tabula post naufragiū ē pcca abscōdere. sz pnia nō abscōdit pcca sed magis reuelat. g nō ē scda tabula. ¶ Sed ꝫ ē qō Hiero. dic in lra: Prima tabula ppt liberatiōnē a pmo naufragio. sz baptismꝰ liberat a pcco originali qō ē pmū naufragiū: pnia ab actuali quod ē scōm. g baptismꝰ ē pma tabula z pnia scda. ¶ Respondeo dō ad. j. q. q virtutē pnie dei nobis ifūdit sz dispositio aliq ex pte nra pcedit: z fm hoc hēt aliquā originē i nobis. sz qz hūani actꝰ nō pcedūt ex necitate sz ex li. ar. iō nō pōt assignari cā ex pte nra alicuiꝰ actus nri ex quo sp pcedat: sz ex quo vt i pluribꝰ cōtingit ppt dispōnez exītez in nobis ad hoc: q tñ nō necio inclinat. vñ oēs sermōes morales sūt tales vt phs in. j. ethi. dic. q vt i pluribꝰ oz eos itelligē. cū aūt pnia sit reuocatō a pcco vt Damas. dic: oportet originē eius i nobis accipi fm dispōm exītis in pcco: ille aūt q in pcco ē nō hz gustū sanū vt ex dulcedie diuie bonitatis a pcco reuocet: sz hz affectū infectū amore sui iordiato: z iō p penas q nature sue ꝛriant z volūtati a pcco reuocat: vt phs in. x. ethi. dic de talibꝰ: q ppas delectatiōes psequūt z fugiūt oppositas tristicias: boni aūt z vere delectabiles neqz itellectū hñt neqz gustatiui exītes: z iō in eis vt i pluribꝰ ex timore pnia inchoatiū sumit: q uis etiā i aliqbꝰ ex amore pnia inchoetur. ¶ Ad. j. ergo dō: q q uis nō hēat cām i sbiecto: hz tñ dispositōez in ipo: z fm hoc origo pnie hic assignat. ¶ Ad. ij. dō: q cōceptio ppe dī generatio alicuiꝰ itra vterū: z qz pmū ē pnie ē i corde postea aūt pdit extius p confessionē z satisfactionē: iō vt pma eius originē designaret dic q cōcipit timore. ¶ Ad. iij. dō: q bōitas dei z gloria ārtū ē ō se magis nata sūt reuocare a pcco: sz nō ārtū est ex pte eoz q in pcco sūt q pdictoz gustū nō habēt. ¶ Ad. iij. dō: q pnia timore huili cōcipit q penā respicit: nec oz q timor seruilis z pnia sint simil: qz timor seruilis nō ē cā ē ipsi pnie: sz gnātiōis eius: sic etiā sumptio medicie ē cā sanitatis: nō tñ sūt simul. ¶ D. ij. q. dō: q vtutes oēs simul ifundūtur ārtū ad hitus: sz q vna dicat pr oz altera ē āntuz ad ordinē psideratū in eaz actibꝰ: cū aūt p vtutuz actus hō tēdat in deū: oz ordinē actuū cōsiderari fm ordinē eoz q in motu sūt: motū aūt volūtatis cuiusmōi ē morꝰ virtutū moraliū pcedit morꝰ cognitiōis: qz appetibile imaginatuz vel itellēm mouet appetitū: vt dī in. iij. de aīa. z iteruz estimatio possibilitatis: qz electio que ē pncipalis morꝰ vtutis nō fit de ipossibili estimato. morꝰ aūt appetitꝰ in duobus psistit. s. in fuga mali: z in psecutōe boni: z hec duo diuersimode ordināt: q q enī alicuꝰ fugit malū ppter desideriū boni: q q aūt ecōuerso z hic morꝰ est vt frequētius i reuersiōe pcōrdis ad deū p pniaz: vt dictū ē: z iō motū pnie pcedit motus fidei: qz accedētē ad deū oz credē: Hebre. xj. et iterū morꝰ spei cōiunctus motui timoris p quē fit estimatio de possibilitate venie cōsequēde: z iō dicit Greg. q penitēs mouet ine spem z timorez: deinde vt i pluribꝰ sequit motus pnie: z deide morꝰ charitatis z aliaz vtutū p ordinē. Q q etiā motus amoris motuz pnie pcedit vt dictū est: sed ille amor nō ē charitatis: qz charitas amissa nō recuperat nisi p cōritionē de pccis pcedētibus q ē motus pnie virtutis: z fm hoc dō q pnia est prior quibusdā. s. charitate z sequētibus ipam: z posteriorꝰ aliis. s. fide z spe. ¶ Ad. j. g dō: q fides z spes non hñt rōnez pfecte vtutis: nisi fm q sunt informate charitate: z fm hoc pniam sequunt: z sic aliq mō verū ē q q est pma iter oēs virtutes. ¶ Ad. ij. dō: q fides informis z spes etiā sine gra hēnt: z iō eas in iustificatiōe nō oz supaddi: z sic pnia earū cā nō est. ¶ Ad. iij. dō: q finis q est por in itentōe ē vltimus in executiōe: z iō q uis in motu corpali priusquā recedat a termino q ad terminū pueniat: tñ i motu volūtatis ē ecōtrario: qz ppter bonū aliqd consequendū volūtas recedit a ārio vel impedimento ei. ¶ Quartū pcedim fm hoc tñ q q fides non ē virt. ¶ Ad. v. dō: q pnia de malo cōmisso q uis ex electiōe boni possit puenire: tñ etiam ex alia cā q q cōtingit. s. ex fuga mali pene vt dictum est: z q q etiā ex electiōe boni cōtingit: pmus pnie motus nō puenit ex electiōe boni formata p aliquez habitū alterius virtutis: sz p nālem quēdaz appetitū vel etiā ex ipso hitu pnie virtutis boni: z iō pmus morꝰ pnie pcedit morꝰ aliaz virtutū: sz nō ē icōueniēs vt morꝰ aliaz virtutū q q causent aliqs motus pnie: sicut aliqs ex amore tempantie de luxuria pcedēte motū pnie hz: qz etiā interdū ex virtute sequēte motus pcedētis virtutis oritur: sicut qs mouet in amorē dei qui castitatē pcipit: ex hoc q castitas ei placet. ¶ D. iij. q. dō: q fundamentum dī in spūalibus ad similitudinē corpalis fundamēti: qō duas hz pprietates: pma ē q ipsum ē prima pars edificij: alia ē q fundamēto totū edificium sustentat: z iō in spūalibus fundamētū dī aliqd vel rōne portatis: vel rōne cōseruatiōis z sustētatōis aliorz: aut etiā rōne vtriusqz. Prioritas aūt attendit ouplicit: vno mō q ntū ad disciplinā spūalē: z sic illa q pmo occurrūt edocēda i xpiana religiōe fundamētū dicūt: Heb. vj. Alio mō q ntū ad vitā spūalem: z sic fides dī simplicit fundamētū pmū: sz timor z pnia in genere eoz q ad effectū ptinent q ntū ad fugā mali: charitas aūt q ntū ad psecutiōnē boni: put dī Ephe. iij. In charitate radicati z fundati. sed rōe sustētatōis in psperis dī hūilitas

fundamẽtũ: i aduersis aũt fortitudo. ℙnia aũt ꝛ timor in receedẽdo a malo diuersimode sũt fundamẽta: qz timor ẽ ꝑmũ in isto toto genere qȯ ẽ recedere a malo: sz pnia ꝙtũ ad hanc spẽm que ẽ recedere a malo cõmisso: ꝛ iõ etiã timor ꝓcedit pniaz sicut ꝓncipia generis ꝓcedũt ꝓncipia spẽi: ꝛ ꝑ hoc pz solutio ad obiecta. ℍD. iiij. q. ꝛ dȯ: ꝙ locutio ℍiero. ẽ metaphorica: illi enĩ q̃ ꝑspero itinẽ mare nauigãt ꝑma tabula sustẽtant. s. ipa naui integra: sz naufragiũ passi alicuꝰ tabule nauis fracte auxilio ad portũ salutis ducunt: ꝛ hec scȯa tabula que ẽ post naufragiũ nõ ꝙ sit secũda post naufragiuz sz qz existẽs post naufragiũ ẽ scȯa a ꝑma que erat añ naufragiũ. vñ cõsuetudo sua ẽ vt pz eius dicta legẽti: vt oẽ illȯ qȯ ꝑstat remediũ post aliqȯ piculũ eueniẽs: scȯam tabulaz post naufragiuz vocet. gr̃a aũt baptismalis ꝑ quã in ecclesia collocamur cuiꝰ figura fuit arca ℕoe: dr̃ ꝑma tabula añ naufragiũ. sz qz ꝑ pcm mortale naufragiũ passis ꝛ agr̃a inocẽtie cadẽtib' nõ restat aliqȯ remediuz nisi pnia: iõ pnia secũda tabula dr̃. ¶ Ad. j. ꝯ dȯ: ꝙ alia sacr̃a nõ subueniũt naufragiuz passis ꝑ pcm mortale sine pnia: ꝛ iõ nõ ꝑñt dici scȯa tabula sic̃ pnia q̃ post lapsuz subuenit. vñ q̃uis nõ sit scȯm sacr̃m: ẽ tñ secũda tabula. ¶ Ad. ij. dȯ: ꝙ ℙetrus nõ loqtur ibi de pnie sacro: sz ȯ pnia q̃ requirit in baptismo: que ad ꝑmaz tabulã ptinet. ¶ Ad. iij. dȯ: ꝙ illa absc̃sio pcĩ de q̃ ℍiero. ibi loquit non ꝓriatur illi mãifestatiõi que fit in pnia: sz illi quaz faciũt illi q̃ effrontes in pcĩs exñtes gloriant cum malefecerint: ꝛ se de pcĩs iactãt: ꝛ hec absconsio ad verecũdiã ptinet. ꝛ fz eandẽ similitudinẽ dr̃ se cũda tabula: qz ꝑma tabula ꝓspere nauigatiõis ẽ vt hõ pcm nõ cõmittat: secũda vt ȯ peccõ cõmisso erubescat. sz ꝑ hanc tabulã nõ dat sufficiens remediũ nisi q̃tenus ad emẽdationẽ pcĩ ꝛ pniaz ducit: ꝛ ita nõ ita ꝓprie dr̃ secũda tabula sic̃ pnia: tñ scȯa tabula dici pȯt: qz tabula secũda i naufragio corpali nõ semp a piculo liberat: etsi piculũ q̃tuz est de se aliq̃ mõ impediat.

ℙD tertiuz sic procedit: Uidet ꝙ pnia sit in q̃libz vi: nihil. n. agit vbi nõ ẽ. sz pnia expellit pcm a q̃libz vi. ergo ẽ in q̃libet vi. ¶ Itẽ videt ꝙ sit in cõcupiscibili: qz pnia ẽ dolor. sz dolor ẽ in ꝯcupiscibili sic̃ ꝛ gaudiũ ergo pnia ẽ in ꝯcupiscibili. ¶ Itẽ videt ꝙ sit i irascibili: qz pnia ẽ quedã vindicta dolẽtis. sed vindicta ptinet ad irascibilẽ: qz ira ẽ appetit' vindicte. ergo pnia ẽ in irascibili. ¶ Itẽ vi ꝙ sit i memoria: qz sicut timor ẽ de futuro ꝛ gaudiũ de ꝑñti: ita memoria de ꝑterito. sz pnia ẽ de malo cõmisso qȯ ẽ ꝑteritũ. ꝯ ẽ in memoria. ¶ Itẽ vi ꝙ sit in rõne: qz penitẽtia ẽ ꝑs iusticie. sed iusticia ẽ in rõne. ꝯ ꝛ pnia. ¶ Uterius vi ꝙ in inocẽtib' pnia eẽ nõ possit: qz penitere ẽ cõmissa mala plãgere. sz inocẽtes nullũ malũ cõmiserũt. ꝯ in eis pnia nõ est. ¶ ℍD. pnia ex suo noie ipoꝛtat penã. sz inocẽtib' nõ debeꝫ pena. ergo nõ ẽ in eis pnia. ¶ ℍD. pnia in idẽ coincidit cũ vindicatiua iusticia vt supra dictũ est. sz oĩbus existẽtibus inocẽtib' vindicatiua iusticia locũ nõ habẽt. ꝯ nec pnia: ꝛ ita nõ ẽ in inocẽtibus. ¶ Sed ℍ oẽs vtutes simul ifundũt. sz pnia ẽ virt'. cũ ꝯ inocẽtib' i baptismo infundãt alie virtutes: infundit etiã ꝛ pnia. ¶ ℍD. ille q̃ nunq̃ fuit infirm' corpaliter dr̃ sanabilis: ꝯ ꝛ similiter q̃ nunq̃ fuit infirm' spiritualiter: sz sicut sanatio in actu a vulnẽ pcĩ nõ est nisi ꝑ actũ pnie: ita nec sanabilitas nisi ꝑ hĩum. ꝯ ille q̃ nunq̃ hũit iufirmitatez pcĩ hz hĩtum pnie. ¶ Uterius vi ꝙ sancti hoies q̃ sunt in gloria non hñt pniaz: qz sicut dic̃ Greg. i moralib': Beati pectores recordant sicut nos sani sine dolore dolores memoramur. sz pnia ẽ dolor cordis vt dictũ est. ꝯ sci in ꝑria nõ hñt pniam. ¶ ℍD. sci in ꝑria sũt xpo cõformes. sz in xpo nõ fuit pnia: qz nec fides que ẽ ꝓncipiũ pnie. ergo nec i scis in ꝑria erit pnia. ¶ ℍD. frustra ẽ hĩtus q̃ ad actũ nõ reducit. sed sci in ꝑria nõ penitebũt actu: qz sic eẽt eis aliq̃d ℍ votũ. ergo ñ erit in eis hĩtus pnie. ¶ Sz ℍ: pnia ẽ ꝑs iusticie. sz iusticia ẽ imortalis ꝛ ꝑpetua: ꝛ in ꝑria remãebit ergo ꝛ pnia. ¶ ℍD. in vitis patrũ legit a quodã pie dictũ: ꝙ etiã Abraã penitebit de hoc ꝙ nõ plura bona fecit. sz magis dz aliqs penitere de malo cõmisso q̃ de bono omisso ad qȯ nõ tenebat: qz de tali bono loquit. ergo erit ibi pnia ȯ malis cõmissis. ¶ Uterius vi ꝙ etiã angelus bon' seu mal' sit susceptiuus pnie: qz timor ẽ initiũ pnie. sz in eis est timor: Jaco. j. Demones credũt ꝛ ꝓtremiscũt. ꝯ in eis pȯt eẽ pnia. ¶ ℍD. phs dic̃ i. x. ethi. ꝙ pẽitudine replẽt mali: ꝛ hec ẽ maxima pena eis. sz demones maxime sũt praui nec aliq̃ pena eis deest. ꝯ demones pñt penitere. ℍD. facilꝰ mouet aliq̃d in id qȯ ẽ fm naturã q̃ in id qȯ ẽ ℍ naturã: sicut aqua q̃ ꝑ violẽtiã ẽ calefacta etiã ꝑ seipam ad nãlem ꝓpetatẽ redit. sz ãgelus pȯt mutari in pcm qȯ ẽ ℍ oẽm nãm eoꝝ. ꝯ multo fortꝰ pȯt reuocari in id qȯ est fm nãm: ꝛ hoc facit pnia. ꝯ sũt susceptibiles pnie. ¶ ℍD. idẽ iudiciũ ẽ fm Damas. de ãgelis ꝛ ȯ aiab' sepatis. sz in aiab' sepatis pȯt eẽ pnia vt q̃dã dicũt sic̃ in aiabus beati que sũt in ꝑria. ꝯ ꝛ in ãgelis pȯt eẽ pnia. ¶ Sed ℍ: ꝑ pniam hõ repat ad vitã peccato dimisso. sz hoc ẽ ipossibile in ãgelis: vt in. ij. li. dictũ ẽ. ꝯ nõ sũt susceptibiles pnie. ℍD. Damas. dicit: ꝙ hõ fungit pnia ꝓpter corpis infirmitatẽ. sed ãgeli sũt icorporei. ꝯ i eis nõ pȯt eẽ pnia. ℚ Espõdeo dȯ ad. j. q. ꝙ q̃dã dicũt subiectuz ois vturis eẽ li. ar. sz hoc nõ pȯt eẽ: qz ois actus hũan' ordinat' elicitiue ꝓcedit ab aliq̃ virtute hũana: q̃libet autẽ potẽtia hũana hz aliquẽ actũ ordinatũ: ꝛ dico potẽtiã hũanã rõem vl q̃ rõni obediat: ꝛ iõ in oi tali potẽtia pȯt eẽ vtus q̃ eliciat ordinatũ actũ illi' potẽtie. ꝛ de hoc in. iij. li. di. xxxiij. plura dicta sunt.

Et iō quidā dicunt q̄ pnia est in oībus viribus: sz hoc nō pōt esse: qz vnus hitus nō pōt cē nisi vnius potētie: sicut vna forma nō nisi vnius materie: et vnū accidēs nō nisi vn⁹ subiecti. Et iō alī dicunt q̄ ē in irascibili: qz vt dicit Aug. ē vindicta q̄dam quā appetit ira: sed hoc nō pōt cē: qz vindicta⁊ expetere de altero qō arduitatē hz ad irascibile ptīnet: sed vindictā pati nō videt cē irascibilis. Et iō quidā dicūt q̄ pnia ē dolor: ⁊ ꝓpter hoc ē in ꝓcupiscibili: sed hoc etiā nō valet: qz ille dolor q̄ est in cōcupiscibili ē passio: dolor aūt q̄ est actus pnie nō ē passio. Et iō dicendū cū alīs q̄ pnia ē ps iusticie ⁊ iō cū iusticia sit in rōne nō quidē q̄ntū ad partez cognitiuā sed q̄tuz ad effectiuā: ⁊ pnia in rōne est inq̄ntū ē virtus: sz pnia que ē passio ē in cōcupiscibili sicut i subiecto: qz ē dolor quidā: sz hec passio ē q̄si māle in pnia virtute: qz pnia vtus hunc dolorē recōpensat p pcīs cōmissis: sicut ⁊ pena quam patit reus ē māle in vindicatiua iusticia. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ pnia nō expellit oē pcm formaliter sz q̄si effectiue. vñ nō oz q̄ sit in subiecto in q̄libet vi vbi pōt cē peccatū: sz q̄ ea q̄ sunt in illis virtutib⁹ subiciant eis q̄si mālia: ⁊ hoc pnia hz inquātum ē in rōne cui oēs alie vires subduntur quasi ab ipsa mote ⁊ regulate. ¶ Ad.ij. dō: q̄ dolor q̄ ē in ꝓcupiscibili nō ē actus penitētie vtutis: sed māle vt dictuz ē: sed dolor qui ē detestatio culpe cōmisse est actus eius: ⁊ hic ē volūtatis in qua ē iusticia cuius actus ē detestari inequalitatē p̄existentē ⁊ eam ad eq̄litatē reducere. ¶ Ad.iij. dō: q̄ exhibitio vindicte ē mālis in pnia: sicut etiā in iusticia vindicatiua: nō enī exhibet vindictā ex appetitu vindicte: sed ad equalitatē restituendū. ¶ Ad.iij. dō: q̄ q̄uis penitētia sit de p̄terito sicut memoria: tamē respicit affectū: memoria aūt ē potētia pure cognoscitiua: ⁊ iō in ea nō pōt esse pnia. ¶ Quintū cōcedimus.

HD.ij.q.dō: q̄ hitus medius ē inter potētiam ⁊ actū: ⁊ qz remoto p̄iori remouet posteri⁹: nō aūt ecōuerso: iō remota potētia ad actū remouet habitus: nō aūt remoto actu. ⁊ qz subtract o maīe tollit actū ꝓpter hoc q̄ actus nō pōt cē sine maīa in quā trāsit: iō hitus alicuius virtutis cōpetit alicui cui nō suppetit mā: ꝓpter hoc q̄ suppetē pōt ⁊ ita in actū exire: sicut pauper hō pōt hēre hituz magnificētie sed nō actū: qz nō hz magnitudinem diuitiarū que sunt mā magnificētie. sed pōt hēre: ⁊ iō cū innocētes in statu inocentie nō hēant pcā cōmissa que sunt mā pnie: sed possunt hēre: actus pnie in eis esse nō pōt sed hitus pōt: ⁊ hoc si grām hēant cū qua oēs virtutes infundunt. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ q̄uis nō cōmiserūt pñt tamē cōmittere: ⁊ iō eis hitum pnie hēre competit: sed tñ habitus iste nunq̄ in actū exire pōt: nisi forte respectu vēialiū peccatoꝝ: qz pcā mortalia tollūt ipsum: nec tñ ē frustra: qz ē pfectio potētie nālis. ¶ Ad.q. dō: q̄ q̄uis nō sit eis debita pena in actu: tñ in eis ē possibile esse aliq̄d ꝓ quo eis pena debeat. ¶ Ad.iij. dō: q̄ remanēte potētia ad peccanduz adhuc haberet locū vindicatiua iusticia ſm hitum: q̄uis nō ſm actū si peccata actu nō eēnt. HD.iij.q. dō: q̄ virtutes cardinales in p̄ia remanebūt: sz ſm act⁹ quos habēt in fine suo: vt in.iij.li.di.xxxiij. dictuz est: ⁊ iō cum pnia virtus sit ps iusticie q̄ est hitus cardinalis: quicūq⁊ hēt hituz pnie in hac vita: habebit in futura: sed nō hēbit eundē actū quē nunc hz sed alīū. s. gratias agere deo ꝓ misericordia relaxante pcā. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ illa auctas ꝓbat q̄ nō hīt eundē actū quem hic habet pnia: ⁊ hoc cōcedimus. ¶ Ad.ij. dō: q̄ xp̄us nō potuit peccare: vt in.iij.li.di.xij. dictū est: ⁊ iō mā huius vtutis nō cōpetit sibi nec actu nec potētia: ⁊ ꝓpter hoc ñ ē simle de ipso ⁊ de alīs. ¶ Ad.iij. dō: q̄ penitē ꝓprie loquēdo ꝓut dicit actū pnie qui nūc ē non erit in p̄ia: nec tamē hitus frustra erit: quia aliuz actū hēbit. ¶ Quartū cōcedimus. ¶ Sed qz q̄nta ratio ꝓbat q̄ etiā idē actus pnie erit in patria qui mō est: iō dicendū ad.v. q̄ volūtas nr̄a in p̄ia erit oino cōformis volūtati dei. vñ sicut deus volūtate añcedente vult oia cē bona: ⁊ p p̄ñs nihil cē mali: nō aūt volūtate ꝓsequēte: ita etiaz est de beatis ⁊ talis volūtas impropꝛie dī ab illo sācto p̄ie pnia.

HD.iij.q.dō: q̄ pnia in nobis duplr accipitur: vnō mō ſm q̄ ē passio: sic enī nihil aliud est q̄ dolor vel tristicia de malo cōmisso. Et q̄uis ſm q̄ ē passio nō sit nisi in cōcupiscibili: tñ aliquis voluntatis actus similitudinarie pnia dī quo quidē ōtestatur qō facit: sicut etiā amor ⁊ alie passiones dicunt in itellectiuo appetitu: vt in.iij.li.di.xxvj. dictū est. Alio mō accipit ſm q̄ ē virtus: ⁊ hoc mō detestari malū cōmissum cū emēdatiōis ꝓposito ⁊ intētione expiādi vel deū placandi de offensa cōmissa ē act⁹ ei⁹. Detestatio aūt mali cōpetit alicui ꝓz q̄ hz ordinem naturalē ad bonū: ⁊ qz in nulla creatura talis inclinatio totaliter tollit: iō etiaz in dānatis talis detestatio mānet: ⁊ p p̄ñs pnia passio ve similis ei: vt dī Sap̄. v. Intra se gemētes ⁊ penitentiā agētes. Et hec quidē pnia cū non sit habitus sed passio vel actus: nullo mō in beatis angelis cē pōt in quibus pcā cōmissa nō p̄cesserunt: sz in malis angelis ē cū sit cadē rō de ipsis ⁊ de aiabus dānatoꝝ: qz ſm Damas. qō ē homi mors hoc est angelis casus. sed pcm angeli ē irremissibile vt in.ij.li. dictū est. Et quia peccatū vt est remissibile vl̄ expiabile ē ꝓpria materia ist⁹ vtutis que pnia dī: iō cum mā nō possit eis cōpetere: nō adest eis potentia exeundi in actū: ⁊ iō nec habitus eis competit: ⁊ iō angeli susceptiui pnie virtutis esse nō possunt. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ ex timore in eis generat aliquis pnie motus: sed nō q̄ sit virtus. Et similit dicendū ad.ij. ¶ Ad.iij. dō: q̄ quicq̄d in eis ē naturale totū ē bonū ⁊ ad bonū inclinās: scd li. ar. in eis ē in malicia obstinatū. ⁊ qz mot⁹ vtutis ⁊ vitij

non consequitur inclinationem nature sed magis motus li. ar. ió non oportz q̃ q̃uis nãliter inclinẽt ad bonũ q̃ motus virtut̃ in eis sit vel esse possit.

¶ Ad. iij. dó: q̃ non est eadẽ ratio de angelis scis ꝛ aiabus sanctis: qz in aiabus sanctis p̃cessit vel p̃cedere potuit pcm remissibile: nó aũt in angelis. Et ita q̃uis sint simules q̃ntuz ad statũ pñtez: ñ tñ q̃tũ ad statũ p̃teritũ quẽ pnia respicit directe.

¶ Ad quartuz sic procedit: Videt q̃ de rõne vere penitẽtis sit q̃ vsqz in finẽ vite ꝓtinuetur. penitẽtia eni ẽ quasi queda recompẽsatio dei facta p offensa cõmissa. sed offensa fuit infinita: vnde eterna pena debet p peccato mortali. ergo ꝛ pnia debẽs hanc culpaz ad hoc q̃ sit vera pz q̃ vsqz in finẽ duret. ¶ p̃. nihil destruit nisi a fortiori se. sed pnia est fortius q̃ peccatũ: qz expellit ipsum. cũ ergo vera pnia non possit discõtinuari nisi p peccatũ: videt q̃ si fuerit vera nullo mõ a statu pnie quis cadere possit.

¶ p̃. facilius ẽ peccatũ impedire ne fiat q̃ pcm factũ destruere. sed pnia destruit peccatũ factuz. ergo multo fortius ipedit ne aliqd peccatũ cõmittat: ꝛ sic idẽ quod ꝑius. ¶ Sed ꝯ: baptismus ẽ efficacius sacrm q̃ pnia: qz etiam totaliter penã tollit. sed gra baptismalis tollitur p peccatũ sequẽs. ergo multo forti' pnia. ¶ p̃. nulla virtus pót remanere sine charitate: ꝛ ea habita oẽs hẽntur. sz charitatẽ semel hitam ꝓtingit amitti: vt in. iij. li. di. xxxij. dictũ ẽ. ergo ꝛ pniam. ¶ Ulterius videt q̃ necesse sit dolorẽ pnie p gaudiũ interrũpi: gaudiũ enim ꝛ dolor sunt affectiones ꝯrie. sed ꝯria ñ sunt nata eẽ in eodẽ. ergo cũ oporteat penitentez aliq̃n de sua pnia gaudere vt in lra dicit: oz q̃ dolor p illud gaudiũ interrũpatur. ¶ p̃. sicut mali dolent de suo gaudio: ita boni gaudẽt de suo dolore. sed phs in. ix. ethi. dicit: q̃ mali ó hoc q̃ delectati sunt postmodũ dolẽt: qó nó pót eẽ simul dũ delectãtur. ergo nec boni simul cũ dolent possunt gaudere de hoc quod dolent. Si dicatur q̃ dolor est cã gaudij: ꝛ sic possunt eẽ simul. Cõtra: ꝯrium nó est cã sui ꝓtrarij. sz dolor ẽ ꝯrium gaudio. g̃ nó pót eẽ cã ipsius. ¶ Sed ꝯ. Aal. v. sup illó: Fructꝰ aũt spiritus. dicit glo. q̃ virtutes fructus dicũtur qz suos possessores sancta delectatiõe delectãt. sz pnia ẽ virtus. ergo in suo actu qui ẽ dolere habet delectationẽ. ¶ p̃. Fm phm in. ij. ethi. signũ generati hitus oz accipe fientẽ in opere delectationez. sed pnia est hitus quidaz. ergo actus eius hz delectationẽ. ergo nó interrũpit p gaudiũ. ¶ Ulterius vi q̃ pnia iterari nó possit: sicut eni baptismus hz efficaciã a passione xpi: ita pnia ꝛ oia alia sacra. sz qz passio xpi est vna: ió baptismus iterari nó pót ergo nec pnia pót iterari. ¶ p̃. sicut dicit Grego. Facilitas venie incentiuũ pbet delinquẽdi. sz deus nó oz alicui dare peccãdi occasionẽ. ergo nó debz dare locũ pniaz iterãdi. ¶ p̃. spiritualis curatio que p pniam fit signatur p corporales curationes quas dñs miraculose fecit. sed in illis curatiõibus nó legitur q̃ aliquẽ bis sanauerit. ergo nec p penitentiã aliquis bis pót spiritualiter curari. ¶ Sed ꝓtra est qđ dicitur Eccle. ij. Scõm magnitudinez eius sic ꝛ misericordia illius cũ eo est. sed magnitudo eius est infinita. ergo ꝛ misericordia: non ergo coartatur p vnam pniam vt postmodũ ad se conuersis nó parcat. ¶ p̃. Matth. xij. dicitur: Qui peccat in patrẽ vel filiũ remittetur ei. sed cõtingit q̃ post pactaz penitentiã aliquis peccet p infirmitatem qđ est in patrem peccare: ꝛ p ignorantiam quod est in filiũ peccare. ergo tale peccatũ remittetur. ergo penitẽtia potest iterari. ¶ Respondeo dicendũ ad prima qõnem: q̃ opinio ista que posuit q̃ nullus homo a vera penitẽtia possit excidere est erronea ꝛ cõformis illi que in. ij. li. posita ẽ di. xxxj. q̃ charitas semel habita non possit amitti. Sed tamen de charitate videbãtur magis moueri considerãtes efficaciam eius: ex qua apparebat q̃ nó posset p aliquod peccatũ vinci. Sed de penitẽtia videbãtur moueri: quia ad integritatẽ penitẽtie requiritur continuatio vsqz in finem vite. Sed vtrũqz friuoluz est: primo quia quantũcũqz aliqua virtus efficaciam habeat flexibilitatez a li. ar. nó tollit dũ est in statu vie: similiter illud quo futurũ est non potest esse de substantia vel de itegritate alicuius vtutis nisi fm q̃ est presens in apprehensione vel in voluntate: quia virtus q̃ntum ad habitum nó expectat aliquid in futurũ: hitus enim virtutis est de rebus permanentibus non de successiuis. vñ totã pfectionẽ suam habz simul in instãti que tota simul in vnũ actũ pót effluere: ꝺa actus sunt simules hitibus: vt dz in. ij. ethi. Et sic qđ futurũ est nó ẽ de integritate vel cẽntia ipsius. vñ cum pnia sit virtus ꝛ fm q̃ ẽ sacrm nó se extendat vltra actũ virtutis: nó erit de integritate pnie cẽntialis futuri cõtinuatio nisi vt sit in ꝓposito: et ió pót eẽ vera pnia: ꝛ tñ ab ea postmodũ aliqs excidet. ¶ Ad. j. ergo dó: q̃ sicut offensa hũit infinitatẽ: ita etiã ꝛ vnus ꝓtritionis actus hz quandam infinitatẽ: tũ ex virtute gratie que dat opibus infinitũ valorẽ: vt. s. per ea hó infinitũ bonũ mereat: tum ex merito xpi qđ operat in oibus sacris ꝛ in oibus meritis nris. ¶ Ad. ij. dó: q̃ nec pnia nec aliq̃ virtus agit de necessitate sz ex libertate arbitrij: ꝛ ió quãuis pnia sit fortior q̃ peccatũ: ꝛ p hoc possit peccatũ expellere: tamẽ hó pnie virtutem hñs pót sponte se peccato subiẽcere. ¶ Ad. iij. dó q̃ aliq̃n hó vincit a debiliori q̃ fortiorẽ vincit: ꝺa nó tantã curã adhibet: ꝛ similiter penitens ꝓpter negligentiam a pcto nõdum commisso liberatus vincitur qui p pniaz a pcto cõmisso liberat' fuit.

¶ Ad. ij. q. dó: q̃ gaudiũ ꝛ tristicia fm genus sunt ꝯria: nó tamen quodlibet gaudiũ cuilibet tristicie

apponit: ſz ei que ē ō eodē. Si aūt de ꝓrijs ſunt vl de diuerſis: vnū pōt eē cā alteri⁹ vel māle ad ipm qui eni de pñtia gaudet eoipſo ſeqūtur q̄ de abſentia triſtat. ſimlr etiā qñ de aliquo triſtari ē nobis vtile vel decēs: triſticia pōt eē mā gaudij. Si ergo gaudiū ⁊ triſticia directe ꝓria accipiāt: ſic nō pñt ſimul eē in eodē ſm idē. ſi aūt ſint de diuerſis vel ꝓrijs: ſic q̄dē q̄ntū ad cām ſuā pñt ſimul eē: qz pōt eē volūtas de vno ⁊ volūtas de altero. ⁊ ſimiliter ſi vnū ſit rō alteri⁹: ſz q̄ntū ad ſenſuz qui req̄rit in vtroq; qz gaudiū nō ē ſine pceptōe ꝓuenientis: neq; triſticia ſine pceptōe nociui: ipoſſibile ē q̄ vtrūq; ſimul intēſe ūſint: qz aīa q̄n intēſe occupat circa vnū retrahit ab altero. ſz impfecte pñt eſſe ſimul: ita tñ q̄ vnū nūc ſit pfectus ⁊ aliud poſtmoduz. dolor aūt q̄ ē in pnia ē de pcēo cōmiſſo. vñ ſimul cū hoc nō pōt eē gaudiū de eodē: ſz pōt eē gaudiū de ſpe venie quā p dolorē cōcipit: vel etiā hoc ipſo q̄ in exhibēdo dolorē p pcīis cōmiſſis facit qō oz ⁊ iō deteſtatio pcī cōmiſſi q̄ eſt cā doloꝛ ⁊ voluntas deteſtādi q̄ ē cā gaudij ſūt ſimul: volēs enī ꝺteſtat. ⁊ qz vnū ē rō alteri⁹: iō aīa ad vtrūq; cōuerti pōt ſimul: inq̄tū ex eis quodāmō fit vnū. qñ autē ex aliq̄bus duob⁹ fit vnū: vnū ē vt māle: ⁊ alteruz vt formale: ⁊ iō aīa ad vnū illoꝝ ꝓuertit p priuſ: ⁊ ad alterꝝ p poſteri⁹. ⁊ ꝓpter hoc non poteſt ineſſe vtrūq; ſm ſui cōpletā rōnez: ſz qñq; vnū qñq; alterū. qñ enī plene ꝓuertit ad ſpem venie vel ad deētiā doloꝛ: tūc gaudiū ē ꝑncipal'r: ⁊ doloꝛ ō pcēo ex ꝓnti. qñ aūt ꝑncipal'r ꝓuertit ad pcēm cōmiſſū tūc ē ecōtrario. Ad. j. g̈ ꝺō: q̄ doloꝛ ō pcēo ⁊ gaudiū de doloꝛe nō ſūt affectiones ꝓrie vt dictum eſt.

Ad. ij. ꝺō: q̄ obiectū gaudij ē aliq̄d ꝓueniēs: ſz obiectū triſticie ē ꝓrium nociui. vñ doloꝛ de quo q̄s gaudet nō ē ꝓrius gaudēti ſz ꝓueniēs. ſz gaudiū de q̄ q̄s dolet ē ꝓriū dolēti: ⁊ iō ſimul cū q̄s gaudet ñ pōt eē doloꝛ de gaudio ſm idē: ſz ſimul cuz q̄s dolet pōt eē gaudiū de illo. Ad. iij. ꝺō ſic ad ꝑmuz.

Ad. iij. q. ꝺō: q̄ erroneū ē dicere q̄ pnia ñ poſſit iterari: ⁊ mie diuine ꝓrium. Cauſa aūt q̄re iteratur cū baptiſm⁹ nō iteret ē q̄drupleꝛ. Prima ē qz pnia nō ip̄rimit characterē ſic baptiſm⁹: character enim indelibilis ē. Scōa qz baptiſma ē ꝺ morbū ñ iterabilē. ſ. originale pcēm: pnia aūt ꝺ actuale pcēm q̄ iterat. Tertia cā ē: qz baptiſm⁹ hz totā efficaciaz a paſſiōe xp̄i ſine actu nr̄o: ⁊ iō qz paſſio ē vna tm̄: ⁊ baptiſmus vnus. ſz pnia etiā req̄rit actū nr̄m vt ꝑius dictū ē: ⁊ iō rōe ei⁹ iterationē ſuſcipit. Quarta qz baptiſm⁹ ē gr̄atio ſpūalis: ſz pnia ē q̄dā ſanatio ſpūalis. ſemel aūt aliq̄d generat: ſz pluries curari ſiue ſanari pōt q̄dui in hac vita viuit: ⁊ ſic pz ſolutio ad ꝑmū. Ad. iij. ꝺō: q̄ ſicut iuſt⁹ dñs ſūme iuſticiā diligit: ita ſūme pcēm odit: ⁊ ita q̄tum ex ipō ē patus ē ipſuz deſtruē ſp: oūmō ex pte hominis nō remaneat q̄ pniam negligit vl ꝓtenit. Nec obſtat q̄ q̄dā ex hoc ſumūt occaſionē delinq̄ēdi qz ex ꝓrio ſumerēt occaſionē deſperandi: q̄ō eſſet grauius. Ad. iij. ꝺō: q̄ q̄uis nō ſit ſcriptū q̄ idē infirm⁹ frequētius a dño ſit curat⁹: tñ nec etiā factū negat. ⁊ ꝓterea hoc oculata fide videm⁹ q̄ frequēter homines infirmant: ⁊ diuina virtute q̄ oia reſtaurat curantur.

Ad quintum ſic pro

cedit: Uidet q̄ nō ꝺbeat aliq̄ pnia publicari vel ſolēniçari: qz nō licet ſacerdoti etiaz metu pcēm alicuius ꝓfiteri quantūcūq; publicū. ſed per pniam ſolēnez publicat pcēm. ergo nō debet ſolēniçari. Ꝑ. iudiciū debet eē ſm cōditionē foꝛi. ſz pnia ē quoddā iudiciū q̄ō in foꝛo occulto agit. g̈ ñ debet publicari ſiue ſolēniçari. Ꝑ. pnia dēs ꝺfectus reuocat ad pfectū: vt Ambꝛo. dic. ſed ſolēniçatio facit ꝓriū: qz penitētē in multꝺ defectib⁹ innectit: nō enī laicus pōt poſt ſolēnē pniaz ad clericatū ꝓmoueri: nec clericꝰ ad ſupioꝛē ordinez. g̈ pnia nō ē ſolēniçāda. Sed ꝯ: pnia ē quoddā ſacrm ſz in q̄libet ſacro q̄dā ſolēnitas adhibet. g̈ ⁊ i pnia adhiberi debz. Ꝑ. medicina oz rndere morbo. ſed peccatū q̄ndoq; ē publicū q̄ō multos ad exēpluz peccādi trahit: ergo ⁊ pnia que ē medicia ei⁹ debz eē ſolēnis ⁊ publica q̄ multi edificent. Ulterius vi q̄ ſolēnis pnia iterari poſſit: ſacra enī q̄ character nō imp̄mūt cum ſua ſolēnitate iterant: ſicut euchariſtia: ⁊ extrema vnctio: ⁊ huiuſmōi. ſz pnia nō imp̄mit characterē. ergo cuz ſua ſolēnitate oz iterari. Ꝑ. pnia ſolēniçat ꝓpter grauitatē ⁊ manifeſtationē pcī. ſed poſt pactā pniam cōtingit ſimilia pcā cōmittere vel etiaz grauioꝛa. ergo ſolēnis pnia iterū debet adhiberi. Sed ꝯ: pnia ſolēnis ſignificat eiectionē p̄mi hoīs de paradiſo. ſed hec tm̄ ſemel ē facta. g̈ ⁊ pnia ſolēnis tm̄ ſemel debet fieri. Ulterius q̄rit de ritu ſolēnis pnie: ⁊ vī q̄ mulierib⁹ nō ſit iponēda: qz vir cui iponit ſolēnis pnia oz comā abꝛ̄cere. ſz hoc nō cōpetit mulieri: vt pz. j. Coꝛ. xj. g̈ nō debet agere ſolēnē pniaz.

Itē videt q̄ clericis ſit iponēda: qz imponit pp grauitatē delicti. ſed idem peccatū grauius ē in clerico q̄ in laico. ergo magis debet imponi clerico q̄ laico. Item videtur q̄ a quolibet ſacerdote poſſit imponi: quia abſoluere in foꝛo penitentiali eſt eius qui habet claues. ſed ſimplex ſacerdos habet claues. ergo poteſt eē miniſter huius penitētie.

Reſpōdeo ꝺō ad. j. q. q̄ aliqua pnia debz eē publica ⁊ ſolēnis ꝓpter quattuor: primo vt peccatū publicū publica hēat medicinā. ſecūdo q̄a maxima cōfuſione in hoc mūdo etiā eſt dignus q̄ grauiſſimū ſcelus cōmiſit. tertio vt ſit alijs ad troꝛez. quarto vt ſit ad exemplū penitēdi: ne deſperent q̄ in grauibus pcīis detinentur. Ad. j. g̈ ꝺō: q̄ ſacerdos nō reuelat confeſſionē talem pniam iniungendo: quāuis ſuſpicio oriatur illuz aliquod enoꝛme peccatum cōmiſiſſe: non enim culpa pro certo

scitur ex pena: quia quãdoq; aliquis penitentiaz
pro alio facit: sicut legit in vitis patrũ de quodaz
qui vt sociũ suum ad penitentiã ꝓuocaret ipse cũ
eo penitẽtiam egit. si autẽ sit peccatum publicum
ipse penitens exequendo penitentiaz confessionez
a se factã manifestat. ¶ Ad secundũ dicenduz: q;
penitẽtia solẽnis quantũ ad iniunctioũẽ nõ exigit
forum occultũ: quia sicut occulte quis confitetur
ita occulta ei penitẽtia iniũgitur. sed executio exi-
git forum occultuz: ⁊ hoc nõ est incõueniens.
¶ Ad tertiũ dicenduz: q; penitẽtia q̃uis reuocet
omnes defectus restituendo in pristinã gratiam:
nõ tamen restituit in pristinã dignitatẽ: ⁊ iõ etiaz
mulieres post pactam penitẽtiam de fornicatione
nõ velantur: quia dignitatẽ virginitatis non recu-
perant. Et similiter post publicam penitentiã pec
catoz nõ redit ad hanc dignitatẽ vt possit ad cleri
catum assumi: ⁊ episcopus talem ordinãs potesta
te ordinandi priuari debet: nisi forte necessitas ec-
clesie exposcat aut cõsuetudo: tunc enim dispensa
tiue recipitur ad minores ordines: non autẽ ad sa
cros ordines: primo propter dignitatez ordinum
istorũ: secundo propter timorẽ recidiui: tertio pro
pter scandaluz vitandum: quod posset in populo
oriri ex memoria precedentiuz peccatoꝝ: quarto
quia non haberet frontem alios corrigendi cum
peccatũ eius fuerit publicum. AD secundaz que
stionẽ dicendum: q; solẽnis ꝑnitentia iterari non
debet propter tria. primo ne ex iteratione vilescat
secundo propter significationẽ: quia est figura ex-
pulsionis hominis de paradiso que est semel tan-
tum facta. tertio quia solẽnizatio ẽ quasi quedaz
professio perpetuo penitentiam cõseruandi: ⁊ iõ
iteratio solẽnitati resistit: si tamen postmodũ pec-
cauerit nõ clauditur ei locus penitẽtie: sed penitẽ-
tia solẽnis iterum ei iniungenda nõ est. ¶ Ad pri
muz ergo dicendum: q; in illis sacramẽtis in q̃bus
solẽnitas iteratur: iteratio solẽnitati nõ repugnat
vt est in proposito: ⁊ ideo non est simile. ¶ Ad se
cundũ dicendum: q; quãuis ratione criminis de-
beretur sibi eadem penitentia: tamen solẽnitatis
iteratio non competit propter predictas causas.
AD tertiam questionẽ dicendum: q; omnis solẽ
nis penitẽtia est publica: sed non cõuertitur: peni-
tentia enim solẽnis hoc modo fit: In capite q̃dra-
gesime tales penitentes presentant se cuz presbyte-
ris suis episcopo ciuitatis ante fores ecclesie: sacco
induti: nudis pedib': vultibus demissis: coma de-
posita: ⁊ eis in ecclesia introductis episcopus cum
omni clero septem psalmos penitentiales dicit: et
postmodũ eis manũ imponit: aquam benedictaz
spargit: ⁊ cinerem capitibus imponit: cilicio colla
eorum operit: ⁊ denunciat eis lachrymabiliter q;
sicut Adam eiectus est a paradiso: ita ipsi de eccle
sia ejiciuntur: ⁊ iubet ministris vt eos ab ecclesia
pellant: clero eos persequente cum hoc respon-so-
rio: In sudore vultus tui ⁊c. In cena autẽ domini
quolibet anno a suis presbyteris in ecclesiaz redu-
cuntur: ⁊ erunt ibi vsq; ad octauas pasche: ita ta-
men q; non cõmunicabunt nec pacem accipiant:
⁊ sic fiat quolibet anno quousq; aditus ecclesie ẽ
eis interdictus. vltima autez reconciliatio episcopo
reseruat ad quem solum spectat solẽnis penitẽtie
impositio. Potest autẽ imponi viris ⁊ mulierib'
sed non clericis ꝓpter scandalũ: non autẽ talis pe
nitẽtia debet imponi nisi ꝓ peccato qò totam cõ-
mouerit vrbẽ. Publica autẽ ⁊ non solẽnis que in
facie ecclesie fit: sed non cũ solẽnitate predicta: sic
pegrinatio per mundũ cuz baculo cubitali: ⁊ hec
potest iterari ⁊ a simplici sacerdote iniungi: ⁊ põt
etiam clerico imponi: quãdoq; tamen solẽnis po-
nitur publica. ⁊ ꝑm hoc auctoritates quedam va
rie loquũtur de solẽni. ¶ Ad primũ ergo dicẽdũ
q; mulier habet comã in signuz subiectionis: non
autem vir: ⁊ ideo nõ competit vt in penitẽtia mu-
lieri coma deponatur sicut viro. ¶ Ad secunduz
dicendũ: q; licet in eodẽ genere peccati clericus pl⁹
peccet q̃ laicus: tamen nõ iniungitur ei penitẽtia
solẽnis: ne ordo veniat in contemptum: vnde non
defertur psone sed ordini. ¶ Ad tertiũ dicenduz
q; magna peccata indigent maiori cautela ad sui
curationẽ: ⁊ iõ iniũctio penitẽtie solẽnis q̃ nõ nisi
ꝓ grauissimis pccis fit soli ẽpo reſuat. ¶ Qõ. II.

Deinde queritur

ò effectu penitẽtie: Et circa hoc
querunt quinq;. ¶ Primo vtrũ
pnia peccata tollat. ¶ Secũdo
vtrũ vtutes restituat. ¶ Tertio
vtruz opa pcedẽtia viuificet.
Quarto vtrũ ꝓdicti effectus sint pnie inquantũ ẽ
virtus vl' inq̃ntũ est sacrm. ¶ Quinto vtruz sine
pnia possit puenire aliq̃s pccoz ad salutẽ.

AD primum sic pro
cedit: Uidet q; ꝓ pniaz non semp pecca-
ta tollant: Hebre. x. Uoluntarie enim peccatibus
nobis post acceptã noticiam veritatis iam nõ re-
linquit hostia ꝓ peccato. sz in pnia homo se offert
hostiã deo: psal. Sacrificiũ deo spũs ꝓtri. ⁊c. ergo
pnia peccata eoꝝ qui plapsi sunt post noticiã ve-
ritatis nõ delet. ¶ P. Hebr. xp̃. super illud: Non
inuenit penitẽtie locum. i. venie locum benedicti-
onis per pniam. ergo penitẽtia non semper tollit
ꝓterita peccata. ¶ P. ij. Macha. ix. dr̃ de Antio-
cho: Orabat scelestus deum a quo non esset mise-
ricordiã consecuturus. ergo cum ipse peniteret de
malis cõmissis: videt q; nõ semp pnia peccata ꝓce
dẽtia deleat. ¶ P. pccm cõmissuz ẽ quodãmodo
infinitũ inq̃ntum ẽ offensa dei. sed actus nr̃i sunt
finiti. cũ ergo finitũ nõ possit in infinituz videtur
q; penitẽtia non possit delere pccm cõmissuz.

¶Sed ꝯ Luc. v. Nō veni vocare iustos sz pecōres ad pniam. sz iutilis eēt ista vocatio penitētiꝫ nisi veniā de pcō largiret. ergo pnia pcā delet. ¶ꝑ. maioꝛ ē mia dei q̄ iniq̄tas hois. vñ rep̄hendit ille q̄ dixit: Maioꝛ ē iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. sz pnia mie dei iuitit. ergo oia pcā ḡntūcūq; sint delet. ¶Lterius vī q̄ etiā totaliꝫ reatū tollat: bonū eni ē efficacius ad agendū q̄ malū: qꝛ malū nō agit nisi vtute boni: vt Dio. dic̄. sz p vnū actū pcī hō ꝛ culpā ꝛ reatū incurrit. ergo ꝛ p actū ꝓtritionis ꝛ a culpa ꝛ reatu absoluit. ¶ꝑ. deus nō plus exigit i pena q̄ erat i culpa: sz maioꝛ doloꝛ ē in cōtritione de pcō q̄ fuēit in peccādo delectatio: ḋa ḡntitas doloꝛis de pcō ē fm ḡntitatē amoꝛis dei q̄ ē maioꝛ q̄ ois cupiditas rei tēpalis: vt dicit glo. sup illud: Dilexi mādata tua sup auꝛ &c. ergo nō exigit p pcō aliā penā q̄ illā que ē in ꝓtritione: ꝛ sic pnia a toto reatu absoluit. ¶ꝑ. magis valz ad remouēdū pcām pena ꝓpa adiūcta aliene q̄ aliēa pena tm̄. sz in baptismo nō ē aliq̄ pena ꝓpa: sz tm̄ vtute pene xp̄i ois pcā delet: ꝛ ḡntū ad culpam ꝛ ḡntū ad reatū. ergo ꝛ pnia in q̄ cū pena xp̄i adiungit pena ꝓpa totus reatus auferri ꝺz. ¶Sed ꝯ pena nō iniūgit nisi ei q̄ ē debitoꝛ pene. sz penitēti iniūgit pena aliq̄ satisfactoꝛia. ergo adhuc ē debitoꝛ pene: ꝛ sic nō ē a toto reatu p pniam liberat⁹.

¶ꝑ. p pniam nō aufert illud qꝺ ē ad expedimentū ꝛ ad ꝓfectū. sz pena remanēs satisfactoꝛia ē ad ꝓfectū vtutū. ergo p pniam nō tollit. ¶Lterius vī q̄ p pniam etiā reliquie pcī actualis tollant: sicut ꝓnitas ad malū: habitudo: ꝛ huiusmōi: qꝛ i generatōe nāli nō solū tollitur forma ꝓtraria: sz etiā dispositiōes ad formā illā. sed gr̄a que p pniaz dat ē potētioꝛ q̄ forma nāliſ. ergo nō solū tollit culpā sed etiā huiusmōi reliq̄as que sūt dispō ad culpā.

¶ꝑ. sicut gr̄a ē in cēntia aie: ita virtus in potētia sed pnia restituit a̾ſam ꝛ vtutes vt ꝺz. ergo sicut p gr̄am aufert culpā ab aia ipsa: ita ꝛ vtutes aufert reliq̄as a potētijs. ¶Sed ꝯ: baptism⁹ ē efficacioꝛ ad remouēdū pcām q̄ pnia. sz baptism⁹ nō remouet peccati reliq̄as. ergo nec pnia. ¶Espōdeo ꝺō ad. j. q. q̄ pnia pōt ꝓsiderari iq̄ntuz ē sacr̄m: ꝛ inq̄ntū est vtus: ꝛ vtroq; mō ad remissionē pcōꝛuz aliquo mō operat. fm enim q̄ ē noue legis sacr̄m gr̄a in ea ꝺat ad defectū illū sanāduz ꝓtra quē ꝛ cta est. s. ad dimissionē culpe actualis. Operatur etiā ad dimissionē pcī inq̄ntū ē vtus spāli modo pre aliꝭ vtutib⁹. Facit remissionē peccatoꝝ: qꝛ fm oēm virtutē formatā ex pte hitus peccata dimittunt rōe gr̄e que cū ea infundit: sz hoc ē formaliꝫ remittere. sed pnia ex rōe sui actus hz q̄ p eam pcā dimittant: fm q̄ peccata cōmissa sūt mā actuſ eī: cū eni peccatū ex hoc remitti dicat vel retineri: q̄ hz rōnem offense illud qꝺ offensaz aufert peccatū tollit. cum aūt offensa inq̄ntuz huiusmōi fit ineq̄litas quedaz qua vnus aliꝭ subtraxit: qꝺ debitum erat actu: illius vtutiſ peccatū remittit que ieq̄litatem ꝓdictā ad equalitatē reducit: hoc aūt facit penitētia vt ex dictis pz: que in recōpensatiōe diuine offense spūm deo ꝓtribulatū offert: ꝛ iō pnie etiaz ex pte actus sui cōpetit peccatū tollere: ꝛ hoc ē efficiēi ꝛ nō solū formaliꝛ p pniaz pcā dimitti. ¶Ad j. ḡ ꝺō: q̄ ap̄lus loquit ibi de hostia q̄ vniuersaliꝫ ꝓ peccatiſ totius mūdi oblata ē. s. xp̄o que ē vnica ꝛ singularis: nec iteꝝ ꝓ peccatis delendis offert: sed vnica sua oblatiōe valet ad hoc q̄ p pniam ꝛ alia sacr̄a oia peccata possint dimitti. ¶Ad. ij. ꝺō: q̄ iō Esau de quo ap̄lus loquit locū venie nō inuenit qꝛ nō vere penituit etsi lachꝛymas exterius emiserit: qꝺ pz ex hoc q̄ dixit: Ueniet dies luct⁹ p̄is mei ꝛ occidā Jacob fratrē meū. ¶Et similit dicendū ad. iij. de Antiocho qui vere nō penituit interiuſ q̄uis exterius verba pnie ꝓferret: magis ꝓpt infirmitatē coꝛporis q̄ ꝓpter offensam dei vitandam.

¶Ad. iiij. ꝺō: q̄ offensa infinita ē ex pte auersionis: sz nō ex pte cōuersiōis. ꝛ similit etiā actuſ pnie hz infinitatē ex pte gr̄e que ē dei similitudo: ꝛ i virtute diuie misericoꝛdie opans q̄ infinita ē: q̄uis ex parte actus nr̄i sit finita. Habet etiā efficaciam ex vtute passionis xp̄i q̄ infiniti valoꝛis quodāmō ē inq̄ntum fuit passio dei ꝛ hominis. ¶ꝺ. ij. q. ꝺō q̄ fm p̄m in. viij. ethi. tam iustitia q̄ amicicia in eq̄litate quadā ꝓsistit. qui ergo aliquē offendit cōtra eq̄litatē amicicie peccat inq̄ntum effectū debitū nō impēdit: ꝛ ꝯ equalitatē iusticie inq̄tum rem debitā subtrahit. Et sicut hec duo i offensa q̄nq; diuidunt: ita etiā in recōpensatōe sepant: sicut q̄ pena p violētiā offendēti iferꝛ fit recōpēsatio q̄tū ad iustitiā: sz nō q̄tū ad amicitiā. similit q̄ offendens offensuz vbis placat nōdū re subtracta restituta: fit recōpēsatio amicicie sz nō iusticie. pcōꝛ ḡ p affectū peccati amicitiā dei violauit: ꝛ p inobedientiā diuie legis honoꝛē debitū deo subtraxit: et ex ꝓmo amittit gr̄az ꝛ icurrit offensaz: ex scḋo meret penā vt ab eo q̄ p inobedientiā subtraxit subtrahat p penā: ꝛ hoc pene merituz reat⁹ ꝺz. ꝛ iō p penitētiā q̄ hō se deo supponit pcā p̄terita ꝺtestādo cū emēdationis ꝓpositō: remittit quidē peccatuz q̄ntuz ad offensam: sz nō oz q̄ remittat q̄ntum ad totū reatū nisi pena iam soluta: ꝛ sic p pniam nō simul cū culpe dimissione totus etiā reatuſ dimittitur. ¶Ad. j. ergo ꝺō: q̄ sicut qꝺ ē ꝓfectū ē efficacius ad agendū q̄ imꝑfectū: ita qꝺ ē ꝓfectum ē difficiliꝰ ad fiendū. vñ sicut bonū ē efficacius ad agendum q̄ malū: ita difficilius est ad cōstituenduz q̄ malū. In hoc ergo efficacioꝛ apparz actio boni q̄ actio mali: qꝛ actio mali nunq̄ termiat ad maluz qꝺ nō hz admixtū bonū. sed actio boni terminat ad bonū q̄q; cui nō admiscet malū: nō tn̄ oz q̄ si aliquod malū per vnū actum malū incurritur q̄ p vnū actū bonū oppoſita bona reparēt. ¶Ad ij. ꝺō: q̄ fm p̄m in. v. ethi. in recompensatione

iniurie iusticia cōmutatiua nō semp equalem q̄n titatē absolute in pena iſert ei q̄ in culpa fuit. non enī si aliq̄s pcussit p̄ncipē oz ip̄m solū repcuti: sed etiā grauius puniri: infert tñ equalē penā hīta p̄ns cōpatione ad pſonā in quā culpa cōmissa fuit. Et iō cū p pniaz hō ō seipso iustificā deo faciat: nō sufficit tātus doloz in pnia q̄nta fuit delectatio i culpa: qz illa delectatio i iniuriā dei fuit inq̄ntuz deo p̄termisso hō delectatiōi se subdidit ad peccāduz.

¶Ad.iij. dō q̄ baptismus ē spūalis regeneratio: z qz nō pōt eē generatio vni' nisi p corruptionem alteri': iō oz q̄ i baptismo quicq̄d ad p̄cedētē vitā ptinebat totū aboleat. s. z culpa z reat': nisi sit defectus ex pte recipiētis. sz pnia nō ē regeneratio sz magis repatio vite p̄ns hīte: z iō nō est similis rō.

¶Ad.iiij.q. dō: q̄ sicut pnia non tollit totaliē reatū p quēlibet actū cōmissum p̄mū: sz tūc tollit q̄n ad pfectū pducit fm oēs pnie partes: ita etiā non oz q̄ p primū pnie actū oēs defect' ex pcco actuali cōsecutos q̄ dicūtur reliquie repentur. sz pnia iā pfecta q̄ntum ad oēs sui ptes z reliq̄e etiā tollunt pcci actualis. ¶Ad.j. ergo dō: q̄ pnia ñ cōpatur generatiōi sz magis sanatiōi: qz p pniam homini nō dat noua vita: sz in p̄stinā vitā repatur: i sanatiōe aūt hoc v. dem' accidere q̄ sanitate restituta adhuc reliq̄e alique morbi manēt ante pfecte sanitatis restitutionē: ita etiā añ cōpletā pnie reliquie actualis pcci manēt. ¶Ad.ij. dō: q̄ peccatuz per actū potētiaz cōmissum ē: z iō in ipis potētijs p̄ter p̄uationē virtutū alij etiā defectus ex peccato cāntur. sed nō in essentia aie p̄ter defectū grē: z iō nō oz q̄ si p aduentū grē ad eēntiam aie macula q̄ nihil aliud erat q̄ grē p̄uatio tollit q̄ etiā a potentijs oēs alij defectus tollant.

Ad secundū sic p̄ro

ced t: Uidet q̄ p pniam virtutes nō restituant: virtutes enī de q̄bus loquimur nō causant ex actibus nr̄is: qz fm Aug. deus eas in nobis sine nobis opatur. sed pnia i actu nr̄o cōsistit. g̃ p penitentiā virtutes nō restituūtur. ¶P. nihil restituit virtutē nisi q̄d est cā virtutis: sicut restituētia sanitatē sunt cā sanitatis. sed pnia nō ē cā oīum aliaz virtutū: al's eēt nobilior alijs vtutibus: qz cā p̄mi net effectui. ergo pnia nō restituit virtutes. ¶P. q̄d nō ē nō pōt aliq̄d restituere: z q̄d habetur nō pōt restitui: sicut neq̄ q̄d est fieri. sed pnia nō p̄r' q̄ oēs vtutes habeat: qz oēs virtutes simul infundūtur. g̃ nō pōt pnia virtutes restituere. ¶P. habitus virtutis nō manet cū habitu vitij: qz cōtraria nō sunt simul in eodē. sed post cōtritionē adhuc manet habitus vitij: q̄d patet ex inclinatiōe ad p̄isti nos actus. g̃ pnia nō statim oēs virtutes restituit.

¶P. nullus hz virtutē nisi qui sine difficultate z cū delectatiōe operat ea que sunt vtutis. sed post p̄mā cōtritionē etiā si sit vera: adhuc remāet difficultas ad opa vtutis agēda. g̃ vtutes p primū actū pnie nō restituūt. ¶Sed p̄tra ē q̄d Ambro. dicit q̄ pnia res optima ē que oēs defectus reuocat ad pfectū. sed hoc nō eēt nisi vtutes amissas restituēt g̃ p pniam vtutes restituūt. ¶P. effectus pnie est iustificatio vt infra dicet: sz iusticia gnālis ex qua aliq̄s instificari dr̄ oēs virtutes icludit: vt dic glo. sup illud psal. Feci iudiciū z iusticiā. g̃ oēs vtutes p pniam restaurant. ¶P. nō remittit pccm sine gr̄a. sz p pniam pccm dimittit. ergo gr̄a restituit. sz simul cū gr̄a oēs virtutes infundunt. g̃ pnia oēs vtutes restituit. ¶Espōdeo dō: q̄ gr̄a z vtutes in aia cāntur ex influētia diuini lumis: q̄ quidē influentia impedit p peccatū q̄d aiaz a deo auertit: sicut nubes interposita iter nos z solē radiū eī' a nobis p̄hibet. vñ dicit Esaie. lix. Peccata nr̄a diuiserūt inter nos z deū nostrū. z qz p pniam pcca dimittunt vt dictū ē in p̄mo pnie actu q̄ntum ad offensam: iō sicut vētus auferēs nubē nobis lumē solis restituit: ita pnia tanq̄ remouēs p̄hibēs gratiam gratū facientē z oēs vtutes nobis restituit. ¶Ad p̄mū ergo dō: q̄ solus deus ē p se cā gr̄e z virtutuz infusaz i nobis. sed nihil p̄hibet etiaz actus nr̄os eē cās p accidēs: sicut remouēs p̄hibēs: sicut sunt cāe etiā gr̄e baptismalis inq̄ntum p̄hibēt fictionē z hoc mō p pniaz vtutes restituunt. ¶Ad.ij. dō: q̄ cā p accidēs nō oz q̄ sit nobilioz effectu: sz soluz cā p se. pniam aūt cam p accns posuim' virtutuz: p hoc q̄ ē remouēs p̄hibēs. s. peccata. ¶Ad.iij. dō: q̄ sicut in eodez instāti in q̄ obstaculū luminis p̄mo remotū ē lumē p̄sēt: z tñ remotio obstaculi ē cā illumiatiōis: ita in eodē instāti in quo ē actus pnie peccatū aufert z virtus restituit: z tñ nihil p hibet p pniam virtutes restitui. ¶Ad.iiij. dō: q̄ sicut in.ij. li. dis. xxxij. dictū est: vtus infusa z acq̄sita nō sunt eiusdē spēi: vñ cum habitus ex frequētia operū peccati gnātus virtuti acq̄site p̄rius sit: nō p̄riatur directe vtuti infuse q̄ hz oppositionez ad pccm ex pte illa qua est offensa dei: vñ nō oz q̄ q̄ stati virtutib' infusis restitutis habitus vitioz totaliter tollant: q̄uis impediant z etiā diminuāt. ¶Ad q̄ntuz dō: q̄ facilitas opandi opa vtutū pōt eē ex ouob'. s. ex cōsuetudie p̄cedēte: z hāc facilitatē nō tribuit vtus infusa stati in sui p̄ncipio: z iteruz ex forti inhesiōe ad obiectū vtutis: z hāc ē iucnire in vtute infusa statim in sui p̄ncipio.

Ad tertiuz sic proce

dit: Uidet q̄ p pniaz etiā bōa opa p̄us i statu pcci mortalis facta ad vitā reputēt. dic enīz Adamāt'. ō. Josue: Sūt i eccia credētes q̄dā z ac q̄escētes diuis p̄cepti erga p̄uos dei religiosi z officiosi z ad ornatū eccie vl' misteriū sati p̄mpti: sz in p̄uersatōe p̄pa obscenis vitijs inuoluti: nec oio ponētes veterem hominem cum actibus suis: nihil adhibent emendationis morum z innouationis.

Jn istis ergo xp̃s salūtē concedit: sed quādaz insa nie notā nō euadēt: sed magis videt q̄ eis qui per pniam emendationē adhibēt: illa opa bona vale ant ad salutē. g̃ pnia opere sine charitate facta vi uificat ad salutē. ¶ D. plus appropiquat charita ti z gr̃e bonū ex genere z bonum virtutis moralis q̄ bonū nāle. sed gr̃a sequēs p pniam restituta na turalia pficit: z fz quosdā ipsa naturalia gratuita fiunt. ergo multo fortius bona ex genere vel ex cir cūstantia: aut etiā actus v̄tutis acq̄site sine chari tate facta p pniam viuificant vt pſint ad vitam. ¶ D. remota cā remouet effectus. sed cā quare il la opa nō valeāt ad vitā erat charitatis defectus z gr̃e. g̃ cum pnia charitatē z gr̃am z oēs virtutes restituat: z iam opa bona sine charitate facta vi uificabit. ¶ Sed ꝯ: A ñ viuo nō generat aliquid viuū vel habēs potenniā ad vitā. sed hō sine chari tate nō viuit spūali vita. ergo nō pōt aliq̄d opus facere spūaliter viuū: sed ē mortuū non hns potē tiam ad vitā: z ita nō ē viuificabile. ¶ D. oia vi uificabilia sūt aliquo mō meritoria: q̄ ad minus in potētia: si ergo opa extra charitatē facta posset aliquo mō viuificari: aliqs sine charitate posset aliquo mō mereri vitā eternā: qd̄ falsuz ē. ¶ Lte rius videt q̄ opera in charitate facta p peccatum sequēs mortificari nō possunt: q̄ qd̄ nō est nō pōt mortificari. fz opa q̄ in charitate facta fuerāt trā seunt z post peccatū sequēs nō sunt. ergo nō pos sunt mortificari. ¶ D. pena nō debet excedere cul paz. sed in aliquo q̄ multa bona facit ex maxima charitate pena culpā excederet: si p vnū peccatuz mortale paruū forte ex surreptione factū oia bōa p̄cedētia pderet. g̃ pcēm sequēs nō mortificat oia bona p̄us in charitate facta. ¶ D. illud qd̄ ē mor tuū nō pōt actū vite hēre respectu alicui⁹. sed opa in charitate facta etiā post peccatū faciētis actum vite hnt in alijs sāctis. vñ dicit Apoc. ij. vnus alte rius coronā accipe. g̃ peccatū sequēs bona p̄ceden tia nō mortificat. ¶ Sed cōtra ē qd̄ dicit Eçech. xviij. Si auertit se iustus a iusticia sua: oium que opatus ē nō recordabor ampli⁹. ¶ D. vita operū ex vita opantis dependet. sed p peccatū mortale il le q̄ prius opa fecerat in charitate mortificat. g̃ et opa ab ipso facta mortificātur. ¶ Lterius videt q̄ opa mortificata p pcēm: p pniaz ñ viuificētur: Aug. de san. vic. dicit: q̄ nemo debet in spe correctionis peccare: q̄ qd̄ semel amittit ip̄m amplius nō recupatur. fz opera i charitate facta sunt p pec catū amissa vt dictū ē. g̃ nō possūt āplius p pniaz recupari. ¶ D. nihil viuificat nisi qd̄ natū ē hēre vitā. sed vita nō ē operū sed opa faciētis. g̃ opa nō possunt viuificari p pniam. ¶ D. qd̄ nō ē nō pōt viuificari. sed opa mortificata nō sūt. g̃ nō possūt viuificari p pniam. ¶ D. illud quod mortt nō so lū cadit a vita fz etiā a potētia vite: q̄ p̄ncipia vi te corrūpunt sine q̄bus nō est potētia ad vitā. sed opera p̄cedētia in charitate facta sunt p peccatuz sequēs mortificata. g̃ nō manet in eis potentia ad vitā: z sic nō possunt iterꝝ viuificari. ¶ Sed ꝯtra Joel. ij. sup illud: Reddā vobis: dicit glo. nō pa tiar pire vbertatē quā cū pturbatōib⁹ ai amisistis sed vbertas illa fuit multitudo bonoꝝ operum. g̃ illa p pniam restituuntur. ¶ D. pnia reuocat oēs defect⁹ ad pfectū vt dictū ē. fz hoc nō eēt nisi opa mortificata restitueret ad vitā. g̃ p pniam viuificā tur. ¶ Espōdeo dd̄ ad p̄mā. q. q̄ pnia de rōne sui ordinat ad remotionē mali. vñ q̄ aliq̄ bona p pe nitentiā restituūtur hoc nō ē nisi p accidēs inqn tum remouet phibēs: vt dictū ē. cā aūt q̄ ē remo uēs phibēs exigit cāz p se aliquā respectu effectus cuius ipsa est cā p accns. viuificatōis aūt operum extra charitatē factoꝝ nō pōt poni aliqua cā p se q̄ vita operū ex vita opantis dependet: z iō a gr̃a vel charitate hēnt opera q̄ viuant: gr̃a autem vel charitas quā pnia restituit nō pōt opibus p̄ceden tibus vitā cōferre: q̄ habitus nō formal actū nisi qui ab eo p̄cedit: z ita patet q̄ p pniam opera ex tra charitatē facta viuificari non possunt. ¶ Ad p̄mū ergo dd̄: q̄ sicut Jsid. verba Adamātij ibidē exponere videt: p salutē intelligit signū salutis qd̄ etiā pcōres in sacris suscipiūt. Uel dicendus q̄ cō cedit eis salutē in spe: sed non in re. ¶ Ad. ij. dd̄: q̄ potētie naturales sūt magis ꝓpinque charitati z gratie quantū ad rem q̄ actus virtutū acquisi tarū inquantū sunt subiectuz gratie z charitatis: sed quātum ad similitudinē speciei manifestū est q̄ est ecōtratio. Et p̄terea potentie naturales ma nent: non aūt actus peccati. vnde illi qui dicebant naturalia fieri gratuita: nō intelligebāt quantum ad actus qui transeūt: fz quo ad potētias z habitus qui manēt. ¶ Ad tertiū dd̄: q̄ causa q̄re opera il la sunt mortua est: q̄ nō sunt a charitate elicita: z iō causa mortis ab eis nō tollitur p penitentiaz vt dictū ē. ¶ D. ij. q. dd̄: q̄ illud ꝓprie viuere appa ret qd̄ ex se aliquē motū hz: z ide vite nomē p̄pe ad illa oia trahit q̄ ex se hnt opatōnez aliquā sine aliq̄ p̄ncipio extra: sic q̄ itelligūt z sentiūt vel mo uēt vel appetūt vl nutriūt. Et inde ē q̄ nomē vite trāsumit ad oia illa q̄ hnt debitā opatōnez vl effe ctū: z illa q̄ p̄uant hac dicūt mortua: sic dicimus aquā viuā q̄ ē in ipetu surgēdi. ꝓpus aūt effectus hūanoꝝ opeꝝ ē q̄ p ea hō ad vltimū finē hūane vite pueniat. i. btitudinē: z iō illa opa hois p̄pe vi ua dicūt q̄ hoiem ad vitā eiā pducē pnt: illa aūt mortua q̄ hoc faciēdi ptātez ñ hnt: illa āt mortifi cata q̄ hanc ptātem amiserūt cū prius eā hūerit: z ideo opera bona ex charitate facta in eo q̄ gra tiā habet viua sunt: in eo autē q̄ gratia caret ope ra nō ex charitate facta mortua sunt: opera autē prius ex charitate facta in eo qui gr̃am dimittit p peccatū mortificata sunt: q̄ peccatū sequēs impe dit q̄ hō p illa opera nō possit ad vitā introduci.

¶ Ad.j. ergo dō: q̄ sicut opa peccati trāseūt actu ſz manēt reatu: ita opa bōa i charitate facta q̄uis actu trāseant: tū manēt in merēdo: ⁊ fm hoc p̄nt mortificari. ¶ Ad.ij. dō: q̄ p ingratitudinē meret hō accepta bñficia amittere: ⁊ iō p q̄ntūcūq; puū peccatū mortale quo hō deo ingratus de bñficijs pceptis fit: oia bona p̄cedentia pdit q̄ntūcūq; fuerint ad fructū vite eterne: nec ꝓpter hoc pena cul pā excedit. ¶ Ad.iij. dō: q̄ illō qđ ē in se mortuū nō pōt reſpectu alteri⁹ actū vite hre. ſz accipiēdo viuū metaphorice vt dictū ē: nihil ꝓhibet q̄ in se viuū ē reſpectu vni⁹ eē viuū: ⁊ reſpectu alteri⁹ eſſe mortuū: q: reſpectu vnius hz effectū ſuū: ſz reſpectu alterius nō hz ꝓpter indiſpoſitionē ipſi⁹: ſicut oculis egris odioſa ē lux: q̄ puris eſt amabilis.

¶ D.iij.q.dō: q̄ opa in charitate facta vt dictū ē trāſi trānſeāt actu: manēt tamē q̄ntū ad meritū in dei acceptatiōe: ⁊ fm q̄ ſic manēt hēnt efficaciam q̄tū in ipſis ē inducēdi facientē ad vitā eternā: ſic dicunt viua manere. ſz q̄ hūc effectū in pcōre nō hēnt ē p accidēs ꝓpter peccatuz qđ facit pcōrem idiſpoſitū ad p̄cipiendū effectū p̄cedentiū merito rū: nō aūt q̄ ab ipſis opibus aliq̄d demat: cū i ſuo fieri efficaciā p̄dictā obtinuerit hoc ipō q̄ ex charitate ſunt elicita qđ eis ſequēs peccatū auferre non pōt: ⁊ iō remota indiſpoſitōe a pcōre p penitētiā opa illa p̄cedētia effectū ſuū in ipſo iterū hre incipiūt: ⁊ fm hoc viuificari dicunt. Quidā aūt dicūt q̄ nō viuificātur p pniam ſequentez: q: nō manēt vt viuificari poſſint. ſed eadē rōe poſſz dici q̄ nec eis q̄ in iuſticia pſeuerāt ad vitam p̄cedēta opera valeāt: q: qđ nō ē nō pōt aliquid valere. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ verbū Hugonis ē intelligendū quātuz ad bona amiſſa q̄ nunq̄ recuperant: quia temp⁹ amiſſum nō recuperat: ⁊ iō eius iactura ē grauiſſima: vt Seneca dicit: nō aūt loquit ō bonis mortificatis. ¶ Ad.ij. dō: q̄ opus dicit viuū metaphorice inq̄ntum habet effectū debituz vt dictum eſt.

¶ Ad.iij. dicēdū: q̄ quāuis ñ maneant actu: manēt tamē merito in diuina acceptatiōe: ſicut pcā tranſeūt actu ⁊ manēt reatu. ¶ Ad.iij. dō: q̄ ſic dictū eſt: opera ꝑ⁹ viua nō moriunt in ſe: ſz moriunt p accidēs quo ad iſtum: ⁊ iō remoto illo accidēte viuificari dicuntur.

D quartuz ſic pro

cedit: Uidetur q̄ p̄dicti effectus nō ſint pnie inq̄ntuz ē virtus: diuerſoꝝ enī diuerſi ſūt effectus. ſz vtus ⁊ gr̄a differūt: vt in.ij. lib. di. xxvj. dictū ē. ergo cū remittere peccatū ⁊ alia p̄dicta que pnie attribuūt ſint effectus gr̄e: nō erūt effectuſ penitētie inq̄ntū ē virtus. ¶ D. qđ cōuenit pnie inq̄ntum ē vtus cōuenit cuilibet vtuti. ſed remittere pcā nō cōuenit cuilibet vtuti: q: ad minuſ virtutib⁹ acquiſitis nō cōuenit. q̄ nec pnie cōuenit inq̄ntuz ē vtus. ¶ D. pnia fm q̄ ē virtus cōtra fidem diuidit. ſz remiſſio peccatoꝝ ē p vtutē fidei: Act. xv. fide purificās corda eoꝝ. q̄ nō ē p pniaz inq̄ntum ē virtus. ¶ D. pnia alia ⁊ alia rōne ē virt⁹ et ſacrm. ſz remittere pcā cōuenit ei inq̄ntum ē ſacramētū: q: ſic ē medicina ꝓtra morbū pcī ordinata. q̄ nō cōpetit ei fm q̄ ē virt⁹. ¶ D. pnia inq̄ntum delet peccatū dī vl ē ſcda tabula reſpectu baptiſmi. ſz baptiſmus liberat a pcō inquātū eſt ſacrm. q̄ ⁊ pnia inq̄ntuz ē ſacrm nō inq̄ntuz ē virt⁹.

¶ Sed cōtra: pnia ex actu ꝓprio hz q̄ a peccato liberat vt dictū ē: ſed ad actū ꝓpriū cōparatur inq̄ntum ē virtus. q̄ inq̄ntum ē virtus pcā remittit.

¶ D. oppoſitū tollit p ſuū oppoſitū. ſed inq̄ntuz ē virtus opponit peccato. q̄ inq̄ntum ē virtus tollit peccatū. ¶ D. oē peccatū ex volūtate cōmittit q: niſi ſit voluntariū nō ē peccatū: vt Aug. dicit. ſed ex eiſdez cāis aliq̄ generat ⁊ corrūpitur: vt in q. ethi. dicit. q̄ oz q̄ p voluntatē remittat. ſed pnia hz rōnem volūtarij inq̄ntum ē vtus. ergo per eaz inq̄ntū eſt vtus pcā remittunt. ¶ Eſpōdeo dicēdū: q̄ in peccato duo poſſunt cōſiderari. ſ. ipſa inordinatō q̄ in actu ē: ⁊ macula q̄ ex actu inordinato cōſequit in aia. Et ſz hoc pcā dupliciť remittit: q: ex ipſa actus inordiatiōe homo q̄ntū in ſe erat iniuriā deo faciebat: iō ex parte illa pcā r̄mittit fm q̄ ineq̄litas p̄dicta iniurie ad eq̄litatez iuſticie reducit: qđ facit pnia inquātuz ē vtus quedā p ſuum actū: vt ꝑus dictū eſt. Sed ex pte macule peccatū remittit per gr̄am q̄ formaliter maculā tollit ſicut albedo nigredinē: ⁊ p ꝓñs p alias vtutes gr̄a formatas: ⁊ q: pnia eſt talis vtus: nō etiaz ipſa formaliter peccatū remittit ex pte hitus: ⁊ hoc ē qđ quidā dicūt: q̄ remittit pcā inq̄ntum ē gr̄a: non eni pōt dici gr̄a niſi inquātuz ē gratia iformata vl ꝓpt ſimilitudinē effect⁹: vt ꝑus dictuz eſt. ſz ex pte iſta effectiue peccatū tollit: q: gr̄am tribuit ſicīdu cens albedinē aufert nigredinē. ⁊ fm hoc peniten tia inq̄ntū eſt ſacrm peccata dimittit: q: ſacrm noue legis ē cā inſtrumētalis gr̄e: vt in.j. diſ. dictū ē. deus aūt remittit ſicut cā gr̄e efficiēs: ⁊ xp̄s hō ſic cā meritoria gr̄e: ⁊ ſacerdos ſic miniſter dei ⁊ ſacrōꝝ diſpēſatoꝝ. ⁊ q: oēs alij effectus cōſequūt ex pnia inq̄ntum peccata remittit vt dictuz eſt: ideo ſimilis ē ratio de oibus alijs effectibus penitentie.

¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ non eodē modo ē effectus gr̄e ⁊ ſacramēti vt dictū eſt. ¶ Ad.ij. dō: q̄ nō quelibet virtus ē gratia iformata: nec quelibet virtus habet actum ordinatū ad predictam equalitatē inter deū ⁊ hominē reſtituendā: vt dictū ē: ⁊ iō nō oportet q̄ q̄libet vtus pcā remittat hoc eni pnie cōuenit nō inq̄ntum ē virt⁹ ſimplicit: ſz inq̄ntū ē vtus quedā. ¶ Ad.iij. dō: q̄ fides dicit purificare cor: eo q̄ p̄m⁹ mot⁹ ad iuſtificatōez ē fidei: ⁊ ē etiā pnie ꝓncipiū: vñ qđ ē pnie etiam fidei attribui pōt. ¶ Ad.iij. dō: q̄ ſic alia rōne pnia eſt virtus ⁊ ſacrm: ita ⁊ p̄dictus effectus alio modo

cõpetit sibi inq̃ntũ ẽ sacr̃m: ꝛ inq̃ntũ ẽ virtus vt dictũ ẽ. ¶ Ad. v. dõ: q̃ baptismus remittit peccatũ tantũ vno mõ: qz ẽ tantũ sacr̃m: sed pnia pluriũ: qz ẽ virtus ꝛ sacr̃m.

AD quintuz sic procedit: Uidet q̃ sine penitẽtia peccatoꝝ remissionẽ cõsequi possit ꝛ p̃dictos effectus oẽs: ꝛ ita nõ erit necessaria ad salutẽ: sup illõ psal. Qui semiat in lachrymis. dicit glo. noli eẽ tristis si assit tibi bona volũtas vñ metit pax. sz aliq̃s põt hẽre bonã volũtatẽ sine dolore pnie vel sine actuali cõsideratõe peccatoꝝ suoꝝ ꝑteritoꝝ. g̃ pnia non est pccõi necessaria ad salutẽ. ¶ p̃. Luc. vij. sup illõ Dimissa sunt ei peccata mlta. dicit glo. ardor charitatis rubiginẽ peccatoꝝ i ea cõsumpsit. sz aliq̃s põt ꝓuerti i deũ ardentẽ p charitatẽ sine hoc q̃ cõuertat ad pcca ꝑterita p pniam. g̃ sine pnia põt salutẽ cõsequi. ¶ p̃. sicut se hz auersio a deo ad dãnationẽ: ita cõuersio ad deũ ad salutẽ sz auersio a deo sine oi dolore pnie põt eẽ cã dãnatiõis. g̃ cõuersio ad deuz sine oi dolore pnie põt eẽ cã salutis: ꝛ sic idẽ qõ pus. ¶ p̃. motus fidei qui p̃cedit pniam posset itantũ intẽdi q̃ sufficiẽter disponẽt ad gr̃am hñdaz. sz gr̃a sufficit etiã ad salutẽ sine opibus. g̃ sine opere pnie pccoꝝ possz salutẽ cõsequi. ¶ p̃. in vltimo instãti vite posset infundi gr̃a. sz post vltimũ instãs nõ remaneret aliq̃d istãs vite pñtis in quo tãtũ pnia põt eẽ fructifera. ergo sine oi actu pnie põt homo salutẽ ꝑ gr̃am cõsecꝙ. ¶ Sed ꝓtra ẽ qõ Aug. dicit in li. de pnia: Nemo sue volũtatis arbiter cõstitut̃ põt inchoare nouã vitã: nisi peniteat eũ veteris vite. sz nullus põt ꝓsequi salutẽ nisi i nouitate vite ꝛueniat. ergo sine penitẽtia nullus salutẽ ꝓsequi põt. ¶ p̃. sicut baptismus ordinat cõtra originale pccm: ita pnia cõtra actuale: sz nemo põt ab originali mũdari nisi per baptismũ vel suscepti actu vel ꝓposito saltem. g̃ nec ab actuali sine pnia. ¶ p̃. ab oibus dr̃ q̃ penitẽtia ẽ sacr̃m necessitatis. sz hoc nõ eẽt si sine ea possz eẽ salus. ergo ꝛc. ¶ Espõdeo dõ: q̃ manẽte cã manet effectus. cã autẽ q̃re aliq̃s priuat gr̃a per pccm: ẽ ineq̃litas pccoris qua deuz offendit. vnde q̃diu ista ineq̃litas ad eq̃litatẽ nõ reducit: non põt ꝑuatio gr̃e cessare: hoc eni facit pnia ꝑ suũ actum vt dictũ ẽ supra. vñ sine actu pnie peccatoꝝ salus eẽ nõ põt. ¶ Ad. j. ergo dõ: q̃ bona volũtas que ad pacẽ metendã sufficiat sine pnia eẽ nõ põt que nõ ẽ ad equalitatẽ reducta: ꝛ iõ ratio ex falsis ꝓcedit. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ sicut inter hoies nõ restituitur amicitia post offensaz nisi ꝑ aliquẽ de offensa dolorẽ: ita nec charitas post peccatũ nisi ꝑ pniam.

¶ Ad. iij. dõ: q̃ in auersione a deo semp ẽ cõuersio ad bonũ cõmutabile: ꝛ illa quãuis nõ habeat delectationẽ sensibilẽ: semp tamẽ hz quãdam placentiã volũtatis. ꝛ simillr oz q̃ cõuersioni ad deuz adiungat displicẽtia: ꝛ hic dolor pnia dicit. ¶ Ad quartũ dõ: q̃ mot' fidei nunq̃ põt tantũ intẽdi q̃ gr̃e cõtinuet nisi pnia mediãte. ¶ Ad. v. dõ: q̃ forte nõ ẽ accipe vltimũ instãs vite: sed ẽ accipe pmũ instãs mortis: alis inter primũ instãs vite ꝛ primũ istans mortis cũ sit aliud ꝛ aliud instãs eẽt mediũ tẽpus. sz supposito q̃ sit vltimũ instans vite: tũc in illo eodẽ instãti ꝛ gr̃a infundit ꝛ motũ pnie homo hẽbit: ꝛ talis pnia sufficit ad salutẽ: vt dicit Aug. in li. de ecclesiasticis dogmatibus.

POst hec de pnia ꝛc. Uidet q̃ de pnia añ cõfirmationẽ ꝛ eucharistiã debuẽit tractari: qz prius ẽ recedẽ a malo qõ ptinet ad pniam: q̃ pfici in bono qõ ptinz ad illa duo sacramẽta. ¶ Et dicendũ: q̃ cõfirmatio ꝛ eucharistia sunt de pma intẽtione scificatõis. sed pnia ẽ de secũda intẽtione: qz si hõ nunq̃ a gr̃a baptismali caderet nõ indigeret pnia: idigeret tñ cõfirmatiõe ꝛ eucharistia. ¶ Est eniz pnia interior ꝛc. fm hoc etiã videt q̃ baptismus sit virtus: qz etiaz ẽ baptismus interior. s. baptismus flaminis. ¶ Et dicendũ q̃ interior baptismus nõ dicit baptismus nisi metaphorice. sed interior pnia dicit pnia vere. Et ꝑterea interior actus nõ ẽ õ necessitate baptismi: alis pueri nõ possent baptiçari. sed interior actus est de necessitate pnie. ¶ Nihil ꝓsunt lamenta ꝛc. hoc intelligendũ ẽ õ illis qui volũtate hituali replicãt vel itelligendũ q̃ nihil ꝓsint ad vitã cõsequendã: qz q̃ pseuerauẽrit vsq̃ in finẽ hic saluus erit: baptismus tñ rõne characteris quẽ imꝑmit aliq̃d valet etiã si hõ fict' accedat. ¶ Pene grauiori se sbd̃it: hoc itelligẽdũ ẽ de illis q̃ exitius p pniam hypocrisim ꝑtendũt: qz simulata eq̃tas ẽ duplex inq̃tas: vt Aug. dicit. vel hoc dicit qz tollit excusatõ de ignorãtia vel surreptiõe in eo q̃ peccatũ auertit de eo penitẽs. ¶ Uera pnia ẽ cessare a pcco. sciẽdũ q̃ cessare a pcco nõ dic̃ simplicẽ negatõez pcci: qz q̃ ĩmittit actũ pcci nõ dr̃ a pcco cessare. sed cessare a pcco ꝓprie dr̃ cui pccm displicet ꝛ pccm dimittere intẽdit: ꝛ hec ẽ vera pnia. ¶ Cũ emẽdatõis ꝓposito ꝛc. sed ꝝ: vnius hitus vnus ẽ actus. hic aũt ponunt. iiij. actus pnie. s. ꝓpositus emẽdatiõis: plangere peccata ꝑterita ꝛ odire: ꝛ itez nolle vlterius cõmittere. ¶ Et dicẽdũ q̃ ista quatuor se ꝓsequũt in pnia: ꝛ iõ ꝝsi ꝑ vno actu cõputant: qz sic amor delectationẽ parit in cõsideratiõe amati: ita odiũ peccati tristiciã de ipso parit: ꝛ tristicia ad destructionẽ ipsi' mouet: ꝛ iõ iter. iiij. p̃dicta: ꝑmuz ẽ odire peccata: secunduz ea plangere: tertium ea destruere: quantum ad ꝑterita cum ꝓposito emendationis: ꝛ quantũ ad futurum per hoc q̃ homo plãgẽda cõmittẽ nolit: qõ ẽ q̃rtũ. ¶ Sẽp puniẽs i se habitu vl ꝓposito: sed nõ semp actu: qz q̃q̃z etiã motib' aliaꝝ virtutũ debet cõmoueri. ¶ De penitẽtia pfectoꝝ ꝛc. pfectos hic vocat q̃ in pnia sũt pfecti eam vsq̃ ad finẽ vite cõtinuãtes. ¶ Si vos

aliq̃ culpa mortalis ꝛc. Sciẽdũ ꝙ culpa mortalis ẽ que gr̃am tollit ꝙ quaz ẽ vita aĩe: ꝛ sic ois culpa mortalis ẽ ꝓtra gr̃am. sed quedã ẽ ꝓtra rõnem: vt piuriũ: quedã etiã cõtra naturã: vt sodomia. q̃dã aũt est crimẽ: que ẽ digna accusatõe i iudicio. q̃dã aũt ẽ blasphemia: que ẽ impositio alicuius falsi in deũ: vel ei subtrahẽdo qõ ineſt: vel attribuẽdo qõ nõ ineſt. ¶ Qõ tñ in q̃busdam eccleſijs nõ seruat hoc itelligit de pnia publica. sed solẽnis vt quidaz dicũt nunq̃ iterat. ¶ Nec minus tribuit ꝛc. vnde q̃ntum in ipso ẽ dũmodo eq̃liter se hõ ad gr̃az habẽdam p̃paret: nõ tñ oz ꝙ semp in equali charitate resurgat: vt in. iij. li. dictũ est. ¶ Etiã si ad summũ pueniat maloꝝ ꝛc. boc itelligendũ ẽ quantuz ad actũ nõ q̃ntum ad potẽtiaz: qz aliqs ẽ ita malꝰ ꝙ nullus altꝰ ẽ peioꝛ: nõ aũt ita ꝙ nullus alius possit eẽ peioꝛ. ¶ Et tñ grauiter postea õliquit. Sed cõtra: Moyses etiã numerauit nec tñ dicit peccasse. ꝛ dicẽdũ ꝙ Moyses numerauit ex p̃cepto oñi: sz Dauid vt in pplo gloriaret: iõ autẽ eo peccante pplus pcussus ẽ: ꝓpter oñendã habitudinẽ ppli ad ꝓncipem: sicut Augu. dicit Josue. vj. de achoꝛ oñditur i ipsa pena achoꝛ q̃ntũ sit bonũ in poplo ipsa vnitas: vt nõ in seipsis singula sz in toto ptes estiment. vel sicut Greg. dicit sup illud Job: Qui regnare facit hypocritaz ꝛc. ꝓ q̃litatib' subditoꝝ disponũtur acta regentiũ: vt sepe ꝓ merita gregis etiã vere boni delinquat vita pastoꝛis: ꝛ iõ Dauid populũ numerãdo peccauit: ꝛ tñ vindictã pplus de peccato suscepit. Uel dicẽdũ ꝙ qz de ppli elatione peccauit: iõ in ppli occisiõe punitus fuit: sicut aliqs oñs i amissiõe possessiõis: nec tñ pplus iniuste passus est: quia hic meruerat Absalon sequendo.

¶ Distinc. XV.

Et sicut de prædicti auctoꝛitatibꝰ ꝛc. Postq̃ determiauit mgr̃ de pnia q̃tũ ad sui veritatẽ oñdens quid sit pnia ſm sui veraz rõnem: ꝛ remouẽs erroꝛẽ quoꝝdã qui ad rõnem pnie addere volebãt futurã pseuerãtiã: hic intẽdit determiare ō pnia q̃ntum ad sui itegritatẽ: quoꝝdã erroꝛẽ remouẽs q̃ falso opinabãt posse de vno pcõ pniaz agi ꝛ ñ de alio: quod ẽ ꝓtra itegritatẽ pnie. Et diuidit in partes duas: in ꝑma ponit rõnes q̃ sunt cã erroꝛis: in secũda ipꝛobat ipsum erroꝛez: ibi Satis arbitroꝛ illis eẽ ꝛc. Prima in duas ſm ꝙ erroꝛ p̃dictus duos hũit modos positõis. Jn ꝑma eni pte repꝛobat rões coꝝ q̃ dicebãt: ꝙ de vno peccato sine alio poterat pnia agi ꝛ fructuose q̃ntũ ad p̃sens. Jn scõa illoꝝ qui ponebãt ꝙ hoc nõ erat fruccuosuz q̃tũ ad p̃sens: sz quantũ ad futuꝝ qñ de peccatis aliꝭ pniam aget: ibi Quibusdã tñ videt ꝛc. Prima in duas: in ꝑma excludit ꝓbationẽ eoꝝ que ex auctoritatibus canonis ꝓcedebat: in secũda ꝓbationes ex auctoritatibus sanctoꝝ ꝛ rõnes sumptas: ibi Alias quoq̃ auctes inducit ꝛc. Circa ꝑmuz tria facit. ꝑmo ponit obiectionẽ. secundo soluit eã: ibi Sed de his ergo oportet ꝛc. tertio excludit q̃ndaz dubitationẽ ex p̃cedenti solutione ortã: ibi Attende lector ꝛc. ¶ Alias quoq̃ auctoritates ꝛc. Circa hanc partẽ duo facit. ꝑmo ponit ꝓbatões illoꝝ quoꝝ ꝑma ẽ ex auctoritate Greg. secunda ex auctoritate Ambro. tertia ex rõe sumpta: vt p se pz. Secũdo soluit eas: ꝛ ꝑmo ad auctem Grego. ibi Huic respõderi põt ꝛc. secundo ad auctoritatem Ambro. ibi Illud aũt quod Ambro. ait ꝛc. tertio ad rõnem: ibi Ad hoc aũt qõ obijcit ꝛc. ¶ Qui busdã tamẽ videt ꝛc. hic destruit ꝓbationes alterius positionis ꝛc. Et circa hoc duo facit. ꝑmo ponit eas. secũdo soluit: ibi Sed hec dicta intelligimus ꝛc. Et ponit duas solutiões: quaꝝ secunda icipit ibi Potest etiaz accipi de opibus bonis ꝛc. Et circa hoc duo facit. ꝑmo oñdit ꝙ bona extra charitatẽ facta etsi valeãt ad tolerabilius iudiciuz sustinedũ: non tñ valent ad vitã cõsequendã. Secũdo ostẽdit idem de opibus in charitate factis q̃ postea ꝓ peccatũ mortificant: ibi Illa etiaz que in charitate ꝛc. ¶ Satis arbitroꝛ ꝛc. hic ipꝛobat ipsum erroꝛẽ. Et circa hoc duo facit. ꝑmo ipꝛobat erroꝛem. secundo cõcludit veritatẽ. ſ. que sit vera ꝛ sufficiẽs penitẽtia: ibi Ex p̃missis ꝑspicue fit ꝛc.

Hic est querendũ de satisfactiõe ꝛ de partibus eius. Uñ quattuoꝛ hic querũt. Primo de ipsa satisfactiõe. ¶ Secũdo de elemosyna. ¶ Tertio ō ieiunio. ¶ Quarto ō oõne: his eni tribꝰ hõ satisfacit. ¶ Circa ꝑmum querũt q̃nq̃. ¶ Primo quid sit satisfactio. ¶ Scõo vtrum possibile sit a nobis deo satisfieri. ¶ Tertio q̃liter hõ satisfacere possit. ¶ Quarto ꝓ q̃. ¶ Quinto vtꝝ restitutio sit pars satisfactiõis.

Ad primum sic procedit: Uidet ꝙ satisfactio nõ sit neq̃ virtus neq̃ vtutis actꝰ. ois eni vtutis actꝰ ẽ meritoꝛiꝰ. sz satisfactio nõ ẽ meritoꝛia vt vĩ: qz meritũ gratuitũ ẽ. sz satisfactio debitũ attẽdit. g̃ satisfactio nõ ẽ actꝰ vtutis. ¶ P. ois actꝰ vtutis ẽ volũtariꝰ. sz aliqñ fit alicui satisfactio de aliq̃ eo iuito: vt qñ aliqs ꝓ offẽsa i alterꝝ cõmissa a iudice punit. g̃ satisfactõ ñ ẽ vtutis actꝰ. ¶ P. ſm pbm in. viij. ethi. Jn vtute moꝛ ꝓncipale ẽ electio. sz satisfactio nõ fit ꝓ electiõne: sz respicit ꝓncip aliꝰ exiõza opa. g̃ nõ ẽ vtutis actꝰ. ¶ Sed ꝯ: satisfactio ad pniaz ptnz. sz pnia ẽ vtus vt ꝑs dictũ ẽ. g̃ satisfactio ẽ actꝰ vtutis. ¶ P. nullꝰ actꝰ opat ad electõez pcĩ nisi sit actus vtutis: qz ꝯriũ destruit ꝓ suũ ꝯriũ. sz ꝓ satisfactiõez pcĩm totaliter anihilatur. ergo satisfactio est virtutis actus. ¶ Uterius videtur ꝙ non sit actus iustĩcie: quia satisfactio fit ad hoc ꝙ reconcilietur

ei quem offendit. sed reconciliatio cum sit amotis ad charitatē ptinet. ergo satisfactio est actus charitatis ⁊ nō iusticie. ¶ Ꝺ. cāe pcēoꝝ in nobis sunt passiōes aie q̄bus ad malū icitamur. sz iusticia fm phm nō ē circa passiōes sz circa opatiōes. cū g̈ ad satisfactionē ptineat peccatoꝝ cās excidere vt in lra dicit: videt q̄ nō sit actus iusticie. ¶ Ꝺ. cauere in futuꝝ nō ē actus iusticie sz magis prudētie: cui⁹ pars ponit cautela: vt in. ij̄. li. di. xxxiij̄. dictū ē. sz hoc ptinet ad satisfactionē: qz ipsi⁹ ē suggestiōib⁹ peccatoꝝ aditū nō idulgere. g̈ satisfactio nō ē act⁹ iusticie. ¶ Sd ꝯ: nulla vtus attēdit rōnem debiti nisi iusticia. sz satisfactio honorē debitū deo ipendit: vt Anshel. dicit. g̈ satisfactio est iusticie actus. ¶ Ꝺ. nulla virtus hz rerū exterioꝝ adeq̄tionē pficere nisi iusticia. sz hoc fit p satisfactionē: qz ꝓstituitur eq̄litas emēde ad offensam p̄cedentē. g̈ satisfactio ē iusticie actus. ¶ Alteri⁹ videt q̄ diffinitio satisfactiōis in lra iconuenīēter ponat ab Aug. dicit enī q̄ satisfactio ē peccatoꝝ cās excidere ⁊ eorum suggestiōibus aditū nō idulgere: cā enī actual⁹ peccati fomes ē. sz in hac vita nō possum⁹ fomitē excidere. g̈ satisfacere nō est cās peccatoꝝ excidere.

¶ Preīea cā peccati est fortior q̄ peccatū. sz hō p se nō pōt pcēm excidere. g̈ multo min⁹ cās peccati ⁊ sic idē qō ꝑus. ¶ Preīea satisfactio cū sit ps penitētie p̄teritū respicit nō futuꝝ. sz ñ idulgere aditū suggestiōib⁹ peccatoꝝ respicit futurū. g̈ non oz poni i diffinitōe satisfactōis. ¶ Preīea satisfactio dī respectu offense p̄terite. sz ō offensa p̄cedēti nulla fit mētio. g̈ iconuenīēter assignat diffinitio satisfactiōis. ¶ Preīea Anshel. ponit aliā diffinitiōez in li. Cur deus hō. ſ. satisfactio ē honorez debituz deo ipēdere: in q̄ nulla fit mētio hoꝝ q̄ Aug. hic ponit. g̈ altera eaꝝ videt eē incōpetēs. ¶ Preīea honorē debitū deo pōt inocēs impēdere. sz satisfacere nō cōpetit inocēti. g̈ diffinitio Anshel. ē male assignata. ¶ Respōdeo dō ad. j. q. q̄ aliq̄s actus dicit eē act⁹ vtutis ouplicit. Uno mō māliē: ⁊ sic q̄libet act⁹ q̄ nō hz maliciā implicitā vel defectū ōbite circūstantie act⁹ vtutis dici pōt: qz quolibet tali actu pōt vti vir⁹ in suū finē: sic est ambulare loq̄ ⁊ huiusmōi. Alio mō dicit aliq̄s actus ē act⁹ virtutis formaliē: qz in suo noie formā ⁊ rōnem vtutis implicitā hz: sicut fortiē sustinere dī actus fortitudinis. formale aūt cuiuslibet vtutis moralis est rō medij: vñ ois actus q̄ rōnem medij importat act⁹ vtutis formaliē ē: ⁊ qz eq̄litas mediū est qō suo nomie satisfactō iportat. nō enī dicit aliq̄d satisfactū nisi fm ꝓportionē eq̄litatis ad aliq̄d: ꝓstat q̄ satisfactio etiā formaliter ē actus vtutis. ¶ Ad. j. g̈ dō q̄ quāuis satisfacere in se sit debitū: tn̄ inq̄ntū satisfaciēs volūtarie hoc opus exequit rōnem gratuiti accipit ex pte operātis: ⁊ sic operās facit de necessitate virtutē: ex hoc enī debitū diminuere hz meritū qō necessitatē iportat: q̄ volūtati ꝓtrariat. vñ si volūtas necessitati ꝓsentiat nō rō meriti tolletur.

¶ Ad. ij̄. dicendū: q̄ act⁹ vtutis nō req̄rit volūtariū in eo q̄ patit sz in eo q̄ facit: qz illius actus est ⁊ ideo cū ille in quē iudex vindictā exercet se hēat vt patiēs ad satisfactionē nō vt agēs: nō oz q̄ ieo volūtaria sit satisfactio: sz i iudice faciēte. ¶ Ad ij̄. dō: q̄ principale in vtute pōt accipi ouplicit̄er: Uno mō ꝑncipale in ipsa inq̄ntū est virt⁹: ⁊ sic ea que ad rōnem ptinent vel magis ei ꝓpinqua sunt ꝑncipaliora sunt ī virtute: ⁊ sic electio ⁊ interiores actus in vtute inq̄ntū virtus ē ꝑncipaliores sunt. Alio mō pōt accipi ꝑncipale in vtute inq̄ntuz est talis vtus: ⁊ sic ꝑncipalius in ipsa ē ex quo determinationē recipit: actus aūt iteriores in aliq̄bus vtutibus determināt̄ p exteriores: qz electio q̄ est cōis oībus vtutibus ex hoc q̄ ē electio talis actus efficitur ꝓpria huius vtutis: ⁊ sic actus exteriores i aliq̄bus vtutibus sunt ꝑncipaliores. ⁊ ita etiā est i satisfactōe. ¶ Ꝺ. ij̄. q. dō: q̄ fm phm in. v. ethi. mediū iusticie accipit fm adeq̄tionē rei ad rez in proportionalitate aliqua. vñ cū talē adeq̄tionē ipsuz nomē satisfactiōis iportat: qz hoc aduerbiuz satis eq̄litatē ꝓportiōis designat: ꝓstat q̄ satisfactio formaliē iusticie act⁹ ē. sz iusticie act⁹ fm phm est vel sui ad alterū: vt qñ aliq̄s reddet alteri qō ei debz: vel alt̄ius ad alterū: sicut qñ iudex facit iusticiam inter duos. qñ aūt actus iusticie ē sui ad alterū: eq̄litas in ipso faciēte cōstituit: quādo aūt alter⁹ ad alterū: eq̄litas cōstituit in iustū passo. Et qz satisfactio equalitatē in ipso faciēte exp̄imit: dicit actuz iusticie qui ē sui ad alterū ꝓprie loquendo: sed sui ad alterꝝ pōt aliquis facere iusticiā vel in actiōib⁹ ⁊ passiōibus vel in reb⁹ exteriorib⁹: sicut etiā iniuria fit alteri vel subtrahēdo res vel p aliquā actionē ledendo. Et qz vsus rerū exterioꝝ ē dare: ideo actū iusticie fm q̄ eq̄litatē in rebus exteriorib⁹ cōstituit ꝓprie dicit hoc qō est reddere: sz satisfacere manifeste eq̄litatē in actiōibus demōstrat: quāuis quādoq̄ vnū p altero ponat. Et qz adeq̄tio nō ē nisi iequaliū: iō satisfactō ineq̄litatē actionū ꝑsupponit: que quidē offensam cōstituit: ⁊ iō hēt respectū ad offensam precedentē. nulla autem pars iusticie respicit offensam precedentem nisi vindicatiua iusticia que equalitatem constituit in eo qui iustum patitur indifferenter: siue sit patiens idē qō agens: vt quando aliquis sibiipsi penā infert: siue non sit idē: vt quando iudex aliū punit ad vtrūq̄z vindicatiua iusticia se habente. Similiter ⁊ penitentia que equalitatem tantum in faciente importat: quia ipsemet penaz tenet: vt sic quodāmodo penitentia vindicatiue iusticie species sit. ⁊ ꝓpter hoc constat q̄ satisfactio que equalitatez respectu offense p̄cedentis in faciente importat: opus iusticie est quantum ad illam partem que penitentia dicitur. ¶ Ad ꝑmū g̈ dicendū: q̄ satisfactio vt ex dictis pz: est quedam iniurie illate recompensatio

vnde sicut iniuria illata imediate ad ineq̃litatẽ iu
stitie pringebat: ꝛ p ꝓñs ad inequalitatez amicitie
oppositã: ita ꝛ satisfactio directe ad eq̃litatem iu
stitie pducit: ꝛ ad equalitatẽ amicitie ex ꝓñti. ꝛ ꝯa
actus aliquis elicitiue ab illo habitu ꝓcedit ad cu
ius finẽ imediate ordinat: impatiue aũt ab illo ad
cuius finẽ vlteriꝰ tendit: ió satisfactio ẽ icitiue ẽ
a iustitia: sed impatiue a charitate. ¶ Ad.ij. dõ:
ꝙ quãuis iustitia sit ꝑncipaliꝰ circa opationce: tñ
etiã ex ꝓñti est circa passiones inq̃ntũ sunt opatio
nuz cause. sed sicut iustitia cohibet irã ne alteri le
sionẽ iniuste iferat: ꝛ cõcupiscentiã ne ad aliozum
thozũ accedat: sic etiam satisfactio põt peccatoꝝ
cãs excidere. ¶ Ad.iij. dicẽdum: ꝙ q̃libet virtus
moralis ptícipat actus ꝓudentie: eo ꝙ formaliter
ipsa cõplet in eis rõnem ỽtutis: cũ ſm eam mediũ
accipiat in singulis ỽirtutib⁹ moralibus: vt ꝓz per
diffinitionẽ virtutis positã in.ij. Ethi. Ad ꝛtiaz
qõnem dõ: ꝙ iustitia nõ ad hoc tm̃ tendit vt ineq̃
litatẽ ꝓcedentẽ auferat puniẽdo culpaz ꝓteritam:
sed vt in futurũ eq̃litatẽ custodiat: quia ſm ꝓm
in.ij. Ethi. pene medicine sũt. vñ ꝛ satisfactio q̃ est
iustitie actus penã inferẽtis ꝛ medicina curãs pec
cata ꝓterita ꝛ ꝓseruans a futuris: ꝛ ió quãdo hõ
homini satisfacit: ꝛ ꝓterita recõpensat: ꝛ de futuri
cauet. Et ſm hoc ouplicit põt satisfactio diffiniri:
vno mõ respectu culpe ꝓterite quã recõpensando
curat: ꝛ sic dicit ꝙ satisfactio ẽ iniurie illate recõ
pẽsatio ſm iustitie equalitatẽ. ꝛ in idẽ dicit redire
diffinitio Anshel. qui dicit ꝙ satisfacere est deo
debitũ honoꝛẽ impẽdere: vt cõsideret debitũ rõne
culpe cõmisse. Alio mõ põt diffiniri ſm ꝙ ꝓseꝛ
uat a culpa futura: ꝛ sic diffinit eã hic Aug. ꝓser
uatio aũt a moꝛbo coꝛpoꝛali fit p oblatiõez cãruz
quibus moꝛbus cõsequi põt: eis enim ablatis nõ po
test moꝛbus sequi: ꝛz in moꝛbo spũali nõ est ita: qꝛ
li. ar. nõ cogitur. vñ causis ꝓcedẽtibus põt vitari:
quãuis difficulter causis amotis põt incurri: ꝛ ió
in satisfactionis diffinitõe duo ponit. ſ. abscisionẽ
cãrum quantũ ad ꝑmũ: ꝛ renitentiã li. ar. ad ipm
peccatũ quantũ ad secundũ. ¶ Ad primuz ergo
dõ: ꝙ accipiẽde sunt cause ꝓximi peccati actualis
que dicunt duo. ſ. libido ex ꝓsuetudie vel actu pec
cati relicta: ꝛ alique reliq̃e peccati ꝓteriti ꝛ exteri
oꝛes occasiones ad peccandũ: vt locuſ: socieꝛas ma
la ꝛ huiusmodi: ꝛ tales cause in hac vita p satisfa
ctionẽ tollunt: quãuis fomes que est causa remoti
peccati actualis nõ tollat totaliter in hac vita per
satisfactionẽ etsi debilitet. ¶ Ad.ij. dicendũ: ꝙ qꝛ
cã mali vel ꝓuationis eo mõ quo cãm habet nõ ẽ
nisi bonũ deficiẽs: bonũ aũt facilius tollit q̃ ꝓstru
atur: ió facilius est cãs ꝓuationis ꝛ mali abscidere
q̃ ipsum malũ remouere: qõ non remouet nisi p
cõstructionẽ boni: quod ꝓz in cecitate ꝛ causis ei⁹:
ꝛ tñ cause peccati ꝓdicte nõ sunt cãe sufficiẽtes: cũ
ex eis nõ de necessitate sequat peccatũ: ꝛz sũt actio
nes quedã: nec iterũ satisfactio sine dei auxilio fit:
qꝛ sine charitate eẽ non põt vt dicet. ¶ Ad.iij. dõ
ꝙ quãuis penitẽtia ex ꝓpria sui intẽtione respiciat
ꝓteritũ: tñ etiã ex ꝓñti futurũ respicit inq̃ntum est
medicina ꝓseruãs: ꝛ sic etiã satisfactõ. ¶ Ad.iiij.
dicẽdũ: ꝙ Aug. diffinit satisfactionẽ ſm ꝙ fit deo
cui ſm rei veritatẽ nihil subtrahi põt: quãuis pec
cato: q̃ntuz in se ẽ aliq̃d subtrahat: ꝛ ió in satisfa
ctione tali ꝑncipaliuz requirit emẽdatio in futuꝝ
q̃ recõpensatio ꝓteritoꝝ. ꝛ ꝓpter hoc ex pte ista
Aug. satisfactionẽ diffiniuit: nihilomin⁹ tñ ex cau
tela futuroꝝ cognosci põt recõpẽsatio ꝓteritoꝛũ:
qꝛ fit circa eadẽ ꝙuerso modo: in ꝓterita enim respi
cientes cãs peccatoꝝ ꝓpr peccata detestamur a pec
catis incipientes detestationis motũ: ꝛz in cautela a
causis icipimus: vt causis subtractis facilius pecca
ta vitemus. ¶ Ad.v. dõ: ꝙ non ẽ incõueniẽs ꝙ ꝺ
eodem dent diuerse assignatiões ſm diuersa que i
ipso iueniunt: ꝛ sic ẽ in ꝓposito vt ex dictis patet.
¶ Ad.vj. dõ: ꝙ intelligit debituz quod debemus
deo rõne culpe cõmisse: qꝛ debitũ pnia respicit: vt
ꝓius dictum est.

AD secundũ sic ꝓ
cedit: Uidet ꝙ homo non possit deo sa
tisfacere: satisfactio enim debet equari offense: vt ex
dictis ꝓz: sed offensa in deũ cõmissa est infinita: ꝯa
ñtitatẽ recipit ab eo in quẽ cõmittit: cuz plus of
fendat qui ꝑncipẽ ꝓcurit q̃ aliuz quẽcuq̃. cũ ergo
actio homis nõ possit eẽ infinita: videt ꝙ hõ deo
satisfacere nõ possit. ¶ Prẽterea suus qꝛ totũ qõ
habet ꝺñi est: nõ põt aliq̃d ꝺño recõpẽsare. ꝛz nos
serui dei sumus: quicq̃d nos boni hẽmus ab ipso
hẽmus. cũ ergo satisfactio sit recõpensatio offense
ꝓterite: videt ꝙ deo satisfacere nõ possumus.
¶ P. ille cuius totũ qõ hẽt nõ sufficit ad vnũ de
bitũ exoluendũ: nõ põt ꝓ alio debito satisfacere:
sed quicq̃d hõ est ꝛ põt ꝛ hz nõ sufficit ad soluen
dũ debitũ ꝓ bñficio cõditionis: vñ Esaie. xv. dicit
ꝙ ligna libani ñ sufficerẽt ad holocaustũ. ꝯ nullo
modo põt satisfacere ꝓ debito offense cõmisse.
¶ P. homo totũ tẽpus suũ in dei seruituz debet
expẽdere. sed tẽpus amissum nõ põt recupari: ꝓ
pter qõ est grauis iactuꝛa tẽpoꝛis: vt Seneca dic.
ꝯ non põt hõ recompẽsationẽ deo facere: ꝛ sic idẽ
qõ ꝓius. ¶ P. peccatũ actuale mortale ẽ grauius
q̃ originale. sed ꝓ originali nullus satisfacere po
tuit nisi esset deus ꝛ hõ. ꝯ neq̃ ꝓ actuali. ¶ Sed
cõtra: sicut Hiero. dicit: Qui dicit deũ aliq̃d im
possibile homini ꝑcepisse anathema sit. ꝛz satisfa
ctio est in ꝑcepto: Luc. iij. Facite dignos fructꝰ pe
nitẽtie. ergo possibile est deo satisfacere. P.
deus est magis misericoꝛs q̃ aliquis homo. ꝛz ho
mini possibile est satisfacere. ergo ꝛ deo. ¶ P. de
bita satisfactio est cũ pena culpe equat: qꝛ iustitia
est idem qõ ꝓtrapassuz: vt pythagoꝛici dixerunt.

sed cõtingit equalẽ penã sumere delectatiõi q̃ fuit in peccãdo. g̃ cõtingit deo satisfacere. Rñdeo dõ: q̃ sicut supra dictũ est: dupliciter hõ deo debitor efficit: Uno mõ ratiõe peccí cõmissi: ⁊ sicut gr̃az actio vel latria vl̃ siquid ẽ huiusmõi respicit dbitũ accepti beneficij: ita satisfactio respicit dbitũ pcci cõmissi: in his at honorib' q̃ sunt ad parẽtes ⁊ deos: etiã fm pbm i possibile est equalẽs reddere fz q̃ntitatẽ. sz sufficit vt homo reddat qd̃ põt: qz amicitia nõ exigit eq̃ualens nisi fm q̃ possibile est: ⁊ hoc etiaz equale ẽ aliqualit̃ sz fm ꝓportionalitatẽ: qz sicut se habet qd̃ deo est dbitũ ad ipm deum ita hoc qd̃ iste põt reddere ad eũ: ⁊ sic aliq̃ modo forma iusticie cõseruat. Et similit̃ est ex parte satisfactiõis: vnde ñ põt homo satisfacere si li satis equalitatẽ q̃titat̃ ipor̃tet: cõtingit aũt si ipor̃tet eq̃litatẽ ꝓportionis vt dictum est: ⁊ hoc sicut sufficit ad rõnẽ iusticie ita sufficit ad rationẽ satisfactiõis. ¶ Ad. j. g̃ dd. q̃ sicut offẽsa habuit quandã infinitatẽ ex infinitate diuie maiestatis: ita ⁊ satisfactio accipit quandã infinitatẽ ex infinitate diuie mie put ẽ gr̃a informata per qnã acceptũ reddit qd̃ hõ reddere põt. Quidã tñ dicũt q̃ hz infinitatẽ ex pte auersiõis: ⁊ sic gratis dimittit: sed ex parte ꝓuersionis finita ẽ: ⁊ sic ꝓ ea satisfieri põt. sz hoc nihil ẽ qz satisfactio nõ rñdet pcco nisi fm q̃ ẽ offensa dei: qd̃ nõ hz ex parte cõuersiõis: sed solũ ex pte auersiõis. ¶ Alij vo dicũt q̃ etiã q̃ntũ ad auersionẽ ꝓ pcco satisfieri põt virtute meriti xp̃i: quod quodãmõ infinitum fuit: vt in. iij. li. di. xviij. dictũ est. ⁊ hoc in idẽ redit quod prius dictũ ẽ: qz ꝓ fidẽ mediatoris gr̃a data est credẽtibus: si tñ alio mõ gr̃am daret sufficeret satisfactio ꝓ modũ predictuz. ¶ Ad. ij. dd: q̃ hõ qui ad imaginẽ dei factus ẽ: aliq̃d libertat̃ ptcipat in q̃ntum est dñs suoz actuũ ꝓ li. ar. ⁊ iõ ex hoc q̃ ꝓ li. ar. agit deo satisfacere põt: qz quãuis dei sit ꝓput a deo ẽ sibi cõcessum: libere tñ traditũ ẽ vt eius dñs sit: qd̃ seruo nõ cõpetit. ¶ Ad. iij. dd: q̃ ratio illa ꝓcludit q̃ deo equalẽs satisfactio fieri nõ possit nõ aũt q̃ nõ possit sibi sufficiẽs fieri: quãuis enim hõ totũ suũ posse deo dbeat: nõ tamẽ ab eo exigit de necessitate vt totũ qd̃ possit faciat. qz hoc est ei ipossibile fm statũ pñtis vite: vt totũ posse suuz ad aliquid vnũ expẽdat: cũ oporteat eũ circa multa solicitũ eẽ: sed ẽ quedã mensura homini adhibita que ab eo requirit̃. s. impletio mãdatoz dei: ⁊ super ea põt aliq̃d erogare vt satisfaciat. ¶ Ad quartũ dd: q̃ quãuis hõ nõ possit tẽpus ꝓteritũ recuperare: põt tamẽ in futuro recõpensare illd qd̃ in ꝓterito facere debuisset: qz nõ debuit debito ꝓcepti totum quod potuit vt dictum est. ¶ Ad. v. dicendũ: q̃ originale peccatuz etsi minus hẽat de rõe pcci q̃ actuale: tñ ẽ grauius: qz ẽ ipsius hũane nature ifectio: iõ ꝓ vnius hois puri satisfactionez expiari nõ potuit sicut actuale.

Ad tertiuz sic ꝓceditur: Uidet q̃ hõ possit õ vno peccato sine alio satisfacere: eoz enim qui nõ hẽnt cõnexiõnẽ ad inuicẽ: vnũ põt auferri sine alio: sz peccata nõ hẽnt ad inuicẽ cõnexionẽ: alis qui hẽret vnum hẽret oia. g̃ vnũ põt expiari sine alio ꝓ satisfactõez. ¶ Ꝑ. deus ẽ magis misericors q̃ hõ. sz hõ recipit solutionẽ vnius debiti sine alio. g̃ ⁊ deus satisfacti onẽ vnius pcci sine alio. ¶ Ꝑ. satisfactio vt in lra dr̃: ẽ peccatoz cãs excidere nec suggestiõib' aditũ idulgere. sz cõtingit hoc fieri de vno pcco sine alio vt. s. luxuriã refrenet ⁊ auaricie insistat. g̃ de vno pcco põt fieri satisfactio sine alio. ¶ Sed ꝯ Esaie lviij. dr̃: Jeiuniũ eoz qui ad ꝓtentiões ⁊ lites ieiunabãt deo acceptũ nõ erat: sz ieiuniũ sit satisfactionis opus. sz nõ põt fieri satisfactio nisi ꝓ op' deo acceptũ. g̃ nõ põt qui hẽt aliqd̃ pcm deo satisfacere. ¶ Ꝑ. satisfactio est medicina curans peccata ꝓterita ⁊ ꝓseruãs a futuris vt dictũ ẽ. sz peccata ñ põt sine gr̃a curari. g̃ cũ quodliber pcm gr̃am auferat: nõ põt õ vno pcco fieri satisfactio sine alio. ¶ Ulterius vi q̃ qui de pccis oibus cõtritus fuerit ꝓpus ⁊ postea in peccatũ incidit: õ alijs pccis q̃ sibi ꝓ ꝓtritionez dimissa fuerãt satisfacere possit extra charitatez exñs. dixit enim Daniel Nabu. Dañ. iiij. Peccata tua elimosynis redime. sz ipse adhuc peccator erat qd̃ sequẽs pena demõstrat. g̃ põt exñs i peccato satisfacere. ¶ Ꝑ. nemo scit an sit dignus odio vel amore: Ecclesiastes. ix. si g̃ nõ posset fieri satisfactio nisi ab eo q̃ est i charitate: nullus sciret se satisfacere: ⁊ hoc ẽ inconueniẽs. ¶ Ꝑ. ex intẽtiõe quã hõ hz in ꝓncipio actus totus actus iformat. sz penitẽs qñ pniam ichoauit i charitate erat. g̃ tota satisfactio sequẽs ex illa charitate intentionẽ eius iformãte efficaciã hẽbit. ¶ Ꝑ. satisfactio ꝓsistit in quadã adeq̃tiõe pene ad culpã. sz talis adeq̃tio potest fieri i eo q̃ charitatẽ nõ hz. g̃ ꝛc̃. ¶ Sed cõtra Prouer. x. Uniuersa delicta opit charitas. sed satisfactõis virtus ẽ delere delicta. g̃ sine charitate ñ hz suã virtutẽ. ¶ Ꝑ. ꝓcipuũ op' in satisfaciẽdo ẽ elemosyna. sz elemosyna extra charitatez facta nõ valz: vt pz. j. Lor. xiij. Si distribuero i cibos pauper̃ ꝛc̃. g̃ nec satisfactio aliq̃ ẽ. ¶ Ulteri' vi q̃ postq̃ hõ charitatẽ hũerit valere icipiat satisfactõ ꝓcedẽs: sup illud Nume. xxv. Si attenuat' fuerit frater tuus. dicit glo. q̃ fructus bõe ꝓuersatiõis debz cõputari ex eo tpe quo peccauit. sz nõ cõputarent nisi aliquã efficaciã accipent ex charitate sequẽte. g̃ post charitatẽ recupatã valere icip unt. ¶ Ꝑ. sic efficacia satisfactõis impedit ꝓ pcm: ita efficacia baptismi impedit ꝓ fictionẽ. sz baptism' incipit valere recedẽte fictiõe. g̃ ⁊ satisfactio recedẽte pcco. ¶ Ꝑ. si alicui ꝓ pccis cõmissis iniũcta fuerit multa ieunia ⁊ in pcm cadẽs ea pfecerit: nõ iniũgit cũ iterũ cõfitet vt ieunia illa iteret: iniũgeret aũt si per ca

satisfactio nō impleret. ꝑ ꝓ pniaz sequētē opa ꝓcedētia satisfaciēda efficacia accipiūt. ¶ Sed ꝯ: opa extra charitatē facta iō nō erāt satisfactoria qz fuerūt mortua. sed ꝓ pniam nō viuificant. ꝑ nec incipiūt eē satisfactoria. ¶ ℞. charitas nō informat actū nisi qui ab ipa aliqūter ꝓcedit. sed opa ñ pñt cē deo accepta ac ꝓ hoc nec satisfactoria nisi sint charitate informata. ꝑ cū opa facta extra charitatē nullo mō ex charitate ꝓcesserūt vel deceterō ꝓcedere possint: nullomō poterūt in satisfactionē cōputari. ¶ Lteriuſ vī ꝙ opa extra charitatē facta sint alicui' bōi meritoria saltē tpalis: qz sicut se hz pena ad malū actū: ita se hz ꝓmiū ad bonū. sz nullū maluz factū apud deū iustū iudicē impunitū. ꝑ nec aliqō bonū irremuneratū: z sic ꝓ illō bonuz aliquid meret. ¶ ℞. merces nō dat nisi merito. sz opibus extra charitatē factis dat merces: vt dicit Matth. v. de illis q̄ ꝓpter gloriā humanā opera bona faciūt: ꝙ receperunt mercedē suā. ꝑ opa illa fuerūt alicui' boni meritoria. ¶ ℞. duo exīteſ in pcō quoꝝ vnus multa bona facit ex genere z circūstantia: alius aūt nulla: nō eqliter ꝓpinque se habēt ad accipiendū bona a deo: alſ nō cēt ei ꝓsulendū vt aliquid boni faceret. sz q̄ magiſ appropinqt deo magis de bonis ei' ꝓcipit. ꝑ iſte ꝓ bona opa q̄ facit aliquid boni a deo meret. ¶ Sed ꝯ ē quod Aug. dicit: ꝙ peccatoꝝ nō ē dign' pane quo vescit. ꝑ nō pōt aliquid a deo mereri. ¶ ℞. qui nihil est nō pōt mereri. sz peccatoꝝ nō hñs charitatē nihil ē fm eē ſpūale: vt pz. j. Corinth. xiij. ꝑ nō pōt aliq̄d mereri. ¶ Lteriuſ vī ꝙ opa ꝓdicta nō valeāt ad pene ifernalis mitigationē: qz fm quātitatez culpe erit q̄ntitas pene in iferno. sz opera extra charitatē facta nō minuūt q̄ntitatē pcī. ꝑ nec ifernalis pene. ¶ ℞. pena ifernalis q̄uis sit duratiōe infinita tñ intētione finita ē. sed quodlibet finitum consumit aliq̄ finita subtractione facta. si ꝑ opera extra charitatē facta aliq̄d subtraherēt de pena debita ꝓ peccatiſ: ꝓtingeret tantū multiplicari illa opera ꝙ totaliter tolleret pena inferni: qō falsum est.

¶ ℞. suffragia eccl'ie sūt magis efficacia q̄ opera extra charitatē facta. sz sicut Aug. in Ench. dicit: Dānatis i inferno nō ꝓsunt suffragia eccie. ꝑ multo minus opa extra charitatē facta. ¶ Sed ꝯ est qō Aug. dicit in Ench. qz ad hoc ꝓsunt vt sit plena remissio: vl' vt tolerabilioꝝ fiat dānatio. ¶ ℞. magis ē facere bonū q̄ dimittere malū. sz dimittē malū sp vitat penā etiā in eo q̄ charitate caret. ergo multo fortius facere bonū. ¶ Espōdeo dō ad ꝓmā qōnez: ꝙ quidā dixerūt ꝙ pōt ō vno pcō satisfieri sine alio: vt mgr in lra dicit. sed hoc nō pōt eē: cū eni ꝓ satisfactionē tolli debeat offensa precedēs: oz ꝙ talis sit modus satisfactōis q̄ cōpetat ad tollendā offensam. offense aūt ablatio est amicitie restitutio: z iō si aliq̄d sit qō amicitie restitutionez ipediat: etiā apud homines satisfactio eē nō pōt. ꝑ cū quodlibet peccatū amicitiā charitatis ipediat que ē hoīs ad deū: ipossibile ē vt hō de vno pcō satisfaciat alio retēto: sicut nec hō satisfaceret qui ꝓ alapa sibi data se ei ꝓsterneret z aliā sibi daret. ¶ Ad. j. ꝑ dō: ꝙ qz pcā nō hñt cōnexionē ad iuicem in aliquo vno: vnū pōt ds icurrere sine alio: sz vnū z idē ē fm qō oia peccata remittunt: z ideo remissiōes diuersoꝝ pcōꝝ cōnexe sunt: z de vno sine alio satisfactio fieri nō pōt. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ in obligatiōe debiti nō ē nisi ineqlitas iusticie opposita: qz vnus rē alterius hz: z iō ad restitutionē non exigit nisi ꝙ restituat eqlitas iustitie: qō quidē pōt fieri de vno debito nō de alio. sz vbi ē offensa ibi ē ineqlitas nō tm iusticie opposita sz etiā amicitie: z iō ad hoc ꝙ ꝓ satisfactionē offensa tollat nō soluz oz ꝙ eqlitas iustitie restituat ꝓ recōpēsationez eqlis pene: sz etiā ꝙ restituat amicitie eqlitas: qō non pōt fieri ꝺū aliq̄d ē qō amicitiā impediat. ¶ Ad tertiū dō: ꝙ vnū peccatū suo pōdere ad aliud trahit: vt Greg. dicit. z iō qui vnū peccatū retinet nō sufficiēter cās alteri' pcī excidit. ¶ ℞. ij. q. dō: ꝙ quidā dixerūt: ꝙ postq̄ oia pcā ꝓ pniam z cōtritionē remissa sunt: si aliqs añ satisfactionē pactaz in pcm decidat: z in pcō existēs satisfaciat: ꝙ satisfactio ei valeat ita ꝙ si in pcō illo moreretur in iferno de illis pcīs nō puniret. Sed hoc ñ pōt eē: qz in satisfactiōe oz ꝙ amicitia restituta iusticie eqlitas restituat: cui' ꝯriuz amicitiā soluit: vt phs in. ix. ethi. dicit. eqlitas aūt in satisfactiōe ad deuz nō ē hz equalētiā sz magis fm acceptationē ipsius vt ē dictuz: z iō oz ꝙ etsi iam offensa sit dimissa ꝓ ꝓcedentē ꝓtritionē ꝙ opa satisfactoria sint deo accepta: qō dat eis charitas: z iō sine charitate opa facta nō sunt satisfactoria. ¶ Ad. j. ꝑ dicēdū: ꝙ cōsiliū Danielis itelligit ꝙ a pcō cessaret z pēiteret: z sic ꝓ elemosynas satisfacēt. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ sic hō nescit ꝓ certo vtrū charitatē hūerit i satisfaciēdo vel hēat: ita etiaz nescit ꝓ certo vtrū satisfecerit: z iō dī Eccle. de ꝓpiciatu pcōꝝ: Noli eē sine metu. nō tñ exigit ꝙ ꝓpter hūc metū hō satisfactionem expletā iteret si ꝓscientiā pcī mortalis nō hz. q̄uis eni penā nō expiet ꝓ huiusmodi satisfactionez: tñ nō icurrit reatū obmissiōis ex satisfactōe neglecta sicut nec ille q̄ accedit ad eucharistiaz sine ꝓscientia pcī mortalis cui sbiacet: reatū indigne sumptiōis icurrit. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ illa intētio iterrupta est ꝓ pcm sequēs: z iō nō dat opibus vim aliquaz post pcm factis. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ nō pōt fieri adeq̄tio suff. cies nec fm diuinā acceptationē nec fm equalentiā: z iō rō nō sequit. ¶ Ad. iij. q. dō: ꝙ q̄dam dixerūt ꝙ opa in charitate facta q̄ viua dicuntur sūt meritoria vite eine z satisfactoria respectu pene dimittēde: z ꝙ ꝓ charitatē opa extra charitatē facta viuificāt q̄tuz ad hoc ꝙ sunt meritoria vite eine. Sz hoc nō pōt eē: qz vtrūq̄ hñt ex eadē rōe opa ex charitate facta. ſ. ex hoc ꝙ sunt deo grata:

ꝙ̃ sic charitas aduenies ñ pōt ea gratificare q̄tuz ad vnū: ita nec q̄tū ad aliud. ¶ Ad.j.ꝑ. dō: q nō oz itelligi q fruct' cōputet a tpe q̄ pmo i pcco fuit sz a tpe i q̄ peccare cessauit: quo.s. vltio i pcco fuit Uel itelligit qñ statī post pcm ꝓtritus fuit ⁊ fecit multa bōa ātecq̄ ꝓfiteret. Uel dō: q q̄nto ē maioꝛ ꝓtritio tāto magis diminuit de pena: ⁊ q̄nto aliqs plura bōa facit i pcco exñs: magis se ad gram ꝓtritiōis dispōit: ⁊ iō ꝓbabile ē q mioꝛis pene sit debitoꝛ: ⁊ pp hoc debēt a sacerdote discrete cōputari vt ei minoꝛē penā iniūgat inq̄tū inuēit euz meliuſ dispositū. ¶ Ad.ij. dō: q baptiſm' impmit caracterē i aia: nō āt satisfactio: ⁊ iō aduenies charitaſ q̄ fictionē tollit ⁊ pcm: facit q baptiſm' effectū suum hēat: nō āt facit h' ō satisfactiōe. Et p̄terea baptiſm' ex ipso ope opato iustificat qō nō ē homiſ sz dei: ⁊ iō ñ eodē mō mortificat sic ⁊ satisfactio q̄ ē opus hois ¶ Ad.iij. dō: q aliq̄ satisfactiones sunt ex qb' māet aliqs effect' i satisfaciētib' etiā postq̄ actus satisfactiōis trāsit: sic ex ieuūio manet coꝛpis debilitatio: ex elemoſynis largiū diminutio ſbe: ⁊ sic de siḷibus: ⁊ tales satisfactiones i pcīs facte ñ oz q iterēt: qꝛ q̄tū ad id qō dereis manz p pniaz deo accepte sūt. satisfactiones āt q̄ nō relinquūt aliquē effectū i satisfaciēte postq̄ act' trāsit oz q iterēt: sic ē de oꝛōne ⁊ similib'. actus āt iteriꝰ qꝛ totaliꝛ trā sit nullo mō viuificat: sz oz q iteret ¶ D.iij.q.dō q sic in.iij.li.di.xviij.dictū ē: meritū ꝓpe dī actio q̄ efficit vt ei q̄ agit sit iustū aliq̄d dari. Sz iustícia duplr dī: vno mō ꝓpe q̄. s. respicit debitū ex parte recipiētis: alio mō q̄si siḷitudiarie q̄ respicit debitū ex pte dātis: aliq̄d eni decet dantē dare qō tñ ñ hz recipiēs debitū recipiēdi: ⁊ sic iustícia ē ō eēntia di uine bōitatis: sic Anſhel. dic: q deus iust' ē cuz pectatoꝛib' pcit: qꝛ eū decet. Et sm h' etiā merituz dī duplr: vno mō act' pquē efficit vt ipse agēs hēat ꝺbitū recipiēdi: ⁊ h' vocat meritū ꝓdigni. alio mō p quē efficit vt sit debitū dādi i dante sm decētiā ipsi': ⁊ iō h' meritū dī meritū ꝓgrui. cū āt i oibuſ illis q̄ gratī dant ꝑma rō dādi sit amoꝛ: ipossibile ē q aliqs tale sibi debitū faciat q̄ alcitia caret: ⁊ iō cū oīa bōa ⁊ tpalia ⁊ eīna ex diuia liberalitate nobis donēt: null' acq̄rere pōt ꝺbitū recipiēdi aliq̄ illoꝛ nisi p charitatē ad deū: ⁊ iō opa extra charitatē fca nō sūt meritoꝛia ex ꝓdigno neq̄ eīni neq̄ tpalis alicuī boni apō deū. Sz qꝛ diuinā bōitatē decz vt vbicūq̄ dispōnez iuenit pfectionē adūciat iō ex merito ꝓgrui dī aliqs mereri aliq̄ ꝺbonuz p opa extra charitatē fca. Et sm h' opa ista valent ad iplex bonū. s. ad tpaliū ꝓsecutionē: ad dispōnē ad gram: ⁊ ad assuetudinē bonoꝛ opeꝛ. qꝛ tñ h' meritū ñ ꝓpe meritū dī: iō magis ꝓcedēduz ē q hu iusmōi opa ñ sint alicuī meritoꝛia q̄ q sunt. ¶ Ad j.ꝑ. dō: q sic phs dic in.viij.ethi. qꝛ filiꝰ p oia q̄ facē pōt nihil eq̄le pūi reddē pōt his q̄ a pīe recipit: iō nūq̄ pī debitoꝛ filiꝰ efficit: ⁊ mlto minꝰ hō pōt ꝓpī eq̄alētiā opis diuini sibi ꝓstituē debitoꝛez: ⁊ iō nullū op' nr̄m ex q̄ntitate sue bōitatis hz q aliq̄d mereat: sz ex vi charitatis q̄ facit ea que sūt ami coꝛ eē cōia. vñ q̄tūcūq̄ sit opus bonū extra charitatē factū ñ facit ꝓpe loquēdo q aliq̄d recipiēdi a deo faciēs debitū hēat: sz opus malū ex q̄ntitate sue malicie fz eq̄alētiaz penā meret: qꝛ ex pte dei ñ sūt nobis aliq̄ mala fca sic bona: ⁊ iō q̄uis opus malū māt ex ꝓdigno penā: nō tñ opus bonū sine charitate mēt ex ꝓdigno p̄miū. ¶ Ad.ij. ⁊ ad.iij. dō: q ꝓcedūt de merito ꝓgrui: alie āt rōes ꝓcedūt ō merito ꝓdigni ¶ D.v.q.dō: q diminue penaz ifernalē pōt itelligi dupliꝛ: vno mō ita q̄ ds̄ libereī a pena quā iā meruit: ⁊ sic cuz null' libereī a pena nisi sit absolut' a culpa: sz qꝛ effect' nō diminuunt neq̄ tollūt nisi diminuta vl ablata cā p opa extra charitatē fca: q̄ neq̄ culpaz tollē neq̄ diminuere pōt: pena iferni mitigari ñ pōt. Alio mō ita q me ritū pene ipediat: ⁊ sic huiusmōi opa diminuunt penā iferni: ꝓmo qꝛ hō reatū omissiōis cuadit que hui' mōi opa pficit: sc̄o qꝛ hui' mōi opa aliq̄ mō ad bonū dispōnūt: vt hō ex mioꝛi ꝓtēptu etiā pec cata faciat: vt etiā a mlt̄is pcīs p hui' mōi opa re trahat: sz diminutōez vl dilationē tpalis pene me rent hui' mōi opa: sic dī de Achab.iij. Regū.xxj. eodē mō sic ⁊ bonoꝛ tpaliū ꝓsecutionē. Quidaz āt dicūt q minuūt penā iferni ñ sbtrahēdo aliq̄d ō ipa q̄tuz ad sbam: sz fortificādo subiectū vt me lius sustinē possit: sz h' nō pōt eē: qꝛ fortificatio ñ ē nisi ex ablatiōe passibilitat̄: passibilitas āt ē sm mēsurā culpe: ⁊ iō si culpa ñ diminuit nec sbiectū fortificari pōt. Quida etiā dicūt q diminuit pena q̄tū ad vermē ꝓscientie: sz ñ q̄tū ad ignē. sz h' etiaz nihil ē: qꝛ sic pena ignis equat culpe: ita ⁊ pena remorsiōis ꝓscientie: vbi similis ratio est de vtroq̄: et p hoc pz solutio ad obiecta.

AD quartum sic ꝓcedit: Uidet q satisfactionē nō oporteat fieri p opa penalia: qꝛ p satisfactionē oz fieri recōpēsationē ad diuinā offensaz: sz nulla recōpēsatio vī fieri p opa pēalia: qꝛ de' ñ delectat i penis nr̄is. ꝑ nō oz satisfactionē p opa pēalia fieri. ¶ D. q̄nto aliq̄d op' ex maioꝛi charitate ꝓcedat tāto min' ē pēale: qꝛ charitas penā ñ hz. j. Jo. iij. si ꝑ oz opera satisfactoꝛia eē pēalia q̄to magis sūt ex charitate facta min' erūt satisfactoꝛia: qō falsuz ē. ¶ D. satisfacere ē vt dic Anſhel. honoꝛē debitū deo ipendē. sz h' etiā aliꝰ q̄ opib' pēalib' fieri pōt. ꝑ satisfactōez nō oz pēalib' opib' fieri ¶ Sz ꝺ ē qō Greg. dic: Justuz ē vt pcīoꝛ tāto maioꝛa sibi iferat lamēta p pēi tētiaz: q̄to maioꝛa itulit dāna p culpā ¶ D. p satisfactionē oz sanari vuln' pcī pfecte. sz pcīoꝛ medicine sūt pene: vt phs dic in.ij. ethi. ꝑ oz q p pēalia opa satisfactio fiat ¶ Uteri' vī q flagella q̄bus a deo i hac vita puniuntur ñ possint satisfactoꝛia eē:

nihil.n. pōt eē satisfactoriū nisi qō ē meritoriū: vt ex dicti pz. sz nō mēmur nisi p ea q̄ i nobis sūt: cuz g̃ flagella q̄bus a deo punimur ñ sint i nobis: vī q̄ satisfactoria eē nō pñt. ¶ P. satisfactio tm̄ bonoꝝ ē. sz hui' mōi flagella i malis iducunt ꝛ p̄cipue eis debēt. g̃ ñ pñt eē satisfactoria. ¶ P. satisfactio respicit pcā p̄terita. sz aliq̄n ista flagella infligūt illis q̄ pcā ñ hñt: sic ō Job pz. g̃ vī q̄ ñ sūt satisfactoria. ¶ Sz ꝯ ē qō dī Ro. v. Tribulatio patiētiā opatur patiētia āt ꝓbationē ꝛ a pcō purgationē: vt glo. ibidē dic. g̃ flagella pcā purgāt: ꝛ sic sūt satisfactoria. ¶ P. Ambro. dic: Etsi fides. i. pcī ꝓscia desit pēa satisfacit. g̃ hui' mōi flagella sūt satisfactoria. ¶ Lteri' vī q̄ inconuenient enumerēt opa satisfactoria cū dī q̄ sint tria: elemosyna: ieiuniū: ꝛ oīo: qz opus satisfactoriū dz eē pēale. sz oīo penaz ñ hz cū sit ꝯ pene tristiciā medicia: sz delectatōez. vñ dī Ja. v. Tristat aliq̄s i vobis oret ꝛ psallat. g̃ nō dz cōputari inē opa satisfactoria. ¶ P. oē pcīm vel est carnale vl̄ spūale. sz sic dic Hiero. Ieiūio sanāt pestes corpis: oīoe pestes mētis. g̃ ñ dz eē aliq̄d op' satisfactoriū. ¶ P. satisfactio necessaria ē ad emūdatiōnē pcōꝝ. sz elemosyna ab oībus pcīs emūdat: Luc. xj. Date elemosynaz ꝛ oia mūda sūt vobis. g̃ alia duo sūt superflua. ¶ Sz ꝯ vī q̄ debeāt eē plura qz ꝯria ꝯrijs curāt. sz mlto plura sūt pcōꝝ genēa q̄ tria. g̃ debēt plura satisfactōis opa computari. ¶ P. pegrinatōes etiā iniūgunt ꝓ satisfactiōe ꝛ disciplie siue flagellatōes: q̄ ñ ꝓputāt sub aliq̄ hoꝝ. g̃ insufficiēt' nūerant. ¶ Rēspōdeo dō ad. j. q. q̄ satisfactio vt dictū ē respectū hz ad p̄teritā offensaz ꝓ q̄ recōpēsatio fit ꝓ satisfactionē ꝛ etiā ad futurā culpā a q̄ ꝓ eā ꝓseruamur: ꝛ q̄tū ad vtrūq̄ exigit q̄ satisfactio ꝓ opa pēalia fiat: recōpēsatio. n. offert se ipoꝛtat adeq̄tionē quā dz eē ei' q̄ offendit ad eū i quē offensa cōmissa ē. adeq̄tio āt in hūana iustitia attēdit ꝓ subtractōez ab vno q̄ plus hūit iusto ꝛ additionē ad alterū cui subtractū ē aliq̄d. deo āt q̄uis q̄tū ex pte sui ē nihil subtrahi possit: tm̄ peccator q̄tuz i ipo ē aliq̄d ei subtraxit peccādo: vt dictū ē. vñ oz ad h' q̄ recōpēsatio fiat q̄ aliq̄d subtrahat a peccāte ꝓ satisfactiōez q̄ i honorē dei cedat op' āt bonū ex h' q̄ ē hui' mōi ñ subtrahit aliq̄d sz magis pficit ipm. vñ subtractio ñ pōt fieri ꝓ op' bonū nisi pēale sit. Et iō ad h' q̄ aliq̄d opus sit satisfactoriū: oz q̄ sit bonū vt i honorē dei sit: ꝛ penale vt aliq̄d peccōi subtrahat. Similr etiā pena a culpa futura ꝓseruat: qz nō facile hō ad pcā redit ex quo pena expt' ē. vñ fz phm: Pene medicie sūt. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ q̄uis de' nō delectet i penis vt sūt pene: delectat tm̄ i eis vt sūt iuste: ꝛ sic satisfactorie eē pñt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ sic in satisfactiōe ꝓsiderat pēalitas: ita i merito ꝓsiderat difficultas: diminutio āt difficultatis ex pte ipsi' actus diminuit meritū ceteri' parib'. sz diminutio difficultatis ex ꝓmptitudie volūtatis ñ diminuit meritū. sz auget: ꝛ sumilit diminutio penalitatis ex ꝓmptitudie volūtatis qō facit charitas ñ diminuit efficaciā satisfactōis sz auget. ¶ Ad. iij. dō: q̄ debitū ꝓ pcō ē recōpēsatio offerse q̄ sine pena peccātis ñ fit: ꝛ de tali debito Anshel. itelligit. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ recōpēsatio offerse ꝓterite pōt fieri ꝛ ab eo q̄ offendit ꝛ ab alio: qñ āt fit ab alio talis recōpēsatio vindicatōis magis q̄ satisfactōis rōnē hz: qñ āt fit ab ipo q̄ offendit etiā rōnez satisfactōis hz. vñ si flagella q̄ ꝓ pcīs a deo infligunt fiāt aliq̄ mō ipsi' patiētis: roez satisfactionis accipiūt. fiūt āt ipsi' inq̄tū ea acceptat ad purgationē pcōꝝ eis vtens patiēter: si āt rō eis ꝓ impatientiā dissentiat: tūc nō efficiūt aliq̄ mō ipsi': ꝛ iō nō hz rōez satisfactōis sz vindicatōis tm̄. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ q̄uis illa flagella non sint oīo in ptāre nr̄a tm̄ q̄ntū ad aliq̄d sūt vt. s. eis patiēt vtamur: ꝛ sic bō facit de necitate vtutē. vñ ꝛ meritoria ꝛ satisfactoria eē possunt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ sicut ex eodē igne vt Greg. dic: Aurū rutilat ꝛ palea fumat: ita eisdē flagellis ꝛ boni purgāt ꝛ mali magis ificiunt ꝓ impatiētiā: ꝛ iō q̄uis flagella sint cōia: tm̄ satisfactō ē tm̄ bonoꝝ. ¶ Ad. iij. dō: q̄ flagella respectū habēt ad culpā ꝓteritā sp: sed ñ sp ad culpā ꝓsone: sz ad culpā nature. si enī in nā hūana nulla culpa ꝓcessisset nulla pena fuisset: sz qz culpa in nā ꝓcessit ꝓsone alicui diuinitus pena infert sine culpa ꝓsone ad meritū vtutis ꝛ cautelā pcī sequēt]: ꝛ hec duo etiā necessaria sunt i satisfactiōe: oz enī eē op' meritoriū vt honor deo exhibeat: ꝛ oz eē virtuteuz cū stodiā vt a futuris pcīs ꝓfuemur. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ satisfactio vt dictū ē debz eē talis ꝓ quā aliquid nobis subtraham' ad honorē dei: nos āt ñ habemus nisi tria bona. s. bona aīe: bona corpis: ꝛ bona fortūe. s. exteriora. Ex bonis quidē fortūe subtrahimus aliq̄d nobis ꝓ elemosynā: sz ex bonis corporalib' ꝓ ieiuniū: ex bonis āt aīe nō oz q̄ aliq̄d subtraham' nobis q̄tuz ad ēntiaz vel q̄tuz ad diminutionē ipsoꝝ: qz ꝓ ea efficimur deo accepti: sz ꝓ h' q̄ ea submittim' deo totaliter: ꝛ hoc fit ꝓ oīoez. Cōpetit etiā iste nūerus ex pte illa qua satisfactio pcōruz cās excidit: qz radices pcōꝝ tres ponūt. j. Jo. ij. Cōcupiscētia carnis: concupiscētia oculoꝝ: ꝛ supbia vite. ꝛ ꝯ cōcupiscētiā carnis ordinat ieiuniū: ꝯ cōcupiscētiaz oculoꝝ elemosyna: ꝓtra supbiā vite oīo: vt Aug. dicit sup Matthēū. Cōpetit etiā q̄tuz ad hoc q̄ satisfactōis ē pcōꝝ suggestionib' aditū nō idulgere: qz oē pcīm vel in deuz cōmittim': ꝛ ꝯ hoc ordinat oīo: vl̄ in ꝓximū ꝛ ꝓtra hoc elemosyna: vl̄ i nosipsos: ꝛ ꝯ hoc ordinat ieiuniū. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ fm quosdā duplex ē oratio: quedā que ē ꝓcēplatiuoꝝ quoꝝ ꝓuersatio i celis ē: ꝛ talis qz totaliter ē delectabilis nō ē satisfactoria. alia ē que ꝓ pcīs gemit' fundit: ꝛ talis hz penam ꝛ ē satisfactōis pars. Uel dicendū melius q̄ q̄libet oīo hz rōnez satisfactōis: qz q̄uis hēat suauitatez spūs: tm̄ hz afflictionē carnis: qz vt dicit Greg. sup

Ezech. Dñ crescit nobis fortitudo amoris itimi ifirmat ꝓculdubio fortitudo carnis. vñ ⁊ nerꝰ femoris Jacob ex luctu angeli emarcuisse legit in Gen. ¶ Ad.ij. dō: ꝙ pcm carnale dī duplr: vno mō qō in ipa delectatōe carnis ꝛplet: vt gula ⁊ luxuria. alio mō qō cōplet in his q̄ ad carnem ordinant q̄uis nō i delectatiōe carnis sz in delectatiōe aie magis: vt auaricia. vñ talia pcca sūt q̄si media inr spūalia ⁊ carnalia: ⁊ iō oz ꝙ eis etiā respōdeat aliq̄ satisfactio ꝓpa. s. elemosyna. ¶ Ad.iij. dō: ꝙ q̄uis singula istoꝝ p ōndā ꝓueniētia singulis peccatis appropēnt: qr cōgruū ē vt i quo q̄s peccauit in hoc puniat: ⁊ ꝙ pcī cōmissi p satisfactionez radix abscidat: tñ quodlibz horꝝ p quolibet pcō satisfacere pōt. vñ ei q̄ nō pōt vnū ex eis ꝓficere iniūgat aliud: ⁊ p̄cipue elemosyna aliorꝝ vices supplē pōt inq̄tū alia satisfactōis opa p elemosynaz sibi quisq̄ mereat quodāmō in illis q̄bus elemosynaz tribuit. vñ nō oz ꝙ si elemosyna oīa mūdat pcca ꝙ ꝓpt hoc alie satisfactiōes supfluāt. ¶ Ad.iij. dō ꝙ q̄uis sint multa pcca in spē: tñ oīa ad illas tres radices vel ad illa tria pccorꝝ genera q̄bus dixim' dictas satisfactiōes rīdere reducūt. ¶ Ad.v. dō ꝙ quicq̄d in afflictiōe corꝑis ꝓtinet totū ad ieiuniuz refert: ⁊ quicq̄d in ꝓmi vilitatē expēdit totū ele mosyne rōez hz: ⁊ simlr quecūq̄ latria exhibeat deo oīois accipit rōnē: ⁊ iō etiā vnū opus pōt hīe plures rōnes satisfaciendi.

Ad quintum sic ꝓ

cedit: Uidet ꝙ restitutio sit satisfactiōis ps: qr satisfactio recōciliat deo ⁊ ꝓmo. sz p restitutionē hō recōciliat ꝓmo. ḡ restitutio ē satisfactiōis ps. ¶ ꝫ. satisfactio fit p ꝛium pcī: sicut per ieiuniū satisfacim' de gula. sz ꝛium pcī male ablatiōis ē restitutio. ḡ restitutio ē quedā satisfactionis ps. ꝫ. Ambro. dic: ꝙ vera pnia ē a pcō cessare. sz q̄ restituit a pcō cessat: qr q̄diu q̄s alienuz eo inito detinet peccat. ḡ restitutio ē ps pnie. sz nō nisi rōne satisfactiōis. ḡ ē ps satisfactiōis. Sz ꝫ: satisfactio fit deo vt pz p diffinitionē Anshel. supra posita. sz restitutio fit ꝓmo. ḡ satisfactiōis non ē restitutio ps. ¶ ꝫ. satisfactio ponit i arbitrio sacerdotis pniam iniūgētis: nō āt restitutio. ḡ restitutō nō ē satisfactiōis ps. ¶ Lterius vī ꝙ ablatū nō sp oz restitui: fama eni restitui ñ pōt. sz fama aufert. ḡ ñ ō oī ablato pōt fieri restitutio. ¶ ꝫ. dāna i pso nā illata sūt maxia. sz huiusmōi dāna ñ pñt restitui: vt ablatio v̄ginitatis: absciſio mēbri alicui'. ḡ nō oē ablatū pōt restitui. ¶ ꝫ q̄ ipedit aliquē a cō secutiōe alicui' vī hoc sibi auferre. sz h' nō oz ei restituē vel recōpēsare: sicut si q̄s ipedit aliquē ne p̄bēdā ꝓsequat. ḡ vī ꝙ nō oē ablatū debeat restitui. ¶ ꝫ. q̄ occasiōez dāni dat damnū dedisse vī. sz ille q̄ subuertit semia in cāpo ꝓiecta dat occasionem dāni de toto fructu q̄ inde seq̄ posset. ⁊ similiter ō illo q̄ detinet pecuniā creditoris vltra terminū ꝓfi pū ex q̄ ille poterat lucrari ō toto lucro qō accidē potuisset: nec tñ vī ꝙ teneat ad restitutionē totius lucri qō accidere potuisset: vl fructus q̄ ꝓcipiēdus erat. ḡ nō oz ꝙ sp fiat ablatoꝝ restitutio. ¶ Sz ꝫ vī ꝙ hō oz plus restituere q̄ abstulerit: qr ꝓceptū legis veteris ē: vt pz in Exo. ꝙ ouis reddat in q̄druplū ⁊ bos in q̄nq̄uplū. ⁊ hoc ꝓceptū cū sit de moralibus vī eē morale. ḡ adhuc manet. ḡ tenet hō in q̄nq̄uplū vel q̄druplū restituere. ¶ ꝫ. ea q̄ i scriptura ponūt nobis i exemplū dāt. sz Luc. x. dī. ꝙ samarites se obtulit ad restitutionē in q̄druplum eoꝝ q̄ accepat p fraudē. ḡ ⁊ talis oz eē apud nos restitutiōis modus. ¶ Lteri' vī ꝙ solus ille q̄ accipit ad restitutionē teneat: qr nō exigit plus i restitutiōe q̄ illa tū ē in dāno. si ḡ vnus solus damnū intulit ille solus ad restitutionē tenet: alias multo plura reciper dānificat' q̄ ea que amisit si a q̄libz ꝓsentiēte debe ret sibi insolidū restitutio fieri. ¶ ꝫ. nulli debet restitutio nisi ei q̄ damnū passus ē. sz ꝓtingit ꝙ aliq̄s ꝓcipiat dānificari aliquē vel ꝓsulat aut ꝓsentiat: ⁊ tñ ille nō dānificat. ḡ tales nō sp ad restitutionē tenent. ¶ ꝫ. nullus oz īcurrere damnū psone p euitādo dāno pecūie alteri': qr charitas oz eē ordinata. sz q̄nq̄ si aliq̄s raptorē mānifestaret īcurreret p sone sue piculū. ḡ nō ē vez ꝙ teneat ille qui ñ mānifestat ad restitutionē: vt quidā dicūt. ¶ ꝫ. multi etiā boni viri nō rep̄hendūt eos quos vidēt iniuste accipe aliena. vñ ourū eēt dicē ꝙ tenerēt ad restitutionē oīum. ḡ etiā ille q̄ nō rep̄hendit ñ tenet vt a q̄busdā dicit restituere. Similiter etiā potest obj̄ci de illis qui nō obstant: ⁊ tamē obstare pñt. ¶ Lterius vī ꝙ nō sit semp restitutio faciēda ei q̄ damnū passus est: nullus eni pōt restituere ei quē nō cognoscit. sed quādoq̄ fur nescit cuius sit res quā furto a cepit. ḡ vī ꝙ non teneat ei restituere. ¶ ꝫ. ille qui accepit nō tenet nisi ad restitutiōez. sed aliquādo ad eū cui debet fieri restitutio ñ posset puenire sine magno dāno forte etiaz in maiorē q̄ sit preciū rei restituēde. ḡ videt ꝙ in tali casu nō teneat ei restituere. ¶ ꝫ. aliquis in dep̄datione ciuitatū iniuste accipit aliqua: sed ñ pōt ei cui' fuit restituere: qr vel nescit eū vel mortuus ē. ḡ vī ꝙ ñ teneat restituere. ¶ ꝫ. aliquis p̄latus eccle iniuste aliquas res eccle cōcedit. sz iste nō tenet reddere ecclesie vt vī: qr venirēt ad manus illius p̄lati qui ñ est dignus ea recipe. ḡ vī ꝙ nō sp ei qui dānuz passus est sit restitutio faciēda. ¶ Sed ꝫ est: qr p restitutionē integrat eq̄litas iusticie. sed eq̄litas iusticie ē vt qō aufertur a lucro apponat ad dānuz: vt dī in. v. ethi. ḡ vī ꝙ restitutio sit sp faciēda ei q̄ dānū passus ē. ¶ Respōdeo dō ad. j. q. ꝙ ineq̄litas iusticie appōsita duob' modis ꝓtingit: vno mō i reb' exterioribus: vt q̄n vnus rem alienā ōtinet. alio mō in actionibus ⁊ passiōibus: sicut cū quis aliuz per violentiā verberat: ⁊ hec duo aliq̄n separata sunt

vt p sdpz: aliqñ autē ꝓiungunt: vt cū quis p violē-
tiā accepit ī quo ei a quo accepit iniuriā ꝛ ꝓtume-
liā infert: ꝛ ſm hoc repatio eq̄litatiſ iuſticie duplı-
citer ſignificat: repatio enim ineq̄litatis exiſtētiſ in
rebus reſtitutio dicit: repatio autē ineq̄litatis exi-
ſtētis in actionib' ꝛ paſſionibus ſatiſfactio nomi-
nat: ꝛ iō qñq; ē ſatiſfactio ſine reſtitutione aliqua
vt cū quis ſe ꝓximo humiliat de aliq̄bus cōtume-
lı̄ſ ei dictis. aliqñ aūt reſtitutio ſine ſatiſfactione:
vt cū quis mutuū reddit. aliqñ autē vtrūq; exigit
vt cū quis alicui p violentiā rem ſuā ſubtraxit: et
ſic loq̄mur hic de reſtitutōe rei male ablate ī quo
hō ꝓximū ꝛ deū offendit. Quidā ḡ dicūt q; talis
reſtitutio nō ē ps ſatiſfactiōis: qz nō debet deotm̄
nec ē ad arbitriū ſacerdotis: ſz eſt ad ſatiſfactionē
ꝓambulū. Sed hoc nihil ē: qz oē pcm̄ qō in ꝓxi-
mū cōmittit etiā in deū cōmiſſuz ē: ſicut ꝛ ī dilecti
one ꝓximi dilectio dei icludit. vñ ꝛ ſatiſfactio ꝓxi
mi ꝓiunctā hz ſatiſfactionē dei. nec obſtat q; ñ eſt
ad arbitriū ſacerdotis: qz ſacerdoſ nō ē ibi vicari'
ꝓximi ſicut ē vicarius dei: ꝛ iō ſatiſfactio q̄ ē deo
faciēda depēdet ex arbitrio ei': ſz ſatiſfactio que ē
ꝓximo ꝛ deo ſimul faciēda nō. Et iō alı̄ dicūt q;
ē ſatiſfactiōis ps. ſed hoc verū nō ē: qz ſatiſfactio
offenſam remouet ꝛ a pena liberat: nullus aūt ex
hocipſo q; offendere deſiſtit ꝓſequit hoc q; de offē
ſa ꝓcedēti recōciliationē iueniat: vel penam ꝓ illa
debitā euadat: ſz hoc ſolū ꝓſequit q; maiorē offen
ſam ꝛ penā nō cumulat: ꝛ ſic ceſſare ab offēſa nul
la ps ſatiſfactiōiſ ē: ſed ē ꝓambulū ad ſatiſfactōez:
ꝛ iō cū reſtitutio nihil aliō ſit q̄ ab offenſa ceſſare
qz ex hocipſo q; rem alienā detinet eo iuito offen
dit: cōſtat q; nō ē pars ſatiſfactiōis ꝓprie accepte:
ſed ē ꝓambulū ad ſatiſfactionē: nō tm̄ ꝓpter rōnē
ꝓpoſitā aſſignatā: qz bene cōcedimus q; ſatiſfactio ꝓ
ximo facta ē pars ſatiſfactiōis deo facte: ſz reſtitu-
tio nō ē pars ſatiſfactiōis neq; deo neq; ꝓximo fa
cte. ¶ Ad. j. ḡ dō: q; de offenſa hō ꝓximo non re-
ꝓciliat p hoc q; ſua ei reſtituit: ſz p hoc q; ſupra h'
aliq̄d hūilitatis ei exhibet: ꝛ ita ñ ſequit q; reſtitu-
tio ſit ſatiſfactiōis pars. ¶ Ad. ij. dō: q; reſtitutio
nō ē ꝑrium ad acceptionē vel detentionē iniuſtaz:
ſz magis ē negatio vel ꝓpatio ipſius: ꝛ iō nō oz q;
hoc ſufficiat ad ſatiſfactionē: ſicut nec ē ſatiſfacto
riū p gula vt ds nō īmoderate comedat: ſz vt etiā
a' moderatis abſtineat. ¶ Ad. iij. dō: q; ceſſare a
pcō dī eē ps pnie: nō q̄dē deſtēdo a pcō ꝓterito
nō ſicut ꝓambulū ad pniam: ſz ꝓcidēdo cās futu-
roz pcōz: vt dictū eſt ꝓus. ¶ Ad. ij. q. dō: q; p ſa-
tiſfactionē oz q; hō ſicut deo ita ꝓximo reconcilie-
recōciliatio aūt nihil aliud ē q̄ amicitie repatio: ma-
nēte autē cā diſſolutionis amicitie: amicitia repa-
rari nō pōt: que q̄dem cā fuit ineq̄litas ex iniuſta
acceptōe vel detētione cauſata: ꝛ iō ille ſatiſfacere
nō pōt nec deo recōciliari q; rem male ablatā vel
detentā male nō reſtituit. Sed ſciēdū q; amicitia
vt pbus dic in. viij. ethi. nō redrit ſemp equale: ſz
qō poſſibile: ꝛ iō ſi aliq̄ ſunt ablata q; oino reſtitui
nō poſſunt: ſufficit volūtaſ reſtituēdi cuz tanta re-
ſtitutiōe q̄nta poſſibilis ē. ſz ꝓditionē vtriuſq; ad
arbitriū bonoz. ¶ Ad. j. ḡ dō: q; ille q; maliciam
alicuius manifeſtat ei q; hz corrigere: vel etiaz ſi ſit
icorrigibilis in cōſpectu eccleſie: vt cōfuſus a pcō
deſiſtat: vel ſaltē vt alı̄ ab ei' cōſortio corruptiuo
diſcedāt ſeruato ordine charitatis fraterne: nō in-
iuſte famā aufert. vñ nō tenet ad fame reſtitutōez
ſi aūt intētione diffamādi h' fecerit: iniuſte aufert
etiā ſi verū ſit qō dicit: ꝛ tūc tenet ād fame reſtitu-
tionē: vel dicēdo ſe falſum dixiſſe ſi falſum dixit:
vel quocūq; alio mō nō mentiēdo ſi verū dixit: ſi-
ne hoc tm̄ q; ſe verū dixiſſe dicat: qz nō debet alte-
rius famā cū mendacio reſtituere. ¶ Ad. ij. dō: q;
reſtitutio ꝓncipaliter inuēta ē in dānis que iferūt
in rebus fortune q̄ reſtitui pñt: in his aūt que obie-
ctio tangit q̄ nō pñt ad ſimile bonū reſtitui debet
fieri reſtitutio q̄lis poſſibilis ē. ſ. ad arbitriū bono
rum. ¶ Ad. iij. dō: q; ille q; impedit aliquē ne pre
bendā cōſequat ſi hoc faciat qz idignuſ ē vel vt de
alio melius ꝓuideat: nō iniuſte facit: vñ nō tenet
ad reſtitutionē. ſi aūt animo ledēdi ipſum: tenet ad
reſtitutionē: nō quidē tanti q̄tū valebat ꝓbenda:
qz ipſe eam nō bene erat ꝓſecutus: ſz penſatis ꝓdi-
tionibuſ vtriuſq; ſm arbitriū bonoz. ¶ Ad. iij.
dō: q; ille q; ſubfodit ſemina nō tenet ad tantū q̄n-
tum agri fructi' valituri erāt: ſz q̄tū ager ſic ſemi-
natus valere cōſueuit: qz multiſ de cauſis pōt ipediri
agroz fructus. ꝛ ſimilr dō eſt de eo cui debitū nō
reſtituit ſuo tpe: qz nō tenet reſtituere tm̄ q̄tuz lu
crari potuiſſet: ſz ſm eſtimationez lucri qō accidē
ꝓueunt pēſato labore ꝛ īfortunijs etiā que ī lucro
accidere alıs poſſent: qz lucrū nō cātur tm̄ ex pecu
nia: ſed ex iduſtria ꝛ labore. ¶ Ad. v. dō: q; illud
p̄ceptū legis q̄uis ſit de moꝛib': nō tm̄ ē moꝛale ſz
iudiciale. talia enī p̄cepta ꝓ loco ꝛ tpe populo illi
dabant: vñ nūc nō obligant niſi de nouo ſtatuerē-
tur ab aliq̄ qui ſtatuēdi hēret ptātem: nihilomin'
tm̄ inq̄ntū hēbāt aliq̄d ſignificatiōis: ꝓ xp̄o ipleta
ſunt hui'moī p̄cepta ſic ꝛ ceremōialia. ¶ Ad. vj.
dō: q; gache' nō dixit hoc q̄ſi neceſſariū: ſz ex abū-
danti. ¶ D. ij. q. dō: q; q̄dam verſus dantur de
illis q; tenet ad reſtitutionē tales: Juſſio conſilium
cōſenſus palpo recurſus: Participās mutus non
obſtās nō manifeſtās. Sed tm̄ quinq; iſtoz ſūt q;
ad reſtitutionē ſp obligāt: quoz ꝓmū ē iuſſio: qñ
aliq̄s iubet aliquē depdari: alıs tyrāni nō tenerent
ad reſtitutionē. Secūdū ē conſenſus ad rapinā ꝑpe-
trandā in eo ſine q; rapina fieri ñ poterat. Tertiū
ē recurſus qñ. ſ. aliq̄s receptatoz latronū ē ꝛ eis pa
trocinātū pſtat. Quartū ē ꝑticipatio qñ aliquis la-
troni ſe ſociat ad ſpoliādū ꝛ ꝓtez ſpolioz accipit.
Quintū ē nō obſtās cū. ſ. ex officio obſtare tenet
vt ꝓncipes terre q; iuſticiā ſuare debēt ſi nō obſtāt

cū obstare possint ad restitutionē tenent. Jn alijs autē causis enumerat nō obligat sp quis ad restitutionē: nisi i certis casib' qñ ꝓbabil'r credit q cōsiliū suū fuit efficax: r q als iniusta ablatio cōmissa nō fuisset. simil'r etiā nō ois palpo. i. adulator ad restitutionē tenet: sed ille q adulādo ad auferēduz icitat: dicēs hoc signū strēnuitatis eē. similiter etiā mutus dr qui ex officio reclamare tenet r ñ reclamat: nec tūc semp tenet ad restitutionē nisi operet vt fiat iniusta ablatio: sed dz inducere eū q abstulit vt reddat. simil'r etiā non ois q non manifestat tenet ad restitutionē: sed ille q ꝓ latrocinio celat r pticeps ē lucri: in oibus autē his si ꝑncipalis restituit: alij deobligātur a debito restitutionis: r ꝑ hoc pz solutio ad obiecta. ¶ D. iij. q. dō: q restituere ē iterato statuere aliquē in sue rei possessionē: r iō pz q illi qui ꝓuatus ē re sua dz fieri restitutio.

¶ Ad. j. g dō: q qñ icertus est dñs rerū ablatarum pauperes sunt heredes: r iō non deobligat a debito restitutionis: nisi det pauperibus ꝓ aia illius cui restitutio debebat: adhibita tñ prius diligētia debita. ¶ Ad. ij. dō: q si sit res magni valoris debet sibi trāsmittere si pōt cōmode. nec obstat si dānuz ꝺ remissiōe patit: qz ipse sibi cā fuit iniuste auferē di. si aūt transmittere nō possit vel res sit non magni valoris: pōt eam dare ꝓpinqs illius si hēt: vel alicui cenobio si non hz ꝓpinquos cū ꝓtestatiōe tali q ei reddere teneant si redsiuerit vl vnq̄ comparuerit. ¶ Ad. iij. dō: q ille q illo nō accipit debet pauperibus illius ville restituere: vel i alios vsus cōitatis illius ciuitatis expēdere ꝑm arbitriū epi: vel illoz ad quos ptinet cura illius ciuitatis.

¶ Ad. iij. dō: q dz fieri restitutio eccle vt res ille deueniāt ad successorē illius plati: qz ipe eas rcipe q̄uis nō meret: eccla tñ pdere eas nō dz. Qō. II.

Deinde queritur

de elemosyna. Et circa hoc que runtur sex. ¶ Primo quid sit. Secundo de effectu siue fructu eius. ¶ Tertio de ptibus eq̄. Quarto de quo sit danda elemosyna. ¶ Quinto quis possit eam dare. ¶ Sexto cui debeat dari.

Ad primū sic proce

dit: Uidet q diffinitio elemosyne quam quidā assignāt. s. Elemosyna ē opus i quo datur aliqd indigēti ex cōpassiōe ꝓpter deū: sit incōueni enter assignata. visitare enī infirmos spēs el'yne ē. sz i h' ope nō dat aliqd. g datio nō dz poni i diffinitiōe el'yne. ¶ Ꝑ. ipsuz datū el'yna dr: qz dicimur el'ynam dare. sz ipsum datū nō ē opus sz res q̄daz. g el'yna nō ē opus. ¶ Ꝑ. in el'ynis aliqd qñqz dat clericis pbēdatis q tñ nō indigēt sz diuites sūt. g ñ ē de rōe el'yne q indigēti det. ¶ Ꝑ. opus qō sit ex electiōe ē magis laudabile q̄ opus qō sit ex passione: qz ē deo cōformius q nihil ex passiōe operat. sz cōpassio ē passio q̄dā: qz nullus cōpatit nisi patiatur. g nō ē ex necessitate el'yne q ex cōpassiōe det. ¶ Ꝑ. actus nō recipit spēm a fine vltimo sed a ꝓximo: als oēs actus virtutū eēnt vnius speciei. sed vltimū qō ponit in diffinitiōe dz eē differētia specifica. cū g deus sit vltimus finis oium actionum nr̄arum: vī q nō debeat poni in diffinitiōe el'yne q̄si finalis differētia. ¶ Ulterius vī q el'yna non sit satisfactionis pars: nō enim ē necessariū satisfacē nisi ei qui peccauit. sed si nunq̄ hō peccasset: necesse hēret el'ynas dare. g nō ē satisfactiōis ps. ¶ Ꝑ. totū nō pōt eē pfectū si pars ei subtrahat. sed pōt aliqs pfecte satisfacere de aliquo pcō etiā si nullā el'ynaz det. g satisfactiōis pars nō ē el'yna. ¶ Ꝑ. nihil pōt eē ps totius nisi differat ab alijs eius ptib' sed el'yna nō differt a ieiunio r oīone ꝑm q ad pēnitētiā ptinēt: qz hoc eis oibus cōpetit inq̄tū sūt penalia: vt ex dictis pz. g el'yna nō ē satisfactiōis ps. ¶ Ꝑ. in sacris necessitatis vt in baptismo adhibetur remediū qō nulli possit deesse: sicut aqua. sed pnia ē sacrm necessitatis vt ex ꝑmissis pz. g cū dare el'ynam nō possit cuilibz cōpetere q peccare potest: qz nō ē nisi possidētiū aliqd: vī q non debeat poni penitētie r satisfactiōis pars. ¶ Sed cōtra Luc. iij. sup illud: Facite fructus dignos pnie. dicit glo. q dare el'ynam sit pars pnie. sed nō nisi rōne satisfactionis. ergo ē pars satisfactiōis. ¶ Ꝑ. in foro seculari nō solum punit aliquis p corporis lesionem: sed etiā p bonorū subtractionē. sed satisfactio in foro pnie fit p opera penalia. g debet nō solum ieiuniū quo affligit corpus: sed elemosyna i q̄ subtrahunt res tēporales pars pnie eē. ¶ Ulterius vī q elemosyna nō sit actus virtutis: qz. j. Timo. iij. vbi dicit: q pietas ad oia valet: exponit ꝓ elemosynarū largitōne. sed pietas non ē virtus sz donū. g elemosyna nō est actus virtutis. ¶ Ꝑ. nulla passio est vtus: vt ꝓbus ꝓbat in. ij. ethi. sed elemosyna ex misericordia ꝓcedit que passio ē: vt patz ꝑ glo. sup illud psal. Tota die misereꝫ. elemosyna a misericordia incipit. g non ē actus virtutis. ¶ Ꝑ. nihil est in genere qō non sit in aliqua eius specie. sed non pōt reduci vt videt ad aliquā spēm vtutis qz tñ tres virtutes inueniunt circa exteriora bōa opari: in quib' non ē elemosyna. s. iusticia: liberalitas: magnificētia. elmosyna aūt non ē actus iusticie: qz nō reddit alienū sed dat suum. simliter nec actus liberalitatis: qz liberalitas nō attendit indigentiā quā attēdit el'yna. simil'r nec magnificentie: qz pōt eē in puis r in magnis. g nō ē actus vtutis.

¶ Sed ꝯ ē: subuenire miseris ē act' iusticie: vt pz ꝑ Aug. r hītum ē in. ij. li. di. xxx. ij. sed subuenire miseris ptinet ad elemosynā. g el'yna ē actus iusticie: r sic ē actus vtutis. ¶ Ꝑ. nihil ē meritoriū nisi act' vtutis: qz felicitas ē vtutis ꝑmiū: vt etiā ꝓbus dic. sz el'yna ē maxime meritoria. g ē actus vtutis.

Vlterius vī q elemosyna nō cadit in p̄cepto Luc.iij.sup illud: Interrogauerūt eū turbe. dicit glo.ex vbis Johānis terrore p̄cussi p̄siliū querūt: sed Johānes rn̄dit q intēderūt elemosynis.g̃ dare el'nas ē p̄siliū ⁊ nō p̄ceptū. ¶ D. quilibet pōt licite sua retinere.sz retinēdo sua n̄ dat alicui elemosynā.g̃ dare el'nam nō est in p̄cepto. ¶ D. si cadit el'na sub p̄cepto nō cadit nisi sub p̄cepto negatio q; Ambro. dicit: Pasce fame morientez:si n̄ pauisti occidisti.nō occidere aūt ē p̄ceptū negatiuū: sz nō cadit sub p̄cepto negatiuo: alioq̃n hō teneret semper el'nā dare: q; p̄cepta negatiua obligāt sp ⁊ ad sp.g̃ dare elemosynā nō cadit sub aliquo p̄cepto. ¶ D. dē q̃ cadat sub p̄cepto aliq̃ tpe obligat trāsgressores ad pcm̄ mortale.sz hoc nō ē ō el'na:q; sp pōt ꝓbabilis opinio alicui remāere q si ipse n̄ subuenit q alius subuenire possit: nō enī vn' posset oībus subuēire. g̃ dare el'nā nō cadit sub p̄cepto. ¶ Sz ō ē q̃ dicit glo. Matth. vj. Te autē faciēte el'nā ꝓsciētie faciēte el'nā ꝓ p̄cepto adiplendo:miscet se laudiś appetitō.g̃ dare el'nā cadit sb̄ p̄cepto. ¶ D. illud sine q̃ charitaś eē nō pōt cadit sub p̄cepto.sz sine el'naz largitione i aliquo casu charitas eē nō pōt: vt pz.j. Jo.iij. Qui hūerit substantiā hui' mūdi ⁊ viderit fratrē suuz necitatem patiētē ⁊ clauserit viscera sua ab eo:quō charitas p̄is manet in ipso.q.o. nullo mō.g̃ dare el'naz cadit sub p̄cepto. ¶ Espōdeo dicēdū ad.j.q. q elemosyna nomē grecū ē: ⁊ dī ab eloys q̃ ē miseria vel mia que miseriā alienā suam facit.vñ sicut hō miseriā a se expellit q̃tū pōt:ita misericors miseriā alienā expellit ei subueniēdo:q̃ quidē subuētio fit p hoc q ei sua bōa cōicat. vñ ipa cōicatio bonoz ꝓprioz ad miserū nomē el'ne accepit. hec aūt cōmunicatio n̄ pōt eē meritoria ⁊ vtuosa nisi qñ pp deū fit:⁊ iō in diffinitiōe p̄dicta tangūt oia q̃ ad perfectionē el'ne ꝓcurrūt ꝑm q ē meritoria: ipsa enī miseria aliena q̃ ē mifico:rdie p̄ncipiū tangit in h' q̃ dicit indigēti. mia aūt que ē miseria aliena nascit i nobiś tangit in hoc q̃ dicit: ex cōpassiōe.sed mie effectus in releuando alienā miseriā q̃si suam tangit in hoc q dicit: opus in q̃ aliq̃ dat. hoc enī ē eētiale ipsi elemosyne.sz intētio directa in deuz q̃ dat ei rōnez merēdi tangit in hoc q dī: ꝓpter deū. ¶ Ad.j. g̃ dō ꝑm ꝓbm in.iij.ethi. Omia illa quoz p̄ciū nūmismate pōt cōpari vel ꝓsueuit potest in rōne dati ⁊ accepti venire:⁊ iō illi act' qui i subuētione aliene miserie exhibent etiaz q̃si dona accipiūt cū sine precio ipendunt. ¶ Ad.ij. dō: q q; hitus distinguūt ex actibus ⁊ actuś ex obiectis: iō qñq; noia equiuocāt ad hitus:actus:⁊ obiecta sicut pz de fide q̃ pōt significare vl habitū fidei vl actū eius: aut ipsaz rem creditā. Et simil'r elemosyne nomē aliq̃n significat ipsam rē dataz:⁊ sic nō diffinit hic.aliq̃n ipsam dationē: ⁊ sic accipit p̄dicta diffinitio. ¶ Ad.iij. dō:q clericis etiā si ip̄i nō indigeāt elemosyne dant vt mistris paupez ⁊ dispēsatorib' el'narū:⁊ iō q̃ eis in el'nam dat per eos paupibus trāsmittit. ¶ Ad.iij. dō:q sic i.iij. li.di.xxvj.dictū ē: Nomia passionū sensibiliuz aliq̃ p q̃ndā similitudinē trāsferunt ad actus volūtatis qui sine passione sūt: ⁊ sic cōpassio que ꝓpe importat passionē tristicie de aliena miseria dicit q̃q; de ipso actu volūtatis quo alicui displicz aliena miseria:⁊ sine tali cōpassione nunq̃ elemosyna danda ē:q; nō subueniret alicui miserie aliene nisi vellet eum nō eē miserū: ⁊ talis cōpassio etiaz in deo ē:q; ei mala nr̄a ex volūtate antecedēte displicent:⁊ q̃q; etiā ex cōsequēte.sed i nobis etiaz quādoq; adiungit cōpassio ꝓpe dicta:q; appetit' superior natus ē appetitū inferiorē mouere. vñ si sit fortis ip̄ressio in superiori erit etiā in inferiori:nisi aliquid repugnet:⁊ ꝑm hoc mia ⁊ verecūdia ⁊ q̃daz alie passiones laudabiles sunt inq̃tū ex debita electione boni ꝓcedūt. ¶ Ad.v. dō: q q̃uis eē ꝓpe deū nō det spēm el'ne q̃tum ad eē suum ꝑmū: tn̄ dat sibi vltimū cōplementū ꝑm q est meritoria: ⁊ iō vltimo in diffinitiōe ipsius ponit. ¶ D. ij. q. q. dō q a pcco desistere nō ē de eētia satisfactiōis vt ex p̄dictis pz:sz est ad satisfactionē ꝑambulū:sic̄ fundamentū ipsius.vñ cū aliquis peccet hocipso q n̄ facit hoc q̃ facere tenetur: cōstat q id quod quis alias facere tenetur:non est de essentia satisfactionis:sz ꝑambulū ad ip̄am.vñ cū ad el'naruz largitionē q̃q; alios tenet q̃q; nō: vt postea patebit ꝓstat q illaz el'narū largitio ad quaz ds tenetur nō ē ps satisfactionis:sed ꝑambul nz ad ip̄am. Ille vero el'ne ad quas ds alś nō tenet possunt satisfactorie eē cū sint opera bona ⁊ penalia:q̃ exigebatur ad opus satisfactoriū:punit enī quis nō soluz ex afflictione corpis facta:sed ex subtractiōe rerū. ¶ Et p hoc pz solutio ad p̄mū. Quidā tn̄ dicūt q etiā p̄me satisfactorie sunt ex largitione diuine misericordie. ¶ Ad.ij. dō: q rō illa ꝓcedit de parte integrali:el'na āt nō ē talis pars satisfactōnis:sed magis subiectiua:⁊ iō etiā sine ipsa satisfactio sua cōpletā rōem hz in q̃libet suarū partū p se:sic̄ alś in qualibz suaz spērum. ¶ Ad.iij. dō q pena dicit malū inq̃tū subtrahit aliquid bonū: q; sic nature nocet.vñ sicut ē diuersa rō boni in diuitijs q̃s appetit ꝓcupiscentia oculoz:⁊ delicijs q̃s appetit ꝓcupiscētia carnis:⁊ honorib' in quos tēdit superbia vite:ita ē diuersa rō pene i el'na q̃ subtrahit diuitias:⁊ i ieiunio q̃ subtrahit delicias:⁊ in oratione q̃ altitudinē superbi spūs ocp̄mit p hūilitatē:⁊ ꝓpt̄ hoc sūt diuerse ptes satisfactiōis. nec differt de p̄dictis bonis vtrū sint simpl'r bona vl estimata bona q̃tū ad rōnē pene:sicut neq; q̃tū ad rōnez appetitus:pēa enī volūtati p̄riat: vt Anshel. dicit. ¶ Ad.iiij. dō:q el'na n̄ tn̄ ꝓsistit i collatiōe peccūie: sz etiā i alijs obsequijs pp deū primis factis:vt dcm̄ ē. vñ etsi alicui peccūia desit: n̄ tn̄ facultas dādi ele

Thobie iiij. elemosina ab omni peccato liberat
et a morte liberat
et non sinit animam ire in tenebras

mosyna deest: etsi deesset oio facultas respectu elemosynaz corporaliū ꝓpter penuriā rerū z corporis debilitatē: nō tn deesz facultas respectu elemosynaz spūaliū: qz posset alteri vel cōsulere vl orare saltē: etsi etiā facultas oino deesz: volūtas completa sufficēt. ¶ D. iij. q. od: q cū vtus sit habitus q dirigimur ad bene operādū: oz q ois actꝰ qui o se rectitudinē importat ad aliquā vtutez reducat: q̄uis etiā in sui rone nō exꝑmat oē illud quod ad pfectionē vtutis requirit: sicut dare qñ dandū est dī eē actus liberalitatis: q̄uis in hoc ñ exꝑmatur ois debita circūstantia q̄ ad actū liberalitatis exigit. Cū g elyna fm q dictū ē importet quādam rectitudinē: qz significat dationē ordinatā ad subuētionē miserie: qd ipsum nomē declarat: cuz elyna ab eloys qd ē miseria dicat: pz q elyna de se dicit vtutis actū: q̄uis nō exꝑmat oēs ꝓditiones que ad actū vtutis requrunt. dationes autē z acceptiones ordinat liberalitas: vñ oz q elyna sit aliquo mō actꝰ liberalitatis cuiꝰ misericordia ponit a dbusdaz vt in. iij. dictū ē: dist. xxxij. eo q liberalitas coniectat bonū cōiter in dationibus: sz mia cōiectat i eis aliquod spāle bonū qd ē releuatio miserie aliozuz vñ elyna ē actus mie: z p ꝓñs liberalitatis. ¶ Ad j. g od: q pietas fm Aug. x. de ci. dei: more vulgi dī ipsa misericordia: z sic ad pietatē ptinere dī elyna z nō fm q ē donū: q̄liter āt pietas donū a mia differat in li. iij. di. xxxij. dictū ē. ¶ Ad. ij. od: q misericordia fm q iportat compassionē tm ad miseriā alterius nō ē virtus sz passio: fm āt q iportat electionē cōpatiētis fm hoc vtus ē. ¶ Ad. iij. od q vt pz elyna reducit ad aliquā virtutem etiam a phis assignatā: qz ad miam imediate z ad liberalitatē mediate: q̄uis eni liberalitas cōiter nō attendat indigentiā: nihil tn ꝓhibet aliquā liberalitatis spēm indigentiā attēdere. ¶ Ad. iij. od: q subuenire miseris vt ibidē dictū ē non ē actus iusticie ratione sui sed rone sue ptis: fm q liberalitas etiam ad iusticiā reducit sicut pars. ¶ Quintuz cōcedimus. ¶ D. iij. q. od: q cū elyna sit actus virtutis oz q aliquo mō cadat sub p̄cepto: qz p̄cepta legislatoris ad virtutez ducere intēdunt: vt dī. ij. ethi. reducit autē ad hoc p̄ceptū: Honora parētes. honor aūt ille fm Aug. ad reuerentiā z subuētionez in necessarijs ptinet: z noie parentuz ois ꝓmus intelligit. sed p̄cepta affirmatiua nō obligāt ad sp q̄uis semp obligēt. sed obligāt p loco z tēpore: et fm alias determiatas cōditiones. Cum autē vsus diuitiaz sit ordinatus ad subueniendū necessitatibus pntis vite vel que quidē subuētio oz eē ordinata: pz q qui diuitijs nō vtitur ad subueniendū pntis vite necessitatibus vel inordiate vtit: a vtute recedit. Ordo aūt subuentionis talis oz attendi q̄tum ad duo ex pte eorū quibus subuenit: vt primo sibi: postea sibi cōiunctis subueniat: z deinde extraneis. Secūdo ex parte necessitatis talis debz esse ordo: vt prius absolute necessitatibus subueniat q̄ alicui necessitati cōditionate: que ē cū quis indiget aliquo ad sui status decentē ꝓseruationez: z iō p̄ceptū legis ad hoc obligat vt illud qō superest alicui post subuentionē pfectam z sibi cōiūctis puta familie quā gubernare oz respectu vtriuslibet necessitatis in elynas expēdat ad subueniēdū alijs respectu vtriuslibet dictarū necessitatū. Sicut etiaz natura illud qō sibi de alimento supfluit ab actu nutritiue: in quo attendit q̄si necessitas absoluta z actu augmētatiue: in quo attēditur q̄i necessitas cōditionata ꝑparat ad cōseruationē speciei generatiue virtuti subministrās. Et similiter p̄ceptum legis obligat quod etiā necessitati extraneoꝝ absolute primo subueniat q̄ necessitati ꝓprie vel ꝓpiquoꝝ cōditionate: z iō dī cōiter q dare elynam o supfluo cadit in p̄cepto: z sic dare elynam ei qui ē in extrema necessitate: dare aūt de eo quod est necessariū necessitate secūda: nō aūt de eo qō ē necessariū necessitate ꝓma: qz hoc eēt ꝓ ordinē charitatis. ¶ D. j. g od: q facē aliqd boni ad quod ex legis p̄cepto nō tenemur: ad superogationē ptinet de qua cōsilia dant: z iō cum dare aliquid de supfluo respectu ꝓme necessitatis: sed necessario secūda necessitate ad subueniendū maiori necessitati: z si nō sit necessitas absoluta est bonū ad quod ex p̄cepto nō obligamur: iō est superogatiōis: z ꝓpter hoc de hoc ē consiliū: z sic intelligit glo. illa. ¶ Ad. ij. od: q sicut ē accipere supfluū z diminutū dationē: ita in retētione z acceptione: vt ꝑbus dicit in. iiij. ethi. Et lō aliquis retinēdo sua cōtra virtutē facit quādoqz: z ꝑ ꝓñs cōtra legem dei que ad oēm virtutis actū sufficiēter ordinat: q̄uis nō faciat contra legē secularis fori que non potest pfecte ad oēs virtutes ordinare. Et ꝓterea quādo alius ē in statu extreme necessitatis: efficiūtur sibi omnia cōia. vñ z si ꝑ violentiā vel furtū acciperet nō peccaret. ¶ Ad. iij. od: q sicut dictū est reducitur ad p̄ceptū affirmatiuū quod ē: Honora parētes. sed cū omne p̄ceptum affirmatiuū ꝓ tempore ad quod obligat peccatū omissionis iuducat: oē autē peccatū sub ꝓhibitione cadat: precepta autē affirmatiua habēt ꝓhibitiones sicut precepta negatiua annexa ꝓ illo tēpore ad qō obligāt: sic etiā quelibet affirmatio hēt negationez cōiunctam: et fm q illud peccatū omissionis pōt esse cā vel occasio alterius peccati: fz hoc itelligit qō Ambro. dicit: Pasce si nō paueris occidisti. ¶ Ad. iij. od: q tēpus ad qō obligat p̄ceptū de elynis faciendis accipit ex parte accipiētis z ex parte dantis. ex pte aūt accipiētis qñ apparēt signa ꝓbabilia extreme necessitatis future nisi ei subueniat: vt cuz aliquis vidit alios impotētes vel pigros ad subueniendū z pauperē indigentē cibo z potu z alijs vite necessarijs nec sibi satisfacere posse: nō eni expectāda ē vltima necessitas: qz tūc forte nō posset iuuari nā

iã fame vl siti ꝓsũpta: ois enī Chrys. sup Jo. Non oportet pauperē vlulātē deceptorē vocare: Quid dicis o homo ꝓpter vnū panē deceptionez qs cõplicat vtiqz dicis: quocirca maxime misericordiaz cõsequat: hic aũt maxima necessitate eripiat. Ex parte aũt dantis qñ hz hõ multa quibus nõ indiget neqz ad sustẽtationem vite sui ꝛ suoꝝ: neqz ad decentẽ status sui cõseruationẽ: ꝛ si paupes extreme necessitatis non cõpareãt neqz oz occasionem future necessitatis ꝓtendere vltra ꝓbabilia signa future necessitatis: qz hec ẽ superflua solicitudo quã dñs phibet Matth. vj. Nolite soliciti eẽ ꝛc.

AD secundum sic ꝓcedit: Uidet ꝙ elemosyna decedẽtem in peccato mortali a pẽa ifernali liberet: Tobie. iiij. dr: Elemosyna ab oi peccato ꝛ a morte liberat: et nõ patit aias ire ī tenebras. sz in hoc nulla eẽt elemosyne cõmendatio si illos a tenebris eripet qui tenebraꝝ debitores nõ erãt. ꝑ ꝛ decedẽtes in pcco mortali ꝙ tenebraꝝ debitores sunt a tenebris iferni liberat. ¶ ꝓ. Ambro. dicit. j. Timo. iiij. super illud: Pietas ad oia valz. Pietatẽ autẽ sequeris si lubricũ carnis patiat: vapulabit quidẽ sed non peribit. nõ autẽ põt itelligi de lubrico veniali vl quo quis penitet: qz etiã sine elymis ꝑ illud nõ periret. ꝑ in peccõ mortali decedẽtes ꝑ elymam liberãtur a pditione inferni. ¶ Sed ꝯ: nullus liberat a pena inferni nisi ꝑ grãz dei: Gratia enī dei vita eterna ẽ Ro. vj. sed ille ꝙ decedit in peccato mortali caret grã. ꝑ nec ꝑ elymas a pena inferni liberari potest. ¶ Uterius vī ꝙ elymna sit mins satisfactoria ꝙ alia opa satisfactiõis: Matth. xvij. dr: Hoc genꝰ demoniorꝝ in nullo eꝯcit nisi in ieiunio ꝛ oꝛone. nec fit aliqua mẽtio de elyna. ꝑ ieiuniũ ꝛ oꝛo sunt efficaciora ad delendũ peccatũ ꝙ elyna. ¶ ꝓ. Satisfactionis opus oz eẽ penale ꝛ deo acceptũ. sz ieiunium ẽ magis penale ꝙ elemosyna: ꝛ oꝛo ẽ opus magis deo acceptũ ꝙ elemosyna inq̃tum maiorẽ familiaritatẽ cũ deo cõquirit. ꝑ elemosyna ẽ minus satisfactoria ꝙ ieiuniũ ꝛ oꝛo. ¶ Sed ꝯ ẽ qđ glo. dicit. j. Timo. iiij. sup illũ: Pietas ad oia valz. Ois sũma discipline xpiane ẽ in mia ꝛ pietate. sed ī nullo cõsistit sũma rei qđ ẽ ī re ꝑcipuũ. ꝑ precipuũ int alia satisfactionis opera ẽ elyna. ¶ Uterꝰ videt ꝙ virtus elemosyne magis cõsistit in dato exteriori ꝙ in affectu iteriori: vt dr cõmuniter ī suffragijs mortuoꝝ citius liberant ꝑ quibus dant plura: etiaz si ꝑ alio bona volũtas impendat. ꝑ efficacia elemosyne magis cõsistit in dato ꝙ in affectu. ¶ ꝓ. efficacia elemosyne ẽ in expiãdo peccatũ. sz vbi ẽ maius datũ maius peccatũ expiat: qz ꝑ maiori peccõ maior sũma pecunie in elymas dande iniungit. ꝑ efficacia elomosyne ꝑcipue cõsistit in dato. ¶ Sed ꝯ sup illud psal. Qui seminat in lachrymis ꝛc. dicit glo. Magna volũtas multũ dedit mltũ semiauit in hac volũtate illa vidua que duo minuta misit nõ parũ semiauit. ꝑ efficacia elemosyne magis pẽsat ex magnitudine volũtatis ꝙ ex magnitudine dati. ¶ Espõdeo dđ ad. j. q. ꝙ cã pene ifernalis ẽ culpa mortalis: manẽte aũt cã manet effectus. vñ cũ ab eo qui ī peccõ mortali moꝛit nõ possit vlterius culpa mortalis tolli: sicut nec a demonibꝰ: qz vt dicit Damas. Quod ẽ hoibus mors: ẽ demonibus casus. ꝓz ꝙ neqz elyna ab eo prius facta neqz post mortẽ elꝰ facta ab alio põt eũ qui ī peccõ mortali decedit a pena inferni liberare. ¶ Ad. j. ꝑ dđ ꝙ eo mõ quo aliqs liberat a peccõ mortali per elemosynã liberat ab ifernalibꝰ tenebris. Liberat aũt elemosyna a peccõ mortali hominẽ adhuc ī statu vie existentẽ dupliꝛ: vel impediẽdo futurũ peccatũ sicut ꝛ alia opa meritoria que hoiem in grãm cõfirmãt: vel a ꝓterito liberãdo inq̃tũ oisponũt eum ꝙ iam in pccm incidit ad grãm recupandã: sicut ꝛ alia opera de genere bonoꝝ recta intẽtione facta. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ itelligit de lubrico mortali. ꝙ aũt dicit non pibit: nõ est fm necessitatẽ intelligendũ: sed fm quandã dispositionez: qz p hoc ꝙ opibus pietatis aliqs vacat in mortali peccato existẽs: disponit se ad grãm vt nõ facile pmittat in pditionẽ ire. Uel si intelligat de veniali: efficacia elyne in hoc ostendit ꝙ pena vapulationi diminuit p eam vel p ipsum veniale impedit ne ī mortale trahere possit. ¶ Ad. iij. q. dđ: ꝙ efficacia satisfactiõis inuenit ī tribus satisfactiõis p ibus: sicut vtus totꝰ potẽtialr in ptibus eius: que qđem cõplete n vna iuenitur: ꝛ in alijs diminute: sicut tota virtus aie inuenit in rõnali: sed ī sensibili aia iuenit diminute: ꝛ adhuc magis diminute in vegetabili: qz aia sensibilis includit in se virtutẽ aie vegetabilis: ꝛ nõ ꝓuertitur. Elemosyna enī includit in se virtutẽ oꝛonis ꝛ ieiunij duplici rõne: ꝓmo qz elyna eum constituit cui datur debitorẽ ad orandũ ꝛ ieiunandũ: ꝛ alia bona que põt faciendũ ꝑ eo qui dedit. Secundo qa elyna ꝓpter deũ data ẽ qi quedã oblatõ deo facta vñ ꝓbus etiã dicit in. iij. ethi. ꝙ bona opera hẽnt aliqđ simile deo sacratis: oblatio aũt ipsi deo facta vim oꝛonis habet. Et similiter iquãtuz bona exteriora ad corpis ꝓseruationẽ ordinãtur: subtractio exterioꝝ bonoꝝ p elymam qsi virtute cõtinet ieiuniũ quo macerat corpus. similr etiã oꝛo vtute cõtinet ieiuniũ: qz extẽsio itellectus ad deũ debilitatẽ corporis parit: vt dictũ ẽ. Unde elyna completius hz vim satisfactiõis ꝙ oꝛo: ꝛ oꝛo ꝙ ieiuniuz: ꝛ iõ dr. j. Timo. iiij. Corpalis exercitatio ad modicũ vtilis ẽ: ꝛ ꝓpter hoc elyna magis indicit vt vniuersalis medicina peccati ꝙ oꝛo: sicut Luc. xj. Date elymam ꝛ oia mũda sunt vobis. ꝛ Dan. iiij. Peccata tua elymis redime. ꝛ Tobie. iiij. Elemosyna ab oi peccato libẽat. ꝛ. j. Timo. iiij. Pietas ad oia valet. ¶ Ad. j. ꝑ dđ: ꝙ satisfactio ẽ medicia ꝛ preseruãs a pcco futuro ꝛ expiãs a ꝓterito. Et quauis

elemosyna hz vim expiandi quodcūqz peccatum preteritū:nō tamē hz oēm vim p̄seruādi a futuro peccato:qz oro ⁊ ieiuniū p̄seruāt a quibusdaz peccatis nō solū p modū meriti qđ etiam elyna facit sed p modū p̄trarie assuetudinis. Et sic ibidez dicē glo. q̄ ieiunio saluātur corpis pestes:sed orone pestes mētis. ⁊ sm hoc intelligit q̄ aliq̄ peccata tm̄ a ieiunio vel orone sanant. ¶ Ad.ij.dō q̄ q̄uis pena in satisfactiōe requirat:tn̄ principalius est in ea bonitas actus q̄ penalitas:⁊ qz elyna plus hēt de rōne boni q̄ ieiunū inq̄ntū imediatius se ad charitatē habet:⁊ inq̄ntuz nō ē singulare bonū facientis:sed cōe facienti ⁊ patienti:elyna plus erit satisfactoria q̄ ieiuniū:similr ⁊ oro q̄uis hominē magis familiarē deo reddat q̄ elyna:sicut contēplatiua plus q̄ actiua:tn̄ intercessor p elynam multiplicatio plus valet ad impetrandū pcōr remissionē:q̄ singularis vnius homis oro. ¶ Ad.iij.q.dō q̄ elyna vt ex dictis pz habet efficaciā:⁊ ex ipso faciente inq̄tum ē quoddā opus meritoriū: ⁊ ex recipiēte inq̄ntū obligat ad orandū p illo qui elynā dedit. si g̃ consideraf elyne efficacia ex parte recipientis:sic maior efficacia in maiori dato consistit inq̄ntum p hoc plures ⁊ magis debitores efficiūt: ex parte aūt dantis sic respectu premij ēentialis efficacia elyne magis pensaf ex affectu q̄ ex dato: sz respectu premij accidētalis:vtputa remissiōis pene vel alicuius huiusmodi magnificat efficacia elemosyne ex magnitudine dati: nisi ex parte altera intētio voluntatis magnitudini exteriozis dati p̄ponderet:pōt enim tam intensa eē volūtas q̄ etiā omnē penam absoluere ⁊ reatum:sicut de contritione dicitur. Et p hoc pz respōsio ad obiecta.

¶ Ad tertiuz sic proeceditur: Uidetur q̄ supflue assignent elemosyne corporales.vij. que hoc versu cōtinentur Uisito:poto:cibo:redimo:tego:colligo:cōdo. Uisito.s.infirmū:poto.s.sitientē: cibo.s.esurientem: redimo.s.incarceratum:tego.i.vestio nudum:collio.i.recolligo hospitem:condo.i.sepelio mortuū Omnis enim elyna ad vtilitatē eius cui datur debet ordinari. sed sepultura non est ad vtilitatem mortui:vt Seneca dicit. g̃ nō fit elemosyna i hoc q̄ mortuus sepeliatur. ¶ Ad.dns Matth. xxv. misc.icordie opera cōmemorat quibus hō a dam natione liberat ⁊ regnū meretur.sz ibi nō computaf mortui sepultura.g̃ nō est aliqua elyna. ¶ Ad. elemosyna datur ad subueniendum necessitatibus alioz.sed quedā vestes nō sunt ad necessitatē sed ad ornatū:⁊ quidā cibi ⁊ potus nō sunt ad necessitatē sed ad delectationē.g̃ non videt q̄ sp vestire nudū ⁊ cibare esurientē sit ps elemosyne. ¶ Szm multe alie sunt necessitates humane vite q̄ p̄dicte sicut cecus indiget ductione:claudus vectione. cū g̃ elemosyna ad omnes necessitates ordinet: videt q̄ insufficiēter elyne predicte numerent. ¶ Ad.int omnes necessitates p̄ncipales est paupertas. sed ō hac non fit aliqua mentio.ergo insufficiēter elyne predicte numerantur. ¶ Ulterius videtur q̄ etiaz elemosyne spirituales inconuenienter numerentur que hoc versu continētur: Console:castiga:solare remitte:fer:ora. Console.i.doce ignorantez ⁊ dirige dubitantez:intelligitur enim in hoc duplex elemosyna spiritualis.s.doctrina ⁊ consiliuz: castiga delinquentē:solare.i.cōsolare tristem: remitte delinquētibus in te:fer.i.porta infirmitates alioruz ⁊ grauamina:ora p̄ omnibus.elemosyna enim cadit sub precepto ⁊ obligat ad tempus determiatū vt predictum est. sed non est tempus docendi nisi quando aliquis ignorans occurrit. si g̃ elemosyne pars sit doctrina: videtur q̄ quandocūqz homo videat aliquem ignorantē q̄ debeat eum docere. ¶ Ad.quicūqz determinat aliquam questionē docet querentē:licz ille qui dat consiliū questionē determinat:quia consiliū questio est: vt dicit in.iij. ethi.ergo non debet alia elemosyna poni consiliū q̄ doctrina. ¶ Ad.elemosyna ad liberalitatē reducit vt dictū est.sed seueritas contra liberalitatē diuidit:vt in.iij.li.di.xxxij.dictū est de partibus iusticie.g̃ cum castigare delinquentē ptineat ad seueritatem:non videt q̄ debeat inter elemosynas poni. ¶ Ad elemosyna non computatur inter partes charitatis:sed inter partes iusticie cum sit opus satisfactoriū.cum g̃ remittere delinqēti ⁊ ferre molestias aliorū sit charitatis perfecte: videt q̄ nō sint partes elemosyne que ē actus misericordie. ¶ Ulterius videt q̄ elemosyne corporales p̄emineant spiritualibus:elemosyna enim ordinat ad subueniē dum indigentie.sed magis indiget corpus q̄ spiritus. g̃ potior est elemosyna corporalis q̄ spūalis. ¶ Ad.quāto minus recōpensatur elemosyna dāti tanto elemosyna ē acceptior. vñ dicit Matth.v. Qz receperūt mercedē suam qui laudem suam p̄ elemosynis querūt. sed in corporalib' elemosynis minor fit recōpensatio :qz bōa spiritualia alijs cōmunicata in possidēte crescūt.g̃ elemosyne corporales sūt potiores. ¶ Ad.quāto elemosyna magis satisfacit desiderio paupis tāto gratior ē.sz magis satisfit desiderio recipiētis p elynas corpales q̄ spirituales:qz defectus corporales magis sentiunt. g̃ elyna corpalis potior ē. ¶ Sed ꝯ ē: qz p elyas spirituales sbuenit spūi:p corpales āt corpi. sed spūs p̄eminet corpi.g̃ ⁊ elya spūalis corpali. ¶ Ad. q̄to ē nobilius datū tāto ē nobilior elyna:sicut etiā in elynis corpalibus pz.sed bonū spūale qđ i elemosynis spūalibus datur ē melius q̄ corporale quod datur in corpibus. g̃ elemosyne spūales sūt potiores corporalibus. ¶ Respōdeo dō ad.j.q. q̄ elyna corporalis ordinatur ad subueniendum necessitati corporis:que quidē ē dupler.s.cōmunis ⁊ specialis rōne alicuius accidentis:communis quidem

necessitas corpis ē duplex: vna ex hoc q̄ iā mortē
icurrit: & ad hoc ordinat sepultura mortui. alia fz
q̄ ē nobis necessariū aliq̄d p̄seruās a morte ne eaz
aliq̄s incurrat: & hꝰ duplr: vno mō p̄hibēs corrupti
uum iteri' q̄ ē defectio nutrimēti: & ꝯ hoc ordiat
cibatio esurietis & potatio sitietis: ſm q̄ his duoꝫ
bꝰ indiget ad nutrimētuz. Alio mō p̄hibēs corru
ptiuū exteri': & ad hꝰ etiā ordinat duplex el'yna. ſ.
tegere nudū: & colligē hospitē i domo: q̄ his duoꝫ
bꝰ ꝯ aeris intēperiē idigem'. ſ. veste & domo. Sil'r
etiā necessitas spālis pōt eē duplex: vel ex cā intrin
seca sicut infirmitas: & ꝯ hāc ordinat visitatio infir
moꝝ. vel ex cā extrinseca sic detētio incarceratoꝝ: &
ꝯ hoc ordiat redēptio captiuoꝝ. ¶ Ad. j. ḡ. dō: q̄
q̄uis sepultura nō p̄sit mortuo ſm se corporalit:
p̄dest tn̄ ei ſm q̄ i memorijs hominū remāet: tuz
q̄ i p̄fusionē mortui reputat q̄ ī sepulc' iacet: tum
q̄ ex ipso tumulo magis i memoria manet: & aliq̄
ad orandū p̄ ipso excitāt. vñ monumētū dī a me
moria: vt Aug. dic̄ in li. de cura p̄ mortuis agēda.
¶ Ad. ij. dō: q̄ dñs enūcrauit illas el'ynas i quib'
maior idigētia apparz vt euidētior appareat iusti
cia iudicātis: dū hos p el'ynis remūerat: & illos p
omissiōe p̄dēnat: & tn̄ in alijs scripture locis tal' ele
mosyna cōmendat: sic̄ pz de Tobia & de Simone
machabeo: q̄ parētibus & fratrib' suis sepulchra
solēnia edificauerūt: & etiā Joseph q̄ corp' dñi se
peliuit: & ex hꝰ laudat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ aliq̄n illud
q̄ ē ad delectationē vl' ornatū i necessitatē vertit:
& hꝰ duplr: vel pp infirmitatē: q̄ infirmi sūt sustēran
di delicatis cibis & vestib' mollioribus: ne nā grā
uet: vel pp p̄tinā p̄suetudinē: aut etiaz dignitatis
statū in q̄ aliq̄s etiā paup sine p̄fusiōe nō pōt alijs
vti: & iō etiā Aug. i regula his duob' generib' ho
minū p̄cipit vberius subueniendū. ¶ Ad. iiij dō
q̄ oēs alie necessitates ad aliquā istaz reducunt:
quicq̄d enī ad subuētionē morbi p̄tinet hꝰ totum
sub visitatione infirmi p̄tinet. ¶ Ad. v. dō: q̄ sicut
nūmus eo q̄ ē mēsura q̄dā vt phs dicit in. v. ethi.
p̄tinet oia necessaria vite virtute: ita etiā pauptas
p̄tinet oēs necitates: & iō subuēire paupi nō ē spāl'
el'yna ab alijs distincta: sz general'r oēs includit.
¶ D. ij. q. dō: q̄ el'yne spūales dicūt q̄b' defectib'
p̄rimi i spūalibus subuenit: q̄ quidē fit dupliciter:
vno mō q̄n aliq̄s ipetrat p̄rio subuētionē a deo: &
hꝰ facit ōio. alio mō q̄n aliq̄s subuēit p̄rimo p se
ipm: & hꝰ vel ꝯ defectū pene: vel ꝯ defectū culpe. si
p̄mo mō hoc ē duplr: q̄z pena spūalis vel ē in itel
lectu ſm ignorātiā: & ꝯ hūc defectū ē doctrina re
spectu itellectus speculatiui: & p̄siliū respectu itelle
ctus practici. vel ē in affectu. ſ. tristicia: & ꝯ hūc de
fectū ē cōsolatio. Si āt secūdo mō. ſ. ꝯ defectū cul
pe hꝰ duplr: vno mō ex pte ipsi' peccātis: cui' ordi
natōi subuēit castigatio. alio mō ex pte alteri' qui
ex culpa peccāti ledit: & sic ꝯ culpā ē duplex reme
diū. ſ. remissio ex pte ei' i quē directe culpa cōmis
tit. & supportatio ex p̄te ei' cui peccātis societaſ est
onerosa. Uel aliter: defect' cui subuenit p el'ynas spi
rituales: aut ē defect' pene in itellectu practico vel
speculatiuo: & sic ē doctrina & p̄siliū vt dictū ē: vl'
i affectu & sic ē p̄solatio. aut ē defect' culpe: & sic vl'
i seip̄m cū spe emēdatiōis: & sic ē castigatio. aut sī
ne spe emēdatōis: & sic ñ restat nisi p orōnē diuinū
subsidiū iplorare. vl' i p̄imū: & sic q̄ntū ad culpā
idiget remissiōe: q̄tū ad penā quā infert supporta
tiōe. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ sicut dare el'ynā corpalez nō
cadit sub p̄cepto obligante nisi ad tēpus necitati
& vt alicui i necessarijs vite subuēiat: ita ad doctri
nā alteri' ñ obligat hō pp debitū officiū: nisi i his
q̄ sūt de necitate salutis: & q̄n nō eēt q̄ instrueret: vl'
q̄n aliq̄s aliū errātē videret: nisi eēt alꝰ q̄ ex officō
id facē teneret: alꝫ aūt docere ē p̄siliū & superoga
tio q̄dā: sicut & de el'ynis corpalib' dictū ē. ¶ Ad
ij. dō: q̄ ñ ois q̄stio ē p̄siliū: sz questio q̄ ē de rebus
agēdis a nobis: & q̄z dubitatio siue ignorātia talis
hz rōnē spālem defect' inq̄tū deficit sciētia q̄ debz
eē regitiua i ope: iō spālis el'yna ponit p̄siliuz p̄ter
doctrinā. ¶ Ad. iij. dō: q̄ pena castigādo infligere
p̄tigit duplr: aut inq̄tū ē afflictiua illius cui infert
& sic ad seueritatē p̄tinet q̄ eq̄litatez iusticie seruat
ſm q̄ pena culpe recōpensat: aut ſm q̄ cedit i bo
nū ei' in quē pena infert: & sic largo mō ad liberalī
tatē reducit. put oē beneficiū impēsuz quodāmō
liberalitatis ē. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ charitas ē mater
oium vtutū: & iō nō ē incōueniēs si actus q̄ sūt ali
arū virtutū q̄si elicientiū sint etiā charitat' q̄si im
perātis. ¶ D. iij. q. dō: q̄ el'yna hz efficaciaz vt dic
tū ē ex pte dātis: & ex pte recipiētis. ex pte āt dan
tis efficacia el'yne pēsat p additionē ipsius act' quo
subsidiū p̄imo p̄fert: & sic simplr loquēdo el'yna
spūalis dignior ē: q̄z act' spūales digniores sūt cor
poralib' donis. Ex pte āt recipiētis pōt mēsurari
el'yna duplr: vel rōe boni q̄d p̄fert: & sic adhuc ele
mosyna spūalis p̄eminet: vel rōe necessarij & sic q̄
daz spūales sūt q̄busdā corpalibus potiores. ſ. q̄ ꝯ
culpā ordināt q̄buscūq̄ el'ynis corpalibus: q̄z hō
magis oz vitare culpā q̄ aliquē defectū corpalem
etiā mortē. quedā vo corpales q̄. ſ. sūt ad sustenta
tionē vite quibusdaz el'ynis spūalibus magis sunt
necessarie. ſ. q̄ sunt ad bene eē: sed ille q̄ sunt ad be
ne eē spūale sunt magis necessarie illis q̄ sunt ad
bene esse corporale. sic g̈ pz q̄ oibus corporalibus
elemosynis alique spūales potiores sunt: & simil'r
in genere loquendo de vtrisq̄. ¶ Ad. j. ergo dō:
q̄ quāuis corpus habeat plures indigentias q̄ spi
ritus: tamen indigentie spiritus sunt magis fugien
de q̄ indigentie corporis: sicut eligibiliores sūt spi
rituales q̄ corporales diuitie. ¶ Ad. ij. dicenduz
q̄ recōpensatio nō diminuit efficaciā el'yne: sz intē
tio recōpensationis. vñ q̄uis aliquis docendo ipe
etiā addiscat: nō tamē q̄nq̄ pp hoc facit: sed soluz
vt alteri subuēiat. Et p̄terea intētio acquirēdi ali'

qđ ſpūale bonū nō minuit rōnē meritī: qz p ipm deo ꝓiūgimur: vt frequēter ꝓtigit. ¶ Ad.iij. đ q etſi min' ſētiat aliq̄s defect' ſpūales h' ē pp đfectū ei': nō ā mēſurat' el'yna p h' q acceptat q̄ recipit ſz ſm q acceptare oz: alſ meritū dantis z recipiē tis pēderet arbitrio: qđ falſuz eſt.

¶ D quartuz ſic pro

cedit: vī q de necītate nō ſit dāda el'yna qz vt dic Aug. peccat q̄ ꝓpoſtere agit. ſz ordo charitat' h' exigit vt hō magis ſibi q̄ alteri ſubuēiat. g̈ peccat ſubtrahēdo ſibi neceſſariū vt alteri cōferat. ¶ D. phus dic in. iiij. ethi. q q̄ diſſipat ſ'bam ſuā. i. diuitias deſtruit ſeip̄m. z h' p̄cipue veruz ē q̄tū ad neceſſaria. ſz peccat q̄ ſeip̄m occidēt. g̈ etiā peccat q̄ de neceſſarijs ſibi el'ynā facit. ¶ Sz ꝫ̄ eſt q̄ oia dat nihil ſibi retiet de neceſſarijs. ſz dñs ꝓſulit Matth. xix. Uēde oia q̄ hēs z da paupib'. g̈ ſine pcō pōt hō de neceſſarijs ſibi el'ynā facē. ¶ Lteri' vī q etiā đ malo acq̄ſito z poſſeſſo poſſit ele moſyna fieri: Luc. xvj. ſup illud: Facite vobis amicos de mām̄ona iniq̄tatis. dic glo. iniq̄tas bene diſpēſata i iuſticiā vertit: g̈ vī q liceat de inique poſſeſſis el'ynā facē. ¶ D. ei q ē in vltia necītate cōſtitut' oib' modis ſubueniēdū ē. ſz ꝓtingit aliquez q̄ nihil hz niſi đ iuſto acq̄ſito z detēto i extrēa neceſſitate vidē. g̈ oz ei el'ynā facere: z ſic de malo acq̄ſito z detēto pōt el'yna fieri. ¶ Sz ꝫ̄ ē qđ Greg. dic Non ē cōputāda el'yna ſi paupibus diſpenſet qđ ex illicitis reb' acq̄rit. ¶ Lteri' vī q đ turpi lucro nō poſſit fiēi el'yna: ſicut de meretricio z aleato: z qđ p ſimoniā acq̄rit: qz ſm phm: dona hūt aliq̄d ſimile deo ſacratis. ſz ex hui'mōi nō licz ſacrificiū vl' oblationē deo offerre: Deutero. xxiij. Nō offeres mercedē ꝓſtibuli nec p̄ciū carnis in domū dei tui. g̈ nec el'yne z hui'mōi fieri debēt. ¶ D. aleatorū lucrū ē turpe lucrū: acceptiōes eni eoz illiberales ſūt: vt phus dic in. iij. ethi. ſz ex aleato nō pōt fieri el'yna vt vī: qz tenet ad reſtitutionē eius. g̈ nō pōt fieri el'yna de turpi lucro. ¶ Sz ꝫ̄: qđ Augu. dic: Qui habet ſ aliq̄d de malo facite inde bonū. g̈ q̄d acq̄ſiuit aliq̄d de turpi lucro pōt illō in bonuz vſuz el'yne expēdere. ¶ Eſpōdeo dđ ad. j. q. q de reb' exterioꝛib' dī nobis aliq̄d neceſſariū dupl'r: vno mō ſine q̄ ñ pōt aliq̄s eē z viuere. Alio mō dicit nobis neceſſariū quo idigem' ad honeſte viuēdū vel decēter ſm ſtatū nr̄m. ſz talis decētia ñ cōſiſtit i aliquo idiuiſibili: qz multis addit hō ñ excedit ſtat' ſui ꝓditionē: multis etiā ſubtract cōditio ſui ſtatus decēter ꝓſeruat: ſz tm̄ poſſet addi q eſſz vltra cōditionē ſtat' ſui: z tm̄ diminui q ñ ſuaret honeſtas vel ſui ſtatus decētia: z h' quidē ſermōe determiari ñ pōt: qz de ſingularib' nō ē iudiciū: ſz ſtatur i h' prudētie arbitrio z vnctiōis q̄ docet de de oib'. Utroq̄ ā dictoꝛ modoꝛ pōt aliq̄d eſſe alicui neceſſariū dupl'r: vel rōne ſuiipſi': z h' dicit a quibuſdā neceſſariū indiuidui. vel rōe eoꝛ q̄rū curā gerere oz: z hoc dī neceſſariū pſone inq̄ntuz pſona ad dignitatē ptinet ſm quaz alicui cōpetit aliozū curā gerere. Illud g̈ ſine quo nō pōt eē vel viuere aliq̄s: vel ipſe vel ille quoꝛū curā hz: nō oz in el'ynas expendi: hoc eni dicit neceſſariū ſimpl'r q̄ſi neceſſitate abſoluta: niſi forte poſſet anteq̄ tal' neceſſitas incūbat p aliuz modū reſartiri: qz iam excidet ab huiuſmōi neceſſitatis rōe. Simil'r etiā illud quo ſubtracto non pōt ſeruari de eēntia ſtatus aliquo mō ſui vel ſuoꝛū nō debet aliquis i elemoſynas expendē: niſi ꝺ facili reſartire poſſit: aut niſi aliquis ſtatū mutare velz: quia nullus debet indecēter in aliquo ſtatu manere: vl' niſi neceſſitas illa prepōderet: vel alcuius pſone ſpecialis i neceſſitate vltima exiſtētis: vel eccle: vel rei publice: q̄a bonū gentis eſt diuinius q̄ bonū vnius. illud aūt quo poſito vel ſubtracto nihilomin' decētia ſtat' manet: pōt in elemoſynā dari: z de hoc ē conſiliū nō preceptū. illud autē quod neceſſariuz reputat ad aliquid qđ eſt vltra decētiam ſtatus: debet i elemoſynā diſpenſari: z hoc cadit ſub precepto.

¶ Ad primū g̈ dicendū: q̄ ſi aliquis neceſſarium ſine quo nullo mō eſſe vel decēter viuere poſſit ſibi ſubtraheret z alī daret: ordinē charitatis puerteret in beneficijs obſeruādis: nō aūt ſi ꝺ aliīs ſine quibus p̄dicta eē poſſunt plus alteri q̄ ſibi tribuat: qz virtuoſi ē de talibus bonis coꝛpalib' plus aliīs q̄ ſibi tribuere: vt phus in. ix. ethi. dicit. ¶ Ad ſecūdū dđ: q rō illa ꝓcedit de eo qđ eſt neceſſariuz ſm p̄mū moduz. ¶ Ad. iij. đ: q illi qui omia dimittūt ꝓpter deum ſtatū viuendi mutant: cui' ſtatus decentia poteſt cōſeruari p ea que a fidelibus z deuotis vel quotidie miniſtrant vel iam miſtrata ſunt in poſſeſſionibus z redditibus. ¶ D. ij. q. đ: q illud dicit licitum qđ nulla lege ꝓhibet: vñ illicite acquiſitū dī quod ꝫ̄ ꝓhibitionē legis acq̄ritur. Sed hoc pōt eē dupl'r: quia aut lex ꝓhibuit ipſum lucrū vel cām lucri tantū: ſi ipſum lucruz ē ꝓhibitū tunc impoſſibile ē q̄ iuſte detineat: ex h' enim ipſo efficit aliquis iniuſti tituli z male fidei poſſeſſoꝛ q̄ ꝫ̄ legem aliq̄d habet. Sed in talib' diſtinguendū eſt: qz aut nō tranſfertur dñium: ſicut in rapina z furto: z tunc oino reſtituere tenetur: z ideo ex hoc nō poteſt elemoſyna fieri. aut tranſfertur dominiū: z tunc vel competit repetitio ei a quo quis lucratus eſt ſm aliquod ius: ſicut i vſura accidit in qua vt quidam dicunt dominiū trāſfertur: z tunc de hoc etiam non poteſt elemoſyna fieri. aut non competit repetio ſm turpitudinem ſceleris ex parte dantis: ſicut in ſimonia accidit: z tunc tale acquiſitum non poteſt iuſte retinerī: ſed debet in elemoſynas erogari. Si autem lex prohibuit actum ex quo quis lucratur: ſed non lucrū ſuppoſito actu: tūc q̄uis acq̄rēdo tali actu cōtra legē fecerit: tm̄ tenēdo nō facit contra legem:

sicut cū quis de lenocinio vel meretricio lucrat: et ꝯ hec retineri pñt: ⁊ de eis elemosyna fieri pōt.

¶ Ad ꝓmū g̃ dō: ꝙ illud itelligendū ē de illis q̄ p illicitū actū acq̄sita sūt: ⁊ tñ iuste possidēt. Uel aliter dō: ꝙ māmona iniq̄tatis dicūt diuitie etiā licite acq̄site ⁊ possesse: vel inq̄ntū eas sola iniq̄tas diuitias eē reputat: vt Aug. exponit. xxj. de ciui. dei vl̄ inq̄ntū sunt iniq̄tatis occasio: vl̄ iniq̄tatis. i. ine q̄litatis: q̄ nō eq̄liter sūt hoibus distribute bono aliq̄n agente ⁊ malo supabundante. ¶ Ad. ij. dō ꝙ in tali casu si sine piculo paupis eē pōt debz ille qui alienū hz significare ei cui debet: ⁊ siue ille licētiā dederit siue nō: dz paupi in vltima necessitate existēti ꝓuidere: nec ꝓuidet sibi de alieno: q̄ necessitas talis oia facit cōia: vñ nō tenet ad restitutōez nisi ille cui debet i simili necessitate eēt: q̄ etiā tūc teneret sibi ꝓuidere si nihil hūisz ab eo. ¶ D. ij. q. dō: ꝙ q̄n lucrū ipsum ē lege ꝓhibitū: vt rapina: vsura: ⁊ simonia: nō solū dr turpe lucrū sz iniquū ⁊ de hoc dictū ē elemosyna fieri q̄liter possit vel ñ possit: sz q̄n actus quo quis lucratus ē lege ꝓhibitus nō aūt ipm lucrū: tūc vocat turpe lucrū: sic ē i meretricio vel i similib': ⁊ tunc ꝺ tali elemosyna fieri pōt: q̄ nō tenet ad restitutionē. ¶ Ad. j. g̃ di cēdū: ꝙ de tali lucro nō dz fieri oblatio ad altare: p̄cipue manifeste ꝓpter scandalū ⁊ reuerētiam sacroꝝ vel sceleris abominationē: sed he cāe ñ ꝓhibēt q̄n ex tali elemosyna fieri possz. ¶ Ad. ij. dō. ꝙ ipsuz lucrū aleatoꝝ ē lege ꝓhibitū: sz in hoc distinguēdū ē: q̄ aliq̄d circa ludū iustū ē ꝓhibitum lege nāli aut diuina: vt ꝙ aliq̄s lucraret ab his q̄ rem suā alienare nō pñt: sicut sūt minores: ⁊ furiosi: ⁊ similes. ⁊ iterū ꝙ aliq̄s alterū trahat ex cupiditate lucrādi: sz ꝑm ius ꝓsitiuū oē tale lucrū est iterdictū: q̄ āt ius positiuū p dissuetudinez abrogat: nō autē ius diuinū: iō dicendū vī ꝙ si lucrat' ē ab eo q̄ nō hūit ptātem alienādi tenet ad restitutionē ei: ⁊ sic nō pōt facere elynaz inde. si aūt lusit cū eo q̄ hz ptātem alienādi q̄ sua sunt si tractus lusit ⁊ amisit pōt repetē: si lucratus ē nō tenet restituere: q̄ ille q̄ amisit nō ē dignus recipe nec pōt licite retinere nisi ius positiuū p ꝯriam ꝓsuetudinem eēt alicui abrogatū. si aūt aliū traxerit si amisit ñ cōpetit ei repetitio: si āt lucratus ē tenet ad restituendū illi a quo lucratus est: ⁊ non potest inde facere elemosynam.

¶ D quintum sic ꝓcedit: Uidet ꝙ vxor possit de reb' mariti facere elemosynā: q̄ sicut dic̄ Aug. Uxor i societatē matrimonij assumit: ꝓpter q̄d non de capite neq; de pedib' femina formata ē: sz de latē. si g̃ vir pōt facere elemnsynas de reb' domus q̄ sūt eis cōmunes rōe p̄dicte societatis ⁊ vxor poterit facere. ¶ D. de Lucia legit ꝙ dabat elynas ignorāte spōso: nec ex hoc rep̄hendit sz laudat. g̃ vxor pōt sine cōsilio mariti elynas dare. ¶ Sz ℞. j. Cor. vij. Uir caput ē mulieris. sz mēbrū nō pōt aliq̄d sine capite facere. g̃ nec vxor pōt sine viro elynas dare.

¶ Ulteri' vī ꝙ filiusfamilias possit etiā dare: q̄ q̄libet q̄d suū ē pōt alteri dare. sed res paterne sunt filiifamilias: q̄ ipe ē heres. g̃ pōt de eis elynā facē. ¶ D. vsus diuitiaꝝ laudabilioꝝ ē si ad bonū spūale q̄s eis vtat ꝙ ad bonū corpale. sz ad vsum corporis sui pōt filiusfamilias reb' p̄imonij sui vti. g̃ multo fortī' ad bonū spūale q̄d ē p elynas. ¶ Sz ℞: nullus pōt aliq̄d dare q̄d ñ ē in ptāte ei'. sed patrimonij nō ē in ptāte filiifamilias. g̃ ñ pōt de eo dare elynas. ¶ Ulterius vī ꝙ famulus vl̄ ancilla pñt facē elynā de reb' dñoꝝ: q̄ de q̄libet ꝓsumēdū ē bonū nisi ꝓbet ℞iuz. sz facere elynā ē bonū. g̃ dz ꝓsumi ꝙ dño suo placeat: ⁊ ita sub spe ratihabitōis poterit elynā facere. ¶ D. elyne etiā a famulis facte valere ad salutē dñoꝝ pñt: sicut pz i mortuoꝝ suffragijs. sz famulus dz ꝓcurare bonū dñi sui non solū corpale sz spūale magis. g̃ pōt de reb' dñi elynā facē. ¶ Sed ℞: nullus dz facere elynā de alieno. sz res dñoꝝ non sunt seruoꝝ. g̃ seruī ꝺ eis elynas facere nō debēt. ¶ Ulteri' vī ꝙ monachi pñt elynas facere sine licētia abbatis: vnū eni bonuz nō p̄iudicat alteri. sz religio ē bonū quoddā. g̃ nō p̄iudicat elemosyne q̄ etiā bonū quoddā ē: q̄n eā dare possit. ¶ D. elyna maxime i scriptura cōmendāt. si ergo monachi nō pñt elynas dare: tūc sunt peiores ꝓditiōis ꝙ alij. ¶ Sz ℞: elyna nō ē danda nisi ꝺ ꝓpo sz monachus nō hz ꝓpriū ꝓhibēte pauptatis voto. g̃ monachus nō pōt elynā dare. ¶ Respondeo dō ad. j. q. ꝙ i extrema necitate existēti q̄ facit oia cōia q̄libz p̄dictoꝝ pōt elynā facere: q̄ dz p̄sumē ꝙ suo superiori placeat cū ipse dare teneret si pñs esset: ⁊ si etiā ꝓhiberet. iō dō vī sicut ꝺ illicito lucro dictū ē pus: ad cui' restitutionē aliq̄s tenet. alīs āt de vxore distinguēdū ē: q̄ si hz alias res p̄ter dotē vl̄ ē lucrosa: tūc pōt tales elynas dare q̄ viz nō depaupent etiā ñ req̄sito assensu viri nō dūmō nō ꝓhibeat: ⁊ si etiā ꝓhibēt vbo possz ꝓbabilr credere ꝙ eā ñ itēderz simplr ab elynis coercē: sz a superfluitate elynaꝝ nisi apte paterz ei ℞iū. si āt p̄dicta duo defuerit ñ dz dare elynas sine ꝓsensu viri nisi aliq̄s elynas cōes ⁊ modicas ꝺ q̄b' satis ei ꝓstare pōt ꝙ viro placēt si necitatē paupis inspicerz. ¶ Ad. j. g̃ dō: ꝙ q̄uis vxor ad societatē assumat ⁊ i ipo actu mīmōij sit eq̄l: tñ i his q̄ ad dispositiōez dom' pti nēt vir caput ē mlieri: ⁊ iō nō ē silis rō de vtroq;.

2 ¶ Ad. ij. dō ꝙ beata Lucia erat adhuc spōsa tm: nec erat mīmoniū ꝓsūmatū aut ratificatū: ⁊ iō ꝺ ꝓsēsu mris sb̄ cui' cura erat poterat elynā facere.

¶ D. ij. q. dō ꝙ filiusfāilias ñ pōt dare elynā sine ꝓsēsu pentū nisi panē ⁊ hui' mōi q̄ ñ iferūt sēsibile dāñ: de q̄b' satis ꝓstare pōt ꝙ parētib' placeat.

¶ Ad. j. g̃ dō: ꝙ quāuis filiusfamilias sit heres: non tamē adhuc est dñs rer: ⁊ iō dare nō potest.

¶ Ad.ij.od:q ad victū coꝛpalē tenent ei pentes nisi ex culpa sua remaeat:ꝛ iō pōt vti reb' parētū ad necitatē suā:ñ āt alīs dare. ¶ D.iij.q.od:q si mīliter od ē de seruis ꝛ ancillis ꝛ etiā de famulis: q̄uis sint libē ꝓditiōis q nō pñt elemosynas dare de reb' dñoꝛ sine eoꝛ ꝓsensu nisi panē ꝛ hu:' mōi q̄ vt dictū ē nō iferūt sensibile nocumētū:qꝛ ꝛlī sit oispēsatoꝛ reꝛ:ñ tñ ponat oispēsatoꝛ q̄i prātez ali quā in re dñi hñs:sz q̄i tractās eā ad vtilitatē dñi: de p̄cio āt sui seruitī cōstat q possz elemosynā da re. ¶ Ad.j.g od:q nō oz q̄ plumam' de quolibz quodlibz bonū:sz illō ad qō tenet quo ꝓtermisso peccat:qꝛ nullū debem' credere malū nisi ꝓstet no bis de malicia eī': ꝛ iō nō oz q famulus credat q dño placeat nisi i illa necessitate paupis i q̄ dño de nēcitate tenet. ¶ Ad.ij.od:q suffragia nō ꝓsunt moꝛtuis p alios facta nisi inq̄ntū meruerūt vt eis ꝓdessent dū adhuc viuerēt: vt Aug. dic:ꝛ iō sunt aliquo mō eoꝛ ille elemosyne q̄ ꝓ eis fiūt. Et simi liter oz q elemosyne q̄ ꝓ viuētibus fiūt si debeant eis ꝓdesse debēt eē eoꝛ:qō nō pōt eē si eis oisplice at:ꝛ iō ñ oz facere elemosynā ꝓ dño famulus ō re bus dñi:nisi ꝓstet sibi q ei placea. ¶ D.iij.q.od q monachus si hz oispēsationē reꝛ mōasteriī pōt ꝛ oz facere elemosynā de supfluis noie capituli: si āt nō hz oispēsationē:tūc in mōasterio exñs nō oz dare sine licētia nisi i extrema necitate:vel absente abbate alīqd modicū sub spe ratihabitiōis: extra monasterū vō exñs puta i studio pōt elemosynā facere:qꝛ cū dant ei expēse cōmittit ei eaꝛ oispen satio. ¶ Ad.j.g od:q nō ē incōueniēs bonuz pfe ctū bono impfecto repugnare:nō q̄dē pp ꝛuetatē ad ipsum inq̄ntū ē bonū:qꝛ bonū ñ est bono ꝛuiū: sz ꝓpter ꝛuetatē ad eius impfectionē. ¶ Ad.ij.od q mōachus nō ē factus ex hoc peioris ꝓditionis: qꝛ multo magis ē accepta deo vniuersalis reꝛ ab dicatio q̄ particularis oistributio que fit per ele mosynas.

¶ D sextuz sic proce dit: Uidet q aliqs nō possit sibi elemosy nā facē. elemosyna eni ē actus liberalitat vel iusti cie:sz he vtutes pp h' q in cōione ꝓsistūt nō sūt ni si ad altez:vt de iustīcia oī in.v.ethi.g elemosyna ñ pōt eē ad seip̄m. ¶ D.nullus dat nisi qō habet nec aliqs recipit nisi id qō nō hz.sz nullus pōt ali qd simul hēre ꝛ nō hēre.g nō pōt sibi dare elemo synā. ¶ Sz ꝛ:hō oz diligere ꝓximū sicut seipsū. sz ꝓximū ita oz diligē affectu q etiā effectu ei bñfa ciat.g ꝛ sibi oz benefacere ꝛ elemosynas dare.

¶ Lteri' vī q malis nō sit elemosyna danda p id qō dī Ecclīastici.xij. Da mificordi ꝛ nō suscipias peccatoꝛē. ꝛ iterū: Benefac hūili ꝛ nō des impio. ¶ D. ꝓditoꝛ oñi sui reputaret q de reb' a dño si bi ꝓcessis hostē oñi sui nutriret. sz ois pc̄oꝛ est ho stis oñi. g nō oz ei elemosyna de reb' a deo nobis ꝓcessis dari. ¶ Sz ꝛ Matth.v. Estote filī pīis vī q̄ in celis ē:q̄ solē suū facit oīri sup bonos ꝛ ma los. sz hoc nō dī nisi pp imitationē. g debemus et bonis ꝛ malis dare. ¶ Lteri' vī q melioꝛi sit ma gis subueniēdū sp:qꝛ elemosyna dat pp deū: vt ex ipsī' diffinitiōe pz. sz bon' ē deo ꝓpinqor q̄ mal'. g melioꝛi sp magis elemosyna ē danda. ¶ D. ele mosyna hz efficaciā ex pte etiā recipiētis q obliga tur ad orandū ꝓ elemosynā dante. sz op' boni est efficax ad merēdū magis. g magī sp oz dari elemo syna magis bono. ¶ Sz ꝛ: elyna cū sit act' mie mi seriā ituet. sz malus ē magis miser q̄ bon'. g magis ē elyna malis dāda q̄ bonis. ¶ Ēspōdeo dō ad.j. q. q elyna pōt dupl'r fieri: vt ex pdicti pz. s. p colla tionē alic' rei tpalis:ꝛ h' mō null' sibi pri elynā fa cē pōt. vl ꝓ exercitiū alic' actus spūalis vl coꝛpalis ꝛ qꝛ hō rōe diuersaꝛ ptuz i seipsū agē pōt: sic aia mouet coꝛp' ꝛ vna ps aie aliā: ꝛ vna ps coꝛpis aliā iō talē elynā aliqs pōt facē sibi. sz ad subueniēduz sibi i coꝛpalib' nā sat iclinat: ꝛ iō de h' ñ oportuit dari ꝓceptū: sz solū ō subueniēdo aie ad quā ñ ita mlti iclināt. vñ dī Eccl. xxx. Miserere aie tue pla cēs deo. ¶ Ad.j.g od: q liberalitas fz q ꝓsistit in datiōib' nō pōt eē ad seip̄m: sz fm q ꝓsistit i sūpti b' pōt eē ad seip̄m sic ꝛ liberalitas: sūt eni alīq illi berales ad seip̄os q̄ pp cupiditatē reꝛ sibi necessa ria subtrahūt. sz iusticia nullomō pōt eē ad seip̄m qꝛ hz rōez eq̄litatis q̄ sp ad altez eē oz. ¶ Ad.ij. pz solutio ex dictis. ¶ D.ij.q.od:q fm Aug. sic dili gēdi sunt hoies vt eoꝛ nō diligatur errores: ꝛ q̄a exhibitio bñficiī dilectiōi coꝛrespōdz: iō peccatoꝛi ad sustētationē nē oz elemosynā facere si idigeat: cū ꝓpiat nobis bñfacere aicis ꝛ inimicis: sz ad fo uedū eoꝛ malicia nō debem' eis aliqd dare: vel si ꝓstaret q de eo qō eis dat in pcm abuterent: ñ de beret eis dari aliqd nisi necessitas extrema expo sceret: ꝛ h' mō itelligēda ē auctoꝛitas iducta. Un paret solutio ad primū. ¶ Ad.ij. od: q peccatoꝛ etsi sit inimicus dei quantū ad culpaz: non tamen quantū ad nām: qꝛ deus nihil odit eoꝛum q̄ fecit Sapi. xi. ¶ D.iij.q.od: q cui magis benefacien dū sit vt dicit pbus. ix. ethi. non est facile determi nare ꝓpter multas diuersitates boni ꝛ necessa riī: tamen hoc est tenendū q semper magis reddē dum est debitum q̄ beneficium impendēdum: vt ipse ibidez dicit: nisi ex parte altera assit maioꝛ bo nitas vel necessitas: ꝛ ideo parētibus ꝛ ꝓpinqs ꝛ benefactoꝛib': ꝛ eis a quibus spiritualia accipit magis debet elemosynā facere si indigeāt: ꝛ ceteris paribus melioꝛibus magis ꝛ magis etiaz indigen tib' magis: ꝛ sic fm has tres cōditiōes oz gradus i elynis ꝓstitui s. fm honestū: necessariū: ꝛ debitū Assignare āt i singlis qñ vnū alteri eoꝛ ꝓferat est ipossibile: qꝛ singlares eoꝛ ꝓditiōes q̄ attendende sunt: sūt infinite ꝛ nō cadūt sub arte: de his autez vnctio docet ꝛ prudētie ꝓsilium. ¶ Ad.j.g od: q

q̃uis ſit deo ꝓpiquior ſp melior: nō tñ ſp debet ei magis dari: q̃ elemoſynaꝝ largitio ad neceſſitatē ꝓximi ſubleuandaꝝ diuinit' inſtituta ē. vñ ſi idigen tia ex pte altera nimis excedat magis ſuadebit intē tio inſtituētis elemoſynaꝝ q̃ ſi meliori daret. ¶Ad ij. dō: q̃ ꝓncipali' conſideraī efficacia elemoſyne ex pte dantis q̃ ex pte recipiētis: ⁊ iō ex pte dātis de bet eē ordinata datio q̃ elemoſyne efficaciā auget. ¶Ad. iij. dō: q̃ q̃uis peccator ſit magis miſer in ſpūalib' nō tñ in corpalib': ⁊ iō nō ē ſibi ſp magis ꝓuidēduz ꝑ corpales elemoſynas. ¶Qō. III.

Deinde queritur

de ieiunio. Et circa hoc querun tur quattuor. ¶Primo quid ſit ieiunium. ¶Secundo quis te neatur ad ieiunium. ¶Tertio de tempore ieiunij. ¶Quarto de ſoluentibus ipſum.

Ad primū ſic procē

dit: Videt q̃ Iſid. inconuenienter diffiniat ieiuniū dicēs: Jeiuniū ē pſimonia victus abſtinen tiaq; ciboꝝ. pſimonia enī vt ipſe dic: idē ē qđ pua ſamonia: ſamos aūt idē ē qđ cibus. g̃ idez vī eē pſi monia victꝰ ⁊ abſtinētia ciboꝝ: ⁊ ſic alterū ſuperflu it. ¶Matth. xij. ſup illud: Hoc genꝰ demonio rū ⁊c. dic Hiero. Jeiuniū ē ñ ſolū ab eſcis ſz a cun ctis illecebris abſtinē. cū g̃ Iſid. diffiniat ieiunium tm̃ ꝑ abſtinētiā ab eſcis: vī q̃ incōpetēs ſit aſſigna tio. ¶Ad obſeruationē ieiunij vī nō ſolū ptinē abſtinere a cibis: ſz etiā lugē ⁊ vnguēto ñ vti: vt pz Dañ. x. In dieb' illis lugebā ego Dāiel ⁊c. ſz ꝺ his nō ſit mētio i ꝓdicta aſſignatōe: g̃ ſufficiēs ē. ¶Ad multi ſeruāt pſimoniā i victu ⁊ abſtinētiā in cibis q̃ tñ pluries i die mād ucāt. ſz tales ñ dicūt ieiunā tes. g̃ diffinitio ꝓdicta nō ꝓuertit cuz ieiūio. ¶Ad nullus ē ieiun' niſi ieiūio: ſic nec alb' niſi albedie. ſz aliq̃s etiā imoderate cibis vtēs ē q̃nq; ieiun' an teq̃ comedat. g̃ tali nō ꝓpetit diffinitio aſſignata ieiunij. g̃ ē incōpetēs. ¶Ad teri' vī q̃ ieiuniū nō ſit actus vtutis: virtus enī ſic abundāt ita ⁊ diminu tio corrūpit. ſz ieiuniū ipoꝛtat diminutionē a cibo in. q̃ ꝓſeruari nō pōt mediū vtutis. g̃ ieiuniū ñ eſt virtut' act'. ¶Ad ois virtut' actus ē in aliq̃d opan do. ſz ieiuniū dicit ceſſationē ab actu. ergo non eſt vtutis actus. ¶Ad ieiuniū ꝓſiſtit ñ ſolū i abſtinēdo a ſupfluis cibis: q̃ hoc ē de necitate virtut': ſz etiā neceſſarijs. ſz q̃ ſubtrahit neceſſariū cibū dat ſibi occaſionē mort': nō aūt vt Hiero. dic̄ differt vtrū magno vel puo tpe te iterimas. g̃ cū nulli liceat ſe ipm occidere: vī q̃ nulli licz ieiunare: ⁊ ſic ieiuniū ñ erit act' vtutis. ¶Ad ſicut dic̄ Aug. in. x. cōfeſ. Ali mētū ſic ſumi dꝛ vt famis medicamētū. ſz magis i firmo min' ē medicia ſubtrahēda. cū g̃ in ꝓmo ſta tu Adā peccaſſz ſi cibo abſtinuiſſet donec ꝓcrea paret fame: vt i. q̃. li. di. xx. dictū ē: vī q̃ etiā nunc ieiunādo peccat hō: cū nā hūana ſit infirmior: ⁊ ſic ieiuniū ñ erit vtutis act'. ¶Sz cō qđ Hiero. dic̄: Je iuniū ē pfecta virt' ⁊ ceteraꝝ vtutū fundamētuz. ¶Ad. Iſid. dic̄ ieiuniū eē abſtinētiā: vt ex diffinitōe ꝓmiſſa appet. ſz abſtinētia ē virt'. g̃ ieiuniū ē actus vtutis. ¶Ulteri' vī q̃ ieiuniū ñ ſit actus tpantie: q̃ canō dic̄ de ſe. di. v. Jeiuniū q̃drageſimale ē deci ma totꝰ āni. ſz dare decimā ē act' iuſticie. g̃ ⁊ ieiu nare: nō igit tpantie. ¶Ad fortitudinē ptinz mo leſtias pferre. ſz h' accidit i ieiūio. g̃ ieiuniū eſt act' fortitudis: nō. g̃ tpantie. ¶Ad prudētie ps ē cautela vt i. iij. li. di. xxxij. dictū ē. ſz ieiuniuz ad cautelaz pcōꝝ carnis iductū ē. g̃ ē act' prudētie. ¶Sed cō: mā ꝓpa tpantie ſūt delectabilia tact': vt dī in. iij. ethi. ſz circa hui' mōi ē ieiuniū: q̃ ē circa cibos. g̃ ie iuniū ē act' tpantie. ¶Ad. abſtinētia ē ſpēs tpantie. ſz ieiuniū ē abſtinētia. g̃ ē tpantie actus. ¶Ulteri' vī q̃ ieiuniū ñ cadit in ꝓcepto: ſup illō pſal. Ois glorie ei' filie regū. dic̄ glo. q̃ gloria eccl'e i interioꝛibus vtutib' ꝓſiſtit: ſicut fides: ſpes: charitas. ſed oē ꝓceptū eccl'e ad gloriā eccl'e ordinat. g̃ de ieiūio ex teriori ñ pōt eē ꝓceptū. ¶Ad. ea q̃ ſunt ſuperogati onis ad ꝓſiliū ptinēt ad qđ nullus obligat niſi ex voto. ſz ieiuniū ē hui' mōi. g̃ nō obligat ad ipſum aliq̃s ex ꝓcepto. ¶Ad. dcūq; trāſgredit ꝓceptū pec cat mortal'r. ſi g̃ ieiuniū inſtitutū ab eccl'a cadat ſub ꝓcepto: tūc ſi aliq̃s vnū die tm̃ frāgeret q̃drageſi me mortal'r peccaret: qđ vī graue dicē. ¶Sꝛ: ſta tutū eccl'e obligat ꝑ modū ꝓcepti ſic ꝓceptuz dei: q̃ dñs diſcipulis ſuis dixit: Qui vos audit me au dit. ſz ad illō ieiuniū obligamur ex ſtatuto eccl'e. g̃ cadit ſub ꝓcepto. ¶Ad. maioꝛis pfectiōis ē lex noua q̃ vet': ⁊ magis a carnalib' deſiderijs abſtrahens. ſz i lege veteri erat ieiuniū i ꝓcepto. g̃ multo fortꝰ in lege noua. ¶Ulteriuſ vī q̃ ieiuniū nō ſit ſatiſfa ctoriū: q̃ ſatiſfactio ē iuſticie act': vt ꝑs dictū eſt. ſz ieiuniū ē actus tpantie. g̃ nō ē ſatiſfactoriū. ¶Ad illud ad qđ ex ꝓcepto aſtringimur nō ē ſatiſfacto riū: ſz ſatiſfactionē ꝓcedit: ſicut ꝺ elemoſyna dictū eſt. ſz quoddā ieiuniū cadit ſub ꝓcepto vt dictū ē. g̃ ad minus illud nō eſt ſatiſfactoriū. ¶Ad ſatiſfa ctio debet fieri ab eo q̃ peccauit. ſed aia ē q̃ peccat ieiuniū āt nō ē aie ſz corpis. g̃ nō ē ſatiſfactoriuz ꝑ pcō. ¶Ad. ſic ꝓfigit peccare ex ſupfluitate cibi ita ex ſubtractiōe. ſz cō ſubtractionē cibi nō dat vt ſa tiſfactio cibi abūdātia. g̃ nec cō abūdantiā dari dꝛ vt ſatiſfactoriū cibi ſubtractio ꝑ ieiunium. ¶Ad. j. Timo. vj. Corpal' exercitatio ad modū vtilis ē. ſz ieiuniū ē hui' mōi. g̃ ñ ē ſatiſfactoriū ꝑ pcō. ¶Sz cō: opa ſatiſfactoꝛia dꝛ eē pēalia. ſz ieiuniū hz magꝝ rōez pene q̃ elemoſyna. cū g̃ elemoſyna ſit ſatiſfa ctoꝛia vt ex dictis patet: ⁊ ieiunium debet eſſe ſa tiſfactoriū. ¶Ad. ſatiſfacere ē pcōꝝ cās excidē. ſed ieiunio aliq̃s abſcidit pcōꝝ cās: q̃ maxime ieiūio repꝛimit caro q̃ ad peccata incitat. ergo ⁊c.

Rēspōdeo dō ad .j. q. q ieiuniū duplicit dī. s. ieiunīū nature: ⁊ ieiunīū eccle. a pmo ieiūio dī aliq̄s q̄libet die ieiun' anteq̄ cibū sumat. a scō aūt dī ieiunās q̄si ordinatuz ab eccla ꝓpter pccoꝝ satisfactionē abstinētiā seruās: in satisfactiōe aūt pccoꝝ nō solū oz q ab illis hō abstineat q̄ lex vtutis phibet: sz etiā ab illis q̄bus salua vtute vti possemus: qz q̄ illicita cōmisit oz etiam a licitis abstinere: vt Aug. dic. vñ ieiunīū ab eccla istitutū p̄suppōit abstinētiā illā q̄ ad vtutē exigit: ⁊ addit abstinentiaz q̄ndā ab illis q̄ mediū vtutis ñ corrūpūt. Et ideo Isido. hec duo i p̄dicta diffinitiōe ieiunīj cōprehēdit. s. abstinētiā ab illis q̄ virtutē corrūpūt in hoc q dicit: pfimonia victꝰ: ⁊ ab illis q̄bus salua vtute alꝫ vti licēt in hꝰ q dicit: abstinētiaq̄ ciboꝝ. ¶ Ad .j. ḡ pz ex dictis solutio. ¶ Ad .ij. dō q diffinitio illa Hiero. itelligit de ieiūio spuali ⁊ ñ de ieiūio corporali. ¶ Ad .iij. dō q ieiunīū ex suo noie directe importat abstinētiaz i cibis. vñ ille obseruatōes que a ieiunātib' pūbus obſuate legūt nō sūt de eētia ieiunīj: sz ad modū ieiunādi ptinēt: ⁊ pp hꝰ ñ oz q i diffinitiōe ieiunīj mētio de eis fierz. ¶ Ad .iij. dō: q itelligēda ē in p̄dicta diffinitōe talis abstinētia a cibis alꝫ licitis q̄lē eccla ieiunātib' determiat: ⁊ sic obiectio cessat. ¶ Ad .v. dō: q p̄dicta diffinitio nō dat de ieiūio q̄ aliq̄s dī ieiunus: sz de ieiūio ecclesie vt dictū ē. ¶ Ad .ij. q. dō: q sic supra dictū ē ois actꝰ q̄ i sua rōe icludit aliq̄d qō ad modū vtutis ptieat actꝰ vtutis dici pōt q̄tū ē de se: q̄uis possit ⁊ bene ⁊ male fieri: ob hꝰ q forte nō icludit in sui rōe oē illud qō ad vtutē exigit. Quia aūt vtus infirmitatī nē subuēit q̄ ad malū de facili iclinat: iō oīuz vtutuz circa delectatiōes corpales existētiū ⁊ q̄rum superabundātia p̄cipue pccm ꝓtigit ppt cōnālitatem nr̄i ad eas: modus ē i retrahēdo ab eis: sic pz in tēperātia ⁊ i oīb' ptib' ei assignat. Quia ḡ noie ieiunīj actꝰ nobis q̄dā exp̄mit q̄ q̄da delectatiōibus tactꝰ. s. cibis se abstrahit: ꝓstat q i rōne sua modū vtutis iportat: ⁊ iō actꝰ vtutis dici debz. ¶ Ad .j. ḡ dō: q mediū vtutis ñ ē mediū fz eq̄distātiaz ab extremis: sz accipit fm rōez rectā: ⁊ iō ꝓtigit id qō ē parū vni: eē satis alteri: sic qō ē parū sano in cibis eē satis infirmo q̄ p abstinētiā curari oz. curatio aūt spuāl' morbi affiniot ē vtuti q̄ curatio morbi corporalis. vñ ⁊ illud qō alꝫ eēt modicū vel min' obstato: tñ volēti vulnus pcci curare satisfē: ⁊ sic ieiūiuz mediū vtutis ñ corrūpit. Tamē sciēdū q mediuz vtutis ñ ꝓsistit i idiuisibili: sz hz aliquā latitudinē in q̄ virt' saluat: q̄uis imini illi' latitudis quos p̄tergredi salua vtute ñ licz: nō p̄t sermone determinari: ⁊ iō q̄ dimittit aliq̄d q̄ licite possz vti ñ oz q stati a medio vtutis discedat. ¶ Ad .ij. dō: q ieiunīū a q̄ dr ieiun' dī nō noiat aliquē actū sz p̄uationez p̄cedētis cibi: ⁊ iō fz ipm nō dī aliq̄s ieiunare: sed ieiunīū eccle noiat actū quēdā fm quē in cibis sumēdis se regulat aliq̄s fm eccle statutū: ⁊ fm hꝰ ieiunīū dī aliquis ieiunare: ⁊ iō hoc ieiunīū pōt esse actus vtutis. ¶ Ad .iij. dō: q necessariū dupl'r accipit i cibis: pmo ad ꝓseruationē vite: ⁊ tale necessariū nō licz subtrahē p ieiunīū: sic nec iterimere se ipsuz. sz hoc necessariū ē valde modicū: qz modici natura ꝓtenta ē. Alio mō dī necessariū ad conseruandā valitudinē corpoꝝ: que q̄dez accipit in duplici statu: pmo fz sufficientiā hito respectu ad ea q̄ incūbunt ex officio vel ex societate eoꝝ ad quos cōuiuit necessario agēda: ⁊ tale etiā necessarium subtrahi ñ debz: hoc eni eēt de rapina hostiā ieiunū offerre si aliq̄s ꝓpter ieiuniuz ipederet ab alīs opibus ad q̄ alꝫ obligat. vñ Hiero. dic: De rapina holocaustū offert qui vl' ciboꝝ nimia egestate vel māducādi vel somni penuria imoderate corp' affligit. Si etiā sit tanta abstinentia q hō ab opib' vtuliorib' impediat: q̄uis ad ea de necessitate non teneat idiscretū ē ieiunīū etsi nō sit illicitū. vñ Hiero. dic: Rōnalis hō dignitatez amittit q̄ ieiunium charitati vel vigilias sensus integritati p̄fert. Scdo accipit valitudo corpis fm optimā corpis dispositionē: ⁊ qz caro in suo robore cōsistens difficilius spiritui subdit: iō necessariū ad valitudinē sic acceptā etsi licite accipi pōt tamen laudabil'r subtrahi pōt: ⁊ talis subtractio nō multuz mortē accelerat cū corpus humanū inueniat frequētius ex superfluitate q̄ ex defectu mortales egritudines icurrere. vnde etiā Galienus dicit: q sūma medicina ē abstinētia. Inueniunt etiā ad sensum abstinētes vt frequēter diutius viuere: ⁊ ideo p̄dicta subtractio ñ potest dici mortis occasio: cū se habeat ad vtrūq̄ scilicet ad prolongandū ⁊ breuianduz vitam. subtractio autē eius quod non est necessariū nec hoc nec illo modo est de necessitate virtutis temperantie. ¶ Ad quartū dicendū: q quāuis homo post statum peccati magis infirmet quantū ad passibilitatē corpozis ex qua fames causatur cui per alimētum subuenit: tamen ex altera parte ē grauior infirmitas ⁊ piculosior cui ieiunīū subuenit: scilicz concupiscētie morbus qui in statu innocētie non erat: ⁊ ideo ad hunc morbuz extirpādum magis intēdere oportet: sicut etiā medici piculosiori morbo solicitius subueniūt. ¶ Ad tertiā qōnem dicēdum: q quāuis aliquis actus a pluribus virtutib' possit ꝓcedere sicut ab imperantibus ipm vel dirigētibus ad eum vel quocūq̄ modo ad ipm iuuātibus: tamē illius vtutis ꝓprie actus dī que elicit ipsuz a qua. s. procedit formal'r q̄si in similitudinē speciei: sicut calefactio a calore: sed tam vtutes q̄ actus virtutū penes obiecta distinguūtur: ⁊ ideo actus ab illa virtute elicit qui secū cōuenit in ꝓpria rōne obiecti: ⁊ qz ieiunīū in obiecto cū tpantia cōuenit q̄tū ad illā tēpantie partē q̄ abstinētia dicit ideo eius actus ꝓprie ieiunium est: quāuis ab alīj virtutibus ꝓcedere per dictos modos etiā possit. ¶ Ad .j. ḡ dō: q actꝰ iusticie ē reddere debituz: nō

aūt ē debitū facere decimā de tpe: ſz de reb' poſſeſſis aliquo mō. dī aūt ieiuniū decia tot' ānī p q̄n-dā adaptationē: r iō nō oz q̄ ſit act' iuſticie. Ad ij. dō: q̄ fortitudis ē p̄ferre moleſtias ab exteriori illatas: hoc aūt nō ē in ieiūio. Ad. iij. dō: q̄ i oib' vtutib' moralib' dirigit prudētia: vt in. iij. li. diſ. xxxiij. dictū ē. r ſic act' alia vtutū ſūt etiā prudētie. Ad. iiij. q. dō: q̄ duplex ē p̄ceptū. ſ. iuris naturalis: r iuris poſitiui. p̄cepto iuris nālis p̄hibent ea q̄ ſūt ſm ſe mala: ſz p̄ceptis iuris poſitiui p̄hibēt ea q̄ p̄nt cē occaſiōes maloꝝ: vl p̄cipiūt aliq̄ ordinātia ad vtutē quā legis poſitor īducē intēdit: r p hoc ius poſituū vt dic Tulli' ē a nāli deriuatū vñ ad legē poſitiuā ptinz: vt dic phs in. x. ethi. ordiare nutritiōes iuuenū r adinuentiones viroꝝ. i. opa r ſtudia vt arceant a malis r pducāt ad bōa. In ieiūio g̃ ē aliq̄d qđ ad p̄ceptū iuris nālis ptinet. ſ. tantā abſtinētiā carni adhibē ne ſpūi rebellet: tē perātia. n. vt dic phs in. iij. ethi. mēſurā accipit ex p̄ſeruatōe ſalutis corpalis: vñ mlto magis ex p̄ſeruatiōe ſalutis ſpūalis. mediū autē tēpantie nō excedē ad ius nāle ptinet: ſz detmiatio talis abſtinētie ſm detmiatū tpus r detmiata cibaria ad ius poſitiuū ptinz qđ moderat hoiuz act': r h' mō ieiuniū ſub p̄cepto eccle cadit. Ad. j. g̃ dō: q̄ decor eccle p̄ncipalr in iterioꝝ p̄ſiſtit. ſ. etiā exteriores act' ad eundē ordinē ptinēt inq̄tū ab interiori pgrediūt r inq̄ntū interiorē decorē p̄ſeruāt: r ſic ieiuniū ad decorez eccie ordinat. Ad. ij. dō: q̄ duplex ē genus ſupero gatōis: quoddā qđ totalit excedit neceſſitatē ſalutis: r h' ñ pōt cadē ſub p̄cepto ſz ſb p̄ſilio. j. Cor. vij. De vḡinib' aūt p̄ceptū dñi nō hēo: cōſiliū aūt do. Aliud gen' ſuperogatiōis ē qđ aliq̄ mō ad neceſſitatē ſalutis ptinz: q̄uis ñ ſm hūc vl illū modū ſic de ieiūio ex dictis pz: r iō detmiatio modi in talib' pōt cadē ſub p̄cepto eccle vl cuiuſcūq̄ legislatoris. Ad. iij. dō: q̄ p̄cepta iuris poſitiui magis obligāt ex intētiōe legislatoris q̄ ex ipſis vbis: r iō trāſgreſſor talis p̄cepti magis ē reputād' q̄ obuiat intētiōi legislatoris q̄ q̄ deuiat i aliq̄ a legis ordiatōe. intētiōi aūt legislatoris obuiat q̄ ex p̄tēptu vel ſine aliq̄ rōabili cā ordiationē nō ſeruat: in q̄ pbabilit credi pōt ſi legislator adeſſz eū obligare ñ velle: talis nō ē reputādus p̄cepti trāſgreſſor: r iō nō ē neceſſariū q̄ q̄cūq̄ aliquē die ab eccla iſtitutū ieiūare omittit q̄ mortalr peccet: pōt eni h' aliq̄n oino ſine pcco p̄tigē: aliq̄n ſine mortali cū vēiali: aliq̄n etiā cū mortali: r h' ſm diuerſas occaſiōes qb' hō inducit ad ieiuniū frāgēduz. HD. v. q. dō: q̄ ieiūiū act' ſatiſfactoriū ē: qr r p libidie pcī p̄teriti ſubtractionē delectatōis recōpēſat afflictionē etiā addēs r futura pcā ipedit p̄cupiſcētiā debilitās. Ad. j. g̃ dō: q̄ ieiuniū q̄uis elicitiue ſit act' tēpantie: tñ a iuſticia impari pōt: r ſic erit ſatiſfactoriū: ſic etiaz adulteriū intēpantiā admixtā iniuſticie hz. Ad ij. dō: q̄ p̄ceptū legis nē nō ē niſi de eo qđ ē neceſſariū ad ſalutē: r iō qđ ſub tali p̄cepto cadit nō ē ſatiſfactoriū: ſz ad ſatiſfactionē exigit. Et ſic ē de elemoſyna ſm q̄ cadit ſub p̄cepto: ſz p̄ceptuz eccleſie pōt ad idē ordiari ad qđ ordiat ſatiſfactio: r iō ieiuniū qđ ſb p̄cepto eccle cadit ſatiſfactoriū ē pōt. Ad. iij. dō: q̄ neq̄z corp' peccat neq̄z aia p̄pe loquēdo: ſz hō. r iō ipſe q̄ peccat punit: ſiue ſit pena corpalis ſiue ſpūalis: tñ etiā pēa corpalis i aiam redūdat q̄ ipſaz ſentit: ſic r p corp' delectatiōe illicita fruebat i pcco. Ad. iiij. dō: q̄ ſupabūdātia cibi ñ hz penā r ē inordiata: r iō ñ pōt cē ſatiſfactoria ſic ieiuniū. Ad. v. dō: q̄ ītelligit ad modicū valere corpalis exercitatio i p̄poſitōe pieratis: vl qr ad vnū tm valet. ſ. ad p̄cupiſcētiā domandaz.

HD ſecunduz ſic proce-

dit: Videt q̄ ad ieiuniū ab eccia iſtitutū oēs teneant abſq̄z diſpēſatiōe: p̄cepta eni eccīe obligāt ſic p̄cepta dei. vñ aplis dī: Qui vos audit me audit. ſz ad p̄cepta dei oēs tenēt abſq̄z diſpēſatiōe. g̃ r ad p̄cepta eccie. HD. illud qđ vtilit ſtatutū ē nō pōt ſine nocumēto relaxari. ſz nō ſine vtilitate ſtatutū ē eccie ieiuniū. g̃ nō pōt p diſpēſatiōez ſine nocumēto relaxari. HD. ſm Bern. i li. de diſpēſatiōe r p̄cepto: In p̄cepto ſupioꝝ nō pōt inferior diſpēſare. ſz q̄libz ſingl'r p̄ſona ē iferior q̄ eccīa q̄ ieiuniū ſb p̄cepto ſtatuit: niſi forte ille q̄ ē caput totī eccie vl loco capitis. ſ. papa. g̃ null' alius pōt i ieiūio diſpēſare niſi papa. Sz ↄ: Inno. iij. i q̄dā de cre. loquēs dicit: q̄ ñ ſ dicacet legi necitas. g̃ necitate iminēte pōt aliq̄s ſine pecco ieiuniū ab eccīa iſtitutū p̄termittē p diſpēſationē. HD. p̄cepta legis nālis ñ pñt p aliq̄d ſtatutū imutari. ſz p̄ceptū legis nālis ē vt hō ad necitatē cibuz ſumat. g̃ ſi neceſſitas expoſcēt poſſz ieiunij abſtinētiaz ñ ſuare. Lteri' vī q̄ iuſti nō teneant ad ieiuniū eccie. ſ. Lor. iij. Ubi ſpūs dñi ibi libertas. ſed iuſti ſpū dei ſūt ibuti. g̃ liberi ſūt ab onē ſtatutoꝝ eccie: r ſic ñ obligāt ad ieiuniū ab eccia iſtitutū. HD. Matth. x. dñs dic: Nō pñt filij ſponſi q̄diu cū eis ē ſpōſus luge: ieiuniū aūt ad luctū ptinet. ſz cū iuſti ſpōſus eccīe xp̄s ſpūalit ē: Eph. iij. Habitare xp̄m p fidē i cordib' vīis. g̃ cū ſpūal' pñtia corpali p̄emineat vī q̄ ñ teneāt viri iuſti ad ieiuniū. HD. null' tenet ſatiſfacē q̄ nō peccauit. ſz ieiuniū ē q̄dā ſatiſfactiōis ps. g̃ ſi ſūt aliq̄ iuſti q̄ nūq̄ peccauerūt: vī q̄ tales ad ieiuniū ñ tenēt. Sz ↄ: aplus pfecte iuſt' fuit. ſz ipe corp' ſuū caſtigauit p ieiūia r alia corpalia exercitia vt dī. j. Cor. ix. Ne forte reprob' efficiar. g̃ r alij iuſti debēt ieiunare. HD. iuſticia homis ordinē eccie nō ſubuertit ſed perficit. ſed quādiu manet ordo manet obediētia iferioris ad ſupioꝝ p̄cepta: qr h' eis ē debitū. g̃ p iuſticiā hō nō abſoluit q̄n teneat ieiunare r alia p̄cepta eccīe dei oz ſeruare. Lterius vī q̄ etiā pueri teneāt ad ieiuniū: Joel. ij. dī Sciſicate ieiuniū, r poſtea ſequit: Cōgregate par-

uulos ⁊ sugẽtes vbera. ꝯ puuli ad ieiuniũ tenent. ¶ ℞. magis ppiquus ẽ ꝓcepto puer ꝙ bestia. sed Jone. ū. dī: Domies ⁊ iumẽta nõ gustẽt quicꝙ nec aquã bibãt. ꝯ mlto magis pueri ad ieiuniũ tenẽt. ¶ ℞. pueri plus pñt ieiũare vt vī ꝙ puecti: qz hñt plus de hũido. sz qui plus hz magis tenet. ꝯ pueri magis tenẽt ad ieiuniũ ꝙ puecti. ¶ Sz ℞: ꝓceptũ eccie necessitatẽ cibi subtrahẽ nõ dz. sz pueri indigẽt frequẽti cibo: qz ñ pñt simul tm̃ sine lesiõe alimẽtũ accipe qđ eis ad totã diẽ sufficiat: ppt debilitatẽ nature. ꝯ ad ieiuniũ nõ tenẽt. ¶ ℞. ieiuniuz ẽ ordinatuz ad satisfaciendũ ⁊ ꝓcupiscẽtiaz cõprimẽdũ. sz satisfactio ꝑ peccatis ꝓteritis nõ cõpetit pueris: qz inocenti vita degunt: ⁊ a puritate pueri dicũt. similiter nec ẽ in eis cõcupiscẽtia ipugnãs: et si hitu eis insit: vt Aug. dicit. ꝯ ñ tenẽt ad ieiuniũ. ¶ Lterius videt ꝙ puecti ⁊ sani nõ excusent a ieiunio ꝓpter pegrinationẽ: est enī dimittendũ illđ quod nõ ẽ necessitatis vt seruet id quod est necessitatis. sz pegrinanatio nõ ẽ necessitatis: cũ ergo ieiuniũ ab eccla institutũ sit necessitatis: qz cadit sub ꝓcepto: videt ꝙ nõ debeat ppter pegrinationem aut iter ieiuniũ intermitti. ¶ ℞. videt ꝙ nec rõne pauptatis: qz pauptas de se inducit ad ieiunãdũ. ꝯ nõ ẽ causa ãre aliquis ieiunare nõ debeat. ¶ ℞. videt ꝙ nec rõne opis alicu.ꝰ seruilis ꝺs a ieiunio excuset: qz lucrũ spũale debet ꝓponderare lucro corpali. sz huiusmodi opera ad lucruz corpale ordinant: ieiuniũ aũt ad spũale. ꝯ nõ ẽ ieiuniũ ppter huiusmodi opa ītermittendũ. ¶ Sed ℞: afflictio nõ ẽ addenda afflicto. sz oia ꝑdicta hñt de se afflictionẽ. ꝯ aliquo mõ excusant ab afflictiõe ieiunij. ¶ Espõdeo dđ ad. j. q. ꝙ ꝑ ꝓcepta iuris positiui vt dictũ est remouent aliqua ãq nõ sunt de se mala ⁊ semꝑ: vñ in aliquo casu possunt eẽ bona ⁊ necessaria ãq talibus ꝓhibẽtur ꝓceptis: ⁊ iõ nõ fuit intẽtio legislatoris vt semꝑ obseruaret ꝓceptũ suum nisi in illis casibus in ꝙbus bonũ virtutis põt conseruari. Et iõ dicẽdũ ad ꝑmaz qõnem de iure nãli ⁊ positiuo: ꝙ ius nãle positiuũ a iure nãli ꝓcedere dī inquantũ ꝑ ius positiuũ modus obseruãdi ius nãle determinet: qz intentio cuiuslibet legislatoris est iducere hoies ad virtutes: vt dī in ū. ethi. quẽ ptinẽt ad ius nãle. modus aũt obseruãdi ea ãq sunt de lege nãli nõ põt eẽ vniformis in oibus ꝓpter diuersitates ãq in singularibꝰ cõtingũt: sicut nec idez modus curatiõis põt adhiberi oibus laboratibus eadẽ egritudine: ⁊ iõ legislator nõ põt aliqđ ꝓceptũ ponere qđ nõ oporteat i casu aliquo ptermitti: tm̃ cõsiderãs qđ frequẽtius accidit legẽ ponit i illis casibus in ꝙbus modus determinatꝰ ꝑ legez non cõpetit iudiciũ reseruãs aliqbus ãq hoc hẽant diffinire: ⁊ hec ẽ dispẽsatio ꝑ latis cõmissa in ieiunio ab eccia instituto: ⁊ in alijs huiusmõi ecclesie ꝓceptis. ¶ Ad. j. ꝯ dđ: ꝙ ꝓcepta dei sunt đ eo quod ẽ de necessitate salutis fm se: ⁊ iõ i quolibet casu ob seruari illa dz. sz ꝓcepta eccie ꝙuis vim obligandi hẽant ex actu ꝓcipientiũ: nõ tm̃ ꝑ se obligãt ꝓpter materiã in ãq ꝓponunt. ¶ Ad. ū. dđ: ꝙ fm vtilitatẽ que vt frequẽtius accidit: vtilit huiusmodi ꝓcepta ĩstituta sunt. sz ꝓpter necessitatẽ i aliquo casu emergentẽ etiã vtiliter dimittunt. ¶ Ad. ij. dđ ꝙ inferior põt dispẽsare in ꝓcepto superioris, qñ dispẽsatio sibi a superiori relinquit. ¶ ℞. ū. q. dđ: ꝙ ꝓceptũ a legislatore ꝓpositũ tũc solũ ad obseruandum nõ obligat qñ obseruatio intẽtionẽ legislatoris euacuat vel ipedit qua intẽdit hoies iducere ad virtutẽ vel bonũ statũ eoꝝ ꝺbus legẽ ꝓponit. Cũ autez iusticia ꝓfectũ ieiunij quẽ legislator intẽdit nõ ipediat sz augeat: qz efficit magis meritoriũ ex hoc ꝙ aliqs ẽ iustus nõ absoluit a ieiuniorꝝ obseruatõe. ¶ Ad. j. ꝯ dđ: ꝙ libertas quã spũs dei iducit est libertas iusticie que opponit seruituti pcĩ: sz cõiungit seruituti dei: ⁊ ita ad obediẽtiã mãdatorꝝ eius ⁊ eorũ qui vicẽ dei gerũt in terris obligat. ¶ Ad secũdũ dđ: ꝙ duplex ẽ ieiuniũ: luctus: ⁊ exultationis. ⁊ dī ieiuniũ luctus qđ quidẽ cuz amaritudine pccorum vel pñtis miserie gerit. ieiuniũ vero exultatiõis cũ ex spũali iocũditate a carnalibꝰ se abstrahit: qz gustato spũ desipit ois caro iustis. ꝯ semꝑ hitu spũaliter sponsus ꝑsens ẽ: sz nõ sp actu: imo qñq ẽ eis ꝑsens vt iudex cũ sua pcca recogitãt vel que fecerũt vl̃ in ãq cadere possunt nisi carnem cohibeãt: ⁊ tũc eis cõpetit ieiuniũ merorijs. Aliqndo aũt est eis ꝑsens actu vt sponsus qñ ei a dulcedine ꝑfruunt: ⁊ tũc cõpetit eis exultatiõis ieiuniũ ⁊ nõ merorijs. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ ieiuniũ nõ tm̃ inducitur ꝓ pccis ꝓteritis: sz etiã ad ꝓfuãduz a futuris: ⁊ iõ in his ãq ñ peccauerũt cõpetit vt medicia ꝑseruãs: et tm̃ pñs vita sine pcco dio agi ñ põt ꝙuis a crimini bꝰ aliqs abstineat: vt Aug. i. ij. li. đ pnia dic. ⁊ iõ sic oibꝰ i hac vita exñtibꝰ cõpetit pnia: ira ⁊ ieiuniuz. ¶ ℞. iij. q. dđ. ꝙ pueri idigẽt mlto cibo eo ꝙ cibꝰ i eis ñ solũ exigit ad actũ nutriue: sz etiã ad actum augmẽtatiue vtut: qz đ residuo nutrimẽti fit augmẽtũ: ⁊ qz vt nature i eis nõdũ ꝙaluit: nõ pñt sil̃ multũ de cibo assumẽ: qz nãlis vtus illđ ꝙuertẽ ñ possz: ⁊ iõ idigẽt frequẽti cibi sũptiõe: ⁊ ꝓ hoc eis ñ cõpetit ieiuniũ dũ sũt i augmẽto: tẽp' enī augmẽti ꝑz phm ẽ vsqz ad finẽ ītij septẽnij vt i pluribꝰ: qz res nãles ñ currũt sp eodẽ mõ sz vt frequẽr: ⁊ iõ añ hꝰ tpus ñ artãt pueri ad oia ieiunia ecclie ꝙuãda. Sz qz ãnto ad īminũ ꝑdictũ appropiquãt tãto vtus nẽ magl roborat ⁊ augmẽtũ tardi' ꝓcedit cũ i ꝑmis. v. ãnis ꝙuẽiat puer ad medietatẽ toti' augmẽti: vt phs dic: iõ fm ꝙ magl appropiqnt ad ꝑdictũ īminũ: sũt eis ieiũia magl cõmẽsurãda. ¶ Ad. j. ergo dicẽdũ: ꝙ loquit in casu qñ magna tribulatiõe iminẽte maior afflictio ad placanduz deum ĩpaddenda est. ¶ Et similiter dđ ad secũdũ. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ ꝙuis pueri plus hẽant de hũido ꝙ puecti: qz tm̃ illud ẽ minus ispissatũ citius põt a

caloꝛe ꝓsumi: ꝛ iō frequẽtioꝛi refectione indigent.
¶ Ad. iij. q. oō: q̄ sicut dictū ē intẽtio legislatoꝛis ē ꝓseruare hoies ꝛ iducere ad bonū statū ⁊ututis: qui q̄dē ꝓsistit in ꝓseruatiōe vite ꝛ ualitudie sufficiẽti ad opa que q̄s facẽ oꝛ: nec tñ suo p̄cepto exigit ab hoie totū qō pōt: cū nō intẽdat oꝛdiare statū hois q̄tū ad vnū diẽ vel ad puū tẽpus: sꝛ ad totā vitā: a quo deficeret si semel hō totū qō posset faceret: ꝛ iō siue egritudie iminẽte: siue laboꝛe vie: siue quocūq; alio: cū quo simul ꝛ ieiunio p̄dictus status ꝓseruari ñ pōt: nō tenet ex p̄cepto ieiunare sꝛ fm dispẽsationē superioꝛis vt supꝛa dictuꝫ ē ieiuniū soluere pōt. ¶ Ad. j. q̄ oō: q̄ si sit talis pegrinatio q̄ possit sine incōmodo differri: oꝛ pegrinatiōnē differre si simul cū ea ieiunare nō pōt. si aūt pegrinatio cōmode differri nō pōt: vel qꝛ tẽpus ieiunij hoiem in qua p̄occupat: vel qꝛ dies festꝰ alicui iminet ad quē ex deuotiōe hō pgere cupit: vel qꝛ moꝛa in pnia piculū hꝫ vl̄ spūale vel coꝛporale pōt cū dispẽsatiōe sui superioꝛis oia p̄dicta pẽsantis pegrinari ꝛ ieiuniū solucre: hoc tñ itelligit de his q̄ laboꝛe itinerꝭ adeo affligunt. q̄ simul cū ieiunio itinerari non pñt. Nec obstat q̄ p̄ceptū oꝛ p̄poni cōsilio: qꝛ itẽtio p̄ceptū huiusmōi dātis nō ē alias pias ꝛ magis necessarias cās excludere: secus aūt ē de p̄ceptis legis nature q̄ hoc ꝓhibẽt qō fm se ꝛ sp malū ē. ¶ Ad. ij. oō: q̄ pauptas nō sp excusat a ieiunio: sꝛ i illo casu qñ simul hꝫe nō pōt tm̄ hoꝛa comestiōis q̄ ad victū totius diei sufficiat: sicut frequẽter egenis ꝓtingit q̄ frustatim elemosynas querūt: vel etiā qñ ex p̄cedẽti inedia tm̄ debilitati sūt q̄ ieiuniū sufferre nō pñt. ¶ Ad. iij. oō: q̄ de oparijs distinguẽdū vꝫ: qꝛ si ieiunādo possūt cōpetẽter victū ꝓ pſona sua hꝫe ꝛ ꝓ familia cuꝰ cura eis incūbit: siue qꝛ alꝫs diuites sūt: siue qꝛ de eo qō minoꝛi laboꝛe q̄ secū ieiuniū cōpatiāt lucrari sufficiẽtia possunt a ieiunio nō excusant. Si aūt alꝫs nō possūt tm̄ laboꝛare q̄ victū sufficiẽtē acq̄rāt nisi ieiuniū frangẽdo: pñt fꝛ dispẽsationē sacerdotis sui ieiuniū soluere ꝛ laboꝛare. Ex quo pꝛ q̄ intentio maioꝛis lucri nō necessarij eos a pcco nō excusat si ieiuniū frāgāt: nec itex illi a pcco imunes sūt q̄ oparios cōducere nolūt nisi tali pacto vt ieiuniū soluāt: nisi forte sit cā necessaria q̄ festinatiōnē operis ꝓ quo laboꝛat exposcat.

¶ Ad tertium sic procedit: Uidet q̄ huiusmōi tpa nō debeāt eē ad ieiuniū deꝛminata sic eccia istituit: qꝛ sic ieiuniū ē satisfactōis ꝓsita elemosyna. sꝛ elemosynaex tẽpus nō ē deꝛminatū: q̄ nec ieiunij. ¶ Dicit legislatoꝛ noui testi. s. xp̄s q̄drageſimā ieiunauit: ita ꝛ legis veteris latoꝛ. s. Moyses. sꝛ ꝓpꝛio veteꝛi testi nō idicebat q̄drageſimale ieiuniū. q̄ nec ꝓpꝛio noui testamẽti idici oꝛ. ¶ Dicit xp̄s stati post baptismū legit Matth. iij. ieiuniū in deserto ꝛchoasse. si q̄ nos in actib' nr̄is xp̄o ꝓformari debem': stati p' epiphaniā qñ baptism' xp̄i celebꝛat debem' q̄dragelimale ieiuniū ꝛchoare. ¶ Dicit in veteri testō hēbāt ieiuniū q̄rti mēsis ꝛ q̄nti ꝛ septimi ꝛ decimi: q̄ nō erāt distincta ꝓ q̄ttuoꝛ āni tpa. q̄ vi q̄ nec nos ꝓ q̄ttuoꝛ āni tpa nr̄a ieiunia distiguẽ debeam'. ¶ Dicit tpibus leticie ieiuniū nō cōpetit: vñ ꝛ tpe paschali inimitit ieiuniū vigilie apl'oꝛ Philippi ꝛ Jacobi: ꝛ tpe natiuitat ieiuniū vigilie bti Johānis euāgeliste. sꝛ infra octauas pētecostes adhuc durat gaudiū paschalis festiuitat. q̄ tūc ieiuniū nō erit obseruādū. ¶ Dicit in scoꝛ solēnijs eoꝛ gloriā recolim' ad quā trāslati sūt. sꝛ ieiuniū statui glie nō cōpetit: qꝛ nō esurīēt neq; sitiēt ampli'. q̄ in vigilijs solēnitatū ieiuniū nō cōpetit. ¶ Alteri' vi q̄ i aliq̄ tpe ieiuniuꝫ sit iterdictū: fm q̄ Greg. in. ij. dialog. narrat quēdā sacerdotē diuinit' missuꝫ bto Bñdicto dixisse: Dies resurrectōis ē nō licet tibi hodie abstinẽ. q̄ vi q̄ i solēnitatib' illicitū ē ieiunare. ¶ Dicit i Esdre dr Scūs dies dni ē nolite ꝓtristari. ꝛ addidit: Comedite pinguia ꝛc. q̄ vi q̄ in dieb' solēnib' nō liceat ieiunare. ¶ Sꝛ ꝛ ē qō Honoꝛius. iij. in q̄daꝫ decre. dic: q̄ die natalis sexta feria veniēti ñ sūt ꝓhibēdi q̄ pp deuotionē voluerit ieiunare. ¶ Alteri' vi q̄ q̄ hoꝛa. ix. nō debeat eē tẽpus deꝛminatū ad mādu cādū i dieb' ieiunij: qꝛ circūstātie fꝛ ꝓditionē pſonaꝛ sūt deꝛminãde. sꝛ nō sūt eiusdē ꝓditōis q̄tuꝫ ad potētiā abstinẽdi oēs q̄bus ieiuniū idicit. q̄ nō eēt eis oib' vna hoꝛa deꝛminãda. ¶ Dicit status noui testi ē pfectioꝛ q̄ stat' veteris. sꝛ in veteri testō ieiunabāt vsq; ad vesperaꝫ. q̄ ꝛ vsq; ad vesperā hō oꝛ comestionē nūc differre i dieb' ieiunij. ¶ Sed ꝛ ē ꝓsuetudo. ¶ Espondeo dō ad. j. q. q̄ ad legislatoꝛē ptinēt ea q̄ sūt ad vitā hūanā necessaria lege oꝛdinare q̄lē ꝓgruētius fieri possūt: ꝛ iō cū aliq̄ tēp' sit alio magis ieiunio ꝓgruū ꝓueniēter ab eccia deꝛminatū tẽpus ē ad ieiunia istitutū. ¶ Ad. j. q̄ oō q̄ elemosyne oꝛdināt ad subueniēdū defectib' alioꝛū: ꝛ iō nō pōt elemosynis tēp' deꝛminari: sic nec defectib' q̄bus subuēire oꝛ. sꝛ ieiuniū ē istitutū ad cōpmēdū ꝓcupiscētiā carnis ꝛ satisfaciēdū ꝓ peccat ptērit. ꝛ qꝛ ieiuniū ꝓcupiscētiā cōprimit etiaꝫ postq̄ factū ē fꝛ q̄ defect' manet i ieiunāte: iō pōt ieiunio tẽpus pfigi. ¶ Ad. ij. oō: q̄ Moyses fuit legislatoꝛ ñ tanq̄ oñs legis sꝛ tanq̄ famul'. xp̄s aūt tanq̄ oñs: ꝛ iō nō iducebat lex vet' ad ꝓformitatē Moysi: sic noua lex iducit ad ꝓformitatē xp̄i: qꝛ etiā ageloꝛ intẽtio qꝛ ñ sūt oñi sꝛ fui: nō ē vt alios i seipos rducāt sꝛ i deū: vt Dio. dic. ¶ Ad. iij. oō: q̄ xp̄s ñ ieiunauit q̄si ipe ieiunio idigeret: sꝛ vt ad gratiā ei' suscipiēdā exēplo sui ieiunij nos ꝓpararꝫ: ꝛ iō p' baptismū suū in q̄ plēitudo gr̄e ipsi' declarata ē testimōio p̄is ꝛ spūs sci: ꝛ etiā Johānis dicebat: vt exemplum ieiunij sui nobis ꝓponeret. nobis autem competit ieiunium vt ꝓparemur ad suscipiendam gratiam ipsius: quia sacramēta

gie eius ꝑcipue ꝓponũt circa festũ paſche: ió ime-
diate añ solẽnitatẽ paſchalẽ q̃dragesimale ieiuniũ
iplet: ⁊ ẽt qz tps veris qđ tũc incipit maxie ẽ cõcu-
piſcẽtie aptũ: ⁊ qz ſignificat q̃ ad gl̃iaz reſurrecti
onis ꝑ tribulatões pñtis vite puenim⁹ ſic̃ ⁊ chriſt⁹
ꝑ paſſiõez. ¶ Ad 4.m od. q̃ ꝛ hiero. iudei habe-
bãt ſpãles cãs q̃re illa ieiunia obſeruabãt: i iulio
eiz q̃ ẽ q̃rt⁹ mẽſis ab aꝑli quẽ ipi ꝓmũ hñt ieũabãt
qz illo mẽſe. vij. die mẽſis Moyſes dſcẽdẽs đ mõte
legis tabulas cõfregit ꝓꝑ pctm̃ vituli cõflatilis: ⁊
eodẽ mẽſe muri hierl̃m a nabug. deſtructi ſũt. In
v⁹. ãt mẽſe. i. i auguſto ꝓꝑ pctm̃ murmur̃ ex vbis
exploratoꝝ orti illo mẽſe tẽplũ icẽſũ ẽ a Nabug.
⁊ p⁹ea ẽt a Tito. In vij⁹. ãt mẽſe ꝓꝑ infectõz godo
lie ſub quo reliquie ppl̃i ꝓſeruabant. vt ꝑz hiere.
In. x. aũt mẽſe i memoriã mortuoꝝ quos oñs in
deſerto ꝓcuſſerat. Nos ãt ꝓter ieiuniũ q̃drageſia-
le in q̃ oim̃ dieꝝ q̃ſi decimá ſoluim⁹ i ſingul̃ q̃dris
ãni tres dies ieiunij inſtituti ſũt: q̃ q̃ſi in ꝓmitias cõ
putent: ⁊ ad expiandũ peccata ſingulaꝝ q̃rtarũ.
¶ Ad 5m od. q̃ ſic̃ dic̃ Leo papa: p⁹ ſancte leticie
dies quos in honorẽ oñi reſurgẽtis ⁊ in celũ aſcẽ-
dẽtis exegimus: ⁊ poſt acceptũ ſpũſſancti donum
ſalubriter ⁊ neceſſario cõſuetudo ordinata ẽ ieiu-
nij: vt ſignis forte iter ipa feſtiuitatis gaudia ne-
gligẽs libertate ⁊ licentia imoderata aliq̃ ꝓſũpſit:
h⁹ abſtinẽtie cenſura caſtiget. Tũ ẽt ẽ ieiuniũ exul
tatõis qđ in illis qui ſpũmſanctũ acceperũt ꝓpetit
cũ gaudio. n. ſpũali etiã afflictio corꝑal̃ ſe cõpa
tiat: unde nõ fit genuflexio: ⁊ alleluia cãtat qđ i alij⁹
ieiunijs nõ obſeruat. ¶ Ad 6m od. q̃ in ſolẽnita
tib⁹ ꝑcipuis vigilias ieiunamus vt paratioꝛes ad đ
uotionẽ feſti ſimus: ⁊ vt gaudiũ eternũ qđ ꝓ ſolẽ-
nitates tꝑales ſignificat ad tribulatiões pñtis vite
quaſ ſãcti paſſi ſũt ſubſequi demõſtret. ¶ Ad ſcõa
q. od. q̃ ieiuniũ q̃tũ ẽ de ſe nullo tpe ẽ ꝓhibitum.
vñ ſic̃ dic̃ Iſido. ſancti pꝛes i deſerto tpe paſchali
ieiunabant excepto die oñice reſurrectiõis: in q̃ ñ
vꝛ cõueniens ieiunare: eo q̃ tota eccl̃ia leticie feſtũ
agit. vñ nõ eſt cõueniens q̃ aliquis illo die opibus
afflictiõis intendat: qz turpis eſt oĩs ps q̃ ſuo toti
non congruit: vt dic̃ Aug. in li. cõfeſ. ſed ꝓ accidẽs
põt eſſe ieiuniũ alicuius in die feſto illicitũ ſi ad o
ptinaciter ieiuniũ teneret q̃ nõ crederet ꝑ deuoti
onẽ feſti vtilitatẽ ieiunij cõpenſari poſſe. ¶ Ad
ꝓm q̃ od. q̃ dies reſurrectiõis: vt dictũ eſt totus eſt
leticie: vñ ⁊ cantat: Hec dies quã fecit oñs ⁊c. ⁊ ió
i illa pꝛe alijs ñ cõgruit triſticie ſigna oñdere: ⁊ qz
in ſingulis oñicis memoria reſurrectõis agit: ideo
in dieb⁹ oñicis ſm cõem ꝓſuetudinẽ eccl̃ie ieiunia
itermittũt. ¶ Ad 2m od. q̃ qz illi i magna triſticia
demerſi erãt ꝓꝑ tribulatiões vndiq̃ imminentes:
ió ab his q̃ triſticiã ĩgerere pñt abſtrahebãtur vt
in ſpe diuini auxilij gauderent. ¶ Ad tiã. q. od. q̃
cõpetẽs hoꝛa comedẽdi in diebus ieiunij eſt hoꝛa
nona: ⁊ hec eſt ab eccl̃ia inſtituta ⁊ cõiter obſerua
ta: qz ſm cõem curſuz comedẽdi eſt hoꝛa ſexta: qz
cibus non oz apponi q̃uſq̃ nã circa cibũ ꝑcedẽtẽ
occupata ẽ. Occupat aũt in cibo aſſũpto duplicit
primo digerẽdo ipm: ⁊ qz digeſtio fit ꝑ calorem:
ió illud tẽpus digeſtiõis eſt congruũ in quo calor
naturalis ad interioꝛa reuocat. ſ. noxꝑter ſbtra-
ctionẽ radioꝝ ſolis ⁊ ꝓter ſõnũ in quo intẽdunt
virtutes nãles. Secũdo cibũ iaz decoctũ deducen
do ꝑ mẽbꝛa quib⁹ oz aſſiſtari: ⁊ ad hoc requirit
q̃ calor nutrimẽtũ deducens vſq̃ ad extremas ꝑ-
tes coꝛporis euocet. calor aũt ſolis calorẽ naturalẽ
ad exterioꝛa euocat: ⁊ ió q̃n cõpletur ſolis aſcẽſus
qđ fit hoꝛa ſexta: qz tũc eſt circa mediũ tunc eius
opus cõpletũ eſt: ⁊ ió tunc eſt temp⁹ cõiter ſumẽdi
cibuz. Et qz ieiuniũ eccl̃ie oz eſſe penale ⁊ ſatiſſfac
toꝛiũ: ideo ſupꝛa hoc aliquid addit: nõ aũt tm̃ q̃
penitus humoꝛ cibi aſſumpti exſiccet aut virt⁹na
turalis debilitet: vñ ꝓtito reſiduo tpe hoꝛa nona
occurrit in qua cibus ſm eccl̃ie ſtatutũ in diebus
ieiunij ſumend⁹ ẽ. ¶ Ad ꝓm q̃ od. q̃ legiſlatoꝛ po
nẽs legẽ cõez attendit ea que in pluribus accidũt:
ſed adaptationẽ ad ſingulos relinquit illis qui cõ
ſtituunt legis diſpenſatoꝛes. ¶ Ad 2m od. q̃ nos
nr̃o ieiunio cõformamur nouo hõi qui per paſſi-
onẽ ſuã nos a vetuſtate ⁊ tenebꝛis reuocauit: ⁊ ió
illo tpe ieiuniũ primũ ſoluimus q̃n chriſtus paſſi
onẽ ſuaz finiuit. ſ. hoꝛa nona. Sed añ hanc reno-
uationẽ competebat veſptinũ tẽpus ieiunantium
cõmeſtioni ad ſignificandũ q̃ ꝑ cibũ veteris ho
minis in tenebꝛis peccati ⁊ mortis deiecti erant a
dẽ⁹ ñ erubãt: etiã ꝓ tribulatiões pñtis vite: qz in
mortẽ ad lymbũ deſcẽdebãt q̃ erat tenebꝛoſ⁹ loc⁹

¶ Ad quartũ ſic ꝓce-
ditur: Videt q̃ ꝑ binã comeſtionez ie-
iuniũ non ſoluat: qz ieiuniũ eſt determinatum ad
ſubtractionẽ nutrimẽti: ſed non ſolũ nutrimur ci
bo ſed etiã potu: cũ g̃ potuſ aſſumpt⁹ ꝓter comeſti
onẽ ſtatutũ ab eccl̃ia ieiunium non ſoluat: videt
q̃ nec etiã cibi bina aſſumptio. ¶ ℞. aqua pota-
ta impedit ſumptionẽ euchariſtie: ſicut ⁊ ſumptõ
alterius cibi: qz ſoluit ieiuniuz nature qđ requirit
in euchariſtiã ſumentib⁹ ſicut ⁊ alij cibi: ſi g̃ aqua
potata non ſoluit ieiuniũ eccl̃ie: videt q̃ nec alius
cibus aſſumpt⁹. ¶ ℞. electuaria etiã cibi quidaz
ſunt: ſed eoꝝ aſſumptio ieiuniũ non ſoluit: qđ ꝑz
ex cõi cõſuetudine multoꝝ qui etiaz dieb⁹ ieiunij
abſq̃ cõſciẽtia fractionis ieiunij electuaria in ma
gna quantitate manducant. g̃ nec ciboꝝ alioꝝ
iterata aſſumptio ieiunij ſoluit. ¶ ℞. odoꝛ ieiu-
niũ non ſoluit: ſed odoꝛe aliqui reficiunt ſicut ⁊ ci
bo. g̃ nec cibus. ¶ Sed ℞ eſt: qz in hoc diſtinguũt
ieiunantes a non ieiunãtibus: qz ſemel mãducant
ſi g̃ bina comeſtio ieiuniũ nõ ſolueret: nõ ẽt dꝛia
inter ieiunantes ⁊ nõ ieiunantes. ¶ Ꝛter⁹ videt
q̃ eſus carniũ ieiuniũ non ſoluat: qz ieiunium eſt

institutū ad cōpmēdū cōcupiscētiā. sz vinū magis inflāmat ꝓcupiscētiā ꝙ carnes. cū g̃ pot' vini non soluat ieiuniū: nec esus carniū soluet. ¶ D. legumina iflatiua sunt: ꝛ sic ad luxuriā ꝓuocāt. sz vsus eoꝝ nō soluit ieiuniuz. g̃ nec esus carniuz. ¶ D. pisces aliqui ita delectabiliter comedūt sic carnes alioꝝ aialiuz. sz nulla caro pisciū comesta ieiuniū soluit. g̃ nec carnes auiuz aut q̃drupeduz. ¶ D. sic in dieb' quadragesimalib' abstinet a carnibus ita ab ouis ꝛ lacticineis. sed in dieb' ieiunij quidā lacticineis ꝛ ouis vtunt. g̃ ꝛ carnib' vti pñt sine h' ꝙ ieiuniuz soluat. ¶ Sz ꝛ ē generaℓ ꝓsuetudo ecclesie q̃ ieiunātib' vsuz carniuz interdicit. ¶ Lī' vr̃ ꝙ ātcipatio tpis ieiuniuz non soluat. sicut enī nō seruat tps ab ecclīa institutuz q̃ tardat comestionē: ita nec ille q̃ ātcipat. sz ille qui tardat non soluit ieiuniuz ab ecclīa institutuz. g̃ nec ille q̃ ātcipat. ¶ D. ieiuniuz ē act' abstinētie. sz abstinētia ipedit nō soluz p anticipationē hore comestionis sed etiā p alias conditiones q̃ hoc vsu continent. Prepꝛope laute nimis ardēt studiose. g̃ cū nimis comedere q̃tuz ad q̃titatē non soluat ieiuniū: nec ardēter q̃tum ad auiditatē comedendi: nec laute q̃tū ad pciosa que in cibuz querunt: nec studiose q̃tuz ad exquisitū modū cibaria pparandi: alias mortaℓr peccarēt q̃ in dieb' ieiunioꝝ hoc facerent q̃si trāsgressoꝛes pcepti ecclīe qō ouꝝ est dicere: vr̃ ꝙ nec ꝓpꝛope comedere qō ē tēpus anticipare ieiuniū soluat. ¶ Sed ꝛ ē qō dicit ꝓsiliuz sabiloñ. in quadragesima nullatenus credēdi sūt ieiunare qui ante manducauerunt q̃ vespertinuz celebret officiū. g̃ anticipatio tpis soluit ieiuniū. ¶ Rñdeo dō. ad pmā. q. ꝙ ieiuniū ouplr soluit. Uno modo quātū ad meritū: ita ꝙ hō vel nō meret vel min' meret: ꝛ de hac solutiōe ieiunij nō intēdim' ad p̃sens: qz ꝓditiōes que meritū alicui' act' augent vel minuūt indetmiate sūt: eo ꝙ qñq; accidentaℓr se hñt ad actū meritoꝛiū. Alio mō soluit ieiuniū ꝛz ꝙ ē ab ecclīa institutū: ex qua solutōe hō efficitur trāsgressoꝛ statuti ecclīe de ieiunio seruādo vℓ saltē nō obseruādo: si ex dispēsatiōe vel cā legitima dimittat: ꝛ de hac solutōe ieiunij nūc q̃rim'. Ad hoc āt p̃cipue valet ꝓsiderare intētionē statuētis. intendit aūt ecclīa certū modū statuere māducādi: vt. s. semel in die ieiunās māducet: ꝛ iō si aliq̃z sūptio ꝑm q̃ māducatio solet ꝓpleri iteret ieiunū pdcō mō acceptū soluit. si āt aliq̃ sumāt q̃ ad māducādū de se ordinata nō sūt: sz ad aliū vsū q̃ vs' cōiter māducatio nō vocat: talis cibi vel pot' sūptio p̃ter māducatoz vnā añ vℓ p' ñ fac eē bīnā māducationē: ꝛ iō talis sūptio ieiuniū non soluit.

¶ Ad p'm g̃ dō. ꝙ q̃uis aliquis potus aliq̃ mō nutriat: tam de se nō ordinat ad nutriendū: sz magℓ ad dispōez bonā eoꝝ que nutriunt: vt. s. p mēbra deducāt: ꝛ ī stōacho nō cōburāt. vñ sūptio pot' māducatio nō dr̃: ꝛ iō ille qui potat extra horam vnice comestiōis nō dr̃ bis māducare: ꝛ pp h' nec statutū ecclīe frangit: nisi fraudē faciat: quia legē violat q̃ in fraudē legis aliquid facit. ¶ Ad scām dō. ꝙ aqua ꝛ si soluat ieiuniū nate: qz aliquo mō nutrit: nō tam soluit ieiuniū ecclīe: qz ecclīa non attendit in statuēdo id qō quocūq; mō nutre pōt sed id qō ꝓncipaliter ad nutriendū ordinatū est. ¶ Ad z'm dō. ꝙ q̃daz dicūt ꝙ si electuaria comedant ad delectationē ꝙ soluūt ieiuniū: si āt causa medicine sumantur nō soluit ieiuniū. sed statutū positiue legis non attendit intentionē obseruātis: sed ipm actuz: eo ꝙ modus virtutis non cadit in precepto: sed est finis p̃cepti. sed ex intētione pōt aliquis mereri vel demereri: ꝛ iō dō. ꝙ electuaria ꝛ si aliquo mō nutriāt: nō tam h' est principaℓ vs' eoꝝ. Unde nec loco māducatiōis sumi cōsueuerūt ꝛ iō talis sūptio ieiuniū ecclesie ñ soluit: q̃uis hō possit totaliter vel in pte ex h' meritū ieiunij pder vel etiā mortaliter peccar: si sit imoderata libido: nō tam est trāsgressoꝛ precepti ecclesie: nisi in fraudē sumeret: aut si eis q̃si alijs cibis vteret ad famē extinguēdā ¶ Ad 4'm dō. ꝙ odoꝛ nō nutrit: vt ꝛz per pha in li. de sensu ꝛ sensato: sz aliq̃ mō cōfoꝛtat: vnde nō soluit neq; ieiuniū nature: nz ieiuniū ecclesie. ¶ D. scdaz. q. dō. ꝙ ille dr̃ ieiuniū ecclesie soluere qui statutū modū abstinēdi ab ecclesia ñ seruat: cū aūt ieiuniū ecclesia instituerit ad satisfaciendū ꝛ cōcupiscētiā rep̃mēdū: sicut determiauit abstinētiaz ieiunij q̃tuz ad numerū: vt. s. semel tā tū ieiunās comederet ad afflictōez carnis pp satisfactionē ita taxauit: vt a carnib' abstineret: qz h' genere cibi p̃cipue cōcupiscētia foueꝛ ꝛ roboꝛat: vñ comestio carniuz ieiuniū soluit ab ecclīa institutū. ¶ Ad p'm g̃ dō. ꝙ vinū cōcupiscentiā incitat ī flāmādo p moduz alterātis: ꝛ qz tales alteratōes nō diu manent: ideo potus vini non adeo efficaciter opaℓ ad cōcupiscētie fomētū: sicut esus carniū quo p̃cipue mania ꝓcupiscentie ministraℓ: ꝛ caloꝛ nālis cōfoꝛtaℓ radicitus magis: ꝛ ex alia parte sb̃tractio vini nimis debilitaret naturaz pp digōis ipedimentū. ¶ Et silr dō. ad scōz de inflatione leguminū ꝙ est accidentalis causa cōcupiscentiā p̃uocans ꝛ cito transit. ¶ Ad z'm dō. ꝙ pisces frigidioꝛes sunt naturaℓr q̃ carnes nec alimentum ita cōueniēs coꝛpoꝛi p̃stant sic alie carnes: vñ nō fuit tāta necessitas phibendi pisces sic carnes. ¶ Ad 4'm dō. ꝙ q̃dragesimale ieiuniū artius obseruaℓ q̃ alia ieiunia: qz eo chr̃isti ieiuniū ꝑm modū nostꝝ imitamur: ꝛ iō quāuis vsus caℓei ꝛ ouoꝝ in q̃dragesima sit gnāliter interdict': tñ in alijs ieiunijs apud diuersos in his ē diuersus abstinētie modus.

¶ D ꝛtiā. q. dō. ꝙ sic dictū ē: ille ieiuniū soluit q̃ ecclesie determiationē non seruat: vñ cū ecclesia īstituit certū tēpus comedēdi ieiunantib' q̃ nimis notabiliter anticipat ieiuniū soluit. Non enī ecclesia artare intendit ad subtilez tpis inspectionē nec

opottet astrolabium accipere ad horam comesti onis cognoscendam: vnde sufficit si circa horam illam quã ecclesia instituit ieiunans sumat cibum etiã si aliquantulũ pp aliquã necessitatẽ anticipet ¶ Ad p^m^ g dõ. q omittere p̃ceptũ ecclesie nõ licz: sz sb̃erogare licet: z iõ cũ tardatio horę ad penalitatẽ ieiunũ faciat licet tardare post horã: sz nõ ãticipare. ¶ Ad 4^m^ dõ. q ea in quib' nõ põt accipi certa mẽsura nõ cadũt sub determiatione legislatoris: z iõ qz nõ põt accipi certa mensura in q̃titate cibi: vel alĩs cõditionibus numeratis sicut in tpe accipi põt: iõ cõditiones alie q̃ttuor nõ cadũt sb̃ determiatõe p̃cepti ecclesie: z iõ q̃uis p inordinationẽ circa illas circũstantias peccet: z meritũ ieiunũ amittat: vel in toto vel in pte: nõ tñ eccclie statutũ trãsgredit: z iõ ieiuniũ nõ soluit. Qõ. IIII.

QUeritur dõ

oratione: z circa hoc q̃runt septem. Primo quid sit oro. Secũdo de mõ orandi. Tertio de spẽbus oronis. Quarto quid sit in oratione petendum. ¶ Quinto quis possit orare. Sexto cui cõpetit orare. Septimo de efficacia orationis.

AD primum sic pro

cedit: Videt q oro sit q̃dã affectiue ptis actus: pmo p Aug. qui sic diffinit oronẽ: Oratio est purus affect' mẽtis in deũ direct'. ¶ P. Aug. de sancto vic. dic q oro est deuotio q̃dã ex cõpũctiõe procedẽs. sed deuotio ad affectuz pertinet. g z oro. ¶ P. ipiuz z oro nõ differũt nisi fm relatiõz ad superiorẽ z ad inferiorẽ fm q ipatur inferiori sz orat superior. sed volũtas est que impat alĩs virib'. g ipa ẽt ẽ cui' ẽ orare z petere. ¶ P. oro exterior interi' desideriũ insinuat orantis. sz oro interior ẽ q̃ p exteriorẽ inotescit. g oro interior nihil aliud ẽ q̃ iteri' desideriũ. z sic ad effectiuã ptinet. ¶ Sz cõ. sup illud psal. Exaudi de' oronez meã tc. dic glo. q oro est qñ vota nra deo pãdim'. sz pandere siue demõstrare ẽ act' rõnis. g z orare. ¶ P fm damas. oro ẽ petitio decẽtiũ a deo. sz decentia iportat ordinẽ alicuius ad alterz: cũ g ordinare sit rõnis: z oro rõnis erit. ¶ Iteri' vi q sit act' doni z nõ virtutis: qz fm hug. de sco vic. oro ẽ cõtẽplatõis ps. sz cõtẽplatio ad sapiaz ptinet: qz ea pficit superior ps rõnis que cõtẽplãdis eternis inheret: vt aug. dicit. g oro ẽ act' sapie. ¶ P. vt dic dama. oro ẽ ascensus intellect' in deũ. sz ascẽdere ad donũ intellect' ptinet. vñ sexta beatitudo q̃ dr: Beati mũdo corde: qm ipi deũ videbunt. intellect' dono attribuit: vt pz in glo. Matth. v. g oro ẽ act' intellect' doni. ¶ P. Bze. dic orare ẽ amoris gemit' i cõpũctõe resonare. sz gemere ẽ act' scie doni: qz ita beatitudo q̃ dr: Beati qui lugẽt. ad donũ scie rẽducit. Matth. v°. in glo. z ab aug. ỹ°. li de doctrina christiana. g oro ẽ act' doni. ¶ Sz cõ vi q sit: act' vtut': Ja. j. Postulet ãt i fide nihil hesitãs. sz fides ẽ virt'. g oro q̃ est postulatio ẽ actus vtutis. ¶ P. aug. dicit: Fides credit: spes z charitas orãt: z orã do ipetrãt. sz spes z charitas sunt vtutes. g oro est act' vtutis. ¶ Iteri' vi q oro nõ sit act' cadẽs i p̃cepto. qz eni volũtatis ẽ nõ ẽ necessitatis. sed oro maxie ẽ volũtatis: qz est q̃dã volitorũ petitio. g ñ necessitatis: z ita nõ cadit sub p̃cepto. ¶ P. petitio nõ vr aliquid aliud esse nisi vt nr̃m desideriuz alteri innotescat: sz supfluũ ẽ alicui exponere qđ ipe scit. g cũ christiana religio nõ cõtineat aliq̃ supflua p̃cepta: alĩs superstitio esset: vr q non cadat sb̃ p̃cepto orare deũ cui oĩa desideria nr̃a sũt nota ¶ P. de' liberalissime sua bona dat. sz liberalius dat qđ sine p̃cib' dat: qz sicut Seneca dicit: Nulla res carius emit q̃ q̃ p̃cib' empta est. g nõ dz p p̃ceptum exigere preces de eo quod vult dare: nec iterũ de eo quod non vult dare: quia qđ deus non vult nos nõ debem' velle: vt sic sit cõformitas nr̃e volũtatis ad deũ: z qđ nõ debem' velle: non debem' petere. g nullo mõ oro cadit sb̃ p̃cepto. ¶ Sz cõ: sup illud Luce. xviij. oz sp orare tc. dic Cry. dũ dic oz: necessitatẽ dic. sz necessitas talis nõ põt esse nisi ex p̃cepto. g oro cadit sb̃ p̃cepto. ¶ P. oro cõ ieiuniũ z elemosynã diuidit. sz vtraq illaz est in p̃cepto. g z oro. ¶ Rndeo dr. ad pmã. q. q sic dic Lassio: Oro dr q̃si ors rõ. vñ ex suo nõie oro signi ficat expssionẽ alicui' act' rõnis p effectũ oris. hz ãt rõ duos act' ẽt fm q ẽ speculatiua. pm' ẽ ꝓponere z diuidere: z iste act' rõis expmit orę p oronẽ quã phs i. p°. ptherme. describit. scds act' rõis ẽ discurrẽ de vno in aliud inotescẽdi cã: z sz hoc simil oro quedã dicit. z qz sermones rhetorici qui cõciones dicũt cõtinent argumentatões ad psuadẽdũ accomodatas: inde ẽ q etiã oones dicunt z rhetores oratores. z qz oones iste p̃cipue q̃tum ad genus causaz qđ iudiciale dicit: ordinant ad hoc q aliquid a iudice petamus. vñ z in iure aduocationes postulationes dicunt: ideo translatuz est vlterius hoc nomẽ ad significandũ petitionẽ quã do aliquis facit velut iudici qui hz curaz nr̃oz actuũ z sic diffinit damas. oroẽz: Oro est petitio decẽtiũ a deo: sic eni loquimur hic de oratione: z ideo cuius actus est petitio: cius actus est oro. Sciẽdũ est g q homo ab alĩs aialib' differt q̃tum ad virtutez z motiuã partẽ in duob'. pmo quantũ ad volitum vel cõcupitũ: qđ quidẽ alĩs aialibus ex natura ỹ termiatũ est: homini aũt nõ. scõo quãtũ ad psecutionẽ voliti siue cõcupiti: qz alia aialia hñt determinatas vias z instrumẽta quib' sua desideria expleant: z ideo q̃cito in eis fit desideriỹ motus taz cito mẽbra ad actũ applicant: nisi sit aliquid ꝓhibens per violẽtiã: homo aũt nõ hz vias z instrumẽta determinata: z ideo ratio homini subuenit in his duobus: quia z inquirit propriũ z determi

natum bonum qđ ꝺeſiderari opoꝛteat: ⁊ inſtrumẽ
ta ad opus ꝺeterminat in ꝓſecutionẽ ꝺeſiderati
⁊ iõ in nobis actꝰ rõnis ꝓcedit: ⁊ ſequit actũ volũ
tatis. ꝓcedit quidẽ inueniẽs ꝑ ꝓſiliũ qđ ꝑ volun
tatẽ eligi opoꝛteat. ſeqt ãt ꝑ iperiũ oꝛdinãdo vni
cuiqꝫ inſtrõ qđ ei opoꝛteat facẽ: ⁊ hũc rõnis actũ
ipatiuus modꝰ exꝓmit in vbis. Inſtra aũt que rõ
applicat ꝑ iperiũ ad ꝓſecutionẽ vel cõſecutionez
ꝺeſiderati nõ ſoluz ſũt vires aie ⁊ mẽbra cõꝓoris
ſed ẽt exterioꝛes hoies: qꝛ que ꝑ amicos fiũt aliq̃
liter ꝑ nos fiũt: vt ꝓbs ꝺicẽ in. iij°. ethi. ſz etiã exteri
oꝛes amici nõ ſũt in ptãte nr̃a ſic ſũt mẽbra coꝛpis
⁊ vires aie: ⁊ iõ applicatio ꝓꝺicta ad cõſecutoez
ꝺeſiderati eoꝝ q̃ extra nos ſunt q̃nqꝫ oꝛ iperiũ vel
ꝑceptuz: q̃n. ſ. illi ſunt in ptãte nr̃a: q̃nqꝫ aũt ꝺicit
petitio: q̃n nõ ſunt in ptãte nr̃a q̃ſi nobis ſubiecti:
vel ẽt ꝺeꝑcatio ſi ſupꝛa nos ſunt. vñ ſic̃ iperiũ eſt
actꝰ rõnis: ita petitio ⁊ ꝺeprecatio: ⁊ hoc ꝑz ꝑ ꝓbz
in ꝓ° ethi. qui ꝺicit q rõ ad optima ꝺeprecat. vñ ⁊
ꝑ ꝓñs oꝛo eſt actꝰ rõnis applicãtis ꝺeſideriuz volũ
tatis ad eũ qui nõ eſt ſb ptãte nr̃a: ſz ſupꝛa nos. ſ.
ꝺeũ. vñ ꝺiffinitõ ꝺamaſ. Oꝛo ẽ petitio ꝺecentiũ a
ꝺeo. veriſſime eſſentiã oꝛonis ꝺeclarat. ¶ Ad ꝓm
g̃ ꝺ q ꝺirigere affectuz mẽtis in ꝺeuz ꝓtingit ou
plr. Uno mõ ſic in obiectũ: ⁊ hoc mõ affectꝰ i ꝺeũ
ꝺirectꝰ ẽ amoꝛ ꝺei: ⁊ ſic non loquit hic aug. Alio
mõ affectꝰ in ꝺeũ ꝺirigit vt in illuz quo affectꝰ mẽ
tis ꝺeſiderantis explenꝺ ẽ: ⁊ hanc ꝺirectionẽ affe
ctꝰ in ꝺeuz facẽ rõ ꝓꝺicto mõ applicãꝺo ad ipz illꝺ
qđ ꝺeſiderat affectꝰ: ⁊ ipa ꝺirectio affectꝰ in ꝺeum
oꝛo ẽ: vñ ꝺiffinitio illa materialis eſt ſm q ꝑ rem
ꝺirectã ſignificat ipa ꝺirectio: ſic̃ ẽt q̃nqꝫ per fidez
ſignificat res credita. ⁊ ſili mod' loq̃ndi ẽ cuz oꝛ
q oꝛo eſt ꝺeſideriuz boni: in glo. j. Theſ. v. qꝛ ipz
ꝺeſideriuz ẽ res orata expleri. ¶ Ad 2m ꝺ q ſic̃ i
petitiõe exterioꝛi oꝛ aliqđ eſſe petitio ouplr. ſ. ſm
veritatẽ: vt cuz ꝺicim' ꝺa mihi hoc: ⁊ ſm intẽptati
onẽ quãꝺã: vt cũ aliqs manũ ꝓꝛrigit vl neceſſita
tẽ exponit: ita ẽt interioꝛ oꝛo que fit ad ꝺeũ ẽ qđẽ
ſm rei veritatẽ actꝰ rõnis: vt ꝺictũ ẽ q̃ꝺãmõ ꝺeum
pulſãtis: ſz recogitatio neceſſitatuz ꝓꝑaꝝ ⁊ erectõ
ſpei ad ꝺeũ ſũt qđẽ oꝛones ꝑ quãꝺã interptatõez
⁊ ſic ẽt ꝺeuotio oꝛo oꝛ ab hug. ꝺe ſco vic. ¶ Ad
3m ꝺ q ille q̃ petit aut iperat aut ꝺeꝑcat aꝺuocat
aliqđ ad ꝓſecutionẽ finis vel ꝓſecutionẽ intẽti: hꝰ
aũt nõ eſt volũtas: qꝛ ipa ſimplr ⁊ abſolute fert i
ſuũ obiectũ qđ ẽ finis: ſz eſt rõnis cuiꝰ eſt oꝛꝺinare
vnũ ad aliuꝺ: ⁊ iõ ꝓꝑe accipiẽꝺo iperiũ nõ ẽ volũ
tatis. Sz ouplr oꝛ volũtas ipare. Uno mõ ꝑ q̃ndã
interptationẽ ſiue equalẽtiã: qꝛ enĩ ipans ꝑ ipiuz
ſuũ mouet: iõ actꝰ aie ad quẽ motꝰ ſtatĩ ſeqt ipiuz
oꝛ: ⁊ quia ad actũ appetitiue ſi ſit ꝓpleꝰ ſtati ſeqt
motus in coꝛpalibꝰ oꝛganis: iõ appetitiue virtutes
ꝺicũt ipantes motũ. Alio mõ inquãtũ ꝓncipium
ipz in volũtate eſt. aꝺuocare enĩ aliquẽ ad finem
ſuũ qđ ad ipiuz ptinet: ꝓſupponit appetitũ finis:
⁊ eſt quedã ꝓſecutio illius: ⁊ ꝓꝑ hoc potentie vel
artes opatiue ſeu hit' q̃ ſũt circa finẽ ꝺicũt ipare
iſtis q̃ ſunt circa ea q̃ ſũt ad finẽ: ⁊ ſm hoc volun
tas q̃ hz finẽ ꝑ obiecto oꝛ ipare iquãtũ ipiuz qđ ẽ
actꝰ rõnis: in volũtate icipit ad quã ptinet ꝺeſide
riũ finis. ¶ Ad 4m ꝺ q vbũ exteriꝰ platũ ẽ ſignũ
alicuiꝰ ouplr. Uno mõ imediate illiꝰ. ſ. ad qđ ſigni
ficãꝺũ ꝓncipalr iſtitutũ ẽ: ſic̃ hoc nomẽ ignis ſigni
ficat elm qđꝺã. Alio mõ mediate. ſ. qñ ipa res q̃
ꝑmo ſignificat accipit vt ſignũ alteriꝰ rei: ſic̃ ignis
ſignificat charitatẽ ꝓꝑ aptitudinẽ quã hz illa res
ad ſignificãꝺũ charitatẽ ex ſilitudie q̃ꝺã. Oꝛo igr
exterioꝛ vocalis ſignificat imediate actũ rõnis ꝺe
ꝓcantis: ſi ẽt oꝛo exterioꝛ ꝑ modũ oꝛonis ꝓponat
vt cũ oꝛ: ꝺa mihi ſediũ tuaꝝ aſſiſtricẽ ſapiã: ſz me
diata ſignificatõe ipm ꝺeſideriũ exꝓmit: ſic̃ ꝓnci
piũ a q̃ ꝓcedit: vt ex ꝺictis ꝑz ⁊ ſm hoc intelligẽ
ꝺa ẽ ꝑmiſſa ꝺeſcriptio oꝛonis: q oꝛo eſt qñ vota
nr̃a ꝺeo pãꝺim'. ¶ D ſcꝺaz. q. ꝺ q oꝛo actꝰ q̃ꝺã
eſt. ꝺicim' aũtẽ actuz aliquẽ eſſe vtutis actuz: ſi in
ſui rõne aliqđ claꝺat qđ ad oꝛꝺinẽ vtutis ptineat.
etiã ſi nõ oĩa que ad vtutẽ reqꝛunt in ſui rõne cõ
tineat: ⁊ iõ oꝛ q illiꝰ vtutis actꝰ ponat ad quã pti
net illa cõꝺitio que ſibi oꝛꝺinẽ vtutis tribuit. oꝛo
autẽ ex genẽ actꝰ nõ ipoꝛtat aliquã rõnẽ vtutis qđ
genꝰ ẽ petitio: ſz abſolute actũ potẽtie ꝺemõſtrat
nulla circũſtãtia vl i bonũ vel malũ veſtitũ. Ad
ꝺunt ãt a ꝺamaſ. ouẽ oĩe que oꝛꝺinẽ vtutis ꝺmõ
ſtrãt. ſ. ꝺecẽtiuz: ⁊ a ꝺeo qđ ẽ petẽ qđ oꝛ: ⁊ a q̃ oꝛ:
ſz ꝑma ꝓꝺitio nõ ꝓplet roem oĩonis: qꝛ ſi ab hoie
ꝺecẽtia petamꝰ: talis petitio oꝛo nõ oꝛ: nec ẽt ẽ ꝺe
eſſẽtia oꝛonis: qꝛ ſi ẽt q̃s iꝺecẽtia petat a ꝺeo oꝛat
qđẽ: ſz carnalr oꝛat: vñ illa ꝓꝺitio magr ptinet ad
bñ eſſe oꝛonis q̃ ad rõez ſue ſpẽi. Relinq̃t g q ex
hoc oꝛo ſpẽz trahit: ⁊ ad rõnẽ vtutis trahit: qđ ẽ
a ꝺeo petitio: cũ ãt petitio ſiue ꝺeꝑcatio q̃ ad ſupi
oꝛẽ fit ꝛuerẽtiã hẽat aꝺiũctã ex q̃ ipetraꝝ nitit qđ
itẽꝺit ꝓſtat q oꝛo ex hoc efficaciã hz ad ipetrãꝺũ.
illuꝺ ꝑ q̃ oꝛat q ꝺeo reuerẽtiã exhibet. vñ cũ ꝺeo
reuerẽtiã exhibere ſit actꝰ latrie: vt in. iij. li. ꝺi. ix.
ꝺictũ ẽ: oꝛo actꝰ late erit elicitie. nec obſtat q lata
in volũtate ẽ: nõ in rõne cuiꝰ actꝰ ẽ oꝛo: qꝛ iuſticia
cuiꝰ ps ẽ latria materialr vtit actib' oĩm virtũ: vt
ex eis reꝺꝺat cuilibet qđ ſuũ ẽ: vñ cohibet actum
cõcupiſcibilis ne aliqs mecheꝰ: ⁊ actũ iraſcibil ne
q̃s occiꝺat: ⁊ ſilr vtit actu rõnis: vt ex eo ꝺeo re
uerentiã exhibeat. Et qꝛ latria eſt virtus ⁊ nõ ꝺo
nuz: vt ꝺictuz eſt in. iij. li. ꝺi. xxvij. ideo oꝛatio erit
actus virtutis ⁊ non ꝺoni. ¶ Ad ꝓm g ꝺ q con
tẽplatio aliqñ capitur ſtricte ꝑ actu intellectꝰ ꝺiui
na meꝺitantis: ⁊ ſic contẽplatio eſt ſapie actꝰ. alio
mõ cõmuniꝰ ꝑ omĩ actu quo q̃s a negocijs exteri
oꝛib' ſequeſtratꝰ ſoli ꝺeo vacat: qđ quidẽ cõtingit
ouplr: vel inquãtũ homo ꝺeuz loquẽtẽ in ſcriptu
ris auꝺit: qđ fit per lectionẽ: vel inquãtũ ꝺeo loq̃t
qđ fit per oꝛationẽ. meꝺitatio aũt ad vtrũq̃ ſe hz

quasi mediū inter ea: quia ex hoc q nobis loq̄tur in scriptis ei p mediationē intellectu ꝛ affectu p̄sē tamur: ꝛ sic p̄tati ei vel p̄tez eū hntes ei loqui possum⁹ p oz̄onē: ꝛ iō posuit hugo tres cōtēplatiōnis ptes: pmā lectionē: scdaz meditationē: tertiā oz̄onē: nec tñ oz q sit oz̄io sapie act⁹ ab ea elicit⁹: q̄uis sapia per meditationē viā oz̄oni paret ¶ Ad 2m dō q ascēsus intellect⁹ in deū est duplex: vn⁹ q̄ ascēdit in ip̄m cognoscēdū: ꝛ talis ascē⁹ ptinet ad donū intellect⁹: sz de hoc loq̄t damas. Ali⁹ est ascēsus in deū vt in quo auxiliū q̄rit: vt in psal. oī Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis. ꝛ talis ascēsus est oz̄io: vñ nō sequit q sit act⁹ doni intellectus: sz pōt ip̄m p̄supponere sic scdus ascēsus p̄supponit pmū. ¶ Ad 3m dō q gemit⁹ siue fletus non ē oz̄io p essentiā: sed est q̄si fundamētū oz̄onis supflua enī vī petitio vbi necessitas deest: ꝛ iō recognitio sue miserie qua indigētē se aliq̄s videt ꝛ sibi sb̄uenire nō pōt q̄ gemitū in affectu facit qua si oz̄io reputat a deo: ꝛ pp hoc aug. dic̄: Q̄ oz̄onis negociū pl⁹ gemitib⁹ q̄ vbis agit: q̄ plus fletu q affatu. ¶ Ad ea que in ꝯriuz obj̄cūt dō q fides: spes: ꝛ charitas p̄supponunt ad latriā: vt in. iij. li. dictū ē: di. ix. ꝛ sic act⁹ oz̄ois eis attribuit: tñ ēt ad oz̄onē scōm ppriē spēi rōnē hñt aliquā ꝓueniētiā ꝛ p̄exigunt ad eā. petitio enī frustra ad aliquē dirigit: nisi credat q petitū p̄stare possit ꝛ spet q velit: ꝛ est p̄sumptuosa petitio: nisi ei fiat q̄ aliq̄ mō petēti vnit⁹ sit: vnionez aūt charitas fac¶ AD tiā q. dō q oz̄io cadit sub p̄cepto ꝛ determiate ꝛ indetermiate. Determiate quidē ad aliquas oz̄iones ex p̄cepto tenēt illi qui ex officio sunt medij inter deū ꝛ populū cōstituti: sic̄ mīster ecclesie: vñ ex officio eis incūbit p̄ces ad deū in p̄sona tot⁹ ecclie fūdere ꝛ iō ex statuto ecclesie tenent ad horas canonicas dicēdas. Sed indeterminate ad oz̄onē q̄libet tenetur ex hoc ip̄o q tenet ad bona spūalia sic ꝓcuranda que nō nisi diuinit⁹ dant: vñ alio mō ꝓcurari non p̄nt nisi vt ab ip̄o petant: ꝛ etiā ex hoc ip̄o q charitatis p̄cepto tenet ꝓximū sic̄ seip̄z diligere: tenet ei in necessitate benific⁹ esse: nō soluz per corpales elemosynas: sz ēt p spūales: q̄z vna est oz̄io vt pus dēm ē: sz oīb⁹ ēt q̄ ecclesie mīsterio ñ fungunt vī ab ecclīa determiatū tp̄s oz̄ādi statutū esse: cū ex canonuz statuto teneant dieb⁹ festis diuinis officijs interesse: vt mīstris p̄o pp̄lo oz̄antib⁹ suā intētionē conformēt. ¶ Ad 4m q dō q ex hoc ip̄o q aliq̄d ē voluntatis excludit necessitas absoluta ēt coactiōis: nō aūt necessitas ex suppositōe finis: q̄ amor qui maxime volūtari⁹ est necessarius ē siquis velit ad salutis finē puenire: ꝛ hoc mō ēt oz̄io necessaria ē: ꝛ sb̄ p̄cepto cadens respectu cuiuz quoz voluntas sb̄ necessitate p̄dicta cadit. ¶ Ad 2m dō q p oz̄ionez p̄cipimur vota nr̄a deo p̄dere: nō vt euz doceam⁹ q̄d desiderem⁹: sz vt affectū ꝛ intellectū nr̄m dirigam⁹ i illū. ¶ Ad 3m dō q de oz̄onē acceptat ꝛ de eo q̄ dare vult: ꝛ interdū de eo q̄ dare non vult: vt idonei sim⁹ ab ip̄o accipere: q̄ nō eēt si ab eo nō sperarem⁹ q̄ desideram⁹: nec esse duz hoi oz se deo p oz̄onez sb̄igere sic̄ hōi per p̄ces: q̄ i h⁹ totū bonū nr̄m p̄sistit q deo sb̄diti sim⁹: nō āt in hoc q hoi sb̄damur: de eo āt q̄ dare nō vult: q̄a ip̄e vult pie velle q̄ ip̄e iuste nō vult: sicut in fine primi libri dictum est.

AD secūdū sic proceditur: Uidet q oz̄io non debeat esse vocalis: sed metalis tm̄: oz̄io enī oz esse occulta: ꝛ ad deum tm̄: q̄ est petitio decentiū a deo: vñ dī matth. vj. Tu aūt cū oraueris intra cubiculū ꝛ clauso ostio ora patrē tuū. sed oz̄io vocalis nō est occulta: nec ad deū tm̄ esse vī: q̄ de⁹ ad cor respicit non ad voces. g̃ oz̄io sine voce esse oz. ¶ P. oz̄io est p̄s cōtēplatiōis. sed cōtēplatio nō existit in aliquo exteriori actu: sed tm̄ in interiori. g̃ oz̄io nō oz voce exteriori fieri. ¶ P. per orationē debet intellect⁹ i deū ascēdere scdz damas. et affect⁹ in deū dirigi scōm aug. Sz occupatio aīe circa corporales act⁹ retrahit ascēsuz intellect⁹ affect⁹ ad diuina: q̄ aīa nō pōt intense circa diuersa occupari. g̃ oz̄io debet esse sine voce tm̄ in corde. ¶ Sed ꝯ: q̄d dicit i psal. Uoce mea ad dñm cla. ¶ P. oz̄io est act⁹ latrie: vt dictuz est. sed act⁹ latrie non solū in interioribus actib⁹: sed etiā i exterioribus cōsistit. g̃ oratio nō soluz debet esse in corde: sed etiā in voce ¶ Lteri⁹ vī q oratio non debeat esse diuturna matth. v. Orantes autē nolite multuz loqui. sz q̄ diu vocaliter orat multū loquit. g̃ oratio vocalis ad minus nō debet esse diuturna. ¶ P. diuinū p̄ceptū non est p̄tergredien dū. sed dñs precepit orantes sic orare: Pater noster ⁊c̄. g̃ vī q nō oz alias orationes addere. ¶ P. oz̄io ad deū fusa debet esse cū fiducia: Ja. j. Postulat aūt in fide nihil hesitās. sz plixitas petitōis ē signū diffidentie in petitiōib⁹que ad hoies dirigunt: vñ vba multiplicant ad hoc q aīus ei⁹ ad quē petitō dirigit flectat. g̃ oz̄io ad deū nō debet ēe diuturna. ¶ Sz ē ꝯ. j. Ti. iij. q̄ va ē vidua desolata vacet oz̄ionibus die ac nocte. g̃ oz̄io oz esse diuturna. ¶ P. ois christi actio nr̄a est instructio. sz christus legit diut⁹ orasse: vt pz luce. xxij. g̃ oz̄io nr̄a debet esse diuturna ¶ Lteri⁹ vī q nūq̄ debeat aliq̄s ab oz̄one cessare: Luc. xvj. Dicebat āt ad illos silitudinem: qm̄ oz sp orare ꝛ nūq̄ deficē. ¶ Et p̄ea. j. Thes. vlti. Sine intermissiōe orate. ¶ P. oz̄io ē q̄dā ānūciatio desiderij ad eū p quē expendū expectat. sed hō sp oz desiderare ea que orāda sunt. i. bona spiritualia. g̃ oz̄io oz esse sp. ¶ Sz ꝯ: qñ hō orat non pōt operib⁹ misericordie vacare. sz qñq̄z tenet eis vacare. g̃ hō nō semp debet orare. P. oz̄io scdz hug. est pars cōtēplatiōis. sed homo nō semp oz vacare cōtēplationi: sed qñq̄z ad actionē se extēdē g̃ nō debet semp orare. ¶ Lteri⁹ videt q actualis

attētio sit de necessitate oronis: qz sic dic Bre. Illā
oronē deus nō audit cui ille qui orat nō intendit.
sed ad hoc fit oro vt a deo exaudiat. g supuacua
est oro si sit sine attētione. ¶ P. hugo de scō vic.
dicit: Si cū oronē fundim⁹ aliud qlibet a corde
vsam⁹: ēt si illud bonū sit a culpa liberi nō sum⁹.
sed oro que hz culpā adiūctā nō hz suā efficaciaz.
g requirit ad orem actualis attētio. ¶ P. oro est
ascēsus intellectus ad deū fm damas. sed qñ deest
attētio: intellect⁹ nō ascendit in dcū. g nō est oro.
¶ P. dē op⁹ vtutis dz ex electiōe procedere. sed oro
est op⁹ vtutis. g dz esse cū attētione sine qua nō est
electio. ¶ Sed ꝯ est: q nullus tenet ad ipossibile.
sed ipossibile est mentē diu attētā teneri ad aliqd
qn ad alia subito rapiat. g nō est de necessitate o-
ratōis q sp comitet ipam attētio. ¶ P. in alijs o-
perib⁹ meritorijs non requirit q sp adsit actualis
attētio: sicut nō dz q ille qui pegrinat semp de pe
regrinatōe sua cogitet. g vī q nec i oroe sit necessa
riū. ¶ Alteri⁹ vī q attentio oroni noceat: qz vt dic
hugo de scō vic. Pura est oro qñ ex abundantia
deuotōis mēs ita accēdit: vt cū se postulatura ad
dñm querit: ēt sue petitōis obliuiscat. sz q obliuiscit
sue petitōis ñ vī attēdē oroi. g cū oro maxie debeat
esse pura: vī q impediat oro per attētionē. ¶ P. sic
ītētio oronez dirigit: ita etia alios exteriores actus
sed in alijs exterioribus actib⁹ plurimū noceret si actu
alis ītētio sp adesset: qz optim⁹ cithared⁹ pessim⁹
redderet: vt Auic. dicit. g nocet attētio si cōtinue
adsit oroni. ¶ P. nō pōt mēs humana ad plura
simul intēta esse. sed aliqñ dz orantē esse attentuz
ad finē quē intendit vel ad cogitandū de deo cui
oronē fundit: qd omittē oroni nocet. g nociuuz est
orāti si sp ad oronē quā facit attentionē habeat.
¶ Sed ꝯ: aug. dicit: Psalmis z hymnis cū orat
dcū: hoc verset in corde qd pfert in ore. ¶ P. Io.
.iiij. Spūs est de⁹ z eos qui adorāt eū dz in spū z
veritate adorare. g attētio que facit spū orare: ora
tioni nō nocet. ¶ Rūdeo dd ad pmā. q. q duplex
est oro. s. puata quā quisq; pro se facit: z publica
que faciendo incūbit ministris ecclie: vt dictuz est
Et qz hec publica oro nō fit ab orante solū pro se
sed pro alijs: iō nō dz solū esse mentalis: sed vocal⁹
etiā vt p oronē voce expressaz: etiā alij ad deuoti
onē excitēt: z ad cōtinuandū ītētionē suā orātib⁹
z pp hoc etiā cant⁹ ab ecclia instituti sunt: vñ aug.
dicit de seipo q flebat vberrime in hymnis z can
ticis suaue cantātis ecclie: z q voces ille influebāt
auribus eius: z cliquabat veritas in cor eius. oro āt
puata ē quā quis pro seipo facit: z hec quidē pōt
z voce z sine voce fieri fm q magis orātis aio sup
petit: sed tñ vox oroni adiungit pp. iiij. Primo vt
hō excitet seipm vbis deuote orādū. Secundo vt
intentionē custodiat ne euaget. magis eni tenetur
ad vnū si verba etiā orantis affectui cōiungantur
Tertio ex vehementia deuotōis in orāte, vox seqt
qz mot⁹ superiores virtū si sit fortis: etiā ad inferiores
redundat: vñ z cū mēs orantis per deuotionē ac
cendit in flet⁹ z suspiria z iubilos z voces incōside
rate prūpit. Quarto pp debitū iusticie: qz deo cui
reuerētia exhibet nō solū mēte: sz etiā corpore ser
uiēdū ē. ¶ Ad p^m g dd q sicut dicit Bre. Bonum
op⁹ sic dz agi in publico ad edificationē. s. vt sp in
tentio maneat in occulto: vñ ille qui publice orat
si exteri⁹ nō gliam hoiuz: sed soli⁹ dei querit in oc
culto manet intentio: z soli deo orat p intentionē
z si etiā primo innotescat oro ad edificationem.
¶ Ad 2^m dd q act⁹ imediate ad deū directi: etiā si
exteriores sint ad vitā cōtēplatiuā ptinent: z sunt
cōtēplatōis ptes scdz q large accipit qbus nō sint
scdm q stricte sumit pro ipa meditatiōe sapie: vt
dictū ē. Uñ etiā lectio que imediate ad meditati
onē diuinoz ordinat ps cōtēplatōis ponit que fit
voce qñqz. ¶ Ad 3^m dd q qñ due vires ordiuate
sunt ad idē vna nō impedit aliā in suo actu: sz ma
gis iuuat sic sensus imaginationē qñ ad idē ordi
nant: sed intētio expressa p vocē nō impedit ascēsuz
intellect⁹ ad deū nisi nimia cura in vbis pferendis
fiat: sicut illi qui vba cōposita i oroe pferre nitūt
¶ Scdam. q. dd q in oronе pcipue attēdit orāti
deuotio: z iō tm dz oro ptēdi qtū deuotio orātis
cōseruari pōt: z iō si diu posset deuotio cōseruari
dz oro ee diuturna z plixa: si āt plixitas fastidiuz
vel tediū pariat oro nō est diu⁹ protrahēda: vnde
aug. in li. de orādo deū: Dicūt fres in egypto cre
bras quidē hic orones: sed eas tñ brecissimas z ra
ptiz qdāmō ioculatas esse vigilanti erectas q oran
ti pliuz necessaria ē: ne p diutiores moras euanes
cat atqz hz intentio: ac per hoc ipi satis ostendūt
hanc intentionē sic nō esse obtēdēdā si durare nō
pōt: ita si pduraverit nō ee rūpēdam. ¶ Ad p^m g
dd q scdm aug. ibidē: Absit ab oronе multa locu
tio. sed nō desit multa pcatio si feruēs pseueret in
tentio: nō multū loqui est in orando rē necessariā
vbis superfluis agere. multū aūt pcari est ad cū quē
pcamur diuturna z pia cordis exercitatione pul
sare. ¶ Ad 2^m dd q sicut aug. in eodē li. dicit: Li
berū est alijs atqz alijs vbis. s. ab his q i oronе do
mica perunt: eadē tñ scdm rē in eodē dicere. sz nō
debet esse liberū alia scdm rē in eodē dicere: z idō
pcepto dñico nō obligamur ad vba illa. s. ad res
illas petēdas a deo: qz vt i eodē li. dicit: Quelibet
alia vba dicamus que affect⁹ orātis vel pcedendo
formet vt clareat: vel cōsequēdo attēdit vt crescat
nihil aliud dicimus qꝫ qd i oratione dominica po
situm est: si recte z congruenter oramus. ¶ Ad
tertiū dd q petitio fit homini ad hoc q desideriū
petentis ei innotescat ad flectendum ipm verbis.
sed orationem ad deum fundimus: vt desideriuz
nostrū exerceamus: z ideo vtile est diu orare si di
uturna exercitatione desideriuz crescat. ¶ Ad ītiā
.q. dd q aliquis actus dicitur durare dupliciter:

aut ſm eſſentiã: aut ſm virtutẽ ſiue effectũ ſuum: ſic motio ei⁹ qui lapidẽ p̃icit ouat p eſſentiã act⁹ ou manũ lapidi mouendo apponit: ſz virt⁹ motionis manet ou lapis ex vi impulſiõis p̀me mouet. Silr ẽt dico q̃ oõnis ouratio ouplr põt ꝓsiderari: vel ſm eſſentiã act⁹: ⁊ ſic nõ oz aliquis cõtinue orare vel ſemp: q⁊ oz ẽt interdũ circa alia occupari: vel ſz virtutẽ ⁊ ſic eius vt⁹ p̃cipue quãtũ ad ſui initiũ manet in oĩb⁹ operib⁹ alĩs que facim⁹ ordiate: q⁊ oĩa ad vitã eternã hñdaz ordinaꝛ debem⁹: ⁊ iõ õsideriũ vite eterne q̃ ẽ oõnis p̀ncipiũ manet in oĩb⁹ operib⁹ bonis ſm virtutẽ: ⁊ ꝓpt hoc dicit i glo. i. theſ. Nõ ceſſat orare qui nõ ceſſat bene agere. ⁊ ſic vt⁹ motiõis p̀me cõtinue debilitat: vt q̃z lapis ipulſus quieſcat vel ꝛ̃rio mõ moueatur: niſi iterꝫ impellat: ita vt dicit aug. A curis vite deſideriũ q̃dãmõ tepeſcit: ⁊ iõ certis horis ad negocium orãdi mentẽ reuocam⁹ ne deſideriũ q̃ tepeſcere ceperat oĩo frigeſcat. ¶ Ad p̀mũ g̃ dr q̃ õñs per hoc q̃ dixit q̃ oz ſp orare non intendit q̃ oõnis act⁹ nunq̃ interrũpat: ſz q̃ nõ interrũpat q̃ſinũq̃ reſũpturus: q̃ quidẽ faciũt qui ſi ſtati nõ exaudiunt ab oõne ceſſant: q⁊ oõnis diuturnitate ipetrat q̃ petit ſic̃ per exemplũ õñs ꝓbat. ¶ Ad 2m dr q̃ ſic̃ aug. dic̃: Sine intermiſſiõe orare nihil aliud eſt q̃ beatã vitã ſine intermiſſiõe deſiderare. Uel dr q̃ ſine intermiſſiõe orare ibi accipit apls: vt ab oõne ſtatutis horis nõ deſiſtam⁹: vel vt per beneficia pauperib⁹ exhibita eoꝝ oõnes nr̃as faciam⁹ etiã q̃n nos ab oõne deſiſtimus: vt in vitas patrũ quidã ſcus exponit. ¶ Ad 3m pz ſolutio ex dictis. ¶ D. q̃rtã. q. dr q̃ attẽtio actualis requirit ad oõnẽ aliq̃ mõ: vel ad euitãdũ traſgreſſiõez que ẽ in illa oõne que ẽ in p̃cepto vel ad merituz in illa q̃ nõ eſt in p̃cepto: ſz nõ oĩb⁹ modis. ſicut ei dictũ ẽ aliq̃s act⁹ manet p eſſentiã ⁊ virtutẽ q̃nq̃ ſed q̃nq̃ tranſit actu ⁊ manet virtute ſicut in exẽplo de pictiõe lapidis patuit: ⁊ ſic manere actũ in virtute eſt quidã mediꝰ modus inter ipm eſſe ⁊ habitu ⁊ in actu: q⁊ q̃d in habitu eſt neq̃ virtute: neq̃ per eſſentiã act⁹ eſt. ſm hoc g̃ dico q̃ attẽtio i oratione manere oz ſp ſz virtutẽ: ſed non requiritur q̃ ſemp maneat per eſſentiam actus: manet ãt ſm virtutẽ q̃n aliquis ad orationẽ accedit cũ intẽtione aliquid ipetrandi: vel deo debituz obſequiũ reddendi etiã ſi in p̃ſecutione oõnis menſ ad alia rapiat: niſi tanta ſiat euagatio q̃ oino depeat vis p̀me intẽtionis: ⁊ iõ oz q̃ frequenter homo coꝛ reuocet ad ſeipſuz. ¶ Ad p̀m ergo dr q̃ verbum Grego. intelligendũ eſt q̃n attentio nullo mõ coiungit oõni. ¶ Ad 2m dr: q̃ vbum Hug. intelligendũ eſt q̃ q̃n aliquis ex ꝓpoſito mẽtez ad alia diſtrahit in orando: tũc. n. ſine culpa nõ eſt ⁊ p̃cipue ſi in alĩs ſponte ſe occupat q̃ mentem diſtrahunt ſic̃ ſunt exterioꝛa opa: ⁊ ſi ad ꝛ̃riũ mens euagetur etiã culpa mortalis erit. ſi aũt ſine hoc q̃d p cipiamus mẽs ad alia euagetur vel culpa caret vl puiſſima culpa ẽ niſi p̃cedens cogitatio ex qua cõtingit euagatio talis in culpa eſſe dicat. ¶ Ad 3m dicẽduz q̃ aſcendit intellect⁹ in deum q̃n oõnem ad deũ ordinauit ⁊ vtus illius aſcenſus ĩ tota oõne manet. ¶ Ad 4m dr q̃ in opibus virtutis nõ oz q̃ ſemp actualis electio aſſit ſicut nõ oz q̃ illz qui elemoſynã dat ſemp de elemoſyna cogitet ſz ſufficit ſemel cogitaſſe ouz elemoſynã dare diſpoſuit niſi ꝓtraria cogitatione p̃cedens intentio iterrumpat. ¶ D. v. q. dr q̃ atenttio i oõne poteſt eſſe duplex. Primo. n. eſt attentio ad verba q̃bus petimus ad petitionẽ ipſaz ⁊ ad ea que petitõnem ipſaz circũſtant: ſicut ẽ neceſſitas ꝓ qua petit de⁹ qui rogat ⁊ alia hui⁹mõi: ⁊ quecũq̃ haꝛ attẽtionũ adſit nõ eſt reputãda inattenta oõi: vñ etiã illi qui nõ intelligũt petitiõis vba ad oõnẽ attẽti eſſe põt: ſz tamẽ vltima attẽtio ẽ laudabiliꝰ q̃ ſe cũda: ⁊ ſcda q̃ p̀ma. Et q⁊ aia nõ põt vehementer attẽta eſſe ad diuerſa: iõ p̀ma attẽtio põt nocere vt minoꝰ ſit oõnis fructꝰ ſi ſcdam euacuat vl ſcda ſi tertiã oĩo tollat: ſed nõ ecõuerſo: tñ attẽtio cõit accipiẽdo nõ nocet: ſed multũ pdeſt: vt ex verbis aug. inductis apparet. ¶ Ad p̀m g̃ dr q̃ q̃n mens per dilectionẽ in deũ rapit: vt petitionis ſue imemoꝰ ſit q̃ attentio oõni adeſt: vt dictũ ẽ q̃uis nõ ſcda vel p̀ma ſed tertia. ¶ Ad 2m dr q̃ rõ illa ꝓcedit de p̀ma attentiõe que ſi ſit nimia ineptã intruptionẽ faciet. ſ. ſi in ſingulis vbis homo cogitare velit qualiter formanda ſunt: q̃nq̃ etiã faciet errorẽ: q⁊ ſi cogitanti minus verba occurrent: talis ãt attentio ſufficit vt ſit tanta quãta ſufficit ad integrã verboꝝ p̃nunciationẽ. ¶ Ad 3m dr q̃ ea que hñt ordinationẽ ad inuicẽ p̃nt ſimul intelligi inq̃tũ huiuſmõi: q⁊ inquantũ ad inuicẽ ordinata accipiunt: ſicut intellect⁹ eoꝝ ordinẽ cõprehendẽdo ea vnũ facit: ⁊ iõ ſimul põt intellect⁹ fieri: ⁊ ad oratiõnẽ ⁊ ad oõnis finẽ: tamẽ in quocũq̃ ferat oõni debita attentio non deeſt.

AD tertium ſic proceditur: Uidet q̃ incõuenienter ſpẽs oratõis diſtinguant. j. Timo. ij. Obſecro igit p̃ oĩuz obſecrationes fieri oõnes: poſtulatões: graciaꝝ actiones. obſecratiões enĩ ſunt adiurationes p̃o rebus difficilib⁹: vt dicit glo. ibidẽ: adiuratio aũt quaſi quãdã coactionẽ iportat: ⁊ ſic reuerentiã minuit que oõni debet. g̃ obſecratio non eſt oõnis ſpẽs. ¶ P. non põt eſſe idẽ totũ ⁊ pars. ſed oõ eſt cui heptes aſſignãt. g̃ nõ oz oõ ẽt inter has ptes aſſignari. ¶ P. poſtulatio ẽ idẽ q̃ petitio: petitio ãt eſt oõnis genus: vt dictũ ẽ. g̃ poſtulatio nõ debet poni oõis pars. ¶ P. dis oõ ẽ petitio decentiũ a deo ſcoz damaſ. ſz gr̃aꝝ actio nõ eſt petitio: q⁊ ẽ ĩa acceptis. g̃ nõ eſt oõnis ſpẽs. ¶ Uterius videt q̃ etiã diſtinctio ptium oõnis quã ponit ãbro. ſit

incõpetẽs: dicit enĩ oõnez diuidi in dei laudẽ supplicationẽ ⁊ postulationẽ ⁊ grãz actionẽ: nõ enĩz laudatur nisi aliquid qđ ad alterũ ordinat: vt pz in .j. ethi. sed deus non est ad aliquid ordinandus sed ad ipm omnia alia. ĝ nõ est laudandus sz magis honorandus: ⁊ ita laus dei nõ est pars oõnis ¶ D. laus ppie enunciando aliquid de aliquo fit: oõ aũt non per modũ indicatiuuz quo enunciatio cõpletur habet fieri. sed magis per moduz imperatiuuz. ĝ laus nõ est oõnis pars. ¶ D. supplicatio omnis est postulatio quedã. ĝ non debet vnum cõtra alteruz diuidi. ¶ Ulterius videt q ẽt partes quas hugo de sancto vic. assignat: sint icõuenienter posite: dicit ei q oõnis partes sunt tres .s. supplicatio: postulatio: insinuatio. Insinuatio enĩ vt dicit Tulli' in .j. rheto. est quidã mod' exord ñ. sed ad deũ accedentes nõ indigem' exordio: qz non est verbis flectendus. ĝ insinuatio non est orationis pars. ¶ D. exordium pcedit omnes alias partes oõnis rhetorice. si ĝ oõni ad deũ partes assignanť per silitudinẽ ad illa: videť q insinuatio sit prima pars oõnis ⁊ non vltima. ¶ D. supplicatõ adherere vi supra postulationẽ modũ q̃ndã humilitatis in postulando. sed qđ se habet ex additione ad aliud est posterius. ĝ post postulationẽ supplicatõez ponere debuit. ¶ D. matth. vij. domin' videť tres orationis partes ponere dicẽs: Petite ⁊ accipietis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet. cũ ĝ he partes in omnib' predictis diuisionibus omittãť vr q oẽs sint insufficiẽtes. ¶ Ideo dđ ad pmã. q. q partes oõnis dupliciter accipi possunt. s. per moduz partiũ integraliũ ⁊ per moduz partiũ subiectiuaruz: partes aũt integrales orationis distinguunť per ea que ad cõpletam orationẽ requirunt: partes aũt subiectiue distinguũť vl̃ pz diuersitatẽ eoz q̃ petũť: vl̃ pz diuersũ modũ petendi. partes ĝ oõnis quas apostolus assignat vtranqz distinctionẽ habẽt adiunctã: qz enĩ ea q̃ a deo petimus non ex nostris meritis ipetrare p̃sumim': ⁊ viam impetrationi claudit qui non de acceptis gr̃iam agit: ideo ad cõplemẽtũ orationis p̃mo requirit sacrozũ cõmemoratio quoz vtute difficilia quecũqz impetrãt: ⁊ hoc fit per obsecrationẽ: vnde dicit glo. q de difficilib' est sicut de cõuersiõe ip̃ĩ. scđo ipa petitio q̃ ẽ vel de his q̃ ad id qđ p̃ncipal'r petim' ordinant: ⁊ sic ẽ oõ q̃ oĩ respectu bonoz vie: vel de his q̃ p̃ncipal'r petim': sic sĩ bona patẽ ⁊ respectu hoz si postulatõeſ. Seq̃t ãt gr̃iaz actio i qua oõ cõsumat vt seq̃nti oõni aditũ pateat: ⁊ pz hoc ẽt vt glo. ibidẽ dic: ptes misse distinguũť: qz ea que añ cõsecrationẽ dicũť sĩ q̃si q̃dã obsecratões: eo q fit cõmemoratio christi ⁊ doctrine ip̃i' ⁊ scoz ei'. ea aũt q̃ in cõsecratõe dicũť oõnes: qz sacrm qđ illis vbis cõficit in via nos adiuuet: vñ ⁊ viaticũ dr. q̃ vo postea addũť si postulatiões: qz bona etna postulãt ⁊ mortuis ⁊ viuis. q̃ ãt p' cõionẽ dicũť gr̃iaz actões sĩ. ¶ Ad pmũ dđ q sic in iuramẽto assumit dina vitas q̃si firmior i testioniũ vitatis a nobis dce: ita in adiuratone sp assumit potẽtior vt' ad ipetrãdũ qđ nos ex nr̃a infirmitate ñ possum' ipetrare: vñ sp adiurãs in se đfectũ p̃fiteť. sz q̃ñz illud qđ adiuram' assumit ad inclinãdũ p violẽtiã: sic cũ sci demões adiurãt vt de obsessis corpoꝛib' exeãt: q̃ñz aũt assumit ad inclinãdũ p beniuolẽtiã: ⁊ sic deũ adiuram' p filiuz suũ vel p scos suos q̃ ei accepti supra nos fuerũt: ⁊ iõ reuerẽtia p obsecratõez nõ minuit. ¶ Ad scoz dđ q cõsuetũ ẽ q nomẽ cõe ad illã spem trahit q̃ nihil addit dignitati vel min' q̃ alie spes supra comune: sic nomẽ ãgeli qđ oĩb' ordinib' cõe ẽ infimo ordini attribuit: ⁊ sĩ'r nomẽ oõnis ad illã speciez trahit fm quãdã appropationẽ q̃ hz min' đ dignitate. s. qua petit vie bonũ. ¶ Ad tertiũ dđ q postulatio ꝑportat quãdã ptẽsionẽ desiderij in id qđ petit: ⁊ qz illud qđ p̃ncipal'r ⁊ p se desiderat ẽ finis iõ postulatio ppie addit supra petitõez cõiter dicta determiatũ petitũ. s. finem. ¶ Ad q̃rtũ dđ q gr̃iaz actio nõ ponit pars oõnis q̃si spes ei': ⁊ iõ nõ oz q diffinitio oõnis ei cõueniat. ¶ D. scđaz .q. dđ q sic oõ rhetorica hz exordiũ ptẽ sui: ita ⁊ oõ ad deũ fusa: vñ ⁊ introit' in missa cantat: sz h' interest: qz in oõne rhetorica exordiũ ponit ꝑ illos ad q̃s oõ fit: vt beniuoli: dociles: vel attenti reddãt: sz in oõne de qua loq̃mur exordiũ req̃rit q̃ñz ad excitãdũ orantis desideriũ ad deuote petẽdũ. in exordio aũt qđ ad beniuolẽtiã captãdã iducit q̃ttuor modis scđm Tuliũ ꝓcedit: qz vel captatur beniuolẽtia ex psona iudicis dũ laudat: vl̃ ex negocio dũ eius dignitas oñdit: vel ex psona petẽtis: sic dũ oñdit meritũ cuius in eos q̃s alloq̃t: vl̃ ex psona aduersarioz dũ ꝓ eos audiẽtiũ aios ꝓcitat. In oõne aũt qua ad deũ fundim' pro nobis tãtũ intercedim' nõ vt alĩ offensaz incurrãt: negocium etiã pro quo oram' ipe de' ẽ ad quẽ sũt oia desideria nr̃a ordinãda. Unde dupl'r oãtis affect' ad deuotionẽ q̃si quodã exordio excitat. s. ex parte dei dũ ip̃m laudam': ⁊ ex parte nr̃a dũ nr̃am infirmitatẽ recogitam': ⁊ quãtũ ad pmũ ponit ambro. Laudẽ dei oõnis ptẽ: q̃tũ aũt ad scđm supplicationẽ que ẽ humilis ⁊ deuota ꝑcatio: in qua etiaz põt includi negociũ pro q̃ oram' inquãtũ ex necessitate que nos ipellit ad orandũ spũs nr̃ humiliat postulatio aũt ad ꝓgressuz oõis ptinet: sed gr̃iaz actio ad terminũ: vt ꝑius dictũ est. ¶ Ad pmũ ĝ dđ q laus largo mõ accipit fm q se hz cõiter ad laudẽ ⁊ honorẽ. Uel dđ q q̃uis de' nõ ordinet ad aliquid tamen ipe oia directe in se ordinat: ⁊ per h' sibi laudis rõ cõpetit. ¶ Ad scđm dđ q laus nõ ponit pars subiectiua: sz integralis ⁊ q̃si ad cõplemẽtũ esse oõnis pertinet. ¶ Ad tertiũ dđ q supplicatio nõ ponit hic quantuz ad hoc q includit postulationẽ vel petitionẽ: sed quantuz ad modũ

petēdi quē ipoꝛtat. ¶ Pōt etiā dici q̄ ptes ābꝛo. reducunt ad ptes apl̄i vt laus deo dicat: iō qz per ea que ad laudē ipsius ptinēt ipm adiuram⁹: supplicatio aūt idē ē qđ oꝛo: qz vtrūq; quādā reuerentiā impoꝛtat: alia aūt etiā scōm nom̄ sunt idē. ¶ Ad etiā. q. dđ q̄ ptes ab hug. posite sūt ptes sb̄iectiue: ⁊ distinguūt fz diuersos modos: qz ois petitō p narratōnez determiat: ⁊ ipa narratio ē qdā itpta tiua oꝛo. sic ḡ vtrūq; cōcurrē pōt ad oꝛonez: ⁊ sic dī postulatō. vñ ipe dic̄ q̄ postulatō ē dēmiate petioni inserta narratio: vel alterū tm̄: ⁊ sic vel petitio indetermiata sine narratōe: ⁊ sic ē supplicatio vnde ipe dicit q̄ supplicatio ē sine determiatione petitōis humilis ⁊ deuota p̄catio: aut narratio sine petitione: ⁊ sic ē insinuatio que fm ipm ē sine petitione per solā volūtatis narrationē facta significatio. ¶ Ad p̄mū ḡ pz solutio ex dictis i secūda qōne. ¶ Ad scōm dđ q̄ insinuatio p Tulliū in hoc differt ab exoꝛdio q̄ exoꝛdiū expꝛesse beniuolentiā captat: vel docilitatē: vel attentionē facit: sed insinuatō facit idē occulte ⁊ p quosdā circuit⁹: ⁊ iō insinuatio est ppꝛie qñ aliquid dī: ⁊ aliqđ intēdit: ⁊ iō hugo istū oꝛonis modū quo narratio ꝓponit ⁊ petitio intendit insinuatione noiauit: ⁊ iō nō ponit p exoꝛdio: sed p illo mō petitōis qui cū quodā exoꝛdij genere silitudinē hz. ¶ Ad tertiū dđ q̄ sicut ex dictis pz postulatio mediū est inter insinuationē ⁊ supplicationē: ⁊ iō media fm ordinem ab ipo ponit. ¶ Ad q̄rtū dđ q̄ fm aug. illa tria distinguūt fm ea que sunt necessaria viatoꝛi. p̄mo vt ad sit virt⁹ ad ābulandū p sanitatē: ⁊ quātū ad hoc dī: Petite ⁊ accipietis. scđo vt adsit scia ad dirigēdū ne via ignoret: ⁊ quātū ad hoc dī: Querite ⁊ inuenietis. tertio vt adsit facultas ad perueniēdū ⁊ quātū ad hoc dī: Pulsate ⁊ aperiet vobis. ⁊ sic pz q̄ hic distinguūt oꝛonis sb̄iectiue ptes scōz diuersitatē petitoꝛ distincte.

¶ Quartū sic proce'

Dicit: Ut̄ q̄ hō nō debeat aliqđ determinate petē in oꝛone: qz periculosuz est petere qđ petē nō oz. fz quid oꝛem⁹ sic̄ oz nescimus: Ro. viij. ḡ nō debem⁹ aliquid determiate petē. ¶ P. in oꝛone hō dz spez suā iactare in deū: sic̄ dī in psal. Jacta sup dn̄m curā tuā ⁊c. sed ille qui aliqđ in oꝛone determiat nō vī sup dn̄m curā suā iactare totaliter. ḡ taliꝛ oꝛo est reprēhēsibilis. ¶ P. determiatio petitionis nō fit nisi ad innotescēdū dsideratū. fz de quē oꝛamus meli⁹ scit desideria nr̄a q̄ nosipi. ḡ nō debem⁹ in oꝛone aliqđ determiate petere. ¶ Sz ꝯ: dns cō gruā formā oꝛādi tbuit. fz in oꝛone dnica determiate petitiones cōtinēt. ḡ oz aliqđ determiate petere.

¶ P. postulatio ē oꝛonis ps. fz hz determiatā petitionē: vt hugo dic̄. ḡ determiate aliqđ petendum est. ¶ Lteri⁹ videt q̄ in oꝛone nō sint tpalia petenda matth. vj. sup illud: Primū q̄rite regnū dei: ⁊ hec oia ⁊c. intelligendū ē nō q̄ p⁹ regnū illa querant. ḡ nullo mō fz tpalia oꝛādo petere. ¶ P. q̄cunq; oꝛat p aliq̄ solicit⁹ est p illo. sed p tpalib⁹ etiā necessarijs soliciti esse nō debem⁹: vt pz matth. vj. Nolite soliciti esse qđ manducetis. ḡ tpalia nō sūt petenda in oꝛone. ¶ P. nō debem⁹ oꝛādo peteꝛ nisi qđ ē bonū nr̄m. fz tpalia nō sūt bona nr̄a: vt pz p aug. in glo. super illud matth. vj. Primū q̄rite regnū dei. ḡ tpalia nō sunt in oꝛone petēda. ¶ Sed ꝯ ē qđ in oꝛone dnica cōtinet: Panē nr̄m q̄ttidianuz da nobis hodie. in qua nō solū spūalis: sed ēt coꝛporalis panis petit: vt pz p glo. luce. xj. ḡ fz pro tpalib⁹ oꝛare. ¶ P. Bern. dicit: Petēda sūt tpalia q̄tū necessitas petit. ¶ Lteri⁹ vī q̄ hō nō debeat p alieno bono oꝛare. p̄mo p hoc qđ dī hiere. vij. Tu ḡ noli oꝛare p pplo hoc. ¶ P. p̄sumptuosū ē vt hō se ad ea q̄ supꝛa se sūt ingerat. scd redūdātia gr̄e ex vno in aliū pertinet ad excellētiā plenitudinis q̄ fuit in chr̄isto fm q̄ ē caput nr̄m. ḡ nō dz sibi aliq̄s vsurpare vt p alio oꝛet. ¶ Sz ꝯ ē qđ dī matth. v. Oꝛate p psequētib⁹ ⁊ calūniantib⁹ vos. ¶ Rñdeo dđ ad. j. q. q̄ determiatio eī qđ in oꝛone petendū ē ad tria valet. Primo ad hoc q̄ attētio oꝛātis determiet ad aliqđ q̄ plimuz ē in oꝛone necessaria. Scđo vt nobis innotescat desideriū nr̄m: ⁊ q̄tū in ipo pfecerim⁹. Tertio vt feruētius petam⁹ qz bona quanto pticulari⁹ inspiciunt: tāto feruenti⁹ cōcupiscūt: sic̄ de delectabilib⁹ coꝛpalib⁹ pbs dic̄. iij. ethi. vñ aug. in li. de oꝛādo deū dic̄: iō p certa interualla ipm ēt vbis determiatis oꝛam⁹ deū: vt ill' reꝛ signis nosipos admoneam⁹ q̄tū ad p^m: ⁊ q̄tū in ipo desiderio pfecerim⁹ nobis innotescam⁹ q̄tū ad 2^m: ⁊ ad hoc agēdū nosipos acri⁹ excitam⁹ q̄tū ad tertiū. ¶ Ad p^m ḡ dđ q̄ sic̄ aug. ibidē soluit aplus hoc dicit ppt̄ tbulatōes tpales que ad pfm nr̄m plerūq; imittūt: ⁊ tam̄ ab eis oīb⁹ liberari petim⁹: qz in se male sūt: q̄uis fm quid sint bone. fz de dubiis dā bñ scim⁹ q̄ ea petere oz: sic̄ ⁊ qđ desiderare. ¶ Ad scōm dđ q̄ in dubijs debet hō quātū ad hoc curā suā iactare in deū: vt si aliter expediat q̄ petat diuino arbitrio relinq̄t: quā formā oꝛandi dn̄s exēplo suo tradidit: cū dic̄: Nō sic̄ ego volo: fz sic̄ tu: fz in illis que de nos vult velle: oz quātū ad hoc curā nr̄am in ipm p̄cere: vt eoꝛ impetratio nē eius auxilio expectem⁹. ¶ Ad tertiū pz solutō ex dictis. ¶ Ad scōam. q. dđ q̄ oꝛo est quedā desiderij executio: ⁊ ideo illud qđ licet desiderare licz oꝛando petere: eo mō quo licet illud desiderare. sed in illis que desiderant est duplex distinctio attendenda. Prima est: quia quedā desiderant ppt̄ seipa: quedam propter aliud. Secunda est: quia quedam non habent superfluitatē desiderij: sicut

virtutes: quedam aũt habent: sicut voluptates: diuitie: ⁊ huiusmodi: bona aũt tpalia ⁊ ppi aliud desideranda sunt ⁊ cũ quadam mensura. s. fm q̃ sunt necessaria ad vitã pñtem agendã: ⁊ iõ hoc ẽt modo orari pro eis potest. ¶ Ad pmũ g̃ dom q̃ nec pmo nec scdo debẽt queri tẽporalia quasi pncipaliter intẽta: pñt aũt queri vt ppi aliud desiderata: qđ quidẽ desideriũ ẽ electiõis nõ voluntatis ppie: qz volũtas ẽ finis. ¶ Ad scõm dđ q̃ superflua solicitudo phibet illis vbis: nõ ãt necessaria. ¶ Ad ẽtiũ dom q̃ tpalia nõ sunt bona nr̃a fm se sed fm q̃ ordinant ad alia: ⁊ sic accipiũt rõnez boni vtilis: ⁊ sic p eis orari potest: vt phũs dicit i. v. ethi. Oz nõ hec scilz tpalia bona orare: sed q̃ hõ eis bene vtat. ¶ Ad tertiã qõnez dđ q̃ cũ pcepto charitatis homo oz pximũ sicut seipm diligere: eadẽ ei debet optare que sibi: ⁊ iõ etiã eadez p eis põt orare que ⁊ p se orat. ¶ Ad pmũ g̃ dđ q̃ dñs loquitur q̃tũ ad hoc q̃ in illo pplo erãt ipedimẽta q̃re oño ppbe exaudiri nõ poterat. s. incorrectus error illoz: ⁊ finalis ipenitẽtia: vt glo. ibidẽ dixit. ¶ Ad scõm dđz q̃ ille qui orat nõ ppria virtute nititr obtinere qđ petit: sed virtute eius quẽ orat: ⁊ iõ qñ aliqs p alio orat: ñ sibi vsurpat gr̃az plenitudis: sz ei attribuit quẽ orat a q̃ gr̃az ppio dãdã petit

AD quintum sic proceditur: Videt q̃ solus dꝰ debeat orari per diffinitionẽ oñonis: qz damas. dicit q̃ oño ẽ ascensus intellectꝰ in deũ. ¶ Ꝑ. oño est actꝰ latrie: vt dđz est. sz latria soli deo debet. g̃ ⁊ oño. ¶ Ꝑ. virtus oratõis plus in affectu cõsistit q̃ in voce: quia hoc negociũ: vt aug. dicit plus gemitibus q̃ vocibꝰ agit sz solꝰ dei ẽ cogitatões cordiũ ⁊ affectões pcipere. g̃ ei soli fit oño. ¶ Sz ꝓ ẽ qđ dicit Job. v. Voca si est qui tibi rñdeat: ⁊ ad aliquẽ scõz cõuertere. g̃ oño põt fieri ad scõs dei: ⁊ nõ solũ ad deũ. ¶ Ꝑ. oñonis spẽs ẽ supplicatio. sz supplicatõ homi fieri põt. g̃ ⁊ oño. ¶ Sed ter' vi q̃ possit oño dirigi etiã ad scõs nõ in patria exñtes: nõ enĩ ad scõs oñonez fundim': nisi inq̃tũ sũt deo viciniores nobis: quia deꝰ p ea q̃ sũt sibi magis ppinq̃ in distantia radios sue bonitat' emittit: vt dion'. dicit. sz scĩ ẽt i hoc mũdo exñtes sũt nobis superiores. g̃ debemus eos orare. ¶ Ꝑ illi q̃ sũt i purgatorio sũt certi de sua salute. g̃ sũt i meliõi statu q̃ nos sum'. g̃ possum' eos orare. ¶ Ꝑ. in Dial'. legit q̃ Paschasius qui ẽt pꝰ mortẽ miraculuz fecit: reuelatus est beato Germano capuano epo in purgatorio esse. g̃ vi q̃ ad eos qui non sunt in patria possit oratio dirigi. ¶ Sz ꝓ: quia non est eiusdẽ orari: ⁊ q̃ pro eis oret. sed p omibꝰ sanctis qui sunt in mundo vel purgatorio oratur. g̃ non debent ipsi orari. ¶ Ꝑ. sancti non orãtur nisi inquantũ sũt in plena diuinitatis participatione. sed non participant plene diuinitatẽ: nisi inquantum participant beatitudinem: vt Boetius probat in tertio de consolatiõe. g̃ sancti qui sunt in beatitudine tantuz orandi sunt. ¶ Terꝰ videtur q̃ oratio non fiat ad deum ratione essentie: sed magis ratione persone: quia hoc modo debemus orare: sicut christus nos docuit: ⁊ ipse docuit nos ad personam patris orationem dirigere: Jo. xvj. Siquid petieritis patrem ⁊c. ergo oratio fit ad deũ ratione persone. ¶ Ꝑ. illud qđ attribuitur deo ratione diuine nature toti trinitati competit: ⁊ singulis personis. sed ecclesia non dirigit aliquam orationẽ ad spũmsanctum. g̃ non orat deus ratione nature: sed ratione persone. ¶ Sz ꝓ: fm hoc aliquis oratur q̃ bona sua cõmunicare potest. sed cõmunicare seipsum competit deo inq̃tum est bonus. cum g̃ bonitas sit attributum essẽtiale: videtur q̃ oratio dirigatur ad deum ratiõe nature. ¶ Rñdeo dom ad pmã qõnem q̃ illud qđ orando petimus est beata vita: vt Aug. dicit: qz omnia alia que petim' non petimus nisi fm q̃ ad hanc ordinantur: beatam autẽ vitam dat directe solus deus: sed tamẽ etiã sancti cooperãtur nobis ad hoc q̃ beatam vitaz obtineam': ⁊ ideo oratio directe ⁊ ppie fit ad deum: sicut a quo expectam' qđ orando petim': sed tam orantis intentio ad sctos cõuertitur: vt quoz auxilio a deo ipetrat qđ expectat: ⁊ iõ dicit Cassiodorus q̃ oratio ppie fit ad deũ: sed deprecatio ad sanctos. ¶ Ad pmũ g̃ dđ q̃ i diffinitõe đbẽt poni ea que p se sũt: q̃uis aũt aliquo mõ ad sanctos oño fieri possit: sic ad intercessores p nobis: tam ppie ⁊ per se oño in deũ fertur. ¶ Ad scõm dđ q̃ oratiõ est actus latrie: nec tam cũ sancti orantur eis latria exhibet: sz illi a quo petitio orantis explenda speratur. ¶ Ad tertiũ dđ q̃ sancti agnoscũt in vbo omnia que ad eoz gloriã pertinent: ⁊ qz ad magnaz eoz gliam ẽ q̃ alios iuuare possũt: q̃si dei coopatores exñtes iõ statiz in verbo vidẽt vota eoz q̃ eos inpellãt. ¶ Ad q̃rtũ dom q̃ ad aliquẽ scõz nos ppuertendũ esse docet: vt ad mediatorẽ oñonis: non ad quem principaliter oño dirigatur. ¶ Ad q̃ntũ dom q̃ oratio hic accipitur ad similitudinẽ rhetorice oratiõis: vt ex dictis patet: ⁊ iõ sicut illa soli iudici fit q̃uis etiã alijs superiorib' supplicationes fieri possent: vel alique petitões: ita etiã oño ad soluz deuz directe dirigitur: sed supplicatio etiã directa ad alios dirigi põt. ¶ Ad scõz dđ q̃ nihil petit ab aliq̃ qui non hz: vñde cũ beata vita sit que in orando petit ad illos solos dirigi põt qui beatam vitam habent: non aũt ad illos qui in mũdo sunt: neq̃ ad illos qui in purgatorio sunt: q̃uis illis qui in mũdo sunt supplicatio vel petitio aliq̃ fieri possit. ¶ Ad pmum ergo dicendum q̃ quanuis sancti i mundo existentes sint nobis superiores ⁊ possint pro nobis orare: non tamen adhuc ad illum gradum superiorem peruenerunt: vt scil cet beatitudinem quam nos non habemus illi dabeant.

¶ Ad secundum dicendum q̄ quanuis illi qui sunt in purgatorio sint in maiori securitate q̄ nos tamen sunt in maiori afflictione: ⁊ iterum nō sūt in statu merēdi: ⁊ iō magis indigēt q̄ pro eis oret q̄ q̄ ipi orēt. ¶ Ad tertiū dō q̄ in miraculis p̄cipue attēdit fides ⁊ deuotio orātis: vñ etiā dom̄ mulieri quā sanauit dixit: matth. ix. Fides tua te saluā fecit. ⁊ qz ille pp excellētiā meritoꝝ credeba tur in patria esse: iō orabat: ⁊ talis oro pp fidem orātiū exaudiebat: tūc vt vita illius approbaret: nō q̄ ille pro alīs in purgatorio existēs oraret.

AD tertiā. q. dō q̄ de p̄cipue orat inquātū ē be atus ⁊ alīs beatitudinē largiēs: ⁊ qz hoc cōuenit ei rōne essētie: iō rōne essentialiū attributoꝝ orat. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ ea q̄ sunt essentie a patre sunt in alīs psonis: ⁊ iō fit q̄dā reductio ab alīs psōis in patrē: vt pz p Hila. et pp hoc etiā dī pat̄ p̄ncipiū totī deitatis: ⁊ sic nos i patrē: sic in p̄ncipiū ñ de p̄ncipio reducēs christ' nos ad patrē oronē dirigere p filiū docuit. ¶ Ad scōm dō q̄ spūssāct' ex psonali ꝓprietate hz q̄ sit donū: ⁊ iō magis cōpetit q̄ ipe petat q̄ q̄ ab eo aliq̄d petit: q̄uis etiaz ad spūmsanctū ecclia orones aliquas dirigat: ⁊ hymnos q̄ loco oronū in ecclia recitant: sicut pz: Nūc scē nobis spūs: ⁊ Ueni creator spūs: ⁊ h' mōi

AD sextum sic proce

dit: Uī q̄ diuine psone sit orare. ei' eni est orare cui' ē accipere. sz psone dei ē accipe ab alio: sicut filij ⁊ spūssancti. ḡ eius est orare. ¶ p̄. Jo. xvj. Ego rogabo patrē ⁊ aliū paclytū rc. ⁊ sūt filij ẏba. ḡ filij ē orare. ¶ p̄. Ro. viij. dī: Spūs postulat gemitib' ienarrabilib' rc. sz spūssāct' ē ētia i trinitate psona. ḡ psone diuine ē orare. ¶ Sz ⁊: orare importat defectū ẏtutis in orāte. sz hoc diuine psone nō cōpetit. ḡ oro nō ē diuine psone. ¶ p̄. oro ē act' latrie que ē seruitutis dei. sz seruire non cōpetit diuine psone. ḡ nec orare. ¶ Ulteri' vī q̄ nec scīs q̄ sūt i patria cōpetat orare: qz sci q̄ sūt in patria sūt christo cōformes inq̄tū ē hō. sz christo inq̄tū est hō nō cōpetit orare: alīs dicerem' christe ora p nobis. ḡ nec alīs scis cōpetit orare. ¶ p̄. sci in patria eq̄les sūt āgelis dei: matth. xxij. sz angel' nō cōpetit orare: qz oro vt dēm ē: ē act' rōnis q̄ in angel nō ē cū i ẏbo itelligētie oriat: vt ysaac dic. ḡ nec alīs scis qui sūt in patria oro cōpetit. ¶ p̄. quicūq; orat p alio alteri meret. sz sci q̄ sūt in patria nō sūt in statu merēdi. ḡ nec in statu orandi. ¶ Sz ⁊ ē qd dicim': scē petre ora p nobis. ¶ p̄. sci in patria magis feruēt charitate q̄ in via. sed charitas facit vt sci in via p alīs orēt. ḡ multomagis in patria p nobis orāt. ¶ Ulteri' vī q̄ etiā brutoꝝ aialiū sit orare: qz in psal. dicit: Qui dat iumentis escā ipoꝝ: ⁊ pullis coruoꝝ qui iuocāt eū. sz inuocare deū ē ipm orare. ḡ etiā aialia irratiōa lia orāt. ¶ p̄. oro ē denūciatiu' appetit'. sz aialia bruta appetūt bonū diuinū suo modo. ḡ orant.

¶ Sz ⁊: oro nō fit nisi a d deū. sz de' nō pōt cogīsci nisi intellectu quo bruta carēt. ḡ orare nō cōpetit eis. ¶ Rñdeo dō ad p̄mā. q. q̄ oro requirit diſticti ónē orātis ad eū qui orat: qz nullus a seipso aliq̄d petit. oro aūt fit ad deū rōne attributoꝝ essentialiū in q̄b' psone nō distinguūt: ⁊ iō vni psone non cōpetit alia orare. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ acceptio illa q̄ vna psona accipit ab alia: est p nālez fecūditatē: ⁊ nō p gratuitā collationē: p quā ipetranda oro fundit. ¶ Ad scōm dō q̄ hoc fili' dicit de se ipso nō rōne psone: sz rōne nate assumpte. ¶ Ad tertiū dō q̄ spūs dī postulare inquātū nos postulare facit. ¶ AD scōaz. q. dō q̄ q̄dā heretici dixer̄t q̄ sci nō p̄nt nos iuuare orādo p nobis: qz vnusq̄sq; qz recipit fm ea que gerit: sz hoc ē ꝫ articulū fidei q̄ ē scoꝝ cōio que p charitatē fit: ⁊ iō cū etiā scis qui sūt in patria sit pfectissima charitas: cōpetit eis p nobis orare: nō ēt p se: qz oia eis ad votū succedūt. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ christus inq̄tū hō orat p nobis: sz iō nō dicim': christe ora p nobis: quia christ' suppōit suppositū eternū cui' nō ē orare. sed adiuuare: ⁊ iō dicim' christe audi nos: vel miſere nr̄i: ⁊ in hoc etiā euitam' heresim arrij ⁊ nestorij. ¶ Ad scōm dō q̄ illud qō ē rōnis ē ēt multo nobili' itellect': qz qō p̄t vī inferioꝝ pōt supior: ⁊ iō āgeli orare p̄nt i q̄b' itellect' ē. ¶ Ad ꝫm dō q̄ q̄dā dicēt q̄ ñ sī i statu merēdi q̄tū ad p̄mū ēentiale sz q̄tū ad p̄mū accidētale: ⁊ iō ēt aliī mereri p̄nt. sz qz meritū tm̄ viatoꝝ ē: iō dō q̄ aliō ē ipetrare ⁊ aliō mereri: vt dicēt: ⁊ iō sci si ñ possīt mereri: p̄nt tm̄ nobis suis oronib' aliq̄d ipetrare. AD ttiā. q. dō q̄ brutis nullo mō cōpetit orare: tū qz nō sūt pticipes btē vite que p̄ncipaliter in oro petit: tū qz ēt deū cui oro offert nō apphēdūt: tū etiā q̄ petere ē act' rōnis cū importat ordinationē quandā: vt ex dictis pz. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ sicut aialia bruta secundū Aug. xp̄. super Gen. ad litteraz dicuntur iussis dei obedire: non quasi percipiētes mandatuz: sed inquantum naturali instīctu ab ipso mouentur: ita etiaz dicuntur deuz inuocare impropꝛie inquantuz aliquid naturali desiderio desiderant quod a deo obtinent. ¶ Ad secundū dom̄ q̄ appetitus: vt dictuz est importat simplicē motum in appetibile: sz oratio siue petitio ordinē quendaz qui ē rationis: ⁊ ideo appetitus potest brutis competere: non autem petitio vel oratio.

AD septimum sic pro

ceditur: Uidetur q̄ oratio non sit satisfactoria: quia omnis oratio vel est vocalis vel mentalis. sed mentalis non est satisfactoria: quia non habet penam: sed iocunditatem. nec iterum vocalis: quia sicut Jsidor' dicit: Reconciliat deo nō sonus vocis: sed pura ⁊ simplex mentis intentio. ergo oratio non est satisfactionis pars.

¶ P. latria vt in p̄cedenti dī. dictū est: ꝫ pniaz vtu tē diuidit. sed satisfactio ē act' pnie vtutis: oīo aūt latrie. ḡ oīo nō est satisfactoria. ¶ P. satisfactō fit ad reconciliandū eū qui offensus ē. sz oīo reconciliationē sequit: qz p̄sumptuosū esse videt petē ab eo quē offendim'. ḡ oīo nō est satisfactoria. ¶ Sz ꝫ est qđ hiere. dicit: Oīone sanant pestes mentis. sic z ieiunio pestes corporis. sz ieiuniū est satisfactoriū. ḡ z oīo. ¶ P. rone petim' nobis debita relaxari: nec frustra cū a dño sit institutū. sz relaxatio debitoz per pniaz fit. ḡ oīo ad aliquā partē pnie ptinet: nō nisi ad satisfactionē. ḡ oīo ē satisfactōia

¶ Lterius vī q oīo nō sit meritoria: op' eni meritoriū solū in deū intētionē dirigit: qz mercenaria intētio virtutē meriti euacuat. sz oīās nō solū ad deū hz oculū: sz ad ppias iudigentias quib' petit subueniri. ḡ nō est op' meritoriū. ¶ P. si ē meritoria nullius magis q̄ eius qđ postulat. sz eius qđ postulat nō est meritoria: qz qnz nō exaudit: ēt si ab eo qui in charitate eius est offerat. ḡ oīo nō ē meritoria. ¶ P. nā nō facit p duo qđ pōt facere per vnū: qz nō inuenit aliquid vanū i operib' nature: z multomin' in opib' gre. sz ad merēdū sufficiens ordinant opa. ḡ videt q oratio nō sit meritoria.

¶ Sz ꝫ: ome op' vtutis pōt esse meritoriū. sz oīo est op' virtutis: vt dictū est. ḡ ē meritoria. ¶ P. in psal. dī: Oīo mea in sinu meo cōuertet. ḡ ex oīoe aliquid oranti accrescit: z ita illi' vī eē meritoria.

¶ Lteri' videt q incōuenient assignent cōditiōes que p̄stant efficaciā oratōi: dī eni in glo. luce sup illā parabolā: Quis vīm habebit amicū tē. q ꝗt tuoz cōditōes exigunt ad hoc q oīo sit efficax. s. vt petat pie: z p se: z pseuerant: z ad salutē: q eni est in pctō pietatis vtutez nō hz. sz pctōz oīo alī exaudit: qz etiā p pctōres mirabilia fieri possunt. ḡ non oz q pie petat ad h' q oīo sit efficax. ¶ P. oīo que ex charitate fit semp efficaciā hz: Jo. xiij Si mānseritis in me z vba mea in vobis mānserint qcūq; voluerītis petetis z fiet vobis. in deo autē manere facit charitas: vt pz. j. Jo. iij. Dis āt oīo que fit pie ex charitate p̄cedit. ḡ hz efficaciā. nō ḡ oz addere alias cōditōes. ¶ P. quāto charitas ē āplioz tāto maioꝛē hz efficaciaz merendi. sz charitas tāto ē āplioz q̄to ad plures se extēdit. ḡ videt q magis sit efficax oīo ex charitate p̄cedēs que fit p alīs q̄ illa que fit p ipo orāte: z ita nō requirit p se fieri. ¶ P. ab eodē habet oīo efficaciā merēdi z op'. s. a charitate. sz op' ex charitate p̄cedēs ē meritoriuz etiā si non perseueranter fiat. ḡ ad oratiōis efficaciā non requirit q perseueranter fiat.

¶ P. ea que ad salutem pertinēt desiderata vel petita iram dei nō prouocant. sed aliquando de' orantibus concedit aliqua de quoꝝ petitione irascitur: sicut filīs israel regem petentibus quib' in indignatione regem dedit. ḡ non oportet ad h' q oratio sit efficax q petant ea que sunt ad salutē

¶ P. videtur q multe alie conditiones req̄rant: videlicet q fideliter z cōfidenter petat: Ja. j. Postulet aūt in fide nihil hesitans. z q oīo sit humil psal. Respexit in oīonez humiliū. z non sprevit p̄ces eoz. Pauptas ēt petentis ad efficaciā oīonis fac: Psal. Desideriū pauperū exaudiuit dñs. Feruoꝛ etiā deuotionis: vnde etiā aug. dicit de orādo deū ad pbū: Dignioꝛ sequit effectus quādo feruētioꝛ p̄cedit affectus. ḡ insufficiēter ille quattuoꝛ cōditiones enumerantur. ¶ Ideo dō ad pmā qōez q satisfactio respicit rei culpā preteritā: pro cuius offensa recompēsationez facit: z culpaz futuraz ꝫ quā est medicina saluans: z hec duo oīoni competunt. Jnitiū eni peccati z radix superbia: z ideo p hoc q homo spiritum suū humiliter deo subdit in oīone: z p supbia p̄cedentis offense recōpēsationē facit: z aditū future culpe aufert' radicē ei āputās: z iō oīo plene hz satisfaciēdi rōnē. ¶ Ad pm ḡ dō q oīo mētal' z vocal' satisfactoria ē si i charitate fiat: vocal' qdē qz hz exterioꝛē laboꝛē: z sic pnā q̄dā: z iq̄tū i ea manet vī' p̄cedētis itētōis. hz ēt rōnem boni meritoꝛij: que duo ad opus satisfactoriū requirunt: z sic pz qūo rndendū sit ad auctoritatē Jsiō. qz sonus vocis nō reconciliat deo i quantū huiusmodi: sed inquantū manet in ipsa pure intentionis efficacia. similiter etiā oratio mētalis satisfactoria tantū est: quia quāuis habeat iocunditatem habet tamē z penam admixtaz: qz dicit grego. Orare est amaros gemit' in cōpunctione resonare: vel p peccatis: vel p dilatōe patrie. z p̄terea ipa mētis eleuatio est carnis afflictio: vt supra dictū est: z afflictio carnis redundat i mētē inquātuz ei vnita est: z etiā superbientē spūz cur' vuln' oratio sanat sine pena oratio humilis esse n̄ pōt. ¶ Ad scōm dō q non est inconueniens actū vnius virtutis imperari a virtute que contra ipaz diuiditur: sicut actum temperantie interdū fortitudo imperat: z sic etiā actuz latrie pōt penitētia iperare: z sic erit satisfactoꝛi': sicut etiā sacrificia pro peccatis in veteri lege fiebant: z nunc fiunt.

¶ Ad tertiū dicendū q ex hoc ipso q aliquis ab homine veniam petit humiliter animum offensi hominis placat: z multo fortius misericordis dei.

¶ Ad scōaz. q. dō q ratio meriti in oībus actibus nostris est ex charitate: vnde cū contingat aliquā dō ex charitate orationē fieri: constat q potest eē meritoria eadē ratione qua z alia opera ex charitate facta meritoria sunt. ¶ Ad pmū ḡ dō q hīe oculū ad aliud q̄ ad deum: sicut ad principalez finem euacuat rōnē meriti: nō āt si respiciat aliud: sic quo ad deū cito pueniēdo: z hoc mō oratio releuationem propriarum indigentiarum respicit.

¶ Ad secundū dicendum q meritum in actibus aliarum virtutum est ex vi charitatis: z quia charitas habet pro obiecto quod alie habent pro fine: ideo meritum in actibus aliarum

vtutū non est solū obiectū illius act⁹: sed finis ora-
tis: hoc aūt qđ petitur nō est finis orantis: sed ob-
iectū actus: ꝛ ideo nō oz ꝙ meritū attendat rōne
illius. ¶ Ad tertiū đ ꝙ opa nr̄a nō sunt sufficiē
tia a seipis ad obtinendū oē illud quo indigemus
ꝛ iō oportet ꝙ illud qđ nobis deest ex diuina mi-
sericordia suppleat: ꝛ hanc oīo pulsat: ꝛ ideo oīo
nis meritū exigitur ad supplendum defectus oium
aliorꝫ nostrorꝫ meritorum: vnde Gre. in moralib⁹
dic̄: Multū vtiqꝫ apud deū: hec sūme sibi necessa
rio ꝓsumūt: vt ꝛ oīoe opatio: ꝛ opatōe fulciat oīo

AD tertiā. q. đ ꝙ oratio ad duo ordinat .s. ad
obiectū ꝓpriū: ꝛ ad finem: ꝛ ꝑm hoc habet dupli
cē efficaciā. s. efficaciā merendi rōne finis: qui ē vi
ta eterna ad quā oia merita ordinant: ꝛ efficaciaꝫ
impetrādi eius qđ petitum est qđ est oīonis obie
ctuꝫ. Et inter hec duo hec differentia ē ꝙ merituꝫ
importat ordinē iusticie ad premiū: quia ad iusti-
ciam pertinet retribuentis: vt merenti premiū red
dat: sꝫ impetratio ꝑportat ordinē misericordie vel
liberalitatis ex parte donantis: ꝛ ideo meritū ex
seipo hꝫ vnde ꝙueniat ad p̄miū: sed oīo impetraꝫ
volentis non hꝫ ex seipa vnde impetret: sed ex ꝓ-
posito vel liberalitate dantis. Unde patet ꝙ oīo
ex charitate sp hꝫ efficaciā merendi: sed non hꝫ sp
efficaciā impetrandi: qz aliquid est qđ repugnat i
petrationi in ꝓuidētia dei ad quez orat: ꝛ ad hec i
pedimēta tollenda ponunt q̄tuor cōditōes p̄mis-
se quib⁹ positis sp hꝫ oratio efficaciā impetrandi.
pōt ꝯ impedimētū oīonis esse: vel ex parte orantis
si oīonē inordinate emittat: ꝛ quantū ad hoc re-
mouēduꝫ dī pie in quo importat modus latrie: q̄
alio noīe pietas dicit scōm quā oratio modificari
debet. vel ex eo qđ petit: qz qñꝫ etiā petenti nō ex
pedit: ꝛ sic dicit qđ fit ad salutē. vel ex parte ei⁹ ꝓ
quo petitur: ꝛ hoc impedimētū vel est tunc q̄do
oratio fit qđ non pōt esse quādo oratio fit ab ali-
quo ꝓ seipo si pie petat: sed quādo fit pro alio: ꝛ
iō addit alia ꝓditio ꝙ fiat ꝓ se. vel pōt esse p̄ inter
mediū inter oīonē ꝛ ꝓsecutionē petiti: ꝛ hoc exclu
dit ꝑ hoc ꝙ dic̄ pseueranter. ¶ Ad p̄mū ꝯ đ ꝙ
iste ꝓditiōes nō hoc mō requirūt ad efficaciā ipe-
trandi: q̄si nihil impetret si aliq̄ desit: qz etiā qñꝫ
aliquis ꝓ alio orās audit: sed qz his positis sp oīo
efficaciā hꝫ impetrādi: qz impetratōis vt magis ē
ex ꝓposito eius qui orat q̄ ex orantis merito: ꝛ iō
qñꝫ pctōres audiunt qñ eoꝫ oīo diuino ꝓposito
cōcordat. Tam̄ sciendū ē qz qñꝫ aliqs pie petit q̄
pietatis vtutē non hꝫ: sicut aliqs aliqñ iusta fac̄ q̄
iusticie habitū nō hꝫ: ꝛ sic etiā pctōres aliqñ possunt
pie orare. ¶ Ad scōm đ ꝙ voluntas magis ē de
fine q̄ de illo qui ꝓpi finē petit: ꝛ iō qñ de⁹ videt ñ
cōcordare qđ petit cuꝫ fine ꝙ quo pie orans petit
magis audit eius desideriū nō faciens qđ petit q̄
si faceret: ꝛ iō signanter accipiēdū ē hoc qđ dicit:
quodcūqꝫ volueritis ⁊c̄. finis aūt petitōis est salus
nostra ꝛ dei gloria: hoc aūt esset cōtra dei gloriaꝫ
si peccatorē impenitētē saluaret: ꝛ esset cōtra salu
tē petentis: si aliquid cōtrariū sue saluti sibi daret
ꝛ ita exaudit desideriū: ꝛ tñ petitū non impetrat
quādo aliquis ꝑseueranter vel pro alio petit vt
cōtraria saluti. ¶ Ad tertiū đ ꝙ oīo que fit ex
charitate pro alio semp hꝫ efficaciā merēdi ei qui
orat: sꝫ nūc loquimur đ efficacia ipetrādi. ¶ Ad
q̄rtū đ ꝙ impetratio importat cōsecutionē eius
qđ petitur: sed meritū non importat consecutiōez
sed ordinē iusticie ad consecutionē: ꝛ ideo impedi
mentū interueniens per instabilitatē tollit rōnez
impetrationis: qz tollit consecutionē: sed nō tollit
ordinē ad consecutionē: ꝛ ideo non tollit merituꝫ
vnde meretur etiā qui non perseuerauerit: sed nō
impetrat nisi perseuerans. ¶ Ad q̄ntū đ ꝙ oēs
homines habēt beatitudinē sui desideriū finē quē
maxime desiderāt: ꝛ ideo magis audit illos quib⁹
non dat qđ petunt: si sit impediens a beatitudine
q̄ eos quibus dat: vnde talis impletio orationis
que fit cuꝫ dei indignatione non dicitur impetra-
tio proprie loquendo. ¶ Ad sextū đ ꝙ omnes
ille conditiones que requiruntur ex parte orantis
inquantum est orans includuntur in hoc ꝙ dicit
pie: quod includit omnes circunstantias virtutis
quibus ordinatur actus ex parte agentis. ¶ On
consurget duplex tribulatio. contra Hiere. xviij.
Duplici contritione contere eos. Et dicendum ꝙ
tribulatio si accipiatur cōmensurata peccato du-
plex non consurgit: quia deus non punit vltra cō
dignum: sed si accipiatur pro pena absolute: tunc
duplex pena debetur: vel secundum duas partes
peccantis: pena corporis ꝛ anime: vel secūdū duo
que sunt in peccato. s. auersio ꝛ conuersio: pena sē
sus damni: vel secundum duas radices peccati q̄
sunt amor ꝛ timor: ignis ꝛ frigus: vel secundū du-
os status: presens pena ꝛ futura: vtraqꝫ eni est cir
ca condignum: ꝛ precipue si accipiantur diuisim:
tamen presens pena ꝛ futura in eo qui non corri-
gitur vnam penam constituunt: vnde Gregor. in
moralib⁹ dicit: Eoꝫ percussio hic cepta illic perfi-
citur: vt in correctis vnum flagellum sit qđ hic tē-
poraliter incipit: sed in eternis supplicijs ꝓsumat.
¶ Quiqꝫ eni modis flagella p̄c̄. sed cōtra Hiero.
dicit: Quicqđ patimur peccata nr̄a meruerunt.
ꝯ oia sunt ad punitionē. ¶ P. aug. dicit: Quicqđ
p̄miserit deus pati scias est flagellū correctionis. ꝯ
oēs alij modi supfluūt. ¶ P. ip̄iū videt alteri no-
cere vt cessans a nocumēto aliqs gliam hēat ꝛ de
monū opib⁹ sile: vt pz ex vita bti Barth. ¶ P. ad
mlta alia flagella ordinari i scripta legūt: sic ad ꝓba
tiōez: ad exēplū iusti iudicij dei: ꝛ h⁹ mōi. Et đ ꝙ
isti quiqꝫ modi distinguuntur penes bona que ex
penis a deo inflictis in p̃nti consequūt que sunt a
deo intenta. Hoc autem bonum aut est in altero
ꝛ sic est quartus modus: aut in eo qui punitur:

7 sic ē ordo iusticie: q̄ sp diuino flagello adiunct' ē q7 ois pena iusta: 7 hoc cū p̄cisiōe alioq̄ est i q̄nto mō: aut est vtilitas quā ipe flagellatus cōsequitur q̄ quidē pōt esse vel quātū ad recessum a malo: 7 sic ē modus tertij: vel in ordine ad bonū cōseruā-dū: 7 sic ē scōs mod': aut augēdū: 7 sic ē primus.

¶ Ad p^m g̃ dō q7 penā sp p̄cedit pctm̄ in nā. sz nō sp in psona puniti. ¶ Ad scōm dō q7 flagellū q̃-tū ē de se sp ē corrigēs: sz ex defectu recipiēti⁹ q̄nq; ad hūc effectū nō peruenit. ¶ Ad 3^m dō q7 impiū esset si pena iusta nō esset: nec tñ de' tunc vult glo-riā suā diuulgari ꝓpt̄ suā vtilitatē: sed nostram.

¶ Ad 4^m dō q7 oia alia p̃t ad ista reduci: q7 pro-batio ē ad augmentū meriti 7 exēplū iusti iudicij dei: ad gl'iam dei: 7 sic de alijs. ¶ Nō ꝓuenit sniaz iudicis. q7 7si snia hois p̄cedit nō cōcordans snie dei: adhuc snia dei restat: si aūt cōcordat est snia dei. ¶ Leuis. n. culpa leui 7c. supplicīū. n. mortis p̃tis leue dī in cōparatiōe ad futurū supplicium: culpe etiā p̃noiate leues dicunt in cōparatione ad culpas maiores q̄ q̄nq; minorib' penis tpalib' pu-niunt. ¶ Ex fonte gr̄e dei 7c. nō loquit hic de gr̄a gratū faciente 7c. q7 hoc nō dat añ perfectā pniaz sed de gratuitis bonis: sic fides informis 7 timor seruilis 7 huiusmōi. Si. n. ꝓpt̄ misericordiā qua ds 7c. h dic scōz q̄ndā opinionē ō qua. j. hī di. xxj Qui diligit iniquitatē odit aiam suā: nō affectu: sz effectu. ¶ Jmmūdis nihil ē mūdū. q7 ipi ex his que in se mūda sūt: sic sacra: mūdiciā nō ꝓsequūt ¶ Nihil pdest ieiunare 7 orare 7c. s. ad vitā etnā cōsequēdā. ¶ Nūq̄ aliquē sanauit. Cōtra Jo. x. dic glo. Querit quō sine fide aliquē illumiauerit christ'. g̃ ille fidē nō habuit: 7 sic nō totū curauit. ¶ Et dō q7 christ' quēcūq; curauit totalr curauit 7 mēte 7 corpore q̃tū ad oēs infirmitates corpales 7 ille totus fidē recepit ꝑmo sed indistinctā: glo. tñ alr soluit: q7. s. hoc intelligit de illis q̄ ꝓ pctō mor-bū incurrūt. ¶ Quedā ipietas infidelitatis 7c. q̄a vl' seq̄ret q7 vl' de' ñ sciret oia pctā vel nō oia bonre ret: vel non oia remittere posset. ¶ Ad baptismi puritatē. q̃tū ad remotionē oiuz culpaz. ¶ Ab-luat lachrymis mētis. i. ūteriori dolore quē lachry-me exteriores significāt: 7 ē locutio methaphorica ¶ Sciāt se culpabilr duz 7c. si. s. cōtingat exteri oz lachrymarū defect' ex defectu doloris vt hō min' doleat de pctō q̄ de dāno tpali: sz q̄nq; abū-dantia doloris lachrymas exsiccat ꝓpt̄ dolorē cōci tatū: q̄nq; aūt hō se ꝓtiet vt corā solo deo doleat: q̄nq; etiā ex duricia cōplexiōis ē q7 hō nō pōt fler' corporalr ꝓ pctis: 7si fleat ꝓ morte amici: q7 dolor ille ē magis sensibilis: 7 iō magis vicin' ad resoluē dū corp' in lachrymas. ¶ Emūdare nequerit. s. i statu tali manēs: alⁱs ñ esset ei iputādū.

¶ Distinctio .XVI.

¶ In perfectiōe

aūt penitēti 7c. Postq̄ mgr̄ determiauit de pnia gnālr: hic ad ptes pnie descēdit. Et di-uidit i ptes duas: In p^a distī-guit pnie ptes: In 2ª mouet q̄stdā q̄nes circa ꝓpationē p tiū pnie ad iuicē. xvij. di. ibi: Hic orit q̄ multiplr 7c. Prīa i duas: In p^a distiguit ptes q̄si pniaz inte-grātes. s. ꝓtritōez: ꝓfessiōez: 7 satisfactōez. In 2^a di-stiguit pres q̄si sb̄iectiuas: ibi Predcīs vo adj̄ciēdo ē 7c. Prīa i duas: In p^a distiguit pnie ptes: In 2^a docz penitēdi modū sz ptes illas: ibi Jō discretio penitēti 7c. Circa p^m duo fac: p^o ondit nūez ptiū: 2° singlas ptes pseq̄t: ibi Cōpūctio nobis 7c. ¶ Jō discretio penitēti 7c. h ondit mōz pēitēdi: 7 circa h^o duo fac: p^o ondit mōz digne pnie: 2° mōz false: ibi Et sic si digni fruct' 7c. Circa p^m ta fac: p^o assignat ex vbis aug. modo penitēdi q̃tū ad ꝓtitionē cordis 2° q̃tū ad ꝓfessionē oris: ibi Laueat ne duct' vecū-dia 7c. 3° q̃tū ad satisfactionē opis i abstinēdo a sa cris 7 ab illicit': ibi Laueat ēt ne p' 7c. ¶ Predcīs vo adj̄ciēdū vī 7c. h assignat alias pnie ptes q̄si sb̄ iectiuas: 7 circa h^o duo fac: p^o distiguit eas: 2° pseq̄t ō alia eaz. s. pnia vēialiū q̄ hz spālē dubitatōz: ibi Que aūt ꝓ venialib' 7c. ¶ Questio. I.

Jc q̄rūt. iij ¶ Prīo ō ptib' pnie. ¶ Scōo ō remissiōe vēialiū i hac vita q̄ ad vnā ptez pnie ptiet. Tertio ō circūstātijs pcti fm q̄s formari dz pnie mod'. ¶ Quarto ō ipedimētis vē pnie. Circa p^m q̄rūt duo. Prīo ō ptib' pnie q̄si i tegralib': Scōo ō ptib' scōo assignatis.

¶ Do primuz sic proce-

dit: Ur̄ q7 pnia ptes ñ hēat: nullū. n. siplex hz ptē. sz hz ābo. oē sacr̄m ē simplex. g̃ pnia cū sit sacr̄m ñ hz ptes. ¶ D. baptism' mltiplicio ē vtu-te q̄ pnia: q7 originale 7 actuale q̄tū ad culpā 7 pe-nā totalr tollit qō ō pnia ñ ē vez. g̃ cū baptismo ñ assignāt ptes nec pnie ptes assignari dēnt. ¶ D. medicia dz ꝓportiōari morbo. sz pctm̄ qō ē morb' spūalis cui' ē medicia pnia nō hz huiusmōi ptes. g̃ nec pnie ptes assignāde sī. ¶ Sz ꝯ: penitēs penā sibi ifert ꝓ pctō ōbitā. sz ꝓ pctō i deū cōisso ñ solū debet pena iterior: sz exterior: vt pz i iferno. g̃ ad p fectionē pnie vtraq; pena req̄rit. g̃ pnia hz partes ¶ D. morb' spūalis maiori diligētia ē curādus q̄ corporal'. sz curatio q̄ fit ꝯ morbū corporalē hz ali quas partes distinguit: quia ꝑmo tollit morbus 7 postea morbi reliquie. g̃ 7 penitentia que est spi ritualis morbi curatio partes habere debet.

¶ Vlterius videt q7 incōuenienter assignent ei he tres partes. s. cōtritio: cōfessio 7 satisfactio: sacr̄m eni a ministris ecclesie confertur fm onmem sui partē. sed cōtritionē nō confert penitenti aliquis

eccleſie miniſter. ꝙ nō eſt pars pnie ſacramenti. ¶ Ad ꝑ. per pnie ſacrm pctm dimittit. ſed añ ꝓfeſſionē pctm qñ qz dimittit: vt infra magiſter oñdit. ꝙ ꝓfeſſio nō ē pars pnie. ¶ Ad ꝑ. in ſacramēto noue legis gīa ſuſcipiēti confert. ſed in ſatiſfactione nō cōfert aliqua gīa. ꝙ nō eſt ſacramēti ps. ¶ Ad ꝑ. nō eſt idē fructꝰ rei ⁊ ps. ſz ſatiſfactio dicit in lra pnie fructꝰ. ꝙ ſatiſfactio nō ē pars pnie. ¶ Ad terꝰ vī q̄ ſint ptes ſbiectiue: qz iſte ptes pnie: vt in lra pz ſumunt ſcōm pctm cordis oris ⁊ opis. ſed he ſunt ptes ſbiectiue pcti. ꝙ ⁊ ptes pnie aſſignate ſūt ptes ſbiectiue ipius. ¶ Ad ꝑ. totū integrale nō ſeqt ad ſuā partē: nō eni ſequitur ſi paries eſt domus eſt. ſed pnia ſequit ad quālibet ptiū aſſignatarꝝ: ſequit ei cōteritꝰ ꝙ penitet: ⁊ ſilr de alīs. ꝙ nō ſunt ptes integrales: ſz ſbiectiue. ¶ Ad ꝑ. ptes integrales alicuius totiꝰ qđ hz eſſe pmanēs ſūt ſimꝫ. ſz pnia hz eſſe pmanēs ſicut ⁊ alia ſacra. ꝙ cū pnie ptes nō ſint ſiꝫ: nō erūt ptes integrales ſz ſbiectiue. ¶ Sz ꝑ: ptes ſbiectiue nō requirunt ad pfectionē totiꝰ vlis: qa in qualibet pte pfecta rō totius inuenit: ſic pfecta rō aialis in hoie. ſed ptes pnie aſſignate ad cꝰ pfectionē requirūt vt i lra dī. ꝙ nō ſūt ptes ſbiectiue. ¶ Ad ꝑ. nihil vnū aliqđ hz ptes ſbiectiuas. ſic vnuz animal non habet partes ſubiectiuas. ſed vnius pnie ptes ſūt aſſignate ptes: qđ pz ex hoc q̄ ꝺ vno pctō nō agit niſi vna pnia ꝙ̄tū ꝑdicta tria inuenīt. ꝙ nō ſūt ptes ſbiectiue. ¶ Ad terꝰ vī q̄ ſint ptes etiā pnie vtutis: ſic dī in .x. ethi. ad pfectionez vtutis moralis req̄rit actꝰ interior ⁊ exterior. ſed pnia ē vꝰ moralis cū ſit ps iuſticie. ꝙ de pfectione eius ē cōtritio interior ⁊ cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio exterior: ⁊ ſic ſūt ptes eius ſic pnie ſacri. ¶ Ad ꝑ. ſatiſfactio ē actꝰ alicuiꝰ vtutis: nec alterī q̄ pnie: ⁊ ſilr de alīs. ꝙ ſunt ptes pnie vtutis nō ſolū ſacri. ¶ Ad ꝑ. iuſticia exigit: vt p q̄ qs peccat p hec pūiat. ſz hec tria q̄ aſſignāt pnie ptes ſūt quedā pene rñdētes illis quibꝰ peccauit. ꝙ ad perfectionē iuſticie exigūtur: ſz nō niſi q̄tū ad partē illā que pnia dī. ꝙ ſunt ptes pnie vtutis. ¶ Sz ꝑ: actꝰ nō ē ps hitꝰ. ſz pnia virtus ē hit: hec āt tria ſūt actꝰ q̄dā. ꝙ nō ſūt ptes pnie vtutis. ¶ Ad ꝑ. ſbiectū vtutis ē mēs ſz aug. ſed cōfeſſio nō ē in mēte ſic in ſbiecto: ſilr nec ſatiſfactio. ꝙ nō ſūt pnie vtutis ptes. ¶ Ideo dō ad pmā .q. q̄ in pnia nō ē p mā aliq̄ exterior res ſic in baptiſmo aq̄: ſz ipe actꝰ hūanus loco matīe in hꝰ ſacro ſe hz: qđ p quādā recōpēſationē offenſā culpe ꝓcedētis tollit. in actibꝰ āt hūanis eſt gradꝰ quidā ad perfectionē ptingēdi. ppt̄ diuerſas ptes hoīs: q̄rū vna aliā mouet: ⁊ iō oz q̄ diuerſa ſm ordinē ad pfectionē pnie ꝓſiderent: ⁊ hec dicūt pnie partes. ¶ Ad ꝑmū ꝙ dō q̄ dubitat de illa añcte vtrū ſit ambro. ſi tñ ꝓcedat: itelligēdū q̄ ſacrm ē ſimplex rōne effectꝰ ꝓncipalis ⁊ vtutis ſimplicis quā opat ſed māle in ſacro pōt eſſe cōpoſitū: ſic pz in cōfirmatōe ⁊ euchariſtia: ⁊ ſic etiā ex parte actꝰ nr̄i qđ ē quaſi materialis in pnia ptes ei aſſignant. ¶ Ad ꝛm dō q̄ partes nō aſſignant pnie ex pte vtutis ſacramētalis: ſz ex pte eiꝰ qđ eſt māle in ipa. in baptiſmo āt ē māle res exterior in qua nō ē accipere niſi vnū eſſe: ⁊ iō baptiſmo partes nō aſſignāt: qz ⁊ſi ſit aliqs actꝰ nī in baptiſmo: ille nō eſt de eſſētia baptiſmi: ſz diſpō ad baptiſmū. ¶ Ad tertiū dō q̄ bonū ſm dio. cauſat ex vna integra cā: ſz ex ſingulis defectib' ꝓſurgit malū: ⁊ iō ad integritatē pcti ſufficit in q̄cūq̄ gradu hūani actꝰ defectꝰ inueniat: ⁊ pp hoc pctō ptes quaſi integrales nō aſſignant: licē pnie que bonitatē amiſſaz repat. ¶ Ad ſcām. q. dō q̄ ſic dictū eſt pnia offenſaz culpe p̄cedentis abolet per modū recōpēſatiōis cuiuſdā. hec āt recōpenſatio differt a recōpenſatiōe vindicatiue iuſticie in duob'. ꝑmo q̄ in vindicatiua iuſticia ille q̄ peccauit ſe hz ad recōpēſationē vt patiēs tm̄ inquātū pena p quā fit culpe recōpēſatio eſt ab alio inflicta: ⁊ iō nō p̄ſupponit ad recōpenſationē dolorꝫ ꝺ pctō: ſz ex pena recōpēſāte dolorꝫ i fligit. in pnia āt ille qui peccauit ſe hz ad recōpenſationē ēt vt agens: qz ipe ſpōte ſua ad penā recōpenſantē accedit: ⁊ iō diſplicētia culpe ꝑexigitur. Scōo differt qz i vindicatiua iuſticia taxat̄ pena recōpenſans ſm arbitriū iudicis nō eiꝰ in quē cōmiſſuz eſt peccatū: ſed in pnia oz q̄ pena recōpenſans taxet ſm arbitriū eiꝰ in quē pctm̄ cōmiſſuz ē: qz talis recōpēſatio fit ad recōciliandū aiuz offēſi que recōciliatio eſſe nō pōt niſi pena recōpenſād volūtati eiꝰ ſufficiat: ⁊ iō oz in pnia q̄ modꝰ pene ſatiſfactorie ſz arbitriū ſacerdotis qui vicē dei obtinet ſeruet. Utriq̄ ꝙ recōpēſationi hoc cōe eſt q̄ non fiat recōpenſatio ſm arbitriuz eius qui peccauit: ſed alterius hoīs. arbitriū aūt rectuz requirit cognitionē culpe: que quidē ſi ei qui oz penā taxare per eū qui peccauit fiat cōfeſſio dicit: ſi aūt alꝫ dicit cōtritio: ⁊ qz in pnia ſponte qui peccauit ad recompenſationez faciendā accedit requirit ſatiſfactio: ⁊ ſic recōpēſatio tribus gradibus perficit: quoꝝ ꝑmuſ eſt diſplicentia culpe p̄terite: alias nō ſponte ad recōpenſationē accederet: ⁊ h̄ per contritionē perficit. ſcōs eſt vt culpā ſuā notificet deo per ſacerdotē: alias non ſe ad recompenſationem ſecunduz arbitriuz eius in quez peccauit offerret: ⁊ quantū ad hoc eſt confeſſio. tertius eſt vt recōpenſet ſm arbitriū ſacerdotis: ⁊ quātū ad hoc eſt ſatiſfactio. ¶ Ad ꝑmū ꝙ dom q̄ in ſacramētis q̄ habēt ꝓ̄o mā aliquā rē corꝓoralē: eſt duplex actꝰ miniſtri eccleſie. ſ. ſāctificatio materie per verbuz dei: ⁊ applicatio materie ad eum qui ſacramentū ſuſcipit: ſed in hoc ſacramento qđ hz ꝓ̄o materia ipſū humanū actū non pōt ex miniſterio ſacerdotis materia applicari ad eū qui ſacrm ſuſcipit: qz actus nō ſunt ab exterioꝛi: ⁊ ideo ad miniſteriū ipſi' ꝑtinet ipoꝝ actuuz cōſūmatio ſz abſolutōez ⁊ pene iniūctionē: qđ eſt quaſi quedā ſāctificatio.

¶ Ad 2m dō. q; q̄uis pctm̄ dimittat añ actualē cō
fessionē nunq; tm̄ dimittit añ ꝓfessionē in ꝓpōsito
exñtē: sic ēt añ baptismū actualr̄ suscepturꝰ aliqs rē
baptismi ꝓseq̄t ex ꝓpōsito suscipiēdi baptismum.
¶ Ad 3m dō q; ex ꝓpōsito satisfaciēdi gīa cōfert:
q̄uis satisfactio actualis gīaz p̄supp̄at. Uel dō q;
p satisfactōez ꝓseq̄t penitēs pfectū effectm̄ gīe pctm̄
abolētis: qz liberat totalr̄ a reatu pcti. ¶ Ad 4m
dō q; vltimū i q̄ ꝓsumat res dr̄ finis rei: sic forma
hz rōnē finis: z qz satisfactio ē vltia ps i q̄ pnia cō
sumat: iō dr̄ fructꝰ qō i rōnē finis ponat. ¶ Ad tiā
.q. dōm q; q̄dā dicūt q; sūt ptes sb̄iectiue: vno mō
pniaz ꝓsiderādo fm q; hz tm̄ rōnē pene: qz q̄libet
hanc ptiū ē pūitio q̄dā. sz hꝰ nō pōt eē: qz totū vle
nō p̄dicat i singulari de suis ptib' plarib' simil' ac
ceptis: siue sit genꝰ siue spēs: tres enī hoies nō sunt
aial sz aialia. vñ cū tres ptes pnie nō sint tres pnie
sz vna: ñ pōt eē q; sint ptes sb̄iectiue. ¶. pena quā
penitēs patit tota i rōnē satisfactōis cadit: nō enī
sola exteriori pena hō satisfacit: sz ēt interiori: alꝰ
oz mētalis nō esset satisfactoria: vñ z pena q̄ est
in cōtritiōe: z q̄ est in cōfessiōe in ptē satisfactiōis
cadit. z qz satisfactio ē vltia ps: totū sacr̄m a pena
denoiat: sic res denoiat ab vltiō sui. z iō alīq dicūt
q; sunt ptes potētiales. sz hꝰ itez nō pōt eē: qz in p
tib' potētialib' totū adest fm essentie sue rationē
cuilibet parti complete: sic essentia anime cuili
bet potētie. sz tota rō pnie fz spēz nō ē in q̄lz horz
¶. vnū eorz nō icludit i se vi oim aliarz qō requrit
i ptib' potētialib': sz vnūqōq; ad suū offm seruit:
iō dō ē cū alīs q; sūt ptes integrales. Sz sciēdū q;
ptes integrales sūt duplices: q̄dā sūt ptes q̄titatis
q̄ sūt q̄nq; vnī rōnis: vt i totis homogeneis: q̄nq;
vo diuersarz rōnū: vt in totis heterogeneis: q̄daz
vo sūt ptes essentie: sic mā z forma: nō q̄titatis: z
he sp sūt diuersarz rōnū: z hñt ordinē nate ad ui
cē: z q̄nq; ēt ordinē tpis i his q̄rz eē nō ē simil': z hꝰ
mōi ptes sūt he de qb' loq̄mur: qz pnie sacr̄m fm
rōnē spēi sue ex his trib' integrat: z vna ē poz alia
fz nāz z q̄nq; ēt fz tp̄s: eo q; actuū hūanorz q̄ sūt
in pnia materiales nō ē totū esse simil': sz succedūt
sibi inuicē: sz q̄nq; ꝓples corz quoz vnꝰ ē altero poz
p nām sunt simil' tpe. ¶ Ad p̄m ḡ dō q; ptes pnie
nō rñdent illis pctī ptib' singula singulis scōm ve
ritatē: qz p q̄libet illorz pctōrz oz esse pñie tres p
tes: sz p adaptatiōez quādā ꝓsiderata sili̇tudie me
dicine ad morbū q̄tū ad idē instr̄m. Quidā enīz
dicūt q; in q̄libet pctō ē iuenire illa tria: qz os ē in
terius z exteri': z actꝰ interioz z exterioz: z sic etiā
ista tria erūt ptes subiectiue pctī: sed pz hoc nō eē
scōm intētionē lr̄e q̄ de ore exterioz z opere loq̄t
¶ Ad 2m dō q; in ptib' successiuorz ex q̄libet pte
pōt ꝓcludi totū: sic hora tria ē: ḡ dies: ñ tm̄ totū de
vna pte p̄dicat. nō enī dicim' q; hora sit dies: sz tm̄
de oīb' ptib' sil' acceptis aliquo mō inuenit p̄dica
ri totū: sz ip: op̄c: z sic etiā de q̄libet pte pnie pnia
cōcludit eo q; pnia nō hz totū esse suū simil': nō tm̄
totū de ptib' p̄dicat nz diuisiz nz cōiūctiz ꝓpe lo
quēdo. ¶ Ad 3m dō q; illud qō ē māle in pnia est
actꝰ nr̄i: z qz actꝰ nō hñt esse permanēs: iō nec pnia
z sic obiectio ex falso procedit. ¶ Ad q̄rtā. q. dō q;
ab eo qō sequit rē nō accidit aliqua cōpositio i re
qz ꝓponētia sūt poza cōpositis: vñ cū actꝰ nr̄i sint
posteriores vtutib' a quib' eliciūt diuersi actꝰ q̄ fz
ordinē a vtute aliq̄ pgrediūt nō faciūt ꝓpositionē
aliquā in vtute: z iō p̄dicta tria nō sūt ptes pnie
vtutis: sz pnie sacr̄i: qz ip̄i actꝰ sūt quasi materia
sacr̄i: z penes diuisionez materie ptes rei sumunt
q̄nq;. ¶ Ad p̄m ḡ dō q; actꝰ exteriores req̄runt ad
pfectionē scōam vtutū moraliū: ptes aūt integra
les oz q; sint de perfectōe p̄ma. ¶ Ad 2m dō q; q̄
uis tria p̄dicta sint actꝰ pnie vtutis: nō tm̄ sequit q;
sint ptes eius: qz in q̄libet dictorz actuū inueniunt
oēs circūstantie quibus integrat mediū virtutis.
¶ Ad 3m dō q; ad pniam vtutē requirūt ista tria
sz non vt partes sz vtactꝰ vt dictum est.

¶ D secundum sic pro
cedit: Uidet q; pnia añ baptismū non de
beat poni ps pnie: baptismꝰ enī ianua sacramēto
rū ē: z pnia dr̄ scōa tabula respectu baptismi. sz fz
nō ē añ p̄mū. ḡ pnia nō ē aliqua ante baptismum.
¶ ¶. ei qui nō est generatꝰ in aliq̄ nā non cōpetit
actio illꝰ nature. sz baptismꝰ est quedā generatio i
spūalē vitā. ḡ ei qui nō ē baptiçatꝰ nō ꝓuenit aliq̄
actio spūalis vite. sz pnia ē hꝰ mōi cū sit q̄ddā sacr̄z
ḡ nō pōt alicui ꝓpetē añ baptismū. ¶ ¶ pnia nō
ordinat nisi ꝑ culpā actualē sz culpa actualis sufficiēt
i baptismo delet. ḡ ñ oz q; pnia baptismū p̄cedat.
¶ Sz ꝑ: matth. iij. sup illud: Exibāt ad mlti ꝛc.
dic glo. Jā tc exēplū baptiçādis dabat ꝓfitēdi pec
cata z ꝓmittēdi meliora. sz hꝰ ptinet ad pniaz. ḡ añ
baptismū oz eē pnia. ¶ ¶. ir illud psal. In cubili
bꝰ vīis ꝛc. dic glo. vt extincto veteri hoīe p pniaz: sa
crificiū iusticie p regnātionē noui hois offeram'
deo. sz regnātio ad baptismū ptinet. ḡ pnia aliq̄ ē
añ baptismū. ¶ Lteri' vī q; pnia añ baptismū nō
solū sit de actuali: sz z de originali pctō: Aug. li. ō
pnia dic loquēs de pnia añ baptismū: Exceptis p
uulis nullus ad chr̄istū transit: nisi icipiat eē qō ñ
erat: nisi peniteat eū fuisse qō erat. sz erat ifectꝰ nō
solū actuali: sed etiā originali pctō: nisi enī de hac
ifectiōe loq̄ret puulos nō excipet q̄ aliā infectiōez
nō hñt. ḡ ō pctō originali oz eē pnia añ baptismū
¶ ¶. penites infert sibi penā vt euadat illā q̄ a deo sibi
infligēda erat. sz p pctō originali pena a deo in
fligit. ḡ p eo oz hāc pniaz agere. ¶ ¶. fm hoc de
pctō actuali pniaz agim' q; nobis ipz soliplicet. sed
pctm̄ originale oz nobis displicere. ḡ de eo debem'
pniaz agē. ¶ Sz ꝑ: pnia ē respectu voliti. sz pctm̄
originale ꝑhim' nolētes. ḡ de ipo non est penitētia.
¶ ¶. medicina debet rñdere morbo. sed peccatū

originale nō cōtrahit p aliquā delectationē ei⁹ q̄ ipm̄ ꝓtrahit. g̈ vī q̄ nō sit eius curatio per aliquā penā: ⁊ ita nō per pniam que suo noīe penā exp̄mit. ¶ Alteri⁹ vī q̄ nō debeat post baptismū aliq̄ pnia venialiū distingui: q̄ supfluū est facere per multa q̄ per vnū pōt fieri. sed veniale peccatum curat per eucharistiā. g̈ supfluū ē q̄ ad ipm̄ curā-dū pnia ordinet. ¶ Ꝺ. de eo q̄ nō est i ptāte nr̄a non requirit pnia. sed pctā venialia vitare nō est in ptāte nr̄a: q̄ nullus pōt oīa pctā vēialia vitare g̈ de venialib⁹ non est pnia. ¶ Ꝺ. diuersoꝝ mod-boꝝ diuerse sūt medicine: q̄ ſm hiero. Nō sanat oculū q̄ sanat calcaneū. sz pnia est remediū ꝓtra mortale. cū g̈ vēiale a mortali in infinitū differat: vt pena oñdit: vī q̄ ℨ veniale pnia non ordinet: sz cōtra mortale. ¶ Sz ℨ: q̄ pōt maⁱ pōt ⁊ minus sz pnia destruit mortale q̄ est difficilⁱ. g̈ ⁊ vēiale. ¶ Ꝺ. scōz aug. Pnia est vindicta puniēs in se q̄ dolet cōmisisse. sz aliquis oz dolere de hoc q̄ cō-misit venjale: ⁊ hoc in se punire. g̈ pnia quedā ē ō. venialib⁹. ¶ Alteri⁹ vī q̄ teneamnr ad pniaz veni-aliū: q̄ sicut tenet hō tendere ad gloriā: ita tenet i pedimētū glorie remouere. sz hō nō pōt ad gl̈iam peruenire nisi dimissis venialib⁹ pctis. g̈ cū non re mittant sine pnia vī q̄ ad pniam agendā de veni alib⁹ hō teneat. ¶ Ꝺ. q̄dā veniale pctm̄ per con sensuz fit mortale: q̄ cōsensus i delectationē mor talis pcti est mortale pctm̄. sz hō tenet vitare mor tale pctm̄. g̈ tenet dissentire veniali pctō aliq̄n. sz dissensus ad pctm̄ est pnie. g̈ tenet hō de pctō vēia li aliq̄n penitere. ¶ Sed ℨ: nullus tenet abolere ia factū q̄ nō tenet vitare añq̄ fiat. sz hō tenet vi tare veniale pctm̄ añq̄ faciat: alias peccaret mor-taliter faciēs ipm̄. g̈ multominus tenet penitere ō. eo. ¶ Alteri⁹ vī q̄ ptes iste tres nō sint sufficiētes: q̄ sic p⁹ baptismū peccat venialiter ⁊ mortaliter. ita añ baptismū. sz p⁹ baptismū distinguit pnia ve nialis ⁊ mortalis pcti. g̈ añ baptismū: ⁊ sic sūt q̄t-tuoꝝ. ¶ Ꝺ. plus distat pena a culpa q̄ veniale a mortali. sed de penis pñtis miserie oz penitere: vt aug. dicit in li. de pnia. g̈ cū distinguat pnia venia liū a pnia mortaliū oz etiā distingui pnia q̄ penite mus de penis hui⁹ pegrinatiōis a pnia venialium. ¶ Ꝺ. pnia solēnis est q̄dā pnie mod⁹: vt supra di ctū ē. g̈ cū de ipa mētione nō faciat vī insufficiēter ꝓtes ponere. ℜ ñdeo dō ad ꝑmā. q. q̄ pñia pōt accipi dupliciter. s. vt ē vⁱ ⁊ vt ē sacrm̄. scōz ād q̄ ē vⁱ ꝓportat detestationē pcti cū ꝓpōito abolēdi ipz scōm cōditionē stat⁹ peccātis: ⁊ q̄ q̄cūq̄ ñ detesta tur pctm̄ adhuc volūtatē in pctō fixā hz: cū volū tas semel ad aliq̄d fixa ab illo ñ diuellat: q̄n actu vel hītu in eo maneat: nisi p actualē dissensuz ad illud vel in spāli vel saltē in genere. volūtas aūt i pctō fixa manēs nō ē susceptiua gr̄ie baptismalis: ideo requirit añ baptismū ⁊si remouēs ꝓhibens peccati cōmissi detestatio ⁊ destructionis ei⁹ ꝓpo-sitū. Et ideo pz q̄ añ baptismū requirit pnia scōz q̄ ē virtutis actⁱ: vel que sit prior baptismo tpe vel saltē natura. sz pnia ſm q̄ ē sacrm̄ ꝓsistit i dispōne ministroꝝ ecclesie. Et q̄ ecclie sacra nō dispēsant nisi illis qui sūt de ecclia: ió añ baptismuz sacrm̄ pnie nō ꝓpetit: cū p baptismum hō de ecclia fiat. Et p hoc pz solutio ad obiecta p̄ter tertiū. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ pnia nō requirit añ baptismū ꝓpter ba-ptismi insufficiētiā: sed ꝓpt impedimentū remouen dū gr̄e baptismalis vt baptism⁹ suū effectuz habē possit. ℍ Ꝺ. ij. q. dō q̄ pnia pōt sumi large ⁊ ꝓprie. Ꝓprie q̄dez pnia ꝑportat dolorē de pctō ꝓmisso in ꝑterito: ⁊ sic nullo mō pōt esse pnia de originali pctō: q̄ nō ē ꝓmissuz. Large aūt pōt dici pnia omis displicētia mali ꝑteriti: ⁊ sic in eo qui li beruz arbitriū habz: debet eē pnia de originali: q̄ ex hocipso q̄ alicui placet aliq̄d displicz ei quod ad illud impedimētuz p̄stitit. peccatū autē originale impedimētuz gr̄ie fuit ad quā q̄libet desiderio ten dere debet: nō tn̄ de eo oz esse ꝓfessio que nō est ni si factoꝝ. nec satisfactio: q̄ ꝑ peccato originali nō debet nisi pena damni: pnia autē importat penaz sensus. Et p hoc patz solutio ad obiecta. ℍ Ꝺ. tiaz. q. dō. q̄ veniale peccatū ex nīo actu incurri-mus ⁊ ei pena sensibilis debet ⁊ ió ad peccati vēia lis dimissiōez pnia opatur q̄tuz ad ꝓtritionez con fessionē ⁊ satisfactionez: nō solū pnia ſm q̄ est vir tus sz etiam ſm q̄ ē sacrm̄: q̄ post baptismum ali quis venialiter peccat q̄n ē susceptiuⁱ sacroꝝ ec-clesie. ¶ Ad ꝑᵐ g̈ dō. q̄ ad eundez effectū p̄ncipa liter inducēduz supfluū ē plura inducere: si quodli bet sit sufficiens. sed nullum sacramētum inducit ad peccati venialis dimissionem sicut ad principa lem effectum: vt supra in 2ª dis. dictuz ē. ⁊ ideo nō est incōueniens si ex multis sacramētis peccati ve nialis dimissio ꝓsequitur. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ q̄uis ñ sit in potestate nr̄a vitare omnia venialia: est ta-men i potestate nr̄a vitare singula. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ vēiale ⁊ mortale q̄uis sint diuersi morbi: tn̄ cō-ueniūt in vna rōne actualis peccati: ⁊ ideo contra vtrunq̄ penitentia medicina est. ℍ Ꝺ. iij. q. dō q̄ cū dicit aliqs ad aliquid teneri quedā neces-sitas importat ad illud. Necessitas autē ē duplex Una est absoluta ⁊ ſm hanc homo tenetur facere illa sine q̄bus nō est salus: ⁊ sic nō tenet ad peccati venialis pniam: q̄ mortē ex hoc non incurrit nisi forte ex ꝓtemptu dimittat. Alia ē ex suppositione alicuius finis: sicut dicit aliquid eē necessariuz sīn quo nō possumus finē intētum ꝓsequi: ⁊ hoc mo do necessariuz est q̄ homo de venialibus peniteat si ei remitti debeant in hac vita: sed ſm hoc non ꝓprie dicitur teneri aliquis ad aliquid: et ideo dicenduz q̄ homo non tenet ad penitētiaz veniali um nisi large sumendo. ¶ Ad ꝑᵐ ergo dicenduz q̄ si nunq̄ de venialib⁹ pēiteat: pōt ad vitā pueni-re: q̄ etiā p⁹ hāc vitā vēlia remittūt vt infra dicet.

¶ Ad scām od: q dissensus dicit penitentiam ad pctm futurū: sed pnia dicit displicētiā pcti ptriti ꝛ ió non oz q dissensus ad pniam ptineat. ¶ Ad qntā. q. od. q iste ptes pnie distinguūt ſm diuersos modos quib' pnia agit: vñ sunt ptes sbiectiue pnie virtutis: nō pnie sacrī: qz vna ps nō pertinet ad pnie sacrm q̄uis alie due ad pniaz ſm q est sacramētū ptinere possint. Et accipiunt isti mōi ꝓz diuersū statū penitētis: qz aut ē extra eccliaz ēt numero: ꝛ sic ē pma pnia q̄ ē añ baptismū: aut ē extra merito: ꝓz nō numero: ꝛ sic ē scda q̄ ē de mortalib': aut oio ē intra eccliaz: ꝛ sic ꝓpetit ei ttia q̄ ē d venialib'. ¶ Ad p'm g od. q stat' hois añ baptismū nō diuersificāt p veniale ꝛ mortale q̄tū ad h' qd ē esse d eccliā vel nō esse: ꝓz diuersificāt p': qz p mortale p' baptismū ꝑmissū efficit aliq̄d extra eccliaz merito: ꝓz nō p vēiale: ꝛ ió nō ē silis rō. ¶ Ad 2m od. q de penis dī esse pnia ab aug. ſm q inclinant ad culpā: large ēt pniaz p displicētia sumendo.

¶ Ad 3m od. q pnia solēnis nō diuersificat statū penitētis quātū ad id qd dcm ē: ꝛ ió de ea non fit hic mentio. ¶ D. ó. II.

Deinde queritur d remissiōe vēialiū. Et circa h' querūt duo. Primo de mō remissiōis. Scdo de causa remissionis.

Ad primū sic proce

dit: Uidet q pctm veniale possit dimitti volūtate manēte ad illud. volūtas enī peccati vēialis grām nō excludit. ꝓz nullū pctm veniale ē qd gīa remitti nō possit cū remittat p vtutē gīe mortale qd m'to difficili' ē. g vēiale dimitti pōt adhuc manēte volūtate ad illud. ¶ D. sic pctm mortale charitati opponit: ita vēiale feruori charitatis. sed illud qd secū cōpatit charitas nō ipedit dimissiōz pcti mortalis. g cū volūtatē pmanētē i pctō vēiali cōpatiat feruor charitatis: vr q vēiale remitti possit in eo q̄ adhuc hz volūtatē adherentē veniali. ¶ D. sic dictū ē volūtas ad h' q remoueat ab eo in q̄ semel fuit fixa req'it actual' displicētia: ꝓz alī veniale pctm dimittit ei q̄ nō hz displicētiā de veniali pctō. sic pz in martyrib' q̄ stati euolāt q̄uis forte de pctis vēialib' nō cogitēt: nec actualē displicētiā hēant. g vr q pctm veniale dimitti possit ad huc manēte in illo. ¶ Sz ꝰ: manēte cā nō ꝑt tolli effect'. ꝓz adherētia volūtatis ꝓordinata ad aliq̄d erit cā vēialis pcti. g manēte volūtate fixa i illo ñ pōt remitti ipm pctm ¶ D. affect' ad op' hz rōez pcti: sic ꝛ ipm op' pcti. ꝓz ipm op' vēialis pcti duz manet ñ pmittit pctm vēiale dimitti. g nec affect' ad ipm manēs. ¶ Ulteri' vr q vnū pctm vēiale ñ possit dimitti sine alio: qz sic i pcedēti dis. dictū ē: dns nullū sanauit quē nō oio liberaret. ꝓz nō pōt alicui vēiale pctm dimitti nisi dño ipz sanāte. g si absoluit ab vno vēiali absoluit ab oib'. ¶ D. peccatū vēiale ē maioris adherētie q̄ mortale. vñ remisso mortali adhuc mānet vēiale. ꝓz vnū mortale nō pōt remitti nisi oia alia dimittāt. g nec vnū veniale nisi alīs remissis. ¶ D. ei q displicet deo peccatū nō remittit. ꝓz vēiale displicet deo. g quādiu manet vnuz aliud non remittit. ¶ Sz ꝰ: maioris gīe ē remissio mortalis pcti q̄ vēialis. ꝓz vnū pctm veniale manens fixū in corde nō ipedit remissiōez mortalis pcti. g multomin' ipedit remissionē alteri' venialis. ¶ Ulteri' vr q veniale pctm possit remitti sine mortali. Jo. viij. sup illud q̄ sine pctō est vīm ꝛc. dic aug. q oēs illi erāt in pctō mortali. venialia eni eis dimittebāt p cerimonias. g vēiale pōt dimitti nō dimisso mortali. ¶ D. mortale ꝛ vēiale ꝰie diuidūt. ꝓz mortale pōt dimitti sine vēiali. g veniale pōt dimitti sine mortali. ¶ D. pctō qd sufficiēter punitū ē nō debet alia pena: qz nō vindicat bis de' in idipm. ꝓz pctm vēiale pōt aliquis i mortali exns sufficiēter in seipo punire cū debeat ei pena finita. g nō reseruabit vlteri' ad penā. sed nūq̄ aliquis absoluit a reatu pene: nisi ꝑus absoluat a culpa: alꝫ culpa inordinata remaneret sine pena. g manēte pctō mortali pōt vēiale remitti.

¶ Sz ꝰ: Sze. dic q vēiale pctm obscurat mētē: ꝓz mortale obtenebrat. ꝓz obscuritas nō remouet nisi p lucē: lux aūt spūalis ē gīa q̄ ēt mortale delet. g ñ pōt dimitti vēiale sine dimissiōe mortal'. ¶ Rndeo od. ad pmā q. q pctm qdlz dz remitti quātuz ad duo. ſ. quātū ad culpā ꝛ quātū ad reatū: ꝛ nō pōt esse scda remissio sine pma: qz q̄diu manet culpa manet debitum pene: culpa aūt in deordinatione volūtatis ꝓsistit: vñ nō pōt culpa tolli nisi reordietur volūtas: qd ee nō pōt q̄diu in ipa deordiatōe manet: alꝫ essent duo opposita simul va: ꝛ ió nullo mō vēiale dimitti pōt q̄diu volūtas ad illd mānet.

¶ Ad p'm g od. q nō ē ex defectu gīe dn illud veniale in q̄ adhuc volūtas manet remitti nō possit ꝓz ex defectu eius cui remittēdū ē in q̄ ipedimētuz remissiōis inuenit. ¶ Ad 2m od. q qlibet pctm mortale opponit cuilibet q̄tūcūq̄ puc charitati: nō āt qlibet vēiale opponit cuicūq̄ feruori charitatis: dī eni feruor charitatis ꝑ silitudinē ſm q ad exteriora q̄dāmō ebulliēdo refudit. ex illa aūt parte q̄ vēiale cōmittit charitati feruor nō apparet: sed aliquid ꝑter charitatē. vñ q̄uis sit feruor charitatis quantuz ad aliqua: potest tamen esse tepidita' quantuz ad alia: ꝛ sic non quilibet feruor opponitur cuilibet veniali. vnde non est silis cōparatio peccati mortalis ad charitatē ꝛ venialis ad feruorem charitatis. ¶ Ad 3m od: q voluntas que fuit fixa in aliquo nō remouet inde nisi per actualem assensum si illud memorie occurrat: alias sufficit habitualis: sicut ctiā dē mortalibus cōtingit q̄ oblita remittunt. ¶ D scdam. q. od. q ea que non habent connexionē ad inuicē vnuz potest auferri

sine altero: sz que habēt aliquo modo cōnexionez vnū non pōt sine alio auferri. peccata aūt mortalia q̄uis nō habeant cōnexionē ex parte cōuersionis: hñt tñ cōnexionē ex parte auersiōis: quia ab vno icōmutabili bono auertūt: ꝛ iō vnū sine alio remitti non pōt: cū remissio culpe magis respiciat per oppositū auersionē q̄ cōuersionē: qz culpa remittit fm restitutionē ad illud a quo culpa separauit: venialia aūt nō hñt cōnexionē: neq; quātū ad cōuersionē: neq; quātū ad auersionē: qz in eis nulla est auersio a fine: ꝛ si sit aliquis defect⁹ i actu eoz̄ que expediūt ad finē: ꝛ ideo pōt vnū veniale sine alio dimitti. ¶ Ad p̄m g̃ dō. q̄ remissio vēial' nō cōpat ꝓprie loquēdo sanationi: qz infirmitas que per sanationē curat destitutionē virtutis iportat: nō aūt est aliqua destitutio vel debilitatio vtutis spūalis in culpa veniali: sed soluz dispō ad virtutis destitutionē: ꝛ iō rō illa non est ad ꝓpositū. ¶ Ad 2m dō. q̄ peccatū veniale non dr̄ esse maioris adherētie q̄ mortale: quasi ex parte sua firmi⁹ in aīa maneat: sed ex parte nr̄a: qz peccata vēialia non ita facile deuitamus: sicut mortalia ad que dimittēda ex necessitate obligamur. ¶ Ad 3m dō. q̄ peccatū mortale ita deo displicet q̄ etiā facī ipm peccantē deo displicentē in q̄tū pulchritudinē gie quā de⁹ in ipo amat auert: sed peccatū veniale q̄uis deo displiceat: qz inordinatū est: non tam facī peccantē deo displicētā qz non priuat claritas gie sed quodā modo obnubilat inquātū ei⁹ ꝓcessus ad exteriora ipedit: ꝛ iō Gre. dicit q̄ peccatū vēiale obscurat: sed mortale obtenebrat: ꝛ propt̄ hoc vnū peccatū veniale non ipedit q̄n aliud remitti possit: q̄uis mortale vnū ipediat dimissionē alt̄i⁹. ¶ Ad itiā. q. dō. q̄ remoto priori remouet̄ posterius: nec posterius restituit: nisi ꝓri restituto. feruor aūt charitatis cui veniale opponit̄ est posteriori ipa charitate: vñ q̄diu charitas non restituit: nec feruor charitatis reparari pōt in qua reparatione cōsistit venialis peccati dimissio: sicut etiā i reparatiōe charitatis dimissio mortalis: ꝛ iō non pōt veniale dimitti ei cui mortale non dimittitur Pōt etiā ex pte remittētis ratio assignari: qz a dō qui solus peccata dimittit: peccatū mortale sepat: ꝛ iō effectū eius in remissiōe peccati venialis hñs peccatū mortale non percipit: sil'r etiā ex pte ei⁹ q̄ fit remissio. s. charitatis q̄ vniuersa delicta opit: Prouer. x. quā peccatū mortale tollit. ¶ Ad p̄m g̃ dō. q̄ Aug. noīat ibi venialia irregularitates q̄s fm legē cōtrahebant. ¶ Ad 2m dō. q̄ veniale nō auertit a deo neq; charitatē tollit sicut mortale: ꝛ ideo non impedit dimissionez mortalis sic ē ꝓrio. ¶ Ad 3m dō. q̄ pena etiā hominis offensam non tollit: nisi ab eo in quem peccatum cōmissum est acceptet: nec acceptari pōt q̄diu inimicitia ad ipz manet: ꝛ iō manēte inimicitia hominis ad deū p peccatū mortale pena quātacūq; veniale nō purgat: vñ esaie. lviij°. dñs dicit nō esse accepta ieiūia eoz̄ qui ad lites ꝛ ꝓtentionē ieiunabant.

AD secūdū sic proceditur: Uidet q̄ peccatuz veniale nō possit dimitti sine gr̃e noue infusione: peccatū enī veniale transiens actu in aīa manet reatu. sz reatus fundat̄ sup macula. cū g̃ macula nō possit ab aīa abstergi nisi per gr̃am: sicut nec tenebra nisi p lucem: videt̄ q̄ veniale dimitti nō possit sine gratie infusione. ¶ P. veniale peccatū consistit in hoc q̄ minus amatur de⁹ q̄ debet. sed minoratio ista non pōt tolli nisi charitate augmentata: sz cuius augmentū noua missio spiritussancti attēditur: vt in p̄mo li. dis. xv. dictū est: ꝛ per ꝓns noua gr̃a. g̃ peccatuz veniale sine gr̃e infusiōe remitti nō pōt ¶ Sed ꝯ: noue gratie additio gratiam p̄existentē auget si eā inueniat. sed cū peccatū veniale gratiaz non auferat: si sine gr̃e infusione dimitti non posset: oporteret q̄ quādocūq; dimittitur veniale gr̃e gr̃a adderet. g̃ semp homo post veniale rediret in maiorez gr̃am quod falsum est: quia tunc frequēs iteratio venialiuz nō disponeret ad mortale. Ulterius: videt̄ q̄ gr̃a sine contritiōe possit peccatū veniale remittere: qz sicut dicit Gre. qō est aqua ad caminū: hoc est veniale ad feruorē charitatis. sed feruor charitatis pōt esse sine cōtritione: potest enī aliquis in deum feruenter cōuerti: ꝛ tñ de peccato nō dolere qō est cōteri. g̃ pctm̄ veniale potest dimitti sine cōtritiōe. ¶ P. ꝓtritio non solū iportat dolorem de ꝓterito peccato: sed etiā proposituz non peccandi decetero. sed aliqui dimittit veniale peccatuz qui non habet tale propositum: qz scit se sine peccato veniali presentē vitā agere non posse. g̃ sine cōtritione peccatū veniale dimitti pōt. ¶ P. aliquis in peccato veniali exns pōt dormiēs mori ꝛ tal'r q̄ statī euolat: puta si pp fidez pr⁹ cōfessaz cōstanī occidat. sed dum dormit conteri nō pōt. g̃ cū ei peccatū veniale dimittatur vī q̄ possit sine cōtritōe peccatuz veniale dimitti. ¶ Sz ꝯ: Si gr̃a sine aliquo adiuncto peccatum vēiale remittē posset gr̃a secū vēiale nō cōpateret sed compatitur secum veniale. g̃ oportet aliquem motū ꝓritōis aduēire ad pcti vēialis dimissionē. ¶ Ulteri⁹ vī q̄ de pctō vēiali teneat̄ hō ēt ꝓfiteri: Ja. v. ꝓfitemi aliut̄z pctā vīa. in q̄ p̄ceptū ꝓfessionis dat̄: vt i lr̃a dr̄. sz fz glo. loq̄t̄ ō ꝓfessiōe vēialiū ꝛ mortaliū: qz dic̄ q̄ maiora sol'r sacdotib⁹: sz leuiora socijs ꝓfiteri possum⁹. g̃ tenemur ꝓfiteri vēialia ¶ P. ō vēialib⁹ tenet̄ hō satisfacē: qz satisfacere ē act⁹ iustitie: ad iustitie aūt actū tenemur. sz satisfactio dr̄ esse fm arbitriū sacerdot⁹ q̄ vicē dei obtinet qō esse nō pōt nisi ꝓfessiōe p̄cedēte. g̃ de venialib⁹ homo confiteri tenetur. ¶ P. preceptuz eccl'ie est vt homo semel in anno saltē ꝓfiteat. sz aliquis est qui nō hz nisi venialia. g̃ tenet̄ illa cōfiteri. ¶ Sz

ꝫ nullus tenet ad impossibile. sed ꝓfiteri oia venialia est impossibile cū cognitionē nr̄am effugiāt. g̈ nō tenemur. illa ꝓfiteri. ¶ Ulterius videt q̄ per benedictionē epiſcopalē: aquā benedictā ⁊ huiꝰmōi peccatū veniale remitti nō possit: qz ex eisdē cāis aliquid fit ⁊ corrūpit: vt dr̄ in. ij°. ethi. sed peccatū veniale causat ex actu nr̄o. g̈ oꝫ q̄ aliquid ī nobis sit per qđ dimittat: ⁊ ita cū ista sint extra p̄ ea peccatū veniale dimitti non pōt. ¶ Ꝑ. peccatū veniale vt dictū est non dimittit sine cōtritiōe. sed ipa cōtritio p̄ se sufficit ad dimissionē. g̈ p̄dicta nihil operant ad dimissionē. ¶ Ꝑ. p̄dicta oia equalez habēt habitudinē ad oia peccata venialia. si g̈ per ea aliqđ veniale dimittit oia dimittunt: ⁊ sic frequentissime homo esset sine veniali: qđ non videtur vez. ¶ Sed ꝫ est qđ cōiter dr̄ q̄ multa sūt media ꝫ venialia peccata. ſ. tunsio pectoris: aspersio aque benedicte: vnctio extrema ⁊ ois sacramē talis vnctio: benedictio epi: panis benedict°: generalis cōfessio: compassio alieni: delicti commissio eucharistia: oratio dominica: ⁊ alia quecunq; leuis penitētia. Rñdeo dđ. ad p̄mā. q. q̄ hō ī peccato mortali a deo auertit sibi aliū finē cōstituens ⁊ iō lumē gr̄e amittit: sic ⁊ lumē solis qui visum a sole auertit: ⁊ ꝓpt̄ hoc nō pōt peccatū mortale remitti: nisi per gr̄e infusionē. sed hō p̄ peccatū veniale nō adheret cōmutabili bono q̄si fini: ⁊ iō non auertit a fine qđ ē icōmutabile bonū. vñ per veniale hō gr̄am non amittit: ⁊ iō non oꝫ q̄ ad hoc q̄ remittat veniale q̄ gr̄a aliqua infundat de nouo: sed sufficit q̄ gr̄a que iaz habet in actū ꝑdeat: qa ipm veniale non tollebat habitū: sed solūmō impediebat virtutē actū. ¶ Ad p̄m g̈ dđ. q̄ macla pōt esse duplr. Uno mō per priuationē pulchritudis ⁊ sic in veniali non manet aliq̄ macula: qz gr̄az ñ tollit que ē aie decor. Alio mō per hoc q̄ pulchritudo que ē gr̄e impedit ne exterius appareat: sicut per puluerē pulchritudo facici fedat: ⁊ talis macula ē in veniali: qz impedit decor gr̄e ne in actibus exterius oñdat. vñ non oꝫ q̄ talis macula per infusionē gr̄e tollat: sed per actū qui gr̄e impedimētuz tollat. ¶ Ad 2m dđ. q̄ veniale peccatū ñ cōsistit in hoc q̄ hō minus amet deū in habitu: qz venia le nō diminuit charitatē: alias eā qñq; totalr tollēt ſz in hoc q̄ amor dei nō oñdit in oib' actib' hōis aliq̄ deordinatiōe in eis existēte. Ad 2am. q. dđ. q̄ peccatū veniale nō dimittit vt dictū est quādiu volūtas manet in illo: ipaz aūt recedere volūtatē ab eo qđ quis p̄us volebat est displicere ei qđ voluit. talis aūt displicētia dolor cōtritiōis dicit qñ ē gr̄a iformata: ⁊ iō peccatū veniale sine ꝓtritiōe nō dimittit. Sz sciēdū q̄ ꝓtritio pōt accipi triplr vel actu vel habitu vel medio mō. habitu quidē ꝓtritio exñs nō sufficit ad peccati venialis dimissionē: qz tūc quicūq; hꝫet penitētie virtutis hituz cui' act' est qlz ꝓtritio: ꝓsecut' esset peccati venialis dimissionē: ⁊ sic pētm veniale cū gr̄a ēe nō posset. Nec itez requirit q̄ sp sit actualis ꝓtritio: qz seqret q̄ pētm qđ qs ī memoria vel in cognitione nō hēt remitti nō posset: ⁊ iō dđ. q̄ requirit ꝓtritio medio mō: qua. ſ. ⁊si actu pētm nō displiceat explicite displicet tn̄ iplicite: qz ex virtute a t' quē agit se queret displicentia explicita pēti venialis si cogitatio ad illud ferret. ¶ Ad p̄m g̈ dđ. q̄ q̄uis feruor charitatis possit esse dū homo in deū fert motu charitatis sine hoc q̄ actu de peccato veniali cogitet: explicite tamē in illo motu iplicite cōtinetur displicētia venialis peccati vel vniꝰ vel oīum: qz si feruenter in deū fert displicet ei oē qđ a deo retardat: vñ pōt esse tā feruēs motus charitatis in deū q̄ omnia peccata venialia consumit etiā sine actuali cognitione ipoz. ¶ Ad 2m dđ. q̄ peccata mortalia sunt in potestate nr̄a vt vitentur nō solū singula: sed etiā oia. venialia aūt: ⁊si singula vitari possint: nō tamē oia: qđ ex infirmitate nāe contingit: ⁊ iō in cōtritione de venialib' non exigitur ꝓpositū nō peccandi venialr: sicut in cōtritiōe de mortali exigebat: sed q̄ displiceat ei ⁊ peccatū p̄terituz ⁊ infirmitas qua ad peccatū veniale inclinatur: q̄uis ab eo oīo īmunis esse non possit. ¶ Ad 3m dđ. q̄ passio p̄ christo suscepta vim baptismi obtinet: vt supra dictū ē di. iij. ⁊ iō purgat ab oi veniali ⁊ mortali: nisi actualr volūtatē renitentez inuenerit: ⁊ ꝓpt̄ hoc illud peccatū veniale qđ forte ēt p' cōfessionē feruēter incurrit nō tardat ipm q̄n euolet: ⁊ p̄cipue cū ipa pena martyrij hēat viz purgādi. de alijs aūt qui moriunt dormiētes dđ. q̄ dimittit eis illud veniale etiā q̄tū ad culpā post mortē. Ad ttiā. q. dđ. q̄ confessio ad h° necessaria ē vt penitēs satisfactionē accipiat fm̄ mōz delicti. pēto aūt veniali nō debet pena satisfactoria taxata qz pena illa eēt ꝓportionata pene pēti mortal' a q̄ pētm veniale infinitū distat: vñ p̄ solā ꝓtritionē interiorē pētm veniale remitti pōt. Et q̄ aliq̄ satisfactio exteri' ifiūgit: h° ē magis ad deuotōez excitādū vl' ꝓtritōz q̄ ad satisfaciēdū: ⁊ iō ad confessiōz venialiū nō tenemur: neq; necessitate absoluta: qz sic nec ō eis penitē: nec ea vitare tenemur: nec ēt necessitate q̄ ē ex suppositōe finis. ſ. remissiōis eoꝝ: qz ēt sine confessiōe vl' actu vl' ꝓposito exñte pñt venialia remitti: tn̄ pfectōis ē ea confiteri. ¶ Ad p̄m g̈ dđ. q̄ vbū illō Jac. q̄tū ad pēta mortalia ē ꝓceptū: ſz q̄tū ad venialia ē cōsiliū. ¶ Ad 2m dđ. q̄ rō illa procedit ex falsi suppone: vt ex dictis pz. ¶ Ad 3m dđ. q̄ ī cāu illo pp̄ ꝓceptū ecclie dicūt aliq̄ q̄ tenetur hō venialia confiteri. Alij vo dicūt q̄ sufficit q̄ p̄ se repetet sacerdoti: ⁊ se īmunē a pēto mortali oñdat vt ad cōmunionē admitti possit. p̄ceptū. n. ecclie ē ad obligādū illos q̄ hñt aliq̄ q̄ confiteri debeāt: cadit. n. sb̄ p̄cepto magi taxatio tpis q̄ ipe confessiōis actus. vñ si alicui p̄ gr̄az collatū eēt vt a pēto venali īmūis eēt: sic btē vgi ē collatū ñ teneret ad illō

ꝓceptū ¶ Ad q̄rtā. q. dō᷑m q᷑ sicut dictū ē veniale ꝑctm̄ diminuit᷑ p feruorē charitatis q̄ explicite: vel iplicite cōtritionē cōtineat: ⁊ iō illa q̄ nata sūt de se excitare feruorē charitatis ꝑctā venialia dimittere dicunt: hui⁹mōi aūt sūt q̄ gīam cōferūt sicut oīa sacra: ⁊ quib⁹ ipedimēta feruoris ⁊ gīe auferūtur: sic aq̄ bn̄dicta que virtutez inimici rep̄mit: ⁊ ep̄alis bn̄dictio: vel ēt exercitiū hūilitatis ex parte nr̄a: sicut tūsio pectoris: ⁊ oīo dn̄icalis ⁊ h⁹ modi. ¶ Ad ꝓmū ꝑ dō᷑ q᷑ act⁹ nr̄ requirit ad dimissiōez venialis: sz ista dicunt ꝑctm̄ veniale remittere iq̄ntū in actū nr̄m feruorē excitāt. ¶ Ad scām dō᷑ q᷑ ista sine cōtritione nō delēt ꝑctm̄ veniale: sz dicūt delere inq̄ntū cōtritionē causāt. ¶ Ad ⁊tiū dō᷑ q᷑ fm quātitatē feruoris est quātitas remissiōis: ⁊ iō fm q᷑ p ista maior vel minor cōcitat: qui de pluribus vel pauciorib⁹ implicite ad minus cōtritionē cōtineat fm hoc plura vel pauciora venialia dimittuntur: ⁊ non omnia semp. ¶ Dō. III.

QEinde queritur d̄ circūstātijs ꝑcti. Et circa hoc q̄runt duo. ¶ Primo de ipsis circūstātijs sz se. Secūdo qualr se habeāt ad peccatum.

PRimuz sic proce dit: Uidet᷑ q᷑ circūstātia nō sit ꝓpetas moralis actus siue ei⁹ cōditio: dicit enī Boe. in. iij. topi. q᷑ circūstātie sūt que cōuenienī sb̄z rhetorice qōnis efficiūt. sz qō rhetoria nō pertinet ad genus morale: sz magis ad genus phīe rōnalis. g̃ circunstantia nō est cōditio moralis act⁹. ¶ ℞. illud dō᷑ est circa aliq̄d nō est in eo. sz cōditio vel act⁹ moralis in ipo est. g̃ nō pōt talis cōditio circūstātia dici ¶ ℞. ipi act⁹ morales sūt circūstātie q̄dā a quib⁹ cōfirmat oīo rhetoris. est enī circūstātia sz tullīū p quā recipit augmētatio fidē ⁊ auctoritatē ⁊ firmamentū adiungit oīo. sz circūstātie nō est circūstantia: sic nec accidentis accidēs: alis in infinitum iret. g̃ circūstātia nō ē cōditio vel ꝓpietas moralis act⁹. ¶ Sz ℞: igrātia circūstātie excusat moralez actū a pctō. sz hoc nō esset nisi essent moralis act⁹. cōditiones. g̃ sūt cōditiones vel ꝓpietates moralis act⁹. ¶ ℞. mediū vtutis ad morale gen⁹ ptinet. sz mediū in virtutib⁹ moralib⁹ accipit fm circūstantia debitā limitationē: vt qñ oz: ⁊ vbi: ⁊ qūo: sic phs. iij. ethi. docet. g̃ si cōditōes morales ¶ Alteri⁹ vī q᷑ icōuenienī enūerent circūstātie in hoc versu Quis q̄d vbi q̄b⁹ auxilijs cur qūo qñ. Illud. n. qō ē cā rei nō pt eē circūstātia ei⁹ cū cā sit ꝓr circūstātia posterior q̄si ꝓpetas. sz pſōa agēs q̄ notat cū dī quis: ē cā moralis act⁹. g̃ nō oz poni circūstantia. ℞. nō pōt idē esse circūstantia suiipi⁹. sz q̄d ipor tat sb̄am act⁹ moralis: cui⁹ circūstātie querūt. g̃ nō oz inter circūstātias cōputari. ¶ ℞. nō ē idē circūstantia rei: ⁊ qō dat rei spēz: qz illud ē rei itraneuz sz moralia recipiūt spēm a fine: vñ āb⁹o. Intentio operi tuo nomē ipōnit. g̃ cur qō finē ipōrtat non debet dici circūstātia. ¶ ℞. illud qō cōtinet alia nō debet alīs ꝓnumerari. sz in mō cōphendunt oīs alie circūstātie. g̃ nō oz poni qūo inter alias circūstātias. ¶ Sz ℞: vī q᷑ sint plures circūstātie. phs enī in. iij. ethi. ponit circa quid ⁊ quo instrō. hec aūt hoc versu non continent. g̃ vī q᷑ insufficiēter enūerate sint. ¶ ℞. circūstātie ꝓpr̄ hoc vocāt qz fm eas variat mediū vtutis. sz fm q̄tū ⁊ q̄tiēs variat mediū virtutis. g̃ sunt circūstātie. cū g̃ non cōtineant ꝓdcō versu: vī q᷑ insufficiēter enūerent. ¶ Alteri⁹ vī q᷑ circūstātie que in lr̄a ab aug. dicūt inconuenienī ponant. circūstātia enī vt dcm̄ ē: ē cōditio moralis act⁹. sz q᷑ diu aliq̄s in pctō pseueret magis respicit peccātis statū q̄ actū. g̃ nō oz circūstātia dici. ¶ ℞. ipugnatio vel tētatio p̄cedens: qñz nō ē in ptate nr̄a: qñ. s. tētatio ē ab hoste. sed circūstātie cū sint cōditiōes moralis act⁹: sūt i potestate nr̄a: vt vī. g̃ ñ oz inī circūstātias poni q̄ta tētatiōe aliquis ceciderit. ¶ ℞. pena ꝓns pctm̄ ñ est circūstātia pcti. sz amissio vtutum ē pena dāni ex pctō ꝓntis. g̃ nō oz poni inter circūstantias.

¶ ℞. vnū pctm̄ nō ē circunstātia alteri⁹. sz ingratitudo ē per se pctm̄. g̃ nō oz poni vt circunstantia pcti. ¶ ℞. ille circunstantie nec a phō ponūt i. iij. ethi. nec a Tul. in rheto. nec a Boetio i. iij. topi. g̃ vī q᷑ inconuenienī ponāt ab Aug. Rñdeo dō᷑ ad ꝓmā qōnē: q᷑ act⁹ nr̄i dicūt morales fm q᷑ a ratione ordinant in finē voluntatis: ex hoc enī hñt rōnē boni vel mali. oīe aūt qō ordinat ad finez oz esse ꝓportionatū fini: ⁊ iō rō que actuz nr̄m in finē ordinat attendit ꝓportionē act⁹ ad ea que ad actū cōcurrere p̄nt: ⁊ ista cōmensuratio circunstātia dr̄. ⁊ qz in qualibet ꝓportiōe oz esse ad minus duos termios: nihil enī sibiipi ꝓporcionat: sz alīs: iō circustantia moralis act⁹ duplr accipi cōsueuit: qz pōt dici circūstantia vel illud qō est ad actū cōcurrens ad quē ꝓporcionat: sicut locus aut tēpus vel ipa cōceptio que ex illis relinquit: vt qñ vl vbi. Sic g̃ vltimo mō accipiēdo circunstantia erit cōditio vel ꝓpietas act⁹: sz ꝑmo mō accipiendo q̄dā circūstantia ē ꝓpetas act⁹: vt mod⁹ agēdi: ⁊ quedā extra: vt loc⁹ ⁊ tēp⁹. ¶ Ad ꝓmū g̃ dō᷑ q᷑ qō rhetoris fm qōlibet gen⁹ cause attēdit bonū ⁊ malū: qz in iudiciali ꝑmiū vel pena expectat: q᷑ actui bono vel malo debent. in demōstratiuo aūt laus ꝓsone vel vituperiū querit que bonis actib⁹ vel malis debent. in deliberatiuo enī q̄rit q̄d sit vtile ad agēdū in q̄ ⁊ rōnē boni ⁊ mali attēdere oz: ⁊ iō ex eisdez ex quib⁹ act⁹ morales boni ⁊ mali reddunt: rhetores argumēta sumunt ad persuadendum. ¶ Ad scām dō᷑ q᷑ circa aliquid dī stare oīe illud qō nō est de essentia rei siue insit: sicut albedo corpi: siue non insit: sicut locus locato: ⁊ ideo ꝓpietas circunstantie actus dici possunt: ⁊ p̄cipue ratiōe

habitudinis ad exterius. ¶Ad tertiū dom q̄ accidentis nō est accidens q̄si ipm sit p seipm accidētis subiectū: sz accidētis pōt esse accidēs inquantuz vnū accidēs adheret substantie mediāte alio: sicut color corpori mediāte superficie: ⁊ sic ēt ipi' act' circustantia vel pprietas aliqua q̄uis ipe sit cōditio psone agētis. ¶AD scdam qōnē dom q̄ vsus ille distinguit circūstātias fm assignationē Tullij ⁊ Boetij fm q̄ a rhetore ꝓsiderant qui ex eis argumēta sumit ad excusandū vel accusandū. sumitur eni argumētū rhetoricū: vel ex eo qd ē attributuz psone: ⁊ sic est qs: vel ex eo qd est attributū negocio de quo agit: ⁊ hoc vel cōtinet cuz ipo negocio ⁊ sic est quid: quātū ad sbam facti exterius cur: q̄ tū ad intentionē facientis interius: vel in ipsa ꝓsecutione negocij continet: ⁊ sic sunt q̄ttuor. s. quō: quātū ad qualitatē act' vbi: ⁊ qñ: quātū ad mēsuraz: quib' auxilijs: quantū ad instra. fm aūt q̄ ad moralē ptinent: pōt alr eaz nūs accipi. ꝓportio eni act' ad finē potest accipi: vel fm id qd ē in ipo actu: vel fm id qd est extra. si ꝓmo mō: aut quātū ad spēz act' : ⁊ sic ē qd: aut q̄tū ad modū ipi' : ⁊ sic est quō. si aūt p cōparationē ad extra: vel p cōparationē ad cām: vel per cōparationē ad mēsuraz. si ꝓmo mō: vel cām finalē: ⁊ sic est cur: vel ad cām efficientē vel instrumētalē: ⁊ sic est quib' auxilijs: vel ꝓncipalē: ⁊ sic est quis. si aūt per cōparationē ad mēsurā: aut ad locū: ⁊ sic est vbi: aut ad tēp' : ⁊ sic est qñ. ¶Ad ꝓmū g̃ dom q̄ circūstātia illa q̄ sumit ex parte agētis magis respicit cōditiones psone quātū ad pprietates ipius q̄ illā sbaz psone ex huiusmodi eni cōditionib' variat sba act' : qa aliquid cōpetit vni qd nō cōpetit alij. ꝑ. q̄uis psona agēs sit poz tam ꝓpositio q̄ relinquit in actu ex agente circūstat ipm actū. ¶Ad scdm dom q̄ aliqui act' ex suo genere sūt mali vel boni: ⁊ ideo ex ipo genere act' pōt sumi circūstātia act' moral'. hoc aūt ex quo act' iponit in tali genere : q̄uis sit de sba ei' inquātū ē ex genere moris: tamē ē extra sbam ipius fm q̄ cōsiderat ipa sba act' absolute. vñ aliqui act' sunt idē in spē nature q̄ differunt in spē moris: sicut fornicatio ⁊ act' matrimonialis.

¶Ad tertiū dom q̄ ē duplex finis. s. vltimus ⁊ ꝓpinqu'. vltim' quidē nō pōt poni circūstātia: quia oīs circūstātie sumūt in ꝓportiōe ad ipm. ꝓpinqu' etiā est duplex. quidā qui est finis opis: fm q̄ phs dicit in ij. ethi. q̄ quedā cōiūcta sunt malo fini: ⁊ iste finis dat spēm actui: vñ vel nō est circunstātia si consideret tm̄ gen' moris: vel referēdo ad ipam sbam act' : includit in hac circūstātia quid. Alius vo est finis agentis: qui qñq̄ ex malo actu bonū intendit vel econuerso: ⁊ hic finis dicit hec circūstātia cur. ad hoc aūt act' nō recipit spēz ꝓpā sed quasi cōem fm q̄ act' impati induūt spēz vtutis vel vicij impantis supra spēz quā hñt ex hitu elliciente. ¶Ad quartū dōz q̄ mod' rei est in ipa re ꝓns sbaz ei' . ⁊ q̄ q̄dā circunstātie sumūt ab eo qd est extra rē: quedā vo ab ipa spē act' que duo ad modū nō pertinēt: iō in modo nō includit oīs alia circunstantia si modus ppie accipiat. ¶Ad q̄ntū dom q̄ phūs in. vij. ethi. assignat etiā. vij. circunstātias: sz differt a pdicta assignatione sua assignatio in duob' . ꝓmo q̄ phūs pōit duas circūstātias: q̄d: ⁊ circa q̄d : q̄ in pdicta assignatiōe tullij i vna icludūt: eo q̄ obiectū qd dī circa q̄d dat rōez actui qd dī q̄d: sz phs distiguit eas: q̄ pī vlez rōez obiecti que dat spēm actui: pñt in obiecto ꝓsiderari spāles ꝓditōes que diuersificāt actū in bonitate ⁊ malicia in illis actib' qui ex se malicia nō iplicāt in quib' etiā malicie quātitatē diuersificant. scdo q̄ phs pro vna circunstantia ponit qñ ⁊ vbi: pp hoc q̄ vtrūq̄ sumit a mēsura extrinseca: sz in pdicta assignatōe distiguūt pp diuersaz rōnē mēsure Q̄ autez phs dicit quo instro idē ē ei qd tul. dicit quib' auxilijs: q̄ oīa auxilia sūt q̄si instra actionis quib' agens vtit ad suū finē. ¶Ad sextū dō q̄ cū modus mēsurā importet oīa que ad mēsurā pertinēt vel p modū quātitatis cōtinue vel discrete ē portant in quō. Uel dom q̄ quātitas act' ex trib' pēsari pōt. ꝓmo ex ipa intentione act' : ⁊ sic idē est q̄ quō. scdo ex q̄ntitate obiecti : ⁊ sic includit i qd tertio ex tpe: ⁊ sic includit i qñ. quotiēs aūt semp reducit ad modū. ¶AD tertiā. q. dom q̄ aug. numerat hic circūstantias fm q̄ a penitētes cōsiderā de sunt qui de pctis dolere dz: ⁊ iō numerat illas que p̄cipue ad dolorē de pctō inducere pñt. he āt sūt due. s. ꝓuatio boni: ⁊ quātū ad hoc dicit q̄ dz dolere: q̄ se virtute ꝓuauit: ⁊ positio mali . qd q̄ dē aggrauat: vel per accidēs inquātū tollit excusatiōis occasio: ⁊ sic dz dolere si nulla tētatione vī modica p̄uen' peccauit: vel per se ex aliq̄ circūstātia addente deformitatē ad actū: ⁊ sic quātū ad psonā agentis cōsiderare docet statū peccātis: ⁊ bñficiū ꝓus a deo susceptū: quātū ad oīs docet cōsiderare quo tpe ⁊ qñ peccauit. docet etiā cōsiderare circa quid in hoc q̄ dicit: fm modū necessitatis: quō in hoc q̄ dicit: ⁊ modū sui opis: ⁊ locū in hoc q̄ dicit: si in loco secreto. ¶Ad ꝓmū g̃ dom q̄ hoc q̄ aliqs diu in pctō pmānsit respicit ꝓditōez actus vel transgressionis si frequēt pctm̄ iterauit vel continuauit: vel omissionis si penitere distulit de pctō etiā semel cōmisso. ¶Ad scdm dom q̄ q̄uis tētatio non sit in ptāte nra: tam̄ resistere vel non resistere est in potestate nostra: ⁊ ideo secūdū hoc ex tētatione precedenti circunstantia peccati sumi potest. ¶Ad tertiū dom q̄ amissio virtutū quanuis consequatur peccatum secundū nature ordinem: tamen concomitatur secunduz tēpus: ⁊ ideo circunstantia potest poni. Et preterea etiam quedam circunstantie secundū tulliuz sumuntur ab eo quod sequitur substantiam facti: secunduz q̄ ex comparatione ad ipsa actus in bonitate vel

malicia variat. ¶ Ad ꝗrtū dōm ꝙ ingratitudo vno modo ſpeciale eſt pctm̄: alio modo circūſtā-tia peccati: ⁊ qualr hoc ſit dicēt infra di. xxij.

¶ Ad ꝗntū dōm ꝙ omnes iſte circunſtantie p̄nt reduci ad. vij. ſuperius enumeratas: qz ingratitudo reducit ad conditionē perſone: vt ex dictis pz: tētatio aūt p̄cedēs reducit ad cur: quia tentatio p̄cipue cōſtitit in appetitu alicui⁹: ꝓpr̄ qd̄ homo ad peccatum incitat. ꝓuatio aūt virtutuz reducit ad quid: qz ipm̄ peccatuz ad ſpēm ſuam hz ꝙ virtutē tollat. de alijs aūt facile eſt videre.

AD ſecūdum ſic procedit: Uidet ꝙ circūſtantie peccatum non aggrauēt: nihil enī augetur niſi ex ſuo ſili: vnde intētio qualitatis quātitatē nō auget corporależ: ſz additio alteri⁹ corpis. ſz circūſtātie nō ſunt pctā ſz ſūt q̄dā peccati accidētia. ꝑ pctm̄ nō aggrauant ¶ P. tota rō mali in pctō eſt ex parte auerſionis nō aūt ex parte cōuerſionis. ſed oēs circunſtantie ſequūt pctm̄ ex pte cōuerſionis. ꝑ non aggrauant malicia pcti. ¶ P. p̄uationes nō intēdunt: neq; remittunt. ſed malū p̄uatio quedaż eſt boni: vt aug. dicit. ꝑ malicia peccati per circūſſantias intēdi nō p̄t. ¶ Sed ꝯ: ex quib⁹ cauſat vnūqdq; ex eiſdē augeri p̄t. ſed ex circūſtātijs inordinatis fit peccatū inquātū per defectū circūſtantie modus virtutiſ corrūpit. ꝑ circūſtantie aggrauāt peccatū. ¶ P. rhetores ex circūſtantijs trahūt argumēta ad accuſandū vel excuſandū: laudādū vel vituperandū: vt dictū ē. ſed accuſatio vel excuſatio: laus ⁊ vituperiuz fiunt de bono vel malo: aut minus bono aut minus malo. ꝑ circunſtantie augēt act⁹ bonitatē ⁊ maliciaz. ¶ Lterius vī ꝙ inter oēs circunſtantias magis aggrauent locus ⁊ tempus: qz ſicut dicit phs in. iij. ethi. p̄ncipalia ſūt in qb⁹ ē actus: de huiuſmōi circūſtantijs loquēs. ſz in quo ſignat ipm̄ tps ⁊ locū. cū ꝑ principales circūſtantie magis aggrauent: vī ꝙ tēpus ⁊ locus maxime aggrauēt. ¶ P. vī ꝙ quis: qz ex voluntate p̄ncipalr orit peccatū. ſed voluntas ſe tenet ex pte agētis. ꝑ conditio perſone magis aggrauat. ¶ P. vī ꝙ ingratitudo in deū: qz pctm̄ accipit rōnez mali ex auerſione. ſed ingratitudo directe pertinet ad auerſionez. ꝑ ex hoc magis grauitas pcti ꝓſiderat ¶ P. vī ꝙ tētatio p̄cedens: qz per illas circunſtantias maxime aggrauat pctm̄ per quas reddit venia dignū vel indignū. ſed pctm̄ qd̄ ex infirmitate agit veniale dr̄ q̄ſi venia dignuz: qd̄ ē cum aliquis graui tētatione p̄uenit. peccatū aūt qd̄ ex malicia agit dr̄ irremiſſibile: qz nō habet in ſe aliquid venia dignū: qd̄ contingit cū aliquis ex electione tētationez p̄uenientes malū operat. ꝑ hec circunſtātia maxime aggrauat. ¶ Lterius vī ꝙ circunſtantia non poſſit trahere in aliā ſpēm: vel in aliud genꝰ peccati: qz accidentia non variāt ſpēm. ſz circunſtantie ſunt accidentia act⁹: vt dictū ē. ꝑ ex eis ſpēs peccati non variant. ¶ P. actus hz ſpēm ex obiecto. ſed diuerſe circunſtantie nō mutāt obiectū actus. ꝑ non trahunt in aliud genus pcti. ¶ P. ſic circūſtātie concurrūt ad actuz peccati: ita ad actū virtutis. ſed non variat act⁹ virtutis ſm ſpeciem. ꝑ nec actus peccati. ¶ Sz ꝯ: illud qd̄ eſt cā alicui⁹ p̄t variare illud ſm ſpēm: qz ex diuerſis cauſis diuerſi ſequūt effectus. ſed circūſtantie deficiētes ſunt cā pctōz. vñ ſm dion̄. Malū contingit ex particularib⁹ defectib⁹. ꝑ diuerſitas circunſtātiaz p̄t ſpēz variare. ¶ P. p̄propere: laute: nimis ardenter: ſtudioſe: ſunt diuerſe ſpēs gule: ſed ſumūt ſm diuerſas circūſtantias: vt per ſe pz. ꝑ circūſtantie variant ſpēm peccati. ¶ Lterius vī ꝙ circūſtātia aggrauet in infinitū: qz vna circunſtantia corrumpit vtutē. ſed virtus non corrūpit niſi p̄ pctm̄ mortale qd̄ habet quātitatē infinitā. ꝑ circūſtātia aggrauat i infinitū. ¶ P. ſm aug. Nullū ē adeo veniale ꝙn fiat mortale dū placet. ſz placentia eſt quedā circūſtantia ⁊ reducit ad quō. ꝑ circūſtātia facit de veniali mortale: ⁊ ſic aggrauat in infinitū ¶ P. plus diſtat actus virtutis ab actu pcti mortalis ꝙ act⁹ venialis peccati a mortali. ſz vna circūſtantia mutata facit de actu vtutis actū pcti mortalis: ſicut coḡſcere ſuaz vt nō ſuaz. ꝑ multomagꝭ facit de veniali mortale: ⁊ ſic idē qd̄ p̄ius. ¶ Sz ꝯ: ꝙtitas accidentalis non excedit ꝙntitatē ſb̄alē. ſed ꝙntitas ⁊ circunſtantia pcti ꝓueniens eſt ei accidentalis. cū ꝑ ꝙntitas venialis pcti ſit finita: ꝙntitas ex circunſtantia nō erit infinita: ⁊ ita non aggrauat in infinituz. ¶ P. ea que in infinitū differūt non cōueniunt in genere. ſz eoꝝ que nō conueniunt in genere vnū nō p̄t in aliud tranſmutari: ſicut linea in colorē. ꝑ nō p̄t per circūſtantiā act⁹ peccati trahi ad infinitā ꝙntitatē. ¶ Lterius vī ꝙ oīs circunſtantia ſit cōfitenda: Gen. xix. p̄cipit loth de ſodomis excunti ne morar̄et in oī circa regione. ſz penitēs de ſodomis. i. de pctō p̄ confeſſiōez exit. ꝑ nō ſolū pctm̄: ſz oēs circunſtantias pcti cōfiteri dz. ¶ P. penitēs dz pctm̄ ſuū ſacerdoti confiteri: vt ab eo modū ſatiſfactionis accipiat. ſz pro graviori pctō maior iniūgit ſatiſfactio. ꝑ dz ſacerdoti circūſtantias notificare quib⁹ ꝙlitas pcti cōſiderat. ¶ P. confeſſio dz p̄tritioni rñdere. ſz hō dz de ſingulis circūſtantijs cōteri: vt in lra aug. dicit. ꝑ vī ꝙ oēs debeāt confiteri. ¶ Sz ꝯ: ſm phz in. iij. ethi. Delectabile carnis quāto magis in ꝑticulari cōſiderat: tāto magis appetitū mouet. ſz hō dz fugere appetitū talis delectabilis p cōſiliū apli. i. ad Lori. vj. ꝑ vī ꝙ pctōz carnaliū ad min⁹ nō debeat aliquis oīm̄ ſingulares circūſtātias confiteri. ¶ P. ex circunſtātijs recitatis alñ alicui⁹ perſone pctm̄ in notefcit. ſz hō in cōfeſſiōe dz ſe accuſare nō alterꝝ infamare. ꝑ vī ꝙ nō debeam⁹ circūſtātias confiteri. ¶ Rñdeo dicz ad p̄mā. q. ſic dic̄ aug. in. xj. de trini.

in his q̄ nō mole magna sūt: idē ē esse mal' qđ est esse melius in bonis: sic ⁊ silr in malis idē ee mal' qđ ē esse peius: malicia aūt i actu pcti ex h' ē q̄ deficit a debita ꝓportōe ad finē ad quē ꝓportionat' reddit p debitā ꝓmēsurationē circūstātiaꝝ: vt dictū ē: ⁊ iō defect' debite circūstātie malicia in actu causat: ⁊ qz p vnā circūstātiā deficiētez vel appositā magis elōgat ꝫmin' a debita ꝓportiōe ad finē. iō circūstātia facit actū magis malū vel min': ⁊ fz hoc dī aggrauare pctm̄. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđm q̄ rō illa pcedit in illis in quib' ē augmētū p additionē in illis enī in quib' ē augmētū p intētionē non oz additionē silis in specie fieri: sicut nō oz q̄ albedo albedini addat ad hoc q̄ fiat magl albū: vt dī in .üg. phy. ⁊ silr nō oz q̄ pctm̄ pctō addat ad h' q̄ fiat magis pctm̄. ¶ Ad scđm dđz q̄ ex inordiata cōuersiōe ad cōmutabile bonū redđit actus ipro portionat' ad cōuersionē ad finē: ⁊ iō fūdamētuz auersiōis ē cōuersio in pctō: ⁊ ꝓpt̄ h' circūstātie q̄ ex pte cōuersiōis se tenēt pñt pctō malicia augere ¶ Ad tertiū dđm q̄ q̄uis ꝑuatōes nō intēdant ex scipis: tm̄ intēdi' ex cāis suis qñz dicūt: sic cecitas p elōgatōez ab actu vidēdi: ⁊ silr ex inordinata cōuersiōe malicia in actu intēdit. ¶ Ad scđm dđz q̄ bonū dī fz ordinē ad finē: vt in .üg. meth. dī. cū g̃ malū sit ꝑuatio boni: duplr pōt cōtingere maluz: vel fm ipaz relatōez in finē: vel fz aptitudinē relatōis i finē: ⁊ iō pctm̄ duplr ꝓtingit: vl ex eo q̄ act' nō ē ꝓportionat' fini: sic in his q̄ ex se mala sūt. vl qz inordinate refert in finē: sic pz in his q̄ mala itē tiōe fiūt: ēt si ex se bonū sit qđ fit: ⁊ qz pp qđ vnū qđq; ⁊ illud magis: iō q̄titas malicie pcti magis cōsiderat fm relationē inordinatā in finē q̄ ēt fm ipropositionē ad finē. ad ordinē aūt ad finē ptinet cui' gīa: ⁊ iō sup oēs alias cōsiderāda ē in iudicando de grauitate pcti. ad h' aūt q̄ act' sit ipropositionat' fini ptinet hec circūstātia qđ: p quā iportat rō mali in actu: ⁊ iō oia q̄ pñt pctō spēz tribuere i hac circūstātia includūt: ⁊ hec sūt in quib' ꝓsistit act' moralis quātuz ad bonitatē vel malicia: ⁊ iō hec ē scđa circūstātia in aggrauando: ⁊ ppt̄ h' phs dic in .üg. ethi. q̄ ꝓncipalissima in actu sūt i quib' cōsistit act' ⁊ cui' gīa. alie aūt circūstātie magis ⁊ min' aggrauāt fm q̄ his magis vl min' ꝓpinque sūt: ⁊ iō tēpus ⁊ loc' min' aggrauare nata sunt: qz sūt oio extrinseca: fz inter ea conditio psone magl qz agēs directi' rñdet fini: ⁊ p' hoc mod' qui rñdet actui: ⁊ p' hoc instrm̄ qđ ptinet ad modū agēdi. ⁊ hoc qđē vt in plurib' accipiēdū ē ita esse: tm̄ nihil phibet in aliquo alr se hīe: qz sermones q̄ sunt in moīb' nihil determinatū hñt: vt dī in .ğ. ethi. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđz q̄ phs nō itēdit ꝓncipalissima esse illa in qb' ē act' sic in mensurantib' ipz: fz sic i cōpletib' rōnē ipius. ¶ Ad scđm dđz q̄ volūtas q̄uis sit agētis sic sbiecti: tm̄ est finis sic obiecti: ⁊ iō trahit rōnē magis a fine q̄ a ꝓditōe agētis: ⁊ ad finē magis reducit: qz potētie ⁊ hitus distiguūt penes obiecta. ¶ Ad ītiū dđz q̄ ingratitudo fm q̄ ē circūstātia nō pōit actualē cōtēptū: fz q̄si interpretatuz ⁊ iō ñ oz q̄ magis aggrauet q̄ puersa intētio q̄ actualē auersionē a fine debito causat. ¶ Ad q̄rtū dđz q̄ venia dignū dī pctm̄ qđ ē veniale ex cā: fz q̄ ꝑuat volūtariū vel diminuit: vl p ignrantiā: vl p ipotētiā: ⁊ iō tota illa diuersitas: ad cui' gīa: rdu cit: qz volūtariā intētionē finis respicit. ¶ Ad ītiā .q. dđz q̄ aliq̄n circūstātiā trahere i aliā spēz pcti manifestū ē: fz quō h' possit ee ē dubiū. Quida. n. dicūt q̄ h' accidit inq̄tū ille circūstātie accipiūt vt fines volūtatis: qz a fine act' moralis accipit spēm fz h' nō vī sufficienter dictū: qz aliquādo variatur spēs pcti sine h' q̄ intētio ferat ad circūstātiā illaz sic fur ita libēt accipet vas aureū nō sacratū: sic sacratū: ⁊ tm̄ in aliā spēz pctm̄ mutat. s. de furto simplici in sacrilegiū. ⁊ ꝓtea fz h' sola illa circūstātia q̄ dī: cui' gīa: spēz pcti mutare posset qđ falsū ē. ⁊ iō alr dđz q̄ ois circūstātia pōt spēz pcti mutare: fz nō sp mutat. cū. n. ꝑuātōes ⁊ negatiōes differāt spē fz dīaz hituū ⁊ positōuz oppositaꝝ: ⁊ malū sit ꝑuatio boni: oz q̄ vbi diuersuz bonū ad vtutē necessariū ꝑuat ibi sit diuersa spēs pcti. vna āt sola circūstantia pcti rectitudinē vtutis aufert. vñ si alie circūstātie nullā aliā obliqtatē pctō tribuant nisi ex suppositōe psone nō mutabūt spēz pcti: fz forte aggrauabūt q̄ntitatē pcti illi'. qñz etiā neq; q̄ntitatē pcti aggrauabit: qz ēt ex suppositōe p̄cedētis nullā inordinatiōez addit. qñz etiā pctm̄ diminuit si aliqua circūstātia rōnez pcti sbtrahat: sic accipe rē alienā hz rōnez pcti ex circūstātia qđ iquātū res aliena ē. Qz āt manu dextra vl siniſtra accipiat: aut de mane aut de sero nihil ad ratiōez mali ptinet: ⁊ iō iste circūstātie nō excusāt: nec aggrauāt: nec spēz mutāt: Qz aūt accipiat multū vel paz ex se deformitatē aliquā ñ iportat: nisi ex suppositōe ꝑmi: qz multū de alieno recipe ē ab eqlitate magis discedere: vñ talis circūstātia aggrauat: fz pctm̄ nō mutat. Qz aūt rē alienā ꝓsecratā accipiat alia ꝺformitatē iportat: qz q̄cūq; irreuerētia circa res sacras adhibita spālez rōnez pcti hz: ⁊ iō talis circūstātia dī spēz mutāt. si āt coact' accipiat talis circūstātia pctm̄ excusat in pte: qz cā pcti. s. volūtariū minuit. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđz q̄ q̄cūq; circūstātia aliquā spēz pcti i actu causat: ad spēz act' inq̄tū ē moralis ptinet: vñ nō hz iaz rōnez circunstātie pcti: q̄uis circūstat sbam act': vt pr' dcm ē. ¶ Ad scđm dđz q̄ ois act' fm suā sbaz hz spēz ab obiecto: fz fm rōnez malicie hz spēz a defectu: ⁊ iō fm diuersa que deficere pñt: diuerse spēs causant malicie. ⁊ fm hoc distinguunt spēs pcti nō solum ex obiecto. in actib' aūt virtutuz secus est: qz non constituit ex qualibet singulari circunstantia: sic actus peccati ex quolibet singulari defectu rōnez peccati habet. ¶ Et per hoc patet solutio ad ītiū

Ad quartã qõnez dõm q̃ circunstantia: vt ex dictis patet quandoq; aggrauat peccatuz ꝛ speciẽ mutat qñq; aũt aggrauat: sed spẽm non mutat. qñ aũt spẽz nõ mutat: sz aggrauat: adhuc manet in rõne circũstãtie: ꝛ nõ põt i infinitũ q̃titatẽ pcti augere: vt ex veniali mortale fiat: qz vt dictuz est: circũstantia taliter aggrauans ex suppositiõe p̃cedentis deformitatis hz rõnez maioris deformitatis ꝛ ex eius virtute: vñ si illa sit finita nõ põt infinitã deformitatẽ addere. si aũt spẽm mutet: tunc potest in infinitũ aggrauare: sed nõ semp hꝰ facit qz qñ ex deformitate spãli quã circũstantia addit hz directe oppositionez ad charitatẽ qõ ostenditur ex hoc q̃ est directe cõtra p̃ceptũ legis cuius finis est charitas: tũc in infinitũ grauitatẽ addit. ſ. pcti mortalis. qñ aũt illa deformitas nõ directe hz oppositionẽ ad legez: vt sit p̃ eaz: sz p̃ter eaz: tunc nõ aggrauat in infinitũ: siue sit pctm̃ veniale cui addit siue mortale: sicut ad actũ gule qui ẽ p̃propere addit hec circũstãtia laute spãlem deformitatez q̃ etiã ex se pctm̃ faceret: sed nõ est directe p̃ legem: ꝛ iõ nõ aggrauat in infinitũ. ꝛ qz circũstãtia que spẽz mutat nõ est iã vt circũstãtia cõputanda: vt dictũ est: iõ dr a magistris q̃ circũstãtia nõ aggrauat in infinitũ. ¶ Ad p̃mũ g̃ dõm q̃ quãuis vꝰ fm habitũ nõ corrũpat nisi p pctm̃ mortale: tamẽ actus eius corrũpit ꝛ impedit etiã per pctm̃ veniale ¶ Ad scõm dõm q̃ placẽtia nũq; de veniali facit mortale: nisi intm̃ crescat q̃ adhibeatur ei vt finis ꝛ p̃ ꝓñs. ſ. deũ diligat: ꝛ ita in p̃tẽptũ dei talis placentia adducit que habet de se spãlem rõnez pcti: ꝛ ꝓpter hoc circunstantia trahens in aliam speciez. ¶ Ad tertiũ dõm q̃ rõ illa ꝓcedit de circũstãtia que trahit in aliaz spẽm que iã rõnez circũstãtie respectu actꝰ mortalis inquãtũ hꝰmõi amittit. ¶ Et qz alie rõnes videnť cõcludere q̃ nullo mõ circunstãtia aggrauet in infinitum: ideo dõm ad q̃rtũ q̃ quãtitas ex circũstãtia ꝓueniens que in nouaz spẽm traxit: nõ est quãtitas accidentalis: sed essentialis. ¶ Ad q̃ntũ dõ q̃ pctm̃ veniale ꝛ mortale differũt in infinitũ ex parte auersiõis: sed nõ ex pte cõuersionis: qz vtrobiq; est placẽtia finita. pctã aũt spẽm sortiunt ex pte cõuersionis: qz ex pte auersionis nõ differũt. ¶ Ad q̃ntã qõnez dõz q̃ oẽs circũstãtias cõfiteri est ipossibile: quasdã autẽ cõfiteri est necessitatis: sz in hoc est dꝛia opiniõis. Quidã enĩ dicũt q̃ oẽs circunstãtie que aliquam notabilez quãtitatẽ pctõ addũt cõfiteri necessitatis est: si memorie occurrant. Alij vo dicũt q̃ non sunt de necessitate ꝓfitẽde: nisi circunstãtie que ad aliud genꝰ pcti trahũt: ꝛ hoc ꝓbabilius est: sz addẽ duz est que ad aliã spẽm mortalis trahunt: cuiꝰ rõ est: q̃ venialia nõ sunt de necessitate cõfessiõis: sz solũ mortalia que quãtitatẽ ifinitã quodãmodo hñt: ꝛ qz circunstãtie aggrauãtes que aliã speciez pctõ nõ tribuũt: vel que tribuũt quidẽ: sz nõ mortalis peccati nõ sunt de necessitate cõfessionis: tñ eadẽ cõfiteri pfectiõis est: sicut ꝛ de venialibꝰ dõm est: ¶ Ad p̃mũ g̃ dõ q̃ q̃uis de sodomis. i. de peccato mortali nõ possit hõ exire nisi p cõfessionez ad minus in ꝓposito existentẽ: tñ de illis que circa sunt. i. de venialibꝰ ꝛ circũstantijs que venialibus equiualẽt: põt hõ sine ꝓfessione exire. ¶ Ad scõz dõm q̃ determiata q̃titas pcti nõ põt sacerdoti innotescere: qz nec ipe pctor scit: vñ sufficiat q̃ cogñscat quãtitatẽ que ex spẽ pcti cõsurgit. ¶ Ad tertiuz dõm q̃ nec in cõtritiõe oz q̃ de singulis circũstantijs doleat penitẽs quãtũ est de necessitate salutis: sz oz q̃ de singulis pctis ad minꝰ in p̃ma cõtritiõe doleat: ꝛ de circũstãtijs q̃ pcti spẽz mutãt. hꝰ autẽ qõ aug. dicit: ptinet ad pfectionẽ contritionis.

¶ Sed qz alie rõnes vidẽť ꝓcludere q̃ circunstãtie nullo mõ sint confitẽde: ideo dõm ad quartuz q̃ circũstãtie ꝑticulares pcti carnalis que in spẽm pcti mortalis trahũt sp sunt cõfitẽde: qz gña que i sacro penitẽtie dat restaurat siqua inclinatio ad pctm̃ ex taliũ cogitatõe ꝓueniat: vel in cõfitente: vel in sacerdote. Un dic Gre. in pastorali: Fit plerũq; vt dũ rectoris aius aliena tẽtamẽta cognoscit. auditis tẽtationibꝰ etiã ipe pulsat. sed hec nc̃q̃ pastori timẽda sunt: qz tãto facilꝰ a sua eripit q̃to misericordius ex aliena tẽtatione fatigat: si tñ sacerdotẽ lasciuũ ꝛ ad huiꝰmõi pctã p̃nũ viderit oz accipere licẽtiã cõfitendi alteri sacerdoti: ꝛ si non dederit ad supiorẽ recurrere. si aũt circũstãtie nõ aggrauant in infinitũ nouã spẽm pcti mortalis cõferẽdo q̃ñq; laudabiliter recitent adhibita ꝺbita discretiõe fm cõsideratõez turpitudinis circũstãtie ꝛ ꝓnitatez inclinatiõis ad pctm̃ ex eiꝰ cõfessiõe in ipo cõfitente: vel in sacerdote. ¶ Ad q̃ntũ dõz q̃ hõ in cõfessione oz famã alteriꝰ custodire q̃ntũ põt: sz suã cõscientiã magis purgare debet: ꝛ iõ si circũstãtia que ducit in cognitionẽ psone sit de necessitate cõfessionis fm regulaz datã: tunc oz confiteri occultando psonã q̃ntũ põt. si aũt nõ sit de necessitate cõfessiõis oz dimittere: ne pctm̃ alteriꝰ prodat.

¶ Questio. IIII

Deinde queritur ꝺ impedimẽtis vere penitẽtie. Et circa hoc querũt duo. ¶ Primo de hypocrisi que impedit interius.

Secundo de exterioribus impedimentis.

Ad primuz sic proceꝺit: Uidet q̃ hypocrisis nõ sit pctm̃: quia pctm̃ nõ dr scõa tabula pꝰ naufragiũ. sz fz hiero. scõa tabula pꝰ naufragiũ est pctm̃ abscõdere: qõ ad hypocrisiz ptinet. g̃ nõ est pctm̃. ¶ ꝑ. vitare scãdalũ ꝓximoꝝ ꝛ famã ꝓpriaz custodire ꝺlubet oz. sz hec fiunt per hypocrisiz. g̃ nõ est peccatum. ¶ Sed ꝓtra: Matth. sup illud: Nolite fieri sicut

hypocrite tristes dicit glo. Hypocrita ē q̄ simulat q̄ nō est repsentator alteri⁹ psone. sz simulare qđ nō est sp̄: ē pctm̄: sicut ꝛ mēdaciū. g̃ hypocrisis sp̄ est pctm̄. ¶ Alterius vr̄ q̄ non sit spāle pctm̄: quia pctm̄ simulatiōis diuidit̄ ꝑ pctm̄ aperte malicie. sz aperta malicia non est spāle pctm̄. g̃ nec hypocrisis. ¶ Dō. oē pctm̄ spāle i aliquib⁹ actib⁹ cōsistit spāliter. sz hypocrisis in oib⁹ actib⁹ vtutū cōsistit: ꝛ p̄cipue in orone ieiunio ꝛ elemosyna: vt pz i euā gelio matth. g̃ hypocrisis nō ē spāle pctm̄. ¶ Sz ꝑ: pctm̄ simulatōis vtuti opponit: q̄ dr̄ vitas. sed veritas ē spālis vr̄: vt pz in. iiij. ethi. g̃ ꝛ simulatio siue hypocrisis est spāle pctm̄. ¶ Alteri⁹ vr̄ q̄ sp̄ sit mortale pctm̄: qz pctm̄ veniale ñ ipedit veniaz de pctis mortalib⁹. sz hypocrisis ipedit: vt in lr̄a pz. g̃ est mortale pctm̄. ¶ Dō. hiero. dic̄ q̄ in cōparatōe duoz maloz leui⁹ est aperte peccare q̄ sactitatē si mulare. sz aperte peccare ē pctm̄ mortale. g̃ ꝛ sācti tatē simulare sp̄. ¶ Dō. phs dicit: q̄ illi q̄ amicicia simulāt magis sūt accusandi q̄ illi qui mūmisma violāt: q̄to ꝑ meli⁹ fraudē cōmittūt. sz qui nūmis ma violāt sp̄ mortal⁹ peccāt. g̃ ꝛ hypocrite. ¶ Dō. oē qđ excludit a vīsione dei est pctm̄ mortale. sed hypocrisis est h⁹mōi: vt pz Job. Jn conspectu ei⁹ nō veniet ois hypocrita. g̃ sp̄ est mortale peccatū.

¶ Sed ꝑ: veritatis virt⁹ corrūpit̄ tā p̄ mēdacium oris q̄ per simulationē opis. sz mēdaciū nō est sp̄ mortale. g̃ nec simulatio. ¶ Alteri⁹ vr̄ q̄ hypocrisis nō debeat poni ipedimētū pnie p̄ alīs vicīj: qz q̄ to aliqđ pcz ē grauī⁹ tātomagꝭ pniaz ipedit. sz a⁹ iteriora pctā q̄dā sūt maiora q̄ hypocrisis. g̃ illa magis debēt poni ipedimētū pnie. ¶ Dō. hypocri sis fm Hre. est filia inanis glie. sed cā magis ope ratur ad aliquid q̄ effectus. g̃ magis dz poni ianis glia ipedimētū pnie q̄ hypocrisis. ¶ Sz ꝑiū in lr̄a appar̄et. ¶ Rīdeo dō̄m ad p̄maz. q. q̄ hypocri ta proprie dr̄ q̄ psonā alteri⁹ repñtat quasi submis sus vel suppositus loco alteri⁹. vñ in theatris illi qui psonā aliorū gerebāt repñtātes dicebātur hy pocrite: ꝛ sic accipit hypocritas phs in. iij. ethi. ꝛ iō ille qui cū nō sit virtuosus psonā virtuosi ostē tat hypocrita dr̄. hypocrita. n. grece latīe dr̄ simu latio: ꝛ qz ostentare se melius q̄ sit ē vicīū iactātie siue vbis siue factis fiat: vt dr̄ in. iij. ethi. iō hypo crisis sp̄ ē pctm̄. ¶ Ad p̄mū g̃ dō̄m q̄ aliud ē pec catū occultū nō ppalare qđ discretiōis ē: ꝛ scōa ta bula dr̄ eo mō quo. ꝫ. dr̄. xiij. dictū ē: ꝛ aliud vtu tē ostētare cū alīs pctō sbiaceat qđ hypocrisis ē.

¶ Ad scōm dō̄m q̄ pctm̄ occultare sufficit ad vi tandū scandalū. sz pctm̄ sub spē virtutis palliare hypocrisis ē ꝛ malū semp: ꝛ per hoc quis famaz non conseruat: sed furat. ¶ Ad scōam. q. dō̄m q̄ p̄uatiōes specificant̄ per habitus oppositos: ꝛ iō illud pctm̄ est generale qđ priuat aliquā cōditio nē que requiritur in qualibet virtute: sicut inobe dientia prout est generale peccatū: hypocrisis aūt priuat conformitatē signi oñdentis conditionem psone ad rem significatā: que quidē conformitas ad vnaz virtutē specialr̄ pertinet. s. veritatez: ꝛ iō est speciale peccatum. ¶ Ad p̄mū g̃ dō̄m q̄ aper tuz non importat aliquā spālem rationez peccati ꝛ ideo aperta malicia non nominat pctm̄ spāle: sicut simulatio: que spālem rationē peccati ipor tat. ¶ Ad scōm dō̄m q̄ non est iconueniens q̄ a liquod speciale pctm̄ vel spālis virtus vtatur acti bus aliaꝝ virtutuz vel viciorꝝ materialit̄: sic̄ ma gnaminitas vtitur omnib⁹ alīs actib⁹ virtutuz: vt in eis magna operet̄: vt dicit̄ in. iij. ethi. ꝛ similit̄ cuz hypocrisis sit quedaz species iactantie: quia nō iactat quenlibet: sed sanctitatē: vtit̄ omnib⁹ actib⁹ que sanctitatē oñdere possunt: ꝛ p̄cipue illis in q̄ bus magis sanctitas ostendit̄: sicut est oratio: ieiu niuz ꝛ elemosyna. ¶ Ad tertiaz q̄onem dō̄m q̄ hy pocrisis habet eandez rōnem peccati: sicut ꝛ men daciuz: mendaciū aūt non semp est peccatū mor tale: sed quando est pernitiosuz: ꝛ similiter hypo crisis non semp est pctm̄ mortale: sed quando est p nitiosa cadens in nocumentuz alterius persone: duz ppter creditaz sanctitatē aliuz defraudat re quā habet vel habere debet: aut in nocumentuz fidei ꝛ ecclesie: duz ppter sanctitatē creditā de ipo ei contra fidez ꝛ ecclesiaz credit. ¶ Ad p̄mum g̃ dō̄m q̄ pctm̄ veniale qđ penitentiaz non impedit non impedit remissionē peccati mortalis que per penitentiā fit: sed per aliqđ peccatū veniale potest impediri penitētie opus ne sit penitētie: quia pec catū veniale impedit actuz virtutis q̄uis non tol lat habituz: ꝛ sic impedire potest veniam peccati.

¶ Ad scōm dō̄m q̄ verbū hiero. intelligendum est fm quid: ꝛ non simplr̄: qz quantū ad vnaz cir cunstantiaz vnuz peccatuz potest esse grauius illo qđ est grauius simplr̄. Uel dicenduz q̄ etiā aper te peccare: non semp est mortale: sed quādoq̄ ve niale. ¶ Ad tertiuz dicenduz q̄ phs loquit quan do simulatio amicitie in nocumentū persone re dundat. ¶ Ad quartū dicendū q̄ loquit de hy pocrita qui totuz bonuz qđ agit ad ostentationē ordinat. Uel dō̄m q̄ loquit quantuz ad hoc q̄ o pera bona ex hypocrisi facta ad conspectū dei nō perducū. ¶ Ad q̄rtā q̄onem dō̄m q̄ opera penitē tie exteriora precipue nata sunt sanctitatez osten dere: ꝛ ideo eis vtitur hypocrisis intentionez peni tentie recte excludēs: ꝛ ppter hoc directius ipedit penitētie effectum q̄ alia vicia etiaz grauiora.

¶ Et per hoc patet solutio ad p̄muz. ¶ Ad secū duz dō̄m q̄ inanis gloria surgit quandoq̄ ex ope rib⁹ etiā recta intētione factis: sed hypocrisis sp̄ in tentionē factoꝝ peruertit: ꝛ ideo magis impedit penitentie fructum.

¶ Ad secūdum sic pro cedit: Uidetur q̄ ludi penitētiaz exterius

nō ipediāt. illud. n. in quo pōt cōsistē virt' pniam nō ipedit. sz i ludis ꝓsistit vt' eutrapelia: vt in. iiij ethi. pz. g ludus pniaz nō ipedit. ¶ D. oz opibus laboriosis requiē interponere: eo q̄ ipossibile ē sp agere. sz ludus ē requies quedā. g oz inī opa pnie aliqñ ludere. g ludus pniaz nō ipedit. ¶ Sed ꝯ: Eccle. iiio tp̄s ridēdi aliud describit a tpe flēdi. sz tp̄s pnie ē tp̄s flēdi: qz pnia ē cōmissa flere. g nō ē tp̄s ludēdi. ¶ Lteri' vī q̄ spectacula nō ipediant pniaz: spectacula. n. ad vtilitatē hoim sūt ista. sz pnia nō resecat vtilia: sz superflua. g pnia ꝑ spectacula nō ipedit. ¶ D. in spectādo aliud nō pōt eē nisi pctm̄ curiositatis. sz alie curiositates: vt sciaz ñ ponūt ipedimēta pnie. g nec spectaculū ipedimē tū pnie dici oz. ¶ D. alia sūt mlto grauiora pctā q̄ spectacula z ludi. g illa multo magis debēt pōi ipedimēta pnie q̄ ista. ¶ Sz ꝯ illō ex q̄ hō pctōr ꝓstituit ñ cōpetit pēitēti. sz ispectores taliū adulte ros z iuerecūdos ipa spectacla ꝓstituūt: vt chrys. dic. g nō cōpetūt penitēti. ¶ Lteri' vī q̄ exercitiū militie vl negociatōis pniaz nō ipediat: qz illa sine quib' nō pōt respublica cōseruari nō sūt vicia: sz magl ad virtutē ordinata. sz nō pōt ꝓseruari sine militia per quā hostes cōpmunt: z sine negociati one ꝑ quā necessaria pplo ꝓcurant. g talia officia sine pctō p̄nt exerceri. g nō ipediūt pniam. ¶ D. Jo. pniaz docebat: vt pz matth. iij. sz ipe nō phibe bat hoies a militia: neqz publicāos ab officio suo vt pz luce iij. g vī q̄ talia officia nō ipediāt. ¶ Sz ꝯ ē qđ Greg. in lra dicit. Quōdeo dōz ad pmā. q. q̄ ludoz ē triplex dria. quidā. n. ludi sūt qui ex se ipis turpitudinē hñt: z tales ludi ab oīb' vitādi sī z p̄cipue a penitētib' q̄ ꝑ fletū pctā corrigē debēt: sicut ludi qui theatris agebant ad luxuriā puocā tes. alij ludi sunt qui ex gaudio deuotōis ꝓcedunt sicut dauid dixit: Ludā z vilior fiā cora dño. ij. re gū. iij. z tales ludi nō sunt vitandi: sz laudandi: z emulādi. quidā aūt ludi sūt nullā turpitudinē ha bētes quos phī liberales vocat: z hi sūt mā vtut l. eutrapelie: z iō seruatis debitis circūstātijs pñt laudabiliter fieri ad quietē ppriā z alīs delectabi liter cōuiuēdū: sz cōtingit in eis esse pctm̄: eo q̄ de bite circūstantie nō seruant: vnde in talib' ludis a liquid decet vnū qđ nō decet aliū: z i his ēt ludis penitēs se oz habere aliter q̄ alij: iq̄tuz pnia fletuz reqrit: tñ eis moderate vti pōt fm q̄ ad recreatio nē animi pertinēt: aut ad societatē coz cū qb' hō ꝓuiuit: vnde seneca dic: Sic regē sapiēter vt null' te habeat tāq̄ aspez nec cōtēnat q̄si vilem. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta. ¶ Ad scđaz. q. dō q̄ h' mōi spectacula sī sī rez turpiū z ad pctm̄ puo cātiū: studiosa inspectio pctm̄ ē z qñq̄ ēt mortale tanta pōt libido adhiberi: vnde z tali inspectione oēs se arcer debēt z p̄cipue pēitētes. q̄dā vo spectacula sūt ō reb' vtilib' z ad vitā necessarijs: sic si ve natōes z ceta hui' mōi: z talia spectacla distrahūt animū: vñ q̄uis possit sine pctō eis itendi seruata discretiōe debita q̄tuz ad cōditōes psone z aliaz circūstantiaz: tñ penitēti sūt vitanda pp hoc q̄ oz cor ad deū collectū hīe nisi q̄tū necessitas ex poscit. ¶ Ad pmū g dō q̄ pnia ēt quedā vtilia re secat iq̄tū penā infert p culpa p̄terita: vñ in lra dr q̄ aliq̄d sufficit ei qui nō peccauit: qđ nō sufficit ei qui de pctis pniaz agit. ¶ Ad scđm dō q̄ p huius mōi spectacla sensibilia magis aius ad vanitates distrahit q̄ p intelligibilia: z iō ista magis sunt ca uēda q̄uis pctm̄ curiositatis in oīb' cauenduz sit. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ ista pctā spāliter ex inepta leticia ꝓcedere vident: z qz pnia tristiciā hz adiūctā: iō spālem oppositionē ad pniaz ista pctā hñt. ¶ Ad tertiā. q. dō q̄ offm̄ militie z negociatōis z publi canoz qui vectigalia publica exigūt ex ppinq̄ ha bēt pctm̄ ānexū q̄uis sine pctō qnz exerceri possit z qz penitens oz occasionē pcti vitare satisfacien do: etiā talia officia laudabile ē si euitet: nō ē tm̄ ō necessitate pnie: qz penitēs nō pōt oēs pcti occasi ones vitare oū in mundo isto viuit: z iō sufficit si pctm̄ i istis officijs viter: vt q̄ miles fm ꝓsiliū Jo. neminē cōcutiat: z stipēdijs iustis cōtēt' sit: z non vtat officio militari ad ostētationē: sz ad vtilitatē eccl'ie z reipu. z ad exercitiū viriū: z q̄ negociatoz nō habeat cōditionē i se que ipm ab officio h' ꝓ hibeat: sicut clericis z monachis nō lz negociari: q̄uis liceat ppa vēdere: z q̄ tpe debito mercatōes faciāt: nō dieb' festiuis: z tpe quo caristiā inducere possit tale offm̄ exerceat: z mod' debit' vt sine frau de fiat: z fm licitū cōtractū. Jn publicanis aūt vt de auctoritate p̄ncipis z cā cōis vtilitatis. s. ad de fensionez terre: z nō imoderata recipiant telonea. Qđ aūt gre. dic in lra intelligēdū ē nō qui possit sine pctō fieri: sz qz freq̄nter ad pctm̄ iplicāt.

¶ Et per hoc pz solutio ad obiecta. ¶ Qgit pec catorē oia libēter ꝛc. intelligēdū est de illis que sī necessaria ad pcti remissionē: z sic est accōmoda ta distributio. ¶ Sunt. n. tres dr̄ie pcti ꝛc. contra omittit pctm̄ ois. ¶ D. gre. addit sup illud Job. tertio: Quare nō in vulua ꝛc. q̄rtū. s. fomētū adu latōis. Et dō q̄ hec distinctio pctōz differt a p̄a: hr p̄a ē fz diuersitatē instrōz: hec aūt fm pgressū pcti qđ ꝑmo dcint': scđo ad extra ꝓcedit: tertio cō firmat p cōsuetudinē z adaptat ptib' pnie: qz con tritio i corde latet: cōfessio ad exteriora pniaz ma nifestat: sz satisfactio boni operis consuetudinem adiungit: non tamē hoc ita est intelligēdū: quasi singule pnie partes singulis conditionib' pcti rn̄ deant: sed p adaptationē sicut z de alia dictū est. ¶ Ad pmū g dom q̄ verbuz habet eundez gra dum quantuz ad manifestationez cum alio facto z ideo in facto includit. ¶ Ad scm dom q̄ illud quod Greg. addit non est in ipso peccante: sed in alio: z ideo Augustī. illud omittit. ¶ Satisfactio p̄cipitur a Johanne ꝛc. non q̄ Jobes fuit actor

ptecepti: sed denunciator: christus aūt sacramenti institutor ꝛ partiū eius. ¶ Donat se omnino ī iudicio. ꝑ vr̄ q si sacerdos iniungat alicui q intret religionē qō tenet facere: ꝛ ꝓcipue qz ḋdaz canones vident istā pniaz taxare: ꝛ sil'r q ꝯtūcūqz magnā pniaz p quo pctō iniungat q penitēs facē teneat. Et dōm q intelligendū est de his que sacerdos in ꝯntū hz clauē scie ꝛ auctoritat' p diuinū iudiciū: ꝛ nō fm humanū errorez iniungit. introit' aūt in religionē cuz sit voluntatis nō pōt alicui iniungi: ꝛ si aliqui canones iniungi ueniāt magis ē ꝑsiliū q̄ ꝓceptū. q̄libet. n. pnia taxata: leuissima religio est maior satisfactio inquātū hō abdicat ꝓpriā voluntatē qua nihil est hoi car'. ¶ Caueat ne ducat verecūdia ꝛc. de hoc inquiret cū de cōfessione qō erit. ¶ Caueat etiā ne ꝑpus ꝛc. bona cōscia confortat: qñ certis signis conjūcē pōt pctm̄ sibi dimissū: ꝛ hoc qñ facit qō in se est. ꝛ ideo qui hz copiaz sacerdotis: ꝛ necessitate non vrget ad cōmunicāduz sicut vrgent sacerdotes parochiales nō oz accedē añ ꝓfessionē: sz ēt post ꝓtritionē ꝛ ꝓfessionē grauiuz pctōz. cōsiliū vr̄ esse Aug. q nō statiz accedat ꝓpter reuerentiā sacri: ꝛ vt magis seipm probet. ¶ Que nō fm auctoritates sāctoz. nō tñ oz q sp ad lr̄az seruent penitētie in canone iuncte: sz consideratis cōditōib' pcti ꝛ pctōris pnie sūt moderā de. ¶ Que fit p illis pctis q̄ legis decalogus continet. sic directe ꝯ decalogi ꝓcepta exntia: vt mortalia: nō aūt sicut ꝑter ꝓcepta: sicut sunt pctā venialia. ¶ Et veraciter dicit ꝛc. vr̄ q ille q nō hēt pctm̄ aliqō peccet in dicēdo: pater nr̄: qz cōfitetur debita se hīe q̄ nō hz. ¶ ℙ. vr̄ idē de illo qui debita nō dimittit q peccet dicēdo: pr̄ nr̄. ¶ Et dōm ad p̄mū q hoc nō est alicui certū q oio a pctō saltē veniali vel ꝯtū ad aliquē reatū imunis sit: si tñ per reuelationē sciat non peccat dicēs in persona ecclie. Et sil'r dōm de scōo q in pson ecclie dicit se debita dimittere: vnde nō peccat hoc dicendo: sed remissionē nō cōsequitur nisi dimittat.

Distinctio. XVII.

Hic oritur qō multiplex ꝛc. Postq̄ distixit magister pnie partes: h̄ mouet quasdā qones de ptib' illis. Et diuidit i ptes duas. In p̄ma mouet questiones In scūda ꝓsequit eas: ibi Dicūt. n. ḋdā ꝛc. Et hec ps diuidit in duas. In p̄ma ꝓsequit vnā questiōez de cōparatione cōtritōis ad cōfessionē: vtz. s. per solā cōtritionē aut cōfessionē pctm̄ dimittat. In scōa ꝓsequit qones de ipa cōfessione: ibi Jam fm qōnis articulū ꝛc. Circa p̄mū tria facit. p̄mo pōit rōes ad ptē affirmatiuā: scōo ad negatiuā: ibi Qz qui negat ꝛc. tertio determinat vitatē: ibi Quid igit sup his ꝛc. ¶ Jam fm qōnis ꝛc. hic ꝓsequit qōes de ipa ꝓfessione fm se. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma ꝓsequit qones supius motas de cōfessiōe ex pte eius cui facienda ē ꝓfessio. In scōa cōcludit ex dictis rnsionē ad quādā qōnē de necessitate cōfessionis: ibi Si g̃ queriť ad quid ꝓfessio ꝛc. p̄ma in tres. In p̄ma ꝓsequit scōaz qōnez supius motā. s. vtz oporteat hoi confiteri: an sufficiat cōfessio deo facta ponēdo rones ad vitatē ꝯ vitatē. In scōa ꝓsequit tertiā qōnez. s. an oporteat sacerdoti confiteri: vel possit fieri cuicūqz: ibi Nūc p̄us q̄ p̄missis ꝛc. In tertia rndet ad obiectiones scōe qonis ꝯ vitatē factas: ibi Cū igit ex his alīs ꝛc. p̄a in duas In p̄ma objcit ꝯ vitatē: In scōa p ipa: ibi Sz q sacerdotib' ꝛc. ¶ Nūc p̄us q̄ p̄missis ꝛc. h̄ duo facit. p̄o oñdit q qñ facultas adest cōfessio facienda ē sacerdoti. scōo distiguit in hoc de ꝓfessiōe vēialiū vl' mortaliū hz Bedā: ibi Beda ẏo int' ꝓfessiōez ꝛc

Hic est triplex qō. ¶ Prima de iustificatiōe ipj. ¶ Scōa de cōtritōe. ¶ Tertia de cōfessiōe. De satisfactiōe āt in xv. di. dictū ē. ¶ Circa p̄mū queruntr q̄ncqz. ¶ Primo q̄d sit iustificatio ipj. ¶ Scōo que ꝑiguntr ad ipaz. ¶ Tertio q̄ cōcurrūt ad ipam. Quarto de ordine ipoz. ¶ Quinto qualis sit.

Hō primuz sic procedit: Ur̄ q hec assignatio q̄ ponit Ro. viij i glo. sit incōpetēs. s. iustificatio ē remissio pctōz ꝛ cōsūmatio bonoz opez. pctā. n. inficiūt oēs potētias. sz iustificatio est in sola volūtate: qz secūdū Anshel. Justicia est rectitudo volūtatis p se ꝯata. g̃ cū iustificato sit nihil aliud q̄ iusticie adeptō vr̄ q nō sit remissio oīm pctōz. ¶ ℙ. Bern. dicit q iustificatio est reuelatio diuini cōsilij. sz diuinū consiliū reuelat aliquando eis quibus nō dimittit pctm̄: sicut pz de Nabug. Dañ. ij. g̃ iustificatio nō ē pctōz remissio. ¶ ℙ. iustificatio vt quidā dicūt est effect' iusticie generalis in qua de ipio fit pius. remissio aūt pctōz nō est effect' iusticie: sz gr̄e. g̃ iustificatio nō est remissio pctōz. ¶ ℙ. cōsūmatio bonoz opuz in penitēte fit per satisfactionez. sz hō iustificat p solā ꝓtrictionē añ satisfactōez vt ex lr̄a hr̄. g̃ iustificatio ñ ē cōsūmatio bonoz opez. ¶ Ulterius vr̄ q iustificatio sit aliud q̄ vocatio: qz Ro. viij. ꝯttuor p ordinē recitant. s. pdestinatō: vocatio: iustificatō: magnificatio. sz 2m̄ hoz distat a p̄o. g̃ ꝛ tertiū differt a scōo. ¶ ℙ. vocatio etiā ē in peccato existentiuz: Prouer. p̄mo: Uocaui ꝛ renuistis. sed iustificatio nō: cū sit pctōz remissio. g̃ iustificatio nō est vocatio. ¶ ℙ. vocatio iportat distantiaz in eo qui vocatur. sed iustificatio iportat approximationē ad deū in eo qui iustificatur. g̃ iustificatio nō ē vocatio. ¶ Sed ꝯ: glo. Ro. viij q vocare est cognitionē de fide adiuuare. sz istud adiutoriuz non est per gr̄az gratis datā: qz sic esset etiā maloz qō est ꝯ intētionē. glo. ibidē. g̃ est per

gr̃am gratum facientẽ. sed infusio gratie gratum facientis est iustificatio. g̃ vocatio est idẽ qđ iustificatio. ¶ ℞. idẽ per essentiã ẽ mot' a termio ꝛ ad terminũ oppositũ: sicut de albedine ad nigredinẽ sed vocatio dicit motũ a termio. s. a pctõ: iustificatio dicit accessuz ad terminũ. s. iusticiã. g̃ iustificatio ꝛ vocatio sunt idẽ. ¶ Ulterius vr̃ q̃ iustificatõ nõ sit idẽ q̃ renouatio mentis: ꝛ sanatio: q̃ iustificari põt aliquis in hac vita: nõ aũt renouari vl̃ sanari. g̃ iustificatio neutꝛ illoꝝ est. ꝓbatio medie quãtuz ad iustificationẽ est ex hoc qđ dr̃: Ro. vj. Justificati gratis ꝛc. quãtũ ad sanationẽ pz per id qđ dr̃ in glo. sup illud psal. Qui sanat oẽs infirmitates tuas. q̃ in fine sanabit lãguores qñ corrupti bile hoc induet incorruptionẽ: qđ nõ erit in hac vita. quãtũ ad renouationẽ aũt ex hꝰ qđ dr̃ i glo. sup illud Ro. vj. In nouitate vite ambulem' qđ i futuro in imortalitate perficit. ¶ ℞. quoꝝ opposita differũt: ipa etiã differũt. sz opposita hoꝝ sũt diuersa ꝛ noie ꝛ rõne: qr iustificatoi opponit ipietas: renouationi vetustas: sanationi infirmitas. g̃ nõ sunt idẽ. ¶ Sz ℞: renouatio mentis ꝛ sanatio fit p pctõꝝ dimissionẽ. sz iustificatio nihil aliud ẽ q̃ pctõꝝ remissio. g̃ vr̃ q̃ iustificatõ sit idẽ qđ r̃no uatio vel sanatio mẽtis. ¶ Ulteri' vr̃ q̃ iustificatõ nõ reducat ad attributũ misericordie: qr fm aug. Maius est de ipio facere piũ q̃ creare celũ ꝛ trã. sz creatio celi ꝛ terre ꝓpt' hꝰ q̃ infinitã potentiam oñdit reducit ad attributũ potẽtie. g̃ ꝛ iustificatõ ipũ ꝛ nõ ad misericordiã. ¶ ℞. de' inquãtũ ẽ bonus facit oia bona. g̃ inquãtũ ẽ iust' facit homies iustos. sz iustificare nihil aliud ẽ q̃ iustuz facere. g̃ iustificatio reducit ad attributũ iusticie magis q̃ misericordie. ¶ ℞. Ambro. dicit: q̃ pcedit qđdã in pctõrib' quo digni sũt iustificatõe. sz ad iusticiã ptinet reddere alicui hoc quo dign' est. g̃ iustificatio reducit ad attributuz iusticie. Sed ℞: miseria hois in pctõ ꝓncipalr cõsistit: miseroſ. n. facẽ populos pctm̃ eẽ. sz miseriã remouere ad misericordiã ptinet. g̃ cũ iustificatio sit pctõꝝ remissio: vr̃ q̃ ad attributũ misericordie reducat. ¶ ℞. iustificatio fit per gr̃am. sz gr̃a est effect' misericordie: vt pz p illud qđ apl'us induxit Ro. ix. Miserebor cui miserebor ꝛc. g̃ pertinet ad misericordiã. ℟ fideo dom ad ꝓmã. q. q̃ iustificatio de sui rõne importat motum ad iusticiam. iusticia autem fm phm in. v. ethi. trib' modis dr̃. vno. n. mõ est spãlis vr̃ equalitatẽ cõstituẽs i cõmutationib' ꝛ distributionib' cõicabiliũ bonoꝝ que sunt necessaria i vita alio mõ est nomẽ generale ad oẽs virtutes fm q̃ act' eaꝝ ad bonũ cõe ordinat fm directionẽ legis. tertio mõ importat quendaz statũ rectitudinis in hoie quãtũ ad ptes ipius: put. s. aliqua ps anime suo superiori subdit: siue alĩ pti siue ipi deo. ꝛ hãc iusticiã notat phs metaphoricã: eo q̃ diuerse ptes hois cõputant q̃si diuerse psone. hec aũt rectitudo ꝓ qõlz pctm̃ tollit ꝛ ꝓ gr̃am repat. vñ hec iusticia gnãlis etiã dr̃ inquãtũ oẽs virtutes includit ñ quidẽ p modũ totꝰ vl̃is: sic ꝓcedẽs iusticia: sz gnãl' dr̃ p modũ totꝰ integralis: ꝛ ad hãc iusticiã mot' iustificatio dr̃. in quolz aũt motu ẽ recessus a termio: ꝛ hoc in ꝓdicta assignatõe tangit i hoc q̃ dr̃ remissio pctõꝝ: ꝛ accessus ad terminũ qui tangit in hoc q̃ dr̃: ꝛ cõsũmatio bonoꝝ opeꝝ. ¶ Ad ꝑm g̃ dom q̃ tota ista rectitudo a voluntate originalr est que ẽ ꝓncipiũ merendi ꝛ demerendi: sz eũ ẽ in alĩs ptib' aie q̃si rectificatis: sic in subiecto. ¶ Ad scom dom q̃ reuelatio sumit ibi mãlr ꝓ co. s. in q̃ cõsiliũ reuelat. cõsiliũ aũt diuine ꝓdestinatõis fuit de iustificatõe. vñ hoc cõsiliũ reuelat ꝓ ipaz iustificationẽ: sic effect' p causam: ꝛ sic obiectio cessat. ¶ Ad tertiũ dom q̃ iustificatio põt sumi duplr: vel fm q̃ rñdet ad iustificari: ꝛ sic dic motũ ad iusticiã ꝓdictã: vel fm q̃ sumit ad iustificatũ esse: ꝛ sic ẽ effect' formalis iusticie ꝓdicte: qr ea aliqđ formalr iustificatũ ẽ: sic albedine albatum. sic aũt ab essentia aie potẽtie fluũt: ita rectitudo potẽtiaruz a gr̃a que ẽ essentie pfectio: ꝛ inr ipas potẽtias voluntas que alias mouet ꝛ eis rectitudinẽ q̃dãmõ largit. ꝛ iõ ꝓdicte iusticie causa ꝓma ẽ gr̃a ꝛ ꝑter charitas que voluntatẽ ad finẽ perficit a quo est rectitudo predicta. ꝛ propter hoc ipsa iustificatio ꝛ peccatoruz remissio est effectus iusticie generalis sicut cause formalis proxime: sed charitatis ꝛ gr̃e sicut cãꝝ cause proxime: sicut aliq̃s eq̃tus dicit ꝛ equalitate ꝛ quantitate que est equalitat' causa. ꝛ quia a pximis causis vel terminis aliquid denoiari debet: ideo predictus motus vel termiatio motus magis denominat a iusticia q̃ a charitate vel gratia. ¶ Ad q̃rtũ dom q̃ cõsũmatio bonoruz operuz potest accipi vel in execution ipsoꝝ: ꝛ sic ꝓcedit obiectio: ꝛ sic nõ accipit hic: vel in infusione habituuz a quib' opera bona perfectionem habent: ꝛ sic dicit hic cõsũmatio bonoruz operũ iustificatio. ℟ ad scõam. q. dom q̃ vocatio est duplex: quedaz exterior: vt que fit per predicatorez: ꝛ hec nõ est iustificatio: sed disponit ad eaz. q̃daz vero interior: ꝛ hec qñq̃ quidẽ nõ pertingit ad finẽ suũ ex vocati defectu: ꝛ hec vocatio nihil aliud ẽ q̃ alicꝰ instinctus vel motus ad bonũ a deo ĩmissus: ꝛ hec etiã vocatio nõ ẽ idẽ qđ iustificatio sed via ad illã. qñq̃ aũt pertingit ad finẽ: qñ. s. aliquis audit vocantẽ: ꝛ venit ad christuz: vt dicitur Jo. vj. Oĩs qui audiuit a patre ꝛ didicit venit ad me: ꝛ hec vocatio idẽ ẽ qđ iustificatio sz subst̃tiã sed differt rõne: qr vocatio dicit fm q̃ per infusionez gratie: ꝛ auxiliuz homo a peccato retrahitur sed iustificatio respicit terminũ ad quẽ. s. predicte rectitudinis statũ: ꝛ sic vocatio sumit Ro. viij. vt patet per glo. auxiliuz eni qđ fidei nos vocando deus prestat est gr̃a que facit fidez per dilectionez operari. vnde illoruz. iiij. que ibi ponũt ꝓdestinatõ

est causa iustificationis in iustificante. vocatio ãt est idẽ iustificationi rõne differens: vt dictũ est. sed magnificatio est iustificatõis cõplemẽtuz siue refe rat ad pfectionẽ gloꝛie siue ad pfectionẽ gr̃ie.

¶ Ad pmũ g̃ dom q vocatio ibi ꝓponit iustifica tioni: qꝛ ꝓpus ẽ recessus a termio q̃ accessus ad ter minũ. ¶ Ad scõm dozq obiectio ꝓcedit ꝺ pmis duab' iustificationib': nõ de tertia. ¶ Ad tertiuz dom q ille qui iustificat q̃tuz ad terminũ a quo erat distans: sz quãtũ ad terminũ ad quẽ est ꝓpe: z hoc cõpetit ei qꝺ dictũ est. ¶ AD tertiaz qõnem dom q pdicta iusticie rectitudo metaphoꝛice sa nitas aie dr̃ z nouitas ipius: eo q sanitas cõmẽsu ratiõnẽ debitã in partib' coꝛpoꝛis imꝓoꝛtat: nouitas aũt integritatẽ z virtutẽ z decoꝛez hz. z p hec oia pz q rectitudo potẽtiaꝝ aie q̃ iusticia dr̃: cõti net hec oia p silitudinez. sz qꝛ res aliqua nõ est ita silis vni q̃n possz ẽt alti assimilari: ide ẽ q ea q̃ me taphoꝛice dicunt nõ ita cõueniũt vni: q̃n z alĩ cõ uenire possint sicut leo metaphoꝛice z deus z dia bolus dr̃. vñ sanitas z nouitas ꝓ silitudinẽ integri tatẽ gr̃ie significare ꝓñt q̃ ꝓ culpã tollit: vñ culpa etiã silitudinarie dr̃ vetustas z languoꝛ aie: z etiã ꝓñt significare integritatẽ nate quã tollit pena q̃ etiã vetustas z languoꝛ dr̃. sz qꝛ culpa ẽ cã pene: iõ vetustas in vetustate: z languoꝛ i lãguoꝛe includit sicut effectus in cã. pz g̃ q ipa iustificatio per quã gr̃a acquirit z culpa tollit: renouatio z sanatio dici põt: q̃uis etiã ablatio pene renouatio z sanatio dici possit. ¶ Ad pmũ g̃ dom q quãtũ ad culpã põt fieri renouatio in hac vita: sz nõ quãtum ad penã dio: z silr ẽ de sanatiõe: z sic loquunt aucto ritates ille. ¶ Ad scõm dozq illa etiã per silitu dinẽ signãt idẽ qꝺ ipietas: vt ex dictis patet. ¶ AD q̃rtã. q. dom q in oi actõe quã de' in creatura fac oia attributa cõcurrũt: alꝫ eius actio nõ esset pfe cta: sz tamẽ aliqua ipius actio vel effect' actionis vni attributo apꝓꝓoꝛat magis q̃ alteri inquantũ illud attributũ magis manifestat ꝓ talẽ actionez: vel effectũ q̃ ꝓ aliud: sicut ꝓ reuelationẽ futuroꝝ manifestat plenitudo dine sapie: z iõ sapie apꝓꝓo ꝓat: z qꝛ in iustificatõe impĩ maxime diuina mi sericoꝛdia manifestat: iõ ad hoc attributũ reduci tur. ¶ Ad pmũ g̃ dom q difficultas que ẽ in iu stificatiõe impĩ maxime est ex incõgruẽtia impĩ ad iustificatõis effectũ suscipiẽdũ: z iõ qñ talis ef fect' in ipz inducit: magis indicat misericoꝛdiã q̃ potẽtiã: sz effect' creatõis difficultatẽ hz ꝓp magni tudinẽ facti vl ꝓp modũ faciẽdi: qꝛ ex nihilo facit aliquid: z iõ manifestat maxie potẽtiam. ¶ Ad scõm dom q iustificatio manifestat iusticiã dine: sicut cãm exemplarẽ: sz misericoꝛdiã sicut causaz efficientẽ: effectus aũt ꝓꝓie cause eff.cienti rñdet: sed bonitas creature manifestat bonitatẽ diuinaz vtroq̃ mõ: qꝛ bonitas mouet ipz ad cõicandũ si milẽ bonitatẽ: sz misericoꝛdia magis mouet ad iu stificandũ q̃ iusticia. ¶ Ad 3m dõ q illud non est intelligendũ q aliquis añ iustificationẽ sit sufficiẽ ter dign': alꝫ gr̃a nõ esset gr̃a: sed qꝛ ẽ i ipo aliqua dispositio ad iustificationẽ qua est min' indignus q̃ alĩ: vnde talis dignitas ad iusticiã non sufficit.

AD secũduz sic proce

dit: Ur̃ q ꝓparatio ꝑ quã aliquis facẽ qꝺ i se ẽ ad iustificationẽ nõ ꝓexigat. ille. n. qui ad pec candũ nititr nõ ꝓparat se ad gr̃am faciẽdo qꝺ in se est. sz aliq̃n aliqs iustificat ḋ ad petr̃n tẽdit: sicut ꝺ Paulo pz actꝰ. ix. g̃ pdicta ꝓparatio ad iustificati onẽ nõ ꝓexigit. ¶ D. maioꝛ est charitas in deo q̃ illa qua hõi ꝓcipit. sed hõi ꝓcipit vt bñ faciat ini micis: Matth. v°. g̃ ipe multo fortr' bñfacit iusti ficãdo his qui peccãdo iimicitias ꝺ ipz exercẽt: z sic idẽ qꝺ prr'. ¶ D. dei bonitate nihil maꝛ cogi tari põt. sz bonũ est diffusiuũ sui fm Dio. cũ g̃ ma ioꝛ diffusio bonitatis eẽt si ẽt renitẽtib' daret gr̃a: vr̃ q gr̃ie infusio ꝑ quã fit iustificatio ꝓparationez nõ ꝓexigat. ¶ Sz ꝺ: ille ḋ clausuz hz oculũ mãlẽ nõ põt lumẽ mãle suscipere. sz ille qui se nõ ꝓpat faciẽdo qꝺ in se ẽ nõ apit oculũ spũalez quẽ pecca do clausit. g̃ nõ põt lumẽ gr̃e spũale recipe: z sic ñ põt iustificari. ¶ D. aug. dic̃: Qui creauit te sine te: nõ iustificabit te sine te. g̃ ꝓexigit ꝓparatio ex p te nr̃a. ¶ Alteri' vr̃ q nihil sit in hoic qꝺ facẽ possit vt ad gr̃az habẽdã se ꝓparet: qꝛ sup illud Exo. Induraui coꝛ ei' ꝛc̃. dicit glo. q ita induratũ ẽ coꝛ ei' q nihil poꝛat facẽ acceptabile deo. sed nihil ad gr̃az habẽdã ꝓparat: nisi op' acceptabile deo. g̃ ñ erat in eo facẽ aliq̃d p qꝺ se ꝓparet: z eadẽ rõ ẽ de alĩs. ¶ D. aug. dic̃ q cũ fides iustificatõez ipetrat volũtas cõcomitat gr̃az nõ ducit: ẽ pedisseqũ nõ ꝓ uia. sz si hõ posset se ad gr̃az nõdũ hitaz ꝓparare volũtas ei' esset ꝓuia gr̃e. g̃ nõ põt hõ aliq̃d facẽ p qꝺ se ad gr̃az ꝓpet. ¶ D. nullus põt se ad gr̃am ꝓ parare: nisi recte agẽdo. sz fm aug. in li. retracta. A moꝛtalib' recte nõ viuit: nisi p' li. ar. a pctõ pra uitate liberet qꝺ fit p gr̃az. g̃ añ gr̃az hitaz nõ ꝑt se ad gr̃az ꝓparare. ¶ D. fides intentiõnẽ dirigit. sz opatio que sine recta intentõe fit: nõ põt ad gr̃az ꝓparare. g̃ oz q fides ꝓcedat ꝓparationẽ: z ita cuz fides ad gr̃az pertineat: vt aug. ex verbis apli proꝺ bat: ante gr̃am ꝓparatio ad gr̃am esse nõ potest. ¶ Sz ꝺ: de' nõ ꝓcipit hoi ipossibile. sz ꝓcipit ei q se ad gr̃am aliquid faciẽdo ꝓparet: vt pz Ja. Appꝛopinq̃te deo: z appꝛopinq̃bit vobis. g̃ possi bile est hõi facẽ q se ad gr̃am ꝓparet. ¶ Iterius videt q nõ sit necessariuz euz qui facit qꝺ in se est iustificari: illud enĩ qꝺ fit gratis fit ex liberalitate nõ ex necessitate. sed iustificamur gratis: vt patet Ro. iij. g̃ non est necessariuz q iustificemur quan tuncũq̃ simus ꝓparati. ¶ D. deus comparat ad nos: sicut figulus ad lutuz: vt patet Esa. lxiij. z Hiere. xviij. z Ro. ix. sed quantũcũq̃ lutum sit

ꝓparatū non est necessariuz ꝙ ex eo formet vas ꝙ quantūcūqz homo sit ꝑparat⁹: nō est necessariū ꝙ ei gratia infundat. ¶ D. illud quo posito necesse est altez esse videt sufficienter ad illud ordinari. sed act⁹ nr̄i qui sufficienter ad aliquid ordinat dicit esse meritoriū illius. ꝙ aliquis merebit iustificationē fm opera quib⁹ se ꝑparauit: si necessario ad ꝑparationē illaz sequit iustificatio. ¶ Sz ꝫ: impossibile est sūmaz veritatē mentiri. sz ipa veritas ꝓmisit se gratiam datuz ei q̄ qđ in se ē facit: Zach. j. Cōuertimini ad me z ego cōuertar ad vos, z apoc. iij. Si qs apuerit mihi intrabo ad eū. ꝙ necesse ē eū qui facit qđ i se est iustificari. ¶ D. Ro. v. sup illud: Justificati ex fide. dicit aug. Deus recipit cōfugientes ad se: aliter in eo esset iniquitas. sz ipossibile ē i deo esse iniquitatē. ꝙ necessariuz est ꝙ iustificet illos qui faciūt qđ in se est. ¶ Rndeo dđ ad ꝓmā qōnē ꝙ voluntas que est susceptiua pfectionis iustitie nō pōt huic pfectioni sūbici ab extrinseco agēti cui nil cōferat: qz hoc esset p violētiā agens que in voluntatē nō cadit cū cogi non possit: z iō oz ꝙ ipa cooperet ad suā perfectionē: z hec cooperatio dr̄ ꝓparatio ad gratiam q̄ facit qđ in se est: sz nō semp oz ꝙ talis ꝑparatio tpe iustificationez p̄cedat: sicut oz in mutationib⁹ nālibus ꝙ alteratio tpe semp p̄cedat generationē: qz cū act⁹ voluntatis sit in sua potestate a ꝓncipio pōt esse tm̄ intensus quātū sufficit ad ꝑparationē: sz dispō naturalis ad formā succedit siue ad hanc intensionē p̄cedit. in illis aūt qui nō p ꝓpriā voluntatē culpaz incurrūt z vsuz voluntatis nō hnt: nō exigit ex parte cooz aliqua ꝑparatio: sicut de pueris pz in baptismo.

¶ Ad ꝓmū ꝙ dđm ꝙ iustificatio de qua nunc loquimur semp est cū cooperatione voluntatis que ꝑparatio dr̄: sed hec cooperatio: vt dictuz est qñqz diu ante incipit q̄ gra infundat: qñqz aūt qz pfecta est: statī iustificationem adiunctā habet. vnde potest contingere ꝙ aliquis ouz est in ꝓposito z intentione peccandi subito eius voluntas cōvertit ad deū vel ex aliquo exteriori occasionē accipiens: sicut fuit in Paulo: vel etiā ex aliquo interiori instinctu quo coz hōis mouet a deo: vñ nō sequitur ꝙ talis gratiam habeat nō faciēs qđ in se est.

¶ Ad scđm dđm ꝙ hōi nō p̄cipit ꝙ illa bona faciat inimicis suis: quoz capaces nō sūt: sz illa que suscipere pnt: z hoc dē maxie implet: qz bona q̄bus capaces sūt. s. nālia eis largit qui ꝫ ipz peccādo inimicitias exercēt: boni tm̄ gre capaces nō sūt nisi voluntate cōsentiēte: z sic ꝙ ipe parat⁹ ē dare illi recipe nolūt. ¶ Ad tertiū dđz ꝙ talis diffusio boni nō pōt intelligi nisi aliqs pfectionē illā suscipiat cui renitens nō ē capax: z iō rō illa ꝓcedit ex falso. ¶ D. ij. q. dđ ꝙ ꝓparatio q̄ exigit in mā ad hoc ꝙ forma suscipiat: duo includit. s. ꝙ sit in debita ꝓportione ad formā z ad agēs: qđ oz formā i ducere: qz nihil se educit de potētia i actū: debita aūt ꝓportio ad suscipiendū actū agentis attendit fm debitā appropriationē ad agēs. In spūalib⁹ aūt nō est intelligenda localis approximatio: sz spūal' que ē duplr. Dño p similitudinē nate fm ꝙ res corruptibiles dicūt magis a ꝓmo distare q̄ incorruptibiles in. ij. de gnatione. z ꝓpt hoc debilit⁹ esse recipiūt: z silr spūalia ꝓpiquiora esse deo q̄ corpalia z pp hoc angeli fm dio. i. iiij. c. cel. hierar. abūdātius de diuina bonitate recipiūt. Scđo fm affectū qz fm aug. deo nō loco: sz affectu ꝓpinquam⁹. sed debita ꝓportio mātis ad formā: est duplr. s. p ordinē nālez matis ad formā: z p remotionē ipedimēti. Ad hoc ꝙ ꝙ voluntas se ad gratiam iustificantez preparet: oz ꝙ se in debita ꝓportione ad deuz qui dat: z ad grāz que datur ponat: sed ꝓportio ad deū per nate similitudinē nō est in potestate voluntatis: silr nec ꝓportio capacitatis gre: qz hec ei p̄existunt a creatione. vñ reliquit ꝙ in ipsa voluntate sit appropinquare deo p affectū z desiderū: z ordinari ad gratiam p remotionē ipedimēti: qđ quidē ipedimētū ē pctm̄: z iō p displicētiā pcti z affectū ad deū se aliqs ad gratiam ꝑparat: z qñ hec duo efficaciter facit dr̄ facere qđ in se est: z gratiam recipit: đ ꝓmo hoz dr̄ Ja. Appropinquate deo z appropinquabit vobis. de scđo Apoc. iij. Si qs apuerit mihi ꝛc. ¶ Ad p̄m ꝙ dđ ꝙ si op⁹ deo acceptabile dicatur op⁹ meritoriū: tūc planū ē ꝙ nec Pharao: nec aliqs i pctō mortali exīs pt facer̄ op⁹ deo acceptū si āt oē op⁹ qđ ē bonū ex gnē z bona intētōe factū dicat op⁹ acceptabile deo: tē dr̄ pharao ñ potuisse nō qz deo nō potuerit: sz pp fictionē obstinate volūtatis ad malū in quā inciderat diuina gra desert⁹.

¶ Ad scđz dđ ꝙ volūtas nr̄a ē deo pedisseq̄ respectu diue gre: z nullo mō ꝓuia: qz ipa volūtas bōa q̄ graz gratū faciētē p̄cedit ex deo nobis ꝓuenit q̄ gratuita sua volūtate nos ad h⁹ ꝓuocat: vl flagell' vl aliq̄ auxilio intiori aut exteriori: nec tm̄ voluntas hec ē ꝓuia: sz pedisseq̄ respectu gre gratū faciēti qz ñ ē cā ipsi⁹: sz aliq̄lr ad ipaz via parat. ¶ Ad tertiū dđ ꝙ sine gra gratū faciēte ñ pt recte a mortalib⁹ vita duci sz ꝙ li recte ꝓportat rectitudiez ad finē vltimū ptigētē: pt tm̄ ēt sine ea recte aliqd agi rectitudie quā hz act⁹ ex mā z circūstātijs: z sine đbito: sz ñ sine gra q̄ dr̄ gratuita dei volūtas. ¶ Ad q̄rtuz dđ ꝙ recta ītētio ad finē vltiuz đmīate ꝓducēs ñ pt eē sm̄ fiđ: sz tm̄ finis vltim⁹. s. de⁹ pt eē i ītētōe ei⁹ ēt q̄ fidē ñ hz p gnālē vl nālē cognitōez quā đ deo hz. vñ ēt ille q̄ fidē ñ hz pt se ad fidē hnda ꝓpar̄: z ad gratiaz si hz suā cognitōez pctm̄ sibi displiceat: z i đū affectū ei⁹ ferat. ¶ D. iij. q. dđ ꝙ duplex ē necitas: s. necitas absoluta z necitas ex suppositōe: đ p⁹ qđ necitate loq̄ndo ñ ē necār̄iū cū gratiaz r̄cipe q̄ se sufficiēti ad gratiaz pat: qz nz p se necitas sz quā đū neće ē eē nz necitas coactōis vl phibitōis i his q̄ dina volūtate fūit cadē pt. loq̄ndo āt đ necitate q̄ ē ex suppositōe dini ꝓpositi q̄ pp beniuolētiā suę bonitat⁹

voluit vnicuiq; eā cōicare ꝑm suaz capacitatē: necessariū est q; cuilz matie ꝑparate forma infūdat: nō tm eodē mō ē in oib' formis: qz forme que mediantib' secūdis agētib' in mām ꝓducunt: ñecessario in mā disposita recipiunt necessitate cōditionata in cōparatiōe ad deū: cui' virtute cetera agētia agunt: sz necessitate absoluta p cōparationem ad agēria ꝓxima q̄ necessitate nate agūt ꝓpi ordinez diuini' eis ipositū quē ꝓterire nō ꝑnt. forme aūt q̄ ímediate a deo inducūt nō hñt necessitatez absolutā ex pte agentis: sz quedā ex pte recipiētis sic in pfectionib' q̄ sūt de eē nate: vt ē aia rōnalis. forme āt q̄ nō debēt nate: sic gre z vtutes ímediate a deo ꝓducte nihl' hñt ò necitate absoluta: sz solū de necitate ex suppositōe diuini ordis: vt dictū ē.

¶ Et p hoc pz rñsio ad obiecta: qz ꝑme rōnes p cedūt de necessitate ex suppositōe diuini ꝓpositi.

¶ Ad tertium sic proce

doit: Uř q; gre infusio nō requirit ad iustificationē: nō. n. inin' ē iustificare q̄ creare. sz deus creat sine medio. g̃ z iustificat sine gra media.

¶ ꝑ. in ꝓrijs mediatis vnū pōt remoueri sine h' q; alterꝫ ponat. sz inter statū gre z culpe ē mediuz ñocētie stat'. g̃ pōt remoueri culpa p iustificatōez sine h' q; gra infūdat. ¶ Sz ꝯ: nulli dimittit pctm nisi rōne charitatis: qz charitas ē q̄ vniuersa delicta operit: ꝓuer. x. sz charitas nō pōt esse sine gra: qz nūq̄ ē informis. g̃ nec remissio pctoꝝ pōt fieri sine gre infusione. ¶ Lteri' vř q; nō sit necessarius ad iustificationē mot' li. ar. in deū. ille. n. q̄ trahit nō mouet li. ar. sz ille qui venit ad deū per iustificationē trahit: Jo. vj. Nemo venit ad me nisi pater me' traxerit illū. g̃ in iustificatōe nō ē necessari' mot' li. ar. ¶ ꝑ. sic gra ē a deo: ita z sapia. sz ad h' q; alios accipiat sapiaz a deo nō exigit motꝰ li. ar. vñ dormiēti dat: vt pz. iij. Regū. iij. de Salomōe: z Job. iij. dř: In sōno tūc apit aures virorum. g̃ z ad gram iustificatē suscipiēdā nō requirit mot' li. ar. ¶ ꝑ. p baptismū alios iustificat. sz in baptismo nō requirit mot' li. ar. ad effectū ei' suscipiēdū: qz puēi z dormiētes ei' effectū suscipe ꝑnt vt dicit decretal' Innoc. iij. g̃ ad iustificationē nō requirit mot' li. ar. in deū. ¶ Sz ꝯ: aug. dic: Qui creauit te sine te: nō iustificabit te sine te. g̃ requiritur mot' li. ar. i deū ad iustificationē. ¶ ꝑ. Bern. dic q; donū gre taz absq; cōsensu recipiētis ee nō pōt: q̄ absq; gra dantis. sz cōsēsus nō ē sine motu li. ar. g̃ mot' li. ar. ad iustificatōez requirit. ¶ Lteri' vř q; iste mot' li. ar. i deū ñ sit mot' fidei: qz ad h' q; de' appropinq̄t nobis p iustificatōez: oz q; nos appropinq̄m' ei p affectū: sz p affectū facit nos approprinq̄re deo charitas. g̃ iste mot' li. ar. in deū nō ē fidei: sz charitatis. ¶ ꝑ. Esa. xxvj. dř: A timore tuo dñe cōcepim' spūz salutis. g̃ cū ista cōceptio ī iustificatōe fiat: vř q; sit mot' timoris nō fidei.

¶ ꝑ. dispō z ꝓfectio debēt esse in eodē. sz mot' fidei ē in intellectu: iustificatio aūt spāl'r in affectu. g̃ nō est mot' fidei. ¶ Sz ꝯ: Ro. iij. Justificati per fidē: z Actl. xv. Fide purificās corda eoꝝ. ¶ ꝑ. iustificatio ē op' gre ꝓuenientis. sz gra ꝓueniēs est fides: vt dixit mgr in. g. li. di. xxvij. g̃ mot' fidei requirit in iustificatōe. ¶ Lteri' vř q; nō requirat motꝰ li. ar. in pctm siue cōtritio: Luce. vij. Dimissa sunt ei pcta multa z c̄. dicit glo. q; ardor charitatis rubiginē pctoꝝ in ea cōsumpsit. sz ardor charitatis ꝑt esse sine motu i pctm. g̃ ad iustificationē nō requirit mot' in pctm. ¶ ꝑ. Quersio ad deū potētior ē ad bonū q; quersio ad rē tpalez ad malū. sz cōuersio ad bonū cōmutabile sufficiēter induxit culpā. g̃ z quersio ad deū sufficiēter iustificat: z sic nō requirit mot' in pctm. ¶ Sz ꝯ ē gd dic glo. in psal. sup illū locū: Sacrificiū deo spūs ꝓi. z c̄. spūs ꝓtribulatus z ꝓtrit' ē sacrificiū in q̄ pcta soluūt. ¶ Lteri' vř q; nō debeat addi ḡrtū. s. pctoꝝ remissio: quia effect' nō cōnumerat cāe. sz gre infusio z ꝓtritio sit cāe remissiōis pcti. g̃ nō oz cōnumerari eis. ¶ ꝑ. remotō ꝓuatōis nihil aliud ē q̄ ꝓuatio habit'. sz culpa ē ꝓuatio gre. g̃ idē ē remotio culpe z infusio gre: z ita nō debēt adinuicē cōnumerari. ¶ Sz ꝯ gnātio vni' ē corruptio alteri': z tm gnātio corruptiōi cōnumerat. g̃ cū infusio gre sit remissio culpe oz vnū alteri ꝓnumerari. ¶ Rñdeo dd ad. j. q. q; necessitas ponēdi vtutē hit' in aia infusos ē ex h' q; act' illi q̄ hōi necessarij si ad vitā etnā ꝓsequndā: sūt. s. hūane nate facultatē: qz ꝑpe vires nō sufficiunt ad merēdū ifinitū bonū. sic āt btitudo fuit ifinitatē hz ex obiecto: z p cōsequēs facit actus suos meritorios aliquo mō infinite virtutis: vt sint tali fini ꝓportionati: ita offensa in deū cōmissa habz quādaz infinitatē ex eo in quē cōmissa ē: z iō ad culpe remissionē nō sufficit humana natura: z ꝑpter oportet q; ad ei' remissionē: sicut ad merēdū vitā eternā gratia infundat. ¶ Ad ꝑmū g̃ dr q; gratia in remissione culpe non se habet sicut agēs mediuz: sed sicut causa formalis qua peccatum remittitur: sicut ignis frigus aufert calorez in subiecto causato: non sicut instrumēto: sed sicut forma contraria: z in creatione etiā est forma naturalis: qua res creata esse formaliter accipit: vel etiā ipm quo est quicquid sit illud. ¶ Ad secundū dm q; quāuis secūdū consecutionez argumenti non sequatur positio gratie ad remotionez. i. negationē culpe: tamen destructio culpe priuse existentis nō potest fieri nisi per gram: quia illa innocentie bonitas que iter vtrosq; media videt nō sufficeret ad hoc q; dignū redderet ab ímunitate psone vel ab ifinita offēsa cōmissa ꝑ': q̄uis suffecerit vt ímunē redderet illū in quē pctm ñ ꝓcessit. i eo. n. q̄ peccauit reqrit nō solū q; pctm absit actu: sz ēt q; pctm ꝓus cōmissuz excipiet: z quodāmō tegat: qđ fieri nō pōt nisi aliquo habente infinitam virtutem.

¶ Ad. scdm. q. dō q̄ gr̄a que dat ad recte viuendū
& pcōz remissionē per pus respicit voluntatē q̄
alias potētias: per ea. n. peccat & recte viuit: & ido
oz q̄ infusio gr̄e iustificantis sit fm talē moduz q̄
voluntati cōpetat: & pp hoc oz q̄ a tali infusione
ois rō violentie excludat: qz violētie voluntas ca-
pax nō est. ad hoc aūt q̄ violētia ab actiōe tollat
oz q̄ patiens cooperet agenti fm modū suū: vnō
in illis que nata sunt agere requirit q̄ actiue coo-
perent: in illis aūt q̄ sunt nata recipe tm̄: sic mā pria
sufficit ad violētiā tollendā: nālis ēclinatio ad foz
mā: & ex hoc dr̄ gnātio nālis: sz quātū est ibi d cō-
trarietate tantū ē ibi de violētia. vñ q̄ voluntas
nō hz actū p̄riuz: sic ē in pueris sine violētia volū-
tatis pōt infundi gr̄a p sacr̄m: sic pueris baptiza-
tis & sine sacro: sic pz in sāctificatis in vtero. sz q̄
volūtas hz suū actū: sic ē i adultis requirit act' vo
luntatis ad gr̄az suscipiendā aiaz ad oatorem oz-
dinās: & iō ad iustificationē q̄ p infusiōez gr̄e fit re
quirit mot' li. ar. in deū. ¶ Ad p̄m g̃ dd q̄ tractio
illa de q̄ dns loquit nō ipoztat coactionē: sz iduc-
tionē vel adiutoziū ad bñ opandū. ¶ Ad scdm
dōm q̄ sapiētia magis respicit intellectū q̄ volun
tatē: sz gr̄a magis voluntatē: vt dictū ē. & iō qz intel
lect' cogi pōt: nō aūt volūtas: ideo ad sapiaz pcipi
endā: & alias intellect' pfectiōes nō requirit p̄sēsus
suscipiētis: sic ad pfectiōez gr̄e. vñ in sōno fiunt re
uelatōes eoz q̄ ad sapiaz ptinēt: vt pz Numeri. ij
nō aūt gr̄e ifusio. ¶ Ad tertiū dd q̄ p baptismū
etiā adulti gr̄am suscipe pñt i dormiēdo: qz q̄uis
nō adsit actualis dispō ex actuali motu volūtatis
adest tm̄ habitualis dispō ex motu li. ar. p̄cedente
qui q̄dē q̄z ad gr̄az pcipiēdā sufficienē disponit:
& tūc gr̄a infundit statī: vt dictū ē: q̄z aūt insuffi-
cienter: & tūc talis insufficientia nō pōt suppleri:
nisi p aliū actū li. ar. vel p sacr̄m qd ad gr̄az dispo
sitiue opat: vt. s. di. j. dictū ē: & pp hoc sine sacro
nullus adult' iustificari pōt: nisi actualr motu li.
ar. exñte: sz p sacr̄m pōt si tm̄ p̄cessit motus lib. ar.
phibēs fictionē. ¶ Ad tertiā. q. dd q̄ oē qd natuz
ē ex plurib' sequi attribuit ei qd p̄mū ē: sicut vita
attribuit aie nutritiue: qz ipa est poz inter p̄ncipia
vite in viuentib' corporalr. silr dr̄ aial esse aial p
sensuz p̄mū qui ē tact': vt pz in. ij. de aia. vñ si iu-
stificatio sequit ad motū li. ar. in deū oz q̄ attribu-
at illi motui qui nālr poz in iustificatōe apparet.
mouet aūt mens in deū & p intellectū & p affectū:
& hi duo mot' mentis simul esse pñt q̄uis nō simil
cogitari possint: qz vn' ē regula alterius: & p actū
intellect' pñtat suū obiectū voluntati: qz obiectuz
eius est bonū imaginatū vel intellectū: vt phs dic̄
in ij. de aia: sz nālr mot' intellect' p̄cedit: sic obic-
tū nālr p̄cedit actū potētie. vñ cū mot' intellect'
in deū sit per fidez: iustificatio motū fidei req̄rit.
¶ Ad p̄mū g̃ dōm q̄ motū li. ar. cū quo gr̄a infū
dit oz accipi in sua vltima pfectione: actus autem
fidei perfectus nō est: nisi actu affectus perfecto
exñte. nullus. n. credit nisi qui vult: vt Aug. dicit.
& ideo cū actu fidei i iustificatiōe sp adiungit act'
charitatis: & his duob' aia deo appropinquat. nō
enī pōt esse dubiū q̄n actui charitatis sp act' fidei
cōiungat ex quo obiectū per fidē charitati pñtat:
sic etiā intelligere nostz nūq̄ est in actu nisi p ima
ginationē in actu exñtez. ¶ Ad scdm dōm q̄ ti-
moz est remota dispō ad gr̄am. nūq̄. n. ad gr̄am
attigit nisi amoz adiungat: nos aūt loq̄mur hic de
dispōne vltima ad gr̄am cū qua gr̄a dat. ¶ Ad
tertiū dōm q̄ non oportet in eodez esse dispōnez
& perfectionē in rebus adinuicē ordinatis: qz dis-
positio facta in p̄ori ordinat ad perfectionē factā
i posteriori: sicut mot' imaginatōis ē dispositio ad
perfectionē intellectus: & similiter mot' in intelle-
ctu fact' potest esse dispositio ad motū affect'.
¶ Ad q̄rtā q̄nez dōm q̄ sicut in generationibus
naturalib' in quib' vna forma expellit: & altera in
troducit: ppter hoc q̄ generatio vnius est corrup.
tio alterius: oportet esse dispōnēs ad vtrūq̄: ita i
iustificatione qua gr̄a confert: & culpa expellit: oz
esse dispōnez voluntatis fz proprium actū ad vtr-
q̄. & ideo sicut per motū li. ar. in deū disponit ille
qui iustificat ad gr̄am obtinendaz: ita per motuz
li. ar. i pctm̄ oportet q̄ ad culpe expulsionē dispo
nat: & iō in iustificatione qua innocēs iustificaret:
oportet esse dispōnem soluz ad gr̄am inducendā
sz in iustificatōe q̄ iustificat ipius oz dispōnez esse
duplicē: vnā ad introducēdū gr̄am. s. motū li. ar.
in deū: alterā ad expellendā culpā. s. motū li. ar. i
pctm̄. ¶ Ad p̄mū g̃ dōm q̄ feruoz dilectōis d ne-
cessitate secuz coniunctuz habet odiuz contrarij:
& ideo feruoz dilectiōis ad dimissionē culpe non
operat sine pcti detestatione q̄ directe dimissioni
culpe rñdeat. ¶ Ad scdm dd q̄ conuersio ad deū
sufficit ad gr̄am obtinendā quantū in se est: sicut
cōuersio ad bonuz cōmutabile sufficit ad culpaz
sed requirit cōuersio ad pctm̄ quasi remouēs ipe-
dimentum. Uel dōm q̄ etiā in peccato conuersio
non facit culpam sine auersione. & silr oz duo esse
in iustificatione. ¶ D. v. q. dōm q̄ illa que per ac
cidens se habent ad aliquid non includunt ab il-
lo: remissio aūt culpe se habet accidentaliter ad
gr̄e infusionē: qz accidit ex subiecto in quo culpaz
inuenit. posset. n. esse infusio gr̄e sine hoc q̄ culpa
remitteret: sicut in statu innocentie fuit: & in chri-
sto homine quātū ad p̄muz instans sue cōceptōis
& iō infusio gr̄e non includit culpe remissionē. vñ
cū ad iustificationē impij de qua loquimur sit ne-
cessaria culpe remissio oz q̄ cōnumeret gr̄e infu-
sioni: & sic sunt quattuor que requiruntur in ipa
iustificatione. s. gratie infusio: culpe remissio: mo-
tus li. ar. in deū: & motus li. ar. in peccatum.
¶ Ad p̄mū g̃ dd q̄ obiectio illa p̄cedit de effectu
p̄portionato cause qui intelligit in ipa cā: nō ē at

ita de pcti remissione: vt dictū est. ¶ Ad scōm dōm q̄ pctm̄ r gr̄a nō se hn̄t sicut affirmatio r negatio: vel sicut p̄uatio r habitus: q̄ aliq̄s p̄ōt esse gr̄a distitut⁹: r tm̄ nō habebit pctm̄: sic̄ p̄z de Adā fm illos qui dicūt eū nō fuisse in gr̄a creatū: quia pctm̄ aliquid ponit vel esse vel fuisse in peccante: trāseunte. n. actu pcti adhuc pctm̄ p̄cedēs manet aliquo mō in ipo peccante fm q̄ ex eo reus apud deū efficit: sic̄ ēt act⁹ merito: ꝝ manēt: vt. ē. di. xl. ꝝ. dictū est: r ideo rō nō procedit.

¶ AD quartū sic proce

dit: Ur̄ q̄ culpe remotio nāl̄r p̄cedit gr̄e infusionē: in psal. vbi sup illud: Sicut in sctō appui tibi. dic̄ glo. nisi quis p̄us deficiat in malo nūq̄ peueniet ad bonū. g̃ remissio mali culpe est p̄or q̄ p̄uētio ad bonū gr̄e. ¶ P. remissio culpe r infusio gr̄e se hn̄t: sic̄ illuminatio r purgatio. sz purgatio p̄cedit illumiationē fm Dio. g̃ r remissio culpe p̄cedit gr̄e infusionē. ¶ P. in q̄libet motu recessus a t̄mio a quo p̄cedit accessuz ad t̄minū ad quez vel tpe si sit mot⁹ successiuus: vel saltē nā: si sit mutatio sb̄ita. sz iustificatōis t̄min⁹ a quo ē culpa: t̄min⁹ ad quē est gr̄a. g̃ remissio culpe p̄cedit infusionē gr̄e. ¶ Sz ꝫ est: q̄ cā natural̄r p̄cedit effectū sz infusio gr̄e est cā remissiōis culpe: q̄ infundēdo gr̄az de⁹ pctā remittit. g̃ infusio gr̄e p̄cedit. ¶ P. Ambro. dic̄ q̄ perfecta virt⁹ in aiaz intrās iniq̄tatē tollit. sz p̄us ē vnūq̄dq̄z natural̄r q̄ agat. g̃ p̄us ē virtus r gr̄a q̄ pctm̄ tollat. ¶ Ulteri⁹ vr̄ q̄ motus li. ar. p̄cedat gr̄e infusionē: q̄ dispō p̄cedit nāl̄r p̄fectionē. sz mot⁹ li. ar. ē dispō ad gr̄am. g̃ nāl̄r p̄cedit gr̄e infusionē. ¶ P. gr̄e infusio r culpe remissio se ꝓcomitant. sz mot⁹ ꝓtritōis q̄ ē motus li. ar. i pctm̄ causat culpe remissionē. g̃ ē p̄or q̄ ipa: r ita p̄or q̄ gr̄e infusio. ¶ P. iustificatio ipq̄: vt ex dictis p̄z: ē culpe remissio. g̃ illud q̄ sequit ad culpe remissionē sequit ad iustificationē. sz mot⁹ li. ar. nō sequit ad iustificatōez: sed est de essentia. g̃ non sequit peccati remissiōez: r sic idē q̄ p̄us. ¶ Sed ꝫ mot⁹ li. ar. ſ. contritio ē meritoria. g̃ ē informat⁹ gr̄a. sz gr̄a informās actū ē p̄or eo cū sit cā ei⁹. g̃ gr̄e infusio r culpe remissio p̄cedūt motū li. ar. ¶ P. act⁹ p̄m⁹ p̄cedit actū 2m. sed gr̄e infusio r culpe remissio ptinēt ad actū p̄mū q̄ ē forma: mot⁹ aūt li. ar. siue in deū siue in pctm̄ ptinēt ad actū secūdū qui est opatio. g̃ p̄or est eis gr̄e infusio. ¶ Ulterius vr̄ q̄ mot⁹ li. ar. in pctm̄ p̄cedat motū li. ar. in deū q̄ mot⁹ li. ar. in pctm̄ maxie vr̄ ad timorē ptinere sz timor p̄cedit charitatē: vt Aug. dic̄. g̃ r mot⁹ li. ar. in pctm̄ p̄cedit motū li. ar. in deū q̄ ē charitas. ¶ P. mot⁹ li. ar. in pctm̄ ē q̄si remouēs phibēs. sz nō sequit mot⁹ ad t̄minū debitū: nisi remoto phibēte: sic̄ p̄z in motu locali. g̃ mot⁹ li. ar. i pctm̄ p̄cedit motū li. ar. in deū q̄si in finē debitū. ¶ Sed ꝓtra motus lib. arbi. in deum est motus fidei: motus autē li. ar. in pctm̄ est mot⁹ pnie. sz fides p̄cedit penitētie vtutē: sicut. ſ. dictū ē. g̃ vr̄ q̄ mot⁹ li. ar. in deū sit p̄or q̄ mot⁹ li. ar. in pctm̄. ¶ Rideo dōm ad p̄mā. q. q̄ ois p̄ositas fm ordinē nate aliq̄ mō reducit ad ordinē cause r causati: q̄ p̄ncipiū r cā sī idē: in cāis aūt ꝓtingit q̄ idē ē cā r cātuz sz diuersuz genⁿ cause: vt p̄z in. ij. phy. r in .v⁹. meta. sicut ābulatio ē cā efficiēs sanatōis: r sanatio ē cā final̄ ābulatōis. r silr de hitudine q̄ ē iter māz r formā: q̄ fm genⁿ cause mālis mā est cā forme quasi sustentans ipam: r forma est causa materie quasi faciēs eaz esse actu fm genus cause formalis. ex pte aūt cause materialis se tenet fm quandaz reductionez omne illud per qđ materia efficit ppria huⁱ forme: sicut dispositōes r remotiones impedimēta uz: r ideo in generatione naturali quando corruptio vnius est generatio alterius per hoc q̄ forma vna inducit r alia expellit: remotio forme pr̄e existentis se tenet ex parte cause materialis: r ideo fm ordinez cause materialis p̄recedit naturaliter introductionē alteri⁹ forme: sed fm ordinez cause formalis est econtrario. r q̄ forma r finis r agēs incidunt in idez numero vel specie: r ideo etiaz in ordine cause efficientis introductio forme p̄ior ē: q̄ forma p̄ior introducta est silitudo forme agēti p quaz agens agit. r silr in ordine cause finalis: q̄ nata p̄ncipaliter intēdit introductionē forme: r ad hāc ordinat expulsionē ois ei⁹ cū quo nō p̄ōt stare forme introductio: vnde cū gr̄e infusio r remissio culpe: vt ex dictis p̄z: se habet sic̄ introductio vni⁹ forme r expulsio alteri⁹. ꝓstat q̄ fm ordinē cause materialis remissio culpe p̄cedit infusionē gr̄e: sz fm ordinē cause formalis efficientis r finalis infusio gr̄e nata p̄or est: r ꝓpter hoc etiā vtrūq̄z inuenit dici cā alteri⁹. infusio. n. gr̄e ē cā remissiōis culpe p modū cause formalis. sz extirpatio viciorū operari virtutū ingressuz p modū cause materialis

¶ Et p hoc p̄z rn̄sio ad obiecta. ¶ AD. ꝝ. q. dō q̄ de ordine istoꝝ motuū li. ar. ad gr̄e infusionē r remissionē culpe est multiplex opinio. quidā. n. dicūt q̄ mot⁹ p̄dicti p̄cedūt: r cōcedūt q̄ mot⁹ li. ar. in deū ē mot⁹ fidei nō formate sz informis: r mot⁹ li. ar. in pctm̄ ē mot⁹ attritōis nō ꝓtritōis: q̄ oē q̄ p̄cedit gr̄az nō p̄ōt eē p gr̄az formatū. sz hⁱ nō p̄ōt eē q̄ i ipo motu ꝓtritōis iustificat penitēs: sic̄ i ipo actu ablutōis baptismal̄ iustificat puer baptiz⁹ tūc āt alīq̄s iustificat q̄n gr̄az recipit: vn̄ sil cū gr̄e infusiōe r iustificatiōe est mot⁹ ꝓtritōis: sz motus attritōis p̄cedit q̄si ꝑparatoꝝ ad iustificatōez: sz de his que intrant sb̄stantiā ipius. r iō quidā dicūt q̄ gr̄e infusio p̄cedit motū li. ar. in deū r in pctm̄: vt possit eos informare: sz culpe remissio sequitur ad vtrq̄: sed hoc non potest esse: quia inter gratie infusionez r culpe remissionē non cadit mediū: q̄ hoc est eius effect⁹ p̄mus r p̄ncipalis. Et p̄terea sicut

ad contritiõis motũ requiritur ꝙ adsit gr̃a: ita ꝙ absit culpa: qz cũ ea esse nõ põt: ꝛ ideo alij dicunt ꝙ gr̃e infusio: ꝛ culpe remissio p̃cedunt mot' p̃dictos simplr: sz hoc etiã nõ vr̃ vsqꝫq; vez: quia illi mot' nõ req̃rerent ad iustificationẽ: nisi aliq̃ causalitatẽ haberent respectu illius. Et iõ dõm ẽ ꝙ aliquo mõ gr̃e infusio ꝛ culpe remissio p̃cedũt: aliquo aũt mõ p̃dicti mot': qõ pz ex sili in gnãtione nãli que ẽ imin' alteratõis. in eodẽ eni instanti imiat alteratio ad dispõez q̃ ẽ necessitas ꝛ gnãtio ad formaz: ꝛ tam̃ fm ordinez nature vtrũq; ẽ pus altero aliquo mõ: qz dispõ que est necessitas p̃cedit formã fm ordinẽ cause mãlis: sz forma est por sz ordinẽ cause formalis: ꝛ sz hũc modũ illa qualitas cõsũmata ẽ etiã formalis effectus forme substantialis: fm ꝙ forma substantialis est cã accidẽtaliũ: ꝛ iõ cũ isti motus q̃ sunt in ipa iustificatiõe impij sint quasi dispõ vltima ad gr̃e susceptionez suo modo p̃cedũt quidẽ in via cause mãlis: sed se quũt in via cause formalis: ꝛ iõ nihil ꝓhibet eos esse formatos: qz hoc ad rõnem ꝛ perfectionẽ esse formalis pertinet: sicut qualitates que introducũtur simul cũ forma substantiali quodãmõ formãtur p formã substantialẽ: ꝛ sic q̃litas p̃dicta añ sui cõsũmationẽ: ꝛ forme introductionẽ non erat formata: sz informis: ita etiã est de motu li.ar. si tam̃ cõtinuatus in fine pficiat p gr̃e ifusionẽ. nec ẽ incõueniens: qz ꝛ si sit aliquo mõ idez fm gen' nature nõ tam̃ est idẽ fm genus moris. contingit eni vnũ motuz fm genus nature esse virtutis ꝛ vicij scõm genus moris: sicut pz de illo qui eundo ad eccliaz mutat intẽtionẽ de malo in bonũ. ¶ Et p hoc pz rñsio ad obiecta. ¶ Ad tertiã. q. dõm ꝙ motus li.ar. in deũ: vt ex dictis pz directe rñdet gratie infusioni: motus aũt li.ar. in pcm̃ directe rñdet remissioni culpe: vñ eadẽ rõ est de ordine istoruz ad inuicẽ: ꝛ de ordine remissionis culpe ad infusiõez gr̃e. ¶ Ad ꝑmũ ꝙ dõm ꝙ aug. loquit de timore seruili cuius actus non est motus li.ar. que ẽ simℓ cũ iustificatione: qz timor seruilis non est simℓ cuz gr̃a qua iste mot' informat: ꝛ iõ rõ non est ad ꝓpositũ. ¶ Ad scõz dõ ꝙ rõ illa p̃cedit ꝙ sit por i via cause mãlis ad quã reducit remotio impedimẽti. ¶ Ad tertiũ dõm ꝙ ordo qui attendit inter virtutes ẽ sz ꝙ eliciũt act' suos qõ p modũ cause formal' faciũt: ꝛ iõ rõ illa p̃cedit sz viã cause formal'.

ℙ quintũ sic proce

doit: Vr ꝙ iustificatio impij sit miraculosa: qz sicut dicit aug. Maius est de ipio facere piũ q̃ creare celũ ꝛ terrã. sz creatio celi ꝛ terre ẽ miraculosa. g̃ ꝛ iustificatio ipij. ¶ ℙ. q̃to ẽ maior resistẽtia tãto ẽ difficilior actio. sz in creatione nõ ẽ aliq̃ resistẽtia: qz qõ nõ ẽ nõ põt resistere. in iustificatione aũt ipij ẽ cõtrarietas resistẽs. s. impietas inuenta in eo. g̃ est difficilior: ꝛ sic idẽ qõ pri'. ¶ ℙ. ois actio diuina q̃ fit p̃ter ordinẽ alli' rei in quã opat est actio miraculosa: sicut p̃ter ordinẽ cadaueris ẽ ꝙ ad vitã reparet: ꝛ iõ resuscitatõ mortui diuina vtute facta est miraculosa. sz ꝙ volũtas ad aliq̃d trahat ℞ ordinẽ ipius ẽ iquãtũ est libera. cũ g̃ i iustificatõe impij trahat a deo ad bonũ: vr̃ ꝙ iustificatio sit miraculosa. ¶ Sz ℞: iustificatio nõ ẽ p̃t spez pueniẽs. sz hoc ẽ de rõne miraculi. g̃ iustificatio nõ ẽ miraculosa. ¶ ℙ. miracula dicũt q̃ raro accidũt. sz frequẽter aliqui iustificant. g̃ nõ ẽ miraculosa actio. ¶ Lteri' vr̃ ꝙ infusio gr̃e ꝛ remissio culpe nõ sint in eodẽ instãti. gr̃a eni nõ dat nisi digno. sz nullus ẽ dign' in quo culpa est. g̃ gr̃a dat ei a quo culpa iã remota ẽ: ꝛ sic nõ sunt simℓ. ¶ ℙ. gr̃a aduenies expellit culpã. sz nihil agit nisi post ꝙ ẽ: gr̃a aũt nõ pus est ꝙ insit. g̃ oz ꝙ gr̃a pu' sit in subiecto q̃ culpã expellat: ꝛ ita nõ sũt simℓ tẽpore gr̃e infusio: ꝛ culpe remissio. ¶ ℙ. culpa ꝛ gr̃a nõ sunt in eodẽ instanti in aia: qz ℞ia nõ sunt simul in eodẽ. g̃ instãs in quo vltimo est culpa in aia est aliud ab illo instãti in quo ꝑmo est gr̃a in ipsa. sed inter quelibet duo instantia est tps mediuz. g̃ pus tẽpore expellit culpa ab aia ꝙ gr̃a infundatur.

¶ Sed ℞: inter ꝑus ꝛ posterius tpis cadit tẽpus mediũ. sz post q̃ culpa est expulsa ab aia nõ ẽ i ipa nec gr̃a iest añ q̃ ifũdat. g̃ si ꝑus tpe culpa expellat ꝙ gr̃a ifũdat erit aliqd tps i q̃ aia gr̃a ꝛ culpa carebit qd ẽ ipossibile: qz dato ꝙ i illo tpe moreret: nz iret ad infernũ: neqz ad paradisũ finalr qd ẽ ipossibile. ¶ ℙ. remissio culpe ꝛ infusio gr̃e se hñt in iustificatõe: sic̃ introductio forme ꝛ expulsio alterius ĩ gnãtõe nãli. sz illa duo sũ i eodẽ istãti. g̃ ꝛ hec duo ꝓbatõ medie: qz imin' c'lz mot' ẽ i istãti: sz vtrqz pdcoz ẽ imin' alteratõis: vt i. vj. phy. dic̃ ꝓmẽ. g̃ sic i eod istãti. ¶ Lit' vr̃ ꝙ sit successiua: qz null' mot' ẽ i istãti. sz i ipa iustificatõe ẽ mot' li.ar. g̃ ñ ẽ i istãti: sz successiua. ¶ ℙ. sic̃ itellect' ẽ siplex: ita ꝛ li.ar. ẽ siplex. sz ꝓp siplicitatẽ itellect' ipossibile ẽ sil' pla itelligẽ. g̃ ꝓp siplicitatẽ li.ar. ipossibile ẽ li.ar. sil' fẽri ad diuersa. g̃ cũ i iustificatõe ipij sit mot' li.ar. i deũ ꝛ i pcm̃ ñ erit iustificatõ ipij i istãti: sz successiua. ¶ ℙ. ipossibile ẽ idẽ sil' eẽ ꝛ ñ eẽ. sz qõfit ñ ẽ i pmanentib': qõ ãt ẽ fcz ẽ i eisd. g̃ ipossibile ẽ sil' fieri ꝛ fcz eẽ. sz iustificatio ẽ q̃ddã fieri. g̃ ipossibile ẽ sil' iustificãi eẽ ꝛ iustificatũ eẽ. g̃ iustificatõ ẽ successiua qz ini qõlz ꝑ ꝛ posteri' istãs tpis cadit tps mediũ vt dõm ẽ. ¶ ℙ. forme q̃ suscipiũt magℓ ꝛ min' ñ i ducũt sbito i sbiecto. sz gr̃a suscipit magℓ ꝛ min'. g̃ successiue ifũdit i sbiecto: ꝛ sic iustificatõ ẽ successiua. ¶ Sz ℞: efficacioz ẽ vr̃ dina ad agẽdũ q̃ vr̃ nẽ sz vtute nẽ gnãtio q̃ fit ignis ẽ i istãti. g̃ mlto fortℓ aliqs fit iust' vtute dina i istãti. ¶ Rñdeo dõm ad ꝓmã. q. ꝙ õ rõe miracli fz se sũpti ta sc̃: q̃z ꝑm ẽ ꝙ illud qd fit p miraculũ sit. s. virtutez nate create agentis: secundũ vt in natura recipiente non fit ordo naturalis ad illius susceptionem: sed solum

potentia obedientie ad deuz. tertiū vt p̄ter motuz cōsuetū tali effectui ip̄e effect' inducat. Exempluz p̄imi est de gloria corporum in resurrectione ad quam natura non attingit. Exemplum secundi est de illuminatione ceci in quo non est potentia naturalis ad susc̄ipienduz visuz. Exēplū tertij est de p̄uersione aque in vinū p̄ter cursuz nature. Et hec tria aliquo mō sp cōcurrunt ad actū miraculosuz: q̄ si visiua potētia nō excedat vires nate absolute loquēdo: q̄ eaz p generatiōez inducit: tm̄ vires nature cōsiderata i potētia recipientis: ⁊ si adsit potētia absolute aliq̄n sicut in cōuersiōe aq̄ in vinū: tm̄ p cōparationē ad modū fiendi neutr̄ adest: ⁊ iō in diffinitōe miraculi ponit arduū q̄tū ad p̄mū. p̄ter spem. s. nate q̄tū ad scōm. insolutū q̄tū ad tertiū: ⁊ iō ille effect' qui imediate ēa deo tm̄: ⁊ tm̄ ineſt recipiēti ordo nālis ad recipiēdū illū effectū: nō p aliū modū q̄ p istuz: nō erit miraculosus: sicut p̄z de infusiōe aīe rōnalis: ⁊ silr ē de iustificatōe impij: q̄ ordo nālis ineſt aie ad iusticie rectitudinē cōsequēdā: nec alio mō eā cōseq̄ p̄t q̄ a deo imediate: ⁊ iō iustificatio ip̄a de se nō est miraculosa: sz p̄t hz̄e aliquid miraculosuz adiūctuz qđ iustificationi viā parat. ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ verbū aug. intelligendū ē quātū ad id qđ fit: q̄ in creatione fit res s̄m esse nate qđ ē min' q̄ eē gr̄e qđ dat in iustificatione: sz quātū ad modū faciendi difficilio' est creatōis act': q̄ potētia nō p̄supponit: ⁊ tam̄ de creatiōe dā dicunt q̄ non est miraculosa: eo q̄ nō ē ali' mod' p̄ducēdi illas res in esse. ¶ Ad scōz dō q̄ z̄ruū iuētū in sb̄iecto resistit actioni dupl'r. vno modo inquātū agit in ip̄z agēte: qđ p̄z in mutuo agentib' ⁊ patiētib'. alio mō i pedimētū p̄stando in ipo susceptibili ad receptionē forme. p̄mō nō p̄t esse aliq̄ resistētia ad dinaz actōez: q̄ ip̄e est agēs: nullo mō patiēs: ⁊ iō resistētia in actiōe ei' nō est nisi ex p̄te effectus recipiētis z̄ruuz aūt ipedit ne suū z̄ruuz in subiectū recipiat formal'r nō actiue: inq̄tū. s. facit potētiā ñ eē p̄paz illi forme: vñ p̄z q̄ pl' resistit isto mō illd qđ omino sb̄trahit potētiā q̄ qđ posita potētia fac̄ eā ñ esse p̄p̄riaz: ⁊ iō difficili' est aliquid facere ex nihilo q̄ ex contrario. hoc aūt p̄t nā. p̄mū aūt nō p̄t.

¶ Ad tertiū dō q̄ voluntas nō trahit in iustificatōe p modū coactōis: sz vt libere velit illud ad qđ de' eā mouet. ¶ Ad scōam. q. dō q̄ expulsio forme dic̄ imiuz mot' illius qui ē ad corruptionez ordinat': ⁊ inrtoductio forme dic̄ silr iminū mot' illi' qui p̄cedit gnationē: q̄ tā gnatio q̄ corruptio sūt imi mot'. oē aūt qđ mouet q̄n est in imio motus disponit s̄m illud ad qđ mot' ordinat: ⁊ iō cū mot' corruptōis tendat in non esse: gnātōis vo ad esse: q̄n forma introducit forma est: q̄n aūt expelli tur nō ē: ⁊ q̄ introduci dr̄ forma q̄n p̄mo est: expelli aūt q̄n p̄mo nō ē: nō p̄t esse mā sine forma hac vel illa: ⁊ iō simil' est ibi expulsio vni' forme: ⁊ introductio alteri'. cū g̈ silr aia nō possit esse sine culpa vel gr̄a: simil' est infusio gr̄e ⁊ remissio culpe ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ sic albedo nunq̄ est in non albo: q̄ sua p̄ntia facit albū: ita gr̄a nūq̄ est in ūdigno: q̄ sua p̄ntia facit dignuz. ⁊ p̄pter hoc non oz q̄ p̄ius sit dignus q̄ gr̄am habeat. ¶ Ad scōm dō q̄ gr̄a non agit ad destructionē culpe p modū cause efficiētis: sed per modū cause formal' que simul est cuz suo effectu formali qui ē esse hoc: ⁊ ñ esse cōtrariuz. ¶ Ad tertiū dō q̄ q̄uis aia fz se sit. s. tp̄s: vt dr̄ in li. de cāis: tm̄ act' eius per accidēs mēsurat tp̄e qđ ē mensura p̄mi mot': unquātuz. s. mot' aie intellectiue hñt p̄nexionē cū motibus aie sensitiue qui exercent' corporalib' organis ⁊ dep̄dent quodāmō ex eis. vnde nō vr̄ dō q̄ ei' alterationes s̄m vitā quā nūc agit alio tp̄e mensurēt q̄ illo qui mensurat motū celi: sicut dicebat in .j. li. de motu angeli di. xxxvij. ⁊ p̄pt hoc inter qđlibet instās sui tp̄is ⁊ aliud instans est accipere tp̄s medium. Et iō dō est q̄ nō est assignare vltimū istās in quo est culpa: fz p̄mū in quo nō ē: sed ē assignare p̄mū instās in quo est gr̄a. ⁊ q̄uo hoc sit verū p̄z ex his que dicta sunt. s. di. xj. de transb̄atione panis i corpe christi. ¶ Ad tertiā q̄nez dō q̄ triplex est mod' formaz̄: queda enī forme sunt que recipiūt magis ⁊ minus s̄m elongatōez a contrario ⁊ s̄m accessuz ad cām p̄p̄riā: sicut albedo: ⁊ iō talis forma etiā successiue in sb̄iecto recipit: ⁊ postq̄ recepta ē intendit ⁊ remittit. q̄dam aūt forma est q̄ non recipit magis nec minus: neq̄ sic neq̄ sic: q̄a ipositio eius ē in indiuisibili: sicut forma sb̄alis: ⁊ talis forma neq̄ recipit successiue in sb̄iecto: neq̄ intēdit: neq̄ remittit postq̄ suscepta fuerit. quedā aūt forma medio modo se hz: q̄ nō recipit magis aut min' s̄m elōgationē a p̄trario: eo q̄ nullo mō suo cōtrario comiscibile est: ⁊ in hoc cōuenit cum forma sb̄ali: sz tm̄ suscipit magis ⁊ min' fz accessū ad suā cām: sic̄ p̄z de luce: ⁊ ideo talis forma nō recipit successiue i sb̄iecto: sic̄ nec forma substātialis sz tm̄ postq̄ ineſt p̄t intēdi ⁊ remitti sic̄ forma accidētalis p̄trariū hñs: ⁊ talis forma est gr̄a: quia nullā cōmixtionē patit cū suo opposito: eo q̄ suū oppositū magis hz nām p̄uatōis q̄ alicui' positionis: sicut ⁊ tenebra: ⁊ iō oz q̄ recipiat sb̄ito in sb̄iecto: ⁊ tm̄ p̄t intēdi ⁊ remitti s̄m accessuz ad causā gr̄e. ⁊ iō sic̄ in istāti ē introductio forme sb̄alis i māz: ⁊ in eodē instanti expulsio alteri' forme: ⁊ i eodē istāti p̄pleta dispō q̄ ē necessitas ad formā ⁊ p̄ se termin' alteratōis: ita infusio gr̄e ē in istanti: ⁊ i eodē istāti ē remissio culpe: ⁊ mot' li. ar. q̄ ē q̄si dispō p̄pleta ad suscipiēdā gr̄az: ⁊ sic totū qđ ad iustificatōez requirit ē i istāti: vñ iustificatio nō ē successiua: sz subita. ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ mot' dupl'r dicit: vt patet in. iij. de anima. Est enī quidam motus qui est actus imperfecti: qui est exitus de potentia in actuz: ⁊ talis oportet q̄ sit successiuus: quia semp

expectat aliquid in futuꝝ ad perfectionē ſue ſpēi: eo q̄ pars mot⁹ eſt alteri⁹ ſpēi a toto motu: vt dī̄ i .x. ethi. ſicut pz in alteratione de motu qui eſt ad albedinez cuius pars eſt mot⁹ ad mediū colorē ſpē differens: ſi diuiſiz accipiat. Alius mot⁹ eſt actus pfecti qui magis operatio dī̄: qui nō expectat aliquid in futuꝝ ad cōplementū ſue ſpēi: ſicut ſētire ⁊ talis motus nō eſt ſucceſſiuus: ſz ſubitus: ⁊ ſi cōtingat q̄ talis motus ſit in tempore: hoc erit p accidens: q⁹ menſurat in quolibet inſtanti illi⁹ tpis i quo dī̄ eſſe: ſicut eſſe hominē in tpe ē ⁊ i inſtāti: ⁊ talis motus eſt motus li. ar. de quo loq̄mur: ⁊ iō ē in inſtāti. ſec⁹ aūt eēt ſi eēt mot⁹ collatiu⁹: q⁹ tūc non poſſet eſſe in inſtāti ꝓpt̄ diſcurſuz de vno in aliud. ¶ Ad ſcām dām q̄ intellect⁹ quādo intelligit aliquid in ordine ad aliud: intelligit vtrunq̄: non tam̄ ſequit̄ q̄ plura intelligat: q⁹ intelligit ea vt vnuz: ſicut intelligit relationē vnius ad alterū. ſil̄r etiā li. ar. pōt ſimul moueri in diuerſa: ita q̄ i vnū p ordinē ad aliud: ⁊ ꝓpt̄ hoc mot⁹ virtutis i perate eſt ſim̄l cū motu virtutis ītantiſ: q⁹ motus virtutis ītate ordinat̄ ad finē virtutis ītantis: ſic̄ qui vult ſuſtinere mortē ꝓpt̄ deū ſimul mouet̄ li. ar. eius motu fortitudinis: ⁊ motu charitatis: qui actū fortitudinis iperat: vñ cū mot⁹ li. ar. in pctm̄ elicit⁹ a pnia ipatus a charitate ſit: q⁹ ꝓpt̄ deū deteſtat̄ quis pctm̄ qđ cōmiſſit: ſimul vterq̄ motus eſſe pōt. ¶ Ad ttiū dām q̄ in mutationib⁹ q̄ ſūt ĩmi mot⁹ idē ſm rez eſt fieri ⁊ factū eſſe: ſicut ĩminari ⁊ ĩmiatū eſſe: ſz diuerſimode ſignificat̄ i fieri .ſ. ſm reſpectū ad motū p̄cedētē: cui⁹ eſt ĩmin⁹ i facto eſſe ſm ſe: ⁊ iō nō ſequit̄ q̄ ſimul ſit ⁊ non ſit: ſz q̄ habeat eſſe poſt nō eſſe. ¶ Ad ārtū pz ſolutio ex prędictis. Qō. II.

Deinde queritur

de cōtritione ¶ Et circa hoc ārunt ārq̄ ¶ Primo qđ ſit. ¶ Scđo de q̄ eſſe debeat. ¶ Tertio quāta eſſe debeat. ¶ Quarto de duratione ipius. ¶ Quinto de effectu eius.

Ad primuz ſic proce

dit: ¶ Vī̄ q̄ ꝓtritio nō ſit dolor ꝓ pctis aſſūptis cū ꝓpoſito ꝓfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi: vt qđā diffiniūt. dolor enī in hoc a timore differt: q̄ dolor eſt de malo p̄ñti: timor ō malo futuro. ſz pctā de qb⁹ hō ꝓterit nō ſūt qñ ē ꝓtritio: vt ex dicī pz. ḡ ō eis nō pōt eſſe dolor. ¶ Ꝓ. ꝫ Aug. in li. ō ci. dei: Dolor ē de his q̄ nobis nolēt̄b⁹ accidūt. ſz pctā nō ſūt h⁹mōi. ḡ ꝛc. ¶ Ꝓ. ſi dolet de pctis p̄tītis: aut vult ea nō eſſe: aut nō fuiſſe. ſi vult ea nō eē: ⁊ iā ñ ſūt ḡ hz q̄ vult. ḡ magi gaudiū ē q̄ dolor. ſi aūt vult ea ñ fuiſſe. h⁹ āt ē ipoſſibile: q⁹ qđ fām ē: ñ pōt nō fuiſſe. ḡ volūtas ſua ſtulta ē. qđ ñ ē dđ ō ꝓtrito: q⁹ null⁹ qui ꝫ vtutē opat̄ ē ſtult⁹: vt dī̄ in. iiij. ethi. ḡ ꝓtritio nullo mō ē dolor. ¶ Ꝓ. ſic i ꝓtritōe req̄rit dolor: ita ⁊ pudor: ⁊ ēt gaudiū. ḡ ñ magis oz dici dolor q̄ gaudiū vl̄ pudor. ¶ Ꝓ. ꝓtritio oia pctā ſanat. ſz ōia ōiꝫ ſanāt. ḡ ꝓtritio oz eſſe ōia oib⁹ pctis. ſz qđāz pctā ſūt dolores: ſic̄ inuidia: accidia. ḡ cōtritio nō ē dolor. ¶ Ꝓ. ꝓtritio nobis a deo dat̄ ſz qđ dat̄ nō aſſumit̄. ḡ ꝓtritio nō ē dolor aſſūpt⁹. ¶ Ꝓ. qñz ꝓtritio ſeq̄t̄ ꝓfeſſionē. ſz ille q̄ nūc ē cōfeſſus de pctō vno nō tenet̄ iterꝫ ꝓfiteri: vt ī. dicet di. xvij. ḡ nō oz in ꝓtritōe eſſe ꝓpoſitū confitendi. ¶ Ꝓ. ſatiſfactio ⁊ ꝓfeſſio ſūt neceſſaria ad hoc q̄ pena remittat̄ q̄ in ꝓtritōe remiſſa nō fuit. ſz qñq̄z tota i ꝓtritōe remittit̄. ḡ nō ē neceſſariū ſp q̄ ꝓtritus hēat ꝓpoſitū ꝓfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi. ¶ Lteri⁹ vī̄ q̄ cōtritio nō ſit actus vtutis. paſſiones. n. ñ ſūt act⁹ vtutuz: q⁹ eis nō laudamur: neq̄z vituperamur ſicut dī̄ in. ij. ethi. ſz dolor eſt paſſio. cū ḡ cōtritio ſit dolor. vī̄ q̄ nō ſit actus virtutis. ¶ Ꝓ. dis act⁹ vtutis ē ab eo qui hz virtutē. ſz cōtritio nō ſignificat̄ vt ꝓcedens a cōtrito: ſed magis: vt in ipum ab alio effectu ꝓcedit: ⁊ ſil̄r cōpunctio ꝫ q̄ alio nōie dī̄. ḡ cōtritio nō eſt act⁹ virtutis. ¶ Ꝓ. ſic cōtritio dī̄ a terēdo: ita ⁊ attritio. ſz attritio nō ē act⁹ vtutis vt ab oib⁹ dī̄. ḡ nec ꝓtritio. ¶ Ꝓ. actus vtutū ſunt ſm oē tp̄s eodē mō: eo q̄ ſunt de lege nāli. ſz ꝓtio nō vī̄ q̄ ſp ſit eodē mō in veteri ⁊ noua lege: quia nec cōfeſſio nec ſatiſfactio ꝓtra que diuidit. ḡ contritio nō eſt act⁹ vtutis. ¶ Sed ꝯ: Nihil ē meritoriū niſi act⁹ vtutis. ſz cōtritio ē act⁹ qđā meritor⁹. ḡ ē act⁹ vtutis. ¶ Ꝓ. ſic ad vtutē ptinet facē bonū ita declinare a malo: eo q̄ vtrq̄z ē iuſticie gnālis pars: q̄ eſt ois vtus. ſz declinam⁹ a malo p ꝓtritōez ḡ ꝓtritio eſt act⁹ vtutis: ſic̄ actus quib⁹ aliquid bōi facim⁹. ¶ Lteri⁹ vī̄ q̄ attritio poſſit fieri cōtritio differt. n. ꝓtritio ab attītōe: ſic̄ formatū ab ifōrmi. ſz fides informis ſit formata. ḡ attritio pōt fieri cōtritio. ¶ Ꝓ. mā recipit pfectionē remota ꝑuat⁹ōe ſz dolor ſe hz ad gīaz: ſic̄ mā ad formā: q⁹ gīa ifōrmat dolorē ḡ dolor q̄ ē ꝑus erat ifōrmis culpa exiſtēte q̄ ē ꝑuatio gīe: remota culpa recipiet pfectōz ifōrmatiōis a gīa: ⁊ ſic idē qđ ꝑus. ¶ Ꝓ. illud qđ totū eē ſue ſpēi hz i iſtāti: manet idē i diuerſis iſtātib⁹ tp̄is: ſic̄ cē hoīez ē idē i p⁹ iſtāti gnātōis: ⁊ i oib⁹ ſequentib⁹. ſz motus li. ar. ē h⁹mōi: vt. ſ. dām eſt. ḡ poteſt manere idez in diuerſis inſtantib⁹ tēporis ḡ eſt idē numero cum gīa ⁊ ſine gratia. ⁊ ſic videt̄ q̄ ille motus li. ar. qui p⁹ius erat informis: poſtea poſſet eſſe formatus. ⁊ ſic attritio fiet contritio.

¶ Sed ꝯ: quoꝝ p⁹incipia ſunt diuerſa omnino: eoꝝ nō pōt fieri vnū id qđ eſt alterꝫ. ſed attritiōis p⁹incipiuz eſt timor ſeruilis: contritionis autem timor initialis. ḡ attritio non poteſt fieri contritio.

¶ Ꝓ. naturalia non fiunt gratuita ſm cōmuniorez opinionez. ſz naturale dicit̄ qđ eſt ante gratiā. ⁊ ſic attritio inter naturalia computabitur. ḡ nō poteſt fieri contritio: cum ſit gratuitum bonum.

Rñdeo dom ad ꝓmaz qonē ꝙ initiū ois peccati est superbia: ꝓ quā hō sensui suo inherēs a mādatis dīnis recedit: ⁊ iō oz ꝙ illud qđ destruit pctm̄: hoiem a sensu discedere faciat. ille aūt qui in sēsu suo ꝓseuerat rigidus ⁊ durus ꝓ silitudinē vocat. vñ ⁊ frāgi aliquis dī qñ a sensu suo deuellit: sz int fractionē ⁊ cominutionē siue cōtritionē in rebus materialib⁹ vñ hec noīa ad spūalia transferunt: hoc interest: vt dī in. iiij. ethi. ꝙ frāgi dicūt aliqua qñ i magnas ptes diuidūt: sz cominui vel ꝓteri qñ ad ptes mīmas reducit hoc qđ in se solidū erat. ⁊ qz ad dimissionē pcti req̄rit ꝙ hō totalr affectum pctī dimittat ꝓ q nē q̄ndā cōtinuitatē ⁊ soliditatē i sēsu suo habebat: iō act⁹ ille q̄ pctm̄ remittit ꝓtritio dī ꝓ silitudinē: i qua q̄dē ꝓtritōe plura p̄nt cōsiderari. s. ipa sba act⁹: mod⁹ agēdi: pncipiū ⁊ effect⁹: ⁊ fm hoc de ꝓtritōe inueniūt diuersē diffōes tradite. q̄ntū. n. ad ipaz sbam act⁹ dat pdca diffō. ⁊ qz act⁹ ꝓtritōis ē act⁹ virtutis ⁊ ē pars pnie sacri: iō manifestat in pdicta diffōne inq̄ntū ē actus virtutis: ⁊ ꝓ hoc ꝙ ponit gen⁹ ipi⁹. s. dolor ⁊ obiectū i hoc ꝙ dic̄ ꝓ pctis: ⁊ electio que requirit ad actū v̄tutis: in hoc ꝙ dic̄ assūpt⁹: sz inq̄ntū ē ps sacri: ꝓ hoc ꝙ tāgit ordo ipi⁹ ad alias ptes: cū dic̄: cū ꝓposito confitēdi ⁊c̄. Alia etiā diffō inuenit q̄ diffinit cōtritionē fz ꝙ ē act⁹ v̄tutis tm̄: sz addit ad pdcaz diffōnē dīa ꝓtrahēs ipz ad spālez virtutē. s. pniaz Dic̄. n. ꝙ pnia ē dolor volūtari⁹ sp ꝓ pctō puniēs qđ dolet cōmisisse. in hoc. n. ꝙ addit punitio ad spālez virtutē cōtrahit: ⁊ de v̄tute hui⁹. ā. dī. xiij. dcm̄ ē: qz ibi ē posita q̄si silis diffinitio de pnia cui pcipue cōpetit rōne cōtritiōis. alia aūt diffinitio i uenit Jsido. que talis ē: Cōtritio ē cōpūctio ⁊ hūilitas mētis cū lachrymis veniēs ex recordatōe peccati ⁊ timore iudicij: ⁊ hec q̄dē tangit rōez nois in hoc ꝙ dic̄ hūilitas mētis: qz sic ꝓ supbiā aliqs i sē su suo rigid⁹ reddit: ita ꝓ hoc ꝙ a sensu suo ꝓtrit⁹ recedit hūiliat: tāgit etiā modū exteriorē in h⁹ ꝙ dicit cū lachrymis: ⁊ pncipiū cōtritiōis in hoc ꝙ dicit: veniēs de recordatione ⁊c̄. alia sumit ex v̄bis aug. q̄ tangit effectū cōtritōis. s. Cōtritio ē dolor remittēs pctm̄. alia sumit ex v̄bis Bre. que tal⁹ ē: Cōtritio ē humilitas spīrit⁹ ānihilans peccatuz inter spez ⁊ timorē. ⁊ hec tangit rationē nominis: in hoc ꝙ dicit ꝙ contritio est humilitas spiritus: ⁊ effect⁹ eius in hoc ꝙ dicit ānihilans pctm̄: ⁊ ozīginē in hoc ꝙ dic̄ int spez ⁊ timorē. nec solū ponit causaz principalē que ē timor: sed etiā que est spes sine qua timor desperationē facere posset. ¶ Ad ꝑmū g̃ dom ꝙ dolor non est nisi de eo qđ aliquo mō p̄sens ē: pctm̄ aūt p̄teritū ⁊si nō sit pñs ē tn̄ pñs quātuz ad aliquez effectuz eius: vel dispositionē ad peccanduz: vel reatū aut maculā: vel etiā damnū tēporis qđ aliquo modo non potest recuperari etiā penitētia peracta: vel etiā amissionem dignitatis innocentie ad quā nunq̄ redire potest per quā dicere potuisset: Nō reprehendit me cor meuz in omni vita mea. Uel dom ꝙ peccatū preteritū dolorē excitat inquātuz p̄tialiter i memoria manet: sicut etiā memorando preterita tristicia eis afficimur ac si presentia essēt. Potest etiā dici ꝙ sicut memoria que est in intellectiua parte non est tantuz preteritoz: sed etiaz presentiuz: vt in j. li. di. iij. dictuz est: quāuis memoria que est sensitiue partis: sit tantū preteritoz: ita dolor qui est in appetitu intellectiue partis: potest esse ⁊ ꝓteritoz ⁊ p̄sentiū: q̄uis dolor sensitiue partis tantū sit p̄sentiū: eo ꝙ intellect⁹ abstrahit a qualibet tēporis differētia: sicut ⁊ ab alijs cōditionibus materialibus quas sensus cōcernit. ¶ Ad scōm dom ꝙ q̄uis peccata quādo acciderūt voluntaria fuerunt tamē quādo de eis cōterimur voluntaria nō sunt ⁊ iō nobis nolētibus acciderunt: non quidē scōm voluntatē quā habuim⁹ cuz ea volebamus: sz fm illam quā nunc habem⁹ qua vellemus vt nunq̄ fuissent. ¶ Ad tertiū dom ꝙ quāuis voluntas cōpleta nō possit esse alicuius sapientis de ipossibili: tamē voluntas cōditionata que et velleitas dī: esse pōt de ipossibilib⁹: qua etiā sapiens vellet qđ ipossibile ē si possibile foret: ⁊ ista volūtas sufficit ad dolorez causanduz: ⁊ pcipue quādo ipossibilitas obtinēdi ꝙ volūtas ex nobis ꝓuenit: ⁊ sic ē in ꝓposito. ¶ Ad q̄rtū dom ꝙ quāuis sit in cōtritōe gaudiū ⁊ pudor: tn̄ gaudiū nō respicit directe pctm̄: sz magis gr̃az recuperatā: vl̄ ēt ipz dolorē p quē gr̃a recuperat: silr pudor respicit effectuz pcti q̄ ē ingratio: qz verecūdia fm phm̄ ē timor ingratōis: sz dolor directe ipz pctm̄ respicit: ⁊ iō cōtritio q̄ ad deletionē pcti ordinat magis dī dolor ꝙ aliqđ. ā. dcoz. ¶ Ad q̄ntū dōz ꝙ dolor ñ solū oppōit gaudio fz gen⁹: sz ēt oppōit spālr dolor de bono dolori de malo sic̄ gaudiū de bono gaudio de malo. vñ ēt aliq̄n aliqs dolet se prī doluisse: ⁊ fz hoc ꝓtritio q̄uis sit dolor p̄t sanare pctā q̄ in dolore ꝓsistūt. vl̄ dōz ꝙ q̄uis alīq pctā i dolore cōsistār: tn̄ illi⁹ dolōis cā ē delectatio vl̄ amor illicit⁹ ⁊ fz hoc dolor q̄si ꝓtrario sanari p̄t. ¶ Ad sextū dōz ꝙ ꝓtritio ē a deo solo q̄tū ad formā qua iformat: sz q̄tuz ad sbaz act⁹ est ex li. ar. ⁊ a deo q̄ operatur i oīb⁹ opib⁹ ⁊ nate ⁊ volūtati. ¶ Ad septimū dom ꝙ cōtritio naturalr p̄cedit confessionē: sz q̄ aliquādo sequat est p accidēs ex defectu penitētis ⁊ tn̄ tūc ēt oz hīe ꝓpositū cōfitēdi si aliqđ memorie occurrat qđ ꝓfess⁹ ñ sit. ¶ Ad octauū dom ꝙ q̄uis tota pēa possit p ꝓtritōez dimitti: tn̄ adhuc necessaria ē confessio ⁊ satisfactō: tū qz hō ñ p̄t cē cert⁹ ō sua ꝓtritōe ꝙ sūit ad totū tollēdū sufficiēs: tū qz confessio ⁊ satisfactō sit i pcepto: vñ trālgressor ꝓstitueret si ñ ꝓfiteret ⁊ satisfaceret. ¶ Ad. ij. q. dōz ꝙ ꝓtritio fz ꝓpetatē sui nōis ñ significat actū v̄tutis: sz magl q̄ndā cōpalē passiōez: sz h⁹ ñ q̄rit sic ō ꝓtritōe: sz de eo ad qđ ad signandū hoc nomē p silitudinē

adaptat: sic enī inflatio ꝓprie voluntatis ad malū faciendū importat quātū est de se malū ex genere ita illius voluntatis ānihilatio ⁊ cōminutio q̄dā ꝺ se importat bonū ex genere: qz hoc est detestari ꝓpriā voluntatē qua pctm̄ cōmissuz ē: ⁊ iō cōtritio que hec signat īportat aliquā rectitudinez voluntatis: ⁊ ꝓpr̄ hoc est actꝰ virtutis illi⁹. ſ. cui⁹ ē peccatū p̄teritū detestari ⁊ destruere. ſ. pnie: vt pz ex his que in. xiiij. di. dicta sunt. ¶ Ad p̄mū g̃ dꝺ q in ꝓtritione est duplex dolor de pctō: vn⁹ in pte sēsitiua ꝺ passio est: ⁊ hic nō est essentialr ꝓtritio ꝓut ē actꝰ virtutis: ſz magis effectꝰ ipius: sic enī pnie ꝺt exteriorē penā suo corpori infligit ad recōpensandū offensā que in deū cōmissa ē offō mēbroz ita etiā ⁊ ipi cōcupiscibili penā infert doloris p̄dicti: qz ipsa etiā ad pctm̄ cooperabat: ſz tm̄ hic dolor pōt pertinere ad ꝓtritionē in q̄tū est pars sacramenti: qz sacrā nō solū in interioꝛib⁹ actib⁹: ſz etiā in exterioꝛib⁹ ⁊ in rēb⁹ sensibilib⁹ nata sunt esse. Alꝰ dolor ē in voluntate qui nihil aliud ē q̄ displicentia alicuius mali ſm q affectꝰ voluntatis noiant per noīa passionū: vt in. iij. li. di. xxvj. dictū ē: ⁊ sic cōtritio est dolor p essentiā: ⁊ ē actus virtutis pnie. ¶ Ad ſcām dām q cōtritio passiua accepta ꝺ ratione sui dicit passionē alicui corpori inherentez: ſz q ab alio sit inflicta hoc nō dicit ex rōne sui nominis: sed ex consequenti. ſ. ex natura patiētis qꝺ non est natuz in seipsuz agere: ⁊ ideo quādo transfert ad actū voluntatis que seipsaz nata est mouere: saluat ibi similitudo ⁊ actionis ⁊ passionis in ipa voluntate. inquātuz enī ille rigor quo ꝓpriaz voluntatē quis secutus est dissoluit: sic ipius volūtatis quasi quedā passio est contritio. inquātū autē nō alio cogente: sed sua sponte hoc accidit seipaz ꝓterere dī. ¶ Ad tertiū dꝺz q attritio nō dicit accessuz ad pfectā cōtritionē: vñ in corporalib⁹ dicunt attrita que aliq̄ mꝺ sunt cōminuta: ſz nō perfecte: ſz cōtritio dī q̄n oīa ptes trite sūt simul per diuisionē ad minima: ⁊ iō significat attritio i ſpiritualib⁹ quādaz displicētiaz de pctis cōmissis: ſz nō pfectā: ꝓtritio aūt perfectā. ¶ Ad q̄rtū dām q ꝓtritio ſm q in se consideraī fuit semp eodem mꝺ in qualibet lege: sic enī futuruz pctm̄ semp oz vitare: ita semp ⁊ de cōmisso dolore: sed ſm q importat ordinē ad alias pnie ptes non semper fuit eodē modo: eo q alie ptes eodem modo nō semp fuerunt: vñ non oz q semp eodē modo fuerit ꝓpositū ꝓfitendi ⁊ satisfaciendi qꝺ in diffōne ꝓtritionis ponit. ¶ Ad tertiā q̄nez dām q super hoc ē duplex opinio. q̄dā. n. dicūt q attritio fit ꝓtritō sic fides informis fit formata. sed hoc vt vī nō pōt esse: qz q̄uis habitus fidei informis fiat formatus nunq̄ tamē actus fidei informis fit actꝰ fidei formate: qz actꝰ ille informis trāsit ⁊ nō manet veniēte charitate: attritio aūt ⁊ ꝓtritio nō dicūt hituz: ſz actū tm̄: hitus enī vtutū infusaz qui volūtatez respiciūt nō p̄nt esse informes cū charitatē ꝓseq̄nt vt in. iij. li. dām ē. vñ añq̄ gīa infundat nō ē hitus a quo actꝰ ꝓtritōis postea elicit: ⁊ sic nullo mꝺ attritio pōt fieri ꝓtritio: ⁊ hoc alia opinio dicit. ¶ Ad p̄mū g̃ dꝺm q nō est sile de fide ⁊ ꝓtritiōe vt dām ē. ¶ Ad ſcām dꝺm q remota p̄uatione a mā q manet pfectione aduenīēte formaī mā illa ſz dolor ille qui erat informis nō manet charitate aduenīente: ⁊ iō formari nō pōt. Uel dꝺm q materie essentia nō hz oꝛiginē a forma: sicut actus hz oꝛiginē ab habitu quo formaī: vñ non est inconueniēs mām informari aliqua forma de nouo q̄ prius non informabaī: sed hoc de actu est ipossibile: sicut impossibile est q aliquid idē nūo oꝛiaī a principio a quo prius non oꝛiebaī: qz res semel tm̄ in esse procedit. ¶ Ad tertiū dꝺz q q̄uis motus intellectus ⁊ voluntatis habeat totā suā spēz in vno instanti: sicut ⁊ res pmanēs: tamē ſm accīs mensuraī tēpoꝛe ſm q cause sue variabiles sunt p tps. sic enī esse hominē qꝺ est in instanti tēpoꝛe mensuratur: ⁊ q̄diu cause esse hominis manent eedē: ⁊ ipm esse manet: sed mutatis causis mutaī illud esse prioꝛi destructo: qz gnātio vn⁹ est corruptio alterius: ⁊ silr ipa dispositio voluntatis que talē actū causabat mutaī ⁊ transit: ⁊ actus ille idē non manet: nec semel transiēs pōt iteꝛ resumi.

Decūdum sic proce

doit: Uideī q homo debeat conteri de penis nō soluz de culpis. Aug. enī in li. de pnia dicit Nemo vitaz eternā desiderat: nisi cuz huius vite mortalis penitreat. ſz mortalitas vite quedā pena est. g̃ debet penitens etiā de penis conteri. ¶ P. supra hituz est ex verbis aug. q penitens se debet dolere ex hoc q virtute se priuauit. sed priuatio vtutis quedā pena est. g̃ cōtritio est doloꝛ ēt ꝺ penis ¶ Sz c̄: nullus tenet id de quo dolet. ſz penitens ſm suū nomē penā tenet. g̃ nō dolet de pena: ⁊ sic cōtritio que ē doloꝛ pnialis nō ē de pena ¶ Lteri⁹ videī: q cōtritio esse debeat de originali: ꝺ peccato enī actuali conteri debem⁹ nō rōne actus inquantuz est ens quoddaz: sed rōne deformitatis: qz actus ſm suaz substantiaz bonuz quoddam est ⁊ a deo. ſz pctm̄ originale habet deformitatez: sic ⁊ actuale. g̃ etiā de eo cōteri debemus. ¶ P. per pctm̄ originale hō fuit a deo auersus: qz pena ei⁹ erat carentia diuine visionis. ſz cuilibet debet displicere se fuisse a deo auersuz. g̃ hō debet habē displicentiā pcti originalis: ⁊ sic oz de ipo conteri. ¶ Sz c̄: medicina oz esse ꝓporcionata morbo. ſz peccatū originale sine nostra voluntate cōtractuz est. g̃ non requiritur q per actuz voluntatis qui ē ꝓtritio ab ipso purgemur. ¶ Lteri⁹ vī: q nō de omni actuali pctō cōmisso a nobis debeam⁹ ꝓteri qz c̄ria c̄rīs curant. ſz quedā pcta per tristitiā cōmittunt: sicut accidia ⁊ inuidia. g̃ medicina eoruz

nō debet esse tristicia que ē cōtritio: sed gaudiū.
¶ Ad.cōtritio ē actꝰ voluntatis qui non pōt esse de eo qđ cognitioni nō sbiacet. sz quedā pcta sunt q̄ in cognitione nō habemꝰ: sicut oblita. g̈ de eis nō pōt esse cōtritio. ¶ Ad.per voluntariā cōtritionē delent illa q̄ per voluntatē cōmittunt. sz igrantia voluntariū tollit: vt pz per phm in. iij. ethi. g̈ ỏ eis que per igrantiā accidūt nō debet esse cōtritio.
¶ Ad.de illo peccato nō oz esse cōtritio qđ p contritionē nō tollit. sz quedā pcta sunt que nō tollūtur p cōtritionē. s. venialia que adhuc pꝰ cōtritōis gram manēt. g̈ nō de omnibꝰ pctis pteritis oz esse cōtritio. ¶ Sz ꝯ: pnia ē medicina ꝓtra oia pcta actualia. sz pnia nō est aliquoꝝ quoꝝ nō sit contritio que est ꝑma pars eius. g̈ ꝛ de omnibꝰ pctis oz esse cōtritio. ¶ Ad.nullū pctm̄ remittit nisi qs iustificet. sz ad iustificationē requirit cōtritio: vt ꝑus dictū ē. g̈ de quolibet pctō cōteri oz. ¶ Lteriꝰ vī: q̄ etiā de pctis futuris aliquis debeat conteri: cōtritio enī ē actꝰ liberi ar. sz li. ar. magis se extēdit ad futura q̄ ad ꝑterita: q̄ electio que ē actꝰ li. ar. ē de ꝓtingētibꝰ futuris: vt dī in. iij. ethi. g̈ ꝓtritio ē magis de pctis futis q̄ de ꝑtitis. ¶ Ad.pctm̄ aggrauat ex ꝑnti effectu: vñ hiero. dic̄ q̄ pena arrij nōdū ē deimiata: q̄ adhuc ē possibile aliq̄s p eꝰ hereticꝫ cozruere: qbꝰ cozruētibꝰ semp eꝰ pena auget. ꝛ silr ē ỏ illo qđ iudicat homicida sī letalr pcussit: ēt añq̄ pcussus moziat. sz in illo inmedio oz peccatoz cōteri de pctō. g̈ nō solū ꝑm q̄ hz q̄titatē ex ꝑtito actu: sz ēt ꝑm q̄ hz q̄titatē ex fuso: ꝛ sic contritio respicit futuꝝ. ¶ Sz ꝯ: ꝓtritio ē ps pnie. sz pnia sp respicit ꝑteritū. g̈ ꝛ ꝓtritio: ꝛ sic non ē de pctō futuro. ¶ Lteriꝰ vī: q̄ hō debeat ꝓteri ỏ peccato alieno. nō enī petit aliq̄s indulgentiā: nisi de pctō de quo ꝓtritus ē. sz de pctis alienis indulgentia petit in ps. Ab alienis parce seruo tuo. g̈ oz hō ꝓteri de pctis alienis. ¶ Ad.hō ex charitate tenet diligē primū: sic seipm̄. sz pp dilectōz sui ꝛ ỏ malꝰ suis dolet ꝛ bona desiderat. g̈ cū reneamur ꝑrio desiderare bona gīe: sic̄ ꝛ nobis: vī q̄ debeamꝰ de culpa eꝰ dolere: sic̄ ꝛ de nr̄is. sz ꝓtritio nihil aliud ē q̄ dolor de pctis. g̈ hō oz ꝓteri de pctis alienis.
¶ Sz ꝯ: ꝓtritio actꝰ pnie vtutis ē. sz nullꝰ penitet nisi de his q̄ ipe fec̄. g̈ nullus ꝓterit de pctis aliēis.
¶ Lteriꝰ vī: q̄ nō requirat de singulis pctis mortalibꝰ ꝓtritio. ē enī motꝰ ꝓtritōis in iustificatiōe in istāti. sz in istāti nō pōt hō recogitare singula peccata. g̈ nō oz q̄ sit ꝓtritio de singulis. ¶ Ad.contritio debet esse de peccatis ꝑm q̄ auertūt a deo: qa conuersio ad creaturaz sine auersione a deo contritionē nō requirit. sed omnia peccata mortalia conueniunt in auersione. g̈ contra omnia sufficit vna contritio. ¶ Ad.plus cōueniunt peccata mortalia actualia ad inuicem q̄ actualia ꝛ originale. sed vnus baptismus delet omnia actualia ꝛ originale. g̈ vna contritio generalis delet omnia pcta mortalia. ¶ Sed contra: diuersoꝝ morboꝝ diuerse sunt medicine: quia non sanat oculuz qđ sanat calcaneuz: vt hieronymꝰ dicit. sed contritio est medicina singularis contra vnum tantuz mortale. g̈ non sufficit vna cōmunis de omnibus.
¶ Ad.contritio per confessionem explicat. sed oz singula peccata mortalia confiteri. g̈ ꝛ de singulis conteri. ¶ Rīdeo dīm ad ꝑmam q̄onem q̄ contritio importat: vt dictuz est alicuius duri ꝛ integri cōminutionē. hec aūt integritas ꝛ duritia inuenitur in malo culpe: q̄ voluntas que est ipsius cā i eo qui male agit in suis terminis stat: nec ꝑcepto legis cedit: ꝛ iō huius mali displicentia contritio per similitudinez dicitur: hec autē similitudo nō pōt adaptari ad malū pene: q̄ pena simplr diminutionē dicit: ꝛ ideo de malis pene pōt ee dolor: sed non cōtritio. ¶ Ad ꝑmū g̈ dīm q̄ pnia scōz Aug. debet esse de hac vita mortali: non ratione ipius mortalitatis: nisi pnia large dicat oīs dolor: sed rōne peccatoꝝ ad que ex infirmitate huꝰ vite deducimur. ¶ Ad scām dīm q̄ ille dolor q̄ quis dolet de amissione virtutis per peccatū nō ē essētialiter ipa cōtritio. sed ē pncipiuz eius: sicut cum aliquis mouet ad dolēdū de aliquo pp malū qđ inde cōsecutus est. ¶ Ad scām q̄nē dīm q̄ contrio: vt dictū est: est dolor respiciens: ꝛ quodāmō cōminuēs voluntatis duritiē: ꝛ ideo de illis solis peccatis esse pōt que ex duritia nr̄e voluntatis in nos pueniunt: ꝛ q̄ pctm̄ originale nō nr̄a voluntate inductū est: sed ex viciata nature origine contractū: ideo de ipo non pōt esse contritio ꝓprie loquēdo: sed displicētia pōt esse de eo vel dolor.
¶ Ad ꝑmū g̈ dīm q̄ contritio non est de peccato rōne substantie actus tantū: quia ex hoc nō hz rōnē mali: neq̄ itez rōne deformitatis tm̄: q̄ deformitas de se nō dicit rōnē culpe: sed q̄ꝫ iportat penā: oz aūt de pctō esse contritio inquantū iportat vtrāq̄ deformitatē ex actu voluntatis prouenientē: ꝛ hoc nō est in pctō originali: ꝛ ideo de eo non ē ꝓtritio. ¶ Silr dīm ad scām: q̄ auersio voluntatis ē illa cui debet ꝓtritio. ¶ Ad tertiā: q. dīm q̄ oīs actualis culpa ex hoc cōtingat q̄ voluntas nr̄a legi dei nō cedit: vel eā trāsgrediēdo vel omittendo: vel ꝑter eā agendo. ꝛ q̄ duꝝ ē qđ hz potētiā vt nō facile patiat: ió in oī actuali pctō duritia quedā est voluntatis: ꝛ pp hoc si debeat pctm̄ curari oz q̄ per cōtritionē cōminuētē remittatur.
¶ Ad ꝑmū g̈ dīm q̄ sicut ex dictis pz ꝓtritio opponit pctō ex pte illa q̄ ex electōe volūtatꝫ ꝓcedit nō seq̄nti ipiū dīne legi: nō aūt ex pte eꝰ qđ ē i pctō materiale: ꝛ hoc ē sup qđ cadit electio: cadit aūt volūtatis electio nō solū sup actꝰ aliaꝝ viriū qbꝰ volūtas ad suū fīnē vtit: sz ēt sup actū ꝓpriū ipī. Uolūtas enīz vult se velle aliquid: ꝛ sic electio voluntatis cadit supra dolorē illū seu tristiciā q̄ iuenit in pctō iuidie: ꝛ hꝰmōi siue ille dolor sit i sēsu siue i

ipa volũtate: ⁊ iõ illis pctis dolor ꝓtritõis oppõit

¶ Ad scõm dõ ꝙ obliuio de aliquo potest esse dupl̃r: aut ita ꝙ totaliter a memoria excident: ⁊ tũc nõ põt aliquis inquirere illud: aut ita ꝙ ptz a memoria excident: ⁊ ptz maneat: sic cũ recolo me aliquid audiuisse in generali: sz nescio q̃d in spãli: ⁊ tũc requiro in memoriã ad recogĩscendũ. ⁊ fz hoc etiã aliq̃d pctm̃ põt esse oblitũ dupl̃r: aut ita ꝙ i generali in memoria maneat: sz nõ in spãli: ⁊ tunc dz hõ recogitare ad inueniẽdũ pctm̃: qz de quolz mortali pctõ hõ tenet spãl̃r cõteri. si aũt inuenire nõ possit: sufficit de eo cõteri fm ꝙ in notitia tenetur: ⁊ dz hõ nõ solũ de pctõ: sed de obliuiõe eius dolere que ex negligẽtia cõtigit. si aũt pctm̃ oio a memoria excidit: tũc ex ipotẽtia faciendi excusat a debito: ⁊ sufficit generalis cõtritio de oi eo in q̃ deũ offendit: sz qñ impotẽtia tollit: sicut cũ ad memoriaz pctm̃ reuocat: tũc tenet hõ spãliter cõteri sicut etiã de paupere qui nõ põt soluere qõ dz excusat: ⁊ tñ tenet cũ ꝑmo potuerit. ¶ Ad tertium dõ ꝙ si igrantia oio tolleret voluntatẽ male agendi excusaret: ⁊ nõ esset pctm̃: sz qñqz nõ totaliter tollit volũtatẽ: ⁊ tũc a toto nõ excusat: sed a tãto: ⁊ iõ de pctõ ꝑ igrantiã cõmisso dz hõ cõteri. ¶ Ad .iij. dõm ꝙ post cõtritionẽ de mortali põt remanere veniale: sz nõ ꝑ ꝓtritionẽ de veniali: ⁊ iõ de venialib' ẽt dz esse ꝓtritio: eo mõ quo ⁊ pnia: sicut .s. di. ꝑcedẽti dcm ẽ. ¶ Ad .iiij. q. dõ ꝙ in omnib' motorib' ⁊ mobilib' ordinatis: ita ẽ ꝙ motor inferior hz motũ ꝓpriũ: ⁊ ꝓter hoc sequit in aliq̃ motũ superioris motoris: sic pz in motu planetarum qui ꝓter mot' ꝓprios sequunt motum ꝑmi orbis. oĩb' aũt virtutib' moralib' motor est ipa prudẽtia que dr auriga virtutũ: ⁊ iõ quelibz virt' moralis cũ motu ꝓprio hz aliq̃d de motu prudẽtie: ⁊ iõ cũ pnia sit quedaz virt' moralis: qz est ps iusticie cuz actu ꝓprio cõsequit prudẽtie motũ: ꝓpri' aũt act' ei' ẽ i obiectũ ꝓpuz qõ ẽ pctm̃ cõmissũ: ⁊ iõ ei' act' ꝓncipalis. s. cõtritio fm suã spẽz respicit tm̃ pctm̃ ꝓteritũ: sz ex ꝓnti respicit futuz fm ꝙ hz aliquid ꝺ actu prudẽtie adiunctũ: ⁊ nõ tm̃ in illud futuz rõne ꝓprie spẽi mouet: ⁊ ꝓpt̃ hoc ille qui ꝓteritur dolet de pctõ ꝓterito: ⁊ cauet futuz: sz nõ dicitur esse cõtritio de pctõ futuro: sz magis cautio q̃ est ps prudentie cõtritõi adiuncta. ¶ Ad ꝑm̃ g̃ dõ ꝙ li. ar. dr esse de cõtingentib' futuris fm ꝙ est de actib': sz nõ fm ꝙ ẽ de obiectis actuũ: qz hõ põt cogitare ex li. ar. de reb' ꝓteritis ⁊ necessarijs: sed tm̃ ipe act' cogitatõis fm ꝙ sub li. ar. cadit cõtingens futuz est: ⁊ sic etiã act' cõtritõis cõtingẽs futuũ ẽ fm ꝙ sub li. ar. cadit: sz obiectũ ei' põt esse ꝓteritũ

¶ Ad scõm dõ ꝙ ille effect' ꝓpis qui pctm̃ aggrauat iaz in actu precessit vel vt in cã: et iõ qñ cõmissũ ẽ totã suã quãtitatẽ hũit: ⁊ ex effectu cõsequente non accrescit aliquid quo ad culpe rationem: ⁊ si accrescit quo ad penã accidentalẽ fm ꝙ plures habebit rões dolẽdi i inferno de pluribus malis cõsecutis ex suo pcto: ⁊ sic loquitur Hieron. vñ nõ dz ꝙ cõtritõ sit nisi de pctis ꝓteritis. ¶ Ad v. qõem dõ ꝙ illud idẽ cõteritur qõ prius duruz ⁊ itegrũ fuit. vñ pz ꝙ cõtritio ꝑ pctõ sit i eodẽ in quo peccati durities ꝑcessit: ⁊ sic ꝺ alienis pctis nõ ẽ cõtritio. ¶ Ad ꝑm̃ ergo dõ ꝙ ab alienis pctis sibi parci ꝓpheta ꝑcat iquãtũ ex ꝓsortio peccatorũ aliquis ꝑ ꝓsensũ aliquẽ imũdiciã ꝓtrahit: sicut scriptũ ẽ: Cũ peruerso peruerteris. ¶ Ad scõm dõ ꝙ ꝺ peccatis aliorũ dolere debemus: nõ tñ dz ꝙ ꝺ eis ꝓteramur: qz nõ oĩs dolor ꝺ peccato ꝓterito ẽ ꝓtritio vt ex dcis pz. ¶ Ad vi. q. dõ ꝙ cõtritio põt dupliciter ꝓsiderari. s. quãtũ ad sui principiũ ⁊ quantũ ad terminũ. ⁊ dico principiũ ꝓtritõis cogitatõez qua quis cogitat ꝺ pctõ ⁊ dolet: vel si nõ dolore cõtritõis saltẽ dolore attritõis. terminus aũt ꝓtritionis ẽ qñ dolor ille iã gra informat. quãtũ ergo ad principiũ ꝓtritõis dz ꝙ sit ꝺ singulis pctis q̃ ꝺs in memoria hz: sz quãtũ ad ẽminũ sufficit ꝙ sit vna cõis ꝺ oibus: tũc ei ille motus agit i vi oiuz dispositionũ precedẽtiũ: ⁊ ꝑ hoc pz rõsio ad primum.

¶ Ad scõm dõ ꝙ quãuis oia pctã mortalia ꝙueniant i auersiõe: tñ differũt i cã ⁊ mõ auersiõis ⁊ quãtitate elongatiõis a deo: ⁊ hoc ẽ fm diuersitatẽ ꝙuersiõis. ¶ Ad .iij. dõ ꝙ baptismus agit i virtute meriti christi qõ habuit infinitã virtutẽ ad delẽdũ oia pctã. ⁊ ꝓpter hoc vnus sufficit cõtra oia sed i cõtritiõe requirit cũ merito christi act' nr̃: ⁊ iõ dz ꝙ singulis pctis rndeat sigillati cũ nõ habeat infinitã virtutẽ. vel dõ ꝙ baptismus ẽ spũalis generatio: sed pnia quãtũ ad ꝓtritionẽ ⁊ alias sui ptes ẽ spũalis quedã sanatio ꝑ modũ cuiusdã alteratiõis. pz aũt i generatiõe corporali alicui' q̃ ẽ cũ corruptiõe alteri' ꝙ vna generatiõe remouent oia accñtia ꝓtraria rei generate q̃ erãt accñtia rei corrupte. sz i alteratiõe remouet tm̃ vnũ accñs cõtrariũ accñti ad qõ termiat alteratio. ⁊ sil̃r vnus baptism' sil̃ delet oia pctã nouã vitã iducẽdo. sed penitẽtia nõ delet oia pctã nisi ad singula feratur ⁊ ideo dz ꝺ singulis cõteri ⁊ cõfiteri.

¶ Ad tertiuz sic proce

dit: Ur̃ ꝙ ꝓtritio nõ sit maior dolor q̃ eẽ possit in natura. dolor ei ẽ sensus lesiõis. sz alique lesiões magis sentiunt q̃ lesio pcti: sicut lesio vulneris. g̃ nõ ẽ maxim' dolor ꝓtritio. ¶ ꝑ. ex effectu sumim' iudiciũ ꝺ cã. sz effect' doloris sunt lachrymę. cũ g̃ aliq̃ ꝓtrit' nõ emittat lachrymas corporales ꝺ pctis q̃s tñ emittit ꝺ morte amici vel ꝺ percussiõe vel aliquo h' mõi: vr̃ ꝙ ꝓtritio ñ sit dolor maxim'. ¶ ꝑ. q̃to aliq̃d plus hz ꝺ pmixtiõe cõtrarij tãto ẽ minus itẽsũ. sz ꝓtritiõis dolor hz mlt̃ ꝺ gaudio admixtũ: qz cõtritus gaudet ꝺ libera tõe spe vẽie ⁊ ꝺ mltis h' mõi. g̃ dolor sui ẽ minim'

¶ ꝑ. dolor ꝓtritiõis displicentia q̃dã ẽ. sz multa

sūt q̄ magis displicēt ꝓtrito q̄ pctā sua ꝓteterita. nō enī vellet penā inferni sustinere potī q̄ peccaret: nec itcrū sustinuisse oēs penas tpales: aut etiā sustinere: alīs pauci inuenirent contriti. ℊ dolor cōtritōis nō est maxim⁹. ¶ Sz ꝯ: fm Aug. Ois dolor in amore fundat. sz amor charitatis in quo fūdat dolor cōtritōis est maxim⁹. ℊ dolor cōtritōis est maxim⁹. ¶ ℙ. dolor est de malo. ℊ de magis malo dz esse magis dolor. sz culpa ē magis malū q̄ pena. ℊ dolor de culpa qui est contritio excedit omnē alīū dolorē. ¶ Lterius vī q̄ nō possit eē nimis magnus cōtritōis dolor. nullus. n. dolor ꝑt eē īmoderatior q̄ ille qui ꝓpriū subiectū destruit. sz dolor cōtritōis si ē tant⁹ q̄ mortē vel corruptionez corporis inducit est laudabilis: dīc enī Ansel. Utinā sic impinguent viscera aie mee vt medulle corporis mei exsiccent. ⁊ Aug. dicit se esse dignū oculos cecare plorando. ℊ dolor cōtritōis nō ꝑt eē nim⁹. ¶ ℙ. dolor cōtritōis ex charitatis amore ꝓcedit. sz amor charitatis nō pōt eē nim⁹. ℊ nec dolor cōtritōis. ¶ Sz ꝯ: ois virt⁹ moralis corrūpitur p supabundātiā ⁊ defectū. sz cōtritio est actus virtutis moralis. s. pnie cū sit ps iusticie. ℊ pōt esse supflu⁹ dolor de pctis. ¶ Lteri⁹ vī q̄ nō debeat eē maior dolor de vno pcto q̄ de alio: Hiero. n. collaudat Paulū de hoc q̄ minima pctā plangebat sicut magna. ℊ nō magis est dolēdū de vno q̄ de alio. ¶ ℙ. mor⁹ cōtritōis est subit⁹. sz nō pōt unus mor⁹ eē intēsior simul ⁊ remissior. ℊ ꝓtritio dz esse maior de vno pctō q̄ de alio. ¶ ℙ. de pctō p̄cipue ē cōtritio fz q̄ a deo auertit. sz ī auersiōe oia mortalia pctā ꝓuēiūt: q⁹ oia tollūt grāz q̄ aīa deo cōiungit. ℊ de oib⁹ pctis mortalib⁹ eāl̄is dz esse contritio. ¶ Sz ꝯ: Deu. xxv. dī: Scōm mēsurā pctī erit ⁊ plagaꝝ modus. sz cōtritioni de pctis plage cōmēsurant: q⁹ contritio hz ꝓpositū satisfaciendi annexū. ℊ cōtritio magis dz esse de vno pctō q̄ de alio. ¶ ℙ. de hoc dz hō ꝓteri q̄ debuit vitare. sz hō magis debet vitare vnū pctm̄ q̄ aliud: q⁹ grauius est si necessitas alterꝝ faciendi icūberet. ℊ ⁊ si mīr de vno. s. grauiori magis q̄ de alio dolere.

Rñdeo dō ad pmā. q. q̄ sīc. ē. dictū ē ī cōtritiōe ē duplex dolor. Unus in ipsa volūtate qui ē essenti aliter ipsa cōtritio q̄ nihil aliud est q̄ displicentia p̄teriti pctī: ⁊ dolor tal⁹ in cōtritione excedit alios dolores: q⁹ quātū aliquid placet tantū cōtrariuz eius displicet: finis aūt sup oia placet cū oia ꝓpter ip̄m desiderent: ⁊ iō pctm̄ q̄ a fine vltio auertit sup oia displicere dz. Alī⁹ dolor ē in pte sensitiua qui causat ex p̄mo dolore vl̄ ex necessitate nature fm q̄ vires inferiores sequunt motū superiorꝝ: vl̄ ex electōe fm q̄ hō penitēs in scipo hz dolorē excitatur: vt ō pctis doleat: ⁊ neutro mō dz q̄ sit maxim⁹ dolorꝝ: q⁹ vires inferiores vehemētius mouētur ab obiectis ꝓpriis: q̄ ex redūdātia superiorum virtū: ⁊ iō quāto opatio superiorꝝ virtū ē ꝓpinqor obiectis inferiorum: tāto magis sequūt eaꝝ motū ⁊ iō maior dolor est in sensitiua pte ex lesione sensibili q̄ sit ille qui in ipa redundat ex rōne: ⁊ sīl̄r maior qui redūdat ex rōne de corporalib⁹ deliberante q̄ qui redūdat ex rōne cōsiderāte spūalia. vñ dolor in sensitiua pte ex displicētia rōnis ꝓueniēs de pctō nō est maior alīs doloribus q̄ in ipa sit ⁊ sīl̄r nec dolor q̄ ē volūtāie assūpt⁹: tñ q⁹ nō obedit affect⁹ inferior superiori ad nutū: vt passio tāta sequat in inferiori appetitu: qualē ordinat superior tū etiā q⁹ passiōes a rōne assumūt in actib⁹ virtutū fm mēsurā quādā: quā q̄ñz dolor qui ē sine vtute nō seruat: sed excedit. ¶ Ad pmū ℊ dō q̄ sīc dolor sensibilis est de sensu lesionis: ita dolor interior est ō cognitōe alicuius nociui: ⁊ iō q̄uis lesio pcti scōm sensuz exteriorē nō ꝓcipiat: tñ ꝓcipit eē maxia fm sensuz interiorē rōnis. ¶ Ad scōm dō q̄ corporales īmutatōes īmediate ꝓsequūt ad passiōes sensitiue ptis: ⁊ eis mediātib⁹ ad affectōes appetitiue superioris: ⁊ inde ē q̄ ex dolore sensibili vel etiā sensibili vicio citī⁹ supfluūt lachryme corporales q̄ de dolore spūali cōtritōis. ¶ Ad tertiū dō q̄ gaudiū illud qō ō dolore penitēs hz nō minuit displicentiā: q⁹ ei nō cōtrariat: sz auget fm q̄ ois opatio auget ꝑ ꝓpriā delectationē: vt dī ī. x. ethi. sicut qui delectat in addiscēdo aliquā sciaz melī⁹ addiscit: ⁊ sīl̄r q̄ gaudet de displicētia vehemēti⁹ displicētiā hz. sz bñ pōt eē q̄ illud gaudiū tēperat dolorē ex rōne in ptē sensitiuā resultantē. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ q̄titas displicētie de aliq̄ re dz eē fm q̄ titatē malicie ipius. malicia aūt in culpa mortali mēsurat ex eo in quē peccat inquātū ē ei indigna: ⁊ ex eo qui peccat inquātū ē ei nociua: ⁊ q⁹ hō dz plus deū q̄ se diligē: iō plus dz odire culpā iq̄tuz ē offensa dei q̄ inq̄tū ē nociua sibi. ē āt nociua sibi ꝓncipal̄r iq̄tū sepat ip̄z a deo: ⁊ ex hac pte ipa sepatio a deo q̄ pena q̄dā ē magī dz displicē q̄ ipa culpa inq̄tū h⁹ nocumētū iducit: q⁹ qō pp alterū odit min⁹ odit: sz min⁹ q̄ culpa inq̄tū ē offensa in in deū. int oēs āt penas attēdit ordo malicie fz q̄titatē nocumēti: ⁊ iō cū h⁹ sit maximū nocumētuz quo maximū bonū ꝑuat: erit inter penas maxia sꝑatio a deo: ⁊ etiā alia q̄titas mali accītalis quā dz in displicētiā attēdere fz rōnē pītis ⁊ p̄titi q⁹ qō p̄tituz ē iā nō ē: vñ hz mīn⁹ ō rōne ⁊ malicie ⁊ bonitatis: ⁊ ide ē q̄ pl⁹ refugit hō sustinē aliq̄d mali ī pñti vel ī futuro q̄ horreat de p̄tito: vñ nec aliq̄ passio aie directe rndet ꝓterito: sīc dolor rñdet pñti malo ⁊ timor futo: ⁊ pp h⁹ de duob⁹ malis ꝓteritis illud magī abhorret aius cui⁹ maior effcs ī pñti remanet vel in futuro timet: ēt si in p̄tito minus fuēit: ⁊ q⁹ effect⁹ p̄cedētis culpe: nō ita ꝓcipit q̄ñz sīc effect⁹ ꝓterite pene: tū q⁹ culpa pfectū sanat q̄ quedam pena: tū q⁹ defect⁹ corpalis ē magis est manifest⁹ q̄ spūal: iō hō ēt bñ dispositⁿ q̄ñz magis ꝓcipit in se horrorē p̄cedētis pene q̄ p̄cedētis culpe

q̃uis magis esset paratus pati eãdẽ penã q̃ cõmit tere eandẽ culpã. ẽ ẽt cõsiderãdũ in cõpatõe culpe ⁊ pene q̃ quedã pene inseparabiliꝛ hñt cõiunctaꝫ dei offensa: sicut separatio a deo: q̃dã etiã addũt ꝓpetuitatẽ: sicut pena inferni: pena ꝑ illa q̃ offẽsã annexã hꝫ: eodẽ mõ vitanda est: sicut ⁊ culpa: sed illa que ꝓpetuitatẽ addit ẽ magis q̃ culpa simpliꝛ fugiẽda: si tñ ab eis separet rõ offense: ⁊ cõsideret tñ rõ pene minꝰ hñt de malicia q̃ culpa inquãtũ est offensa dei: ⁊ pp hoc minus deberet displicere. Sciẽdũ ẽ ẽt q̃ q̃uis talis debeat esse cõtriti dispõ nõ tñ de his tẽtãdus est: qꝛ hõ affectꝰ suos nõ de facili mẽsurari põt: ⁊ qñꝫ illud qȝ minꝰ displicet vꝛ magis displicẽ: qꝛ est ꝓpinquꝰ sensibili nocumẽto qȝ magis est nobis notũ. ¶ Ad scȝam. q. dȝ q cõtritio ex pte doloꝛis qui ẽ in rõne. s. displicentie q pctñ displicet inquãtũ est offensa dei nõ põt esse nimia: sicut nec amoꝛ charitatis quo intenso talis displicẽtia intẽdit põt esse nimius: sz quãtũ ad doloꝛẽ sensibilẽ põt eẽ nimia: sicut ẽt exterioꝛ corpis afflictio põt esse nimia: vt. ẽ. di. xv. in qõne de ieiunio ex verbis Hiero. patuit. in his enĩ oĩbꝰ dz accipi pro mẽsura cõseruatio sbiecti ⁊ bone hitudis sufficiẽtis ad ea que agẽda icũbũt: ⁊ pp hꝰ dr Ro. .xij. Rõnabile sit obsequiũ vz. ¶ Ad ꝑmũ ꝑ dȝ q Anselꝰ. desiderabat ex pinguedine deuotõis medullas corporales exsiccari nõ quãtũ ad humorẽ naturalẽ: sed quãtũ ad desideria ⁊ cõcupiscẽtias corporales: Aug. aũt q̃uis dignũ se cognosceret amissione exterioꝝ oculoꝝ propꝛi pctñ: qꝛ ꝗlibet peccatoꝛ nõ solũ eterna: sz tpali morte dign' ẽ: nõ tñ volebat sibi oculos cecare. ¶ Ad scȝm dȝ q rõ illa ꝓcedit de doloꝛe q ẽ i rõne: tertia aũt ꝓcedit de doloꝛe sensitiue ptis. AD tertiã. q. dȝ q de cõtritõe dupliꝛ possum' loqui. vno mõ ſm q sigilla tiz singulis pctis rñdet: ⁊ sic quãtũ ad doloꝛẽ superioris affectꝰ requirit q de maioꝛi pctõ quis doleat magis: qꝛ rõ doloꝛis est maioꝛ in vno q̃ in alio .s. offensa dei: ex magis eiz inordinato actu deꝰ magis oñdit. siliꝛ etiã cũ maioꝛi culpe maioꝛ pena debeat: etiã doloꝛ sensitiue ptis fz q ꝑ pctõ ex electione assumit: qꝛ pena pcti dz esse maioꝛ de maioꝛi pctõ: ſm aũt q ex ipssione superioris appetitꝰ innascit in inferioꝛi attẽdit q̃titas doloꝛis ſm dispõnẽ ptis ad recipiẽdã ipssionẽ a superioꝛi: ⁊ nõ fz quãtitatẽ pcti. alio mõ põt accipi ꝓtritio ſm q ẽ simliꝛ de oĩbꝰ: sicut in actu iustificatõis: ⁊ hec quidẽ ꝓtritio vel ex singuloꝝ consideratõe pctõꝝ ꝓcedit: ⁊ sic q̃uis sit actꝰ vnꝰ: tñ distinctio pctõꝝ manet virtute in ipõ: vel ad minꝰ hꝫ ꝓpositũ de singulis cogitandi annexũ: ⁊ sic etiã hitualiꝛ ẽ magis de vno q̃ de alio. ¶ Ad ꝑmũ ꝑ dȝ q Paulus nõ laudat de hoc q de oĩbꝰ pctis doleret equaliꝛ: sz qꝛ ꝺ puis pctis tm̃ dolebat ac si essent magna ꝑ cõparatõez ad alios qui ꝺ pctis dolẽt: sz ipe multo ãpliꝰ ꝺ maioꝛib' doluisset. ¶ Ad scȝm dȝ q in illo ꝓtritiõis motu sbitaneo q̃uis nõ actualiꝛ distinctio itẽtiõis rñdẽs diuersis pctis inueniri possit: tñ inuenit ibi eo mõ: vt dictũ ẽ: ⁊ etiã alio mõ ſm q singula peccata ordinẽ hñt ad illud de quo in illa cõtritione generali cõtrite dolendũ occurrit. s. offensa dei. q enĩ aliqꝺ totũ appetit vel diligit potꝰ etiã diligit ptes eius q̃uis nõ actu: ⁊ hoc mõ ſm q hñt ordinẽ ad totũ quasdã plus: quasdã minꝰ: sic qui aliquã cõitatẽ diligit virtute singulos diligit plus ⁊ minꝰ ſm eoꝝ ordinẽ in bono cõi. ⁊ siliꝛ qui dolet de hꝰ q deũ offendat de diuersis iplicite dolet diuersimode ſm q plus vel minꝰ per ea deũ offendit.

¶ Ad tertiũ dȝ q q̃uis qȝlibet pctñ mortale a deo auertat: ⁊ gr̃am tollat: tñ quoddã plus elongat q̃ aliud ingtũ hꝫ maioꝛẽ dissonantiã ex sua inordinatõe ad ordinẽ diuine bonitatis q̃ aliud.

AD quartũ sic proce

dit: Uꝛ q nõ tota hec vita sit ꝓtritiõis tẽpus: sic enĩ de pctõ cõmisso dz esse doloꝛ: ita ⁊ pudoꝛ. sed nõ ꝑ totã vitã durat pudoꝛ de pctõ: ⁊ sic dicit Ambꝛo. Nihil habet qȝ erubescat cui pctñ dimissuz est. ꝑ vꝛ q nec ꝓtritio que ẽ doloꝛ ꝺ pctõ ¶ ℞. Jo. üij. dr q pfecta charitas foras mittit tioꝛez: qꝛ timoꝛ penã habet. sz doloꝛ etiã penã hꝫ. ꝑ i statu pfecte charitatis nõ põt doloꝛ ꝓtritiõis manere. ¶ ℞. de ꝓterito nõ põt esse doloꝛ qui ꝓprie est de malo pñti: nisi ſm q aliquid de ꝓterito in pñti mãet. sz qñꝫ pueniꝛ ad aliquẽ statũ i hac vita in quo nihil de ꝓterito pctõ manet: nz dispõ: nz culpa: nz reatus aliq̃s. ꝑ nõ dz vlteriꝰ de illo pctõ dolere. ¶ ℞. Ro. viij. dr q Diligentib' deũ oĩa cooperãt in bonũ etiã pctã: vt dic glo. ibidẽ. ꝑ nõ dz pꝛ remissionẽ pcti q de pctõ doleat. ¶ ℞. ꝓtritio est ꝑs pnie ℞ satisfactionẽ diuisa. sz nõ dz sp satisfacere. ꝑ nec dz sp ꝓteri de pctõ. ¶ Sed ℞: Aug. dic li. de pnia: Ubi doloꝛ finit deficit pnia: vbi deficit pnia nihil relinquit de venia. ꝑ vꝛ cũ oporteat venia ꝓcessaz nõ pdere: q oporteat sp dolere ꝺ pctõ ¶ ℞. Ecci. v. dr de ꝓpiciatu pctõꝝ: Noli esse sine metu. ꝑ sp dz hõ doleꝛ ad pctõꝝ ꝓpiciatõez hñdã ¶ Uteriꝰ vꝛ q nõ expediat ꝓtinue de pctõ dolere expedit enĩ qñꝫ gaudere: vt pz phil. üij. sup illud: Gaudete in dño sp. dicit glo. q neceſſariũ ẽ gaudẽ sz nõ est possibile simul gaudere ⁊ dolere. ꝑ nõ expedit cõtinue de pctõ dolere. ¶ ℞. illud qȝ est de se malũ ⁊ fugiendũ nõ est assumẽdũ nisi quatenꝰ ẽ necariũ: vt medicina ad aliq̃d: sic pz ꝺ vstõe ⁊ sectõe vlneꝝ. sz tristicia ꝺ se mala ẽ: vñ dr Ecci. xxx. Tristiciã longe expelle a te. ⁊ sbdit cã: Multos enĩ occidit tristicia: ⁊ nõ est vtilitas in illa. hoc ẽt phs dicit exp̃sse in. vij. ethi. ⁊. x. ꝑ nõ dz ãpliꝰ doleꝛ de pctõ: nisi q̃tenꝰ sufficit ad pctm̃ delendũ. sz stati p' pmã tristiciã ꝓtritionis pctm̃ deletũ est. ꝑ nõ expedit vlteriꝰ dolere. ¶ ℞. Ber. dic: Doloꝛ bonꝰ est si nõ sit cõtinuus. mel enĩ absynthio admiscẽdũ ẽ

ḡ vr̄ q nō expedit continue dolere. ¶ Sz ꝺ̄ ē qꝺ aug. ꝺic: Sēp ꝺoleat penitēs: ⁊ ꝺe ꝺolore gaudeat ¶ Ꝺ. act⁹ in quib⁹ ꝓsistit vtitudo expedit sp ꝓtinuare quātū possibile ē. sz huiusmōi ē ꝺolor ꝺe pctō qꝺ pz Matth. v. Beati q̄ lugēt. ḡ expedit ꝺolorez cōtinuare quātū est possibile ¶ Vlteri⁹ vr̄ q etiā p⁹ hāc vitā aie ꝺ pctis ꝓterāt. amor. n. charitatis ꝺisplicētiā ꝺe pctō causat: sed p⁹ hāc vitā māet in aliq⁹ charitas: ⁊ q̄tū ad actū ⁊ q̄tū ad habituz: qz charitas nūq̄ excidit: vt pz. j. Cor. xiij. ḡ manz ꝺisplicētia ꝺe pctō cōmisso q essentialr ē ꝓtritio. ¶ Ꝺ. magis ꝺolēꝺū ē ꝺe culpa q̄ ꝺe pena. sz aie in purgatorio ꝺolēt ꝺe pena sensibili: ⁊ ꝺe ꝺilatione glie. ḡ multo magis ꝺolēt ꝺe culpa ab eis cōmissa. ¶ Ꝺ. pena purgatorij est satisfactoria ꝺe pctō. sz satisfactio hz efficaciā ex vi ꝓtritōis. ḡ ꝓtritio manet p⁹ hāc vitā. ¶ Sz ꝺ̄: ꝓtritio ē ps pnie sacrī. sz sacra nō manēt p⁹ hanc vitā. ḡ nec ꝓtritio. ¶ Ꝺ. ꝓtritō pōt esse tāta q ꝺelet ⁊ culpā ⁊ penā. si ḡ aie in purgatorio cōteri posset: posset vi ꝓtritōis eoz reatus pene eis ꝺimitti: ⁊ ꝺ̄no a pena sensibili liberari: qꝺ falsuz est. ¶ Rñꝺeo ꝺꝺ ad ꝑmā. q. q̄ i cōtritiōe: vt ꝺictū est: est ꝺuplex ꝺolor: vn⁹ rōnis qui est ꝺetestatio pcti a se cōmissi: alius sensitiue ptis qui ex isto cōsequit: ⁊ quātū ad vtrūq; cōtritiōis tēpus est tot⁹ pn̄tis vite status. quāꝺiu. n. aliq̄s ē i statu vie ꝺetestat incōmoda quib⁹a puentione ad terminū vie ipꝺit vel retarꝺat. vñ cū p pctm̄ ptez rituz vie nr̄e cursus in ꝺeū retarꝺet: qz tēp⁹ illud qꝺ erat ꝺeputatū ad currendū recuperari nō pōt vt. ś. ꝺictū ē: ꝺz q sp in vite hui⁹ tpe status contritiōis maneat quātū ad pcti ꝺetestationē. sil⁹ etiaz quātū ad sensibilē ꝺolorē: qui vt pena a volūtate assumit: qz enī hō peccādo penā eternā meruit: ⁊ ꝺ̄ eternū ꝺeū peccauit: ꝺz pena eterna in tpalē mutata saltē ꝺolor in eterno hōis. i. in statu hui⁹ vite remanere: ⁊ ꝓpt̄ hoc ꝺic Hug. ꝺe scō vic. q ꝺe⁹ absoluēs hōiez a culpa ⁊ pena eterna ligat eū vinculo ꝓpetue ꝺetestatōis pcti. ¶ Ad ꝑmū ḡ ꝺꝺ q erube scētia respicit pctm̄ solū inquātū hz turpitudinē: ⁊ iō post̄q pctm̄ quātū ad culpā remissuz ē ñ manet puꝺoris locus: manet aūt ꝺoloris qui nō solū ꝺ culpa ē inquātū hz turpitudinē: sz etiā inquātum hz nocumētū annexū. ¶ Ad scꝺm ꝺꝺm q timor seruilis quē charitas foris mittit oppositionē hēt ad charitatē rōne sue seruitutis qua penā respicit sed ꝺolor cōtritōis ex charitate causat: vt ꝺictū ē: ⁊ iō nō est sile. ¶ Ad tertiū ꝺꝺ q q̄is per pniaz pctōr redeat ad gr̄iam ꝑstinā ⁊ imunitatē a reatu pene: nūq̄ tñ redit ad ꝑstinā ꝺignitatē innocentie ⁊ iō sp ex pctō p̄terito aliq̄ꝺ in ipo manet. ¶ Ad q̄rtū ꝺꝺ q sic hō nō ꝺz facē mala: vt veniant bōa ita nō ꝺz gaudē ꝺe malis: qz ex eis pueniūt occasionalr bona ꝺina, puiꝺētia agēte: qz illoz bonorū pctā cā nō fuerūt: sz magis impeꝺimēta. sz ꝺiuina puiꝺētia ea causauit: ⁊ ꝺe ea ꝺz hō gaudē: ꝺ pctis aūt ꝺolere. ¶ Ad. v. ꝺꝺ q satisfactio attenꝺit sz penā taxatā quc p pctis iniūgi ꝺz: ⁊ iō pōt ēmiari vt nō opōteat vlteri⁹ satisfacē. hec. n. pena p̄cipue ꝓportionat culpe ex pte cōuersionis ex q̄ finitatē hz. sz ꝺolor cōtritiōis rñꝺet culpe ex pte auersiōis ex qua hz quāꝺā infinitatē: ⁊ ita vera ꝓtritio nō̄t semp ꝑmanere: nec ē incōueniēs si remoto posteriori maneat ꝑius ¶ Ꝺ scꝺam. q. ꝺꝺ q hec ē cōꝺitio in actib⁹ virtutū inuenta q nō pōt in eis accipi supfluū ⁊ ꝺiminutū: vt in. ij. etic. ꝓbat. vñ cuz cōtritio quātuz ad id qꝺ est ꝺisplicētia queꝺā i appetitu rōnis sit actus pnie virtutis: nunq̄ ibi pōt esse supfluuz: sicut nec quātū ad intēsionē: ita nec quātuz ad ꝺurationē: nisi fm q actus vnius vtutis impedit actū alterius virtutis magis necessarium ptpe illo. vñ quātūcūq; hō ꝓtinue in actu hui⁹ ꝺisplicētie esse possit magis meliꝰ ē ꝺūmō actibus aliaz virtutuz vacet suo tpe sz q oz. sed passiōes possunt hīe supfluuz ⁊ ꝺiminutū: ⁊ quātū ad intēsionē: ⁊ quantū ad ꝺurationē: ⁊ iō sicut passio ꝺoloris quā volūtas assumit ꝺz esse moderate in tēsa: ita ꝺz modēate ꝺurare: ne si nimis ꝺuret hō i ꝺesperationē ⁊ pusillanimitatē ⁊ hui⁹mōi vicia labat. ¶ Ad ꝑmū ḡ ꝺꝺ q gaudiū seculi ipꝺit p ꝺolorē cōtritōis: nō aūt gaudiū qꝺ ꝺe ꝺeo ē: quia hz ipm ꝺolorē ꝑ mā. ¶ Ad scꝺz ꝺꝺ q Eccliasticꝰ loquit ꝺe tristicia seculi: ⁊ ꝑbs loquit ꝺe tristicia q̄ ē passio qua moderate ꝺ̄ndū ē fm q expedit ad finē ad quē assumit. ¶ Ad tertiū ꝺꝺ q Ber. loqt ꝺe ꝺolore qui est passio ¶ Ꝺ tertiā. q. ꝺꝺ q in cōtritōe tria cōsiderāꝺa sunt, ꝑmū ē ꝓtritōis genus qꝺ est ꝺolor. scꝺm ē cōtritiōis forma: qz est actus virtutis gr̄ia informat⁹. tertiū ē cōtritōis efficacia: qz ē meritorius ⁊ sacramētalis: ⁊ quoꝺāmoꝺo satisfactorius. anime ḡ post hanc vitā que in ꝑma sc cōtritionē habere ñ possunt: qz carēt ꝺolore: ꝓpt̄ gaudiū plenitudinē. ille vero que sunt in inferno carēt cōtritiōe: qz si ꝺolorē habeant: ꝺeficit tñ eis gr̄ia ꝺolorē informans. sz illi qui in purgatorio sūt habēt ꝺolorē ꝺe pctis gratia informatū: sed ñ meritoriuz: qz nō sunt in statu merenꝺi: in hac autez vita oia tria p̄ꝺicta inueniri p̄nt. ¶ Ad ꝑmū ḡ ꝺꝺm q charitas nō causat istū ꝺolorē: nisi in illis qui ꝺolozis capaces sunt. sed plenitudo gaudiū a beatis omnē capacitatē ꝺoloris excluꝺit: ⁊ ideo q̄is charitatē habeant: tamē cōtritione carent. ¶ Ad scꝺm ꝺꝺm q anime in purgatorio ꝺolent ꝺe pctis. sed ille ꝺolor nō est cōtritio: quia ꝺeest ei cōtritionis efficacia. ¶ Ad tertiū ꝺꝺm q pena illa quā anime in purgatorio sustinēt nō potest ꝓprie ꝺici satisfactio: qz satisfactio opus meritoriuz requirit: sed largo modo ꝺr̄ satisfactio pene ꝺebite solutio."

Ad quintū sic proce-

ꝺit: Ur̄ q pcti remissio nō sit cōtritionis

effectus. solus. n. de' peccata remittit. sed cõtritio-
nis nos sum' aliqualr causa: qz actus nr est. g̃ con-
tritio nõ est cã remissiõis culpe. ¶ P. cõtritio est
actus virtutis. sz virtus sequit culpe remissionez:
qz culpa z virtus nõ sunt simul in aia. g̃ cõtritio nõ
est cã remissiõis culpe. ¶ P. nihil ipedit a pcepti-
one eucharistie nisi culpa. sed cõtrit' añ cõfessiõez
nõ debet accedere ad eucharistiã. g̃ nõduz est con
secutus remissionẽ culpe. ¶ Sed ꝓ est qđ dr i glo.
sup illud ps. Sacrificiũ deo spũs tc̃. cõtritio coz-
dis est sacrificiũ in quo pctã soluũt. ¶ P. virtus
z vicium eisdẽ causis corrũpunt z generantur: vt
dr in. ij. eth. sz per inordinatũ amorẽ cordis pctm̃
cõmittit. g̃ per dolorẽ ex amore charitatis ordina
to causatũ soluit: z sic pctm̃ cõtritio delet. ¶ Lte
rius vr qz cõtritio nõ possit totalr tollere reatuz
pene: qz satisfactio z cõfessio ordinãt ad liberatio
nez a reatu pene. sed nullus ita pfecte conterit q̃n
oporteat eũ cõfiteri z satisfacere. g̃ contritio nũq̃
est tãta qz deleat reatũ totũ. ¶ P. in pnia dr esse
quedã recõpẽsatio pene ad culpaz. sed aliq̃ culpa
per mẽbra corporis exercet. g̃ cũ oporteat ad debi
tã pene recõpensationẽ vt per que peccat ꝺs per
hec torqueat: vr qz nunq̃ possit pena talis peccati
per cõtritionẽ exsolui. ¶ P. dolor cõtritionis est
finitus. sz pro aliquo pctõ. s. mortali debet pena i
finita. g̃ nunq̃ pot esse tanta cõtritio qz tota penã
deleat. ¶ Sed cõtra est qz deus plus acceptat cor
dis affectũ q̃z etiã exteriorẽ actũ. sed per exteriores
actus absoluit hõ a pena z a culpa. g̃ z similit per
cordis affectũ qui est cõtritõ. ¶ P. exemplũ hui'
de latrone habet: cui dictũ ẽ: Hodie mecũ eris in
paradiso ꝓpt vnicũ penitẽtie actũ: vtz aũt totus
reatus per cõtritionẽ semp tollat. g̃. dr. xiij. q̃stiõ
est: vbi de pnia hoc ꝓm querebat. ¶ Lteri' videt
qz cõtritio parua nõ sufficiat ad deletionẽ magz
pctõz: qz cõtritio est medicina pcti. sz corporalis
medicina que sanat morbuz corporalẽ minorem:
nõ sufficit ad sananduz maiorẽ. g̃ mima cõtritio
non sufficit ad delẽdũ maxima pctã. ¶ P. s. dõm
est qz oporteat de maioribꝰ pctis magis cõteri. sz cõ
tritio nõ delet pctm̃ nisi sit fm qz dr. g̃ mima ꝯtri-
tio nõ delet omnia pctã. ¶ Sed cõtra: quelibet
gra gratũ faciens delet omnẽ culpã mortalẽ: quia
simul cũ ea stare non pot. sed quelibet contritio
est gratia gratũ faciente informata. g̃ ꝙtũcũq̃ sit
parua delet omnẽ culpã. ¶ Rndeo dõm ad pmaz
.q. qz cõtritio pot dupl̃r cõsiderari: vel inquantuz
est pars sacramẽti: vel inquantũ est actus virtutis
z vtroq̃ mõ est causa remissionis pcti: sed diuer-
simode: qz inquantũ est pars sacramẽti: pmo ope
ratur ad remissionẽ pcti instrumẽtalr: sicut z de
alijs sacramentis in pma dis. patuit. inquãtũ aũt
est actus virtutis: sic est quasi cã materialis remis
sionis pcti: eo qz dispõ est quasi necessitas ad iusti-
ficationẽ: vt supra dictũ est. dispositio aũt reducit
ad causaz materialẽ: si accipiat dispositio que dis
ponit mãz ad recipienduz. secus aũt ẽ de dispõe
agẽtis ad agẽdũ: qz illa reducit ad gen' cause effici
entis. ¶ Ad primũ ergo dõ qz solus de' ẽ cã effici
ens principalis remissiõis pcti: sed cã dispositiua
pot ẽt eẽ ex nobis: z sic̃ cã sacrãl: qz forme sacroz
sũt vba a nobis plata: que hñt virtutẽ istrãlẽ gra
tiã inducẽdi qua pctã remittũtur. ¶ Ad. ij. dõm
qz pcti remissio vno mõ precedit virtutẽ z grẽ ifu
sionẽ: z alio mõ sequitur: z scõz hoc qz sequitur a
ctus a virtute elicitus pot eẽ cã aliqua remissiõis
culpe. ¶ Ad. iij. dõ qz dispẽsatio eucharistie per-
tinet ad ministros ecclie: z ideo ante remissionez
peccati per ministros ecclie nõ debet aliqs ad eu-
charistiam accedere: quãuis sit sibi culpa quo ad
deuz remissa. ¶ Scõam. q. dõm qz intensio con
tritiõis pot attendi dupl'r. vno modo ex pte cha-
ritatis que displicentiã causat: z sic cõtingit tãtuz
intendi charitatẽ in actu qz contritio inde sequẽs
merebitur non soluz culpe amotionẽ: sed etiã ab-
solutionẽ ab omni pena. alio mõ ex parte doloris
sensibilis quez voluntas in contritione excitat: z
qz ille pena etiã quedã est: tantũ potest intendi qz
sufficiat ad deletionẽ pene z culpe. ¶ Ad pmum
g̃ dõm qz aliquis nõ potest esse certus qz contritio
sua sit sufficiens ad deletionẽ pene z culpe: z ideo
tenetur cõfiteri z satisfacere: maxime cũ contritio
vera non fuerit: nisi ꝓposituz confitẽdi habuisset
annexum qđ debet ad effectuz deduci: etiã ꝓpter
preceptuz qđ est de cõfessione datum. ¶ Ad scõz
dõm qz sicut gaudium interius redundat etiaz ad
exteriores corporis partes: ita etiã z dolor interi-
or ad exteriora mẽbra deriuat: vnde dicit ꝓuer.
.xvij. Spiritus tristis exsiccat ossa. ¶ Ad tertiũ
dõm qz dolor cõtritionis q̃uis sit finitus quantũ
ad intensionẽ: sicut ẽt z pena peccato mortali de-
bita finita est: habet tñ infinitaz virtutez ex chari
tate qua informat: z fm hoc pot valere ad deleti-
onez culpe z pene. ¶ Ad tertiã. q. dõ qz cõtritio vt
sepe dictũ est: habet duplicẽ dolorẽ: vnũ rõnis q̃ ẽ
displicentia pcti cõmissi: z hic pot esse adeo puus
qz non sufficiet ad rõnem cõtritionis: vt si minus
displiceret ei pctm̃ q̃z debeat displicere separatio
a fine: sicut etiã amor pot esse ita remissus qz non
sufficit ad rõnem charitatis. aliũ dolorẽ hz in sen
su: z paruitas huius nõ ipedit rõnez contritionis
qz non se habet essentialr ad contritionẽ: sz quasi
ex accidenti ei adiungit: z itez nõ est in ptate nra
Sic g̃ dõz qz quãtũcũq̃ puus sit dolor: dũmodo
ad cõtritionis rõnem sufficiat: omnẽ culpã delet.
¶ Ad pmũ g̃ dõm qz medicine spũales habent
efficaciaz infinitaz ex virtute infinita que in eis o-
perat: z iõ illa medicia q̃ sufficit ad curationẽ pui
pcti sufficit etiã ad curationẽ magni: sicut patet ꝺ
baptismo quo z magna z parua peccata soluunt
z similit est de cõtritione dũmodo ad rõnez cõtri.

tionis pertingat. ¶ Ad scdm ddm q hoc sequit ex necessitate q vnus hō plus doleat de peccato maiori q̄ de minori fm q magis repugnat amori qui dolorē causat: sed tm si vnus alius haberet tātū de dolore pro maiori quātū ipse hz pro minori sufficeret ad remissionē culpe. ¶ Questio. III.

DEinde q̄ritur de cōfessione. Et circa hoc querūt. v. Primo de necessitate cōfessionis. Scdo q̄d sit cōfessio. ¶ Tertio cui sit facienda. ¶ Quarto qualis esse debeat. ¶ Quīto de effectu cōfessionis.

AD primuz sic proceditur: Uī q̄ pfessio nō sit necessaria ad salutē. sacrm. n. pnie contra remissionē culpe ordiatuz est. sed culpa per gīe infusionē sufficienī remittitur. g̃ ad pniam de pctō agendaz non est necessaria cōfessio. ¶ P. aliquib' est pctm remissuz sine hoc q̄ cōfessi leganī: sicut pz de Petro z ō Magdalena: z etiā de Paulo. sed nō est minoris efficacie gīa remittēs pctm nūc q̄ tunc fuit. g̃ nec nunc de necessitate salutis ē q̄ homo cōfiteatur. ¶ P. pctm qō ex alio cōtractū est ex alio debet hre medicinā. g̃ pctm actuale quod ex ꝓpio motu quilibet cōmisit debet ex seipo tm habere medicinā sed ꝑ tale pctm ordinat pnia. g̃ cōfessio non est de necessitate pnie. ¶ P. confessio ad hoc desiderat in iudicio: vt fm quātitatē culpe pena infligatur. sz homo pōt sibūpsi penā infligere maiorē q̄ etiā ab alio sibi infligat. g̃ vī q̄ nō sit cōfessio de necessitate salutis. ¶ Sz ꝑ: Boe. in li. de cōsola. Si medicinā expectas: oz q̄ morbū detegas. sz de necessitate salutis ē q̄ homo de pctis medicinā accipiat. g̃ z de necessitate salutis est q̄ morbū p cōfessiōez detegat. ¶ P. in iudicio seculari nō est idē iudex z reus. sz iudiciū spūale est ordinatius. g̃ peccator qui est reus nō hz esse sui ipsius iudex: sed ab alio iudicari. z ita oportet q̄ ei ꝓfiteat. ¶ Uterius vī q̄ sit de iure naturali. Adā. n. z Layn nō tenebāt nisi ad p̄cepta legis nature. sed rep̄hendunt de h° q̄ pctm suū nō sunt ꝓfessi. g̃ ꝓfessio pcti est de lege naturali. ¶ P. p̄cepta illa que manent in lege veteri z noua sunt de iure naturali. sed ꝓfessio fuit i lege veteri: vñ dicit Esa. xlij. Narra sicd habes: vt iustificeris. g̃ est de lege naturali. ¶ P. Job nō erat subiect' nisi legi naturali. sed ipe pctā confitebat: vt pz per hoc qō ipse ō se dicit: Job. xxxj. Si abscondi vt homo pctm meū. g̃ est de lege naturali. ¶ Sz ꝑ: Isido. dicit q̄ ius naturale ē idē apud omnes. sed cōfessio nō est eodem modo apud oēs g̃ nō est de iure naturali. ¶ P. confessio fit ei q̄ hz claues. sed claues ecclesie non sunt de naturalis iuris institutiōe. g̃ nec cōfessio. ¶ Uterius videt q̄ non omnes ad confessionē teneant: qz sicut dicit Hiero. Penitentia est secūda tabula post naufragiuz. sed aliqui post baptismū naufragium nō sūt passi. g̃ eis non cōpetit penitētia: z sic nec cōfessio que est penitentie pars. ¶ P. cōfessio facienda est iudici in quolibet foro. sed aliqui sunt qui nō habent hominē iudicē supra se. g̃ non tenent ad confessionē. ¶ P. aliquis est qui non habet peccata nisi venialia. sed de illis non tenet homo confiteri g̃ non quilibet tenetur ad confessionē. ¶ Sz ꝑtra est: quia confessio contra satisfactionē z contritionem diuidit. sed omnes tenentur ad contritionez z satisfactionem. g̃ z omnes tenent ad confessiōez ¶ P. hoc patet ex decretali de penitētijs z remissionib': vbi dicit q̄ vtriusq; sexus cū ad annos discretionis venerint debent pctā cōfiteri. ¶ Uteri' videt q̄ statim teneat confiteri: dicit. n. Hugo de sancto vic. Si necessitas non est que p̄tendat contēptus non excusat. sed quilibet tenet vitare contēptum. g̃ quilibet tenet statiz confiteri cū potest. ¶ P. quilibet tenet plus facere ad euadendum a morbo spirituali q̄ ad euadendum a morbo corporali. sed aliquis infirmus corporalr nō sine detrimento salutis medicum requirere tardat. g̃ videt q̄ nō possit esse sine detrimento salutis q̄ aliquis sacerdoti cuius copiaz habet de pctō confiteat. ¶ P. illud qō sine ītmio debet: statī debet. sz sine ītmio dz hō ꝓfessionez deo. g̃ tenet ad statī. ¶ Sz ꝑ: in decretali simul dat tp̄us determiatū de confessione z de eucharistie p̄ceptiōe. sed aliquis nō peccat si nō percipiat eucharistiā ante tp̄us a iure determiatū. g̃ non peccat si nō añ tp̄s illud ꝓfiteatur. ¶ P. quicūq; omittit illud ad qō ex p̄cepto tenet peccat mortalr. si g̃ aliquis nō statī ꝓfitet qñ hz copiā sacerdotis si ad cōfitendū statī tenet peccaret mortaliter: z eadē rōne in alio tpe: et sic deinceps z ita mlta mortalia pctā hō incurreret p vna pnie dilatione: qō videt incōueniens. ¶ Uterius vī q̄ possit cū aliquo dispensari ne ꝓfiteat hoi. p̄cepta enī que sunt de iure positiuo subiacēt dispēsatiōi p̄lator ecclie. sed ꝓfessio est huiusmōi: vt ex dictis patz. g̃ pōt dispēsari cū aliquo vt nō ꝓfiteat. ¶ P. illud qō ab hoie institutuz est pōt etiā ab hoie dispensationez recipe. sz ꝓfessio nō legit a deo instituta: sed ab hoie: Jac. v. Cōfitemī alterutrū peccata vra. habet aūt papa ptātez dispēsandi in his q̄ p apl'os instituta sūt: sicut pz de bigamis. g̃ etiā pōt cū aliquo dispēsare ne ꝓfiteat. ¶ Sed ꝑ: pnia cuius ps est ꝓfessio ē sacrm necessitatis: sic z baptism'. cū g̃ i baptismo nullus dispēsare possit: nec in ꝓfessiōe aliq̄s dispēsar poterit. ¶ Rndeo ddm ad. j. qōnez. q̄ passio christi sine cui' vtute nec actuale nec originale pctm dimittit in nobis opat p sacrmētoz susceptionē q̄ ex ipsa efficaciā habēt: ideo ad culpe remissionē z actualis z originalis req̄rit sacrm ecclie: vel actu susceptuz: vel saltē voto qñ articulus necessitatis nō p̄ceptus sacrm excludit:

ꝛ p ꝓñs illa ſacra q̄ ordinant cōtra culpā cuz q̄ ſalus eſſe non ptest ſūt de neceſſitate ſalutis: ꝛ iō ſic baptiſm⁹ quo delet originale ē de necitate ſalut: ita ꝛ pnie ſacrm. ſicut aūt aliqs per hoc ꝙ baptiſmū petit ſe miſtris ecclie ſbūcit ad qs ptinet diſpēſatō ſacrī: ita ēt p hoc ꝙ fatet pctm̄ ſuū ſe miſtro ecclie ſbūcat: vt p ſacrm pnie ab eo diſpēſatū remiſſiōez ꝓſequat: qui cōgruū remediū adhibere nō pt: niſi pctm̄ cogſcat qđ fit p cōfeſſionē peccātis: ꝛ iō ꝓfeſſio ē ō neceſſitate ſalutis eius qui in pctm̄ actuale mortale cecidit. ¶ Ad ꝑmū g̈ dō ꝙ g̈ie infuſio ſufficit ad culpe remiſſiōz: ſz p culpā remiſſā adhuc ē pctōr debitor pene tpalis: ſz ad g̈re infuſionē cōſequēdā ordinata ſūt g̈ie ſacra: añ q̄z ſuſceptionē vl actu vl ꝓpoſito aliqs g̈az nō ꝓſequt: ſic i baptiſmo pz: ꝛ ſūr ē ō ꝓfeſſiōe: ꝛ vlteri⁹ ꝓfeſſiōez erube ſcētiā ꝛ vi clauiū quib⁹ ſe ꝓfitēs ſbūcit: ꝛ ſatiſfactō nē iūcta quā ſacerdos moderat fz q̄litatē crimiuz ſibi p ꝓfeſſionē innoteſcentiū pena tpalis expiat: ſz tm̄ ex hoc ꝙ operat ꝓfeſſio ad pene remiſſionez nō hz ꝙ ſit de neceſſitate ſalut: qz pena iſta ē tpal ad quā p culpe remiſſionē aliquis ligat⁹ remanet vñ ſine hoc ꝙ in pñti via expiaret: eēt via ſalutis ſz hz ꝙ ſit de necitate ſalutis: ex hoc ꝙ ad remiſſionē culpe mō p̄dicto opat. ¶ Ad ſcōz dō ꝙ ꝛſi ñ legat illoꝝ ꝓfeſſio: potuit tm̄ fieri. mlta. n. ſūt fcā que nō ſūt ſcripta: ꝛ p̄ea chriſtus hz ptātez excellentie in ſacris: vñ ſine his que ad ſacrm ptinēt pt rē ſacr. ꝓferre. ¶ Ad ītiū dō ꝙ pctm̄ qđ ex altero ꝯctū ē. ſ. originale pōt oio ab extrinſeco remediū hīe vt in puulis pz: ſz pctm̄ actuale qđ ex ſeipō q̄ſ qz ꝓmiſit nō pōt expiari niſi aliqd coopet illi qui peccauit: ſz tm̄ ñ ſufficit ad pctm̄ expiandum ex ſe ipſo: ſicut ſufficienter peccatuz cōmiſit: eo ꝙ peccatū ex pte auerſionis ē finitū ex q̄ pte peccator i ipz inducit: ſz ex pte auerſiōis hz infinitatē ex q̄ pte oz ꝙ pctī remiſſio inciptat: qz qđ ē vltimū in generatōe ē ꝑmū in reſolutōe: vt dī in. iij. etb. ꝛ iō oz ꝙ ēt pctm̄ actuale ex alio medicinā hēat. ¶ Ad 4.m dō ꝙ ſatiſfactio nō ſufficeret ad expiādū penā pctī ex q̄ntitate pene que in ſatiſfactōe iponit: ſed ſufficit inq̄ntū ē ps ſacrī vtutē ſacrāleꝝ hñs: ꝛ ideo oz ꝙ p diſpēſatores ſacroꝝ iponat: ꝛ iō necia ē cōfeſſio. ¶ Ad ſcōz dōz ꝙ ſic i ꝑma di. dictū ē: ſacra ſūt quedā fidei ꝓteſtatiōes: vñ oz ea fidei eē ꝓportionata. fides ät ē. ſ. cognitiōem rōnis nālis: vñ ēt ꝛ ſacra ſunt. ſ. rōnis nālis dictamia: ꝛ qz ius nāle eſt qđ nō opinio genuit: ſz inata quedā vis iſeruit vt Tull⁹ dic: iō ſacra nō ſunt de iure nāli: ſz ō iur dino qđ ē ſupꝛanāle: ꝛ q̄ñz etiā nāle dr̄ fm ꝙ cuilz rei illud ē nāle qđ ei a ſuo creatore ipōit: tm̄ ꝑ pie nālia dicūt q̄ ex ꝓncipijs nate cauſant, ſupꝛa nām aūt q̄ ipe de⁹ ſibi reſeruat ſine nate miſterio opanda: ſiue in operatiōib⁹ miraculoꝝ: ſiue in reuelatiōib⁹ myſterioꝝ: ſiue i inſtitutōib⁹ ſacroꝝ: ꝛ ſic cōfeſſio que ſacrāle necitatē hz nō eſt de iure nāli: ſz dino. ¶ Ad ꝑmū g̈ dō ꝙ Adā vituperat de hoc ꝙ pctm̄ ſuū coꝛā deo nō recogñit. cōfeſſio. n. q̄ fit deo p recognitionē pcti ē de iure natali. nūc autē loq̄mur de ꝓfeſſiōe q̄ fit hōi. Uel dōz ꝙ confiteri pctm̄ in caſu ē de iure nāli. ſ. cū q̄s in iudicio ꝓſtitut⁹ a iudice interrogat: tūc. n. nō oz mētiri pctm̄ excuſando vl negādo: de q̄ Adā ꝛ Layn vitupāt ſz ꝓfeſſio q̄ fit hōi ſpōte ad remiſſionē pctoꝝ conſequēdā a deo nō eſt de iure nāli. ¶ Ad ſcōm dō ꝙ p̄cepta legis nate manēt eodē mō in lege moyſi ꝛ in lege noua: ſz ꝓfeſſio q̄uis aliqualr cēt in lege moyſi: nō tm̄ eodē mō: ſic in lege noua: nec ſicut i lege nate. in lege. n. nate ſufficiebat interior recognitio pcti apud deū: ſed in lege moyſi oportebat aliq̄ ſigno exteriori pctm̄ ꝓteſtari: ſic p oblationē hoſtie ꝑ pctō ex q̄ etiā hōi innoteſcere poterat euz peccaſſe: nō aūt oportebat ꝙ ſpāle pctm̄ a ſe ꝓmiſſuz manifeſtaret: aut pcti circūſtātias: ſic in noua lege oz. ¶ Ad tertiū dō ꝙ Job loquit de illa abſcōſione pcti quā facit in iudicio deꝑhenſus pctm̄ negādo aut excuſando: vt ex glo. ibidē hr̄i pōt.

¶ Ad ītiā. q. dō ꝙ ad cōfeſſionē dupl⁹ obligamur Uno mō ex iure dino ex h⁹ipo ꝙ ē medicia: ꝛ fm hoc nō oēs tenent ad cōfeſſionē: ſz illi tm̄ q̄ pctm̄ mortale incurrūt p baptiſmū. alio mō ex p̄cepto iuris poſitiui: ꝛ ſic tenent oēs ex iſta inſtitutione ecclie edita in cōcilio generali ſb Innocētio. iij. tū vt quilibet ſe pctōr ē recogſceret: qz oēs peccauerī ꝛ egēt g̈ra dei: tū vt cū maiori reuerētia ad euchariſtiā accedat: tū vt eccl̄ie rectorib⁹ ſui ſbditi ino teſcāt ne lupus inter gregez lateat. ¶ Ad ꝑm g̈ dō ꝙ q̄uis hō in hac vita p baptiſmū naufragiū euadere poſſit qđ ē p pctm̄ mortale: nō tm̄ pōt euadē venialia quib⁹ ad naufragiū diſponit cōtra que ēt pnia ordinat: ꝛ iō manet pnie locus etiā in illis q̄ nō mortalr peccāt: ꝛ p ꝓfeſſiōis. ¶ Ad ſcōm dō ꝙ nullus eſt qui nō habeat iudicē chriſtū cui p ſuū vicariū ꝓfiteri oz qui q̄uis eo inferior ſit ingū ipſe plat⁹ ē tm̄ eo eſt ſuperior inquātū pctōr eſt ipſe ꝛ ille chriſti miſter. ¶ Ad tertiū dō ꝙ ex vi ſacrī nō tenet aliquis venialia ꝓfiteri: ſz ex inſtitutiōe eccl̄ie: q̄n nō hz alia q̄ cōfiteat: vl pōt dici fm quoſdā ꝙ ex decretali p̄dicta nō obligant: niſi illi qui hñt pctā mortalia qđ pz ex hoc ꝙ dicit: ꝙ oz oia pctā ꝓfiteri: qđ de vēial b⁹ intelligi nō pōt: q̄a null⁹ oia ꝓfiteri pt: ꝛ fm h⁹ēt ille q̄ nō hz mortalia nō tenet ad cōfeſſionē venialiū: ſz ſufficit ad p̄cept ecclie iplēdū: vt ſe ſacerdoti repūtet: ꝛ ſe oñdat abſq̄ cōſcia mortalis eē: ꝛ hoc ei ꝑ cofeſſiōe repūtat. ¶ Ad q̄rtā. q. dō ꝙ cū ꝓpoſitū cōfitendi ſit anterū ꝓtritioni: tūc tenet aliquis ad hoc ꝓpoſituz: q̄n ad ꝓtritōez tenet. ſ. q̄n pctā memorie occurrūt cū p̄cipue in piculo mortis exiſtit: aut in aliq̄ articulo in q̄ ſine pcti remiſſione pctm̄ oporteat eū incurrere: ſicut cū teneat ad celebrādū ſi deſit copia ſacerdotis ſaltē cōteri tenet: ꝛ hr̄e ꝓpoſitū ꝓfitēdi

sed ad cōfessionē actualr faciendā obligat aliquis duplr. vno mō p accīs. s. qñ ad aliquid tenet qđ non pōt sine pctō facere nisi cōfessus: tūc. n. cōfiteri tenet: sicut si debeat eucharistiā pcipē ad quaz nullus post pctm mortale nisi cōfessus accedēr oz copia sacerdotis oblata: r necessitate ñ vrgēte: r ī de vēit obligatio qua eccl'ia oēs obligat ad semel in anno cōfitenduz: qz instituit vt semel in āno. s. ī pascha oēs sacrā cōionē accipiāt: r iō añ tps illō cōfiteri tenētur. Alio mō obligat aliqs ad ꝓfessionē p se: r sic vr eadē rō eē ō ꝓfessiōe r ō baptismo differendo: qz vtrūqz ē sacrm necessitatis. ad baptismū aūt pcipiēdū ñ tenet aliqs stati postq̄ hz ꝓpositū baptismi ita q̄ peccet mortalit nisi stati baptizet: nec ē aliqō tps determiatū vltra qđ si baptismū differat pctm mortale incurrat. sz pōt ꝓtigere q̄ i dilatiōe baptismi erit pctm mortale vel nō erit: r hꝰ pēsādū ē ex cā dilatiōis: qz sic dic phs in. viij. phy. Uolūtas ñ retardat facē opꝰ volitū nisi ꝓpter aliquā cām rōnabilē. vñ si cā dilatōis baptismi pctm mortale ānexū habeat: vtpote si ꝓpt cōceptū vel aliquid huiusmōi baptismū differat: dilatio erit pctm mortale: alʒ nō: r iō idē vr esse de cōfessione que nō est maioris necitatis q̄ baptismus: r qz ea que sunt de necitate salutis tenet hō in hac vita iplere: iō si periculū mortis imineat ēt p se loquendo obligat aliquis ad cōfessionē faciēdā tūc vel baptismū suscipiendū: r ꝓpt hoc etiaz Jac. simul pceptū edidit de cōfessione facienda r extrema vnctiōe suscipiēda: r iō vr ꝓbabilis eoꝝ opinio qui dicūt q̄ nō tenet homo ad statiz cōfitēdū: q̄uis periculosū sit differre. Alij aūt dicunt q̄ tenet ꝓtritus ad stati cōfitendū debita opportunitate oblata fm rectā rōnez: nec obstat q̄ decretal' terminū pfigat vt semel in anno cōfiteat: qz eccl'ia nō indulget dilationē: sed ꝓhibet negligētiaz i maiori dilatione: vnde per decretalē illā nō excusat a culpa dilationis quātū ad foꝝ cōscie: sz excusat a pena quātū ad foꝝ eccl'ie: vt nō ꝓuet debita sepultura: si morte ꝓuentꝰ fuerit añ tēpꝰ illud. sz hoc vr nimis ouꝝ: qz pcepta affirmatiua nō obligant ad stati: sz ad tēpꝰ determiatū: nō quidē ex hoc q̄ tūc cō mode iplerī pñt: qz sic si nō daret aliqs elemosynā ō supfluo qñcūqz paup offerēt peccaret mortalr: qđ falsū ē: sz ex hoc q̄ tēpꝰ necitatē vrgētē adducit r iō nō oz q̄ si stati oblata opportunitate ñ cōfiteat ēt si maior opportunitas expectet aliquis peccet mortalr: sed qñ ex articulo tēporis necitas confessiōis inducit: nec hoc est ex indulgētia eccl'ie q̄ nō teneat ad stati: sz ex nā pcepti affirmatiui: vñ añ eccl'ie statutū etiā minꝰ debebat. qđā vo dicūt q̄ seculares nō tenent añ q̄dragesimale tps ꝓfiteri qđ ē eis pnie tēpꝰ: sz religiosi tenent ad stati: qz totū tps ē eis pnie tēpꝰ. sz hoc nihil ē: qz religiosi nō tenent ad alia q̄ alū hōies: nisi ad que se ex voto obligauerūt. ¶ Ad pmū g̃ dō q̄ Hugo loquit de illis qui sine sacro decedūt. ¶ Ad scām dō q̄ ñ ē de necitate salutis corporalis q̄ stati medicū q̄rat nisi quādo necitas curatiōis icūbit: r silr ē de morbo spuali. ¶ Ad tertiū dām q̄ retētio rei aliene inuito dño cōtrariat pcepto negatiuo qđ obligat sp r ad sp: r iō tenet stati ad reddēdū. sec'aūt ē de impletione pcepti affirmatiui: qđ obligat semper sed nō ad sp: vñ nō tenet aliquis ad stati iplenduz

AD. v. qōnez dām q̄ ministri eccl'ie instituunt i eccl'ia diuinit' fundata: r iō institutio eccl'ie pſupponit ad operationē mīstroꝝ: sicut opꝰ creatiōis pſupponit ad opꝰ nature: r qz eccl'ia fundat i fide r sacrīs: iō ad mīstros eccl'ie nec nouos articulos fidei edere: aut editos remouere: aut noua sacra instituere: aut instituta remouere ptinet: sz hoc est ptātis excellētie que soli debet chr'isto: qui ē eccl'ie fundamentū: r iō sicut papa nō pōt dispēsare vt aliquis sine baptismo saluet: ita q̄ nec saluet sine cōfessiōe fm q̄ obligat ex ipsa vi sacri: sed pōt dispēsare in cōfessiōe fm q̄ obligat de pcepto eccl'ie: vt possit aliquis diuti' cōfessionē differe q̄ ab eccl'esia institutū sit. ¶ Ad pmū g̃ dō q̄ pcepta iuris diuini nō minꝰ obligāt q̄ pcepta iuris naturalis. vñ sicut nō pōt dispēsari in iure naturali: ita nec in iure positiuo diuino. ¶ Ad scām dō q̄ pceptū de cōfessiōe nō ē ab hōie puro institutū q̄uis sit a Jacobo ꝓmlgatū: sed a deo institutionē habuit q̄uis expressa institutio ipius nō legat: tñ quedaz pfiguratio ipius inuenit: r in hoc qđ Johi cōfitebant pctā qui baptismo ipius ad gram chr'isti pparabant: r in hoc etiā q̄ dns sacerdotibus leprosos trāsmisit: qui q̄uis non essent noui testamēti sacerdotes: tamē in eis noui testamēti sacerdotiū significabatur.

AD secūdum sic procedit: Ur q̄ Aug. incōuenienter cōfessionē diffiniat dicēs: Cōfessio est p quā morbus latēs spe venie aperit. morbꝰ. n. ꝑ quē cōfessio ordinat pctm ē. sz pctm aliqñ ē apertū. g̃ non debuit dicē morbū latentē esse cui' ꝓfessio est medicina. ¶ D. ꝓncipiū pnie est timor: vt in. xiij. di. dictū est. sed ꝓfessio ē ps pnie. g̃ nō debuit p cā cōfessiōis ponē spē: sed magis timorem. ¶ D. illud qđ sub sigillo pōit ñ aperit: sz claudit magis. sz pctm qđ ds cōfitet sb sigillo ꝓfessiōis ponit. g̃ nō aperit in cōfessione pctm: sed magis claudit. ¶ D. inueniunt q̄daz alie diffinitōes ab ista differētes. Grego. n. dicit q̄ cōfessio ē pctoꝝ detestatio r ruptio vulneris. qđā vo dicūt q̄ cōfessio ē legitia coā sacerdote pctoꝝ declaratio. qđā aūt sic: Cōfessio ē sacralis deliquētis accusatio ex erubescētia: r per claues eccl'ie satisfactoria obligans ad peragendā pniam iniūctā g̃ vr q̄ passignata causa non omnia cōtineat que in his cōtinent: r ita q̄ insufficiens sit. ¶ Uterius vr q̄ cōfessio non sit actus virtutis. omnis. n. act'

virtutis est de iure naturali: qz ad virtutes apti sumus a nā: vt phs dicit in. ij. eth. sz cōfessio non est de iure nāli. g nō est act⁹ virtutis. ¶ D. act⁹ virtutis magis pōt cōuenire inocēti q ei qui peccauit. sed cōfessio pcti de qua loq̄mur nō pōt inocēti cōuenire. g nō est act⁹ virtutis. ¶ D. gra q ē in sacris aliq̄ mō differt a gra que ē in virtutib⁹ z donis: vt in pma di. dictū ē. sz cōfessio ē sacri ps. g nō ē act⁹ virtutis. ¶ Sz ⁊: pcepta legis sūt de actib⁹ virtutū. sz cōfessio cadit sb pcepto. g est act⁹ virtutis. ¶ D. nō meremur nisi actib⁹ virtutū. sz pfessio ē meritoria: qz aperit celū: vt i lra magr dic. g vr q sit act⁹ virtutis. ¶ Ulteri⁹ vr q cōfessio nō sit actus pnie virtutis: qz act⁹ illi⁹ vtutis est q est cā eius. sed cā cōfessiōis est spes venie: vt ex diffōne iducta apparet. g videt q sit act⁹ spei z nō pnie. ¶ D. verecūdia est pars tēpantie: vt in. iij. li. di. xxxij. dictū est. sz pfessio ex erubescētia operat: vt ex pāssignata diffōne apparet. g est act⁹ tēpantie nō pnie. ¶ D. act⁹ pnie initiat dine misericordie. sz pfessio magis initiat sapie ppt veritatē q in ipa ee dz. g nō est act⁹ pnie. ¶ D. ad pniaz monet articulus de iudicio ppt timorē q pnie origo est. sed ad pfessionē monet articulus de vita eterna: qz est pp spez venie. g nō est act⁹ pnie. ¶ D. ad virtutē veritatis pertinet vt oñdat se quis talē qual' est. sz hoc facit cōfitēs. g ē act⁹ virtutis q dr veritas z nō pnie. ¶ Sz ⁊: pnia ordinat ad destructionē pcti. sz ad hoc idē pfessio ordinat. g est act⁹ pnie. ¶ Ideo dom ad pmā. q. q in actu pfessiōis plura pliderāda occurrūt: ꝑ ipa sba act⁹ siue gen⁹ eius qd ē manifestatio quedā: 2° de quo fit. s. pctm: 3° cui fiat. s. sacerdos: 4° cā ei⁹. s. spes venie: 5° effect⁹ eius. s. absolutio a pte pene z obligatio ad aliā ptē exsoluēdā. in pma g diffōne Aug. tangit z sba actus in aptione: z de q fit confessio cū dr morb⁹ latēs: z cā in spe venie: z in alijs diffōnib⁹ tangunt aliqua d illis q̄nq assignat: vt cuilibet inspiciēti pz. ¶ Ad pmū g dom q q̄uis sacerdos aliquādo sciat ei⁹ pctm vt hō: nō tn scit vt christi vicarius: sicut etiā iudex aliquādo scit aliquid: vt hō qd nescit vt iudex: z quātū ad hoc p pfessionē aperitur. Uel dom q q̄uis act⁹ pcti exterior in aperto sit: actus tn interior qui pncipalior est in occulto est: z ideo dz q per cōfessionē apiat. ¶ Ad scām dz q cōfessio psupponit charitatez qz iā viu⁹ aliquis efficit: vt in lra dicit. ptritio autē est in qua dat charitas. timor aūt seruilis qui est sine spe est preu⁹ ad charitatē. sed hōs charitatez magis mouet ex spe q̄ ex timore. z iō cā pfessiōis poti⁹ ponit spes q̄ venia. ¶ Ad tertiū dr q pctm in cōfessione aperit sacerdoti. z claudit alijs confessiōis sigillo. ¶ Ad q̄rtū dom q nō dz i q̄libet diffōne dia tāgere q ad rē diffinitā cōcurrūt: z iō inueniunt quedā diffōnes siue assignationes date penes vnā cām: quedā penes aliā. ¶ Ad scāz. q. dom q ad hoc q aliquis dicat act⁹ virtutis: vt p⁹ dictū ē: sufficit q in sui rōne aliquā cōditiōez ipliceat que ad virtutē ptineat: q̄uis aūt nō oia q ad vtutē requirūt ꝑportet pfessio: tn ꝑportat ex suo nomie manifestationē a icu⁹ qd in pscia tenet alios. sic. n. simul in vnū os z cor ꝑueniūt. si. n. ds aliqd ꝑferat ore qd corde nō teneat: nō pfessio: sz fictio dr. hec aūt ditio ad virtutē ptinet: vt aliquis ore cōfiteat qd corde tenet: z iō pfessio ē bonū ex genē z ē act⁹ virtutis: sz tn pōt male fieri nisi alijs debitis circūstātijs vestiat. ¶ Ad pmū g dom q ad confessionē veri debito mō faciēdā vbi dz z cui dz in generali inclinat rō nālis: z fm hoc pfessio est de iure nāli: sz determiatio circūstātiaꝝ: qn z quō z quid pfiteri oporteat: z cui hoc est ex institutiōe iuris dini in pfessiōe de qua loquimur: z sic patet q ius nāle iclinat ad cōfessionē mediāte iure dino quo circūstātie determiant: sicut pene ē i oib⁹ que sūt de iure positiuo. ¶ Ad scām dr q illi⁹ virtutis cui⁹ obiectū ē pctm cōmissuz q̄uis habituz possit innocēs hre: tn actū nō hz innocētia pmanēte: vt. s. de pnia dictū ē: z iō etiā pfessio pctōꝝ de qua nūc loquimur nō ꝑpetit inocēti q̄uis sit act⁹ virtutis. ¶ Ad tertiū dr q q̄uis gra sacrōꝝ z gra virtutuz sit alia z alia: nō tn sūt ⁊rie: sz dispate: z iō nō est incōueniēs vt idē sit actus vtutis fz q ex li. ar. gra informata ꝓcedit: z sit sacm vel ps sacri. fz q est medicina in remediū pcti ordinata. ¶ Ad ⁊tiaz qōnez dom q in virtutib⁹ hoc pliderandū ē q q̄. s. obiectū virtutis addit spālis rō boni. z difficil requirit spālis virtus: sicut magis supra ad magnificentiā ptinēt: q̄uis cōiter supra mediocres z donatōes pertineāt ad liberalitatē: vt pz in. q. z. iij. eth. z silr est in pfessione veri: que q̄uis ad veritatis virtutē ptieat absolute: tn fz q aliqua rō boni addit ad aliā virtutē ptinere incipit: z iō dicit phs i. iij. eth. q pfessio que fit in iudicijs nō ptinet ad veritatis virtutē: sz magis ad iusticiā. z silr pfessio bnficiorꝝ dei in laudē diuinā nō ptinet ad virtutē veritatis: sed ad virtutē latrie: z ita ēt pfessio peccatorꝝ ad remissionē eorꝝ pſequendā nō pertinet elicitiue ad virtutē veritatis: vt quidā dicūt: sz ad virtutē pnie: iperatiue aūt ad multas virtutes pertinere pōt fm q in finē multarꝝ virtutū trahi ꝑt pfessionis act⁹. ¶ Ad pmū g dr q spes est cā cōfessionis nō sicut eliciens: sed sicut iperās. ¶ Ad scām dr q erubescētia in illa diffōne nō ponit q̄si cā pfessiōis cū magis nata sit ipedire cōfessionis actū: sz q̄si cōcausa ad liberādū a pena inquantū ipa erubescētia pena quedā ē: z sic ēt claues ecclie cōcause pfessiōis ad hoc sūt. ¶ Ad 3m dr q scōz quādā adaptionē ptes pnie trib⁹ attributis pſoārū adaptari pñt: vt ptritio mie vl bonitati rnde at ꝓpter dolorē de malo: cōfessio sapientie ꝓpter veritatis manifestationez: satisfactio potētie ꝓpt satisfaciendi laborē. z quia cōtritio ē pma pnie ps efficaciaz alijs partib⁹ prebēs: iō codez mō iudicat

de tota pnia: sicut de ꝓtritione. ¶ Ad ꝗrtū dō ꝙ qr cōfessio magis ex spe ꝓcedit ꝙ ex timore: vt dictū ē: iō magis innititur articulo de vita eīna quē respicit spes ꝙ articulo de iudicio quez respicit timor: ꝙuis pnia rōne cōtritōis ecōuerso se habeat

Ad ꝗntū ꝑz solutio ex dictis.

AD tertiuz sic procedit: Ur ꝙ nō sit necessariū sacerdoti cōfiteri. Ad ꝓfessionē. n. nō obligamur: nisi ex diuina institutione. sed diuina institutio nobis ꝓponit: Jac. v. Confitemī alterutr ꝛc. vbi nō fit mētio de sacerdote. ḡ nō oz cōfiteri sacerdoti. ¶ P. pnia est sacramētuz necessitatis: sicut ꝛ baptismus. sz in baptismo ꝑsone sacri necessitatē est minister quilibz hō ḡ ꝛ in pnia. ḡ sufficit cuilibet cōfiteri. ¶ P. ꝓfessio ad hoc ē necessaria: vt taxet penitēti satisfactiōis modus. sz aliqñ aliquis ñ sacerdos discreti⁹ posset penitēti dare satisfactionis modū ꝙ multi sacerdotes. ḡ nō est necessariū ꝙ cōfessio fiat sacerdoti. ¶ P. cōfessio ad hoc est ordinata in eccl̄ia: vt rectores pecor suor vultū cognoscāt. sz qñz rector siue prelatus nō est sacerdos. ḡ confessio nō ſp facienda est sacerdoti. ¶ Sz ꝛ: absolutio penitētis ꝑsone quā fit cōfessio nō pertinet nisi ad sacerdotes quib⁹ claues eccl̄ie cōmisse sunt. ḡ cōfessio oz fieri sacerdoti. ¶ P. ꝓfessio p̄figurat in laçari mortui viuificatōe. sz dñs solis discipulis ꝑcepit: vt laçar soluerent: vt ꝑz Jo. xj. ḡ sacerdotib⁹ facienda ē cōfessio. ¶ Ulterius vr ꝙ in nullo casu liceat alīs ꝙ sacerdotib⁹ cōfiteri: qr ꝓfessio sacr̄alis accusatio ē: vt ex suprapposita diffōe hr̄. sed dispēsatio sacri ad illū tm̄ ꝑtinet qui est sacri minister. cū ḡ minister sacri pnie sit sacerdos: vr ꝙ nulli alī sit ꝓfessio faciēda. ¶ P. ꝓfessio in q̄libz iudicio ad suiaz ordinat. sed snia in foro ꝓtētioso nō a suo iudice lata nulla est ꝛ iō nec faciēda est ꝓfessio nisi iudici. sz iudex i foro ꝓscie nō est nisi sacerdos qui hz ptātez ligādi ꝛ soluendi. ḡ nō est alī ꝓfessio fienda. ¶ P. in baptismo qr quilibet baptizare pōt: si baptizat laicus sine necessitate non oz a sacerdote baptism⁹ iterari. sz si aliquis ꝓfitet laico in casu necessitatis itez oz sacerdoti cōfiteri: si articulū necitatis euadat. ḡ ꝓfessio sacerdotis nō pōt fieri laico in casu necessitatis. ¶ Sz ꝛ: est: qđ in lr̄a determiat. ¶ Ulter⁹ vr ꝙ extra casuz necitatis nō posset aliquis nō sacerdos ꝓfessionē venialiū audire: qr sacr̄m aliqđ cōmittit dispensandū laico rōne necitatis. sz ꝓfessio venialiū nō est de necitate salutis: vt. ꝛ. dictū ē ḡ nō cōmittit laico. ¶ P. ꝛ venialia ordinat extrema vnctio: sic ꝛ pnia. sz illa nō pōt dari a laico vt ꝑz Jac. vlt. ḡ nec ꝓfessio venialiū pōt ei fieri.

¶ Sz ꝛ: est: qđ dicit Beda in lr̄a. ¶ Ulter⁹ videt ꝙ non sit necium ꝙ hō cōfiteat ꝓpo sacerdoti. Hre. n. dicit: Aplico moderamie: ꝛ pietati officio a nobis constitutuz est: ꝙ sacerdotibus monachis aplor figuraz tenentib⁹ liceat ꝑdicare: baptiçare: cōionē dar̄: ꝑ pctōrib⁹ orar̄: pniaz ipōere: atz pctā soluere. sz mōachi nō sī ꝑpi sacerdotes aliqr cū ñ hēant curā aiar. ḡ cū ꝓfessio fiat pp absolutionē sufficit ꝙ fiat cuicūqz sacerdoti. ¶ P. sic sacerdos ē hui⁹ sacri mīster: ita ꝛ eucharstie. sz qlz sacerdos pt ꝓficere. ḡ quilibet sacerdos pt sacr̄m pnie ministrare. ḡ nō oz ꝙ fiat ꝓpo sacerdoti. ¶ P. illud ad qđ de⁹ mīate tenemur nō ē in nr̄a electōe ꝓstitutū sz sacerdos cui ꝓfiteri debem⁹ ē in nr̄a electōe ꝓstitutus: vt ꝑz per Aug. in lr̄a. dicit. n. Qui vult cōfiteri pctm: vt inueniat gr̄az querat sacerdotē qui sciat ligare ꝛ soluere. ḡ vr ꝙ nō sit necium ꝙ sacerdoti ꝓpo aliquis ꝓfiteat. ¶ P. quidā sūt sic ꝓlati qui nō vident hīe ꝑ se sacerdotē cū nō habeant superiorē. sed isti tenent ad ꝓfessionē. ḡ nō sp tenet hō ꝓfiteri ꝑ se sacerdoti. ¶ P. illud qđ est institutū p⁹ charitate cōtra charitatē non militat: vt Ber. dicit. sed ꝓfessio que p⁹ charitate instituta ē cōtra charitatē militaret: si homo ad ꝓfitēdū vni sacerdoti esset obligatus: vtputa si pctōr sciat sacerdotē suū hereticū vel solicitatorē ad malū aut fragilē qui ad pctm̄ qđ qs ei ꝓfitet sit ꝑn⁹: vel si reuelator eē ꝓfessiōis ꝓbabilr existimat: vel si pctm̄ ꝛ ipm̄ cōmissuz sit: de quo quis ꝓfiteri oz. ḡ vr ꝙ nō sp oporteat ꝓfiteri ꝑ se sacerdoti. ¶ P. in eo qđ est necessariū ad salutē nō sunt hoies artandi ne impediant a via salutis: sed magna artatio vr si oporteat vni hōi ꝓfiteri de necessitate: ꝛ ꝑ hoc multi pñt a ꝓfessiōe retrahi: vel timore: vel verecūdia: vel aliquo huiusmōi. ḡ cū ꝓfessio sit de necessitate salutis nō debēt hoies ad hoc artari: vt videt ꝙ ꝑpo sacerdoti ꝓfiteant. ¶ Sz ꝛ ē decretal⁹ Innocētij: qui instituit ꝙ oēs vtriusz sex⁹ semel in āno ꝑpo sacerdoti ꝓfitēat. ¶ P. sic se hz epūs ad dioceziz suā: ita sacerdos ad suā prochiā. sz nō lz vni epō in dioceſi alteri⁹ epāle offm̄ exercē ꝑz statuta canonū. ḡ nec lz vni sacerdoti prochianū alteri⁹ audire. ¶ Ulter⁹ vr ꝙ nō possit aliqs alii ꝙ ꝑ pō sacerdoti ꝓfiteri: ēt ex ꝑuilegio vl mādato sup iozis: qr nō pt aliqđ ꝑuilegiū indulgeri i ꝑiudiciū alteri⁹. sz h⁹ē in ꝑiudiciū alteri⁹ sacerdotis si alius ꝓfessionē sbditi audiat. ḡ nō pōt ꝑ ꝑuilegiū vl licētiā seu mādatū supior̄ obtineri. ¶ P. illud ꝑ qđ ipedit dīnū mādatū nō pōt ꝑ mādatū vl ꝑuilegiū alicui⁹ hōis ꝓcedi. sz mādatū diuinū ē ad rectores eccl̄iar ꝛ vt diligēter vultū pecoris sui agnōscāt: ꝑuē. xxvij. qđ ipedit si ali⁹ ꝙ ipe ꝓfessionē ei⁹ audiat. ḡ h⁹ nō pt ꝑ alicui⁹ hōis ꝑuilegiū vl mādatū ordiari ¶ P. ille ꝙ audit ꝓfessiōez alicui⁹ ē ꝑpus iudex ei⁹ als nō posset eū ligare ꝛ soluē. sz vni⁹ hōis nō pñt ē plures ꝑpi iudices vl ꝑpi sacerdotes: qr tūc tenerē plurib⁹ obedire: qđ ēt impossibile si ꝯria ꝑcipēt vl icōpossibilia. ḡ nō pōt alicui aliqs ꝓfiteri nisi ꝑ pō sacerdoti: ēt ex supiozis licētia. ¶ P. iniuriaz facit sacr̄o qui sacr̄m iterat super eandez materiā

vel ad min⁹ inutiliꝝ facit. ſz qui ꝓfeſſus eſt alīꝫ ſacer doti teneꝫ itez ꝓfiteri ꝑpo ſacerdoti ſi petat: qz ñ eſt abſolutus ab obediētia qua ei teneꝫ ad hoc. ꝯ nō pōt licite fieri q alīꝫ q̄ꝑpo ſacerdoti cōfiteaꝫ.

¶ Sz q̄: ea que ſunt ordinis pñt hñti ſilem ordi nē cōmitti ab eo qui illa facere pōt. ſz ſuperior vt eps pōt audire ꝓfeſſionē illius qui eſt de prochia alicui⁹ ꝑſbyteri: qz etiā aliqñ aliqua ſibi reſeruat: cū ſit ꝑncipalior rector. ꝯ z pōt cōmitteꝫ alicui ſa cerdoti alteri q ipſe audiat. ¶ D. qcqd pōt infe rior pōt ſuperior. ſed ipe ſacerdos pōt dare licentiā ſuo prochiano q alteri ꝓfiteaꝫ. ꝯ multo fortiꝰ hoc ei⁹ ſuperior pōt. ¶ D. ptātez quā hz ſacerdos i po pulo hz ab epo. ſz ex illa ptāte pōt ꝓfeſſionē audi re. ꝯ z eadē rōne alius cui epus ptātez cōcedit.

¶ Rñdeo ad ꝑmā. q. q gra que in ſacris daꝫ a ca pite in mēbra deſcēdit: z iō ſolus eſt ille miſter ſa cramētoꝝ in quib⁹ gra daꝫ qui hz miniſteriū ſup coꝛp⁹ chriſti veꝝ: qđ ſolius ſacerdotis eſt qui cōſe crare euchariſtiā pōt: z iō cū in ſacro pnie gra cō ferat: ſolus ſacerdos eſt miniſter hui⁹ ſacri: z ideo ei ſoli facienda ē ſacrālis ꝓfeſſio que miſtro eccliē oz fieri. ¶ Ad ꝑmū ꝯ dō q Jaco. loquit ex ꝑſup poſitōe diuine inſtitutōis. z qz dinit⁹ inſtitutio p ceſſerat de ꝓfeſſiōe ſacerdotib⁹ facienda: per h⁹ q eis ptātez remittēdi pctā in aplis dedit: vt pz Jo. xx. iō intelligendū ē q Jacob⁹ ſacerdotib⁹ ꝓfeſſio nē eſſe faciendā monuit. ¶ Ad ſcōz dō q baptiſ mus ē magis ſacrm neciatis q̄ pnie ſacrm q̄ ad ꝓfeſſionē z abſolutōez: qz qñz baptiſm⁹ ꝑtermitti non poſſet ſine periculo ſalutis eterne: vt patet in pueris qui nōdū hñt vſuz rōnis: ſed nō eſt ita de ꝓfeſſiōe z abſolutōe q̄ tm̄ ad adultos pertinet in quib⁹ ꝓtritio cū ꝓpoſito ꝓfitēdi z deſiderio abſo lutiōis ſufficit ad liberandū a morte eterna: z iō ñ eſt ſile ō baptiſmo z ꝓfeſſiōe. ¶ Ad ītiū dō q ſic dictū ē in ſatiſfactōe nō ſolū attendēda ē q̄ntitas pe ne: ſz ēt vt⁹ ei⁹ fz q ē ps ſacri: z ſic req̄rit ſacroꝝ di ſpēſatorē: q̄uis ēt ab alio q̄ a ſacerdote q̄ntitas pe ne taxari poſſit. ¶ Ad q̄rtū dō q coglſcere vultū pecoris ad duo neciuz ē. ꝑ q coordinēt gregi chri ſti: z ſic coglſcē vultū pecoriſ ꝑtinet ad curā z ſolici tudinē paſtoralē: q̄ icūbit q̄z illis q ñ ſūt ſacerdo tes. ſcōo ad hoc q ꝓuideaꝫ ei ꝓueniēs medicamen tū ſalutis: z ſic coglſcere vultū pecoris ꝑtinet ad eū cui⁹ ē medicamētū ſalutis. ſ. ſacrz euchariſtie z alia ꝑbere. ſ. ad ſacerdotē: z ad talē cognitionē pecoriſ ꝓfeſſio ordinat. ¶ D. ij. q. dō q ſic baptiſm⁹ eſt ſa cramētū neciatis: ita z pnia. baptiſm⁹ aūt q ē ſa cramētū neciatis hz ouplicē miſtrū: vnum cui ex offō baptizare incūbit. ſ. ſacerdotē: aliū cui rōne neciatis diſpēſatio baptiſmi cōmittit: z ita ēt mi niſter pnie cui ꝓfeſſio ē faciēda ex offō ē ſacerdos ſz i neciate ēt laic⁹ vicē ſacerdotis ſupplet: vt ei cō feſſio fieri poſſit. ¶ Ad ꝑmū ꝯ dō q i ſacro pnie ñ ſo lū eſt aliq̄d ex pte miſtri. ſ. abſolutio z ſatiſfactōis iniūctio: ſz ēt aliq̄d ex pte ipius q ſuſcipit ſacrz qđ ē ēt de ēntia ſacri: ſic ꝓtritio z ꝓfeſſio. ſatiſfactio aūt iā incipit eē a miſtro inq̄tū cā iniūgit: z a pe nitēte inq̄tū eā iplet: z ad plenitudinē ſacri vīt⁹ qz oz ꝓcurrere qñ poſſibile ē: ſz qñ neciias imminet oz facere penitēs qđ ex pte ſua ē. ſ. ꝓteri z ꝓfiteri cui pōt: q̄ q̄uis ſacrm pficere ñ poſſit: vt faciat id qđ ē ex pte ſacerdotis abſolutionē. ſ. tñ defectū ſacer dotis: ſūm⁹ ſacerdos ſupplet: nihilomin⁹ ꝓfeſſio la ico ex deſiderio ſacerdotis fca ſacrālis ē q̄dāmō: q̄uis nō ſit ſacrm pfectū: qz deeſt ei id qđ ē ex pte ſacerdotis. ¶ Ad. ij. dō q q̄uis laic⁹ nō ſit iudex ei⁹ qui ei cōfiteꝫ abſolute: tñ rōne neciatis accipit iudiciū ſup eū fm q cōſitēs ex deſiderio ſacerdoti ſe ei ſbdit. ¶ Ad tertiū dō q p ſacra hō nō ſoluz deo: ſed etiā eccliē oz q reconciliet. eccliē aūt reconci liari nō pōt niſi ſāctificatio eccliē ad eū pueniat. i baptiſmo aūt ſāctificatio eccliē ad hoiez puenit p ipm elemētū exterius adhibitū qđ verbo vite ſi gnificat fm formā eccliē a q̄cūq: z ideo ex quo ſe mel baptiçatus eſt a quocūq nō oz q itez baptiçetur: ſed in pnia eccliē ſāctificatio non pueniꝫ ad hominē niſi p miniſtrū: qz nō ē ibi aliq̄d elemētū corporale exterius adhibitū qđ ex ſanctificatōe i uiſibilē gīaz ꝓferat: z iō q̄uis ille qui laico ꝓfeſſus ē in articulo neciatis ꝓſecutus ſit veniā a deo: eo q ꝓpoſitū ꝓfitēdi fm mādatū dei qđ cōcepit: ſicut potuit ipleuit: nō tñ adhuc eccliē reconciliat⁹ eſt vt ad ſacra eccliē admitti debeat: niſi ꝑ⁹ a ſacerdo te abſoluat: ſic ille qui baptiſmo flamis baptiçat⁹ ē ad euchariſtiā ñ admittit: z iō oz q itez ꝓfiteaꝫ ſacerdoti cū copiā hīe potuerit: z ꝑcipue q̄a vt dictū ē ſacrm pnie pfectū nō fuit: vñ oz q pficiat: vt ex ipa ꝓceptōe ſacri plenior ē effectū ꝓſeq̄t: z vt mādatuz de pnie ſacro recipiēdo ipleat. ¶ D. iij. qōnē dō q per pctm̄ veniale hō nec a deo nec a ſa cramētis eccliē ſeparat: z iō non indiget noue gre collatōe ad eius dimiſſiōez: nec indiget reconciliati one ad eccliaz: z ꝓpi hoc nō oz q venialia aliquis ſacerdoti ꝓfiteaꝫ: qz ipa ꝓfeſſio laico facta ſacrale q̄dā eſt: q̄uis non ſit ſacrm pfectū z ex charitate ꝓcedens: z talib⁹ natū eſt veniale remitti: ſic p ton ſionē pectoris z per aquā bñdictā. ¶ Et per h⁹ pz ſolutio ad ꝑmū: qz venialia nō indigent ſacri per ceptōe ad dimiſſionē ſui: ſz ſufficit ibi aliq̄d ſacra le: vt aqua bñdicta: vel aliq̄d h⁹mōi. ¶ Ad ſcōm dō q extrema vnctio non daꝫ directe ꝑ veniale: nec aliq̄d ſacrm: vt ſ. di. ij. dictū ē. ¶ D. iij. q. dō q alia ſacra nō conſiſtūt in hoc q ad ſacrm acce dens aliquid agat: ſed ſolū vt recipiat: ſicut patet in baptiſmo z h⁹mōi: ſed actꝰ recipiēti requirit ad percipiendū vtilitatē ſacri in eo qui eſt ſue volun tatis arbiter ꝓſtitutus: quaſi remouēs ꝓhibens. ſ. fictionē: ſz in pnia actus accedētis ad ſacramētū ē de ſubſtantia ſacramēti: eo q ꝓtritio ꝓfeſſio z ſa tiſfactio ſunt pnie partes que ſunt actus penitētis

act' aũt nr̃i cũ in nobis ꝓncipiũ habeãt nõ põt nobis ab alio dispẽsari nisi p iperiũ. vñ oz q̃ ille qui dispensator hui' sacr̃i cõstituit sit talis qui possit iperare aliq̃d agendũ. iperiũ ãt nõ ꝓpetit alicui in aliũ nisi qui hz sup eũ iurisdictionẽ: ⁊ iõ de necessitate hui' sacr̃i est nõ solũ vt ministet habeat ordinẽ: sicut in alijs sacr̃is: sz etiã q̃ habeat iurisdictionẽ: ⁊ iõ sic ille qui nõ ẽ sacerdos nõ põt h' sacr̃z ꝓferre: ita nec ille qui nõ hz iurisdictionẽ: ⁊ pp h' oz sic sacerdoti: ita ꝓpo sacerdoti ꝓfessionẽ fieri c̃ i.n. sacerdos nõ absoluat nisi ligãdo ad aliquid faciendũ ille solus põt absoluere q̃ põt p iperiuz ad aliq̃d faciẽdũ ligare. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ q̃ Hre. loq̃tur de illis monachis q̃ iurisdictionẽ hñt: vt pote quib' alicui' parochie cura ẽ cõmissa: de q̃b' aliqui dicebãt q̃ hocipo q̃ monachi erãt ñ poterãt absoluere ⁊ pnias iniũgere: qõ falsuz ẽ. ¶ Ad scõm dõm q̃ sacr̃m eucharistie nõ requirit ipiuz in aliquẽ hoiez: sec' aũt ẽ in hoc sacr̃o: vt dictũ est: ⁊ iõ rõ non sequit: ⁊ tñ nõ lz eucharistiã ab alio q̃ a ꝓpo sacerdote accipere: q̃uis sit vez sacr̃z qõ ab eo ꝓcipit. ¶ Ad tertiũ dõ q̃ electio discreti sacerdotis nõ ẽ nobis cõmissa: vt nr̃o arbitrio faciẽda: sz de licẽtia supioris: si forte pp' sacerdos esset min' idone' ad apponẽdũ pctõ salutare remediũ. ¶ Ad q̃rtũ dõm q̃ qz platis incũbit sacr̃a dispẽsare: que nõ nisi mundi tractare debẽt: iõ cõcessũ est eis a iure q̃ pñt sibi eligere ꝓpos ꝓfessores: qui quãtũ ad hoc sũt eis supiores: sic ẽt vn' medicus ab alio curat: nõ iquãtũ ẽ medic': sz iq̃tũ ẽ ifirm'. ¶ Ad q̃ntũ dõ q̃ in casib' illis in quib' ꝓbabiliꝫ timet penitẽs piculũ sibi vel sacerdoti ex cõfessione ei facta oz recurrere ad supiorẽ: vel ab eodẽ petere licẽtiã alteri ꝓfitẽdi: q̃ si licẽtiã hãe nõ possit idẽ ẽ iudiciũ qõ õ illo q̃ nõ hz copiã sacerdotẽ: vñ magis oz eligẽ laico ꝓfiteri: nec in h' trãsgreditur aliq̃s p̃ceptũ ecclie: qz p̃cepta iuris positiui nõ se extẽdũt vltra intẽtionẽ p̃cipientis: que ẽ finis p̃cepti. hec aũt ẽ charitas fm aplm. nec itez fit aliq̃ i iuria sacerdoti: qz ꝑnilegiũ meret amittẽ qui concessa sibi abutit ptate. ¶ Ad sextũ dõm q̃ in hoc q̃ oz ꝓpo sacerdoti ꝓfiteri nõ artat via salutis: sz sufficies ad salutẽ via statuit. peccaret autẽ sacerdos si nõ esset facilis ad p̃bendã licẽtiã ꝓfitendi alteri: qz multi sunt adeo ifirmi q̃ potẽ' sine ꝓfessiõe morerent q̃ tali sacerdoti ꝓfiterent. vñ illi qui sũt nimis soliciti: vt ꝓscias sb'ditoz p ꝓfessionẽ sciãt multis laqueũ dãnatõis inijciũt: ⁊ p ꝑns sibipis.

AD. v. q. dõ q̃ sacerdos aliquis põt ouplr ipedire ne alicui' ꝓfessionẽ audiat. Uno ꝑpr defectũ iurisdictõis. Allo' ꝑpr ipedimẽtũ executõis ordis: sic excõicati ⁊ degradati ⁊ hui' mõi. quicũq; aũt hẽt iurisdictionẽ põt ea que sunt iurisdictõis cõmittẽ ⁊ iõ si aliquis ipediat q̃ alteri' ꝓfessionẽ audire ñ possit p iurisdictiõis defectũ: põt sibi p quẽcunq; iurisdictionẽ hñtez imediatã in illos cõmitti q̃ cõfessionẽ audiat: ⁊ absoluat siue p ipm sacerdotez siue p episcopũ siue p papã. si aũt ꝑpr executiõis ordinis ipedimẽtũ audire nõ possit: põt sibi ꝓcedi q̃ ꝓfessionẽ audiat p eũ qui ipedimẽtũ amouere põt. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm q̃ preiudiciũ nõ fit alicui nisi sb'trahat qõ ẽ in fauorẽ ipius indultũ. iurisdictiõis aũt ptãs nõ ẽ cõmissa alicui hõi in fauorem suũ: sz in vtilitatẽ plebis ⁊ ad honorẽ dei: ⁊ iõ si superioꝛib' platis expedire videat ad salutẽ plebis ⁊ ad honorẽ dei ꝑmouendũ qõ aliꝰ qui sunt iurisdictõis cõmittat: in nullo fit p̃iudiciũ inferioꝛibus platis: nisi illis qui querũt q̃ sua sunt: nõ que ieſu chriſti: ⁊ qui gregi p̃sunt: nõ vt eas pascãt: sz vt ab eis pascant. ¶ Ad scõm dõ q̃ rector ecclie debet vultũ pecoꝛis sui agnoscere ouplr. Uno modo p solicitã exterioꝛis ꝓuersatiõis cõsiderationẽ qua inuigilare oz sup gregez sibi cõmissuz: ⁊ in hac cognitiõe nõ oz q̃ credat subdito: sz certitudinẽ sci i quãtũ põt inquirat. Allo modo per confessionis manifestationẽ: ⁊ quãtũ ad hãc cognitionẽ nõ põt maioꝛez certitudinẽ accipere q̃ vt subdito credat qz hoc ẽ ad subueniendũ conscientie ipsius: vnde i foꝛo cõfessionis credit homi ⁊ pro se ⁊ contra se: non aũt in foꝛo exterioꝛis iudicij: ⁊ ideo ad hanc cognitionẽ sufficit q̃ credat subdito dicenti se alr̃ absoluere valẽti confessũ fuisse: ⁊ sic pz q̃ talis cognitio pecoꝛis p ꝑuilegiũ alicui indultũ de ꝓfessione audiẽda nõ ipedit. ¶ Ad tertiũ dõm q̃ icõueniẽs eẽt si duo equalr sup eãdẽ plebẽ ꝓstituerent: sz q̃ duo quoꝛ vn' alio ꝓncipalioꝛ ẽ sup eãdẽ plebẽ cõstituant nõ ẽ icõueniens: ⁊ fm hoc sup eãdẽ plebẽ imediate sũt: ⁊ sacerdos prochialis ⁊ epus ⁊ papa ⁊ q̃libet eoꝛ põt ea que sunt iurisdictõis ad ipm ptinẽtia alteri cõmittẽ. sz si supioꝛ cõmittat q̃ ⁊ ꝓncipalioꝛ ẽ: ouplr põt cõmittẽ: aut ita q̃ eũ vice sui ꝓstituat: sic papa ⁊ epos suos pniarios ꝓstituunt: ⁊ tũc tal' ẽ ꝓncipalioꝛ q̃ inferioꝛ plat': sic pniarius pape q̃ epos ⁊ pñiarius epi q̃ sacerdos prochialis: ⁊ magis tenet ei ꝓfitẽs obedire. Allo' vt eũ coadiutoꝛẽ illi' sacerdoti ꝓstituat: ⁊ qz coadiutoꝛ ordinat ad eũ cui adiutoꝛ dat: iõ coadiutoꝛ ẽ minus ꝓncipal': ⁊ iõ penitẽs nõ tñ obedire tenet ei q̃tũ p̃po sacerdoti. ¶ Ad q̃rtũ dõ q̃ nullus tenet ꝓfiteri pctã q̃ nõ hz: ⁊ iõ si aliq̃s pniario epi vl alr̃i ab epo cõmissionẽ hñti ꝓfessus fuerit cũ sint sibi dimissa pctã ⁊ q̃ ad deũ ⁊ q̃ ad eccl̃iam: nõ tenet ea ꝓfiteri ꝑpo sacerdoti q̃tũcuz peccat: sz pp statutũ ecclie de ꝓfessiõe faciẽda ꝑpo sacerdoti semel i ãno eodẽ mõ se oz hãe: sic ille qui hz solũ venialia: talis. n. oz solũ venialia ꝓfiteri: vt quidã dicũt: vl ẽt ꝓfiteri se a pctõ mortali imunẽ: ⁊ sacerdos i foro ꝓscie ei credere tenet: si tñ itez ꝓfiteri teneret ñ frustra ꝑmo ꝓfessus fuisset: quia quanto plurib' sacerdotibus confitetur quis: tanto plus de pena ei remittetur: tum ex erubescentia confessionis que in penam satisfactoꝛiaz computat: tum ex vi

clauiū: vñ totiēs posset aliquis cōfiteri q ab oi pe na liberaret: nec reiteratio iniuriā facit sacramēto nisi illi in quo sanctificatio adhibet: vel p characteris impssionē: vel p materie cōsecrationē: q̄rum neutrū est in pnia: vñ bonū est q ille qui aucte epi cōfessionē audit inducat cōfitētē q cōfiteat ꝓpo sacerdoti: qđ si noluerit nihilomin⁹ eū absoluer oz.

Ad quartum sic ꝓ

cedit: Uī q cōfessio eē nō possit iformis: Ecc̄i eni. xvij. dr: A mortuo velut qui nō ē perit cōfessio. sz ille qui nō hz charitatē est mortu⁹: qa ipa est aie vita. g̃ absq; charitate nō pōt eē ꝓfessio

¶ D. cōfessio diuidit ꝛ cōtritionē ꝛ satisfactionē sz cōtritio ꝛ satisfactio nūq; pnt extra charitatem fieri. g̃ nec ꝓfessio. ¶ D. in cōfessione oz q os cor di cōcordet: qr hoc ipm nomē ꝓfessionis requirit. sz ille q adhuc manet in affectu pcti qđ cōfitet nō hz cor oi cōforme: qr corde pctm tenet qđ ore dānat. g̃ talis nō ꝓfitet. ¶ Sz ꝛ: quilibet tenet ad cō fessionē mortaliū. sed si aliquis semel cōfessus est etiā in mortali exns nō tenet vlteri⁹ ad ꝓfitendum eadē pctā: qr cū nullus sciat se charitatē hre null⁹ sciret se ꝓfessuz fuisse: g̃ nō est de necessitate ꝓfessionis q sit charitate formata. ¶ Ulteri⁹ vī q non oporteat ꝓfessionē eē integrā: vt. l. oia pctā vni sacerdoti ꝓfiteat alicui: qr erubescētia facit ad diminutionē pene. sz q̄to plurib⁹ sacerdotib⁹ quis cōfitet tāto maiorē erubescentiā patit. g̃ fructuosior erit cōfessio si plurib⁹ sacerdotib⁹ diuidat. ¶ D. cōfessio ad hoc necia ē in pnia: vt pena fm arbitriū sacerdotis pctō taxet. sz sufficiēs pena pōt iponi a diuersis sacerdotib⁹ de diuersis pctis. g̃ nō oz vni sacerdoti oia pctā ꝓfiteri. ¶ D. pt cōtingere q p cō fessionē factā ꝛ satisfactionē pfectā recordet quis alicui⁹ pcti mortalis: qr dū ꝓfitebat i memoria nō habebat: ꝛ tūc copiaz ꝓpi sacerdotis cui pmo cō fessus fuerit hre nō poterit. g̃ poterit illud soluz pctm alteri cōfiteri: ꝛ sic diuersa pctā diuersis sacerdotib⁹ cōfitebit. ¶ D. sacerdoti nō oz fieri ꝓfessio de pctis nisi ppt absolutionē. sz q̄z sacerdos q̄ ꝓfessionē audit pōt de quibusdā pctis absoluer ñ de oib⁹. g̃ ad min⁹ in tali casu nō oz q ꝓfessio sit integra. ¶ Sz ꝛ: hypocrisis est ipedimētū pnie: vt i p̄cedēti di. dictū ē. sz diuidere cōfessionē ad hypocrisim ptinet: vt aug. dicit. g̃ ꝓfessio oz eē integra.

¶ D. ꝓfessio ē pnie pars. sz pnia oz eē integra: vt in. xx. di. magr oñdit. g̃ ꝛ ꝓfessio. ¶ Ulteri⁹ vī q possit per aliū quis ꝓfiteri vel p scriptū: qr ꝓfessio ad hoc necia ē: vt p eā ꝓscia penitētis sacerdoti pā dat. sz hō pōt etiā p aliū vel p scriptū suā ꝓsciam sacerdoti manifestare. g̃ sufficit p scriptū vel p aliū ꝓfiteri. ¶ D. quidā nō intelligunt a ꝓpr̄is sacerdotib⁹ ꝓpt̄ lingue diuersitatē: ꝛ tales nō pnt nisi p alios ꝓfiteri. g̃ non est de necitate sacri q p seipz cōfiteat: ꝛ ita vī q si p aliū cōfessus fuerit qualitercūq; q̄ sufficiat ei ad salutē. ¶ D. de necessitate sacri ē q hō ꝓpo sacerdoti ꝓfiteat: vt ex dictis pz. sz alī ꝓpus sacerdos ē absens cui non pt penitēs ꝓpa voce loqui. posset aūt per scriptū suā cōscientiā ei manifestare. g̃ videt q per scriptū ei suā cōscientiā trāsmittere debeat. ¶ Sed ꝛ: hō tenet ad confessionē pctōr: sicut ad cōfessionē fidei. sed cōfessio fidei ē ore facienda: vt pz Ro. x. g̃ ꝛ confessio peccatoꝝ. ¶ D. qui per seipm peccauit per seipm debet penitere. sed confessio ē pnie pars. g̃ penitens debet confiteri ꝓpria voce.

¶ Ulteriꝰ videt q ille conditiones. xvj. que a magistris assignant his versibus contēte non requirant ad confessionē. Sit simplex: humilis: ꝓfessio pura: fidelis: Atq; frequens: nuda: discreta: libēs: verecūda. Integra: secreta: lachrymabilis: accelerata. Fortis: ꝛ accusans: ꝛ sit parere parata. fides eni ꝛ simplicitas ꝛ fortitudo sunt per se virtutes. g̃ non debent poni conditiones confessionis.

¶ D. puꝝ ē qđ nō habet pmixtionē: silr simplex compositionē ꝛ mixtionē aufert. g̃ supflue vtꝝq; ponit. ¶ D. pctm semel cōmissuz nullus tenet cōfiteri nisi semel. g̃ si homo pctm nō iterat non oz q sit pnia frequens. ¶ D. confessio ordinat ad satisfactionē. sed satisfactio quandoq; est publica. g̃ ꝛ confessio non sp debet eē secreta. ¶ D. illud qđ non est in potestate nostra non requirit a nobis. sed lachrymas emittere nō est in potestate nostra g̃ non requiritur a confitente. ¶ ñdeo dom ad primam questionē q cōfessio est actus virtutis ꝛ pars sacramēti. fm aūt q est actus virtutis ē act⁹ meritorius proprie: ꝛ sic confessio non valet sine charitate que est principium merendi. sed fm q est pars sacramenti sic ordinat confitentem ad sacerdotem qui habet claues ecclesie qui per confessionem conscientiam confitentis cognoscit: ꝛ fm hoc cōfessio etiā potest esse in eo qui nō ē contritus: qr pōt pctā sua sacerdoti innotescere ꝛ claui⁹ ecclie se subjcere: ꝛ quāuis tunc nō percipiat absolutiōis fructū: tamē recedente fictione pcipe incipiet: sicut etiā ē ꝛ in alīs sacramētis: vnde nō tenet iterare cōfessionē qui fict⁹ accedit: sed tenet postmodū fictionez suaz cōfiteri. ¶ Ad pmuz g̃ dicendum q auctoritas illa intelligenda est quātū ad fructum confessionis percipiendum: quez null⁹ extra charitatem existens percipit. ¶ Ad scōm dicendum q contritio ꝛ satisfactio fiunt deo: sz cōfessio fit homini⁹: ꝛ ideo de rōne cōtritionis ꝛ satisfactionis est q homo sit deo per charitatē vnitus: non autē de ratione confessionis. ¶ Ad tertium dicendum q ille qui peccata que habet narrat vere loquitur: ꝛ sic cor concordat verbis quātum ad substantiam confessionis: quanuis cor oi scordet a confessionis fine.

¶ D secundam q̄stionem dicendum q in medicina corporali oportet q medicus non solum vnum morbum cōtra

quē medicinā dare oz cognoscat: sz etiā vniuersali ter totā habitudinē ipius infirmi: eo q vn' mozb' ex adiunctiōe alteri' aggrauat: z medicia que vni mozbo cōpeteret alteri nocumētū pstaret: z sil'r ē in pctis: q vnū aggrauat ex adiūctiōe alterius: z illud qō vni pctō esset cōueniēs medicina alteri i centiuū pstaret: cū qñz aliquis cōtrarijs pctis infectus sit: vt Grego. in pastorali docet: z iō de necitate confessionis est q homo oia petā cōfiteat que in memoria hz: qō si nō facit nō est cōfessio: sz cōfessionis simulatio. ¶ Ad pmū. g. dō q si erubescentia sit multiplicioz quādo diuidit diuersa peccata diuersis: tamē oēs siml nō sunt ita magne: sic illa vna qua quis oia petā sua siml cōfiteť: q vnū peccatū per se cōsideratū nō ita demōstrat malā dispositionē peccātis: sicut qñ cū pluribus alijs cōsiderat: q in vnū pctm aliquis qñz ex ignorantia vel infirmitate labit: sz multitudo pctōz demōstrat malitiā peccātis vel magnā corruptionē eiusdem ¶ Ad scōm dō q pena a diuersis sacerdotib' imposita nō esset sufficiēs: q quilibet cōsideraret tā tū vnū pctm per se z nō grauitatē ipius quā hēt ex adiunctiōe alteri': z qñz pena que ꝯ vnū pctm daret eēt pmotiua alteri' pcti. ꝯ. sacerdos confessionē audiēs vicē dei gerit: z iō oz ei hoc mō fieri confessio: sicut fit deo in cōtritiōe: vñ sicut nō eēt contritio nisi qs de oib' cōtereret: ita nō esset cōfessio nisi quis de oib' q̄ memorie occurrūt cōfiteatur. ¶ Ad tertiū dō q quidā dicūt q qñ aliqs recordat eoz que pr' oblit' fuit oz iteꝝ ēt ea que confess' fuerat confiteri: z pcipue si nō pōt eundē hīe cui añ confessus fuerat qui oia cogscit: vt tot' culpe q̄titas vni sacerdoti innotescat. sz hoc nō vi necessariū: q pctm hz q̄titatē z ex seipo z ex adiunctiōe alteri' pctōz aūt de qb' confessus ē manifestauit q̄titatem quā ex seipis hñt. ad hoc aūt q sacerdos vtranq; q̄ntitatē hui' pcti cui' fuerat oblit' cogscat: sufficit q hoc pctm cōfitēs dicat explicite: z alia in generali dicēdo: q cū alia multa cōfiteret hui' mōi oblit' fuit. ¶ Ad q̄rtū dō q etiā si sacerdos nō possit de oib' absoluere: tenet sibi oia confiteri: vt quātitatē tot' culpe cogscat: z de illis de quibus nō pōt absoluere ad superiorē remittat. ¶ Ad tertiā qō nē dō q cōfessio nō solū est act' virtutis: sz etiā ps sacri. q̄uis aūt ad eā fm q est actus virtutis sufficeret qual'rcūq; fieret: z si nō esset tāta difficultas in vno modo sicut in alio: tū fm q est ps sacri hz determinatū actū: sic z alia sacra hñt determinatā māz: z sic in baptismo ad significādā interiorē ablutionē assumit illud el'tuz cui' ē maxim' vsus i abluendo: ita in hitu sacrali ad manifestandū otdia te assumit ille act' quo maxime cōsueuimus manifestare. s. per pr'iū vbuz: alij. n. modi sūt inducti i supplemētū istius. ¶ Ad pmū g dō q sicut i baptismo non sufficit qual'rcūq; abluere: sz per el'tuz determinatū: ita nec in pnia sufficit q̄l'rcūq; pctā manifestare: sz oz q per actū determiatū māifestēt. ¶ Ad scōm dō q in eo qui vsuz lingue non habz sicut mutus vel qui est alterius lingue sufficit q p scriptū aut nutuz aut interpretez cōfiteat: q non exigit ab homie plus q̄ possit: q̄uis homo nō debeat baptismū accipere nisi in aqua: q aqua est oino ab exteriori z nobis ab alio exhibet: sed act' cōfessiōis est a nobis: z iō q̄ non possumus vno modo debem' fm q possum' cōfiteri. ¶ Ad tertiuz dō q in abnātia ppij sacerdotis pōt etiā laico fieri cōfessio: z ideo nō oz q per scriptū fiat: q plus pertinet ad necitatē confessionis act' q̄ ille cui fit cōfessio ¶ Ad q̄rtā qōnez dō q dictaꝝ cōditionū: quedaz sunt de necitate cōfessionis: quedā de bñ eē ipius. Ea aūt que sūt de necessitate cōfessionis: vel cōpetūt ei fm q est act' virtutis: vel fm q est ps sacri. si pmo mō: aut rōne virtutis in genere: aut rōne spālis virtutis cuius est act'. ex ipa aūt rōne actus virtutis in genere sūt. iij. cōditōes: vt i. ij. eth. dr. Pria ē vt alios sit sciēs: z q̄tū ad hoc cōfessio dr eē discreta fm q in actu oīs virtutis prudētia requirit. est aūt hec discretio vt maiora cū maiori ponere cōfiteat. Scōa cōditio est vt sit eligēs: q act' vtutū debēt esse volūtarij: z q̄tū ad h' dicit libēs. Tertia cōditio ē vt ppt hoc. s. debitū finē operet: z quātū ad hoc dicit q oz eē pnia pura: vt. s. recta sit intētio. Quarta ē vt imobilr operet: z q̄tū ad hoc dicit q oz esse fortis: vt. s. ppt verecūdiā non dimittat. est aūt cōfessio act' pnie virtutis: q quidē p' inicium sumit in horrore turpitudinis pcti: z q̄tū ad hoc cōfessio oz esse verecūda: vt. s. nō se iactet de pctis ppt aliquā seculi vanitatē admixtaz. scōo pgredit ad dolorē de pctō cōmisso: z quātū ad h' oz esse lachrymabilis. tertio in abiectōe sui terminat: z quātū ad hoc oz eē humilis: vt se miserū cōfiteat z infirmū: sz ex ppa rōne hui' act' q ē confessio hz q sit manifestatiua: q quidē manifestatio per .iij. impediri pōt. p' falsitatē: z quātū ad h' dicit fidelis. i. vera. scōo p obscuritatē: z ꝯ hoc dicit nuda: vt nō inuoluat obscuritate vbor. tertio p multiplicationē vbor: z ꝯ hoc dicit q sit simplex: vt non recitet in cōfessione nisi q ad quātitatē pcti pūet. quarto vt non subtrahat aliquid de his que manifestanda sunt: z cōtra hoc dicit integra. Scōm aūt q confessio ē pars sacri sic concernit iudiciuz sacerdotis qui est mīster sacri: vñ oportet q sit accusans ex parte cōfitētis: parere parata per cōparationē ad sacerdotē: secreta quātū ad cōditionē fori in q̄ de occultis cōscie agit: sz ō bñ eē cōfessiōis ē q sit frequens: z q sit accelerata. ¶ Ad pmū g dō q nō ē icōueniēs q pditio vni' vtutis in actu alteri' iuciat q ab ipa impat: vel q medium qō ē vni' vtutis pncipaliter etiā alie virtutes p pticipationē hñt. ¶ Ad secundum dicendum q hec conditio pura intentionis excludit peruersitatem a qua homo mundatur: sed simplex alieni admixtionem.

¶ Ad 3m dō q̄ hoc nō ē de necessitate ꝓfessiōis: sz de bene ee. ¶ Ad 4m dō q̄ ꝓpter scandalū aliorū qui pñt ex peccatis auditis ad malū inclinari nō dz ꝓfessio fieri in publico: sz in occulto. ex pena āt satisfactoria ñ scādaliçat ita alios: qz qñz p̄ quo vl̄ nullo pctō silia opa satisfactoria fiūt. ¶ Ad v. dōm q̄ itelligendum ē de lachrymis mentis.

AD quintum sic ꝓ

cedit: Uidet q̄ ꝓfessio nō liberaret a morte pcti: ꝓfessio. n. ꝓtritionē sequit. sed ꝓtritio sufficiēt delet culpā. ergo cōfessio nō liberat a morte pcti. ¶ D. sicut mortale ē culpa ita etiā veniale. sz p̄ ꝓfessionē fit veniale qđ p̄ius erat mortale vt infra dicit. q̄ per ꝓfessionē nō remittit culpa: sz culpa in culpā mutat. ¶ Sed ꝓtra: ꝓfessio ē pars sacrāmēti pnie. sed pnia a culpa liberat. q̄ & ꝓfessio. ¶ Ulterius vī q̄ ꝓfessio non liberat aliquo mō a pena: qz peccato nō debet nisi pena eterna vel tpalis. sed pena eīna p̄ ꝓtritionē dimittit: pena autez tpalis p̄ satisfactionē. q̄ per ꝓfessionē nihil dimittitur de pena. ¶ D. volūtas p̄ facto reputat: vt infra dicit. sed ille q̄ ꝓfessus est hūit ꝓpositū ꝓfitendi. ergo tm̄ valuit sibi sicut si fuisset ꝓfessus: & ita p̄ ꝓfessionē quā p̄ea facit nihil de pena dimittit. Sed ꝓtra: ꝓfessio penam hz. sz per alia opera penalia expiat pena pctō debita. q̄ & p̄ confessionez. ¶ Ulterius videt q̄ nō aperiat ꝑdisū: qz diuersoz diuersi sūt effectus. sed aptio ꝑadisi est effectus baptismi. ergo nō est effect' ꝓfessionis. ¶ D. in id qđ clausuz ē ante apertionē intrari nō p̄ot. sz ante cōfessionē moriens ꝑadisuz intrare p̄ot. q̄ ꝓfessio nō aperit paradisuz. ¶ Sed ꝫ ꝓfessio facit hoiez subīci clauib' ecclie. sed p̄ eas apitur ꝑadisus. ergo & per ꝓfessionē ¶ Ulterius videt q̄ ꝓfessionis effectus poni nō debeat q̄ tribuat spez salutis: qz spes ex oībus meritoriis actib' ꝓuenit: & sic nō vī esse ꝓprius effectus ꝓfessionis. ¶ D. p̄ tribulationez ad spem ꝓuenim': vt patz Ro. v. sed tribulatiōez homo p̄cipue in satisfactōe sustinet. ergo tribuere spez saluti magis est satisfactionis q̄ ꝓfessionis. Sed ꝫ: p̄ ꝓfessionez homo fit humilior & mitior sicut in ītra mgr̄ dicit. sed p̄ hoc homo accipit spez salutis. q̄ ꝓfessionis effect' ē tribuere spez salutis.

Rīdeo dōm ad. j. qōnem q̄ pnia inquātū est sacrāmētuz p̄cipue in ꝓfessione pficit: qz p̄ eam hō ministris ecclie se subdit qui sūt sacrōz dispensatores. Contritio. n. votū ꝓfessionis ānexum hz: & satisfatio p̄ iudicio sacerdotis cui fit ꝓfessio taxatur: & qz i sacrō pnie grā infūditur p̄ quā fit remissio pctōz sicut i baptismo: ideo eodē mō ꝓfessio ex vi absolutiōis ꝓiuncte remittit culpā sicut baptismus. liberat. n. baptism' a morte pcti nō solū scōm q̄ actus ꝓcipit sed etiā sicut i voto bētur: sic patet in illis qui ītz sanctificati ad baptismū accedunt: & si aliquis ipedimentum nō p̄staret ex ipa collatione baptismi grām ꝓsequeret remittētem peccata sī pius sibi remissa nō fuisset. Et silr dōm est de ꝓfessione adiuncta absolutione: q̄ scōz q̄ i voto pēitētis p̄cessit a culpa liberauit: postmodū aūt in actu ꝓfessiōis & absolutiōis grām auget: & ēt remissio pctōz daret si p̄cedens dolor de pctis nō sufficiēs ad cōtritionē fuisset: & ipse tūc obicē grē nō p̄eberet: & iō sicut de baptismo dī q̄ liberat a morte: ita & de cōfessione dici p̄ot. ¶ Ad p̄muz q̄ dōm q̄ cōtritio habet votū confessiōis adiunctū: & iō eo modo liberat a culpa penitētes: sic deside riū baptismi baptiçandos. ¶ Ad scōz dō q̄ veniale non sumit p̄o culpa: sz p̄o pena de facili expiabili: vnde nō sequit q̄ culpa in culpā cōuertat: sz penit' ānihilat. Dr̄. n. veniale triplr. Uno mō ex genere sicut verbū ociosuz. alio mō ex causa. i. venie causā in se hns: sicut pctm̄ ex infirmitate. alio mō ex euentu: sic h̄ accipit: qz per confessionē h' euenit q̄ de culpa p̄terita hō veniaz consequatur ¶ D scōam. q. dō q̄ cōfessio simul cū absolutōe habet viz liberandi a pena duplr. vno mō ex ipa vi absolutiōis: & sic quidē liberat in voto exñs a pena eterna: sicut & a culpa: que quidē pena est pena cōdēnans & ex toto exterminans a quo homo liberatus manet adhuc obligatus ad penaz tēporalē: scōm q̄ pena est medicina purgans & p̄omouens: & hec pena restat in purgatorio patiēda etiā his qui a pena inferni liberati sunt: que quidē pena est inp̄oportionata viribꝰ penitētis in hꝰ mundo viuētis: sed per viz clauiū intantū diminuitur q̄ p̄portionata viribꝰ penitētis remanet: ita q̄ satisfactiēdo se in hac vita purgare potest. Alio modo diminuit penā ex ipsa natura act' ꝓfitentis qui hz penā erubescētie ānexā: & iō quanto aliquis pluries ō eisdē pctis ꝓfitet tāto magis pena diminuit ¶ Et per hoc p̄z rñsio ad p̄mū. ¶ Ad scōm dōz q̄ voluntas p̄o facto non reputat in his que sunt ab alio: sicut ē de baptismo. nō eni tm̄ valet volūtas suscipiendi baptismuz: sicut ipsius susceptio: sed reputat volūtas p̄o facto in his que sunt oīo ab hoie: & iterū quātū ad p̄miū essentiale: non āt quantū ad pene remotionē & huiusmōi: respectu quoz attēdit meritū accētalr & scōdario: & iō confessus & absolut' minus in purgatorio puniet q̄ cōtritus tm̄ HD. iij. q dō q̄ a paradisi introitu p̄hibet aliqs p̄ culpā & ratū pene: & qz hec ipedimēta cōfessio amouet: vt ex dicti p̄z: & iō dr̄ paradisū aperire. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ q̄uis baptism' & pnia sint diuersa sacra: tm̄ agūt i vi vni' passiōis christi: p̄ quā paradisi adit' ē apt'. ¶ Ad. q. dō q̄ añ votū ꝓfessionis padis' claus' erat peccāti mortalr: q̄uis p̄ea p̄ ꝓtōez votū ꝓfessiōis iportātē apt' sit ēt añ ꝓfessiōez actualr fcaz: ñ tm̄ obstaculuz reat' ē totalr remotum ante confessioneez & satisfactionem.

HD q̄rtā. q. dō q̄ spes remissiōis pctōz non est nobis nisi p̄ christū: & qz hō p̄ ꝓfessionē se sbīcit

clauib' ecclie ex passione christi virtutū habētib' ꝛō dī q̄ ꝓfessio spez salutis tribuit. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō q̄ ex actib' nō pōt esse spes salutis p̄ncipal'r: sz ex gīa redēptōis: ꝛ qz ꝓfessio gīe redēptoris ūnitit ꝛō spē salutis tribuit nō solū vt actus meritoꝛius sed vt sacramēti ps. ¶ Ad scām dō q̄ tribulatio spē salutis tribuit per experimētū ꝓprie virtutis ꝛ purgationē a pena: sz cōfessio etiā modo p̄dco. ¶ Aut enī quidā. Tertia opinio ē quā magister nō tangit q̄ dimittat culpa per cōtritionē sub cōditione .s. si ꝓfiteat: sz hec opinio min' hz de rōne q̄ alie: qz stat' salutis nō dependet ex futuro: quia sicut dī Eccl. xj. Lignū vbi ceciderit ibi erit. vnō nihil est dictū q̄ hō ad statū salutis per dimissionez pcti reducat sub cōditione cōfessiōis simplr. ¶ Dotū ꝑ operatiōe iudicat. hoc intelligendū ē tā in bonis q̄ in malis qñ est votū plenū: ita q̄ nihil ab executōe retardat nisi ipotētia. si āt opatio adiuncta addat aliquid ad volūtatē: sicut in illis operib' que hñt in ipo actu delectationē volūtatē ꝓuocantē: tūc operatio addit etiā quātū ad meritū vel demeritū substātiale: alṡ nō: sed superaddit opatio quātum ad aliq̄d adiunctū qō est vtilitas ꝓnis actuz in bōis vt effect' eius: vel nocumētū in malis. ¶ Nō dī si oze. g̃ videt q̄ nō reqratur oris ꝓfessio. Et dom q̄ ipse gemit' habz votuz vocalis ꝓfessionis adiūctuz. ¶ Nemo pōt ꝓfiteri. s. ꝓfessione efficaci ad salutē. ¶ Que nō ē via corpis ꝛc. nō oz q̄ sit similitudo q̄tū ad oia: sed soluz q̄tuz ad hoc q̄ sicut aīa corpi sensuz ꝛ motū p̄bet p hꝰ q̄ est in corpe: ita deꝰ aie spiritualit quā inhabitat p gram. ¶ Non pōt q̄sq̄ ꝛc. hec tria purgantia sic distinguūt: qz baptismus purgat a culpa originali ꝛ actuali: sed pnīa q̄tuz ad ꝓtritiōez a culpa actuali tm̄: cōfessio aūt actu exercita directe a pena. Nemo dicat occulte. ita sed q̄ sacerdoti nō manifestet. ¶ Si erubui in ꝓspectu ꝛc. g̃ videt q̄ liceat publice ꝓfiteri. Et dom q̄ nr̃a lr̃a q̄ verior est hz: si abscondi vt hō pctm̄ meuz: in quo negat absco sio ꝫ mandatū dei facta. Sustinēdo aūt lr̃am q̄ h ponit. dom q̄ nō lz publice ꝓfiteri nisi forte sit peccatū manifestū: qz talis hūilitas ꝓmo p̄iudicaret qui ex pctō mānifestato posset scandalizari: sed satisfactio in mānifesto facta q̄dāmodo pctm̄ in cō spectu ppli ꝓfitet. Uel dom: q̄ loq̄t de ꝓfessiōe facta in iudicio ꝛ nō de cōfessione sacramētali.

¶ Nullus debite grauioꝛis. hec auctas ꝛ sequēs oñdunt q̄ sine satisfactiōe pctm̄ nō dimittit. qō etiā hec opinio dicebat. ¶ Quibusdā visuz ē ꝛc. hoc qō ponit h ꝑ opinione hereſis ē: nō q̄ explicite sit ꝓtra aliquē articuluz vel p̄cedēs vl̄ sequēs ad ipz sed iplicite aliq̄d ꝫrium fidei cōtinet: qz seq̄tur q̄ claues ecclie nō sint nec̄rie ad salutez: ꝛ in tl'ibus añq̄ determietur ꝑ eccl'iam q̄ ex eis seq̄t aliq̄d cōtrariū fidei nō iudicat hereꝛ esse: ꝛ sic mgr̃ ꝛ Gratian' hoc ꝑ opinione ponūt: sz nūc p' determinationē ecclie sub Innocē. iij. factā hereꝛ reputanda est. ¶ Reuela viā tuā ꝛc. hic nō loq̄t de reuelatione sacr̃ali: sed de reuelatiōe q̄ fit in supplicatione oꝛionis. ¶ Nō dico vt ꝓfitearis ea ꝛc. q̄. n. ꝓfitet sacerdoti ꝛc. nō ꝓfitet ei vt ꝑsone sed vt deo. In se volūtarie excōicatiōis ꝛc. nō q̄ aliq̄s seipm excōicare possit: sed excōicatio hic large pōitur ꝑ volūtaria cohibitione q̄ aliquis se subtrahit a sacris ex hūilitate. ¶ Justicia. n. sola dānat. hic loq̄tur Aug. ex hypotesi. i. si deus tm̄ iusticia vteretur ꝫ nos sine misericordia: qz ad gr̃am ipsi' post pctm̄ sine mia redire nō possum'. ¶ Quāto plurib' ꝓfitet nō diuidēs pctā sed itegre oib': ꝓsequtur aut maiorē veniā saltez ꝑpter erubescētiā ꝛ sacerdotis inicessiōem: vel etiā ex vi clauiū vt q̄dā dicunt: sed de hoc i ꝓpinqua di. dicet. ¶ Qui sciat ligare ꝛ solueꝛ. hec scia ꝛsi nō sit maioꝛ tm̄ tāta debet eē vt sciat distinguere inꝛ pctm̄ ꝛ non pctm̄: ꝛ pctm̄ mortale ꝛ veniale: ꝛ si in aliq̄ eēt dubitatio posset ad discretiores recurrere. Denuntur autē multe conditiones alie que ad ꝓfessorez reqrunt vt ꝓfitētes alliciat q̄ his versib' cōtinēt. Confessor dulcis: affabilis atq̄ suauis. Prudēs: discret': mitis: pius atq̄ benign'. ¶ Nō peccat sacerdos ꝛc. qz tales executiōem ordinis nō habēt: ꝛ iurisdictione carēt: ꝛ loq̄tur de diuisione ꝑ hereſiz: aut scisma: aut excōicatiōem.

¶ Dist. XVIII.

Hic queri solet

si pctm̄ ꝛc. Postq̄ determinauit mgr̃ de pnīa q̄tum ad totuz ꝛ ptes eius: hic incipit determiare de ptāte ministroꝛ q̄bus huī' sacr̃i dispēsatio ē commissa. Et diuidit in ptes duas. in ꝑ^a determiat de ipsa ptāte q̄ claues ecclie dicūt. in 2ª determinat de hñtibus claues. xix. di. ibi Postq̄ oñsum ē ꝛc. Pria in duas. in pria mouet rōnem ex p̄dictis de ptāte ministroꝛ. in 2ª determinat eā ondens q̄d dicant claues ecclie ꝛ ad q̄d se extendāt: ibi Claues iste ñ sūt ꝛc. Et hec pars i duas. in pria determinat de clauib' ecclesie ordinatis ad pctoꝛ remissionez. in scda determinat de quibusdā circa pctm̄ exñtibus ꝑ q̄ꝛ ablatiōez pctm̄ remitti dī: ibi Dic q̄rit q̄ sit illa ꝛc. Pria in duas. in pria determinat de clauib': in 2^a de effectu earū: ibi Sed q̄rit vtrū a pctō ꝛc. Circa primū duo fac. primo oñdit q̄d sint claues. 2° oñdit q̄d sit vsus eaꝛ: ibi Usus vo haꝛ ꝛc. ¶ Sed q̄rit vtꝛ a peccato ꝛc. Dic inq̄rit de effectu clauiū. Et diuidit in ptes duas. in prima oñdit q̄ ptās clauiū nō se extendit ad remissionez culpe: qz hoc solius dei ē. in scda oñdit per quē modū sacerdotes dicunt pctā remittē: ibi. Nec iō tm̄ negam'. Circa ꝑm tria fac. prio ponit opinionē quorūdam qui dicebant q̄ potestas clauiū se extēdit ad remissiōez pene eine

q̄uis nō se extendat ad remissionē culpe Secūdo
pō̄it aliā que dicit q̄ ad neutr̄ hoz̄ se extēdit: ibi
Alij vero dicūt ꝛc. Tertio ꝓfirmat hāc scōaz opi
nionē cui cōsētit per rōnes ꝛ aūctes: ibi Cui sniē
rō suffragat. ¶ Nec idē tm̄. Hic inquirit modum
q̄mō sacerdotes dicant pctā remittere. Et circa h̄
tria facit. Prio oñdit p aūctes q̄ sacerdotes aliq̄
mō pctā remittūt. Scōo oñdit q̄ sacerdotes alit̄
q̄ de' pctā remittāt: ibi Hic sane dicēd. Tertio mo
uet quādā dubitatōez ex modis assignatis: ibi Se
cūdū hos ligādi ꝛ soluēdi ꝛc. Circa scōz tria facit
prio oñdit q̄mō se habeat sacerdos in ligando ꝛ
soluendo q̄tū ad culpā. scōo q̄mō se habeat q̄
tū ad penā in foro ꝓscie iniūgēdā: ibi Ligant q̄q̄
sacerdotes ꝛc. tertio q̄tū ad penā excōicatiōis q̄
infligit in foro ꝓtētioso: ibi Est ꝛ alius modus ꝛc.

Hic est duplex q̄ō. ¶ Prima de clauibus
Scōa de excōicatiōe. ¶ Circa p̄mum
querunt tria. ¶ Prio de clauib' p̄m se
Scōo de remissiōe pctōz̄ ad quam
ordinant claues. ¶ Tertio de effectu
clauium.

Ad primuz sic procē

Dit: Uf̄ q̄ claues in eccl̄ia esse nō debeant
nō. n. requirūt claues ad intrādū domū cui' ostiū
est aptū. sz Apoc. iij. dr̄: Ecce dedi ꝛ ecce in celo ostiū
aptū: q̄d christus ē qui de seipo dic̄ Jo. x. Ego sum
ostiū. g̃ ad introducēdū in celū eccl̄ia clauib' non
indiget. ¶ P. clauis est ad aperiēdū ꝛ claudēduz
sz hoc solius christi est qui aperit ꝛ nemo claudit
claudit ꝛ nemo aperit: Apoc. iij. g̃ eccl̄ie ministris
suis claues nō h̄nt. ¶ P. cuicūq̄ claudit celū ape
rit infern': ꝛ ē ꝛio. g̃ q̄cūq̄ hz claues celi hz claues
inferni. sz eccl̄ia nō dr̄ hīe claues inferni. g̃ nec cla
ues celi hz. ¶ Sz̄ ē q̄d dr̄ Matth. xvj. Tibi da
bo claues regni celoz̄. ¶ P. dis dispēsatoz̄ dz hīe
claues eoz̄ q̄ dispēsat. sz ministri eccl̄ie sūt dispen
satores dnoz̄ mysterioz̄: vt pz. j. Cor. iij. g̃ debēt
hīe claues. ¶ Ter' vr̄ q̄ clauis nō sit ptās ligādi
ꝛ soluēdi q̄ eccl̄iastic' iudex dignos recipe idignos
excludere dz a regno: vt ex l'a h̄r: ꝛ ex glo. Hiero.
Matth. xvj. Ptās. n. spūalis l sacro collata ē idez
q̄d character: vt. ē. di. iij. dictū ē. sz clauis ꝛ chara
cter nō vident idē esse: q̄ p characterē hō deo cō
parat: per claues aūt ad sbditos. g̃ clauis ñ ē ptās
¶ P. eccl̄iastic' index nō dr̄ nisi ille qui hz iurisdi
ctionē q̄ sum' cū ordine nō dat. sz claues in ordinis
susceptione ꝓferūt. g̃ ñ debuit ō eccl̄iastico iudice
in diffōne clauiū mētio fieri. ¶ P. ad id q̄d aliq̄s
hz ex seipo nō indiget aliqua ptāte activa p quaz
inducat ad actū. sz eoipo q̄ aliquis est dign' ad re
gnū admittit. g̃ nō ptinet ad ptātē clauiū dignos
ad regnū admittere. ¶ P. pctōres indigni sunt re
gno. sz eccl̄ia pro pctōrib' orat: vt ad regnū perue
niāt. g̃ nō excludit idignos: sz magis admittit q̄tū
in se ē. ¶ P. in oīb' agentib' ordinatis vltim' finis
ptinet ad pncipalē agentē: nō ad agēs instr̄ale. sed
pncipale agēs ad salutē hoīs ē de'. g̃ ad deū ptinet
ad regnū admittere: q̄d ē vltim' finis: ꝛ nō ad hn̄
tez claues qui ē sic̄ instr̄m vel minister. ¶ Ter̄ius
vr̄ q̄ nō sint due claues: sz tm̄ vna. ad vnā n. serā
nō requirit nisi vna clauis. sz sera ad quā amouē
dā ordinant eccl̄ie claues ē pctm̄. g̃ contra vnum
pctm̄ nō indiget eccl̄ia duabus clauibus. ¶ P.
claues in collatōe ordinis ꝓferunt. sz scia nō est ex
infusione sp: sz q̄nz ex acquisitōe: nec ab oīb' ordi
natis hn̄: ꝛ a quibusdā nō ordinatis hn̄. g̃ scia nō ē
clauis: ꝛ sic ē tm̄ vna clauis. s. ptās iudicādi. ¶ P
ptās quā hz sacerdos sup corp' mysticū dependet
ex ptāte quā hz sup corp' christi vez. sz ptās ꝓfici
ēdi corp' christi vez ē vna tm̄. g̃ clauis q̄ ē ptās re
spiciēs corp' christi mysticū ē vna tm̄. ¶ Sz̄ ō: vr̄
q̄ sint plures q̄ due: q̄ sic ad actuz hoīs requirit
potētia ꝛ scia: ita et voluntas. sz scia discernendi
ponit clauis: ꝛ sil'r potētia iudicādi. g̃ ꝛ voluntas
absoluēdi deberet dici clauis. ¶ P. tota trinitas
pctā remittit. sz sacerdos per claues ē minister re
missiōis pctōz̄. g̃ dz hīe tres claues: vt trinitati cō
figuret. ¶ Rñdeo dd ad p̄mā. q. q̄ in corporalibus
dr̄ clauis instr̄m q̄ ostiū aperit. regni aūt ostiū nobis
claudit per pctm̄: ꝛ q̄tū ad maculaz: ꝛ quātuz ad
reatū pene: ꝛ iō ptās q̄ tale obstaculū regni remo
uet dr̄ clauis. hec aūt ptās est quidē in deo trinita
te per aūctez: ꝛ iō dr̄ a quibusdā q̄ hz clauē aūct
sz in christo hoīe fuit hec ptās ad remouēdū p̄dic
tū obstaculū p meritū passiōis: q̄ etiā dr̄ ianuaz
aperire: ꝛ iō dr̄ hīe p̄m q̄sdā claues excellentie. sed
q̄ ex latere dormientis in cruce sacr̄a fluxerunt:
quib' eccl̄ia fabricat: ideo in sacr̄is eccl̄ie efficacia
passiōis manet: ꝛ ꝓpter hoc etiā in ministr̄ eccl̄ie
qui sūt dispēsatōes sacr̄oz̄ ptās aliqua manet ad
p̄dictū obstaculū remouendū nō ꝓpria virtute: sz
vtute dina ꝛ passiōis christi: ꝛ hec ptās metapho
rice clauis eccl̄ie dr̄ que est clauis eccl̄ie ministerij.

¶ Ad p̄mū g̃ dd q̄ ostiū celi quātū ē de se sp est
aptū: sz alicui clausuz dr̄ pp impedimētū intrandi i
celū q̄d in ipo ē. impedimentuz aūt toti' hūane nāe
ex pctō p̄mi hoīs consecutuz per passionē christi
amotuz est: ꝛ iō Johes post passionē vidit in celo
ostiū apertū: sz adhuc ātidie alicui manet clausū
per pctm̄ originale q̄d cōtrahit: vel actuale q̄d cō
mittit: ꝛ ꝓpter hoc indigem' sacr̄is ꝛ clauib' eccl̄ie
¶ Ad scōm dd q̄ hoc intelligit de clausione qua
lymbū clausit ne aliquis vltra in illud descēdat: ꝛ
de aptione qua paradisuz aperuit remoto impedi
mēto nate p suā passionē. ¶ Ad 3m̄ dd q̄ clauis i
ferni q̄ aperit ꝛ claudit ē ptās gr̄az ꝓferēdi p quā
hōi apit infern': vt ō pctō educat q̄d ē inferni por
ta: ꝛ claudit ne hō vltra in pctm̄ labat gr̄a sustēta
tus. gr̄az āt ꝓferre solius dei ē: ꝛ ideo clauē inferni
sibi soli retinuit. sed clauis regni est potestas etiaz

dimittẽdi reatũ pene ꝑ quẽ hõ a reg̃ ꝓhibet: ⁊ iõ magis põt dari hõi clauis regni ꝙ clauis inferni: ſi.n.idẽ ſũt: vt ex dictis pz.aliquis.n.ex inferno educit ꝑ remiſſionẽ eterne pene qui nõ in inſtanti in regnũ introducit ꝓpter reatũ tpalis pene que manet. Uel dõ vt quidã dicũt ꝙ idẽ ẽ clauis iferni ⁊ celi: qz ex hᵒ ipo ꝙ alicui apit vnũ claudit alterꝫ ſz denoiat a dignioꝛi. ¶ Ad ſcõaz.q.dõ ꝙ fz ꝓhm in.ij.de aia: Potẽtie ꝑ actᵘ diffiniunt: vñ cũ clauis ſit ptãs quedã: vt dictũ ẽ: oz ꝙ ꝑ actũ ſiue vſũ ſuũ diffiniat: ⁊ ꝙ in actu obiectũ exprimat a quo ſpẽz recipit actuꝫ: ⁊ modus agẽdi ex quo appareat potẽ tia ordinata. actᵘ aũt ptãtis ſpũalis nõ eſt: vt celũ aperiat abſolute: qz iã apertũ eſt: vt dictũ eſt: ſed vt quãtũ ad hunc aperiat: qõ quidẽ ordinate fiẽi nõ põt: niſi idoneitate eius cui aperiẽdũ ẽ celũ pẽ ſata: ⁊ iõ in ꝓdicta diffõne clauis ponit genᵘ. ſ. po teſtas: ⁊ ſbiectũ ptãtis. ſ. iudex eccliaſticᵘ: ⁊ actᵘ. ſ. excludere ⁊ recipe fm duos actᵘ mãlis clauis ape rire ⁊ claudere: cuiᵘ obiectũ tãgit in hoc ꝙ dicit a regno: modᵘ aũt in hoc ꝙ dic dignitas ⁊ indigni tas in illis in quos actᵘ exercet pẽſat. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ ꝙ ad duo quoꝝ vnũ ẽ cã alteriᵘ vna ptãs ordi nat: ſic in igne calor ad calefaciẽdũ ⁊ diſſoluẽduz. ⁊ qz ois gr̃a ⁊ remiſſio in corpore myſtico ex capi te ſuo ꝓuenit: iõ eadẽ ptãs eſſe vr̃ ꝑ eſſentiã: q̃ ſa cerdos cõficere põt: ⁊ qua põt ligare ⁊ ſoluere ſi iuriſdictio adſit: nec differt niſi rõne fm ꝙ ad di uerſos effectᵘ cõpat: ſic etiã ignis dr̃ fm aliã rõnẽ calefactiuᵘ ⁊ liquefactiuᵘ. ⁊ qz nihil eſt aliud cha racter ordinis ſacerdotalis q̃ ptãs exercendi illud ad qõ ꝓncipaliꝛ ordo ſacerdotũ ordiat: ſuſtinẽdo oz ꝙ ſit idẽ qõ ſpũaliꝛ ptãs: iõ character ⁊ ptãs cõ ficiẽdi ⁊ ptãs clauiũ eſt vnũ ⁊ idẽ per eſſentiã: ſed differt rõne. ¶ Ad ſcõm dõ ꝙ ois ptãs ſpũaliꝛ dat tũ aliqua cõſecratõe: ⁊ iõ clauis cũ ordine dat: ſz executio clauis indiget mã debita q̃ eſt plebs ſbi iecta per iuriſdictionẽ: ⁊ iõ añq̃ iuriſdictionẽ ha beat habet claues: ſz ñ hz actũ clauiũ: ⁊ qz clauis per actũ diffinit: iõ in diffõne clauis ponit aliq̃d ad iuriſdictionẽ pertinẽs. ¶ Ad tertiũ dõz ꝙ ali q̃s põt eſſe dignus aliq̃ duplr: aut ita ꝙ ipm hñdi ius habeat: ⁊ ſic quilz dignus iã habet celũ aptuz aut ita ꝙ inſit ei aliqua cõgruitas ad hᵒ qõ ei det: ⁊ ſic dignos quibᵘ nõdũ totaliꝛ apertũ eſt celũ po teſtas clauiũ recipit. ¶ Ad q̃rtũ dõ ꝙ ſicut deus nõ obdurat iptiẽdo malicĩã: ſed nõ cõferẽdo gr̃az ita ſacerdos dr̃ excludere nõ ꝙ ipedimẽtũ ad itrãdũ ponat: ſz qz ipedimẽtũ poſitũ nõ amouet: q̃a ipe amouere non põt niſi pus deamouerit: ⁊ iõ rogat deus: vt ipe abſoluat: vt ſic ſacerdotis abſo lutio locũ habeat. ¶ Ad .v. dõ ꝙ actᵘ ſacerdotis non ẽ imediate ſup regnũ: ſz ſup ſacr̃a: quibᵘ hõ ad regnũ peruenit. ¶ Ad tertiã.q.dõ ꝙ in oi actu qui requirit idoneitatẽ ex pte recipiẽtis: duo ſunt neceſſaria ei qui oz actũ illũ exercere. ſ. iudicium de idoneitate recipientis: ⁊ expletio actᵘ: ⁊ iõ etiã in actu iuſticie ꝑ quẽ redditur alicui hoc quo dignᵘ ẽ oz eſſe iudiciũ q̃ diſcernat an iſte ſit dignᵘ: ⁊ ipſa redditio: ⁊ ad vtrũq; hoꝝ auctoritas quedã ſiue ptãs exigit. nõ enĩ dare poſſumᵘ niſi qõ ĩ ptãte hã bemᵘ. nec iudiciũ dici põt niſi vi coactiuã habeat: eo ꝙ iudiciũ iã ad vnũ determinat: q̃ q̃dẽ determinatio in ſpeculatiuis fit per virtutẽ primoꝝ ꝓncipioꝝ quibᵘ reſiſti non põt: ⁊ in rebᵘ practicis per viz ipe ratiuã in iudicante exñtem. ⁊ qz actᵘ clauis requirit idoneitatẽ in eo in quẽ exercet: qz recipit ꝑ clauez iudex eccliaſticᵘ dignos: ⁊ excludit indignos: vt ex dicta diffõne pz: iõ indiget iudicio diſcretõis quo idoneitatẽ iudicat: ⁊ ipo receptõis actu: ⁊ ad vtrꝫ hoꝝ ptãs q̃dã ſiue auctoritas requirit: ⁊ fz hᵒ oue claues diſtiguũt: quarꝫ vna ptinet ad iudiciũ de idoneitate eius qui abſoluendus eſt: ⁊ alia ad ipſã abſolutionẽ: ⁊ he oue claues nõ diſtinguũt ni ſi in eſſentia auctoritatis qua vtrꝫq; ex officio ſibi cõpetit: ſed ex cõparatione ad actᵘ quoꝝ vnᵘ alĩ ꝓſupponit. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ ꝙ ad vnã ſerã aperi endã vna clauis imediate ordinat: ſz nõ eſt incon uenies ꝙ vna ad actũ alterius ordinet: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. ſcõa enĩ clauis que dr̃ ptãs ligandi ⁊ ſol uendi: eſt que imediate ſerã aperit pctũ: ſed clauis que dr̃ ſcia oñdit cui aperienda ſit clauis illa:

¶ Ad ſcõm dõ ꝙ circa clauẽ ſcie duplex fuit opi nio. quidã.n. dixerũt ꝙ ſcia fm q̃ eſt habitᵘ acqui ſitᵘ vel infuſus dr̃ hec clauis: ⁊ ꝙ nõ eſt ꝓncipalis clauis: ſed in ordine ad aliã clauẽ clauis dr̃: ⁊ ideo q̃ñ eſt ſine alia clauĩ clauis nõ dr̃: ſicut ĩ viro litte rato qui non eſt ſacerdos. ⁊ ſiꝛ etiã q̃ñq; hac cla ui aliqui ſacerdotes carẽt: qz non hñt ſciam: neq; acquiſitã: neq; infuſaz qua abſoluere ⁊ ligare poſ ſint: ſed q̃ñq; induſtria nãli ad hoc vtunt q̃ fz eoꝝ clauiola dr̃: ⁊ ſic clauis ſcie q̃uis cũ ordine nõ tra dat: tradit tñ cũ ordine ꝙ ſit clauiſ qõ puᵘ nõ erat ⁊ hec vr̃ opinio magr̃i fuiſſe: ſed hec nõ vr̃ verbis euangelĩ concordare: que claues Petro dandas ꝓmittũt: ⁊ ita nõ ſolũ vna: ſed oue in ordine dãt. Et ꝓpi hoc alia opinio eſt ꝙ ſcia q̃ ẽ habitus non eſt clauiſ: ſz auctoritas actũ ſcie exercẽdi: q̃ q̃ñq; ſine ſcia eſt: q̃ñz aũt ſcia ſine ipa: ſicut pz etiã in iudiciĩs ſecularibᵘ. aliq̃s.n.eſt iudex hñs auctoritatẽ iudi cãdi qui nõ hz iuris ſciaz: ⁊ aliq̃s ecõuerſo hz ſciẽ tiaz iuris qui non hz auctoritatẽ. ⁊ qᵘ actᵘ iudiciũ ad quos q̃s ex auctoritate ſuſcepta obligat: nõ aũt ex ſcia habita ſine vtroq; bñ fieri nõ põt: ideo auc toritas iudicandi que clauis eſt ſine ſcia non põt ſine pctõ accipi: ſed ſcia ſine auctoritate ſine pctõ haberi põt. ¶ Ad tertiũ dõ ꝙ ptãs ꝓficiẽdi ẽ ad ad vnũ tm̃ actũ alĩus geneĩs: ⁊ iõ ñ ꝓnũerat clauĩ bus nec mlt̃iplicat ſic ptãs clauiũ q̃ ẽ ad diuerſos actᵘ q̃uis fz aũctꝫ eẽntiã ſit vna: vt dcz ẽ. ¶ Ad 4ᵐ dõ ꝙ velle vnicuiq; ẽ libex: ⁊ iõ ad volẽdũ ñ exigit auctoritas: ⁊ ꝓpter hoc voluntas nõ ponit clauis

¶ Ad ꝗntū dom ꝙ trinitas tota eodē modo remittit pctā: sicut vna ꝑsona: ⁊ iō nō oz ꝙ sacerdos qui minister est trinitatis claues habeat tres: ⁊ p̄cipue cū volūtas que spūisācto appropriat clauez nō requirat: vt dictū est.

AD secūdum sic proceditur: Uī ꝙ macula aliqd positiue in aia sit. si enī est ꝓuatio tm̄ non erit ꝓuatio nisi eius qđ per pctm̄ aufert. sz hec ē gra. ꝯ cū oē pctm̄ gratiaz auferat: oim pctoz erit vna macula: ⁊ sic secūduz pctm̄ nullā maculā aie adūciet p̄ter maculā ꝑmi pcti. ¶ P. ꝓuatio que ex pctō in aia relinquit oī cecitas vel tenebra que ad intellectū pertinet. sed hec macula non est huiusmodi: cū ad affectū pertinere videat. ꝯ macula nō ē ꝓuatio tm̄: sz aliqd pōit. ¶ P. macula quā quis ex actu alicui⁹ imūdi contrahit que ⁊ contagio dī: aliqd positiue ē. sed macula pcti etiā cōtagio dī. ꝯ est aliqd positiue.

¶ P. ꝓuatio gr̄e queda pena ē. sz in pctō macla contra penaz vel reatum diuiditur. ergo macula nō ē ꝓuatio tantū gr̄e: ⁊ sic idē qđ ꝓius. ¶ Sed ꝫ ex peccato nō remanet positiue aliquid in aia nisi dispō vl̄ habitus que consequūt pctm̄ ex parte act⁹ ex quo aliquid ponit. sed macula non est dispō ex actu causata nec habitus: quod patet ex hoc ꝙ dispositio ⁊ habitus possunt sine gr̄a destrui per contrariaz consuetudinē que forte habitū ꝓtrariū vicij inducit expellentē contrariū habitū ⁊ dispositionē: macula aūt sine gr̄a ñ aufert. ꝯ macula nō ponit aliquid positiue in aia. ¶ Ulterius vī ꝙ peccatū nūq̄ possit remitti quo ad maculā: qz ex hoc ipso ꝙ aliquis peccauit pulchritudinē innocentie amisit. sed nō pōt hanc pulchritudinē recuperare nisi cōtingeret ip̄m non peccasse. ꝯ cū hoc sit oino ipossibile: ipossibile est ꝙ alicui pctm̄ remittat: q̄ ad maculaz. ¶ P. ex hoc ip̄o hō turpitudinē quā dam hēt ꝙ tēp⁹ debitū seruitio creatoris in pctm̄ expendit. sed tēp⁹ illud qđ iam effluxit recuperari nō pōt. ꝯ nec macula mundari. ¶ Sz ꝫ est qđ dī eph. vj. ꝙ christus cōiunxit sibi eccliaz nō habētē maculā: neq̄ rugā. sed aliqui sunt mēbra ecclie q̄ qñq̄ maculati fuerūt. ꝯ pctm̄ quo ad maculaz remitti pōt. ¶ Ulterius vī ꝙ si remittat pctm̄ quo ad maculā ꝙ remittat q̄ ad oēm penā: qz remota causa remouet effect⁹. sed cā quar aliquis erat re⁹ pene est macula culpe. ꝯ remota macula remouet pena. ¶ P. quicūq̄ absq̄ culpa exñs punit iniuste punit. sed ille cui remissuz est pctm̄ quo ad maculaz est absq̄ culpa. ꝯ iniuste puniret: ⁊ ita videt ꝙ nō sit aliqua pena dign⁹: ⁊ sit sibi reat⁹ pene remissus. ¶ Sed ꝫ: pctm̄ non punit per hoc ꝙ remittit quo ad maculā. sed omni pctō debet pena fm diuinā iusticiā. ꝯ etiā post dimissionē culpe aliquis pene reat⁹ remanere pōt. ¶ Rñdeo dom ad ꝑmā qōnē ꝙ ex hoc aliquid maculatū dī: qz debite pulchritudinis patit detrimētū. v ñ macula fm ꝙ huiusmōi nō habet ꝙ aliquid ponat: sz p cōparationē ad illud qđ pulchritudinis detrimentū causat aliquid qñq̄ ponere dī: sicut aliquid in facie ē ductū qđ candorē faciei tegat aut ꝓuat. pulchritudo aūt aie cōsistit in assimilatiōe ip̄ius ad deuz ad quē formari debet per claritatē gr̄e ab eo susceptaz: sicut aūt perceptio claritatis corporalis a sole p̄hibet a nobis per aliqđ obstaculū interpositū: ita etiā claritas gr̄e p̄hibet ab anima per peccatū cōmissuz qđ diuidit inter nos ⁊ deū: vt dicit Esa. lix. vñ ipsa macula quātuz in se ē nō pōit de essentia sua nisi ꝓuatiōez gr̄e: sed ponit vt causaz obstaculū peccati qđ obstat ad gr̄e receptionez: ⁊ ꝓpter hec etiā macula tenebra dī rōne predicte similitudinis. ¶ Ad ꝑmū ꝯ dom ꝙ quāuis quantū ad ip̄am ꝓuationez gr̄e non differāt macule peccatoz: differunt tamē quantū ad causaz ex qua macula consequit: ⁊ fm hoc etiā qōlibet pctm̄ vnam maculam addit inquātū nouū obstaculū gratie ponit. ¶ Ad scōm dom ꝙ gr̄a est in essentia aie ex qua vires cognitiue ⁊ affectiue ꝓcedunt: ⁊ ideo gr̄e lumē ⁊ intellectū dirigit ⁊ affectuz mouet: sed peccatū in vtroq̄ defectū inducit: in intellectum quidez: qz omne peccatū ex errore est fm Ambro ⁊ fm phm: Omnis malus ignorās. ⁊ p̄ncipaliter i affectu: qz omne pctm̄ i voluntate est: ⁊ ideo macula ⁊ quantū ad ip̄am ꝓuationē: ⁊ quantuz ad causaz. s. pctm̄ ⁊ intellectū ⁊ affectuz respicit: sz ꝑncipali⁹ affectuz: vnde nō est incōueniens si macula ⁊ cecitas ⁊ tenebra dicat. ¶ Ad tertiū dōz ꝙ macula dicit contagio non quātū ad ꝓuationē ip̄az sed q̄tū ad cām ꝓuationis: qz ex h⁹ ipso ꝙ pctm̄ affectum quodāmodo tangit ꝓuatio dicta in ipo consequit. ¶ Ad q̄rtuz dom ꝙ macula quantuz ad causaz diuidit ab omni pena: sz quantū ad ꝓuationē ip̄a diuidit a pena inflicta: nō aūt a pena que pctm̄ cōcomitat. AD scōam qōnē dō ꝙ macula obscuritatis ex interpositiōe causata nō pōt auferri nisi obstaculū interpositū amoueat: pctm̄ aūt qđ erat obstaculū interpositū p̄hibēs gr̄e claritatē nō pōt remoueri: vt factū nō sit: sed vt effectū auertēdi deū a nobis nō habeat: qui ꝓpt auersionē qua ab eo auersi ꝓpt pctm̄ fuim⁹ a nobis auersus manebat: ⁊ iō sz hoc ꝙ se ad nos sua begnitate cōuertit: dī pctm̄ nr̄m remittere: sic nos offensā alicui remittim⁹: cū ad euz ꝓpter offensaz p̄teritaz vlterius maliuolentiam non seruamus: que quidem in deum secundum effectum accipienda sunt vt in tertio libro distinct. xxxij. dictum est: ⁊ propter hoc etiam deus remittendo peccatuz dicitur ipsum tegere: quasi non aspiciens ad ꝓteritum peccatum: vt ratione eius gratiam nobis deneget. ¶ Ad ꝑmum ergo dicendum ꝙ quanuis non reparetur pulchritudo aie quātū ad aliqđ accīs qđ erat dignitas innocentie: repat tamē quantuz

ad decorē gr̃e que restituit. ¶ Et sic̃r dō ad scām q; nō semp hō recuperat oia dāna q̄ passus ē vel tp̄is vel aliorū: sed recuperat amissā pulchritudinē quātū ad essētiā decoris spectat. ¶ D. iij. qōez dō q; in pctō duo sūt. s. q̄uersio ad ꝯmutabile bonū: et auersio ab incōmutabili bono: et scām hoc duo sūt effect' pcti: vn' ē idignatio dei ad nos auersioni pcti respōdens: alius ē pena ordinatā q̄uersionē ordinās. et q; p̄' in pctō ex pte nr̃a ē q̄uersio: et qō ē p̄ius i generatiōe ē posteri' i destructione iō ex parte dei p̄io ē recōciliatio ip̄ius ad nos: et scām hoc ē liberatio a debito pene. sz pēa est duplex. s. exterminās hostes: et talis pena ex recōciliatiōe ipsa remouet. alia pena ē q̄ corrigit ciuē et filium vel amicū: et debitū ei' pōt remanere recōciliatiōe iā facta: et iō sic' cū pctm̃ remittit quo ad maculā: remittit quo ad penā eternā q̄ ē exterminās sz nō quo ad penā tp̄alē q̄ ē correctiua. ¶ Ad p̄m̃ g̃ dō q; sicut act' p̄ exīns fuit cā macule: et tn̄ trāseūte actu nō trānsit macula ita act' mediāte macula fuit cā debiti pene: et iō nō oz q; cessāte macula debitū pene cesset: q; cessāte p̄io effectu nō oz q; cesset scām. ¶ Ad scām dō q; iste cui remissa ē culpa quātū ad maculā adhuc dignus ē ꝓpter actuz quē ꝓmisit penā sustinere quāuis nō sit dignus a deo alienus esse.

Ad tertium sic proce

dit: Ur̃ q; potestas clauiuz se extendat ad remissionē culpe: Jo. xx. dr̃ discipulis: Quoz̄ remiseritis pctā remittunt eis. sz hoc nō dr̃ quantū ad manifestationē tm̃: vt magr̃ in lr̃a dicit: q; sic sacerdos noui testamēti nō h̄et maiorē ptātez q̄ sacerdos veteris testamēti. g̃ exercet ptātē i culpe remissione. ¶ D. in pnia dat gr̃a ad remissionez pcti. sz hui' sacr̃i dispensator est sacerdos ex vi clauiuz. g̃ cū gr̃a nō opponat pctō ex parte pene: sed ex parte culpe: vr̃ q; sacerdos ad remissionē culpe operet ex vi clauiū. ¶ D. maiorē virtutē recipit sacerdos ex sua consecratione q̄ aqua baptismi ex sua sanctificatiōe. sz aqua baptismi bāc vi accipit: vt corpus tangat et cor abluat fm aug. g̃ m'to fortī' sacerdos in sui cōsecratōe hāc ptātez accipit vt cor a culpe macula abluere possit. ¶ Sed ꝯ. s̃ magr̃ dixit di. v. q; de' hanc ptātez nō cōtulit ministro q; ad interiorē mūdationē cooparet ei. sed si pctā quo ad culpā remitteret cooperaret ei in mūdatiōe interiori. g̃ ptās clauiū non se extendit ad culpe dimissionē. ¶ D. pctm̃ non dimittit nisi per spūmsctm̃. sed dare spūmsctm̃ nō est alicuius hōis: vt in. j. li. magr̃ dixit di. xiij. g̃ nec pctā remittere quo ad culpam. ¶ Ulterius vr̃: q; nō possit remittere pctm̃ quo ad penā. pctō. n. debet pena eterna et tp̄alis. sed adhuc post absolutionē sacerdotis manet penitens obligatus ad penā tp̄alez i purgatorio vel in hoc mundo faciendam. g̃ non dimittit aliquo mō penā. ¶ D. sacerdos nō pōt preiudicare diuine iustitie. sz ex diuina iustitia tarxata est pena penitenti quā debet subire. g̃ sacerdos de ea non pōt aliq̄d remittere. ¶ D. ille qui paruū pctm̃ cōmisit non est min' susceptiu' effectus clauiuz q̄ ille qui cōmisit maius pctm̃. sz aliquid de pena per officiū sacerdotis de maiori pctō dimittitur: ipossibile est esse aliq̄ paruuz pctm̃ cui nō debeat plus de pena q̄ illud qō de maiori peccato dimissuz est. g̃ poterit totā penā illius parui pcti dimittere: qō falsuz est. ¶ D. tota pena tp̄alis pctō debita est vnius rōnis. si g̃ per p̄mā absolutionē dimittat aliquid de pena: et per scām ab eodez pctō absolutionē poterit aliquid remitti: et sic tm̃ poterit multiplicari absolutio q; vi clauiū tota pena tolleret: cū scāa absolutio nō sit minoris efficacie q̄ p̄ma: et sic pctm̃ remanebit oīno impunituz: qō est incōueniens. ¶ Sed ꝯ: clauis ptās ē ad ligandū et soluēduz. sed pōt sacerdos iniūgere penā tēporalē. g̃ et pōt absoluere a pena. ¶ D. sacerdos nō pōt dimittere pctm̃ quātū ad culpā: vt in lr̃a dr̃: nec quātū ad penā eternā pari rōne. si g̃ nō pōt remittere quātū ad penā tēporalez: nullo modo remittere poterit: qō est oīno cōtrariū dictis euāgelij. ¶ Ulteri' vr̃ q; sacerdos per ptātem clauiū ligare nō possit. virtutes enī sacramētales ordinant cōtra pctm̃: vt medicīna. sed ligare nō ē medicina peccati: sed magis aggrauatio morbi vt vr̃. g̃ sacerdos per vi clauiū que est vis sacramētal' non pōt ligare. ¶ D. sicut absoluere vel aperire est amouere obstaculū: ita ligare est obstaculū ponere. sed obstaculū regni pctm̃ ē: qō nobis ex alio imponi nō pōt: q; nō nisi voluntate peccat'. g̃ sacerdos ligare nō pōt. ¶ D. claues ex passiōe christi efficaciā habēt. sed ligare nō est effectus passionis. g̃ ex clauiū ptāte: nō p̄t sacerdos ligare. ¶ Sz ꝯ ē qō dr̃ Matth. xvj. Quōcūq; ligaueris sup̄ terā erit ligatū et in celis. ¶ D. ptātes rōnales sunt ad opposita. sed ptās clauiū est ptās rōnalis cū habeat discretionē adiunctaz. g̃ hz se ad opposita. g̃ si pōt soluere pōt et ligare. ¶ Ulterius vr̃ q; possit ligare et soluere fm ꝓpriū arbitriuz: Hiero. enī dicit: Mensurā tēpis in agendo pniaz nō satis apte p̄figunt canones ꝓ vnoquoq; crimie vt de singulis dicāt: qual'r vnūqōq; sit emēdandū. sz magi arbitrio sacerdotis intelligētis relinquendū statuunt. g̃ vr̃ q; ip̄e fm suū arbitriuz possit ligare et soluere. ¶ D. dñs laudauit villicū iniq̄tatis q; prudēter fecisset: q; debitorib' dñi sui remisisset largiter. sed deus magis pnus est ad miserendū q̄ aliq̄s dñs tēporalis. g̃ vr̃ q; laudabilior sit quātū plus ꝺ pena dimiserit. ¶ D. dis christi actio nr̃a est instructio. sed ip̄se quibusdam peccātib' nullam penam imposuit: sed solum emendationē vite: vt patz de adultera Jo. viij. g̃ vr̃ q; ad arbitriuz suum possit etiā sacerdos qui est vicarius christi penam totaz

dimittere vel ptē. ¶ Sz ꝯ:Gre.dicit: Falsā pniaz dicim' que nō fm auctez sanctoꝝ patꝝ ꝓ qlitate crimis imponit.g̃ vr̃ q nō oino sit in arbitrio sacerdotis. ¶ ℞.ad actū clauiū requirit discretio.sz si esset oino in voluntate sacerdotis dimittere ꝛ imponere de pena quātū vellet:nō esset ibi necia discretio:qz nūq ibi i discretio posset accidere. g̃ n ē oino in arbitrio sacerdotis. ¶ Rñdeo dō ad ꝓmaz qōnē q sacra fm Dug.ex sanctificatōe inuisibilē gram cōtinēt.sed hec sanctificatio qnz ad necitatē sacri requirit tā in materia q̄ in ministro: sicut pz in cōfirmatōe:ꝛ tūc vis sacralis ē in vtroq cōiuncti. qnz aūt ex necitate sacri non requirit: nisi sanctificatio materie:sicut est in baptismo: qz nō habet ministrū determinatū quātū ad sui necitatē: ꝛ tūc tota vis sacralis cōsistit i materia: qnq̄ vero de necitate sacri requirit cōsecratio vel sanctificatio ministri sine aliqua sanctificatōe materie:ꝛ tunc tota vis sacralis cōsistit in ministro: sicut ꝛ i pnia:vñ eodē mō se hz ptās clauiz que est in sacerdote ad effectū sacri pnie:sicut se hz vt' q̄ ē i aq̄ bapmi ad effcm bapmi.baptism'āt ꝛ sacrm pnie cōueniūt quodāmō in effectu:qz vtrūq ꝯ culpaz ordinat directe:qō nō est de alijs sacris. sed in h° differunt:qz sacrm pnie eo q habet actus suscipientis quasi materiales:nō pōt dari nisi adultis in quib' requirit ꝓparatio ad suscipiendū effectuz sacramētoꝝ:sed baptism' qnz dat adultis ꝛ qnz pueris ꝛ alijs carentib' vsu rōnis:ꝛ iō per baptismuz dat gra ꝛ remissio pctoꝝ pueris sine aliqua sui ꝓparatione ꝓcedente:nō aūt adultis in quib' ꝓexigit ꝓparatio remouens fictionē:que quidē ꝓparatio qnz ꝓcedit sufficiēs ad gre susceptionē añq̄ baptism' actu ꝓcipiat:sed nō ante votū baptismi p' tēpus ꝓpalate veritatis.qnz aūt talis ꝓparatio tēpore nō ꝓcedit:sed ē simul cū baptismi susceptiōe ꝛ tūc per baptismi susceptionē gra remissiōis culpe cōfert:sed ꝓ pnie sacrm nūq dat gra: nisi ꝓparatio adsit vel ptius fuerit: vñ virtus clauiū opat ad culpe remissionē:vel in voto exñs:vel ēt i actu se exercēs:sicut ꝛ aqua baptismi .sed sicut baptismus non agit vt ꝑncipale agēs:sz vt instrm nō q̄ō ptingēs ad ipaz gre susceptionē causandā ēt instrmētalr:sz disponēs ad graz ꝓ quā fit remissio culpe:ita ē de ptāte clauiū. vñ solus de' remittit ꝓ se culpā:ꝛ i virtute ei' agit instrmētalr: ꝛ baptism' vt instrm iaiatū:ꝛ sacerdos vt instrm aiatū:qō dr̃ seru' fm ph̄m in.viij.eth̄.ꝛ iō sacerdos agit vt minister.ꝛ sic pz q ptās clauiū ordinat aliquo modo ad remissionē culpe:nō sicut causans:sed sicut disponens ad eā.vñ si ante absolutionē aliquis non fuisset pfecte dispositus ad graz suscipiēdā in ipa confessione ꝛ absolutione sacrali gram ꝓseqret si obicē nō poneret. si.n. clauis nullo mō ad culpe remissionē ordinaret:sed ad dimissionē pene tm: vt quidā dicūt:nō exigeret votū suscipiēdi effectū clauiū ad culpe remissionē:sic ñ exigit votū suscipiendi alia sacra que nō ordinant ad culpā: sed ꝯ penā.sed hoc facit videri q nō ordinant ad culpe dimissionē:qz semp vsus clauiū ad hoc q effectuz habeat requirit ꝓparationē ex pte recipientis sacrm ꝛ silr videret de baptismo si nūq̄ daret nisi adulti

¶ Ad ꝓmū g̃ dōz q sicut magr dicit in lra: sacerdotib' cōmissa ē ptās remittēdi pctā:nō vt ꝓpa vtute remittāt:qz hoc dei est:sed vt operationē dei remittentis oñdant tāq̄ mīstri. sed hoc contingit trib' modis. Uno modo vt oñdant eā nō pñtez:sz ꝓmittāt futuꝝ sine hoc q aliquid operē ad ipaz: ꝛ sic sacra veteris legis operationē dei significabāt: vñ ꝛ sacerdos veteris legis oñdebat tm: ꝛ nihil operabat. Alio modo vt significēt pñtez ꝛ nihil operent ad eā:ꝛ sic quidā dicūt q sacra noue legis significēt collationē gre quā de' in ipsa sacroꝝ collatione dat sine hoc q in sacramētis sit aliqua vt' operās ad gram:ꝛ fm hanc opinionē que in ꝓma di.tacta est ēt ptās clauiū esset tm oñdēs diuinaz operationē in remissione culpe in ipsa sacri collatione factā. Tertio mō vt significēt diuinā operationē in remissionē culpe pñtez:ꝛ ad ipaz aliq̄d di spositiue ꝛ instrumētalr operent:ꝛ sic fm aliā opinionē que sustinet cōius sacra noue legis emūdationē oñdunt diuinit' factaz: ꝛ hoc modo ēt sacerdos noui tēstamēti oñdit absolutos a culpa:qz ꝓportionalr oz loqui de sacris ꝛ ptāte ministroꝝ. nec obstat q̄n claues eccl̄ie ad remissionē culpe dispōnāt:qz culpa iā remissa ē:sicut nec q baptism' disponat quātū in se est in eo qui iam sanctificat' est. ¶ Ad scām dām q neq̄ sacrm pnie:neq̄ sacramentū baptismi operādo pertingit directe ad gram nec ad culpe remissionē:sed dispositiue.

¶ Unde etiā patet rñsio ad tertium . Alie rōnes oñdunt q ad remissionē culpe direte clauiū ptās non operet ad concedendū ¶ D.ij.qōnem dām q idez iudiciū est de effectū quē ptās clauiū actualiter exercita complet in eo in quo cōtritio tēpore precessit:ꝛ de effectu baptismi qui iā habēti gram dat.aliquis.n.per fidē ꝛ cōtritionē ꝓcedentē baptismū gram remissionis pctoꝝ quantū ad culpaz cōsecutus est:sed quādo actualr postea baptismū suscipit gra auget:ꝛ a reatu pene totalr absoluit: eo q fit particeps passionis christi. ꝛ silr ille qui per contritionez cōsecutus est remissionē pctoꝝ: quātuz ad culpā:ꝛ per ꝓnā quantuz ad reatuz pene eterne que simł cuz culpa dimittit ex vi clauiū ex passione christi efficaciam habentiū auget gra ꝛ pena remittitur temporalis: cuius reat' adhuc remanserat post culpe remissionē nō tamē totus: sicut in baptismo:sed pars eius:eo q in baptismo homo regenerat configuratus passioni christi totaliter efficaciam passionis christi que sufficit ad omnē penā delendam in se suscipiēs:vt nihil de ꝓ oris peccati actualis pena remaneat:quia non oz

alicui imputari ad penaz: nisi qō ipsemet fecit. in baptismo aūt homo nouā vitā accipiēs fit p gr̄az baptismalē nouus homo: ⁊ iō nullus reat⁹ pene remanet in eo p̄o p̄cedēti pctō. sed in pn̄ia hō n̄ mutat in aliā vitā: q̄ nō est regeneratio: sed sanatio quedam: ideo ex vi clauiuū q̄ operat in sacr̄o penitentie nō tota pena remittit: sed aliquid ō pena tēpoz̄ali cui⁹ reatus post absolutionē a pena cī na remanet potuit: vt dictū ē. nec solū a pena illa quā hz vel suscipit ab ea penitens in confitēdo: vt quidā dicūt: q̄ sic cōfessio ⁊ sacerdotalis absolutio non essent nisi in onus qō nō competit sacramētis noue legis: sed etiaz de illa pena que in purgatoz̄io debet aliquid remittit vt min⁹a purgatorio puniat absolutus ante satisfactionē decedens q̄ si ante absolutionē decederet. ¶ Ad p̄mum g̃ dom q̄ non remittit penā totā tēpoz̄alē: sz partez ⁊ iō adhuc manet obligat⁹ ad penā satisfactoz̄iaz.

¶ Ad scōm dom q̄ passio christi sufficienter satisfecit p̄o pctis totius mūdi: ⁊ iō sine p̄iudicio dine iusticie aliquid de pena sibi debita remitti pōt fm q̄ effectus passiōis ad ip̄m p̄ sacr̄a eccl̄ie ptingit.

¶ Ad tertiū dō q̄ p̄o q̄libet pctō oz aliquam penā satisfactoz̄iā remanere: p quā medicina cōtra pctm̄ p̄stet: ⁊ iō quāuis virtute absolutōis dimittit aliqua quātitas pene debite p̄ aliquo magno pctō: n̄ oz q̄ tāta quātitas pene dimittat respectu cui⁹libet pcti: q̄ aliqō pctm̄ fz h⁹ remāeret oio sine pena: sed virtute clauiū de penis singulo⁹ pctō⁹ p̄portionalit dimittit. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ quidam dicūt q̄ in p̄ᵃ absolutōe tm̄ dimittit vi clauiū q̄tū ditti pōt: sz tm̄ valet iterata cōfessio: tū p̄ p̄ structi onē: tū p̄ maiorē certitudiez: tū p̄ int̄cessionē p̄fessoz̄is: tū p̄ verecūdie meritū. sz h⁹ nō vr̄ vez: quia ⁊ si hec esset rō cōfessionē iterādi: nō tm̄ esset rō iterādi absolutionē: p̄cipue in eo qui non hēt aliquā causā dubitatiōis de p̄cedenti absolutione ita. n. poterit dubitare post scōam absolutionez: sic p⁹ pmā: sic videm⁹ q̄ sacr̄m extreme vnctionis nō iterat sup eūdē morbū: eo q̄ totū qō per sacramētū fieri potuit semel factū est: ⁊ p̄tea in scōa cōfessione nō requireret q̄ haberet claues ille cui fit p̄fessio si nihil ibi vis clauiū operat: ⁊ iō dicūt q̄ etiā in secūda absolutiōe vi clauiū de pena remittit: q̄ in scōa absolutōe gr̄e p̄fert augmentū: ⁊ q̄to maior gr̄a recipit min⁹ ō ipunitate pcti p̄cedēti manet: ⁊ iō minor pena purgās debet. vnde etiā i p̄ma absolutiōe alicui plus ⁊ min⁹ de pena dimittit vi clauiū fm q̄ plus se ad gr̄am disponit: ⁊ p̄t esse tāta dispō q̄ etiā ex vi cōtritōis tota pena tollitur: vt p̄dictū est. vnde etiā nō est incōueniens si per frequētē cōfessionē etiā tota pena tollatur vt pctm̄ oio remancat impunitū p̄ quo pena christi satisfecit. ¶ Ad tertiā qōnē dom q̄ operatio sacerdotis in vsu clauiū: est cōformis dei opationi cui⁹ minister est: de⁹ aūt hz operationē ⁊ in culpā ⁊ in penaz: sed in culpā ad soluēdū quidē directe: ad ligandū aūt indirecte inquātū obdurare dī: dum gr̄am nō largit. sed in penā habet operationē directe quātū ad vtrūq̄: q̄ ⁊ penā parcit: ⁊ penam infligit. sil̄r ergo sacerdos ⁊si in absoluendo ex vi clauiū habeat aliquā operationē ordinatā ad cul pe dimissionē mō iā dicto: nō tamē ligādo aliquā operationē hz in culpā: nisi ligare dicat inquātuz non absoluit: sed ligatos oñdit: sed in penā habet ptātē ⁊ ligandi ⁊ soluendi: soluit. n. a pena quam dimittit: sed ligat ad penaz que remanet. Sed ad hanc ligare duplr dī: vno mō considerādo ip̄am q̄titatē pene in cōi: ⁊ sic nō ligat nisi inquātū non soluit. sz ligatū oñdit. alio mō cōsiderādo penaz hanc vel illā determiate: ⁊ sic ligat ad penā ligando eā. ¶ Ad p̄mū g̃ dō q̄ illud residuū pene ad qō obligat est medicina purgans pcti ip̄uritatem ¶ Ad. ij. dō q̄ obstaculū regni n̄ solū pctm̄ ē: sz ēt pena quā q̄lr sacerdos ip̄onat dictū ē. ¶ Ad z^m dō q̄ ēt passio x̄pi obligat nos ad penā aliq̄ p quā ei p̄formemur. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ sacerdos opat i vsu clauiū sicut instrm̄ ⁊ minister dei. nullū aūt instrm̄ hz efficacē actū nisi fm q̄ mouet a p̄ncipali agēte ⁊ iō dicit Dio. in fi. Ecc. hierar. q̄ sacerdotibus vtēdū ē virtutib⁹ hierarchicis qñ dīnitas eos mouerit: in cuius signū Matth. xvj. añ ptātē clauiū Petro tradita fit mētio de reuelatōe ei facta diuinitatis: ⁊ Jo. xx. p̄mittit ptāti remissionis aplis date spūssancti donū quo filī dei agunt: vñ sicq̄ p̄ter istū motū dīnū vti sua ptāte p̄sūpserit nō cō sequeret effectū vt Dio. dic̄: et p̄ter hoc a diuino ordine auerteret: ⁊ sic culpaz incurreret. ⁊ q̄ pene satisfactoz̄ie infligende vt medicine sunt: sicut medicine in arte determiate nō oibus cōpetūt: sed variande sunt fz arbitriū medici nō p̄p̄ria volūtatē sequentis: sed medicine sciam: ita pene satisfactorie in canone determiate nō cōpetūt oib⁹: sz variāde sūt fm arbitriū sacerdotis dīno instinctu regulatū: sic aūt medic⁹ aliq̄n p̄udēt nō dat medicinā ita efficacē q̄ ad morbi curatōez sufficiat: ne pp̄ debilitatē nat̄e mai⁹ piculū oriat: ita sacerdos dīno i stictu mor⁹ nō sp totā penā que vni pctō debet in iūgit: ne infirm⁹ aliq̄s ex magnitudine pene desp̄et ⁊ a pn̄ia totalr recedat. ¶ Ad p̄mū g̃ dō q̄ arbitriū illud oz esse dīno instictu regulatum. ¶ Ad scōm dō q̄ ēt de hoc laudat villic⁹ q̄ p̄udēt fecit: ⁊ iō in remissione pene debite discretio adhibēda est. ¶ Ad tertiū dō q̄ christus habuit ptātē excellētie in sacr̄is: vñ ip̄e ex auct̄e penā totā vel partez poterat dimittere sicut volebat. nec ē sil̄e de his q̄ opant tm̄ vt ministri. ¶ Questio. II.

Deinde queritur

de excōicatione. Et circa hoc g̃rūtur dnq̄. ¶ P̄imo de ip̄a excōicatiōe. Scōo quis possit excōicar

¶ Tertio de modo excõmunicationis. Quarto de cõicatioue cum excõmunicatis. ¶ Quinto de absolutione ab excõicatione.

AD primum sic procedit: Uī q incõpetẽs sit hec diffõ excõicationis a quibusdã posita: Excõicatio est separatõ a cõiõe ecclie quo ad fructũ ⁊ suffragia generalia. suffragia.n. ecclie valẽt eis pro quib' fiũt. sz ecclia orat pro eis qui extra ecclíaz sunt: sic ꝑ hereticis ⁊ paganis. g̃ etiã ꝑ excõicatis qui extra ecclíaz sũt ⁊ sic eis suffragia ecclie valent. ¶ D. nullus amittit suffragia ecclie nisi per culpã. sz excõicatio nõ est culpa: sz pena. g̃ p excõicationẽ nõ sepat aliqs a suffragijs ecclie cõib'. ¶ D. fruct' ecclie nõ videt aliud esse q̃ suffragia. nõ.n. põt intelligi de fructu bonoꝝ tpaliuz: qr hec excõicatis nõ auferunt. g̃ i cõueniẽter vtrobiq; ponit. ¶ D. excõicatio minor quedã excõicatio est. sz ea hõ nõ pdit suffragia ecclie. g̃ diffõ nõ est cõis. ¶ Uterius vī q ecclia nulluz debeat excõicare: qr excõicatio maledictio quedã est. sz Ro. xij. phibemur maledicẽ. g̃ ecclia excõicare nõ dz. ¶ D. ecclia militãs dz imitare triũphantẽ. sz vt in epla Jude legit Michael cuz altercaret ỏ corpore moysi cũ diabolo nõ ẽ ausus iudiciũ blasphemie inferre: sz ait: Impet tibi dñs g̃ nec ecclia militãs dz alicui iudiciũ maledictiõis vel excõicatiõis inferre. ¶ D. nullus ẽ in manum hostis tradẽd' nisi oio desper'. sz p excõicationez tradit aliquis i manũ sathane. vt pz. j. Lor. v. cũ g̃ de nemie sit desperandũ in vita ista: ecclia nullũ dz excõicare. ¶ Sz cõ ẽ q apls. j. Lor. v. Mãdat quẽdã excõicari. ¶ D. Matth. xviij. dr de illo q̃ ecclíaz audire cõtẽnit: Sit tibi sic ethnic' ⁊ publicanus. sz ethnici sũt extra ecclíaz. g̃ ⁊ illi qui ecclíã audire cõtẽnunt p excõicationẽ extra ecclíaz sunt ponẽdi. ¶ Uteri' vī q nullus pro aliquo tẽporali dãno debeat excõicari: qr pena nõ dz excedẽ culpã sz pena excõicatiõis est puatio alicui' boni spũalis qõ oĩb' bonis tpalib' ꝑeminet. g̃ p tpalib' nullus ẽ excõicãd'. ¶ D. nulli malũ p malo reddẽ debem' fm apli ꝓceptũ. sz hoc esset malũ p malo reddere si p tali dãno quis excõicaret. g̃ nullo' h' dz fieri.

¶ Sz cõ ẽ q Petr' Ananiã ⁊ Saphirã p defraudatiõe ꝓcij agri snĩa mortis dãnauit. g̃ ⁊ ecclie lz p tpalib' dãnis excõicare. ¶ Uteri' vī q excõicatio iniuste lata nullo mõ effectũ habeat: qr per excõicationẽ ꝓtectõ ⁊ gr̃a dei sbtrahit que nõ iuste sbtrahi põt. g̃ excõicatio iuste lata nõ hz effectũ. ¶ D. Piero. dic̃ q h' est de supcilio phariseorum estimare esse ligatum vel solutũ qui ligat vl soluit iniuste. sz eoꝝ supciliũ erat supbũ ⁊ erroneũ. g̃ excõicatio iniusta nullũ hz effectũ. ¶ Sz cõ: hz Gre. Precepta pastoris siue iusta siue iniusta timenda sunt: non aũt essent timenda nisi aliquid nocerẽt etiã iniusta. g̃ ⁊c. ¶ Rñdeo dr ad ꝑmã. q. q̃ ille q̃ p baptismũ i ecclia ponit ad duo ascribit. s. ad cetũ fideliũ: ⁊ ad sacroꝝ ꝓticipationẽ: ⁊ hoc scoz ꝓsupponit ꝑmũ: qr in sacris ꝓticipãdis etiã fideles cõicant: ⁊ iõ aliquis põt extra ecclíaz fieri p excõicationẽ dupl'r. vno' ita q̃ separet tm a ꝓticipatione sacroꝝ: ⁊ hec erit excõicatio minor. alio' ita q̃ excludat ab vtroq; ⁊ sic erit excõicatio maior q̃ hic diffinit: nõ aũt põt esse tertiũ. s. q̃ excludat a cõione fideliũ: ⁊ nõ a ꝓticipatiõe sacroꝝ rõne iã dc̃a: qr. s. fideles in sacris cõicant. sz cõicatio fideliuz est duplex: quedã in spũalib': sic mutue oõnes sũt ⁊ cõuẽtus ad sacra ꝓcipiẽda: quedã in corporalib' actib' legitimis: qui q̃dẽ legitimi act' ⁊ licita cõmunio his vsib' cõtinẽt: Si pro delictis anathema q̃ efficiat. Os: orare: vale: cõio: mensa negat. os. s. ne det osculũ. orare: ne cũ excõicatis orem'. vale: ne salutent. cõio: ne. s. in sacris cum ipsis aliqs cõicet mensa negat: ne aliquis cũ eis comedat. ꝑmissa g̃ diffõ importat sepationẽ a sacris in hoc q̃ dic̃ q̃ tũ a fructu: ⁊ a cõione fideliũ: q̃ tũ ad spũalia: i h' q̃ dicit ⁊ suffragia ecclie cõia. alia aũt diffõ iuenit que dat fm sepationẽ ab vtrisq; actib': que talis ẽ: Excõicatio est a qualibet licita cõione legitimo actu sepatio. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dom q̃ pro infidelib' orat: sed ipsi fructũ oronis non percipiunt nisi ad fidez conuertant. silr ⁊ pro excõicatis orari potest q̃uis nõ inter oones q̃ p mẽbris ecclie fiũt: ⁊ tñ fructũ nõ ꝓticipãt q̃diu in excõicatõe manẽt: sed orat: vt det eis spũs pnie vt ab excõicatõe soluãt.

¶ Ad scdm dom q̃ suffragia alicui' valẽt alicui fm q̃ ei cõtinuãt. Põt aũt actio vni' alteri ꝓtinuari dupl'r. vno' ex vi charitatis que oẽs fideles cõnectit: vt sint vnũ in deo: sic dr in ps. ꝓticeps ego sũ oiuz ⁊c. ⁊ hãc cõtinuationẽ excõicatio nõ intercipit: qr iuste excõicari quis nõ põt nisi pro culpa mortali p quã iã a charitate diuisus est: etiã si nõ excõicet. iniusta aũt excõicatio charitatem alicui auferre nõ põt: cũ sit de maxis bonis que nõ pñt alicui inuito auferri. alio' p intẽtionẽ suffragia facientis que in aliquẽ fert p quo fiũt. ⁊ hãc cõtinuationẽ excõicatio intercipit: qr ecclia p excõicationis snĩaz sepat excõicatos ab vniuersitate fideliuz p quib' suffragia facit. vñ suffragia ecclie ei ñ psũt q̃ pro tota ecclia fiũt: nec ex psona ecclie oĩo p eis inter mẽbra ecclie fieri põt: q̃uis aliqua psona priuata possit ad eius cõuersionẽ aliqd suffragiũ p intentionẽ dirigere. ¶ Ad tertiũ dom q̃ fruct' spũalis ecclie nõ solũ est ex suffragijs: sz etiã ex ꝓcepti one sacroꝝ ⁊ ex cõiunctu fideliuz. ¶ Ad quartũ dom q̃ minor excõicatio nõ hz pfectã rõnez excõicatiõis: sed aliquid ipius ꝓticipat: ⁊ iõ ñ oz q̃ ei totaliter excõicationis diffõ cõueniat: sz solũ quo ad aliquid. ¶ AD scdam qõnez dom q̃ iudiciũ ecclie cõformie dz esse iudicio dei. dr' aũt multiplr pctõres punit: vt eos ad bonũ trahat. vno' flagellis castigando. alio' hoiez sibi relinquendo: vt auxilijs

subtract quib' a malo ꝓpediebat suã infirmitatẽ cognoscat ⁊ humilis ad deũ redeat a quo superbus abscessit: ⁊ quantũ ad vtrũq; eccl'ia in excõicationis sñia diuinũ iudiciũ imitat. inquãtũ. n. ẽt a cõione fideliũ separat vt erubescat: imitat diuinũ iudiciũ quo per flagella castigat. inquãtũ aũt a suffragijs ⁊ alijs spũalib' separat: imitat diuinũ iudiciũ quo homiez sibi relinquit: vt per humilitatẽ seipm cognoscẽs ad deũ redeat. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ q; maledictio põt esse dupl'r. vno mõ ita q; i malo qd̃ irrogat vel dicit p intẽtionẽ sistat: ⁊ sic maledictio oĩb' modis phibita est. alio mõ ita q; malum qd̃ quidẽ maledicendo ipsecat ad bonũ illius ordinet qui maledicit: ⁊ sic maledictio qñz est licita ⁊ salutifera: sicut ⁊ medicus aliqd̃ nocumentum infert infirmo: vt sectionẽ per quã ab infirmitate liberet. ¶ Ad scõm dõ q; diabolus incorrigibilis est: ⁊ iõ nõ est susceptibilis alicui' boni per excõicationis penã. ¶ Ad tertiũ dõ q; ex hoipso q; aliqs suffragijs eccl'ie priuat' tplex incõmodũ icurrit p tria que quis ex suffragijs eccl'ie cõsequit. valẽt ei ad augmentũ gr̃e eis qui hñt: vel ad merendũ eis qui nõ hñt: ⁊ quantũ ad hoc magr̃ in l'ra dicit q; gr̃a dei per excoicationẽ sb'trahit. valent etiã ad custodiã virtutis: ⁊ quãtũ ad hoc dicit q; ptectio sb'trahit: nõ q; oĩno dei puidentia excludat: sed q; ab illa ptectione qua filios eccl'ie specialiori mõ custodit. valẽt ad defendẽdũ ab hoste: ⁊ q̃ntũ ad hoc dicit q; diabolo maior ptãs seuiendi in ipm dat' ⁊ spũal'r ⁊ corporal'r. vnde in ꝑmitiua eccl'ia qñ oportebat per signa ad fidez homes inuitare: sic spũssancti donũ visibili signo manifestabat: ita ⁊ excõicatio corporali vexatiõe a diabolo innotescebat. nec est inconueniẽs si ille qui nõ est desperatus hosti dat': qz nõ dat ei quasi dãnandus: sed quasi corrigẽdus: cũ in ptãte eccl'ie sit ex eius manu ipm eripere cũ voluerit. ¶ D. iij. q. dõ q; per excõicationẽ iudex eccl'iastic' excõicatos excludit a regno quodãmõ. vñ cũ nõ debeat excludere nisi idignos vt ex diffõne clauis patuit: nec aliquis reddat' idignus nisi per pctm̃ mortale amiserit charitatez q̃ est via ducẽs ad regnũ: iõ nullus excõicari debet: nisi ꝓ pctõ mortali. ⁊ qz in dãnificando aliquem corporal'r vel in reb' mortalib' aliquis mortaliter peccat ⁊ ꝯ charitatẽ facit: iõ pro dãno tpali illato eccl'ia aliquẽ excõicare põt. sed qz excõicatio ẽ grauissima penaꝛ: pene aũt medicine sunt fm phm in. ij. ctl'. Sapientis aũt medici est a leuioꝛib' medicinis incipere ⁊ min' periculosis: iõ excõicatio infligi nõ dz: ẽt pro pctõ mortali nisi contumax fuerit: vel nõ veniẽdo ab iudiciũ: vel añ terminationẽ iudicij sine licẽtia recedẽdo: vel determinatiõi nõ parẽdo: tũc. n. p' q̃ monit' fuerit: si obedire cõtẽpsit cõtũaꝛ reputat': ⁊ excõicari dz a iudice iã nõ hñte qd̃ ꝯ ipz faciat ãpl'. ¶ Ad ꝑmũ ẽt dõ q; culpe q̃ titas nõ mẽsurat' ex nocumẽto qd̃ q̃s facit: sz ex voluntate qua facit ꝯ charitatẽ agẽs: ⁊ iõ q̃uis pena excõicatiõis excedat nocumẽtũ: nõ tñ excedit q̃titatẽ culpe. ¶ Ad scõz dõ q; cũ aliqs p penã aliquã corrigit nõ reddit ei malũ: sz bonũ: qz pene medicine sũt: vt dictũ ẽ. ¶ Ad q̃rtã. q. dõ q; excõicatio põt dici iusta dupl'r. vno' ex pte excõicãtis: sicut cũ ex odio vel ira excõicat: ⁊ tũc excõicatio nihilomin' hz effectũ suũ q̃uis ille q; excõicat peccet: qz iste iuste patit: q̃uis ille iniuste faciat. alio mõ ex pte ipius excõicatõis: vel qz cã excõicatiõis ẽ idebita: vel qz infert sñia iur' ordine prętermisso: ⁊ tũc si sit talis error ex pte sñie q; sñiaz nullã faciat esse nõ hz effectũ qz nõ ẽ excõicatio. si aũt sñiaz nõ annullet hz effectũ suũ: ⁊ dz excõicat' hũil'r obedir': ⁊ erit ei ad meritũ: ⁊ vel absolutionẽ petẽ ab excõicãte: vel ad superiorẽ iudicẽ recurrere: si aũt cõtẽneret eoipo mortal'r peccaret. ꝓtingit aũt qñz q; ẽ debita cã ex pte excõicatõis que nõ ẽ debita ex pte excõicati: sic cũ aliqs p falso crimie in iudicio probato excõicat; ⁊ tũc si humil'r sustinet hũiliat' meritũ rcõpẽsat excõicatõis dãnũ. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ q; q̃uis hõ gr̃az dei iuste amittere nõ possit: põt tñ iuste amittere illa que ex pte nr̃a sũt q; ad gr̃az dei disponũt: sic pz si sb'trahat' alicui doctrine verbũ qd̃ ei debet: ⁊ hoc mõ excõicatio gr̃az dei sb'trahere dr̃: vt ex ꝓdictis pz. ¶ Ad scõz dõ q; hiero. loquit' q̃tũ ad culpas ⁊ nõ q̃tũ ad penas: que pñt ẽt iniuste infligi a rectoribus eccl'iaꝛ.

AD secundũ sic proceditur: Ut' q; qlibz sacerdos possit excõicare. excõicatio. n. est act' clauiũ. sed qlibet sacerdos hz claues. g̃ quilibet põt excõicare. ¶ ꝑ. mai' est absoluere ⁊ ligare in foro pnie q̃ in foro iudicij. sz quilibet sacerdos põt sibi sb'ditos in foro pniali absoluere ⁊ ligare. g̃ etiã põt sibi sb'ditos quilibet sacerdos excõicare. ¶ Sz ꝯ: ea i qb' iminet piculũ sunt maioꝛib' reseruãda. sz pena excõicatõis est valde piculosa: nisi cũ moderamie fiat. g̃ nõ dz cuilibet cõmitti sacerdoti. ¶ Iterũ' vr' q; nõ sacerdotes excõicare nõ possint: qz excõicatio ẽ act' clauiũ vt in l'ra dr̃. sz nõ sacerdotes nõ hñt claues. g̃ non pñt excõicare. ¶ ꝑ. plus requirit ad excõicatiõez q; ad absolutionẽ in foro pnie. sz nõ sacerdos i foro pnie absoluere ñ põt. g̃ nec excõicationẽ iferre. ¶ Sz ꝯ est q; archidiaconi legati ⁊ clerici excõicant: qui qñz nõ sũt sacerdotes. g̃ nõ solũ sacerdotes excõicare pñt. ¶ Iterũ' vr' q; excõicat' vel suspẽsus excõicare possit: ille. n. qui ẽ excõicat' vl' suspẽsus: nz ordinẽ nz iurisdictionẽ amittit: qz nz reordinat' cũ absoluit': nz cura ei iterꝛ cõmittit. sz excõicatio nõ requirit nisi ordinẽ vel iurisdictionez. g̃ ẽt excõicat' ⁊ suspẽsus excõicare pñt. ¶ ꝑ. mai' ẽ ꝓfice corp' christi q; excõicat'. sz excõicati ꝓficẽ pñt vt. s. di. xij. dcz ẽ. g̃ pñt excõicare. ¶ Sz ꝯ: ligat' corporal'r nõ põt aliũ ligare. sz vinculũ spũale est

solui' q̄ corpōrale. ꝑ excōicat' nō pōt excōicare: cū excōicatio sit vinculū spūale. Rñdeo dō ad ꝓmā .q. q in foro cōscie cause agit inter hoiez z deum: in foro aūt exteriozis iudicij cā agit hois ad hoiez z iō absolutio vel ligatio que vnū hoiez obligat q̄ ad deū tm̄: ptinet ad foz pnīc: sz illa que hominē obligat i cōparatiōe ad alios hoies ad foz publicū exteriozis iudicū ptinet. z qz per excōicationez hō a cōione fideliū separat: iō excōicatio ad foruz exterius ptinet: z illi soli pñt excōicare qui habēt iurisdictionē in foro iudiciali: z ꝑ hoc soli epi ꝑ pria aucte z maiozes plati �means cōiozez opinionem pñt excōicare: sz pbyteri pochiales nō nisi ex cōmissiōe eis facta: vel in ceteris casib': sic in furto z rapina z huiʳmōi: in quib' est eis a iure concessuz q excōicare possint. Alij aūt dixerūt q etiā sacerdotes pochiales pñt excōicare: sz p̄dicta opinio ē rōnabilioz. ¶ Ad ꝓmū ꝑ dōz q excōicatio nō est actus clauis directe: sed magis respectu exteriozis iudicij. sed snīa excōicatōis q̄uis in exteriozi iudicio ꝓmulget: qz tm̄ aliquo mō ptinet ad aditus regni �means q ecclia militans est via ad triūphantē: iō ēt talis iurisdictio ꝑ quā hō excōicare pōt clauis pōt dici: z �means hoc a quibusdā distinguit q est clauis ordinis quā oēs sacerdotes hñt: z clauis iurisdictōis in foro iudiciali quā hñt soli iudices exteriozis fori: vtrāq tm̄ deᵛ Petro cōtulit: Matth. xvj et ab ipso in alios descēdit q̄ vtrāq hñt. ¶ Ad scām dō q sacerdotes parochiales hñt quidē iurisdictionē in sb̄ditos suos quātū ad forū cōscie: sz nō quātū ad foz iudiciale: qz nō pñt cozā eis cōuenīri in cāis cōtētiosis: z iō excōicare nō pñt: sz absoluere pñt i foro pniali. z q̄uis foz pniale sit dignᵘ tm̄ in foro iudiciali maioz solēnitas requirit: qz in eo oz q nō solū deo: sz ēt hōi satisfiat. HD. ij. q. dō q sacra in quib' gra ꝓfert dispēsare ad solos sacerdotes ptinet: z iō ipsi soli pñt absoluere z ligare in foro pniali: sz excōicatio nō directe respicit graz: sz ex ꝓnti inquātū hō suffragijs ecclie priuat que ad gram disponūt: vel in gra cōseruāt: z iō ēt nō sacerdotes oīmō iurisdictionē habeāt in foro cōtētioso pñt excōicare. ¶ Ad ꝓmū ꝑ dō q q̄uis nō habeāt clauē ordinis: hñt tm̄ clauē iurisditiōis ¶ Ad scām dō q ista duo se hñt: sicut excedētia z excessa: z iō alicui cōpetit vnū cui nō competit aliud. HD. ij. q. dō q vsus iurisdictōis est in cōparatōe ad aliū hoiem: z iō cū ois excōicatᵘ a cōione fideliū separet: quilibet excōicatᵘ vsu iurisdictiōis ꝓuat. z qz excōicatio est iurisdictōis ꝓuatio iō excōicatᵘ excōicare nō pōt: z eadē rō est de suspēso a iurisdictōe. si. n. sit suspēsus ab ordine tātū tūc ñ ꝑt ea q̄ sūt ordinis: sz ꝑt ea q̄ sūt iurisdictōis z ecōuerso si sit suspēsus a iurisdictōe: z nō ab ordine. si aūt ab vtroq tūc neutz pōt. ¶ Ad ꝓmū ꝑ dō q q̄uis nō amittat iurisdictionē: amittit tm̄ iurisdictōis vsū. ¶ Ad scām dō q cōficere seq̄t ptātē character q̄ idelibile ē: z iō hō exq̄ characterē ordis hz sp pōt ꝓficē: sz nō sp ei liceat. secᵘm ātē ē ō excōicatōe q̄ iurisdictionē seq̄t: q̄ auferri ꝑt z ligāi

Ad tertium sic proce

dit: Uī q aliq̄s possit seipz vel equalē vl̄ supiorē excōicare: qz āgelᵘ oci maioz erat Paulo: Matth. xj. Qui minoz ē i regno celoz maioz est illi q̄ nemo inᵗ natos mulieꝝ maioz. sed Paulus excōmunicauit angelum de celo: vt patz Gal. j. ꝑ hō pōt supiorē excōicare ¶ P. sacerdos alñ excōicat in generali ꝓ furto vel ꝓ aliq̄ huiʳmōi. sz pōt ꝓtingere q ipsemet fecit vel supioz vel equal. ꝑ aliquis pōt se vel equalē vel supiorē excōicare. ¶ P. aliq̄s pōt supiorē absoluere in foro pniali vel eq̄lē sic cū epi suis sb̄ditis ꝓfitēt: z cū vnus sacerdos alteri venialia ꝓfiteᵗ. ꝑ vī q etiā excōicare aliq̄s supiorē vel equalē possit. ¶ Sz p̄: excōicatio est actᵘ iurisdictiōis. sz aliquis nō hz in se iurisdictionē: qz i eadē cā nō pōt quis esse reᵘ z iudex: nec itez i supiorē aut equalē. ꝑ nō pōt aliq̄s supiorē vel equalem aut se excōicare. ¶ Lteriᵘ vī q i aliquā vniuersitatē snīa excōicatōis ferri possit. ꝓtingit. n. q aliq̄ vniuersitas sibi in malicia colligat. sed ꝓ malicia in qua aliq̄s ꝓtumax extiterit oz excōicatio ferri. ꝑ pōt in aliquā vniuersitatē ferri excōicatio. ¶ P. illud qd̄ est grauissimū i excōicatōe est sepatio a sacris ecclie. sed aliq̄n tota ciuitas interdicit a diuinis. ꝑ z excōicari aliqua vniuersitas potest. ¶ Sz p̄ ē glo. Aug. Matth. xiij. q̄ dicit q ꝓnceps z multitudo nō est excōicāda. ¶ Lteriᵘ vī q ille qui semel ē excōicatᵘ vlteriᵘ excōicari nō possit. j. Lozᵛ. v. dicit apls: Quid mihi ē de his qui foris sūt iudicare: sz excōicati iā sūt extra ecclīaz. ꝑ sup eos ecclīa iudiciū nō hz vt possit eos itez excōicare. ¶ P. excōicatio ē sepatio quedā a diuinis z a cōione fideliū. sz pᵒ q̄ ē aliq̄s ꝓuatᵘ aliquo nō pōt itez illo ꝓuari. ꝑ vnᵘ excōicatᵘ nō oz itez excōicari ¶ Sz p̄: excōicatio q̄dā pena est z medicinale remediū. sz pena z medicine iterāt cū cā exigit. ꝑ z excōicatio iterari pōt. Rñdeo dō ad ꝓmā. q. q cū p iurisdictionē aliq̄s ꝓstituat in gradu superioritatis respectu eius in quē hz iurisdictionē: qz ē iudex eiᵘ: iō nullus hz in seipsū vel superiorē vl̄ eq̄lē iurisdictionē: z p ꝓns nullus pōt seipm excōicare vel supiorē vel equalē. ¶ Ad ꝓᵐ ꝑ dō q apl̄us loquit sb̄ hypostelī. i. si poneret āgelus peccare: sicut nō esset apl̄o supioz: sed inferioz: nec ē inconueniens q in cōditionalib': quaꝝ añcedētia ipossibilia sūt z ꝓntia ipossibilia sint. ¶ Ad scām dō q i tali casu nullus excōicatᵘ: qz par in parē nullū hēt iperiū. ¶ Ad tertiū dō q absolutio z ligatio i foro ꝓfessionis est quo ad deū tm̄ apud quē aliquis alio inferioz reddit per pctm̄. sz excōicatio ē in iudicio exteriozi in quo aliquis nō amittit supiozitatē ex hᵒ ipo q peccat: vnde nō ē silis rō de vtroq

foro: ⁊ tñ in foro ꝓfessiõis aliq̃s nõ põt seip̃z absoluere: nec supioẽ nec equalẽ de mortali: nisi ex cõmissiõe sibi facta. ꝺ venialib⁹ ãt põt: qz venialia ex quibuslibet sacr̃is gr̃az ꝓferentib⁹ remittunt. vñ remissio venialiũ sequit ptãtẽ ordinis. ¶ D. ij. q. ꝺõm q excõicari nõ ꝺz aliq̃s: nisi ꝓ pcto mortali pctm aũt i actu ꝓsistit: act⁹ aũt nõ ẽ cõitatis: ſz singulariũ psonaꝝ vt freq̃nter: ⁊ iõ singuli ꝺ cõitate excõicari pñt: nõ aũt ipa cõitas: ⁊si ẽt q̃z act⁹ sit tot⁹ alicui⁹ multitudis: vt q̃n multi nauĩ trahunt quã nullus trahere posset: nõ tñ ẽ ꝓbabile q aliq̃ cõitas ita tota ad malũ ꝓsentiat q̃n aliqui sint dissentiẽtes. ⁊ qz nõ ẽ dei qui iudicat oẽz ir̃ã: vt ꝓdẽnet iustũ cũ ipio: vt ꝺz Sen. xix. iõ eccl̃ia q̃ iudiciũ dei imitari ꝺz sat ꝓuide statuit: vt tota cõitas nõ excõicet: ne collecti ziz̃anĩs sil̃ eradicet ⁊ triticũ.

¶ Ad p̃mũ g̃ ꝓz solutio ex dictis. ¶ Ad scꝺz ꝺ q suspẽsio nõ tãta pena ẽ q̃ta excõicatio: qz suspẽsi ñ fraudãt eccl̃ie suffragĩs sic excõicati. vñ ẽt aliq̃s sñ pcto ꝓpo suspẽdit: sic ⁊ totuz regnũ suppõit ĩdicto ꝓ pctis regi: ⁊ iõ ñ ẽ sil̃e de excõicatiõe ⁊ suspẽsiõe. ¶ D. iij. q. ꝺõ q ille q excõicat⁹ ẽ vna excõicatiõe pt itez excõicari p eiusdẽ excõmunicatiõis ĩcatõez ad maiorẽ sui ꝓfusionẽ: vt vl̃ sic a pcto resiliat: vl̃ pp alias cãs: ⁊ tũc tot sũt p̃ncipales excõicatiões q̃t cãe ꝓ qb⁹ aliq̃s excõicat. ¶ Ad p̃m g̃ ꝺz q apls loquit ꝺ pagãis ⁊ alĩs infidelib⁹ q̃ ñ hñt characterẽ p quẽ ãnũerati sũt in pplo dei. ſz qz character baptismal̃ q̃ qs pplo dei ãnumerat ẽ idelibil̃ iõ sp remãet aliquo⁹ de eccl̃ia baptiz̃at⁹: ⁊ sic semp eccl̃ia de ipo iudicare p̃t. ¶ Ad scꝺz ꝺ q p̃uatio q̃uis nõ recipiat magis ⁊ min⁹ fm se: recipit tamẽ magis ⁊ min⁹ fz cãz suã: ⁊ fz h⁹ excõicatio põt ĩrari ⁊ magis ẽ elõgat⁹ a suffragĩs eccl̃ie q̃ pluries ẽ excõicat⁹ q̃ qui semel tñ.

Ad quartum sic ꝓcedit: Ur̃ q liceat excõicato cõicare i pur̃ corꝓoralib⁹. excõicatio. u. ẽ act⁹ clauiũ. ſz ptãs clauiũ se extẽdit ad spũalia tm. g̃ ꝓ excõicatõez nõ ꝓhibet q̃n vn⁹ alĩ in corꝓoralib⁹ cõicare possit. ¶ D. qꝺ ẽ institutũ ꝓ charactare ꝺ charitatẽ nõ militat ſz ex ꝓcepto charitat̃ tenemur ũmic̃ sꝺuẽir̃: qꝺ sñ aliq̃ cõicatõe fieri nõ põt. g̃ ſz alicui excõicato i corꝓoralib⁹ cõicar̃. ¶ Sz ꝺ ẽ qꝺ ꝺr̃. j. Lozz. v. Lũ eiusmõi nec cibũ sumẽ. ¶ Lteri⁹ vr̃ q ptipãs excõicato nõ sit excõicat⁹. pl⁹ ẽ. n. sepat⁹ ab eccl̃ia gẽtil̃ q̃ excõicat⁹. ſz ille qui pticipat gẽtili aut iudeo nõ est excõicat⁹. g̃ nec ille qui pticipat chr̃istiano excõicato. ¶ D. si ille q̃ pticipat alicui excõicato ẽ excõicat⁹: eadẽ rõne q̃ pticipat pticipãti crit excõicatus ⁊ sic in ifinitũ, pcedet: qꝺ videt absurdũ. g̃ nõ ẽ excõicat⁹ qui excõicato pticipat. ¶ Sz ꝺ est q excõicat⁹ positus est extra cõionẽ. g̃ qui ei cõicat a cõione eccl̃ie recedit: ⁊ sic vr̃ q sit excõicat⁹. ¶ Lteri⁹ vr̃ q pticipare cũ excõicato in casib⁹ nõ ꝓcessis sp sit pctm̃ mortale: qz decretal̃ q̃dã rñdz q pp tiorẽ mortis nõ ꝺz aliq̃s excõicato cõicare: qz aliq̃s ꝺẽt pus sꝺire mortẽ q̃ mortal̃r peccet. Sz hec rõ nulla esset nisi pticipare excõicato esſz pctm̃ mortale g̃ ⁊c. ¶ D. facere ꝺ ꝓceptũ eccl̃ie ẽ pctm̃ mortale. ſz eccl̃ia p̃cipit q excõicato null⁹ cõicet. g̃ pticipar̃ cũ excõicato est pctm̃ mortale. ¶ D. null⁹ arceꝺ a ꝓceptõe eucharistie p pcto veniali. ſz ille qui pticipat excõicato in casib⁹ nõ ꝓcessis arceꝺ a ꝓceptiõe eucharistie: qz incurrit miorẽ excõicatõez. g̃ pticipãs excõicato in casib⁹ nõ ꝓcessis peccat mortal̃r.

¶ D. nullus ꝺz excõicari maiori excõicatiõe: nisi ꝓ pcto mortali. ſz aliq̃s põt fm iura excõicari maiori excõicatõe pp h⁹ q excõicato pticipat. g̃ pticipare excõicato ẽ pctm̃ mortale. ¶ Sz ꝺ: a peccato mortali null⁹ põt absoluere nisi habeat sup eũ iurisdictionẽ. ſz põt absoluere a pticipatõe excõicationis quilz sacerdos. g̃ nõ est pctm̃ mortale. ¶ D. ꝓ mẽsura pcti ꝺz eẽ pnie mod⁹. ſz ꝓ pticipatõe excõicatõis fz coẽz ꝓsuetudinẽ ñ ponit pena debita pcto mortali: ſz magis debita venialí. g̃ ẽ pctm̃ veniale. Rndeo ꝺõ ad p̃mã. q. q sic p̃dcm̃ ẽ duplex est excõicatio. vna ẽ miorꝝ q̃ sepat tm̃ a pticipatõe sacroꝝ: ſz nõ a cõione fideliũ: ⁊ iõ tali excõicato lz cõicare: ſz nõ lz ei sacr̃a ꝓferre. alia ẽ maior excõicatio: ⁊ hec sepat hoiez a sacr̃is eccl̃ie: ⁊ a cõione fideliũ: ⁊ iõ excõicato tali excõicatõe cõicare nõ lz Sz qz eccl̃ia excõicationẽ ad medelã: ⁊ nõ ad interitũ inducit: excipiunt ab hac gn̄alitate q̃dã i q⁹ cõicare lz. ſ. i his q̃ ptinẽt ad salutẽ: qz de talib⁹ hõ licite cũ excõicato loqui põt: ⁊ ẽt alia v̄ba interserere: vt facil̃ salutis v̄ba ex familiaritate recipiãt Excipiũt ẽt q̃dã pson̄e ad q̃s spal̃r ptinet ꝓuisio excõicati: scilicet vxor: seruus: filius: rusticus: et seruiens: ſz hoc intelligẽdũ ẽ de filĩe nõ emãcipatis al̃s teneret vitare p̃ez. de alĩs aũt intelligit q lz excõicato cõicare: si añ excõicatiõez se ei sꝺiderũt: nõ aũt si p⁹. quidã aũt intelligũt ecõuerso. ſ. q supiores p̃nt licite cõicare inferioribus. alĩ vo ꝺicũt ſz ad min⁹ in his eis cõicare debẽt i q⁹ eis sũt obligati: qz sic inferiores obligãt ad obsequiũz ita supiores ad p̃uidẽtiã inferiorũ. sũt ẽt q̃dã casus excepti: sic q̃n igrat excõicatio: ⁊ q̃n aliqui sũt pegrini ⁊ viatores in ẽra excõicatoꝝ q licite p̃nt ab eis emere: vl̃ ẽt accipe elemosynã. ⁊ sil̃r si aliq̃s videat excõicatũ in necitate: qz tũc ex ꝓcepto charitatis tenet ei p̃uidere: ⁊ hec h⁹ vsu ꝓtinẽt: Utile lex hũile res igrata necẽ. vt vtile refat ad v̄ba salut̃: lex ad mr̃imoniũ: hũile ad sꝺiectionẽ. ceta patẽt.

¶ Ad p̃mũ g̃ ꝺõ q corꝓalia ad spũalia ordinantur: et iõ ptãs que se extendit ad spũalia ẽt ad corꝓoralia põt se extẽdere: sic ars q̃ ẽ de fine ipat de his q̃ sũt ad finẽ. ¶ Ad scõm ꝺõ q in illo casu in q̃ aliq̃s ex ꝓcepto charitatis cõicare tenet ñ ꝓhibetur cõio: vt ex dictis p⁹. ¶ D. ij. q. ꝺõ q excõicatõ põt inferri in aliquẽ ꝺupl̃r: aut ita q ipse sit excõi

catus cū oīb⁹ ei ꝑticipantib⁹: ꝛ tūc nō ē dubiū q ꝺ cūq; ꝑticipat ei ē excōicat⁹ maiori excōicatiōe. aut ē excōicatus simplr: ꝛ tūc aut ꝑticipat aliquis ei i crimie ꝓbendo ei cōsiliū ꝛ auxiliū ꝛ fauorē: ꝛ sic iterꝫ ē excōicat⁹ maiori excōicatōe. aut ꝑticipat in aliꝗs: sicut in ⁊bo vel osculo vel mēsa: ꝛ sic ē excōicat⁹ mīori excōicatiōe. ¶ Ad ꝑmū ꝙ oꝺ q ecclia nō ita intēdit cozrigre infideles sicut fideles quoꝝ cura sibi incūbit: ꝛ iō nō ita arcet a cōione infideliū: sicut a cōione fideliū illoꝝ quos excōicat sup quos hz aliquā ptātē. ¶ Ad scām oꝺ q excōicato mīori excōicatiōe lz cōicare: ꝛ sic excōicatio nō trāsit in tertiā ꝑsonā. ¶ D tertiā qōnē oꝺ q ꝺā dicūt q qñcūq; aliq⁹ ꝑticipat excōicato vel ⁊bo vl q̄cūq; dictoꝝ modoꝝ ꝑm q̄s ei cōicare nō lz: peccat mortalr: nisi in casib⁹ exceptis a iure. sz qz hoc vr valde graue q hō ꝑ vno ⁊bo leui q̄ excōicatuz alloquit mortalr peccet: ꝛ multi excōicātes laq̄uz dānatōis inꝛcerent qō in eos torqueret: iō aliq⁹ ꝓbabilr vr q nō sp peccat mortalr: sz solū qñ i crimie sibi ꝑticipat: vl in ⁊bis vel in ꝓtēptū ecclie.

¶ Ad ꝑmū ꝙ oꝺ q decretalis illa loquit de ꝑticipatione in ⁊bis. Uel oꝺ q silis rō ē de pctō mortali ꝛ de veniali quātū ad hoc: qz sicut pctm̄ mortale nō pōt bñ fieri: ita nec veniale: ꝛ iō sicut hō oz ꝑus sustinere mortez q̄ peccet mortalr: ita etiā q̄ q peccet venialr: illo mō debiti q̄ oz veniale vitare. ¶ Ad scām oꝺ q ꝓceptū ecclie directe respicit spūalia: ꝛ ex ꝓnti legitimos actus: ꝛ iō ꝺ cōicat eis in ⁊bis facit ꝫ ꝓceptū ꝛ peccat mortalr: ꝺ aūt ꝑticipat ei in aliꝗs facit ꝓter ꝓceptū ꝛ peccat vēialiter. ¶ Ad tertiū oꝺm q etiā aliquis sine culpa qñz ab eucharistia arcat: sic pz in suspēsis vel interdictis: qz tales pene qñz alicui ꝑ culpa alteri⁹ ꝺ i eis punit inferūt. ¶ Ad q̄rtū oꝺ q q̄uis ꝑticipaī ex cōicato sit pctm̄ veniale: tñ ꝑticipare ei ꝑtinacit ē pctm̄ mortale: ꝛ ꝑ hoc pōt aliq⁹ excōicari fz iura

D quintū sic ꝓroce

doīt: Ur q ꝺlz sacerdos possit sb̄ditū suuz ab excōicatōe absoluere. maī⁹. n. est vinculū pcti q̄ excōicationis. sz ꝺlz sacerdos pōt sb̄ditū suuz a pctō absoluere. ꝙ multo fortī⁹ ab excoicatione.

¶ D. remota cā remouet effect⁹. sz excōicatōis cā ē pctm̄ mortale. ꝙ cū possit ꝺlz sacerdos a pctō illo mortali absoluere. potit ab excōicatōe silr. ¶ Sz ⁊ eiusdē ptātis ē excōicare ꝛ excōicatū absoluere. sz sacerdotes inferiores nō pñt suos sb̄ditos excōicare. ꝙ nec absoluere. ¶ Uterius vr q nullus possit absolui iuit⁹. spūalia. n. nō ꝓferūt iuito alicui. sed absolutio ab excōicatōe ē bñficiū spūale. ꝙ nō pōt ꝑstari iuito. ¶ D. excōicatōis cā ē ꝓtumacia. sed q̄ñ aliq⁹ nō vult absolui excōicatōez ꝓtēnēs: tūc ē maxie ꝓtumax. ꝙ nō pōt absolui. ¶ Sz ⁊: excōicatio ⁊ volūtatē alicui pōt inferri. sz q̄ ⁊ voluntatez euenit ēt ⁊ volūtatē amoueri pñt: sic pz ꝺ bonis fortune. ꝙ excōicatio pōt tolli ab aliquo inuito.

¶ Uterius vr q aliquis nō possit absolui ab vna excōicatōe: nisi absoluat ab oīb⁹. effect⁹. n. oz ꝓpōtionari sue cause. sz cā excōicatōis ē pctm̄. cū ergo aliquis nō possit absolui ab vno pctō nisi ab oīb⁹ absoluat: nec in excoicatōe hoc cē potit. ¶ D. excoicatōis absolutio in ecclia fit. sz ille qui vna excoicatione ē irretit⁹ ē extra ecclīaz. ꝙ q̄diu vna manet ab alia absolui ñ ꝑt. ¶ Sz ⁊: excoicatio q̄dā pena ē. sz ab vna pēa aliq⁹ liberat alia remanēte. ꝙ ab vna excoicatōe alia remanēte ꝺs absolui pōt.

Rñdeo oꝺ ad ꝑmā. q. q a mīori excoicatōe quilz ꝑt absoluere qui ꝑ ꝑt absoluere a pctō ꝑticipatōis. si āt ē maior: aut ē lata a iudice: ꝛ sic ille ꝺ tulit: vl ei⁹ supior ꝑ ꝑt absoluere. vel ē lata a iure: ꝛ tūc eps: vl etiā sacerdos ꝑ ꝑt absoluere: excepti sex casib⁹ q̄s sibi iuris ꝓditor. s. papa reſuauit. ꝑm̄ ē cū aliquis iniūxit man⁹ in clericū: vel religiosū. scōs ē. de illo q incēdit ecclīaz: ꝛ ē denūciat⁹. tert⁹ ē de illo q frāgit ecclīaz: ꝛ denūciat⁹ ē. quart⁹ ē de illo q in ⁊bis sciēt coicat excoicatis noīalr a papa. q̄nt⁹ ē illo q falsat lr̄as aplice sedis. sext⁹ ē de illo q excoicatis in crimie cōicat. nō. n. oz absolui nisi ab eo q excōicauit etiā si nō sit ei⁹ sb̄dit⁹: nisi ꝓpt difficultatē accedēdi ad ipz absolueret ab ep̄o vl a ꝓpo sacerdote p̄stita iuratoria cautiōe q pareret mādato illi⁹ iudicis qui sniaz tulit. a ꝑmo aūt casu. viij. excipiunt. ꝑm⁹ ē in articulo mortis i q̄ a q̄libz excōicatōe pōt q̄s a q̄lz sacerdote absolui. scōs si sit ostiari⁹ alicui⁹ potēt ꝛ nō ex odio vel ꝓposito pcussit. tert⁹ si pcutiēs sit mlier. quart⁹ si sit ꝭu⁹: ꝛ oñs ledereť de eius abñtia qui nō ē i culpa. q̄nt⁹ si regularis regularē nisi sit enormis excessus. sext⁹ si sit paup. septim⁹ si sit ipubes vel senex vl valitudinari⁹. octau⁹ si hēat inimicitias capitales. sūt āt alī casus. vij. in q̄b⁹ pcutiēs clericū excōicationē nō incurrit. ꝑm⁹ si cā disciplie vt magr vl ꝓlat⁹ pcusserit. scōus si iocosa leuitate. tert⁹ si iuenerit cū turpit agētē cū vxore vl matre vl sororе vel filia. quart⁹ si stati vi repellat. q̄nt⁹ si ignoret eū ee clericū. sext⁹ si inueniat cū in apostasia ꝑ trinā admōitiōez. septim⁹ si trāsfert se clericꝰ ad actū penit⁹ ⁊riuz vt fiat miles vel ad bigamiaz trāseat. ¶ Ad ꝑmū ꝙ oꝺ q q̄uis vinculū pcti sit mai⁹ simplr q̄ excōicatōis: tñ q ad aliquid viculū excōicatōis ē mai⁹ inquantū nō solū obligat q ad deū: sz etiā in facie ecclie: ꝛ iō in absoluēdo ab excōicatōe requirit iurisdictio in exteriori foro: non aūt i absolutōe a pctō: nec exigit cautio iuramēti sic exigit in absolutōe ab excōicatōe. ꝑ iuramētuz eni ꝓtrouersie que sūt int hoies ⁊miant fm aplm.

¶ Ad 2ᵐ oꝺ q cū excōicat⁹ nō sit ꝑticeps sacrōꝝ ecclie sacerdos nō pōt absoluer excōicatū a culpa nisi sit ꝑus absolut⁹ ab excōicatōe. ¶ D. q. oꝺm q malū culpe ꝛ pene differūt in hoc q culpe ꝓncipiū in nobis est: qz oē pctm̄ volūtariū ē. pene aūt ꝓncipiū q̄nz est extra nos: nō aūt requirit ad penā

q̄ sit voluntaria: imo magis de rōne pene est ꝑ voluntatē esse: ꝛ iō sicut pcā nō cōmittunt nisi volūtate: ita nō remittūt alicui inuito: sz excōicatio sic i aliquē inuitū ferri pōt: ita ꝛ inuit' ab ea absolui poterit. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō q̄ ꝓpositio hz veritatez de illis bonis spūalib' que in voluntate nr̄a cōsistūt: sicut sunt virtutes: qr nō p̄nt a nolentib' p̄cāi: scia. n. q̄uis sit spūale bonū: tm̄ etiā pōt a nolēte p infirmitatē amitti: ꝛ iō rō nō ē ad ꝓpositū. ¶ Ad scōz dō q̄ etiā manēte cōtumacia pōt aliqs discrete excōicationē iuste latā remittere: si videat saluti illi' expedire in cui' medicinā excōicatio lata est.

¶ D tertiā. q. dō q̄ excōicatōes nō hñt cōnexiōz in aliquo: ꝛ iō possibile est q̄ aliqs ab vna absoluat ꝛ in altera remaneat. Sz circa hoc sciendū est q̄ aliquis qñz est excōicat' plurib' excōicatiōib' ab vno iudice: ꝛ tūc qñ absoluit ab vna intelligit ab oībus absolui nisi ꝛriuz exp̄mat: vel nisi in causa qua ḡs absolutionē ipetrat de vno tm̄ casu excōicatōis cū pro pluribus excōicatus sit. qñqz ē excōmunicatus a diuersis iudicibus: ꝛ tūc absolutus a ab vna excōmunicatione non ꝓpt hoc est absolutus ab altera: nisi oēs alij ad petitōez eius excōicatōez suā ꝛfirmauerit: vel nisi oēs vni demādent absolutionē. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō q̄ oia pcā hñt cōnexionē in auersiōe volūtatis a deo cuz q̄ nō pōt esse pctōz remissio: ꝛ iō vnū pctm̄ sine altero remitti nō pōt. sz excōicatōes non hñt aliquā talem ꝛnexionē: nec iterū absolutio ab excoicatione ipedit ꝓpt volūtatis ꝛrietatē: vt dictū ē: ꝛ iō rō nō sequit. ¶ Ad scōm dōz q̄ sicut plurib' de cāis erat aliquis extra eccliaz: ita possibile ē q̄ ista sepatio remoueat quātū ad vnā cām: ꝛ remaneat q̄tū ad alterā. ¶ Ereſis vtrūq; nō habet. qr ꝛ si hēant oz dinē: amittūt tm̄ iurisdictionē ab eccl'ia p̄cisi.

¶ Uerbū dei pcā dimittit. s. aūcte: sz sacerdos in quātū sacr̄m p̄bet misterio: inquātū aūt penā ipo nit sic idē ipe iudex oī. ¶ Nullius ptātis iura exercet: vt. s. actio eius ad interiores maculas mundandas ptingat. ¶ Eccl'ie charitas ꝛc. vī nō esse ad ꝓpositū: qr hic nō agit de dimissione per mōduz meriti: sz de dimissiōe p modū sacr̄i. ꝛ dōz q̄ meritū eccl'ie ē sub dispēsatōe clauiū: ꝛ iō tā ex merito chr̄isti q̄ alioz q̄ sūt de eccl'ia eccl'ie claues effi caciaz hñt. ¶ Pctm̄ dī tenebra: qr intellect' obtū dit. Cōtra: mlti pctōres iueniunt q̄ hñt optimū intellectū ad capiēdū. Et dō q̄ sequit de obtusiōe intellect' ꝓactici ꝟz q̄ oīs mal' ē ignās: ꝛ nō de obtusiōe intellect' speculatiui. ¶ Dis. XIX.

Postq̄z ostēsū

ē que sint claues ꝛc. Postq̄ determinauit mgr̄ de clauib' ꝟz se: hic incipit determinare q̄z sit hīe claues. Et diuidit in ptes duas. In ꝑma oñdit q̄ sacerdotū sit claues hīe. in scōa mouet quasdā dubitatiōes ꝓ hec: ibi Sz nō vr̄ q̄ oēs ꝛc. ꝛ hec ps diuidit in duas. i ꝑma mouet dubitatōez de claue scie in scōa de claue ptātis: ibi Cūq; iā ꝓstet ꝛc. ꝛ hec ps diuidit in duas ꝛm duas opiniones quas i hac dubitatōe tangit. scōa incipit ibi Alīs aūt vr̄ ꝛc. ꝛ hec diuidit in tres. in ꝑ⁹ ponit opinionē. in scōa ꝓfirmat eā: ibi Q; vō habeat ptātē ꝛc. in ītia ꝛmo uet quedā que huic opinioni vident esse ꝓria: ibi Huic aūt Augu. ꝛc. Et circa hoc duo facit. Prio ponit obiectionē qua vr̄ oñdi q̄ nō solis sacerdotib' vsus clauiū cōpetit: scōo q̄ malis sacerdotib' nō cōpetit: quoz vtrūq; ē ꝓ scōaz opinionē q̄ va ē: ibi Premisse vō snie. ꝛ circa hec tria facit. ꝑmo ponit obiectionē. scōo alioz solutionē ponit: ibi Sz illud capl'm ꝛc. tertio solutionē ꝓpaz ex dictis ꝑus colligit: ibi Illud aūt mala ꝛc. Circa secūduz duo facit. ꝑmo ponit solutionē ad aūctē ꝓphete inductā quā quidā ponūt. scōo ex incidēti q̄lis esse debeat qui recte dz ptāte clauiū vti: ibi Qualem aūt oporteat ꝛc.

Ic est duplex qō. ¶ Prīa de habētib' claues. ¶ Scōa de corr̄eptōe fr̄na. Circa ꝑmū tria querūt. ¶ Prīo q̄ruz sit hīe claues. ¶ Secundo qui possūt clauibus vti. ¶ Tertio in quez possit sacerdos clauibus vti.

D primuz sic proce

ditur: Uī q̄ sacerdos legis claues habuit. Clauis. n. est sequela ordinis. sz ipi habuerūt ordinē exq̄ sacerdotes dicebant. ḡ habuerūt clauē sacerdotes legales. ¶ P. sicut. s. mgr̄ dic claues sūt due. s. sciētia discernēdi ꝛ potentia iudicādi. sz ad vtranq; aūctez sacerdotes legales habebāt. ḡ habebāt claues. ¶ P. sacerdos legalis habebat aliq̄ ptātē sup reliquū ppl'm nō tpalē: qr sic ptās regia nō fuisset distincta a sacerdotali. ḡ spūalez: ꝛ hec ē clauis. ḡ habuerūt clauē. ¶ Sz ℞: claues ordināt ad aperiendū regnū celoz: qđ aperiri nō potuit añ chr̄isti passionē. ḡ sacerdos legalis clauez non habuit. ¶ P. sacr̄a veteris legis gr̄az nō ꝓferebāt. sz adit' regni celestis aperiri nō pōt nisi p gr̄az. ḡ per illa sacr̄a nō poterat aperiri: ꝛ sic ēt sacerdos q̄ minister eoz erat claues regni celestis non habebat. ¶ Lteri' vr̄ q̄ chr̄istus nō habuerit claues. clauis eni charactarē ordinis cōsequit: vt ꝑus dictū ē. sz chr̄istus nō habuit characterē: vt. s. di. iiij. dictuz ē. ḡ nō habuit clauē. ¶ P. chr̄ist' habuit in sacr̄is ptātez excellentie: vt effectuz sacr̄i sine sacr̄alibus posset conferre. sed clauis ē quoddā sacr̄ale. ḡ nō indigebat clauī: ꝛ sic frustra eā habuisset. ¶ Sed ℞ est qđ Apo. iij. dī: Qui hz clauem Dauid ꝛc. ¶ Lteri' videt q̄ nō soli sacerdotes claues habeant. dic. n. Isido. q̄ ostiarij inter bonos ꝛ malos habent iudiciuz: dignos recipiūt ꝛ idignos reīciūt

sed hec est diffō clauiuz: vt ex dictis pz. ḡ nō soluz sacerdotes: sed etiā ostiarij claues habent. ¶ D. claues sacerdotib' dant oū per vnctionē ptātē diuinit' accipiunt. sz reges etiā ptātē in pplm fidelez diuinit' hnt: z vnctione sanctificant. ḡ nō soli hnt claues sacerdotes. ¶ D sacerdotiuz est ordo vni singulari psone cōueniēs. sz clauē aliqñ videt hre tota vna cōgregatio: qz quedā capla excōicatiōez ferre pñt: qō ad ptātez clauiuz pertinet. ḡ non soli sacerdotes clauē hnt. ¶ D. mulier nō est sacerdos talis ordinis susceptiua: qz ei docere nō cōpetit fz aplm. j. Coz. xiij. sed alique mulieres vident hre clauē: sicut abbatisse q̄ hnt spūalez ptātēz in sbdi tas. ḡ nō solū sacerdotes clauē hnt. ¶ Sz ꝯ est qō ābro. dic: D'ius. s. ligādi z soluēdi sol' sacerdotib' cōcessuz est. ¶ D. per ptātez clauiū efficit aliquis medius inter popm̄ z deū. sz hoc tñ cōpetit sacerdotibus qui constituuntur in his que sunt ad deū vt offerāt dona z sacrificia p pctis: vt dī Heb. v. ḡ soli sacerdotes clauē hnt. Rndeo dom ad pmā. q. q quidā dixerūt q in ueteri lege erāt clauces apud sacerdotes: qz eis erat cōmissuz ponere penā pro delicto: vt dī Leuit. v. qō ad clauces pertinere vr: sz fuerūt tūc incōplete: nūc aūt per christū in sacerdotib' noue legis perfecte sunt. sed hoc vr esse ꝯ intentionē apli in epla ad Heb. ix. ibi. n. sacerdotiū christi prefertur sacerdotio legali: p h' q christus assistit pontifex futuro z bonoz ad tabernaculū celeste introducens per ppriū sanguiez nō manufactū in qō introducebat sacerdotium veteris legis per sanguinē hircoz z tauroz: vnde pz q ptās illius sacerdotij non se extēdebat ad celestia: sed ad figuras celestiuz: z ideo fm alios dōz q non habebant claues: sed in eis figura clauium pcessit. ¶ Ad pmū ḡ dō q clauis regni celestis cō sequit ad sacerdotiū quo hō in celestia introducitur: non autē talis erat ordo sacerdotij leuitici: z iō claues celi non habuerūt: sed claues terreni tabernaculi. ¶ Ad scōm dom q sacerdotes veteris legis habebant auctez discernendi z iudicandi: sz non vt admitteret homo ab eis iudicatus in celestia: sed in figuras celestiuz. ¶ Ad tertū dom q habebant spiritualez ptātez qua per sacramentalia legalia non a culpis: sed ab irregularitatib' homines purgabant vt ad manufactū tabernaculū aditus purgato per eas pateret. AD. ij. q. dō q vtus aliquid agendi est in instrō z in per se agēte nō eodē mō: sz i p se agēte perfecti'. potestas autē clauiuz quaz nos habemus z alioz sacramētoz virtus est instrumentalis: sed in christo est sicut in per se agente ad salutē nostram: per auctem quiō inquantū est de': sed per meritū inquantū est hō Clauis autē de rōne sua exp: imit potestatē aperiendi z claudendi: siue aliquis aperiat quasi pncipale agens siue quasi minister: z ideo in christo oz ponere clauez: sed altero modo q̄ sit in eius ministris: z ideo dicit q habet clauez excellētie. ¶ Ad pmū ḡ dōz q character de sua rōne dicit aliquid ab aliquo deriuatū: z ideo potestas clauiuz que ē in nobis a christo deriuata sequitur characterem quo christo conformamur: sed in christo non seqūtur characterez: sed pncipalē formaz. ¶ Ad scōz dom q clauis illa quaz christus habuit non erat sacr̄alis: sz sacr̄al' clauis pncipiuz. AD tertiā. q. dom q clauis est duplex: vna q̄ se extendit ad ipm celuz imediate remouēdo impedimenta introitus in celū per dimissionē peccati: z hec vocatur clauis ordinis: z hanc soli sacerdotes habēt: quia ipsi soli ordinant populo in his que directe sunt ad deū. Alia clauis est que non directe se extendit ad ipm celuz: sz mediante militante ecclia p quaz aliquis ad celū vadit oū per eā aliquis excludit: vel admittit ad cōsortiū ecclie militātis p excōicationē z absolutionē: z hec vocat clauis iurisdictionis in foro causaz: z iō hanc etiā nō sacerdotes habere possunt: sicut archidiaconi z clerici z alij qui excōicare possunt: vt supra dictū est: sed non ꝓprie dicit clauis celi: sz quedā dispositiō ad ipsā. ¶ Ad pmū ḡ dom q ostiarij habent clauē custodiendi ea que in tēplo materiali cōtinent: z hnt iudiciū a tali tēplo excludendi z amittendi: non quidē sua auctoritate iudicantes qui sint digni: vel indigni: sed iudiciuz sacerdotis exequentes: vt sic quodāmodo executores potestatis sacerdotal' videantur. ¶ Ad scōm dom q reges non habēt aliquam potestatez in spiritualib': z ideo clauem regni celestis non accipiunt: sed soluz in temporalib' que etiā nisi a deo non esse potest: vt pz Ro. xiij. nec per vnctionē in aliquo sacro ordine cōsecrant: sed excellentia potestatis ipsoz a christo descendere significat: z vt ipsi sub christo in populo christiano regnent. ¶ Ad tertiuz dom q sicut in politicis quādoq̄ iudex habet potestatē totaz sicut est in regno: quandoq̄ autē multi in diuersis officijs cōstituti: vel etiā ex equo: vt patet in. viij. ethi. ita etiā spiritualis iurisdictio potest haberi ab vno solo: sicut ab epiſcopo: z a plurib' simul: sicut a capitulo: z sic habent clauē iurisdictionis: nō tñ clauez ordinis omnes simul. ¶ Ad quartū dom q mulier fm apostolum est in statu subiectionis: z ideo ipsa non potest habere aliquam iurisdictionem spiritualem: quia etiaz secunduz phm in octauo eth. Corruptio vrbanitatis est quando ad mulierem peruenit dominium. vnde mulier non habet neq̄ clauem ordinis neq̄ clauem iurisdictionis. sed mulieri cōmittitur aliquis vsus clauiuz: sicut habere correptionem in subditas mulieres propter periculz qō ūminere posset: si viri mulieribus cohabitarent.

AD secūdum sic proceditur: Uidetur q etiaz sancti homines

non sacerdotes vsuz clauiū habeāt: absolutio.n. z ligatio que fit p claues efficaciam hz ex merito passionis christi.sz illi maxie passioni christi conformant qui p patientiā z alias vtutes christū passuz sequūt. g vr q ēt si nō habeāt sacerdotalez ordinē q possint ligare z soluere. ¶ D. Heb.xij. or sine villa ꝺictōe qꝺ min⁹ē a maiori bñdicit.sed in spūalib⁹ fm Aug. hoc ē maius esse qꝺ meli⁹ esse. g meliores qui.s. hñt plus de charitate pñt alios benedicere absoluēdo: z sic idē qꝺ prius. ¶ Sz ꝓtra cni⁹ est potētia eius est actio fm ph̄m. sed claues q̄ est ptās spiritualis est tantū sacerdotum. g z vsus eius nō nisi sacerdotib⁹ cōuenire pōt. ¶ Item⁹ vr q mali sacerdotes vsuz clauiū nō habeāt: Jo.xx. Ubi vsus clauiū aplis tradit spūssancti donū p̄remittit. sz mali nō hñt spiritūsanctū. g nō hñt vsuz clauiū. ¶ D. nullus sapiens rex dispēsatiōnē sui thesauri suo inimico cōmittit. sz vsus clauiū i dispensatōe ꝓsistit thesauri celestis regis qui ē ipa sapiētia. g mali qui p pctm sūt ei⁹ hostes nō hñt vsuz clauiuz. ¶ D. Aug. dicit q sacrm gre dat de⁹ etiā per malos: ipse vo gram nō nisi per seipm vel p sactos suos: z iō remissionē pctōz per seipz facit: vel p ipi⁹ colūbe mēbra. sed remissio pctōz ē vsus clauiū. g pctōres qui nō sunt colūbe mēbra vsum clauiuz nō habēt. ¶ D. intercessio mali sacerdotis nō hz aliquā efficaciā ad recōciliandū: quia fz Greg. Cū is qui displicet ad intercedendū mittit, irati aīus ad deteriora ꝓuocat. sz vsus clauiū fit p quandā intercessionē: vt pz in forma absolutiōis: sicut. s. dictū ē. g nō habet efficacē vsum clauiuz. ¶ Sz ꝓ: nullus pōt scire de alio an sit in statu salutis. si g nullus posset vti clauib⁹ in absoluendo: nisi exñs in statu salutis: nullus scirct se esse absolutū: qꝺ est valde incōueniēs. ¶ D. iniquitas ministri nō pōt auferre liberalitatē dñi. sz sacerdos ē solū mīstr. g nō pōt sua malicia donū a deo trāsmissuz per eū nobis auferre. ¶ Item⁹ vr q scismatici z hereticī excōicati z suspensi z degradati vsū clauiū habeāt. sicut. n. ptās clauiū depēdet ab ordine: ita z ptās cōficiēdi. sz nō pñt amittē vsū ptātis cōficiēdi: qz si cōficiunt cōfectū ē: q̄uis peccent cōficientes: vt. s. di. xlij. dictū ē. g etiā nō pñt amittere vsuz clauiū. ¶ D. ois ptās spūalis actiua i eo qui hz vsuz li. ar. exit in actū qñ vult. sz ptās clauiuz adhuc manet in ꝓdictis: qz cū nō deat nisi in ordine nō oporteret reordinari eos qñ ad eccl̄iaz redeunt. g cū sit potētia actiua pñt in actū ei⁹ exir cū voluerint. ¶ D. spūalis gra magis ipedit p culpā q̄ p penā. sz excōicatio z suspensio z degradatio sunt pene q̄dā. cū g pp culpā nō amittat aliqs vsū clauiū: vr q nec pp ista. ¶ Sz ꝓ: Aug. dicit q eccl̄e charitas pctā dimittit. charitas aūt est q̄ fac ecclie vnionē. cū g ꝓdicti sint ab eccl̄e vniōe diuisi: vr q vsuz clauiū nō habeāt in remittendis pctis. ¶ D nullus absoluit a pctō fm hoc q peccat. sz aliqs a ꝓdictis absolutionē pctōz petēs peccat ꝑ ꝓceptuz ecclie faciēs. g per eos a pctō absolui nō pōt: z sic idē qꝺ prius. ¶ Rndeo dꝺ ad ꝓmā. q. q agēs p se z agēs instrāle in hoc differūt: q agēs instrāle nō inducit in effectu silitudinē suā: sz silitudinē ꝓncipal' agētis. ꝓncipale aūt agēs inducit silitudinē suā: z iō ex hoc aliquid cōstituit ꝓncipale agēs q habet aliquā formā quā in alterū trāsfundē pōt: nō aūt ex hoc cōstituit agēs instiale: sz ex hoc q est applicatū a ꝓncipali agēte ad effcm aliquē inducendū. cū g in actu clauiū ꝓncipale agens sit christus vt de⁹ p auctez: z vt hō p meritū ex ipa plenitudine dine bonitatis in eo: z ex pfectōe gre consequit q possit in actū clauiū: sz hō ali⁹ nō pōt in actū clauiū sicut per se agēs: qz nec ipe alteri graz q̄ remittunt pctā dare pōt: nec sufficienter me. eri: z iō nō est nisi sicut agēs instrāle. vñ z ille qui effectuz clauiū cōsequit nō assilat vtēti clauib⁹: sed christo: z ꝓpt̄ hoc quātūcūq; aliqs habeat de gra nō pōt p tingē ad effectū clauiū nisi applicet ad hoc vt mīster per ordinis susceptionē. ¶ Ad ꝓmū g dꝺ q sic inter instrm z effcm nō exigit silitudo fm cōuenientiā in forma: sz fm ꝓportionē instri ad effectuz ita etiā nec inter instrm z ꝓncipale agens: z talis silitudo est in sanctis hoib⁹ ad christū passuz: z tal' silitudo cis vsuz clauiū nō cōfert. ¶ Ad scm dꝺ q q̄uis purus hō nō possit alteri ex cōdigno graz mereri: tn vni⁹ meritū pōt cooperari ad salutē alterius: z iō duplex ē bndictio. vna que est ab ipo hoie puro sicut merente p ꝓpriū actū: z talis pōt fieri a quolibet scō in quo christus habitat p graz: z hec requirit maioritatē bonitatis ad minus iquātū meret hui⁹mōi. alia ē bñdictio qua hō benedicit: vt bñdictionē que ē ex merito christi instrālit alicui applicās: z q̄tū ad hanc requirit maioritas ordinis: z nō virtutis. ¶ D. g. q. dꝺ q sic participatio forme que ē inducēda in effectū nō facit instrumētū: ita nec ꝑtractio talis forme tollit vsuz instri: z iō cū hō sit tm instrālr agēs in vsu clauiū quātūcūq; p pctm sit gra puat⁹ p quā fit remissio pctōz nullo tn mō ꝓuat vsu clauiū. ¶ Ad ꝓmuz g dꝺ q donū spūssancti exigit ad vsū clauiū: non vt sine q̄ fiēi nō possit: sz qz sine eo incōgrue fit ex pte vtētis quāuis subꝯciēs se clauib⁹ effcm clauiū ꝓsequat. ¶ Ad scꝺz dꝺ q rex terren⁹ in thesauro suo defraudari z decipi pt: z iō hosti dispēsatōz ei⁹ nō cōmittit. sz rex celestis defraudari ñ pōt: qa totū ad ipius honorē cedit ēt q aliq clauib⁹ male vtunt: qz nouit ex malis bona elicere: z p malos ēt multa bona facē: z iō nō ē sile. ¶ Ad tertiū dꝺ q Aug. loquit de remissione pctōz fz q sci hoies coopant ad ipaz: nō ex vi clauiū: sz ex merito concruī: z iō dicit q ēt p malos sacramenta mīstrat: z inter alia sacra ēt absolutio q̄ ē vsus clauiū ꝓputari oz: sed per mēbra colūbe. i. p scōs hoies facit remissionē pctōz inquantū coz intercessionibus

ptā remittit. vel pōt dici q̄ mēbra colūbe notat oēs ab eccl'ia nō p̄cisos. q̄. n. ab eis sacra recipiunt gr̄am cōsequūt: nō aūt qui recipiūt ab illis q̄ sunt ab eccl'ia p̄cisi: q̄ hoc ipo peccant excepto baptismo quē in casu necitatis lz ēt ab excōicato recipē. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ intercessio quā sacerdos malus ex ppria psona facit nō hz efficaciā: sz illa quā fac vt mīster eccl'ie hz efficaciā ex merito christi: vtroq̄ tn̄ mō oz intercessio sacerdotis pplo subiecto ꝓdesse. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ in oib' p̄dictis manet clauiū ptās quātū ad essentiā: sz vsus ipedit ex defcū malic. cū. n. vsus clauiū p̄lationē in vtēte requirat respectu ei' i quē vtit: vt. ē. dictū ē: ꝑpa mā in quā exercet vsus clauiū est hō sb̄ditus. q̄ q̄ p ordinati onē eccl'ie vnus subdit alteri: iō ēt p eccl'ie prelatos pōt sb̄trahi alicui ille qui erat ei subditus. vnō cū eccl'ia hereticos q̄ scismaticos q̄ alios huiusmodi priuet subtrahēdo subditos vel simplicit vel q̄tū ad aliquid: quantuz ad hoc quo priuati sunt non possunt vsuz clauiuz habere. ¶ Ad ꝓmuz ḡ dōz q̄ materia sacramēti eucharistie in quā suā potestatez exercet sacerdos non est homo: sed panis triticeus: q̄ in baptismo homo simpliciter. vnde sic si subtraheret heretico panis triticeus conficē nō posset: ita nec si subtrahat p̄latio absoluere potit potest tamē baptizare q̄ cōficere q̄uis ad sui dānationē. ¶ Ad scōm dōz q̄ ꝓpositio habet veritatem quādo nō deest matia: sicut ē in ꝓposito.

¶ Ad tertiū dōm q̄ ex ipa culpa non subtrahit materia: sicut per aliquā penā. vnde pena nō impedit per contrarietatē ad effectuz inducenduz: sed ratione dicta.

D tertiūz sic ꝓceditur

oit: Ur̄ q̄ sacerdos possit vti claue quā hz i quēlibet hoiez. ptās. n. clauiū i sacerdotes descēdit ex illa oñi auctoritate qua dicit: Accipite spūz sanctū: quoruz remiseritis pctā remittunt eis. sed illud indetermiate dixit de oibus. ḡ habēs clauē in determiate pōt ea vti in quoslibz. ¶ D. clauis cōpetalis que aperit vnā serā aperit oēs alias eiusdē modi. sz omne pctm̄ cui' libet hois ē eiusdē rōnis obstaculū respectu introit' celi. ḡ si pōt vnū hoiez sacerdos per clauē quā hz absoluē: potit q̄ q̄libet alios. ¶ D. sacerdotiū testam̄ti noui ē pfectius q̄ veteris. sz sacerdos veteris testam̄ti potat vti sua ptāte quā habebat discernēdi inter lepraz q̄ lepraz i differenter in oēs. ḡ multo fortius sacerdos euāgelic' pōt vti sua ptāte in oēs. ¶ Sz ꝯ est qđ dicit. xvj. q. j. Nulli sacerdotū lz pochianū alterius absoluere aut ligare. ḡ non quilibz pōt quēlibet absoluere. ¶ D. iudiciū spūale oz esse ordinati' q̄ tē porale. sed in iudicio tpali non oz quilibet iudex quēlibet iudicar. ḡ cū vsus clauiū sit iudiciū q̄ddā nō pōt sacerdos quilibet sua clau in quēlibet vti

¶ Lterius vr̄ q̄ sacerdos nō possit sp suū sb̄ditū absoluere: sicut enī Aug. in lra dicit: Nullus offō sacerdotis vti oz nisi imunis ab illis sit que i alīs iudicat. sed q̄nq̄ cōtingit q̄ sacerdos est particeps crimis qđ sb̄ditus suus cōmisit: sicut cū mulierez sb̄ditā coguit. ḡ vr̄ q̄ nō possit semp in suos subditos ptāte clauiuz vti. ¶ D. per ptātē clauiuz hō ab omnib' defectib' curat. sed q̄nq̄ alicui peccato annexus est irregularitatis defectus: vel excōicationis sn̄ia a qua simplex sacerdos liberare nō pōt. ḡ videt q̄ nō possit vti clauiuz ptātē in illos q̄ talibus irretiti sunt. ¶ D. sacerdotiū nr̄i iudiciū q̄ potestas per iudiciū veteris sacerdotiū figuratū ē. sz minoruḃ iudicib' sm̄ legez nō omia cōpetebat discutere: sed ad superiores recurrebāt: vt dr̄ Exo. xxv. Siquid oztū fuerit inter vos q̄onis ꝛc. ḡ vr̄ q̄ nec sacerdos ō grauib' pctis possit subditū suū absoluere: sed debeat ad superiorē remittere.

¶ Sed ꝯ: cuicunq̄ cōmittit p̄ncipale cōmittitur q̄ accessoriuz. sed sacerdotibus cōmittit q̄ sb̄diti suis eucharistiā dispensent ad quā ordinat absolutio a pctis quibuscūq̄. ḡ sacerdos ab omnibus pctis pōt subdituz suū absoluere quātuz est ō clauiū ptāte. ¶ D. gr̄a oē pctm̄ tollit q̄tūcūq̄ sit pua. sz sacerdos sacramēta dispensat quib' gr̄a dat ḡ quātū est de ptāte clauiū de omnib' pctis absoluere pōt. ¶ Lterius vr̄ q̄ aliquis nō possit vti clauib' in suū superiorē. act'. n. sacralis quilibet req̄rit propriā materiā. sed ꝑpa matia vsus clauiū: vt dictū ē: est psona sb̄iecta. ḡ in eo qui nō ē subditus nō pōt clauib' sacerdos vti. ¶ D. ecclia militans imitat triūphantē. sed in celesti eccl'ia inferior āgelus nūq̄ purgat aut illuminat aut perficit superiorez ḡ nec aliquis sacerdos inferior pōt vti actione hierarchica que ē p absolutionē in superiorē. ¶ D. iudiciū p̄scie oz esse ordinati' q̄ iudiciū exteriorisfori. sed in exteriori foro inferior nō pōt excōicar aut absoluere superiorē. ḡ vr̄ q̄ nec in foro pniali.

¶ Sz ꝯ: superior plat' etiā circūdatus ē infirmitate: q̄ contingit ip̄m peccare. sed remediū ꝯ pctm̄ est ptās clauiū. ḡ cū ipe nō possit in seip̄z vti claue q̄ non pōt esse siml' iudex q̄ reus: vr̄ q̄ possit inferior in ip̄m clauis ptāte vti. ¶ D. absolutio q̄ fit p virtutē clauiū ordinat ad perceptionē eucharistie. sed inferior pōt superiori eucharistiā dispēsare si petat. ḡ q̄ clauiū ptāte in ip̄m vti si se ei sb̄iecerit

¶ Rndeo dō ad ꝓmā. q. q̄ ea que circa singularia opari oz nō eodē mō omnib' cōpetūt. vnde sic p' gnālia medicine p̄cepta oz adhiberi medicos qb' p̄cepta vlia medicine singulis infirmis fz q̄ debēt aptēt: ita i q̄libet p̄ncipatu p̄ter illū qui vlr p̄cepta legis tradit oz esse aliquos qui ea singulis fm q̄ debent adaptēt: q̄ propter hoc etiā in celesti hierarchia sub potestatib' qui indistincte p̄sunt ponunt p̄ncipatus qui singulis puincijs distribuūt: q̄ sub his angeli qui singulis hominibus in custodiā deputant: vt pz ex his que di. xx. dicta sunt in

.q̃. li. vñ ⁊ ita oz esse in platione eccl'ie militantis: vt apud aliquē esset plato indistincte in omnes: ⁊ sub hoc essent alij qui sup diuersos distinctam potestatē acciperent. ⁊ quia vsus clauiuz requirit aliquā platiōis potestatē per quā ille in quē vsus clauiuz cōicatur efficit materia ꝓpria illius actus: iō ille qui habet indistinctā potestatē sup omnes potest v. i clauibus in quēlibet: illi aūt qui sb eoꝺ distinctas potestates acceperunt: non in quoslibet possunt vti clauibus: sed in eos tm̃ qui eis in sortē venerūt: nisi in necessitatis articulo vbi nemini sacramenta sunt deneganda. ¶ Ad primuz g̃ ꝺom ꝙ ad absolutionem a peccato requirit duplex potestas. s. potestas ordinis ⁊ potestas iurisdictiōis. ꝑma quidē potestas est equaliter in omnib' sacerdotibus: non aūt scꝺa: ⁊ ideo vbi domin' Jo. xx. dedit omnib' apostolis cōmunē potestatez remittendi peccata: intelligit ꝺe potestate que cōsequit ordinē. vnde ⁊ sacerdotib' quando ordinant' illa verba dicunt: sed Petro dedit singulariter ptātez remittendi peccata: Matth. xvj. vt intelligat ꝙ ipe ꝑ alios hz ptātez iurisdictiōis. ptās aūt ordinis quantū est de se se extēdit ad oēs absoluēdos: ⁊ iō indeterminate oīs dixit: Quoz remiseris peccata. intelligens tm̃ ꝙ vsus illius ptātis esse deberet ꝑsupposita ptāte Petro collata sm ipius ordinationē. ¶ Ad scꝺm ꝺo ꝙ etiā clauis materialis non pōt aperire nisi serā ꝓpriā: nec aliqua virt' actiua pt agere nisi in materiā ꝓpriaz. mā aūt ꝓpria ptātis ordinis efficit aliquis per iurisdictionē: ⁊ iō non pōt aliquis claue vti ad eā in quē iurisdictio non ꝺat. ¶ Ad tertiū ꝺo ꝙ populus isrl' vn' populus erat: ⁊ vnuz tm̃ tēpluz habebat: vnde nō oportebat sacerdotū iurisdictōes distingui: sicut in eccl'a in qua cōgregant' diuersi populi ⁊ natōes. ¶ Ad scꝺaz. q. ꝺo ꝙ ptās ordinis quātū ē de se extēdit se ad oīa pcta remittēda. sed qz ad vsuz hui' ptātis: vt dictū ē requirit iurisdictio que a maioꝛib' in inferiores descendit: ideo pōt supioꝛ aliqua sibi reseruare in quib' iudiciū inferioꝛi nō cōmittat: alis de quolz pctō pōt simplex sacerdos iurisdictionez habēs absoluere. Sunt aūt ꝺnq; casus in quibus ꝺz ꝙ simplex sacerdos ad superioꝛē pētētē remittat. Prim' est quādo est solēnis imponenda pnia: qz eius minister ꝓprius episcopus est: vt supra ꝺi. .xiij. dictū est. scꝺus est de excōicatis quando inferioꝛ sacerdos nō potest absoluere. tertius quādo inuenit irregularitatē contractā pro cuius dispensatione ꝺz ad superioꝛez remittere. quartus de incendiarijs. quintus quando est cōsuetudo in aliq̃ episcopatu ꝙ enormia crimia ad terroꝛē ep̃o reseruant: qz cōsuetudo ꝺat vel aufert i talib' ptātē ¶ Ad pmū g̃ ꝺom ꝙ in tali casu: nec sacerdos deberet audire cōfessionē mulieris cū qua peccauit de illo pctō: sed deberet ad aliū remittere: nec illa deberet ei cōfiteri: sed deberet licētiā petē ad aliū eūdi: vel ad supioꝛē recurrere: si ille licentiā deneg̃aret: tuz ꝓpt̃ periculū: tū qz est minoꝛ verecūdia si tm̃ absolueret absolutuz esset. qꝺ. n. Augu. ꝺicit ꝙ non ꝺebet esse in eodez crimie: intelligendū est sm congruitatez: non sm necessitatē sacramenti. ¶ Ad scꝺm ꝺom ꝙ pnia ab omnib' defectibus culpe liberat: non aūt ab omnib' defectib' pene: quia adhuc post peractam penitentiaz de homicidio aliquis remanet irregularis. vnde sacerdos pōt de crimie absoluere ⁊ pro pena amouēda ad superioꝛez remittere: nisi in excōicatione: quia absolutio ab ipsa ꝺebet precedere absolutionē a peccato: quia q̃diu aliquis est excōicatus non potest recipere aliquod ecclie sacramētuz. ¶ Ad tertiū ꝺom ꝙ ratio illa procedit quantū ad hoc in quibus sibi superiores ptātes iurisdictiōis reseruant. ¶ Ad tertiā q̃nez ꝺom ꝙ ptās clauiuz quantū ē de se extēdit se ad oēs: vt dictū est. sed ꝙ in aliquez sacerdos non possit ptāte clauiū vti: contingit ex hoc ꝙ eius ptās est ad aliquos spāliter limitata. vnde ille qui limitauit pōt extēdere in quē voluerit: ⁊ ꝓpt̃ hoc etiā pōt sibi ꝺare ptātē in seip̃m q̃uis ipe in seip̃z vti clauiū ptāte nō possit: qz ptās clauiū requirit ꝑ mā aliqō sbiectū: ⁊ ita aliū: sibi ipsi eni aliquis subiectus esse nō pōt. ¶ Ad pmū g̃ ꝺom ꝙ quanuis episcop' quē simplex sacerdos absoluit sit superioꝛ eo simplr: tam̃ est inferioꝛ eo inquātū se ei vt pctōrez sacerdoti subiecit. ¶ Ad scꝺz ꝺo ꝙ in ag̃elis nō pōt accidē aliqs defect' rōne cui' inferioꝛib' suis superiores sb̃dāt: sicut accidit in hōib': ⁊ iō nō ē sile. ¶ Ad tertiū ꝺo ꝙ iudiciū externū ē fz hoies: fz iudiciū ꝓfessiōis ē q̃ ad deū apud quē reddit aliqs minoꝛ ex h' ꝙ peccat: nō aūt apud hoim platōes: ⁊ iō in exteriori iudicio: sic nullus in seipo sniaz ꝺare pōt excōicatōis: ita nec alteri cōmittē nec se excōicare: fz in foro ꝓscie pōt alteri cōmittē suā absolutōez q̃ ipe vti nō possit. Uel ꝺo ꝙ absolutio in foro ꝓfessiōis ē ꝑncipalr ptās clauiū: ⁊ ex ꝑnti respicit iurisdictōem: fz excōicatio respicit totalr iurisdictōez: q̃tū ãt ad ptātē ordis oēs sunt eq̃les: nō ãt q̃tū ad iurisdictōez: ⁊ iō nō ē sile.

¶ Qꝺ. II.

Deinde quer̃tur

de correptōe frna. ¶ Et circa h' q̃ rūt tria. ¶ Prio qd sit. ¶ Scꝺo cuius sit. ¶ Tertio ꝺ mō ⁊ ordine ipi'.

Ad primum sic pro

cedit: Uī ꝙ male assignet q̃da ꝺiffō de correptōe frna data. cōreptio frna ē admōitio fris de emēdatōe delictoꝛ frna charitate: admonē. n. vī esse idē qꝺ ad mētē reducē: ⁊ sic ñ ē nisi oblitoꝛ. fz cōreptio frna ñ ē tm̃ ꝺ pctis oblit. g̃ male ponit in diffinitione eius admonitio. ¶ Ꝺ. correptio in quandam violentiam sonat: quia idem videt esse

corripere q̄ simul rapere. ꝑ cū admonitio in quā-
dā lenitatē sonet: videt q̄ correptio nō sit admoni
tio. ¶ P. eius vī esse correptio cuius ē corriger. sz
hoc est solius dei: cū corrigere dicat simꝫ regere qđ
solius dei est: vt pz Prouer. xvj. Dois est prepara
re aiaz: z dīni ē dirigere gressus suos. ꝑ nō debuit
dicere q̄ sit fratris. ¶ P. admonitio vī pertinere
ad aliquid faciendū vel euitandū. sed emendatio
delictoꝝ pertiet ad aliqđ factū iā vꝫ omissū. ꝑ vī
q̄ correptio nō possit esse de emēdatiōe admōitio
¶ P. que grauiora sunt magis indiget emēdatōe
sed transgressiōes sūt grauiores omissionib' in ge
nere loquēdo. cū ꝑ nōie delicti importet omissio:
nomie aūt pcti trāsgressio: vt in .ij. li. di. xlij. dictū
est: vī q̄ magis debeat dici de emēdatōe pctōꝝ q̄
delictoꝝ. ¶ P. fīna correptio vī esse opus iusti
cie: vt pz fz glo. Rab. Matth. xviij. sup illud: Si
peccauerit in te rē. dicit. n. peccātē zelo iusticie cō-
rigam': z penitēti viscera misericordie pādamus.
ꝑ deberet dicere ex iusticia ꝓcedēs magis q̄ ex cha
ritate. ¶ Rndeo dđ ad hoc q̄ hō recte gradiat in
via salutis: tria sūt ei impendēda ab eo qui ipius
curā gerit. ꝓmo vt in finē rectū ordinet: z quantū
ad hoc dī superior inferiorē sibi cōmissuz dirigere.
scđo vt ei cautelā adhibeat ne a via ad finē ducen
te discedat: z quātū ad hoc dī eū regere. tertio vt
si ꝓtingat eū discedere q̄ ad viā rectā reducat: z
quātū ad hoc dī ipm corrigere. qñq; quidē vt re-
ctitudo iusticie fiat ab eo: qñ. s. ille qui deliquerat
emendat ex cura sibi ipēsa. qñq; aūt vt rectitudo iu
stīcie de eo fiat per penas inflictas: etiā si ille non
corrigat ex parte sua. sz aliquis a via rectitudis di
scedēs dupl'r pōt ad viā rectitudis reduci fz phm
in. x. eth. vno' per timorē turpis: aut odiū ipius vt
cū quis turpitudinē pcti abomiat z cōfusionez ex
inde cōsequētē. Alio' per timorē z odiū tristis: sic
cū quis ppi penas illatas p pctīs vel ꝯas timet iferri
resilit a pctō. z qz iste scđs mod' ē cū q̄dā violētia
iō correptio dī q̄si vsq; ad rectitudinē pducēs. sed
ꝑmus mod' ꝓprie dī correctio. illa. n. rapi dicunt
que sbito aufertūr. vñ ēt syllaba corripi dī q̄ rapti
z q̄si sbito pnūciat: z ppi hoc qñ hō ex hoc solus
q̄ ei turpitudo pcti oñdit z ad meliora q̄s eū hor
tat ipe per se ad viā rectitudinis reuertit corripi
dī: ex quo pz q̄ scđs modus solis ꝑlatis cōpetit q̄
ruz vba vī coactiua hñt per inflictionē penaꝝ. sz
ꝑm' mod' ꝑlatōis ordinē nō requirit: q̄uis etiā ꝑla-
tōis ordo ipm requirat: qz scđs mod' adhiberi nō
dz: nisi vbi ꝑm' locū ñ hz ēt a ꝑlatis: z iō correptio
qñ ꝑter ordinē ꝑlatōis fit vocat fīna: q̄ in ꝓdicta
assignatōe notificat p tria q̄ ibi ponunt. s. act' ipe
cū dic. Admonitio frīs. finis cū dicit: De emenda-
tōe delictoꝝ. ꝓncipiū cū dicit: Fīna charitate ꝓce
dens. ¶ Ad ꝓmū ꝑ dđz q̄ aliquis pōt reduci ad
mentē suā dupl'r. vno' quātū ad cognitionē specu
latiuaz. alio' quantū ad cognitionē practicam q̄ p
ignorantiaz electōis intercipit: z sic dupl'r aliq uis
ad mentē reducit. vno' cū coactōe quadā: vel scis
sicut cū quis punit: vel vbis hñtib' vī coactiuā: sic
cū aliq̄d alicui ꝓcipit: z hoc ad corrigēdū ptinet.
Alio' per vba tm̄ q̄ vī coactiuā nō hñt: z talia vba
admonitoria dicunt: z iō cū hic modus ad corri-
pientē pertineat correptio nihil est aliud q̄ admo
nitio: z eiusdē potētie actus est admonitio cui' est
imperiū. ¶ Ad scđm dđ q̄ corripere dī a rapien-
do quantū ad hoc q̄ statī z sbito rapina exercet:
nō aūt inquantū rapina habet aliquā violentiā
nisi quantū ad hoc q̄ corripiēs a sua voluntate q̄
peccauit auertere peccantē nititur: z sic aliq̄d est
ibi sile violētie sm̄ q̄ id qđ est cōtrariuz voluntati
violentū dī. ¶ Ad tertiū dđ q̄ iā ex dictis pz q̄
alicui' pōt esse corripere cuius nō est corrigere. sed
omnis cuius est corrigere etiam est dirigere siqui
dem dirigere importet solū ordinationē alicuius
in finē. si aūt importet ꝓductionē ad finē sic soliuſ
dei ē: qz eius solius est impedimēta auferre: vt ali-
quis ad finē nō ipedit' perueniat. ¶ Ad quartuz
dđ q̄ de pctō ꝑterito pōt esse aliquis act' pñs vel
futur': z iō q̄uis emēdatio sit de pctō ꝑterito: tm̄
ipsa emēdatō aliq̄n pōt esse facienda ad hoc: z iō
de ipsa emēdatōe pōt esse admonitio: vt dicatur
emēdatio reuersio pctōris ad statū recte operati-
onis que est correptionis finis ¶ Ad. v. dđ q̄ nul
lus mouet ex odio vel timore turpis: nisi ille cui iā
inest aliqualr volūtas pulchri z boni: z iō cū cor
reptio ꝓcedat ex hac via vt dictū ē: ꝑpe illi ꝑpetit
vt corripiat q̄ hz ꝓpositū bōi: a q̄ tm̄ vl' ꝑp ign̄atiā
vel ꝑp aliquā desidiā auertit: z iō magis ꝓprie
respicit omissionē que etiā in ipa trāgressione cō
siderari pōt q̄ transgressionis pueritatē: z ꝑpter
hoc cōuenīētius dī delictoꝝ q̄ pctōꝝ. ¶ Ad. vj.
dđ q̄ in hoc q̄ aliquis ꝓccat ledit iusticia z ledit
peccans: z fz hoc ille qui peccantem arguit duo
pōt attendere. s. ad lesionē iusticie: sz hoc ꝓprie est
eius cui cōmissa custodia iusticie que ē cōe bonuz
. s. ꝑlati qui est ꝓsona publica: z iterū ad lesionem
peccantis: z hoc ē ꝓprie eius cui cōpetit defectib'
eius sbuenire. z quia hoc est ꝓpriuz amicitie que
scđz phz ī. ix. eth. magis sbuenire facit aico i dāniſ
vtutū q̄ i dānis exioruz rez: iō directe ptinet ad
charitātē. vnde quāuis correctio sit actus iusticie:
tamen correptio est actus charitatis siue miseri-
cordie. quia tamen bonum priuatuz debet ad bo-
num publicum ordinari: sicut ad finem: ideo etiā
corripiens ex charitate ad lesionez iusticie aliquo
mō respicit: z fz hoc intelligenda est glo. inducta.

Ad secūdum sic pro

ceditur: Uidetur q̄ non quilibet ex pre-
cepto ad correptionem fraternam tencatur. dicit
enīz Hieronym': sacerdotes studeant illud cuāge-
licum implere: Si peccauerit in te frater tuus rē.

ğ vr̃ q; soli sacerdotes ad hoc teneant. ¶ ℙ. q̃uz aliquẽ corripit curã illi⁹ gerit. sz soli ꝓlati tenẽt ex ꝓcepto curã de sb̃ditis hñe. ğ soli ipi tenent ex ꝓcepto ad corripiendũ. ¶ ℙ. ad ꝓcepta obligat alicꝯ sp: ad ꝓsilia aũt nõ nisi in aliquo casu spãli. sz ad corripiẽdũ nõ obligat aliquis nisi in casu necessitatis: alꝯ oporteret hoiez oĩa negocia sua dimittẽ vt correptoi ilisteret: cũ q̃tidie corripiẽdi occurrãt ğ correptio frna nõ cadit sub ꝓcepto: sz sub ꝓsilio ¶ ℙ. hõ ꝓpt votũ religiõis nõ absoluit a ꝓceptis dei. si ğ hõ quilz ex ꝓcepto teneret frez corripere: vr̃ q; religiosi deberẽt de claustro suo exire ad corripiẽdũ seculares delinquẽtes gõ falsuz ẽ: qz sic religionis obseruãtia piret. ¶ ℙ. hõ nõ oz excitare sibi odiũ ꝓximi: qz Hre. dicit: Nõ ẽ timẽdũ ne his qui arguit ꝓtumelias inferat: sz timẽdũ ne tract⁹ ad odiũ deterioꝛ fiat. sz freq̃nt ex correptõe odiuz generat: qz veritas odiũ parit. ğ non tenet hõ ad corripiẽdũ. ¶ ℙ. ibi oz hõ corripe vbi hz arbitriũ sic dicit glo. Matth. xviij. sup illud: Si peccauẽit in te ꝛc. si. n. in deũ peccauit nõ ẽ nr̃i arbitrij. cum ğ oẽ pctm̃ sit in deũ: nõ possum⁹ de pctõ corripere ¶ Sz ℨ: sup illud Matth. xviij Si peccauerit in te ꝛc. dicit glo. Ita peccat q̃ frem suũ peccaꝫ videt ꝛ tacet: sicut qui peccãti nõ indulget. sed ad indulgẽdũ peccãti oẽs ex ꝓcepto charitatꝫ tenẽt. ğ ꝛ ad corripiẽdũ delinquẽtes. ¶ ℙ. elemosyne spũales sunt magꝫ necrie q̃ corporales. sz elemosyna corporalis ẽ sub ꝓcepto: vt. ğ. di. xv. dcm̃ ẽ. ğ correctõ peccãtiũ cũ sit spũalis elemosyna: vt ibi dictũ est. ¶ Alter⁹ vr̃ q; peccatoꝛ corripiẽs nõ peccet. j. Jo. j Si dixerim⁹ q; pctm̃ nõ hẽm⁹ nosipos seducim⁹. si ğ pctoꝛis nõ ẽ corripere: null⁹ potit alterũ corripere ¶ ℙ. nullus pp pctm̃ excusaꝫ ab obꝛuatõe ꝓcepti ğ pctoꝛ tenet ad corripiẽdũ cũ sit in ꝓcepto: ꝛ si ñ cõripiat peccat. si ğ peccãdo corripet cẽt pplex⁹ qõ ẽ incõueniẽs. ¶ ℙ. elemosyna corporalis ẽ minus nẽcia q̃ spũalis. sz pctoꝛ dãs elemosynã corporalẽ nõ peccat. ğ nec corripiẽdo: cũ correptio sit spũal elemosyna: vt dictũ ẽ. ¶ ℙ. maius ẽ docẽ sacram scripturã q̃ aliquẽ singlariẽ admonere: qz h⁹ cui⁹ libet ẽ: sz nõ illud. sz vt quidã dicũt docens sacrã scripturaz non peccat q̃uis in pctõ existat. ğ multo mĩ⁹ corripiẽs ex charitate frez peccat q̃uis ipse i pctõ existat. ¶ Sz ℨ: q̃uz aliquẽ corripit q̃dãmõ ipz iudicat. sz qui iudicat in alꝛo qõ cõmisit seipz ꝓdẽnat: vt pz Ro. ij. ğ pctoꝛ cõripiẽdo altũ peccat ¶ ℙ. phs dicit in. x. eth. q; fmões q̃ sũt de moꝛib⁹ cũ dissonãt his q̃ videt fz sensũ in eo q̃ eos dic cõtenũt ꝛ vitatẽ intimũt. sz in pctoꝛe q̃ corripit alterz de pctõ ea q̃ videt de ipo ad sensũ dissonat: fmõibus. ğ intimit inquãtũ in se ẽ vitatẽ. sz hoc ẽ pctm̃ ğ talis corripiẽdo peccat ¶ Alter⁹ vr̃ q; aliqꝯ ñ tenet corripe platũ suũ: Sal. ij. sup illud: In faciez eius restiti. dicit glo. vt par. ğ si par nõ fuisset non potuisset eũ corripere: ꝛ ita vr̃ q; frna correptio ñ nõ se extendit ad platos. ¶ ℙ. Dio. in epl̃is suis arguit Demophilũ monachũ de hoc q; sacerdotẽ corripuerat: qz erat eo supioꝛ. ğ frna correptio nõ se extẽdit ad supioꝛes. ¶ ℙ. q̃. Re. vj. Oza legit pcuss⁹ a dño: qz arcã tetigit. sz p arcã significabat prelatus: p Oçã subditus. ğ peccat subditus corripiẽdo platũ. ¶ ℙ. Hre. dicit i pastorali: Ad monẽdi sũt sb̃diti: ne ꝓpositoꝛ suoꝛ vitã temere iudicẽt: siq̃d eos fortasse agere reꝓhẽsibile vident ğ vr̃ q; sit temeritatis platũ arguẽ delinq̃ntẽ. ¶ ℙ. Hre. dicit: Scõꝛ vitã corrigere nõ ꝓsumat nisi de se meliora sentit. sed hoc vr̃ esse ꝓsumptuosuz q; hõ de se sentiat meliora q̃ de prelato suo. ğ nõ sũt corripiẽdi. ¶ Sed ℨ: correptio frna cũ sit spũalis elemosyna op⁹ misericordie ẽ. sz misericordia maxie platos debet qui in maximo piculo ꝓstitut⁹ ẽ. vnde Aug. dicit in regula: Nõ solũ aũt vr̃i: sz etiã ipius s. prelati mitissimi q̃ inter vos q̃to in loco superiori tãto in piculo maioꝛi versat. ğ correptio frna se extẽdit etiã ad platos. ¶ ℙ. Ecc. xvij. or̃: Qz deus mãdauit vnicuiq; de ꝓximo suo. sz prelat⁹ nr̃ ꝓximus ẽ. ğ eũ corripere debem⁹ si delinq̃t. Rñdeo dõ ad ꝓmã. q. q; p legis dine ꝓcepta hoies sufficiẽt in hac vita ordinant: sicut aũt in exercitu: vt phs dic in. xj. meta. ẽ duplex ordo: vn⁹ q̃ tot⁹ exercit⁹ ad ducẽ ordinat: alꝯ q̃ singuli de exercitu ordinãt ad inuicẽ: ita ꝛ in cõuersatione hui⁹ vite oim qui i aliqua cõitate ꝓgregant: est duplex ordo: vn⁹ ad platũ: alius singuloꝛ ad inuicẽ: vñ vterq; ordo debz ꝓcepto diuine legis institui. ordo aũt platoꝛ ad sb̃ditũ ꝓsistit in hoc vt oẽs sb̃diti ad bonũ cõe qõ ꝓlat⁹ intendere oz intendant: ꝛ q; ꝓlat⁹ eos ad h⁹ diriget. ordo aũt singuloꝛ ad inuicẽ ẽ vt vn⁹ q̃sq; alii auxiliũ prebeat ad bonũ suũ consequendũ. vñ siẽ platis ex precepto incũbit vt sb̃ditoꝛ curaz gerãt ꝛ subditis vt prelatis obediãt: ita ꝛ cocqualibz ad inuicẽ vt sibi inuicẽ auxiliũ ferant: nõ solũ in corporalib⁹: sz etiã in spũalibus magis: ꝛ ideo cũ maximũ auxiliũ homi per cõceptionẽ in spiritualib⁹ adhibeat: preceptũ dine legis ad hoc se extendere debet. ¶ Ad ꝓmũ ğ dõ q; Hiero. loquit de correptione cui adiungit cõrectio: qõ pz ex hoc qõ subiungit: Que est enim misericordia parcere vni ꝛ oẽs i discrimẽ adducere. ꝛ talis correptio solũ prelatis cõpetit. ¶ Ad scõz dõ q; curã alicuius aliqs simplr habere põt: ꝛ fm quid. simplr quidẽ curã alicuius hz cuius disꝓsitioni totũ regimẽ vite ipius subdit: qz quidẽtia ꝛ cura respiciũt ordinẽ ad finẽ ad quẽ hõ per totã vitã suã intẽdit: ꝛ sic curã alter⁹ nõ hz aliquis nisi prelatus qui hz pp hoc sup sb̃ditoz imperiũ: sed fz quid quãtũ ad aliquid vt ad subueniendũ in aliquo particulari casu quilibet habet curam alterius: quia vnicuiq; mandauit deus de ꝓximo suo Ecc. xvij. ꝛ secunduz apl̃m. j. Coꝛ. xij. Per se inuicẽ solicita sũt membra.

¶ Ad tertiũ dicendũ q; etiam precepta affirma-

tiua non obligant ad semper quauis semper obli
gent: & io ad illud ad qđ in aliquo casu implēdus
obligamur: & nō in alio: nō ē consiliū: sz pceptum
qz ꝓsiliū nūq̄ obligat: nisi per hoc qđ in pceptum
trāsit ex aliquo accidēti. tps aūt ad qđ obligat est
cū delinquēs occurrit ipi corripiēti & corripi post
cōmode & spat emēdatio: & nō est ali⁹ cui ex officio
icūbat corripe: vl si ille cui icūbit negligēs appeat
in corrigēdo. si. n. nō sperarēt emēdatio: sz magis
deteriozatio pp impatiētiā corrigendi excusaret a
pcepto. silr si plat⁹ diligēs appareret ad corrigēdū
sb̄ditū suū. ¶ Ad q̄rtū dōz q̄ quidā dicūt q̄ mo
nach⁹ nō dz exire claustrū vt corripiat delinq̄ntes
qz vacat opi meliori. s. ꝓtēplatōi. sz hoc nō vr vez
qz etiā aliquis a ꝓtēplatōe abstrahit: vt saluti ꝓxi
moz sb̄ueniat: & io dō q̄ si monacho opportuni
tas corripiēdi aduenerit ipe etiā corripere tenet: sz
nō tenet querere delinquētē exiens clausturz: aut
ordinis sui statuta frāgere: ne ipe in piculū icidat
a quo aliū liberare tenet. ¶ Ad .v. dō q̄ sp vitan
dū ē ne ex correctiōe sequat odiū ex nr̄a culpa. s.
ex indiscreta correptōe. si aūt ad odiū ꝓuocet exq̄
deberet ad delectationē incitari: nō ē curādū pci
pue q̄n eius pctm̄ in dānū alioz vergit: vel ēt dā
nū seq̄ns vel pctm̄ ipz est grauius odio qđ in nos
excitam⁹: vel q̄n speram⁹ q̄ odiuz paulati tepescet
& tn̄ correptio sequit: qz sicut dicit Chrys. Mali⁹
est odiū pp deū q̄ amicitia que est pp ipm. cū. n.
pp ipm amamur debitorz dei sum⁹: cū odio pp
ipm habemur: debitorē eū nobis facim⁹. ¶ Ad
.vj. dō q̄ glo. intelligēda ē q̄n peccat in deū. i. solo
deo sciēte: vel loquit nō q̄tū ad correptionē: sz q̄
tū ad remissionē que sequit: qz illud qđ ē ex parte
nr̄a possumus remittere: sz nō qđ est ex parte dei.
¶ Ad scđam. q. dō q̄ circa hoc est duplex opinio.
quidā. n. dicūt q̄ ille qui ē in sili pctō vel maiori:
nō pōt aliū corripere siue illud notoriū sit siue oc
cultū: pp hoc q̄ alterz iudicās ꝺ seipm sniaz pfert.
alij aūt dicūt q̄ si sit pctm̄ occultū absq̄ pctō pōt
corripere: nō aūt si sit notoriū. vtraq̄ aūt opinio
quātū ad aliquid vera ē. dupl'r. n. aliq̄s corripē pt
vno⁹ ex offō: sic plati corripiūt: & sic vr p⁹ opinio
hāc veritatē: qz q̄cūq̄ aliq̄s idigne vtit offō suo
peccat. ille aūt q̄ ē i mortali pctō ēt occulto idigne
vtit offō platōis: vñ peccat corripiēdo: vl q̄cq̄d a
liud ꝓpi officiū exeq̄t. alio⁹ aliq̄s cōripit ex ꝛelo cha
ritatis nō vt eccl'ie miſter: & tūc in correptōe nō pt
esse pctm̄ nisi rōne scādali qđ nō cōsurgit: nisi de
pctō notorio: & sm hoc scđa opinio hz vitatē. vñ
siue plat⁹ siue sb̄dit⁹ ēt in pctō notōio exns aliquē
peccare viderit pōt eū admonere nō p modū coꝛ
ripiētis: sz p modū rogātis: vt exēplo suo nō inci
tet ad malū. ¶ Ad pmū q̄ dō q̄ pctm̄ veniale nō
reddit aliquē indignū executōe officij sacri: sicut
pctm̄ mortale: nec ita natū ē scādalizare: qz ab eis
nullus inuenit īmunis: & io exns in pctō veniali n
peccae ēt si de eodē corripiat nisi ꝓbabil'r ex corre
ptiōe scādalū sequi videat: & de hoc pctō. s. vēiali
loquit auctas inducta. ¶ Ad scām dō q̄ pctōr n
ē pplex⁹: nec tn̄ absoluit a pcepto corripiēdi. pt. n.
pctm̄ dimittē vel offm̄ resignare: aut ēt hūil'r pec
catū suū recognoscēs aliū admonere rogando: &
tūc nō peccat. ¶ Ad tertiū dō q̄ in elemosyna cō
porali nō inuenit aliq̄s dissensus ad vitā: qua in
peccato viuit: sicut de correptōe dictū ē: & io pec
catoz elemosynā dans nō scandalizat: sic corripiē
do scandalū generat. ¶ Ad q̄rtū dām q̄ docē sa
crā scripturā dupl'r ꝓtingit. vno⁹ ex officio plato⁹
sicut qui pdicat docet. nō. n. lz alicui pdicare nisi
offm̄ platiōis hēat: vl ex auctē alicui⁹ platiōez ha
bētis: Ro. x. Quō pdicabūt nisi mittāt. Alio mō
ex offō magisterij: sicut magr̄i theol. docēt. dicūt
ꝑ quidā q̄ ille qui ꝑmo⁹ docet peccat mortal'r si sit
in pctō mortali notorio: nō aūt ille qui scđo⁹ docz
sz hoc ē falsuz: qz eoz qui docēt sacrā scripturā ē
idē finis: & eoz qui sacrā scripturā ediderūt. vnđ
cū ad hoc ordinet scripture editio: vt ad vitā eīnā
pueniat: vt pz Jo. x. Quicūq̄ ipedit finē doctrine
docēdo peccat. ipedit aūt q̄ sacrā scripturā i pctō
docet: qz ore se pfitet nosse deū: factis aūt negat. &
dō q̄ ille q̄ ē in pctō notorio peccat siue sic siue sic
doceat: sed ille qui ē in pctō occulto peccat si ꝑmo
mō doceat: nō aūt si scđo: Et qz alie rōes vidēt cō
cludere q̄ nullo mō corripere liceat ei qui ē i pctō
ideo dām ad. v. q̄ ex hoc ꝓpo q̄ aliquis aliū corri
piēdo iudicat si in eodē pctō sit: seipm ꝓdēnat. i.
cōdēnabilē seipm oñdit: non tn̄ nouā cām dāna
tiōis supadd̄it. ¶ Ad sextū dō q̄ rō illa ꝓcedit ꝺ
pctō manifesto. ¶ D tertiā qōnē dō q̄ quidā di
cunt q̄ correptio fraterna non se extendit ad pla
tos: tum quia debet homo os ponere in celuz: tuz
quia de facili scandalizari possunt prelati: si a sub
ditis corripiantur. sed hoc nihil est: quia prelati i
quantū peccant non sunt celuz: & secundum hoc
eis correptio debetur: nec iterz qui eos charitatie
corripit in eos os ponit. i. cōtra eos: sed pro eis: qz
ad vtilitatez eoruz eos admonet: nec iterum presu
mere debet quis de prelato q̄ iniuste scandalizet:
nisi contrariuz constet: quia ipsi sunt in statu per
fectionis: scandaluz autē passiuuz non conuenit
perfectis: sed pusilis. & ideo dicenduz est q̄ prelat⁹
ex hoc q̄ est persona publica & vicē dei super sub
ditos gerens non amittit ea que sunt ꝓpria illius
singularis persone: & ideo omnia illa que debent
alicui ex affcū frno q̄ ad oēs hoies hñd'ē: ēt plato
deberet: sic ēt ipse alijs debet ea q̄ affect⁹ charita
tis expostulat: nec ab his ratione prelationis excu
satur. & io sm alios preceptuz de fraterna correpti
one etiā ad prelatos se extendit: vt corripiantur a
subditis: & sicut ea que sūt charitatis ad subditos
prelatus taliter gerere debet: vt nulluz auctoritati
ꝑiudiciū generet: nedū nūiū fuet hūilitas regēdi

frangat auctas: vt Augus. dicit: Ita corrептio ad
platos talr oz fieri ne aliquid reuerētie sb̄trahat:
r io dr. j. Timo. Seniorē ne increpaueris: sz ob-
secra vt patrē. ¶ Ad pmū g od q Paulus in fa-
cie Petro corā oib' restitit: sicut ibidē dr: hoc aūt
excedit modū frne correptiōis q̄ platis a sb̄dit de
bet. nō. n. plati a sb̄ditis corā multitudine: sz hūi-
liter in puato corripiēdi sūt: nisi imineret piculū fi-
dei: tūc. n. plat' minor fieret si in infidelitatē labe
ret: r sb̄dit' fidelis maior. ¶ Ad scōm od q mo
nachus ille arguit de hoc q iniuste corripuit sacē
dotē recte agentē: r de hoc q correptionē vsq; ad
correctionē extēdit penā inferēdo: q; sacerdotez p
cussit r eū ab ecclia amouit. quāuis aūt plati sint
corripiēdi a sb̄ditis: nō tn est eis pena infligēda: sed
recurrēdū ad supiorē denūciādo: vel si nō hz sup
iorē recurrat ad deū qui eū emēdet vel de medio
sb̄trahat. ¶ Ad tertiū od q tāgere arcaz n erat
leuitaz: sz sacerdotū: r io Oza percussus fuit: q; of-
ficiū supiozis vsuparuit. sz frna correptio nō seq̄t
officiū: sz affectū charitatis: r io nō cōcludit rō de
frna correptione: sed de correctione q̄ ē a platis ad
hibēda quā sb̄dit' platis nō pōt adhibē. ¶ Ad
4^m od q Grego. phibet iudiciū temeritatis: ne. s.
aliquis platoz facta de facili in malū conuertat:
vel de eis corā alīs obloquat: nō aūt iudiciū frat
ne correptionis phibet cū reuerentia factū. ¶ Ad
q̄ntū od q q̄uis pūptuosū sit q aliq̄s simplr se
alteri pferat in bonitate: pcipue sācto viro: tn nō
est pūptuosū q̄tū ad aliq̄d factū si plat' nō faciat
illud de se meliora sentire.

D tertiuz sic proce

dit: Ur q nō oporteat q frna admonitio
pcedat denūciationē ecclie faciendā: q; fm Aug.
in li. de mēdacio: Ex factis sāctoz colligim' qd in
scriptis sentire debeam'. sz christus denūciauit iu
daz discipulis añ admōitionē factā: vt pz Jo. xiij
silr Petr' dānauit Ananiā r Saphirā añ aliquā
admonitionē: vt pz Act. v. simlr Paulus repht
dit Petrū corā oib' nulla monitiōe secreta pcedē
te. g vr q nō sp admonitio frna oz pcedere denū
ciationē ecclie faciēdā. ¶ D. maiori piculo magis
oz hō obuiare. sz aliq̄n mai' piculū imiet si pctm
nō publicet q̄ sit malū ifamatio vni' hois: q; pec
catoz latēs pōt multos corrūpere i fide vl moib':
qd non posset facere in publicū ei' pctō deducto:
aut ēt infamat multitudo si pctm vn' de multitu
dine cōmittat: nec talis infamia abolet: nisi p pe
nā pcti q̄ nō pōt inferri: nisi pctm ad publicū de
ducat. g nec sp oz denūciationē admonitio pcedē
¶ D. accusare in ca'. est dicē ecclie: sz religiosi fre
quēter se inuicē accusāt in ca'. nulla admonitione
pcedēte. g nō oz q sp admonitio denūciationē p
cedat. ¶ D. grauior via pcedēdi ɔ crimia ē si per
accusationē: vel ēt p inquisitionē pcedat q̄ si p de
nūciationē: q; ēt maior pena infligit. sz aliq̄s pōt
pcedere ad accusationē nō pcedente admonitiōe
inquisitōe tn facta: sic Innoc. iij. dic in decretali. g
nec denūciatonē oz q admonitio pcedat. ¶ D.
null' tenet alteri obedire ɔ pceptū dnī. sed si pla
tus pcipet alicui sciēti crimē frīs sui q ei diceret: te
neret dicere añ admonitionē: r silr si pcipet illi q̄
crimē cōmisit: tn plat' peccaret querēdo: qa fm oz
dinē iuris petit iuramētū de veritate dicēda etiaz
in cā criminali ab eo qui accusat. g vr q nō sit ō ne-
cessitate pcepti q admōitio denūciationē pcedat
¶ Sz ɔ est qd dic glo. Matth. xviij. sup illud: Si
peccauerit in te rc. hoc ordine vitare scādala de-
bem'. sz debitū ē ex pcepto obligāte. g ordo corre-
ptōis est in pcepto. ¶ D. ppt hoc frna correptio
ē in pcepto: vt hō frez suū a pctō eripiat: sed qñq;
frī daret pcti occasio si stati in publicū pderet. vñ
glo. dicit ibidē: Corripe ipm inter te rc. ne publice
corrept' verecūdia pdat: qua pdita in pctō rema-
neat. g fm necessitatē pcepti oz admonitio puata
denūciationē pcedere. ¶ Lteri' vr q incōueniēter
in ordine correptiōis ponat testiū inductio: q; aut
iste correptōis ordo intelligit de pctō publico: aut
occulto. si de publico nō oz inducere testes: q; ma
nifestū ē. si de occulto nō oz manifestari nesciētib'
qa sic esset hō pditor crimis. g vr q nullo mō te
stiuz adhibitio requirat. ¶ D. Aug. dic in regla
vbi ordinē frne correptiōis ponit: dic q alīs. s. te
stib' pctm frīs demōstrat p quos cōuincēdus est si
negauerit. sz aliquis nō pōt cōuinci p vnū testem:
q; in ore duoz vel triū testiū oz stare oē vbū. g in-
cōuenienter dr q testis vnus vel duo adhibeant:
q; sp debēt esse duo ad min'. ¶ D. correptio etiā
oz fieri de pctō semel facto: sed ad illud qō iā fcm
est nō pnt adhiberi testes: vt videāt qui nō viderūt
qñz etiā nō reiterat de facili: aut si reiterat pctōr si
bi a corripiēte cauet ne etiā ipe videre possit pecca
tē nedū nisi alios inducat ad videndū: nec iteruz
oz ille qui pctm frīs scit ei dare aliquā occasionez
pctm iterādi: vt dephēdi possit: q; sic ipe esset pcti
pticeps. g vr q testiū inductio nō requirat ad cor-
reptionē. ¶ D. dicē plato est dicē ecclie. sz Aug.
dicit in regula q antēq̄ alīs demōstret p quos cō
uincēdus ē si negauerit pus ppōsito oz ondi: si ne-
glexerit admōit' corrigi. g vr q testiuz adhibitio
nō debeat pcedere denūciationē: sz sequi. ¶ Lit'
vr q correptio quantū ad monitionē secretā debz
eē dura Matth. iij. Jobes baptista dixit genimia
vipaz q̄ fuit durissima correptio. g vr q debeat a
liq̄s alter dure corrigē. ¶ D. Titi. j. dr: Argue illos
dure. ¶ D. ad cōreptoz frnā icitat ira p celū. sz ira
aspitatē hz. g oz aliq̄s aspe corrigi. ¶ Sz ɔ: Gal.
vj. Vos qui spūales estis instruite hui'moi in spi
ritu lenitat. g vr q nō debeat dure corripi. ¶ D.
Aug. dicit: Corripiat iustus in misericordia: r ar-
guat. g debet esse leuis correptio.

Rfideo dō ad ꝑmā. q. ꝙ fm ꝓbm in. v°. etb. min° malū ex hoc ꝙ ꝑeligit reſpectu magⁱ mali accipit rōnez magis boni: ⁊ iō medicus corporalis hōiez ſi pōt ab infirmitate totaliʳ liberat. ſi aūt non pōt eligit min° malū vt occurrat magis malo: ſic ꝛputare vnū mēbꝝ ne totū corp⁹ ifficiat: ⁊ hūc ordiez dñs ſuari ꝑcepit: cū pctōrib⁹ corripiēdo ſpūaliʳ me dicamur. pctōr aūt ex pctō duo mala icurrit: inocētie dānū: ⁊ fame diſpēdiū: ⁊ iō pri⁹ tētādū eſt vt taliʳ inocētie reſtituat: ꝙ fama ēt ꝓſeruet ſin aūt ſi oz negligi fama vt ꝓſcia repet: fame ēt diſpēdio ſb ueniri aliʳ nō pōt: oz q̄tū pōt vt. ſ. p̄pauc: ⁊ p̄ea multis crimē ꝑdat: ⁊ iō dñs hūc ordinē corripiēdi ſtatuit vt p̄ fr corripiat ſecreto: vt ſic ⁊ inocētiā recupet: ⁊ famā nō ꝑdat. ꝙ ſi hec medicina ñ fuerit efficax debet paucis oñdi: vt nō totaliʳ fama ꝑdat ⁊ deinde ſi nō corripiat oz oīno fama negligi ⁊ ī publicū ꝑdi. ꝙ ſi ēt publica correptio vel admonitio nō ꝓfuerit oz oīno abſcindi iudicio eccl̄ie vt ſit ſic ethnic⁹ ⁊ publican⁹. Et iō dō ꝙ ſic correptio frna cadit in ꝓcepto: ita ⁊ correptiōis ordo. ¶ Ad ꝑm ġ dō ꝙ in obſeruatōe ꝓceptoꝝ ſp ad intētionē ꝑcipiētis: ⁊ rōnē ꝓcepti attēdēdū ē: iō aūt dñs ꝓcepit vt ſecreta admonitio publicā denūciationē ꝓcederet vt expectaret emēdatio vite: ⁊ fame ꝓceret peccatoris. ⁊ qz dñs ſciebat iudā nō emēdādū forte ſi ip̄m admoneret: ſz magis exaſpandū: qz nō ē ꝓbabile ꝙ v̄ba admonerēt quē tot miracula viſa non mouerāt: iō ip̄m non ꝓmonuit. ⁊ qz ēt ſciebat ex h⁹ forte magis exaſpandū ⁊ deteriorē fieri: nec tñ ē ſile de ip̄o ⁊ nobis: qz ip̄a ſecreta cordiū ſciebat ⁊ futuros euētus: nō aūt nos: ⁊ iō niſi certiſſimis ſignis appareat incorrigibilitas ⁊ exaſpatio ip̄i⁹ futa non oz fraina admonitio ꝓtermitti. De Petro āt dōm eſt ꝙ forte pctm̄ cor erat publicū vel ſtatiz publicādū: vel forte ſciebat monitionē ip̄is nō valituraꝫ: vel etiā cōſilio ſpūſſancti fecit ad terrorez: qz hoc cōpetebat ſtatui ꝓmitiue eccl̄ie: ne veniret eius auctas in cōtēptū. De Paulo aūt pz rnſio: qz Petr⁹ coram oīb⁹ peccauit: iō oportebat eū coram oībus redargui. hic aūt ordo ſeruādus eſt in pctis occultis: vñ dr: Si peccauerit in te. i. te ſolo ſciēte. ¶ Ad ſcām dō ꝙ in pctis denūciādis, conſiderādū eſt vtr pctm̄ ſit oīno occultū: aut ad noticiā aliorū deuenerit: aut in ꝓmptu ſit vt deueniat. ſi autē pctm̄ iā ad noticiā alioꝝ deuenerit: tūc oz denūciari ei qui hz ptātez corrigendi: vt qui ſūt ſcādaliçati de culpa edificētur de pena. ſi aūt nondū in publicū deuenit: ſed ē in via deueniēdi: tūc etiā denūciandū ē vt ſcādalo futuro occurrat. ſi aūt ſit oīo occultū: tūc cōſiderandū eſt vtr emēdatio peccātis expectari ꝓbabiliʳ poſſit aut nō: qđ quidē facile aduerti poterit ſi cōſideret vtr aliqs ex electōe vel paſſione peccauit ſiue ex malicia vel infirmitate qđ idē eſt: qđ quidē ꝑpēdi pōt ex ꝓditōe peccāti ⁊ ex iratōe act⁹: qz ſi aliqs freqnt ⁊ q̄ſi ip̄rohibite ſine freno in aliqđ pctm̄ lapſus eſt: ſignū eſt ꝙ ex malicia vel electiōe peccat: ⁊ nō facile emendabit. ſi aūt ſemel occaſione peccādi oblata in pctm̄ ruit: ⁊ poſtea triſticiā ⁊ verecūdiā de pctō oñderit: ſignū eſt ꝙ ſit peccatū ex paſſione vel ex infirmitate ⁊ de ꝙ de facili emēdet. ſi ġ emēdatio ſperet: oz admonitio ꝓcedere ⁊ denūciatio differri quouſq; videat quomodo emendat peccator: niſi forte imꝫ mineret occaſio ſil̄is in peccatū ruendi: quā tamē declinare nō vellet admonit⁹: tūc enī deberet prelato denūciari ne in precipitiū iret. ſi aūt ñ ſperet emēdatio: tunc cōſiderandū eſt an illud peccatuz ſit infectiuū alioꝝ: ſicut eſt hereſis vel fornicatio: vel aliquid huⁱ⁹ modi: aut etiā cedat in aliqđ dānū alterius: ſicut furtuz vl homicidiū ⁊ huⁱ⁹mōi. ſi enī non cedat in dānuz alterius: nec ſit infectiuū pctm̄: tūc pōt denūciatio deferri quouſq; videat admonitiōis effect⁹ ꝑcipue ſi emēdationē ꝓmittit ſi aūt eſt infectiuuz alioꝝ debet denūciari ꝑlato: vt gregi ſuo caueat: ſicut. n. dicit Hiero. Que miſericordia ē parcere vn̄i ⁊ multos ī diſcrimē adducere: polluit ppl̄s ex vno pctōre: ſicut ex vna oue morbida vniuerſus grex. ſemp. n. bonū multoruz oz ꝓferri bono vnius: vñ etiā fama vnius negligi debet vt innocentia vel fama multitudinis ꝓſeruet. ſi aūt vergat in dānuz corporale alterius oz fieri cōparatio illius dāni ad dānuz fame iſtius: ⁊ illi dāno qđ ꝓponderat obuiandū magis.

¶ Ad tertiū dōz ꝙ de leuibus peccatis nō ſurgit infamia nec ſcandaluz: ⁊ iō de talibus non eſt vis ſiquis in capitulo accuſet admonitiōe prēmiſſa niſi forte probabiliʳ credi poſſit ꝙ tali accuſatiōe magis deterioret qui corrigit: ⁊ collegio etiaz non multū ꝓfit: cuius bonuz ſemp ꝓponenduz eſt bono vnius. vñ ⁊ aliqñ etiā ſi⁹ peccantis emendatio nō expectet: pōt aliquis coram multitudine accuſari ſi ꝓfect⁹ multitudinis credatur. ſz de pctis ex q̄bus poſſet infamia ſurgere: nō deberet aliquis in publico accuſari: niſi aliꝫ ꝑmiſſis que ordo frne correctionis depoſcit: ⁊ grauiꝫ peccaret accuſans: ſicut fratrē ſuū infamās ¶ Ad q̄rtū dō ꝙ etiā ad accuſationē vt quidā dicūt ꝓcedi nō oz fm forꝫ cōſcientie monitione nō ꝑmiſſa: nec emendatiōe expectata: niſi forte maiori piculo obuiandū videatur: aut pctm̄ ſit publicū: q̄uis fm forꝫ cauſaruz non requirat ꝙ accuſationē ꝓcedat admonitio: ſz ſolū inquiſitio. inquiſitio vero nō ē faciēda niſi d notorio pctō: qz oz ꝙ inq̄ſitionē ꝓcedat clamoſa inſinuatio: ⁊ ideo ſecreta admonitio nō requiritur de neceſſitate. Uel dō ſz alios ꝙ in accuſatiōe nō agit ad emendationē peccātis: ſz ad bonū cōe. ſ. iuſticiā cōſeruandā per punitionē delinquētis: ⁊ iō accuſatio in iudicio bona cōſcia poteſt fieri: etiā ſi admonitio non precedat: nec eſt contra preceptuz domini: quod intelligitur quando agitur ad emēdationem peccantis.

¶ Ad. v. dom q̄ p̄ceptū alicui factū a p̄lato suo de pctō alteri⁹ publicādo: in eo casu in quo publicari nō oz: p̄t fieri vel in iudicio vel extra iudiciuz si extra iudiciū peccat p̄cipiēs: nec ille cui p̄cipitur obedire tenet. si aūt in iudicio ordine iuris exigente iudex alicui p̄cipiat vt pctm̄ suū vel alteri⁹ p̄fiteatur: nō peccat p̄cipiēdo: qz ipe nō exigit: sz accusans cui iudex ius reddere oz: z tūc tenet ds̄ p̄fitēi ad p̄ceptū iudicis pctm̄ suū vel alteri⁹: vel appellare si ꝯ ordinē iuris ei p̄cipiat: z tūc publicās pctm̄ occultū vitat mal⁹ malū. s. diſciplie iur⁹ enumeratōez: tm̄ iudex deberet diſſimlar̄ q̄tū posſz: ne tale p̄ceptū faceret saluo ordine iuris: z p̄cipue in ca⁹. vbi magis p equitatē p̄cedendū est: q̄ p̄m rigorez iuris. ¶ Ad scdam q̄nez dom q̄ q̄n medicina leuis a qua incipiēdū est nō ꝓficit: tūc oz medic⁹ efficaciorē medicinā apponere: nō tm̄ statī efficaciſſimā: sz paulatī p̄cedendū est: vt q̄minus p̄t fieri grauet ille cui medicari volum⁹: z iō si p̄ma medicina. s. admonitio p̄cedens secreta nō ꝓſit: qz peccatū iterari vr: oz ad vlteriora p̄cedi: vt paul⁹ oñdat: z talib⁹ qui p̄nt p̄desse: z quib⁹ nō creditur q̄ obſint diffamādo: z illi p̄ncipaliter adhibēt vt admoneāt: scdo vt admōitōis facte sint testes: tertio vt negātē cora ecclia cōicant: vt Aug. dicit in regula pr⁹. tm̄. s. q̄ in publicū p̄dat alteri vl tertio dom̄ ſtret vt duoz vel triuz possit oze cōuinci. ¶ Ad p̄mū g̃ dom q̄ quidā dicūt q̄ iſte mod⁹ corripiēdi seruandus est q̄n pctm̄ nō est oīno publicū: nec oīno occultū: sed ab aliquib⁹ scitū. vñ dicūt q̄ nō p̄nt alī aduocari: nisi qui sciūt: ad quos etiā p̄tineret correptio. sic. n. exponūt: Si peccauerit in te. i. te solo sciēte: frater tu⁹ corripe eū inter z ipz solū: si te audierit lucrat⁹ es frez tuū. si te nō audierit z nullus alius sciat nō debes vltra p̄cedere: si autez aliqui alī sciāt adhibe tecū tē. Sz hoc non videt esse fm intentionē euāgelī: qz si illi qui adhibent alias sciuiſſent: non oz eos adhibere ad videndū sed statī per eos posſet conuinci. Et p̄terea hiero. dicit q̄ non est miſericordia parcere vni z omnes in diſcrimē adducere: q̄d fieret: si pctm̄ q̄d est alīs nociuū non publicat ad correptionē. vñ patz q̄ si pctm̄ in alioz detrimētū vergat q̄ oz alīs dici q̄ tūcūq; ſit occultū: z etiā si non vergat in detrimētū alteri⁹: nisi in illu⁹ qui peccat: vt p̄z fm Augu. in in regula vbi sic dicit: Innocentes non estis si frēs vestros quos indicando corrigere potestis tacēdo perire p̄mittatis. nec ex hoc aliquis efficit p̄ditor crimis: qz nō manifestat crimē ad infamandū: sz ad corrigendū. ¶ Ad scdm dom q̄ vnus testis inducit ad admonendū: sz duo ad cōuincendū. Uel dom q̄ ipe denūciās cū vno teste sufficit ad denūciandū: qz per hoc fit aliqua p̄sūptio iudici: sz ad decisionē cause requirunt duo testes. ¶ Ad tiū dom q̄ non p̄t intelligi q̄ aliquis ex precedenti monitione non sit emendatus: nisi per h⁹ q̄ actuz iterat. vñ ad hoc inducendi sūt testes: vt actū iteratū videant: vt p̄z per Aug. qui dicit: P̄r⁹ alteri vel tertio demōstrandū. s. actū pctī: nō tm̄ oz aliq̄ occasio p̄beri vt pctm̄ iteret intentione cōuicēdi: qz non sunt facienda mala vt veniant bona: si tm̄ act⁹ iterati oñdi testib⁹ nō possint: debēt tm̄ adhiberi vt coram ipis recognoſcat: vel saltē vt ipi admoneāt: vt obiurgatio plurimoz eū corrigat: vt ibid⁹ glo. dicit: z has duas cās glo. tangit ibidez super illud: Adhibe tecuz tē. studio corrigendi vel conuincendi. ¶ Ad quartū dōz q̄ p̄latus p̄t oupl̄r cōſiderari: aut fm q̄ iudicio p̄ſidet: z ſic dicere p̄lato est dicere eccl̄ie: z ſic p̄ius debēt testes adhiberi q̄ p̄lato dicat. aut extra iudiciuz existens: z ſic dicere p̄lato nō est dicere eccl̄ie: sed p̄ſone q̄ p̄t p̄desse: z nō obesse: qz nullus magis p̄t p̄desse q̄ p̄latus: z fm hoc oz p̄ius dici p̄lato q̄ testib⁹ ostendi alīs: vt quāto min⁹ p̄t fieri publicetur: z tūc p̄latus adhibeat quasi vn⁹ de testib⁹. talis. n. oz esse ordo correptionis fraterne quē Aug. in regla tradit: vt cū quis oculi petulātiā: vel aliud pctm̄ q̄dcūq; in fratre suo aduertit: statī admonere oz: ne cepta p̄grediantur: sz de p̄imo corrigant: q̄d si post admonitionē itez vel tertio id facere videat tūc oz quasi vulneratus sanādus manifestari: sed anteq̄ in publicū p̄dat q̄d fit cū eccl̄ie dicit: p̄ius oz alteri vel tertio demōstrari: q̄d ē adhibē vnuz vel duos testes z inter eos quib⁹ oñdi debet: añq̄ alīs oñdatur per quos cōuincendus est si negauerit: p̄ius p̄posito debet ostendi post admonitiōez vt secretius correptus non innotescat ceteris: z ita primo debet admoneri: secundo p̄lato ostendi: tertio testes adhiberi: quarto in publicum p̄duci conuincendus si negauerit: sed duo media dominus sub vno comprehendit. ¶ Ad tertiaz q̄nez dicendum q̄ secunduz Gregoriū in pastorali: Nō nulla peccata sunt leuiter corrigenda: nam cū nō malicia: sed ignātia sola vl infirmitate delinquit necesse est vt magno moderamine ipsa delicti correptio temperetur. nōnulla autē sunt vehemēt increpanda: vt cum culpa ab actore non agnoſcit quanti sit ponderis ab increpantis ore sentiatur: z cuz quis sibi maluz q̄d perpetrauit leuigat: hoc contra se grauiter ex corripientis asperitate pertimescat. z quanuis ille loquatur de correptōe que p̄latis cōpetit: tm̄ etiā in correptiōe que ab alīs fit: hoc etiā est obſeruanduz: quāuis fraterna correptio semp magis debeat ad leuitatē accedere: qz non ex auctoritate officī: sed ex charitatis affectu exhibetur. Et per hoc patet ſolutio ad obiecta.

¶ Moyses z Aaron sacerdotes. Moyses sacerdos dicit non officio oblationes offerēdi: sed qz sacra primitus populo dedit immediate a deo accepta psal. Moyses z Aaron in sacerdotibus eius.

¶ Lum esset pontifex anni illius prophetauit. ¶ Sciendum q̄ in verbo Caiphe fuerunt

quattuor. ꝑmo inſpiratio imiſſa per quã vtilitas paſſionis chriſti cordi eius inſpirata fuit a ſpiritu ſancto. ſcõo intellect' quẽ ipe ex illa inſpiratione concepit. tertio intẽtio exprimẽdi intellectũ ſuum: ⁊ ad effectum ꝓducendi. quarto v̄ba ipa ꝓlata. ꝑm quidẽ fuit quedã participatio ꝓphetie. ſcõm fuit falſus intellect' a ſeipo. tertiũ fuit iniqua intentio. quartũ fuit vera locutio: q̃uis non ꝑm intellectũ eius: ⁊ iõ ꝑmũ fuit a ſpũſſancto: nõ aũt ſcõz neq; tertium: ſed quartũ aliqualr fuit a ſpũſancto regulãte v̄ba illius vt ꝓſonarẽt inſpiratiõi ab eo ſce

¶ Nullus officio ſacerdotis ⁊c. hoc intelligẽduz ẽ õ mortalib': qz ſacerdos põt ſine pctõ de illis venialib' abſoluere in quib' ipe eſt: qz per ea nõ redit executõe officij indign'. ¶ Ideo liberauit' peccatorẽ ⁊c. i. ex hoc occaſionẽ liberatiõis ei' ſũpſit.

¶ Diligẽs g̃ inueſtigator ⁊c. Sz ꝯ: Defecerũt ſcrutãtes ſcrutinio qui ſcrutati ſũt iniq̃tates: vt dicit i pſal. g̃ vr̃ q; ſacerdos nõ debeat perſcrutari ꝓſciaz ſ̃bditorũ. Et õ q; ſacerdos debet perſcrutari conſciaz pctõris in ꝓfeſſiõe q̃ſi medic' vuln': ⁊ iudex cãm: qz frequẽter que ꝑ ꝓfuſiõe ꝓfitẽs taceret interrogat' reuelat: ſz tñ in interrogatiõib' faciẽdis tria ſũt attẽdẽda: ꝑmo vt quilibet pctõr interroget õ pctis que cõſueuerũt in hõib' illi' ꝓditiõis abũdare: nõ. n. oz q; a milite querat de pctõ clericorũ aut religioſorũ: aut ecõuerſo. ſcõo vt nõ fiat explicita ũterrogatio õ pctis: niſi de illis que oĩb' manifeſta ſunt. de alijs aũt adinuẽtiõib' pctorũ ita oz a longi quo fieri interrogatio: vt ſi cõmiſit dicat: ⁊ ſi non cõmiſſit nõ addiſcat. tertio vt de pctis ꝑcipue carnalib' nõ deſcẽdat nimis ad pticlares circũſtãtias qz huiꝰmõi delectabilia q̃to magis in ſpãli cõſiderant magis ꝓcupiſcẽtiã nata ſũt mouere: vt oſ in .iij. etb. ⁊ iõ põt cõtingere vt ꝓfeſſor talia querens ſibi ⁊ cõfitẽti noceat: ⁊ ſic q̃z deficiãt i ſuo ſcrutinio iniq̃tates ſcrutãtes. ¶ Maledicã bñdictionib' vr̃is: que. ſ. ita ſũt vr̃e q; nõ dei. Diſ. XX.

Tiendum eſt etiã q; tps pnie ⁊c. Poſtq; determinauit mgr̃ de pnia ⁊ de ptãte miſtrorũ quib' cõpetit diſpenſatio huiꝰ ſacrĩ: hic determinat quedã q̃ pniaz ꝓſequũt. ⁊ diuidit in partes duas. in ꝑma determinat tps pnie: in ſcõa determinat q̃daz que ad defectũ pnie ptinẽt. xxij. diſ. ibi Cũq; multis auctib' ⁊c. Prĩa in duas. in ꝑma oñdit tps pnie vſq; ad finẽ vite eſſe. in ſcõa mouet quaſdaz qõnes que ex põdictis ortũ hñt. xxj. diſ. ibi Solet etiã queri ⁊c. Prĩa i duas. in ꝑma oñdit q; tps penitẽtie durat vſq; ad finẽ vite. in ſcõa oñdit qualr ſit agendũ cũ illis qui in fine penitẽt: ibi Solet ẽt queri ⁊c. Prĩma in duas: in ꝑma oñdit quõ hi q̃ in fine vite ſue penitẽt ꝓſequũt remiſſionẽ pctorũ: q̃uis adhuc ſint debitores pene tpalis quã in purgatorio poſt mortẽ ſuſtinebũt. in ſcõa oñdit q; eadẽ pena debet eis qui q̃litercũq; in hac vita condignã ſatiſfactionẽ nõ iplẽt: ibi Si vero querit õ ill' ⁊c. Circa ꝑmũ tria facit. ꝑmo oñdit q; vſz ad finẽ vite manet pnie loc'. ſcõo obijcit i ꝓmũ: ibi Aug' tñ de pnia differentib' ⁊c. tertio ſoluit: ibi Sz q̃re hoc dixerit ⁊c. vbi ex v̄bis Aug. oñdit quare non ſit pnia differẽda vſq; ad finẽ \ ite pp duo. ꝑmo pter pẽitẽdi difficultatẽ: ſcõo pp penã purgatorij que reſtat: ibi Sed ⁊ſi cõuerſus peccauerit ⁊c.

¶ Si vero querit de illis ⁊c. Hic oñdit q; pena purgatorij reſtat poſt hãc vitã eis qui hic ꝓdignã ſatiſfactionẽ nõ agũt. Et circa hoc duo facit. ꝑmo oñdit hoc de illis qui pniaz iniũctã ñ explẽt. ſcõo oñdit idẽ de illis quib' cõdigna ſatiſfactio nõ eſt iniũcta: ibi Si vero de illo querit ⁊c. ¶ Solet etiã queri ⁊c. hic oñdit qualr ſit agendũ cũ illis qui in fine penitẽt. Et circa hoc duo facit. ꝑmo oñdit hoc q̃tũ ad ſatiſfactionis iniũctionẽ: ſcõo q̃tũ ad recõciliationẽ. ¶ Sciẽdũ ẽt q; tpe ⁊c. vbi duo facit. ꝑmo oſtendit q; tempore vltime neceſſitatis non eſt reconciliatio deneganda penitenti. ſecũdo oſtendit q; alio tempore ſimplex ſacerdos recõciliare penitentez non poteſt inconſulto ep̃o: ibi Non debet tamen ⁊c.

Hic q̃nd̃z queruntur. ¶ Primo vtrum aliquis in extremo vite ſue per pniaz poſſit conſequi veniam peccatorum ¶ Secũdo de pena quam ſacerdos ad ſatiſfaciendum imponit. ¶ Tertio de relaxatione huiuſmodi pene per indulgentias. ¶ Quarto quis poſſit indulgentias facere. Quinto quibus proſint.

D primus ſic proceditur: Ur̃ q; in extremo vite ſue aliqs penitẽ nõ poſſit. ij. Mach. x. oſ de Antiocho: Orabat ſceleſt' dñz a q̃ nõ erat miſericordiã cõſecutur'. h̃ ãt in fine vite ſue erat. g̃ vr̃ q; in fine penitẽtes veniã nõ ꝓſequũt. ¶ ꝑ. dis v̄e penitẽs pctã dimittit. ſed ille q; i fine vite penitet nõ dimittit pctã: ſz a pctis dimittit: qz tũc vult pniaz agẽ qñ peccare nõ põt: vt in littera dicit. g̃ videt q; tunc nõ cõſeq̃t veniã. ¶ ꝑ. tertio que eſt pars pnie hz ãnexuz ꝓpoſitũ ꝓfitẽdi ⁊ ſatiſfaciẽdi. ſz h' ꝓpoſitũ hr̃e nõ põt q̃ in fine penitet: qz nullus ꝓponit qõ ſcit ſibi ipoſſibile g̃ nõ põt ꝓteri: ⁊ ita ñ ꝓſequit veniã. ¶ Sz ꝯ ẽ: qz latro in fine vite ſue penitens miſericordiã iuenit audiens: Hodie mecũ eris in paradiſo. ¶ ꝑ. ſapia dei ⁊ miſericordia vicit hũanã maliciã. ſed hõ põt vſq; ad extremũ vite peccare. g̃ põt vſq; tunc de pctis p dĩnã miſericordiam veniam conſequi.

¶ Ulterius videtur q; in fine vite penitens non poſſit a quolibet ſacerdote abſolui: quia ad abſolutionem requirit aliqua iuriſdictio: vt dictum eſt.

ſz ſacerdos nō acquirit iuriſdictionē ſup illū qui i fine penitet. g nō pōt eū in fine abſoluere. ¶ Ꝑ. ille qui ſacrm baptiſmi in articulo mortis ab alio q̄ ꝓpio ſacerdote recipit: nō oz itez a ꝓprio ſacerdote baptizari. ſi g quilibet ſacerdos in articulo mortis poſſet abſoluere a quolibet pctō nō debēt penitēs ſi euadit ad ſuū ſacerdotē recurrere qō ſal ſuz eſt: qz alias ſacerdos nō haberet cognitionē de vultu peccatis ſui. ¶ Ꝑ. in articulo mortis ſic̄ lz ſacerdoti alieno baptizare: ita z nō ſacerdoti. ſz nō ſacerdos nūq̄ pōt abſoluere in foro pniali. g nec ſacerdos in articulo mortis eū qui nō eſt ſibi ſubditus. ¶ Sz ꝑ: necitas ſpūalis ē maior q̄ corpalis ſz aliquis in necitate vltima pōt alioz reb' vti: ēt i uitis dñis ad ſubueniēdū corporali necitati. g z in articulo mort ad ſubueniēdū ſpūali necitati pōt a nō ſuo ſacerdote abſolui. ¶ Ꝑ. ad idē ſunt auctoritates in lra poſita. ¶ Literius vī q̄ penitētib' in fine non reſeruet aliqua pena poſt mortē. deus eni cū ſit ſūme miſericors nō exigit ab hoīe pl' q̄ facere poſſet. ſed iſte qui in fine vite ſue penituit: nihil aliud facere potuit pro tpe illo q̄ cōteri z cōfiteri qō etiā fecit. g videt q̄ nihil ab eo poſt hanc vitā requirat ꝓ pctis de quib' penituit. ¶ Ꝑ. pena purgatorij excedit omnē penā hui' mūdi: vt i lra dr. ſed pena ad quā obligat penitēs p' cōfeſſionez z abſolutionē nō eſt tanta q̄te ſunt multe pene iuſte alterius vite. g iniuſte cū penitēte agit ſi p' hāc vitā puniat in purgatorio poſt abſolutionē. ¶ Ꝑ. nō eſt aliqō pctm̄ tā grande qō ꝓ penas in hac vita inflictas nō poſſet totalr expiari oūmō aliquis patienter ſuſtineret: qz tribulatio purgationē facit vt ꝑz Ro. v. ſz moꝛs eſt maxima penaꝝ. g ſi aliqs ꝓtritus patienti mortē ſuſtinet nō remanet ei aliq̄ pena poſt hanc vitaz. ¶ Sz ꝑ: iuſtitia dīna exigit vt pctm̄ aut a deo aut ab hoīe pūiat. ſz hui' pctm̄ qui in fine penitet nō punitū eſt: nec a deo nec ab hoīe in hac vita. g oz q̄ p' hanc vitam puniatur. ¶ Ꝑ. nullus ex negligentia oz cōmodū reportar. ſed iſte qui in finē pniam diſtulit ex negligentia ſi ſtatiz poſt pctm̄ adhuc ſanus penituiſſet ſuſtinuiſſet penā. g multo fortius qñ pniam diſtulit vſq̄ i finē vite adhuc reus eſt pene. ¶ Rñdeo dō ad pmā qōnez q̄ de' qui dat oīb' abundanti nulli gratiam denegat: qui qō in ſe eſt facit vt ſe ad gr̄am p̄pet. hec aūt p̄patio ſic̄. ſ. di. xvij. dictū ē: fit p motū li. ar. vñ q̄diu manet hōi vſus li. ar. in hac vita in q̄ nōdū ē cōfirmatū ad maluz pōt ſe p̄pare ad gr̄az de pctis dolendo: z gr̄am remiſſionis pctoꝝ cōſequit. ¶ Ad pmū g dom q̄ veniā conſecutus fuiſſet ſi vere penituiſſet: ſz nō habuit verā pniam: qz ñ ex amore iuſticie de pctis cōmiſſis dolebat: ſed timore pene quā expectabat: vel dolore pene quā ſuſtinebat: z hoc etiā multis in fine penitentibus contingit: quia nō eſt facile vt affectus quē homo toto tempore vite ſue inclinauit in aliquid: ſubito ad contrariū retrahat: nec tm̄ eſt impoſſibile: qa li. ar. nō cogit ex habitu acquiſito: nec ꝓuidentie dei pōt termin' p̄figi per quā etiā in extremo vite vere pnie mot' inſpirat qñq̄. ¶ Ad ſcm dōz q̄ Aug. in verbis illis oñdit q̄ pnia quaz aliquis in fine vite agit non eſt certū ſignuz ſalutis: z non q̄ non poſſit eſſe etiā tunc efficax ad ſalutē qō ícertū eſt quādo aliquis de pctō qō facere iam nō pōt penitet: vtq̄ voluntatē peccandi amiſerit: qō magis manifeſtuz eſt de illo qui peccare adhuc pōt ſi peniteat q̄ voluntatē mutauit: tm̄ etiā qñ aliquis non pōt vltra peccare: pōt voluntatez mutare vt nolit qō prius voluit: etiā ſi poſſet. ¶ Ad tertiuz dom q̄ in cōtritione ſufficit ꝓpoſitū conditionatuz ſatiſfactōis z ꝓfeſſiōis: vt. ſ. velit ſi poſſet: z tale ꝓpoſituz etiā de impoſſibili eſſe pōt. ¶ D. ij. .q. dō q̄ quilibet ſacerdos q̄tū ē de vtute clauiuz hz ptātez indifferent in oēs z q̄tū ad oīa pctā: ſed q̄ nō poſſit oēs ab oīb' pctis abſoluere: h' ē qz per ordinationē eccl'ie hz iuriſdictōez limitatā: vl oīo nullā hz. ſz qz necitas legē non hz: iō qñ articulus necitatis iminet p eccl'ie ordinationē nō impedit q̄n abſoluere poſſit: exquo hz claues etiā ſacrāl'r z tm̄ ꝓſequit ex abſolutōe alteri' ſic̄ ſi a ꝓpo ſacerdote abſoluerer: nec ſolū a pctis pōt tūc a q̄libz ſacerdote abſolui: ſed etiā ab excōicatōe a q̄cūq̄ ſit lata: qz hec abſolutio etiā ad iuriſdictionē ptinet que p legē ordinatōis eccl'ie coartat. ¶ Ad pmū g dom q̄ aliquis pōt vti iuriſdictōe alteri' ex eius volūtate: qz ea que iuriſdictiōis ſunt cōmitti pñt. vnde qz eccl'ia acceptat vt quilibet ſacerdos abſoluere poſſit in articulo mortis: ideo ex hoc ipō dz iuriſdictionis hz vſuz: q̄uis iuriſdictione careat. ¶ Ad ſcm dom q̄ non oz eū recurrere ad ꝓpriuz ſacerdotē: vt iterū a pctis ſoluat a quib' in articulo mortis abſolutus eſt: ſed vt innoteſcat ei q̄ ē abſolutus. nec ſil'r oz q̄ abſolutus ab excōicatiōe ad iudicē vadat qui alias abſoluere potuiſſet abſolutionē petens: ſz ſatiſfactionē offerēs. ¶ Ad tertiū dom q̄ baptiſmus hz efficaciā ex ipſa ſanctificatione materie: z iō a q̄cūq̄ conferatur alicui ille ſacramētū recipit: ſed vis ſacralis pnie ꝓſiſtit in ſanctificatione miniſtri: z iō ille qui laico ꝓfitet q̄uis impleat qō ex parte ſua eſt de ſacrali ꝓfeſſiōe: tm̄ ſacralez abſolutionē nō conſequit: z iō aliquid valet ei quātū ad diminutionē pene que fit per confeſſiōis merituz z penam: ſed non conſequit diminutionē illā pene que eſt ex vi clauium: z iō oz q̄ iterum ſacerdoti cōfiteat: z magis ſic confeſſus decedens punitur poſt hanc vitam q̄ ſi fuiſſet ſacerdoti confeſſus. ¶ D. iij. q. dom q̄ pena poſt remiſſionez culpe exigitur vt inequalitas iniuſticie cōmiſſe ad equalitatē reducatur: equalitas autez quantitatem ꝓſequitur. vnde ſicut ad ordinationem culpe exigitur q̄ pena pro culpa inferat: ita exigitur q̄ pro tanta culpa tanta pena: z ideo cuz

peccatū inordinatū remanere non possit quanuis reat' pene sit diminutus per contritionē ꝛ cōfessionē ꝛ absolutionē: oportet ꝙ adhuc in fine penitens quicunq; satisfactionē nō implet in hac vita post hanc vitā puniat: nisi tanta fuerit contritio ꝙ totaliter a pena purget: qđ quādoq; contingē potest: vt. ē. xviij. dis. dictū est. ¶ Ad pmū ꝯ dz ꝙ ille qui in fine vite penitet non punit post hanc vitā: qz non satisfecit quādo satisfacere nō potuit sed qz peccauit: ꝛ qz satisfacere neglexit quando potuit: vnde non sequit ꝙ deus requirat ab hoie vltra posse. ¶ Ad secūdū dom ꝙ iustitia assimilat mensure: vt dicit phus in. v. ethi. vnde sicut in diuersis terris sunt diuerse mēsure rerū venaliū: ita ꝛ diuerse pene ꝑm iusticiaz pro eisdē culpis inferunt. ꝛ simil'r pro eadez culpa grauius punitur quis in purgatorio ꝙ in hac vita rōne alteri' fori: tamen illa aggrauatio ꝓportionaliter rndet pene cuius homo in hac vita reus erat: ꝛ hoc debz hō sibi imputare: qz illuc reseruauit sibi penā ꝑ culpa accipiendā. ¶ Ad tertiū dom ꝙ mors naturalis est pena consequens originale peccatū: vt quasi ia in nām sit versa: sicut originale peccatū: ꝛ ideo p mortē naturalē non purgat aliquis de peccato actuali: sed per mortē illatā bene pōt purgari. vnō si aliquis mortē illatā patienter iustineat etiā si ꝑ alijs criminib' sit illata: valet ad diminutionē pene ꝛ ad liberationē a tota pena ꝑm quantitatem culpe ꝛ patientie ꝛ contritionis.

Ad secūdum sic procedit: Videt ꝙ pena tēporalis cuius reat' post penitentiā manet: non taxet scōm quātitatē culpe: taxat. n. ꝑm quantitatē delectationis q̄ fuit in peccato: vt pz Apoc. xviij. Quātū glorificauit se ꝛ in delicijs fuit tantū date illi tormētū ꝛ luctuz sed quandoq; vbi est maior delectatio est minor culpa: qz pctā carnalia que plus habent delectationis ꝙ spūalia minus habēt de culpa ꝑm Grego. ꝯ pena non taxat ꝑm quantitatē culpe. ¶ P. eoꝺ modo aliquis obligat ad p̄cepta moralia i noua lege: sicut in veteri. sed in veteri lege debet ꝑ pctis penitentia. vij. diez: vt. ſ. vij. dieb' imundi essent. cū ꝯ in nouo testamēto imponat pena septēnis ꝑ vno peccato mortali: videt ꝙ quantitas pene non respiciat quantitatē culpe. ¶ P. maius est pctm homicidij ꝙ peccatuz fornicationis in sacerdote: qz circunstantia que sumit ex specie peccati magis aggrauat ꝙ que sumit ex cōditione psone. ſz laico pro homicidio imponit septēnis penitentia: sacerdoti pro fornicatione decē annoz ꝑm canones. ꝯ pena non taxat ꝑm quantitatē culpe. ¶ P. maximū peccatū est qđ in ipsum corpus christi cōmittit: qz tanto grauius quis peccat quanto maior ē in quē peccat. sed pro effusione sanguinis christi i sacramento altaris contenti iniungit penitentia .xl. dieruz vel paꝛ amplius: pro fornicatiōe autez simplici iniungit pena septēnis ꝑm canones. ergo quantitas pene non rndet quātitati culpe. ¶ Sz ꝓ: Esaie. xxvij. In mensura cōtra mensuram cum abiecta fuerit iudicabo eā. ꝯ quantitas iudicij punitionis peccati est ꝑm quantitatē culpe. ¶ P. hō reducit ad equalitatē iusticie per penā inflictā. ſz hoc non esset si quantitas culpe ꝛ pene nō sibi responderet. ꝯ vnū alteri rndet. ¶ Ulterius vr ꝙ penitens non sit debitor maioris pene q̄ illius que a sacerdote est sibi iniuncta: sacramentuz eni semp ꝓsequit suuz effm: nisi sit defectus ex pte recipiētis vel ex parte conferentis. sed quandoq; imponit minor penitentia q̄ sit condigna: ꝛ non est defect' ex parte recipientis: qz paratus esset omnē pniam sibi iniunctā facere. nec est defect' ex parte conferētis sacramentū: qz ꝑm consciam suaz ꝛ discretiōez talē penā taxat. ꝯ vr cū sacrm pnie sit ordinatū ꝓ peccatū totaliter destruēdū: ꝛ quātū ad penā ꝛ q̄tuz ad culpā: ꝙ non remaneat debitor alicui' pene penitentia iniuncta pacta. ¶ P. de' est promior ad remittendū penā q̄ ad exigenduz. sed si iste sacerdos maiorē penā satisfactoriā iniunxisset: penitēs obligaretur ad eā faciendā. ꝯ videt ꝙ si insufficiētē penā iniungat ꝙ non exigat aliquid āplius ab eo. ¶ P. in purgatorio aliquis grauius punit q̄ in hac vita. si ꝯ post peractā penitentiā a sacerdote iuncta adhuc manet pena purgatorij: videt ꝙ multū noceat sacerdos penitenti leuez penitentiaz iniungendo: ꝛ ita videt ꝙ sit valde periculosū confessiones audire: cū nō de facili possit sciri q̄titas pene debite pro peccato: imo sit ipossibile: qz sacerdos non potest scire: neq; quantitatē contritionis: neq; quantitatē affectionis quaz peccator habuit in peccando. ¶ Sed cōtra: ꝑm quantitatē delicti debet esse plagaruz modus ex p̄cepto legis. si ꝯ minus imponat: residuū ab eo in purgatorio exigetur. ¶ P. error sacerdotis non potest penitenti prodesse: prodessz aūt si non teneretur ad plus q̄ sibi per errorē imponit. ꝯ videt ꝙ sit adhuc debitor maioris pene. ¶ Ulterius videtur ꝙ penaz satisfactoriaz non possit vnus pro alio explere: quia ad satisfactionē meritū requiritur. sed vnus pro altero non potest mereri vel demereri. cū sit scriptū: Tu reddis vnicuiq; ꝑm opera sua. ꝯ vnus pro alio non potest satisfacere. ¶ P. satisfactio contra contritionē ꝛ confessionē diuiditur sed vnus pro alio non potest conteri aut confiteri ꝯ nec satisfacere. ¶ P. vnus orando pro alio etiā sibi meretur. si ꝯ aliquis pro alio satisfacere potest satisfaciendo pro alio pro se satisfacit: ꝛ ita ab eo qui pro altero satisfacit non exigitur alia satisfactio pro peccato proprijs. ¶ P. si vnus pro alio satisfacere potest. ꝯ exquo vnus sibi suscipit debitū pene alius stati a debito liberatur. ꝯ si moriatur postq̄ tota pena sibi debita ab alio suscepta est

statiz euolabit: vel si adhuc puniat duplex pena reddet pro eodē peccato. s. illius qui satisfacere incipit: z illius qui ponit in purgatorio. ¶ Sz ꝓtra Gal. vj. dicit: Alter alterius onera portate. g̃ videtur q̃ vnus possit onus penitētie impositē ꝓ alio suscipere. ¶ p̃. charitas magis potest apud deuz q̃ apud homies. sz vnus potest apud homines ꝓ alterius amore debitū eius soluere. g̃ multo fortiꝰ hoc in diuino iudicio fieri potest. ℞ ndeo dom ad primaz qōnem q̃ pena post dimissionē culpe exigit ad duo. s. ad debitū solue dū: z ad remediū prestanduz. potest g̃ taxatio pene ꝑsiderari quātū ad duo: ꝑmo quantū ad debitum: z sic quantitas pene radicaliter rn̄det quantitati culpe anteq̃ de ea aliquid dimittat: sed tn̄ quātū ꝓ ꝑ'' cor q̃ nata sūt remittere penā plus remittit: ꝑm hoc ꝓ aliud minus remittendum vel soluendum restat: quia quanto per contritionē plus de pena dimissuz est tanto per confessionē minus dimittendum restat: secundo quantū ad remediuz vel illius qui peccauit vel aliorum: z sic quandoq; pro minori peccato maior iniungitur pena. v l quia peccato vnius difficilius potest resisti q̃ peccato alterius: sicut inueni pro fornicatione imponit maior penitētia q̃ seni: quāuis minus peccet vel quia in vno peccatū est periculosius: sicut in sacerdote q̃ in alio. vel qz multitudo magis prona est ad aliud peccatum: z ideo per penaz vnius alij sunt exterrendi. pena g̃ in foro penitentie quantū ad vtrūq; taxanda est z ideo non semp pro maiori peccato maior pnia imponitur: sed pena purgatorij solū est ad soluendum debituz: quia iam vlterius non manet locus peccandi: z ideo illa pena taxat solū ꝑm quantitatē peccati: considerata tam̄ contritionis quantitate z confessione z absolutione: quia per oia hec aliquid de pena dimittit: vnde etiā a sacerdote iniungendo satisfactionē sunt considerāda. ¶ Ad ꝑmū g̃ dom q̃ in verbis illis duo tangunt ex pte culpe. s. glorificatio z delicie: quoz ꝑmū pertinet ad electionē peccantis qua deo resistit: secunduz ad delectationē peccati: quauuis aūt sit minor delectatio quandoq; in culpa maiori: tamen est ibi semper maior elatio: z ideo ratio non procedit.

¶ Ad scām dom q̃ illa pena. vij. dierz non erat expiatiua a pena debita pctō: vnde etiā si p' illos dies moreret in purgatorio puniret: sed expiabat ab irregularitate a qua omia sacrificia legalia expiabant: nihilomin' tam̄ ceteris ꝓbus pl' peccat homo in noua lege q̃ in veteri propter sanctificationē ampliorē qua sanctificat in baptismo: z pp beneficia dei potiora hūano generi exhibita: z h' patet ex hoc qđ dicit Hebre. x. Quanto putatis deteriora mereri supplicia tē. nec tam̄ hoc est vniuersaliter verum q̃ exigat pro quolibz pctō mortali septēnis penitentia: sed hoc est quasi quedaz regula cōmunis vt in plurib' competens: quaz tam̄ oportet dimittere consideratis diuersis peccatorz circunstantijs. ¶ Ad tertiuz dom q̃ episcopus vel sacerdos cuz maiori periculo suo z aliorz peccat: z ideo solicitius retrahunt ipsū canones a peccato q̃ alios maiorē penā iniungendo ꝑm q̃ est in remediuz: quāuis quandoq; non debeatur tanta ex debito: vnde z in purgatorio nō tota ab eo exigitur. ¶ Ad quartū dom q̃ pena illa est intelligenda quando nolēte sacerdote hoc accidit: si. n. sponte effunderet multo grauiori pena dign' essz. ¶ Ad scdam qōnem dom q̃ actus ministri bon' vel malus nihil diuersificat in efficacia sacramentoruz. vnde siue sacerdos discrete se habeat in iniunctione penitentie siue non: nihil diuersificatur quantum ad efficaciam absolutionis z confessionis z contritionis: z ideo siue discrete penitentiaz iniungat siue non: semper remanet reatus ad quātitatis eiusdem penaz: z ideo si eam hic nō explet ab eo in purgatorio exigetur. ¶ Ad primū g̃ dōz q̃ quandocūq; iniungitur penitentia minor con digno: defectus est ex parte imponentis vel ptē recipiētis: sed quādoq; pōt esse sine culpa vtrūq; sicut quādo imponens debitaz diligentiā adhibz z recipiens paratus est ad implenduz: z ꝓpt hoc non est inconueniens si totaliter a reatu pene nō liberetur. ¶ Ad scām dom q̃ penitens cui maior cō digno penitentia iniuncta est tenet eaz explere ex sacerdotis iniunctione qui nō solū debitum pene considerat: sed pctō remediū adhibet: vn̄ p' hanc vitā non exigit ab eo tota: sed soluz quantuz sufficit ad debituz soluenduz. ¶ Ad tertiū dom q̃ sacerdos minorē cōdigno pniam iniungens non sp peccat: tū qz non pōt determiare quantitatē pene debite cognoscere: quāuis aliquid ꝓpie considerātis regulis patrū determiare possit: tū qz q̃q; etiā ex industria minorē pniam imponēs: plus ꝓdest penitenti q̃ noceat: qui forte magnitudine pene posset a pnia peragenda impediri ꝓpter debilitatē virtutis ad hoc in eo de nouo recupate: z iō negligit minus dānuz vt maius euitet: z itez paulatiz confortatus in eo diuinus amor ad plura penitentie opera pagenda ipm incitabit ꝓpa sponte q̃ sacerdos sibi ꝑm quantitatem pctorz iniungere potuisset. ¶ Ad tertiā qōnem dom q̃ pena satisfactoria est ad duo. s. ad solutionez debiti z ad medicinaz ꝓ pctō vitando. inquātū est ad remedium sequentis pcti: sic satisfactio vnius nō ꝓdest alteri quia ex ieiunio vnius caro alterius no domatur: nec ex actibus vnius alius bene agere consuescit: nisi ꝑm accidens inquantū aliquis per bona opa pōt alteri mereri augmentū gr̃e que efficacissimū remediū est ad pctm̄ vitanduz: sed hoc est per modū meriti magis q̃ per modū satisfactionis: sed quantū ad satisfactionē debiti vnius pōt ꝓ alio satisfacere: dūmodo sit in charitate: vt opa eius satisfactoria esse possunt: nec oportet q̃ maior pena

imponatur ei qui pro altero satisfacit q̄ principali imponeret: vt quidā dicūt hac ratione moti: quia pena ppria magis satisfacit q̄ aliena: q̄ pena hēt vim satisfaciēdi maxime rōne charitatis qua hō ipsam sustinet. ⁊ quia maior charitas apparet in hoc q̄ aliquis pro altero satisfacit q̄ si ipe satisfaceret: ideo minor pena requirit in eo qui pro alio satisfacit q̄ in pncipali requireret. vnde oī in vitis patr̄: q̄ ppter charitatē vnius qui alterius fratris sui charitate ductus penitētiā fecit pro pcto qđ ñ cōmiserat: alteri peccatuz qđ cōmiserat dimissum est. nec exigitur etiā quātū ad solutionē debiti q̄ ille pro quo fit satisfactio sit impotēs ad satisfaciē dū: q̄ etiā si esset potens alio satisfaciente pro ipo ipse a debito imunis esset: sed hoc requiritur in q̄ tū pena satisfactoria est in remediū: vnde nō est p mittendū vt aliquis pro alio pniam faciat: nisi defectus aliquis appareat in penitēte vel corporalis per quē sit incōpetens ad sustinendū: vel spiritualis per quē non sit prompt⁹ ad portandū penam.

¶ Ad primū g̈ dōm q̄ pmiuz essentiale redditur ſm dispositionē homis: q̄ ſm capacitatē videtiū erit plenitudo visionis diuine: ⁊ iō sicut vnus nō disponitur per actū alterius: ita vnus alteri non meretur p̄miū essentiale: nisi meritū eius habeat efficaciā infinitā sicut christi cui⁹ merito solo puēi baptiçati ad vitā eternā perueniunt: sed pena tē poralis pro pcto debita post culpe remissionē nō taxatur ſm dispositionē eius cui debet: q̄ quādo q̄ ille q̄ ē melior habet maioris pene reatū: ⁊ iō quantū ad pene dimissionē vnus alteri mereri p̄t ⁊ actus vnius efficitur alterius charitate mediāte per quā omnes vnū sum⁹ in christo. ¶ Ad scōm dōm q̄ cōtritio ordinat contra culpā que ad dispositionē bonitatis vel malicie homis pertinet: ⁊ ideo per contritionē vnius alius a culpa non liberatur. ſiſr per confessionē homo se sacramentis ecclesie subiūcit: nō autē p̄t vnus sacramentuz pro alio accipere: quia in sacramento gr̄a suscipienti datur non alij: ⁊ ideo nō est simil⁹ ratio de satisfactione contritione ⁊ confessione. ¶ Ad tertiū dō q̄ in solutione debiti attenditur quantitas pene: sed in merito attenditur radix charitatis: ⁊ ideo ille qui ex charitate pro alio meretur ſaltē merito cōgrui ēt sibi magī meret: nō aūt q̄ p alio satisfaciēp se satisfacit: quia illa quantitas pene ñ sufficit ad vtr̄z q̄ pctm̄: tamē sibi meret maius quid q̄ sit dimissio pene. ſ. vitam eternā. ¶ Ad quartū dōm q̄ si ipsemet ad aliquā pniam se obligasset non prius a debito esset imunis q̄ eam soluisset: ⁊ ideo penā ipse patiet quādiu ille satisfactionē pro eo fecerit: quā ſi non fecerit: tunc vterq̄ est debitor illi⁹ pene vnus pro cōmisso: alius pro omisso: ⁊ ita nō sequit q̄ peccatum vnum bis puniatur.

Ad tertium sic proce

ditur: Videt q̄ per indulgentiā nō possit aliquid remitti de pena satisfactoria: quia ſr illud. q̄. Ti. .q̄. Negaſ seip̄z ñ p̄t. dic̄ glo. q̄ faceret si dca sua ñ ipleret: ſz ipse dixit Deu. xxv. Scōm mensurā delicti erit plagaz modus. g̈ nō p̄t aliquid remitti de pena satisfactionis taxata ſm quātitatē culpe

¶ D. inferior nō p̄t absoluere ab eo ad qđ superior obligauit. sed de⁹ absoluēdo a culpa ligat ad penā tēporalē: vt dicit Hug. de scō vic. g̈ null⁹ hō p̄t absoluere a pena illa aliquid inde dimittēdo.

¶ D. hoc ad ptātez excellentie pertinet: vt sine sacramētis effect⁹ sacr̄oz tradat. sed nullus hz ptātē excellentie in sacris nisi christus. cū g̈ satisfactio sit pars sacri operās ad dimissionē pene debite: vī q̄ nullus hō purus possit dimittere debitū pene sine satisfactōe. ¶ D. ptās ministris eccle nō est tradita in destructionē: ſz in edificationē. sed h⁹ ad destructionē ptinet⁹ si satisfactio q̄ ad vtilitatē nr̄az inducta ē inquātū remediū p̄bet tolleret. g̈ ptāſ ministrorū eccle ad h⁹ nō se extēdit. ¶ Sz̄. q̄. Lor. q̄. Nā ⁊ ego qđ donaui siquid pp vos donaui in psona christi. glo. i. acsi christus donasset. ſz christ⁹ potat relaxare absq̄ oi satisfactione penā pcti: vt pz Jo. .viij. de muliere adultera. g̈ ⁊ Paulus potuit. g̈ ⁊ papa p̄t qui nō ē miorit⁹ ptātis q̄ Paulus fuit.

¶ D. eccla gnālis nō p̄t errare: q̄ ille qui i oibus exaudit⁹ est p̄ sua reuerētia dicit Petro sup cuius pfessione eccla fundata est: Ego p̄ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua: Luc. xxij. ſz eccla gnālis indulgētias approbat ⁊ fac̄. g̈ indulgētie aliqđ valēt

¶ Alteri⁹ vī q̄ nō valeāt tm̄ q̄tū p̄nūciāt: indulgētie. h. nō hñt effcm̄ nisi ex vi clauiū. ſz ex vi clauiū nō p̄t hñs clauē dimittere de pena pcti nisi aliqđ detrimatū p̄siderata q̄titate pcti ⁊ p̄tritōis penitētis. g̈ cū indulgētie fiāt p libito instituētis indulgētiā: vī q̄ nō valeāt tm̄ q̄tū p̄nūciāt. ¶ D. p debitū pene hō a glie adeptōe r̄tardat quā sūme appetere oz. ſz ſi idulgētie tm̄ valēt q̄tū p̄nūciāt i brevi hō p indulgētias discurrēs possz ab oi reatu tē poralis pene imunis reddi. g̈ vī q̄ deberet his acq̄rēdis oib⁹ alijs opib⁹ dimissis hō vacare. ¶ D. aliquādo dat idulgētia q̄ q̄ dat auxiliū ad aliquā fabricā erigēdā tertiā p̄tē remissionis pctōz p̄sequat si g̈ idulgētie tm̄ valēt q̄tū p̄dicant: tūc q̄ dat vnū denariū ⁊ sicōo vnū ⁊ itez tertiū plenā absolutōz ab oi pctōz pena p̄sequit: qđ vī absurdū. ¶ D. qñ qz dat h⁹ mō idulgētia q̄ q̄ vadit ad aliquā eccla .vij. anos remissionis p̄sequit. si g̈ tm̄ valz idulgētia q̄ tū p̄dicat ille q̄ hz domū iuxta eccla: vl̄ clerici ecclesie q̄ q̄tidie vadūt p̄sequūt tm̄ q̄tū ille q̄ a rmotis ptib⁹ venit qđ vī iiustū: ⁊ itez vt vī pluries illā idulgētiā p̄sequit i die cū pluries vadat. ¶ D. iō vī alicui remittere penā vltra iustā estiatiōz q̄ remittē absz cā: q̄ q̄tū ad hoc q̄ excedit nō recōpēsat: ſz ille q̄ fac̄ indulgētiā nō possz remittē absz cā penam in toto vel in pte alicui: vt si papa diceret

alicui: Ego remitto tibi oēz penā tibi debitā p̄ peccato. ꝑ vr̄ q̄ nec possit aliq̄d dimittere vltra iustā estimationē. sz indulgētie plerunq; p̄dicant vltra iustā estimationē. ꝑ nō tm̄ valēt q̄tū p̄dicantur.

¶ Sz ꝯ: Job. xv. Nūquid deꝰ indiget nr̄o mēdacio: vt loquamur p eo dolos. ꝑ eccl̄ia p̄dicādo indulgētias nō mentit: ⁊ ita tm̄ valēt q̄tū p̄dicant.

¶ D. Lor. xv. dic̄ apl̄s: Si inanis ē p̄dicatō nr̄a inanis est ⁊ fides nr̄a. ꝑ quicūq; in p̄dicatōe falsū dicit fidē quātū ē in se euacuat: ⁊ ita mortal̄r peccat. si ꝑ nō tm̄ valēt indulgētie q̄tū p̄dicāt: omnes mortal̄r peccāt indulgētiā p̄dicātes: qđ ē absurdū

¶ Ulteri⁹ vr̄ q; p tpali sb̄sidio ñ debeat fieri idulgētia: qz remissio pctōz ē q̄ddā spūale. sz dar̄ spūale p tpali ē simonia. ꝑ hoc fieri nō dz. ¶ D. spūalia sb̄sidia sunt magis nēcia q̄ tpalia. sz p spūalib⁹ sb̄sidijs nō vidēt fieri indulgētie. ꝑ multo mn⁹ p tēporalib⁹ fieri debēt. ¶ Sz ꝯ est cōis eccl̄e cōsuetudo q̄ p pegrinatōib⁹ ⁊ elemosynis faciēdis idulgētias fac̄. Rndeo dđ ad p̄mā q̄nē q; ab oib⁹ concedit indulgētias aliquid valere: qz impiū esset dicē q; eccl̄a aliquid vane faceret: sz quidā dicūt q; non valēt ad absoluēdū a reatu pene quā quis in purgatorio fm iudiciū dei meret: sz valēt ad absolutionē ab obligatōe qua sacerdos obligauit penitētē ad penā aliquā: vel ad quā etiā ordinat ex canonū statutis. Sed hec opio nō vr̄ vera: p̄mo qz est expresse ꝯ p̄uilegiū Petro datū: vt qđ in terra remitteret: ⁊ ī celo remitteret. vñ remissio q̄ fit q̄tū ad forū eccl̄e: valet etiā quātū ad forū dei: ⁊ p̄terea eccl̄a hui⁹mōi idulgētias faciēs magis dānificaret q̄ adiuuaret: qz remitteret ad grauiores penas. s. purgatorij absoluēdo a penitētijs iniūctis: ⁊ ideo alit̄ dđ q; valēt: ⁊ quātū ad forū eccl̄e: ⁊ quātuz ad iudiciū dei ad remissionē pene residue p̄ cōtritionē ⁊ absolutionē ⁊ p̄fessionē: siue sit iniūcta siue nō. rō aūt q̄re valere p̄nt ē vnitas corpis mystici in qua multi operib⁹ p̄nie superogauerūt ad mēsurā debitoꝝ suoꝝ: ⁊ multas etiā tribulatōes iuste sustinuerūt patient̄ p q̄s multitudo penaꝝ poterat expiari si eis deberet: q̄z meritoꝝ tāta ē copia q; oēz penā debitā nūc venientib⁹ excedit: ⁊ p̄cipue pp meritū christi: qđ ⁊si in sacr̄is opat̄: non tm̄ efficacia ei⁹ in sacr̄is includit: sz sua infinitate efficaciā sacroꝝ excedit. dictū ē aūt. s. q; vn⁹ p alio satisfacere p̄ōt: sci āt ī quib⁹ supabūdātia opuz satisfactōis inuenit nō detrimiat̄ p isto qui remissiōe indiget hui⁹mōi opa fecerūt: alias absq; oi indulgētia remissionē p̄sequeret: sz cōit̄ p tota eccl̄a: sic apl̄s dic̄ se implere ea q̄ desūt passiōi christi ī corpore suo p eccl̄a ad quā scribit. q̄. Lor. j. Et sic p̄dicta merita sūt cōia toti⁹ eccl̄e: ea aūt que sūt cōia multitudinis alicui⁹ distribuūt singulis de multitudine fm arbitriū ei⁹ qui multitudini p̄est. vñ sic aliquis p̄sequeret remissionē pene si alius p eo satisfecisset: ita si ei satisfactio alteri⁹ sibi p eū q̄ p̄ōt distribuat. ¶ Ad p̄mū ꝑ dđ q; remissio que p indulgētias fit nō tollit q̄tatē pene ad culpā: qz p culpa vni⁹ al⁹ spōte penā sustinuit: vt dictū est. ¶ Ad scōm dđ q; iste qui indulgētias suscipit nō absoluit simpl̄r loquēdo a debito pene: sz dat sibi vñ debitū soluat. ¶ Ad tertiū dđ q; effect⁹ sacr̄at⁹ absolutōis est diminutio reat⁹: ⁊ h̄ effect⁹ nō inducit per idulgētias: sz p eo faciēs indulgētias soluit penā quā debebat de eccl̄ie cōib⁹ bonis: vt ex dcis pz. ¶ Ad quartū dđ q; mal⁹ remediū p̄bet ꝯ pctā vitāda ex gr̄a q̄ ex assuetudine nr̄oꝝ opū. ⁊ qz ex affectu quē accipiēs indulgētiā cōcipit ad cāz p q̄ indulgētia dat ad gr̄az dispōit: iō ctiā p indulgentias remediū ad pctā vitāda dat: ⁊ ita nō est in destructionē indulgētias dare: nisi inordinate dēt: tm̄ p̄sulēdū ē eis qui indulgētiā p̄sequūt ne pp h⁹ aboperib⁹ pnie iniūctis abstineāt: vt ctiā ex his r̄me diū p̄sequāt q̄uis a debito pene essent imunes: ⁊ p̄cipue: qz q̄nq; sūt pluriū debitores q̄ credāt.

AD. q̄. q. dđ q; circa hoc ē multiplex opio. q̄daz. n. dicūt q; hui⁹mōi indulgētie nō tm̄ valēt q̄tuz p̄dicant: sz vnicuiq; tm̄ valēt q̄tū fides ⁊ deuotio sua exigit: sz dicūt q; eccl̄a ad hoc ita p̄nūciat vt q̄ dā pia fraude hoies ad bñfaciēdū alliciat: sic mat que p̄mittēs filio pomū ipz ad ābulandū p̄uocat. sz hoc vr̄ valde piculosuz dicere: sic. n. dic̄ Aug. in epl̄a ad Hiero. Si in sacra scripta deꝑhendit aliquid falsitatis: tā robur auctis sacre scripte pit. ⁊ sil̄r si in p̄dicatōe eccl̄e aliq̄ falsitas deꝑhēderet ñ essent documēta eccl̄e alicui⁹ auctis ad roborāduz fidē: ⁊ iō alij dixerūt q; valēt q̄tū p̄nūciant fm iustā estimationē: nō tm̄ dātis indulgētiā qui minus forte estimat qđ dat: aut fm estimationē recipientis qui nimis paꝝ estimare posset qđ dat: sz fz estimationē que iusta est fm iudiciū bonoꝝ pēsata cōditione p̄sone ⁊ vtilitate ⁊ necēsitate eccl̄e: qz vno tpe eccl̄a plus indiget q̄ alio. sz hec ēt opio nō p̄ōt stare vt vr̄: p̄mo qz fm hoc indulgētie nō valerēt ad remissionē: sz magis ad cōmutationē quādā: ⁊ p̄terea p̄dicatio eccl̄e a mēdacio ñ excusaret: cū q̄nq; indulgētia p̄dicat lōge maioꝝ q̄ iusta estiatio possit requirere omnib⁹ p̄dictis ꝑditionib⁹ pēsatis: sic q̄ papa dat indulgētiā q; qui vadat ad vnā eccl̄esiā habeat. vij. ānos de indulgētia: cui⁹mōi etiā indulgētie a beato Gre. in stationib⁹ rome institute sūt: ⁊ iō alij dicūt q; quātitas remissiōis indulgentijs nō est mēsurāda fm deuotionē tm̄ suscipiētis vt p̄ma opio dicebat: neq; fm quātitatē ei⁹ qđ dat sic dicebat scđa: sz fm cām p qua indulgētia dat: ex qua reputat dign⁹ vt talē indulgētiā cōsequat. vñ fm q; accedit ad cām illā fz hoc p̄sequit remissionē indulgētie: vt in toto vel in pte: sz hoc iterū nō p̄ōt saluare p̄suetudinē eccl̄e q̄ interdū maiorē ꝑ eadē cā interdū miorē indulgētiā ponit: sic reb⁹ eodē mō se hñtib⁹: q̄nq; dat vn⁹ ānus visitātibus eccl̄am vnam: q̄nq; xl. dies: ꝑ ut gr̄az papa facere

voluerit indulgẽtiaz ꝓstituens. vñ quãtitas remis
sionis nõ est mẽsuranda ex causa q̃ facit idulgẽtia
dignũ. Et ideo aliter dõm q̃ quãtitas effect' ꝓsequ
tur quãtitatem sue cause. cã aũt remissiõis pene i
indulgẽtijs nõ est nisi abũdantia meritoꝝ ecclesie
que se hz sufficiẽter ad totam penã expiandã: non
aũt causa remissiõis effectiua ẽ vel deuotio aut la
boz aut datũ recipiẽtis: aut cã ꝑ qua fit indulgen
tia. vnde nõ oz ad aliquod hoꝝ ꝓportõnare quã
titatem remissiõis: sz ad merita ecclie que semper
supabũdant: z ideo ſm q̃ applicent ad istum ſm
hoc remissionẽ ꝓsequit. ad hoc autẽ q̃ applicant
isti reqrit auctoritas dispensãdi huiusmõi thesau
rũ z vnio eius cui dispensat ad euz qui merebat
qđ est ꝑ charitatẽ: z rõ dispensatiõis ſm quaz sal
uetur intentio illoꝝ qui opa meritoria fecerũt. fe
cerunt enim ad honorẽ dei z vtilitatem ecclie in ge
nerali. vnde q̃cunq; causa assit q̃ in vtilitatẽ eccle
vergat z honorẽ dei sufficiẽs est rõ indulgẽtias fa
ciendi. Et ideo ſm alios dõz. q̃ indulgẽtie simplr
tm̃ valent quãtuz ꝓdicat dũmodo ex ꝑte dãtis sit
auctoritas: ex ꝑte recipientis charitas: ex ꝑte cau
se pietas: que ꝓuehẽdit honorẽ dei z ꝓmi vtili
tatem: nec in hoc nimis sit magnũ forũ de miseri
cordia dei vt q̃dam dicũt: nec iusticie dine derogat
qz nihil de pena dimittit: sed vnius pena alteri cõ
putat. ¶ Ad ꝓmũ g̃ dõm q̃ clauis sicut supra di
ctũ est: est duplex. s. ordinis z iurisdictiõis: clauis
ordinis sacramẽtale quoddã est: z qz sacramẽtoꝝ
effectus nõ sũt determiati ab hoie sed a deo: ideo
nõ põt taxare sacerdos quãtũ ꝑ clauem ordinis i
foro ꝓfessionis de pena debita dimittat: sed tm̃ di
mittit quãtum de' ordinauit. Sed clauis iurisdi
ctionis nõ est quid sacrale: z effectus eius arbitrio
hois subiacet: z hui' clauis effectus est remissio q̃
est ꝑ indulgẽtias cũ non ꝓtineat ad dispẽsationez
sacroꝝ talis remissio: sed ad dispẽsationẽ bonoꝝ
cõmuniũ ecclie: z ideo etiã ligati nõ sacerdotes in
dulgẽtias facere possũt. vnde i arbitrio dantis in
dulgẽtiam ẽ taxare quãtũ ꝑ indulgẽtiam de pena
remittat: si tm̃ ordinate remittat: ita q̃ hoies quasi
ꝓ nihilo ab opibus pnie reuocent: peccat faciẽs ta
les indulgẽtias: nihilomin' quis plenaz indulgen
tiam ꝓsequtur. ¶ Ad scõm dõz q̃ quis huiusmõi
indulgẽtie multũ valent ad remissionem pene: tm̃
alia opa satisfactionis sũt magis meritoria respe
ctu pmj eẽntialis qđ in infinitũ melius ẽ q̃ dimis
sio pene tpalis. ¶ Ad tertiũ dõm q̃ qñ datur in
dulgẽtia indeterminate: qui dat auxiliũ ad fabricam
ecclie: intelligit tale auxiliũ q̃ sit conueniẽs ei qui
auxilium dat: z ſm hoc plus vel min' de indulgẽ
tia ꝓsequtur. vnde etiam aliqs paup dans vnũ de
nariuz ꝓsequtur totã indulgẽtiaz nõ aũt diues quẽ
nõ decet ad opus tam piũ z fructuosuz ita paruz
dare: sic ñ diceret rex alicui hoi auxilium facere si
ei oboluz daret. ¶ Ad q̃rtuz dõm q̃ ille q̃ est vici
nus ecclie z etiã sacerdotes z clerici ꝓsequũtur tã
tam indulgẽtiã sicut illi qui venirẽt a mille dietis:
qz remissio nõ ꝓportionat laboꝛi vt dictũ est: sed
meritis que dispẽsant: vt dictũ est. sed ille qui plus
laboraret pl' de merito acqreꝛ: sz hoc intelligẽduz
qñ indistincte indulgẽtia dat. qñqz. n. distinguitur
sicut papa in genãlibus absolutionib' illis q̃ tran
seunt mare dat. v. annos: alijs q̃ transeũt montes
tres: alijs vnũ: nec tm̃ quotienscũqz vadit infra tẽ
pus indulgẽtie totiens cã ꝓsequtur. qñqz aũt ad de
terminatũ tpus dat: vt cum dicit q̃cunqz vadit ad
ecclesiam talem vsqz ad tale tpus hẽat tm̃ de indul
gentia intelligit semel tm̃. sed si in aliqua eccl'ia sit
indulgẽtia ꝑhennis: sicut in eccl'ia beati Petri. xl.
dierũ tunc quotiẽs vadit aliqs totiens indulgẽtiã
ꝓsequit. ¶ Ad q̃ntuz dõ q̃ cã nõ requirit ad hoc
q̃ ſm eaz debeat mensurari remissio pene: sed ad
hoc q̃ intẽtio illoꝝ quorum merita cõicant ad ip
sum ꝑuenire possint. bonũ aũt vnius ꝓtinuat alte
ri dupliciter. Uno modo ꝑ charitatẽ: z sic etiaz si
ne indulgẽtijs aliqs est oĩum bonoꝝ ꝑticeps que
fiunt si in charitate sit. Alio mõ ꝑ intentionẽ faci
entis: z sic ꝑ indulgẽtias si causa legitima assit põt
intẽtio illius qui ꝑ vtilitate ecclesie opatus est ad
istum ꝓtinuari. ¶ Ad tertiaz qõnem dõz q̃ tpalia
ad spũalia ordinant: qz ꝓpter spũalia tẽpalib' vti
debemus: z ideo ꝑ tpalibus simplr nõ põt fieri in
dulgentia: sed ꝑ tpalibus ordinatis ad spũalia: sic
repressio inimicoꝝ ecclesie q̃ pacem ecclie pertur
bant: sicut ꝓstructio ecclesiaꝝ z pontiũ: z aliaruz
elemosynaꝝ. Et ꝑ hoc patet q̃ nõ fit ibi simonia
qz nõ dat spũale ꝑ tpali sed pro spũali. ¶ Unde
patz solutio ad. j. ¶ Ad scõm dõ q̃ etiam ꝑ pure
spũalibus põt fieri indulgẽtia: z fit qñqz sicut qui
cũqz orat ꝑ regẽ Frãcie hz. x. dies de indulgentia a
papa Inno. iiij. Et simil'r crucẽ ꝓdicantib' dat qñ
qz eadem indulgẽtia q̃ crucẽ accipientib'.

¶ D quartũ sic proce
ditur: Uidet q̃ qlibet sacerdos prochialis
possit indulgẽtiaz facere. indulgẽtia. n. hz efficaciã
ex meritoꝝ ecclesie abũdantia. sz nõ est aliq̃ cõgre
gatio in q̃ nõ sit aliq̃ abũdãtia meritoꝝ. g̃ qlibz sa
cerdos põt facere indulgẽtiam si hẽat plebẽ subie
ctam: z silr quilibet sacerdos plat'. ¶ D. plat⁹
qlibet gerit ꝑsonã totius mltitudinis: sicut vn' hõ
gerit ꝑsonã suam. sz qlibz põt alteri cõicare bona
sua ꝑ altero satisfaciẽdo. g̃ z plat' põt cõicare bo
na multitudis sibi ꝓmisse: z sic videt q̃ possit idul
gẽtias facẽ. ¶ Sed ꝓtra. minus ẽ excõicare q̃ in
dulgẽtias facẽ. sed hoc nõ põt sacerdos prochial'.
ergo nec illud ¶ Lteri' videt q̃ diacon' nõ pos
sit indulgẽtias facẽ vel alius nisi sacerdos: qz remis
sio pctõꝝ est effect' clauiuz. sed nõ hz claues nisi so
lus sacerdos. g̃ ipse solus põt indulgẽtias facẽ.
¶ D. plenior remissio pene ẽ i indulgẽtijs q̃ i foro

pniali. sed hoc non pōt nisi sacerdos. ꝯ nec illud.
¶ Sz ꝺ: eidē cōferť oispēsatio thesauri eccl'ie cui cōmittť regimē eccl'e. sz hoc cōmittit qñqꝫ nō sacerdoti. ꝯ pōt indulgētias facere: nā ex oispēsatiōe thesauri eccl'e efficaciā hñt. ¶ Alteri' vī q̄ ēt epūs ñ possit facere indulgētiā: qr thesaur' eccl'e cōis ē totī eccl'ie. sz id qꝺ est cōe toti eccl'e nō pōt oispēsari nisi per illū qui toti eccl'e p̄est. ꝯ solus papa pōt in oulgētias facer. ¶ ꝺ. nullus pōt remittere penas a iure oetermiatas nisi ille qui hz ptātē ius ꝺēdi sed pene satisfactozie sūt ꝓ pctis oeimiate in iure ꝯ remittere hui' mōi penas pōt solus papa qui est cōditoz iuris. ¶ Sz ꝺ est cōsuetudo eccl'e fm quā epi oant indulgētias. ¶ Alteri' vī q̄ ille q̄ ē in pctō mortali nō possit facere idulgētias: qr riu' cui fōs nō influit nihil pfluere pōt. sz plato in pctō mortali existēti nō influit fons gr'e. s. spūssācti. ꝯ ñ pōt in alios pfluere faciēdo indulgētias. ¶ ꝺ. maius est facere indulgētiā q̄ recipere. sz ille qui ē in pctō mortali nō recipit: vt oicēť. ꝯ nec facere pōt. ¶ Sz ꝺ: qr indulgētie fiūt ꝓ ptātez plātis eccl'e traditaz. sz pctm̄ mortale nō tollit ptātē: sz bonitatē. ꝯ pōt aliquis in pctō mortali exñs facere indulgētias.

¶ Ñdeo ꝺꝺz ad ꝑmā. q. q̄ indulgentie effcm̄ hñt fm q̄ opera satisfactozia vni' alteri cōputant: nō solū ex vi charitatis: sed ex intētōe opātis aliquo' oirecta ad ipz. sz intētio alterius pōt ad alterū oirigi triplr: aut in spāli: aut in gnāli: aut in singl'ari in singulari quidē: sicut cū quis ꝓ alio satisfacit oe ēmiate: z sic ꝗlibz pōt alteri sua opera cōicare. In spāli aūt sicut cū quis oīat ꝓ cōgregatōe sua z familiarib' z bñfactozib' z ad hoc oīdinat etiā sua opera satisfactozia: z sic ille qui cōgregationi p̄est pōt opa illa alīj cōicare applicādo intentionē illo rū qui sūt oe cōgregatōe sua ad hūc oeimiate: sed in generali: sic cū quis opa sua oīdinat ad bonuz eccl'e in gnāli: z sic ille qui p̄est eccl'e gnāl'r pōt opa illa cōicare applicādo intētionē suā ad hūc vl' ad illū. z qr hō ē ps cōgregatōis: z cōgregatio ē pars eccl'ie: iō in intētione p̄uati boni includit intentio boni ꝯgregatōis z boni totiuꝰ eccl'e: z iō ille q̄ p̄est eccl'ie pōt cōicare ea que sūt cōgregationis z hui' hōis: z ille qui p̄est ꝯgregatōi ea que sūt hui' hōis sed nō ꝙuertit: sz neqꝫ ꝑma cōicatio neqꝫ scꝺa indulgētia oī: sz solū ttia ꝓpt ouo. ꝑmo qr per illas cōicationes q̄uis hō soluat a reatu pene q̄tū ad deū: tm̄ nō soluit a ꝺebito faciēdi satisfactionē iunctā ad quā obligat' est ex p̄cepto eccl'e: sed per tertiā cōicationē hō etiā ab hoc ꝺebito absoluit. scꝺo qr in vna pson̄a vel in vna cōgregatōe nō est indeficientia meritoꝫ: vt sibi in oibus alīj valeť possit. vñ iste ñ absoluit a pena ꝺebita ꝓ tota: nisi tm̄ oetermiate ꝓ eo fiat q̄tū ꝺebebat: sz in eccl'a tota ē indeficiētia meritoꝫ p̄cipue ꝓpt meritū christi: z iō solus ille q̄ p̄ficit eccl'e pōt indulgētiā facē sz cū eccl'ia sit cōgregatio fideliū: cōgregatio autez hoīuz sit ꝺuplex. s. iconomica: vt illi q̄ sūt ꝺe vna familia: z politica: sic illi qui sunt ꝺe vno populo eccl'a similat cōgregationi politice: qr ipe populus eccl'a oī: sz cōuent' ꝺiuersi vel parochie in vna ꝺio cesi sil'ant cōgregationi in ꝺiuersis famil'ijs vel in ꝺiuersis officijs: z iō solus epūs ꝓpe p̄lat' eccl'e ꝺicit z iō ipse solus q̄si spōsus anulū eccl'e recipit: z iō solus ipe hz plenā ptātez in oispēsatiōe sacroꝫ: z iurisꝺictionē in fozo cāx quasi p̄sona publica: alīj aūt hz q̄ ab eo eis cōmittit: sed sacerdotes qui plebib' p̄ficiunt nō sūt simpl'r p̄lati: sed quasi coaꝺiutozes. vñ in cōsecratione sacerdotū epūs ꝺicit q̄to fragiliozes sum' tāto magis his auxilijs indigem' z ꝓpt hoc etiā nō oīa sacr'a oispēsant: vnde sacerꝺotes pochiales vel abbates aut alīj hui' modi p̄lati nō p̄nt hui' mōi indulgētias facere. z p hoc pz solutio ad obiecta. ¶ ꝺ scꝺam. q. ꝺō q̄ ptās faciēdi indulgentias sequit iurisꝺictionē: vt. s. ꝺictū fuit. z qr ꝺiaconi z alīj nō sacerꝺotes p̄nt hīe iurisꝺictiōez: vl' ꝓmissā: sic legati: vl' oīdinariā: sic electi iō p̄nt indulgētias facere etiā non sacerꝺotes: quā uis non possint absoluere in fozo pniali qꝺ est oīdinis. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta. indulgētias eni facere ptinet ad clauē iurisꝺictōis non ad clauē oīdinis. ¶ ꝺ. iij. q. ꝺō q̄ papa hz plenitudinē pōtificalis ptātis: q̄si rex in reg̃: sz epi assumūť i ptē solicitudinis q̄si iuꝺices singulis ciuitatib' p̄positi: pp qꝺ ēt solos eos i suis lr'is fr'es vocat: reliquos aūt oēs vocat filios: z iō ptās faciendi indulgētias plene resiꝺet in papa: qr pōt facere qꝺ vult cā tm̄ exñte legitima: sz in epis est taxata fm oīdinationē pape: z iō p̄nt facere fm q̄ eis taxatū ē: z nō āplius. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta.
¶ ꝺ. iij. q. ꝺō q̄ facere indulgētias ptinet ad iurisꝺictionē: sz p pctm̄ hō nō amittit iurisꝺictionē: z iō indulgētie eque valēt si fiant ab eo qui est in peccato mortali sicut si fierent ab eo qui ē sanctiss'im' cū nō remittat penaz ex vi suoꝫ meritoꝫ: sz ex vi meritoꝫ recōꝺitoꝫ in thesauris eccl'esie.
¶ Ad ꝑmū ꝯ ꝺō q̄ iste p̄lat' in pctō mortali iꝺulgētias faciēs non pfluit aliq̄ꝺ ꝺe suo: z iꝺeo nō requirit q̄ influxuz recipiat a fonte ad hoc q̄ ei' indulgentie valeāt. ¶ Ad scꝺz ꝺō q̄ maius ē facere indulgētias q̄ recipe q̄tū ad ptātē: sed est minus quantū ad ꝓpriam vtilitatez.

¶ ꝺ quintum sic procedit: Ut q̄ indulgētia valeat exñtibus in pctō mortali: qr aliqs pōt alteri mereri ēt in pctō mortali exñti gr'az z multa alia bona. sz indulgentie hñt efficaciā ex hoc q̄ merita scoꝫ applicant ad istū. ꝯ hñt effectuz in illis qui sūt in pctō mortali. ¶ ꝺ. ubi est maioz indigentia magis hz locū misericoꝛdia. sz ille qui est in pctō mortali maxie indiget. ꝯ ei maxia ꝺz fieri misericoꝛdia ꝓ indulgētias. ¶ Sz ꝺ: mēbꝫ mortuū nō suscipit influētiā

ex alijs mẽbris viuis. sed ille qui ẽ in pctõ mortali est quasi mẽbrũ mortuuz. g̃ p indulgẽtias nõ suscipit influentiaz ex meritis viuoz mẽbroz. ¶ Alterius vr̃ q̃ indulgentie nõ valeãt religiosis: non.n. cõpetit eis suppleꝛ ex quoz superabũdantia alijs suppleat. sz ex supabundatia operũ satisfactiõis q̃ sunt in religiosis alijs suppleꝛ p indulgẽtias. g̃ eis nõ cõpetit p indulgentias suppleri. ¶ D. in eccla nõ debet aliquid fieri qõ inducat religiois dissolutionẽ. sz si religiosis indulgẽtie ꝓdessent: esset occasio discipline regularis: qz religiosi nimis vagarẽt per huiꝰmõi indulgentias z penas sibi impositas in capło negligerẽt. g̃ religiosis nõ ꝓsunt. ¶ Sz ꝯ nullus ex bono importat dãnũ. sz religio bonũ ẽ. g̃ religiosi nõ ꝓsequũt hoc dãnũ vt eis indulgẽtie nõ valeãt. ¶ Alteriꝰ vr̃ q̃ ei qui nõ facit hoc p q̃ indulgẽtia dat̃ possit q̃ñq̃ indulgẽtia dari: qz ei q̃ nõ põt operari volũtas pro facto reputat̃. sz alñ fit indulgẽtia pro aliqua elemosyna faciẽda: quaz paup facere nõ põt: z tñ libẽter faceret. g̃ indulgẽtia ei valet. ¶ D. vnus põt p alio satisfacere. sed i dulgentia ad remissionẽ pene operat̃: sicut z satisfactio. g̃ vnꝰ p alio põt indulgẽtiã accipe: z sic ille ꝓsequit̃ indulgentiã qui nõ facit hoc p quo indulgentia dat̃. ¶ Sz ꝯ: remota cã remouet̃ effectꝰ. si g̃ aliquis nõ facit hoc p quo indulgẽtia pat̃: qõ est indulgentie cã indulgentiaz nõ ꝓsequit̃. ¶ Alteriꝰ vr̃ q̃ indulgentia nõ valeat ei qui fac: qz facere indulgentias est iurisdictõis. sz nullus in seip̃m põt exercere ea que sunt iurisdictiõis: sicut nullus põt se excõicare. g̃ nullus põt indulgentie a se facte pticeps esse. ¶ D. fm hoc ille qui facit indulgentiaz posset p aliquo modico facto sibi penã remittere oim pctõz suoz: z ita impune peccare qõ vr̃ absonũ. ¶ D. eiusdẽ ptãtis est facere indulgentias z z excõicar̃. sz aliquis nõ põt excõicare seip̃z. g̃ nec indulgẽtie quã facit pticeps esse põt. ¶ Sz ꝯ: ꝺa tũc esset ipe peioris ꝓditiõis q̃ alij si ipe nõ posset vti thesauro eccle quẽ alijs dispensat. ¶ Rñdeo qõ ad ꝑmã. q. q̃ quidã dicunt indulgentias valere ẽt existentib' in peccato mortali: nõ quidẽ ad dimissionẽ pene: qz nulli põt dimitti pena: nisi cui iã dimissa est culpa. qui.n. nõ est consecutꝰ operationẽ dei in remissiõe culpe nõ põt ꝓsequi remissionem pene a mistro eccle neq; in indulgentijs neq; in foro pniali: valet tñ eis ad acquirendũ gr̃am. Sz hoc nõ vr̃ vez: qz q̃uis merita illa que per indulgẽtiã cõicant possent valere ad merendũ gr̃am: nõ tam ꝑpt̃ hoc dispensant: sed determinate ad remissionẽ pene: z ideo nõ valent exñtib' in mortali: z ido in omnib' indulgentijs fit mentio de vere ꝓtritis z confessis. si aũt fieret cõicatio per hunc modũ: facio te pticipẽ meritoz totius eccle vel vnꝰ ꝓgregationis vel vnꝰ spãlis persone: sic posset valere ad merẽduz aliquid illi qui est in pctõ mortali: vt predicta opinio dicit. ¶ Et p hoc pz solutio ad ꝑm.

¶ Ad scõm dicz q̃ q̃uis sit magis indigens qui ẽ in pctõ mortali: tñ est minꝰ capax. ¶ D. ij. q. dicz q̃ secularib' tã q̃ religiosis valẽt indulgẽtie dũmodo sint in charitate z seruẽt ea que p indulgentijs iniũct̃: nõ.n. religiosi sũt minꝰ adiuuabiles meritl alioz q̃ seculares. ¶ Ad ꝑmꝫ g̃ dicz q̃ q̃uis religiosꝰ sit in statu perfectiõis: tñ ipe sine pctõ viuere non põt: z iõ si aliqñ ꝓpt̃ pctm̃ aliqd ꝓmissũ sit reꝰ alicuius pene põt p indigentiã ab hoc expiari: non enĩ est incõueniens si ille qui est simplr supabundans aliq̃ tpe indigeat: z quãtũ ad aliquid: z sic indiget suppleméto quo sbleuet. vñ dr̃ Gal. vj. Alẽ alteriꝰ onera portate. ¶ Ad scõm dicz q̃ ꝓpt̃ indulgentias non dz dissolui regularis obseruantia: qa religiosi magis merent religionẽ suã seruãdo quã tuz ad ꝑmiũ vite eterne q̃ indulgẽtias exquirẽdo q̃uis minꝰ quãtũ ad diuisionẽ pene: qõ est minus bonũ. nec ire ꝑ indulgentias dimittunt̃ pene iniũcte in caꝰ. qz i caꝰ. agit̃ foꝛ q̃si iudiciale magis q̃ pniale. vñ etiã nõ sacerdotes capitulũ tenent: sed absoluit̃ a pena iniuncta vel debita p pctõ in foro pniali. ¶ D. iij. q. dicz q̃ nõ exñte cõditiõe nõ ꝓsequit̃ illud qõ sub conditõe dat̃. vñ cũ indulgẽtia det̃ sub hac ꝓditiõe q̃ aliqs aliquid faciat vl det: si illud nõ exerceat indulgentiã nõ consequitur.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dicz q̃ hoc intelligit̃ quãtũ ad ꝑmiũ ẽntiale: sz nõ quãtũ ad accidentalia alia premia: sicut est dimissio pene vel aliquid huiusmodi.

¶ Ad scõm dicz q̃ opꝰ ꝓpriuz põt quis applicare per intentionẽ cuicũq̃ voluerit: z iõ põt p quocũ q̃z vult satisfacere: sz indulgẽtia nõ põt applicari ad aliquez: nisi ex intentione eiꝰ qui dat indulgentiã: z iõ cũ ipe applicet ad facientẽ vel dantẽ: h ãt illud nõ põt ille qui hoc facit ad alterũ hanc intẽtionẽ transferre: si tñ fieret sic indulgentia: ille qui facit vel pro quo hoc fit habeat tãtã indulgentiã: valeret ei pro quo fit: nec tunc iste qui facit hꝰ opꝰ daret alteri indulgentiã: sed ille qui indulgentiaz sub tali forma faciꝫ ¶ D. iij. q. dicz q̃ indulgentia dz ex aliqua cã dari ad hoc q̃ aliquis per indulgẽtiã ad aliquẽ actũ puocet qui in vtilitatẽ eccle z i honorẽ dei vergat: prelatus aũt cui cura eccle vtilitatis ꝓpagatione z honoris diuini ꝓpagandi est cõmissa nõ habet causaz: vt seip̃m ad hoc puocet z iõ nõ põt facere indulgentiã sibi tm̃: sed põt vti idulgẽtia quã p alijs fac: qz alijs subest cã faciendi

¶ Ad ꝑmũ g̃ dicz q̃ actum iurisdictõis non põt aliquis in seip̃m exercere: sed eis qui auctoritate iurisdictionis dantur: alijs põt etiã prelatus vti tã in temporalibus q̃ in spiritualibus: sicut etiã sacerdos sibi eucharistiã accipit quã alijs dat: z ita ẽt episcopus potest accipere sibi suffragia eccle q̃ alijs dispensat quorum effectus immediatus est remissio pene per indulgentias: z non iurisdictõis ¶ Ad secundũ patet solutio ex dictis. ¶ Ad tertium dicenduz q̃ excõmunicatio p:oferẽ p modũ

snie quã nullus in seipm ferre põt: eo q in iudicio nõ põt idẽ cẽ iudex ꝛ reꝰ. idulgẽtia ãt nõ p modũ snie dat: sz p modũ dispẽsatõis cuí dã quã hõ põt facẽ ad seipz. ¶ Ene certũ. loqt ó certitudie ꝓiecte ñ ó certitudie scie: qz nemo scit vtr sit digníodio vl amoꝛ. Eccłastes. ix. ¶ Arbitrꝝ libertatẽ qrit. i. liberaz electionẽ: vt. s. hõ nõ dimittat pctm: qz iã nõ põt peccare: sz qz nõ vult deũ offendere etiã si posset: qz etiã in tarde penitẽtíbꝰ qñqz contingit: vt dictũ est. ¶ Horrendũ ẽ incidere in manus ꝛc. verr ẽ quãtũ ad statũ future vite: vbi hz locũ pnci palr iusticia: qz i hac vita vbi est locꝰ misericordie verr ẽ qõ oꝝ. ỹ. Re. vlti. Melius est mihi incidere in manus dei q in manus hoís. ¶ Si enī semper viueret semp peccaret. i. semp in pctõ pmaneret: qz de se nõ posset a pctõ liberari cũ sit spũs vadẽs ꝛ nõ rediẽs: nõ q sẽp actũ pcti exerceret. ¶ Stariz vt cõuersus fuit padisuz ingredi meruit. hoc ñ est intelligendũ de terrestri: vt quidã dicũt: qz passio christi non reducit ad illũ padisuz: sed ad celestem: qui quidẽ paradisus põt accipi duplr. s. fm gloriã fruitionis: ꝛ sic stati moriens in padiso fuit vel quãtũ ad locũ glorie conuenientẽ: ꝛ sic nullus intrauit ante ascensionẽ. ¶ Nõ est in imponẽda in articulo mortis pnia: sz innotescẽda. qz per hoc q imponit aliqua pnia alicui: obligat ad illã facẽ daz: nullus aũt dz ad aliquid obligari qõ nõ põt facere: sz est innotescenda: vt ꝓcuret per amicos ꝛ elemosynas expiari: ꝛ vt eius ꝓplẽde ꝓpositũ hẽat si euadat: tñ ẽ cõfortandus ex diuina misericordia ne i desperationẽ cadat. ¶ Nõ. n. dz pbyter ꝛc. hoc intelligendũ ẽ de ligato ab epo per excõicatiõnẽ: vel de agente pnia solẽnem. ¶ Puellaz cõse cratio p epm fieri valeat ꝓsulto epo. hoc nõ est de iure cõmuni: qz solis epis qui sũt vicẽ sponsi gerẽtes cõpetit despõsari vni viro vginez castã exhibere christo. vñ mõ nõ hz locũ: sed fuit ex aliqua dispensatione factũ in aliq̃ loco. vel loquit de benedictione viduaz que per presbyteros fieri valet.

Distinctio. XXI.

Solet etiã queri vtr p hãc vitã ꝛc. Postq determinauit mgr de tẽpore pnie: hic mouet quasdã qõnes ꝛ determinata: ꝛ eas soluit. Et diuidit in ptes duas. In pma mouet qõnez circa tẽpr pnie: in scda circa cõfessionẽ que a penitẽtibꝰ requirit: ibi Post hoc cõsiderandũ est ꝛc. Prima in tres. in pma mouet qõnez circa determiata: dixerat. n. q tẽpr pnie vsz ad finẽ vite dat: ꝛ cũ oia per pniaz in hac vita dimittant pctã: inquirit vtr p hanc vitaz aliq̃ pctã dimitti possint. scdo determiat vitatez fm auctes sanctoꝝ: ibi Q aliqua p hãc vitã ꝛc. in tertia refellit quoꝝdã rñsionẽ ad auctes inductas: ibi Sz forte dices ꝛc. Circa scdm duo facit. pmo determinat veritatẽ questionis mote. scdo ex veritate determiata quãdã dubitationẽ mouet: ibi Hoc obꝫci põt si per ignũ ꝛc. Circa pmũ duo facit. pmo oñdit q post hanc vitã aliqua pctã dimittũt in purgatorio. scdo oñdit q quidaz citius: quidã tardiꝰ a pctis ibi purgantur: ibi In illo autem igne ꝛc.

¶ Post hoc aũt considerandũ ꝛc. hic mouet qõnes circa determinata prius de cõfessione: ꝛ pmo ex parte confitentis: scdo ex parte ꝓfessoris qui. s. confessionẽ audit: ibi Laueat aũt sacerdos ꝛc. Circa pmũ duo querit: pmo vtruz qs debeat singula pctã confiteri que fecit: scdo vtr debeat confiteri que non fecit: ibi Sicut aũt penitẽs ꝛc. ¶ Laueat aũt ꝛc. hic etiã duo determiat ex parte cõfessoris pmo vt pctm celet: scdo q non quilz sacerdos cõfessionẽ cuiuslibet audiat: ibi Qõ vero dcm ẽ ꝛc.

Hic est triplex qõ. ¶ Prima de purgatorio ¶ Scdo de cõfessione generali. Tertia de sigillo confessionis q̃ pctã celant. ¶ Circa pmũ querunt tria. Primo de ipso purgatorio. Scdo de lino feno ꝛ stipula que i purgatorio purgant. Tertio de effectu purgatorij.

Ad primuz sic proceditur: Ur q purgatoriũ non sit post hãc vitã. Apoc. xiiij. dicit: Beati mortui qui in dño moriunt: amodo tã dicit spũs vt requiescant a laboribus suis. g̃ his qui in dño moriunt non manet aliquis purgatoriꝰ labor post hanc vitã: nec illis qui non in dño moriunt: qz illi purgari non pñt. g̃ purgatoriũ post hanc vitã non est. ¶ P. sicut se hz charitas ad pmiũ eternũ: ita pctm mortale ad suppliciũ eternũ. sed decedentes in pctõ mortali statiz ad suppliciũ eternũ deportant. g̃ decedentes in charitate statiz ad pmiũ vadunt: ꝛ ita non manet eis aliqõ purgatoriũ post hanc vitã. ¶ P. dequi est sũme misericors pnior est ad pmiandũ bona q̃ ad puniendũ mala. sz sicut illi qui sunt in statu charitatis faciũt aliqua mala que non sunt digna supplicio eterno: ita qui sunt in pctõ mortali interdũ faciunt aliqua bona ex genere que nõ sũt digna pmio eterno. g̃ cũ illa bona non pmientur in dãnandis post hanc vitaz: nec illa mala debent post hãc vitã puniri: ꝛ sic idez qõ prꝰ. ¶ Sed ꝯ: ỹ. Macha. xꝯ. dicitur: Sãcta ꝛ salubris est cogitatio p defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. sed pro defunctis qui sunt in paradiso non est orãdum: quia illi nullo indigent: nec iterum pro illis qui sunt in inferno: qz illi a peccatis solui nõ pñt. g̃ post hanc vitam sunt aliqui a peccatis nondum absoluti: qui solui possunt: ꝛ tales charitatez habent sine qua non fit peccatorum remissio: quia vniuersa delicta operit charitas: Prouer. x. vnde ad mortem eternam non deuenient: quia q viuit

ꝛ credit in me nō moꝛiet in eternū: Joh. xj. nec ad gloꝛiā inducent niſi purgati: qz nihil īmūdū ad illā pueniet: vt pz Apoc. vltl. ℊ aliqua purgatio reſtat poſt hāc vitā. ¶ D. Bre. niſſen' dic: Si aliqs chriſto amico ꝓſentiens in hac vita purgare pctā minus potuerit poſt tranſitū hinc per purgatoꝛiū ignis ꝓflationē expedit. ℊ poſt hanc vitā reſtat aliqua purgatio. ¶ Lteri' vī q nō ſit idē loc' q̄ aie purgant: ꝛ quo dānati puniūt: qz pena dānatoꝝ eſt eēna: vt dī Matth. xxv. Jbūt hi in ignē eternū ſed purgatoꝛi' ignis eſt tpalis: vt. ś. mgr dixit. ℊ nō ſil' puniunt hi ꝛ illi codē igne: ꝛ ſic oꝛ loca eſſe diſtincta. ¶ D. pena inferni noiat plurib' noib': vt i pſal. Ignis ſulphur ꝛ ſpūs procellaꝝ ꝛc. ſz pena purgatoꝛiū nō niſi vno noie noiat. ſ. ignis. ℊ nō igne ꝛ eodē loco puniunt. ¶ D. Hug. de ſanc. vic. dicit: Probabile ē q in his loc puniunt q̄b' cōmiſerūt culpā: Greg. etiā in dial'. narrat q Herman' epūs capuan' paſcaſiuꝝ qui in balneis purgabat ſe inuenit ℊ in loco inferni nō purgant: ſz in h' mūdo. ¶ Sz ꝯ eſt qō Bre dicit q ſicut ſub eodē igne auruꝝ rutilat ꝛ palea fumat: ita ſub eodē igne peccatoꝛ cremat ꝛ electus purgat. ℊ idē eſt ignis purgatoꝛiū ꝛ inferni: ꝛ ſic in eodē loco ſunt. ¶ D. ſancti patres ante aduentū chriſti fuerūt in loco digniꝛi q̄ ſit locus in quo nūc purgant aie p' mortē: qz nō erat ibi aliqua pena ſenſibilis. ſz loc' ille erat cōiunct' inferno vel idē qō infern': alꝫ chriſtus ad limbuꝝ deſcendens nō diceret ad inferos deſcendiſſe. ℊ et purgatoꝛiū eſt in eodē loco: vel iuxta infernum. ¶ Lteri' vī q pena purgatoꝛiū nō excedit omnez penā tpalez huius vite. quāto. n. aliq̄d eſt magis paſſiuuꝝ: tanto magis affligit ſi ſenſuꝝ leſionis habeat. ſed corpus eſt magis paſſiuuꝝ q̄ aīa ſepata: tū qz hz ꝯrietatē ad ignē agentē: tū qz hz materiaz que eſt ſuſceptiua qualitatis agentis: qō de aīa ñ pōt dici. ℊ maioꝛ eſt pena quā corp' patit in h' mūdo q̄ pena qua aīa purgat p' hanc vitā. ¶ D. pena purgatoꝛiū directe ordinat cōtra venialia. ſz venialib' cū ſint leuiſſima pctā: leuiſſima pena debetur ſi ꝑm menſurā delicti ſit plagaꝝ modus. ℊ pena purgatoꝛiū eſt leuiſſima. ¶ D. reat' cū ſit effect' culpe nō intendit niſi culpa intendat. ſz in illo cui iaz culpa dimiſſa eſt nō pōt culpa intendi. ℊ in eo cui culpa mortalis dimiſſa eſt ꝛo quo non plene ſatiſfecit reat' nō creſcit in morte. ſed in hac vita ñ erat ei reat' reſpectu grauiſſime pene ℊ pena quaz patiet p' hanc vitā nō erit ei grauioꝛ oī pena iſti' vite. ¶ Sz ꝯ ē qō Auguſ. dicit in quodā ſermōe: Jlle ignis purgatoꝛiū duꝛioꝛ erit q̄ quicq̄d in hoc ſeculo penaꝝ: aut ſentire: aut vidēre: aut cogitare quis pōt. ¶ D. quāto pena eſt vlioꝛ tanto maioꝛ ſed aīa ſeparata tota punit: cū ſit ſimplex: nō aūt ita eſt de coꝛpoꝛe. ℊ illa pena que ē aīe ſeparate eſt maioꝛ oī pena quaz coꝛpus patit. ¶ Lteri' vī q illa pena eſt voluntaria: qz illi qui ſunt in purgatoꝛio rectū coꝛ hñt. ſed hec eſt rectitudo coꝛdis vt quis voluntatē ſuā voluntati diuine ꝓformet: vt Ambꝛo. dicit. ℊ cū deus velit eos puniri ipi illā penaz voluntarie ſuſtinent. ¶ D. dis ſapiēs vult illud ſine quo nō pōt pueniꝛe ad finē intentū. ſed illi qui ſunt in purgatoꝛio ſciūt ſe nō poſſe pueniꝛe ad gloꝛiā: niſi pus puniāt. ℊ volūt puniri. ¶ Sed ꝯ: nullus pōt liberari a pena quā voluntarie ſuſtinet. ſed illi q̄ ſūt in purgatoꝛio pctūt liberāri: ſic pz per multa que in dialogo narrant. ℊ nō ſuſtinent illaz penā voluntarie. ¶ Lterius vī q aie in purgatoꝛio per demones puniant: qz ſicut infra diſt. xliij. dicit mgr: Jllos habebūt toꝛtoꝛes in penis quos habuerūt incentoꝛes in culpa. ſed demones incitant ad culpā nō ſolū mortalē: ſed etiā venialē q̄ aliud nō pñt. ℊ etiā in purgatoꝛio ipi aias ꝑ pctis venialib' toꝛquebūt. ¶ D. purgatio a peccatis cōpetit iuſtis ꝛ in hac vita ꝛ p' hanc vitā. ſz in hac vita purgant per penas a diabolo inflictaſ ſicut pz de Job. ℊ etiā p' hanc vitā puniēt a demonib' purgandi. ¶ Sz ꝯ: iniuſtū ē vt qui de aliquo triūphauit ei ſubjciat poſt triūphū. ſed illi q̄ ſūt in purgatoꝛio de demonib' triūphauerūt ſine peccato mortali decedentes. ℊ nō ſubjcient eis puniē di per eos. ¶ Rñdeo dōm ad pmā qōnez q̄ ex illis que. ś. determiata ſunt ſatis poteſt conſtare purgatoꝛiū eſſe poſt hanc vitā. ſi. n. per cōtritionē deleta culpa non tollit ex toto reatus pene: nec etiaz ſemper venialia dimiſſis mortalibus tolluntur: ꝛ iuſticia dei hoc exigit vt pctm̄ per penaz debitam ordinet: oꝛ q̄ ille qui poſt contritionē de pctō deceſſit ꝛ abſolutionē ante ſatiſfactionē debitā q̄ p' hanc vitā puniat: ꝛ iō illi qui purgatoꝛiū negant contra diuinā iuſticiā loquunt: ꝛ ꝑpi hoc errone' uz eſt: ꝛ a fide alienū. vnde Bre. niſſenus poſt predicta vba ſubiungit: Hoc pdicam' dogma vitati ſeruantes: ꝛ ita credimus: hoc etiā vniuerſalis eccleſia tenet ꝑ defunctis exoꝛans: vt a pctis ſoluāt. qō non poteſt niſi de illis qui ſunt in purgatoꝛio itelligi: eccleſie aūt auctoꝛitati quicūq̄z reſiſtit hereſiz incurrit. ¶ Ad pmū ℊ dō q auctoꝛitas illa loquit de laboꝛe operatiōis ad merendū: ꝛ nō merendū: ꝛ non de laboꝛe paſſionis ad purganduz. ¶ Ad ſcām dō q malū non habet cauſaz pfectā ſed ex ſingularib' defectibus cōtingit: ſed bonum ex vna cauſa pfecta ꝓſurgit: vt Dio. dicit: ꝛ iō qui libet defectus impedit a perfectione boni: ſed non q̄dlibet bonū impedit cōſūmationē aliquā mali: qz nunq̄ eſt malū ſine aliquo bono: ꝛ ideo pctm̄ veniale impedit hñtez charitatē: ne ad perfectum bonum deueniat. ſ. vitam eternam quandiu purgatur: ſed peccatum mortale non poteſt impediri per aliquod bonum adiunctum quo minus ſtati ad vltimum malozum perducat. ¶ Ad tertium dicendum q̄ ille qui in peccatum mortale icidit omia bona ante acta mortificat: ꝛ que in peccato

mortali existēs facit mortua sūt: qz ipe deū offendens oia bona meret amittere que a deo hz. vnō ei qui in pctō mortali decedit nō manet aliqd pre miū post hāc vitā: sicut manet aliqñ pena ei qui i charitate decedit que nō sp delet oē malū qd inuenit: sz solū hoc qd est sibi ꝓriuz. ℟ D. ij. q. od. q ō loco purgatorij nō inuenit aliquid expresse determinatū in scriptura: nec rōnes pñt ad hoc efficaces inducī: tñ ꝓbabr & fm q cōsonat magis sctōz dictis: & reuelationi facte multis: locus purgatorij est duplex: vnus fm legē cōem: & sic loc' purgatorij ē locus inferior inferno cōiunct': ita q ideꝫ ignis sit q dānatos cruciat in inferno: & qui iustos in purgatorio purgat: quāuis dānati fm q sunt inferiores merito: & loco inferiores ordinandi sint. Alius est locus purgatorij fm dispensationē: & sic quādoqz in diuersis locis aliqui puniti legunt: vel ad viuorū instructionē: vel ad mortuoz subuentionē: vt viuentib' eoz pena innotescens per suffragia eccle mitigaret. quidā tñ dicūt q fm legez cōem locus purgatorij est vbi hō peccat: qd non vr ꝓbabile: qz simul pōt homo puniri ꝓ pctō que in diuersis locis cōmisit. quidā vero dicunt q puniunt supra nos fm legē cōem: quia sūt medij inter nos & deū quantū ad statū: sed hoc nihil est: qz nō puniunt pro eo q supra nos sunt: sed ꝓ eo qd est infimū in eis. s. pctm. ¶ Ad ꝓmū g od q ignis purgatorius est eternus quantū ad substantiā: sz tpalis quātū ad effectū purgatiois. ¶ Ad scōm od q pena inferni est ad affligendū: & iō notatur omnib' illis q hic nos affligere ꝓsueuerunt: sed pena purgatorij est ꝓncipalr ad purganduz reliquias pcti: & ideo sola pena ignis purgatorio attribuit: qz ignis hēt purgare & cōsumere. ¶ Ad tertiū odm q rō illa procedit fm dispensationē: & non fm legem cōem. ℟ D tertiā qōnē od q in purgatorio erit duplex pena: vna dāni inquantū. s. retardant a diuina visione: alia sensus fm q ab igne corporali punient & quantū ad vtrūqz pena purgatorij minima excedit maximā penā huius vite: quāto. n. aliquid magis desiderat: tanto eius abntia est molestior. & qz affectus quo desiderat sūmū bonū post hanc vitā in aniab' sanctis est intensissimus: qz non retardat affectus mole corporis: & etiā qz terminus fruēdi sūmo bono iā aduenisset: nisi aliquid impediret: & iō de tardatōe maxime dolēt. silr etiā cuz dolor non sit lesio: sz lesionis sensus: tāto aliqs magis dolet de aliquo lesiuo: quāto magis est sensitiuuz. vñ lesiones que fiunt in locis maxime sensibilib' sunt maximū doloꝛē causantes. & quia tot' sensus corporis est ab aīa: iō si in ipaz aīaz aliqd lesiuz agat: de necessitate oz q maxime affligat. q aūt aīa ab igne corporali patiat hoc ad pñs supponim': qz de hoc infra di. lxiij. dicet: & ideo oz q pena purgatorij quantū ad penam dāni & sensus excedat oēz penā isti' vite. Quidā aūt assignāt rō nē ex h' q aīa tota punit: ñ aūt corp': sed h' nihil ē: qz sic pena dānatoz ēt mior p' resurrectionez q añ qd falsū ē. ¶ Ad. j. g od q quāuis aīa sit minus passiua q corp': tñ ē magis cognoscitiua passionis: & vbi ē maior passiōis sēsus ibi ē maior dolor ēt si sit minor passio. ¶ Ad. ij'm od q acēbitas illi' pene ñ ē tm ex quātitate pcti quātū ex dispōne puniti: qz idē pctm grauī punit ibi q hic. sic illē q ē melioris cōplexiōis magis punit eisdē plagis ipositis q ali': & tñ iudex vtriqz easdē plagas p eis dē culpis iferēs iuste facit. ¶ Et p h' ēt pz solutō ad ij. ¶ Ad. iij. q. od. q aliqd dr volūtariū dupl'r. Uno mō volūtate absoluta: & sic nulla pena ē voluntaria: qz ex h' ē rō pene q volūtati ꝓuat. Alio mō dicit aliqd volūtariū volūtate ꝓditionata: sic vstio est volūtaria ꝓpter sanitatē ꝓsequēdā: & sic aliqua pena pōt ee volūtaria dupl'r. Uno mō qa p penā aliud bonū acqrim': & sic ipa volūtas assumit penā aliquā vt pz i satisfactiōe. vel ēt qz ille libēter eā accipit & nō vellet eā nō ee: sicut accidit i martyrio. Alio mō qz quāuis p penā nullū bonū nobis accrescat: tñ sine pena ad bonū puenire nō possumus: sicut pz ō morte naturali: & tūc voluntas nō assumit penā & vellet ab ea liberari: sed eā supportat: & quātū ad h' volūtaria dr: & sic pena purgatorij ē volūtaria. Quidā aūt dicūt q nō est aliquo mō volūtaria: qz sūt ita absorpti penis q nesciunt se p penā purgari: sz putāt se eē dānatos Sz hoc ē falsū: qz nisi scirēt se liberādos suffragia nō peterēt qd frequēter faciūt. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta. ℟ D. v. q. od. q sicut p' diē iudicij diuina iustitia succēdet ignē quo dānati i ppetuū puniētur: ita ēt nūc sola iusticia diuina electi p' hāc vitā purgāt ñ misterio demonū q̄z victores extiterūt: nec ministerio angeloz: qz ciues suos nō tā vehemēter affligerēt: sed tñ possibile ē q eos ad loca penaz deducāt: & ēt ipi demones q ō penis hoiuz letāt eas ꝓcomitāt & assistūt purgandis: tū vt ō eoz penis satiēt: tū vt i eoz exitu a corpore aliqd suū ibi reperiāt. i h' aūt seculo qñ ad huc locus pugne ē puniūt hoies & a malis angelis sicut ab hostib': vt pz ō Job: & a bonis sic pz ō Jacob: cui' neru' femoris angelo ꝓcurēte emarcuit. Et hoc etiaz expresse Dio. dicit in. iij. c. ō di. no. q boni angeli iterdū puniūt. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

℟ D secūdum sic proceditur: Ur q lignū: fenū & stipula q̄ supedificari dicūt supra posituꝫ fūdamētū ñ sint pcta venialia: qz supra id qd ē sūmū nihil pōt edificari sed fūdamētū spūalis edificij vt glo. dicit ē i sūmo g nō pōt sup ipm edificari. ¶ D. edificiū p fundamētū sustētatur. sz p ta venialia ñ sustētant p fūdamētū spūale qd ē fides p dilectionē operās. g lignū fenuz & stipula q̄ edificāt ñ sūt pcta venialia.

¶ Ꝺ. Ysa. v. sup illud: Ue q̄ ꝓiũgit domũ ad domũ. dicit Hiero. hẽtici dogmata dogmatib⁹ cõiũgũt: et qui sup fũdamẽtũ edificare debuerũt aurũ argẽtũ et lapides p̄cios os: edificãt lignũ fenũ et stipulã. sz heretici dogmata falsa ꝓfingẽtes ñ peccãt venialiter sz mortaliẽ. g̃ lignũ fenũ et stipula ñ sũt pctã venialia. ¶ Ꝺ. fm Ambro. aplica doctria ẽ fundamẽtũ: ille aũt superedificat q̄ veniẽs p⁹ aplos docet siue malus siue bon⁹ sit: sz bñ docentes post aplos edificant aurũ argẽtũ et lapides p̄cios os i q̄bus doctrina preclara signat: mali aũt lignũ fenũ et stipulã i q̄bus vana et friuola doctria signat. sed vana doctria et friuola ẽ pctm̃ mortale. g̃ ꝓ lignus fe. et sti. mortalia pctã itelligũtur: et ñ venialia.

Sed ꝺ ẽ qđ dr i lra p vba Aug ¶ Vlterius vr̃ q̄ idẽ sint q̄ vtraq; superedificãt: qz fm Aug. p auruz signatur dei ꝓtẽplatio: per argẽtũ dilectio ꝓximi: p lapides p̄cios os bona opa. sz illi q̄ iordinatos affect⁹ aliquos hñt ad res tpales qui dicũt lig. fe. et sti. ed.ficare: ꝓtẽplãtur aliq̃ dcũ et diligũt primũ et aliqua bõa opa faciũt. g̃ idẽ sẽ q̄ edificãt vtraq;.

¶ Ꝺ. sicut in lra dr̃ illi edificãt aurũ ar. et la. p̄. q̄ cogitãt q̃ dei sũt quo placẽt deo. sz tales ẽt aliq̃ venialia ꝓmittũt: vt pz. i. Joh. j. q̄ p lignũ fe. et sti. itelligũtur. g̃ idẽ sũt q̄ vtraq; superedificãt. ¶ Sed ꝺ ẽ qđ Aug. dicit: q̄ illi q̄ edificãt aurũ ar. et la. p̄. sẽ securi. sed illi q̄ edificãt lignũ fe. et sti. nõ sũt securi g̃ nõ sũt idẽ qui vtraq; edificãt ¶ Vlteri⁹ vr̃ q̄ venialia ẽt mortali adiũcta sint lignũ fe. et sti. vt nõ puniãtur ẽt eternaliter i dãnatis sz tpaliter: qz fz distantiã culpaꝝ dz eẽ distãtia penaꝝ. sz culpa mortalis in infinitũ excedit venialẽ. g̃ et pena penã. sz h⁹ nõ põt cẽ fm acerbitatẽ: qz acerbitas vtriusq; pene est finita. g̃ dz q̄ h⁹ sit fm durationẽ qđ ñ eẽt si veniale eternaliter puniretur. ¶ Ꝺ. nõ ẽ p̄sonaꝝ acceptio apud deũ: vt dicit Ro. ij. sz videret eẽ si p eadẽ culpa vnũ plus et alium minus puniret. cum ergo p culpa veniali iustus tpaliter puniat: et dãnatus nõ eternaliter sed tẽporaliter punietur.

¶ Sz ꝓtra. Math. v. Nõ exies iñ donec reddas nouissimũ quadrãtẽ. i. minuta pctã. sz ille q̄ i peccato mortali decedit nihil põt reddere. g̃ ꝓ pctis venialibus punietur eternaliter. ¶ Rñdeo dr̃ ad. i. q. q̄ venialia charitati adiũcta p̄nt p aliquã penã ꝓsumi: et iõ ꝓuenienter fm metaphorã signãtur illis que p ignẽ ꝓsumũt. et qz quãto aliqđ pctm̃ est grauius tãto difficilius purgat. i pctis aũt venialibus iuenit alterũ altero grauiꝰ: iõ ꝓueniẽter eorũ diuersitas signat per diuersitatẽ eoꝝ que facil⁹ et tardius ꝓsumũtur ab igne. et qz perfectio cuiusli bet quãtitatis inanio ꝓphẽditur ppr̃ principiũ medii et finẽ: iõ triplex dria ponitur: quia quedã sũt grauissima i genere venialiũ et difficilime purgabilia: et hec p lignũ signãtur: quedã mima q̄ p stipulã: q̃dã media q̄ per fenũ signãt. ¶ Ad. j. g̃. dđ. q̄ sicut fundamentũ transumitur ad spiritualia ratione prioritatis et nõ ratione inferioritatis: ita superedificari dicũtur nõ que superius sed que posterius fiunt. ¶ Ad scõm dđ q̄ venialia nõ dicuntur superedificari quasi ex fundamẽto stabilitatẽ habentia. dicitur enĩ aliquid super fundamentuz poni tripliciter. Uno modo directo situ quod supra fundamentuz firmatur: et sic soluz bona opera fidei formate que fundamentuz dicitur superedificantur. Alio modo dicitur esse super quod ẽ iuxta: sicut patet in psal. Super flumia babylõis et sic venialia superedificantur: quia fundamẽtuz nõ destruunt: sed simul cuz fundamẽto sũt. Alio modo dicitur esse super quod est post: sicut Eze. vlt. Super terminuz aser. i. post: ut glo. dicit. et sic etiam mortalia possunt superedificari que fũdamentuz destruunt. vel fm quosdaz per lig. fe. et sti pulaz nõ intelliguntur ipsa venialia: sed opera bona quibus aliquis motus venialis peccati se imiscet: et hec superedificantur quãtũ ad id quod est boni in eis: et non quantuz ad id quod habent de veniali. Sed hoc nõ videtur esse fm intentionem apostoli et Augu. quia tunc non esset distinctio inter lignuz fe. et sti. et aurum argentũ et lapidez pretiosum. ¶ Ad tertiuz dicendũ q̄ in sacra scriptura preter principalez sensum quez auctor intendit possunt alij sensus nõ incõgrue aptari. Et sic Hiero⁹. per adaptationẽ quãdam loquitur et nõ ex intentionẽ apostoli. ¶ Ad quartũ dicendũ q̄ aliqui etiam male docentes quãdoq; nõ mortaliter sed venialiter peccant: sicut quando aliqua inutilia docent: vel aliquis motus inanis glorie eis insurgit. Uel dicendũ q̄ loquitur fm eundez modũ sicut Hiero⁹ Ꝺ. ij. questionẽ dicendũ q̄ auruz argentũ et lapis p̄cios us: et lignũ et fenũ et stipula possunt dupliciter expõi. Uno modo ita q̄ quelibet bona opera dicantur aurũ argen. et lapis p̄cios us: et quelibet venialia dicantur lignuz fe. et sti pula: et sic nõ est dubiuz q̄ idẽ edificant vtraq;. sz q̃dã dicũt et hec et q̃dã illa edificare fm q̄ eis magis insistũt: sicut etiã actiui a ꝓtẽplatiuis distiguũtur: quãuis et ꝓtẽplatiui aliqđ agãt et actiui aliqđ ꝓtẽplẽt aliqñ. Alio mõ ita q̄ p aurũ argẽtũ et lapidẽ p̄cios ũ itelligãt solũ opa pfectoꝝ: et p lignuz fenũ et stipulã superedificata itelligãt venialia eoꝝ q̄ solicitudinẽ dr̃ rebus tpalib⁹ gerũt ñ soli deo vacãtes: et tũc pz q̄ ñ sũt idẽ q̄ vtraq; edificãt: qz ipfecti: et si bona opa faciũt: tñ obscurãt ex solicitudinibus hui⁹ mundi et claritatẽ auri ar. et la. p̄ci. ñ habeãt. et silr pfecti ẽt si aliq̃ venialia habeãt tamen ex feruore charitatis in eis cõsumũtur: et ex solicitudine cõtinua quã de purgatione ꝓpria habent: et ideo non dicuntur ea superedificare: qz in eis habitualiter nõ manent: et tales securi sunt quia nihil est in eis purgabile. ¶ Et fm hoc patet solutio ad obiecta. Ꝺ tertiam questionem dicendum q̄ culpa non potest ordinari

nisi per penã: qz de' nihil inordinatũ relinquit: iõ nunq̃ culpã sine pena dimittit: in illis aũt qui dãnant non põt aliqua culpa dimitti: nec aliquis reatus tolli cũ careant charitate per quam ⁊ culpa purgat ⁊ reatus tollitur: ⁊ ideo culpa venialis in eis semp manebit vel reat' eius: si etiã ante pctm mortale veniale dimissuz fuisset quantũ ad culpã manente reatu: ⁊ ppt̃ hoc eternal'r dãnati de veni alib' punient. ¶ Ad pmũ g̃ dom q̃ pctm mortale meret penã eternã inquantũ gr̃am tollit: ⁊ a deo eterno separat: ⁊ sm hoc in infinituz distat a vẽia li. in illo g̃ qui gr̃a caret ⁊ a deo in perpetuũ separatus est: per accidẽs vẽiali eterna pena debet rõne subiecti que p se debet mortali. ¶ Ad scõz dõ q̃ nõ ẽ ibi aliqua psonaz acceptio: qz in iusto est gr̃a cui' vtute culpa eius purgat vel reat' q̃ careant dãnati: ⁊ iõ eoz culpa vel reat' p penã expiari nõ põt: ⁊ sic pz q̃ vẽialia p accñs hñt mortalib' adiũcta in dãnatis q̃ nõ sũt lignũ fenũ ⁊ stipula.

¶ Ad tertium sic proce

dit: vr̃ q̃ p penã purgatorij nõ expiet peccatũ veniale quo ad culpã: qz sup illud. j. Joh. v. Est pctm ad mortẽ ⁊c. dic glo. Dõ in hac vita nõ corrigit frustra p' mortẽ ei' venia postulat. g̃ nullũ pctm p' hãc vitã quo ad culpã dimittit. ¶ D. ei' dẽ ẽ labi in pctõ ⁊ a pctõ liberari. sz aia p' mortez ñ põt peccar venial'r. g̃ nec a pctõ veniali absolui ¶ D. Bre. dicit q̃ talis in iudicio dsq̃ futurus ẽ qualis de corpore exiuit: qz lignũ vbi ceciderit ibi erit. Eccl'astici. xj. Si g̃ aliquis in hac vita exit cũ veniali in iudicio cũ veniali erit: ⁊ ita p purgatoriũ nõ expiat a culpa veniali aliq̃s. ¶ D. ẽ. dictuz ẽ q̃ culpa actualis nõ delet nisi p cõtritionẽ. sz p' hanc vitã nõ erit ꝓtritio que est act' meritor': qa tũc nõ erit meritũ neq̃ demeritũ: cũ sm Damas. Hoc ẽ homib' mors qõ angel' casus. g̃ p' hãc vitaz nõ dimittit in purgatorio veniale quo ad culpaz. ¶ D. veniale nõ est in nobis nisi rõne fomitis. vñ in pmo statu Adã venial'r nõ peccasset: vt in. ij. li. di. xxj. dictũ ẽ. sz p' hanc vitã in purgatorio ñ erit sensualitas fomite corrupto in aia separata: qz fomes dicit lex carnis: Ro. vij. g̃ nõ erit ibi venialis culpa: ⁊ ita non põt expiari per purgatoriũ ignẽ. ¶ Sed contra est qõ Brego. dicit in. iij. Dial. ⁊ Aug' de vera pnia q̃ quedã culpe leues in futuro remittunt: nec põt intelligi quo ad penã: quia sic omnes culpe quantũcũq̃ graues quantũ ad reatũ pene per ignẽ purgatoriũ expiat. g̃ venialia q̃tuz ad culpã purgant per ignẽ purgatoriũ. ¶ D. Loz. iij. per li. fe. ⁊ sti. vt dictũ est venialia intelligunt. sed lignũ fe. ⁊ sti. per purgatoriuz cõsumunt g̃ ipse veniales culpe post hanc vitã remittuntur. ¶ Vlterius videt q̃ ignis purgatorius non liberet a reatu pene. omnis enĩ purgatio respicit feditatẽ sed pena non importat aliquam feditatem. ergo ignis purgatorius non liberat a pena. ¶ D. contrariuz non purgat nisi per suuz contrariuz. sz pena non contrariat pene. g̃ per penaz purgatorij ñ purgatur aliquis a reatu pene. ¶ D. j. Loz. iij. super illud: Saluus erit sic tam ⁊c. dicit glo. ignis iste est tẽtatio tribulatiõis de qua scriptũ ẽ: Vasa figuli pbat fornax ⁊c. Eccl'ia. xxvij. g̃ homo expiatur ab omni pena per penas hui' mundi: saltez p mortẽ que est maxia penaz: ⁊ ñ per purgatoriuz ignẽ. ¶ Sed ↄ: pena purgatorij est grauior q̃ pena quelibet hui' mundi: vt. s. dictũ est. sed p penã satisfactoriaz quã aliquis in hac vita sustinet expiat a debito pene. g̃ multo fortius per penã purgatorij ¶ Vlterius vr̃ q̃ ab illa pena vnus non liberet alio citius. quãto enĩ grauior est culpa ⁊ maior reatus tanto acerbior pena imponit in purgatorio. sz que est pportio pene acerbioris ad culpaz grauiorẽ eadẽ est pportio pene leuioris ad culpaz leuiorẽ. g̃ ita cito liberat vnus a pena illa sic alius ¶ D. inequalib' meritis reddunt inequales retributões ⁊ in celo ⁊ in inferno quãtũ ad durationẽ g̃ vr̃ esse sil'r in purgatorio. ¶ Sz ↄtra est sil'itudo apl̃i qui dr̃ias venialiũ per li. fe. ⁊ sti. significauit. sz ↄstat q̃ lignũ diuti' manet in igne q̃ fenũ ⁊ sti. g̃ vnũ pctm veniale diuti' punit i purgatõio q̃ aliõ ¶ Ideo dõ ad ꝑmã. q. q̃ quidã dixerũt q̃ p' hãc vitã nõ dimittit aliq̃ pctm quo ad culpã: ⁊ si cũ mortali culpa quis decedat dãnat ⁊ remissiõis capax nõ est: nõ aũt põt esse q̃ cũ veniali decedat sine mortali: qz ipsa gr̃a finalis culpã purgat venialez. veniale enĩ pctm ꝓtingit ex hoc q̃ aliquis christũ habẽs in fundamento min' aliq̃ tpale diligit: qui quidẽ excessus ex cõcupie corruptiõe ꝓtingit. vñ si gr̃a dei cõcupie corruptionẽ vincat: sicut in beata v̄gine fuit: nõ manet aliquis loc' veniali: ⁊ ita cũ in morte dei diminuat ⁊ ãnihilet ista cõcupiscẽtia: potẽtie aie total'r gr̃e subiciunt: ⁊ veniale expellit. Sed hec opinio friuola est: ⁊ in se ⁊ in cãsua. in se quidẽ: qz dictis scõz ⁊ euangelij aduersãtur que nõ pñt exponi de remissiõe venialiũ q̃tũ ad penã: vt mgr̃ i lr̃a dicit: qz sic tã leuia q̃ grauia in futuro dimittunt: Brego. aũt leues culpas tm̃ post hãc vitã remitti phibet. nec sufficit q̃ dicunt qõ hic dicit spãl'r de leuib': ne putet nihil graue p eis nos passuros: qa remissio pene magis aufert grauitatẽ penaz q̃ ponat. quantũ ad causaz aũt friuola apparet: qz defectus corporalis qualis est in vltimo vite non aufert cõcupiscentie corruptionẽ: vel diminuit quantũ ad radicez: sed quantum ad actũ: sicut patet etiã de illis qui grauiter infirmant. nec itez tranquillat potẽtias aie: vt eas gr̃e subiciat: quia tranquillitas potentiaz ⁊ subiectio eaz ad gratiã est quãdo inferiores vires obediũt superioribus que legi dei cõdelectantur: quod in statu illo esse non potest: cum actus vtrarunq̃ impediatur: nisi tranquillitas dicatur priuatio

pugne: sicut etiã in dormientib' accidit: nec tñ ppt hoc sõnus dr cõcupiscentiaz diminuere aut vires aie trãqllare aut eaʃ gẽe sbdere. ꝛ ꝓca dato q ꝓcupiaz radicaliter diminueret defect' ille ꝛ vires aie sb deret gẽe: adhuc hoc nõ sufficeret ad purgationez culpe venialis iã cõmisse: quãuis sufficeret ad vitationẽ future: quia culpa actualis etiã venialis ñ dimittit sine actuali cõtritiõis motu: vt. ã. di. xvj. dictũ est: quãtũcũq habitualr intendat. ꝓtingit aũt qñq q aliquis dormiẽs moriat in gẽa exñs qui cũ veniali aliquo obdormiuit: ꝛ talis nõ põt actũ ꝓtritiõis hẽe de veniali ante mortẽ. non põt dici vt dicũt q si nõ penituit actu vel ꝓpposito in gnãli vel spãli q sit versũ in mortale ppt hoc q veniale sit mortale dũ placet: qr nõ quelibet placentia venialis facit pctm mortale: alʃ oẽ veniale esset mortale: qr qõlibet veniale placet cũ sit voluntariũ: ſz talis placentia q ad fruitionez spectat in q ois humana quersitas ꝓsistit dũ reb' vtẽdis fruimur: vt Aug. dicit: ꝛ sic placẽtia illa q facit pctm mortale est actualis placentia: qr oẽ pctm mortale in actu ꝓsistit. põt aũt ꝓtingere q aliqs postq veniale peccatũ ꝓmisit nihil actualr cogitet ꝺ pctõ vel dimittẽdo vel tenẽdo: ſz cogitat forte q triangulus hẽt tres angulos equales duob' rectis: ꝛ in hac cogitatiõe obdormiat ꝛ moriat: vñ pz q hec opio oino irrõnalis ẽ. ꝛ iõ cũ aliis dõm q culpa venialis i eo qui cũ gẽa decedit post hãc vitã dimittit per ignez purgatoriũ: qr pena illa aliqualr volũtaria vtute gẽe habebit viz expiãdi culpã oẽz que simr cũ gẽa stare põt. ¶ Ad ꝑmũ g dr q glo. loquit de pctõ mortali. Uel dr q q̃uis in hac vita nõ corrigat in se: cõrigit tñ in merito: qr hic hõ meruit vt ibi illa pena sit meritoria sibi. ¶ Ad scõm dr q pctm veniale cõtingit ex corruptõe fomitis qui in aia separata in purgatorio exñte nõ erit: ꝛ iõ non poterit peccare venialr: ſz remissio culpe venialis ẽ ex gẽa informata que in purgatorio erit in aia separata: ꝛ iõ nõ est sile. ¶ Ad tertiũ dr q venialia nõ variãt statũ hois: qr neq tollũt: neq diminuũt charitatẽ ꝺm quã mẽsurat quãtitas gratuite bõitatis aie: ꝛ iõ ꝓ hoc q venialia dimittunt vel cõmittũt talis manet aia qualis ꝑus. ¶ Ad q̃rtũ dr q post hãc vitã nõ põt esse meritũ respectu ꝑmij essentialis: ſz respectu alicui' accidẽtalis põt esse q̃diu manet hõ in statu vie aliquo': ꝛ iõ in purgatorio põt esse act' meritorius quãtũ ad remissionẽ culpe venialis. ¶ Ad. v. dr q quãuis veniale ex ꝓnitate fomitis cõtingat: tñ culpa in mẽte ꝓsequit: ꝛ iõ ẽt destructo fomite culpa adhuc manere potest.

¶ D. ij. q. dr q quicũq ẽ debitor alicui' per hoc a debito absoluit q debitũ soluit. ꝛ qr reat' nihil est aliud q̃ debitũ pene per hoc q aliquis penam sustinet quã debebat a reatu absoluit: ꝛ ſz hoc pena purgatorij a reatu purgat. ¶ Ad ꝑmũ g dr q reatus q̃uis nõ importat feditatẽ quantũ in se ẽ: tñ hz ordinẽ ad feditatẽ ex cã sua. ¶ Ad scõz dr q pena q̃uis nõ cõtrariet pene: tñ ꝓriat reatui ad penã: qr ex hoc manet obligatio ad penã q penã nõ sustinuit quã debebat. ¶ Ad tertiũ dr q i eis dẽ verbis sacre scipture latet multiplex intellectus vñ ꝛ ille ignis põt intelligi tribulatio pñs: vl pena sequẽs: ꝛ per vtrãq venialia purgari pñt: sed q mors nãlis ad hoc nõ sufficiat. ã. dictũ ẽ. ¶ D. iij qõnez dr q quedã venialia sũt maioris adherẽtie q alia ꝺm q affect' magis ad ea inclinat: ꝛ fortius in eis figit. ꝛ qr ea que sunt maioris adherẽtie tardius purgant: ideo quidaz in purgatorio diutius q alij torquent ꝺm q affectus eorz ad venialia fuit magis immensus. ¶ Ad ꝑmũ dr ſz q acerbitas pene ꝓprie respondet quãtitati culpe: ſz diuturnitas respondet radicationi culpe in subiecto. vñ potest contingere q aliquis diutius moret qui minus affligit: ꝛ econuerso. ¶ Ad scõm dr q pctm mortale cui debetur supplicium inferni ꝛ charitas cui debet ꝑmiũ padisi post hanc vitã radicantur ĩmobilr in subiecto: ꝛ iõ quãtũ ad oẽs est eadẽ diuturnitas vtrobiq. sec' aũt est de pctõ veniali qõ in purgatorio punitur: vt ex dictis pz. ¶ Qõ. II.

Deinde queritur

de cõfessiõe gnãli. Et circa hoc querunt tria. ¶ ꝓmo vtz virtute confessiõis gnãlis venialia deleant quo ad culpã. Sc̃o vtz pctã mortalia oblita. ¶ Tertio vtz aliquis possit licite ꝓfiteri pctã q̃ non fecit.

Ad primum sic proce

ditr: vr q p ꝓfessiõez gnãlẽ q̃ fit i ꝓpletorio ꝛ ꝑma nõ dimittant venialia: ꝓfessio. n. q̃ dimittũtur pctã ẽ q̃ddã sacrale. ſz illa gnãlis ꝓfessio nõ est sacrãlis: qr põt fieri ẽt nõ sacerdoti. g nõ valet ad pctõz venialiũ dimissionẽ. ¶ D. ꝓfessio p hoc ordinat ad pctõz dimissionẽ inquãtũ p eã pctã contentis manifestant. ſz p' ꝓfessionẽ gnãlez ita ñmanerẽt occulta pctã ꝓfitẽti respectu ei' cui fit ꝓfessio sic ꝛ ꝑus: tũ qr q̃q ille cui fit ꝓfessio nõ ꝑt distinguere voces singulorz q̃n plures simr gnãlez ꝓfessionẽ faciũt: tũ qr in illis gnãlib' que in ꝓfessiõe gnãli dicunt nõ est aliquis qui non peccet. g confessio generalis nõ valet ad dimissionẽ venialiũ. ¶ D. ꝓtio directi' ordinat ad remissionẽ culpe q̃ ꝓfessio. ſz ꝓtio gnãlr ñ suffic ad remissionẽ vẽialiũ: qa q̃q cũ gnãli ꝓtiõe sil stat habitualr placẽtia alicui' vẽialr. g mlto min' ꝓfessio gnãlis pctã vẽialia q ad culpã delet. ¶ D. si dixerim' q pctm nõ habem' nosipos seducim': vt dr. j. Jo. j. ſz aliq qui nõ hñt peccata mortalia frequẽt confessionẽ generalem faciunt. si ergo talis confessio sufficit ad delenduz venialia frequẽter sunt sine peccato aliquo: quod videtur esse cõtra auctoritatem induncta.

¶ Sz ꝺ: nihil in eccla frustra agit. sz post generalẽ cõfessionẽ sequit fm vsuz eccle oratio qua sacerdos dimissionẽ pctoꝝ ꝓfitentiꝫ precat. g̃ cõfessio generalis valet ad dimissionẽ pctoꝝ saltẽ venialiuz. ¶ ℞. sacerdos accedens ad missaz celebrandã confessionez generalẽ facit vt purius accedat. sed hoc non essz si talis ꝓfessio nõ purgaret. g̃ purgat saltẽ a pctis venialiꝫ. ¶ Rñdeo ꝺom q ista est rõ q̃re per infusionẽ gre z charitatis pctã venialia ñ dimittant: qz nõ opponunt charitati quantuz ad habitũ: sed magis quantũ ad actũ eius quẽ impediunt vel retardant: z iõ qñ actꝰ charitatis ꝺ venialia dirigit ea quasi suo ꝺuio delet: nec oz q ꝺ singulũ eoꝝ actus charitatis ferat ad eoꝝ deletionẽ qz nullũ eoꝝ de se hz spãlez rõnem qua charitati aliquo ꝺriet: sicut est de pctis mortalibꝫ: sed omia fm vnã rõnez disponũt ad ꝺtiũ charitatis inquãtuz nimis tpalibꝫ reb' inheret. vñ cũ ꝓfessio gnãlis sit actus ex charitate ꝓcedẽs in eo qui charitatez hz in venialia directus: ꝓstat q valet ad venialiuz pctoꝝ dimissionẽ quantũ ad culpã: z qñqz quantũ ad penaz tãta pot ꝺeuotio cõfitentis adesse.

¶ Ad ꝑmũ g̃ ꝺo q ꝓfessio gnãlis qñqz est sacr̃al: z qñqz nõ. sacr̃alis quidẽ est qñ aliquis in secreto sacerdoti ꝓfitet: quedã q̃ meminit: z alia venialia in gnãli: z tunc illa gnãlis cõfessio ex q̃ttuoꝝ hz q valeat ad remissionẽ venialiũ quantũ ad culpaz: z etiã penaz vel in pte vel in toto. s. ex ꝓtritione cõfitẽtis: ex hũilitate cõfessiõis: ex oꝛone sacerdotis i quãtũ ẽ quedã pſona: ex vi clauiuz. qñ aũt fit publice coꝛã multis: z cũ multis in eccla nõ est sacr̃alis: vñ tũc hz efficaciã ex tribꝰ ꝑmis: z nõ ex quarto: z ꝓpt hoc etiã nõ sb̃iungit in ꝑma z cõpletõio absolutio: nec satisfactiõis iniunctio: sed solũ oꝛo misereat. ¶ Ad scõm ꝺo q rõ illa ꝓcedit de confessione sacr̃ali que iudiciũ sacerdotis expectat: z iõ requirit aliqualꝫ pctoꝝ manifestatio. ¶ Ad. iij ꝺo q cõtritio gnãlis sufficit ad pctoꝝ venialiũ dimissionẽ quo ad culpã: sz illud q̃ habitu retinet in affectu excludit ab illa gnãlitate. vñ illud nõ delet per talẽ cõtritionẽ: neqz etiã p gnãlẽ ꝓfessionẽ.

¶ Ad q̃rtũ ꝺo q nõ fuit intẽtio apli ꝺicere q nõ sit aliq̃ mometũ in quo hõ nõ sit sine pctõ q̃ ad culpã: sz qz ista vita a nullo sine pctõ agit: z qz ẽt dimissa culpa reatus aliquis manet.

AD secũdum sic pro

cedit: Uz q ꝓfessio gnãlis nõ sufficiat ad delendũ pctã mortalia oblita. pctm̃. n. q̃ p cõfessionẽ deletũ ẽ: nõ ẽ necesse iteꝝ ꝓfiteri. si g̃ pctã oblita p ꝓfessionẽ gnãlez dimitterent: nõ esset neciuz q cũ ad noticiã redeũt aliquis ea ꝓfiteret. ¶ ℞. quicũqz est cõscius alicuiꝰ pcti: vel nõ hz pctm̃ vel est oblitꝰ sui pcti. si g̃ p gnãlez ꝓfessionẽ factã pctã oblita mortalia dimittunt: quicũqz nõ ẽ sibi ꝓscꝰ de aliq̃ pctõ mortali qñcũqz gnãlez ꝓfessionẽ facit pot esse certꝰ q sit imunis a pctõ mortali q̃ ꝺ est ꝺ apl̃m. j. Loꝝ. iiij. Nihil mihi cõscius sũ: sz nõ i hoc iustificatus sũ. ¶ ℞. nullus ex negligẽtia reportat cõmodũ. sz nõ pot esse sine negligẽtia q aliq̃s peccatũ mortale obliuiscat añq̃ ei dimittat. g̃ non reportat ex hoc tale cõmodũ q sine spãli cõfessiõe de pctõ ei dimittat. ¶ ℞. magis est elongatũ a cognitione cõfitẽtis illud q̃ ꝺ est oio igratũ q̃ illud cꝰ est oblitus: sz pctã p igrantiã cõmissa gnãlis ꝓfessio nõ delet: qz tũc heretici qui nesciũt aliq̃ pctã i quibꝰ sũt esse pctã: aut etiã aliqui simplices p gnãlez ꝓfessionẽ absoluerent q̃ ꝺ falsũ est. g̃ gnãlis ꝓfessio nõ tollit pctã oblita. ¶ Sz ꝺ. psal. Accedite ad eũ z illũinami: z fa. ve. nõ cõfũ. sz ille qui ꝓfitetur oia q̃ scit accedit ad deũ q̃tũ pot. plus aũt ab eo requiri nõ pot. g̃ nõ cõfundit vt repulsã patiat sz veniã cõsequit. ℞. ille qui ꝓfitet veniã ꝓsequit nisi sit fictꝰ. sz ille qui ꝓfitet oia pctã q̃ i memoria hz z oblitꝰ est aliquoꝝ nõ ex hoc est fictꝰ: qz igrantiã facti patit q̃ a pctõ excusat. g̃ veniã ꝓsequit: z sic pctã oblita sibi relaxant: cũ impiũ sit a deo dimidiã spare veniã: vt. ẽ. di. xv. mgr̃ ꝺic. ¶ Rñdeo ꝺo q ꝓfessio opat p̃supposita ꝓtritiõe q̃ culpã delet: z sic ordiat ꝓfessio directe ad dimissionẽ pene: q̃ ꝺ q̃ dẽ fac z ex erubescẽtia quã hz: z ex vi clauiũ cui se ꝓfitẽs subiũgit. cõtingit aũt qñqz q p ꝓtritõz pcedentẽ pctm̃ aliq̃ ꝺ deletũ ẽ q̃ ad culpã siue i generali: si cꝰ tũc memoria nõ habeat: siue in spãli: z tm̃ añ ꝓfessionẽ aliquis illiꝰ pcti oblitꝰ est: z tunc ꝓfessio gnãlis sacr̃alis opat ad dimissionẽ pene ex vi clauiũ: quibꝰ se cõfitẽs subiũgit nullũ obstaculũ quãtũ in ipo ẽ ponẽs: sz ex illa pte qua erubescentia ꝓfessiõis pcti penã miuebat: pena ipius ꝺ q̃ q̃s spãlr coꝛã sacerdote nõ erubuit ñ ẽ ꝺinuta. ¶ Ad ꝑmg̃ ꝺo q in sacr̃ali ꝓfessiõe nõ solũ requirit absolutio: sz iudiciũ sacerdotis satisfactionẽ iponẽtis expectat: z iõ q̃uis iste absolutõe sit functꝰ: tm̃ tenet ꝓfiteri vt suppleat q̃ ꝺefuit sacr̃ali ꝓfessioni.

¶ Ad scõz ꝺo q ꝓfessio nõ opat: vt ꝺictũ est: nisi ꝓtritõe p̃supposita de q̃ qñ va fuerit nõ pot aliq̃s scire: sic nec scire pot an q̃az hẽat p certitudinẽ: z iõ sciri nõ pot vtz p ꝓfessionẽ gnãlez sit sibi pctm̃ oblitũ dimissũ p certitudinẽ q̃uis possit p ꝓiecturas aliquas estimari: ꝺe quibꝰ. ẽ. di. ix. ꝺictũ est.

¶ Ad tertũ ꝺo q iste nõ reportat cõmodũ ex negligẽtia: qz nõ ita plenã remissionẽ ꝓsequit: sic alꝫ ꝓsecutꝰ fuisz: nec tm̃ meret: z tenet iteꝝ ꝓfiteri cũ ad memoriã pctm̃ reduxit. ¶ Ad q̃rtũ ꝺo q igrãtia iurꝫ ñ excusat: qz ipa pctm̃ ẽ: sz igrãtia facti excusat. vñ aliq̃s ꝺe hoc q nõ ꝓfitet pctã que nescit eẽ pctã pp igrãtiã iurꝫ ꝺini nõ excusat a fictõe: excusaret aũt si nesciret ea eẽ pctã pp igrãtiã pticularis circũstãtie: vt si coguit aliena quã credidit esse suã: sed obliuio ꝺe actu pcti hz igrãtiaz facti: z iõ excusat a pctõ fictõis in ꝓfessiõe: qꝺ fructũ absolutiõis z cõfessionis impedit.

Ad tertium sic proce
dit: Ur q aliquis licite possit pfiteri pctm
qđ nō hz: qz sicut dicit Bre. Bonaz mētiū est ibi
culpā agscere vbi culpa nō ē. g ad bonā mentē p-
tinet: vt ō illis culpis se accusset quas nō cōmisit.
¶ D. aliquis p hūilitatē se reputat deteriorē aliq
qui est manifest' pctōr: z in hoc cōmēdand' est. sz
qđ corde quis estimat lz ore cōfiteri. g licite pōt se
cōfiteri hre grau' pctm q hēat. ¶ D. aliqs qnqz
dubitat de aliquo pctō vtz sit mortale vel venia
le: z talis oz vt videt de illo cōfiteri vt de mortali
g aliquis oz pfiteri aliqđ pctm qđ nō hz. ¶ D. sa-
tisfactio ex cōfessione ordinat. sz aliquis pōt satis-
facere de pctō qđ nō cōmisit. g pōt etiā pfiteri pec
catū qđ nō fecit. ¶ Sz ꝯ: dcūqz dicit se fecisse qđ
nō fecit mētit. sed nullus in pfessione mētiri oz: cū
oē mēdaciū sit pctm. g nullus oz pfiteri pctm qđ
nō fecit. ¶ D. in iudicio exteriori non oz aliquod
crimē alicui impingi qđ nō pōt p testes idoneos p
bari. sed testis in foro pnie est pscia. g aliquis non
oz se accusare de pctō qđ conscia sua non habet.
¶ Rñdeo dđ q per pfessionē oz penitēs se pfessori
suo manifestare: ille aūt qui aliud de se sacerdoti
loquit ꝯ sua conscia habeat siue in bonum siue
malū non se sacerdoti manifestat: sz magis occul-
tat: z ideo non ē idonea cōfessio: sz ad q h'sit ido
nea requirit q os cordi concordet: vt solū hoc os
accuset qđ pscia tenet. ¶ Ad pmū g dđ q agscere
culpaz vbi nō est pōt esse ouplr. vno mō vt intelli
gat quātū ad sbam act': z sic nō est vez: nō. n. ad
bonā mētē ptinet: sed ad errantē vt se actū aliquē
cōmisisse cogscat quē nō pmisit. Alio mō quantū
ad pditionē act': z sic verū est qđ Greg. dicit: quia
iustus in actu qui de se bonus vr formidat ne ali-
quis defect' ex parte sua fuerit: z sic oī iob. ix. Ue-
rebar oīa opera mea. z iō ad bonā mētē etiā perti
net: vt hanc formidinē quā corde tenet lingua ac-
cuset. ¶ Et per hoc pz solutio ad scām: qz iustus
qui est vere humilis nō reputat se deteriorē ꝯtuz
ad ppetrationē act' qui sit peior ex genē: sz timet
ne in his qui bene agere vr per superbiā grauius
delinquat. ¶ Ad tertiū dđ q qñ aliquis dubitat
de aliquo pctō an sit mortale tenet illud confiteri
dubitatione manente: qz qui aliquid cōmittit vel
omittit in q dubitat ee mortale pctm: peccat mor-
taliter discrimini se cōmittēs: z silr periculo se cō-
mittit qui de hoc qđ dubitat esse mortale negligit
pfiteri: nō tm oz asserere illud esse mortale: sed cū
dubitatōe loqui z iudiciū sacerdotis expectare e'
est discernere inter lepraz z lepraz. ¶ Ad ārtū dđz
q ex hoc q hō satisfacit p pctō qđ nō cōmisit nō
incurrit mendaciū: sicut cū quis confitet pctm qđ
nō credit se fecisse: si. n. dicat pctm qđ non fecit tm
credit se fecisse nō mentit: z iō non peccat si eo mō
dicat sicut ē in corde suo.

Q. ō. iii.

Quinde queritur
ō sigillo pfessionis. Et circa hoc
querunt tria. ¶ Prio vtz in qlz
casu teneat hō celare ea que sub
sigillo pfessiōis hz. Scđo vtrū
possit alī reuelare de licentia cōfitentis. ¶ Tertio
vtz teneat ea celare si etiā alīs ea nouit.

Ad primuz sic proce
dit: Ur q non in quolibz casu teneat cela-
re sacerdos pctā que sub sigillo pfessiōis nouit: qz
sicut dicit Bern. Qđ ē institutū p charitate ptra
charitatē nō militat. sed celatio pfessiōis i aliquo
casu cōtra charitatē militaret: sicut si aliquis i cō-
fessione scit aliquē hereticū quē nō pōt inducere
ad hoc q desistat a corruptione plebis. z silr de il-
lo qui scit p pfessionē affinitatē esse inter aliquos
qui cōtrahere volunt. g talis oz cōfessionē reuela
re. ¶ D. id ad qđ quis obligat ex pcepto eccleie
tm non est necesse obseruari mandato eccle in cō-
trariū facto. sed celatio pfessionis introducta ē ex
statuto eccle tm. si g per eccliaz pcipiat q quicūqz
scit aliquid de tali pctō dicat: ille qui scit per pfes-
sionē dicere oz. ¶ D. magis oz hō seruare cōsciaz
suā ꝯ famā alteri': qz charitas ordinata ē. sz aliqn
aliquis pctm celās incurrit ppie cōscie damnū: si
cut cū in testimoniū adducat p pctō illo z iurare
cogit de veritate dicēda: vel cuz aliquis abbas scit
p pfessiōez alicui' porris sibi sbiecti pctm cui' occa-
sio inducit ipz ad ruinā si ei porratū dimittat. vnđ
oz ei auferre pp debitū pastoralis cure: auferēdo
āt vī pfessiōez publicare. ¶ D. aliqs sacerdos per
pfessiōez alicui' quā audit pōt accipe pscіaz q sit
platōe indign'. sz quilz tenet ꝯdicere pmotōi indi
gnoz si sua interest. cū g ꝯdicēdo suspicōez iducer
videat ō pctō: z sic qđāmō pfessionē reuelare: vr
q oporteat qñqz pfessionē reuelare. ¶ Sz ꝯ ē qđ
dic decretal' de pnijs z remiss. caueat sacerdos ne v
bo vel sig vel alio quis mō pdat aliqten' pctōrem.
¶ D. sacerdos oz deo cui' ē mister pformari. sz de'
pctā q p pfessiōez pādūt ñ reuelat: sz tegit. g nec sa
cerdos reuelar oz. ¶ Lit' vr q sigillū pfessiōis se
extēdat ad alia ꝯ illa q sūt de pfessiōe: qz de pfessi
one nō sūt nisi pctā. sz aliqn aliqs cū pctis multa
alia narrat q ad pfessionē nō ptinēt. g cū ea sacer
doti dicāt vt deo vr q ad illa etiā sigillū pfessiōis
se extēdat. ¶ D. alīn aliqs dic alicui aliqđ secretuz
z ille recipit sb sigillo pfessiōis. g sigillū pfessionis
se extendit ad illa que nō sunt de pfessiōe. ¶ Sz
ꝯ: sigillū cōfessionis est aliquid annexū sacrali cō-
fessioni. sed ea que sunt ānexa alicui sacro non se
extendūt vltra sacramentum illud. ergo sigillum
confessionis non se extendit nisi ad ea de quibus
est sacramentalis confessio.

Ulterius vr̃ q̃ nō solū sacerdos sigillū ꝓfessiōis habeat: qz aliqñ aliquis ꝓfitet̃ sacerdoti p̃ iterp̃tē necitate vrgēte. sz iterp̃res vt vī tenet̃ ꝓfessionē celare. g̃ etiā nō sacerdos aliquid sb̄ sigillo ꝓfessiōis hz. ¶ D. aliqñ aliqs in casu necessitatis pōt laico ꝓfiteri. sz ille tenet̃ pctā celare cū sibi dicāt sic deo g̃ nō solū sacerdos sigillū ꝓfessiōis hz. ¶ D. aliqñ aliqs se sacerdotē fingit vt ꝓsciaz alicui' explozet p̃ hāc fraudē: ꝛ ille etiā vt vī peccat si ꝓfessionē reuelet. g̃ nō solus sacerdos sigillū ꝓfessiōis hz. ¶ Sz ꝫ ē q̃ solus sacerdos est minister hui' sacri. sz sigillū ꝓfessiōis ē ānexū sacro. g̃ solus sacerdos hz sigillū ꝓfessiōis. ¶ D. hō tenet̃ ea q̃ in ꝓfessiōe audit celare: qz nescit ea vt hō: sz vt de'. sed solus sacerdos est minister dei. g̃ ipe solus tenet̃ occultare.

Rñdeo dō ad p̄mā. q. q̃ in sacr̃is ea que exterius gerūt sūt signa rez̄ que interius ꝓtingūt: ꝛ iō confessio qua quis sacerdoti se sb̄ȳcit signū ē interioris qua quis deo sb̄ȳcit. de' aūt pctm̄ illius qui se sibi sb̄ȳcit p̃ pniam tegit. vñ ꝛ hoc oz in sacro pnie signari: ꝛ iō de necitate sacri est q̃ quis ꝓfessionē celet: ꝛ tāq̃ violator sacri peccat qui reuelat: ꝛ p̃ter h' sūt alie vtilitates hui' celatōis: qz p̃ hoc hoies ad ꝓfessionē magis attrahunt: ꝛ simplici' pctā cōfitent. ¶ Ad p̄mū g̃ dō q̃ quidā dicūt q̃ sacerdos nō tenet̃ ſnare sub sigillo ꝓfessionis: nisi pctā de qb' penitēs emēdare ꝓmittit: alīs pōt ea dicē ei qui pōt ꝓdesse ꝛ nō obesse. sz hec opio vī erronea: cū sit ꝫ vītatē sacri: sic. n. baptism' est sacr̃m q̃uis q̃s ficē accedit: nec ē mutandū ꝓp̃t hoc aliq̃d de essentialib' sacri: ita ꝓfessio nō desinit eē sacr̃alis q̃uis ille qui ꝓfitet̃ emēdationē nō ꝓponat: ꝛ iō nihilomin' sb̄ occulto tenendū ē: nec tñ sigillū ꝓfessionis ꝫ charitatē militat: qz charitas nō requirit q̃ ap̃ponat remediū pctō qđ hō nescit: illud aūt qđ sb̄ ꝓfessiōe scit ē q̃si nescitū: cū nesciat vt hō: sz vt de': tñ aliq̃d remediū adhibere oz in p̄dictis casib' q̃ tū pōt sine ꝓfessiōis reuelatōe: sicut monēdo eos qui ꝓfitent: ꝛ alīs diligentiā apponēdo ne corr̃umpant p̃ hereſ. pōt etiā dicere p̃lato q̃ diligenti' in uigilet sup̃ gregē suū: ita tñ q̃ nō dicat aliq̃d p̃ qđ vbo vel nutu ꝓfitētez pdat. ¶ Ad scōm dō q̃ p̃ceptū de ꝓfessione fuāda ꝓsequit ipm sacr̃m: ꝛ iō sicut p̃ceptū de ꝓfessione sacr̃ali faciēda ē de iure dīno: ꝛ nō pōt aliq̃ dispēsatōe: vl' iussiōe humana hō ab eo absolui: ita nullus ad reuelatiōez ꝓfessionis pōt ab hoīe cogi vel licētiari. vñ si p̃cipiatur sb̄ pena excōicatōis iā late q̃ dicat si aliquid scit dō pctō nō oz dicē: qz oz estimar̃ q̃ intētio p̃cipiētis sit si sciat vt hō: si ēt exp̃meret de ꝓfessiōe interrogās ñ deberet dicē nec excōicatōez incurreret: qz ñ ē sb̄iect' superiori suo: nisi vt hō: h' āt nescit vt hō: sz vt de'. ¶ Ad tertiū dōz q̃ hō nō adducit̃ i testioniū nisi vt hō: ꝛ iō absq̃ lesione ꝓscie pōt iurare se nescire qđ sit tñ vt de'. sil'r aūt absq̃ lesiōe ꝓscie pōt p̃lat' impunitū dimittere pctm̄ qđ scit vt de': vl' sñ aliquo remedio: qz nō tenet̃ adhibere remediuz: nisi eo mō quo ad ipm defert. vñ in his que deferunt ei in foro pnie in eodē foro oz q̃tū pōt adhibere remediū: vt abbas in casu p̄dicto admoneat eū: vt p̄oratū resignet: vl' si noluerit pōt ex aliqua alia occasiōe absoluere a cura p̄orat': ita tñ q̃ ois suspicio vitet̃ de ꝓfessiōis reuelatōe. ¶ Ad q̃rtuz dō q̃ ex multis alīs cāis aliqs reddit indign' ad p̃lationis offm̄ q̃ ex peccato: sicut ex defectu scie vel etatis vel alicui' hui' mōi: ꝛ iō qui ꝫdicit nec suspicionē de crimie fac̃ nec ꝓfessionē reuelat. ¶ D. ij. .q. dō q̃ sigillū ꝓfessiōis nō directe se extendit nisi ad illa q̃ cadūt sb̄ sacr̃ali ꝓfessiōe: sz idirecte id qđ nō cadit sb̄ sacr̃ali ꝓfessione etiā ad ꝓfessiōis sigillū p̃tinet: sicut illa p̃ que posset peccator vel pctm̄ deꝑhendi: nihilomin' etiā illa sūmo studio sūt celāda: tū ꝓp̃t scādalū: tū ꝓp̃t pnitatē que ex consuetudine accidere posset. ¶ Et p̃ hoc pz rñsio ad p̄mū. ¶ Ad scōm dō q̃ hō nō de facili oz recipere aliquid hoc mō: si tñ recipiat ex pmissiōe tenet̃ h' mō celare: ac si in ꝓfessiōe haberet q̃uis sb̄ sigillo ꝓfessiōis nō habeat. ¶ D. iij. q. dō q̃ sigillū cōfessiōis cōpetit sacerdoti in q̃tū ē minister hui' sacri qđ nihil ē aliud q̃ debitū ꝓfessionē celādi: sic clauis ē ptās absoluēdi: tñ sicut aliquis qui nō ē sacerdos in aliquo casu p̃ticipat aliquid de actu clauis duz ꝓfessionē audit ꝓp̃t necitatē: ita ēt p̃ticipat dō actu sigilli ꝓfessiōis: ꝛ tenet̃ celare q̃uis ꝓp̃e loquendo sigillū ꝓfessionis nō habeat. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

¶ D secūdum sic procedit: Uī q̃ de licētia penitētis non possit sacerdos pctm̄ qđ sb̄ sigillo ꝓfessiōis hz alteri p̃dē qđ. n. nō pōt superior nō pōt inferior. sz papa nō posset aliquē licētiare: vt pctm̄ qđ scit in ꝓfessione alteri diceret. g̃ nec ille qui ꝓfitet̃ pōt ipz licētiare: ¶ D. illud qđ ē institutū ꝓp̃t bonū cōe nō pōt ex arbitrio vni' mutari. sz celatio ꝓfessiōis ē instituta ꝓp̃t bonū toti' ecclie: vt hoies ꝓfidētius ad ꝓfessionē accedāt. g̃ ille qui cōfitet̃ nō pōt licētiare sacerdotē ad dicēdū. ¶ D. si posset sacerdos licentiari videret dari palliū malicie malis sacerdotib' : q̃a posset p̃tendere sibi licētiā datā: ꝛ sic impune peccarēt: qđ nō est cōueniēs. g̃ vī q̃ nō possit a cōfitētē licētiari. ¶ D. ille cui iste reuelabit nō hēbit h' sb̄ sigillo ꝓfessiōis: ꝛ sic poterit publicari peccatū qđ iā deletū ē: qđ nō ē ꝓueniēs. g̃ nō pōt licētiare. ¶ Sz ꝫ: superior pōt remittere pctōrē cū lr̃is ad inferiorē sacerdotē de volūtate ipsi'. g̃ de voluntate cōfitentis pōt alteri pctm̄ reuelare. ¶ D. qui pōt aliquid facere per se potest etiā per alterū facere: sed cōfitēs potest per se peccatū suuz qđ fecit reuelare. g̃ potest internuncium sacerdotem facere.

Rñdeo dōm q̃ duo sunt ꝓp̃t que sacerdos tenet̃ peccatum occultare. primo ꝛ principaliter quia

ipsa ocultatio est de eẽntia sacramenti iquantum scit illud vt deus cui' vicẽ gerit ad cõfessionẽ: alio' ꝓpt scãdalũ vitãdũ. põt aũt penitẽs facẽ: vt illud qđ sacerdos sciebat: vt de' sciat etiã vt hõ: qđ facẽ dũ eũ licẽtiat ad dicẽdũ: ꝛ iõ si dicat nõ frangit sigillũ cõfessionis: tñ oz cauẽ scãdalũ dicẽdo: ne fract' sigilli ꝑdicti reputet. ¶ Ad ꝑm ğ dđ ꝙ papa nõ põt licẽtiare eũ vt dicat: qz nõ põt facere: vt sciat vt hõ: qđ põt qui ꝓfitet. ¶ Ad scđz dđz ꝙ non tollit illud qđ ẽ ꝓpt bonũ cõne institutũ: qz sigillũ ꝓfessiõis nõ frãgit: qz dr qđ alio' scit. ¶ Ad tertiũ dđ ꝙ ex hoc nõ dat aliq̃ ipunitas malis sacerdoti b': qz ũminet eis ꝓbatio si accusant ꝙ de licẽtia cõfitentis reuelauerũt. ¶ Ad quartũ dđ ꝙ ille ad quẽ noticia peccati deuenit mediãte sacerdote ex voluntate ꝓfitẽtis ꝑticipat in aliq̃ actũ sacerdotis ꝛ iõ sile est de eo ꝛ de iterꝑte: nisi forte pctor velit ꝙ ille absolute sciat ꝛ libere.

AD tertiuz sic ꝓceditur: Ur ꝙ illud qđ ꝙs scit p cõfessionẽ ꝛ alio' nullo' possit reuelare: nõ. n. frãgit sigillũ confessiõis nisi dũ pctm qđ in ꝓfessiõe hr reuelat. si ğ iste reuelat pctm qđ in ꝓfessione audiuit qualrcũ ꝙ alr sciat sigillũ ꝓfessiõis frangere vr. ¶ ℙ. qui cũq; ꝓfessionẽ alicui' audit ei obligat ad h' ꝙ peccata ipius nõ reuelet. sz si aliquis alicui ꝑmitteret tenere ꝑuatũ qđ ei dr: ꝙtũcũq; p' ea sciret deberet ꝑuatũ tenere. ğ qđ in ꝓfessiõe quis audit ꝙtũcũq; alias sciat dz ꝑuatũ hr. ¶ ℙ. duoz qđ ẽ alio potẽti' trahit ad se reliquũ. sz scia q̃ scit pctm vt de' ẽ potẽtioz ꝛ dignioz illa q̃ scit vt hõ. ğ trahit ad se eã: ꝛ ita nõ poterit reuelari fm ꝙ scia q̃ scit: vt de' exigit. ¶ ℙ. secretũ ꝓfessiõis institutũ ẽ ad vitãdũ scãdalũ ꝛ vt hoies a ꝓfessiõib' ñ rtraherẽt. sz si alius ꝙs posset dicẽ illud qđ i ꝓfessiõe audiuit ẽt si alias sciret nihilomin' scãdalũ seq̃ret. ğ nullo' ꝑt dicere. ¶ Sz ℑ nullus põt aliũ obligare ad qđ non erat obligat' nisi sit su' ꝓlat' q̃ obliget eũ ꝑcepto. sz ille q̃ sciebat alicui' pctm p visũ nõ erat obligat' ad celãdũ. ğ ille q̃ ei ꝓfitet cũ nõ sit ꝓlat' su' nõ ꝑt eũ obligare ad celãdũ ad h' qđ sibi ꝓfitet. ¶ ℙ. ꝛz hoc possz impediri iusticia ecclie si aliꝙs vt euaderet sentẽtiã' excõicatõis q̃ i ipz ferẽda erat pp aliqđ pctm đ q̃ quict' ẽ ꝓfiteret ei q̃ sniaz ferre dz. sz iusticie executio ẽ i ꝑcepto. ğ nõ tenet celar pctm qđ ꝙs i cõfessione audit si alias sciat. ¶ Ñdeo dđ ꝙ circa h' ẽ triplex opio. quidã. n. dicunt ꝙ illud qđ aliquis audit i ꝓfessiõe nõ põt aliquo' dicere si sciat alias siue añ siue p'. ꝙdã vo dicũt ꝙ p ꝓfessiõez ꝑcludit sibi via ne possit aliꝙd dicẽ qđ pri' sciuit: ñ aũt ꝙn possit dicẽ si p' ea alio' sciat. vtraq; aũt opio dũ nimiũ sigillo ꝓfessiõis attribuit ꝑiudiciũ vitati ꝛ iusticie ꝑuãde facẽ: possz. n. aliꝙs ad pctã esse peliuioz si nõ timeret ab illo accusari cui ꝓfessus ẽ: si cozaz ipo pctm iteraret. sic ẽt multũ iusticie pire potẽt si testioniuz ferre nõ posset aliꝙs ꝺ eo qđ vidit ꝑ ꝓfessionẽ de h' factã. Nec obstat qđ ꝙdã dicunt ꝙ dz ꝑtestari se nõ tenere ꝑuatũ h': qz h' nõ posset ꝑtestari nisi p' ꝙ pctm esz sibi dictũ: ꝛ tũc ꝙlibet sacerdos posset cũ vellet reuelare peccatum ꝑtestationẽ faciẽdo: si hociꝑz ad reuelãdũ libez reddẽt ꝛ iõ alia opio ẽ ꝛ vior: qz illud qđ hõ aliaſ scit siue añ ꝓfessionẽ siue p' nõ tenet celare quãtũ ad id qđ scit vt hõ: ꝑt. n. dicẽ scio illꝺ: qz vidi: tenet tñ celare illud inq̃tũ scit vt de'. nõ pot. n. dicere: ego audiui hoc in cõfessiõe: tñ pp scãdalũ vitãdũ dz abstinere ne de hoc loquat: nisi necessitas ũmineat. ¶ Ad ꝑmũ ğ dđ ꝙ qñ aliꝙs dic se vidisse qđ i cõfessiõe audit: nõ reuelat qđ i ꝓfessiõe audiuit: nisi per accidẽs: sicut q̃ scit p auditũ ꝛ visũ nõ reuelat qđ videt p se loquẽdo. si dicat se audiuisse: sed per accidẽs: qz dic auditũ cui accidit visũ esse: ꝛ iõ talꝭ sigillũ ꝓfessiõis nõ frãgit. ¶ Ad scđz dđ ꝙ nõ obligatur audiens confessionem ꝙ non reuelet peccatum simpliciter: sed prout est in ꝓfessiõe auditũ nullo. n. casu dicere dz se audiuisse in ꝓfessiõe. ¶ Ad ℨm dđ ꝙ intelligẽduz est de duob' qui hñt oppositõem. sz scia qua scit aliꝙs pctm vt de': et illa qua scit vt homo non sũt opposita: ꝛ ideo rõ nõ ꝓcedit. ¶ Ad 4m dđm ꝙ nõ debz ita vitari pctm ex vna parte ꝙ ex alia iusticia relinquat: veritas. n. nõ est ꝓpt scãdalũ dimittenda: ꝛ iõ quãdo imminet piculũ iusticie ꝛ veritatis nõ dz dimitti reuelatio eius qđ ꝙs in cõfessione audiuit si alias scit ꝓprer scandalũ: dum tñ scandalũ ꝙtũ in se ẽ euitare nitat. ¶ On redarguo: qz forsitaz verũ est. hoc nõ dicit Aug'. ℨsi dubitãs an purgatoriũ sit: sz an de hoc igne Aplus intelligat. ¶ Qđ omnia criminalia semel saltẽ rẽ. Cõtra: ꝓtritio non oportz ꝙ sit sigillatim de oibus. ğ nec cõfessio. Et dđm ꝙ ꝓtritio ẽ in ꝓspectu dei q̃ vno intuitu oia videt. sz ꝓfessio fit hoi dr sigillatim oĩa exponi. Et ꝑterea dr de oi pctõ mortali qđ memorie occurrit singulariter dolere: vt ꝑdictuz est. ¶ Nisi aliqua frequẽter iterata. Contra: iteratio nõ trahit ea extra genus venialiũ pctõz. Et dđm ꝙ loqr quãtũ ad disꝑsitionẽ qz frequẽs venialiuz iteratio disponit ad illã placentiã venialiũ i qua ꝓsistit pctm mortale: qz fm ꝙ hitus ex ꝓsuetudie generat ꝛ auget: fm hoc delectatio ꝛ pronitas crescit. ¶ Sz aliud ẽ fauoze ꝑ odio rẽ. Cõtra. ğ sz h' videt ꝙ aliꝙs possit cui vult ꝓfiteri qñ habz sacerdotez ignorãtem. Et dđz ꝙ hoc intelligẽdũ est qñ sacerdotis ignorãtia posset hoiez inducẽ in errorez: tũc. n. de licentia sacerdotis vel superioris dz alium petere prudẽtioreꝫ. Quinq; tñ casus ponũt qbus licet alĩ ꝓfiteri ꝙ ꝓprio sacerdoti sine eius licẽtia prim' est si sit vagabũdus: scđus si mutauit domicilĩũ: ttius si offendit in aliena parochia: q̃rtus ꝑpter malicĩã sacerdotis si reuelat ꝓfessiões vel inducat ad malũ: quint' in articulo necessitatis.

Distinctio. XXII.

Quam multis

auctŏ⁹ ⁊c. Postq̄ determinauit mg̃r ō tpe pnie qđ cō comitat ip̄az pniaz: h̄ determiat q̄daz q̄ ptinēt ad effectū ipsi⁹ q̄ ē remissio pctō⁹. Et diuidit i ptes duas. In pma inq̄rit vtr remissio pctō⁹ sit irreuocabil⁹ an pcta dimissa q̄nq̄z redeat. in scđa qz in quolibz sacr̄o effect⁹ est res ipsi⁹ iq̄rit q̄d sit sacr̄z ⁊ res i pnia: ibi P⁹ p̄dca r̄stat iuestigar̄ ⁊c. Circa p̄m̄ta fac. p⁹ mouet q̄nē. 2⁹ p̄ōit diuersas opiões circa solutō⁹ ip̄i⁹ q̄ōis: ibi Cui⁹ q̄ōis solutio ⁊c. tertio opiões p̄sequit: ibi Qui vō pcta dicūt ⁊c. Et circa hoc duo facit. p⁹ p̄sequit p̄mam opionē: scđo scđaz: ibi Sz qz absonū vī ⁊c. Circa p̄m̄ tria fac. p⁹ p̄ōit auctes q̄b⁹ p̄firmat p⁹ opio. scđo obīcit in ꝯriū: ibi Quib⁹ oppōit ⁊c. trio p̄ōit eoz solutio: ibi Sz ad hoc p̄ōt dici ⁊c. Post p̄dicta restat iuestigare ⁊c. h̄ inq̄rit q̄d sit sacr̄m ⁊ q̄d res in pnia. ⁊ circa hoc duo facit. p⁹ mouct q̄nē. scđo soluit eā: ibi Quidā. n. dicūt sacr̄a ⁊c. ⁊ diuidit in ptes duas fm duas opiones q̄s ponit. scđa incipit ibi: Quidā aūt dicūt ⁊c. Circa p̄m̄ duo fac. p⁹ narrat opionē. scđo narrat obiectões in ꝯriū: ibi Qđ si ē nō oē sacr̄m ⁊c. ⁊ diuidit in ptes duas fz duas obiectões q̄s ponit. scđa icipit ibi: Jtē si extio⁹ penitētia ⁊c. ⁊ vtraq̄z diuidit in obiectōez ⁊ solutionem: yt per se patet.

Jc ē duplex qđ. ¶ Pria de reditu pctoz. ¶ Scđa de eo qđ ē sacr̄m vel res in pnia. ¶ Circa p̄m̄ q̄runt q̄ttuor. Prio vtr pcta dimissa redeāt. ¶ Secūdo ō ingratitudine p quā pcta redire dicuntur. ¶ Tertio q̄ pcta p ingratitudinē redire possunt. Quarto vtr reciduās teneat p̄fiteri pcta de q̄bus prius confessus fuerat.

Ad primuz sic proce

dit: Ur̄ q pcta dimissa redeūt i eo q̄ reciduat: dic̄. n. Leo papa: Que dina mīficordia soli dauit in ea reuoluit prurigo q̄tū iterata iniq̄tas mīficordiā pcessaz extinguiuit. g̃ vr̄ q p reciduuz pcta dimissa redeāt. ¶ P. remoto opculo appet qđ opiebat. sz charitas opit multitudinē pctō⁹uz .j. Pe. iiij. g̃ remota charitate p pccm̄ sequēs pcta dimissa redeūt. ¶ P. Eçech. xviij. dī: Si auerterit se iust⁹ a iusticia sua oēs sue iusticie q̄s fecēat nō recordabūt. g̃ i eođ statu ē ac si nullā iusticiā fecisset sz si nō fecisset iusticiā pnie: nō eēnt ei pcta dimissa g̃ dimissio illa ānullat: ⁊ sic pcta dimissa redeunt. ¶ P. magl peccat q̄ offēdit deū q̄ q̄ offēdit hoiez sz si aliq̄s ē ab aliq̄ dño māumiss⁹ p offēsā i ip̄z cōmissā itez reducit in seruitutē. g̃ mlto fortι⁹ si aliq̄s dina gia a seruitute pcti liberat⁹ deū p reciduū pcti offēdat i p̄stinā seruitutē reuocat: ⁊ sic pcta dimissa redeūt. ¶ P. esto q̄ aliquis p⁹ vaz p̄tritionē ō peccatis p̄teritis cadat in pccm̄ ⁊ moriat: stati p̄stat q̄ i infernū descēdat. g̃ de pctis q̄ sibi dimissa fuerūt ibi pūiet: cū nō sit sibi pena totalr r̄issa: ibi vō puniet eternalr: qz in inferno nulla ē redēptio. g̃ silez reatū icurrit ei quē non habebat: ⁊ ita vī q̄ i isto pcta dimissa redeūt: ⁊ silis rō ē de illo qui p̄fessus est ⁊ nō satisfecit plene. ¶ P. sicut p pniam remittunt pcta: ita per pctm̄ actuale moꝛtificāt merita p̄cedentia. sz p pniaz q̄ pctm̄ destruit p̄ora merita reuiuiscūt. g̃ p pctm̄ qđ pniaz destruit q̄ remittebat pctm̄ pcta dimissa reuiuiscūt. ¶ Sz ꝯ: Aug⁹ in li. de r̄sionib⁹ Prospi: Qui recedit a chr̄isto ⁊ alienatus a gratia finit hanc vitā: quid nisi in perditionē vadit: sed nō in id qđ dimissum est redit: nec originali pctō dānabit. g̃ pcta dimissa non redeunt. ¶ P. eođ pctō ⁊ eq̄li vn⁹ non fit alio deterior: sz cōtingit innocētē ⁊ penitētē eodē ⁊ equali peccato moꝛtali peccare. g̃ penitens non fit deterior per hoc peccatū q̄ innocens: fieret aūt si peccata dimissa redeant. g̃ non redeunt. ¶ P. ꝯriuz nō reducit suū ꝯriuz. sed contingit q̄nq̄z q̄ peccatū qđ aliquis post pniaz cōmittit est ꝯriuz peccato qđ p pniaz deletū est: sicut auaricia, pdigalitati. g̃ pctm̄ sequēs nō reducit pctm̄ p̄cedens. ¶ P. nullus incurrit pcti maculā vel reatū: nisi ex cōmissiōe ip̄i⁹ pcti. sed penitēs anteq̄ faceret simplicē fornicationē nō habebat maculā vel reatuz homicidij qđ si bi iaz dimissuz erat. g̃ nec postea fornicando homicidiū cōmittit. g̃ non redit homicidium sibi dimissuz quantū ad culpaz: neq̄z quantuz ad reatū ¶ Rndeo dđ q̄ aliquo mō redire pcta oz dicere: qz auctes expresse hoc dicunt. quidaz simplicit hoc cōcesserunt in omni qui patit recidiuuz: nec fuit intentio eoz dicere q̄ actus ille peccati idem numero reuocaret: vel eadez numero macula q̄ pri⁹ ablata fuerat per pniam: qz qđ omino in nihiluz decidit idē numero rcsumi nō p̄ōt: sed ita q̄ isc̄ p pcta cōmissa aliquis impedicbat ante peractaz penitentiā de eis ne gr̄am a deo reciperet: ita eisdem impedit postq̄ a statu pnie decidit per peccatum moꝛtale quo reciduat: sic enī dē peccatū moꝛtale quantū ad culpaz manere inquantū ex actu qui iā p̄teꝛijt impedit aliquis a gr̄ie receptōe: sic a q̄dā obstaculo posito inter deū ⁊ aiaz: remitti aūt quo ad culpā q̄n rōne actuū p̄itoz aliq̄s gr̄ia nō p̄uat sz hec opio n̄ p̄t stat: qz ad causādū tenebras vtr q̄ duoz p se suffic̄. s. dispō recipiētis: ⁊ inpositio obstaculi: vn̄ si tenebre debeāt amoueri oz ⁊ indispositōez tolli ⁊ obstaculū amoueri: ⁊ ita pnia que tenebras peccati tollebat nō solū remouebat indispositionē que erat in anima ad gratiam suscipiēdam: sed etiam remouebat obstaculuz precedentis peccati: non quidem ita q̄ actus ille non precesserit: sed q̄ non haberet vim impediendi

gratiã actus p̃cedens: que quidẽ vis p̃dicto actui restitui non posset: nisi iteret qõ est impossibile: ꝛ ideo nõ põt dici ꝙ p̃dicto modo peccata quo ad maculaz redeunt. ꝛ ideo alĩ dixerũt ꝙ non redit peccatũ dimissuz per quodlibet peccatũ sequens sed per quattuor tantũ. ſ. per odiũ fraternuz: per apostasiaz a fide: per cõtẽptũ cõfessionis: per hoc ꝙ aliquis voleꝛ se penituisse. vñ fecerunt versus: Fratres odit: apostata fit: spernitq; fateri. Penituisse piget: pristina culpa redit. Sed hec opinio minus habet de ratione ꝙ prima: quia non magis põt assignare causam quare per hec pctã redeant peccata dimissa ꝙ per alia: cũ etiã alia contingat quandoq; esse grauiora nisi ꝙ ex auctoritatibus ꝛ quibusdaz rõnibus friuolis inducebant ad dicendũ ꝙ per hec peccata redirent peccata dimissa: ꝛ videbat eis absurdũ ꝙ per omne peccatuz sequens p̃cedentia redirent. nec sufficit ꝙ dicunt ꝙ deus dimittat peccata sub cõditione vitandi ista quattuor: quia causa sufficiens inducit effectũ suũ absolute nihil expectans a futuro: gratia autez ꝛ passio christi ex cuius virtute sacramẽta efficaciã habent sufficientissime se habent ad omnẽ culpã delendũ. ꝛ preterea nulla est ratio quare magis ꝑ ratione vitandi hec peccata priora remittant ꝙ sub conditione vitandi alia: cũ omne peccatũ contrarietur gratie per quã fit remissio peccatoꝝ: ꝛ ideo dõm est cuz alĩs ꝙ aliquid potest redire dupliciter: vel i se: ꝛ sic peccata dimissa nullo modo redeunt quantum ad maculaz: ꝛ per consequens nec quantum ad reatum: vel in suo effectu: ꝛ hoc modo peccata dimissa redeunt inquãtũ ex dimissis peccatis aliquid in sequentibus relinquit. ex hoc enim ꝙ homo deũ per peccatum offẽdit post remissionẽ p̃cedentiuz peccatoꝝ quandã deformitatẽ ingratitudinis actus sequentis peccati acquirit: ꝛ ideo dicit cõmuniter ꝙ redeunt quantũ ad ingratitudinẽ. ¶ Ad p̃mũ ꝫ dõm ꝙ misericordia dei ꝑ quã fiebat remissio peccatoꝝ ad duo ordinatur: ad vnuz in pñti. ſ. remissionẽ precedentiũ pctõruz ꝛ quantũ ad hunc effectũ non exinanit per pctm̃ sequens: ad aliud in futuro. ſ. ad vitam eternam consequendam: quia gratia per quã fiebat remissio pctoꝝ faciebat dignum vita eterna: ꝛ quantũ ad hunc effectum exinanitur per sequens pctm̃.

¶ Ad ſcõm dõm ꝙ charitas dicitur operire peccata deo qui omnia videt: vnde oportet ꝙ ea destruat: non quidem faciens vt actus non p̃cesserit sed ꝙ vim impediendi gratiaz non habeant: sz coram oculis hominuz aliquid potest operiri qõ ꝺ se manet: ꝛ de tali operimento obiectio ꝓcedebat

¶ Ad tertiũ dõm ꝙ iusticie eius non rememorabuntur quantum ad effectum qui ex eis expectabatur in futuro: quia per eas ad vitam eternam non perueniet: sed rememorabuntur quantuz ad hunc effectum qui est peccata preterita abolere quez in pñti faciebant. ¶ Ad quartuz dõm ꝙ ꝙ uis aliquis manumissus reducatur in candez seruitutem de qua liberatus fuerat: non tamẽ vt sit ex eadem causa seruus ex qua primo fuerat: sz ex alia. ſ. offensa post manumissionez cõmissa. ꝛ sic ꝛ qui recidiuat reducitur in seruitutem peccati: nõ tamẽ vt sit seruus peccati ex actibus peccatoꝝ ex quibus prius erat: sed ex actu istius peccati sequentis: vnde peccata dimissa non redeunt: sz nouum inducitur. ¶ Ad q̃ntuz dõm ꝙ pro illa pte pene que sibi dimissa est in confessione vel contritione nunq; punict: sed pro residua in eternuz tñ vt quidã dicũt: quia ratione fori in quo punitur eterna pena debet: sicut ẽ i venialibus que in purgatorio puniunt pena tẽporali: ꝛ in inferno etna. sed hoc nõ videt simile: quia veniale iõ in inferno eternaliter punit: quia semp manet cuz nõ sit ibi aliquid qõ culpã delere possit: sz pena ex hoc ꝑ ꝙ soluitur expiatur: ꝛ ideo alĩ dicũt ꝙ pena cuiꝰ est aliquis debitor post culpã remissaz in inferno punietur tẽporaliter: nec ꝓpt hoc sequit ꝙ sit in inferno redẽptio: quia pena que soluit nõ redimit: nec est inconueniẽs ꝙ quãtũ ad aliquid accidẽtale pena iferni minuat vsq; ad diẽ iudicij: sic ẽt auget

¶ Ad sextũ dõm ꝙ pctm̃ mortale nõ mortificabat merita p̃cedẽtia q̃n in se essent viua. vñ i glia electoꝝ cedebant: sed mortificabant solũ q̃tuz ad illũ cuiꝰ erant qui impediebat a cõsecutione effectus ipsoꝝ: ꝛ ideo remoto impedimento in sua efficacia remanẽt quo ad istũ: sed pctm̃ per pniam nõ solũ mortificat quo ad peccãtẽ: sed etiã in se: remissio enim pctoꝝ est ꝓncipaliꝛ opꝰ dei: sed mortificatõ meritoꝝ p̃cedentiũ est opus homis: hõ aũt sua actione nõ põt euacuare simpliꝛ opus dei q̃uis possit impedire ne sibi ꝓsit: ꝛ ideo homo per pctm̃ seqns nõ põt remissionẽ p̃cedentiuz pctoꝝ ãnullare: ꝓt aũt sua actione euacuare qõ per ipm̃ factum est: ꝛ ideo põt mortificationẽ p̃cedentiũ meritoꝝ per merita sequentia penitus ãnullare p̃cipue gra adiutus.

Ad secũdum sic procedit:

Uiꝛ ꝙ ingratitudo nõ sit spãle pctm̃ qõ. n. inuenit in omi pctõ non est spãle pctm̃. sz in gratitud nẽ incurrim̃ per qõlibet pctm̃: qz deum nobis maxime bñficuz offendim̃ quolibet pctõ ꝙ tũ in nobis est. ꝫ ingratitudo nõ est spãle peccatũ.

¶ ℞. dõ pctm̃ spãle alicui virtuti spãli opponitur sz nõ ẽ assignare aliq; virtutẽ spãlẽ cui igratitudo opponatur cuz sit contra omnes: qz omnes ex dei gratia nobis conferuntur. ꝫ ingratitudo non est speciale peccatum. ¶ Sed contra: vbicunq; est inuenire specialem rationem deformitatis est inuenire speciale peccatum. sed hoc habet ingratitudo. ergo est speciale peccatum.

¶ Uterius videt ꝙ non minus sit ingratus inno

cens si peccat q̄ penitens: ille cui per offensam fit magis ingratus qui ad maiores gratiarum actiones tenetur: sed magis tenetur ad gratiarum actiones innocens q̄ penitens inquantū nobilius donum a deo habet. ḡ magis est ingratus si peccat. ¶ D. sic homo per gratiam dei releuatur a casu: ita per gratiam tenetur ne cadat. sed ingratitudo gratie contēptū importat. ḡ ita est ingratus innocens dum peccat continens gratiam sustentantē: sicut penitens contemnes gratiam releuantē. ¶ Sed contra: rectum iudicium est: vt ille plus diligat cui plus est dimissum: vt patet Luce. vij. sed plus dimissum est penitenti q̄ innocenti. ḡ plus tenetur diligere. ḡ magis est ingratus si peccat. ¶ Vlterius videt q̄ ex ingratitudine recidiuantis consurgat tantus reatus quantus fuit precedentium peccatorum: q̄ quātum est beneficium pristinum tanta est ingratitudo contemnentis. sed quantū est peccatū cōmissum tantū est beneficium remissionis peccati. ḡ tanta est ingratitudo: & ita videt q̄ consurgat equalis reatus peccatis dimissis fm ingratitudinem peccati sequētis. ¶ D. non possunt aliqua cōmensurari: nisi scōm quantitatē quam habent. sed reatus ex ingratitudine recidiuantium mensurat fm quantitatē peccatorum dimissorum: quia quanto plura & maiora peccata sunt alicui dimissa tanto magis efficitur ingratus contēnendo. ḡ reatus totus p̄cedentium peccatorum redit per ingratitudinē recidiuantis.

¶ Sed contra: quantitas reatus est fm quātitatē deformitatis in culpa. sed quādoq̄ nō est tāta deformitas in peccato recidiuantis quāta fuit in multis alijs que prius sibi dimissa fuerunt. ḡ non redit equalis reatus. ℟ ideo dom ad p̄mam. q. q̄ ingratitudo grātiarum actionis priuatiua est: que quidem gratiarum actio dationē respicit. est autē duplex datio. vna que respicit debitū vel iā existens sicut cum quis alicui reddit q̄d debet: vel vt fiat: sic cū quis emit vel dat aliquid vt alterum sibi debitū fiat: & hec datio ad iusticiam pertinet. alia aūt est que neutro modo respicit debitum: & hec proprie donatio dicit: & ad liberalitatē pertinet. & quia ad hanc dationē nihil inclinat nisi voluntas dandi: ideo gratuita dicit: & tali datōi gratiarum actio p̄pe debet: vt quis gratie facte retributionē faciat fm suum modū ex huiusmodi. ḡ grāt actionis defectu aliqs ingratus dicitur: & tanto magis quanto magis ab hoc discedit. vnde primus modus ingratitudinis est cū quis effectu pro beneficijs acceptis retribuere aliquid negligit: secundus cum affectu contēnit: tertius cum etiam intellectu obliuiscitur: quartus & maximus vt contra benefacientem aliquid operetur indebite. ingratitudo autē quantū ad tres primos gradus semper est peccatum speciale: sed quantum ad quartum est deformitas annexa peccato: quia ex hocipso q̄ ponitur aliquid indebite fieri ponitur peccatum esse: sed ex hoc q̄ dicitur fieri contra benefacientē additur circumstantia aggrauans que est ingratitudo. vnde cum omne peccatum contra deum sit ex quolibet pctō homo ingratitudinē incurrit: quia ipse est nobis summe beneficus: & per hunc modum quodlibet peccatum post beneficium remissionis peccatorum ingratitudinē habet annexam: & ideo ingratitudo fm quam peccata redire dicuntur non est speciale peccatum: quanuis aliqua ingratitudo sit speciale peccatum. ¶ Ad p̄mum ḡ dicendū q̄ de ratione generalis peccati est non solum q̄ inueniat cum oibus peccatis: sed etiā q̄ nunq̄ inueniatur sine aliquo alio peccato: quia nihil est in genere quod non sit in aliqua eius specie. vnde quatenus inuenitur ab alijs peccatis separatum dicitur peccatum speciale quanuis quādoq̄ etiā alijs adiungatur.

¶ Ad secundum dicendum q̄ ingratitudo: vt dēm est gratiarum actionē tollit que est actus iusticie: q̄a ille qui prius dedit debitorem sibi constituit illum qui retribuit: quanuis hoc non intenderet: vnde opponit iusticie. ℍ D secundam questionē dom q̄ loquendo de penitente per se & innocente quantum ad bonum remissionis peccatorum & innocentie conseruate donis alijs pretermissis: sic quodāmō plus tenetur ad gratiarum actionē innocens quodā modo penitens. gratiarum enim actio respicit & quantitatē doni & modum gratuite donationis: & ex vtro q̄ mensuram recipit: quia tam maiori dono q̄ magis gratis dato maior gratiarū actio debet. p̄siderando ḡ quantitatē doni sic innocens magis tenetur: quia maius est q̄d accepit: sed considerando hoc q̄d est gratis dare magis tenet penitens: quia quanto aliquis est magis elongatus a debito recipiendi: tanto datio fit sibi magis gratis ex parte sua quānuis non ex parte dantis qui omnib' equali liberalitate dat: magis autē elongat a debito cōsequendi remissionē peccatorum q̄ innocens a debito conseruationis: & ideo vterq̄ aliquo mō plus tenetur ad gratiarum actionē: & aliquo modo equaliter. & per hoc patet solutio ad obiecta. ℍ D etiā questionem dicendum q̄ quidam dixerunt q̄ per ingratitudinē recidiuantis redit tantus reatus quātus fuit omnium peccatorum precedentium: sed hoc non potest esse: quia quantitas reatus sequit quātitatē peccati: quantitas aūt peccati per q̄d quis recidiuat est multo minus: quādoq̄ ex genere suo q̄ peccata que prius erant dimissa: & non pōt esse q̄ ingratitudinis circunstantia det sibi tantā quātitatem: quia hec ingratitudo consurgit ex hoc q̄ aliquid indebite fit contra dei precepta. vnde fm mensuram indebiti est mensura ingratitudinis: & sic quātitas peccati quam habet ex suo genere dat quantitatē ingratitudini. vnde quantitas ingratitudinis non potest esse maior q̄ sit quantitas pcti & ideo aliter dicendum q̄ non redit equalis reatus secundum quantitatem absolutam: redit autem

equalis ſm ꝓportionalitatē: qz quāto fuerūt pcca dimiſſa grauiora: tanto fuit beneficiū remiſſionis maius: ⁊ q̄nto beneficiū fuit maius tanto ingratitudo maior: ⁊ ſic aliquo mō quātitas reatus p̄cedētiū peccatoꝝ manet in ingratitudine recidiui: non aūt ſm equalitatē abſolutā: ſicut nec beneficiū eſt equale pcō dimiſſo in quātitate ſz multo maius: nec ingratitudo ſm quantitatē abſolutā ē tāta q̄ta beneficiū. Et ſm hoc pz ſolutio ad obiecta.

AD tertiū ſic proce
dit: Uidet q̄ p ingratitudinē nō redeant peccata venialia: qz peccatuz veniale ſic̄ p ingratitudinē redit: ita ⁊ facit alia redire p ingratitudinē. ſed peccatū veniale nō facit alia redire p ingratitudinē: alꝫ tota die peccata dimiſſa rēdirēt ḡ nec ipſum p ingratitudinem redit. ¶ P. ex hoc aliquod peccatū p ingratitudinē redit q̄ maiorez ingratitudinē facit. ſed peccatū veniale dimiſſum nō facit maiorē ingratitudinē: qz nō diminuit charitatē. ergo nec redit p ingratitudinē. ¶ Sed ꝓtra: peccata venialia inter debita computant in oꝛone dominica que ſpecialiter cōtra venialia valet. ſed in littera dī q̄ vniuerſum debituz exigit ab eo qui recidiuat. ḡ ⁊ venialia etiam redeunt. ¶ Ulterius vī q̄ originale nō redeat: qz ſi morbus redit ⁊ medicina redire debet. ſed baptiſmus qui ē ſingularis medicina ꝓtra originale ñ reiteratur aliquo mō. ḡ nec peccatū originale redit. ¶ P. omne peccatū quod p actum icurrimus actuale ē. ſed peccatum originale nō eſt actuale. ḡ peccatū originale p actū peccati ſequētis nō redit. ¶ Sed cōtra eſt quod expreſſe in lra dicit. ¶ Ulterius vī q̄ per illa quattuoꝛ peccata nō magis redeāt peccata dimiſſa q̄ p alia: q ⁊ ex hoc aliquis ingratus ē deo qđ ꝫ deuz facit. ſz ſicut illa q̄ttuoꝛ ita ⁊ alia cōtra deū ſunt. ḡ omnib' p ingratitudinē peccata dimiſſa redeūt. ¶ P. peccatū in ſpūm ſanctū eſt grauius q̄ aliqđ predictoꝝ. ḡ p ipſum magis deberet dici q̄ pcm rediret. ¶ Sed cōtra eſt qđ auctoꝛes maxime loquūtur de illis peccatis. ¶ Eſpōdeo dicenduz ad p̄mā q̄onem: q̄ eo mō quo peccata mortalia p ingratitudinē redeunt: ⁊ venialia ſimilr. ſicut enī beneficio dei aſcribendū eſt remiſſio mortaliuz peccatoꝝ: ita ⁊ venialiū: ⁊ ſm hoc q̄ beneficiū remiſſionis cōtēnitur quodā mō in peccato ſequēti: ſm hoc peccata dimiſſa p ingratitudinē redire dicūtur. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ peccatū veniale q̄uis nō tollat gratiā: tamē per gr̄am tollitur: peccatū autem mortale ⁊ gr̄az tollit ⁊ p gr̄am tollitur: ⁊ ideo peccatū mortale ⁊ ingratitudinē cauſat p quam alia peccata redeūt: ⁊ ipſum p ingratitudinē redit. ſed peccatū veniale redit quidē ſed alia redire non facit: qz ingratitudinem nō cauſat. ¶ Ad. ij. dō: q̄ quāuis ñ diminuat gratiā: reliquit tamē maiorē ingratitudinē inq̄ntum beneficiū gratie tollitur.

AD ſecundā q̄onez dicendū: q̄ eodē modo originale etiā redit qđ beneficio gratie tollit. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ ratio illa ꝓcederet ſi originale p ſe rediret: nūc autē nō dicitur redire in ſe: ſed in alio in q̄ quodāmodo quātitas ipſius manet: vt dictuz eſt. ¶ Et ſimiliter dicendum ad ſecundum. AD. iij. q̄onem dō: q̄ ſicut p iſta peccata redeunt peccata dimiſſa ex ingratitudine: ita etiaz p illa. tamen in iſtis ē aliquid ſpeciale pre aliis: qz nō ſolum ē contra ipſum remittentē peccata: quod in oībus aliis eſt peccatis: ſed etiā ſunt contra remediū quo peccata dimittebātur. remiſſio aūt peccatoꝝ attribuitur primo fidei: ſecundo charitati: tertio penitentie. ⁊ ideo apoſtaſia a fide que opponit primo: et odium fraternū quod opponit ſecūdo: ⁊ alia duo que opponūtur tertio ſpecialē habent rationem: vt faciāt redire peccata nō rōne grauitatꝭ maioris ſz rōe p̄dicta. Et p hoc pz ſolutio ad obiecta.

AD quartuz ſic pro
cedit: Uidet q̄ recidiuās teneat pcca confiteri de q̄bus prius cōfeſſus fuit. ingratitudo enī videt eſſe peccatū grauiſſimū: cū per eaz alia peccata quodāmō redeāt. ſz ingratitudinez aliq̄s nō ꝓfitet niſi ſimul ꝓfiteat illa pcca ex quoꝝ remiſſione factus ē ingrat'. ḡ oz q̄ recidiuās ꝓpria peccata ꝓfiteat. ¶ Item p cōfeſſionē oz inoteſcere ſacerdoti q̄ntitas culpe. ſz q̄ntitaſ peccatoꝝ prius dimiſſoꝝ quodāmō manet i peccato q̄ aliq̄s recidiuat: vt dictū eſt. ḡ ille q̄ ꝓfitet huiuſmōi peccatuz oz etiā alia ꝓfiteri. ¶ Itē ſm Greg. vnū peccatum diſponit ad aliud: ⁊ ſic vnū eſt cā alteri'. ſz morbo ñ pōt ſufficiēter remediū adhiberi niſi cognita cā morbi. cū ḡ ad h' fiat ꝓfeſſio vt expoſito morbo remediū adhibeat: vī q̄ recidiuās teneat pcca p̄terita cōfiteri q̄ fuerūt cā recidiuādi. ¶ P. ꝓtingit aliquādo aliquē poſt cōfeſſionē añ pactaz pniaz recidiuare: cōſtat aūt q̄ poſtq̄ de recidiuo pniam egerit tenet ſatiſfacere de p̄teritis pcīs. ḡ vī q̄ ſaltem in hoc caſu teneat ꝓpria pcca ꝓfiteri. ¶ Sed ꝫ eſt qđ dī Nau. j. Nō iudicabit deus bis in idipſum. ḡ q̄ñ aliq̄s in ꝓpriali iudicatus ē de aliquo pcō nō oz q̄ iterū iudicio ſe exponat idē peccatū confitēdo. ¶ P. in de. reg. de pe. di. j. dī: Nō neceſſe eſt vt q̄ ſemel ſacerdotib' cōfeſſi ſumus denuo ꝓfiteamur: ſz lingua cordis nō carnis apud verū iudicez ea ꝓfiteri debem'. ḡ iđē qđ prius. ¶ Eſpōdeo dō: q̄ circa illā opinionē q̄ ponit dimiſſa pcca redire ſiue q̄tū ad culpā ſiue q̄tum ad reatū: neceſſe ē dicere q̄ recidiuās teneat ad priora pcca iterū ꝓfitenda: cū eis ita ſubiaceat poſt recidiuū ſic̄ prius. Sz ſm aliā opinionē q̄ dicit q̄ pecca dimiſſa ñ redeūt p recidiuū niſi q̄tū ad ingratitudinem eſt duplex opinio: quidā enī dicūt q̄ ſi recidiuās ꝓfiteat eidez ſacerdoti cui añ fuerat ꝓfeſſus hñti plenā memoriā priorū pccoꝝ: non tenet ei ꝓpria pcca repetere

nisi in generali vt se ō ingratitudie accuset: dūmō ante recidiuū de ꝓcibus peccīs satisfccerit. si eniz añ pactā pniam recidiuaret: teneret itez ꝓca peccata ꝓfiteri etiā in spāli: vt iterato satisfactōis modū ꝑ eis accipiat: sed si alteri sacerdoti ꝓfiteat vel eidē iam ꝓca pcca oblito siue añ recidiuū satisfecerit siue nō: tenet oia pcca in spāli ꝓfiteri: tū vt ingratitudis q̄ntitas inotescat sacerdoti ex ꝓsideratione pccoz prius dimissoruz: tū vt ipse cognoscat vultū pccoris sui: qō fieri nō possz nisi eius mores ꝑteritos cognoscēt: vtrū. s. inocēter aut iniuste vixisset. Sed ista opinio ñ videt rōnalis: exquo priora pcca simplr sunt dimissa nec fm se redeūt: non ē necesse vt iterū in iudiciū adducāt: qz nec ea de' in iudicio adducēt sīqs incōfessus moreret post recidiuū: sz dānaret solū ꝑ pcco quo recidiuauit: ꝛsi etiā ꝑ pccis prioriḃ' nō satisfeciss̄et nō vī necessariū q̄ ea p' recidiuū ꝓfiteat in spāli: qz p recidiuū eoz reatus nō ē imutatus. vī eadē satisfactio nūc ꝑ eis debet q̄ ꝛ pri'. vī penitēs tenet post recidiuū pniam sibi prius iniūctam pagere: nō autē aliā satisfactionē ꝑ eis accipe. Similiter etiā nō oz vt de nuo ꝓfiteat vt cognoscat ingratitudis q̄ntitas. sic eni q̄ntitas pcci auget ꝑ ingratitudinē de peccatis dimissis: ita etiā augetur ꝑ īgratitudinē de beneficijs acceptis. vī pari rōne teneret ꝓfitens oia beneficia dei sibi exhibita expōere sacerdoti: qō nullus dicit. Similiter etiā non oz vt sacerdoti aliqs cōfiteat totū statū suuz vt sacerdos cognoscat vultū pecoris sui: sed solū ea ō ḋbus debet ab eo iudicari: alīs oporteret inocentē sacerdoti cui venialia cōfitet exponere oēs ꝓnitates suas ad pccandū ꝛ totam ꝓditionē suā: qō nullus dicit. Unde aliorum opinio ē: q̄ post recidiuū nō tenet aliqs prioza peccata ꝓfiteri nec i generali nec i spāli: qz īgratitudo rōne cui' peccata redire dicunt ē quedā pcci circūstantia: nec trahit i aliud genus pcci. huiusmōi āt circūstātie nō sunt necessario ꝓfitēda: vt supra di. xvij. dictū ē. Sed ex hac opiniōe vī relinq̄ q nō possit plēarie recidiuātis morbo remediū adhiberi: multa eni expediūt ad spūalem salutē recidiuāti q̄ nō sunt necessaria inocēti vt. s. circa eū maior cautela adhibeat. Et iō vī distinguēdū cē: q̄ in cōfessiōe ē aliquid exponēdū ouplr: vno mō directe ꝛ sic exponi dz cuius abolitio ꝑ ꝓfessionē queritꝛ ꝛ sic pcca dimissa recidiuās nullomō ꝓfiteri tenetur nec i generali nec i spāli cuicūq̄ ꝓfiteat. Alio mō idirecte: sicut illud sine quo sciri ñ pōt debitus satisfaciēdi modus: cū enim ꝓtritio fm q̄ ē de necessitate salutis votū ꝓfessiōis ꝛ satisfactionis debite ꝛcludat: tenet ille q̄ ꝓfiteꝛ sacerdoti exponē ea ḋb' sacerdos possit scire q̄ satisfactio sit cōgrua iniungenda: sicut ꝓfitēs confitet sacerdoti interdū se eē infirmū vt ei ieiuniū nō iponat: ꝛ ꝑ hunc moduz tenet recidiuās notificare pcca dimissa q̄tū sufficit ad h' q̄ sciat q̄ satisfactio ē ei iniūgēda: vt si ipe frequēter lapsum carnis passus ē ex aliq̄ occasione: illa occasio ꝑscindat ꝑ satisfactionē: ꝛ sic ō aliōs peccatis. ꝛ ad hoc vī sufficē ꝓfessio dimissoꝝ pccoruz in generali: tñ quantū ad alia spālia oz descēdere fm q̄ ꝓfitēs viderit oportunū: nō enim pōt in his aliq̄ certa mēsura pfigi. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ ingratitudo sz q̄ hic accipit ñ ē pccm sz circūstātia pcci: vt dictū ē. nec ē circūstantia addēs nouā spēm: cū q̄libet peccans īgratitudinē incurrat saltē de bñficijs a deo acceptis. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄ntitas culpe que ē ex specie pcci oz inotescere sacerdoti ꝑ ꝓfessionē nō tñ oz de quātitate q̄ ē ex circūstātijs ḋbuscūq̄: vt supra di. xvij. dictum ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ auctoritas Greg. nō ē ad ꝓpositum. Greg. eni loquit de pccis que ꝑ pniam nō delent: illa eni suo pondere mox ad aliud trahūt. Et ꝑterea non ē necessariuz oēs occasiōes pcci ꝓfiteri: sed solū illas sine quarū abscisiōe sufficiēs remediū adhiberi ñ pōt. Ad iij. dō: q̄ etiā in illo casu nō tenet pcca pri' dimissa ꝓfiteri: sed sufficit sibi explere prius iniunctam satisfactionē: vt dictum est. ¶ Q̄. II.

QEinde queritur ō eo quod est res ꝛ sacramentuz in penitētia. Et circa hoc q̄runt tria. Primo quid sit ibi res: ꝛ quid sacramentuz. ¶ Secūdo de vnitate huius sacrāmēti. ¶ Tertio de istitutiōe ipsius.

AD primum sic procedit: Uidet q̄ exterior pnia nō sit sacrāmētale signū: signuz eni sacrāmētale fm Hugo. est māle elementū. sed pnia exterior nō est elemētū sz actus. ḡ nō ē sacrāle signuz. ¶ D. signa sacrālia noue legis aliquo mō sunt cā grē. si ḡ exterior pnia ē signuz sacrāle: erit ḡ cā: ꝛ sic grā erit ex actib' nr̄is: qō ē hereſis pelegiana. ¶ D. oē sacrāmētale signū ē verbo vite sanctificatū. sz exteriori pnie nō adhibet aliq̄ forma verboꝝ ad scificationem eius. ḡ nō ē sacrāle signū. ¶ Sed c̄: in q̄libet sacō oz esse aliquod signū. sz signū est aliḋ sensibus apparens. cum ḡ in pnie sacō nihil appareat extra nisi exterior pnia: vī q̄ ipsa sit sacrāle signū.

¶ Ulterius vī q̄ iterior pnia non sit res huius sacrāmēti: qz res sacrī nunq̄ est cā sacrālis signi sed ecōuerso q̄nq̄. sed pnia interior ē cā exteriozis. ergo nō ē res eius. ¶ D. exterior pnia significat interiorē nāliter. sz res sacrī signat ꝑ sacrm ex institutione: vt ex diffinitiōe Hugo. pz ḡ pnia interior nō ē res exteriozis. ¶ D. pnia interior vī eē idem qō ꝓtritio. sed ꝓtritio nō est res huius sacrī cuz sit pe huius sacrī. ḡ interior pnia non ē res huius sacrī. ¶ Sed c̄: baptismus interior ē res exterior. ergo eadē rōne ꝛ pnia iterior exteriozis. ¶ D. illud qō īmediate causat effectū sacrī ē res exteriozis sacrī: sicut pz de charactere. sz pnia iterior ē q̄ īmediate

causat remissionē peccatoꝝ: que ē vltima res huⁱ⁹ sacramēti. ꝫ ꝛc. ¶ Exterius vdiet q remissio peccatoꝝ nō sit res huius sacramēti: qꝛ ad idem se extēdit efficacia sacramēti ꝛ ministeriuz oispensatoris ipsius. sed ministeriū sacerdotis nō se extendit ad remissionē culpe: vt supꝛa oi. xvij. Mgr̄ oixit. ergo remissio culpe non est res huius sacri. ¶ ℙ. in quolibet sacramēto signa exteriora habēt aliquā similitudinē cum re sacri. sed cōfessio ꝛ satisfactio ꝛ ꝓtritio nō videnť hēre aliquam similitudinē cū remissione peccatoꝝ. ꝫ non est res in hoc sacro. ¶ ℙ. in baptismo res sacri nō semp p̄cedit sacramentū: ꝛsi aliqñ precedat. sed remissio peccatoꝝ semp p̄cedit sacr̄m pnie ad minⁿ q̄ntū ad aliquas sui partes: qꝛ satisfactio nō pōt esse nisi existētis in gr̄a: cū iam peccata remissa sunt a mortuo etiam perit cōfessio: vt oī Eccl. xvij. ꝫ remissio peccatoꝝ nō ē res vltima istius sacramēti. ¶ Sed ℞: penitētia oī secūda tabula post naufragiū sic̄ baptismus p̄ma. sꝫ baptismi res vltima ē remissio peccatorū. ꝫ ꝛ pnia. ¶ ℙ. curatio morbi illius ē res in sacro ad qđ curandū institutū est. sꝫ pnia ē instituta ad curandū morbū actualis pcci. ꝫ remissio eⁱ⁹ est res huius sacramēti. ¶ Respondeo dd. j. q. q i q̄libz sacramēto fit quedam ꝓmotio vel motus suscipientis ad aliquā sanctitatē: in motibus āt corporalibus qñq; illud quod mouet ñ coopatur ad motū nisi recipiēdo impꝛessionē agentis tm̄: sicut contingit in generatōe qua aliq̄d acq̄rit p̄maz pfectionem sui eē: que ē etiā primū principiū actiuum in ipso: ꝛ similiter etiā qñ acquirit aliā pfectionez superadditā qua limites sue forme excedit: sicut cuz paries oepingit vel cū aer illuminat. Quādoq; āt pfectio ꝑpus suscepta ē pficiēs principiū illius motⁱ⁹ ꝛ tūc operat motū illum: sicut pꝫ in motu naturali locali: ꝛ in sanatōne que fit vtute nature tantū. Qñq; autē pfectio habita nō sufficit ad operādū effectuz: sed coopatur agenti exteriori: sicut pꝫ cuz aere naturā adiuuat: ꝛ ꝑm hos tres modos etiā est motus ad sanctitatē. vñ in baptismo q̄ est spūalis vite regeneratio tota scificatio ex exteriori est: nec suscipiens sacr̄m se hz actiue ad illam scificatonē: sed vt recipiēs tm̄. vñ signum sacrale ibi ē materia exterius apposita: nō autē aliq̄s actus ex parte baptizati: ꝛ sim̄lr est in ꝓfirmatione eucharistia ꝛ extrema vnctiōe ꝛ ordine: que ordinant ad aliquaz scitatez supadditā p̄me scitati in baptismo suscepte. vñ etiā ꝓseruata gratia baptismali illa locum hērent: sed in ꝓmptione ad sanctitatē ꝑ viam merendi sufficit principiū qđ intus habet. ſ. gratia: et iō sine aliquo exteriori adiuncto ad hanc ꝓmptionem hñs gr̄am ꝑ actus suos ptingit: qꝛ in eo spiritualis vita ē integra: sed in eo qui post baptismuz mortaliꝛ peccat spūalis vite firmitas tollit: qꝛ gr̄a ꝛ charitas tollunt: sed tm̄ adhuc spūalis vita manet in radice sui. ſ. in fidei sacro: sicut in eo qui ifirmat ꝓnicioſe adhuc manet radix vite i corde: ꝛ iō ad repationē p̄stine integritatis i baptismo suscepte hō coopari pōt ꝑ id qđ adhuc retinet: nec tm̄ sufficit nisi exterius adiuuet: ꝓpter qđ vita spūalis nō ē integra: ꝛ iō in sacro pnie quod ad p̄dictaz reparationē ordinat sacrale signum nō est aliq̄ mā exterius apposita: sꝫ exteriores actus q̄bus hō ad salutem suā cooperat et cōplementū repatiōis ab extrinseco significat ꝑ absolutionē sacerdotis: sicut materia in aliis sacris ꝑ ministri sanctificationem efficaciam sacr̄alem recipit: ꝛ iō exterior pnia ē sacramētale signū in sacro pnie. ¶ Ad. j. ergo dām q elementū large sumit ꝓ quolibz sensibili: exterior āt pnia ꝙsistit in actibus qui sentiri pñt. ¶ Ad. ij. dd: q mā que ē in aliis sacris signum sacramētale inq̄ntum ab exteriori dat repñtat exterius agens in scificatione: ꝛ iō aliquo mō cōpetit vt gratiam causet: sicut in ꝓma dis. dictuz ē. sed pnia exterior que ē signū sacrale in hoc sacro repñtat cooperationem recipiētis ꝛ nō influentiā que ē ex parte agentis extrinseci: ꝛ iō nō competit ei q gr̄am aliq̄ mō causet. ¶ Ad. iij. dd: q sacr̄alibus signis i aliis sacramētis adhibet forma verboꝝ ad eoꝝ scificationē: qꝛ gr̄am ꝓtinēt ꝛ causant. sed exterior pnia ñ ē signum gr̄am causans: ꝛ iō non oz q sanctificet ꝑ aliquā formaz verboꝝ: sed ꝟba que a sacerdote absoluente ꝓferunt imediate ferūtur ad eum q̄ se subiicit sacro. vñ ipse sanctificat virtute absolutionis ꝛ gr̄am suscipit: nō autē scificatur eius ꝓfessio vt ex ea gr̄am accipiat: sicut erat i baptismo ꝺ sanctificatiōe aque. ¶ Ad. ij. q. dd: q res sacri cuiuslibet suo sacro cuius dī res ꝓportionat: exterior āt pnia que ē sacr̄m tantū in pnia est sacr̄m vt signū tantū ex parte actus penitētis: sed vt signum ꝛ cā simul si ꝙiungat actus penitētis cuz actu ministri: ꝛ ideo iterior pnia est res exteriozis penitētie: sed vt significata tantū ꝑ actus penitētis: vt significata autē ꝛ causata ꝑ actus eoꝝdez adiuncta absolutione ministri: ꝑ quam aliquo mō homo ad gr̄az disponit: sicut etiā in sacro eucharistie corpus xp̄i verum ē res significata tm̄ ꝑ species panis ꝛ vini: sed causata ꝑ verba ministri: ꝛ illa duo simul conīuncta sunt signū ꝛ causa. ¶ Ad. j. ꝫ dd: q penitentia iterior pōt ꝙsiderari dupliꝛ: vno mō ꝓut ē q̄dā actus virtutis: ꝛ sic interior pnia est oino cā exteriozis: sicut etiā in aliis virtutib⁹ actus interiores sūt cause exteriorꝝ. Alio modo ꝓut est actus operans ad sanationē pcci: ꝛ sic ptinet ad pnie sacramētū: ꝛ ita interior pnia nō est causa exteriozis sꝫ effectⁱ⁹ vel signatuz ipsius: nō enim hz efficaciā operandi cōtra morbum peccati nisi ex suppositiōe ꝓpositi exteriozis pnie ꝛ absolutiōis desiderio: q̄uis pnia interior ꝙtra morbuz peccati operās p̄cedat tempore exteriorez pniam: sicut iustificatio a peccato interdum p̄cedit sacr̄m baptismi ꝓpter ipsius ꝓpositū. ¶ Ad. ij. dd: q quāuis pnia interior vt est

actus quidã virtutis nãliter significet ꝑ exteriorẽ: tamẽ inq̃ntum ẽ sanatiuus morbi sic ex institutõe habet ꝑ hec signa causari ⁊ significari. ¶ Ad.iij. dõ: q̃ tres partes pnie sunt ⁊ in pnia exteriori ⁊ interiori: qz cõfessio ⁊ satisfactio que videnť tantuz ad exteriorẽ pniam ptinere iueniunť in iteriori penitẽtia q̃ntum ad ꝓpositũ ⁊ p̃meditationẽ eorum ⁊ etiã ꝓtritio que videť tm̃ interioris penitẽtie esse inuenť in pnia exteriori ꝑm quedã signa quibus sensibiliꝫ manifestat vel alijs: vel saltẽ ipsi penitẽti qui dolorẽ sensibilẽ ꝓcipit in seipso. ¶ D.iij.q.dicendũ: q̃ res sacrĩ alicuius vltima ẽ non tm̃ q̃ntuz efficit actualiter diſpẽſatum: sed etiã q̃ntuz efficit in ꝓposito existẽs: sicut ꝑz de baptismo in adultis ⁊ iõ cum pnia in ꝓposito existẽs sacrm̃ efficiat remissionẽ peccatoꝝ nõ solum quo ad penã sz etiaz quo ad culpam: remissio peccatoꝝ vtroq̃ modo ẽ res ipsius penitẽtie sacrĩ: que aliq̃n tpe precedit sacrm̃ exterius: aliq̃n autẽ in ipso sacramento efficitur: qz quãdo aliquis accedit ad cõfessionẽ attritus nõ plene ꝓtritus: si obicem nõ ponat in ipa cõfessione ⁊ absolutione sibi gratia ⁊ remissio peccatoꝝ datur. vñ dicit glo. sup illud psal. Cõfessio et pulchritudo in ꝓspectu ei⁹. Si amas pulchritudinem ꝓfutere vt sis pulcher. i. rectus. ¶ Ad.j.g dõ q̃ etiam ptãs clauium aliquo mõ se extẽdit ad remissionẽ culpe ꝑm q̃ est in ꝓposito: vt supra dist. xviij. dictũ est. ¶ Ad.ij.dõ: q̃ remissio peccatorũ hz aliquam similitudinẽ cuz his q̃ in pnia agunt: qz gratie infusio que remissionẽ peccati causat ſignificat ꝑ absolutionẽ sacerdotis: ꝓparatio ad gratiam q̃ntum ad motũ li. ar. in peccatuz ꝑ ꝓtritõez quantũ vero ad motum li. ar. in deuz ꝑ cõfessiõez ꝑ quaz deo se cõmittit sanandũ: sz curatio reliquaruz pcĩ ꝑ satisfactionẽ ⁊ significat ⁊ efficit. ¶ Ad iij. dõ: q̃ aliq̃n remissio peccatoꝝ in ipsa cõfessiõe ⁊ absolutiõe fit vt dictum est: ⁊ tunc non precedit res sacramentum.

¶ D secunduz sic ꝓcedit: Videť q̃ penitẽtia nõ sit vnum sacramentũ: sacrm̃ enim ẽ in genere signi. sz sũt plura signa in pnia. s. confessio ⁊ satisfactio. g̃ plura sacramẽta. ¶ D. diuersorum agentiũ diuersi sunt actus. sz ad cõfessionem ꝓcurrit actꝰ penitẽtis qui cõteritur ⁊ ꝓfitetur ⁊ satisfacit: ⁊ actus sacerdotis qui absoluit. cum g̃ pnia in actu ꝓsistat vi q̃ non sit vnũ sed multa. ¶ D. genus nõ predicat in singulari de suis pluribus spẽbus: sed in plurali. sed supra di. xvj. sunt assignate tres spẽs pnie: scilicz pnia ante baptismũ: ⁊ pnia post baptismuz de venialib⁹: ⁊ pnia de mortalibus. g̃ predicte spẽs pnie sunt plura ⁊ nõ vnum sacrm̃. ¶ Sed cõtra sacra sunt tantũ septem. sz si pnia eẽt plura sacra: eẽnt plura sacra q̃ septẽ. ergo ẽ vnum tm̃ sacrm̃. ¶ D. ex vnitate effectus colligit vnitas cause. sed pnia ordinatur ad vnũ effectum. s. remissionẽ peccati actualis. ergo est vnũ tantuz sacrm̃. ¶ Lteri⁹ vi q̃ hoc sacrm̃ magis consistat in his que gerunť a sacerdote q̃ in his que gerunť a penitente: qz sacramentũ dr̃ a sacrando: vt supra dictũ est. sz cõsecrare sacerdotis ẽ qui ex hoc sacerdos dr̃ q̃ sacrat. g̃ hoc sacrm̃ magis ꝓsistit in absolutiõe sacerdotis q̃ in actu penitẽtis. ¶ D. quicũq̃ accedit ad sacrm̃ dicit sacramentũ suscipere. sz penitẽs nõ dr̃ suscipe confessionẽ sz absolutionẽ. g̃ magis ꝓsistit sacrm̃ in absolutione q̃ in ꝓfessione. ¶ Sed ꝓtra totum ẽ ꝓgregatio partiũ. sz partes pnie sunt accepte ex parte penitẽtis. s. ꝓtritio: confessio: ⁊ satisfactio. g̃ sacrm̃ penitẽtie magis ꝓsistit in actu penitẽtis q̃ in sacerdotis absolutõe. ¶ Lterius vi q̃ verba sacerdotis absoluẽtis debeãt esse ꝑ modũ deprecationis: qz Leo papa dicit: q̃ indulgentia dei nisi supplicatiõibus sacerdotũ nequit obtineri: ⁊ loq̃tur de absolutione ꝑ sacerdotes facta. g̃ absolutio debet fieri ꝑ modũ deprecationis. ¶ D. solus deus remittit peccata. sz pnia est ad remissionẽ pcõruz ordinata. g̃ absolutio ex qua pnia efficaciaz habet debet fieri ꝑ modũ oronis ad deum. ¶ Sed ꝯ est q̃ pnia hz certum effectũ sicut ⁊ alia sacramẽta. sz ꝓpter certitudinẽ effectꝰ in aliꝭ sacrĩs vtimur verbis indicatiuis. g̃ ⁊ similiter debz eẽ in pnia. ¶ Respondeo dõ ad.j.q. q̃ qñ aliquis effectus ꝓcedit ex multis causis simul aggregatis: tunc nulla eaꝝ est cã ꝑ se: sz omnes sunt vna cã: sicut ꝑz de trahẽtibus nauem. vñ cum effectus pnie nõ sequat nisi aliquo mõ existẽtibus oĩbus que ad pniam requirũtur: oĩa illa habẽt rõnem vnius cause respectu illius effectus: ⁊ qz sacramẽta efficiunt signãdo: iõ oĩa etiam hñt rõnez vnius signi: duz vnũquodq̃ incõplete significat illũ effectum: ⁊ ꝓpter hoc oĩa sunt vnũ sacrm̃. ¶ Ad primũ g̃ dicenduz: q̃ non repsentatur sufficiẽter effectus pnie ꝑ quodlibet illorum pluriũ: sz ꝑ omnia simul: ⁊ iõ omnia sunt vnũ signum. ¶ Ad.ij.dõ: q̃ actus penitẽtie vt dictum ẽ sunt mã huius sacramẽti: sicut mãle elemẽtuz in aliꝭ. vñ sicut ex materia ⁊ forma in aliꝭ sacramẽtis efficitur vnũ sacrm̃: ita hoc ex actu penitẽtis ⁊ absolutõe sacerdotis. ¶ Ad.iij.dõ: q̃ penitẽtia ante baptismũ non ẽ sacrm̃: de mortalib⁹ aũt ⁊ venialib⁹ pnia post baptismũ est sacrm̃: nõ duo sz vnum: qz ꝓncipaliter ordniat hoc sacramẽtum ad mortale: ⁊ ꝑ ꝯs ad veniale. ¶ D.ij.q. dõ: q̃ in sacrĩs in quibus ẽ mã ⁊ forma significatio ẽ ex pte materie ꝓncipaliter: sz efficacia ex parte forme: et iõ cum actus penitẽtis in hoc sacro sint sicut mã: ⁊ absolutio sacerdotis sicut forma: ꝓncipaliꝫ hoc sacrm̃ q̃ntum ad rõnem significãdi ꝓsistit in actu penitẽtis: sz q̃ntum ad efficaciam in absolutiõe sacerdotis. ¶ Et ꝑ hoc ꝑz solutio ad primũ. ¶ Ad ij. dõ: q̃ illud qõ est mã in aliꝭ sacrĩs ẽ elementuz exterius exhibitũ: hoc autẽ quod est loco materie

ꝛ signi est actus ex interiori ꝓcedens: ꝛ iō nō est simile q̄tum ad susceptionē in hoc sacō ꝛ in alijs.

¶ Ad.iij.dō: q̄ in baptismo multiplicatio nō fit ex pte formę: sz ex parte mālis in baptismo. s. imersionis: ꝛ ita etiā partes pnie assignant ex pte penitētis magis q̄ ex parte absoluētis: ꝛ sicut ꝓlatio formę nō diuidit ꝑ tres imersiōes: ita absolutio sacerdotis nō ponitur ps cōtra tres alias ptes pnie.

¶ D. iij. q. dō: q̄ quedā sacra sunt in q̄bus ex administratiōe sacri semp ꝓsequit aliquis effectus in suscipiēte: nec ipeditur ꝓpter indispositionē volūtatis suscipiētis: sicut ē in oibus sacris q̄ imp̄munt characterē: ꝛ iō in illis verba ꝓpter certitudinem exp̄imūt p̄sentialiter effectū sacri: vel p modū idicatiuū: sicut in baptismo ꝛ ꝓfirmatiōe: vel p modū impatiū: sicut in ordine. in pnia aūt impedit ois effectus absolutiōis p indispositionē volūtatis: ꝛ tñ ipsa absolutio q̄tum ē de se sufficienter ꝛ certitudinaliꝛ inducit effectū suum: nisi sit aliq̄ impedimentū: ꝛ iō absolutio p modū indicatiuū sit: sed p̄mittitur dēpcatio. s. misereat: vt effectus absolutionis nō impediat: tñ non ē de eē sacri: sz de bene eē ipsius. Et p hoc pz solo ad obiecta.

¶ D tertiuz sic ꝓcedit: Uidet q̄ sacr̄m pnie nō hēat institutionē: qz illud quod ē de iure nāli nō indiget institutiōe. sz de dictamie iuris nālis ē q̄ hō peniteat de malefactis. ḡ nō debet hz institutionez.

¶ P. pnia eadem ē que ē sacr̄m ꝛ virtus. sed pnia vtus nō hz institutionē: sicut nec alie vtutes. ḡ nec pnia sacr̄m. ¶ Sz ꝯ ē: q̄ istitutio ponit in diffinitiōe sacri ab Hug. data: vt supra. j. dist. patuit.

¶ Uteriꝰ vi q̄ añ xp̄m fuerit hoc sacr̄m istitutū pena eni gehēnalis ꝓpata ē peccatoribus añ peccatū: vt pz p hoc qđ dr Esaie. xxx. Ꝓpata est ab heri tophet. i. ab initio p̄parata ē pena p̄dicta imp̄ys. sz deus ē ꝓnior ad miserendū q̄ ad puniēdū. ḡ etiā ante peccatū p̄paratū est remediuz ꝑ pcm qđ est pnia: ꝛ sic ante xp̄m pnia ē instituta. ¶ P. dns sacr̄m eucharistie instituit ꝓficiendo. ḡ penitētie sacr̄m simiꝛ istituit penā imponēdo. sz statim post pcm in lege nature penā pcō iposuit: vt pz Gen. iij. ḡ in lege nature añ xp̄i aduentū sacr̄m penitētie fuit institutū. ¶ P. partes pnie sacramēti sunt ꝓtritio ꝛ cōfessio ꝛ satisfactio. sz añ xp̄m tēpe legis Moysi p̄cipit ꝓtritio: Joel. ij. Scindite corda vestra. ꝛ cōfessio Prov. xxviij. Qui abscondit scelera sua nō diriget: qui cōfessus fuerit ꝛ reliq̄rit ea misericordiā ꝓsequet. satisfactio Leuit. iij. ꝛ. v. vbi p̄cipitur q̄d p quolibz pcō offerendū sit. ḡ penitētie sacr̄m institutū fuit ante xp̄i aduētū. ¶ Sz ꝯ: pnia ē sacr̄m pfectionis: qz p eā ꝓsequmur remissionē peccatoꝝ: sz ante xp̄i aduentū nō erant aliq̄ sacra pfectionis: qz neminē ad pfectū adduxit lex. ḡ pnie sacr̄m nō fuit ante aduentū xp̄i institutuz.

¶ P. sacr̄m penitētie efficaciā hz ex clauib' eccle. sed claues nō fuerūt ante aduentū xp̄i. ḡ nec pnie sacr̄m. ¶ Uterius vi q̄ nō sit institutū in noua lege post xp̄i aduētum: qz lex noua ē lex remissionis ꝛ gratie: sed pnia ē sacr̄m punitionis: qz ē vindicta quedā: vt Aug. dicit. ḡ nō debuit in noua lege istitui. ¶ P. institutio sacōꝝ cum ptineat ad ptātez eccle soli xp̄o competit. sz xp̄us nō legit instituisse hoc sacr̄m: nō enim p̄t dici q̄ instituerit: vbi dic̄ Matth. iij. Penitentiā agite. qz eadem rōe Joh. instituisset q̄ ꝓius hoc p̄dicauit: ꝛ etiam nōdum erāt claues eccle que efficaciā sacō isti prebēt. nec iteꝝ p̄t dici q̄ instituerit qñ misit leprosos ad sacerdotes: qz dispensatio huius sacri nō ptinet ad sacerdotes legales ad quos leprosi missi fuerunt. ḡ sacramētuz nō est in noua lege institutū. ¶ P. sacramēto eucharistie quod xp̄s instituit ipse etiam ē vsus. sz nūq̄ legitur vsus hoc sacō: qz Joh. viij. peccatū adultere remisit sine hoc sacō: qz penam satisfactoriā nō iniunxit. ergo ipse non instituit:

¶ Sed ꝓtra: penitētia ē sacr̄m noue legis. sz sacramēta alicuius legis in illa lege habēt institutionē. ḡ in noua lege est institutū. ¶ Espōdeo dicenduz ad p̄mā qōnem: q̄ sacr̄m pnie ꝓsistit in determinato mō agendi pniam: qui quidē modus nō ē similiter apud oēs: nec in omni tēpe: ꝛ iō obligatio ad illum modū est ex aliq̄ institutione: ꝛ ꝓpter hoc sacramentū pnie institutionē habet. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ lex nālis dictat homini q̄ sit penitendū: sed modus talis pniam agendi q̄ obseruat in sacō pnie nō ē ex legis nālis dictamine: sed ex institutione.

¶ Ad. ij. dō: q̄ pnia est vtus q̄tum ad hoc q̄ ē de dictamine legis nālis: ꝛ iō non hz institutionez in q̄tum ē virtus: sed q̄ntum ad moduz determinatū ex quo hz q̄ sit sacr̄m: ꝛ vtrūq; in vna pnia iuenitur: ꝛ iō eadem pnia est sacr̄m ꝛ vtus: ꝛ quātuz ad aliq̄d de iure nāli: ꝛ q̄tuz ad aliq̄d ex istitutiōe.

¶ P. ij. q. dō: q̄ quādo variat aliquid quod est ō essentia rei: nō est eadē res numero. vñ cum determinatus modus q̄ in eccla a penitētibus obseruat sit de eēntia huius sacri: hoc sacr̄m nō fuit anteq̄ iste modus penitēdi cēt: ꝛ qz iste modus nō fuit añ xp̄i aduentū: iō nec sacr̄m penitētie antea fuisse dz dici: quāuis eēt aliquid simile etiā ante xp̄i aduentum aliq̄s modus pniam agēdi. sed in lege Moysi erat determinatus modus: sz alius q̄ modo sit. sed tpe legis nature nō erat aliq̄s modus determinatus: sed q̄libet ꝑm q̄ sibi veniebat in cor moduz penitēdi sibi determiabat: qz sacra oia illius tēpis voto celebrabātur ꝑm Hug. ꝛ sic pnia est sacr̄m ꝛ veteris legis ꝛ noue legis ꝛ legis nature: ꝛ inq̄tuz ē sacr̄m noue legis nō fuit añ xp̄i aduentū istitutū inq̄ntū fuit legis nature nō fuit determiate institutū: sz admonit' fuit hō vt sibi determiaret aliquē penitēdi modū. q̄ quidē admonitio eē non debuit añ culpā: post̄q̄ magis medicie nēcitas cognoscit

ꝛ ſic pnia: ꝛſi nō inq̃ntum eſt ſacr̃m noue legis: tñ aliquo mō fuit iſtituta ante xp̃i aduentū: ſz nullo modo añ peccatū. ¶ Ad.j.ĝ dō: q̃ ſacr̃m etiaz penitẽtie p̃paratū erat in oci ꝓuiſione añ peccatuz: ſed nō inſtitutiõe ſicut ꝛ pena inferni nō erat ordinata ad homis penã ante pcẽm: ſz in oei ꝓuiſione ſed ad penã demonis q̃ iam peccauerat erat etiaz actu ordiata. ¶ Ad.ij. dō: q̃ illa ꝓpoſitio pene nō fuit pnie ſacr̃i: ſz magis actus vindicatiue iuſticie: cũ ad pniam admonuit vbi dixit: Adã vbi es? vbi ſm glo. inducit ad cognitionẽ pcci. ¶ Ad.iij. dō: q̃ in lege Moyſi erat aliq̃ cõfeſſio: qz in gnãli ꝓfitebat pcẽm ſuũ oblationẽ in lege faciẽs ꝓ peccato ſtatutã: nō aũt in ſpãli ſicut ẽ in noua lege: nec iterum fiebat ſacerdoti hñti claues q̃ cõfeſſio ẽ ſacramẽtalis: nec ſatiſfactio erat ſm arbitriũ taliſ ſacerdotis: nec ꝓtritio cũ ꝓpoſito talis ꝓfeſſiõis ꝛ ſatiſfactionis: ꝛ iõ aliq̃ pnia eſſet tunc: ſz nō q̃ nunc eſt ſacr̃m. ¶ Ad.iij.q. dō: q̃ pnia in diuerſis locis eſt a deõ iſtituta q̃tum ad diuerſa: q̃ntũ enim ad vtilitatẽ ẽ iſtituta Matth. iij. vbi dic̃: Penitẽtiã agite. vñ ſequtur: Appropiq̃bit eni ꝛc̃. ſed q̃ntũ ad neceſſitatez vbi dixit Luc. xiij. Niſi pniam egeritis oẽs ſimul pibitis. ſed q̃ntuz ad ꝓtãtez clauiũ Matth. xvj. vbi dixit Petro: Quodcũq̃ ligaueris ꝛc̃. ꝛ Jo. xx. vbi dixit oibus: Quoz remiſeritis pcca ꝛc̃. ſed poſtea Jacobus expreſſit aliq̃d de pnie modo Jacobi. v. vbi dixit: Confitemini alterutrum ꝛc̃.

¶ Ad.j.ĝ dō: q̃ pena q̃ aſſumit in pnia ẽ q̃ nihil reſpectu pene q̃ dimittit: ꝛ iõ pnia eſt magis remiſſionis ſacr̃m q̃ punitiõis. ¶ Ad.ij. dō: q̃ dñs primo inſtituit Matth. iij. pnie ſacr̃m: vt dictum eſt cũ dixit: Penitentiã agite. nō eſt eni idem penitere ꝛ pniam agere: qz agere pniam ẽ exterius pniam interiorẽ demõſtrare. nec Johãnes iſtituit quãuis ſimilr̃ p̃dicaſſz: qz Johãnes p̃dicauit vt p̃reco regi xp̃o vt lex ꝛ legifer noſter: cuj erat ſermo ptãtem hñs: vt dr̃ Matth. vij. ſed vbi ad ſacerdotes remiſit nō iſtituit ſz p̃figurauit ſacr̃m pnie. ¶ Ad.iij. dō: q̃ xp̃s nullo ſacro vſus ẽ niſi ſibi aſſumẽdo vt exemplũ aliꝯ daret. vñ etiã ipſe nō baptiçabat ſz diſcipuli eius: vt dr̃ Jo. iij. ꝛ iõ qz pnie vſus q̃tum ad ip̃m non cõpetebat ei q̃ peccatũ nō fecit: iõ nec q̃ntum ad alios eo vſus ẽ: ſz ſicut ſacroꝝ dñs effectũ ſacramẽti ſine ſacr̃alib' p̃bebat. ¶ Euocabit ſniam ꝛc̃. hoc itelligendũ eſt q̃tum ad vltimũ miſericordie effectuz qui ẽ vita eterna. ¶ Sed orãgi'nalia: pluraliter dicit ꝓpter h' q̃ ad diuerſa peccata actualia inclinat: vt in. ij. li. diſt. xxxiij. dictum eſt.

¶ Sed vt ſatiſſecit digne ꝛ ſufficiẽter: verũ eſt ſi intelligat de ſufficiẽtia reſpectu ꝓſecutionis glorie alſ falſuz ẽ: ꝛ ꝓcedit hic ſm errorẽ qui in. xiij. di. ꝓbatus eſt: vt. ſ. nō cadat aliq̃s ſi vera ſit. ¶ Et ita reus conſtituitur ꝛc̃. li ita non dicit, equalitatem ſed ſimilitudinem.

¶ Diſtinctio. XXIII.

Reter premiſ

ſa ẽ ꝛ aliud ſacr̃m ꝛc̃. Poſtq̃ determiauit mgr̃ de baptiſmo qui ẽ ſacr̃m intrantiũ: ꝛ d̃ cõfirmatiõe: euchariſtia: pnia: que ſunt ſacra ꝓgrediẽtium: hic quinto loco determiat d̃ extrema vnctione: que ẽ ſacr̃m exeuntiũ. Et diuidit in ptes duas: in ꝑma determiat de ipſo ſacro: in ſecũda de vſu ipſius: ibi Querunt aliqui ſi hoc ſacr̃m ꝛc̃. Prima in duas: in ꝑma diſtinguit h' ſacramentũ ab alĩs vnctiõibus: in ſecũda determiat oĩa que ad hoc ſacr̃m ptinent: ibi Hoc ſacr̃m vnctionis ꝛc̃. Et circa hoc tria facit: ꝑmo determiat inſtitutionẽ: ſecundo effectũ: ibi Jn quo oñdit ꝛc̃. tertio ꝓformitatẽ iſtius ſacri ad alia: ibi Et ſicut i alĩs ſacris ꝛc̃. ¶ Querũt aliqui ſi hoc ſacr̃m ꝛc̃. hic determiat de vſu iſtius ſacramenti. Et diuidit in duo ſm duas opiniões quas tangit de iteratõe iſtius ſacramẽti ꝛ aliorꝝ ꝓ ꝓnã. ſecũda oſtendit ibi Quidã aũt de omni ſacro ꝛc̃.

Jc eſt duplex queſtio. ¶ Prima de ipſo ſacramẽto extreme vnctionis. ¶ Scõda de adminiſtratiõe ꝛ vſu ipſius. Circa pr̃imuz querũt quattuor. ¶ Primo d̃ ipſa extrema vnctiõe. ¶ Secũdo d̃ effectu ei'. ¶ Tertio de materia ipſius. ¶ Quarto de forma.

D primum ſic pro

ceditur: Videt q̃ extrema vnctio nō ſit ſacr̃m: qz ſicut oleũ aſſumitur ad infirmos ita ad cathecumios. ſz vnctio que fit oleo ad cathecuminos nō eſt ſacr̃m. ĝ nec extrema vnctio que fit oleo ad infirmos. ¶ P. ſacramẽta veteris legis fuerũt ſigna ſacramẽtoꝝ noue legis. ſed extrema vnctio nō habuit aliquã figurã in veteri lege. ĝ nō eſt ſacr̃m noue legis. ¶ P. ſm Dio. omne ſacramentũ ẽ vel ad purgandũ vel ad illuminãduz vel ad pficiendũ. ſz extrema vnctio nō ponit neq̃ ad purgandũ neq̃ ad illuminãdũ: qz hoc ſoli baptiſmo attribuit. neq̃ ad pficiendũ: qz hoc ſm ipſuz ptinet ad chriſma ꝛ euchariſtiã. ĝ extrema vnctio nō eſt ſacr̃m. ¶ Sed ꝯ: ſacramẽta eccle ſufficienter ſubueniũt defectib' hominũ ſm quẽlibet ſtatũ. ſz exeuntib' ñ ſubuenit aliud q̃ extrema vnctio. ĝ ipſa ẽ ſacramẽtũ. ¶ P. ſacra vt ſupra dictũ ẽ diſ. j. nihil aliud ſunt q̃ quedã ſpũales medicie. ſz extrema vnctio ẽ quedã ſpũalis medicina: qz valet ad remiſſionẽ peccatoꝝ: vt habet Jaco. v. ĝ eſt ſacramentũ. ¶ Lterius vr̃ q̃ extrema vnctio non ſit vnũ ſacr̃m: qz vnitas rei eſt ex ſua mã ꝛ ex ſua forma: cũ ex eodẽ res cẽ habeat ꝛ vnitatẽ. ſed forma huj' ſacramẽti frequẽter iterat etiã eadẽ vice: ꝛ mã pluries in vncto adhibet ſm diuerſas ptes. ĝ nō eſt vnũ ſacr̃m. ¶ D. ipa vnctio ẽ ſacramẽtuz

ridiculū enim ē dicere q̄ oleū sit sacr̄m. ſz sunt plures vnctiones. ꝯ sunt plura sacr̄a. ¶ P. vnū sacramentū ab vno ministro pfici debet. sed in aliq̄ casu extrema vnctio non pōt pfici vno ministro: siē si post primā vnctionē factam sacerdos moriatur tunc enim alius sacerdos debet vlteri⁹ pcedere. ꝯ extrema vnctio ñ est sacr̄m vnū. ¶ Sed ꝯ est: q̄ sicut īmersio se hz ad baptismuz: ita se hz vnctio ad hoc sacr̄m. sed plures īmersiones sunt vnuz sacramentū baptismi. ꝯ ⁊ plures vnctiones sūt vnū sacr̄m. ¶ P. si nō esset vnū sacr̄m tūc facta p̄ma vnctione nō oporteret ad pfectionē sacramēti q̄ fieret secūda: q̄ quodlibet sacr̄m p se habz esse pfectum. sed hoc falsum ē. ꝯ est vnū sacr̄m. ¶ Alteri⁹ vī q̄ hoc sacramentū ñ fuit institutū a xp̄o: quia de institutione sacr̄oz que xp̄s instituit fit mentio in euāgelio: sicut de eucharistia ⁊ baptismo. ſz nulla fit mentio de extrema vnctione. ꝯ non est a xp̄o instituta. ¶ P. magister expresse dicit in lr̄a: q̄ est institutū ab apostolis. ꝯ ipse xp̄s per se ñ instituit. ¶ P. sacramentū eucharistie quod xp̄s instituit etiaz ipse per se exhibuit. sed hoc sacr̄m ipse nulli exhibuit. ꝯ per se non instituit. ¶ Sed ꝓtra. sacramēta noue legis sunt digniora q̄ sacramēta veteris legis. sed oia sacramenta veteris legis sunt ab ipso deo instituta. ꝯ multo fortius oia sacramēta noue legis habēt institutionē ab ipso xp̄o. ¶ P. eiusdē ē statuere ⁊ statuta remouere. sed eccl̄ia q̄ in successoꝝ apl̄oz habet eandē auctoritatē quam apl̄i habuerūt nō posset auferre sacr̄m extreme vnctionis. ꝯ apl̄i nō instituerūt sed ipse xp̄s. ¶ Respondeo dō ad. j. q̄. q̄ in his que eccl̄ia visibil̄r operat quedā sunt sacr̄a: vt baptism⁹: quedaz sacr̄alia: vt exorcismus: vt supra dis. vj. dictū ē: quoz hec ē differētia: q̄ sacr̄m dī illa actio eccl̄ie que attingit ad effectū principal̄r intentū in administratiōe sacramentoz: sed sacr̄ale dicit illa actio que q̄uis non ptīgat ad illū effectū: tamē ordinat aliquo modo ad illā actionē p̄ncipalē: effectus aūt intētus in administratiōe sacr̄oz est curatio morbi pcci: Esaie xxviij. Hic est oīs fructus vt auferat peccatū. ⁊ iō cū ad hunc effectuz ptingat extrema vnctio: vt ex verbis Jaco. pz: nec ordinet ad aliud sacr̄m quasi ei annexū: cōstat q̄ extrema vnctio non est sacr̄ale ad sacr̄m. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ oleū quo cathecumini vnguntˢ sua vnctione nō pducit ad pcci remissiōez q⁹ hoc ad baptismū ptinet: sed aliquo mō ad baptismū disponit: vt supra dis. vj. dictū est: ⁊ iō nō est sacr̄m illa vnctio sicut vnctio extrema. ¶ Ad ij. dō: q̄ hoc sacr̄m īmediate hominē ad gloriā disponit cū exeuntibus a corpe detur: ⁊ q⁹ in veteri lege nō erat adhuc tēpus pueniendi ad gloriaz: q⁹ neminē ad gloriā adduxit lex: iō istud sacramētuz ibi p̄figurari ñ debuit p aliquod sacr̄m sibi respōdens: sicut p figurā eiusdē generis: q̄uis p figuras remotas aliquo mō figuratū sit in oībus curationibus q̄ legūt in veteri testō. ¶ Ad. iij. dō: q̄ Dio. nō facit aliquā mētionē de extrema vnctiōe: sicut nec de pnia nec de mr̄imonio: q⁹ ipse nō intendit determiare de sacramētis nisi q̄tenus p ea in noticiā pōt ecclīastice hierarchie ordinata disposition q̄tū ad ministros ⁊ actiones ministroꝝ ⁊ recipientes: tñ cuz p extremā vnctionē aliqs cōsequat gratiaz ⁊ remissionē peccatoꝝ: nō est dubiū q̄ hz vim illuminatiuā ⁊ purgatiuā sicut baptismus: q̄uis non ita plenā. ¶ D. ij. q. dō: q̄ vnū numero p se loq̄ndo dī triplicit: vno mō sicut idiuisibile quod nec actu nec potētia est plura: vt punct⁹ ⁊ vnitas: alio mō sicut ptinuū: quod quidē ē vnū actu ſz plura potētia: vt linea: sed tertio mō sicut pfectuz aliqd qđ ex plurib⁹ ptibus ꝓstituit: vt domus qđ ē multa quodāmō etiā actu: ſz illa multa ꝓueniunt in aliq̄ vno: ⁊ hoc mō quodlibet sacr̄m dī vnū inquantū multa q̄ sunt in vno sacr̄o adunātur ad vnū signādum vel causandū: q⁹ sacr̄m signādo causat: ⁊ iō q̄ñ vna actio sufficit ad pfectā significationez vnitas sacr̄i cōsistit in illa actione tm̄: sicut pz in cōfirmatiōe. q̄ñ aūt significatio sacr̄i pōt eē ⁊ in vna et in multis actiōibus: tūc sacr̄m pfici pōt ⁊ vna actione ⁊ plurib⁹: sicut baptismus in vna īmersione ⁊ tribus: q⁹ ablutio q̄ significat in baptismo pōt eē p vnā īmersionē vel p multas. q̄ñ autē pfecta significatio nō pōt eē nisi p plures actiōes: tunc plures actiones sunt de pfectiōe sacr̄i: sicut pz de eucharistia: q⁹ refectio corporalis q̄ significat spūalem nō pōt eē nisi p cibum ⁊ potū: ⁊ similr̄ ē in hoc sacr̄o q⁹ curatio interioꝝ vulnerū nō pōt pfecte significari nisi p appositionez medicine ad diuersas vulnerū radices: ⁊ iō plures actiōes sunt de pfectiōe hui⁹ sacr̄i. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ vnitas totius pfecta ñ tollit ꝓpter diuersitatē materie aut forme que est in ptibus totius: sicut cōstat q̄ nō eadē materia ē carnis ⁊ ossis ex q̄bus ꝓstituit vnus hō: nec eadez forma: ⁊ similr̄ etiā in sacramēto eucharistie et in hoc sacr̄o pluralitas materie ⁊ forme vnitatem sacramēti nō tollit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis ille actiōes sint plures simplr̄: tamē vniunt in vna pfecta actione q̄ est vnctio oium exterioꝝ sensuū q̄bus hauritur morbus iterior. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis in eucharistia si post ꝓsecrationez panis moriat sacerdos: alius sacerdos possit ad ꝓsecrationē vini incipiēs vbi ille dimisit: vel etiaz incipe a capite supra aliā mām: tñ in extrema vnctione nō pōt a capite incipe: sed dz semp ꝓcedere: q⁹ vnctio in eadē pte facta tantū valet ac si ꝓsecraret bis eadem hostia: qđ nullo mō faciendū ē: nec tamē ministroꝝ pluralitas tollit vnitatē sacramēti: q⁹ instrumētaliter tm̄ opantur: mutatio aūt martelloꝝ nō tollit vnitatē opationis fabri. ¶ D. iij. q. dō: q̄ circa hoc ē dupler opinio. quidā enim dicūt q̄ sacr̄m istud ⁊ ꝓfirmatiōis xp̄s nō instituit p se: sed aplis instituendū dimisit: q⁹ hec duo ꝓpter plenitudinem gr̄e

que in eis ꝓfertur nō potuerūt ante ſpūs ſci miſſi-
onē pleniſſimā inſtitui. vñ ſūt ita ſacramēta noue
legis q̄ in veteri lege figurā nō habuerūt: ſz hec rō
nō multū cogit: qz ſic xp̄s añ paſſionē ꝓmiſit ple-
nā ſpūs ſancti miſſionē: ita potuit inſtituere hec ſa-
cramēta. Et iō alij dicūt q̄ oīa ſacramēta xp̄i inſti
tuit p ſeipm: ſz quedā p ſeipſuz ꝓmulgauit q̄ ſunt
maioris difficultatis ad credendū: quedā āt aplis
ꝓmulgāda reſeruauit: ſicut extremā vnctionez et
ꝓfirmationē: ꝛ hec opio ꝓ tanto vī ꝓbabilior: qz
ſacramēta ad fundamentū legis ptinēt: ꝛ iō ad le-
giſlatorē ptiet eoz inſtitutio. ꝛ iterū: qz ex iſtituti-
one efficaciā habēt: que eis ñ niſi diuinitus ineſt.
¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ multa dñs fecit ꝛ dixit q̄ in euan
gelijs nō ꝓtinētur: illa enī precipue curauerūt euā-
geliſte tradē q̄ ad ſalutis neceſſitatē ꝛ eccleſiaſtice
diſpoſitiōis ptinēt: ꝛ iō poſt iſtitutionē baptiſmi
ꝛ penitētie ꝛ euchariſtie ꝛ ordinis a xp̄o factā nar
rauerūt: q̄ extreme vnctionis vel ꝓfirmatiōis que
neq; ſunt de neceſſitate ſalutis: neq; ad diſpōnem
ſiue diſtinctionē eccl'ie ptinēt: tñ etiā de olei vncti-
one fit mētio in euāgelio Matth. vj. vbi dī q̄ apli
oleo vngebāt infirmos. ¶ Ad. ij. dō: q̄ mgr̄ dicit
ab aplis inſtitutū: qz p doctrinā apl'oz nobis pro
mulgata ē eius inſtitutio. ¶ Ad. iij. dō: q̄ xp̄s ſic
in p̄cedenti diſ. dictuz eſt: nō exhibuit aliq̄d ſacra
mentū niſi q̄d ipſe accepit in exemplū: accipe autē
pniaz ꝛ extremā vnctionē ſibi ñ ꝓpetebat: qz ſine
p̄cō erat: ꝛ iō ipſe nō exhibuit.

Ad ſecunduz ſic ꝓ

cedit: Uidet q̄ extrema vnctio ñ valeat
ad remiſſionē peccatoz: ad hoc eniz q̄d
p vnū pōt effici aliud nō exigit. ſed in eo qui extre
mam vnctionē accipit requritur ad peccatorum re
miſſionē pnia. ꝑ extremā vnctionez nō dimit-
tunt peccata. ¶ Ꝺ. In p̄cō nō ſunt niſi tria: macu
la: reatus pene: ꝛ reliquie peccati: ſed p extremam
vnctionē nō remittit peccatū quo ad maculā ſine
cōtritione: que etiā ſine vnctione remittit. nec ite-
rum quo ad penā: qz adhuc ſi ꝓualeſcat tenet pſi-
cere ſatiſfactionē iniunctā: nec quo ad reliqas cul
pe: qz adhuc remanēt diſpōnes ex actibus p̄ceden
tibus relicte: vt pz poſt ꝓualeſcentiā. ꝑ nullo mō p
extremā vnctionez fit peccatoz remiſſio. ¶ Ꝺ. re
miſſio peccatoz nō fit ſucceſſiue ſed in inſtāti. ſed
extrema vnctio nō fit tota ſimul: qz plures vnctio
nes requirūtur. ꝑ eius effectus nō ē remiſſio pecca
toz. ¶ Sed ꝯ eſt quod dī Jaco. v. ſi in peccatis ē
dimittent ei. ¶ Ꝺ. omne ſacr̄m noue legis gr̄am
cōfert. ſed p gr̄am fit remiſſio peccatoz. ꝑ extrēa
vnctio cū ſit ſacr̄m noue legis operat ad remiſſio-
nē peccati. ¶ Lteriꝰ vī q̄ ſanitas corporalis nō
ſit effectus huī ſacr̄i: oē enim ſacr̄m eſt medicina
ſpūalis. ſed ſpūalis medicina ad ſpūalem ſanitatē
ordinat ſicut corporalis ad corpalē. ꝑ ſanitas cor-
poralis nō ē effectus huius ſacramēti. ¶ Ꝺ. ſacra
mentū ſemp hz effectū ſuū in eo q̄ nō ficte accedit.
ſed q̄nḡ nō ſanat corporaliꝰ ſuſcipiens hoc ſacr̄m
q̄ntūcūq; deuotus accipiat. ꝑ ſanitaſ corpalis nō ē
effectus eius. ¶ Ꝺ. efficacia huius ſacr̄i Jacobi. v.
nobis oſtendit: ſed ibi nō attribuit ſanatio effect'
vnctioni ſed oratōi: dicit enī: Oratio fidei ſanabit
infirmū. ꝑ corpalis ſanatio nō eſt effect' huius ſa-
cramēti. ¶ Sed ꝯ: opatio eccleſie hz maiorez effi
caciā poſt xp̄i paſſionē q̄ ante. ſz ante oleo iuncti
ꝓ apl'os ſanabātur: vt pz Matth. vj. ꝑ ꝛ nūc hz ef
fectū in corpali ſanatiōe. ¶ Ꝺ. ſacra ſignificando
efficiunt: ſed baptiſmus p ablutionē corporalem
quā exterius facit ſignificat ꝛ efficit ſpūalem. ergo
ꝛ extrema vnctio p ſanationē corporalē quā exte-
rius efficit ſignat ꝛ cauſat ſpūalem. ¶ Lteriꝰ vī
q̄ hoc ſacr̄m characterē imp̄mat: character enim
ē ſignū diſtinctiuū: ſz ſicut baptiçatus diſtinguit a
nō baptiçato: ita vnctus a nō vncto. ꝑ ſicut bapti-
ſmus imp̄mit characterez ita extrema vnctio.
¶ Ꝺ. In ordis ꝛ ꝓfirmationis ſacramētis ē vnctio
ſicut ꝛ in hoc ſacr̄o. ſz in illis imp̄mit character. ꝑ
ꝛ in iſto. ¶ Ꝺ. In oi ſacr̄o ē aliq̄d q̄d eſt res tm̄: ali
quid q̄d ē ſacramētū tm̄: aliq̄d q̄d eſt res ꝛ ſacr̄m.
ſed nō pōt aliq̄d aſſignari in hoc ſacr̄o q̄d ſit res
ꝛ ſacr̄m niſi character. ꝑ in hoc ſacr̄o imp̄mit cha
racter. ¶ Sed ꝯ: nullū ſacr̄m imp̄mēs characterē
iterat: hoc āt iterat vt dicet. ꝑ nō imp̄imit chara-
cterē. ¶ Ꝺ. diſtinctio q̄ fit ꝑm characterē ſacr̄alez
ē diſtinctio eoz que ſunt in p̄nti eccleſia. ſed extre
ma vnctio cōfertur ei q̄ de p̄ſenti eccl'ia exit. ꝑ non
decet q̄ in eo character ꝓferat. ¶ Eſpōdeo dō ad
j. q. q̄ quodlibz ſacr̄m ē iſtitutū p̄ncipaliꝰ ad vnū
effectū: quāuis etiā alioſ ex p̄nti inducere poſſit. ꝛ
qz ſacr̄m efficit q̄d figurat: iō ex ipſa ſignificatiōe
ſacramēti oz accipi eius p̄ncipalis effect': adhibet
aūt hoc ſacr̄m ꝑm modū cuiuſdā medicatiōis: ſic
baptiſmus p modū ablutiōis: medicina autē ē ad
pellendū infirmitatē. vñ p̄ncipaliꝰ hoc ſacr̄m eſt
inſtitutū ad ſanandū infirmitatē p̄cī: vt ſic bapti-
ſmus ē quedā ſpūalis regeneratio: ꝛ pnia quedaz
ſpūalis ſuſcitatio: ita ꝛ extrema vnctio ſit quedaz
ſpūalis ſanatio vel medicatio. ſicut āt corpaliſ me
dicatio p̄ſupponit corporalē vitā in medicato: ita
ſpūalis ſpūalem: ꝛ ita hoc ſacr̄m nō dat ꝓtra defe
ctus q̄bus ſpūalis vita tollit. ſ. peccatuz originale
ꝛ mortale: ſed cōtra illos defectus q̄bus hō ſpūa-
liter infirmat: vt nō habeat pfectū vigorez ad act'
vite gr̄e vel glorie: ꝛ hic defect' nihil ē aliud q̄ q̄dā
debilitas ꝛ ieptitudo q̄ in nobis relinq̄tur ex p̄cō
actuali vel originali: ꝛ ꝯ hāc debilitatē hō roborat
ꝑ hoc ſacr̄m: ſz qz hoc robur gr̄a facit q̄ ſecuz non
cōpatit p̄cm: iō ex p̄nti ſi iuenit peccatū aliq̄d vel
mortale vel vēiale quo ad culpā tollit ip̄m dum-
mō nō ponat obex ex pte recipiētis: ſicu etiā de eu
chariſtia ꝛ ꝓfirmatōe. ō. dictū ē: ꝛ iō etiā Jacobus

de remissione pcī ꝑditionalr loqtur dicēs: Si i pec cati sit dimittūt ei q̄ ad culpā: nō eni sp delz pcēm qz nō sp iuenit: sz sp remittit q̄ ad debilitatē prędi ctā: quā q̄dā rcliq̄as pcī dicūt: quidaz vo dicūt ꝙ ꝑncipalr ē istitutū pp vēiale: qō q̄dē nō pōt dum hec vita agit pfecte curari: ꝛ io sacrm exeūtiū spe cialr p̄ vēiale ordiat. sz hoc ñ vr vex: qz pnia suffi cieter etiā i hac vita delz vēialia q̄ ad culpā: qō āt nō pñt euitari post pactā pniaz: nō aufert p̄cedēti pnie suū effectū: ꝛ itex hoc ptinet ad debilitatē p̄ dictā. vñ od ꝙ ꝑncipalr effect' huius sacrī ē remis sio pcōz q̄ ad reliq̄as pcī: ex ꝑnti etiā q̄tum ad culpā si eā iueniat. ¶ Ad. j. g̃ od: ꝙ q̄uis effectus ꝑncipalr alicui' sacrī possit hēri sine actuali pcepti one illius sacrī: vel sine sacro: vel p aliud sacrm ex ꝑnti: nūq̄ tn̄ pōt hēri sine ꝓposito illi' sacrī: et io qz pnia ē ꝑncipalr istituta p̄ actualē culpā: quod cūq̄ aliud sacrm actualē culpā deleat ex ꝑnti ñ ex cludit necitatē pnie. ¶ Ad. ij. od: ꝙ extrēa vnctio aliq̄ mō q̄tuz ad illa tria remittit pcēm: q̄uis eniz culpa q̄ ad maculā sine ꝑtritiōe ñ dimittat: tn̄ hoc sacrm p gr̄am quā ifundit facit ꝙ ille mor' li. ar. i pcēm fit ꝑtritio: sicut etiā i eucharistia ꝛ ꝑfirma tiōe pōt accidē: similr etiā ꝛ reatū pene tpal' dimit tit: sz ex ꝑnti inq̄tū debilitatē tollit: qz eandē penā leui' portat fortis q̄ debilis. vñ nō oz ꝙ pp h' mi nuat satisfactiōis mēsura. relicte āt pcī nō dicunt hic dispones ex actib' relicte q̄ sūt q̄dā hitus ichoati: sz q̄dā spūalis debilitas i ipa mēte exñs: q̄ sbla ta etiā eisdē hitib' vel dispōnib' manētibus nō ita pōt iclinari mēs ad pcā. ¶ Ad. iij. od: ꝙ qñ sunt multe actōes ordiate ad vnū effectū vltia ē formalis respectu oiuz p̄cedētiū: ꝛ agit in virtute eaz: et io in vltia vnctiōe gr̄a ifundit q̄ effectū sacro pre bet. ¶ Ad. ij. q. od: ꝙ sicut bap̄mus p ablutionem cōrpalē facit spūalez emūdationē a macul' spūali bus: ita hoc sacrm p medicatōez sacralē exteriorē facit sanationē interiorē. ꝛ sicut ablutio bap̄mi hz effectū corpalis ablutiōis: qz etiā corpalez mūdati onē facit: ita etiā extrēa vnctio hz effectū corpalis medicatōis. s. corpalē sanationē. sz hec ē differētia: qz corpalis ablutio ex ipa nāli ꝓpetate elemēti fa cit corpalē mūdationē: ꝛ io sp eā facit. sz extrema vnctio nō facit corpalē sanatōnez ex ꝓpetate nāli māe: sz ex vtute diua q̄ opat rōnabilr. ꝛ qz rō ope rās nūq̄ iducit secūdariū effectū nisi hz ꝙ expedit ad ꝑncipalē: io ex h' sacro nō sequit corpalis sanato sp: sz qñ expedit ad spūalē sanatiōez: ꝛ tūc sp eā in ducit: dūmō ñ sit ipedimētū ex pte recipiētis. ¶ Ad j. g̃ od: ꝙ obiectio illa ꝓbat ꝙ corpalis sanitas nō sit effect' ꝑncipal' hui' sacrī: ꝛ h' vex ē. ¶ Ad. ij. pz solo ex dictis. ¶ Ad. iij. od: ꝙ oio illa ē forma isti' sacrī vt dicet: ꝛ io hoc sacrm ex sua forma hz efficaciā q̄tū ē de se ad sanitatē corpalē. ¶ Ad. iij. q. od: ꝙ sic supra dī. iij. dictū ē: character ñ imprimit nisi i illis sacris i q̄bus hō ad aliq̄d sacrū ordi tat: hoc āt sacrm ē solū i remediū: ꝛ ñ deputatur p ipm hō ad aliq̄d sacrū agēdū vel suscipiēdum: ꝛ io ñ iprimit in eo charact. ¶ Ad. j. g̃ od: ꝙ cha racter facit distinctionē statuū q̄tū ad ea q̄ in eccla agēda sunt: ꝛ talē distinctionē hō nō hz ab alijs per hoc ꝙ ipe ē iunct'. ¶ Ad. ij. od: ꝙ vnctio q̄ fit i oz die ꝛ ꝑfirmatōe ē vnctio ꝓsecratōis q̄ hō deputat ad aliq̄d sacrū: sz hec vnctio ē vnctio medicatōis: ꝛ io ñ ē sile. ¶ Ad. iij. od ꝙ i hoc sacro res ꝛ sacra mētū nō ē character: sed quedā interior deuctio que est spiritualis vnctio.

AD tertiū sic proce dit: Uidet ꝙ oleū oliue nō sit ꝓueniens mā hui' sacrī: qz hoc sacrm imediate ad ꝛcorruptionē ordiat. sz ꝛcorruptio signat p bap̄mū q̄ in chrismate ponit. g̃ chrisma cēt ꝓueniētior hu ius sacrī mā. ¶ ℞. hoc sacrm est spūalis medica tio: sz spūalis medicatio p vini appositionē signifi cat: sic pz Luc. x. i pabola de sauciato. g̃ vinū esset ꝓueniētior hui' sacrī mā. ¶ ℞. vbi ē mal' piculuz ibi oz cōius remediū adhiberi. sz oleū oliue nō est cōe remediū: qz nō iuenit in q̄libz ira. g̃ cū hoc sa cramētū det exeūtib' q̄ sūt i maximo piculo: vr ꝙ oleū oliue ñ sit mā ꝓueniēs. ¶ Sz ꝓ ē qō Jaco. v. oleū mā hui' sacrī determiat. sz oleū ꝑpe nō dī ni si oleū oliue. g̃ ē mā hui' sacrī. ¶ ℞. spūalis sana tio p olei iunctionē significat: vt pz Esaie. j. vbi dī Plaga tumēs nō ē curata medicamine neq̄ fota oleo. g̃ ꝓueniēs mā hui' sacrī ē oleū. ¶ Ulterius vr ꝙ nō oporteat eē oleū ꝓsecratuz: qz hoc sacrm hz vnā scificatōez i vsu p formā vboz. g̃ supfluit alia scificatio si ad mām ipsi' fiat. ¶ ℞. sacra hñt effi caciā ꝛ significationē i ipa mā. sz significatio effec t' hui' sacrī ꝓpetit oleo ex nāli ꝑpetate: efficacia āt ex istitutōe diua. g̃. nō ē necessaria aliq̄ scificato māe. ¶ ℞. bap̄m' ē pfecti' sacrm q̄ extrēa vnctō sz i bap̄mo ñ ꝑexigit māe scificatio q̄tū ē de necita te sacrī. g̃ nec i extrēa vnctiōe. ¶ Sz ꝓ ē: qz i oibus alijs vnctōib' ē mā ꝓsecrata pus. g̃ cuz hoc sacrm sit q̄dā vnctio req̄rit māz ꝓsecratā. ¶ Ulteri' vr ꝙ nō oporteat māz hui' sacrī eē ꝓsecratā p ep̄m: q̄a dignior ē ꝓsecratio māe i sacro eucharistie q̄ i h' sacro. sz i eucharistia māz sacerdos pōt ꝓsecrare. g̃ ꝛ i hoc sacro. ¶ ℞. opatōib' corpalib' ars digni or nūq̄ ꝑparat māz iferiori: qz dignior ē q̄ vtit q̄ q̄ māz ꝑpat: vt dī i. ij. physi. sz ep̄s ē supra sacerdo tē. g̃ ñ ꝑpat māz i illo sacro q̄ sacerdos vtit. sed sa cerdos dispēsat hoc sacrm vt dicet. g̃ ꝓsectio māe ñ ptiet ad ep̄m. ¶ Sz ꝓ ē: qz etiā i alijs vnctōib' mā p ep̄m ꝓsect. g̃ oz ita eē i ista. ¶ ℞. spōdeo od ad. j. q. ꝙ spūal' curatio q̄ i fine adhibet oz eē pfecta: qa p' eā alia ñ relinq̄t: ꝛ lenis vt spes q̄ exeūtib' maxi me ē necria nō frāgat sz foueat: oleuz āt lētiuū ē ꝛ penetratiuū vsq̄ ad ītia: ꝛ etiā diffusiuū: ꝛ io q̄tū ad vtrūq̄ ꝑdictoꝝ ē ꝓueniēs mā huius sacrī: ꝛ qa

oleū ꝓncipaliꝝ noiat oliue liquoꝝ:cū aliꝫ liq̄res ex similitudie ad iꝑz olei nomē accipiāt:iō oleuz oliue etiā oz eē qđ assumit i mām huⁱ sacr̄i. ¶Ad.j.ꝑ dō:q icorruptio gl'e ē res ñ ꝓtēta i hᵒ sacr̄o: nec oz q tali rei significatio māe rñdeat. vñ ñ oz q balsamū ponat i mā hᵒ sacr̄i:qꝝ balsamᵘ pp odorē ptiet ad bōitatē fame q̄ deceio ñ idigēt pp se exeūtes. sz idigēt tm̄ nitoꝛe ꝓscie q̄ p oleū significat. ¶Ad.ij. dō:q vinū sanat mordicādo:oleū leniēdo:ꝛ iō curatio p vinū magⁱ ptiet ad pniaz q̄ ad hoc sacr̄z. ¶Ad.iij.dō:q oleū oliue q̄uis nō vbiq̄ crescat: tn̄ ō facili pōt ad quēlibz locū trāsferri. ꝛ preterea hᵒ sacr̄m ñ ē tāte necitatⁱ q exeūtes sine hᵒ sacr̄o ñ possit salutē ꝓsequi. ¶D.ij.q.dō: q q̄dā dicūt q oleū siplex ē mā hᵒ sacr̄i:ꝛ i ipa scisicatōe olei q̄ fit p eꝑz pficit sacr̄m.sz hᵒ pz eē falsū ex his q̄ ō eucharistia dēa sūt:vbi oñsuz ē q solū illō sacr̄m ꝓsistit i ꝓsecratiōe māe: ꝛ iō dō q hoc sacr̄m ꝓsistit i ipsa vnctiōe:sic̄ baꝑmᵘ i ablutiōe: ꝛ mā hᵒ sacr̄i ē oleū scificatū. Pōt ām ꝑplex rō assignari q̄re exigit māe scificatio i hoc sacro ꝛ i q̄busdā aliꝭ.ꝑma ē qꝛ oīs efficacia sacr̄oꝝ a xp̄o descēdit: ꝛ iō sacr̄a illa q̄bᵘ ipe ē vsus hñt efficaciā ex suo vsu:sic̄ tactu sue carnis vi regnātiuā ꝓtulit aq̄s.sz hᵒ sacro ñ ē vsus nec aliq̄ corꝑali vnctiōe:ꝛ iō i oībᵘ vnctiōibᵘ requritur scificatio māe. Scōa cā ē pp plēitudiez gr̄e q̄ ꝓfert ñ solū vt culpā tollat:sz etiā relīq̄as ꝛ ifirmitatem corꝑis. Tertia ē ex hoc q effectᵘ eiᵘ corꝑalⁱ.ſ.sanatō corꝑalⁱ ñ cātur ex māe nāli ꝓpetate: ꝛ iō oz q hec efficacia sibi p scificatōez det. ¶Ad.j.ꝑ dō: q ꝓma scificatō ē māe fz se:sz scōa magⁱ ptiet ad vsuz ipsiᵘ fz q ē actu ꝓferēs effectū suū:ꝛ iō neutra supfluit:qꝛ etiā instr̄a efficaciā accipiūt ab artifice: et dū fiūt ꝛ dū ad actū applicāt. ¶Ad.ij.dō: q illa efficacia q̄ ē ex istitutōe sacr̄i applicat huic māe p scificatōez. ¶Ad.iij.pz solo ex dcīs. ¶D.iij.q.dō q minister sacr̄i nō ꝓpa vtute effectū sacr̄i iducit vt ꝓncipale agēs:sz p efficaciā sacr̄i qđ dispensat:q̄ dē efficacia ꝓma ē a xp̄o ꝛ ab ipo i alios ōscēdit ordiate.ſ.i ppīm mediātibᵘ ministrⁱ q̄ sacr̄a dispēsāt:ꝛ i ministros iferiores mediātibᵘ superiorib' q̄ māz scificāt:ꝛ iō i oībᵘ sacr̄is q̄ idigēt mā scificata ꝓma scificatio māe fit p eꝑz:ꝛ vsus q̄nq̄z p sacdotē vt oñdatur sacdotalⁱ ptās ab eꝑali ꝺriuata:fz illō psalⁱ.Sicut vnguētū i capite qđ ꝓus ōscēdit i barbā: deide vsq̄ ad oꝛā vestimēti. ¶Ad.j.ꝑ dō:q sacr̄z eucharistie ꝓsistit i ipa māe scificatōe:ñ āt i vsu:ꝛ iō pro ꝑe loquēdo illō qđ ē mā sacr̄i ñ ē qđ ꝓsectū:vñ nō ꝑexigit alq̄ scificatio circa māz p eꝑm fca:sz exigit scificatō altarⁱ ꝛ hᵒmōi: ꝛ etiā ipsiᵘ sacerdotⁱ q̄ nō nisi p eꝑz fieri pōt.vñ i illo etiā sacro oñdit ptās sacerdotalⁱ ab eꝑo ꝺriuata:vt Dio.dic̄: iō āt illā ꝓsecratōez māe pōt facē sacdos q̄ ē in se sacr̄m:ꝛ nō illā q̄ vt sacr̄ale quoddā ordiat ad sacr̄z qđ ꝓsistit i vsu fideliū:qꝛ ꝗtū ad corꝓ xp̄i vex nullⁱ ordo ē supra sacdotiū: sz ꝗtū ad corꝓ xp̄i mysticū eꝑalis or do ē supra sacerdotalē:vt i sequēti di.dicet. ¶Ad ij.dō:q mā sacr̄i ñ ē talⁱ mā vt in q̄ fiat aliq̄s p euz q̄ ea vtit:sic̄ ē i artibᵘ mechanicⁱ:sz vt cuⁱ vtute aliq̄d fiat:ꝛ sic ptcipat aliq̄d de rōe cāe agētⁱ inq̄tuz ē instr̄m quoddā ꝺine opatōis: vt supra di.j.dcm ē:ꝛ iō oz q a supiori arte vⁱ ptāte talⁱ vtus māe acq̄rat:qꝛ i cāis agētibᵘ ꝗto aliq̄d agēs ē priⁿ tāto pfectⁱ:in cāis aut̄ pure mālibus ꝗto mā ē poꝛ tāto imperfectioꝛ.

AD quartuz sic pro

Cedit:vī q hoc sacr̄z ñ hēat aliq̄ formā: cū eni efficacia sacr̄oꝝ sit ab istitutōe:et itē a forma:oz q forma tradat ab ipo q̄ sacr̄m istituit.sz forma hᵒ sacr̄i ñ iuenit tradita neq̄z a xp̄o neq̄z ab aplis. ꝑ hoc sacr̄z ñ hz aliq̄ formā. ¶D. q̄ sūt ō necitate sacr̄i obſuāt eodē mō apō oē).sed nihil ē magⁱ de necitate sacr̄i hñtis formaz q̄ ipsa forma:ꝑ cū ñ sit aliq̄ forma cōiter obſuata ab oībus i hoc sacro:qꝛ diuersi diuersis vbis vtūt: vī q hoc sacr̄z ñ hēat aliq̄ formā. ¶D.i baꝑmo ñ req̄rit forma nisi ad scificatōez māe: qꝛ ē aq̄ vbo vite diluēdis crimibᵘ scificata:vt supra di.iij.dcm ē.sz hoc sacr̄z hz māz ꝓus scificatā.ꝑ nō idiget aliq̄ forma vboꝝ. ¶Sz ꝯ ē qđ magr̄ supra dixit di.j. q oē sacr̄z noue legⁱ ꝓsistit i rebᵘ ꝛ vbis:vba āt sūt forma sacr̄i.ꝑ cū hoc sit satⁱ noue legⁱ vī q hēat formaz. ¶D.ad hoc ē rⁱt' vⁱs eccl'e q̄ q̄busdā vbis vtit in collatōe hᵒ sacr̄i. ¶Iteri vī q forma hᵒ sacr̄i debeat ꝓferri p oīoez idicatiuā: ꝛ ñ p depcatiuā: q̄a oīa sacr̄a noue legⁱ hñt certū effectū.sz certitudo effectᵘ ñ exꝑmit i formis sacr̄oꝝ nisi p oīoez idicatiuā:vt cū dī: hᵒ ē corꝓ meū: vⁱ ego baptiço te.ꝑ oz eē forma hᵒ sacr̄i oīo idicatiua. ¶D.i formis sacramētoꝝ oz exꝑmi itētio ministri q̄ requrit ad sacr̄m.sz itētio ꝓferēdi sacr̄z ñ exꝑmit nisi p oīoez idicatiuā ꝑ ꝛc̄. ¶D.i q̄busdā eccl̄iis dicūt hᵒmōi vba i collatōe hᵒ sacr̄i: vngo hos oc̄los oleo scificato i noie pr̄is ꝛc̄.ꝛ hᵒ ē ꝓforme aliꝭ formis sacr̄oꝝ.ꝑ vī q i hoc ꝓsistit forma hᵒ sacr̄i. ¶Sz ꝯ:illō qđ ē forma sacr̄i ab oībᵘ oz q fuet.sz vba ꝓdicta ñ dicūt fz cōsuetudiez oiuz eccl'aꝝ: sz tm̄ vba depcatia.ſ.p istā vnctiōez ꝛ suā pīssimā miaz idulgeat tibi dñs dcq̄d ōlicsti p visū ꝛc̄.ꝑ forma hᵒ sacr̄i ē oīo depcatiua. ¶D.hoc vī ex vbis Jac. q̄ attribuit efficaciā hᵒ sacr̄i oīoi: Oīo inq̄t fidei sanabit ifirmū.ꝑ cū efficacia sacr̄i sit ex forma:vī q forma hᵒ sacr̄i sit ꝓdicta oīo. ¶Iteri vī q ꝓdca oīo ñ sit ꝓpetēs forma hᵒ sacr̄i:qꝛ formis aliorꝝ sacr̄oꝝ fit mētio de mā:sic̄ pz i ꝓfirmatōe q̄ ñ fit i vbis ꝓdcis.ꝑ ñ ē cōueniēs forma. ¶D. sic̄ effectᵘ hᵒ sacr̄i ꝓuēit i nos p miaz diuinā ita ꝛ aliorꝝ sacr̄oꝝ.sz i forma aliorꝝ sacr̄oꝝ ñ fit mētio ō mia dina:sz magⁱ de vnitate ꝛ de passiōe.ꝑ simiⁱr oz hic eē. ¶D.duplex effectus hᵒ sacr̄i i lr̄a ponit.sz i vbis ꝓdictis ñ fit mētio nisi ō vno,ſ.remissiōe pcōꝝ: nō āt ō corꝑali sanatiōe

ad quā Jaco. ordiat oroez fidei dicēs: Oro fidei sanabit infirmū. ꝑ forma ꝓdicta ē incōperēs. ¶ Espō deo dō ad .j. q. q. qdā dixerūt q nulla forma ē de necitate hᵒ sacri. sz hoc vi drogare effectui hᵒ sacri qz oē sacrm efficit signādo: signatio āt māe ñ dtermiat ad effectū determiatuz: cū ad mlta se possit habere nisi p formā vboz: ⁊ iō i oibᵒ sacris noue legis q efficiūt qd figurāt oz eē ⁊ res ⁊ vba: vt supra di. j. mgr dixit. Et ꝓterea Jacobᵒ totā vim hᵒ sacri vi ꝓstituē i oroe q ē forma hᵒ sacri: vt dicet: ⁊ iō ꝓdicta opio plumptuosa vi ⁊ erronea: ⁊ pp hoc dō sic cōiter dī: q hz formā determiatā sic ⁊ alia sacra. ¶ Ad. j. ꝑ dō: q sacra scriptura oibᵒ cōiter ꝓponit: ⁊ iō forma bapmi q ab oibᵒ dari pōt oz i sacra scriptura exꝓmi: ⁊ simlr forma eucharistie q exꝓmit fidē illiᵒ sacri q ē de necitate salut: sz forme alioz sacroz ñ iueniūt i scriptura tradite: sz eccla ex traditiōe aplorz hz: q a dño acceperūt: vt dic apls j. Cor. xj. Ego. n. accepi a dño qd ⁊ tradidi vobis. ¶ Ad. ij. dō: q illa vba q sunt de eēntia forme. s. oro deficatiua ab oibᵒ picūt: sz alia q sūt de bñ esse ñ obseruāt ab oibᵒ. ¶ Ad. iij. dō: q mā bapmi hz q̄dā scificationē p se ex ipso tactu carnis saluatoris: sz ex forma vboz accipit scificatōez actu scificantē: ⁊ silr pᵒ scificationē māe hᵒ sacri fm se requritur scificatio i vsu p quā actu scificet. ¶ D. ij. q. oi cēdū: q forma hᵒ sacri ē oro deficatiua: vt pz per vba Jaco. ⁊ ex vsu Romāe eccle q soluz vbis deficatiuis vtit i collatōe hᵒ sacri: Cui rō multiplex assignat: ꝓmo qz suscipiēs sacrm hᵒ ē virib' ꝓpis destitut': vñ indiget oroibᵒ subleuari. Scdo qz dat exeūtib' d iam desinūt de foro eccle eē: ⁊ i solᵒ dei manu redescūt: vñ ⁊ ei p oronē ꝓmittunt. Tertio qz hᵒ sacrm ñ hz aliqē effectū q sp ex opatōe ministri ꝓsequtur oibᵒ q sūt de eēntia sacri rite pactis: sic caracr in bapmo ⁊ ꝓfirmatōe: ⁊ trāssubstātiatio in eucharistia: ⁊ remissio pcci in pnia exñte cōtritiōe q ē de eēntia sacri pnie: nō vi ō eēntia huiᵒ sacri: ⁊ iō i hᵒ sacro ñ pōt eē forma idicatiui modi sic i ꝓdict sacris: ¶ Ad. j. ꝑ dō: q hᵒ sacrm sicut ⁊ ꝓdicta q̄tū ē de se hz certitudinē: sz pōt impediri ex fictiōe recipiētis etiā si se sacro subꝯciat p intētionē q nullū effectū ꝓsequt: ⁊ pp hᵒ ñ ē silr de hᵒ ⁊ de alijs sacrīs i qb' sp alics effectᵒ ꝓsequt. ¶ Ad. ij. dō q p ipm actū d ponit i forma. s. p istā scām vnctiōez satis exꝓmit intētio. ¶ Ad. iij. dō: q vba illa indicatiui modi q fm morē quoz̄dā ꝓmittūt oroi nō sūt forma hᵒ sacri: sz sūt qdā dispositio ad formaz inq̄tū intētio ministri determiat ad actū illū p illa verba. ¶ D. iij. q. dō: q ꝓdicta oro ē ꝓpetēs forme hᵒ sacri: qz tāgit sacrm i hᵒ q dī: p istā vnctōez: ⁊ illō qd opat i sacro. s. diuinā miaz: ⁊ effectū. s. remissionē pccoz. ¶ Ad. j. ꝑ dō: q mā hᵒ sacri pōt itelligi p actū vnctōis: nō āt mā ꝓfirmatōis p actuz in forma exꝓssuz: ⁊ iō ñ ē silr. ¶ Ad. ij. dō: q mia respicit miseriā: ⁊ qz hoc sacrm dat i statu mixie. s. infirmitatis: iō potᵒ hic q̄ i alijs fit de mia mentio. ¶ Ad. iij. dō: q i forma dr exꝓmi effectᵒ ꝓncipalis ⁊ q̄ sp iducit ex sacro: nisi sit defectᵒ ex pte recipiētis: nō āt talᵉ effectᵒ ē corpalis sanitas: vt ex dictis pz: q̄uis q̄q seq̄t rōe cᵒ Jaco. hunc effectū attribuit oroi q ē forma hᵒ sacri. Qō. ij.

Deinde queritur

de admistratiōe hᵒ sacri. Et circa hᵒ q̄rūt. iiij. ¶ Primo q̄s sit minister huius sacri. ¶ Secundo cui debeat conferri. ¶ Tertio i qua parte. Quarto vtrū debeat iterari.

Ad primū sic proce

dit: Uidetur q etiaz laicus possit hoc sacramentū conferre: qz hoc sacramentum hz efficaciā ex oroe: vt Jaco. dic. sed oro laici q̄q ē deo accepta sicut sacerdot. ꝑ pōt hoc sacrm conferre. ¶ P. ō q busdā pribus i egypto legit q oleū ad infirmos trāsmittebāt ⁊ sanabāt: ⁊ simlr dī de beata Genouepha q oleo infirmos vngebat: ꝑ hoc sacrm pōt ꝓferri etiā a laicis. ¶ Sed ꝓ ē: qz i hoc sacro fit remissio peccatoz. sz laici nō hñt ptātez dimittēdi peccata. ꝑ ⁊c. ¶ Ulteriᵒ vi q diaconi possint hoc sacrm ꝓferre: qz fm Dio. diaconi hñt virtutē purgatiuā. sed hoc sacrm ē institutū ad purgandū tantū ab infirmitate mētis ⁊ corpis. ꝑ diaconi pñt cōferre. ¶ P. dignius sacrm ē bapmus q̄ hoc de q agimᵗ. sz diaconi pñt baptizare: vt pz de beato Laurētio. ꝑ ⁊ pñt hoc sacrm cōferre. ¶ Sz ꝓ ē qd dī Jaco. v. Inducat psbyros eccliē. ¶ Ulteriᵒ vi q solᵒ epūs possit hoc sacrm ꝓferre: qz hoc sacrm vnctiōe pficit sicut ⁊ ꝓfirmatio. sz solᵒ epūs pōt ꝓfirmare. ꝑ solus pōt hoc sacrm cōferre. ¶ P. q nō pōt qd est minus nō pōt qd ē maius. sz maᵗ ē vsus māe scificate q̄ scificatio eiᵒ: qz ē finis ipsiᵒ. ꝑ cū sacerdos nō possit scificare mām: nec pōt mā scificata vti. ¶ Sz ꝓ: hᵒ sacri miſter iducēdus est ad eū d suscipit sacrm: vt pz Jaco. v. sz epūs ñ possz accedē ad oēs infirmos sue dioc. ꝑ ñ solus epūs pōt hoc sacrm cōferre: ¶ Espondeo dō ad pmā questionē: q fm Dio. in eccl. hierar. Sunt quidā exercētes actiones hierarchicas: ⁊ qdam recipiētes tm̄ d sunt laici: ⁊ iō nullius sacri dispēsatio laico ex officio competit: sed q baptizare possunt in cāu necessitatis ē diuina dispēsatiōe factū: vt nulli regnātiōis spūal facultas desit. ¶ Ad pmū ꝑ dō: q oro illa nō fit a sacerdote in psona sua: qz cuz sit qñq peccatoz non esz exaudibilis: sed fit in persona totius ecclesie in cuius psona orare pōt quasi persona publica: nō autē laicus qui est pson priuata. ¶ Ad. ij. dō: q ille vnctiōes nō erāt sacrales: sz ex quadā deuotiōe recipiētiū talē vnctionē ⁊ meritis vngentiū vel olcum mittentiū ꝓsequebat effectus sanitat corpalis p grāz sanitatū: ñ p grāz sacrālē.

Ad.ij.q.od: q diacon' hz vim purgatiuã tm: ñ ãt illumiatiuã. vñ cũ illumiatio sit p gr̃am: nulluz sacr̃m i q̃ gr̃a ꝓferat põt diacon' ex officio dare: ꝛ iõ nec h' cũ i eo gr̃a ꝓferat. ¶ Ad.j.g od: q h' sacramẽtũ illumĩãdo p collationẽ gr̃e purgat: ꝛ iõ diaconis ei' ñ ꝓpetit collatio. ¶ Ad.ij.od: q hoc sacr̃m nõ ẽ necitatis sacr̃m sic baꝑmus: vñ nõ ita cõmittit dispẽsatio ei' oibus i articulo necitatis: sz solũ illis q̃bus ex officio cõpetit: diacõis ãt etiã baptiçare nõ ꝓpetit ex officio. Ad.ij.q.od: q fm Dio. epõs ꝓpe hz pficiẽdi officiuz: sic sacerdos illuminãdi. vñ illa sacr̃a dispẽsanda solis epis reseruãtur q̃ susceptionẽ i aliq̃ statu pfectõis sup alios ponũt: hoc ãt nõ ẽ i h' sacr̃o cũ oibus det: ꝛ iõ p simplices sacerdotes põt admistrari. ¶ Ad.j.g od: q ꝓfirmatio iprimit characterẽ q̃ collocat hõ in statu pfectiõis: vt supra dictũ ẽ: nõ ãt hoc ẽ i h' sacr̃o: ꝛ iõ nõ ẽ simile. ¶ Ad.ij.od: q q̃uis i genẽ cãe finalis vsus mãe scificate sit potior q̃ scificatio mãe tñ i genẽ cãe efficiẽtis scificatio mãe ẽ potior: qz ab eo dẽ pẽdet vsus sic ab actiua cã: ꝛ iõ scificatio req̃rit altiorẽ vtutẽ actiuã q̃ vsus.

Ad secundus sic ꝓ

cedit: Uidet q etiã sanis debeat cõferri h' sacr̃m: qz ꝑncipalior effect' hui' sacr̃i ẽ sanatio mẽtis q̃ sanatio corpis: vt dictũ ẽ. sz etiã sani corpe idigẽt sanatiõe mẽtis. g̃ eis dz h' sacr̃m ꝓferri. ¶ Ꝺ. hoc sacr̃m ẽ exeuntiũ sic baꝑmus intrãtiũ. sz oib' intrãtib' baꝑmus dat. g̃ oib' exeuntibus dz dari hoc sacr̃m. sz qñq; illi d̃ sũt i ꝑpinq̃ exitus sũt sani: sic illi d̃ decapitãdi sũt. g̃ talibus dz hoc sacr̃m dari. ¶ Sz ꝺ: ẽ qd dr̃ Jaco. v. Infirmatur q̃s i vobis ꝛc. g̃ solis infirmis ꝓpetit. Ulterius vr̃ q i q̃libet infirmitate h' sacr̃m dari debeat: quia Jaco. v. vbi hoc sacr̃m tradit nulla infirmitas ꝺtermiat. g̃ oib' infirmãtib' dz hoc sacr̃m ꝓferri. ¶ Ꝺ. q̃to remediũ ẽ dignius: tãto dz eẽ gnãlius. sed hoc sacr̃m ẽ dign' q̃ medicia corpalis. cũ g̃ medicina corpalis oibus infirmis det: vr̃ q etiã h' sacr̃m. ¶ Sz ꝺ: hoc sacr̃m dr̃ ab oibus extreme vnctiõis: sed nõ ois infirmitas ad extremũ vite ꝓducit: cũ q̃daz infirmitates sint cãe lõgioris vite: vt dic̃ phs. g̃ ñ oibus infirmãtib' dz hoc sacr̃m dari. Ulteri' vr̃ q furiosis ꝛ amẽtib' hoc sacr̃m dari debeat: qz tales egritudies sũt piculolissime ꝛ cito ad mortẽ disponũt sz piculo dz adhiberi remediũ. g̃ h' sacr̃m q̃ est in remediũ infirmitat' hũane dz talib' ꝓferri. ¶ Ꝺ. dignius sacr̃m ẽ baꝑmus q̃ istud. sz baptism' dat furiosis: vt supra dictũ ẽ. g̃ ꝛ hoc sacr̃m eis dz dari. ¶ Sz ꝺ: hoc sacr̃m ñ ẽ dandũ nisi recognoscẽtib' ipm. sz tales nõ sũt furiosi ꝛ amẽtes. g̃ eis dari non dz. Uteri' vr̃ q debeat dari puer': qz eisdẽ infirmitatib' q̃nq; laborãt pueri ꝛ adulti. sz eidez morbo dz adhiberi idẽ remediũ. g̃ sic̃ adultis ita ꝛ pueris dz h' sacr̃m ꝓferri. ¶ Ꝺ. h' sacr̃m dat ad purgandũ reliq̃as pcci: vt ꝺdictũ ẽ tã originalis q̃ actualis. sz i pueris sũt reliq̃e originalis pcci. g̃ eis dz h' sacr̃m dari. ¶ Sz ꝺ: q nulli dz dari sacr̃m cui nõ ꝓpetit forma sacri. sz forma hui' sacri ñ competit pueris q̃ nõ peccauerũt p vsuz ꝛ adultz: vt i forma exꝑmit. g̃ eis nõ dz dari hoc sacr̃m. ¶ Respondeo dr̃ ad. j. q. q hoc sacr̃m ẽ q̃dã spũalis curatio vt ꝑius dictũ ẽ: que q̃dẽ p quẽdã corpalis curatiõis modũ significat: ꝛ iõ illis q̃bus corpalis curatio ñ ꝓpetit. s. sanis nõ dz hoc sacr̃m ꝓferri. ¶ Ad.j.g dr̃: q q̃uis spũalis sanitas sit ꝑncipal' effect' hui' sacri: tñ dz q p curationẽ corpalẽ significet curatõ spũal': etiã si corpalis sanatio nõ seq̃tur: ꝛ iõ soluz illis h' sacro sanitas spũalis dari pñt q̃bus curatõ corpalis cõpetit. s. infirmis: sic ille solus põt baꝑmũ suscipe q̃ põt corpalis ablutõis eẽ ptceps: nõ autẽ puer i vẽtre matris exñs. ¶ Ad.ij.q.od: q baꝑmus etiã nõ ẽ nisi illoz itrantiũ q̃ corpali ablutõi sbijci pñt: ꝛ iõ hoc sacr̃m illoz tm̃ exeuntiũ ẽ q̃b' corporal' curatio ꝓpetit. ¶ Ad.ij.q.od: q hoc sacramẽtũ ẽ vltimũ remediũ q̃ dr̃ eccl̃ia põt cõferre imediate q̃si disponẽs ad gl̃am: ꝛ iõ illis tm̃ ifirmãtib' dz exhiberi q̃ sunt i statu exeuntiũ: pp hoc q egritudo nata ẽ mortẽ inducẽ ꝛ ꝺ piculo timet. ¶ Ad j.g dr̃: q q̃libet ifirmitas augmẽtata põt mortem inducere: ꝛ iõ si genera ifirmitatuz pẽsant: in q̃libet egritudie põt dari hoc sacr̃m: qz aplus ñ dimiat ifirmitatẽ aliquã: sz si pẽset ifirmitat' modus ꝛ status nõ sp dz ifirmãtib' hoc sacr̃m dari. ¶ Ad. ij. dr̃: q medicia corpal' hz p ꝑncipali effectu sanitatẽ corpalẽ qua dẽs infirmi i q̃libet statu idigent: sed hoc sacramẽtũ hz p ꝑncipali effectu illã sospitatẽ q̃ exeũtib' ꝛ iter ad gloriã agẽtib' ẽ necessaria: ꝛ iõ ñ ẽ sile. Ad.iij.q.od: q ad effectuz hui' sacri pcipiendũ plimũ valz deuotio suscipientis ꝛ psonale meritũ ꝓferẽtiũ: ꝛ gnãle tot' eccl̃e: qd pz ex hoc q p modũ depcatõis forma hui' sacri ꝓfert: ꝛ iõ illis q̃ ñ pñt recognoscẽ ꝛ cũ deuotõe suscipe h' sacr̃m dari ñ dz: ꝛ pcipue furiosis ꝛ amẽtib' q̃ pñt irreuerẽtiã sacro p aliquã imũdiciã facẽ: nisi hẽrent lucida iterualla i qb' sacr̃a recognoscerẽt: ꝛ sic eis cõferri i statu illo posset. ¶ Ad.j.g dr̃: q q̃uis i piculo mort' tales q̃nq; sint: tñ remediũ p deuotionez ꝑpaz ñ põt eis applicari: ꝛ iõ ñ dz eis ꝓferri. ¶ Ad ij.od: q baꝑmus ñ req̃rit motũ li. ar. qz dat ꝺ originale ꝑncipal'r qd nõ curat i nobis ex nro li. ar. sz i h' sacro req̃rit motus li. ar. ꝛ iõ ñ ẽ sile. Et ꝑterea baꝑmus ẽ sacr̃m necitatis: nõ añt extrema vnctõ.

Ad.iij.q.od: q hoc sacr̃m exigit actualez deuotoez in suscipiẽte: sic ꝛ eucharistia. vñ sic eucharistia ñ dz dari puer': ita nec h' sacr̃m. ¶ Ad.j.g dr̃ q ñ dat ꝺ reliq̃as original' pcci nisi ꝛ q̃ sũt p actualia pcca q̃dãmõ cõfortate. vñ ꝑncipal'r ꝺ actualia pcca dat: vt ex ipa forma pz: q̃ ñ sũt i puer'. ¶ Ad ij.od: q ifirmitates in pueris non sunt ex peccato actuali causate: sicut in adultis: ꝛ cõtra illas pcci-

pue ifirmitates hoc ſacrm oatur que ſunt ex pcco cauſate: qſi peccati reliquie.

Ad tertiuz ſic proce dit: Uidet q̄ h' ſacro totū corpus iungi debeat: qz fm Aug. Aia tota eſt in toto corpe. ſz pcipue dat hoc ſacrm ad ſanādū aiam. g̈ i toto corpe oz iunctio fieri. ¶ P. vbi ē morb' ibi oz apponi medicia. ſz morb' ē vlis in toto corpore ſicut febris. g̈ totū corpus iungi oz. ¶ P. in baptiſmo totū corpus imergit. g̈ & hic totū debēt iungi: ¶ Sz ꝯ ē vlis eccīe ritus fm quē iungit ifirmus niſi i determiatis ptib' corpis. ¶ Lteri' vi q̄ incō uenienter determinētur iſte ptes: vt. ſ. ifirmās vngat l oculis: i auris': in naribus: i labijs: in manibus et pedib': qz ſapiēs medicus curat morbū in radice. ſz de corde exeūt cogitatiões q̄ coinq̄nāt hoiez: vt dī Matth. xiij. g̈ in pectore oz fieri vnctio. ¶ P. puritas mētis nō mun' ē necessaria exeūtib' q̄ intrātibus. ſz itrātes vngunt chrīſmate i vertice a ſacerdote ad ſignificādū puritatē mētis. g̈ & exeūtes hoc ſacro debēt vngi i vertice. ¶ P. ibi oz adhibēi remediū vbi ē maior vis morbi. ſz ſpūalis morbus pcipue viget i renib' viris: & mulierib' i vmbilico vt pz Job. xl. Ptās eius i lūbis ei'. fm expoſitiōez Greg. g̈ ibi oz fieri iunctio. ¶ P. ſicut p pedes peccat ita & p alia mēbra corpis. g̈ ſic vgunt pedes ita & alia corpis mēbra iungi debēt. ¶ Lterius videt q̄ mutilati nō ſint vngēdi illis vnctōibus q̄ ptibus illis cōpetūt: qz ſic hoc ſacrm exigit determinatā diſpōnez i ſuſcipiēte: vt. ſ. ſit ifirm': ita & determinatz partē. ſz ille q̄ nō hz ifirmitatē nō pōt iungi. g̈ nec ille q̄ ñ hz partē illā in q̄ oz fieri iunctio. ¶ P. ille q̄ ē cecus a natiuitate ñ delict p viſuz. ſz i vnctōne q̄ fit ad oculos fit mētio ō delicto p viſuz. g̈ taliſ iunctio ceco nato nō debēt fieri: & ſic de alijs. ¶ Sz ꝯ ē: q̄ defect' corpis nō impedit aliq̄ō aliud ſacrm. g̈ nec iſtud impedire oz. ſz de necitate iſtius ſacri eſt q̄libet vnctionū. g̈ oēs debēt fieri mutilato. ¶ Rſpō deo dō ad. j. q. q̄ h' ſacrm p modū curatiōis exhibet: curatio āt corpalis nō oz q̄ fiat p medicinā toti corpi appoſitā: ſz illis ptib' vbi ē radix morbi: & iō vnctio etiā ſacralis oz fieri i illis ptibus tm̄ in q̄bus ē radix ſpūaliſ ifirmitat. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ aia q̄uis ſit tota i q̄libet pte corpis q̄tū ad eēntiaz: nō tm̄ q̄tū ad potētias q̄ ſunt radices actuū pcī: & iō oz q̄ determiatis ptib' fiant in q̄bus ille potentie hñt eē. ¶ Ad. q. dō: q̄ nō ſp apponit medicia vbi ē morb': ſz ſpgruēti' vbi ē radix morbi. ¶ Ad. ij. dō: q̄ baptiſm' fit p modū ablutiōis: ablutio aūt corpalis nō purgat maculā ab aliq̄ pte niſi cui apponit: & iō baptmus toti corpi exhibet: ſecus āt ē ō extrema vnctiōe rōne iam dicta. ¶ P. ij. q. dō: q̄ pncipia peccādi i nobis ſūt eadē q̄ & pncipia agendi: qz pccm in actu ꝯſiſtit: pncipia āt agēdi i nobis ſunt tria: primū ē dirigēs. ſ. vis cognoſcitiua: ſecūdū ē imperās. ſ. vis appetitiua: tertiū ē exequēs. ſ. motiua: oīs āt nr̄a cognitio a ſenſu ortū hz: & q̄a vbi ē in nobis pma origo pcī: ibi oz vnctio adhiberi: iō vnguñt loca q̄nq̄ ſenſuū. ſ. oculi pp viſuz: aures ꝓpter auditū: nares ꝓpt odoratū: os ꝓpter guſtū: manus pp tactū: qui i pulpis digitorꝫ precipue viget. ſz ꝓpter appetitiua vngūt a quibuſdaz renes: ꝓpter motiuā vngūtur pedes q̄ ſunt pncipalius ei' inſtrumentū. & qz primū pncipiū ē cognoſcitiua: iō illa vnctio ab oibus obſuat q̄ fit ad q̄nq̄ ſenſus q̄ſi de neceſſitate ſacri: ſz quidā nō ſeruant alias: q̄dam vo illā ſeruāt que ad pedes & nō que ad renes: qz appetitiua & motiua ſūt ſecūdi pncipia. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ cogitatio a corde nō exit niſi p aliquā imaginationē q̄ ē motus a ſenſu fact': vt dī in. ij. de aia: & iō cor nō ē pma radix cogitatiōis ſz organa ſenſuū: niſi q̄tenus cor eſt pncipiū totius corpis: ſed hoc pncipiū ē radix remota. ¶ Ad. ij. dō: q̄ intrātes debēt acq̄rere puritatē: ſz exeuntes eā purgare: & iō exeūtes debēt iungi in illis ptibus q̄bus ꝓtingit puritatē mētis inq̄nari. ¶ Ad. iij. dicendū: q̄ ꝓz quorūdā ꝓſuetudiné fit i renib' ppt hoc q̄ ibi maxime viget appetit' cōcupiſcibilis: ſz appetitiua nō ē pma radix: vt dictū ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ organa corpis q̄b' actus pcī exercēt ſunt pedes: manus: & lingua: q̄bus etiā vnctio exhibet: & mēbra gēitalia q̄bus pp immunditiā illaꝫ partium & honeſtatē ſacri nō oz vnctio adhiberi. ¶ P. iij. q. dō: q̄ mutilati iungi debēt q̄to ꝓpinquꝰ ee pōt ad ptes illas i q̄b' vnctio fieri debuerat: qz q̄uis nō hēant mēbra: hñt tm̄ potētias aie q̄ illis mēbris debēt: ſaltē in radice & iteri' peccare pñt p ea q̄ ad p'tes illas ptinēt: q̄uis nō exteri'. Et p hoc pz ſolutio ad obiecta.

Ad quartuz ſic pro cedit: Uidet q̄ h' ſacrm nō debeat itari: qz dignior ē vnctio q̄ fit hōi q̄ q̄ fit lapidi: ſz vnctio altar' ñ iterat niſi altare illō fractum fuerit. g̈ nec vnctio extrēa q̄ adhibet hōi oz iterari. ¶ P. p' vltimū nihil ē. ſz hec vnctio dī extrēa. g̈ ñ oz itari. ¶ Sz ꝯ: h' ſacrm ē q̄dā ſpūal' curatio per modū curatōis corpal' exhibita. ſz curatō corpaliſ iterat. g̈ & h' ſacrm itari pōt. ¶ Lri' vi q̄ i eadē infirmitate ñ debeat itari: qz vni morbo ñ debet niſi vna medicia. ſz h' ſacrm ē q̄dā ſpūal' medicia. g̈ ꝯ vnū morbū ñ oz itari. ¶ P. ꝓz h' poſſz aliq̄s ifirm' tota die iungi ſi eodē morbo poſſz itari iunctō q̄ō ē abſurdū. ¶ Sz ꝯ ē: q̄ aliq̄n morb' diu durat p' ſacrī pceptionē: & ſic relique pcorꝫ ꝯhūt ꝯ q̄s pncipal' h' ſacrm dat. g̈ oz itaro iungi. ¶ Rſpōdeo dō ad. j. q. q̄ nullū ſacrale nec ſacrm q̄ō hz effectū ꝓpetuū oz itari: qz oñderet ſacrm ñ fuiſſe efficax ad faciendū illum effectū: & ſic fieret iniuria illi ſacramēto: ſacramentū aūt quod habet effectū nō ppetuū pōt iterari ſine iniuria: vt effectus deperditus

iterato recuperet: ꝛ qz ſanitas corpis ꝛ mētis que ſunt effectus huiꝰ ſacramēti pñt amitti poſtq̄ fuerūt p ſacrm effecta: iō hꝰ ſacrm ſine ſui iniuria pōt iterari. ¶ Ad. j. ꝯ oð: q iunctio lapidis fit ad ipſi⁹ altaris ꝓſecrationē que ē ꝑpetuo i lapide quādiu altare manet: ꝛ iō nō pōt iterari: ſz hec vnctio nō fit ad ꝓſecratiōez hoiſ cū nō imꝑmat characi: ꝛ iō nō ē ille. ¶ Ad. ij. oð: q illud qð fm eſtimationē hominū ē extremū: qñq̄ fz rei veritatē nō ē extremū: ꝛ ſic oī hoc ſacrm extrema vnctio: qz nō debz iterari niſi illis quoꝝ moꝛs ē ꝑpinq̄ fm eſtimationē hominū. ¶ Ad. iij. q. oð: q hoc ſacrm ñ reſpicit tm̄ infirmitatē: ſz etiā ifirmitatis ſtatū: qz nō debz dari niſi ifirmis q̄ fm humanā eſtimationē videt moꝛti appꝛpinq̄re: quedā ꝯ ifirmitates nō ſūt diuturne: vñ ſi i eis dat hoc ſacrm tūc cū hō ad illum ſtatū pueniat q̄ ſit i piculo moꝛtis: ñ recedit a ſtatu illo niſi ifirmitate curata: ꝛ ita iteꝝ nō dz iungi: ſz ſi recidiuū patiat erit alia ifirmitas: ꝛ poteīt fieri alia iunctio. quedā vo ſunt egritudies diuturne vt ethica: ꝛ idropiſis: ꝛ huiuſmōi: ꝛ i talib⁹ nō dz fieri iunctio niſi qñ vident pducē ad periculū moꝛtis: ꝛ ſi hō illū articulū euadat eadē ifirmitate durante: ꝛ iterū ad ſimilē ſtatū p illā infirmitatez reducat: iteꝝ pōt iungi: qz iam ē q̄ſi alius ifirmitat⁹ ſtatus: q̄uis nō ſit alia ifirmitas ſimplr. Et p hoc pz ſolutio ad obiecta. ¶ Preter p̄miſſa ꝛc. videt q̄ male ordinet: qz cū hoc ſacrm exeūtibus detur debēt vltimo poni. Et oð: q̄ alia duo q̄ ſequūtur ordinant ad bonū cōe ecclie vel totius hūane ſpēi bonū aūt vnius ē pus q̄ bonū multoꝝ qð ex ſingularib⁹ boniſ ꝓſurgit. vñ hoc ſacrm debuit vltio poni inter illa q̄ ordinant ad bonū vnius pſone: ꝛ ante illa que ordinant ad bonuz multitudis: que oī p̄ncipalis: qz eo ſolo imꝑmit character: ꝛ datur ſpūs ſancti plēitudo ad robur. ¶ Capita reguz et pōtificū vngūt. Cōtra ē q̄ reges nō vngūt fz ꝓſuetudinē ecclie chriſmate i capite: ſz oleo in ſcapulis Et oð: q̄ illa vnctio regū nō eſt ſacrm: ꝛ iō fm diuerſas ꝓſuetudies pōt diuerſimode fieri. vel oð q̄ exponēduz ē: regū ꝛ pontificū. i. eoꝝ qui hñt ſacerdotiū regale: vt p eodē ſumat vtraq̄ gens. ¶ Sz ex ꝓtēptu vel negligētia. Cōtra negligētia in his q̄ nō ſunt ò necitate ſalutis nō ē damnabilis: hoc dat ſacrm nō ē de neceſſitate ſalutis. Et oð: q̄ hꝰ magl accipiendū ē copulatiue q̄ diſiūctiue: nō eni q̄libz negligētia: ſed ex ꝓtēptu ꝓcedēs: vel ꝓtemptū iducens dānabilis ē. ¶ Non pōt ꝓfici niſi de pane cōſecto: ñ q̄ pāis ꝓſecrat⁹ ſit mā ſacri: ſz q̄ ipe pāis cōſecratus ſit ſacrm.

Dis. xxiij.

Hinc ad conſiderationem ſacri ordinis ꝛc. Poſtq̄ determiauit mgr de ſacramētis q̄ ordināt in remediū vnius pſone: hic determiat de ſacramētis que ordinant in remediū totius ecclie. Et diuidit in ꝑtes duas: in ꝓma determiat ò ſacro ordinis qð ordinat ad ſpūalem multiplicationez ꝛ gubernationē ecclesie: in ſecūda de matrimonio qð ordinat ad multiplicationē materialē fideliuz. xxvj. dis. ibi Luz alia ſacramēta ꝛc. Prima i duas in ꝓma determiat ò ſacramēto ordinis: in ſecūda de cōferentibus hoc ſacramentū. dis. xxv. ibi Solet queri ſi heretici ꝛc. Prima in duas: in ꝓma determinat de ordinib⁹: in ſecunda de quibuſdā officiis vel dignitatibus que ad ordines cōſequuntur ibi Sunt ꝛ alia quedā nō ordinuz ꝛc. Prima in duas. in ꝓma determiat de ordinibus diſtinctiſ: in ſecūda quid eē cōmune habeāt: ibi Si aūt querat quid ſit ꝛc. Prima in duas: in prima ponit numerū diſtinctoꝝ ordinū: in ſecūda de eis ꝓſequit: ibi In ſacramēto igit ſeptiformis ꝛc. ¶ Circa primū tria facit: primo ponit numerū ordinum: ſecundo effectū quem habēt in ſuſcipiētibus: ibi Illi vero i quoꝝ mētibus ꝛc. tertio ꝓditiones quas in eis req runt: ibi Tales autē ad miniſteriū. ꝛc. ¶ In ſacramento ergo ꝛc. hic ꝓſequitur de ordinibuſ. Et circa hoc facit tria: primo determiat quoddaz quod preexigitur ad ordines. ſ. corona: ſecundo de ipſis ordinibus ꝓſequitur: ibi Oſtiarij idem ꝛc. tertio oſtendit quandā ordinuz dictoꝝ differentiam: ibi Lūq̄ omnes ſint ſpūales ꝛc. Secunda ps in ſeptē partes diuidit ſm q̄ de ſeptez ordinibus ꝓſequit: que partes per ſe patent in littera. ¶ Sunt ꝛ alia quedā ꝛc. hic determiat de nominib⁹ quibus non ordines ſed dignitates vel officia exꝑmūtur. Et circa hoc duo facit: primo determinat de nominib⁹ dignitatum: ſecundo de nominibus officiorum: ibi Uates a iumentis ꝛc. ¶ Circa primuz tria facit primo exponit nomē epiſcopatus quod ad dignitatem pertinet: ſecundo ponit eius diſtinctionem ibi Ordo autem epiſcopoꝝ ꝛc. tertio ponit diſtinctionis originem: ibi Harum autē diſtinctio ꝛc.

¶ Uates a iumentis ꝛc. hic ponit nomina diuerſa officiorum. Et circa hoc tria facit: primo exponit diuerſa officiorum nomina: ſecundo oſtendit qualiter in officijs ſe habere debeant: ibi His breuiter ꝛc. tertio exponit nomen miſſe ad quam officia diſtincta requiruntur: ibi Miſſa autem dicitur ꝛc.

Hic eſt triplex queſtio. ¶ Prima de ordine in cōi. ¶ Secūda de diſtinctiōe ordinū. ¶ Tertia de his q̄ ſunt ordib⁹ ānexa. ¶ Circa ꝓmū querūt tria. ¶ Primo ò ipo ordie. Secūdo de effectu ei⁹. ¶ Tertio de recipiētibus ipm.

Ad primū ſic proceditur: Uidet q̄ ordo in eccliā eē nō debeat: Ordo eni reqrit ſubiectionē ꝛ ꝓlationē:

sed subiectio vī repugnare libertati in quā vocati sum' p xp̄m. g̈ ordo in eccl'ia eē nō debz. ¶ ℞. ille q̄ in ordie pstituit alio supior fit. sz in eccl'ia q̄libet oz se altero iferiorē reputare: Phil. ij. Supiores i vicē arbitrates. g̈ nō oz in eccl'ia eē ordo. ¶ ℞. ordo iuenit in āgelis ppter distictionē eoz in bonis nālibus ⁊ gratuitis. sz oēs hoies sūt in nā vnā: gratiarū etiā dona q̄s eminētī' hēat ignotū ē. g̈ ordo in eccl'ia eē nō pōt. ¶ Sed ꝫ: Ro. xij. Que a deo sunt ordiata sūt. sz eccl'ia a deo ē: q̄ ipse eā edificauit sanguie suo. g̈ ordo in eccl'ia eē oz. ¶ ℞. status eccl'ie ē medī' int̄ statū nature ⁊ glie. sz in nā inuenit ordo q̄ quedā alīs supiora sūt: ⁊ sūr in gloria vt pz in āgelis. g̈ i eccl'ia oz eē ordo. ¶ Lteri' vī q̄ incōueniēter ordo i lr̄a diffiniat: vbi dr̄. Ordo ē signaculū quoddā eccl'ie p q̄ spūalis ptās traditur ordiato: pars enī nō oz poni gen' totius. sz character q̄ p signaculū exponit in ꝑnti diffinitiōe ē pas ordis: q̄ diuidit ꝫ id q̄ ē res tm̄ vel sacm̄ tm̄: cū sit res ⁊ sacm̄. g̈ signaculū nō oz poni q̄i genus ordis. ¶ ℞. sicut i sacro ordis imp̄mit character ita in sacro baptismi. sz i diffinitiōe bap̄mi nō ponebat character. g̈ nec i diffinitiōe ordis poni oz. ¶ ℞. i baptismo etiā quedā spūalis ptās dat accedenti ad sacr̄a: ⁊ iterū ē quoddā signaculū cū sit sacm̄. g̈ hec diffinitio ꝑuenit bap̄mo: ⁊ sic incōuenienter assignat de ordie. ¶ ℞. ordo relatio q̄daz ē que in vtroq; extremoz saluat: extrema āt hui' relatōis sunt supior ⁊ iferior. g̈ iferiores hūt ordinē sicut ⁊ supiores. sz in eis nō ē aliq̄ ptās p̄eminētie q̄lis ponit hic i diffinitiōe ordis: vt pz p expositionē seq̄ntem: vbi ponit ꝓmotio ptātis. g̈ incōueniēter diffinit hic ordo. Lteri' vī q̄ ordo nō sit sacm̄: sacramētū enī vt dr̄ Hug. de san. vic. ē māle elementū. sz ordo nō noiat aliq̄d hui' mōi: sz magis relationē vel ptātem: q̄ ordo ē ps ptātis fm p̄l. g̈ nō ē sacm̄. ¶ ℞. sacr̄a nō sūt de eccl'ia triūphante. sed ē ibi ordo: vt pz de āgelis. g̈ ordo nō ē sacm̄. ¶ ℞. sic̄ platio spūalis q̄ ē ordo dat cū quadā p̄secratōe ita ⁊ p̄latio secularis: q̄ ⁊ reges iungunt vt supra dictū ē. sz regia dignitas nō ē sacm̄. g̈ nec ordo de q̄ loq̄mur. ¶ Sz ꝫ ē: q̄ ab oībus enumerat inter septē eccl'e sacr̄a. ¶ ℞. ppī q̄ vnūquodq; ⁊ illud magis. sz ppter ordinē efficit hō dispēsator aliorū sacr̄oz. g̈ ordo hz magis rōez q̄ sit sacramētuz q̄ alia. Lteri' vī q̄ forma hui' sacri incōueniēter in lr̄a exp̄mat: q̄ sacr̄a efficaciā hūt ex forma. sz efficacia sacr̄oz ē ex vtute diuina q̄ i eis secreti' operat salutē. g̈ in forma hui' sacri debēt fieri mentio de vtute diuina p inuocationē trinitat̄: sicut i alīs sacr̄is. ¶ ℞. impare ē eius q̄ hz auctoritatē. sz auctoritas nō residet penes cū q̄ sacr̄a dispēsat: sz ministeriū tm̄. g̈ nō debēt vti impatiuo mō: vt dicēt sic agite vel accipite hoc vl̄ illud: aut aliq̄d huiusmodi. ¶ ℞. i forma sacri nō oz fieri mētio nisi de illis q̄ sunt de eēntia sacri. sz vsus ptātis accepte ñ est de eēntia hui' sacr̄i: sz ꝑseq̄tur ad ip̄m. g̈ nō oz ō eo fieri mētio i forma hui' sacri. ¶ ℞. oia sacr̄a ordināt ad eternā remunerationē. sz i formis aliorū sacramētoz ñ fit mētio de remūeratiōe. g̈ nec in forma hui' sacri debēt de ea fieri mētio: sicut fit cū dr̄: Hiturus partē si fideli' ⁊c. Lteri' vī q̄ h' sacm̄ nō hēat māz: q̄ in oi sacro q̄d hz māz vtus opans i sacro ē in mā. sz i rebus mālibus q̄ hic adhibēt: sic̄ sunt claues: cādelabra: ⁊ hui' modi nō vī eē aliq̄ virt' scificādi. g̈ ñ hz māz. ¶ ℞. i isto sacro ꝑfert plēitudo gr̄e septiformis: vt in lr̄a dr̄: sicut in ꝑfirmatiōe. sz mā ꝑfirmatiōis p̄exigit scificatiōez. cū g̈ ea q̄ in h' sacro vident eē mālia nō sint p̄scificata: vī q̄ nō sint mā hui' sacri. ¶ ℞. in q̄libet sacramēto hūte mām req̄rit ꝑtract' materie ad euz q̄ suscipit sacm̄. sz vt a q̄busdā dr̄ ꝑtract' dictorū māliū ab eo q̄ suscipit sacm̄ nō ē de necītate sacri sz solū ꝓrrectio. g̈ pdicte res māles nō sūt mā hui' sacri. ¶ Sed ꝫ ē: q̄ oē sacm̄ p̄sistit i rebus ⁊ verbis. sz res i quolibet sacro sunt mā ipsius. g̈ res q̄ i hoc sacro adhibēt sunt mā hui' sacri. ¶ ℞. plus req̄ritur ad dispēsandū sacr̄a q̄ ad suscipiendū. sz baptism' in q̄ dat ptās ad suscipiēduz sacr̄a idiget mā. g̈ ⁊ ordo in q̄ dat ptās ad ea dispensanda.

¶ Espōdeo dō ad. j q. q̄ deus sua opa in sui similitudinē pducē voluit q̄tū possibile fuit: vt pfecta eēnt ⁊ p ea cognosci posset: ⁊ iō vt in suis operib' rep̄sentaret nō soluz q̄ in se ē: sz etiā fm q̄ alīs influit: hanc legē nāle posuit oibus vt vltima p media pficerent: ⁊ media p ꝓma: vt Dio. dicit: ⁊ iō vt ista pulchritudo eccl'ie nō' decesset posuit ordinē in ea: vt quidā alīs sacr̄a traderēt suo mō: deo in h' assimilati q̄i deo coopantes: sicut etiā in corpe naturali quedā mēbra alīs influūt. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ subiectio seruitutis repugnat libertati: q̄ seruus' ē qñ alīs dominat ad sui vtilitatē subiectus vtene: talis aūt subiectio nō req̄rit in ordine: p quez qui p̄sunt salutē subditoz q̄rere debēt: nō ꝓpriam vtilitatē. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄libet se oz reputare iferiorē merito: sz nō officio: ordines āt officia q̄daz sunt.

¶ Ad. iij. dō: q̄ ordo in āgelis nō attendit fm distinctionē nature: nisi p accidēs inq̄ntuz ad distinctionē nature sequit in eis distictio gr̄e. attenditur aūt p se fm distictionē in gr̄a: q̄ eoz ordies respiciūt pticipationē diuinoz ⁊ cōicationē i statu glorie que ē fm mēsurā gr̄e q̄si gr̄e finis ⁊ effect' quodāmō: sed ordies ecclie militātis respiciūt pticipationē sacr̄oz ⁊ cōicationē: q̄ sunt cā gr̄e ⁊ quodaz mō gr̄am p̄cedūt: ⁊ sic nō ē de necessitate nr̄orum ordinū gratia gratū faciēs: sed solū ptās dispēsandi sacr̄a: ⁊ ꝑpter hoc etiā ordo nō attendit p distictionē gr̄e gratū faciētis: sed p distictionez ptātis.

¶ Ad. iij. q dō: q̄ diffinitio quā mgr̄ de ordie ponit ꝑuenit ordini fm q̄ ē eccl'ie sacm̄: et ideo duo ponit: signū exteriꝰ: ibi Signaculuz quoddā ⁊c. idest signū quoddam: ⁊ effectus interior: ibi Quo

ſpūalis ptās ⁊c̄. ¶ Ad.j.ğ od: q̄ ſignaculū nō ponit hic ꝑ charactere iteriozi: ſz ꝑ eo qđ exteriꝰ gerit qđ ē ſignū iteriozis ptātis ⁊ cā: ⁊ ſic etiā ſumit character in alia diffinitōe: ſi tm̄ ꝑ iteriozi charactere ſumeret nō eēt incōueniēs: qz diuiſio ſacrī i illa tria nō ē in ptes itegrales ꝓpe loquēdo: qz illō qđ ē res tm̄ nō ē de eētia ſacrī: qđ ē etiā ſacrm̄ tm̄ trāſit ⁊ ſacrm̄ manē oī. vñ relinq̄t q̄ ipe charact interiꝰ ſit eētialr ⁊ ꝑncipalr ipm̄ ſacrm̄ ordiſ. ¶ Ad.ij. od: q̄ baptiſm' q̄uis i eo ꝓferat aliq̄ ſpūalis potentia recipiēdi alia ſacra rōe cui' characterē imꝑmit nō tn̄ h° ē ꝑncipalis ei' effect': ſz ablutio iteriꝰ ꝓp quā baptiſmus fierz etiā ꝑtī cā nō exñte: ſz ordo ptātez ꝑncipalr ipoꝛtat: ⁊ iō charact q̄ ē ſpūal' poteſtas ponit i diffinitōe ordis: nō āt i diffinitōe baptiſmi. ¶ Ad.iij. od: q̄ i baptiſmo oat q̄daz potētia ſpūalis ad recipiēdū: ⁊ ita q̄dāmō paſſiua: ptās āt ꝑe noiat potētiā actiuā cū aliq̄ ꝑeminētia: ⁊ iō hec diffinitio nō ꝙueīt bapmo. ¶ Ad.iij. od: q̄ nomē ordis ouplr accipit: qñq̄z enī ſignat ipaz relationē: ⁊ ſic ē tam i iferiozi q̄ i ſupiozi: vt obiectō tāgit: ⁊ ſic nō accipit hic. Aliqñ aūt accipit ꝑ ipſo gradu q̄ ordinē ꝑmo mō acceptū facit: ⁊ qz rō ordis ꝑt ē relatio inenit vbi ꝑmo aliq̄d ſupi' altero occurrit: iō hic grad' eminēs p ptātez ſpūalē ordo noiat. ¶ D.iij.q.od: q̄ ſacrm̄ vt ex.ſ. dictis pz nihil ē aliud q̄ q̄dā ſcificatio hōi exhibita cū aliq̄ ſigno viſibili. vñ cū i ſuſceptiōe ordiſ q̄daz ꝓſecratō hōi adhibeat ꝑ viſibilia ſigna: ꝓſtat ordiez eſſe ſacramētū. ¶ Ad.j.ğ od: q̄ q̄uis ordo i ſuo noie ñ exꝑmat aliq̄d māle elemētū: tn̄ ordo nō ꝓferī ſine aliq̄ elemēto māli. ¶ Ad.ij. od: q̄ ptātes ꝓportionari debēt illis ad q̄ ſunt: cōicatio aūt diuinoꝝ ad quā dat ſpūalis ptās ñ fit in āgelis ꝑ aliq̄ ſēſibilia ſigna: ſic in hoīb' ꝓtigit: ⁊ iō ptās ſpūalis q̄ ē ordo nō adhibet āgelis cū aliq̄b' ſignis viſibilib' ſic hoīb': ⁊ iō in hoīb' ē ordo ſacrm̄: ſz nō in angelis. ¶ Ad.iij. od: q̄ nō oīs bñdictio q̄ adhibet hōi vl ꝓſecratio ē ſacrm̄: qz ⁊ mōachi ⁊ abbates bñdicūt ⁊ tn̄ ille bñdictiōes nō ſūt ſacra. ⁊ ſimilr nec regal unctio: qz poſt huī' mōi bñdictiōes nō ordinant aliq̄ ad diſpēſatōez diuinoꝝ ſacroꝝ: ſic ꝑ bñdictōez ordis: ⁊ iō nō ē ſile. ¶ D.iij.q.od: q̄ h° ſacrm̄ ꝑncipalr ꝓſiſtit i ptāte tradita: ptās āt a ptāte traducit ſic ſimile ex ſili. Et itez: ptās ꝑ vſum inoteſcit: qz potētie notificāt ꝑ actus: ⁊ iō i forma ordis exꝑmit vſus ordis ꝑ actū q̄ impat: ⁊ exꝑmit traductō ptātis ꝑ impatiuū modum. ¶ Ad.j.ğ od: q̄ alia ſacra ñ ordināt ꝑncipalr ad effectus ſiles ptāti ſm quā ſacra diſpēſant: ſic h° ſacrm̄: ⁊ iō in h° ſacro ē q̄ſi q̄daz cōicatio vniuoca. vñ i alīs ſacris exꝑmit aliq̄d ex ꝑte diue vtutis cui effect' ſacri aſſimilat: nō āt in h° ſacro. q̄uis enī in eꝙ q̄ ē miſter huius ſacrī nō ſit auctas reſpectu collatōis hui' ſacrī: tn̄ hz aliquā ptātem reſpectu ptātis ordis q̄ ꝓferī ꝑ ipm̄ inq̄tuz a ſua ptāte deriuat. ¶ Ad.iij. od: q̄ vſus ptātis ē effectus ptātis in genē cāe efficiētis: ⁊ ſic nō hz q̄ in diffinitōe ordis ponat: ſz ē q̄dāmō cā in genere cāe finalis: ⁊ iō ſm hāc rōnē poni pōt in diffinitiōe ordinis. ¶ Ad.v.q.od: q̄ mā i ſacris exterius adhibita ſignificat vtutē in ſacris agentē ex extriſeco oino aduēire. vñ cū effectus ꝓpius huius ſacrī. ſ. character ñ ꝑcipiat ex aliq̄ opatiōe ipi' q̄ ad ſacrm̄ accedit: ſic erat in pnia: ſz oino ex extriſeco aduenīat cōpetit ei mām hīe: tn̄ diuerſimode ab alīs ſacris q̄ māz hñt: qz hoc qđ in ſacro ꝓferī in alīs ſacris deriuat tm̄ a deo: ñ a miſtro q̄ ſacramentū diſpēſat: ſz illud qđ i hoc ſacro traditī. ſ. ſpiritualis ptās deriuat etiā ab eo q̄ ſacrm̄ dat: ſic poteſtas ipfecta a pfecta: ⁊ iō efficacia illoꝝ ſacroꝝ ꝑncipalr ꝓſiſtit i mā que vtutē diuinā ⁊ ſignificat ⁊ ꝑtinet ex ſcificatiōe ꝑ miſteriū adhibita: ſz efficacia huius ſacrī ꝑncipaliꝰ reſidet penes eū q̄ ſacrm̄ diſpēſat: mā aūt adhibet magis ad determinādū ptātem q̄ tradit ꝑticulr ab hñte eaz cōplete: q̄ ad ptātem cauſandū: qđ ꝑz ex hoc q̄ mā cōpetit vſui ptātis: ⁊ ꝑ hoc ꝑz ſolo ad ꝑmuz. ¶ Ad.ij. od: q̄ mām in alīs ſacris oz ſcificari ꝓp virtutē quā ꝑtinet: ſz nō ē ita in ꝓpoſito. ¶ Ad.iij. od: q̄ ſuſtinēdo illud dictū appet ex dictis cā ei': qz enī ptās ordinis nō accipit a miſtro ſz a mā: iō correctio mē magis ē de eētia ſacrī q̄ tactus: tn̄ ipa vba forme videt oñdere q̄ tactus mē ſit de eētia ſacrī: qz dī: Accipe hoc vel illud.

¶ Secunduz ſic ꝓcedit: Uidet q̄ in hoc ſacro ordis nō ꝓferat gra gratū faciēs: qz cōiter dī q̄ ſacramētū ordiſ ordinat ꝑ defectū ignoratie. ſz ꝑ ignoratiā nō dat gra gratū faciē': ſz gra gratī data: qz gra gratū faciēs magis reſpicit affectū. ğ in ſacro ordis ñ dat gra gratū faciēs. ¶ P. ordo diſtinctionē ipoꝛtat. ſz mēbra eccle ñ diſtinguūt ꝑ grāz gratū faciētez ſz ſm grāz gratis datā: de q̄ oī. j. Cor. xij. Diuiſiōes grāz ſunt. ğ i ordie nō dat gra gratū faciēs. ¶ P. nulla cā ꝑſuppōit effectū ſuū. ſz in eo q̄ accedit ad ordies ꝑſupponit gra ꝑ quā fit idone' ad executiōnē ordis. ğ talis gra nō ꝓferī in ordis collatione.

¶ Sz ꝑ: ſacra noue legis efficiūt qđ figurāt. ſz ordo p numez ſeptēnariū ſignificat. vij. ſpūs ſci dona: vt i lra oī. ğ dōa ſpūs ſci q̄ ñ ſūt ſine gra gratuz faciēte in ordie dant. ¶ P. ordo eſt ſacrm̄ noue legis. ſz in diffinitiōe talis ſacrī ponit vt grē cā conſtat. ğ cauſat grāz i ſuſcipiēte. ¶ Cōterī vī q̄ i ſacro ordis nō imꝑmat character q̄tū ad oēs ordies: qz ordis character ē q̄dā ſpūalis ptās. ſz q̄daz ordies nō ordinant niſi ad quoſdā actus corꝑales. ſ. oſtiarij vel acolythi. ğ in eis non imꝑimit character. ¶ P. oīs character ē indelibilis. ergo ꝑ characterez hō ponitur in ſtatu a quo nō poſſit recedere. ſz illi qui hēnt aliquos ordies poſſunt licite redire ad laicatū. ğ ñ imꝑimit caracī in oīb' ordibus.

¶ D. vt supra di. iij. dictū est: p characterē homo ascribit ad aliqđ sacrm vandū vel accipienduz. sz ad susceptionē sacrorum sufficiēter hō ordinat p characterē baptismalē. dispensator ār sacrorz nō pstituit hō nisi in ordie sacerdotali. g in alijs ordinib' nō impmit character. ¶ Sz ꝯ: oē sacrm in q̄ nō impmit character ē iterabile. sz nullus ordo est iterabilis. g in quolibz ordine impmit character. ¶ D. character ē signū distinctiuū. sz in quolibet ordie ē alīq̄ distinctio. g q̄libet ordo impmit characterē ¶ Lteri' vī q character ordinis nō ppponit characterē baptismalē: qz p characterē ordinis hō efficit dispensator sacrorz: p characterē baptismalē susceptiuus eorūdez. sz ptās actiua nō ppponit ō necessitate passiuā: qz pōt eē sine ea: sic pz in deo. g character ordis nō ppponit de necessitate characterē baptismalē. ¶ D. pōt ptingere q aliquis nō sit baptizatus q̄ se baptizatū estimat. pbabilr. si g talis ad ordies accedat nō psequit characterē ordis: si character ordis ppponat baptismalē: r sic ea q̄ faciet vel in psecratiōe vel absolutōne nihil erūt: r in hoc eccla decipiet: qđ ē incōueniēs. ¶ Sed ꝯ: baptism' ē ianua sacrorz. g cū ordo sit quoddā sacrm ppponit baptismū ¶ Lteri' vī q ppponat de necessitate characterē confirmationis: qz in his q̄ sunt ordiata ad iuicē sicut medius ppponit primū: ita vltimū ppponit mediū. sz character confirmatiōis ppponit baptismalez q̄si primū. g character ordis ppponit characterem confirmatiōis q̄si mediū. ¶ D. q̄ ad alios confirmandos ponūt maxime debent eē firmi. sz illi q̄ sacrm ordinis susceptūt sunt aliorz confirmatorez. g ipi maxime debēt hīe sacrm confirmationis. ¶ Sz ꝯ: apli receperūt ptātez ordinis añ ascensionē: Jo. xx. vbi dictū ē eis: Accipite spūm sanctū. sz confirmati sunt post ascensionē p aduentū spūs sci. g ordo nō ppponit confirmationē ¶ Lterius vī q character vnius ordis ppponat de necessitate characterez alterius: qz maior ē conuenientia ordinis ad ordinez q̄ ordis ad aliud sacrm. sz character ordis ppponit characterē alterius sacri. s. baptismi. g multo fortius character vni' ordis ppponit characterē alteri'. ¶ D. ordies sunt q̄dā gradus. sz nullus pōt peruenire ad posteriorē gradū nisi prius priorem pscenderit. g nullus pōt accipe characterē ordis sequētis: nisi primū accipiat ordinē precedentē. ¶ Sz ꝯ: si omittat aliq̄d in sacro qđ sit de necessitate sacramēti oz q sacrm iteret. sz si aliqs accipiat sequētem ordinē ptermisso pmo nō reordinat: sz pfert sibi qđ deerat fm statuta canonū. g precedens ordo nō ē de necessitate sequētis. ¶ Espondeo. ad. j. q. q dei pfecta sūt opa: vt dī Deutero. xxxij. r ideo cui cūq̄ dat potētia aliq̄ diuinitus: dant ea p que executio illius potētie pōt pgrue fieri. r hoc etiam in nālib' pz: qz aialibus dant mēbra q̄bus aie potētie pñt exire in actus suos: nisi sit defect' ex parte materie. sicut ār gra gratū faciēs ē necessaria ad h' q hō digne recipiat sacrā: ita etiaz ad h' q hō digne dispēset: r iō sicut i baptismo p quē hō fit susceptiuus aliorz sacrorz datur gra gratū faciēs: ita in sacramēto ordis p qđ hō ordinat ad aliorz sacrorum dispensationē. ¶ Ad. j. g dō: q ordo dat nō in remediū vnus psone: sz totius eccle. vñ q dī p ignorantiā dari: nō ē intelligendū ita q p susceptionē ordinis pellat ignorātia i suscipiēte. sz qz suscipiēs ordinē pficit ad pellēdū ignorātiā i plebe. ¶ Ad. ij. dō: q q̄uis dona gre gratū faciētis sint cōia oibus mēbris eccle: tm illorz actus donorz fm q̄ attendit distinctio i mēbris eccle: idoneus susceptor aliquis eē nō pōt nisi charitas assit: q̄ qđē sine gra gratuz faciēte eē nō pōt. ¶ Ad. iij. dō: q ad idoneā executionē ordinū nō sufficit bōitas q̄ntacūq̄: sz requirit bōitas excellēs: vt sicut illi q̄ ordinē suscipiūt sup plebē pstituunt gradu ordis: ita r supiores sint merito scitatis: r iō pexigit gra q̄ sufficiebat ad h' q digne pnumerarēt in plebe xpi: sz cōfert in ipa suceptiōe ordis ālī' gre mun' p qđ ad maiora reddant idonei ¶ D. ij. q. dō q circa hoc fuit triplex opinio: quida eni dixerūt q i solo ordie sacerdotali character impmit. sz hoc nō vī verū: qz actū diaconi nullus pōt exercē licite nisi diaconus: r ita pz q hz aliquā spūalem ptātem in dispēsatiōe sacramentorz quā alij nō hñt. Et ppter hoc alij dixerūt q i sacris ordinib' impmit character: nō ār in minorib'. sed hoc nihil iterū ē: qz p quēlibet ordinez aliqs pstituit sup plebē in aliq̄ gradu ptātis ordinate ad sacrorz dispēsationē. vñ cum character sit signū distinctiuū ab alijs: oz q in oib' character impmat: cui' etiā signuz ē q ppetuo manet r nūq̄ iterant: r hec ē tertia opio q̄ cōior est. ¶ Ad. j. g dō: q q̄libet ordo vel hz actū circa ipm sacrm: vl ordinatū ad sacrorz dispēsationē: sic ostiarij hñt actuz admittēdi hoies ad dinorz sacrorz ispectionē: r sic ō alijs: r iō i oib' requirit spālis ptās. ¶ Ad ij. dō q q̄tūcūq̄ ad laicatū se trāsferat: sp tm māet in eo charact: qđ pz ex h' q si ad clericatū reuertat: nō iterz ordinē quē hūerat suscipit. ¶ Ad. ij. dō sic ad pmū ¶ D. iij. q. dō: q nihil pōt aliq̄d recipe cui' receptiuā potētiaz ñ hz: p characterē ār baptismalē efficit hō receptiu' aliorz sacrorz. vñ q̄ characterē baptismalē nō hz: nullū alterz sacrm suscipe potest: r sic charact ordis baptismalē characterē presuppōit. ¶ Ad. j. g dō: q in eo q̄ hz potētiā actiuā a se: potētia actiua nō ppponit passiuā. sz in eo q̄ hz potētiā actiuā ab altero pexigit ad potētiā actiuā potētia passiua q̄ recipe possit potētiaz actiuā. ¶ Ad. iij. dō: q tal' si ad sacerdotiū promoueat nō ē sacdos: nec pficē pōt nec absoluē in foro pniali. vñ fm canones oz baptizari iterato r ordiari: r si etiā i epm promoueat. illi quos ordiat nō hñt ordinē: sed tm pie credi pōt q ꝯtū ad vltimos effect' sacrorz sumus sacerdos suppleret defectū: r q nō permittēt

hoc ita latere q̄ periculum eccl̄esie iminere possz. ¶ Ad.iij.q.od:q̄ ad susceptionē ordis p̄exigit aliquid q̄si de necessitate sacr̄i: z aliq̄d de ꝓgruitate. de nec̄itate enī sacr̄i exigit q̄ ille q̄ accedit ad ordines sit ordis susceptiuus:qđ ꝓcurat ei p baptismū: z iō character baptismalis p̄supponit de nec̄itate sacr̄i:ita q̄ sine eo sacr̄m ordis ꝓferri nō p̄ot: sz de ꝓgruitate requirit ois pfectio p quaz aliq̄s reddat idoneus ad executionē ordinis: z vnū de istis ē vt sit ꝓfirmatus:z iō de ꝓgruitate character ordinis characterē ꝓfirmatōis p̄supponit:z nō de necessitate. ¶ Ad.j.q̄ od:q̄ ñ ē similis hitudo hui⁹mōi medij ad vltimū z p̄mi ad medium:qz p characterē baptismalē fit hō susceptiuus sacr̄i ꝓfirmationis: nō autē p sacr̄m ꝓfirmatōis fit hō susceptiuus sacramēti ordis:z iō ñ ē silis rō. ¶ Ad.ij.od:q̄ illa rō ꝓcedit ō idoneitate q̄tū ad ꝓgruitat ¶ D.v. q.od:q̄ nō ē de idoneitate supioz ordinū q̄ aliq̄s minores ordines p̄us hēat: qz ptates sunt distincte: z vna q̄tū ē de sui rōne nō req̄rit alia in eodē subiecto:z iō etiā in p̄mitiua eccl̄ia aliq̄ ordinabant i p̄sbyteros q̄ p̄ius iferiores ordies nō susceperāt:z tm̄ poterāt oia que iferiores ordies p̄nt:qz inferior ptās cōprehēdit in supiori vtute:sicut sensus i intellectu z ducatus i regno. Sed postea p ꝓstitutionē eccl̄e determiatū ē q̄ ad maiores se nō ingerat qui p̄us in minorib⁹ officijs se nō hūiliauit. Et inde ē q̄ qui ordinat p saltū fm canones nō reordinant: sz id qđ omissum fuerat de p̄cedētibus ordinibus eis ꝓfertur. ¶ Ad.j.q̄ od:q̄ magis ꝓueniūt ordies ad inuicē fm silitudines spēi:q̄ ordo cū baptismo sz fm ꝓportionē potētie ad actū magis ꝓuenit baptismus cū ordie q̄ ordo cū ordie: qz p baptismū acq̄rit hō potentiā passiuā recipiēdi ordies: nō ā p ordinē inferiorē dat potentia passiua recipiendi maiores ordies ¶ Ad.ij.od: q̄ ordies nō sūt gradus q̄ occurrāt in actiōe vna vel in vno motu: vt oporteat ad vltimū p primū deuēire: sz sunt sicut gradus i diuersis rebus ꝓstituti: sicut ē gradus inē hoiem z angelū. Nec oz q̄ ille q̄ sit āgelus p̄us fuerit hō. similr etiā ē gradus iter caput z oia mēbra corpis: nec oz q̄ illud qđ ē caput p̄us fuerit pes: et similr est in ꝓposito.

Ad tertiū sic proce

dit: Ur q̄ in suscipiētibus ordies nō req̄rat bōitas vite: qz p ordinē aliq̄s ordiat ad dispēsationē sacr̄oz. sz sacra p̄nt dispēsari a bonis z malis. q̄ nō req̄rit bona vita. ¶ p. nō ē mai⁹ misteriū qđ deo in sacr̄is exhibet q̄ qđ ipsi corporaliter adhibet. sz a misterio ei⁹ corpali nō repulit dns mulierē peccatricē z infamē: vt p̄z Luc.vij. q̄ nec a misterio ei⁹ i sacr̄is tales sūt amouēdi. ¶ p. p oēz gr̄az dat aliq̄d remediū ꝑ pcm. sz illis q̄ habēt pcm nō oz aliq̄d remediū denegari qđ eis valere possit. cū q̄ i sacro ordiś gr̄a ꝓferat: vi q̄ ōbeat etiā pcōrib⁹ h⁹ sacr̄m dari. ¶ Sz ꝑ Leui.xxj. hō de semie Aarō q̄ hūerit maculā nō offerat panes coram dño nec accedat ad misteriū ei⁹. sz p maculaz vt dicit glo.oē vitiū itelligit. q̄ ille q̄ est i aliq̄ vitio irretitus nō oz ad misteriū ordis adhiberi. ¶ p. Hiero.dic: q̄ ñ solū epi z p̄sbyteri z diacōi debēt magnope p̄uidē: vt cunctū pp̄lm cui p̄sidēt fmōe z ꝓuersatiōe p̄cedāt: vez etiā inferiores gradus z oēs q̄ oñi oraculo ōbuiūt: z qz vehemēter eccl̄iam dei destruit meliores ee laicos q̄ clericos. q̄ i oibus ordib⁹ req̄rit scitas vite. ¶ Lteri⁹ vi q̄ req̄rat scia toti⁹ sacre scripture: qz ille oz hīe legis sciam a cuius ore lex req̄rit. sz legē req̄rūt ō ore sacerdotis: vt p̄z Malach.ij. q̄ ipe oz toti⁹ legi hīe sciam. ¶ p. j. Pe. Parati sp ad pfectionē oi poscēti vos rōez ō ea q̄ i nobis ē fide z spe. sz reddē rōez de his q̄ sunt fidei z spei ē illoz q̄ pfectā sciaz sacraz scripturarū hñt. q̄ talē sciam debēt hīe illi q̄ ponūt i ordib⁹ q̄bus v̄ba p̄dicta dicūt. ¶ p. nullus ꝓgrue legit q̄ nō itelligit qđ legit: qz legē z nō itelligere negligē ē: vt dic̄ Lato. sz ad lectores q̄ ē q̄si ifimus ordo ptiet legere vetus testm̄: vt in lr̄a dī. q̄ ad eos ptinet hīe toti⁹ veteris testi intellectū: z multo forti⁹ ad alios supiores ordies. ¶ Sed ꝓ ē: q̄ multi p̄mouēt ad sacerdotiū q̄ penitus de talib⁹ nihil scīūt etiam in religiōibus m̄tis. q̄ vi q̄ talis scia nō requiratur. ¶ p. in vitis patz legit: aliq̄s simplices mōachos ad sacerdotiū p̄motos q̄ erāt scissime vite. q̄ non req̄rit p̄dicta scīētia i ordinādis ¶ Lteri⁹ vi q̄ ex ipso merito vite aliq̄s ordinis gradū ꝓsequat: qz sicut dic̄ Chrys. Non ois sacerdos sanctus ē: sz ois sanctus sacerdos ē. sed ex vite merito aliq̄s efficit sanct⁹. q̄ z sacerdos: z multo fortius alios ordines habēs. ¶ p. in rebus nālibus ex hocipso aliqua i gradu supiori collocant q̄ deo appropinquant et magis de eius bōitatibus pticipant: vt Dio. dicit. iij. ca. eccl̄. hierar. sed ex merito scitatis z scientie aliquis efficitur deo propinquior: z plus de ei⁹ bonitatib⁹ recipiens. ergo ex h⁹ipso in gradu ordinis collocatur ¶ Sed conra: sanctitas semel habita potest amitti. sed ordo semel habitus nunq̄ amittitur. ergo ordo nō consistit n ipso merito sanctitatis ¶ Lterius videtur q̄ promouens indignos ad ordines non peccet: quia episcopus indiget coadiutoribus in minoribus officijs constitutis. sed non posset eos inuenire in sufficienti numero si talem idoneitatem in eis requireret qualis a sanctis describitur. ergo si aliquos non idoneos promouet videtur q̄ sit excusabilis. ¶ p. eccl̄esia non solum indiget ministris ad dispensationem spiritualium: sed etiam ad gubernationem temporaliuz. sed quandoq̄ illi qui non habent scientiā vel sanctitatem vite possent esse vtiles ad gubernationez temporalium: vel propter potentiam secularem: vel propter industriam nālem. ergo videt q̄ tales posset sine peccato promouere. ¶ p. qlibet tenet

peccatuz vitare ꝙtum pōt. ſi ergo epūs peccat īdignos ꝓmouēs: debet adhibē maximā diligentiaz ad ſciendū an illi q̄ accedunt ad ordies ſint digni: vt fieret diligēs inquiſitio de moribus ⁊ ſciētia eoꝝ qō nō vī alicubi obſeruari. ¶ Sz ꝫ: peius ē ꝓmouere malos ad ſacra miſteria: ꝙ iam ꝓmotos non corrigere. ſz Heli moztaliter peccauit nō corrigens efficaciter filios ſuos de malicia ſua: vñ ⁊ retrorſū cadēs mortuus ē: vt dī. j. Reg. v. ergo multo fortiꝰ moztaliter peccat epūs q̄ indignū ꝓmouet. ¶ D. ſpūalia tempalibus ſūt ꝓponēda in eccl̄ia. ſz moztaliter peccaret q̄ res eccleſie tēporales ſciēter ſub piculo poneret. g̈ multo fortius peccaret q̄ ponēt res ſpūales ſub piculo. ſz ſub piculo ponit res ſpirituales quicūq; idignos ꝓmouet: qz cuī vita deſpicit: vt dicit Greg. Neceſſe ē vt p̄dicatio eius cōtēnatur: ⁊ eadē rōne oīa ſpūalia ab eis exhibita. g̈ indignos ꝓmonēs moztal̄ peccat. ¶ Vlterius vī q̄ aliq̄s in peccato exiſtēs poſſit ſine pcco ordine ſuſcepto vti: qz peccat ſi nō vtat cum ex officio teneatur. ſi g̈ vtendo peccat nō pōt peccata vitare: qō ē inconueniēs. ¶ D. diſpēſatio ē iuris relaxatio. ergo ꝙuis ō iure eēt ei illicitū vti ordine ſuſcepto: tm̄ ex diſpēſatōe ei liceret. ¶ D. quicūq; cōicat alicui in pcco moztali peccat moztal̄. ſi g̈ peccatoꝛ i vſu ordinis peccat moztal̄: tūc etiam peccat moztaliter q̄ ab eo aliq̄d diuinoꝝ accipit vel ab eo exigit: qō videt abſurdū. ¶ D. ſi vtēdo ordine ſuo peccat. g̈ q̄libet actus ordis quē facit ē pcām moztale: ⁊ ita cū in vna executiōe ordis multi actus ꝓcurrāt: vī q̄ multa pcā cōmittat: qō valde durū vī. ¶ Sz ꝫ ē qō dicit Dio. in epla ad Demophilū: Talis. ſ. q̄ nō ē illuminatus audax vī ſacerdotalib' manuz apponēs: ⁊ nō timet neq; verecūdat diuina ꝓcter dignitatē exequēs: ⁊ putās deū ignorare qō ipe in ſeipo cognouit: ⁊ decipe eſtimat falſo noīe patrez ab ipſo appellatū: ⁊ audet ipſi' muneris īmūdas ifamias: nō eni dicā oīones ſup diuina ſigna xp̄iſoꝛmiter enūciare. g̈ ſacerdos ē q̄ſi blaſphemus: ⁊ dī deceptoꝛ q̄ indigne ſuū ordinē exequit: ⁊ ſic moztaliter peccat: ⁊ eadē rōe q̄libet alius ordiatus. ¶ D. ſcitas requirit in ſuſceptiōe ordis vt ſit idone' ad exequēdū. ſz peccat moztaliter q̄ cuz pcco moztali ad ordies accedit. g̈ multo fortius peccat moztaliꝰ in q̄libet executiōe ſui ordis. ¶ Reſpōdeo dō ad. j. q. ꝙ ſicut Dio. dicit in. iij. ca. eccl̄. hierar. Ut ſubtiliores ⁊ clariores cēntie replete i fluxu ſolariū ſplēdoꝛ lumē i eis ſupemines ad ſilitudinē ſolis i alia coꝛpa iuehūt: ſic in oī dino nō ē audēdū aliq̄s doꝛ eē: niſi ſm oēm hiruz ſuū fact' dei firmiſſim' ⁊ deo ſimillimus. vñ cū in q̄libz ordie aliq̄s ꝓſtituat doꝛ aliq̄s i reb' dīnis: in q̄libet q̄ſi p̄ſumptuoſus moztaliꝰ peccat q̄ cū ꝓſcientia pcī moztalis ad ordies accedit: et iō ſcitas vite req̄rit ad ordinē de neceſſitate p̄cepti: ſz nō de neceſſitate ſacri. vñ ſi mal' ordinat nihilomin' ordinē hz: tm̄ cuz pcco. ¶ Ad. j. g̈ dicendū: ꝙ ſicut vera ſacra ſunt q̄ peccatoꝛ diſpēſat: ita verū ſacrm ordinis recipit: ⁊ ſicut indigne diſpenſat: ita indigne recipit. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ illud miniſteriū erat tm̄ in executiōe coꝛpalis obſequij: qō etiā licite peccatoꝛes facere pñt: ſecus āt ē ō miniſterio ſpūali ad quod applicant ordinati: qz per ip̄m efficiunt medij inter deū ⁊ plebē: ⁊ iō debent bōa ꝓſcientia nitere quo ad deū: ⁊ bona fama quo ad hoies. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ alique medicie ſūt que exigūt robur nature: alī cū piculo moztis aſſumūtur: ⁊ alie ſunt q̄ debilib' dari poſſunt: ita etiaz in ſpūalibus quedā ſacra ſunt ordiata ad remediuz pcī: ⁊ talia pcoꝛibus ſunt exhibēda: ſic baptiſm' ⁊ pnia. illa vō que pfectionē gr̄e ꝓferūt requirunt hoiem p gr̄am ꝓfortatū. ¶ Ad. ij. q. dō: ꝙ i q̄libz actu hois ſi debeat eē ordiatus oz ꝙ aſſit directio rōnis. vñ ad hoc ꝙ hō ordinis officiū exequat oz ꝙ hēat tm̄ de ſciētia q̄ ſufficiat ad hoc ꝙ dirigat i actu illius ordis: iō talis ſciētia requirit in eo q̄ ad ordies ꝓmoueri oz: ⁊ nō ꝙ vliter in tota ſcriptura ſit iſtructus: ſz plus ⁊ min' ſm ꝙ ad plura vl̄ pauciora ſe eius officiū extēdit: vt. ſ. illi qui alīs p̄ponunt curā aiaruz ſuſcipiētes ſciāt ea q̄ ad doctriaz fidei ⁊ moꝛ ptinēt: ⁊ alij ſciant ea q̄ ad executiōez ſui ordis ſpectāt. ¶ Ad. j. g̈ dō: ꝙ ſacerdos hz duos actus. vnū principalē ſupra coꝛpus xp̄i verū: et alterū ſecūdariū ſupra coꝛp' xp̄i myſticū. Secundus āt actus depēdet a ꝓmo: ſz nō ꝓuertitur: et iō aliq̄ ad ſacerdotiū ꝓmouent q̄bus cōmittit ꝓmus actus tm̄: ſicut religioſi q̄bus cura aiarū nō cōmittitur: ⁊ a taliū oze nō requirit lex: ſz ſoluz ꝙ ſacra ꝓficiāt: ⁊ iō talibus ſufficit ſi tm̄ de ſciētia hēant ꝙ ea q̄ ad ſacrm pficiendū ſpectāt rite ꝓuare poſſint. Alij aūt ꝓmouent ad aliuz actū q̄ ē ſupra coꝛpus xp̄i myſticū: ⁊ a taliū oze populus legē req̄rit. vñ ſcia legis i eis eē oz: nō q̄dē vt ſciāt oēs difficiles q̄ones legis: qz i his oz ad ſupiores hēri recurſus: ſz ſciāt q̄ ppl̄s oz credē ⁊ obſeruare de lege. Sz ad ſupiores ſacdotes. ſ. epos ptinz vt etiā ea q̄ difficultatē i lege facē poſſint ſciāt: ⁊ tāto magis ꝙto i maioꝛi gradu collocāt. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ rō reddēda ō fide ñ ē itelligēda taliq̄ ſufficiat ad ꝓbāduz q̄ fidei vl̄ ſpei ſūt: cū vtrūq; de iuiſibilib' ſit: ſz vt ſciat in cōi ꝓbabilitatē vtriuſq; oñdere: ad qō ñ req̄ritur m̄ltū magna ſcia. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ ad lectoꝛē ñ ptinet tradē itellectū ſacre ſcripture ppl̄o: qz h' ē ſupi oꝛū ordinū: ſz ſolū ꝓnūciare: ⁊ iō ab eo ñ exigit ꝙ hēat tm̄ ō ſcia ꝙ ſacrā ſcripturā itelligat: ſz ſolū ꝙ recte ꝓnūciare ſciat: ⁊ qz taliſcia ō facili addiſcit ⁊ a multi: iō ꝓbabil̄ eſtiari pōt ꝙ ordiat' talē ſciam acq̄ret ſi etiā tūc eā ñ hēat: maxie ſi in via ad h' eē videat. ¶ D. iij. q. dō: ꝙ cā oz eē ꝓportionata ſuo effectui: ⁊ iō ſic i xp̄o a q̄ deſcēdit gr̄a in oēs hoies oz ꝙ ſit gr̄e plēitudo: ita i miſtriſ eccl̄e q̄rū ñ ē dare gr̄am ſz gr̄e ſacra: nō ꝓſtituit grad' ordis ex hoc ꝙ hēat gr̄am: ſz ex hoc ꝙ ꝓcipit aliq̄ gratie ſacrm.

¶ Ad.j.ğ dō:q̄ Chrys. accipit sacerdotis nomen q̄tū ad nois iterp̄tationē: fm q̄ sacerdos idē ē qđ sacra dās. sicut eni q̄libet iust' inq̄tū sacra merita alicui i auxiliū dat sacerdos iterp̄tationez hz:ñ ät loquit fm nois significatiōez. ē eni h' nomē sacerdos istitutū ad signādū eū q̄ sacra dat in sacrōrum dispēsatiōe. ¶ Ad.ij. dō:q̄ res nāles efficiūt i gradu sup alia fm q̄ i ea agere p̄nt ex forma sua: ꝛ iō ex hoc ipo q̄ formā nobiliorē hñt: i altiori gradu ꝓstituūt. sz ministri eccle nō p̄ponūt alīs vt eis ex ppria scitatis vtute aliq̄d tribuāt: q̄ h' soli' dei ē: sz sicut ministri ꝛ quodāmō instrumēta illius efflu xus q̄ sit a capite i mēbra. ꝛ iō nō ē simile q̄tuz ad dignitatē ordinis: q̄uis sit sile q̄tū ad ꝓgruitatez.

H D.iij.q.dō:q̄ a dño ascribit fidelis seruus q̄ ē ꝓstitut' sup familiā vt det illis tritici mēsurā: ꝛ iō ifidelitatis reus ē q̄ aliter supra mēsurā ei' diuina tradit: h' aūt facit q̄cūq̄ idignū p̄mouet: ꝛ iō mortale crimē ꝓmittit q̄si sūmo dño ifidelis: ꝛ p̄cipue cū hoc i detrimētū eccle vergat ꝛ honoris diuini q̄ p bonos mīstros p̄mouet: eēt eni ifidelis dño terreno q̄ in ei' officio aliquos iutiles ponēt. ¶ Ad j.ğ dō:q̄ deus nunq̄ ita deserit eccliam suā q̄n iueniant idonei ministri sufficiēter ad necessitatē plebis si digni p̄mouerēt ꝛ idigni repellerēt. Etsi non possent tot mīstri ueniri quot mō sūt: melius eēt hīe paucos mīstros bonos q̄ multos malos: vt dicit beat' Clemēs. ¶ Ad.ij. dō: q̄ tpalia nō sūt q̄rēda nisi pp spūalia. vñ icōmodū tpale dz negligi ꝛ oē lucrū sperni pp spūale bonū p̄mouendum.

¶ Ad.iij. dō: q̄ ad min' h' req̄rit q̄ nesciat ordinās aliq̄d ꝓriū scitati i ordinādo eē: sz etiam exigit āplius vt fm mēsurā ordinis vel officij iniūgendi diligētior cura apponat: vt hēatur certitudo ō q̄litate p̄mouēdoꝝ saltē ex testimōio alioꝝ. ꝛ hoc ē qđ aplus dicit. j. Timo. Man' cito nemini ipositeris. H D.v.q.dō:q̄ lex p̄cipit vt hō iuste ea q̄ sūt iusta exequat: ꝛ iō q̄cūq̄ hō qđ sibi cōpetit ex ordine fac idigne: qđ iustū ē iniuste exeq̄t: ꝛ ꝝ p̄ceptū legis facit: ac p hoc mortaliꝛ peccat. q̄cūq̄ ät cum pcō mortali aliq̄ō sacrū officiū ptractat: nō ē dubiū q̄n idigne illō faciat. vñ p̄z q̄ mortaliꝛ peccat.

¶ Ad.j.ğ dō:q̄ nō ē pplexus vt necitatē peccādi hēat: q̄ p̄ōt pcēm dimittē vl officio resignare ex q̄ obligabat ad executionē ordis. ¶ Ad.ij. dō q̄ ius nē ē idispēsabile: hoc ät ē de iure nāli vt hō sācta scē ptractet: vñ ꝝ hoc null' p̄ōt dispensare. ¶ Ad iij. dō:q̄ q̄diu minister eccle q̄ ē in mortali ab eccl'ia sustinet: ab eo sacra recipe ei' subditus dz: q̄ ad h' ē ei obligat': sz tm̄ pp necitatis articulū ñ eēt tutū q̄ eū inducēt ad aliq̄d sui ordis exequendū durāte tali ꝛsciētia q̄ ille i pcō mortali eēt: quā tm̄ ꝺponē possz: q̄ i istāti hō a dina gra emēdat. ¶ Ad.iij. dō:q̄ q̄ncūq̄ exhibz se i aliq̄ actu vt mīstrū eccl'ie mortaliꝛ peccat: ꝛ totiēs mortaliꝛ peccat quotiens hui' mōi actum facit: q̄ vt dic Dio. j.c.ce. hierar. Immūdis nec symbola. i. sacr'alia signa tāgē fas ē. vñ q̄n tangūt res sacras q̄si suo officio vtentes peccāt mortaliꝛ. secus ät eēt si in aliq̄ necitate aliq̄ō sacrū ꝓtingeret vl exeq̄ret: i illo cāu in q̄ etiā laicis licerz: sic si baptizaret i articulo necitatis: vl si corp' xp̄i in terra p̄iectū colligeret. ¶ Qō. II.

Deinde queritur de distinctiōe ordinū. Et circa h' q̄rūt tria. ¶ Primo de distinctione eorum. ¶ Secundo de actibus singulorum. ¶ Tertio quando imp̄mat character in singulis ordinibus.

Ad primū sic proce

Dit: Uidet q̄ nō debeāt plures ordines distingui: q̄to eni aliq̄ vtus ē maior tāto minus ē mīltiplicata. sz hoc sacr'm ē digni' aliīs sanctis inq̄tū ꝓstituit suscipiētes in aliq̄ gradu sup alios. cū ğ alia sacra nō distinguāt i plura q̄ recipiāt p̄dicatiōez tot': nec hoc sacr'm dz distingui i plures ordines. ¶ ℞. si diuidit: aut ē diuisio tot' i ptes integrales: aut i ptes sbiectiuas. nō i ptes integrales: q̄ sic nō recipent p̄dicationē tot'. ğ ē diuisio in ptes sbiectiuas. sz ptes sbiectiue recipiūt i plurali p̄dicationē generis remoti sic generis ꝓxmi: sic hō et asin' sunt plura aialia: ꝛ plura corpa aiata. ğ ꝛ sacerdotiū ꝛ diacōat' sic sūt plures ordines ita ꝛ plura sacra: cū sacr'm sit q̄si gen' ad ordines. ¶ ℞. fm ph̄m i. viij. ethi. regimē q̄ vnus tm̄ p̄ncipat ē nobilius q̄ regimē cōitatis: q̄ aristocratia q̄ diuersi in diuersis officijs ꝓstituūt. sz regimē eccle dz eē nobilissimū. ğ nō debēt eē i eccla distinctio ordinū ad diuersos act': sz tota ptās deberet apō vnū residere: ꝛ sic debēt eē tm̄ vn' ordo. ¶ Sed ℞: eccla ē corp' xp̄i mysticū sic corpi nāli ꝑz ap̄lm. sz i corpe nāli sūt diuersa mēbra: ad q̄ offícia. ğ ꝛ i eccl'ia debēt eē diuersi ordines. ¶ ℞. ministeriū noui testi ē digni' q̄ misteriū veteris: vt p̄z. ij. Cor. iij. sz i veteri testō nō solū sacerdotes sz etiā mīstri eoꝝ leuite scificabāt. ğ ꝛ i nouo testō debēt ꝓsecrari p ordis sacr'm ñ solū sacerdotes sz mīstri eoꝝ: ꝛ ita oz q̄ sint plures ordines. ¶ Ad tert' vī q̄ nō sint. vij. ordines: ordines. n. eccle ordinat ad act' hierarchicos: sz tres sunt tm̄ act' hierarchici. s. purgare: illumīnare: ꝛ pficē: fm quos Dio. distinguit tres ordines i q̄nq̄ caplis ec. hierar. ğ nō sūt. vij. ℞. dia sacra hñt efficaciā ꝛ auctoritatē ex istitutōe xp̄i vel saltē ap̄lōꝝ eius. sz in doctria xp̄i ꝛ ap̄lōꝝ nō fit mētio nisi de p̄sbyteris ꝛ diaconis. ğ vī q̄ nō sint alij ordines. ¶ ℞. p sacr'm ordis ꝓstituit aliqs dispēsatoꝝ alioꝝ sacroꝝ. sz alia sacra sūt sex. ğ debēt eē tm̄ sex ordines. ¶ Sz ℞: vī q̄ debeāt eē plures: q̄ q̄to aliq̄ vtus ē altior tāto est min' mīltiplicabil'. sz ptās hierarchica ē altiori mō i angel' q̄ sit i nobis: vt Dio. dic. cū ğ in hierarchia āgelica sint. ix. ordines: totidē deberēt eē i eccl'ia vel

plures. ¶ P. pphetia psalmoꝝ ē nobilioꝛ iter alias pphetias. ſz ad ꝓnũciādũ i eccl'a alias pphetias ē vnus oꝛdo. ſ. lectoꝝ. ꝯ ad ꝓnunciandũ psalmos debēt eē alius oꝛdo: ꝛ ꝑcipue cũ i decret. dis. xxj. psalmista ſcōus ab ostiario inf oꝛdies ponat. ¶ Lteri' vī q oꝛdies nō debeāt distigui p sacros: ꝛ no sacros: oēs eni oꝛdies sacr'a q̄dā sūt. ſz oīa sacr'a sūt sacra. ꝯ oēs oꝛdies sūt sacri. ¶ P. fm oꝛdies ecclesie nō deputat aliq̄s nisi ad diuina officia. sed oia talia sūt sacr'a. ꝯ oēs oꝛdies sūt sacri. ¶ Sz ꝓ ē: q oꝛdies sacri ipediūt mr̄imonū ꝓtrahēdū: ꝛ dirimūt ꝓtractū. ſz q̄ttuoꝛ iferioꝛes oꝛdies nō ipediūt ꝓtrahendū nec dirimūt ꝓtractū. ꝯ ñ sūt sacri oꝛdines. ¶ Elspōdeo dō ad. j. q. q oꝛdinū mlt'itudo ducta ē in eccl'a pp tria: ꝓmo pp sapiam dei cōmendādā q̄ i distinctiōe oꝛdiata reꝛ maxie reluc̄ tā in nālib' q̄ i spūalib': qō significat i hoc q regina Saba vidēs oꝛdinē mistrantiū Salomoni: nō hēbat vltra spm̄ deficiēs i animi rōe sapie ipsi'. Scōo ad sb̄uniendū hūane ifirmit'ati: qꝛ p vnū nō poterāt oia q̄ ad diuina mysteria ptinebāt expleri sine magno grauamie: ꝛ iō distiguūt oꝛdies diuersi ad diuersa officia: ꝛ hoc pz p h' q dñs Nume. xj. dedit Moysi. lxx. senes ppli i adiutoriū. Tertio vt via ꝓficiendi hoīb' ampliꝰ det: dū plures in diuersis officijs distribuūt: vt oēs sint dei coopatoꝛes q̄ nihil ē diuini': vt Dio. dic̄. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q illa sacr'a dant ad effect' aliq̄s ꝓcipiēdos: ſz hoc sacr̄m dat ꝓncipaliť ad act' aliq̄s agēdos: ꝛ iō fm diuersitatē actuū oz q oꝛdis sacr̄m distiguat: sic potētie distiguūt p act'. ¶ Ad. ij. dō: q distinctio oꝛdinū ñ ē tot' integralis i ptes: neq̄ tot' vlis: ſz totus ptātiui: cuius hec ē nā q totū fm cōpletā rōez ē i vno: i alijs āt ē aliq̄ ptícipatio ipsi': ꝛ ita ē hic: tota eni plenitudo h' sacri ē in vno oꝛdie. ſ. sacerdotio: ſz i alijs ē q̄dā ptícipatio oꝛdis: ꝛ hoc significatū ē i hoc q dñs dicit Nume. xj. Moysi: Auferā de spū tuo ꝛ tradā eis vt sustētēt onus ppli': ꝛ iō oēs oꝛdines sunt vnuz sacr̄m. ¶ Ad. iij. dō: q i regno q̄uis tota ptāt' plenitudo resideat penes regē: ñ tñ excludūt mistroꝝ ptātes q̄ sūt ptícipatōes q̄dā regie ptātis: ꝛ sil'r est i oꝛdie. i aristocratia āt apō nullū residet plēitudo ptātis: ſz apō oēs. ¶ D. ij. q. dō: q q̄daz sumūt suficiētiā oꝛdinū p q̄dā adaptationē ad gr̄as gratis datas: de q̄b' hēt. j. Coꝛ. xij. dicūt eni q fmo sapie cōpetit epō: qꝛ ipse alioꝝ oꝛdiatoꝛ ē: qō ad sapiaz ptinet: fmo sciētie sacerdoti: qꝛ oz hīe clauē scie: fides diacono q̄ pdicat euāgeliū: opa vtutū sb̄diacono: qui se ad opera perfectionis extendit per votum continentie: interꝓetatio fmonuz acolytho qō significat i lumie qō defert: gr̄a sanitatū exorciste: genēa liguaꝝ psalmiste: pphetia lectori: discretio spirituū ostiario: q̄ quosdā repellit ꝛ q̄sdā admittit. Sz h' nihil ē: qꝛ gr̄e gratis date ñ dant eidē sic oꝛdies dant eidē: dī eni. j. Coꝛ. xij. Diuisiōes gratiaꝝ sūt. Et iterū ponūt q̄dā q oꝛdies nō dicūt. ſ. epatus ꝛ psalmistat': et iō alij assignāt fm q̄daz assimilationē ad celestē hierarchiā i q̄bus oꝛdies distiguūt fm purgatōez: illumiatōez: pfectionē. Di cūt eni q ostiari' purgat exteri' segregādo bonos a mal'etiā coꝛpal'r: iteriuſ vō acolythus qꝛ p lumē qō poꝛtat signat se iteriores tenebras pellē: ſz vtroq̄ mō exoꝛcista: qꝛ diabol' quē expellit vtroq̄ mō pturbat: ſz illuiatio q̄ fit p doctrinā q̄tū ad doctrinā ꝓphetica fit p lectores: q̄tū ad euāgelicaz fit p diaconos: q̄tū ad aplicaz fit p subdiaconos. Sed pfectio cōis vtpote q̄ ē pnie: baptismi: ꝛ h' mōi fit p sacerdotiū: excellēs vō p epm: vt ꝓsecratio sacerdotū ꝛ vginū: ſz excellētissima p sūmū pōtificē: in q̄ ē plēitudo auctis. Sz hoc nihil ē: tū qꝛ oꝛdies celestis hierarchie ñ distiguūt p p̄dictas actiōes hierarchicas: cū q̄libet cuilibz oꝛdinū ꝓuēiat: tum qꝛ fm Dio. solis epīs ꝓuenit pficē: illuiare āt sacerdotib': purgare āt mistris oīb'. Et iō alū appꝛopant oꝛdies septē donis: vt sacerdotio rñdeat donuz sapiētie q̄ nos pane vite ꝛ itellect' cibat: sic sacerdos nos pane celesti refícit: ſz timoꝛ ostiario: qꝛ nos sepat a malis: ꝛ sic itermedū oꝛdies rñdēt medijs donis. Sz h' iterū nihil ē: qꝛ i quolibz oꝛdie septifoꝛmis gr̄a dat. Et iō alii dō ē: q oꝛdis sacr̄z ad sacr̄z eucharistie oꝛdinat: qō est sacr̄m sacroꝝ: vt dicit Dio. Sic eni tēpluz ꝛ altare ꝛ vasa ꝛ vestes: ita et misteria q̄ ad eucharistiā oꝛdināt ꝓsecratōe idigēt ꝛ hec ꝓsecratō ē oꝛdis sacr̄m: et iō distictō oꝛdinū ē accipiēda fm relatōez ad eucharistiā: qꝛ ptās oꝛdis: aut ē ad ꝓsecratōez eucharistie ipsi': aut ad alia qō misteriū oꝛdinādū ad h': ſi ꝓmo mō sic ē oꝛdo sacerdotū: ꝛ iō cū oꝛdināt accipiūt calicē cū vino: ꝛ patenā cū pane: ptātez accipiēdo ꝓsecrādi coꝛp' ꝛ sanguinē xp̄i. Coopatio āt mistroꝝ ē vel i oꝛdie ad ip̄m sacr̄m: vl' i oꝛdie ad suscipiētes: si ꝓmo mō sic tripl'r: ꝓmo eni ē misteriū q̄ ministeꝛ coopat sacerdoti i ip̄o sacro q̄tū ad dispēsationē: ls ñ q̄tuz ad ꝓsecrationē quā solus sacerdos facit: ꝛ h' ptiet ad diaconū. vñ in l'ra dī q ad diaconū ptinz ministrare sacerdotib' i oīb' q̄ agunt i sacr̄is xp̄i: vnde ipsi sāguinē dispēsant. Scōo ē misteriū oꝛdiatum ad māz sacr̄i oꝛdinādā i sacr̄is vasis ipsius sacr̄i: ꝛ h' ptinet ad sb̄diaconū: vñ i l'ra dī q vasa coꝛpis ꝛ sāguinis dñi poꝛtāt: ꝛ oblatiōes in altari ponūt: ꝛ iō accipiūt calicē de manu epī ſz vacuū cū oꝛdināt Tertio ē misteriū oꝛdiatū ad p̄sentādū māz sacr̄i: ꝛ hoc ꝓpetit acolytho: ipse eni vt i l'ra dī vrceoluz cū vino ꝛ aq̄ prepat: vñ accipiūt vrceolū vacuuz. Sz misteriū ad p̄paratōez recipiētiū oꝛdinatū nō pōt eē nisi sup ímūdos: qꝛ q̄ mūdi sūt tā sūt ad sacramēta recipiēda idonei. Triplex āt ē genus mūdoꝝ vt Dio. dic̄. q̄dā eni sūt oīno ifideles credere ñ volētes: ꝛ hi total'r etiā a visiōe dīnoꝝ ꝛ a cetu fideliū arcēdi sūt: ꝛ h' ptinz ad ostiarios. Quidaz vō sūt volētes credē: ſz nō dū sūt istructi. ſ. ca: hecumini: ꝛ ad hoꝝ istructionē oꝛdiat oꝛdo lectoꝝ: et

iō ꝓma rudimēta ad doctrinā fidei. ſ. vetus teſtm̄ eis legēdū cōmittit. Quidā vo ſūt fideles ⁊ inſtructi: ſz ipedimētū hñtes ex demonis ptāte. ſ. energumini: ⁊ ad hᵒ hz miſteriū ordo exorciſtaꝝ: ⁊ ſic pz rō ⁊ numerus ⁊ gradus ordinū. ¶ Ad. j. ꝯ dō: ꝙ Dio. loq̄t de ordib' nō ſm ꝙ ſūt ſacra: ſz ſm ꝙ ad hierarchicas actiōes ordināt: ⁊ iō ſm actiōes illas tres ordines diſtiguit: quoꝝ ꝑmᵒ hz oēs tres. ſ. epūs: ſecūdus hz duas. ſ. ſacerdos: ſz tertiᵘ hz vnā. ſ. purgare. ſ. diaconᵘ q̄ miſter dī: ⁊ ſub hoc oēs iferiores ordines ꝯpendūt. ſz ordies hñt ꝙ ſint ſacra ex relatōe ad maximū ſacroꝝ: ⁊ iō ſm hᵒ nūerus ordinū accipi dz. ¶ Ad. ij. ꝯ dō: ꝙ i ꝑmitiua eccla ꝓpter paucitatē miſtroꝝ oia iferiora miſteria diacois cōmittebāt: vt pz ꝑ Dio. iij. c. ec. hierar. vbi dic̄: Miniſtroꝝ alij ſtāt ad portas tēpli clauſas: alij aliud q̄d ꝓprij ordis opant: alij cū ſacerdotib' ꝓponūt ſup altare ſacrū panē ⁊ bñdictōis calicē: nihilomin⁹ erāt oēs ꝑdicte ptātes: ſz iplicite i vna diaconi ptāte: ſz poſtea āpliatus ē culᵗ diuin': ⁊ eccl'ia qō iplicite hēbat i vno ordie: explicite tradidit in diuerſis: ⁊ ſm hoc dic̄ mgr̄ i lr̄a: ꝙ eccl'a alios ordies ſibi inſtituit. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ ordies ordināt ꝓncipalit̄ ad ſacr̄m euchariſtie: ad alia ām ꝑ ꝓxīs: qz etiam alia ſacra ab eo qō i hoc ſacro ꝓtinet deriuāt. vñ nō dz ꝙ diſtiguāt ordies ſm ſacra. ¶ Ad. iiij. dō: ꝙ āgeli dr̄ſ ſpē: ⁊ pp hoc i eis pōt eē diuerſus modus accipiēdi dīna: ⁊ iō etiā diuerſe hierarchie in eis diſtiguūt: ſz i hoib' tm̄ vna hierarchia pp vnū modū accipiēdi dīna q̄ ꝓſeq̄t hūanā ſpēz. ſ. p ſimilitudies reꝝ ſēſibiliū: ⁊ iō diſtinctio ordinū i āgelis ñ pōt eē p cōpatōez ad aliqō ſacr̄m: ſic ē apō nos: ſz ſolū p cōpatōez ad hierarchicas actōes q̄s i iferiores exercet q̄libz ordo i eis: ⁊ ſm hoc nr̄i ordies eis rñdēt: qz i nr̄a hierarchia ſūt tres ordies ꝟz hierarchicas actōes diſtincti: ſic i q̄libz hierarchia vna angeloꝝ. ¶ Ad. v. dō: ꝙ pſalmiſtaᵗ ñ ē ordo: ſz offitiū ordini ānexū: qz eni pſalmi cū cātu ꝓnūciāt: iō dī pſalmiſta ⁊ cātor: cātor ām nō ē nomē ordis ſpeciāl: tū qz cātare ptiet ad totū choꝝ: tū qz ñ hz alia quā ſpālz relatōez ad euchariſtie ſacr̄m: tum q̄a officiū quoddā ē qō int ordies largo mō acceptos ꝓputāt qñoꝝ. ¶ Ad. iij. q. dō: ꝙ ordo dī ſacer duplicit': vno mō ſm ſe: ⁊ ſic q̄libz ordo ē ſacer cuz ſit ſacr̄m quoddā: alio mō rōe māe circa quā hz aliquē actū: ⁊ ſic ordo ſacer dī q̄ hz aliquē actū circa rē aliquā ꝙſecratā: ⁊ ſic ſūt tm̄ tres ordies ſacri. ſ. ſacerdos ⁊ diaconᵘ q̄ hz actū crca corp' xp̄i ⁊ ſanguinē ꝙſecratū: ⁊ ſ'bdiaconus q̄ hz actū circa vaſa ꝙſecrata: ⁊ iō etiā eis ptinētia idicit: vt ſci ⁊ mūdi ſint q̄ ſcā tractāt. Et p hᵒ pz ſolo ad obiecta.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit: vī ꝙ actᵘ ordinū icōueniēter i lr̄a aſſignēt: qz p ablutiōez aliqs ꝑparat ad corp' xp̄i ſumēdū. ſz ꝑparatio ſumētiū ſacr̄m ptinet ad iferiores ordines. ꝙ icōueniēter ablutio a pccis ponit int' actᵘ ſacerdotl'. ¶ Dō p baptiſmū ē mediāte deo ꝙfigurat' character ē ꝙfigurantē ſuſcipiēs. ſz orare ⁊ offerre oblatōes ſūt actᵘ imediate ad deū ordiati. ꝙ q̄libz baptiſat' pōt hos actus facē: ⁊ nō ſoli ſacerdotes. ¶ Dō. diuerſoꝝ ordinuz diuerſi ſūt actus. ſz oblatōes i altari ponere ⁊ epiſtolā legē ad ſubdiaconū ptinet: crucē etiaz ferunt ſubdiaconi corā papa. ꝙ hi ñ debēt poni actus diaconi. ¶ Dō. eadē vitas ꝓtinet i nouo ⁊ veteri teſtō. ſz legere vetᵘ teſtm̄ ē lectoꝝ. ꝙ ⁊ eadē rōe legere nouuz: ⁊ nō diaconoꝝ. ¶ Dō. apli nihil aliud ꝑdicauerūt q̄ euāgeliū xp̄i: vt pz Ro. j. ſz doctrina apoſtoloꝝ cōmittit ſubdiaconis ānūciāda. ꝙ ⁊ doctrina euāgelij. ¶ Dō. qō ē ſupiorib' ordis ſm Dio. nō dz iferiori q̄ēire. ſz miſtrare cū vrceolo ē actᵘ ſubdiaconoꝝ. ꝙ nō dz acolythis attribui. ¶ Dō. actus ſpūales debēt corpalib' ꝑeminere. ſz acolythus ñ hz niſi actū corpalē. ꝙ exorciſta nō hz actū ſpūalez pellēdi demōes cū ſit iferior. ¶ Dō. q magiſ ꝓpinq̄ iuxta ſe ponēda ſūt. ſz legē vetᵘ teſtm̄ maxie dz cōuenire cū lectiōe noui teſti: q̄ cōpetit ſupiorib' miniſtr̄. ꝙ legere vetᵘ teſtm̄ nō dz poni actᵘ lectoris ſz magis acolythi: ⁊ ꝑcipue cū lumē corpale qō acolythi deferūt ſignificz lumē ſpūale doctrine. ¶ Dō. i quolibz actu ordis ſpūal' dz eē aliq̄ vis ſpūal' quā hēant ordiati ꝑ alīs. ſz in aptōe ⁊ clauſiōe oſtioꝝ nō hñt aliā ptātez ſpūalē oſtiarij q̄ alij hoies. ꝙ hoc ñ dz poni actᵘ ipoꝝ. ¶ Eſpōdeo dō: ꝙ cū cōſecratio q̄ fit i ordis ſacro ordiet ad ſacr̄m euchariſtie: vt dictū ē ille ē ꝓncipalis actᵘ vniuſcuiuſq; ordis ſm quē magis ꝓxime ordinat ad euchariſtie ſacramētū: ⁊ ſm hoc etiā vnᵘ ordo ē eminētior alio ſm ꝙ vnᵘ actᵘ magis de ꝓxio ad ꝑdictū ſacr̄m ordinat. ſz qz ad ſacr̄m euchariſtie q̄i digniſſimū mlta ordināt: iō nō ē icōueniēs vt ꝑter ꝓncipalē actuz etiā mltos actᵘ vnus ordo hīet: ⁊ tāto plures q̄to ē eminētior: qz virᵗ q̄to ē ſupior tāto ad plura ſe extēdit. ¶ Ad. j. ꝯ dō: ꝙ duplex ē ꝑpatio ſuſcipiētiū ſacr̄m: q̄dā p remota ⁊ hec p miſtros ꝑficitur: quedā ꝓxia qua ſtati efficiūt idonei ad ſacroꝝ ſuſceptionē: ⁊ hoc ptiet ad ſacerdotes: qz etiā i naturalib' ab eodē agēte fit mā in vltia diſpōne ad formā ⁊ recipit formā: ⁊ qz i ꝓxima diſpōe ad euchariſtiā fit aliqs p hoc ꝙ a pccis purgat: iō oium ſacramētoꝝ q̄ ſūt inſtituta ꝓncipalr̄ ad purgationez pccoꝝ ē miſter ꝓpus ſacerdos. ſ. bapmi: pnie: ⁊ extreme vnctiōis. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ actᵘ aliq̄ imediate ad deū ordināt duplr̄: vno mō ex pte vnius ꝑſone tm̄: ſic facere ſingulares orōes: ⁊ vouere: ⁊ hᵘmōi: ⁊ talis actᵘ cōpetit cuilibet baptiſato. Alio mō ex pte totᵘ eccle: ⁊ ſic ſolus ſacerdos hz actᵘ imediate ad deū ordiatos: qz ipe ſolᵘ pōt gerē actᵘ totᵘ eccle q̄ ꝙſecrat euchariſtiā: q̄ ē ſacr̄m vīs eccl'ie. ¶ Ad iij. dō: ꝙ oblatōes a ppl'o oblate p ſacerdotē offerūt: ⁊ iō duplex miſteriū circa oblatōes ē necriuz:

vnū ex pte ppli: ⁊ hꝰ ē ſubdiaconi q̄ accipit oblationes a pplo ⁊ i altari pōit vl offert diacono. Aliō ex pte ſacerdotis: ⁊ hꝰ ē diaconi q̄ oblatōes miſtrat ipi ſacerdoti: ⁊ i hoc ē actꝰ ꝑncipal' vtriuſq; ordis: ⁊ pp hoc ordo diaconi ē ſupior. legē ät epla nō ē actꝰ diaconi: niſi ꝟ q̄ actꝰ iferiorꝫ ordinū ſupioribus attribuūt. Silr etiā crucē ferre: ⁊ hꝰ ꝫm ꝓſuetudiez aliq̄rū eccl'aꝫ: qz i actib' ſcōrū ñ ē inconueniēs diuerſas ꝓſuetudies eē. ¶ Ad.iij. dō: q̄ doctrina ē remota ꝑpatio ad ſuſcipiēdū ſacrm: ⁊ iō ꝓmūciatio doctrie miſtris ꝓmittit: ſz doctria veteris teſti adhuc magis remota q̄ doctria noui: qz ñ inſtruit de hꝰ ſacro niſi i figuris: ⁊ iō nouū teſtm ſuperiorib' miſtris ꝓnūciandū cōmittit: vet' ät iferioribꝰ. doctrina etiā noui teſti pfectior ē quā dñs p ſe ipm tradidit: q̄ ipſius mäifeſtatio p apl'os: ⁊ iō euangeliū diacono: epla ſubdiacōno cōmittūt. ꝟ hꝰ pz ſolo ad q̄ntū. ¶ Ad.vj. dō: q̄ acolythi hñt actū ſup vrceolū tm̄: nō ſup ea q̄ in vrceolo ꝓtinēt ſz ſubdiacon' hz actū ſup ꝓtēta in vrceolo: qz aq̄ vtit ⁊ vino ad ponēdū in calice: ⁊ aquā iterꝫ manibus ſacerdotis ꝑbet ⁊ diaconi: ſicut ⁊ ſubdiaconus hz actū ſolū ſup calicē: nō ſup ꝓtenta: ſz ſacerdos ſup ꝓtēta: ⁊ iō ſicut ſubdiacon' i ſui ordiatiōe accipit calicē vacuū: ſacerdos pelnū: ita acolythus vrceolū vacuū: ſz ſubdiacon' plenū: ⁊ ſic ē quedā cōnexio i ordibus. ¶ Ad.vij. dō: q̄ cozpales actus acolythi magis de ꝓximo ordinät ad actū ſacroꝝ ordinū q̄ actus exoziſtaꝫ: q̄uis ſit aliquo modo ſpūalis: qz hñt acolythi miſteriū ſup vaſa i quib' mā ſacrī ꝓtinet q̄tū ad vinū q̄ vaſe ꝓtinēte indiget pp ſui hūiditatē: ⁊ iō inter miores ordies ordo acolythoꝝ ē ſupior. ¶ Ad.viij. dō: q̄ actꝰ acolythoꝝ ſe hz ꝑpinquus ad ꝑncipales actꝰ ſuperioꝝ miniſtroꝝ q̄ actꝰ alioꝝ mioꝝ ordinū: vt p ſe pz. ⁊ ſimilit etiā q̄tū ad actus ſcōarios q̄bus pplm p doctrinā diſponūt: qz acolythus doctrinā noui teſtamēti viſibilr figurat lumē portās: ſz lector recitando figuras alias: ⁊ iō acolythus ē ſupior. ſilr etiam exoziſta: qz ſic ſe hz actꝰ lectoꝝ ad actū ſecūdariū diaconi ⁊ ſbdiaconi: ita ſe hz actus exoziſte ad ſecūdariū actū ſacerdotis. ſ. ligare ⁊ ſoluere: p quē tolliꝫ hō a ſuiture diaboli liberat: ⁊ i hoc pz ordinatiſſim' ordis ꝓgreſſus. qz ſacerdotis q̄tū ad actuz ei' ꝑncipalē. ſ. ꝓſecrare corp' xp̄i: coopant tm̄ tres ſuperiores ordies: ſz q̄tū ad actū ei' ſcōariū q̄ eſt abſoluē ⁊ ligare coopant ſuperiores ⁊ iferiores. ¶ Ad ix. dō: q̄ q̄daz dicūt q̄ i ſuſceptōe ordis oſtiario datur q̄dā vis diua vt arcē poſſit alios ab itroitu tēpli: ſic ⁊ i xp̄o fuit q̄n eiecit vēdētes de tēplo: ſz hꝰ magis ꝓtiet ad gr̄az grat' datā q̄ ad gr̄az ſacrī: ⁊ iō dō: q̄ ſuſcipit ptātez vt ex officio hoc agere poſſit q̄uis etiā ⁊ hꝰ ab alīs fieri poſſit: ſz nō ex officio: ⁊ ita ē i oībus actib' minoꝝ ordinū q̄ pñt p alios licite fieri: q̄uis illi ñ hēant ad hꝰ officiū: ſic etiā in domo ñ ꝓſecrata pōt dici miſſa: q̄uis ꝓſecratio eccleſie ad hoc ordinet vt in ea miſſa dicat.

AD tertiuz ſic proceditur: vi q̄ ſacerdotū caracti nō imprimat i ipa calicis porrectiōe: qz ꝓſecratō ſacerdoti fit q̄dā vnctiōe: ſic ⁊ ꝓfirmatō. ſz i ꝓfirmatiōe i ipa vnctiōe imprimit caracti. g̈ ⁊ i ſacerdotio: ⁊ ñ i calicis porrectiōe. ¶ P. dñs dedit diſcipul' ſacerdotale ptātē q̄n dixit: Accipite ſpm̄ ſcm̄ q̄rū rmiſeritis pcā rc̄. Jo. xx. ſz ſpūs dat p man' ipoſitiōez. g̈ in ipa man' ipoſitiōe imprimit caracti ordis. ¶ P. ſic ꝓſecrat miſter ita ⁊ veſtes miſtroꝝ. ſed veſtes ſola bñdictio ꝓſecrat. g̈ i ipa bñdictiōe epi ꝓſecratio ſacerdoti pficit. ¶ P. ſic ſacerdoti dat calix ita ⁊ veſtis ſacerdotal'. ſi g̈ i datiōe calicis imprimit character eadē rōe ⁊ i datiōe caſule: ⁊ ſic hꝫ duos characteres: qd falſū ē. ¶ P. ordo diaconi ꝓformior ē ordini ſacerdotis q̄ ſbdiaconi ordo. ſz ſi caracti imprimeret ſacerdoti i ipa calicis porrectiōe: ſbdiaconus eēt ꝓformior ſacerdoti q̄ diacon': qz ſbdiaconus characterē recipit i ipa calicis porrectōe: ñ ät diaconus. g̈ character ſacerdotal' ñ imprimit i ipa calicis porrectiōe. ¶ P. acolythoꝝ ordo magis appropiquat ad actū ſacerdotis: p hꝰ q̄ hz actū ſup vrceolū: q̄ p hꝰ q̄ hz actū ſup cādelabꝝ. ſz magis imprimit caracti i acolythatu q̄n accipiūt cādelabꝝ q̄ q̄n accipiūt vrceolū: qz nomē acolythi cerei portatiōnē ſignat. g̈ ⁊ i ſacerdotio ipm̄it caracti q̄n calicez accipit. ¶ Sz ꝑ: ꝑncipal' actꝰ ſacerdotis ē ꝓſecrē corpus xp̄i. ſz ad hoc dat ſibi ptās i acceptōe calicis. g̈ tūc imprimit caracti. R. Eſpōdeo dō: q̄ ſic dictuz ē eiuſdē ē formā aliquā iducē ⁊ māz de ꝓrio ꝑpare ad formā. vñ epi i collatōe ordinū duo facit: ꝑparat eni ordinādos ad ordis ſuſceptōez: ⁊ ordis ptātez tradit. ꝑpat q̄dē ⁊ iſtruēdo eos de ꝓpo officio ⁊ aliq̄d circa eos opando: vt idonei ſint ptātē accipiēdi: q̄ q̄dē ꝑpatio i trib' conſiſtit. ſ. bñdictōe: manꝰ ipoſitiōe: ⁊ vnctōe. p bñdictōez dinis obſeq̄is mācipat: ⁊ iō bñdictio oib' dat: ſz p manꝰ ipoſitionē dat plēitudo gr̄e p quā ad magna officia ſint idonei: ⁊ ita ſol' diacoīb' ⁊ ſacerdotib' fit manꝰ ipoſitio: qz eis ꝓpetit diſpēſatio ſacroꝝ: q̄uiſ vni vt ꝑncipali: ⁊ alteri ſic miſtro: ſz vnctōe ad aliq̄ ſacrm tractādū ꝓſecrāt: ⁊ iō vnctio ſolis ſacerdotib' fit q̄ ꝓpis māib' corp' xp̄i tāgūt: ſic etiā calix iungit q̄ ꝓtiet ſāguinē: ⁊ patēa q̄ ꝓtiet corp'. Sz ptāt collatio fit p hꝰ q̄ dat eis aliq̄d q̄ ad ꝓpuz actū ꝓtiet: ⁊ qz ꝑncipal' actꝰ ſacerdotis ē ꝓſecrē corp' ⁊ ſāguiez xp̄i: iō i ipa datōe calicis ſb forma v̄boꝝ decimiata caracti ſacerdotal' imprimit. ¶ Ad.j. g̈ dō: q̄ i ꝓfirmatōe ñ dat officiū opandi ſup aliq̄ māz exioreꝫ: ⁊ iō ibi caracti ñ imprimit i aliq̄ exhibitōe alic' rei: ſz i ſola manꝰ ipoſitōe ⁊ vnctiōe: ſz i ordie ſacerdotali alr ē: ⁊ iō ñ ē ſile. ¶ Ad.ij. dō: q̄ dñs diſcipul' dedit ſacerdotalē ptātez q̄tū ad ꝑncipalē actū añ paſſionē in cena q̄n dixit: Accipite ⁊ manducate.

vñ subiūxit: Hoc facite i meā cōmemoratione. sed p' resurrectionē dedit eis sacerdotalē ptātē q̄tum ad actū scōariū q̄ ē ligar' & absoluē. ¶ Ad. iij. dō q̄ i vestib' ñ req̄rit alia ꝓfectio nisi q̄ dino cultui mā cipēt: & iō sufficit eis ꝑ ꝓfectiōe bñdictio: sz alit ē ō ordiar': vt ex dōis pz. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ vestis sacer dotal' nō signat ptātē sacerdotī datā: sz idoneitatē q̄ i eo req̄rit ad actū ptār' exequēdū: & iō nec sacer doti nec alicui alī ipmit character i alic' vest' datōe. ¶ Ad. v. dō: q̄ ptās diacoī ē media iter ptātē sb diacōi & sacerdotī: sacerdos. n. directe hz ptātē sup corp' xpi: sbdiacon' āt sup vasa tm̄: sz diacon' sup corp' i vase ꝓtēnū. vñ ei' ñ ē tāgē corp' xpi: sz porta re corp' xpi i patena: & dispēsare sāguinē cū calice: & iō ei' ptās ad actū p̄ncipalē ñ potuit exp̄mi: nec p datōez vasis tm̄: nec p datōez māe: sz exp̄mit po testas ei' ad actū scōariū i h' q̄ dat sibi liber euan geliōz: & i hac ptāte itelligit alia: & iō i ipa libri da tōe ipz̄imit character. ¶ Ad. vj. dō: q̄ p̄ncipalior act' acolythi ē q̄ mīstrat i vrceolo: q̄ q̄ mīstrat in cādelabro: q̄uis denoiet ab actu scōario: pp h' q̄ ē magis not' & magis ꝓpus ei: & iō i datōe vrceoli imp mitur character virtute verboꝝ ab episcopo pronunciatoꝝ.

Dō. III.

POst hec queritur dō quibusdaz que sunt ordinibus anne xa. Et circa hoc querūtur tria. ¶ Pri mo de corona. ¶ Secundo de episco pato. ¶ Tertio de vestibus sacris.

AD primū sic proce dit: vī q̄ ordiati ñ debeāt corōe tōsuram hīe: q̄z dōs captiuitatē ꝓminat & dispsio nē his q̄ sic attōdūt: vt pz Deuter. xxj. De captiuitate nudati inimicoꝝ capit'. & Hiere. xlix. Dispgā i oēm vētū eos q̄ i comā attōsi sūt. sz mīstri xpi ñ debet captiuitas sz libertas: g̈ corōa: tōsura: & ra sura eis ñ ꝓpetit. ¶ Dō. vitas oz rñdere figure. sz fi gura corōe p̄cessit i veri lege i tōsura naçareoꝝ: sic i lra dī. cū g̈ naçarei ñ eēnt ordiati ad mīsteriū di uinū: vī q̄ mīstris eccle ñ debeat tōsura vl' rasura corōe: & h' etiā vī p h' q̄ ꝓuersi q̄ ñ sūt mīstri eccle tōdent i religiōib'. ¶ Dō. p capillos supflua signāt qz capilli ex supfluis gnānt. sz mīstri altar' oēs sup fluitates a se debēt abiicē. g̈ totalr debēt caput tō dere: & ñ i modū corōe. ¶ Sz ꝯ: qz fm Hreg. Ser uire deo regnare ē. sz corōa ē signū regni. g̈ illis q̄ ad dinū mīsteriū applicāt corōa ꝓpetit. ¶ Dō. capil li i velamētū dati sūt: vt pz. j. Coz. xi. sz mīstri alta ris debēt hīe mētē velatā. g̈ ꝓpetit eis rasura corō ne. ¶ Iteri' vī q̄ corōa sit ordo: qz i actibus eccle spūalia corpalib' rñdēt. sz corōa ē quoddā corpa le signū q̄ ecclā adhibz. g̈ vī q̄ signū iteri' rñdeat ei: & ita etiā corōatōe ipumet character: & erit ordo. ¶ Dō. sic ab epo solū dat ꝓfirmatio & alī ordicet ita & corōa. sz i ꝓfirmatōe & alīs ordib' ipmit cha racr. g̈ & i corōa: & sic idē q̄ ꝓpus. ¶ Dō. ordo ipor tat quēdē dignitat' gradū. sz clicus h' ipo q̄ clicus ē i gradu supra ppīm ꝓstituit. g̈ corōa p quā efficit clicus ē aliq̄s ordo. ¶ Sz ꝯ: null' ordo dat nisi in misse celebratōe. sz corōa dat ēt absq̄ officio miss se. g̈ ñ ē ordo. ¶ Dō. i collatōe cuislibz ordis fit mē tio ꝓ aliq̄ ptāte data: ñ āt i collatōe corōe. g̈ ñ ē or do. ¶ Iteri' vī q̄ p acceptōez corōe aliq̄s renūci et tpalib' bōis: ipi. n. dicūt cū coronāt: Dñs ps he reditat' mee. sz sic dic̄ Hiero. dñs cū istis tpalibus ps fieri dedignat. g̈ abrenūciat tpalib'. ¶ Dō. iusti cia mīstroꝝ noui testi oz abūdare sup mīstros ve teri: vt pz Matth. v. sz mīstri veteri testi. s. leuite ñ accepēr ptē hēditat' cū frib' suis. g̈ nec mīstri no ui testi hīe debēt. ¶ Dō. hug dic̄: q̄ postq̄ aliq̄s sa cer' ē clibus: deiceps oz ō stipēdijs eccle sustētari. sz h' ñ cēt si p̄monijs suis retinēt. g̈ vī q̄ abrenūciet i h' q̄ clicus sit. ¶ Sz ꝯ ē: q̄ Hiere. fuit de ordie sa cerdotali: vt pz Hiere. j. sz ipe hūit possessionez ex hēditat' iure: vt pz Hiere. xxxij. g̈ clici p̄nt hīe p̄i mōialia bōa. ¶ Dō. si h' nō posset ñ videt tūc dīa iter clicos secl'ares & religiosos. ¶ Espōdeo dō ad j. q. q̄ eis q̄ ad dina misteria applcāt ꝓpetit tōsura & rasura i modū corōe: & rōe figure: qz corona ē si gnū regni & pfectōis: cū sit circular'. illi āt q̄ dinis misterijs applicāt adipiscūt regiā dignitatē: & pfci i vtute eē debēt. Lōpetit ēt eis rōe sbtractōis capil loꝝ & ex pte supioꝝ p rasurā: ne mēs eoꝝ tpalib' occupatōib' a ptēplatōe dinoꝝ retardet: & ex pte iferioꝝ p tōsurā: ne eoꝝ sēsus tpalib' obuoluant. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ dñs cominat illis q̄ hoc ad cultū demonū faciebāt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ea q̄ fiebāt i veti testō ipfecte repītāt ea q̄ sūt i nouo testō: & iō ea q̄ ptinēt ad mīstros noui testi ñ solū signāt p officia leuitaꝝ: sz p oēs illos q̄ alīq̄ pfectōez pfitebāt: naçs rei āt pfitebāt pfectōez q̄dam i depositōe come si gnātes tpaliū ꝓtēptū: q̄uis ñ i modū corone depo nerēt: sz oio totū: qz nōduz erat tēp' regal' & pfecti sacerdotij. Et sil'r ēt ꝓuersi tōdūt pp renūciatōnez tpaliū: sz ñ radūt: qz ñ occupāt dinis misterijs i q̄b' dina oporteat eos mēte ptēplari. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ñ solū oz significari tpaliū abiectio: sz ēt regalis dignitas i forma corōe: & iō ñ oz totalr coma tolli & ēt ne idecēs videat. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ mīstri eccle a ppīo sepant ad vacādū dino cultui: i cultu āt di uino q̄dā sūt q̄ p potētias deimiatas sūt exercēda: & ad h' dat spūal' ptās ordis: q̄dā āt sūt q̄ cōiter a to to mīstroꝝ collegio fiūt: sic dicē dinas laudes: & ad h' ñ ꝓtigit aliq̄ ptās ordis: sz solū q̄dā deputatio ad tale officiū: & h' fit p corōnā: & iō ñ ē ordo sz p̄ābulū ad ordiez. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ corōa hz iteriꝰ aliq̄d spūale q̄d ei rñdet: sic signū signato: sz h' ñ ē aliq̄ spūal' ptās: & iō i corōa ñ ipz̄imit charact: nec ē ordo. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis p corōnā nō ipz̄imat charact: tñ deputat hō ad diuinū cultū: & iō talis

deputatio oz fieri p sūmū mistroz. s. epm q̄ et ves-tes bñdicit z vasa z oia q̄ ad cultū dīnū applicāt. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ex hoc q̄ aliq̄s ē cleric' ē i altiori statu q̄ laic': ñ tñ hz ap̄liorē ptātē gradū: qō ad oz dinē req̄rit. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ clici i h' q̄ coronā ac cipiūt ñ renūciāt p̄monio neq; alīs reb' ptalib': qz terrenoz possessio ñ p̄riat dīno cultui ad quez clici deputant: sz nimia coz solicitudo: qz vt dicit Greg. Affect' i crimie ē. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ dñs dedi gnat ps fieri: vt ex q̄ cū alīs diligat ita. s. q̄ aliquis pōat finē suū i deo z i reb' mūdi: ñ tñ dedignat fie ri ps eoz q̄ res mūdi ita possidēt q̄ p eas a cultu dīno ñ retrahūt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ leuite i veti testō hēbāt ius i hēditate p̄na: sz ido nō accepūt ptē cuz alīj t̄boub' q̄ erāt p oēs trib' diſpgēdi: qō fieri nō potuit sz si vnā determiatā ptē tre accepissent sic alie trib'. ¶ Ad. iij. dō: q̄ si sint idigētes clici ad sacros ordies p̄moti: eps q̄ cos p̄mouit oz eis p̄uidē: alʒ ñ tenet: ipi āt ex ordie suscepto tenēt ecclie mistra-re. vbū āt Aug. itelligit q̄n ñ hñt vn̄ sustētent.

Ad secundū sic p̄o

Acedit: vi q̄ supra sacerdotalē ordinē ñ de beat eē aliq̄ ptās epal': qz sic i lra dī: ordo sacerdotal' ab Aarō sūpsit exordiū. sz i veteri lege null' erat supra Aarō. ḡ nec i noua lege oz aliqua ptās eē supra sacerdotalē. ¶ P. ptātes ordināt fz act': qz null' act' sacer pōt eē maioz q̄ p̄secre corp' xp̄i: ad qō ē ptās sacerdotal'. ḡ supra sacerdotalem ptātē ñ oz eē epalis. ¶ P. sacerdos i offerēdo gerit figurā xp̄i i eccl'a: q̄ se pū p nobis obtulit. sz i eccl'a null' ē maioz xp̄o: qz ipe ē caput eccl'e. ḡ nulla ptās oz eē. ¶ Sz p̄: ptās tāto ē altior q̄to ad plura se extēdit. sz ptās sacerdotal' vt dic Dio. extēdit se ad purgādū z illūinndū tm̄: epal' āt ad h' z ad p̄ficiēdū. ḡ supra sacerdotalē ptātem oz eē epal'. ¶ P. dīna misteria debēt eē magi ordi-nata q̄ hūana. sz hūanoz officioz ordo exigit vt i q̄lib; officō p̄ponat vn' q̄ sit p̄nceps illi' officij: si-cut p̄ponit militib' duc. ḡ z sacerdotib' oz aliqs p̄ pōi q̄ sit sacerdotū p̄nceps: z hic ē eps. ḡ epal' ptās oz eē supra sacerdotalē. ¶ Lter' vi q̄ epal' sit or do: p̄mo p h' q̄ Dio. assignat hos tres ordies eccle siastice hierarchie: epm: sacerdotē: z mistrū. in lra ēt oi q̄ ē ordo epoz q̄driptit'. ¶ P. ordo nihil ali ud ē q̄ q̄dā ptātis grad' i spūalib' diſpēsādis. sz epi pñt diſpēsare aliq̄ sacr̄a q̄ ñ pñt diſpēsare sacerdo-tes: sic p̄firmatōez z ordinē. ḡ epal' ē ordo. ¶ P. i eccl'a ñ ē aliq̄ spūal' ptās nisi ordis vl iurisdictiōis. sz ea q̄ ptinēt ad ptātez epalez ñ sunt iurisdictiōis: alʒ posset cōmitti ñ epo: qō ē falsuz. ḡ sūt ptātis ordis. ḡ eps hz aliquē ordinē quē ñ hz sacerdos sim-plex: z sic epal' ē ordo. ¶ Sz p̄: qz vn' ordo ñ depē det a p̄cedēti q̄tū ad necitatē sacr̄i. sz epal' ptās de pēdet a sacerdotali: qz null' pōt recipe epalez nisi p̄us hēat sacerdotalē. ḡ epal' ñ ē ordo. ¶ P. maio res ordies ñ p̄ferūt nisi i sabbat'. sz epalis ptās tra dit i oñicis. ḡ ñ ē ordo. ¶ Lteri' vi q̄ supra epos ñ possit aliqs eē supior i eccl'a: qz oēs epi sūt aplōz successores. sz ptās q̄ est data vni aplō. s. Petro: Matth. xvj. ē etiā data oib' aplis. Jo. ix. ḡ oēs epi sūt pares: z vn' ñ ē sup alterz. ¶ P. rit' eccl'e magi oz eē p̄formis ritui iudeoz q̄ ritui gētiliū. sz distin-ctio epal' dignitat' z ordiatio vni' sup aliū: vt i lra dī: ē a gētilib' introducta: i veti āt lege ñ erat. ḡ nec i eccl'a eps vn' sup aliū eē oz. ¶ P. supior ptās nō pōt p̄ferri p inferiorē: neq; eēlis p eēlez: qz sine vlla p̄dictiōe qō min' ē a maiori bñdicit: Heb. vij. vn̄ ēt sacerdos ñ p̄mouet epm neq; sacerdotē: sz eps sa-cerdotē: sz eps pōt quēlibz epm p̄mouē: qz ēt Do-stiē. eps p̄secrat papā. ḡ epal' dignitas i oib' ē eēlis z sic vn' eps ñ oz alīs subeē: vt i lra dī. ¶ Sz p̄ ē qō legit i p̄cil. Cōstātinopol'. Ueneramur fm scri-pturas z canonū diffinitōes sciſſimū antiq̄ Rome epm p̄mū eē z maximū epoz: z p' ipm Cōstātio-pol'. epm. ḡ vn' eps ē sup aliū. ¶ P. btūs Cyrillus eps alexādrin' dic: Ut mēbra macam' i capite nro aplico throno Romāoz pōtificū a q̄ nr̄m ē q̄rere q̄d credē z q̄d tenere debeam': ip̄z venerātes: ip̄m rogātes p oib': qm̄ ipse' sol' ē reph̄dē: corrigē: sta-tuē: diſponē: soluē: z ligare: loco illi' q̄ ipm edifica-uit: z nulli alij qō suū ē plenū: sz ipi soli dedit: cui oēs iure dīno caput iclināt: z p̄mates mūdi tanq̄ ipi dño ieſu xp̄o obediūt. ḡ epi alicui subsūt ēt iur dīno. ¶ Respōdeo dō ad. j. q. q̄ sacerdos hz duos act': vnū p̄ncipalē. s. p̄secre verz corp' xp̄i: aliuz se-cūdariū. s. p̄pare pplm ad susceptionē h' sacr̄i: vt p̄us dcm ē: q̄tū āt ad p̄mū actū act' sacerdot' ñ de pēdz ab aliq̄ supiori ptāte nisi dīna: sz q̄tū ad secū dū dependet ab aliq̄ supiori ptāte z hūana: oīs enī ptās q̄ ñ pōt exire i actū nisi p̄supposit' q̄dā dispō-siōib' dependet ab illa ptāte q̄ illas ordiatiōes fa cit: sacerdos āt ñ pōt absoluē z ligare: nisi p̄ suppo sita platōis iurisdictiōe: q̄ sibi sūbdant illi q̄s absol-uit. pōt āt p̄secre q̄libz māz a xp̄o dimiatā: nec ali ud req̄rit q̄tū ē ō necitate sacr̄i: q̄uis ex q̄dā p̄gru itate p̄supp̄oat act' epal' i p̄secrōe altar' z vestiuz ei'. Et ita p̄z q̄ oz eē supra sacerdotalē ptātē epalē q̄tū ad actū scōdariū sacerdot': ñ āt q̄tū ad p̄muz.

¶ Ad j. ḡ dō: q̄ Aarō sacerdos fuit z pōtifex. i. sa cerdotū p̄nceps. sūpsit ḡ sacerdotal' ptās ab ipo ex ordiū inq̄tū fuit sacerdos sacrificia offerēs: qō ēt maioūb' sacerdotib' licebat: sz ñ ab eo inq̄tū fuit pōtifex: p quā ptātē potēat aliq̄ facē: vt igredi sel i āno i scā scōz: qō alīs ñ licebat. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄n tū ad illū actū ñ ē aliq̄ ptās supior: sz q̄tū ad aliuz vt dcm ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sic oīuz rex nālū p̄fecti-ones p̄existūt exēplarit i deo: ita xp̄s fuit exēplar oīuz officōz eccl'asticoz: vñ vnusq̄sq; mīster eccl'e q̄tū ad aliq̄d gerit typū xp̄i: vt ex lra p̄z: z tñ ille ē supior q̄ fz maiorē p̄fectōez xp̄z repñtat: sacerdos āt repñtat xp̄m in h' q̄ p̄ seipm aliq̄d ministerium

ipleuit. ſz eps i h' q alios miſtros iſtituit ꝛ eccliaz fūdauit. vñ ad epm ptiet mācipare aliqd dinis ob ſeqis q̄ cultū dinū ad ſiſtitudiez xp̄i statuēs: ꝛ p h' ēt eps ſpāl'r ſpōſ' eccle dr̄ ſic xps. ¶D. ij. q. od: q ordo pōt accipi duplr: vno mō ꝓz q ē ſacrm: ꝛ ſic vt p̄ns dictū ē ordiat ois ordo ad eucharistie ſacramētū. vñ cū eps ñ hēat ptātē ſupioꝛē ſacerdote q̄ntū ad h' ñ erit epat' ordo. Alio mō pōt ꝓsiderari ordo ꝓz q ē officiū quoddā reſpectu q̄rūdā actionū ſacraꝝ: ꝛ ſic cū eps hēat ptātē i actōib' hierarchicl reſpcū corpis mystici ſupra ſacerdotē: epatus erit ordo: ꝛ ꝑm h' loquūt auctes iducte. vñ pz ſolo ad ꝑmū. ¶Ad. ij. od: q ordo ꝑm q ē ſacrm imp̄mēs characterē ordiat ſpāl'r ad ſacrm eucharistie i q̄ ipe xps ꝓtinet: q̄ p characterē ipi xpo ꝓfiguramur: ꝛ iō lz deā aliq̄ ptās ſpūal' epo i ſui ꝓmotiōe reſpcū aliquoꝝ ſacroꝝ: ñ tñ illa ptās hz rōez characterl: ꝛ pp h' epat' ñ ē ordo ꝑm q ordo ē q̄daz ſacrm. ¶Ad. ij. od: q ptās epal' nō ē tm̄ iuriſdictōis: ſz ēt ordis: vt ex dcis pz: ꝑm q ordo cōiter accipit. ¶D. ij. q. od: q vbicūq; ſūt mlta regimina ordiata i vnū: oz eē aliqō vle regimē ſupra pticlaria regimia: q̄ i oib' vtutib' ꝛ artib': vt dr̄ i. j. eth. ē ordo ꝑm ordinē finiū: bonū āt cōe diuini ē q̄ bonū ſpāle: ꝛ iō ſup ptātem regitiuā q̄ piectat bonū ſpāle oz eē ptātez regitiuā vlez reſpcū bōi cōis: alīs ñ poſſz eē colligatō ad vnū: ꝛ iō cuz tota eccl'ia ſit vnū corp': oz ſi iſta vnitas dz ꝓſuari q ſit aliq̄ potestas regitiua reſpcū totī' eccle ſupra ptātē epalē q̄ vnaq̄z ſpāl' eccla regit: ꝛ hec ē ptās pape: ꝛ iō d̄ hāc ptātē negāt ſcismatici dicūt: q̄i diuiſores ecclesiastice vnitat': Et iter eps ſimplicē ꝛ papā ſūt alīq̄ grad' dignitatū cozrñdētes gradib' vniōis: ꝑm q̄s vna ꝓgregatio vl' cōitas icludit alīā: ſic cōitas vni' puicie icludit cōitatē ciuitat': ꝛ cōitas regni cōitatē vni' puicie: ꝛ cōitas totī' mūdi cōitatez vni' regni. ¶Ad. j. q̄ od: q q̄uis oib' aplis data ſit cōit ptās ligādi ꝛ ſoluēdi: tñ vt i hac ptāte ordo aliqs ſignificaret: ꝑmo ſoli Petro data ē: vt oñdat q ab eo i alios ōbeat iſta ptās deſcēdē: pp q̄ ēt ei dixit ſingl'arit': Cōfirma fratres tuos: ꝛ paſce oues meas ideſt loco mei. vbi Chryſ. dic': Prepoſit' ꝛ caput eſto frm̄: vt ipſi te i loco meo aſſumētes: vbiq; terraꝝ te i throno tuo ſedētes p̄dicēt ꝛ ꝓfirment.

¶Ad. ij. od: q rit' iudeoꝝ ñ erat diffuſus i diuerſis regnis ꝛ puicijs: ſz tm̄ i vna gēte: ꝛ iō ñ oportebat q ſub eo d̄ hēbat ptātē pncipalē alīq̄ pōtifices diſtiguerēt. ſz eccle rit' ſic ꝛ gētiliū p diuerſas nationes diffūdit: ꝛ iō oz q̄ q̄tū ad h' magl gētiliū rit' q̄ iudeoꝝ stat' eccle ꝓformet. ¶Ad. ij. od: q potestas ſacerdotl excedit a ptāte epi q̄i a ptāte alīus generl: ſed ptās epi excedit a ptāte pape q̄i a ptāte eiusdē generl: ꝛ iō oēz actū hierarchicū quē pōt facē papa i miſtratōe ſacroꝝ: pōt facē epūs: ñ āt oēm actū quē pōt facē epūs pōt facē ſacerdos i ſacroꝝ collatiōe: ꝛ iō q̄tū ad ea q̄ ſunt epal' ordis oēs epi ſūt eḡles: ꝛ pp hoc q̄libz alīū pōt ꝓsecrare.

D tertiuz ſic proce

dit: vī q vestes miſtroꝝ ñ ꝓueniēter i eccl'ia iſtitute ſint: miſtri. n. noui testi magl tenēt ad caſtitatē q̄ miſtri veterl. ſz iter alias veſtes miſtroꝝ vetis testi erāt femialia i ſignū caſtitatl. g̈ mlto fortī' nūc eē debēt iter vestes miſtroꝝ. ¶D. ſacerdotiū noui testi ē dign' q̄ vetis ſacerdotiū. ſz vetes ſacerdotes hēbāt mitras q̄ ē ſignū dignitatl g̈ ſacerdotes noue legl eas debēt hīe. ¶D. ſacerdos ē ꝓpiq̄or ordib' miſtroꝝ q̄ ordo epal'. ſz epi vtūt veſtib' miſtroꝝ. ſ. dalmatica q̄ ē veſtis diaconi: et tunica q̄ ē veſtis ſbdiaconi: g̈ multo fortī' ſuplices ſacerdotes debēt vti eis. ¶D. i veti lege pōtifex deferebat ſuphūerale q̄ ſignificabat on' euāgelū: vt dic' Beda. h' āt maxīe nr̄is pōtificib' icūbit. g̈ ōbēt hīe ſuphūerale. ¶D. i rōali q̄ vtebāt pōtifices veterl legis ſcribebat doctria ꝛ vitas. ſz vitas maxia i noua lege declāta ē. g̈ pōtificib' noue legis ꝓpetit. ¶D. lamia aurea i q̄ ſcriptū erat nomē dei erat dignissimū ornamētū vetis legl. g̈ illud maxīe ōbuit trāſferri i nouā legē. ¶D. ea q̄ exterī' gerūt i miniſtrl eccle ſūt ſigna iteriorl ptātl. ſz archiepūs nō hēt alīq̄ generl ptātē q̄ epūs: vt dictū ē. g̈ ñ dz hīe palliū q̄ ñ hñt epi. ¶D. ptātl plēitudo reſidz penes Romanū pōtificē. ſz ipe ñ hz baculū. g̈ nec alīq epi debēt hīe. Reſpōdeo od: q veſtes miſtroꝝ vt. ſ. dcm ē deſignāt idoneitatē: q̄ i eis redrit ad tractādū dina. ꝛ q̄ dā ſūt q̄ i oib' redrūt: ꝛ q̄dā q̄ i ſupioꝛib': q̄ ñ ita exigūt i iferioꝛib': iō q̄dā veſtes ſūt oib' miſtrl cōes: q̄dā āt ſupioꝛ tm̄: ꝛ iō oib' miniſtrl ꝓpetit amict' hūeros tegēs: q̄ ſignificat fortitudo ad dina officia exequēda q̄b' mācipāt: ꝛ ſilr alba q̄ ſignificat puritatē vite: ꝛ cingulū q̄ ſignificat repſſionē carnis. ſz ſbdiacon' vltim' hz mānipuluz i ſiniſtra: q̄ ſignificat exilio mimaꝝ macularū: q̄ mānipul' ē q̄i ſudariū ad exigēdū vultū: ipi. n. ꝑmo ad ſacra tractāda admittūt: hñt ēt tūicā ſtrictā: p quā doctria xp̄i ſignificat. vñ ꝛ i veti lege i ipa tintinabula pēdebāt: ſbdiaconi. n. ꝑmo admittūt ad doctrinā noue legi ānūciandā. ſz diacon' hz āpli' ſtolā i ſiniſtro hūero: i ſignū q̄ applicat ad miſteriū i ipis ſacris. ꝛ dalmatica q̄ ē veſtis larga ſic dicta: q̄ i dalmatie ptib' ꝑmo vſus ei' fuit: ad ſignificādū q ipe ꝑmo diſpēſatoꝛ ſacroꝝ ponit: ipe. n. ſāguinē diſpēſat: i diſpēſatōe āt largitas redrit. ſz ſacerdoti ſtola in vtroq; hūero ponit: vt oñdat q plēa ptās diſpēſādi ſacra ei dat: ñ vt miſtro alīus ꝛ iō ſtola deſcēdit vſq; ad iferioꝛa. hz ēt ꝛ caſulaz: q̄ ſignificat charitatē: q̄ ſacrz ꝓſecrat charitatl. ſ. eucharistiā. Sz epi addūt. ix. ornamta. ſ. ſacerdotes: q̄ ſūt: calige: ſādalia: succinctoriū: tūica: dalmatica: mitra: chirotheca: anul': ꝛ bacul': q̄. ix. ſūt q̄ ſ. ſacerdotē pñt. ſ. clicos ordiare: vgines bñdicē: baſilicas dedicare: clicos deponē: ſynodos celebrare:

chrisma cōficē: vestes ⁊ vasa ꝓsecrare. vl̄ p caligas significat rectitudo gressuū: p sandalia q̄ pedes tegūt ꝓtemp⁹ irenoꝝ: p succinctoriū q̄ stola ligatur cū alba amor honestat: p tunicā ꝓseuerātia: quia Joseph tunicā talarē hūisse legit q̄si oescēdentem vsq; ad talos: p quos significat extremitas vite: p almaticā largitas i opib⁹ mīsericordie: p chirothecas cautela i ope: p mitrā scia vtriusq; testi: vnō ⁊ duo cornua hz: p baculū cura pastoral̄ q̄ oz colligere vagos: qō signat curuitas i capite baculi: sustētare ifirmos: qō significat ipe stipes baculi: sz pungere lētos qō significat stimulus i pede baculi: vñ vsus: Collige sustēta stimula vaga morbida lenta. p anulū sacra fidei q̄ eccl̄ia desponsat xp̄o: ipi. n. sūt eccl̄ie spōsi loco xp̄i. Sed vlteri⁹ archiepi hñt palliū i signū ꝑuilegiate ptātis: significat. n. torquē aureā quā solebāt legitie certātes accipe. ¶ Ad. j. ℊ oō: q̄ sacerdotib⁹ veteri legi idicebat ꝓtinētia illo tm̄ tpe q̄ ad suū mysteriū accedebāt: ⁊ iō in signū castitat̄ tūc ꝓuade i sacrificioꝝ oblatiōe femialib⁹ vtebāt: sz mīstria noui testi idicit ꝑpetua ꝓtinētia: ⁊ iō ñ ē silē. ¶ Ad. ij. oō: q̄ mitra illa ñ erat signū alicui⁹ dignitat̄: fuit. n. sic quoddā galerū: vt Hiero. dicit: sz cydari q̄ erat signū dignitat̄ sol̄ pōtificib⁹ dabat: sic ⁊ nunc mitra. ¶ Ad. iij. oō: q̄ ptās mīstroꝝ ē in epo sic i origie: nō āt in sacerdote: qa ipe ñ ꝓfert illos ordines: ⁊ iō magis epūs q̄ sacerdos vestib⁹ mīstroꝝ vtit. ¶ Ad. iiij. oō: q̄ loco suphumeral̄ vtit stola q̄ ad idē significāduz ē ad qō erat suphūerale. ¶ Ad. v. oō: q̄ palliū succedit loco ratiōal̄. ¶ Ad. vj. oō: q̄ p illa lamia hz pōtifex crucē: vt Jnno. dic̄: sic p femialib⁹ hz sādalia: p linea albā: p baltheo cingulū: p podere tūicā: p ephod amictū: p rōali amictū: p cydari mitram. ¶ Ad vij. oō: q̄ q̄uis ñ hēat alteri⁹ generis ptātē: tm̄ eādez hz āpliorē: ⁊ iō ad hāc pfectōnē ōsignādā sibi palliū dat̄ q̄ vndiq; circūdat. ¶ Ad. viij. oō q̄ romanus pōtifex ñ vtit baculo: qz Petr⁹ misit ipz ad suscitādū quēdā discipulū suū: q̄ postea fcūs ē epūs Treuerens: ⁊ iō i dioces Treuereñ. papa baculū portat: ⁊ nō i alīs. vl̄ etiā i signū q̄ nō hz coarctā ptātē: qō curuatō baculi significat. ¶ Hinc ad cōsiderationē ꝛc. vi q̄ male ordiēt: qz hō sacrm est ad dispēsandū alia sacra: ⁊ ita añ alia debēt ordiari. Et oō: q̄ mgr ordiat ꝑm hō ad qō ordināt: ⁊ qz hō bonū cōe ad qō ordiat hoc sacrm ꝓsuppōit bonū ꝓsone ad qō ordināt ꝓcedētia: iō de hō ñ debuit ꝓpius dicere. ¶ Jn sacro ℊ septiformis ꝛc. adaptatio q̄dā ē: qz i q̄libet ordie oia dona spūs sci dant. ¶ Quia Matthias electꝰ ē sorte de q̄ Dio. dic̄. v. c. eccl. hierar. iō dina sorte Matthie data: alīj alia dixerūt: nec recte vt existio: meū ⁊ ipe sensū dicaz: vi eni mihi scriptura sortē noiasse dinū quoddaz donū: declarās Matthiā q̄si dina electiōe oñsum. ¶ Hiturus ptē ꝛc. ℊ hz oīs letor aureolā. Et oō q̄ verū ē si ipleat officiū: vt ñ solū legat sz ēt iterp̄tet ꝓ ꝓdicatōez: qō tm̄ nō vt suū officiū: ⁊ iō etiam nō dic̄ simplr q̄ hēat illoꝝ meritū: sz cū ill̄ ing̃tuz aliq̄d de actu eoꝝ ptīcipat. ¶ Canones duos tm̄ sacros ꝛc: pp hō q̄ hi duo tm̄ ordies hñt actū sup ipz sacrz: sz sb̄diacon⁹ sup sac vasa tm̄. Di. XXV.

¶ Olet queri si heretici ꝛc. Post q̄ determinauit mgr de sacro ordis: hic determinat de ꝓferētib⁹ ⁊ suscipiētib⁹ hō sacrm. Et diuidit i ptes duas: in ꝑma determiat de ꝓferētib⁹: in scōa de suscipiētib⁹: ibi Sacri canōes ꝛc. Prima i duas: i ꝑma inqrit de hēticis vtrū possint ordiare: scōo ispālit de simoniacis: ibi De simoniacis vō ꝛc. Pria in tres: i ꝑma pōit auctoritatē ad oñenduz q̄ hētici non pñt hō sacrm ꝓferre: in scōa ponit auctes ad p̄miuz ibi Econtra āt ꝛc. in tertia soluit: ibi Dic āt q̄dē ꝛc. Et pōit q̄ttuor solutōes diuersoꝝ: vt i lra pz.

¶ De simoniacis āt ꝛc. hic inqrit ō simoniacis. Et circa hō duo fac: ꝑmo oñdit q̄ sūt simoniaci: scōo vtrū possint ordiare: ibi Differūt tm̄ ꝛc.

Jc ē triplex qō. ¶ Prima ō ordinātib⁹. Scōa de ordiatis. ¶ Tertia de simoniacis. Circa ꝑmū q̄runt duo. ¶ Primo vtrū solus epūs possit ꝓferre ordis sacrm. Secūdo vtrū hēticꝰ vl̄ q̄cūq; ab eccl̄ia ꝑcisus.

¶ D primū sic proceditur: vi q̄ nō tm̄ epūs ordis sacrm ꝓferat: qz man⁹ ipositio aliq̄d ad ꝓsecrationē facit. sz sacerdotib⁹ q̄ ordināt ñ solus epūs man⁹ ponit: sz sacerdotes astātes. ℊ ñ solus epūs ꝓfert ordis sacrm. ¶ P. tūc vnicuiq; dat ptās ordis qñ ei exhibet qō ad actū sui ordis ptinet. s. sb̄diacono dat vrceol⁹ cū aq̄ manili ⁊ māutergio: ab archidiacono simil̄r acolythis cādelabrū cū cereo ⁊ vrceol⁹ vacuus. ℊ nō sol⁹ epūs ꝓfert ordis sacrm. ¶ P. illa q̄ sūt ordis ñ pñt alicui ꝓmitti q̄ nō hz ordies. sz ꝓferre ordies miores ꝓmittit aliq̄b⁹ q̄ nō sūt epi: sic ꝑsbyteris cardialib⁹. ℊ ꝓferre ordies nō ē epālis ordinis. ¶ P. cuicūq; ꝓmittit ꝑncipale ⁊ accessoriū. sed ordis sacrm ordiat ad eucharistiā sic̄ accessoriuz ad ꝑncipale. cū ℊ sacerdos ꝓsecret eucharistiā: ipe etiā poterit ordies ꝓferre. ¶ P. plus distat sacerdos a diacono q̄ epūs ab epo. sz epūs pōt ꝓsecrare epm. ℊ ⁊ sacerdos pōt ꝓmouē diaconū. ¶ Sz p: nobiliori mō applicāt ad dinuz cultū mīstri p ordies q̄ vasa sacra. sz ꝓsecratio vasoꝝ ptiet ad solū epz. ergo mlto forti⁹ ꝓsecratio mīstroꝝ. ¶ P. sacrm ordis ē excellēti⁹ q̄ ꝓfirmatōis. sz sol⁹ epūs ꝓfirmat. ℊ multo magis sol⁹ ꝓfert ordis sacrm. ¶ P. vgines p bñdictionē nō ꝓstituūt i aliq̄ gradu spūal̄ ptātis: sic̄ ordiati ꝓstituūt. sz vgines bñdicē ē sol⁹ epi. ℊ multo magis sol⁹ ipe pōt alios ordiare. ¶ Espōdeo oō: q̄ ptās epal̄ se hz ad ptātē ordinū iferioꝝ sic̄ pelitica

que ꝓiectat bonū cōe ad ifiriozes artes ⁊ vtutes q̄ ꝓiectāt aliq̄ bonū ſpāle: vt ex dcīs pz. politica āt vt dī i.j.etbi.ponit legē iferioꝝ artiū. ſ. dꝫ quā debeat exercē: ⁊ q̄tū: ⁊ q̄liť: ⁊ iō ad eām ꝑtiet i oi⁹ dinis miſterijs alios collocare: vñ ipe ſol⁹ cōfirmat: qz ꝓfirmati i q̄dā officio ꝓfitēdi fidē ꝓſtituūt iō ēt ſol⁹ ipe vgies bñdicit: q̄ figurā gerūt eccl'e xp̄o deſpōſate: cui⁹ cura ip̄i ꝑncipal'r ꝓmittit: ipſe ēt ministr̄ ordinū ordinādos ꝓſecrat: ⁊ vaſa q̄bus vti debēt eis determiat ſua ꝓſecratōe: ſic ēt officia ſecularia i ciuitatib⁹ diſtribuūt ab eo q̄ hz excellētioꝛē ptātez: ſic a rege. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ i ipoſitōe manuum ñ dat charact̄ ſacerdotal' ordis: vt ex dcīs pz: ſz gr̄a fm q̄ ad exequēdū ordiez ſint idōei: ⁊ qz indigēt āpliſſima gr̄a: iō ſacerdotes cū ep̄o man⁹ iponūt eis q̄ i ſacerdotes ꝑmouēt: ſz diacōis ſol' ep̄s. ¶ Ad.ij.dō: q̄ archidiacon⁹ ē q̄i ꝑnceps miſterij: iō dia q̄ ad miſteriū ꝑtinēt ipe tradit: ſic cereum q̄ acolythus diacono fuit añ euāgeliū ip̄z portādo: ⁊ vrceū q̄ fuit ſ̄bdiacono: ⁊ ſil'r dat ſ̄bdiacono ea q̄b⁹ ſupioꝝ ordib⁹ fuit: ⁊ in illꝫ ñ ꝓſiſtit ꝑncipal' act⁹ ſubdiaconi: ſz i h⁹ q̄ opat circa māz ſacr̄i: ⁊ iō characterē accipit i h⁹ q̄ dat ei calic ab ep̄o: ſz acolythus accipit characterē ex vbis ep̄i i h⁹ q̄ accipit p̄dēa ab archidiacono: ⁊ magi i acceptiōe vrceoli q̄ cādelabꝝ: vñ ñ ſeq̄t q̄ archidiacon⁹ ordiez ꝓfēat ¶ Ad.iij.dō q̄ papa q̄ hz plēitudiez ptāt̄ pōtifical' pōt ꝓmittē ñ ep̄o ea q̄ ad cp̄alē dignitatē ꝑtinent: dūmō illa ñ hēant imediatā relatōez ad vez corpus xp̄i: ⁊ iō ex ei⁹ ꝓmiſſiōe aliq̄s ſacerdos ſimplr pōt ꝓferre mioꝛes ordines ⁊ ꝓfirmare: vt. ē. diſ. vij. dēm ē: nō āt aliq̄s nō ſacerdos. Nec ītez ſacerdos maioꝛes ordines q̄ hñt imediatā relatōez ad corpus xp̄i. ē. qđ ꝓfecrādū papa ñ hz maioꝛē ptātē q̄ ſimplex ſacerdos. ¶ Ad.iij.dō: q̄ q̄uis ſacr̄z eucharistie ſit maxim⁹ ſacr̄m i ſe: tn̄ ñ collocat i aliq̄ officio ſic ordis ſacr̄m: ⁊ iō ñ ē ſil'is rō. ¶ Ad.v dō: q̄ ad cōicandū alt̄i q̄d q̄s hz ñ exigit ſolū ꝓpiq̄tas ſz ꝓpletio ptātis. ſz q̄a ſacerdos ñ hz ꝓpletā ptātē i hierarchid officiꝫ ſic ep̄s: iō ñ ſeq̄t q̄ poſſit diaconos facē: q̄uis ille ordo ſit ſibi ꝓpiquus.

Ꝑ ſecūdū ſic ꝓcedit: vī q̄ hēticī ⁊ ab eccl'a ꝑciſi ñ poſſint ordies ꝓferre. plus enī ē aliq̄ē ꝑmouē ad ordies q̄ aliq̄ē abſoluē vl' ligare. ſz hēticꝰ non pōt abſoluē vl' ligare. ḡ nec ordies ꝓferre. ¶ Ꝑ. ſacerdos ab eccl'a ſepat⁹ pōt ꝓficē: qz i eo charact̄ indelibl'r mānet p q̄ē h⁹ pōt. ſz ep̄s ñ accipit aliquez characterem in ſui promotione. ergo non eſt neceſſe q̄ epiſcopalis poteſtas in eo remaneat poſt ſepatōem ei⁹ ab eccl'a. ¶ Ꝑ. i nulla cōitate ille q̄ a cōitate repellit pōt cōitat̄ officia diſponē. ſz ordines ſūt q̄dā officia eccl'e. ḡ ille q̄ extra eccl'az ponit non pōt ordies ꝓferre. ¶ Ꝑ. ſacr̄a hñt efficaciā ex paſſione xp̄i. ſz hēticī ñ ꝓtinuāt paſſiōi xp̄i neq̄ p ꝑ̄ am fidē cū ſit ifidel': neq̄ p fidē eccl'e cū ſit ab eccl'a ſepat⁹. ḡ ñ pōt ſacr̄m ordis ꝓferre. ¶ Ꝑ. i ordis collatōe exigit bñdictō. ſz hēticꝰ ñ pōt bñdicē: q̄nimo bñdictio ſua i maledictōez vtit: vt pz p auct⁹ i l'r̄a iductas. ḡ ñ pōt ordies ꝓferre. ¶ Sz ꝓ ē: qz aliquiſ ep̄s i hēſim lapſus q̄ñ recōciliat ñ ītez ꝓſecrat. ḡ ñ amiſit ptātē quā hēbat ordies ꝓferēdi. ¶ Ꝑ. maioꝛ ptās ē ptās ꝓferēdi ordies q̄ ptās ordinū. ſz ordinū ptās ñ amittit pp hēſim vl' aliq̄d h⁹modi. ḡ nec ptās ordies ꝓferēdi. ¶ Ꝑ. ſic baptizās exhibet tm̄ miſteriū exti⁹: ita ⁊ ꝓferēs ordies deo iter⁹ operante. ſz nulla rō aliq̄s ab eccl'a p̄ciſus amittit baptizādi ptātē. ḡ nec ordies ꝓferēdi. ¶ Eſpōdeo dicēdū: q̄ circa h⁹ ponūt i l'r̄a. iiij. opiones. q̄da. n. dicūt q̄ hēticī q̄diu ab eccl'a tolerāt hñt ptātē ordies cōferēdi: ñ āt poſtq̄ ab eccl'a fuerit p̄ciſi: ⁊ ſil'r nec degradati ⁊ alij h⁹mōi: ⁊ hec ē ꝑma opio. Sz h⁹ nō pōt ſtare: qz ois ptās q̄ dat cū aliq̄ ꝓfectōne nullo cāu ꝓtigēte tolli pōt: ſic nec ipa ꝓfectio ānullari: qz ēt altare vl' chriſma ſel' ꝓfecta ꝑpetua ſacrata manēt. vñ cū ep̄al' ptās cū q̄dā ꝓfecratōe det: oz q̄ ꝑpetuo māet q̄tūcūq̄ aliq̄s peccz vl' ab eccl'a p̄cidatur. Et iō alij dixer̄t q̄ p̄ciſi ab eccl'a q̄ i eccl'a ptātē ep̄alez hūerūt retinēt ptātē alios ordinādi ⁊ ꝑmouēdi: ſz ꝑmoti ab eis h⁹ ñ hñt: ⁊ hec ē q̄rta opio. Sz h⁹ ēt ee ñ pōt: qz ſi illi q̄ fuer̄t i eccl'ia ꝑmoti retinēt ptātē quā accepunt: pz q̄ exequēdo ſuā poteſtatē verā ꝓfectōez faciūt: ⁊ iō ve tribuūt oēz potestatē q̄ ꝓfectiōe dat: ⁊ ſic ordinati ab eis vl' ꝑmoti hñt eandē ptātē quā ⁊ ipi. Et iō alij dixer̄t: q̄ ēt p̄ciſi ab eccl'a pñt ordies ⁊ alia ſacr̄a ꝓferre: dūmō forma debita ⁊ itentōez fuent: ⁊ q̄tū ad ꝑmū effectū q̄ ē collatio ſacr̄i: ⁊ q̄tū ad vltimū q̄ ē collatio gr̄e: ⁊ hec ē ſcda opio. Sz h⁹ ēt ñ pōt ſtare: qz ex h⁹ ipō q̄ aliq̄s hēticꝰ p̄ciſo ab eccl'ia in ſacr̄is cōicat: peccat: ⁊ ita fict⁹ accedit: ⁊ gr̄az ꝓfeq̄ ñ pōt: niſi forte i baptiſmo i articlo nēcitat̄. Et iō alij dicūt: q̄ va ſacr̄a ꝓferūt: ſz cū eis gr̄az ñ dāt: ñ pp iefficaciā ſacr̄oꝝ: ſz pp pcā recipiētiū ab eis ſacr̄a ꝓhibitōez eccl'e: ⁊ hec ē ītia opio q̄ va ē. ¶ Ad.j.ḡ dō q̄ effect⁹ abſolutōis ñ ē ali⁹ q̄ remiſſio pcōꝝ q̄ per gr̄az fit: ⁊ iō hēticꝰ ñ pōt abſoluē ſic nec gr̄az i ſacr̄is ꝓferre: ⁊ ītez: qz ad abſolutōez req̄rit iuriſdictio quā ñ hz ab eccl'a p̄ciſus. ¶ Ad.ij.dō: q̄ in ꝑmotōe ep̄i dat ſibi ptās q̄ ꝑpetuo manet i eo: q̄uiſ dici ñ poſſit charact̄: qz p ea nō ordiat hō directe ad deū: ſz ad corꝑ xp̄i myſticū: ⁊ tn̄ idelibl'r mānet ſic charact̄: qz p ꝓfectōez dat. ¶ Ad.iij.dō: q̄ illi q̄ ab hēticī ꝑmouēt q̄uis accipiāt ordiez: ñ tn̄ recipiunt executōez: vt licite poſſit i ſuis ordib⁹ miſtrare rō illa quā obiectio tāgit. ¶ Ad.iij.dō: q̄ p fidē eccl'e ꝓtinuat paſſiōi xp̄i: qz q̄uis i ea ñ ſint fm ſe: ſūt tn̄ i ea q̄tū ad formā eccl'e quā fuāt. ¶ Ad.v. dō: q̄ h⁹ ē reſpondū ad vltimū effectū ſacr̄oꝝ: vt tertia opio dicit.

Queſtio. II.

Deinde queritur de ordiat. Et circa h' q̄rūt duo. ¶ Primo vtr aliq̄s ipediat pp defectū nature. Scdo vtr ipediat pp ꝓditōez fortūe extiorū.

Primus sic proce dit: vi q̄ sex' femine' ñ ipediat ordis su sceptōez: qr officiū ꝓphie ē mai' q̄ sacerdotī officiū qr ꝓpha ē medi' iter deū t sacerdotē: sic sacerdos int deū t pplz. sz ꝓphie officiū aliq̄ñ mlierib' ē cō cessū: vt pz. iij. Re. g̃ t sacerdotij officiū eis ꝓpetē pōt. ¶ Ꝑ sic ordo ad q̄dā pfectōez ptiet: ita t platōis officiū t martyriuz t religiōis stat'. sz platio ꝓmittit mlierib' i nouo testō: vt pz ō abbatissis: et i veti: vt pz ō Delbora q̄ iudicauit isrl: Judicū iij. ꝓpetit ēt eis mātyriū t fligiōis stat'. g̃ t ordo eccle ¶ Ꝑ. ordinū ptās i aia fūdat. sz sex' ñ ē aia: g̃ diuersitas sexuū ñ facit distictōez i receptōe ordinū. Sz ꝫ ē qđ dī. j. Timo. ij. Mlierē doceē i eccla ñ ꝑmitto: nec dñari i vir. ¶ Ꝑ. i ordinādis ꝑexigit corōa q̄uis ñ ō necitate sacri. sz corōa t tonsura ñ ꝓpetit mlierib': vt pz j. Cor. xj. g̃ nec ordinū susceptio.

¶ Lr' vi q̄ pueri t q̄ carēt vsu rōis ñ pñt ordies susscipe: qr vt i lra dī: sacri canōes i susscipiētib' ordies certū etat tps ōteriauerūt. sz h' ñ eēt si pueri recipe possēt ordis sacr̄z. g̃ rē. ¶ Ꝑ. sacr̄z ordis ē digni' q̄ mr̄imoniū. sz pueri t alij carētes vsu rōis nō pñt ꝫhere mr̄imoniū. g̃ nec ordies susscipe. ¶ Ꝑ. c' ē potētia ei' ē act' fm phm i li. ō sōno t vigilia. sz actus ordis req̄rit vsū rōis: g̃ t ordis prās. ¶ Sz ꝫ: ille q̄ añ ānos discretōis ē ꝑmot' ad ordies sine iteratōe ip'oz q̄ñq̄ i eis ꝓcedit mistrare: vt pz extra ō clīco ordiato p saltū. h' āt ñ eēt si ordiez nō susscepisz. g̃ puer pōt ordiez susscipe: ¶ Ꝑ. alia sacra i q̄ b' charact ipmit pñt pueri susscipe: vt baꝑmū t cōfirmatōez. g̃ pari rōe ordiez. ¶ Espōdeo dō ad. j. q. q̄ q̄dā req̄rūt i recipiēte sacr̄z q̄i de necitate sacri q̄ si desint ñ pōt aliq̄s susscipe neq̄ sacr̄m neq̄ rem sacri: q̄dā vo req̄rūt ñ de necitate sacri: sz ō necitate ꝑcepti pp ꝓgruitatē ad sacr̄m: t sine tlīb' aliq̄s susscipit sacr̄z: sz ñ rē sacri. Dicēō g̃ q̄ sex' virīl req̄rit ad susceptōez ordis ñ solū scdo mō: sz ēt ꝑmo. vñ etsi mlieri exhibeāt oia q̄ i ordīb' tūt: ordiez ñ susscipit: qr cū sacr̄z sit signū i his q̄ i sacro agūt req̄rit ñ solū res: sz significatio rei: sic dictū ē q̄ in extrēa vnctiōe exigit q̄ sit ifirm': vt significet curatione idigēs: cū g̃ i sexu femineo ñ possit significāi aliq̄ eminētia grad': qr mlier statū sbiectōis hz: iō ñ potest ordis sacr̄z susscipe. Quidā āt dixerūt: q̄ sex' virīl ē de necitate ꝑcepti: sz ñ de necitate sacri: qr ēt i decret sit mētio ō diaconissa t ꝑsbyra. sz diaconissa dī q̄ i aliq̄ actu diacōi pticipat: sic q̄ legit hōeliā i eccla: ꝑsbyra āt dī vidua: qr ꝑsbyt idē ē qđ senior ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ꝓphia ñ ē sacr̄z: sz donū dei. vñ ñ exigit ibi significatō: sz solū res. t qr fm rē in his q̄ sūt aīe mlier ñ differt a viro cū q̄ñq̄ mlier iuenīat melior q̄tū ad aiaz multi virī: iō donū ꝓphie t alia h' mōi pōt accipe: sz ñ ordis sacr̄z. t p h' pz solō ad. ij. t iij. De abbatissis tñ dī: q̄ ñ hñt ꝑlatōez ordiariā: sz q̄i ex ꝓmissiōe pp pcīm cohabitatōis virorū ad mlieres. Delbora āt ꝑfuit i tpalib' ñ i sacerdotalib': sic t nūc mlīes pñt tpalr dñari. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ p puericiā t alios defect' qb' tollit vsus rōis ꝑstat ipedimētū actui: t iō oia illa sacra q̄ actuz req̄rūt susscipiēti sacr̄z talib' ñ ꝓpetūt: sic pnia: mr̄imoniū: t h' mōi. Sz qr ptātes ifuse sūt pozes actib': sic t nāles: q̄uis acq̄site sint posītiozes: remoto át positiozi ñ tollit puo: iō oia sacra i qb' ñ req̄rit act' susscipiēti ō necitate sacri: sz ptās aliq̄ spūal' dinit' dat: pñt pueri susscipe: t alij q̄ vsu rōis carēt hac tñ distictiōe hīta: q̄ i miozib' ordīb' req̄rit discretōis tps de hōestate: pp dignitatē sacri: sz nō ō necitate ꝑcepti: neq̄ de necitate sacri. vñ aliq̄ si ne cessitas assit t spes ꝓfect': ad miozes ordies pñt añ ānos discretōis ꝓmouēi sine pcēo: t susscipiēt ordi nē: qr q̄uis tūc ñ sint idōei ad officia q̄ i eis cōmittūt: tñ p assuetudiez idōei redd t. sz ad maiozes ordies req̄rit vsus rōis: t ō hōestate: t de necitate ꝑcepti: pp votū ꝓtinētie qđ hñt ānexū: t qr ēt eis sacra tractāda ꝓmittūt. sz ad ep'atū vbi i cozp'm mysti cū accipit ptās req̄rit act' susscipiēti curā pastoralē t iō ē ēt de necitate ꝓfectōis ep'al' q̄ vsū rōis hēat. Quidā āt dicūt q̄ ad oēs ordies req̄rit vsus rōis ō necitate sacri: sz eoz dōm rōe vl auctē ñ ꝓfirmat ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ñ oē qđ ē ō necitate ꝑcepti ē ō necessitate sacri: vt dōm ē. ¶ Ad. ij. dō: q̄ mr̄imoniuz cāt ꝓfectus q̄ sine vsu rōis eē ñ pōt: sz i receptōe ordis ñ req̄rit aliq̄s act' ex pte recipiēti: qđ pz ex h' q̄ nul' act' ex pte eoz exꝑmit i eoz ꝓfectōe: t iō ñ ē sile. ¶ Ad. iij. dō: q̄ eiusdē ē act' t potētia: sz in aliq̄ potētia ꝑcedit: sic li. ar. vsū suū: t sic ē i ꝓpoito

Ꝑ. ij. sic ꝓcedit: vi q̄ fuit' ñ ipediat aliq̄ē a susceptōe ordis. sbiectio. n. corꝑal' ñ r̄pugnat platōi spūali. sz i puo ē subiectō corꝑal' g̃ ñ ipedit q̄n ōbeat susscipe platōez spūalez q̄ i ordie dat. ¶ Ꝑ. illō qđ ē occasio hūilitatī ñ oz ipedire susceptōez alic' sacri. sz fuit' ē h' modi. vñ apl's ꝓsulit: q̄ si aliq̄s possit magis vtat fuiture. j. Cor. vij. g̃ ñ oz ipedire a ꝓmotōe ordis. ¶ Ꝑ. magis ē turpe clīcū i fuū vēdi q̄ fuū i clīcū ꝓmoueri. sz licite clīc' i fuū vēdi pōt: qr ep's Nolan'. s. beat' Paulin' seipm i fuū vēdidit: vt i Dial. legit. g̃ mlto fortī pōt fu' i clīcū ꝓmouēi. ¶ Sz ꝫ: vi q̄ ipediat q̄tū ad necitatē sacri: qr mlier ñ pōt susscipe sacr̄m rōe sbiectōis. sz maior sbiectio ē i puo: qr mulier ñ dat viro i ācillā: pp qđ ñ ē ō pedib' supta. g̃ t fu' sacr̄z ñ susscipit ¶ Ꝑ. aliq̄s exq̄ susscipit ordiez tenet i ordie mistrare. sz ñ pōt sil mistrare dño suo carnali t i spūali mistēio. g̃ vi q̄ ñ possit ordiez susscipe: qr dñs oz ꝓfuari idēnis ¶ Lr' vi q̄ pp hoc tidiū aliq̄s ñ debeat ꝓhibēi a sacr̄ ordīb': qr ordi

nes nr̃i sup̃leret ituitū a leuitar̃ officiū: vt i p̃cedēti dis. dcm ē. sz leuite p̃secuerūt man' suas i sāgnis ei⁹ fusiōe frm̃ suor̃: vt pz Exo. xxxj. ℊ z i nouo testō ñ ōbēt aliq̄ a susceptōe ordinū phibēi pp sāguis ei⁹ fusiōez. ℙ. pp actū vtut̄ null' oz ipediri ab aliq̄ sacro: sz aliq̄ sāguis effūdit p iusticiā: sic a iudice z peccarz hñs officiū si ñ effūdēt. ℊ nō ipedit pp h' a sacr̃i susceptōe. ℙ. pēa ñ ōbet nisi culpe. sz aliq̄s sine culpa q̄q̄z hoicidiū p̃mittit: sic se defēdēdo: vl̄ et casualr. ℊ ñ oz icurrē irregularitat̄ penā. Sz p̃ h' sūt pla canonū statuta z eccle p̃suetudo. Alteri' vi q̄ illegitie nati ñ ōbeāt ipediri a susceptiōe ordinū: q̄ fili' ñ oz portāe iiq̄tatē pr̃is: portarz āt si pp h' ipediret ab ordib' suscipiēdis. ℊ rc. ℍ magl ipedit aliq̄s pp defēm p̃pū q̄ alienū. sz a susceptione ordinū pp illicitū p̃cubitū suū ñ sp aliq̄s ipedit ℊ nec pp illicitū p̃cubitū p̃ias sui. Sz p̃ est q̄d oz Deut. xxxiij. Māser ñ igredie: h' ē de scorto nat' eccl̃az dei vsq̄ i. x. gnātōez. ℊ mlto min' debēt promouēi ad ordie. Alii vi q̄ pp defēm mēbroz ñ ōbeat aliq̄s ipediri: q̄r afflictio ñ oz addi afflicto. ℊ ñ oz puari ordis gradu pp penā corpal' defect'. ℙ. pl' exigit ad actū ordis integritas discretōis q̄ integritas corpis. sz aliq̄ pñt promouēi añ ānos discretōis. ℊ z cū corpis defcū. Sz p̃ ē: q̄ tales phibebāt a mistēio veter̃ legl. ℊ mlto fortr' ōbēt i noua lege phibēi. De bigāia dicet i tractatu ō mr̃imōio: dis. xxvij. Espōdeo dō ad. j. q. q̄ i susceptiōe ordis macipat hō dinis officijs: z q̄r null' pōt alii dare q̄d suū ñ ē: iō fu' q̄ ñ hz ptātē sui ñ pōt ad ordincs promouēi: si tñ promouet ordiez suscipit: q̄r libētas ñ ē de necitate sacr̃i: sz sit ō necitate p̃cepti: cuz ñ impediat ptātē sz actū tm̃. Et silis rō ē ō oib' q̄ sūt alijs obligati: vt rōcinijs detēti z h'moi psone. Ad. j. ℊ dō: q̄ i susceptiōe spūal' ptāt ē aliq̄ obligatio ad aliq̄ ēt corpal'r agēda: z iō p corpalē sbiectōez impedit. Ad. ij. dō: q̄ ex mltis alijs q̄ ñ p̃stāt impedimētū executōi ordinū pōt aliq̄s occasiōez hūilitat̄ accipe: z iō rō ñ seq̄t. Ad. iij. dō: q̄ btūs Paulinus ex abūdātia charitat̄ spū dei act' h' fec: q̄d rei eū tus pbat: q̄r p ei' futurē mlti ō grege suo sūt a seruitute libēati: z iō ñ ē ad p̃ntia trahēdū: q̄r vbi spiri' dn̄i ibi libētas. j. Cor. iij. Ad. iiij. dō: q̄ signa sacr̃alia ex nālī siltudie repñtāt: mlier āt ex nā hz sbiectōez: z ñ fu': z iō ñ ē sile. Ad. v. dō: q̄ si ē p mor' sciēte dño suo z ñ reclamāte: ex h'ipo efficit ignu'. si āt eo nesciēte tūc ep̃s z ille q̄ p̃mauit tenē tur dño i oupl̄ q̄ sit p̃ciū fui: si sciuerit ip̃z eē fuū alr̃s si fu' hēat peculiū oz seip̃m redimē: alioq̄n rediget i futurē dn̄i sui: ñ obstāte q̄ ordiez suū exeq̄ ñ pot. ℍ. ij. q. dō: q̄ oēs ordies referūt ad sacr̃z eucharistie: q̄d ē sacr̃z pad nobis p sāguinē xp̃i effu sz facte: z q̄r hoicidiū maxie p̃iat paci: z hoicide magl p̃formāt occidētib' xp̃z: q̄ ip̃i xp̃o occiso cui oēs mistri p̃dci sacr̃i ōbēt p̃formari: iō de necitate p̃cepti ē q̄ ñ sit hoicida q̄ ad ordies promouet: q̄uis ñ sit ō necitate sacr̃i. Ad. j. ℊ dō: q̄ vet' lex ifēbat penā sanguis: ñ āt lex noua: z iō ñ ē sile de mistris veter̃ z noue legis: q̄ ē iugū suaue z on' leue. Ad ij. dō: q̄ irregularitas ñ icurrit pp pcēm tm̃: sz p̃ncipalr pp ieptitudiez psone ad sacr̃z eucharistie mistrādū: z iō iudex z oēs q̄ i cā sāguis ei⁹ ptic̃pāt sūt irregulares: pp h' q̄ effusio sāguis ñ decz mistros dci sacr̃i. Ad. iij. dō: q̄ null' fac nisi illō c' cā ē q̄d est volūtariū i hoie: z iō ille q̄ ignorant hoiez occidit hoicidio casuali ñ dr̃ hoicida: nec irregularitatē incurrit: nisi dederit operā rei illicite: vl̄ nisi omiserit debitā diligētiā: q̄r iā q̄dāmō efficit volūtariū: nec h' ē pp h' q̄ clpa careat: q̄r ēt sine clpa incurrit irregularitas: z iō ēt ille q̄ se dēfēdēdo i aliq̄ cāu ñ peccat hoicidiū p̃mittēdo: nihilomin' irregular̃. Ad. iij. q. dō: q̄ ordīati i q̄dā dignitate p aliqs p̃stituūt: iō ex q̄dā hōestate req̄rit i eis clāitas q̄dā: ñ ō necitate sacr̃i: sz de necitate p̃cepti: vt. s. sint bōe fame bōis mōib' ornati: ñ publice pēitētes. z q̄r obscurat homis clāitas ex vitiosa origie: iō ēt ō illegitio thoro nati a susceptōe ordinū repellūt: nisi cū eis dispenset: z tāto ē difficilior dispēsatio q̄nto coz origo est turpior. Ad. j. ℊ dō: q̄ irregularitas ñ ē pēa iniq̄tati ōbita: z iō pz q̄ illegitie nati ñ pōtāt iniq̄tatē p̃pr̃is ex h' q̄ irregulares sūt. Ad. ij. dō q̄ ea q̄ p actū cōmittūt: p̃ñt p pniaz z actū p̃priū abolcri: nō āt ca q̄ ex nā sūt: z iō ñ ē sile ō vitōso actu z vitōsa origie. Ad. iij. q. dō: q̄ sic ex dcis pz aliq̄s efficit ieptus ad susceptōez ordis: vl̄ pp ipedimētū clāitat̄ psone: z iō patiētes defēm i mēbris ipedit̄ a susceptōe ordis: si sit talis ōfect' q̄ maculā nōbilē ifēat p quē obscuret psone clāitas: vt absci sio nasi: vl̄ piculū i executōe facē possit: alr̃s ñ impedi unt: hec āt itegritas exigit ō necitate p̃cepti: sz ñ de necitate sacr̃i. z p h' pz solo ad obic̃a.

Deide q̄rit ō simōia. z circa h' q̄rūt tria. j. q̄d sit: z i q̄b' fiat: 3° q̄lr

H. j. sic. pcedit: vi q̄ diffinitō ō simōia data sit ico petēs. s. simōia ē studiosa volūtas emēdi vl̄ vēdēdi aliq̄d spūale vl̄ spūali ānexū: q̄r ex simōia aliqs efficit irregular̃. sz p sola volūtate null' efficit irregular̃. ℊ simōia ñ p̃sistit in sola volūtate. ℙ. illa sola pcēa fuit p studiū q̄ ex certa malicia p̃mittit. sz simōia ñ sp p̃mittit ex certa malicia: sz q̄nq̄ ex infirmitate vl̄ ignorātia. ℊ i diffinitōe ei⁹ studiosū pōi ñ oz. ℙ. oē pcēm i electōe p̃ncipalr p̃sistit. sz volūtas eligēs ñ ē ō ipossibili: vt dr̃ i. ij. eth. cū ℊ emē spūale sit ipossibile: q̄r donū dei pecūia ñ possidet: vt dr̃ Act. viij. i diffinitiōe pcī simōie volūtas emēdi spūale pōi ñ oz. ℙ. simōia a simōe mago dr̃. sz ille noluit vēdē spūalia sz emē. ℊ ñ oz pōi vēditio i diffinitōe simōie. ℙ. dib' tpalib' pp spūalia vti ōbem'. si ℊ i ēptiōe ānexor̃ spūalib' simōia p̃sistit: ois ēptio vl̄ vēditio simōia erit: q̄d falsū ē. Alii vi q̄ simōia sit hēsis: q̄r Hze. i registro dic̃: Altare: decias: z spm̃ scm̃ emē vl̄ vēdē simōia'

caz hēsim eē null' fidelīū ignorat. ¶ D. nullū pcēm ē grauī' ifidelitate. sz simōia ē grauior: qz i decret' dī. j. q. j. q ipia hēsis Macedōij z eoz q circa ipz sūt ē tolerabilior q simōia. g simōia ē hēsis. ¶ Sz ꝑ ois hēsis ē ꝑ aliquē articulū fidei: ō q ñ recta opio hēt. sz aliqs simoiac' pōt hz rectā opionē de oib' articul' fidei. g ñ ē hēsis. ¶ Li' vī q simōiacus nō pdat executōez ordis: qz ꝓtingit i ordiatiōe alic' cōmitti simoniā eo ignorāte. sz hoicidiū casuale pp h' q ē p ignorātiā ꝓmissū ñ facit irregl'aritatē. g et sil'r ille q simōiace ordiat. ¶ D. ab eo q ñ hz executionē ordis null' oz'accipe sacrz. sz ab eo quē scio simōiacū ōbeo ordies accipe si mihi pcipiat: ne iobediēs sim. g ñ amittit ordis executōez. ¶ Sz eō vī q simōiac' nec ordiez ricipiat: qz ōfect' itētiōis euacuat' sacrz. sz ille q'pcio aliqd itēdit acq̄rere i suscepto ordis: ñ itēdit suscipe qō eccla tradit: qz illud ñ cadit sb pcio. g ñ suscipit ordiez. ¶ Ēspōdeo ōd ad. j. q. q mā moz aliū vtutū ostēdit i passiōes z actiōes: vt i. iij. li. oi. xxiij. ocm. ē: sic ār i passiōibus pōt eē pcēm ex eo q ē circa qō ñ oz vl' q̄tū vl' quō z sic ō, alīs circūstātijs: ita z i actiōib'. vñ i ēptiōe z vēditiōe q̄ sūt q̄dā actiōes pōt eē pcēm vl' in qd vl' i q̄tū. si i q̄tū sic ē iusticia: sic cū qs emit aut vēdit ñ iusto pcio. si ār i qd vt cū vēdit aut emit qō ñ cadit sb pcio: sic ē pcēm simōiaci. Et qz oē pcēm i actu volūtat' ꝓsist. t: iō i diffinitiōe simōie hec tria ꝑdicta ponūt: z ꝓmo act' volūtat' i h' q dic studiosa volūtas: scō mā ꝓpria h' pcī. s. ēptio z vēditio: ibi emēdi vl' vēdēdi. tertio mā remota. s. obiectū actiōis ꝑdicte: ibi spūale ār tē. ¶ Ad. j. g ōd: q hoies iudicāt ea q̄ foris parēt: sz dē' ituet cor: vt dī. j. Re. xvj. z iō i simōia z i oīb' aliīs pcīs ex sola volūtate efficit aliq̄s pcōz fz reatū pene q̄ ad iudiciū dei ptiet: sz ñ q̄tū ad reatū pene q̄ ptiet ad iudiciū eccle. vñ hoicida volūtate icurrit reatū pene eine: sz ñ irregl'aritatē vl' excōicatōez: vl' aliqd h' mōi: et sil'r ōd ē de simōiaco. ¶ Ad. ij. ōd: q vnūqōq oz diffiniri ꝑm ꝓpletū eē suū: ꝓplemētū ār pcīi z vtutis ꝓsistit i electōe: z iō electo pōt z i diffinitōe virtutū: z i diffinitōe pcīi: z hāc electōez ipōrat studiosa volūtas. ¶ Ad. iij. ōd: q aliqd oz spūale dupl'r: vno mō p eēntiā: sic gr̄a z vtutes: z ista ñ pnt aliq̄ mō vēdi: nec sup h' volūtas ōlibēata ēptiōis cadē pōt. Alio mō oz aliqd spūale p cāz: sic sacr̄a q̄ sūt cā gr̄e: z ista inq̄tū sūt cozpalia q̄dā hnt spēz q vēdi pnt: q̄uis ñ ex h' q sūt spūalia: z sic i ei' ꝓmittit simōia. ¶ Ad. iij. ōd q Simō mag' spūalia emere voluit vt p'ea vēdēt. z iō i ei' ēptiōe ēt vēditio ꝓtinebat iplicite: z pp h' fz cōez vsū loq̄ndi vīq vōs simōiac' emēs z vēdēs: sz tñ si distincte loq volum' emētes dicūt simōiaci: vēdētes gieslite: qz Giesi spūalia vēdē voluit: vt pz. iij. Reg. iij. ¶ Ad. v. ōd: q spūalia i p̄dca diffinitōe accipiūt vt ocz ē q̄ sūt spiritual' gr̄e cā: sic sacr̄a: sz spūalib' ānexa q̄ ad vsuz hoz sūt ōputata: sic calices z bōa eccl'astica q̄ sunt ōputata ad vsū ministroz: ñ ār dicūt spūalib' ānexa q̄b' pōt eē vs' i spūalib' si ñ sint ad h' spāl'r ōputata. ¶ D. q. q. ōd: q aliqd attribuit altēi dupl'r: vno mō simpl'r: alio mō pp silitudiez act': sic dic phs i vij eth. q icōtinētes q̄nq dicūt itpati: qz faciūt q itpati sūt: sz ñ eodē mō: sic ēt dic q miles ij stulti nō sūt: sz opant q̄lia stulti: z fz h' ōd: q simōiaci ñ sūt ꝑpe z p se loq̄ndo hētici cū ñ hēant aliq̄ falsā opinionez: sz oñr hētici pp silitudiez act': qz ita opāt ac si estiarēt oonū spūs sci pecūia possidēi: q̄ estiatio eēt hētica. vñ Greg. i regl. dic: Cū ois auaricia sit idolozū fuit': q̄sq̄s hāc i eccl'astica dignitatib' dādis ñ p̄cauz ifidelitatē pditiōi sb̄dicit: ēt si fidē quā negligit tenē videat. z p h' pz solo ad. j. ¶ Ad. ij. ōd q rōe falsē estiatōis quā simōiac' i actu ōmōstrat oī simōia eē grauior q̄ macedōij hēf: q̄ posuit spūm scm eē pīs z filij fuū. simōiaci ār oñdūt i suo actu se estiare q sit fu' hoīs si ab hoie pōt emi z vēdi. vl' ōd q oī grauī' pcēz pp ꝓpinquitatē ad ipz excupiditate hūana: z pp nocumtū maī': qz totū ordiez ecclē puertit. ¶ D. iij. q. ōd: q efficacia sacrōz ñ ē ex hūano merito: z iō pp hoīs pcēz ñ ipedit sacrz. vñ pcēz simōie nec sacrz suscipiēdi ipedit: nec susceptū tollit: pōt tñ ipedire vltiaz rē sacri si sit pcēz ex pte ricipiēd: sz tñ p simōiā aliqs ab executōe ordis aut officijs suspēdit: sz i h' distīgnēdū ē: qz si dicat simōiac' ex h' q ricipit ordiez p simōiā: ñ ricipit executionē: z ē ipo iur' suspēs' z q̄ ad se z q̄ ad alios: z pōit vltiō p ꝓpositōez qñ ꝓsistēt ō crimie iudici. si ār dicat simōiac' qz ꝓtulit ordiez simōiace: vl' qz dedit vl' ricepit simōiace bñficiuz: vl' qz mediator fuit simōie: si sit occultū suspēsus ē ipo iur' q̄ ad se. si ār mānifestū ē: suspēs' ē q̄ ad se z q̄ ad alios. z utez ille q ricipit bñficiū p simōiā tenet ad restitutōez oium fructuū pceptoz z bñficō rnūciāe. ¶ Ad. j. g ōd: q pp hoicidiū ñ fit aliqs ōfect' i ipa ordiatiōe: sz i ordiato tm: z iō sufficit q ordiat' sit imunis ab hoicidio: sz p simōiā fit ōfect' i ipa ordiatōe: z iō ēt si ip se sit imūis: tñ ē suspēs' qñ ad noticiā ei' ꝺuenerit. ¶ Ad. ij. ōd: q qñ ē manifestū crimñ simōie tūc amittit executōez: z suspēs' ē q̄ ad se z q̄ ad alios: sz qñ ē occultū tūc ē suspēsus q̄ ad se tm: z iō si sit mānifestū fz q i iur' aliqd oī mānifestū: tūc nullo mō aliq̄s oz obedīr: nec ab eo ordiez suscipiat. si ār ñ sit manifestū si ñ pōt sb̄fugē oz obedīr ēt si ipe sciat eum eē simōiacū q̄ ordies celebrat. ¶ Ad. iij. ōd q ipe ñ intēdit emē illō qō ē p se spūale vt characterē: sz operationē ministri q ē cozpal': z cā sacrāl' rei spūal'. ¶ D. ij. sic ꝓcedit: vī q sacr̄a possint emi z vēdi sine simōia: qz finis oiuz sacrōz ē rgnū celoz z remissio pcōz. sz rgnū celoz emit vt Gre. dic: rgnū celoz tm vz q̄tū hēs. z Dañ. iij. dī: pcā tua el'ys rdie. g mlto fort' sacr̄a emi pnt absq̄ vitō simōie. ¶ D. mrimōiū sacrz qōdā ē. sz mrimōiū aliqñ cōtrahitur interueniente pactione de aliqua pecūia soluēda sine peccato. g sacr̄a licite possunt vendi.

¶ D. bapm' ē sacrm pmū: sz i aliq̄ cāu. s. qñ sacerdos sine pcio puer baptiçāe nollz: aliqs possz emē bapmū sine pcco simoie: ne puer i cinū pīret a baptismo decedēs. g̃ sacra pñt emi sine pcco. ¶ D. in missa ꝓficit eucharistia q̄ ē sacr̄z sacro. sz lz cātare missā p aliq̄ pcio: qz nemo oz suis stipēdijs militare: vt dī. j. Cor. ix. g̃ rc̄. ¶ D. extra de pben. dī q̄ dā canōici sacerdoti cuidā vnā pbēdā i eccla dederūt vt missā de btā vgie quotidie celebrarz: z papa quotidie ꝓfirmat illā petitiōez. g̃ idez qđ prius. ¶ D. absolutio qđā sacrale ē. sz qđā accipiūt pecuniā vt ab excōicatōe absoluāt. g̃ rc̄. ¶ D. ēpalis ptās q̄uis nō sit ordo: tñ qđā sacrale ē. sz lz i aliq̄ cāu dare pecūiaz vt ad epātū pueniat: sic cū ds maliciose impedit vt ab ipedimēto cessz. g̃ sacralia licite vēdi pñt. ¶ Lteri' vī q̄ ēt i emptōe vl vēditōe alio rū spūaliū n̄ ꝓmittat simōia: qz totū ecclasticū officiū qđā spūale ē. sz qđā recipiūt certos redditus ad āniuersariū celebrādū. g̃ spūalia pñt sine simonia emi z vēdi. ¶ D. oro ē marie spūale. sz aliquis pōt dare pecuniā bōis viri vt orēt p eo: sm illud qđ dī i Luc. Facite vobis amicos d mamōa iniq̄tat. g̃ rc̄. ¶ D. j. Re. ix. dī de Saul. et. iij. Reg. xij. de vxore Hieroboā: q̄ attulerūt pciū scis pphis. sed pphia ē spūale donū spūs sci. g̃ idē qđ pus. ¶ D. pdicatio ē res spūal'. sz Paul' pdicabat p tpalib': vt fierēt collecte paupib': vt pz. j. Cor. vl. g̃ rc̄. ¶ D. pdicatori licz accipe stipēdia p sua pdicatōe: vt pz j. Cor. ix. sz apls stipēdia noīat ibi tpalia q̄ pdicatorib' debēt. g̃ lz tpalia p spūalib' accipe. ¶ D. correctio ē dd spūale z visitatio. sz plati p visitatiōib' accipiūt tpalia: qđā ēt p pecūia occultāt pcm qđ mānifestare tenēt. g̃ rc̄. ¶ D. religiōis stat' qđā bonū spūale ē. sz i qđusdā monasterijs pcipue mōialiū exigit aliqd ab eis q̄ ibi recipi debēt. g̃ licz spūalia dare p tpalib'. ¶ D. scia ē qđā spūale bonū. sz lz mgr̄is artiū accipe aliqd p doctria sua. g̃ rc̄. ¶ D. iudiciū spūale bonū ē: sil'r ꝓcinij i cāis z testioniū ferēdi. sz p pīb' his pōt accipi pecūia vel mun' aliqđ. g̃ rc̄. ¶ Lti' vī q̄ ēt n̄ ꝓmittat simōia i vēditiōe eo z emptōe q̄ sūt spūalib' ānexa: nihil. n. ē magis spūalib' ānexū q̄ vasa sac̄. sz illa i necitate vēdi pñt licite. g̃ rc̄. ¶ D. ius seplture spūalib' ānexū ē. sz Abraā emit ab Emor speluncā duplicē i sepltur̄ā. g̃ sine simōia emi pōt qđ ē spūalib' ānexū. ¶ D. iuspatronat' ē qđā spūali ānexū. sz potest sine simōia vēdi: qz trāsit cū vniuersitate: vt de cre. dic: z i feudū ꝓcedi pōt. g̃ ānexa spūalib', pñt licite vēdi. ¶ D. decie sūt ānexe spūalib'. sz lz emē eas: qz pñt i feudū laid ꝓcedi z ab eis redimi. g̃ pñt vēdi z emi ānexa spūalib'. ¶ D. ius pmogenīture spūalib' ānexū vī: vñ pmogēiti añ legē sacerdotis officio fūgebāt. sz Jacob emit ius pmogēiture ab Esau. g̃ idē qđ p'. ¶ Espōdeo dd ad. j. q. q̄ cū sacm̄ta ꝓtineāt z cāent gr̄az ñ pñt licite vēdi aut emi pp tria: pmo qz dispēsator sacri ñ ē dñs sz minister: emptio āt oz fieri a dño rei. Scdo qz pciū ēptiōis pōit q̄i mēsura adequās illd qđ emit: vñ a mēsurādo nūisma dī sm pbm i. v. eth. gr̄a āt ñ pōt cōmēsurari alicui corpali bono. vñ iniuria gr̄e fac̄ q̄ sacra gr̄e vēdit aut emit. Tertio qz gr̄a ex h' nomē accepit q̄ grat' dat. vñ ꝓ rōez gr̄e facit q̄ sacra gr̄e q̄i vēalia tractat. ¶ Ad. j. g̃ dd: q̄ locutōes ille sunt metaphorice: z p silitudiez d ēptiōe loq̄ntes: ipsuz meritū ēptionē vocātes: qđ qđē emptio ñ ē: qz deo ex nr̄o merito nihil accrescit: nec meritū nr̄z ē eq̄ualēs pmio. ¶ Ad. ij. dd: q̄ mr̄imōiuz ñ solū ē sacrm: sz ēt nāe officiū: z ō ex illa pte q̄ ē sacrm i dispēsatōe ministroꝝ eccle ꝓsistēs ñ cadit sb ēptiōe: vñ bz canōes ꝓmittit simōiā q̄ p bñdictōe nubētiū pecuniaz exigit. sz ex illa pte q̄ ē i officiū nāe nihil p hibz p mr̄imōio pciū accipe: vl ꝓditōez d rei tpali accipiēda interpōere: sic nec i alijs officijs ciuilib' et corpalib'. ¶ Ad. iij. dd: q̄ i cāu illo oz aliqs emere aquā a sacerdote: z ipemet puer baptiçare: qz in casu necitat' lz baptiçare ēt mlieri. nec oz aliq̄ mō p ipo bapmo sacerdoti pecuniā dare: z sil'r est de adulto: nisi qñ pōt differri q̄usq̄z ad supiorē recurrat: vt ab eo bapm suscipiat cui ex officio cōpetit dare. ¶ Ad. iiij. dd: q̄ facē pactōez d missa dare ē simōiacū sp: si tñ ñ hz alios sūpt' z ñ tēēt ex officio missā cātare. pōt accipe dcarios: sic ꝓducti sacerdotes faciūt: ñ q̄i pciū misc: sz q̄i sustētamētuz vite. ¶ Ad. v. dd: q̄ ibi ñ fuit aliq̄ pactio: sz illi pre bēde ānexū fuit illd officiū cātādi missā talē. ¶ Ad vj. dd: q̄ p absolutōe ñ oz exigi pecūia: sz tñ ei qui absoluit pōt iponi pecūiaria pena. vñ lz aliqd exigē q̄i pcī pena: i q̄ tñ cauēdū ē ne tal' exactio magi cupiditati q̄ correctōi ascribat. ¶ Ad. vij. dd q̄ ibi ē distiguēdū: qz si ñ ē sibi acq̄situ ius p electōez: nl'z mō pōt pecuniā dare aduersario vt ds istat: si āt ē ei acq̄situ ius: pōt aliqd dare ñ vt pciū platōis sz vt redēptōez vexatōis pp. ¶ D. ij. q. dd: q̄ actus aliqs pōt spūal' dici vl q̄tū ad suū pncipiū qđ cōpetit alicui ex aliq̄ spūali dono vl officio: vl q̄tuz ad sui finē: vt qñ p actū ad aliqđ spūale puenit: in actib' g̃ q̄ pmo mō spūales sūt: qz spūale ē ex parte agēti: nullo mō sine simōia pōt aliqs locare act' suos: sz pōt aliqd accipe i sustētatōez vite: i scdis aūt actib' qz spūalitas ñ ē ex pte agēti: pōt ēt emē vl vēdē opas suas: sz ñ vēdē h' spūale qđ ex ei' actu acq̄rit. ¶ Ad. j. g̃ dd: q̄ āniuersariū celebrāe ē spūal' act' pmo mō: z iō nullo mō lz paciscī p eo celebrādo si tñ cū duotōe aliqd det eccle: eccla tenet celebrāe p ill' p qb' rogat. ¶ Ad. ij. dd: q̄ oro ē spūal' pmo z scdo mō: qz ex spūali duotōe efficaciā hz z aliqd spūale oz i ea peti: vñ nullo mō oz sb pcio pōi: nec illi q̄ dāt pecūiaz paupib' vt p eis orēt: oratoz emūt sz aios pauperuz allicīūt ad orād p se: z eos sibi faciūt obitores. ¶ Ad. iij. dd: q̄ sic dic Hiero. sup Micheam: talia munera exhibebantur prophetis magis in sustentationem eorum: vt spiritualibus va-

carēt libē: q̄ ad emēdū mūera ꝓphetie: q; act' ꝓ
phetie ſpūales ſūt ꝑmo mō. ¶ Ad.iiij. oō: q̄ ꝑdi
care ꝓ pecūia pōt itelligi ouplr: vno mō vt pecu
nia ſit ꝑciū ꝑdicatōis: ⁊ ſic nullo mō lz alio modo
vt pecūie oatio ſit res q̄dā ꝑdicata: ⁊ ita pōt aliq;
ꝑdicare ꝓ pecūia ſic̄ ꝓ alīs opib' meritoꝝ inq̄n
tū meret oās: ⁊ ſ'bleuat oefect' recipiēt: ⁊ ſic apl's
ꝓ collect' faciēdis ꝑdicauit: ñ tñ i pecūie collatiōe
ponēd' ē ꝑdicatōis finis. ¶ Ad.v. oō: q̄ ſtipēdia
debēt ꝑdicātib' ad ſuſtētationē vict': ne cogāt reli
q̄re vbū oei: ⁊ circa ꝓcurāda ſibi neccria occupari
nō āt debēt eis q̄ ꝑciū ꝑdicatōis. ¶ Ad.vj. oō: q̄
correctio ſiue viſitatio ē ſpūal' act' ꝑmo mō: q; ali
cui ex ſpūali officō ꝓpetit: vñ ſimoniā ꝓmittit q̄ pe
cuniā accipit vt peccatū q̄ tenet reuelare aut pu
nire ñ reuelet nec puniat: nec ēt ꝓ viſitatōe facien
da accipienda eſt ꝓcuratio quaſi ꝓcium viſitati
onis: ſz q̄i debita ex ordiatōe eccle ad ſuſtētationē:
⁊ ſimilr ē de ꝓcuratiōe moderata quā accipe ꝑnt
epi i ꝓſecratōe eccl'aꝝ ꝗz eccl'e detimationē. ¶ Ad
vij. oō: q̄ cū poſſeſſiōes alicu' loci religioſi ñ ſuffi
ciūt ad ſuſtētandū plures: tūc pōt exigi ab eo q̄ in
loco illo vult deo ſeruire: nō q̄i ꝑciū religiōis: ſed vt
hēat mōaſteriū vñ ei poſſit ꝓuidē: ⁊ iō ñ ꝓmittit
ſimōia. ſi āt ſine grauamie eccl'e pōt recipi ſimoni
acū ē aliq̄d ꝓ receptōe exigē. ¶ Ad.viij. oō: q̄ do
cere artes liberales ē act' ſpūal' ſcdo mō: ⁊ iō licet
mḡros artiū vēdē labores ſuos: ſz ñ ſciam ſiue ve
ritatē q̄ ſpūalis ē. vñ oī puer. xxiij. Noli vēdē ſcīe
tiā ⁊ doctrinā ⁊ gl'iaz. ¶ Ad.ix. oō: q̄ iudex ex of
ficio ſuo tenet iudiciū reddē: ſimilr etiā q̄libz tene
tur ex h' q̄ ē iudicio ſubdit' ad vex teſtioniū red
dēdū: ſz aduocat' ñ tenet ꝓcinū ſuū cāe ꝓſtare:
nec iuriſpit' oare conſiliū: ⁊ iō ſic dic̄ Ang. ad Ma
cedoniū: nō dz iudex vēdē vex iudiciū: aut teſtis
vex teſtimoniū: q; aduocat' vēdit iuſtū ꝓcinū
⁊ iuriſpit' vex conſiliū. nō. n. aduocat' vēdēs iuſtuz
ꝓcinū iuſticiā vēdit q̄ ē ſpūal': ſz actū ſuū: ⁊ ſilr
oō ē de conſilio iuriſpiti. ſz iudex vēdēdo vex iudi
ciū ſimoniā ꝓmittit ſi ſit ſpūal' iudex: al's nō ꝓmit
tit ſimoniā: ſz grauit peccat. ⁊ ſimilr oō ē de teſte.
¶ D.iij.q. oō: q̄ ſic ex dict' pz ſpūale q̄ ſub pcio
poni ñ dz ē ouplex. ſ. ipa res ſacra: vt ſacra ⁊ actus
ꝓpetēs alicui ex officio ſacro: ⁊ ꝑm h' ēt ē ouplex
ſpūali ānexū: quoddā ānexū ē ipis ſacris: ſic vaſa
ſacra ⁊ h' modi: q̄dā ſūt ānexa officij' ſacri: ſic de
cime ⁊ iuſpīoat': ꝑm q̄ iuſpīonat' ē ptās pntandi
clericū ad bñficiū eccl'aſticū: ⁊ i vtroq; ꝓmittit ſi
mōia q̄tū ad id q̄ ō ſpūalitate hz. ¶ Ad.j.ḡ oō:
q̄ vaſa ſacra nullo mō rōe ꝓſecratōis vēdēda ſūt:
vt. ſ. ꝓ ꝓſecrōe eoꝝ aliq̄d pl' exigat: tñ in neccitate
eccl'e pñt vēdi ex pte ei' q̄ ō i eis ē ñ ſpūale. ſ. mā au
ri ⁊ argēti: ⁊ tūc ſi vēdūt eccl'aſtice ꝓſone pñt inte
gra vēdi: ſi āt vēdūt alīs ñ ad vſū eccl'e: debēt ꝑus
frāgi ꝑmiſſa oīoe: ne ſcā ab alīs tractēt q̄ a miſtri
eccl'e. ¶ Ad.ij. oō: q̄ vēditio ſepulture pōt itelli
gi ouplr: vno mō q̄ vēdat ꝛra ſacra i ſepulturā: et
de h' ē ſilis rō ⁊ ō vēdītōe ſacroꝝ vaſoꝝ: q; cimite
riū ꝓſecratū pōt vēdi rōe ire i neccitate eccl'e: ſic et
calix rōe māe: nō āt pōt vēdi rōe ꝓſecrōis: vt. l. ali
q̄s ꝓ pecūia ibi ſepeliat. Abraā āt ñ peccauit emēs
ſpelūcā ouplicē: q; ſpelūca illa ñ erat ꝓſecta i ſepul
turā: vel ſi erat ꝓſecrata trāſtuit poſſeſſio ei' in iu
riſdictōez cū vniuerſitate agri. Emor āt reꝓhēdit
q; occidit a bōa itētiōe quā pus hūit voles gratis
dare: cū p' ea cariſſime vēdiderit. vl' vt q̄dā dicūt
Abraā ñ peccauit redimēs ius q̄ hēbat ſepeliēdi
mortuū: q̄ q̄uis ei emor nō denegaret: tñ ſciebat
Abraā q̄ ille moleſte accipet niſi ꝑciū daret: ꝗz pri
mū meli' vi. Alio mō oī vēdi ſeptura ſi ꝓ officio
q̄ a ſacerdotib' i ſeptura funer' oī aliq̄d exigat:
⁊ h' ñ licz: vt ex dictis pz: tñ ſi ꝓſuetudo ē q̄ aliq̄d de
tur: pōt ꝓ ſupioꝝē correctio adhibēi illos q̄ denega
gāt dare q̄ ꝓſuetudo expoſcit. ¶ Ad.iij. oō q̄ iuſ
pionat' ꝓ ſe vēdi ñ pōt: nec i feudū dari. ſi āt villa
vēdat ⁊ i feudū det cui ānexū ē iuſpioat': trāſit cū
vniuerſitate ad illū cui villa dat: vl' q̄ eā emit non
q̄i iuſpioat' ſ'b vēditōe cadat. ¶ Ad.iiij. oō: q̄ iuſ
ꝑcipiēdi decimas ſequit ſpūale officium: q; debet
miſtris eccl'e: nec laici pñt hīc h' mōi ius: q̄uis ali
qñ ad tēp' fruct' decciaꝝ laici ꝓceſſus ſit ꝓ aliquā
eccl'e neccitatē: ⁊ tūc h' mō q̄ laicis dari pōt ab eis
pōt redimi ex auctē epi: tñ vna eccla ñ pōt ab alia
emē ius ꝑcipiēdi decias. ¶ Ad.v. oō: q̄ ius ꝓmo
gēiture debebat Jacob ex dina iſtitutiōe: ⁊ iō non
peccauit emēs: ſz redemit vexatiōnē ſuaz: ſz Eſau
vendens' peccauit.

Ad tertiuz ſic proce
dit: vī q̄ ſimōia ñ ꝓmittat ill' ꝛb' modis
q̄s Urban' pa. ōt riat dicēs: Quiſq̄s rez
eccl'aſticas ñ ad q̄ō iſtitute ſūt: ſz ad ꝓpa lucra mu
nē ligue: vl' idebiti obſeq̄i: vl' pecūie largit' vl' adipi
piſcit ſimōiac' ē: q; vt. ē. dcm ē iudex ſpūal' ſi vēdit
iudiciū facit ſimōiaz: ſz lz iudici ſpūali aliq̄ō mun'
accipe pecūie vl' alic' h' mōi: vt oī ex ō ſimōia. etſi
q̄nes ḡ ſimōia ñ ſp ꝓmittit p mun' a māu. ¶ D.
papa pōt ēt mun' a māu ſuſcipe ꝓ aliq̄ ſpūali. ſed
vt q̄dā dicūt papa ñ pōt ꝓmittē ſimōiaz: maxime
cū aliq̄ pſona eccl'aſtica: q; res eccl'e ſūt ſue. ḡ nō ſp
ꝓmittit ſimōia p mun' a māu. ¶ D. Greg. dic̄ eccle
ſiaſtici vtilitatib' debuiētes dignū ē eccl'iaſtica re
mūeratōe gaudē. ḡ ſi dat aliq̄ pbēda alicui ꝓ obſe
q̄o ipēſo ñ ē ſimōia. ¶ D. vn' q̄ſq̄z licite pōt petere
q̄ ſibi debet ō iure. ſz ōdiato q̄ ñ hz bñficiū ꝓpetē
tenet ō iure ordiator ei' ꝓuidē. ḡ ñ peccat ſi petat
bñficiū: ⁊ h' vocat mun' ligue. ſ. rogatio. ¶ D. ſi fi
ant pces ꝓ digno ñ ꝓmittit ſimōia ex h'. ſed pces
ſūt mūera ligue ſiue fiāt ꝓ digno ſiue ꝓ idigno. ḡ
mun' a ligua ñ ſp facit ſimōiaz. ¶ D. hypocrite fa
ciunt bōa ſpūalia pp laudes hoium: ⁊ tñ non oc
cūtur ſimōiaci. ḡ mun' a ligna nō facit ſimoniaz:

¶ D. sic amor pecūie ē cupiditas: ita amor ꝓsanguineor ē charitas. sz si ituitu pecūie det alicui pbēda ē simōia. g̃ silr si det ituitu ꝓsanguitat: ⁊ tñ ibi ñ ē aliqs pdcor modor. g̃ sūt isufficiētes. ¶ D. i cōmutatōib' ēt dignitatū vl ecclīasticor bñficiorū ꝓmittit simōia. sz ibi ñ ē aliqd mun'. g̃ ꝛc. ¶ D. aliq̃ plati recipiūt fruct' eccl'ar vacātiuz: ⁊ postea ꝓferūt retēta sibi pte puētuū: i q̃ nō vī aliqd mun' eē: ⁊ tñ ē ibi simōia. g̃ ꝛc. ¶ Espōdeo od: q̃ simonia vt dictū ē ꝓsistit i emptiōe ⁊ vēditiōe spūal' vel eor q̃ sūt eis ānexa: emptio āt vl vēditio ꝓsistit ñ solū i datiōe ⁊ acceptōe pecūie: sz oiuz eor quor pōt pciū nūismate mēsurari: i his. n. ē liberalitas ẽm phm: ꝓstat āt q̃ i eisdē ē libēal' datio ⁊ vēditio q̃ ē ei ꝓria. oia āt tpal' cōmodi pciuz pōt nūismate mēsurari: ⁊ iō q̃cūq̃ ꝓ alio tpali cōmodo dat aliqd spūale vl ānexū simōiaz ꝓmittit: bonū āt tpale qd pōt aliqs ab alio expectare: vl ē ex pte aie sicut aicitia aut fauor aliqs: ⁊ q̃tū ad h' ē mun' a ligua vl ex pte corpis: sic aliqs act' copal'r exercit': ⁊ q̃ntū ad h' ē mun' ab obsequo: vl ē aliqd exterioz bonor: ⁊ sic ē mun' a mānu: sic obsequz aliqd exhibit tū: vl ꝓsistit i exterioꝛib' bōis: q̃tū ad ꝓmū cōmittit simōia ꝓ mun' a ligua: qr ligua opionē exꝓmit ⁊ gr̃az ꝓceptā: q̃tū ad scōm ꝓ mun' ab obsequo: q̃ntū ad tertiū ꝓ mun' a mānu. ¶ Ad. j. g̃ od: q̃ eccl'ie iudiciū ē q̃tū ad exteriora: ⁊ qr ñ ē ꝓbabile q̃ aim' iudicl spūal' flectat ad aliqd faciēdū ꝓ puo mūere iō i puis mūerib' iudici datis ñ iudicat simoniam cōmitti: sz apō dcū q̃ cor videt simōia ē ⁊ i puis ⁊ i magnis mūerib' si aius iudicis ex eis flectat. ¶ Ad ij. od: q̃ opio illa errōea ē: si enī papa ꝓ aliq̃ spūali mun' accipet simoniā cōmittēt sic ⁊ alius hō: qr i ipo Petro cui papa succedit simōie vitiū dānatio nē ichoauit i nouo testō: q̃uis res eccl'e sint aliquo mō pape: ñ sūt tñ ei' oīb' modis bñdi: sic illud qd ad manū hz: nō ē āt dubiū q̃ simoniā cōmitteret sīqs aliqō spūale debitor suo daret: vt qd suū est recuparet: ⁊ ita ēt in ꝓposito papa a simōia ñ excusaret si qd absit spūalia ꝓ tpalib' rebus eccl'ar daret. ¶ Ad. iij. od: q̃ obsequz aut ē honestū aut ihonestū. sīqdē sit honestū obsequ ex ipo obsequo q̃nq̃ redditī hō oign' bñficio eccl'iastico: sic ⁊ alīs bōis opib': ⁊ tūc si pactio nō iteruēit pōt absq̃ simōia bñficiū eccl'iasticū dare ei q̃ obsecut' ē: vt nō hēatur ocul' ad obsequū ꝓncipal'r: sz ad dignitatē pone: ⁊ sic loq̃t Greg. Si āt sit ihonestū tūc ē oio simōia. ¶ Ad. iiij. od: q̃ mun' ligne duplex ē: vel qd i ipso actu ligue ꝓsistit: sic laus. vl qd ex lingua initiū sumit: sicut cū q̃s ex h' q̃ pcib' alicui' satisfacit fauorē expectat: q̃. n. dat aliqd spūale ꝓ fauore vl laude acq̃rēda: nō ē dubiū q̃n simōiaz ꝓmittēr. q̃n g̃ ꝓces fiūt ꝓ idigno: satis appet q̃ nihil aliud mouet nisi fauor: aut ēt pīculū euitāduz: qr ēt carere malo quoddā bonū ē: vt dic phs in. v. ethi. et lō q̃n fiūt ꝓces ꝓ idigno vl aliq̃ potēte q̃ pīculū cōminat: q̃ dicūt ꝓces armate: mānifeste simōia ꝓmittit si pp h' bñficiū eccl'iasticū det. si āt ꝓ digno fiāt q̃tuz ad iudiciū honoz ꝓbabile ē q̃ dans magl moueat ituitu dignitat' pone q̃ fauore pcuz: ⁊ iō nō reputat simōia: si tñ ꝓncipal'r moueat fauore pciī vl timore rogātis: q̃tū ad dinū iudiciū simōiaz cōmittit ⁊ rogatus ⁊ rogās si h' intēdat: siue aliqs ꝓ se roget: siue ꝓ alio: pōt n. aliqs ꝓ se petē si dignus sit bñficiū eccl'iasticū nō hñs curā aiaruz si idiger: sz nō si hēat curā aiaz: qr pīsumptuosū ē: nec tñ ē simōia nisi ꝓ tāto q̃ ex ipa pīsumptiōe idign' reddat: ⁊ tūc ꝓces sue ex h' ipso q̃ rogat ꝓ idigno fiūt ⁊ p h' pz solo ad. v. ¶ Ad. vj. od: q̃ emptio ⁊ vendītio i q̃bus simōia ꝓsistit sūt volūtarie cōicatōes qr ex ꝓsensu vtriusq̃ fiūt: sz hypocrita p ea q̃ facit fauorē hūanu sibi vsurpat ꝓ modū furti: qō ē inuolūtaria cōicatio: ⁊ iō ꝓpe loquēdo simoniaz nō ꝓmittit. ¶ Ad. vij. od: q̃ ille q̃ dat rōe ꝓsanguinitat' pbendā alicui pncipal'r: aut ītēdit tpale bonū illi' cui dat ⁊ nō alteri': ⁊ sic peccat grauit: sz simoniā ñ ꝓmittit: qr ñ vēdit cū nihil accipiat. aut ītendit aliqd bonū i seipm redūdās: sic q̃ magnificet ꝓ h' ⁊ nobilitet dom' sua: vl q̃ ipe i ꝓsanguineis sit fortior: ⁊ sic ipse aliqd accipe sperat ꝓ quo spūalia dat: ⁊ simoniā ꝓmittit: ⁊ reducit ad id mun' i q̃ cōtinet ꝓmodū qō ex tali datiōe sperat. ¶ Ad. viij. od: q̃ i tali ꝓmutatiōe ē simōia si ꝓ aliq̃ terrēo cō modo vtriusq̃ vl alteri' tal' ꝓmutatio fiat: si autē ꝓ aliq̃ spūali: vtpote qr h' in illo loco meli' possit deo fure: nō ē simōia: vñ tūc pōt fieri ꝓmutatio ex auctē epi dioceſani. ¶ Ad. ix. od: q̃ in h' distīgnēdū ē: qr si añ donatōez pbēde ꝓuēt' pcipiat ꝓ aliq̃ iusta cā ⁊ nō inuenit aliq̃ puētio cū eo cui dare disponit: ñ ē simōia: si āt pactio iteruēit vt ante receptōez vl post accipiat: simoniacū ē. ¶ Neq̃ ex his aliquē i clericat' ꝛc. nō qr ordinē nō recepit sz qr male ꝓmot' ē: qō ptingit dupl'r: vno mō ex pte ordinātis: siue cū ē hereticꝰ: siue simōiacus: vl quocūq̃ alio mō ab eccl'ia sepatus: ⁊ sic ē in ꝓposito: siue cuz ordinat a nō suo epo sine licētia ⁊ auctoritate ꝓpriꝰ epi: ⁊ tūc oz deponi: nisi epus ponat spem i ratihabitōez alteri' epi: sic de bto Epiphanio i epla sua legit: siue ordinet ab epo q̃ abrenūciauit officio ⁊ loco: si enī officiū sibi retinuerit loco abrenūciās: pōt ꝓferre miores ordines ⁊ de licentia epi ēt maiores. Alio mō ē male ꝓmot': qr nō promouet sicut oz: qō ptigit dupl'r: pmo qr furtiue accipit ordinē: vt cū accipit duos ordines sacros vna die: vel vnūquēq̃ sine licētia epi: ⁊ pena taliū ē depositio: ⁊ tūc si fuit sup hoc lata excōicatio: solus papa pōt cū eo dispēsare: si āt nō fuit pōt ēt epus dispēsare: pcipue i minoꝛib' ordibus: vl si clausū intrauerit. Secundo quia ptermittit aliquē ordinem: ⁊ tunc si ex malicia facit debet deponi: q̃uis characterem recipiat: si vero ignoꝛāter oz sibi imponi pena ab epo: ⁊ iterim careat executiōe ordis

q̃lsqz ordinē p̃termissū recipiat. ¶Quisqs hoz alterū vēdidit rē. hꝰ ē itelligēdū ỏ illꝫ quoz vnum qỏ vēdit ordiat ad alterꝫ: qỏ sub p̃cio cadē ñ pōt: sic bñficia eccliastica sūt ordiata ad mistroz eccle sustētatōez: r sic ñ pōt mistrari de iure p̃onat' qỏ p se ñ vēdit: q̃uis trāseat cū vēditōe ville: qz oñiuz ville ñ ē ordiatū ad ius p̃oatus. ¶Simōiaca āt he resis rē. simoniac' ꝑpe dī q̃ ē reus hꝰ pcci vl dādo vl accipiēdo aliq̃d sacrū ꝓ p̃cio. cōtigit āt q̃qz in ipa datiōe simoniā iteruēire p mediatores: altero vl vtroqz ignorāte: r tūc fit simōiace ordiatō q̃uis ñ sit simōiac' q̃ ordiat vl ordiat. Q̃qz ēt pōt eē simoniac' ex alia cā r nullū vitiū ex ipa datiōe spū aliū iteruēire: r tūc ñ simōiace ordiat aliqs: q̃uis sit simōiac' vel ordinās vl ordiat': r fm hꝰ distinguūt modi ilra positi. ¶Sacri canōes rē. hic nota q̃ tria tpa sūt obſuāda ordibus: ꝓmo tēꝑ etatis ordinādi. Circa qỏ sciēdū ē: q̃ fm antiq̃ iura a septimo āno vsqz ad. xq̃. pōt accipe oēs miores ordies: a. xq̃. vsqz ad. xxj. pōt recipe acolythatū r sbdiaconatū: ita q̃. xxj. subdiaconatū recipiat: i. xx. vj. pōt recipe diacōatū: i. xxx. p̃sbyteratū: r postmodū pōt fieri epūs. sz nūc abbreuiatū ē tps: qz sbdiaconatū pōt recipe q̃n puenerit ad āos discretōis vt possit cognoscē votū ꝓtinētie: r p̃sbyter fieri in xxv. āno: r diaconatū circa. xxj. ānū: r p̃cipue i religiosis: epūs āt i. xxx. āno. Scỏo oz ꝑsiderari tēꝑ detmiatū āni i q̃ fiūt ordies. Circa qỏ sciēdū ē: q̃ maiores ordies i sex tpib' āni pñt celebrari. s. i q̃tuor sabbati q̃ttuor tēpoz: r i sabbato añ oñicam ỏ passiōe: r i vigilia resurrectōis: papa tñ i die oñico r festi p̃cipuis ꝓfert sbdiaconatū: r i his ēt diebus q̃b' epūs pōt ꝓferre miores ordies: epi āt in die oñico ꝓsecrādi sūt. Tertiū tēꝑ ē distātia iter ordines suscipiēdos. Circa qỏ sciēdū ē: q̃ aliqs pōt accipe oēs miores ordies) vna die: ñ tñ vnū ỏ miorib' cū sbdiaconatu: nec duos ỏ maiorib' sil: pōt tñ in oñica ꝓsecrī i epm q̃ p̃cedēti die factꝰ ē sacerdos. de ill āt q̃ gradati ad clicatū accedūt sciēduz ē: q̃ pñt i octo ānis recipe oēs ordies: ita q̃ i p̃mis duobus recipiāt miores: i alīs. v. tres maiores: mōachꝰ tñ posset oēs recipe p ānū: r etiaz alī dispēsatiue pp necessitatē ecclesie.

Dist. XXVI.

QUamlia sacra

rē. Postq̃ determinauit mgr ỏ sacro ordiſ qỏ ordiat ad spū alē mltiplicatōez eccle: h icipit dīmiare ỏ mrimōio qỏ ordiat ad mālez mltiplicatōez fidelīū. Et diuidit i ptes duas: i ꝓma detmiat ỏ mrimōio in scỏa de ꝓsonis ꝓhentib' mrimoniū. xxxiiij. dist. ibi Nūc supest attēdē rē. Ptia i duas: i ꝓma determiat ea q̃ ptinēt ad mrimoniū in q̃tū ē sacrm: i secūda detmiat cās mrimonij. xxvij. di. ibi Post hꝰ aduertēdū ē rē. Ptia i duas: i ꝓma detmiat de istitutiōe mrimonij: i scỏa significatōez ipsi': hec eniz duo oib' sacris cōia sūt: ibi Cū g̃ sacrm rē. Circa ꝓmū tria facit: ꝓmo oñdit duas mrimonij istitutiones: scỏo oñdit differētiā illaz: ibi Pria istitutio rē. tertio excludit quēdā errorē q̃ pōt ex pdicta habere occasionē: ibi Fuerūt āt nōnulli rē. Circa secūdū duo facit: ꝓmo oñdit dīntiaz iter scỏaz istitutionē r ꝓmā: p hꝰ q̃ ꝓma fuit i p̃cepto: scỏa hūit i dulgētiā. Scỏo oñdit q̃lit hec idulgētia sumat: ibi Indulgētia āt rē. ¶Cū g̃ sacrm rē. hic determinat de significatōe mrimonij. Et circa hꝰ duo facit: ꝓmo detmiat mrimonij significatōez: scỏo excludit q̃dā falsaz opionez q̃ ex pdicta ortū hūit: ibi Idē ē q̃ q̃dā rē. Circa qỏ tria facit: ꝓmo pōit illa q̃ videtur eē p ōca opione: scỏo oñdit opionez eē falsam ibi Hic g̃ si fz vboz rē. tertio rñdet ad ꝓbationē: ibi Sed supius posita rē.

Ic ē duplex qō. ¶Prima de mrimonio fm q̃ ē in officiū nāe. ¶Scỏa de eo fm q̃ ē sacrz. Circa ꝓmū q̃runt quattuor. Primo vtz mrimoniū sit nāle. ¶Scỏo vtrū nūc sit in p̃cepto. ¶Tertio vtrū actꝰ ei' sit licitus. ¶Quarto vtrū possit eē meritorius.

AD primuz sic proce

dit: vi q̃ mrimoniū ñ sit nāle: qz ius nāle ē qỏ nā oia animalia docuit. sz i alīs animalib' ē ꝓiunctio sexuū absqz mrimonio. g̃ mrimoniū ñ est de iure nāli. ¶P. id qỏ ē de iure nāli ueniēt in hoibus fm quēlibz eoz statū. sz mrimoniū ñ fuit in q̃libet statu hominū: qz sic dic Tullius in ꝓncipio rhetoz. Hoies a ꝓncipio siluestres erāt: r tunc nemo sciuit ꝑpos liberos: nec certas nuptias i q̃b' mrimoniū ꝓsistit. g̃ nō ē nāle. ¶P. nālia sūt eadē apỏ oēs: sz ñ eodē mō ē mrimoniū apud oēs: cū ꝓ diuersis legib' diuersimode mrimoniū celebret. g̃ nō ē nāle. ¶P. illa sine quib' pōt saluari nāe intētio nō videt eē nālia. sz nā intēdit ꝓseruationem spēi p gnationē q̃ pōt eē sine mrimonio: vt pz i fornicarijs. g̃ mrimoniū nō ē nāle. ¶Sz ꝯ est qỏ in ꝓncipio digestoz dī: Jus nāle ē maris r femie ꝓiūctio: quā nos mrimoniū appellam'. ¶P. in. viij. ethi. dic ꝑhs: q̃ hō magis ē nālit ꝓiugale aial q̃ politicū. sz hō ē nālit aial politicū r gregale: vt ipe dicit. g̃ nālit ē ꝓiugale: r sic ꝓiugiū siue mrimoniuz ē nāle. ¶Espōdeo dỏ: q̃ aliq̃d dī eē ꝓiugale dupl'r vno mō sic ex ꝓncipijs nāe ex necitate causatū: vt moueri surſuz ē nāle igni rē. r sic mrimoniū nō ē nāle: nec aliq̃d eoz q̃ mediante libero arbitrio cōplēt. Alio mō dī nāle ad qỏ nā iclinat: sz mediāte libero arbitrio ꝓplet: sicut actꝰ virtutū dicūt nāles. r hoc mō ēt mrimoniū ē nāle: qz rō nālis ad ipm iclinat dupl'r: ꝑ q̃tuz ad ꝓncipalē ei' finē q̃ ē bonū plis: nō. n. itēdit nā solū gnātōez ei': sz traductiōez r ꝓmotionē vsqz ad pfectū statū hois: inq̃tū hō ē. q̃ est vtutis status. vñ fm ꝑhm tria a parentibus

hēm'.ſ.eſſe:nutrimētū:ꝛ diſciplinā.filī' āt a parēte educari ꝛ iſtrui ñ poſſ3 niſi determiatos ꝛ certos parētes hāret: qđ nō eēt niſi eēt aliq̄ obligatio viri ad mlierē determiatā q̄ mr̄imoniū facit. Scđo q̄rū ad ſcđariū fiñē mr̄imonij q̄ ē mutuū obſequiū ſibi a cō iugib' i reb' domeſticis ipenſis:ſic.n.nālis rō dictat vt hoies ſiľ cohabitēt:qz vn' hō ñ ſufficīt ſibi i oib' q̄ ad vitā ptinēt:rōe cui' dī hō nāl'r politic':ita ēt coꝛ dīb' idiget ad hūanā vitā q̄dā opa ſūt ꝓpetentia viri:q̄dā mlierib':vñ nā mouet vt ſit q̄dā aſſociatio viri ad mulierē i q̄ ē mr̄imoniū:ꝛ has duas cās ponit phūs i. viij ethi. ¶ Ad.j.ğ.dō:q̄ nā hōis ad aliq̄ō iclinat duplr:vno mō qz ē ꝓueniēs nāe generi:ꝛ h' ē cōe oīb' aialib'. Alio mō qz ē ꝓueniēs nāe differētie q̄ ſpēs hūana abūdat a genē inq̄tuz ē rōnal:ſīc act' prudētie ꝛ tpantie:ꝛ ſīc nā generis q̄uis ſit vna i oīb' aialib':ñ tñ ē eodē mō i oibus: ita etiā ñ iclinat eodē mō i oīb':ſ3 ſm q̄ vnicuiq3 ꝓpetit.ad mr̄imoniū ğ iclinat nā hoīs ex pte differētie q̄tū ad ſcđaz rōez aſſignatā. vñ phūs hāc rōez aſſignat hoīb' ſupra alia aialia:ſ3 q̄tū ad potētiā rōez iclinat ex pte generi. vñ dīc̄ q̄ filioꝛ ꝓcreatio cōis ē oīb' aialib':tñ ad h' ñ iclīat eodē mō i oīb' aialib':đa q̄daz aialia ſūt quoꝛ filij ſtati nati pñt ſibi ſufficiēter victū q̄rere:vl' ad quoꝛ ſuſtētatiōnē alter ſufficit:ꝛ i his nō ē aliq̄ determiatō maſculi ad feminā. In illis āt quoꝛ filij idiget vtriuſq3 ſuſtētatiōe:ſ3 ad puū tēpus:iuenit aliq̄ determiatō q̄ntuz ad tēs illō:ſīc i auib' q̄buſdā pz. ſ3 i homie qz idiget fili' cura parētū vſq3 ad magnū tēs:ē maxima determiatio maſculi ad feminā:ad quā ēt nā generi iclinat. ¶ Ad.ij.dō:q̄ vbuz Tullij pōt eē verū q̄tū ad aliquā gētez:ſi tñ accipiat ꝓncipiū ꝓpū illi' gētis p qđ ab alīs gētib' ē diſticta:qz ñ i oibus ꝓducit ad effectū h' ad qđ nālis rō iclinat: ñ āt eſt vez vl'ter:qz a ꝓncipio hūani generi ſacra ſcriptura recitat fuiſſe ꝓiugia. ¶ Ad.iij.dō:q̄ ſ3 phūs in vj.ethi.nā hūana ñ ē imobil' ſīc dīna:ꝛ iō diuerſificāt ea q̄ ſūt de iure nāli ſm diuerſos ſtat' ꝛ ꝓditiones hoīnū:q̄uis ea q̄ ſunt i reb' dīnis nālit nullo mō variēt. ¶ Ad.iiij.dō:q̄ nā ñ tñ itēdit eē ꝓsonale:ſ3 eē pfectū:ad qđ exigit mr̄imoniū: vt ex dictis patet.

¶ Secunduz ſic ꝓcedit:

vi q̄ mr̄imoniū adhuc māeat ſub p̄cepto: qz p̄ceptū obligat q̄diu ñ reuocat.ſ3 ꝑma iſtitutio mr̄imonij fuit ſub p̄cepto: vt i lr̄a dī:nec vnq̄ h' p̄ceptū legit reuocatū:imo ꝓfirmatū:Matth.xix. Quos de' ꝓiūxit hō ñ ſepet.ğ adhuc mr̄imoniū ē ſb̄ p̄cepto. ¶ ℞. p̄cepta iuris nāl'r ſ3 oē tēs obligat. ſ3 mr̄imōiū ē de iure nāli:vt dcm ē.ğ ꝛc. ¶ ℞.bonū ſpēi melī' ē q̄ bonū idiuiduī:qz bonū gēri ē dīnius q̄ bouū vni' hois: vt dī i.j.ethi.ſ3 p̄ceptū ꝑmo hōi datū ad ꝓſeruationem idiuidui p actū nutriue adhuc obligat.ğ mlto magis p̄ceptū ō mr̄imōio qđ ptīet ad ꝓfuatōez ſpēi. ¶ ℞. vbi māet eadē rō obligās eadē obligatō manere dz.ſ3 pp h' obligabāt hoies ad mr̄imoniū antiq̄ tpe:ne mlt̄iplicatio generi hūani ceſſaret.cuz ğ h' idē ſeq̄t ſi dlibz libē pōt mr̄imōio abſtinē: vī q̄ mr̄imoniū ſit i p̄cepto. ¶ Sz ꝰ ē qđ dī.j.Cor.vij. Qui ñ iūgit mr̄imonio vginez ſuā melī' facit.ſ.q̄ dūgit.ğ ꝰctus mr̄imonij nūc ñ ē ſb̄ p̄cepto. ¶ ℞. nulli debet p̄miū ꝑ trāſgreſſiōe p̄cepti. ſ3 vginib' debet ſpāle p̄miū.ſ.aureola.ğ mr̄imoniū ñ ē ſb̄ p̄cepto. ¶ Ēſpōdeo dō:q̄ nā iclīat ad aliq̄d dupl'r vno mō ſīc ad id qđ ē necium ad pfectionē vniuſ: ꝛ tal' iclinatio quēlibz obligat: qz nāles pfectiones oīb' ſūt cōes. Alio mō iclinat ad aliq̄d qđ ē neceſſariū ad pfectōez mlt̄itudis: ꝛ cū mlta ſint h'mōi quoꝛ vnū ipedit aliud: ex tali iclinatōe ñ obligat dlibz hō ꝑ modū p̄cepti:alās dlibz hō obligaretur ad agriculturā ꝛ edificatoriā ꝛ h'mōi officia q̄ ſūt necia cōitati hūane.ſ3 iclinatōi nāe ſatiſfit cū p diuerſos diuerſa ꝓplent de p̄dict. cū ğ ad pfectionē hūane mlt̄itudis ſit necium aliqs ꝓtēplatiue vite iſeruire:q̄ maxie p mr̄imoniū ipedit:iclinatio nāe ad mr̄imoniū nō obligat p modū p̄cepti etiā ſm phūs. vñ Theophraſt' ꝓbat q̄ ſapiēti nō expedit nubē. ¶ Ad.j.ğ dō: q̄ p̄ceptū illō ñ ē reuocatuz: nec tñ obligat vnūquēq3 rōe iā dicta:niſi illo tēpe q̄ paucitas hoīuz exigebat vt dlibz gnātioni vacaret. ¶ Ad.ij.et.iij.pz ſolo ex dictis. ¶ Ad.iiij. dō: q̄ nā hūana cōiter ad diuerſa officia ꝛ act' iclinat vt dictū ē:ſ3 qz ē diuerſimode i diuerſis ſz q̄ idiuiduat i h' vl' i illo:vnū magis iclinat ad vnū illoꝛ officioꝛ:aliud ad aliđ:ꝛ ex hac diuerſitate ſil' cuz dicit uina ꝓuidētia q̄ oia moderat ꝓtigit q̄ vnus eligit vnū officiū:vt agriculturā:ali' aliđ:ꝛ ſic ēt ꝓtigit q̄ đā eligūt mr̄imoniale vitā:ꝛ đā ꝓtēplatiuaz: vñ nullū piculuz imīnet.

¶ Dertiuz ſic ꝓcedit:

vi q̄ act' mr̄imonialis ſp ſit pccm.j. Cor.vij. Qui nubūt ſint tāq̄ ñ nubētes. ſ3 ñ nubētes ñ hñt actū mr̄imoniale. ğ ēt nubētes peccāt i actu illo. ¶ ℞. Eſaie.lix. Iniq̄tates vre diuiſerūt iter vos ꝛ deū vīm.ſ3 act' mr̄imōiales diuidit hoiez a deo. vñ Exo.xix. p̄cipit ppl'o q̄ debebat deuz videre q̄ ñ accedāt ad vrozes ſuas.ꝛ Hiero. dicit q̄ i actu mr̄imōiali ſpūs ſcūs ꝓphaz corda ñ tangit.ğ ē iniq̄tas. ¶ ℞.illō qđ ſ3 ſe ē turpe nullo mō pōt bñ fieri.ſ3 act' mr̄imōiales hz ꝓcupiſcētiā adiūctā q̄ ſp turpis ē.ğ ſp ē pccz. ¶ ℞.nihil excuſat niſi pccm.ſ3 act' mr̄imōiales idiget excuſari p bōa mr̄imonij:vt mgr̄ dīc.ğ ē pccm. ¶ ℞.ō ſilīb' ſpē idē ē iudiciū.ſ3 ꝓcubit mr̄imōiale ē eiuſdē ſpēi cuz actu adulterij:qz ad idē īmiat.ſ.ſpēz hūanaz. ergo cuz actus adulterij ſit peccatum ꝛ actus matrimonij. ¶ ℞.ſupfluū i paſſiōib' corrūpit vtutē. ſ3 ſemp i actu mr̄imonij ē ſupfluitas delectatōis adeo q̄ ab

ſozbet rõez q̃ ē ꝓncipale hois bonũ. vñ ꝓbs in. vj. ethi. oic: q ꝯpossibile ē hoiez aliq̃d in ipã itellige. g̃ ſp actꝰ mr̃imonial ē pccm. ¶ Sz ꝛ. j. Lor. vij. oi: Uirgo ñ peccat ſi nubat. et. j. Timo. iiij. Uolo iuuẽculas nubẽ: filios ꝓcreare. ſz ꝓcreatio filioꝝ nõ põt fieri ſine carnali ꝯiũctiõe. g̃ actꝰ mr̃imonial ñ ē pccm: alꝫ aplus ñ voluiſſz illud. ¶ ꝛ. nullũ pec catũ ē in ꝓcepto. ſz actꝰ mr̃imonial eſt i ꝓcepto. j. Lor. vij. Uxori vir ꝺbitũ reddat. g̃ ñ ē pccm. ¶ Eſpõdeo ꝺo: q ſuppoito q nã corpal ſit a deo bõa i ſtituta: ipoſſibile ē ꝺicẽ q ea q̃ ptinẽt ad ꝓſuatõez nãe corpal z ad q̃ nã icliat ſint vl̃ter mala: z ſ̃ cũ iclinato ſit nãe ad plis ꝓcreatõez p quã nã ſpẽ cõ ſuat: ipoſſibile ē ꝺicẽ q actꝰ q̃ ꝓcreat plures ſit vl̃ter illicitꝰ: vt i eo mediũ vtuti iueniri ñ poſſit: niſi ponat ꝑm quozũdã ĩſaniã q res corpales cãte ſunt a deo male: ex q̃ forte iſta opio oeriuat q̃ in lr̃a tãgit z ſ̃ ē peſſima hẽſis. ¶ Ad. j. g̃ ꝺo: q aplus i vbis illis ñ ꝓhibuit mr̃imonũ actũ: ſic nec rex poſſeſſi onẽ cũ ꝺixit: Qui vtũt hꝰ mũdo ſint q̃ ñ vtẽte). ſz i vtroq; fruitionẽ ꝓhibuit: qꝺ pz ex ipo mõ loq̃n di: nõ. n. ꝺixit: Sint nõ vtentes vel non habentes: ſed quaſi nõ vtentes vel non habentes. ¶ Ad. ij. ꝺo: q oco ꝯiũgimur z ꝑm hũz gr̃e: z fz actũ ꝓtẽ platõnis z amoꝛ. qꝺ g̃ ꝑmã ꝯiũctiõez ſepat ſp eſt pccm: ñ ãt qꝺ ſepat ſcꝺaz: qz aliq̃ occupatio licita circa res ĩferiozes aĩmũ ꝺiſtrahit: vt actu oco ꝯiũ gi ñ ſit ꝺoneꝰ: hꝰ ꝑcipue accidit i carnali ꝯiũctiõe: in q̃ ꝺetinet mẽs pp ꝺelectatõez itenſaz: z pp hꝰ illꝫ ꝺbus ꝛpetit ꝺina ꝓtẽplari aut ſacra tractare ꝺicit p tpe illo ꝓtinẽtia ab vxoꝛib': z fz hꝰ etiã ꝺi q ſpiriꝰ ſcũs q̃tũ ad actũ reuelatõis ſecretoꝝ nõ tãge bat mẽtes ꝓphaꝝ i vſu mr̃imonĩ. ¶ Ad. iij. ꝺo: q turpitudo illa ꝛcupiſcẽtie q̃ actũ mr̃imonĩ ſẽp ꝓcomitat ñ ē turpitudo culpe: ſz pene ex pcco pri mo ꝓueniẽs: vt. ſ. inferiozes vires z mẽbra coꝛpis rõi ñ obediãt: z pp hꝰ rõ nõ ſeq̃t. ¶ Ad. iiij. ꝺo q illud ꝑpe ꝺicit excuſari qꝺ aliq̃ ſ̃ ſ̃tudiez mali hz: z tñ nõ ē malũ: vl̃ ñ tm̃ q̃tuz appet: quoꝝ q̃ꝺã excu ſant a toto: q̃ꝺã a tãto: z qz actꝰ mr̃imõial pp coꝛ ruptõez ꝛcupiſcẽtie hz ſ̃ſ̃tudiez actꝰ iozdiati: iõ ꝓ bono mr̃imonĩ excuſat a toto vt non ſit pccm.

¶ Ad. v. ꝺo. q q̃uis ſint idẽ ſpẽ nãe: tñ differũt i ſpẽ moꝛis: quã vna circũſtãtia variat. ſ. accedẽ ad ſuã vl̃ ñ ſuaz: ſic etiã occidẽ hoiez p violẽtiã vel p iuſticiã facit ꝺiuerſaz ſpẽm moꝛ: q̃uis ſit vna ſpes nãe: z tñ vnũ ē licitũ aliꝺ illicitũ. ¶ Ad. vj. ꝺo: q ſupfluũ paſſiõis qꝺ vtutẽ coꝛrũpit nõ ſolũ ipedit rõis actũ: ſz tollit rõis oꝛdinẽ: qꝺ ñ facit ꝺelectatõiſ trẽſio i actu mr̃imoniali: qz etiã ſi tũc ñ oꝛdiet hõ: tñ ē a rõne ꝓordinatus.

¶ Ad quartuz ſic pro cedit: vi q actꝰ mr̃imonial nõ ſit merito rius: Chryſ. n. ꝺicit ſup Matth. Matri moniũ etſi vtẽtib' ſe penã ñ infert: mercedẽ tm̃ nõ ꝑſtat. ſz meritũ reſpectu mercediſ ꝺi. g̃ actꝰ mr̃imo nial' ñ ē meritoꝛi'. ¶ ꝛ. illꝺ qꝺ ē meritoꝛiũ ꝺimit tere ñ ē laudabile. ſz laudabile ē vginitaſ p quã ma trimoniũ ꝺimittit. g̃ mr̃imonial' actꝰ ñ ē meritoꝛi'. ¶ ꝛ. q vtit indulgẽtia ſibi facta: bñficio recepto vtit. ſz ex hꝰ q aliqui ꝑſtat bñficiũ ñ meret. g̃ actuſ mr̃imonial' nõ ē meritoꝛi'. ¶ ꝛ. meritũ i ꝺifficul tate ꝛſiſtit: ſic z vtus. ſz actꝰ mr̃imonial' nõ hz ꝺiffi cultatẽ ſz ꝺelectatõez. g̃ nõ ē meritoꝛi'. ¶ ꝛ. illud qꝺ ñ põt fieri ſine pcco vẽiali nũq̃ ē meritoꝛiũ: qz nõ põt hõ ſimul mẽri z ꝺemereri. ſz i actu mr̃imo niali ſp ē pccm vẽiale: qz etiã ꝑm' motus i hꝰ modi ꝺelectatõe ē pccm vẽiale. g̃ actus ꝑꝺict' nõ põt eẽ meritoꝛi'. ¶ Sz ꝛ: ois actꝰ in q̃ iplet ꝓceptũ ē me ritoꝛi' ſi ex charitate fiat. ſz actꝰ mr̃imonial' ē huꝰ modi: qz ꝺi. j. Lor. vij. Uxori vir ꝺebitũ reddat. g̃ ꝛc. ¶ ꝛ. ois actꝰ vtutis ē meritoꝛi'. ſz actꝰ ꝑꝺictuſ ē actꝰ iuſticie: qz ꝺi reꝺꝺitio ꝺebiti. g̃ ē meritoꝛius.

¶ Eſpõdeo ꝺo: q cũ nullus actꝰ ex ꝺeliberata vo lũtate ꝓcedẽs ſit ꝺifferẽs: vt i. ij. li. ꝺcm ē. actꝰ ma trimonial' ſp ē pccm: vl̃ meritoꝛi' in eo ꝺ gr̃az hz: ſi eni ad actũ mr̃imonialẽ vtus iducat: vl̃ iuſticie vt ꝺebitũ reddat: vl̃ religiõiſ vt ꝓles ad cultũ ꝺei ꝓ creet: ẽ meritoꝛi'. ſi ãt moueat lubido ſiſtẽs ifra bo na mr̃imonĩ: vt. ſ. nullo mõ ad aliã accedẽ vellet ē pccm vẽiale. ſi ãt extra bõa mr̃imonĩ efferat: vl̃ ſcalz cũ q̃cũq; mliere id facẽ ꝓponẽt: eſt pccm moꝛ tale: nã ãt mouẽ nõ põt ꝺn vl̃ oꝛdiet rõe: z ſic erit moꝛ' vtuti: vl̃ nõ oꝛdinet: z ſic erit moꝛ' lubidinis.

¶ Ad. j. ꝺo: q radix merẽꝺi q̃tũ ad ꝑmiũ ſ̃bale ē ipſa charitas: ſz q̃tũ ad aliqꝺ accñtale ꝑmium rõ meriti ꝛſiſtit i ꝺifficultate actꝰ: z ſic actꝰ mr̃imonĩ nõ ē meritoꝛi': ſed ꝓmo mõ. ¶ Ad. ij. g̃ ꝺo: q hõ põt mereri z i minoꝛib' boniſ z i maioꝛib'. vñ qñ aliq̃s mioꝛa bona ꝺimittit vt maioꝛa faciat: laudã dus ē a meritorio actu ꝺiſcedẽs. ¶ Ad. iij. ꝺo: q idulgẽtia qñq; ē ꝺe minoꝛib' malis: z ſic indulgẽt a tuſ mr̃imonĩ put ad ipm mouet libido ifra ter minos mr̃imonĩ ꝛſiſtẽs: ſic eni ē veniale pccm: ſz put ad ipm mouet vtus vt ẽ meritoꝛi': nõ hz idul gentiã niſi ꝑm q ē idulgẽtia ꝺe minoꝛib' bonis: q̃ idẽ ē qꝺ cõceſſio. nec ē incõueniẽs q ille q̃ tali con ceſſiõe vtit mereat: qz bonus vſus bñficioꝝ ꝺei meritoꝛi' ẽ: ¶ Ad. iij. ꝺo: q ꝺifficultas laboꝛ re q̃rit ad meritũ ꝑmũ accñtaliſ: ſz ad meritũ premũ eẽntial' req̃rit ꝺifficultas cõſiſtẽs i oꝛdiatiõe medũ z hꝰ ē etiã i actu mr̃imoniali. ¶ Ad. v. ꝺo: q ꝑmꝰ moꝛ' ꝑm q ꝺi pccm vẽiale ē moꝛ' appetit' i aliqꝺ ioꝛdinatũ ꝺelẽabile: qꝺ nõ ē in actu mr̃imoniali: z ſ̃ rõ nõ ſequit.

¶ Qõ. II.

¶ Deinde queritur ꝺ mr̃imõio fz q ē ſacr̃m. Et circa hꝰ q̃ rũt. iij. ¶ Prio vtr̃ ſit ſacr̃z. ¶ Scꝺo ꝺ iſtitutõe ipſi'. ¶ Tertio de effectu. Quarto de integritate.

Ad primuz sic proce
dit: videt q mrimoniū nō sit sacrm: omē
enim sacrm noue legis hz aliquā formā
q est de eētia sacri. sed bñdictio q fit p sacerdotes
i nuptijs nō ē de eētia mrimonij. g nō est sacrm.
¶ Ꝑ. sacrm fm Hugo. ē māle elemētū. sz mrimo
niū nō hz p mā aliqō māle elementū. g nō ē sacra
mentū. ¶ Ꝑ. sacra hñt efficaciā ex passiōe xpi. sz
p mrimoniū nō ꝓformat hō passiōi xpi que fuit
penalis: cū hēat oelectationē adiunctā. g nō est sa
cramētū. ¶ Ꝑ. oē sacrm noue legis efficit qō figu
rat. sz mrimoniū nō efficit cōiūctionē xpi z ecclie
quā significat. g mrimoniū nō ē sacrz. ¶ Ꝑ. i alijs
sacris ē aliqd qō ē res z sacrm. sz hoc nō pōt iueni
ri in mrimonio: cū nō imprimat characterē: alias nō
iteraret. g nō ē sacrm. ¶ Sed ꝯ est qō dr Eph. v.
Sacramētū hoc magnū ē rē. ¶ Ꝑ. sacrm ē sacre
rei signū. sz mrimoniū ē hui⁹mōi. g rē. ¶ Respon
deo dō: q sacrm ꝓportat aliqō remediū scitatis ho
mini ꝯ pcēm exhibitū p sensibilia signa: vt i pma
dr. dictū ē: vñ cū hoc iueniat in mrimonio inter sa
cramēta cōputat. ¶ Ad pmū g dō: q vba quib⁹
cōsensus mrimonialis exprimit sūt forma h⁹ sacri:
nō aūt bñdictio sacerdotis q ē quoddam sacrale.
¶ Ad. ij. dō: q sacrm mrimonij pficit p actū eius
q sacro illo vtit: sicut pnia: z iō sicut pnia non hz
aliā mām nisi ipsos actus sensui subiectos q sūt lo
co mālis elemēti: ita ē de mrimonio. ¶ Ad. iij. dō
q q̄is mrimoniū nō ꝓformet passioni xpi q̄tuz
ad penā: cōformat tn ei q̄tum ad charitatē: p quā
p ecclīa sibi in sponsaz cōiugāda passus ē. ¶ Ad
iij. dō: q vnio xpi ad ecclīam nō ē res ptēta i isto
sacro: sed res significata nō ꝓpienta: z talē rem nul
lum sacrm efficit: sed hz aliam rē ptentā z signifi
catā quā efficit: vt dicēt. mgr autē posuit rem non
cōtentā: qz erat huius opionis q nō hēret rem ali
quā ptentā. ¶ Ad. v. dō: q etiā in hoc sacro sunt
illa tria: qz sacra tm sunt act⁹ exteri⁹ appentes: sed
res z sacrm ē obligatio que inascit viri ad mulierē
ex talibus actibus: sed res vltima cōtenta ē effect⁹
huius sacramenti: nō ptenta autem est res quam
magister determinat.

Ad secūduz sic pro
cedit: vī q mrimoniū nō debuit instituī
ante pcēm: qz illud qō est de iure nāli nō
indiget istitutiōe. sz mrimoniuz ē huiusmōi: vt ex
dictis pz. g nō debuit istitui. ¶ Ꝑ. sacra sunt q̄daz
medicine cōtra morbū pcī. sed medicina nō ꝑpa
rat nisi morbo. g añ peccatū ñ debuit istitui. ¶ Ꝑ.
ad idē sufficit vna istitutio. sz mrimoniū fuit institu
tū etiā post pcēm: vt in lra dicit. g añ pcēm non
fuit istitutū. ¶ Ꝑ. istitutio sacri debet eē a deo. sz
añ peccatū vba q̄ ad mrimoniū ptinēt determina
te nō sūt dicta a deo: sed ab Adam: illa āt verba q̄
deus dixit: Crescite z multiplicami. dicta sūt etiaz
brutis in q̄bus nō ē mrimoniū. g mrimoniū ñ fuit
istitutuz añ pcēm. ¶ Ꝑ. mrimoniū ē sacrm noue
legis. sed sacra noue legis a xpo initiū sumpserūt.
g nō debuit añ pcēm institui. ¶ Sed ꝯ ē quod dr
Matth. xix. Non legistis q ab initio q fecit hoies
masculū z feminā fecit illos rē. ¶ Ꝑ. mrimoniuz
ē institutū ad ꝓcreationē plis. sed añ pcēm necessa
ria erat hoi ꝓcreatio ꝓlis: vt in. ij. li. di. xx. dictū
est. g ante peccatum debuit matrimoniū institui.
¶ Respondeo dō: q nāa inclinat ad matrimoniuz
intēdes aliqō bonū: qō quidē variat fm diuersos
hominū statꝰ: z iō oz q fz illō bonū diuersimode
i diuersis statib⁹ hoiuz istituat: z iō mrimoniū fz
q ordinat ad ꝓcreationē plis q̄ erat necia etiā pec
cato nō exīte: istitutū fuit añ pcēm. fm āt q reme
diū pbet ꝯ vulnus pcī: istitutū fuit post pcēm tpe
legis nāe. fm āt determiationē psonaz istitutionez
hūit i lege Moysi. sz fm q repsentat mysteriū cō
iūctiōis xpi z ecclie istitutionē hūit i noua lege: z
fm h⁹ ē sacrm noue legis. q̄tū āt ad alias vtilitates
q̄ ex mrimonio ꝓsequūt: sic ē amicitia z mutuum
obsequiū sibi a ꝓiugib⁹ impēsuz: hz istitutōez i lege
ciuili. sz qz de rōe sacri ē q sit signū z remediuz: iō
q̄tū ad medias istitutōes ꝓpetit ei rō sacri: sz q̄tū
ad pmā istitutōez ꝓpetit ei q sit i officiū nāe: q̄tuz
vo ad vltimā q sit i officiū ciuilitatis. ¶ Ad. j. g dr
cēdū: q illa q̄ in cōi sūt ō iure nāli indiget istitutiōe
q̄tū ad eoz determiationē q̄ diuersimode ꝓpetit fz
diuersos statꝰ: sic de iure nāli ē q maleficia puniāt
sz q tal⁹ pena tali culpe apponat: p determinationez
iuris positiui fit. ¶ Ad. ij. dō: q mrimoniū nō est
tm remediū ꝯ pcēm: sz ē pncipalr i officiū nāe: z sic
istitutū fuit añ pcēm: nō āt put ē remediū. ¶ Ad
ij. dō: q fm diuersa q̄ oz i mrimonio determiari ñ
ē incōueniēs q diuersas hēat institutōes: z sic illa
diuersa istitutio nō ē eiusdē fm idē. ¶ Ad. iij. dō
q mrimoniū añ pcēm institutū fuit a deo i hoc q
hoi mulierē in adiutoriū ō costa formauit: z dixit
eis: Crescite z multiplicami rē. qō q̄is alijs ani
malib⁹ dixit: nō tn p ea eodē mō implendū sicut p
homies. Adā aūt vba illa ptulit a deo ispirat⁹: vt
itelligēt mrimonij istitutionē a deo factaz. ¶ Ad
v. dō: q q̄tū ad hoc q mrimoniū ē sacrm noue le
gis nō fuit añ xpm istitutū: vt ex ꝓdictis pz.

Ad tertiuz sic proce
dit: videt q mrimoniū nō ꝓferat grām:
qz fm Hugo. sacra ex scificatōe iuisibilē
grām ꝓferūt. sz mrimoniū nō hz aliquā scificatio
nez q̄ sit de eētia ei⁹. g nō ꝓfert grā in ipso. ¶ Ꝑ.
oē sacrm ꝓferēs grāz ꝓfert ipāz ex mā z forma sua
sz act⁹ q̄ sūt mā i h⁹ sacro ñ sūt cā grē: qz h⁹ eēt pe
lagiana hēsis: q act⁹ nri sint cā grē: vba etiā exprmē
tia ꝓfessū ñ sūt cā grē: cū ex eis ñ sit aliq scificatō. g
i mrimonio nullo mō grā dat. ¶ Ꝑ. grā ordiata ꝯ

vulnus pcci ẽ necia oibus hñtib' vulnus illud. ſz i oib' iuenit ꝓcupiſcẽtie vuln'. ſi g̃ in mr̃imonio det gr̃a ꝫ vulnus ꝓcupiſcẽtie: debẽt oes hoies mr̃imoniũ ꝓtrahere: ⁊ ſic eẽt valde ſtultum a mr̃imonio abſtinẽ. ¶ ℙ. firmitas ñ accipit medicamẽtũ ab eode a q̃ accipit itẽſionẽ. ſz p mr̃imoniũ ꝓcupiſcẽtia accipit itenſionẽ: qz ſicut dicit ꝓbs in. iiij. ethi. Inſatiabil ẽ cõcupiſcẽtie appetit': ⁊ p oppoſitõez ꝓgruã auget. g̃ vi q; i mr̃imonio ñ ꝓferat remediũ gr̃e ꝫ cõcupiſcẽtiã. ¶ Sed ꝫ: diffinitio ⁊ diffinitũ debẽt ꝙuerti. ſz i diffinitõe ſacri ponit cãlitas gratie: vt in. j. diſ. patuit. g̃ cũ mr̃imoniũ ſit ſacrz erit cã gr̃e. ¶ ℙ. Aug. dic': q; mr̃imoniũ ẽ egrotis i remediũ. ſz nõ ẽ in remediũ niſi inq̃tũ aliquã efficaciã hz. g̃ hz aliqd efficacie ad rep̃mẽdũ ꝓcupiſcentiã. ſz cõcupiſcẽtia nõ rep̃mit niſi p gr̃am. g̃ cõferẽ i ipſo gr̃a. ¶ Eſpõdeo dõ: q; circa h' fuit triplex opio: quidã eni dixerũt q; mr̃imoniũ nullo mõ ẽ cã gr̃e: ſz ẽ tm̃ ſignũ. Sz hoc nõ põt ſtare: qz ꝑm h' ſ nullo abũdaret a ſacris veteris legi: vñ nõ eẽt ali qua rõ q̃re ſacris noue legi ãnumeraret: q; eni remediũ põbeat ſatiſfaciẽdo ꝓcupiſcẽtie: ne i ꝓceptis ruat dũ nimis artat: hũit etiã in veteri lege ex ipſa nã actus: ⁊ iõ alij dixerũt: q; cõferẽ ibi gr̃a i ordine ad receſſuz a malo: qz excuſat actus a pcco q̃ ſine mr̃imonio pcm̃ eẽt. ſz hoc eẽt nimis parũ: qz hoc etiã i veteri lege hũit: ⁊ iõ dicũt q; facit recedere a malo inq̃tũ mitigat ꝓcupiſcẽtiã ne extra bõa matrimonij ferat: nõ ãt p gr̃am illã ſit aliqd auxiliuz ad bene opandũ. Sz hoc nõ põt ſtare: qz eadẽ gr̃a ẽ q̃ impedit pcm̃: ⁊ q̃ ad bonũ iclinat: ſicut idem calor q̃ aufert frigus ⁊ q̃ calefacit. vñ alij dicũt q; mr̃imoniũ inq̃tuz i fide xp̃i ꝓtrahit hz vt cõferat gr̃az adiuuantẽ ad illa opanda q̃ in mr̃imonio rediunt: ⁊ h' ꝓbabil' ẽ: qz vbicũq; dat diuinit' aliq̃ facultas: dat etiã auxilia q̃b' hõ ꝓuenĩeter vti poſſit facultate illa: ſic ꝑz q; oibus potẽtijs aie rñdent aliq̃ mẽbra corpis q̃bus i actũ exire poſſint. vñ cũ i mr̃imonio det hõi ex diuina inſtitutiõe facultas vtẽdi ſua vxore ad ꝓcreationẽ ꝓlis: datur etiã gr̃a ſine q̃ id ꝓueniẽter facẽ nõ poſſz: ſicut etiã de ptãte ordis ſupra dictũ ẽ: ⁊ ſic iſta gr̃a data ẽ vt iã res cõtenta i h' ſacro. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q; ſic aq̃ baꝑmi hz q; corp' tãgat ⁊ corpuſ abluat ex tactu carnis xp̃i: ita mr̃imoniũ hoc hz ex hoc q; xp̃s ſua paſſiõe illud repñtauit: ⁊ nõ ꝓncipalit ex aliq̃ ſcificatiõe ſacerdotij. ¶ Ad. ij. dõ: q; ſicut aq̃ baptiſmi vel forma verboz nõ opat ad gr̃am imediate: ſz ad characterẽ: ita act' exteriores ⁊ vba ꝓmẽtia ꝓſenſuz directe faciũt nexũ quẽdã q̃ eſt ſacr̃m mr̃imonij: ⁊ b' modi nexus ex vtute diue inſtitutiõis diſpoſitiue opat ad gr̃am. ¶ Ad. iij. dõ: q; rõ illa ꝓcedẽt niſi ꝫ cõcupiſcẽtie morbũ poſſet aliqd efficacius remediũ adhiberi: adhibet ãt maius remediũ p opera ſpũalia ⁊ carnis mortificationẽ ab illis q̃ mr̃imonio nõ vtunt. ¶ Ad. iiij. dõ: q; ꝫ cõcupiſcẽtiã põt ꝑſtari remediũ duplr: vno mõ ex ꝑte ipſius ꝓcupiſcẽtie: vt rep̃mat in ſua radice: ⁊ ſic remediũ ꝑſtat mr̃imoniũ p gr̃am q̃ in eo dat: alio modo ex ꝑte act' ei': ⁊ hoc duplr: vno mõ vt actus ad quẽ iclinat cõcupiſcẽtia exteri' turpitudie careat: ⁊ h' fit p bona mr̃imonij q̃ honeſtãt carnalẽ cõcupiſcentiam: alio mõ vt actus turpitudinẽ habẽs ipediat: quod fit ex ipſa natura act': qz dũ cõcupiſcẽtie ſatiſfit in actu cõiugali: ad alias corruptelas non itacitat: ꝓpter qd̃ dicit apl'us: Melius eſt nubere q̃ vri. q̃uis eni opa cõcupiſcẽtie cognita ꝑm ſe nata ſint cõcupiſcẽtiam augere: tñ ꝑm q; rõne ordinãt ipſam rep̃munt: qz ex ſimilib' actibus ſimiles reliquũtur diſpões ⁊ habitus.

Ad quartuz ſic procedit: Uidet q; carnalis cõmixtio ſit ꝺ integritate mr̃imonij: in ipſa eni inſtitutõe mr̃imonij dictũ ẽ: Erunt duo in carne vna. ſz hoc nõ fit niſi p carnalẽ cõmixtionẽ. g̃ eſt de integritate mr̃imonij. ¶ ℙ. id qd̃ ꝓtinet ad ſignificationẽ ſacramẽti ẽ de necitate ſacri: vt ꝓdictũ ẽ. ſz carnal' cõmixtio ꝓtinet ad ſignificationẽ ſacri: vt in lra dicit. g̃ ẽ de integritate ſacri. ¶ ℙ. h' mõi ſacr̃m ordinatur ad ꝓſeruationẽ ſpẽi. ſz cõſeruatio ſpẽi nõ põt fieri ſine carnali cõmixtiõe. g̃ ẽ de integritate ſacri. ¶ ℙ. mr̃imoniũ ẽ ſacr̃m ꝑm q; remediũ ꝫ cõcupiſcẽtiaz ꝑſtat: ꝺ quo dic apl'us. j. Cor. vij. q; melius ẽ nubẽ q̃ vri. ſz hoc remediũ nõ ꝑſtat i his q̃ carnal'r non cõmiſcent. g̃ idẽ qd̃ ꝓius. ¶ Sed ꝫ: in padiſo fuit mr̃imoniũ. ſz ibi nõ fuit carnal' copula. g̃ cõmixtio carnal' nõ ẽ de integritate mr̃imonij. ¶ ℙ. ſacr̃m ex ſuo noie ſcificationẽ iportat. ſz ſine carnali commixtiõe ẽ mr̃imoniũ ſancti': vt in lra dicit. g̃ carnal' cõmixtio nõ ẽ de neceſſitate ſacri. Eſpõdeo dõ q; duplex ẽ integritas: vna q̃ attẽdit ꝑm pfectõez primã q̃ conſiſtit i ipſo eẽ rei: alia q̃ attẽdit ꝑm pfectõez ſcõdam: q̃ conſiſtit i opatiõe. qz g̃ carnal' cõmixtio eſt q̃dã opatio ſiue vſus mr̃imonij p qd̃ facultas ad h' dat: iõ erit carnal' cõmixtio ꝺ ſcõa integritate matrimonij: ⁊ nõ de ꝓma. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q; Adam ex poſuit integritatẽ mr̃imonij q̃tũ ad vtrãq; pfectionem: qz res ex ſuo actu inoteſcit. ¶ Ad. ij. dõ q; ſignificatio rei ꝓtente ẽ de neceſſitate ſacri: ⁊ ad hãc ſignificationẽ non ꝓtinet carnalis cõmixtio: ſz ad rem nõ ꝓtentã: vt ex dictis ꝑz. ¶ Ad. iij. dõ: q; res non puenit ad finẽ ſuũ niſi p actum ꝓpriũ: vñ ex hoc q; finis mr̃imonij nõ habet ſine carnali commixtiõe: oſtẽdit q; ſit de ſecũda integritate ⁊ non de ꝓma. ¶ Ad. iiij. dõ: q; ante cõmixtionẽ carnalem ẽ mr̃imoniũ i remediũ ex gr̃a q̃ i eo dat: q̃uis ñ ex actu: qd̃ ꝓtinet ad integritatẽ ſcõam.

Quum alia ſacramẽta nc. videt q; ꝺ matrimonio debuerit determiare añ ordinẽ: qz prius ẽ qd̃ aiale eſt q̃ qd̃ ſpirituale ẽ: vt dicit. j. Cor. xv. Et dicẽdũ: q; quãuſ

sit primū in via generatiōis: tñ in via scitatis & pfectiōis ē posterius: & iō illud sacrm qđ hz minimū ō spūalitate vltio oz inter sacra ordinari. ¶ Una de costis eius &c. de hoc dictū ē in. ij. lib. dis. xviij. ¶ Propherice dixisse: vt pphetia referat ad ministeriū xpi & ecclie: qđ puidit nō ad vsuz mulieris q̄ cōsensu pcipi poterat nāli rōne. nec sequit q̄ si incarnatiōis mysteriū puidit q̄ suū casum psciuerit etiā supposito q̄ xps nō fuisset icarnatus hoie nō peccāte: qz multa sunt quoz vnū nō ē sine altero: q̄uis vnū sine altero possit itelligi. ¶ Remedium habz non premiū. s. accidentale quale habet virginitas. s. aureolam.

¶ Disti. XXVII.

Post hoc ad

uertendū ē &c. Postq̄ determiauit mgr de istitutione mrimonij & significatiōe ipsi⁹: hic icipit determinare de causis ei⁹. Et diuidit in ptes duas: in pma ō causis pstituētib⁹ mrimoniū: in scōa de causis honestātib⁹ ipm: di. xxxj. ibi Post hoc de bonis cōiugū &c. Prima i duas: i prima determiat de cā efficiēte mrimoniū: in secūda de cā finali ipsi⁹ circa finē. xxx. dis. ibi Exposito q̄ sit cā efficiēs &c. Prima i duas: in pma determiat de cā efficiēte mrimoniū: in scōa ponit impedimentū illi⁹ cāe. xxix. di. ibi Oportz āt psensū piugalē &c. Prima i duas: i pma oñdit q̄ psensus facit matrimoniū: in secūda oñdit q̄lem oporteat eē illū psensuz: di. xxvij. ibi Hic q̄ri oz vtrū &c. Prima i duas in pma pmisso de q̄ ē intētio diffinit mrimoniuz: vt cā effectui pportionata sumat: in scōa oñdit q̄ sit cā mrimonij: ibi Efficiēs cā &c. Et hec diuidit i tres: in pma ponit qđ intēdit: in scōa pbat ppositū: ibi Q. aūt psensus &c. i tertia excludit errorē: ibi Quidā tñ asserūt &c. Et diuidit in ptes duas: in pma pseqt ptes errorī eoz: i secūda excludit eū ibi His āt ita rñdem⁹ &c. Circa pmū tria facit. primo ponit opionē illoz falsaz. scōo ponit pbatōez ei⁹: ibi Qđ vo ini spōsam &c. tertio ponit rñsionē eoz ad pbationē p vitate iductaz: ibi Premissas etiā &c. ¶ His itaq̄ rñdemus &c. hic rñdet ad pbationē illoz posītā. Et circa hoc tria facit: pmo ponit distictionē quādā q̄ pdicte auctes soluūtur: secūdo pbat illā distictionē p diuersas scōruz auctes ibi Aliqñ eni spōsas vocāt &c. tertio pbat eaz per rōnes: ibi Et sciendū ē q̄ illa sponsa &c.

Hic ē triplex qō. ¶ Prima de ipso mrimonio. ¶ Scōa de spōsalib⁹. ¶ Tertia de bigamia. Circa pmū q̄runt tria. ¶ Primo qđ sit mrimoniū. ¶ Scōo vtruz psensus sit causa matrimonij. ¶ Tertio vtrum matrimonium possit solui per religionis ingressum.

Ad primum sic procedit: vi q̄ mrimoniū nō sit i genere piūctiōis: qz vinculū q̄ aliq̄ ligāt differt a cōiūctiōe ipa sic cā ab effectu. sz mrimoniū ē viculuz quoddā q̄ mrimonio iūcti ligāt. g̃ nō ē in genē cōiūctōis. ¶ D. oē sacrm ē sensibile signū. sz nulla relatio ē accidēs sēsibile. g̃ mrimoniū cū sit sacrm nō erit i genē relatōis: & ita nec i genē piūctiōis. ¶ D. piūctio ē relatio eq̄pantie sicut eq̄litas. sz nō ē vna nūero eq̄litas relatio i vtroq̄ extremoz: vt Auicen. dicit. g̃ nec vna piūctio: & sic si mrimoniū ē in genē piunctōis nō erit vnū tm̄ mrimoniū ini⁹ duos piuges. ¶ Sed ↄ: relatio ē fm quā aliq̄ ad iuicem referūt. sz fm mrimoniū aliq̄ ad inuicē referūt: dī eni maritus vir vxoris: & vxor mariti vxor. g̃ mrimoniū ē in genē relatōis: nec ē aliud q̄ cōiunctio. ¶ D. vnio duoz ad aliqđ vnū nō fit nisi fm cōiūctōez: hoc āt fit p mrimoniū: vt pz Gen. ij. Erūt duo i carne vna. g̃ mrimoniū ē in genē piunctōis. ¶ Ulteri⁹ vi q̄ mrimoniū incōgrue nomiet: qz denomiatio oz fieri a digniori. sz pr dignior ē matre. g̃ mag oz denoiari a pre q̄ a mre piūctio vtriusq̄. ¶ D. res debēt denoiari ab eo qđ ē de eētia sua: qz rō quā significat nomē ē diffinitio: vt dī in. iij. Meta. sz nuptie nō sūt de eētia mrimonij: g̃ ñ oz mrimoniū nuptie appellari. ¶ D. spēs nō pōt p̄po noie noiari ab eo qđ ē generis. sz piūctio ē gen⁹ ad mrimoniū. g̃ nō ppe pōt piugiū noiari. ¶ Sed in ↄriū ē cōis vsus loquētiū. ¶ Ulteri⁹ vi q̄ incōuenīēter diffiniat i lra: qz i mariti diffinitōe oz q̄ matrimoniū ponat: qz marit⁹ ē q̄ est mulieri mrimonio iūctus. sz ipse ponit maritalē piūctionē in diffinitiōe mrimonij. g̃ vi q̄ sit circulatio i diffinitōib⁹ istis. ¶ D. p mrimoniū sicut vir efficit marit⁹ mulieris: ita mulier vxor viri. g̃ ñ magis debēt dici cōiūctio maritalē q̄ vxoris. ¶ D. psuetudo ad gen⁹ moris ptinet. sz frequēter mrimonio iūcti sūt valde morib⁹ diuersi. g̃ nō oz poni i diffinitiōe matrimonij: idiuiduā vite psuetudinē retinēs. ¶ D. iueniunt alie diffinitiones de mrimonio date: qz fm Hug. Matrimoniū ē duarū idoearz psonarz legitimus de piūctione psensus. Secūdū quosdā aūt Matrimoniū ē psortiū cōis vite & cōicatio diuini & hūani iuris. Et q̄rit q̄liter he diffinitōes differāt. ¶ Espōdeo dō ad. j. q. q̄ cōiunctio adunationem q̄daz iportat: vñ vbicūq̄ ē adunatio aliquoz: ibi ē aliq̄ piūctio: ea āt q̄ ordināt ad aliqđ vnū dicunt i ordie ad aliud adunari: sicut multi hoies adunātur ad vnā militiā vl negociationē exequēdā: ex q̄ dicūt cōmilitones ad iuicē vel socij negociatōis: & lō cū p mrimoniū ordinēt aliq̄ ad vnaz gnationez & educationē plis: & iterū ad vnā vitā domesticaz pstat āt q̄ i mrimonio ē aliq̄ piūctio fm quā dicit marit⁹ & vxor: & talis piūctio ex hoc q̄ ordinant ad aliqđ vnū ē mrimoniū: piūctō āt corpoz vl aioz

ad mrimoniū ꝓsequtur. ¶ Ad.j.ꝯ oð:ꝙ mrimoniū ē vinculū q̄ ligant formaliter nō effectiue: ⁊ iō nō oz ꝙ sit aliud a ꝓiūctione. ¶ Ad.ij.oð: ꝙ q̄uis ipsa relatio nō sit sensibile accidēs: tn̄ cāe eius pn̄t esse sensibiles:nec in sacro requrit ꝙ sit sensibile id qð ē res ⁊ sacrm.hoc.n. mō se hz i hoc sacro ꝑdicta cō iūctio:sz vba exp̄mētia ꝓsensū q̄ sūt sacrm tm̄ ⁊ cā ꝑdicte ꝓiūctiōis sūt sensibilia. ¶ Ad.iij.oð. ꝙ relatio fundat i aliq̄ sic in cā:vt silitudo i qualitate: ⁊ in aliq̄ sic in subiecto:vt i ipis silib⁹: ⁊ ex vtraq; pte pōt attēdi vnitas ⁊ diuersitas ipius.qz ꝯ i sili tudine nō ē eadē q̄litas numero:sz spē i vtroq; sili. ⁊ itez subiecta silitudinis sunt duo numero:⁊ sil̄r est de eq̄litate:iō ⁊ eq̄litas ⁊ silitudo oibus modis est alia numero i vtroq; sil̄iuz ⁊ equaliū.sz relatio que est mrimoniū ex vna pte hz vnitatē in vtroq; extremoz.s.ex pte cause: qz ad eandē nūero gene rationē ordinant: sz ex pte subiecti hz diuersitatez fm numerū: ⁊ ideo hec relatio ē vna ⁊ multiplex. ⁊ fm ꝙ est multiplex ex pte subiecti significat his nomib⁹ vxor ⁊ maritus. fm aūt ꝙ est vna significat hoc nomie mrimoniū. ¶ Ad.ij.q̄stionē ðo: ꝙ i mrimonio ē tria ꝓsiderare. Prio essentiā ipi⁹ q̄ ē ꝓiūctio:⁊ fm hoc noiat cōiugiū. Secūdo cām ei⁹ q̄ est despōsatō:⁊ fm hoc vocant nuptie a nubere qz i ipa solēnitate desponsatiōis q̄ mrimoniū pficit capita nubētiū velant. Tertio effectū q̄ est ꝓles:⁊ sic dī mrimoniū ut Aug⁹. dic̄ ꝯ faustū ob h⁹ ꝙ mu lier nō oz ad aliud nubē nisi vt sit mat. Pōt etiā dici matrimoniū q̄si mris muniū.i. officiū:qa fe minis maxie incūbit officiū educāde ꝓlis. Uel oꝝ mrimoniū q̄si matrē munies: qz iā hz q̄ defendat ⁊ muniat.s. virū. Uel dī mrimoniū q̄si mrez mo nēs ne virū relinq̄t alteri adherēs. Uel dī mrimo niū q̄si mā vnius:qz in eo fit ꝓiūctio ad vnā ꝓlem materialit inducēdā:vt dicat mrimoniū a monos ⁊ mā. Uel dī mrimoniū ut Jsiō.dic̄.a mre ⁊ nato qa p mrimoniū efficit aliq̄ mr̄ nati. ¶ Ad.j.ꝯ oðz ꝙ q̄uis pat sit dignior ꝙ mat:tn̄ circa ꝓles magis officiosa ē mr̄ ꝙ pr̄. Uel ideo qz mulier ad h⁹ prin cipalit facta ē:vt sit homi i adiutoriū ꝓlis:nō aūt vir ꝓpter h⁹ factꝰ ē:vñ magis ptinet ad rōnez ma trimonij mr̄ ꝙ pr̄. ¶ Ad.ij.oð: ꝙ aliq̄n ēntialia cognoscūt p accidētalia:⁊ iō etiā p accidētalia ali q̄ noiari possunt:cū nomen det cā rei inotescēde. ¶ Ad.iij.oð: ꝙ aliq̄n spēs noiat ab eo qð ē gene ris ꝓpter ipfectionē spēi:qñ.s.habet ꝓplete generi rōnez: nec tn̄ aliqd addit qð ad dignitatē ptineat: sic̄ ꝓpriū accidētale retinet nomē ꝓpriū cōis. Ali qñ aūt ꝓpter pfectionē qñ i vna spē ꝓplete iueniť rō generi ⁊ nō in alia:sic̄ aial denoiat ab aia q̄ cō petit aiato corpi qð ē gen⁹ aialis:sed aiatio nō iue niť pfecte i aiatis q̄ nō sūt aialia:⁊ sil̄r ē in ꝓposito qz ꝓiūctio viri ad mulierē p mrimoniū est maxia: cū sit ⁊ aiaꝝ ⁊ corpoꝝ:⁊ iō cōiugiū noiat. ¶ Ad iij.q̄stionē ðo:ꝙ sic̄ supra dctū ē:in mrimonio tria pn̄t ꝓsiderari.s.cā ipsi⁹:⁊ ēntia eius:⁊ effect⁹:⁊ hz hoc tres diffinitiōes iueniunt de mrimonio date. nā diffinitio Hug.tangit cām.s.ꝓsensuz: ⁊ p se nō est. diffinitio aūt in lra posita tāgit ēntiā mrimonij scilz ꝓiunctionē:⁊ addit determiatū subiectū in h⁹ ꝙ dicit:iter legitimas psonas. ponit ēt differentiaz ꝓhibitē ad spēm in hoc ꝙ dicit:maritalis: qz cū mrimo niū sit ꝓiūctio in ordie ad aliqð vnū: talis ꝓiūctio in spēm trahit p illud ad qð ordiat:⁊ hoc ē quod ad maritū ptinet.ponit ēt virtutē huius ꝓiūctionis qz idissolubilē ē: in hoc ꝙ dicit idiuidua ⁊c. Sed alia diffinitio tāgit effectū ad quē ordinat mrimo niū.s.vita cōis in reb⁹ domesticis:⁊ qz ois cōicatō aliq̄ lege ordinat:iō ponit ordiatiuū ist⁹ cōionis.s. ius diuinū ⁊ hūanuz:alie eni cōicatiōes vt negoci atoꝝ cōmilitantiū solo iure hūano istitute sunt. ¶ Ad.j.ꝯ oð:ꝙ poza aliq̄n ex dbus oz dari diffi nitio nō sunt notata:⁊ iō in diffinitōe aliquoꝝ po nūt aliq̄ posteriora simplr:q̄ sunt priora q̄ ad nos: sicut i diffinitiōe q̄litatis ponit q̄le a pho:cuz dicit Qualitas ē fm quā quales dicimur.⁊ ita ēt h̄ i diffinitōe mrimonij ponit ꝓiūctio maritalis:vt sit sē sus:ꝙ mrimoniū ē ꝓiunctio ad ea q̄ mariti officiū requrit:q̄ nō poterant vno noiari noie. ¶ Ad.ij. oð:ꝙ p hanc differētiā tangit finis ꝓiūctionis: vt dictū est.⁊ qz vt dicit apls:Uir nō ē pp mulierem sed mulier ꝓpter virū: iō hec differētia potius oz sumi a viro ꝙ a muliere. ¶ Ad.iij.oð: ꝙ sic vita ciuilis nō ꝑportat actū singularē huius vl illi⁹:sz ea q̄ ad cōicationē ciuilē ptinēt:ita vita cōiugalis ni hil ē aliud ꝙ ꝓuersatio ad cōicationē talē ptinens ⁊ iō ꝙtum ad hanc vitā sp ꝓsuetudo ē idiuidua: q̄uis sit diuersa ꝙtuz ad actus singlares vtriusq;. ¶ Ad.iiij. pz solutio ex dictis.

Ad secundū sic pro

Decedit: vī ꝙ ꝓsensus nō sit cā efficiēs mri monij.sacra eniz nō sunt a volūtate hu mana:sz ab istitutione dīna. sed ꝓsensus ad volū tatē ptinet.ꝯ nō est cā mrimonij: sicut nec aliozuz sacroꝝ. ¶ D.idē nō ē cā suilpsius. sz mrimoniuz nihil aliud vī esse ꝙ ꝓsensus:qz ꝓsensus ipe signifi cat ꝓiūctionē xp̄i ad eccl̄am.ꝯ ꝓsensus nō ē cā mri monij. ¶ D.vni⁹ oz eē vna cā. sz mrimoniū inter duos ē vnū:vt dcm ē:ꝓsensus āt duoꝝ sunt diuer si:qz diuersoꝝ.sunt ēt in diuersa:ab vna eni parte ē ꝓsensus in virū:ex alia in vxorē.ꝯ mutuus ꝓsēsus nō ē cā mrimonij ¶ Sz ꝯ ē qð Lhryſ.dic̄:Matri moniū nō facit coit⁹ sz volūtas. ¶ D.vnus nō ac cipit ptātē in eo qð ē libere alteri⁹ nisi p eius ꝓsen sū. sz p mrimoniū accipit vterq; ꝓiugū ptātē i coz pus alteri⁹: vt pz.j.Coz.vij.cuz pus vterq; sui coz poris liberā ptātez hēret. ꝯ ꝓsensus facit mrimoniū. ¶ Lteri⁹ vī ꝙ nō oporteat ꝓsensū p verba exp̄mi qz sic̄ p mrimoniū redigit hō in ptātē alt̄ius: ita p votū.sz votū obligat q̄ ad deū ēt si nō exp̄matur

vbis.g̃ ꝛ ꝓsensus facit mr̃imonꝝ obligatoꝛ:et sine exp̃ssiõe verboꝝ. ¶ D. mr̃imoniũ põt eẽ inter alios quos q̃ suũ ꝓsensuz sibi mutuo vbis exp̃mere non põt:qz vel sunt muti:vl̃ diuersaꝝ liguaꝝ.g̃ expꝛessio ꝓsensus p vba nõ req̃rit ad mr̃imoniũ. ¶ D. si omittat illõ qõ ẽ de necitate sacr̃i q̃cũq; ex ca:non ẽ sacr̃m.sz in aliq̃ casu ẽ mr̃imoniũ sine exp̃ssione vboꝝ:sicut q̃ puella tacet p̃ vecũdia parẽtib' cã viro tradẽtib'.g̃ expꝛessio vboꝝ nõ est de necitate mr̃imonꝝ. ¶ Sz ꝛ:mr̃imoniũ ẽ sacr̃m qõdã. sz in oi sacro req̃rit aliqõ sẽsibile signũ.g̃ ꝛ in mr̃imõio ꝛ ita oz ibi saltẽ eẽ vba exp̃mẽtia ꝓsensuz sensibilr. ¶ D. in mr̃imonio fit q̃ctus iter virũ ꝛ mlierẽ.sz in q̃libz q̃ctu oz eẽ exp̃ssionẽ vboꝝ q̃bus se mutuo hoies obligẽt.g̃ i mr̃imonio oz eẽ ꝓsẽsuz p vba expꝛessuz. ¶ Alteri' vi q ꝓsẽsus exp̃ssus p vba de futuro mr̃imoniũ faciat:qz sic se hz põs ad põs:ita futuꝝ ad futuꝝ.sz ꝓsẽsus p vba õ põti exp̃ssus facẽ mr̃imoniũ in põti.g̃ ꝓsẽsus exp̃ssus p vba de futuro facit mr̃imoniũ i futuro. ¶ D. sic in mr̃imonio fit q̃daz obligatio p vba exp̃mẽtia ꝓsensuz:ita ꝛ in alĩs ciuilib' q̃ctib'.sz i alĩs q̃ctibus nõ differt vtꝝ p vba de põti vl̃ de futuro obligatio fiat. g̃ nec in mr̃imonio differt. ¶ D. p votũ religiõis hõ q̃hit mr̃imoniũ spũale cũ deo. sz votũ religiõis fit per vba de futuro ꝛ obligat.g̃ simil'r põt fieri mr̃imoniũ p vba de futuro ¶ Sz q̃ ẽ:qz ille q̃ ꝓsentit i alia quã p verba de futuro:ꝛ postea cũ alia p verba õ põti:oz fm iura hẽ secdam ꝓ vꝛoꝛe.sz hoc nõ essz si ꝓsẽsus p verba de futuro facẽt mr̃imoniũ: qz ex quo verũ ẽ mr̃imoniũ cũ vna:ea viuẽte nõ põt cõtrahi cũ alia.g̃ ꝓsensus p vba de futuro nõ fac matrimoniũ. ¶ D. q̃ ꝓmittit se aliqd tractatuꝝ nõdũ facit illud.sz q̃ ꝓsentit p vba de futuro ꝓmittit se cũ aliq̃ tractatuꝝ mr̃imoniuz. g̃ nõ q̃hit adhuc cũ illa ¶ Alteri' vi q ꝓsensus exp̃ssio p vba etiã si desit iterioꝛ ꝓsensus facit mr̃imoniũ:qz frauꝰ ꝛ dolus nemi oz ꝓcinari fm iura.sz ille q̃ vbis ꝓsẽsuz exp̃mit quẽ coꝛde nõ hz:dolũ ꝓmittit. g̃ nõ oz sibi ꝓcinari:vt ab obligatõe mr̃imonꝝ liber reddat. ¶ D. assensus mẽtal' alteri' nõ põt eẽ alicui notus nisi q̃ten' p verba exp̃mit.si g̃ exp̃ssio vboꝝ ñ sufficit sz ꝓsensus iterioꝛ req̃rit in vtroq; ꝓiugũ:tunc neuter poterit scire õ altero an sit ei ver' ꝓiunx:ꝛ ita erit foꝛnicatoꝛ q̃cũq; mr̃imonio vtet. ¶ D. si aliqs ꝓbat p vba de põti in aliquã ꝓsensisse:cogit p excõicatõis sniaz vt eã hẽat in vꝛoꝛe:q̃uis dicat ꝓsensuz mẽtalẽ defuisse: ẽt si postea cũ alia q̃xerit ꝓsensu mẽtali vbis exp̃sso.sz hoc nõ eẽt si req̃reret ꝓsensus mẽtalis ad mr̃imoniũ.g̃ nõ req̃rit. ¶ Sz ꝛ ẽ qõ Inno.iij.dic i ꝺcre. q̃daz in isto casu loquẽs: Sine ꝓsensu nequũt cetera fedus pficere ꝓiugale. ¶ D. intẽtio req̃rit in oibus sacr̃is. sz ille q̃ coꝛde nõ ꝓsentit nõ hz intẽtionẽ mr̃imoniũ q̃hendi. g̃ ñ fit mr̃imoniũ. ¶ Espõdeo ꝺõ ad.j.q. q in oibus sacr̃is ẽ aliq̃ spũalis opatio mediãte mãli opatiõe q̃ eam significat:sic ꝓ ablutionẽ coꝛporalẽ i baptismo fit ablutio iterioꝛ spũalis:vñ cũ in mr̃imonio sit q̃daz spũalis ꝓiũctio inq̃tũ mr̃imoniũ ẽ sacr̃m ꝛ aliq̃ mãlis fm q ẽ in officiũ nãe ꝛ ciuilis vite:oz q mediãte mãli fiat spũalis vtute dina.vñ cũ coniũctiões mãliũ q̃ctuũ fiant p mutuũ ꝓsensuz:oz q hoc mõ ẽt fiat mr̃imonial' ꝓiunctio. ¶ Ad.j.g̃ ꝺõ q sacꝛoꝝ ꝑma cã ẽ dina vtus q̃ in eis opat salutẽ. sz cause scde istrumẽtales sunt mãles opatiões ex dina institutiõe efficaciã hñtes:ꝛ sic ꝓsensus i mr̃imonio ẽ cã. ¶ Ad.ij. ꝺõ:q mr̃imoniũ nõ ẽ ipe cõsẽsus:sz q̃dã vnio oꝛdiatoꝝ adiuicẽ:vt dcm ẽ quã ꝓsensus facit:nec ꝓsẽsus ꝑpe loquẽdo ꝓiũctionem xp̃i ad eccl'am significat:sz volũtatẽ eius q̃ factũ ẽ vt eccl'e ꝓiũgeret. ¶ Ad.iij. ꝺõ:q sicut mr̃imoniũ ẽ vnũ ex pte eius i qõ fit ꝓiũctio: q̃uis sit multiplex ex pte ꝓiũctoꝝ: ita ẽt ꝓsẽsus ẽ vnus ex pte eius in qõ ꝓsentit.s.põdicte ꝓiũctionis: q̃uis sit multiplex ex pte ꝓsentiẽtiũ:nec ẽ directe ꝓsensus i virũ: sed i ꝓiũctionẽ ad virũ ex pte vꝛoꝛis: ꝛ sil'r ex pte viri ꝓsensus in ꝓiũctionẽ ac vꝛoꝛẽ. ¶ Ad.ij.q. ꝺõ:q sicut ex dcis pz ꝓiũctio mr̃imonial' fit ad modũ obligatõis in q̃ctibus mãlibus: ꝛ qz mãles q̃ctus nõ põt fieri nisi sibi iuicem volũtatẽ suã vbis ꝓmãt q̃ ꝓtrahũt:iõ etiã oz q ꝓsensus mr̃imoniũ faciens vbis exp̃mat:vt exp̃ssio vboꝝ se hẽat ad mr̃imoniũ sicut ablutõ exterioꝛ ad bap̃mum. ¶ Ad.j.g̃ ꝺõ:q in voto nõ ẽ aliq̃ sacr̃alis obligatio: sz spũal' tm̃: ꝛ iõ non oz q fiat ad modũ mãliũ q̃ctuuz ad hoc q obliget:sicut ẽ de mr̃imonio. ¶ Ad.ij. ꝺõ: q q̃uis nõ possint vota sua mutuo vbis tales exp̃mere:põt tamẽ exp̃mere nutibus:ꝛ tales nutus ꝓ vbis cõputãtur. ¶ Ad.iij. ꝺõ:q sicut dicit Hugo ꝺ san. vic. Eos q̃ ꝓiungũtur sic oz ꝓsentire vt iuicẽ se spõtanee recipiãt.qõ iudicat fieri si in despõsationẽ nõ q̃dicant.vñ verba parentũ ꝓputant i casu illo ac si eẽnt puelle:sunt enĩ sufficiens signũ q sũt eius exquo ñ q̃dicit ¶ D. iij. q. ꝺõ:q cause sacramẽtales signãdo efficiũt:vñ efficiunt qõ significãt ꝛ qz cũ aliquis ꝓsensum suũ p verba de futuro exp̃mit:nõ significat se facere mr̃imoniũ: sz ꝓmittit se factuꝝ:iõ talis exp̃ssio ꝓsensus nõ facit mr̃imoniũ:sed dispõnez eius: q̃ sponsalia noiant. ¶ Ad j.g̃ ꝺõ:q ꝓsensus exp̃mit p verba de põti:ꝛ verba sunt põtia:ꝛ in põs ꝓsentitur ꝓ eodẽ tpe:sz q̃ cõsensus fit p verba de futuro: verba sunt põtia sed ꝓsentit in futuꝝ:ꝛ iõ nõ ꝓ eodem tpe:ꝛ pp hoc ñ ẽ simile. ¶ Ad.ij. ꝺõ: q etiã in alĩs ꝓtractibus q̃ verbis futuris vtit nõ transfert ptãtem rei sue i alterum:vt si dicat ꝺabo tibi: sed soluz q̃ verbis p̃sentibus vtit. ¶ Ad.iij. ꝺõ: q in voto ꝓfessionis actus spũalis mr̃imonꝝ p verba de futuro exp̃mit scilz obediẽtia vl̃ obseruãtia regule:ꝛ nõ ipm matrimoniũ spũale.si aũt mr̃imoniũ spũale i futuro voueat:nõ est votũ spũale: qz nõduz ex hoc aliqs ẽ monachus:sed se futuꝝ monachum pollicetur.

¶ Ad.iij. q.od: q sic se hz ablutio exterioz ad baptismū: ita se hz expressio verboz ad hoc sacrm: vt dictū est. vñ sicut si aliquis ablutionē exterioz recipet nō intēdēs accipe sacrm: sed ludū z doluz facē: nō eēt baptiçatus: ita expressio vboz sine interiori ꝓsensu mrioniuz ñ facit. ¶ Ad.j. g od: q ibi sunt duo. s. defectus ꝓsensus q sibi ꝓtinet in foro ꝓsciētie: vt nō astringat vinculo mrionij: q̄uis nō in foro eccle in quo iudicat fm allegata: z dol' verboz z hic nō ꝓtinet nec in foro pnie: nec i foro eccle: qz in vtroq; p hoc punit. ¶ Ad.ij. od: q si desit ꝓsensus mētalis ex pte vnius: ex neutra parte ē mrioniuz: qz matrimoniū ꝓsistit i mutua ꝓiūctione: vt dcm ē: tñ ꝓbabilr pōt credi dolus nō eē nisi signa euidētia doli appareāt: qz de quolibz ē ꝓsumendū bonū: nisi ꝓbet ꝛriū. vñ ille ex cui' pte dolus nō ē a peccato excusat p ignorātiaz. ¶ Ad iij. od: q in tali casu eccla cōpellit eum ad standuz cū prima vxore: qz iudicat ꝛz ea q̄ foris apparēt: nec decipit in iusticia: q̄uis decipiat in facto: s̄z ille oz potius excōicationē sustinē q̄ ad pmā vxorē accedat: vl' oz i alias regiōes remotas fugere.

¶ Ad tertiuz sic proce

dit: vī q alter ꝓiugū ēt post carnalez copulā possit altero iuito ad religionē trāsire: qz lex dīna magis oz spūalibus fauē q̄ lex humana. s̄z lex hūana hoc pmisit. g multo forti' lex dīna pmittere debuit. ¶ P. minus bonū nō impedit maius bonū. s̄z mrionij status ē minus bonuz q̄ status religiōis: vt pz. j. Lor. vij. g p mrioniū nō oz hō ipediri q̄n possit ad religionē trāsire. ¶ P. in q̄libet religiōe fit quoddā spūale mrioniuz. sed licet de leuiori religiōe ad artiorē trāsire. g z licz ō de mrionio leuiori. s. carnali ad artius. s. mrioniū religiōis transire ēt iuita vxore. ¶ Sed ꝯ ē qō oī j. Lor. vij. vt nec etiā ad tēpus vacēt orōni ꝓiuges sine mutuo ꝓsēsu a mrionio abstinētes. ¶ P. nullus pōt facē licite qō ē in p̄iudiciū alteri' sine eius volūtate. sed votū religiōis emissū ab vno ꝓiuguz ē in p̄iudiciū alteri': qz vnus hz ptātez corpis alterius. g vnus sine ꝓsensu alteri' nō pōt votū religionis emittere. ¶ Lterius vī q nec ēt ante carnalē copulā: idiuisibilitas enī mrionij ptinet ad matrimonij sacrm inq̄tū. s. significat ppetuā ꝓiunctōez xpi ad eccl'am. s̄z añ carnalē copulā post ꝓsensū p verba de p̄nti exꝓssuz ē verū mrioniū sacrm. g nō pōt fieri diuisio p hoc q alter ad religionē intrat. ¶ P i ipso ꝓsensu p vba de p̄nti exꝓssio vnius cōiugū in alterz ptātez sui corpis trāsfert. g stati pōt exigere debitū: z alter tenet reddē: z ita nec potest vn' iuito alio ad religionē trāsire. ¶ P. Matth. xix. oī: Qō deus ꝓiūxit hō nō sepet. sed ꝓiūctio q̄ ē ante carnalē copulā diuitus facta ē. g nō pōt separi hūana volūtate. ¶ Sed ꝯ ē qō fm Hiero. oēs Johānez vocauit de nuptijs. Lterius vī q mulier nō possit nubē alteri viro añ carnalē copulaz religionē ingresso: qz illud qō cū mrionio stare pōt nō soluit mrioniale vinculū: s̄z adhuc manet mrioniale viculū inter eos q̄ pari voto religionez intrāt. g ex hoc q vnus intrat religionē alt' ñ absoluitur a viculo mrioniali. s̄z q̄diu manet vinculuz mrioniale ad vnū nō pōt nubere alteri. g rē. ¶ P. vir post ingressum religiōis pōt añ pfessionē redire ad seculū. si g mulier posset alteri nubere viro intrante religionē: z ipse posset aliā ducē rediēs ad seculū: qō ē absurdū. ¶ P. p decre. nouā: pfessio ante annū emissa p nulla reputat. g si post talem pfessionē ad vxorē redeat tenet eum recipe. g neq; p introitū viri in religionē: neq; p votū dat mlieri ptās nubēdi alteri: alꝫ vna mulier hēret duos viros. ¶ Sz ꝯ: nullus pōt alterz obligare ad ea que sūt pfectiōis. s̄z ptinētia ē de his que ad pfectionez ptinēt. g mulier nō artat ad ꝓtinētiā ex hoc q vir ad religionē ingredit: z sic pōt nubere. ¶ Espōdeo dō ad. j. q. q nullus pōt facere obligationē deo de alieno. vñ cum p mrioniuz ꝓsūmatū iam sit corp' viri factū vxoris: non pōt absq; ꝓsensu ipsius deo ipm offerre p ꝓtinētie votū. ¶ Ad. j. g od: q lex hūana ꝓsiderabat mrioniū solum inq̄tū ē in officiū: sed lex dīna fm q ē sacrm ex quo hz oiodam idiuisibilitatē: z iō nō ē simile. ¶ Ad. ij. od: q nō ē incōueniēs maius bonū impediri p min' bonuz q̄ hz ꝛrietatē ad ipm: sicut ēt bonū p malū impedit. ¶ Ad. iij. od: q in q̄libet religiōe ꝯhitur mrimoniū ad vnā pſonā. s. xpm cui q̄tū ad plura obligat aliq̄s in vna religiōe q̄ in alia. sed mrionium māle z religiōis nō fiunt ad vnā pſonā: z iō non ē simile. ¶ P. ij. q. od: q ante carnalē copulaz ē inē ꝓiuges tm spūale vinculū: sed post ē inter eos etiā vinculū carnale: z iō sicut post carnalē copulam mrioniuz soluit p mortē carnalē: ita p ingressum religionis ante carnalē copulā soluit: qz religio est mors quedā spūalis: qz aliquis seculo moriens viuit deo. ¶ Ad. j. g od: q mrioniū ante carnalē copulā significat illā ꝓiunctionē que ē xpi ad aiaz p gr̄am: q̄ quidē soluit p dispositōez spūalez ꝛriam: scilz peccatū: sed p carnalē copulā significat ꝓiunctionē ad eccl'am q̄tū ad assumptionē hūane nāe in vnitatē pſone: que dīno ē idiuisibilis. ¶ Ad. ij. od: q añ carnalē copulā nō ē dio translatū corp' vnius sub ptāte alteri': sed sub ꝓditione: si interea alter ꝓiugū ad frugē melioris vite nō ꝓuolet: sed' p carnalē copulā ꝓpletur dicta trāslatō: qz tūc itrat vterq; in corpalem possessionē sibi tradite ptātis. vñ etiā ante carnalē copulā nō statim tenet reddē debitū post mrioniuz ꝛctum p verba de p̄nti: sed datur ei tēpus duoz mēsiuz ꝓpter tria: primo vt interim possit deliberare ō trāseūdo ad religiōez: secūdo vt ꝓparent q̄ sunt necessaria ad solēnitatē nuptiaz: tertio ne videlz hēat maritus datā quaz non suspirauit dilatam. ¶ Ad. iij. od: q ꝓiunctio

mrioialis ante carnalē copulā ē qđ impfectū q̄tū ad eē p̄mū: vt. ī. dictū ē: sz ñ p̄sūmata q̄tū ad actū secūduz q̄ ē opatio: ꝛ similat possessioni coꝛpali: ꝛ iō nec oīodam idiuisibilitatē hz. ¶ Ad. iij. q. od: q̄ sicut coꝛpalis moꝛs viri hoc mō viculū mrioniale soluit: vt mulier nubat cui vult p̄m apl̄i sniaz: ita ēt post mortē spūalez viri p religiōis igressuz poterit cui voluerit nubere. ¶ Ad. j. ğ od: q̄ qñ vterq; pari voto p̄tinētiā vouet: tūc neuter p̄iugali vinculo abrenūciat: ꝛ iō adhuc manet. sz qñ vnus tantū vouet: tūc q̄tū ē in se abrenūciat vinculo p̄iugali: ꝛ iō alter absoluit a vinculo illo. ¶ Ad. ij. od q nō itelligit moꝛtuus seculo p religiōis igressuz q̄lsq; pfessionē emiserit: ꝛ iō vsq; ad tēpus illud tenet eū vxoꝛ sua expectare. ¶ Ad. iij. od: q̄ de pfessiōe sic emissa añ tēpus veteriatuz a iure ē idē iudiciuz qđ de voto simplici: vñ sicut post votū simplex viri mulier ei redderc debitū nō tenet: tñ ipsa nō haberet ptātez alteri nubē: ita ꝛ hic. ¶ Q̄. II.

QUeritur ð sponsalibus. Et circa hoc q̄runt tria: Primo quid sint sponsalia. ¶ Secundo qui possunt spōsalia cōtrahere. Tertio vtrum sponsalia dirimi possint.

AD primuz sic procedit: vī q̄ spōsalia nō p̄ueniēter dicant futuraz nuptiaz p̄missio: vt hētur ex verbis Nicolai pape: qꝛ sic dicit Jsiō. Est aliqs sponsus nō qꝛ p̄mittit: sed qꝛ spōdet ꝛ spōsoꝛes dat. sz a sponsalibus dī aliqs spōsus. ğ male dī p̄missio. ¶ P. q̄cūq; p̄mittit aliqd oz ꝑpelli ad soluendū. sz illi q̄ sponsalia ꝓtrahūt nō cōpellunt p eccl̄am ad mrioniuz ꝯhendū. ğ sponsalia non sunt p̄missio. ¶ P. in spōsalib' nō est q̄ñq; sola p̄missio: sz addit iuramentū ꝛ alique arre. ğ vī q̄ nō debuerint solū p p̄missionē diffiniri. ¶ P. mrionia debent eē libera ꝛ absoluta. sz spōsalia q̄ñq; fiunt sub cōditiōe etiā accipiēde pecunie. ğ nō p̄ueniēter dicūt p̄missio nuptiaz. ¶ P. p̄missio q̄ ē de rebus futuris vitupat Jaco. iij. sz circa sacr̄m no oz aliqd eē vitupabile. ğ nec oz fieri p̄missio futuraz nuptiarū. ¶ P. nullus dī sponsus nisi ā spōsalibus. sed aliqs dī sponsus ex p̄ntibus nuptijs: vt in l̄ra dī. ğ spōsalia nō sp sunt futuraz nuptiarum p̄missio. ¶ Espōdeo od: q̄ sicut. ī. dictū ē: cōsensus in p̄iugalem copulā p verba de futuro nō facit mrioniū sed mrionij p̄missionē: ꝛ hec p̄missio dī spōsalia a spondēdo: vt Jsiō. dicit: nā añ vsum tabularum mrionij cautiones dabāt q̄bus spondebāt se iuicē p̄sentire i iure mrioniali: ꝛ fideiussoꝛes dabāt. Fit aūt ista p̄missio duplr. s. absolute: ꝛ sub p̄ditiōe. Absolute q̄ttuoꝛ modis: p̄mo nuda p̄missiōe: vt ū dī: accipiā te in meā: ꝛ ecōuerso. secūdo datis arris sponsalitijs: vt pecunia vel huiusmōi. tertio ānuli subarratiōe. q̄rto iterueniēte iuramēto. Si aūt fiat dicta p̄missio sub p̄ditiōe distinguēduz ē: qꝛ aut ē p̄ditio honesta: vt cū dī accipiā te si parētib' placeat: ꝛ tūc stante p̄ditiōe stat p̄missio: ꝛ ñ stante nō stat. aut ē inhonesta: ꝛ hoc duplr: qꝛ aut ē ꝓtrariū bonis mrionij: vt si dicā: accipiā te si venena sterilitatis p̄cures ꝛ tūc nō ꝯhunt spōsalia. aut nō ē ꝯria bonis mrionij: vt si dicā: accipiaz te si furtis meis p̄sentias: ꝛ tūc stat p̄missio: sz tollenda ē p̄ditio. ¶ Ad. j. ğ od: q̄ ipsa spōsalia ꝛ sponsoꝛ datio ē p̄missionis p̄firmatio: ꝛ iō ad hoc determiat q̄si a pfectioꝛi. ¶ Ad. ij. od: q̄ ex tali promissiōe obligat vnus alij ad mrionium ꝯhendū: ꝛ peccat moꝛtalr nō soluēs p̄missuz: nisi legitimum ipedimētū iteruenīat: ꝛ p̄m hoc ēt eccl̄ia cogit iiungēdo pniaz p pcō: tñ in foꝛo p̄tioso nō ꝓpellitur: qꝛ mrionia coacta cōsueuerūt malos exitus hēre: nisi forte iuramētū intuenerit: qꝛ tūc cogēd' est: vt q̄daz dicūt: q̄uis alijs nō videat ꝓpter cām p̄dictā: p̄cipue si de vxoꝛicidio timeret. ¶ Ad. iij. od: q̄ illa addita nō sunt nisi ad p̄firmādā p̄missionē: vñ nō sunt aliud q̄ p̄missio. ¶ Ad. iij. od q̄ p̄ditio illa q̄ apponit nō tollit mrionij libertatez: qꝛ si ē inhonesta oz abijci: si āt honesta aut de bonis simplr: vt si dicat: accipiā te si placet parētib': ꝛ hec p̄ditio nō tollit libertatē sponsaliū. sz auget ei honestatē. Aut ē de vtilib': vt si dicat: ꝓtraham tecū si dabis mihi centū: ꝛ tūc hoc nō ponit q̄si ad vēdendū p̄sēsuz mrionij: sz itelligit vt p̄missio dotis: vñ mrioniū libertatē nō p̄dit. q̄ñq; āt apponit p̄ditio pecūie p modū pene: ꝛ tunc qꝛ mrionia debēt eē libera: talis p̄ditio nō stat: nec pōt exigi pēa illa ab eo q̄ nō vult mrioniū p̄plere. ¶ Ad. v. od: q̄ Jacob' ñ intēdit p̄hibē q̄ oio aliqs nullā p̄missionē de futuris faciat: sz q̄ nō p̄mittat q̄si fiduciā hīs de vita sua. vñ docet q̄ oz appōi p̄ditio si deꝛ voluerit: q̄ etiā si vbis nō exp̄mat coꝛde oz itelligi. ¶ Ad. vj. od: q̄ in mrionio pōt p̄siderari ipa conīūctio mrionialꝛ ꝛ actus eꝛ: ꝛ a spōsione p̄mi in futuꝛ dī sponsus a spōsalib' ꝓtractis p vba de futuro: ꝛ a spōsiōe scdi dī aliqs spōsus ēt q̄ñ ꝓtractū ē mrimoniū p verba de p̄nti: qꝛ ex hocipso spōdet mrionij actū: tñ a p̄ma spōsiōe dicūt spōsalia p̄pe q̄ sūt q̄dā sacr̄alia mrionij: sic exoꝛcism' bap̄mi.

AD secūdum sic procedit: vī q̄ tēpus septēnij nō sit cōpetens assignatū spōsalib' ꝯhendis. ꝓtract' eni q̄ p alios fieri pōt nō req̄rit discretionē in illis ad quos ptinet. sz spōsalia fieri p̄nt p parētes vtroq; illoꝛ ignoꝛāte quoꝛ sunt sponsalia. ğ ita p̄nt fieri añ septēniuz sic post. ¶ P. sicut ad ꝓtractuz sponsalū req̄rit aliqs rōis vsus: ita ad p̄sentiēduz i peccatū moꝛtale. sz sicut Gꝛego. narrat in. iij. Dialo. Quidā puer pp pcm blasphemie a diabolo extinctus ē. ğ citiaz añ septēnium p̄nt sponsalia ꝓtrahi.

¶ D. ſponſalia ad mr̃oniū ordināt. ſed in matrimonio ñ aſſignat vnū tēpus puelle ⁊ puero. g̃ nec in ſpōſalib⁹ ſeptēniū vtriq; aſſignari dz. ¶ D. extūc aliq; pñt ſpōſalia ꝯhere exq̃ eis pñt future nuptie placē. ſz ſigna talī placētie frequēter apparēt ī puerl añ. vij. ānos. g̃ añ pñt ꝓtrahi ſpōſalia. ¶ D. ſi aliq; ante. vij. ānos ꝓtrahūt ſponſalia: ⁊ poſtea poſt ſeptēniū añ tēpus pubertatis ꝯhunt p v̄ba de pñti reputāt inī eos cē ſponſalia. ſz hoc nō ē ex ſecūdo ꝯctu: qz tūc nō intēdūt ſpōſalia ſz mr̃oniuz ꝯhere. g̃ ex ꝑmo: ⁊ ſic añ ſeptēniū pñt ſpōſalia cōtrahi. ¶ D. ī his q̄ cōiter fiūt a pluribus qō deeſt vni ſuppleť ab altero: ſic̄ pz ī trahētib⁹ nauē. ſz contract⁹ ſpōſaliū ē q̄daz cōis actio inter ꝯhentes. g̃ ſi vn⁹ ſit pubes pōt ꝯhere cū puella q̄ ñ hz. vij. ānos ſpōſalia: qz qō vni deficit ō tpe: alteri ſupabūdat. ¶ D. ſi aliq; iuxta etatē pubertatis q̄uis añ ea cōtrahāt p v̄ba de pñti: reputaī iter eos mr̃oniū eē. g̃ pari rōe ſi añ ſeptēniū oūmō ſint ꝓpinqui ꝯhāt p v̄ba de futuro: reputabūt inī eos eē ſpōſalia.

¶ Eſpōdeo dō: q̄ ſeptēniū ē tēp⁹ determiatū a iure ſpōſalib⁹ ꝯhēdis ſat⁹ rōabiľr: qz cū ſpōſalia ſint q̄da ꝓmiſſio futuroꝝ: vt ocm̃ ē: oz q̄ illoꝝ ſint q̄ aliquo mō ꝓmittē pñt. qō nō ē niſi illoꝝ q̄ habēt aliquā ꝓudētiā de futuris: q̄ vſum rōis req̄rit: reſpectu cui⁹ triplex gradus nōtur ſm ꝑm i. j. ethi. ꝓmus ē cū q̄s neq; ipe itelligit p̄ſe: neq; ab alio capere pōt. ſcōus ſtatus ē cū hō ab alio capere pōt: ſed ipe p ſe nō ſubicit ad itelligēdū. tertī⁹ ē cū hō ⁊ ab alio iā capere pōt: ⁊ p ſeip̄z ꝓſidēare: ⁊ qz rō paulati in hoīe ꝓualeſcit ſm q̄ q̄etant mor⁹ ⁊ fluxibilitas hūoꝝ: iō ꝓmū ſtatū rōis obtinet hō añ ꝓmū ſeptēniū: ⁊ pp hoc illo tpe nulli ꝯctui aptus ē: ⁊ ita nec ſpōſalib⁹. Sz ad ſcōm ſtatū icipit hō ꝓuenire in fine ꝓmi ſeptēnij: vñ ēt tūc tpis pueri ad ſcholas ponūt. Sed ad tertiū ſtatū icipit hō ꝓuenire in fine ſcōi ſeptēnij q̄tū ad ea q̄ ad pſonā ipius ptinēt: in qua rō nālis citius ꝓualeſcit: ſz q̄tū ad ea q̄ extra ipm ſūt i fine tertij ſeptēnij: ⁊ iō añ ꝓmū ſeptēniū nulli ꝯctui hō apt⁹ ē: ſz in fine ꝓmi ſeptēnij incipit eē aptus ad aliq̄ ꝓmittēdū in futuꝝ: ꝑcipue ō his ad q̄ rō nālis iclinat magī: nō āt ad obligādū ſe ꝑpetuo viculo: qz adhuc nō hz firmā volūtatez: et iō pñt tali tpe ꝯhi ſpōſalia. ſz i fine ſcōi ſeptēnij iā pōt obligare ſe de his q̄ ad pſonā ipius ptinēt: vel ad religionē: vľ ad ꝓiugiū. ſz poſt tertiū ſeptēniuz ēt pōt de alīs ſe obligare: ⁊ ſm leges ꝓſtituīt ei poteſtas diſponēdi de rebus ſuis poſt. xxv. ānos.

¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ſi añ ānos pubertatis fiat ꝯctus ſpōſaliū p aliū: ambo vľ alt reclamare pñt: vñ tūc nihil ē actū adeo q̄ nec aliq̄ affinitas ex h⁹ ꝯhatur ⁊ iō ſpōſalia q̄ iter aliquos p pſonas alias ꝯhunt robur hñt inq̄tū illi iter quos ꝯhunt ad etatē debitā venientes nō reclamāt: ex quo itelligūt ꝓſetire his q̄ p alios facta ſūt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄daz dicūt q̄ ille puer de q̄ Greg. narrat nō fuerit dānat⁹: nec mortaľr peccauit: ſz viſio illa oñſa fuit ad patrem ꝓriſtandū: q̄ i illo pcō peccauerat nō corrigēdo eū. Sed h⁹ ē expreſſe ꝯ intētionē Grego. dicētis q̄ pat pueri aiam puuli filij negligēs nō puū peccatorez gehēne ignib⁹ nutriuit. Et iō dō: q̄ ad pcm mortale ſufficit ēt ꝓſenſus pñs: ſz in ſpōſalib⁹ ē ꝓſenſus in futuꝝ: maior āt rōis diſcretio req̄rit ad puidēdū i futuꝝ: q̄ ad ꝓſentiēdū in vnū pñtez actū: ⁊ iō ante pōt hō peccare mortaľr: q̄ poſſit ſe obligare ad aliq̄d i futuꝝ. ¶ Ad. iij. dō: q̄ in tpe ꝯctus matrimonij nō ſolū req̄rit diſpoſitio ex pte vſus rōis ſz etiā ex pte corpor: vt ſit tēpus generatōi aptū: ⁊ qz puella in. xij. anno ad h⁹ venit vt poſſit eē actui gnātōnis apta: puer āt in fine ſcōi ſeptēnij: vt ꝑs dicit in. xj. de aīalib⁹. ſimul āt vſuz diſcretōis accipiūt q̄ tm̃ in ſpōſalib⁹ req̄ritur: iō in ſpōſalib⁹ determiat vnū tēpus vtriq;: nō āt in mr̃onio. ¶ Ad iij. dō: q̄ illa placētia q̄ ē in pueris añ ſeptēniū nō ꝓcedit ex pfette rōis vſu: cū nōdū ſunt plene ſuſceptibiles diſcipline: ſz magis ꝓtingit ex motu nāe q̄ ex aliq̄ rōne: ⁊ iō nō ſufficit talis placētia ad ſponſalia ꝯhendū. ¶ Ad. v. dō: q̄ q̄uis p ſcōm ꝯctuz in caſu illo nō faciāt mr̃oniū: tn̄ oñdunt ſe rataz hēre ꝓpoz ꝓmiſſionē: ⁊ iō ꝑ ꝯctus accipit firmitatē. ¶ Ad. vj. dō: q̄ trahētes nauē agūt p modū vni⁹ cāe: ⁊ iō qō deeſt vni pōt ſuppleri de altero: ſz ſpōſalia ꝯhentes agunt vt diſtincte pſone: qz ſpōſalia nō niſi iter duos eē pñt: vñ in vtroq; req̄rit q̄ ſit ſufficiēs ad ꝯhendū: ⁊ iō defect⁹ vnius ſpōſalia ipedit: nec ex altero pōt ſuppleri. ¶ Ad. vij. dō q̄ in ſpōſalib⁹ etiā ſimiľr ſi appropinquant ꝯhentes ad tēpus ſeptēnij: ꝯctus ſpōſaliū hz robur: qz ſm ꝑhz in. ij. phyſi. Qō parū deeſt nihil deeſſe videt Hec āt ꝓpinq̄tas a q̄buſdā termiat tēpuſ. vj. menſiuz: ſz meliꝰ ē q̄ determicť ſm ꝓditionē ꝯhentiuz: qz i q̄buſdā magī accelerat rōis vſus q̄ i alīs.

¶ D tertiuz ſic ꝓceditť: vī q̄ ſpōſalia dirimi ñ pñt altero religionē intrāte: qz de pecūia quaz aliqui ꝓmiſi nō poſſuz alteri licite obligationē facē. ſz ille q̄ ſpōſalia ꝯhit corpus ſuū ꝓmittit mulieri. g̃ ñ pōt ſe offerre deo vlteri⁹ i religiōe. ¶ Itē vī q̄ nec debeāt dirimi qñ alī ꝓiugū ad lōginquā regionē ſe trāſfert: qz in dubīs ſp tutior ps eligēda eſt. ſed tuti⁹ eet q̄ eū expectaret. g̃ tenet eū expectare. Itē vī q̄ nec dirimat p egritudinē quā aliq̄s incurrit poſt ꝓtracta ſpōſalia: qz p pena nullus dz puniri. ſz vir q̄ ifirmitatē incurrit punit in h⁹ q̄ ei ius ſuū auferť qō in illa hēbat q̄ ſibi fuerat deſpōſata. g̃ pter corporalē ifirmitatē ñ debēt ſpōſalia dirimi.

¶ Itē vī q̄ nec pp affinitatē iterueniētem: vtputa ſi ſpōſus ſanguineā ſpōſe fornicario ꝓcubitu cognoſcat: qz ſm hoc ſpōſa puniret p pcō ſpōſi: qō nō ē ꝓueniēs. ¶ Itē vī q̄ nō pñt ſe iuicē abſoluē: qz hoc ē maxime leuitatis vt ꝑmo ꝓtrahāt ⁊ poſt

modū se absoluat. sed talia nō debēt ab ecclīa sustineri. g̃ ꝛc. ¶ Itē videt ꝙ nec ꝓpter alterius fornicationē: qz adhuc p sponsalia vn' nō accipit potestatē in corp' alterius: ⁊ ita videt ꝙ in nullo contra inuicē peccāt si interim fornicant. ⁊ sic sponsalia dirimi nō debent p hoc. ¶ Itē videt ꝙ nec per defectū etatis possint dirimi: qz qō non est nō potest dissolui. sed ante etatē determinatā sponsalia contracta nulla fuerūt. g̃ dirimi non pñt. ¶ Ideo dō. ꝙ in omibus p̄dictis casibus spōsalia cōtracta dirimunt: sed diuersimode: qz in duobus. s. cum q̄s ad religionē confugit: ⁊ cum alter coniugū cū altero p verba de pñti cōtrahit: ipo iure sponsalia dirimūtur: sed in alīs casibus dirimi debēt p̄m iudiciū ecclīe. ¶ Ad. j. g̃ dō: ꝙ talis ꝓmissio soluit per mortē spūalem: cum sit spūalis tm̄ ut dictum est.

Ad. ij. dō: ꝙ dubiū illud determinat ex hoc ꝙ alter nō comperet tpe statuto ad mr̄imoniū ꝓficiendū. vnde si ex pte eius nō defuit q̄n mr̄imoniuz cōpleret potest licite alteri nubere sine aliquo peccato. si aūt p eū stetit ꝙ mr̄imoniū nō est completum: debet agere pniam de peccato fracte ꝓmissionis aut iuramēti si iuramentū interuenit: ⁊ ꝓtrahere cū aliqua si vult iudicio ecclīe. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ si ante contractū mr̄imoniū aliquā grauē infirmitatē incurrat alter eoz inter quos sūt cōtracta spōsalia que ipm̄ nimis debilitet ut epilepsia vl̄ paralysis: aut eum deformet ut abusio nasi: vel orbitas oculoz: vel aliq̄d h'mōi: aut que sunt ꝓtra bonuz ꝓlis: utpote lepra que solet ꝓlem inficere: pñt sponsalia dirimi ne sibiinuicē displiceant: ⁊ matrimoniū sic contractū malū exitū sortiat. nec ꝓpena punit aliq̄s: sed ex pena damnū reportat: qō ñ est incōueniens. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ si sponsus ꝓgnouit consanguineā sponse vel ecōuerso: tunc debēt sponsalia dirimi: ⁊ ad hoc ꝓbandū sola fama sufficit ꝓpter scandalū vitandū. cause enī que in futurū expectant effectus suos impediūtur a suis effectibus nō solum ex eo qō est: sed ex eo qō futuze ē. vnde sicut affinitas si esset tpe ꝓtractus sponsaliū impediuisset ꝓtractū illū: ita si interueniat añ mr̄imoniū qō est effectus q̄dam sponsaliū p̄or contractus ab effectu suo impedit: nec in hoc aliquid detrahit alteri: imo ei confert: qz absoluit ab eo qui p fornicationē deo se odiosū reddidit. ¶ Ad. v. dō: ꝙ q̄dam ñ recipiūt istū casū. sed contra eos decre. est que exp̄sse dicit: ad instar inquit eoz q̄ societatē fidei ꝓtrahunt: ⁊ postea eandē sibi remittūt: pōt in patientia tolerari si mutuo se absoluunt q̄ sponsalia contraxerūt. Sed ad hoc dicūt ꝙ ecclīa magis hoc sustinet ne peius eueniat q̄ hoc sit dō iure. sed hoc nō videt exemplo conuenire qō decre. adducit. Et iō dō: ꝙ nō semp est leuitatis retracta re que prius firmata sunt: qz incerte sūt ꝓuidētie nr̄e. ut dī in li'. Sap̄. ¶ Ad. vj. dō: ꝙ q̄uis nō duxerint sibi mutuo ptātem corpis sponsalia contrahētes: tm̄ ex hoc efficiunt sibiinuicē suspecti de nō seruāda fide in futurū. ⁊ ideo pōt sibi ꝓcauere vnus ꝓtra aliū spōsalia dirimēdo. ¶ Ad. vij. dō. ꝙ rō illa teneret si esset vnius rōnis vterqz contractus. sed scōs ꝓtractus mr̄imoniū est fortior ꝓmoz ⁊ ideo soluit ipm̄. ¶ Ad. viij. dō: ꝙ q̄uis non fuerint vera sponsalia: tm̄ fuit ibi q̄dam spōsaliū modus: ⁊ ideo ne videat approbare ad annos legitimos veniēs oz petere solutionē spōsaliū iudicio ecclesie faciendā ꝓpter bonū exemplum. ¶ .iij.

Deinde queritur

de bigamia. Et circa hoc querunt tria. ¶ Primo vtz bigamie sit irregularitas adiuncta. ¶ Secūdo vtrum soluatur p baptismum. ¶ Tertio an possit dispensari in tali irregularitate.

Ad primum sic ꝓcedit:

videt ꝙ illi bigamie que ē ex hoc ꝙ aliq̄s duas vxores successiue habuit nō sit irregularitas annexa: qz multitudo ⁊ vnitas ꝓsequūtur ens. g̃ ens ⁊ nō ens nō faciūt multitudinē aliquā. sed ille q̄ habet successiue duas vxores q̄ñ vna ē in esse alia nō est in esse. g̃ ex hoc nō efficit vir ñ vnī vxoris: q̄ fm aplm ab ep̄atu ꝓhibet. ¶ P̄. maius signū incōtinentie apparet in eo q̄ plures fornicarie cognoscit: q̄ q̄ plures vxores successiue hz. sed ex ꝓmo nō efficit aliq̄s irregularis. g̃ nec ex scdo. ¶ P̄. si bigamia irregularitatē causat: aut hoc est rōne sacri: aut rōne carnalis copule. sed nō rōne ꝓmi: qz sic si aliq̄s cum vna ꝓtraxisset p verba de ꝓsenti: ⁊ ea mortua ante carnalē copulā subsecutaz duceret aliā videret irregularis. qō est ꝓtra decre. Inno. iij. Nec iterz rōne scdi: qz fm hoc etiā q̄ plures fornicario ꝓcubitu cognosceret irregularis eēt qō falsū est. g̃ nullo mō bigamia irregularitatem causat. ¶ Vterius videt ꝙ irregularitas nō sit annexa bigamie que ꝓtigit ex hoc ꝙ homo hz duas vxores simul vel successiue: vnā de iure ⁊ aliaz de facto: qz vbi nullū est sacr̄m nō pōt esse defect' sacramēti. sed q̄ñ aliq̄s ꝓtrahit cum aliqua de facto ⁊ ñ de iure: nō est ibi aliq̄d sacr̄m: qz talis ꝓiūctio nō significat ꝓiunctionē xp̄i ad ecclīam. g̃ cum irregularitas ñ ꝓsequat bigamiā nisi ꝓpter defectū sacri: videt ꝙ talē bigamiā irregularitas nō ꝓseq̄t. ¶ P̄. aliq̄s accedēs ad illā cum qua cōtrahit ō facto ⁊ nō de iure cōmittit fornicationē si non habeat aliquā vxorē legitimā: vel adulteriū si habeat aliā. sed diuidere carnē suā in plures p fornicatiōz vel adulteriū nō causat irregularitatē. g̃ nec predictus bigamie modus. ¶ P̄. cōtingit ꝙ aliq̄s añ ꝙ ꝓgnoscat carnaliter illā cū qua de iure contraxit.

cum alia contrahit de facto nō de iure ⁊ eam carnaliter cognoscat siue ꝑma mortua siue ꝑma viuēte: talis ꝓtraxit cum pluribus vel de iure vel de facto: ⁊ tñ nō est irregularis: q̄ carnē suā nō diuisit in plures. ꝯ ex p̄dicto mō bigamie nō ꝓtrahit irregularitas. ¶ Uterius videt q̄ nō ꝓtrahat irregularitas ex hoc q̄ aliq̄s nō virginē ducit vxorē: q̄ pl' impedit aliq̄s defectu ꝓprio q̄ alieno. sed si ipe cōtrahens nō sit virgo nō fit irregularis. ꝯ multominus si vxor eius nō sit virgo. ¶ Ꝺ. pōt eē q̄ aliq̄s defloravit aliquā: ⁊ postea ducat eā in vxorē: talis nō videt fieri irregularis: q̄ nō diuidit carnē suaz in plures: nec etiā vxor eius: ⁊ tñ ducit corruptam in vxorē. ꝯ talis modus bigamie irregularitatem nō causat. ¶ Ꝺ. nullus pōt ꝓtrahere irregularitatē nisi volūtarius. sed aliq̄s q̄nq̄z ducit vxorē ñ virginē inuolūtarius: ut q̄ñ credit eā virginē eē: ⁊ postea inuenit eā fuisse corruptā cognoscēs eā. ꝯ talis modus ñ semp facit irregularitatē. ¶ Ꝺ. corruptio sequēs mr̄imoniū est vitupabilior q̄ p̄cedens. sed si vxor post q̄ ꝓsūmatū est mr̄imoniū ab alio cognoscat nō efficit vir irregularis: alꝫ puniret ꝑ peccato vxoris. pōt etiā esse q̄ post q̄ hoc sciat reddat ei debitū poscenti ante q̄ de adulterio accusata ꝓdemnet. ergo videt q̄ ille modus bigamie nō causet irregularitatē. Sed ꝓtra est qđ Ḡrego. dic. Ꝑecipimus ne vnq̄ illicitas ordinationes facias: ne bigamū aut qui virginē nō est sortitus vxorem aut ignorāter habēs: vel q̄libet pte corpis viciatā: vel pnie vel curie cuiuslibet ꝓditioni obnoxiū ad sacros ordines pmittas accedere. Ꝛ ñdeo qđ ad j. q̄nez q̄ aliquis ꝑ sacr̄m ordinis minister sacramentoz cōstituit: ⁊ ille qui alīs sacrā ministrare debet nullū defectū in sacr̄is patī dz. defectus aūt in sacro est q̄ñ sacri significatio integra nō inuenit sacr̄m aūt mr̄imoniū significat ꝓiunctionē xp̄i ad eccl̄iam que est vnius ab vnā: ⁊ iō requirit ad perfectā significationē sacri: ut vir sit tantū vnius vir: ⁊ vxor tm̄ vnius vxor: ⁊ iō bigamia que hoc tollit irregularitatē iducit. Et sūt q̄tuor modi bigamie. Ꝑimus est cū q̄s hz plures vxores de iure successiue. Secūdus cū simul hz plures vnā de iure aliaz de facto. Tertius cū plures hz successiue vnam ō iure aliā de facto. Quart' q̄ñ viduā ducit in vxorem: ⁊ in oibus his est irregularitas adiūcta. Alia aūt cā ꝓñs assignat: q̄ in illis qui accipiunt sacr̄m ordinis maxima spūalitas dz apparere: tū q̄ spiritualia ministrant. s. sacr̄a: tū q̄ spūalia docent ⁊ in spūalibus occupari debēt. vñ cum ꝓcupiscentia maxime spūalitati repugnet ꝑ quā totus hō caro efficit: nō debet aliq̄ signū ꝓcupiscentie pmanentis in eis apparere: qđ q̄dez in bigamis apparet q̄ vna vxore ꝓtenti esse nolūt: tñ ꝑma rō est melior. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ multitudo pluriū vxoz sil' existētiū est multitudo simplr: ⁊ iō talis multitudo totaliter significationi sacri repugnat: ⁊ ꝓpter h' tollitur sacr̄m. sed multitudo vxoz successiue ē multitudo ꝑm qđ: ⁊ iō nō tollit significationē sacri totaliter: nec sacr̄m euacuat q̄tū ad sui essentiā: sed q̄tum ad sui pfectionē que requirit in illis q̄ sunt sacroz dispensatores. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis sit in fornicarijs maioris ꝓcupiscentie signū: nō tñ cōcupiscentie ita adherentis: q̄ ꝑ fornicationē vn' alteri nō in ꝑpetuū obligat: ⁊ iō itez nō est defect' sacramēti. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sic dictū ē bigamia causat irregularitatē inq̄tū tollit pfectā significatiōez mr̄imonij q̄ qđem ꝓsistit in ꝓiunctione animoruz que fit ꝑ ꝓsensū: ⁊ in ꝓiunctione corpoz: ⁊ iō rōne vtriusq̄ oportet simul esse bigamiā que irregularitatē faciat. vñ ꝑ Decre. Innoc. abrogat ei qđ magister in lr̄a dicit. s. q̄ solus ꝓsensus ꝑ verba de p̄senti sufficit ad irregularitatē inducendā. ¶ Ad scām q̄nem dō: q̄ in secūdis duobus modis bigamie ꝓtrahitur irregularitas: q̄ q̄uis in altero nō sit sacr̄m: ē tñ q̄dā sacri silitudo. vnde isti duo modi sūt secūdarij ⁊ ꝑmus est ꝑncipalis in irregularitate causanda. ¶ Ad. j. ꝯ dō. q̄ q̄uis ibi nō sit sacr̄m: est tñ ibi aliqua silitudo sacri: que nō est in fornicario vel in adulterino ꝓcubitu: ⁊ iō non est sile. Et ꝑ hoc patet solutio ad scām. ¶ Ad. iij. dō q̄ in tali casu nō reputat bigamus: q̄ ꝑmū matrimoniū nō habuit pfectā suā significationē: tñ si ꝑ iudiciū eccl̄ie cōpellat ad ꝑmā redire ⁊ eaz cognoscere statim efficit irregularis: q̄ irregularitatē nō facit peccatū: sed impfectio significationis. ¶ Ad iij. q̄nem dō: q̄ in ꝓiunctione xp̄i ⁊ eccl̄ie vnitas ex vtraq̄ pte inuenit: ⁊ iō siue diuisio carnis inuenitur ex pte viri siue ex pte vxoris: est defectus sacramēti: sed tñ diuersimode: q̄ ex pte viri requiritur q̄ aliā nō duxerit in vxorē nō q̄ sit virgo: sz ex pte vxoris requirit etiā q̄ sit virgo: cui' rō a decretistis assignat: q̄ eps significat eccl̄iaz militantē cuius curā gerit: in qua sūt multe corruptiones. sed sponsa significat xp̄m q̄ virgo fuit: ⁊ iō ex pte spō se requirit virginitas: sed nō ex pte sponsi ad hoc q̄ aliq̄s eps fieri possit. Sed hec rō est expresse cōtra ap̄lm Eph̄. v. Uiri diligite vxores vras sic̄ xp̄s eccl̄iam. ex quo apparet q̄ vxor significat eccl̄iam ⁊ sponsus xp̄m. Et iterū: q̄ vir est caput mulieris sicut xp̄s eccl̄ie. Et iō alij dicūt q̄ ꝑ sponsū significatur xp̄s: ꝑ sponsā significat eccl̄ia triūphans in qua nō est aliqua macula: xp̄s aūt ꝑmo habuit synagogā quasi ꝓcubinā: ⁊ sic nō tollit aliq̄d de perfectione significationis sacri si spōsus ꝑus habuit. Sed hoc est valde absurdū: q̄ sicut est vna fides antiquoz ⁊ modernoz: ita vna eccl̄ia. vnde illi q̄ tpe synagoge deo seruiebant: ad vnitatē eccl̄ie in q̄ deo seruimus ꝑtinebant. Et ꝓterea hoc est expresse cōtra id qđ habet Iere. iij. ⁊ Ezech̄. xvj. Osee. ij. vbi expresse fit mentio de desponsatōe synagoge. vñ nō fuit sicut ꝓcubina: sed sicut vxor. Et ꝓterea ꝑm hoc fornicatio esset sacr̄m illius ꝓiunctionis: qđ ē

absurdum: ⁊ ideo gentilitas ꝓiuſq; a xp̃o deſponſaret in fidē ecclie: corrupta fuit a diabolo p idolatriā. Et iō aliter dō: q; ōſectus in ipō ſacro cauſat irregularitatē. corruptio aūt carnis extra mr̃imoniū cōtingēs q̄ ꝓceſſit mr̃imoniū nullū defectū facit in ſacramēto ex pte illius in quo eſt corruptio: ſed facit defectū ex pte alterius: qz actus ꝫhentis mr̃imoniū nō cadit ſupra ſeipm ſed ſupra alterū: et iō ex termino ſpecificat q̄ etiā eſt reſpectu illius act⁹ q̄ſi mā ſacri. vnde ſi mulier eſſet ordinis ſuſceptia ſicut vir efficit irregularis ex hoc q; ducit in vxorē corruptā: nō aūt ex hoc q; corruptus ꝫhit: ita ſieret mulier irregularis ſi ꝫheret cum corrupto: nō aūt ſi ꝫheret corrupta: niſi in alio mr̃imonio ꝑus fuiſſet corrupta: ⁊ p hoc patz ſolutio ad. j. ¶ Ad ij. dō: q; in tali caſu ſunt diuerſe opiniones: tñ probabilius eſt q; nō ſit irregularis: qz carnē ſuā non diuiſit in plures. ¶ Ad. iij. dō: q; irregularitas nō eſt pena inflicta: ſed defect⁹ q̄daz ſacri: ⁊ iō ñ oportet q; ſemp ſit volūtaria bigamia ad hoc q; irregularitatē cauſet: ⁊ iō ille q̄ vxorem ducit corruptaz quā virginē credit: irregularis eſt eam cognoſcēs. ¶ Ad. iiij. dō: q; ſi mulier fornicet poſt ꝫctū mr̃imoniū nō efficit ex h⁹ vir irregularis: niſi poſt corruptionē adulterinā eā iterato cognoſcat: qz alias corruptio vxoris nullo mō cadit ſub actu mr̃imoniali viri: ſed ſi etiā p ius ei debitū cōpellat reddere: vel ex ꝓſcia ꝓpria illa petente debitū añ ꝓdēnationē adulteriū irregularis efficit: q̄uis de hoc ſint opiniones: ſed hoc q̄d dictū eſt: eſt ꝓbabilius: qz h nō querit q̄d ſit peccatū: ſed ſignificatio tm̃.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit

Videt q; bigamia per baptiſmū ſoluatur: dicit enī Hiero. ſup epl̄a ad Titū: q; ſi quis ante baptiſmū plures vxores habuit: vel vnā añ: ⁊ aliā poſt: nō eſt bigamus. g̃ bigamia p baptiſmū ſoluit. ¶ Ꝑ. q̄ facit q̄d maius eſt facit q̄d minus ē ſed baptiſmus tollit omne peccatū q̄d eſt grauius q; irregularitas. g̃ tollit bigamie irregularitatem. ¶ Ꝑ. baptiſmus tollit omnē penā ex actu ꝓcuriē tem. ſed irregularitas bigamie ē huiuſmodi. g̃ ⁊c. ¶ Ꝑ. bigamus eſt irregularis in q̄tum deficit a repꝛſentatione xp̃i. ſed p baptiſmū plene xp̃o conformatur. g̃ ſoluit illa irregularitas. ¶ Ꝑ. ſacramēta noue legis ſunt magis efficacia q; ſacra veteris legis. ſed ſacramēta veteris legis ſoluebāt irregularitates: ut in ꝓmo li⁹. dictū ē a mgro. g̃ ⁊ baptiſm⁹ qui eſt efficaciſſimū ſacrm in noua lege ſoluit irregularitatē ex bigamia contractā. ¶ Sed cōtra eſt q̄d Aug⁹. dicit Acutius intelligūt qui nec euz qui cathecuminus aut paganus habuit alterā ordinādum cenſuerūt: qz de ſacramēto agit nō de peccato. ¶ Ꝑ. ſicut idem dicit: Femina ſi cathecumina vel pagana viciata eſt: ñ pōt inter dei vḡines poſt baptiſmū velari. g̃ eadem rōne nec bigamus ante baptiſmū ordinari. ¶ Rñdeo dō: q; baptiſmus ſoluit culpas ⁊ nō ſoluit ꝓiugia. vnde cum ex ipō cōiugio ſequat irregularitas: p baptiſmū tolli ñ pōt ut dicit Aug⁹. ¶ Ad. j. g̃ dō: q; in caſu iſto non tenetur opinio Hiero. niſi forte velimus eū exponere q; loq̄tur q̄tum ad ſupiorem diſpenſationem. ¶ Ad. ij. dō: q; nō oportet ut q̄d facit maius faciat minus: niſi ſit ad id ordinatū: ⁊ hoc deficit in ꝓpoſito: qz baptiſmus ad irregularitatē tollendam nō ordinat. ¶ Ad. iij. dō: q; hoc intelligendū eſt de penis que ꝓſequūt ex actuali peccato: quaſi inflicte nō infligende. nō enī alicui virginitatē p baptiſmū recupat: ⁊ ſil'r nec carnis idiuiſionē. ¶ Ad iij. dō: q; baptiſmus ꝓformat xp̃o q̄tum ad virtutem mētis: ſed nō q̄tum ad ſtatum carnis que cōſiderat in virginitate vel diuiſione carnis. ¶ Ad v. dō: q; ille irregularitates ex leuibus cauſis nō ꝑpetuis erant cōtracte: ⁊ iō etiā p illa ſacra auferri poterant: ⁊ iterum erant ad hoc ordinata: nō aūt baptiſmus ad hoc ordinatur.

Ad tertiuz ſic ꝓcedit

videt q; cuz bigamo nō licet diſpēſare: qz extra de biga. dr̃. Cū clericis q̄ inḡrū in ipſis fuit ſcḃas mulieres ſibi cōiunxerūt mr̃imonialiter tanḡ cum bigamis nō licet diſpenſare. ¶ Ꝑ. cōtra ius diuinū nō licet diſpenſare. ſed omia que in canone dicunt ad ius diuinū ꝑtinent. cum ergo ap̄ls in ſcriptura canonica dicat: Oportet ep̃m ñ niſi vnius vxoris virū eſſe. videt q; nō poſſit i hoc diſpenſari. ¶ Ꝑ. nullus pōt diſpenſare in his que ſunt de neceſſitate ſacri. ſed nō eſſe irregularē ē de neceſſitate ſacramēti ordinis: cum ſignificatō que eſt ſacro eſſentialis deſit. g̃ nō pōt in hoc diſpēſari ¶ Ꝑ. q̄d rationabiliter factum eſt non poteſt rōnabiliter mutari. ſi ergo pōt rōnabiliter diſpenſari cum bigamo: irratōnabiliter eſt ei adiuncta irregularitas: q̄d eſt incōueniens. ¶ Sed in ꝓriuz eſt q; Lucius papa diſpenſauit cū Panormitano ep̃o qui erat bigamus. ¶ Ꝑ. Martin⁹ papa dicit: Lector ſi viduā vxorē accipiat in lectoratu ꝓmaneat aut ſi neceſſitas fuerit ſubdiaconus fiat: nihil aūt ſupra: ſil'r ſi bigamus fuerit. g̃ ad min⁹ vſq; ad ſubdiaconatū cum eo diſpenſari pōt. ¶ Rñdeo dō: q; bigamie nō eſt adiuncta irregularitas de iure nāli ſed de iure poſitiuo: nec itez eſt de eſſentialib⁹ ordinis q; aliquis nō ſit bigamus: q̄d patet ex hoc q; ſi aliquis bigamus ad ordines accedat characterē recipit: ⁊ iō papa pōt diſpenſare in tali irregularitate totaliter: ſed ep̃s q̄tum ad minores ordines. Et q̄dam dicūt q; etiā q̄tum ad maiores in illis q̄ volunt deo in religione ſeruire ꝓpter vitandū rel̄i gioſoz diſcurſū. ¶ Ad. j. g̃ dō: q; p illā decre. oñ ditur eadē eſſe difficultas diſpenſandi in illis q̄ de facto cum pluribus ꝓtraxerūt: ac ſi de iure ꝫxiſſēt nō q; ſubtrahat ſimpliciter ptās pape in talibus.

¶ Ad.ij.dō:q̄ hoc vex̄ est q̄tum ad ea que sunt de iure naturali:ꝛ q̄tū ad ea q̄ sunt de necessitate sacramentoꝝ ꝛ fidei:sed in alijs que sunt de institutione apl̄oꝝ cum ecclia hēat nūc eandē ptātem statuendi ꝛ destruendi quā tūc habuit: pōt p euz q̄ p̄matum in ecclia tenet dispēsari. ¶ Ad.iij.dō. q̄ nō quelibet significatio est ō eēntia sacrī: sed tm̄ illa que ptinet ad officiū sacrī:ꝛ talis nō tollit per irregularitatē. ¶ Ad.iij.dō:q̄ in pticularib⁹ nō pōt inueniri rō que oībus cōpetat equaliter pp eoꝝ diuersitatē:ꝛ iō qd̄ vniuersaliter statutū ē rōnabiliter cōsideratis istis que in pluribus accidūt pōt etiā p dispensationē rōnabiliter remoueri in aliquo casu determinato. ¶ Aūt verbis exp̄māt ꝛc̄.ꝛ loquit hic mgr̄ q̄tum ad fozū exterius ecclie in quo fm ea que apparent iudicat:ꝛ accipit dol⁹ nō latens in corde:sed aliquo mō per signa exteri ora expressus:ut cum se alio nomine vocat:ſz q̄tū ad forum conscie non est⁹ verum qd̄ magister hic dic. ¶ Eremi solitudinez elegit ꝛc̄.eremite etiam quis obedientiā nō p̄mittant:tamē votū cōtinen tie hñt annexū:ꝛ ex mora fm determinatū tēpus eoꝝ votum solenniçatur. ¶ Etiā si iam tonsuratus est:nō tamē tenet tonsurā ꝛ habitū religionis deferre:qz vel nō fuit vera pfessio eius si contradicēte vxore votū emisit: vel si ea nō p̄tradicēte ꝛ tm̄ in seculo remanēte votū pfessionis emisit:q̄uis fuerit verum votū:suspēdit tm̄ ad temp⁹ viuēte vxore inq̄tum fuit in p̄iudiciū eius. vnde post mortez vxoris tenet ad religionē redire:nec pōt aliā ducere:interim tamē nō tenet habitū deferre vel tonsuram:tum ꝓpter vituperiū vxoris:tum ꝓpter scandalū vitandū. ¶ Cui copulatus in p̄iugio alteri⁹ ꝛc̄.mgr̄ ꝛ Pelagius loquūtur fm rigorē iuris. vñ hodie fm iura noua ñ tenet:qz nō est aliqd̄ obstaculū ex⁹pte sacrī ut ꝓus dictū ē. ¶ Dī.XXVIII.

Ic queri debet

vtrū ꝓsensus ꝛc̄. Postq̄ mgr̄ oñdit q̄ ꝓsensus est cā efficiens mr̄i monij: hic ostendit qualiter debeat esse ꝓsensus qui mr̄imoniū facit. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma inquiritur: vtrū ꝓsensus per verba de futuro iuramento confirmatus mr̄imoniū faciat. In scda oñdit in quid sit cōsensus ille qui mr̄imoniū facit:ibi Hic querit cum cōsensus ꝛc̄. Circa p̄mū duo facit. Primo determinat veritatē. Scdo obūcit in contrariū: ibi Premisse aūt snie ꝛc̄.ꝛ circa h⁹ duo facit. Primo obūcit contra id qd̄ imediate determinatū est. Secundo contra id qd̄ in p̄cedenti dī. habitū fuit:ibi Etiā snie ille ꝛc̄.ꝛ vtrūq̄ diuidit in obiectionez et solutionem:ut per se patet in lr̄a.

Ic querunt.iij. ¶ Primo vtrū iuramē tum consensui expresso p verba de futuro aduenies mr̄imoniū faciat. ¶ Scdo vtrum carnalis copula eidē aduenies. ¶ Tertō vtrum occultus cōsensus p verba de p̄senti sufficiat ad mr̄imoniuz faciendum. ¶ Quarto in qd̄ sit⁹ consensus qui matrimonium facit.

D primuz sic proce

ditur: videt q̄ iuramentū adiunctū consensui p verba de futuro faciat mr̄imoniū. nullus enī pōt se obligare ut faciat ꝯ ius diuinū. sed iplere iuramentū ē de iure diuino:ut patz Matth.v. Reddes aūt dño iuramēta tua.g̃ p nullā obligationē sequentē pōt euenire q̄ homo nō debeat iplere iuramentū ꝓus factū.si g̃ post ꝓsensū in aliquā p verba de futuro iuramēto firmatū aliquis se alteri obligat p verba de p̄nti:videt q̄ nihilominus debeat iuramentū p̄mū seruare:sed hoc nō eēt nisi iuramēto illo esset mr̄imoniū pfectū.g̃ iuramētum adiunctū cōsensui de futuro facit mr̄imoniū.

¶ D.veritas diuina ē fortior q̄ veritas humana. sed p iuramentū veritate diuina firmat aliqd̄. cū ergo verba exp̄mentia consensū de p̄nti in quibus est sola humana veritas mr̄imoniū pficiāt: videt q̄ multo amplius id efficere possint verba ō futuro iuramēto firmata. ¶ D.fm aplm ad Hebre. Omnis cōtrouersie finis est iuramentū. g̃ in iudicio saltē plus standū est iuramēto q̄ simplici v̄bo si ergo aliqs simplici verbo consentiat in aliquā p v̄ba de futuro iuramēto firmata: videt q̄ iudicio ecclie debeat ꝓpelli stare cum p̄ma ꝛ nō cū secūda.

¶ D.verba de futuro simpliciter ꝓlata sp̄ōsalia faciūt.sed iuramentum ibi aliquid opatur.g̃ facit plus q̄ sponsalia.sed vltra sponsalia nō ē nisi mr̄imoniū.g̃ facit mr̄imoniū. ¶ Sed ꝯ qd̄ futurū est nō est.sed iuramentū additū nō facit q̄n v̄ba ō futuro significēt cōsensū de futuro.g̃ adhuc⁹ mr̄imoniū nō est. ¶ D.postq̄ pfectū est mr̄imoniū nō oz q̄ alius ꝓsensus interueniat ad mr̄imoniū.ſz post iuramentū aduenit alius ꝓsensus q̄ mr̄imoniū facit:alꝫ frustra iurarēt illud eē futurū.g̃ nō fac mr̄imoniū. ¶ Rndeo dō:q̄ iuramentū adhibet p ꝓfirmatiōne dictoꝝ.vñ illud tm̄ ꝓfirmat qō in dictis significat:nec signatū mutat:ꝛ iō cum verba de futuro ex ipa significatione sua hēant q̄ mr̄imoniū ñ faciāt:qz qd̄ futuꝝ p̄mittit nōdū fit:etiā si iuramentū aduenīat etiā nondū est mr̄imoniū factuz sicut mgr̄ in lr̄a dicit. ¶ Ad.j.g̃ dō:q̄ iplere iuramentū licitū est de iure diuino:nō aūt iplere iuramentū illicitū.vnde si aliq̄ obligatio sequens iuramentū faciat illud illicitū cū ꝓus fuisset licitū non derogat iuri diuino q̄ iuramentū ꝓus factū nō seruat:ꝛ ita est in ꝓposito.illicite enī iurat qō illicite p̄mittit:p̄missio aūt de alieno est illicita.vnde cōsensus sequēs p verba de p̄nti quo aliqs transfert oñium sui corpis in aliā facit p̄cedēs iuramētū eē illicitū qō ꝓus licitū erat. ¶ Ad.ij.dō: q̄ veritas diuina efficacissima ē ad firmadū illud cui adhibet

vnde patz ſolutio ad tertiū. ¶ Ad.iij.dō:q iuramentū opatur aliq̄d nō nouā obligationē faciens ſed factā ꝓfirmans:ꝛ ſic grauī peccat q̄ eā violat.

Ad ſecuduz ſic ꝓcedit:

videt q̄ carnalis copula poſt v̄ba de futuro ꝓſenſū exp̄mentia faciat mr̄imoniū:qz magis ē ꝓſentire facto q̄ v̄bo. ſz ille q̄ carnaliť cōmiſcet facto ꝓſentit p̄miſſioni quā p̄us fec̄.g̃ videtur q̄ multo magis p hoc fiat mr̄imoniū: q̄ ſi ſolis v̄bis de p̄nti ꝓſēſus fieret. ¶ ℞.ꝓſenſus ñ ſolū exp̄ſſus:ſz etiā iterp̄tatiuꝰ facit mr̄imoniū. ſz nulla pōt eē maioꝛ iterp̄tatio ꝓſēſus q̄ carnalis copula g̃ p hoc pficit mr̄imoniū. ¶ ℞.oīs ꝓiūctio carnaľ p̄ter mr̄imoniū facta eſt pc̄m.ſz mlr nō videt peccare admittēs ſponſū ad carnalē copulā. g̃ p hoc fit mr̄imoniū. ¶ ℞.ñ dimittit pc̄m niſi reſtituat ablatū.ſed q̄s ñ pōt mulieri quā deflorauit ſ̄b ſpē mr̄imonij reſtituere ablatū niſi eā in ꝓiugium ducat.g̃ videt q̄ ſi etiā poſt carnalē copulā cū alia cōtraxerit p verba de p̄nti q̄ teneat ad p̄mā redire: qō nō cēt niſi iter eos cēt mr̄imoniū.g̃ carnalis copula poſt ꝓſenſū de futuro fac̄ mr̄imoniū. ¶ Sz ꝓtra ē qō dic̄ Nicolaꝰ papa. Si ꝓſenſus in nuptijs defuerit:cetera ēt cū ipo coitu celebrata fruſtrant. ¶ ℞.qō ꝓſeq̄tur ad aliq̄d nō facit ip̄m. ſz carnaľ copula ſeq̄tur mr̄imoniū ſic̄ effectus cām.g̃ ñ pōt facere mr̄imoniū. ¶ Rñdeo dō:q ō mr̄imonio poſſumus loqui dupl̄r. Uno mō q̄tū ad foꝛ ꝓſcie:ꝛ ſic in rei veritate carnalis copula ñ habz q̄ pficiat mr̄imoniū cuiꝰ ſpōſalia p̄ceſſerūt p verba ō futuro ſi ꝓſenſus interioꝛ deſit:qz v̄ba etiā de p̄nti exp̄mētia ꝓſenſū ſi ꝓſenſus mētis deeſſet ñ facerēt matrimoniū ut ſupꝛa dictū eſt. Alio mō q̄tū ad iudiciū eccleſie:ꝛ qz in exterioꝛi iudicio ſm ea q̄ foꝛis patent iudicat:cū nihil poſſit exp̄ſſius ſignificare ꝓſenſuz q̄ carnalis copula ſz iudiciū eccl̄ie:carnaľ copula ꝓñs ſponſalia mr̄imoniū facere iudicat niſi aliq̄ ſigna exp̄ſſa doli vel fraudis appareant. ¶ Ad.j.g̃ dō:q ille q̄ carnaliť ꝓmiſcet facto ꝓſentit in carnalē copulā ſm rei veritatē.ſz in mr̄imoniū nō ꝓſentit ex hoc ipo niſi ſm interp̄tationē iuris. ¶ Ad.ij.dō:q interp̄tatio illa ñ mutat rei veritatē:ſz iudiciū qō exterius de reb' fit. ¶ Ad.iij. dō:q ſi ſponſa ſponſū admittat credēs eum velle mr̄imoniū ꝓſūmare:excuſat a pc̄o niſi aliq̄ ſigna exp̄ſſa fraudis appareāt:ſic̄ ſi ſūt multū diſtantis ꝓditionis:vel q̄tū ad nobilitatē:vel q̄tū ad foꝛtunā:vel aliud ſignū euidēs appareat: ſed tñ ſpōſus peccat ꝛ fornicādo:ꝛ qō plus ē fraude quā facit. ¶ Ad.iij.dō:q ī tali caſu ſpōſus añ q̄ aliā duxerit teneť eā ducere i vxoꝛē ſi ſint eq̄lis ꝓditōis:vl ſi ſpōſa ſit melioꝛis ꝓditionis:ſz ſi aliā duxerit iā factus ē impotēs ad ſoluendū illud in qō teneb̄atur ꝛ iō ſufficit ſi ei de nuptijs ꝓuiderit:ꝛ ad hoc etiā nō teneť ut q̄dam dicūt ſi ſpōſus ſit multo melioris ꝓditionis:aut aliq̄ō ſignū euidēs fraudis fuerit qz p̄ſumi ꝓbabiliter poteſt q̄ ſponſa nō fuerit decepta:ſed decipi ſe finxerit.

Ad tertium ſic ꝓcedit:

videt q̄ ꝓſenſus in occulto factus p v̄ba de p̄nti nō faciat mr̄imoniū. res cni ī ptāte alterius exiſtis nō trāſfert in ptātem alteriꝰ niſi cōſentiēte illo in cuius ptāte erat. ſz puella erat in poteſtate p̄ris.g̃ nō pōt p mr̄imoniū trāſire in ptātez viri niſi p̄e ꝓſentiente:ꝛ ita ſi fiat in occulto cōſenſus etiā p verba de p̄nti exp̄ſſus ñ erit mr̄imoniū. ¶ ℞.ſic in mr̄imonio ē actꝰ noſter q̄ſi de eſſentia ſacr̄i:ita in pnia. ſed ſacr̄m pnie ñ pficit niſi mediantib' eccl̄ie miſtris q̄ ſūt ſacroꝝ diſpenſatores.g̃ nec mr̄imoniū pōt pfici in occulto abſq̄ ſacerdotali bñdictione. ¶ ℞.baptiſm' qz pōt in occulto fieri ꝛ in manifeſto:ñ ꝓhibet ab eccl̄ia fieri ī occulto.ſz eccl̄ia ꝓhibet clādeſtina mr̄imonia.g̃ nō p̄nt fieri in occulto. ¶ ℞.inter eos q̄ in ſcō gradu ſibi attinēt nō pōt mr̄imoniū c̄hi:qz eccl̄ia ꝓhibuit.ſz ſil'r eccl̄ia ꝓhibuit clādeſtina mr̄imonia.g̃ nō p̄nt eē vera mr̄imonia. ¶ Sed c̄:poſita cā ponit effectus.ſz cā efficiēs mr̄imonij ē ꝓſēſus p verba ō p̄nti exp̄ſſus.g̃ ſiue fiat in publico ſiue in occulto mr̄imoniū ſeq̄t. ¶ ℞.vbicunq̄ ē debita forma ꝛ debita mā ibi ē ſacr̄m.ſz in occulto mr̄imonio ſeruat debita mā:qz ſūt p̄ſone legitime ad c̄hendū.ꝛ debita forma:qz ſūt v̄ba ō p̄nti ꝓſenſū exp̄mētia. g̃ ē ibi verꝰ mr̄imoniū. ¶ Rñdeo dō:q ſic̄ in alijs ſacramētis q̄dā ſūt ō ēentia ſacr̄i q̄b' omiſſis ñ ē ſacramētū:q̄dā aūt ad ſolennitatē ſacr̄i ptinēt q̄bus omiſſis verꝰ pficit ſacr̄m q̄uis peccat qui omittit: ita ēt ꝓſēſus exp̄ſſus p v̄ba de p̄nti iter p̄ſonas legitimas ad c̄hēdū mr̄imoniū fac̄: qz hec duo ſūt de eēntia ſacr̄i:alia aūt oia ſūt de ſolēnitate ſacr̄i. qz ad hoc adhibent ut mr̄imoniū ꝓueniētius fiat. vñ ſi omittant verꝰ mr̄imoniū ē:q̄uis peccēt ſic c̄hētes:niſi p aliquā legitimā cām excuſent. ¶ Ad j.g̃ dō:q puella ñ ē in ptāte p̄is q̄ſi ancilla ut ſui coꝛpis ptātē nō hēat:ſz q̄ſi filia ad educandū:ꝛ iō ſm hoc q̄ libera ē pōt ſe in ptātē alteriꝰ abſq̄ ꝓſēſu p̄is dare:ſic̄ ēt pōt aliq̄s vel aliq̄ ītrare religionē abſq̄ ꝓſenſu pentū cū ſit ꝓſona libera. ¶ Ad ij.dō:q actus nr̄ in pnia q̄uis ſit de eēntia ſacr̄i:ñ eſt tñ ſufficiēs ad inducēdū ꝓmū effectū ſacr̄i.ſ. abſolutionē a pc̄is:ꝛ iō oz q̄ ad pfectōz ſacr̄i iter ueniat actꝰ ſacerdotis.ſz in mr̄imonio actꝰ nr̄i ſūt cā ſufficiēs ad inducendū ꝓmū effectū q̄ eſt obligatio:qz q̄cunq̄ ē ſui iuris pōt ſe alteri obligare: ꝛ iō ſacerdotis bñdictio nō req̄rit in mr̄imonio q̄ſi de eēntia ſacr̄i. ¶ Ad.iij.dō:q ēt ꝓhibitū eſt q̄ baptiſmū nullus recipiat niſi a ſacerdote niſi ī articulo neciſtatis:mr̄imoniū aūt nō ē ſacr̄m neceſſitatis:ꝛ iō nō eſt ſil'is rō. Prohibent aūt clādeſtina mr̄imonia pp p̄icula q̄ inde eueniꝛe ſolēt:qz frēq̄n

ter in talib' ẽ aliq̃ fraus ex altera pte: freq̃nt̃ ẽt ad alia ꝓiugia transeũt:oũ penitẽt de istis q̃ subito facta sũt:ꝛ multa alia mala inde accidũt:ꝛ spẽz turpitudis ꝓter hoc hñt. ¶ Ad.iij.dō:q nō sũt ꝓhibita clãdestina mr̃imonia q̃si ꝑ essentialia mr̃imonij existentia:sicut sunt ꝓhibita mr̃imonia illegitimarũ personarũ:que sũt materia indebita huic sacramento:ꝛ ideo non est simile.

AD quartuz sic procedit:vr̃ q ꝓsẽsus q̃ facẽ mr̃imoniũ sit ꝓsẽsus i carnalẽ copulã:qz sic dic̃ Hiero. Uouẽtibus vginitatẽ ñ solũ nubere sz velle nubere dãnabile ẽ sz ñ eẽt dãnabile nisi eẽt vginitati ꝑriũ:cui nuptie nō ꝑriant nisi rone carnalis copule.g̃ ꝓsẽsus volũtatis q̃ ẽ in nuptijs ẽ in carnalẽ copulã. ¶ ℞.oia q̃ sũt in mr̃imonio iter virũ ꝛ vxorẽ pñt esse licite iter frem ꝛ sororẽ excepta carnali copula.sz ñ pōt licite iter eos fieri ꝓsẽsus mr̃imonialis.g̃ ꝓsẽs' mr̃imonial' ẽ ꝓsẽsus i carnalẽ copulã. ¶ ℞.si mlr dicat viro ꝓsẽtio i te ut ñ cognoscas me: ñ ẽ ꝓsensus mr̃imonial':qz aliq̃d ẽ ibi ꝑ substãtiã ꝓdicti ꝓsẽsus sz ñ eẽt nisi dict' ꝓsẽsus eẽt i carnalẽ copulã.g̃ ꝛc̃.

¶ ℞.i q̃libz re initiũ ꝓsũmatoi rñdet.sed mr̃imoniũ ꝓsũmat' ꝑ carnalẽ copulã.g̃ cũ initiet' ꝑ ꝓsẽsuz vr̃ q ꝓsẽsus sit i carnalẽ copulã. ¶ Sz ℞:null' ꝓsẽtiẽs i carnalẽ copulã ẽ vgo mẽte ꝛ carne. sz beatus Johes euãgelista p' ꝓsẽsũ nuptialẽ est vgo mẽte ꝛ carne.g̃ ñ ꝓsẽfit in carnalẽ copulã. ¶ ℞.effect' rñ det cãe.sz ꝓsẽsus ẽ cã mr̃imonial'.cũ g̃ ō eẽntia matrimonij ñ sit carnal' copula:vr̃ q nec ꝓsẽs' q̃ mr̃imoniũ facẽ sit i carnalẽ copulã. ¶ Rñdeo dō q ꝓsẽsus q̃ mr̃imoniũ facẽ ẽ ꝓsẽs' i mr̃imoniũ: qz effect' ꝑpus volũtatis ẽ ipm volitũ.vñ sic̃ se hz carnalis copula ad mr̃imoniũ ita ꝓsẽsus q̃ mr̃imoniũ causat ẽ i carnalẽ copulã. mr̃imoniũ aũt ut ꝑdictũ ẽ ñ ẽ eẽntialit̃ ipa ꝓnctio carnal':sz q̃dã associatio viri ꝛ vxoris i ordine ad carnalẽ copulã:ꝛ alia q̃ ex ꝓnti ad vitã ꝛ vxorẽ ptinẽt:fm q eis dat ptãs i iuicẽ respectu carnal' copl'e:ꝛ hec associatio ꝓiugalis copl'a dr̃.vñ pz q bñ dixerũt illi q dixerũt q cõsẽtire i mr̃imoniũ ẽ ꝓsẽtire i carnalẽ copulã iplicite ñ explicite.ñ enī dz itelligi nisi sic̃ iplicite ꝓtinet effect' i sua cã:qz ptãs carnal' copule i quã ꝓsẽtit ẽ cã carnal' copl'e:sicut ptãs vtẽdi re sua est cã vsus.

¶ Ad.j.g̃ dō:q ꝓsẽs' i mr̃imoniũ iō ẽ dãnabil' p' votũ vginitat':qz p talẽ ꝓsẽsũ dat ptãs ad id q̃ ñ sz sic̃ peccaret q̃ daret ptãtẽ alĩ accipiẽdi illud q̃ ipe i depositio hz ñ solũ i h' q ei actualit̃ tradẽt. ō ꝓsẽsu aũt btẽ vginis ifra dicẽt. ¶ Ad.ij.dō:q iter frem ꝛ sororẽ ñ pōt eẽ ptãs i iuicẽ ad carnalẽ copulã:sic̃ nec licite carnal' copl'a:ꝛ iō rō ñ ꝓsequit. ¶ Ad iij.dō:q illa ꝓditō explicita ñ solũ actui:sz ptãti ꝑriat carnal' copl'e:ꝛ iō est ꝑria mr̃imonio. ¶ Ad iiij.dō:q initiatũ mr̃imoniũ rñdet ꝓsummato sic̃ hitus vel ptãs actui q̃ ẽ opatio. Ratões aũt ꝑrie oñdunt q ñ sit ꝓsẽsus in carnalem copulam explicite:ꝛ hoc verum est.

Sine q̃b' legitie fit ꝛc̃. Lõtra in scdis nuptijs ñ ẽ bñdictio sacerdotalis ꝛ tñ ẽ honestas mr̃imonij. Et dō q nō ẽ ibi honestas q̃tũ ad pfectã significationẽ mr̃imonij.vñ pp defectũ sacri bñdictio intermittit. ¶ Mr̃imoniũ ñ facẽ ꝓsẽsus ꝛc̃. h' itelligit q̃tũ ad iudiciũ eccl'ie:sed q̃tũ ad judiciũ ꝓscie sol' ꝓsẽsus mr̃imoniũ facẽ firmũ. ¶ Quia ñ de capite nec de pedib'.vr̃ q sit ō excellẽtissimo loco sũpta:qz cor est membroz ꝑncipalissimũ iuxta qō sunt coste. Et dō:q cor est nobilissimũ q̃tum ad originẽ vite:sz caput q̃tũ ad pplemẽtũ vtutũ q̃b' fit mor' ꝛ sẽs' i q̃b' ꝓsistit vita sẽsitiua. ¶ Di.XXIX.

OPortet autez ꝓsẽsũ ꝓiugalẽ ꝛc̃. Postq̃ oñdit mgr̃ q ꝓsẽsus sit cã mr̃imonij. hic oñdit q̃b' ipediat ꝓsẽs' ne mr̃imoniũ efficere possit.ꝛ diuidit i ptes duas. In ꝑma ꝺterminat ō ipedimẽto coactōis:in scda de ipedimento erroris.xxx.dis.ibi Nec solũ coactio ꝛc̃. Prima in tres. In ꝑma oñdit q coact' ꝓsẽs' ñ facẽ mr̃imoniũ In scda oñdit q si ꝑ coactionẽ liber ꝓsẽs' aduenit mr̃imoniũ vez erit:ibi Uerũtamen qui inuiti. In tertia qualiter intelligendus sit aliq̃s ꝓsentire: ibi. Consentire autem ꝓbatur.

Ic q̃rũt q̃tuor. ¶ Primo vtz aliq̃s ꝓsẽs' possit eẽ coact' ad vtz aliq̃ coactio cadat i ꝓstãtẽ virũ. ¶ 2°. vtrũ ꝓsensus coactus faciat mr̃imoniũ. ¶ 4°. vtrũ aliq̃s possit cogi a pãe ad ꝑhẽdũ mr̃imoniũ.

AD primum sic procedit:vr̃ q null' ꝓsẽsus possit eẽ coactus coactio.n.i libero arbitro cadẽ ñ pōt fm aliquẽ statũ ei':ut i.q̃.l'.dis.xxv.dcm ẽ. sz ꝓsẽs' ẽ act' li.ar. g̃ ñ pōt eẽ coact'. ¶ ℞.violẽtũ q̃ ẽ idẽ q̃ coactũ: fm phm ẽ cui' ꝑncipiũ ẽ extra nil ꝓferẽte vi passo sz ꝓsẽs' dis ꝑncipiũ ẽ itra.g̃ null' ꝓsẽs' pōt eẽ coact'. ¶ ℞.oẽ pccz i ꝓsẽsu pficit.sz illud q̃ pficit pccm cogi ñ pōt:qz fm Aug. null' peccat i eo q̃ vitare nō pōt.cũ g̃ vis a iuristis diffiniat cẽ maioris rei ipet' q̃ repelli ñ pōt:vr̃ q ꝓsẽs' cẽ ñ possit coact' l' violẽtus. ¶ ℞.dñiuz libertati oppōit.sz coactō ad dñiũ ptinet:ut pz i q̃dã diffinitõe Tullĩ:dic̃.n. q vis ẽ i pet' dñant' retinẽs rẽ ifra tmios aliẽos.g̃ vis in li. ar.ñ cadit:ꝛ ita nec i ꝓsẽsũ q̃ ẽ act' ei'. ¶ Sz ℞:illō q̃ eẽ ñ pōt ñ pōt aliq̃d ipedire.sz coactio ꝓsẽs' ipedit mr̃imoniũ:ut in lra dr̃.g̃ ꝓsẽs' pōt cogi. ¶ ℞.in mr̃imōio ẽ q̃dã ꝑct'.sz i ꝑctib' pōt eẽ volũtas coacta.vñ legislator i ite.ref.adiudicat ratũ ñ hñs q̃ vi siue met' cã fm ẽ.g̃ ẽt i mr̃imōio pōt eẽ ꝓsẽs' coact'. ¶ Rñdeo dō:q duplex ẽ coactio l' violẽtia:vna q̃ facẽ necitatẽ absolutã:ꝛ tale violẽtũ dr̃ a pho violẽtũ simplr:ut cũ q̃s aliũ corpalr ipellit ad metũ.

Alia que facit conditionatā neceſſitatē: ⁊ hāc vocat pha violentū mixtū: ſicut cū dā pīcit merces i mari ne piclitet: ⁊ in iſto violento q̄uis hoc qđ fit nō ſit p ſe voluntariū: tñ ꝓſideratis circūſtātijs hō ⁊ nūc voluntariū eſt: ⁊ qz actus in ptic̄larib⁹ ſūt iō ſimplr voluntariū eſt: ſed ſm qđ inuoluntariū vnde hec violētia vel coactio pōt eſſe in ꝓſenſu q̄ eſt actus volūtatis: nō aūt ꝑma. Et qz hec coactio fit ex hoc q̄ timet aliq̄d pīculū īmīnens: iō iſta vis ídē eſt qđ metus q̄ voluntatē cogit q̄dammō: ſed ꝑma vis cadit etiā in corꝓalibus actibus: ⁊ qz legiſlator nō ꝓſiderat ſolū interiores actus: ſed magis exteriores: iō p vim intelligit coactionē ſimplic̄it: ꝓpter qđ vim ꝓtra metū diuidit: ſed nunc agit de ꝓſenſu interiori in quē nō cadit coactio ſeu vis q̄ a metu diſtinguit: ⁊ iō q̄tū ad ꝓpoſitū ptinet idem eſt coactio qđ metus. Eſt aūt metus ſm iuriſperitos inſtantis vel futuri pīculi cā mētis trepidatio. ⁊ p hoc pz ſolutio ad obiecta: nam ꝑme rōnes p̄cedunt de coactione ꝑma: ſecunde de ſecunda.

AD ſecūduz ſic ꝓcedit: videt q̄ coactio metus nō cadit in ꝓſtantē viz: qz de rōne ꝓſtātis ē q̄ ñ trepidet i periculis. cū ergo metus ſit trepidatio mētis rōne periculi īmīnētis: videt q̄ nō cogat metu. ¶ P. oīm terribiliū finis eſt mors ſm phm in. iiij. Ethi. quaſi pfectiſſimū inter terribilia. ſed ꝓſtantes non cogunt morte: qz etiā fortis pīcula mortis ſuſtinet. ḡ nullus metus cadit in ꝓſtantē virū. ¶ P. iter alia pīcula p̄cipue timet a bonis pīculū fame. ſz timor infamie nō reputat timor cadens in ꝓſtantē virū. qz ut dicit lex Timor infamie nō cōtinet illo edēo qđ metus cauſa factū eſt. ḡ nec aliq̄s alius met⁹ cadit in conſtantē virū. ¶ P. metus in eo qui metu cogitur peccatū relinquit: qz facit eū ꝓmittere qđ nō vult ſoluere: ⁊ ſic facit eū mentiri. ſed nō eſt cōſtātis aliq̄d etiā peccatū mīnimū p aliq̄ timore facere. ḡ nullus metus cadit in cōſtantē viz. ¶ Sz cōtra Abraā ⁊ Iſaac conſtantes fuerūt. ſed in eis cecidit metus: qz rōne metus dixerūt vxores ſuas eſſe ſibi ſorores. ḡ metus pōt cadere in cōſtantē virum. ¶ P. vbicūq̄ eſt violentū mixtum eſt aliq̄s metus cogens. ſed aliq̄s q̄tūcunq̄ ꝓſtans pōt pati tale violentum: qz ſi ſit in mari merces ꝓpīcit tpe naufragij. ḡ metus pōt cadere in ꝓſtantē virum. ¶ Ñdeo dō: q̄ cadere metū in aliquē eſt aliquem metu cogi. cogit aūt aliq̄s metu q̄ñ aliq̄d facit qđ alⁱs nō vellet: ad euitandū aliq̄d qđ timet. Jn hoc aūt cōſtans ab incōſtanti diſtinguit q̄tuz ad duo. Primo q̄rum ad qualitatē pīculi qđ timet: qz cōſtans ſeq̄tur rōnez rectā per quā ſcit aliq̄d ꝓ quo ſcit dimittendū vel faciendū: ſemp aut minus malum: vel maius bonū eligendū eſt: ⁊ iō cōſtans ad minus malū ſuſtinēdū cogitur metu maioris mali: nō aūt cogit ad maius malū ut vitet minus malum. ſed inconſtās cogitur ad maius malū ꝓpter metū minoris mali: ſicut ad peccatū ꝓpter metuz corꝓalis pene: ſed ꝑtinax ecōtrario nō poteſt cogi etiā ad minus malū ſuſtinendū vel faciēdū ut euitet maius malum. vnde conſtans eſt medius inter inconſtantē ⁊ ꝑtinacem. Secūdo diffeꝛūt quo ad eſtimationē periculi īmīnentis: quia cōſtans nō niſi ex forti eſtimatione ⁊ ꝓbabili cogitur: ſed inconſtans ex leui: Prouerbi. xxvij. Fugit impius nemine pſequente. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ ꝓſtans ſicut de forti pha dicit intrepidus eſt nō q̄ omino non timeat: ſed quia non timet que non oportet: vel ubi vel quando non oportet. ¶ Ad. ij. dō: q̄ peccata ſūt maxia malox: ⁊ iō ad hoc nullo modo poteſt homo conſtans cogi: imo magis debz homo mori q̄ talia ſuſtinere: ut etiam pha in .iij. Ethi. dicit: ſed quedā damna corꝓalia ſunt minora quibuſdam alijs que ſunt inter p̄cipua que ad ꝓſonam ptinēt ſicut mors: verbera: dehonestatō per ſtupū: ⁊ ſeruitus: ⁊ ideo ex iſtis cōſtans cogitur ad alia damna corꝓoralia ſuſtinenda: ⁊ hec cōtinent hoc verſu: Stupri ſiue ſtatus verberis atq̄ necis. Nec differt vtrum hec ptineant ad ꝓſonā ꝓpriam vl vxoris: vel filioꝝ aut alioꝝm huiuſmodi. ¶ Ad. iij. dō. q̄ infamia q̄uis ſit magnū dānū tamen ei ō facili occurri poteſt: ⁊ ideo non reputat cadēs in cōſtantem virum met⁹ infamie ſm iura. ¶ Ad. iij. dō: q̄ conſtans non cogitur ad mentiēdum: quia tunc vult dare: ſed tamen poſtea vult petere reſtitutionem: vel ſaltem iudici pronunciare ſi ſe promiſit non petiturum reſtitutionē: non poteſt autē promittere ſe non denunciaturum: cuz hoc ſit cōtra bonum iuſticie: ad quod cogi non poteſt: ut. ſ. contra iuſticiam faciat.

AD tertiuz ſic ꝓceditur: videt q̄ ꝓſenſus coactus nō tollat mr̄imoniū: qz ſicut ad mr̄imoniū requirit ꝓſēſus: ita ad baptiſmū requirit intētio. ſed coactus timore ad accipiendū baptiſmū recipit ſacr̄m. ḡ ⁊ coactus ad conſentiendū aliquo timore mr̄imonio obligatur. ¶ P. violentū mixtū ſm phm plus habz de volūtario q̄ de inuolūtario: ſed nō pōt aliq̄ cōſenſus coactus eſſe niſi p violentū mixtū. ḡ nō omnino excludit voluntariū: ⁊ ita adhuc eſt mr̄imoniū. ¶ P. ei qui cōſenſit in mr̄imoniū coactus cōſulendū videt q̄ in mr̄imonio illo ſtet: qz ſpeciem mali hz ꝓmittere ⁊ ñ ſoluere: a quo aplūs vult nos abſtinere: hoc aūt nō eſſz ſi cōſenſus coactio oīno mr̄imoniū tolleret. ḡ ⁊c. ¶ Sz ꝓtra eſt qđ decre. dicit: Cū ꝓſenſus locū nō hēat ubi metus vel coactio intercidit: neceſſe eſt ubi cōis cōſenſus requirit coactionis materia repellat. ſed in mr̄imonio req̄ritur cōmunis ꝓſenſus. ḡ ⁊c. ¶ P. matrimonium ſignat coniunctionē xp̄i ad eccl̄iaz que fit ſm libertatem amoris. ḡ non poteſt fieri p coactū ꝓſenſum

¶ Lteri' videt: q ꝓsensus coact' saltē ex ꝑte cogē tis faciat mr̄imoniū: qz mr̄imoniū ē signū spūalis ꝓiūctōis. sz spūal' ꝓiūctio q̄ ē p charitatē pōt eē ad eū q̄ ñ hz charitatē. g̃ z mr̄imoniū ad eū q̄ ñ vult. ¶ D. si illa que fuit coacta postmodū ꝓsētiat erit verꝫ mr̄imoniū. sed iste q̄ coegit p̄mo ex ꝓsensu illius nō ligat. g̃ ex p̄mo ꝓsensu ligabat mr̄imonio. ¶ Sed cōtra: mr̄imoniū est relatio equipantie. sz talis relatio est equaliter in vtroq;. g̃ si sit impedimentū ex ꝑte vnius: nō erit mr̄imoniū ex ꝑte alterius. ¶ Lteri' videt q nec p ꝓsensū cōditionatū fiat mr̄imoniū: qz qđ sub cōditōe ponit nō simpliciter enunciat. sed in mr̄imonio oportet eē v̄ba simpliciter exp̄mentia consensū. g̃ ꝓditio alicuius consensus nō facit mr̄imoniū. ¶ D. mr̄imoniū debz esse certū. sed ubi oī aliq̄d sub cōditione ponitur illud sub dubio. g̃ talis consensus nō facit mr̄imoniū. ¶ Sed cōtra in alīs cōtractib' fit obligatio sub cōditione: z stat stante ꝓditione. g̃ cū mr̄imoniū sit cōtractus q̄dā: videt q possit fieri p cōditionatū cōsensū. ℟ ndeo dō: ad p̄mā qōnem q vinculū mr̄imonij ꝑpetuū est. vñ illud qđ ꝑpetuitati repugnat tollit mr̄imoniū: metus aūt q̄ cadit i cōstantē vir̄ ꝑpetuitatē cōtractus tollit: qz pōt peti restitutio in integrū: qz talis coactio met' q̄ cadit in cōstantē virū tollit mr̄imoniū: z nō alia. ꝓstans aūt vir iudicat virtuosus q̄ est mēsura in oīb' opibus hūanis: ut ph̄s dicit in. iij. Eth. Quidā aūt oī cūt: q si assit cōsensus q̄uis coactus interius: ē matrimoniū q̄tū ad deū: sed nō q̄tū ad statū eccl̄ie. q̄ ꝓsumit ibi nō fuisse cōsensū interiorē ꝓpter metū: sed hoc nihil ē: qz eccl̄ia ñ dz ꝓsumere ꝺ aliquo pcēm quousq; ꝓbet: peccauit aūt si dixit se consentire z nō cōsensit. vñ eccl̄ia ꝓsumit eū ꝓsensisse: sed iudicat illū ꝓsensū extorꝛtū nō eē sufficientē ad faciendū mr̄imoniū. ¶ Ad. j. g̃ dō q intētio nō est cā efficiēs sacr̄i in baptismo: sed solū eliciēs actōez agētis: sz ꝓsensus ē cā efficiēs in mr̄imonio: z iō ñ est sil'e. ¶ Ad. ij. dō: q ad mr̄imoniū ñ sufficit qđcūq; volūtariū: sz volūtariū ꝓplete: qz dz eē perpetuū: z iō p violentū mixtū ipedit. ¶ Ad. iij. dō q nō semp dz induci ad h° q in mr̄imonio illo stet: sz solū qñ timet p̄culū de dissolutōe: alīs aūt non peccat: qz ad ñ soluere ꝓmissa q̄ nolēs facit ñ est spēs mali. ¶ Ad. ij. qōnē dō: q cū mr̄imoniū sit q̄daz relatio z ñ possit innasci relatio in vno extremoꝛ sine h° q fiat in alio: iō q̄cq̄d ipedit mr̄imoniū in vno ipedit ipm i altero: qz ñ pōt eē q alīq̄s sit vir ñ vxoris: vel q aliq̄ sit vxor ñ hns. viz: sic mr̄ ñ habēs filiū: z iō cōiter dō: q mr̄imoniū ñ claudicat. ¶ Ad. j. g̃ dō: q q̄uis act' amātis possit trāsire in nō amātē: tñ vnio iter eos ñ pōt eē nisi sit mutua amatio: z iō dic̄ ph̄s in. viij. Eth. q ad amicitiā q̄ in q̄dā vnione ꝓsistit req̄rit reclamatio. ¶ Ad. ij. dō: q ex ꝓsensu libero illi' q̄ pus coact' ē ñ fit mr̄imoniū nisi in q̄tū ꝓsensus p̄cedēs in altero adhuc manet in suo vigoꝛe: vñ si dissentiret nō fieret matrimoniū. ¶ Ad. iij. qōnē dō: q ꝓditio apposita aut est de p̄nti: aut de futuro. si de p̄nti: z ñ ē ꝑia mr̄imonio siue sit honesta siue inhonesta: stat matrimoniū stante ꝓditione: z ea nō stante non stat. sz si sit ꝑia bonis mr̄imonij nō efficit mr̄imoniū: sicut etiā supra de sponsalib' dictū ē. Si aūt sit cōditio de futuro: aut est nec̄ia: sicut solē oriri cras: z tūc est mr̄imoniū: qz talia futura iam sūt p̄ntia in suis causis: aut est ꝓtingens: datio pecunie: vel acceptio parentū: z tūc idē est iudiciū de tali ꝓsensu sicut de ꝓsensu q̄ fit p verba de futuro. vñ nō facit mr̄imoniū: z p hoc patet solutio ad obiecta.

AD quartuz sic pro cedit: videt q aliq̄s ꝑcepto p̄is possit cōpelli ad mr̄imoniū ꝓhendum. Colloss̄en. iij. Filij obedite parēt̄ibus vr̄is p oia. g̃ etiā in hoc eis obedire tenent. ¶ D. Gen. xxviij. Isaac ꝑcepit Jacob q nō accipet vxorē ꝺ filiabus Chanaan: no aūt ꝑcepisset nisi de iure ꝑcipe potuisset. g̃ filius in hoc tenet obedire p̄i. ¶ D. null' dz ꝓmittere ꝑcipue p iuramentū ꝓ illo quē nō pōt cogere ad seruandū. sed parētes ꝓmittūt futura mr̄imonia ꝓ filijs z etiā iuramēto firmāt. g̃ p̄nt ꝑcepto cogere filios ad implendū. ¶ D. pater spūalis. s. papa pōt cōpellere ꝑcepto ad mr̄imoniū spūale. s. ad ep̄atum accipiendū. g̃ z pater carnalis ad carnale mr̄imoniū. ¶ Sed ꝰ: pie iperāte mr̄imoniū filius pōt sine peccato religionē intrare. g̃ nō tenet ei in h° obedire. ¶ D. si teneret obedire: spōsalia ꝓ parētes cōtracta absq; ꝓsensu filioꝛ eēnt stabilia. sed hoc est ꝓtra iura. g̃ nē. ℟ ndeo dō: q cū i mr̄imonio sit q̄dā q̄si fuitus ꝑpetua: p̄r ñ pōt cogere filiū ad mr̄imoniū p ꝑceptū cū sit libere ꝓditionis: sed pōt eū inducere ex rōnabili cā: z tūc sic̄ se hz filius ad causā illā: ita se hz ad ꝑceptū p̄is: ut si illa cā cogat ꝺ necitate vel de honestate: z ꝑceptū sil'r cogat alīs ñ ¶ Ad. j. g̃ dō: q verbū apl̄i intelligit in illis in q̄b' sic̄ p̄r est liber sui: z h' mōi ē mr̄imoniū: p qđ etiaz filius sit p̄r. ¶ Ad. ij. dō: q Jacob alīs tenebat ad faciendū hoc qđ mādat Isaac: tū ꝑpter maliciā illaꝛ mulieꝛ: tū qz semē Chanaan de terra q̄ semi p̄archaꝛ ꝓmittebat erat disperdēdū: z iō Isaac ꝑcipe poterat. ¶ Ad. iij. dō: q ñ iurāt nisi illa cōditione subintellecta si illis placuerit: z ipsi obligātur ad eos bona fide inducendū. ¶ Ad. iij. dō: q q̄dam dicunt q papa non pōt ꝑcipere alicui q accipiat episcopatū: qz consensus debet esse liber: sz hoc posito periret eccl̄iasticus ordo: nisi enī aliq̄s posset cogi ad suscipiendum regimē eccl̄esie: eccl̄esia conseruari non posset: cum quādoq; illi q̄ sūt idonei eo hoc nolint suscipe nisi coacti. Et iō dō: q nō est sil'e hincinde: qz nō est aliqua coꝛpalis seruitus in mr̄imonio spūali sicut in coꝛpali. est enī spūale mr̄imoniū sicut q̄dam officiū dispensāde

rcipublice. j. Lor. iuꝰ. Sic nos existimet homo ꝛc̃.

¶ Egati ꝓncipis Jordani ꝛc̃. Videt q̄ nō possit fieri mr̃imoniū p̄ internūcios: q̄ si ante aduentum nunciꝰ alter peniteat nō erit mr̃imoniū. Et oō: q̄ pōt aliq̄s alterū ꝓcuratorē ꝓstituere ad ꝓsentiēdū tm̃ si ante peniteat q̄ ille cōsentiat n̄ est mr̃imoniū nec in rei veritate: nec ꝑm iudiciū eccl̃ie si aliq̄bus signis appareat eum penituisse: sed exquo consensus p̄ internuncios factus est: mr̃imoniū tenet ac si ipe fecisset. ¶ Cōsentire aūt ꝓbatur ꝛc̃. hoc intelligitur q̄tum ad forum eccl̃ie: q̄ q̄tum ad forū conscientie si interius dissentiat q̄uis exterius nō reclamet non est matrimonium. ¶ Di. XXX.

Nec solum coactio. Postq̄ ostendit magister q̄ ꝓsensus mr̃imonꝰ impedit p̄ coactionē: hic ostēdit q̄ impeditur p̄ errorē. Et diuiditur hec distinctio in ꝑtes tres. In ꝑma determinat de impedimēto erroris. In scōa de ꝓsensu qui fuit in mr̃imonio beate virginis: ibi Premissis aliq̄d addendū est ꝛc̃. In tertia de cā finali mr̃imonꝰ: ibi Exposito que sit efficiens ꝛc̃.

Circa ꝑmū tria facit. Primo ostēdit q̄s error mr̃imoniū impediat. Scōo obꝰcit in ꝓtrariū: ibi Sz obꝰcit de Jacob ꝛc̃. Tertio soluit: ibi Sed q̄ō ibi factū est ꝛc̃. ¶ Premissis aliq̄d ꝛc̃. Hic determiat de ꝓsensu q̄ fuit in mr̃imonio beate virginis. ꝛ circa hoc duo facit. Primo oñdit cuiusmodi consensus ille fuit. Scōo oñdit q̄ mr̃imoniū illud fuit p̄fectū: ibi Inter quos ut ait Aug⁹. ꝛc̃. ¶ Exposito que sit ꝛc̃. Hic determinat de cā finali mr̃imonꝰ: ꝛ primo de causis mr̃imonꝰ in generali. Scōo de causis mr̃imonꝰ beate virginis: ibi Habuit autē ꝓiugiū ꝛc̃. Circa ꝑmū duo facit. Primo ponit causas finales mr̃imonꝰ: ꝛ principales ꝛ secūdarias. Scōo excludit errorē: ibi Nec est assentiendū ꝛc̃. ubi duo facit. Primo oñdit q̄ malus finis n̄ facit q̄ non sit matrimonium. Secūdo ostendit q̄ nō facit q̄ non sit matrimonium bonum: ibi Et licz fine non bono ꝛc̃.

Hic ē duplex q̄ō. ¶ Prima de mr̃imonio in cōi. ¶ Scōa de mr̃imonio beate virginis. ¶ Circa primū tria querunt. ¶ Primo vtrū error de sui natura mr̃imoniū impediat. ¶ Scōo q̄s error. ¶ Tertio de causa finali matrimonꝰ.

Ad primuz sic proceditur: videt q̄ error nō debeat poni mr̃imonꝰ impedimentū p̄ se: ꝓsensus enī qui est cā efficiens mr̃imonꝰ impedit sicut ꝛ voluntariū. sed voluntariū ꝑm ꝑm in 3⁹. Etꝫ. ponit impediri p̄ ignorantiā que nō est idem q̄ō error: q̄ ignorātia nullā cognitionē ponit. sz error ponit eo q̄ approbare falsa p̄ veris sit error ꝑm Aug⁹. ꝑ nō debuit hic poni impedimnetū mr̃imonꝰ error sed magis ignorantia. ¶ Ꝛ. illud pōt impedire mr̃imoniū ō sui natura q̄ō habet ꝓtrarietatē ad bona mr̃imonꝰ. sed error nō est hꝰmōi. ꝑ error de sui natura n̄ impedit mr̃imoniū. ¶ Ꝛ. sicut ꝓsensus requirit ad mr̃imoniū: ita intentio requirit ad baptismū. sed si aliq̄s baptizat Johannē ꝛ credit baptizare Petrū: nihilominꝰ Johes vere baptizatus est. ꝑ error nō excludit mr̃imoniū. ¶ Ꝛ. inter Liam ꝛ Jacob fuit vex mr̃imoniū. sed ibi fuit error. ꝑ error non excludit mr̃imoniū. ¶ Sed cōtra est q̄ō in Digestis dicit. Quid tam cōtrariū est cōsensui q̄ error sed cōsensus requirit ad mr̃imoniū. ꝑ error matrimoniū impedit. ¶ Ꝛ. cōsensus aliq̄d voluntariū nominat. sed error impedit voluntariū: q̄ voluntariū ꝑm ꝑm ꝛ Grego. Nisseñ. ꝛ Damas. est cuius ꝓncipiū est in aliquo sciente singularia in q̄bus est actus: q̄ō erranti nō cōpetit. ꝑ error mr̃imoniū impedit. ¶ Ad hoc oō: q̄ quicq̄d impedit cām de sui nā impedit ꝛ effectū sil̃r. cōsensus aūt est cā mr̃imonꝰ: ut dictū est: ꝛ iō q̄ō euacuat ꝓsensū euacuat matrimoniū. ꝓsensus aūt volūtatis est actus q̄ ꝑsupponit actū intellectus: deficiēte aūt ꝑmo nec̃io est defectū ꝓtingere in scōo: ꝛ iō q̄n error cognitionē impedit: sequit etiā in ipo ꝓsensus defectus: ꝛ p̄ p̄ns i mr̃imonio: ꝛ sic error de iure nāli habz q̄ euacuet mr̃imoniū. ¶ Ad. j. ꝑ oō: q̄ ignorātia differt simpliciter loquēdo ab errore: q̄ ignorātia de sui rōne nō ꝑportat aliquē cognitionis actū: sz error ponit iudiciū rōnis puersū de aliquo: tm̃ q̄tū ad hoc q̄ō est ꝓpedire voluntariū nō differt vtr̃ dicat ignorantia vel error: q̄ nulla ignorātia pōt ꝓpedire volūtariū nisi q̄ hz errorē adiunctū: eo q̄ actꝰ volūtatis ꝑsupponit estimationē siue iudiciū de aliq̄ in q̄ō fert. vñ si est ibi ignorātia oportet eē errorē: ꝛ iō etiā ponit error q̄si cā ꝓxima. ¶ Ad. ij. oō q̄ q̄uis nō ꝓtrarietet ꝑm se mr̃imonio: cōtrariat tm̃ ei q̄tū ad cām suā. ¶ Ad. iij. oō: q̄ character baptismalis n̄ causat ex intētione baptiçātis directe: sz ex elemēto māli exterꝰ adhibito: intētio aūt opat solū ut dirigēs elemētū māle ad effectū ꝓpriū. sed vinculū ꝓiugale ex ipo ꝓsensu causat directe: ꝛ iō n̄ est sil̃e. ¶ Ad. iiij. oō: q̄ sic mgr̃ in lr̃a dic̃ matrimoniū q̄ō fuit iter Liā ꝛ Jacob n̄ fuit ꝑfectū ex ipso ꝓcubitu q̄ ex errore ꝓtingit: sz ex ꝓsensu q̄ postmodū accessit: tm̃ vicz de pcco excusat ut i lr̃a ꝑz.

Ad secūduz sic procedit: videt q̄ oīs error mr̃imoniū impediat: ꝛ nō solū error ꝓditōis: aut ꝑsone ut in lr̃a oō: q̄ q̄ō alicui ꝓueuit ꝑm se: ꝓuenit ei ꝑm totū suum ambitum. sed error ō sui natura habet q̄ mr̃imoniū impediat ut dictū est. ꝑ oīs error mr̃imonium impedit. ¶ Ꝛ. si error inꝰtū hꝰmōi mr̃imonium impedit: magis error magis debz impedire. sz magis est error fidei qui est in hereticis nō credentib⁹

hoc sacrm q̄ error pſone. g̈ magis dz ipedire q̄ error pſone. ¶ D. error nō euacuat mr̄imoniū nisi in q̄tum tollit voluntariū. sed ignorātia cuiuslibet circūstantie volūtarium tollit: ut patet in 3°. Eth. g̈ nō solū error conditionis ⁊ pſone mr̄imoniū impediunt. ¶ D. sicut conditio fuitutis est aliquid annexū accidēs pſone: ita q̄litas corpis aut animi. sz error p̄ditionis ipedit mr̄ioniū. g̈ eadē rōe error q̄litatis aut fortūe. ¶ D. sicut ad p̄ditionez pſone ptinet seruit' ⁊ libertas: ita nobilitas vel ignobilitas: aut dignitas stat' ⁊ p̄uatio eius. sz error p̄ditionis libertatis vl̄ seruitutis ipedit mr̄ioniū. g̈ ⁊ error alioz dictoz. ¶ D. sicut p̄ditio seruitutis ipedit: ita ēt disparitas cult' ⁊ ipotētia coeundi: vt infra dicet. g̈ sicut error p̄ditionis ponit ipedimentuz mr̄ionꝫ: ita error circa alia huiusmōi debēt ipedimentū mr̄ionꝫ poni. ¶ Sz c̄: vī q̄ nec error pſone mr̄ioniz ipediat: q̄ sicut emptio ē q̄daz c̄tus ita ⁊ mr̄ioniz. sz i emptiōe ⁊ vēditiōe si det aurū equiualēs p alio auro nō ipedit vēditio. g̈ nec mr̄imoniū ipeditur si p vna mulīe alia accipiat. D. pōt p̄tingere q̄ p multos ānos ista errore detineāt ⁊ filios ⁊ filias generēt sil'. sz graue eēt dicē q̄ tunc eēnt diuidēdi. g̈ error p̄mus ñ frustrauit mr̄ioniū. ¶ D. pōt p̄tigere q̄ frater viri in quē se credit consentire mulier offerat ei ⁊ cū eo p̄miſceat carnaliter: vī q̄ nō possit redire ad illū in quē p̄sentire se credit: sz debeat stare cū fratre ei': ⁊ sic error pſone ñ ipedit mr̄ioniz. ¶ Espōdeo dō: q̄ sicut error ex hoc q̄ inuolūtariū causat habet excusare peccatū ita habet q̄ mr̄imoniū ipediat ex eodē. error autē nō excusat a pcō: nisi sit illi' circūstātie cui' appositio vel remotio facit diam liciti ⁊ illiciti in actu si eni aliqs pcuciat p̄em baculo ferreo quē credit ligneū esse: nō excusat a toto: q̄uis forte a tāto: sed si credat qs pcutere filiū cā disciplie: ⁊ pcutiat patrē: excusat a toto diligētia debita adhibita. vnde dz q̄ error q̄ mr̄imoniū ipedit sit alicui' eoz q̄ sūt de eēntia mr̄imonꝫ. duo aūt icludit mr̄imoniū ipsū: scz pſonas q̄ p̄iungunt: ⁊ mutuā ptātē in inuicē in q̄ mr̄imoniū p̄sistit. p̄mū aūt tollit p errorē pſone. scōm p errorē p̄ditionis: q̄ huius nō pōt ptātē sui corpis alteri tradere sine p̄sēsu dñi sui. ⁊ pp hoc duo errores mr̄imoniū ipediūt ⁊ ñ alī. ¶ Ad j. g̈ dō: q̄ error nō hz ex nā generis q̄ ipediat mr̄imoniū: sz ex nā dīe adiūcte: put scz ē error alicui' eoz q̄ sūt de eēntia mr̄imonii. ¶ Ad. ij. dō: q̄ error infidelis de mr̄imonio est circa ea q̄ sūt mr̄imoniū p̄uenientia: sic an sit sacrm: vel an sit licitū. ⁊ iō error talis mr̄imoniū nō ipedit: sic nec error circa baptismū ipedit acceptōnē characteris: dūmō itē dat facere vel recipe qd̄ eccl̄ia dat: q̄uis credat nihil eē. ¶ Ad. iij. dō. q̄ ñ q̄libet ignorātia circūstātie causat inuolūtariū qd̄ excusat pcīm ut dictū ē. ⁊ pp hoc rō nō sequit. ¶ Ad. iij. dō. q̄ diuersitas fortu ē nō variat aliqd eoz q̄ sūt de eēntia matrimonꝫ: nec diuersitas q̄litatis: sic facit p̄ditio fuitutis. ⁊ iō rō nō sequtur. ¶ Ad. v. dō: q̄ error nobilitatis in q̄tū h' mōi nō euacuat mr̄imoniū eadē rōne q̄ nec error q̄litatis. sz si error nobilitatis vel dignitatis redūdat in errorē pſone tūc ipedit mr̄imoniū. vñ si p̄sensus mulieris ferat in istā pſonā directe: error de nobilitate ipius nō ipedit mr̄imoniū. si aūt directe intēdit p̄sētire in filiū regis q̄cūq̄ sit ille: tūc si alius p̄tet ei q̄ filius regis ē error pſone ⁊ ipediet mr̄imoniū. ¶ Ad. vj. dō: q̄ error ēt illorū ipedimentoz mr̄imonꝫ q̄tū ad ea q̄ faciunt p sonas illegitimas ipedit mr̄imoniū: sz iō de errore illoz nō facit mentionē: q̄ illa ipediūt mr̄imoniū siue cū errore siue sine errore sint: ut si aliq̄ contrahat cū subdiacono siue sciat siue non sciat non est mr̄imoniū: sz p̄ditio fuitutis nō ipedit si fuitus sciatur: ⁊ iō ñ est sīle. ¶ Ad. vij. dō: q̄ pecunia in cōtractib' accipit q̄si mensura aliaz rez: ut pz in 5°. Eth. ⁊ nō q̄si pp se quesita: ⁊ ideo si nō detur illa pecunia que creditur sed alia equiualēs: nihil obest contractui. sed si in re quesita ꝓpter se esset error impediretur contractus: sicut si alicui venderet asinus p equo: ⁊ sīlr ē in ꝓposito. ¶ Ad. viij. dō: q̄ q̄tūcunq̄ fuerit cū ea: nisi de nouo p̄sentire velit nō est mr̄imoniū. ¶ Ad. ix. dō: q̄ si ante nō p̄senserat in fratrē eius: pōt eū quē per errorē accepit retinere: nec pōt ad fratrē eius redire p̄cipue si sit cognita carnaliter ab eo quē accepit. si aūt consenserat in p̄mū p verba de p̄nti: nō pōt scōm hīe p̄mo viuēte: sed pōt vel seculū relinquere ⁊ ad p̄imū redire: ⁊ ignorātia facti excusat peccatū: sicut ⁊ excusaret p̄ost p̄sūmatū mr̄imoniū si a p̄sanguineo viri fraudulēter cognosceretur: quia fraus alterius non debet sibi p̄eudicare.

Ad tertiuz sic p:oce

ditur. videt q̄ matrimoniū nō possit eē ex cōsensu alicuius in aliquā pp cām inhonestā: vnius eni vna est rō. sed mr̄imoniū ē vnū sacrm. ergo nō pōt fieri ex alterius finis intentiōe q̄ illi' ad quē a deo īstitutā est. s. ad p̄creationē p̄lis ¶ D. p̄iunctio mr̄imonꝫ ē a deo: ut pz Math. xix. Quos deus cōiunxit hō ñ sepet. sz p̄iunctio q̄ fit p̄pter turpes cās nō est a deo. g̈ nō ē mr̄imoniū D. in alīs sacris si nō seruet intētio eccl̄ie nō ē vez sacrm. sed intentio eccl̄ie in sacro mr̄imonꝫ nō est ad aliquā turpē cām. g̈ si ex aliq̄ turpi cā mr̄imoniū contrahat: non erit vez mr̄imoniū. ¶ D. fm Boeciū. cuius finis bon' ip̄m quoq̄ bonū. g̈ ñ est mr̄imoniū si p̄pter malū finē fiat. ¶ D. mr̄imonium significat p̄iunctionē xp̄i ⁊ eccl̄ie: sed ibi nō cadit aliq̄ turpitudo. g̈ nec mr̄imoniū potest p̄trahi p̄pter aliquē turpē cām. ¶ Sed contra est: quia qui baptizat alium intentione lucrandi vere baptizat. ergo ⁊ qui contrahit cum aliqua intentione lucri verū est mr̄imoniū. ¶ D. hoc idem p̄batur

p exempla z auctoritates q̄ ponūtur in lr̄a. ¶ Respondeo dō. q cā finalis mr̄imonij pōt accipi duplicit. s. p se z p accidēs. Per se quidē cā mr̄imonij est ad quā mr̄imoniū ē de se ordinatū: z hec semp bona ē. s. procreatio ꝓlis: z fornicatiōis vitatio. Sz p accidēs cā finalis ipius ē hoc qō ꝫhētes intēdūt ex mr̄imonio: z qz hoc qō ex mr̄imonio intēdit ꝓsequi ad mr̄imoniū: z pena nō variant ex posterioribus sz ecōuerso: iō ex illa cā nō recipit mr̄imoniū bonitatē vl malicia: sz ipsi ꝫhentes quoz ē finis p se: z quia cāe p accidēs sunt infinite: iō infinite tales cāe pnt eē mr̄imonij: quaz sūt q̄dā honeste: z quedā inhoneste. ¶ Ad. j. g dō: q vez ē de cā p se z pncipali. sz qō hz vnū finē p se z pncipalē: pōt hēre plures fines secūdarios p se z infinitos p accidēs. ¶ Ad. ij. dō q ꝓiūctio pōt accipi ꝑ ipsa relatiōe q̄ ē mr̄imoniuz: et talis sp ē a deo: z bona ē a quacūq fiat cā: vel pro actu eoz d ꝓiungūt: z sic ē q̄nq mala: z n̄ ē a deo simplicit loquēdo: nec ē incōueniēs q aliqs effect' sit a deo cuius cā mala ē: sicut ꝓles q̄ ex adulterio suscipit: nō eni ē ex cā illa inq̄tū ē mala: sz inq̄tuz aliqd hz de bono fm q ē a deo: q̄uis nō simplicit sit a deo. ¶ Ad. iij. dō: q intētio eccl'e q̄ intēdit tradere sacr̄m ē de necitate cuiuslibet sacr̄i: ita q ea n̄ obseruata nihil in sacr̄is agit: sz intētio eccl'e q̄ intēdit vtilitatē ex sacro ꝓueniētez ē de bene eē sacr̄i: z nō de neccitate eius. vñ si nō obseruet nihilomin' ē vez sacr̄m. sz ptermittēs hanc intētionē peccat: sicut si in bapmo nō intēdat sanitas mētis quā ecclesia intēdit: z simil'r ille d intēdit mr̄imoniū ꝫhere q̄uis mr̄imoniū nō ordiet ad illū finē quē eccl'a intēdit: nihilomin' vez mr̄imoniū ꝓtrahit. ¶ Ad. iij. dō: q illud malū intētuz nō ē finis mr̄imonij sed cōtrahentiū. ¶ Ad. v. dō: q ipsa vnio ē signū ꝓiunctionis xp̄i z ecclesie: z nō operatio vnitoruz: ideo ratio non sequitur. Qō. II.

QEinde queritur d mr̄imonio beate virginis. Et circa hoc querūt tria. ¶ Primo de voto z mr̄imonio btē virgis. ¶ Scdo vtz fuerit illud mr̄imoniuz pfectuz. ¶ Tertio vtrū fuerit aliqñ ꝓsūmatum: vt Eluidius dixit.

QD primuz sic procedit: vī q beata virgo nō debuerit vginitatē vouere: qz ī lege maledictō debebat illis q̄ semē nō reliquebāt sup terrā: vt pz Deuter. vj. sz adhuc durabat stat' legis. g nō debuit vginitatē vouere. ¶ Ꝺ. votū vginitatis ptinet ad pfectionez ꝓsiliorū. sz talis pfectio debuit a xp̄o ichoari q̄ venit legē ꝓsils adimplere. g añ xp̄i aduētū nō debuit virginitatē vouere. ¶ Sz ꝫ: in mr̄e xp̄i debebat oīs eē pfectio. sz votū vginitatis ē de maxis pfectiōibus. g nō debuit ei deesse. ¶ Lteri' vī q ñ debuit eē mr̄imonio iūcta: qz vouētib' vginitatez ñ solū nubē sz velle nubere ē dānabile: vt Hiero. dic. sz nihil dānabile debuit eē i beata vgine. g postq̄ virginitatē vouit nubere nō debuit. ¶ Ꝺ. vouēs virginitatē piculo se exponeret si se in ptātez viri traderet. sz hoc ē pcm. g btā virgo nō debuit sui potestatē alteri tradere nubēdo. g nec nubere. ¶ Ꝺ. quicūq ꝓsentit in mr̄imoniuz: ꝓsentit aliquo mō in carnalē copulā ad min' implicite. sz ꝓsensus in carnalē copulā aliqd diminuit de puritate vginitatis ad minus q̄tū ad vginitatē mētis. cū g mr̄i dei ꝺberet talis puritas q̄ maior sub deo nequt intelligi: vt Anshel' dicit: vī q nō debuit nubere. ¶ Sed ꝫ ē qō dr̄ Matth̄. j. Cū eēt desp̄sata ꝛc. i tex. z glo. ¶ Ꝺ. xp̄s sua natiuitate debuit ita virginitatē cōmēdare q nuptijs nō derogaret. nō āt melius potuit vtrūq approbare q̄ vt ꝺ vgie nupta nasceret g ꝛc. ¶ Lterius vī q cāe mr̄imonij eius assignate in lr̄a nō sint ꝓueniētes: qz diabolus cuz hēat lucida nālia: plura pōt cognoscere nāli cognitōe q̄ hō. sz hō etiā sensu pōt cognoscere de aliq an sit vgo. g multo fortius diabol' hoc scire poterat. ¶ Ꝺ. diabolus bñ scit q illa ē virgo q̄ nunq̄ ꝓiuncta ē viro sed diabolus scire poterat q Joseph nunq̄ carnalit ei ꝓiūctus fuerat. g p hoc q erat nupta ñ occultabat ei vginitas mr̄is dei. ¶ Ꝺ. misteriū dinitatis xp̄i nō minus miracul' q̄ vginitate mr̄is demōstratum ē. sz illa miracula diabol' vidit. g nō oportuit q misteriū icarnatiōis eius ei p nuptias mr̄is celaret. ¶ Item si nō eēt nupta nō poterat lapidari p pter suspicionē fornicatiōis q̄si adultera. g vī q nō pp hoc oportebat cā nubere. ¶ Ꝺ. ex hoc q non nupta fuisset iudei magis edificati fuissent ad fidez d̄ scriptū inuenertū: Ecce vgo ꝓcipiet: z ita vginitas mr̄is nō debuit eis p nuptias occultari. ¶ Itē xp̄s venit vt labores nr̄os sustineret: z p hoc auferret. g nō oportuit q hēret mater eius avirū d ei' obsequia. ¶ Rspōdeo dō: q in beata vgine debuit apparere de illud qō pfectiōis fuit. virgitas aūt q̄uis in se optima: tamē pro tēpore illo ei matrimoniuz preferebat ꝓpter expectationē benedicti seminis p viam generatiōis venturi: z ideo beata vgo vouit virginitatē tanq̄ optimuz z sibi acceptissim: ū non tamē simplr sed sub cōditione honestissima hac. s. nisi deus aliter ordiaret: nec istā ꝓditionez apposuit vt dubitaret an vellet vgo pmanē: sz an deberet: z hoc ē qō Aug. in lr̄a dic: q ꝓpposuit se pserueraturā vginē: nisi deus aliter ordiaret. ¶ Ad. j. g dō: q beata virgo fuit cōfiniū veteris z noue legis: sicut aurora diei z noctis: z ideo votū eius sapuit nouā legē inq̄tuz virginitatē vouit: z veterez inq̄tuz cōditionē apposuit. ¶ Ad. ij. dō: q perfectio cōsilioz q̄tum ad ꝓsūmationē incipe debuit a xp̄o: sz q̄tuz ad aliquā ichoationē ꝓuenienter a matre eius icepit. ¶ Ꝺ. ij. dō: q ꝓueniēs fuit matrē xp̄i mr̄imonio esse iunctam: tum propter causas in littera assignatas: tum etiaz ꝓpter alias causas

quaꝝ ꝓma ē vt ſignificarz eccl'az q̄ ē virgo ⁊ ſponſa: ſcō vt ꝑ Joſeph genealogia Marie texeret: nō enī erat ꝓſuetudo apud hebr̄eos ex pte mlieꝝ genealogiā ꝓputare. tertia vt v̄ginib' excuſatō tolleret ſi de fornicatiōe ifamarēt. quarta vt nuptias xp̄s ſua natiuitate approbaret. quīta vt maior p̄fectio v̄ginitatiſ i beata virgie oſtēderet: dū in ipo mr̄ionio virgo pmāſit. ¶Ad.j.g̈ dō: q̄ poſt votū virgitatis abſolute factū nō pōt aliq̄s in mr̄ioniū ꝓſentire ſine pcō: qz ſi ſit votū ſolēne nō fit verū mr̄imoniuz. ſi āt ſit v̄otū ſimplex vez mr̄imoniuz eſt qđ ſequit: tñ peccāt ꝓtrahētes: votū āt beate virginis nō fuit ſolēne: ſz ſimplex i corde expreſſum: nec abſolutū ſz ſub ꝓditiōe: vt in lr̄a p̄z: ⁊ iō potuit ſine pcō ex ſpāli ſpūs ſancti conſilio cui' diſpoſitio ꝓditionaliter in ſuo voto cadebat i mr̄imoniuz cōſentire. ¶Ad.ij.dō: q̄ beata v̄go antēq̄ ꝓtraherz cū Joſeph fuit certificata dīnitus q̄ Joſeph in ſili ꝓpoſito erat: ⁊ iō nō ſe cōmiſit piculo nubēs: nec tñ ꝓpter hoc aliq̄d v̄itati depūt: qz illud ꝓpoſitū nō fuit ꝓditionaliter in ꝓſenſu appoſitū: talis enī cōditio cū ſit cō mr̄ionī bonū. ſ. plem p̄creandā matrimoniū tollēt. ¶Ad.iij.dō: q̄ copula carnal' ceſſidit iplicite ſub ꝓſenſu beate v̄ginis: ſicut act' iplicite ꝓtinet in potētia: vt ex. ē. dictis p̄z. potētia āt ad carnalē copulā nō ꝓiatur v̄ginitati: nec diminuit aliq̄d de puritate ipſi' niſi rōe actus: q̄ q̄dem nūq̄ fuit in ꝓpoſito beate v̄ginis: ſz erat iā certificata q̄ act' nūq̄ ſeq̄ deberet. ¶Ad.iij.q. dō: q̄ rationes q̄ in lr̄a ponūt ꝓuenſētes ſūt: quaꝝ vna accipit ex pte ꝓcepti. ſ. vt part' diabolo celaret: ſecūda ex pte mr̄is vt. ſ. ñ lapidaret: tertia ex pte Joſeph ſcilz vt obſequeret ⁊ mr̄i ⁊ puero: ⁊ teſtimoniū p̄bēt v̄ginitati. ¶Ad.j.g̈ dō: q̄ diabol' cognitione nāli bñ potuiſſet ppēdere v̄ginitatē mr̄is dei cū toto hoc q̄ nupta erat: niſi ꝓhibit' fuiſſet a diligēti examinatiōe eoꝝ q̄ circa ipam erāt diuina virtute. Et ſimiliter dō ad. g̈. ¶Ad.iij.dō: q̄ p alia ēt miracula nō apte poterat cognoſcē ipm eē filiū dei: da ſil' videbat i eo ſigna ifirmitatī ⁊ vtutiſ. vñ ſi aliq̄n aliq̄d de dīnitate ei' ꝓſitebat: magiſ ex p̄ſumptiōe q̄ ex certitudie ꝓcedebat: ſz hoc pp p̄cedēs vaticiniū fuiſſet certiſſimū ſignū filij dei viuētiſ. ¶Ad iij.dō: q̄ itelligit de lapidatiōe ifamie: vel qz erat de ſtirpe ſacerdotali ex pte mr̄is: q̄ p̄z ex hoc q̄ Eliſabeth q̄ erat de filiab' Aarō dicit eius cognata: Luc.j. filia āt ſacerdotis ēt nō nupta deꝑhenſa in ſtupro lapidabat: vt p̄z Leuit. xxj. ſz ex pte patris erat de ſtirpe Dauid: bñ enī poterāt p matrimoniū ꝓiungi filie Aaron illis de tribu regia: vel ēt q̄buſlibet alterius trib': eo q̄ nō acceperāt hereditatē diuiſaz ab aliꝭ tribub': ⁊ ſic ex hoc nō potuit cōfuſio ſortiū ꝓuenire: q̄ erat cā ꝓhibitionis mr̄imoniū ꝫhendi iter illos q̄ erant de diuerſis tribub'. ¶Ad.v.dō: q̄ oñs maluit p̄mittere iudeos dubitare de deitate ſua q̄ de caſtitate mr̄is: ſciens lubricā cē v̄ginitatis famā: vt Ambro. dic. ¶Ad vj.dō: q̄ xp̄s nō debuit neceſſitati ſolatiū refutare qz hoc p̄uerſitatis magis ē q̄ hūilitatis.

¶ Ad ſecundū ſic ꝓcedit: vī q̄ mr̄ioniū p̄dictū nō fuerit p̄fectū: p̄fectū enī mr̄imoniuz ex abſoluto cōſenſu p̄cedit. ſz btā v̄go nō abſolute in mr̄imonium ꝓſenſiſſe vī: ſicut nec abſolute vouiſſe: cuz i vtroq̄ ſe diſpōni diuine ꝓmiſerit: vt in lr̄a dī. g̈ nō fuit p̄fectū mr̄imoniuz. ¶ Ꝑ. ſignificatio ē de eēntia matrimonij inq̄tū ē ſacr̄m. ſz mr̄imoniū illud nō fuit p̄fectū i ꝓſignificatiōe: vt in lr̄a dī. g̈ nō fuit p̄fectuz ſacramētū. ¶ Ꝑ. vbi deeſt vltia ꝓſūmatio nō ē vera p̄fectio. ſz mr̄imoniū btē v̄ginis nunq̄ fuit ꝓſūmatū. g̈ ñ fuit v̄e p̄fectū. ¶ Ꝑ. p̄fectū dī eē mr̄imoniū ex eo q̄ hz bonū plis. ſz illud mr̄imoniuz ñ hūit bonū ꝑlis: qz ples q̄ fuit i illo mr̄imonio educata nō fuit effect' illius mr̄imonij: ſicut nec filius adoptiu' dī bonū mr̄imonij. g̈ nō fuit p̄fectū mr̄imoniuz. ¶ Ꝑ. poſt p̄fectū mr̄imoniū nō licet alicui ſpōſam dimittē. ſed Joſeph q̄uis cēt iuſtus volebat cā occulte dimittē: vt dī Matth.j. g̈ nō dū erat p̄fectū mr̄imoniū. ¶ Sz cō: dei p̄fecta ſūt opa. ſz illō mr̄imoniū fuit dīnitus inſpiratū. g̈ fuit p̄fectū. ¶ Ꝑ. p mr̄imoniū nō dicūtur aliq̄ ꝓiuges niſi ſit p̄fectū. ſz Maria dī ꝓiunx Joſeph: Matth.j. g̈ fuit ūter eos p̄fectū mr̄imoniuz.

¶ Eſpōdeo dō: q̄ duplex eſt p̄fectio mr̄imonij: vna q̄tuz ad eē ipius q̄ fit p cōſenſum verbis de p̄ſenti exp̄ſſuz: ⁊ tali p̄fectione matrimoniū illud p̄fectuz fuit. Alia ē p̄fectio q̄tū ad operationē: ⁊ ſic nō fuit p̄fectuz: qz actus ꝓpr̄ius mr̄imonij ē carnalis copula. ¶Ad.j.dō: q̄ beata v̄go abſolute in mr̄imoniuz cōſenſit: vt certificata diuinitus: ſz in mr̄imoniuz ſic cōſentiens v̄ginitatē ſuaz deo cōmiſiſſe in lr̄a dicitur. ¶Ad.ij.dō: q̄ ſignificatio nō quelibet ē de eēntia ſacr̄i: ſed illa qua ſignificat effectus ſacr̄i: et ideo rō nō ſequit. ¶Ad.iij.dō: q̄ rō illa ꝓcedit ō ſecūda p̄fectione: que cōſūmatio dicit mr̄imonij. ¶Ad.iij.dō: q̄ proles nō dicit bonū mr̄imonij ſolū inq̄ntum p mr̄imoniuz generat: ſed inquātum in matrimonio ſuſcipit ⁊ educatur: ⁊ ſic bonum illius mr̄imonij fuit proles illa: ⁊ nō primo mō: nec tamē de adulterio natus nec filius adoptiuus qui in mr̄imonio educat ē bonū mr̄imonij: qz mr̄imoniuz ñ ordiat ad educationē illoꝝ: ſic h' mr̄imoniū fuit ad h' ordinatū ſpāliter q̄ ples illa ſuſcipet i eo ⁊ educaret. ¶Ad.v.dō: q̄ Joſeph noluit cā dimittē q̄i aliā duxtur': vl' pp aliq̄ ſuſpicionē: ſed qz timebat tāte ſcitati cohabitare ꝓpter reuerētiaz. vñ dictuz eſt ei: noli timere: Matth.j.

¶ Ad tertiuz ſic ꝓceditur: videt q̄ matrimoniū illud fuerit aliq̄n ꝓſūmatū: dī enī Matth.j. Añq̄ ꝓuenirēt ūuenta ē in vtero habēs de ſpiritu ſancto

Et ite: nō cognoscebat eā donec pepit filiū suū pri mogenitū. ꝑ videt ꝙ post cognouerit eā. ¶ P. pri mū dī respectu scōi. sed xp̄s in aucte inducta dicit. ꝓmogenit' filius virgis. ꝑ post ꝓmū hūit aliū: ⁊ sic mr̄ioniuz illud saltē post xp̄i natiuitatē ꝓsūmatū fuit. ¶ P. nō defuerūt v̄ba euāgelistis ad exp̄mē duz suā intētionē. sz nūq̄ exp̄sserūt ꝙ Joseph am plius eā nō cognoscēt. ꝑ post xp̄i gnationez matri moniū fuit cōsūmatuz. ¶ P. Joseph dī pī xp̄i in plurib' euāgelīs locis: ⁊ dī etiā hīe fratres: qđ non eēt si mr̄ioniū illud nunq̄ fuisset ꝓsūmatuz. ꝑ ⁊c. ¶ P. duo corpa nō pñt simul eē i eodē loco. ergo xp̄s nō potuit exire de vētre mr̄is itegritate v̄ginitatis manēte: ⁊ sic nō fuit incōueniēs ꝙ mr̄ioniuz illud ꝓsūmaret. ¶ P. Abraā ⁊ alij pres ꝙ ꝓiugū vsi sunt maxime dignitatis fuerūt. ꝑ nihil dep̄ssz matri xp̄i si mr̄ioniuz ꝓsūmassz. ¶ P. Heluidius obj̄cit: Si turpe ē xp̄o mr̄em cognosci p' partū: q̄to magis ꝙ genitalia virgis eē natū. ¶ Sz ꝯ: virgitas corruptōi ꝓponit. sz mater xp̄i debuit eē i ex cellētissimo statu. ꝑ debuit eē virgo: ⁊ sic ñ debuit illud matrimoniū ꝓsūmari. ¶ P. nō ē ꝓbabile ꝙ Joseph audēt vterū quē tēplū dei nouerat attin gere: vt Hiero. dicit. ¶ Espōdeo dō: ꝙ mater xp̄i añ partū: ⁊ i partū: ⁊ post ptū in einū virgo pmā sit. sed ei' v̄ginitati añ partū iudei ⁊ ebionite dero gāt: dicētes xp̄m ex Joseph semie eē natū. eius āt v̄ginitati i partu ph̄i derogabāt: dicētes non posse duo corpa eē i eodē loco. sed virgitati ei' post ptuz Heluidi' quidā ideota ⁊ sacerdos ausus est dero gare: ꝙ loq̄citatē facundiā estimās: accepta mā di sputādi a blasphemūs matris dei icepit: dicēs eaz post partū a Joseph cognitā: ꝯ quē Hiero. libruz ꝓscripsit. ¶ Ad. j. ꝑ dō: ꝙ antеq̄ nō sp denotat ordinē ad illud qđ futuz ē ꝑm rei v̄itatez: sz q̄nq̄ ad illud qđ futuz sperat ꝑm cōez cursuz: ꝑm ꝙ dī iste anq̄ hēret. xx. ānos mortuus ē: ⁊ sic ē i ꝓposito: ⁊ sīr li donec q̄nq̄ significat h' qđ p̄cessit termiari veniēte eo qđ expectat: vt cū dī: sede hic donec ve niā: q̄nq̄ āt nō sic: vt cū dī. j. Cor. xv. Oportz illū regnare donec ponat oēs inimicos ⁊c. nō ꝙ tēpus regni ei' finiat ad subiectionē inimicoz: sz subiectō inimicoz i tpe regni icludit. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ ꝓmo genit' dī añ quē nullus: q̄uis post ipm nō sit ali': alis vnigēiti ius ꝓmogēiture nō hz̄ent: nec ꝏbuissēt deo offerri i lege: qđ falsū ē. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ euan geliste ex eo qđ min' ē credibile oimiserūt itelligē dū hoc qđ magis credibile ē: min' āt credibile est ꝙ v̄go ꝓcipiat qđ euāgeliste dixerūt: q̄' ꝙ post ptū v̄go ꝓseuer: ⁊ iō nō curauerūt h' dicē. ¶ Ad. iiij. dō: ꝙ Joseph dī pī xp̄i putatiu': vt pz Luc. iij. Et itez xp̄s fuit fili' eius adoptiu': vt qđā dicūt. Alij āt dicti sūt fratres ei' rōe cognatōis: qz erāt ꝏ eadē familia: qz nec Maria aliū filiū hūit: nec Joseph q̄ ēt virgo fuit: vt dī. ¶ Ad. v. dō: ꝙ vez ē ꝑ nāz: sz ꝑ miraculū pōt fieri ꝙ duo corpa sint i eodē lo co: vt ifra dī. xliij. dicēt. partus āt ille ⁊ ꝓcept' tor miraculosus fuit. Quidā tñ dicūt ꝙ xp̄s tūc dotē subtilitatī assumpsit: sz ꝓmū melī'. ¶ Ad. vj. dō: ꝙ q̄uis stat' ꝓiugū ꝓsūmati sit bon': tñ status v̄gi nitatī ē mlto altior: ⁊ hic mr̄i dei debebat. ¶ Ad vij. dō ꝑm Hiero. ꝙ q̄to sūt hūiliora q̄ ꝑ me pas sus ē: tāto ei plus debeo: dūmō ꝑ hec pfectiōi vtu tis nihil sb̄trahat: sz virgitatis ꝓpatio derogarz p fectiōi mr̄is ex pte vtutis aie. ¶ Ieni diabolus trasfigurās se ⁊c. hoc itelligēdū ē qñ nō ꝓcedit ad adorationē. vl qñ ꝓcedit sub ꝓditiōe si ē xp̄s: alis ñ eēt piculū idolatrie. ¶ Si ḡs heretic' noie Aug'. ⁊c. hoc ē verum qñ nō ꝓcederet ad expressionem alicui' erroris: alis eēt ibi piculum ifidelitatis si ei ꝓsentiret. ¶ Consensit in carnalē copulā: nō explī cite sed iplicite: vt dictū ē. ¶ Jacob Rachel venu stā facie ⁊c. Sciendū ꝙ decor faciei nō fuit cā ꝓnci palis sed secūdaria: ⁊ hoc bene pōt eē sine peccato vl qñq̄ etiā sine veniali pcō: si āt eēt ꝓncipal' cā li bido pulchritudis: ñ excusaret a pcō mortali si es set effrenata libido. ¶ Dis. XXXI.

POst hoc debo nis ꝓiugū ⁊c. Postq̄ determi nauit mgr ꝏ causis q̄bus ꝓstituit mr̄ioniū ip̄m: hic determiat ꝏ causis honestatis ipsius. s. ꝏ bo nis ꝓiugū q̄bus actus mr̄ionū honestat. Et diuidit i ptes duas: in ꝓma determiat de bonis mr̄ionū q̄tum ad mr̄ioniū ꝑm ꝙ nūc agit: in scōa oñdit quō h' mōi bona erāt in mr̄io antiquoz patrū. xxxij. dis. ibi Querit hic de antiq̄s p̄ibus ⁊c. Prima i duas in ꝓma determiat ꝏ bonis ꝓiugū q̄bus mr̄ionū act' excusat: in scōa determiat de actu mr̄ionū q̄ ꝑ bona p̄dicta excusat: ꝑm ꝙ isup hz rōez debiti. xxxij. di. ibi Sciēdū est ēt qz cū in oibus ⁊c. Prīa in duas: i ꝓma determiat de bōis ꝓiugū quō i mr̄io iuenī ant: in scōa oñdit q̄ sit tria bōa ꝓiugū: i scōa q̄liter se hēant ad mr̄ioniuz: ibi Et ē sciēdū ab aliq̄b' ⁊c. Et circa h' duo facit: ꝓmo oñdit ꝙ vnū p̄dictoz bonoz i quolibz mr̄i monio iuenit. s. sacr̄m: q̄uis nō alia duo. s. fides et ꝓles: que aliq̄n ꝑm actuz mr̄ionis desunt. Scōo determiat de mr̄io in quo etiā intentio illoruz duoz nō saluat: ibi Solet queri ⁊c. Et circa hoc tria facit: primo determiat ꝏ mr̄io in quo nō in tenditur bonū p̄olis: secūdo de eo in quo nō solū nō intēdit: sed etiā ipedit: ibi Qui vero venena ste rilitatis ⁊c. tertio determiat quādā qōnem inciden tem: ibi Hic q̄r̄i solet ⁊c. Cum ḡ hec tria bona ⁊c. hic ostēdit quō ꝑ bona p̄dicta actus ꝓiugalis excu sat. Et circa hoc duo facit: ꝓmo determiat veritatē: scōo ponit obiectiōes in ꝓrium: ibi Sed si cōcu bitus ⁊c. Et circa hoc duo facit: ꝓmo obj̄cit ꝓra

excusationē mr̄imonialis actus: oñdens q̄ mr̄imoniū excusatiōe nō indiget: secūdo oñdens q̄ excusari nō possit q̄n culpa careat: ibi Sed forte aliq̄s dicit ꝛc̄. Et circa hoc duo facit: p̄mo obūcit p rationē: secūdo p auctem: ibi Uidet tamen sentire aliter ꝛc̄. ꝛ quelibet harū diuidit in obiectionē ꝛ solutionē: vt p se pz in lr̄a.

Hic est duplex qō. ¶ Prima de bonis matrimonij. Secūda de excusatiōe actus mr̄imonialis p bona p̄dicta. ¶ Circa primū querunt tria. ¶ Primo vtrū debeāt eē aliq̄ bona ad excusandū mr̄imoniū. ¶ Secūdo que ꝛ quot sint. ¶ Tertio qualiter ad mr̄imoniuz se habeant.

¶ Primuz sic procedit:

vī q̄ mr̄imoniū nō debeat hīe aliq̄ bona q̄bus excuset. sicut enī ꝓseruatio indiuidui q̄ fit p ea q̄ ad nutritiuā ptinēt ē de intentione nāe: ita ꝓseruatio spēi q̄ fit p mr̄imonium: ꝛ multo magis q̄nto melius ꝛ diuinū ē bonū spēi q̄ bonū vnius indiuidui. sed ad actū nutritiue excusādū nō indiget aliq̄bus. g̈ nec etiā ad excusandum mr̄imoniū. ¶ P. fm p̄m in. viij. eth. amicitia q̄ ē inter virū ꝛ vxorē ē nāiīs: ꝛ claudit in se honestū vtile ꝛ delectabile. sz illud qō de se ē honestū nō indiget aliq̄ excusatiōe. g̈ nec bona excusantia debēt mr̄imonio attribui. ¶ P. mr̄imoniū institutū est in remediū ꝛ in officiū: vt. ē. dis. xxvj. dictū est. sed fm q̄ ē in officiū nō indiget excusatiōe: qz sic etiaz in padiso excusatiōe indiguisset: qō falsuz ē: ibi enī fuissent nuptie honorabiles ꝛ chorus imaculatus vt Aug. dicit. similr nec fm q̄ ē in remediū: sicut nec alia sacra q̄n in remediū peccati instituta sunt. g̈ matrimoniū huiusmōi excusantia hīe nō debz. ¶ P. ad oia que honeste fieri p̄nt vtutes dirigūt. si g̈ mr̄imoniū aliq̄bus bonis pōt honestari: nō indiget alīs honestātibus q̄ aīmi vtutibus: ꝛ sic nō debēt mr̄imonio aliq̄ bona assignari q̄bus honestet: sicut nec alīs in q̄bus vtutes dirigūt. ¶ Sz ꝯ: vbicūq̄ ē indulgētia: ibi ē necessaria aliq̄ excusationis rō. sed mr̄imoniū ꝓcedit in statu ifirmitatis fm indulgētiā: vt pz. j. Lor. vij. g̈ indiget p aliq̄ bona excusari. ¶ P. ꝓcubitus mr̄imonialis ꝛ fornicarius sūt eiusdē spēi q̄tū ad spēz nāe. sz ꝓcubitus fornicarij ē de se turpis. g̈ ad h̄ q̄ mr̄imonial' non sit turpis oz ei aliq̄d addi qō ad honestatē el' ptineat: ꝛ i aliā spēz moris trahat. ¶ Ēspōdeo dō: q̄ null' sapiēs oz iacturā aliquā sustinē nisi p aliqua recōpēsatōe alicui' eq̄lis vl̄ melioris boni. vñ electō alicui' qō aliquā iacturā hz ānexā: idiget alicuius boni adiūctiōe p cui' recōpēsatōez ordiet ꝛ honestet. In p̄iūctiōe āt viri ꝛ mulier rōis iactura accidit: tū qz pp vehemētiā delectatiōis absorbet rō: vt nō possit aliq̄d itelligē in ipo: vt p̄bs dic̄: tū ēt pp tribulatōez carnis quā oz tales sustinē ex solicitudīe tpaliū: vt pz. j. Lor. vij. ꝛ iō electio taľ p̄iūctōis nō pōt eē ordiata nisi p recōpēsatiōez aliquoꝝ ex q̄bus dicta p̄iūctio honestet. ꝛ hec sūt bona q̄ mr̄imoniū excusāt ꝛ honestū reddūt. ¶ Ad. j. g̈ dō q̄ i actu comestiōis nō ē tā vehemēs delectatio rōnez absorbēs: sic in p̄dicta delectatiōe: tū qz vis gnātiua p quā origiale traducit ē ifecta ꝛ corrupta: nutritiua āt p quā nō traducit ē corrupta ꝛ nō ifecta: tū qz defectū idiuidui q̄libet magis sentit in seipo q̄ defectū spēi. vñ ad excitādū ad comestionē ſz quā defectui idiuidui sūbuenit sufficit sēsus ipsi' defect' ſz ad excitādū ad actū q̄ defectui spēi subuenit diuina ꝓuidētia delectatōez apposuit i actu illo que ēt alia bruta mouet: i q̄bus nō ē infectio origialis pcā: ꝛ iō nō ē sil'e. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ista bona q̄ mr̄imoniū honestāt sūt de rōe mr̄imonij: ꝛ iō ñ idiget eis q̄ exteriorib' q̄busdā ad honestādū: ſz q̄ cāntibus in ipo honestatē q̄ ei fm se ꝓpetit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ mr̄imoniū ex h' ipso q̄ ē in officiū vl̄ remediū hz rōez vtilis ꝛ honesti: ſz vtrūq̄ horū ei ꝓpetit ex h' q̄ h' modi bona hz q̄busdā sit ꝛ officiosū ꝛ remediū ꝓcupiscētiā adhibēs. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ aliquis act' vtutis honestat ꝛ vtute q̄ principio elicitiuo: ꝛ circūstātij q̄si formalib' p̄ncipijs ipius: hoc āt mō se hñt bona ad mr̄imoniū sic circūstātie ad act' vtutis: ex q̄bus hz q̄ vtutis actus eē possit.

¶ Secūdum sic' procedit:

vī q̄ isufficiēter bona mr̄imonij assignēt in lr̄a. s. fides: ples: ꝛ sacr̄m: qz matrimoniū nō solū fit i hoib' ad ꝓlē ꝓcreādā ꝛ nutriendā: ſz ad ꝓsortiū cōis vite pp opez cōicatōez vt dī in. viij. eth. g̈ sic ponit ples bonū mr̄imonij: ita ꝏberz poni cōicatio operū. ¶ P. p̄iūctio xp̄i ad eccl'az qua' mr̄imoniū significat pficit p charitatē. g̈ iter bona mr̄imonij magis debēt poni charitas q̄ fides. ¶ P. i mr̄imonio sic exigit q̄ ncut ꝓiugū ad alteri' thorꝝ accedat: ita exigit q̄ vn' alteri debituz reddat. ſz p̄miū ptiet ad fidē: vt i lr̄a dī. g̈ debēt ēt iustitia pp redditōez debiti iter bona mr̄imonij cōputari. P. sic i mr̄imonio inūtū significat p̄iunctōez xp̄i ꝛ eccl'e requirit idiuisibilitas: ita ꝛ vitaſ vt sit vna vn'. ſz sacr̄z qō iter tria bona p̄iugij ꝓputat ptiet ad idiuisiōez. g̈ debēt eē aliq̄d aliō qō ptinēt vitatē. ¶ Sz ꝯ: vī q̄ supfluat: qz vnica vt' sufficit ad vnicū actū honestādū. ſz fides ē q̄dā vtus. g̈ ñ oportuit alia duo addē ad honestādū mr̄imoniū. ¶ P. ñ ex eodē aliq̄d accipit rōez vtil' ꝛ honesti: cū vtile ꝛ honestū ex oppoito bonū diuidāt. ſz ex ples mr̄imoniū accipit rōez vtil'. g̈ ples ñ oz ꝓputari iter bona q̄b' mr̄imoniū honestat. ¶ P. nihil oz poni vt ꝓpetas vl̄ additio suiipsi'. ſz hec bona ponūt vt q̄dā ꝓditiones mr̄imonij. g̈ cū mr̄imoniū sit sacr̄m ñ oz poni sacr̄m inter bona mr̄imonij. ¶ Ēspōdeo dō: q̄ mr̄imoniū ē i officiū nāe: ꝛ ē sacr̄m eccl'e. inūtū g̈ ē in officiū nature duob' ordinat: sicut ꝛ quilibet

alius virtutis actus: quoꝝ vnuꝫ exigitur ex parte ipsius agẽtis: hoc ẽ intẽtio finis debiti: ⁊ sic ponit bonũ mr̃imonij proles. aliud exigit ex parte ipius actus qui ẽ bonus in genere: ex hoc ꝙ cadit sub ꝛa debitam mãm: ⁊ si ẽ fides ꝑ quam hõ ad suaꝫ accedit ⁊ nõ ad aliaꝫ. Sed vlteriꝰ habet aliquã bonitatẽ inq̃ntum ẽ sacr̃m: ⁊ hoc significat ipso noie sacramẽti. ¶ Ad. j. g̃ dr̃: ꝙ in ꝓle nõ solũ intelligit ꝓcreatio ꝓlis: sed etiã educatio ipsi⁹ ad quã sicut ad finẽ ordinat tota cõicatio operũ que ẽ int̃ virum ⁊ vxorẽ inq̃tum sunt mr̃imonio iuncti: qz patres nãliter thesauriçãt filijs: vt ꝓz. ij. Cor. xij. ⁊ sic in ꝓle q̃si in ꝓncipali fine alius q̃si secũdarij includit. ¶ Ad. ij. dr̃: ꝙ fides nõ accipit hic ꝑ⁹ ẽ virtus theologica: sed ꝑ⁹ est pars iustic̃ie fm ꝙ fides dicit ex hoc ꝙ fiunt dicta in ꝓseruatõe ꝑmiss̃ oꝝ. ⁊ qz in mr̃imonio cum sit quidã ꝓtractus est quedã ꝑmissio ꝙ quã talis vir tali mulieri determinat. ¶ Ad. iij. dr̃: ꝙ sicut in ꝑmissione matrimonij cõtinetur vt neuter ad alterũ thoꝛum accedat: ita etiã ꝙ sibi iuicem debitũ reddant: ⁊ hoc ẽt est ꝓncipalius: cũ ꝓsequatur ex ipsa mutua ptãte i inuicẽ data: ⁊ ideo vtrũq; ad fidẽ ptinet: sed in lr̃a ponitur illud qđ est minus manifestũ. ¶ Ad. iij. dr̃: ꝙ in sacr̃o non solũ intelligẽda ẽ indiuisio: sed oia illa que cõsequũtur mr̃imoniũ: ex hoc ꝙ est signum cõiunctionis xp̃i ⁊ eccl̃sie. vel dicendum ꝙ vnitas quã obiectio tangit ptinet ad fidẽ sicut idiuisio ad sacr̃m. ¶ Ad. v. dr̃: ꝙ fides nõ accipitur hic ꝑ aliq̃ virtute: sed ꝑ quadã conditiõe virtutis ex qua fides nomiat que ponit pars iustic̃ie. ¶ Ad vj. dr̃: ꝙ sicut debitus vsus boni vtilis accipit ratiõe honesti: nõ quidẽ ex vtili: sed ex rõne q̃ rectuꝫ vsum facit: ita etiã ordinatio ad aliquod bonum vtile põt facere bonitatẽ honestatis ex vi rõnis debitam ordinationẽ faciẽtis: ⁊ hoc mõ mr̃imoniuꝫ ex hoc ꝙ ordinat ad ꝓlem vtile est: ⁊ nihilomin⁹ honestũ inq̃tum debite ordinat. ¶ Ad. vij. dr̃: ꝙ sicut mgr̃ dicit in lr̃a: sacr̃m nõ dr̃ hic ipsuꝫ matrimoniũ: sed insepabilitas eius que ẽ eiusdẽ rei signũ cuius ⁊ mr̃imoniũ. Vel dr̃: ꝙ quãuis matrimoniũ sit sacr̃m: tamẽ aliud ẽ mr̃imonio esse matrimoniũ: ⁊ aliud ẽ ei eẽ sacr̃m: qz nõ solum ad h⁹ est institutũ vt sit in signũ rei sacre: sed etiã vt sit i officiũ nature: ⁊ ideo rõ sacri est quedã ꝓditio adueniẽs mr̃imonio fm se cõsiderato: ex quo etiam honestatẽ hz: ⁊ iõ sacr̃alitas eius vt. j. dicaꝫ: ponit inter bona honestãtia mr̃imoniũ: ⁊ fm hoc in tertio bono mr̃imonij. s. sacr̃o non solũ intelligit insepabilitas: sz ẽt oia q̃ ad significatõez ipsi⁹ ptinẽt.

AD tertiuꝫ sic proce

dit: vi ꝙ sacr̃m nõ sit ꝓncipalius int̃ matrimonij bona: qz finis ẽ potissimum in vnoquoq;. sed ꝓles ẽ mr̃imonij finis. g̃ ꝓles ẽ ꝓncipalius mr̃imonij bonũ. ¶ D. ꝓncipali⁹ ẽ in rõne ſpẽi differẽtia q̃ cõplet ſpẽm ꝙ genus: ſicut forma ꝙ mã in ꝓstitutione rei nãlis. sed sacr̃m ꝓpetit matrimonio ex rõne sui generis: ꝓles ãt ⁊ fides ex ratione differẽtie inq̃tuꝫ ẽ tale sacr̃m. g̃ alia duo sũt magis ꝓncipalia in mr̃imonio ꝙ sacr̃m. ¶ D. sic̃ iuenit mr̃imoniũ sine ꝓle ⁊ fide: ita iuenit sine inſepabilitate: sicut ꝓz qñ alter cõiuguꝫ añ mr̃imoniũ ꝓsummatũ ad religionẽ transit. g̃ nec ex hac rõne sacr̃m ẽ in mr̃imonio ꝓncipalius. ¶ D. effect⁹ nõ põt eẽ principalioꝛ sua cã. sed ꝓsensus q̃ est cã mr̃imonij mutat frequẽter. g̃ ⁊ mr̃imoniũ dissolui potest: ⁊ sic inſepabilitas nõ semp ꝓcomitat mr̃imoniũ. ¶ D. sacr̃a q̃ hẽnt effectuꝫ ꝑpetuũ imꝑmunt characterẽ. sz in mr̃imonio nõ ipr̃imit character. g̃ nõ adest ei inſepabilitas ꝑpetua: ⁊ ita sicut ẽ mr̃imoniũ sine ꝓle: ita põt eẽ sine sacr̃o: ⁊ sic idem qđ ꝑus. ¶ Sed ꝯ: illud qđ ponit in diffinitiõe rei est sibi maxie eẽntiale. sed idiuisio que ptinet ad sacr̃z ponit in diffinitiõe. ⅋. de mr̃imonio data: nõ autẽ ꝓles vel fides. g̃ sacr̃m inter alia mr̃imonio ẽ eẽntialius. ¶ D. vtus diuina q̃ in sacr̃is opatur ẽ efficacioꝛ ꝙ virt⁹ humana. sz ꝓles ⁊ fides ptinẽt ad matrimoniũ fm ꝙ ẽ in officiũ nãe humãe: sacr̃m aũt fm ꝙ ẽ ex istitutione diꝛna. g̃ sacr̃m ẽ ꝓncipalius in mr̃imonio ꝙ alia duo. ¶ Espõdeo dr̃ ꝙ aliqđ dr̃ in re aliq̃ ꝓncipalius altero duob⁹ modis: aut qz ẽ eẽntialius: aut qz dignius. si qz dignius: sic oĩbus modis sacr̃m ẽ ꝓncipali⁹ inter tria ꝓnugij bõa: qz ptinet ad mr̃imoniũ inq̃ntũ ẽ sacr̃m gr̃e: alia vero duo ptinẽt ad ipm inq̃tuꝫ ẽ quoddã nãe officiũ. ꝑfectio ãt gr̃e ẽ dignioꝛ ꝑfectioe nãe. Si aũt dicat ꝓncipalius qđ ẽ eẽntialius: sic distinguẽdũ: qz fides ⁊ ꝓles possunt dupl̃r ꝓsiderari: vno mõ in seipsis: ⁊ sic ptinẽt ad vsuꝫ mr̃imonij ꝑ quẽ ⁊ proles ꝓducit: ⁊ pactio ꝓiugalis seruat: sz idiuisibilitas quam sacr̃m ipoꝛtat ptinet ad ipm mr̃imoniũ fm se: qa ex hocipso ꝙ ꝑ pactionẽ ꝓiugalẽ sui ptãtem sibi iuicem i ꝑpetuũ cõiuges tradũt: sequtur ꝙ separari nõ possint: ⁊ inde ẽ ꝙ matrimoniũ nunq̃ iuenit sine inſepabilitate: iuenitur ãt sine fide ⁊ ꝓle: qz esse rei nõ dependet ab vsu suo: ⁊ fm hoc sacr̃m ẽ eẽntialius mr̃imonio q̃ fides ⁊ ꝓles. Alio mõ possũt ꝓsiderari fides ⁊ ꝓles fz ꝙ sunt in suis ꝓncipijs: vt ꝑ ꝓle accipiat intẽtio ꝓlis: ⁊ ꝑ fide debitũ fuandi fidẽ: sine qbus ẽt mr̃imoniũ cẽ nõ põt: qz hec in mr̃imonio ex ipsa pactione ꝓiugali causant: ita ꝙ si aliqđ ꝛium huiꝰmõi exꝑmeret in ꝓsensu q̃ matrimoniũ facit: nõ eẽt verũ mr̃imoniũ: ⁊ sic accipiendo fidẽ ⁊ ꝓlem: ꝓles ẽ eẽntialissimũ in mr̃imonio: ⁊ secũdo fides: ⁊ tertio sacr̃m. sicut ẽt homini ẽ eẽntialius eẽ nãe ꝙ eẽ gratie: q̃uis eẽ gratie sit dignius. ¶ Ad. j. g̃ dr̃: ꝙ finis fm intẽtionẽ ẽ ꝓmuꝫ in re: sed fm ꝓsecutionẽ ẽ vltimũ: ⁊ simlr se hz ꝑles iter mr̃imonij bõa: ⁊ iõ qdãmõ ẽ ꝓncipal⁹: et qdãmõ nõ. ¶ Ad. ij. dr̃: ꝙ sacr̃m ẽt ꝑt ponitur tertiũ mr̃imonij bonũ ptinet ad mr̃imoniũ rõne

sue differētie. dī enī sacr̄m ex significatione huius rei sacre determinate quā mr̄imoniū significat.
¶ Ad. iij. dō: q nuptie fm Aug. sūt bonū mortalium. vnde in resurrectione nō nubent neq; nubēt̄ur: ut dicitur Matth. xxij. ꝛ iō viculū mr̄imonij nō se extēdit vltra vitam in qua trahit: ꝛ iō dī insepabile: qz nō potest in hac vita separi: sed p mortem separi potest siue corpalem post carnalē coniunctionē: siue spūalem post spūalem tm̄. ¶ Ad iiij. dō: q q̄uis cōsensus qui facit mr̄imoniū nō sit ppetuus māliter. i. q̄tum ad substantiā actus: qz ille actus cassat ꝛ potest cōtrarius succedere: tamē formaliter loquēdo est ppetuus: qz est de ppetuitate vinculi alʒ nō faceret mr̄imoniū. nō enī ꝓsensus ad tēp' ad aliquā mr̄imoniū facit. et dico formaliter fm q actus accipit spēm ab obiecto: ꝛ fm hoc mr̄imoniū ex cōsensu insepabilitatē accipit.
¶ Ad. v. dō: q ī sacr̄is in q̄bus imp̄mitur character traditꝫ ptās ad actus spūales sed in mr̄imonio ad actus corpales. vnde mr̄imoniū ratione ptātis quā in se inuicē cōiuges accipiūt: cōuenit cum sacramētis in q̄bus charact̄ imp̄mitur: ꝛ ex hoc hz insepabilitatē: ut in lr̄a dicit: sed differt ab eis in q̄tum potestas illa est ad actus corporales: ꝛ ꝓpter hoc non imp̄imit characterem spūalē. ¶ Q. II.

Einde queritur

qualiter per bona p̄dicta mr̄imoniū excusetꝫ. Et circa hoc querunt tria. ¶ Primo vtrū p̄dicta bona possint excusare actū mr̄imonij. ut n̄ sit oīno peccatū. ¶ Scdo vtrū sine eis a peccato aliq̄n excusari possit. ¶ Tertio vtrū quādo est sine eis semper sit peccatum mortale.

Ad primuz sic proce

ditur: videt q actus mr̄imonij nō possit excusari p bona p̄dicta ut nō sit oīno peccatū: qz quicūq; sustinet damnū maioris boni ꝓpter mīn' bonū peccat: qz inordinate sustinet. sed bonū rationis qđ ledit in ipo actu coniugali est maius q̄ hec tria cōiugij bona. ꝯ p̄dicta bona nō sufficiūt ad excusādū cōiugalē cōcubitū. ¶ P. si bonū malo addatur in genere moris: totū efficit malū: nō aūt totum bonū: qz vna circūstantia mala facit actū malum: nō aūt vna bona facit ipm̄ bonū. sed act' cōiugalis fm se malus ē: alʒ excusatione nō indigēt. ꝯ bona mr̄imonij adiuncta nō p̄nt ipm̄ bonū facē ¶ P. vbicūq; est imoderatio passionis ibi ē vitiū in moribꝫ. sed bona mr̄imonij nō p̄nt efficere qui delectatio illius actus sit imoderata. ꝯ nō possunt excusare q̄n sit peccatū. ¶ P. verecūdia nō ē nisi de turpi actu fm Dama. sed bona mr̄imonij non tollūt erubescentiā ab illo actu. ꝯ nō p̄nt excusare q̄n sit peccatū. ¶ Sed ꝓtra: cōcubitus coniugalis nō differt a fornicario nisi p bona mr̄imonij, si ꝯ hec ñ sufficerēt excusare ipm̄: tūc mr̄imoniū semper illicitū remaneret: qđ est ꝫ id qđ habitū est su pra. xxvj. dī. ¶ P. bona mr̄imonij se hñt ad actū eius sic circūstantie debite: ut dictū est. sed circunstātie tales sufficiēter faciūt q aliq̄s actus ñ sit malus. ꝯ ꝛ hec bona p̄nt excusare mr̄imoniū ut nullo mō sit peccatū. ¶ Ꝛ̄ndeo dō: q aliq̄s actus dī excusari dupl̄r. Uno mō ex pte faciētis: ita q nō imputet faciēti in culpā q̄uis sit malus: vel saltē non in tantā culpā: sicut ignorātia dī excusare peccatū in toto vel in pte. Alio mō dī excusari act' ex pte sui: ita scz q nō sit malus: ꝛ hoc mō p̄dicta bōa dicunt excusare actū mr̄imonij. Ex eodē aūt hz act' aliq̄s q nō sit malus in genere moris: ꝛ q sit bon' qz nō est aliq̄s actus indifferēs: ut in. ij. li°. dictum est. Dicit aūt aliq̄s hūanus actus bon' dupliciter. Uno mō bonitate virtutis: ꝛ sic actus hz q sit bonus ex his q̄ ipm̄ in medio ponūt: ꝛ hoc faciūt in actu mr̄imonij fides ꝛ ꝓles ut ex dictis patz. Alio mō bonitate sacr̄i: fm q actus nō solū bonus: sed etiā scūs dī: ꝛ hāc bonitatē hz actus mr̄imonij ex indiuisibilitate cōiunctionis fm quā signat ꝓiunctionē xp̄i ad eccl̄iam: ꝛ sic patet q p̄dicta sufficiēt actū mr̄imonij excusant. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q p mr̄imonij actū nō incurrit hō damnū rōnis q̄tuz ad habitū: sed solū q̄tum ad actū. nec est incōueniēs q qñq; aliq̄s actus melioꝛ fm genus suū interrūpat ꝓ aliquo mīn' bono actu: hoc enī sine pcō fierī pōt: sic pz in eo q̄ a ꝓtemplatōe cessat ut interdū actioni vacet. ¶ Ad. ij. dō: q rō illa ꝓcederet si malum quod insepabiliter concomitatur cōcubitum esset malum culpe: nunc autem non est malū culpe sed pene tm̄: q̄ est inobediētia ꝓcupiscētie ad rōnem: ꝛ iō rō nō sequit. ¶ Ad. iij. dō: q superabundātia passionis q̄ vitiū facit nō attendit fm intentionē q̄titatiuaz ipius: sed fm ꝓportionē ad rōnem. vñ tūc solū passio reputat imoderata qñ limites rōnis excedit. delectatio aūt que fit in actu mr̄imoniali q̄uis sit intensissima fm q̄titatē: tm̄ ñ excedit limites sibi a rōne p̄fixas ante p̄ncipiū suū q̄uis in ipa delectatōe rō eos ordinare non possit
¶ Ad. iiij. dō: q turpitudo illa que semp ē i actu mr̄imonij ꝛ erubescentiam facit: turpitudo est pene ꝛ nō culpe: quia de quolibet defectu homo naturaliter erubescit.

Ad secūduz sic pro

cedit: videt q actus mr̄imonij excusari possit etiā sine mr̄imonij bonis. qui enī a nā tātū mouet ad actū mr̄imonij nō videt aliq̄d bonū intendere: qz bona mr̄imonij ptinent ad gr̄az vl̄ virtutē. scz q̄n aliq̄s solo nāli appetitu mouet ad actū p̄dictū: nō videt eē pcm̄: qz nullū nāle est malum cū malū sit p̄ter nām ꝛ p̄ter ordinē ut dic̄ Diony. ꝯ actus mr̄imonialis pōt excusari: etiā sine bonis mr̄imonij. ¶ P. ille q vtit ꝓuge ad fornicatōnem

vitandā nō videt aliq̄ bonū mr̄imonij intēdere. sed talis nō peccat: ut videt: qz ad hoc est mr̄imoniū ꝓcessū hū̄ane infirmitati ut fornicatio vitet. j. Lo i. vij. g etiā sine bonis mr̄imonij pōt actus eius esse excusatus. ¶ D. Ille q̄ vtit re sua ad libitū nō facit ꝓtra iusticiā: z sic nō peccat ut videt. sz p mr̄imoniū vxor efficitur res viri z ecōuerso. g si se inuicē ad libitū vtunt libidine mouēte: nō videt esse peccatū: z sic idē q̄ ꝑus. ¶ D. Illud q̄ efficit bonū ex genere nō efficit malū nisi ex mala intentōe fiat. sed actus mr̄imonij quo q̄s suā cognoscit ē ex genere bon⁹. g nō pōt malus esse nisi mala intētōe fiat: sed pōt bona intentōe fieri etiā si nō intendat aliq̄ mr̄imonij bonū: puta cū q̄s p hoc salutem corpalē intēdit ꝓuare aut ꝓsequi. g videt q̄ etiā sine mr̄imonij bonis act⁹ ille possit excusari. ¶ Sz ꝯ: remota cā remouet effectus. sz cā honestat⁹ act⁹ mr̄imonialis sūt mr̄imonij bona. g sine eis nō potest actus mr̄imonialis excusari. ¶ D. act⁹ p̄dict⁹ nō differt ab actu fornicario nisi in p̄dictis bonis. sed ꝓcubitus fornicarius semp est malus. g si ñ excusat p̄dictis bonis: etiā mr̄imonialis act⁹ semper erit malus. Ñndeo dō: q̄ sic bona mr̄imonij ꝑm q̄ sūt i habitu faciūt mr̄imoniū honestū z sanctū ita ēt ꝑm q̄ sūt in actuali intētione faciūt actū mr̄imonij honestū q̄tū ad illa duo bona q̄ ipius actū respiciūt. vñ q̄n ꝓiuges cōueniūt cā plis procreāde vel ut sibiinuicē debitū reddant q̄ ad fidē ptinent: totaliter excusant a peccato. scd tertiū bonū nō ptinet ad vsū mr̄imonij: sed ad eēntiā ipius ut dcm est. vñ facit ipm mr̄imoniū honestū: nō aūt actus eius: ut p hoc actus absq̄ pcco reddat: qz alicuius significationis cā cōueniūt: z iō duobus solis modis ꝓiuges absq̄ omni pcco ꝓueniūt. s. cā plis procreande z debiti reddendi: alꝫ aūt semp est ibi peccatū ad minus veniale. ¶ Ad. j. g dō: q̄ ples ꝑt est bonū sacri addit supra plem ꝑt est intentū a nā. nā cni intendit plem ꝑt in ipa saluat bonus spēi. scd in ple ꝑm q̄ ē bonū sacri mr̄imonij vltra hoc intelligit ut ples suscepta vlt erius ordinet in deū: z iō dz q̄ intentio nāe q̄ plē intēdit referatur actu vel habitu ad intentionē plis ꝑt ē bonū sacramēti: alꝫ staret in creatura: q̄ sine pcco eē non pōt: z iō q̄n nā tm̄ mouet ad actū mr̄imonij: ñ excusat a pcco oino nisi ingtū motus nāe ordinatur actu vel habitu vlterius ad plem ꝑm q̄ est bonus sacri. nec tm̄ seq̄tur q̄ motus nāe sit malus: sed q̄ sit imꝑfectus nisi ad aliq̄ bonū mr̄imonij ulteri⁹ ordinet. ¶ Ad. ij. dō: q̄ si aliq̄s p actū mr̄imonij intendat vitare fornicationē in ꝓiuge: nō est aliq̄ pcēm: qz hoc est q̄dam redditio debiti q̄ ad bonū fidei ptinet. sed si intendat vitare fornicationē i se: sic est ibi aliq̄ supfluitas: z ꝑm hoc ē pcēm veniale nec ad hoc ē mr̄imoniū institutū nisi ꝑm indulgētiā q̄ est de peccatis venialib⁹. ¶ Ad. iij. dō: q̄ vna debita circūstātia nō sufficit ad hoc q̄ act⁹ sit bonus: z ideo nō dz q̄ q̄litercūq̄ q̄s re sua vtat vsus sit bonus: sed q̄n vtit re sua ut dz ꝑm oēs circūstantias. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis intendere sanitatis cōseruationē nō sit p se malū: tm̄ hec intentio efficit mala si ex aliquo sanitas intendat q̄ nō ē ad hoc de se ordinatū: sic q̄ ex sacro baptismi tm̄ salutem corpalē q̄reret: z sic ē i ꝓposito actu mr̄imoniali.

Ad tertium sic ꝓcedit: videt q̄ q̄ncunq̄ aliq̄s vxorē cognoscit nō intendēs aliq̄ mr̄imonij bonū: sz sola delectationē mortaliter peccat: qz Iero. dicit z hētur in lra: Uoluptates q̄ de meretricū amplexib⁹ capiunt: in vxore damnāde sūt. sz nō dī eē dānabile nisi peccatū mortale. g cognoscere vxorē ꝓpter solā voluptatē est pcēm mortale semp. ¶ D. ꝓsēsus in delectationē ē pcēm mortale: ut in. ij. li°. dis. xxiij. dictū ē. sed q̄ncunq̄ cognoscit vxorē suā cā delectationis ꝓsentit in delectationē. g mortaliter peccat. ¶ D. q̄ncunq̄ vsū creature nō refert in deū: creatura fruit: q̄ est pcēm mortale. sz q̄ncunq̄ vxore ꝓp solā delectationē vtit hūc vsū nō refert in deum. g mortaliter peccat. ¶ D. nullus dz excōicari nisi ꝓ pcco mortali. sz aliq̄s sola libidie vxorē cognoscēs artat ab introitu ecclie ut in lra dī: q̄si sit excōicatus. g ois talis peccat mortaliter. Sz ꝯ ē ꝑm Aug. q̄ talis cōcubitus ponit inter pcca quotidiana: ꝓ q̄bus dī pī nr̄: ut hētur in lra. sed talia nō sūt peccata mortalia. g rē. ¶ D. q̄ cibo vtit ꝓp delectatōnē tm̄ nō peccat mortaliter. g pari rōne q̄ vtit vxore tm̄ cā libidinis satiande. Ñndeo dō: q̄ q̄dā dicūt q̄ q̄ncunq̄ ad actū ꝓiugalem libido ꝓncipaliter mouet est pcēm mortale: sz q̄n mouet ex latere: tūc ē pcēm veniale. q̄n aūt delectationē oino respuit et displicet ei tūc est oino absq̄ veniali pcco: ut sic delectationē in actu illo q̄rere sit pcēm mortale: delectationē oblatā acceptare sit pcēm veniale: sz eam odire sit pfectiōis. sed hoc nō pōt esse: qz ꝑm pbm in. x. Ethi. idē est iudiciū de delectatione z opatōe qz opationis bone ē delectatio bona z male mala vnde cū actus mr̄imonialis nō sit p se malus: nec q̄rere delectationē erit pcēm mortale semp. Et iō dō: q̄ si delectatio querat vltra honestatē mr̄imonij: ut. s. qz aliq̄s in ꝓiuge nō attendat q̄ ꝓiunx est sz solū q̄ mulier est: idē patus facere cū ea si nō eēt ꝓiunx: est pcēm mortale: z talis dī ardentior amator vxoris: qz. s. ardor ille extra bona mr̄imonij effertur. Si aūt q̄rat delectatio ifra limites mr̄imonij: ut. s. talis delectatio in alia nō quereret q̄ i cōiuge sic est veniale pcēm. ¶ Ad. j. g dō: q̄ tunc voluptates meretricias vir in vxore q̄rit: q̄n nihil aliud in ea attendit q̄ q̄d in meretrice attenderet.

¶ Ad. ij. dō: q̄ ꝓsensus in delectationē ꝓcubitus q̄ est mortale pcēm ē mortale pcēm: nō aūt talis ē delectatio matrimonialis actus. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis delectationē nō referat actu in deū: tamē nō

ponit in ea vltimū volūtatis finē: alʒ eam vbicūq; indifferenter q̄reret: ꝛ iō nō oz q̄ creatura fruat: sed utitur creatura pp se: se aūt habitualiter pp deū: q̄uis nō actu. ¶ Ad. iij. dō: q̄ hoc ñ dī pp hoc q̄ ex hoc pcō hō excōicationē mereat: ſz qꝛ spūalibus se reddit inhabilē: pp qđ i actu illo hō efficit totus caro. ¶ Dicit q̄rī: cū masculus ꝛc. de hoc in p̄cedenti dī. dictū est: q̄m malus finis bonitatē mr̄imonij nō tollit. ¶ Qui vero venena ꝛc. hoc pcēm q̄uis sit graue ꝛ inter maleficia ꝓputandus ꝛ p̄ naturā: qꝛ etiā bestie fetus expectāt: tñ est minus q̄ homicidiū: qꝛ adhuc poterat alio mō impediri ꝓceptus: nec est iudicandus talis irregularis: nisi iaʒ formato puerperio abozsū procuret. ¶ Semine paulati formant ꝛc. de hoc habitū est in tertio dis. ij. ¶ Et postq̄ venter vxoris ꝛc. q̄uis enī matrix post impꝛegnationē claudat: tñ ex delectatione ut Auic. dicit: mouet ꝛ opatur: ꝛ ex hoc imminet pericul abozsus: ꝛ iō Hiero. vituꝑat accessū viri ad vxorē impgnatā: nō tñ ita q̄ semp sit peccatū mortale: nisi forte q̄n ꝓbabiliter timet de periculo abozsus. ¶ Ut imutet in eū vsū ꝛc. vsus cōtra naturā ꝓiugis est q̄n debitū vas p̄termittit: vl debitū modū a nā institutū q̄tū ad sitū: ꝛ in ꝑmo semp est pcēm mortale: qꝛ ꝓles sequi nō pōt. vnde totaliter intentio nāe frustrat. sed in scō mō non semp est peccatū mortale ut q̄dā dicūt: ſz pōt esse signū mortal ꝓcupiscētie: q̄nq; ēt sine pcō eē pōt: q̄n dispositio corpis aliū modū nō patit: alʒ tāto est grauius q̄to magis a naturali mō recedit.

¶ Dis. XXXII.

Tenduz est q̄ cum in oībus ꝛc. Postq̄ determinauit mgr̄ de bonis cōiugij q̄bus actus mr̄imonialis excusat: hic determinat ō actu ipo fm q̄ vlterius accipit rōnez debiti p̄ bona ꝓiugij: ꝛ diuidit in ptes duas. In ꝑma oñdit q̄ vterq; cōiugū alteri debitū reddere tenet. In scōa oñdit q̄ petitio ꝑmi debiti pp solēnitatē tpis ipedit: ibi Et licet debitū ꝛc. Prima in duas: In ꝑma oñdit q̄ vir ꝛ vxoꝛ sūt eq̄les in debiti redditione. Scō p̄bat q̄ddam qđ supposuerat: ibi Qđ vero sine consensu ꝛc. ¶ Et licet debitū ꝛc. h̄ determinat de tēporibus in q̄bus actus mr̄imonij interdicit. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit q̄ aliqđ tēpus impedit petitionē debiti. Scō oñdit q̄ etiā aliquod ipedit celebrationē nuptiaꝝ: ibi Nec soluz in opere carnali ꝛc. Circa ꝑmū duo facit. Primo oñdit veritatē. Scō excludit q̄ndam obiectionem: ibi Illud aūt quod dictum est ꝛc.

Ic querunt quidā. ¶ Primo vtrū vterq; ꝓiugū teneat ex necessitate p̄cepti alteri debitū reddere semp. Scō vtꝝ debeat aliq̄ reddere ñ poscēti. ¶ Tertio vtrum in redditōe debiti vir ꝛ vxoꝛ sint eq̄les. ¶ Quarto vtrum vnus sine consensu alterius possit votū emittere per quod impediatur redditio debiti. ¶ Quito vtꝝ tēpus impediat redditionē debiti.

Ad primuz sic proceditur: videt q̄ alter cōiugū nō teneat alteri ad redditionē debiti ex necessitate p̄cepti: nullus enī ꝓhibet a sumptione eucharistie pp hoc q̄ p̄ceptū implet. sed ille q̄ vxoꝛi debitū reddit ñ pōt carnes agni edere: ut Hiero. in lr̄a dicit. g̃ reddere debitū nō est de necessitate p̄cepti. ¶ Ꝑ. q̄libet potest licite abstinere ab his que sūt sibi nociua in pſona. sed aliq̄ reddere debitū poscenti cēt nociuū pſone: vel rōne infirmitatis: vel rōne solutionis iā facte. g̃ videt q̄ licite possit debitū poscenti negari ¶ Ꝑ. q̄cunq; facit se impotentē ad faciēdū id ad qđ ex p̄cepto tenet: peccat. si ergo aliq̄s ex necessitate p̄cepti tenet ad reddendū debitū: videt q̄ peccet si ieiunando vel alʒ corpus suū attenuādo impotentē se reddat ad debiti solutionē: qđ nō videt vez. ¶ Ꝑ. mr̄imoniū fm ꝓpm ordinat ad ꝓcreationē ꝓlis ꝛ educationē: ꝛ itez ad cōicationē vite. sed lepꝛa est ꝓtra vtrūq; mr̄imonij finē: qꝛ cum sit morbus ꝓtagiosus: mulier lepꝛosa nō tenet cohabitare: silr etiā morbus ille frequēter trāsmittitur ad ꝓlem. g̃ videt q̄ viro lepꝛoso vxoꝛ debitū reddere nō teneat. ¶ Sed ꝯ: sicut seruus est in ptāte dñi sui: ita ꝛ vnus ꝓiugū in ptāte alterius: ut patz j. Loꝛ. vij. sed seruus tenet ex necessitate p̄cepti domino suo debitū ſuitutis reddere: ut pz Ro. xiij. Reddite oībus debita: cui tributū tributū ꝛc. g̃ et vnus ꝓiugū ex necessitate p̄cepti tenet alteri reddere debitū. ¶ Ꝑ. mr̄imoniū est ordinatū ad fornicationē vitandā: ut pz. j. Loꝛ. vij. sed hoc nō posſz p mr̄imoniū fieri si vnus alteri nō teneret debituz reddere q̄n ꝓcupiscentia infestat. g̃ reddere debitū est de necessitate p̄cepti. ¶ Rñdeo dō: q̄ mr̄imoniū est ꝑncipaliter institutū in officiū nature: ꝛ ideo i actu ipius ꝓsiderādus ē motus nature fm quē nutritiua nō ministrat generatiue nisi id qđ supfluit ad ꝓseruationē indiuidui: qꝛ h̄ est ordo naturalis ut ꝑus aliq̄d in seipo pficiat: ꝛ postmodū alteri ō pfectione sua cōicet: hoc etiā ordo charitatis hz q̄ naturā pficit: ꝛ iō cum vxoꝛ in viro ptātem nō habeat nisi q̄tum ad generatiua vtutē: nō aūt q̄tuz ad ea q̄ sūt ad ꝓseruationē indiuidui ordiata: vir tenet vxoꝛi reddere debitū in his q̄ ad generatōez ꝓlis spectant: salua tñ ꝑus persone incolumitate. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ aliq̄s ipleus aliqđ p̄ceptū potest reddi inhabilis ad aliqđ officiū sacrū exequendū sic iudex q̄ hominē ad mortē ꝓdemnat p̄ceptū implens irregularis efficit: ꝛ silr etiā ille q̄ p̄ceptū implens debitū soluit: redditur ineptus ad diuina officia exequēda: nō q̄ ille actus sit peccatū: sed rōne carnalitatis illius actꝰ: ꝛ sic fm q̄ mgr̄ dic Hiero.

loq̃tur tm̃ de ministris eccl̃ie: nō aũt de alijs q̃ sũt
suo iudicio relinquẽdi: q2 pñt 7 ex deuotione di-
mittere 7 sumere co2p' xp̃i absq; peccato. ¶ Ad
ij̃. dō: q; vxo2 nō hz ptātem in co2pus viri nisi sal'
ua p̄sistētia pl̄one ip̄ius ut dictū est. vnde si vltra
exigat nō est petitio debiti: sz iniusta exactio: 7 pp
hoc vir non tenet ei satisfacere. ¶ Ad. iij̃. dō: q; si
alicꝫs reddit ip̄otēs ad debitū soluẽdū ex cā ex mr̃i
monio p̄secuta: puta cū p̄us debitū reddit 7 ẽ ipo
tens ad debitū soluendū vlterius mlr non hz ius
plus petẽdi: 7 in petẽdo vlterius se magis meretri
cẽ q̃ coniugẽ exhibet: si aũt reddat ip̄otēs ex alte-
ra causa si illa est licita: sic iterū nō tenet: nec pōt
mulier exigere. si nō est: tũc peccat: 7 pcm vxoris
si in fornicationẽ pp hoc labat aliquo mō sibi im
putat: 7 iō debet q̃tū pōt operā dare ut vxo2 cōti
neat. ¶ Ad. iij̃. dō: q; lepra soluit sponsalia: sz nō
mr̃imoniū. vñ vxo2 etiā viro lepr̄oso tenet redde-
re debitū: nō tn̄ tenet ei cohabitare: q2 nō ita cito
inficit ex coitu sic ex frequẽti cohabitatõe: 7 q̃uis
ples generat infirma: tn̄ melr̄ ẽ ei sic eẽ q̃ pẽr' ñ eẽ.

Ad secundū sic p2o

cedit: videt q; vir nō teneat reddere debi
tū vxo2i nō petenti: p̄ceptū enī affirmatiuū nō ob
ligat nisi ad tp̄us determinatū. sz tp̄us determina
tū solutionis debiti nō pōt eẽ nisi qñ debitū petit.
g̃ alꝫ soluere nō tenet. ¶ p̄. de q̃libet debem' p̄su
mere meliora. sed melius est etiā cōiugibus p̄tinere
q̃ mr̃imonio vti. g̃ nisi exp̄sse debitū petat oz p̄-
sumere vir q; ei placeat cōtinere: 7 sic nō tenet ei ꝺ
bitū reddere. ¶ p̄. sic̃ vxo2 hz ptātem in viz: ita
dñs in seruū. sed p̄uus nō tenet dño seruire nisi qñ
ei a dño imperat. g̃ nec vir vxo2i tenet reddere de
bitū nisi qñ ab ea exigit. ¶ p̄. vir pōt aliqñ vxorẽ
exigentẽ p̄cibus auertere ne exigat. g̃ multo magis
pōt nō reddere si nō exigat. ¶ Sed ꝯ: p redditio-
nẽ debiti medicamentū p̄stat ꝯ vxo2is p̄cupiscen-
tiā. sed medic' cui est infirm' aliꝫs cōmissus tenet
morbo eius subuenire etiā si ip̄e ñ petat. g̃ vir vxo
ri nō petẽti tenet debitū reddere. ¶ p̄. plat' tene
tur co2rectionis remediū ꝯ pcm subditoꝝ adhi-
bere etiā eis ꝯdicentib'. sed redditio debiti in viro
est ordiata ꝯ pcā vxo2is. g̃ tenet vir debitū redde
re qñꝫ ẽt nō petẽti ¶ Ulterius videt: q; liceat mu
lieri mēstruate debitū petere: sic̃ enī in lege mulier
mēstruata erat īmunda: ita 7 vir fluxū semis pati-
ens. sz vir seminifluus pōt debitū petere. g̃ pari rō
ne 7 mlr mēstruata. ¶ Itē maio2 infirmitas est le
pra q̃ passio menstruoꝝ: 7 maiorẽ ut videt co2ru
ptionẽ causat in ple. sed lepr̄osa pōt debitū petẽ. g̃
7c̃. ¶ Itē si mēstruate nō licet petere debitū: hoc
nō est nisi rōne defectus q̃ timet in ple. sed si muli
er sit sterilis nō timet talis defectus. g̃ videt q; sal-
tẽ sterilis mēstruata possit petere. ¶ Sz ꝯ Leuit.
xviij̃. Ad mulierẽ q̃ patit menstruū non accedes.

Aug. cū sufficiẽter p̄hibuisset h̄ etiā repetit ne fo2
te in supio2ibus videret figuratiue accipiendum.
¶ Itē Esa. xlüj̃. Oēs iusticie vie q̃si pannus men
struate. ubi Hiero. Tũc viri abstinẽ debẽt a muli
erib': qm̃ tũc p̄cipiunt mēbris dānati: ceci: claudi:
lepr̄osi: ut q2 parentes nō erubuerũt in p̄claui cō
misceri eoꝝ peccata pateãt cūctis: 7 aptius reda'
guent in puulis: 7 sic idẽ qꝺ p̄us. ¶ Ulterius videt
q; mulier mēstruata nō debeat reddere debitū pe
tenti. Leuit. xix. dī: q; si aliꝫs ad mēstruatā accesse
rit: vterq; morte ẽ puniẽdus. g̃ videt q; tā reddẽs
q̃ exigens debitū mortaliter peccat. ¶ Itē Ro. j. nō
solū q̃ faciunt: sed q̃ p̄sentiũt digni sũt morte. sed
exigens debitū scient a mēstruata mortaliter pec'
cat. g̃ 7 mulier consentiẽs ei in redditione debiti.
¶ Itē furioso nō est gladius reddendus ne se vel
aliū interficiat. g̃ eadē rōne nec vxo2 tpe mēstruo
rū oz viro co2p' suū exponere ne spūaliter occidat.
¶ Sz ꝯ: Lo2. vij̃. Mlr sui co2poris ptātē non hz:
sed vir. g̃ petẽti mlr ẽt mēstruata oz debitū reddẽ.
¶ Itē mlr mēstruata nō oz eẽ viro peccādi occa'
sio. sed si viro petẽti debitū: debitū ip̄a nō reddēt:
etiā tpe mēstruoꝝ: eẽt viro peccādi occasio: q2 fo2
te fornicaret. g̃ 7c̃. ¶ Rñdeo dō ad. j. qōnem: q; pe'
tere debitū est duplicit̃. Uno mō exp̄sse: ut qñ ver
bis inuicẽ petũt. Alio mō est petitio debiti interp̄
tata: qñ. s. vir p̄cipit p aliq̃ signa q; vxo2 vellet sibi
debitū reddi: sz pp verecundiā tacet: 7 ita etiā si ñ
exp̄sse verbis debitū petat: tn̄ vir tenet reddere qñ
exp̄ssa signa in vxore apparẽt volũtatis debiti red
dendi. ¶ Ad. j. g̃ dō: q; tp̄us determinatū nō ẽ so
lū qñ petit: sz qñ timet ex aliqb' signis piculū: ad
qꝺ vitandū ordinat debiti redditio nisi tũc redda
tur. ¶ Ad. ij̃. dō: q; vir pōt talẽ p̄sũptionẽ ꝺ vxo
re hr̃e qñ in ea signa ꝯria nō videt: sz qñ videt esse
stulta p̄sũptio. ¶ Ad. iij̃. dō: q; dñs nō ita verecũ
dat a suo petere debitū suitutis: sic̃ vxo2 a viro ꝺ
bitū p̄iugij̃: si tn̄ dñs nō peteret pp ignorantiā vel
alia de cā: nihilomin' suus teneret implere si peri
culū imineret: hoc enī ẽ ñ ad oculū fuire: qꝺ apls
seruis mādat. ¶ Ad. iij̃. dō: q; nō oz vir vxorem
auertere ne petat debitū nisi pp aliquā rōnabilez
cām: 7 tũc etiā nō debet cū magna instātia auerti
pp pericula iminẽtia. ¶ D. ij̃. qōnem dō: q; accedẽ
ad mēstruatā in lege p̄hibitū erat duplici ratōne:
tũ pp īmunditiā: tũ pp nocumentuz qꝺ in ple ex
h'moi p̄mixtione frequẽter sequebat. Et quo ad
p̄mū p̄ceptū erat ceremoniale: sz q̃tū ad scoz erat
morale: q2 cū mr̃imoniū sit ad bonū plis p̄ncipali
ter ordinatū: ordinat' est ois mr̃imonij̃ vsus quo
bonū plis impedit: 7 iō hoc p̄ceptū obligat etiā in
noua lege pp scoam rōnem 7si nō pp p̄mā. Flux'
tn̄ mēstruoꝝ pōt eẽ nālis 7 innālis. nālis qꝺez qñ
scz mulieres patiunt tpibus determiatis qñ sũt sa-
ne. Innālis aũt qñ inordinate 7 q̃si p̄tinue ex aliq̃
infirmitate fluxū sanguis patiunt. in fluxu g̃ men-

ſtruo q̄ innāli nō eſt ꝓhibitū ad mulierē menſtruatā accedere in lege noua: tū pp infirmitatē: qr mlr in tali ſtatu ꝓcipe nō pōt: tū qr talis fluxꝰ ē ppetuꝰ ⁊ diuturnꝰ. vñ oportēt q̄ vir ppetuo abſtineat. Sz qñ nāliter mlr patiat fluxū menſtruoq̄ pōt ꝓcipe ⁊ itez talis fluxꝰ ñ durat niſi ad modicū tp̄us. vñ ꝓhibitū ē ad talē accedē: ⁊ ſilr ꝓhibitū ē mulieri in tali fluxu debitū petē. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ fluxꝰ ſeminis in viro ex infirmitate ꝓcedit: nec ſemē ſic fluens eſt aptū ad generationē: ⁊ p̄terea talis paſſio ē diuturna vel ppetua ſic̄ lepra: vñ nō eſt ſimilis rō. Et p hoc ſoluit̄ etiā ſcd̄m. ¶ Ad.iij.dō: q̄ q̄diu mlr mēſtrua patit̄ ñ pōt eē certū eā eē ſterilē. q̄daz eni in iuuētute ſūt ſteriles: q̄ ꝓceſſu tp̄is ſūt fecunde: ⁊ ecōuerſo: ut dī in.x. de aialib⁹. ¶ Ad.iij.qō nē dō: q̄ circa hoc dixerūt q̄dā q̄ mlr mēſtruata ſic̄ nō dz petē debitū ita nec reddere: ſic̄ eni ñ tenet reddere ſi habēt infirmitatē in ꝓpria ꝓſona ex q̄ piculū ei imineret: ita nō tenet reddere ad vitādū piculū ꝓpriū. Sz iſta opi. videt̄ derogare mrīmōio p qd̄ datꝫ oīmoda ptās viro i corp⁹ mulieris q̄tuz ad mrīmoniale actū. Nec ē ſilr d̄ infirmitate corpis ꝓpriꝫ ⁊ piculo ꝓpriꝫ corpis: qr ſi mlr infirmat: certiſſimū ē q̄ ex carnali actu piculū ei imineat: non aūt ita certū ē de ꝓle q̄ forte nulla ſequtur. Et iō alij dicūt: q̄ mulieri mēſtruate nunq̄ licet petere debitū Si tñ vir eius petat: aut petit ſciens: ⁊ tūc dz eum auertere ꝓhib⁹ ⁊ monitis: nō tñ ita efficacit̄ ut poſſit ei eſſe occaſio in alias dānabiles corruptelas ſi ad id ꝓnus credat. aut ignoranter: ⁊ tūc mlr pōt aliquā occaſionē ꝓtendē vl infirmitatē allegare ne debitū reddat: niſi piculū viro timeat: tñ finaliter ſi vir nō deſiſtit a petitōe dz debitū reddē poſcenti: paſſionē vero ſuā nō eſt tutū indicare: ne forte vir ex hoc ad eā abominationē cōcipiat: niſi de viri prudētia p̄ſumat. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ hoc intelligendū ē q̄ñ vidz volūtarie ꝓſentit: nō aūt ſi mlr inuolūtaria ⁊ q̄ſi coacta debitū reddat. ¶ Ad.ij.dō: q̄ cū ꝓſenſus nō ſit niſi volūtatis: nō intelligit mulier ꝓſētire pcēo viri: niſi volūtarie debitū reddat: q̄ñ eni eſt inuoluntaria magis patitur q̄ cōſentiat ¶ Ad.iij.dō: q̄ gladius furioſo etiam eſſz reddē dus quando maius periculum timeretur in ñ reddendo: et ſimiliter eſt in propoſito.

Ad tertium ſic proce

dit: videt̄ q̄ vir ⁊ mlr ñ ſint in actu mrīmonij eqles. agens eni nobilius ē patiēte ut Aug. dicit. xij. ſup Geñ. ad lr̄am. ſed in actu ꝓiugali vir ſe hz ut agens: ⁊ femia ut patiens. ḡ ñ ſūt in actu illo equales. ¶ Ꝑ. vxor nō tenet viro debitū reddē niſi petat: vir aūt tenet vxori ut dictū ē. ḡ ñ ſūt pares in actu mrīmonij. ¶ Ꝑ. in mrīmonio mlr pp virū facta ē ut pz Geñ. ij. Faciam⁹ ei adiutoriū ſile ſibi. ſed illō pp qd̄ ē alterū ſemp ē ꝓncipalī. ḡ ⁊c. ¶ Ꝑ. mrīmoniū ꝓncipaliter ordinat ad actū ꝓiugalē. ſed in mrīmonio vir eſt caput mulieris ut pz j. Loī. ḡ nō ſūt eqles in actu p̄dicto. ¶ Sz ꝯ ē qd̄ dī. j. Loī. vij. Vir nō hz ptātem ſui corpis. ⁊ ſile d̄ vxore dicit. ḡ ſūt eqles i actu mrīmonij. Ꝓ. mrīmoniū eſt relatio equipantie cū ſit ꝓiunctio ut dictū eſt. ḡ vir ⁊ vxor ſūt equales in actu mrīmonij. Rñdeo dō: q̄ duplex ē eqlitas. ſ. q̄titatis ⁊ ꝓportionis. Eqlitas q̄dē q̄titatis eſt q̄ attendit̄ inter duas q̄titates eiuſdē mēſure ſic bicubiti ad bicubitū Sed eqlitas ꝓportiōis ē q̄ attendit̄ iter duas ꝓportiones eiuſdē ſpēi: ſic dupli ad duplū. Loquēdo ḡ de ꝓma eqlitate vir ⁊ vxor nō ſūt eqles in mrīmonio neq̄ q̄tū ad actū ꝓiugalē in q̄ id qd̄ nobilius ē. viro debet: neq̄ q̄tū ad domus diſpēſationē in qua vxor regit ⁊ vir regit. Sz q̄tū ad ſcdaz eqlitatē ſūt eqles in vtroq̄: qr ſic tenet vir vxori in actu ꝓiugali ⁊ diſpenſatōne dom⁹ ad id qd̄ viri ē: ita vxor viro ad id qd̄ vxoris ē: ⁊ ſm hoc dī in lr̄a q̄ ſūt eqles in reddendo ⁊ petēdo debitū. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ q̄uis agere ſit nobilius q̄ pati: tñ eadē eſt ꝓportō patientis ad patiendū: ⁊ agētis ad agēdū: ⁊ ſm hoc eſt ibi eqlitas ꝓportiōis. ¶ Ad.ij.dō: q̄ hoc eſt p accñs: vir eni qr nobiliorē ptē hz in actu cōiugali: nāliter hz q̄ nō ita erubeſcat petē debitū ſic vxor: ⁊ inde eſt q̄ vxor nō ita tenet reddere debitū ñ petenti viro: ſic̄ vir vxori. ¶ Ad.iij.dō: q̄ ex hoc oñdit̄ q̄ nō ſūt eqles abſolute nō aūt q̄ nō ſint eqles ſm ꝓportionē. ¶ Ad.iij.dō: q̄ q̄uis caput ſit ꝓncipalī mēbrū: tñ ſic̄ mēbra tenent capiti i offō ſuo: ita caput mēbris i ſuo: ⁊ ſic ē ibi eqlitas ꝓportiōis.

Ad quartuz ſic pro

cedit: videt̄ q̄ vir ⁊ vxor poſſint votum emittere ꝑ debitū mrīmonij ſine mutuo conſenſu. vir eni ⁊ vxor eqliter obligant̄ ad debiti ſolutionē ut dictū eſt. ſed licitū etiā ē viro vxore ꝓhibēte accipe crucē in ſubſidiū terre ſancte. ḡ h⁹ etiā ē licitū vxori: ⁊ iō cū p hoc votū redditio ipediat̄ pōt alij ꝓiugū ſine conſenſu alterius votū p̄dictū emittere. ¶ Ꝑ. nō eſt expectandū in aliq̄ voto conſenſus alicuiꝰ q̄ nō pōt ſine pcēo diſſentire. ſed vn⁹ ꝓiugū ñ pōt ſine pcēo diſſentire q̄n alter ꝓtinentiā voueat vel ſimplr vel ad tp̄us: qr ipedire ꝓfectū ſp̄ualem eſt pcēm in ſpm̄ ſcm̄. ḡ vn⁹ pōt votū ꝓtinentie ſimpliciter vel ad tp̄us ſine conſenſu alterius vouere. ¶ Ꝑ. ſicut i actu mrīmonij req̄rit debiti redditio ita debiti petitio. Sz vn⁹ pōt ſine conſenſu alteriꝰ vouere q̄ debitū non petat: cū in hoc ſit ſue ptātis. ḡ pari ratōne q̄ debitū nō reddat. ¶ Ꝑ. nullus pōt ex p̄cepto ſuperioris cogi ad id qd̄ nō liceret ſibi ſimpliciter vouere ⁊ facere: qr in illicitis nō eſt obediendū. ſed p̄latus ſuperior poſſz p̄cipe viro ut vxori ad tp̄us debitū nō reddēt occupādo eū in aliq̄ fuitio ḡ hoc etiā ipe poſſet p ſe facere ⁊ vouē p qd̄ a debiti redditōne ipediret. ¶ Sed ꝯ eſt qd̄ dī. j. Loī. vij. Neq̄ fraudetis vos inuicē niſi ex cōi conſenſu

vt vacetis oꝛoni. ¶ D. nullus pōt facere votum ꝺ alieno. ſꝫ vir nō hꝫ ptātē ſui coꝛpis ſꝫ vxoꝛ. ℊ ſine eius ꝓſēſu ñ pōt votū facere ꝓtinētie vel ſimplr vl ad tꝑus. ¶ ñdeo ꝺꝺ: q vouere volūtatis ē ut etiā ipm nōmē oñdit. vñ de illis tm̃ bonis pōt eē votū q̄ nr̄e ſubiacēt volūtati: q̄lia nō ſūt ea in q̄b' vnus alteri tenet: ꝛ iō in talib' ñ pōt aliq̄s votū emittē ſine ꝓſenſu eius cui tenet. vñ cū ꝓiuges ſibīinuicez teneant in redditōe debiti ut dictū ē: ꝑ qꝺ ꝓtinētia ipedit: nō pōt vn' abſq; ꝓſenſu alteri' ꝓtinentiam vouere: ꝛ ſi vouerit peccat: nec ꝺꝫ ſuare votū: ſed agere pniam de malo voto facto. ¶ Ad. j. ℊ ꝺꝺ: q ſatis ꝓbabile ē q vxoꝛ ꝺꝫ velle ꝓtinere ad tēpus ꝓ ſubueniēdo neceſſitati eccl'ie gnālis: ꝛ iō in fauo rē negocij ꝑ quo crux ſibi ꝺat: iſtitutū ē q vir poſ ſit abſq; ꝓſēſu vxoꝛis crucē accipe ſic ēt poſſꝫ dño ſuo terreno a quo feudū tenet ābſq; ei' ꝓſēſu mili tare: nec tm̃ in hoc oino ſubtrahit mulieri ius ſuū: qꝛ vxoꝛ pōt eū ſeq̄. nec ē ſīle ꝺ vxoꝛe ad viꝝ: qꝛ cū vir ꝺēat regere vxoꝛē ꝛ nō econuerſo: magis tenet vxoꝛ ſeq̄ viꝝ q̄ ecōuerſo. Et p̄terea vxoꝛ cū maioꝛi ꝑiculo caſtitatis diſcurreret ꝑ terras q̄ vir: ꝛ cū minoꝛi eccl'ie vtilitate: ꝛ iō vxoꝛ ñ pōt h' mōi votū facere ſine viri ꝓſēſu. ¶ Ad. ij. ꝺꝺ: q alter ꝓiuguz diſſentiēs voto ꝓtinētie alteri' nō peccat: qꝛ ñ diſſentit ut bonū ill' ipediat: ſed ne ſibi p̄iudiciū generet. ¶ Ad. iij. ꝺꝺ: q circa hoc ē ꝺuplex opīnio. q̄dā enī ꝺicūt q vn' abſq; ꝓſenſu alteri' pōt vouē q nō petat ꝺebitū: nō aūt q ñ reddat: qꝛ in ꝓmo ē vteꝛq; ſui iuris: ſꝫ nō in ſcō. Sꝫ qꝛ ſi alter nunq̄ peteret ꝺebitū: ex hoc alteri mr̄imontū oneroſuz redderet ꝺū oꝑtēt vnū ſemp ꝓfuſionē ꝺebīti petendi ſubire: iō alīq̄ ꝓbabiliuꝫ ꝺicūt q neutrū pōt vn' abſq; ꝓſenſu alterius vouē. ¶ Ad. iij. ꝺꝺ: q ſic mlr accipit ptātez in coꝛpe viri ſaluo hoc in q̄ vir tenet coꝛpoꝛi ſuoꝛ: ita etiā ſaluo hoc in quo alīq̄ dño tenēt: ꝛ iō ſic vxoꝛ ñ pōt petē ꝺebitū a viro ꝓ ſalutē coꝛpis ſui: ita nec ad ipediēdū hoc in q̄ dño tenetur: ſed p̄eter hoc non poteſt ꝺominus p̄ohibere quin ꝺebitum reddat.

Ad quintuz ſic pro

cedit: videt q tpibus ſacris ñ ꝺēat aliq̄s ipediri q̄n ꝺebitū petat: tūc enī ē ſubueniēdū moꝛbo ꝺū inualeſcit. ſꝫ poſſibile ē q in ꝺie feſto iualeſcat ꝓcupiſcētia. ℊ tūc ꝺꝫ ei ſubueniri ꝑ petitōꝫ ꝺebiti. ¶ D. nō ē alia rō q̄re ñ ſit petēdū ꝺebitū i ꝺiebus feſtiuis: niſi qꝛ ſūt oꝛoni ꝺeputati. ſed in illis ꝺiebus ſūt hoꝛe ꝺeterminate oꝛoni. ℊ alīꝝ hoꝛis liceret petere ꝺebitū. ¶ Sꝫ ꝓ: ſic aliq̄ loca ſūt ſacra qꝛ ꝺeputata ſūt ſacris: ita aliq̄ tpa ſūt ſacra pp eā dē rōnē. ſꝫ i loco ſacro ñ licꝫ petē ꝺebitū. ℊ nec i tēpoꝛe ſacro. ¶ Ulteri' videtur: q petēs in tpe ſacro moꝛtaliꝛ peccat. Grego. enī ꝺicꝫ i. j. ꝺiaℓ. q mlr q̄ in nocte cognita ē a viro: mane ad ꝓceſſionē veniēs a ꝺiabolo ē accepta. ſꝫ hoc ñ eēt niſi moꝛtaliꝛ peccaſſet. ℊ ꝛē. ¶ D. q̄cunq; facꝫ ꝓ ꝓceptū ꝺiuinū moꝛtaliꝛ peccat. ſꝫ ꝺñs ꝓcepit Exo. xix. Nolite appꝛopinq̄re vxoꝛib' vꝛis: q̄ñ. ſ. erāt legē accepturi. ergo multo magꝭ peccat moꝛtaliꝛ ſi tpe q̄ ſacrīs noue legis intēdendū ē vxoꝛib' viri cōmiſceant. ¶ Sꝫ ꝓ: nulla circūſtātia aggrauat in infinitū. ſꝫ tꝑus inde bitū ē circūſtātia q̄dā. ℊ nō aggrauat in infinitum qꝺ faciat moꝛtale qꝺ alꝫ eēt veiale. ¶ Ulterius vꝛ q ñ tenet reddere tpe feſtiuo: qꝛ peccātes ꝛ ꝓſentientes piter punient: ut ꝑꝫ Ro. j. ſꝫ ille q̄ reddit ꝺebitū ꝓſētit petēti q̄ peccat. ℊ ꝛ ipe peccat. ¶ D. ex ꝓcepto affirmatio obligamur ad oꝛandū: ꝛ ita ad aliq̄ꝺ tꝑus ꝺeterminatū. ℊ ꝑ tpe illo in q̄ ꝺs oꝛare tenet: ꝺebitū reꝺꝺē ñ ꝺꝫ: ſic nec eo tpe q̄ tenet tpali ꝺño ad ſpēale obſequium. ¶ Sꝫ ꝓ ē qꝺ ꝺi. j. Loꝛ. vij. Nolite fraudare inuicē ut vacetis oꝛoni ad tꝑs niſi ex ꝓſēſu. ℊ q̄ñ petit reddendū ē ei. ¶ Ulterius videt: q nuptie nō ſint interdicēde tpib' i tra ꝺeterminatis: qꝛ mr̄imoniū ſacr̄m ē. ſꝫ i illis tpib' ñ indicit celebratio alioꝝ ſacroꝝ. ℊ nec celebratio mr̄imoniū. ¶ D. magis incōpetēs ē ꝺieb' feſtis petitio ꝺebiti q̄ celebratio nuptiaꝝ. ſꝫ i ꝺieb' illis pōt ꝺebitū peti. ℊ ꝛ nuptie celebrari. ¶ D. mr̄imonia q̄ ſūt ꝓ ſtatutū eccl'ie ꝺebēt ſeparī. ſꝫ ñ ſepant ſi fiāt nuptie in talib' tpib'. ℊ ñ ꝺꝫ eē ꝓhibitū ꝑ eccl'ie ſtatuta. ¶ Sꝫ ꝓ ē qꝺ ꝺr̄ Eccliaſtes. iij. Tꝑus āplexāꝺi ꝛ tꝑus longe fieri ab āplexib'. ℞ ñdeo ꝺꝺ ad. j. qōnē: q act' mr̄imonialis q̄ſtis culpa careat: tm̃ qꝛ rōnē ꝺeꝑmit pp carnalē ꝺelectationē: hoiem reꝺꝺit ineptū ad ſpūalia: ꝛ iō in ꝺieb' i ꝺbus p̄cipue ſpūalib' ē vacandū ñ licꝫ petere ꝺebitū. ¶ Ad. j. ℊ ꝺꝺ: q tpe illo pñt alia ꝺhiberi ad ꝓcupiſcentiā reꝓmendā: ſic oꝛo ꝛ multa alia h' mōi: q̄ ēt illi ꝺhibent q̄ ꝓpetuo ꝓtinēt. ¶ Ad. ij. ꝺꝺ: q q̄uis nō teneat oībus hoꝛis oꝛare: tm̃ tenet tota ꝺie ſe ꝓſuare iꝺoneū ad oꝛādū. ¶ Ad. iij. q̄nē ꝺꝺ: q petē ꝺebitū in ꝺie feſtiuo ñ ē circūſtātia trahēs ad aliā ſpēz pcī. vñ ñ pōt in ifinitū aggrauare: ꝛ iō nō peccat moꝛtaliꝛ vxoꝛ vel vir ſi in ꝺie feſtiuo ꝺebitū petat ſꝫ tm̃ grauī ē pcīm ſi ſola ꝺelectatōnis cā petat: q̄ ſi pp timoꝛē q̄ ꝺs ſibi timet ꝺe lubꝛico carnis ſibi ꝺ bitū petat. ¶ Ad. j. ℊ ꝺꝺ: q ñ fuit punita mlr illa pp h' q ꝺbitū reꝺꝺidit: ſꝫ qꝛ poſtmoꝺū ſe temere ad ꝺiuina igeſſit ꝓ ſciaz. ¶ Ad. ij. ꝺꝺ: q ex aucte illa ñ pōt ꝓbarī q ſit pcīm moꝛtale: ſꝫ q ſit incongruū. multa enī ad mūdicias carnis ptinētia exigebant ꝺe neēitate p̄cepti in veteri lege q̄ carnalibus ꝺabant: q̄ ñ exigunt i noua lege q̄ ē lex ſpūs. ¶ Ad iij. q̄nē ꝺꝺ: q cū mlr hēat ptātē in coꝛpe viri q̄tū ad actū gnātōis ſpectat ꝛ ecōuerſo tenet vn' alteri ꝺebitū reꝺꝺere q̄cūq; tpe ꝛ q̄cūq; hoꝛa: ſalua ꝺebita honeſtate q̄ in talib' exigit: qꝛ ñ oꝛ q ſtatiz in publico ꝺebitū reꝺꝺat. ¶ Ad. j. ℊ ꝺꝺ: q ille inq̄tū in ſe ē nō ꝓſētit: ſꝫ id qꝺ ab eo exigit inuit' ꝛ cū ꝺolore reꝺꝺit: iō nō peccat. hoc enī ē pp lubꝛicū carnis ꝺiuinit' oꝛdiatū: ut ſemp petēti ꝺebitū reꝺꝺat

ne aliq occasio pcci oet. ¶ Ad.ij.od:q nō est aliq hora ita oetermiata ad orandū q̄n possit postea recōpensari i alijs horis:r iō obiectio illa nō cogit. ¶ D.iij.qōnē od:q q̄n noue spōse traducūt animus p̄iugū magl ex ipa nouitate ad curā carnaliū occupat:r iō i nuptijs p̄sueuerūt signa multa letitie dissolute oñdi:r pp hoc illis tpib' i q̄b' hoies p̄cipue debēt se ad spūalia eleuare p̄hibitū ē nuptias celebrari. hoc aūt ē ab aduētu vsq ad ephiaz pp cōionē:q̄ p̄m antiqs canones i natiuitate fieri p̄uenientē solet:r a.lxx. vsq ad octauas pasche:pp cōionē paschalē:r a trib' oieb' añ ascensionē vsq ad octauas pēthecostes:pp p̄parationē ad cōionē illo tpe sumēdā. ¶ Ad.j.g̃ od:q celebratio matrimonij hz aliquā mūdanā leticiā r carnalē adiunctā:q̄ ñ ē de alijs sacris:r iō ñ ē sile. ¶ Ad.ij.od:q nō fit tāta distractio aīoz i redditiōe vl petitōe debiti sic i celebratōe nuptiaz:r iō ñ ē sile. ¶ Ad iij.od:q cū tp̄us nō sit ō eēntia mrimonij:si i tpe indebito p̄hat nihilomin' vez ē sacrm: nec sepat mrimoniū simplr:sz ad tp̄s ut pniam agāt ō hoc q statutū eccl'ie sūt trāsgressi:r sic ē itelligendū q̄ magr dicit. ¶ Tp̄us p̄miserit r postea rē. videt ex hoc q vir possit reuocare vxorē ad se:ēt si de licētia sua castitatē vouit. Et od:q verbū Aug. intelligit q̄n vir dissilauit añ plenā deliberationē: q̄ q̄dē dissimulatio q̄dā p̄sensus videt:si aūt exp̄sse cōsensisset ñ possz votū reuocare. vñ loq̄tur q̄tū ad iudiciū eccl'ie q̄n p̄missio ñ pōt p̄bari. vñ pp p̄culū talia vota occulta nō sunt approbāda. ¶ Nec carnes agni rē. De impedimento sumptionis eucharistie propter carnalem delectationem in somno:supra dis.ix. dictum est. ¶ Dis.XXXIII.

Queritur hic

de antiqs p̄lib' rē. Postq̄ determiauit magr ō bois mrimonij. hic oñdit quō hec bona erant in mrimonio antiquoz. Et oi uidit in ptes duas. In p̄ma oñdit quō erāt in mrimonio patrz añ legē: In scōa quō erāt in mrimonio tpe legis celebrato:ibi Legi vero tpe rē. P̄ria i duas. In p̄ma oñdit q añ legē p̄les licite plures vxores habuerūt. Scōo inq̄rit: quō cū p̄lalitate vxoz bonū fidei seruabat: ibi Si q̄s opponat rē. Circa p̄mū tria facit. P̄rio mouet q̄nem. Scōo determiat eā:ibi Ad quos dicimus rē. Tertio solutionē p auctē p̄firmat:ibi De hoc Aug. sic ait rē. Et circa h' duo fac. P̄rio inducit auctē ad p̄ncipale p̄positū p̄bādū:q. s. illoz eēnt p̄iugia licita q̄ plures hēbant vxores. Scōo oñdit q etiā erāt tanti meriti sic ē virginitas nr̄i tp̄is:ibi Q̄ō vero castitas rē. ¶ Legis vero tpe. hic determiat de mrimonio tpe legis celebrato. Et circa h' tria facit. P̄rio oñdit quō p legē Moysi mrimoniū fuit determinatū:r q̄tum ad legitimarū personaz determiationē:r q̄tū ad sepationē. Scōo inq̄rit vtrū tpe legis licēt p̄les hīe vxores: ibi Sed nūq̄d sub lege rē. Tertio ex p̄mi:ō virginitate determinat: ibi Melior est aūt viginitas rē.

Circa triplex q̄ō. P̄ria ō p̄lalitate vxoz. ¶ Scōa ō libello repudij. ¶ Tertia de v̄ginitate. Circa p̄mū q̄rūt tria. ¶ P̄mo an hīe plures vxores sit cōtra legē nature. ¶ Secundo vtrum fuerit licitum. ¶ Tertio vtrū hīe concubinam sit contra legem nature.

Ad primum sic pro

cedit: videt q hīe plures vxores nō sit ꝯ legē nature. p̄suetudo enī iuri nāli nō p̄iudicat. sz hīe plures vxores pcēm ñ erat q̄n mos erat: ut ab Aug. in lr̄a hētur. g̃ hīe plures vxores ñ ē ꝯ legem nāe. ¶ D. q̄cūq̄ facit ꝯ legē nāe facit ꝯ p̄ceptū: q̄ sic lex scripta hz sua p̄cepta: ita r lex nāe. sz Aug. dicit q hīe plures vxores nō erat ꝯ p̄ceptū: q̄ nulla lege erat p̄hibitū. g̃ hīe p̄les ñ ē ꝯ legē nature. ¶ D. mrimoniū p̄ncipaliter ordinat ad p̄lis p̄creationē. sz vn' pōt ex p̄lib' plē accipe p̄les fecūdādo g̃ ñ ē ꝯ legē nāe hīe p̄les vxores. ¶ D. ius nāle est q̄ nā oia animalia docuit: ut in p̄n. digestoz dī. sed nā non docuit hoc oia animalia q sit vna vn'. cum vn' mas i multis animalib' plib' femis p̄iugat. g̃ nō ē ꝯ legē nāe hīe p̄les vxores. ¶ D. p̄m p̄hm in. xv. de animalib': In gnātōe p̄lis mas se hz ad feminam sic agēs ad patiēs: r artifex ad māz. sed ñ ē ordinē nature q vnū agēs in plura patiētia agat: aut vnus artifex ex diuersis materijs opet. g̃ nec ē ꝯ legē nāe q vn' mas plures vxores hēat. ¶ Sz ꝯ illud p̄cipue videt eē de iure nāli q homi in sua institutione hūane nāe ē inditū. sed q sit vna vn' in ipa institutione hūane nāe est ei inditū: ut pz Gen̄. ij. Erūt duo in carne vna. g̃ est ō lege nāe. ¶ D. ꝯ legē nāe ē q hō se ad ip̄ossibile obliget: r ut q̄ō vni datū ē alteri oet. sz hō ꝯ hens cū vna vxore sui corporis ptātē ei tradit: ut necesse sit reddere debitum cū petierit. g̃ ꝯ legem nāe ē si postea alteri ptātem sui corpis tradat: q̄ nō posset sil' vtriq reddē debitū si sil' peterēt. ¶ D. de lege nāe ē: q̄ tibi ñ vis fieri ne alteri feceris. sz vir nullo mō vellet q vxor aliū viz hīet. g̃ ꝯ legē nāe facēt si vxorē aliā supinduceret. ¶ D. q̄cquid ē ꝯ nāle desiderū ē ꝯ legem nāe. sz ç̃elus viri ad vxorē r vxoris ad viz nālis ē: q̄ in oibus inuenit: cū g̃ ç̃elus sit amor ñ patiēs consortiū in amato: videt q ꝯ legē nāe sit q p̄les vxores hēant vnū viz. ¶ Rndeo od:q oibus reb' nāliter insunt q̄dā p̄ncipia q̄b' ñ solū opatōes p̄prias efficē p̄nt: sz q̄bus ēt eas p̄sequētes fini suo reddāt: siue sint actōes q̄ p̄sequāt rē aliquā ex nā sui generis: siue p̄sequant ex nā spēi: ut magneti p̄petit ferri deorsū ex nā sui generis: r attrahere ferrū ex nā spēi. sic aūt i reb' agētib' ex necessitate nāe sūt p̄ncipia actionum ip̄e forme a q̄bus opatōes p̄prie

ꝑdeunt ꝓueniẽtes fini: ita in his q̃ cognitionẽ ꝑticipant ꝑncipia agẽdi sũt cognitio ⁊ appetit⁹. vnde oꝫ q̃ in vi cognoscitiua sit nãlis ꝓceptõ: ⁊ in vi appetitiua nãlis inclinatio: q̃b⁹ opatio ꝓueniẽs geneꝛi siue spẽi reddat ꝓpetens fini. Sꝫ qꝛ hõ iter cetera aĩalia rõnem finis cognoscit: ⁊ ꝓpoꝛtionẽ opis ad finẽ: ió nãlis ꝓceptio ei idita q̃ dirigit ad opandũ ꝓueniẽt lex nãlis vel ius nãle dr̃: in ceteris aũt estimatio nãlis vocat. bruta eni ex vi nãe ipelluntˢ ad opandũ ꝓueniẽtes actões magis q̃ regulẽtur q̃si ꝓpꝛio arbitrio agẽtia. Lex g̃ nãlis nihil ẽ aliud q̃ ꝓceptio hõi nãliter idita q̃ dirigit ad ꝓuenient agẽdũ i actõib⁹ ꝓpꝛi⁹: siue ꝓpetãt ei ex nã generis ut generare cõmedẽ ⁊ hmõi: siue ex nã spẽi: ut rõcinari ⁊ silia: oñe aũt illud q̃ actionẽ incõueniẽtẽ reddit fini quã nã ex ope aliq̃ intẽdit: ꝫ legẽ nãe eẽ dr̃. Põt aũt actio ñ eẽ ꝓueniẽs fini: vel ꝑncipali vel sc̃dario: ⁊ siue sic siue sic: hoc ꝓtingit duplicit. Uno mõ ex aliq̃ q̃ oino ipedit finẽ: ut nimia sup fluitas aut defect⁹ cõmestionis ipedit salutẽ coꝛporis q̃si ꝑncipalẽ finẽ ꝓmestionis. ⁊ bonã habitudinẽ in negocijs exercẽdis q̃ ẽ finis sc̃dari⁹. Alio mõ ex aliq̃ q̃ facit difficilẽ aut min⁹ decentẽ ꝓuentionẽ ad finẽ ꝑncipalẽ vel sc̃dariũ: sic inoꝛdiata ꝓmestio q̃tũ ad tꝑus idebitũ. Si g̃ actio sit incõueniẽs fini q̃si oino ꝓhibẽs finẽ ꝑncipalẽ directe: p legem nãe ꝓhibet ꝑmissis ꝑceptis legis nãe: q̃ sũt in opabilibus: sic sũt cões ꝓceptões i speculatiuis. Si autẽ sit incũpetẽs fini sc̃dario q̃cũq̃ mõ aut ẽt ꝑncipali ut faciẽs difficilẽ vel min⁹ ꝓgruã ꝓuẽtionẽ ad ipm ꝓhibet: ñ q̃dẽ ꝑmissis ꝑceptis legis nãe: ꝫ sc̃dis q̃ ex ꝑmissis deriuant: sic ꝓclones i speculatiis ex ꝑncipijs p se notis fidẽ hñt: ⁊ sic dicta actio ꝫ legẽ nãe esse dr̃. Mr̃imoniũ g̃ hꝫ ꝑ fine ꝑncipali ꝓlis ꝓcrecreatõꝫ ⁊ educationẽ: q̃ q̃dẽ finis ꝓpetit hõi ꝑm nãz generis. vñ ⁊ alijs aialib⁹ est cõis ut dr̃ in. viij. Eth. ⁊ sic bonũ mr̃imonij assignat ꝓples. ꝫ ꝑ fine sc̃dario ut dic̃ phs hꝫ i hoib⁹ solũ cõicationẽ opeꝝ q̃ sunt necia i vita ut ꝰ dictũ ẽ: ⁊ ꝑm hoc fidẽ sibiinuicem debẽt: q̃ ẽ vnũ ò bonis mr̃imonij. Hꝫ vlterius aliũ finẽ inq̃tũ i fidelib⁹ ẽ. ſ. significatiõꝫ xꝑi ⁊ ecclie: ⁊ sic bonũ mr̃imonij dr̃ sacr̃m. vñ ꝓmus finis rñdet mr̃imonio hois inq̃tũ ẽ aĩal: sc̃dus inq̃tũ ẽ hõ: tertius inq̃tũ ẽ fidel⁹. Pl̃alitas g̃ vꝛoꝝ neq̃ totaliter tollit: neq̃ aliq̃liter ipedit ꝓmũ finẽ: cũ vn⁹ vir sufficiat pl̃ib⁹ vꝛoꝛib⁹ fecũdandis ⁊ educandis filijs ex eis natis. Sꝫ sc̃m finẽ ⁊si nõ tꝑaliter tollat: tñ multũ ipedit: eo q̃ ñ facile põt eẽ pax i familia vbi vni viro ples vꝛores iungũt: cũ ñ possit vn⁹ vir sufficẽ ad satisfaciendũ pl̃ib⁹ vꝛoꝛib⁹ ad votũ. ⁊ qꝛ cõicatio pluriũ i vno offõ causat litẽ: sic figuli coꝛrixãt ad inuicẽ: ⁊ silr̃ ples vꝛores vni⁹ viri. Tertiũ aũt finẽ totaliter tollit: eo q̃ sic xꝑs ẽ vn⁹: ita ecclia vna: et ió pꝫ ex dictis q̃ pl̃alitas vꝛoꝝ q̃dãmõ ẽ ꝫ legẽ nãe: ⁊ q̃dãmõ ñ. ¶ Ad. j. g̃ dr̃: q̃ ꝓsuetudo ñ p̃iudicat legi nãe q̃tũ ad ꝑma ꝑcepta ipi⁹ q̃ sũt q̃si cões animi ꝓceptões i speculatis: sꝫ ea q̃ ex istis trahunt ut ꝓclones ꝓsuetudo auget: ut Tull⁹ dic̃ i. ij. Rheto. ⁊ silr̃ minuit: ⁊ h⁹ modi ẽ ꝑceptũ legis nãe ò vnitate vꝛoꝛis. ¶ Ad. ij. dr̃: q̃ sic dic̃ Tull⁹: Res a nã pfectas: ⁊ a ꝓsuetudie approbatas legũ ⁊ rus ⁊ religio sanxit. vñ pꝫ q̃ illa q̃ lex nãlis dictat q̃si ex primis ꝑncipijs legis nãe deriuata nõ hñt vim coactiuã ꝑ modũ ꝑcepti absolute: nisi postq̃ lege diuina ⁊ hũana sancita sũt: ⁊ hoc ẽ qd̃ dic̃ Aug. q̃ nõ faciebãt ꝫ ꝑceptũ: qꝛ nll̃a lege erat ꝓhibitũ. ¶ Ad ij. pꝫ solutio ex dictis. ¶ Ad. iij. dr̃: q̃ ius nãle mꝛ tipicit⁹ accipit. Pꝛio eni ius aliq̃ dr̃ nãle ex ꝓncipio: qꝛ a nã ẽ inditũ: ⁊ sic diffinit tull⁹ i. ij. Rheto. dicẽs: Jus nãe ẽ qd̃ ñ opio genuit: sꝫ q̃dã inata vis inseruit. Et qꝛ ẽt i reb⁹ nãlib⁹ dicunt aliq̃ mor⁹ nãles: ñ qꝛ sint ex ꝑncipio intrinseco: sꝫ qꝛ sũt a ꝓncipio supꝛioꝛi mouẽte: sic mor⁹ q̃ sũt i elemẽtis ex impssione coꝛpoꝝ celestiũ nãles dicũt: ut cõmẽtatoꝛ dicit in. ij. celi ⁊ mũdi: ió ea q̃ sũt ò iure dino dicũtur eẽ de iure nãli: cũ sint ex impssiõe ⁊ ifusione supꝛioꝛis ꝑncipij. ſ. dei: ⁊ sic accipit ab Jsido. q̃ dic̃ q̃ ius nãle ẽ qd̃ i lege ⁊ in euãgelio ꝓtinet. Tertio dr̃ ius nãle ñ solũ a ꝓncipio sꝫ a nã: qꝛ de nãlib⁹ ẽ. Et qꝛ nã ꝫ rõnẽ diuidit a q̃ hõ ẽ hõ: ió strictissio mõ accipiẽdi ius nãle illa q̃ ad hoies tm̃ ꝓtinẽt ⁊si sint de dictamie rõnis nãlis ñ dicũt eẽ de iure nãli: sed illa tm̃ q̃ nãlis rõ dictat de his q̃ sũt hõi alijsq̃ cõmunia: ⁊ sic dat dicta diffinitõ. ſ. Jus nãle ẽ quod nã oia aĩalia docuit. Pl̃alitas g̃ vꝛoꝝ q̃uis nõ sit ꝫ ius nãle tertio mõ acceptũ: est tm̃ ꝫ ius nãle sc̃do mõ acceptũ: qꝛ iure diuino ꝓhibet: ⁊ ẽt ꝫ ius nãle ꝓmo mõ acceptũ: ut ex dictis pꝫ: q̃ nã dictat aĩali cuilibet ꝑm modũ ꝓuenientẽ sue spẽi. vñ ẽt q̃dam aĩalia in q̃bus ad educationẽ ꝓlis ꝙctur solicitudo vtriusq̃. ſ. maris ⁊ femie nãli instinctu fuant ꝓiunctionẽ vni⁹ ad vnũ: sic pꝫ in turture ⁊ columba ⁊ h⁹ mõi. ¶ Sed qꝛ rões in ꝫriũ adducte vident oñdere q̃ pl̃alitas vꝛoꝝ sit ꝫ ꝑma ꝓncipia legis nãe: ió ad eas rñdendũ: ⁊ dr̃ ad. v. q̃ nã hũana absq̃ omni defectu instituta ẽ: ⁊ ió nõ solũ sunt ei idita illa sine q̃bus ꝑncipalis mr̃imonij finis esse nõ põt: sed ẽt illa sine q̃bus sc̃darius finis mr̃imonij sine difficultate haberi ñ posset: ⁊ hoc mõ sufficit hõi in ipa sui instõne hꝫe vnã vꝛoꝛẽ ut dictũ ẽ. ¶ Ad. vj. dr̃: q̃ vir p mr̃imoniũ ñ dat sui coꝛpis ptãtem vꝛoꝛi q̃tũ ad oia: sꝫ solũ q̃tũ ad illa q̃ matrimoniũ req̃rit: nõ aũt req̃rit mr̃imoniũ ut quolibet tpe vꝛoꝛi petẽti vir debitũ reddat nili q̃tum ad id ad qd̃ ꝑncipaliꝛ est institutũ. ſ. bonũ ꝓlis: sꝫ q̃tũ sufficit ad ipregnationẽ. Req̃rit aũt hoc mr̃imoniũ inq̃tũ est ad remediũ institutũ: q̃ est sc̃darius ipius finis: ut quolibet tpe petẽti debitũ reddat: ⁊ sic pꝫ q̃ accipiẽs plures vꝛores nõ se obligat ad iposs̃ibile ꝓsiderato ꝑncipali fine mr̃imonij: et ió pl̃alitas vꝛoꝝ ñ ẽ ꝫ ꝑcepta ꝑma legis nature. ¶ Ad. vij. dr̃: q̃ illud ꝑceptũ legis nãe: qd̃ tibi ñ

vis fieri alteri ne feceris. debet intelligi eadē ꝓpoꝛ-
tione fuata: nō eni ſi ꝑlatus ñ vult ſibi reſiſti a ſb̄-
dito: ipe ſubdito reſiſtere nō oz: ꝛ iō nō oz ꝙ ex vi
illius ꝓcepti ꝙ ſi vir ñ vult ꝙ vxoꝛ ſua ñ hēat aliū
virū: ꝙ ipe nō hēat aliā vxorē: qz vnū virū habē
plres vxores nō eſt ꝯ ꝓma ꝓcepta legis nāe ut oēm
eſt: ſed vnā vxorē hre plres viros eſt ꝯ ꝓma ꝓcepta
legis nāe: eo ꝙ ꝓ hoc q̄tū ad aliq̄d totaliter tollit
ꝛ q̄tū ad aliq̄d ipedit bonū ꝓlis: qđ ē ꝑncipal' ma
trimonij finis. in bono eni ꝓlis intelligit nō ſoluz
ꝓcreatio: ſz etiā educatio ut ꝫ dictū ē. ipa eni ꝓ-
creatio ꝓlis ꝛſi nō totalit tollat: qz cōtingit ꝑ' im-
pregnatōz ꝑmā itez mulierē ipregnari: ut oz i. ix.
de aialib': tñ multū ipedit: qz vix pōt accidere ḋn
corruptio accidat q̄tū ad vtrūq; fetū: vel q̄tuz ad
altez: ſed educatio totalit tollit: qz ex hoc ꝙ vna
mlr plres maritos habēt: ſequret icertitudo ꝓlis re-
ſpectu ꝑſ: cui' cura necia ē i educādo: ꝛ iō nulla
lege aut ꝓſuetudie ē ꝑmiſſū vnā vxorē hīe plures
viros: ſic ecōuerſo. ¶ Ad. viij. dō: ꝙ nālis inclina
tio in appetitiua ſequtur nālē ꝓceptionē in cogniti-
one: ꝛ qz nō eſt ita ꝯ ꝓceptōz nālē ꝙ vir hēat plres
vxores: ſic vxor hēat plres viros: iō affectus vxoꝛis
nō tm̄ refugit ꝓſortiū in viro ſic ecōuerſo: ꝛ iō taz
in hominibus ꝙ in animalibus inuenitur maioꝛ
ꝯelus maris ad feminam ꝙ econuerſo.

AD ſecūdū ſic ꝓroce
dit: videt ꝙ habē plres vxores ñ potuerit
aliq̄ eē licitū: qz ꝶm ꝑh̄m in. v. Ethi. ius nāle ſēp
ꝛ vbiq; hz eandē potētiā. ſz iure nāli ꝓhibet plalī
tas vxoꝛ: ut ex dictis pz. ḡ ſicut modo nō licet: ita
nec vnq̄ licuit. ¶ ℞. ſi aliq̄ licuit hoc ñ fuit niſi
qz vel ꝑ ſe licitū erat: vel ꝓp aliquā diſpēſatōz lice
bat: ſi ꝓmo mō ſic etiā nūc licitū eēt. ſi aūt ſecūdo
mō: hoc eē ñ pōt: qz ꝶm Aug. deus cū ſit nāe cōdl'
toꝛ nō facit aliq̄d ꝯ rōnes q̄s nāe inſeruit: cū ḡ de'
nāe nre inſeruerit: ꝙ ſit vna vnius vt dictū ē: videt
ꝙ ipe ꝯ hoc nūq̄ diſpenſauerit. ¶ ℞. ſi aliq̄d ē li-
citū ex diſpēſatōe: hoc nō licet niſi illis ḋbus diſpē
ſatio fit: nō aūt legit aliq̄ diſpenſatio cōis i lege cū
oibus facta. cū ḡ oēs cōiter ḋ volebāt plres vxores
accipent in veteri teſtamēto: nec ex hoc repḥendā
tur in lege aut a ꝓphis: videt ꝙ ñ fuerit ex diſpēſa
tōe licitū. ¶ ℞. vbi ē eadē cā diſpēſatōis oz eadē
diſpēſatio fieri. ſz cā diſpēſatōis nō pōt alia poni
ꝙ multiplicatio ꝓlis ad cultū dei. q̄ etiā nūc necia
ē. ḡ etiā adhuc dicta diſpēſatio duraret ꝑcipue cū
nō legat reuocata. ¶ ℞. in diſpenſatōe nō oz ꝓre-
termitti maius bonū ꝓpter mīn' bonū. ſed fides
ꝛ ſacm̄ q̄ nō vident poſſe fuari i mrimonio quo
vnus plibus vxorib' ꝓiungit ſūt melioꝛa ꝙ ꝓlis
multiplicatio. ḡ intuitu huius multiplicationis di
ſpenſatio ꝑdicta fieri nō debuiſſet. ¶ Sed cōtra
Hal. iij. oz: ꝙ lex ꝓp ꝓuaricatoꝛes poſita ē: ut. ſ. eos
ꝓhiberet. ſed lex vetus facit mentionē de plurali-
tate vxoꝛ ſine aliq̄ eius ꝓhibitione: ut pz Deut'.
xx. Si habuerit hō duas vxores ꝛc. ḡ habēdo du
as vxores nō erāt ꝑuaricatoꝛes: ꝛ ita erat licitum.
¶ ℞. hoc idē videt exemplo ex ſcīs plibus ḋ plu-
res legunt habuiſſe vxores: cū deo eēnt acceptiſſi-
mi: ſicut Jacob Dauid ꝛ ꝯ plures alij. ḡ aliq̄n fu-
it licitū. ¶ Ꝯdeo dō: ꝙ ſic ex ꝑdictis pz: pluralitas
vxoꝛ dī eē ꝯ legē nāe nō q̄tū ad ꝓma ꝓcepta eius
ſed q̄tū ad ſcōa q̄ q̄ſi ꝓcłones a ꝓmis ꝓceptis deri-
uant: ſed qz actuſ hūanos variari oz ꝶm diuerſas
ꝓditōnes ꝑſonaꝝ ꝛ tempoꝝ ꝛ aliaꝝ circūſtātiaꝝ
iō ꝓcłones ꝑdicte a ꝓmis legis nāe ꝓceptis nō ꝓce-
dunt ut ſemp efficaciā hītes: ſz i maioꝛi pte. talis
eni eſt tota mā moꝛalis: ut pz ꝑ ꝑh̄m in li°. Eth. ꝛ
iō vbi eoꝝ efficacia deficit licite ea ꝑtermitti pñt:
ſz qz nō eſt facile determiare h' mōi varietates: iō
illi ex cui' aūcte lex efficaciā hz reſeruant: ut licen-
tiā ꝑbeat legē ꝑtermittēdi in illis caſibus ad quos
legis efficacia ſe nō extēdere oz: ꝛ talis licētia diſpē
ſatio dī. Lex aūt de vnitate vxoꝛis nō ē hūanitus:
ſz diuinit' inſtituta: nec vnq̄ vbo aut lr̄is tradita
ſz coꝛdi impſſa: ſic ꝛ alia q̄ ad legē nāe q̄litercūq;
ꝑtinent: ꝛ iō in hoc a ſolo deo diſpēſatio fieri po-
tuit ꝓ inſpiratione interna: q̄ qđē ꝓncipalit ſanctis
pīb̄us facta ē: ꝛ ꝓ eoꝝ exemplū ad alios deriuata
eſt: eo tpe quo opoꝛtebat ꝑdictū nāe ꝓceptū ꝑter-
mitti ut maioꝛ eēt multiplicatio ꝓlis ad cultū dei
educande: ſemp eni ꝓncipalioꝛ finis magis conſer-
uādus ē q̄ ſcōarius. vñ cū bonū ꝓlis ſit ꝓncipalis
mrimonij finis: vbi ꝓlis multiplicatio necia erat:
debuit negligi ad tps ipedimentū qđ poſſet i ſcōa
rij finibus euenire: ad qđ remouendū ꝓceptū ꝓ-
hibens plalitatem vxoꝝ ordinat: ut ex dictis patz
¶ Ad. j. ḡ dō: ꝙ ius nāle ſemp ꝛ vbiq; q̄tū eſt de
ſe hz eandē potentiā: ſed ꝓ accidēs ꝓp aliqđ impe-
dimentū q̄nq; ꝛ alicubi poteſt variari: ſic ibidem
ꝑh̄s exemplū ponit de alīs reb' nālibus: ſemp eni
ꝛ vbiq; dextera ē melioꝛ ꝙ ſiniſtra ꝶm natura: ſed
ꝓ aliqđ accidēs ꝓuenit aliquē eē ambidexterū: qz
nā nr̄a variabilis ē: ꝛ ſilr̄ ēt eſt de nāli iuſto. ut ibi-
dē ꝑh̄s dicit. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ in decretali q̄dē đ di
uoꝛtijs dī: ꝙ nūq̄ licuit alicui hīe plures vxores ſi
ne diſpenſatōe ꝓ diuinā inſpiratōz habitā: nec tm̄
talis diſpēſatio dat ꝯ rōnes quas de' nāe inſeruit
ſed ꝑter eas: qz rōnes ille nō ſūt ordinate ad ſemp
ſed in plibus eē ut dictum ē: ſic ēt nō eſt ꝯ nām qñ
aliq̄ accidūt in reb' nālibus miraculoſe ꝑt.r ea q̄
ut frequēter ſolēt euenire. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ qualis
eſt lex talis oz eē diſpēſatio legis: ꝛ qz lex nāe ñ eſt
lr̄is ſcripta: ſed coꝛdibus impſſa: ꝓp hoc nō opoꝛ-
tuit diſpenſationē eoꝝ q̄ ad legem nāe ꝑtinēt lege
ſcripta dari: ſed ꝓ interna inſpiratōz fieri. ¶ Ad
iij. dō: ꝙ veniēte xp̄o fuit tps plenitudinis gratie
xp̄i ꝓ quā cultus dei in oēs gētes ſpūali ꝓpagatōe
diffuſus ē. ꝛ iō nō eſt eadē rō diſpenſatōnis q̄ erat
ante xp̄i aduentū q̄n cultus dei ꝓpagatōe carnali

multiplicabatur ⁊ cõseruabatur. ¶ Ad.v. dõ: q̃ ples fm q̃ est bonũ mr̃imoniũ icludit fidẽ ad deũ seruandã: qz fm q̃ ples expectatur ad cultum dei educenda ponit mr̃imoniũ bonũ: fides aũt ad deũ seruãda est potioz q̃ fides vxoꝛi seruãda: q̃ ponit bonũ mr̃imoniũ: ⁊ q̃ significatio q̃ ptinet ad sacramentũ: qz significatio ad fidei cognitionẽ ordinat ⁊ iõ nõ est icõueniẽs si pp bonũ plis aliq̃d detrahitur alĩs duob' bonis: nec tñ oĩno tollunt: qz et fides manet ad plures: ⁊ sacr̃m aliq̃ mõ: qz q̃uis ñ significat ꝓiunctio xp̃i ad eccl̃iam iñ̃tum ẽ vna: significat tñ distinctio graduũ in eccl̃ia p pluralitatẽ vxoꝛ: que q̃dem est nõ solũ in eccl̃ia militãte: sz etiã in triũphante: ⁊ iõ illoꝛ mr̃imonia aliq̃ mõ significabãt ꝓiũctõz xp̃i ad eccl̃iaz ñ solũ militantẽ ut q̃dã dicũt: sz ẽt triũphãtẽ i q̃ sĩt diũse mãsiõeſ

¶ Dertium sic ꝓ

cedit: videt q̃ hĩe ꝓcubinã nõ sit ꝯ legez nãe: legis eni ceremonia nõ sunt ꝺ lege nature: sed fornicatio ꝓhibet: Act. xv. ĩter alia ceremonia legis que ad tp̃s credẽtibus ex gẽtib' imponebãtur. g̃ fornicatio simplex q̃ est accessus ad ꝓcubinã nõ est ꝯ legem nature. ¶ D. ius positiuũ a nãli iure ꝓfectum est: ut Tullius dicit: sed fm ius positiuũ fornicatio simplex nõ ꝓhibebat: ĩmo potius in penã fm ãt: q̃s leges mr̃es lupanarib' tradende ꝓdẽnabãt. g̃ hĩe ꝓcubinã ñ ẽ ꝯ legẽ nãe ¶ D. nãlis lex ñ ꝓhibz q̃n illud qꝺ dat sipl'r possit dari ad tp̃s ⁊ fm q̃d sz vna mr̃ soluta põt dare viro soluto in p petuũ sui corꝑis ptãtẽ ut utat ea licite cũ voluerit g̃ ñ ẽ ꝯ legẽ nãe si dederit ei ptãtẽ sui corꝑis ad horam. ¶ D. q̃cunq; vtr̃ re sua ut vult nemini facit iniuriã. sed ancilla ẽ res dñi. g̃ si dñs ea utat ad libitum nõ facit iniuriã alicui: ⁊ ita hĩe ꝓcubinã nõ ẽ ꝯ legẽ nãe. ¶ D. q̃libet põt dare alteri qꝺ suũ ẽ. sz vxoꝛ hz ptãtem in corꝑe viri: ut pz. j. Loĩ. vij. g̃ si vxoꝛ velit vir poterit alĩ mulieri ꝓiungi sine peccato. ¶ Sz ꝯ: fm oẽs leges filĩ q̃ de cõcubinis nascunt sũt vitupabiles. sed hoc ñ eẽt nisi ꝓcubit' ex quo oriunt eẽt nãlit̃ turpis. g̃ hĩe ꝓcubniã ẽ cõtra legẽ nature. ¶ D. sic̃ supra dis. xxvj. dictũ est: mr̃imoniũ est nãle. sed hoc nõ eẽt si sine p̃iudicio legis nãe hõ posset ꝓiungi mulieri p̃ter mr̃imoniũ. g̃ ꝯ legẽ nãe ẽ ꝓcubinã hĩe ¶ Lterius videt: q̃ accedẽ ad ꝓcubinam nõ sit pcm̃ mortale. maius eni peccatũ est mendaciũ q̃ fornicatio simplex: qꝺ pz ex hoc q̃ iudas q̃ fornicationẽ nõ horruit cum Thamar cõmittẽ recusauit mendaciũ dicens: certe mẽdacĩ nos arguere nõ poterit. sed mendaciũ ñ sẽp est mortale peccatũ. g̃ neq; fornicatio simplex.

¶ D. peccatũ mortale morte puniri debet. sz lex vetus nõ puniebat concubitũ ꝓcubine morte nisi in aliquo casu: ut pz Deutero. xxiij. g̃ nõ est pcm̃ mortale. ¶ D. fm Grego. pcã carnalia sũt minoris culpe q̃ spũalia. sed nõ oĩs superbia aut auaricia est pcm̃ mortale que sũt pcã spũalia. g̃ nõ omnis fornicatio que est pcm̃ carnale. ¶ D. vbi est maius incitamentũ: ibi est minus pcm̃: qz magis peccat q̃ minori tẽtatione vincit: ut ꝯ dis. xvij. dicium est. sed ꝓcupiscẽtia maxime instigat ad venerea. g̃ cũ actus gule nõ sit semp pcm̃ mortale: nec fornicatio simplex erit pcm̃ mortale. ¶ Sed ꝯ: nihil excludit a regno dei nisi pcm̃ mortale. sed fornicarĩ excludunt a regno dei: ut pz. j. Loĩ. vj. g̃ fornicatio simplex est pcm̃ mortale. ¶ D. sola pcã mortalia criminalia dicunt. sed omis fornicatio est crimen: ut pz Tobie. iiij. Attẽde tibi ab omni fornicatione: ⁊ p̃ter vxorẽ tuã nũq̃ patiaris crimẽ scire

¶ Lterius videt: q̃ aliq̃ fuerit licitũ ꝓcubinã habere: sicut eni hĩe vnã vxorẽ est de lege nãe: ita nõ hĩe ꝓcubinam. sed aliq̃ licuit plures vxores habẽ. g̃ ⁊ hĩe ꝓcubinam. ¶ D. nõ põt aliq̃ sic̃ esse vxoꝛ ⁊ ancilla. vñ fm legẽ ex hocipso q̃ ancilla in mr̃imoniũ ducebat libera reddebat. sed aliq̃ deo amicissimi legunt ad suas ancillas accessisse: sicut Abraaz ⁊ Jacob. g̃ ille nõ erant vxores: ⁊ sic aliq̃ licet cõcubinas hĩe. ¶ D. illa q̃ in mr̃imonio ducit ñ potest ejĩci: ⁊ filius eius ꝺz eẽ hereditatis ꝓticeps. sed Abraã eiecit Agar ⁊ filĩ' eius ñ fuit heres. g̃ ñ fuit vxoꝛ Abrae. ¶ Sed ꝯ: ea q̃ sunt ꝯ p̃cepta decalogi nũq̃ licuerũt. sed hĩe ꝓcubinã est ꝯ ꝓceptuz decalogi. s. Nõ mechaberis. g̃ nũq̃ fuit licitũ. ¶ D. Ambro. dicit in l'. de p̃triarchis. Uiro nõ licet qꝺ mulieri nõ licet. sed nũq̃ licuit mulieri ad aliũ virum accedẽ dimisso viro ꝓꝓio. g̃ nec viro vnq̃ licuit ꝓcubinã hĩe. ¶ Rñdeo dõ: ad. j. qõnez: q̃ sicut ex p̃dictis pz: illa actio dr̃ eẽ ꝯ legẽ nãe q̃ nõ est cõueniens fini debito: siue qz nõ ordinat in ipm̃ per actionẽ agentis: siue qz de se est imꝓꝛoꝑtionata fini illi. finis aũt quẽ nã ex ꝓcubitu intẽdit ẽ ꝓles ꝓcreanda ⁊ educãda. ⁊ ut hoc bonũ quereret posuit delectationẽ in coitu: ut Cõstantin' dic̃. Quicũq; g̃ ꝓcubitu utr̃ pp delectatoz q̃ in ipo ẽ nõ referendo ad finẽ a nã intentũ: ꝯ nãm facit: ⁊ sic̃ ẽt nisi sit talis ꝓcubitus q̃ ad illũ finẽ ꝓueniẽter ordinari possit: ⁊ qz res a fine plerũq; noiant tanq̃ ab optimo: sic̃ ꝓiunctio mr̃imoniĩ a ꝓlis bono nomẽ accepit qꝺ p mr̃imoniũ ꝓncipaliꝰ querit: ita cõcubine nomẽ illã ꝓiunctionẽ exꝑmit q̃ solus cõcubitus pp seip̃m querit: ⁊ si etiã aliqs qñq; ex tali ꝓcubitu ꝓlem q̃rat: nõ tñ est ꝓueniẽs ad ꝓlis bonum in q̃ nõ solũ intelligit ipius ꝓcreatio per quã ꝓles esse accipit: sed ẽt educatio ⁊ instructio p quã accipitur nutrimentũ ⁊ disciplina a pentibus: in qbus tribus pentes ꝓli tenent fm phm in. viij. Eth. cuz aũt educatio ⁊ instructio ꝓli a parẽtib' debeat p longũ tẽpus: exigit lex nãe ut pater ⁊ mater in longũ tp̃s cõmaneant ad subueniendũ cõiter ꝓli. vñ ⁊ aues que cõiter pullos nutriũt: ante completam nutritionẽ non sepant a mutua societate que incepit a concubendo: hec autẽ obligatio ad comma-

nendū femīnā marito mr̄imoniū facit: ⁊ iō pz: q̄ accedere ad mulierē non iunctā sibi mr̄imonio q̄ ꝓcubina vocat est ꝫ legem nature. ¶ Ad.j.g̈ dō: q̄ in gētib' q̄tum ad multa lex nature obfuscata erat. vñ accedē ad ꝓcubinam malū nō reputabāt sed passim fornicatione quasi re licita vtebant: sic ⁊ alīs que erāt cōtra ceremonias iudeoꝝ q̄uis nō essent ꝫ legem nature: ⁊ iō apli imiscuerūt ꝓhibitionē fornicatōnis ceremonialib': pp discretionē que erat in vtroq; inter iudeos ⁊ gentiles. ¶ Ad ij.dō: q̄ ex ꝑdicta obscuritate. s. in quā ceciderunt gentiles oco debitā gloriā nō reddētes: ut dī Ro. j. lex illa ꝓcessit ⁊ nō ex instinctu legis nature. vñ ꝑualente xp̄iana religione lex illa extirpata est.

¶ Ad.iij.dō: q̄ in aliq̄bus sicut nihil incōueniēs sequtur si rem aliquā quā quis in ptāte habet alteri simpl'r tradat: ita etiaz nec si tradat ad tp̄s: ⁊ sic' neutrū est cōtra legem nature: ita aūt nō est in ꝓposito: ⁊ iō rō nō sequtur. ¶ Ad.iij.dō: q̄ iniuria iusticie opponit: lex aūt nālis nō solū ꝓhibet iniusticiā: sed etiā opposita omniū vtutum: sicut ꝓtra legem nature est ut aliq̄s imoderate cōmedat: q̄uis talis rebus suis vtens nulli iniuriā faciat. Et ꝑterea ancilla q̄uis sit res dñi ad obsequiū: nō ē tñ res sua ad cōcubitū. Et iterū interest q̄liter dſq; re sua vtatur. Facit etiā talis iniuriā ꝓlis ꝓcreande: ad cuius bonū nō sufficiēter talis ꝓiunctio ordiat ut dictū ē. ¶ Ad.v.dō: q̄ mulier hz ptātem i corpore viri nō simpl'r q̄tum ad omia: sed solū q̄tuz ad mr̄imonij vsum: ⁊ iō non pōt ꝫ mr̄imonij bonum corpus viri alteri ꝑbere. ¶ Ad.ij.qōnē dō: q̄ sic in.ij.li'. dis.xlij.dictū est: illi actus ex suo genē sunt pcā mortalia ꝑ quos fedus amicicie homis ad deū: ⁊ homis ad hominē violat. hec eni sunt ꝫ duo ꝑcepta charitatis que est aie vita: ⁊ iō cū ꝓcubitus fornicarius tollat debitā ordinationē parentis ad ꝓlem quā nā ex ꝓcubitu intēdit: nō ē dubiū q̄ fornicatio simplex de sui rōne est peccatū mortale: etiā si lex scripta nō esset. ¶ Ad.j.g̈ dō: q̄ frequēt'r bō qui nō vitat pcm mortale: vitat aliq̄d pcm veniale ad q̄d nō hz tm̄ incitamētū: ⁊ ita ēt iudas mendaciū vitauit fornicationē nō vitās: q̄uis illud mēdaciū ꝓnitiosū fuisset iniuriā hīs annexam si ꝓmissū nō reddidisset. ¶ Ad scām dō: q̄ pcm nō dē mortale q: morte tpali puniat: ſz q: punit eterna. vñ ēt furtū q̄d ē mortale pcm ⁊ multa alia inidū nō punit ꝑ leges tpali morte: ⁊ sil'r etiā est de fornicatōe. ¶ Ad.iij.dō: q̄ sic nō q̄libz mor' supbie ē pcm mortale: ita nec q̄libz mor' luxurie q: ꝓmi mor' luxurie ⁊ h'mōi sūt pcā venialia: ⁊ ēt ꝓcubit' mr̄imōiaľ inidū: tm̄ aliq̄ luxurie act' sunt pcā mortalia: aliq̄b' motib' supbie venialib' existētib': q: i vbis Grego. iductis itelligit ꝓpatio vici oz fm gen': nō q̄tū ad singlos act'. ¶ Ad.iij.dō: q̄ sic ō dis.xvj. dictū ē: illa circūstātia efficacior est ad grauādū q̄ magis appropinq̄t ad spēz pcī. vñ q̄uis fornicatō ex magnitudie iritamēti diminuat tñ ex mā circa quā ē grauitatē hz maiorē q̄ inordinata cōmestio: cū sit circa ea q̄ ptinēt ad fouēdū fedus societatis hūane ut dām ē: ⁊ iō rō nō sequit.

¶ Ad.iij.qōnē dō: q̄ Rabi Moyses dic': q̄ añ tē pus legis fornicatio ñ erat pcm: qđ ꝓbat ex hoc: q̄ Judas cū Thamar ꝓcubuit: ſz ista rō ñ cogit. ñ eni nec ē filios Jacob a pcō mortali excusare cū accusati fuerit apud p̄em crimie pessimo: ⁊ i Joseph nec vel venditōz ꝓsenserit. Et iō dē: q̄ cuz hīe ꝓcubinā ñ mr̄imonio iunctā sit ꝫ legē nāe: ut dictū ē: nullo tpe fm se licitū fuit: nec ēt ex dispēsatione. sic eni ex dictis pz ꝓcubit' cū ea q̄ ñ est mr̄imonio iūcta ñ ē ꝙueniēs act' ad bonū ꝓlis qđ est p̄ncipalis finis mr̄imonij: ⁊ iō ē ꝫ ꝓma p̄cepta legis nāe: q̄ dispēsatōz ñ recipiūt. vñ vbicūq; legit i veri testō aliq̄s ꝓcubias habuisse q̄s nec ē sit a peccato mortali excusari oz eas esse mr̄imonio iūctas ⁊ tñ ꝓcubinas dici: q: aliq̄d hēbant de rōne vxoris: et aliq̄d de rōne ꝓcubie: fm eni q̄ mr̄imoniū ordiat ad suū p̄ncipalē finē q̄ ē bonū ꝓlis vxor viro ꝓiūgit insolubili ꝓiunctōe: vel saltē diuturna: ut ex dictis pz: ⁊ ꝫ hoc ñ ē aliq̄ dispēsatio: ſz q̄tū ad scām finē q̄ est dispēsatio familie ⁊ cōicatio operꝝ vxor ꝓiungit ut socia: ſz hoc deerat i his q̄ ꝓcubie noiabant: in hoc eni poterat eē dispēsatio cū sit scōar' mr̄imonij finis: ⁊ ex hac ꝑte hēbant aliq̄d silē ꝓcubine rōne cui' ꝓcubie noiant. ¶ Ad.j.g̈ dō: q̄ hīe p̄les vxores ñ ē ꝫ legis nāe ꝓma p̄cepta sic hīe ꝓcubinā: ut ex dictis pz: ⁊ iō rō non sequit. ¶ Ad.ij. dō: q̄ antiq̄ p̄res ea dispēsatōe q̄ p̄les vxores habebāt ad ācillas accedebāt vxorio affectu. erāt enim vxores q̄tū ad illā ꝓiūctōz q̄ respicit scōariū finē: cui ꝓditō fuitur| oppoit cum ñ posset sil'e eē socia ⁊ ācilla. ¶ Ad. iij.dō: q̄ sic i lege Moysi ꝑ dispēsatōz licebat dari libellū repudij ad euitādū vxoricidiū ut dicē: ita ex eadē dispēsatōe licuit Abrae eij cē agar ad significandū mysteriū qđ apls explicat Gal.iij.q̄ ēt filī' ille hēs ñ fuit ad mysteriū ptinet ut ibidē pz: sic ēt ad mysteriū ptinet q̄ Esau filī' liber hēs ñ fuit: ut pz Ro.ix. Et sil'r ꝓp mysteriū fcz ē ut filij Jacob ex ācillis ⁊ liberis nati hēdes essēt: ut Aug. dicit: q: xp̄o nascūt in baptismo filij ⁊ hēdes tā ꝑ bonos q̄s liberi signāt: q̄ ꝑ malos mīstros q̄ ꝑ ancillas signantur: ¶ Questio. II.

QUeritur de libello repudij. Et circa h° q̄runt tria. ¶ Primo vtr̄ insepabilitas mr̄imonij sit de lege nāe. ¶ Secundo vtrum repudiare vxorem aliquando fuerit licitū. ¶ Tertio de causis libelli repudij lege permissi ⁊ eius inscriptione.

AD primum sic procedit: vī q̄ insepabilitas vxoris nō sit de

lege nãe: lex enī nãe cõis ẽ apud oẽs. ſz nulla lege p̃ ter legẽ xp̃i fuit ꝓhibitũ vxorẽ dimittere. ꝙ inſepabilitas vxoris ñ ẽ ō lege nãe. ¶ ℙ. ſacra ñ ſunt de lege nãe. ſz iſepabilitas mr̃imonij ꝑtinet ad bonũ ſacrī. ꝙ nō ẽ ō lege nãe. ¶ ℙ. ℨiunctio viri ⁊ femie in mr̃imonio ordinat ꝑncipaliter ad ꝓlis gnãtõez ⁊ educationẽ ⁊ inſtructionẽ ut dictũ ẽ. ſed hec oia aliq̃ certo tpe ℨſm̃ant. ꝙ poſt illud tp̃s licz vxorẽ dimittẽ ſine aliq̃ ꝓiudicio legis nãe. ¶ ℙ. ex mr̃imonio q̃rit ꝑncipaliter bonũ ꝓlis. ſz inſepabilitaſ mr̃imonij ẽ ℨ bonũ ꝓlis: qz ut tradũt phi: aliquis vir ñ põt ex aliq̃ femia ꝓlẽ accipe q̃ tñ ex alia accipere poſſet: ⁊ q̃ etiã ex alio viro ipregnaret. ꝙ inſepabilitas mr̃imonij magis eſt ℨ legẽ nãe q̃ de lege nãe. ¶ Sed ℨ: illud p̃cipue ẽ de lege nãe qō nã bene inſtituta accepit in ſuo ꝑncipio. ſz iſepabilitas mr̃imonij ẽ hᵇ mōi: ut ꝑz Matth. xix. ꝙ eſt de lege nãe. ¶ ℙ. de lege nãe ẽ q̃ hō deo ñ ℨriet. ſed hō q̃ dammō deo ℨrius eẽt ſi ſeparet q̃s deᵉ ℨiũxit: cuz ꝙ ex hoc haberet iſepabilitas mr̃imonij Matth. xix. vr̃ q̃ ſit de lege nãe. ¶ Rñdeo dō: q̃ mr̃imoniũ ex intẽtõne nãe ordinat ad educatõz ꝓlis: ñ ſolũ ꝑ aliqō tp̃s: ſz ꝑ totã vitã ꝓlis. vñ ō lege nãe ẽ q̃ parẽtes filij̃s theſauriçẽt ⁊ filij̃ pentũ heredes ſint: et iō cũ ꝓles ſit cõe bonũ viri ⁊ vxoris: oz eoz ſocietatẽ ꝑpetuo pmanẽ idiuiſã ſm legis nãe dictamẽ: ⁊ ſic iſepabilitas mr̃imonij ẽ de lege nãe. ¶ Ad. j. ꝙ dō: q̃ ſola lex xp̃i ad pfectũ hũanũ genus addu xit reducẽs i ſtatũ nouitatis nãe. vñ ⁊ i lege Moyſi ⁊ i legib' hũanis ñ potuit totũ auferri qō ℨ legẽ nãe erat. hoc enī ſoli legi ſp̃ũs ⁊ vite refuatũ eſt.

¶ Ad. ij. dō: q̃ iſepabilitas ℨpetit mr̃imonio ſm q̃ ẽ ſignũ ꝑpetue ꝓiũctõis xp̃i ⁊ eccl̃ie: ⁊ ſm q̃ ẽ in officiũ nãe ad bonũ ꝓlis ordinatũ ut dcm̃ ẽ: ſz qz ſepatio mr̃imonij magis directe repugnat ſignificatõi q̃ ꝓlis bono: cui ex ꝓñti repugnat ut dictũ ẽ iſepabilitas mr̃imonij magis i bono ſacrī itelligit q̃ i bono ꝓlis q̃uis i vtroq̃ itelligi poſſit. ⁊ ſm q̃ ꝑtinet ad bonũ ꝓlis erit de lege nãe: ñ aũt ſm q̃ ꝑtinet ad bonũ ſacrī. ¶ Ad. iij. ꝑz ſolutio ex dcis.

¶ Ad. iiij. dō: q̃ mr̃imoniũ ꝑncipaliꝰ ordinat ad bonũ cõe rõne ꝑncipalis finis q̃ ẽ bonũ ꝓlis: q̃uis ẽt rõne finis ſcdarij ordiet ad bonũ ꝓlis ad matrimoniũ ℨhẽtis: ꝓut ꝑ ſe ẽ i remediũ ℨcupiſcẽtie: et iō in legibus mr̃imonij magis attenditur q̃d oib' expediat q̃ quid vni competere poſſit. Quãuis ꝙ matrimonij inſeparabilitas impediat bonum ꝓlis in aliq̃ homine: tamen eſt conueniens ad bonũ ꝓlis ſimpliciter: ⁊ ꝑpter hoc ratio non ſequitur.

¶ Ad ſecundũ ſic ꝓcedit: vr̃ q̃ vxorẽ dimittere licitũ ꝑ diſpẽſatõz eẽ ñ potuerit: illud enī q̃ ẽ i mr̃imonio ꝓtra bonũ ꝓlis ẽ ℨ ꝑma p̃cepta legis nãe q̃ idiſpẽſibilia ſũt. ſz dimiſſio vxoris ẽ hᵇ mōi ut ex dictis ꝑz. ꝙ tẽ. ¶ ℙ. ꝓcubina differt p̃cipue ab vxore i hoc q̃ nõ ẽ iſepabilit iũcta. ſz hẽ ꝓcubinas fuit idiſpẽſabile. ꝙ ⁊ dimittẽ vxorẽ. ¶ ℙ. hoies ſũt mō ita receptibles diſpẽſatõis ſic oli fuerũt. ſz mō ñ põt diſpẽſari cũ aliq̃ q̃ vxorẽ dimitat. ꝙ nec oli. ¶ Sed ꝓtra Agar cognita ẽ ab Abraã vxorio affectu q̃ſi vxor ut dictũ ẽ. ſz ipe p̃cepto dīno eã eiecit ⁊ ñ peccauit ꝙ potuit ꝑ diſpẽſatõz fieri licitũ q̃ hō vxorẽ dimitteret. ¶ Lteriꝰ vr̃: q̃ ſub lege Moyſi fuerit licituz vxorẽ dimittẽ. vnᵃ enī modus ℨſentiẽdi ẽ ñ ꝓhibẽ cũ ꝓhibẽ poſſit: ℨſentire aũt illicito ẽ illicitũ. cũ ꝙ Moyſes ꝓhibuerit vxoris repudiuz: nec peccauerit: qz lex ſcã eſt: ut dī Ro. vr̃. vr̃ q̃ repudiũ fuerit aliq̃n licitũ. ¶ ℙ. pphe locuti ſũt ſpũ ſcõ inſpirati: ut ꝑz. ij. Pe. j. ſz Malach. iij. dī: Si odio habueris eã dimitte eã. ꝙ cũ illud qō ſpũs ſcũs inſpirat nō ſit illicitũ: vr̃ q̃ repudiũ vxoris ñ ſemp fuerit illicitũ. ¶ ℙ. Chryſo. dicit: q̃ ſic apli pmiſerũt ſcdas nuptias: ita Moyſes pmiſit libellũ repudij̃ ſz ſcde nuptie ñ ſũt pcm̃. ꝙ nec repudiũ vxoris ſb lege Moyſi. ¶ Sz ℨ ẽ qō dñs dic: q̃ libellus repudij̃ dat' ẽ a Moyſe iudeis ꝓp ouritiã cordis eorũ ſz ouritia cordis eoz non excuſabat eos a pcco. ꝙ neq̃ lex de libello repudij̃. ¶ ℙ. Chryſo. dicit ſup Matth. ix. q̃ Moyſes dādo libellũ repudij̃ ñ iuſticiã dei mōſtrauit: ut q̃ſi ꝑ legẽ a gẽtib' pcm̃ nō videat eẽ pcm̃. ¶ Ulteriꝰ videt q̃ licẽt vxori repudiate aliũ virũ hẽ: qz in repudio magis erat iniq̃tas viri repudiãtis q̃ vxoris repudiate: ſz vir poterat aliã ſine pcco ducẽ in vxorẽ. ꝙ vxor ſine peccato aliũ viz ducere poterat. ¶ ℙ. Aug. dicit ō ou ab' vxorib': q̃ qñ mos erat pcm̃ nō erat. ſz tpe legis erat talis ℨſuetudo q̃ repudiata aliũ viz ducebat: ut ꝑz Deuᵒ. xxiiij. Cum egreſſa viz altez ducerit ꝛc. ꝙ vxor ñ peccabat alteri ſe iungẽdo. ¶ ℙ dñs Matth. v. iuſticiã noui teſtamenti oñdit ſupabūdantẽ eẽ reſpectu iuſticie veteris teſti: hᵒ aũt dic ad iuſticiã noui teſtī per ſupabūdãtiã ꝑtinẽ q̃ vxor repudiata ñ ducit altez viz. ꝙ i vet̃ lege licebat

¶ Sz ℨ eſt qō dī Matth. v. Qui dimiſſaz duxerit mechatur. ſed mechia nunq̃ fuit in veteri teſtamento licita. ꝙ nec vxori repudiate licuit aliũ virũ habere. ¶ ℙ. Deutero. xxiiij. dī: q̃ mulier repudiata que aliũ virũ duceret polluta erat ⁊ abominabilis facta coram dño. ꝙ peccabat aliũ virũ ducẽdo.

¶ Ulteriꝰ videt: q̃ licebat viro repudiatã a ſe accipere: licet enī corrigere qō male factũ eſt. ſz male factum erat q̃ vir vxorẽ repudiabat. ꝙ licebat hoc corrigere reducendo vxorẽ ad ſe. ¶ ℙ. ſemp licuit peccãti indulgẽ cũ ſit mozale ꝑceptũ: qō i omni lege manet. ſz vir accipiẽdo repudiatã ei peccanti idulgebat. ꝙ hoc licitũ erat. ¶ ℙ. Deutero. xxiiij. ponit ꝓ cã quare non poſſit accipi itez: qz polluta eſt. ſed repudiata nō polluit niſi altez viz ducẽdo. ꝙ ſaltẽ anteq̃ aliũ viz duceret licebat eaz accipere. ¶ Sz ℨ ẽ: qō dī Deuᵒ. xxiiij. Non poſſit ꝑ marit' accipe eã ꝛc. Rñdeo dō ad. j. queſtionẽ: q̃

dispensatio in preceptis ꝑcipue q̄ sunt aliq̄ mō legis nature est sicut mutatio cursus rei naturalis. Qui q̄dem mutari dupl'r pōt. Uno mō ex aliq̄ cā nāli p quā alia cā nālis impedit a cursu suo: sic est in oīb' q̄ i minori pte casualit accidūt i nā: sed p hunc modū ñ variat cursus rer nāliū q̄ sūt sp: sz q̄ sunt frequēt. Alio mō p cām penit' supnālē: sic i miraculis accidit: r hoc mō pōt mutari cursus nālis ñ solū q̄ ē ordinat' ut sit frequēt: sz q̄ ē ordinat' ēt ut sit semp: ut pz i statōne solis tpe Josue r reditu ei' dē tpe Ezechie: r de eclypsi miraculosa tpe passionis xp̄i. Hec aūt rō dispēsatōis i ꝑceptis legis nāe qñq; ē i causis inferioꝛib' : r sic dispēsatio cadē pōt sup scḋa ꝑcepta legis nāe: nō aūt sup ꝑma : q; illa sūt q̄si semp exñtia: ut dictū ē de pl'alitate vxoꝛ r de b'mōi. Aliq̄n aūt ē tm̄ i causis supioꝛib': r tūc pōt dispēsatio eē dinit' ēt ꝺ ꝑma ꝑcepta legis nāe rōne alicui' mysteriū diuini signādi vel oñdēdi: sic pz de dispēsato ꝑcepto Abꝛae facto de occisione filij innocētis: tales aūt dispensatōnes ñ fiūt cōit ad oēs: sz ad aliq̄s singl'ares psonas: sic ēt ȯ miraculis accidit. Si ḡ insepabilitas mr̄imonij iter ꝑma pcepta legis nāe ꝓtineat: solū h' scḋo mō sub dispensatōe cadet: si aūt sit iter scḋa ꝑcepta legis nāe etiā ꝑmo mō cadē potuit sub dispēsatōe. Uidet autez magis iter scḋa ꝑcepta legis nāe cōtineri: insepabilitas eni mr̄imonij ñ ordinat ad plis bonū qȯ est ꝑncipalis mr̄imonij finis: nisi q̄tū ad h' q̄ p parētes filij puideri ꝺz i tota vitā p debitā ꝑparatōz eoꝛ q̄ sūt necia i vita : h'mōi aūt rer apꝛopatio ñ ē ȯ ꝑma itentōe nāe : fm quā oia sūt cōia: r iō ñ vr̄ ꝺ ꝑmā itentōz nāe dimissio vxoꝛis eē: r p ꝓns nec ꝺ ꝑma ꝑcepta: sz ꝺ scḋa legis nāe. vñ ēt primo mō sub dispēsatōe posse cadē vr̄. ¶ Ad.j.ḡ ȯd: q̄ i bono plis fm q̄ ē de ꝑma itentōe nāe itelligit ꝑcreatio r nutritio r istructio q̄lsq; ples ad pfectā etatē ducat: sz q̄ ei puideat i posteꝛ p hēditatis et alioꝛ bonoꝛ dimissionē vr̄ ptinē ad scḋam legis nāe itentōz. ¶ Ad.ij. ȯd: q̄ hīe ꝓcubinā ē ꝺ bonū plis q̄tū ad id qȯ nā i eo de ꝑma itentōe itēdit .s. educationē r istructionē q̄ req̄rit diuturnā ꝓmansionē parētū: qȯ ñ ē i ꝓcubina q̄ ad tps assumit: et iō ñ ē silē: tm̄ q̄tū ad.ij. dispēsatōz ēt hīe ꝓcubinaz sub dispēsatōe cadē pōt: ut pz Osee.j. ¶ Ad.iij. ȯd: q̄ insepabilitas q̄uis sit de scḋa intētōe mr̄imonij put ē i officiū nāe: tm̄ ē de ꝑma itentōe ipius put sacr̄m eccl'ie: r iō exq̄ istitutū ē ut sit eccl'ie sacr̄z manēte tali instōne ñ pōt sub dispēsatōe cadē nisi forte scḋo mō dispēsatōis ¶ Ad scḋaz q̄nē ȯd: q̄ circa h' ē duplex opio. Quidā eni dicūt q̄ illi q̄ sb̄ lege vxoꝛē dato libello repudij dimittebāt ñ excusabant a pcō q̄uis excusarent a pena fm leges infligēda: r pp hoc dr̄ Moyses libellū repudij ꝑmisisse. Et sic ponūt q̄ttuoꝛ modos ꝑmissiōis: Unus p ꝓuationē ꝑceptōis: ut q̄n mal' bonū ñ ꝑcipit minus bonū ꝑmitti dr̄: sic apl's ñ ꝑcipiēdo v̄ginitatē mr̄imoniū ꝑmisit. j. Coꝛ. vij. Scḋo p ꝓuationē ꝓhibitōis: sic venialia dicūt ꝑmissa: q; ñ sūt ꝓhibita. Tertius p ꝓuatōz cohibitōnis: r sic oia pcā dicūt ꝑmitti a deo inḡtū ñ impedit cū impedire posset. Quart' p ꝓuatōnē punitōis: r sic libellus repudij lege ꝑmissus fuit: ñ q̄dē pp aliq̄ mal' bonū cōsequēdū: sic fuit dispēsatio ō pl'ib' vxoꝛib' hñdis: sz pp mal' malū cohibēdū. s. vxoꝛicidiū ad qȯ iudex ꝑni erāt pp coꝛruptionē irascibilis sic r ꝑmissū eis fuit extraneis fenerari pp aliquā coꝛruptōz i cōcupiscibili: ne. s. fratꝛib' suis fenerarent: r sic pp coꝛruptionē suspicōis in rōnali fuit ꝑmissū sacrificiū ẓelotipie: ne sola suspicio apud eos iudiciū coꝛrūperet. Sz q̄ lex vetus q̄uis gr̄am nō ꝓferret: tm̄ ad hoc data erat ut pcēm oñderet: ut cōit sci dicūt: iō alīs videt: q; si repudiādo vxoꝛē peccassēt: hoc sal tē eis p legē aut ꝓphas idicari debuisz. Esa.lviij. Annūcia pp'lo meo pcā eoꝛ. al's viderent esse nimis neglecti: si ea q̄ nēcia sūt ad salutē q̄ ñ ꝓgnoscebāt nūq̄ eis nūciata fuissent: qȯ ñ pōt dici cū iustitia legis tpe suo obꝛuata vitā mereret ēternā: r pp hoc dicūt: q; q̄uis repudiare vxoꝛē p se sit malum tm̄ ex ꝑmissione dīna licitū fiebat: r hoc ꝓfirmant aucte Chꝛyso. q̄ dicit q; a pcō abstulit culpā legislatoꝛ q̄n ꝑmisit repudiū: r q̄uis hoc ꝓbabilit dicat: tm̄ ꝑmū cōius sustinet: iō ad vtraq; rōnes rn̄dendū ē. ¶ Ad.j.ḡ ȯd: q; aliq̄s q̄ pōt ꝓhibē ñ peccat si a ꝓhibitōe abstineat ñ sperās coꝛrectōez: sed magis malū estimās ex tali ꝓhibitōe occasionē sumere: r sic accidit Moysi. vñ dīna aucte fretus libellū repudij ñ ꝓhibuit ¶ Ad.ij. ȯd: q; ꝓphe spūs scī ispirati ñ dicebāt dimittēdā eē vxoꝛē: q̄si spūs sci ꝑceptū sit: sz q̄si ꝑmissū ne mala peioꝛa fierent. ¶ Ad.iij. ȯd: q; illa pmissionis silitudo ñ ē intelligenda q̄tū ad oia: sz solū q̄tū ad cām eandē: quia vtraq; ꝑmissio ad vitandā turpitudinē facta est: ¶ Ad.iij. ȯd: q; q̄uis duricia coꝛdis ñ excusaret a pcō: tm̄ ꝑmissio ex duricia facta excusat: q̄dam eni ꝓhibent sanis: q̄ nō ꝓhibent infirmis coꝛpaliter: nec tm̄ infirmi peccāt ꝑmissione sibi facta vtentes. ¶ Ad.v. ȯd: q; aliq̄ bonū pōt intermitti dupliciter. Uno mō pp aliq̄ mal' bonū ꝓsequēduz r tūc intermissio illius boni ex ordīe ad maius bonū accipit honestatē: sic intermittebat singularitas vxoris honeste a Jacob pp bonum plis. Alio mō bonū aliq̄ intermittit ad vitandū maius malum. r tūc si aucte eius q̄ dispēsare pōt hoc fiat: reatuz talis boni intermissio nō hz: sed honestatē ēt ñ acquirit: r sic indiuisibilitas mr̄imonij in lege Moysi intermittebat pp mal' malū vitandū. s. vxoꝛicidiū: r iō Chꝛyso. dicit q; a pcō abstulit culpam q̄uis eni inordinatio maneret in repudio : exquo pcēm dicit: tm̄ reatū pene nō habebat: neq; tpalis neq; ppetue inḡtū diuina dispensatōne fiebat : et sic erat ab eo culpa ablata: r iō etiam ipse ibidem dicit q; ꝑmissū ē repudiū nō malū q̄dē: tm̄ illicitū

qđ qđē illi q̄ ſūt ō ꝑma opi. referūt ad hoc tm̄ qđ hēbat reatū tpalis pene. ¶ D. iij. qōnē od: q̄ ſm ꝑmā opi. vxor peccabat p̄ repudiū alteri viro cō-iūcta: qz adhuc mr̄imoniū ꝑmū ñ erat ſolutū. mlr enī q̄to tpe viuit alligata ē lege viri: ut pz Ro. vij. Nō aūt poſſet ſil' plēs viros hīe. Sz ſm aliā opi. ſic licebat ex diſpēſatōe diuina viro vxorē repudiare: ita vxori aliū viz ducē: qz inſepabilitas mr̄imonij ex cā dine diſpēſatōis tollebat q̄ inſepabilitate manēte itelligit vbū apli. ¶ Ut g̈ ad vtraſq; rōnes rñdeam' od ad. j. q̄ viro licebat plēs vxorēſ ſil' hīe ſm diſpēſatōz diuinā. z iō vna dimiſſa etiā mr̄imonio ñ ſoluto poterat aliā ducē: ſz nūq̄ vxori licuit hīe plēs viros: z iō ñ ē ſile. ¶ Ad. iij. od: q̄ i illo vbo Aug. mos ñ ponit ꝑ conſuetudine: ſz p actu honeſto ſm q̄ a more aliq̄s dī morigeratus: qz ē bonoz moz: vel ſic a more phia moral' noīat ¶ Ad. iij. od: q̄ oñs Matth. v. oñdit nouā legez abūdare p̄ ꝓſilia ad veterē nō ſolū q̄tū ad ea que lex vetus licita faciebat: ſz ēt q̄tū ad ea q̄ i veteri lege illicita erāt: ſz a multiſ licita putabant p ñ rectā p̄ceptoz expoſitionē: ſic pz de odio inimici: z ita ē ēt de repudio. ¶ Ad. iij. od: q̄ vbū oñi intelligit q̄tū ad tp̄us legis noue in q̄ dicta pmiſſio ē ſublata: z ſic ēt itelligit vbū q̄dā Chryſo. q̄ dic q̄ q̄ ſm legē dimittit vxorē q̄tuor facit iniq̄tates: qz q̄ ad deū exiſtit hoicida inq̄tū hz ꝓpoſitū occidēdi vxorē niſi eā dimitteret: z qz dimittit ñ fornicantem in q̄ ſolo caſu lex euāgelij vxorē dimittē pmittit. z ſilr qz facit eā adulterā: z illū cui copulat. ¶ Ad v. od: q̄ q̄dā interlinearis dic: Polluta ē z abominabilis: ſz illius iudicio q̄ q̄ſi pollutā eā p̄us dimiſit: z ſic nō oz q̄ ſit polluta ſimplr. Uel dī polluta illo mō q̄ imūdus dicebat q̄ mortuū tangebat vel leproſū ñ imūdicia culpe: ſz cuiuſdā irregularitatī legaliſ. vñ z ſacerdoti ñ licebat viduā z repudiatā ducere i vxorē ¶ D. iiij. qōnē od: q̄ i lege de libello repudij duo erāt pmiſſa. ſ. dimittē vxorē: z vxorē dimiſſā alij iūgi: z duo p̄cepta. ſ. ſcptura libelli repudij: z q̄ itez marit' repudiās eā accipe ñ poſſit: qđ qđē ſm eos q̄ ꝑmā opi. tenēt factū fuit i penā mulieris q̄ alij nupſit: z i h' pcō polluta ē. Sz ſm alioſ ut vir ñ ō facili vxorē repudiaret quā poſtea nullo mō recupare poſſz. ¶ Ad. j. g̈ od: q̄ ad illi' mali ipedimētū qđ ꝓmittebat aliq̄s repudiando vxorē ordiabat q̄ vir vxorē repudiatā aſſūere ñ poſſz iterato: ut pz ex dictis: z iō dinit' ordinatū fuit. ¶ Ad. ij. od: q̄ ſēp licuit idulgē peccanti q̄tū ad rācorē cordis: ſz ñ q̄tū ad penā dinit' taxataz. ¶ Ad. iij. od: q̄ in hoc ē duplex opio. Quidā eni dicūt q̄ licuit vxorē repudiatā viro recōciliari niſi mr̄imonio alteri viro iuncta eēt. tūc eni pp adulteriū cui mlr volūtarie ſe ſubdidit i penam ei dabat q̄ ad ꝓrē viz ñ rediret: ſz qz lex vniuerſalit ꝓhibet: iō dicūt alij: q̄ ēt antēq̄ alteri nuberet ñ poterat reuocari: exquo repudiata erat: qz pollutio ñ intelligitur q̄tum ad culpam: ſed ut dictum eſt.

AD tertium ſic pro cedit: vr̄ q̄ cā repudij fuerit odiū vxoris ſm hoc qđ dī Mala. ij. Si odio habueris eaz dimitte illā. ¶ D. Deutro. xxiij. dī: Cum ñ iuenerit grāz i oculis ei' pp aliquā feditatē tc. g̈ idē qđ ꝓpoſ ¶ Sz ꝰ: ſterilitas z fornicatio magis ꝓriant mr̄imonio q̄ odiū. g̈ illa poti' debuerūt eē cā repudij q̄ odiū. ¶ D. odiū pōt creari ex vtute eius q̄ odio hēt. Si g̈ odiū ē ſufficiēs cā: tūc mlr poſſet repudiari pp vtutē ſuā qđ ē abſurdū. ¶ D. Deutro. xxij. dī: Si dimiſerit vir vxorē ſuā z poſtea odio eam habuerit: z obiecerit ei ſtupr̄ū aut ꝓiugiū: ſi in p̄batōe defecerit vberabit: z centū ſiclis argēti ꝓdēnabit: z nō poterit eā dimittere omi tpe vite ſue. g̈ odiū ñ ē cā ſufficiēs repudij ¶ Qteri' videt: q̄ repudij cauſe debebāt in libello ſcribi: qz p libellum repudij ſcriptū a pena legis abſoluebatur. ſz hoc dino videt iniuſtū niſi cauſis ſufficiētibus repudij aſſignatis. g̈ oportebat illas ſcribē i libello. ¶ D. ad nihil illa ſcripta valere videbant: niſi ut cāe repudij oñderent. g̈ ſi ñ inſcribebant: fruſtra libellus ille ſibi tradebat. ¶ D. hoc mgr̄ dic in lra. ¶ Sz ꝰ: cauſe repudij aut erāt ſufficiētes aut ñ. ſi ſufficientes p̄cludebat mulieri via ad ſcdas nuptias: que ei ſm legē ꝓcedebant. ſi aūt inſufficiētes oñdebat iniuſtū repudiū: z ſic repudiū fieri non poterat. g̈ nullo mō cauſe repudij inſcribebant. Rñdeo od ad. j. qōnem: q̄ cā pmiſſiōis repudiādi vxorē fuit vitatio vxoricidij: ut ſci cōiter dicūt. ꝓria aut̄ cā hoicidij ē odiū: z iō ꝓria cā repudij ē odiū. ſz odium ex aliq̄ cā cauſat ſic z amor: z iō etiaz oz alias cās repudij ponē remotas q̄ erāt cā odij. Dic aūt Aug. in glo. Deutro. xxiij. Multe erāt in lege cāe dimittēdi vxores: xp̄s ſolā fornicationē excipit: ceteras moleſtias iubet ꝑ fide z caſtitate ꝓiugij ſuſtineri. Be aūt cāe itelliguntē feditates i corpe puta infirmitas: vel aliq̄ notabilis macula: vel in ania: ſic fornicatio: vel aliq̄d h' mōi qđ in morib' inhoneſtatē facit. Sz qđā has cās magis coartāt ſatis p̄babilit dicētes: q̄ non licebat vxorē repudiare niſi pp aliquā cām p' mr̄imoniū ſupuenientē: nec pp quālibet talē: ſz pp illas ſolū q̄ p̄nt bonū ꝓpis impedire: vl in corpe: ut ſterilitas aut lepra vl aliq̄d h' modi. vel in ania: ut ſi eēt maloz moz ꝙs filij ex ꝓuerſatōe ad ipam imitarēt. Sz q̄dā glo. ſup illō Deutro. xxii. Cū ñ iuenerit grāz tc. videt magis artare. ſ. ad pcēm cū dicit ibi p feditatē pcēm intelligi. ſed pcēm glo. nomiat nō ſolū i morib' anie: ſed etiā in natura corpis. ¶ Sic g̈ ꝑma duo ꝓcedim' ¶ Ad. iij. od: q̄ ſterilitas z alia h' modi ſūt cauſa odij: z ſic ſūt cāe remote. ¶ Ad. iij. od: q̄ pp virtutē nō eſt aliq̄s odibilis p ſe loquēdo: qz bonitas cā ē amoris: z iō rō ñ ſeq̄tur. ¶ Ad. v. od: q̄ hoc dabat in penā viri q̄ ñ poſſet in ꝑpetuū repudiaꝝ

ꝓrozē in casu illo: sic ēt in alio casu qñ puellā ōflorauerat. ¶ Ad.ij. qōnem oō: q cāe repudij in speciali nō scribebant in libello: sz i generali: ut oñderet iustū repudiū: sed ſm Josephū: vt mulier hñs libellū ꝓscriptū de repudio alteri posset nubē: alꝫ eni ei traditū nō fuisset. vñ ſm eū erat scriptura talis: ꝓmitto tibi q nunq̄ tecū ꝓueniā. Sz ꝫ Aug. ideo libellus scribebat: ut moza interueniēte z ꝓsilio scribaꝝ dissuadente vir a ꝓposito repudiandi desistēt. Et p hᵒ pz solutio ad obiecta. ¶ Qō. III.

QEinde queritur de virginitate. Et circa hoc quer̄unt tria. ¶ Primo qd sit v̄ginitas. ¶ Scōo vtꝝ sit v̄. ¶ Tertio de ꝓpatōe eⁱ ad alias v̄tutes.

¶ Primuz sic ꝓcedit: videt q v̄ginitas ñ sit in carne corruptibili incorruptōis ꝓpetua meditatio: ut Augᵘ. dicit in li. de nuptijs z ꝓcupiscētia: qz post resurrectionē scē v̄gines suā v̄ginitatē nō amittēt. sed tūc nō erūt i carne corruptibili. g̃ corruptibilitas carnis ñ oz poni i diffinitōe v̄ginitatꝭ. ¶ P. v̄ginitas ponit ps ptinētie q̄ ad tpantiā reducit. sed meditatio ñ ē actᵘ tpantie: sz magꝭ intellectualiū v̄tutum. g̃ ñ oz poni tanq̄ genᵘ virginitatꝭ. ¶ P. virginitas ñ ē firmꝰ bonū q̄ charitas aut alie virtutes: imo magis fragile. sed ꝓpetuitas ñ ē de rōne charitatꝭ: alꝫ charitatē semel habitā ñ ꝓtigeret amittere: qđ in. iij. li. di. xxxj. ꝓbatū ē. g̃ nec ꝓpetuitas i diffinitōe virginitatis poni oz. ¶ P. incorruptōnis ꝓpetua meditatio tollit ꝓ corruptionē mētis: ō qua dī Matth. v. Qui viderit mulierē ad ꝓcupiscēdā eā ⁊c. sz p hoc ñ tollit virginitas: qz talis corruptꝰ repari pōt: nō aūt virginitas ut in lra dī. g̃ virginitas non est perpetua incorruptionis meditatio.

¶ P. ꝓpetua incorruptionis meditatio sine cōcubitu pdit nō solū mēte: sz ēt carne: sic pz in pcīs q̄ nām. sed sine ꝓcubitu virginitas nō pdit: quia ut Aug. dicit in li. de virginitate: Virginitas ē p piaz ptinentiā ab oī ꝓcubitu imunitas. g̃ idē qđ prius. ¶ P. Ambro. dicit in li. de virginitate: q virginitas ē expers ptagionis integritas. sz ptaminat corpus p pollutionē nocturnā. g̃ virginitas ſm hoc amittit. nō aūt ꝓpetua incorruptōis meditatio pdit. g̃ ⁊c. ¶ P. virginitas pōt p violentiā auferri: alꝫ ille q̄ ꝺberet cū illa q̄ p violentiā ab alio defloraꝝ nō efficeret irregularis: nō aūt ꝓpetua carnis meditatio. g̃ idē qđ pus. ¶ Cōtra hoc oō: q virginitas ut ex dictis Ambro. pz: integritas q̄dam ē. vñ per ꝓpationē corruptōis dī que i actu generatōis accidit: vbi triplex corruptio est. Una corpalis tm̄: in hoc q claustra pudoris frangūt. Alia spūal z corporalis sil: ex hoc q p decisionē z motū semis i sensu delectatio generat. Tertia ē spūalis tm̄: ex hᵒ q rō huic delectatōni se subtrahit: in q̄ integritatē perdit q̄tū ad actū: qz ipossibile ē aliqđ itelligere i ipa ut phs dicit in li. Eth. vnde ipa rōnis absorptio corruptio dī. hec aūt tertia corruptio non ē rōnis actus: sz q̄dā passio p accñs ei ꝓueniēs ex passione inferioris ptis: sic p somnū vel freneſiz z alias passiones corpales ꝓtingit rōnis actū ipediri p accñs. Cū g̃ virtus z vitiū in actu rōnis ꝓsentiētis z disse tiētis pficiat: i oīb' pdictis corruptōnib' ñ inuenit sufficiēs rō vitij aut virtutꝭ: sz oz addere rōnis consensū vel dissensū. Et qz v̄ginitas i genē moris est ptinēs ad v̄tutē: iō dicit Lucia: q nō inq̄nat corpꝰ nisi de ꝓpōsito mētis inq̄natōe. s. q̄ v̄ginitatis puritati opponit. Prima g̃ corruptio q̄ est corpalis tm̄ ñ ē mā v̄tutis vel vitij: nisi p accñs mediāte aliq̄ aie passione. vñ si p aliquā incisionē claustra pudoris rūpant ñ maᵗ detrimētū v̄ginitati inerit q̄ si pes aut manꝰ gladio incideret. Sz scōa z tertia corruptio sūt mā v̄ginitatis z oppositi eius sic z alie passiones aie sūt mā v̄tutū moraliū z oppositoꝝ vitiorū: sz in actu rōnis eligētis vel repudiātꝭ corruptiones pdictas: finaliꝫ pficit inq̄natio quā v̄ginitas ꝓuat z p ꝓns ipa v̄ginitas: z iō Aug. in diffinitiōe pdicta posuit hoc q ex pte rōnis se hz. s. meditatōnē q̄si v̄ginitatis genᵘ ponēs actum ꝓhibitū sic frequēter fieri solet. incorruptionē aūt posuit q̄si obiectū siue māz: sed addit subiectū determiatū p hᵒ qđ dic: in carne corruptibili: qz ꝓuatio z hitus nata sūt fieri circa idē. ¶ Ad. j. g̃ oō: q q̄uis post resurrectionē sci carnis corruptionē nō hēant: hñt tm̄ nām carnis q̄ corruptibilis fuit: z iō i eis eē poterit v̄ginitas sic in subiecto: nō aūt in angel i qb' corruptō quā v̄ginitas ꝓuat nata eē ñ fuit: z preci pue hoc ad rōnem v̄ginitatis sufficit: q ñ solū respicit qđ pñs ē: sz qđ ꝑteritū ē. nō eni ē vgo ex hoc solū q ñ corrūpit: sz ex hᵒ ē ēt q nūq̄ corrupta fuit. ¶ Ad. ij. oō: q q̄uis actᵘ moraꝝ v̄tutis i volūtate pficiat: tm̄ rō formā virtutꝭ i ea ponit: ut dī in. vj. Eth. z iō q̄dā socratici oēs virtutes scias dicebāt: z hoc mō loquēdi vtit h Aug. meditatōz p electōne ponēs. ¶ Ad. iij. oō: q in actu virtutis nō solū req̄rit discretio ex pte rōnis: sz ēt firmitas q̄daz ex hitu inclināte ad actū p modū nāe: z sic cāe nāles q̄tū est de se ordinate sūt imobilis ad effectᵘ ꝓpos rōne cuiꝰ dicere possumꝰ lapis ꝓpetuo descēdit de orsū q̄uis hᵒ q̄q̄z ipediri possit: ita z hitus virtutis q̄tum est de se imobilis ordinat ad actū ꝓpriū q̄uis q̄q̄z hñs actū virtutis ꝓrium agat: z rōne ꝓpetue imobilitatis ꝓsueuit poni ꝓpetuū in diffinitionibus virtutū: sicut in prin. digestorum dī: q iustitia est constans z perpetua voluntas. z sic etiaz Aug. ponit ꝓpetuū in diffinitione v̄ginitatis q̄uis v̄ginitatē q̄q̄z hñtes eā amittāt: ut sic in predicta diffinitione discretio electionis q̄ ē actus v̄ginitatꝭ ſm q ad genᵘ ptinet moris ex meditatōe intelligat sz imobilitas ex ꝓpetuitate. ¶ Ad. iij. oō: q cor-

ruptio mētis ut ex dictis accipi pōt ē duplex. Una que ē q̄si passio mētis: q̄n mēs subdit delectationi q̄ in coitu solet accidere: ⁊ qz hec delectatio ꝓplet in semis distillatōe: iō talis coꝛruptio mētis ñ pōt accidere sine aliq̄ coꝛruptōe carnis q̄ dicta est fieri p seminis decisionē. Alia aūt ē coꝛruptio mētis q̄ est actus eius. s. ꝓsensus aut electio p̄dicte coꝛruptōnis. Sz qz vires iferiores sequūt motū superioꝝ: iō q̄nq̄ ꝓtingit q̄ ex actu mētis cogitantis de coꝛruptione carnis ⁊ intēdentis delectationē ipius experiri: caloꝛ excitat in coꝛpe ⁊ semē distillat ⁊ causat delectatio q̄ mēs suffocat sic in coitu: ⁊ tūc absq̄ dubio v̄ginitas ē amissa. si aūt corruptio sistat in actu mētis ꝓsentiētis amittit q̄dē v̄ginitas fm illud foꝛmale q̄ hz in mēte: nō aūt rōne ciuſ q̄ est māle in ipa. vñ talis nō pōt dici v̄go nisi māliter: ⁊ iō hec v̄ginitatis amissio pōt recuparī: nō aūt illa v̄ginitatis amissio in q̄ ēt illud q̄ ē māle sb̄trahit: qz v̄ginitas ex pte sui act' respicit tm̄ pñs aut futurū: sic ē in q̄libet v̄tute. electio eni aut pñs aut futurū respicit: nō aūt p̄teritū: sz ex pte mātis nō solū pñs sz p̄teritū respicit. dī eni v̄go q̄ elegit incoꝛruptionē q̄ est mālis in v̄ginitate: quā nūq̄ amisit ⁊ hīe ⁊ ꝓfuare: ñ aūt exigi q̄ nūq̄ ꝓriā electionez habuerit: sz q̄ nūq̄ ꝓriā corruptōnē: ex h' aūt v̄ginitas amissa recupari nō pōt: qz illud q̄ō in p̄teritū trāsit recuparī ñ pōt. ¶ Ad. v. dō: q̄ ille q̄ sine ꝓcubitu se coꝛrūpūt: nō ē dubiū q̄ v̄ginitatē amittūt: ēt q̄tū ad id q̄ ē māle i ipa: qz ⁊ si ꝓcubit' nō assit: adest tm̄ delectātō q̄ i ꝓcubitu coꝛruptōez v̄ginitatē fac. Si aūt luxuria ꝑ nām tps pfecte etatis p̄ueniat cū non assit semis decisio ⁊ p ꝓñs nec delectatō ꝓpleta mētē suffocās: ñ amittit v̄ginitas q̄tū ad id q̄ ē māle i ipa. ¶ Ad. vj. dō: q̄ passiones ptis sēsitiue ñ pñt eē mā vtutis: nisi fm q̄ sūt oꝛdiabiles a rōne i eis mediū ponēte: put ꝓcupiscibil' ⁊ irascibil' obediūt rōi: ⁊ iō delectatio q̄ i sōnis accidit cū semis decisiōe ñ ē mā vtutis: ⁊ pp h' nec tal' coꝛruptio icoꝛruptōz tollit q̄ ē v̄ginitatis mā: ⁊ iō rōne tal' pollutōis v̄ginitas ñ pdit. ⁊ sil'is rō ē ō mlr̄ibus q̄ doꝛmiētes ⁊ icbriate aut amētes a viris cognoscūt nisi forte hac itentōe doꝛmitū irēt ut a viro cognoscēnt. ¶ Ad. vij. dō: q̄ illō cui' p̄ncipiū totalit est extra ñ ē oꝛdiabile a rōne: ⁊ iō eadē rōne nec ille q̄ p violētiā coꝛrūpūt siue ab hoie siue a demōe icubo v̄ginitatē amittūt: si q̄tū pñt renitāt ut ꝓfuent coꝛp' a coꝛruptōe imune: vl' saltē mētē ꝓriā ꝓsēsu. Quia tm̄ i signatōib' sacro ꝛ magis attēdit q̄ō exteri' gerit: q̄ q̄ō iteri' fit: irregularitas q̄ ex defectu signatōis i sacro cāt nihilomin' iducēt i illū q̄ v̄ginē ōfloꝛatā violēt ducēt i vxoꝛē: ⁊ p̄cipue cū pp ōlectatōz nimiā ratio in actu illo suffocetur: difficilimū est tali delectationi dissentire in statu illo: et ideo p̄sumptio videtur esse q̄ consenserit.

HD secūduz sic pro ceditur: videtur q̄ virginitas ñ sit vtus: omnis eni vt' ꝓsistit i medio. sz v̄ginitas ñ ꝓsistit i medio: sed maxie i extremo: qz ꝓsistit in abstinēdo ab oi delectabili circa q̄ ē castitas. g̃ ñ ē vt'. ¶ D. vtutū vl' cū sint ō iure nāli oi tpe licuerūt. sz i statu nāe ꝓdite ñ licuisset v̄ginitatē fuare: qz cēt ꝰ p̄ceptū: ut hēt Gen. j. Crescite ⁊ mul. sil'r nec tpe leg Moysi q̄ñ q̄ ñ relinq̄bat semē sup terrā maledictōi legis subiacebat. g̃ v̄ginitas ñ ē vt'. ¶ D. nulla vt' ē q̄ amitti possit sine pcco: ⁊ q̄ p pniaz ñ recupet. sz virginitas amittit sine pcco i actu mr̄imōiali: nec p pniaz pōt recupari. g̃ ñ ē vt'. ¶ D. ois vt' ē hīt' acq̄situs vl' ifus'. sz v̄ginitas ē i illis q̄ ñ hñt aliquē hītū acq̄situ vl' ifusū: sic i pueris ñ baptizat. g̃ ñ ē vt'. ¶ D. ois vt' oꝛdinat ad actū aliquē: ñ aūt v̄ginitas: sed magis ipoꝛtat ꝓuatōz act'. g̃ ñ ē vt'. ¶ D. q̄ hz vnā vtutē hz oēs. sz q̄ caret v̄ginitate q̄nq̄ hz alias virtutes. g̃ v̄ginitas ñ ē vt'. ¶ D. vtute null' male vtitur. sz v̄ginitate aliq̄s male vtit: ut pz ō v̄ginib' fatuis Matth. xxv. g̃ ñ ē vt'. ¶ D. ꝓtinētia v̄ginalis diuidit ꝰ mr̄imonialē ⁊ vidualē. sz mr̄imoniū nō ponit vt' neq̄ viduitas. g̃ neq̄ v̄ginitas ē virtus. ¶ Sz ꝰ ē q̄ō dī. j. Loi. vij. Unusq̄sq̄ p̄priū donū hz ex deo. ⁊ loq̄tur ō v̄ginitate. dona aūt dei spūalia vtutes sūt. g̃ v̄ginitas ē vt'. ¶ D. Ambro. dīc i l'. de v̄ginitate: Inuitat v̄ginitatē amoꝛ ut ō v̄ginitate aliq̄d dicamus: ne velut trāsitu quodā pfecta videat q̄ p̄ncipalis ē vt'. ¶ D. nihil meret p̄miuz nisi vtus. sed v̄ginitati debet p̄miū. s. fruct' centesimus ut sci dicūt ⁊ aureola. g̃ ē vtus. ¶ Ideo dō: q̄ sic datōes ⁊ sūpt' sūt mā liberalitatis: ita delectationes i venereis sūt mā castitatis ⁊ ꝓtinētie. in genē aūt dationū magnitudo sūptuū exigit spēalē vtutē q̄ magnificētia vocat pp sui difficultatē: ⁊ qz tē perātia vl' castitas i cohibēdis delectatōibus magnā hz difficultatē: iō illud q̄ō ē p̄cipuū in ista mā maxīmā hñs difficultatē. s. ab oi coꝛruptōe carnalis delectatōis imunitas spēalē vtutē exigit: q̄ v̄ginitas dī. vñ si v̄ginitas p sui ꝓpleta rōne ut dictuz ē accipiat: sic v̄ginitas ē spēalis vt': sic eni nihil aliud ipoꝛtat q̄ electionē ꝓseruādi incoꝛruptionē: et hec electio si sit pfecta ex aliq̄ hītu vtutis ꝓcedere oz: tm̄ v̄ginitas sup h' ponit statū vtutis i q̄ hītus i actu exire possit: ñ aūt pōt exire i actū electōnis incoꝛruptōz fuādi nisi sit icoꝛrupta: qz electio ipossibiliū ñ ē. ipossibile aūt ē icoꝛruptōez amissā recuparе: sz māz magnificētie amissā possibile est recuparе: ⁊ q̄tū ad h' ē dissimile ō magnificētia ⁊ v̄ginitate. Alīq̄ aūt dicūt: q̄ v̄ginitas ñ noiat vtutē: sz statum perfectum virtutis: ⁊ hac rōne sancti quādoq̄ eam virtutem nominant: ⁊ fm hanc opinionem facile ē rñdere ad obiecta. Sustinendo tm̄ primā opi. respondendum est ad obiecta. ¶ Ad. j. g̃ dicendum: q̄ apud theologos ut quidam dicunt virtus non semper est in medio. Sed hoc dicentes ignoꝛāt q̄d sit mediū vtutis. Cū eni mediū vtutis

accipiat ſm rōnem rectā: ſi aliqd nō ſit in medio nō eſt ſm rōnem rectā: ⁊ ſic nō pōt eſſe laudabile neq; vtuoſū: ⁊ iō od̄ ē: q vginitas ē in medio ratōnis recte: qd̄ qdem mediū nō accipit ſemp ſm q̄titatē eius circa qd̄ eſt vtus: q̄ q̄titas eſt inter ſuperfluū ⁊ diminutū: cū ſint alīq vtutes q̄ puenīat ad maximā q̄titatē in ꝓpria mā: ſic nullus maioꝛib' ſe dignificat q̄ magnanimus: nec alīqs maioꝛes ſū ptus facit q̄ magnificus: ut pz in. iiij. Eth. ſz accipitur ſm ꝓportionē oium circūſtantiaꝝ veſtientiū actū: ⁊ ſic ille q̄ maxima dona dat: in medio conſiſtit in eo q̄ mediocritas ſeruat in dando cui oz et nō oz: ⁊ pp qd̄ oz: ⁊ ſupfluū ē in eo qd̄ dat ubi nō oz: vel pp qd̄ nō oz: etiā ſi maiora dent. Silr ēt vginitas q̄uis ſit in vltimo extremi q̄tū ad id circa qd̄ eſt: q; ab omni corrūpente delectatione abſtinet: tñ eſt in medio inq̄tū alias debitas circūſtantias mediocriē ſeruat: ⁊ ſupfluū eēt ſi aliqs ſuare vellet vginitatē qñ nō deberet: ſicut tpe legis Moyſi: vel pp qd̄ nō deberet: ſic virgines veſtales: ſilr ſm alias circūſtātias. ¶ Ad. ij. od̄: q ſic dictū eſt mediū virtutis accipit ſm ꝓportionē circūſtantiarū ad rōnem rectā: ⁊ q; tpus ē vna d circūſtantiaꝝ nō eſt incōueniēs aliqd eē illicitū vno tpe: qd̄ ē licitū vel virtuoſū ſi alio tpe fiat: ⁊ iō ſi in tpe quo deus ad multiplicationē generis hūani vel cultus diuini homes opi ꝓiugali inſiſtere volebat: aliquis ꝓprio motu incoꝛruptionē ſeruaſſet: fuiſſz i extremo diminutionis: q; abſtinuiſſet a delectabili omni qñ nō debuiſſet: ſed poſtea facta multiplicatōe hūani generis: vel colētiū deū ſufficiēti: nō peccaſſet virginitatē ſeruās: etiā in lege Moyſi: vel i ſtatu nature integre: ſi hō nō peccaſſet nō feciſſet cōtra p̄ceptū: q; multiplicatio poterat fieri p alios: ſed ſupra p̄ceptū. ¶ Ad. iij. od̄: q ſtatus ille virtutis quo virtus in actū ſuū exire poſſit pōt amitti ſine pcō: ⁊ cū pcō indifferenē: tñ recuperatur p penitentiā: ſic aliqs ditiſſimus magnificus pōt dare oia ſua pauꝑibus: ⁊ ſic ſine pcō ſuo ei euenīre: t q; in actū exteriorē virtutis exire nō poterit. ſi aūt in turpes vſus facultates ſuas cōſumat: hoc erit cum pcō: nec tñ p pniam ſtatū ꝑmū recuperabit: ⁊ iō virginitas q̄ ſtatū illū dicit virtutis in quo virtus poſſit exire in actū: ⁊ p pcm amittit in fornicatōe ⁊ ſine pcō in actu mrīmoniali: nec vnq̄ p pniam recupat. ¶ Ad. iiij. od̄: q illud qd̄ eſt mā virginitatis pōt eē in illis q̄ nullū habitū virtutis hñt: ſic in pueris ante baptiſmū: in q̄bus eſt ꝓmus virginitatis gradus quē nā dedit: ⁊ ſicut in illis q̄ ad tempus incoꝛruptionē p̄dictā ſuare volūt: tñ cū ꝓpoſito nubēdi ſuo tpe: q̄ hñt ſcām vginitatis graduz nec tñ dicunt virgines niſi māliter: ſed cōpleta rō virginitatis ꝓput eſt virtus nō ē niſi in illis qui hñt electionē ꝓſeruādi integritatē hactenus cuſtoditā vſq; in finē: ſiue ſine voto: vl cū voto: ⁊ hec electō pfecta eſſe nō pōt ſine habitu informantep̄am: ſi aūt ſit informis: erit actus virtutis ſic virtutē p̄cedens: ſic ⁊ de alīs actib' virtutū ꝓtingit. ¶ Ad. v. od̄: q tpantia ſic in. iij. li'. diſ. xxxiij. dictū ē ꝓncipaliter ꝓſiſtit in cohibendo delectatōnes. vñ de ꝓncipali intentione ſua hz quendā actū interiorē. ſ. electionē refrenādi ꝓcupiſcentias: ſz exteriorē nō hz q̄tum ad id qd̄ eſt ꝓncipale in ipa niſi p accidēs ⁊ exꝓñti: in hoc. ſ. q; aliquos actus exteriores adhibet ad cohibendū a delectationib': qd̄ magis importat q̄ eliceat: ſic recedendo ab aſpectib' ꝓcupiſcibiliū. vti eni delectatōnib' ſm meſurā rōnis eſt de ſcōaria intentōne tpantie: ⁊ q; virginitas ē ꝓncipaliſſimū in tpantia: iō nō hz niſi actū exteriorē niſi ex ꝓñti: ſz oino vſum exteriorē ꝓcupiſcentie cohibet. ¶ Ad. vj. od̄: q ille q̄ hz vnā virtutē hz alia quo mō oēs: nō tñ q̄tum ad omne id qd̄ eſt in virtute: ſic qui hz liberalitatē: qñq; nō hz magnificentiā q̄tum ad ſtatū illū quo poſſit exire in actū exteriorē: ⁊ ſilr q̄ hz tpantiā nō hz ſtatū quē virginitas dicit pp imꝑfectionē: q̄uis hēat id qd̄ facit rōnem virtutis in virginitate: ſic ecōtrario ꝓpter pfectionē xp̄s hz charitatē nō tñ fidē ꝓpter ſtatum imꝑfectionis quē fides iportat: ⁊ ſi hēat q̄cqd eſt pfectionis ⁊ virtuoſitatis in fide. ¶ Ad. vij. od̄: q materia virginitatis quā fatue virgines hīe p̄nt aliquis male vtīt non aūt virginitate accepta ſm ſuā completā rōnem. ¶ Ad. viij. od̄: q viduitas ⁊ mrīmoniū nō importāt aliquē alterū gradū circa materiā tpantie: ſicut virginitas. vñ n̄ ē ſilis rō.

¶ D tertiuz ſic ꝓcedit: videt q; virginitas maioꝛ ſit oibus virtutib': decoꝛ eni eſt de rōne virtutis. ſed virginitatis decoꝛ eſt maximus. g̃ ipa eſt maxima vtutū ꝓbatio medie. Ambro. in li. de virginitate dicit: Pulchꝛitudinē q̄s pōt maioꝛē eſtimare decoꝛe ei' ſ. virginis que amat a rege: ꝓbat a iudice: dedicat dño: ꝓſecrat deo: ſēp ſponſa: ſemp innupta: ut nec amoꝛ finē hēat: nec damnū pudoꝛ: hec aūt ꝓfecte vera pulchꝛitudo eſt cui nihil deeſt: q̄ ſola meret audire a dño: tota formoſa es n̄ē. ¶ P. Cyprian' dicit: Nūc nobis ad virgines ſmo ē: quaꝝ q̄ ſublimioꝛ gl'ia eſt maioꝛ ē cura: flos ē ille eccl'iaſtici germinis: decus atq; ornamētū gr̃e ſpūalis: illuſtrioꝛ portio gregis xp̄i. g̃ idē qd̄ ꝑus. ¶ P. maius ꝑmiū maioꝛi virtuti debet. ſed virginitati d̄bet maximū ꝑmiū. ſ. fruct' cēteſim' ⁊ aureola. g̃ n̄ē. ¶ P. maxima dignitas vtutū ē q̄ p eas deo ꝓiūgimur. ſz ꝑpi q̄ſſime deo ꝓiūgit vginitas: q; icoꝛruptio facit eē primū deo: ut dī Sap. v. ⁊ in Apoc. dī: q vgines ſequūt agnū q̄cunq; ierit. g̃ ē maxia vtutū. ¶ Sz ꝫ ē qd̄ i lr̃a dī q celibatus Johis n̄ pferē ꝓiugio Abrae. ¶ P. Ber. dicit ſup euangeliū Miſſus ē: q plus placuit deo. ſ. hūilitas Marie q̄ ipius vginitas. g̃ vginitas nō ē maxima vtutū. Rñdeo od̄: q vna vtus ⁊ q̄tum ad actū ⁊ q̄tum ad habitū per

dici excellentior alia dupliciť. ſ. p̄ ſe ⁊ p̄ accidens. Per ſe q̄dē menſurat actus v̄tutū ex rōne obiecti ſui ex quo ſpēz hñt: Sed p̄ accidēs ex pte ſubiecti: ſic actus etiā in q̄uis rebus dī melior ſi fiat ex magis ꝓmpta volūtate vel tpe magis oportūo ⁊ alīj infinitis modis: q̄ cauſe p̄ accñs infinite ſūt: ⁊ pp hoc relinquunt ab arte. vnde hac ꝓpatione omiſſa ſciendū eſt: q̄ cū bonū ſpūale ſit nobilius et melius q̄ bonū corpis: v̄tuteſ ille q̄ hñt p̄ obiecto bonū ſpūale ſūt ſimpliciter meliores q̄ ille q̄ hñt aliq̄d corpale ut corpali adiunctū: ⁊ iō v̄tutes intellectuales ⁊ theologice ſūt digniores q̄ v̄tutes morales q̄ ſūt circa actus ⁊ paſſiones aliquo mō corporales: ⁊ inter v̄tutes morales: illa p̄ ſe loquēdo ē melior q̄ magis appropinquat ad p̄dictas q̄ q̄dez appropinquatio p̄t attendi dupliciter: Uno mō q̄tū ad ꝓuenientiā ſubiecti: ⁊ ſic iuſticia q̄ eſt in voluntate eſt ꝓpiquiſſima ⁊ digniſſima: ⁊ poſt hoc fortitudo que eſt in irascibili q̄ eſt q̄ſi q̄dā ꝓfiniū rōnis ⁊ ſenſualitatis: ut in. iij°. di. xxvj. dictū eſt. et vltimo tpantia que eſt in ꝓcupiſcibili. Alio modo p̄t attendi ꝓpinq̄tas v̄tutis moralis ad intellectualem ꝑut diſponit ad ipam: ⁊ ſic iter oēs morales ꝓpinquiſſima eſt tpantia: q̄ p̄ delectatōnes q̄ ſūt eius mā maxie nata eſt rō enumerari: ⁊ inter ptes tpantie p̄cipue caſtitas: q̄ in delectationib' circa quas ē rō totaliter obtuit. vñ Lōmen. dicit in. vij. phy. q̄ caſtitas maxie valet ad ſciētias ſpeculatiuas ⁊ in genē caſtitatis p̄cipue v̄ginitas. Sic g̃ dō ē: q̄ q̄ v̄ginitas nō eſt dignior oībus alīs v̄tutib': ſed eſt dignior aliq̄ mō oīb' virtutib' moralib' ⁊ ſimpliciť ⁊ p̄ ſe loquēdo oīb' ſpēbus tpantie. ¶ Ad j. g̃ dō: q̄ delectationes circa q̄s eſt tpantia ſūt turpiſſime: ut in. iij. Eth. pz. eo q̄ ſunt in cōib' nobis ⁊ brutis. vñ tpantia q̄ has cohibet p̄cipue vendicat ſibi pulchritudinē cōem oībus virtutibus: ſic fortitudo vēdicat ſibi difficultatē: iuſticia rectitudinē: ⁊ ꝓpter h° virginitas q̄ eſt ſūmus tpantie gradus: ſūmā decoris ſibi vēdicat: non tñ ſeq̄tur q̄ ſit digniſſima virtus. ¶ Ad. ij. dō: q̄ oīa v̄ba p̄dicta Cipriani q̄ excellentiā oñdunt v̄ginitatis ptinent ad pulchritudinē. vñ eodē mō dō eſt ſic ad primū Uel dō q̄ v̄gines hñt cū virginitate alias virtuteſ Alij aūt nō hñt v̄ginitatē cū alīs v̄tutib' ⁊ iō nō ē eadē rō ꝓpādi v̄ginitatē cū alīs v̄tutib' ⁊ v̄gineſ alīs hoibus. ¶ Ad. iij. dō: q̄ aureola ē p̄miū accidētale ⁊ fructus ſilr. p̄miū aūt eēntiale ē dignius accidētali: iō ſimpliciter loquēdo ille v̄tutes ſunt potiores q̄bus maius p̄miū eēntiale debet. p̄miuz aūt accidētale nō tā reſpicit v̄tutis radicē q̄ ſtatuz v̄tutis: ⁊ p̄terea aureola ñ ſolū virginib' debet: ſed ⁊ martyrib' ⁊ doctorib'. fruct' aūt ſoli ptinētie debet in q̄ ſūmū locū tenet v̄ginitas: q̄ p̄ ptinentiaz rep̄munt ille delectatōes q̄ maxie guſtū ſpūal' dulcedis ipediūt: quē fruct' ſuo noie iportat. ¶ Ad iij. dō: q̄ incorruptio facit eē primū deo in quem corruptio ñ cadit p̄ q̄ndā ſilitudinē imitationis: ⁊ q̄ deo magis poſſum' eē ſiles mēte q̄ carne: iō incorruptio mētis q̄ omni pcō opponit: ⁊ p̄ omnē v̄tutē eſt facit deo eē primū: ſz v̄ginitas hz vtrāq; incorruptionē: ⁊ iō q̄tū ad plura facit deo ſilez. ſ. in corpe ⁊ aīa: rōne cui' dī q̄ ſeq̄tur agnū q̄cunq; ierit. ⁊ Ambro. q̄ nihil ei deeſt: nec tñ ſeq̄t q̄ magis facit v̄ginitas deo primū q̄ oēs v̄tutes: ſed ſm plura. ¶ Ad. v. dō: q̄ in lra mrimoniū Abrae eq̄parat celibatui Johānis q̄tū ad meritū p̄ſonaruz q̄ tm̄ merebat Abraā in p̄iugio ſic Johānes i virginitate: q̄ ex equali ꝓmptitudine ſeruiebat deo ſm ſtatū ſui tpis: ⁊ hec ꝓpatio ē p̄ accidētalia v̄tutū. ¶ Ad. vj. dō: q̄ hūilitas videt v̄tutib' ꝓpinq̄ſſima eſſe: q̄ p̄ eā hō ſe ex reuerētia deo ſubijcit: et p̄ ꝓñs alīs pp deū: ⁊ iō ſimpliciť loq̄ndo v̄ginitatē hūilitas excedit. ¶ Maledicta erit ſterilis ⁊c. hec maledictio nō culpe ſz pene: nō tñ q̄tū ad defectū nature quē hz v̄ginitas in p̄lis defectu: ſz ētq̄tum ad infamiā: q̄ opprobrio hēbat. ¶ Immoderat' vſus ⁊c. h° dī q̄tū ad intentionē eoz q̄ nūc ut plurimū ꝓhunt mrimoniū pp infirmitatē libidinis: q̄ rōne antiq̄tus fornicabant: ⁊ iō addit fere: q̄ fornicatio oīs erat pcm̄ mortale: ñ aūt oīs imoderatus vſus ꝓiugū. ¶ Facilius p̄tinere p̄ñt ⁊c. q̄ nos ſcz poſſum' pp magnitudinē v̄tutis q̄ in eis erat: vel q̄ ipi poſſent mrimonio ꝓiungi cōſiderata vi honeſtatis q̄ iuſtos trahit ut difficile ſit eis peccare: vel in aliquo a p̄fecto ſtatu v̄tutis declinare. ¶ Publici muneris ⁊c. Sciendu q̄ q̄uis Loth credat imunis a pcō mortali fuiſſe: filie tñ eius ñ oīno excuſant a pcō mortali: ſed ex pietate intentionis mīn' peccauerūt. fuit eni leuis eſtimatio ſuper quā ſe fundauerūt: ⁊ p̄terea ſi eis p̄ certo cōſtituſſet totū gen' humanū perīſſe debuiſſet diuinū ꝓſiliū: ⁊ p̄ris expetere in tā horribili facto q̄d erat ꝓtra p̄mā inſtitutionē mrimonij: vbi pr̄ ⁊ mater ꝓhibent. Sen. ij. Propter h° relinq̄t hō p̄em ⁊c. ¶ Que tñ modificati ⁊c. hec modificatio nō attēdit q̄tum ad delectationis q̄titatē in actu: ſz q̄tuz ad debitā limitationē circūſtantiaz. ¶ Continentia Johis ⁊c. ptinentia accipit hic ceſſatio a carnali ope oīno. ¶ Eas eni nō vxores ⁊c. q̄dam dicūt q̄ nō erant vere vxores: ſed q̄ vxorio affectu ⁊ intentione ꝓlis eis cōiungebant q̄ñq; vxores dicunt Alij dicūt q̄ vere vxores erāt: ſed dicunt ꝓcubine: q̄ ancille manebāt: ⁊ filij nō earū: ſed dñaz ſuaz noie naſcebant: ⁊ hoc verius videt. ¶ Plures habere nō plurimas. plurime dicunt q̄bus non p̄t ope carnali ad p̄egnādū ſatiſſieri ſine mentis enervatione: frequētia eni talis actus oīno mentē enervat. ¶ Non p̄t caro arte corrūpi. hoc intelligit de corruptione ad genus moris ptinente: quā virginitas excludit. ¶ Sanctius ē mori fame ⁊c. ꝑ. j. Lor. x. Nihil reiciendū ⁊c. Et dicendū q̄ oz intelligi anteq̄ comederet in veneratione idoli: vel cuz

ãdã exterioꝛi ꝓfessione idolatrie: sic̃ si a ꝓsecutoꝛe in signũ fidei xp̃iãe fracte exigẽt. ¶ Di. XXXIIII.

HInc supereſt attendere ꝛc̃. Postq̃ determinauit mgr̃ de mr̃imonio ꝛ causis eius: hic determinat de ꝑsonis cõtrahẽtibus mr̃imoniũ. ꝛ diuidit in ptes duas. In p̃ma determinat ō impedimẽtis mr̃imonij q̃ nō faciũt ꝑsonas penitus illegitimas ad ꝓtrahendũ: in sc̃da de illis q̃bus ꝑsone penitus ad mr̃imoniũ illegitie reddent. dis. xxxvij. ibi Sũt g̃ q̃dam ordines ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de ipedimento quodã mr̃imonij qꝺ facit ꝑsonã nō simplr̃ sed aliquo mō illegitimã: qꝺ ꝓsistit in defectu nature: scz frigiditate. Sc̃do de impedimẽto ꝓditõnis ſm mores ꝛ statuta hominũ. s. seruitute. xxxvj. dis. ibi Nũc de ꝓditione videam' ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de ipedimẽto frigiditatis qꝺ mr̃imoniũ ꝯhendũ ipedit: in sc̃da de ipedimẽto p qꝺ actus mr̃imonij iã ꝓtracti ipedit. s. de fornicatiõe ꝓut est cã diuoꝛtij. xxxv. di. ibi Hoc etiã notandũ ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma ꝓsequit de ipedimentis ꝑsonaꝝ ad ꝯhendũ mr̃imoniũ in generali: in sc̃da descendit in speciali ad ipedimẽtũ de quo primo agere intẽdit: ibi De his enĩ q̃ cã frigiditatẽ ꝛc̃. Et hec diuidit in duas. In p̃ma oñdit q̃ frigiditas p̃cedens mr̃imoniũ ipedit ne ꝯhat. in sc̃da oñdit q̃ supueniẽs mr̃imonio ipm̃ dissoluere nō possit: ibi Illud etiã sciendũ est ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de effectu nature ipediẽte mr̃imoniũ p quẽ hō ipotẽs reddit ad carnalẽ copulã. in in sc̃da determinat de effectu peccati p quẽ hō ineptus reddit ad idẽ: qꝺ etiã mr̃imoniũ impedit. s. incestus: ibi De his q̃ cũ duab' ꝛc̃. Prima i duas. In p̃ma determinat de ipedimẽto quo nã ipotens reddit ad op' carnale. in sc̃da ō ipedim̃to q̃ ipotẽs reddit ad ꝓsentiendũ in copulã ꝓugalẽ: ibi Furiosi quoq; ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de ipotẽtia coeũdi q̃ est ex cã silĩ nãli. s. frigiditate. in sc̃da ō ipotẽtia q̃ est ex maleficio: ibi De maleficio querunt. v. ¶ Primo cũs aũt ꝛc̃. de impedimẽtis mr̃imonij in generali.

¶ Sc̃do vtr̃ frigiditas ipediat mr̃imoniũ. ¶ Tertio vtrũ maleficiũ. ¶ Quarto vtruz furia vel amentia. Quinto vtrum incestus.

D primum sic pro cedit: videt q̃ mr̃imonio icõueniẽt ipedimẽta assignẽt. mr̃imoniũ enĩ q̃ddã sacr̃m ẽ ꝯ alia diuisũ. scz aliis nō assignant impedimẽta. g̃ nec mr̃imonio assignari debẽt. ¶ Ꝑ. q̃to aliq̃d est minus ꝑfectũ: tãto pauciozb' modis ipediri pōt. scz matrimoniũ iter alia sacr̃a ẽ min' ꝑfectũ. g̃ vel nulla vl̃ pauciſſima impedim̃ta ei assignãi oẽnt. ¶ Ꝑ. ubicũq; est mozb' ibi est necessariũ remediũ morbi. sed ꝓcupiscentia in cuius remediũ mr̃imoniũ ẽ indultũ est in oĩbus. g̃ ñ oz eẽ aliqꝺ ipedim̃tũ qꝺ aliq̃ ꝑsonã penitus illegitimã faciat ad ꝯhendũ. ¶ Ꝑ. illegitimũ oĩ qꝺ est ꝯ legẽ. scz h' mõi ipedimẽta q̃ matrimonio assignant nõ sũt ꝯ legẽ nature: qz ñ silr inueniunt in q̃libet statu humani generis. plures enĩ gradus ꝓsanguinitatis inueniunt esse ꝓhibiti vno tpe q̃ alio. lex aũt hũana nõ pōt ut videt matrimonio ipedimẽta p̃stare: qz mr̃imoniũ nõ ẽ ex institutõe hũana sz diuina: sicut ꝛ alia sacr̃a. g̃ matrimonio nõ debẽt alia ipedimẽta assignari q̃ faciunt ꝑsonas illegitimas ad ꝯhẽdũ. ¶ Ꝑ. illegitimũ ꝛ legitimũ differũt p hoc qꝺ ẽ ꝯ legẽ vel ñ ꝯ legem inter q̃ nõ cadit mediũ: cũ sint opposita ſm affirmationẽ ꝛ negationẽ. g̃ nõ pñt eẽ aliq̃ mr̃imonij ipedimẽta q̃bus ꝑsone medie inter legitias ꝛ illegitimas ꝓstituãt. ¶ Ꝑ: nullo ipedimẽto pōt a re aliqua remoueri qꝺ in diffinitione eius cadit. sed indiuisibilitas cadit in diffinitõe mr̃imonij: ut supꝛa di. xxvij. patuit. g̃ nõ pñt eẽ aliq̃ ipedimẽta q̃ mr̃imoniũ ꝯctũ dirimãt. ¶ Ꝑ. ꝓiunctio viri ꝛ mulieris nõ est licita nisi in mr̃imonio. sz ois ꝓiunctio illicita dirimi pōt. g̃ si aliq̃d ipediat mr̃imoniũ ꝯhẽdũ hoc dirimet ꝓtractũ de facto: ꝛ sic nõ debẽt aliqua ipedimẽta assignari mr̃imonio q̃ ipediãt ꝯhẽdũ ꝛ nõ dirimãt ꝯctũ. ¶ Sz ecõtra videt q̃ debeant eẽ infinita mr̃imonij ipedimẽta: qz mr̃imoniũ q̃ddam bonũ ẽ. sed infinitis modis ẽ defect' boni: ut dicit Dio. iij. ca. de di. no. g̃ infinita sũt ipedimẽta mr̃imonij. ¶ Ꝑ. ipedimẽta mr̃imonij accipiuntur ſm ꝓditõnes ꝑticulariũ ꝑsonaꝝ. sz ꝓditiones h' mõi sũt infinite. g̃ ꝛ mr̃imonij ipedimẽta. ¶ Ñ deo dꝺ: q̃ in mr̃imonio sũt q̃dã q̃ sunt de essentia ipius: ꝛ q̃dã q̃ sũt de solẽnitate eius: sic̃ ꝛ in alijs sacramẽtis. ꝛ qz remotis his q̃ nõ sũt de nec̃itate sacramẽti adhuc manet vez̃ sacr̃m: ꝛ iõ ipedimẽta q̃ ꝯriant his q̃ sũt de solẽnitate sacri nõ officiunt q̃n sit verũ mr̃imoniũ: ꝛ talia dicunt ipedire ꝯhẽdũ: sz nõ dirimũt ꝯctũ: sic̃ ꝓhibitio eccl̃ie ꝛ temp' feriatũ. vñ vsus: Eccl̃ie veritũ necnõ tẽpus feriatũ Impediũt fieri: ꝑmittũt cũcta teneri. Impedimenta aũt q̃ ꝯriant his q̃ sũt de cẽntia mr̃imonij: faciunt ut nõ sit vez̃ mr̃imoniũ: ꝛ iõ dicunt nõ soluz ipedire mr̃imoniũ ꝯhendũ: sz dirimere ꝯctũ: q̃ his versib' cõtinẽt: Error ꝓditio votũ cognatio crimẽ Cultus disparitas vis ordo ligamẽ honestas. Si sit affinis: si forte coire neq̃bis. Hec socianda vetant ꝓnubia facta retractãt: Horũ aũt nũerus hoc mõ accipi pōt. Pōt eni mr̃imoniũ ipediri: aut ex pte ꝯctus mr̃imonij: aut ex pte ꝯhentiũ. Si p̃mo mõ cum contractus matrimonij fiat per voluntariuz consensum qui tollitur per ignorantiam ꝛ violentiam: erunt duo impedimenta matrimonij. s. vis. i. coactio: ꝛ error ex parte ignorantie: ꝛ ideo ō istis duobus ipedimentis supꝛa magister determinauit

vbi agebat de cā mr̄imonij: nūc aūt agit de impedimētis q̄ accipiunt ex pte psonaꝝ ꝯhētiū que sic distinguunt. pōt eni aliq̄s ipediri a mr̄imonio contrahēdo vel simplr: vel respectu alicuius psone. si simplr: ut cū nulla possit mr̄imoniū ꝯhere: hoc ñ pōt eē nisi qz ipedit a mr̄imoniali actu: qđ q̄dē cōtingit duplr. Prio qz nō pōt de facto siue qz oino nō possit: z sic ponit ipedimentū in potētia coeundi: siue qz nō libere possit: z sic ponit ipedimentuz ꝓditio seruitutis. Scdo qz nō licite pōt: z hoc fm q̄ ad ꝓtinentiā obligat: qđ ꝓtingit duplr: qz vl obligat ex officio suscepto: z sic ē ipedimentū ordinis vel ex voto emisso: z sic ipedit votū. Si aūt ipedit aliq̄s a mr̄imōio ñ simplr: sz respectu alicuiꝰ psōe vel ꝓpter obligationē ad alterā psonā: sic q̄ iunctꝰ est vni mr̄imonio nō pōt alteri ꝓiungi: z sic ē ligamē sz mr̄imonij: vel qz deficit ꝓportio ad alterā psonā: z hoc triplr: ꝑmo ꝓpter nimiā distantiam ad ipam: z sic est dispitas cultus. Scdo pp nimiaz ꝓpinquitatē: z sic ponit triplex ipedimentū. s. cognatio q̄ ꝓportat ꝓpinq̄tatē duaꝝ psonaꝝ rōne tertie mr̄imonio iūcte: z publice honestatis iusticia: i q̄ est ꝓpinq̄tas duaꝝ psonaꝝ rōne tertie psone p spōsalia iuncte. Tertio pp indebitā ꝓiunctionem ad ipam ꝑmo factā: z sic ipedit crimē adulterij pꝰ cū ipa ꝓmissi. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ alia etiā sacra ipediri pñt si aliq̄d qđ sit de essentia vel solēnitate sacri subtrahat: ut dictū est. Sz tū magis mr̄imonio q̄ alijs sacris impedimēta assignant pp tres rōnes. Prio qz mr̄imoniū ꝓsistit in duob': z iō pluribus modis pōt ipediri q̄ alia sacra que vni psone ꝓpetunt singulariter. Scdo qz mr̄imoniū hz in nobis cām: sed alia q̄dā sacra solū in deo. vñ z pnie q̄ hz cām in nobis aliquo mō mgr̄ supra dis. xxj. q̄daz ipedimēta assignauit: ut hypocrisim: ludos: z huiusmodi. Tertio qz de alijs sacris est ꝑceptū vl cōsiliū sic de bonis pfectoribꝰ: sed de mr̄imonio ē indulgētia sicut de bono minꝰ pfecto: z iō ut det occasio pficiēdi in melius: plura ipedimēta assignāt mr̄imonio q̄ alijs sacris. ¶ Ad. ij. dō: q̄ pfectiora plibus modis ipediri pñt inq̄tū ad ea plura requiruntur. si aūt sit aliq̄d imꝑfectū ad qđ pla req̄rūtur illud etiā hēbit pla ipedimēta: z sic ē ō mr̄imonio ¶ Ad. iij. dō: q̄ rō illa ꝓcederet si ñ essent alia remedia q̄bꝰ etiā posset efficacius morbo ꝓcurrere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ psone illegitime ad mr̄imoniū ꝯhendū dicunt ex eo q̄ sūt ꝯ legē q̄ mr̄imoniū ꝓstituit. mr̄imoniū aūt inq̄tū est in officiū nāe statuit lege nāe. inq̄tū ē sacrm statuit iure diuio. inq̄tū est in officiū cōitatis statuit lege ciuili: z iō ex q̄libet dictaꝝ legū pōt aliq̄ persona effici ad mr̄imoniū illegitima: nec est simile de alijs sacris q̄ sūt sacra tm̄: z qz lex nālis fm diuersos status recipit determinationes diuersas: z ius positiuū etiā variat fm diuersas hoim ꝓditiones in diuersis tpibus: iō mgr̄ ponit in diuersis tpibus diuersas psonas illegitimas fuisse. ¶ Ad. v. dō: q̄ lex pōt aliq̄d ꝓhibere vel vniuersaliter vel in pte q̄tum ad aliquos casus: z iō iter esse totaliter fm legē: z esse totaliter ꝓtra legē q̄ sunt ꝯrie opposita z nō fm affirmationē z negationē cadit mediū eē aliq̄liter fm legē: z aliq̄liter ꝯ legem: z ꝓpter hoc ponunt q̄dam psone medie inter simplr legitias z simplr illegitimas. ¶ Ad. vj. dō: q̄ impedimenta ꝑdicta nō dicunt interimere mr̄imoniū contractū quasi soluētia verū mr̄imoniū qđ rite ꝯctum est: sed qz soluūt mr̄imoniū qđ ꝯctum est de facto z ñ de iure. vnde si impedimento aliq̄d mr̄imonio rite facto supueniat: mr̄imoniū soluere non valet ¶ Ad. vij. dō: q̄ illa ipedimēta que nō dirimunt mr̄imoniū ꝯctum: impediūt q̄nq̄ mr̄imoniū contrahendū: nō ut fiat: sed ut nō licite fiat verū mr̄imoniū: z tū si fiat mr̄imoniū verū ꝯctum ē q̄uis ꝯhens peccet: sicut si aliq̄s ꝓsecraret post comestionē peccaret ꝯ statutū ecclie faciens nihilominus verū sacrm pficeret: qz ieiuniū ꝓsecrantis nō est de necessitate sacri. ¶ Ad. viij. dō: q̄ impedimenta q̄bus aliq̄d bonū p accidens impedit sunt infinita sicut z omēs cause p accidēs. sed cause corrūpētes aliq̄d bonū p se sunt determinate sic z cause cōstituentes: qz cause ꝓstructionis z destructionis sunt alicuius rei opposite vel eedē ꝯrio modo sumpte. ¶ Ad. ix. dō: q̄ cōditiones ꝑticulariū psonaꝝ in singulari sunt infinite: sz in generali pñt reduci ad certū numeꝝ: sic in medicina pz: z in oibus artibꝰ opatis q̄ ꝑticulariū in q̄b' ē actꝰ ꝓditōes ꝓsiderāt.

¶ D secundū sic ꝓcedit: videt q̄ frigiditas mr̄imoniū ꝓtrahendū nō impediat. Copula eni carnalis nō est ō essentia mr̄imonij: qz pfectiora sūt mr̄imonia parti voto cōtinentiū: ut supra dis. xxvj. dictū est. sed frigiditas nihil tollit de mr̄imonio nisi carnalem copulā. g̃ nō est impedimentū dirimēs ꝯctum matrimoniū. ¶ D. sic nimia frigiditas ipedit carnalem copulā: ita z nimia caliditas q̄ humez exsiccat. sed caliditas nō ponit mr̄imonij impedimentū. g̃ nec frigiditas poni dz. ¶ D. oēs vetuli sunt frigidi sed vetuli pñt mr̄imoniū ꝯhere. g̃ frigiditas nō impedit mr̄imoniū. ¶ D. si scit mulier virū eē frigidū q̄n cū eo ꝯbit verus est mr̄imoniū. g̃ frigiditas q̄tum est de se mr̄imoniū nō impedit. ¶ D. cōtingit in aliquo esse siccitatē sufficienter mouentē ad carnalē copulā cū aliq̄ corrupta: nō aūt cū aliqua virgine: qz cito caliditas euaporat rōne sue debilitatis ut ad corrumpendū virginē nō sufficiat. Et silr in aliquo est sufficiēs caliditas mouēs ad pulchrā q̄ magis ꝓcupiscentiā inflammat q̄ nō sufficienter mouet ad turpē. g̃ videt q̄ frigiditas nō impediat respectu vnius: nō tñ simplr. ¶ D. mlr vniuersaliter est frigidior viro. sed mulieres nō impediunt a mr̄imonio. g̃ nec viri frigidi. ¶ Sed ꝯ est qđ dicit

extra de frigidis ⁊ maleficiatis: sicut puer q̄ ñ pōt reddē debitū nō est apt⁹ ꝓiugio: sic q̄ ipotētes sunt mime apti ad ꝯhenda mr̄imonia reputant: tales aūt sūt frigidi. g̃ ⁊c. ¶ Ꝑ. null⁹ pōt se obligare ad ipossibile. ſz in mr̄imonio hō se obligat ad carnalē copulā: qz ad hoc dat alteri sui corpis ptātem. g̃ frigidus q̄ nō pōt carnaliē copulari nō pōt matrimoniū ꝯhere. ¶ Ñdeo dō: q̄ in mr̄imonio est contractus q̄dam quo vnus alteri obligat ad debitū carnale soluendū. vñ sicut in alijs ꝯctibus ñ ē ꝓueniens obligatio si aliq̄s se obliget ad hoc qō ñ pōt dare vel facere: ita ñ est ꝓueniēs mr̄imonio ꝯctus si fiat ab aliquo q̄ debitū carnale soluere ñ possit ⁊ hoc ipedimentū vocat ipotētia coeundi noie generali: que quidem potest esse vel ex causa intrinseca et naturali: vel ex causa extrinseca accidentali sicut p maleficiū: ō qua post dicet. Si aūt sit ex cā nāli: hoc pōt eē dupl̄r: qz vel est tpalis cui pōt subueniri beneficio medicine: vel ꝓcessu etatis: ⁊ tunc nō soluit mr̄imoniū: vel est ppetua: ⁊ tunc soluit mr̄imoniū: ita q̄ ille ex cuius pte allegat ipedimētum ppetuo maneat absq̄ spe coniugij: alius nubat cui vult in dño. Ad hoc aūt cognoscēdū vtr̄ sit impedimentū ppetuū vel nō ppetuū eccl̄ia tps determinatū adhibuit: in quo huius rei posset eē expimentū. ſ. trienniū: ita q̄ si post trienniū i quo fideliē ex vtraq̄ pte dederūt operā carnali copule iplende inueniat mr̄imoniū nō esse ꝓsummatū iudicō eccl̄ie dissoluit: ⁊ tñ in hoc eccl̄ia q̄nq̄ errat qz p trienniū q̄nq̄ nō sufficiēter pōt expiri ppetuitas ipotētie. vñ si eccl̄ia se deceptā inueniat p hoc q̄ ille in quo erat ipedimētū inuenit carnalē copulā cū eadē vel alia pfecisse: reintegrat p̄cedens mr̄imoniū: ⁊ dirimit sc̄ōm: q̄uis de eius licētia sit fm ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ q̄uis actus carnalis copule nō sit de essentia mr̄imonij: tñ potētia ad hoc ē de essentia eius: qz p mr̄imoniū dat vtriq̄ ꝓiugū ptās in corpore alteri⁹ respectu carnalis copule. ¶ Ad. ij. dō: q̄ caliditas supflua vix pōt esse ipedimentum ppetuū: si tñ inueniret q̄ p triennū ipediret carnalem copulā iudicaret ppetuū: tñ qz frigiditas magis ⁊ frequentius impedit: tollit enim non solum ꝓmixtionē seminū: sed etiā rigorē membrorū quo fit ꝓiuncto corpori: iō frigiditas magis h̄ ponitur ipedimētū q̄ caliditas: cū omis defectus nāl̄is ad frigiditatem reducat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ vetuli q̄uis q̄nq̄ nō hēant caliditatē sufficientē ad generandū tñ hñt caliditatē sufficientē ad carnalē copulam: ⁊ iō ꝓcedit eis mr̄imoniū fm q̄ est in remediū: q̄uis ñ cōpetat eis fm q̄ est i officiū nāe. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ in q̄libz ꝯctu hoc vl̄r tenet: ⁊ q̄ ille q̄ ē impotens ad soluendū aliq̄d ñ reputat idone⁹ ad ꝯctū illū quo se obligat ad eius solutionē. Tñ ipotens pōt eē triplicit. Uno mō qz nō pōt soluere de iure ⁊ sic talis ipotētia oībus modis facit ꝯctum eē nullū: siue sciat ille cū quo facit talis ꝯtractū hanc impotentiā siue nō. Alio mō qz ñ sit solubilis de facto ⁊ tñ si sciat ille cū q̄ ꝯhit hanc ipotentiā ⁊ nihilominus ꝯhit: oñdit q̄ aliū finē ex ꝯctu q̄rit: ⁊ iō ꝯctus stat: si aūt nescit: tūc ꝯctus nullus ē: ⁊ iō frigiditas q̄ causat talē impotentiā ut hō nō possit de facto soluē debitū: ⁊ ꝓditio fuit[ur] p quā hō ñ pōt de ſco libere reddere: ipediūt mr̄imoniū qñ alter ꝓiugū ignorat hoc q̄ alius ñ pōt reddē debitū. ipedimentū aūt p qō aliq̄s ñ pōt de iure reddē debitū ut cōsanguinitas annullat ꝯctū mr̄imonij: siue sciat aliq̄s siue nō: ⁊ pp hoc mgr̄ ponit q̄ hec duo faciūt psonas nō oino illegitimas. ¶ Ad. v. dō: q̄ nō pōt eē ppetuū ipedimētū nāle in viro respectu vni⁹ pſōe ⁊ nō respectu alterius: sed si nō possit iplere carnalē actū cū virgine: ⁊ possit cū corrupta: tūc medicinaliter aliquo instumēto posset clauſtra pudoris frangere ⁊ ei ꝓiungi: nec eēt hoc ꝯ mr̄imoniū: qz ñ fieret ad delectationē: sed ad medicamētū. abominatio aūt mulieris ñ est cā nāl̄is: ſz accīntalis extr̄seca: ⁊ iō de ea idē est iudiciū qō de maleficio: ō q̄ post dicet. ¶ Ad. vj. dō: q̄ mas est agēs in generatione: sed femia ē patiēs: ⁊ iō maior caliditas req̄ritur a viro ad opus gnātionis q̄ in muliere. vnde frigiditas q̄ facit vix impotentē: nō faceret mulierem impotentē: sed in muliere pōt eē ipedimentū nāle ex cā alia. ſ. artatione: ⁊ tūc idē est iudiciū de artatione mulieris ⁊ de frigiditate viri.

Ad tertiuz sic ꝓcedit: vi q̄ maleficiū nō possit mr̄imoniū impedire: huiusmodi eni maleficia fiūt opatōe demonū. sed demones nō hñt ptātem ipediēdi mr̄imonij actū magis q̄ alios corpales actus q̄s impedire nō pñt: qz sic totū mundū puerterēt si ꝓmesticōne ⁊ gressū ⁊ alia h⁹mōi ipedirēt. g̃ p maleficia ñ pōt ipediri mr̄imoniū. ¶ Ꝑ. opus dei ē fortius q̄ opus diaboli. ſz maleficiū ē opus diaboli. g̃ ñ pōt impedire mr̄imoniū qō est opus dei. ¶ Ꝑ. nullus ipedimentū dirimit ꝯctum mr̄imonij nisi sit ppetuū. sed maleficiū nō pōt eē ipedimētū ppetuū: qz cū diabolus nō hēat ptātez nisi sup pcōres: expulso pcō tollet maleficiū: vel etiā p aliud maleficiū vel p exorcismos eccl̄ie q̄ sūt ordinati ad repmendā vim demonū. g̃ maleficiū ñ pōt ipedire matrimoniū. ¶ Ꝑ. carnalis copula ñ pōt impediri nisi ipediat potētia generādi q̄ est ꝓncipiū eius. ſz vni⁹ viri potētia generatiua se hz ad oēs ml̄res equaliter g̃ p maleficiū ñ pōt eē ipedimentū respectu vnius viri nisi sit respectu omniū. ¶ Sed ꝯ ē qō dicitur i decretis. xxxiij. q. i. Si p fornicarias vl̄ maleficas ⁊ infra: Si sanari nō potuerunt separi valebunt. ¶ Ꝑ. ptās demonis ē maior q̄ hois. Job. xl. Nō est ptās sup terrā ⁊c. ſz ope hūano pōt aliq̄s fieri ipotens ad carnalē copulā p aliquā ptātem: vl̄ caſtraturā: ⁊ ex hoc mr̄imoniū ipediri. g̃ multo fortius hoc virtute demonis fieri pōt. Ñdeo dō: q̄

q̃daz dixerũt: q̃ maleficiũ nihĩl erat in mũdo: nisi in estimatione hominũ: qui effectus nãles quoz cause sũt occulte maleficijs iputabãt. sed hoc est ꝺ̃ auctes scõz: q̃ dicũt q̃ demones hñt ptãtez supra corpa ⁊ supra imaginationẽ hoim qñ a deo pmittunt. vñ p eos malefici signa aliq̃ facẽ pñt. Procedit aũt hec opio ex radice infidelitatis siue incredulitatis: qz nõ credũt eẽ demones nisi in estimatõe vulgi tm̃: ut terrores quos hõ sibiipsi facit ex sua estimatõe imputet demoni: ⁊ qz ẽt ex imaginatõe vehemẽti aliq̃ figure apparẽt in sensu tales quales hõ cogitat: ⁊ tũc credũtur demões videri: sed hec vera fides repudiat p quã angelos ꝺ celo cecidisse ⁊ demones esse credim' ex subtilitate sue nãe multa posse q̃ nos nõ possumus: ⁊ iõ illi q̃ eos ad talia facienda inducũt malefici vocant. Et iõ dixerunt alĩ: q̃ p maleficia p̃stari põt ipedimẽtum carnali copule: sz nullũ tale est ppetuũ. vñ nõ dirimit mrimoniũ ꝯctum: ⁊ dicũt iura q̃ hoc dicebant esse reuocata. sed hoc ẽ ꝺ̃ expimentũ ⁊ ꝺ̃ noua iura que antiqs pcordant: ⁊ iõ distinguendũ est: qz ipotentia coeundi ex maleficio aut ẽ ppetua: ⁊ tũc matrimoniũ dirimit: aut nõ est ppetua: ⁊ tũc ñ dirimit. Et ad hoc expiendũ eo mõ ecclia tps p̃fixit: trienniũ scz: sicut de frigiditate dictum est: tamẽ hec est differentia int̃ maleficiũ ⁊ frigiditatẽ: qz q̃ est ipotens ex frigiditate: sic ẽ ipotẽs ad vnã: ita ad alias: ⁊ iõ qñ mrimoniũ dirimit nõ dat ei licentia ut alteri ꝓiungat. sed ex maleficio homo põt eẽ impotens ad vnã ⁊ nõ ad aliã: ⁊ iõ qñ iudicio ecclie matrimoniũ dirimit: vtriq̃ dat licẽtia q̃ alterã copulã q̃rat. ¶ Ad. j. g̃ ꝺ̃: q̃ qz corrupto peccati ꝑma p quã hõ ꝓuus est factus diaboli in nos p actũ generantẽ deuenit: iõ maleficij ptãs pmittit diabolo a deo in hoc actu magis q̃ in alĩs: sic in serpẽtib' magis oñditur virtus maleficioz ut ꝺ̃ q̃ in alĩs aialibus: qz p serpentẽ diabolus mulierẽ tentauit ¶ Ad. ij. ꝺ̃: q̃ opus dei põt ope diaboli impediri diuina pmissione: nõ q̃ diabolus deo sit fortior ut p violẽtiã opa eius destruat. ¶ Ad. iij. ꝺ̃: q̃ maleficiũ est ita ppetuũ q̃ ñ põt hre remediũ hũano ope: q̃uis deus posset remediũ p̃stare demonẽ cogendo: vel etiã demõ desistẽdo. nõ eni oz semp ut id qꝺ p maleficiũ factũ est possit p maleficiũ aliud destrui: ut ipi malefici ꝓfitent: ⁊ tñ si possz p maleficiũ remediũ adhiberi: nihilomin' ppetuũ reputaret: qz nullo mõ oz aliqs demonis auxiliũ p maleficia iuocare. Silr nõ oz: q̃ si pp pcẽm aliq̃ data est diabolo ptãs in aliquẽ: q̃ cessãte pcẽo cesset ptãs: qz pena interdũ remanet culpa trãseũte. Similiter etiã exorcismi ecclie nõ valent ad repmendũ demones semp q̃tũ ad omẽs molestias corpales iudicio diuino hoc exigẽte: semp tñ valent contra illas infestatões demonũ ꝓtra q̃s ꝓncipaliter instituta sũt. ¶ Ad. iij. ꝺ̃: q̃ maleficiũ qñq̃ põt p̃stare ipedimentũ ad oẽs: qñq̃ ad vnã tm̃: qz diabolus volũtaria cã est nõ ex necessitate nãe agens Et p̃terea ipedimentũ maleficij põt eẽ ex impssione demonis i imaginatõe hois ex q̃ tollit viro ꝓcupiscentia mouẽs ad talẽ mulierẽ ⁊ nõ ad aliam.

D quartuz sic pro

cedit: vi q̃ furia nõ ipediat mrimonium mrimoniũ eni spũale qꝺ in baptismo ꝯbitur ẽ dignius q̃ carnale. sed furiosi pñt baptiçari. g̃ ⁊ mrimoniũ ꝯbere. ¶ ꝺ̃. frigiditas ipedit mrimonium inq̃tum ipedit carnalẽ copulã q̃ nõ ipedit p furiã g̃ nec mrimoniũ. ¶ ꝺ̃. mrimoniũ nõ dirimit nisi p aliqꝺ impedimentũ ppetuũ. sed de furia nõ põt sciri q̃ sit impedimentũ ppetuũ. g̃ nõ dirimit mrimoniũ. ¶ ꝺ̃. in versib' p̃dictis sufficienter ꝓtinẽtur impedimẽta dirimẽtia mrimoniũ. sz ibi nõ fit mẽtio de furia. g̃ ⁊c. ¶ Sed ꝺ̃: plus tollit rõnis vsum furia q̃ error. sed error ipedit mrimoniũ. g̃ ⁊ furia ¶ ꝺ̃. furiosi nõ sũt idonei ad aliquẽ ꝯctum faciẽdũ. sz mrimoniũ est ꝯctus ꝺ̃. g̃ ⁊c. Rñdeo dꝺ̃: q̃ furia aut p̃cedit mrimoniũ: aut seq̃tur. si sequit nullo mõ dirimit mrimoniũ. si aũt p̃cedit: aut furiosus hz lucida interualla aut nõ. si hz: tũc q̃is dũ est in illo interuallo nõ sit tutũ q̃ mrimonium ꝓtrahat: qz nescit plem educare: tñ si ꝯbit mrimoniũ est. si aũt nõ hz: vel siq̃n nõ habet ꝯbit: tũc qz ñ põt eẽ ꝓsensus ubi deest rõnis vsus: ñ erit verus mrimoniũ. ¶ Ad. j. g̃ ꝺ̃: q̃ vsus rõnis non exigit ad baptismũ q̃si cã ipius: sic exigit ad mrimoniũ ⁊ iõ nõ est silis rõ: tñ de baptismo furiosoz supra dis. vj. dictũ est. ¶ Ad. ij. ꝺ̃: q̃ furia ipedit matrimoniũ rõne cause sue q̃ est ꝓsensus: q̃uis nõ rõne actus ut frigiditas: sed tñ sil' cũ frigiditate mgr̃ de ea determinat: qz vtrũq̃ est qꝺam nãe defectus. ¶ Ad. iij. ꝺ̃: q̃ momentaneũ ipedimẽtũ qꝺ cãm mrimonij. s. ꝓsensũ ipedit mrimoniũ totalit̃ tollit sed ipedimentũ qꝺ impedit actũ oz eẽ ppetuũ ad ad hoc q̃ mrimoniũ tollat. ¶ Ad. iij. ꝺ̃: q̃ hoc impedimentũ reducitur ad errorẽ: qz vtrobiq̃ defectus consensus ex parte rõnis est.

D quintuz sic pro

cedit: vi q̃ incestus quo qs cognoscit sororẽ vxoris sue mrimoniũ nõ dirimat: qz mr nõ oz puniri p pcco viri. sed puniret si mrimoniũ solueret. g̃ ⁊c. ¶ ꝺ̃. plus peccat q̃ ꝑ ppriã ꝓsanguineã cognoscit: q̃ q̃ cognoscit ꝓsanguineã vxoris. sz primũ pcẽm nõ ipedit mrimoniũ g̃ nec scõm. ¶ ꝺ̃. si in penã pcci hoc ifligit videt etiã si mortua vxore cum alia ꝯbat incestuosus q̃ separi debeãt: qꝺ nõ est verũ. ¶ ꝺ̃. hoc etiã impedimẽtũ nõ connumerat int̃ alia supra enumerata. g̃ ñ dirimit ꝯctũ mrimoniũ. ¶ Sed ꝺ̃: qz p hoc q̃ cognoscit sororẽ vxoris ꝯbitur affinitas ad vxorẽ. sed affinitas dirimit mrimoniũ ꝯctum. g̃ ⁊ incestus predictus. ¶ ꝺ̃. in quo qs peccat in hoc punit. sz tal' peccat

cõtra mr̃imoniũ. ꝙ debet puniri ut mr̃imonio priuet. ℟ñdeo dõ: ꝙ si aliq̃s cognoscit sororẽ aut aliam ꝓsanguineã vxoris sue ante mr̃imoniũ ꝯctum etiã post sponsalia: oz mr̃imoniũ separi rõne affinitatis ꝯcte. si aũt post mr̃imoniũ ꝯctum ⁊ ꝓsummatũ: nõ debz totaliter separi mr̃imoniũ. sed vir amittit ius petẽdi debitũ: nec põt petere sine pcõ sz tñ oz reddere petẽti: qz vxor nõ debet puniri de pcõ viri. sed p̃ mortẽ vxoris oz oino manẽ absq; spe ꝓiugũ nisi cũ eo dispẽset pp fragilitatẽ suã cui timet õ illicito coitu. Si tñ ꝑter dispensatõz ꝯhat peccat ꝓtra statutũ ecclesie faciẽs: ñ tñ pp hoc mr̃imoniũ sepandũ ẽ. ¶ Et ꝑ hoc pz solutio ad obiecta: qz incestus ponit mr̃imonꝫ impedimẽtũ non tã rõne culpe ꝙ rõne affinitatis quã causat: ⁊ iõ etiã nõ ꝓnumerat alĩs impedimẽtis: sed in impedimẽto affinitatis includit. ¶ Aneãt vterq; innupti. hoc intelligit qñ ex vtroq; impedimẽtũ allegat: alꝫs ille tñ innupt̃ manere oz ex cui⁹ ꝑte impedimentũ ꝓponit ¶ Qõ si mlr causet ⁊ dicat rẽ. vĩ ex hoc ꝙ rõne sterilitatis mr̃imoniũ solui possit. ¶ Et dõ: ꝙ nõ qz in sterilibus ⁊si mr̃imoniũ nõ hẽat itentũ suuz ꝑm ꝙ est in officiũ nãe: hz tñ ꝑm ꝙ est in remediũ ꝑ carnalẽ copulã. vñ ponit h̃ ꝓcreatõ filioꝝ ꝑ carnali copula quã mulieres verecundant expetere. ¶ Septia manu rẽ. diuortiũ hoc mõ fieri oz cuz ipotẽtia coeũdi allegat: si vterq; ꝓfiteatur. ſ. vir et vxor: si est euidens impedimentũ: ut i eunuchis: pñt statim separi. si aũt nõ est euidẽs: ꝓcipiendũ est eis ut adhuc cohabitẽt bona fide carnali copule operã dãtes: q̃ si vsq; ad triennĩ fieri nequit: tũc iurabit vterq; ꝙ bona fide opam dãtes carnalĩ ꝓiugi nõ potuerũt: ⁊ ut diuortiũ nõ de facili celebret: requritur ꝙ. vĩ. de ꝓpinqꝫ q̃ melius de hoc pñt ꝑ signa ꝓbabilia scire veritatẽ iurẽt ꝙ credant eos verũ dixisse. ¶ Periurĩ eni crimẽ rẽ. i. eoꝝ testimoniũ ita ꝑ nihilo ꝓputat ac si periuri essent: nõ tñ culpam añ infamiã periurĩ incurrũt si eos vere dicere credebãt. ¶ Sed si vir asserat rẽ. Itẽ sciendũ: ꝙ qñ vir asserit copulã carnalẽ ꝓcessisse: ⁊ mlr negat stãdũ ẽ iuramẽto viri: nisi ꝑ aspectũ corpis sui mulier ꝓbare velit vizt esse mentitũ. Si tñ vir falsuz iurat: ⁊ vxor ꝯriũ nõ possit ꝓbare: põt sibi ꝓuidẽ de seorsũ iacendo: ne ex ipetitõne viri ad libidinez ꝓuocet: ⁊ piculũ incõtinentie imineat. Si aũt vir neget carnalẽ copulã ꝓcessisse: nõ est standũ iuramẽto eius: cuius sit caput mulieris si mlr affirmet qz sic ogret facultas multis viris dimittẽdi vxores suas. ¶ Qõ in fine hui⁹ capli rẽ. Sciendũ est: ꝙ si maleficiũ fuerit generalit respectu cuiuslibet faciens ipotentiã coeũdi: tũc si alteri nupserit ostenderetur impedimentũ nõ fuisse ꝓpetuũ. vñ oz ad ꝓus ꝓiugiũ redire. si aũt fuerit ꝑsonale. i. respectu specialis ꝑsone: cũ vtriq; det licẽtia alteri nubẽdi: non põt reddita potẽtia nubẽdi ad ꝑstinũ mr̃imoniuz redire: qz nullũ fuit: ⁊ scõm est vere mr̃imonium.

¶ Sed si ꝯctum fuerit rẽ. hoc intelligit si fuit cõtractũ qñ hẽbant lucida interualla. ¶ Nec ꝓprie vxori rẽ. hoc non tenet mõ. Uel dõ: ꝙ reddẽ debitũ vocat vlr carnalẽ copulã q̃ ꝓuatus est ꝙtum ẽ ex ꝑte sua: ꝙuis vxori suũ ius remaneat: ꝙuis eni mr̃imoniũ nõ claudicet: tñ ius petenti debitũ põt esse in vno ⁊ non in alio. ¶ Dist. XXXV.

Hoc etiaz notã

dũ est: ꝙ cũ dñs rẽ. Postꝙ determiauit de ipotẽtia coeundi q̃ actũ mr̃imonꝫ impedit: hic determiat de sepatõe a thoro pp pcẽm fornicatõis q̃ silr actum mr̃imonꝫ tollit vinculo mr̃imoniali durante. Et diuidit i ptes duas. In ꝓma oñdit quõ adulteriuz sequẽs mr̃imoniuz tollit actuz mr̃imonꝫ vinculo mr̃imoniali durãte. in scõa oñdit quõ adulteriuz ꝑcedẽs mr̃imoniuz ẽt mr̃imoniale vinculuz tollit ibi Solet ẽt q̃rl rẽ. Prima in duas. In ꝓma oñdit qñ licz vxorẽ dimittẽ pp fornicationẽ. in scõa inq̃rit vtr̃ dimittẽ sit necitatis: an liceat ei eã retinere ibi: Dic tñ Chrysо. rẽ. Prima i duas. In ꝓma oñdit ꝙ viro licet dimittẽ vxorẽ ⁊ ecõuerso pp fornicationẽ ꝓmissam. in scõa oñdit ꝙ neutri post sepationẽ licet nubere pp ꝑiris mr̃imonꝫ vinculũ manens: ibi Siq̃s aũt fornicatõnis rẽ. Circa ꝓmum duo facit. Primo oñdit ꝙ vterq; ꝓiugũ põt aliuz dimittẽ pp fornicationẽ qñ ipe est a fornicatõe immunis. Scõo oñdit ꝙ h̃ nõ põt fieri qñ ipe sili criminĩ subiacet: ibi Si vero q̃rit an adulter rẽ.

Hic q̃runt. vj. ¶ Prio vtr̃ liceat viro vxorẽ dimittẽ cã fornicatõis. ¶ Scõo vtr̃ ad hoc teneat. ¶ Tertio vtr̃ possit dimittẽ ꝓprio iudicio: vel iudiciũ ecclie requiratur. ¶ Quarto vtr̃ vir ⁊ vxor q̃tum ad hoc sint eq̃lis ꝓditionis. ¶ Quito vtr̃ post diuortiũ debeat manẽ innupti. ¶ Sexto de reconciliatione.

Ad primum sic pro

cedit: vĩ ꝙ pp fornicatõnẽ nõ liceat viro vxorẽ dimittẽ. nõ eni ꝑ malo ẽ malũ reddendũ. sz vir dimittẽs vxorẽ pp fornicatõz vĩ malũ ꝑ malo reddẽ. q̃ hoc nõ licet. ¶ ℞. maius pcẽm ẽ si vterq; fornicet q̃ si alter tñ. sed si vterq; fornicet: non poterit fieri diuortiũ pp hoc. q̃ nec si vn⁹ tñ fornicatus fuerit. ¶ ℞. fornicatio spũalis ⁊ q̃daz alia peccata sũt grauiora ꝙ fornicatio carnalis. sed pp illa ñ põt fieri sepatio a thoro. q̃ nec pp fornicationez carnalẽ. ¶ ℞. vitiũ ꝯ nãm magis remotũ ẽ a mr̃imonꝫ bonis ꝙ fornicatio q̃ mõ nãe sit. q̃ magis debuit poni cã sepatõis ꝙ fornicatio. ¶ Sz ꝯ est qđ dr̃ Matth. v. ¶ ℞. illi q̃ frangit fidẽ non tenet alicui fidẽ obseruare. sed ꝓiunx fornicãdo frãgit fidez quaz alteri ꝓiugi oz. q̃ alii põt alteꝝ pp cãz fornicatõnis dimittere. ℟ñdeo dõ: ꝙ dñs dimittẽ vxorẽ

cōcessit pp fornicationē in penā illius q̄ fidez fregit: ⁊ in fauorē illius q̄ fuauit ut nō sit astrict' ad reddendū debitū ei q̄ nō fuauit fidē. Et pp hoc excipiunt. vij. casus in q̄bus nō licet viro vxorem dimittē fornicantē: in q̄bus vel vxor a culpa imunis est: vel vterq; sunt eq̄liter culpabiles. Prim' ē si ipse vir sil'r fornicatus fuerit. Secūs si ipe vxorez p̄stituerit. Tert' si vxor vix suū mortuū p̄babilit credēs pp lōgā ei' absentiā alteri nupserit. Quartus ē si latēt cognita ē ab aliq̄ sub specie viri lectū subintrare. Quintus si fuerit vi oppressa. Sextus si recōciliauerit eā sibi post adulteriū ꝓpetratum carnaliter eam cognoscēs. Septim' si mr̄imonio in infidelitate vtriusq; ꝯcto vir dederit vxori libellū repudij: ⁊ vxor alteri nupserit: tunc eni si vicq; ꝙuertat tenet eā vir recipe. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ vir si dimittat vxorē fornicantē liuore vindicte: peccat. si aūt ad infamiā ꝓpriā cauendā ne videat ꝓticeps crimis: vel ad vicium vxoris corrigendū: vel ad euitandū ꝓlis incertitudinē: nō peccat. ¶ Ad.ij. dō: q̄ diuorciū ex cā fornicatōis fit vno accusāte aliū. ⁊ qz nullus pōt accusare q̄ in sil'i crimie existit: q̄n vterq; fornicat diuortiū celebrari n̄ pōt: q̄uis magis peccet ꝯ mr̄imoniū vtroq; fornicāte q̄ altero tm̄. ¶ Ad.iij. dō: q̄ fornicatio ē directe cōtra bona mr̄imonij: qz tollit p eaz certitudo ꝓlis ⁊ fides frangit: ⁊ significatio nō seruat: dūmō vn' ꝓiuguz plūbus carnē suā diuidit: ⁊ iō alia crimia q̄uis forte sint maiora fornicatōe nō causāt diuortiū. Sed qz infidelitas q̄ dz spūalis fornicatio ēt est ꝯ matrimonij bonū qđ est ꝓles educāda ad cultū dei etiā ipa fac diuortiū: sz tn̄ aliq̄ q̄ corpalis fornicatio: qz pp vnū actū fornicatōis carnalis pōt ꝓcedi ad diuortiū: n̄ aūt pp vnū actū infidelitatis: sz pp consuetudinē q̄ ptinacia oñdit in q̄ infidelitas p̄ficit. ¶ Ad.iij. dō: q̄ etiaz ꝓpter vicium ꝓtra naturā pōt ꝓcedi ad diuortium: sz tn̄ nō fit ita mentio de ipo: tum qz ē passio innoiabilis: tum qz rarius accidit: tū qz nō ita causat incertitudinē ꝓlis.

Ad secundū sic pro

cedit: vī q̄ vir teneat ex p̄cepto vxorem fornicantē dimittē. vir eni cum sit caput vxoris tenet vxorē corrigere. sz sepatio a thoro est inducta ad correctionē vxoris fornicantis. ḡ tenet eā a se separare. ¶ Dō. q̄ ꝓsētit peccāti mortaliter ipe ēt mortaliter peccat. sed vir retinēs vxorē fornicantē vī ꝓsentire ei: ut in lr̄a dī. ḡ peccat nisi eā a se ej̄ciat. ¶ Ꝯ. j. Cor. vij. dī: Qui adheret mētrici vnuz corpus efficit. sz nō pōt aliq̄s sil'e mēbz̄ meretricis ⁊ xp̄i: ut ibidē dī. ḡ vir vxori fornicanti adherēs mēbrum xp̄i esse desinit mortaliter peccās. ¶ Ꝯ. sicut cognatio tollit mr̄imonij vinculū: ita fornicatio separat a thoro. sed postq̄ vir nouerit ꝓsanguinitatez sui ad vxorē: peccat mortaliter cognoscēs ipam. ḡ si cognoscat vxorē postq̄ scit ipam esse fornicatam mortaliter peccat. ¶ Sed ꝯ ē qđ dic glo. j. Cor. vij. q̄ dñs pmisit cā fornicatōis vxorē dimittē. ḡ nō ē in p̄cepto. ¶ Ꝯ. q̄libet pōt dimittē alteri qđ in se peccauit. sz vxor fornicādo peccat in vix. ḡ vir pōtest ei p̄cere ut ñ dimittat eā. ¶ Rīdeo dō: q̄ dimissio vxoris fornicātis introducta ē ad corrigendum vxoris crimē p talē penā. pena aūt corrigēs nō reqritur vbi emēdatio iā p̄cessit: ⁊ iō si mlr de pcco peniteat vir nō tenet eā dimittē: si aūt nō peniteat tenet: ne pcco eius ꝓsentire videat dū correctionez debitā nō apponit. ¶ Ad.j.ḡ. dō: q̄ pcēm fornicatōnis in vxore pōt corrigi nō tn̄ tali pena: sz ēt verbis ⁊ verbere: ⁊ iō si alīs ad correctōz sit pata non tenet vir p̄dictā penā ad eius correctionē adhibē. ¶ Ad.ij. dō: q̄ tūc vir vxori ꝓsentire videt: qn̄ eā tenet nō cessante a pcco ꝑterito. si aūt emēdata fuerit non ei ꝓsentit. ¶ Ad.iij. dō: q̄ exquo de pcco fornicatōis penituit: meretrix dici nō pōt: ⁊ iō vir se ei ꝓiungendo mēbz̄ mētricis non fit. Uel dō: q̄ n̄ ꝓiungit ei q̄si mētrici: sz q̄si vxori. ¶ Ad.iij. dō: q̄ nō ē sil'e: qz ꝓsanguinitas facit ut nō sit iter eos mr̄imoniale vinculū: ⁊ iō carnalis copula eēt illicita. sz fornicatio nō tollit vinculū p̄dictū: ⁊ iō a etuꝫ remanet q̄tū ē de se licitus: nisi p accns illicit' fiat inq̄tū vir ꝓsētire turpitudini vxoris videt. ¶ Ad v. dō: q̄ pmissio illa ē intelligēda p ꝓhibitōis p̄uationē: ⁊ sic ꝯ p̄ceptū nō diuidit: qz etiā qđ cadit sb p̄cepto nō est ꝓhibitū. ¶ Ad.vj. dō: q̄ vxor ñ tm̄ peccat in vix: sz ēt in seipam ⁊ in deū: ⁊ iō vir ñ tot talit pōt penā dimittere nisi emēdatio sequat.

Ad tertiuz sic proce

dit: vī q̄ ꝓpio iudicio pōt vir vxorē fornicatē dimittē. sniaz eni a iudice latam absq; alio iudicio exeq̄ licz. sed deus iustus iudex dedit hanc sniaz ut pp fornicationē vir vxorē dimittē possit. ḡ ñ req̄rit ad hoc aliud iudiciū. ¶ Ꝯ. Matth. j. dī: q̄ Joseph cū esset iustus cogitauit occulte dimittē Mariā. ḡ vī q̄ occulte vir possit diuortiū celebrare absq; eccl'ie iudicio. ¶ Ꝯ. si vir post fornicatōz vxoris cognitā debitū ei reddit: amittit ēt actionē quā ꝯ fornicariā hēbat. ḡ denegatio debiti q̄ ad diuortiū ptinet dz eccl'ie iudiciū p̄cedere. ¶ Ꝯ. illud qđ nō pōt ꝓbari ñ dz ad iudicium eccl'ie adduci. sed fornicationis crimen nō pōt ꝓbari: qz oculus adulteri obseruat caligīnē: ut dī Job. xxv. ḡ nō dz iudicio eccl'ie p̄dictū diuortiū fieri. ¶ Ꝯ. accusatōnē dz inscriptio p̄cedē q̄ aliq̄s se ad talionē obliget si in ꝓbatione deficiat. sz hoc nō pōt eē in ista mā qz tūc q̄litercūq; res iret: vir ꝓsequeret intentū suū siue ipe vxorē dimitteret siue vxor eū. ḡ non dz ad iudiciū eccl'ie p accusationē adduci. ¶ Ꝯ. plus tenetur bō vxori q̄ extraneo. sed hō crimē alterius etiā extranei nō dz eccl'ie deferre: nisi p̄monitione p̄missa in secreto: ut pz Matth. xix. ḡ multo min' pōt crimen vxoris ad eccl'iam deferre si eam prius

occulte non corripuit. ¶ Sed ꝓtra: nullus debet seipm vindicare. sed si vir vxorē fornicantē ꝓpꝛio arbitrio dimittēt: ipē se vidicaret. ḡ hoc nō debet fieri. ¶ ℙ. nullus i eadē cā ē actor ⁊ iudex. sed vir est actor ipetens vxorē de offensa in se ꝓmissa. ḡ ip se nō pōt esse iudex: ⁊ sic non dz eā ꝓpꝛio arbitrio dimittē. ℟ ndeo dō: ꝙ vir pōt dimittere vxorē ꝙplicit. Uno mō ꝙtum ad thoꝛ tm̄: ⁊ sic pōt eā dimittē ꝙcito sibi ꝓstat de fornicatōe vxoꝛis ꝓpꝛio arbitrio: nec tenet reddē debitū exigenti nisi p ecclesiā ꝓpellat: ⁊ taliter reddēs nullū sibi ꝓiudiciuz fac̄. Alio mō ꝙ tū ad thoꝛ ⁊ cohabitatōez: ⁊ hoc mō nō pōt dimitti nisi iudicio ecclie. ⁊ si alis dimissa fuerit dz cogi ad cohabitandū: nisi possit ei vir incōtinenti fornicationē ꝓbare. hec aūt dimissio diuoꝛtiū dr: ⁊ iō ꝓcedendū ē ꝙ diuoꝛtiū n̄ pōt celebꝛari nisi iudicio ecclie. ¶ Ad. j. ḡ dō: ꝙ sn̄ia ē applicatio iuris cōis ad ꝙticulare fm̄. vñ dns ius ꝓmulgauit fm̄ ꝙ sn̄ia in iudicio formari dz. ¶ Ad ij. dō: ꝙ Joseph n̄ volebat vḡinē dimittē ꝙsi suspectā de fornicatōe. sz ob reuerentiā scitatis ei⁹ timēs ei cohabitare: ut supꝛa dictū ē: nec tn̄ ē silē: qꝛ tunc ex adulterio nō solū ꝓcedebat ad diuoꝛtiū: sed vlteꝛius ad lapidationē: nō aūt nūc qn̄ agit i iudicio ecclie. ¶ Ad. iij. pz solutio ex dictis. ¶ Ad. iiij. dō: ꝙ qn̄cz vir vxorē suspectā hn̄s: ei insidiat ⁊ deꝑhēdere eā pōt cū testibus in crimie fornicatōnis: ⁊ sic pōt ad accusatōz ꝓcedē. Et ꝓterea si de facto isto nō ꝓstat: pn̄t eē violēte suspicōes fornicatōis: ꝗbus ꝓbatis videt fornicatio eē ꝓbata: ut si inueniat solus cū sola hoꝛis ⁊ locis suspectis: ⁊ nudus cuz nuda. ¶ Ad. v. dō: ꝙ marituſ pōt accusare vxorē de adulterio duplr. Uno mō ad thoꝛi sepationē cora iudice spūali: ⁊ tunc inscriptio dz fieri sine obligatione ad legē talionis: qꝛ sic vir ꝓsequeret intētū suū ut obiectio ꝓbat. Alio mō ad punitionē crimis in iudicio seculari: ⁊ sic dz ꝙ p̄cedat inscriptō p quā ad penā talionis se obliget si in ꝓbatōe deficiat. ¶ Ad. vj. dō: ꝙ sic decre. dicit: trib⁹ modis in crimib⁹ ꝓcedi pōt. Primo p inq̄sitionē quā dz p̄cedere clamosa insinuatio q̄ locū accusatōnis tenet. Scdo p accusationē quā dz p̄cedē inscriptio. Tertio p denuntiationē quā dz ꝓcedē fraꝛna coꝛreptio. verbū ḡ oñi intelligit qn̄ agit p viā denuntiationis: nō qn̄ agit p viā accusatōnis: qꝛ tūc non agit solū ad coꝛreptionē delinquētis: sed ad punitionem ꝓpter bonum commune conseruandum. quod iustitia deficiente periret.

ℙ quartuz sic ꝓcedit: vī ꝙ vir ⁊ vxor n̄ debēt i cā diuoꝛtij ad paꝛia iudicari. diuoꝛtiū eni ꝓcedit in lege noua loco repudij qđ erat in lege veteri: ut pz Mat thei. v. sz i repudio vir ⁊ vxor n̄ iudicabant ad paꝛia: qꝛ vir poterat repudiare vxorē ⁊ nō ecōuerso. ḡ nec in diuoꝛtio debent ad paꝛia iudicari. ¶ ℙ. plus ē ꝑ legē nāe ꝙ vxor plures viros habeat q̄ ꝙ vir plures mulieres. vñ hoc qn̄cz licuit: illud vero nūq̄: ut supꝛa dis. xxxij. dictū ē. ḡ plus peccat mlr in adulterio q̄ vir: ⁊ ita nō debēt ad paꝛia iudicari. ¶ ℙ. vbi ē maī' nocumētū ꝓximi ibi ē maius pcēm. sed plus nocet adulꝛa vxor viro q̄ vir adulter vxoꝛi: qꝛ adulteriū vxoꝛis facit incertitudinem ꝓlis: nō aūt adulteriū viri. ḡ maius ē pcēm vxoꝛis ⁊ sic nō debēt ad paꝛia iudicari. ¶ ℙ. diuoꝛtiū inducit ad crimē adulterij coꝛrigendū. sz magis ptinet ad vitz q̄ est caput mulier: ut dr. j. Loꝛ. xj. Loꝛrigē vxorē ꝙ ecōuerso. ḡ n̄ debēt i repudio ad pia iudicari: sz vir dz eē melioꝛ ꝓditōis. ¶ Sz ꝑ: vī ꝙ vxor in hoc dēat eē melioꝛis ꝓditionis: qꝛ q̄to est maioꝛ fragilitas in peccāte: tāto pcēm ē magis dignū venia. sed in mulierib⁹ ē maioꝛ fragilitas q̄ in viris: rōne cui⁹ dic̄ Chꝛys. ꝙ ꝓpꝛia passio mulieris luxuria ē. Et pbs in. viij. Etb. ꝙ mulieres n̄ dicunt icōtinētes ꝓpꝛie loquēdo pp facilē inclinatōz in ꝓcupiscētias: qꝛ nec bꝛuta aīalia pn̄t ꝓtinere pp hoc ꝙ nō hn̄t aliqđ qđ ꝓcupiscentijs obuiare possit. ḡ mulieribꝫ i pena diuoꝛtij debēt magis parci. ¶ ℙ. vir ponit caput mulieris ut ipam coꝛrigat. ḡ magis peccat q̄ mlr: ⁊ sic dz magis puniri. ℟ ndeo dō: ꝙ in cā diuoꝛtij vir ⁊ vxor ad paꝛia iudicant: ut idē sit licitū ⁊ illicitū vni qđ alteri: n̄ tn̄ pariter iudicant ad illa: qꝛ cā diuoꝛtij ē maioꝛ i vno q̄ in alio: cū tn̄ in vtroq; sit cā sufficiens ad diuoꝛtiū. diuoꝛtiū eni ē pena adulterij inq̄tū ē ꝑ matrimonij bona: q̄tū aūt ad bonū fidei ad quā coniuges eq̄liter sibiūnuicē tenēt: tm̄ peccat ꝑ mr̄imoniū adulteriū vni⁹ sic adulteriū alterius: ⁊ hec causa i vtroq; sufficit ad diuoꝛtiū: sz q̄tū ad bonū ꝓlis plus peccat adulteriū vxoꝛis q̄ viri: ⁊ iō maioꝛ cā diuoꝛtij ē in vxoꝛe q̄ in viro: ⁊ sic ad eq̄lia: sed nō ex equali cā obligant: nec tn̄ iniuste: qꝛ in utroq; ē cā sufficiens ad hāc penā. sic ēt est ꝺ duob⁹ q̄ damnant ad mortis eiusdē penā: q̄uis alius altero grauius peccauerit. ¶ Ad. j. ḡ dō: ꝙ repudiū nō permittebat nisi ad vitandū homicidiū: ⁊ qꝛ in viris magis erat de hꝰ piculū q̄ in mulieribꝫ: iō viro ꝓmittebat dimittē vxorē: nō aūt ecōuerso p legē rependū. ¶ Ad. ij. ⁊ iij. dō: ꝙ rōnes ille ꝓcedunt fm̄ ꝙ in ꝓpatione ad bonū ꝓlis maioꝛ sit cā diuoꝛtij in vxoꝛe adultera q̄ in viro: nō tn̄ sequꝛ ꝙ nō iudicent ad paꝛia ut ex dictis patz. ¶ Ad. iiij. dō: ꝙ q̄uis vir sit caput mulieris ut gubernatoꝛ: non tn̄ q̄si iudex ipius: sic nec ecōuerso: ⁊ iō in his q̄ ꝓ iudiciū faciēda sūt: nō plus pōt vir in vxorē q̄ econuerso. ¶ Ad. v. dō: ꝙ in adulterio inuenit ꝺ rōne pcī idē qđ ē in fornicatōe simplici: ⁊ adhuc plus qđ magis grauat fm̄ lesionē mr̄imonij. si ḡ ꝓsideret id qđ est cōe adulterio ⁊ fornicationi: pcēm viri ⁊ mulieris se hn̄t ut excedētia ⁊ excessa: qꝛ i muliere est plus de hūoꝛe: ⁊ iō sūt magis ducibiles a concupiscentijs: sed in viro plus de caloꝛe q̄ cōcu-

piscentiam excitat. sed tñ simplr loquendo: ceteris paribꝫ vir i simplici fornicatõe plus peccat q̃ mlr qz hz plus de rõnis bono: qõ q̃ualet q̃busliꝫz motibus corpaliũ passionũ. sed q̃tũ ad lesionẽ matrimoñ quã adulteriũ fornicatõi addit: ex q̃ diuortiũ causat: plus peccat mulier q̃ vir ut ex dictis pz ꝛ qz hoc ẽ grauiꝰ q̃ simplex fornicatio: iõ simplr loquẽdo plus peccat mlr adultera q̃ vir adulr ceteris pibus. ¶ Ad.vj. dõ: q̃ q̃uis regimen qõ dat viro in mulierẽ sit q̃dam circũstãtia aggrauãs: tñ ex illa circũstantia que in aliã spẽm trahit magis aggrauat pccm. s. ex lesione mrimoñ que trahit ad speciem iniusticie: in hoc q̃ furtiue aliena proles submittitur.

Ad quintuz sic proce

dit: vr̃ q̃ post diuortiũ vir alteri nubẽ possit. nullus eni tenet ad ppetuã ꝓtinentiã. sz vir in aliquo casu tenet vxorẽ fornicantem in ppetuũ a se separe ut pz ex dictis. g̃ videt q̃ ad minus in tali casu alteram ducere possit. ¶ P. peccanti nõ est danda maior occasio peccandi. sed si ei d̃ pp fornicationis culpã dimittit non licet aliã copulã querere: datur sibi maior occasio peccandi: nõ eni est ꝓbabile ut d̃ in mrimonio non ꝓtinuit qõ postea cõtinere possit. g̃ videt q̃ liceat ei ad aliã copulam transire. ¶ P. vxor non tenet viro nisi ad debitũ reddendũ ꝛ cohabitationẽ. sz p diuortiũ ab viro q̃z absoluit. g̃ oino soluta est a lege viri. g̃ põt alteri nubere: ꝛ eadem est rõ de viro. ¶ P. Matth. xix. dr̃: Qui dimiserit vxorẽ ꝛ aliã duxerit excepta cã fornicatõnis mechat. g̃ videt q̃ si cã fornicationis dimissa vxore aliã duxerit nõ mechet: ꝛ ita erit mrimoniũ verꝫ. ¶ Sed cõtra. j. Lor. vij. Precipio nõ ego sed dñs vxorẽ a viro nõ discedere. qõ si decesserit manere innuptã. ¶ P. nullus debz ex pcco reportare cõmodum. sed reportaret si liceret adultere ad aliud magis desideratũ ꝓnubiũ trãsire: ꝛ eẽt occasio adulterãdi volẽtibus alia mrimonia querere. g̃ nõ licz aliã copulã querere nec viro nec vxori. ¶ Rndeo dõ: q̃ nihil aduenies supra matrimoniũ põt ipm dissoluere: ꝛ ideo adulteriũ nõ facit q̃n sit verꝫ mrimoniũ: Manet eni ut dicit Aug. inter viuẽtes ꝓiugale viculũ qõ nec sepatõ nec cũ alio iunctio põt auferre: ꝛ iõ nõ licet vni alio viuente ad aliã copulã transire. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ q̃uis p se nullus obliget ad ꝓtinentiã: tñ p accidens põt eẽ q̃ obliget: sic si vxor sua egritudinẽ incurabilem incurrat: ꝛ talẽ q̃ carnalẽ copulã nõ patiat ꝛ silr etiã est si incorrigibiliꝫ spũali infirmitate. s. fornicatõne laboret. ¶ Ad. g̃. dõ: q̃ ipa confusio quã reportat ex diuortio debet eam cohibẽ a peccato: q̃ si cohibere nõ potest: minus malũ est q̃ sola ipsa peccet: q̃ q̃ vir peccati eius sit particeps. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ q̃uis vxor post diuortiũ nõ tenet viro adultero ad debitũ reddendũ ꝛ cohabitãduz tñ adhuc manz vinculũ mrimoñ exquo ad hoc tenebat: ꝛ iõ nõ põt ad aliã copulã trãsire viro viuente: põt tamẽ cõtinentiã vouere viro inuito: nisi videat eccliam deceptã fuisse p falsos testes sententiãdo de diuortio: qz in tali casu etiã si votũ professionis emisisset: restitueret viro: ꝛ teneret debitum reddere sed nõ liceret ei exigere. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ exceptio illa q̃ est in vbis dñi refert ad dimissionẽ vxoris: ꝛ iõ obiectio ex falso itellectu ꝓcedit

Ad sextuz sic proce

ditur: videt q̃ post diuortiũ vir ꝛ vxor ñ possint reconciliari. regula est eni i iure: Qõ semel bene diffinitũ est: nulla debet iteratõne retractari sed iudicio eccliẽ diffinitum est q̃ debent separari g̃ non pñt reconciliari vlterius. ¶ P. si posset esse reconciliatio pcipue videretur q̃ post pniam vxoris vir teneat eam recipere. sed nõ tenetur: qz etiaz vxor non potest p exceptionẽ ꝓponere in iudicio penitentiã suã contra virum accusantem de fornicatione. ergo nullo mõ potest esse reconciliatio. ¶ P. si posset esse reconciliatio videretur q̃ vxor adultera teneretur redire ad virum ipam reuocãtem. sed non tenetur: quia iam separati sunt iudicio eccliẽ. g̃ rc̃. ¶ P. si licẽt reconciliare vxorẽ adulterã: i illo casu pcipue deberet fieri q̃n vir post diuortiũ inuenit adulteriũ cõmittẽ: sz in hꝰ casu nõ põt vxor cogẽ eũ ad reconciliatõez: cum iuste sit diuortiũ celebratum. g̃ nullo modo põt reconciliari ¶ P. si vir adulter occulte dimittat p iudiciuz ecclesie vxorẽ ꝓuictã de adulterio: nõ vr̃ iuste factuz diuortiuz. sed tñ vir nõ tenet vxorẽ sibi reconciliare qz vxor ꝓbare in iudicio adulteriũ viri nõ potest. g̃ multo minus q̃n diuortiũ iuste est celebratuz reconciliatio fieri põt. ¶ Sed ꝛ est qõ dr̃. j. Lor. vij. Si discesserit manere innuptã aut viro suo reconciliari. ¶ P. vir poterit eã ñ dimittere post fornicationẽ. g̃ eadẽ rõne pt eã reconciliare sibi. ¶ Rndeo dõ: q̃ si vxor post diuortiuz de pcco pniam agens emẽdata fuerit: põt eã sibi vir reconciliare: si aũt in pcco incorrigibilis maneat: nõ dz eã ad se assumẽ eadẽ rõne qua nõ licebat eã nolentẽ a pcco desistẽ retinere. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ snia ecclesie diuortiuz celebrantis nõ fuit cogẽs ad sepationẽ: sed licentiã p bens. et iõ absq̃ retractatiõe ꝓcedentis snie põt reconciliatio seq̃. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ pnia vxoris dz inducere vir vt vxorẽ fornicantẽ nõ accuset: aut dimittat: sz tñ ñ põt ad hꝰ cogi nec põt p pniaz vxor eũ ab accusatiõe repellẽ: qz cessante culpa et q̃tuz ad actũ et q̃tũ ad maculã: adhuc manet aliq̃d de reatu: et cessante etiã reatu q̃ ad deuz adhuc manet reatus q̃ ad penã hũano iudicio inferendaz. qz hõ nõ videt cor sicut deꝰ. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ illud qõ inducit in fauorẽ alicuiꝰ nõ facit ei ꝓiudiciũ. vnde cũ diuortiũ sit inductũ in fauorẽ viri: nõ aufert ei ius petendi debitũ vel reuocandi vxorẽ. vñ vxor tenet

ei reddere: ⁊ ad eum redire si furrit reuocata: nisi de licentia eius votum ꝓtinentie emiserit. ¶ Ad iiij. dō: q pp adulteriū qō vir ꝑ̄ innocēs post di uortiū ꝓmittit: ꝑm rigorē iuris nō debz cogi ad recipiendū vxorē adulterā: ꝑ̄ tamē ꝑm equitatem iuris iudex ex officio suo debet eum cogere ut caueat piculo anie eius ⁊ scandalo aliox: q̄uis vxor nō possit reconciliationē petere. ¶ Ad. v. dō: q si adulteriū viri sit occultū ꝑ hoc nō aufert ius excipiendi ꝫ accusationē viri vxori adultere: q̄uis de sit sibi ꝓbatio: ⁊ ideo peccat vir diuortiuz petens ⁊ si post sniam de diuortio vxor petat debitum vl̄ reconciliationē vir tenet ad vtrūq; ¶ Atronus ē turpitudinis qui celat ⁊c̄. ꝓtra ꝓuer. xviij. Fidelis est qui celat crimē amici. Et dō: q hoc intelligitur qñ celatio nō est in p̄iudiciū correctōis: alīs celans p̄ociniū turpitudini p̄stat. ¶ Solet q̄ri an valeat ⁊c̄. Sciendum q plura sunt crimia que pp sui enormitatem impediunt mr̄imonium contrahendum. Primū est incestus. Scōm vxoricidium Tertium rapina aliene sponse. Quartum quādo aliqs insidiando mr̄imonio filium ꝓpriū ō sacro fonte suscepit. Quintum q̄ interfecit presbyterū. Sextum qñ aliqs pagit pniam solennē: nō tñ pp hec crimina interimit mr̄imoniū ꝫctum. Sed tñ sunt quedam crimina que dirimunt mr̄imoniuz ꝫctum. Unum est qñ aliquis cum aliqua ꝓiugata concubuit: ⁊ ex hoc machinat in mortē viri cum effectu. tunc enim ad inuicem contrahere non debent: ⁊ si ꝫxerint sepantur. Scōm est qñ prestat fidem adultere q ducet eam vxorem: sed hoc intelligendum est qñ tam adulter q̄ adultera sciebat impedimentum: alīs mr̄imonium ñ dirimeret postq̄ ꝓtractum esset. Tertium est quando contrahit cū ea de facto. primum enim mr̄imonium facit q nō stat scōm. vnde si p̄mū non fuisset vere mr̄imoniū scōm staret. Sciendum etiam: q in casu secundo ⁊ tertio. s. fide data de mr̄imonio contrahendo: ēt mr̄imonio contracto per verba de presenti de fco nisi fuerit ibi pollutio carnalis: ñ pp hoc dirimit matrimonium sequēs post mortem viri de nouo contractum. ¶ Distinctio. XXXVI.

HInc de cōdi tione videamus ⁊c̄. Postq̄ determinauit mg̃r de impotētia coeundi ꝑ quā impedit actus mr̄imonij ne ō facto oīno fieri possit: hic determinat de ipedimento ꝓditōnis seruilis: ꝑ quā ipedit actus matrimonij ne libere fiat. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma determinat de ꝓditōe seruili. in scōa epilogat ꝓtinuans precedentia ad sequētia: ibi Duo illa executi sumus ⁊c̄. Prima in duas. In p̄ma determinat de impedimento ꝓditionis seruilis. in scōa de impedimēto ex defectu etatis: q talis non differt a seruo q̄diu sub tutoribus est. Hal. iiij. ibi Dic ēt sciendum q pueri ⁊c̄. Prima in duas. In prima ō terminat de seruitute que p̄cedit mr̄imoniū. in secunda de seruitute q̄ mr̄imonio supinducit: ibi Illud etiā notandū est ⁊c̄. Prima in duas. In p̄ma determinat de seruitute mr̄imoniū p̄cedente que est ex altera tm̄ parte ꝫhentium. in scōa de illa q̄ est ex vtraq; parte: ibi Queritur si seru' vni' ⁊c̄.

Ic queruñ quinq;. ¶ Primo vtrū cōditio seruitutis mr̄imoniū ipediat. ¶ Secundo vtr̄ possit seruus sine ꝓsensu oñi mr̄imoniū contrahere. ¶ Tertio de seruitute q̄ supuenit mr̄imonio. ¶ Quarto vtr̄ ples seq̄tur matrem. ¶ Quinto de defecto etatis vtrum impediat matrimonium.

AD primum sic ꝓcedit: videt q ꝓditio seruitutis nō impediat mr̄imoniū. nihil enī impedit mr̄imoniū nisi qō habet aliquā ꝓrietatē ad ip̄m. sed seruitus nō habet aliquā ꝓrietatē ad mr̄imonium: alīs int̄ seruos non possent esse ꝓiugia. g̃ seruitus nō impedit mr̄imoniū. ¶ P. illud qō est ꝓtra naturā non potest impedire illud qō est ꝑm naturā. sed seruitus est ꝓtra nām: qz sicut dicit Grego. Cōtra nām est hoiez homini velle oñari. qō etiā pz ex hoc q hōi dictū est ut p̄esit piscibus maris ⁊c̄. nō aūt ut p̄esit homini. g̃ non pōt impedire mr̄imoniū qō est naturale. ¶ P. si impedit mr̄imoniū: aut hoc est de iure nāli: aut de iure positiuo: non de iure nāli: qz ꝑm ius naturale oēs homines sūt eq̄les: ut Grego. dicit: ⁊ in ꝓncipio digestox dr̄: q seruitus nō ē de iure nāli. positiuū etiā ius descendit a naturali ut Tullius dicit. g̃ ꝑm nullū ius seruitus mr̄imoniū impedire pōt. ¶ P. illud qō ipedit matrimoniū equaliter impedit: siue sciat siue ignoret. ut pz de ꝓsanguinitate. sed seruitus vni' cognita ab altero nō impedit mr̄imoniū. g̃ seruitus q̄tum in se ē nō hz q ipediat mr̄imoniū: ⁊ ita ñ debēt poni p se mr̄imonij ipedimentū ab alīs distinctū. ¶ P. sic ꝓuenit ee errorē circa seruitutē: ut putet liber qui est seruus: ita pōt ee error de libertate: ut putetur seruus q̄ est liber. sed libertas nō ponit mr̄imonij impedimentū. g̃ nec seruitus deberet poni. ¶ P. magis facit grauē societatē mr̄imonij ⁊ plus impedit bonū ꝓlis morbus lepre q̄ seruitus. sed lepra nō ponit ipedimentū mr̄imonij. g̃ nec seruitus dz poni. ¶ Sed ꝓtra est qō decre. dicit de ꝓiugio seruox: q error ꝓditionis ipedit ꝫhendū mr̄imoniū ⁊ dirimit ꝫctum. ¶ P. mr̄imoniū est de bonis p se expectandis in q̄tum hz honestatē. sed seruitus est de p se fugiendis. g̃ mr̄imoniū ⁊ seruitus sūt cōtraria: ⁊ sic seruitus mr̄imoniū ipedit. Rñdeo dicendū: q in mr̄imonij ꝫctu obligat vnus ꝓiugum alteri ad debitū reddendū: ⁊ iō si ille q̄ se obligat est ipotens ad soluēdū ignorantia huiꝰ ipotentie

in eo cui fit obligatio tollit ꝓtractum: sicut autē ꝑ impotentiā coeundi efficit aliqs ipotens ad solue-dū debitū ut oino nō possit solue: ita ꝑ seruitutez ut libere reddere debitū nō possit: ⁊ iō sicut impotentia coeundi ignorata impedit mr̄imoniū: non aūt si sciat: ita cōditio seruitutis ignorata mr̄imoniū impedit: nō aūt seruitus scita. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ seruitus ⁊riatur mr̄imonio q̄tum ad actuz ad quē quis ꝑ mr̄imoniū alteri obligat: quē nō pōt libere exequi: ⁊ q̄tum ad bonū ꝓlis que peioris cōditionis efficit ex seruitute parētis. sed qz dlibz potest in eo qđ sibi debet sponte detrimentum aliqđ subire: iō si alter ꝓiugū scit alteri⁹ seruitutē: nihilo minus mr̄imoniū tenet. Silr etiā qz in mr̄imonio est equalis obligatio ex vtraq; pte ad debitū reddendū: nō potest aliquis req̄rere maiorē obligationē ex pte alterius q̄ ipse possit facere: ⁊ pp hoc seruus etiā si cōtrahit cum ancilla quā credit liberā nō pp hoc impedit mr̄imoniū. Et sic pz q̄ seruil' nō impedit mr̄imoniū nisi qñ ignorata est ab alio ꝓiuge: ⁊ si ille sit libere ꝓditionis: ⁊ iō nihil ꝓhibz inter seruos esse ꝓiugia: vel etiā inter liberū et ancillam. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nihil ꝓhibet esse aliqđ contra nām q̄tum ad ꝑmam intentionē ipius: qđ nō est ꝑ nām q̄tum ad scđam eius intentionē sic omnis corruptio ⁊ defectus ⁊ senium est ꝑ nām: ut dr̄ i ij. celi ⁊ mundi: qz nā intēdit esse ⁊ pfectionē: nō tñ est ꝓtra scđam intentionē nāe: qz exquo nā nō pōt ꝓseruare esse in vno: ꝓseruat in altero qđ generat corruptiōe alteri⁹: ⁊ qñ nā nō pōt ꝓducere ad maiorē pfectionē: inducit ad minorē: sic qñ nō pōt facere masculū facit feminā que ē mas occasionat⁹: ut dr̄ in. xvj. de aīalibus. Silr etiā dico q̄ seruitus est ꝑ ꝑmā intentionē nāe: sed nō ꝑ scđam: qz nālis rō ad hoc inclinat: ⁊ hoc appetit nā ut quilibet sit bonus: sed exquo aliqs peccat: nā etiā inclinat ut ex pcco penā reportet: ⁊ sic seruitus in penā peccati introducta est. Nec est incōueniens aliqđ naturale ꝑ hoc q̄ est ꝑ nām hoc mō impediri: sic enim mr̄imoniū impedit ꝑ impotentiā coeundi: que ē ꝓtra nām mō ꝓdicto. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ius naturale dictat q̄ pena sit ꝓ culpa infligenda: ⁊ q̄ null' sine culpa puniri debeat: sed determinare penam ꝑm conditionē ꝑsone ⁊ culpe ē iuris positiui: et iō seruitus q̄ est qđam pena determinata est de iure positiuo ⁊ a naturali ꝓficiscit sic determinatū ab indeterminato: ⁊ eodē iure positiuo determinate est factū q̄ seruil' ignorata mr̄imoniū ipediat: ne aliquis sine culpa puniat. Est enī qđam pena vxoris q̄ hēat vir̄ suum ⁊ ecōuerso. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ aliqua impedimenta sūt que faciūt mr̄imoniū illicitū: ⁊ qz volūtas nr̄a nō facit aliqđ esse illicituz vel licitū: sed lex cui voluntas subdi debet: iō ignorantia talis ipedimēti que voluntariū tollit: vl̄ scientia nihil facit ad hoc q̄ mr̄imoniū teneat: ⁊ tale impedimentū est affinitas vl̄ votū: ⁊ cetera huiusmodi. Quedā aūt ipedimēta sūt que faciunt mr̄imoniū inefficax ad solutionē debiti: ⁊ qz in voluntate nr̄a cōsistit debitū nobis relaxare: iō talia impedimenta si sint cognita mr̄imoniū nō tollunt: sz solū qñ ignorantia voluntariū excludit: ⁊ tale impedimentū est seruitus ⁊ impotētia coeundi: ⁊ qz etiā de se hñt aliquā rōnem ipedimenti: iō ponūt specialia ipedimenta ꝓter errorē: nō aūt ꝑsone variatio ponit speciale ipedimentū ꝓter errorē: qz ꝑsona altera subintroducta nō hz rōnez ipedimēti nisi ex intentione ꝓbētis. ¶ Ad. v. dō: q̄ libertas nō impedit mr̄imonij actū. vñ libertas ignorata ñ impedit mr̄imoniū. ¶ Ad. vj. dō: q̄ lepra non impedit mr̄imoniū q̄tum ad ꝑmū actū suū: eo q̄ leprosi debitū reddē pnt libere q̄uis aliqua grauamina mr̄imonio inferant q̄tum ad scđos effectus ⁊ iō non impedit mr̄imoniū sicut seruitus.

Ad secundū sic ꝓceditur: videt q̄ seru' mr̄imoniū ꝓbere nō possit sine ꝓsensu dñi. null' enī pōt dare alicui qđ est alterius sine ꝓsensu ipius. sed seruus est res dñi. g̃ nō pōt ꝓbendo mr̄imoniū dare ptātem corporis sui vxori sine ꝓsensu dñi. ¶ D. seruus tenet dño suo obedire. sed dñs pōt ei ꝓcipere q̄ in mr̄imoniū nō ꝓsentiat. g̃ sine ꝓsensu eius mr̄imoniuz nō pōt ꝓbere. ¶ D. post ꝓctum mr̄imoniū seruus tenet reddē debitū vxori ex ꝓcepto iuris diuini. sz eo tpe q̄ vxor debitū petit: pōt dñs aliqđ seruitiuz seruo iponere: qđ facere ñ poterit si carnali copule vacare velit. g̃ si sine ꝓsensu dñi posset seru' ꝓbē mr̄imoniū ꝑuaret dñs seruitio sibi debito sine culpa: qđ eē nō dz. ¶ D. dñs pōt vendē suum i extraneas regiones: q̄ vxor sua nō poterit eū sequi. vel pp ifirmitatem corpis: vel pp piculū fidei imminens: puta si vendat infidelib⁹: vel ēt dño vxoris nō ꝑmittēte si sit ancilla: ⁊ sic mr̄imoniū dissoluet qđ est incōueniens. g̃ nō pōt seru' sine cōsensu dñi mr̄imoniū ꝓbere. ¶ D. fauorabilior ē obligatio qua hō se diuinis obsequijs mancipat: q̄ illa qua hō se vxori subiicit. sed suus sine ꝓsensu dñi ñ pōt religionē intrare: vel ad clericatū ꝑmoueri. g̃ multo minus pōt sine eius ꝓsensu mr̄imonio iungi.

¶ Sed ꝓtra: Gal. iij. In xp̄o ihu nō est su' nec⁹ liber. g̃ ad mr̄imoniū ꝓbendū in fide xp̄i ihu eadē est libertas liberis ⁊ seruis. ¶ D. seruit' est de iure positiuo: sed mr̄imoniū de iure diuino ⁊ nāli: cuz ergo ius positiuū nō ꝑiudicet iuri nāli aut diuino videt q̄ seru' absq; dñi cōsensu mr̄imoniū ꝓbere possit. ¶ Rñdeo dō: q̄ q̄uis ius positiuū ut dictum est ꝓgredit a iure nāli: ⁊ iō suitus q̄ est de iure positiuo nō pōt ꝑiudicari his que sunt de lege naturali: sicut aūt appetitus nāe est ad opationē indiuidui: ita est ad ꝓseruationē speciei ꝑ generationem vñ sicut seruus non subdit dño quin libere possit comedere ⁊ dormire ⁊ alia huiusmodi facere que

ad necessitatē corpis ptinent: sine qbus natura cō seruari nō pōt: ita nō subdit ei q̄tum ad hoc q̄ ñ possit libere mr̄imoniū ꝯbere: etiā oño nesciente: aut ꝯdicente. ¶ Ad.j.ḡ oō: q̄ seru' ē res oñi q̄tuz ad ea que nālibus supadduntur: sed q̄tum ad nālia omes sunt pares. vnde in his que ad actus nāles ptinent: seruus pōt alteri inuito oño sui corpis ptātem p mr̄imoniū p̄bere. ¶ Ad.ij.oō: q̄ seruus oño suo tenet obedire i his que oñs pōt licite p̄cipere: sicut aūt licite nō pōt p̄cipere oñs seruo q̄ non comedat aut dormiat: ita etiā nec q̄ a mr̄imonio cōtrahendo abstineat. interest enī ad legislatorē q̄lit̄ quilibet re sua vtat: z iō si oñs p̄cipiat seruo q̄ nō ꝯbat mr̄imoniū: seruus ñ tenet ei obedire. ¶ Ad iij.oō: q̄ si seruus volēte oño mr̄imoniū ꝯxit: tūc debet p̄termittē seruitiū oñi impantis: z reddē debitū vxori: qz p hoc q̄ oñs ꝓcessit ut mr̄imonium seru' ꝯheret: intelligit ei ꝓcessisse oia que mr̄imoniū requirit. si aūt mr̄imoniū ignorante vel ꝓtradicente oño est ꝯctum: nō tenet reddere debitum: sed potius oño obedire si vtrūq̄ simul eē ñ possit Sed tñ in his multa pticularia ꝓsiderari debent: sicut etiā in oībus hūanis actibus. s. pīculū castitatis iminens vxori: z impedimentū qō ex redditiōe debiti seruitio impato generat: z alīs h'modi: q̄bus oībus rite pensatis iudicari poterit qui magis seru' obedire teneat oño vel vxori. ¶ Ad.iij.oō q̄ in tali casu dī: q̄ oñs cogendus ē ne seruū vendat taliter q̄ faciat onera mr̄imonij grauiora: p̄cipue cum nō deest facultas vbicunq̄ seruū suū vēdendi iusto p̄cio. ¶ Ad.v.oō: q̄ p religionē et ordinis susceptionē alīqs obligat diuinis obsequijs q̄tum ad totū tēpus: sed vir tenet vxori debitum reddere nō semp sed ꝓgruis tpibus: z iō nō est sīle z p̄terea ille q̄ intrat religionē z suscipit ordinem obligat se ad opera que sūt nālibus supaddita: in q̄bus oñs ptātez eius hz: z non in nālibus ad que obligat se per matrimoniū. vnde posset continentiam vouere sine consensu domini.

¶ Ad tertiuz sic ꝓceditur: vī q̄ fuitus mr̄imonio nō possit supuenire ut vir se alteri vendat in seruū: qz qō i fraudem z p̄iudiciū alterius factū est ratum eē nō oz. sed vir q̄ se in seruū vendit facit hoc qñq̄ in fraudē mr̄imonij: z ad minus in detrimentū vxoris. ḡ nō debet valere talis venditio ad seruitutē inducēdam. ¶ p̄. duo fauorabilia p̄iudicant vni non fauorabili. sed mr̄imoniū z libertas sūt fauorabilia z repugnant seruituti que nō est fauorabilis in iure. ḡ fuitus talis debet penitus annullari. ¶ p̄. in mr̄imonio vir z vxor ad paria iudicant: ut supra dictū est. sed vxor nō pōt se in ancillā dare nolente marito. ergo nec vir nolēte vxore. ¶ p̄. illud qō impedit rei generationē in nālibus: destruit etiā rem generatā. sed seruit' viri nesciēte vxore impedit mr̄imonij ꝯctum anteq̄ fiat. ḡ si posset mr̄imonio supuenire destrueret mr̄imoniū qō est inconueniēs.

¶ Sed ꝯ: qlibet pōt dare alteri qō suū est. sed vir est sui iuris cū sit liber. ḡ pōt ius suū dare alteri.

¶ Rñdeo oō: q̄ vir subdit vxori solū in his q̄ ad actū nāe ptinent in qbus sūt eq̄les: ad que seruitutis subiectio se nō extendit: z iō vir nolente vxore pōt se alteri in seruū dare nō tñ ex hoc mr̄imoniū dissoluet: qz nullū impedimentū mr̄imonio supueniens pōt dissoluē ipm ut p̄dictū est. ¶ Ad j.ḡ oō: q̄ fraus bene pōt nocere ei q̄ fraudē fecit: sz nō pōt alteri p̄iudiciū generare: z iō si vir in fraudē vxoris alteri det se in seruū: ipe damnū reportat: iestimabile libertatis bonū amittēs: sed vxori nullū pōt ex hoc p̄iudiciū generari qui teneatur reddē debitū petenti: z ad oia q̄ mr̄imoniū req̄rit ñ eni pōt ab his retrahi oñi sui p̄cepto. ¶ Ad.ij. oō: q̄ q̄tuz ad hoc q̄ seruit' mr̄imonio repugnat mr̄imoniū seruituti p̄iudicat: qz tunc seruus tenet vxori reddere debitū etiā nolente oño. ¶ Ad.iij. oō: q̄ q̄uis in actu mr̄imoniali z his que ad nām spectant ad paria vir z vxor iudicent: ad q̄ ꝓditio seruitutis nō se extendit: tñ q̄tum ad dispensatiōz domus z ad alia h'modi supaddita vir est caput mulieris z oz corrigē: nō aūt ecōuerso: z iō vxor ñ pōt se dare in ancillā nolente viro. ¶ Ad.iij. oō q̄ rō illa ꝓcedit de rebus corruptibilibus in qbus etiā multa impediūt generatōz que ñ sufficiūt ad destruendū rem generatā. sed in rebus ꝑpetuis potest ipedimentū p̄stari ne res talis eē incipiat: nō aūt ut esse desistat: sic̄ pz de aia rōnali: z silr ēt ē de mr̄imonio qō ē ꝑpetuū viculū p̄ti vita manēte.

¶ Ad quartuz sic ꝓceditur: vī q̄ filij dēant sequi ꝓditionē p̄is qz denoīatio fit a digniori. sed pater in generatōe est dignior q̄ mater. ḡ ꝛc̄. ¶ p̄. esse rei magis dependet a forma q̄ a mā. sz in generatōne pater dat formā: mater mām: ut dī in. xvj. de aialibus. ergo magis dz sequi ꝑles p̄iem q̄ mr̄em. ¶ p̄. illud p̄cipue dz alīqd sed cui magis similat. sed filī' plus similat p̄i q̄ mr̄i: sic̄ z filia plus mr̄i. ḡ ad minus filius debēt sequi p̄iem z filia mr̄em. ¶ p̄. in sacra scriptura nō ꝓputat genealogia p mulieres: sed p viros. ḡ ꝑles magis sequtur p̄iem q̄ mr̄em. ¶ Sed ꝓtra: siquis seminat in terra aliena fructus sūt ei' cuius est terra. sed venter mulieris respectu semis viri est sicut terra respectu sementis. ḡ ꝛc̄. ¶ p̄. in alīs aialibus hoc videm' que ex diuersis specieb' nascunt q̄ partus magis sequtur mr̄em q̄ patrem. vnde muli q̄ nascunt ex equa z asino magis similātur equis q̄ illi qui nascunt ex asina z equo: ḡ silr debet esse in hoibus. Rñdeo oō: q̄ fm leges ciuiles ꝑtus sequtur ventrē: z hoc rōnabiliter: qz ꝑles

habet a patre complementum formale: sed a mre substantiã corpis: seruitus aũt corpalis ꝓditio est: cum seruus sit q̃si instrumentũ oñi in opando: et iõ ples in libertate ꝛ seruitute sequtur mrem: sed ī his que ptinent ad dignitatẽ que ẽ ex forma rei sequit patrẽ: sic in honorib' ꝛ municipijs ꝛ hereditate ꝛ alijs: ꝛ huic etiam ꝓcordant canones: ꝛ lex Moysi: ut pz Exo. xxj. in qbusdã tamẽ terris q̃ iure ciuili nõ regunt ptus sequtur deteriorẽ ꝓditionẽ ut si pater sit seruus: q̃uis mater sit libera: erunt filij serui: nõ tñ si post pactum mrimoniũ pater se i seruũ dedit nolente vxore: ꝛ sil'r si sit econuerso. si aũt vterq; sit seruilis cõditionis: ꝛ ptineant ad diuersos dnos: tũc diuidãt filios si plures sũt: vel si vnus tñ: vnus alteri recõpensabit de pcio: ꝛ accipiet plem natã in sui fuitiũ: tñ non est credibile q̃ talis ꝓsuetudo possit esse ita rõnabilis sicut illud qõ multoꝝ sapientũ diuturno studio determinatũ est: hoc etiã in nãlibus inuenit q̃ receptũ est i recipiente p modũ recipientis: ꝛ nõ p modũ dantis ꝛ iõ rõnabile est q̃ semẽ receptũ in mulierẽ ad cõditoꝝ ipius trahat. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ q̃uis pater sit dignius ꝓncipiũ: tñ mater dat substantiã corporalem ex pte cuius attendit ꝓditio seruitutis. ¶ Ad ij. dõ: q̃ in his que ad rõnem spẽi ptinent magis similatur filius pri q̃ mri: sz in mãlibus ꝓditionib' magis dz sil'ari mri q̃ pri: qr res hz a forma eẽ specificũ: sed ꝓditiones mãles a mã. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ filius assil'atur pri rõne forme quã hz in sui cõplemento sicut ꝛ pater: ꝛ iõ rõ nõ est ad ꝓpositum.

¶ Ad. iiij. dõ: q̃ qr honor filij magis est ex patre q̃ ex mre: iõ in genealogijs in scripturis ꝛ fm communẽ ꝓsuetudinẽ magis noiant filij a pre q̃ a mre tñ i his q̃ ad fuitutẽ spectant magis mrez sequũt.

¶ Quantum sic proce dit: videt q̃ defectus etatis nõ impedit mrimoniũ: fm enĩ leges pueri accipiũt tutorẽ vsq; ad xxv. annos. g̃ videt q̃ vsq; ad temp' istud non sit confortata rõ ad cõsensũ: ꝛ ita videt q̃ illud dẽat esse tpus statutũ ad mrimnnia ineunda. sed ante tempus illud mrimoniũ põt ꝯhi. g̃ defect' statute etatis nõ impedit mrimoniũ. ¶ Ꝑ. sicut vinculuz religionis est ppetuũ: ita vinculũ mrimonij. sz añ xviij. annũ nõ pñt facere pfessionẽ fm nouã institutionẽ. g̃ nec mrimoniũ ꝯhere si defectus etatis mrimoniũ impediret. ¶ Ꝑ. sic cõsensus ad mrimoniũ requritur ex pte viri: ita ex pte mulieris. sz mlr ante xiij annũ põt cõtrahere mrimoniũ. g̃ ꝛ vir. ¶ Ꝑ. impotẽtia coeundi nisi sit ppetua ꝛ ignorata nõ impedit mrimoniũ. sed defectus etatis ñ est ppetuus: nec ignoratus. g̃ nõ impedit mrimoniuz ¶ Ꝑ. nõ ptinet in aliquo ꝑdictoꝝ impedimentorum: ꝛ ita nõ videt mrimonij esse impedimentũ. ¶ Sed ꝯ est qõ decre. dicit: q̃ puer q̃ nõ põt reddere debitũ nõ est aptus mrimonio. sed ante. xiij. annũ ut in plurib' nõ põt reddere debitũ: ut pz in ix. de aialibus. g̃ ꝛc. ¶ Ꝑ. oiuz nã ꝓstantiũ positus est terminus magnitudinis ꝛ augmẽti: ꝛ ita videt cũ mrimoniũ sit nãle q̃ debeat hre determinatuz tps p cuius defectũ impediat. ¶ Ꝛndeo dõ: q̃ mrimoniũ cum fiat p modũ ꝯctus cuiusdã: ordinatõi legis positiue subiacet sicut ꝛ alij ꝯctus. vñ fm iura determinatũ est: q̃ ante illud tps discretionis q̃ vterq; possit de mrimonio sufficienter deliberare ꝛ debitũ sibi inuicẽ reddere mrimonia nõ ꝯhãtur ꝛ si nõ ita facta fuerint dirimunt. hoc aũt tempus ut in plurib' est in masculis in. xiij. anno: in femis aũt in. xij. anno: cuius rõ supra dis. xxvij. dicta est Quia tñ ꝑcepta iuris positiui sequũtur id qõ est in pluribus: si aliqs ad pfectionẽ debitã ante tempus ꝑdictũ pueniat: ita q̃ vigor nature ꝛ rõnis defectũ etatis suppleat: mrimoniũ nõ dissoluit: et iõ si ꝯhentes añ annos pubereatis: carnaliter añ tps ꝑdictũ fuerint copulati: nihilomin' mrimonium stat indissolubile. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ in illis ad q̃ nã inclinat nõ exigit tantus vigor rõnis ad deliberandũ sicut in alijs: ꝛ iõ ante põt in mrimoniũ sufficienter deliberans ꝓsentire: q̃ possit in ꝯctibus alijs res suas sine tutore ptractare. ¶ Et sil'r ẽt dõ ẽ ad scõm: qr votũ religionis ẽ eoꝝ que sũt supra inclinationẽ nãe: q̃ maiorẽ difficultatẽ hñt q̃ mrimoniũ. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ mlr citius ad tps pubertatis pueni q̃ vir: ut dr in. ix. de aialib': ꝛ supra dis. xxvij. dictũ est: ꝛ iõ nõ est sil'e de vtroq;. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ ex pte ista nõ solũ est ipedimentũ pp impotentiã coeundi: sed pp defectũ rõnis: que ad hoc ñ sufficit ad ꝓsensũ illũ rite faciendũ q̃ ppetuo dura re debet. ¶ Ad. v. dõ: q̃ sic ipedimentũ qõ est ex furia reducit ad impedimentũ erroris: ita ꝛ impedimentũ qõ est ex defectu etatis: qr hõ nõ hz vsuz plenũ liberi arbitrij. ¶ Quod si ipa fuerit in seruitute detenta ꝛc. Sciendũ q̃ si anteq̃ sit detecta seruitus vxoris de q̃ dubitat petat debitũ: si leui suspicione moueat dz reddere debituz: nec ex hoc ei aliqõ ꝑiudiciũ generat. Si aũt ex cã ꝓbabili dubitet vel vehemẽter ꝑsumat: aut certe cognoscat: ñ debet ei debitum reddẽ eccl'ia ꝓcipiente: qr vel sibi ꝑiudiciũ faceret si eaz vxorio affectu cognosceret. aut al's fornicaret.

¶ Dis. XXXVII.

¶ Sunt ergo qui dam ordines ꝛc. Postq̃ determinauit mgr̃ de ipedimẽtis q̃ faciũt psonas medias inter penitus legitimas: ꝛ penitus illegitimas: hic determiat de ipedimentis q̃ faciũt psonas penitus illegitimas. Et diuidit in ptes duas. In ꝑma determinat de ipedimentis que faciunt personas illegitimas respectu cuiuslibet psone. in scõa de impedimentis q̃ faciũt psonas illegitimas respectu aliquaꝝ psonaꝝ ꝛ nõ

respectu omniū. xxxix. dis. ibi Post hoc de dispari cultu tē. Prima in duas. In prima determinat de impedimento ordinis. in secunda de impedimento voti. xxxvij. dis. ibi Nūc de voto tē. Prima in duas. In pma oñdit quō mrīmoniū p ordines impediatur. in scda quō impeditur per vxoricidiū crimen: ibi His adūciendum est tē.

Duplex est qō. ¶ Prima de impedimēto ordinis. ¶ Scda de vxoricidio. ¶ Circa pmū querunt duo. ¶ Primo vtrum ordo p̄cedens impediat mrīmoniū. ¶ Scdo vtruz mrīmoniū p̄cedens ordinē sequi patiat.

Ad primum sic pro

cedit: vī q ordo nō impediat mrīmonium qz nihil impedit nisi a suo ꝓtrario. sed ordo nō est ꝓrius mrīmonio: cum vtrūq; sit sacrm. g nō impedit ipm. ¶ Ꝑ. idē ordo ē apud nos ⁊ apud eccliaz orientalē. sed apud eccliam orientalē nō impedit mrīmoniū. g nec apud occidentalē. ¶ Ꝑ. mrīmoniuz significat ꝓiunctionē xpi ⁊ eccīe. sz hoc p̄cipue cōgruit significari in his q̄ sūt ministri xpi scz ordiatis. g ordo mrīmoniū nō impedit. ¶ Ꝑ. oēs ordines ad aliq̄d spūale ordinant. sed ordo nō pōt impedire mrīmoniū nisi rōne spūalitatis. g si ordo impedit mrīmoniū: q̄libet ordo impediet qō falsū est. ¶ Ꝑ. omēs ordinati pñt eccliastica bñficia habē: ⁊ p̄uilegio clericali gaudē ⁊ eq̄liter. si g pp hoc ordo mrīmoniū impediat: qz vxorati nō pñt hīe beneficiū eccliasticū: nec gaudē p̄uilegio clericali ut iuriste dicūt: tūc q̄libz ordo impedire deberet: qō falsum ē: ut pz p decre. Alex. de cle. ꝓiu: ⁊ sic null' ordo ut videt mrīmoniū impediet. ¶ Sed ꝓtra ē qō decre. dicit: Si i subdiaconatu ⁊ alijs supioꝛib' ordinib' vxores accepisse noscunt eos vxores dimittere cōpellatis: qō nō esset si eēt vex mrīmonium ¶ Ꝑ. nullus vouens ꝓtinentiā pōt mrīmoniū cōtrahere. sed q̄dam ordines sūt q̄ hñt votū ꝓtinentie annexū: ut ex lra patet. g talis ordo mrīmoniū impedit. ℟ ōdeo od: q ordo sacer de sui rōne hz ex q̄dam ꝓgruētia q mrīmoniū impedire debeat qz in sacris ordinib' ꝓstituti sacra vasa ⁊ sacramēta tractant: ⁊ iō decens est ut mundiciā corpalem p ꝓtinentiā seruēt: sed q ipediat mrīmoniū ex constitutione ecclie hz tñ aliter apud latinos q̄ apud grecos: qz apud grecos ipedit mrīmoniū ꝯhendū solū ex vi ordinis: sed apud latinos ipedit ex vi ordinis: ⁊ vlterius ex voto ꝓtinentie qō est ordinib' sacris annexū: qō etiā si q̄s verboten' nō emittat: ex hocipso q ordinē suscipit ꝑm ritū occidentalis ecclie itelligit emisisse: ⁊ iō apud grecos ⁊ alios orientales sacer ordo ipedit mrīmoniū ꝯhendū: ñ tñ mrīmonij p̄us ꝓtracti vsum: pñt enī matrimonio p̄us ꝓtracto vti: q̄uis nō possint mrīmoniū de nouo ꝯhere: sed apud occidentalē eccīa ipedit mrīmoniū ⁊ mrīmonij vsū: nisi forte ignorāte aut cōtradicente vxore vir ordinē sacrū susceperit: qz ex hoc nō pōt ei aliqō p̄iudiciū generari. Quō antē ordines sacri distinguunt a nō sacris nūc ⁊ in pmitiua eccīa supra dis. xxiij. dictū est. ¶ Ad. j. g od q̄ q̄uis ordo sacer nō hēat ꝯrietatē ad mrīmoniū inq̄tum est sacrm: hz tñ repugnantiā quādam ad ipm rōne sui actus qui spirituales actus impedit. ¶ Ad. ij. od: q iam pz q obiectio p̄cedit ex falsis ordo enī vbiq; impedit mrīmoniū ꝯhendū: q̄uis nō vbiq; hēat votū annexū. ¶ Ad. iij. od. q illi q̄ sūt in sacris ordinib' ꝓstituti signant xpm nobilioꝛibus actibus: put ex dictis in tractatu ō ordine pz: q illi q̄ sunt mrīmonio iuncti: ⁊ iō rō nō sequit ¶ Ad. iiij. od: q illi q̄ sunt in minoꝛib' ordinibus ꝓstituti: ex vi ordinis nō ꝓhibent mrīmoniū ꝯhē: qz q̄uis ordines illi deputent ad aliq̄ spūalia: non tñ imediate hñt accessū ad tractandū sacra: sicut illi q̄ sunt in sacris ordinibus: sed ꝑm statutū occidentalis eccīe mrīmonij vsum siue executionē ordinis nō sacri ipedit p̄p seruandā maiorē honestatem in officijs eccīe: ⁊ quia aliquis ex beneficio eccliastico tenetur ad executionem ordinis: et ex hocipso p̄uilegio clicali gaudet: iō hec apō latinos clicis vxorati auferūt: ⁊ p h' pz solutio ad vltimū.

Ad secūduz sic pro

cedit: vī q mrīmonio ordo sacer supuenire nō possit: qz fortius p̄iudicat minus forti. sed fortius est viculū spūale q̄ corpale. g si mrīmonio iunctus ordinē suscipiat p̄iudiciū generabit vxori ut nō possit debitū exigere: cū ordo sit vinculū spirituale ⁊ mrīmoniū corpale: ⁊ sic videt q ñ possit ordinē sacrū suscipe post mrīmoniū ꝓsummatuz. ¶ Ꝑ. post mrīmoniū ꝓsummatū vnus coniuguz sine alterius ꝓsensu non pōt continentiā vouere. sed ordo sacer habet continentie votū annexū. g si vir ordinē sacrū inuita vxore acciper: cogeret vxoꝛ inuita ꝓtinentiā seruare: qz nō posset alteri nubē viro viuente. ¶ Ꝑ. etiā ad tp̄us nō pōt vir vacare orationi sine ꝓsensu vxoris: ut habet. j. Cor. vij. sz apud orientales illi q̄ sunt in sacris constituti tenē tur ad continentiā tp̄e quo exequūtur officiū suū g nec ipi pñt ordinari sine cōsensu vxoꝛ: ⁊ multo minus latini. ¶ Ꝑ. vir ⁊ vxoꝛ ad paria iudicātur sed sacerdos grecus defuncta vxore sua nō potest aliā ducere. g nec vxoꝛ defuncto viro: sed non pōt sibi auferri facultas nubēdi post mortē viri p viri actū. g vir non pōt suscipe ordines post matrimoniū. ¶ Ꝑ. q̄tuz mrīmoniū opponit ordini: tantū ecōuerso. sed ordo p̄cedens impedit mrīmonium sequēs. ergo econuerso. ¶ Sed cōtra: religiosi tenent ad ꝓtinentiā: sicut illi qui sunt in sacris ordinibus. sz post mrīmoniū pōt aliq̄s religionē intrare defuncta vel ꝓsentiēte vxore. g ⁊ ordinē suscipe. ¶ Ꝑ. aliquis potest fieri seruus hominū post matrimoniū. ergo ⁊ seruus dei p̄ susceptionē ordinis

Rñdeo dō:q̄ mr̄imoniū non impedit ordinis sacri susceptionē:q̄ si mr̄imonio iunctus ad sacros ordines accedat etiā reclamāte uxore nihilomin⁹ characterē ordis suscipit:sed executōe ordis caret si aūt volēte uxore vel ipsa defuncta ordinē sacruz accipiat:recipit ordinem ⁊ executionē. ¶ Ad.j.ğ dō:q̄ vinculū ordinis soluit vinculū mr̄imonij rō ne redditionis debiti:ex qua pte hz repugnantiaz ad mr̄imoniū ex pte eius q̄ ordinē suscipit:q̄ non pōt petere debitū:nec uxor tenet ei reddere:sed tn̄ nō soluit ex pte alterius:q̄ ipe uxori tenet debitū reddere si nō possit eam inducere ad continentiā. ¶ Ad.ij.dō:q̄ si uxor sciat:⁊ de eius cōsensu vir ordinē sacrū suscepit:tenet ꝓtinentiā ꝓpetuā vouē nō tn̄ tenet religionē intrare si sibi nō timeat ꝺ periculo castitat pp hoc q̄ vir eius solēne votū emi sit:secus aūt si emisisz votū simplex.si aūt sine ei⁹ ꝓsensu suscepit nō tenet:q̄ ex hoc nullū sibi p̄iudi ciū generat. ¶ Ad.iij.dō:q̄ sicut ꝓbabilius videt q̄us q̄dam ꝓrium dixerint:etiā greci nō debēt ac cedere ad sacros ordines sine ꝓsensu uxoz : q̄ ad minus tpe ministerij sui fraudarent debiti reddi tione quo fraudari nō pñt fm ordinē iuris : si eis ꝺicentibus aut ignorantib⁹ viri ordines suscepe rint. ¶ Ad.iiij.dō:q̄ sic dr̄:eoipo q̄ mlr cōsentit apud grecos q̄ vir suus ordinē suscipiat obligat se ad hoc q̄ ipa in ꝓpetuū alteri nō nubat: q̄ significatio mr̄imonij nō seruaret: que in mr̄imonio sacerdotis p̄cipue exigit. si aūt sine ꝓsensu eius ordinatur:nō videt ad hoc teneri. ¶ Ad.v.dō:q̄ matrimoniū hz ꝓ cā nr̄m consensū:nō aūt ordo: sed hz cām sacramentalē determinatā a deo :⁊ iō matrimoniū pōt impediri ex ordine p̄cedente q̄ non sit vez mr̄imoniū:nō aūt ordo ex mr̄imonio q̄ ñ sit.verus ordo:q̄ sacr̄o:um virtus est imutabilis: sed actus humani pñt impediri. Dō.II.

Deinde queritur ꝺ uxoricidio. Et circa hoc querūt duo.

¶ Primo vtrum in aliquo casu licet uxorē occidere. ¶ Secundo vtrū uxoricidium impedit matrimonium.

Ad primum sic pro

cedit: videt q̄ liceat viro uxorē interficē i actu adulterij deprehensā. lex enī diuia p̄cipit adulteras lapidari.sed ille qui legem diuinā exequitur nō peccat.ğ nec occidens ꝓpriā uxorē si sit adultera. ¶ ꝑ.illud qꝺ licet legi:licet ei cui lex hꝺ cōmittit. sed legi licet interficere adulterā aut quālibet psonā ream mortis:cū ergo lex cōmiserit viro interfectionē uxoris in actu adulterij deprehense:videtur q̄ ei liceat. ¶ ꝑ.vir hz maiorē ptātem super uxorē adulterā q̄ sup eū q̄ cū ipa adulteriū cōmisit.sed si vir ꝓcuriat clericū quē cū ꝓpria uxore inuenit nō est excōicatus.ğ videt q̄ etiā liceat interficere ꝓpriā uxorē in adulterio deprehensam. ¶ ꝑ. viri ē uxorē suā corrigere.sz correptio fit p inflictō nē iuste pene:cū ğ iusta pena adulterij sit mors:q̄ est capitale crimē:videt q̄ liceat viro uxorē adulteram occidere. ¶ Sed ꝓ.in lra dr̄:q̄ eccl̄ia dei que nunq̄ ꝓstringit legib⁹ mūdanis:gladiū nō hz nisi spūalem.ğ videt q̄ ei q̄ vult eē de eccl̄ia nō sit licit⁹ vsus legis illius q̄ uxoricidiū p̄mittit. ¶ ꝑ.vir et uxor ad paria iudicant.sed uxori nō licet interficē virū in adulterio deprehensum.ğ nec viro uxorem

Rñdeo dō:q̄ vir interficere uxorē ꝓtingit dupliciter. Uno mō p iudiciū ciuile: ⁊ sic nō est dubiuz q̄ sine pcō pōt vir zelo iustitie:nō liuore vindicte aut odij motus uxorē adulterā in iudicio seculari accusare crimialiter de adulterio:⁊ penā mortis a lege statutā petere: sic etiā licet accusare aliquē de homicidio aut de alio crimine:nō tn̄ talis accusatio pōt fieri in iudicio eccl̄iastico:q̄ eccl̄ia ñ habet gladiū mālem ut in lra dr̄. Alio mō pōt eam p se ipm occidere nō in iudicio ꝓuictā:⁊ sic extra actū adulterij eā interficere q̄tūcunq̄ sciat eā adulterā neq̄ fm leges ciuiles:neq̄ fm legē ꝓscie licet:sz lex ciuilis q̄si licitū ꝓputat q̄ in ipo actu eā interficiat nō quasi p̄cipiens vel ꝓhibens:sed q̄si penā homicidij inferens:pp maximū incitamentū qꝺ hz vir in tali facto ad occisionē uxoris: sz eccl̄ia i hoc nō est astricta legib⁹ humanis ut iudicet eum sine reatu pene eterne vel pene eccl̄iastico iudicio infligende:ex hoc q̄ ē sine reatu pene infligende p iudiciū seculare:⁊ iō in nullo casu licet viro interficē uxorem ꝓpria auc̄te. ¶ Ad.j.ğ dō:q̄ penā illā infligē daz lex nō p̄misit psonis p̄uatis:sed psonis publicis:que habent officiū ad hoc deputatū. vir autez nō est iudex uxoris:⁊ iō nō pōt eā interficere: sz coram iudice accusare. ¶ Ad.ij.dō:q̄ lex ciuilis nō ꝓmisit viro occisionē uxoris q̄si p̄cipiens: q̄ sic nō peccaret:sicut nec minister iudicis peccat latronez occidens ꝓdemnatū ad mortē:sed p̄misit penā nō adhibens. vñ etiā difficultates quasdā apposuit q̄ bus retraherent viri ab uxoricidio. ¶ Ad.iij.dō q̄ ex hoc nō ꝓbatur q̄ sit licitū simplr:sz q̄tuz ad imunitatē ab aliq̄ pena:q̄ etiā excōicatio q̄dā pena ē. ¶ Ad.iij.dō:q̄ duplex est ꝓgregatio:q̄dam iconomica:sicut familia aliq̄:⁊ q̄dam politica: sic ciuitas aut regnū.ille igit qui p̄est scōe ꝓgregatiōi ut rex aut iudex pōt infligere penā:⁊ corrigentem psonā:⁊ exterminantē ad purgationē cōitatis cui⁹ curam gerit. ¶ Sed ille qui p̄est in prima ꝓgregatione sicut paterfamilias non potest infligere nisi penam corrigentem que non se extēdit vltra terminos emendationis:quā transcendit pena mortis:⁊ ideo vir qui sic p̄est uxori:non potest ipam iuterficere:sed alis castigare.

Ad secūduz sic pro

cedit:vi q̄ uxoricidiū nō impediat mr̄imo

nū. directius enī opponit mr̄imonio adulterium
q̄ homicidiū. sed adulteriū nō ipedit mr̄imoniuz
g̃ nec homicidiū vxoris. ¶ D. grauī pcēm ē occi-
dere mr̄em q̄ vxorē: qz nūq̄ licet verberare mr̄ez:
licet aūt verberare vxorē. sed occisio mr̄is non im
pedit mr̄imoniū. g̃ nec occisio vxoris ¶ D. magis
peccat q̄ vxorē alterius pp adulteriū interficit: q̄
qui vxorē suā: inq̄tum minus hz de motiuo ꝛ mi
nus ad eū spectat eius coꝛreptio. sz q̄ alienā vxorē
occidit nō impedit a mr̄imonio. g̃ nec ille q̄ ppriā
vxorē interfecit. ¶ D. remota cā remouet effect': ſ
sed pcēm homicidij pōt p pniam remoueri. ergo
ꝛ impedimentuz mr̄imonij qđ ex eo causat: ꝛ ita
videt q̄ post pactam pniam non ꝓhibeat mr̄imo
niū ꝯhere. ¶ Sed ꝯ est qđ canō dicit: Interfecto-
res suaꝝ ꝓiugū ad pniam redigēdi sunt: q̄bus pe-
nitus denegat ꝓiugiū. ¶ D. in eo ī quo q̄s peccat
dz etiā puniri. sz peccat ꝯ mr̄imoniū q̄ vxorē occi-
dit. g̃ dz puniri ut mr̄imonio ꝓuet. ¶ Rñdeo dō: q̄
vxoricidiū ex statuto eccl'ie mr̄imoniū ipedit. sed
qñq̄ ipedit ꝯhendū ꝛ ñ dirimit ꝯctū: qñ. ſ. vir pp
adulteriū aut ꝓpter odiū occidit vxorē: tñ si time
tur de incōtinētia eius pōt cū eo dispēsari p eccle-
siā ut licite mr̄imoniū ꝯhat: qñq̄ etiā dirimit con
tractū: ut qñ alīq̄s interficit vxorē suā ut ducat eā
cū q̄ mechat: tūc enī efficit illegitima ꝓsona simpli
citer ad ꝯhendū cū illa: ita q̄ si de facto cū ea ꝯxe-
rit mr̄imoniū dirimit: sz ex hoc nō efficitur ꝓsona
simplr illegitima respectu aliaꝝ mulieꝝ. vñ si cuz
alia ꝯxerit: q̄uis peccet ꝯ statutum eccl'ie faciēs: tñ
mr̄imoniū ꝯctū nō dirimit pp hoc. ¶ Ad. j. g̃ dō
q̄ homicidiū ꝛ adulteriū in aliquo casu ipediunt
mr̄imoniū ꝯhendū ꝛ dirimūt ꝯctum: sic de vxori
cidio h̄ dī: ꝛ dō adulterio ut habitū est ꝑ dis. xxxv.
Uel dō: q̄ vxoricidiū est ꝯ substātiā ꝓiugī: sz adul
teriū ē ꝯ bonū fidei ei debite: sic adulteriū non est
magis ꝯ mr̄imoniū q̄ vxoricidiū: ꝛ ita rō ꝓcedit
ex falsis. ¶ Ad. ij. dō: q̄ simplr loquēdo grauius
pcēm est occidē mr̄em q̄ vxorē ꝛ magis ꝯ naturaz
qz nāliter hō mr̄em reueret: ꝛ iō min' inclinat ad
interfectionē mr̄is: ꝛ pniōr est ad interfectōez vxo
ris: ad cuius pnitatis repssionē vxoricidis ē mr̄i-
moniū ab'eccl'ia interdictū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ talis
nō peccat ꝯ mr̄imoniū sic ille q̄ ppriā vxorē inter
ficit: ꝛ iō non est sile. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ nō ē necessa
riū q̄ deleta culpa deleat oīs pena: sic de irregula-
ritate pz. nō enī pnia restituit in pstinā dignitatez
q̄uis possit restituere in pstinū statū gr̄e: ut ꝑ dis.
xiij. dictū ē. ¶ Uxorē vginē ꝛc. intelligit sub hypo
thesi. i. si ad clericatū redire desiderat ad sacerdo-
tiū ꝓmouendus. ¶ Sancta dei eccl'ia gladiū nō
hz ꝛc. ꝓtra est qđ Ber. dicit ad Eugeniū: q̄ eccl'ia
vtrūq̄ gladiū hz. Et dō q̄ hz spūalem tñ q̄tū ad
executionē sua manu exercendā: sz hz etiā tpalem
q̄tū ad eius iussionē: quia eius nutu extrahendus
est: ut dicit Bernardus. ¶ Di. XXXVIII.

HAnc de uoto

inspiciam' ꝛc. Postq̄ determi
nauit mg̃r de ipedimēto ordis
hic determinat de ipedimento
voti. Et diuidit in ptes duas.
In ꝑma oñdit quō hō ipedit a
mr̄imonio ꝯhendo p votū q̄ deo se obligat. in se-
cūda quō ipedit a mr̄imonio p aliō mr̄imoniū iā
ꝯctum q̄ se hō vxori obligauit: ibi Cū vero mlr et
vir ꝛc. Prima in tres. In ꝑma oñdit qđ sit votuz.
in scōa distinguit multiplex votū: ibi Sciendū vo
q̄ votū ꝛc. in tertia oñdit q̄ votū ꝛ q̄liter mr̄imo-
niū ipedit: ibi Qui ꝓuatū faciunt vtoū ꝛc. Et hec
ꝑs diuidit in duas. In ꝑma oñdit q̄ votū ꝓtinen-
tie ipedit mr̄imoniū. in scōa oñdit qđ agenduz sit
cū eis qui post votū nupserit: ibi De virginib' aūt
nō velatis ꝛc. Et circa hec tria facit. Primo oñdit
q̄ debent agere pniam. Scōo obj̃cit in ꝯrium: ibi
Nō ē hic ꝑtermittendū ꝛc. ¶ Cuz vir ꝛ mlr ꝛc. h̄
determiat de alio ipedimēto mr̄imonij: qđ supra
dictū ē ligamē. ꝛ diuidit in ptes duas. In ꝑma oñ-
dit q̄ mr̄imoniū ꝓcedens dū stat impedit ab alio
mr̄imoniō ꝯhendo. in scōa oñdit quō adhuc mr̄i
monio stante pōt eē ꝓiunctio scōi mr̄imonij sine
pcō q̄uis nō sit verꝫ mr̄imoniū: ibi Dic q̄rit de il-
lis femis ꝛc. Et hec in duas: ſm duos casus q̄s po-
nit. scōa ps incipit ibi: Sed si quis relicta ꝛc.

¶ Duplex qō. ¶ Prīa de voto. ¶ Se
cūda de scandalo qđ alicui voto adiun-
git: ut in lr̄a dī. de ligamis enī ipedimēto
idē est querē qđ de pluralitate vxoꝝ: ꝛ de indiuisi
bilitate mr̄imonij: de q̄bus ꝯ dis. xxxiij. dictū est.
¶ Circa ꝑmū q̄runt. v. ¶ Primo de voto ſm se.
¶ 2° de voti diuisione. ¶ 3° de voti obligatōe. ¶ 4° de
voti dispensatione. ¶ 5° de relatione virginuz que
fit in signum cuiusdam voti.

AD primum sic pro

cedit: vī q̄ votū incōueniēt in lr̄a diffi-
niat: Uotū enīz de sui nois rōe ꝓpositū volūtatis
ꝑportat sine aliq̄ ꝓmissione. vota enī fieri dicunt q̄
volūtarie fiūt: qđ ēt p aliā diffinitionē de voto da
tā pz. Uotū ē ꝓceptio bōi ꝓpositi cū deliberatiōe
firmata q̄ q̄s ad aliq̄d faciendū vel nō faciendū se
deo obligat. g̃ nō debuit ꝓmissionē ponē in diffini
tōne voti. ¶ D. ꝓmittē ꝓgredit a mēte sic ꝛ credē
sz credē null' pōt nisi volens. ergo nec ꝓmittere
ꝛ ita frustra additur Spōtanee. ¶ D. ꝓmissio ñ
est idem qđ ꝓmissionis testificatio. sed votum est
quedam ꝓmissio ut pz p diffinitionem Hug. de
scō Uic. q̄ dic: q̄ votū ē spōsio animi voluntaria
g̃ male dic mg̃r q̄ votū est ꝓmissiōis testificatio.
¶ D. illō qđ ponit ī diffinitōe dz vlr diffinito ꝓue-
nire. sz ñ oē votū fit deo: qz ēt scīs vota fiūt. g̃ incō
uenienter ponit in diffinitōne voti q̄ dz deo fieri.

¶ P. iuriste sic diffiniũt votũ: Uotũ est alicui' boni cum deliberatione facta ꝓmissio. sed nõ omne bonũ est de reb' ad deũ ptinẽtibus: imo q̃dam ꝓnent ad ꝓximũ. g̃ nõ debet in diffinitõe voti poni qõ sit ō rebus ad deũ ptinẽtibus. ¶ P. ad votum req̃ritur animi deliberatio: ut ꝑz ꝑ quandã diffinitionẽ a mg̃ris de voto datã q̃ talis ẽ: Uotum est ꝓmissio melioris boni ex deliberatõe firmata. cũ g̃ in ꝓdicta diffinitõe que in lr̃a ponit nõ fiat mentio de deliberatione: videt insufficiẽs. ¶ Uteri' videtur: q votũ nõ sit tm̃ de meliori bono: q̃ illud qõ est nec̃itatis nõ reputat bonũ melius ꝙz cõe bonum: sed de eo qõ est necessitatis põt eẽ votũ: sicut Jacob Gen̄. xxvij. vouit q eẽt sibi dñs in deũ. g̃ ñ oz q sit de meliori bono. ¶ P. vota q̃dam fiũt de rebus indifferẽtib': sicut mulieres precipue solent vouere q nõ pectinent caput tali vel tali die: sed indifferẽtia nõ includit in bonis melioꝛib'. g̃ votum nõ est semp de bono meliori. ¶ P. illud qõ ẽ illicitũ nõ est bonũ: nedũ ut sit melꝰ. ꝙz de illicito põt esse votũ: sicut ꝑz de Jepte: q̃ pp votũ occidit filiã innocentẽ: q̃ ut dicit Hiero. in cathalago sanctoꝛ ponit: Quia placuit deo anim' vouẽtis. g̃ votuz ñ est semp de meliori bono. ¶ P. meliora bona vident illa esse de q̃bus est ꝓsiliũ. sed de illis que p̃t vergere in piculũ ꝓsone nõ est ꝓsiliũ: que tm̃ q̃daz vouent: sicut q abstineãt ouob' vel tribus diebus a cibo: qõ sine piculo ꝓsone sustinẽ nõ p̃nt. g̃ votũ nõ est semp de meliori bono. ¶ Sed ꝯ est diffinitio voti ꝑus posita. ſ. votuz ẽ ꝓmissio melioris boni ꝛc̃. ¶ Uterius videt: q etiã ille q̃ nõ est sui iuris possit aliq̃d vouere: q obligatio q̃ fit inferiori nõ põt impedire seruitiũ superioꝛi dño impẽdendũ. ꝙz ꝑ votũ aliqs se obligat ad seruiendũ deo. g̃ obligatio q̃ seruus ẽ obligat' dño suo hõi: tm̃ nõ põt euz a voto ꝓhibẽ. ¶ P. Filiusfamilias est in ptãte patris. ꝙz põt vouere etiã ꝯdicente pr̃e: sic̃ quotidie fit q̃ inuitis pentibus iuuenes in religionib' ꝓfitent g̃ ille q̃ nõ est sui iuris põt votũ emittẽ. ¶ P. nullus est magis in ptãte alterius q̃ monach' q̃ obedientiã ꝓmisit. ꝙz monachus põt vouẽ ut videtur cũ in q̃busdã sit sue volũtatis arbiter: nõ enĩ i omnibus tenet obedire ꝑlato: ut Ber. dicit. sed in his tm̃ que ad religionẽ ptinent. g̃ ꝛc̃. ¶ P. vxoꝛ etiaz est sub ptãte viri: ut ꝑz Gen̄. iij. ꝙz vxoꝛ in q̃busdaz põt vouere sine consensu viri. g̃ ꝛc̃. ¶ Sed ꝯ ẽ: q nõ licet sacrificiũ ex alieno deo offerre. sed ille qui votũ emittit q̃dammõ sacrificiũ deo offert. g̃ si sit in ptãte alterius nõ põt votũ emittẽ. ¶ P. votuz cũ hẽat spontaneã ꝓmissionẽ: libertatẽ req̃rit. sed ille qui est in ptãte alterius nõ habet libertatẽ. g̃ ñ põt vouere. ℟ ndeo dõ: ad. j. qõnem: q votũ suo noie obligationẽ quãdã exꝑmit ex volũtate factã ꝛ q: volũtate nõ põt aliqs obligari nisi ei q̃ volũtatis ẽ cognitoꝛ: qõ soli' dei ẽ: iõ exꝑssi imporꝛtat obligationẽ deo factã: ꝛ exꝑssi de his q̃ ad deum spectãt: cũ ꝓsone obligatio alicui facta de his q̃ ad deũ nõ spectant nulla sit: obligatõ aũt hõi exteri' sit ꝟbo exteri' exꝑsso. vñ dr̃ Prouer. vj. Illaqueatus es verbis oris tui. ꝛ iõ ei q̃ coꝛ intuet oz q fiat obligatio volũtaria interioꝛi verbo: ꝛ iõ oz q fiat ꝑ actum illius potẽtie cuius ẽ verbũ interius enunciare: qõ est rõnis: ꝛ iõ ipe actus rõnis qui est ꝓmissio est essentialit votũ. q enĩ ꝓmissio sit rõnis actus ꝑz: tum ex hoc q est enũciatio quedã: tuz ex hoc q ꝓmittens rẽ ꝓmissã ad alterũ ordinat. ois aũt ordinatio rõnis est: ꝓmissio aũt exterius facta qñqz dr̃ nuda: qñ nõ hz aliq̃d additũ qõ obligatõnem ꝓfirmet: ꝛ tũc nõ hz plenã vim obligãdi. silr etiã ꝓmissio interius facta deo ad hoc q plenam vim obligandi hẽat oz q nõ sit nuda: sed habeat aliq̃d quo ꝓfirmet. Et hec q̃dem ꝓfirmatio ꝑ tria gradatim hz fieri. Primo ꝑ deliberationẽ simplicem. ſcõo ꝑ intentionẽ obligandi se ad certã penã tertio ꝑ hoc q testimoniuz hoim adhibet ꝓmissioni interioꝛi: ꝛ sic de voto dantur plures diffinitõnes ꝓm diuersa eoꝝ q̃ requirunt ad votũ in diffinitionib' illis ꝓprehensa: ꝛ possent adhuc multo plures dari. diffinitio tm̃ qua mg̃r ponit vi eẽ perfectissima: q̃ ponit ꝛ ꝓmissionẽ que ẽ eẽntialiter votũ: ꝛ tãgit voluntatẽ in hoc q dr̃ Spontanee. que est causa obligationis: et ꝓfirmationẽ vltimã ꝓmissionis: q̃ alias includit in hoc q dic̃ Testificatio: ꝛ voti terminũ: q̃ est actus ad alterꝝ in hoc q dicit Quia debz deo fieri. ꝛ mãm: in hoc q dic̃ q est de his que dei sũt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q velle aliq̃d nõ est vouẽ: ꝛ iõ ꝓpositũ nõ est votũ: ꝙz enũciatio illius ꝓpositi ꝑ modũ ꝓmissionis: ꝛ q̃ enũciatio interioꝝ ꝓceptio cordis dr̃: iõ in illa diffinitione ponit votũ esse ꝓpositi ꝓceptio: si tm̃ simplr votũ diceret eẽ ꝓpositũ: esset p̄dicatio ꝑ cãm: q̃ ꝓpositum est ꝓncipiũ voti: sic̃ etiã qñqz ipm̃ desiderium dr̃o vocat: ut supra dis. xv. dictũ est. ¶ Ad. ij. dõ: q ꝓmissio qñqz fit ore ꝛ non corde: ꝛ talis quo ad deũ nõ est votũ: ꝛ iõ oportuit addẽ Spontanee. Et ꝑterea q̃ vis homo ñ possit cogi sufficienti simpliciter ad ꝓmittendũ: põt tm̃ cogi coactione q̃daz interꝑtatiua ad exterioꝛem ꝓmissionẽ: sicut ꝛ alia opa volũtatis exterioꝛa: nõ aũt ad ꝓmissionẽ interioꝛẽ: sicut nec ad ſ dẽ. mg̃r aũt diffinit votũ exterius ꝓlatum: qõ põt mr̃imoniũ impedire. sic enĩz intendit hic de voto: ꝛ hoc votũ est testificatio interioris ꝓmissionis: nõ ipa iterioꝛ ꝓmissio: ꝛ ꝑ hoc ꝑz solutio ad. iij. ¶ Ad. iij. dõ: q votũ nõ fit sãct̃ nisi ꝓm q ꝑ suffragia sũt mediatoꝛes inter nos et deũ: sicut ꝛ oꝛo ad scõs fit: ꝛ iõ omne votũ ꝓncipaliter ad deũ reducit sicut ꝛ oꝛo. ¶ Ad. v. dõ: q illa diffinitio iuriste ꝛ est intelligẽda nõ de quolibz bono: sed ō eo qõ ptinet ad pietatis religionẽ: ꝛ hꝰ dei est: siue fiat in proximo sicut in proxima materia: siue in seipso siue in deo. ¶ Ad. vj. dõ: q in testificatione includitur deliberatio ut dictum est.

¶ Ad.ij.q̃onem dō: q̃ sicut ex iam dictis pz: votū nō pōt eē nisi de aliq̃ bono ad cultū dei ptinente q̃cunq; mō: ꝛ iō omne malū obuiat voto ex pte eius cui fit obligatio: sz ex pte eius ex q̃ talis obligatio ꝓcedit. s. volūtatis. oīs necitas aliq̃ mō obuiat voto. Est aūt duplex necitas. Una absoluta ꝛ talis necitas oīno excludit votū: sicut si aliquis voueret se nō morituꝝ: vel ea q̃ oīno nō sūt in potestate eius nullū eēt votū. Alia ē necitas ꝓditōnata ex suppositōe finis: ꝛ sic inest nobis necitas faciendi illa sine q̃bus nō possum' salutē ꝓsequi: sicut sūt p̄cepta ad q̃ alīs tenemur: ꝛ talis necitas nō excludit oīno votū. inuenit eni q̃nq; large accipiendo votū eē ō his q̃ sūt sub tali necitate: sz excludit talis necitas votū ꝓpꝛie dictū: nō si votū accipiatur fm ꝓpꝛiā sui rōnem: est ꝓpꝛie ō bonis illis ad que nō oēs tenent q̃ superogationis sūt: ꝛ iō dicūt meliora bona: q; supaddunt illis bonis sine q̃bus nō est salus: ꝛ iō votū ꝓpꝛie acceptū dī eē de meliori bono. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̃ illa Jacob ꝓmissio magis fuit recognitio q̃dam obligatōis: q̃ obligatōis cā: ꝛ iō nō pōt ꝓpꝛie: sed largo mō votū dici. Uel dō: q̃ votū Jacob nō fuit de eo q̃ erat necitatis: sed de spēali mō cultus p altaris ꝓstructōz ꝛ decimaꝝ exhibitōz: ꝛ iō fuit de meliori bono. ¶ Ad ij. dō: q̃ talia vota, mulieꝝ sūt sortilegia magis q̃ vota. sunt eni reliq̃ q̃dam idolatrie fm quā obꝛuabant oles ꝛ mēses: ꝛ iō ꝓ nō votis hñda sunt: ꝛ peccāt talia vouētes: q; ut Hiero. dic̄: Cū infidelibus ēt nec noīa hīe debemus cōia. ¶ Ad.iij. dō: q̃ votū si sit de eo q̃ est simplr malū nō est votū: nisi eq̃uoce: ꝛ iō nullo mō obligat. si aūt ē ō eo q̃ vno casu ꝓtingēte pōt eē bonū ꝛ alio malū. si sit i oēm euentū ē indiscretū. si aūt sit in bonū euentū ꝓ intentionē vouētis ē discretū: ꝛ in malo euentu nō obligat. votū igit Jepte fuit de eo q̃ in aliquo euētu poterat eē bonū. s. si obuiaret aīal imolaticiū: ꝛ i aliquo euētu nō bonū. s. si obuiaret aīal nō imolaticiū: ꝛ q; vouit in oēm euentū votum indiscretū fuit. ḡ in voto eius q̃tum ad emissionē voti est aliq̃d laudabile. s. deuotio ꝛ fides q̃ sperabat a deo victoriā: ꝛ sic dī eē motus a spū scō. sed determiatio voti est indiscreta: q̃tū aūt ad executionez ipm factū ē crudele: sed figura ē ibi laudabilis: et iō q̃is votū eius fuerit aliq̃ mō laudabile ipe tn nō excusat a pcō: q; fuit i vouēdo stultus: ꝛ i reddendo ipius ut Hiero: dicit: ponit tn i cathal. sanctoꝝ pp victoriā quā a deo obtinuit sic ꝛ alī sci.

¶ Ad.iij. dō: q̃ in piculū psone vergens votū n̄ est fuandū: q; nullus pōt aliq̃d vouē in piculū p̄sone sue: ꝛ iō tutū ē q̃ in talib' querat dispensatō supiorīs: si tn eā nō daret: ꝛ piculū imineret: possz secure frangere votū: posset aūt piculū imminere vl ex infirmitate: vel ex pauptate: ut si nō hēat aliud ad comedendū q̃ illud a q̃ vouit abstinere. ¶ Ad iij. q̃onem dō: q̃ ex iam dictis pz: q̃ votū non pōt emitti ab aliquo nisi de his que subiacēt voluntati eius: ꝛ iō ille q̃ ē sub ptāte alterius ꝓstitut' q̃tū ad ea in q̃bus ei subiacet vouere n̄ pōt: q; talia nō subiacent eius voluntati. silr etiā illi q̃ nō hñt vsū li.ar. sic aliq̃ qui nō sunt sane mētis vouere n̄ pnt nec ēt pueri añ annos pubertat. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̃ in hoc ipo q̃ seruit hō dño suo carnali seruit spūali. vñ apls: propt ꝓsciam eis esse fuiendū docet. ꝛ q; hoc est necitas nō pōt p id q̃ nō est necitas impediri: sic nec illud q̃ cadit sub p̄cepto pōt per id q̃ cadit sub ꝓsilio tolli. ¶ Ad.ij. dō: q̃ exquo hō venit ad annos pubertatis: nō ē sub ptāte alterius si sit libere ꝓditionis q̃tum ad ea q̃ ad psonā suaz spectāt: ꝛ iō sic talis iuitis pentib' pōt mrimoniū ꝓhere: ita inuitis eis pōt religionē pfiteri: sz q̃tuz ad res domesticas nō potest aliq̃d vouere sine consensu p̄is. ¶ Ad.iij. dō: q̃ q̃is religiosus non teneat ad obediendū in oīb⁹ que ei possent imperari: tn tenet ad obediendum q̃tum ad omne tēpus de his que sibi imperari pnt. sicut ꝛ seruus nō est exemptus aliquo tempoꝛe a seruitio dñi sui. et iō nullū tempus ē eis vacans quo possint q̃libet facere. ꝛ quia omne votum est aliquo tpe cōplendū iō sicut nec fu' ita nec religiosus aliq̃ votū emittere potest sine cōsensu sui superioris. ¶ Ad.iij. dō: q̃ in his in q̃bus vxoꝛ viro tenetur ꝛ ecōuerso neuter potest vouere sine mutuo ꝓsensu: sicut pz ō voto continentie. sed q; in dispensatōe dom' ꝛ regimine vite mulier est subiecta viro ꝛ non ecōuerso: ideo vir potest in talibus vouere sine consensu vxoris: sed non econuerso.

¶ Ad secundū sic pro cedit: videtur q̃ votū inconuenienter diuidatur in commune ꝛ singulare: quia diuisuz debet fm eandem rationem predicari de diuidentibus. sed votum non eadem rōne p̄dicatur de voto communi ꝛ singulari: quia singulare ꝓpꝛie est votum non autem cōmune: ut ex dictis pz. ergo ē incompetens diuisio. ¶ Ꝺ. singulare non diuidit contra cōmune. sed magis ꝓpꝛie contra vniuersale. ergo ꝛ votum deberet hic diuidi in singulare et vniuersale. ¶ Ꝺ. omne votū sui transgressione n̄ inducit speciale peccatum. sed votum commune sui transgressione non inducit speciale peccatum: quia sic homo post baptismū q̃libet peccato peccaret dupliciter. ergo non est votum aliquod commune. ¶ Ꝺ. ille qui non habet vsum li.ar. nō pōt votum emittere. sed baptismum suscipit aliq̃s nō hñs vsum li.ar. ergo in baptismo nō fit aliq̃ votum quod commune dici debeat. ¶ Ulterius videtur q̃ votum non conuenienter diuidatur in priuatum et solenne. est enim aliquod votum publicum quod non est solenne nec priuatum. ergo nō est sufficiens predicta diuisio. ¶ Preterea. diuisio debet esse per ea que sunt essentialia rei. sed

ꝑuatum ⁊ solēne nō diuidūt votū p aliqđ qđ sit ei essētiale: qz votū essentialit ẽ q̄dam obligatio deo facta. q̄tum aūt ad deū nō differt obligatio vtruz fiat in secreto vel cora plurib⁹. g̃ ꝓdicta diuisio est incōpetēs. ¶ Ꝺ. qñ aliqđ cōi diuisione p se diuidi tur: oz q diuisa specie differāt. sed votū ꝑuatum ⁊ solenne nō differūt specie: qz sic nō posset aliquod votū ꝑuatū solēnizari: cū spēs nō transeāt in inuicē. g̃ ꝓdicta diuisio est incompetēs data de voto. ¶ Ꝺ. sic votū hz q̄dam q̄ ptinēt ad solēnitatē: ita mr̃imoniū ⁊ alia sacra. sed in mr̃imonio nō distinguit simplex mr̃imoniū a solēni. g̃ nec in voto tal⁹ distinctio eē debet. ¶ Vlterius vr̃ q votū nō solenizet p ꝓfessionē ad certā regulā ⁊ p ordinis sacri susceptionē: ut q̄dam dicūt. solēnitas enī ponitur differētia voti cōiter dicti. sed q̄dā vota sūt q̄ nō habent sub aliqua certa regula: neq; sūt ordini sacro annexa: sic votū pegrinatōnis. g̃ illa duo nō sufficiunt ad solennitatē voti faciendā. ¶ Ꝺ. dī etiā a q̄busdā q votū solenniçat p susceptōz hitus religionis. sz qñqz suscipit hitus religionis sine ꝓfessione vel ordis susceptōe. g̃ nē. ¶ Ꝺ. añ ꝓstōnem certaz regulaz potuit votū solēniçari ēt sine ordis susceptione. sz nūc nō min⁹ pñt se hoies obligari deo q̄ ꝑus. g̃ ⁊ nūc solēnitas voti pōt eē sine ꝓfessiōe certe regule. ¶ Ꝺ. ꝓfessio certe regle pōt fieri in ꝑuato. sz votū solēne hic ꝺ ꝑuatū diuidit. g̃ ꝓfessio certe regule ñ ē sufficiēs ad votū solenniçādū. ¶ Sz ꝺ: effect⁹ voti solēnis ꝓpriꝰ ē dirimē mr̃imoniuz ꝺctū: sed solū votū qđ ē annexū ordini: ⁊ qđ est ad certā regulā dirimit mr̃imoniū ꝺctum. g̃ solū his modis votū solēniçat. ¶ Rideo dđ ad. j. qōnem: q diuisio illa q̄ votū diuidit in singulare ⁊ cōe est diuisio analogi: qđ ꝓdicat p ꝑus ⁊ posteri⁹ de suis diuidentib⁹ sic ens de substātia ⁊ accīte. cū enī votū sit obligatio ex volūtate facta: necitas aūt volūtariū excludit illud votū qđ nihil hz necitatis dī p ꝑus votū q̄si hñs ꝓplete rōnem voti: ⁊ h⁹ ē votum singulare: qđ ē de illis ad q̄ nō tenemur. Illud aūt votū qđ hz aliq̄d necitatis hz incōplete rōnez voti ⁊ iō dī p posteri⁹ votū. ⁊ hoc ē votū cōe qđ est de his ad q̄ oēs tenēt: quoz ē necitas ꝓditionata: nō absoluta ut ex dictis pz. ¶ Ad. j. g̃ dđ: q rō illa ꝓcedit de diuisione vniuoci: ⁊ talis ñ ē h. ¶ Ad. g. dđ: q votū cōe ē q̄dā singularis act⁹ ⁊ a singulari plōa emissū. vñ non posset ꝓuenienī dici vle: sed dī cōe rōne hoz ꝺ qb⁹ ē ad q̄ oēs tenēt. ¶ Ad. ij. dđ q trāsgressio voti cōis ñ facit spēale pccm: sz addit pccō spēalē deformitatē. magis enī peccat baptiça tus eodē genē pccī q̄ ñ baptiçatus: ut pz Hebre. x. Quāto putatis deteriora mereri supplicia q̄ filiū dei cōculcauerit: ⁊ sanguinē testi pollutū duxerit. ⁊c. ⁊ iō ñ frustra emittit cū aliquā obligatōz addit sic lex scripta addit aliquā obligatōz supra legem nāe: ⁊ ita nō facit aliud pccm: sz nouā deformitatez addit. ¶ Ad. iij. dđ: q rō illa ꝓcedit de votis que sūt de his ad q̄ nō oēs tenēt: sz ex hoc q vice pueri patrinus votū cōe emittit nihil puero depit: qz ad idē alis eēt obligat⁹: nec obstat q sit maioz obligatio: qz huic ꝓponderat magnitudo bñficij q̄ ipedi tur. nō enī iniuriā facit puero q̄ ꝓ eo bñficiū accipit ab aliquo cui postea puer ad annos discretōis veniēs ad fuitiū vel gr̃az actōez teneat. ¶ Ad. ij. qōnē dđ: q diuisio voti in ꝑuatū ⁊ solēne ē diuisio totius ptātiui in ptes suas: cui⁹ pfecta vtus ē i vna suaz ptiū: in alīs aūt q̄dam ipius pticipatio: sic aia diuidit in rōnalē: sensibilē: ⁊ vegetabilē. virtus aūt voti est obligatio: q̄ q̄dez vtus ꝓplete ē in voto solēni cuius obligatio nullo casu irritari pōt: sed ē incōplete in voto ꝑuato: cuius obligatio aliq̄ casu irritat ut dicet. ¶ Ad. j. g̃ dđ: q votū pōt dici publicū dupl⁹. Uno mō p se: qz hz aliq̄d annexū vñ in publicuz venire dēat: sic cū q̄s recipit ordinē sacrū p quē mīster eccl'ie ꝓstituit ad publice deo seruiendū. Alio mō p accñs: sic qñ i notitiā plīmoz venit: ⁊ qz rei iudiciū nō variat p id qđ est p accñs sz fm id qđ est p se: iō votū publicū scdo mō in idē ꝓputat qđ ꝑuatū. sed publicū ꝓmo mō distinguit a ꝑuato: ⁊ hoc est solenne. ¶ Ad. ij. dđ: q dicta diuisio dat p ea q̄ sūt eēntialia voto. illđ enī ex q votū hz vim obligādi est sibi essentiale. vñ nō ē verū q eq̄liter obligent oībus modis: nec quo ad deū: nec q̄ ad hoies: sz aliq̄ mō eq̄liter obligant ut dicet. ¶ Ad. iij. dđ: q nālis ē ordo quo fit ꝓgressus de i pfecto ad pfectū. vñ ⁊ i totis ptātiuis fit ꝓgressus ab vna pte in aliā: sic embrio ꝑus hz aiam vegetabilē aliq̄ mō q̄ sensibilē: ⁊ sensibilē q̄ ratōnalē. Et silr ēt nō est incōueniēs q idē votū ꝓmo sit ꝑuatū: ⁊ postea publicuz. ¶ Ad. iij. dđ: q mr̃imoniū et alia sacra hñt plenū effectū suū p̄missis his q̄ ad solēnitatē sacri ptinēt: pp hoc q hñt efficaciaz ex vtute diuina: ⁊ nō ex instōe hūana. sz votū qđ obligat p id qđ ab hoie est: nō hz pfectā vi obligādi nisi debita solēnitate adhibita: ⁊ iō votū distinguit p solēne ⁊ ñ solēne: ñ aūt mr̃imoniū vel aliqđ aliđ sacrm. ¶ Ad. iij. qōnē dđ: q votū ut dictū ē dī solēne ex h⁹ q hz ꝓpletā vi obligādi: ea enī ad solennitatē rei ptinere dicunt q̄ ei ꝓpletū eē tribuūt. votū aūt cū eēntialit sit ꝓmissio: ꝓplemētū sue vtutis accipit sic ⁊ ꝓmissio cui q̄dē obligatio tūc cōplet q̄n aliq̄s h⁹ qđ ꝓmittit in pñti dat: q̄dāmō ponēs eū cui fit ꝓmissio i corꝑali possessione alicuius rei vñ hīe possit qđ ꝓmittit: sic si aliq̄s fructus agri ꝓmittēt ⁊ ꝓmittēdo agrū daret. Et silr si fuitiū aliqđ ꝓmittēt ⁊ se in seruū daret: Et iō tūc votū solēniçari dī q̄n aliq̄s pñtialit se dat deo dīnis seruitijs mācipādo: qđ q̄dē fit p ordis sacri susceptionē ⁊ p ꝓfessionē certe regule debito mō facte. s. i māu el⁹ q̄ debet recipe: ⁊ alīs circūstantijs seruatis que fm iura determinant: alis enim nō esse votū solenne q̄tumcūq; quis ꝓfiteretur: quia ex tali ꝓfessione ñ fieret sub potestate eorum qui religioni ꝑsūt.

¶ Ad.j.g od: q cum solennitas voti sit ex hoc q res ipa dat vñ pmissio ipleat: qñ aliqd tpalit solvendū pmittit: nō pōt solēne votū ee: sic est votū pegrinationis vel aliud h'moi. nec obstat q solennitas differētia voti cōiter sūpti ponit: qr ēt aīa rō nalis in q ē pfecte rō vite nō est in oibus viuētibus quis rōnale ponat differentia aīalis simpliciter.

¶ Ad.ij. od: q hitus religionis est duplex. qdam q nō pfessis dari solet. alius q datur pfessis: r si i qbusdā religionib' vtrisq idē hitus def: tñ in professione psueuit hitus bñdici: r hitus sic bñdictus qsi alius putat. pmus g hitus nō sufficit ad solenizandū votū etiā pus emissū: sed scdi hitus susceptio solēnizat votū: qr ē qdam psumpta pfessio: ꝫ quā psumptionē ēt nō admittat pbatio si fuent debite circūstātie sic q def hitus ab eo q dare possit: r cotā fratr multitudine. si eni aliqs in domo sua talē hitum suscepisset: nō pp hoc pōsumeretur votū solenizasse: r iō hitus susceptio nō oz poni alia cā solēnitatis: qr nō solēnizat votū nisi ingtū est pfessio qdam pōsumpta. ¶ Ad.iij. od: q añq essent iste regule q mō sunt erat aliqs modus viuē di ab ecclia approbatus: quo aliqui ad ea que superogationis sūt se obligabant: r tūc certi tpis obligatio ad aliū modū viuendi idē faciebat qd nūc obligatio ad certā regulā. ¶ Ad.iiij. od: q votuz hoc nō oī puatum qd ad noticiā paucoꝝ venit: sz qr nō hz vñ oporteat ad noticiā deduci. ille aūt q pfessionē i occulto facit: ut si i domo sua faciat in manu eius q eā recipe possit: facit votū qd habet vñ in publicū deduci dēat: qr oz eū secularē vitaz dimittē: r in claustro cū aliꝗs sui ordinis pversari.

¶ D tertiuz sic proce

dit: vioī q votū nō obliget ut semp neče sit illud obseruari. nullus eni obligari pōt ad ipossibile. sz aliqñ ipossibile est votū obseruari: sic pz i illa q vouit virginitatē r corrūpit. g nō est necitatis votum ꝑuare. ¶ D. effectus ñ pōt esse firmioz sua cā. sed cā dans firmitatē suo voto est deliberatio: ut ex diffinitione ꝑus posita pz. cū g deliberatio humana nō hēat necessariā firmitatē: qr cogitatiōes hominū sūt timide r incerte puidētie nre ut dī Sap. ix. videt q votū non obliget de necessitate ad obseruandū. ¶ D. iuramentū stricti' obligat q votū: qr veritas diuina ex qua iuramentū obligat est efficacioꝝ q deliberatio hūana ex qua obligat votū. sed iuramentū nō obligat ad hoc q obseruet de nēcitate: qr qñq pōt sine pcčo frangi: sicut qñ vergit in deteriorē exitū. g nec votū obligat ad hoc q semp neče sit obseruari. ¶ D. votuz qñq fit sub ꝓditiōe: sicut vouit Jacob Gen. xxvj. Si deus meus ineternū fuerit mē. sed tale votū nō obligat ꝓditione nō extante. g nō omne votum de necitate obligat. ¶ D. ille q morat in religione vltra tpa pbatōnis determinatū: r si ore nō pfiteat votum interpretatum feciſſe dī. sed hoc votum vt videt nō neče ē obseruare: qr nihil ipe pmisit: nec videt teneri semp ad ea q votū pfessionis cōtinet: cum qñq tpe pbationis non videt statuta regule obseruare: r ipe nō intēdit intrare monasteriū nisi ut viueret sic alīt viuūt. g videt q ñ omne votuz obliget ut nečio seruet. ¶ D. nullus obligat ad id qd dependet ex arbitrio alieno: sic cum qs vouet intrare aliqd claustr religionis. est eni in ptāte illoꝝ eum recipe vel nō. g si ipi nolint: ñ videt q obliget ad votū soluendū. ¶ D. qcunq tenet ad aliqd sine tpis determinatōe: tenet ad statim. si g votum obligaret: q facit votū r nō determinat tpus teneret ad statim soluendū: qd ñ videt verꝝ. ¶ Sz ꝫ est qd dī Deutero. xxiij. Luz votū voueris dño deo tuo nō tardabis reddere. ¶ D. Aug. dicit: q vouē ē volūtatis: sed reddē necessitatis. ¶ Lteri' videt q p obligationē voti simplicis mrīmonium ꝫctum dirimi dēat. fortius eni vinculuz pūdicat debilioꝛi. sed vinculū voti est fortius q vinculum mrīmonij: qr hoc facit homī: illud deo. g vinculū voti pūdicat vinculo mrīmonij. ¶ D. pceptum dei nō est minus q pceptū ecclie. sed pceptum ecclesie adeo obligat q si ꝫ ipm mrīmoniū ꝫhat dirimit: sicut pz de illis q ꝫhunt in aliquo gradu cōsanguinitatis ab ecclia phibito. g cuz ꝑuare votū sit pceptū diuinū: videt q qui ꝫ votuz diuinū matrimoniū ꝫhit: q ex hoc mrīmoniū sit dirimēdū ¶ D. i mrīmonio pōt hō vti carnali copula sine pcčo. sed ille q facit votū simplex nunq pōt carnaliter ꝓmiscere vxori sine pcčo. g votū simplex mrīmoniū dirimit. pbatō medie ꝓstat: q ille qui post simplex votū ꝓtinētie mrīmoniū ꝫhit mortaliter peccat: qr fm Hiero. Uirginitatē vouētibus nō solum nubere sed velle nubē damnabile ē. sed ꝫctus mrīmonij nō est ꝫ votū ꝓtinentie nisi rōne carnal' copule. g qñ pmo carnaliť cōmiscet vxori mortaliter peccat: r eadē rōne oībus aliꝗs vicib' : qr pcčm pmo ꝓmissū nō pōt excusari a pcčo sequēti. ¶ D. vir r mulier in matrimonio debent esse pares: precipue quantum ad carnalez copulam. sed ille qui votum simplex continentie facit: nūq pōt petere sine pcčo debitum: qr hoc est expresse ꝫ voluntatē ꝓtinentie ad quā ex voto tenet. g nec reddere potest sine pcčo. ¶ Sed ꝓtra est qd Clemēs papa dicit: q votum simplex impedit ꝫhendū mrīmoniū sed nō dirimit ꝫctū ¶ Lterius videt: q nec ēt votum solenne dirimit mrīmoniū ꝫctuz: qr sicut decre. dicit. Apud deū nō minus obligat votuz simplex q votū solēne. sed mrīmoniū acceptatiōe diuina stat vel dirimit. g cum votū simplex non dirimat mrīmonium: nec votum solenne dirimere poterit. ¶ D. votum solenne nō addit ita validū robur supra votū simplex sicut iuramentū. sz votū simplex etiam iuramento supueniente non dirimit mrīmoniū ꝓtractum. g nec votum solenne.

¶ ℞. votū solēne nihil habet qđ nō possit votuz simplex hīe: qz votū simplex posset hīe scandaluz cū possit eē in publico sic ꝛ solēne. silr eccl̄ia possz ꝛ deberet statuere q votū simplex dirimat matrimoniū ꝯctum ut multa pcā vitarent. g̃ q rōne votum simplex nō dirimit mr̄imoniū: nec solēne votum dirimē dz. ¶ Sed ꝯ est: q ille q̃ facit votum solēne ꝯhit mr̄imoniū spūale cū deo: qđ ē multo dignius q̃ māle mr̄imoniū. sed mr̄imoniū materiale p̄us ꝯctum dirimit mr̄imoniū post ꝯctum. g̃ ꝛ votū solēne. ¶ ℞. hoc etiam ꝓbari pōt p multas auc̄tes q̃ in lr̄a ponunt. ¶ Ñdeo dđ: ad. j. qōnē: q votuz ut ex dictis pz est q̃da ꝓmissionis ꝯctus int deum ꝛ hoiem. vñ cum ꝯctus bonefidei inter homines factus obliget ad nec̄iaz obseruationē: multo fortius votuz quo hō deo aliq̃d ꝓmittit in his oūtaxat ad que votum se extendit. in illis autē ad que votū nō se extēdit obligatio voti non hz locū ꝛ iō qui votuz rite fc̄m p̄termittit mortaliť peccat qz fidē quā cum deo inīt frangit. ¶ Ad. j. g̃ dđ: q illud qđ votū fiendū ipediret si pñs eēt etiā voto facto obligationē aufert. vñ cum de ipossibili non possit esse votū ut dictū est. si aliq̃d fiat ipossibile post voti emissionē qđ p̄us erat possibile: obligatio voti q̃tum ad illud tollit: ut si q̃s diues vouerit edificare eccl̄iaz qđ postmodū pficere nō possit pauptate supueniēte: nō obligat ex voto ad iplendū. sed tñ in hoc distinguēdū est dupl̄r. Uno mō qz vel dino fact' est ipotēs: ꝛ tūc nō tenet simpliciť ad hoc qđ vouit: vel ē factus ipotēs ad totū pficiēdum q̃uis nō ad ptem: ꝛ tunc ad illud qđ pōt remanet obligatus. Alio mō distinguendū ē: vtruz ex sua culpa ipotentiā incurrerit: qz tūc oz recompensare p pniam: vel nō ex culpa sua: ꝛ tūc non tenet ad aliquā recōpensationē. Illa g̃ q̃ vginitatem vouit: si corrupta est q̃uis nō possit vginitatē reddere: tñ pōt reddē ꝓtinentiā: ꝛ ad hoc remanz obligata: ꝛ vlterius ad pnie lamentū: per qđ vginitatē amissā deo recōpensat: qđ q̃dē ꝛ si non sit equalens simplr̄: est tñ eq̃alens q̃tum ad reputatione dei qui nō exigit ab hoie vltra posse. ¶ Ad. ij. dđ: q q̃uis ōliberatio sit causa variabilis: tñ rectitudo legis nālis q̃ dictat qđ ꝓmittit deo eē seruandum est inuariabilis: ꝛ hoc dat nec̄iam obligatōz voto. ¶ Ad. iij. dđ: q sicut iuramentū qđ vgit in deteriorē exitū nō ē fuādum: ita nec votum. Unde Isido. dicit: In turpi voto muta decretū. qz votū nō extendit se ad illicita vel min' bona ut dictum est. nec differt vtr̄ tūc fuerit illicitū q̃ votū emissum ē: vel postmodū illicitū fiat. ¶ Ad. iiij. dđ: qz illud qđ sub ꝓditione vouet: nō vouet simpliciter ꝛ iō nō obligat nisi illa ꝓditione extāte. ¶ Ad. v. dđ: q votū interp̄tatiū obligat sic ꝛ votum oretenꝰ emissum. vñ si aliq̃s post tempus ꝓbationis i monasterio remānserit: obligat ex voto interp̄tatiuo: nisi forte ꝓpter aliquā cām fuerit sibi annus ꝓtelatus: vel ꝓsueuerit alīs ꝓtelari: qz tunc ñ facit votum interp̄tatū vltra annū stans: ꝛ talis q̃ interp̄tatum votum fecit ad tria vota religionis ꝓncipalia im omni casu tenet: ad alias obseruātias q̃ruz transgressor ex dissimulatōne platoz inducit qui dum videtes nō corrigunt indulgere vident nō videnť obligari: ꝛ p̄cipue si sint simplices q̃ talia discernere sufficienť nesciant. ¶ Ad. vj. dđ: q obligatio voti ex ꝓpria voluntate causat. vñ si in vouendo p̄us cogitauit de religione intrando: ꝛ postea elegit talē religionē vel talē locum obligat simplr̄ ad religionē. vñ si non pōt in illa quā elegit recipi: oz aliā querere. Si autē ꝓmo ꝛ ꝓncipaliter cogitauit de tali religione vel tali loco in voto suo intelligit hec ꝓditio: si illi volunt euz recipe: alꝰ eēt indiscretum votum. vñ ꝓditione nō extante non obligat. Si autē dubitet quō se in vouēdo habuerit debz tutiorē viam eligē: ne se discrimi ꝓmittat. ¶ Ad vij. dđ: q si q̃s q̃s vouit puta se intratuz religiōez intēdebat se ad statū obligare: vel ad arbitriū alienum ñ pōt vlteriꝰ differre etiā ꝓpter debita soluēda: sed ille q̃ eum recipit tenet ea ꝓsoluere. Si aūt in vouēdo de debitis cogitabat: ꝓbabiliter p̄sumi pōt q nō intendebat se obligare añq̃ de rebus suis disposuisset. qñ aūt timet rōnabiliter ꝓpetuū ipedimētum tenet vlteriuſ nō differre. Ad. ij. qō nē dđ: q p hoc res aliq̃ desinit esse in ptāte alicuiꝰ p qđ trānsit i oñiuz alteriꝰ. ꝓmissio autē alicuiꝰ rei ñ trānsfert eā in oñiuz eiꝰ cui ꝓmittit: ꝛ iō ñ ex hoc ipo q aliq̃s rē ꝓmittit aliquā: desinit res illa eē in ptāte sua. cum g̃ in voto simplici ñ sit nisi simplex ꝓmissio ꝓp̄ corpis ad ꝓtinentiā deo fuandā facta: post votū simplex adhuc remanet hō oñs corporis sui: ꝛ iō pōt ipm dare alteri. s. vxori: in q̃ datione mr̄imonij sacr̄m ꝓsistit: qđ indissolubile est ꝛ ꝓp hoc votum simplex q̃uis ipediat ꝯhendum qz peccat mr̄imoniū ꝯhens post votū simplex continētie: tñ qz verus ꝯctus est: nō pōt mr̄imoniū p hoc dirimi. ¶ Ad. j. g̃ dđ: q votuz ē fortiuſ vinculum q̃ mr̄imonium q̃tum ad illud cui fit ꝛ ad qđ ligat: qz p mr̄imoniuz ligat hō vxori ad redditōez debiti: sed p votuz deo. ad cōtinentiā tñ q̃tum ad modū ligādi mr̄imoniū ē fortiꝰ vinculuz q̃ votuz simplex: qz p mr̄imoniuz tradit actualiť vir i ptātē vxoris: nō autē p votuz simplex ut dictū ē. potiorꝰ autē semp ē ꝓditio possidētis: sz q̃tum ad hoc silī mō obligat votum simplex: sic spōsalia. vñ pp votum simplex sunt spōsalia dirimēda. ¶ Ad. ij. dđ: q p̄ceptū ꝓhibens mr̄imoniū iter ꝓsanguineos non hz inq̃tum ē p̄ceptum dei vel eccl̄ie q dirimat mr̄imoniū ꝯhenduz: sed inq̃tuz facit q ꝓsanguinei corꝓ ñ possit trānsire i ptātē ꝓsanguinei: hꝰ autē ñ facit p̄ceptuz ꝓhibēs mr̄imoniuz post votuz simplex: ut ex dictis pz: ꝛ iō rō nō sequtur. ponitur enī p cā quod non est causa. ¶ Ad. iij. dđ: q ille qui contrahit mr̄imonium per verba de p̄senti

post votū simplex nō pōt cognoscere vxorē carnalī sine pcō mortali: qz adhuc restat sibi facultas iplendi ptinētie votū añ mrīmoniū ꝓsummatum ut ex dictis patet supra dist. xxvij. sed postq̄ iam mrīmoniū ꝓsummatū est: est sibi factū illicitū nō reddere debitū vxori exigēti: tñ ex culpa sua: z iō ad hoc obligatio voti nō se extēdit: ut ex dictis pz tñ oz lamentū pnie recōpensare ꝑ ptinentia ñ seruata. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄tum ad ea in q̄bus nō est factus ipotens votū cōtinentie ꝟuare: adhuc post ꝓtractum mrīmoniū obligat ad seruandū: pp qđ mortua vxore tenet totaliter ꝓtinere: z qz ex mrīmonij vinculo nō obligat ad debitū petendū: ideo nō potest petere debitū sine pcō: q̄uis possit sine pcō reddē debitū exigenti postq̄ obligatus est ad hoc p carnalē copulā p̄cedentē: hoc aūt intelligendum ē siue mlr petat exp̄sse siue interp̄tatiue: ut qñ mulier verecūda est z vir sentit eius voluntatē de redditione debiti: tūc enī sine pcō reddē pōt: z p̄cipue si ei timet de piculo castitatis. Nec obstat q̄ nō sunt pares in mrīmonij actu: qz quilibet pōt hoc qđ suū est abrenūciare. Quidā tñ dicūt q̄ potest z petere z reddē: ne nimis onerosū reddat mamoniū vxori semp exigenti. sed si recte inspiciatur hoc ē exigere interp̄tatiue. Ad. ij. q̄nem dō: q̄ oēs dicūt q̄ votū solēne sicut ipedit ꝯhendū: ita dirimit mrīmoniū ꝯctum. Quidā aūt assignant ꝑ cā scandalū. sed hoc nihil est: qz etiā votū simplex q̄nq̄z scandalū hz: cū sit q̄dammō publicū q̄nq̄z. Et ꝓterea insolubilitas mrīmonij est ꝺ veritate vite: que nō est pp scandalū dimittēda. Et iō alij dicunt: q̄ hoc est pp statutū ecclīe. sed hoc etiam nō sufficit: qz ꝺm hoc ecclīa posset ꝯrium statuere qđ nō videtur vez. Et iō dō cum alijs: q̄ votum solēne ex sui nā hz q̄ dirimat mrīmoniū ꝯctum: inq̄tum. s. homo p ipm amisit sui corpis ptātem: iō illud ad ppetuā ptinentiā tradēs: ut ex dictis patz z iō non pōt ipm tradere in ptātem vxoris matrimoniū ꝯhendum: z qz mrīmoniū qđ sequtur tale votum nullum est: ideo votum predictum dirimere dī mrīmoniū ꝯctum. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ votum simplex quo ad deū dī nō minus obligare q̄ solēne in his que ad deum spectant: sicut est separatio a deo p peccatū mortale: qz mortaliter peccat frāgens votum simplex sicut solenne q̄uis grauī' sit peccatū frangere solennē: ut sic compatio in genē accipiat: nō in determinata q̄titate reatus. sz q̄tū ad mrīmoniū p qđ homo homi obligat nō oz q̄ sit equalis obligatōis etiā in genē: qz ad q̄dam obligat votū solēne z nō simplex. ¶ Ad. ij. dō: q̄ iuramentū plus obligat ex pte eius ex quo fit obligatio q̄ votū. sed votū solēne plus obligat q̄tuz ad modū obligādi: inq̄tum actualiter tradit hoc qđ ꝓmittitur: qđ nō fit p iuramentū: z iō nō sequt̄ rō. ¶ Ad. iij. dō: q̄ votū solēne hz actualē exhibitionē ꝑpriq̄ corpis quā nō habet votū simplex ut ex dictis pz: z ideo rō ex insufficienti procedit.

¶ Ad quartuz sic pro cedit: videt q̄ in voto ñ possit fieri dispēsatio. votū enī cōe minimū hz de rōne voti. sed in voto cōi nullus pōt dispensare. ꝯ nec in voto singulari. ¶ ℙ. reddere vota est de lege nāli: qz q̄ nō reddit mentit qđ est ꝓtra legē nālem. sed null' pōt dispensare ꝓtra mendaciū: aut ꝓtra illud qđ ē de lege nāli. ꝯ nullus potest dispensare in voto. ¶ ℙ. p dispensationē nō debz ptermitti maius bonū ꝑ minoꝛi bono. sed nō est digna ponderatio ꝓtinentis anime: ut dī in l'i. Sap. Quia ps ptemplatiuorū qui signāt p Mariā est optima: qz ipa optimā ptem elegit: ut dī Luc. x. ꝯ ad minus in voto cōtinentie qđ ad statū ptemplationis ptinet dispensari nō potest. ¶ Sed ꝓtra: nullū votū est licitū qđ vergit in pſone piculum. sed pōt eē q̄ ptinētia seruata vergat in piculum pſone. ꝯ ad minus in casu illo votū ptinētie pōt dispēsari. ¶ ℙ. sicut monachi tenent ad ptinentiā: ita ad pauptatē z obediētiam. sed pōt dispensari cū eis q̄tum ad votū obediētie z pauptatis: ut pz in illis q̄ ad p̄latōes assumunt. ꝯ z in voto ptinentie. ¶ Ulterius videt q̄ q̄libet p̄latus possit in voto dispensare. q̄libet enim p̄latus ad hoc ꝓstituit̄ q̄ vtilitati subditoꝝ prouideat. ꝯ si vtilitas subditoꝝ req̄rat pōt dispensare. ¶ ℙ. ex hoc aliquis pōt dispēsare in voto q̄ ē cōstitutus dispensator ministerioꝝ dei. sed hoc cōpetit cuilibet p̄lato. ꝯ rē. ¶ Sed ꝯ: qz in corpe hūano q̄dam sūt actōes que solis p̄ncipalibus membris ꝓueniunt: z q̄dam etiā soli capiti. sed i ecclia vicē capitis tenet papa: z vicē p̄ncipaliū mēbroꝝ p̄lati maiores ut epi. ꝯ alique dispensatōes sūt q̄s solus papa pōt facere. ¶ Ulterius videt q̄ nullum votū possit cōmutari: Leuit. vlti. Aial qđ immolari pōt dño nō pōt mutari nec in meli' nec i peius ꝯ si sit votū licitum nō pōt mutari. ¶ ℙ. si posset mutari p̄cipue posset cōmutari in melius. sz hoc nō pōt: qz Ber. dicit de bene ordinatis mōasterijs Nullus meo ꝓsilio egrediet desiderio artioris vite sine superioris licentia. ꝯ rē. ¶ Sed ꝓtra est: q̄ licet semp ꝑficē. ꝯ pōt etiā votū in melius commutari. ¶ Ulterius videt: q̄ ꝑpria aucte possit alius votū ꝓmutare: qz si aliq̄s post votū terre sancte voueat religionē intrare: liberatus est si ipleat scōm: ut dicit. dicit. sed pōt ꝑpria aucte religionē vouere. ꝯ ꝑpria aucte pōt votū ꝓmutare. ¶ ℙ. ille q̄ fecit alīq̄ vota in in seculo: ñ videt ad illa teneri postq̄ est claustrū ingressus ut q̄dam dicūt. sed potest ꝑpria aucte ingredi claustrū. ꝯ rē. ¶ ℙ. votum tpale excedit a ppetuo sola ouratione. sed aliq̄s pōt ꝑpria aucte ꝓmutare votū tpale pegrinationis in votuz ppetuū religionis: ut dictū est. ꝯ eadē rōne pōt mutare ꝑpria aucte votū minꝰ diuturnū in votū diuturnius: sicut minoris peregrinationis in maiorē.

¶ Sed ꝓtra: ꝓmutatio est q̃dam dispensatio. sed nullus pōt ppria auctē dispēsare i voto suo. g̃ nec ꝓmutare. ¶ Ideo dō: ad. j. qōnez: q̃ circa hoc sūt diuerse opiniones. Quidā enī dicūt: q̃ qōlibet votum pōt p̄ platos ecclie dispensationē hīe ꝓ libitu p̄lati: qz ut dicūt: in quolibet voto intelligit ꝓditionaliter volūtas p̄lati superioris. s. pape: ad cui' dispensationē ptinēt actus subditoꝝ omniū: ⁊ ideo cū voluerit ille sūmus p̄latus poterit relaxare obligatōz voti: ut non teneat votū iplere: qz conditio nō extat: sed hoc nō vī bñ dictū: qz q̃dam sūt in q̃ bus est hō ita liber sui: q̃ ēt ꝑ p̄ceptū pape pōt illa facē: sic ꝓtinē ⁊ alia ꝓsilia diuina. vñ absolute ⁊ sine ꝓditōe volūtatis alicui' p̄lati pōt alia vouere. Et iō alī dicūt q̃ nullū votū respicit dispensatōz fm q̃ dispēsatio est iuris relaxatio: sz fm q̃ ē iuris declaratio: qz papa pōt declarare hoc ius q̃ qñ fit recōpensatio maioris boni q̃ pōt dimitti min' bonum ad qō se ꝺs obligauit. sz hoc ēt non vī verū: qz declarare ius nō est nouū ius facē: sed illud qō in iure erat manifestare. vñ fm hoc nūq̃ p dispensatōz voti fieret: nō contra ius qō erat pus contra ius: sed soluz qō videbatur ꝓtra ius ⁊ nō erat. Et ideo aliter dō: q̃ in voto pōt dispēsari ēt fm q̃ dispensatio est iuris relaxatio ex aliqua legitima cā qz eni votum de illicito esse nō pōt: nō aūt licz subtrahere alicui qō ei debetur: iō p votum alicuius non pōt fieri p̄iudicium suo p̄lato quin dēat eius mandatis parere cum fuerit oportunū. vñ si p̄lat' videat expedire aliqua rōnabili cā: vel pp ipsuz q̃ vouit: vel pp alios: q̃ votum non seruet: pōt eum ab obseruatione voti debligare: q̃ alīs de iure obligatus erat. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̃ ad ea que cadūt sub voto cōmuni non solum obligat aliqs ex voto: sz ex lege naturali ⁊ p̄cepto diuino: ⁊ iō ex pte ista ē: q̃ non possit habere dispensatōez sicut alia vota.

¶ Ad. ij. dō: q̃ obseruare votū durante voti obligatione est de lege naturali: sed cessante obligatione voti nō est obseruatio eius de lege nāli: cessat aūt eius obligatio: vl ex se: ut qñ seruatū vergeret ad deteriorē exitum: ⁊ tunc p declaratōz superioris si facultas petendi assit oz obseruatio voti pretermitti: vel ex aucte superioris q̃ aliud magis necessarium iudicat: ⁊ in voto dispensat: nec tamē ex hoc homo mendaciū incurrit q̃ votum non seruat in tali casu: qz homo de futuris oz hīe pias ꝓditōes adiūctas: vel explicite vel implicite: ut pz Jaco. v.

¶ Ad. iij. dō: q̃ de voto ꝓtinentie est duplex opio Quidam enim dicunt q̃ nullus pōt dispensare: sz huiusmodi rō diuersa reddit a diuersis. Quidaz eni dicunt q̃ hoc ideo accidit: qz votum cōtinētie non pōt p̄termitti sine hoc q̃ ad contrarium voti aliqs delabat: qō nūq̃ licet: sed votum pauptatis pōt p̄termitti aliquo modo q̃ non directe erit cōtra votum: sicut cum aliquis hz pecuniā nō suo sz ecclie nomine. sed hoc nihil ē: qz sic votum de abstinendo aliqua die determinata a carnibus: non reciperet dispensatōz: aut votum de pegrinatione qō est absurdum. Et ideo alī assignant aliam rōnem dicentes: q̃ hoc ꝓuenit: qz votum continētie non recipit recompensatōz melioris eo q̃ non est digna ponderatio anime ꝓtinentie: vel iō qz p continentiā homo de domestico inimico triumphuz capit: ut q̃dam dicunt: vel ideo qz p religionē hō pfecte conformat xp̄o. vnde in voto ꝓtinentie qō in voto religionis includit: ⁊ in alīs votis essentialibus religioni non pōt dispensari: ut q̃dam dicūt Sed hoc etiā non videt sufficienter dictum: qz bonum cōmune est multo melius q̃ bonum puatuz pp qō etiam homo interdum ab ocio sancte contemplationis remouet: que optima pars ē iudicio dñi: Luc. x. ut cōmuni vtilitati ꝓmoꝝ vacet: et ideo alī dicūt ꝓbabilius: si cōmunis vtilitas totī' ecclie: aut vnius regni vel ꝓuincie expostulet: posset ꝓuenienter ⁊ in voto ꝓtinentie ⁊ in voto religionis dispensari q̃tūcunq̃ esset solenniçatū. nō enim p votum pōt se homo debligare ab eo in quo tenetur alteri: ut dictum est. vnde talis posset iminere necessitas: q̃ posset alicui iuste ꝓhiberi ne ꝓtinentiam aut religionē voueret eadem necitate manēte. pōt etiam in voto dispensari iam facto. Sz qz rōnes in ꝓrium facte nō recte ꝓcedūt: ¶ Jō dō: ad. iij. q̃ bonū ꝓtinētie est multo dignius q̃ salus corpalis: ⁊ iō piculum corpalis mortis nō est sufficiens rō: ut in voto ꝓtinentie dispenset. vñ etiā nō peccat qui in tali casu exīs q̃ ꝓtinentia videretur vergere in piculum pone: si ꝓtinentiā voueat: ꝑcipue cum possit illi piculo p alia remedia obuiari: sicut non peccat q̃ pp aliq̃ō opus virtutis se mortis piculo exponit. ¶ Ad. v. dō: q̃ cū illis q̃ assumunt a statu religionis in statū p̄latōis nō dispensatur in p̄ncipalibus votis religionis: qz illa q̃ possidere vident: nō suo noie sed ecclie possidēt. vnde nihil p hoc p̄iudicat voto pauptatis: silr nec voto obediētie: qz obedientia respicit statum prelatōis i altero cui obedire tenet: ⁊ iō q̃ ille q̃ sub p̄lato esse ⁊ esistit nō teneat alicui obedire nō est ex hoc q̃ obligatio voti deficiat ex parte vouētis: sz qz subtrahitur p̄latio ex pte altera cui obedire tenebat. vñ monachus q̃ abbati obedientiā ꝓmittit: si ipe fiat abbas nō tenet obedire alteri abbati: qz iam ñ hz abbatē. ¶ Ad. ij. qōnem dō: q̃ plenitudo ptātis i dispensando residet penes summū pontificem: alī autem participant de hac potestate q̃tum eis concessum est: ut quia omnes ad vnum recurrere non possunt per inferiores dispensationē recipere possint. vnde in votis illis que non de facili dispensationem recipiunt: nec frequenter. sz raro sicut votum religionis: ⁊ alia huiusmodi vota perpetua: solus papa dispensare potest: in alīs autem temporalibus votis: sicut peregrinationum. ⁊ ieiuniorum ⁊ huiusmodi pñt etiam episcopi dispensare

niſi aliqꝺ hoꝛ ſibi papa reſeruauerit: ſicut oiſpẽ ſatio i voto ire ſcẽ. ¶ Ad ꝑmũ g̃ oicendũ q̃ nõ q̃cq̃d vtile ẽ ſb̃dito p̃t ſibi p̃ plat̃ũ quẽlz adhibẽi ſz maioꝛa maioꝛib' reſeruant: ſic nõ q̃libz medic' põt cuilibet moꝛbo occurrere: ſz in piculoſioꝛib' moꝛbis pitioꝛes medici req̃runt. ¶ Ad 2m̃ oꝺ q̃ q̃uis oẽs ſint oiſpenſatoꝛes miſterioꝛ dei: nõ tñ eq̃liꝛ: z iõ nõ oz q̃ oẽs in oibus oiſpẽſare poſſint

AD tertiã qõnẽ oicendo q̃ ini cõmutatoz voti z oiſpenſatiõem hoc intereſt: q̃ qñ votũ cõmutat vouens abſoluit ab vno z ligat ad aliud. ſz qñ i voto oiſpenſat: ſimplicit a voto abſoluit ſine h' q̃ ad aliud liget. vñ min' iporꝛtat voti cõmutatio q̃ oiſpenſatio: z iõ cũ ex cã rõnabili i voto oiſpẽſari poſſit: põt ẽt votũ cõmutari: vl' q̃ illud i qꝺ fiet cõmutatio ẽ meli': vel q̃ ẽ minus piculoſuz.

¶ Ad ꝑm̃ g̃ oꝺ q̃ aial ũmolaticiũ ex ipo voto deſtinabat ad cultũ dei: z iõ iã quodãmõ ſcm̃ erat z ꝓpt hoc nõ poterat ad cões vſus ꝺuci. Et ſili ter etiã nũc ſi aliq̃s vouet religionẽ intrare: non põt aliũ ponẽ loco ſui in religionẽ: ſili etiã ſi vouet ire in tram ſcãm nõ põt aliũ loco ſui mittere niſi p oiſpenſatõem ſupioꝛis. ſecus aũt eſt i aliꝭ votis in q̃bus pſona determinata nõ deſtinat ad ſpãlem cultũ dei. ¶ Ad 2m̃ oꝺ q̃ Ber. loq̃t cõſulendo: q̃ q̃ñq̃ ex animi leuitate q̃dã ad ſtatũ alium trãſeũt ſub ſpecie artioꝛis vite: z iõ tutius eſt q̃ fiat ꝓſilio z licentia ſupioꝛis p̃lati: p̃cipue ſi nõ credat q̃ ipſe ipedimentũ irrõnabile p̃ſtet.

AD ãrtã qõem oꝺ q̃ in cõmutatõe ẽ q̃dã ꝓtract' qui nõ põt pfici ſine ꝓſenſu vtriuſq̃ ptis: vñ cũ hõ p votũ deo ſe obliget nõ põt fieri ũmutatio voti: niſi inueniat ꝓſenſus ei' q̃ vicẽ dei gerit in tris. ſ. p̃lati: niſi forte vnũ votũ ab alio includat. z q̃ votũ religionis includit oia alia vota: tũ rõne ppetuitatis: tũ rõne obedientie qua hõ voluntatem ſuã deo tradit: p quã ſui z oium oñ ſ eẽ põt: ideo ille q̃ aliqꝺ votũ tpale fecit põt nõ req̃ſita alicuius p̃lati diſpenſatõe religionẽ itrare: nõ obſtãte voto p̃cedente qꝺ igreſſũ religionis ipediret: puta pegrinatõis vel alicuius h' mõi. ſi aũt duo tpalia vouit quoꝛ vtrũq̃ ẽ alteri cõpoſſibile: debet vtrũq̃ ſeruare: niſi forte auctoꝛitate ſupioꝛis minus votũ p̃cedẽs i maius ſequẽs cõmutaueit. Si aũt ſcõm votũ ſit oino incõpoſſibile ꝑmo: debet ſeruare maꝛ': z de minoꝛi ſm arbitriũ p̃lati ſatiſfacere. ¶ Ad ꝑm̃ g̃ oꝺ q̃ votũ terre ſcẽ obligat hominẽ ad ſuiendũ deo tẽpoꝛaliꝭ: z q̃tum ad determinatũ tp̃s: ſed votũ religionis q̃tum ad oia et ſm oẽ tẽpus: z iõ q̃dãmõ ẽ ampliatio voti magꝭ q̃ cõmutatio. ¶ Ad 2m̃ oꝺ q̃ qꝛ p introitũ religionis hõ moꝛit̃ poꝛi vite: iõ illa vota que vouit in ſeculari vita explẽda nõ tenet exoluere exquo religionẽ intrat: z p̃cipue qꝛ ſingularitas i religionib' ẽ picꝺoſa: z on' religiõiſ adeo grauat q̃ ñ manet eadẽ facilitas ad obſeruandũ votũ: q̃ in ſecu lari vita erat: tñ quidã oicunt q̃ debet p̃lato ſuo exponere: z ille pẽſat ꝓditõib' perſone: z voti poterit cũ eo diſpẽſare. ſed ſm alios hoc nõ exgit: qꝛ ex ipſa vi voti religionis a poꝛtib' votis ẽ abſolutus rõibus dictis. ¶ Ad 3m̃ oꝺ q̃ ꝑpetuũ votũ reſpicit oẽ tp̃s: z iõ nõ manet aliqꝺ tp̃s p' eius expletionez q̃ poſſit aliud votũ tpale ipleri: ſicut manet tp̃s ad implẽdũ votũ maꝛ' diuturnũ poſt votũ min' diuturnũ: z ꝓpt hoc nõ ẽ ſile.

AD quintuz ſic pꝛo cedit. videt q̃ virginib' vouentib' ꝓtinẽtiã nõ ꝺbeat ſpãle velũ p̃ alijs que ꝓtinẽtiã voue rũt z coꝛrupte ſũt: qꝛ tã v̊ginitas q̃ ꝓtinentie votũ viris z mulierib' cõia ſunt. ſz viri) in v̊ginitate continentiã vouẽtibus nihil aliud ꝺatur q̃ alijs q̃ v̊ginitatẽ pꝺiderũt. g̃ nec v̊gines ꝺebent p̃ alijs ſpeciale veluz accipere. ¶ Preterea: ſigna in noua lege non ſunt inania ſed fructuoſa: qꝛ ſacramenta noue legis grãm ꝓferunt. ſed virginale velum nõ videt eſſe fructuoſum: qꝛ gr̃a nõ ꝓfert in ipſo: alꝫ eſſet ſacramentum: z ꝺeberet coꝛruptis ꝺari: que etiam indigent auxilio gratie ad continẽtiaz ꝓſeruandã. ergo videtur q̃ virginibus nõ ꝺebeatur aliquod velum ſpeciale pꝛe alijs. ¶ Preterea ꝓſecratio q̃ adhibetur viris in ſuſceptione oꝛdis eſt maioꝛ q̃ illa que adhibetur mulieribus in velatione. ſed conſecratio oꝛdinis non exigit virginitatem in conſecrato: ergo nec mulieris velatõ.

¶ Preterea: nullus ꝺebet pro pena quaz ſuſtinuit iterum puniri. ſed aliquando mulieri p̃ pena infertur q̃ coꝛrumpat: ſicut patet in his que omnino per violentiam coꝛrumpunt. ergo non ꝺebet talibus ad minus v̊ginale velum ꝺenegari.

¶ Preterea: quandoq̃ ſi virginale velum coꝛrupte ꝺenegetur ſequit ſcandalum aſtantiũ: z periculum homicidij: ſicut cũ aliqua eſt occulte coꝛrupta: ergo videt q̃ ſaltem in tali caſu v̊ginale velum alijs q̃ virginib' ꝺari ꝺebeat. ¶ Sz cõtra in officio eccleſie non decet eſſe aliquam falſitatẽ ſed in toto officio quo velantur v̊gines fit mentio ꝺe carnis integritate: ut patet ꝺiligenti inſpiciẽti: ergo nõ ꝺebet velum v̊ginale coꝛruptis ꝺari.

¶ Preterea: p velationez mulier quodãmõ chriſto deſponſat: qui eſt ꝺignioꝛ q̃ pontifex aliquis veteris legis. ſed in veteri lege pontifici non licebat aliquam niſi v̊ginem deſponſare. ergo nõ ꝺz aliq̃ niſi virgo velari. ¶ Rñdeo ꝺo: q̃ ea q̃ coꝛporalit̃ in eccleſia aguntur ſigna ſũt ſpũaliũ. ſz qꝛ coꝛporale ſignũ ñ ſufficienter repꝛeſẽtare põt ſpũale ſignatum: oportet q̃ñq̃ q̃ ad eandẽ rem ſpũalẽ ſignãꝺa plura ſigna coꝛporalia apteñt. Mũmoniũ g̃ ſpũale chriſti z eccleſie hẽt z fecũꝺitatẽ p quam regeneramur in filios dei: z incoꝛruptõem: quia chriſtus elegit ſibi eccleſiã nõ hñtem maculã aut rugã: aut aliq̃ꝺ h' mõi: vt ꝺi Eph. vj. vñ ꝺi Cor.

ꝛ. Despōdi vos vni viro vginē castā exhibē christo. sed corporalis fecūditas integritatē carnis non patit: et iō oportuit diuersis signis repsentari spirituale pniugiū christi ⁊ ecclesie: q̄tum ad fecunditatē: ⁊ q̄tum ad integritatē. sic g̃ p matrimoniū carnale repsentat matrimoniū spūale: q̄tum ad fecunditatem: ita oportuit aliq̄d esse qđ repsentaret pdictum spūale matrimoniū q̄tum ad integritatē. ⁊ hoc fit in velatōe vginum: sicut p oia q̄ ibi pferunt ⁊ gerunt oñdit. ⁊ ppter hoc sol' eps cui cura ecclesie cōmittit vgines desponsat velando nō sibi sz christo. q. sponsi paranymph' ⁊ amicus. ⁊ qz integritatis significatio plene pōt cē in cōtinentia vginali. sz in cōtinentia vginali ē semiplena: ppter hoc ēt vidui ⁊ dat aliq̄ velū: nō q̄dem cū illa solennitate qua vginibus dat. ¶ Ad p^m g̃ dicendū: q̄ ecclesia in matrimonio spūali se hz vt sponsa: christus aūt ut sponsus. p votū āt ptinentie alia christo desponsat: vñ nō cōpetit ut hec despōsatio significet i viro: sed i muliere tm̃. ¶ Ad 2^m dicendū: q̄ in consecratōe vginum: sic ⁊ in vnctione reguz ⁊ i alijs h'mōi benedictiōib' gratia dat: nisi sit ipedimentū ex pte suscipiētis: sz tm̃ huiusmōi sacra nō dicunt: qz nō sūt instituta ad curatōem morbi pcti sic alia sacra. ¶ Ad 3^m dō: q̄ in ordinis susceptōe non pfectat alios in sponsū sed in ministrū sponsi. vñ nō requirit vginitas ad significandū integritatem spūalis mr̃imonij: sic requirit in velatōe eius q̄ pfectat in sponsa. ¶ Ad q̄rtū dō: q̄ ille que p violentiā corrūpunt: si nllo mō psentiāt: vginitatis gloriā q̄ ad deuz nō pdūt. sz qz valdē est difficile q̄ in tali delectatōe aliquis placētie motus nō insurgat. iō ecclesia q̄ ō iteriorib' iudicare nō pōt: cū exteri' corrupta sit: eam inr̄ vgines nō velat. vñ Leo papa dicit: Ille famule dei q̄ integritatē pudoris oppssione barbarica pdiderūt: laudabiliores erūt i hūlitate ⁊ vēcūdia si se incōtaminatis nō audeant copulare vginib'. ¶ Ad q̄ntū dō: q̄ nullo mō ille q̄ sunt corrupte occulte: siue a viris siue alio mō sūt velande: q̄a ppr̄ vitandū scandalū nō ōbent ecclesie sacra uel sacramentalia variari. Sz sic q̄dam dicūt q̄ pōt aliq̄ cautela adhiberi ad vitandū scandalū: ut scz illa q̄ nō sūt de sba vginalis veli: ut accensio cādelarū ⁊ alia h'mōi fiant: mutatis occulte his que sūt de sba vginalis veli: puta vt q̄ nomen virginitatis in castitatē varieť. Qō. II.

QUeritur de scandalo. Et circa hoc q̄runt q̄tuor: ꝑmo quid sit: scō vtrū sit pctm̃: tertio q̄bus cōpetat: q̄rto q̄ sunt dimittēda ppter scandalū.

AD primum sic proceditur: videť q̄ iconuenienť assignet diffinitō scandali que sumit ex glo. Mat. xviij. sup illud Ue mūdo ab scādalis. s. Scādalū est dctm̃ vl fcm̃ min' rectū pbēs alīs occasionē ruine. scandaluz .n. diuidit in actiuū ⁊ passiuū. sz hec diffini' ñ pt ꝓueire scādalo passiuo: g̃ ñ ꝓuertit cū diffinito ⁊ sic ē icōperēs. ¶ D. Nūi. xxxi. sup illud: Ulciscē ꝑ filios isr̄l ⁊c. dī q̄ scādalū ē: cū recte ābulāti ōceptio sb̃mittit ad ruinā. sed nō oē dctm̃ vl fcm̃ minus rectū est deceptio. g̃ scandali diffinitio ē in cōpetenť assignata. ¶ D. sic pctm̃ oris ⁊ operis pōt alteri pstare occasionem ruine: ita ⁊ peccatū cordis: pcipue qñ p exteriora signa i noticiā alior̄ pdit. sz in diffinitione pmissa tangit pctm̃ oris ⁊ operis: nō āt cordis. g̃ inconuenienť assignatur. ¶ D. occasio significat cām p accidēs. sz etiā bona interdū p accidens sunt cā maloꝝ. g̃ nō soluz dictū vel fcm̃ minus rectū pbet alteri occasionez ruine: sed etiā si sit rectuz debet dici scandalum. ¶ D. Esa. viij. dī de christo: Erit in lapidez ⁊ in petrā scandali. sed in christo nō fuit aliq̄d minus rectū. g̃ nō ē ō rōe scādali q̄ sit aliq̄d min' rectū. Rādeo dō: q̄ scandalū nomen grecū est: ⁊ impactionē significat in latino: q̄ q̄dem ꝑpe dī in corporalibus: in spūalibus aut̄ transūptiue: vñ oz q̄ spūale scandalū de quo loq̄mur sumat ad silitudinē corporalis ipactōis: q̄ q̄dē non fit nisi ambulanti aliq̄d in via obȝciat qđ ei sit occasio cadendi ēt si non cadat. nihil āt ab alio fcm̃ ē natū casuz facere ei' qui in via dei ābulat: nisi sit aliq̄d min' rectū in noticiā ei' ꝓcedēs vel ꝟbo vel fcō: et iō dictū vel factū minus rectū est id ad quod spiritualiť fit impactio: ⁊ occasionat alteri' ruine: in quo rō ꝓsistit scandali. ¶ Ad pmū g̃ dō: q̄ sic in corporali impactōe est duo ꝓsiderare. s. ipsā ipactōem cadentis: aut eius q̄ ad casū disponit: ⁊ illō ad qđ fit impactio qđ dī obex: ita ⁊ in spūali: et vtrūq; nomen scandali accipit: sed nō vniuoce: sicut ēt fides dī ipa res credita ⁊ actus credēdi. ipa g̃ spūalis ipactio q̄ aliquis ad casum disponit dī scandalum passiuū: sz obex spūalis ad quē fit impactio dī scandalū actiuū: ⁊ sic diffinit h̄ scandalū: qz ex dicto vel fcō minus recto alios ad ruinā disponit. ¶ Ad secundū dō: q̄ tunc alios p se loquēdo pctm̃ aliq̄d facit qñ ex itentiōe opat: ⁊ nō qñ ꝑter intētōem eius pctm̃ accidit: sic pz in homicidio casuali: ⁊ iō tunc ꝑpe alios scandalū facit qñ ruinā ꝑrimi ꝓcurare intendit. q̄cūq; aūt ad peccandū inducit decipit: qz ois malus ignorans: ut pbs dicit in 3° eth: ⁊ iō vbicūq; est scandalū per se loquendo dctm̃ vel factū minus rectū est deceptō q̄dā q̄ submittit ambulāti ad ruinā. Uel dō: q̄ dī ēt deceptio in q̄tum ē deceptōis occasio vel cā: qz ois peccās decipit: ut dictū est. ¶ Ad 3^m dicendō: q̄ spūalis obex q̄ scādalū dī oz q̄ i via ābulanti obȝciat: qđ fit dū in noticiā ei' venit. pctm̃ āt cordis in noticiā alterius venire ñ potest: nisi p signa

aliq̃:que reducunt ad peccatū oris vel opis: ꝛ iō in diffinitōe scandali ponit tm̃ dictū vel factū minus rectū: ꝛ nō fit mentio de pctō cordis. ¶ Ad q̃rtum dō: q occasio nō sp noīat cām p accidens sed qñq cām p se insufficientē: ꝛ sic in diffinitiōe p̄missa sumit. pctm̃. n. non pōt hēre ab exteriori aliquā cām sufficientē: eo q voluntariuz ē: sz pōt hēre aliquā cām inducentē: que q̄dem cā qñq p se nata est inclinare ad pctm̃: vel ex suo genē: vel ex intentōe alicui' ꝓponentis eā ad hoc q aliq̃s iducat ad pctm̃: ꝛ tūc illud dī dare occasionē ruine. qñq aūt p accidens aliq̃s inclinat ab aliq̃ i pctm̃ qđ de se nō ē natū inclinare in illud: sic etiā in corporalibus aliq̃s in via plana ipingit ꝛ cadit: ꝛ tūc dī ipsemet sumē occasionē ruine nulla sibi occasione ab exteriori data: sz talis cā ruine nō pōt scādaluz noīari: qz cause ꝛ si qñq noīa sortiant ex p se effectibus: nūq̃ tn̄ ab his q̄ p accidens euenit noīari ꝓsueuerūt. ¶ Ad q̄ntū dō: q christus nō dī eē petra scandali q̃si p se scādali cā: qz ipe non dedit alicui occasionē scādali: sz dī eē in petrā scādali: ita q ꝓpositō nō ordinē cause: sz ꝓsecutōem iportet: qz ex his q̄ christus fecit ꝓsecutū est scādalū iudeorum.

Ad secūduz sic proce

dit: videt q scādalū nō sit pctm̃ sp. nullū enī necessariū ē peccatū. sed necesse est vt veniant scandala: vt dī Mat. xviij. g̃ scandalū nō ē pctm̃ ¶ P̄. oē pctm̃ est ex diaboli incentiuo: nō ex pietatis affectu. sz Mat. xvj. vbi dī Petro: Uade retro me sathana: scādalū mihi es. dicit glo. Error apli ex pietatis affectu venit poti' q̄ ex incentiuo diaboli. g̃ nō oē scandalū est pctm̃. ¶ P̄. Hiero. dicit: Parū distant in vitio scandalizare ꝛ scādalizari. sed scandalū passiuū: vt vī pōt esse sine peccato: sic ꝛ ipactio corporalis qñq ē sine casu. g̃ et scandalū actiuū pōt eē sine pctō. ¶ Sz cōtra: omne dictū vel factū minus rectū est pctm̃. sz scandalū est h'moī. g̃ ꝛc ¶ P̄. Nūi. xxij. dī in glo. lōge grauius peccatū ē dare pctī cām: q̄ peccare. sz q̄cūq scandalizat dat cām peccādi. g̃ peccat. ¶ Uteriꝰ vī q non sit speciale peccatū: qz sm̄ phm̄ in q̄nto Ethi. Dis spālis iniustificatō qñq inuenit sepatō ab oībus aliis iniustificatōib'. sz scādalū nō inuenit sepatō ab aliis pctis: qz sp est dictū vel factuz min' rectū. g̃ nō ē spāle peccatū. ¶ P̄. sm̄ quodlibet gen' peccati ꝓtingit aliq̃d dcm̃ vel scm̃ minus rectū p̄bens occasionē ruine. sz hec est diffinitio scandali. g̃ scādalū nō est aliquod spāle peccatū. ¶ P̄. q̄cūq peccat corā alio scandalizat. sz corāz alio peccare ñ addit supra pctm̃ simplicit aliquā differentiā specificā: sz circūstantiā q̄ndaz: sic nec occulte peccare. g̃ scandalū nō est spāle peccatuz. ¶ P̄. agens ꝓportionat patienti. sed scandalum passiuū non est spāle pctm̃: qz q̄cunq pctō aliq̃s ruat exemplo alterius scandalū pati dī. g̃ nec scādalū actm̃ est spāle pctm̃. ¶ Sz cōtra: ꝓtingit peccare in se: in deū: ꝛ in ꝓximū. sz scandalū est pctm̃ i ꝓximū. g̃ ē in spāli genere pcti. ¶ P̄. malū dicit aliq̃d: qz nocet sm̄ Aug'. sz scandalū hz spālem rōnem nocumenti. g̃ ē spāle peccatū. ¶ Uteri' videt q scandalū sp sit mortale pctm̃: Mat. xviij. sup illud: Ue mūdo a scandalis. dicit glo. Immineat eterna dānatio inundās ꝓpt scandala. sz eterna dānatio nō debet nisi ꝓpt peccatum mortale. g̃ scandalū sp ē peccatū mortale. ¶ P̄. vita spūal' est dignior q̄ corporalis. sz q̄ subtrahit alicui vitā corporalē mortalit peccat. g̃ ꝛ q̄ scandalizat: cū subtrahat spūalez vitā inducens alterū in ruinā. ¶ Sz cōtra: scandalū est dictum vl factū min' rectū p̄bēs alteri occasionē ruine. sz ēt peccatū veniale est h'moī qñq. g̃ scandalū qñq ē peccatū veniale. ¶ Rīdeo dō ad p̄mā q̄onem: q duplex est scandalū. s. actiuū ꝛ passiuū: vt ex dictis pz. passiuum q̄dem scādalū sp peccatum est: qz ille scandalum patit qui aut a via dei ejcit: aut saltez in via retardat: quod non potest eē sine mortali vel veniali pctō. actiuū etiā scandalū semp est peccatum: qz scandalum actiuū semp ē aliquid quod q̄tū ē de se natum est inducere alterū ad peccādū: ꝛ tale semper aliquā inordinatōem hz: vel ex genere actus: vel saltē ex circūstantijs psone loci ꝛ tpis. ꝛ iō semper ē pctm̃. sz qñq scandalū actm̃ pōt eē sine peccato alicuius scandalū patiēti: qñ. s. aliq̃s q̄tum ē de se dat occasionē ruine: sz alius non ruit. qñq etiaz ecōuerso est scandaluz passiuū sine pctō alicui' faciēris scandalū: vt qñ aliq̃s sibi sumit occasionē ruine: ex eo qđ ab altero nō inordinate fit. ¶ Ad p̄mū g̃ dō: q duplex est necessitas vna absoluta siue aliq̃d sit necessariū p scipsum: sic necessariū est deū eē: siue ex coactōe alicui' cause exteriozis: sicut violentū dī necessariū: ꝛ sic nō est necessariū scandala euenire. Alia est necessitas ꝓditionata: q̄ ñ repugnat volūtario: ꝛ sic necesse ē scandala euenire necessitate ꝓditōnata ex trib'. Primo ex ipsa p̄scientia ꝛ p̄destinatiōe diuina: sicut dicimus: necesse est hoc esse si deus p̄uidit: ꝛ talis necessitas non repugnat libertatis arbitrio: vnde sup hūc locū dicit Chrysо. cū dī: necesse nō spontaneū ptātis destruit: neq libertatē electōis nō igit p̄dictio eius scandala inducit: neq qz prędixit hoc fit: sed qz futurū erat: ꝓpter hoc p̄dixit scđo ex inclinatōe fomitis: sicut etiā dicim' q necesse est peccare venialit: q̄uis sit possibile singla venialia peccata vitare. tertio ex vtilitate ꝓsequēte quā de' ex scandalis elicit: sic oia vtilia dicunt necessaria. ¶ Ad secundū dō: q fz illā glo. videt q Petrus nō peccauerit volēs passionē christi impediri: qz passio christi poterat ꝛ placere laudabilit: ꝛ displicē sm̄ diuersa: ꝛ tūc scandalū sumit large p quolibet ipedimento alicui p̄stito in via

aliqua: quã ꝓsequi intendit. ¶ Ad tertiũ dō: q̄ ꝑ se loquẽdo scandalũ actiuũ est maius peccatuz q̄ passiuũ: qz in vnoq̄z genere cã est potior effectu tñ aliq̃ pōt esse maius passiuũ q̄ actm̃: qñ aliq̄s maioris ruine occasionẽ sumit q̄ sibi det: sic etiaz qñq̄z est passiuũ pctm̃ sine pctō agẽtis. Qd autẽ Iero. dicit intelligendũ est q̄tũ ad genus peccati: z nō q̄tum ad q̄titatem reatus: z tñ alia ꝓpositio falsa est. s. q̄ scandalũ passiuum nō sit pctm̃: qz ipsa ipactio spũalis q̃ddam pctm̃ est: inq̄tuz ẽ q̃dam retardatio a via dei: z q̄uis dicat passiuuz scandalũ: nō tñ est oino passio: sz quedã actio: qz eni nō pōt sufficiens peccādi cã ab exteriori ꝓberi alicui: q̃si cogens ipsũ ad peccandũ: ille q̄ scandaliçat cooperat agenti: z iō peccat. ¶ Ad scdaz qōnem dō: q̄ actus aliq̄s determinat ad speciẽ moris duplicit. vno mō ex pte obiecti: sic fornicatio ex h̄o q̄ ẽ circa delectabilia tact': z hec determinatō est mãlis: z respicit hitum elicientẽ actũ: alio mō ex pte finis: z hec ẽ formal' specificatō: z rspicit hitũ imperantẽ. Cōtingit ãt qñq̄z q̄ ad eandez speciez determinat actus ex vtraq̄z pte: sic qñ aliq̄s act' ab eodẽ hitu elicit z imperat: vt cum q̃s fornicatur ꝓpt delectatiōem: qñq̄z aũt ex vtraq̄z pte determinat: sz ad diuersas spẽs: vt qñ act' ab vno habitu elicit: z ab alio imperat: sic cuz quis fornicat ꝓpt lucrũ: determinat eni ad spẽm luxurie ex obiecto sz ad spẽm auaricie ex fine: nō tñ sũt ibi duo pctã sz vnũ pctm̃ duplex: cũ sit vnus actus. qñq̄z etiaz euenit q̄ aliq̄s actus nō determinat ad aliquã certã spẽm ex pte obiecti: sz ex pte finis: eo q̄ hz determinatũ habitũ a quo iperat: sz non a quo eliciat sic edificare ꝓmũ: quẽ actũ charitas non elicit: qz ei' nō est elicẽ nisi interiores act' p quos non fit edificatio: sz iperat eũ z ab aliꝫ vtutib' elicit materialit: nō determinate ab aliq̃: sz ab oibus: quia charitas oibus imperare potest. z qz scandalum actiuũ est peccatũ oppositũ edificationi ꝓmorum: iō mãlit loquendo ex parte materie z habituũ elicientiũ non est spãle peccatũ: sz solũ loquẽdo formalit ex parte finis z habitus imperãtis: q̃ est hitus charitati oppositꝰ. s. vitium odij: z ideo qñ aliq̄s dcm̃ vel factũ min' rectũ facit: intendẽs occasionem ruine ꝓmo pstare: spãle pctm̃ scandaliçando cõmittit. Si ãt ꝓter intentiõem suã accidat non erit scandalũ actm̃ speciale peccatũ: tñ erit circũstantia quedaz peccati: eo q̄ sic quilibet actus virtutis hz ordinẽ ad finem charitatis etiã si actu nō ordinet in finẽ illũ: z sic hz aptitudinez ut impetur a charitate: ita quodlibet pctm̃ q̄tuz ẽ de se hz ordinẽ ad ōrtuz finẽ: etiã si ille finis nō intendat ab agente. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dō: q̄ peccatuz scandali actiui inuenit qñq̄z sepatũ ab oi alia spẽ pctī: qō ꝓsistit in actu exteriori: ut qñ actus exterior de se nō esset pctm̃: nisi inq̄tum p quandã similitudinẽ peccati: quã hz natũ ẽ dare occasionẽ ruine in manifesto factũ: sic comedere idolatroticuz z iō etiam in diffinitione scandali nō dicit dictuz vel factũ puersum: sed minus rectũ. z sic patet q̄ obiectio ꝓcedit ex falsis. ¶ Ad scdm̃ dō: q̄ ratio illa ꝓcedit ex pte elicientiũ hituũ: z non ex parte hitus imperãtis. ¶ Ad tertiũ dō: q̄ hec circũstãtia corã alio nō addit peccato ex sui rõne nouam spẽm: sed ex fine ad quẽ p talẽ circũstãtiã ordinabilis est: vñ ẽt peccare in occulto non trahit pctm̃ ad aliam spẽm: qz p hoc nō recipit ordinẽ in aliũ finem. ¶ Ad q̃rtũ dō: q̄ ille q̄ scandaliçat: z agit z patit: actio ãt sua non ptinet ad genus scandali sed ad aliud quodcũq̄z: sola aũt passio sua ptinet ad genus scandali. z qz nullus peccat fm q̄ patit sed solũ fm q̄ agit: iō scandalũ passiuũ nō ponit speciale peccatũ: sic scãdalũ actm̃: qd ex ipa actione ad genus scandali ptinet. ¶ Ad tertiã qōez dō q̄ duplex est scandalũ: vt dcm̃ est. s. actm̃ z passiuuz: z vtrũq̄z est qñq̄z veniale: qñq̄z mortale peccatũ. passiuũ quidem mortale peccatum est qñ aliquis ex pctō alterius i pctm̃ mortale ruit: siue fcm̃ agentis sit bonum: siue indifferens: siue malũ: mortalis aut venialis peccati. sed veniale pctm̃ est qñ aliquis ex facto alterius quocũq̄z nō ruit: sed disponit ad ruinã: sicut qui impingit disponitur ad casum: etiã si non cadat: vñ glo. Ro. xiiij. Scandalũ ꝓtristatiõem nominat. sed actiuũ scandalũ potest accipi duplicit: vno mō formalit qñ. s. est spãle peccatũ: ex hoc q̄ intendit aliũ scãdaliçare: z sic si intendat ꝓmum inducere in peccatum mortale mortaliter peccat. si autem intendat inducere ad aliquod veniale: peccat venialit: q̄tum ptinet ad rõnem scandali: quia si intenderet ducere in peccatum veniale per actum mortalis peccati: peccaret mortaliter: sed hoc accideret scandalo. alio modo materialiter: quando est circunstantia peccati: quia non intendit ꝓmi nocumẽtũ: z tũc idẽ iudiciũ ẽ ō scãdalo: z de actu q̃ aliquis scandaliçat: qui qñq̄z ẽ veniale: qñq̄z mortale peccatum: nisi forte esset veniale aut indifferens habens similitudinẽ mortalis peccati. tunc enim scandalum actiuum esset peccatum mortale: cum ex aliquibus circũstantijs concurrentib' ex q̃bus estimari ꝓbabiliter posſz q̄ infirmi aspicientes peccarẽt mortaliter. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dō: q̄ oñs loquitur de scandalo actiuo: quod est pctm̃ mortale. ¶ Ad secũdũ dō: q̄ ille qui scandaliçat non aufert semper vitam spũalem: qz qñq̄z factũ ei' non ẽ natũ inducere in pctm̃ mortale: z si aliquis ẽt ex h̄o p culpã suã in pctm̃ mortale ruat. z ꝓterea q̄ aufert vitã corꝓalẽ: dat sufficientẽ cãz nãlis mortis. sz q̄ scandaliçat nō dat sufficientem cãm mortis spũalis: ut dictum est.

¶ Ad tertiũ sic ꝓcedi tur: videt q̄ scandalũ passiuũ non sit tm̃

puſillozꝝ: chriſtus. n. puſillus nō fuit: ſed pfectiſſimus. ſed chriſtus paſſus fuit ſcandalum a Petro cui dixit: Scandalum mihi es. Matth. xvj. ℊ ꝛc. ¶ D. nullus pōt amare: niſi aliqs ameť. ℊ nullus pōt ſcandaliçare: niſi aliqs ſcandaliçeť. ſz ille qui coꝝā pfectis viris peccat: ſcandaliçat non alios q̄ videntes. ℊ pfecti ſcandaliçant: ꝛ ſic nō ſolū puſilli. ¶ D. ēt pfecti interdū venialiť peccāt. ſz qñqz veniale pctm̄ ē ſcandalū. ℊ etiā pfecti ſcandaliçantur. ¶ Sz ꝯ ē q̄ oñs Mat. xviij. vbi loquitur de ſcandalo: non facit mentiōez: niſi de ſcandalo puſillozꝝ. ℊ ipſi ſoli ſcādaliçant. ¶ D. apl's Ro. xiij. vbi diť de ſcandaliçat: q̄ ꝓſcia eozꝝ cū ſit infirma polluiť. ſed pfecti nō hñt ꝓſciam infirmam. ℊ ꝛc. ¶ Vlterius vī q̄ ēt pfectis cōpetat ſcādalū actiuū chriſtus. n. pfectiſſimus fuit. ſed ipſe ſcandaliçauit: qz poſiť ē in ruinā mltozꝝ: vt dicit Luc. ij. Et phariſei audito vbo eius ſcandaliçati ſūt: vt dicitur Mat. xv. ℊ ſcandalū actiuuz cōpetit pfectis. ¶ D. Petrus poſtq̄ fuit ſpūſcō cōfirmať pfecť fuit. ſz ipſe ſcandaliçauit: qz fcō ſuo cogebat gētes iudaiçare. ℊ ꝛc. ¶ Sz ꝯ: nō. n. eſt eiuſdē ꝓuocare exemplis ad bonū: ꝛ ſcandaliçare. ſz ꝑmū eſt pfectozꝝ: vt ꝑz Mat. v. Sic luceat lux veſtra ꝛc. ℊ nō eſt eozuz ſcandaliçare. ¶ Vlterius vī q̄ ſoli pfecti pñt ſcandaliçare: qz ꝯria ꝓrīs rñdere debent. ſed ſcandalū paſſiuū diuidiť ꝯ actiuū. cū ℊ ſolis puſillis ꝓueniat ſcandalū paſſiuū ſolis pfectis ꝓuenire poterit actiuū. ¶ D. ille ſolū ſcandaliçat: q̄ exemplo ſuo ꝓuocat ad peccandū: ſz hoc eſt illozū tm̄ quozꝝ vita in exemplū alioꝝ eſt poſita. ſ. p̄latozꝝ: ꝛ religioſozꝝ. ℊ ipſozꝝ tm̄ ē ſcandalū actiuū. ¶ Sz ꝯ: Petrus añ paſſionē nondū erat in ſtatu pfectōis: qz nondū erant celi. i. apl'i vbo dei: et ſpū oris eius ꝓfirmati. ſed ipſe q̄tuz in ſe fuit ſcādaliçauit: vñ ei dī: Scandalū mihi es. Mat. xvj. ℊ ſcandalū actiuū nō eſt pfectozꝝ tm̄. Rñdeo dō ad ꝑmā qōnem: q̄ ſcandalū paſſiuū patiť aliquis duplicit: vno mō ex ꝓpa electōe: ſicut cū quis videns aliquē peccantē eligit ſequi eū ad peccandū ꝛ ſic nō eſt pfectozꝝ ſcādalū paſſiuū: qz ipſi ſequūtur p̄ncipaliť chriſti exemplū: ꝛ p̄cepta dei: ꝛ rōis bonū: vñ nullius exemplū ꝯ p̄dcā ſequunť. alio mō p̄ter electōem: ſicut cū ex fcō alteri' alicui ſbꝫoritur aliquis ꝓcupiſcentie motus: vel etiā triſticie: aut ire: aut alicuius huiuſmodi: ꝛ ſic ſcandalū paſſiuū pōt eſſe quozūlibet pfectozꝝ ſm ſtatū vie. ſz qz p̄ncipale moꝛis electio eſt: vt phs̄ dicit i viij. Ethi. cōiť dī q̄ ſcandalū paſſiuū non eſt pfectozꝝ. ¶ Ad ꝑmū ℊ dō: q̄ chriſtus dixit Petro: Scandalū mihi es. nō qz ex facto eius ſcandaliçatus ſit: ſz qz Petrus q̄tū i ſe fuit aliquo mō ei ſcādalū dedit. ¶ Ad ſecūdū dō: q̄ grāmatice loquēdo oīs actiua ꝓuertiť in paſſiua: qz grāmatic' nō ꝓſiderat ſbam actōis: ſed modū ſignificādi. oñe aūt vbum actiuū ſignificat actōnem ut in alium trāſeuntē: ſz ꝓſiderando ſbam actōis aliqñ actio egrediť ab agente: ꝛ nō ptingit vſqz ad patiēs: qđ hz in ſua ptāte recipere effectum agentis: ꝛ nō recipere: vel ꝓpter aliquod impedimentū interueniens: ꝛ ideo realiť loquendo in oībus actōnibus que terminant ad aliquid extra agētē actiua nō ꝓuertiť in paſſiuā: ſicut eſt pcutē: occidere: ſcandaliçare: ꝛ alia huiuſmodi: ſed amare: ꝛ cognoſcere ſūt actus interiozes aie: que non ꝓgrediunt ad rem extra: niſi ſm q̄ eſt aliqualiť in ipo agente: ꝛ ideo in talibus actionibus etiā realiť loquendo ſē per actiua in paſſiuaz conuertiť. ¶ Ad ꝫm dō: q̄ q̄uis vir pfectus qñqz ex electione etiam aliqđ veniale peccatū cōmittat: ſiue ex ꝓpoſito: nō tñ eligit ſequi aliquē in peccato etiā veniali: quia iſta eſt valde leuis cā peccandi: ſed qñqz alia cā moꝛ' peccatum veniale eligit. Ad ſcđam qōnem dō: q̄ ſcandalum actiuuz qñqz eſt veniale: qñqz moꝛtale peccatum: vt ex dictis patz: ſm ergo q̄ ē moꝛtale peccatū nullo modo pfectis competit: ſiť nec peccare moꝛtaliť: ſed ſm q̄ eſt veniale peccatum conuenit etiam qñqz pfectis: ſiť ꝛ pctm̄ veniale: ĩq̄tum in eis aliquid īfirmitatis remanet. ¶ Ad ꝑmū ℊ dō: q̄ quia aliqui ex factis aut dictis chriſti ſūpſerunt occaſionē ruine: dī eē in ruinaz ꝛ in ſcandalum: nō qz ipſe dederit aliquam vel modicam occaſionez ruine. vñ non legitur q̄ chriſtus aliquos ſcandaliçauerit: ſz q̄ aliqui ex factis vl' vbis eius ſcandaliçati ſūt. ¶ Ad ꝫm dō: q̄ Petrus ſm Aug'. in rei veritate rep̄henſibilis fuit in fcō illo: non quia puerſe operatus ſit: ſed indiſcrete: ꝛ ideo ſm hoc non eſt inconueniens dicere q̄ venialiť peccauerit ſcandaliçando. ſed quō Hiero. excuſet Petrum etiā a peccato veniali ſupra diſ. j. dcm̄ ē. ¶ Ad tertiā qōnem dō: q̄ etiā impfecti pñt dare ſuo dicto vel facto alī occaſionē ruine: vel indirecte ꝓuocando exemplo: vl' directe ꝓuocando ad malū pſuadendo vbis: aut cōmouēdo factis: ꝛ ideo ñ ē dubiū q̄ quilibet impfectus pōt ſcandaliçare. ¶ Ad ꝑmū ℊ dō: q̄ in viris pfectis eſt aliqua diſpoſitio ꝓhibens ſcandaluz paſſiuū ab ipſis. ſed in viris impfectis nihil eſt qđ ꝓhibeat ſcandaluz actiuū: ꝛ ideo rō non ſequiť. ¶ Ad ꝫm dicendū: q̄ ſcandalum actiuū non conſiſtit in hoc tm̄ q̄ aliqs exemplo ſuo ꝓuocet aliū ad peccandū: ſed in hoc q̄ dat occaſionē ruine alteri q̄cūq̄ mō. Cōſtat aūt q̄ q̄libet imperfectuſ pōt dare alteri occaſionē ruine: vel pſuadendo vbis: vl' ꝓuocādo ad ipatientiā p̄ iuſtas pſecutōes: ꝛ iō ñ ē dubiū q̄ ipfect' pt ſcādaliçare: ꝛ tñ ēt ſm ē qđ dī q̄ ipfect' ñ ſcandaliçat p̄ modū exēpli: qz de' vnicuiq̄ mādauit ō ꝓxio ſuo: vt ꝑz Eccle. xvij. ꝛ iō q̄libz tenet ad h'q̄ edificet ꝓximū exēplo ſuo. experimēto ēt ſcit q̄ exēplo eozꝝ q̄ ñ ſt i ſtatu pfectōnis mlti ad peccanō ꝓuocant: qz nō ſolū exempla maioꝝ: ſz ēt eq̄liū ꝛ minoꝝ nata ſunt mouere.

AD quartuz ſic pro
cedit: Uidet q veritas ſit ꝓpter ſcãdaluz
dimittenda. i parabola de ziçania dicit glo. Aug⁹
Lũ mltitudo eſt in cã vel ꝓnceps detrahendũ eſt
ſeueritati. ſed nõ niſi ꝓpt ſcandalũ. g veritas iuſti
cie ꝓpt ſcandalũ dimittẽda eſt. ¶ D. vitatio cui⁹
libet peccati ptinet ad veritatẽ vite. ſed hõ ad vi
tandũ ſcandalũ ꝓximi debet peccatũ veniale cõ
mittere: quia plus debet cauere dãnũ eternũ ꝓxi
qõ patit ꝑ peccatũ mortale quo ſcãdaliçatus ruit
q̃ dãnũ tpale ſuũ qõ patit ꝑ peccatũ veniale. g ve
ritas vite dimittẽda eſt ꝓpt ſcandalũ. ¶ D. aliqñ
ſubtrahit ꝓdicatio ꝓpter ſcandalũ generale. ſz ꝑ
dicatio ptinet ad veritatẽ doctrine. g ꝛ veritas do
ctrine dimittenda eſt ꝓpt ſcandalũ. ¶ Sed ꝓtra
eſt qõ Greg. dicit: ſi de veritate ſcandalñ ſumitur
vtilius ꝓmittit naſci ſcandalũ q̃ veritas reliquat.
g veritas nõ eſt ꝓpt ſcandalũ dimittẽda. ¶ D. hõ
nõ debet peccare vt alteri⁹ peccatũ vitet. ſed ille q̃
dimittit veritatẽ peccat. g nõ debet ꝓpt ſcandalũ
alterius aliqs veritatẽ dimittere. ¶ Lteri⁹ videt
q ꝓſilia ſint ꝓpt ſcandalũ dimittẽda: quia regula
eſt Hiero. q oñe qõ põt fieri vel nõ fieri ſalua tri
plici veritate dimittendũ eſt ꝓpt ſcandalũ. ſz con
ſilia ſũt huiuſmodi. g ſũt dimittẽda ꝓpt ſcãdaluz
¶ D. votũ religionis quoddã ꝓſiliũ eſt. ſed hõ ꝏ
bet dimittere religionis igreſſũ ꝓpt ſcandalũ ꝑen
tum: ne honoꝛ eis debitus ſubtrahat: qꝛ ꝓceptuz
ẽ: Honoꝛa parẽtes. Exo. xx. g ꝓſilia ſunt ꝓpt ſcan
dalũ dimittẽda. ¶ D. opa mie qñqz dimittenda
ſũt ꝓpt ſcandalũ: ne credant fieri intentione vane
laudis. ſed opa mie ſunt in conſilio vel in ꝓcepto
nec ſũt dimittenda ſm q ſũt in ꝓcepto: qꝛ iã perti
nent ad veritatẽ vite. g ſũt dimittenda ꝓpt ſcãdalũ
iuquãtũ ſũt in ꝓſilio. ¶ Sz ꝯ: ſcandalũ eſt dictuz
vel factũ minus rectũ. ſed ꝓſiliũ nõ eſt de reb⁹ mi
nus rectis: ſz de maioꝛib⁹ bonis. g nõ eſt dimitten
da pp ſcãdalũ obſtuatio ꝓſilioꝝ. ¶ D. Hiero. dic
ad Eliodoꝛ. ſ. puul⁹ i collo pẽdeat nepos: ſz ſpſo
crine ꝛ ſciſſis veſtib⁹ vbẽa ſua oñdat mr̃: lz i limie
pi iaceat: pcalcato pge pie: ſiccis oclis ad vexilluz
crucꝭ euola: ſolũ gen⁹ pietatꝭ ẽ i hac re eſſe crudelẽ
loquit aũt de aſſũptõe religionis. g ꝓſilia non ſũt
dimittenda nec etiã ꝓpt ſcãdala ꝓpinquoꝝ: ꝛ ita
multo minus ꝓpt ſcandala alioꝝ. ¶ Lterius vi
q res tpales ſint dimittende ꝓpter ſcandalum:
Aplo enim debebantur tpalia qui ſpualia ſemia
bat. ſed apls non vſus eſt hac poteſtate ne offẽdi
culum darẽt euãgelio chriſti: vt patet p⁹ Loꝛ. ix
g ꝛ nos ꝑ ſcandalo vitando tpalia debem⁹ abiicẽ
¶ D. aliqs tenet dare rẽ ſuã exiſtẽti vltia i neceſſi
tate ad mortẽ tpalẽ cuitandã. ſed magis debemus
obuiare morti ſpũali ꝓximi q̃ coꝛpoꝛali. g potius
debem⁹ ei rem tpalẽ dimittere q̃ dimittam⁹ eum
in mortẽ ſpũalem cadere ꝑ ſcandalũ. ¶ D. inter
oia tpalia cibus maxie neceſſarius eſt coꝛpoꝛi. ſed
cibus dimittendus ẽ ꝓpt ſcandalũ: dicit. n. j. Loꝛ.
viij. Si eſca ſcãdaliçat fratrẽ meũ nõ mãducabo
carnes in eternũ. g multo foꝛtius alia tpalia ſunt
ꝓpter ſcandalũ dimittẽda. ¶ D. ꝓma Loꝛ. vj. dic
aplus. Jaz delictũ eſt in vobis q iudiciũ habetis
inter vos qꝛ nõ magis iniuriã patimini. hoc autẽ
nõ dicit niſi ꝓpter ſcandalũ qõ inde ſequebatur.
g ꝓpter ſcandalũ hõ debet dimittere tpalia ne ea
in iudicio repetat. ¶ D. decime ꝓputantur inter
ſpũalia tpalibus annexa. ſed eccleſia nõ exigit de
cimas vt ſcandalũ vitet. g ꝛ multo foꝛti⁹ alia tpa
lia ſũt ꝓpt ſcãdalũ dimittenda. ¶ D. i oꝛdie cha
ritatꝭ debem⁹ bonũ ſpũale ꝓximi bono nr̃o tpali
ꝓponere: ſicut etiã aiam eius coꝛpoꝛi nr̃o. g ꝓmuz
debem⁹ dimittere bona nr̃a tpalia: q̃ ꝓximi i ſpũ
alibus detrimẽta patiant ꝑ ſcandalum. ¶ D. hõ
põt dimittere tpalia vl nõ dimittere ſalua triplici
veritate. g ſm regulã Hieronymi debẽt ꝓpt ſcan
dalũ tpalia dimitti. ¶ Sed ꝓtra beat⁹ Thomas
cãtuarienſis repetit res eccleſie cũ ſcandalo regis
g ꝛ nobis licet repetere bona tpalia cum ſcandalo
alioꝝ. ¶ D. nullus ex peccato ſuo debet repoꝛta
re cõmodum. hoc aũt eſſet ſi ei q̃ ſcandaliçat res
aliene quas detinet dimitterent. g non ſũt dimittẽ
de res tpales poſſidenti iniuſte ꝓpt ſcandalũ eius
vitandum. ¶ Rñdeo dꝯ ad. j. qoez q ſcãdalũ acti
uum nũq̃ eſt ſine peccato facientis vt ex dictis ꝑz
nulla aũt de cauſa debet aliqs inclinari ad pecca
dum. vñ potius debet oia ptermittere q̃ ſcãdaluz
actiuũ faciat. nec vnq̃ ꝓpter ſcandalũ actiuuz vi
tandum poteſt dimitti veritas: quia quicũqz veri
tatem ſequit non ſcãdaliçat actiue: cum ſcãdaluz
actiuũ ſit factũ vel dictũ minus rectum. vnde cũ
querit vtrũ veritas ſit dimittenda ꝓpter ſcãdaluz
non intelligit queſtio ꝏ ſcandalo actiuo ſz ꝏ paſſi
uo: qõ interduz eſt ſine peccato facientis illud vñ
ſcandali occaſio ſumit: q̃uis nũq̃ ſit ſine peccato
eius qui ſcandaliçatur: vt ex dictis ꝑz. Et tõ cuz q̃
ritur quid ſit dimittendum ꝓpter ſcandalum paſ
ſiuum: nihil aliud eſt querere q̃ quid hõ debeat
dimittere ne alius peccet. Cum aũt homo ex oꝛdi
ne charitatis ſe plus q̃ ꝓximũ in ſpũalibus bonis
diligere teneat: nullo modo aliquis peccare debet
vt peccatũ alterius vitet. quicũqz autem veritatez
relinquit peccat. veritas aũt de qua loquimur cõ
ſiſtit in hoc q homo in dictis ꝛ factis ſuis rectitu
dini diuine ſiue diuine legis regule ſe ꝓfoꝛmet: cui
quidem homo confoꝛmari debet: ꝛ in his que ad
cognitionẽ ptinent. ꝛ hoc pertinet ad veritatez do
ctrine: ꝛ in his que ad actionem ſpectant: ſiue ea
debeat aliquis ꝑ ſeipſum agere qõ ptinet ad veri
tatem vite: ſiue ea debeat ab alijs obſeruanda ꝓ
mulgare: qõ ptinet ad veritatem iuſticie. q̃ cõſiſtit
in rectitudie iudicij: nõ tamen quicũqz ꝓmittit
aliquid in quo ſe diuine legi cõfoꝛmare põt dicit

veritatē dimittere: qz illo remoto veritas adhuc remanere pōt: Sed tūc dicit aliquis veritatem dimittere qñ dimittit vel facit aliquid quo omisso z facto veritas non manet: qđ sine peccato esse nō pōt: z iō nullo modo veritas ꝓpter scandalū passiuū alterius dimittenda est. ¶ Ad p^m g̃ dō q̄ iustitie actus est reddere vnicuiq; qđ suū est. Dupliciter aūt redditur vnicuiq; qđ suū ē. Uno modo qñ datur ei illud qđ sibi directe vtile est: vt pecūia vel argentū: vl̄ aliquid huiusmodi qđ sibi sine peccato denegari nō pōt: vñ quātūcūq; scandalū debeat sequi iudex debet facere q̄ ius suū isti reddatur. Alio modo qñ opus iustitie qđ ad petitōem alicuius redditur: non directe cedit in bonū petētis sed magis in bonū reipublice: sicut patet i illatiōe penaꝝ quibus pax in re publica ꝓseruat malefactorib⁹ repressis: vñ si iudex qui curam reipublice gerit videt ex inflictione pene maius icōmodū rei publice ꝓuenire: pōt pnā vel ptermittere vel mittigare: nec alicui in hoc facit iniuriā: quia ipe ꝓsonam reipublice gerit: z hoc etiā facere debet: quia ex officiō tenet vtilitati publice ꝓuidere. h⁹ aūt contingit precipue qñ pnceps vel aliqua mlti tudo est in causa: aut aliquis de cuius pena timet ne scisma sequat: z iō dicit Aug⁹ q̄ cuz multidine peccantiū agendū est magis monendo q̄ minādo seueritas exercenda est in peccato paucoꝝ. Sz hoc intelligendum est qñ ex dissilatōe peccati pricipis vl̄ ēt mltitudinis maius piculum non timetur q̄ ex pena: vnde si ex ipunitate pncipis vel multitudinis fides z doctrine veritas: z boni mores corrūpantur: non pcendū est pncipi nec multitudini qđ pcipue contingit qñ peccantes suum peccatuz auctoritate aut potestate ōfendere moliuntur: vñ Isodo. dic̄: Hi q̄ neq; a vitio correctionis emēdātur atq; hocipsum delictū qđ ꝓmittūt vendicare quadaz supstitiosa auctoritate nituntur: nec gradum honoris nec grām recipiant communionis.

¶ Ad 2^m dō q̄ homo aliqđ peccatū veniale cōmittere ne alius peccet mortaliter non tenet: nec bñ facit cōmittendo: quia ad vitandum peccatuz non inclinamur pncipaliter ex dāno proprio quia hoc essz desistē a peccato timore pene: sz icliamur ne deū offēdam⁹: cui⁹ offensa ē ēt veniale peccatū quāuis nō ita magna sicut mortale. nullus autem debet deū offendere parū ne ali⁹ offendat multuz qz hō debz in infinitū plus diligere deū q̄ pximū z iō nullus debz facere peccatū veniale ad vitādū scandalū dūmō actus suus ex tali cā fact⁹ peccatū veniale remaneat. ē. n. oppositio i adiecto si dicat q̄ aliqs debet peccare aut bñ facit peccādo. ꝓtigit tñ aliquē actū ex tali cā factū nō esse peccatū veniale qđ alias veniale esset: sicut dicere vbū ociosuz iam. n. nō esset ociosū: cū non careret cā pie vtilitatis. ¶ Ad 3^m dō q̄ in doctria est ꝓsiderare duo s. actū docentis: z rem q̄ docet. act⁹ aūt docentis ptinet ad veritatem vite sicut z alij actus misericordie: quia doctrina est elemosyna spūalis: vt supra dis. xv. dictū est: vñ de ea est idem iudicium z de alijs actibus misericordie: de quib⁹ post dicet q̄ aliqñ ꝓpter scandalum differri possūt: sed res ipa que docetur est que ptinet ad veritatē doctrie nec veritas doctrie ptermittit qñ aliqua res vera tacet: sed qñ veritati illius rei ꝓiudiciū generatur siue ex ꝓria doctrina siue ex taciturnitate aliq̄uz z sic ꝓpter nullū scandalum est veritas doctrine relinquēda. ¶ Ad. ij. qōez dō q̄ oia opa pfectōis que nō sunt in pcepto ꝓsilia dicunt: vñ ptermitti possunt salua triplici veritate: sed aliqñ cadūt sb̄ pcepto: vel ex voto vl̄ ex aliq̄ alia circūstātia: z tūc ptermitti non possūt sine ꝓiudicio veritatis vite z sic de eis nūc nō loq̄mur: sed solū qñ manet in ptāte nr̄a facere ea vel nō facere. Sic ergo loquēdo distinguendū est in scādalo passiuo: qz qñq; oritur ex malicia odientiū veritatē: qui turbātur z alios turbant ꝓpter opa lucis quasi filij tenebrarum: z hoc est scandalū phariseoꝝ vt Ber. dicit z ꝓpter hoc scandalū passiuū nullo modo ꝓsilia sunt dimittenda: quia sic iniquis daret locus īpediendi opa pfectionis cum vellent: vñ dñs dixit ꝺ phariseis qui ex malicia scandalizabant ex factis z dictis ei⁹: Sinite illos: ceci sūt z duces cecorum. Qñq; aūt oritur ex ignorātia vel infirmitate: Et hoc dicit ꝺm Ber. scandalū pusilloꝝ qui non cognoscūt veritatez: z ꝓpter hoc de opibus vītatis turbant: z hoc scandalū cauit dñs Matth. xvij. vbi dixit Petro: Ut aūt nō scandalizem⁹ eos &c. z cauere docuit Matth. xviij. vñ ꝓpter tale scandalū passiuū ꝓsilia sūt ad tps inimittenda: vel occulte agenda. non aūt oīno dimittenda: qz homo plus sibi q̄ ꝓximi spūalib⁹ ꝓuidere debet: z ignorantia si diu duret in malicia p obstinatōez ꝓmutatur: tñ attendēda est quātitas scādali z boni qđ ꝓtingit ex ꝓsilio fuato: z ꝺm hoc aliqñ ꝓsilia sunt pretermittenda propter scandalum pusillorum: vel scandalum contēnendum propter consilia.

¶ Ad p^m g̃ dō q̄ ad veritatē vite ptinēt nō soluz illa q̄ sūt de necessitate salutis sz etiā ea q̄ sunt de pfectōe salutis: vñ q̄uis omissis ꝓsilijs saluet aliq̄ mō vitas vite nō tñ pfectio vītatis vite: vñ vbum Piero. magis referendū ē ad indifferētia ex genē suo q̄ ad ꝓsilia. ¶ Ad 2^m dō q̄ in eo q̄ religionez vult ītrare distinguendū est: qz aut sibi timet de piculo salutis iminēte si i secl̄o remaneat: z tunc ꝺz oībus modis obuiare piculo vite: scādalo nō obstante. si aūt non imineat z voto nō obligat: ꝺz p vitādo iusto scādalo parentū qb⁹ sb̄uenire tenet ad tps suspēdere ꝓpositū pfectōis vt pceptū ipleat p suo tpe de honorādis parētib⁹: z postmodū ꝓsiliū tpe magis idoneo. Si aūt scādalū ꝓpiq̄uz vl̄ alioꝝ sit irrationabile: tā accedit ad scādalum phariseoꝝ: vñ tūc ꝓpt scandalū nō ꝺz pimittere

bonū ꝓpositū: sed si voto obligatus sit: iam ꝺ cō silio factū est p̄ceptū: ꝛ iō nullo modo ꝓpt scāda lum ꝺimittere ꝺebet: qꝛ hoc esset p̄iudiciū v̄itatis vite. ¶ Ad 3m ꝺō q̄ opa mīficoꝛdie sicut ꝛ ꝓsilia sūt ad tp̄s suspendenda ꝓpter scandalū pusilloꝝ nisi in illo casu in quo cadunt sb̄ p̄cepto: siue sint elemosyne spūales siue coꝛpoꝛales: qꝛ tūc nō p̄nt omitti salua veritate vite. ¶ Ad 4m ꝺō q̄ illa ꝺiffinitio ꝺatur ꝺe scādalo actiuo: quo remoto etiā ꝓpter passiuū interduz est opus bonū ꝺimittēdū vel etiam suspendendū. ¶ Ad 5m ꝺō q̄ Hiero. loquitur ꝺe scandalo ꝓpinquoꝝ irrationabili.

¶ Ad. iij. qōez ꝺō q̄ abȳcere tpalia vl̄ ꝺimittere cōtingit ꝺupliciter. Uno mō cū ꝺs ꝺat qō penes se habet. Alio modo cū nō repetit q̄ sibi ꝺebētur ꝛ ꝺe istis ꝺuob' fere est iꝺem iudiciū. Sciendum ꝫ est q̄ aliq̄n aliq̄s non ꝺans rem suā alteri scanda ꝺaliȝat actiue: vel quia ꝺare tenet: vel quia malo modo ꝺenegat: ꝛ sic nulli licet retinere q̄ possiꝺet cum scandalo actiuo. aliq̄n vero sequit scandalū passiuū ex hoc q̄ aliq̄s rem tpalē non ꝺonat: ꝛ i hoc ꝺistinguendū est: qꝛ qñq̄ non p̄ōt ꝺare sine peccato vel quia scit illū cui ꝺat vsurū re ꝺata in malos vsus: vel quia non p̄ōt ꝺare rem tpalē vni sine p̄iuꝺcio alteri': sic si illi qui gerūt alicui' cōitatis curā ꝺent aliq̄ ex quoꝝ subtractōe fiat peioꝛ ꝓditio illi' cōitatis: ꝛ tūc nō ꝺebet ꝺare tpalē rem ꝓpt scādalū vitāꝺū: qꝛ hoc esset facē ꝯ veritatem iusticie aut vite. Qñq̄ aūt p̄ōt ꝺare sine peccato ꝛ tūc in scādalo passiuo ꝺistinguendū est: qꝛ qñq̄ ꝓcedit ex malicia: ꝛ tūc nō tenet hō rem suā ꝺare maliciose petēti: alias nō remaneret locus vtendi re sua: ꝛ sic p̄iret bonuz cōe: p̄ōt tn̄ ꝺare quasi ex ꝓsilio: nō quasi ex p̄cepto: nisi forte crederet q̄ ex ꝺatione ille efficeret ꝺeteriꝺ: puta si ex hoc ꝓpoꝛ caret ad alias maliciose petendū ꝛ iq̄etandū p̄ hu iusmōi petitōes alias: tūc. n. peccaret ꝺādo. Quā ꝺoq̄ aūt scādalū passiuū ꝓcedit ex ignoꝛantia: ꝛ tūc p̄ōt ꝺare q̄si ex ꝓsilio: sed nō tenet q̄si ex p̄ecepto qꝛ p̄ōt petentē repellere instruēdo eū: ꝛ h' qñ q̄ magis ꝓdesset: qñ. s. esset talis ignoꝛātia q̄ vġeret i p̄iuꝺiciū v̄itatis ꝺoctrie q̄ si ꝺaret res tpalis: qꝛ p̄ hoc ille ī suo erroꝛe foueret: sicut pz ꝺe hēticis illis q̄ ꝺicūt q̄ ꝺlibet ꝺz bona sua paupibus ꝺare petentib' etiā extra casū neceſſitatis extreme. Similiter ēt ꝺ repetitōe suoꝝ ꝺoz ē: qꝛ nullus ꝺebet scādalū actiuū ꝓmittere rem tpalē repetēdo neq̄ petēdo q̄ nō ei ꝺebent: neq̄ ioꝛdinate petēdo i iuꝺicio aut extra iudiciū. Sz ꝺe iusta repetitōe reꝝ tpaliū ꝓpt scandalū passiuū vitandū ꝺimittenda est ꝺistinguēdum: qꝛ qñq̄ licite nō. p̄ōt ꝺimittere qui repetat sine p̄iuꝺicio alteri': vt cū ꝺs gerit curā rei aliene: siue cōitatis siue alicui' p̄uate p̄sone: ꝛ tūc peccaret ꝺesistēdo a petitōe: nisi ꝺe cōsensu illi' cuius curā gerere ꝺebet: aut nisi timeret maī piculū iminere ꝯ sit ꝺānum illi' rei. qñq̄ aūt p̄ōt ꝺimittere repetitōez sine p̄iuꝺicio alieno: ꝛ tunc si scandalū passiuū ꝓcedat ex malicia: non tenetur ꝓpter scādalū tale ꝺimittere sue rei repetitionem alias ꝺaret materia rapiendi ꝛ tolleret iusticie boꝝ nū. P̄ōt tn̄ licite ꝺimittere repetitōem ad vitāꝺū tale scandalum: nisi ex tali ꝺimissione credat ꝺetinens rem iniuste fieri ꝺeteriꝺ: aut ꝺe tali peccato non coꝛꝛigi alio modo: vnde Grego. ꝺic sup illud Job. Frustra laboꝛaui. quidā ꝺuz res tpales rapiunt solūmodo sunt tolerandi. quidā vero fuata charitate sunt ꝓhibendi: non tn̄ sola cura ne nr̄a subtrahant sed ne rapiētes non sua semetip̄os p̄ꝺant. Si aūt scandalū passiuū ꝓcedat ex infirmitate vel ignoꝛantia ꝺebet ꝺifferre sue rei repetitionem: vel eum inducere q̄ non scandaliȝet: q̄ si adhuc scandaliȝat iam p obstinatōem malicioſus efficitur: ꝛ iō simile est iudiciū ꝺe tali scandalo ꝛ ꝺe illo qō ex malicia oꝛit. Quidā tn̄ ꝺicunt q̄ ipfectī licz in iudicio repetere sua cum scandalo: nō autē pfectis: sed hoc nihil est: quia si loquatur ꝺe perfectis quātum ad statū pfectionis idez ē iudiciuz ꝺe eis ꝛ ꝺe alīs nisi quatenus ex voto obligantur ad non habendū ꝓpꝛium: vnde monachus in iuꝺicio eoꝺem iure p̄ōt petere res tpales noie capīt: sicut secularis noie sui. Si aūt loquātur ꝺe pfectī fm statum charitatis: sic ipsa perfectio charitatis inducit eos ad seruandū ꝓsilia: non q̄ ea facere teneantur: nec peccarent si non facerent: sed in hoc pfectioni eoꝝ aliq̄ꝺ p̄eiuꝺicium fieret: ꝛ sic intelligitur glo. illa. j. Coꝛ. vj. sup illud: Qꝛ non magl fraudem patimini: perfectis licet repetere sua simpliciter. s. sine causa: sine lite: sine iudicio: sz nō cōuenit eis mouere cām ante iudicem. non enim p̄ōt hoc intelligi ꝺe perfectis quo ad statum: sicut sūt religiosi: quia tales non habent ꝓpꝛium. vnde nihil esset ꝺictum q̄ sua possent repetere simpliciter: illa autem que habent in cōmuni sunt capitli vel pauperum: vnde possunt ea repetere in iuꝺicio: quia tunc gerunt curam rei aliene. Qꝺ ergo ꝺicitur in glo. intelligenduz est fm gradum charitatis: licet enim tales in iudicio repetendo sua nō peccent: tamen pfectioni eoꝝ ꝺerogatur: vñ glo. nō ꝺicit q̄ talibus liceat: sed q̄ eis non conueniat.

Sciendum tn̄ q̄ perfectis etiā illo vltimo modo licet repetere sua ꝛ contendere in iudicio: etiā sine ꝺetrimento sue perfectionis in casibus. Primus ē qñ oꝛit questio ꝺe re spūali: vñ Actl. xv. Luz oꝛta esset qō ꝺe obſuatione legaliū: Paulus ꝺetulit ad iudicium apl̄oꝝ Gal. ij. ꝓpter quosdam falsos fratres ꝛc̄. Secundus quando oꝛitur questio ꝺ eo qꝺ potest vergere in ꝺetrimentum rei spiritualis vñ Actl. xxv. Paulus appellauit cesarem p liberatione sua quia per eius moꝛtem impediebatur fructus p̄ꝺicationis: ipse tamen quantum in se erat cupiebat ꝺissolui ꝛc̄. Phil. iij. Tertius quando est contentio ꝺe eo qꝺ vergit in tpale ꝺamnuz

alterius: ⁊ maxime pauperū: Eccle.xxxiiij. Qui offert sacrificiū de rapina pauperis ⁊c. Quartus q̄n est ꝓtentio de eo q̄d vergit in spūale dānū illi⁹ q̄ rem spūalē detinet iniuste: de quo supra posita ē auctoritas Grego. sup illō Job: Frustra laborauit ⁊c. Quintus q̄n vergit i corruptōez multoꝝ p exē-plum rapiendi: Eccle.viij. quia nō cito ꝓfert sen-tētia ꝯ malos ⁊c. ¶ Ad p^m g̃ dō q̄ apl̄s potuisset licite sūptus accipere ab illis quibus euāgelium p̄-dicabat: sed intermisit ex pfectōe charitatis: vt vi-taret eoꝝ scandalum q̄ auari erāt: ⁊ vt liberi⁹ eos arguere posset: ⁊ vt pseudo apostolis occasionez rapiendi subtraheret. ¶ Ad 2^m dō q̄ ille qui est i extrema necessitate non habet in ptāte sua incurre-re mortē corporalē aut nō incurrere: sed ꝺ necessi-tate incurrit ꝓpter penuriā rei tpalis: ⁊ iō q̄ illā rē sibi denegat: directe mortis ei⁹ est cā: sed ille q̄ scā-dalizat pōt scandalū suum vitare: ⁊ iō non est sil̄e ¶ Ad 3^m dō q̄ comestio alicuius cibi habz ex se aliquā mali silitudinē sicut comestio idolatici: ⁊ iō qui comedit coꝝā infirmis scādalizat actiue: qꝺ est maius malū q̄ mors corporalis: quia satius est fame mori q̄ idolatico vesci. s. cum scandalo: ꝺa ꝓmū est malum pene secūdum malū culpe: non tñ aliquis debet se dimittere fame mori añq̄ cum scandalo idolaticū comedat: quia iniceret sibi ma-nus: ⁊ sic cum malo pene adiūgeret malum culpe. Sed q̄n comestio alicuius cibi nō habet spēz ma-li: tunc idem est iudiciū de abstinēdo a tali come-stione: ⁊ de dimissione rei tpalis alterius: vñ qꝺ apl̄s dicit ad pfectōem ptinet consilij: nō ad ne-cessitatem precepti. ¶ Ad 4^m dō q̄ apostolus lo-quitur de repetitione cum scandalo actiuo. Q̄ autem dñs dicit: que tua sunt nō repetas: Luc.vj. ꝓsilium est magis q̄ preceptū. ¶ Ad 5^m dō q̄ pp generale scandalum debet homo a repetitione rei sue abstinere q̄n licite pōt nisi ex hoc maius preiu-dicium veritati generaret q̄ sit scandalū publicum qꝺ q̄nq̄ ex malicia aliquoꝝ instigantiū alios ori-tur: ⁊ sic beatus Thomas cantuariensis sustinuit scandalum publicū vt occurreret maiori periculo qꝺ erat de libertat ecclesiastice amissiōe sustinuit ¶ Ad 6^m dō q̄ si homo plus diligeret rem suam tpalem q̄ salutem ꝓximi peccaret: sed aliq̄n duz nr̄a repetimus magis saluti ꝓximoꝝ consulimus q̄ nr̄e: vñ Grego. dicit: Plus de ipsis raptoribꝰ de-bemus metuere: q̄ rebus tpalibus repetendis in-hiare. ¶ Ad 7^m dō q̄ quāuis salua triplici veri-tate in hoc pticulari posset quis sua q̄nq̄ non re-petere ꝓpter vitandū scandalū: tñ non posset esse sine p̄iudicio veritatis publice si nō liceret repetē quia pax ⁊ iustitia periret. ¶ Quia ꝓbari ñ pōt qꝺ occulte factū est. Nec non est sufficiēs ratio q̄re non impediatur mr̄imonium simpliciter: quia defe-ctus ꝓbationis non excusaret cōscientiam a pctō sed quare nō impeditur in facie eccl̄ie. ¶ Uiduas a ꝓposito recedentes ⁊c. loquit de ꝓposito p votū firmato. ¶ Quid etiam oībus peccatis est adul-terio grauius. hoc intelligitur quātum ad grauita-tem pene que fm legem pro adulterio infligitur: scilicet lapidatio vtriusq̄: qua nulla pena est gra-uior. dicitur aūt secūdum locum in penis tenere: quia secūdum legem lapidatio solis blasphemis ⁊ adulteris debebatur ⁊ filijs inobedientiꝰ. blas-phemos aūt noiat hic aberrantes a deo: ⁊ i eodez genere inobedientes ꝓpurant: quia q̄si scelus gra-uius est nolle obedire: vt patet p° Reg.ix. ¶ Exe-crabiliter fit in meritrice ⁊c. Nec ꝓpatio intelligen-da est de vsu ꝯ naturam: sed de vsu fm naturaz ē ecōuerso. ¶ Legitimaꝝ federa nuptiaꝝ reitegran-da credamus. Hoc intelligēdū est vtroq̄ i hac vita pseuerante. Sed videt q̄ etiā si vn⁹ moriat ⁊ po-stea miraculose suscitet q̄ sit reitegrandū mr̄imo-niū p hoc q̄ dicit Hebre.xj. acceperūt mulieres de resurrectōe mortuos suos. ¶ D. Resuscitat⁹ possz repetere possessiōes suas. g̃ ⁊ vxorē. ¶ D. si opor-teret iterato ꝯhere cū eadem vxore bigam⁹ repu-taretur ꝓpter duplex mr̄imoniuz qꝺ ꝯxit. ¶ Et dōz. q̄ fm Aug. nuptie sunt bonum mortalium: ⁊ iō vinculum matrimoniale cum hac vita finit ⁊ hoc est qꝺ est dicitur Ro.vij. ꝺ muliere: Si mor-tuus est vir eius soluta est a lege viri. ⁊ iō si resusci-taretur non posset repetere vxorem suam: sz pos-set iterato cum ea contrahere nisi illa alteri nup-sisset: tunc. n. non esset matrimoniū contractum separandum. ¶ Ad p^m ergo dō q̄ hoc intelligitur ꝺ filijs ⁊ non de maritis. ¶ Ad 2^m dō q̄ possessio-nes subduntur simpliciter dominio possidentis: vñ etiam moriens testari pōt: sed vxor nō subdit viri dñio quasi ancilla: sed est quedā societas iter virum ⁊ vxorem que morte alterius terminatur: vñ vir moriens non potest vxorem suam alteri in testamento dimittere: ⁊ sic patet q̄ non est eadem ratio de possessionibus ⁊ vxoribus. ¶ Ad 3^m dō q̄ non esset bigamus ꝓpter hoc: quia neuter con-iugum i pluribus carnez suā diuisit. ¶ Si careat opprobrio male voluntatis. Qꝺ quidem est q̄n non ex leui p̄esūptōe: sed ex aliquo certo iudicio habito de morte viri mulier cum alio contraxit: si aūt postea oriat dubitatio aliqua de vita priori⁹ viri ex aliqua causa que etiam certitudinem facē possit non debet nec reddere nec exigere debitum si autem causa illa faciat probabilem dubitatōez debet reddere: sed non exigere. Si autez sit leuis suspicio potest vtrūq̄ licite facere: quia debz illaz causam potius abiicere: q̄ fm hoc ꝓsciam forma-re. ¶ Ex quo ad ꝓmā redire volens ⁊c. Hic mgr̄ falsum dicit: quia potius debet excōicatus mori q̄ p̄iūgat illi q̄ nō est sua vxor: hoc enim esset ꝯ vi-tatem vite que non est propter scandalum dimit-tenda.

¶ Distinctio. XXXIX.

Post hoc ꝺ diſ
pari cultu ꝛc. Poſtq̃ ꝺeter
minauit mgr̃ ꝺe ipedimẽtis ma
trimoniꝫ q̃ faciũt ꝓſonã ille
gitimã ſimplr reſpectu cuiuſ
libet ꝓſone: hic ꝺeterminat
ꝺe ipedimẽto qꝺ facit eã ille
gitimaz reſpectu aliquaz ꝓſonaz ꝛ non reſpectu
oiuz. Et diuidit in duas. Jn ꝑma ꝺeterminat ꝺe
ipedimẽto qꝺ facit ꝓſonã illegitimã reſpectu ali
cuiꝰ alteriꝰ ꝓſone ꝓpter diſtantiã ab ipa. ſ. ꝺe diſ
paritate cultꝰ. Jn ſecũda ꝺeterminat ꝺe ipedimẽto
qꝺ facit illegitimã ꝓſonam reſpectu alteriꝰ ꝓſone
ꝓpter ꝓpinquitatẽ ad eã. xl. diſ. ibi: Nũc ſupeſt ꝺ
cognatiõe ꝛc. Prima in duas. Jn ꝑma ꝺeterminat
ꝺe matrimonio qꝺ ẽ ꝺe indiſparitate cultꝰ fidelis
ad infidelẽ. Jn ſecũda ꝺe matrimonio qꝺ ẽ inter
duoſ infideleſ: ibi Sũt tñ nõnulli ꝛc. Prima in ꝑ
tes duas. Jn ꝑma oñdit q̃ diſpitas cultꝰ ꝓcedens
mr̃imoniũ: impedit ꝫhendũ ꝛ dirimit ꝫctuz. Jn
ſecũda obꝟcit in ꝫriũ: ibi Huic aũt videt obuiare
ꝛc. Et diuidit in duas. Jn ꝑma ponit obiectionẽ
ex vbis apli. Jn 2ª ſoluit: ibi Sed ad hoc eẽ aliqd
illud ꝛc. Et circa hoc tria facit. Primo oñdit q̃ vꝫ
bum apli. ſ. q̃ fidelis hz ptãtem cõmanendi vl nõ
cõmanendi cũ infideli: intelligit ꝺe diſpitate cultꝰ
qui ſequit mr̃imoniũ. Jn ſecũda inq̃rit vtꝫ ꝓpt
alia peccata vxoꝛ poſſit ꝺimitti ſicut ꝓpt infideli
tatem: ibi Si aũt querit an ꝓpter aliud ꝛc. Ter
tio inquirit vtꝫ fidelis ꝺimittẽs vxorẽ infidelem
poſſit alterã ducere: ibi Hic q̃rit ſi fidelis ꝛc. Et
circa hoc tria facit. Primo ponit auctoꝛitatẽ ad
ptem negatiuã. Secũdo ad affirmatiuã: ibi Sed
ꝫ Ambro. ꝛc. Tertio ſoluit: ibi Attẽdc ꝑdictl ꝛc.

Jc querũt ſex. Primo vtꝫ aliquis
fidelis poſſit ꝫhere mr̃imoniũ cũ in
fideli. Secũdo vtꝫ inꝛ infideles ſit
mr̃imoniũ. Tertio vtꝫ ſi alꝛ ꝫiugũ
infideliũ ꝓuertat ad fidẽ ſine altero poſſit in codẽ
mr̃imonio ꝓmanẽ. Quarto vtꝫ poſſit vxorem
infidelẽ relinquere. Quinto vtꝫ ea ꝺimiſſa poſ
ſit aliã ducere. Sexto vtꝫ ꝓpt alia pctã vir poſ
ſit ꝺimittere vxorẽ ſicut ꝓpter infidelitatẽ.

Ad primuz ſic proce
ꝺit: Uideꝰ q̃ fidelis poſſit matrimonium
cũ infideli ꝫhere: q̃ Joſeph ꝫxit cũ egyptia: ꝛ Ha
ſter cũ Aſſuero. in vtroq̃ aũt mr̃imonio fuit diſ
paritas cultꝰ: q̃ alꝛ erat fidelis: alꝛ infidelis. q̃ diſ
paritas cultꝰ ꝓcedẽs mr̃imoniũ ipm nõ impedit.
Ꝫ. eadẽ ẽ fides quã docet vetꝰ lex ꝛ noua lex.
ſed ꝑm veterẽ legẽ poꝛat cẽ mr̃imoniũ inꝛ fidelem
ꝛ infidelẽ: ut ꝑz Deutero. xxj. Si egreſſuſ ad pugnã
videris mulierẽ pulchrã ĩ medio captiuoꝛ ꝛ ad
amaueris eam introcas ad eam dormiẽs cũ ea ꝛ
erit tibi vxoꝛ. q̃ in noua lege licet. Ꝫ. ſponſalia
ad mr̃imoniũ oꝛdinant ſed inꝛ fidelẽ ꝛ infidelem
poſſũt in aliquo caſu ꝫhi ſponſalia cũ cõditione
future ꝓuerſionis. q̃ ſub cadẽ ꝓditiõe mr̃imoniuz
põt ꝫhi inꝛ eos. Ꝫ. oẽ impedimentũ mr̃imo
nij eſt aliquo mõ ꝫ mr̃imoniũ. ſed infidelitas nõ
eſt ꝫria matrimonio: q̃ matrimoniũ ẽ in officiuz
nature: cuius dictamen fides excedit. q̃ diſparitaſ
fidei nõ impedit matrimoniũ. Ꝫ. diſparitas fi
dei eſt etiã q̃nq̃ inꝛ duos baptiçatos: ſicut quãdo
aliq̃s poſt baptiſmũ in hereſim labit: ꝛ ſi talis cũ
aliq̃ fideli ꝫhat: nihilomin ẽ vꝫ mr̃imoniuz. q̃
diſparitas fidei mr̃imoniũ nõ ipedit. Sed ꝫ ẽ
q̃ ꝺr̃. j. Loꝛ. vj. Que ꝓuẽtio lucis ad tenebꝛas. ſz
maxia ꝓuẽtio ẽ inꝛ vtꝫ ꝛ vxorẽ. q̃ ille q̃ ẽ i luce ſi
ꝺci nõ põt ꝫhẽ mr̃imoniũ cũ illa q̃ eſt in tenebꝛis
ifidelitatl. Ꝫ. Mal. ij. ꝺr̃: Cõtaminauit iudas
ſcificationẽ ꝺñi: qm̃ ꝺilexit ꝛ habuit filiã ꝺei alie
ni. ſed hoc nõ cẽt ſi inꝛ eos poſſet vꝫ matrimo
niũ ꝫhi. q̃ diſparitas cultꝰ mr̃imoniũ impedit.
Rñdeo ꝺicendũ q̃ ꝑncipaliꝰ bonũ mr̃imonij ẽ ꝑ
les ad cultũ ꝺei educãda. cũ aũt educatio fiat cõiũ
ꝑ patrẽ ꝛ matrẽ: vterq̃ ꝑm fidẽ intẽdit ad cultuz
ꝺei ꝓpter ꝓlem educare: ꝛ iõ ſi ſint ꝺiuerſe fidei intẽtio
vniꝰ alteriꝰ intentioni ꝫria erit: ꝛ ita inꝛ eos nõ po
teſt cẽ ꝓuenies matrimoniũ: ꝛ ꝓpt hoc diſpitas
cultꝰ ꝓcedẽs mr̃imoniũ ipedit ipm ne ꝫhi poſſit.
Ad ꝑmũ q̃ ꝺicẽdũ q̃ in veteri lege ꝺe aliq̃bꝰ in
fidelibꝰ erat ꝑmiſſuz q̃ cũ eis poſſent inire ꝓugia
ꝛ ꝺe aliq̃bꝰ ꝓhibitũ: ſpãliꝫ q̃ꝺẽ erat ꝓhibitũ ꝺe i
fidelibꝰ hitantibꝰ in ꝛra chanaã: tũ q̃ ꝺñs ꝓcepat
eos occidi ꝓpt eoꝛ obſtinationez: tũ q̃ maꝛ picu
lũ imínebat ne ꝓuges aut filioſ ad idolatriã puer
terẽt: q̃ filij iſrl ad rit ꝛ ad moꝛes eoꝛ ꝓnioꝛes
erãt ꝓpt ꝓuerſationẽ cũ eis: ſz ꝺ alijs gẽtibꝰ ꝑmiſit
ꝓcipue q̃n nõ poꝛat eẽ timoꝛ ptrahẽdi ad idola
triã: ꝛ ſic Joſeph ꝛ Moyſes ꝛ Heſter cũ infideli
bus mr̃imonia ꝫxerũt: ſz in noua lege q̃ ꝓ totũ oꝛ
bẽ ꝺiffundit: ſilis rõ ꝓhibẽdi ẽ ꝺe oiꝰ infidelibuſ
ꝛ iõ diſpitas cultꝰ ꝓcedẽs mr̃imoniũ impedit ꝫhẽ
ꝺũ ꝛ dirimit ꝫctũ. Ad 2m ꝺicendũ q̃ lex illa
vel loq̃tur ꝺe aliꝫs nationibꝰ cũ q̃bꝰ licite poꝛat in
ire ꝓnubia: vel loquit q̃n illa captiua ad fidẽ ꝛ cul
tũ ꝺei ꝓuerti volebat. Ad 3m ꝺicẽdũ q̃ eadẽ ẽ
hitudo pñtis ad pñs ꝛ futuri ad futuꝫ. vñ ſic q̃
mr̃imoniũ in pñti ꝫhit: rcq̃rit vnitas cultꝰ i vtro
q̃ ꝫhẽtiũ: ita ad ſponſalia quibꝰ fit ſponſio futu
ri matrimonij: ſufficit ꝓditio appoſita ꝺe futura
vnitate cultꝰ. Ad 4m ꝺicendũ q̃ ia ex ꝺicti ꝑz
q̃ diſpitas cultꝰ ꝫria ẽ mr̃imonio rõne ꝑncipalio
ris boni ipi qꝺ ẽ bonũ plis. Ad 5m ꝺicẽdũ q̃
mr̃imoniũ ſacrm ẽ: ꝛ iõ q̃tũ ptinet ad neceſſitatẽ
ſacrl: rcq̃rit paritatẽ q̃tũ ad ſacrm fidei. ſ. bapti
ſmũ magis q̃ q̃tũ ad interiorẽ fidẽ: vñ etiã hꝰ ipe
ꝺimẽtũ nõ ꝺr̃ diſpitas fidei ſz diſpitas cultꝰ q̃ re
ſpicit exteriꝰ fuitiũ: ut in. iij. li. diſ. ix. ꝺcm ẽ: ꝛ ꝓpt

hoc si aliqs fidelis cū heretica baptizata mrīmoniū ꝫhīt: vez ē mrīmoniū q̄uis peccet ꝫhendo si sciat eā hereticā: sicut peccaret si cū excōicata ꝫheret: nō tn̄ ꝓpter hoc mrīmoniū dirimeret: ⁊ ecōtrario si aliqs cathecumin⁹ hns rectā fidē sz nondū baptizatus cū aliqua fideli baptizata ꝫheret: nō esset vez matrimoniū.

Ad secundū sic procedit: Uidet q̄ inter fideles nō possit esse matrimoniū. matrimoniū. n. ē sacrm ecclesie. sed baptism⁹ est ianua sacramentoz. ḡ infideles q̄ nō sūt baptizati mrīmoniū ꝫhere nō possūt: sic nec alia sacra suscipe. ¶ P. duo mala sūt magis impeditiua boni q̄ vnū. sed infidelitas vni⁹ tn̄ impedit matrimoniū bonū. ḡ multo fortius infidelitas vtriusq; ⁊ ita int infideles nō pōt ē mrīmoniū. ¶ P. sicut int fidelem ⁊ infidelē ē disparitas cultus: ita interdū inter duos infideles: ut si vn⁹ sit gentilis ⁊ alter iude⁹. sed disparitas cult⁹ impedit matrimoniū ut dictū ē. ḡ ad min⁹ int infideles qui habēt cultū disparē nō pōt esse vez mrīmoniū. ¶ P. in matrimonio est vera pudicitia. sed sicut dicit Aug⁹. ⁊ habet. xxvij. q. j. nō ē vera pudicitia infidelis cū vxore sua. ḡ nō est vez matrimoniū. ¶ P. matrimoniū vez excusat carnalez copulā a peccato. sed hoc nō pōt facē mrīmoniū inter infideles ꝫctū: qz ois vita infideliū pctm̄ est ut dicit glo. Ro. xiij. ḡ inter infideles nō ē verum matrimoniū. ¶ Sz ꝫ est qđ dr̄. j. Lor. vij. Siqs frater habet vxorem infidelē ⁊c. sed vxor nō dicitur nisi ꝓpter matrimoniū. ḡ int infideles ē vez matrimoniū. ¶ P. remoto posteriori nō remouetur prius. sz matrimoniū ptinet ad officiuz nature q̄ precedit statū gratie cui⁹ pncipiū est fides. ḡ infidelitas nō facit quin sit inter infideles mrīmoniū ¶ Ꝛndeo dicendū q̄ matrimoniū pncipaliter institutū est ad bonū ꝓlis: ñ tn̄ generāde qz hoc sine matrimonio fieri posset: sed etiā ꝓmouendē ad pfectū statū: qz quelibet res intendit effectū suū nāliter ꝓducere ad pfectū statū. Est aūt in ꝑle duplex pfectio cōsideranda. s. pfectio nature: nō solū q̄tū ad corpus: sed etiā quantū ad animā p ea q̄ sunt de lege nature: ⁊ pfectio gratie: ⁊ pma pfectio est materialis ⁊ impfecta respectu secūde: ⁊ iō cū res q̄ sūt ꝓpter finē sint ꝓportionate fini mrīmoniū qđ tendit ad pmā pfectionē ē impfectū ⁊ māle respectu illius qđ tendit in pfectionē secundā. ⁊ da pma pfectio cōis ē pōt fidelib⁹ ⁊ infidelib⁹: secūda aūt est tn̄ fideliū: iō int infideles ē quidē mrīmoniū: sz nō pfectū vltima pfectiōe sicut ē int fideles. ¶ Ad pmū ḡ dicēdū q̄ mrīmoniū nō tātuz ē institutū in sacrm: sed in officiū nature: ⁊ iō q̄uis infidelib⁹ nō ꝓpetit mrīmoniū sm q̄ est sacrm in dispensatione mistroz ecclesie cōsistens: ꝓpetit tn̄ eis inquātū est in officiū nature: ⁊ tn̄ etiā mrīmoniū tale ē aliquo mō sacrm habitualiter: q̄uis non actualiter: eo q̄ actu nō ꝫhūt in fide ecclesie. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ disparitas cult⁹ nō ipedit mrīmoniū rōne infidelitatis: sz rōne dispitatis i fide disparitas. n. cult⁹ nō solū secūdā pfectionē ꝓlis impedit sed etiā pmā dū parētes ad diuersa ꝓlez trahere intēdūt: qđ nō ē q̄n vterq; ē infidelis. Ad tertiū dicendū q̄ int infideles ē mrīmonium ut dictū est: ꝑput matrimonū ē i officiū nature. ea aūt que ptinēt ad legē nature sūt determinabilia ꝑ ius positiuū: ⁊ iō si ꝓhibent ab aliquo iure positiuo apud eos infideles ꝫhere matrimoniū cū infidelib⁹ alteri⁹ rit⁹ disparitas cult⁹ impedict matrimoniū int eos. ex iure. n. diuino nō ꝓhibent quia apud deū nō differt qualitercūq; aliqs a fide deuiet quantū ad hoc qđ ē a gratia alienū esse: silr nec a liquo ecclie statuto que nō hz de his q̄ foris sūt iudicare. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ pudicitia ⁊ alie vtutes infideliū dicunt nō eē vere: qz nō pnt ptingē ad finē vere vtutis que ē vera felicitas: sicut dicit nō esse vez vinū quod nō hz effectū vini. ¶ Ad quintū dicendū q̄ infidelis cognoscēs vxorē suaz nō peccat si ꝓpter bonū ꝓlis aut fidei qua tenet vxori debitū reddat: cū hoc sit act⁹ iusticie ⁊ tēpātie: que in delectabilib⁹ tact⁹ debitas circūstātias seruat: sicut nō peccat faciēs alios act⁹ politicarū virtutū. Nec dr̄ ois vita infideliū peccatū: qz q̄libet actu peccent: sed quia ꝑ id quod agūt a fruitu te peccati nō possunt liberari.

Ad tertium sic procedit: Uidet q̄ coniunx conuersus ad fidez nō possit cōmanere cū vxore infideli nolente conuerti cū qua infidelitate contraxerat. Ubi. n. est idem periculuz debet eadem cautela adhiberi. sz ꝓpter periculū subuersionis fidei ꝓhibet ne fidelis cū infideli contrahat. cū ergo idem periculū sit si fidelis cōmaneat cū infideli cū qua ꝓius contraxerat: ⁊ adhuc maius: qz neophiti facil⁹ pueruntq̄ illi qui sunt nutriti in fide: videt q̄ fidelis post ꝓuersionē nō possit ꝫmanere cū vxore ifideli. ¶ P. xxviij. q. j. dicit nō pōt infidelis in ei⁹ cōiunctione permanere que iam in christianaz trāslata est fidem. ergo fidelis habet necesse vxorem infidelem dimittere. ¶ P. matrimonium quod inter fideles contrahitur est perfectius q̄ illud qđ contrahitur inter infideles. sed si fideles cōtrahāt in gradu ꝓhibito ab ecclesia dissoluit coz matrimonium. ergo ⁊ infideliū: ⁊ ita vir fidelis non potest cōmanere cū vxore infideli: ad min⁹ quando cū ea in infidelitate contraxit in gradu ꝓhibito. ¶ P. aliquis infidelis habet quandoq; plures vxores sm ritū sue legis. si ergo potest ꝫmanē cum illis cū quibus in infidelitate contraxit. videtur q̄ possit etiam post conuersionem plures vxores retinere. ¶ Preterea: potest cōtingere q̄ repu

diata vna vxore aliã duxerit: ⁊ in illo mrimonio
existẽs quertat.g videt q saltẽ in h° casu nõ possit
cũ vxore quã de nouo habet manere. ¶ Sz ꝯ ẽ
qđ apls p° Lor.vij.solit q maneat. ¶ D. nullũ
impedimentũ supueniẽs mrimonio tollit ipm. sed
mrimoniũ erat verũ cum vterq infidelis erat.g qñ
alter quertit nõ dirimit mrimoniũ per hoc:⁊ ita
videt q possint licite cõmanere. ¶ Rndeo dđ q fi-
des eius q ẽ in mrimonio nõ soluit sz pficit matri
moniũ:vñ cũ inter ifideles sit verũ mrimoniuz vt
ex dictis pz:p hoc q alter eorũ quertit ad fidem:
ñ ex hoc po vinculũ mrimonij soluit sed aliquã-
do vinculo matrimonij manẽte soluit mrimoniũ
quãtũ ad cohitatõez ⁊ debiti solutionez:in q pa
ri passu currũt infidelitas ⁊ adulteriũ:qz vtrũq ẽ
ꝯ bonũ plis:vñ sicut se habet i ptãte dimittendi
adulterã vl manendi cũ ea:ita se habet in ptãte
dimittẽdi infidelẽ:vel manẽdi cũ ea. Pot eiz vir
inocẽs libere cũ adultera manere spe corceptõis
nõ aũt si i adulterij peccato fuerit obstinata ne vi
deat ponus turpitudinis:vt supra di.xxxv.dictũ
est:quãuis etiã cũ spe corceptionis possit eã libere
dimittere. Silr fidelis quersus pot cũ ifideli ma-
nere cũ spe quersionis:si eam in ifidelitate obstia
tã nõ viderit:⁊ bñ fac manẽdo:tñ ñ tenet:⁊ ỏ h°
ẽ siliũ apli. ¶ Ad p^m g dđ q facil' ipedit aliqd
fiendũ q destruat qđ rite factũ est: ⁊ iõ mlta sũt
q ipediũt mrimoniũ ꝯhendũ si pcedãt:q tñ ipsuz
nõ possũt dissoluere si sequãt:sic de affinitate pz:
⁊ silr dđz ẽ de dispitate cultus. ¶ Ad 2^m dđ q in
pmitiua eccla tpe aplorũ passim quertebant ad fi
dem:⁊ iudei ⁊ gentiles:⁊ iõ tũc vir fidelis poterat
hãe pbabilẽ spem de quersione vxoris:etiã si con
uersionẽ nõ pmitteret:postmoduz aũt tpe pcedẽ
te iudei sũt magis obstinati:⁊ gẽtes adhuc itrabãt
ad fidẽ:sic tpe martyrũ ⁊ tpib' pstantini ipatoris
circa tpa illa:⁊ iõ tũc nõ erat tutũ fideli cũ vxore
ifideli iudea cohitare:nec erat spes de quersione
ei' sicut erat spes de quersione vxoris gẽtilis:⁊ iõ
tũc fidelis quersus poterat cohitare cũ gentili:sed
nõ cũ iudea:nisi quersionẽ pmitteret:⁊ fm h° lo-
quit decretũ illud:sed nũc pari passu ãbulãt vtrq
.s.gẽtiles ⁊ iudei: qz vtriq obstinati sũt: ⁊ iõ nisi
vxor infidelis querti velit:nõ pmittit ei cohitare:
sive sit gẽtilis sive iudea. ¶ Ad 3^m dđ q ifideles nõ
baptiçati nõ sũt astricti statut' eccle:sz sũt astricti
statutis iuris diuini:⁊ iõ si ꝯrerint aliq ifideles in
gradib' fm legẽ diuinaz phibitis:Leui.xviij.sive
vtq sive alẽ ad fidẽ quertat:ñ possũt i tali mrimo
nio manere.si aũt ꝯrerint i gradibus phibitis p
statutũ eccle:possũt manere si vterq quertatur
vel si vno querso spes sit de quersione alteri'.
¶ Ad 4^m dđ q hãe plures vxores ẽ ꝯ legem nature
vt supra dis.xxxiij.dictũ ẽ:cui ẽt ifideles sũt astri-
cti:⁊ iõ nõ ẽ verũ mrimoniũ ifidelis nisi cũ illa cuz
q p° ꝯrit:vñ si ipe cũ oib' suis vxorib' quertat pot
cũ p° cohitare:⁊ alias dz abjcẽ.si aũt p° cõuerti
noluẽit ⁊ aliq alia quertat:idẽ ius hz ꝯhendi cũ
illa ỏ nouo qđ cũ alia hãt de q p' dicet. ¶ Ad 5^m
dđ q repudiũ vxoris:vt supra dis.xxxiij.dictũ est
ẽ ꝯ legẽ nature:vñ ñ lz ifideli vxorẽ repudiare:⁊
iõ si quertat postq vna repudiata alteram duxit
idẽ iudiciũ est de hoc ⁊ de illo q plures vxores ha
bebat:qz tenet pmã quã repudiauerat accipere si
quertl voluerit:⁊ aliã abjcere.

D quartũ sic proce

dit:Videt q fidel quersus ñ possit vxorez
infidelẽ dimittẽ volentẽ cohitare sine cõtumelia
creatoris.maius.n.ẽ vinculũ viri ad mulierem q
sui ad oñz.sz suus quersus nõ absoluit a vinculo
suitutis:vt pz p° Lor.vij.⁊ p° Ti.vj.g ⁊ vir fidel
nõ pot vxorem infidelem dimittere. ¶ D. nullus
pot alteri piudiciũ facere sine ei' consensu.sz vxor i-
fidelis hãbat ius in corpore viri ifidelis.si g p h° q
vir ad fidẽ quertit mulier piudiciũ pati posset vt
libere dimitteret:nõ posset vir querti ad fidẽ sine
consensu vxoris:sicut nec pot ordinari aut vouẽ con
tinentiã sine consensu vxoris. ¶ D.si aliqs ptrahat
cũ ãcilla sciẽter:sive sit fu' sive liber:non pot ppt
diuersã ꝺditẽez ipsã dimittere:cũ g vir qñ ptraxit
cũ ifideli sciuerit eã esse ifidelem:videt a silr q nõ
possit eã ppt ifidelitatẽ dimittere. ¶ D. Pr tenet
ex debito pcurare salutẽ plis.sed si discederet ab
vxore ifideli:filij cões mri remanerent:qz pr' seqt
ventrẽ:⁊ sic essent in piculo salutis.g nõ pot vxo-
rem ifidelẽ licite dimittere. ¶ D. Adulter nõ pot
adulterã dimittere etiam postq de adulterio pe-
nitentiã egit.g si sit idẽ iudiciũ de adulterio ⁊ infi-
deli:nec infidelis ifidelẽ etiã postq ad fidez cõuer
sus est. ¶ Sz ꝯ est qđ apls dicit p° Lor.vij. ¶ D.
adulteriũ spũale ẽ graui' q carnale.sz ppt carna-
le adulteriũ vir pot vxorẽ reliquere q tũ ad cohi
tatõez.g multo forti' ppt infidelitatẽ q ẽ adultiũ
spũale. ¶ Rndeo dđ q hoi fm aliã ⁊ aliã vitam di
uersa ꝓpetũt ⁊ expediũt:⁊ iõ q mortẽ ꝓri vite nõ
tenet ad illa ad q in priori vita tenebat:⁊ inde ẽ q
ille qui in vita seculari existens aliqua vouit:non
tenetur illa quando mũdo moritur vitã religiosã
assumens perficere.ille aũt qui ad baptismũ acce
dit regeneratur in christo:⁊ priori vite mortẽ:cuz
generatio vnius est corruptio alterius:⁊ iõ liberat
ab obligatione qua vxori tenebatur reddere de-
bitum: ⁊ ei cohabitare non tenetur quando con
uerti non vult:quãuis i aliquo casu libere id pos-
set facere:vt dictum est:sicut ⁊ religiosus libere p
ficere pot vota q i seclo fec si nõ sũt ꝯ religionem
suã:q uis ad ea ñ teneat:vt dictũ ẽ i pcedẽti di.
¶ Ad p^m g dđ q seruire nõ ẽ aliqd icopetẽs xpiane
religionis perfectioni q maxie hũilitatẽ pfitetur.
sed obligatio mrimonij aliqd derogat perfectõi
christiane:cuius vite summum statum cõtinentes

possidēt. ⁊ ideo ñ est sīle de vtroq;. Et p̄terea vn⁹ cōiugū nō obligat alteri q̄si possessio eius: sīc dño seruus: sed p modū societatis cuiusdā que nō congrue est fidelis ad infidelē: vt p;. ij. Cor. vij. ⁊ ideo nō est sīle de seruo ⁊ cōiuge. ¶ Ad 2m dō q; vxor nō hēbat ius in corpe viri: nisi q̄diu i vita illa manebat in qua contraxerat. q; etiam mortuo viro vxor soluta est a lege viri: vt pat; Ro. vij. ⁊ ideo si postq̄ vir mutat vita; moriens p̄ori vite ab ea discedat: nullū sit ei p̄iudiciū. transiens autē ad religionē morit tm̄ spirituali morte: nō autē corpali: ⁊ ideo si mr̄imoniū sit p̄sūmatum: nō p̄t vir sin̄ cōsensu vxoris ad religionē transire. p̄t aūt ante copulā carnalem q̄n̄ est tm̄ copula spūalis. sed ille q̄ ad baptismū accedit corpaliter: etiā christo cōsepelitur in mortē: ⁊ ideo a debito reddēdo absoluitur etiā p̄ mr̄imonium p̄sūmatū. Uel dōm q; ex culpa sua vxor p̄iudiciu; patit̄ que p̄uerti cōtēnit ¶ Ad 3m dōm q; dispitas cultus facit p̄sonā simpliciter illegitimā: non aūt cōditio fuitutis sed solum q̄n̄ est ignorata: ⁊ iō non est similis ratio de i fideli ⁊ ancilla. ¶ Ad 4m dō q; proles aut puenit ad perfectam etatem: ⁊ tunc poterit libere sequi p̄em fidelem vel matrem infidelē: vel est in miori etate p̄stitutus: ⁊ tunc debet dari fideli: nō obstāte q; indiget mr̄is obsequio ad educatōe;. ¶ Ad 5m dō: q; adulter p penitētiā non transit ad aliā vitā sīc infidelis p baptismū: ⁊ iō nō ē sīlis rō.

AD quintu; sic procedit: Uidet q; fidelis discedēs ab vxore infideli non possit aliā ducere in vxorem: quia insolubilitas matrimonij est tali rōne ip̄ius cum repudiū vxoris sit cōtra legem nature: vt supra dis. xxxiij. dictum est. sed inter infideles erat verum matrimonium. g; nullo modo potest illud matrimonium solui: sed manēte vinculo mr̄imonij ad vnā non p̄t alicq; cum alia p̄trahere. g; fidelis discedens nō p̄t cum alia p̄trahere. ¶ p̄. Crimen supueniens matrimonio non soluit mr̄imonū: ⁊ si mulier velit cohabitare sine p̄tumelia creatoris non est solutū vinculū mr̄imonij: quia vir nō potest aliā ducere. g; peccatum vxoris que nō vult cohabitare sine p̄tumelia creatoris nō soluit matrimoniū vt possit libere vir aliā vxorem ducere ¶ p̄. vir ⁊ vxor sūt pares in vinculo mr̄imonij: cum g; vxori infideli nō liceat viuēte viro aliū virū ducere: videt q; nec fideli liceat. ¶ p̄. fauorabilius ē p̄tinentie votū q̄ mr̄imonij p̄tractus. sed viro fidō li vxoris infidelis non licet vt videt votū p̄tinetie emittere: quia tūc vxor fraudaretur mr̄imonio si postmodū p̄uertere. g; multo minus licet ei matrimoniū cōtrahere cum alia. ¶ p̄. Filius q̄ remanet in infidelitate patre conuerso amittit ius p̄ne hereditatis: ⁊ tamen si postea p̄uertitur: redditur ei sua hereditas etiā si alius in possessionem eius intrauit. g; videt a sili q; si vxor fidelis postea p̄uertatur q; sibi sit reddendus vir suus etiā si cuz alia p̄traxerit: qđ nō posset esse si 2m mr̄imoniū esset verū: g; non p̄t p̄trahi cum alia. ¶ Sed ꝯ: matrimoniū non est ratū sine sacro baptismi. sed quod non est ratū p̄t dissolui. g; mr̄imoniū in infidelitate p̄tractū p̄t dissolui: ⁊ ita soluto mr̄imoniali vinculo licet viro alterā ducere vxorem. ¶ p̄. vir nō debet cohabitare vxori infideli nolēti cohabitare sine p̄tumelia creatoris. Si g; nō liceret ei aliā ducere cogeret p̄tinētiā fuare: qđ videt icōueniēs quia sic ex p̄uersione sua icōmodum reportaret. Rñdeo dō q; qñ alter p̄iugum ad fidem p̄uertit̄ altero i infidelitate remanēte distinguendum est: quia si infidelis vult cohabitare sine contumelia creatoris sine hoc q; ad infidelitatem inducat: p̄t fidelis libere discedere: sed discedens nō p̄t alteri nubere. si aūt infidelis non velit cohabitare sine p̄tumelia creatoris in verba blasphemie p̄rūpēs ⁊ nomen christi audire nolens: tūc si ad infidelitatem pertrahere nitatur: vir fidelis discedens p̄t alteri p matrimonium copulari. ¶ Ad p̄m g; dō q; mr̄imoniū infidelium ip̄fectū est vt dictum est: sz mr̄imoniū fideliū ē p̄fectū: ⁊ ita ē firmi⁹. sp aūt firmi⁹ vinculū soluit minus firmū si sit ei contrariū ⁊ iō mr̄imoniū qđ post in fide christi cōtrahitur soluit mr̄imonium qđ p̄ius in infidelitate p̄ctuz erat: vnde mr̄imoniū infidelium non est omnino firmum ⁊ ratum: sed ratificatur postmodum per fidem christi. ¶ Ad 2m dō q; crimen vxoris nolētis cohabitare sine contumelia creatoris absoluit virum a seruitute qua tenebatur vxori vt ñ possz ea viuente aliam ducere: sed nondum soluit matrimonium: quia si blasphema illa conuerteret ante q̄ ille aliud matrimoniū contraheret: redderetur ei vir suus: sed soluitur per matrimonium seqns ad qđ peruenire non posset vir fidelis non solut⁹ a seruitute vxoris per culpam eius. ¶ Ad 3m dō q; postq̄ fidelis contraxit: solutum, est vinculum mr̄imonij ex vtraq; p̄te: q; mr̄imoniū nō claudicat quantū ad vinculū: sz qñq; claudicat quātuz ad effectū vñ in penā vxoris infidelis ei indicitur q; nō possit cū alio contrahere magis q̄ ex vtute mr̄imonij p̄cedētis: sz si postea p̄uertat: p̄t ei p̄cedi dispēsatiue vt alteri nubat: si vir eius aliā vxorē duxit. ¶ Ad 4m dō q; si post p̄uersionē viri sit aliq; p̄babilis spes de p̄uersiōe vxoris: nō oz votum p̄tinētie vir emittē: nec ad aliud mr̄imoniū trāsire q; difficilius p̄uerteret vxor viro suo sciēs se p̄uatā si aūt nō sit spes de p̄uersiōe: p̄t ad sacros ordies vl' ad religionē accedē: p̄ requisita vxore q; p̄uertat ⁊ tūc si postq̄ vir sacros ordies accepit vxor p̄uertat: nō ē sibi vir su⁹ reddēdus: sz oz sibi iputare in penā tarde p̄uersiōis q; viro suo p̄uat. ¶ Ad 5m dō q; vinculū p̄nitati ñ soluit p dispārē cultū sicut vinculū mr̄imonij: ⁊ iō ñ ē sīle ō hēditate ⁊ vxore

Hb sextum sic proce
dit: Videt q alia vicia soluãt mrimoniuz
sicut 7 infidelitas: adulteriũ .n. direct⁹ videt esse
contra matrimoniũ q̃ infidelitas. sed infidelitas
in aliq̃ casu soluit mrimonium vt liceat ad aliud
mrimoniũ trãsire: g̃ 7 adulteriũ idẽ facit. ¶ ℞. si
cut infidelitas est fornicatio spũalis ita etiã qlibz
peccatũ. si g̃ ppt hoc infidelitas mrimonium soluit
qz est fornicatio spũalis: qlibz aliud peccatũ ma
trimoniũ soluit pari rõne. ¶ ℞. Matth. xvij. dr
Si dextra man⁹ tua scãdalizat te abscide eã 7 pjce
abs te: 7 dic gl. q i mãu 7 i dextro oclo possũt acci
pi frẽs vxor: ppiq: 7 filij. sz p qlz peccatũ efficiũt
nobis impedimẽto. g̃ ppt qlibet peccatũ põt dissol
ui mrimoniũ. ¶ ℞. auaricia idolatria est: vt dicit
Eph. v. sed ppt idolatriã põt mulier dimitti. ergo
pari rõne ppt auariciã: 7 ita ppt alia peccata que
sũt maiora q̃ auaricia. ¶ ℞. magister h⁹ exp̃sse di
cit in lra. ¶ Sz ꝯ ẽ q dicit Matth. v. Qui dimi
serit vxorẽ excepta cã fornicatõis mechat. ¶ ℞.
fm hoc tota die fierent diuortia: cum raro iucnia
tur mrimoniũ in quo ꝓiugũ alter in peccatũ nõ la
batur. ¶ ñdeo dr q fornicatio corporalis 7 infir
litas spalez hñt ꝓiectatem ad bona matrimonij⁹:
vt ex dictis patere põt: vñ spãliter hñt vim sepan
di mrimoniũ. Sed tñ intelligendũ q mrimoniuz
dupliciter soluit. Uno modo quãtum ad viculuz
7 sic non põt solui postq̃ mrimoniũ est ratificatũ
neqz p infidelitatẽ: neqz per adulteriũ: sed si non ẽ
ratificatũ: soluit vinculũ p mancntc ifidelitate i a
tero cõiugum: si alter cõuersus ad fidẽ ad aliud cõ
iugiũ transeat. non aũt soluit vinculũ p̃dictuz per
adulteriũ: alias infidelis libere posset dare libellũ
repudij vxori adultere 7 ea dimissa alterã ducere
qõ falsum est. Alio mõ soluit mrimoniũ quãtuz
ad actum: 7 sic solui põt tam p infidelitatẽ q̃ per
fornicatõem spũalem: vt supra di. xxxv. dictũ est:
sed ppt alia peccata nõ põt solui mrimoniũ etiaz
quãtum ad actũ: nisi forte ad tps vir se velit sub
trahere a ꝓsortio vxoris ad castigatõez eius sb̃tra
hendo ei presentie suc solatiuz. ¶ Ad p̃m g̃ dr q
quãuis adulteriũ magis directe opponat mrimo
nio inquãtum ẽ in officiũ nature q̃ infidelitas tñ
ecõuerso est fm q mrimoniũ est sacramẽtũ eccle
ex quo habet pfectã firmitatẽ iquãtum significat
indiuisibilẽ cõiunctõem christi 7 ecclie: 7 iõ matri
moniũ qd non est ratum magis põt solui quãtuz
ad vinculum p infidelitatem q̃ per adulterium.
¶ Ad 2m dr q ꝑma cõiunctio aie ad deum est p
fidem: 7 iõ per eam aia quasi despõsat deo: vt pz
Osee 2° Despõsabo te mihi i fidẽ: vñ i sacra scriptu
ra spãliter p fornicatõnem idolatria 7 infidelitas
designãtur: sed alia peccata magis remota signifi
catõe dicũtur spũales fornicatones. ¶ Ad 3m dr
q hoc intelligenduz est qñ mulier p:stat magnã
occasionem ruine viro suo: vt vir ꝓbabiliter sibi
d̃ piculo timeat: tũc enim vir põt se sb̃trahere ab
eius cõuersatõe vt dictũ est. ¶ Ad 4m dr q auа
ricia dicit idolatria p quãdam sĩlitudinẽ furtuitis
quia tam auarus q̃ idolatra potⁱ⁹ fuit creature
q̃ creatori: non aũt p similitudinẽ infidelitatis: qz
corruptio ifidelitatis est in itellectu: sed auaricie i
affectu. ¶ Ad 5m dr q vba magistri sũt accipien
da de spõsalibus: qz ppt crimen supueniens spon
salia solui possũt. Uel si loq̃mur de mrimonio:
intelligendũ est de sepatõe a cõmuni ꝯuersatione
ad tps vt dictũ est: vel qñ vxor non vult cohitare
nisi sub conditõe peccãdi: vt cũ dicit: non cro vxõ
tua nisi mihi de latrocinio diuitias ꝓgeras 7c. tũc
enim potⁱ⁹ debet cã dimittere q̃ latrocinia exercẽ
¶ Et alienigenã. i. hereticaz: crimẽ heresis impedit
mrimoniũ sp̃ ꝯhendũ: sz nõ dirimit ꝯtuz: nisi sit
talis hẽtica q̃ baptismi sacrm nõ acceperit: aut nõ
i forma eccle fuerit baptizata. ¶ Si ãbo credide
rũt p agnitionẽ dei 7c. Sz ꝯ: si mulier añ ꝯuersio
nẽ fuerit fornicata: tenebit eã vir recipere etiam si
cõuerti voluerit vt vĩ: Et dr q si mulier cõuersa
repetat virũ suũ ꝯuersũ vir nõ põt excipe ꝯ eã de
fornicatõe ꝑus ꝓmissa si ipe occasionẽ fornicatõi
dedit: puta si noluit cohitare ei volẽti cohitare sine
ꝓtumelia creatoris: alias põt excipe: 7 tñ ratifi
cat mrimoniũ ita q vlteri⁹ nõ possit solui quãtuz
ad vinculũ: vt viro liceat aliã vxorẽ ducere: q̃uis
possit solui q̃tũ ad actũ. ¶ Distinctio .XL.

Hinc superest
de cognatõe aliqd dicere 7c.
Postq̃ determinauit mgr de i
pedimẽto mrimonij q̃ psõa
reddit illegitia simplr respcũ
alicuⁱ⁹ psone ppt distãtiã ad
ipam: hic incipit determinare
de impedimentis quibus psona redditur simplr
illegitima respectu alterius ꝑpter propinqtatem
ad eam: Et diuiditur in partes duas. In prima de
terminat de ipedimẽto ꝑpinquitatis carnalis: In
secunda de impedimento propinquitatis spũalis
xlij. dis. ibi Jam de spũali cognatione 7c. Prima
in duas. In ꝑma determinat de consanguinitate.
In secũda de affinitate. xlj. ibi Nunc d affinitate
7c. Prima in duas. In prima ostendit fm quos
gradus consanguinitas matrimonium impediat
In 2ª obiicit i ꝯriũ 7 soluit: ibi Dis autẽ occurrit
illud 7c. Prima in duas. In ꝑma ostendit vsqz ad
quos gradus ꝓsãguinitas mrimonium impediat
In 2ª oñdit rõez huⁱ⁹ dis. ibi Quare vo sex gradⁱ⁹
7c. Pria i duas. In ꝑma oñdit vsqz ad q̃t gradus
ꝓsãguinitas mrimoniũ ipediat. In 2ª oñdit quõ
sũt gradus p̃dci ꝑputãdi: ibi Quõ aũt gradus 7c.
Jc q̃rit q̃ttuor. ¶ Prio qd sit ꝓsãguitas:
2° d distinctõe ipi⁹. 3° vtr̃ ꝑ aliq̃s gradⁱ⁹

impediat matrimoniū ō iure naturali. ¶ Quarto vtrū gradus matrimoniū ipedientes possint p statutū ecclesie determinari.

AD primuz sic proceditur: Uidet q̄ diffinitio ꝓsāguinitatis quā q̄dā ponūt sit incōpetēs. s. ꝓsanguinitas ē vniclīm ab eodē stipite descendētiū carnali ꝓpagatōe contractū. oēs. n. hoīes ab eodē stipite carnali ꝓpagatione descendūt. s. ab Adam. si g̃ recta essz p̄dicta diffinitio ꝓsāguinitatis: oēs hoīes essent ꝓsāguinei ad iuicē: qō falsū est. ¶ P. vinculū nō pōt ee nisi aliquoz ad iuicē ꝓuenientiū: qz vinculū vnit. sed eoz q̄ descendūt ab vno stipite nō ē maioz ꝓuenientia ad iuicē q̄ alioz hoīnū cū ꝓueniāt spē z diferāt numero sic z alīj hoīes. g̃ ꝓsāguinitas nō est aliq̄ vinculū. ¶ P. carnalis ꝓpagatio fm p̄bm fit de supfluo alimēti. sed tale supfluū magis hēt ꝓuenientiā cū reb' comestis cū q̄b' i sb̄a cōuenit. q̄ cū illo q̄ comedit. cū g̃ nō nascat aliq̄ viculum ꝓsāguinitatis ei' q̄ nascit ex semie ad res comestas nec ad generātē ex carnali ꝓpagatōe nascet aliq̄ ꝓpinq̄tatis vinculū. ¶ P. Gen. xvij. Labā dixit ad iacob: Os meū z caro mea es rōe cognatōis q̄ erat iter eos. g̃ talis ꝓpinquitas magis debet dici carnalitas q̄ ꝓsāguinitas. ¶ P. carnalis ꝓpagatio cois ē hoīb' z aialib'. sz i aialib' i carnali ꝓpagatōe nō ꝫhit ꝓsanguinitatis vinculū. g̃ nec in hominib'. ¶ Rñdeo dō q̄ fz p̄bm i. viij. Eth. Omnis amicitia i aliq̄ cōicatōne ꝓsistit: z qz amicitia ligatio siue vnio q̄dā ē: iō cōicatio q̄ ē amicitie causa: vinculū dicit: z iō fm quālibet cōicatōez denominant aliq̄ q̄si colligati ad iuicē: sic dicunt cōciues q̄ hñt politicā cōicatōez ad iuicē: z cōmilitones q̄ cōueniūt i militari negocio: z eodē mō illi q̄ cōueniūt nāli cōicatōe dicūt ꝓsanguinei: z iō in p̄dicta diffinitōe ponit q̄si ꝓsanguinitatis gen' vinculum q̄si sb̄iectū ꝓsone descendētes ab vno stipite q̄z ē huiusmōi vinculū: q̄si p̄ncipiū carnalis ꝓpagatio

¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ vtus actiua nō recipit fm eādē pfectōez i instrumēto fm quā ē i p̄ncipali agente: z qz oīe mouēs motū ē īstrumentū: inde ē q̄ vt' p̄mi motoris i aliq̄ genere p multa media deducta tandē deficit z puenit ad aliq̄d qō ē motū tantuz z nō mouēs. vtus aūt generātis mouet nō solum quātū ad id qō ē spēi: sed etiā q̄tū ad id qō ē indiuidui: rōne cui' fili' assilat p̄ri etiā i accidētalibus nō solum i nā spēi: nec tñ idiuidualis vt' p̄ris ita p fecte i filio ē sic in p̄re erat: z adhuc i nepote min': z sic deficeps debilitat z: inde ē q̄ vtus illa q̄ndoq̄ dō ficit vt vltra ꝓcedere nō possit: z qz ꝓsanguinitas est inquātū multi cōicant i tali vtute ex vno i multos p ꝓpagatōez deducta: paulatim se ꝓsāguinitas dirimit: vt Isido. dic. z iō non oz accipere stipitem remotū i diffinitōe ꝓsāguinitatis: sz ꝓpiquus cui' vtus adhuc manet i illis q̄ ex eo ꝓpagantur.

¶ Ad 2m dō q̄ iaz pz ex dictis q̄ ñ solū ꝓueniūt ꝓsanguinei i nā spēi: sed etiā i vtute ꝓpria ipsius indiuidui ex vno i multas traducta: ex q̄ ptīgit q̄nq̄z q̄ fili' nō solū assilat patri sed auo vt remotis parētibus: vt dicit i. xvij. de aialib'. ¶ Ad. iij. dō q̄ ꝓuenientia magis attendit fm formā fm quā aliq̄s est actu: q̄ fm materiā fm quā ē i potētia: qō pz i hoc q̄ carbo magis ꝓuenit cum igne q̄ cū arboze vñ abscisum est lignū. z similiter alimentū qō iaz ꝓuersū ē i spēz nutriti p vtutē nutritiuā magis cōuenit cū ipo nutrito q̄ cū illa re vñ sūptū ē nutrimentū. rō aūt ꝓcederet fm opinionē illoz q̄ dicebāt: q̄ tota nā rei ē materia: z q̄ forme oēs sūt accidētia qō falsū ē. ¶ Ad. iij. dō q̄ illud qō ꝓrio ꝓuertit i semen ē sanguis: vt ꝓbat in. xv. de aialib' z ꝓpt hoc vinculū qō ex ꝓpagatōne carnali ꝫhit ꝓuenientius dicit ꝓsanguinitas q̄ carnalitas: z q̄ aliq̄ vn' ꝓsanguine' dicit esse caro alterius: hoc ē iquātū sanguis q̄ in semen viri aut menstruū conuertit est potentia caro z os. ¶ Ad. v. dō q̄ q̄dā dicūt q̄ iō ꝓsanguinitatis vinculū ꝫhit int' hoies ex carnali ꝓpagatōe z nō iter alia aialia: qz q̄cq̄d est de humane nature veritate in oib' hominib' fuit in p̄mo parente qō nō est de alīs aialib': sed fm hoc cōsanguinitas nūq̄ dirimi posset. p̄dicta aūt positio in. ij. li. dis. xxx. ip: obata est. vñ dō q̄ hoc iō ꝓuenit: qz aialia nō ꝓiūguntur ad amicitie vnitatez ꝓpt ꝓpagatiōem multoz ex vno parēte ꝓrio sicut ē de hoibus vt dictū est.

AD secundum sic procedit: Uidet q̄ ꝓsanguinitas icōuenienter distinguat p lineas z per gradus. dicit. n. linea ꝓsāguinitatis esse ordinata collectio ꝓsonaz ꝓsāguinitate ꝓiūctarum ab eodez stipite descendētiū diuersos ꝓtinens gradus. sed nihil est aliud ꝓsanguinitas q̄ collectio talium personarum. ergo linea consanguinitatis est idem qō cōsanguinitas: nihil autem debet distingui per seipsum. ergo consāguinitas non cōuenienter per lineas distinguitur.

¶ P. illud fz qō diuidit aliq̄d cōe: ñ pōt poni in diffinitiōe cōis. sz descēsus pōit i diffinitōe p̄dicta ꝓsāguinitatis. g̃ non potest diuidi consauguinitas per lineam ascendentiū z descendentium z transuersalium. ¶ P. diffinitio linee est q̄ sit iter duo puncta. sed duo puncta nō faciūt nisi vnū gradū ergo vna linea habet tantum vnum gradum: z ita eadem videtur diuisio consanguinitatis per lineas z per gradus. ¶ P. gradus diffinitur esse hītudo distantium personarum qua cognoscitur q̄ta distantia persone inter se differant. sed cum consanguinitas sit propinquitas quedam: distantia personarum consanguinitati opponitur magis q̄ sit eius pars. ergo per gradus consanguinitas distingui ñ pōt. ¶ P. si ꝓsāguinitas p gradus distinguit z cognoscit: oz q̄ illi qui sūt i eodē gradu sint

equalit̃ ꝓsanguinei: ſz hoc falſū eſt: qz ꝓpatruus
z eiuſdē ꝓnepos ſūt in eodē gradu: nō tm̄ ſūt eq̃lit̃
ꝓsanguinei: vt decre. dicit. g̃ ꝓsanguīitas non recte
diſtinguit̃ p gradus. ¶ D. in rebus ordinatis qd̄
libet additū alteri facit aliū gradū: ſic quelibz vni
tas addita facit aliā ſpēm nūi. ſz ꝓsona addita p
ſone nō ſp facit aliū gradū conſanguītatis: qz in
eodem gradu ꝓsanguitatis eſt pr̄ z patruus: q̄ ad
iungit̃. g̃ nō recte p gradus ꝓsanguitaſ diſtinguit̃.
¶ D. int̄ duos ꝓpinq̄s ſp eſt eadē ꝓsanguitat̄ ꝓ
pinquitas: qz equaliter diſtat vnū extremoꝝ ab
alio: z ecōuerſo. ſz gradus ꝓsanguitatis nō iuenit̃
ſp idē ex vtraq; pte: cū q̃q; vnus ꝓpinquus ſit i
tertio: z alius in q̃rto gradu. g̃ ꝓsanguitatis ꝓpin
quitas ñ pōt ſufficient p grad' cognoſci. ¶ Ideo
dō: q ꝓsanguītas ut dcm̄ eſt: ē quedā ꝓpinquitas
in nāli cōicatōe fundata ſm actum gnātōis: q̃ nā
ꝓpagat̃: vñ ſm phm̄ in. viij. Ethi. iſta cōicatio ē
triplex: vna ſm hītudinem ꝑncipij ad ꝑncipiatū
z hec eſt ꝓsanguitas pr̄is ad filiū: vñ dicit q parē
tes diligunt filios ut ſui ipſoꝝ aliq̄d exiſtētes. alia
eſt ſm hītudinē ꝑncipiati ad ꝑncipiū: z hec ē filij
ad pr̄em: vñ dicit q filij diligūt parentes ut ab ill̃
exiſtētes. tertia ē ſz hītudinē eoꝝ: que ſūt ab vno
ꝑncipio ad inuicem: ſicut frēs dicunt ex eiſdē na
ſci: vt ipſe ibidem dicit: z quia pūctus motus line
am facit: z p ꝓpagatōem quodāmō pr̄ deſcendit
in filiū: iō ſm dictas tres hītudines tres linee con
ſanguinitatis ſumūt̃. ſ. linea deſcendētiū ſm ꝑmā
hītudinē: linea aſcendentiū ſm ſcōam: linea trā
ſuerſaliū ſm tertiam. ſed qz ꝓpagatōis mot' non
quieſcit in vno termino: ſz vltra ꝓgredit̃: iō con
tingit q pr̄is eſt accipere pr̄em: z filij filiū: z ſic de
inceps: z ſz hos diuerſos ꝓgreſſus diuerſi grad'
in vna linea inueniunt̃. z qz gradus cuiuſlibet rei
ē ps aliq̄ illius rei: gradus ꝓpinquitat̄ nō pōt ee
vbi nō eſt ꝓpinquitas: z iō idētitas z nimia diſtā
tia gradum ꝓsanguitatis tollunt: qz nullus ē ſibi
ipſi ꝓpinquus: ſic nec ſibi ſilis: z ꝓpt̃ h' nulla ꝑſo
na p ſeipſam facit aliquem gradū: ſz cōparata al
teri ꝑſone gradū facit ad ipſam: ſz tm̄ diuerſa ē rō
cōputandi gradus in diuerſis lineis. gradus eniz
ꝓsanguītatis in lineā aſcendentiū z deſcendentiū
ꝓtrahit̃ ex hoc q vna ꝑſona ex alia ꝓpagat̃ eoꝝ
inter quos gradus ꝓsideraī: z iō ſm cōputatōem
canonicā z legalē ꝑſona q̃ ꝑmo in ꝓceſſu ꝓpaga
tōis occurrit: vel aſcendē' vl̃ dēſcēdē' diſtat ab aliq̃
puta a petro in p'o gradu: ut pr̄ z fili': q̃ aūt vtriq;
ſecūdo occurrit diſtat i ſcōo gradu: vt auus z ne
pos: z ſic deinceps. ſz ꝓsanguītas eoꝝ q̃ ſūt in li
nea trāſuerſali ꝯhit̃: ñ ex h' q vn' eoꝝ ex alio ꝓpa
gat̃: ſz qz vtriq; ꝓpagat̃ ex vno: z iō dz grad' i hac
linea ꝓsanguitatis cōputari p cōpatōem ad vnuz
ꝑncipiū ex quo ꝓpagant̃: ſz ſm h'ē diuerſa cōpu
tatio canonica z legalis: qz legalis cōputatio attē
dit deſcenſū a cōi radice ex vtraq; pte: ſed cano
nica tm̄ ex altera: ex illa. ſ. ex qua maior nūs gra
duum inuenit̃. vñ ſm legalē cōputatōem frater z
ſoror: vel duo fratres attinent ſibi in ſcōo gradu
qz vtriq; a radice cōi diſtat p vnū gradū: z ſilr filij
duoꝝ fratrū diſtant a ſe inuicē in q̃rto gradu: ſz
ſm cōputatōem canonicā duo fratres attinēt ſi
bi i p'o gradu: qz neut eoꝝ diſtat a radice cōi: niſi
p vnum gradū. ſz filius vnius fratrū diſtat ab al
tero fratre in ſcōo gradu: qz tm̄ diſtat a cōi radi
ce: z iō ſm canonicā cōputatiōez quoto gradu di
ſtat q̃s ab aliquo ſupiori toto diſtat a quolibz de
ſcendentiū ab ipſo z nūq̃ minus: qz ꝓpter quod
vnūquodq; illud magis. vñ ſi alij deſcendentes a
cōi ꝑncipio cōueniūt cū aliquo rōne ꝑncipij cōis
nō pñt ꝓpinquiores eē deſcendenti ex alia pte q̃ ſit
ꝑmū ꝑncipiati ꝓpinquū: aliq̃ tm̄ plus diſtat aliq̃s
ab aliquo deſcendente a cōi ꝑncipio: q̃ diſtet ipe
a ꝑncipio: qz ille forte plus diſtat a ꝑncipio cōi q̃
ipſe: z ſm remotiorē diſtātiā oz ꝓsanguitatē cōpu
tari. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q obiectō illa ꝓcedit ex fal
ſis: ꝓsanguītas. n. nō eſt collectio: ſz relatio q̃daz
aliq̃rū ꝑſonaꝝ ad inuicē: q̃rū collectio lineā ꝓsan
guitatis facit. ¶ Ad ſecūdū dō: q deſcenſus cōis
ſūptus attendit ſm quālibet ꝓsanguitat̃ lineam
qz carnalis ꝓpagatio ex q̃ vinculū ꝓsanguitat̃ cō
trahit̃ deſcenſus q̃dā ē: ſz deſcenſus talis. ſ. a ꝑſōa
cui' ꝓsanguītas q̃rit̃ linea ꝺſcendētiū facit. ¶ Ad
tertiū dō: q linea duplicit̃ accipi pōt: aliq̃n ꝓpr̄ie
p ipſa dimenſione: que ē pr̄ima ſpēs quantitatis
ꝓtinue: z ſic linea recta cōtinet tm̄ duo puncta in
actu que t̄mināt ipſaz: ſz infinita in potentia q̃z q̃
libet ſignato in actu linea diuidit: z fiūt due linee
aliq̃n vero linea ſumitur p his que linearit̃ diſpo
nunt: z ſm hoc aſſignat̃ in numeris linea z figu
ra: put vnitas poſt vnitatem ponit̃ in aliquo nu
mero: z ſic quelibet vnitas adiecta gradum facit
in tali linea: z ſilr eſt de linea coſanguinitat̄: vñ
vna linea continet plures gradus. ¶ Ad q̃rtum
dicendū: q ſicut ſimilitudo nō poteſt eſſe vbi nō
eſt aliqua diuerſitas: ita ꝓpinquitas non ē vbi
non eſt aliqua diſtantia: z ideo diſtantia quelibz
non opponitur conſanguinitati: ſed talis diſtātia
q̃ conſanguinitatis ꝓpinquitatē excludit. ¶ Ad
q̃ntum dicendū: q ſicut albedo dicitur maior du
pliciter: vno modo ex intenſione ipſius qualitatis
alio mō ex quantitate ſuperficiei: ita conſanguī
tas dicitur maior vel minor dupliciter: vno mō i
tenſiue ex ipſa natura conſanguitatis. alio modo
quaſi dimenſiue: z ſic quantitas conſanguinitat̄
menſurat̃ ex perſonis int̄ quas conſanguinitat̄ p
pagatio ꝓcedit: z hoc ſecundo modo gradus i
conſanguinitate diſtinguuntur: et ideo contin
git q aliquorum duorum qui ſunt in eodem gra
du conſanguinitatis reſpectu alicuius perſone
vnus eſt ſibi magis conſanguineus q̃ alius: con
ſiderando pr̄imam quantitatem ꝓsanguitat̄: ſic

pat̃ ⁊ frat̃ attinent alicui in ꝑmo gradu ꝓsanguitatis: qz ex neutra ꝑte icidit aliqua ꝑsona media: sed tñ intensiue loquendo magis attinet alicui ꝑsone pater suus q̃ frater: qz frat̃ nõ attinet ei nisi in q̃tum est ex eodem patre: ⁊ ideo q̃to aliquis ẽ ꝑpinquior cõi ꝑncipio a quo ꝓsanguitas descendit: tanto est magis consanguineus: q̃uis nõ sit i ꝑpinquiori gradu: ⁊ ꝑm hꝰ ꝑpatruus est magis cõsanguineus alicui q̃ ꝑnepos eius: q̃uis nõ sit i eodem gradu. ¶ Ad sextũ dõ: q̃ q̃uis pat̃ ⁊ patruus sint in eodẽ gradu respectu radicis ꝓsanguinitatis: qz vteroz distat vno gradu ab auo: tñ respectu eiꝰ cuiꝰ ꝓsãguitas q̃rit non sũt in eodẽ gradu: qz pat̃ est in ꝑmo gradu: patruus ãt nõ põt eẽ ꝑpinquior q̃ in scõdo: in quo est auus. ¶ Ad septimũ dõ: q̃ sp due ꝑsone in eq̃li nũo graduũ distãt a se inuicẽ: q̃uis q̃ñq; nõ eq̃li nũo graduũ distẽt a cõi ꝑncipio: vt ex dictis patet.

Ad tertiũ sic ꝓcedi

tur: vĩ q̃ ꝓsanguinitas de iure nãli nõ impediat mr̃imoniũ: nulla enĩ mulier põt eẽ ꝑpinquior viro q̃ Eua fuit Ade: de qua dicit Geñ. ij. Hoc nũc os ex ossibus meis: ⁊ caro ꝺ carne mea. sz Eua fuit mr̃imonio ꝓiuncta Adc. g̃ ꝓsanguitas nulla q̃tum est de lege nature mr̃imoniũ ipedit. ¶ Ꝑ. lex nãlis eadẽ ẽ apud oẽs. sz apõ barbaras natões nulla ꝑsona ꝓiũcta ꝓsanguitate a mr̃imonio excludit. g̃ ꝓsanguitas q̃tum ẽ de lege nature mr̃imoniũ nõ ipedit. ¶ Ꝑ. ius nãle est qꝺ nã oĩa aĩalia docuit: ut dr̃ i ꝑncipio digesti. sz aĩalia bruta etiã cuz mr̃e coeunt. g̃ nõ ẽ ꝺ lege nature q̃ aliqua ꝑsona a mr̃imonio ꝓpt̃ ꝓsanguitatem repellat. ¶ Ꝑ. nihil impedit matrimoniũ: qꝺ nõ ꝓriet alicui bono mr̃imonij. sz ꝓsanguitas nõ ꝓriat alicui bono mr̃imonij. g̃ nõ ipedit ipm. ¶ Ꝑ. eoz q̃ sũt magis ꝑpinqua ⁊ silia: melioz ⁊ firmioz est ꝓiũctio. sz mr̃imoniũ q̃dã ꝓiũctio ẽ. g̃ cũ ꝓsanguitas sit ꝑpinquitas quedã mr̃imoniũ nõ ipedit: sz magis iuuat. ¶ Sz ꝯ: illud qꝺ ipedit bonũ ꝑlis etiã mr̃imoniũ ipedit ꝑm legẽ nature. sz ꝓsãguinitas ipedit bonũ ꝑlis: qz ut in lra ex vbis Gregorij. hẽtur experimento didicim̃ ex tali ꝓiugio sobolem nõ posse succrescere. g̃ ꝓsanguitas ꝑm legem nature mr̃imoniũ ipedit. ¶ Ꝑ. illꝺ qꝺ hz nã humana in ꝑma sui ꝓditõe ẽ ꝺ lege nature. sz a ꝑma sui conditõe hoc hũi nã q̃ pr̃ ⁊ mr̃ a mr̃imonio excluderent: qꝺ pz ꝑ hoc qꝺ dr̃ Geñ. ij. Propt̃ hꝰ relinquit hõ ⁊ pr̃em ⁊ mr̃em. qꝺ nõ põt intelligi q̃tũ ad cohabitatõem: ⁊ sic oz q̃ intelligat q̃tuz ad mr̃imonij ꝓiũctõez. g̃ ꝓsanguinitas ipedit matrimoniũ ꝑm legẽ nature. ¶ Ideo dõ: q̃ sic̃ supra dis. xxxiij. dcm̃ ẽ in mr̃imonio illud ꝯ legẽ nature esse dr̃: ꝑ qꝺ mr̃imoniũ reddit incõpetẽs respectu finis ad quẽ ẽ ordinatũ. finis aũt mr̃imonij per se ⁊ ꝑmo est bonũ ꝑlis: qꝺ quidẽ ꝑ aliquã ꝓsanguitatez. ſ. inr̃ patrem ⁊ filiã: vel filiũ ⁊ matrẽ impedit: nõ quidẽ ut totaliter tollat: quia filia ex semie patris põt ꝑfici cõciperc: ⁊ sil̃ cũ pĩẽ nutrire: ⁊ instruere in quibus bonũ ꝑlis consistit: sz vt nõ cõuenienti mõ fiat. Inordinatũ ẽ. n. q̃ filia patri ꝑ mr̃imoniũ adiungat in sociã cã generãde ꝓlis: ⁊ educande: quã oz ꝑ oĩa patri esse subiectã velut ex eo ꝓcedentẽ: ⁊ iõ de lege nãli est: ut pr̃ ⁊ mater a mr̃imonio repellant: ⁊ magis ẽt mat̃ q̃ pr̃: quia magis reuerentie q̃ debet̃ parentibꝰ derogatur: si filius mr̃ez q̃ si pr̃ filiã ducit in vxorem: cũ vxor viro aliqualiter oz cẽ subiecta: sz finis mr̃imonij secũdariꝰ ꝑ se tm̃ ẽ ꝓcupiscentie repssio cui deperiret: si q̃libet ꝓsanguinea possit in mr̃imoniũ duci qz magnus ꝓcupiscentie aditꝰ ꝓberet̃: nisi inr̃ illas ꝑsonas q̃s oz in eadẽ domo ꝓuersari cẽt carnalis copula inr̃dicta: ⁊ iõ lex diuina non solũ pr̃em et mr̃em excluſit a mr̃imonio: sz etiã alias ꝓiunctas ꝑsonas q̃s oz sil̃ ꝓuersari: ⁊ que debẽt inuicẽ altera alteriꝰ pudicitiã custodire: ⁊ hãc cãm assignat diuina lex dicens: Ne reuelet turpitudinẽ tal̃ vel talis: quia turpitudo tua. sed ꝑ accidens finis matrimonij ẽ ꝓsideratio hoĩum ⁊ amicitie multiplicatio: dum hõ ad ꝓsanguineos vxoris: sic̃ ad suos se hz: ⁊ iõ huic multiplicatõi amicitie ꝑiudicium fieret si aliq̃s sanguine ꝓiũctã vxorẽ duceret: q̃a ex hoc noua amicitia ꝑ mr̃imoniũ nulla accresceret: ⁊ iõ ꝑm leges hũanas: ⁊ statuta ecclesie ꝑsone ꝓsanguitatis gradus sunt a mr̃imonio sepati. sic̃ g̃ ex dictis pz q̃ ꝓsanguitas q̃tum ad aliq̃s ꝑsonas impedit mr̃imoniũ de iure nãli: q̃tum ad aliq̃s de iure diuino: ⁊ q̃tum ad aliquas de iure per homies instituto. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ: q̃ Eua q̃uis ex Adã ꝓcesserit: non tm̃ fuit filia Ade: qz nõ ꝑdũt ex eo ꝑ modum illum quo vir natus est gnare sibi sile in spẽ: sz operatõe diuina qua ita potuisset ex costa Ade fieri vnus equus: sicut facta est Eua: ⁊ ideo non est tanta nãlis cõuenientia Eue ad Adam: sicut filie ad patrem: nec Adam ẽ nãle ꝑncipium Eue: sicut pater filie. ¶ Ad scõz dõ q̃ nõ ꝓcedit ex lege nãli q̃ aliqui barbari parẽtibus carnaliter cõmiscent: sz ex ꝓcupiscẽtie ardore: q̃ legem nature in eis obfuscauit. ¶ Ad tertiũ dõ: q̃ ꝓiunctio maris ⁊ femine dr̃ esse de iure naturali: quia nã hoc omnia aĩalia docuit: sed hanc ꝓiunctõem diuersa aĩalia diuersimode docuit ꝑz diuersas eoz conditões. Cõmixtio autem carnalis ad parentes derogat reuerentie: que eis debetur. sicut enim parentibus indidit natura solicitudinẽ filiꝭ ꝓuidẽdi: ita ididit filiꝭ reuerẽtiã ad parentes. nulli autem generi aliam indidit solicitudinem filiorum: aut reuerentiã parentũ in omne tẽpus: nisi hoĩ: aliꝭ aũt animalibus plus ⁊ minus: ꝑm q̃ magis ul̃ minꝰ necessariꝝ sunt vel filiꝭ parentibus: vel parentes filiꝭ: vñ etiã in quibusdam animalibus filius abhorret cognoscẽ. mr̃ez

carnalit̃ q̃diu manet apud ipsũ cognitio mris:et reuerentia quedã ad ipam:ut recitat phs in.viij. de aialib' ò camelo ⁊ equo:⁊ qz oẽs honesti mores aialiuz i hoibus nãlit̃ ꝓgregati sũt:⁊ pfecti' q̃ in alĝs:ppt̃ hoc hõ nãlit̃ abhozret cognoscẽ carnalit̃:nõ solũ mrem:sz ẽt filiã:qò est adhuc min' ꝑ nãz:vt dictuz ẽ:⁊ iterũ in alĝs aialib' ex ꝓpagatõe carnis nõ ꝓtrahit ꝓsãguinitas: sic in hoibus: sic dcm ẽ:⁊ iõ ñ ẽ silis rõ. ¶ Ad q̃rtũ dò:q ex iaz dictis pz quõ ꝓsanguitas ꝓiugũ bono mrimonĩ ꝓrieꝫ:vnde rõ ꝓcedit ex falsis. ¶ Ad q̃ntũ dò:q nõ est incõueniens ouarũ vnionũ vnã ab alia impediri:sic vbi ẽ idẽtitas nõ ẽ silitudo : ⁊ sic̃r ꝓsanguitatis vinculũ põt ipedire mrimonĩ ꝓiũctõez.

AD quartũ sic ꝓceditur: videt q ꝓsãguitat gradus mrimoniũ ipedietes nõ potuerint taxari ab ecclesia vsq ad q̃rtũ gradũ:Mat.xix.dr: Qò deus ꝓiũxit homo nõ separet.sz illos q ꝓiũgunt infra q̃rtũ ꝓsãguitatis gradũ deus ꝓiũxit:nõ.n.diuina lege eoz ꝓiunctõ phibet.ĝ nõ debent hũano statuto separari. ¶ ℙ. mrimoniũ ẽ sacm sic ⁊ baptism'.sz nõ posset ex statuto ecclesie fieri q ille q ad baptismum accedit nõ recipet characterẽ baptismalẽ:si ex iure diuino ei' capax sit.ĝ nec ecclesie statutũ facere põt q mrimoniũ nõ sit inẽ illos q ꝑ ius diuinuz mrimonialit̃ ꝓiũgi nõ phibent. ¶ ℙ. Ius positm nõ põt ea q̃ sũt nãlia remouẽ:vel ampliare.sz cõsanguitas ẽ nãle vinculũ: qò q̃tũ est de se natuz ẽ mrimoniũ ipedire.ĝ ecclesia nõ põt aliquo statuto facẽ q aliq possint mrimonialit̃ ꝓiũgi:vel non ꝓiungi:sic non põt facẽ q sint ꝓsanguinei vel non ꝓsanguinei. ¶ ℙ. statutũ iuris positiui oz aliquã rõnabilem cãm hẽre:qz fm cãm rõnabilẽ quam bz a iure nãli ꝓcedit.sz cause q assignant de nũo graduũ oino vident irrõnabiles cause: cũ nullaz hẽant hitudinẽ ad causata:sic q ꝓsanguitas phibeat vsq ad q̃rtum gradũ:ꝓpter q̃tuor elemẽta vsq ad sextũ:ꝓpter sex etates vsq ad septimum ꝓpt̃.vij. dies quibus oẽ tps agit.ĝ videt q tal phibitio nullũ vigorẽ hẽat. ¶ ℙ. vbi est eadẽ cã oz esse idẽ effectus.sz cã q̃re ꝓsãguitas ipedit mrimoniũ ẽ bonũ plis:repssio ꝓcupiscentie:⁊ multiplicatio amicitie:vt ex dictis pz: q oĩ tpe necessaria eq̃lit̃ sũt.ĝ oi tpe debuisset eq̃lit gradus ꝓsanguitatis mrimoniũ ipedire:qò nõ ẽ vez:cũ mõ vsq ad q̃rtũ:antiquit' vsq ad septimũ gradũ mrimoniũ ꝓsanguinitas ipedirz. ¶ ℙ. vna ⁊ eadẽ ꝓiunctio nõ põt cẽ in genẽ sacmenti:⁊ in genẽ stupri. sed h' ꝓtingẽt si ecclesia hẽret ptãtem statuẽdi diuersũ nũm i gradib' ipedientib' mrimoniũ: sic si aliq i q̃nto gradu q̃ phibit' erat ꝓiuncti fuissẽt talis ꝓiũctio stupri esset. sz postmodũ eadẽ ꝓiunctio ecclesia phibitõem reuocãte mrimoniũ essz ⁊ ecõuerso possz:accidẽ si aliq grad' ꝓcessi possẽt postmodũ ab ecclesia interdici. ĝ vr q ptãs ecclie nõ se extendat ad h'. ¶ ℙ. ius hũanũ oz imitari ius diuinũ.sz fm ius diuinũ:qò in lege veteri ꝓtinet nõ eq̃lit̃ currit phibitio graduũ in sursũ ⁊ deorsũ:qz in veteri lege aliqs phibebat accipere in vxorẽ sororẽ ꝓprias sui:nõ tñ filiã fris.ĝ nec mõ debet aliq phibitio de nepotibus ⁊ patruis manẽ. ¶ Sz ꝑ ẽ qò dñs dicit discipul': Qui vos audit me audit.ĝ ꝓceptum ecclesie hz firmitatẽ:sic ꝓceptuz dei.sz ecclesia q̃qz phibuit:⁊ q̃qz ꝓcessit aliqs gradus q̃s lex vetus nõ phibuit.ĝ illi grad' mrimoniũ ipediũt. ¶ ℙ. sic olim mrimonia gentiliũ dispensabant ꝑ leges ciuiles:ita nũc ꝑ statuta ecclesie.sz olim lex ciuil' determinabat gradus ꝓsanguinitatis:q mrimoniũ ipediũt ⁊ q non. ĝ ⁊ mõ põt h' fieri ꝑ ecclesie statutuz. ¶ Eidco dò: q fm tpa diuersa inuenit ꝓsanguitas fm gradus diuersos mrimoniũ ipedisse. In ꝓncipio.n. hũani generis solus pr̃ ⁊ mater a mrimonio repellebant: eo q qz tũc tpis erat paucitas hominũ:⁊ oportebat ꝓpagatõi humani generis maximã curã ipendẽ vñ nõ crãt remouẽde:nisi ille ꝓsone q̃ mrimonio icõpetẽtes erãt ẽt q̃tũ ad ꝓncipalẽ mrimoniũ finẽ q ẽ bonũ plis:vt dcm est. Postmodũ ãt multiplicato hũano genẽ ꝑ legẽ moysi plures ꝓsone excepte sr̃:q iã ꝓcupiscentiã repmere icipiebãt: vñ vt dic̃ Rabi moyses: Oẽs ille ꝓsone excepte sr̃ a mrimonio:q i vna familia cohitare solẽt:qz si int̃ eos licite carnalis copula esse posset:magnum incentiuum libidini ꝓstaret:sz alios consanguinitatis gradus lex vetus permisit:imo quodãmodo ꝓcepit:ut scilz vnusquisq de cognatõne sua vxorem acciperet:ne successionum confusio esset:qz tunc tpis cult' diuinus ꝑ successionẽ gener̃ ꝓpagabat: sz postmodũ in lege noua:q est lex spũs ⁊ amoris plres gradus ꝓsanguitatis sũt ꝓhibiti:qz iã per spũalem grãm nõ ꝑ carnis originẽ cultus deriuatur ⁊ multiplicat:vñ oz vt hoies ẽt magis a carnalibus retrahant spũalib' vacantes: ⁊ vt amor amplius diffundat:⁊ ideo antiquitus vsq ad remotiores gradus ꝓsanguinitatis mrimoniũ ipediebat:ut ad plures per consanguinitatẽ ⁊ affinitatem nãlis amicitia ꝓmaneret:⁊ rõnabiliꝰ vsq ad septimũ gradũ:tũ qz vltra h' nõ de facili rmanebat cõis radicis mẽoria:tũ qz septiformi gratie spũssancti ꝓgruebat:sz postmodũ circa hec vltia tpa restrictũ ẽ ecclesie interdcm vsq ad q̃rtũ gradũ:quia vltra inutile ⁊ piculosũ erat grad' ꝓsanguinitatis ꝓhibẽ. Inutile q̃dez:qz ad remotiores ꝓsanguineos:quasi nullũ fedus maioris amicitie q̃ ad extraneos habeatur:charitate in multoruz cordibus frigescente. Periculosum autez erat: qz concupiscentia ⁊ negligentia ꝓualente:tã numerosam ꝓsanguineoz mltitudinẽ hoies non satis obseruabãt:⁊ sic laqueus dãnatõis multi injiciebat ex rmotioz graduũ ꝓhibitõe. sati ẽt queien-

ter vsq; ad q̃rtũ graduz ocã, phibitio est restricta tum qz vsq; ad q̃rtã gnãtoem hoies viuẽ ꝓsueuerũt: ut sic non possit ꝓsanguinitat memoria aboleri. vñ dñs in tertiã ⁊ q̃rtam gnãtoez peccata parentũ se visitaturũ in filios cõminat: tũ qz in q̃libz gnãtoe noua mixtio sanguis cũ identitas ꝓsanguinitatem facit: fit cũ sanguine alieno: ⁊ q̃tum miscet alteri tñ recedit a ꝑmo. ⁊ qz elemẽta sũt q̃tuor: q̃z q̃libet tãto ẽ facilius miscibile q̃to ẽ magis subtile. iõ in ꝑma cõmixtione cuanescit sãguinis identitas q̃tuz ad ꝑmũ elementũ: qõ ẽ sb̃tilissimũ. in scõa q̃tum ad scõm. in tertia q̃tuz ad tertium: in q̃rta q̃tum ad q̃rtuz: ⁊ sic ꝙueniẽt post q̃rtam gnãtoem potest reiterari carnalis ꝓiunctio

¶ Ad ꝑmũ g̃ oõ: q sic de' nõ ꝓiũgit illos q̃ ꝓiungunt ꝫ diuinũ ꝑceptuz: ita nõ ꝓiungit illos q̃ ꝓiũgunt ꝫ ecclesie ꝑceptuz: qõ hz eandẽ obligandi efficaciã quã ⁊ ꝑceptũ diuinũ. ¶ Et ad secũduz oõ: q mr̃imoniũ nõ tñ ẽ sacr̃m: ꝫ ẽt ẽ in officiuz ⁊ iõ magis subiacet ordinationi mĩstroz ecclesie q̃ baptism' q̃ ẽ sacr̃m tñ. qz sic ꝓtractus ⁊ officia hũana determinant legibus hũanis: ita ꝓtractus ⁊ officia spũalia lege ecclesie. ¶ Ad tertiũ oõ: q q̃uis ꝓsanguitatis vinculũ sit nãle: tñ nõ ẽ nãle q ꝓsanguinitas carnalem copulã impediat: nisi fz'aliquẽ gradũ: ut dcm̃ est. ⁊ iõ ecclesia suo instituto ñ facit q aliq; sint vel non sint ꝓsanguinei qz fm oẽ tps eccl'ia ꝓsanguinei remanent: ꝫ facit q carnalis copula sit licita vel illicita fm diuersa tpa i diuersis gradibus ꝓsanguitatis. ¶ Ad q̃rtũ oõ: q tres rões assignate magis dant ꝑ modũ adaptatiõis ⁊ ꝓgruẽtie: q̃ ꝑ modũ cause ⁊ necessitatis. ¶ Ad q̃ntũ dicendñ: q iam ex dictis pz q nõ est eadẽ cã fm diuersa tpa gradus ꝓsãguitatis ꝓhibendi: vñ qõ aliq; tpe vtilit ꝓcedit: alio salubr̃iꝫ ꝓhibetur.

¶ Ad sextũ oõ: q statutũ nõ iponit modũ ꝑteritis: sed futuris. vñ si mõ ꝓhibet q̃ntus gradus q̃ nũc est ꝓcessus illi q̃ iã sunt in quinto gradu contracti non essent separandi. nullũ. n. impedimẽtũ mr̃imonio supueniens ipsũ põt dirimere: ⁊ sic cõtractio q̃ ꝑius fuit matrimoniũ nõ efficeret ꝑ statutũ ecclesie stuprum: et siliter si alios gradus cõcederet q̃ nunc ẽ ꝓhibitus: illa ꝓtractio nõ efficeret mr̃imonialis ex statuto ecclesie rõne ꝑmi ꝓtract' qz possent separari si vellent: ꝫ tñ possent de nouo cõtrahere: ⁊ alia ꝓtractõ essz. ¶ Ad septimuz oõ: q in gradib' ꝓsanguitatis ꝓhibendis ecclia ꝑcipue obꝛuat rõz amoꝛis. ⁊ qz nõ ẽ minoꝛ rõ amoris: ad nepotẽ q̃ ad patruũ: ꝫ ẽt maioꝛ q̃to ꝓpiqoꝛ ẽ pr̃i: fil' q̃ filio pr̃i: vt oõ in. viij. Ethi. ꝓpt h' equalit ꝓhibuit grad' ꝓsãguitatis i patruꝰ ⁊ nepotib' ꝫ lex vetus in ꝓsonis ꝓhibendis attendit ꝑcipue cohitatõem ꝫ ꝓcupiscentiam: illas ꝑsõas ꝓhibẽs ad q̃s facilioꝛ patẽt accessꝰ ꝓpt mutuã cohitatõz. magꝭ aũt ꝓsueuit cohitare nepꝭ patruo q̃ amita nepoti: qz filia est q̃si idẽ cũ pr̃e: cũ sit aliq̃d eius: ꝫ soꝛoꝛ ñ ẽ h' mõ idẽ cũ fr̃e: cũ nõ sit aliquid ei' ꝫ magis ex eodẽ nascit: ⁊ iõ non erat eadẽ rõ ꝓhibẽdi neptẽ ⁊ amitã. ¶ Via trũcũ int gradus nõ cõputat: truncũ appellat ꝓsanguitatis radicẽ: q̃ est pater filioꝛ. ꝓncipium aũt alicui' generi põt accipi duplicit: vno mõ ꝓncipium qõ est in genẽ illo: vt si ꝑmã ꝑtem linee ꝓncipiũ dicamus. Alio mõ ꝓncipiũ: qz non recipit generis p̃dicatõem: sic ꝓncipiũ linee dr̃ punctus. ⁊ hoc mõ ꝓncipiũ ⁊ radix ꝓsanuitatis põt dici dupliciter. Uno mõ ipa ꝓsona ꝑma a q̃ ꝓsanguinitas dr̃: q̃ ꝓsona non est ꝓsãguinitas: sed ꝓsanguitatis ꝓncipiũ: ⁊ fm hoc fil' quidistat a ꝓsona pr̃is facit ꝑme distantie gradũ: ⁊ filius filij secũdũ: ⁊ sic deinceps. Alio mõ ꝑma consanguinitas: q̃ ẽ cã ois alteri' ꝓsanguinitat: ⁊ sic ipsa ꝓsanguitas: que est inter ꝓsem ⁊ filiuz radix ponit: ⁊ cõputat fm hoc pr̃ ⁊ fil' ꝑ vno ꝓncipio a q̃z ꝓsanguitate ꝑmo distat filius filij. ⁊ iõ hec distantia facit ꝑmũ gradũ: ⁊ sic deinceps. fm h' diuersimode fit cõputatio graduũ in lr̃a: ꝫ ꝑmus modus cõputandi magis est in cõi vsu. ¶ Sicut sex etatibus mundi ⁊c. mundo non assignantur etates q̃tum ad substantiam: quia sic in perpetuum durabit: sed q̃tum ad statũ: sic enim trãsibit mundus: ⁊ sic antiquatur ⁊ senescit: ⁊ fm hoc distinguuntur etates mundi methaphorice ad similitudinem etatis vnius hominis. variant enim in homine etates fm diuersas notabiles varietates in statu ipsius: vnde ꝑma etas dicitur infantia vsq; ad septimum annum: secunda puericia vsq; ad. xiij. tertia adolescentia vsq; ad. xxv. que tres etates computant q̃nq; ꝑ vna. quarta ẽ iuuent' vsq; ad. l. annos. quinta vero etas est senectus vsq; ad. lxx. sexta senium vsq; in finem. Et simili ter in mundo dicit ꝑma etas ab Adam vsq; ad Noe i q̃ fuit hũani generis institutõ ⁊ lapsꝰ. 2ª a noe vsq; ad abraam: i q̃ fuit hũani generis destructio ꝑ diluuiũ ⁊ renouatõ. tertia ab abraã vsq; ad dauid: in q̃ fuit circũcisionis ⁊ legis institutõ. q̃rta a Dauid vsq; ad trãsmigratõem babylonis: i q̃ lex floꝛuit sb̃ regib' ⁊ ꝓphis. q̃nta a trãsmigratõe babylonis vsq; ad christũ: i q̃ fuit ꝓpli captiuatio: ⁊ liberatio. sexta a christo vsq; ad finẽ: in q̃ ẽ hũani generis redẽptio: ꝫ tñ nõ oz q̃ eãli nũo annoꝛ mũdi etas hũani generis cõpleat: sic nec etas vni' homis: qz vltia etas hois q̃libz hz tñ q̃tũ oẽs ꝑme.

¶ Dis. XLI.

Hinc de affinitate videndũ ẽ ⁊c. Postq̃ determinauit mgr̃ ꝺ ꝓsãguitat ꝑ dimẽto: hic determiat de ipedimento matrimonij quod prouenit ex affinitate. Et diuiditur in ptes duas. In ꝑma ostendit quõ affinitas mr̃imoniũ ipediat. in scõa docet affinitat noia: ibi Attẽdenduz ẽ ẽt ⁊c. Prima in tres.:

In ꝑma oñdit quō affinitas mr̄imoniū impediat: sicut ⁊ ꝓsanguinitas. In scōa oñdit quō matmoni um ꝓpt ꝓsanguinitatē ⁊ affinitatē sit separandū ibi Et est sciendū q ecclesia ⁊c. In tertia determinat de incestu q̄ ꝓsanguinitatis ⁊ affinitatis feō' p carnalē copulā violat p differētiā ad alia vitia eiusdē generis: ibi Hic videndū ē q aliud est ⁊c. Prima in duas. in ꝑma oñdit q affinitas ex matmonio ꝓtracta impedit matmoniū. in scōa inq̄rit vtr affinitas maneat matrimonio trāseunte qō ei' cā erat: ibi Illud etiā nō est ꝑtermittenduz ⁊c. Prima in duas. in ꝑma oñdit vsq ad q̄t gradus affinitas matmoniū impedit: sicē ⁊ ꝓsanguinitas. in scōa obȳcit in ꝯriū: ⁊ soluit: ibi Sed alī videtur cōcedere ⁊c.

Je queruntur. v. primo de cā affinitatis: scōo vtr impediat matmoniū: sicē ⁊ cō sanguinitas: tertio de illegitimitate filioꝝ: q̄ ex impedimento matmonij causat: q̄rto de incestu quē ex violatōe ꝓsanguinitatis ⁊ affinitatis incurrit aliq̄s: q̄nto de separatiōe matmonij q̄ fit ꝓpt ꝓsāguitatē vel affinitatē.

AD primū sic proce dit: videt q ex matmonio cōsanguinei affinitas nō causet: qz ꝓpt qō vnūqōq illud magis. sed mulier ducta p matmoniū nō ꝓiūgit alicui de ꝓsanguinitate viri: nisi rōne viri. cū g nō fiat viro affinis: nec alicui ꝓsanguineoꝝ viri affinis erit. ¶ Preterea: eoꝝ q̄ sī ab inuicē separata: si vni aliq̄d ꝓiūgat nō oz ꝓpter hoc q sit alrī ꝓiūctuz sz ꝓsanguinei iā sunt ab inuicē sepati: g nō oz q si aliqua mulier ꝓiūgat alicui viro: q ꝓpt hoc ꝓiūgat oībus cōsāguineis ei' p affinitatē. ¶ Preterea relatōes ex aliq̄bus vnitōib' inascūt: sz nulla vnitio fit in ꝓsanguineis viri: p h' q ille ducit vxorē g nō accrescit eis affinitatis relatio. ¶ Sz ꝯ: Uir ⁊ vxor efficiunt vna caro: si g vir sm carnē oībus ꝓsanguineis suis attinet: ⁊ mulier eadē attinebit eisdē ¶ Preterea: hoc pz p auctes in littera iductas. ¶ Lteri' videt q affinitas nō manet p' mortē viri inr vxorē ⁊ ꝓsanguineos viri: qz cessante cā cessat effect': sz cā affinitatis fuit matmoniū: qō cessat i morte viri: qz tūc soluit mulier a lege viri: vt dī Ro. vij. g nec affinitas ꝑdcā manet ¶ ꝯ ꝓsāguinitas causat affinitatē: sz ꝓsanguinitas cessat per mortē viri ad ꝓsāguineos suos: g ⁊ affinitas vxoris ad eos. ¶ Sz ꝯ: Affinitas ex ꝓsanguitate causat. sz ꝓsāguinitas ē ppetuū vinculū q̄diu ꝓsone viuunt inr q̄s ē ꝓsanguinitas. g ⁊ affinitas: ⁊ ita ñ soluit affinitas soluto matmonio p mortē tertie ꝓsone ¶ Lterius vī q illicitus ꝓcubit' affinitatē nō causet: qz affinitas ē q̄dam res honesta: sz res honeste non causant ex ihonestis: g ex ihonesto cōcubitu non pōt affinitas causari. ¶ Preterea vbi ē consāguitas non pōt esse affinitas: qz affinitas ē ꝓximitas ꝓsonaꝝ ex carnali copula ꝓueniens oī carens parentela. sz aliq̄n contigeret ad cō sanguineos: ⁊ ad seipsū eē affinitatē: si illicit' ꝓcubitus affinitatez causaret: sicut quādo homo carnaliū cōsanguineā suā incestuose cognoscit. g affinitas non causat ex illicito cōcubito. ¶ ꝯ. illicitus ꝓcubitus est sm naturā ⁊ ꝓtra naturā. sed ex illicito ꝓcubitu ꝓtra naturam nō causat affinitas ut iura determinant. g nec ex illicito ꝓcubitu sm naturam tm̄. ¶ Sed contra est q adherens meretrici vnum corpus efficitur: vt pz. j. Cor̄. vj. sed ex hac cā matrimoniū affinitatez causabat. g pari rōne illicitus concubitus. ¶ ꝯ. carnalis copula ē cā affinitatis: vt pz per diffinitōem affinitatis que talis est: Affinitas ē ꝓpinquitas ꝓsonarū ex carnali copula ꝓueniens omni carens parentela sed carnalis copula est etiaz in illicito concubitu ergo illicitus cōcubitus affinitatē causat ¶ Lterius videtur q ex spōsalibus nulla affinitas causari possit: quia affinitas est ppetuum vinculum sed sponsalia qñq̄ separant: g nō possunt eē causa affinitatis. ¶ ꝯ. si aliq̄s clausturū pudoris alicuius mulieris inuasit ⁊ aperuit: sed non pueniet ad operis cōsūmatōnem non contrahit ex hoc affinitas. sed talis magis est ꝓpinquus carnali copule q̄ ille qui sponsalia cōtrahit. ergo ex spōsalibus affinitas non causat. ¶ ꝯ. in ꝓsponsalib' non fit nisi quedam sponsio futuraꝝ nuptiaruz sed aliquando fit sponsio futuraꝝ nuptiaruz q ex hoc non contrahitur aliqua affinitas: sicē si fiat ante septennium: vel si aliquis habens ppetuum impedimentum tollens potentiam coeundi alicui mulieri spondet futuras nuptias: aut si talis sponsio fiat inter personas q̄bus nuptie p votum reddantur illicite: vel alio quocūq modo: ergo sponsalia non possunt esse causa affinitatis. ¶ Sed ꝓtra est q alexander papa ꝓhibuit mulierē quandaz cuidam viro coniungi in matmoniū: qz fratri suo fuerat desponsata. sed hoc non esset nisi p sponsalia affinitas ꝓtraheret. ergo ⁊c. ¶ Lterius vī q etiā affinitas sit cā affinitatis: qz Julius papa dicit relictā ꝓsāguineam vxoris sue null' ducat vxorē: vt hī. xxxv. q. iij. c. ꝯdicimus. ⁊ in sequenti capitulo dī q due ꝓsāguineoꝝ vxores vni viro alta post alterā nubē ꝓhibent. sz h' nō ē nisi rōne affinitatis: q̄ ꝯhit ex ꝓiūctōe ad finē: g affinitas est cā affinitatis. ¶ ꝯ. carnalis cōmixtio ꝓiūgit sicut ⁊ carnis ꝓpagatio: qz eq̄liter cōputat gradus affinitatis ⁊ ꝓsanguinitatis. sed ꝓsāguinitas ē cā affinitatis: g ⁊ affinitas. ¶ ꝯ. q̄ eūq vni ⁊ eidē si eadē sibi inuicē sūt eadē. sz vxor viri alicui' efficit eiusdē attinētie cū oīb' ꝓsāguineis viri. g oēs ꝓsāguinei viri sui efficiunt vnū eū oībus q̄ attinēt mulieri p affinitatē: ⁊ sic affinitas ē cā affinitatis. ¶ Sz ꝯ si affinitas ex affinitate causat aliq̄s q cognouisz duas mlieres neutrā earuz

posset ducere in vxorē: qz ꝑm hoc vna efficeretur alteri affinis. ſz hoc falsum ē. g affinitas nō causat affinitatē. ¶ D. ſi affinitas ex affinitate nasceret alicꝫ ꝺhens cū vxore defuncti fieret affinis oibus ꝓsanguineis ꝓpris viri ad ꝙs mulier hz affinitatez sed hoc nō pōt eē: qz maxime fieret affinis viro defuncto. g ꝛc. ¶ D ꝓsanguinitas ē fortiꝰ vinculum q affinitas. ſz ꝓsanguinei vxoris nō efficiūt affines ꝓsanguineis viri. g multo minꝰ affines vxoris efficient eis affines: ꝛ sic idē qꝺ ꝑus. Rñdeo dicēduz ad. j. qōnē q amicitia qdam nālis in cōicatiōe nāli fundat: ut. ſ. dictū ē. nālis aūt cōicatio ē duobꝰ modis ꝑm ꝓbm octauo Eth. vno mō ꝑ carnis ꝓpagationē: alio mō ꝑ ꝓiūctionē ad carnis ꝓpagationē ordinatā: vñ ipe ibidē dicit q amicitia viri ad vxorē ē nāliſ. vñ sicut ꝓsona ꝓiūcta alteri ꝑ carnis ꝓpagationem quoddā vinculū amicitie nāliſ facit: ita si ꝓiūgant ꝑ carnalē copulā: sed in hoc differt q ꝓsona ꝓiūcta alicui ꝑ carnis ꝓpagationem sicut filiꝰ patri fit ꝑticeps eiusdē radicis ꝛ sanguinis: vñ eodē genē vinculi colligat filiꝰ ꝓsanguineis ꝓpris quo pater ꝓiūgebat. ſ. ꝓsanguinitate: q̄uis ꝛz aliū gradū ꝓpter maiorē distantiā a radice: ſz persona ꝓiūcta ꝑ carnalē copulā ñ fit ꝑticeps eiusdē radicis sed quasi extrinsec⁹ adiūcta: ꝛ iō ex hoc efficit aliud genꝰ vinculi qō affinitas dī: ꝛ hoc ē qꝺ i hoc vſu dī: Mutat nupta genꝰ sed generata gradum. qz. ſ. ꝓsona ꝑ generationē fit in eodē genere attinentie ſz in alio gradu: ꝑ carnalē vo copulam fit in alio genere. ¶ Ad ꝑmū g dicenduz q q̄uis cā sit potior effectu: nō tn oz semp q nomē idem effectui ꝛ causę ꝓueniat: qz qñqꝫ illud qꝺ ē in effectu inuenit in cā nō eodē mō sed altiori: ꝛ iō non ꝓuenit causę ꝛ effectui ꝑ idē nomen: neqꝫ ꝑ eādez rōnē: sicut ꝓz in oib⁹ causis equoce agentib⁹: ꝛ hoc mō ꝓiūctio viri ꝛ vxoris ē potior q ꝓiūctio vxoꝛ ad ꝓsanguineos viri: nō tn debet dici affinitas sed matrimoniū qꝺ est vnitas quedā: sicut hō sibiūꝑi ē idē nō cōsanguineꝰ. ¶ Ad 2m ꝺd q cōsanguinei sūt qdāmō separati ꝛ qdāmō ꝓiūcti: ꝛ rōe cōiūctionis accidit q ꝓsona q vni ꝓiūgit: oibꝰ aliq modo ꝓiungat. sed ꝓpr̄ separationē ꝛ distantiā accidit q ꝓsona que vni cōiungit vno mō alij coniūgat alioꝰ vel ꝑm aliud genꝰ vel ꝑm aliū gradū. ¶ Ad ꝛtiuz dicendū q relatio qñqꝫ innascit ex motu vtriusqꝫ extremi: sicut pīnitas ꝛ filiatio: ꝛ talis relatio ē realit in vtroqꝫ. qñqꝫ vero innascit ex motu alteri⁹ tn: ꝛ hoc ꝓtingit dupl̄r. Uno mō qñ relatio inascitur ex motu vni⁹ sine motu alteri⁹ vel precedēte vel concomitāte: sicut in creatura ꝛ creatore patz ꝛ sensibili ꝛ sensu: ꝛ sciētia ꝛ scibili: ꝛ tūc relatio i vno ē ꝑm rem: ꝛ in altero ꝑm rōnē tn. Alio mō qñ innascit ex motu vni⁹ sine motu alteri⁹ tūc existente: nō tn sine motu precedēte: sicut eqlitas fit inter duos boies ꝑ augmentū vni⁹ sine hoc q ali⁹ tūc augeat vel minuat: sed tn ꝑus ad hāc q̄titatez quā hz ꝑ aliquē motū vel mutationē ꝓuenit: ꝛ iō in vtroqꝫ extremoꝫ talis relatio realit fundat. ꝛ silr ē de ꝓsanguinitate ꝛ affinitate: qz relatio fratrnitatis que innascit aliquo puero nato alicui iam puecto causat quidē sine motu ipsius tūc existente: sed ex motu ipsius ꝓcedente. ſ. generationis eiꝰ hoc. n. accidit q ex motu alteri⁹ sibi nūc talis relatio innascit. Silr ex hoc q iste descēdit ꝑ generationē ꝓpriā ab eadem radice cū viro: ꝓuenit affinitas in ipso ad vxorem sine aliqua noua mutatiōe ipsius. D secundā qōnem dicendū q relatio aliqua desinit eē dupl̄r. vno mō ex corruptiōe ſbiecti: alio mō ex subtractiōe cause: sicut silitudo eē desinit qñ alt silium moritur: vel qñ qualitas q erat causa silitudinis ſbtrahit. Sūt aūt quedā relationes que habent ꝑ causa actionē vel passionem aut motū: ut in 5° Meta. dicit: quaꝫ quedā causant ex motu iquātū aliquid mouet actu: sic ipsa relatio que ē mouētis ꝛ moti. quedā aūt inquātū habent aptitudinē ad motū: sicut motū ꝛ mobile: ꝛ dñs ꝛ seruꝰ. quedā aūt ex hoc q aliquid ꝑus motū est: sicut pater ꝛ filiꝰ: nō ex hoc qꝺ ē generari nūc adinuicem dicunt: sed ex hoc q ē generatum eē. aptitudo aūt ad motuz etiā ipsum moueri trālit sed motuz eē ꝑpetuū est: qz quod factuz ē nū q̄ desinit esse factum: ꝛ iō pīnitas ꝛ filiatio nūq̄ destruunt ꝑ destructionē cause ſz solū ꝑ corruptionem subiecti ꝑ alterutrꝫ extremoꝫ. Et silr dicēdū ē de affinitate q̄ causat ex hoc q aliqui ꝓiuncti sunt: nō ex hoc q ꝓiūgunt: vñ nō dirimit manētibus illis ꝑsonis int quas affinitas ē ꝛcta: quāuis moriat ꝑsona rōne cuiꝰ ꝛcta fuit. ¶ Ad ꝑmuz g dicendū q ꝓiūctio matrimonij causat affinitatez nō solū ꝑm hoc q est actu ꝓiūgi: sed ꝑm hoc qꝺ ē ꝑius ꝓiūctū esse. ¶ Ad 2m dicendū q ꝓsanguinitas nō ē cā ꝓprima affinitatis sed ꝓiūctio ad consanguineū nō solū que ē sed que fuit: ꝛ ꝓpter hoc ratio nō sequit. D. iij. q. dicendū q ꝑm ꝑbm in octauo Eth. ꝓiūctio viri ꝛ vxoris dī naturalis ꝑncipaliꝰ ꝓpter ꝓlis ꝓductionē: ꝛ secūdario ꝓpter operꝫ cōicationē: quoꝫ ꝑmū ptinet ad matrimoniū rōne carnalis copule: sed 2m inquātū est q̄dā societas in cōem vitā. primū aūt hoꝫ est inuenire in qualibet carnali copula vbi ē ꝓmixtio seminū qz ex tali copula pōt ꝓles ꝓduci q̄uis secūda desit: ꝛ iō qz mr̄imoniū affinitatē causabat ꝑm q erat q̄dā carnis ꝓmixtio etiā fornicari⁹ ꝓcubi: affinitatē causat inq̄tū hz aliqꝺ de nāli cognitione ¶ Ad ꝑmū g dicendū q in fornicario ꝓcubitu ē aliqd nāle qꝺ ē cōe fornicatiōi ꝛ mr̄imonio: ꝛ ex hac pte affinitatē causat. aliud ē ibi inordinatū ꝑ qꝺ a mr̄imonio diuidit: ꝛ ex hac pte affinitas nō causat: vñ affinitas semp honesta remanet q̄uis cā sit aliquo mō inhonesta. ¶ Ad 2m dicēdū q ñ ē inconueniēs relationes ex opposito diuisas eidez ineſſe rōne diuersoꝫ: ꝛ iō pōt inter aliquas duas

ꝓsonas esse affinitas ⁊ ꝓsanguinitas nō solū ꝑ illicitū ꝓcubitū sed etiā ꝑ licitū sicut cū ꝓsanguineus meus ex ꝑte patris duxit in vxorem ꝓsanguineaz meā ex ꝑte matris. vñ qꝺ dī in diffinitiōe affinitatis inducta: omni carēs parentela: intelligenduz ē inq̄tū huiusmōi. nec tamē sequit q̄ aliq̄s consanguineā suā cognoscens sibiꝑsi sit affinis: qz affinitas sicut ⁊ ꝓsanguinitas diuersitatē requirit sicut ⁊ silitudo. ¶ Ad 3m dicendū q̄ ꝓcubit⁹ ꝯ naturā nō hz ꝓmixtionē seminū que possit eē cā generatiōis: ⁊ iō ex tali cōcubitu nō causat aliq̄ affinitas ¶ Ad. iiij. q. dicendū q̄ sicut sponsalia nō hñt ꝑfectam rōnē mrimonij: sed sūt quedā ꝑparatio ad matrimoniū: ita ex sponsalib⁹ nō causat affinitas sicut ex matrimonio: sz aliq̄d affinitati sile qꝺ dī publice honestatis iusticia q̄ impedit mrimoniuz sicut affinitas ⁊ ꝓsanguinitas ⁊ �means cosdē gradus Et diffinit sic: Publice honestatis iusticia ē ꝓpinquitas ex sponsalib⁹ ꝓueniēs robur trahēs ab ecclesie institutione ꝓpter eⁱ⁹ honestatem. ex q̄ patz rō nominis ⁊ cā: qz. s. talis ꝓpinquitas ab ecclia īstituta ē ꝓpter honestatē. ¶ Ad ꝑmū ꝙ dicenduz q̄ sponsalia nō sui rōne sed rōne eⁱ⁹ ad qꝺ ordinātur causant h⁹ gen⁹ affinitatis: qꝺ dī publice honestatis iusticia: ⁊ iō sicut mrimoniū ē ꝑpetuuz vinculū ita ⁊ ꝑdict⁹ affinitatis mod⁹. ¶ Ad 2m dicēdum q̄ vir ⁊ mulier efficiuntur in carnali copula vna caro ꝑ ꝓmixtiōez seminū. vñ quātūcūq̄ aliq̄s claustra pudoris iuadat vel frangat: nisi ꝓmixtio seminū sequat nō ꝯhit ex hoc affinitas. sed matrimoniū affinitatē causat: nō solū rōne carnalis copule sed etiā rōne societatis ꝓiugalis: �means quā etiā matrimoniū nāle ē. vñ ⁊ affinitas ꝯhit ex ipo contractu mrimonij ꝑ vba de ꝑnti ante carnalē copulam: ⁊ silr etiā ex sponsalib⁹ in quib⁹ fit quedam pactio ꝓiugalis societatis ꝯhit aliq̄d affinitati sile s. publice honestatis iusticia. ¶ Ad 3m dicenduz q̄ oīa impedimēta que faciūt sponsalia nō eē spōsalia nō ꝑmittēt ex pactione nuptiaꝝ affinitatem fieri. vñ siue hñs defectū etatis siue hñs votū solēne ꝓtinentie aut aliqꝺ huiusmōi impedimentum sponsalia de facto ꝯhat: ex hoc nō sequit aliq̄ affinitas: quia sponsalia nulla sūt: nec aliquis affinitatis modus. Si tñ aliq̄s minor frigidus vel maleficiatus hñs impedimentū ꝑpetuū añ ānos pubertatis post septēniū ꝯhat sponsalia cuz adulta: ex tali ꝯctu ꝯhit publice honestatē iusticia: qz adhuc nō erat i actu ꝓpediēdi cū in tali etate puer frigid⁹ ⁊ nō frigidus quātū ad actū illū fuit equaliter ꝓpotens. ¶ D. v. qōnē dicendū q̄ duplex ē modus q̄ aliquid ex alio ꝓcedit: vn⁹ �means quē ꝓcedit in simili litudinē spēi: sicut ex hoīe generat hō. ali⁹ �means quē ꝓcedit dissile in specie: ⁊ hic ꝓcessus sp ē in inferiorem spēm: ut patet in oīb⁹ agentib⁹ equoce. primus aūt mod⁹ ꝓcessionis quotiēscūq̄ iteret semper remanet eadē spēs: sicut si ex hoīe generet hō per actū generatiue virtutis: ex hoc qz generabitur hō: ⁊ sic deinceps. Secūdus aūt mod⁹ sicut in primo facit aliā spēm: ita quotienscūq̄ iterat aliam speciē facit: ut si ex pūcto ꝑ motū ꝓcedit linea nō pūct⁹: qz pūct⁹ mot⁹ lineā facit: ex linea lineariter mota nō ꝓcedit linea sz superficies: ⁊ ex superficie corpus: ⁊ vlteri⁹ ꝑ talē modū ꝓcessus aliq̄s eē nō potest. Inuenim⁹ aūt in ꝓcessu attinentie duos modos quib⁹ vinculū huiusmōi causat: vn⁹ ꝑ carnis ꝓpagationē: ⁊ hoc facit semp eandē speciē attinētie. ali⁹ ꝑ matrimonialē ꝓiunctionē: ⁊ hoc facit aliā speciē in ꝓncipio: sic ꝑz q̄ ꝓiuncta mrimonialiter ꝓsanguinea nō fit consanguinea sed affinis: vnde ⁊si iste mod⁹ ꝓcedendi iteret: nō erit affinitas sed aliud attinētie gen⁹. vnde ꝑsona que mrimonialiter affini ꝓiungit nō est affinis sed est aliud gen⁹ affinitatis qꝺ dicat 2m gen⁹. Et rursus si affini in secūdo genere aliquis ꝑ matrimoniū ꝓiūgat: nō erit affinis in secūdo genere sed in tertio: ⁊ in hoc vsu supra posito ostendit. Mutat nupta gen⁹: sz generata gradū. ⁊ hec duo genera olim erāt ꝓhibita ꝓpter publice honestatis iusticiā magis q̄ ꝓpr affinitatem: qz deficiūt a vera affinitate: sicut illa attinentia que ex sponsalib⁹ ꝯhit: sed mō ꝓhibitio illa cessauit: ⁊ remanet sub ꝓhibitione solū ꝑmū gen⁹ affinitatis in q̄ ē vera affinitas. ¶ Ad ꝑm q̄ dicendū q̄ alicui viro ꝓsanguineo vxoris sue efficit affinis in ꝑmo genere: ⁊ vxor eⁱ⁹ in secūdo: vñ mortuo viro qui erat affinis nō poterat eaz ducē in vxorem ꝓpter 2m affinitatis gen⁹. silr etiā si aliquis vidua in vxorem ducat: ꝓsanguine⁹ ꝑoris viri qui est affinis vxori in ꝑmo genere efficit affinis 2° viro in 2° genere: ⁊ vxor illi⁹ ꝓsanguinei q̄ ē affinis vxori viri hui⁹ in 2° genere efficit affinis viro secūdo in 3° genere. ⁊ qz tertiū gen⁹ erat ꝓhibituz ꝓpter honestatē quandā magis q̄ ꝓpter affinitatem: ideo canon dicit: Duas ꝓsanguineoꝝ vxores vni viro altera post alterā nubere publice honestatis iusticia ꝯdicit. sed nūc talis ꝓhibitio cessauit. ¶ Ad 2m dicēdū q̄ q̄uis carnalis ꝓiūctio cōiūgat: nō tamē eodē genere ꝓiūctionis. ¶ Ad 3m dicendū q̄ vxor viri efficit eiusdē attinentie ꝓsanguineis viri q̄tū ad eundē gradū: sed nō q̄tuz ad idem attinentie gen⁹. ¶ Sz qz ex rōnib⁹ que in oppositū inducunt videt ostendi q̄ nullū vinculum ex affinitate causet: ad alias rōnes rndendū ē: ne antiqua ecclesie ꝓhibitio irrōnabilis videatur. Ad 4m q̄ dicendū q̄ mulier nō efficit affinis in ꝑmo genere viro cui ꝓiūgit carnaliter: ut ex ꝑdictis patet: vñ cōiter alij mulieri a viro eodē cognite efficitur affinis in genere 2°. vnde nec ducēti in vxorem vnā eaz efficit alia affinis in 3° genere: ⁊ ita duas mulieres cognitas ab eodē viro: nec etiā antiqua iura eidem successiue copulari ꝓhibebāt ¶ Ad 5m dicendū q̄ sicut vir nō est affinis vxori sue in ꝑmo genere: ita ñ efficit affinis secūdo viro

eiusdem vxoris in secūdo genere: ⁊ sic rō nō ꝓcedit. ¶ Ad sextū dicendū ꝙ mediāte vna ꝑsona nō ꝓiūgit mihi alia nisi ex hoc ꝙ ei adiungit. vñ mediante muliere q̄ mihi ē affinis nulla ꝑsona fit mihi attinēs nisi que illi mulieri adiūgit: qō nō pōt esse nisi p carnis ꝓpagationē ex ipsa vel ꝓpter cōiunctionē matrimonialē ad eam: ⁊ vtroq; mō aliq̄ attinentia mediante p̄dicta muliere ſm antiq̄ iura mihi ꝓueniebat q⁹ filius ei⁹ etiā ex alio viro efficit mihi affinis in eodem genere sed i alio gradu ut ex regula p̄us data patet. Et itez secūd⁹ vir ei⁹ efficit mihi etiā affinis in secūdo genere: sed ꝓsanguinei alī illi⁹ mulieris nō adiūgunt ei: sed ipa vl cōiungit eis sicut p̄i ⁊ matri inquantū ꝓcedit ab eis vel p̄ncipio eorūdē sicut fratrib⁹. vñ frat affinis mee vel pater nō efficit mihi affinis in aliquo genere.

¶ Ad secūdum sic proce

dit: Videt ꝙ affinitas mr̄imoniū nō impediat nihil. n. impedit mr̄imoniū nisi qō ē illi cōtrū. sed affinitas nō cōtrariat mr̄imonio cū sit effect⁹ ei⁹. ḡ nō impedit mr̄imoniū. ¶ P̄. vxor efficit p mr̄imoniuz res quedā viri. sed ꝓsanguinei viri defuncti succedūt in reb⁹ ei⁹. ḡ possūt succedē in vxore, ad quam tm̄ manet affinitas ut ostensū ē. ḡ affinitas nō impedit matrimoniū. ¶ Sed cōtra ē qō dr̄ Leuit. xviij turpitudinē vxoris p̄ris tui nō reuelabis, sed illa ē tm̄ affinis. ḡ affinitas impedit mr̄imoniū. ¶ Ulterius videt ꝙ affinitas habeat etiā p seipsaz grad⁹ cuiuslibet. n. ꝓpinquitatis est accipere aliq̄s p se gradus. sed affinitas ꝓpinq̄tas quedā ē. ḡ hz gradus p se sine gradib⁹ ꝓsanguinitatis ex quib⁹ cāt ¶ P̄. in lr̄a dr̄ ꝙ soboles secūde ꝓiūctionis nō potest trāsire ad ꝓsortiū affinitatis p̄oris viri. sz hoc nō cēt nisi filius affinis eēt etiā affinis. ḡ affinitas hz p se gradus sicut ꝓsanguinitas. ¶ Sed cōtra affinitas ex ꝓsanguinitate causat. ḡ ⁊ oēs gradus affinitatis causant ex gradib⁹ ꝓsanguinitatis: ⁊ sic nō hz p se aliq̄s gradus. ¶ Ulteri⁹ videt ꝙ grad⁹ affinitatis nō extendat sicut grad⁹ ꝓsanguinitatis: q⁹ vinculū affinitatis ē min⁹ forte q̄ ꝓsanguinitatis cū affinitas ex ꝓsanguinitate causet in diuersitate speciei sicut a causa equiuoca: sed q̄to fort⁹ ē vinculū: tāto diutius durat ꝓsanguinitas. ḡ vinculuz affinitatis nō durat vsq; ad tot grad⁹ ad q̄t durat ꝓsanguinitas. ¶ P̄. ius hūanū dz ūmitari ius diuinū: sed ſm ius diuinū aliqui grad⁹ ꝓsanguinitatis erāt ꝓhibiti in quib⁹ gradib⁹ affinitas mr̄imoniū nō impediebat: sicut patet ò vxore fratri quā aliquis poterat ducere in vxorē ipso defūcto: nō tm̄ sororē ꝓpriā. ḡ ⁊ nūc nō dz eē ꝓhibitio equalis de affinitate ⁊ ꝓsanguinitate. ¶ Sed cōtra ex hoc ipso ē aliq̄ mihi affinis q⁹ meo ꝓsanguineo ē cōiūcta. ḡ i quocūq; gradu sit vir mihi ꝓsanuine⁹: in illo gradu erit vxor mihi affinis: ⁊ sic grad⁹ affinitatis cō

putari debent in eodē numero sicut ⁊ grad⁹ ꝓsanguinitatis. ¶ Rñdeo dicendū ad p̄mā qōnē ꝙ affinitas precedens mr̄imoniū impedit cōtrahendū ⁊ dirimit cōtractū eadem rōne q̄ ⁊ ꝓsanguinitas: sicut. n. inest necessitas quedā cohabitandi ꝓsanguineis adinuicem: ita ⁊ affinib⁹: ⁊ sicut ē quoddā amicitie vinculū inter ꝓsanguineos ita int̄ affines: sz si affinitas mr̄imonio supueniat: nō pōt ipm dirimē ut supra dictū est. ¶ Ad p̄mū ḡ dicendū ꝙ affinitas nō cōtriat mr̄imonio ex quo causat: sed cōtriat mr̄imonio qō cū affine cōtrahendū cēt inḡtū impediret amicitie multiplicationē ⁊ ꝓcupiscentie repressionē que p̄ matrimoniū querunt. ¶ Ad 2m̄ dicendū ꝙ res possesse a viro nō efficiunt aliq̄d vnū cū ipso viro: sicut vxor efficit vna caro cū ipso. vnde sicut ꝓsanguinitas impedit ꝓiūctionē ad vir̄: ita ad vxorem viri. ¶ Ad secūdā qōnē dicēdū ꝙ res nō diuidit diuisionē p se: nisi rōne illi⁹ qō ꝓpetit sibi ſm suū gen⁹: sic animal p̄rōnale ⁊ irrōnale: nō aūt p albū ⁊ nigrū. Carnis aūt ꝓpagatio p se ꝓpatur ad ꝓsanguinitatē: q⁹ ex ea imediate ꝓsanguinitatis vinculū cōtrahit: sed ad affinitatē nō ꝓpat nisi mediante ꝓsanguinitate q̄ ē causa ei⁹. vñ cū grad⁹ attinentie p ꝓpagationē carnis distinguāt: distinctio graduū p se ⁊ imediate ꝓpetit ꝓsanguinitati: sz affinitati mediante ꝓsanguinitate: ⁊ iō ad inueniendum gradus affinitatis ē regula generalis: ꝙ q̄to gradu ꝓsanguinitatis attinet mihi vir toto gradu affinitatis attinet mihi vxor. ¶ Ad p̄mū ḡ dicendum ꝙ gradus in ꝓpinq̄tate attinentie nō possūt accipi nisi ſm ascensum ⁊ descensum ꝓpagatiōis ad quā nō ꝓputat affinitas nisi mediāte cōsanguinitate: ⁊ iō nō habet affinitas gradus p se sz sumptos iuxta gradus ꝓsanguinitatis. ¶ Ad secūdū dicendū ꝙ filius affinis mee ex alio mr̄imonio nō p se loquendo sed quasi p accīs dicebat antiquitus affinis. vñ prohibebat a mr̄imonio magis ꝓpter publice honestatis iusticiā q̄ ꝓpter affinitatē ⁊ ꝓpter hoc etiā illa ꝓhibitio nō ē reuocata.

¶ Ad tertiā. q. dicendū ꝙ exquo grad⁹ affinitatis sumit iuxta gradus ꝓsanguinitatis: oportet ꝙ tot sint gradus affinitatis q̄t sūt gradus ꝓsanguinitatis: sed tm̄ quia affinitas ē min⁹ vinculū q̄ ꝓsanguinitas: facilius ē olim ⁊ nūc dispensatio fit in remotis gradib⁹ affinitatis q̄ in remotis gradib⁹ ꝓsanguinitatis. ¶ Ad p̄mū ḡ dicendū ꝙ illa minoritas vinculi affinitatis respectu ꝓsanguinitatis facit varietatem in genere attinētie: nō in gradib⁹: ⁊ iō ratio illa nō est ad ꝓpositū. ¶ Ad 2m̄ dicendū ꝙ frater nō poterat accipere vxorem fratris sui ò fūcti nisi in casu: quādo. s. moriebat sine prole: ut susciteret semen fratri suo quod tūc requirebat: qm̄ per ꝓpagationē carnis cultus religionis multiplicabat quod nūc locū nō habet: ⁊ sic patet ꝙ non ducebat eam in vxorē q̄si gerens ꝑsonā: sed q̄si supplens defectū fratris sui.

AD tertiuz sic proce

dit: Videt q filij qui nascũt extra verum matrimoniũ nõ sũt illegitimi: qz fm legez nature nat⁹: legitim⁹ fili⁹ oĩ. sed quilibet fili⁹ nascit fm legem ad min⁹ nature q̃ ẽ fortissima. g̃ quilibet fili⁹ est legitimus. ¶ P. cõiter oĩ q legitim⁹ fili⁹ ẽ q̃ ẽ de legitimo mr̃imonio nat⁹ vel de eo qõ in facie ecclesie legitimũ reputat. sed ꝓtigit qñqz q aliqõ mr̃imoniũ reputat legitimũ ĩ facie ecclesie qõ hz impedimentũ ne sit vez mr̃imoniũ: ⁊ tñ a ꝑsonentib⁹ in facie ecclesie scit: ⁊ si occulte nubãt ⁊ impedimentũ nesciant legitimũ vĩ i facie ecclie: ex quo p ecclesiã nõ ꝓhibẽt. g̃ filij extra vez mr̃imoniũ nati nõ sũt illegitimi. ¶ Sed ꝑ: illegitimũ oĩ qõ est ꝑ legem. sed illi qui nascũt extra mr̃imoniũ nascunt ꝑ legem. g̃ sũt illegitimi. ¶ Lteri⁹ videt q il legitimi filij nõ debeant ex hoc aliqõ dãnũ repoꝛtare: quia filius nõ debet puniri ꝓ pcto patris: ut patet p sententiã dñi Exe. xviij. sed q iste nascat ex illicito coitu nõ ẽ pctm̃ ꝓpriũ sz pctm̃ pris. g̃ ex hoc nõ debet aliqõ dãnuz incurre. ¶ P. iusticia hũana ẽ exemplata a diuina. sz de⁹ eẽlit largit bona nãlia legitimis ⁊ illegitimis filijs. g̃ ⁊ fm iura hũana filij illegitimi debẽt legitimis equipari. Sed ꝑ ẽ qõ oĩ Gene. xxv. q Abraã dedit oĩa bona sua Isaac: ⁊ filijs ꝓcubinaz largit⁹ ẽ munera: ⁊ tñ illi nõ erant ex illicito coitu nati. g̃ mlto magis debent illi q̃ ex illicito coitu nascũt hoc dãnũ repoꝛtare q nõ succedãt in bonis pris. ¶ Lteri⁹ videt q filius illegitim⁹ nõ possit legitimari. q̃tũ n. distat legitim⁹ ab illegitimo: tm̃ ecõuerso illegitim⁹ a legitimo. sed legitim⁹ nũq̃ fit illegitimus. g̃ nec illegitim⁹ legitim⁹. ¶ P. coit⁹ illegitim⁹ causat illegitimũ filiũ. sed coit⁹ illegitim⁹ nũq̃ fit legitimus. g̃ nec fili⁹ illegitim⁹ legitimari põt. ¶ Sz ꝑ qõ p legẽ inducit p legẽ reuocari põt. sed illegitimitas filioꝝ ẽ p legem posituã inducta. g̃ põt filius illegitim⁹ legitimari ab eo q̃ habet auctoꝛitatẽ legis. ¶ Ñdeo dicendũ ad ꝓmã qõnẽ q q̃druplex est stat⁹ filioꝝ. Quidã. n. sũt nãles ⁊ legitimi: siẽ q nascũt ex legitimo mr̃imonio. Quidã nãles ⁊ nõ legitimi: ut filij qui nascunt ex simplici fornicatione. Quidã legitimi ⁊ nõ nãles sicut filij adoptiui. Quidã nec legitimi nec nãles. sicut spurij nati de adulterio vel de stupro. tales. n. nascunt ⁊ ꝑ legez positiuã: ⁊ exꝑsse ꝑ legẽ nature: ⁊ sic ꝓcedendũ est quosdã filios esse illegitimos. ¶ Ad ꝓmũ g̃ dicendũ q q̃uis illi qui nascũt ex illicito coitu nascunt fm naturã q̃ cõis est hoi ⁊ alijs aialib⁹: tñ nascũt ꝑ legem nature que ẽ ꝓpria hoib⁹: qz fornicatio ⁊ adulteriũ ⁊ huiusmõi sũt ꝑ legẽ nature: ⁊ iõ tales fm nullã legẽ sũt legitimi. ¶ Ad 2m dicenduz q ignorantia excusat illicitũ coitũ a pctõ: nisi sit affectata. vñ illi qui ꝓueniũt bona fide in facie ecclie q̃uis sit ĩpedimentũ oĩ tñ ignorẽt: nõ peccãt: nec filij sunt illegitimi. si aũt sciant q̃uis ecclesia sustineat que ignoꝛat impedimentũ nõ excusant a peccato: nec filij ab illegitimate. si aũt nesciãt ⁊ in occulto ꝑhant nõ excusant: qz talis ignoꝛantia videtur affectata ¶ Ad secũdã qõnẽ dicendũ q aliqs oĩ dãnũ incurrere duplr. Uno mõ ex hoc q ei sb trahat qõ erat ei debitũ: ⁊ sic fili⁹ illegitim⁹ nullũ dãnũ incurrit. Alio mõ p hoc q ei aliqd nõ ẽ ꝺbitũ: qõ alias poꝛat ei esse debitũ: ⁊ sic fili⁹ illegitim⁹ dãnũ icurrit duplex. Unũ qz nõ admittit ad act⁹ legitimoꝝ: sicut ad officia vel dignitates que req̃runt quandã honestatẽ in illis qui hoc exercent Aliud dãnũ incurrũt qñ nõ succedũt in hereditate pris: sed tñ nãles filij succedere possũt in sexta pte tm̃: spurij aũt in nulla pte: q̃uis ex iure nãli parentes eis in necessarijs ꝓuidere teneant. vnde ptinet ad solicitudinẽ epi ut vtrũq; parentuz cogat ad hoc q eis ꝓuideant. ¶ Ad ꝓmũ g̃ dicẽdũ q incurrere dãnũ hoc 2o mõ nõ ẽ pena: ⁊ iõ nõ dicim⁹ q sit pena alicui q nõ succedit in regno. aliq̃ p hoc q nõ ẽ fili⁹ regis: ⁊ sili nõ ẽ pena q alicui q̃ nõ ẽ legitim⁹ nõ debent ea que sũt legitimoꝝ filiorum. ¶ Ad 2m dicendũ q coit⁹ illegitim⁹ nõ ẽ ꝑ legem inq̃tũ ẽ actus generatiue vtutis: sz inq̃tum ex praua volũtate ꝓcedit: ⁊ iõ fili⁹ illegitim⁹ nõ incurrit dãnũ in his que acquirunt p nãlem originem: sed in his que p volũtatẽ fiũt vel possident. AD tertiã. q. dicendũ q fili⁹ illegitim⁹ põt legitimari nõ ut fiat de legitimo coitu nat⁹: qz coit⁹ ille transiuit ⁊ nũq̃ põt fieri legitim⁹: exq̃ semel fuit illegitim⁹: sed oĩ legitimari inq̃tũ dãna que fili⁹ illegitim⁹ incurrit subtrahũt p legis auctoꝛitatem Et sũt sex mõi legitimãdi. duo fm canones. s. cuz quis ducit in vxoꝛem illã ex q̃ filiũ illegitimũ genꝛauit si nõ fuit adulteriũ: ⁊ p spãlez indulgẽtiaz ⁊ dispensationẽ dñi pape. Quatuoꝛ aũt alij mõi sũt fm leges. pm⁹ est si pater filiũ nãlem curie impatoꝛi offert. ex hoc. n. ipso legitimat ꝓpter curie honestatẽ. Secũd⁹ si pater testamento noiet eum legitimũ heredẽ: ⁊ fili⁹ postmodũ testamẽtuz impatoꝛi offerat. Tertius ẽ si nullus sit filius legitimus: ⁊ ipsemet fili⁹ seipm̃ ꝓncipi offerat. Quart⁹ est si pr̃ in publico instrumẽto vel cũ triũ testium subscriptione eũ legitimũ nominet ⁊ adꝺiciet nãlẽ ¶ Ad ꝓmũ g̃ dicendũ q alicui põt sine iniusticia gratia fieri: sed nõ põt aliquis dãnificari nisi ꝓ culpa: ⁊ iõ magis põt illegitim⁹ fieri legitim⁹ q̃ ecõuerso: ⁊ si. n. aliq̃ legitim⁹ ꝓiuet hereditate ꝓ culpa: nõ tñ oĩ illegitim⁹ filius: qz generationem legitimã habuit. ¶ Ad secũdũ dicendũ q act⁹ illegitim⁹ habet defectũ intra se inseparabilem quo legi opponit: ⁊ ideo nõ põt fieri legitim⁹: nec est simile de filio illegitimo qui nõ habet huiusmõi defectum.

AD quartuz sic pro

cedit: Videt q incestus nō differat ſpecie ab alīs ſpeciebus luxurie q̄s mḡr in lr̄a tangit. mā. n. non diuerſificat ſpeciē. ſed ea que mḡr in lr̄a enūerat nō differūt niſi penes materiā. ḡ ñ ſūt diuerſe ſpecies peccati. ¶ D. Lol. iij. ſup illud: Fornicatio autem ꝛc. dicit glo. q fornicatio ē ois ꝓcubit⁹ ꝓter legitimū. ſed inceſtus ē huiſmōi. ḡ ē fornicatio: ꝛ ita nō diuidit ſpecie a fornicatione. ¶ Sed ꝫ virtutes ꝛ vicia diſtinguūt ſpecie penes obiecta. ſz illa que hic ponūt diuerſificant p obiecta. ḡ differt ſpecie. ¶ Lteri⁹ videt q diuidat ſpēs luxurie incōuenient: quia apl's Eph̄. iiij. videt tm̄ duas ſpēs ponere: vbi dī: Fornicatio ꝛ ois īmūdicia nō nominet in vobis. ¶ D. ad Lol. ponunt. iij. ſpēs. ſ. fornicatio: īmūdicia: ꝓcupiſcentia: libido. ¶ D. ad Gal. ponūt alie ſpēs. iiij. ſ. fornicatio: īmūdicia impudicicia: luxuria. ḡ cū ipſe p̄termittat has ſpecies. videt inſufficienter diuidere. ¶ D. maximū peccatū in genere luxurie ē pctm̄ ꝫ naturā. ſed de illo nullā facit mentionē. ḡ videt inſufficiēs ¶ D. plus diſtat vidua a meretrice q̄ virgo a vidua. ſed luxuria q̄ ꝓmittit cū virgine diſtinguit ab illa que ꝓmittit cū vidua. ḡ ꝛ illā que ꝓmittit cū vidua deberet diſtinguere ab illa que ꝓmittit cū meretrice ¶ D. Iſido. dicit q ſtupꝝ ē virginū illicita deflo-ratio. qñ. ſ. pactio ꝓiugalis nō p̄ceſſit. ſed hoc eſt etiā in raptu. ḡ rapt⁹ nō dz ꝫ ſtupꝝ diſtingui. ¶ D. īni ſpēs luxurie nominat etiā ſacrilegiū: qō ꝓmittit cū aliquis violat mulierē deo ꝓſecratā: vel cuz qua habet ſpūalem cognationē. ḡ cū hoc p̄termittat videt inſufficiens ¶ Lteri⁹ vī q male ordinet iſta vicia: q nobilior eſt caſtitas virginalis q̄ cōiugalis. ſed adulteriū ē ꝫ caſtitatem ꝓiugalē: ſtupū aūt ꝫ virginalem. ḡ ſtupꝝ eſt grauius peccatū: ꝛ ſic deberet p̄poni adulterio. ¶ D. nulla diſpenſatione fieri pōt q aliquis licite ꝓcūbat cū illa cū q cōmittit adulteriū. poteſt aūt fieri p aliquā diſpenſationē q aliquis licite ꝓcūbat cū illa cū qua ꝓmittit inceſtū: ſicut p diſpenſationē pōt accipere vxorem ꝓſanguineā in q̄rto: cū qua erat pus inceſtus ḡ adulteriū ē grauius peccatū q̄ inceſtus: ꝛ ſic nō deberet p̄termitti. ¶ D. ad puellā q̄ rapit pōt eē matrimoniū q̄ nō fit violentia ipſi ſed parētib⁹ ſed ad illā que p inceſtū violat nō pōt eē mr̄imoniū. ḡ inceſtus ē grauī⁹ peccatū q̄ raptus: ꝛ ſic vī q male ordinet. ¶ Ideo dicendū ad p̄mā qōnez q ſicut. ſ. dic. xvj. dictū ē: circūſtantia peccatum in aliud gen⁹ mutat quādo alteri⁹ generis peccati deformitatē addit: ꝛ ſm hoc iſti luxurie modi q̄ hic ponūt differūt ſpecie: q fornicatio nō importat quātū ē de ſe aliā diffoꝛmitatē niſi que ad genus luxurie ptinet: eſt. n. ſoluti cuz ſoluta. et dicit fornicatio a fornice: q iuxta fornices. i. arcus triū phales ꝛ in alīs locis vbi homines ꝓueniebāt cōgregabant meretrices ꝛ ibi polluebant. ſed ſtupꝝ quod eſt illicita vginū deflozatio addit aliam deformitatem. ſ. dānificationē mulieris violate q̄ ñ eſt ita apta ad nubendū ſicut ante. ꝛ hec dānificatio etiā p ſe ſpālem legis ꝓhibitionē hz. ſilr etiaz adulteriū qō eſt alterius thozi violatio: addit ſpālez deformitatez alteri⁹ generis que ē ex vſu rei aliene illicito: qō ptinet ad gen⁹ iniuſticie. ſilr etiaz inceſtus qui eſt ꝓſanguineaꝝ vel affiniū abuſus ab incendio nomē habens: vel a ꝓuatione caſtitatis quaſi anthonomatice: q caſtitatē violat in ill⁹ qui maximo federe ꝓiūgunt: addit ſpālem deformitatem. ſ. nālis federis violationē. ſilr etiā rapt⁹ qui ꝓmittit ex hoc q puella a domo p̄is violent abducit ut corrupta in mr̄imoniū habeat ſiue vī puelle ſeu parentib⁹ illata ꝓſtiterit: patet q alteri⁹ generis deformitatez addit. ſ. violentiā: quam lex in quacūq re ꝓhibet: ꝛ ſic pz q ſūt diuerſe ſpecies peccatoꝝ. vñ etiā circūſtantie quib⁹ diuerſificant nō ſūt in ꝓfeſſione omittēde. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendum q materialis diuerſitas in ꝓpoſito hz ſecum annexaz formalē diuerſitatem obiecti: ꝛ iō ſequit diuerſitas in ſpecie. ¶ Ad ſecundū dicendum q illa ſpēs luxurie que nō addit aliquā ſpālem deformitatem alterius generis retinet ſibi nomen cōmune: nec diuidit ꝫ alias ſpēs niſi ſm q accipit cū p̄ciſione illoꝝ que per alias ſpecies addunt. ¶ D ſecūdā qōnē dicendū q ſpēs luxurie diſtinguūtur: ꝑmo p ꝓcubitū ſm nāz: ꝛ ꝫ nāz ſed quia luxuria ꝫ naturā innoiabilis ē relinquat Si aūt ſit pctm̄ in ꝓcubitu ſm naturā: tūc aut nō addit aliquā deformitatē ſuper luxurie genus: ꝛ ſic eſt fornicatio: aut addit: ꝛ hoc duplr: q vel q̄tum ad modū agendi: ꝛ ſic eſt raptus qui violentiam importat: vel ex ꝓditione eius cū qua luxuria ꝓmittit: ꝛ hec ꝓditio vel eſt ipſius abſolute ſic vginitas ꝛ ſic eſt ſtuprum: vel ē ipſius in ordine ad altez: ꝛ hoc vel ad cōcubentē cū ea ſicut ē ꝓditio affinitatis vel ꝓſanguinitatis: ꝛ ſic eſt inceſtus: vel ad aliū aliquē ſicut ē mr̄imoniū: ꝛ ſic ē adulteriū ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendū q immūdicia ponit p oi luxurie ſpecie que addit deformitatē ſpecialē ſupra genus luxurie: ꝛ ſic cōprehendit alias quatuor ſpecies. ¶ Ad ſecūdum dicendū q ille q̄tuor differentie ſic diſtinguūt: q vel ē ſm naturā: ꝛ ſic ponit fornicacio quātū ad actū exteriorē: cōcupiſcentia quantū ad actū interiorem. vel ꝫ naturaz ꝛ ſic eſt immūdicia quantū ad actū exteriorē: libido quantū ad actū interiorem que intenſionez cōcupiſcentie importat. ¶ Ad 3ᵐ dicendū q ī ill⁹ quatuor fornicatio ptinet ad ꝓcubitū ſoluti cū ſoluta: impudicicia ꝓprehendit adulteriū ꝛ inceſtū ſicut immūdicia ptinet ſpecies ꝓtra naturā: luxuria aūt refert ad actus interiores. ¶ Ad 4ᵐ dicē dum q magiſter determinat hic de iſtis ſpeciebus ſm q habent ordinē ad affinitatē ꝛ ꝓſanguinitatem. ꝛ quia ex cōcubitu ꝫ nām nō ſequit affinitaſ ideo p̄termiſit ſpēs innāles; ꝛ q talis luxuria

nō est hūana sed bestialis: ut dī in 7° Ethi. ¶ Ad quintū dicendū q̄ ỹgo ex hoc q̄ defloraī aliquod dānū incurrit: puel dānū castitatis: qz reddit min⁹ apta ad matrimoniū sequēs: nō aūt vidua sīc nec meretrix: ꝛ iō nō est silis rō. ¶ Ad sextū dicendū q̄ rapt⁹ supza stupz̄ addit spālē deformitatē scili cet violentiā ꝛ eductionē de domo pīis: ꝛ ideo distincta spēs ponit a stupro. ¶ Ad 7ᵐ dicendū q̄ sacrilegiū illud reducit ad spēs de quib⁹ hic fit mētio: quia violatio habentis votū ꝓtinentie reducitur ad stupz̄ vel magis ad adulteriū inq̄tū ē deo desponsata: sed illud qđ ꝓmittit cū ea que ē ꝓiuncta cognatione spirituali reducit ad incestū. ¶ Ad tertiā. q. dicendū q̄ fm hoc aliquis ꝓcubit⁹ ē magis peccatū fm q̄ magis distat a mr̄imoniali concubitu. inter spēs aūt hic enumeratas aliq̄ distat a mr̄imonio ꝛ q̄tū ad eēntiam mr̄imonij: ꝛ q̄tū ad causam que ē ꝓsensus. s. rapt⁹: ꝛ iō ē maximus peccatū inter illa que hic enumerant. alie vo distant a mr̄imonio q̄tū ad essentiā tm̄: sed hoc est duplicit: qz illa cuz qua ꝓcubit: vel nō est mr̄imonio ꝓiuncta: sed potest mr̄imonio ꝓiungi: vel nec est coniuncta nec potest coniungi: ꝛ hoc magis distat. Si aūt p̄mo modo: aut p ꝓcubitum p̄stat aliqđ impedimētū sequenti mr̄imonio: aut non. p̄muz. n. magis distat. si aūt nō pōt mr̄imonio cōiungi: vel nō pōt aliqua cōditione extante: vel nō pōt simplr in ꝑpetuuz: ꝛ hoc magis distat. ꝛ fm hoc pz q̄ fornicatio simplex ē minimū pctm̄ iter ista: qz illi cū qua ꝓcumbit nullum nouū impedimētuz respectu sequētis mr̄imonij infert: ꝛ post hoc ē stupz̄um p qđ infert ꝑpedimentū mulieri: vt nō illa facile postmodū nubere possit: ꝛ p⁹ hoc ē adulteriū qđ est ꝓcubitus ad illā q̄ nō pōt duci in vxorez dū vir eius viuit: ꝛ p⁹ hoc est ē incestus qui ꝓmittit cuz illa que simplr vxor ē nō potest: ꝛ p⁹ hoc ē raptus q̄ mr̄imonio ꝓtriat: nō soluz quātum ad eēntiam sz etiā quātū ad cām: ꝛ hec ē ordo eoz fm genus suū ꝓsideratoz: tm̄ potest q̄nq̄ hic ordo variari fm diuersas circūstātias: oīuz tm̄ horz grauius ē pctm̄ ꝓtra nām. ¶ Ad p̄mū g̃ dđ q̄ adulteriū nō soluz ē pctm̄ q̄ est ꝓtra castitatez: sed q̄ est ꝑ ius diuinū qđ habet vir i vxorem.

Ad 2ᵐ dđm q̄ q̄uis nō possit dispensari q̄ aliq̄s ducat in vxorē illā cum qua ꝓmittit adulteriū viuente viro: tm̄ aliquo casu ꝓtingēte pōt eā in vxorem ducere absq̄ dispēsatione. s. p⁹ mortem viri: qz adulteriū p̄muz nō dirimit mr̄imoniū contractuz nisi i aliquo casu: vt p̄us dictuz est. ¶ Ad 3ᵐ dđm q̄ q̄uis possit postmodū duci in mr̄imoniū ꝓsentiente puella ꝛ parentib⁹: tm̄ quātuz ad pñs p tinet maxime a mr̄imonio distat vt ex dictis pz.

AD quintū sic procedit: Uidet q̄ ꝓiugium qđ inter affines vel ꝓsanguineos ē ꝓtractuz: nō semp̄ sit p diuortiū dirimendū: qz quos ꝓiunxit deꝰ homo separe nō debet. cū ergo deus facere intelligat qđ ecclia facit q̄ q̄nq̄ tales ignorant ꝓiungit videt q̄ si postmoduz in noticiaz veniāt nō sūt sepandi. ¶ P̄. fauorabilius ē vinculū mr̄imonij q̄ dominij. sz hō p longi tpis p̄scriptiōem acquirit dñiuz in re cui⁹ nō erat dñs. g̃ p diuturnitatem tpis mr̄imoniuz ratificat: etiā si ꝑus ratū nō fuit. ¶ P̄. de similib⁹ simile est iudiciū. sz si mr̄imoniuz esset dirimēduz ꝓpter cō sanguinitatez tūc in casu illo q̄n duo fres habent duas sorores in vxores: si vn⁹ sepat ꝓpter ꝓsanguinitatez ꝛ alius separi deberet pari rōne qđ nō videtur. g̃ mr̄imoniuz nō ē sepandū ꝓpter ꝓsanguinitatez vel affinitatez. ¶ Sed ꝓtra. ꝓsanguinitas ꝛ affinitas impediūt ꝓtrahendū ꝛ dirimūt ꝯctuz g̃ si probat ꝓsanguinitas vel affinitas sepandi sūt si de facto ꝓtraxerint. ¶ Uteri⁹ videt q̄ ad sepationem mr̄imonij qđ ē inter affines ꝛ ꝓsanguineos ꝯctū: nō sit ꝓcedendū p viā accusationis: qz accusationē inscriptio p̄cedit: q̄ aliquis se ad talionez obligat: si in ꝓbatione defecerit. sed hec nō requirunt q̄n agit de mr̄imonij sepatione. g̃ accusatio ibi locū nō habet. ¶ P̄. in cā mr̄imonij audiunt solū ꝓpinqui: ut in lra dī. sed in accusationib⁹ audiunt etiā extranei. g̃ in causa sepationis mr̄imonij nō agit p viam accusationis. ¶ P̄. si mr̄imoniū accusari deberet: tūc precipue hoc eēt faciēdū q̄n min⁹ difficile ē qđ sepet. sed hoc ē q̄n sūt tātuz sponsalia ꝯcta: tūc aūt nō accusat mr̄imonium. g̃ nūq̄ decetero debet fieri accusatio. ¶ P̄. ad accusandū nō p̄cludit alicui via p hoc q̄ nō statiz accusat: sed hoc fit in mr̄imonio: quia si primo tacuit q̄n mr̄imoniū ꝯhebat nō pōt postea mr̄imoniū accusare quasi suspect⁹. g̃ ꝛc. ¶ Sed ꝯ: oē illicitū pōt accusari. sed mr̄imoniū affiniū vel ꝓsanguineoz ē illicitū. g̃ de eo pōt ē accusatio. ¶ Uteri⁹ videt q̄ in tali causa nō sit ꝓcedendū p testes sicut in alīs causis: quia in alīs causis adducunt ad testificādū quicūq̄ sūt oi exceptiōe maiores. sed hic nō admittūt extranei q̄uis sint oi exceptione maiores. g̃ ꝛc. ¶ P̄. testes suspecti de priuato odio vel amore a testimonio repellunt. sed maxie possunt ꝓpinqui esse suspecti de amore respectu vnius partis: ꝛ odio ad partē alterā. g̃ nō ē audiēdum eoz testimoniū. ¶ P̄. matrimoniū ē fauorabilius q̄ alie cause in quib⁹ de reb⁹ pure corporalibus agit. sed in illis nō pōt esse idez accusator ꝛ testis. g̃ nec in matrimonio: ꝛ ita videt q̄ nō cōuenienter in ista causa per testes procedat. ¶ Sz ꝯ: testes inducunt in causis ut super his de quib⁹ dubitat fiat iudici fides. sed ita facienda est iudici fides in causa ista sicut in alīs causis: quia nō debet precipitare sententiā de eo qđ nō ꝓstat. g̃ procedēdū ē hic ex testibus sicut in alīs causis. ¶ Ñ. deo dicendū ad p̄mā qōnē q̄ cū ois ꝓcubit⁹ preter legitimū matrimoniū sit peccatū mortale: qđ ce-

cleſia oibus modis impedire conat: ad ipſã ptinet eos inter quos nõ poteſt eſſe verꝫ mr̃imoniũ ſepare: ꝛ precipue ꝓſanguineos ꝛ affines qui ſine inceſtu ꝯhere nõ poſſũt carnaliꝫ. ¶ Ad pmũ g̃ dicendum q ꝙuis eccleſia dono ꝛ auctoꝛitate dina fulciatur: tñ inq̃tũ eſt hominũ ꝓgregatio aliquid ex defectu hũano in actib⁹ eius ꝓuenit qđ nõ ẽ diuinũ: ꝛ iõ illa ꝓiũctio que fit in facie eccleſie impedimentũ ignoꝛantis nõ habet inſepabilitatẽ ex auctoꝛitate diuina: ſed ẽ ꝯ auctoꝛitatẽ diuinã erroꝛe hũano inductã que excuſat a peccato cũ ſit erroꝛ facti q̃diu manet: ꝛ ꝓpter hoc qñ ipedimẽtũ ad notitiã eccleſie venit: debet p̃dictã ꝓiũctiõez ſepare. ¶ Ad 2m dicendũ q illa que ſine peccato eẽ ñ poſſũt: nulla p̃ſcriptione firmant: qꝛ ut Innocentius dicit: Diuꝛnitas tpis nõ minuit peccatuz ſed auget: nec ad hoc facit aliq̃d fauoꝛ mr̃imonij: qđ inter illegitimas ꝑſonas eẽ nõ poterat. ¶ Ad tiũ dom q res inter alios acta alij nõ p̃iudicat in foro ꝓtentioſo. vnde q̃uis vn⁹ frater repellat a mr̃imonio vnius ſoꝛoꝛ ex cã ꝓſanguinitatis: nõ ꝓpt hoc ſepat eccleſia aliud mr̃imoniuz: qđ nõ accuſatur: ſed in foro ꝓſcientie nõ oportet q ſemper obliget ad hoc alius frater ad dimittendũ vxoꝛẽ ſuam: qꝛ frequent tales accuſationes ex maliuolẽtia procedũt: ꝛ per falſos teſtes ꝓbant. vñ nõ oz q ꝓſcientiã ſuã infoꝛmet ex his que ſũt circa aliõ mr̃imoniũ facta. ſed diſtinguẽdũ videt in hoc: qꝛ aut habet certam ſcientiã de impedimẽto matrimonij: aut opinõez: aut neutꝛ. ſi ꝓmo mõ: nec exigere nec reddere debitũ debet. Si ſecũdo oz reddere ſed nõ exigere. Si tertio põt ꝛ reddẽ ꝛ exigẽ ¶ D ſecũdã. q. dicendũ q accuſatio ad hoc ẽ inſtituta ne aliquis ſuſtineat quaſi inocẽs qui culpã habet ſicut aũt ex ignoꝛantia facti ꝓtingit q aliquis hõ reputat inocens qui in culpa ẽ: ita ex ig̃ntia alicui⁹ circũſtantie ꝓtingit q aliquod factum ꝛputat licitũ qđ illicitũ ẽ: ꝛ iõ ſicut hõ accuſat qñ qꝫ ita ꝛ factũ ipſũ accuſari põt: ꝛ ſic mr̃imonium excuſat qñ ꝓpter ig̃rantiã impedimẽti eſtimat legitimũ qđ eſt illegitimũ. ¶ Ad pmũ g̃ dicenduz q obligatio ad penã talionis habet locũ: qñ accuſat ꝑſona de crimine quia tũc agit ad punitionez ei⁹: ſed qñ accuſat factũ: tũc nõ agit ad penã facientis: ſed ad impediendũ hoc qđ ẽ illicitũ: ꝛ iõ i matrimonio accuſatoꝛ nõ ſe obligat ad aliquã penã ſed talis accuſatio põt ꝛ vbo ꝛ ſcripto fieri: ita q exꝑmat ꝛ ꝑſona accuſans mr̃imoniũ qđ accuſat: ꝛ impedimentũ ꝓpt qđ accuſat. ¶ Ad 2m dđ q extranei nõ poſſũt ſcire ꝓſanguinitatẽ: niſi p conſanguineos de quib⁹ ꝓbabiliꝫ ẽ q ſciant. vñ quãdo ipſi tacẽt ſuſpicio habet ꝯ extraneũ: qꝛ ex maliuolentia ꝓcedat niſi p ꝑſanguineos ꝓbare voluerit: vñ repellit ab accuſatione qñ ſũt ꝓſanguinei qui tacent ꝛ p q̃ſ ꝓbare nõ põt. ſz ꝑſanguinei q̃tũ cũq; ſint ꝓpinqui nõ repellunt ab accuſatiõe qñ accuſat mr̃imoniũ ꝓpter aliqđ impedimentuz p̃petuũ quod impedit ꝯhendũ ꝛ dirimit ꝯctũ: ſed qñ accuſat ex hoc q dicit nõ fuiſſe ꝓtractũ: tunc parentes tanq̃ ſuſpecti ſũt repellendi niſi ex parte illius qui ẽ inferioꝛ dignitate ꝛ diuitijs de quib⁹ ꝓbabiliꝫ eſtimari põt q libent vellent q mr̃imoniũ ſtaret. ¶ Ad tertiũ dicendũ q cũ mr̃imoniũ nondũ eſt ꝓtractũ ſed ſponſalia tm̃ nõ põt accuſari: qꝛ nõ accuſat qđ nõ eſt: ſed poteſt denũciari impedimentũ ne matrimoniũ ꝯhatur. ¶ Ad q̃rtũ dicẽdũ q ille qui ꝑmo tacuit qñq; auditur poſtea ſi velit mr̃imoniũ accuſare: qñq; repellit: qđ patet ex decretali que ſic dicit: Si poſt ꝯctũ mr̃imoniũ aliquis apparet accuſatoꝛ cũ nõ ꝓdierit i publicum qñ ſm ꝓſuetudinez in eccl̃ijs edebatur vtrũ vox ſue debeat accuſationis admitti: merito queri põt. Sup̃ q rñdem⁹: q ſi tpe denũciationis premiſſe is qui iam ꝓiũctus impedit extra dioceſiz exiſtebat vel alias denũciatio ad ei⁹ nõ potuit notitias puenire: utputa ſi nimie infirmitatis feruoꝛe laboꝛans ſane mentis patiebat exiliũ. vel in annis erat tam teneris cõſtituꝫ q ad ꝓhendſionez taliũ eius etas ſufficere nõ valebat: ſeu alia cauſa legitima fuerit impedit⁹: eius accuſatio debet audiri: alioquin tanq̃ ſuſpect⁹ eẽt ꝓculdubio repellẽdus: niſi iuramẽto firmauerit qđ poſt didicerit: ea q̃ obiecẽit ꝛ ad h⁹ ex malicia ñ ꝓceda¶ D. iij. q. dđ q in hac cauſa oz q p teſtes veritas patefiat ſicut ꝛ in aliꝫs: tñ vt iuriſte dicũt in hac cã multa ſpãlia inueniũt. ſ. q idem põt eẽ accuſatoꝛ ꝛ teſtis ꝛ q nõ iurat de calumnia cũ ſit quaſi cauſa ſpũalis: ꝛ q ꝓſanguinei admittũtur ad teſtificãdum: ꝛ q nõ obſeruat oino oꝛdo iudiciaꝛius: qꝛ tali denũciatione facta ꝓtumax põt excõicari lite nõ ꝓteſtata: ꝛ valet hoc teſtimoniũ de auditu: ꝛ p⁹publicatiõẽ teſtium teſtes poſſũt induci: ꝛ hoc totum eſt vt pctm̃ impediat qđ in tali ꝓiunctiõe eẽ põt. ꝛ p hoc pz ſolutio ab obiecta. ¶ Illud etiã nõ eſt pretermittẽduz ꝛc. totũ eſt abꝛogatuz p̃ noua iura: ſz etiã gradꝰ ꝓſãguinitatꝭ ꝛ affinitatꝭ ſũt reſtricti vſq; ad graduz quartũ. ¶ Et ẽ ſciendũ q eccl̃ia ꝛc. Sciendum q cũ eccleſia non intendat ꝑuare aliquem iure ſuo ſi decepta p falſos teſtes ſepauerit matrimoniuz altera ꝑſonaruz expoliata vi: iuſte debet ei fieri reſtitutio: etiã ſi altera votuz emiſiſſet religionis: ita tñ q ei nõ liceret petere debitum ſed ſoluz reddere. quãdo autez mulier ad reintegrationem mr̃imonij agit: diſtinguendum eſt: qꝛ ſi agit petitoꝛio: vt ſcilicet ei det aliquis vir: quia cum ea cõtraxit ante q̃ fiat reſtitutio tractabitur de exceptione ex parte mariti ꝓpoſita. ſi aũt agat poſſeſſoꝛio primo reſtituendus eſt ſibi vir q̃ exceptio p̃dicta tractetur: ꝛ eadez ratio eſt ſi vir agat Sed excipiunt ab vtroq; cõmuniter quiq; caſus Primus eſt quãdo vir excipiendo ꝓponit publicam foꝛnicatiõem vxoꝛis. Secundus qñ ꝓponit

gradū ꝓsanguinitatis iure diuino ꝓhibitū: tamē si differat.oz fieri restitutionē p sententiā: sz ille ñ tenebit reddere debitū si habeat ꝓsciam de ꝓsanguinitate predicta. Tertiꝰ si obꝟciat exceptio rei preiudicate a q̄ nō est appellatio. Quartꝰ qñ ē tāta seuitia viri q nō pōt sufficiens cautio adhibēi puta q vir ꝓsequit vxorē odio capitali. Quintuꝫ ē qñ ille qui agit ꝓsoluit alium sine causa.

¶ Distinctio. XXXXII.

Am de spiritu ali cognatione ⁊c. Postq̄ determinauit magister de carnalis ꝓpinquitatis impedimēto: hic determinat de impedimento spiritualis ꝓpinquitatis. Et diuidit in ptes duas. In ꝑma ondit quō spūalis cognatio matrimoniū impediat. In secūda inquirit vtꝝ secunde nuptie sint licite: ibi Sciendū ē q nō solū ⁊c. Prima in duas. In ꝑma diuidit ꝓpinquitatē spūalē a carnalib⁹: de quib⁹. s. actū ē. In secūda ꝓsequit de ꝓpiq̄tate spūali: ibi Spirituales filij ⁊c. Et hec ps diuidit in duas. In ꝑma ondit vñ spūalis ꝓpinq̄tas ꝓhat. In secūda ondit quō mr̄imoniū impediat ibi Qō aūt ꝓpat vel cōiter ⁊c. Et hec in duas. In ꝑma ondit quō impedit mr̄imoniū ꝓpinquitas spūalis quā aliqua ꝑsona directe ꝓhit q̄ assimilatur ꝓsanguinitati. In 2ª quō impediat mr̄imoniū illa que indirecte ex vxore in vīz redūdat p modū cuiusdā affinitatis vel eiꝰ: ibi Solet etiā qri ⁊c. Prima i duas. In ꝑma ondit qñ spūaliꝫ cognatō impediat mr̄imoniū inter ꝓpatrē spūalē ⁊ matrē nālem: aut ecōuerso. In 2ª ondit qñ mr̄imoniuz impediat inē filios spūales ⁊ nāles: ibi Qō autez ſ. spūales vel adoptiui ⁊c. Prima in duas. In ꝑma ondit qñ spūalis cognatio mr̄imoniū p̄cedēs impediat matrimoniū ꝓhendū: ⁊ dirimat ꝓctū inē cōpatrē ⁊ cōmatrē: nō aūt si sequat. In 2ª obꝟcit in ꝓriū: ⁊ soluit: ibi Dis aūt obuiare videt ⁊c.

¶ Qō aūt spūales ⁊c. Hic ondit qñ impedit matrimoniū inē ꝑsonē spūalē ⁊ nālem vniꝰ hoīs. Et circa hoc duo facit: primo ꝓbat ꝓpositū: 2º inquirit vtrū hec ꝓbatio se extendat ad fratres nāleꝫ spiritualis ꝑis: ibi Hoc aūt quidā volūt ⁊c. ¶ Solet etiā queri ⁊c. Circa hoc duo facit. Primo ondit q spūalis cognatio transit a viro in vxorē. ¶ 2º inquirit vtꝝ possint siē spūali effici parentes alicuius ꝓlis: ibi Solet etiam queri ⁊c. ¶ Qō. j.

Nde est triplex qō ¶ Prima de cognatione spūali ¶ Secūda de legali ¶ Tertia de secūdis nuptijs. Circa ꝑmū q̄rūt tria. ¶ Primo vtꝝ spūalis cognatio matrimoniū impediat. ¶ Secūdo ex qua causa contrahat. ¶ Tertio inter quos ꝓtrahat.

Dp primū sic proce

dit: Videt q spūalis cognatio mr̄imoniū nō impediat. nihil. n. impedit mr̄imoniū qō nō ꝓriat alicui bono matrimonij. sz spūal cognatio nō ꝓriat alicui bono mr̄imonij. ḡ nō impedit matrimoniū. ¶ ꝑ. ppetuū impedimentū matrimonij nō pōt stare simul cū matrimonio. sed cognatio spūlis stat simul aliq̄n cū mr̄imonio: ut infra dr̄: sicut cū aliquis in casu necessitatis filiū suū baptiçat: quia tūc fit vxori sue spūali cognatione ꝓiūctus: nec tñ matrimoniū sepat. ḡ spūal cognatio matrimoniū nō impedit. ¶ ꝑ. vnio spūs nō transit in carnē. sed mr̄imoniū ē carnalis ꝓiūctio ḡ cū cognatio spūalis sit vnio spūs: nō pōt trāsire ad matrimoniū impediendū. ¶ ꝑ. ꝓioꝝ nō sūt idem effectus. sed spūalis cognatio vr̄ esse ꝓria disparitati cultus: cū spūalis cognatio sit ꝓpinq̄tas ꝓueniens ex datione sacramenti vel tentione ad idem: dispitas aūt cultꝰ ꝓsistit in sacramenti carētia: ut ꝑus dictū est. cū ḡ dispitas cultꝰ matrimonium impediat: vr̄ q spūalis cognatio non habeat hūc effectū. ¶ Sed ꝓ q̄to aliq̄d vinculū ē sanctiꝰ tanto est magis custodiendū. sed vinculū spirituale ē sanctius q̄ corꝑale. ḡ cū vinculū ꝓpinquitatiꝫ corꝑalis mr̄imoniū impediat: vr̄ etiā q spūaliꝫ cognatio idem faciat. ¶ ꝑ. in mr̄imonio ꝓiūctio aīaꝝ ē ꝑncipalioꝝ. q̄ ꝓiūctio corꝑoꝝ: q; precedit ipsam. ḡ multo fortius spiritualis cognatio matrimoniū impedire pōt q̄ carnalis. ¶ Ñ deo: dicēdū q sicut p carnis ꝓpagationē hō accipit eē nāe: ita p sacrā accipit eē spūale gr̄e. vñ sicut vinculū qō ex carnis ꝓpagatione ꝓhit ē nāle hoī inq̄tū ē res quedā nāe: ita vinculū qō ꝓhit ex sacramentoꝝ susceptione ē q̄dāmō nāle alicui inq̄tū est mēbꝝ ecclesie. ⁊ iō sicut carnalis cognatio impedit mr̄imoniū: ita spūalis ex ecclie statuto. tñ distinguendū est de spirituali cognatiōe: q; aut ꝑcessit mr̄imoniū: aut sequit. si precessit impedit ꝓhenduz ⁊ dirimit ꝓctum. si sequit tūc nō dirimit vinculum matrimonij. sed q̄tum ad actū mr̄imonij ē distinguēdū: q; aut spūalis cognatio inducit cā necitatis: sicut cū pater baptiçat puerꝝ in articulo mortis ⁊ tūc nō impedit actū mr̄imonij ex neutra parte aut inducit extra casum necessitatis: ex igrantia tamē: ⁊ tūc si ille ex cuius actu inducit diligentiaz adhibuit: ē eadem rō sicut ⁊ de primo: aut ex idustria extra casū necessitatis: ⁊ tunc ille ex cuiꝰ actꝰ inducit amittit ius petendi debitū: sed tamē debz reddere: quia ex culpa eius nō oz aliquod icōmodum alius reportare. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendū q q̄ uis spūalis cognatio nō impediat aliq̄d de ꝓncipalibus bonis matrimonij: tamē impedit aliq̄d de secundarijs bonis qō est amicitie multiplicatio: quia spūalis cognatio ē sufficiēs rō amicitie per se vnō oportet q ad alios p mr̄imoniū familiaritas

ꝛ amicicia querat. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ mrimoni um ē ꝓpetuū vinculū: ꝛ iō nullū impedimētū ſu pueniēs pōt ipſū dirimē: ꝛ ſic qñq; ꝓtingit ꝙ mri moniū ꝛ mrimonij impedimentū ſtāt ſimul: non aūt ſi impedimentū ꝓcedat. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ in matrimonio no tm̄ ē ꝓiūctio coꝛpalis ſz etiā ſpūalis: ꝛ iō ꝓpinquitas ſpūs ei impedimentum ꝓſtat: ſine hoc ꝙ ꝓpinquitas ſpūal' trāſire ꝺbeat in carnalem. ¶ Ad q̄rtū dicendū ꝙ nō ē incōue niēs ꝙ duo ꝯria adinuicem ꝯrient eidē ſicut ma gnū ꝛ paruū equali: ꝛ ſic diſpitas cult' ꝛ ſpūalis cognatio matrimonio repugnant: quia in vno ē maioꝛ diſtantia: in altero maioꝛ ꝓpinquitas q̄ matrimoniū requirat: ꝛ iō ex vtraq; ꝑte matri moniū impedit.

AD ſecūdum ſic pro cedit: Uidet ꝙ ꝑ ſolū baptiſmū ſpūalis ꝓ pinquitas ꝯhat. ſicut. n. ſe habet cōgnatio coꝛ poralis ad coꝛpoꝛalem generationē: ita ſpūalis ad ſpiritualem. ſed ſolus baptiſm' dī ſpūalis genera tio. ḡ ꝑ ſolū baptiſmū ꝯhitur ſpūalis cognatio: ſi cut per ſolā generationē carnalē cognatio carnal' ¶ ℞. ſicut in ꝓfirmatione imꝓimit̄ charact̄: ita in ordine. ſed ex ſuſceptione ordinis nō ſequitur ſpūalis cognatio. ḡ nec ex ꝓfirmatiōe: ꝛ ſic ſolū ex baptiſmo ¶ ℞. ſacramēta ſūt digniora ſacr̄alib': ſed ex quibuſdā ſacramentis ſpiritualis cognatō nō ſequit̄ ſicut patet in extrema vnctione. ḡ mul to minus ex catheciſmo: ut quidā dicūt. ¶ ℞. in ter ſacramētalia baptiſmi mlta alia ꝓeter cathe ciſmū numerāt: ut patz. ē. diſ. vj. ḡ ex cathecīſmo nō magis ꝯhit̄ ſpūalis cognatio q̄ ex alīs. ¶ ℞. oꝛo nō eſt min' efficax ad ꝓmouendū in bonū q̄ inſtructio ſiue cathecīçatio. ſed ex oꝛone nō ꝯhit̄ ſpūalis cognatio. ḡ nec ex cathecīſmo. ¶ ℞. ĩſtruc tio que fit baptīçatis ꝑ ꝓdicationē nō min' valet q̄ illa que fit nōdū baptīçatis. ſed ex ꝓdicatiōe nō ꝯhit̄ aliqua ſpūalis cognatio. ḡ nec ex cathecīſmo ¶ Sed ℞. ij. Coꝛ. xij. In chriſto ieſu ꝑ euangeliū ego vos genui. ſed ſpūalis generatio cauſat ſpūa lem cognationē. ḡ ex ꝓdicatione euangelij ꝛ in ſtructione fit ſpūalis cognatio: ꝛ nō ſolū ex baptiſ mo. ¶ ℞. ſicut ꝑ baptiſmū tollit̄ peccatū oꝛigina le: ita ꝑ pnias actuale. ḡ ſicut baptiſma cauſat ſpi ritualē cognationē: ita ꝛ pnia. ¶ ℞. pater nomē cognationis ē. ſed ꝑ pniam ꝛ doctrinā ꝛ paſtoꝛa lem curā ꝛ multa huiuſmōi aliqs dī alteri ſpūal' pater. ḡ ex multis alīs ꝓeter baptiſmū ꝛ ꝓfirma tionē ſpūalis cagnatio ꝯhit̄. ℞. ideo dicendū ꝙ circa hoc ē triplex opinio. quidā. n. dicūt ꝙ ſpūal' regeneratio ſicut ꝑ ſeptiformē ſpūs ſancti gratiaz dat̄: ita per ſeptem efficit̄ incipiendo a ꝓmo pabu lo ſalis ſacramenti vſq; ad ꝓfirmationē ꝑ epiſco pum factam. ꝛ ꝑ qōlibet hoꝛ ſeptē ſpūalis cogna tio ꝯhit̄. ſed illud nō videt̄ rōnabile: qꝛ cognatio carnalis nō ꝯhit̄ niſi per actū generationiſ ꝓpletū vnde etiā affinitas nō ꝯhit̄ niſi ſit facta ꝓiūctio ſe minū ex qua pōt ſequi carnalis generatio. ſpūaliſ aūt generatio nō ꝓficit̄ niſi ꝑ aliqō ſacr̄m: ꝛ ideo incōueniēs ē ꝙ ſpūalis cognatio ꝯhat̄ niſi ꝑ aliqō ſacramentū. ꝛ iō alij dicūt ꝙ ꝑ tria tm̄ ſacramēta ſpūalis cognatio ꝯhat. ſ. ꝑ cathecīſmū: baptimū: ꝛ ꝓfirmationē. ſed iſti ꝓpriam vocē vident igno rare: quia cathecīſm' nō eſt ſacr̄m ſed ſacramēta le. Et iō alij dicūt ꝙ tantū ꝑ duo ſacramēta. ſ. per baptiſmū ꝛ ꝓfirmationē: ꝛ hec opinio ē cōmuni oꝛ: tm̄ de cathecīſmo quidā hoꝛ dicūt ꝙ ē debile impedimētū qō impedit ꝯhendū ſed nō dirimit mrimoniū ꝯctū. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendū ꝙ duplex ē carnalis natiuitas. Prima in vtero in q̄ adhuc id quod natū ē: eſt adeo debile ꝙ nō poſſit extra exponi ſine periculo: ꝛ huic natiuitati ſiḷ regē neratio ꝑ baptiſmū in quo regenerat̄ aliquis ad huc q̄ſi fouendus intra vteꝝ eccleſie. Secūda eſt natiuitas ex vtero quando iā id qō natū erat in vtero tātū roboꝛatū erat ꝙ pōt ſine ꝑiculo expo ni exterioꝛib' q̄ nata ſūt coꝛrūpere: ꝛ huic ſimilat̄ ꝓfirmatio ꝑ quā hō roboꝛat' exponit̄ in publicū ad ꝓfeſſionē noīs chriſti: ꝛ iō ꝓgrue ꝑ vtrūq; iſto rū ſacramentoꝝ ꝯhit̄ ſpūaliſ cognatio. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ ꝑ ordinis ſacramentū nō fit aliq; rege neratio: ſed quedā ꝓmotio ptātis: ꝛ ꝓpterea mu lier nō ſuſcipit ordinē: ꝛ ſic nō pōt ex hoc aliqō i pedimentū ꝓſtare matrimonio: ꝛ iō talis cogna tio nō cōputat̄. ¶ Ad 3m dicendū ꝙ in cathecīſ mo fit quedā ꝓfeſſio futuri baptiſmi: ſicut i ſpō ſalibus fit q̄dam ſponſio futuraꝝ nuptiaꝝ. vnō ſicut in ſpōſalib' ꝯhit̄ q̄dā mot' ꝓpinq̄tatis: ita ꝛ in cathecīſmo ad min' impediēs ꝯhendū: ut q̄dā dicūt: nō aūt in alīs ſacramentis. ¶ Ad 4m dō ꝙ talis ꝓfeſſio fidei nō fit in alīs ſacramentalib' baptiſmi ſicut in cathecīſmo: ꝛ iō nō ē ſiḷis ratio ¶ Et ſiḷr dō ad quintū de oꝛone: ꝛ ad ſextū de ꝓ dicatione. ¶ Ad ſeptimū dicendū ꝙ apl's eos ad fidem inſtruxerat ꝑ modū cathecīſmi: ꝛ ſic aliq; mō talis inſtructio habebat oꝛdinē ad ſpūalez co gnationē. ¶ Ad octauū dicendū ꝙ ꝑ ſacr̄m penī tētie nō ꝯhit̄ ꝓprie loquēdo ſpūalis cognatio. vñ filius ſacerdotis pōt ꝯhere cū illa quā ſacerdos in ꝓfeſſione audit: alias filius ſacerdotis nō inueni ret in tota vna ꝓchia mulierē cū qua ꝯhēt. nec obſtat ꝙ ꝑ penitentiā tollit̄ peccatū actuale: qꝛ hō ñ ē ꝑ modū generatiōis ſz magis ꝑ modū ſanatiōis ſed tm̄ ꝑ pniam ꝯhitur q̄dā fed' inter ſacerdotē ꝛ mulierem ꝓfitentē ſiḷe cognationi ſpūali: ut tm̄ peccet eam carnalit̄ cognoſcens ac ſi eēt ſua ſpūa lis filia: ꝛ hoc iō qꝛ maxima familiaritas ē inter ſacerdotē ꝛ ꝓfitentē: ꝛ ex hoc iſta ꝓhibitio ē in ducta ut tollat̄ peccandi occaſio. ¶ Ad ix. dicen dū ꝙ pater ſpiritualis dicit̄ ad ſiḷitudinē ꝑis car nalis. pater aūt coꝛpalis: ut dicit ꝓhus in 8° Eth.

tria dat eē: nutrimentū: ⁊ instructionē: ⁊ iō spiritualis pat̄ aliqs alicui⁹ dī rōe alicui⁹ hoz triū: tñ ex hoc q̄ ē spūalis pater nō habet cognationē spiritualem nisi ꝓueniat cū patre q̄tū ad generationem p quā ē esse. ⁊ sic etiā pōt solui. viij. quod p̄cessit.

Ad tertium sic proce

bit: Ur̄ q̄ cognatio spūalis nō ꝯhat inter suscipientē sacr̄m baptismi ⁊ leuantē ꝺ sacro fonte: quia in generatione carnali ꝯhit ꝓpiquitas solū ex pte ei⁹ cui⁹ semine generat̄ ꝓles: nō aūt ex p̄te eius q̄ puer natū suscepit. ꝯ nec spūalis cognatio ꝯhitur inter eū q̄ suscipit de sacro fonte: ⁊ cuz qui suscipit. ¶ Ꝺ. ille qui ī sacro fonte leuat anadocus a Dio dī: ⁊ ad eius officiū spectat puer instruere. sed instructio nō ē sufficiēs cā spūalis cognationis: ut dictū ē. ꝯ nulla cognatio ꝯhit int̄ eū ⁊ illū qui de sacro fonte leuat̄. ¶ Ꝺ. pōt ꝓtingere q̄ aliquis leuet aliquē de sacro fonte añq̄ ipe sit baptiçat⁹. sed ex hoc nō ꝯhit aliq̄ spūalis cognatō q̄ ille qui nō ē baptiçat⁹ nō ē capax alicui⁹ spūalitatis. ꝯ leuare aliquē de sacro fonte nō sufficit ad cognationē spūalem ꝯhendā. ¶ Sed ꝯ ē diffinitio spūalis cognatiōis supra inducta: ⁊ auctoritates que ponūt in lr̄a. ¶ Lteri⁹ videt q̄ spūalis cognatio nō trāseat a viro in vxorē: q̄ spūalis vnio ⁊ corpalis sūt diſpate ⁊ diuersoz̄ genez̄. ꝯ mediāte carnali ꝓiūctione que est int̄ virz̄ ⁊ vxorē: ñ trāsit ad spūalem cognationē. ¶ Ꝺ. magis ꝓueniūt in spūali generatione q̄ ē cā spūalis cognationis pater ⁊ mater spūalis q̄ vir qui ē pater spūalis: ⁊ vxor. sed pater ⁊ mater spiritualis nullā ex h⁹ cognationē spiritualem ꝯhūt. ꝯ nec vxor ꝯhit aliq̄ cognationē spūalē ex hoc q̄ vir eius sit pater spiritualis alicui⁹. ¶ Ꝺ. pōt ꝓtingere q̄ vir ē baptiçatus ⁊ vxor nō ē baptiçata: sicut qñ vn⁹ ē ab infidelitate ꝓuersus sine alteri⁹ ꝓiugis ꝓuersiōe. ſz spūal cognatio nō pōt puenire ad nō baptiçatū. ꝯ non transit semp de viro ad vxorez. ¶ Ꝺ. vir ⁊ vxor possūt aliquē simul de sacro fonte leuare. si ꝯ spiritualis cognatio a viro transiret in vxorē: seq̄ret̄ q̄ vterq̄ ꝓiugū cēt bis pat̄ vel mater spūalis eiusdem: qd̄ est incōueniens. ¶ Sed ꝯ: bona spūalia magis multiplicabilia sūt q̄ corpalia. sed ꝓsanguinitas corpalis viri trāsit ad vxorē p affinitatem. ꝯ multo magis spūalis cognatio. ¶ Lteri⁹ vr̄ q̄ nō transeat ad filios carnales patris spūalis: q̄ spirituali cognationi nō assignant gradus. cēnt autem grad⁹ si transiret a p̄e in filiū: q̄ ꝓsona generata mutat gradū: ut. ē. dictū ē. ꝯ nō trāsit ad filios carnales p̄is spiritualis. ¶ Ꝺ. pat̄ eodē gradu attinet filio: ⁊ frater fratri. si ꝯ spūalis cognatio trāsit a patre in filiū: eadem rōne trāsibit a fratre in fratrem: qd̄ falsum ē. ¶ Sed ꝯ: ē qd̄ in lr̄a ꝓbat pari auctoritate. ¶ Rēdeo dicendū ad ꝓmaz qōnē q̄ sicut in generatiōe carnali aliquis nascit ex p̄re ⁊ matre: ita in generatione spūali aliquis renascit filius dei sicut patris: ⁊ eccl̄ie sicut matris. sicut aūt ille qui sacramentū ꝓfert gerit ꝓsonā dei cui⁹ ī strumentū ⁊ minister ē: ita ille qui baptiçatū suscipit de sacro fonte aut ꝓfirmandū tenet ꝓsonā eccl̄esie vnde ad vtrūq̄ spūalis cognatio ꝯhit. ¶ Ad ꝓm⁹ ꝯ dicēdū q̄ nō tm̄ p̄ ex cui⁹ semine gnātur ꝓles hz cognationē carnalē ad natū: sz etiā m̄ q̄ mām mīstrat: ⁊ in cui⁹ vtero generat: ⁊ ita etiā anadocus qui baptiçandū vice tot⁹ eccl̄ie offert ⁊ suscipit ⁊ ꝓfirmandū tz: spūalē cognationē ꝯhit. ¶ Ad 2⁹⁹ dicendū q̄ nō rōne ī instructiōis debite: sz rōne generationis spūalis ad quā coopat spūalem cognationē ꝯhit. ¶ Ad 3⁹⁹ dicendū q̄ nō baptiçat⁹ non pōt aliquē leuare de sacro fonte cū nō sit mēbruz eccl̄esie cui⁹ typū gerit in baptismo suscipiēs: q̄uis possit baptiçare q⁹ ē creatura dei cui⁹ typuz gerit baptiçās. nec tm̄ aliquā cognationē ꝯhere spūalē pōt: q⁹ est expers spūalis vite in quā hō ꝓmo p baptismū renascit. ¶ Ad secundā. q. dō q̄ aliqs pōt alicui⁹ fieri ꝓp̄ duplicit̄. Uno mō p actū alterius q̄ baptiçat: vl̄ in ipso baptismo suscipit filiū ei⁹: ⁊ sic cognatio spūalis nō transit a viro in vxorē nisi forte ille sit fili⁹ vxoris: q⁹ tūc vxor directe ꝯhit cognationē spūalem sicut ⁊ vir. Alio mō p actuz ꝓp̄riū sicut cū leuat filiū alteri⁹ de sacro fonte: ⁊ sic cognatio spūalis trāsit ad vxorē quā iā carnaliter cognouit: nō aūt si nōdū sit ꝓsūmatū matrimoniū q⁹ nōdū effecti sūt vna caro: ⁊ hoc ē p modū cuiusdā affinitatis: vñ etiā pari rōne videt trāsire ad mulierē que ē carnaliť cognita q̄uis nō sit vxor. vñ vſus. Qui mihi vel cui⁹ mea natū fonte leuauit. Dec mea cōmat̄ fieri mea nō valet vxor. Siqua mee natū nō ex me fonte leuauit. Dāc p⁹ fata mee nō inde vetabor habere. ¶ Ad ꝓmū ꝯ dicendū q̄ ex hoc q̄ sūt diuersoz̄ genez̄ vnio spiritualis ⁊ corpalis pōt excludi q̄ vna nō ē altera nō aūt q̄ vna nō possit eē cā alteri⁹: q⁹ eoz̄ q̄ sūt in diuersis generib⁹: vnū qñq̄ ē cā alteri⁹ vel p se vel p accñs. ¶ Ad 2⁹⁹ dō q̄ p̄ spūalis ⁊ m̄ spūalis eidē nō ꝓiūgūt in generatione spūali nisi p accidēs q⁹ vn⁹ ad hoc p se sufficeret. vñ nō oz q̄ ex hoc aliqua cognatio spūalis int̄ eos nascat quin possit eē int̄ eos matrimoniū. vñ vſus. Un⁹ semp erit ꝓpatz spūalis. Alter carnalis nec fallit regula talis. sed p m̄rimoniū fit vir ⁊ vxor vna caro p se loquēdo: ⁊ iō nō ē sile. ¶ Ad 3⁹⁹ dico q⁹ si vxor nō sit baptiçata nō pueniet ad eā spūalis cognatō ꝓpter hoc q⁹ nō ē capax nō ex hoc q⁹ nō possit p matrimoniū traduci spiritualis cognatio a viro ī vxorē. ¶ Ad 4⁹⁹ dō q⁹ exq̄ int̄ patrē spūalem ⁊ m̄rez ñ ꝯhit aliq̄ cognatio nihil ꝓhibz quin vir ⁊ vxor simul aliquē de sacro fonte leuarēt: nec ē incōueniens q⁹ vxor ex diuersis causis efficiat bis m̄ spūalis eiusdē: sicut ⁊ pōt eē q⁹ ē affinis ⁊ ꝓsangui

nea eiusdē p̄ carnalē ꝓpinquitatē. ¶ Ad tertiaz q. dō q̄ filius ē aliq̄d p̄ris: ⁊ ñ ecōuerso: ut dicit in 8° Ethi. ⁊ iō spūalis cognatio transit a patre in filiū: sed nō ecōuerso: ⁊ sic pz q̄ sūt tres spūales cognationes. vna que dī spūalis paternitas que ē inter patrē spūalem ⁊ filiū spiritualē. Alia que dicitur cōpaternitas que ē inter patrē spiritualē ⁊ carnalem eiusdē. Tertia aūt dī spūalis fraternitas: q̄ ē inter filiū spūalē ⁊ filos carnales eiusdē p̄ris: ⁊ q̄libet hanz impedit ꝯhēdū matrimoniū ⁊ dirimit ꝯctū. ¶ Ad p̄mū g̃ dicendū q̄ ꝑsona addita per carnis ꝓpagationē facit gradū respectu illi⁹ ꝑsone que eodē gnē attinet: nō aūt respectu ei⁹ q̄ attinent in alio genere: sicut filius attinet in eodem gradu vxori patris in quo ⁊ pater: q̄uis alio genere attinentie. spiritualis aūt cognatio ē alterius generis q̄ carnalis: ⁊ iō nō in eodē gradu attinet fili⁹ spiritualis filio nāli p̄ris sui spiritualis in quo attinet ei pat eius: q̄ mediante cognatio spiritualis trāsit ⁊ ita nō dz q̄ spūalis cognatio habeat graduz. Ad 2m dō q̄ frater nō est aliquid fratris: sicut fili⁹ ē aliquid patris. sed vxor ē aliquid viri cū q̄ efficā ē vnū corpus: ⁊ iō a fratre in fratrē nō transit siue sit ante genitus siue post fraternitatē spūalem.

Questio. II.

QUeritur de cognatione legali que ē p adoptionē. Et circa hoc q̄runt tria Primo de adoptiōe. ¶ Secundo vtz ex adoptione ꝯhat aliq̄ vinculum impediens matrimoniū. Tertio inter q̄s ꝑsonas contrahat.

AD primū sic ꝓcedit: Uidet q̄ incōueniens adoptio diffiniat. Adoptio ē extranee ꝑsone in filiū vel nepotem: vel dcinceps legitima assumptio. fili⁹. n. ꝏbet esse subditus patri. sed aliq̄n ille qui adoptat nō transit in potestatē p̄ris adoptantis. g̃ nō semp p adoptionē aliquis in filiū assumit. ¶ P. parētes debent filiōs thesauriçare. q̄. Lor. xij. sed p̄ adoptans nō oportet q̄ semper adopto thesauriçet: q̄ q̄nq̄ adoptatus nō succedit in bona adoptantis g̃ adoptio nō est assūptio alicui⁹ in filiū. ¶ P. adoptio p quā aliquis in filiū assumit similat generationi nāli p q̄ nāliter filius ꝓducit. g̃ cui ꝓpetit nālis generatio filiū: ꝓpetit adoptio. sed hoc ē falsū: q̄ ille qui nō ē sui iuris: ⁊ qui ē minor. xxv. annis ⁊ mulier nō p̄nt adoptare: q̄ tñ p̄nt nāliter filiū generare. g̃ adoptio nō ꝓprie dī assūptio alicui⁹ in filiū. ¶ P. assūptio extranee ꝑsone in filiū vr esse necessaria ad supplendū defectū nāliū filiorū sed ille qui nō p̄t generare ut spado vel frigidus maxime patit defectū in filiōs nālib⁹. g̃ ei maxime ꝓpetit assumē filiū aliquē: sz nō ꝓpetit adoptare ei. g̃ adoptio nō est assūptio alicui⁹ in filiū. ¶ P. in spūali cognatione vbi aliquis in filiū assumit sine carnis ꝓpagatione p̄t indrñter maior etate effici pater minoris ⁊ ecōuerso: q̄ iuuenis p̄t senem baptiçare: ⁊ ecōuerso. si g̃ p adoptionē aliq⁹ assumit in filiū sine carnis ꝓpagatione: sil⁹ posset indifferenter senior iuniorē: vel iunior seniorē adoptare: qō nō est vez: ⁊ sic idē qō p̄i⁹. ¶ P. adoptatus ñ differt ꝑz aliquē gradū ab adoptāte. g̃ quilibet adoptat⁹ adoptat in filiū: ⁊ sic incōueniēt dī qō adoptat⁹ i nepotē. ¶ P. adoptatio ex dilectiōe ꝓcedit: vnde ⁊ de⁹ dicit nos p charitatez in filios adoptasse. sz charitas maior ē habēda ad ꝓximū q̄ ad extraneos. ergo nō dz ee adoptatio extranee ꝑsone: sed magis ꝑsone ꝓpinque. ¶ Rñdeo dōm q̄ ars imitat nām ⁊ supplet defectū nāe in illis in q̄bus nā deficit: vnde sic p nālem generationē aliquis filiū ꝓducit: ita p ius positiuū qō ē ars eq̄ et boni p̄t aliq⁹ sibi assumere aliquē in filiuz ad similitudinē filij nālis ⁊ ad supplendū filioz̄ p̄dictoruz defectuz: ꝓpter qō p̄cipue adoptatio est introducta: ⁊ q̄ assumptio ꝑtat diminuz a quo ꝓpter qō assumens nō ē assumptū: vt in. vj. li. di. v. dictuz est: dz q̄ ille qui assumit in filiū sit ꝑsona extranea. sicut g̃ nālis gnātio habet terminū ad quē scz formā que ē finis generationis: ⁊ terminuz a q̄ scilicet formā ꝯriaz: ita generatio legalis hz terminuz ad quē filiū vel nepotē: terminū a quo ꝑsonā extraneā: ⁊ sic pz q̄ p̄dicta assignatio ꝓprehendit gen⁹ adoptiōis: q̄ dī legitima assumptio: ⁊ terminuz a quo: q̄ dī extranee ꝑsone: ⁊ diminū ad quez q̄ dī in filiū vel nepotez. ¶ Ad p̄m. g̃ dōm q̄ filiatio adoptiōis ē quedā imitatio filiationis nālis: ⁊ ideo duplex ē adoptiōis spēs: vna q̄ ꝑfecte imitatur nālem filiatiōez: ⁊ hec vocat abrogatio p quā reducit adoptat⁹ in ptātez adoptantis: ⁊ sic adoptatus succedit p̄ri adoptāti ex intestato: nec p̄t eū p̄ri sine culpa puare q̄rta ꝑte hereditatis. sic aūt adoptari nō p̄t nisi ille q̄ sui iuris ē: qui. s. postq̄ adoptat nō hz ptātem: aut si hz est mancipat⁹: ⁊ hec adoptatio nō fit nisi aūcte ꝓncipi. Alia ē adoptatio que imitat nālem filiationē iperfecte q̄ vocatur simplex adoptio p quaz adoptat⁹ nō transit in ptātem adoptātis: vnde magis ē dispositio quedā ad ꝑfectaz adoptionē q̄ adoptio ꝑfecta: ⁊ fm hanc p̄t adoptari etiā ille qui nō est sui iuris ⁊ sine aūcte ꝓncipis ex aūcte magistrat⁹: ⁊ sic adoptat⁹: ñ succedit i bōis adoptātis: nec tenet ei adoptās aliq̄d de bōis suis i testamēto dimittere nisi velit. ¶ Et p h° pz solutio ad scām. ¶ Ad 3m dō q̄ generatio naturalis ordinat ad speciē consequendam: ⁊ ideo competit omnibus posse naturaliter generare: in quibus natura speciei non est impedita. sz adoptio ordinat ad hereditatis successiōnē: ⁊ ideo illis solis cōpetit qui habent potestatez disponendi de hereditate sua: vñ ille q̄ nō ē sui iuris:

vel qui est minor. xxv. annis: aut mulier nō pōt adoptare aliquē nisi ex spāli ꝓcessione ꝓncipis.

¶ Ad 4.m dicendū ꝙ p eū qui habet impedimentū ꝑpetuū ad generandū nō pōt hereditas trāsire in posterū. vnde ex hoc ipo ia debet illis qui ei succedere debent iure ꝓpinquitatis: ⁊ iō ei nō cōpetit adoptare sicut nec nālit generare. ⁊ ꝓterea maior ē dolor de filijs amissis ꝙ de filijs qui nūꝙ habiti sunt: ⁊ iō habentes impedimētū generatiōis nō indigent solatio ꝓ carentiā filioꝝ sicut illi qui habuerūt ⁊ amiserūt: vel etiā qui hr̄e potuerunt sed aliquo impedimēto accūtali carent. ¶ Ad. v dicendū ꝙ spūalis cognatio ꝓhibit p sacramentum q̄ fideles renascūt in christo in quo nō differt masculus a femina: seruꝰ ⁊ liber: iuuenis ⁊ senex: ⁊ iō indifferenter quilibet pōt effici pat̄ spūalis alterius sed adoptio fit p hēditatis successionē ⁊ quandaꝝ subiectionē adoptati ad adoptātē. nō aūt ē ꝓueniens ꝙ antiquior iuueni in cura rei familiaris subdat: ⁊ iō minor nō pōt adoptare seniorē: sed opōtet fm leges ꝙ adoptat̄ sit intantū adoptāte iuniꝰ ꝙ possit eius nālis eē filꝰ. ¶ Ad sextū dicēduꝝ ꝙ sicut cōtingit amitti filios: ita ⁊ nepotes: ⁊ iō cū adoptatio sit inducta ad solatiū filioꝝ amissoruꝝ sicut pōt aliqs p adoptionē subrogari in locū filij ita in locū nepotis: ⁊ sic deinceps. ¶ Ad septimū dicendū ꝙ ꝓpinquus iure ꝓpinquitatis dr̄ succedere: ⁊ iō nō ꝓpetit ei ꝙ p adoptionē ad successionem deducat. ⁊ si aliquis ꝓpinquꝰ cui nō ꝓpetat successio hereditatis adoptet: nō adoptat inq̄tuꝝ est ꝓpinquꝰ: sed inquātū ē extraneꝰ a iure successionis in bonis adoptantis.

Ad secūduꝝ sic proce

dit: Uidet ꝙ ex adoptione nō ꝓhat aliqd̄ vinculū impediēs mr̄imoniū: qr̄ cura spūalis ē dignior ꝙ cura corpalis. sed ex hoc ꝙ aliqs cure alicui⁹ subijcit spūalit: ñ ꝓhibit aliqd̄ ꝓpinquitatis vinculū: alias oēs qui habitāt in prochia eēnt ꝓpinq̄ sacerdotis: ⁊ cū filio eiꝰ nō possent ꝓhere. ḡ nec adoptio que trahit adoptatū in curas adoptantis hoc facere pōt. ¶ Ꝓ. ex hoc ꝙ aliqs alicui fit bñficus nō ꝓhibit ꝓpinquitatis vinculū. sed nihil aliud est adoptio ꝙ collatio cuiusdā beneficij. ḡ ex adoptione nō fit aliqd̄ vinculū ꝓpinq̄tatis. ¶ Ꝓ. pat̄ nālis ꝓncipalit filio ꝓuidet in trib⁹: ut phs dic: ḡa s. ab ipso habet eē: nutrimentū: ⁊ disciplinā. hereditatis aūt successio ē posterius ad ista. sed p hoc ꝙ aliquis alicui ꝓuidet in nutrimento ⁊ disciplia nō ꝓhibit aliqd̄ ꝓpinquitatis vinculū: alias nutrientes ⁊ pedagogi ⁊ mgri eēnt ꝓpinqui qd̄ falsuꝝ est. ḡ nec p adoptionē p quā aliquis succedit in hereditatē alterius ꝓhibit aliqua ꝓpinquitas. ¶ Ꝓ. sacramēta ecclie nō subdūt hūanis leg⁹. sꝫ matrimoniū ē sacr̄m ecclesie. cū ḡ adoptio sit inducta p legem hūanā: videt ꝙ nō possit impedire mr̄imoniū aliqd̄ vinculū ex adoptione cōtractū. ¶ Sed ꝓ: cognatio matrimoniū impedit. sꝫ ex adoptiōe quedā cognatio causat. s. legalis: ut pꝫ p eiꝰ diffinitionē. Est. n. cognatio legalis quedā ꝓmitas ꝓueniēs ex adoptione. ḡ adoptio causat vinculū p qd̄ mr̄imoniū impedit. ¶ Ꝓ. hoc idē habet ex auctoritatib⁹ in lr̄a positis. ℞ ideo dicēdū ꝙ lex diuina illas psonas ꝑcipue a mr̄imonio excluſit q̄s necesse erat cohabitare: ne ut Rabi moyses dicit: Si ad eas liceret carnalis copula facilis patēt ꝓcupiscentie locus: ad quā reprimēdā mr̄imoniū est ordinatū. ⁊ qr̄ filius adoptatꝰ ꝓuersat̄ i domo patris adoptantis: sicut filius naturalis: iō legibꝰ hūanis prohibitū est inter tales matrimoniū ꝓhiberi ⁊ talis ꝓhibitio ē per ecclesiam approbata: ⁊ inō habet ꝙ legalis cognatio matrimoniū impediat ¶ Et per hoc patet solutio ad prima tria: qr̄ per oia illa nō inducit talis cohabitatio que possit fomentū ꝓcupiscentie prestare. ⁊ ideo ex eis nō causat ꝓpinquitas que matrimoniū ꝓpediat. ¶ Ad q̄rtū dicendū ꝙ ꝓhibitio legis hūane nō sufficēt ad impedimentū matrimonij: nisi ī ueniret auctoritas ecclesie: que idē etiā interdicit.

Ad tertiuꝝ sic proce

dit: Uidet ꝙ talis cognatio non ꝓhat nisi inter patrez adoptantē ⁊ filiū adoptatū: maxie n. videret ꝙ deberet ꝓhi inter patrem adoptantē ⁊ matrē nālem adoptati: sicut accidit ī cognatiōe spirituali. sed int̄ tales nulla est cognatio legalis. ḡ nec inter aliquas alias psonas ꝓter adoptantez ⁊ adoptatū. ¶ Ꝓ. cognatio impediēs matrimoniū est ꝑpetuū impedimentū. sed int̄ filiū adoptatum ⁊ filiā nālem adoptantis nō est ꝑpetuū impedimentū: quia soluta adoptione p mortem adoptantis vel emancipationē adoptati pōt ꝓtrahere cū ea. ḡ cū ea nō habuit aliquaꝝ ꝓpinquitatē que matrimoniū impediret. ¶ Ꝓ. cognatio spūalis in nullā psonam trāsit que nō possit ad aliqd̄ sacramentū tenere vel suscipere: vñ in nō baptiz̄atum nō transit. sed mulier nō pōt adoptare: ut ex dictis pꝫ. ḡ cognatio legalis nō transit a viro ī vxorē. ¶ Ꝓ. cognatio spūalis ē fortior ꝙ legal. sꝫ spiritualis cognatio nō trāsit in nepotē. ḡ nec legalis ¶ Sꝫ ꝓ: plꝰ ꝓcordat cognatio legal cū carnis ꝓiūctiōe vl ꝓpagatiōe: ꝙ spūal. sꝫ spūalis trāsit i alterā psonā mōis ꝓdictis: ut dictū est. ḡ ⁊ legalis.

Ꝓ. ad hoc sūt auctoritates q̄ in lr̄a ponūt. ℞ ideo dō ꝙ triplex ē legal cognatio. Prima q̄ descēdētiū q̄ ꝓhibit int̄ ꝑez adoptātē ⁊ filiū adoptatū: ⁊ filiū filij adoptiui ⁊ nepotē: ⁊ sic ōinceps. 2ª q̄ ē int̄ filiū adoptatū ⁊ filiū nālem. 3ª p modū cuiusdā affinitatis que est inter patrez adoptantē ⁊ vxorē filij adoptati: vel ecōuerso inter filiū adoptatū ⁊ vxorem patris adoptātis. Prima ḡ cognatio ⁊ tertia ꝑpetuo matrimoniū impedīt: secūda autez nō:

nisi q̄diu i ptāte manz patris adoptanti⁹. vñ moz tuo patre vel filio emancipato pōt ꝯhi inter eos matrimoniū. ¶ Ad p̄mū ḡ dicendō q̄ p generationē ſpūalem nō trahit fili⁹ extra ptātem p̄is: ſic fit p adoptionē: z ſic fili⁹ ſpūalis manet fili⁹ vtriuſq; ſimul: nō aūt fili⁹ adoptiu⁹: z iō nō ꝓtrahit aliq̄ ꝓpinq̄tas inter patrē adoptantē z matrē vel patrē nālem ſicut erat in cognatione ſpūali. ¶ Ad ſecundū dicendū q̄ cognatio legalis impedit mr̄i monium ꝓpter cohabitationē: z iō q̄n ſoluit neceſſitas cohabitationis: nō eſt inc̄ueniēs ſi p̄dictum vinculū nō maneat: ſicut q̄n fuerit extra ptātem eiuſdē p̄is: ſed p̄ adoptans z vxoz ei⁹ ſemp quādam auctoritatē retinēt ſup filiū adoptatū z vxorē eius: z ꝓpter hoc vinculū manet inter eos. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ etiā mulier ex ꝓceſſione p̄ncipis adoptare pōt: vñ etiā in ipſam pōt trāſire cognatio legalis. Et p̄terea nō ē cā q̄re cognatio ſpūal⁹ nō tranſit in nō baptiçatū: quia nō pōt tenere ad ſacr̄m: ſed q̄ nō ē alicui⁹ ſpūalitatis capax. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ p cognationē ſpūalem fili⁹ nō ponitur in poteſtate z cura p̄is ſpūalis ſicut in cognatione legali. oportet.n.q̄ q̄cq̄d ē in ptāte filij trāſeat in ptātem patris adoptantiſ: vñ adoptato p̄e adoptant filij z nepotes qui ſūt in ptāte adoptati.

Queſtio. III.

QUeritur de ſecūdis nuptijs. ¶ Et circa h⁹ querunt duo. ¶ Primo vtrū ſint licite. ¶ Secūdo vtr̄ ſint ſacr̄ales.

AD primus ſic procedit: Uidet q̄ ſecūde nuptie nō ſint licite: quia iudiciū de re debet cē ſm veritatē. Dic̄.n. Chryſo: q̄ 2ⁿ virū accipere ꝑz veritatē ē fornicatio que nō ē licita. ḡ nec ſecūdū mr̄imoniū. ¶ ꝑ. omne q̄d nō ē bonū nō eſt licituz. ſed Ambro. dic̄ q̄ duplex mr̄imoniū nō eſt bonū. ḡ nō ē licitū. ¶ ꝑ. nullus arceri debet ne interſit illis que ſūt honeſta z licita: ſed ſacerdotes arcent ne interſint ſecūdis nuptijs: ut in lr̄a patet. ḡ nō ſūt licite. ¶ ꝑ. nullus reportat penā niſi pro culpa. ſed pro ſecundis nuptijs aliquis reportat irregularitatis penā. ḡ ñ ſunt licite. ¶ Sed ꝯ ē q̄ Abraā legit ſecūdas nuptias ꝯtr̄aſſe. Geñ. xxv. ¶ ꝑ. j. Timo. v. dic̄ ap̄ls Uolo āt iuniores. ſ. viduas nubere: filios ꝓcreare ḡ ſecūde nuptie ſūt licite. ¶ Rñdeo dicendū q̄ vinculuz matrimoniale nō durat niſi vſq; ad mortē ut patet Ro. vij. z iō moriente altero ꝓiugū vinculū matrimoniale ceſſat. vnde ꝓpter p̄cedēs matrimoniū nō impedit aliquis a ſecūdo mortua cōiuge: z ſic nō ſolū ſecūde ſed tertie: z ſic deinceps nuptie ſūt licite. ¶ Ad p̄m ḡ dicendū q̄ Chryſo. loquitur q̄tū ad cām que aliq̄n ſolet ad ſecūdas nuptias incitari. ſ. ꝓcupiſcentiā que etiā ad fornicationē incitat. ¶ Ad ſecūdū dicendū q̄ mr̄imonium ſecūdū ſe nō eſſe bonū: nō q̄ ſit illicitū: ſz q̄a caret illo honore ſignificationis qui ē in p̄miſ⁹ nuptijs: ut ſit vna vni⁹: ſicut eſt in chriſto z eccleſia. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ homines diuinis dediti non ſolū ab illicitis ſed etiā ab illis que habēt aliquaz turpitudinis ſpēm arcent. z iō etiā arcent a ſecundis nuptijs que carent honeſtate que erat i p̄miſ.

¶ Ad 4ᵐ dicendū q̄ irregularitas ſicut. ē. dictū eſt diſ. xxvij. nō ſemp inducit ꝓpter culpā: ſed ꝓpter defectū ſacramēti: z ideo rō nō ē ad ꝓpoſitū

AD ſecundū ſic procedit: Uidet q̄ 2ᵐ mr̄imoniū nō ſit ſacramentū. qui.n. iterat ſacramentū facit ei iniuriam ſed nulli ſacramento facienda ē iniuria. ḡ ſi ſecundum mr̄imoniū eēt ſacr̄m: nullo mō eēt iterandū. ¶ ꝑ. in oi ſacro adhibēt aliqua benedictio. ſed in ſecūdis nuptijs nō adhibēt: ut in lr̄a dicit. ḡ nō fit ibi aliquod ſacr̄m. ¶ ꝑ. ſignificatio ē de eſſentia ſacramenti: ſed in ſecūdo mr̄imonio nō ſaluatur ſignificatio matrimonij: q̄ nō ē vna vnius ſicut chriſtus z eccleſia. ḡ nō eſt ſacr̄m. ¶ ꝑ. vnū ſacramentū nō impedit a ſuſceptiōe alteri⁹. ſz 2ᵐ matrimoniū impedit a ſuſceptiōe ordinis. ḡ nō ē ſacramentū. ¶ Sed ꝯ: coit⁹ in ſecūdis nuptijs excuſat a pctō ſicut etiā in p̄miſ. ſed p tria bona cōiugij excuſat mr̄imonialis coit⁹: q̄ ſūt fides: ꝓles z ſacramentū. ḡ ſecūdū matrimoniū ē ſacramentū. ¶ ꝑ. ex ſecūda ꝓiūctione viri ad mulierez nō ſacr̄ali nō ꝯhit irregularitas: ſic ꝑz de fornicatiōe ſz in ſecūdis nuptijs ꝯhit irregularitaſ. ḡ ſūt ſacrales. ¶ Rñdeo dō q̄ vbicūq; inueniūt illa q̄ ſūt ō eēntia ſacr̄i illud ē vez ſacr̄m: vñ cū i ſecūdis nuptijs inueniāt oia q̄ ſūt de eēntia ſacr̄i: q̄ ōbita mā quaz facit ꝓſonaꝝ ltūmitas: z ocbita foꝛa. ſ. exp̄ſſio ꝓſēſus interioris p vba: ꝓſtat etiā q̄ 2ᵐ mr̄imoniū ē ſacr̄m ſic p̄mū. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ h⁹ intelligit ō ſacro q̄ inducit effectū ꝓpetuū. tūc.n. ſi iteret ſacr̄m dar̄ intelligi q̄ p̄mū nō fuit efficax: z ſic fit p̄ iniuria: ſic ꝑz in oīb⁹ ſacr̄is q̄ imp̄mūt characterē. ſz illa ſacra q̄ hñt effectū ñ ꝓpetuū poſſūt iterari ſñ iniuria ſacr̄i: ſic ꝑz ō pnia. z q̄ viculū mr̄imōiale tollit p mortē: nulla fit iniuria ſacro ſi mulier p⁹ mortē viri iterato nubat. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū q̄ 2ᵐ matrimoniū q̄uis in ſe ꝓſideratū ſit pfectū ſacr̄m: tñ in ordine ad p̄mū ꝓſideratū hz aliq̄d ō defectu ſacr̄i. q̄ nō hz plenā ſignificatiōez: cū nō ſit vna vni⁹ ſicut ē in mr̄imonio chriſti z eccl̄ie. z rōe h⁹ defect⁹ bñdictio a ſecūdis nuptijs ſūbtrahit. ſz hoc ē intelligendum q̄n 2ᵉ nuptie ſūt 2ᵉ z ex pte viri z ex pte mulier] vl ex pte muliris tm̄. Si.n. vgo ꝯhat cū illo q̄ habuit aliā vxorem: nihilomin⁹ nuptie bñdicūt: ſaluat.n. aliq̄ mō ſignificatio etiā in ordine ad p̄mas nuptias. q̄ chriſt⁹: z ſi vnā eccl̄iaz ſponſaz habeat: hz tñ plures ꝓſonas deſpōſatas

in vna ecclesia. sed aia nō pōt eē sponsa alterius q̄ christi: qz cū demōe fornicat: nec ē ibi mr̄imoniuz spūale: z propter hoc qñ mulier secūdo nubit: nu ptie nō benedicunt ꝓpter defectū sacramenti.

¶ Ad tertiū dicēdū q̄ significatio pfecta inuenitur in secūdo matrimonio ꝑm se cōsiderato: nō autez si consideret in ordine ad precedēs matrimoniuz z sic habet defectū sacramentū. ¶ Ad quartum dicendū q̄ secūdū mr̄imoniū impedit sacramētū ordinis quātū ad id qō habet de defectu sacramē ti z nō inq̄tū est sacramentū. ¶ Mnes quos in pnia accepim⁹ ꝛc. nō rōne alicui⁹ cognatiōis: sz p̄ pter periculū cuitandū: ut dictū est. ¶ Paschal⁹ vero secūdus ꝛc. illa ꝓhibitio nūc locū nō hz: ma gis. n. fuit ꝓpter quādā honestatē q̄ ꝓpter aliq̄ vinculū. ¶ Siquis suc spūalis ꝛc. hoc iō dicit qz spūalis cognatio ad filiū spūalem transit a patre in filiū naturalem: qz oēs filij nāles spūlis patris sūt ei fratres spūales: nō aūt respectu patris. patri n. spūali nō fiūt filij spūales filij nāles matris nec econuerso. ¶ Quia cōmisit flagitiū ꝛc. hoc ē in telligenduz qñ vna illaz est facta cōmater alteri postq̄ vxor ei⁹ ē matrimonio ꝓsūmato z p actū ꝓpriū: alias. n. prohibet ut dictuz est.

¶ Distinctio XXXXIII

Postremo de

cōditione resurrectionis ꝛc. Postq̄ determinauit mgr̄ d̄ sacramentis q̄ ptinēt ad eccle presentem statū: in pte ista i cipit determinare de his q̄ p tinent ad ecclesie vltimū ter minū. s. de resurrectione z de remuneratione. Di uidit ḡ hec ps in duas. In ꝑma pte determinat ea q̄ ptinēt ad corpoz resurrectionē. In 2ª ea q̄ ptinēt ad remuncrationē ad quā ctiā resurrectio ordina tur. xlv. dis. ibi. ℙ Sciendu⁹ est q̄ oēs aie ꝛc. Prī ma in duas. In ꝑma determinat de resurrectione z circūstantijs ei⁹. In 2ª de q̄litate resurgentium. xliij. dis. ibi Solēt aūt nō nulli pcūctari ꝛc. Prī ma in duas. In ꝑma ꝓbat resurrectionē futuraz esse. In secūda determinat q̄sdā resurrectiōis circū stantias: ibi Causa. n. resurrectiōis ꝛc. Et circa h⁹ tria facit. Primo determinat resurrectionis cām: se cundo tp̄s: ibi Media autē nocte ꝛc. tertio resur rectionis terminū: ibi Queri solet ꝛc. Circa 2ᵐ duo facit. Primo determinat resurrectionis temp⁹ Secūdo ex dictis mouet quandā dubitationem: ibi Hic queri⁹ vtr̄z electus ꝛc. Tertia etiā ps diui dit in duas. In ꝑma determinat t̄minū resurrecti onis a quo. s. a morte. secundo terminū ad quem s. integritatē corpis: ibi Lūq̄z ex predictis sane ꝛc. Circa primū duo facit. Primo inquirit vtr̄z om nes moriant ut a morte resurgere possint. Secun do explanat quo ddā qō circa determinata dubiuz esse posset: ibi His aūt adq̄iendū ꝛc. ¶ Qō. j.

Dic querunt. v. ¶ Primo de ipsa resurrectione. ¶ Secūdo de cā cius. ¶ Tertio ō tempore. ¶ Quarto de termino a quo erit resurrectio: quia de termino ad quē in sequēti dis. dicet. ¶ Quinto de memoria z cognitiōe resurgentium.

Ad primuz sic proce

ditur: Uidet q̄ corpoz resurrectio nō sit futura. Job. xiij. Nō cū dormierit nō resurget do nec atterat celum. sed celū nūq̄ atteret: quia terra de qua min⁹ videt in eternū stat: ut patet Eccle siastes. j. ḡ homo mortu⁹ nūq̄ resurget. ¶ ℙ. Dns Matth. xxij. ꝓbat resurrectionē p auctoritatem illam: Ego sū de⁹ Abraā: de⁹ Isaac: de⁹ Jacob: qz nō est de⁹ mortuoz sed viuentiū: sed ꝓstat q̄ quā do illa vba dicebant: Abraā Isaac z Jacob nō vi uebāt corpe sz solū aia. ḡ resurrectio ñ erit corpo rū sz solū aiaz. ¶ ℙ. apls. j. Cor. xv. vī probare resurrectionē ex remuneratione laboz q̄s in hac vita sustinent sancti qui si in hac vita tm̄ ꝓfidē tes eēnt: miserabiliores eēnt oibus hoib⁹. sz sufficiens remuneratio oiuz laboz hōis pōt eē in aia tm̄: nō. n. oportet q̄ instrm̄ sil cū opante remūcre tur: corp⁹. n. aie instrm̄ est. vñ etiā in purgatorio vbi aic punient ꝓ his q̄ gesserūt in corpe aia sine corpe punit. ḡ nō oz ponē resurrectionē corpoz uz sz sufficit ponē resurrectionē aiaz: q̄ ē dū trāsīcrū tur de morte culpe z miserie in vitā gr̄e z glie.

¶ ℙ. vltimū rei ē pfectissimū in re: qz ꝑ illud attigit finē suū. sz pfectissim⁹ stat⁹ aie ē ut sit a corpe sepa ta: qz i hoc statu ꝓformior ē deo z angel⁹: z magis pura q̄si separata ab oi extranea nā. ḡ sepatio a cor pore ē vltim⁹ stat⁹ ei⁹: z ita ex h⁹ statu nō redit ad corp⁹: sic nec ex viro fit puer. ¶ ℙ. mors corpalis in penā hoi ē indicta ꝓ ꝑma ꝓuaricatiōe: ut patet Gen. ij. sic z mors spūlis q̄ ē sepatio aie a deo ē in flicta hoi ꝓ pctō mortali. sz de morte spūali nūq̄ redeūt ad vitā post sniaz dānationis acceptam. ḡ nec de morte corpali ad vitā corpalē erit regressus z sic resurrectio nō erit. ¶ Sz ꝯ ē qđ dī Job. xix Scio q̄ redēptor me⁹ viuit z in nouissimo die d̄ terra surrecturus sum: z rursum circundabor pel le mea. ergo resurrectio erit etiam corpoz. ¶ ℙ. donū christi est maius q̄ peccatum Ade: ut patet Ro. v. sz mors ꝓ pctm̄ introducta ē: qz si pctm̄ nō fuisset mors nulla eēt. ḡ ꝑ donū christi a morte re parabit ad vitā. ¶ ℙ. membra debēt cē corpori cō formia. sed caput nr̄m viuit z in eternuz viuet in corpe z aia: qz resurgēs ex mortuis iā nō moritur ut patet Ro. vj. ḡ z homines qui sūt ei⁹ membra viuēt in corpore z aia: z sic oportz carnis resurrectionē esse. ¶ Uterius videt q̄ resurrectio nō erit oiuz gnāliē. i plal. n. dī: Nō resurgēt ipi⁹ i iudicio sed resurrectio nō erit hoiuz nisi tpe iudicij vltis.

ḡ impꝫ nullo modo reſurgēt. ¶ ℞. Dañ. xij. dī Multi ò his qui dormiūt ī pulueꝛe euigilabūt. ſz hec locutio quandā pticipationē importat. ḡ non oēs reſurgēt. ¶ ℞. p reſurrectionē hoies ꝓformā tur chriſto reſurgenti. vñ. j. Cor. xv. ꝓcludit apls q ſi chriſtus reſurrexit: ⁊ nos reſurgem⁹. ſed illi ſoli debent chriſto reſurgēti ꝓformari q ipſi⁹ imaginē poꝛtauerūt: qò ē ſolū bonoꝝ. ḡ ipſi ſoli reſurgent. ¶ ℞. pena nō dimittit niſi ablata culpa. ſz mors coꝛpalis eſt pena oꝛiginalis peccati. ḡ cū nō oībus ſit dimiſſum oꝛiginale pctm: nō oēs reſurgent. ¶ ℞. ſicut p gratiā chriſti renaſcimur: ita p gratiam eⁱ reſurgem⁹. ſed illi qui in mr̄nis vteris moꝛiunt nūq̄ poterūt renaſci. ḡ nec reſurgere poterūt: ⁊ ſic nō oēs reſurgent. ¶ Sed ꝯ ē qò dicit Joh. v. Oēs qui in monumentis ſūt audiēt vocez filij dei: ⁊ qui audierint viuent. ḡ oēs mortui r̄ſurgent. ℞. j. Coꝛ. xv. dī: Oēs quidē reſurgem⁹. ℞. reſurrectio ad hoc neceſſaria ē ut reſurgentes recipiant p meritis penā vel p̄miū. ſed oīb⁹ ꝺbetur pena vel p̄miū p merito ꝑꝓꝛio: ſicut adulti vel alieno ſicut puuli. ḡ oēs reſurgent. ¶ Lteriuſ vr̄ q reſurrectio ſit nālis: qꝛ ſicut dixit Damaſ. in ij. li. qò cōiter ī oībus reſpicit nām characteriçat in his que ſub ipſa ſūt athomis. ſed reſurrectio in oībus cōiter inuenitur. ḡ eſt nālis. ¶ ℞. Ergo. dicit. xxiij. moꝛal. Qui reſurrectionis fidē ex obedientia nō tenēt: certe hāc ex rōne tenere debuerant. quid. n. quotidie niſi reſurrectionē nr̄az mūdus in elementis ſuis imitat. Et ponit exēplū ò luce que quaſi moꝛiendo oculis ſubtrahit: ⁊ rurſuſ quaſi reſurgendo reuocat: ⁊ de arbuſtis que viri ditatem amittūt ⁊ rurſus quaſi reſurgentia repār tur: ⁊ de ſeminib⁹ que putreſcendo moꝛiunt: rurſum germinando ꝙdāmō reſurgūt: qò etiā exēm apls ponit. j. Coꝛ. xv. ſed nihil pōt ex nālib⁹ opib⁹ rōne cognoſci niſi naturale. ḡ reſurrectio erit nāl. ¶ ℞. illa que ſunt pꝛeter nām nō multo tpe manēt: quia ſūt q̄ſi violenta. ſed vita q̄ p reſurrectionem repat ī eternū manebit. ḡ reſurrectio erit nālis. ¶ ℞. illud ad quod tota nature expectatio intendit: maxime videt eē nāle. ſed reſurrectio ⁊ glorificatio ſanctoꝝ ē huiuſmōi: ut pz Ro. viij. ḡ reſurrectio erit nālis. ¶ ℞. reſurrectio ē mot⁹ ꝺdā ad ꝑpetuā ꝓiūctionē aīe ⁊ coꝛpis. ſed mot⁹ ē nālis qui terminat ad quietē naturalē: ut pz in 5° phy. ꝑpetua aūt ꝓiūctio aīe ⁊ coꝛpis erit naturalis: qa cū aīa ſit ꝑꝛius motoꝛ coꝛpis habet ſibi coꝛp⁹ p poꝛtionatū: ⁊ ita in ꝑpetuū ē naturaliṫ viuificabile ab ipſa: ſicut ipſa in ꝑpetuū viuit. ḡ reſurrectio erit naturalis. ¶ Sz ꝯ: a ꝑuatiōe in habitū nō fit regreſſus fm nām. ſz mors ē ꝑuatio vite. ḡ reſurrectio p quā ē rcdit⁹ de morte ad vitā nō ē natural. ¶ ℞. ea que ſūt vn⁹ ſpēi vnū hñt ꝺeminatū modū oꝛiginis: vñ aialia q̄ gencrant ex putrefactiōe ⁊ ex ſemine nūq̄ ſūt vn⁹ ſpēi: ut dī a Cōmē. in 8° phy. ſed naturalis mod⁹ quo hō oꝛit ē generatio eius ex ſili in ſpecie qò nō erit in reſurrectiōe qua re nō eſt nālis. ℞ ꝺeo: dicēdū ad ꝑmā. q. q fm diuerſas ſnīas de vltio fine hois diuerſificate ſūt ſnie ponentiū vel negantiū reſurrectionē. Ultim⁹ n. finis hois quē oēs hoies nāliṫ ꝺeſiderāt ē btitudo: quā quidā hoi poſſe ꝑuenire in hac vita poſuerūt. vñ nō cogebant ponē aliā vitā poſt iſtā in qua hō vltimā ſuā pfectionē ꝓſequeret: ⁊ ſic reſurrectionē negabāt. Sed hāc opinionē ſatis pꝛobabiliṫ excludit varietas fortune ⁊ infirmitas humani coꝛpis: ſcie ⁊ vtutis impfectio ⁊ inſtabilitas quib⁹ oīb⁹ beatitudinis pfectio impediṫ: ut Aug⁹ pſequit in fine de ciui. dei. Et iò alij poſuerūt aliam vitā eē poſt hāc vitā: inq̄tū hō fm aīaz tm̄ viuebat poſt mortē: ⁊ hanc vitā ponebāt ſufficē ad naturale ꝺeſideriū implendū ꝺe btitudine ꝓſequēda. vñ Poꝛphiri⁹ dicebat ut Aug⁹ dicit in li. ò ciuitate dei q aīe ad hoc q beata ſit oē coꝛp⁹ fugiēdū eſt. vñ tales reſurrectionē nō ponebāt. Huiuſmodi aūt opinionis apud diuerſos diuerſa erant falſa fundamenta. quidā. n. hereticī poſuerūt oīa coꝛpoꝛalia eē a malo p̄n⁹: ſpūalia vò a bono: ⁊ ex hoc oꝛtebat q aīa ſūme pfecta nō eēt niſi a coꝛpoꝛe ſepata p qò a ſuo p̄ncipio diſtrahit: cui⁹ pticipatio ipſaz beatā facit: ⁊ iò oēs hereticoꝝ ſecte que ponūt coꝛpalia a diabolo eē creata vl̄ forma ta negāt coꝛpoꝝ r̄ſurrectionē. Huiuſmōi aūt fundamenti falſitas in ſccūdi libri p̄ncipio oſtenſa ē Quidā vò poſuerūt totā hois naturā in aīa conſtare: ita ut aīa coꝛpe vteret ſicut inſtrumēto: aut ſicut nauta naui. vnde fm hāc opinionē ſequit q ſola aīa beatificata nāli ꝺeſiderio beatitudinis nō fruſtraret: ⁊ ſic nō oꝛ ponere reſurrectiōez. Sz hoc fundamentū ſufficiēt pbs in 2° de aīa ꝺeſtruit oñdēs aīaz coꝛpi ſicut formā māe vniri: ⁊ ſic pz q ſi in hac vita hō nō pōt eē btūs: nec̄e ē reſurrectionē ponē. ¶ Ad p⁹ ḡ ꝺò q celū nūq̄ atteret q̄tuz ad ſbam: ſz atteret q̄tū ad effectū vtutī p quā mouet ad generationē ⁊ coꝛruptionē inferioꝝ: rōne cui⁹ dicit apls. j. Coꝛ. vij. ꝑterit figura hⁱ mūdi. Ad 2m ꝺò q aīa Abꝛaam nō ē ꝑpe loquēdo ipſe abꝛaā ſz ē ps eⁱ: ⁊ ſic de alijs. vñ vita aīe Abꝛae ñ ſufficēt ad hⁱ q abꝛaā ſit viuēs: vl̄ q ꝺe⁹ Abꝛaā ſit ꝺe⁹ viuētis: ſz exigit vita totⁱ ꝓiūcti. ſ. aīe ⁊ coꝛpis q̄ ꝺdē vita q̄uis nō cēt actu qñ verba ꝑponebant erat tm̄ in ordine vtriuſq̄ ptis ad reſurrectiōez. vñ oñs p vba illa ſbtiliſſime ⁊ efficaciṫ ꝓbat reſurrectionē. ¶ Ad 3m ꝺò q aīa nō ꝓpat ad coꝛp⁹ ſoluz ut opās ad inſtrumētū q̄ opat ſed etiā ut forma ad māz. vñ opatio ē ꝓiūcti ⁊ nō tm̄ aīe: ut pz p phm in p° de aīa. ⁊ qꝛ opāti ꝺebet opis merces: oꝛ q ipe hō ꝓpoſit⁹ ex aīa ⁊ coꝛpe opis ſui mercedē accipiat: venialia aūt ſicut dicunt pctā quaſi diſponentia ad pcccanduz nō q ſimpliciter habeant ⁊ perfecte rationem peccati: ita pena que eis redditur

in purgatorio nō ē simplr retributio sz magis purgatio quedā: que seorsū fit in corpore p mortē z i cineratiōnē z in aīa p purgatoriuz ignem. ¶ Ad 4m dicendū q ceteris paribus pfectior ē stat' aīe in corpe q extra corpus: qr ē ps tot' ꝓpositi: z oīs ps integralis mālis ē respectu tot': q̄uis sit deo ꝓformior fm quid. tūc. n. simplr loquendo est aliquid maxime deo ꝓforme: qñ habet dcqd sue nature ꝓditio requirit: qr tūc pfectionē dīnā maxie imitat. vnde cor aialis magis est ꝓforme deo i mobili quādo mouet q̄ qñ quiescit: qr pfectio cordis ē etiā moueri: z eius quies ē ei' destructio. ¶ Ad quintū dicendū q mors corpalis introducta ē p peccatū Ade qō ē morte christi deletū. vñ pena illa nō nanet in ppetuū: sed pctm̄ mortale qō mortem eternā p impniam inducit vltra nō expiabit z ideo mors illa etna erit. ¶ Ad secūdā. q. dicēdū q ea q̄z ratio sumit ex nā specici oportet silr inueniri in oībus que sūt spēi eiusdē: talis aūt ē resurrectio. hec. n. ē eius ratio: ut ex dictis paiet: q aīa in pfectione vltima speciei hūane eē nō pōt a corpore sepata. vñ nulla anima in ppetuuz remanebit a corpe sepata: z iō necē ē sicut vnū ita z oēs resurgere. ¶ Ad pmū g dicendū q psal. loquit ō spūali resurrectiōe q̄ impij nō resurgent in iudicio discussionis ꝓscie: ut glo. exponit. Uel loq̄tur de impijs qui sūt oino infideles: qui nō resurgent ut iudicent: iam. n. iudicati sūt. ¶ Ad secūdū oō q Aug' exponit multi. i. oēs. z hic mod' loquendi frequent inuenit in sacra scriptura. Uel pditio pōt intelligi q̄tū ad pueros dānatos: qui q̄uis resurgant: nō ppie dicūt euigilare: cū nec sensū pene nec glorie habituri sint: vigilia. n. ē solutio sensus. ¶ Ad 3m dicendū q tam boni q̄ mali ꝓformant christo viuendo in hac vita in his q̄ ad nāz spēi ptinēt: nō aūt in his que ad gram spectāt: z ideo oēs ei ꝓformabunt in repatione vite mālis: ñ aūt in silitudine glorie: sed soli boni. ¶ Ad qrtuz dicendū q mortem q̄ est pena originalis pcti illi q̄ in originali decedūt exoluerūt moriendo. vñ non obstante culpa originali possūt a morte resurgere pena. n. originalis peccati magis ē mori q̄ morte detineri. ¶ Ad 5m dicendū q renascimur p gr̄az christi nobis datā: sed resurgim' p gram christi q̄ factū est ut nr̄am naturā susciperet: qr ex hoc ei i nālib' ꝓformamur. vnde illi qui in maternis vteri decedūt q̄uis renati nō fuerint p susceptionē gr̄e tamē resurgūt ppter ꝓformitatē nature ad ipsuz quā ꝓsecuti sūt ad pfectionē hūane spēi ptingētes. ¶ Ad tertiā. q. dicendū q mot' siue actio aliq̄ se habet ad naturam triplicit. Est. n. aliqs mot' siue actio cuius nā nec ē ꝑncipiū nec termin': z tal' motus q̄nq̄z ē a ꝑncipio supra naturā: ut patet ō glorificatiōe corpis: q̄nq̄z aūt a ꝑncipio alio q̄cūq̄z: sicut patet de motu violento lapidis. surs̄ū q̄ tendit ad quietē violentū. Est etiā aliqs mot' cuius ꝑncipiū z termin' est nā: ut patet in motu lapidis deors̄ū. Est etiā aliquis mot' cui' termin' ē nā. sz nō ꝑncipiū: sed q̄nq̄z aliquid supra naturā: sic pz in illūinatiōe ecci: quia visus nālis ē: sed illuminationis ꝑncipiū est supra naturā. q̄nq̄z aūt aliquid aliud: ut pz in acceleratiōe flox vel structuū p artificiū facta. Q̄ aūt ꝑncipiū sit nā z ñ termin' esse nō pōt: quia ꝑncipia nālia sūt ad determinatos effectus diffinita vltra quos se extendē nō possunt opatio g̃ vel mot' ꝑmo mō se habēs ad naturam nullo mō pōt dici nālis: sed vel ē miraculosa si sit a ꝑncipio supra nām: vel violenta si sit ab alio q̄cūq̄z principio. opatio aūt vel mot' 2° mō se hñs ad naturā ē simplr nālis: sed opatio q̄ tertio mō se habet ad naturā nō pōt dici simplr nālis sz fm quid: inq̄tū. s. pducit ad id qō fm nāz ē: sed vl dr miraculosa vel artificialis vel violenta. nāle eniz ꝑprie dr qō fm naturam ē. fm naturā aūt eē dicit̄ habens nām z que ꝓsequūt nām: ut pz in 2°. phy. vnde mot' simplr loquēdo nō pōt dici nālis nisi ei' ꝑncipiū sit natura. resurrectiōis aūt ꝑncipiū nā esse nō pōt q̄uis ad vitam nāe resurrectio terminet. nā. n. ē ꝑncipiū mot' in eo in q̄ ē: vl actiuū: ut patet in motu grauiū z leuiū z in alterationibus nālibus aialiū. vel passiuū: ut patet in generatiōe simpliciū corpor. passiuū aūt ꝑncipiū nālis generatiōis ē potentia passiua nālis que semp habet aliquā potentiā actiuā sibi respondentem in natura: ut dicit 9° meta. nec differt q̄tū ad h° si ue rñdeat passiuo ꝑncipio actuū ꝑncipiū in nā respectu vltime pfectionis. s. forme: siue respectu dispositionis que ē necessitas ad formā vltimā: sic ē in generatiōe, hois fm positionē fidei. vel etiaz de oībus alijs fm opinionē Platōis z auicēne. nullum aūt actiuū ꝑncipiū resurrectiōis ē in nā: neq̄z respectu ꝓductiōis aīe ad corp': neq̄z respectu dispositionis que ē necessitas ad talē ꝓductionē: qa talis dispositio nō pōt a nā induci nisi determinato mō p viam generatiōis ex semine. vñ z si ponat cē aliq̄ potētia passiua ex pte corpis: seu etiā inclinatiō q̄cūq̄z ad aīe ꝓductionē: nō ē talis q̄ sufficiat ad rationē mot' nālis. vnde resurrectio simplr loquendo ē miraculosa: nō naturalis: nisi fm qd: ut ex dictis patet. ¶ Ad pmū g dicendū q Damas. loq̄t de illis que inueniunt in oīb' indiuiduis ex ꝑncipijs nāe creati. nō. n. si oīna opatiōe oēs homes deficerent vel in vno loco ꝓgregarēt sic tpe diluuij factū ē ꝓpt h° albedo eēt ꝑpetas nāl hois: vl cē in tali loco. ¶ Ad 2m dō q ex reb' nālib' nō cognoscit aliqd rōne demōstrāte nō nāle: sz rōe psuadēte pōt cognosci aliqd supra nām: qr corr q̄ supra nāz sūt ea q̄ sūt i nā aliq̄ silitudinē repnātat: sicut vnio corpis z aīe repsentat vnionē spūs ad deū p gloriā fruitiōis: ut mgr̄ in 2° dis. j. dixit. z sili mō exempla q̄ Apls z Grego. iducūt fidei resurrectiōis psuasiue adminiculāt. ¶ Ad 3m dicēdū q rō illa

ꝓcedit de opatione illa q̄ determinat ad id qđ nō ē ꝑ naturā: sed nature ꝯriū. hoc aūt nō ē in resurrectione: ⁊ iō nō ē ad ꝓpositū. ¶ Ad q̄rtū dicēdū q̄ tota opatio nature ē sub opatiōe diuina: sicut opatio inferioris artis sub opatiōe superioris. vnđ sicut oīs opatio inferioris artis expectat aliquem finē ad quē nō ꝓuenit nisi opatiōe artis superioꝛ inducentis formā vel vtentis artificio facto: ita ad vltimū finē ad quē tota nature expectatio tendit nō pōt peniri opatione nature: ⁊ ꝓpter hoc ꝓsecutio eius nō ē nālis. ¶ Ad q̄ntū dicenduz q̄ q̄uis ñ possit eē motꝰ nālis qui terminat ad q̄tez violentia: tñ pōt eē motꝰ nō nālis qui terminatur ad quietem nālem: ut ex dictis patet.

Ad secundū sic pro

cedit: Uidet q̄ christi resurrectio nō sit causa nre resurectiōis. posita. n. cā ponit effectꝰ. sz posita resurrectione christi nō ē secuta statī resurrectio aliorꝫ mortuorꝫ. ḡ resurrectio eiꝰ nō ē causa nre resurrectionis. ¶ ℞. effectꝰ nō pōt eē nisi causa p̄cesserit. sz resurrectio mortuorꝫ eēt etiā si christus nō resurrexisset. erat. n. aliꝰ modꝰ possibilis deo ut hō liberaret. ḡ resurrectio christi nō ē causa nre resurrectionis. ¶ ℞. idē ē factiuū vniꝰ in tota vna specie. sed resurrectio erit oībus hoīb' cōmunis. cū ḡ resurrectio christi nō sit cā suiipsi' nō erit cā aliorꝫ resurrectionū. ¶ ℞. in effectu relinq̄tur aliquid de similitudine cause. sed resurrectio admin' q̄undā. s. malorꝫ nō habet aliq̄d sile resurrectioni christi. ḡ resurrectiōis illorꝫ nō erit cā resurrectio christi. ¶ Sed ꝯ: illud qđ ē ꝑmū in q̄libet genere est causa eorꝫ q̄ sūt post: ut pz i secūdo Meta. sed christꝰ rōne sue resurrectionis corꝑalis dī ꝑmitie. j. Cor. xv. ⁊ ꝑmogenit' mortuorꝫ. Apoca. j. ḡ sua resurtectio ē causa resurrectionis aliorꝫ ¶ ℞. resurrectio christi magis ꝓuenit cū nra resurrectione corꝑali q̄ cū resurrectiōe spūali q̄ ē ꝑ iustificationē. sed resurrectio christi ē cā iustificationis nre: ut pz Ro. iiij. Resurrexit ꝓp̄ iustificationē nr̄am. ḡ ē cā nre resurrectionis corꝑalis.

Ulteriꝰ videt q̄ vox tube nō sit causa resurrectionis nre. dicit. n. Damas. Crede resurrectionē futuram dīna volūtate vtute ⁊ nutu. ḡ cū hec sint sufficiens cā resurrectionis: nō oportet ponē cām eius vocem tube. ¶ ℞. frustra vox emittit ad eū qui audire nō pōt. sed mortui nō habebūt auditum. ḡ nō ē ꝓueniēs q̄ vox aliq̄ formet ad ꝛesuscitandū eos. ¶ ℞. si vox aliq̄ sit cā resurrectionis hoc nō erit nisi ꝑ vtutem diuinitꝰ voci datā. vñ super illud psal. Dabit voci sue vocē vtutis. dicit glo. Resuscitandi corꝑa. sed exquo potentia data est: q̄uis alicui miraculose det: tñ actus q̄ sequitur est nālis: sicut patet in cecis miraculose illuminatis qui nālit̄ vident. ḡ si vox aliq̄ eēt cā resurrectionis resurrectio eēt nālis: qđ falsum ē. ¶ Sz ꝯ est qđ dī. j. Thes. iiij. Ipse dñs in tuba dei descendet de celo ⁊ mortui qui in christo sūt resurgent: ¶ ℞. Joh. v. dī: Qui in monumētis sūt audient vocem filꝫ dei: ⁊ qui audierint viuēt. hec aūt vox dī tuba ut in lra patet. ḡ ⁊c. ¶ Ulteriꝰ vī q̄ nullo mō ad resurrectionē angeli operent: q̄ maioꝛ vtutis est ostensiua resurrectio mortuorꝫ q̄ generatō hoiuz. sed q̄ñ hoies generant aīa nō infundit corꝑi mediantib' angelis. ḡ nec resurrectio q̄ ē iterata ꝓiūctio anime ⁊ corꝑis fiet ministerio angelorꝫ. ¶ ℞. si ad aliq̄s angelos hoc ministeriū ptineat: maxime videt ptinere ad vtutes q̄ꝫ ē mirācula facere: sed eis nō ascribit sed archangelis: ut in lra patet. ḡ resurrectio nō fiet ministerio angelorꝫ. ¶ Sed ꝯ est qđ dī. j. Thes. iiij. q̄ dñs i voce archangeli descendet de celo ⁊ mortui resurgēt. ḡ resurrectio mortuorꝫ ministerio angelico ꝓplebit

Rñdeo dicendū ad ꝑmā q̄nē q̄ christꝰ rōne humane nature dī dei ⁊ hoiuz mediatoꝛ: ut in. iij. li. dis. xix. dictū est. vñ dīna dona a deo in hoies mediante christi hūanitate ꝓueniūt: sicut a morte spūali liberari nō possumꝰ nisi ꝑ gr̄e donū dinitꝰ datū: ita nec a morte corꝑali: nisi ꝑ resurrectiōez dīna vtute factaz: ⁊ iō sicut christus ꝑmitias gr̄e suscepit diuinitꝰ: ⁊ eius gr̄a ē cā nre gr̄e: q̄ de plenitudine eiꝰ nos oēs accipimꝰ gr̄am ꝑ gr̄a. Joh. j. ita in ipso inchoata ē resurrectio: ⁊ sua resurrectio cā est nre resurrectionis: ut sic christus inq̄tū est deus sit ꝑma cā nre resurrectiōis q̄si eq̄uoca. sz inq̄tū est deus ⁊ hō resurgens est cā ꝓxima ⁊ q̄si vniuoca nre resurrectiōis. cā aūt vniuoca agēs ꝓducit effectū in silitudine sue forme. vñ nō solū ē causa efficiens sed exemplaris respectu istius effectus. Hoc aūt ꝓtingit dupl'r. Qñq̄z. n. ipsa forma ꝑ quā attendit silitudo agentis ad effectū ē directe ꝓncipiū actionis q̄ ꝓducit ille effectus: sicut calor in igne calefaciente. Qñq̄z aūt illiꝰ actionis q̄ effectꝰ ꝓducit nō ē ꝓncipiū ꝑmo ⁊ ꝑ se ipa forma ꝑm quā attendit silitudo: sed ꝓncipia illiꝰ forme: sicut si hō albus generet hominē albū: ipsa albedo generantis nō est ꝓncipiū generatiōis actiue: ⁊ tñ albedo generantis dī causa albedinis generati: quia ꝓncipia albedinis in generāte sūt ꝓncipia generatiua facientia albedinē in generato. ⁊ ꝑ hūc modū resurrectio christi est cā nre resurrectionis qz illud qđ facit resurrectionē christi qui ē cā efficiens vniuoca nre resurrectionis agit ad resurrectionem nr̄am. s. vtus diuinitatis ipius christi: q̄ sibi ⁊ patri cōis est. vñ dr̄ Ro. viij. Qui suscitauit iesum christuz a mortuis viuificabit vitalia corꝑa nra. sz ipa resurrectio christi vtute diuinitatis adiūcte ē cā q̄si instrumētalis resurrectiōis nre operatiōes. n. dīne agebāt mediāte carne christi q̄si q̄dā organo: sic ē ponit exēm Damas. i. iij. li. ỏ tactu corꝑali q̄ mūdauit leprosū. Matth. viij. ¶ Ad ꝑmū ḡ dđ q̄ cā sufficiēs statī ꝓducē effez suū ad quē

ordinat imediate nō aūt ad effectū ad quē ordiat mediāte alio quātūcūq; sit sufficiens: sicut calor quātūcūq; sit intensus nō statim in ꝑmo instanti causat calorem: sed statim incipit mouere ad calorem: qz calor ē effect⁹ ei⁹ mediante motu. resurrectio aūt christi dī causa nr̄e resurrectionis: ut dcz est: nō quia ipsa agat resurrectionē nr̄am: sz mediante ꝓncipio suo. s. vtute diuina que nr̄am resurrectionem faciet ad sīlitudinē resurrectionis christi. vtus aūt oia opat mediāte volūtate q̄ ē ꝓpinquissima effectui: vñ nō oportet q̄ statim resurrectione christi facta nr̄a resurrectio sit secuta: sed tūc sequit qñ volūtas dei ordinauit. ¶ Ad 2m dicendū q̄ vtus diuina nō alligat causis aliquib⁹ secūdis quin effectus illaz posset imediate vel alijs causis mediantib⁹ ꝓducere: sicut posset generationem inferioz corpoz causare etiā motu celi nō existente: z tñ fm ordinē quē in reb⁹ statuit mot⁹ celi ē causa generationis inferioz corpoz. sīlr etiam fm ordinē quē rebus hūanis diuina ꝓuidētia pfixit: resurrectio christi ē causa nr̄e resurrectiōis potuit tñ aliū ordinē prefigere: z tūc eēt alia causa nr̄e resurrectionis qualē de⁹ ordinasset. ¶ Ad 3m dicendū q̄ rō illa ꝓcedit qñ oia que sūt i vna specie habent eūdē ordinē ad cām ꝑmā illi⁹ effect⁹ qui est inducēd⁹ in totā speciē: sic aūt nō ē in ꝓposito: qz hūanitas christi ꝓpinqor ē diuinitati: cuius vt⁹ ē ꝑma cā resurrectiōis q̄ hūanitas alioz. vñ resurrectio christi causat a diuinitate imediate: sz resurrectio alioz mediāte christo hoie resurgēte ¶ Ad 4m dicendū q̄ resurrectio oiuz hoiuz habebit aliquid ꝺ sīlitudine resurrectiōis christi: qđ s. ptinet ad vitā nature fm quā oēs christo fuerit ꝓformes: z iō oēs resurgūt in vitā mortalē: sed in sanctis qui fuerūt christo ꝓformes ꝑ gratiā erit cō formitas quantū ad ea q̄ sūt glorie ¶ Ad secūdaz qōnē dicendū q̄ causaz effectui oz aliq̄ mō ꝓiūgi qz mouēs z motū faciēs z factū sūt simul: ut ꝓbat in 7o phy. Christ⁹ aūt resurgēs ē cā vniuoca nr̄e resurrectionis: ut supra dictū ē: vñ oportet q̄ in resurrectione corpoz cōi aliq̄ signo corporali dato christus resurgēs opet: qđ quidē signū ut quidam dicūt erit ad litteram vox christi resurrectionē ipāntis sicut ipauit mari z cessauit tēpestas: Matth. viij. Quidā vo dicūt q̄ hoc signū nihil aliud erit q̄ ipa pſentatio euidēs filij dei in mūdo: de q̄ dī Matth. xxiiij. Sicut fulgur qđ venit ab oriēte et apparet in occidente: ita erit aduent⁹ filij hois. et inmunt auctoritati Greg. qui dicit Qz tubā sonare nihil aliud ē q̄ mūdo ut iudicē filiū demōstrare. z fm hoc ipsa apparitio filij dei vox ei⁹ dī: q̄a ei apparenti obediet tota natura ad corpoz hūanoz repationē sicut ipanti: vñ in iussu venire dī .j. Thes. iiij. z sic ei⁹ apparitio inq̄tū habet vim cuiusdā inpij vox ei⁹ dī: z hec vox quecūq; sit qñ q̄ dī clamor q̄si ꝑconis ad iudiciū citantis. qñq; aūt dī son⁹ tube: vel ꝓpt euidentiā: ut in lra dī: vl ꝓpter ꝓuenientiā ad vsū tube qui erat in ve. test. tuba. n. ꝓgregabāt ad ꝓciliū: ꝓmouebant ad ꝑliū z vocabant ad festū. rēsurgētes aūt ꝓgregant ad ꝓciliū iudicij: ad ꝑliū q̄ orbis terraz pugnabit ꝺ i sensatos ad festū eīne solēnitatis. ¶ Ad ꝑmū q̄ dicendū q̄ Damas. in vbis illis circa mālē cāz resurrectionis tria tangit. s. volūtatē dinā q̄ iperat vtutez que exequit: z facilitatē exequēdi in hoc q̄ nutū adiūxit ad sīlitudinē eoz q̄ in nobis sūt. illud enim valde facile ē nobis facē qđ statim ad dictuz nr̄m fit: sz multo maior apparet facilitas si ante vbū ꝓlatū ad ꝑmū signū volūtatis qđ nut⁹ dī executio nr̄e volūtatis ꝑ ministros fiat: z talis nr̄ nutus ē quedā cā ꝑdicte executionis: inq̄tū ꝑ ipm inducunt alij ad nr̄am volūtatē explendā. nut⁹ aūt diuin⁹ q̄ fiet resurrectio nihil ē aliud q̄ signū ab ipso datū cui nā tota obediet ad resurrectionem mortuoz: z hoc signū idē ē qđ vox tube: ut ex dictis patet. ¶ Ad 2m dicendū q̄ sicut forme sacramentoz hñt vtutē sanctificādi: ut. ꝺ. dictū ē: non ex hoc q̄ audiūt sed ex hoc q̄ ꝓferūt: ita illa vox q̄cq̄d sit habebit efficaciā instrumētalē ad resuscitandū: nō ex hoc q̄ sentit sed ex hoc q̄ ꝓfert: sic etiā vox ex ipa impulsione aeris excitat dormientem soluendo organū sentiēdi: non ex hoc q̄ cognoscat: qz iudiciū de voce ꝓueniēte ad aures seq̄tur excitationē z nō ē cā ei⁹. ¶ Ad 3m dicendū q̄ rō illa ꝓcederet si vt⁹ data illi voci eēt ens pfectū in nā: qz tūc qđ ex ea ꝓcederet vtutē iā nālē factā ꝓncipiū haberet: nō aūt ē talis vtus illa sz qualis supra dictū ē esse in formis sacramētoz ¶ De tertiam qōnē dicendū q̄ sicut Aug⁹ dicit in 3o de trini. q̄ sicut corpa crassiora z inferiora ꝑ subtiliora z potētiora q̄dā ordine regunt: ita oīno corpa regunt a deo ꝑ spm̄ vite rōnalē. z hoc etiā Grego. in .iij. Dial. tangit. vñ in oib⁹ q̄ corpalit⁹ a ꝺo fiūt vtūt⁹ de⁹ ministerio angeloz. in resurrectiōe aūt ē aliqđ ad trāsmutationē corpoz ptinēs. s. collectō cineꝝ z eoz pparatio ad repationē hūani corpis vñ q̄tū ad hoc in resurrectione vtet⁹ de⁹ ministēio angeloz: sed aīa sicut imediate a deo creata ē: ita imediate a deo corpi iterato vniet sine aliq̄ opatione āgeloz. sīlr etiā gloriā corpis ipse faciet absq; ministerio angeloz: sicut z aīaz imediate glorificat: z istud angeloz ministeriū vox dī fm vnā expositionē q̄ tāgit in lra. ¶ Ad ꝑm q̄ patet solutio ex dictis. ¶ Ad secundū dicendū q̄ misteriū illō erit ꝓncipalit⁹ vni⁹ archangeli. s. Michaelis qui ē princeps ecclesie sicut fuit synagoge: sicut dī Danielis. x. qui tñ agit ex influentia vtutū z alioz superioz ordinū. vñ qđ ipse faciet superiores ordines quodāmodo faciēt: sīlr iferiores angeli coopabunt ei circa resurrectionez singloz q̄z custodie deputati fuerūt: z sic vox illa pōt dici vnius z plurium angeloz.

Ad tertium sic proce
dit: Uidet q̄ tps resurrectionis nō oporte
at differri vsq; ad finē mūdi: ut oēs sil' resurgant
q; maior est ꝓuenientia capitis ad mēbra q̄ mē
brorū ad inuicem sicut causę ad effectū q̄ effectuū
ad inuicem. sed christus qui ē caput nr̄m nō distu
lit resurrectionē suā vsq; ad finē mūdi: ut sil' cum
oībus resurgeret. g̃ nec oportet q̄ ꝓor sanctorū re
surrectio vsq; ad finē mūdi differat: ut simul cuz
alīs resurgāt. ℙ. resurrectio capitis cā ē resur
rectiōis mēbrorū. sed resurrectio quorūdā mēbro
rū nobiliū ꝓpter vicinitatē ad caput nō ē dilata
vsq; ad finē mūdi: sed statim resurrectionē christi
secuta ē: sicut pie creditur de btā v̄gine et Johanne
euāgelista. g̃ et alioꝝ resurrectio tāto ꝓpiq̄or erit
resurrectiōi christi: q̄nto p gratiā et meritū magis
ei fuerint ꝓformes. ℙ. stat' noui testamēti est p
fectior et expressius portat imaginē christi q̄ status
ve. tes. sed quidā ꝓtes ve. tes. christo resurgente re
surrexerūt sicut dī Matth. xxvij. q̄ multa corpa
sanctorū q̄ dormierāt resurrexerunt. g̃ videt q̄ nec
sanctorū noui testamēti resurrectio differri ꝺbeat
vsq; ad finē mūdi ut sit oīuz simul. ℙ. post fi
nem mūdi nō erit aliquis annorū numer'. sz post
resurrectionē mortuorū adhuc ꝓputāt mlti anni
vsq; ad resurrectionē aliorū: ut pz Apoc. xx. dicit
enī ibi: Uidi aīas decollatorū ꝓpter testimoniū
ihu et ꝓpt verbū dei. et infra: Et viderūt et regnaue
rūt cū christo mille ānis et ceteri mortuorū n̄ vixe
rūt donec ꝓsumentur mille anni. g̃ resurrectio oīuz
nō differt vsq; ad finē mūdi ut sit oīuz sil'. ℙ. Sz
cōtra est qd̄ dī Job. xiij. Nō cū dormierit nō rsurget
donec atterrat celū: nec euigilabit ut resurgat de
somno suo. et loquit de somno mortis. g̃ vsq; ad
finē mūdi quādo celū atteret resurrectio hoīuz
differt. ℙ. Hebre. xj. dī: Homines testimonio
fidei ꝓbati nō acceperūt repromissionē. i. plenaz
anime et corporis beatitudinē deo aliq̄d aliud p
nobis ꝓuidente ne sine nobis ꝓsummarent. i. pfice
rent. glo. ut in cōi gaudio oīuz maī fieret gaudiū
singulorū. sed nō erit ante resurrectio q̄ corporuz
glorificatio: qr reformabit corpus hūanitatis nr̄e
ꝓfiguratū corpori claritatis sue. Phil. iij. Et resur
rectiōis filij erūt sicut āgeli in celo: ut pz Matth.
xxij. g̃ resurrectio differt vsq; ad finē mundi in q̄
oēs simul resurgent. Lteri' videt q̄ tps illud nō
sit occultū: qr cui' ꝓncipiū ē determinatū et scituz
et finis pōt determinate sciri: eo q̄ oia mensurant
quodā ꝓodo: ut dicit in 2° de generatiōe. sz ꝓn
cipiū mūdi determinate scit. g̃ et finis ipsi' pōt de
terminate sciri: tūc erit tps resurrectiōis et iudicij
g̃ tps illud nō ē occultū. ℙ. Apoc. xj. dī q̄ mu
lier p quā ecclesia significat habet locū paratum
a deo in quo pascat dieb' mille ducentis. lx. Dan.
etiā. xij. ponit determinat' numer' dierū per quos
anni significari vident: sm illud Ezę. iij. Diē pro
anno dedi tibi. g̃ ex sacra scriptura pōt sciri deter
minate finis mūdi et resurrectionis tps. ℙ. sta
tus noui testamenti ꝓfigurat' fuit in ve. tes. sz sci
mus determinate tps in quo vet' testamentū statū
habuit. g̃ et pōt sciri determinate tps i quo nouū
testamentū statū habebit. sed nouū testamentum
habebit statū vsq; ad finē mundi: vñ dī Matth.
vlt. Ecce ego vobiscū sum vsq; ad ꝓsūmationem
seculi. g̃ pōt sciri finis mūdi et resurrectiōis temp'
ℙ Sed ꝑ: illud qd̄ ē ignoratū ab angelis: ē etiam
hoībus mlto magis occultū: qr ea ad q̄ hoīes nāli
rōne ꝓtingere possūt multo limpidius et certi' an
geli nāli cognitione cognoscūt. sil'r etiā reuelatio
nes hoīb' nō fiūt nisi mediantib' angelis: ut pz ꝓ
Dio. iij. ca. cel. hierar. sed angeli nesciūt tps det
terminate: ut pz Matth. xxiij. De die illa et hora
nemo scit: neq; angeli celorū. g̃ tps illud ē hoībus
occultū. ℙ. Apli magis fuerūt ꝓscij secretorum
dei q̄ alij sequētes: ut dicit Ro. viij. Ipsi ꝓmitias
spūs habēt. glo. tpe ꝓius et ceteris abundāti'. sz
eis de hocipso querentib' dictū ē Actū. j. Nō ē ve
strū nosse tpa et momēta q̄ pater in sua ptāte po
suit. g̃ multo magis ē alīs occultū. Lteri' vide
tur q̄ resurrectio nō fiet subito sz successiue: quia
Ezę. xxxvij. ꝓnūciat resurrectio mortuorū: vbi dī
Accesserūt ossa ad ossa et vidi: et ecce sup ea nerui
et carnes ascenderūt et extenta est in eis cutis desu
per et spiritū nō habebant. g̃ repatio corporū tpe
precedit ꝓiūctionē animarū: et sic resurrectio non
erit subita. ℙ. illud ad qd̄ exiguntur plures acti
ones se cōsequentes nō pōt subito fieri. sed ad re
surrectionem exiguntur plures actiones se ꝓsequen
tes. s. collectio cinerū: reformatio corpis: et infusio
anime. ergo resurrectio nō fiet subito. ℙ. om
nis sonus tempore mensurat. sed son' tube causa
erit resurrectionis: ut dictū ē. g̃ resurrectio fiet in
tēpore et nō subito. ℙ. nullus mot' localis pōt
esse subito: ut dī in li. de sensu et sensato. sed ad re
surrectionē exigit aliquis mot' localis in collecti
one cinerū. g̃ nō fiet subito. ℙ Sed ꝑ est quod dī
j. Cor. xv. Omnes quidē resurgem' in momēto in
ictu oculi. g̃ resurrectio erit subito. ℙ. virt' in
finita subito opatur. sed sicut Damas. dicit: Creō
resurrectionē futurā diuina virtute de qua cōstat
q̄ infinita est. g̃ resurrectio fiet subito. Lterius
videt q̄ resurrectio nō erit noctis tēpore: quia re
surrectio n̄ erit donec atteret celū: ut dicitur Job
xiij. sed cessante motu celi quod dicit eius attri
tio nō erit temp' neq; dies neq; nox. g̃ resurrectō
nō erit in nocte. ℙ. finis vniuscuiusq; rei debz
esse perfectissim'. sed tūc erit finis tpis: vñ in Apo
ca. dī q̄ tps amplius nō erit. g̃ tūc debet ēe tps in
sui optima dispositiōe: et ita debet esse dies. ℙ.
qualitas temporis debet respondere his que gene
rantur in tempore: vnde Johānis. xiij. fit mentio

de nocte qñ iudas exiuit a ꝓsortio lucis. sz tūc erit
pfecta manifestatio oīz que nūc latēt: qz cū vene
rit oñs illūinabit abscondita tenebraꝝ ⁊ manife
stabit ꝓsilia cordiū: ut dī. j. Cor. iiij. g debet esse i
die. ¶ Sed ꝫ resurrectio christi est exemplar nře
resurrectionis. sed resurrectio christi fuit in nocte
ut Greg. dicit in homel. paschali. g ⁊ nřa resurre
ctio nocturno tpe erit. ¶ D. aduent⁹ oñi ꝓpatur
aduētui furis in domū: ut pz Luc. xij. sz fur i tpe
noctis in domū venit. g in tpe nocturno veniet. sz
veniēte ipso fiet resurrectio: ut dictū est. g resurre
ctio fiet tpe nocturno ¶ Rndeo dicendū ad. j. qōez
q sicut Aug⁹. dicit in. iij. de tri. Dīna ꝓuidētia sta
tuit ut corpa crassiora ⁊ iferiora p subtiliora ⁊ po
tentiora quodā ordine regant: ⁊ iō tota mā corpo
rū inferioꝝ subiacet variationi fm motū celestiū
corpoꝝ. vñ eēt ꝫ ordinē qui diuina ꝓuidentia in
rebus statuit si mā inferioꝝ corpoꝝ ad statū in
corruptionis ꝓduceret manēte motu corpoꝝ su
perioꝝ. ⁊ quia fm positionē fidei resurrectio erit
in vitā īmortalem conformis christo qui resurgēs
a mortuis iaz nō morit: ut dicit Ro. vj. iō hūano
rū corpoꝝ resurrectio vsqz ad finē mūdi differet i
quo mot⁹ celi quiescet. Et ꝓpter hoc etiā quidaz
phi qui posuerūt motū celi nūq cessare posuerūt
reditū hūanaꝝ aiaꝝ ad corpa mortalia q̄lia nūc
habem⁹: siue ponerēt reditū aie ad idē corp⁹ i fine
magni anni: ut Empedocles: siue ad aliud: ut Py
thagoras posuit quālibet animā qlibet corp⁹ in
gredi: ut dī in. j. de aia. ¶ Ad ꝑmū g dicendū q
quis caput magis ꝓueniat cū mēbris ꝓuenientia
ꝓportionis que exigit ad hoc q in mēbra fluat q
mēbra adiuuicem: tñ caput hz caliditatē quandaz
sup mēbra qua mēbra carent: ⁊ in hoc mēbra dif
ferūt a capite: ⁊ ꝓueniūt ad inuicē. vñ resurrectio
christi exemplar quoddā nře resurrectionis est ex
cui⁹ fide spes nobis de nřa resurrectiōe ꝓsurgit: ñ
aūt resurrectio alicui⁹ mēbri christi ē cā resurre
ctionis ceteroꝝ mēbroꝝ: ⁊ iō resurrectio christi d
buit precedere resurrectionē alioꝝ qui oēs simul
resurgere debuerūt in ꝓsūmatione sęculoꝝ.
¶ Ad 2ᵐ dicendū q q̄uis inter mēbra christi sint q̄
dam alijs digniora: ⁊ magis capiti ꝓsimia: nō tñ
ptingūt ad rōnem capitis ut sint cā alioꝝ: ⁊ iō ex
ꝓsimitate ad christū nō debet eis q eoꝝ resurre
ctio p̄cedat resurrectionē alioꝝ: q̄si exēplar exem
platū sicut dictū ē de resurrectione christi. sed q
aliquibus hoc sit ꝓcessum q eoꝝ resurrectio nō
sit vsqz ad ꝓmunē resurrectionē dilata ē ex specia
li gr̄e ꝓuilegio nō ex debito ꝓsimitatis ad christū
¶ Ad 3ᵐ dicendū q de illa resurrectione sancto
rū cū christo videt dubitare Hiero. in fmone de
assūptione: vtz. s. pacto resurrectionis testamēto
itez mortui sint ut sic eoꝝ magis fuerit resuscita
tio quedā: sicut fuit Lazari q vera rsurrectio q̄lis
erit in fine mūdi: an ad īmortalez vitā vere resur
rexerint semp in corpe victuri in celum cū christo
ascendentes corpaliter: ut glo. dicit Matth. xxvij. ⁊
hoc ꝓbabilius videt: qz ad hoc q vez testamētū
de vera resurrectiōe christi ꝓferrēt: ꝓgruū fuit q
vere resurgerēt: sicut Hiero. alibi dicit: nec eorum
resurrectio ꝓpter ipsos accelerata ē: sz ꝓpt resur
rectionē christi testificandā: qđ quidē testamētuz
erat ad fundandū fidē noui testamenti. vnde dē
tius factū est p patres ve. test. q̄ per eos qui iaz no
uo testamento fundato decesserūt. Tamē sciēduz
est q ⁊si de resurrectione eoꝝ in euāgelio mentio
fiat ante resurrectionē christi: tñ ut p textū patet
intelligendū ē p anticipationē cē dictū q frequen
ter historiographis accidit: nullus. n. vera resur
rectione ante christū resurrexit eo q ipse ē ꝓmitie
dormientiū: ut dī. j. Cor. xv. quāuis aliq fuerunt
resuscitati ante christi resurrectionē: ut ꝺ Lazaro
patet. ¶ Ad 4ᵐ dicendū q occasione illoꝝ vbo
rum: ut Aug⁹ narrat. ix. li. de ci dei: quidā hereti
ci posuerūt ꝓmā resurrectionē futurā eē mortuo
rum: ut cū christo mille annis in terra regnarent
vñ vocati sūt chiliaste q̄si millenarij. Et iō Aug⁹
ibidem ostēdit vba illa aliter eē intelligēda. s. ꝺ re
surrectione spūali p quā hoies a peccatis dono
gratie resurgūt. Secūda aūt resurrectio ē corpo
rū: regnū aūt christi dī ecclesia in qua cū ipo non
solū martyres sed etiā alij electi regnant ut a pte
totū intelligat: vel regnēt cū christo in q̄lia q̄tum
ad oēs: ⁊ fit specialit mētio de martyrib⁹ qz ipi p
cipue regnāt mortui qui vsqz ad mortē fm vitatē
certauerūt. millenari⁹ aūt nō significat aliquē cer
tum numeꝝ sz designat totū tps qđ nūc agit in q̄
sancti cū christo regnāt: q̄ numer⁹ millenarius de
signat vniuersitatē magis q̄ centenari⁹: eo q cēte
narius ē q̄dratū denarij. sed millenari⁹ ē numer⁹
solidus ex duplici ductu denarij in seipm surgens
quia decies decē decies mille sūt. ⁊ sic in psal. dī
vbi qđ mādauit in mille generatiōes. i. oēs ¶ Ad
ij. qōnē dicendū q sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q.
Etas vltima hūani generis que icipit a oñi aduē
tu vsqz ad finē seculi in quibus generationib⁹ ꝓpu
tet incertū ē. sicut etiā senect⁹ q̄ ē vltima etas hois
nō hz determinatū tps fm mensurā aliaꝝ: cū q̄qz
sola tantū teneat tpis q̄tū relique oēs etates. hui⁹
aūt rō est qz determinat⁹ numer⁹ futuri tpis sciri:
nō pōt nisi vel p reuelationē vel p nālem rationē
temp⁹ aūt qđ erit vsqz ad resurrectionē nūerari ñ
pōt nāli rōne: qz simul erit resurrectio ⁊ finis mo
tus celi: ut dictū ē. ex motu aūt accipit numerus
oīz que determinato tpe per naturalē rationez
futura preuident. ex motu aūt celi nō pōt cogno
sci finis ei⁹: qz cū sit circularis ex hocipso habet q
fm naturā suam possit in perpetuū durare. vnde
naturali rōne tps qđ erit vsqz ad resurrectionem
numerari nō pōt: similit nec per reuelationez hri
pōt: ideo ut oēs semp sint soliciti ⁊ preparati ad

christo occurrendū: ꝛ ꝑpter hoc etiaz aplis de hꝰ querentibꝰ rñdit Actl. j. Nō ē vr̄m nosse tēpora ꝛ momenta q̄ patr̄ posuit in sua ptāte: in q̄ ut Augꝰ dicit. xviij. de ci. dei: Diuz de hac re calculātū digitos resoluit ꝛ quiescē iubet: qđ. n. aplis querētibus noluit indicare nec alijs reuelabit. vñ illi oēs qui tps predictū numerare voluerūt hactenꝰ falsi loqui sūt inuenti. Quidā. n. ut Augꝰ dixit ibidez dixerūt ab ascensiōe dñi vsq; ad vltimū eiꝰ aduētum q̄dringentos annos posse ꝑpleri: alij q̄ngētos alij mille: quoz falsitas patet: ꝛ sil̄r patebit eoz qui adhuc ꝑputare nō cessant. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđ q̄ eoz q̄z finis cognoscit principio noto. oz mensurā nobis eē cognitā: ꝛ iō cognito ꝓncipio alicꝰ rei cuiꝰ duratio mensurat motu celi possumꝰ cognoscē eiꝰ finē eo q̄ motꝰ celi ē nobis notꝰ. sz mensura durationis motꝰ celi ē sola diuina dispositio que ē nobis occulta: ꝛ iō q̄tūcūq; sciamꝰ ꝓncipiū eiꝰ. finē scire ñ possumꝰ. ¶ Ad 2m dđ q̄ p mille ducentos. lx. dies de quib' fit mētio Apoc. xj. significat oē tps in q̄ ecclia durat: ꝛ nō aliqs determinatus nūerꝰ annoz: ꝛ hoc iō q: ꝑdicatio christi sup quā fundat ecclesia durauit trib' ānis cū dimidio qđ tps vere ꝓtinet eq̄lem numez diez nūero ꝑdicto. Sil̄r etiā nūerꝰ eoz qui in Danieli ponit nō ē referēdus ad nūez ānoz aliq̄z q̄' sint vsq; ad finē mūdi: vl̄ vsq; ad ꝑdicatiōez antichristi: sz oz referri ad tps q̄ predicabit antichristꝰ ꝛ q̄ persecutio eius durabit. ¶ Ad 3m dicēdū q̄ q̄uis stat' noui testamenti in generali sit p̄figurat' p statū ve. tes. non tñ oz q̄ singula respondeāt singulis: ꝑcipue cuz in christo oēs figure ve. tes. fuerūt ꝓplete. ꝛ iō Augꝰ. xviij. ō ci. dei rñdet quibusdā q̄ volebāt accipe nūez persecutionū q̄s ecclia passa ē ꝛ passura ꝑm numez plagaz egypti dicēs: Ego p illas res gestas in egypto istas persecutiones ꝓphetice significatas eē nō arbitroꝛ: q̄uis ab eis q̄ hoc putāt exq̄site ꝛ ingeniose illa singula his singulis ꝓpata videant nō p phetico spū sed ꝓiectura mentis hūane qui aliq̄n ad verū puenit: aliq̄n fallit. Et sil̄r vr̄ eē ō dicti abbatis Joachim q̄ p tales ꝓiecturas de futuris aliq̄ vera predixit: ꝛ in aliquib' deceptus fuit. ¶ D. iij q. dđ q̄ in resurrectiōe aliq̄d fiet ministerio angeloz: ꝛ aliquid vtute dīna imediate: ut dictū ē. illō g̃ qđ angeloz ministerio fiet nō erit in instanti si instans dicat indiuisibile tpis: erit tm̄ in instāti si instans accipiat ꝑ tpe inꝑceptibili. illud aūt qđ fiet vtute dīna imediate fiet subito. s. in mīno tpis quo angeloz opꝰ ꝓplebit: q: vtus superioz inferiorem pfectionē adducit. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđ q̄ Ezę. loq̄batꝑ plo rudi: sicut ꝛ Moyses. vñ sicut Moyses distinxit opa sex diez p dies ut rudis ꝑplꝰ capē posset q̄uis oia sil̄ sint facta: ꝓm Aug. ita Ezę. diuersa que in resurrectiōe futura sūt exꝑssit: q̄uis oia simul futura sint in instanti. ¶ Ad secūdū dđ q̄ q̄uis ille opationes sint ꝓsequētes se inuicē nā: sūt tamen simul tpe: q: vel sūt in eodē instanti: vel vna ē in instāti ad qđ alia terminat. ¶ Ad 3m dđ q̄ idem videt eē de sono illo ꝛ de formis sacramētorū. s. q̄ in vltimo instāti ꝓlationis effectū suū habebūt. ¶ Ad 4m dđ q̄ ꝓgregatio cineꝛ q̄ sīn motu locali eē nō pōt: fiet ministerio angeloz: ꝛ ideo erit in tempoze: sz inꝑceptibili: ꝑ facilitatē opandi que ꝑpetit angelis. ¶ D q̄rta. q. dđ q̄ determinata hora tpis q̄ fiet resurrectio ꝑ certo sciri non pōt: ut pz in lr̄a: tamen satis ꝓbabiliter dī a quibusdam q̄ resurrectio erit q̄si in crepusculo sole exīte in oriente: ꝛ luna i occidente: q: in tali dispōne sol ꝛ luna creduntꝰ creata: ut sic coz circulatio cōpleat penit' p reditū ad eūdē punctū. vñ ō christo dī q̄ resurrexit tali hora. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicenduz q̄ q̄n resurrectio erit: nō erit tps: sed finis tpis q: i eodē instanti in q̄ cessabit motꝰ celi erit resurrectō mortuoz: ꝛ tm̄ erit situs sideꝛ ꝑm dispōez q̄ se habent nūc in aliq̄ determinata hora: ꝛ ꝑm hoc dī resurrectio futura tali vel tali hora. ¶ Ad 2m dđ q̄ optima dispositio tpis dī eē in meridie ꝓpter illuminationē solis: sed tūc ciuitas dei nō egebit sole neq; luna: q: claritas dei illūabit eā: ut dī Apoc. vltō. ꝛ iō q̄tū ad hoc nō refert vtrū in die vl̄ in nocte resurrectio fiat. ¶ Ad 3m dđ q̄ tpi illi ꝓgruit manifestatio q̄tū ad ea q̄ tūc gerent: ꝛ occultatio quātū ad determinationē ipsius tpis: ꝛ iō vtrūq; cōgrue fieri pōt: ut. s. resurrectio sit in die vl̄ i nocte.

AD quartū sic proce

dit: Uidet q̄ mors nō erit terminꝰ a quo resurrectionis in oībus: quia quidā nō morient sz immortalitate supuestient. dī. n. i symbolo q̄ ipe venturꝰ est iudicare viuos ꝛ mortuos. hoc aūt nō pōt intelligi q̄tū ad tps iudicij: q: tūc erūt oēs viui. g̃ oportz q̄ referat hec distinctio ad tps p̄cedēs ꝛ ita nō oēs ante iudiciū morient. ¶ P. nāle ꝛ cōmune desideriū nō pōt cē vacuū ꝛ inane quin in aliquibus expleat. sed ꝑm Aplm. q̄. Coz. iij. hoc est cōe desiderium q̄ nolumꝰ expoliari: sed supuestiri. g̃ aliqui erūt qui nūq̄ expoliabūt corpe p mortez: sed supuestient gloria resurrectiōis. ¶ P. Augustin' in Ench. dicit q̄ q̄ttuoz vltime petitiones oīonis dñice ad presentē vitā ptinēt: q̄z vna ē dimittere nobis debita nr̄a. g̃ ecclesia petit in hac vita sibi omnia debita relaxari. sed ecclesie oīo non pōt eē cassa qui exaudiat. Joh. vj. Quicq̄d petieritis p̄em in nomine meo dabit vobis. g̃ ecclia in aliquo huius vite tpe oīuz debitoꝛ remissionem ꝓsequet. sed vnū de debitis q̄ ꝑ pctō ꝑmi parentꝰ astrigimur ē q̄ nascimur mortali peccato. g̃ aliq̄n hoc ecclie deꝰ pstabit q̄ homines sine pctō originali nascent. sed mors ē pena originalis peccati. g̃ aliq̄ homines erūt circa finē mūdi qui ñ morient: ꝛ sic idē quod ꝓius. ¶ P. via ꝓpendiosioꝛ ē semp sapiēti magis eligenda. sed ꝓpendiosioꝛ via ē q̄ homines q̄

viui inuenient in impassibilitatem resurrectionis transferant q̄ q̄ prius moriant: ⁊ postea resurgāt a morte in immortalitatē. ꝑ deus qui ē sūme sapiēs hāc viaz elegit in illis qui viui inuenient. ⁊ sic idez quod prius. ¶ Sed ꝓ. j. Cor. xv. Semen qđ semi nas nō viuificat nisi prius moriat: ⁊ loquit sub si militudine seminis de resurrectiōe corpoz. ꝑ corpora a morte resurgent. ¶ ꝓ. j. Cor. xv. sic ī Adā oēs moriunt: ita in christo oēs viuificabunt. sed ī christo viuificabunt. ꝑ in adaz oēs morient: ⁊ sic resurrectio oiuz erit a morte. ¶ Lteri' videt q̄ ñ oiuz resurrectio erit a cinerib'. resurrectio. ñ. christi est exemplar nostre resurrectionis. sed resurrectio eius nō fuit a cinerib': quia caro ei' nō vidit corruptionē: ut dī in ꝑsal. ⁊ Actl. ij. ꝑ nec resurrectio oiuz erit a cinerib'. ¶ ꝓ. corp' hois nō semp ꝑburit. sed in cineres nō pōt aliquid resolui nisi p ꝑbustionē. ꝑ non oēs a cinerib' resurgent. ¶ ꝓ. corpus hominis mortui nō statim post mortez in puluerē redigit. sed quidā statiz post mortē resurgent: ut in lra dī. s. illi qui viui inuenient. ꝑ nō oēs resurgent a cinerib'. ¶ ꝓ. termin' a quo respondet termino ad quē: sed termin' ad rez resurrectionis nō est idem in bonis ⁊ malis. j. Cor. xv. Oēs quidem resurgem' sed nō oēs imutabimur. ꝑ nec est idem termin' a quo: ⁊ sic si mali resurgēt a cineribus: boni a cineribus nō resurgent. ¶ Sz ꝓ ē qđ Haimo dicit: Oēs ī originali pctō natos tenz hec sententia: Terra es ⁊ in terram ibis. sed oēs q̄ in coī resurrectione resurgent fuerūt nati in originali pctō: vel natiuitate ex vtero vl saltē natiuitate in vtero. ꝑ oēs a cinerib' resurgent. ¶ ꝓ. multa sūt in corpe hūano que nō sūt ō vitate nature humane. sed oīa illa auferent. ꝑ oportet oīa corpora ad cineres resolui. ¶ Lterius vī q̄ pulueres illi ex quib' corpus hūanū reparabit habeāt aliquā nālem inclinationē ad animā quocūq; ꝑiūget. si. n. nullā inclinationē habent ad animā: eodē modo se haberent ad illā animā sicut alij pulueres. ꝑ nō cēt differentia vtz ex illis vel ex alijs puluerib' reficeret corp' anime ꝑiūgendū qđ est falsum.

¶ ꝓ. maior ē dependentia corporis ad animā q̄ aie ad corp'. sed aīa sepata a corpe adhuc hz aliquā dependentiā ad corp'. vnde retardat ei' mot' in ocū ꝓpter appetitū corpis: ut dicit Dio. ꝑ multo fortius corpus sepatū ab aīa adhuc habet nālem inclinationē ad animā illā. ¶ ꝓ. Job. xx. dī Ossa eius implebunt vicijs adolescentie ei' : ⁊ cū eo in puluere dormient. sed vicia nō sūt nisi in anima. ꝑ adhuc in illis cinerib' remanebit aliqua nālis inclinatio ad animā. ¶ Sz ꝓ: corp' hūanū pōt resolui ad ipsa elimenta: vel etiā in carnes alioz aīaliū conuerti. sed elementa sūt hōgenea: ⁊ silr caro leonis vel alterius animalis. cū ꝑ in alijs ptib' elementoz vel animaliū nō sit aliqua inclinatio nālis ad illam animā: nec in illis ptib' in q̄s puersuz est corpus humanū erit aliqua inclinatio ad aiaz patet ꝓ auctoritatē Aug. in Ench. Corp' hūanū in quācūq; alioz corpoz sībam: vel in ipsa elemēta vtaf: ī quozūcūq; hominū seu animaliū cibuz cedat carnēq; vtaf: ⁊ illi anime hūane in pūcto tē poris cedet que illud prius ut hō fieret viueret ⁊ creſceret animauit. ¶ ꝓ. cuilibet inclinatiōi nāli respondet aliquod agēs nāle: alis natura deficeret in necessarijs. sed nullo agente nāli possunt p̄dicti puluercs eidem anime iterato ꝑiūgi. ꝑ in eis nō est aliqua nālis inclinatio ad predictā ꝑiūctionē.

¶ Ñdeo dicendū ad p̄maz. q. q̄ sup hac. q. varie loquūtur sancti: ut in lra patet: tñ hec est securioz ⁊ cōmunioz opinio: q̄ oēs morient ⁊ a morte resurgent: ⁊ hoc ꝓpter tria. Et p̄mo qz magis ꝑcordat diuine iustitie que hūanā nām ꝓ peccato p̄mi parentis dānauit: ut oēs qui p actū nature ab eo originem ducerēt infectionē originalis peccati ꝑtraherent: ⁊ p ꝑsequens mortis debitores eēnt. Secundo quia magis ꝑcordat diuine scripture que diuz futurā resurrectionē predicit. resurrectio autem ꝓprie nō est nisi eius qđ cecidit ⁊ dissolutū est: ut Damas. dicit. Tertio qz magis ꝑcordat ordini nature in quo inuenim' q̄ illud qđ corruptū ⁊ viciatū est in suā nouitatē nō reducit nisi corruptione mediante: sicut acetū nō fit vinū nisi accto corrupto: ⁊ in humorem vitis trāscūte. vñ cuz nā hūana in defectū necessitatis moriendi deuenerit nō erit reditus ad immortalitatē nisi morte mediante. ¶ Conuenit etiā ordini nāe ꝓpter aliā rōez quia ut in viij. phy. dī: Motus celi ē ut vita q̄daz natura exñtib' oibus: sicut etiā mot' cordis toti' corporis quedā vita ē. vnde sicut cessante motu cordis oīa mēbra mortificant: ita cessante motu celi nō pōt aliquid viuū remanere: illa vita q̄ ex īfluentia illius mot' conseruabat: talis aūt est vita qua nūc degim': vnde oportet q̄ ex hac vita discedant qui post motū celi quiescentē victuri sunt ¶ Ad ꝓmū ꝑ dicendū q̄ distinctio illa mortuoz ⁊ viuoz nō est referenda ad īpm iudicij tps: nec ad totū tps preteritū: quia oēs iudicandi aliquo tpe fuerūt viui: ⁊ aliquo tpe mortui: sed ad illō tē pus determinatū qđ ímediate iudiciū p̄cedet: qñ s. iudicij signa incipient apparere. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ pfectū sanctoz desideriū nō pōt eē vanum: sed nihil ꝓhibet desideriū cōditionatū cōtingere vanū: ⁊ tale ē desiderū quo nolum' expoliari sed supuestiri. s. si possibile sit: ⁊ hoc desideriuz a quibusdam velleitas dī. ¶ Ad 3m dicendū q̄ hoc est erroneū dicere q̄ aliquis sine peccato originali concipiat ꝓter christū: quia ille qui sine pctō originali conciperet nō indigeret redēptione que facta est ꝑ christū: ⁊ sic christus nō cēt oiuz hominū redemptor. nec pōt dici q̄ nō hac redemptione indiguerūt: quia prestitū fuit eis ut sine peccato cōciperent: quia illa gratia facta est parentib' : ut in

cis viciū nature ſanaret: quo manente ſine oꝛigia li peccato generare nō poſſent: vel ipſi nature q̄ ſanata eſt. oportet aūt ponere q̄ quilibet p̄ſonali ter redemptione chriſti indigeat: nō ſolū rōne na ture. liberari aūt a malo vel a debito abſolui nō p̄ōt niſi qui debitū incurrit: vel in malū deiect⁹ fu it: ⁊ ita nō poſſent omnes fructū dn̄ice oꝛationis in ſeipſis p̄cipere niſi oēs debitoꝛes naſcerēt et ma lo ſubiecti. vnde dimiſſio debitoꝝ ⁊ liberatio a malo nō p̄ōt intelligi q̄ aliquis ſine debito vel im munis a malo naſcat: ſed quia cū debito nat⁹ po ſtea p̄ gratiā chriſti liberat: nec etiā ſequit ſi p̄ōt ſi ne erroꝛe poni q̄ aliqui ſine oꝛiginali peccato naſ cant q̄uis moꝛs ſit pena oꝛiginalis peccati: q̄ de⁹ p̄ōt ex miſericoꝛdia alicui relaxare penā ad quaꝫ obligat ex culpa p̄terita: ſicut adulterā ſine pena dimiſit: Joh. viij. ⁊ ſil̄r poterit liberare a moꝛte eos qui reatū moꝛtis ꝯxerunt cū oꝛiginali naſcen do: ⁊ ſic nō ſequit ſi nō moꝛient. g̃ naſcunt ſine oꝛi ginali. ¶ Ad quartū dicendū q̄ nō ſemp via cō pendioſioꝛ ē magis eligenda: ſed ſolū q̄n eſt magꝫ vel equaliter accōmoda ad finem p̄ſequenduꝫ: ⁊ ſic nō eſt hic: ut ex dictis patet. ¶ AD ſecundaꝫ. q. dicendū q̄ eiſdem rationib⁹ quibus oſtenſum eſt omnes a moꝛte reſurgere: eſt etiā oſtendendum q̄ oēs reſurgent a cineꝛib⁹ in cōmuni reſurrectione niſi aliquib⁹ ex p̄uilegio ſpecialis gratie ſit ꝯrium indultū: ſicut ⁊ reſurrectionis accelꝛatio. ſcriptu ra aūt ſacra ſicut reſurrectionem p̄nunciat: ita ⁊ reformationē coꝛpoꝝ: Phil. iij. ⁊ ideo opotet q̄ ſicut omnes moꝛiunt ad hoc q̄ oēs vere reſurgeꝛe poſſint: ita oīuꝫ coꝛpoꝛa diſſoluant ad hoc q̄ om nium coꝛpoꝛa reformari poſſint: ſicut etiā i pena hominis moꝛs a diuina iuſticia eſt inflicta,: ita ⁊ coꝛpoꝛis reſolutio: ut patet Geñ. iij. Terra es ⁊ in terrā ibis. ſil̄r etiā oꝛdo nature exigit ut nō ſolum anime ⁊ coꝛpoꝛis p̄iunctio ſoluat: ſed etiā elemen toꝝ p̄mixtio: ſicut etiā acetū nō p̄ōt in vini quali tatem reduci niſi p̄ius facta reſolutione in mām p̄eiacentē ipſa etiā elementoꝝ p̄mixtio ex motu celi cauſat ⁊ p̄ſeruat: quo ceſſante oīa mixta i pu ra elementa reſoluent. ¶ Ad p̄mū g̃ dicendū q̄ reſurrectio chriſti exemplar ē nr̄e reſurrectiōis q̄ ad terminū ad quē: nō aūt q̄ ad terminuꝫ a quo. ¶ Ad ſecundū dicendū q̄ p̄ cineres intelligūtur oēs reliquie que remanent hūano coꝛpoꝛe reſolu to duplici ratione. p̄mo q̄ omnis mos erat apud antiq̄s coꝛpoꝛa moꝛtuoꝝ p̄burere: ⁊ cineres con ſeruare. vñ inoleuit modus loquēdi ut ea in que coꝛpus hūanū reſoluit: cineres dicātur. ¶ 2° p̄pter cām reſolutionis que ē incēdium fomitis quo coꝛ pus humanū radicitus ē infectū. vnde ad purga tionem huius infectionis opoꝛtet vſq̄ ad p̄ima cōponētia coꝛpus humanū reſolui. q̄ aūt p incē dium reſoluitur: dī in cineres reſolui: ⁊ ideo ea in que coꝛpus humanū diſſoluit cineres dicunt.

¶ Ad ʒm̄ doꝛ q̄ ille ignis qui faciem mūdi purgabit poterit ſtatim coꝛpoꝛa illoꝝ qui viui inuenientur vſq̄ ad cineres reſoluere: ſicut etiā alia mixta reſoluet in p̄eiacentē materiam. ¶ Ad q̄rtū dicendum q̄ motus nō accipit ſp̄em a termino a quo: ſed a termino ad quē: ⁊ ideo reſurrectio ſanctoꝝ que erit glorioſa opoꝛtet q̄ differat a reſurrectio ne impioꝝ que nō erit glorioſa penes terminum ad quē: nō aūt penes terminū a quo. p̄uenit. n. fre quenti nō eſſe eundē terminū ad quē exiſtente eo dem termino a quo: ſicut de nigredine p̄ōt moueꝛi aliquid in albedinē ⁊ in pallorē. ¶ AD tertiā. q. dicendū q̄ circa hoc eſt triplex opinio. quidā. n. dicunt q̄ coꝛpus humanū nūq̄ reſoluit vſq̄ ad e lementa: ⁊ ita ſemp in cineꝛib⁹ manet aliq̄ vis ad dita elementis que facit nālem inclinationē ad eā dem animā. Sed hec poſitio ꝯriat auct̄i Aug. in directe ⁊ ſenſui ⁊ rationi: quia omnia ꝓpoſita ex ꝯrijs poſſibile eſt reſolui in ea ex quib⁹ ꝓponunt ⁊ ideo alij dicūt q̄ ille p̄tes elementoꝝ in q̄s hūa num coꝛpus reſoluit retinēt plus de luce ex hoc q̄ fuerūt anime hūane p̄iūcte: ⁊ ex hoc habēt quan dam inclinationē ad aīas. Sed hoc iteꝝ friuoluꝫ eſt: quia partes elementoꝝ ſūt vni⁹ nature ⁊ eq̄liē habent participationē lucis ⁊ obſcuritatis: ⁊ ideo aliter dicendū ē q̄ in cineꝛibus illis nulla eſt natu ralis inclinatio ad reſurretionē: ſed ſolū ex oꝛdine diuine p̄uidentie que ſtatuit illos cineres iterum anime p̄iūgi: ⁊ ex hoc p̄uenit q̄ ille p̄tes elemento rum iterato p̄iunguntur: ⁊ nō alie. vnde patet ſolu tio ad p̄mū. ¶ Ad ſecundū dicendū q̄ anima ſe pata a coꝛpoꝛe manet in eadem natura quā habe bat: cū coꝛpoꝛi eēt p̄iūcta: q̄d de coꝛpe nō cōuenit ⁊ ideo nō eſt ſimile. ¶ Ad ʒm̄ dicendū q̄ vbum illud Job nō eſt intelligendū q̄ vicia actu maneant in puluerib⁹ moꝛtuoꝝ ſed p̄m oꝛdinē diuine iuſticie quo ſūt deputati puluereꝛ illi ad coꝛpoꝛis repati onem q̄d p̄ p̄ctis p̄miſſis cruciabit in eternum.

AD quintū ſic proce

dit: Uidet q̄ poſt reſurrectionē nō q̄libet cognoſcet peccata que fecit. omne. n. q̄d cogno ſcimus: vel de nouo p̄ ſenſum accipim⁹: vel d̄ theſauro memoꝛie educit. ſed homines poſt reſurre ctionem ſuā peccata nō potuerūt ſenſu p̄cipere: quia iam tranſierūt. ſenſus aūt eſt tm̄ p̄ſentium multa etiā peccata a memoꝛia exciderūt peccātis que nō potuerūt d̄ theſauro memoꝛie educi. g̃ nō omniū peccatoꝝ que fecit reſurgēs cognitionem habebit. ¶ P̄. ſicut in lr̄a dī Cōſcientie libri quidam ſūt in quib⁹ merita ſinguloꝝ leguntur. ſed in libꝛis nō p̄ōt legi aliquid niſi nota eius p̄tineatur in libꝛo. note aūt quedā peccatoꝝ remanēt in cō ſcientia: ut Ro. j. in glo. que nō videt aliquid eſſe q̄ reatus vel macula. cū igit̄ multoꝝ peccatoꝝ macula ⁊ reatus a multis ſit deletus p̄ gratiā: vr

q̄ nō omnia peccata que fecit possit aliquis i sua ꝓscientia legere: ⁊ sic idem qđ ꝓius. ¶ Ꝑ. crescente causa crescit effectus. sed causa que facit nos dolere de peccatis que ad memoriā reuocam⁹ ē charitas. cū g̈ in sanctis resurgentib⁹ sit ꝑfecta charitas maxime a peccatis dolebūt si eā ad memoriā reuocabūt: qđ nō pōt esse: quia fugiet ⁊ ab eis dolor ⁊ gemit⁹: ut dr Apoc. xxi. g̈ ꝓpria peccata ad memoriā nō reuocabūt. ¶ Ꝑ. sicut se habebunt resurgentes dānati ad bona que fecerūt aliq̄n: ita se habebūt resurgētes beati ad peccata que aliq̄n cōmiserūt. sed resurgentes dānati ut videt cognitionem de bonis que aliq̄n fecerūt nō habebunt quia per hoc pena eoꝝ multū alleuiaret. g̈ nec beati habebūt cognitionē peccatoꝝ q̄ ꝓmiserūt.

Sed ꝯ: ē qđ Aug⁹ dicit. xx. de ciui. dei q̄ quedaꝫ vis diuina aderit q̄ fiet q̄ cūcta peccata ad memoriam reuocent. ¶ Ꝑ. sicut se habet hūanū iudiciū ad testamentū exterius: ita se hꝫ iudiciū diuinum ad testamentū ꝓscientie: ut patet. j. Regū. xvj. Homines vident ea que parent: deus aūt intuet cor. sed nō posset ꝑfecte iudiciū hūanū eē de aliq̄ nisi testes de omnib⁹ de quib⁹ iudicandū ē testamētuꝫ deponerēt. g̈ oportet cū iudiciū diuinū sit ꝑfectissimū q̄ conscientia omnia teneat de quib⁹ iudicādū ē. sed iudicādū erit de omnib⁹ operib⁹ bonis ⁊ malis. ij. Cor. iiij. Omnes astabim⁹ ante tribunal christi ⁊c. g̈ oportet q̄ ꝓscientia vniuscuiusq̄ retineat omnia opa que fecit siue bona siue mala.

¶ Alteri⁹ videt q̄ nō quilibet posset legere oia q̄ sūt in conscientia alteri⁹. resurgentiū. n. ñ erit limpidior cognitio q̄ nūc sit angeloꝝ quoꝝ eq̄litas resurgentib⁹ ꝓmittit. Matth. xxij. sed angeli nō possunt inuicem in suis cordib⁹ vidē ea q̄ dependentia libero arbitrio. vñ indigēt locutiōe ad inuicem innotescenda: ut in. ij. li. dis. xj. dictū est. g̈ nec resurgentes potuerūt inspicere ea q̄ ꝓtinētur in ꝓscientijs alioꝝ. ¶ Ꝑ. omne qđ cognoscit: vel cognoscit in se vl in sua causa vel in suo effectu. sz merita vel demerita que ꝓtinēt in ꝓscientia alicuius nō poterit alius in seipsis cognoscere: quia solus deus cordi illabit ⁊ secreta eius intuet. similit nec in causa sua: quia nō oēs videbūt deū qui sol⁹ pōt imprimē in affectū ex quo ꝓcedūt merita vel demerita. silr etiā nec i effectu qr multa ꝺmerita erūt quoꝝ nullus effect⁹ remanebit eis per pniaꝫ totaliter abolitis. g̈ nō oia que sunt in ꝓscientia alicuius poterit quilibet alius cognoscere. ¶ Ꝑ. Johannes chrysō. dicit ut habitū ē. ꝺ. dis. xvij. in lra Nūc aūt si recorderis peccatoꝝ tuoꝝ: ⁊ frequenter ea in ꝓspectu dei pnūcies ⁊ p eis deprecceris citi⁹ illa delebis. si vo obliuiscer⁹: tūc eoꝝ recordaberis nolēs qñ publicabunt in conspectu oiuꝫ amicoꝝ ⁊ ūmicoꝝ: sanctoꝝūq̄ āgeloꝝ ꝓferēt. ex hoc accipit q̄ illa publicatio pena est negligentie: qua hō ꝓfessionē prętermittit. g̈ illa peccata de q̄bus homo ꝓfessus ē nō publicabūt alij. ¶ Ꝑ. solatiū est alicui si scit se habere multos socios in peccato: ⁊ minus inde verecundat. si g̈ quilibꝫ pctm̄ alterius cognoscet cuiuslibet peccatoris erubescētia multū minuet: qđ nō ꝓpetit. g̈ nō oēs oiuꝫ pctā cognoscent. ¶ Sed ꝯ. s. illud. j. Cor. iiij. Illuminabit abscondita tenebraꝝ. dicit glo. gesta ⁊ cogitata bona ⁊ mala tunc apta ⁊ nota erūt oib⁹. ¶ Ꝑ. oiuꝫ btōꝝ pctā ꝑterita eq̄liter erunt abolita. sed al quoꝝ sanctoꝝ pctā sciem⁹: sicut magdalene ⁊ petri ⁊ dauid. g̈ pari rōne aliqꝝ electoꝝ pctā sciētur: ⁊ multomagis dānatoꝝ. ¶ Alteri⁹ vr q̄ non oia merita ⁊ demerita ꝓpria ⁊ aliena ab aliq̄ vno intuitu videant. ea. n. que sigillatim ꝓsiderant nō vident vno intuitu. sed dānati sigillatim ꝓsiderabūt sua pctā ⁊ ea plangent. vñ dr Sap. v. Quid nobis pfuit supbia ⁊c. g̈ nō oia videbūt vno intuitu. ¶ Ꝑ. phs dicit in. ij. topicoꝝ q̄ nō ꝓuenit silr plura intelligere. sed merita ⁊ demerita ꝓpria et aliena nō videbunt in intellectu. g̈ nō poterūt oia simul videre. ¶ Ꝑ. intellect⁹ dānatoꝝ hominum nō erit post rsurrectionē eleuatior q̄ nūc sit bonorum angeloꝝ q̄tū ad nālem cognitionē q̄ cognoscūt res p ſpecies innatas. sz tali cognitione nāli ñ vident plura simul: ut in. ij. li. dis. iij. dictū ē. g̈ nec tūc dānati poterūt oia facta sua simul videre.

Sed ꝯ: sup illud Job. viij. Induet ꝓfusiōe. dic gl. Ulso iudice oia mala āte oculos mentis vsent. sz iudicem subito videbūt. g̈ silr mala que ꝓmiserūt ⁊ eadē rōne oia alia. ¶ Ꝑ. Aug⁹. xx. de ci. dei hꝫ p incōuenienti q̄ legat alicꝫ liber mālis i iudicio in quo facta singuloꝝ sūt scripta: eo q̄ null⁹ valeat estimare illi⁹ libri magnitudinē: vel q̄to tpe legi posset. sed silr nō posset estimari tps q̄tū oporteret ponere ad ꝓsiderandū oia merita ⁊ demerita sua ⁊ aliena ab aliquo hoie si successiue diuersa videāt. g̈ oz ponē q̄ omnia simł videat vnusq̄sq̄. ¶ Rndeo dicendū ad ꝓmā. q. q̄ sicut dr Ro. ij. In die cū iudicabit dns testimoniū vnicuiq̄ sua ꝓscientia reddet: ⁊ cogitationes erūt accusates: ⁊ defendentes. ⁊ quia oportet q̄ testes ⁊ accusatoꝛ ⁊ defensoꝛ in quolibet iudicio habeāt eoꝝ notitiam que in iudicio vsant. in illa aūt cōmuni iudicio oia opera hominū in iudicum venient: oportet q̄ omniū opeꝝ suoꝝ quisq̄ tūc notitiā habeat. vnde conscientie singuloꝝ erūt q̄si quidam libri ꝓtinentes res gestas ex quibus iudiciū procedꝫ sicut etiā in iudicio hūano registris vtunt. ¶ Isti sūt libri de quib⁹ Apoc. ix. dr. Libri apti sūt: ⁊ alius liber apertus est vite: ⁊ iudicati sūt mortui ex his que scripta erant in libris fm opera ipsoꝝ ut per libros qui dicunt sic apti: ut Aug⁹ exponit xx. de ci. dei: significent sancti noui ⁊ ve. tes. in q̄bus deus ostendit que mādata fieri iussisset. vnde ut Richardus de sancto victore dicit: eoꝝ corda erunt quasi quidā canonū decreta. sed per libꝛuꝫ

vite de quo subiūgit intelligunt ꝓscientie singulorum q̄ dicunt singularit liber vn⁹: quia vna vtute diuina fiet ut cūctis ad memoriā sua facta reuocētur: ⁊ hec vis inꝑtū ad memoriaz reducit hoi sua facta liber vite dr. vel p ꝓmos libros conscientie intelligant: p secūdū sententia iudicis in ei⁹ puidētia descripta. ¶ Ad ꝓmū g̃ dicēdū q ꝙuis mlta merita vel demerita a memoria excidāt: tamē nullū eorum erit qō non aliquo modo remaneat i suo effectu: qz merita que nō sūt mortificata mācbūt in p̄miuz qō eis reddit. que aūt sunt mortificata: manent in reatu ingratitudinis que augent ex hoc q homo p⁹ gratiā susceptaz peccauit. simil⁹ etiaz demerita que nō sūt p pniam deleta manēt in reatu pene q̄ eis debet. q aūt pnia deleuit manēt i ipsa pnie memoria quā simul cuz alijs meritis in noticiam hēbūt: vnde in quolibet hoie erit aliq̄d ex quo possit ad memoriā sua opa reuocare: ⁊ tn̄ vt Aug. dicit p̄ncipaliter ad hoc vis dina opabit. ¶ Ad 2m dom q iam pz ex dictis q alique note manent i ꝓscientijs singulorz de opib⁹ a se factis: nec oz q note iste sint reatus tm̄ vt ex dictis pz. ¶ Ad tertiū dom q ꝙuis charitas sit nūc causa dolēdi de pctō: tn̄ sancti in p̄ia erunt ita pfusi gaudio q doloz in eis locuz hr̄e nō poterit. ⁊ ideo de peccatis nō dolebūt: sed potius gaudebūt de diuina misericordia qua eis sūt pcta relaxata: sicut etiā nūc angeli gaudent de iusticia diuina qua fit vt diserti a gratia in pctō ruant illi q̄s custodiunt: quoz tn̄ saluti solicite inuigilant. ¶ Ad 4m dom q mali cognoscēt oia bona que fecerūt: ⁊ ex hoc nō minuetur eoz doloz sed magis augebit: qz maxim⁹ est doloz multa bona pdidisse: ꝓpter qō Boe. dicit i scō de ꝓso. q sūmuz in fortunij gen⁹ est fuisse felicem. ¶ Scōam qōnē dō q in vltio ⁊ cōi iudicio oz q dina iusticia oibus euidēter appeat: qō nunc in plerisq̄ latet. snia aūt ꝓdemnās vel p̄mians iusta eē nō pōt nisi fm merita vel demerita ꝓferat. ⁊ iō sicut oz q iudex ⁊ assessor iudicis merita cause cognoscant ad hoc q iustaz snīam ꝓferant: ita oz ad hoc q iusta snia appeat q oibus sniaz cognoscentib⁹ merita innotescāt. vn̄ qt sicut cuilibz nota erit sua p̄miatio ⁊ sua dānatio: ita ⁊ oibus alijs innotescet: oz q sicut q̄libz sua merita vel demerita reducet ad memoriā: ita etiā ⁊ aliena eius cognitōi subiacēt: ⁊ hec ē ꝓbabilioz ⁊ cōioz opinio q̄is mgr̄ ꝓrium dicat in lra. s. q pcta que sūt p pniam deleta in iudicio alijs nō patefiant. sz ex hoc sequtur q nec etiā pnia de peccatis illis pfecta cognoscet in quo multū detraheret sanctoz glie ⁊ laudi diuine q̄ tam misericorditr sanctos suos liberauit. ¶ Ad p̄m g̃ dom q oia merita p̄cedentia vel demerita faciēt aliquaz quātitatez in glia vel miseria hoīs resurgentis vt ex dictis pz. ⁊ ideo ex exterioribus visis poterūt cūcta in ꝓscientijs videri: ⁊ p̄cipue dina virtute ad hoc opante: vt snia iudicis iusta appareat oibus. ¶ Ad 2m dom q merita vel demerita potuerūt alijs oīdi in suis effectibus vt ex dictis pz vel etiā in seipsis p dinam virtutez ꝙuis ad hoc virtus intellect⁹ creati nō sufficiat. ¶ Ad 3m dom q publicatio pctōz ad ignominiaz peccātis est effect⁹ negligentie que ꝓmittit in omissiōe ꝓfessionis. sz q peccata sanctoz reuelant nō poterit eis eē in erubescentiā vel vereūdiam sicut nec Marie magdalene ē in ꝓfusionez q peccata sua in eccl̄ia publice recitant. qz verūdia est timor ingliationis: vt dicit Damas. q̄ in beatis esse nō poterit: sz talis publicatō erit eis ad magnam gliam ꝓpter pniam quā fecerūt sicut ⁊ cōfessor approbat eū qui magna sclera fortiter confitetur. dicūtur aūt peccata esse dcleta: qz deus nō videt ea ad puniēdū. ¶ Ad quartū dicendū q ex hoc q peccatoz alioz pcta inspiciet: in nullo sua ꝓfusio minuet sz magis augebit i alieno vituperio suum vituperiū magis ppēdens. Qz. n. ex tali causa confusio minuatur conuenit ex hoc q verecundia respicit estimationem hoīm que ex consuetudine redditur leuior. sed tūc cōfusio respicit estimationem dei que est fm vitatem de quolibet peccato siue sit vnius tm̄ siue multoz. ¶ Ad tertiam qōnem dom q circa hoc ē duplex opinio. Quidā eniz dicūt q oia merita vel demerita simil aliquis videbit sua ⁊ aliena in instāti: qō quidē de beatis facile credi pōt: qz oia in vno videbūt. ⁊ sic nō est inconueniens q simul plura videant sz in damnatis quoz intellectus nō est eleuat⁹ vt possit deū videre: ⁊ in eo oia alia est magis difficile. Et ideo alij dicūt q mali simul oia videbūt in genere sua pcta ⁊ hoc sufficit ad accusationē illā que dr esse in iudicio vel obsolutionem. nō aūt videbūt simul oia descendēdo ad singularia. Sed hoc etiā nō videt ꝓnuz dictis Aug. xx. de ciui. dei. qui dicit q oia mentis intuitu enumerabūtur: qō autē in genere cognoscit nō enumeratur. Unde pōt eligi media via q singula ꝓsiderabūt non tn̄ in instanti sed in tempore breuissimo dina virtute ad hoc adiuuāte. ⁊ hoc est qō Aug. dicit ibidez q mira celeritate enumarabūtur: nec hoc est impossibile quia in quolibet puo tpe sunt infinita instantia in potentia: ⁊ per hoc pz responsio ad vtrāq̄ partez.

¶ In iussu ⁊ i voce archāgeli ⁊c. pōt per hec tria idem signari vt illa vox dicat: iussus quātum ad virtutem qz ei corpa mortuoruz obedient. vox archaneli. i. christi qui ē princeps angeloz quantuz ad dignitatem ꝓferentis: tuba quantum ad euidētiam. vel iussus refertur ad causam principalez. s. diuinam virtutez cui obediunt omnia: vox archāgeli ad ministerium angeloz: sed tuba ad operationem hoīs christi. hec. n. tria in resurrectione operabūtur. ¶ Unde rōnabiliter putari pōt ⁊c. sustinēdo magistrum pōt dici q peccata iustoruz nō venient in noticiaz vt peccata: sz vt dimissa. sic

enim ꝓsiderationi cuiuslibet occurrent. vñ ex hꝰ ñ sequitur confusio sed gloria. dicũt aũt tegi inqtũ deus ea nõ videt ad puniendũ: sicut exponit glo. super illud Psal. Beati quoꝝ remisse sũt iniqtates ꝛc. ¶ Ecce ñ vo scribẽs ꝛc. quidã dicũt qꝫ Hiero. non dixit hoc asserendo: sz opinionẽ cuiusdam greci recitando.

¶ Questio XLIIII.

¶ Dlent aũt non nulli percũctari ꝛc. Postq̃ determinauit magister de ꝓditionibus resurrectionis: hic determinat de ꝓditionib' resurgẽtium. Et diuidit in ptes duas in prima pte determinat de ꝓditionib' resurgẽtium qui ad pfectionem hũane nature puenerunt in secunda de ꝓditionibus illoꝝ qui in preseti vita predicta perfectione caruerũt. s. de abortiuis fetibus: ibi Illud etiã inuestigare oportet. ꝛc. Prima in duas: in prima determinat ꝓditiones resurgẽtium beatoꝝ: in secũda ꝓditiones maloꝝ: ibi De reprobis aũt queri solet ꝛc. Prima in tres. in pª determinat resurgentiũ etatẽ ꝫ staturã: in secũda corpoꝝ integritatem: ibi Nõ. n. parat deo ꝛc. in tertia eoꝝ gloriã: ibi Hic aũt in corporib' sanctorum ꝛc. ¶ De reprobis aũt ꝛc. Hic determinat cõditiones reproboꝝ: ꝫ ꝑmo quantũ ad reprobationem nature: 2° q̃tum ad passionẽ pene: ibi Si vero queritur de corporib' ꝛc. Et circa hoc duo facit primo ostendit qñ corpora reproboꝝ potuerũt penã pati. 2° oñdit idem de spiritib' dãnatoꝝ: ibi Queri etiã solet ꝛc. Et circa hoc duo facit. pº oñdit quando spiritꝰ demonũ sũt passibiles ab igne corporali. 2° ostendit idem de spiritib' dãnatoꝝ hominũ: ibi Cũ aũt constat animas ꝛc.

¶ Circa est triplex questio circa ꝓditiones resurgentiũ. ¶ Prima de his que cõmunr ad bonos ꝫ malos ptinent. ¶ Secũda ỏ his q̃ ptinẽt tm̃ ad bonos ¶ Tertia de his que spectant tatũ ad malos. ¶ Circa primũ querunt tria. ¶ Primo de identitate resurgentiũ. ¶ Secũdo ỏ integritate corpoꝝ. ¶ Tertio de qualitate ipsoꝝ.

¶ Ad primus sic procedit: Uidet qꝫ non idem corpus anima resumat in resurrectione. j. Cor. xv. Nõ corpus qỏ futurꝫ ẽ seminas sed nudũ granũ. sed aplus ibi cõparat mortem seminationi: ꝫ resurrectionẽ pululationi. g̃ nõ idem corpus qỏ per mortẽ deponit in resurrectione resumit. ¶ Ꝑ. cuilibet forme aptatur mã fm suam ꝓditionẽ. ꝫ silr cuilibet agenti instrumentũ. sed corpus ꝓpatur ad animã sicut mã ad formã: ꝫ instumentũ ad agentẽ. cũ g̃ aia in resurrectione nõ fit eiusdem ꝓditionis sicut mõ ẽ quia vel transfert totaliẽ in celestem vitã cui inhe sit viuens in mũdo: vel deprimet in brutalẽ si brutaliter vixit in hoc mũdo: vñ qꝫ nõ resumet idem corpus: sed vel celeste vel brutale. ¶ Ꝑ. corpꝰ humanũ vsqꝫ ad elementa post mortem resoluit: ut ꝛ. dictũ est. sed ille ptes elementoꝝ in q̃s corpꝰ humanũ resolutũ ẽ nõ ꝓueniunt cũ corpore hũano qỏ in ea resolutũ ẽ nisi in mã ꝑma quõ q̃libet alie elementoꝝ ptes cũ predicto corpe ꝓueniũt. si aũt ex alĩs ptibꝰ elementoꝝ corpꝰ formaret: nõ diceꝫ idem nũero. g̃ nec si ex illis ptibꝰ repararet corpus erit numero idẽ. ¶ Ꝑ. impossibile ẽ esse idẽ nũero cuiꝰ ptes eẽntiales sũt alie nũero. sed forma mixti q̃ est ps eẽntialis corpis hũani sicut forma eiꝰ nõ poterit eadẽ resumi. g̃ corpus nõ erit idẽ nũero. ꝓbatio medie: illud. n. qỏ penit' cedit in ñ ens nõ põt idem numero resumi: qỏ pz ex hꝰ qꝛ ñ põt esse idem nũero cuiꝰ ẽ eẽ diuersum. sed eẽ interruptum qỏ ẽ actꝰ entis ẽ diuersum sicut ꝫ quilibet alius actus interruptꝰ. sed forma mixtionis penitus cedit in nõ ens ꝑ mortẽ cũ sit forma corporal' ꝫ silr qualitates ꝛie ex quibꝰ fit mixtio. g̃ forma mixtionis nõ redit eadem nũero. ¶ Sz ꝛ est qỏ dr Job: In carne mea videbo deũ saluatorẽ meũ loquit aũt de visione post resurrectionẽ: qỏ pz ex hoc qỏ p̃cedit id nouissimo dic ỏ terra rsurrecturus sum. g̃ idẽ numero corpꝰ resurget. ¶ Ꝑ. sicut Damas. dicit in. iiij. li. Resurrectio ẽ eiꝰ q̃ cecidit 2ª resurrectio. sed hoc corpꝰ qỏ nũc gerim' ꝑ mortem cecidit. g̃ idẽ numero resurget. ¶ Ulteriꝰ vidt qꝫ nõ sit idẽ numero hõ qui resurget. sicut. n. dicit phs. ij. de gnãtione: Quecũqꝫ hñt spẽz corruptibilem motã nõ reiterant eadẽ nnmero. sed tal ẽ sba hominis fm presentẽ statũ. g̃ post mutationẽ mõtis nõ põt reiterari idem nũero. ¶ Ꝑ. vbi est alia ꝫ alia humanitas: nõ est idem hõ nũero. vñ Socrates ꝫ plato sũt duo hoies ꝫ nõ vnꝰ hõ: qꝛ alia est humanitas vtriusqꝫ. sed alia ẽ hũanitas hominis resurgentis ab ea quã nũc habet. g̃ nõ est idez homo numero. media põt ꝓbari dupliciter. ꝑmo qꝛ humanitas que est forma totiꝰ nõ est forma ꝫ sba sicut anima sed est forma tm̃. huiusmõi aũt forẽ penitus cedũt in nõ ens: ꝫ sic nõ possũt reiterari 2° quia hũanitas resultat ex ꝓiũctione ptiũ. sz nõ põt eadẽ numero ꝓiũctio resumi que ꝑus fuit: qa iteratio identitati opponit. iteratio. n. numerum importat: identitas aũt vnitatez que se nõ ꝓpatiunt. in resurrectione aũt ꝓiũctio iterat. g̃ nõ ẽ eadem ꝓiũctio: ꝫ sic nec eadem hũanitas nec idẽ hõ ¶ Ꝑ. vnꝰ hõ nõ est si est plura aialia. g̃ si nõ ẽ idẽ animal nõ est vnꝰ numero hõ. sed vbi nõ ẽ idem sensus nõ est idem animal: quia aial diffinit ꝑ sensum ꝑmũ. s. tactũ: ut pz. ij. de aia. sensus aũt cũ ñ maneat in anima sepata: nt quidã dicũt: non põt idem numero resumi. g̃ in resurrectione non erit homo resurgẽs idez animal in numero: ꝫ sic nec idem homo. ¶ Ꝑ. mã statue principalior est in

statua q̄ materia hominis in homine: q; artificialia tota sūt in genere substātie ex mā: sed nālia ex forma: ut patet p ph̄m in .ij. physicoz: & Cōmentatoz idē dicit in .ij. de anima. sed si statua ex eodē ere reficiat nō est eadē numero. ꝑ multo minus si homo ex eisdem pulueribꝰ reficiat nō erit idē hō numero. ¶ Sed ꝓ ē qđ dr Job. xix. Quē visurꝰ sum ego ipse & nō alius. & loquit ꝺ visione post resurrectionem: ut .s. dictū est. ꝑ idem numero hō resurget. ¶ D. Augꝰ dicit. viij. li. de tri. q resurgere nihil aliud ē q̄ reuiuiscere. nisi aūt idē homo nūero rediret ad vitam qui mortuꝰ ē nō diceret reuiuiscere. ꝑ nō resurgeret qđ est ꝓ fidē ¶ Lterius videt q oporteat pulueres humani corpis ad eandem ptem corpis que in eis dissoluta ē p resurrectionem redire: q; ſm ph̄m in .ij. de anima: Sicut se habet tota aīa ad totū corpus: ita pars anime ad partem corporis: ut visus ad pupillā. sed oz q post resurrectionē corpus resumat ab aīa eadem ꝑ oportet q etiam ptes corporis resumant ad eadem mēbra in quibus eisdem ptibꝰ anime pficiā tur. ¶ D. diuersitas materie facit diuersitatē in numero. sed si pulueres nō redeāt ad easdem partes singule ptes nō reficient ex eadem mā ex qua prius constabāt. ꝑ nō erūt eadē numero. sed si partes sunt diuerse: & totū erit diuersum: q; ptes comparant ad totū sicut mā ad formaz: ut pz .ij. phy. ergo nō erit idem numero hō: qđ ē ꝓ veritatez resurrectionis. ¶ D. resurrectio ad hoc ordinat q homo operū suoꝝ mercedem accipiat: sed diuersis operibus meritoꝝ vel demeretoꝝ diuerse partes corporis deseruiūt. ꝑ oportet q in resurrectione quelibet pars ad suū statū redeat ut p suo modo premiet. ¶ Sed ꝓ: artificialia magis ꝺpēdent ex sua materia q̄ naturalia. sed in artificialibus ad hoc q̄ idez artificiatū ex eadē mā reparet nō oportet q ptes reducant ad eundē situ. ꝑ nec i homine oportet. ¶ D. variatio accidentis nō facit diuersitatez in numero. sed situs ptiū est accīs qđdam. ꝑ diuersitas eius in homine nō facit diuersitatem in numero. Rñdeo dicendū ad .j. q. q circā hanc questionē & ph̄i errauerūt & quidaz moderni heretici errant. Quidam .n. ph̄i posuerūt aīas a corpore separatas iterato corporibus ꝓiungi. ſz errabant in hoc quantū ad duo. Primo quantū ad modum ꝓiūctionis: quia quidam ponebāt aīam sepatam corpori iterꝝ coniūgi naturaliter p viā generationis: secūdo q̄tum ad corpus cui ꝓiungebatur. Secūdo quia ponebāt q secūda ꝓiūctio nō erat ad idem corpus qđ per mortē depositum fuit ſz ad aliud qñqz quidez idem specie: qñqz aūt diuersum. ad diuersū quidem qñ aīa in corpore existens preter rōnis ordinem vitam duxerat bestialem: vnde transibat post mortē de corpore hominis in corpus alteriꝰ animalis: cuiꝰ moribꝰ viuēdo se conformauit: sicut in corpus canis propter luxuriam: & in corpus leonis ꝓpter rapinā & violentiam: & sic de aliis. sed in corpus eiusdē speciei quando anima bene in corpe viuens post mortez aliqua felicitate pfuncta post aliqua secula incipiebat ad corpus velle redire: & sic utq̄ corpori ꝓiungebatur humano. Sed hec opinio ex duabꝰ falsis radicibus venit. quaꝝ prima ē quia aīa nō ꝓiūgitur corpori essentialiter: sicut forma materie: ſz solū accidentaliter: sicut motor mobili aut hō vestimēto: & iō ponere poterant q anima preexistebat antēq̄ corpori generato infudaret in generatiōe nāli. & itez q diuersis corporibꝰ vniret. Secūda ē q ponebāt intellectū nō differre a sensu: nisi accīntaliter: ut .s. homo diceret intellectum habere prealiis animalibus: quia in eo ꝓpter optimā corpis cōplexionem vis sensitiua amplius viget. vñ poterant ponere q anima hominis in corpus aīaⁱ bruti transiret: precipue facta immutatiōe anime humane ad affectus brutales. Sed predicte due radices destruūt a ph̄o in libro de anima: quibꝰ ꝺstructis patet falsitas predicte positionis. Et sili mō destruūtur errores quoruūdā hereticoꝝ quoꝝ qꝺdam in predictas positiones inciderūt. Quidam aūt posuerūt animā iterato ꝓiūgi corporibꝰ celestibus vel etiam corporibꝰ in modū venti subtilibus: ut Greg. de quodam constantinopolitano episcopo narrat exponens illud v̄bum Job In carne mea videbo deū saluatorez n̄r̄. Et pret̄ hoc predicti errores hereticoꝝ destrui possunt ex hoc q veritati resurrectionis preiudicant quaz sacra scriptura profitet. non .n. resurrectio dici pōt nisi anima ad idem corpus redeat q; resurrectio ē iterata surrectio. eiusdem aūt est surgere & cadere: vnde resurrectio magis respicit corpus quod post mortez cadit q̄ animā que post mortē viuit: & ita si non est idem corpus qđ anima resumit: nō dicetur resurrectio: sed magis noui corporis assūptio

¶ Ad primū ꝑ dicendū q similitudo nō currit p oīa sed quātum ad aliqđ: in seminatiōe .n. grani granum semiatuz & natū nō est idez numero nec eodez mō se habēs: cuz ꝓmo semiatū fuerit absqz folliculis cū quibus nascit. corpꝰ aūt resurgens erit idem: sed alio mō se habēs: q; fuit mortale & surget in imortalitate. ¶ Ad scām dām q differentia que ē inter aīam resurgētis & aīam in hoc mūdo viuētis: nō est ſm aliquod cēntiale: sed ſm gloriam & miseriam q̄ differentiā accidentalē faciūt. vnde nō oz q aliud corpus numero resurgat sed alio modo se habēs vt respondeat ꝓportionabiliter differentia corporꝝ differentie aiaꝝ. ¶ Ad 3ᵐ dām q illud qđ intelligitur in mā añ formam remanet in materia pʳ corruptionē q; remoto posteriori remanere adhuc pōt: pus: oportet aūt vt Cōmen. dicit in .j. phy. & in li. de substātia orbis. i mā generabiliū & corruptibiliū añ formā substātialem intelligere dimēsiones non terminatas ſm q̄s

attēdat diuisio mā ut diuersas forās i diuersis ptibus recipē possit. vnde ⁊ post sepationē forie sb̄stantialis a materia adhuc dimensiones ille manent eedem: ⁊ sic mā sub illis dimēsionib⁹ existēs quācūq; formā accipiat habet maiorē identitatē ad illō qō ex ea generatū fuerat: q̄ aliqua ps alia materie sub quacūq; forma existens: ⁊ sic eadem mā ad corpus humanū repandum reducet q̄ prius eius materia fuit. ¶ Ad quartū dicendū q̄ sic̄ qualitas simplex nō est forma sb̄alis elementi sed accñs ꝓprium eius: ⁊ dispositio p quā mā efficit ꝓpria tali forme: ita forma mixtionis que ē forma resultans ex qualitatibus simplicibus ad mediuz venientibus nō est sb̄alis forma corporis mixti: ſz est accñs ꝓpriuz ⁊ dispositio per quā mā fit necessaria ad formam. corpus aūt humanū preē hanc formā mixtionis nō habet aliaz formā sb̄alē nisi animam rationalē: quia si haberet aliam formaz sb̄alem prioꝛē illa daret ei esse sb̄ale: ⁊ sic p eā cōstitueret in genere substātie. vnde anima iam aduenīret corpori cōstituto in genere substātie: ⁊ sic ꝓpatio anime ad corpus esset sicut ꝓpatio formaz artificialiū ad suas materias q̄tum ad hoc q̄ constituūt in genere sb̄e per suā materiā. vnde ꝓiūctio anime ad corpus esset accñtalis qō est error antiquoz philosophoz in li. de anima reprobatus. sequeret etiam qō corpus hūanū ⁊ singule ptes eius nō equiuoce retinēt prioꝛa noīa: qō ē ꝓbm in secundo de anima. vnde cū anima rōnal' remanet nulla forma corporis hūani sb̄alis cedit penitus in non ens. formaz aūt accñtaliū variatio nō facit diuersitatem in numero. vnde idē numero resurget: cū materia eadez numero resumatur: ut in precedenti solutiōe dictū ē. ¶ Ad .ij. q. dicendū q̄ necessitas ponendi resurrectionē est ex hoc ut homo finē vltimū ꝓpter quem homo factus est ꝓsequat qō in hac vita fieri nō pōt: nec in vita anime sepate: ut. s. dictū est: alias vane eēt hō ꝓstitutus si ad finē ad quē factus est puenire non posset. ⁊ quia oportet q̄ illud idē numero ad finē pueniat quod ꝓpter finem ē factū ne inuanū fēm esse videat: oportet q̄ idem numero hō resurgat ⁊ hoc quidem fit cū eadem anima eidez numero corpori coniungit: ut ex dictis patet: alias. n. non esset resurrectio ꝓprie loquendo nisi idem homo repareē. vnde ponere q̄ nō sit idem numero qui resurget est hereticū derogans veritati scripture q̄ resurrectionē predicat. ¶ Ad primū ergo dicēdū q̄ ph̄s loquit̄ d̄ iteratione que fit per motū vl' mutationē naturalem. ostendit. n. differentiā circulationis que est in generatione ⁊ corruptione ad circulationem que est in motu celi: quia celuz p motum localem redit idem numero ad ꝓncipiū motus: quia habet sb̄am incorruptibilē motā. sed generabilia ⁊ corruptibilia per generationez redeūt ad idem specie nō ad idem numero: quia ex hoc generat semen ex quo sanguis: ⁊ sic d̄ceps quousq; perueniat ad hominē nō ad eundē numero ſz specie: ⁊ ex igne generat aer ex quo aqua: ex aq̄ terra: ex terra ignis: nō idez numero sed specie. vñ patet q̄ ratio inducta fm ph̄i intentionem nō est ad ꝓpositum. vel dicendū q̄ aliorz generabiliū ⁊ corruptibiliū forma nō est per se subsistens: ut post ꝓpositi corruptionē manere valeat sicut ē de anima rationali que eē qō sibi in corpore acquirit tur etiam post corpus retinet: ⁊ in pticipationē illius esse corpus per resurrectionē adducit cū non sit aliud esse corpoꝛ ⁊ aliud anime in corpore: alias eēt ꝓiunctio anime ⁊ corporis accidētalis: ⁊ sic nulla interruptio facta est in esse sb̄ali hominis ut non possit idem numero redire ꝓpter interruptionem essendi: sicut accidit in alijs rebus corruptiquaz eē oio interrumpit forma nō remanēte. materia aūt sub alio esse remanente. sed tñ nec etiam homo per generationē naturalem reiterat idem numero: qz corpus generati hominis nō fit ex tota materia generantis: vnde est corpus diuersum in numero: ⁊ p ꝓñs anima ⁊ totus homo. ¶ Ad 2m dicendū q̄ de humanitate ⁊ ō qualibet forma totius ē duplex opinio. Quidā. n. dicūt q̄ idē ſz rem est forma totius ⁊ forma partis. forma ptis fm q̄ perficit materiam: forma aūt totius scōm q̄ ex ea tota ratio spei cōsequitur: ⁊ fm hanc opinionē hūanitas fm rem nō est aliud q̄ aia rationalis: ⁊ sic cū anima rationalis eadem numero resumat: eadem numero erit humanitas: ⁊ etiaz p' mortem manet q̄uis nō sub ratiōe humanitatis quia ex ea ꝓpositū rationē speciei ñ ꝓsequit. Alia opinio ē Auicēne que verioꝛ videt: quia forma totius nō est forma ptis tm̄: nec forma aliqua alia p̄ter formā partis: sed ē totū resultans ex ꝓpositiōe forme ⁊ materie cōprehendēs in se vtrūq;: ⁊ hec forma toti' eēntia vel quiditas dī. qz q̄ in resurrectione idem nūero corpus erit: ⁊ eadē nūero anima rationalis: erit de necessitate eadē hūanitas. p̄ma aūt ratio probās diuersitatē hūanitatis futuram ꝓcedebat: ac si hūanitas esset quedā alia forma supueniens forme ⁊ materie: qō falsū est. Secunda aūt ratio etiā nō potest identitatē humanitatis impedire: qz ꝓiūctio significat actionē vl' passionem que q̄uis sit diuersa nō pōt impedire idētitatem humanitatis: qz actio ⁊ passio ex quibus erat hūanitas nō sūt de eēntia humanitatis. vnō coꝛ diuersitas nō inducit diuersitatē humanitatis. cōstat. n. q̄ generatio ⁊ resurrectio nō sūt idez motus numero: nec tñ propter hoc impedit idēntitas resurgentis: silr etiā nec impeditur idētitas humanitatis si accipiat coniūctio pro ipsa relatione: quia relatio illa nō ē de essentia humanitat̄ sed cōcomitat eam: eo q̄ humanitas nō est de illis formis: que sūt cōpositio ⁊ ordo: ut dī. .ij. phy. sic̄ sunt forme artificiatorz. vnde existente alia ꝓpositi-

tione numero nō ē eadem numero forma domus.
¶ Ad tertiū dicendū q̄ ratio illa optime ꝓcludit contra illos qui ponebāt animā sensibilē ⁊ rōnalem diuisas in homine eē: quia fm hoc aīa sensitiua in homine nō esset incorruptibilis sicut nec in alijs animalib⁹. vnde in resurrectiōe nō erit eadez anima sensibilis: ⁊ per ꝓns nec idem animal nec idem homo. si aūt ponam⁹ q̄ eadem anima fm sb̄am in homine sit rōnalis ⁊ sensibilis nullas in hoc angustias patiemur: q̄ animal diffinit p sensum qui est anima sensitiua: sicut p formā ēntialem. per sensū autem qui est potentia sensitiua cognoscit eius diffinitio: sicut p formā accidentalez que maximā partē ꝓfert ad cognoscendū q̄ quid est: ut in primo de anima dr̄. post mortem ḡ manz anima sensibilis sicut anima rōnalis fm substantiam. sed potentie sensitiue fm q̄sdam nō manent que quidem potentie cū sint accidentales ꝓprietates: eaz varietas identitatem animalis totⁱ auferre nō pōt: nec etiam ptium animalis. nō. n. dicunt potentie ꝓfectionis⁹ vel actus organoz nisi sint principia agendi: ut calor in igne. ¶ Ad 4m̄ dicendum q̄ statua dupl̄r considerari potest: vel fm q̄ est sb̄a quedam: vel fm q̄ est artificiale q̄ddam: ⁊ quia in genere substantie ponit rōne sue materie: ideo si ꝓsideret fm q̄ est sb̄a quedaz est eadem numero statua que ex eadem mā repatur sed in genere artificialiū ponitur fm q̄ est forma que accñs quoddam est ⁊ transit statua destructa ⁊ sic nō redit idem numero nec statua idē numero esse potest. sed forma hominis. s. anima manet post dissolutionem corpis: ⁊ ideo nō est simil̄ rō.
AD. iij. q. dicendū q̄ in hac. q. differt ꝓsiderare quid fieri possit sine identitatis preiudicio: ⁊ q̄d fiet ut ꝓgruentia seruet. Quantū ergo ad primū sciendū q̄ in homine possūt accipi diuerse partes totius duplicit. Uno mō diuerse ptes homogenei sicut diuerse ptes carnis: vel diuerse partes ossis. Alio mō diuerse ptes diuersaz speciez totⁱ etherogenei. si ḡ dicat q̄ pars materie redibit ad aliaz partem spēi eiusdem: hoc nō faciet nisi varietatē in situ partiuz. situs aūt partiū variatus nō variat speciē in totis homogenejs: ⁊ sic si materia vnⁱ partis redeat ad aliam: nullū preiudiciū generabitur identitati totius: ⁊ ita etiam'est in exemplo quod ponit in lr̄a: quia statua nō redit eadem numero fm formā sed fm materiam fm quā est sb̄a quedā. sic aūt statua ē homogenea q̄uis nō scōm formā artificialem. si aūt dicat q̄ mā vnⁱ ptis redit ad aliam ptem alterius speciei: sic de neccitate variat nō solum situs partium sed etiā identitas ipsaz: ita tñ si tota materia aut aliquid qō erat de veritate humane nature in vna in aliā transferatur: nō aūt si aliquod qō erat in vna pte. superfluū transferat in aliam: ablata aūt identitate ptium auferet identitas totius: si loquimur de ptib⁹ essentialibus: nō aūt si loquimur de ptib⁹ accñtalibus: sicut sūt capilli ⁊ vngues de quibus videtur loqui Aug⁹: ⁊ sic patet qualiter translatio māe ꝺ parte in partem tollit identitatem totius: ⁊ qualit̄ non: sed loquendo fm ꝓgruentiam magis ꝓbabile est q̄ etiam situs partiū idem seruabit̄ in resurrectione precipue quantū ad ptes ēntiales ⁊ organicas quāuis forte nō quantuz ad ptes accñtales: sicut sunt vngues ⁊ capilli. ¶ Ad p̄mū ergo dicendū q̄ obiectio illa procedit ꝺ partibus organicis ⁊ non de partib⁹ similibus. ¶ Ad secūdum dō q̄ diuersus situs ptium materie nō facit diuersitatē in numero q̄uis eā faciat diuersitas materie. ¶ Ad 3m̄ dicendū q̄ opatio nō est ꝓprie loquēdo ptis sed totius. vnde premiū nō debet pti sed toti.

AD secūdum sic proceditur: Uidet q̄ nō oia mēbra corpis hūani resurgent. remoto. n. fine frustra repat illud qō est ad finem. finis aūt cuiuslibet mēbri est eⁱ⁹ act⁹ cū ergo nihil̄ sit frustra in operibus diuinis ⁊ q̄dam mēbroz vsus p⁹ resurrectionē nō ꝓpetat p̄cipue genitalium: quia tūc nec nubent nec nubentur: videt q̄ nō omnia mēbra resurgēt. ¶ P̄. intestina mēbra quedam sūt sed nō resurgent: plena. n. resurgere nō possūt q̄ immūdicias ꝓtinēt: nec vacua: quia nihil est vacuū in natura. ḡ ñ omnia mēbra resurgent. ¶ P̄. ad hoc corpus resurget ut premiet de ope qō anima per ipsum gessit. sz mēbrum ꝓpter furtū amputatum furi qui postea penitentiam agit ⁊ saluat̄ nō pōt in resurrectiōe remunerari neqz de bono: quia ad hoc nō coopatū est: neqz de malo: quia pena mēbri in penā hominis redundaret. ḡ nō omnia mēbra resurgent cuz homine. ¶ Sed ꝺ: magis ptinet ad veritatē hūane nature alia mēbra q̄ capilli ⁊ vngues. sz capilli ⁊ vngues restituent̄ homini in resurrectione: ut i lr̄a dicitur. ḡ multo fortius alia mēbra. ¶ P̄. dei perfecta sūt opera. sed resurrectio ope diuino fiet ḡ homo repabitur pfectus in omnib⁹ mēbris.
ALterius vr̄ q̄ capilli ⁊ vngues in homine non resurgent. sicut. n. capilli ⁊ vngues ex supfluitatibus cibi generant: ita vrina sudor ⁊ alie huiusmodi feces. sed hec nō resurgent cū corpore. ḡ nec capilli ⁊ vngues. ¶ P̄. inter alias supfluitates que ex cibo generant maxime accedit ad nature hūane veritatem semen quod est superfluū quo indigetur. sed semen nō resurget in corpore hominis. ḡ multo minus capilli ⁊ vngues resurgent. ¶ P̄. nihil est perfectum anima rationali quod non sit perfectū anima sensibili. sed capilli ⁊ vngues non sunt perfecti anima sensibili: quia eis nō sentimus ut dicit in primo de anima. ergo cum nō resurgat corpus humanū nisi propter hoc q̄ est pfectum ab anima rationali: videtur q̄ capilli ⁊ vngues ñ resurgent. ¶ Sed ꝓtra est quod dicitur Luc. xxi.

Capillus de capite vestro non peribit. ¶ Ꝺ. capilli ⁊ vngues sunt dati in ornatum homini. sed corpora hominū precipue electorū debent resurgere cum omni ornatu. ergo debent resurgere cū capillis. ¶ Vterius videt q̄ humores in corpore nō resurgent: qa. j. Cor. iiij. dicit: Caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebūt. sed sanguis ē principalior humor. ergo non resurget in beatis qui regnum dei possidebūt ⁊ multo minus in alijs. ¶ Ꝺ. humores sunt ad restaurationē deperditi. ſz post resurrectionem nulla deperditio fiet. g̃ corp' nō resurget cum humoribus. ¶ Ꝺ. illud quod est in via generationis in corpore humano nondū est ab anima rationali perfectū. sed humores adhuc sūt in via generationis: quia sunt in potētia caro ⁊ os. ergo nondū sunt perfecti anima rationali. sed corp' humanū non habet ordinem ad resurrectionem nisi fm q̄ est anima rationali perfectus. g̃ humores in eo non resurgent. ¶ Sed contra: quod est de cōstitutione corporis humani resurget in eo. sed humores sūt huiusmodi: quod patet p Aug'. q̄ dicit q̄ corpus constat ex membris officialib': officialia ex similibus: similia ex humoribꝫ. g̃ hūores resurgent in corpore. ¶ Ꝺ. resurrectio nostra erit conformis resurrectioni christi. sed in christo resurrexit sanguis: alias nūc vinū nō transsubstātiaretur in sanguinem eius in sacramēto altaris ergo ⁊ in nobis resurget sanguis: ⁊ eadem ratiōe alij humores. ¶ Vterius videt q̄ nō totū qd̄ fuit in corpore de veritate nature hūane resurgat in ipso: quia cibus cōuertitur in veritatez humane nature: sed aliquādo caro bouis sumit in cibum si g̃ resurget quicquid fuit de veritate humane nature resurget etiā caro bouis: qd̄ videt inconueniēs. ¶ Ꝺ. costa Ade fuit de veritate hūane nature: sicut ⁊ costa nostra in nobis. sed costa Ade nō resurget in eo sed in Eua: alias Eua non resurgeret: quia de costa illa formata est. g̃ nō resurget in homine quicqd̄ fuit de veritate hūane nature in ipo. ¶ Ꝺ. hō potest esse q̄ idem in diuersis hominib' resurgat. sed pōt esse q̄ aliquid fuit de vitate hūane narure in diuersis hominib': sicut si aliqs carnibus humanis vescat que in sūam eius transeāt ergo non resurget in aliquo quicqd̄ fuit de vitate humane nature in ipso. Si dicat q̄ nō quicquid est in carnib' comestis est de veritate hūane nature: ⁊ ita aliquid eoz pōt resurgere i ꝓmo ⁊ aliqd̄ in secūdo. Cōtra de veritate humane nature maxime videt esse illud quod a parentib' trahit. sed si aliquis nō comedens nisi carnes humanas filiū generet: oportet q̄ illud qd̄ filius a parēte trahit fuerit de carnibus aliorū hominū qs pater su' comedit: quia semen est de supfluo alimenti: ut phs probat in li. de animalib'. g̃ illud] quod est de veritate hūane nature in puero isto etiā fuit de veritate humane nature in alijs hominib' quorum pater carnes comedit. Si dicat q̄ illud qd̄ erat de veritate humane nature in carnib' hominuz comestoz nō transit in semen: sed illud qd̄ erat ibi de veritate hūane naturē nō existens. Contra: ponatur q̄ aliquis cibet solū embrijs in quib' videt nihil esse quod nō sit de veritate nature: qz totuz quod est in eis trahit a parentibus. si ergo superfluitas cibi conuertit in semē: oportet q̄ illud qd̄ fuit de veritate humane uature in embrijs qui etiā ad resurrectionē pertinēt postq̄ anima rationalē pceperūt: sic etiam de veritate hūane nature i puero qui ex tali semine generat: ⁊ sic cum nō possit idem resurgere in duob' nō poterit in quolibz resurgere quicqd̄ fuit de veritate hūane nature in ipso. ¶ Sed ꝺ: quicquid fuit in homine de veritate hūane nature fuit perfectū anima rationali sed ex hoc habet corpus hūanū ordinez ad resurrectionem: quia fuit anima rōnali pfectum. ergo quicqd̄ fuit de veritate hūane nature resurget in vnoquoqz. Ꝺ. si a corpe hominis subtrahat aliquid qd̄ est de veritate humane hūane nature in ipso nō erit corpus hominis perfectū. ſz omnis impfectio tollet in resurrectione precipue ab electis quibus promissum est Luc. xxj. Qz capill' capitis eoz non pibit. g̃ quicqd̄ fuit de veritate nature humane resurget in homine. ¶ Vterius videt q̄ quicquid fuit materialiter in mēbris hominis totū resurget. min'. n. videt pertinere ad resurrectionem capilli q̄ alia mēbra. sed quicqd̄ fuit i capillis totum resurget: ⁊ si nō in capillis saltem in alijs partibus corporis: ut Aug' dicit in lra. ergo multo fortius quicqd̄ fuit in alijs mēbris māliter totum resurget. ¶ Ꝺ. sicut ptes carnis fm speciē perficiunt ab anima rationali: ita ptes fm mām. ſz corp' humanū habet ordinē ad resurrectionez ex hoc q̄ fuit anima rationali pfectum. g̃ nō solū partes fm speciē: sed omnes ptes fm mām resurgent. ¶ Ꝺ. ex pte illa accidit corpori totalitas ex qua pte accidit ei diuisio in partes. sed diuisio in partes accidit corpori ex pte materie cuius dispositio est quātitas ſz quā diuidit. g̃ ⁊ totalitas corporis attendit fm partes materie. si g̃ nō omnes partes materie resurgent nō totū corpus resurgz qd̄ est inconueniens. ¶ Sed ꝺ: partes fm mām nō manent in corpore sed fluūt ⁊ refluūt: ut patet p illud qd̄ dr̄ in. j. de generatione. si g̃ oēs ptes secdm mām resurgent: vel erit corpus resurgentis dēfissimū vel erit immoderate quantitatis. ¶ Ꝺ. quicquid est de veritate humane nature in vno hoie totū pōt esse pars materie in alio homine q̄ eius carnibus vescit. si g̃ omnes ptes fm materiam resurgent in aliquo sequit q̄ resurget in vno id qd̄ est de veritate humane nature in alio: qd̄ est inconueniens. ¶ Rndeo dicendū ad ꝓmā. q. q̄ sicut dr̄ in ij. de anima: Anima hz se ad corpus nō solū i habitudine forme ⁊ finis: sed etiam in habitudine

cause efficiẽtis. est. n. ꝓpatio anime ad corpus sic̃ est ꝓpatio artis ad artificiatũ: ut dr̃ in. xiij. de aĩa libus. quicquid aũt explicite in artificiato ostendi tur hoc totũ implicite ⁊ originaliter in ipsa arte ꝓti netur. ⁊ silr. etiam quicq̃d in ꝑtib⁹ corporis appa ret totũ originaliter ⁊ q̃dãmodo implicite in aĩa continet: sicut ergo artis opus nõ eẽt perfectus si artificiato aliquid deesset eoꝝ que ars ꝓtinet: ita nec homo posset esse perfectus nisi totũ qđ i aĩa implicite continet exterius in corpore explicet: nec etiam corpus ad plenũ ꝓportionaliter respondẽt anime. cũ ergo oporteat in resurrectione corpus hominis esse anime totaliter corrñdens: quia non resurgit nisi fm ordinem quẽ hz ad animã rõnalẽ oporteat etiam hominẽ pfectum resurgẽ: utpote qui ad vltimã pfectionẽ ꝓsequẽdaz reparat: oz ꝙ omnia mẽbra que nũc sunt in corpore in resurre ctione hominis reparent. ¶ Ad primũ ergo dicẽ dum ꝙ mẽbra dupliciꝫ possũt ꝓsiderari in ꝓpatio ne ad animã: vel fm habitudinem materie ad for mam: vel fm habitudinẽ instrumenti ad agentez eadem est. n. ꝓpatio totiꝰ corporis ad totã animã ⁊ ptiũ ad ptes: ut dr̃ in 2⁹ de anima. si g̃ mẽbꝝ acci piat fm primã ꝓpationem finis eius nõ ẽ opatio sed magis pfectũ eẽ spẽi: qđ etiã post resurrectiõez requiret. si autez aĩa accipiat fm secũdã ꝓpationẽ sic finis eius est opatio: nec tñ sequit ꝙ qñ deficit opatio frustra sit instr̃m: qz instr̃m nõ solũ seruit ad exequendã opationẽ agentis: sz ad oñendum vtutẽ ipsius. vñ oportebit ut virtus potentiaꝝ aĩe instrumẽtis corporis demonstret: ⁊si nũq̃ in actum ꝓdeant: ut ex hoc cõmẽdet dei sapientia. ¶ Ad 2m dđ ꝙ intestina resurgẽt i corpe sicut ⁊ alia mẽbra ⁊ plena erũt nõ quidẽ turpib⁹ superfluitatib⁹: sz no bilib⁹ hũiditatib⁹. ¶ Ad 3m dđ ꝙ act⁹ quib⁹ mere mur nõ sũt ꝓpe loquẽdo man⁹ vl pedis: sz hoiꝰ to tiꝰ: sic̃ ⁊ opatio artis nõ attribuit instrõ sz artifici ut phs dicit. q̃uis g̃ mẽbꝝ qđ añ pniaz ẽ mutilatũ ñ sit coopatũ hoi in statu illo q̃ gloriã post meret tñ ipe hõ meret ut totũ ꝑmiet q̃ ex toto qđ hz đo fuit. ¶ Ad. ij. q. dđ ꝙ dcq̃d ptinet ad integritatez hũane nãe in resurgẽte: hꝰ totũ in eo resurget rõe ꝑdicta. vñ oz ꝙ illa hũiditas corpis resurgat i ho mine q̃ ad integritatẽ eiꝰ ptinebat. Est aũt i hoie triplex hũiditas. Quedã. n. hũiditas ẽ i recedẽdo a pfectione hꝰ indiuidui: vel qz ẽ in via corruptio nis ⁊ a nã abũdit sic̃ vrina: sudor: fames ⁊ hꝰi: vel qz a nã ordinat ad ꝓseruationẽ spẽi in alio indiui duo: siue p actũ generãtẽ sic̃ semẽ: vl p actũ nutri entẽ sicut lac: ⁊ nulla taliũ hũiditatũ resurget: eo ꝙ nõ est de pfectiõe indiuidui resurgẽtis. 2ª hũi ditas ẽ q̃ nõdũ puenit ad vltimã pfectionẽ quam nã opat i idiuiduo sz ẽ ad illã ordinata a nã: ⁊ hec ẽ duplex: quia quedã ẽ q̃ hz aliquã formã deter minatã fm quã ꝓtinet int ptes corpis: sic̃ sanguis ⁊ alĩ tres humores q̃s nã ordinauit ad mẽbra q̃ ex eis generant: sed tñ habet aliquas formaſ deter mĩatas sicut ⁊ alie ptes corpis: ⁊ iõ resurgent cũ alĩs partib⁹. Quedaz vero humiditas est in via transeũdi de forma in formã. s. de forma hũoris in formã mẽbri: ⁊ talis humiditas nõ resurget: qz post resurrectionez partes corpoꝝ singule in suis formis stabilient: ut vna in aliã nõ trãseat: ⁊ iõ nõ resurget illa humiditas q̃ est in ipso actu transeũ di de forma in formã. hec aũt humiditas potest i duplici statu accipi: vel scõm ꝙ est in ꝓncipio trãs mutationis: ⁊ sic vocat ros illa. s. humiditas q̃ est in foraminib⁹ paruaꝝ venaꝝ. vel scõm ꝙ ẽ in ꝓ gressu trãsmutationis: ⁊ incipit iaz dealbari: ⁊ sic vocat cambiũ: in neutro aũt statu resurget. Ter tium genꝰ humiditatis est qđ iã puenit ad vltimã pfectionẽ quã natura intẽdit in corpe indiuidui q̃ iam ẽ dealbata ⁊ incorporata mẽbris: ⁊ hec voca tur glutẽ: ⁊ cũ sit de substãtia mẽbroꝝ resurget sic̃ alia mẽbra resurgũt. ¶ Ad primũ g̃ dicenduz ꝙ caro ⁊ sanguis in vbis illis apli nõ accipiunt ꝓ substãtia carnis ⁊ sanguinis: sed ꝓ operib⁹ carniſ ⁊ sanguinis q̃ sũt opera peccati vl opera animalis vite: vel scõm ꝙ dicit Augꝰ in epistola ad cõsenti num: caro ⁊ sanguis accipit ibi ꝓ corruptione q̃ nũc dominat in carne ⁊ sanguine. vñ etiã subdit in vbis apli: neqz corruptio incorruptionẽ. ¶ Ad 2m dicẽdũ ꝙ sicut mẽbra seruiẽtia generatiõi erũt post resurrectionẽ ad integritatez hũane nature: nõ ad opationẽ que nũc exercẽt ꝑ mẽbra illa: ita ⁊ hũores erũt in corpe nõ ad restaurationẽ deperdi ti: sed ad integritatẽ humane nature reparandaz ⁊ ad vtutis naturalis ostensionẽ. ¶ Ad 3m dicen dũ ꝙ sicut sũt elemẽta in via gnãtionis respectu corpoꝝ mixtoꝝ qz sũt eoꝝ mã: nõ autez ita ꝙ ſp sint in transeundo in corpe mixtorũ: ita etiã hũoreſ se habent ad mẽbra: ⁊ ꝓpter hꝰ sicut elemẽta i pri bus vniuersi hñt foꝛas determinatas rõe q̃ꝝ sũt in pfectione vniuersi sic̃ corpa mixta: ita ⁊ hũores sũ de pfectiõe corpis hũani: sic̃ ⁊ alie ptes q̃uis ñ per ueniãt ad totã pfectionez sic̃ alie ptes: nec elementa hñt ita pfectas foꝛas sicut mixta. sic̃ aũt ptes oẽs vniuersi pfectiõez a đo ꝓsequũt nõ eq̃liꝫ sz fm suũ modũ vnũqđq̃: ita etiã hũores aliq̃ mõ pficiunt ab aĩa rõnali: nõ tñ eodẽ mõ sic̃ ptes pfectiores.

¶ D. ij. q. dđ ꝙ aĩa hz se ad corpꝰ aĩatuz sic̃ ars ad artificiatũ: ⁊ ad ptes eiꝰ sicut ars ad sua instr̃a vñ ⁊ corpꝰ aĩatũ organicũ dr̃: ars aũt vtit instr̃is q̃ busdã ad opis intẽti executionẽ: ⁊ hec instr̃a sũt đ ꝑª intentiõe artis. vtit etiã alĩs instr̃is ad ꝓfuati onẽ ꝓncipaliũ instrõꝝ: ⁊ hec sũt de 2ª intentione artis. sicut ars militar vtit gladio ad bellũ ⁊ vagi na ad gladij ꝓseruatiõez: ita etiã in ptib⁹ corporis aĩati quedã ordinant ad opationes aĩe exequen das: sicut cor epar man⁹ ⁊ pes. Quedam autem ad conseruationem aliaꝝ partiũ: sicut folia sunt ad cooperimẽtũ fructuũ: ita etiã capilli ⁊ vngues

sūt in homine ad custodia aliaꝝ partiū. vñ sunt de secūda pfectione corporis hūani q̄uis nou de ꝑma: ꝛ quia homo resurget in omni pfectiōe sue nature: ꝓpter hoc oportet q̄ capilli ꝛ vngues resurgent in ipso. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendum q̄ ille superfluitates expellunt a natura quasi ad nihil vtiles. vnde nō ptinēt ad pfectionem corpis hūani: secus aūt est de alīs supfluitatib⁹ quas sibi nā retinet ad generationē capilloꝝ ꝛ vnguiū quib⁹ indiget ad mēbroꝝ ꝓseruationem. ¶ Ad secūdum dicendū q̄ semine nō indiget ad pfectionē indiuidui sicut capillis: sed solū ad pfectionem speciei.

¶ Ad tertiū dicendū q̄ capilli ꝛ vngues nutriūt ꝛ augent: ꝛ sic patet q̄ alīq̄ opatiōe pticipant qō non posset esse nisi eēnt ptes aliquo mō ab aīa ꝑfecte: ꝛ quia in homine nō ē nisi vna anima. ſ. aīa rationalis: cōstat q̄ ab aīa rationali perfecta sunt q̄uis nō vsq; ad hoc q̄ opationi sensus pticipent sicut nec ossa de quibus ꝓstat q̄ resurgent ꝛ ñ sūt de integritate indiuidui. ¶ D. ūij. q. dicenduz q̄ vnūquodq; sicut se habet ad esse: ita ad veritatez ut in. ij. Meta. dī q̄ illa res vera est que ita est: ut videt cognitori ſm actū: ꝛ ꝓpter hoc Auic. dic q̄ veritas vniuscuiusq; rei ē ꝓprietas sui esse qō stabilitum est ei: ꝛ ſm hoc aliquid dicet eē de veritate humane nature: quia ꝓprie ptinet ad esse hūane nature: ꝛ hoc est quod participat formā hūane nature sicut vex auꝝ dī qō habet verā formā auri ex qua est ꝓpriū esse auri. Ut ergo videatur quid sit illud quod ē de veritate hūane nature: sciendum q̄ circa hoc ē triplex opinio. Quidā. n. posuerūt q̄ nihil de nouo esse incipit de veritate hūane nature: sed quicq̄d ad veritatē hūane nāe pertinet totū fuit in ipsa institutione hūane nature de veritate eius: ꝛ hoc p sciꝑm multiplicat ut eo possit semen decidi a generante ex q̄ filius generetur: in quo etiā illa pars decisa multiplicat: ꝛ ad pfectam q̄titatem puenit per augmentū: ꝛ sic deinceps: ꝛ ita multiplicatū ē totū gen⁹ hūannz. vnde ſm hanc opinionē quicq̄d ex alimento generat q̄uis videat ſpēm carnis aut sanguinis hre nō tñ ptinet ad veritatē hūane nature. Alī vero dixerūt q̄ aliquid de nouo addit ad veritatē hūane nature p transmutationē naturalem alimenti in corp⁹ humanū ꝓsiderata veritate hūane nature in specie: ad cuius ꝓseruationē ordinat act⁹ generatiue virtutis. Si autem veritas hūane nature in indiuiduo consideret ad cuius ꝓseruationem ꝛ p fectionem actus nutritiue virtutis ordinat: nō addit aliquid p alimentū qō sit ꝑmo de veritate humane nature hui⁹ indiuidui: sed solū secūdario. Ponūt. n. q̄ veritaſ humane nature ꝑmo ꝛ ꝑncipaliꝰ consistat in humido qō. ſ. ē ex semine generatum radicali exquo ē prima ꝓstitutio corpis humani quod aūt ꝓuertit de alimento in veram carnez ꝛ sanguinez nō est ꝑncipaliter de veritate humane nature illius indiuidui sed secūdario: ſz potest eē principaliꝰ de veritate hūane nature alteri⁹ indiuidui qō ex semine illi⁹ generat. semen. n. ponunt esse supfluū alimenti: vel cū admixtione alicuius qō est ꝑmo de veritate hūane nature in generāte ut quidā dicūt: vel sine admixtiōe ei⁹: ut dicūt alī. ꝛ sic qō ē humidū nutrimētale in vno fit hūiduz radicale in alio. Tertia opinio ē q̄ aliquid de nouo incipit esse principaliꝰ de veritate hūane nature etiā in isto indiuiduo: q; nō ē distinctio talis in corpe hūano: ut alīq̄ ps mālis signata de necitate p totā vitā remaneat: sed ad hoc indifferent se hz quelibet ps signata accepta: q̄ manet semp q̄tum ad id qō est speciei in ea: sed pōt fluere ꝛ refluere quantū ad id qō ē materie in ipsa: ꝛ sic humiduz nutrimentale nō distinguit a radicali ex pte ꝓncipū: ut dicat radicale qō est ex semine generatū: nutrimentale qō generat ex cibo: sed magis distīguit ex termino q̄ radicale dī qō ad terminū gnātiōis puenit p actū generatiue vel etiam nutritiue virtutis. sed nutrimentale q; nōdū puenit ad hūc terminū sed est adhuc in via nutriendi. ꝛ he tres opiniones in. ij. li. dis. xxx. plenī⁹ pcūctate ꝛ iuestigate sūt: ꝛ ideo nō debet hic repetē nisi q̄tū ad ꝓpositū ptinet. Sciendū ē ergo q̄ ſm has opiniones diuersimode ad hāc qōnem oportet respondere. Prima. n. opinio p viam multiplicatiōis quā ponit pōt ponere pfectionē veritatis hūane nāe ꝛ q̄tum ad nūez indiuiduoꝝ: ꝛ q̄tum ad debitā q̄titatē vniuscuiusq; indiuidui absq; eo q̄ ex alīo generatum est: quod quidē nō addit nisi ad resistendum cōsūptioni que posset induci p actionē caloris naturalis: sicut argento apponit plūbum nec ex liquefactione ꝓsummat. vnde cū in resurrectione oporteat naturā humanā in sua pfectione reparari: nec calor naturalis tūc agat ad ꝓsūptionem humidi naturalis: nulla necessitas erit q̄ resurgat aliquid in homine qō ex alimento sit generatum sed resurget tñ illud quod fuit de veritate humane nature indiuidui: ꝛ per decisionē ꝛ multiplicationem ad predictaz perfectionem peruenit in numero ꝛ quātitate. Secūda aūt opinio quia ponit q̄ eo qō aggenerat ex nutrimento indiget ad perfectionez quātitatis indiuidui: ꝛ ad multiplicationem que fit p generationem nece habz ponere aliquid de hoc in quod puersum est alimētū resurgere: non tamē totum sed solum quātum indiget ad perfectā reintegrationez nature humane in omnib⁹ suis indiuiduis. vnde ponit hec opinio q̄ totū illud quod fuit in substātia seminis resurget in illo homine qui ex illo semine generat⁹ ē: q; hoc ē principaliter de veritate humane nature in ipso. de eo aūt quod postea aduenit per nutrimētum tantū resurget in eo quantū ē necessariuz ad pfectionē quātitatis ꝛ nō totū: q; hoc nō pertinet aliter ad veritatem humane nature nisi quaten⁹

natura indiget eo ad perfectionem quantitatis. sz quia hoc humidū nutrimentale fluit ⁊ refluit hᵒ ordine repabit ꝙ illud qō primo fuit de substantia corporis hominis totū repabit: ⁊ de eo qō 2° ⁊ tertio ⁊ deinceps aduenit quantum necessariū est ad quantitatem reintegrandā duplici rōne. Primo quia super hoc qō aduenit inductū fuit: ut illud quod primo erat deperditū repetur: ⁊ ita nō ita principaliter pertinet ad veritatē humane nature sicē precedens. Secūdo quia adiūctio extranei humidi ad primū humidū radicale facit ꝙ totū permixtum non ita pfecte participet veritatem speciei sicē primū participabat: ut ponit exemplū phūs in ꝓmo de generatione de aqua permixta vino que semper vini virtutem debilitat ita ꝙ in fine ipm aquosū reddit. vnde sicut secunda aqua q̄uis assumat in specie vini: nō tamen ita perfecte speciem vini participat sicut prima que in vinū assumebat: ita qō ō alimento secūdo in carnem ꝙuertit nō ita pfecte attingit ad speciem carnis sicut qō primo ꝙuertebatur: ⁊ ideo nō ita pertinet ad veritatez hūane nature: nec ad resurrectionez. Sic ergo patet ꝙ hec opinio ponit resurgere totū id quod ē de veritate humane nature principaliter: nō aūt totū qō est de veritate hūane nature secundario. Tertia aūt opinio quantū ad aliquid differt a secunda: ⁊ q̄tum ad aliquid ꝙuenit cū ea. differt quidem q̄tuz ad hoc ꝙ ponit totum quod est ſb forma carnis ⁊ ossis eadem ratione ad veritatem hūane natur pertinere: quia nō distinguit aliquid māle signatum permanens in homine toto tpe vite eius qō per se pertinet ad veritatem humane nature ⁊ pᵒ ⁊ aliquid fluens ⁊ refluens qō patet ad veritatez humane nature solū ꝓpter quantitatis pfectiōez nō ꝓpter primū esse speciei sicut secūda opinio dicebat: sed ponit oēs ptes que nō sūt p̄ter intentionem nature aggenerate ptinere ad veritatē humane nature quantū ad id qō habent de specie: quia sic manent: nō aūt quantū ad id qō habent de materia quia sic fluūt ⁊ refluūt indifferent: ut ita etiā intelligamus ꝙtingere in ptibus hominis vnius sicut contingit in tota multitudine ciuitatl quia singuli subtrahunt a multitudine per mortem alīs in locū eoꝝ succedentib': vñ ptes multitudinis fluūt ⁊ refluūt māliter sz formaliter manēt qz ad eadē officia ⁊ ordines substituūt alī a q̄bus priores subtrahebant: vnde res publica vno nūero manere dicit: ⁊ silr etiā dō quibusdam ptibus fluentib' alie reparant in eadē figura ⁊ in eodem situ omnes ptes fluūt ⁊ redeūt ſm mām sz manēt ſm speciem: manet nihilomin' vn' hō numero. Sed ꝙuenit tertia cū secūda opinione: qz ponit ꝙ ptes secūdo aduenientes nō ita imꝑfecte ptigūt ad veritatem spēi sicut que primo aduenerūt: ⁊ ideo idem qō ponit resurgere in homine 2ª opinio ponit tertia: sed nō penit' eadē rōne. Ponit. n. totū illud qō ex semine generatū ē resurgere: nō quia alia ratione ptineat ad veritatez hūane nature q̄ hoc qō postea aduenit: sed qz pfect' virtutē spēi pticipat: quē ordinē ponebat secūda opinio i his que postea aduenerūt ex alimēto in quo etiā hec opinio ꝙcordat cū alia. s. secūda. ¶ Ad ꝓmū g̃ dicendū ꝙ res naturalis nō est id qō est ex sua mā: sed ex sua forma. vnde quāuis illud materie quod quandoqz fuit sub forma carnis bouine resurgat in homine sub forma carnis hūane nō sequit ꝙ resurgat caro bouis sed caro hominis. ita. n. etiā posset concludi ꝙ resurgeret limus de quo formatum est corpus Adc: tamē ꝓma opio cōcedit hanc rationē. ¶ Ad secūdū dicendū ꝙ costa illa nō fuit in Adam de pfectiōe indiuidui sz ordinata ad multiplicationē spēi. vñ nō resurget in Adā sed in Eua: sicut ⁊ semen nō resurget in generante sed in generato. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ ſm ꝓmā opinionem facile est ad hoc rñdere: qz carnes comeste nūq̄ sūt de veritate hūane nature in comedente: fuerūt aūt de veritate humane nature in eo cuius carnes comedunt: ⁊ ita resurgent in ꝓmo ⁊ non in secundo. Sz ſm secūdā opinionez ⁊ ſm tertiam vnusquisqz resurget in illo in q̄ magis accessit ad pfectā pticipationē virtutis spēi: ⁊ si equaliter in vtroqz accesserit: resurget in illo in q̄ primo fuit: quia in eo primo habuit ordinē ad resurrectionem ex priūctione ad aīam rōnalē illius hominis: ⁊ iō si in carnib' comestis fuit aliq̄ superfluitas q̄ nō ptineret ad veritatem humane nature in primo: resurgere poterit in secūdo: alias illō qō ptinebat ad resurrectionē in primo: resurget i eo ⁊ nō in secūdo: sed in secūdo loco eius sumet: vel aliquid de eo qō ex alīs cibis in carnē secundi ꝙuersū est: vel si nullo cibo nūq̄ pastus fuisset nisi carnibus hūanis diuina vtus aliūde suppleret q̄tū indiget ad pfectionē q̄titatis sicut supplet in illis q̄ añ pfectā ctatē decedūt: nec ꝓ hoc aliq̄d p̄ius dicat idētitati in nūero: sicut nec p̄ius dicat ꝓ hᵒ ꝙ ptes ſm māz fluūt ⁊ refluūt. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ ſm ꝓmā opinionē facile ē soluē qz ponit ꝙ semē nō ē ex superfluo alimēti. vñ carnes comeste nō trāseūt in semē ex q̄ pueri generant. Sz ſm alias duas opiniōes dō ē ꝙ nō ē possibile ꝙ totū qō fuit in carnib' comestis in semē ꝙuertat: qz ꝓ multā depurationē cibi pueniat ad decoctiōez seminis qō ē superfluitas vltimi cibi. illud aūt qō de carnib' comestis in semen conuertit magis ptinet ad veritatez humane nature in eo qui ex semine nascit q̄ in illo ex cuius carnibus semen est generatū: ⁊ ideo ſz regulam prius datā hoc qō in semē ꝙuersum est resurget in eo qui ex semine nascitur. residuum autem materie resurget i illo ex cuius carnib' comestis semen est generatuz. ¶ Ad quintū dicendum ꝙ embria nō pertinent ad resurrectionez ante animationez ꝓ aīmā rationalem: in quo statu

iam multuz aduenit supta sbam seminis de sba nutrimēti: quia puer in vtero matris nutrit: z iō si aliquis embrys vescatur z ex superfluo illius cibi generet aliquis illud qd erit in sba seminis resurget quidē in eo qui ex semine generat: nisi in illo contineret aliquid qd fuisset de sba seminū in illis ex quoz carnib' comestis semen generatū est quia hoc resurgeret in pmo z nō in secundo. residuū aūt carniū comestaz qd non est ꝓuersum in semen: cōstat q nō resurgeret in primo vtriqz diuina potentia supplente qd deest. prima aūt opio hac obiectione nō artat eū nō ponat semē esse ex superfluo alimenti: sed alie multe rōnes sūt ꝫ eaz ut in. ij. li. dist. xxx. patuit. ¶ Ad. v. q. dicendū q illud qd est materialiter in homine nō habet ordinem ad resurrectionē nisi scōm q ptinet ad veritatem humane nature: qz scōm hoc hz ordinē ad animā rōnalē. illud aūt totū qd est in hoie mālit ptinet quidem ad veritatē humane nature qnantum ad id qd habet de specie: sed nō totū ꝯsiderata materie totalitate: quia tota mā que fuit in homine a pncipio vite vsqz ad finē excederet q̄titatē debitā spēi: ut tertia opinio dicit que ꝓbabilior int' ceteras mihi videt: z ideo totū qd est in homine resurget ꝯsiderata totalitate spēi que attendit fm quantitatē figurā situm z ordinē ptium: non aūt resurget totū considerata totalitate materie. Secūda aūt opinio z prima nō vunt hac distinctione: sed distinguūt inter ptes quaz vtreqz hñt speciem vel mām. Cōueniūt autē he due opiniones in hoc q vtraqz dicit q illud qd est ex semine generatū totum resurget etiam totalitate māe cōsiderata. Differūt aūt in hoc q de eo qd ex alimēto generat nihil resurgere ponit prima opinio. secunda vero aliquid eius resurgere ponit z nō totum: ut ex dictis patet. ¶ Ad pmū g dicendū q sicut quicquid est in alys partib' corporis resurgz ꝯsiderata totalitate speciei: nō aūt ꝯsiderata totalitate materie: ita etiā est de capillis. In alys autē ptibus aduenit aliquid ex nutrimento qd facit augmentū: z hoc ꝯputat ut alia pars cōsiderata totalitate speciei: quia obtinet aliū locū z situ in corpore: z substat alys ptib' dimensionis. aliquid autem aduenit qd nō facit augmentū: sed cedit in restaurationē depditi nutriēdo: z nō ꝯputat ut alia pars totius fm spēm ꝯsiderati: cū nō obtineat alium locū vel situm in corpe q pars que defluxit tenebat: q̄uis possit alia pars cōputari considerata totalitate materie: z sīr est de capillis. Aug' g loquit de incisionibus capillor' que crāt ptes facientes augmentū: z ideo oportet q resurgāt: nō tn in quantitate capillor ne sit quātitas immoderata: sed in alys ptibus: ut necessariū iudicabit diuina prouidentia. vel loquit in casu illo qn alys partibus deficient: tūc. n. eoz defectus poterit ex superfluitatibus capillor reparari. ¶ Ad secundū dicendum q fm tertiā opinionē eedem sūt ptes fm speciem z fm materiam: nō. n. illa distinctio. vtit phus in. j. de generatiōe ad distinguēdū diuersas partes: sed ad ostendendū q eedem ptes possunt considerari z fm speciem quantū ad id qd est forme z speciei in ipsis: z scōm mām quātū ad id qd subest forme z speciei. constat aūt q mā carnis nō habet ordinem ad animā rōnalem nisi inquantū est sub tali forma: z ideo rōne eius hz ordinez ad resurrectionem. Sed pma z secūda opinio q ponunt alias esse partes que sunt fm speciē: z alias q sūt fm materiam dicūt q anima q̄uis vtraqz ptes perficiat: tamē perficit ptes fm mām mediantibus partib' fm speciem: z iō nō equalit habent ordinē ad resurrectionē. Ad tertiū dicendū q in materia generabiliū z corruptibiliū dimensiones interminatas oportet intelligere ante receptionez forme substialis: z ideo diuisio que est fm huiusmōi dimensiones ꝓprie ptinet ad mām: sed q̄titas cōpleta z terminata aduenit materie post formā substantialem. vnde diuisio que fit scōm dimensiōes terminatas respicit speciez precipue quādo ad resurrectionē speciei ptinet determinatus situs partiū: sicut est in corpe humano.

Ad tertium sic procedit: Videt q non oēs resurgent in eadem etate. s. iuuenili: quia deus resurgēntibus precipue beatis nihil subtrahet quod ad perfectionē hominis pertinet. sz etas ptinet ad pfectionem hominis cum senectus sit venerabilis etas. ergo senes nō resurgunt in etate iuuenili. ¶ D. etas cōputat scōm mensurā temporis pretriti. sed impossibile est tēpus quod fuit preteritū nō preterijsse. ergo impossibile est eos qui maioris etatis fuerūt ad etatem iuuenilem reduci. ¶ D. Illud quod magis fuit de veritate humane nature in vnoquoqz maxime resurget in eo. sed quāto aliqd primo fuit in homine: tanto videt magis ad veritatē hūane nature pertinuisse: quia in fine ꝓpter vtutem speciei ōbilitatam compatur vino aquoso corpus humanū ut patet per phm in primo de generatione. ergo si omnes debent in eadē etate resurgere magis decet q resurgant in etate puerili q̄ iuuenili. ¶ Sz contra est quod dicit Eph. iij. Donec occurramus omnes in virū perfectum in mensurā etatis plenitudinis christi. sed christus resurrexit in etate iuuenili que circa. xxx. annos incipit: ut Augustin' dicit. ergo z alij in etate iuuenili resurgent. ¶ D. homo in maxima pfectione nature resurget. sed natura humana perfectissimū statuiz habet in etate iuuenili. ergo in illa etate resurgent omnes. ¶ Lteri' videtur q oēs resurgent eiusdez stature sicut. n. hō mēsurat q̄titate dimensiua: ita q̄titate durationis. sz q̄titas durationis in oib' reducet ad eādē mensurā: qz oēs in eadē etate resurgent.

ḡ quātitas dimensionis in oībus reducet ad eādē mensurā: ut in eadem statura oēs resurgāt. ¶ Ꝑ. phs dicit in .ij. de aīa q̄ omniū natura ꝓstantium terminus est ꝛ ratio magnitudinis ꝛ augmenti. sed ille termin' nō est nisi ex virtute forme cui debet ꝓgruere q̄titas sicut ꝛ omnia alia accītia. ḡ cū oēs homines habeant eandem formā specificā in omnibus debet esse fm nām eadez q̄titatī mēsura nisi sit error. sed error nature corriget i resurrectione. ḡ oēs resurgent in eadem statura. ¶ Ꝑ. q̄titas resurgentis nō poterit cē ꝓportionata vtuti naturali que primo corpus formauit. nam alīs qui nō potuerūt ad maiorē q̄titatē pduci vtute nature nūq̄ in maiori q̄titate resurgerent qō falsum est. ḡ oportet q̄ quātitas illa ꝓportionet vtuti reparanti corp' hūanū p resurrectionē ꝛ māe ō qua reparat. sed virtus reparās oīa corpa ē eadez numero. s. vtus diuina. cineres aūt oēs ex quibus reparant hūana corpa se habent eq̄liē ad suscipiēdam actionē dicte virtutis. ḡ ad eandē q̄titatē terminabit resurrectio oiuz hominū: ꝛ sic idē qō prius. ¶ Sed ꝫ: quātitas nālis sequit nām vniuscuiusq̄ indiuidui. sed in resurrectiōe nō variatur natura indiuidui. ḡ nec q̄titas nālis eius. sed nō ē eadem quantitas naturalis oiuz hominū. ḡ ñ oēs resurgent in eadem statura. ¶ Ꝑ. natura hūana reparabit per resurrectionē ad gloriā vl ad penā sed nō erit eadem q̄titas glorie vel pene in oībus resurgentib'. ḡ nec eadē quantitas nature. ¶ Ulterius vī q̄ oēs resurgent in sexu virili: qz dī Eph. iij. Qz occurrem' oēs in vir pfectū. ḡ nō erit ibi nisi sexus virilis. ¶ Ꝑ. in futuro oīs cessabit prelatio: ut dicit glo. j. Cor. xv. sed mulier naturali ordine subdita est viro. ḡ mulieres nō resurgēt i sexu muliebri sed virili. ¶ Ꝑ. illud qō ē occasionaliē ꝛ pter intentionē nature inductū nō resurget: q̄in resurrectione omnis error tollet. sed sexus muliebris est pter intentionē nature inducī ex defectu vtutis formatiue in semine que nō pōt pducere materiā ꝓpti ad pfectionē virilem. vñ dicit phs in xvj. de animalib' q̄ femina est mas occasionatus ḡ sexus muliebris nō resurget. ¶ Sed ꝫ ē qō dic Aug'. xxij. li. de ci. dei. Melius sapere videnī qui vtrūq̄ sexum resurrecturz esse nō dubitāt. ¶ Ꝑ. deus reparabit in resurrectione qō in hoie fecit i prima ꝓditione. sed ipse fecit mulierē de costa viri: ut patet Gen. ij. ḡ ipse sexū femineū resurrectione reparabit. ¶ Ulterius vī q̄ resurgēt in vita aīali: ut. s. vtanī actu nutritiue ꝛ generatiue: qz resurrectio nra erit ꝓformis resurrectiōi christi. sz christus post resurrectionē legit comedisse: ut pz Joh. vlt. ꝛ Luc. vlt. ḡ ꝛ homines post resurrectionem comedent ꝛ eadē rōne generabūt. ¶ Ꝑ. distinctō sexuū ad generationē ordinat. ꝛ silr instrumēta q̄ deseruiūt virtuti nutritiue ordinant ad comestionem. sz hō cū omnib' huiusmōi resurget: ut ex. ō. dictis patet. ḡ vtet actib' vtutis generatiue ꝛ nutritiue. ¶ Ꝑ. tor' hō beatificat ꝛ fm animā ꝛ fm corpus. sed beatitudo siue felicitas fm phm in pria operatione consistit. ḡ oportet q̄ oēs potētie anime ꝛ oīa mēbra sint in suis actib' in beati post resurrectionē: ꝛ sic idē qō pus. ¶ Ꝑ. in beatis p' resurrectionē erit btā ꝛ pfecta iocūditas. sz tal iocūditas oēs delectatiōes includit: qz beatitudo est stat' oīuz bonoꝝ ꝓgregatione ꝓplet': ꝛ pfectū est cui nihil deest. cū ḡ in actu vtutis generatiue ꝛ nutritiue sit magna delectatio: vī q̄ tales act' ad vitam animalē ptinētes in beatis erūt: ꝛ multo fortius in alīs qui min' spūalia corpora habebunt. ¶ Sed ꝫ ē qō dī Matth. xxij. In resurrectione neq̄ nubēt neq̄ nubent. ¶ Ꝑ. generatio ordinat ad subueniendum defectui qui per mortē accidit ꝛ ad multiplicationem humani generis ꝛ comestio ad restaurationē depditi: ꝛ ad augmentū q̄titatis. sed in statu resurrectionis iam humanū genus habebit totā multitudinē indiuiduoꝝ a deo prefin tam: quia vsq̄ ad hoc generatio deferetur ut ex precedēti distinctione pz. silr etiam quilibet homo resurget in debita quātitate: nec erit vltra motus aut aliqua depditio fiet a partib' hominis ergo frustra esset actus generatiue ꝛ nutritiue vtutis. ¶ Rīdeo dicendū ad pmam questionē q̄ hō resurget absq̄ omni defectu humane nature: qa sicut deus humanā naturā absq̄ defectu instituit ita sine defectu reparabit. deficit aūt hūana natura dupliciter: vno mō quia nondū pfectionē vltimā est consecuta: alio mō quia ab vltima pfectione iam recessit: ꝛ primo mō deficit in pueris: secūdo modo deficit in senibus: ꝛ ideo i vtrisq̄ reducetur humana natura per resurrectionē ad statū vltime perfectionis q̄ est in iuuenili etate ad quaz terminat motus augmenti: ꝛ a quo incipit motus decrementi. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ etas senectutis habet reuerentiam: nō ꝓpter conditiōez corporis quod in defectu est sed ꝓpter sapientiaz anime que ibi ē presumit ex temporis antiquitate. vnde in electis manebit reuerentia senectutī ꝓpter plenitudinem diuine sapientie que in eis erit sed nō manebit senectutis defect'. ¶ Ad secūduz dicendū q̄ nō loquimur de etate quātum ad nūerum annoꝝ: sed quantū ad statum qui ex annis i corpore humano relinquit. vnde Adam dī in etate iuuenili formatus ꝓpter talem corporis ꝓditionem quā primo die formationis sue habuit: ꝛ iō ratio nō est ad propositū. ¶ Ad tertiū dicenduz q̄ virtus speciei dicit esse perfectior in puero q̄ in iuuene quantū ad efficaciam agendi cōuersionez alimenti aliquo mō: sicut etiā est perfectior in semine q̄ in homine completo: sed in iuuenibus est perfectior quantū ad terminū cōplementi. vnde illud quod maxime ad nature veritatem pertinuit ad illam perfectionē reducet quā habet in etate

iuuenili nō ad illam quam habet in etate pueri-
li in qua hūores adhuc nō puenerūt ad vltimam
digestionē. ¶ Ad .ij. q. dicendū q in resurrectione
nō reparabit hūana nā solū quātū ad idē specie:
sz etiā quātū ad idē in nūro: z iō in resurrectio-
ne nō solū attēdendū ꝺd ꝓpetat nāe spēi: sz ꝺd cō
petat nāe idiuidui. nā aūt spēi hz aliquā q̄titatē
quā nec excedit nec ab ea deficit absq; errore. que
tamē q̄titas habet aliquos gradꝰ latitudinis: z ñ
est accipienda fm vnā mensurā ꝺterminatā. vnū
quodq; aūt indiuiduū in specie hūana asseqūtur
infra terminos illi⁹ latitudinis aliquē gradū q̄ti-
tatis que ꝓpetit nature indiuidui: z ad hāc pduci
tur i termino augmēti si nō fuit aliqs error i ope
nature p quē sit aliquid additū vel subtractū pre
dicte quantitati: cui⁹ quidē mensura accipit fm ꝓ
portionē caloris extendentis z humidi extēsibilis
qꝺ nō est eiusdem vtutis in omnib⁹: z iō nō oēs re
surgent in eadem q̄titate: sed quilibet resurget in
illa quātitate in qua fuisset in termino augmenti
si natura nō errasset vel defeciſſet. qꝺ aūt supest
vel qꝺ deficit in homine resecabit vt supplebit di
uina potentia. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendū q iam patz
ex dictis q nō dicunt oēs in eadem etate resurgeꝝ
quasi omnib⁹ ꝓpetat eadem q̄titas duratiōis: sz
qz idem stat⁹ pfectionis erit in oibus: qui q̄dē sta-
tus saluari pōt in magna z pua quātitate. ¶ Ad
secūdū dicendū q q̄titas huiusmōi indiuidui nō
solū respondet forme speciei sz etiā nature indiui-
dui: ut ex dictis patet: z iō ratio nō sequit. ¶ Ad
3m dicendū q quātitas resurgentis nō ꝓportiona
tur virtuti reparanti: qz illa nō ē de natura corpo
ris nec omnib⁹ fm statū illū in quo sūt ante resur
rectionē: sed nature quā primo idiuiduū habebat
tñ si vtus formatiua ꝓpter aliquē defectū nō po-
terat pducere ad debitā quātitatē que ꝓpetit spe-
ciei diuina virt⁹ supplebit in resurrectione defe-
ctum: sicut patet de nauis: z eaꝺē rō ē de illis qui
imoderate magnitudinis fuerūt vltra debitū nāe
¶ Ad .iij. q. dicēdū q sicut ꝓsiderata natura indi-
uiduī debet q̄titas diuersa diuerꝝ hoīb⁹: ita ꝓsiꝺ
rata natura indiuidui debet diuersis diuersus se-
xus: z hec etiā diuersitas ꝓpetit pfectioni speciei
cuius diuersi gradꝰ implent p dictā diuersitatem
sexus vel quātitatis. z ideo sicut resurgēt hoies in
diuersis staturis: ita in diuersis sexib⁹: z quāuis sit
differētia sexuū: deerit tñ ꝓfusio mutue visiōis: qz
aberit libido incitās ad turpes actus ex qbus ꝓfu
sio causat. ¶ Ad ꝑm g̃ ꝺm q dicunt oēs christo
occurrere in virū pfectuz nō ꝓpter sexum virilez
sed ꝓpter virtutez animi q̄ erit in omnib⁹ z viris
z mulierib⁹. ¶ Ad scōm dicenduz q mulier sub-
ditur viro ꝓpter imbellicitatez nature quātuz ad
vigorem animi z quātum ad robur corpis. sed p⁹
resurrectionē nō erit differentia in his fm diuersi
tatem sexuū: sz magis fm diuersitatez meritoruz.
z ideo ratio nō ꝓcedit. ¶ Ad tertiū ꝺm q q̄uis
femine generatio sit ꝑter intentōem nature pticu
laris: est tñ de intentione nature vniuersalis que
ad pfectionē humane speciei vtrūq; sexum requi-
rit. nec ex sexu erit ibi aliqs defectus vt ex dictis
patz. ¶ Ad quartaz qōnem ꝺm q resurrectio
nō erit necessaria hoī ꝓpter ꝑmam pfectionē ipsi⁹
que ꝓsistit in integritate eorū que ad naturaz spe-
ctant: qz ad hoc homo puenire pōt in statu pntis
vite p actionē causarū naturaliū. sed necessitaz re-
surrectionis est ad ꝓsequēdam vltimaz pfectiōez
que consistit in puentione ad finem vltimū vt in
pcedenti diſ. dictum est. z ideo ille opationes na-
turales que ordinant ad ꝑmam pfectionez huma
ne nature: vel causandaz vel seruāda nō erunt
in resurrectione: z huiusmodi sunt actiones aialis
vite in homine: z actiones mutue in elementis: z
motus celi: z ideo onima hec cessabunt in resurre
ctione: z qz comedere z bibere z dormire z gene-
rare ad aialem vitam ptinent cū sint ad ꝑmam p
fectionem nature ordinata in resurrectione talia
nō erunt. ¶ Ad ꝑmum g̃ ꝺm q illa comestio q̄
christus comedit nō fuit necessitatis quasi cibis in
digeret humana natura post resurrectionem. sed
fuit potestatis vt ostenderet se veram naturā hu-
manam resumpsisse quaz ꝑius habuerat in statu
illo quādo cū discipulis comederat z biberat. hec
autez ostēsio nō erit necessaria in resurrectione cō
muni: qz omnibus notuz erit. z ideo dicit dispensa
tiue christus manducasse eo modo loquendi quo
iuriste dicunt q dispensatio est cōmunis iuris re
laxatio. qz christus intermisit hoc qꝺ est cōmuni⁹
resurgentiū. s. non vti cibis ꝓpter cām ꝑdictam z
ꝓpter hoc ratio nō sequtur. ¶ Ad scōm dicendū
q differentia sexuuz z membrorum varie erit ad
nature humane perfectionē reintegrandam z in
specie z indiuiduo. vnde non sequitur q fuit fru-
stra q̄uis animales operatiōes desint. ¶ Ad ter
tium dicendū q predicte opationes non sunt ho-
minis inquātum est homo vt etiam phūs dicit: z
ideo in eis non ꝓsistit beatitudo humani corporis
sed corpus humanū beatificabit ex redundantia
a ratione a qua homo est homo inquantuz erat
ei subditum. ¶ Ad quartum dicenduz q delecta
tiones corporales sicut dicit phūs in. vij. z. x. Eth.
sunt medicinales: quia adhibētur homini ad tol-
lendū fastidiū: vel etiā egritudinales inquātū hō
eis inordinate delectat acſi eēnt vē delectatiōes: sic
hō habēs infirmū gustū delectat i qbusdā q̄ sanis
nō sūt delectabia. z iō nō oz q tales delectatiōes
sint de pfectiōe beatitudis: vt iudei z sarraceni z
qdaz heretici posuerūt: q vocant ciliarche q etiaz
fm doctrinā phi nō vident sanū affectū hre: sole
eniz delectatiōes spūales fz ipz sūt simplr delectati
ones z ꝓpter se querende: z ideo ipse sole ad bea-
titudinem requiruntur. ¶ Qō scōa.

DEinde queritur de conditionib' beator. Et circ hoc querunt quatuor. ¶ Primo de impassibilitate. ¶ 2° de subtilitate. 3° de agilitate. ¶ 4° de claritate corpor glificator.

AD primu sic procedit: Ur q corpa scor p' resurrectioez non erunt impassibilia. omne.n. mortale est passibile: sed hō post resurrectionē erit animal rationale mortale. hec.n. est diffinitio hominis q nūq ab eo sepabit. g corpus erit passibile. ¶ P. omne qd est in potentia ad formā alteri' ē passibile ab illo: q fm hoc aliquid est passiuū ab alio ut dī in pmo de generatione. sed corpa sanctorū post resurrectionē erūt in potentia ad aliā formā g erūt passibilia. pbatio medie: quecūq cōmunicant in materia: vnū eor est in potētia ad formaz alterius: materia.n. fm q est sub vna forma non amittit potentiā ad aliā formā. sed corpa sanctorum post resurrectionē cōmunicabūt cū elementis in materia: quia ex eadem materia repabunt ex q nūc sūt. g erunt in potētia ad aliā formā: r sic erūt passibilia. ¶ P. ōria nata sūt agere r pati ad iuicem: ut in pmo de Genera. dicit phus. sed corpora sanctor post resurrectionē erūt ex ōrib cōpositis: sicut r nūc sūt. g erūt passibilia. ¶ P. in corpore hūano resurget sanguis r alī hūores: ut. s. dictū est. sed ex pugna humor adinuicē generantur egritudines: r huiusmōi passiones in corpore g erūt corpora sanctor post resurrectionē passibilia. ¶ P. magis repugnat pfectioni defect' i actu q defectus in potentia. sed passibilitas importat solū defectū in potentia. cū ergo in corporib' beator sint fururi aliqui defect' in actu: sicut cicatrices vulnez in martyrib': ut in christo fuerūt: vr q nihil deperiet pfectioni eor si corpora illa passibilia ponāt. ¶ Sz ō: omne passibile ē corruptibile: quia passio magis facta abijcit a sba. sz corpa sanctor post resurrectionē erūt incorruptibilia: ut dī. j. Cor. xv. Seminat in corruptione: resurget in incorruptione. g erūt impassibilia. ¶ P. fortius nō patit a debiliori. sed nullū corp' erit fortī' corporibus sanctor de quibus dī. j. Cor. xv. Semiat in infirmitate surget in vtute. g erūt impassibilia ¶ Lterius videt q impassibilitas in oībus erit equalis: q. j. Cor. xv. dicit glo. q equalit oēs hnt q pati nō possūt. sed ex hoc erit eis q nō pnt pati q hnt dotē ipassibilitatis. g impassibilitas erit eqlis in oīb' ¶ P. negatiōes n recipiūt magis r minus sed impassibilitas ē quedā negatio vel puatio passibilitatis. g nō pōt ee maior in vno q in alio. P. magis albū dī qd ē nigro impmixtius. sz nulli corpori sanctor admiscebit aliqd de passibilitate g oīa erūt impassibilia equalit. ¶ Sz ō: merito debet rndere pmiū pportionalit. sed sanctor q dā fuerūt alijs maioris meriti. g cū impassibilitas sit qddā premiū: vr q in qbusdam sit maior q in alijs. ¶ P. impassibilitas diuidit ō dotē claritatis sed illa nō erit equalis in oīb': ut pz. j. Cor. xv. g nec impassibilitas. ¶ Lterius vr q impassibilitas sensum in actu a corpoīb' glorioſis excludit: qa sicut dicit phus in. ij. de aia Sentiri qddā pati est corpa aūt glorioſa erūt impassibilia. g nō sentient in actu. ¶ P. imutatio nālis pcedit imutationez aialem: sicut esse nāle pcedit ee itētionale. sz corpa glorioſa rone impassibilitatis nō imutabunt imutatione nāli. g nec imutatione aiali q requirit ad sentiendū. ¶ P. qncūq fit sensus i actu cū noua receptione fit nouū iudiciū. sz ibi nō erit nouū iudiciū: q nō erūt ibi cogitatiōes volubiles. g nō fiet sensus in actu. ¶ P. qn aia ē in actu vni' potentie remittit act' alteri' potētie. sed aia sūme erit intenta ad actū vtutis intellectiue q deū pteplabit. g nō erit aliq mō in actu sensitiue. ¶ Sz ō ē qd dī Apoc. j. Videbit eū ois ocul'. g erit ibi sensus in actu ¶ P. fm phm in. j. de aia: Aiatuz ab inaiato distinguit sensu r motu. sz erit ibi mot' in actu: q tanq scintille in arūdineto discurrēt Sap. iij. g r sensus in actu ¶ Lteri' vr q nō sint ibi oēs sēsus in actu. tact'.n. ē pm' inr alios sensus: ut dī in li. de aia. sz corpa glorioſa carebūt actu sensu tact': qa sensus tact' fit in actu p imutationē corpis aialis ab aliq exteriori corpe pdomināte in aliqua qlitatū actiuaz vel passiuaz qz ē tact' discretiu' qlis imutatio tūc ee nō poterit. g nō erit ibi ois sensus in actu. ¶ P. sensus gust' deseruit actui vtutis nutritiue. sed sicut supra dictū est post resurrectionē huiusmōi act' nō erit. g fruſtra eet ibi gust'. ¶ P post resurrectioez nihil corrūpet: q tota creatura vestiet qdā vtute incorruptionis. sz sensus odoratus i actu suo ee nō pōt nisi aliq corruptioe facta q odor nō sentiet sine aliq fumali euaporatioe q i qdā resolutione pfistit. g sensus odorat' nō erit ibi in suo actu. ¶ P. audit' ōseruit disciplinē: ut dī i li. de sensu r sensato: sz nō erit p' resurrectioez beatis necia aliq disciplina p sensibilia: q dina sapientia replebunt ex ipsi' dei visioe. g nō erit ibi audit'. ¶ P. visio fit fm q in pupilla recipit species rei vise. sz hoc nō poterit esse post resurrectionez in beatis. g nō erit ibi visus in actu qui tn est oiuz sensuū nobilior. pbatio medie: illud qd est lucidū in actu ut est receptiuū spēi visibilis. vn speculuz directe positū sub radio solis nō repzesentat spēz corporis oppositi: sed pupilla sicut r totū corpus erit claritate dotata. g nō recipiet in ea aliq spēs colorati corpis. ¶ P. fm pspectiuos omne qd videtur sub angulo videt. sz hoc nō ppetit corporibus glorioſis. g nō habebūt sensū visus in actu. pbatio medie: quādocūq aliquid videt sb angulo oz ee aliquā pportionē angulo ad distantiam rei vise: quia quod a remotiori videtur minus videt

ꝛ sub minori angulo. vnde posset cẽ ita paruꝰ angulus ꝙ nihil de re videretur. si ergo oculus glorioſus videbit sub angulo oportet ꝙ videat sub terminata distantia: ꝛ ita ꝙ non videat aliqd a remotiori ꝙ̃ modo videm⁹: qđ videt valđ absurdũ. ꝛ sic vĩ ꝙ sensus visus actu nõ erit i corpib⁹ gl̃iosis

¶ Sed ꝺ: potentia ꝓiũcta actui ẽ pfectior ꝙ̃ non ꝓiuncta. sed natura hũana erit in beatis in maxima pfectione. g̃ erũt ibi oẽs sensus in suo actu.

ꝺ. vicinius se habent ad animã potentie sensitiue ꝙ corpus. sed corpus premiabit vel puniet ꝓpter merita ꝛ demerita anime. g̃ ꝛ oẽs sensus premiabunt in btis: ꝛ punient in malis ſm delectationez ꝛ dolorem vel tristiciã que in opatiõe sensus consistunt. ¶ Ideo dicẽdũ ad ꝑmã. q. ꝙ passio dupliciter dr̃. Uno mõ cõmunit: ꝛ sic oĩs receptio passio dr̃: siue illud qđ recipit sit ꝓuenies recipienti ꝛ pfectiuũ ipsius siue ꝛ̃riũ ꝛ corruptiuuz. ab huiusmodi passionis remotione corpa gloriosa impassibilia nõ dicunt cũ nihil quod ẽ pfectionis eis sit auferendũ. Alio mõ dr̃ ꝓprie quã sic diffinit Damas. in. ij. li. Passio ẽ motꝰ pter nãm. vñ imodẽcatus motus cordis passio eius dr̃: sed moderatꝰ dr̃ eius opatio: cuiꝰ rõ ẽ: qz oẽ qđ patit trahit ad terminos agentis: qz agens assimilat sibi patiens: ꝛ iõ patiens inquãtũ huiusmõi trahit extra terminos ꝓprios in quibus erat. sic g̃ ꝓprie accipiendo passionẽ nõ erit in corporib⁹ sanctoꝝ resurgẽtiũ potentialitas ad passionẽ: ꝛ iõ impassibilia dicũt Hui⁹ aũt impassibilitatis rõ a diuersis diuersum ꝺe assignat. Quidã. n. attribuũt eã cõditioni elementoꝝ que aliter se habebũt tũc in corpe ꝙ̃ mõ se habent. dicũt. n. ꝙ elementa remanebũt ibi ſm ſbam. sed q̃litates actiue ꝛ passiue ab elemẽtl auferent. Sed hoc nõ vr̃ vez: quia q̃litates actiue ꝛ passiue sũt de pfectione elementoꝝ. vñ si sine eis repararent elementa in corpe resurgentis eẽnt minoris pfectionis ꝙ̃ mõ sũt. ꝛ ꝑterea cũ q̃litates ille sũt ꝓpa accñtia elementoꝝ ex forma ꝛ mã ipsoꝝ causata vr̃ valde absurdũ ꝙ cã maneat ꝛ effectus tollat: ꝛ iõ alĳ dicũt ꝙ manebũt q̃litates: sed non hẽbũt ꝓprias actiones diuina vtute id faciẽte ad ꝓseruationẽ hũani corporis. Sed hoc etiã nõ vr̃ posse stare: qz ad mixtionẽ requirit actio actiuaꝝ ꝛ passiuaꝝ qualitatũ. ꝛ ſm ꝓdñiuz vni⁹ vel alterius mixta efficiunt diuerse ꝓplexionis qđ oz ponẽ in corpore resurgentis: qz erũt ibi carnes ꝛ ossa ꝛ huiusmõi ptes quib⁹ omnib⁹ nõ ꝓpetit vna ꝓplexio. Et preterea ſm hoc impassibilitas ñ posſz poni dos in eis: qz nõ poneret aliquã dispositionem in ſba impassibili: sed solũ ꝓhibitionẽ passionis ab exteriori. ſ. ꝺina vtute que etiã posset idẽ facer̃ de corpe hois in statu hui⁹ vite: ꝛ iõ alĳ dicũt ꝙ i ipso corpore erit aliqd ꝓhibẽs passionẽ corporũ gloriosoꝝ. ſ. nã ꝙnti corpis quã ponũt venire i ꝓpositionẽ hũani corpis ad ꝓciliandũ elemẽta in armoniã quandã ꝙ quã possint cẽ debita mã anime rationalis: sed tñ i statu hui⁹ vie ꝓpter oñiuz nãe elemẽtaris corpꝰ hũanũ patit ad similitudinẽ alioꝝ elementoꝝ: sed in resurrectione oñabit natura quinti corpis. ꝛ iõ corpꝰ hũanũ reddet impassibile ad sil̃itudinẽ corpis celestis. Sed hꝰ nõ põt stare: quia corpꝰ quintũ nõ venit materialiter ad ꝓpositionẽ corpis hũani: ut in. ij. li. ostensũ est. Et ꝑterea impossibile ẽ dicere ꝙ aliqua vtus nãl qualis est virtus corporis celestis transferat corpꝰ hũanũ ad ꝓpetatem glorie qualis est impassibilitas corporis glorioſi: cũ immutationẽ corpis hũani aplus attribuat vtuti christi: qz q̃lis celestis tales ꝛ celestes. ſ. Cor. xv. ꝛ Phil. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre ꝛc̃. Et ꝑterea nõ põt natura celestis ita dominari in corpe hũano quin nã elementaris remaneat cui ex essentialib⁹ suis ꝑncipijs passibilitas ineſt: ꝛ ideo alĳ dicendũ ꝙ omnis passio fit p victoriam agentis sup patiẽs: aliaſ nõ traheret ipm ad suos terminos. impossibile ẽ aũt ꝙ aliquid oñet supra patiens nisi in ꝙtũ debilitat dominiũ forme ꝓprie supra mãm patientis loquendo de passione q̃ est circa nãm de qua nũc loquimur. nõ. n. põt mã subĳci vni ꝛrioꝝ sine h⁹ ꝙ tollat dominiũ alterius sup ipsam vel saltez diminuat. corpus aũt hũanũ ꝛ quicqd in eo ẽ pfecte erit subiectũ anime rõnali: sicut etiã ipa pfecte subiecta erit deo: ꝛ iõ in corpore glorioſo nõ poterit eẽ aliqua mutatio ꝛ̃ dispositionem illã qua pficitur ab anima: ꝛ ideo corpora illa erũt impassibilia. ¶ Ad ꝑmũ ergo dicendum ſm Anſhel. ꝙ mortale ponitur in diffinitiõe hois a philosophis qui nõ crediderũt hominẽ totũ aliquãdo posse esse immortalem: quia nõ viderũt hoies nisi ſm huiusmõi mortalitatis statuz. Uel põt dici ꝙ ſm philosophuz in octauo Meta. quia differentie essentiales sũt nobis incognite: vtimur q̃cz differentijs accidentalib⁹ ad significandum essentiales differentias que sũt accñtaliũ cause. vñ mortale ñ ponit in diffinitione hominis quasi ipsa mortalitas ad essẽtiam hois pertineat: sed quia illud qđ ẽ causa passibilitatis ꝛ mortalitatis scõm presentẽ statum. ſ. ꝓpositio ex cõtrarijs ẽ de essentia hominis: sed tũc nõ erit causa eius ꝓpter victoriam aie super corpus. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ duplex est potentia: ligata: ꝛ libera: ꝛ hoc non solũ ẽ vez de potentia actiua sed etiam passiua: forma enim ligat potentiam materie determinando ipsaz ad vnũ scõm ꝙ dominat super eam: ꝛ quia in rebus corruptibilibus nõ pfecte dominat forma sup materiam: nõ perfecte põt ligare ipsam quin recipiat interdũ per aliquam passionẽ dispositionem contrariam forme: sed in sanctis post resurrectionem omnino anima dominabit supra corpus: nec illõ dominiũ aliquo modo poterit auferri: quia ipsa erit ũmutabilit ꝺo ſbiecta qđ ñ fuit i statu ĩocẽtie

ꝛ ideo in coꝛpoꝛalib⁹ illis manet eadē ꝓpotētia ad
formā aliā que nūc ineſt quantū ad ſubſtantiam
potentie: ſed erit ligata ꝑ victoriaz aīe ſupꝛa coꝛp⁹
vt nunq̄ in actuz paſſionis exire poſſit. ¶ Ad 3m
dom q̄ qualitates elemētares ſūt inſtrumēta aīe
vt pz in ſcō de anima: qz caloꝛ ignis in coꝛpe aia
lis regulatur in actu nutriendi ꝑ virtutez aīe. quā
do autē agens ꝓncipale eſt pfectum ꝛ nō eſt aliq̄s
defectus i inſtrumēto: nulla actio ꝓcedit ab inſtru
mento niſi ſm diſpoſitiōez ꝓncipalis agentis: ꝛ iō
in coꝛpibus ſanctoꝝ poſt reſurrectionez nulla ac
tio vel paſſio poterit ꝓuenire a qualitatib⁹ elemē
taribus que ſit ꝓtra diſpoſitionē aīe que intendit
ꝓſeruare coꝛpus. ¶ Ad 4m dom ſm Aug. in epi
ſtola ad Cōſentinū: q̄ valet diuina potētia de iſta
viſibili atq̄ tractabili natura coꝛpoꝝ quibuſdaz
manentib⁹ auferre q̄s voluerit qualites. vnō ſic
ab igne fornacis chaldeoꝝ abſtulit virtutez ꝓbu
rendi quātum ad aliq̄d: qz coꝛpoꝛa pueroꝝ illeſa
ſeruata ſūt: ſed manſit quantum ad aliq̄d: qz ille
ignis ligna ꝓburebat: ita aufert ab humoꝛib⁹ paſ
ſibilitatez ꝛ dimittet nām. Mod⁹ aūt quo hoc fi
et dicē eſt. ¶ Ad q̄ntuz dicēdū q̄ cicatrices vul
nerū nō erunt in ſanctis nec in chriſto fuerunt in
quātuz imporꝛtēt aliquez defectū: ſed q̄ntuz ſunt ſi
gna ꝓſtantiſſime vꝛtutis qua paſſi ſūt ꝑ iuſticia et
fide: vt ex hoc ꝛ ipſis ꝛ alīs gaudiū creſcat: vnde
dicit Aug. xxij. de ciuitate dei: Neſcio quō ſic affici
mur amoꝛe martyrū beatoꝝ vt velim⁹ in illo re
gno in eoꝝ coꝛpibus videre vulnerū cicatrices q̄
ꝑ chriſti noīe ptulerūt: ꝛ forꝛaſſe videbimus: nō
deforꝛmitas in eis ſz dignitas eſt: ꝛ quidez quāuis
in coꝛpe nō coꝛporis ſz virtutis pulchꝛitudo fulge
bit. nec tamē ſi aliqua martyrib⁹ amputata ꝛ ab
lata ſūt mēbꝛa ſine ipſis mēbꝛis erunt in reſurre
ctione moꝛtuoꝛū: q̄bus dictuz ē: Capillus de capi
te vīo nō peribit. ¶ Ad ſcōam q̄nez dom q̄ im
paſſibilitas pōt duplr ꝓſiderari: vel ſm ſe vel ſm
cauſā ſuā. ſi ſm ſe ꝓſideret: qz ſolam ꝓuationē vel
negationē imporꝛtat nō ſuſcipit magis ꝛ min⁹ ſed
erit equalis in omnib⁹ beatis. Si aūt ꝓſideret ſm
cām ſuaz ſic erit maioꝛ in vno q̄ i alio. cauſa autē
eius ē dominiū aīe ſuper coꝛp⁹: qō q̄dez dominiū
cauſat ex hoc q̄ fuitur deo immobiliē. vnde i illo
qui pfectius fruit ē maioꝛ impaſſibilitatis cauſa.
¶ Ad ꝑmū g̃ dom q̄ glo. in illa loq̄tur de impaſ
ſibilitate ſm ſe ꝛ nō ſm cām ſuam. ¶ Ad ſcōm
dom q̄ quāuis negationes ꝛ ꝓuationes ſm ſe nō
intēdant nec remittant: tamē intēdūtur ꝛ remittū
tur ex cauſis ſuis: ſicut dī eſſe locus magis tenebꝛo
ſus qui habet plura ꝛ maioꝛa obſtacula lucis.
Ad tertiū dom q̄ aliqua nō ſolū intēdunt ꝑ receſ
ſum a ꝓtrario ſed etiā ꝑ acceſſuz ad terminū ſicut
lux intēditur: ꝛ ꝓma etiā impaſſibilitas eſt maioꝛ
in vno q̄ in alio: q̄uis i nullo aliq̄d paſſibilitatis
remaneat. ¶ Ad tertiā q̄nez dom q̄ aliquē ſen
ſum eſſe in coꝛpibus beatoꝝ oēs ponunt: alias vi
ta coꝛpalis ſanctoꝝ poſt reſurrectionē aſſimilaret
magis ſomno q̄ vigilie: qō nō competit illi perfe
ctioni eo q̄ in ſomno coꝛpus ſenſibile nō eſt i vlti
mo actu vite: ꝓpter quod ſomnus dicitur vite di
midium in. j. Eth. ſed in modo ſentiendi diuerſi
diuerſa opinant. Quidaz. n. dicunt q̄ quia glori
oſa coꝛpoꝛa erunt impaſſibilia ꝛ ꝓpter hoc rece
ptibilia peregrine impreſſionis: ꝛ multo minus q̄
coꝛpoꝛa celeſtia: q̄ nō erit ibi ſenſus in actu per re
ceptionem alicuius ſpecici a ſenſibilibus ſed magꝫ
extra mittendo. Sed hoc nō poteſt eſſe: quia i re
ſurrectione natura ſpeciei manebit eadem in ho
mine ꝛ in omnibus partibus eius. huiuſmōi au
tem eſt natura ſenſus vt ſit potentia paſſiua: vt i
ſcō de anima ꝓbat pīus. vnde ſi in reſurrecti
one ſancti ſentirent extra mittendo ꝛ nō recipien
do: non eſſet ſenſus in eis virtus paſſiua ſed actī
ua: ꝛ ſic non eſſet eiuſdem ſpeciei cū ſenſu qui nūc
eſt: ſed eſſet aliqua alia virtus eis data. ſicut enīz
materia nunquam fit forma: ita potentia paſſiua
nunquam fit actiua. Et ideo alī dicunt q̄ ſenſus
in actu fiet per ſuſceptionem non quidem ab exte
rioꝛibus ſenſibilibus ſed per effluxum a ſuperio
ribus viribus: vt ſicut nunc ſuperioꝛes vires acci
piunt ab inferioꝛibus: ita tunc econuerſo inferio
res accipient a ſuperioꝛibus. ſed ille motus rece
ptionis non facit vere ſentire: quia omnis potētia
paſſiua ſm ſue ſpecici rationem determinat ad
aliquod ſpeciale actiuum: quia potētia inquātuz
huiuſmodi habet ordinem ad illud reſpectu cui⁹
dicitur. vnde cum ꝓpꝛium actiuum in ſenſu ex
terioꝛi ſit res exiſtens extra animā: ꝛ nō intentio
eius exiſtens in imaginatiōe vel rōne ſi organum
ſentiendi nō moueat a rebus extra: ſed ex imagi
natione vel alīs ſuperioꝛibus virib⁹ nō erit vere ſen
tire. vñ nō dicim⁹ q̄ frenetici ꝛ alī mēte capti: in
quibus ꝓpter victoriā imaginatiue vꝛtutis fit hu
iuſmodi fluxus ſpeciez ad organa ſentiendi vere
ſentiant: ſed q̄ videt eis q̄ ſentiant: et ideo dicen
dum eſt cū alīs q̄ ſenſus coꝛpoꝝ glorioſoꝝ erit ꝑ
ſuſceptionē a rebus que ſūt extra animā. Sed ſci
endū q̄ organa ſentiendi immutant a rebus que
ſūt extra animā duplicit. Uno mō immutatione
naturali: quādo. ſ. organū diſponit eadem quali
tate naturali qua diſponit res extra animam que
agit in ipſum: ſicut cū manus fit calida ꝛ aduſta
ex tactu rei calide: vel odoꝛifera ex tactu rei odo
rifere. Alio mō immutatione ſpirituali quando
recipit qualitas ſenſibilis in inſtrumento ſm eſſe
ſpirituale. i. ſpecies ſiue intentio qualitatis: ꝛ non
ipſa qualitas: ſicut pupilla recipit ſpeciem albedi
nis: ꝛ tamē ipſa nō efficit alba. ꝓma ergo rece
ptio nō cauſat ſenſum per ſe loquendo: quia ſen
ſus ē ſuſceptiu⁹ ſpeciez in mā ꝓpter mām. i. ꝓter
eſſe materiale quod habebant extra animam: ut

dicit in secūdo de anima. ⁊ hec receptio immutat nām recipientis: qz recipit hoc modo q̄litas scōm esse suū māle. vñ ista receptio nō erit in corpibus glorioſis: sed secūda que p se facit sensū in actu ⁊ nō immutat nām recipientis. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicēdū q ia pz ex dictis q p hāc passionē q̄ est in actu sentiēdi: q̄ nō est aliud q̄ receptio p̄dicta nō trahitur corp' extra nālez suā q̄litatē sed spūaliē pficit vnde impassibilitas glorioſoz corpoz hāc passionem nō excludit. ¶ Ad secundū dicendū q oē passiuū recipit actionē agentis scōm suū moduz. si ergo aliquid sit qō natum sit imitari ab actiuo nāli ⁊ spirituali immutatione: imutatio nālis ꝑcedit immutationē spūalē: sicut eē nāle precedit eē intentionale. si aūt natū sit immutari tm̄ spūaliē nō oz q immutet nāliē: sicut de aere qui nō est receptiu' coloriſ fm esse nāle sed solū fm eē spirituale: ⁊ iō hoc solūmō īmutat: sicut ecōuerso corpa inanímata immutant p q̄litates sensibiles solum nāliter ⁊ nō spiritualiē. in corporib' aūt glorioſis nō poterit eē aliqua immutatio nālis: ⁊ iō ibi erit spiritualis immutatio tm̄. ¶ Ad 3m dicendū q sicut erit noua receptio spēi in organo sentiendi: ita erit nouū iudiciū sensus cōis: nō aūt nouū iudiciū intellect' de hoc: sicut fit in eo qui videt aliquid qō ꝓius sciuit. qō aūt Aug' dicit q nō erūt ibi cogitatiōes volubiles: intelligit de cogitationibus intellectiue partis: vñ nō est ad ꝓpositū.

¶ Ad quartū dicendū q q̄n vnū duoz ē rō alteri' occupatio aīe circa vnū nō impedit nec remittit occupationes eius circa aliud: sicut medicus duz videt vrinā nō min' pōt ꝓsiderare regulas artis de coloribus vrinaz. sed magis: ⁊ qz de' apprehendet a sanctis: ut rō oiuz que ab eis agent vel cognoscētur: ideo occupatio eoz circa sensibilia sentienda vel quecūq; alia ꝓtēplanda aut agenda in nulla impediet diuinā ꝓtemplationē nec ecōuerso. Uel dicendū q iō vna potentia impedit in suo actu q̄n alia vehemēt operat: qz vna potentia de se ñ sufficit ad tam immensaz opationē nisi ei subueniat per id qō erat alīus potentius vel mēbris influēdū a ꝓncipio vite. ⁊ quia in sanctis erūt oēs potentie pfectissime: vna poterat intēse opari: ita q ex h' nullū impedimentū prestabit actioni alteri' potētie: sicut ⁊ in christo fuit. ¶ D q̄rtā. q. dicendū q circa hoc ē duplex opinio. Quidam. n. dicūt q i corporib' glorioſis erūt oēs potentie sensuū: ñ tñ erūt in actu nisi duo sensus. s. visus ⁊ tact': nec h' erit ex defectu sensuū: sed ex defectu medij ⁊ obiecti. nec tñ erūt frustra: qz erūt ad integritatē hūane nature: ⁊ ad cōmendandā sapientiā creatoris. Sed hoc nō videt vez: qz illud qō ē mediū in ist' sensib': ē etiā in alīus mediū. in visu. n. ē medium aer qui etiā est mediū in auditu ⁊ adoratu: sic pz in secūdo de aīa. sīr etiā gustus habet mediū conīūctū sicut ⁊ tact': cū gustus sit quidā tact': ut i eodem libro dr. odor etiā erit ibi qui ē obiectū odoratus: cū ecclesia cantet q odor suauissim' erunt carmina sanctoz. laus etiā vocalis erit in patria. vñ Aug' dicit sup illud psal. Exultatiōes dei i gutture eoz q corda ⁊ lingue nō desinēt laudare deum. Et idē etiā habet p gl. sup illud Osee. xiij. In cantico ⁊ ꝙimbalis ⁊c. Et iō fm alios dicendū q etiā odorat' ⁊ audit' erūt ibi in actu: sed gustus nō erit in actu: ita q immutet ab aliq̄ cibo vel potu sumpto: ut patet ex dictis: nisi forte dicat q erit gustus ibi in actu p immutationem lingue ab aliq̄ humiditate adiuncta. ¶ Ad ꝓmū ḡ dicendū q qualitates quas tact' ꝓcipit sūt ille ex quib' cōstituit animalis corpus: vnde p qualitates tangibiles corpus animalis fm statū presentē natū est immutari immutatione nāli ⁊ spūali ab obiecto tactus: ⁊ ideo tact' dr maxime mālis int' alios sens' quia habet plus de māli immutatiōe adiunctum nō tamē immutatio mālis se habet ad actū sentiendi qui pficit spirituali immutatiōe nisi p accns ⁊ iō in corporib' glorioſis a quib' impassibilitas excludit nālem immutatiōez erit immutatio a q̄litatib' tangibilib' spiritualis tm̄: sicut ⁊ in corpe Ade fuit: q nec ignis vrere nec gladius scindere potuisset: ⁊ tamē hoz sensum habuisset. ¶ Ad secundū dicendū q gustus fm q ē sensus alīmēti nō erit in actu: si tñ erit fm q est iudiciū saporuz hoc eē poterit forte fm modū p̄dictū. ¶ Ad 3m. dicendū q quidā posuerūt q odor nihil aliud est q̄ quedā fumalis euaporatio. sed hec positio nō pōt eē vera: qō pz ex hoc q vultures currūt ex odore percepto ad cadauer ex locis remotissimis': nec essz possibile q euaporatio aliq̄ ptingerz a cadauere ad tam remota loca: etiā si totū resoluere tur in vaporē: ⁊ precipue cū sensibilia in equali distantia ad quālibet ptem immutēt. vñ odor īmutat mediū q̄q; ⁊ instrumentū sentiēdi spirituali immutatiōe sine aliqua euaporatiōe ptingent ad organū. sed q aliq̄ euaporatio requirat: hoc ē da odor in corporib' ē humiditate aspersus. vñ oportet resolutionē fieri ad hoc q pcipiat. sed i corporibus glorioſis erit odor in vltima sua pfectione nullo mō p humidū suppressus. vnō immutabit spirituali immutatiōe: sicut odor fumalis euaporationis facit: ⁊ sensus odoratiu' in sanctis: qz nulla humiditate impediet cognoscēs: nō solū excellentias odoz: sicut nūc in nobis ꝓtingit propter nimiam cerebri humiditatē: sed etiam nimias odorum differētias. ¶ Ad q̄rtū dicendū q erit in patria laus vocalis: q̄uis quidā aliter dicāt: ⁊ sola immutatione spirituali organū audit' immutabit i beatis: nec erit ꝓpter disciplinā qua scientiā acq̄rat: sed ꝓpter pfectionē sensus ⁊ delectationem. Quomō aūt vox ibi formari poterit in secūdo libro dis. ij. dictū est. ¶ Ad quintū dicendū q intēsio luminis nō impedit receptionem spiritualem

ſpeciei coloris: dūmodo maneat i nā diaphani: ſi cut patet q̄ q̄tūcūq; illumineť aer pōt eē mediuz in viſu: ⁊ q̄to eſt magis illuminat' tanto p ipſum clarius aliq̄d vī niſi ſit defect' ex debilitate viſus: qō aūt ſpeculo ſuppoſito directe radio ſolis ñ ap pareat ſpecies corporis oppoſiti: nō ē ꝓpter hoc q̄ impediať receptio ſed ꝓpter hoc q̄ impediť re uerberatio. oz. n. ad hoc q̄ forma in ſpeculo appa reat q̄ fiat quedā reuerberatio ad aliq̄d corpus obſcuz: ⁊ ideo plūbum vitro adiūgiť in ſpeculo banc aūt obſcuritatem radius ſolis repellit. vnde non pōt apparere ſpecies aliq̄ in ſpeculo. claritas aūt corporis glorioſi nō aufert diaphanitatē a pu pilla: qz gloria nō tollet nāz. vnde magnitudo cla ritatis in pupilla magis faciet ad acumē viſus q̄ ad eius defectū. ¶ Ad 6m dicendū q̄ q̄to ſenſus ē pfectior tanto ex minori immutatione facta pōt obiectū ſuū ꝓcipere: q̄to aūt ſub minori angulo viſus a viſibili immutať tanto minor imutatio ē ⁊ inde eſt q̄ viſus pfectior magis a remoto aliq̄d videri pōt q̄ viſus debilior: qz q̄to a remotiori vī ſub minori angulo vī. ⁊ quia viſus corpis glorioſi erit pfectiſſim' ex puiſſima imutatiōe poterit vi dere. vñ ſub angulo multo minori videri poterit: q̄ mō poſſit ⁊ p ꝓns multo magis a remoto.

¶ Ad ſecūdum ſic pro cediť: Uī q̄ ſubtilitas nō ſit ꝓpetas corpis glorificati. ꝓpria. n. glorie excedit ꝓprietatem nature: ſicut claritas glie claritatem ſolis q̄ ē ma xime in nā. ſi g̃ ſubtilitas ē ꝓpetas corporis gl'oſi. vī q̄ corpus glorioſum futuz ſit ſ̄btilius oi qō eſt ſubtile in natura: ⁊ ita erit ventis aereq; ſubtilius qō ē hereſis a Greg'. in cōſtantinopolitano vrbe dānata: ut ipſe narrat in. xiiij. li. moza. ¶ Ꝓ. ſicut caliditas ⁊ frigiditas ſūt quedā q̄litates ſimpliciū corpoz. ſ. elementoz: ita ⁊ ſubtilitas. ſ. calor ⁊ a lie qualitates elementoz nō intēdunť in corporibus glorioſis magis nūc immo magis ad mediuz reducenť. g̃ nec ſubtilitas in eis erit maior q̄ nunc fit. ¶ Ꝓ. ſ̄btilitas in corporib' inueniť ꝓpť puita tem māe. vnde corpa q̄ hñt min' de mā ſub equa libus dimenſiōib' dicim' magis ſ̄btilia: ut ignem aere ⁊ aerem aqua ⁊ aquā terra. ſed tm̄ de materia erit in corporib' glorioſis q̄tū nūc eſt: nec di menſiones erūt maiores: ut ex. s̄. dictis patet. g̃ nō erunt magis ſ̄btilia q̄ mō ſint. ¶ Sed ꝓ ē quod dī ꝑmo Lor. xv. Seminať corp' aiale: ſurget ſpūa le. i. ſpiritui ſile. ſed ſubtilitas ſpūs excedit omnē ſubtilitatē corporis. g̃ corpa glorioſa erūt ſ̄btiliſſi ma. ¶ Ꝓ. corpa q̄to ſūt ſubtiliora tanto nobilio ra. ſed corpa glorioſa ſūt nobiliſſima. g̃ erūt ſ̄btiliſſima. ¶ Ulteri' vī q̄ rōne huī ſubtilitatis com petat corpi q̄ ſit ſimul in eodē loco cū alio corpe nō glorioſo: qz ut dī Phil'. iij. Reformabit corpus humilitatis noſtre ꝓfiguratū corpi claritatis ſue ſed corpus chriſti potuit ſimul eē cū alio corpore in eodē loco: ut ꝓz ꝓ hoc q̄ intrauit poſt reſurrectionez ad diſcipulos ianuis clauſis: ut dī Job. xx g̃ ⁊ corpora glorioſa rōne ſubtilitatis poterūt eſſe cū aliis corpib' nō glorioſis in eodem loco. ¶ Ꝓ. corpora glorioſa erūt nobiliora omnib' aliis corporib'. ſed quedā corpa nūc rōne ſue nobilitatis poſſūt ſimul eē cū aliis corporib'. ſ. radij ſolares. g̃ multo fortius hoc ꝓueniet corporib' glorioſis.

¶ Ꝓ. corpus celeſte nō pōt diuidi ad min' q̄tum ad ſ̄bam ſperaz. vnō dī Job. xxxvij. q̄ celi velut ere ſolidiſſimi firmati ſūt. ſi g̃ corp' glorioſum nō pōt rōne ſubtilitatis eē ſimul cū alio corpore i eodem loco nūq̄ ad celū empyreū aſcēdere poterit qō eſt erroneū. ¶ Ꝓ. corpus qō non pōt eē ſimul cū alio corpore pōt ex alterius obſtaculo impediri in motu ſuo: vel etiam includi. ſed hec nō pñt ꝓtingere corporib' glorioſis. g̃ poſſunt ſimul eē in eodem loco cū aliis corporib'. ¶ Ꝓ. ſicut ſe habz punctus ad punctū: ita linea ad lineā ⁊ ſupficies ad ſupficiem ⁊ corpus ad corpus. ſed duo puncta pñt eſſe ſimul: ut patet qñ due linee ſe tangūt. ⁊ ſimiliť due linee i ꝓtactu duaz ſupficiez. ⁊ due ſupficies i ꝓtactu duoz corpoz: quia ꝓtigua ſūt quoz vlti ma ſūt ſimul: ut patet. vj. phy. g̃ non eſt ꝑ naturaz corporis quin poſſit eē cū alio corpe in codē loco ſed quicq̄d nobilitatis natura corporis patiť tom corpori glorioſo ꝓſtabiť. ergo corpus glorioſum ex ſue ſubtilitatis ꝓprietate habebit q̄ poſſit eē ſimul cū alio corpe in codē loco. ¶ Sed ꝓtra eſt qō Boetius dicit in li. de trini. in numero differē tiam varietas accidentium facit. nam tres homines neq; genere neq; ſpecie ſed ſuis accidentib' diſtant. nam ſi vel animo cūcta ab his accētia ſepamus. tamen locus eſt cūctis diuerſus quem vnuz fingere nullo mō poſſum'. g̃ ſi ponant duo corpa eē in vno loco erūt vnū corp' nūero. ¶ Ꝓ. corpa glorioſa maiorē ꝓueniētiā hēbūt cū loco q̄ ſpūs angelici. ſz ſpūs āgelici: ut q̄dā dicūt nō poſſent diſtingui numero niſi eēnt in diuerſis locis: ⁊ ꝓpter hoc ponūt q̄ neče eſt eos eē in loco ⁊ q̄ ante mūdum creari nō potuerūt. g̃ multo magis debēt dicere q̄ duo corpora qualiacūq; nō poſſunt ſimul eſſe in eodem loco. ¶ Ulteri' videť q̄ nec etiā per miraculū fieri poſſit q̄ duo corpa ſint in codē loco. ñ. n. pōt fieri per miraculū q̄ duo corpa ſint ſimul duo ⁊ vnū: quia hoc eēt facere ꝓdictoria eſſe ſimul. ſed ſi ponant duo corpa eſſe ſimul ſequeť illa duo corpora eſſe vnū. g̃ nō ē poſſibile hoc per miraculum fieri. ꝓbatio medie ſint duo corpora in eodem loco quoz vnū dicať. a. ⁊ aliud. b. aut g̃ dimenſiones. a. erūt eedem cū dimenſionib' loci: aut alie. ſi alie. g̃ erūt alie q̄ dimenſiones ſepate qō nō pōt poni: quia dimenſiones que ſūt int' terminos loci nō ſūt in aliquo ſubiecto niſi ſint in corpore locato. ſi autez ſunt eedem. g̃ eadez ratione

dimensiones.b.erũt eedẽ cũ dimensionib⁹ loci. ſz quecũq; vni ⁊ eidem ſũt eadem ſibi inuicem ſunt eadẽ.g̃ dimenſiones.a.⁊.b.ſũt eedẽ.ſed duoꝝ coꝛpoꝝ nõ poſſunt eẽ eedẽ dimenſiones ſicut nec eadem albedo.g̃.a.⁊.b.ſũt vnũ coꝛpus ⁊ erant duo g̃ſũt ſimul vnũ ⁊ duo. ¶ ℞. cõmunes animi cõceptiones nõ põt aliq̃d miraculoſe fieri:ut.ſ.parſ nõ ſit minoꝛ toto:qꝛ ꝓria cõmunib⁹ ꝓceptionib⁹ directe ꝓdictionẽ indudũt.ſilr nec ꝓcluſiones geometrice que a cõmunib⁹ ꝓceptionib⁹ infallabiliꝛ deducunt:ſicut q̃ triangul⁹ nõ habeat tres angulos equales duob⁹ rectis.ſilr nec aliquid põt fieri in linea ꝓ diffinitionem linee:qꝛ ſepare diffinitionez a diffinito eſt ponere duo ꝓdictoꝛia eẽ ſimul. ſed duo coꝛpoꝛa eſſe in eodem loco eſt ꝓ ꝓcluſiones geometrie:⁊ ꝓ diffinitionẽ linee.g̃ nõ põt per miraculũ fieri.ꝓbatio medie ꝓcluſio ẽ geometrie q̃ duo circuli nõ tangant ſe niſi in pũcto.ſi autez duo coꝛpoꝛa circularia eẽnt in eodez loco duo circuli deſignati in eis ſe tangerent ſm totũ.ſilr etiã eſt ꝓ diffinitionem linee q̃ infra duo pũcta ſit pl⁹ q̃ vna linea recta:qõ ꝓtingeret ſi duo coꝛpoꝛa eſſent in eodẽ loco:qꝛ infra duo pũcta ſignata in diuerſis ſupficieb⁹ loci cẽnt due linee recte duoꝝ coꝛpoꝝ locatoꝝ. ¶ ℞. hoc nõ vꝛ poſſe fieri ꝑ miraculũ q̃ coꝛpus incluſũ in alio coꝛpoꝛe nõ ſit i loco:qꝛ ſic haberet locũ cõmunẽ ⁊ nõ ꝓꝑuz qõ non poteſt eẽ. ſed hoc ſequeret ſi duo coꝛpoꝛa eẽnt in eodem loco.g̃ hoc nõ põt fieri ꝑ miraculũ. ꝓbatõ medie: ſint duo coꝛpoꝛa in eodẽ loco quoꝝ vnuz ſm quãlibet dimenſionẽ ſit maius alio:coꝛp⁹ minus erit icluſũ coꝛpe maioꝛe:⁊ locꝰ coꝛpis maioꝛis erit locus eius cõmunis:locũ aũt ꝓꝑiũ nõ hẽbit quia ñ erit aliqua ſuperficies coꝛporis actu ſignata que ꝓtinet ipſam quod eſt de ratione loci.g̃ nõ habebit locũ ꝓꝑium. ¶ ℞. locus ꝓportionaliꝛ reſpondet locato.ſed nũq̃ põt per miraculũ fieri q̃ idem coꝛpus ſit ſimul in diuerſis locis niſi ꝑ aliquam conuerſionem:ſicut accidit in ſacro altaris g̃ nullo mõ põt per miraculũ fieri q̃ duo coꝛpoꝛa ſint ſimul in eodem loco. ¶ Sed ꝓ eſt q̃ btã vgo filiũ ſuũ miraculoſe peperit.ſed i illo partu opoꝛtuit duo coꝛpoꝛa eſſe ſimul in eodem loco:qꝛ coꝛpus pueri exiens claustra pudoris nõ fregit.g̃ põt miraculoſe fieri q̃ duo coꝛpa ſint in eodẽ loco. ℞. hoc idem põt oſtendi per hoc q̃ dñs ad diſcipulos intrauit ianuis cluſis:Joh.xx ¶ Lteriꝰ videt q̃ coꝛpus gloꝛioſum poſſit eẽ cũ alio gloꝛioſo in eodem loco:qꝛ vbi eſt maioꝛ ſubtilitas ibi ẽ minoꝛ reſiſtentia.ſi ergo coꝛpus gloꝛioſum ẽ ſubtilius q̃ nõ gloꝛioſum:minus reſiſtet coꝛpoꝛi gloꝛioſo:⁊ ita ſi coꝛpus gloꝛioſum poterit eẽ cũ non gloꝛioſo.coꝛpoꝛe in eodem loco:multo foꝛtiꝰ cum coꝛpoꝛe gloꝛioſo. ¶ ℞. ſicut coꝛpus gloꝛioſum eſt ſubtilius nõ gloꝛioſo:ita vnũ gloꝛioſum erit ſubtilius alio.ſi ergo coꝛp⁹ gloꝛioſũ poterit eſſe ſilr cũ nõ gloꝛioſo:⁊ coꝛpus gloꝛioſum magis ſubtile poterit eſſe cũ gloꝛioſo miꝰ ſubtili. ¶ ℞. coꝛpus celi eſt coꝛpus ſubtile ⁊ erit tũc glorificatũ.ſed coꝛp⁹ alicui⁹ ſancti eſſe poterit ſimul cũ coꝛpoꝛe celi:qa poterũt ad terram deſcendere ⁊ aſcendere ꝑ ſue libitu voluntatis.ergo duo coꝛpa ſubtilia vel gloꝛioſa poterũt eſſe ſimul. ¶ Sed ꝓ:coꝛpoꝛa gloꝛioſa erũt ſpiritualia.i.ſpiritibus quantũ ad aliq̃d ſimilia.ſed duo ſpũs non poſſũt eſſe in eodz loco quãuis ſpũs ⁊ coꝛpus poſſint eſſe in eodẽ loco:ut in primo libꝛo diſ.xxxvij.dictũ eſt. ergo nec duo coꝛpoꝛa gloꝛioſa poterũt eſſe in eodem loco.

¶ ℞. duoꝝ coꝛpoꝝ ſimul exiſtẽtiũ vnũ ab alio penetrat.ſed penetrari ab alio coꝛpoꝛe ẽ ignobilitatis que omnino a coꝛporib⁹ gloꝛioſis aberit.ergo nõ poterũt eſſe duo coꝛpa gloꝛioſa ſimul ¶ Lteriuſ videt q̃ ex ſua ſubtilitate remoueat a coꝛpoꝛe glorificato neceſſitas exiſtendi in equali loco. coꝛpora.n.gloꝛioſa erũt cõformia coꝛpoꝛi chriſti:ut patet Phil.iij.ſed coꝛpus chriſti nõ coartat hac neceſſitate ut ſit in loco equali:vnde ꝓtinet totũ ſub paruis vel magnis dimenſionib⁹ hoſtie conſecrate.g̃ ⁊ hoc idem erit in coꝛporibus gloꝛioſis. ¶ ℞ phus probat in.iij.phy.q̃ ſi duo coꝛpoꝛa ſũt i eodem loco:ſequitur q̃ maximum coꝛpus obtineat minimũ locũ:quia diuerſe ptes eius poterũt eſſe in eadem parte loci.nõ. n. differt vtꝝ duo coꝛpa vel quotcũq; ſint in eodẽ loco. ſed coꝛp⁹ gloꝛioſũ erit ſimul in eodẽ loco cũ alio coꝛpoꝛe:ut dicit cõmuniter.ergo poterit eſſe in quouis paruo loco. ¶ ℞. ſicut coꝛp⁹ videt rõne ſui coloris ita cõmenſurat loco ratione ſue quãtitatis.ſed coꝛpus gloꝛioſum ita ſubiectũ erit ſpiritui q̃ poterit videri ⁊ nõ videri:ꝓcipue ab oculo nõ gloꝛioſo ꝑ ſuo libitu volũtatis:ut patuit in chriſto.ergo ita quãtitas ſubijciet nutui ſpiritus q̃ poterit eſſe in magno vel paruo loco:⁊ habere magnã vel paruam quãtitatem ad libitũ. ¶ Sed ꝓ eſt qõ phus dicit in quarto phy. q̃ omne qõ eſt in loco eſt in loco equali ſibi.ſed coꝛpus gloꝛioſuz erit in loco. g̃ erit in loco equali ſibi. ¶ ℞. eedem ſunt dimenſiones loci ⁊ locati:ut probat in 4° phy. ſi ergo locꝰ eſſz maioꝛ locato:eſſet idem maius ⁊ miꝰ ſeipſo: qõ eſt incõueniens ¶ Lteriꝰ videt q̃ coꝛpus gloꝛioſum rõne ſue ſubtilitatis ſit impalpabile. Gregoꝛius.n.dicit in homel.in octaua paſche: Coꝛrũpi neceſſe ẽ qõ palpat.ſed coꝛp⁹ gloꝛioſũ erit incoꝛꝛuptibile.g̃ erit impalpabile. ¶ ℞. omne qõ palpat reſiſtit palpanti.ſed qõ põt eſſe ſimul cũ aliquo ñ reſiſtit ei.cũ ergo coꝛpus gloꝛioſũ poſſit eſſe ſimul cũ aliquo coꝛpoꝛe:nõ erit palpabile. ¶ ℞. dẽ coꝛpus palpabile eſt tangibile. ſed oẽ tangibile coꝛp⁹ habet q̃litates tangibiles excedẽtes q̃litates tãgentis.cũ ergo q̃litates tangibiles nõ ſũt in exceſſum: ſed reducte ad maximã equalitatẽ in coꝛporibus gloꝛioſis:videt q̃ nõ ſint palpabilia. ¶ Sz cõtra

est q̄ dom̄in⁹ cū corpe glorioso resurrexit: ⁊ tamē corpus palpabile habuit: ut patz Joh. xx. Palpate ⁊ videte quia spūs carnem ⁊ ossa nō habet. ḡ ⁊ corpora glorioſa erūt palpabilia. ¶ D. hec ē hereſis Eutich̄ constantinopol. epi: ut Greg. dicit. xiij. li. mora. qui dixit q̄ corp⁹ nr̄m in resurrectionis gloria erit impalpabile. ¶ Rñdeo dicendū ad p̄mā. q. q̄ nomen subtilitatis a virtute penetrādi ē assumptum. vnde dr̄ in secūdo de generatiōe q̄ subtile est quod est completiuū partib⁹ ⁊ ptiū ptib⁹: quia propter naturā humidi qđ male terminat termino ꝓprio bene aūt alieno sequit suū tangēs ⁊ fluit vndiq; ad suū capiens: ⁊ sua subtilitate quālibz ei⁹ partē minimā subintrat. q̄ aūt aliqđ corp⁹ sit penetratiuū ꝓtingit ex duob⁹. Primo ex quātitatis paruitate precipue ſm ꝓfunditatē ⁊ latitudinē nō aūt ſm longitudinē: q⁹ penetratio fit in ꝓfundum: vnde longitudo penetrationi nō obstat. ¶ 2° ex paucitate materie: vnde rata subtilia dicimus ⁊ q⁹ in corporibus rarís forma predominat māe magis: ió translatū est nomen subtilitatis ad illa corpora que optime substant forme ⁊ pficiunt ab ea cōpletissimo mō: sicut dicim⁹ subtilitatē eē i sole ⁊ luna ⁊ alīs huiusmodi. sicut etiā aurū vl̄ aliquid huiuimodi pōt dici ſbtile qñ pfectissime cōplet in esse ⁊ vtute sue speciei. ⁊ quia res incorporee quantitate carent: ⁊ mā nomē subtilitatis ad eas transfert nō solū rōne sue substantie: sed etiaz ratiōe sue virtutis. sicut. n. subtile dr̄ penetratiuū quia pertingit vsq; ad intima rei: ita etiā dr̄ aliqs intellectus subtilis: q⁹ ptingit ad inspiciendā intrīseca ꝓncipia ⁊ ꝓpetates nāles rei latentes. ⁊ similiter dr̄ aliquis habere visum subtilem: quia aliqđ minimū pōt visu pertingere: ⁊ silr̄ ē de alīs sensibus: ⁊ ſm hoc etiā diuersi diuersimode subtilitatem corporibus glorioſis attribuerūt. Quidā eniz heretici ut Aug. narrat attribuerūt ei subtilitatez ſm modū quo spūales substantie subtiles dicunt dicentes q̄ in resurrectione corp⁹ vertet in spiritū ⁊ rōne hui⁹ corpora resurgentia apls spūalia nominat. j. Cor. xv. Sed hoc nō pōt stare: ꝓmo qa corpus in spiritū transire nō pōt: cū nō coīcent in materia: qđ etiā Boet⁹ oñdit in libro de duabus naturis. ¶ 2° quia si esset hoc possibile: corpore in spiritū ꝓuerso non resurgeret bō qui ex anima ⁊ corpore constat. ¶ 3° quia si apls sic intelligeret sic nominat corpora spūalia pari rōne nominaret corpora animalia que in animā sūt ꝓuersa: qđ patet esse falsum. Unde quidā heretici dixerūt q̄ corp⁹ in resurrectione remanebit: sed habebit subtilitatem ſm modū rarefactionis: ita q̄ corpora hūana in resurrectione erūt aeri vel vēto similia: ut Grego. narrat in. xiij. mora. sed hoc etiā nō pōt stare quia oēs post resurrectionē corpus palpabile habuit: ut patet Luc. vlti. qđ precipue subtile credendum est. ⁊ preterea corpus hūanū cū carnib⁹ ⁊ ossibus resurget: sicut ⁊ corpus dñi: ut dr̄ Luc. vlti. Spūs carnē ⁊ ossa nō habet sicut me videtis hr̄e ⁊ Job. xix. dr̄: In carne mea videbo deū ⁊c. nā ät carnis ⁊ ossis predictā raritatem nō patit̄: ⁊ ideo assignādus ē corporib⁹ glorioſis ali⁹ subtilitatis modus: ut dicant subtilia propter ꝓpletissimā corporis perfectionez: sed hanc ꝓplctionē quidā eis attribuūt rōne quinte essentie que in eis tūc maxime oñabit̄: quod nō potest esse. Primo q⁹ nihil de quinta eēntia pōt venire in ꝓpositionē corporis humani: ut in secūdo li. ostensum est dis. xvij. Secūdo quia dato q̄ veniret in ꝓpositionē corporis humani: nō posset intelligi q̄ oñaret magis q̄ nūc supra naturā elementarē: nisi ita q̄ esset tūc in corporibus hūanis plus ſm q̄titatē de natura celesti ⁊ sic corpora hūana nō essent eiusdem stature nisi forte minueret in homine elemētaris materia qđ repugnat integritati resurgentiū: vel ita q̄ nā elementaris induceret ꝓprietates nature celestis ex eius dominio in corpore: ⁊ sic naturalis vtus eēt cā propetatis glorioſe quod absurdū est: ⁊ ió alī dicūt q̄ dicta cōpletio exquo corpora hūana subtilia dicentur erit ex oñio anime glorificate que est forma corporis super ipsum rōne cui⁹ corp⁹ glorioſum spirituale dr̄ quasi oio spiritui subiectū. prima aūt subiectio qua corpus anime subd̄it̄ ē ad ꝑticipandum esse specificū ꝑut subd̄it̄ sibi ut materia forme: ⁊ deinde subd̄it̄ ei ad alia opa anime ꝑut anima est motor: ⁊ ió p̄ma rō ſpiritualitat̄ ī corpore ē ex subtilitate ⁊ ōnde ex agilitate ⁊ alīs proprietatib⁹ corporis glorioſi: ⁊ ꝓpter hoc apls in spiritualitate tetigit dotem subtilitatis: ut mgr̄i exponūt. vnde etiā Grego. dicit in xiij. Mora. q̄ corpus glorioſi dicit̄ subtile p effectuz spiritualis potentie. Et p hoc patet solutio ad obiecta q̄ procedunt de subtilitate que est per rarefactionē.

¶ Ad secūdā qōnem dicendū q̄ nō pōt dici q̄ corp⁹ glorioſum ratiōe subtilitatis sue habeat q̄ possit esse cū alio corpe in eodē loco nisi p subtilitatē auferat ab eo illud qđ ꝓhibet nūc esse simul cū alio corpore in eodem loco. Dicūt aūt quidā q̄ ꝓhibetur ab hoc in isto statu rōne corpulentie p quam habet q̄ repleat locū: que quidā corpulētia ab ea per subtilitatis dotem tollet: sed hoc nō pōt stare ꝓpter duo. Primo q⁹ corpulentia quā dos subtilitatis aufert: est ad defectū ptinnes: puta aliqua i⁹ ordinatio⁹ materie nō pfecte substantis sue forme totū. n. qđ ad integritatē corporis ptinet in corpore resurget: ⁊ ex parte forme q̄ ex parte māe. q⁹ aūt aliquod corpus sit repletiuū loci: hoc habet p id qđ est de integritate nature eius: ⁊ nō ex aliquo defectu nature. cū. n. plenū opponat vacuo illud solum non replet locū quo posito in loco loc⁹ nihilominus remanet vacu⁹. vacuuz aūt diffinit in iiij. phy. q̄ est locus nō plen⁹ sensibili corpore. dr̄ aūt aliquod corpus esse sensibile ex mā ⁊ forma ⁊

nālibus accn̄tibus que oia ad integritatem natur̄ ptinēt. ꝓstat etiā ꝙ corpus glorioſū erit ſenſibile: etiam ſm tactū: ut patet in corpore dñi Luc. vlti. nec enim deerit materia aut forma aut nālia accidentia ſm calidū ⁊ frigidū ⁊ huiuſmōi. vnō patz ꝙ corpus glorioſum nō obſtante ſubtilitatis dote replebit locū. inſania. n. videret dicere ꝙ locꝰ vbi eſſet glorioſum corpus eēt vacuꝰ. Secūdo rō eoz predicta nō valet: quia impedire coexiſtentiam corporis in eodem loco eſt in plus ꝙ replere locū ſi. n. ponamꝰ dimenſiones eſſe ſepatas ſine mā ille dimenſiones nō replent locū. vnde quidā ponētes vacuū dixerūt vacuū eſſe locū in quo ſūt huiuſmodi dimenſiones ſine aliquo corpore ſenſibili: ⁊ tamen iſte dimenſiones prohibent ne ſint ſiꝫ cū aliquo corpore in eodē loco: ut patet ꝓ phm in iiij. phy. ⁊ in. iij. meta. vbi habet ꝓ inconueniēti ꝙ corpꝰ mathematicū qō nihil ē aliud ꝙ dimēſiones ſepate ſit ſimul cū corpe naturali ſenſibili. vñ dato ꝙ ſubtilitas glorioſi corporis auferret ab eo hꝰ qō eſt replere locum: nō tamē ſequeret ꝙ propter hoc poſſet eſſe cū alio corpore in eodē loco: quia remoto eo quod in minus eſt nō propter hꝰ remouetur qō in plus ē. ergo videt ꝙ illud qō impedit corpus nr̄m nūc ne ſit ſimul cū alio corpore in eodem loco: nullo modo poterit ab eo remoueri ꝓ dotem ſubtilitatis. nihil. n. pōt ꝓhibere corpꝰ aliquod ne ſit ſimul ſituatū cū alio corpore in eodē: niſi hoc qō in eo requirit diuerſum ſitū. nihil enī eſt impedimentū identitati niſi quod eſt cauſa diuerſitatis. hanc aūt diſtinctionē ſitus nō requirit aliqua corporis qualitas: ḋa corpori nō debetur aliquis ſitus ratiōe ſue qualitatis. vnde remoto a corpore ſenſibili qō ſit calidum aut frigidum aut graue aut leue: nihilominuſ in eo remanet neceſſitas predicte diſtinctionis: ut patet ꝓ phm in ꝯto phy. ⁊ etiam periſe planū. eſt. ſimiliter etiam mā nō poteſt inducere neceſſitatem predicte diſtinctionis: quia materie nō aduenit ſitus niſi mediante quantitate dimenſiua. ſiꝫ etiam neqz forma ſituz habet niſi ex materia ſitum habente. reſtat ergo ꝙ neceſſitas diſtinctionis duoꝝ corpoꝝ in ſitu cātur a natura quātitatis dimenſiue cui per ſe cōuenit ſitus: cadit. n. in diffinitione eius: quia ꝯtitas dimenſiua eſt quantitas habens ſitum: ⁊ inde eſt ꝙ remotis omnib' alīs que ſūt in re talis diſtinctionis neceſſitas inuenit in ſola quantitate dimēſiua. Si aūt accipiat linea ſepata oportet ꝙ ſi ſūt due linee vel due partes vnius linee ꝙ ſint diſtincte in ſitu: alias linea addita linee nō efficeret maius: quod ē contra cōem animi conceptionē: ⁊ ſiꝫ liter eſt de ſupficiebus ⁊ corporib' mathematicis. ⁊ quia materie debet ſitus inquantū ſubſtat dimenſionibus: exinde predicta neceſſitas ad materiam ſituatam deriuat: ut ſicut nō eſt poſſibile eē duas lineas vel duas partes linee niſi ſint diſtincte ſm ſitum: ita impoſſibile eſt eſſe duas materias vel duas ptes materie niſi ſit diſtinctio ſitus: ⁊ qz diſtinctio materie eſt principium diſtinctionis indiuidui: inde eſt ꝙ Boetius dicit in li. de trini. quia duobus corporibuſ vnū locū fingere nullo modo poſſumus in hanc ſaltem accn̄tium varietatē diſtinctio indiuiduoꝝ requirat. ſubtilitas aūt a corpore glorioſo dimenſionē non aufert. vnde nullo modo aufert ſibi predictam neceſſitatez diſtinctionis ſitus ab alio corpore: ⁊ ita corpus glorioſuz nō habebit ratione ſue ſubtilitatis ꝙ poſſit eē cū alio corpore: ſed poterit eſſe ſimul cum alio corpe ex operatione virtutis diuine: ſicut etiam corpus Petri nō habuit ex aliqua ꝓprietate indita ꝙ ad aduentionem eius ſanarent infirmi: ſz hoc fiebat virtute diuina ad edificationem fidei: ita faciet vtus diuina ut corpus glorioſū poſſit eſſe ſimul cū alio corpore ad perfectionē glorie. ¶ Ad ꝑmum ergo dicendū ꝙ corpus chriſti nō habuit ex dote ſubtilitatis ꝙ poſſit eſſe ſimul cū alio corpore in eodem loco: ſed hoc factū eſt virtute diuinitatis poſt reſurrectionem ſicut in natiuitate. vnde Gre gorius in homel. dicit: Illud corpꝰ dñi intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: quod ad hūanos oculos per natiuitatez ſuā clauſo exīt vtero virginis. vñ non oportet ꝙ ratione ſubtilitatis hoc cōueniat corporibus glorioſis. ¶ Ad ſecūdū dicendum ꝙ lumen nō eſt corpus: ut in. ij. li. diſ. xij. dictum eſt vnde obiectio procedit ex falſis. ¶ Ad tertiuz dicendum ꝙ corpus glorioſum tranſibit ſperas celoꝝ ſine eaꝝ diuiſione: non ex vi ſubtilitatis: ſz ex diuina virtute que eis ad nutum in omnib' ſūe niet. ¶ Ad ꝙrtum dicendum ꝙ ex hoc etiā ꝙ ad nutum eis deus aderit in omnib' que volent: ſeq̄ tur ꝙ non poſſint includi vel incarcerari. ¶ Ad quintū dicendū ꝙ ſicut dicit in. iiij. phy. Pūcto nō ꝓuenit eſſe locum. vnde ſi dicat eſſe in loco hoc nō eſt niſi per accn̄s: quia corpꝰ cuius eſt terminus eſt in loco: ſicut aūt locus totus reſpondet toti corpi ita terminus loci reſpondet termino corpis. cōtingit autem duoꝝ locoꝝ eſſe vnū terminū ſicut ⁊ duas lineas terminari ad vnū punctuz: ⁊ iō ꝙuis duo corpora non poſſint eſſe in diuerſis locis: tn̄ duobus terminis duoꝝ corpoꝝ reſpondet idem terminꝰ duoꝝ locoꝝ: ⁊ ſm hoc dicunt vltima corporis ſe tangentiū eſſe ſimul. ¶ Ad tertiā queſtionem dicendū ꝙ ſicut ex dictis patet ꝓpter hoc neceſſe eſt duo corpora in duobus locis eſſe: quia diuerſitas materie requirit diſtinctionem in ſitu: ⁊ ideo videmꝰ ꝙ quando ꝓueniūt duo corpora in vnum deſtruit eſſe diſtinctum vtriuſqz: ⁊ acqrit vtriqz ſimul vnū eſſe diſtictum: ut patet in mixtionibus. non pōt ergo eſſe ꝙ corpora duo remaneant duo: ⁊ tamen ſint ſimul niſi vtriqz conſeruet eſſe diſtinctū: quod primū habebat ſm ꝙ vtrūqz erat ens indiuiſum in ſe: diuiſuz ab alīs. hoc aūt

esse distinctū dependet a principijs rei essentialib⁹ sicut a causis proximis: sz a deo sicut a causa ꝑma sicut. ē. dis. xij. dictum est: q esse accñtis dependz a subiecto sicut causa proxima: sed a deo sicut a cā ꝑma: z quia causa ꝑma pōt conseruare rem in esse cessantibus causis secundis: ut patet p ꝑmaz ꝓpositionem libri de causis: ideo diuina virtute z ea sola fieri pōt ut accidens sit sine subiecto: ut pz in sacro altaris: z silr diuina virtute fieri pōt z ea sola q corpi remaneat esse distinctū ab alio corpe q̄uis eius materia nō sit distincta in situ ab alteri us corporis materia: z sic miraculose fieri pōt q duo corpora sint in eodē loco. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicē dum q ratio illa est sophistica: q2 procedit ex sup positione falsi: vel petit ꝓncipiū. ꝓcedit .n. rō illa ac si inter duas superficies oppositas loci alicuius esset aliqua dimensio ꝓpria loco: cui oporteret q vniret dimensio corporis locati aduenētis: sic. n. sequeret q dimēsiones duoz corpoz locatoz fie rent vna dimensio si vtraq vnū fieret cū dimēsio ne loci. hec aūt suppositio falsa est: quia fm hoc quādocūq corpus acquireret nouū locū: oporte ret aliquā immutationē fieri in dimensiōib⁹ loci vel locati. nō. n. pōt esse q aliqua duo fiant de no uo vnū nisi altero eoz immutato. si aūt ut se rei veritas habet loco nō debent alie dimensiones q̄ dimensiones locati: patet q ratio nihil ꝓbat sed petit principiū: quia scōm hoc nihil est aliud dcm q dimensiones locati fuūt eedem cū dimēsionib⁹ loci: nisi q dimensiones locati ꝓtinent infra termi nos loci: z fm eoz mensurā distant termini loci sicut distarent ꝓpꝛijs dimēsionib⁹ si eas haberēt z sic dimensiones duoz corpoz esse dimensiones vn⁹ loci: nihil est aliud q̄ duo corpora eē in eodē loco: qō est principale ꝓpositū. ¶ Ad secūdū dō q posito q duo corpora sint in eodē loco p mira culū nō sequit aliquid neq̄ ꝯ cōmunes animi cō ceptiones neq̄ ꝯ diffinitionē linee neq̄ ꝯ ꝓclusio nes aliquas geometrie. sicut. n. ē. dis. xij. dictū est q̄ātitas dimensiua in hoc differt ab omnib⁹ alijs accñtibus q habet specialem rationē indiuidua tionis z distinctionis. s. ex situ ꝓtiū ꝓtēt rationem indiuiduationis z distinctionis que ē sibi z in om nib⁹ alijs accñtib⁹ cōis. s. ex materia subiecta: sic g̃ vna linea pōt intelligi diuersa ab alia: vel q2 est in alio subiecto: que ꝓsideratio non est nisi de linea māli: vel quia distat in situ ab alia: que ꝓsideratō est etiā de linea mathematica que intelligit ꝓter mām. Si ergo remoueat mā nō pōt esse distictio lineaz nisi fm situm diuersum: z silr nec pūctoz nec supficiez nec quarūcūq dimensionū: z sic ge ometria nō pōt ponere q vna linea addat alq̄ tā q̄ distincta ab ea nisi sit diuersa in situ ab ea. sed suppositā distinctione subiecti siue cū distinctiōe situs ex diuino miraculo ut dictū est: intelligētur diuerse linee que non distant situ ꝓpter diuersita tez subiecti: z similit pūcta diuersa: z sic due linee designate in duob⁹ corporib⁹ que sūt in eodē loco trahunt a diuersis pūctis ad diuersa pūcta ut nō accipiam⁹ punctū signatū in loco: sed in ipso cor pore locato: quia linea nō dr trahi nisi a puncto quod est termin⁹ eius: z supra etiā duo circuli de signati in duobus corporib⁹ sphericis existentibus in eodem loco que sūt duo ꝓpter diuersitatē sit⁹ alias nō possent se tangere fm totū: sz sūt duo ex diuersitate subiectoz: z ꝓpter hoc se totalit tāgē tes adhuc manēt duo sicut etiam circul⁹ signatus in corpore locato sperico tangit se totū aliū circu lum signatū in corpore locante. ¶ Ad tertiū dōz q deus posset facere aliqō corpus qō nō est in lo co. z cum illa positione facta non sequit q aliqō corpus nō sit in loco: quia corp⁹ maius est loc⁹ cor poris minoris rōne illius supficiei que designatur ex contactu terminoz corporis minoris. ¶ Ad quartū dicendū q vnū corpus esse simul localit in duobus locis nō potest fieri p miraculū. corpus enim christi nō est in altari localit: ut. ē. dis. x. dcz est: q̄uis miraculose possit fieri q duo corpa sint in eodem loco: quia esse in p uribus locis simul: repugnat indiuiduo rōne eius qō est esse indiuisū in se. sequeretur enim q esset distinctū in situ: sed esse cum alio corpe in eodem loco repugnat ei q̄ tum ad hoc q est esse diuisum ab alio: ut ex dict⁹ patet. ratio aūt vnius pficit in diuisione: ut patet in quarto Meta. sed diuisio ab alijs est de conse quentib⁹ ad rationem vnius. vnde q idem corp⁹ sit localiter simul in diuersis locis includit ꝯdictio nem sicut q homo careat ratione. sz duo corpa esse in eodem loco non includit ꝯdictionez: ut ex dictis patet: z ideo nō est simile ad quartā qō nem dicendū q corpus glorioſum rōne sue ꝓprie tatis non habet q possit esse cuz alio corpore glo rioso in eodem loco sicut nec ut sit simul cū corpe nō glorioso. diuina aūt virtute fieri posset ut duo corpora glorioſa essent simul: vel duo nō glorioſa sicut glorioſum z nō glorioſum: sz tamē nō est cō ueniens q corpus glorioſum sit simul cū alio cor pore glorioso: tum quia in eis seruabit debit⁹ or do qui distinctionem requirit: tum quia vnū cor pus glorioſum non se apponet alteri: z sic nunq̄ duo corpora glorioſa erūt simul. ¶ Ad ꝑmū g̃ di cendū q ratio illa procedit ac si corpori glorioſo ineſſet ratione sue subtilitatis quod posset eē sil in eodē loco cum alio corpore: quod falsum est. Et similiter dicendū ad secundū. ¶ Ad tertiuz dō q corpus celi z alia corpora equiuoce dicent glo rioſa inquantū ꝓticipabūt aliquid glorie: z non q eis conueniant dotes corpoz hūanoz glorifi catoz ad quintā. q. dicendū q corpus nō ꝓpa tur ad locū nisi mediantib⁹ dimensionib⁹ ꝓpꝛijs fm quas corpus locatum circūscribit ex cōtactu corporis locātis. vnde q corp⁹ aliqō sit in minori

loco q̄ sit sua quātitas hoc nō pōt esse nisi p hoc q̄ quantitas corpis ꝓpa efficit aliquo mō minor seipsa: quod quidem non pōt intelligi nisi dupl'r. Uno mō ex variatione q̄titatis circa eandē māz ut. s. mā que ꝑmo subest magne q̄titati postea sb̄ sit parue: z hoc quidam posuerūt in corporibus gloriosis dicentes q̄ quātitas eoz subest eis ad nutuz: ita q̄ cū voluerit possunt hr̄e magnā q̄titatē z cū voluerint paruā. sed hoc nō pōt eē: qz nullus motus qui fit fm aliquid intrinsecū rei pōt eē sn̄ passione abiciente a sba: z ideo in corporib' incorruptibilibus. s. celestib' est solus mot' localis qui nō est fm aliquid intrinsecū. vnde patet q̄ mutatio quātitatis contra mām repugnaret impassibilitati corpis glorioſi z incorruptibilitati. z p̄terea sequeret q̄ corpus gloriosum qñq̄z eēt rari' z qñq̄z spissius: qz cū nihil diuidi possit ab eo de mā sua: qñq̄z eadem mā esset sub paruis dimensionib' us: z qñq̄z sub magnis: z ita rarefieret z densaretur: qđ nō potest esse. Alio mō pōt intelligi q̄ q̄titas corpis glorioſi efficiat minor seipsa p̄ variationem situs: ita. s. q̄ partes corpis glorioſi sb̄ intrent se inuicem: z sic redeat ad quantūcūq̄z paruaz q̄titatem: z hoc quidā posuerūt dicentes q̄ rōne sue subtilitatis corpus gloriosum hēbit q̄ possit esse simul cū alio corpe nō glorioso in eodē loco: z silr potest vna pars esse intra aliam intantū q̄ totum corpus gloriosum poterit intrare p̄ minimū poz̄ vnius corporis: z sic ponūt q̄ corpus christi exiuit ō vtero vginali: z intrauit ianuis clausis ad discipulos: sed hoc nō pōt esse: tū quia corp' glorioſum nō habebit q̄ sit cū alio corpore simul rōne subtilitatis: tū qz ēt habēt ut eēt cū alio corpe silr rōe sb̄tilitatis: tū qz etiā si haberet ut eēt cū alio corpore nō tamē cū corpore glorioſo ut multi dicūt: tuz quia repugnaret recte dispōni corpori humani que requirit determinatū sitū z distantiam ptū. vnde nec per miraculū vnq̄ hoc fiet: z iō dō q̄ corpus gloriosum semp erit in loco sibi equali

¶ Ad ꝑmū ergo dicendū q̄ corpus christi in sacramento altaris nō est localit: ut. s. dix. x. dictum est. ¶ Ad secūdū dō q̄ ꝓbatio pbi ꝓcedit ex hoc q̄ vna pars eadem rōne subintraret aliam: sz talis subintratio partiū corpis glorioſi in inuicem nō pōt esse ut dictū est: z iō ratio non sequit. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ corpus videt ex hoc q̄ agit in visum: q̄ aūt agat in visum vel non agat nihil variat in ipso corpe: z iō nō est inconueniens si possit quādo vult videri z qñ vult nō videri: sz cē in loco nō est actio aliqua procedētis ab eo ratiōe sue quantitatis: sicut videri rōne sue coloris: z iō nō ē simile. ¶ Ad. vj. q. dō q̄ omne corp' palpabile est tangibile: sed nō ꝑuertit. omne. n. corpus est tangibile quod habet qualitates quib' nat' ē immutari sensus tactus. vnde aer z ignis z oia huiusmōi sūt corpori tangibilia. sed palpabile vlteri' addit q̄ resistat tangenti. vnde aer qui nequaq̄ resistit transeunti per eum: sed est facillime diuisionis: tāgibilis quidem est sed non palpabilis. sic ergo patet q̄ palpabile dicit aliquod corpus ex duob' .s. ex qualitatibus tangibilib': z ex hoc qđ resistit tāgenti: ut non ꝑtranseat. z quia qualitates tangibiles sunt calidū z frigidum z huiusmōi que nō inueniunt nisi in corporibus graub' z leuibus que habent ꝓportionem ad inuicem: ac per hoc sūt corruptibilia: ideo corpora celestia que sūt fm nām corruptibilia sūt sensibilia quidem visu sed non tangibilia: z sic etiam nec palpabilia: z hoc est qđ Grego. dicit q̄ corrūpi necesse est omne qđ palpatur. corpus ergo glorioſum habet ex nā sua qualitates que sūt nate immutare tactū: sed tñ qz corpus est dīo subiectū spiritui: in ptāte ei' est ut fm eas imutet tactum vl non immutet: silr etiā fz naturam subiecti competit ut resistat cuilibet alteri corpori transeunti: ita q̄ nō possit eē cū eo simul i eodez loco: sed miraculose hoc pōt diuina vtute ꝓtingere ad nutū ipsius q̄ sit cū alio corpore in eo dē loco: z sic nō resistet ei transeunti. vnde scdm nāz suā palpabile est corpus glorioſū: sed ex vtute supernāli hoc ei ꝓpetit ut cū non vult nō ꝑpetet a corpe nō glorioſo: z ideo Greg. dicit q̄ dñs palpandā carnē prebuit quā ianuis clausis introduxit ut p:ofecto ostenderet post resurrectionē corp' suum esse z eiusdem nature z alteri' glorie. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ incorruptibilitas corpis glorioſi non est ex natura cōponentiū fm quā dē qđ palpat necesse est corrumpi: ut ex dictis patet: z ideo ratio non sequit. ¶ Ad secūdū dicendum q̄ q̄uis aliquo mō fieri possit q̄ corpus glorioſū sit cum alio corpore in eodem loco: tamen corpus glorioſū habet in potestate sua resistē cuilibet tāgenti cum voluerit: z sic palpari pōt. ¶ Ad tertiuz dicendū q̄ qualitates tangibiles in corpoub' glorioſis nō erūt reducti ad mediū rei fm eque distātiam ab extremis acceptū: sed ad mediū proportionis fm q̄ optime ꝓpetit cōplexioni hūane in singulis partib': z ideo tact' illoz corpoz est delectabilissimus: quia potentia semp delectat in ꝓuenienti z tristat in excessu.

D tertium sic proce

dit: Uidet q̄ corpora glorioſa nō sint futura agilia. illud. n. quod de se est agile ad motū nō indiget aliquo deferente. sed corpora glorificata ō ferunt post resurrectionē in nubib' obuiā christo in aere ab angelis: ut dicit glo. j. ad Thes. iij. g̃ corpora glorioſa nō erūt agilia. ¶ D. nullum corp' qđ mouet cum labore z pena pōt dici agile. sz corpora glorioſa hoc mō mouebunt cū motor eorū s. anima moueat in ꝓrium nature coz: alias moueret semper in vnam ptē. g̃ nō erūt agilia. ¶ D. inter opationes animalis sensus ē nobilior z prior

q̄ motus. ſz nō aſſignat corporibus glorioſis aliq̄ ꝓpetas que pficiat ea ad ſentiendū. g̈ nec eis debz attribui agilitas p quā pficiant ad motuz. ¶ ℞. natura dat diuerſis inſtrā diuerſe diſpoſitiōis ſm diuerſas vtutes ipſoꝝ. vñ nō eiuſdez diſpōnis inſtrumēta dat animali tardo vel veloci. ſed de⁹ mlto ordinatius opat q̄ natura. cū g̈ corpus glorioſum habeat mēbra eiuſdē diſpoſitionis in figura ⁊ quātitate ſicut mō: videt q̄ nō habeat aliā agilitatem q̄ mō habet. ¶ Sed ⁊ē qō dī. j. Cor. xv. Seminat i infirmitate ſurget in virtute. i. mobile ⁊ viuū. ſed mobilitas nō pōt dicere niſi agilitatē ad motū. g̈ corpa glorioſa erūt agilia. ¶ ℞. tarditas maxime videt ſpūalitati repugnare. ſz corpa glioſa erūt ſpūalia: ut dī. j. Cor. xv. g̈ erūt agilia.

¶ Lterius videt q̄ agilitate ſua nūq̄ vtent ita q̄ moueant: qz ſm phm mot⁹ ē act⁹ impfecti. ſed in illis corporibus nulla erit impfectio. g̈ nec aliquis motus. ¶ ℞. omnis mot⁹ eſt ꝓpter indigentiam qz oē qō mouet mouet ꝓpter adeptionez alicui⁹ finis. ſed corpora glorioſa nō habebūt aliquā idigentiam: ut Aug⁹ dicit: Ibi erit quicqd voles nō erit quicquid noles. g̈ non mouebunt. ¶ ℞. ſm phz in. ij. celi ⁊ mūdi Qō pticipat diuinā bonitatez ſine motu nobilius pticipat illam q̄ qō pticipat eam cū motu. ſed corp⁹ glorioſū nobil⁹ pticipat diuinā bonitatē q̄ aliqō aliud corpus. cū g̈ q̄dam alia corpora omnino ſine motu remaneant: ſicut corpa celeſtia: videt q̄ multo fortius corpa hūana. ¶ ℞. Aug⁹ dicit q̄ aia ſtabilita in deo ſtabiliet ⁊ corpus ſuū ꝓſequent. ſed anima ita erit in deo ſtabilita q̄ nullo mō ab eo mouebit. g̈ nec in corpe erit aliquis motus ab anima. ¶ ℞. q̄to corpus eſt nobilius tāto debet ei locus nobilior. vnde corp⁹ chriſti qō eſt nobiliſſimū hz locū eminētiorem inī cetera loca: ut pz Hebreo. ij. Excelſior celī factus. glo. loco ⁊ dignitate. ⁊ ſimiliī vnūquodq̄ corpus glorioſū habebit eadē rōne locū ſibi ꝓuenientem ſm menſurā ſue dignitatis. ſed loc⁹ ꝓueniens eſt de ptinentib⁹ ad gloriam. cū g̈ poſt reſurrectionem gloria ſanctoꝝ nūq̄ variet neq̄ in pl⁹ neq̄ in minus: qz tūc erūt oīo in ⁊mino: vī q̄ corpora eoꝝ nūq̄ de loco ſibi determinato recedent ⁊ ita nō mouebunt. ¶ Sz ⁊ē eſt qō dī Eſa. xl. Curent ⁊ non laborabūt: volabūt ⁊ nō deficient. ⁊ ſimiliter Sap̄. iij. dī: Tanq̄ ſcintille in harūdineto diſcurrent. g̈ erit aliquis mot⁹ corpoꝝ glorioſorū

¶ Lterius videt q̄ moueant in inſtanti. Aug⁹. n. dicit q̄ vbicūq̄ voluerit ſpūs ibi erit ⁊ corp⁹. ſed motus volūtatis ſm quē ſpūs vult alicubi eē ē in inſtanti. g̈ ⁊ mot⁹ corpis erit in inſtanti. ¶ ℞. philoſoph⁹ in 4°. phy. pbat q̄ ſi fieret mot⁹ p vacuū q̄ oporteret aliquid moueri in inſtāti: qz vacuuz nō reſiſtit aliq̄ mō mobili: reſiſtit aūt plenū: ⁊ ſic nulla ꝓportio eēt mot⁹ qui ſit in vacuo ad motū qui fit in pleno in velocitate: cū ꝓportio motuuz in velocitate ſit ſm ꝓportionē reſiſtentie que eſt i medio. omniū aūt duoꝝ motuū qui fiūt in tēpore oportet eſſe ꝓportionales velocitates: qz oē tēpus omni tpe ꝓportionale eſt. ſed ſilr nullū ſpacium plenū pōt reſiſtere corpori glorioſo qō pōt cē cū alio corpore in eodem loco quocūq̄ mō fiat: ſicut nec vacuū alteri corpi. g̈ ſi mouet i inſtāti mouebit. ¶ ℞. vtus anime glorificate quaſi ꝓportionaliť excedit virtutē anime nō glorificate. ſed aia non glorificata mouet corp⁹ in tpe. g̈ aia glorificata mouet corpus in inſtanti. ¶ ℞. oē qō mouet equaliter cito ad ꝓpinquū ⁊ diſtans mouet i inſtanti. ſed mot⁹ corpis glorioſi eſt talis: qz ad q̄ tuncūq̄ diſtans ſpaciū mouet tpe inpceptibili. vnde Aug⁹ dicit in qōnib⁹ de reſurrectione q̄ corpus glorioſum vtraq̄ intualla pari claritate ptingit ut radius ſolis. g̈ corpus glorioſum mouet in inſtanti. ¶ ℞. oē qō mouet: vel mouet i tpe: vel mouet in inſtanti. ſed corp⁹ glorioſum p⁹ reſurrectionem nō mouebiť in tempore: qz tps iam nō erit: ut dī Apoc. x. g̈ mot⁹ ille erit in inſtanti. ¶ Sz ⁊ē in motu locali ſpaciū ⁊ mot⁹ ⁊ tps ſimul diuidūtur: vt demōſtratiue probat in vj. phy. ſed ſpaciū qō tranſit corpus glorioſū p ſuū motū eſt diuiſibile. g̈ ⁊ mot⁹ diuiſibilis ⁊ tempus diuiſibile: inſtans aūt non diuidit. g̈ ⁊ motus ille nō erit in inſtanti. ¶ ℞. nō pōt eſſe aliquid ſimul totū i vno loco ⁊ ptim in illo ⁊ ptim in alio: qz ſeqret q̄ altera ps eēt in duob⁹ locis ſimul qō eſſe non pōt. ſed omne qō mouet ptim ē in ⁊mino a quo ⁊ ptim in termino ad quē: vt demōſtratuz ē in. vj. phyſi. oē āt qō motū ē totū ē in termio ad quē ē mot⁹. g̈ nō pōt eſſe q̄ ſimul moueat ⁊ motuz ſit. ſz oē qō mouetur in iſtanti ſimul mouet ⁊ motū eſt. g̈ motus localis corpis glorioſi nō poterit cē in iſtanti.

¶ Rndeo dom ad ꝑmā. q. q̄ corpus glorioſuz erit oīno ſubiectuz aie glorificate nō ſolū vt nihil i eo ſit qō reſiſtat volūtati ſpūs: qz hoc fuit etiā in corpore Ade: ſed etiā vt ſit in eo aliqua pfectio efflues ab aia glorificata i corp⁹ p quaz habile reddat ad ꝑdictam ſbiectiōez: q̄ quidē pfectio dos glorificati corpis dicitur. aia aūt ꝓiungiť corpi nō ſoluz vt forma: ſz vt motor: ⁊ vtroq̄ mō oportet q̄ corpus glorioſuz aie glorificate ſit ſūme ſubiectuz. vñ ſicut p dotē ſubtilitatis ſubīciť ei totaliter inquātuz ē forma corpis dans cē ſpecificū: ita p dotez agilitatis ſbīciť ei inq̄tū ē motor: vt. ſ. ſit expeditū ⁊ habile ad obediendū ſpūi in oīb⁹ motib⁹ ⁊ actionibus aie. Quidaz tñ cām iſtius agilitatis attribuūt ⁊nte eēntie que tūc in corpib⁹ glorioſis dōnabitur: ſz de hoc frequēter dictū eſt q̄ nō videt cōueniens. vñ melius ē q̄ attribuat aie a qua glia in corpus emanat. ¶ Ad ꝑmū g̈ dom q̄ corpa glorioſa dicunt ferri baiulis angelis ⁊ etiā in nubibus nō quaſi eis indigeat: ſed ad reuerentiā deſignandam que corpibus glioſis ⁊ ab angelis ⁊ ab oīb⁹

creaturis ꝺferet. ¶ Ad 2ᵐ ꝺꝺ ꝙ ꝙto virt⁹ aie mo
uentis ꝺñat magis ſupra corpus tãto minor ē la
bor in motu: q etiã fit ꝓ nãm corpis. vñ illi in qb⁹
virtus motiua ē fortior: vel q habēt ex exercitio cor
pus magis habilitatũ ad obediendũ ſpũ mouẽti
min⁹ laborant in motu: & qz poſt reſurrectionem
aia pfecte ꝺñabit corpi: tũ ꝓpter pfectionẽ ꝓpe vir
tutis: tũ ꝓpter habilitatẽ corpis glorioſi ex redun
dãtia glorie ab aia in ipm nõ erit aliquis labor in
motu ſanctorũ: & ſic ꝺici poſſũt corpa ſcõrũ agilia
¶ Ad 3ᵐ ꝺꝺ ꝙ p ꝺotẽ agilitatis corp⁹ glorioſum
redd. ẽ habile nõ ſolũ ad motũ localẽ ſz ad ſenſuz
& ad oẽs alias opatiões aie exequẽdas. ¶ Ad qr
tum ꝺꝺ ꝙ ſicut nã ꝺat velocioꝝb⁹ aialib⁹ inſtra ꝺi
uerſe ꝺiſpoſitionis in figura & qtitate: ita ꝺe⁹ ꝺa
bit corporib⁹ ſcõrũ aliã ꝺiſpoſitionẽ q nũc habeãt
nõ quidẽ in figura & qtitate: ſz in ꝓpetate glorie
q ꝺr agilitas. ¶ D. ij. q. ꝺꝺ ꝙ corpa glorioſa aliqñ
moueri neceſſariũ eſt ponẽ. & qz & ipm corp⁹ chri
ſti motũ eſt in aſcenſione: & ſilr corpa ſcõrũ q ꝺe tra
reſurgent ad celũ empyreũ aſcẽꝺet. ſz etiã poſtq
celos aſcenꝺẽt viſile eſt ꝙ aliqñ moueant ꝓ ſue li
bitu volũtatis: ut illud qꝺ hñt in virtute actu exer
cẽtes ꝺinam ſapiẽtiã emẽꝺabilem oñꝺant: & ut ẽt
viſus eoꝝ reficiat pulchritudine creaturaꝝ ꝺiuer
ſaꝝ in quib⁹ ꝺei ſapia eminẽt relucebit. ſenſus. n.
nõ põt cẽ niſi preſentiũ q̃uis magis a longinq̃ poſ
ſit ſentire corpa glorioſa q̃ nõ glorioſa: ut. ꝫ ꝺcm
eſt: nec tñ p motũ aliq̃ꝺ ꝺeperiet eoꝝ btitudini q̃
ꝓſiſtit in viſione ꝺei quẽ vbiq̃ ꝓſentẽ hñt: ſicut &
ꝺe angelis ꝺicit Gregor. ꝙ intra ꝺeuz currũt q̃cun
q̃ mittant. ¶ Ad pmũ g̃ ꝺꝺ ꝙ mot⁹ localis non
variat aliq̃ꝺ eoꝝ q̃ ſũt intranea rei: ſz eſt extra
rem. ſ. locũ. vñ illud qꝺ mouet motu lo
cali ẽ pfectũ q̃tũ ad ea q̃ ſũt intra rẽ: ut ꝺr in. viij.
phy. q̃uis habeat impfectiõez reſpectu loci: qz ꝺũ
ẽ in vno loco ẽ in potẽtia ad aliũ locũ: qz ñ põt eẽ
actu in pluribꝫ locis ſil. hꝰ. n. ſoli⁹ ꝺei ẽ. ꝺic aũt ꝺ
fect⁹ nõ repugnat pfectiõi glie: ſic nec ꝺefect⁹ ꝙ cre
atura ẽ ex nihilo: & iõ manebũt hꝰi ꝺefect⁹ in cor
poribꝫ glorioſis. ¶ Ad 2ᵐ ꝺꝺ ꝙ aliq̃s ꝺr indigẽ aliq̃
& ſimplr & ſm qꝺ. Simplr quidẽ indiget aliquis
illo ſine q̃ nõ põt ꝓhuari in cẽ vel in ſua pfectione:
& ſic mot⁹ in corpib⁹ glorioſis no erit ꝓpt aliquaz
indigentiã qz ad hec oia ſufficiet eis ſua btitudo.
Sz ſm qꝺ indiget aliq̃s illo ſñ q̃ nõ põt aliquem
finem intentũ hꝫe: vel non ita bñ vel tali mõ: & ſic
mot⁹ erit in beatis ꝓpter indigentiã. nõ. n. poterũ
mãifeſtãe virtutẽ motiuã in ſeipſis experimẽto niſi
moueant. hꝰi. n. indigẽtias nihil ꝓhibet in corpo
ribꝫ glorioſis eẽ. ¶ Ad 3ᵐ ꝺꝺ ꝙ rõ illa ꝓcedẽt ſi
corp⁹ glorioſũ nõ poſſet etiã ſine motu ptícipare
ꝺiuinã bonitatez multo alti⁹ q̃ corpa celeſtia: qꝺ
falſum eſt. vñ corpa gl'ioſa nõ mouebunt ad cõſe
quendã pfectã ꝺiuine bonitatiſ ptícipatiõez. hanc
enim hñt p gloriã: ſed ad ꝺemõſtrandã virtutẽ aie
p motũ corpoꝝ celeſtiũ nõ poſſet ꝺemõſtrari virt⁹
eoꝝ niſi quã habẽt in mouẽdo corpa iferiora ad
generationẽ & corruptionẽ qꝺ nõ ꝓpter illi ſtatui
ut ex ꝺictis patet: & iõ rõ nõ ꝓcedit. ¶ Ad q̃rtuz
ꝺicendũ q̃ mot⁹ localis nihil ꝺiminuit ꝺe ſtabili
tate ab anima ſtabilita in ꝺeo: cũ nõ ſit ſm aliq̃ꝺ
intrinſecũ rei: ut ꝺictũ eſt. ¶ Ad 5ᵐ ꝺꝺ ꝙ locus
ꝓgru⁹ vnicuiq̃ corpi glorioſo ꝺeputat⁹ ſm gradũ
ſue ꝺignitatis ptinet ad premiũ accidentale: nõ tñ
oportet ꝙ ꝺiminuat aliq̃ꝺ ꝺe pmio q̃tũcũq̃ ẽ ex
tra locũ illũ: qz locꝰ ille nõ ptinet ad pmiũ ſcõm
ꝙ actu ptinet corp⁹ locatũ cũ nihil influat in glo
rioſum corp⁹ ſz magis recipiat ſplẽꝺorẽ ab eo ſed
ſm ꝙ ẽ ꝺebit⁹ p meritis. vñ gaudiũ ꝺe tali loco
manet etiã ei qui eſt extra locũ illũ. ¶ D. iij. q. ꝺi
cendũ ꝙ circa hꝰ ẽ multiplex opinio. quiꝺã. n. ꝺi
cũt ꝙ corpus glorioſũ trãſit ꝺe vno loco in aliũ ſi
ne hoc ꝙ ptranſeat mediũ: ſicut & volũtas ꝺ vno
loco tranſfert⁹ ad aliũ ſine hoc ꝙ ptrãſeat mediũ
& ꝓpter hoc põt corpis glorioſi mot⁹ eſſe in inſtã
ti ſicut etiã volũtatis. Sed hoc nõ põt ſtare: quia
corp⁹ glorioſũ nũq̃ ꝓueniet ad nobilitatẽ nãe ſpũ
alis ſicut nũq̃ ꝺeſinet eſſe corp⁹. Et ꝓterea cũ vo
lũtas ꝺr moueri ꝺe vno loco in aliũ: nõ trãſfertur
eſſentialit ꝺe loco in locũ: qz neutro illoꝝ locorũ
eẽntialit ꝓtinet: ſz ꝺirigit⁹ i vnũ locũ poſtq̃ fuerat
directa p intentionẽ ad aliũ: & p tanto ꝺr moueri
ꝺe loco ad locũ. Et iõ alĳ ꝺicũt ꝙ corp⁹ glorioſuz
hz ꝺe ꝓpetate nãe ſue q̃ corp⁹ eſt ꝙ ptrãſeat medi
um: & ita ꝙ moueat i tpe: ſed virtute glorie q̃ habet
quanꝺã infinitatẽ ſupra virtutẽ nãe hz ꝙ poſſit nõ
ptranſire mediũ: & ſic in inſtanti moueri: ſed hoc
nõ põt eẽ: qz implicat in ſe ꝺictionẽ: qꝺ patet ſic
Sit aliqꝺ corp⁹ qꝺ moueat ꝺe. a. in. b. & corp⁹ mo
tũ ſit. z. cõſtat ꝙ. z. q̃ꝺiu ẽ totũ in. a. nõ mouetur
ſilr nec qñ ẽ totũ i. b. qz tũc motũ ẽ. g̃ ſi aliqñ mo
ueat oz ꝙ neq̃ ſit totũ in. a. neq̃ totũ in. b. g̃ quan
ꝺo moueat vel nuſq̃ eſt: vl ẽ ptim in. a. & ptim i. b.
vel totũ in alio loco medio: puta in. c. aut ptim in
c. & ptim in. a. ſeu in. b. ſz nõ põt poni ꝙ nuſq̃ ſit:
qz ſic eẽt aliqua quãtitas ꝺimẽſiua nõ habẽs ſitũ
qꝺ ẽ impoſſibile. neq̃ põt poni ꝙ ſit ptim in. a. &
ptim in. b. & nõ ſit in medio aliq̃ mõ: qz cũ. b. ſit lo
cus ꝺiſtans ab. a. ſequeret⁹ medio intiacente ꝙ pa
z. q̃ eſt in. b. nõ eẽt ꝓtinua pti q̃ eſt in. a. g̃ reſtat ꝙ
ſit vel totũ in. c. vel ptim in eo: & ptim in alio loco
qꝺ ponet⁹ mediũ int. c. & a. puta. d. & ſic ꝺe aliis. g̃
oz ꝙ. z. nõ pueniat ꝺe. a. in. b. niſi pr⁹ ſit in oibus
mediis: niſi ꝺicat ꝙ ꝓuenit ꝺe. a. in. b. & nũq̃ mo
uetur qꝺ implicat ꝓdictionẽ: quia ipa ſucceſſio lo
corũ ẽ mot⁹ localis. eaꝺẽ rõ eſt ꝺe qualibet muta
tione q̃ hz ꝺuos terminos ꝓrios: quoꝝ vtrũq̃ eſt
aliquiꝺ poſitiue. ſecus aũt eſt ꝺe illis mutatiõib⁹
q̃ habent vnũ terminũ tantũ poſitiuũ: & alterum
purã ꝓuationẽ: qz inẽ affir mationẽ & negationem
ſiue ꝓuationẽ nõ ẽ aliq̃ ꝺeterminata ꝺiſtantia. vnꝺ

qđ ē i negatiōe pōt eē ꝓpinq̄us vel remotꝰ ab affirmatiōe ⁊ ecōuerso rōe aliꝯ qđ cāt alterꝫ eoꝝ: vel disponat ad eā: ⁊ sic dū id qđ mouet ē totum sub negatione mutat ad affirmatōez ⁊ ecōuerso: vñ ēt i eis mutās p̄cedit mutatū eē: vt ꝑbat i. vj. phy. nec ē sile de motu angeli: qꝛ eē in loco eq̄uoce dī de corpe ⁊ de angelo. vt i. j. li. dis. xxxvij. dictū ē: ⁊ sic ptz q nullo mō pōt eē q aliq̄d corpus pueniat de vno loco ad aliū nisi transeat oīa media. Et iō alij hꝰ ꝓcedūt: sz tñ dicūt q corpꝰ glīosū mouet in instāti: sz ex hꝰ seq̄t q corpꝰ glīosū in eodē instāti sit i duobꝰ locis sil vel pluribꝰ. s. i termino vltio: ⁊ in oibꝰ locis medijs: qđ nō pōt eē. sed ad hꝰ dicūt q q̄uis sit idē instans fm rē: tñ differt rōne sicut p̄ctus ad quē terminant diuerse linee: sz hꝰ nō sufficit: qꝛ instās mēsurat hoc qđ est in instanti fm rem nō fm hoc qđ ꝓsiderat: vñ diuersa ꝓsideratio instātis nō facit q instās possit mensurare illa q̄ nō sūt sil tpe: sic nec diuersa cōsideratō p̄cti pōt facē q sub vno p̄cto loci ꝓtineāt q̄ sūt distantia situ: ⁊ iō alij ꝑbabilꝰ dicūt q corpꝰ glīosū mouet in tpe: sz impceptibili ꝓpter breuitatem ⁊ q tñ vnū corpꝰ glorīosū pōt in minori tpe idem spaciū ptrāsire q̄ aliud: qꝛ tps q̄tūcūq; puū accipiat i ifinitū ē diuisibile. ¶ Ad pm̄ g̃ dđ q illđ qđ paꝛ deest q̄ nihil dēsse vr: ut dr in. ij. phy. ⁊ iō dicim̄: statū facio qđ pꝰ modicū tps fiet: ⁊ p hūc modū loq̄t Aug⁹ q vbicūq; erit volūtas ibi erit corpus statim: vel dđ q volūtas nūq̄ erit inordinata in beatis. vñ nūq̄ volēt corpꝰ suū eē alicubi i aliq̄ instanti in q̄ nō possit ibi eē: ⁊ sic qđcūq; instās volūtas determinabit in illo corpus erit in illo loco quē volūtas determinat. ¶ Ad 2m̄ dđ q q̄dā q̄dicerūt illi ꝓpositioni quā ꝑbs inducit in pte illa: ut Cōmen. ibidē dic: dicēres q nō oz eē ꝓportionem totꝰ motꝰ ad totū motū fm ꝓportionē resistentꝫ medij ad aliud medium resistēs: sz oz q fm ꝓportionē mediorꝝ p q̄ trāsit attēdat ꝓportio retardationū q̄ accidit in motibꝰ ex resistētia medij. q̄libz. n. motꝰ hz determinatū tps velocitatis ⁊ tarditatꝫ ex victoria mouentis supra mobile etiā si nihil resistat ex pte medij: sic ꝑz in corpibꝰ celestibꝰ in q̄bꝰ nō īuenit aliq̄d qđ obstet motui ipoꝝ: ⁊ tñ ñ mouēt in istāti sz in tpe determinato fm ꝓportionē potentie mouentꝫ ad mobile: ⁊ ita ꝑz qđ etiā si ponatur aliq̄d moueri in vacuo nō oportebit q moueatur i instāti. sz q nihil addat tpi qđ debēt motui ex ꝓportiōe p̄dicta mouētis ad mobile: qꝛ motus nō retardat. Sz hec rō: ut Cōmen. dic ibidē ꝓcedit ex falsa imaginatiōe q̄ q̄s imaginat: qꝛ tarditas q̄ cāt ex resistētia medij sit aliq̄ ps motꝰ addita motui nāli q hz q̄titatē ꝓz ꝓportionē mouētꝫ ad mobile: sic vna linea addit linee rōe cuꝰ accidit in lineis q nō remanet eadē ꝓportio totꝰ ad totaz lineā q̄ erat lineaꝝ additaꝝ ad inuicē: ut sic etiā ñ sit eadē ꝓportio totꝰ motꝰ ad totū motū sensibilē q̄ est retardationū ꝓtingētiū ex resistētia media: q̄ quidē imaginatio falla ē: qꝛ q̄libet ps motꝰ hz tm̄ de velocitate q̄tū totꝰ motꝰ: nō aūt quelibet ps linee hz tm̄ de q̄titate dimēsiua q̄tū hz tota linea. vñ tarditas vel velocitas addita motui redūdat i quālibet ptē eiꝰ qđ de lineis nō ꝓuenit: ⁊ sic tarditas addita motui nō facit aliā ptē motꝰ sicut in lineis accidebat: q additū ē ps totꝰ linee. ⁊ iō ad i telligendā ꝑbationē ꝑbi: ut Cōmen. ibidez exponit sciendū ē q oz accipe totū ꝑ vno. s. resistētiaz mobilis ad vtutē mouētē ⁊ resistētiā medij ꝑ qđ ē motꝰ ⁊ cuiuscūq; alteriꝰ resistentis: ita q accipiatur q̄titas retarditatis totꝰ motꝰ fm ꝓportionez vtutꝫ mouentꝫ ad mobile resistēs q̄cūq; mouetur vl ex se vl ex alio extrinseco. oz. n. q sp mobile resistat aliq̄ mō mouēti cū mouēs ⁊ motū agēs ⁊ patiens inq̄tū hꝰ i sūt ꝓria. Q̄nq; aūt inuenit resistē mobile mouēti ex seipso: vl qꝛ hz vtutē inclinatez ad ꝓriū sic ꝑz in motibꝰ violētis: vl saltē qꝛ hz locū ꝓriū loco q ē in intētiōe mouentꝫ. cuiusmōi resistētia inuenit etiā corpoꝝ celestiū ad suos motores. Q̄nq; āt mobile resistit vtuti mouētꝫ ex alio tm̄ ⁊ nō ex seipso: sic ꝑz i motu nāli grauiū ⁊ leuiū qꝛ ꝑ ipaz formā eoꝝ inclinant ad motū talē. ē. n. forīa impssio generātis qđ ē motoꝛ p se grauiū ⁊ leuiū. ex pte aūt māe nō inuenit aliq̄ resistētia neq; vtutis inclinantis ad ꝓriū motū: neq; ꝓrij loci: qꝛ locꝰ nō debet māe nisi fm q sub dimensionibꝰ cōsistens ꝓficit forma nāli. vñ nō pōt eē resistētia nisi ex pte medij: q quidē resistētia ē motui eoꝝ cōnālis. q̄nq; aūt ē resistētia ex vtroq; sic ꝑz in motibus aialiū. Q̄n g̃ in motu nō ē resistētia nisi ex pte mobilis sicut accidit in copibꝰ celestibꝰ. tūc tps motꝰ mēsurat fm ꝓportionē motoris ad mobile ⁊ in talibꝰ nō ꝓcedit rō ꝑbi: qꝛ moto oi remedio adhuc manet motꝰ eoꝝ in tpe. sz in illis motibus in quibꝰ ē resistētia ex pte medij: tm̄ accipit mēsura tpis fm impedimētū qđ ē ex medio solū. vñ si sbtrahat oīno mediū. nullū impedimētuz remanebit: ⁊ sic vel mouebit in istanti vel eq̄li tpe mouebit fm vacuū spaciuz ⁊ plenū. qꝛ dato q moueat in tpe per vacuū illud tps in aliq̄ ꝓportione se habebit ad tps in q̄ mouet per vacuū. possibile autē est imaginari aliud corpꝰ in eadē ꝓportiōe subtilius corpoꝛe q̄ spaciū plenū erat: quo si aliud spacium eq̄le ipleat in tā paruo tpe mouebit per illđ plenū sicut ꝑmo per vacuū: qꝛ quāto addit ad sbtilitatē medij tanto sbtrahit de quātitate tēporis ⁊ in quāto ē magis subtile mīꝰ resistit. sz in alijs motibꝰ in q̄bꝰ ē resistentia ex ipso mobili ⁊ ex medio: quātitas tēporis ē accipienda fm ꝓportionē mouētis potētie ad resistentiā mobil ⁊ medij sil. vnde dato q totalit mediuz subtrahat: vel nō ipediat: nō sequtur q motꝰ sit in istanti. sz q tps motus mēsurat tm̄ ex resistentia mobilis: nec erit inconueniēs si per idez tps moueat per vacuuz ⁊ per

plenū aliq̄ sotilissimo corpe imagiato: qz determiata sotilitas medij q̄to ē maior: nata ē facē tarditatē mīorē i motu: vñ pōt imaginari tāta sotilitas q̄ erit nata facē miorē tarditatē q̄ sit illa tarditas quā fac̄ rīsistētia mobīl: z sic resistētia medij nullā tarditatē adīciet ad motū. pz g̃ q̄ q̄uis mediū nō resistat corpib⁹ glīosis fm h⁹ q̄ pñt eē cū alio corpore i eodē loco: nihilomin⁹ mot⁹ eoz ñ erit i istā ti: qz ip̄z corp⁹ mobile rīsistet vtuti mouēti ex hoc ip̄o q̄ hz determiatū situ: sic de corpib⁹ celestib⁹ dictū ē. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis virt⁹ aie glorificate excedat iestimabilit vtutē aie ñ glorificate: nō tñ excedit i infinitū: qz vtraq; virt⁹ ē finita. vñ nō seq̄t q̄ moueat i instāti: si tñ eēt sīlr ifinite vtutis nō seq̄ret q̄ moueret i instāti nisi separet totalit resistētia: q̄ ē ex pte mobilis. q̄uis āt resistētia q̄ mobile resistit mouēti p q̄uietatē quā hz ad motū talē rōne inclinatōis ad q̄uū motū possit a mouēte infinite virtute totalit superari: tñ resistētia quā fac̄ ex q̄uietate quā hz ad locū quē itēdit motor p motū nō pōt totalit superari nisi auferat ab ea eē i tali loco vl i tali situ. sic̄. n. albū rīsistit nigro rōe albedis et tāto magis q̄to albedo magis distat a nigredine ita corp⁹ rīsistit alicui loco: p h⁹ q̄ hz locū oppositū: z tāto ē maior rīsistētia: q̄to ē distātia maior: ñ āt pōt a corpe remoueri q̄ sit i aliq̄ loco vl situ nisi auferat ei sua corporeitas p quā debet ei loc⁹ vl sit⁹: vñ q̄diu manet i nā corpis nullo⁹ pōt moueri i instāti q̄tacūq; sit vt⁹ mouēs: corp⁹ āt glīosus nūq̄ suā corporeitatē amittet: vñ nūq̄ i istāti moueri poterit. ¶ Ad 4m dō q̄ par celeritas i vbis Aug. ē itelligēda q̄tū ad h⁹ q̄ ē ipceptibilis excessus vni⁹ rīspectu alt⁹: sic̄ z tps tot⁹ mot⁹ ē impceptibile. ¶ Ad 5m dō q̄ q̄uis p⁹ resurrectōez ñ sit tps qō ē numer⁹ mot⁹ celi: tñ erit tps ꝓsurgens ex numero ꝓoris z posterioris i q̄libet motu.

AD quartum sic ꝓcedit: vī q̄ corpib⁹ glorīosis claritas non ꝓueniet: qz sic dicit Auicē. in vj. de nālib⁹: Oē corpus luminosū ꝓstat ex ptib⁹ puris. sz ptes corpis glorīosi nō erūt pure cū in aliquib⁹ dñet terra: sic in carnib⁹ z ossib⁹. g̃ corpa glorīosa nō erūt lucida. ¶ P. oē corp⁹ lucidū occultat illud qō ē p⁹ se. vñ vnū luminare p aliud eclypsat. flāma. n. ignis ꝓhibet videri qō ē post se. sz corpa glorīosa nō occultabūt illud qō intra ea ꝓtinet: qz ut dic̄ Greg⁹ sup illud Job: Nō adeq̄bit ei aur z vitr ibi. s. i celesti pīia. vniuscuiusq; mētē ab alteri⁹ oculi mēbrorum corpulētia nō absc̄odet: patebitq; corpalib⁹ oculis ipsa etiā corpis armonia. g̃ corpa illa nō erūt lucida. ¶ P. lux z color ꝓpriā dispositionē req̄rūt in subiecto: qz lux ē extremitas pspicui in corpe non terminato: sz color in corpe terminato: ut pz i li. de sensu z sensato. sz corpa glīosa erūt colorata: qz ut Aug⁹ dic̄. xix. de ci. dei: Pulchritudo corpis est p tiū ꝓuenientia cū q̄dā colorīs suauitate: pulchritudo aūt corpib⁹ glorificat⁹ deesse nō potit. g̃ corpa glorīosa nō erūt lucida. ¶ P. si claritas erit i corpib⁹ glorīosis: oz q̄ sit eq̄lis in oib⁹ ptib⁹ corpis: sic oēs ptes erūt eiusdē ipassibilitatis: subtilitatis: z agilitatis. sz h⁹ nō ē ꝓueniēs: qz vna ps hz maiorem dispositionē ad claritatē q̄ alia sicut oculi q̄ manus: z spūs q̄ ossa: z humores q̄ caro vl vermis. g̃ vī q̄ nō debeāt corpa illa eē lucida. ¶ Sz cōtra ē qō dī Matth. xiij. Fulgebūt iusti sic̄ sol in regno p⁹is eoz. z Sap. iij. Fulgebūt iusti z tāq̄ scintille rc̄. ¶ P. j. Cor. xv. dī: Seminat i ignobilitate: surget i glīa. qō ad claritatem ptinet: ut pz p sequētia: vbi corpoz resurgētiū glorīa cōpat claritati stellaz. g̃ corpa sanctoz resurgēt lucida. ¶ Ulter⁹ vī q̄ claritas corpis glorīosi nō possit videri ab oculo non glorīoso. oz. n. eē ꝓpōrionē visibīl ad visū. sz oculus nō glorificat⁹ nō ē ꝓpōrionat⁹ ad videndū claritatē glīe cū sit alter⁹ generis q̄ claritas nāe. g̃ corporis glorīosi claritas nō videbit ab oculo nō glorīoso. ¶ P. claritas corpis glorīosi erit maior q̄ claritas solis nūc sit: qz etiā claritas solis erit tunc maior q̄ nūc: ut dī: z multo maior ea erit claritas corpis glorīosi ꝓpt qō sol z tot⁹ mūd⁹ claritatem maiorē accipiet. sz ocul⁹ nō glorīosus nō pōt inspicere solē in rota ꝓpt magnitudinē claritatis. g̃ multo min⁹ potit inspicē claritatē corpis glorīosi. ¶ P. visibile oppositū oculis videntis necē ē videri nisi sit lesio aliq̄ i oculo. sz claritas corpis glīosi opposita oculis ñ glorīsis nō necessario vī ab eis: quod pz de discipulis qui corp⁹ dñi post resurrectionez viderūt claritatē ei⁹ nō intuētes. g̃ claritas illa nō est visibilis ab oculo nō glorīoso. ¶ Sz cōtra ē qō dic̄ glo. Phil. iij. sup illud: Cōfiguratū corpi claritatis sue assimilabimur claritati quā habuit in trāsfiguratiōe. sz claritas illa visa fuit ab oculis discipulorū nō glorificatis. g̃ z claritas corpis glorificati ab oculis nō glorīosis visibilis erit. ¶ P. impij vidētes gloriam iustoz ex hoc torquebūt in iudicio: ut pz p hoc qō dī Sap. v. Sz ñ plene viderēt gloriam ip̄oz nisi claritatē corpuz eoz inspicerēt. g̃ ¶ Ulter⁹ vī q̄ corp⁹ glorīosū necessario videatur a nō glorīoso corpe: qz corpa glorīosa erūt lucida. sz corp⁹ lucidū manifestat se z alia. g̃ corpora glorīosa necessario videbūt. ¶ P. oē corp⁹ qō occultat alia corpa post se existētia de necessitate visu pcipit ab hoc ipso q̄ alia que sūt post occultāt sz corp⁹ glorīosū occultabit a visu alia corpa post se existentia: qz erit corp⁹ coloratū. g̃ de necitate videbit. ¶ P. sicut q̄titas ē de his q̄ insūt corpi: ita q̄litas p quā vī. sz q̄titas nō suberit voluntati ut corpus glorīosū possit eē maioris q̄titatis vel minoris. g̃ nec q̄litas p quā visibile est ut possit nō videri. Sz cōtra ē qō corpus nr̄m glorificabit i ꝓformitate corpis christi sz corp⁹ christi post resurrectiōez nō necessario videbat: imo disparuit ab oculis di-

scipulox in Emaus: ut Luc. vlt. ꝑ ꝛ colꝑ glificatum nō necessario videbit. ¶ Ꝑ. Tertio erit suma obediētia corpis ad aiam. ꝑ corꝑ poterit videri vl nō videri fm volūtatē aie. ¶ Respondeo dō ad. j. q. ꝙ corpora scox fore lucida post resurrectionē ponē oz ꝓpter auctoritatē: scꝑtura aūt hoc ꝓmittit: sz cāz huiusmōi claritatis ꝺdā attribuūt ante eentie q̄ tūc oñabit in corpe hūano. sz qz hoc ē absurdum ut sepe dictū ē: ideo melⁱ ē ut dicat ꝙ claritas illa causabit ex redūdātia glorie aie in corꝑ. qō. n. recipit in aliq̄ nō recipit ꝓ modū influentis sz ꝓ modū recipiētⁱ: ꝛ ita claritas q̄ ē i aia spūal recipit in corpe ut corpal: ꝛ iō fz qō aia erit maiorⁱ clarita tis fz maⁱ meritū: ita etiā erit ꝺifferētia claritatⁱ i corpe: ut ꝓz ꝓ aplm. j. Cor. xv. ꝛ ita in corpe glioso cognoscet gloria a se: sicut in vitro cognoscit color corpis qō ꝓtinet i vase vitreo: ut Greg dicit super illud Job: Nō adequabit ei aurox vl vitrox.

¶ Ad ꝓmū ꝑ oō ꝙ Auic. loqt̄ ꝺe illo corpe qō habz ex nā ꝓpōnētiū claritatē: sic aūt non hēbit corpus glioſū: sz magⁱ ex merito vtutⁱ. ¶ Ad 2m oō ꝙ Greg ꝓpat corpa glioſa auro ꝛ vitro: auro ꝓpt claritatē: vitro ꝓpt hꝰ ꝙ trāslucebūt: vñ vr ꝙ erunt sil clara ꝛ puia. q. n. aliqō clax nō sit puiū ꝓtigit ex hꝰ ꝙ claritas corpis causat ex ꝺēsitate ptiū lucidarū. ꝺensitas. n. aut repugnat puietati: sz tūc cābit claritas ex alia cā: ut dictū ē. ꝺēsitas āt corpis glioſi puietatē nō tollet ab eis: sicut nec ꝺēsitas vitri a vitro. Quidā tñ ꝺicūt ꝙ ꝓpanⁱ vitro nō qz sint puia: sz ꝓpt hāc silitudinē ꝙ sicut illud qō i vitro claudit apparet: ita aie gloria q̄ in corpe glorioſo claudet nō latebit. sz ꝓmū melⁱ ē: qz magis saluat ꝺignitas corpis glorioſi ꝛ magis ꝓsonat dictⁱ Greg. ¶ Ad 3m ꝺicendū ꝙ corpis gloria nām nō tollet: sed pficiet: vñ color qui ꝺebet corpi ex nā suarū ptiū remanebit in eo: sed supaddet claritas ex gloria aie: sicut etiā videm corpa colorata ex sui nā splendore solis resplendere vel ex aliq̄ alia causa extrinseca vel intrinseca. ¶ Ad q̄rtū ꝺicenduz ꝙ sicut claritas glorie redūdat ab aia in corꝑ fm suū modū ꝛ ē ibi alio mō q̄ sit in aia: ita in q̄libz ptem corpis redūdabit fm suū modū. vñ nō ē inconueniēs ꝙ ꝺiuerse ptes habeāt ꝺiuersimode claritatez fm ꝙ sūt ꝺiuersimode ꝺisposite ex sua nā ad ipam. nec ē sile ꝺe aliis ꝺotibꝰ corpis respectu q̄rū ptes corpis nō inueniūt hre ꝺiuersaz ꝺisponez

¶ Ad. ij. q. oō ꝙ ꝺdā ꝺixerunt ꝙ claritas corpis glorioſi non pōt videri ab oculo nō glorioſo nisi forte ꝓ miraculū. sz hoc nō pōt ē nisi claritas eq̄uoce diceret: qz lux fm id qō ē: nata ē mouē visuz ꝛ visus fm id qō ē natⁱ ē recipe lucē: sic vex se hz ad intellectū: ꝛ bonū ad affectū. vnde si esset aliqs visus qui nō posset ꝓcipere aliquā lucē ꝺico: vl ille visus ꝺiceret equiuoce vel lux illa: qō nō pōt in ꝓposito ꝺici: quia sic ꝓ hoc ꝙ ꝺr corpa glorioſa futura esse lucida nihil nobis notificaret: sicut qui ꝺic canē ee in celo nihil notificat ei q̄ nō nouit nisi canē q̄ ē aial: ꝛ iō ꝺō ē ꝙ claritas corpis glorioſi nāliⁱ ab oculo nō glorioſo videri pōt. ¶ Ad ꝓmū ꝑ oō ꝙ claritas glie erit alterⁱ generⁱ q̄ claritas nāe q̄tū ad cāz sz nō q̄tū ad spēm: vñ sic claritas nāe rone sue spēi ē ꝓportionata visui: ita claritas glioſa. ¶ Ad 2m oō ꝙ sicut corꝑ glorioſū nō pōt pati aliquid passione nāe: sz solū passiōe aie: ita ex ꝓpietate glorie nō aget nisi actione aie: claritas aut tē intensa nō offendit visū inq̄tū aget actiōe aie: sz fm hoc magⁱ ꝺelectat. offendit aūt inq̄tuz agit actiōe nāe calefaciēdo ꝛ ꝺissoluēdo organū visus ꝛ ꝺisgregādo spūs: ꝛ iō claritas corpis glorioſi q̄uis excedat claritatē solis tamē ꝺe sui nā nō offendit visū: sz ꝺemulcet ꝓpt qō claritas illa ꝓpat claritati iaspidis. Apoc. xx. ¶ Ad 3m oō ꝙ claritas corpis glorioſi ꝓuenit ex merito volūtatis: ꝛ ideo volūtati sbdet ut fz ei ꝺ iperiū videat vl nō videat ꝛ i ptāte corpis glioſi erit oñdē claritatē suā vl occultare. ꝛ hec fuit opio ꝓpositini. ¶ Ꝑ. iij. q. oō ꝙ visibile vr fm ꝙ agit i visū. ex hꝰ aūt ꝙ aliqd agit vl nō agit in aliqō extrinsecū nō ē aliq̄ mutatio i ipo. vñ sñ mutatiōe alicⁱ ꝓpetatⁱ q̄ sit ꝺe pfectiōe corpis glificati pōt ꝓtingē ꝙ videat ꝛ nō videat. vñ in ptāte aie glificate erit ꝙ corꝑ suū videat vl nō videat: sic ꝛ q̄libet alia actio corpis i aie ptāte erit alⁱs nō eēt corꝑ glioſū instr̄m sume obediēs ꝓncipali agēti. ¶ Ad ꝓm ꝑ oō ꝙ claritas illa obediet corpi glioso ut possit eā oñdē vl occultare. ¶ Ad 2m oō ꝙ color corpis nō ipedit puietatē ipⁱ nisi iq̄tū imutat visū: qz visus n̄ pōt imutari sil ꝺuobus coloꝛibꝰ ut vtrūq̄ pfecte ispiciat. color aūt corpis glioſi erit i ptāte aie ut ꝓ ipm imutet visū vl nō imutet: ꝛ iō erit i ptāte ei⁹ ut occultet corꝑ qō ē ꝓ se vl nō occultet. ¶ Ad 3m oō ꝙ q̄tas ē iherēs ipi corpi glioso: nec posz q̄tas imutari ad ipiuz aie sñ mutatiōe intrinseca corpis glioſi q̄ ipassibilitati ei⁹ repugnaret: ꝛ iō n̄ ē sile ꝺ q̄tate ꝛ visibilitate: qz ēt q̄litas illa ꝓ quā ē visibile n̄ potit sbtrahi ad iperiū aie. sz actio illⁱ q̄litatⁱ suspēdet: ꝛ sic occultabit corꝑ ad iperiū aie.

Qō. III.

QUeritur ꝺe his q̄ ptinent ad ꝺānatos. Et circa hꝰ q̄rūt tria. ¶ ꝓ ꝺ qlitate corpū ipoꝝ. 2° ꝺe igne q̄ cruciabūt. ¶ ꝫ ꝺ cōꝺitiōib' aiaꝝ ipoꝝ eorūꝺez postq̄ fuerint seperate.

¶ Ad ꝓmū sic ꝓcedit: vr ꝙ ꝺānatoꝝ corpa cū suis ꝺeformitatib' resurgāt. illud. n qō in penā pctī inductū ē ꝺesistere nō ꝺz nisi peccato remisso. sz mēbroꝝ ꝺefect ꝙ accidūt ꝓ mutilatiōez i penā pctī iducti sūt: ꝛ silr ēt ꝺēs alie ꝺeformitates corpales. ꝙ a ꝺānatⁱ ꝙ pctoꝝ r̄missiōez nō sūt ꝓsecuturi in resurrectiōez nō remouebunt.

¶ Ꝑ. sicut resurrectio seōx erit ad vltimā pfectiōnē: sic ꝛ resurrectio ipsoꝝ erit ad vltimā miseriā

sz scis resurgẽtib⁹ nõ auferet aliq̃d qõ ad eoꝝ pfectiõez ptinẽ possit. g nec ipijs resurgẽtib⁹ aliq̃d auferet qõ ad eoꝝ defectũ vl miseriã ptineat. h⁹i aũt sũt deformitates. g ꝛc. ¶ ℞. sic ad defectũ passibiliũ corpis ptinet deformitas: ita tarditas. sz a corpib⁹ dãnatoꝝ resurgẽtiũ tarditas nõ remouebit. qz eo rũ corpa nõ erũt agilia. g cadẽ rõe nec deformitas remouebit. ¶ Sz ℞. j. Lor. xv. mortui resurgent incorrupti. glo. mortui. i. pctõres vl gnalit oẽs mortui surgẽt incorrupti. i. sine aliq̃ diminutiõe mẽbrorũ. g mali resurgẽt sñ deformitatib⁹. ¶ ℞. in dãnatis nõ erit aliq̃d qõ sensũ doloꝝ in eis impediat. sed egritudo impedit sensũ doloꝝ inq̃tũ p eã debilitãt organa sentiẽdi. silr ꝛ defect⁹ mẽbri impediret ne eẽt vlis dolor in corpe. g sñ istis õfectib⁹ dãnati resurgẽt. ¶ Lteri⁹ vr q corpa dãnatoꝝ erũt corruptibilia. oẽ n. ꝓpositũ ex ℞ijs nece ẽ corrũpi. sz copa dãnatoꝝ erũt ex ℞ijs ꝓposita ex qb⁹ etiã nũc cõponũt: alis nõ eẽt eiusdẽ spẽi: ꝛ p ꝓs nec eadẽ nũero. g erũt corruptibilia. ¶ ℞. corpa dãnatoꝝ si incorruptibilia sũt futura: h⁹ nõ erit p nãz cũ sint futura eiusdẽ nãe cui⁹ ꝛ nũc sũt: nec etiã erit p grãm vl gloriã: qz talib⁹ oio carebũt. g nullo⁹ erũt incorruptibilia. ¶ ℞. illis q̃ sũt in sũma miseria sbtrahere maxima penaꝝ vr inconueniẽs. sz maxia pẽarũ est mors: ut pz p phm in 4° ethi. g a dãnati qui sũt in sũma miseria mors remoueri nõ dz. g eoꝝ corpa corruptibilia erũt. ¶ Sz ℞. ẽ qõ dr Apoc. ix. In dieb⁹ illis querent homes mortẽ ꝛ nõ iueniẽt eã: ꝛ desiderabũt mori ꝛ fugiet mors ab illis. ¶ ℞. dãnati punient in aia ꝛ corpe pena ppetua: Matth. xxv. Jbũt hi in supplicium eternũ. sz hoc eẽ non possz si eoꝝ corpa corruptibilia eẽnt. g eoꝝ corpa erũt incorruptibilia. ¶ Lteri⁹ vr q sint futura impassibilia: qz fm phm in vj. topi. Ois passio magis facta abijcit a sba: sz a finito si sp aliq̃d abijcitur nece est illud tandẽ ꝓsumi: ut dr in. j. phy. g si corpa dãnatoꝝ erũt passibilia ꝛ sp patient qñq; deficiẽt ꝛ corrũpent: qõ falsũ eẽ oñsum ẽ. g erunt impassibilia. ¶ ℞. dẽ agens assimilat sibi patiẽs. si g corpa dãnatoꝝ patiẽt ab igne: ignis ea sibi assimilabit. sz nõ ꝓsumit alit: ignis corpa nisi inq̃tũ ea sibi assimilãs resoluit. g si corpa dãnatoꝝ erũt passibilia ab igne: qñq; ꝓsument: ꝛ sic idẽ qõ ꝑus ¶ ℞. aialia q̃ in igne sine corruptiõe viuere dicũt ut de salmandra dr: ab igne nõ affligũt. aial. n. doloze corporis nõ affligit nisi corp⁹ aliq̃ mõ ledat. si g corpa dãnatoꝝ in igne sñ ꝓsuptiõe remanẽ pñt: sic ꝛ aialia ꝑdicta: ut Aug⁹ in li⁹ de ci. dei dicẽ vr q nullã afflictionẽ ibi sustinebũt qõ nõ eẽt nisi eorum impassibilia corpa eẽnt. g. ꝛc. ¶ ℞. si corpa dãnatoꝝ sũt passibilia: doloꝝ qui ex eoꝝ passiõe ꝓuenit ut vr supare dz oẽm pñtẽ corpoꝝ doloꝛez sic ꝛ scoꝝ iocũditas supabit oẽm pñtez iocũditatẽ sz ppt imẽsitatẽ doloꝝ qñq; ptingit in pñti statu q aia a corpe sepat. g multo fortiꝰ si corpa illa futura sũt passibilia ex imẽsitate doloꝛis aia a corpe sepabit: ꝛ sic corpa corrũpũt qõ falsũ ẽ. g corpa illa erũt impassibilia. ¶ Sed ℞. ẽ qõ dr. j. Lor. xv. ꝛ nos immutabimur. glo. nos boni tantummodo immutabimur in gloriã imutabilitatis ꝛ impassibilitatis. ergo corpa dãnatoꝝ nõ erũt impassibilia. ¶ ℞. sic corp⁹ coopat aie ad meritũ: ita coopatur ei ad pctm̃. sz ppt cooperationẽ pdcaz nõ soluz aia sz ꝛ corp⁹ p resurrectionẽ pmiabit. g ꝛ resurrectiõe silr dãnatoꝝ corpa puniẽt qõ ñ eẽt si impassibilia forẽt. g erũt passibilia. ¶ Ideo dr ad. j. q. q i corpe hũano põt eẽ õformitas dupler: vno⁹ ex õfectu alic⁹ mẽbri: sic mutulatos turpes dicim⁹. deest. n. eis õbita ꝓportio ptiũ ad totũ: ꝛ õ tali õformitate nulli dubiũ ẽ q in corpib⁹ dãnatoꝝ ñ erit qz oia corpa tã bonoꝝ q̃ maloꝝ integra resurgẽt ut. s. dcm ẽ cũ de integritate corpoꝝ resurgẽtium ageret. Alio⁹ deformitas ptingit ex indebita ptiũ dispositione: vel indebita q̃titate vl q̃litate vl situ q etiã ꝓportionẽ debitã ptiũ ad totũ nõ patit. ꝛ de talib⁹ deformitatib⁹ ꝛ silib⁹ defectib⁹: sic sunt febres ꝛ h⁹i egritudines q̃ interdũ sũt õformitates cãe Aug⁹ ideminatũ ꝛ sb dubio relinq̃t i Ench. ut mgr i lra dic. Sz apud doc. moder. ẽ sup h⁹ duplex opio. Quidã. n. dicũt q h⁹i deformitates ꝛ õfect⁹ in corpib⁹ dãnatoꝝ remanebũt ꝓsiderantes eoꝝ dãnationẽ q̃ ad summã miseriã deputãt cui nihil incõmoditati sbtrahi dz. sz h⁹ nõ vr rõnabiliꝰ dici. in repatiõe eni corpis resurgẽt magis attẽdit nãe pfectio q̃ ꝓditio q̃ ꝑus fuit. vñ ꝛ q ifra pfectã etatẽ õcedũt in statura iuuenil etati resurgẽt ut. s. dictũ ẽ. vñ ꝛ illi q̃ aliq̃s defect⁹ nãles in corpe habuerũt: vel deformitates ex eis ꝓueniẽtes in resurrectiõe sñ illis defectib⁹ vl deformitatib⁹ reparent nisi pcti meritũ ipediret: ꝛ ita si aliq̃s cũ defectib⁹ vl deformitatib⁹ resurget h⁹ ei erit i penã. modus aũt pene ẽ fm mẽsurã culpe. ꝓtigit aũt q aliq̃s peccatoꝛ dãnãd⁹ minoꝛib⁹ pctis sbiect⁹ aliq̃s deformitates vl defect⁹ habeat q̃s nõ habuit aliq̃s dãnãd⁹ pctis grauioꝛib⁹ irretit⁹. vnde si ille q̃ in hac vita deformitates habuit cuz eis resurgat sine quibus cõstat q resurget alius grauius puniendus qui eas in hac vita nõ habuit: modus pene nõ rnderet q̃titati culpe: sz magis videtur aliq̃s puniri ꝑ penis q̃s i h⁹ mũdo passus fuit: qõ ẽ absurdũ: ꝛ iõ alij rõnabiliꝰ dicũt: q auctoꝛ q̃ nãz cõdidit i resurrectõe nãm corpis itegre repabit. vnõ quicq̃d defect⁹ vel turpitudis ex corruptiõe vel debilitate nãe siue ꝓncipioꝝ nãliũ i corpe fuit: totuz in resurrectõe remouebit: sic febris: lipitudo: ꝛ similia. defect⁹ ãt q̃ ex nãlib⁹ ꝓncipijs in hũano corpoze nãlit ꝓsequũt: sic pderositas: passibilitas: et silia in corpibus damnatoꝝ erunt: quos defectus ab electoꝝ corpib⁹ glie resurrectõis excludit.

¶ Ad ꝓmũ g dr: q cũ pena i q̃libet foꝛo infligat fm ꝓditionẽ illi⁹ foꝛi: pene q̃ in hac vita tpali ifli-

guñt ꝑ aliq̃ ꝓcõ tpales sũt: ⁊ vltra vite terminꝰ nõ se extẽdũt: ⁊ iõ q̃uis pctm̃ nõ sit remissũ dãna tis: nõ tñ oz ꝙ easdẽ penas ibi sustineãt q̃s in hoc mũdo sũt passi: sz dina iusticia requrit ut ibi penis grauioꝛib⁹ in eternũ crucient. ¶ Ad 2m dõ ꝙ non ẽ silis rõ de bonis ⁊ malis eo ꝙ aliq̃d põt eẽ pure bonũ nõ aũt pure malũ: vñ vltima sanctoꝝ felicitas hoc requirit ut ab oĩ malo penitus sint ímunes. sed vltima maloꝝ miseria nõ excludit omne bonũ: quia malũ si integrũ sit corrũpit seipm: ut ꝓbs dicit in 4° ethi. vnde oz ꝙ miserie dãnatoꝛũ substernat bonũ nature in ipsis qõ est op⁹ cõditoris ꝓfecti qui ipsaz näz in ꝓfectiõe sue spẽi repabit ¶ Ad 3m dicendũ ꝙ tarditas ẽ de illis defectibus qui näliter sequũt ꝓncipia hũani corpis nõ aũt ò formitas: ⁊ iõ de eis nõ est silis rõ: ut ex dictis patz ¶ Ad. q. q. dõ ꝙ cũ in oĩ motu oporteat eẽ aliqõ ꝓnm mot⁹: duplr mot⁹ aliqs vel mutatio a mobili remouet: vno mõ ꝑ hoc ꝙ deest ꝓncipiũ mot⁹: alio mõ ꝑ hoc ꝙ ꝓncipiũ mot⁹ impedit: corruptõ aũt mutatio quedam est. Uñ duplr põt ꝓtingere ut corpus qõ ex ꝓditiõe suoꝝ ꝓncipioꝝ corruptibilitatẽ hz: incorruptibile reddat. Uno mõ ex h⁹ ꝙ ꝓncipiũ ad corruptionẽ mouẽs totaliter tollit: ⁊ hoc mõ corpa dãnatoꝝ incorruptibilia erũt. cuz n. celũ sit primũ alterans ꝑ motũ suũ localẽ: ⁊ oĩa alia agentia secũda in vtute ipsius agant: ⁊ q̃si ab ipso mota: oz ꝙ cessante motu celi nihil sit agens qõ possit corp⁹ ꝑ alterationẽ aliquã trãsmutare a sua näli ꝓpetate: ⁊ iõ post resurrectionẽ cessante motu celi nulla q̃litas erit sufficiẽs: ut corp⁹ huma nũ alterare possit a sua näli q̃litate. corruptio aũt est termin⁹ alterationis sicut ⁊ generatio: vñ corpora dãnatoꝝ corrũpi nõ poterũt: ⁊ hoc ꝺseruit diuine iusticie: ut ꝓpetuo viuentes ꝓpetuo puniãt qõ dinina iusticia requirit: ut. j. dicit: sicut ⁊ nunc corruptibilitas corpoꝝ deseruit dine ꝓuidẽtie ꝑ quã ex aliquib⁹ corruptis alie generant. Alio⁹ cõtingit ex hoc ꝙ ꝓncipiũ corruptiõis impedit: ⁊ h⁹ mõ corpus Ade incorruptibile fuit: qz ꝓrie q̃litates in corpe hominis exñtes ꝓtinebant ꝑ graz innocentie ne ad dissolutionẽ corpis agere possent: et multo plus ꝓtinebũt in corporib⁹ gloriosis q̃ erũt oĩo subiecta spiritui: ⁊ sic in corpib⁹ btoꝝ post resurrectionez cõem ꝓiũgent duo ꝓdicti mõi incorruptibilitatis. ¶ Ad ꝓmũ g̃ dõ ꝙ ꝓria ex quibus corpa ꝓponunt sũt 2° ꝓncipia ad corruptionem agẽtia. ꝓmũ. n. agẽs ẽ mot⁹ celestis. vñ suppositio celesti necẽ est ut corpus ex ꝓꝛijs ꝓpositũ corrũpat nisi sit aliq̃ causa potioꝛ impediens: sed motu celi remoto ꝓria ex quib⁹ corp⁹ ꝓponit nõ sufficiũt ad corruptionẽ faciendã etiã sm nãm: ut pz ex dictis cessationẽ aũt mot⁹ celi ꝓbi nõ cognouerũt: vñ ꝑ infallibili habebãt ꝙ corp⁹ ꝓpositũ ex ꝓꝛijs corrũpat sm nãm. ¶ Ad 2m dõ ꝙ incorruptibilitas illa erit ꝑ nãm nõ ꝙ sit aliqõ incorruptionis ꝓncipiũ in corporib⁹ dãnatoꝝ: sed ꝑ defectũ ꝓncipij mouẽtis ad corruptionẽ: ut ex dictis pz. ¶ Ad 3m dõ ꝙ q̃uis moꝛs sit simplr maxia penaꝝ sm qd: tamen nihil ꝓhibet moꝛtẽ eẽ in penaꝝ remediũ: ⁊ ꝑ ꝓñs ablationẽ moꝛtis in penaꝝ augmentũ. viuẽ. n. ut dĩ in 9° ethi. videt omnib⁹ delectabile eẽ eo ꝙ oĩa esse appetũt. nõ oporꝛtet aũt ut ibidẽ dĩ accipe malam vitã neq̃ corruptã neq̃ q̃ est in tristiciꝭ: sicut g̃ viuere simpliciter est delectabile: nõ aũt vita q̃ est in tristiciꝭ: ita ⁊ moꝛs q̃ est ꝓpatio vite simplr est penosa ⁊ maxima penaꝝ inq̃tũ sꝰtrahit primuz bonũ. s. eẽ cũ q̃ oĩa alia subtrahũt: sed inq̃tũ ꝓpat malã vitã ⁊ que ẽ in tristiciꝭ ẽ in remediũ penaꝝ q̃s terminat: ⁊ per ꝓñs mortis subtractio ẽ in augmentũ penaꝝ q̃s ꝓpetuas facit. si aũt dicat moꝛs eẽ penalis ꝓpter corpoꝛalẽ dolorẽ quẽ sentiũt morientes nõ est dubiũ ꝙ multo maiorẽ dolorẽ dãnati ꝓtinue sustinebũt. vnde in ꝓpetua morte esse dicunt: sicut scriptum est in ꝓs. Moꝛs depascet eos ¶ Ad. iij. q. dõ ꝙ ꝓncipalis cã q̃re corpa dãnatoꝝ ab igne nõ ꝓsumũt erit dina iusticia q̃ eoꝝ corpora ad ꝓpetuam penã sũt addicta. sz dine iusticie fuit etiam nälis dispositio ex ꝑte corpis patientis ⁊ ex ꝑte agentiũ: qz cũ pati sit recipe quoddã duplex ẽ mod⁹ passiõis sm ꝙ aliq̃d in aliq̃ recipi põt duplr. põt. n. aliq̃ foꝛa recipi in alio aliq̃ sm eẽ nãle mãlr: sic calor recipit ab igne in aere: ⁊ sm hũc modũ receptiõis ẽ vn⁹ mod⁹ passiõis q̃ dĩ passio nãe. Alio⁹ aliq̃d recipit i alio spũaliter ꝑ modũ ĩtẽtionis cuiusdã: sic silitudo albedinis recipit i aere ⁊ in pupilla: ⁊ hec receptio silat illi receptiõi q̃ aia recipit silitudines reꝝ. vñ sm hũc modũ receptionis ẽ ali⁹ mod⁹ passiõis q̃ vocat passio aie. qz g̃ ꝓ resurrectiõez motu celi cessãte nõ potit aliqõ corp⁹ alterari a sua näli q̃litate: ut dcm ẽ: nullũ corp⁹ pati potit passiõe nãe. vñ q̃tũ ad hũc modũ passionis corpa dãnatoꝝ ipassibilia erũt: sic ⁊ incorruptibilia: sz cessãte motu celi adhuc mãebit passio q̃ ẽ ꝑ modũ aie: qz ⁊ aer a sole illũinabit: ⁊ coloꝝ dias ad visũ deferet. vñ ⁊ fz hũc mod⁹ passiõis corpa dãnatoꝝ passibilia erũt: ⁊ qz in tali passiõe sẽsus pficit: iõ i corpib⁹ dãnatoꝝ sensus pene erit sm mutatiõe näl dispõnis: corpa vo gliosa tsi recipiant aliq̃d ⁊ q̃dãmõ patiãt i sentiẽdo: ñ tñ passibilia erũt: qz nihil recipiẽt ꝑ modũ afflictiui vl lesiui sic ꝛcipiẽt corpa dãnatoꝝ q̃ ob h⁹ passibilia dicũt ¶ Ad ꝓm g̃ dõ ꝙ ꝓbs loq̃t ò illa passiõe ꝑ quam trãsmutat patiẽs a sua näli dispõne. tal⁹ aũt passio nõ erit in corpib⁹ dãnatoꝝ: ut dcm ẽ. ¶ Ad 2m dõ ꝙ silitudo agentis ẽ duplr in patiẽte. Uno⁹ ꝑ cũdẽ modũ quo est in agẽte: sicut ẽ in omnibus agentibus vniuocis: ut caliduz facit calidum: ⁊ ignis generat ignem. Alio mõ ꝑ modũ diuersum a mõ q̃ est in agente: sicut ẽ in omnib⁹ agentib⁹ equiuocis in quibus q̃nq̃ ꝓtingit ꝙ in agente ẽ forma spũaliter q̃ in patiente mãlr recipit: sicut forma que ẽ

in domo facta p artificē est mālit in ipa: ⁊ in mente artificis est spūalit. qñq; vero econuerso ē mālit er in agente ⁊ recipit spūalit in patiente: sicut albedo materialit est in pariete a q̄ recipit: spūaliter in pupilla ⁊ in medio deferente. ⁊ silr est in ꝓposito: qz spēs que māliter est in igne recipit spūalit in corporib' dānator: ⁊ sic ignis assimilabit sibi dānator corpa nec tñ ea ꝓsumet. ¶ Ad secūdū dō q̄ fm phm in li. de ꝓpietatib' elementor: nullum animal in igne viuere pōt. Halien'. n. in li. de simplici medicina dicit q̄ nullū corp' est qđ tandem ab igne nō ꝓsumat. q̄uis q̄dā corpa sūt q̄ ad horā in igne sine lesione pmaneāt: ut patet ō ebeno. vñ qđ inducit de salmādra nō ē oio simile: qz nō posset pseuerare finalit in igne sine corruptiōe: sic corpora dānator in inferno: nec tñ oz q̄ qz corpa dānator ab igne inferni p corruptionē aliquā nō leduńt q̄ ꝓpter hoc ab igne nō affligant: qz sensibile nō solū natū est delectare vel affligē sensū scōm q̄ agit actione nature ꝓfortande vl' corrūpēdo organū sz etiā fm q̄ agit actione spūali: qz q̄ñ sensibile est in debita ꝓportiōe ad sentiētē delectat: eō rio aūt q̄ñ se habet in supabūdantia vel defectu. vnde ⁊ colores medij ⁊ voces ꝓsonātes sūt delectabiles ⁊ incōsonātes offēdūt auditū. ¶ Ad 4^m^ dō q̄ dolor nō sepat animā a corpe fm q̄ manet tñ in potentia aīe cui' est dolere: sed fm q̄ ad passionem anime mutat corp' a sua nāli dispositiōe fm modū quo videm' q̄ ex ira corp' calefit ⁊ ex timore frigescit: sed post resurrectionem corpus non poterit trāsmutari a sua nāli dispositione: ut ex dictis patet. vñ q̄tūcūq; sit dolor animā a corpore non sepabit.

Ad secūdum sic pro

cedit: vr̄ q̄ ignis inferni q̄ corpa dānator cruciabunt nō sit ignis corpor'. dic. n. Damas. in 4° li. In fine tradet diabol' ⁊ demones et' ⁊ hō et' s. antichrist' ⁊ impij ⁊ pctōres in ignē eternū non materialem q̄lis ē q̄ apud nos est: sed qualē vtiq; nouit deus. sed oē corporeū ē māle. g̃ ignis inferni nō erit corpor'. ¶ P. aīe dānator a corpe separate ad ignē iferni deferūt. sz Aug' dic. xij. sup Gen. ad lr̄am: Spūalē arbitror eē locū. s. ad quē aia defert p' mortē ñ corpalē. g̃ ignis ille ñ ē corpor'. ¶ P. ignis corpor' i mō sue actiōis nō sequit modū culpe in eo qui igne cremat: sz magis modum humidi vel sicci: in eodem. n. igne corporeo videmus affligi iustū ⁊ impiū. sed ignis inferni in mō sue actionis sequit modū culpe in eo qui punitur. vnde dicit Grego. in. iij. dial. Un' quidē est gehēne ignis: sed nō vno mō oēs cruciat pctōres. s. vnius cuiusq;. n. quātū exigit culpa tātū sentiet pena. g̃ ignis ille nō est corpor'. ¶ Sz ꝰ ē qđ dr̄. iij. dial. Ignē gehēne corporeū eē nō ambigo in q̄ certū ē corpora cruciari. ¶ P. Sap. v. dr̄: Pugnabit orbis terrar ꝰ insensatos. sed nō tot' orbis ꝰ insensatos pugnaret si solūmō spūali pena ⁊ nō corpali punirent. g̃ punient igne corporeo. ¶ Ulteri' vid̄tur q̄ ignis ille nō sit eiusdem spēi cū igne isto corporeo quē videmus. Aug'. n. dicit ⁊ habet in lr̄a Ignis etern' cuiusmōi sit arbitror scire neminem nisi forte cui spūs diuin' oñdit. sed naturaz istius ignis oēs vel fere oēs sciūt. g̃ ille ignis nō est eiusdē nature vel spēi cū isto. ¶ P. Greg' dicit. xv. li. mora. exponens illud Job. xx. Deuorabit eū ignis q̄ ñ succēdit. Ignis corpor' ut eē valeat corporeis idiget fomentis: nec vz nisi succensus cē: ⁊ nisi refotus subsistē: at ꝰ gehēne ignis cū sit corpor' ⁊ i semetipsos reprobos corporalit exurat: nec studio hūano succēdit nec lignis nutrit: sz dat' sel' durat inextinguibilis ⁊ succēssiōe nō indiget ⁊ ardore ñ caret. g̃ nō ē eiusdē nāe cū corporeo igne quē videmus. ¶ P. etnū ⁊ corrupt'ibile nō sūt vni' rōnis: cū nec etiā in gnē ꝙueniāt fm phm in 9° meta. sed ignis iste ē corruptibilis: ille aūt etn': Matth. xxv Ite maledicti in ignē eternū. g̃ nō sūt eiusdē spēi. ¶ P. de nā h' ignis q̄ apud nos ē: ē ut luceat. sed ignis inferni nō lucet. vñ dr̄ Job. xviij. Nōne lux impij extinguet. g̃ nō ē eiusdē nāe cū isto igne. ¶ Sz ꝰ: fm phm in p° top. Ois aq̄ oi aque ē idē spē. g̃ ea dē rōe ois ignis oi igni idē ē in specie. ¶ P. Sap. xj dr̄: Per q̄ peccat q̄s p hec ⁊ torquet. sz oēs homines peccāt p res sensibiles hui' mūdi. g̃ iustū ē ut p eā dē puniant. ¶ Ulteri' vr̄ q̄ ignis ille nō sit sub ira qz Job. xxviij. ō hoie dānato dr̄: Et ō orbe trāsferet eū de'. g̃ ille ignis q̄ dānati punięt nō ē sub ira sz extra orbē. ¶ P. nullū violētū ⁊ p accns pōt esse sempitnū. sed ignis ille erit in inferno in sempiternū. g̃ nō erit ibi p violētiā sz nālit. sz sb ira nō pōt eē ignis nisi p violētiā. g̃ ignis inferni nō ē sb terra. ¶ P. in igne inferni oia corpa dānator p' diē iudicij cruciabūt. sz corpa illa locū r̄plebūt. g̃ cū futura sit maxia mltitudo dānator: qz stultor infinit' ē nūer' Eccl. j. oportet maximū eē spaciū i q̄ ignis ille ꝓtinet. sz incōueniēs vr̄ infra terrā eē tātam ꝙuitatē: cū ptes ire nālit ferant ad medium g̃ ignis ille nō erit sb ira. ¶ P. Sap. xj. dr̄: Per q̄ peccat q̄s p hec ⁊ torquet. sz mali sup terrā peccauerūt. g̃ ignis eos puniēs nō oz eē sb terra. ¶ Sz ꝰ ē qđ dr̄ Esa. xiij. Infern' sbt' ꝓturbat' ē i occursū tui. g̃ ignis inferni sb nobis ē. P. Grego. dicit i. iij. dial. Quid obstat ñ video ut ifern' sb ira eē credat. ¶ P. Jone. ij. sup illud: Proiecisti me in corde glo. maris. intelligit. i. in iferno. p q̄ dr̄ i euāgelio Matth. xij. In corde terre. qz sic cor ē in medio aialis: ita infern' esse in medio terre phibet.

Rñdeo dicē dū ad ꝓmā. q. q̄ de igne inferni fuit multiplex positio. Quidā. n. phi ut Auic. resurrectionē nō credētes soli' aie post mortē penā esse crediderūt. ⁊ quia eis incōueniens vidēbatur ut anima cum sit incorporea igne corporeo puniret

negauerũt ignem corporeũ esse quo mali punirẽt volentes q̃ q̃cquid dĩ de pena animarũ p̃ morte̅ per aliqua corpalia futura metaphorice dicat. sic enim bonarũ aiarũ delectatio ꝛ iocũditas nõ erit i aliqua re corporali sed spirituali tm̃ qđ erit in cõsecutione finis sui: ita afflictio malorũ erit spũalis tm̃ in hoc. s. q̃ tristabũtur de hoc q̃ sepant a fine cui' ineſt eis desideriũ naturale. vnde sicut oia q̃ de delectione animarũ post mortẽ dicũt q̃ vident ad delectationem corporalẽ ptinere: sicut q̃ reficiantur: q̃ rideant: ꝛ huiusmodi: ita etiã q̃cquid de harũ afflictõe dĩ qđ in corpalẽ punitiõẽ sonare vr̃ per similitudinem debet intelligi: sicut q̃ igne ardeant vel fetoribus affligant: ꝛ cetera huiusmodi spiritualis. n. delectatio ꝛ tristicia cũ sit ignota mlt̃itudini: oportz q̃ per delectationẽ ꝛ tristicias corporales figuraliter manifestet: ut homines moueant magis ad desiderĩũ vel timorẽ. sed qr̃ in pena damnatorũ non solũ erit pena dãni que rñdet auersiõi que fuit in culpa: sed etiã pena sensus que respondet ꝓuersioni: iõ nõ sufficit predictũ modũ punitionis ponere. ꝛ ideo etiã ipse Auic. alterũ moduz supaddit dicens q̃ anime malorũ post mortẽ non per corpa sed p corporũ silitudines punient: sicut in somnis ꝓpter silitudines predictas in imaginatione existẽtes videt homini q̃ torqueat penis diuersis: ꝛ hunc etiam modũ punitionis videt ponẽ Aug' in. xxj. sup Geñ ad lr̃am: sicut ibidem manifeste patet. Sed hoc videtur incõueniens dictum esse: imaginatio. n. potentia quedam est vtẽs organo corporali. vnde nõ põt esse q̃ visiões imaginatiue fiant in anima sepata a corpore: sicut in aia somniantis. vnde etiã Auic. ut hoc incõueniens euaderet dixit q̃ anime sepate a corpore vtebant quasi pro organo aliqua parte celestis corpis cui' corpus hũanuz oportz esse ꝓforme ad hoc q̃ pficiatur anima rõnali que est similis motoribꝰ celestl corporis. in hoc secutꝰ quodãmodo opinionẽ antiquorũ phorũ qui posuerũt aias redire ad cõpares stellas. sed hoc est oio absurdũ ſm doctrinaz phi: quia aia vtit determinato organo corporali sicut ars determinatis instrumentis. vñ nõ potest transire de corpe in corp': qđ Pythagoras posuit ut dĩ in ꝓmo de aia. Qualit aũt ad dictũ Aug. sit respondẽdũ infra dicet. Quicq̃d aũt dicat ỏ igne q̃ aias sepatas cruciat: de igne tm̃ quo cruciabunt corpora dãnatorũ post resurrectionẽ oz dicẽ q̃ sit corporeꝰ: qr̃ corpi nõ põt ꝙuenire pena aptari nisi corporea. vñ Greg. in. iiij. dial. ex hocipso ꝓbat inferni ignẽ esse corporeũ q̃ reprobi post resurrectionem in eum detrudent. Aug' etiã ut habet in lr̃a manifeste ꝓfitet ignẽ illũ quo corpa cruciabũt corporeum esse: ꝛ de hꝰ ad pñs est qđ. Qualit aũt aie dãnatorũ ab igne isto corporeo puniant infra dicet. ¶ Ad ꝓmũ g̃ dicendũ q̃ Damas. nõ negat simpliciter ignem illũ mãlem esse: sed q̃ nõ ẽ mãl' talis qualis apud nos est: eo q̃ quibusdam ꝓpetatibus ab hoc igne distinguit. Uel dicendũ q̃ quia ignis ille nõ mãliter alterat corpa sed q̃dam spũali actione agit ad ea ad punitionẽ: ut ex dictis pz ideo nõ dĩ mãlis nõ q̃tum ad sbam: sed q̃tuz ad punitionis effectum in corporib' ꝛ multo ãplius ꝛ in aiab'. ¶ Ad secundũ dđ q̃ dictuz Aug. põt hoc modo accipi: ut ꝓ tanto dicat loc' ille ad quẽ anime deferent post mortẽ nõ esse corpore' qr̃ aia in eo corpaliter nõ existit p modũ. s. q̃ corpa existũt in loco: sed alio mõ spũali sicut angeli in loco sũt Uel dicendũ q̃ Aug' loquit opinando ꝛ nõ determinando sicut frequent facit in li. illo. ¶ Ad ꝫm dicendũ q̃ ignis ille erit instr̃m diuine iustitie punientis. instr̃m aũt nõ solũ agit in virtute ꝓpa ꝛ p ꝓpꝝm modum: sed etiã in vtute principalis agentis: ꝛ ſm q̃ est regulatũ ab eo. vnde q̃uis ignis ſm ꝓpriam virtutem non habeat q̃ aliquos cruciat magis vel minus ſm modũ peccati. habet tm̃ hoc ſm q̃ eius actio modificat ex ordine diuine iustitie: sicut etiã ignis fornacis modificat ex industria fabri in sua actione ſm q̃ ꝓpetit ad effectũ artis.

H D. ij. q. dđ q̃ ignis ꝓpter hoc q̃ est maxime vtutis in agendo inter reliqua elementa alia corpa p mã habet: ut dĩ in. iiij. methaurorũ. vñ ꝛ ignis dupliciter inuenitur. s. in ꝓpria materia: put est in spera sua vel in materia aliena: siue terrestri: ut pz in carbone: siue aerea sicut patet in flãma. q̃cũq̃z aũt mõ ignis inueniat semper idem ẽ in specie q̃tuz ad naturã ignis pertinet. potest aũt esse diuersitas in specie q̃tum ad corpora que sũt mã ignis vñ flãma ꝛ carbo differt specie: ꝛ silr lignũ igneũ ꝛ ferrũ ignitũ: nec differt q̃tũ ad hꝰ siue ignita sint p violẽtiã ut in ferro apparet: siue ex ꝑn' intrinseco nãli: ut accidit in sulfure. Qđ g̃ ignis inferni q̃tuz ad hoc qđ hz de nã ignis sit eiusdẽ spẽi cũ igne q̃ apud nos est mãifestuz ẽ. vtz aũt ille ignis sit in ꝓpria mã existens aut si in aliena in q̃ mã sit nobis ignotũ est: ꝛ ſm hꝰ põt ab igne q̃ apud nos ẽ specie differre mãlit ꝓsiderat'. Quasdã tm̃ ꝓpetates differẽtes hz ab igne isto: sicut q̃ successiõe nõ indigz nec lignis nutrit. sz iste differẽtie nõ oñdũt diuersitatẽ in specie q̃tũ ad id qđ ptinet ad nãm ignis.

¶ Ad ꝑm g̃ dđ q̃ Aug' loquit q̃tũ ad id qđ ẽ mãle in illo igne: nõ aũt q̃tuz ad ignis nãz. ¶ Ad ꝛm dđ q̃ ignis iste qui apud nos est lignis nutrit ꝛ ab hoie succẽdit: qr̃ ẽ artificialit ꝛ p violẽtiã in alienã mãz introduct': sz ignis ille lignis nõ indiget qđ foueat: qr̃ vl est in ꝓpa mã existẽs: vl ẽ i mã aliena nõ p violẽtiã sed p nãz a ꝑn' intrinseco. vñ nõ ẽ ab hoie accẽsus sz a deo q̃ nãz illã instituit: ꝛ hꝰ ẽ qđ dĩ Esa. xxx. Stat' oñi sic torrẽs sulfur succẽdens eã. ¶ Ad ꝫm dđ q̃ sic corpa dãnatorũ erũt eiusdẽ spẽi cui' ꝛ mõ sũt q̃uis nũc sint corruptibilia: tc̃ ãt incorruptibia ex ordie dine iustit': ꝛ ꝓpt̃ q̃tẽ mot' celi: ita ẽ etiã ỏ igne inferni q̃ corpa illa punient.

¶ Ad quartū dicēdū q̄ lucere nō ꝓuenit igni ex quemlibet modum existendi: quia in ꝓpria materia existens non lucet: vnde nō lucet in ꝓpria spera: ut phi dicūt. similiter etiam in aliq̄ materia aliena ignis existens non lucet sicut cū est in materia opaca terrestri ut in sulfure. silr est etiam quando ex aliquo grosso fumo eius claritas obfuscat: vñ q̄ ignis inferni nō lucet nō est sufficiens argumentum ad hoc q̄ nō sit eiusdem spēi. ¶ AD tertiaz. q. dicendū q̄ sicut Aug⁹ dicit z habet in lra: in qua parte mūdi infernus sit scire neminē arbitror nisi cui diuinus spūs reuelauit: vnde z Greg⁹ in. xxj. dial. super hac qōne interrogatus respōdet: Hac de re temere diffinire nō audeo: nōnulli nāq̄ in q̄dam terraz parte infernum esse putauerūt. Aliq̄ vero hūc sub terra esse estimant: z hanc opinionez probabiliorem esse ostendit dupl̄r. Primo ex ipa nominis ratione sic dicens: Si iccirco infernū dicimus: quia inferius iacet: qđ terra ad celum ē hoc esse inferius debet ad terram. Secūdo aūt ex hoc quod dr Apoc. v. Nemo poterat neq̄ in celo neq̄ in terra neq̄ subtus terram aperire libz: ut hꝰ quod dr in celo referat ad angelos: hoc quod dr in terra referat ad homines viuentes in corpore hoc qđ dicitur subtus terram referat ad animas existentes in inferno. Aug⁹ etiā in. xij. super Geñ. ad lram: duas rationes tangere videt quare ꝓgruum sit q̄ infern⁹ sit sub terra. Una est ut quoniaz defunctoz anime amore carnis peccauerūt hꝰ eis exhibeat quod ipsi carni mortue solet exhiberi. s. sub terra recondant. Alia est q̄ sicut est grauitas in corporib⁹: ita tristicia in spiritib⁹ z leticia sicut leuitas. vnde sicut fm corpus si ponderis sui ordinem teneant inferiora sūt oia grauiora: ita scdm spiritum inferiora sūt omnia tristiora: z sic sicut cōueniens locus gaudio electoz est celū empyriū ita cōueniēs locus tristicie damnatoz est infimū terre. nec debet mouere qđ Aug⁹ ibidem dicit: q̄ inferi sub terris eē dicunt vel credunt: qz ut in liꝰ. retractionū hoc retractās dicit: Mihi videor docere debuisse magis q̄ sub terris sūt inferi q̄ rōez reddere cur sub terris eē dicant siue credāt. Quidam tñ phi posuerūt q̄ locꝰ inferni erit sub orbe tristi: tamen supra terre superficiem ex parte opposita nobis. z hoc vr Jsi. sensisse cū dixit q̄ sol z luna in ordine q̄ creati sūt stabūt ne impij in tormētis positi fruant luce eoz: que rō nulla esset: si infernus infra terram esse dicat. Qualit tamen hec verba possunt exponi patebit infra dis. xlvij. Pythagoras vero posuit locū penaz in spera ignis quā in medio totiꝰ orbis esse dicit: ut patet p phm in secūdo celi z mūdi. sz tñ ꝓuenienti⁹ his que in scriptura dicunt est ut sub terra esse dicat. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđ q̄ vbū illđ Job: De orbe transferet eū deus. intelligendū est de orbe terraz. i. đ hoc mūdo: z hoc mō exponit Greg⁹ dicēs: De orbe ꝙppe transferet cū supno apparente iudice de hoc mundo tollit in quo peruerse gloriat. nec est intelligendum q̄ orbis hic accipit ꝑ vniuerso: quasi extra totum vniuersum sit locus penaz. ¶ Ad 2ᵐ dđz q̄ in loco illo conseruat ignis in eternum ex ordie diuine iusticie: q̃uis fm nām suam nō possit extra locum suū aliquod elementū durare in eꝫnuz ꝓcipue statu generationis z corruptionis manēte in rebus. ignis aūt ibi erit fortissime caliditatis: quia calor eius erit vndiq̄ congregat⁹ ꝓpter frig⁹ terre vndiq̄ ipsum circūstans. ¶ Ad tertium đ q̄ infern⁹ nunq̄ deficiet in amplitudine quin sufficiat ad dānatoz corpora capienda. Infern⁹ enim ꝓuer. xxx. in terra insatiabili ponit: nec ē incōueniens q̄ intra viscera terre tanta concauitas conseruetur diuina virtute que dānatorum omniuz corpa possit capere. ¶ Ad q̃rtū dicendū q̄ hoc qđ dr: Per que peccat quis per hec z torquet. nō est necessariū nisi in principalibus instrumentis peccandi: qa. n. homo in aia peccat z corpore in vtroq̄ punit: nō aūt oportet q̄ in quo loco quis peccat in eodem puniat: cū alius sit locus qui viatoriꝫ z dānatis debet. vel dicendū q̄ hoc intelligit đ penis quib⁹ hō punit in via fm q̄ q̃libet culpa suam penam habet ānexā: ꝓut q̃lq̄ inordinatus anim⁹ sibiipsi ē pena: ut dicit Aug⁹.

AD tertiuz sic proce

dit: Uidet q̄ in aia sepata remaneāt potētie sensitiue. Aug⁹. n. in li. đ spū z aia sic dicit: Recedit aia a corpore secū trahes sensū. s. z imaginationē z rōnem z intellectū: intelligentiam cōcupiscibilitatem z irascibilitate. sed sensus z imaginatio z vis irascibilis z cōcupiscibilis sūt vires sensitiue. g̃ z in anima sepata vires sensitiue remanent ¶ ℞. Aug⁹ in li. đ eccl̄ia. dogmatib⁹: Solū hoiez credim⁹ hr̄e aiam substantiuā que exuta corpore viuit: z sensus suos atq̄ ingenia viuacit tenet. g̃ anima exuta corpe hz potētias sensitiuas. ¶ ℞. potentie aie vel essentialit ei insunt ut quidā dicunt vel ad min⁹ sūt nāles ꝓprietates ipsi⁹. sed illud qđ essentialiter inest alicui nō pōt ab eo separi: neq̄ subiectū aliq̄đ deserit a ꝓprietatib⁹ nālibus. g̃ impossibile est q̄ anima sepata a corpore aliquas potentias amittat. ¶ ℞. nō est totū integrū cui aliq̄ partium deest. sed potētie anime dicunt ptes ipi⁹ si g̃ aliquas potentias anima post mortē amittit nō erit anima integra post mortem: qđ ē incōueniens. ¶ ℞. potentie aie magis ꝓpantur ad meritū q̄ etiam corpus cū corp⁹ sit solum instrumentuz actus: potentie vero ꝓncipia agendi. sed necesse est vt corpus simul ꝑmiet cū anima ꝓpter hoc q̄ cooperabat in merito. ergo multo fortius est necesse q̄ potentie anime simul premientur cum ipsa. ergo anima sepata eas non amittit. ¶ ℞. si aia cum separat a corpore potentiaz sensitiuā amittit

oportet q̄ illa potentia in nihilū cedat. non enim potest dici q̄ in materiam aliquā resoluit cuz nō habebat materiā partem sui. sed illud qō omnino in nihilum cedit nō reiterat idē numero: ut supra dictū est. g̃ aia nō hēbit in resurrectiōe eādez mūero potentiā sensitiuā. sed fm p̄hm sicut se hz anima ad corpus ita se habēt potentie aie ad ptes corpis: ut visus ad oculū. si aūt nō eēt eadē aia q̄ redibit ad corp' nō eēt idē hō. ergo eadem ratiōe nec essz idem oculus numero si nō habet eadē numero potētia visiua: z simili rōne nec aliq̄ alia ps numero eadem resurgeret: z p ꝓns nec totus hō idem numero erit. nō g̃ pōt ee q̄ aia sepata potentias sensitiuas amittat. ¶ D. si potentie sensitiue corrūperent corrupto corpe oportet q̄ debilitato corpore debilitarent. hoc aūt nō ꝓtingit: qz ut dicitur in primo de anima: Si senex accipiat oculum iuuenis videbit vtiq̄ sicut z iuuēis. g̃ nec corrupto corpore sensitiue potentie corrūpent. ¶ Sz cōtra Aug' in li. de eccle. dogmatib' dicit: Duab' substātijs cōstat homo: anima tm̄ z carne: aia cū ratiōe sua: z carne cū sensib' suis. potentie ergo sensitiue ad carnē pertinent. g̃ corrupta carne in anima nō manēt potentie sensitiue. ¶ D. phūs in .xj. meta. de sepatione anime loquēs sic dicit: Si aūt aliqd remanet in postremo querendū est de hoc. in quibusdam. n. nō est impossibile: verbi gratia: si aia ē talis dispositionis nō tota sed intellectus. tota enī forte impossibile querendū est ō hoc. ex hoc videtur q̄ anima tota a corpore nō separet: sed solum potentie intellectiue: nō. n. sensitiue vl̄ vegetatiue ¶ D. in .ij. de anima phūs dicit ō intellectu loquēs hoc solū ꝓtingit separi ut ppetuū a corruptibili: relique aūt partes anime manifestū est ex his q̄ ñ sepabiles sūt ut quidam dicunt. g̃ potentie sensitiue nō manent in anima sepata. ¶ Lteri' videt q̄ in anima sepata remaneant etiā actus sensitiuaz potētiaz. dicit. n. Aug' in li. de spiritu z aia: Aia recedens a corpore ex his. s. imaginatiōe cōcupiscibilitate irascibilitate fm merita afficit ad ōlectationē siue ad dolorē. sed imaginatio z cupiscibil' z irascibilis sūt sensitiue potentie. g̃ fm sensitiuas potentias aia sepata efficiet: z ita fm eas i aliquo actu erit. ¶ D. Aug' sup Geñ. ad lr̄am in li'. xij. dicit q̄ corpus nō sentit: sed aia per corpus: z infra quedam aūt anima nō p corpus immo sine corpe sentit: ut est timor: z huiusmōi. sed illud qō aie sñ corpore ꝙuenit pōt iesse aie a corpore sepate. ergo tūc actu anima sentire poterit. ¶ D. inspicere silitudines corpoz sicut in somnis accidit ad visionē imaginitiuam ptinet que est in sensitiua pte. sed huiusmodi similitudines corpoz inspicere sicut i somnis accidit ꝙuenit anime sepate. vñ Aug' xij. super Geñ. ad lr̄am sic dicit: Neq̄. n. video cur habeat anima silitudinem corporis sui cū iacentem sine sensu corpore nōdū tamen penit' mortuo vidēt talia qualia multi ex illa subductione vinis redditi narrauerūt: z nō habeat cū pfecta morte penit'. de corpore exierit. nō. n. hoc pōt intelligi q̄ anima similitudinem corporis habeat nisi fm q̄ eas inspicit. vnde z premisit de iacentib' sine sensu q̄ gerūt quandā similitudinē corporis sui p quaz possūt ad loca corporalia ferri: z talia ,q̄lia videt similitudinib' sensuū experiri. g̃ anima sepata potest exire in actum sensitiuaz potentiaz. ¶ D. memoria est potentia sensitiue partis: ut ꝓbat in li. de memoria z reminiscentia. sed anime sepate actu memorabunt eoz que in hoc mūdo gessert. vnde z diuiti epuloni dī Luc. xvj. Recordare q̄a cepisti bona in vita tua. ergo anima sepata exibit in actū potentie sensitiue. ¶ D. fm p̄hm in .iij. de anima: irascibilis z concupiscibilis sūt in pte sensitiua. sed in irascibili z cōcupiscibili sūt gaudiuz z tristicia: amor z odiū: timor z spes: z huiusmōi affectiones quas fm fidez nostram ponim' in aiabus sepatis. ergo anime separate nō carebūt actibus sensitiuaz potentiaz. ¶ Sed cōtra: illud qō est cōmune anime z corpori nō potest remanē in anima sepata. sed oēs opationes potentiaz sensitiuarum sūt cōes anime z corpori: qō patet ex h' q̄ nulla potentia sensitiua aliquē actū habet nisi per organū corporale. g̃ anima sepata carebit actibus sensitiuaz potentiaz. ¶ D. phūs dicit in h' de anima: Corrupto corpore aia neq̄ reminiscit neq̄ amat. z eadē ratio est de omnib' alijs actib' sensitiuaz potentiaz. ergo nō procedit anima sepata in aliquem actum alicuius potentie sensitiue. ¶ Lterius videt q̄ anima sepata pati nō possit ab igne corporeo. Augustin'. n. xij. super Geñ. ad litteram dicit: Nō sūt corporalia: sed corporalibus similia quibus anime corporibus exute afficiunt: seu bene seu male. ergo anima sepata igne corporeo nō punit. ¶ D. Aug' in eodem li. dicit q̄ agens semper est nobilius patiente. sed impossibile est aliquod corporeū esse nobili' anima sepata. ergo ñ potest ab aliquo corpore pati. ¶ D. fm p̄hm in primo de generatione: z scōm Boetiuz in libro de duabus naturis. illa solum agūt z patiūtur ad inuicem que in materia cōmunicant. sed anima z ignis corporeus nō cōmunicant in materia: quia spiritualiuz z corporaliū nō est materia cōmunis. vnde nec possunt inuicem transmutari ut Boetius in eodem libro dicit. ergo anima sepata ab igne corporeo nō patitur. ¶ D. omne quod patitur recipit aliquid ab agente. si ergo anima patiatur ab igne corporeo aliquid ab eo recipiet sed omne quod recipit in aliquo est in eo per modum recipientis. ergo quod recipit ab igne in aia non est i eo materialiter sed spiritualit'. sed forme rez in anima spiritualiter existentes sūt pfectiōes ipsius. g̃ si ponat q̄ aia patiat ab igne corporeo hoc nō erit in ei' penā: sz magis in ei' pfectionem

Si dicat q̄ hoc ipso aīa punit ab igne q̄ ignē vidz ut videt dicere Greg. in. iij. dial. Contra si aīa videt ignem inferni nō potest videre nisi visione intellectuali: cū non habeat organa quib⁹ visio sensitiua vel imaginaria fit. sed visio intellectual nō videt q̄ possit eē causa tristicie. delectatiōi. n. q̄ est in considerando nō est tristicia p̄riū ſm p̄b̄m. ergo ex tali visiōe anima nō punit. Si dicatur q̄ anima patit ab igne corporeo: q̄ tenet ab eo sicut nūc tenet a corpore dū in corpore viuit. Cōtra aīa dum in corpe viuit tenet a corpore inquātū ex ea ⁊ corpore fit vnū sicut ex materia ⁊ forma. ſz aīa nō erit forma illius ignis corporei. g̃ supra dicto modo nō poterit ab illo igne teneri. ¶ p̄. omne agens corporeū agit per p̄tactū. sed nō potest esse aliquis p̄tactus anime ⁊ ignis corporei: q̄ cōtact⁹ fit solū inter corpa que habent vltima simul. g̃ anima ab igne corporeo nō patit. ¶ p̄. agens organi cum non agit in remota nisi per hoc q̄ agit i media. vnde per determinatā distantiā agere pōt p̄portionatam sue vtuti. sed anime vel ad minus ō mones de quib⁹ est eadem ratio quādoq̄ sunt extra locum inferni: quādoq̄ etiā in hoc mūdo hominibus apparent: nec tamē a pena sūt immunes sicut. n. gloria sanctor nūq̄ interrūpit: ita nec pena damnator: nec tamē videm⁹ q̄ oīa itermedia ab igne inferni patiant: nec iterū ē credibile aliq̄d corporeum de natura elementi esse tante vtutis ut ad tantā distantiā actionē suā diffundat. g̃ nō vidētur q̄ penas quas anime damnator sustinent ab igne corporeo patiant. ¶ Sed ꝯ: eadem est ratio in animab⁹ separatis ⁊ demonib⁹ q̄ ab igne corporeo pati possint: sed demones ab eo patiunt cum punient ab illo igne in quem corpa dānator p̄o ūcientur post resurrectionē quē oz esse corporeum ⁊ hoc patet ex sententia domini Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternū qui paratus ē diabolo ⁊ angelis eius. ergo ⁊ anime separate igne corporeo pati possunt. ¶ p̄. pena debet rndere culpe. sed anima per culpā corpori se subiecit per prauā cōcupiscentiā. g̃ iustum ē ut in pena rei corporee sb̄ ūciat per passionem. ¶ p̄. maior est vnio forme ad materiam q̄ agentis ad patiens. sed diuersitas nature spiritualis ⁊ corporalis nō impedit quin anima sit forma corporis. g̃ nō impedit quin possit a corpore pati. ¶ Ideo dicendū ad p̄mā qōnem q̄ circa hoc ē multiplex opinio. Quidā. n. estimātes potentias oēs esse in aīa ad modū quo color ē in corpore dicunt q̄ anima a corpe separata omnes suas potentias secū trahit. si. n. aliqua ei deesset oporteret animā transmutatā esse ſm naturales p̄prietates que subiecto manēte nō possūt variari. sed dicta estimatio falsa est. cū. n. potentia sit ꝺz quā potentes dicimur agere vel pati: eiusdē autē sit agere ⁊ posse agere: oportet q̄ eiusdē sit potentia sicut subiecti qō est agens vel patiēs. vñ p̄bus in p̄ncipio de somno ⁊ vig. dicit q̄ cuiꝰ ē potentia eius est actio. videm⁹ aūt manifeste quasdā operationes quaꝝ potentie anime sūt p̄ncipia nō ee aie p̄prie loquendo sed coniūcti: quia nō explent nisi mediāte corpore: ut est videre audire ⁊ huiusmōi vnde oportet q̄ iste potentie sint cōiūcti sicut sb̄iecti: anime aūt sicut p̄ncipij influentis: sicut forma ē p̄ncipiū proprietatū cōpositi. quedā vero operationes exercentur ab anima sine organo corporali: ut intelligere considerare ⁊ velle: vnde cum he actiones sint anime p̄prie ⁊ potentie que sūt haꝝ p̄ncipia nō solū erūt anime ut principij: sed ut sb̄iecti. q̄ ergo manente proprio sb̄iecto manere oz ⁊ p̄rias passiones: ⁊ corrupto eo corrūpi oportet illas potentias que in suis actib⁹ nō vtunt organo corporali remanere in anima separata: illaſ aūt que vtunt corrūpi corpore corrupto ⁊ huiusmōi sunt potentie omnes que ptinēt ad animā sensibilez ⁊ vegetabilem. Et p̄pter hoc quidā in potētias aie sensibileſ distinguūt. dicūt. n. has esse duplices: q̄ſdam que sūt actus organoꝝ que sūt ab aīa refluxe in corpus: ⁊ he cū corpore corrūpunt: quaſdaz vero orginales haꝝ que sūt in anima: q̄ per eas anima corpus sensificat ad videndū ⁊ audiendū ⁊ ad huiusmodi: ⁊ he originaleſ potentie manent in anima separata: sed hoc nō videt cōuenienter dici. anima. n. p̄ suā essentiā nō mediantibus aliquib⁹ alijs potentijs ē origo illaꝝ potentiaꝝ q̄ sūt actus organoꝝ: sicut ⁊ forma quelibet ex hoc ipso q̄ p essentiaz suā materiā informat ē origo p̄prietatū que p̄positū nāliter consequunt. si. n. oporteret in aīa ponē alias potētias quib⁹ mediantib⁹ potētie q̄ organa p̄ficiūt ab essentia anime effluerent: eadem rōne oporteret ponē alias potētias quib⁹ mediantib⁹ ab eēntia aie effluerēt ille medie potētie ⁊ sic in infinitū. si. n. stat alicubi meli⁹ ē ut in p̄mo stet. vñ alij dicūt q̄ potentie sensitiue ⁊ alie sileſ nō manent in aīa separata nisi ſm q̄d. s. ut in radice p modū. s. q̄ p̄incipiata sūt in p̄ncipijs suis. in aīa enim separata manet efficacia influēdi iterū huiusmodi potētias si corpi vniat: nec oz hāc efficaciaz esse aliquid supadditū ipsi ēntie aie: ut dictū est ⁊ hec opinio videt magis rōnabilis. ¶ Ad p̄mū ergo dicendū q̄ vbū illud Aug. intelligendū est q̄ aīa secū trahat quasdā illaꝝ potentiaꝝ in actu. s. intelligentiā ⁊ intellectū: q̄ſdaz vero radicaliter: ut dictum est. ¶ Ad secundū dicendū q̄ sensus q̄s anima secū trahit nō sunt isti exteriores sensus: ſz interiores qui. s. ad partē intellectiuam pertinent quia intellectus interdum sensus appellat: ut patet per Basiliū super p̄uerbia: ⁊ per philosophū in sexto ethicoꝝ. Uel si intelligit de sensibus exterioꝛib⁹ dicendū sicut ad p̄mū. ¶ Ad tertium dicēdū q̄ sicut iā ex dictis ꝑz: potentie sensitiue nō cōparant ad animā sicut nāles passiones ad subiectum: sed sicut ad originem: vnde rō nō procedit.

¶ Ad quartū dicendū q potētie anime dicūtur partes eius potentiales: taliū autē totoꝝ ista ē natura q tota virt⁹ totius cōsistit in vna ptiū pfecte in aliis aūt ptialiter: sicut in anima vtus anime pfecte ꝓsistit in parte intellectiua: in aliis aūt ptialiter. vnde cū in anima separata remaneāt vires intellectiue partis: integra remanebit nō diminuta q̄uis sensitiue potentie actu nō remaneāt: sicut nec potentia regis remanet diminuta mortuo ꝓposito qui eius potentiā pticipabat. ¶ Ad q̄ntū dicēdum q corp⁹ coopatur ad meritū quasi pars essētialis hominis qui merct: sic aūt nō coopant potentie sensitiue cū sint de genere accidentium: et iō non est simile. ¶ Ad sextū dicendū q potētie aie sensitiue nō dicunt esse actus organoꝝ q̄si forme essentiales ipsoꝝ nisi rōne anime cui⁹ sunt: sed sūt actus coꝝ sicut pficientes ea ad ꝓprias opatiōes: sicut calor est act⁹ ignis pficiens ipm ad calefaciendum. vñ sicut idē ignis numero remaneret ctiā si alius nūero calor in eo esset: sicut patet de frigore aque qō nō redit idem numero postq̄ fuerit calefacta: aqua nihilomin⁹ eadem numero manente ita et organa erūt eadē nūero q̄uis potentie eadē numero nō sint. ¶ Ad 7m dicendū q phs loquitur de huiusmōi potētijs fm q radicaliter in aia cōsistunt: quod patet ex hoc q dicit q seniū nō ē in patiendo ad animā sed id in quo est. s. corpus: sic enim ꝓpter corpus neq̄ debilitant neq̄ corrūpūt anime virtutes. ¶ Ad .ij. q. dicendū q quidā distinguūt duplices actus sensitiuaꝝ potentiaꝝ: q̄sdam exteriores quos per corpus exercet: et hi nō remanēt in anima separata: quosdam vo intrinsecos q̄s anima p seipsam exercet: et hi erūt in anima separata. Hec aūt positio descendere videt ab opinione Platonis qui ponit animā corpori ꝓiūgi sic quādam sbam perfectā in nullo a corpore dependentez: sed solū sicut motorē mobili: qō patet ex trāscorporatione quā ponebat: quia aūt fm ipm nihil mouebat nisi motū: et ne abiret i infinitū dicebat q ꝑmū mouēs mouet seipsū: posuit q anima erat seipsam mouēs: et fm hoc erat duplex mot⁹ anime: vn⁹ quo mouebat a seipa: al⁹ quo mouebat corpus ab ea: et sic anima habebat actū qui ē videre: primo in seipsa fm q mouebat seipaz: et 2° in organo corpali fm q mouebat corpus. hāc aūt positionē phs destruit in primo de aia oñdens q anima nō mouet seipsaz: et q nullo mō mouet fz istas opationes que sūt videre: sentire: et huiusmodi: sed q iste opationes sūt mot⁹ ꝓiuncti tm. vnde oportet dicē q act⁹ sensitiuaꝝ potētiaꝝ nullo mō maneāt in anima separata: nisi forte sicut in radice remota. ¶ Ad ꝑmū g̈ dō q liber ille negat a q̄busdam esse Aug⁹. dī. n. fuisse cuiusdā cistercien. q cū ex dictis Aug. cōpilauit: et quedā de suo addidit. vnde qō ibi scribit ꝓ auctoritate habendū nō est si tamen auctoritas debeat sustineri: dicēdū q nō debet intelligi q anima separata ex imaginatione et alijs huiusmōi potentijs afficiat q̄si ipsa affectio sit actus predictaꝝ potentiaꝝ: fz qz ex his que aia per imaginationē et alias huiusmōi potentias cōmisit in corpore in futuro afficiet vel in bonū vl malū: ut sic imaginatio et huiusmōi potentie nō intelligant elicere illam affectionē: fz elicuisse in corpore meritū affectionis illius. ¶ Ad secūdū dicēdum q anima dī sentire per corp⁹ nō quasi actus sentiendi sit anime fm se: sed quia ē tot⁹ ꝓiūcti ratione anime eo mō loquendi q̄ dicim⁹ q calor calefaciat. qō aūt subiūgit q quedam aia sentit sine corpore ut timorem et huiusmōi: intelligendū est sine exteriori corporis motu qui accidit in actib⁹ sensuū ꝓprioꝝ. non. n. timor et huiusmōi passiones sine motu corporali contingūt. Uel pōt dici q Aug⁹ loquitur fm opinionē platonicoꝝ qui hoc ponebant: ut dictū ē. ¶ Ad 3m dicendū q Aug⁹ ibi inquirendo loquit nō determinādo: sicut fere per totū illū librum. patet. n. q nō est silis ratio ō anima dormientis et de anima separata. anima enim dormientis vtit organo imaginatiōis in q̄ corpales similitudines imprimunt: qō de aia separata dici n pōt. Uel dicendū q similitudines rer sūt in aia: et quantū ad potentiā sensitiuā et imaginatiuā et intellectiuam fm maiorē et minorem abstractionez a mā et mālibus ꝓditionib⁹. tenet g̈ silitudo Aug. q̄tum ad hoc q sicut silitudines rer corporaliuz sūt in anima somniantis vel excessum mētis patientis imaginaliter: ita sūt in aia separata intellectualiter: nō aūt q in aia separata sint imaginaliter. ¶ Ad q̄rtū dicendū q sicut in p° li. dis. iij. dictū est: mēoria duplicit sumit. Q̄nq̄ ꝑut ē potētia sensitiue partis fm. s. q ꝓcernit preteritū tps: et hoc mō act⁹ memorie in aia separata nō erit. vnde dicit phs in ꝑmo de aia q hoc corrupto. s. corpe aia nō reminiscit. Alio mō accipit memoria ꝑut ē ps imaginis ad intellectiuā ptē ptinens fm. s. q ab oi differentia tēporis abstrahit: cū nō sit tantū preteritoꝝ fz etiaz presentiū et futuroꝝ: ut Aug⁹ dicit: et fm hāc memoriā aia separata mēorabit. ¶ Ad 5m dō q sic in iij. li. di. xxvj. dēm ē: amor gaudiū et tristicia et h⁹i dupl⁹ accipiunt. Q̄nq̄ q̄dē fm q sūt passiōes appetitiue sensibil: et sic nō erūt in aia separata: h⁹ enim mō nō explent sine debito motu cordis. Alio⁹ fm q sūt act⁹ voluntatis que est in pte intellectiua et hoc mō erūt in aia separata: sicut et delectationez que quodāmodo est passio sensitiue partis scōm alium moduz accipiendi ponit philosoph⁹ in deo dicēs in septimo ethi. q deus vna simplici opatione gaudet. ¶ Ad tertiā questionē dicendū q supposito ex predictis q ignis inferni non sit metaphorice dictus: nec ignis imaginarius: sed verus ignis corporeus: oportet dicere q anima ab igne corporeo penas patietur: cum dominus ignem illum diabolo et angelis eius paratum esse dicat

Matth. xxv. Qui sūt incorporei sicut ꝛ illa. Sed quō pati possit multiplicit assignat. Quidā. n. dixerunt ꝙ hoc ipsū qō est ignē videre sit animā ab igne pati. vnde Greg⁹ in. iij. dial. dicit ignē corpo patit aīa quo videt. sed istud nō videt sufficere: qz q̄dlibet visū ex hoc ꝙ videt est pfectio vidētis. vñ nō pōt in eī penā cedere inq̄tū est visus. sz qñq̄ est punitiuū vel ꝓtristās p accñs inq̄tū. s. apphendit ut nociuū. vnde oportet ꝙ p̄ter hoc ꝙ aīa illū ignez videt sit aliq̄ ꝓpatio anime ad ignē fm quā ignis anime noceat. vñ alq̄ dixerunt ꝙ q̄uis ignis corporeus nō possit animā exurere: tñ aīa apphēhendit ipm ut nociuū sibi: ꝛ ad talē apphensiōez afficit timore ꝛ dolore: ut in eis impleat qō dī: trepidauerūt timore vbi nō erat timor. vñ Greg⁹ in iij. dial. dicit ꝙ quia anima cremari se conspicit cremat. sed hoc itez nō vī sufficere: qz fm hō passio anime ab igne nō esset fm rei vitatē. sed scōm apparentiā tm̄. q̄uis. n. possit esse vera passio tristitie vel doloris ex aliqua falsa imaginatione: ut Aug⁹ dicit. xij. sup Gen. ad lr̄az: nō tm̄ pōt dici ꝙ fm illā passionez vere patiat a re: sed a silitudine rei quā ꝓcipit: ꝛ itez iste modus passionis magis recederet a reali passione q̄ ille qui ponit p imaginarias visiōes: cū iste dicat p veras imagines rerum eē quas anima secū defert: iste aūt p falsas cōceptiones q̄s anima errans fingit. Et iterū nō ē ꝓbabile ꝙ anime sepate vel demones qui subtilitate ingenij pollent putarent ignez corporeū sibi nocere posse: si ab eo nullaten⁹ grauarent. vnde alq̄ dicūt ꝙ oportet ponere animā etiā realit ab igne corporeo pati. vnde etiā Greg⁹ in. iij. dial. dic colligere ex dictis euangelicis possum⁹: qz incendiuz anima nō solū videndo: sed etiā experiendo patiatur: sz hoc tali mō fieri ponūt. dicūt. n. ꝙ ignis ille corpor⁹ pōt ꝓsiderari dupl̄r. vno mō fz ꝙ ē res q̄dam corporea: ꝛ hoc mō nō hz ꝙ in aīaz agē possit. alio mō fm ꝙ est instr̄m diuine iusticie vindicantis. hoc. n. diuine iusticie ordo exigit: ut aīa q̄ peccādo se rebus corporalibus subdidit: eis etiam in penā subdat. instr̄m aūt nō solū agit in vtute p prie nature: sed etiā in vtute ꝓncipalis agentis: ut ꝫ. dis. j. dictū est: ꝛ ita nō ē incōueniens si ignis ille nō agat in vi spiritualis agentis: in spm̄ agat bonis vel demonis p modū etiam quo de sacris dictum ē dis. j. ꝙ animā sanctificant. sed istud etiā nō videtur sufficere: quia oē instrumentū in id circa qō instrumentaliter operat hz ꝓpam actionē sibi cōnaturalem: ꝛ nō solū actionē fm quā agit in vtute ꝓncipalis agentis: imo exercendo pmā actionē oportz ꝙ efficiat hanc secundā: sicut aqua lauando corpus in baptismo sanctificat animā: ꝛ serra secando lignū producit ad formā dom⁹. vñ oz dare igni aliquam actionem in anima que sit ei cōnaturalis ad hoc ꝙ sit instr̄m diuine iusticie pctā vindicanti ꝛ ideo dicendū ꝙ corpus in spiritū naturalit agē non pōt: nec ei aliquo mō obesse: vel ipm grauare nisi fm ꝙ aliquo mō corpori vnit: sic enim inuenimus ꝙ corpus qō corrūpit aggrauat animā Sap. ix. Spirit⁹ aūt corpi vnit dupl̄r. Uno mō ut forma materie: ut ex eis fiat vnū simpl̄r: ꝛ sic spūs vnit⁹ corpori ꝛ viuificat corpus ꝛ a corpe aliqualit aggrauat: sicut aūt spūs hominis vel demonis igni corporeo nō vnit. Alio mō sicut mouens mobili vel sicut locatū loco eo mō quo incorporalia sūt in loco: ꝛ fm hoc spūs incorporei creati loco diffiniunt: ita in vno loco exītes ꝙ nō in alio: q̄uis autē res corporea ex sua nā habeat ꝙ spm̄ incorporeuz loco diffiniat: nō tamen habet sua nā ꝙ spiritum incorporeū loco diffinitū detineat: ut ita alligetur illi loco ꝙ ad alia diuertere nō possit cū spirit⁹ nō ita sit in loco nāliter ꝙ loco subdat: sed hoc super addit igni corporeo inq̄tum ē instr̄m diuine iusticie vindicantis qō sic detinet spm̄: ꝛ ita efficitur ei penalis retardans eū ab executione ꝓpe voluntatis: ne. s. possit operari vbi vult ꝛ fm ꝙ vult. ꝛ hūc modū ponit Greg⁹ in. iij. dial. exponēs enim quō anima incendiū experiēdo patiat sic dic: Dū veritas peccatorem diuitem dānatū in igne phibet: quisnā sapiens reprobor animas teneri ignibus neget: ꝛ hoc etiā Julian⁹ dixit ut in lr̄a mgr̄ dicit: Si viuentis hominis incorpor⁹ spūs detinet in corpe: cur etiā nō post mortē corporeo igne teneat: Aug⁹ etiam. xij. de ci. dei dicit ꝙ sicut aīa in hominis ꝓditione iungit corpori: ut dans ei vitaz q̄uis illud sit spirituale ꝛ hoc corporale: ꝛ ex illa ꝓiūctione vehementi concipit amorē ad corp⁹: sic ligatur igni ut accipiēs ab eo penā ꝛ ex illa ꝓiūcti one ꝓcipit horrorem. oz ḡ oēs predictos modos in vnū colligere ut pfecte videat quō aīa ab igne corporeo patiat: ut. s. dicam⁹ ꝙ ignis fm nām suā hz ꝙ spūs incorpor⁹ ei cōiūgi possit ut loco locatū sed inq̄tuz ē instr̄m diuine iusticie hz ut ipm quodāmodo retineat alligatū: ꝛ in hoc veracit ignis ille est spiritui noxius: ꝛ sic anima ignē vt noxiū sibi videns ab igne cruciat. vñ Greg⁹ in. iij. dial. omnia ista p ordinem tangit: ut ex dictis ei⁹ pz.

Ad ꝓmū ḡ dicendū ꝙ Aug⁹ loquit inquirēdo. vñ etiā aliū modū ponit determinando in li. de ci. dei ut ex dictis patet. vel dicendū ꝙ Aug⁹ intelligit ꝙ ea quib⁹ anima proxime afficit ad dolorē vl̄ tristiciam sūt spūalia: nō. n. affligeret nisi ignē ut nociuum sibi apprehenderet. ignis ḡ apphensus ē ꝓximū affligens: sed ignis corpor⁹ extra animaz existens est affligens remotū. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ q̄uis anima simpl̄t sit nobilior igne: ignis tñ ē simplicit aīa nobilior inq̄tū. s. est instr̄m diuine iusticie.

Ad 3ᵐ dō ꝙ phs ꝛ Boet⁹ loquūt de illa actiōe p quā patiēs trāsmutat in nām agentis. talis aūt nō ē actio ignis in animā: ꝛ ꝓpter hoc rō nō ꝓcludit

¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ ignis agit in animā nō p modum influentis: sed per modū detinentis: ut ex dictis pz

et iō rō nō ē ad ꝓpositū. ¶ Ad ꝗntū oō: q i visio ne itellectuali nō ē tristicia ex hocipo q aliqd vr: cū illud qō vr nullo mō intellectui possit eē ꝓriū iquātū vr. i sensu āt hoc qō vr ex ipa actiōe q̄ agit i visū vt videat ꝑt eē corruptiuū visus ꝓ accns in ꝗntū corrūpit armoniā orgāi: sz tn visio itellectu, alis ꝑt eē ꝓtristās iquātū id qō vr apphēdit inoc uum: nō q̄si noceat coispo q vr: sz alio q̄cūq; mō. et sic aia videdo ignē affligit. ¶ Ad. vj. oō: q nō ē sile q̄tū ad oia: sz q̄tū ad aliqd: vt ex dictis patet.

¶ Ad. vij. oō: q q̄uis nō sit aliqs tact' corpal' int aiam et corp': tn ē iter ea aliqs tact' spūal': sic etiaz motor celi cū sit spūal' spūali tactu tāgit celū ipsuz mouēs ꝓ modū q̄ oi ꝓtristās tangē: sic oi i ꝑmo de generatōe et hmōi mod' sufficit ad actōez. ¶ Ad vij. oō: q spūs dānati nūq̄ sūt extra infernū nisi ex dispēsatōe dīna uel ad īstructōz vl' ad exercitiū electoꝝ: vbicūq; extra ifernū sint: sp tn vidēt ignē iferni ut eis i penā ꝑparatū. vñ cū ista visio sit īme diate affligēs ut dictū ē: ubicūq; sūt ab igne iferni affligūt: sic et captiui etiā extra carcerē existētes q̄' dāmodo a carcē affligūt dū vidēt se ad carcerē dā natos. vñ sic gloria electoꝝ i nullo minuit nec q̄tū ad ꝑmiū cēntiale neq; q̄tū ad accidētale: si aliqñ extra celū empyreū sint q̄ q̄dāmō i gloriā corū ce dūt: ita etiā i nllo minuit pena dānatoꝝ si extra i' fernū ex dīna dispēsatōe ad tps ponāt. et hoc ē qō dic glo. sup illō Jaco. iij. Inflāmat rotaz natitatis tc̄. diabol' vbicūq; sit siue sub aere siue sub ira se, cū fert tormēta suaꝝ flāmaꝝ. obiectio aūt ꝓcedit ac si ignis corpor' affligēt spūs imediate sic affligit corpa. ¶ Omnes ad etatē cādē resurgēt tc̄. hoc itel ligēdū ē nō q̄tū ad mēsurā corpis: sed q̄tū ad pfe ctionē corpis. ¶ Erigita eni duoꝝ amoꝝ erat et triū mēsiū tc̄. hoc intelligēdū ē sm illā opinionē q̄ ponit xp̄m i ꝑncipio triceſimi āni nōdū ꝓpleti ba tizatū fuisse: sz sm opi. Chrysо. q̄ pōit q xp̄s cū ba ptizat' fuit erat. xxx. ānoꝝ. et inceperat. xxxj. oz di cere q xp̄s trigītatrib' ānis et trib' mēsib' vixerit. trib' eni ānis p̄dicauit et mēsib' q̄si trib'. ¶ Nō ē aūt fas dicē q i resurrectiōe tc̄. Sz ꝫ hoc vr q nati et gigātes resurgēt i quātitate quā h̄ habuerūt. Et dō: q hoc intelligēdū ē de quātitate quā h̄ ha buerūt uel habituri cēnt natura nō erante ꝑ sup abundātiā uel defectū. ¶ Sz i quēlibet puluerez ac cinerē resoluat tc̄. Sciēdū q he resolutōes q̄ in lra tāgūt distribuūt hoc mō. Primo eni accipit il la i q̄ corp' humanū ꝓxio resoluit. vñ q̄tū ad ptes grossas et ſrestres ponit puluerē et cinerē ut in pul uerem dicat resolui inq̄tū exiccat ꝑ ꝓgelatōnē hu midi ex frigore agēte: i cinerē vero inq̄tū exiccat ꝑ extractōz humidi a calore agēte. sz q̄tū ad partes subtiles et aereas alit' pōit et auras: ut alit' refera, tur ad vapores humidos q̄ ab hūano corpe resol uunt: aura aūt ad fumos siccos q̄ sūt matia venti q̄ ꝓxie aura dī. deide vero pōit illa i q̄ ꝑmo resol uit. hec aūt uel sunt sensibilia uel isensibilia: si isen sibilia sic tāgit elemēta i h' q dic: In quācūq; alio rū corpoꝝ substātiā. et elemta i hoc q dic: In ipa elemēta. Si aūt sūt sensibilia: sic tāgit alia bruta t hoies i hoc q dic: In q̄ūcūq; aīalū t hoim cibū carnēq; mutet. ut cib' ptineat ad id qō ē i via trās' mutatiōis hūani corpis i substātiā p̄dictā. q vero dic carnē: ptineat ad iminū trāsmutatōis predicte ¶ Illi aie i pūcto tpis reddit q̄ illā ꝑmit' tc̄. exponē dū ē: ꝑmit' nō solū qō ē ꝑus tpe: sz qō ē ꝓncipalius vt ex dicti pz: alias oportēt dicē q costa ō q̄ fōrma ta ē mulier i Adā resurgēt cui' aīa ꝑmo fuit aiata: resurget tn i Eua. qz i ea ꝓncipali' fuit. ut. s. ptinēs ad pfectōz idiuidui nō solū ad pfectiōez speciei sic fuerat i Adā. ¶ Resurgēt q̄de scōꝝ corpa sine vl lo vitio tc̄. ista q̄ h̄ ponūt: hoc mō differūt ut vitiū ptineat ad intēperātiā humoꝝ: aut idispositōz in feriоꝝ ptiū: defōrmitas aūt ad dispositōz ptiū ex teriоꝝ: corruptō vo ad diminutōz vt si corpa sine aliq̄ mēbro rsurgerēt: on' aūt ad idispositiōz orga noꝝ respcu vtutis motiue: difficultas vo ad ipius vtutis debilitatē. ¶ Et cruciabit dānatoꝝ corpa hoim vel demonū tc̄. hoc dic Aug' sm opionez q̄ ponit demōes habē corpa naturaliter sibi vnita.

¶ Proficē aīam posse hre silitudinem corpis tc̄. nō ē intelligēdū q aīa sepata hēat silitudinem cor poris et mēbroꝝ corpaliū realit: sic Apolinari' po suit: sz solūmō ꝑ moduz apphēsiōis vel itellectiue vel etiā imaginarie vt q̄dā volūt. ¶ Neq; eni nō sentiūt tc̄. hoc pōt expōi vt sentire non accipiat ꝑ actu exteriori sensus: sz ꝑ actu intellect' sm q itel lect' q̄nq; sensus dī. ¶ Queri ac disputari pōt q̄n icipit hō tc̄. ō hoc aliq̄ dcta sūt i. iij. li. di. iij. vbi de ꝓceptōe dīnici corpis agebat. ¶ Ac nō pot' duos q̄s fuim' erat tc̄. hoc nō dic Aug' qz exquo hēbat ꝓncipalia membra duplicia sic duo capita et duo corda: manifestuz erat q due aie inerāt: et ita duo homines erāt: sz ꝓiūcti p ordinem nature.

¶ Distinctio. xlv.

Reterea est sci

endū q oēs anie tc̄. Postq̄ de, termiauit mgr de his q̄ ad re' surrectiōz ptinēt: h̄ icipit determinare de his q̄ ptinent ad re' muneratōz vel punitōez resur gētiū. Et diuidit i ptes duas. In ꝑma eni determiat ō remuneratōe vel punitōe q̄ ꝓcedit iudiciuz gene rale: In scōa de illa q̄ iudiciuz generale seqt. xlvij. di. ibi Solet etiā q̄ri q̄lit dabit tc̄. Pria āt diuidit i duas. In ꝑma determiat de remuneratōe vel puni tiōe aiaꝝ añ diē iudicij et resurrectōz. In secunda ostēdit qualit' sm iusticiā et misericordiā dei p̄dca dispenset. xlvj. di. ibi Sed q̄ritur hic de valde ma lis tc̄. Prima diuidit in duo. Primo ostēdit quo modo anie post mortē diuersa receptatula hēbūt

p diuersitate meritoꝝ. In scḋa determinat ꝗliter aie p' mortē certi receptacul' distribute iuuari pñt oño nib' aliorꝝ: ibi Neqꝫ negādū est vt ait Aug' ꝛc. Et hec ps diuidit i ptes duas. In ꝑma oñdit ꝗlit mortui iuuāt suffragijs viuoꝝ. In scḋa iqrit quō viui iuuāt pcib' mortuoꝝ scoꝝ: ibi Sz forte q̄ris nūqꝺ ꝑces supplicationū. Pria aut diuidit i duas. In ꝑma determinat de ill' mortuis p qb' suffragia fiūt qñ eis pſūt. In scḋa iqrit vtꝫ pſint eis p qb' nō fiunt ibi Solet moueri qō de duob' ꝛc. Pria diuidit in duas. In ꝑma dic̄ q̄ sunt illa q̄ facta a viuis pſunt mortuis: in scḋa q̄ ſūt illa q̄ nō pſūt: ibi De pompis vo exeqaꝝ ꝛc. ¶ Solet moueri qō ꝛc. Circa hoc duo fac̄. Prio iqrit ò ill' p qb' suffragia ñ fiūt statu pñtis ecclie durāte. Scḋo de ill' p qb' fiūt p̄senti eccl'ie deficiēte: ibi Sed itez q̄rit de aliq̄ ꝛc. ¶ Sz forte q̄ris ꝛc. hic oñdit qūo suffragia mortuoꝝ scoꝝ viuis pſunt. Et circa hoc tria fac̄. Primo ens ꝓpoit qꝺ itēdit. Scḋo cōfirmat ꝓpositū p similitudinē āgeloꝝ: ibi Uñ et debēt angeli ꝛc. Tertio ꝯcludit intētū: ibi Si aūt angeli p verbum ꝛc.

Circa tria q̄rūt. ¶ Prio de receptacul' aiaꝝ p' mortē. ¶ Scḋo de suffragijs mortuorū. ¶ Tertio de oīb' scoꝝ. ¶ Circa p̄mū q̄rūt tria. ¶ Prio vtꝫ aiab' p' mortē aliq̄ receptacula assignēt. ¶ Scḋo de differētia receptaculoꝝ. Tertio de numero eorundē.

D primuꝫ sic proce

dit. vī q̄ aiab' p' mortē receptacula non assignēt: sic enī dic̄ Boet' i li. de hebdo. cōis animi ꝯceptio ē apud sapientes icorpalia in loco nō cē. Cui ꝯcordat qꝺ Aug' dic̄ i. xij. sup Gen. ad lr̄az: Licet q̄dē rñderi ad corpalia loca aiam nō ferri nisi cū aliq̄ corpe. sz aia sepata a corpe non hz aliqꝺ corp': sic ibidē Aug'. dic̄. ḡ ridiculuz ē aiab' sepatis aliq̄ receptacula assignare. ¶ Ꝺ. dē qꝺ hz locū determinatū magis ꝯuenit cū illo loco q̄ cū alio. sz aie sepate sic̄ et q̄libet spūales substātie idifferēt se hñt ad oia loca. non enī pōt dici q̄ cū aliqb' corporib' ꝯueniāt: et cū alijs differāt. cū ab oīb' ꝯditō nib' corpalib' sint penit' remote. ḡ eis determinata receptacula nō ſūt assignāda. ¶ Ꝺ. aiab' sepatis nō assignat aliqꝺ p' mortē nisi qꝺ cedat i penaz vel p̄miū. sz corpal' loc' nō pōt eis cē i penā vel i ꝑmium cū a corpib' nihil recipiāt: ḡ nō ſūt eis assignanda certa receptacla. Sz ꝺ: celū ēpyreū loc' corpal' ē. ꝛ tñ ipm factū mox scis angel' ē repletū: vt Strabus dic̄: cū ḡ angeli sint icorpei sic̄ et aie sepate: vī etiaz q̄ sepatis aiab' sint certa receptacula assignāda. ḡ ꝛc. ¶ Ꝺ. hoc pz p hoc qꝺ Greg'. i. iij. dial'. narrat aias p' mortē ad diuersa loca corpalia eē deductas vt pz de Pascasio quē Herman' Capuan' epus in balneis iuenit: et de aia Theoderici regis quā dic̄ ad gehēnā fuisse ꝓductā. ḡ anie p' mortē hñt certa receptacula. ¶ Uñ' vī q̄ statī p' mortē nulle anie deducāt ad celos vel ad ifernū: qz sup illo ps. Ad huc pusillū et nō erit pctor. dic̄ glo. q̄ sci liberāt in fine vite: p' hāc tñ vitā nō ibi erūt vbi erūt sci qb' dicet: Uēite bñdicti pris mei. sz illi sci erūt i celo. ḡ sci p' hāc vitā nō statī ascēdūt ad celū. ¶ Ꝺ. Aug'. dicit i Ench. q̄ tps qō inī hois mortē ꝛ vltimā resurrectionē intpositu ē: aias abdit' receptacul' cōtinet sic̄ vnaqꝫq; digna ē reqe vel erūna. sz hec abdita receptacula nō pñt ūtelligi celū et ifern': qz i illis etiā p' resurrectoz vltimā aie cū corpib' erūt: vñ p nihil o distinguēt tps añ resurrectōz et p' resurrectōz. ḡ ñ erūt nec i iferno nec in padiso vsqꝫ ad diē iudicij.

¶ Ꝺ. maior ē glia aie q̄ glia corpoꝝ. sz sil' oīb' redit glia corpoꝝ vt sit maior leticia singuloꝝ ex cōi gaudio: vt pz Heb. xj. sup illo: Deo p nobis aliqd melī puidēte ꝛc. dic̄ glo. vt i cōi gaudio oīm mal' fiēt gaudiū singloꝝ. ḡ mlto fortī et glia aiaꝝ debz differri vsqꝫ ad finē: vt sil' oīb' reddat. ¶ Ꝺ. pena et pmiū q̄ p sniaz iudicij reddūt: iudiciū pcedē nō debēt. sz ignis iferni et gaudia padisi dabūt hoīb' p sniaz xpi iudicātis i vltio iudicio: vt pz Matth. xxv. ḡ ate diē iudicij null' ascēdit ad celū: vel descēdit ad iferos. ¶ Sz ꝺ ē qō dī. ij. Cor. xv. Si ierena nr̄a hitatio dissoluat: domū hēm' nō mānufactam ꝓfuatā i cel: ḡ dissoluta carne hō hz māsionē q̄ in cel' fuerat ei ꝓseruata. ¶ Ꝺ. Phil. j. dic̄ Apl's: Cupio dissolui ꝛ eē cū xpo. ex q̄ sic arguit Greg' i. iij. dial'. q̄ ḡ xpm i celo eē nō dubitat: nec Pauli aiaz eē i celo negat. sz nō ē negādū xpm eē i celo cuz sit articul' fidei: ḡ nec dubitādū ē aias scoꝝ ad celos ferri. Qꝺ etiā aliq̄ aie ad ifernū descēdat p' mortē statī: pz Lu. xvj. Mortu' ē diues ꝛ sepul' ē i iferno

¶ Iterī vī: q̄ aie i padiso vel i iferno exītes egredi nō valeāt. Aug'. n. dic̄ i li. ò cura p mortuis agē da: si reb' viuētiū vterēt aie mortuoꝝ: vt ò alijs taceam meipm pia mr̄ nl'a nocte desereret q̄ ira mariq̄ secuta ē vt mecū viuēt. et ex h' ꝯcludit q̄ aie defunctoꝝ reb' viuētiū nō intēsint: sz intēsse possent si de suis receptacul' exirēt: ḡ de suis receptacul' ñ exeūt. ¶ Ꝺ. ps. dī: Ut habitē i domo dñi oīb' diebus vite mee. Et Job. xiij. Qui descēdit ad iferos nō ascēdet: ḡ tā boni q̄ mali a suis receptacul' ñ exeūt

¶ Ꝺ. receptacula vt ē dām aiab' p' mortē dāt i ꝑmiū vl' i penā. sz p' mortē neqꝫ ꝑmia scoꝝ minuūt neqꝫ pene dānatoꝝ. ḡ nō exeūt de suis receptacul'.

¶ Sz ꝺ ē qō dic̄ Hiero. ꝺ Uigilātiū: sic eum alloquēs: ait. n. Ut i sinu Abrae: vl' i loco refrigerij: vl' subi ará dei aimas apl'oꝝ et martyꝝ ꝯsedisse: nec posse suis tumul' cū voluerit adesse pñtes: et ita tu deo leges ponis: tu apl'is vincla iniūcies: vt vsqꝫ ad diē iudicij teneant custodia: nec sint cū oño suo de qb' scptū ē: sequūt agnū q̄cūqꝫ ierit: sz agn' vbiqꝫ ē ḡ et hi q̄ cū agno sūt: vbiqꝫ eē credēdi sūt: ridiculū ḡ ē dicē q̄ aie mortuoꝝ a suis receptacul' ñ recedāt

¶ Ꝺ. Hiero. ibidē arguit sic: cū diabol' et demōes toto vagent orbe: et celeritate nimia vbiqꝫ ꝑsentes

sint: martyres p' effusiõz sanguis ara opiẽt iclusi: et ide exire nõ poterũt. ex q̃ ꝓt ꝓcludi ñ solũ ò bonis sz etiã ò mal' q' sua receptacla inẽdũ exeãt: cũ non hẽant maiorẽ dãnatõz q' demones q̃ vbiq; discurrũt. ¶ Ꝺ. idẽ ꝓbari põt p Greg. i. iiij. dial. vbi narrat de mlt̃ mortuis q' viuẽtib' appuerũt. ¶ Ñdeo ò: ad. j. q. q' q̃uis substãtie spũales fm eẽ suum a corpe ñ depẽdeãt: corpalia tñ a deo mediãtib' spũ alib' gubernãt: vt dic̃ Aug'i. iij. ò tri. et Greg'i. iiij. dial'. et iõ ẽ q̃dã ꝓueniẽtia substantiar' spũaliũ ad corpales substãtias p ꝓgruẽtiã quãdã: vt. s. dignioribꝰ substãtijs dignioꝛa corꝛa adaptẽt: vñ etiã phi fm ordinẽ mobiliũ posuerũt ordinẽ substãtiar' separar': q̃uis ãt aiab' p' mortẽ nõ assignent aliqua corꝛa q̃r sint fore vl' detrimẽti motores: determiant tñ eis q̃dã corꝛalia loca p ꝓgruẽtiã quãdã fm gradus dignitat̃ eoꝝ i q̃b' sũt q̃si i loco: eo mõ q̃ icorꝛalia i loco eẽ põt: fm q' magi accedẽt ad ꝓmã substãtiã cui loc' supioꝛ p ꝓgruentiã deputat'. s. deũ. c' sedẽ celũ scpta eẽ denũciat: et iõ aias q̃ sũt i ptipatiõe pfcã dinitat̃: i celo eẽ ponim': aias vo q̃ a ptipatõe h' mõi ipediũt loco ꝛrio dicim' deputari. ¶ Ad. j. g̃ dò: q' icorꝛalia nõ sũt i loco mõ aliq̃ noto nobis et ꝓsucto fm q' dicim' corꝛa ꝓpe i loco eẽ sũt tñ i loco mõ substãtijs spũalib' ꝓueniẽti: q̃ nobis plene mãifest' eẽ nõ põt. ¶ Ad. ij. dò. q' duplex ẽ ꝓueniẽtia vl' situdo: vna q̃ ẽ p ptipatõz eiusdẽ q̃litatis: sic̃ calida ad iuicẽ ꝓueniũt: ꝛ tal' ꝓueniẽtia icorꝛaliũ ad loca corꝛalia eẽ nõ põt. Alia p q̃ndã ꝓportõnalitatẽ fm quã i scptur̃ methaphore corꝛaliũ ad spũalia trãsferũt: vt q' dr̃ de' eẽ sol: q̃r est ꝓncipiũ vite spũal': sic̃ sol vite corꝛal': et scõm hãc ꝓueniẽtiã q̃dã aie q̃busdã locꝭ magis ꝓueniunt: sic̃ aie spũal'r illuiate cũ corꝛib' luiosis: aie vo obtene brate p culpã cũ loc̃ tenebꝛos. ¶ Ad. iij. dò: q' aia sepata directe nihil recipit a loc̃ corꝛalib' p mod̃ q̃ corꝛa recipiũt q̃ ꝓfuãt a suis loc̃: sz ipe aie ex h' q' cogĩscũt se tlib' loc̃ deputari sibi gaudiũ ingerũt vl' merorẽ: et sic loc' cedit eis in penã vel in ꝑmiuz. Ꝺ. ij. dò: q' sic̃ i corꝛib' ẽ grauitas vl' leuitas q̃ serũt i locũ suũ q̃ ẽ finis mot' ipoꝝ: ita etiã ẽ i aiab' meritũ vl' demeritũ q̃b' ꝓueniũt aie ad ꝑmiũ vl' penã q̃ sũt fines actionũ ipaꝝ: vñ sic̃ corꝛ' p grauitatẽ vel leuitatẽ stati fert in locũ suũ nisi phibeat: ita stati aie soluto vinclo carnis p q̃d i statu vie detine bãt ꝑmiũ ꝓsequũt vl' penã nisi aliq̃d impediat: sicut interdũ impedit ꝓsecutõez ꝑmũ vẽiale pcẽm q̃d ꝑus purgari oꝛ: ex q̃ seq̃t q' ꝑmiũ differat: et q̃ loc̃ deputat aiab' scõz ꝓgruẽtiã ꝑmũ vl' pene: stati vt aia a corꝛe absoluit vl' i ifernũ demergit: vel ad celum euolat: nisi impediat aliq̃ reatu q̃ oportuit euolatõz differri vt ꝑ' aia purget. et huic vitati auctes scpte canoice mãifeste attestãt: et documẽta scõꝝ patrũ vñ ꝛriũ ꝓ hereti ẽ habẽdũ: vt pz. iij. dial'. et i li. de eccl'iasticis dogmatib'. ¶ Ad. j. g̃ dò: q' glo. scipaz expõit. q̃d. n. dic̃: Nõdum erũt vbi erũt sci ꝛc. stati expõit subdẽs. i. ñ hẽbũt geminã stolã quã hẽbãt sci i resurrectiõe. ¶ Ad scõm dò: q' int illa abdita receptacla ò q̃b' Aug' loq̃t etiã sũt ꝓputãdi ifern' et padisus i q̃b' aie aliq̃ añ resurrectõz ꝓtinẽt: sz iõ distiguit tps añ resurrectõz et p': q̃r añ resurrectõz sũt ibi sine corꝛe: p'ãt erũt cũ corꝛe. et q̃r in aliq̃b' receptacul' nũc sũt aie i q̃b' p' resurrectioz nõ erũt. ¶ Ad ittũ dò: q' hoies scõm corꝛa hñt quãdã cõtinuitatẽ ad iuicẽ: q̃r scõz ea ẽ vex̃ q̃d dr̃ Act. xvij. q' de' ex vno fec̃ oẽ hoĩum gen': sz aias sigillati finxit: vñ nõ ẽ tãta ꝓgruẽtia vt oẽs hoies sil' glificẽt in aia: sic̃ q' sil' glificẽt i corꝛe. Et ꝑtea glia corꝛis ñ ẽ ita eẽntial' sic̃ glia aie: vñ mai' detrimẽtuz eẽt scis si glia aie differret: q̃ ò hoc q' glia corꝛis differt. nec possz h' detrimẽtũ glie recõpẽsari p ãpliatõez gaudij singlox̃ ò gaudio cõi. ¶ Ad q̃rtũ dò: q' eandẽ obiectõz Greg'i. iiij. dial'. pponit et soluit. Si inq̃t nũc i celo sũt aie scõx̃: q̃d ẽ q̃d i die iudicij ꝑ iustic̃ie sue retributõe recipiũt. Et rñdet: h' eas nimiruz crescit i iudicio q̃d nũc aie sola sui glia retributioe letãt. p' mod̃ vo etiã corꝛox̃ btitudinẽ ꝑfruũt: vt in ipa q̃q; carne gaudeãt: i q̃ dolores ꝓ pño crucia tusq; ptul'rt. et eodẽ mõ dõz ẽ ò dãnat̃. ¶ Ꝺ. iij. qõem dò: q' aliquẽ exire ò ifemo vl' padiso põt intelligi dupl'r. Uno mõ vt simpl'r ide exeat vt iã ei' loc' nõ sit padisus vl' ifern'. et sic null' iferno vl' paradiso final'r deputat' ide exire põt: vt i sequẽn di. dicet. Alio mõ põt itelligi vt exeat ide ad ipm: ꝛ in h' distiguẽdũ ẽ: q̃d eis ꝓueniat scõm legẽ nãe: et q̃d eis cõueniat scõm ordinẽ dine iusticie: q̃r vt Aug' dic̃ i li. ò cura ꝓ mortuis agẽda: Alij sũt hũanax̃ limites rex̃: alia sũt dinax̃ signa vtutũ: alia sunt q̃ nãlit̃: alia q̃ mirabilit̃ fiũt. scõm g̃ nãlẽ cursũ aie sepate receptacul' ꝑpis deputate a quersatõe viuẽtiũ penit' segregãt: nõ. n. scõm cursũ nãe homies i mortali carne viuẽtes substãtijs sepat̃ imediate cõiũgũt: cũ eis eox̃ cognitio a sensu oriat: nec ꝓpter aliꝺ a suis receptacul' eas exire ꝙẽiret nisi vt reb' viuẽtiũ interessent. Sz scõm dispõem dine puidẽtie aln aie sepate a suis receptacul' egresse ꝙspectibus hoiz pñtãt: sic̃ Aug'i pdcõ li. narrat ò Felice martyre. q̃ ciuib' Nolãis visibil'r appuit cũ a barbaris oppugnarẽt. Et h' ẽt credi põt q' aln ò dãnatis ptigat: q' ad erudituz hoim et ꝛrorẽ pmittũt viuẽtib' apparẽ: aut ẽt ad suffragia expetẽda q̃tũ ad illos q̃ i purgatorio detinẽt. vt p multa q̃ i. iij. dial'. narrãt pz. Sz h' interest int scõs et dãnatos. q' sci cũ voluerit apparẽ põt viuẽtib' ñ ãt: dãnati: sic̃. n. viuentes sci i carne p donũ gr̃e gratis date accipiũt vt sanitates et signa pficiãt: q̃ ñ nisi dina vtute mirabilit̃ fiũt: q̃ q̃dẽ signa ab alijs h' dono carẽtib' pfici ñ põt: ita ẽt ñ ẽ incõueniẽs vt ex vtute glie aliq̃ ptãs aiab' scõx̃ det: p quã põt mirabil'r apparẽ viuentibus cũ volũt: quod alij non possunt nisi interdu permissi. ¶ Ad. j. g̃ dò: q' Aug' vt p seq̃ntia patet loq̃t scõz cõem cursũ nãe: nec tñ seq̃t q' ẽt si mortui

pñt vt volũt viuẽtib' apparẽ: totiẽs appareãt q̃tiẽs apparẽt i carne viuẽtes: qz ſepati a carne: vel oino cõformãt oine volũtati ita q̃ ñ liceat eis niſi q̃ ſm oinã diſpõnẽ ꝓgrue ituẽt: vl ita ſũt pẽis oppſſi vt ꝺ ſua miſeria magꝭ ꝺolcãt q̃ curẽt alijs apparere.

¶ Ad.ij.ꝺ: q̃ auctes ille loquũt q̃tũ ad h' q̃ nullus ꝺ padiſo vl iferno egrediť ſimplr: et nõ q̃ egrediat ad tps. ¶ Ad.iij.ꝺ: q̃ ſic ex cõis pz: ſcõm h' loc' aie cedit in penã vl pmiũ: q̃ aia afficiat ex h' q̃ tli loco ꝺeputat vl gaudẽdo vl ꝺolẽdo: hoc ãt gaudiũ ſiue h ꝺolor ꝺ h' q̃ tlib' loc' ꝺeputat mãet i aia ẽt qñ extra loca pdcã fuerit: ſic põtifici cuz ꝺat pro honore vt i cathedra ſedeat i eccl'ia: ñ minuit glia qñ a cathedra recedit: qz ẽt ſi actu ibi ñ ſedeat: locus tñ ille ſibi ꝺeputat' ẽ. ¶ Ad ea ẽt q̃ ꝯ obijciunt rñdẽ oz. Ad ꝗm pmũ ꝺi: q̃ Hiero. loq̃t ꝺe aplis et martyrib' ſm h' q̃ ꝺ eis accreſcit ex ptãte glie: z nõ ſm q̃ ꝺ eis ꝓgruit ex ꝺebito nãe. Q̃ aũt ꝺicẽ eos vbi q̃s eẽ ñ ẽ intelligẽdũ q̃ ſil ſint i plib' loc' aut vbiq̃. ſz qz eẽ pñt vbi volũt. ¶ Ad.ij.ꝺ: q̃ ñ ẽ ſile ꝺ demonib' et ãgel': et aiab' ſcõꝝ et ꝺãnatoꝝ. Angeli boni et mali h' officiũ ſortiũť vt hoib' pſint vl ad cuſtodiã vl ad exercitiũ: q̃ ꝺe aiab' hoim ꝺici ñ pt. Sz tñ ſm ptãtẽ glie aiab' ſcõꝝ h' ꝓgruit q̃ pñt eſſe vbi voluerit: z h' ẽ q̃ Hiero. itẽdit. ¶ Ad.iij.ꝺ: q̃ q̃ uis alĩ aie ſcõꝝ vl ꝺãnatoꝝ pñtialiť aſſint vbi apparẽt: ñ tñ credẽdũ ẽ hoc ſp accidẽ: alĩ. n. h' modi appitões fiũt vl i ꝺormiẽdo vl in vigilãdo opatõe bonoꝝ vl maloꝝ ſpirituũ ad iſtructiõez vl ꝺeſtructionẽ viuẽtiũ: ſic ẽt viui hoies q̃nq̃ alijs apparẽt et eis mlta ꝺicũt i ſomnis: cũ tñ ꝓſtet eos ñ eẽ pſentes: ſic Aug' p mlta exẽpla ꝓbat i libro ꝺe cura p mortuis agenda.

Ꝺ ſecunduz ſic ꝓ

cedit: vi q̃ limb' iferni ñ ſit idẽ q̃ ſinus Abrae: Sic. n. ꝺicit Aug. xij. ſup Geñ. ad lr̃az: Nõdũ iuẽi iferos alicui i bono poſuiſſe ſcriptura. ſz ſin' Abrae i bono accipiť: vt ibidẽ ſubliũgit Aug' ſic ꝺicẽs. ñ i bono accipiẽdo ſinũ Abrae: z illã requiẽ q̃ ab angel' pi' pi ablat' ẽ neſcio vtꝝ q̃ſq̃ poſſit audire. q̃ ſinus Abrae ñ ẽ idẽ q̃ limb' iferni

¶ Ꝺ. i iferno exñtes ñ videt ꝺeũ. ſz in ſinu Abrae vi ꝺe': vt pz ꝑ Aug. ix. li. ꝓſeſ. q̃ loq̃ns ꝺ Nebridio ꝺicit q̃ q̃ꝺ illic ẽ q̃ ſin' Abraã vocat: ibi Nebridius me' viuit Et ifra. Jaz ñ ponit aurẽ ad os meũ: ſed ſpũale os ad fõtẽ tuũ et bibit q̃tũ pt ſapiaz ꝑ auiditate ſua ſine fine. felix q̃ ſin' Abrae ñ ẽ idẽ q̃ limbus iferni. ¶ Ꝺ. eccl'ia ñ orat ꝑ aliq̃ vt ad infernũ ꝺeducat: orat ãt vt ãgeli aiaz ꝺefũcti i ſinũ Abrae ꝺeferãt. q̃ vi q̃ ſin' Abrae ñ ſit idẽ q̃ lib'. ¶ Sz ꝯ ſin' Abrae ꝺi vbi mẽdic' Lazar' ꝺuc' ẽ ſz ꝺuc' ẽ ad ifernũ: vt ꝺicit glo. Job. xxx. ſup illud: Ubi ꝓſtituta ꝺom' ꝺei viuẽt: iferni ꝺom' erat oim viuẽtiũ ante aduẽtũ xpi. q̃ ſin' Abrae idẽ ẽ q̃ lib'. ¶ Ꝺ. Geñ. xl'viij. ꝺicit Jacob filijs ſuis: Deducẽt canos meos cuz ꝺoloꝛe ad iferos. q̃ Jacob ſciebat i morte ſua ſe ad iferos trãſferẽꝺũ. q̃ ẽt eadẽ rõe et Abraã ad iferos trãſlat' fuit ꝑ' mortẽ: z ita ſin' Abrae vi cẽ aliqua ps iferni. ¶ Lteri' vi q̃ lib' iferni ſit idẽ q̃ infern' ꝺãnatoꝝ: xps. n. ꝺi iferniũ momoꝛꝺiſſe ñ abſoꝛbuiſſe: qz aliq̃s extraxit ide: nõ ãt oẽs. nõ ãt ꝺicẽt momoꝛꝺiſſe iferniũ ſi illi q̃s liberauit ñ fuiſſent ps mlꝫ titudinis i iferno ꝓtẽte. q̃ cũ illi q̃s liberauit in libo iferni ꝓtinerẽt: ÿꝺẽ ꝓtinebãt i libo et i iferno. q̃ lib' ẽ idẽ q̃ infern' vl ps iferni. ¶ Ꝺ. xps ꝺi i ſymbolo deſcẽꝺiſſe ad iferniũ. ſz ñ deſcẽꝺit niſi ad libũ pñm. q̃ lib' patꝝ ẽ idẽ q̃ infern'. ¶ Ꝺ. Job. xvij. ꝺi: In ꝓfũꝺiſſimũ iferni deſcẽꝺat aia mea. ſz Job cum eẽt vir ſcũs et iuſt' ad libũ deſcẽꝺit. q̃ lib' ẽ idẽ q̃ ꝓfundiſſimũ iferni. ¶ Sz ꝯ: i iferno nulla ẽ redẽpto. ſz a libo ſci fuerť redẽpti. q̃ lib' ñ ẽ idẽ q̃ infern'. ¶ Ꝺ. Aug' ꝺicit. xij. ſup geñ. ad lr̃az: Quo illã reqez quã Lazar' accepit apud iferos cẽ credam' ñ video. ſed aia Lazari ad libũ deſcẽꝺit. q̃ lib' ñ ẽ idẽ q̃ infern'.

¶ Lteri' vi q̃ lib' pueroꝝ ſit idẽ q̃ lib' patꝝ: pẽa ẽnt oz rñdẽ culpe. ſz ꝑ eadẽ culpa ꝺetinebãt in libo pĩes et pueri. ſ. ꝑ culpa oꝛigiali. q̃ idẽ oz cẽ vtroꝝũq̃ loc' pene. ¶ Ꝺ. Aug' ꝺicit i ench. Mitiſſima ẽ pẽa pueroꝝ q̃ cũ ſolo oꝛigiali ꝺecedũt. ſz nulla ẽ mitioꝛ pẽa ea quã ſci pĩes hẽbãt. q̃ idẽ ẽ loc' pene vtroꝝũq̃. ¶ Sz ꝯ: ſic actuali pcco ꝺebeť pẽa tpal' in purgatoꝛio et ẽna i iferno: ita et oꝛigiali pcco ꝺebebat pẽa tpal' i libo patꝝ: et ẽna i libo pueroꝝ. ſi q̃ iferni et purgatoꝛiũ ñ ſũt idẽ: vi q̃ nec lib' pueroꝝz et lib' patꝝ ſint idẽ. ¶ Utꝝ ãt iferni et purgatoꝛij loc' ſint idẽ: q̃ſitũ ẽ ſupra. ꝺi. xxi. ¶ rñdeo ꝺ: ad. j. q̃ez: q̃ aie hoim p' mortẽ ad q̃ꝺ pũcire ñ pñt niſi merito fideí: qz accedẽtẽ ad ꝺeũ oz credẽ. Heb. xj Primũ ãt exẽplũ credẽꝺi hoib' i Abraã ꝺat: q̃ primus ſe a cetu ifideliũ ſegregauit z ſpãle ſignũ fidei accepit: et iõ reqes illa q̃ hoib' p' mortẽ ꝺatur ſin' Abrae ꝺi: vt pz ꝑ Aug'. xij. ſup Geñ. ad lr̃az. ſz aie ſcõꝝ p' mortẽ ñ oi tpe eãdẽ q̃ꝺẽ habuerť: qz p' xpi aduẽtũ hñt plenã q̃ꝺẽ q̃ꝺẽ ꝺina viſiõe pfruẽtes: ſz ãte xpi aduẽtũ hẽbãt q̃ꝺẽ q̃ꝺẽ p imunitatẽ pene. ſz ñ hẽbãt q̃ꝺẽ ꝺeſiderij ꝑ ꝓſecutõez finis. Et iõ ſtatus ſcõꝝ añ xpi aduẽtũ pt ꝓſiderari et ſm id q̃ ꝺ habebat ꝺ reqe: et ſic ꝺi ſin' Abrae. Põt ẽt ꝓſiderari q̃ꝺ tũ ad id q̃ ꝺ eis ꝺe reqe ꝺeerat: et ſic ꝺi lib' inferni. Lib' q̃ iferni et ſin' Abrae fuerť añ xpi aduẽtũ vnũ ꝑ accñs et ñ ꝑ ſe: et iõ nihil ꝓhibet p' xpi aduentũ eẽ ſinũ Abrae oino ꝺiuerſũ a libo: qz ea q̃ ſũt vnũ ꝑ accñs ſepari ꝓtigit. ¶ Ad. j. q̃ ꝺ: q̃ q̃tum ad id q̃ ꝺ hẽbat ꝺe bono: ſtat' ſcõꝝ patꝝ ſin' Abrae ꝺicebat. ſz q̃tũ ad id q̃ ꝺ hẽbat ꝺe ꝺefcũ ꝺiccebat ifern': et ſic nec ſin' Abrae i malũ accipiť: nec infern' i bonũ: q̃uis q̃ꝺãmq̃ ſint vnũ. ¶ Ad. ij. ꝺ: q̃ ſic reqes ſcõꝝ patꝝ añ xpi aduẽtũ ꝺicebat ſin' abrae: ita et ꝑ xpi aduẽtũ: ſz ꝺiuerſimode: qz. n. añ xpi aduẽtũ ſcõꝝ reqes hẽbat ꝺefectũ reqei aduẽtũ ꝺicebat idẽ infern' et ſin' Abrae: vñ ibi ñ videbat ꝺe'. ſed qz

p̄ xp̄i aduēt̄ū ſcōz reḡes ē ꝓpleta cū oēū vídeant. taľ reḡes dī ſin' abrae: et nllo mō ifern' et ad hūc ſi nū abrae eccl'ia orat fideles pduci. vnō pz rñſio ad 3^m. ꝛ ſic ēt itelligēda ē q̄dā glo. q̄ hēt Luc. xvj. ſup illud: Fcm̄ ē vt moꝛ̄ēt mēdic' ꝛc. q̄ ſic dic̄: ſin' abrae ē reḡes btōz paupeꝛ q̄z ē regnū celoꝛ. D. q. dō: q̄ receptacľa aiaꝛ p' mortē duplr diſtingui pñt aut ſcōz ſitū: aut ſcōz locoꝛ q̄litatē. put. ſ. i aliq̄b' loḡ pēas vľ p̄mia recipiūt aie. Si g̃ ꝓſidēt lib' p̄m et ifern' ſcōz locoꝛ q̄litatē p̄dcāz: ſic nō ē dubiū q̄ diſtiguūt: tū qꝛ i iferno ē pēa ſenſibil' q̄ i libo parꝛ nō erat: tū ēt qꝛ i inferno ē pēa eťna: ſz i libo parꝛ detinebāt ſci tpaľr tm̄. Sz ſi ꝓſiderēt q̄tū ad ſituz loci: ſic ꝓbabile ē q̄ idē loc' vľ q̄ſi ꝓtinuꝰ ſit ifern' et lib': ita tm̄ q̄ q̄dā ſupioꝛ ps iferni limb' patꝛ dicaťr exñtes. n. i iferno ſcōz diuerſitatē culpe diuerſā ſoꝛtiūt ſci penā: ꝛ iō ſm̄ q̄ grauioꝛib' pcc̄is ēt irretiūt dānati: ſcōz hoc obſcurioꝛē et pfūdioꝛē locū obtinēt i iferno: vñ ſci p̄es i q̄b' munimuz erat de rōne culpe ſupmū et min' tenebroſū locū habuerť oīb' puniēdis. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ſm̄ hoc q̄ infern' et lib' ſūt idē q̄tū ad ſitū: dī xp̄s ifernū momoꝛdiſſe et i ifernū deſcēdiſſe qñ p̄es a libo eripuit ſuo deſcēſu et p hoc pz ſolutio ad ſcām. ¶ Ad. ij. dō. q̄ Job nō deſcēdit ad ifernū dānatoꝛ. ſz i libū patꝛ: q̄ q̄dē dī pfūdiſſim' loc'. nō q̄dē reſpc̄ū locoꝛ penaliū ſz i ꝓpatōe ad alia loca: qꝛ ſub eodē icludit oīs loc' pēaꝛ. Uel dō: ſic̄ Aug' ſoluit. xij. ſup Geñ. ad lr̄az ꝺ iacob ſic dic̄ens: Jilꝺ qꝺ Jacob dic̄ ad filios ſuos Deducetis ſenectutē meā cū triſticia ad inferos. vī hoc magis timuiſſe ne nimia triſticia ſic pturbare tur: ne ad reḡes btōz iret: ſz ad iferos pc̄oꝛ: ꝛ ſiľr pōt expōi vbū iob eadē rōe: vt ſit vbū magis timē tis q̄ afferētis. ¶ D. iij. qōez dō: q̄ lib' patrū ꝛ lib' pueroꝛū abſq; dubio differt ſm̄ q̄litatē p̄mij vľ pene: pueris. n. nō adeſt ſpes btē vite q̄ p̄ib' i libo ad erat i q̄b' ēt lumē fidei et gr̄e refulgebat. ſz q̄tū ad ſitū ꝓbabiľr credit vtroꝛūq; idē loc' fuiſſe: niſi q̄ reḡes btōz adhuc erat i ſupioꝛi loco q̄ lib' puero rū ſic̄ de libo et inferno dc̄m ē. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ad culpā oꝛigialē nō eodē mō ſe hēbāt p̄es et pueri: i p̄ib'. n. originaľ culpa expiata erat ſm̄ q̄ erat infectiua pſōe: remānebat tm̄ ipedimētū ex pte nāe. p q̄ nōdū fuit plenarie ſatiſfactū. ſz i pueris ē ipedimētū et ex pte pſōe: et ex pte nāe. et iō pueris et p̄ib' diuerſa receptacľa aſſignāt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ Aug' loq̄t de p̄es q̄ debēt alicui rōne pſōe ſue: int' ḡs miſſimā penā hñt q̄ ſolo oꝛigiali pc̄co grauāt. ſz ad huc ē mitioꝛ pēa eoꝛū ḡs nō ipedit a pceptōne glie defectus pſone ſed ſolum defectus nature. vt: pſa dilatio glorie quedam pena dicatur.

Ad tertiuz ſic proce

dit: vī q̄ nō debeāt receptacľa diſtingui. Sic̄. n. receptacľa debēt aiab' p' mortē p pc̄c̄: ita et p merito. ſz rōe meriti ñ debet niſi vnū tm̄ receptacľm. ſ. padiſus. g̃ nec rōe pc̄coꝛ ñ debet niſi vnū receptaculū. ¶ D. receptacľa aſſignāt aiabus p' mortē rōe meritoꝛū vľ demeritoꝛū. ſz nō eſt loc' i q̄ mereť vľ demereť. g̃ vnū tm̄ receptacľm oꝛ eis aſſignari p' mortē. ¶ D. loca p̄enalia debēt rñdē ip̄is culpis. ſz nō ſūt niſi tria genera culparū. ſ. oꝛiginaľ: venialꝰ: et mortaľ. g̃ nō debēt ee niſi tria receptacula p̄enalia. ¶ Sz ꝛ vī q̄ debeāt ee mlta pľa q̄ aſſignēt: aer. n. iſte caliginoſus ē demonuz carcer. vt pz. ij. Pet. iij. nec tñ ꝓputaťr int' q̄nq; receptacula q̄ a q̄buſdā aſſignāt. g̃ ſūt pľa receptacľa q̄. v. ¶ D. ali' ē padiſus treſtris: et ali' padiſus celeſtis. ſz q̄dā p' ſtatū h' vite ad padiſū treſtrē ſūt trāſlati. ſicut ꝺ Enoch et ꝺ helia dī. cū g̃ padiſus treſtris int' q̄nq; receptacľa nō ꝓputeť. vī q̄ ſunt pľa q̄ q̄nq;. ¶ D. cuilibz ſtatui peccātū oꝛ aliq̄s loc' penaľ rñdē. ſz ſi ponaťr aliq̄s i oꝛigiali pc̄co decedē: cuz ſolo veniali pc̄co nllm receptaculoꝝ aſſignatoꝛuz ei ꝓpetet ꝓſtat. n. q̄ i padiſo nō eēt: cuz gr̄a careť. ſz eadē rōe nec i libo p̄m: ſiľr nec i libo pueroꝛū: cū i libo pueroꝛū nō ſit p̄a ſenſibil' q̄ tľi debeť rōne venialꝰ pc̄ci. ſiľr nec i purgatoꝛio: qꝛ ibi nō ē niſi p̄a tpaľ. huic āt debeť p̄a ꝑpetua. ſiľr nec i inferno dānatoꝛ: qꝛ mortali pc̄co caret. g̃ oꝛ ponē ſextuz receptaculuz. ¶ D. diuerſe ſūt q̄titates p̄mioꝝ et penaꝝ ſcām differētias culparuz et meritoꝛ. ſz ifiniti ſūt gradꝰ culpaꝛ ꝛ meritoꝝ. g̃ ifinita debēt diſtigui receptacula i q̄b' puniāt vľ p̄miāt p' mortē. ¶ D. aie q̄nq; puniūt i loc' i q̄b' peccauerunt. ut p Greg. pz i. iij. dial. ſz peccauerť i loco i q̄ nos hītam'. g̃ hic locus oꝛ ꝓputari int' receptacľa: et p̄cipue cū aliq̄ in hoc mundo p pc̄is ſuis puniāt: vt ꝟ. di. xv. dixit mgr. ¶ D. ſic̄ aliq̄ i gr̄a decedētes hñt aliq̄ p q̄b' ſūt digni pēa: ita aliq̄ i pc̄co mortali decedetes hñt aliq̄ bōa p q̄b' eēnt digni p̄mio. ſz decedētib' i gr̄a cum pc̄is venialib' aſſignaťr aliq̄ receptacľm i q̄ puniūt añq̄ p̄mia ꝓſequāt. ſ. purgatoꝛiū. g̃ ꝛ eadē rōe ecōtrario oꝛ eē de illi q̄ i mortali pc̄co decedūt cuz bōis opib' aliq̄b'. ¶ D. ſic̄ p̄es retardabāt à plēa glia aie añ xp̄i aduēt̄ū: ita et nūc a glia coꝛpis. g̃ ſic̄ diſtiguit receptacľm ſcōz añ xp̄i aduēt̄uz ab eo in q̄ nūc recipiunt: ita oꝛ receptacľm nūc diſtigui ab eo in q̄ recipiēt p' reſurrectiōez. Rñdeo ꝺō: q̄ receptacula aiarū diſtiguūt ſm̄ diuerſos ſtaꝰ eaꝝ. aia āt p̄iūcta mortali coꝛpi hz ſtatuz merēdi: ſz exuta a coꝛpe ē i ſtatu recipiēdi p merītus bonuz vel malum. g̃ p' mortē vľ ē i ſtatu recipiēdis finale p̄mium vľ ē i ſtatu q̄ ipedit ab alio. Si āt ē i ſtatu recipiēdi finalē retributōz. hꝰ ē duplr: vľ q̄tū ad bonū: ꝛ ſic ē padiſus. vľ q̄tū ad malū: et ſic rōe actualꝰ culpe ē iferꝰ: rōe āt originaľ ē libꝰ pueroꝝ. Si āt ē i ſtatu q̄ ipedit a finali retributōe ꝓſequēda: vel hoc ē pp defectū pſōe: ꝛ ſic ē purgatoꝛiū: i q̄ detinēt anie ne ſtāti p̄miū ꝓſequāt ꝓpī pc̄ca q̄ ꝓmiſerť. vel ꝓpī defectū nāe: et ſic ē libꝰ patꝝ i q̄ detinebāt p̄es a cōſe cutiōe glie ꝓpī reatum humane nāe qui nondum

poterat expiari. ¶ Ad .j. ergo dō: q bonū ptingit vno mō: sz malū mltipharie: sicut patz p Dio. iij. ca. de di. no. et p phm in .ij. Ethicoz. et ppter hoc nō ē incōueniēs si locus bone retributiois ē vnus loca vero penaz sunt plura. ¶ Ad .ij. dō: q stat' merēdi vel demerēdi ē vnus status cū eiusdem sit posse mereri et demereri: et ido cōuenienter debet omnib' vnus locus: sed eoz qui recipiūt p meritū sunt status diuersi: et iō nō est simile. ¶ Ad .iij. dicendū q pro culpa originali pōt aliquis puniri duplicit vt ex dictis patz: vel rōne psone: vel rōne nature tm: et ideo illi culpe respōdet duplex limbus. ¶ Ad .iiij. dicendū q aer iste caliginosus nō assignat demonib' quasi locus in q recipiāt retributionem p meritis: sed quasi cōpetens officiō eoz in qntum deputant nobis ad exercitiuz: et ideo int̄ receptacula de quib' nūc agit nō cōputant. Prio eni deputat eis ignis iferni: vt pz Matth. xxv. ¶ Ad .v. dō: q padisus terrestris ptinet magis ad statuz viatoris q̄ ad statū recipiētis p meritis: et iō inter receptacula de quib' nunc agit nō pputat. ¶ Ad .vj. dō: q illa positio ē impossibilis vt in scdo dcm est di. xxxij. si tm esset possibilis talis in inferno puniret in eternū. q eni veniale peccatuz in purgatorio tempaliter puniat: accidit ei in qntum gratiam habz adiunctā: vñ si adiūgat mortali qz ē sine gratia pena eterna puniet in inferno: et quia iste q cū originali pcō decedit hz veniale sine gra: nō ē incōueniens si ponit eternalit puniri. ¶ Ad .vij. dicendū q diuersitas graduū in penis vl pmijs non diuersificat statuz fm cuius diuersitatē receptacula distinguunt: et iō rō nō sequit. ¶ Ad .viij. dicēdū q hoc q aie sepate aliqñ in loco nostre habitatiōis puniūt nō pp hoc ē q locus iste sit ppri' loc' penaz. sed hoc fit ad nostrā instructōez vt eaz penas vidētes retrahamur a culpis. q aūt anime existētes in carne hic puniūt p pcīs: non ptinet ad p̄positu: qz talis pena ñ trahit hominē extra statū merētis vl demerēdi: nūc āt agim' d receptaculis q̄ debent aie post statum meriti vl demeriti. ¶ Ad .ix. dō: q malū nō pōt cē pure absq omni pmixtōne boni: sicut bonum summuz ē absq oi pmixtione mali: et iō illi qui ad beatitudinē q̄ summū bonum ē trāsferendi sūt debēt esse ab oīni malo purgati: et ppter hoc oz esse locū in q̄ tales purgent si hinc nō oīno purgati exeāt. Sed illi q̄ in infernuz detrudent nō erūt imunes ab oīni bono: et iō nō ē simile: qz in inferno exītes pmiū bonoz suoruz recipe pōt in qntum bona pterita eis valēt ad mitigatioz pene. ¶ Ad .x. dō: q in gloria aie cōsistit pmiū cētiale. sz gloria corpis cū redundet ex ania tota psistit in aia q̄si originaliter: et iō carentia glorie anime diuersificat statū: nō autē carētia glorie corpis. et ppter hoc etiā idē locus. s. celū empyreū debet aiab' sanctis exutis a corpe et piūctis corpibus glorioſis: nō autē idē locus debet aiab' patruz ante pceptionē glorie anime: et post perceptōnem ipsius. ¶ Questio. ij.

Deinde queritur

d suffragijs mortuoz. Et circa hoc q̄runt q̄tuor. ¶ Primo vtz suffragia q̄ p viuū fiunt alij pdesse possint. Scdo quib' psint. ¶ Tertio que suffragia psint. ¶ Quarto quantum prosint.

Ad primū sic proce

dit: vi q suffragia p viuū fcā alij pdesse ñ possint. Gal. vj. Que. n. seminauerit hō hec et metet. sz si vn' ex suffragijs alteri' fructū pseqūret: meteret ab alijs semiata. g ex suffragijs aliorum null' fructū psequit. ¶ P. ad iusticiā dei ptinet vt vnicuiq retribuat p meritū. vñ ps. Tu reddes vnicuiq fm opa sua. sz iusticiaz dei deficē impossibile ē. g impossibile ē q vn' ex opib' alteri' iuuet. ¶ P. fm eandē rōem ē opus meritoriū z laudabile. qz. s. inq̄tū ē volūtariū. sz ex ope vni' non laudat alī. g nec op' vni' pōt cē alteri meritoriū et fructuosū. ¶ P. ad diuinā iusticiā ptinet silr bona reddē p bonis: et mala p malis. sz nll's punit p mal' alti': imo vt dī Ezech. xviij. Aia q̄ peccauerit ipsa morietur. g nec vn' iuuat p bōa alteri'. ¶ Sz ꝯ ē qđ dī in ps. Particeps ego sū oīm timētiū te zc. ¶ P. oēs fideles p charitatē vniti: sunt vni' corpis ecclie mēbra. sz vnū mēbz iuuat p alterz. g et vn' hō pōt ex meritis alteri' iuuari. ¶ Alteri' vi: q mortui nō pñt iuuari ex opib' viuoz. Prio p hoc qđ dīc apostol'. ij. Cor. v. Oēs nos oz mānifestari añ tribunal xpi vt recipiat vnusq̄sq ppria corpis q̄ gessit. g ex his q̄ p' mortē hois gerūt qñ extra corp' erit nihil ei accrescē potit ex aliq̄b' opib'. ¶ P. hoc idem vi ex hoc qđ habet Apoc. xiij. Beati mortui q̄ i dño moriūt. z subdit: Opa. n. illoz sequūt illos. ¶ P. pficē et aliq̄ ope ē solū i via exñtis. sz hoies p' mortē iā nō sūt viatores: qz de eis hoc ite: ligit qđ legit Job. xix. Semitā meā circūsepsit et trāsire nō possū. g mortui de suffragijs alic' iuuari nō pñt. ¶ P. nll's iuuat ex ope alteri' nisi sit aliq̄ vite cōicatō int̄ eos. sz nulla cōicatio est mortuoz ad viuos scdm phm i. j. Ethicoz. g suffragia viuoz mortuis non psūt. ¶ Sz ꝯ ē qđ habet. ij. Mach. xij. Scā et salubris ē cogitatio p defuncti exorare vt a peccatis soluāt. sz hoc eēt iutile nisi eos iuuaret. g suffragia viuoz mortuis psūt. ¶ P. Aug' dīc in li. d cura p mortuis agēda: ñ pua ē vniuerse ecclē q̄ i hac psuetudie claret auctas: vt i pcīb' sacerdotis q̄ dño deo ad ci' altare fundūt locū suū etiā habeat pmēdatō mortuoz. q̄ qđē psuetudo ab ipis aplis ich̄o auit: vt dīc Dama. i qđā sermōe d suffragijs mortuorū sic dicēs: Mysterioz pscq̄ discipli saluatoris et sacri apli i tremēdis z vinificis mysterijs memoriaz fieri eoz q̄ fidelit̄ dormierūt sanxerūt. Qđ etiam

ꝓz ꝑ Dio. in vltio ca. ce. hierar. vbi ritū ꝓmemorat quo in ꝑmitiua ecclesia ꝑ mortuis orabat: vbi etiā Dio. asserit suffragia viuoꝝ mortuis ꝓdesse. ꝙ hoc indubitāt credēdū ē. ¶ Alteri' vī ꝙ suffragia ꝑ peccatores fcā mortuis nō ꝓsint: qz vt dī Jo. ix. Pccō res de' non exaudit. sz si orones eoꝝ ꝓdessent illī ꝑ qb' orāt: a deo exaudirēt. ꝙ suffragia ꝑ eos fcā mor tuis nō ꝓsunt. ¶ D. Greg' in pastorali dic': Cū is q̄ displicet ad incedēdū mittit: irati an̄im' ad deteri ora ꝓuocat. sed qlibz pccor deo displicet. ergo per pccoꝝ suffragia de' ad misericordiā nō reflectit: et ita talia suffragia nō ꝓsūt. ¶ D. op' alic' magis vī ē fructuosū faciēti q̄ alteri. sz pccor ꝑ opa sua ni hil meret sibi. ꝙ multo min' pōt alii mereri. ¶ D. oē op' meritoriū oz eē viuificatū. i. charitate informatū. sz opa ꝑ pccores fcā sūt mortua. ꝙ nō ꝑnt ꝑ ea iuuari mortui ꝑ qb' fiūt. ¶ Sz ꝫ ē: ꝙ null' pōt scire ꝓ certo de alio vtrū sit in statu culpe vl' gre: si ꝙ illa tm̄ suffragia ꝓdessent q̄ fiūt ꝑ eos q̄ sūt i gra: nō posset hō scire ꝑ ꝙs suffragia ꝓgreret suis defectibus: et ita multi a suffragijs ꝓcurādis retraherēt. ¶ D. sic Aug' dic' in lra: ꝑm hoc iuuat aliqs mortuus ex suffragijs ꝰz ꝙ oū viuēt meruit vt iuuaret ꝑ' mortē. ꝙ valor suffragioꝝ mēsurat scōm ꝓditoz ē' ꝑ ꝙ fiūt. ñ ꝙ differt: vt vī: vtz ꝑ bonos l' ꝑ malos fiāt. ¶ Alteri' vī ꝙ suffragia q̄ a viuis ꝑ mortuis fiunt: facientib' nō ꝓsunt: qz si aliqs ꝑ altero debitum soluēt scōm humanā iusticiā ipe a debito ꝓpo nō absolueret. ꝙ ꝑ hoc ꝙ aliqs suffragia faciēs debitū soluit ꝑ illo ꝑ q̄ facit: ex hoc a debito ꝓpo nō absoluit. ¶ D. vnusqsqz oz qd̄ facit facere melioꝝ mō quo pōt. sz melī' ē iuuare duos q̄ vnū. si ꝙ ꝙ ꝑ suffragia debitū mortui soluit a ꝓprio debito liberat vī ꝙ nūq̄ deberet aliqs ꝑ seipo satisfacē: sz sp ꝓ alio. ¶ D. si satisfactio alic' ꝑ alio satisfaciēti eq̄lr ꝓdesset sibi vt ei ꝑ q̄ satisfacit eadē rōne eq̄liť vale bit et tertio si ꝑ eodē satisfaciat simul: silr et q̄rto: et sic deinceps. ꝙ vn' vna satisfactōne posset ꝑ oīb' satisfacē: qd̄ ē absurdū. ¶ Sz ꝫ ē qd̄ dī i ꝑs. Dio mea in sinu meo ꝓuertet. ꝙ ꝛ eadē rōne ꝛ suffragia q̄ ꝑ alijs fiūt faciēt' ꝓsunt. ¶ D. Dama. dic' i ser mone de his q̄ in fide dormierūt: Quēadmodum vngēto vel alio oleo scō circūlinire volēs infirmuz ꝓmouille. s. ꝓticipat vnctionē: deinde sic pungit la borantē: et sic q̄cūq̄ ꝓ ꝓximi salute agoniçat: ꝑ mū sibiipi ꝓdest: deide ꝓximo: et sic hī ꝓpositū. ¶ Ideo dō: ad. j. qōem: ꝙ actus noster ad duo va lere pōt. Primo ad aliquē statū acq̄rendū: sicut ꝑ op' meritoriū hō acq̄rit statū beatitudis. Scdo ad aliqd ꝓsequēs statū accidētale: vl' dimissionē pene Ad vtrunq̄ ā̄t horū actus nr̄ dupl'r valē pōt: vno mō ꝑ viā meriti: alio mō ꝑ viaz oronis. Et ē ordīa ini istas duas vias: vt in. xij. di. dictū ē: qz merituz innititur iusticie: sz orās impetrat petituz ex sola libe ralitate ei' q̄ orat. Dicēdū ꝙ ꝙ opus vni' nullo mō pōt alteri valere ad statū ꝓsequēdū ꝑ viam meriti vt. s. ex his q̄ ego facio aliqs mereat vitā eternā: qz sors glorie reddit scōz mēsurā accipiētis: vnusqsqz aūt ex suo actu disponit: et nō ex alieno: et dico di spositionē dignitatis ad ꝑmiū: sz ꝑ viā oronis etiā q̄tū ad statū ꝓsequēdū: opus vni' alteri duz ē i via valere pōt: sic ꝙ vnus hō impetrat alteri ꝑmā gra tiā. cū. n. ipetratio oronis sit scōm liberalitatē dei q̄ orat: ad oia illa ipetratio oronis se pōt extēdere q̄ ptāti oīne subsūt ordiate. Sz q̄tū ad aliqd qō ē ꝓsequēs vl' accessoriū ad statū: opus vni' pōt valē alteri nō solū ꝑ viā oronis: sz etiā ꝑ viā meriti. Qō q̄dē duplicit ꝓtingit: vl' ppt cōicantiā i radice opis q̄ ē charitas in opib' meritorijs: et iō oēs q̄ inuicez charitate ꝓnectūt aliqō emolimētū ex mutuis opi bus reportāt: tñ scōm mensurā stat' vnuscuiusq̄ qz etiā in ꝑria vnusqsqz de bonis gaudebit alteri': et inde ē ꝙ articul' fidei ponit: scōz cōio. Alio mō ex intētiōe faciētis: q̄ aliq̄ opa spāliter ad hoc facit vt talib' ꝓsint: vñ ista opa quodāmō efficiūt eoꝝ ꝑ quib' fiūt: q̄si eis a faciente collata: vñ ꝑnt eis va lere vel ad impletōz satisfactiōis: vel ad q̄cq̄d hui' mōi qō sta ū nō mutat. ¶ Ad. j. ꝙ dō: ꝙ messio il la ē ꝓceptō vite eterne: sic habet Joh. iiij. Et q̄ me tet fructū ꝓgregat in vitā eternā. Sors āt vite eter ne nō dat alicui nisi ꝑ opib' ꝑ̄is: qz etiā si aliquis alteri impetret vt ad vitā eīnā pueniat: nūq̄ tamē hoc fit nisi mediātib' opib' ꝑ̄is: duz scz ꝑ̄ib' alic' gra alicui dat ꝑ quā meret vitā eternā. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ opus qō ꝑ aliq̄ fit: efficit ei' ꝑ q̄ fit: et silr op' qō ē eius q̄ mecū ē vnū: ē quodāmō et mecū: vñ nō ē ꝑ diuinā iusticiā: sz vnus fructū ꝓcipit ō opibus factis ab eo q̄ ē vnū secū in charitate: vel ab opib' ꝑ se factis. Hoc etiā scōm humanā iusticiā ꝓtigit vt satisfactio vni' ꝑ alio accipiat. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ laus nō dat alicui nisi scōm ordinē ei' ad actuz: vñ laus ē ad aliqd: vt dī in. j. ethicoꝝ. Et qz ex ope al terius null' efficit vel oñdit bñ dispositus vl' male ad aliqd: inde ē ꝙ null' laudat ex opib' alteri' nisi ꝑ ac cidens: scōm ꝙ ipe est aliq̄ mō illoꝝ o ꝓcꝝ cā auxi liū vel ꝓsilium ꝑ̄bēdo vel inducēdo vel q̄cūq̄ alio mō: sed opus ē meritoriū alicui nō solū ꝓsiderata eius dispone sz etiā q̄tū ad aliqd ꝓsequēs dispōnē vel statuz eius vt ex dictis ꝑz. ¶ Ad. iiij. dō: ꝙ au ferre alicui qō sibi debet hoc directe iusticie repu gnat: sed dare aliqd alicui qō ei nō debet hoc nō ē iusticie ꝓriū sed iusticie metas excedit: ē eni libera litatis: nō aūt posset aliqs ledi ex malis alteri' ni si aliquid ei de suo subtraheret: et iō nō ita ꝓtigit ꝙ aliquis puniat ꝑ peccatis alteri': sicut ꝙ emolu mentū ꝓcipiat ex bonis alteri'. ¶ D. ij. qōem dō: ꝙ charitas q̄ ē vinculū vniēs mēbra ecclesie ñ solū ad viuos se extēdit: sed etiā ad mortuos q̄ in chari tate decedūt: charitas eni vita corpis nō finitur. j. Cor. xiij. Charitas nūq̄ excidit. similit etiā mortui in memorijs hominū viuentū viuunt: et iō intentio viuētiū ad eos dirigi pōt: et sic suffragia viuoꝝ

duplr mortuis ꝓsūt sic et viuis: ꝛ pp charitat vnt onē ꝛ pp intētōz ad eos directā: ñ tñ sic eis valē crēda sūt viuoꝝ suffragia: vt stat' eoꝝ mutet ò miseria in felicitatē vel ecōuersō: sz valet ad diminutionem pene vel aliq̄d h'mōi qō statū mortui non trāsmutāt. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q̄ hō dū in corpe vixit meruit vt hec ei valerēt p' mortē: et iō si p' hāc vitā eis iuuat nihilomin' hoc ꝓcedit ex his q̄ in corpe gessit. Uel dō scōm Jo. dama. in sermone p̄dicto: q̄ hoc ē itelligēdū q̄tū ad retributōz q̄ fiet i finali iudicio: q̄ erit eterne glie vel eine miserie: in q̄ q̄libet recipiet solū scōm q̄ ipe in corpe gessit: ite rim aūt iuuari pñt viuoꝝ suffragijs. ¶ Ad .ij. dō: q̄ auctas illa exp̄sse loq̄t de seq̄la eine rettibutiōis qō pz ex hoc qō p̄mittit: Bti mortui qui i do. ꝛc. Uel dō: q̄ opa ꝓo eis fcā sūt et quodāmō eoꝝ vt dictū ē. ¶ Ad .iij. dō: q̄ q̄uis aie p' mortē nō sint simplr in statu vie sz q̄tū ad aliquid adhuc sunt i via: inq̄tū. s. eoꝝ ꝓgressus adhuc retardat ab vltima ꝛtributōe: et iō simplr eoꝝ via ē circūsepta: vt nō possint vlteri' trāsmutari scōm statū felicitatis et miserie. Sz q̄tū ad hoc nō ē circūsepta qn̄ q̄tū ad hoc q̄ detinēt ab vltima retributiōe possint ab alijs iuuari: qz scōm hoc adhuc sūt in via. ¶ Ad .iij. dō: q̄ q̄uis cōicatio ciuiliū opeꝝ de q̄ phs loquit non possit eē mortuoꝝ ad viuos d̄ mortui ex tra vitā ciuilē sūt: pōt tñ eē eoꝝ cōicatio q̄tum ad opa spūal' vite: q̄ ē p charitatē ad deū cui' mortuorū spūs viuūt. ¶ Ad .iij. qōnem dō: q̄ i suffragijs q̄ fiūt p malos duo pñt ꝓsiderari. Primo ipm opus opatū: sic sacrificiū altaris: ꝛ qz nr̄a sacra ex seipis efficaciā hñt absq̄ ope opantis: quā eq̄litas explēt p q̄scūq̄ fiāt: q̄tū ad hoc suffragia p malos fcā defūctis ꝓsūt. Alio mō q̄tū ad op' operās: et sic distinguēdū ē: qz opatō pcōris suffragia faciētis potest vno mō ꝓsiderari vt ē ei': et sic nllo mō meritoria eē pōt nec sibi nec alij. Alio mō inq̄tū ē alteri': qō dupl'r ꝓtingit: vno mō inq̄tū pcōr suffragia faciens gerit psonā tot' ecclie: sic̄ sacerdos cū dic̄ in ecclesia exeq̄as mortuoꝝ: et qz ille itelligit facere cuius noie vl' vice fit: vt pz p Dio. i. xiij. ca. ce. hierar. inde est q̄ suffragia tal' sacerdotis q̄uis sit pcōr p defūctis ꝓsūt. Alio mō q̄n agit vt instrumētū alterius: op' .n. misterij ē magis pncipal' agētis: vñ q̄uis ille d̄ agit vt istrumētū alteri' nō sit i statu meredi: actio tñ ei' pōt eē meritoria rōne pncipal' agētis: sic̄ si seru' in pcō exñs qōcūq̄ op' misericordie facit ex p̄cepto dñi sui charitatez hñtis: vñ si aliq̄s in charitate decedēs p̄cipiat sibi suffragia fieri vel al' p̄cipiat charitatē hñs: illa suffragia valēt defūcto: q̄uis illi p q̄s fiāt i pcō exist̄t: magis tñ valerent si in charitate eēnt: qz tunc ex duab' ptib' opa illa meritoria eēnt. ¶ Ad .j. g̃ dō: q̄ oīo p pcōres fcā q̄nq̄ ñ ē pcōris: sz alteri': ꝛ iō scōm hoc digna ē vt a deo exaudiat: tñ etiā q̄nq̄ de' pcōres audit: sz q̄n pcōres petūt aliq̄d deo acceptū: nō. n. iustis solis sz pz etiā peccatoribus deus bona sua ꝓuidet vt pz Matth. v. Nō ās ex eoꝝ meritī: sz ex sua clemētia. et iō Jo. ix. sup illō. Pcōres de' non audit dic̄ glo. q̄ loquit vt inūct'. i. ñ adhuc plene videns. ¶ Ad .ij. dō: q̄ q̄uis ex pte ei' d̄ displicet oīo pcōris nō sit accepta: tñ rōe alteri' cui' vice vel impio agit pōt esse deo accepta. ¶ Ad .iij. dō: q̄ hoc qō pcōr faciēs h'mōi suffragia nullū reportat cōmodū: ꝓtingit ex hoc q̄ nō ē capax tal' ꝓfectus ꝓpter ꝓpria indispōem: et tñ alij qui nō ē indispositi' aliq̄ mō valere pōt vt dām ē. ¶ Ad .iij. dō: q̄ q̄uis opus pcōris nō sit viuū inq̄tū ē ei': pōt tñ eē viuū inq̄tum ē alteri' vt dām ē: sz qz rōnes q̄ sunt in oppositū videt ꝓcludere: q̄ nō differat vtr̄ quis suffragia ꝓpauret p bonos vl' p malos: iō ad eas etiā ē rñdēdū. ¶ Ad .v. g̃ dō: q̄ q̄uis aliquis ꝓ certo scire nō possit d̄ alio an sit i statu salutis: tñ pōt probabilit̄ estimare: ex his q̄ exteri' videt de hoc: ex fructu enim suo arbor cogn̄oscit: vt dicitur Matth. vij. ¶ Ad .vj. dō: q̄ ad hoc q̄ suffragiū alicui valeat: requirit et ex pte ei' ꝓ quo fit capacitas h' valoris et hāc hō acquisiuit p opa ꝓpria q̄ gessit in vita: ꝛ sic loquit Aug'. Requirit nihilomin' q̄litas opis q̄ ꝓdesse dz: et hec nō pēdet ex eo ꝓ quo fit: sz magis ex eo qui facit: vel exequēdo vl' iperādo. ¶ Ad .iij. qōnem dō: q̄ opus suffragij qō ꝓ alio fit pōt ꝓsiderari duplr. Uno mō vt ē expiatiuū pene p modum cuiusdā recōpēsatiōis q̄ i satisfactōe attēdit: et hoc mō opus suffragij qō reputat q̄si eius ꝓ quo fit ita absoluit eū a debito pene: q̄ nō absoluit facientē a debito pene ꝓprie: qz in tli recōpensatiōe ꝓsideratur eq̄litas iusticie: op' aūt istud satisfactoriū ita pōt adequari reatui vni: q̄ alij nō eq̄t: reat' eni duoꝝ peccatoꝝ maiorē satisfactionē req̄rit q̄ reatus vnius. Alio mō pōt ꝓsiderari inq̄tū ē meritoriū vite eterne: qō hz inq̄tū ꝓcedit ex radice charitatis: et scōz h' nō solū ꝓdest ei ꝓ quo fit: sz facienti magis: ꝛ p h' pz solutio ad obiecta. ꝓme. n. rōnes ꝓcedebant de ope suffragij scōm q̄ ē satisfactoriuz: sed alie scōm q̄ est meritoriū.

Ad secundū sic procedit: vī q̄ suffragia ꝓsunt existentib' in inferno: per hoc qō habet. ij. Mach. iij. q̄ inuenerūt sub tunicis interfectoruz de denarijs idoloꝝ a quib' lex ꝓhibet iudeos: et tamē p' subditur q̄ Judas. xij. milia dragmas argēti misit Hierosolymā offerens ꝓ peccatis mortuoꝝ: ꝓstat aūt illos mortalit̄ peccasse cōtra legē agentes: et ita in mortali peccato decessisse: et ita ad infernum esse trāslatos. g̃ existētibus in inferno suffragia ꝓsunt. ¶ P. in lra habet ex verbis Aug' q̄ quib' valent suffragia: vel ad h' ꝓsunt vt sit plena remissio: vel ad hoc vt tolerabiliōr sit eoꝝ damnatō. sed soli illi qui sunt in inferno damnati eē dicunt. g̃ etiā existentib' in inferno suffragia ꝓsunt. ¶ D. Dio. i vl'

timo ca.ce.hierar.dicit sic: Justoꝝ oꝛones et fm hāc vitā quāto magis pꝛmoꝛtē i his q̄ digni sūt sacris oꝛonib' opant tātūmodo. Ex q̄ pōt accipi q̄ suffragia magis pſūt moꝛtuis q̄ etiā viuis. ſz viuis pſunt etiā i pcco moꝛtali exñtib': cū q̄tidie oꝛet ecclesia p pccoꝛib' vt ꝓuertāt ad deū. ℊ etiā moꝛtuis i pcco moꝛtali suffragia valēt. ¶ D. in vitispatꝝ legit q̄ etiā Dama. i sermōe suo refert: q̄ Macharius inuēta i via caluarie cuiusdaz defūcti oꝛione p̄missa q̄siuit cui' caput fuisſz: et caput dedit rñsum q̄ fuerat sacerdotis gētilis q̄ i inferno erat dānat': ꝛ tñ cōfessus ē oꝛione macharij se et alios iuuari: ℊ suffragia ecclie etiā exñtib' in inferno pſūt. ¶ D. Dama. in eodē sermōe narrat q̄ Greg' p traiano oꝛionē fundēs: audiuit vocē sibi dicit' illatā: Uocē tuā audiui et veniā traiano do. cui' rei vt Dama. dic i dcō sermōe: testis ē oꝛiēs ois et occidēs. ſz constat traianū i inferno fuisse: q̄ multoꝝ martyꝛuz necē amarā instituit vt ibidē Dama. dicit: ℊ suffragia etiā valēt exñtib' i inferno. ¶ Sz ꝛ ē quod dic Dio. vij. ca. ce. hierar. Sūm' sacerdos p imundis nō oꝛat: q̄ i hoc auertēt a dino oꝛdie. Et Cōmen. ibidē dic: q̄ pccoꝛib' nō oꝛat remissiōz: q̄ nō audiret p illis: ℊ nō valēt exīstentib' i inferno suffragia. ¶ D. Greg' dic i. xxxiij. moꝛal'. Eadem cā ē cur ñ oꝛet tūc. ſ. p' die iudicij p hōib' etno igne dānat': q̄ nūc cā ē vt nō oꝛet p diabolo angelisq̄ ei' etno sup plicio dānat': q̄ etiā nūc cā ē vt nō oꝛet sci p hōib' infidelib' impijsq̄ defūctis: q̄ de eis vtiq̄ q̄s etno dānatos supplicio iā nouerūt: añ illū iusti iudicis ꝓspectū oꝛionis sue meritum cassari refugiūt: ℊ suffragia dānatis i iferno ñ valēt. ¶ D. i lra habet ex vbis Aug'. Qui sine fide opāte p dilectōez eiusq̄ sacris a coꝛpe exeūt frustra illi a suis h' mōi officia impēdūt. ſz oēs dānati sūt h' mōi. ℊ suffragia damnatis in inferno nō pſūt. ¶ Lteri' vi q̄ nec etiā existētib' i purgatoꝛio: q̄ purgatoꝛiū ps q̄dā inferni ē. ſz i inferno nlla ē redēptio. Et ps. dic: In inferno āt q̄s ꝓfitebit tibi. ℊ suffragia his q̄ sūt in purgatorio nō valēt. ¶ D. pena purgatoꝛij ē finita: si ergo p suffragia aliq̄d ō pēa dimittit tātū potuert multiplicari suffragia q̄ tota tollet: et ita pccr: remanebit totalr ipunitū: qō rpugnare vi dine iusticie. ¶ D. ad h' aie i purgatoꝛio detinēt vt ibi purgate pure ad regnū pueniant. ſz ñ pt purgari nisi aliq̄d circa ipam fiat: ℊ suffragia fcā p viuos penam purgatoꝛij nō diminuūt. ¶ D. si suffragia exñtibus i purgatoꝛio valerēt: maxime ea viderēt valē q̄ sūt ad eoꝝ imperiū fcā: ſz hec non sp valēt: sic si aliq̄s decedens disponit tot suffragia p se fieri: q̄ si facta eēnt sufficerēt ad totā penā abolēdam: posito ℊ q̄ h' mōi suffragia differāt q̄usq̄ ille penā euasit: ista suffragia ei nihil pdeunt: nō. n. pōt dici q̄ ei pſint añq̄ fiāt: postq̄ āt sūt fcā eis nō indiget: q̄ iam penā euasit: ℊ suffragia exñtib' i purgatoꝛio nō valēt. ¶ Sz ꝛ ē qō dī i lra ex vbis Aug' q̄ suffragia pro sūt his q̄ sūt mediocrit boni vel mali. sed tales sūt q̄ in purgatoꝛio detinēt. ℊ ꝛc. ¶ D. Dio. dic i. vñ. ca. ce. hierar. q̄ diuin' sacerdos p moꝛtuis oꝛās: p illi' oꝛat q̄ scē vixerūt: et tñ aliq̄s macias habuerūt ex ifirmitate hūana ꝯcta. ſz tales i purgatoꝛio detinēt. ℊ ꝛc. ¶ Lteri'. vi q̄ suffragia valēt pueris in limbo exñtib': q̄ illi nō detinēt nisi p pccō alieno ℊ maxie decēs ē vt ipi iuuēt suffragijs aliēis. ¶ D. i lra habet ex vbis Aug' q̄ suffragia ecclie p ñ valde malis ppiciatōes sūt. ſz pueri nō ꝓputāt int' valde malos: cū mitissima sit eoꝝ pena. ℊ suffragia ecclesie eos iuuāt. ¶ Sz ꝛ ē qō habet i lra ab Aug' q̄ suffragia nō pſunt illi. ſz pueri hoc mō exierūt q̄ sine fide opante p dilectōz hinc exierūt. ℊ eis suffragia nō pſūt. ¶ Lteri' vi q̄ aliq̄ mō pſūt scis existētib' i pria: p hoc qō habet in collecta misse: sic scis tuis pſūt ad gloriā. ſ. sacra: ita nobis pficiāt ad me dela: ſz int' alia suffragia pcipuuz ē sacrm altaris. ℊ suffragia pſūt scis q̄ sūt i pria. ¶ D. sacra efficiunt qō figurāt: ſz tertia ps hostie. ſ. i calicē missa significat eos q̄ i pria vitā beatā ducūt: vt supra di. xñ. dictū ē. ℊ suffragia ecclie pſūt etiā exñtib' in patria. ¶ D. sci nō solū gaudēt de bonis ppꝛijs: ſz etiā de bonis alioꝝ: vñ Luc. xv. dī: Gaudiū ē angel' dei sup vno pccoꝛe pniam agēte. ℊ ex bōis opib' viuētiū scoꝝ q̄ sunt i pria gaudiū crescit: et ita etiā eis nra suffragia pſūt. ¶ D. Dama. dic i sermōe ō dormientib' iducēs vba Chryso. si eni gētiles inqt cū his q̄ abierūt sua ꝓburūt: q̄to magis te fidelē mittere ꝓuenit cū fideli ipi' ppa: nō vt fauilla fiāt: ꝛ hec velut illa: ſz vt maioꝛē hinc circūponas gloriā: et si q̄ dem pccoꝛ fuerit q̄ mortu' ē vt peccamia soluas: si āt iust' vt appositio fiat mercedis et retributionis et sic idē qō ꝓpus. ¶ Sz ꝛ ē qō habet in lra ex vbis Aug' iuria ē in ecclia oꝛare p martyꝛe cui' nos debem' oꝛionib' cōmēdari. ¶ D. ei' est iuuari cuius ē indigē: ſz sci in pria sūt absq̄ oī indulgētia. ℊ per suffragia ecclie nō iuuāt. ¶ Ñdeo dō: ad. j. qōnem q̄ circa dānatos in inferno fuit duplex opio. Quidā eni dixerunt i hoc distinguēdū ē duplicit. vno mō q̄tuz ad tps dicētes: q̄ post die iudicij nullus i inferno existēs aliquo suffragio iuuabit: ſz añ diez iudicij aliqui iuuāt suffragijs ecclesie. Alio modo distinguebāt q̄tum ad psonas i inferno detentas: int' quas quosdā dicebāt esse valde malos: qui scz sine fide et sacramētis ecclesie decesserūt: et talibus qui de ecclesia nō fuerunt nec merito nec numero suffragia ecclesie prodesse pñt. Alij vero sunt non valde mali: qui scz de ecclesia fuerūt nūero et fidē habentes et sacris imbuti et aliqua opa de genere bonoꝝ facientes: ꝛ talib' suffragia ecclesie pdesse debent. Sz occurrebat eis quedā dubitatō eos perturbans: q̄ scz videbat ex hoc sequi cum pena inferni sit infinita fm intensionē q̄uis duratione infinita existat: q̄ multiplicatis suffragijs pena illa auferet qō est erroꝝ Origenis: et iō hoc incōueniens multi

pliciter euadere voluerũt. Prepositinus enī dixit q̄ tñ pñt ſuffragia ꝓ damnatis mltiplicari q̄ a pena tota reddunt̄ imunes: non aũt ſimplicit̄ vt Origenes poſuit ſz ad tp̃s. ſ. vſq; ad diem iudicij: tunc enī aie iterato corporibus cõiuncte in penas inferni ſine ſpe venie retrudunt̄. Sed iſta opio videt̄ diuine repugnare puidẽtie que nihil in rebus iordinatũ relinquit: culpa autẽ ordinari non põt niſi ꝑ penam. vñ non pót eſſe vt pena tollat̄ niſi ꝑ⁹ culpa expiet̄: et ideo cũ culpa cõtinue maneat in damnatis: eoꝝ pena nullatenus interrũpet̄. Et ido poꝛretani aliũ modũ inuenerũt dicẽtes: q̄ hoc modo ꝓcedit̄ in diminutiõe penaꝝ per ſuffragia: ſicut ꝓcedit̄ in diuiſione lineaꝝ: que cuz ſint finite: tamẽ i infinitũ diuidi poſſunt et nũq̄ ꝑ diuiſionem cõſumunt̄ dũ fit ſubtractio non ſm eãdẽ q̄titatem ſed ſcõm eandẽ ꝓportionẽ: velut ſi ꝑmo auferat̄ pars quarta totius: et ſecũdo quarta illius q̄rte: et iteꝝ quarta illius q̄rte: et ſic deinceps i infinitũ. Et ſimiliter dicũt q̄ ꝑ primũ ſuffragiũ diminuit̄ aliquota ꝑs pene: et ꝑ ſecũdũ ꝑs aliqua remanẽtis ſm eãdẽ ꝓportionẽ. Sz iſte mod⁹ multiplicit̄ defectiuus inuenit̄. Primo qz infinita diuiſio q̄ cõgruit cõtinue q̄titati: nõ videt̄ poſſe ad q̄titatẽ ſpiritualẽ tranſferri. Secũdo qz nõ ẽ aliqua rõ q̄re ſcõm ſuffragium minus de pena diminuat q̄ ꝑmũ ſi ſit equalis valoris. Tertio qz pena diminui nõ põt niſi diminuat̄ et culpa: ſic nec auferri niſi ea ablata. Quarto qz in diuiſiõe linee tandez ꝓuenit̄ ad hoc qđ nõ ẽ ſenſibile: corpus enī ſenſibile nõ ẽ i infinitũ diuiſibile. Etiaz ſic ſequeret̄ q̄ poſt mlta ſuffragia pena remanẽs ꝓpter ſui paruitatẽ nõ ſentiret̄: et ita non eẽt pena. Et iõ alij inuenerũt aliũ modum. Altiſiodorenſis enī dixit q̄ ſuffragia ꝓſunt dãnatis: non quidẽ ꝑ diminutionẽ vel ꝑ interruptionẽ: ſz ꝑ confortatiõnẽ patiẽtis: ſicut ſi hõ portaret graue onus et facies ſua pſunderet̄ aqua: ſic enim ꝓfortaret̄ ad melius portandũ: cũ tñ onus ſuũ in nullo leui⁹ fieret. Sz hoc iteꝝ eẽ nõ põt: qz aliqs plus vl minus eterno igne grauat̄: vt Greg⁹ dicit ſm meritũ culpe q inde ẽ q̄ eodẽ igne quidã plus quidã minus cruciant̄: vñ cũ culpa damnati imutata remaneat: nõ põt eẽ q̄ leuius penã ferat. Eſt nihilomin⁹ et ꝓdicta opio ꝓſumptuoſa: vtpote ſcõꝝ dictis ꝺria: et vana nulla auctoritate fulta: et nihilomin⁹ irrõnalis: tũ qz damnati i inferno ſũt extra vinculũ charitatis ſm quã opa viuoꝝ ꝓtinuãt̄ defunctis: tũ qz totaliter ad vie terminũ ꝓuenerũt: recipientes vltimã ꝑ meritis retributionẽ: ſic et ſci q̄ ſũt in ꝑria: qđ enī adhuc reſtat de pena vel glia corpis: hoc eis ratiõem viatoris nõ ꝓbet: cũ gloria eẽntialiter et radicaliter exiſtat in aia: et ſiliter miſeria damnatoꝝ: et iõ non põt pena coꝝ diminui: ſicut nec glia ſcõꝝ augeri q̄tũ ad premiũ eẽntiale. Sed tñ modus q̄ a q̄buſdam ponit̄ q̄ ſuffragia ꝓſunt dãnatis poſſet aliq̄ mõ ſuſtineri: vt ſi dicat̄ q̄ nõ ꝓſũt neqz q̄tũ ad diminuti onem pene vel interruptionẽ vel q̄tũ ad diminuti onẽ ſenſus pene. ſz qz ex h⁹ modi ſuffragijs eis aliq̄ maĩa doloris ſubtrahit̄ q̄ eis eẽ poſſet ſi ita ſe abiectos ꝓſpicerent q̄ ꝑ eis nullã curã haberẽt q̄ materia doloris eis ſubtrahit̄ dũ ſuffragia ꝓ eis fiunt Sz iſtud etiaz nõ põt eẽ ſm legẽ cõem: qz vt Aug⁹ dic̄ i li. de cura ꝑ mortuis agẽda: qđ ꝓcipue ꝺ damnatis vez̄ ẽ: Ibi ſũt ſpũs defunctoꝝ vbi ñ videt̄ q̄ cunq; agunt aut eueniunt i iſta vita hoĩbus. et ita nõ cognoſcũt qñ ꝑ eis ſuffragia fiunt: niſi ſupra cõmunẽ legẽ hoc remediũ diuinit⁹ det̄ aliq̄b⁹ damnatoꝝ: qđ eſt vbũ oino incertuz. Vñ tutius ẽ ſimpliciter dicere q̄ ſuffragia nõ ꝓſũt dãnatis: nec ꝑ eis eccl̃ia orare intẽdit: ſic ex auctoritatib⁹ inductis apparet

¶ Ad. j. q̄ ꝺo: q̄ donaria idoloꝝ nõ fuerũt inuẽta apud illos mortuos vt ex eis ſignũ accipi poſſz qđ i reuerentiã idoloꝝ eis deferrẽt. ſz ea acceperũt vt victores q̄ eis iure belli debebãt: et tñ ꝑ auariciam venialẽ peccauerũt. vñ nõ ſuerũt i inferno damnati: et ſic ſuffragia eis ꝓdeſſe poterãt. Vel ꝺo: ſcõm q̄ſdã q̄ in ipa pugna videtes ſibi ꝑiculũ imínere ꝺ pcõ penituerũt: ſm illud p̃ſ. Cũ occideret eos q̄rebant euz. et hoc ꝓbabiliter põt eſtimari: ꝛ iõ oblatõ ꝑ eis fuit fcã.

¶ Ad. ij. ꝺo: q̄ dãnatio i vbis illi⁹ large accipit̄ ꝑ q̄cũq; punitõne: vt ſic includat ꝛ penã purgatorij: q̄ qñq; totaliter ꝑ ſuffragia expiat̄: qñq; aũt non: ſz diminuit̄.

¶ Ad. iij. ꝺo: q̄ q̄tũ ad hoc magis acceptat̄ ſuffragiũ ꝑ mortuo q̄ ꝓ viuo: qz magis indiget: cũ nõ poſſit auxiliari ſibi ſic viuus põt. ſz q̄tũ ad hoc viu⁹ ẽ melioris ꝓditõnis: qz põt trãſferri de ſtatu culpe mortal⁹ i ſtatũ gr̃e: quod de mortuis dici nõ põt: ꝛ iõ nõ ẽ eadẽ cã orãdi ꝑ mortuis et ꝑ viuis.

¶ Ad. iij. ꝺo: q̄ illud adiutorium nõ erat q̄ pena eoꝝ diminuẽt̄. ſz in hoc ſolo vt ibi dẽ dic̄: q̄ eo orãte ꝓcedebat̄ eis vt mutuo ſe viderẽt et i hoc aliqꝺ gaudiũ nõ vez̄ ſz fantaſticũ hẽbant dũ implebat̄ hoc qđ deſiderabant: ſic et demones gaudẽ dicũt duz homies ad pcã ꝓtrahũt: q̄uis ꝑ hoc eoꝝ pena nll̃aten⁹ minuat̄: ſic nec minuit̄ gaudiũ angeloꝝ ꝑ hoc q̄ mal nr̃is ꝓpati dicũt.

¶ Ad v. ꝺo: q̄ ꝺ fco traiani hoc mõ põt ꝓbabiliter estimari: q̄ ꝑcib⁹ bti Greg⁹. ad vitã fuerit reuocatus: ꝛ ibi gr̃am ꝓſecut⁹ ſit ꝑ quã remiſſionẽ pcoꝝ hũit: ꝛ ꝑ ꝓñs imunitatẽ a pena: ſic etiã apparet i oĩb⁹ illi qui fuerũt miraculoſe a mortuis ſuſcitati: q̄ꝝ plẽs cõſtat idolatras et dãnatos fuiſſe. De oĩb⁹ enī ſil̃it̄ dici oz: q̄ nõ erãt i iferno finaliter deputati. ſz ſm pñtẽ iuſticiã ꝓꝝ meritoꝝ: ſcõm ãt ſupriores cãs qb⁹ ꝑ uidebãt ad vitã reuocãdi: erat de eis aliter diſponẽdũ. Vel ꝺo: ſcõm q̄ſdã: q̄ aĩa traiani ñ fuit ſimpliciter a reatu pene eẽne abſoluta: ſz ei⁹ pena fuit ſuſpẽſa ad tp̃s. ſ. vſq; ad diem iudicij: nec tñ oz q̄ hoc fiat cõiter ꝑ ſuffragia: qz alia ſũt q̄ lege cõi accidũt: ꝛ alia q̄ ſinguliter ex ꝓuilegio aliq̄b⁹ cõcedũt: ſic alie ſũt hũa naꝝ limites rez̄: alia diuina ſigna vtutũ: vt Aug⁹ dicit i li. de cura ꝓ mortuis agẽda.

H D. ij. qõem

dicẽdũ ꝙ pena purgatorij ẽ i supplementũ satisfactionis q̃ nõ fuerat plene i corpe ꝓsũmata: et ĩõ qz sic ex pdcis pz: et ex his q̃ supra di. xx. ocã sũt: opa vni' pñt valẽ alĩ ad satisfactionem siue viuis siue mortuis: ñ ẽ dubiũ q̃n suffragia p viuos fcã existẽtib' i purgatorio ꝓsũt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ auctas illa loqt̃ de inferno dãnatorũ in q̃ nulla ẽ redẽptio q̃tũ ad illos q̃ sũt finaliť tali pene deputati. Vl dicẽdũ scõm Dama. i sermõe de dormiẽtib': qz h'mõi auctoritates exponẽde sũt scõm cãs inferiores. s. scõm exigẽtiã meritorũ eorũ q̃ penis deputãť: sz scõm diuinã misericordiã q̃ vincit hũana merita: ad pces iustorũ aliť q̃nq̃ disponit q̃ sntia pdcãrũ auctatum ꝓtineat: de' aũt mutat sntiam sed nõ ꝓsiliũ: vt dicit Greg'. vñ etiã Dama. põit ad hoc exẽpla de Nini uitis: achab: et ezechia: i q̃b' apparet ꝙ sntia ꝛ eos lata diuinit' fuit p dinã misericordiã commutata ¶ Ad. ij. dõ: ꝙ nõ ẽ inc̃ueniẽs si multiplicati suffragij pena i purgatorio exñtiũ anuihilet: non tñ seq̃t ꝙ pcã remaneãt ipunita: qz pena vni' p alio suscepta alĩ ꝓputať. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ purgatio aie p penas purgatorij nõ ẽ aliud q̃ expiatio reat' impediẽtis a pceptõe gl'ie: et qz p penã quã vn' sustiet p alio põt reat' alteri' expiari vt victũ ẽ: nõ ẽ inc̃ueniẽs si p vni' satisfactõnẽ ali' purget. ¶ Ad. iiij: dõ: ꝙ suffragia ex duob' valent. s. ex ope opante et ex ope opato. Et dico op'opatũ non solũ ecclie sacramẽtũ: sz effectũ accidẽtẽ ex opatiõe: sic ex collatiõe elemosynarũ ꝓseq̃t paupẽr releuatio: et eorũ dño p defuncto ad dcũ. sil'r opus opans põt accipi vel ex pte ꝓncipal' agẽtis: vel ex pte exeq̃ntis. Dico g̃ ꝙ q̃cito moriens disponit aliq̃ suffragia sibi fieri p̃miũ suffragiorũ plene ꝓseq̃t an etiã q̃ fiãt q̃tum ad efficaciã suffragij q̃ erat ex ope opante ꝓncipal' agẽtis. sz q̃tũ ad efficaciã suffragiorũ que ẽ ex ope opato vel ex ope opante exequẽtis nõ ꝓsequit fructũ añq̃ suffragia fiãt ꝛ si plus ꝓtingat ipm a pena purgari: q̃tũ ad hoc fraudabiť suffragiorũ fructu qõ redũdabit i illos q̃rũ culpa defraudat: nõ. n. ẽ icõueniens ꝙ alicꝰ defraudet p culpã alteri' in tpalib': pena aũt purgatorij tpalis ẽ: q̃uis q̃tũ ad eternã retributõnẽ null' defraudari possit nisi p ꝓpriã culpã ¶ D. iij. qõem dõ: ꝙ pueri nõ baptiçati nõ detinẽt in limbo nisi qz deficiũt a statu gr̃e. vñ cuz p opa viuorũ mortuorũ stat' mutari nõ possit maxime q̃tũ ad meritũ eẽntialis p̃miũ vl' pene: suffragia viuorũ pueris in limbo exñtib' ꝓdesse nõ põt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ q̃uis pccm originale sit h'mõi ꝙ p eo possit alicꝰ ab alio iuuari: tñ aie puerorũ in limbo exñtes sũt i tali statu ꝙ iuuari nõ põt: quia p' hãc vitã nõ ẽ tpus gr̃am acquirẽdi. ¶ Ad. ij. dicẽdũ ꝙ Aug' loquit de nõ valde malis q̃ tñ baptiçati sũt: qõ pz ex hoc qõ p̃mittit: cum g̃ sacrificia siue altaris siue q̃rũcunq̃ elemosynarũ ꝓ baptiçatis oĩbus offerũt ¶ D. iij. q. dõ: ꝙ suffragium de sui rõne importat quãdã auxiliationẽ q̃ nõ cõpetit ei q̃ defectũ nõ patit: nulli enĩ iuuari ꝓpetit nisi in eo qõ idigẽs ẽ. vñ cũ sci q̃ sũt i pria sint ab oi indigentia imunes iebriate ab vbertate dom' dei: eis iuuari ꝓ suffragia nõ ꝓpetit. ¶ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ h'mõi locutiões nõ sũt sic itelligẽde: q̃si sci i gl'ia ꝓficiãt q̃tũ ad se ꝙ eorũ festa recolim': sz qz nobis ꝓficit q̃ eorũ gl'iã solẽni' celebram': sic ex hoc ꝙ deũ cogscimus vl' laudam': et sic q̃dãmõ ei' gl'ia i nobis crescit: nihil deo sz nobis accrescit. ¶ Ad. ij. dõ: ꝙ q̃uis sacramẽta efficiãt qõ figurant: nõ tñ illũ effectũ suũ ponũt circa oẽ id qõ figurãt: alias cũ figurẽt xp̃m i ipõ xp̃o aliq̃d efficerẽt: qõ ẽ absurduz. sz efficiunt circa suscipiẽtẽ sacr̃m ex vtute ei' qõ p sacr̃m significat: et sic nõ legit ꝙ sacrificia ꝓ fidelib' defũcti oblata scis ꝓsint: sz qz ex meritis scorũ q̃ recolunt vel significãt i sacro ꝓsũt alĩs ꝓ q̃b' offerunt. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ q̃uis sci q̃ sũt i pria de oĩb' bõis nr̃is gaudeãt nõ tñ seq̃t ꝙ multiplicati nr̃is gaudijs eorũ gaudiuz augmentet forialit sz mãlit tñ: qz oĩs passio forialit auget scõz rõem obiecti sui: rõ aũt gaudẽdi i scis de q̃busc̃unq̃ gaudẽt ẽ ipe de': de q̃ ñ pñt magis ꝛ min' gaudẽ: qz sic eẽntiale eorũ p̃miũ variaret: qõ ꝓsistit i hoc ꝙ õ deo gaudẽt. vñ ex hoc ꝙ bõa multiplicãť de q̃b' gaudẽdi rõ eis de' ẽ: nõ seq̃t ꝙ intẽsi' gaudeant: sz ꝙ de plib' gaudeãt: et iõ non seq̃t ꝙ opibus nr̃is iuuent. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ nõ ẽ itelligẽdũ ꝙ fiat appositõ mercedis vl' retributõnis illi btõ p suffragia ab aliq̃ fcã vl' faciẽti. Uel dõ: ꝙ ex suffragijs pt appositõ mercedis fieri btõ defũcto: inq̃tũ sibi de suffragijs faciẽdis adhuc viuẽs disposuit quod ei meritorium fuit.

¶ D tertiũ sic procedit: vi ꝙ nõ solũ oĩonib' ecclie ꝛ sacrificõ altar̃ ꝛ elemosynis aie defũctorũ iuuẽt vl' ꝙ eis iuuẽt pcipue. Pea. n. dz p penã recopẽsari. sz ieiuniũ magis ẽ penale q̃ elemosyna vl' oĩo. g̃ ieiuniũ magis ꝓdesse sz i suffragijs q̃ aliqõ pdcõrũ. ¶ D. Greg' tribus ꝓnũcrat ieiuniũ: vt habeť cã. xiij. q. ij. Alie defunctorũ q̃tuor soluũť mõis: aut oblatõib' sacerdotũ: aut oĩonib' scorũ: aut charorũ elemosynis: aut ieiunio cognatorũ. g̃ isufficiẽt ab Aug'. hic enumerãt tria pdcã. ¶ D. baptism' ẽ potissimuz sacrorũ maxie q̃tũ ad effectuz. g̃ baptism' vl' alia sacra deberẽt vl' sil'r vl' magis ꝓdesse defũcti sic sacr̃m altaris ¶ D. hoc vi ex hoc qõ hi. j. Cor. xv. Si oĩno mortui nõ resurgũt: vt q̃d baptiçãt p illi. g̃ baptism' ẽt valet ad suffragia defũctorũ. ¶ D. i diuersis missis ẽ idẽ altaris sacrificiũ. si g̃ sacrificiũ ꝓputat ini' suffragia et nõ missa: videtur ꝙ tantundẽ valeat quecunq̃ missa pro defũcto dicatur: siue de beata virgine: siue õ spũ sancto: vl' quecũq̃ alia: qõ videtur esse cõtra ecclesie ordinatiõem que specialẽ missaz pro defunctis instituit. ¶ D. Dama. in sermõe de dormientibus docet ccras et oleum et huiusmodi pro defunctis offerri. g̃ non solum oblatio sacrifi-

cū altaris ſz etiā alie oblatiões debēt inī ſuffragia mortuoꝝ cōputari. ¶ Lteri' vī q indulgētie ꝗs ec cleſia facit etiā mortuis pſint: prio p ꝓſuetudinem ecclie q facit p̄dicari crucē vt aliq̄ſ hēat indulgētiā p ſe et duob' vel trib': et qñq; x. aiab' tā viuoꝝ q̄ mortuoꝝ: qđ eēt deceptio niſi mortuis pdeſſent: g̈ indulgētie mortuis pſūt. ¶ D. meritū toti' eccleſie ē efficaci' q̄ meritū vni' pſone. ſz meritum pſonale ſuffragat defūctis: vt pz i elargitiõe elemoſynaꝝ. g̈ multo forti' meritū eccl'ie cui indulgētie innituñt. ¶ D. indulgētie eccl'ie pſunt ill' q̄ ſūt de foro eccl'ie ſz illi qui ſūt i purgatorio ſunt de foro eccl'ie: alias eis ſuffragia eccl'ie nō pdeſſent: g̈ vī q indulgentie defunctis pſint. ¶ Sz ꝯ ē: qz ad hoc q indulgētie alicui valeāt requirit cā cōueniēs pro q̄ indulgētie dant. ſz talis cā nō pōt eē ex pte defūcti: qz nō poteſt aliq̄d facere qđ ſit i vtilitatē eccl'ie p q̄ cā p̄cipue in dulgētie dant. g̈ vī q indulgētie defūctis nō pſint. ¶ D. indulgētie determiant ſcōm arbitriū indulgē tias faciēt: ſi g̈ idulgētie defūctis prodeſſe poſſent eēt in ptāte faciētis indulgētiā vt defunctū oīno li berarct a pena: qđ videt abſurdū. ¶ Lteri' videt: q̄ cult' exeq̄aꝝ defūcto pſint. Dama. eni i ſermõe de dormiētib' inducit v̄ba Athanaſij ſic dicēt: Lz i area qui in pietate cōſummat' ē depoſit' fuerit ne rēnue oleū r ceras oñi inuocās i ſepulchro accēdē accepta eni iſta ſunt deo et multā ab eo recipiētia retributionē: ſz h' mōi ptinēt ad cultū exequiaruꝝ g̈ cultus exequiaꝝ pdeſt defunctis. ¶ D. ſicut dicit Aug' p̄mo li. ō ciui. dei: Antiquoꝝ iuſtoꝝ funera officioſa pietate curata ſunt et exequie celebrate r ſepulchra prouiſa: ip̄iq; cum viuerēt de ſepeliēdis vel tranſferendis ſuis corpibus filijs mādauerunt ſed hoc nō feciſſent: niſi ſepultura et huiuſmōi ali quid mortuis ꝓferrent: g̈ huiuſmōi aliq̄d proſunt defunctis. ¶ D. nullus facit elemoſynam circa ali quē niſi ei proficiat. ſed ſepelire mortuos cōputa' tur inter opa elemoſynaꝝ. vnde vt Aug' dicit i p̄' mo de ciui. dei Thobias ſepeliēdo mortuos deuz promeruiſſe teſte angelo cōmendat. g̈ huiuſmodi ſepulture cultus mortuis prodeſt. ¶ D. incōueni ens eſt dicere q fruſtret deuotio fideliū. ſed aliqui ex deuotiõe ſe in locis aliquibus religioſis ſepeliri diſponūt. g̈ ſepulture cult' prodeſt defūctis. ¶ D. deus ꝓnior eſt ad miſerendū q̄ ad puniendū. ſed aliquib' nocet ſepultura in locis ſacris: ſi indigni ſunt. vnde dicit Greg' q̄ peccata grauia deprimūt ad maiorē damnatōnis cumulum potius q̄ ad ſo lutōem eoꝝ corpora in eccleſijs ponunt. ergo mul to amplius dicēdum eſt q̄ ſepulture cultus proſit bonis. ¶ Sed cōtra eſt qđ Aug' dicit in libro de cura ꝓ mortuis agēda: Corpi humano quicquid impendit non eſt preſidiū ſalutis eterne: ſed huma nitatis officium. ¶ D. Greg' dicit in. iij. dial. Cura tio funeris: conditō ſepulture: pompa exequiaruꝝ magis ſunt viuoꝝ ſolatia q̄ ſubſidia mortuorum ¶ D. dominus dicit Matth'. x. Nolite timere eos qui occidūt corpus: et poſt hec nō habent ampli' quid faciāt. ſed poſt mortē ſanctoꝝ corpa poſſunt a ſepultura prohiberi: ſicut i eccleſiaſtica hiſtoria legit factū de quibuſdaz martyribus Lugduni gal lie. g̈ nō nocet defunctis ſi eoꝝ corpora inhumata remaneāt: g̈ nec cultus ſepulture prodeſt. ¶ Eſpō deo dicendū ad primā queſtiõē: q̄ ſuffragia viuo rū proſunt defunctis ſcōm q̄ vniunt viuētib' cha ritate: et ſcōm q̄ intētio viuentiū refert i mortuos et ideo illa opa p̄cipue nata ſunt mortuis ſuffraga ri q̄ maxime ad cōicationē charitatis ptinēt vl' ad directionē intentōnis in alterꝝ: ad charitatē aūt ſa cramētū euchariſtie p̄cipue ptinet: cuz ſit ſacramē tū eccleſiaſtice vnionis cōtinēs illū in quo tota ec cleſia vnit et conſolidat ſcz chriſtū: vñ euchariſtia eſt quaſi quedā charitatis origo ſiue vinculuz: ſed inter charitatis effectus p̄cipuū eſt elemoſynaruz opus: et ita iſta duo ex pte charitatis p̄cipue mor tuis ſuffragant ſcz ſacrificiuz eccleſie et elemoſyne. ſed ex parte intentōnis directe in mortuos p̄cipue valet oratō: qz oratō ſcōm ſuam rationē non ſolū dicit reſpectuz ad orantē ſicut et cetera opa: ſed di rectius ad id pro quo orat: et ideo iſta tria ponun tur quaſi p̄cipua mortuoꝝ ſubſidia: q̄uis q̄cunq; alia bona ex charitate fiant pro defunctis eis valē credenda ſint. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ in eo qui ſatiſfacit pro altero magis eſt conſiderādū ad hoc q̄ effectus ſatiſfactōnis ad alterū ꝓueniat id q̄ ſatiſfactio vnius trāſit i alterꝝ: q̄ etiā ſatiſfactōis pena: q̄uis ipa pena magis expiet reatū ſatiſfaci entis in q̄tum eſt medicina quedā: et ideo tria p̄di cta magis valēt defunctis q̄ ieiuniū. ¶ Ad ſecūdū dicēdū: q̄ etiā ieiuniū pōt prodeſſe defūctis ratiõe charitatis et intētōis i defunctos directe: ſz tñ ieiu niū i ſui rōne nō cōtinet aliq̄d qđ ad charitatē vel ad directionē intētiõis ptineat: ſz hec ſunt ei quaſi extrinſeca: et iõ Aug' nō poſuit: ſz Greg' poſuit ie ieiuniū inī ſuffragia mortuoꝝ. ¶ Ad tertiuz dicē dū q̄ baptiſmus ē q̄daz ſpūalis regeneratio: vñ ſic p generationē non acquirit eē niſi generato: ita ba ptiſm' nō hz efficaciā niſi i eo q̄ baptiçat: q̄tū ē ex ope opato q̄uis ex ope opante vel baptiçantis vel baptiçati poſſint alijs prodeſſe: ſicut et cetera opa meritoria: ſz euchariſtia ē ſignuz eccleſiaſtice vnio nis: et iõ ex ipo ope opato eius efficacia in alteruz tranſire pōt: qđ non ꝓtingit de alijs ſacris. ¶ Ad quartū dicendū q̄ glo. auctoritatē iſtā ouplicit ex ponit. vno mō ſic: Si mortui nō reſurgūt nec etiā chriſt' reſurrexit: vt q̄d etiaz baptiçant ꝓ illis. id ē p peccatis: cū ipa nō dimittāt ſi xp̄s nō reſurrexit qz i baptiſmo nō ſolū paſſio xp̄i ſz etiā reſurrectō operat: q̄ eſt nr̄e ſpiritualis reſurrectiõis quodam mō causa. Alio mō ſic: fuerunt q̄dā impiti qui ba ptiçabāt ꝓ his q̄ de hac vita ſine baptiſmo diſce ſſerant putātes illis pdeſſe: et ſcōm hoc Aplus nō

loquit nisi scom errorē aliquoz i vbis illis. ¶ Ad v. obi: q in officio misse nō solū ē sacrificiū: sz etiā sunt ibi oziones: et iō misse suffragiū ptiet duo horum q hic Aug' nūerat. s. oziem et sacrificium. expte igit sacrificij oblati missa eēlit prodest defūcto de qcūqz dicat: et hoc ē pncipiū qō fit i missa: sz expte oziōnū magis prodest illa i q sūt oziones ad hoc determiate: sz tn iste defect' recōpēsari pōt p maiorē deuotionē: vel ei' q dic missā: vel ei' q facit dici: vel iteꝝ p intercessionē sci cui' suffragiū i missa iplorat. ¶ Ad. vj. obi: q h'moi oblatio candelaꝝ vel olei pnt prodesse defuncto in gtū sūt elemosyne q dā: oant. n. ad cultū ecclie vel etiā in vsū fidelium.

¶ D. ij. qōem obi: q indulgentia duplr alicui prodesse pōt: vno mō pncipalit: alio mō scōario. Pncipalit qdē prodest ei q indulgētiā accipit. s. q facit hoc pro q indulgētia datur: vt qui visitat limina alic' sci: vñ cū mortui ñ possint aliqd facere eoꝝ p qb' indulgētie dant: eis idulgētie directe valere nō pnt Secūdario āt et indirecte prosūt ei pro q aliqs facit illud qō ē indulgētie cā: qō sic di. xx. dictū ē qñ qz pūgere pōt: qñqz āt nō pōt: scōm diuersā indulgētie formā. si. n. sit tal' indulgētie forma: qcūqz facit hoc vel illud hēbit tātū de indulgētia: ille q hoc facit nō pōt fructū indulgētie i aliū trāsferre: qz eius ñ ē applicare ad aliqd intētoz eccliē p quā cōicant cōia suffragia ex qb' indulgētie valēt. Si āt idulgētia sub hac forma fiat: qcūqz fecerit hoc vel illud ipe et pi ei': vel qcūqz ei adiūct' in purgatorio detent' tātū de indulgētia hēbit: tal' indulgētia nō solū viuo sz ēt mortuo proderit: nō. n. ē aliq rō qre eccliā possit trāsferre merita cōia qb' indulgētie initunt i viuos et nō i mortuos: nec tn seqt q plat' eccliē possit pro suo arbitrio alias a purgatorio liberare qz ad hoc q indulgētie valeāt requrit cā pueniēs indulgētias faciēdi: vt supra di. xx. dictū ē ¶ D. ij. qōem obi: q sepultura adinuēta ē et pp viuos et pter mortuos. pp viuos qdē: ne eoꝝ oculi ex turpitudine cadaueꝝ offendāt et corpa fetorib' inficiāt et hoc gtū ad corp'. sz spūal'r etiā prodest viuis in gtū p hoc astruit resurrectiōis fides. sz mortuis p sūt ad hoc q inspicientes sepulchra memoriā retinent defūctoz et pro defūctis orēt: vñ et monumēt ū a memoria nomē accepit: di. n. monumentū qz monet mētē: vt dic Aug' in pmo de ciui. dei: et i li. de cura pro mortuis agēda. Paganoz tn error fuit: q ad hoc sepltura mortuo prosit: vt ei' aia qtē accipiat: ñ eni credebāt pus aiaz qtē posse accipe q corp' sepulture daret: qō dino ridiculū z absurdū ē. Sz q vlteri' sepltura in loco sacrato mortuo prodest: nō qdē ē ex ipo ope opato sz magis ex ipo ope opāte: dū. s. vl' ipe defūct' vel alī' corp' ei' tumulari i loco sacro disponēs pciocinio alic' sci eum cō mittit: cui' pcib' p hoc credēd' ē adiuuari: et ēt pro cinio eoꝝ q loco sacro deseruiūt: q pro apud se tumulatis frequēt' et spāli' orāt: sz illa q ad ornatuz sepulture exhibēt prosūt quidē viuis in gtū sūt vinoz solatia: sz pnt z defūctis prodesse: nō qdē per se sz p accns in gtū. s. p h'moi hoies excitāt ad cō patiēdū et p ons ad orādū: vel in gtū ex sūptib' sepulture vl' pauper fructū capiūt: vl' eccl'ia decorat sic eni Sapie. iij. sepultura inter ceras elemosynas pputat. ¶ Ad. j. q qō: q oleū et cera ad sepulchra defūctoz plata p accns defūcto prosūt vel in gtuz eccliē offerūt siue paupib' dant: vel in gtū h'moi i reuerētiā dei fiūt. vñ ex vbis pmissis sbiūgit: Oleum eni et cera holocaustuz sūt. ¶ Ad. ij. qō: q ō scī pies de suis corpib' tumulādis curauerūt vt oñ derēt corpa mortuoz ad dei ꝓuidētiā ptinē: nō q corpib' mortuis aliqs sensus insit: sz ppt fidē resurrectiōis astruēdā: vt pz p Aug' in. j. de ci. dei. vnde etiā voluerūt i ira promissionis sepeliri vbi credebāt xpm nascituz et morituz: cui' resurrectio nr̄e resurrectiōis ē cā. ¶ Ad. iij. qō: q qz caro ē pna ture hois: nāl'r hō ad carnē suā afficit: scōm illud Eph. v. Nemo carnē suā vnq odio habuit. vnde scōm istū nāle affectū inest viuēti qdaz solicitudo qd etiā p' mortē de ei' corpe sit futuz: dolētqz si aliqd indignuz corpi suo euenire psentiret: et iō illi q hoiem diligūt ex hoc q affectui ei' quez diligūt cō formāt: circa ei' carnē curā hūanitatis impēdunt: vt eni dic Aug' in. j. de ci. dei: Si pēna vestis si anulus ac siquid h'moi tāto chari' posteris q̄to erga parētes maior affect': nllo mō ipa spnenda sūt corpora q vtiqz mlto familiari' atqz piunct' q qlibet indumēta gestam'. vñ et in gtuz affectui hois satisfacit sepeliēs ei' corp': cū ipe i hoc sibi satisfacere ñ pōt: elemosynā ei facere dī. ¶ Ad. iij. qō: q fidelium deuotio: vt Aug' dic in li. de cura p mortuis agenda: suis charis i locis sacris prouidēs sepultura hoc nō frustrat q defunctū suū suffragio scōz pmittit vt dictū ē. ¶ Ad. v. obi: q sepultura i loco sacro ipio defuncto nō nocet: nisi quatenus hanc sepulturā sibi indignā propter humanam gloriaz procurauit.

¶ D quartū sic proce

dit: vī q suffragia q fiunt pro vno defuncto nō magis pficiūt ei pro q fiūt q alijs Lumē. n. spūale ē magis cōicabile q lumē corpale Sz lumē corpale. s. cādele: quis accendat pro vno tamē eēlii omnibus prodest qui simul commorātur quis pro eis candela non accendatur: ergo cū suffragia sint quedam spiritualia lumina: quis p vno specialiter fiant: non magis valerent ei q alijs in purgatorio existentibus. ¶ D. sicut in lra dicit scōm hoc suffragia mortuis prosunt: quia cum viuerēt hic sibi vt postea possent prodesse meruerūt sed aliqui magis meruerunt vt suffragia sibi prodessent q illi pro quibus fiunt. ergo eis magis pro sunt: alias eorum meritum frustraretur. ¶ D. pro pauperibus non fiunt tot suffragia quot pro di-

uitūb⁹:si g̃ suffragia fcā ꝓ aliq̄b⁹ eis solū vel magis eis q̃ alīs valerēt:paupes eēnt deteriozis ꝓditiōis qđ ē ꝫ sniam dñi Luc. vj. Bti paupes qm̃ vr̃i est regnū dei. ¶ Sz ꝫ:iustícia hūana exēplat a dīna iustícia.sz i iustícia hūana si aliq̄s debitū ꝓ aliquo soluit eū solū absoluit:g̃ cū ille q̄ suffragia facit:q̄ dām̃ saluat debitū ei⁹ ꝓ q̄ fac:ei soli ꝓderit. ¶ D. sic hō faciēs suffragia q̄dām̃ satisfacit ꝓ mortuo ita et in dum aliq̄s ꝓ viuo pōt satisfacere:vt supra di.xx.dictū ē:sz qñ aliq̄s satisfac ꝓ viuo:satisfactio illa nō ꝓputat nisi illi ꝓ q̄ fcā ē:g̃ et suffragia faciēs ei soli ꝓdest ꝓ q̄ facit. ¶ Ulteri⁹ vī q̃ suffragia fcā ꝓ multis tātundē valeāt singul' ac si ꝓ vno q̄q̄z singulariter fierēt:videm⁹ enī q̃ ex lectiōe q̄ vni legit nihil ei ꝓdest si sil' et alī legat:g̃ et eadē rōne n.hil ꝓdest ei ꝓ q̄ fit suffragiū si ei aliq̄s ꝓnumeret:z ita si ꝓ plurib⁹ fiat tātū valet singul' ac si ꝓ vnoq̄q̄z singulariter fieret. ¶ D. scōm cōem vsuz eccl'ie videm⁹ q̃ cū missa ꝓ aliq̄ defuncto dī sil' etiaz oīones illic ad iūgunt ꝓ alīs defunctis:hoc āt nō fieret si ex hoc defunct⁹ ꝓ q̄ missa dī aliq̄d detrimētū reportaret: g̃ idez qđ ꝓ⁹. ¶ D. suffragia p̄cipue oīonū innitūt dīne vtuti.sz apud deū sic nō differt iuuare ꝓ multos vel paucos: ita non differt iuuare per multos vel paucos:ergo quātū iuuaret vn⁹ ex vna oīatōe si ꝓ eo tm̃ fieret tātū iuuabūt singuli multoz si eadem oīo ꝓ multis fiat. ¶ Sz ꝫ melī⁹ est plures iuuare q̃ vnū:si g̃ suffragiū ꝓ multis factū tātū valeret singulis ac si ꝓ vno tm̃ fieret:vī q̃ eccl'ia nō debuit instituisse vt ꝓ aliq̄ singulariter missa vel oīo fieret:sz q̃ sp dicerēt ꝓ oībus fidelib⁹ defunct⁹:quod pz eē falsum. ¶ D. suffragiū hz finitam efficaciaz g̃ distributū i multos min⁹ ꝓdest singul:q̃ ꝓdesset si fieret ꝓ vno tm̃. ¶ Ulteri⁹ vī q̃ tātū valeāt suffragia cōia illis ꝓ qb⁹ spālia nō fiūt:quātuz ill' ꝓ qb⁹ fiūt valēt spālia et cōia simul: vnicuiq̄z.n.scōz ꝓpria merita reddet i futuro:sz ille ꝓ q̄ nō fiunt suffragia meruit vt tātū iuuaret post mortē q̃tuz ille ꝓ q̄ fiūt spālia:g̃ tātū iuuabit ꝓ cōia q̃tū ille ꝓ spālia et cōia. ¶ D. in eccl'e suffragia p̄cipuū ē eucharístia sz eucharístia cū ꝓtineat totū xp̃z hz qđdām̃ efficaciā infinitaz:g̃ vna oblatio eucharistie q̄ cō.ē ꝓ oīb⁹ fit: valet ad plenā liberatōz eoz q̄ sunt in purgatorio:et ita tātum iuuāt cōia suffragia solō: q̃tū iuuāt spālia et cōia sil'. ¶ Sz ꝫ ē q̃ duo bōa vno sūt magis eligēda:g̃ suffragia cōia et spālia magis ꝓsūt ei ꝓ q̄ fiūt:q̃ cōia tm̃. ℟ ndeo dđ:ad .j. qōnē q̃ circa hoc fuit duplex opīo. Quidaz enī vt Ꝓpositinus dixerūt q̃ suffragia ꝓ vno aliq̄ fcā nō magis ꝓsūt ei ꝓ q̄ fiūt:sz eis q̄ sūt magis digni: z ponebat exēplū de candela q̄ accēdit ꝓ aliq̄ diuite q̄ nō min⁹ alīs ꝓdest q̄ cum eo sūt q̃ ipi diuiti:et forte magis si hēat oculos clariores. Et etiā de lectōne q̄ nō magis ꝓdest ei ꝓ q̄ legit q̃ alīs q̄ simul cū eo audiūt:sz forte aliq̄s magis q̄ sūt sensu capaciores. Et si eis obiiceret q̃ scōm hoc ecclesie ordinatio eēt vana q̄ spālia ꝓ aliq̄bus oīones instituit:dicēbāt q̃ hoc eccl'ia fecit ad excitandas deuotōes fideliū:q̄ ꝓmptiores sūt ad facienda spālia suffragia q̃ cōia:et ferunt⁹ etiā ꝓ suis ꝓpiq̄s orāt q̃ ꝓ extraneis. Alij ecōtrario dixerūt:q̃ suffragia magis valēt ei ꝓ q̄ fiūt. Utraq̄z autē opīo scōm aliq̄d vītatē hz. Ualoz.n. suffragioz pōt pē sari ex duob⁹:valēt.n. vno mō ex vtute charitatis q̄ facit oīa bona cōia:et scōm hoc verū ē q̃ magis valēt ei q̄ magis charitate ē plen⁹:q̄uis ꝓ eo spāl'r nō fiāt:et sic valoz suffragioz attēdit magis scōm quādā interiorē ꝓsolatōz scōm q̃ vn⁹ in charitate exñs de bonis alter⁹ delectat⁹ p⁹ mortē q̃tum ad dī minutionē pene:post mortē.n. nō ē locus acquirē dī gr̃am vl' augmētādi:ad quod valēt nobis i vita opa aliorū ex vtute charitatis. Alio mō suffragia valēt ex hoc q̃ ꝓ intentionē vn⁹ alī applicāt:z sic satisfactio vn⁹ alī ꝓputat. Et hoc mō nō ē dubiū q̃ magis valēt ei ꝓ q̄ fiūt:imo sic ei solu valēt: satisfactio eni ꝓpe ad pene dimissiōz ordiat: vñ q̃tum ad dimissiōz pene p̄cipue valet suffragiū ei ꝓ q̄ fit: et scōm h⁹ scōa opīo pl⁹ hz de vītate q̃ ꝓma. ¶ Ad .j. g̃ dđ:q̃ suffragia ꝓsūt ꝓ modū lumis inq̃tum a mortuis acceptāt:et ex hoc quādā ꝓsolatōz recipiunt:et tāto maiorē quāto maiori charitate sunt p̄ditī:sz inq̃tū suffragia sūt q̄dā satisfactio ꝓ intētō nē facientī trāslata i alterū nō sūt sīlia lumini:sz magis solutōi alic⁹ debiti:nō āt ē neče vt si debitū ꝓ vno soluit:q̃ ex hoc alioz debituz soluat. ¶ Ad .ij. dđ:q̃ istud meritū ē ꝓditōale q̄ sibi meruerūt hoc eni mō sibi meruerunt vt sibi ꝓdessent si ꝓ eis fierēt:qđ n.hil aliđ fuit q̃ facē se habiles ad recipiendū:vñ pz q̃ nō directe meruerūt illud iuuamen suffragioz:sz ꝓ merita p̄cedētia se habilitauerūt vt fructū suffragioz suscipēt:et iō nō seq̄t q̃ merituz eoz frustret. ¶ Ad.iij. dđ:q̃ nihil ꝓhibet diuites q̃tū ad aliq̄d cē meliorī ꝓditōis q̃ paupes:sic q̃tū ad expiatiōz pene:sz hoc q̄si nihil ē ꝓpatū possessioni regni celoz:i q̄ paupes melioris ꝓditionis esse oñdūt ꝓ auctoritatē iductā. ¶ D. ij. qōnē dđ:q̃ si valoz suffragioz ꝓsideret scōm q̃ valēt ex virtute charitatis vnientis mēbra eccl'ie:suffragia ꝓ mltis fcā tantū singul' ꝓsūt ac si ꝓ vno tm̃ fierēt:q̄ charitas nō minuit si diuidat effect⁹ ei⁹ i mltos:imo magis auget:et sil'r etiā gaudiū q̄n plib⁹ ē cōe fit maī vt dic̄ Aug⁹. viij. de ꝓfes. et sic de vno bono fcō nō minus letāt multi in purgatorio q̃ vnus. Si autē consideret valoz suffragiorum inquantū sunt satisfactiones quedam per intentōnem facientis translate i mortuos: tunc magis valet suffragiuz alicui quod ꝓ eo singulariter fit q̃ qđ ꝓ eo cōmunit fit et multis alijs:sic enim effectus suffragij diuidit ur ex diuina iustícia inter eos ꝓ quibus suffragia fiunt. vnde patz q̃ hec questio dependet ex prima:et ex hoc etiam patz quare instituтuz sit vt suffragia specialia in ecclesia fiant. ¶ Ad.j. g̃ dđ:q̃

ſuffragia vt ſunt ſatiſfactiões quedã nõ ꝓſunt per modũ actiõis ſic̃ doctrina ꝓdeſt: que ſic̃ et oĩs alia actõ effectũ hz ꝑm oĩſpõem recipiẽtis: ſz valet per modũ ſolutiõis debiti vt dictũ ẽ. et iõ nõ ẽ ſimile. ¶ Ad.ij. dõ: q̃ qz ſuffragia ꝓ vno fcã aliq̃ mõ etiã alĩs ꝓſũt vt ex dcis pz: iõ cũ ꝓ vno miſſa dr: nõ eſt inc̃ueniẽs vt ꝓ alĩs etiã oĩones fiãt: nõ. n. ad hoc dicũt alie oĩones vt ſatiſfactio vni' ſuffragij determinet ad alios ꝓncipaliter: ſz vt ill' oĩo ꝓ eis ſpãlr fuſa ꝓſit. ¶ Ad.iij. dõ. q̃ oĩo ꝓſideraf̃ ex pte oãtis et ex pte ei' q̃ oraf̃: et ex vtroq; effect' ei' dep̃edet: z iõ q̃uis oĩne vtuti nõ ſit magis difficile abſoluere multos q̃ vnũ: tñ h' mõi oãtis oĩo nõ ẽ ita ſatiſfactoria ꝓ multis ſic̃ ꝓ vno ¶ D.iij. qõem dõ: q̃ h' mõi etiã ſolutio dep̃edet ex ſolutõne ꝓme qõnis. ſi eni ſuffragia ſpãliter ꝓ vno fcã indrñt oĩb' valẽt: tũc oĩa ſuffragia ſũt cõia: et iõ tãtũ iuuabit ille ꝓ q̃ nõ fiũt ſpãlia quãtũ ille ꝓ q̃ fiunt: ſi ſit eq̃liter dign'. Si ãt ſuffragia ꝓ aliq̃ fcã nõ indrñt oĩbus ꝓſint: ſz eis magis ꝓ q̃b' fiũt: tũc nõ ẽ dubiuz q̃ ſuffragia cõia et ſpãlia ſit pl' valẽt alicui q̃ cõia tm̃: et iõ mgr̃ ou as opiones i lra tãgit. vnã q̃ dic̃ q̃ eq̃liter ꝓſũt diuiti cõia et ſpãlia: et paupi cõia tm̃. q̃uis. n ex ꝑlibus vn' iuuet q̃ alr̃: nõ tñ pl' iuuat. Alia ãt tãgit cũ dic̃ q̃ ille ꝓ q̃ fiũt ſuffragia ꝓſeq̃t felicioẽ abſolutõnẽ ſz nõ pleniorẽ qz vlq; finaliter ab oĩ pena liberabit. ¶ Ad.j. q̃ dõ: q̃ ſic̃ ex dictis pz. q̃ iuuamen ſuffragioz non cadit directe ſub merito et ſimplr̃: ſz q̃ſi ſub ꝓdiuiõe: et iõ rõ nõ ſeq̃t. ¶ Ad.ij. dõ: q̃ q̃uis vtus xp̃i q̃ ꝓtiet ſub ſacro euchariſtie ſit infinita: tñ determinat' ẽ effect' ad quez illud ſacrm̃ ordinat. vñ nõ oz q̃ ꝓ vnũ altaris ſacrificiũ tota pena eoz qui ſũt in purgatorio expiet: ſic̃ et nec ꝓ vnũ ſacrificiũ q̃ò alĩs hõ offert liberat a tota ſatiſfactõne debita ꝓ pc̃is: vñ et q̃ñq; ꝓles miſſe in ſatiſfactõz vni' pc̃i ũũgunt. Credibile tñ ẽ q̃ ꝓ dĩnã miſericordiã ſi aliq̃d de ſpãlib' ſuffragijs ſupſit his ꝓ q̃b' fiunt vt. ſ. eis nõ idigeãt: alĩs diſpẽſet ꝓ q̃b' nõ fiũt ſi eis indigeãt: vt pz ꝑ Damaſ. in ſermõe de dormiẽtib' ſic dicẽte: De' tã q̃ iuſt' ꝓmetiet ipotẽti poſſibilitatẽ: tã q̃ ſuſcipiẽs vẽ defectuũ ꝓmutatõz negociabit q̃ q̃dẽ negociatio attẽdit q̃ id q̃ deeſt vni: ali' ſupplet.

¶ Queſtio.iij.

Q Uide queritur de oĩonib' ſcõz q̃b' ꝓ nobis oraf̃. Et circa hoc q̃rũt tria. ¶ Primo vtz ſci oĩones nr̃as cognoſcãt. ¶ Secõ vtz debeamus eos inipellare ad oraf̃dũ ꝓ nobis. ¶ Tertio vtz oĩones eoz ꝓ nobis fuſe ſp exaudiãt. ¶ Vtz autẽ poſſumus ſcõs orare: et vtrũ ſancti qui ſunt in patria oret̃ pro nobis: habituz ẽ ſupra di. xv.

P Primuz ſic proceditur: vi. q̃ ſci oĩones nr̃as nõ cognoſcant: Eſa. xliij. Pr̃i nr̃ es et abraã neſciuit nos et iſrl' ignorauit nos. glo. Aug' dic̃: qz mortui et ſci neſciũt q̃d agãt viui ẽt eoz filij. et ſumit ab Aug' in li. de cura ꝓ mortuis agẽda: vbi hãc auctoritatẽ iducit: et ſũt hec v̄ba Aug' ibidẽ: Si tãti pr̃iarche q̃d erga pplm ab eis ꝓcreatũ ageret ignorauerunt quõ mortui viuoz reb' atq; actib' cognoſcẽdis ad iuuãdiſq; miſcẽt. q̃ ſci oĩones nr̃as cognoſcere nõ pñt. ¶ D. iij. Reg. xxij. dr̃ ad ioſiã regẽ. Idcirco qz. ſ. fleuiſti coram me colligã te ad pr̃es tuos vt non videãt oculi tui mala oĩa q̃ inducturus ſum in locuz iſtũ. ſz in hoc nullo mõ ꝓ mortẽ ioſie ſubuẽtuz fuiſſet ſi p' mortez genti ſue q̃d eueniret cognoſcẽt. q̃ ſci mortui act' nr̃os nõ cognoſcũt: et ita nõ intelligũt oĩones nr̃as. ¶ D. q̃tũ aliq̃s ẽ in charitate ꝓfectior tanto magis ꝓximo in piculi ſubuenit. ſz ſci in carne viuẽtes ꝓximis et maxime ſibi ꝓiũctis in piculis et ꝓſulũt et auxiliãt manifeſte. cũ q̃ ꝑ mortem ſint mlto maioris charitatis: ſi fcã nr̃a cognoſcerent multo ampli' ſuis charis ſibi ꝓiũctis cõſulerent et auxiliarẽt i neceſſitatib': qõ facẽ nõ vidẽt q̃ nõ vi. q̃ actus nr̃os et oĩones cognoſcãt. ¶ D. ſicut ſci poſt mortẽ vidẽt v̄bũ tm̃: et angeli de quib' dr̃ Matth. xviij. Angeli coz ſp vidẽt faciẽ patris mei. ſz angeli verbũ videntes nõ ꝓpter hoc oĩa cognoſcũt: cũ a neſciẽtia miores a ſupioribus purgent vt patz ꝑ Dio. in. vj. ca. eccle. hierar. q̃ nec ſancti q̃ quis verbum videant in eo noſtras oĩones cognoſcunt. et alia que circa nos agunt. ¶ D. ſolus de' eſt inſpector corduũ. ſed oratõ precipue in corde cõſiſtit: ergo ſolius dei eſt oratiões cognoſcere nõ ergo ſancti oratiões noſtras cognoſcunt. ¶ Sed cõtra ſup illud iob. xiij. Siue nobiles fuerit filij ei' ſiue ignobiles non intelligent. dicit beatus Greg'. xij. li. moral'. hoc de animab' ſanctis ſentiendũ nõ eſt: quia que intus omnipotẽtis dei claritatem vident: nullo modo credẽduz eſt q̃ ſit foras aliquid quod ignorẽt. ergo ipi oratones ſibi factas cognoſcũt. ¶ D. Greg' in. q̃. dial'. Anime videnti creatorem anguſta eſt omnis creatura: q̃tũlibet eni ꝺ lucem creatoris aſpexerit: breue fit ei omne quod creatum eſt. ſed hoc maxime impedire videret q̃ anie ſanctoz oĩones et alia q̃ circa nos agũt cognoſcãt quia a nobis diſtant. cum ergo diſtantia illa non impediat vt ex predicta auctoritate patet: videt q̃ anime ſcõz cognoſcant oratiões noſtras z ea que hic aguntur. ¶ D. ſi ea que circa nos aguntur nõ cognoſcerent: nec pro nobis orarent: quia defectus noſtros ignorarent. ſed hic eſt error Vigilantij vt Iero. dicit in epiſtola contra eum. ergo ſancti ea que circa nos aguntur cognoſcunt. ¶ Reſpondeo dicendũ q̃ diuina eſſentia eſt ſufficiens mediũ cognoſcendi omnia: quod patz ex hoc: q̃ deus videndo ſuam eſſentiam omnia intuet: non tamẽ ſequitur q̃ quicunq; eſſentiam dei videt omnia cognoſcat: ſed ſolum qui eſſentiam comp̃hendit: ſic̃ nec ꝓncipio aliquo cognito: conſequẽs ẽ oĩa cognoſci

que ex principio cõsequunt: nisi tota virtus principij ꝓphẽdat: vñ cũ aie scoꝝ diuinã cẽntiã ñ ꝓphẽdat nõ ẽ ꝓñs vt oia cognoscãt: q̃ p cẽntiã diuinã cognoscũt vñ ẽt de q̃busdã iferiores ãgeli a superioꝝb' edocẽt: q̃uis oẽs cẽntiã diuinaꝝ videãt. sz vnusq̃sq; beat' tñ de alijs reb' neccium ẽ vt i cẽntia diuina videat q̃tuꝫ pfectio beatitudis req̃rit: vt hõ hẽat quicq̃d velit: nec aliq̃d inordiate velit: sic ifra di. xlix. hẽt. hoc ãt rcã volũtate q̃libꝫ vult: vt ea q̃ ad ipm ptinẽt cognoscat. vñ cũ nlla certitudo scis desit: volũt cognoscere ea q̃ ad ipos ptinẽt: et iõ oꝝ q; illa i vbo cognoscãt: h' ãt ad eoꝝ gloriã ptinet q; auxiliũ indigẽtib' ꝓbeãt ad salutẽ: sic. n. dei coopatores efficiũt q̃ nihil ẽ diuin': vt Dio. dic. iij. ca. cc. hierar. vñ pz q; sci ꝓgnitionẽ hñt coꝝ q̃ ad hoc req̃rũt: et sic mãifestũ ẽ q; i vbo cognoscũt vota et oꝛoes et deuotões hoim qui ad eoꝝ auxiliũ confugiũt. ¶ Ad. j. g dõ: q; verbum Aug' ẽ intelligẽdũ de cognitõe nãli aiaꝝ sepatarũ q̃ q̃dẽ cognitio i scis viris nõ ẽ obtenebrata sic ẽ in pcoꝛib': nõ aũt loq̃t de cognitõe i vbo: quã ꝓstat abrasã eo tpe q̃ hec dcã sũt p esaiã nõ hũisse: cũ añ passiõz xpi null' ad visionẽ dei puenerit. ¶ Ad. ij. dõ: q; sci et si p' vitã cognoscãt q̃ hic gerunt: nõ tñ credẽdũ ẽ q; afficiãt doloꝛib' cognitis aduersitatib' eoꝝ q̃s hic in sclo dilexerũt: ita. n. repleti sũt gaudio btitudis q; dolor i eis locũ nõ inuẽit. si cognoscãt suoꝝ ifortunia p' mortẽ: nihilomin' eoꝝ doloꝛi ꝓsulitur si añ h' mõi ifortunia de hoc sclo subtrahũt. sz forte aie nõ glificate doloꝛẽ aliq̃ẽ sentiẽt: si ĩcomoda suoꝝ charoꝝ peiperẽt: et q; ais iosue nõ stati glificata fuit a corpe egressa: q̃tũ ad hoc ex hac rõne Aug': ꝓcludẽ nitit q; aie mortuoꝝ nõ hñt ꝓgnitionẽ de facti viuẽtiũ. ¶ Ad. ij. dõ: q; aie scoꝝ habẽt volũtatẽ plenarie ꝓformẽ dine volũtati etiã in volito: et iõ q̃uis affectũ charitatis ad ꝓximũ retinean̄t: nõ tñ eis alit auxiliũ ferũt q̃ fm dinã iusticiaꝫ vidẽt eẽ dispositũ: et tñ credẽdũ ẽ q; mlti ũ primos iuuẽt p eis apud deũ intercedẽdo. ¶ Ad. iij. dõ: q; q̃uis videntes vbũ nõ sit necariũ oia i vbo vidẽ: vidẽt tñ ea q̃ ad pfectõz ptinẽt btitudis eoꝝ vt dictũ ẽ. ¶ Ad. v. dõ: q; cogitatiões cordium solus deus p seipm nouit: sed tamẽ alij cognoscẽ pñt q̃ten' eis reuelat vel p visionẽ vbi vel quocũq; alio modo.

¶ D secunduꝫ sic procedit: vi q; nõ debeam' scos orare ad interpellãdũ p nobis: nlls. n. amicos alic' interpellat ad orãdũ p se nisi q̃ten' apud eos credit facili' gram obtinẽ. sz de' ẽ infinitũ magis misericors q̃libet scõ: et sic eius volũtas facilẽ inclinat ad nos ex audiẽdũ q; volũtas alic' sci. g vi supfluũ eẽ ꝓstituẽ scos mediatoꝛes inter nos et deũ vt ipsi p nobis intercedãt. ¶ D. si eos ad orãdũ p nobis interpellare debem' hoc nõ ẽ nisi qz scum' eoꝝ oratõz cẽ deo acceptã. sz q̃to alios ẽ sanctioꝛ inter scos: tãto ei' oõ magis ẽ deo accepta. g sp debẽm' superiores scos p nobis intercessores cõstituẽ ad deum: et nũq; minores. ¶ D. xps scõm etiã q; hõ: dr scũs ipoꝝ: et ei scõm q; hõ orare ꝓpetit. sz nũq; xpm ad orãdũ p nobis interpellam'. g nec alios scos interpellare debemus. ¶ D. q̃cũq; rogat' ab aliq̃ p eo intercedit: pces ipsi' ei repñtat apud quẽ p eo intercedit. sz supfluũ ẽ alic̃d pñtare ei cui sũt oia pñtia. g supfluũ ẽ q; scos p nobis intercessores ꝓstituam' ad deũ. ¶ D. illõ ẽ supfluũ qõ fit ppt aliq̃d qõ sine eo eodẽ mõ fieret vl nõ fieret. sz sil'r sci orarẽt p nobis vel nõ orarẽt: siue nos oremꝰ eos siue ñ oremꝰ: qz si sum' digni vt p nobis orẽt etiã nobis eos nõ orãtib' p nobis orarẽt: si ãt sum' indigni etiã si petam' p nobis nõ orãt. g interpellare eos ad orãdũ p nobis vi oino supfluũ. Sz ꝓ ẽ qõ dr Job. v. Voca g si ẽ qui tibi rñdeat et ad aliq̃ẽ scoꝝ ꝓuertẽ. vocare ãt nrm vt Greg' ibidez dic. ẽ hũili deũ pce deposcẽ. g cũ volum' orare deũ dẽm' ad scos ꝓuerti vt orẽt p nobis ad deũ. ¶ D. sci q̃ sũt i pria magis sũt accepti deo q̃ in statu vie sz scos q̃ sũt i via ꝓstituẽ debem' interpellatoꝛes pro nobis ad deum exẽplo apli q̃ dicebat Ro. v. Obsecro vos frẽs p dñm nrm Jesũ xpm: p charitatem spũsci: vt adiuuetis me i orõib' vris p me ad dñm. g et nos mlto forti' petere dẽm' a scis q̃ sũt i pria vt nos iuuẽt orõib' ad deũ. ¶ D. ad hoc ẽ cõis cõsuetudo ecclie q̃ i letanijs scoꝝ oroem petit. ¶ Rñdeo dõ: q; iste ordo ẽ dinit' institut' i reb' fm Dio. vt p media vltia reducãt i deũ: vñ cũ sci q̃ sũt i pria sint deo ꝓpiquissimi: hoc dine legis ordo req̃rit vt nos q̃ manẽtes i corpe pegriamur a dño: in eũ p scos mediꝰ reducamur: qõ q̃dẽ ꝓtigit dũ p eos dina bõitas suũ effectũ diffũdit: et qz redit' nr̃ i deũ rñdere ordinꝫ processui bonitatũ ipi' ad nos: sic mediãtib' scoꝝ suffragijs dei bñficia i nos deueniũt: ita ordinatis nos i deum reduci: vt iterato bñficia cẽ sumam' mediãtib' scis: et ide ẽ q; eos intercessores p nobis ad deũ cõstituim': et q̃i mediatoꝛes dũ ab eis petim' q; p nobis orẽt. ¶ Ad. j. g dõ: q; sic nõ ẽ pp defectũ dine potẽtie q; mediãtib' secũdis cauꝫ agẽtib' opat: sz ẽ ad cõplemẽtũ ordis vniuersi: et vt ei' bõitas multipliciꝰ diffundat in res: dum res ab ea non solũ suscipiũt bonitates ꝓprias: sed insup q; aliꝰ causa bonitatis existant: ita etiã non est ꝓpter defectum misericordie ipius q; oporteat eius clementiaꝫ per oratiões sanctoꝝ pulsare: sed est ad hoc vt ordo ꝓdict' conseruet in reb'. ¶ Ad. ij. dicendũ q; q̃uis superiores sancti sint magis deo accepti q̃ inferiores: vtile tamẽ est etiã minores sanctos interdũ orare: & hoc ꝓpter quinq; rationes. Primo ex hoc q; aliquis q̃z habet maiorẽ deuotionẽ ad sanctũ minorem q; ad maiorẽ: ex deuotõe autẽ maxime dependet oratiois defectus. Secundo ꝓpter fastidiũ tollendũ quia assiduitas vnius rei fastidium parit: per hoc autẽ diuersos sanctos oramꝰ: quasi in singulis nouus feruor deuotionis excitatur. Tertio quia quibusdã scis datũ ẽ in aliquibus spãlibus causis preci-

pue poꝛcinarꝝ:ſicut ſcó Antonio ad ignẽ iſernalez Quarto vt honoꝛ debit' oĩb' exhibeat. ¶ Quãto qꝛ p'urium oꝛonib' qñq; impetrat qꝺ vn' oꝛoe nõ impetraret. ¶ Ad.iij.dꝺ:q oꝛo ẽ act' quidaz: act' aũt ſũt pticularũ ſuppoſitoꝝ:ꝛ ió ſi dicerem' xp̃e oꝛa p nobis:niſi aliq̃d addẽt videmur hoc ad pſonã xp̃i referre: et ita videt eẽ ꝓſonuz vel erroꝛi Neſtoꝛij q̃ diſtinxit in xp̃o pſonã filij hois a pſõa filij dei:vel erroꝛi Arrij:q̃ poſuit pſonã filij mino rẽ p̃e:vñ ad hos erroꝛes euitandos eccl'ia nõ dicit xp̃e oꝛa p nobis:ſz xp̃e audi nos:vel miſerẽ nobis.

¶ Ad.iij.dꝺ:q ſic infra dĩ:nõ dicunt ſci p̃ces noſtras deo repñtare q̃ſi ei incognita mãifeſtẽt: ſz qꝛ eas exaudiri a deo petũt:vel de eis diuinã ꝓſulant vitatẽ:qꝺ.ſ.ſcõm ei' p̃uidẽtiã fieri debeat. ¶ Ad v.dꝺ:q ex hoc ꝑſo aliq̃s efficit dign' vt ſanct' aliq̃s p eo oꝛet q ad ipm cũ pura deuotõe i ſua necitate recurrit:et ita nõ ẽ ſupfluũ q ſanctos oꝛemus.

¶ Dꝺ tertiuz ſic proce

dit:vi q oꝛones ſcoꝝ p nobis ad deũ fu ſe nõ ſp exaudiãt.Si.n.exaudirẽt:maxi me exaudirẽt ſci de his q̃ ad eos ptinẽt. ſz de his ñ exaudiũt.vñ dĩ Apoc.vj.q martyꝛib' petẽtib' vindictã his q̃ ſũt ſup tꝛã:dictũ ẽ vt reqeſcerẽt adhuc tp̃us modicuz donec implẽt numer' fratꝝ ſuoꝝ.g̃ m'to min' exaudiũt de his q̃ ad alios ptinẽt. ¶ Dꝫ. Hiere.xv.dĩ:Si ſteterit Moyſes ꝛ Samuel coꝛã me nõ ẽ aĩa mea ad pplm iſtũ.g̃ ſci nõ ſp exaudiũtur cũ p nobis oꝛãt ad deũ. ¶ Dꝫ.ſci in p̃ria eccl'ies dei angel' eẽ ꝓmemoꝛãt:vt pz Matth.xxij. ſz ãgeli nõ ſp exaudiũt i ſuis oꝛonib' q̃s fundũt ad deũ:qꝺ pz ex hoc qꝺ hẽt Dañ.x.vbi dĩ:Ego veni ꝓpt̃ ſermones tuos: p̃nceps ãt regni Perſaꝝ reſtitit.xxj. dieb':nõ ãt venerat i adutoꝛũ Daniel' angel' qui loq̃bat niſi a deo liberatoꝛ petẽdo:et nõ ẽ impedita oꝛonis ei' impletio.g̃ nec etiã alij ſci oꝛãtes p nobis apud deũ ſp exaudiũt. ¶ Dꝫ.q̃cũq; oꝛone ipetrat aliq̃d q̃dãmõ meret illud.ſz illi q̃ ſũt in p̃ria ñ ſũt in ſtatu merẽdi.g̃ nõ p̃nt ſuis oꝛonib' nobis aliq̃d impetrare apud deũ. ¶ Dꝫ.ſci p oĩa ꝓformant volũtatẽ ſuã volũtati dine. g̃ ñ volũt niſi qꝺ ſciũt deũ velle.ſz null' oꝛat niſi qꝺ vult.g̃ non oꝛãt p eo niſi qꝺ ſciũt deuz velle.ſz hoc qꝺ de' vult fiẽt eis ẽt nõ oꝛãtib'. g̃ eoꝝ oꝛones nõ ſũt efficaces ad aliq̃d impetrãdũ. ¶ Dꝫ.oꝛones tot' celeſtis curie ſi aliq̃d impetrare p̃nt efficaciozes eẽnt q̃ oĩa p̃ntis eccl'ie ſuffragia.ſz mltiplicatis ſuffragijſ p̃ntis eccl'ie facꝛ p aliq̃ in purgatoꝛio exñte totaliꝛ abſoluẽt a pena cũ g̃ ſci q̃ ſũt in p̃ria cadẽ rõne oꝛẽt p ill' q̃ ſũt i purgatoꝛio ſic et p nobis ſi nobis aliq̃d impetrãt:illoſ q̃ ſũt in purgatoꝛio totaliꝛ oꝛoneſ coꝝ a pẽa abſoluerẽt:qꝺ falſũ ẽ:qꝛ ſic ſuffragia eccl'ie p defunctis ſcã ſupflua eẽnt. ¶ Sz ꝫ ẽ qꝺ habet.ij.machabeoꝛũ vltio: Hic ẽ q̃ m'tũ oꝛat p pplo et p vniuerſa ciuitate Hieremias ꝓpha dei.Et q ei' oꝛio ſit exaudita pz p hoc qꝺ ſeq̃t: q extẽdit Hieremias dexteꝛã et dedit Jude gladiũ dicẽs:Accipe ſcñ gladiuz munꝰa deo ꝛc. ¶ Dꝫ.Hiero.in epla ꝙ Uigilãtium dicit in libello tuo: Oꝛ dũ viuim':mutuo oꝛare p nobis poſſum'.et hoc poſtea ip̃robat dicẽs ſic:Si apli ꝛ martyres adhuc in coꝛpe ꝓſt tuti p̃nt oꝛare p cẽtis q̃ñ p ſe adhuc debẽt eẽ ſoliciti: q̃nto magis p' coꝛonas victoꝛias et triũphos. ¶ Dꝫ.ad hoc ẽ cõ ſuetudo eccl'ie q̃ frequẽi petit vt ſcoꝝ oꝛonib' adiuuet. ¶ Ñdeo dꝺ:q ſci dupliciꝛ dicũt oꝛare p nobis Uno mõ oꝛone exp̃ſſa:dũ votis ſuis aures diuine clemẽtie p nobis pulſant. Alio mõ oꝛone inꝑceptiua.ſ.p eoꝝ merita q̃ ĩ ꝓſpcũ dei exñtia ñ ſolũ eis cedũt ad gliam:ſz ſũt nobis etiã ſuffragia et oꝛoes q̃dã:ſic etiã ſanguis xp̃i p nobis effuſus dĩ veniaz petẽ. Utroq; ãt mõ ſcoꝝ oꝛones ſũt q̃tũ ẽ in ipſis efficaces ad impetrãdũ qꝺ petũt:ſz ex pte nr̃a põt eẽ defect' q nõ ſeq̃mur fructũ oꝛonũ ipoꝝ ſcõm q p nobis oꝛare dicũt: ex hoc q merita ipoꝝ nobis ꝓficiũt:ſz ſcõz q oꝛãt p nobis votis ſuis nobis aliq̃d poſtulãdo ſp exaudiũt: qꝛ nõ volũt niſi qꝺ de' vult:nec petũt niſi qꝺ volũt fieri:qꝺ ãt de' ſimplr vult implet:niſi loq̃mur de volũtate añcedẽte ꝑm quã vult oẽs hoies ſaluos fieri:q̃ nõ ſp implet.vñ nec ẽ miꝝ ſi etiã q ſci volũt p hũc modũ volũtati inẽdũ nõ implet. ¶ Ad.j.g̃ dꝺ:q illa oꝛo martyꝝ ñ ẽ aliud q̃ eoꝝ deſideriũ ꝺ obtinẽda ſtola coꝛpis ꝛ ſocietate ſcoꝝ q̃ ſaluãdi ſũt:ꝛ ꝓſenſus q̃ ꝓſentiũt dine iuſticie puniẽti malos:vñ Apoc.vj.ſup illud Uſq; q̃ dñe ꝛc.dicit glo.Deſiderant mar' gaudiũ et ꝓſoꝛtiũ ſcoꝝ:et iuſticie dei ꝓſẽtiũt. ¶ Ad.ij.dꝺ:q dñs loq̃t ibi de Moyſe et Samuele ſcõm ſtatuz q̃ fuerũt i hac vita.ipſi.n.legũt p pplo oꝛãtes ire dei reſtitiſſe vt inclinarie dĩ:et tñ ſi illo tpe fuiſſent ñ potuiſſent oꝛonib' deũ placare ad pplm ꝓpt̃ ppli illi' malicią:et hic ẽ intellect' lr̃e. ¶ Ad.iij.dꝺ:q il la pugna bonoꝝ ãgeloꝝ ñ intelligit ex h' q apud deũ ꝙtias oꝛoes fũdẽt:ſz qꝛ ꝙtia merita ex diuerſ ptib' ad diuinũ examẽ referebãt diuinã ſniaz expectãtes:et hoc ẽ qꝺ Greg' dic.xvij.moꝛal'.exponens p̃dcã vba Dañ. Sublies ſpũs gẽtib' p̃ncipãtes:neq̃q̃ p iuſte agẽtib' decertãt ſi eoꝝ fca rẽ iudicãteſ examinant:cũq; vniuſcuiuſq; gentis vel culpa vel iuſticia ad ſuperne curie ſoliuz ducit:ciuſdẽ gentis p̃poſitus vel obtinuiſſe in certamine vel nõ obtinuiſſe perhibetur:quoꝝ tamẽ omniũ vna victoria eſt ſuper ſe opificis voluntas ſumma quaz duz ſemp aſpiciũt:quod obtinere non valent nequaq̃ volunt.vnde nec petunt: ex quo et patz q oꝛatõeſ eoꝝ ſemp audiunt. ¶ Ad.iij.dicẽdũ q licz ſancti nõ ſint in ſtatu merendi ſibi poſtq̃ ſunt in patria ſunt tamen in ſtatu merẽdi alijs:vel potius ex merito p̃cedenti alios iuuandi.hoc enim apud deum viuentes meruerunt: vt eoꝝ oꝛationes exaudirentur poſt mortem. Uel dicendum :q oꝛatio ex alio meretur: et ex alio impetrat. meritum enim

ꝓsistit i quadã adequatõe actus ad finẽ ꝓpter quẽ ẽ: ꝙ ei quasi merces reddit. sz oꝛonis impetratio innititur liberalitati eius ꝙ rogat. ipetrat eni aliqs qñq; ex liberalitate eius ꝙ rogat: qõ ipe non meruit: et ita ꝙuis sci nõ sint in statu merẽdi: tñ nõ seqt ꝙ ñ sint i statu impetrãdi. ¶ Ad. v. dõ: ꝙ sic ex auctoꝛitate Gꝛego. iducta pz: sci nõ volũt vel angeli nisi qõ in dina volũtate ꝓspiciũt: et ita etiã nihil aliud petũt nec tñ coꝛ oꝛo ẽ infructuosa: qz sic dic Aug' in li. õ ꝓdestinatõe scõꝛ: oꝛones scõꝛ ꝓdestinati ꝓsũt: qz foꝛte poꝛdiatũ ẽ vt oꝛonib' incedẽtiũ saluẽt: ꝛ ita etiam deꝰ vult: vt oꝛonib' scõꝛ impleat illud qõ sci vidẽt eũ velle. ¶ Ad. vj. dõ: ꝙ suffragia ecclie sũt ꝓ defunct ꝙsi ꝙdã satisfactões viuẽtiũ vice mortuoꝝ: et ꝑm hoc mortuos a pena absoluũt quã non soluerũt: sz sci ꝙ sũt in pria nõ sũt i statu satisfaciẽdi: et iõ nõ ẽ sile de eoꝛ oꝛonib' et de suffragijs ecclesie. ¶ Cũ fcã fuerit resurrectio bonoꝝ gaudiũ ampli' erit ꝛc. hoc intelligẽdũ ẽ mãlit: qz de plibus gaudebũt: sz nõ foꝛmaliter: qz nõ magi gaudebũt vt dcm ẽ. Sz õ hoc magi ifra dicet di. xlix. ¶ Naz ꝙ sine fide opãte ꝓ dilectõez eiusqꝝ sacꝛis ꝛc. ꝑm hoc vi ꝙ suffragia ecclie nõ ꝓsũt cathecumis i fide ecclesie decedẽtib': cũ tñ illi sint i statu saluti: vt patz ex dictis supꝛa. di. iij. Et dõ: ꝙ sz nõ susceperint sacramẽta ecclie actu: susceperũt tñ voto: qõ ꝓ facto ꝓputat cũ deest facultas. ¶ Mediocꝛit mal' suffragãt ꝛc. Ista vba a diuersi diuersimode exponũtur Illi eni ꝙ dicũt suffragia ecclie ꝓdesse exñtib' i inferno: dicũt alios eẽ mediocꝛit bonos et alios mediocꝛit malos. Dicũt eni valde malos eẽ eos ꝙ sine fide et sacꝛis ecclie decesserũt: et his dicũt nihil ꝓdesse suffragia: sz mediocꝛit malos eos ꝙ cũ fide et sacꝛis ecclie i pcõ tñ mortali decesserũt: qb' scõm eos valẽt suffragia ad pene mitigatõz: nõ ãt ad pene solutiõem. sz valde bonos dicũt illos ꝙ sine crimali decedẽtes stati euolãt: ꝙ suffragijs nõ idigẽt. mediocꝛia võ bonos ꝙ cremabilia secũ ferunt ꝛ in purgatoꝛio detinẽt: ꝛ his dicũt ꝓdesse suffragia ad plenã absolutõz. Qui võ dicũt suffragia ñ ꝓdesse his ꝙ sũt i inferno: dicũt eosdẽ eẽ mediocꝛit malos et mediocꝛit bonos: oẽs. n. ꝙ sũt i iferno valde malos dicũt: qui võ i pria valde bonos: eos võ qui sũt in purgatoꝛio dicũt mediocꝛit bonos inq̃tũ deficiunt a pfectõe bõitatis: sz et mediocꝛit malos iq̃tũ deficũt a pfecta malicia q̃ ẽ pcm mortale. his ãt suffragia qñq; ꝓsũt ad mitigatiõez pene: qñq; ad plenã absolutõz ꝑm differẽtiã q̃titatis cremabiliũ et suffragioꝝ. et hec expositio ẽ ꝓueniẽtioꝛ. ¶ Iniuria ẽ ꝓ martyꝛe i ecclia oꝛare. hoc vi ꝙ illud qõ supꝛa dictum ẽ: ꝙ oꝛones ꝓ valde bonis sũt gꝛaꝝ actiões. Et dõ: ꝙ supioꝛ auctoꝛitas loquit qñ icertũ ẽ nobis qñ sint valde boni ꝓ quib' oꝛat. hic ãt Aug' loquit qñ certũ ẽ qui sũt valde boni: sic eniz qui ꝓ eis oꝛat quodãmodo eos indigẽtes ostendit et sic eis iniuriã facit. ¶ Estimo eũ quasi ꝓ ignez transeuntẽ ꝛc. Hic ponũt duo auxilia quoꝝ vnuz adiuuabit illos qui i fine mũdi inueniẽt ꝓ modũ satisfactiõis. s. ignis quo facies mũdi purgabit: poterit eni eẽ vt intensio pene suppleat quicqd deest ad tpis bꝛeuitatẽ: et ꝓcipue cũ sit ꝓbabile ꝙ pauca cremabilia sint habituri: vtpote purgati ꝓ terroꝛẽ futuri iudicij ex signis ꝓcedẽtib' postẽsi. Aliud ãt ẽ ex vi charitatis. s. merita et ĩtercessiões scõꝝ q̃ eis suffragãt vtute charitatis. ¶ Siue ꝓsulẽde qd faciãt ꝛc. Istud ꝓsiliũ nihil ẽ aliud q̃ ꝙersio eoꝝ ad deũ vt ab eo illumiatõem ꝓcipiant de agendis

Distinctio. xlvj.

Sed queritur hic õ valde mal' ꝛc. Postq̃ determiauit mgr de receptacul' aiarũ in qb' puniũt vel ꝑmiãt ãte resurrectiõz cõem et iudiciũ generale ꝛ de suffragijs qb' iuuamus mortuos vel iuuamur ab eis: hic determiat de dina iustícia et misericoꝛdia quib' ꝓdca oía dispensant. Diuidit ãũt i ptes duas. In ꝑma determinat õ dina iustícia et misericoꝛdia scõm opatõz ad penã dãnatoꝝ. In scõa determiat de eis i generali: ibi Sz qũo iusticiã dei et pietatẽ ꝛc. Circa ꝑmũ tria facit. Pꝛio oñdit ꝙ misericoꝛdia dei i penis dãnatoꝝ locũ nõ hz. Scõo ostẽdit ꝓuũ: ibi Sz his occurrit ꝛc. Tertio determiat vitatẽ: ibi Uñ nõ icõgrue dici põt ꝛc. Circa qõ tria facit. Pꝛio ꝓpõit quid sit verũ circa qõem ꝓdictã. Scõo soluit auctoꝛitatẽ q̃ ẽ in cõtrariũ: ibi Qõ igit dictũ ẽ ꝛc. Tertõ exponit quoddã qõ dixerat. s. qõ sit occultũ dei iudicium ibi Cui' occultũ iudiciũ ꝛc. ¶ Sz qũo dei iusticiã ꝛc. Hic determiat mltiplr de iustícia et misericoꝛdia dei i cõi. Et diuidit i ptes duas. In ꝑma iqrit õ diferẽtia iustie ꝛ mie dei. In scõa iqrit qũo iustícia ꝛ mia ꝓcurrũt ad opꝰ dinũ: ibi Pꝰ hec ꝓsiderari oꝛ ꝛc. Circa ꝑmũ duo facit. Pꝛio mouet qõnes. Scõo determiat eas: ibi His ñderi pt ꝛc. Circa ꝑmũ duo facit. Pꝛio iqrit vtꝛ sit idẽ i deo iustícia et mia. Se cũdo vtꝛ eadẽ opa debeãt iustície et mie attribui ibi Cur igit dic scꝑtura ꝛc. ¶ His ñderi põt ꝛc. Hic soluit ꝓpositas qõnes. Et circa hoc duo facit Primo soluit ꝑmaz: scõo scõam: ibi Qõ aũt opa quedã ꝛc. Circa pꝛimũ tria facit. Pꝛio soluit ꝑmã questionẽ. Scõo mouet dubitatõem circa solutionem positam: ibi Sed scõm hoc occurrit questio ꝛc. Tertio soluit dubitatõem: ibi Sed dixi supra ꝛc. ¶ Post hec considerari oportz ꝛc. Hic inquirit quomodo misericoꝛdia et iustícia dei concurrũt ad opus ipius. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit ꝙ nullum opus dei est ad quod non concurrat misericoꝛdia dei vel iustícia. Secundo inqrit an ad quodlibet opus concurrat vtrunqz: ibi Sed cum superius ꝛc. Et circa hoc duo facit. Pꝛimo ꝓpõit questionẽ. Scõo soluit eã: ibi Quibus-

dā placuit ꝛc. Et diuidit in ptes duas ſm q̄ duas opiones pōit circa hāc qōem. Scōa icipit: ibi Alis ār vī ꝛc.

Hic duo q̄rūt. ¶ Primo ò dina iuſticia. ¶ 2° ò ei' miſicordia. ¶ Circa pmū q̄rūt tria. Primo an iuſticia deo oz attribui. ¶ 2° de iuſticie ei' effectu. ¶ 3° de iuſticia ei' ꝯ damnatos.

¶ Primus ſic proce

dit: vi q̄ iuſticia deo attribuenda nō ſit q̄ ſz pīm i. x. Ethicoꝝ: Ridiculū ē laudare deos ſm aliquā vtutē moralē vel actiōes vtutū moraliū eis attribuē. ſz iuſticia ē vt' moral'. ergo deo attribui nō pōt. ¶ Ꝑ. iuſticia ꝯ tpantiā diuidit. ſz tpantiā nō attribuim' deo. ḡ nec iuſticiam ei attribuē debem'. ¶ Ꝑ. iuſticia i eq̄litate ꝓſiſtit: vt pz p pīm in. v. Ethicoꝝ. ſz nihil pōt deo eē eq̄le. ḡ nō pōt cē alīq̄ iuſticia ei' ad altez. ¶ Ꝑ. phs. in. v. Ethicoꝝ dic̄: q̄ oñi ad ſeruū nō ē iuſticia. ſz deꝰ eſt oīm dñator. ḡ ei iuſticia nō ꝓpetit. ¶ Sz ꝯ ē q̄d in pſ. dr: iuſt' dñs et iuſticias dilexit. ¶ Ꝑ. dīe q̄d ē potiſſimū ē deo attribuēdū. ſz ſm pīm i. v. Ethicoꝝ: iuſticia ē pclariſſima vturū. ḡ maxie dz attribui deo. ¶ Ulteri' vī q̄ i deo ſm eādē rōem dicat bonitas et iuſticia: q̄ iuſticia ē vlter ois vt': vt pz p pīm i. v. Ethicoꝝ. ſz vtus vniuſcuiuſq̄ rei ē bonitas ipi': q̄ vtus ē q̄ bonū habentē facit: et op' ei' bonū reddit: vt pz i. ij̄. Ethicoꝝ. ḡ ſm eandē rōem dī iuſt' et bon'. ¶ Ꝑ. Dio. dic̄. i. viij̄. ca. de di. no. q̄ iuſticia laudat i deo inq̄tū oīb' ſm dignitatē diſtribuit. ſz diſtribuē oīb' hoc ad rōem bonitat' pti net: q̄ tot' cōicatōis dīna bonitas cā ē. ḡ iuſticia ⁊ bonitas dicūt i deo ſm eandē rōem. ¶ Ꝑ. bōitas ⁊ iuſtia magi ꝓueniūt i deo q̄ ꝓueniāt i creaturi. ſz i creaturi eadē vī eē rō bōitatis ⁊ iuſticie: niſi. n. ex h' ipō q̄ creata ſūt bōa iuſta eēnt: icōueniēt vidēt q̄ a deo bono oia eēnt bona et ab eo iuſto nō eēnt oia iuſta: ḡ i deo ſm eādē rōem dī bonitas et iuſtia. ¶ Sz ꝯ ē q̄d Boet' dic̄ in li. de hebdo. bonuz oñe ad eēntiā: iuſtū vo eē ad actū reſpicit. ſz eē et act' nō dicūt ſm eandē rōem i deo. ḡ nec iuſticia et bonitas. ¶ Ꝑ. gencris et ſpēi nō ē oino eadē rō. ſz bōitas et iuſticia ſe hñt vt gen' et ſpēs: vñ Boctius dic̄ in li. ò hebdo. bonū q̄dē ē generale: iuſtū autez ſpēale. ḡ nō ē eadē rō oino bōitatis et iuſticie. ¶ Ulteri' vī q̄ nō ſit eadē rō in deo iuſticie et vitatis: q̄ ea q̄ in nobis ſm ſpēm differūt: in deo differūt ſm rōem. ſz in nobis pōit vitas alia vt' a iuſticia ſpecie differēs: vt pz i. iij̄. Ethicoꝝ. ḡ et i deo ſcōm aliam rōem dī iuſticia et vitas. ¶ Ꝑ. generi et ſpēi nō eſt oino eadē rō. ſz vitas ſcōm Tullioz ē ſpēs iuſticie. ḡ vitatis et iuſticie nō ē eadē rō. ¶ Ꝑ. iuſticia cum ſit q̄l ſpēs bōitatis: vt ex aucte Boetij iducta pz ad affectū ptiet: vitas ār ad itellectū. ḡ vitas et iuſticia nō dicūt i deo ſcōm eādē rōem. ¶ Sz ꝯ ē quod i aucte pſ. q̄ h iducit: Uniuerſe vie oñi miſicordia ⁊ vitas: vitas ꝑ iuſticia expōit. ḡ ſūt idē ſcōm rōem.

¶ Ꝑ. iuſticia ꝓſiſtit i redditōe debiti. ſz deꝰ nō ē debitor nobis niſi ex pmiſſo: vt Anſel. dic̄. ḡ idem eſt deo reddē debitū q̄d ſoluē pmiſſū. cū' ḡ ex h' q̄ ſoluit pmiſſū dicat verax: ſcōz eādē rōez dicēt deꝰ iuſtus verax. ¶ Cōtra hoc dō: ad pmā q̄onem: q̄ iuſticia ꝑpe dīca eq̄litatē ꝓſtituit i acceptōib' et datiōib': vt pz p pīm i. v. Eth. Hoc ār ꝓtigit duplr. Uno mō ſcōz q̄ ꝓſtituit eq̄litas int' datē et recipiētē: vt. ſ. accipiēs tm̄ accipiat a date quātuz accipe dz: et i hoc ꝓſiſtit iuſticia ꝓmutatiua: vtpote q̄ mediū ponit i emptōib' et vēditōib' ⁊ oīb' retributōib'. Alio mō ſcōm q̄ ꝓſtituit eq̄litas int' duos recipiētes: ſcōz q̄ ꝓtigit ex h' q̄ vtq̄ eq̄lit' recipit ꝑ meritū: et i hoc cō ſiſtit iuſticia diſtributiua. Jn pma ḡ. ſ. ꝓmutatiua iuſticia req̄rit eq̄litas quātitatis: vt. ſ. tm̄ q̄ſq̄s accipiat quātū dedit ſcōm valorē. et iō int' illos in q̄b' ñ pt eē q̄ntitatis eq̄litas: ñ pt ꝑpe eē ꝓmutatiua iuſticia: ſic ē i ill' q̄z vn' ñ pt recopēſare aliq̄d equalēs bñficijs accepti ab alio: ſic fili' nō pt recopēſare aliq̄d equalis bñficijs pris a q̄ eē et nutrimētū accepit et diſciplinā: et iō q̄tūcūq̄z ꝛtribuit pri i obſequijs ñ ſit pfcā eq̄litas. vñ nec ꝑpe ſaluat ibi rō cōmutatiue iuſticie: ſz tm̄ aliq̄s mod' iuſticie ſaluari pt: iquātū fili' retribuit pri ſcōm modū ſuū ſic pr dedit ſcōm modū ſuū: vt loco eq̄l' q̄ntitatis ſumat eq̄litas ꝑportōis: ſz iuſticia diſtributiua nō req̄rit quantitatis equalitatem. ſed ꝑportionis tm̄. non enim oporteret vt diſtribuens omnib' eq̄liter diſtribuat: ſz vnicuiq̄z ꝑportiōaliē ſm ſuū mod̄: ſic ḡ rō diſtributiue iuſticie deo ꝑpe ꝓueire pt: iq̄tū. ſ. eq̄litatē ꝑportiōis ſeruat i coicatōe bonoꝝ ſuorum dās vnicuiq̄z ꝑportionabiliē ſm ſuū modū: vnde Dio. dic̄ i. viij̄. c. ò di. no. q̄ iuſtia laudat i deo iq̄tū oīb' ſm dignitatē diſtribuit. ſz iuſticia ꝓmutatiua p quā equalitas ꝓſtituit int' deū dātē et creaturā recipiētē deo ꝓpetē nō pōt ſm ꝑpam acceptiōz qz beneficia dei ſp excedūt meritū creature: ſed tm̄ ſeruat etiā ꝑportionis quedā equalitas inter deuz dantem et creaturam recipientē: inquantū ſcz ita ſe habet ad ſuā ſuperabundantiaz: ſicut creatura ad id quod cōpent ei ſm ſuam paruitatem. Et ſic etiam quidā modus ꝓmutatiue iuſticie inuenitur in deo reſpectu nature: ſicut inuenit inter patrē et filiuz. Et ſcōm hoc aſſignant duo modi diuine iuſticie: vnus inquantū reddit pro meritis. hoc eniz ad iuſticiam diſtributiuam ptinet: cuius eſt diſtribuere omnibus ꝑportionaliter ſcōm ſuam dignitatem. Alius mod' ſcōm q̄ facit id quod decet ſuā bonitatem: ſicut etiā dicit iuſtus in eo q̄ peccatoribus parcit: q̄ decet eū: hoc aūt ptinet ad modum cōmutatiue iuſticie: non quidem ſcōm qualitatez quantitatis ſeruate ſcōm q̄ requiritur in cōmutatiua iuſticia ꝑpie dicta: ſed ſeruate ſcōm equalitatem ꝓportionis: quia ſcz ita ſe habet deus ad id quod ſupabūdanē facit: ſicut creatura ad id in

quo deficit. Et fm hoc supabūdare, in bñficijs dī ei iustū inquātū ē ei ꝓportionatū et decēs. glo. sup illud Lor. iij. H. tāq̄ a dñi spū. vt ostēdēt talē gloriā dari q̄ sublimitati ꝓgruat dātis. Ad. j. ḡ dō: q̄ phs a deo ꝓcludit vtutes morales ꝑut determinātur circa materiā ciuilē sic̄ iusticia ē circa emptōes et vēditōes et dep̄sitōes et h̄moi: nō tn remouet p hoc q̄n iusticia possit eē i deo fm q̄ ē distributor natu: aliū bonoꝝ oīb̄ creaturis. Ad. ij. dō. q̄ tē perātia cōsistit circa passiōes innatas: iusticia autē circa ꝓmutatiōes opationū. ex q̄ ꝑz q̄ mātia tpantie nullo mō pōt deo ꝓuenire sic̄ mātia iusticie. Et ꝓterea tpantia dirigit respectū hoꝝ que sūt i tpato ſz iusticia respicit illud qđ ē extra: et iō nō est sile. Ad. iij. dō: q̄ iusticia nō sp requirit eq̄litatē inter dātē et accipiētē: nec sp eq̄litatē quātitatis: ſz sufficit q̄nq̄ eq̄litas ꝓportiōis: et iō nō ē incōueniēs si iusticia aliq̄ mō i deo ponat. Ad. iiij. dō: q̄ int dñm et seruū nō pōt eē iusticia ꝓmutatiua ꝑprie dēa. nō enī pōt aliq̄ eq̄litas fm quātitatem int eos cōstitui: cū totū qđ ē serui sit dñi: seruat tn aliquis mod' iusticie ꝓmutatiue ꝑut int eos inuenit eq̄litas ꝓportiōis. vñ etiā phūs. in. v. Ethi. distiguit dñatiuū iustū a iusto politico qđ est ꝑprie dēm. et per hunc etiā modū pōt eē iusticia dei ad creaturam. D. ij. q. dō: q̄ iusticia p̄supp̄it rōnem bōitatis i deo. bōitas enī iportat in deo rōez finis in q̄ ē plenissima perfectio. finis aūt mouet et efficiētē ad agēdū: vnō et bōitas dei mouet q̄dāmō ip̄m ad opandū: nō q̄dē vt ip̄e bōitatē acq̄rat: ſz vt bonitatem alijs cōicet: vt enī i ij. li. di. j. dēm ē: de' nō agit ꝑpt appetitū finis: ſz ꝑpt amorē finis volēs cōicare bonitatē suā quātū possibile ē et decēs fm ei' ꝑfectiōes creaturis largit. ſz iusticia dēmiat quendaz modū i istis cōicatōib' iquātū. ſ. i cōicādo eq̄litatē seruat. Et iō ꝑz q̄ bōitas et iusticia fm rōez dupl'r differūt. Prio q̄ bōitas ptinet ad ip̄az perfectōz nature dine fm quā hz rōez finis: ſz iusticia ptinet ad ip̄m cōicatiōis actū. Scdo q̄ bōitas etsi respiciat cōicatiōz vt ꝑncipiū: respic̄ tn cōicatōz i cōi nō determinās aliquē specialē modum: ſz iusticia dēmiat i ea spālē modū. ſ. eq̄litatis. Et has duas differētias Boet' trāgit i li. ō hebdo. dicēs q̄ bonū respicit entiā: ſz iustū actū. et itez: q̄ bonū generale ē: et iustū spāle. Ad. j. ḡ dō: q̄ q̄uis vir' faciat bonuz hñtē et op' reddat bonuz: nō tn ē eadē rō bōitatis et vtutis: q̄ virt' dī fm q̄ ē ꝑncipiū actōis: et tenet se ex pte cāe efficiētis: ſz bonū magis respic̄ rōem finis. Scd q̄ effect' dz eē fini ꝓportionat': et ex hoc efficiēs bōitatē sortit et act' ei': iō vir' q̄ hāc ꝓportiōnē importat cū sit dispositō perfecti ad optimū: vt dī i. vij. phys. dī facē bonū agētē et actū. Et siliter etiā iusticia siue accipiat vt vir' particular siue ꝑut ē idē q̄ oīs virt' se tenet ex pte efficiētis: tn fm q̄ virt' oīs est iusticia: etsi subiecto sit idē iusticia et vtus nō tn sūt idē rōne: vt i. v. Ethi. dī. vñ nullo mō sequ tur q̄ iusticia et bōitas sint eiusdē rōnis. Ad. ij. dō: q̄ distributōis ꝑncipiū et ē bōitas et iusticia: ſz diuersimode: q̄ bonitas ē sic̄ ꝑncipiū finale nō determinās specialē distributōis modū. ſz iusticia est sic̄ ꝑncipiū efficiēs determinās spālē modū distributōis: et iō etiā Dio. attribuit iusticie distributōnē fm dignitatē: ſz cōicatōnem absolute attribuit bōitati. Ad. iij. dō: q̄ de' vnicuiq̄ creature quā ꝑduxit in ēe aliquā perfectōz largit alias eē nō posſz et iō oīa dicūt bona iquātū sūt a bono: nō tn vnicuiq̄ coꝝ q̄ ꝑduxit i ēe dat q̄ sit actu fm illū spālē modū actiōis quē iusticia seruat: et iō nō oz q̄ oīa q̄ sūt a iusto deo iusta dicāt: et sic etiā nō seqūt q̄ sit eadē rō boni et iusti. D. iij. qōem dō: q̄ oīs eq̄litas p actionē aliquā cōstituta requirit aliquā regulā fm quā adeq̄tio fiat. vñ cū iusticia ꝓsistat i hoc q̄ eq̄litatē p suā actionē ꝓstituat i datōnib' et acceptionib': oportēt oēm iusticiā aliquā regulā habē fm quā adeq̄tio fiat. regule āt iusticie sūt rōnes in mēte ꝓstitute fm q̄s hō iust' eq̄litatē cōstituit: et iō q̄n et' actōnes ill' rōib' ꝓcordāt dī iusticiā seruare: q̄n āt discordāt dī iniuste agē. Et q̄ vitatis rō consistit i adeq̄tiōe rez ad intellectū: ide ē q̄ nomē veritatis trāsfert ad significādū adeq̄tionē operū iusticie ad rōnes iusticie: et hec ē vitas quā dicim' iusticie vitatē: et fm hoc ipsa iusticia idē qđ vitas ē: ſz tn iusticia dī fm eq̄litatē exterius ꝓstitutā: ſz vitas dī fm ꝓmēsuratōz exteriozis eq̄litatis ad rōnes q̄ sūt i mēte: et fm hoc vitas et iusticia eodē itellectu i deo accipiūt. Ad. j. ḡ dō. q̄ actiōes exteriores cōpant ad interiorē dispositiōem mētis dupliciter: vno mō vt signū ad signatū. Alio mō vt regulatuz ad regulā. et scdm vtrāq̄ ꝓpatōz ꝓmēsuratio exteriorū actionū ad interiorē dispositiōez mētis cōstituit vitatis rōez. vitas ḡ de q̄ philo. loq̄t i. iij. Ethi. cōsistit i ꝓmēsuratōe actionū ad mētē ꝑut sūt signa illi': ou. ſ. aliqs talē se exhibet i dictis et facti q̄l'ē interius. vñ hec vir' scdm ip̄m oppōit iactantie et simulatiōi: ſz vitas iusticie de q̄ loq̄mur fac ꝓmēsuratōnē scdm aliā ꝓpatōez actionū exteriorū ad mētē ꝑut. ſ. ꝓpāt ad eā vt ad regulā eq̄litatis i reb' ꝓstitute per act' iusticie. ſz q̄ nō solū eq̄litas ꝓstituta i reb' per act' nr̄os ſz etiā ip̄i act' nr̄i ꝓmēsurari debēt ratiōi q̄ ē i mēte: iō i hac ꝓmēsuratōe etiā alia vitas inuenit: scdm q̄ ip̄e opatōes sūt ꝓmēsurate mēti: et hec ē vitas vite q̄ cōsistit i h' q̄ vnusq̄sq̄ faciat scdm q̄ rō docet. Ad. ij. dō: q̄ vitas illa de q̄ Tulli' loq̄tur ē scdm ꝓmēsuratōz vocis ad rē. ꝑut. ſ. aliqs cōfitet i iudicijs scdz q̄ res se hz et seruat i facti scdm q̄ pmisit: et hec vitas ē ps iusticie. Ad. iij. dō: q̄ vitas q̄ ē i itellectu ē eq̄litas itellect' ad rē idifferēter siue sit p actū nr̄m ꝓstituta siue nō: et de hac nō loq̄mur ad pns. Et q̄ voces sunt signa itellect': ideo iuxta hāc vitatē sumit vitas doctrie q̄ distinguit ꝓ

veritatē iusticie

veritas enī doctrine in vītate enunciatōis consistit ꝓ̄t igr̄ colligi ex p̄dictis q̄ vitas ꝓma vno mō accipit ſm ꝓmensurationē intellect⁹ ad esse rei: et ſm hāc vītas doctrine accipit: Alio mō sc̄om ꝓmensurationē actionū nr̄arū ad intellectū rectū: ⁊ sic put ſūt signū ip̄ius nō ꝓsiderato damno vel lucro alic⁹ ē vītas de q̄ loquit̄ ph̄s diuisa ꝫ̄ simulationē et iactantiā: ꝓsiderato vo dāno vel lucro: ē vītas que ē ps iusticie quā tull⁹ ponit p quā seruat aliquis indemnis i iudicijs et ꝓfessionib⁹: vt vtraq̄ istarum vītatū reducat ad vītatē doctrine inq̄tū vtraq̄ cōsistit i quadā manifestatōe. put vo actiones nr̄e cōparant ad intellectū vt regulatū ad regulā sic ſm q̄ intellectus rectus ē regula actionū ē vītas vite: ſm vo q̄ est regula iusticie cēlitatis ꝓstituti in rebus ē veritas iusticie.

¶ D. Secūdum sic procedit: vī q̄ op⁹ dei dicat iustū ex hoc solo qō ē ei placituz. Anſel. enī in monol. dic̄ de deo loquēs: Jd solū iustū ē qō vis: et nō iustuz qō nō vis. g̈ ⁊c̄. ¶ D. Ro. ix. dī: An nō hz ptātem figul⁹ ex massa facē: aliud q̄dē vas i honorem: aliud i cōtumeliā. et loq̄t̄ de deo p silitudinē figuli. sz q̄cquid ex luto vult figul⁹ fieri iustū ē vt ex luto fiat. g̈ q̄cq̄d de⁹ vult i creatura fieri iustū ē vt fiat: et sic ex hoc solo dī aliq̄d eē iustū qō ē a deo volituz ¶ D. vbicūq̄ ē aliud iusticia q̄ voluntas: iusticia volūtatē restrigit ⁊ sic quodāmō ei resistit: sz nihil ē qō restringat volūtatē dei. vñ Matth. xx. An ñ licz mihi qō volo facē: nec aliq̄d etiā ei resistē p̄ōt: qz in p̄s. Oia q̄cūq̄ voluit fecit. Ro. ix. Uoluntati ei⁹ q̄s resistet. g̈ ip̄a ei⁹ volūtas ē ei⁹ iusticia: ex hoc g̈ aliq̄d ē iustū qō ē a deo volituz. ¶ D. Inobis nō ē idē opus nr̄m eē iustū: et a nobis eē volitū: ex hoc q̄ alicui debitores sum⁹ quib⁹ſi debitū reddē volumus iustū opus nr̄m nō eēt: sz de⁹ nulli ē debitor. g̈ opus ip̄i⁹ nō dī iustum nisi ex hoc q̄ ē ei placitum. ¶ Sz ꝫ̄ de⁹ dī iuste agē inq̄tuz reddit vnicuiq̄ ꝑ meritis: p̄s. Tu reddis vnicuiq̄ iuxta opa sua. sed volūtas dei nō ꝓcernit merita. g̈ nō ex hoc solo dī opus dei iustū qō ē ei placitū. ¶ D. op⁹ dei nō ex eodē dī op⁹ iusticie et opus misericordie. sz op⁹ misericordie ē opus volūtatis diue. g̈ nō ex hoc solo dī opus dei iustū qō ē ei placitū ¶ Lteri⁹ vī q̄ de⁹ nō possit p̄termittē aliq̄d eoꝝ q̄ ad iusticiam opis ei⁹ ꝓcurrunt: qz. ij. Timo. ij. Ille fidelis pmanet: se ip̄m negare nō p̄ōt. negaret ār seip̄m dic̄ glo. si dcā sua nō implēt. g̈ cū ex hoc dicat opus dei iustuz eē q̄ p ip̄m impleāt dei dcā: vī q̄ nō possit iusticiam sui opis p̄termittē. ¶ D. Ro. xj. sup illud. Contra naturā miseri⁹ es ⁊c̄. glo. De⁹ creator et ꝓditor oim rerū nihil ꝫ̄ naturā facit sic̄ nec ꝫ̄ seip̄m: sz sic̄ ip̄e ē ꝓditor naturarū: ita ip̄e ē cōditor et cā oīs iusticie. g̈ nihil p̄ōt facē ꝫ̄ ordinē iusticie i rebus cōstituz ¶ D. si posset ordinē iusticie i reb⁹ ꝓstitutū imutare. g̈ posset bonos dānare et malos p̄miare. sz hoc vī incōueniēs. g̈ de⁹ ordinē iusticie q̄ ē i reb⁹ nō p̄ōt imutare. ¶ Sz ꝫ̄: ordo iusticie redrit vt alic⁹ pro pcco puniat. sz de⁹ p̄ōt penā dimittē pcco debitam alias frustra rogaret vt debita nobis dimitteret. g̈ p̄ōt imutare ordinē iusticie ꝓstitutū in reb⁹. ¶ D. ordo iusticie i reb⁹ hūanis ē ꝓformis ordini rer̄ naturaliū. vñ iusticia hūana a iusticia rer̄ naturaliū trahit ſm ph̄os. sz de⁹ imutat q̄nq̄ ordinē rer̄ naturaliū ab eo statutū: vt pz in opib⁹ miraculosis. g̈ et p̄ōt ordinē iusticie in reb⁹ hūanis statutū imutare ¶ Lteri⁹ vī q̄ de⁹ nullū puniat nisi p pcco: qz vt dic̄ Hiero. q̄cquid patimur pcca nr̄a meruerūt. p passionē āt penā designat. g̈ ois pēa p pcco redd̄it ¶ D. sic̄ p̄miū hz se ad meritū ita pena ad pccm: sz p̄miū nō redd̄it nisi merito. g̈ nec pena nisi pcco ¶ D. pena ē q̄si medicia q̄dā: dū sz vel ip̄e q̄ p̄ūit p penā corrigit: vel alij q̄ ex hoc terrēt. sz hoc ñ eēt si pena etiā absq̄ pcco iferret. g̈ nō infert pena nisi p pcco. ¶ D. hūana iusticia a dina exēplat. sz ſm humanā iusticiā reputaret iūstū punire aliquē sine culpa. g̈ multo forti⁹ hoc ē incōueniēs dine iusticie. ¶ Sz ꝫ̄: Job grauissime punit⁹ fuit: sz pena ñ fuit ei inflicta p culpa: vt ſrequēt̄ dic̄ Greg⁹. g̈ ñ ſp de⁹ infert penā p culpa. ¶ D. infortūia q̄ i hoc mūdo accidūt cōia sūt bonis et malis: vt Aug⁹. dic̄ in li. de ci. dei. sz culpa nō ē vtriſq̄ cōis. g̈ aliq̄n pena infert sine culpa ¶ Lteri⁹ vī q̄ oñs agat iusti⁹ cuz vno q̄ cū alio: punitō enī ē op⁹ iusticie: sz magis punit vnū q̄ aliū. g̈ iusti⁹ agit cū vno q̄ cū alio. ¶ D. misericordia tpat vītatē iusticie. sz de⁹ misericordi⁹ agit cū vno q̄ cum alio. g̈ ⁊ iusti⁹. ¶ Sz ꝫ̄ iusticia cēlitas q̄dā ē. sz cēle nō suscipit mai⁹ et min⁹. g̈ de⁹ nō agit iusti⁹ cū vno q̄ cum alio. ¶ Rñdeo dō: ad. j. qōem q̄ iusticia ⁊ volūtas i deo idē sūt ſm rem: sz ſm rōnē iusticia aliq̄d supra voluntatē addit. s. ordinē dinis effectib⁹ ꝓueniētē: sc̄om q̄ vnū alij ꝓportionaliter adequat. Est. n. in reb⁹ causatis duplex ordo. Un⁹ ſm q̄ creatura ordinat ad deū. Alius sc̄om quē vna creatura dependet ab alia. noie igr̄ voluntatis nō exp̄mit nisi ordo ille q̄ ē creature ad deuz sz iusticia includit sil⁹ cū hoc ordinē qui ē creature ad creaturā: sic̄. n. igni i tali natura ꝓstituto debet vt sit sursū ꝓsiderato rer̄ ordie ad inuicē: ita etiaz culpe debet vt pūiat sc̄oz ordinē eūdē. vñ pz q̄ nō ex hoc tm̄ aliq̄d dī eē iustū qz ē a deo volituz: sz qz ē debitū alicui rei create sc̄oz ordinē create ad creaturā. nihil. n. alicui rei p̄t eē debitū nisi rōe sue nature vl ꝓditōis: nāe ār ꝓpetat rei cā ē dina volūtas et iō tot⁹ ordo iusticie originalr ad dinā volūtatē reducit. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ q̄uis oē qō de⁹ vult iustum sit: ñ tn̄ ex h⁹ iustū dī q̄ de⁹ illō vult vt ocñ ē. ¶ Ad ij. dō: q̄ luto ñ ē magis debitū q̄ ex eo formēt vasa nobilia q̄ igbilia: sz cū ex luto formatū ē vas nobile: nobilitati illi⁹ vasis ē debitū vt ad vsus cōueniētes deputet. Silr q̄ de⁹ talē creaturam ꝓducat q̄lē

voluerit:indrñs ē ad rōez iusticie:sz ꝙ aliq̄ nā ꝓduc
ta ei attribuat qō illi nāe ꝓpetit h' ad ei' iusticiā p'
tinet:et ꝯtrū ei' iusticie ꝛpugnaret:ꝛ silr indrñs ē q̄
tū ad iusticiā ei' vt det gr̄az vl nō det:cuz donū gre
ñ sit nāe debitū.sz posto gr̄az ꝓtulit q̄ ē merēdi ꝑn
cipiū:ad iudiciū ei' ptiet vt ꝑ meritis ꝑmia reddat
et sic ex suppositōe volūtat iusticia causat. ¶Ad
iij.dō:ꝙ illud qō ī volūtate includit i volūtatē nō
restrigit:ex hoc āt ipo ꝙ de' vult aliquā nāz facere
vult attribuē ei ea q̄ illi nāe cōpetūt:sic cū hō vult
finē ex hoc ipso vult ea q̄ sūt ad finē:et iō volūtas
dei neq; iusticia ei' restringit:neq; iusticie ei' resistē
pōt. ¶Ad.iiij.dō:ꝙ q̄uis de' nō sit debitor alicui
creature:tñ creature ꝑt eē aliq̄d debitū qō.s.requi
rit ad ipam ad hoc ꝙ exēplar dine sapie initet: et
h' debitū ꝓcernit iusticia cū dī de' aliq̄d iuste facē:
qō q̄dē magꝭ ptiet ad ordinē rei ad rē:ꝙ ad ordinē
rei create ad deū. ¶D.ij.qōem dō:ꝙ iusticie op'
pōt ꝙplr ꝑtermitti: Uno modo vt fiat ꝯ iusticiā
Alio mō vt fiat ꝑter iusticiā:cū.n.iusticiā dicat ꝑ
ꝓpatiōz ad altez:tunc ꝯ ordinē fit qñ ei subtrahit
qō ei debet:vl qō ꝓdito e' exigit:si āt aliq̄d ampli'
ei impēdat ñ ē ꝯ iusticiā:sz ꝑter iusticiā:qz ēt si ali-
cui rei aliq̄d nō debeat:nō tñ ill.' ꝑuato ē ei debita
vñ si aliq̄d ei exhibeat qō ñ debet nihil ꝯ ordinem
iusticie fiet:sic ꝑz ī eo q̄ alicui liberalit sua bōa cōi-
cat. Sz sic ꝓbs dic ī.v.ethi. Pro eodē ꝓputat min'.
de malo et pl' de bono. vñ slē sine ꝑiudicio iusticie
ꝑt aliq̄s de bōis suis pl' alicui cōferre ꝙ debeat:ita
sine ꝑiudicio iusticie ꝑt ei min' irrogari de pena ꝑ
pcō ī eū ꝓmisso ꝙ ei debeat.sz sic nō ꝑt sine iniuria
aliq̄s de bōis alteri' pl' alicui cōferre ꝙ ei debet:ita
nō pōt min' irrogare de pēa ꝑ pcō ꝓmisso ī altez
et iō iudex non pōt sine ꝑiudicio iusticie penas di-
minuere debitas ꝑ pcīs ī deū vl ī rē publicā ꝓmis-
sis:nisi forte ꝙten' viderit h' vtilitati rei publice ex
pedire:de' āt dñator bonoꝝ oim ē:ꝛ ī eū ois pcōr
peccat:vñ ipe pōt pl' ꝓferre de bōis ꝙ sit alicui de-
bitū:et min' inferre de mal:vel ēt penā totalr rela-
xare:nec i hoc ꝯ iusticiā:sz ꝑter iusticiā facēt. Sz si
alicui min' ꝓferret de bōis ꝙ ei debet:vl pl' pūret
ꝙ peccass:hoc ꝯ ordinē iusticie eēt:nec de' h' posss
loqndo de potētia ordiata:sic nō posset facē q̄n ei'
op' scōm ꝙ eē ptcipat eū imitaret:ex hoc enī ipso
aliq̄d alicui rei ē debitū scōm exigētiā sue ꝓditōis
qō sine i lo exēplar diuinū scōz ꝓpriā suā rōez imi
tari non pōt. ¶Ad.j.ḡ dō:ꝙ de' seipm negaret: si
creature nō ꝓferret qō ei debet scōz suā dispōnem
sic enī vitatē nō seruaret ī opez ꝓditōe vel guber
natiōe:nō āt seipm negat si aliq̄d ampli' creature
exhibeat ꝙ ei debeat vt dcm ē. ¶Ad.ij.dō:ꝙ de'
etsi nihil faciat ꝯ nāz:tñ fac aliq̄d ꝑter nāz:inq̄tuz
scz fac aliq̄d ī nā ad qō nō sufficiūt vires nāe. Silr
ēt etsi nō faciat aliq̄d ꝯ iusticiaz:pōt tñ aliq̄d ꝑter
iusticiā facē. ¶Ad.iij.dō:ꝙ dānare ꝑtez cui ex
bñficio grē sibi collate sal' debet esse ꝛtū iusticie:
vñ hoc deus nō pōt loquēdo de potētia ordinata
sz saluare iudā non eēt iusticie ꝛtū.sz ꝑter eā vt pz
ex dictis:sz tñ eēt ꝛtū ei' ꝑsciētie ꝛ dispōni q̄ ei eter
nā penā pauit:vñ iusticie ordo nō impedit q̄n pos
set saluare iudā. sz impedit ordo ꝑscie et dispōnis
eterne. ¶D.iij.qōem dō:ꝙ pena de sui rōe semp
importat aliq̄d nociuū:ex hoc aūt ē aliq̄d nociuū
ꝙ ꝑ ipm sꝫtrahit aliq̄d bonū:inī bōa āt hoīs q̄dā
dā sūt ꝑ se loqndo ei bōa:q̄ sūt bōa hoīs ī eo ꝙ hō
q̄dā āt sūt bōa ꝛz ordiez ad ista bōa:sic tpalia bōa
vñ ista itātū sūt bōa iq̄tū ad illa spūalia bona sūt
hōi adiumēto:si āt impediāt: ex hoc nō sūt ei bo-
na:sz mala:vñ etiā phus ī.vij.Ethic.dic: Q; bona
fortuna ē iudicāda scōm ꝓpatōnē ad vtutē ꝓput ad
iuuat vel impedit eā. Pati ḡ detrimētuz ī spūalib'
bonis sp malū nō ē.sz pati detrimētū ī bonis tpali
bus qñq; q̄dē est bonū:qñq; vo malū. Malū q̄dē
ē scōm ꝙ impedit ab opatōe vtutis ꝛ psecutōe spi
ritualis boni. Sz bonū ē scōz ꝙ adiuuat ad vtutē
siue ad ꝓsecutionē spūalis boni:sic exercitiū corpa
le vtile ē ad corpalē fortitudinē acq̄rēdaz. Et qz vt
dcm ē pena a nocēdo dī:iō detrimētū ī spūalibus
bonis sp pena ē.sz detrimētū ī tēpalib' bonis qñq;
q̄dē nō ē pena:sz medicia ꝑficiēs ad salutē:sic ama
ritudo potōis nō ē pena.sz medela corpalis sanita
tis. Sz tñ qz nā nr̄a talis ē vt ad pfectionē spūalis
boni ꝑ tpaliū detrimēta oporteat puenire: ex cul
pa pcī venit ꝙ tota nā viciata ē:nec tali medicina
op' erit qñ vuln' pcī pfecte erit curatū: cuz hō ad
vltimū finē spūalis pfectōis pueniet. Uñ dō:ꝙ pe
na ꝓpe loquēdo nūq; dat nisi culpe: sz tñ id qō cō
tingit eē penale.s.detrimētū tpaliū bonoꝝ ī statu
vie aliqñ infert hōi absq; culpa pcedēti ī psona: q̄
uis ñ absq; culpa pcedēti ī nā. sz p' hāc vitā cessan
te spūali pfectu nlīm detrimētū ēt ī corpalib' aliq̄s
sine culpa sustinebit:qz tūc absterget de' omnē la-
chrymā ab oculis scōr. Apoc.xx.sz ī spūalib' bonis
null' detrimētū sustinet:neq; ī hac vita:neq; ī futu-
ra sine culpa psone. ¶Ad.j.ḡ dō:ꝙ Dicro. loqt
generalit de merito pcī actual et origiat pcedente
vel ī psona vel ī nā. ¶Ad.ij.dō:ꝙ aliqō bonum
alicui exhibet nllo merito pcedēte sic ꝓma gr̄a:nō
tñ hz rōez ꝓmij:vñ nō ē incōueniēs si aliqō maluz
iferat alicui nlla clpa pcedēte:qō ñ hēat rōez pene
sz potī' medicie ꝓmouēt ad bonū. ¶Ad.iij.dō.ꝙ
pēa ñ solū dī medicia ex h' ꝙ rtrahit a malo terrē-
do de q̄ ēt obiectō ꝓcedit.sz ēt iq̄tū ꝓmouet ad bo
nū exercitādo et abstrahēdo hoiem ab amore tpa
liū:vñ rō ñ seq̄t. ¶Ad.iij.dō:ꝙ ēt nlla culpa ꝑce
dēte sine ꝑiudicō hūane iusticie aliq̄d pēale alicui
ifert:vt vl exercitatō iuuenib':vl medicia ifirmis:
vñ nō ē incōueniēs si h' idē fiat scōz iusticiā diuinā
D.iij.qōem dō:ꝙ actō cū sit media inī agētē ꝛ
effectuz:ex vtraq; pte modificari pōt.cū ḡ q̄rit:an
de' iust' cuz vno agat ꝙ cum alio:si hoc referat ad
actōnē ꝓput exit ab agēte.cū iusticia sua q̄ cū oībus

iuste agit sit vna ⁊ iuariabilis nō agit iusti' cū vno q̄ cū alio: si āt referat ad actōz put imiat ad effcm sic ēt dici nō pōt q̄ cū vno iusti' agat q̄ cū alio: eo q̄ op' aliq̄ō dī iustū ex hoc q̄ ē ꝓportional'r adeq̄tū: eq̄litas āt siue q̄titatis siue ꝓportōis ē eiusdem rōnis i mīmis et i magnis. eadē eni ꝓportio q̄ ē inē duo et vnū ē inē. xx. et. x. ⁊ eq̄litas eadē q̄ ē inē vnū et vnū ē inē centū et cētū: et iō nō pōt eē vnū opus alīo iusti': dūmō vtrūq; sit iustū: eadē eni iustīcia seruat dū mala reddūt ꝓ mal' ⁊ bona ꝓ bonis: siue sint pua: siue sint magna. Sz tn̄ qr i nobis nō req'rit ad vtutē vt sp mediuz attingam'. sz suffic q̄nq; iuxta mediū eē ꝓpt difficultatē inuētionis medij: vt dī i. ij. Ethic. Inde ē q̄ apud nos vn' alio iusti' agē dī: scōm q̄ magis vel min' accedit ad mediū nō p'uenīēte vtroq; ad ipm. sz ipe de' cui sūt note oīa rez mēsure: sp i sua opatōe ad mediū indiuisibile ptingit: vñ nllo mō iusti' cū vno q̄ cum alio agit.

¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ punitō nō ē effect' iustīcie inq̄tuz h' mōi. sz iq̄tū ē culpe ꝓportiōata: sz g̈ a deo iferat maioz pena vl' miōz: sp tn̄ ex ei' iustīcia scōm eādē ꝓportionē infert. ¶ Ad. ij. dō: q̄ misericordia respicit absolute diuinū effectū nō ꝑcernēdo aliquā ꝓportionē vl' eq̄litatē i ipo. vñ scōm maiorem vel miorē misericordie effectū: dī misericordi' agē cuz vno q̄ cū alio si hoc referat ad actionē scōm q̄ determiat ad effectum: nō āt si referat ad eā scōm q̄ exit ab agēte: qr ipe vna et iuariabili misericordia cum oib' misericordiī agit: nec tn̄ sequit ꝓpter hoc q̄ aliquo mō cū vno iustius agat q̄ cū alio. effect' eni misericordie nō est contra iustīciam: sed preter eam vt ex p̄dictis patet.

D tertiuz sic proce

dit: vī q̄ ex diuina iustīcia nō inferat pcōrib' pena eīna. pena. n. nō dz excedē culpā: Deut'. xxv. Scōm mēsurā delicti erit et plagaz mod'. sz culpa ē tpal. g̈ pena nō dz eē eīna. ¶ D. duoz peccatoz mortaliū vnū ē alio mai'. g̈ vnū dz maiori pena q̄ alterz puniri. sz nlla pena pōt esse maioz q̄ eīna: cū sit infinita. g̈ nō cuilibet pcō mortali debet pena eīna: et si vni nō debet nlli debet: cuz eoz nō sit distātia infinita. ¶ D. a iusto iudice nō ifert pēa nisi ad correptionē. vñ. ij. Ethic. dī q̄ pene sunt q̄dā medicie. sz q̄ impij i eternū puniāt hoc nō ē ad correctionē eoz: nec aliq̄z alioz: cū tūc nō sint futuri alij q̄ p hoc corrigi possint. g̈ scōz diuinā iustīciā nō iferf p pcīs pena eīna. ¶ D. oē q̄d nō ē ꝓpt se volitū nlls vult nisi ꝓpt aliquā vtilitatē. sz pene nō sūt a deo ꝓpt se volite: nō. n. delectat i penis. cū g̈ nlla vtilitas possit accidē ex pene ppetuatōne: vī q̄ ppetuā penā ꝓ pcco nō inferet. ¶ D. nihil q̄d ē p accīs ē ppetuū: vt dī. j. celi et mūdi. sed pena est eoz q̄ sūt p accīs cū sit ꝑ nāz. g̈ nō pōt eē ppetua. ¶ D. iustīcia dei hoc req'rē vī vt pcōres ad nihilū rediganf: qr p igratitudinē dī aliqs bñficia acceptā amittē: inī ceīa āt dei bñficia ē etiā ipm eē. vñ vī iustū vt pcco q̄ ingrat' deo existit ipz eē amittat sz si i nihilū redigāt eoz pena nō pōt eē ppetua. g̈ nō vī eē ꝓsonū dine iustīcie vt pcōres ppetuo pūiant. ¶ Sz ꝑ ē q̄d dī Matth. xxv: Jbūt hi. s. pcōres in supplīciū eternū. ¶ D. sic se hz p̄miū ad meritū ita pena ad culpā. sz scōm diuinā iustīciaz merito tpali debet p̄miū eternū: Joh. vj. Oīs q̄ videt filiū et credit i eū hz vitā eternā. g̈ et culpe tpali fz diuinā iustīciaz debet pena eīna. ¶ D. scōm phm in. v. ethic. Pena taxat scōm dignitatē ei' in quem peccat. vñ maiori pena punit q̄ peccauit alapa ꝑncipem q̄ aliū quēcūq;. sz q̄cūq; peccat mortaliter: peccat ꝑ deū cui' ꝑcepta transgredit: et cui' honoze alī qñ aliōs imptit dū i alio finē ꝓstituit: maiestas aūt dei ē infinita. g̈ q̄cūq; mortaliꝛ peccat dign' ē infinita pena: ⁊ ita vī q̄ iuste pro pcco mortali aliqs perpetuo puniat. ¶ Rñdeo dō: q̄ cū pena duplicē hēat q̄titatē. s. scōm intensionē acerbitatis: et fm durationē tpis: q̄titas pene rñdet q̄titati culpe fm intēsionē acerbitatis: vt scōm q̄ grauī' peccauit fm h' grauior pena ei infligat. vñ Apoc. xviij. Quātum gl'ificauit se et in delicijs fuit tātū date ei tormētuz et luctū. Nō āt rñdet duratio pene durationi culpe vt dic Aug'. xxj. de ci. dei: Nō. n. adulteriū quod i momēto tpis ꝑpetrat: momētanea pena pūit etiā scōm leges hūanas: sz duratio pene respicit dispositionē peccātis. qñq; eni ille q̄ peccat in aliq̄ ciuitate: ex ipo pcco efficit dignus vt totaliꝛ repellat a societate ciuitatis: vel p exiliū ppetuū: vl' etiā p mortē: qñq; vo non reddit dign' vt a societate ciuiū totaliꝛ excludat: ⁊ iō vt possit eē ꝓuīēs mēbrū citatī pena ei ꝓogat vl' breuiat scōm q̄ ei' expedit correctionē vt i ciuitate cōueniēt et pacifice viuē possit. Jta etiā scōm iustīciā diuinā aliqs ex pcco dignus reddit penitus a ciuitatis dei ꝓsortio ſepari: q̄d fit p oīme pccm q̄ qs ꝑ charitatē peccat: q̄ ē vinculum vniēs ciuitatē p̄dictā: ⁊ iō p pcco mortali q̄d ē contrariū charitati aliqs i eīnū a societate scōz exclusus eīne pene adūcit: qr vt Aug'. i li. p̄dcō dic. q̄ ē de ciuitate ista mortali hoies supplicio ꝑme morti hoc ē de illa ciuitate imortali hoies supplicio scde mortis auferre. Quā aūt pena quā ciuitas mūdana infligit ꝓpetua nō reputat: hoc ē p accīs inq̄tum hō nō ꝓpetuo manet vl' inq̄tū etiā ipsa ciuitas deficit. vñ si hō in ꝓpetuū viuēt: pena exiliꝫ ⁊ seruitutis q̄ p legē hūanā inferūt in eo ꝓpetuo pmanēnt Qui vero hoc mō peccāt vt tn̄ nō reddant digni totaliꝛ ſepari a sancte ciuitatis cōsortio sicut peccātiū venialiū: tāto eoz pena erit breuior vel diuturnior: q̄to magis vel min' purgabiles erūt scōm q̄ eis pcca vel plus vl' min' inheserūt: q̄d in penis h' mūdi et purgatorij fm diuinā iustīciā seruat. Jnueniunt etiā et alie rōnes a scis assignate quare iuste p pcco tpali aliqui pena eterna puniant. Una est. quia peccauerūt cōtra bonū eternū ouz ꝓtēpserūt

vitam eternam: & hoc est quod Aug⁹. in li. p̄dicto dicit: Factus ē malo dignus eterno: q̄ hoc i se permit bonū quod esse posset eternū. Alia rō ē quia homo i suo eterno peccauit: vñ Greg⁹. dicit in .iiij. dial. q̄ ad magnā iusticiaz iudicātis ptinet vt nūq̄ careāt supplicio qui nūq̄ carere voluerūt peccato Et si obȝciat q̄ quidā peccātes mortalit̄ ꝓponunt vitā suā in melius q̄nq̄ cōmutare: & ita scōm hoc nō eēnt digni eterno supplicio vt vī. Dicēdū ē scōz quosdā: q̄ Greg⁹. loquit̄ de volūtate q̄ manifestat p opus: qui enī in pcēm mortale ꝓpa voluntate labit: se ponit i statu a quo eruī nō pōt nisi diuinitus adiutus: vñ ex hocipso q̄ vult peccare: vult ꝓsequēter ꝑpetuo i peccato manere. homo enī ē spūs vadens. s. i pcēm et nō redīēs p seipm: sicut si aliq̄s se in foueā p̄ȝceret vñ exire nō posset nisi adiut⁹: posset dici q̄ in eternū ibi mancre voluerit q̄tūcunq̄ aliud cogitaret. Uel pōt dici et melī⁹ q̄ ex hocipso q̄ mortaliṫ peccat finē suū i creatura ꝓstituit: & q̄ ad finē vite tota vita ordinat: ió ex hocipo totam vitā suā ordinat ad illud pcēm et vellet ꝑpetuo in pcēo pmanē si hoc sibi esset impune: & hoc ē quod Greg⁹. xxix. moral. sup illō Job. xl. Extiauit abyssum quasi senescentē: iniqui ió cū fine dcliquerunt q̄ cū fine vixerūt: voluissent quippe sine fine viuē vt sine fine potuissent in iniquitate pmanē: nā magis appetūt peccare q̄ viuē. Pōt et alia rō assignari q̄re pena pcī mortalis sit eīna: q̄ p eā ꝯ deū qui ē infinit⁹ peccat. vñ cū nō possit cē pena infinita p intensionē: q̄ creatura nō ē capax alicuī⁹ qualitat infinite: requirit̄ q̄ sit saltē ouratōe infinita. Et & quarta rō ad hoc idē: q̄ culpa manet in eternum: cū culpa nō possit remitti sine gr̄a quā hō nō pōt post mortē acq̄rere: nec oz pēa cessare q̄diu culpa manet. ¶ Ad. j. ℊ dō: q̄ sic iā dictū est: pena nō oz adequari culpe scōm q̄titatē ouratiōis: vt vī etiaz scōm leges hūanas accidē. Uel dō. sicut Greg⁹. soluit: q̄ q̄uis culpa sit actu tpalis tñ volūtate ē eīna vt iā expositū ē. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄titat: pcī rndet q̄titas pene scōm intensionē: et ió pcēoꝝ mortaliū inequaliū erūt pene inēq̄les intensiōe: cēq̄les aūt ouratiōe. ¶ Ad. iij. dō: q̄ pene q̄ inflīgūt his q̄ a ciuitatis societate nō penitus cȝcuīt: sūt ad correptiōz eoꝝ ordinate. sz ille pene p quas aliq̄ totaliṫ a societate ciuitatis extermināt: nō sūt ad correctōz eoꝝ pñt tñ cē ad correctionē et tranq̄llitatē aliorū q̄ i ciuitate remanēt: et ita dānatio eīna impiorū est ad correctionē eoꝝ q̄ nūc sunt i ecclesia: nō enim pene sūt ad correctionē qñ inflīgūt sz etiā qñ determinātur. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ impioꝝ pene i ꝑpetuū ouratur nō erūt oīno ad nihilū vtiles: sūt enī vtiles ad duo. Primo ad hoc q̄ in eis oīna iusticia cōseruat q̄ est deo accepta ꝓpter seipam: vñ Greg⁹. iij. dial. Omipotēs de⁹ q̄ pius & miseroꝝ cruciatu ñ pascitur: q̄ aūt iust⁹ ē ab iniquoꝝ vltiōe i ꝑpetuū nō sedat. Scō ad hoc sūt vtiles: vt de his electi gaudeant dū i his dei iusticiā ꝓtemplāt: et cū hoc se cuasisse ꝯgnoscūt: vñ psal. Letabit̄ iust⁹ cū viderit vindictā. et Esa. vltimo: Erunt sz impij vsq̄ ad satietatē visionis. s. scis: vt glo. dicit: et hoc ē q̄ō Greg⁹. dicit i. iij. dial. Jnicq̄ omes eīno supplicio deputati sua q̄dē iniq̄tate puniūt: tñ ad aliq̄d ardebūt. s. vt iust⁹ oēs et i deo videāt gaudia q̄ pcipiūt: et in illis pcipiāt supplicia q̄ euaserūt: q̄tenus tāto magis in eīnū oīne gr̄e se debitores cē cognoscāt: quanto in eternū mala pūiri ꝓspiciūt q̄ ei⁹ adiutorio vicerūt ¶ Ad. v. dō: q̄ q̄uis pena p accns rndeat aīe: tñ p se rndet aīe culpa infecte: et q̄ culpa i ꝑpetuū in eo manebit: ió etiā pena erit ꝑpetua. ¶ Ad. vj. dō q̄ pena rndet culpe ꝓpe loquēdo scōm inordinatō nē q̄ inuenit i ipa et nō scōm dignitatē ei⁹ in quem peccat: q̄ sic cuilibet pcēo reddēt pena infinita intensiōe: q̄uis ℊ ex hoc q̄ aliq̄s peccat ꝯ deū qui est actor eēndi mereat ipm cē amittē: ꝓsiderata tñ ipius act⁹ inordinatōe nō debet ei amissio eē: q̄ esse p supponit ad meritū et demeritū: nec p inordinatō nē pcī eē tollit vel corrūpit: et ió non pōt eē debita pena alic⁹ culpe ꝑuatio eē. ¶ Questio. ij.

Deinde queritur d misericordia dei. Et circa hoc q̄runt tria. ¶ Primo vtz i deo sit ponē misericordiā. ¶ Scōo de effectu ipsius. ¶ Tertio vtz misericordia dei patiatur penas damnatoꝝ esse perpetuas.

Ad primuz sic proce dit: vī q̄ i deo nō sit misericordia. Sicut enī dicit Dama. Misericordia ē ꝓpassio de alienis malis. sz ꝓpassio nō cadit i deū. ℊ nec misericordia. ¶ P. misericordia miseriā respicit. sed quāto aliq̄s ē magis pcēor tāto magis est miser: q̄ puerbioꝝ. xiij. Miseros facit pplos pcēm. ℊ si deus ē misericors quāto aliq̄s ē magis pcēor tāto magis ei ꝓuidebit: q̄d vī absurdū. ¶ P. misericordia incliat misericordē ad alienā miseriā repellendā. ℊ misericors nec alij miseriā infert: nec inferri pmittit si fieri pōt. sz de⁹ aliq̄s inducit in miseriā pene et pmittit eos incidē i miseriā culpe. ℊ cū ipse sit oīm potēs nō erit misericors. ¶ Sz ꝯ est q̄d in psal. dr Miserator et misericors dns. ¶ P. sic de⁹ aliquos punit: ita et aliq̄b⁹ parcit: est enī ꝑstabilis sup malicia: Joel. ij. sz ex hoc q̄ punit ponim⁹ i deo iram q̄uis ira sit passio. ℊ & ex eo q̄ parcit dr dici misericors: q̄uis misericordia i nobis sit passio. ¶ Tertius vī q̄ in deo scōm eandē rōnem dicat bonitas & misericordia: ꝓstat enī q̄ de⁹ gentiles ex sola misericordia liberauit: Ro. v. Hēt̄es āt sup misericordia honorare deū. sz ꝓuersionē gentiū aplus attribuit diuine bonitati. Ro. xj. Uide bonitatez et seueritatem dei. in eos qui ceciderunt seueritatē: in te autē bonitatem. ℊ bonitas et misericordia eiusdem sūt

rõnis in deo. ¶ D. ꝓncipia ꝑ effectus cognoscũtur ſz idẽ ẽ effect' miſericordie et bonitatis. ſ. ꝓuidẽ mi nus hñtib'. g̃ eadem ẽ rõ vtriuſq;. ¶ D. miſericor dia ẽ q̃dã vtus. ſz vtus ẽ bõitas vtuoſi. g̃ miſericor dia inquãtũ h' mói bonitas q̃dã ẽ: ⁊ ita vĩ eadẽ rõ vtriuſq;. ¶ Sz ꝑ q̃cũq; ſunt vni' rõnis: ſunt etiaz vni' ambit'. ſz bonitas et miſericordia nõ ſũt vni' ambit': qz bonitas dĩna cõicat oĩbus creaturis in q̃tũ a ꝓmo bono ſũt oĩa bona: miſericordia ãt nõ inuenit in oĩb' creaturis vt oẽs miſericordes dicãt g̃ bõitas et miſericordia nõ ſũt eiuſdẽ rõnis. ¶ D. miſericordia nõ eẽt: niſi eẽt miſeria. ſz bonitas eſſe poſſz etiã nll'a miſeria exñte: qz bonuz nõ depẽdet a malo: ſic nec habit' a ꝓuatione. g̃ miſericordia et bonitas i deo nõ ſũt vni' rõnis. ¶ Lteri' vĩ q̃ op' dĩne miſericordie ad attributũ potẽtie reducatur qz op' dei ad illud attributũ reducit qõ maxime ꝑ ipm manifeſtat. ſz op' miſericordie maxie manife ſtat dei potẽtiã. vñ i collecta dr: De' q̃ oĩpotẽtiaz tuã parcẽdo maxie et miſerẽdo manifeſtas. g̃ miſe ricordie op' ad oĩpotentiã reducit. ¶ D. diuina miſericordia maxie manifeſtat i iuſtificatiõe impĩ ſz ma' ẽ iuſtificare impiũ q̃ creare celũ et terrã: vt dicit Aug'. g̃ cũ creatio ad potẽtiam reducat: vĩ q̃ et miſericordie op' ad potentiã dei reduci debeat. ¶ Sed ꝓ vĩ q̃ reducat ad attributũ ſapie: qz ipſe nõ miſeret paſſiõe ſz iudicio: iudiciũ ãt ad ſapiam ptinet. g̃ et miſericordie op' ſapie ẽ attribuendum. ¶ D. miſericordia facit miſeriã alic' quodãmõ eẽ i eo q̃ miſeret. ſz miſericordie nr̃e nõ pñt eẽ in deo niſi ꝑ cognitionẽ. g̃ miſericordia ad cognitõem ſeu ſapiam dei ptinet. ¶ Sz ecõtra vĩ q̃ ao bonitatẽ qz Sapie. xj. ponit ꝓ rõne miſericordie amor diui nus: dr enĩ: Parcis oĩb' qm̃ tua ſunt q̃ amas aias ſz amor ad bonitatẽ ptinet. g̃ miſericordia bõitati ẽ attribuẽda. ¶ ñdeo dõ ad. j. qõem q̃ ex hoc hõ dr miſericors: qz miſeriã alteri' ſuã facit: qõ q̃dem ꝓtingit q̃tũ ad duo. Prio q̃tuz ad hoc q̃ ipſe quo dãmõ ex aliena miſeria afficit inq̃tuz ꝓpatit patiẽ ti. Scõo ſcõm quandã reputatiõez: qz miſeriã ꝓxi mi reputat q̃ſi ſuã: et exinde mouet ad repellendũ ei' miſeriã ꝑ bñficiũ: ſic repelleret ſuã. De' aũt nll'o mõ miſerie ꝓticeps eẽ põt. vñ ſcõm ꝓmũ modum miſericordia in eũ nõ cadit: ſz ipe hoc mõ ſe hz in repellẽdo miſerias alioz: ſicut ſe hz hõ i repellẽdo miſeriã ſuã: ſicut enĩ hõ i repellẽdo miſeriã alic' cõ ſiderat hois vtil tatẽ cui' repellit miſeriã: ita et de' ꝑ ſua bñficia repellẽs noſtrã miſeriã ñ ordiat hoc ad ſuã vtilitatẽ ſz ad nr̃az: vñ inq̃tũ nr̃a miſeria ẽ q̃ſi ſua ſcõm reputationẽ quandã ipi' q̃ eã repellit ſic dr miſericors et miſereri: et ꝓpt̃ hoc cõit dr q̃ ñ ẽ i eo miſericordia ſcõm paſſionẽ ſz ſcõm effectuz: q̃ tñ effect' ex affectu volũtatis pcedit: q̃ non ẽ paſſio ſz ſimplex volũtatis act'. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ Dama. diffinit miſericordiã put ẽ paſſio i nobis inuẽta: ⁊ ꝑ hũc modũ deo nõ ꝓpetit. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ miſeri cordia i nobis paſſio q̃dã ẽ: nll'a aũt paſſio ẽ lauda bilis niſi ſcõz q̃ rõne regulat: vñ i nobis miſericor dia nõ ẽ laudabilis niſi ſcõm q̃ ſeq̃t ordinẽ rõnis: nihil enĩ qõ i nobis ſit tranſfert i deũ niſi eo mõ q̃ i nobis ẽ laudabile: et iõ miſericordia i deo ẽ ſcõm rõem ſapie ipi': vñ nõ dr q̃ ex hocipſo q̃ aliqs eſt magis pcõr maiorẽ effectuz miſericordie ꝓſeq̃t: ni ſi ſcõm q̃ ẽ i diua ſapia ordinatũ. ¶ Et ꝑ hoc pz ſolutio ad tertiuz: qz hõ miſericors nõ repellit alie nã miſeriã q̃tũcũq; põt. ſz q̃tũ recta rõ permittit. Silr et de' repellit nr̃am miſeriaz ſm ordinẽ ſapie ſue: et iõ inducit miſeriã pene q̃buſdã: et permittit q̃ſdã incidẽ i miſeriã culpe. ¶ D. ij. qõnem dõ: q̃ rõ miſericordie ⁊ bonitatis differunt i trib'. Prio i hoc q̃ miſericordia reſpicit iminũ a q̃: ſz bonitas magis ĩminũ ad quẽ: ille enĩ cui de' bñficia largit ſit de deficiẽte ꝑfectus: bonitas g̃ reſpicit cõicatiõez ꝑfectionis: qz bonũ ẽ diffuſiuũ eſſe ſz miſericordia re ſpicit remotionẽ defect'. Secũdo i hoc q̃ miſeri cordia ꝓprie loquẽdo ptinet ad ꝓuidẽtiã diuinã q̃ bona ſua cõicat creaturis rõnalib' tm̃: reſpicit enĩ miſeriã q̃ cũ ſit cõtraria felicitati: nõ põt eẽ niſi rõ nalũ creaturarũ q̃z ẽ felices eẽ. ſz bonitas reſpicit ꝓuidentiã diuinã reſpectu q̃rũlibet rerũ. Tertio i hoc q̃ miſericordia importat quãdã aſſimilatiõez ꝓuidẽtis ad eũ cui ꝓuidet: inq̃tũ ꝓuidens alterius miſeriã q̃ſi ſuaz reputat: et iõ miſericordia eſſe nõ põt niſi i natura intellectuali: q̃ habz exterminati onem miſerie aliene. ſz bonitas hz ordinẽ ad cõica tionẽ ſimplicit': vñ cuilibet creature q̃ hz ꝑfectiõez cõicabilẽ bonitas ꝓuenire põt. Põt et q̃rta differẽ tia aſſignari: qz miſericordia remouet debituz ab eo cui ꝓuidet: nõ enĩ dr miſericordit dari alicui qõ ei debet. ſz bonitas nõ remouet debiti ratiõem ab eo cui aliquid dat: vnõ bonitas ſe habz cõit ad lar gitionẽ iuſticie et miſericordie. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ ñ ẽ incõueniẽs ꝓuerſionẽ gentiũ et bonitati diuine ⁊ miſericordie etiã attribuẽ q̃uis rõne diuerſa vt ex dictis pz. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ miſericordia ſe hz ex ad ditione ad bonitatẽ quodãmõ vt patz ꝑ pdicta: et iõ oñe op' qõ ẽ miſericordie ẽ etiã bonitatis: ſz nõ econuerſo. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ miſericordia q̃uis ſit bonitas q̃dã: tñ quedã ſup rõem bonitatis addit: et ſm hoc nõ ẽ oñino eadẽ rõ bonitatis et miſeri cordie: ſic nõ ẽ oñino eadẽ rõ hominis et animal'. ¶ D. iij. qõez dõ: q̃ oñe op' diuinũ ex potẽtia ſa pietia et bonitate ꝓcedit: ſed tñ op' aliquod appro priat potẽtie ſapie vel bonitati ſm q̃ i eo mirabi lius apparet id qõ ptinet ad aliquod ꝑdictorũ at tributorz: potẽtia aũt importat abſolutã ratiõem principij aliq̃d ꝓducẽtis. ſz ſapie ẽ ordinare: vñ ad ſapiam ptinet mod' ꝓducẽdi rẽ quo aliq̃d ordina te in eẽ ꝓducit. ſz bonitas q̃ hz rõnem finis reſpicit motiuũ ad ꝓducendũ: et iõ in ope creatiõis i quo admirabile reddit hoc ꝑcipue q̃ res i eſſe ꝓducte ſunt manifeſtat maxime diuina potẽtia. ſed i ope

gubernationis quo res ordinate disponunt: redditur ipe ordo rez admirabilis: et io sapie attribuit sz opus recreatois admirabile reddit ex ipo motiuo: qz no ex opibus iusticie q fecimus: sz ppter suã bonitatẽ saluos nos fecit: vñ attribuit pcipue bõitati: z qz ex hoc aliqd dr misericordit eẽ factuz qõ no ex debito oat: sz ex bonitate largientis: io opus misericordie inq̃tum h' mõi bonitati appropriat.

¶ Ad.j.g dõ: q deus dr parcẽdo et miserẽdo suã omnipotentiã maxie manifestare: nõ tã q ad substantiã facti q̃ quo ad licẽtiaz faciẽdi. ille eni qui ẽ alicui superiori ptãti subiectus nõ põt licite dimittẽ penas a superiori ptãte pstitutas. ex hoc g q' penas dimittit et supra debitũ largit: oñdit q ipse ex ppria ptãte et auctẽ oia opat: z q ipe nõ ẽ superiori ptãti subiectus: sz q̃tũ ad substantiaz facti pcipue manifestat bonitas i parcẽdo: z io opus misericordie bonitati ẽ attribuendũ. ¶ Ad.ij. dõ: q iustificare impiũ dr magis q̃ creare celũ et terrã inq̃tuz ad nobilius eẽ pducit ds p iustificationẽ q̃ p creationẽ: vel inq̃tuz i creatõe nõ ẽ aliqd qõ repugnet creanti cũ sit ex nihilo: sic in iustificatiõe repugnat iustificãti inordiata volũtas: vñ q̃uis opus iustificationis potẽtiã manifestet: spẽaliꝰ tñ cõmẽdat bonitatẽ inq̃tũ ipa ẽ sola q ad iustificandũ mouet cũ ex pte iustificãdi magis inueniat q̃ iustificatõni repugnet. ¶ Ad.iij. dõ: q lz misericordia iudicio dirigat: nõ tñ eẽ misericordie psistit in iudicio sz magis in volũtate: et io magis appropriat bonitati q̃ sapie. ¶ Et similiter dicendũ ad quartũ de cognitõne: qz illa pexigit ad volũtatẽ repellẽdi miseriam i qua ratio misericordie completur.

D secundũ sic pro

Cedit: vr q' dr nõ sp misericordiã exhibeat in hoc q punit citra cõdignũ et remunerat vltra meritũ: qz Apoc. xviij. Quantũ glorificauit se et in delicijs fuit: tantũ date illi tormẽtuz et luctũ. et Matth. vij. In qua mẽsura mẽsi fueritis remetiet vobis. g vr q scõm mensurã meriti vt delicti sit mẽsura pene vel põmũ: et ita nõ sp punit circa cõdignũ: nec remunerat vltra meritũ. ¶ D. Apoc. xviij. dr: Duplicate ei duplicia scõz opa ei'. et Esa. xl. Suscepit de manu dñi duplicia p oibus peccatis suis. et sup illud psal. Ex vsuris et iniqtate tc. dicit glo. Plus exigit i pẽis q̃ pmissũ sit i culpis. g vr q ñ puniat citra cõdignũ: sz magis vltra. ¶ D. pueri baptizati liberati sũt ab omni pcõ. g nõ sũt debitores alic' pene: sz tñ frequẽter mlte pene eis diuinitus in hac vita infligũt: vt febres et h' mõi. Nec põt dici q ad eoz vtilitatẽ cedãt: cũ qñq; moriãt añq̃ ad adultã etatẽ pueniãt. g vr q nõ puniat sp citra ꝓdignũ. ¶ D. peccato originali nõ debet alia pena q̃ carẽtia visiois diuine. sz hac pena puniũt pueri nõ baptizati q in pcõ originali decedũt. g vr q nõ sp puniat citra ꝓdignũ. ¶ D. illõ qõ põt aliter eẽ nõ eẽt asserẽdũ q sp ita se habeat. sz deus põt aliqñ seruare modũ iustitie vt scõz cõ dignũ puniat: hoc eni nõ ẽ ꝓ potẽtiã ordinatam. g nõ ẽ asserendũ q sp puniat citra ꝓdignum. ¶ D. sapie. vj. dr: Exiguo ꝓcedit misericordia: potentes potẽter tormẽta patiẽt: et Jaco. ij. Judiciũ sine misericordia ei q nõ fecit misericordiã. g vr q potẽtes et imisericordes nõ puniãt citra ꝓdignũ. ¶ Sz ꝓ est qõ dr in psal. Nõ fm pcca nra fecit nobis: neq; scõm iniqtates tc. ¶ D. ppriũ nõ derelinqt id cuius ẽ ppriũ. sz deo ppriũ ẽ misereri: vt dr in collecta Deus cui ppriũ ẽ misereri sp et parcẽ. g sp miseret. sz hoc nõ eẽt nisi põmiũ pferret vltra meritũ: z mala citra ꝓdignũ. g vr q ita sp accidat. ¶ Lteriꝰ vr q nõ i omni ope dei misericordia et vitas ꝓiungãt qz opus creatiõis nõ psupponit aliqd. sz opus qõ ẽ scõm iustitiã psupponit debitũ: op' autẽ quod ẽ scõm misericordiã psupponit miseriã. g i ope creationis nõ ꝓueniũt iustitia z misericordia. ¶ D. cõuertere gẽtes et quertẽ iudeos sũt diuersa opa. sz i ꝓuersiõe gentiũ vr fuisse sola misericordia: i saluatiõe ãt iudeoz iustitia: p id quod dr Ro. xv. Dico ihm xpm mistz fuisse circũcisiõis ad ꝓfirmandas pmissiões patz. gẽtes aũt sup misericordia honorare deũ. g nec i omni ope oñi ẽ misericordia et veritas. ¶ D. ibi nõ vr eẽ iustitia vbi vn' p pcco alterius punit. sz de' qñq; punit vnũ p pcco alteri': sic p pcco Layn maledicti' ẽ chanaan. Hen. ix. z p peccato dauid pcussus ẽ pplus. ij. Reg. vlt. g vr q non sp iustitiã et misericordiã i ope seruet. ¶ D. ibi ñ vr seruari iustitia vbi nullũ meritũ pcessit: cũ iustitia debituz respiciat. sz i impio q iustificat nullum meritũ pcessit. g nõ vr iustitia aliq̃ i impũ iustificatiõe. ¶ D. iustitia nunq̃ reddit equalib' nisi eq̃lia sz de' q̃q; equalib' ineq̃lia tribuit: añ eni q̃ iacob et esau nati essent aut aliqd boni vel mali egissent oino equales erãt: et tñ vni pparauit gloriã z alteri penã: vt pz Ro. ix. silr cũ aaron et filij israel peccassent equaliter i idoli adoratiõe: Aaron nõ ẽ punitus cũ pplis punit' fuerit: vt pz Exo. xxj. g vr q nõ in oibus iustitiã seruet. ¶ D. hoc vr eẽ iniustuz vt meliori min' det de bonis z magis de mal. sz bona tpalia aliq̃ abundãti' dant a deo mal' q̃ bonis: z pene q̃q; magis inferũt bonis q̃ mal. g vr q nõ i omni ope suo iustitiã seruet cũ mia. ¶ Sz cõtra Aug'. dic in li. de ꝓcordia euãgelistaz: Deus q̃ res hũanas curat iuste et misericordit curat: vt nec pcludat misericordia iustitiã: nec iustitia misericordiã excludat. g vr q i omni ope dñi iustitia z misericordia pueniãt. ¶ D. nõ magi differt i deo iustitia et mia q̃ potẽtia bõitas et sapia. sz oẽ op' potẽtie ẽ op' sapie et bõitatl. g vr q silr oẽ op' iustitie sit misericordie et ecõuerso. ¶ Lteriꝰ vr q i ope dei pncipalior sit iustitia q̃ mia. qz vt dr Hebr. x. Horrẽdũ ẽ icidẽ i man' dei viuẽt. sz h' ñ eẽt si misericordia pncipalior i ei' ope eẽt. g iustitia magi i ope dei

ꝑncipat q̄ miſericordia. ¶ D. Illud qđ eſt ꝑpꝰ in quolibet genere ē ꝑncipalius. ſz iuſticia vī eē ꝑor q̄ miſericordia: qr miſericordia ex iuſticia naſcit: vt dicit Anſhel. i mono. g iuſticia ꝑncipalioꝛ ē in ope dei q̄ miſericordia. ¶ D. Illud qđ ineſt alicui ſcđz ſe ꝑncipali ei ꝓuenit q̄ qđ ꝓuenit ei ſcđm alterꝫ. ſz ſic dic Anſhel. in monol. Parcendo mal' iuſtus es ſcđm te et nō ſcđm nos: ſicut miſert' es ſcđm nos ⁊ nō ſm te. et ſic miſericordia cōpetit deo ſm nos: ſz iuſticia ſm ſeipm. g ꝑncipalioꝛ ē in ope dei iuſticia q̄ miſericordia. ¶ Sz ꝯ eſt qđ dī Jaco. ij. Superexaltat aūt miſericordia iudiciū. i. ſupponet miſericordia in iudicio: vt glo. dicit. Et in pſal. Miſeratōes eius ſup oīa opa eius. g miſericordia ꝑncipaliꝰ ē i ope dei q̄ iuſticia. ¶ D. Illud qđ ē ꝑꝓriū alicui ꝑncipalius ei ꝓuenit q̄ id qđ eſt alienuz ab eo. ſz ꝑꝓrium opus dei ē miſereri et parcē. ſz opus punitiōis ē alienū ab eo: vt pz Eſa. xxvij. g miſericordia ꝑncipalioꝛ ē in ope dei q̄ iuſticia. ¶ Rñdeo dđ. ad primā qōem q agēs ⁊ patiēs ſp debēt ſibi ꝓportionaliter rñdere: ita q hoc mō ſe habeat agēs ad actionem ſicut patiēs ad paſſionē: ea autē q ſūt incālia nō habēt ſimilē ꝓportionē niſi ad inequalia: ſicut enī ſenarius ē maioꝛ quaternario: ita et ternarius cuius ouplū ē ſenarius ē maioꝛ binario cui' ouplū ē quaternarius. Et inde ē q qñcūq agens excedit patiēs: oportz q actio excedat paſſionē: ſic videm' in oībus agētibus cāuocis: qr patiēs nō recipit eſſe ctū totū actiōis: dans autē ſe hz ꝑ modū agentis: ⁊ recipiens ꝑ modū patientis: et iō qñ dans ſuperexcedit recipientē: cōueniēs ē vt datio excedat illam receptionē q ē ꝓportionata recipiēti: et iō cū deus ſit excellētiſſimus datoꝛ ꝓpter abundātiā ſue bonitatis oportz q ſp eius datio in bonis ſuperexcedat receptionē q eſt ꝓportionata recipiēti: ꝑ eodē autē cō putant min' malū ⁊ maius bonū: vt dī i. v. Ethic. et iō deus ſp dat vltra ꝓdignū de bonis ⁊ ſp mala pene irrogat citra ꝓdignū. ¶ Ad. j. g dđ: q q̄tum et tantū nō importāt equalitatē q̄titatis. ſz ꝓportionis i aucte inducta. Pene aūt ꝓportio ad culpaz pōt itelligi duplr: vel i generali vel i ſpēali. In gnāli qdē vt q peccauit pūiat: et q ml'tū peccauit ml'tū pūiat. In ſpēali aūt duplr: vel accipiēdo ꝓportōez pene ad culpā ſm debituz culpe abſolute: vl' ꝑſup poſita mitigatōe dine miſericordie q aliqđ ꝺ pena remittit. primo igit et tertio mō nunq̄ de' pūit circa ꝓdignū: qr ſp peccātes multū multuz punit: nec aliqđ de pena dimittit q ꝑ' mitigationē dine miſericordie remanet. Sed q̄tū ad 2m modu ſp punit aliqđ citra ꝓdignū: qr nō tātū punit qs q̄tuz ꝑ culpā meruit. Uel dđ: et meli' q eq̄litas iſta ꝓportiōalitatis ē: nō eq̄litatis: et attēdēda ē nō ſm ꝓpatiōez pene ad culpā. ſz ſm ꝓportionē duoꝝ peccātiū ad duas penas: vt ſcz q pl' peccauit pl' puniat: ⁊ ſcđm q excedit i pcō ſic excedat i pena: et ſic etiā intelligēde ſunt oēs auctes q vidēt eq̄litatē culpe et pene demōſtrare. ¶ Ad. ij. dđ: q duplicitas illa pene ñ intelligit ſm exceſſū pene ad culpam i duplo. ſz qr hō i duob' puniet. ſ. i aia ⁊ corpe. Qđ aūt dī q pl' exigit i penis q̄ ꝓmiſſū ſit i culpis: intelligēdū ē q̄' tū ad tpis durationē: qr ꝑ delectatōe momētanea infligit pena eīna: duratio aūt pene nō ꝓportionat durationi culpe: ſz magis intēſio pene rñdet enormitati culpe: vt pz ex ſupra dctis. ¶ Ad. iij. dđ. q peccatū originale ſeq̄t duplex pena. Una ſm q ē infectiuum pſone: et ſic ē pena ei' carentia viſionis dine. Alia ſm q ē vitiū nature: et ſic ſequunt ip̄m pene q̄ ex principio nature cauſant: vt moꝛs q̄ cauſat ex ꝓprietate ꝓncipioꝝ nāe: et alia h' mōi q̄ ad mortem ordināt: vl' q ex deordiatōe ꝓncipioꝝ nāe ꝓſequūtur: vt febris et h' mōi. dico g q baptiſm' mūdat ꝑſonā: ſz nō curat nām. qđ pz ex hoc q ꝑ actū nature baptiçat' originale trāſmittit in plē: et iō ꝑ baptiſmū abſoluit puer baptiçat' a reatu mortis eterne q̄ ē carētia viſiōis dine: manet tn adhuc reat' mortis tpalis et alioꝝ h' mōi q̄ ex pcō nāe cōſequūt: q̄ q̄uis ad vtilitatē illi' ꝑſone nō cedāt ſi ultra etatem pfectaz decedit: qr his paſſiōib' nō meret: cedit tn i vtilitatē alioꝝ q̄ ſūt ei cōformes i nā: qr et pene h' mōi pcēm nāe cōſequunt. ¶ Ad. iij. dđ: q ꝑ pcō originali ſm rigorē iuſticie nō ſolū debet nāe ꝑ pēa carētia viſiōis dine: ſz etiā ip̄' annihilatio: et iō ex hoc ip̄o q ꝓſeruāt pueris nō baptiçat's nālia bōa citra ꝓdignū puniunt. vñ Eſa. xlij. Miſericordie oñi q nō ſum' ꝓſumpti. ¶ Ad. v. dđ: q ſic potentia dei hz ordinē ad ei' iuſticiā: ita etiā hz ordinem ad ei' miſericordiaz: vñ q̄uis nō repugnet potentie ſm q ordinat ad iuſticiā nihil de pena dimittē: repugnat tn potētie ſm q ordinat ad miſericordiaz: et ſic de potētia ad miſericordiā ordiata hoc deus nō pōt. ¶ Ad. vj. dđ: q imiſericordes nō ꝓſequūt miſericordiā totaliť a pēa liberātē: ꝓſequūt tn miſericordiā aliqđ de pēa relaxātē. Silr etiā ſi potentes ſint mali nō ꝓnt excuſari ꝑ infirmitatē: q qñq excuſat a toto: ſic et ꝑ eā exigui. i. totaliť infirmi excuſant. ¶ D. ij. qōem dđ: q opatio dei ē q̄i mediū inē deū opantē et ip̄m op' opatū. oē aūt mediū ꝑticipat quodāmō cū vtroq extremoꝝ: et iō i opatione dei oportz aliqđ inueniri ex pte ip̄i' dei operātis et ex pte opati ad qđ opatio tminat. ex parte q̄dē opantis exigit vt ſit ſupabundātia i collatiōe bonoꝝ et i diminutōe maloꝝ cū ipſe de' ſit excellētiſſim' opatoꝛ vt dictū ē: ⁊ i hoc ꝓſistit dina miſericordia. ex pte aūt opati req̄rit receptio q̄ fit ſm ꝓportionē recipiētis: et in hoc rō iuſticie ꝓſiſtit: et iō oportz q i oñi dina opatiōe aliqđ miſericordie et aliqđ iuſticie ſueniat: nec iuſticia miſericordie repugnat: qr miſericordia nō ē laudabilis niſi ſit ſm rōnem rectā q̄ ē regula iuſticie ſiue ſm ordinē ſapie i dīs: nec miſericordia repugnat iuſticie: qr clargiri aliqđ ſupra debitū de bonis: vel citra debitū de malis nō ē ꝯ iuſticiā. ſz ꝓter eā vt ex dictis pz: et iō

nec imensitas misericordie excludit iusticiã a diui no ope: nec imensitas iusticie misericordiã. ¶Ad ſ.g dõ: q iusticia vt ex dictis pz qñq; ꝓsistit in retri butione meritoꝝ: et sic iusticia in creatiõe nõ con sideraf: qñq; vo iusticia ꝓsistit in ꝓdecẽtia oine bo nitatis: z sic nõ ꝑsupponit aliq̃d ex pte recipientis sz solũ ex pte dei: z sic põt eẽ iusticia i ope creatõis iustũ ẽ eni vt vnaq̃q; res hoc mõ cẽ habeat quõ ꝑ ordinatũ ẽ a sapia dina. Silr et misericordia duplr dr. Uno mõ fm q repellit miseriã ꝓcedẽtẽ non ex debito: et sic nõ põt eẽ misericordia i ope creatiõis Alio mõ cõit fm q sine debito tollit q̃cũq; defect' et sic i ope creatiõis ẽ misericordia: q; maximũ de fectũ de' creãdo remouit. ſ. nõ esse: z hoc ex gratui ta volũtate fecit nõ aliq̃ debito ꝓstrict'. ¶Ad.ij. dõ: q aplus vtit tali mõ distinctõis: q; aliq̃s mod' iusticie fuit i saluatiõe iudeoꝝ q̃ nõ fuit i ꝙersiõe gentiũ. ſ. impletio ꝓmissoꝝ q̃ fuerũt ꝑ ꝓphetas iu deis z nõ gentib' repromissa a deo. Sz tñ i vtrisq; saluatio hũit et iusticiã z misericordiã: iusticiã aũt q̃ ẽ scõm decentiã oine bonitatis: decuit eni vt de' rõnalẽ creaturã ñ totalit pdẽt quã ad beatitudinẽ fecit: misericordiã vo q; i neutris merita ꝓcesserũt q̃ ad hoc sufficerẽt: scõz illud Titi. j. Nõ ex opib' iusticie q̃ fecim' nos z̃. ¶Ad.iij. dõ: q sicut dicit Aug'. sup illud Josue vij. Filij israel ꝓuaricati sũt z̃. In penis eẽis nũq̃ vn' punit ꝑ alio. sz in tpali qñq; vn' punit ꝑ alio: cui' rõ põt esse triplex. Una ẽ q; pena eẽa nõ infligit alicui ad ꝓfectũ patiẽtis: sz ad vindictã culpe: sz pena tpal' qñq; iſert ad ꝓfectũ patiẽtis. vñ sic qñq; aliq̃s sine culpa punit tpa li pena: ita etiã qñq; aliq̃s punit ꝑ pcco alt'i ad ꝓfectũ sui et alioꝝ: vt scz videat q̃tũ vn' debeat eẽ so licitus ꝑ alio ne cadat i pcco: exq̃ ꝑ pcco vn' tota congregatio tpalit punit: et vt etiã oñdat q̃ fugiẽdũ sit pccm qõ ita grauit punit vt vno delinq̃nte plu res puniãt. Scõa rõ põt eẽ: q; q̃tũ ad tpalia vnus hõ ẽ res alteri': sic fili' ẽ q̃dã res ꝑris: et iõ qñq; fili us punit tẽpaliter ꝑ pcco ꝑris: et seru' ꝓ pcco dñi: sz q̃tũ ad bonũ aie q̃libet gerit ꝓsonã ꝓpriã: Ezech. xviij. Oẽs aie mee sũt. Tertia ratio ẽ quã assignat Greg'. q; qñq; aliq̃s ẽ ꝓticeps culpe alterius: sic ex culpa subdit oꝝ qñq; ꝓmittit ꝑlati cadẽ in pccm et ita nõ ẽ mirũ si ꝑ pccis ꝑlatoꝝ subditi puniunt: sic.ij. Reg. vlt: Dauid peccãte pplus est punit'. vñ hoc nõ ẽ oine iusticie ꝙtrarium vt vn' qñq; ꝑ pcco alteri' puniat: nec tñ ex hoc dz sumi exemplũ in iu dicio humano vt vn' puniat ꝑ alio vt Aug'. dicit q; hõ nõ põt scire ꝓfectũ ꝓueniẽtẽ ex pena tpali si cut hoc de' infallibiliter cognoscit. ¶Ad.iiij. dõ: q i iustificatiõe impij seruat aliq̃s mod' iusticie q̃ est scõz ꝓdecẽtiã oine bonitatis: vel etiã scõz exhibitõ nẽ ꝓmissi vt hĩ in glo. sup illud ꝑsal. Ut iustificer i sermonib' tuis z̃. De' eni hoc ꝓmisit vt pccoribꝰ veniaz petẽtib' venia largiret. ¶Ad.v. dõ: q nõ ẽ iusticia si de eo qõ neutri ẽ debitũ eq̃lib' ineq̃lit de tur: sic pz Matth. xx. in ꝑabola de laboratibus in vinea: q̃ lz ineq̃liter laborassent: ẽ redditũ eq̃le ꝓmi um. eo eni q; aliq̃s liberaliter dat qõ põt dare vl' nõ dare: nihil differt q̃ ad iusticiã q̃tũcũq; det. Dico g̃ q; oib' hoib' ex merito ꝓpriũ pcci debet pena eter na: sz q; aliq̃ liberẽt hoc ẽ ex sola dina liberalitate posset eni oẽs iuste dãnare: et iõ nlla est iniusticia si aliq̃s eligat et aliq̃s reprobet: in qb' tñ nlla differẽ tia meritoꝝ ꝓcessit. Aaron aũt punit' fuit q̃uis ñ pena manifesta: sic et ppls: in signũ q; plati nõ de bẽt puniri manifeste sz occulte ꝓpt scãdalũ vitãduz Pena aũt aaron dr fuisse i ipso et filijs ei' q; i sacri ficio vitule rufe imũdi efficiebãt: vt hr Nume. xix Aug'. tñ i glo. Exo. xxxij. hoc occulto dei iudicio ascribit: qui q̃busdã pcit ad tpus vt i meli' ꝓmutẽ tur alijs pũitis. ¶Ad.vj. dõ: q hoc q; meliorib; mĩ' dat de bono tpali et qñq; pl' de malo in eoꝝ ꝓfectũ cedit q̃tũ ad spũale bonũ qõ ẽ simplr hois bonũ: bona eni tpalia nõ sũt simplr hois bona ni si scõz q; organice deseruiũt ad spũale bonũ. Quõ aũt hoc cedat i ꝓfectũ spũal' boni supra ostensũ ẽ.

¶D.iij. qõem dõ: q illud qõ ẽ formale i vnoq̃q; ẽ excellẽti' in eo: q; ꝑ formã mã ꝓplet. In q̃libz aũt actiõe illud qõ ẽ ex pte agẽtis ẽ q̃si formale: illud aũt qõ ẽ ex pte patiẽtis vel recipiẽtis ẽ q̃si male. Dictuz ãt ẽ supra q; misericordia i oĩi ope oino resultat ex pte ipsi' dei q̃ supabũdat i bono. sz iusticia ex p te recipiẽtis q̃ recipit scõz suã ꝓportionẽ: et iõ i q̃li bet ope oino supeminet misericordia iusticie sicut mãli forale: et hoc ẽ qõ i psal. dr: Miseratões eius sup oĩa opa ei'. ¶Ad.j. g̃ dõ: q dr cẽ horrẽdũ in cidẽ in man' dei viuẽtis non ꝓpt remotionẽ miseri cordie relaxantis aliq̃d de pena: sz ꝓpt pene inimi nabilitatẽ: vel etiã ꝓpt remotionẽ resistẽtie: q; eius ire nemo resistere potest: cum sit omnipotens: nec ab eo fugẽ: cum sit vbiq; pñs: nec coraz eo fallacit se excusare: cũ oia sciat. ¶Ad.ij. dõ: q Anshel. lo quit nõ de iusticia q̃ attẽdit ꝓportionẽ creature: vl hũana merita: sz q̃ attẽdit solã decẽtiã bonitat dr uine: ex tali eni decẽtia misericordia nascit: nõ aũt loqt de iusticia scõm q; respicit debitũ ex pte crea ture. ¶Et silr etiã ẽ dicendũ ad.iij.

¶D tertium sic ꝓcedit: vr q; ꝑ diuinã misericordiã dis pena termiet tã hoim q̃ ẽt demonũ: q; Sap. xj. Misereris oĩm dñe q̃m oia potes. sz int oia etiã demões ꝓrinẽt q̃ sũt dei creature. g̃ z demonũ pẽa finiet. ¶D. Ro. xj. Lõcluſit de' oĩa sub pcco vt oĩm miseret. sz de' demones sub pcco ꝓcluſit. i. sub pcco ꝓcludi ꝓmisit. g̃ vr q; etiã demonũ q̃ns misereat. ¶ꝑ. sic dicit Anshel. in li. cur de' hõ: nõ est iniustũ vt de' creaturã rõnalem quã fecit ad beati tudinẽ oino ꝑire sinat. g̃ vr q; cũ q̃libz creatura rõ nalis creata fuerit ad beatitudinẽ nõ eẽ iustum vt oino ꝑire ꝓmittat. ¶Sz ꝓ ẽ qõ dr Matth. xxv.

Jte maledicti in ignē eternuz q̄ patus ē diabolo et angelis eius. g̈ eternaliē puniēt. ¶ D. sicut boni angeli effecti sunt bti p̄ p̄uersionē ad deū: ita mali angeli effecti sunt miseri p̄ auersionē a deo. si g̈ misia malox angelox q̄nq; finiat: et britudo bonorū si nē hēbit q̄d ē incōueniēs. ¶ Lteri' vī q̄ dina misericordia nō p̄mittat saltē hoies in eternū pūiri: quia Gen. vj. dī: Nō p̄manebit spūs me' i hoie i eternū q̄ caro ē. et accipit ibi spūs p̄ indignatōne: vt p̄z p glo. ibidē. cū igr̄ indignatio dei nō sit aliud q̄ eius pena non puniēt eternaliē. ¶ D. charitas scōx in pūti hoc facit vt p̄ inimicis exorēt. sz tūc hēbunt p fectionē charitatē. g̈ tūc orabūt p̄ inimicis dānatis sz orones eox eē casse nō poterūt: cū sint maxime deo accepti. g̈ p̄cibus scōx dina misericordia q̄nq; dānatos a pena liberabit. ¶ D. hoc q̄d de' penaz eternā dānatox p̄dixit ad ꝓphetiā ꝓmiatōis ptiet sz ꝓphetia ꝓmiatōis nō sp̄ implet: q̄d p̄z p hoc q̄d dcm̄ ē de submersiōe Ninive: q̄ non fuit subuersa sic̄ p̄dictū fuerat p̄ ꝓphetaz: q̄ ex hoc etiā ꝓtristat' fuit. g̈ vī q̄ mlto ampli' p̄ dinā misericordiaz comminatio pene eīne ꝓmutabit̄ i mitiorē sniaz: q̄n in nulli' tristiciā sz in oīm gaudiū cedē poterit. ¶ D. ad hoc facit q̄d i psal. dī: Nūq̄d in eīnuz miserebit̄ de'. sz ira dei ē ei' punitō. g̈ de' in eīnū hoies nō puniet. ¶ D. esa. xiij. sup illud: Tu āt piect' es ⁊c. dicit glo. Etsi oēs aie aliq̄n habebūt requiē: tu nūq̄. loquēs de diabolo. g̈ vī q̄ oēs aie hūane aliq̄n req̄em habebūt a penis. ¶ Sz p̄ ē q̄d dī Matth. xxv. sil' de electis et reprobis: Jbūt hi i suppliciū eternū iusti āt in vitā eternā. sz inconueniēs ē ponē q̄ iustorū' vita q̄nq; finiat. g̈ inconueniēs ē ponē q̄ reprobo rū' supplicīū terminet. ¶ D. sic dic̄ Damas. hoc ē hoīb' mors q̄d angel' casus. sz angeli p' casū irrepa biles fuerūt. g̈ et hoies sil'r p' mortē: ⁊ sic dānatox supplicīū nūq̄ termiabit̄. ¶ Lteri' vī q̄ saltē xp̄ia nox pēa p̄ dinā misericordiā termiet: q̄ Mar. vlt. dī: Qui credideri ⁊ baptiçatus fuerit saluus erit sz h' ē oīm xp̄ianox. g̈ oēs xp̄iani finaliē saluabūt. ¶ D. Job. vj. dī: Qui manducat carnē meā et bibit meuz sanguinē hz vitā eīnā. sz hoc ē cōis cib' et pot' xp̄ianox. g̈ oēs xp̄iani finaliē saluabūt. ¶ D. j. Cor. iij. Si cui' op' arserit detrimentū patiet ipse āt salu' erit sic tn̄ q̄si p̄ ignē. et loq̄t de illis i q̄b' fuit fundamētū nīdei xp̄iane. g̈ oēs tles finaliē saluabūt. ¶ Sz p̄ ē q̄d dī. j. Cor. vj. Iniq̄ regnuz dei n̄ possidebūt. sz q̄dā xp̄iani sūt iniq̄. g̈ n̄ oēs xp̄iani ad regnū dei puenient. ¶ D. ij. Pet. ij. dī: Melī erat eis viā vitatis nō cognoscē: q̄ p' agnitā retroire ab eo q̄d traditū ē illī scō mādato. sz illi q̄ viā vitatis nō cognoscūt eīnaliē punient. g̈ et xp̄iani q̄ ab agnita retrocesserunt. ¶ Lteri' vī q̄ illi oēs q̄ opa miseri cordie faciūt nō puniēt eīnaliē. sz soli illi q̄ opa misericordie negligunt: Jacobi. ij. Judiciū sine miseri cordia fiet ei q̄ nō fec̄ misericordiā. et Matthei. v. Bti misericordes q̄m misericordiā ꝓsequēt. ¶ D. Matth. xxv. p̄ōit diſceptatio dn̄i cum electis et reprobis. sz illa diſceptatio non ē nisi de opib' miseri cordie. ergo solū p̄o operibus misericordie omissis aliqui eternaliter punientur: ⁊ sic idē q̄d p̄ius.

¶ D. Matth. vj. dī: Dimittite nobis debita nr̄a sic̄ et nos di. de. no. et seq̄t: Si eni dimiseritis hoīb' ⁊c. g̈ vī q̄ misericordes q̄ alijs pc̄a dimittunt: ipsi venia pc̄ox ꝓsequāt: et sic nō eternaliter punient. ¶ D. j. thimo. iij. sup illud: Pietas ad oia valet. dic̄ glo. Ambro. Dis sūma disciplie xp̄iane i misericordia et pietate ē: quaz aliq̄s sequēs si lubricum carnis patiatur sine dubio vapulabit n̄ tn̄ p̄bit: si q̄s aūt solū exercitiū corpis habuerit phennas penas patiat. g̈ illi q̄ insistūt opib' misericordie q̄ peccatis carnalib' detinēt nō i eīnū puniēt: et sic idem q̄d p̄. ¶ Sed p̄ ē q̄d dī. j. Cor. j. Neq; fornicarij neq; adulteri regnuz dei possidebūt. sz mlti q̄ se exercēt in opib' misericordie sūt tales. g̈ nō oīs misericordes ad regnū eternū pueniēt: et ita aliq̄ eoruz eternaliē puniēt. ¶ D. Jacobi. ij. dī: Quicūq; totā legē seruauerit: offenderit āt i vno fact' ē oīm re' g̈ q̄cūq; seruat legē q̄ ad opa misericordie et negligit alia opa: reatum de trāsgressiōe legis īcurrēt et ita eternaliē puniet. Rīndeo dō: ad. j. q̄nem q̄ error Origenis fuit vt Aug'. xxj. de ci. dei dic̄: q̄ demones q̄nq; p̄ dei misericordiā liberādi sūt a pēis Sz iste error ab ecclia ē reprobat' ꝓpt̄ duo. Prio q̄ mānifeste aucti scr̄pture repugnat: q̄ hz Apoc. ix. Diabol' q̄ seducebat eos missus ē in stagnū ignis ⁊ sulphuris vbi bestia et pseudo ꝓphete cruciabunt die ac nocte in scla scloz. p̄ q̄d in scr̄ptura significari eīnitates ꝓsueuit. Scdo q̄ ex vna pte dei miseri cordiā nimis extēdebat: et ex alia pte nimis eaz coartabat: eiusdē eni rōnis eē vī bonos angelos i eterna beatitudie pmanē: et malos angelos in eternuz puniri: vñ sic̄ ponebat demones ⁊ anias dānatox q̄nq; a pena liberādas: ita ponebat angelos ⁊ animas btox q̄nq; a beatitudie in h' vite miserias deuoluēdas. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ de' q̄tū in ipo ē misereatur oīb'. sz q̄ ei' misericordia sapie ordine regulat inde ē q̄ ad quosdaz nō se extēdit q̄ se fecerūt miseri cordie indignos: sic̄ demones et dānati q̄ sunt in malicia obstinati. Tamē p̄t dici q̄ i eis misericordia etiā locū hz inq̄tū citra ꝓdignū puniunt: nō q̄ a pena totaliē absoluāt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ibi intelligēda ē distributio p̄ generib' singulox et non p̄ singulis generox: vt intelligat auctas de hoibus p̄m statū vie: q̄ sez et iudeox et gentiliuz miser' ē. sed nō oīm gentiliū vel oīm iudeox. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ Anshel. intelligit nō eē iustū q̄tū ad decentiā diuine bonitatis: et loq̄t de creatura p̄m genus suū: nō eni ē ꝓueniēs diuine bonitati vt totuz vnū gen' creature deficiat a fine ꝓpter quē factū ē. vñ nec oīs hoies nec oēs angelos dānari ꝓuenit: sed nihil phibet quin aliq̄ ex hoibus vel ex angelis in eternum pereāt: q̄ diuine volūtatis intētio implet in alijs q̄

saluāt. ¶ Ad.ij.q.dō:q̄ sicut dicit Aug.xxj.de ci. dei:quida ī hoc ab errore Origenis decliauerūt q̄ demōes depositē ī ppetuū puniri:sz oēs homes q̄n-q̄z liberari a pena:etiā ifideles.sz hec positō ē omo irrōnabil:sic enī demōes sūt ī malicia obstinati et ita ppetuo puniēdi:ita ꝛ aie homum q̄ sine charita te decedūt:cū hoc sit homibus mortis qō angel' casus vt Dama.dic. ¶ Ad.j.g̃ dō:q̄ vbū illud intelligē dū ē de hoie fin gen'suuz:qz ab hūano genē q̄nq̄z idignatio ē remota p xp̄i aduētuz.sz illi q̄ i hac re-psaliatiōe q̄ fcā ē p xp̄m noluerūt eē vl' pmanē:i se ipis dinā irā ppetrauerūt:cū nō sit nobis aliqs mo dus recōciliatōis pcessus nisi p xp̄m. ¶ Ad.ij.dō: sic dic Aug.xxj.de ciui.dei:et Greg.xxvj.moral:ꝛ iij.dial.q̄ sci in hac vita iō p inimicis exorāt vt cō uertāt ad deū cū adhuc puerti possint: si.n.eēt no bis notū q̄ eēnt p̄sciti ad mortē nō magis p eis q̄ p demōib' orarem':ꝛ qz p' hāc vitā decedētib'sin gra tps puersiōis nō erit:nlla p eis fiet oio:nec ab ecclia militāte:nec a triūphāte: hic.n.p eis orādū est:vt aplus dic.ij.Timo.ij.Ut det ill' de' pniam ꝛ resipiscāt a laqis diaboli. ¶ Ad.iij.dō:q̄ pphetia cōminatoria pene tūc solūmō imutat q̄n merita ei' variāt ī quē pmiatio fcā ē.vñ Iere.xviij.Repēte loq̄r ad gentē ꝛ aduersū regnū vt eradicē ꝛ destru am et dispdā illud: si pniaz egerit gens illa a malo suo:agā et ego pniam sup malo q̄ cogitauerā ei. vñ cū dānatoꝝ merita mutari ñ possint:pmiatio pene sp ī eis implebit:nihilomin' tñ pphetia pmia tiōis sp q̄tū ad aliquē intellectū implet:qz vt dicit Aug.li.pdcō:Euersa ē niniue q̄ mala erat:et bōa edificata ē q̄ ñ erat:stānb'eni menib'atq̄z domib' euersa ē ciuitas ī pditis morib'. ¶ Ad.iij.dō:q̄ vbū illud psal.ptinet ad vasa misericordie q̄ se in-dignos misericordia ñ fecerūt:qz i hac vita q̄ q̄daz ira dei ē ppt vite miscriaꝫ vasa misericordie mutat ī meli':vñ sedē i psal. Hec mutatio dextere excelsi. Uel dō:q̄ hic intelligit de misericordia aliqd rela xante:nō de misericordia totalr liberāte si extēdat etiā ad dānatos.vñ ñ dic: ptiebit ab ira misericordi as suas sz i ira:qz nō totalr pena tollet.sz ipa pena durāte misericordia opabit eā diminuēdo. ¶ Ad v.dō:q̄ glo.illa ñ loq̄t simplr.sz sb hypostasi ipos sibilis ad exaggerādum pcī magnitudinē ip̄i' dia boli vel nabuchodonosor. ¶ D.iij.q.dō:q̄ q̄daz fuerūt vt dic Aug.in li.pdcō:qui nō oīb'hoīb' p-miserūt absolutiōz a pēa eīna:sz sol' xp̄ianis:ꝛ i h' respcū diuersificati sūt. Quida.n.dixer̄t q̄ q̄cūq̄z sacrā fidei pceperūt ab eīna pena erūt imunes.sed hoc ē p̄riū vitati:qz q̄dā sacra fidei recipiūt:et fidē nō hnt sine q̄ impossibile ē placē deo: Hebr.xj. Et iō alij dixerūt q̄ solū illi ab eīna pena erūt imunes q̄ sacrā fidei sūt psecuti:et fidē catholicā tenuerūt Sz ꝫ hoc eē vi:q̄ aliq̄n aliq̄ catholicā fidē tenēt ꝛ postea ab ea resipiscūt: q̄ nō miori pena sūt digni. sz maiori: qz.ij. Pet.ij. Meli' erat viā vitatis non agnoscē q̄ post agnitā retrorsū. Planū ē etiā plus peccare hereticharchas q̄ de fide catholica recedētes nouas hēses fingūt q̄ illos q̄ a pncipio aliquaz he resim sunt secuti. Et iō alij dixerūt q̄ illi soli sūt a pena eīna imunes q̄ in fide catholica finaliter pseue rāt q̄tūcūq̄z alijs crimib' innoluāt. Sz h' manifeste p̄triat scpture:qz Jacobi.j.dī. Fides sine opib' mor tua ē.et Matth.vij.dī:Nō oīs q̄ dic mihi dñe do mine intrabit ī regnū celoꝝ. ꝛ in multis alijs locis scptura peccātib' eīnas penas pmiat.vñ nō omēs fi naliter i fide pistētes a pena eīna erūt imunes:nisi ꝛ ab alijs crimib' inueniāt finaliter absoluti. ¶ Ad.j. g̃ dō:q̄ dñs ibi loq̄t de fide formata q̄ p dilectionē opat:ī q̄ q̄cūq̄z decesserit salu' erit:sz huic nō solū opponit infidelitatē error: sz qōlibz pcēm mortale ¶ Ad.ij.dō:q̄ vbū dñi ē intelligēdū nō de illis q̄ tm̄ sacraliter edūt:q̄ indigne q̄nq̄z sumētes iudiciū si bi māducāt et bibūt:vt dī.j.Cor.xj.sz de māducā tib'spūaliter q̄ ei p charitatē inco:panāt:quā ico:pa-tionē facit sacralis comestio si q̄s digne accedat.vñ q̄tū ē ex vtute sacri ad vitā eternā pducit:q̄uis ali q̄s se possit tm̄ fructu puare p pcēa et postq̄ digne assūpserit. ¶ Ad.iij.dō:q̄ fundamētū ī vbis apli intelligit fides formata: supza quā q̄ pcēa venialia edificauerit detrimētū patiet:qz p eū puniet a deo ipe tñ salu' erit finaliter q̄si p ignē vel tpal' tribulatō nis vel purgatorie pene q̄ erit p' mortē. ¶ D.iij. q.dō:q̄ sic dic Aug.i li.pdcō.q̄dā pōsuerūt ñ oēs q̄ catholicā fidē tenēt a pena eīna eē liberādos.sed solū illos q̄ misericordie opib' insistūt:q̄uis etiam alijs crimib' sint subiecti. Sz istud nō pōt stare:qz sine charitate nō pōt aliq̄d deo eē acceptū:nec sin ea pdest aliq̄d ad vitā eternā: ptingit āt aliqs opi bus misericordie insistē q̄ charitatē nō hnt:vñ his nihil pdest ad vitā eternaz pmerēdā vel ad imunitatē pene eīne vt pz.j.Cor.xiij. Et p̄cipue h' appa ret absurdū in raptoribus q̄ multa rapiūt:ꝛ tm̄ aliq̄ misericordiē largiūt. Et iō dō:q̄ q̄cūq̄z cū peccato mortali decedūt:nec fides nec opa misericordie eos liberabit a pena eīna etiā p' q̄tūcunq̄z spaciū tpis ¶ Ad.j.g̃ dō:q̄ illi misericordiā psequēt q̄ miseri cordiā oridiate impēdūt:nō āt oridiate misericordi am impēdūt q̄ seipos i miserēdo negligūt sz magis se impugnāt male agēdo:ꝛ iō tles misericordiā pe nit' absoluētē nō psequēt: etsi psequāt misericordi am de penis debitis aliq̄d relaxātē. ¶ Ad.ij.dō: q̄ nō ppt hoc ponit disceptatio solū de opib' misc ricordie:qz p eaz neglectu tm̄mō aliq̄ eīnal'r puni ant:sz qz illi ab eīna pēa liberabūt p' pcēa q̄ p opa misericordie sibi venā impetrauerūt: faciētes sibi amicos de māmona iniq̄tat. ¶ Ad.iij.dō:q̄ illō a dño dr his q̄ petūt sibi debitū relaxari:nō ill' q̄ i pcēo pstitūt:et iō soli penitētes p opa misericordie psequēt misericordiā penit' liberātes. ¶ Ad.iiij. dō:q̄ glo.Ambro.loq̄t de lubrico venial pcī: a q̄ aliqs p' purgatorias penas q̄s vapulationē dicit p

opa miſericordie abſolueꝛet. Uel ſi loquat de lubrico mortal' pcti ē intelligēduz q̄tū ad hoc q̄ adhuc in vita iſta exītes illi qui ex fragilitate in carnalia pcca incidūt p opa miſericordie ad pniaz diſponū tur: vñ talis nō pibit. i. diſponeꝛ p talia opa ad nō peundū. ¶ Am grādiſ tñ pena ē vt ei ꝛc. ꝫ: Aug. dicit: q̄ mitiſſima ē pena puuloꝝ q̄ tñ alienāt a regno. ¶ Et dō: q̄ hoc q̄ hic dī: intelligēdū ē de illꝰ q̄ carēt diuina viſione et hñt ꝓſcie remorſū q̄ ex p pria culpa ea puenīt. ¶ Incompħēſibilia ſūt iudicia eī. Sz ꝫ in pſal. In labijs meis pnūciaui oīa iudicia oris tui. ¶ Et dō: q̄ iudicia in pſal. appellāt dei mādata. Apls āt dicit dei iudicia diſpones eī. ¶ Sz varietas ſenſuū et effectꝰ in creaturis ꝛc. inq̄tū videlz ex diuerſ ꝓceptiōibꝰ q̄s a creaturis accipim' diuerſas rōnes attribuim' deo: vt diuerſitas nō ſit in deo ſm cē. ſz ſit diuerſitas ſm rōnem tm̄: q̄ hic dī varietas ſenſuū vel ſm cōnotata: ꝛ hꝰ dī varietas effectuū. ¶ Et de hꝰ in. ij. di. j. li. dictū ē.

¶ Diſtinctio. XLVII.

¶ Solet etiā q̄ri ſ q̄liter dabit ꝛc. Poſt q̄ determiauit magiſter de remuneratōne animaꝝ: et punitiōe que ꝓcedit iudiciuz generale: hic icipit determiare de remuneratione et punitione que erit p iudiciū generale. Et diuidit in partes duas. In pma determinat de ipō generali iudicio. In ſecūdo determinat de remuneratiōe ꝛ pena qua generale iudiciū conſequit. xlix. di. ibi: Poſt reſurrectionē vero facto impletoq; ꝛc. Prima pars diuidit in duas. In prima determinat ea que pertinent ad modū iudicij et ad iudicis miniſteriuz. In ſecūda determinat ea que pertinēt ad iudicis perſonam. xlviij. di. ibi: Solet etiā queri qua forma ꝛc. Prima i duas. In prima enī requirit de iudicij mō. In ſecūda de iudicis miniſtris ibi: Non autē ſolus chriſtus ꝛc. Et hec pars diuidit in tres. In prima enī oſtēdit quomodo homines cū chriſto iudicāte pariter iudicabunt. In ſecūda oſtendit quid miniſterij angeli in iudicio exhibebūt ibi: Cum autē in euangelio legatur ꝛc. In tertia parte requirit vtrū demones miniſtri huiꝰ iudicij ſint futuri torquēdo damnatoꝝ animas ibi: Et ſolet queri vtrū i inferno ꝛc. Pria pars diuidit i duas. In pma oñdit q̄ quidā homes cū xpō iudicabūt. In ſecunda enumerat quatuor ordines hominū qui ad iudiciū veniūt ibi: Sunt autē quatuor ordines ꝛc.

Hic eſt duplex queſtio. ¶ Prima de iudicio generali. ¶ Secūda de igne qui ꝓcedit faciē iudicis. ¶ Circa pmū que runtur tria. ¶ Primo de ipō iudicio. ¶ Secūdo de iudicantibꝰ cum chriſto. ¶ Tertio de his qui i iudicio iudicabunt.

¶ D primum ſic procedit: vi q̄ generale iudiciū nō ſit futurū q̄ vt dī Nau. j. Nō iudicabit deꝰ bis i idipm. ſz nūc deꝰ iudicat de ſinguł hoīm opibꝰ: cū p' mortē vnicuiq; penas vel pmia p merit' tribuit: ꝛ dū etiā i hac vita q̄ſdā p bonis vł malis opibꝰ pmiat vł punit. g̣ vi q̄ ñ ſit aliud iudiciū futuꝝ. ¶ D. i nllo iudicio executio ſnie ꝓcedit iudiciū. ſz ſnia diuini iudicij q̄ ad hoies ē de adeptōe regni vł excluſiōe a regno: vt pz Matth. xxv. g̣ cum mō aliq̄ adipiſcāt regnū eternū: et q̄dā excludant ab ipō ppetuo: vi q̄ aliud iudiciū nō ſit futuꝝ. ¶ D. ppt hꝰ aliq̄ i iudiciū oz adduci q̄ dubiū eſt q̄d de eis diffiniendū ſit: ſz añ finē mūdi determiata ē vnicuiq; dā natoꝝ ſua dānatio: et cuiq; ſcoꝝ ſua btūdo. g̣ vi q̄ nō oporteat aliq̄d futuꝝ iudiciū cē. ¶ Sz ꝓtra Matth. xij. dī: Uiri niniuite ſurgēt i iudicio cū generatiōe iſta et ꝓdēnabūt eā. g̣ pꝰ reſurrectōz aliq̄d iudiciū erit. ¶ D. Joh. v. dī: Procedēt q̄ bona fecerūt i reſurrectōz vite: q̄ vō mala egerūt i reſurrectionē iudicij. g̣ vi q̄ pꝰ reſurrectōz aliq̄d iudicium ſit futuꝝ. ¶ Ceteꝝ vi q̄ iudiciū illud q̄tū ad diſceptationē et ſniam fiat p locutionē vocalē: q̄ vt dicit Aug. ix. de ci. dei: Per q̄t dies hoc futuꝝ tu dicium tēdat hꝰ icertū ē. ſz nō eēt incertū ſi illa q̄ i iudicio dicūt futura tm̄ mēta r ꝓplerēt. g̣ iudiciū illud vocalr fiet et nō ſolū mētalr. ¶ D. Greg. dicit et hī i lra: Illi ſaltē vba iudicū audiēt: q̄ ē vbo fidē tenuerūt. hꝰ āt ñ pōt itelligi de vbo intiori: q̄ ſic oēs vba iudicū audiēt: q̄ oibꝰ et bonis et malis nota erunt oia fca alioꝝ ſicē ſupra di. xliij. dcm̄ ē. g̣ vi q̄ iudicium illō vocalr pagēt. ¶ D. ſicī ſeq̄nti di. dicēt: xpūs ſm formā hois iudicabit i q̄ corpalr ab oibꝰ poſſit videri. g̣ vi eadē rōne ꝙ corpali voce loq̄t vt ab oibus audiat. ¶ Sz ꝫ: Aug. dicī. xx. de ciui. dei: q̄ liber vite de q̄ Apoc. xx. vis q̄dā itelligēda ē diuina: q̄ fiet vt vnicuiq; opa ſua vł bōa vł mala i memoriā reuocāt: et mēl ituitu mira celeritate cernēt vt accuſet vł excuſet ſcia ꝓſciaz atq; ita ſil' et oēs ꝛ ſinguli iudicēt. ſz ſi vocalr diſcurrerēt merita ſinguloꝝ nō poſſēt oēs ꝛ ſinguli iudicari ſil'. g̣ vi q̄ illa diſcuſſio ñ erit vocal'. ¶ D. ſnia ꝓportiōalr oz teſtio rndē. ſz teſtionū ꝛ accuſatō vł excuſatō mētal' erit. vñ Roma. ij. Teſtioniū ill' reddēte ꝓſcia ipoꝝ ꝛ it' ſe iuicē cogitatōnū accuſatiū aut ēt defēdētiū i die cū iudicabit deꝰ occlta hoīz. g̣ vi q̄ illa ſnia ꝛ totū iudiciū mētalr expleat. ¶ Ceteꝝ vi: q̄ tpus futi iudicij nō ſit igtū: ſicī ei ſci pies expectabāt pm aduētū: ita et nos expectā 2m. ſz ſci pies ſciuerūt tpus aduēt' pmi ſicī pz p nūer hebdomadaꝝ q̄ deſcribunt Dan. ix. vñ et rephēdūt iudei q̄ tps aduēt' xpi ñ coguerūt: vt pz Lu. xij. Hypocrite faciē celi ꝛ tre noſtī ꝓbare: hꝰ āt tps quō nō ꝓbatī: g̣ vi q̄ etiā nobis eſſe debeat determinatum tempus ſecūdi aduentus quo deꝰ ad iudiciū veniet. ¶ D. p ſigna deuenimus i cognitō

nē ſignatoꝝ.ſz de iudicio futuro mlta ſigna nobis in ſcptura ponūt:vt pz.xxiiij.Matth.⁊.xxj.Luce et.xij.Marci.g̃ in cognitionē illi⁹ tpis poſſum⁹ peuenire. ¶ D.aplus dixit.j.Cor.x.Nos ſum⁹ in q̃s fines ſc̃lorꝝ deuenerunt.et.j.Joh.ij.Filioli nouiſſima hora ē ⁊c̃.cū g̃ iã longum tp̃s trãſierit ex q̃ hec dcã ſũt:vī q̃ ſaltē nunc ſcire poſſum⁹ q̃ vltimū iudiciū ſit ꝓpinquū. ¶ D.tps iudicij nō oz eē occultū niſi ꝓpter hoc q̃ q̃libet ſolicitꝰ ſe ad iudiciū ꝓparet dū determiate tp̃us ignorat.ſz eadē ſolicitudo remanet etiã ſi certū eēt:qz cuicūq; icertū ē tp̃s ſue mortis:et ſic dicit Aug⁹ in epla ad Eſitiū:in q̃ quē q; inuenerit ſu⁹ nouiſſim⁹ dies in hoc eū ꝓprehēdit mũdi nouiſſim⁹ dies.g̃ nō ē neceſſariū tp̃us iudicij eē occultū. ¶ Sz cõ ē qđ dr Marc.xiij. De die illa vel hora nemo ſcit:neq; angeli in celo neq; filꝰ niſi pat.dr aũt filꝰ neſcire inq̃tū nos ſcire ñ fac. ¶ D. j.Theſ.v. Dies dñi ſic fur in nocte ita veniet, g̃ vī cū aduentꝰ furis in nocte ſit oino incertꝰ:q; dies vltimi iudicij ſit oino incertꝰ. ¶ Rñdeo dd ad.j.qõez q; ſicut opatio ptinet ad rez ꝓncipiuz q̃ producit in eē:ita iudiciũ ptinet ad meritũ q̃ res ad ſuũ finem producuñt. diſtinguitur autem duplex dei operatio vna q̃ res ꝓmit⁹ i eē producit inſtituẽs nãm:diſtiguẽs ea q̃ ad ꝓpletionē ip⁹ ptinēt a q̃ qđē ope de⁹ dr qui euiſſe. Gen.j. Alia et⁹ opatõ ē q̃ opat i gubernatõe creaturaꝝ:de q̃ Joh.v. Pat meus vsq; mõ opat et ego opor:ita etiã duplex iudiciũ diſtiguit:ordie tñ ꝓuerſo:vnũ qõ rñdet opi gubernatõis q̃ ſine iudicio eē nõ pōt:p qđ qđē iudiciũ vnuſq̃q; ſingl'arit̃ ꝑ ſuis opib⁹ iudicat:ñ ſolũ ꝑm q; ſibi ꝓpetit: ſz ꝑm q; ꝓpetit gubernatõi vniuerſi:vñ deferẽt vni⁹ ꝑmiatio ꝑ vtilitate alioꝝ:vt dr Heb.xj. Et pene vni⁹ ad ꝑfectũ alit̃ cedũt. vñ neĉe ē vt ſit aliq̃ iudiciũ vle correſpõdẽs ex aduerſo ꝑme rez ꝓductioni i eē:vt videlz ſic tũc oia ꝓceſſerũt imediate a deo: ita tũc vltia ꝓpletio mũdo det:vnoq̃q; accipiẽte finaliter qđ ei debet ꝑm ſcip̃m. vñ i illo iudicio appebit manifeſte dina iuſticia q̃tũ ad oia q̃ nũc ex hoc occultãt:qđ intẽdu de vno diſpoit ad vtilitatẽ alioꝝ alr q̃ mãifeſta opa exigẽ videãt:vñ etiã et tũc erit vlis ſepatio bonoꝝ a malꝝ:qz vlteri⁹ nō erit loc⁹ vt mali ꝑ bonos vel boni ꝑ malos ꝓficiãt ꝓpt̃ quē ꝓfectuz interim ꝓmixti iueniũt boni malꝝ q̃duſq̃ ſtat⁹ h⁹ vite p dinã ꝓuidẽtiã gubernat. ¶ Ad.j.g̃ dd:q; q̃ libet hõ et ē ſingular q̃dã ꝑſona ⁊ ē ꝑs toti⁹ hũani generis:vñ et duplex ei iudiciũ debet:vnũ ſingulare qđ de eo fiet p⁹ morte q̃ñ recipiet iurta ea que i corpe geſſit q̃uis nõ totaliť:qz nõ q̃ ad corp⁹ ſed q̃ ad aiam tm̃. Aliud iudiciuz dz eē de eo ꝑm q; ē ꝑs toti⁹ hũani generis:ſic aliq̃s iudicari dr ꝑm hũanaz iuſticiã etiã q̃ñ iudiciũ dat de cõitate de cui⁹ ipe eſt ꝑs.vñ ⁊ tunc q̃ñ fiet vle iudiciũ toti⁹ hũani generis p vlem ſepatõez bonoꝝ a malꝝ:et q̃libz p ꝓñs iudicabit:nec tñ de⁹ bis iudicat i idip̃m: qz nõ duas penas ꝑ vno pcõ infert,ſz pẽa q̃ añ iudiciũ ꝓplete in flicta nõ fuerat i vltio iudicõ ꝓplebit:p⁹ qđ ipũ curciabũt q̃ ad corp⁹ et aiam ſil. ¶ Ad.ij.dd:q; ꝑpa ſnia illi⁹ generalꝭ iudicij ē vlis ſepatõ bonoꝝ a malꝝ q̃ illud iudiciũ non ꝓcedet:ſz ncc ēt q̃ ad ꝑticularẽ ſniaz vniuſcuiuſq; plene ꝓceſſit iudicij effectus:qz ēt bõi ampli⁹ p⁹ iudiciũ ꝑmiabũt: tũ ex gl'ia corpis adiũcta:tũ ex nũero ſcoꝝ ꝓpleto:et mali ēt ãpliuſ torq̃bũt adiũcta pẽa corpis et ipleto in pẽis nũero dãnatoꝝ:qz ãpto cũ plib⁹ ardebunt tanto pl⁹ ardebũt. ¶ Ad.iij.dd:q; vle iudiciũ vt dcm̃ ē magis directe reſpicit vtilitatẽ hoim q̃ ſingl'os iudicãdoꝝ q̃uis g̃ cuilibz hõi añ iudicium ſit certa noticia de ſua dãnatõe vel ꝑmio:nõ tñ oib⁹ oim dãnatio vel ꝑmiũ inoteſcet vñ iudiciũ neceſſariũ erit. ¶ D.ij. qõem dd:q; qđ ſit verꝝ circa hãc qõem diffiniri ꝑ certo nõ pōt:tñ pbabili⁹ eſtiat q; totũ illud iudiciũ et q̃ ad diſcuſſionē et q̃ ad accuſatõez maloꝝ et cõmẽdationē bonoꝝ:et q̃ ad ſniaz de vtriſq; mẽtalr pficiet. Si.n. vocaliť ſingl'oꝝ fcã narrarẽt:ineſtimabil magnitudo tp̃is ad hoc exigẽt: ſic ēt Aug⁹. dic xx.de ci.dei:q; ſi liber ex cui⁹ ſcptura oẽs iudicabũtur:vt dr Apoc.ix.carnalr cogitet:qs ei⁹ magnitudinẽ:aut longitudinẽ valeat eſtimare:aut q̃to tpe legi poſit liber i q̃ ſcpte ſũt vniuerſe vite vniuerſorũ:nõ ãt min⁹ tp̃s requirit ad narrãdũ ozeten⁹ ſingulorꝝ fcã q̃ ad legẽdũ ſi eẽnt i libro mãli ſcpta:vñ p⁹ babile ē q; ılla q̃ dicũt Matth.xxv.non vocaliť ſz mẽtalr itelligẽda ſũt eẽ pficiẽda. ¶ Ad.j.g̃ dd: q; p tãto dic Aug⁹:q; incertũ ē p q̃t dies hoc iudiciũ tẽdat:qz nõ ē determiatũ vtq; pficiat vocaliť:ſi enim vocaliť pficẽt,plixũ tp̃s ad hoc requirẽt:ſi ãt mẽtalr i momẽto fieri poſit. ¶ Ad.ij.dd:q; ēt ſi iudiciuz fiat mẽtalr:tñ vbũ Greg.ſaluari pōt:qz etſi oib⁹ inoteſcẽt ſua et alioꝝ fcã dina vtute h⁹ faciẽte:que i euãgelio locutio dr:tñ illi q̃ fidem habuerũt quã ex vbis dei ꝓceperunt:ex ipis vbis iudicabũt:qz vt dr Ro.v. Qui i lege peccauerũt p legẽ iudicabũt. vñ q̃dã ſpẽali mõ dicet aliq̃d his q̃ fuerũt fideles: qđ nõ dicet his q̃ fuerũt ifideles. ¶ Ad.iij.dd:q; xp̃us corpalr appebit vt ab oib⁹ iudex corpalr cogſcatur qđ q̃dē ſbito fieri poſit:ſed locutio q̃ tpe mẽſurat requirẽt imẽſã tp̃is plixitatẽ ſi vocali locutõe iudicium pagẽt. ¶ D.iij.qõez dd:q; de⁹ p ſciaz ſuã ē cã rez:vtrũq; ãt creatur cõicat dũ et reb⁹ tribuit vtutẽ agẽdi alias res q̃z ſint cã:⁊ qb⁹dã ēt rez ꝓgnitõnẽ ꝓbz:ſz i vtroq; aliq̃ ſibi refuat.opat.n.q̃dã i q̃bus nlla creata ei coopat:et ſilr ꝓgſcit q̃dã q̃ a nlla pura creata ꝓgſcũt. h ãt nlla alia mag eẽ debẽt q̃ illa q̃ ſoli dine ſbiacẽt ptãti: i qb⁹ ei nlla creata coopat:et h⁹ mõi ē finis mũdi i q̃ erit dies iudicij. nõ ei p aliquã cãz creatã mũd⁹ finiet:ſic ēt et mũd⁹ eẽ i cepit imediate a deo:vñ dicet: cognitio finis mũdi ſoli deo refuat:⁊ hanc rõem ipſe dñs vī aſſignare Act.j. Nõ ē iq̃t vr̃m noſſe tpa vel momẽta q̃ pr̃ poſuit in ſua ptãte.q.d.q̃ ſoli ptãti eius reſeruata ſũt ¶ Ad.j.ergo dd:q; in ꝑmo aduẽtu xp̃us venit oc

cult⁹:scoz illud Esa.xlv. Uere tu es de⁹ absco⁹ditus scūs israel saluato⁹.et io vt a fidelib⁹ cog̃sci posset: oportuit determiate tp̃as p̃dcmiare:sz in scdo ad uentu veniet manifest⁹: vt dr in psal. De⁹ mānifeste veniet ⁊c.et io circa cognitionē aduent⁹ ipsi⁹ erro⁹ esse non poterit: ꝓpter quod nō est simile. ¶ Ad tertium dicendum:sicut dicit Augustin. in epistola de die iudicij ad Esitiū:signa q̄ in euāgelio ponūt nō oia ptinēt ad secūdū aduētū q̄ erit in fine.sed q̄ dā eo⁹ ptinēt ad temp⁹ destructiōis hierlm q̄ iā p̄terijt:q̄dā vo et pla eo⁹ ptinēt ad aduentū q̄ q̄ttidie ad eccl̄iā suā venit eā spūaliter visitans: ꝓut in habitat nos p fidē et amorē: nec illa q̄ in euāgelijs vel in epl̄is ponūt ad vltimū aduētuz spectātia ad hoc p̄nt valē vt determinate temp⁹ iudicij possit cognosci: q⁹ illa picula q̄ p̄enūciāt nūciantia vicinū christi aduētū:etiā a tpe p̀mitiue eccl̄ie fuerūt q̃ntitas intensi⁹ q̃ntas remissi⁹:vñ ⁊ ipsi dies apl̄o⁹ dicti sūt nouissimi dies:vt pz Act.ij. vbi petr⁹ exponit illud vbū Joel.ij. Erit i nouissimis dieb⁹ ⁊c. ꝓ tpe illo:⁊ tñ ex illo tpe temp⁹ plurimū trāsiuit:⁊ q̃ntas plures et q̃ntas pauciores tribulatiōes in eccl̄ia fuerūt.vñ nō pōt determiari temp⁹ q̃tū sit futuꝝ nec d̄ mēse nec de anno:nec de cētū nec d̄ mille annis:vt Aug⁹.in eodē li.dicit. Et si credat in fine h⁹modi picula magis abūdare:nō tñ pōt determiari que sit illa q̃titas piculoꝝ q̄ imediate die iudicij p̄cedet vel añ xp̄i aduētū:cū et circa tpa p̀mitiue eccl̄ie fuerūt psecutiōes alique adeo graues: et corruptōes erro⁹ adeo abūdarēt:q⁹ aliq⁹ tunc vicin⁹ expectaret vel iminēs antixp̄i aduēt⁹:sic dr in ecclesiastica historia:et i li. Hiero. de viris illustrib⁹. ¶ Ad.ij. dr:q⁹ ex hoc q⁹ dr:nouissima hora est:vl ex similibus locutōib⁹ q̄ in scp̄tura dicūt nō pōt aliq̄ determinata q̃titas tp̄is sciri:nō eni ē dictū ad significādū aliquā breuē horā tp̄is:sz ad significādū nouissimū statū mūdi q̄ ē q̃si nouissima etas:que quāto tp̄is spacio duret nō ē diffinitū:cum etiā nec senio q̄d ē vltima etas hois sit aliq⁹ termin⁹ certꝰ p̄finitus:cū q̃ntas inueniat durare q̃tū oēs p̄cedētes etates vel pl⁹:vt dicit Aug⁹.i li.lxxxiij.q.vñ etiam et apl̄us.ij.Thes.ij.excludit falsū intellectū quē qui dā ex illꝰ vbis ꝓceperāt vt crederēt die dñi iā instare. ¶ Ad.iij. dr:q⁹ etiā suppositā mortl incertitudine dupl⁹ ad vigilātiam valet icertitudo iudicij. Prio ad hoc q⁹ ignorat vtꝝ etiā differat tātū q̃tū ē hois vita:vt sic ex duab⁹ ptib⁹ incertitudo maiorē diligētiā faciat. Scdo q̃tū ad hoc q⁹ hō non gerit solū solicitudinē de psona sua:sz de familia vel ciuitate vel regno aut tota ecclia: cui nō determinat tp̄s durationis scdz hois vitā: et tñ oz vnūqdq⁹ horū hoc mō disponi vt dies dñi ñ iueniat impatos.

¶ Ad secundū sic pro

cedit:vī q⁹ nlli hoies iudicabūt cum xp̄o q⁹ Joh.v. Pr̄ oīe iudiciū dedit filio vt oēs ⁊c.sz honorificētia talis nō debet alicui q̃ xp̄o g̃ ⁊c. ¶ P̃. quicūq⁹ iudicat hz ptātē sup illud qd iudicat.sz ea de qb⁹ dr eē futuꝝ iudiciū sic merita et p̄mia hūana soli dīne auctī subsūt. g̃ nulli cōpetit de his iudicare. ¶ P̃. iudiciū illud nō exercebitur vocaliter:sz mētaliter vt pbabil⁹ estimat.sz hoc q⁹ cordib⁹ hoim notificēt merita et demerita qd ē q̃si accusatio vel ꝓmēdatio:vel retributio pene et p̄mij:qd ē q̃si sñie platio sola dīna virtute fiet. g̃ nulli alij iudicabūt nisi xp̄s q̄ ē de⁹. ¶ Sz ꝫ est quod dr Matth.xix. Sedebitis sup sedes iudicātes.xij. tribus israel. ¶ P̃. esa.iij. Dñs ad iudiciū veniet cuz senioribus pp̄li sui.g̃ vī q⁹ etiā alij iudicabūt cū xp̄o ¶ Lteri⁹ vī q⁹ iudiciaria ptās nō rñdeat volūtarie pauptati:hoc eni solū.xij. apl̄is ꝓmissū ē. Matth. xix. Sedebitis sup sedes xij. iudicātes ⁊c.g̃ cū non oēs volūtarie paupes sint apl̄i:vī q⁹ nō oib⁹ iudiciaria ptās rñdeat. ¶ P̃. mal⁹ ē offerre sacrificiū deo de ꝓprio corpe q̃ de exterioribus reb⁹.sz martyres et etiā vgines offerūt de ꝓprio corpe sacrificium deo volūtarie ät paupes de exterioꝝ reb⁹.g̃ sublimitas iudiciarie potestatis magis rñdet martyrib⁹ et vginib⁹ q̃ voluntarie paupib⁹. ¶ P̃. Joh.v. Est q̄ accusat vos moyses in q̄ vos spatis.glo. q⁹ voci ei⁹ non creditis.et Joh.xij. Sermo quē locut⁹ sum ille iudicabit eū i nouissimo die.g̃ ex hoc q⁹ aliq⁹ ꝓponit legē vel verbū exhortatōis ad instructōz mox habet q⁹ iudicet p̄tenentes.sz hoc est doctoꝝ. g̃ doctorib⁹ magis ꝓpetit q̃ paupib⁹. ¶ P̃. xp̄s ex hoc q⁹ iniuste iudicat⁹ ē inq̃tum homo meruit vt sit iudex omniū i natura humana.vñ Joh.v. Potestatem dedit ei iudiciū facere quia fil⁹ hois ē.sz q̄ pse cutionē patiunt ꝓpter iusticiā iniuste iudicāt. g̃ iudiciaria potestas magis eis q̃ paupibus competit ¶ P̃. superior nō iudicat ab inferiore.sz multi licite diuitijs vtētes maioris meriti erūt mltis volūtarie paupib⁹. g̃ volūtarij paupes nō iudicabūt nisi alij iudicabūt. ¶ Sz ꝫ Job.xxxvj. Nō saluat impios et iudiciū paupib⁹ tribuet. g̃ paupeꝝ est iudicare. ¶ P̃. Matth.xix. sup illud: Uos q̄ reliq̄stis oia ⁊c.dic glo. Qui reliq̄rūt oia et secuti sunt oñm hi iudices erūt.q̄ licita hñtes rē vsi sūt iudicabūt: et sic idē q⁹ p⁹. ¶ Lteri⁹ vī q⁹ angeli debeāt iudicare Matth.xxv. Cū venerit fil⁹ i maiestate sua ⁊ oēs angeli cū eo.sz loq̄t de aduētu ad iudiciū.g̃ vī q⁹ ēt angeli iudicabūt. ¶ P̃. angelo⁹ ordines nomina sortiunt ex officio qd exercent.sz quidā angelorum ordo est ordo thronoꝝ quod vī ptinere ad iudiciariam potestatem:thron⁹ eni ē sedes iudicis:solium regis:cathedra doctoris.g̃ aliq⁹ angeli iudicabunt. ¶ P̃. sanctis post hāc vitam ꝓmittitur angelorum equalitas:Matth.xxij.si ergo homines hāc habebunt potestatē vt iudicent:multo fortius et angeli ¶ Sed contra. Joh.v. Potestatē dedit ei iudiciū facē q⁹ filius homis est.sz angeli nō cōicant in humana natura.g̃ nec in iudiciaria ptāte. ¶ P̃. non

est eiusdem iudicare ⁊ eē iudicis ministꝛ. sz angeli erunt in iudicio illo vt ministri iudicis. Matth. xiij. Mittet filius hois angelos suos et colligēt de rēg eius oia scādala. g angeli nō iudicabūt. ¶ Lterius vī q post diē iudicij demones nō exequant sniam iudicis in dānatis: qꝛ demones magis peccauerūt q homies. g nō ē iustū q homies p demones torq̄ ant. ¶ P. sicut demões suggerūt homib' mala: ita angeli suggerūt bona. sz pmiare bonos nō erit officiū angelorꝛ: sed hoc erit ab ipso deo imediate. g nec punire malos erit officiū demonū. ¶ Sz ꝓ est q homies pccores se diabolo subiecerūt peccādo. g iustū ē vt ei subñciant in penis q̄si ab eo puniēdi

¶ Rñddeo dō: ad. j. qōem q iudicare multipliciter dr. Uno mō causalit: vt dicat illud iudicare vñ apparet aliqs iudicādus: et pm hoc alij dicūt iudicare ꝓparatiōe: inq̄tum ex ꝓparatione alioꝛ alij iudicādi oñdunt: sicut pz Matth. xꝯ. Uiri niniuite surgēt in iudicio ⁊c. sz sic iudicare in iudicō cōiter bonoꝛ et maloꝛ ē. Alio mō dr iudicare q̄si interptatiue: interp̄tamur enī aliquē facē qui faciēti cō sentit. vñ illi q consentiēt xp̄o iudici eius sniam approbādo iudicare dicūt: ⁊ sic iudicare ē omniū electoꝛ. vñ dr Sap. iij. Judicabūt sci natiões. Tertio mō dr iudicare q̄si p similitudinē: qꝛ sz similitudinem iudicij hz inq̄tū scdet i loco eminēti sic iudex sic assessoꝛes iudicare dicūt: et pm hūc modum dicunt q̄dā q pfecti viri q̄b' iudiciaria prās ꝓmittit Matth. xix. iudicabunt. s. p honorabilē ꝓfessionē qꝛ supioꝛes cetis iudicio apparebunt occurrentes xp̄o obuiā area. sz istud nō videt sufficē ad ꝓmissionē oñi ꝓplēdā q̄ dr: Sedebitis iudicātes. vī enī iudiciū ꝓfessioni supaddē. Et iō ē q̄rē' mod' iudicādi q pfectis viris ꝓueniet: inq̄tum ꝓtinēt i eis decreta dīne iusticie ex q̄b' hoies iudicabūt: sic si liber in q̄ ꝓtinet lex iudicare dicat: vñ Apoc. xx. Judiciuz sedet et libri apti sūt: et p hūc modū hāc iudicatiōez Richar. de scō vic. exponit: vñ dicit q dīne ꝓtēplatiōi assistūt q̄ i libro sapie q̄tidie legūt velut in cordiū volumib' trāscribūt q̄cq̄d iā pspicua vitaꝛ intelligētia ꝓphēdūt. ⁊ infra: Quid vo sūt iudicantiū corda diuinit' in oēm vitatē edocta nisi q̄dā canonū decreta. sz qꝛ iudicare importat actionē in aliū pcedētē: iō ꝑpe loquēdo iudicare dr q sniam loq̄ndo i alterꝛ fert. Sz hoc duplicit ꝓtigit. Uno mō ex ꝑpa auctē: et hoc ē illi' ꝑpe q hz in alios oñium et ptatē: cui' regimi subdūt q iudicāt. vñ ei' est in eos ius ferre: et sic iudicare soli' dei ē. Alio mō iudicare ē sniam alteri' auctē latā i alioꝛ noticiā ducere qō ē sniam latazꝑnūciare: et hoc mō pfecti viri iudicabūt: qꝛ alios ducēt i cognitionē dīne iusticie vt sciāt q̄d eis iuste p meritis debeat: vt ipa reuelatio iusticie iudiciuz dicat. vñ dicit Richar. de scō Uic. Judices corā iudicādis decretoꝛ suoꝛ libros aperire: ē ad' cordiū suoꝛ inspectionē inferioꝛ quoꝛū libz visum admittē sensūq̄ suū i his q̄ ad iudiciuz ptinent reuelare. ¶ Ad. j. g dō: q obiectio illa procedit de iudicio auctis qō soli xp̄o cōueniet. ¶ Et similit dicēdū ad. ij. ¶ Ad. iij. dō: q nō ē inconueniens aliquos scoꝛ alīs q̄dā reuelare vel p modū illuminatiōis sic supioꝛes angeli inferioꝛes illuiant: vel p modū locutōis: sic q̄n inferioꝛes supioꝛib' loquuntur. ¶ D. ij. qōnem dō: q paupertati debet iudiciaria potestas specialit ꝓpter tria. Primo rōne congruitatis: quia volūtaria paupertas est eoꝛ qui omnibus que mundi sunt cōtemptis: soli xp̄o inherent: et iō non est eis aliquid qō eoꝛ iudiciuz a iustitia deflectat: vñ idonei ad iudicāduz reddūt quasi vitatē iusticie p oībus diligētes. Scdo p modū meriti: qꝛ humilitati rñdet exaltatio p merito. inter oia aūt que hominē in hoc mūdo despectuz faciūt precipuuz est pauptas: vñ et paupibus excellētia iudiciarie ptātis ꝓmittit: vt sic q se ꝓpter xp̄m humiliat exaltet. Tertō qꝛ pauptas disponit ad p dictū modū iudicādi: ex hoc enī aliquis scoꝛ iudicare dicetur: vt ex p̄dictis pz q coꝛ habebit edoctū oñi dīna veritate qua alīs potēs erit mānifestare. in ꝓgressu aūt ad pfectionē pmū qō relinquendū occurrit sunt exteriozes diuitie: qꝛ hec sūt vltimo acquisita: qō autē est vltimū in generatiōe est primū in destructiōe: vñ et inter beatitudines q̄b' est ꝓgressus ad pfectionem: prima ponitur pauptas: et sic paupertati respōdet iudiciaria potestas inq̄tuz est prima dispositio ad potestatē predictā: et hinc est q nō quibuscūq pauperibus etiā volūtarie repromittitur potestas p̄dicta. sed illis qui relinquētes omnia sequūtur christū pm perfectiōnem vite.

¶ Ad. j. ergo dicēdū q sicut dicit Aug'. xx. de ci. dei: Nec quoniā sup. xix. scdes sessuros esse ait. xij. sessuros hoies cū illis iudicaturos putare debem' alioquin quoniā in locum iude traditoꝛis apostolū matthiā legimus ordinatum. Paulus qui plus alīs laboꝛauit vbi ad iudicandū sedeat non habebit. vñ duodenario numero significata est vniuersa iudicantiū multitudo ꝓpter duas partes septenarij sz tria ⁊ quatuoꝛ que i se ducte duodenariū faciunt: septēnarius autē est numerus perfectiōis. Et ꝓpter hoc q cōsistat ex duplici senario qui est numerus perfectus. vel quia ad litterā duodecim apostolis loquebatur: i quoꝛū persona hoc oibus eoꝛum sectatoꝛib' promittebat. ¶ Ad. ij. dicendū q virginitas et martyriū non ita disponūt ad retinendū i corde decreta diuine iusticie sicut paupertas. sic ecōtrario exteriozes diuitie ex sua solicitudie suffocāt vbū dei: vt dr Luc. viij. Uel dō: q paupertas: nō solū sufficit ad meritū iudiciarie potestatis sed quia est pma pars pfectiōis cui respōdet iudiciaria potestas. vñ inter ea que sequūtur ad paupertatem ad pfectionem spectantia possunt cōputari et virginitas et martyriū et omnia pfectionis opa non tamen sunt ita principalia sicut paupertas: qꝛ principiū est maxima pars rei. ¶ Ad. iij. dicēdū q

ille qui legem ꝓposuit aut exhortatus est ad bonū iudicabit causaliter loquēdo: qz p cōpationem ad ꝟba ab ipo ꝓposita aliqui iudicabūt: et iō nō rndz ꝓprie ptās iudiciaria ꝑdicatōi vel doctrine. Uel dō scōm q̄sdā: q tria req̄runt ad iudiciariā ptātez Primo abdicatio tēpaliū creaturaꝝ: ne impediat anim' a sapie pceptōe. Scdo req̄rit habit' ꝓtinēs diuinā iusticiā scitā et obseruatā. Tertio q illā iusticiā alios docuerit: et sic doctria erit cōplens meritū iudiciare ptātis. ¶ Ad.iiij.dō: q xps i hoc q ē iniuste iudicat' seipm hūiliauit: oblatus ē cui qz voluit: et meritū humilitatis ē iudiciaria exaltatio qua ei oia subdūt: vt dī Phil.ij. et iō magis debet iudiciaria ptās illis q̄ volūtarie se humiliāt bonatpalia abiciēdo ꝓpter q̄ hoies a mūdanis honorā tur q̄ his q̄ ab alijs humiliāt. ¶ Ad.v.dō: q infer ior nō pōt iudicare supiorē auctoritate ꝓpria: sed tñ auctoritate supiōris pōt: sicut pz in iudicib' declegatis: et iō nō ē incōueniēs si hoc q̄si accidētale p̄miū pauperib' det vt iudicēt alios etiā q̄ sunt excellentioris meriti respectu p̄miī essentialis. ¶ Ad.iij. qōem dō: q assessores iudicis debēt ee iudici ꝓportionales vel ꝓformes: iudiciū aūt filio attribuit: qz scōz humanā naturā oibus apparebit tā bonis q̄ malis q̄uis tota trinitas iudicet p auctoritatem: z iō etiā oz vt assessores iudicis humanā naturā habeant i q̄ possint ab oibus bonis et malis videri: z sic angelis nō ꝓpetit iudicare: q̄uis etiaz angeli aliquo mō pñt dici iudicare. s. p ſnie approbatiōem. ¶ Ad.j. ḡ dō: q sicut ex glo. ibidē pz: ādeli cū xpo veniēt nō vt iudices: sz vt sint testes humanorum actuū sub quoꝝ custodia hoies bñ vel male egerūt ¶ Ad.ij. dō: q nomē throni attribuit angelis rōne illi' iudicij qō de' sp exercet oīa iustissime gubernādo: cui' iudicij angeli sūt quodāmō executores et ꝓmulgatores. sz iudiciū qō de oibus p hominē xp̄m fiet etiā req̄rit hoies assessores. ¶ Ad.iij. dō: q hōibus ꝓmittit angeloꝝ equalitas q̄tuz ad p̄miū cēntiale: nihil tñ ꝓhibet aliqō accidentale p̄miū hōibus exhiberi qō angelis nō debit: vt patz de aureola ỹginū aut martyꝝ. z silr pōt dici de iudiciaria ptāte. ¶ D. iij. qōem dō: q circa hoc tāgit a magistro i lra duplex opinio et vtraq̄ dei iusticie vi ꝓpetere: ex h' eni q̄ hō peccat iuste demoni subiicit: sz demon iuste ei pest. Opio ḡ illa que ponit demones in futuꝝ post diē iudicij hōib' nō posse in penis: respicit ordinē dine iusticie ex parte demonū puniēdiū: ꝓtratia vō opinio respicit ordinem dine iusticie ex pte hominum punitoꝝ. Que aūt haꝝ verior sit certū nobis ee nō pōt. Ueri' āt estimo q̄ sicut seruabit ordo i saluatis q̄ quidaz a quibusdā illuminabūt et pficiēt: eo q̄ celestis hierarchie ordines ꝓpetui erūt: ita saluabit ordo in penis vt homies per demones puniant: nec totalit ordo diuinus quo angelos medios inter naturā diuinam et humanam constituit ānullet: et iō sicut hominibus per angelos diuine illuminatōes deferūt ita etiā demones sunt executores diuine iusticie in malos: nec in hoc aliquid minuet demonuz pena: qz in hoc q̄ etiā alios torquent ipi torquebunt: ibi eni miseroꝝ societas miseriā non minuet sed augebit. ¶ Ad.j. ergo dicēdū q̄ ꝑlatio illa que dī euacuanda p christū in futuro est accipienda scōz modum ꝑlationis que est scōm statum huius mundi in quo et homies hoīibus p̄cipant et angeli hominibus et angeli angelis: et demones demonibus et demones homibus: et hoc totū ad p̄ducendū ad finem vel abducendū a fine: tunc aut cum oia ad finem suū perucnerūt nō erit ꝓlatio abducēs a fine vl adducēs ad finem. sed cōseruās in fine boni vel mali. ¶ Ad.ij. dicenduz q̄ q̄uis meritū demonū nō requirat vt homibus p̄ferant: quia iniuste sibi homies subiecerūt: tamē hoc requirit ordo nature ipoꝝ ad naturā humanaz: bona eni naturalia in eis integra manēt: vt Dio. dicit. iij. ca. ō di. no. ¶ Ad.iij. dicendū q̄ angeli boni non sunt causa p̄incipalis p̄mij electis: quia hoc oīes ime diate a deo percipiēt: sed tamē quoꝝdam accidentalium p̄mioꝝ angeli hoīibus sunt causa inq̄tū per superiores angelos inferiores et angeli z homines illuminant de aliquibus secretis diuinoꝝ que ad substantiā beatitudinis nō pertinēt. et similiter etiā p̄incipalē penam damnati p̄cipient imediate a deo scz exclusionē perpetuam a visiōe diuina: alias autē penas sensibiles nō est inconueniēs hoīib' per demones infligi. In hoc tamen est differentia: quia meritū exaltat: sed peccatū deprimit. vñ cuz natura angelica sit altioz q̄ humana: quidā ꝓpter excellentiā meriti intantū exaltabunt q̄ talis exaltatio excedet altitudinē nature et premij i quibusdam angelis: vnde etiā quidā angeli per quosdam homines illuminabunt: sed nulli homies peccatores ꝓpter aliquē gradū malicie venient ad illā eminentiam que debetur nature demonū.

¶ Ad tertium sic ꝓcedit: vi q̄ non omnes homines in iudicio ꝓparēt: quia dicitur Matth. xix. Sedebitis sup sedes iudicātes. xij. tribus israel. sed non oēs homies pertinēt ad illas. xij. tribus. ḡ vi q̄ nō oēs homies ꝓpareāt. ¶ P. idem vi per hoc qō dī in psal. Non resurgent impij in iudicio. sed multi hominū sunt tales. ḡ in iudicio non comparebūt. ¶ P. ad hoc aliquis ad iudicium adducit vt eius merita discutiant. sed quidam sunt qui nulla merita habuerunt: sicut pueri ante perfectaz etatem decedentes. ergo illos in iudicio comparere non ē necesse. ¶ Sed contra est quod dicitur Actuū. x. q̄ christus est constitutus a deo iudex viuorum et mortuoꝝ. sz sub istis differētijs ꝓhendūt oēs homines q̄litercūq̄ viui a mortuis distinguāt. ḡ oīes hoies i iudicio ꝓparebunt. ¶ P. Apoc. j. dī: Ecce

veniet cum nubibus et videbit eū omnis oculus. hoc autē nō esset si nō oēs homines in iudicio comparerēt. g̃ ꝛc. ¶ Lterius vī q nulli boni in iudicō iudicent: qz Joh. iij. Qui credit in eū nō iudicabitur. sz oēs boni crediderūt in eū. g̃ non iudicabūt. ¶ D. illi nō sūt beati quib' est incerta sua beatitudo: ex quo Aug'. ꝓbat oemōes nūq̃ fuisse beatos sz sancti homines nūc sūt beati. g̃ certi sunt de sua beatitudine. sz quod ē certū nō adducit in iudicium. g̃ boni nō iudicabunt. ¶ D. timor beatitudini repugnat. sz extremū iudiciū qō tremendū maxime dī nō poterit fieri sine timore eoꝝ q̃ sunt iudicādi vñ etiā Greg'. dicit sup illud Job. xl. Cū sublat' fuerit tremebūt angeli. ꝓsideremus quō tūc iniquorum ꝓscientia ꝓcutit qñ etiaz iustoꝝ vita turbatur. g̃ beati nō iudicabunt. ¶ Sz ꝫ vī q oēs boni iudicent. qz dī. ij. Lor. v. Oēs astabimus añ tribunal xpi vt referat vnusquisq̃ ꝓpria corꝑis que gessit sive bona sive mala. sz nō est aliud iudicari. g̃ oēs iudicabunt. ¶ D. vle omnia ꝓprehendit. sz illud iudiciū dī vle. g̃ oēs iudicabūt. ¶ Lterius vī q nulli mali iudicabūtur: sicut enī ē certa infideliū damnatio: ita et eoꝝ q̃ in mortali decedūt. sz ꝓpt damnationis certitudinē dī Joh. iij. Qui non credit iā iudicat' ē. g̃ eadē rōne nec alij peccatores iudicabūtur. ¶ D. vox iudicis est valde terribilis eis q̃ p iudiciū ꝓdemnāt. sz sicut in lra ex vbis Greg'. habet ad infideles allocutio iudicis non fiet. si g̃ fiēt ad fideles damnādos: infideles de sua infidelitate ꝓmodū reportarent: qō est absurdū. ¶ Sz cōtra vī q oēs mali sunt iudicādi: qz omnib' malis infliget pena sm q̃titatem culpe. sz hoc sine diffinitōne iudicij eē nō potest g̃ oēs mali iudicabūtur. ¶ Lterius vī q angeli i futuro iudicētur: qz dī. j. Lor. vj. Nescitis qm̃ angelos iudicabim'. sz hoc nō pōt referri ad statum presentis temporis. ergo hoc referri debz ad futurum iudicium. ¶ D. Job. xl. dī de behemoth p quē diabol' intelligit: Lunctis videntib' p̃cipitabitur. et Marc. j. Exclamauit demon ad xp̃m: venisti ante tp̃us perdere nos. et glo. dicit ibidē q̃ demones i terra dominū cernētes se continue iudicādos credebant. g̃ vī q eis finale iudiciuz reseruat. ¶ D. ij. Pet. ij. dī. De' angelis peccātib' nō pepcit. sz rudentib' inferni detractos i tartaruz tradidit cruciādos in iudiciū reseruari. g̃ vī q angeli iudicabūtur. ¶ Sz ꝓtra: de' nō iudicat bis in idip̃m. sz mali angeli iam iudicati sūt. vñ Joh. xvj Princeps mūdi iam iudicatus ē. g̃ in futuro angeli non iudicabūtur. ¶ D. ꝓfectio ē bōitas vel malicia angeloꝝ q̃ aliquoꝝ hominuz in statu vie. sz quidā homines boni et mali nō iudicabūtur vt in lra dī. g̃ angeli boni vel mali nō iudicabūt. ¶ Respondeo dō ad ꝓmaz qōem q̃ potestas iudiciaria xpo homini collata ē premiuz humilitatis quā in passiōe exhibuit: ipse autē sua passiōe sanguinē ꝓ oībus fudit q̃tum ad sufficientiā: licet nō in oībus effectū habuit ꝓpter impedimentū in aliquib' inuentū: et iō cōgruum ē vt oēs homines i iudicio cōgregentur ad videndū eius exaltationē in humana natura: scōm quā constitutus ē a deo iudex viuoꝝ et mortuoruz. ¶ Ad. j. ergo dō: q̃ sicut dicit Aug'. xx. de ci. dei: Non quia dictū est: Judicātes xij. tribus israel: tribus leui que tredecima est iudicanda nō erit: aut solum illū populū: non etiā gentes ceteras iudicabūt. iō autem per. xij. tribus oēs alie gentes significate sūt: qz per xp̃m i sortem. xij. tribuum oēs gentes sunt vocate. ¶ Ad. ij. dicēdū q̃ hoc qō dī: Nō resurgēt impij in iudicio. si referatur ad oēs peccatores sic intelligendū ē: q̃ non resurgent ad hoc q̃ iudicēt: sī autē impij dicant fideles sic intelligendū est q̃ nō resurgēt ad hoc q̃ iudicētur: quia iā iudicati sunt. sz oēs resurgēt vt i iudicio compareant ad gloriā iudicis intuendam ¶ Ad. iij. dō. q̃ etiā pueri ante perfectam etatē decedentes in iudicio cōparebūt: nō autē vt iudicent sz vt videant gloriam iudicis ¶ D. ij. qōem dō: q̃ ad iudiciū duo pertinēt. s. discussio meritoꝝ: et retributio premioꝝ: q̃tum g̃ ad receptiōem premiorū omnes iudicabūtur etiaz boni: in eo q̃ vnusq̃sq̃ recipiet ex diuina snia premiū merito respōdēs Sz discussio meritoꝝ nō fit nisi vbi est quedā meritoꝝ cōmixtio bonoꝝ cum malis: illi aūt qui edificant sup fundamentū fidei aurū et argentū et lapides preciosos diuinis scriptūris totaliter insistentes quia nullā admixtionē notabilē alicuius mali meriti habēt: in eis discussio meritoꝝ locū nō habet sicut illi qui rebus mundi penitus abiectis solicite cogitant solūmodo que sunt dei: et iō saluabūtur sz non iudicabūtur. illi vero qui edificāt sup fūdamentū fidei lignum et fenū ꝛ stipulam: qui adhuc scz amant secularia et terrenis negocijs implicant ita tñ q̃ nihil xpo preponāt sz studeāt peccata elemosynis expiare: habent quidē cōmixtionē bonorum meritoꝝ cū malis: et iō discussio meritoꝝ in eis locū habz. vñ tales q̃tum ad hoc iudicabūtur et tñ saluabūtur. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̃ punitio ē effect' iusticie: ꝓuatio aūt misericordie: magis autem deo ꝛ iudicio quod est actus iusticie antonomatice punitio attribuitur: vt interdū iudicium ꝓ ipa condemnatiōe accipiatur: et sic intelligitur auctoritas inducta vt per glo. ibidē patet. ¶ Ad secundū dicendū q̃ discussio meritoꝝ in electis nō erit ad tollendum incertitudinē beatitudinis a cordib' ipsorum iudicandoꝝ. sz vt ꝑeminentia bonorū meritoꝝ ad mala ostēdatur oībus manifestet: et sic dei iusticia cōprobetur. ¶ Ad tertiū dicendum q̃ Greg'. loquitur de iustis adhuc in carne mortali existentibus: vnde supra psal. premiserat: Hi qui i corporibus reperiri potuerit q̃uis iam fortes atq̃ perfecti: adhuc quia i carne sunt positi nō possūt in tanti terroris turbine nulla formidine concuti vnde patet q̃ terror ille referendus est ad tempus

immediate iudicium precedens: tremenduz quidē maxime malis: nō autem bonis quibus nulla erit mali suspicio. ¶ Rationes autem que sunt in oppositum procedunt de iudicio quantum ad retributionem premiorum. ¶ Ad.iij. questōem dicēdū q̄ iudicium quod est penaꝝ retributio p̄ peccatis oīnibus malis competit: iudiciū autē quod est discussio peccatoꝝ solū fidelibus: qz in infidelib' nō est fidei fundamentū quo sublato oīa opa seq̄ntia pfecta rectitudine intentiōis carēt: vnde nō est in eis aliqua pmixtio bonoꝝ meritoꝝ ad mala q̄ discussionē requirat. sed fideles in quib' manet fidei fundamētuz ad min' fidei actū laudabilem habent q̄uis nō sit meritorius sine charitate: tñ q̄tū est de se est ordinatus ad meritū: et ideo in eis iudiciū discussionis locū habz: vñ ipsi fideles q̄ fuerūt saltē numero ciues ciuitatis dei iudicabūt vt ciues in quos sine discussiōe meritoꝝ sententia mortl nō fert: sed infideles condēnabunt vt hostes qui psueuerunt apud hoīes absq̄ meritoꝝ audiētia exterminari. ¶ Ad.j.ḡ dicendū q̄ q̄uis eis qui in mortali decedūt p̄ certo cōstet de eoꝝ damnatione: qz tñ aliqua que ptinēt ad bene merēdū hñt annexa oportz ad manifestationē diuine iusticie vt discussio de eoꝝ meritis fiat: per quā ostendat eos iuste a ciuitate sanctoꝝ excludi: cuius eē ciues numero exteri' videbant. ¶ Ad.ij. dō: q̄ allocutio illa spiritualiter intellecta scōm hoc nō erit aspera fidelibus p̄dēnandis q̄ i eis aliqua sibi placētia manifestabit que in infidelib' inueniri nō possunt: qz sine fide impossibile ē placē deo: Heb.x. sed snia p̄demnationis que in oēs ferē oīnibus terribilis erit. Ratio vero in ꝓtrarium adducta p̄cedebat de iudicō retributōis. ¶ Ad.iij. qōem dō: q̄ iudiciū discussionis nullo mō habz locū neq̄ i bonis angelis neq̄ in malis: qz neq̄ i bonis pōt aliq̄d mali inueniri: neq̄ i malis aliq̄d boni ad iudiciū pertinēs. Sz si loquamur de iudicio retributiōis: sic ē distinguēda duplex retributō: vna respondēs p̄prijs meritis angeloꝝ: et hec a p̄ncipio fuit vtriusq̄ facta: dū quidam sunt ad beatitudinē sublimati: quidaz vero i miseriaz dimersi. Alia retributio q̄ rīdet meritis bonis vel malis p̄ angelos p̄creatis: et hec retributio in futuro iudicio fiet: quia boni angeli amplī gaudiū habebūt de salute eoꝝ quos ad meritum induxerūt: et mali amplius torquebūt multiplicata malorū ruina qui p̄ eos ad mala sunt incitati. vñ directe loquendo iudiciū nec ex pte iudicantiū nec ex pte iudicandoꝝ erit angeloꝝ sed hominuz: sed directe quodāmō respiciet angelos inq̄tū actibus hominū fuerūt cōmixti. ¶ Ad p̄mū ḡ dicēdū q̄ verbū illud apostoli est intelligēdū de iudicō cōparationis: quia quidā hoīes quibusdam angelis superiores inuenient. ¶ Ad secundū dicenduz q̄ ipi demones cūctis videntib' tunc p̄cipitabūt: quia in perpetuuz in inferni carcerē retrudūt: vt nō sit eis libez extra p̄gredi: quia hoc eis nō concedebatur nisi scōz q̄ ordinabatur ex diuina p̄uidētia ad hominum vitam exercendam. ¶ Et similiter dicendum ad tertium. ¶ Questio.ij.

Deinde queritur d̄

igne qui p̄cedet faciē iudicis. Et circa hoc q̄rūt tria. ¶ P̄mo de purgatiōe. mūdi p̄ ignē futura. ¶ Scōo de effectu ignis purgātis. ¶ Tertio de ordine illius ignis ad alia q̄ circa iudiciū agent.

Ad p̄mū sic proce

dit: vī q̄ nulla mundi purgatio sit futura nō enī purgatōe indiget nisi qō ē imūdū sz creature dei nō sūt imūde. vñ dī Act.x. Qō deꝰ creauit tu ne cōe dixeris i. imūdū. ḡ creature mundi nō purgabunt. ¶ P̄. purgatio fīt dīnā iusticiā ordiat ad auferēdā imūdiciā culpe: sic̄ pz d̄ purgatiōe p' mortē. sz i elemētis h' mūdi nulla pōt esse culpe infectō. ḡ vī q̄ purgatōe nō indigeāt. ¶ P̄. vnū qōq̄ tunc dī purgari q̄n sepat qō ē extraneum ab ipo inducēs i eo igbilitatē: sepatio enī ei' qō nobilitatē inducit nō dī purgatio: sz magis diminutio. sz hoc ad pfectionē et nobilitatē elemētoꝝ ptinet q̄ aliq̄d extranee nature ē eis admixtū: qz forma corporis mixti ē nobilioz q̄ forma simplicī. ḡ vī q̄ elemēta h' mūdi nllo mō purgari possint. ¶ Sed ꝯ oīs inouatio fit p̄ aliquā purgationē. sz elemēta innouabunt. vnde Apoc.xxj. Vidi celū nouū et terram nouā: primū enī celum et prima terra abīt. ḡ elementa purgabunt. ¶ P̄. j. Cor.vij. super illud. Preterit figura huius mūdi. dicit glo: Pulchritudo huius mūdi mūdanoꝝ igniū conflagratiōe peribit: et sic idē quod prius. ¶ Terius videt q̄ hec purgatio nō sit futura per ignē: ignis enī cuz sit pars mūdi purgatione indiget sicut et alie partes. sz nō debet idē ēe purgās et purgatū. ergo videt q̄ ignis nō purgabit. ¶ P̄. sicut ignis habz virtutem purgatiuam ita et aqua: cum ergo nō oīa sint purgabilia per ignē sed quedā necesse sit aqua purgari: sicut etiā vetus lex distinguit: videt q̄ ignis non purget ad minus vniuersaliter. ¶ P̄. purgatio ad hoc videt pertinere vt partes mūdi ab inuicem segregate puriores reddant. sed segregatio partium mūdi ab inuicē i mundi initio sola diuine virtute facta est: quia ex hoc opus distinctōis determinat. vnde et Anaxag. segregationē posuit actuz intellectus mouētis oīa. ergo videt q̄ in fine mūdi purgatio fiat imediate a deo z nō per ignem. ¶ Sed cōtra est qō in psal. dicit: Ignis in cōspectu eius exardebit: et i circuitu tempestas valida. et postea sequit: De iudicio aduocauit celū desursum et terrā discernere populum suū. ergo videt q̄ vltima purgatio mundi sit futura per ignem. ¶ P̄. ij. Petri vltimo dicitur: Celi ardentes soluentur et elemēta

ignis ardore tabescent. ergo purgatio illa per ignē fiet. ¶ Vlterius videtur q̄ ignis ille nō sit eiusdem speciei cum igne elementari: nihil enī seipsum consumit. sed ille ignis quatuor elementa absumet: vt dicit glo. ij. Dei. vlti. ḡ ignis ille nō erit eiusdē speciei cū igne elemētari. ¶ P. sicut vtus māifestat p operatōz: ita natura p virtutē. sed ignis ille habebit aliā virtutē ab igne qui ē elementum: qz scz purgabit vniuersū qđ ignis iste facere nō pōt. ḡ non erit eiusdē speciei cū isto. ¶ P. ea que sūt eiusdē speciei ī corpibus naturalib' habēt eūdē motuz. sz ignis ille habebit aliū motū q̄ ignis elemētuz: qz circūq; qz mouebit vt totū purgare possit. ḡ ignis ille non erit eiusdē speciei cū isto. ¶ Sz ꝯ ē quod Aug'. dicit. xx. ō ciui. dei. et habet ī glo. j. Cor. vij. q̄ figura hui' mūdi mūdanoz ignīū ꝓflagratōe pibit. ergo ignis ille erit de natura ignis q̄ nūc ē in hoc mūdo ¶ P. sicut futura purgatio erit p ignē ita p̄cedēs fuit p aquā: z vtraq; ad inuicē cōparat. ij. Dei. iij. sz in p̄ma purgatiōe aq̄ fuit eiusdē speciei cū aqua elemētari. ḡ et silr erit ī secūda purgatōe ignis eiusdem speciei cū igne elemētari. ¶ Rīdeo dō: ad p̄mā qōem q̄ qz mūdus aliquo mō ꝓpter hoiem factus est: oportz q̄ qñ hō ſm corp' glorificabit: etiaz alia corpa mūdi ad statū meliorē mutēt vt sit et locus ꝓueniētioz: et aspect' delectabilioz. Ad hoc autē q̄ gloriā corpis hō ꝓsequat: oportz p̄us remoueri ea que glie opponūt: q̄ sunt duo. s. corruptō et infectio culpe: qz vt dī. j. Cor. xv. Corruptio incorruptelam ñ possidebit et a ciuitate glie oēs imūdi foris erūt Apoc. vlti. et silr etiā oportz elemēta mūdi purgari a p̄dictis dispōnibus añq̄ in nouitatē glie adducātur ꝓportōnaliē ei qđ de hoie dcm est. Quāuis āt res corpalis subiectū infectiōis culpe ꝓprie esse nō possit: tñ ex culpa q̄dā incōgruitas ī reb' corpalib' corruptis reliquit ad hoc vt spūalib' ditent: et ide videm' q̄ loca in q̄b' sūt aliq̄ crimia ꝓmissa nō reputāt idonea ad aliq̄ sacra ī eis exercēda: nisi purgatiōe q̄dā p̄missa: z scōm hoc ex pcēs hoim quādā inidoneitatē ad glie susceptionē ps mundi recipit q̄ in vsū nr̄m cedit: vñ q̄tū ad hoc mūdatōe indiget. silr etiā circa mediū locū ꝓpter elemētoz contactū multe sunt corruptiōes et generatiōes et alteratiōes elementoz q̄ puritati eoz derogāt: et ideo ab his oportz elementa purgari ad hoc q̄ decenter suscipiāt nouitatē glorie. ¶ Ad. j. ḡ dicēdū q̄ cū dī: Omnis creatura dei ē mūda. hoc intelligēdum ē: quia non habz in substātia sua alicui' malicie p̄mixtionē: sicut ponebāt manichei dicētes bonum et malū eē duas substātias alicubi diuisas. z alicubi cōmixtas: nō āt remouet quin aliq̄ creatura habeat cōmixtiōez nature extranee: q̄ etiā natura ī se bona ē. sed pfectiōi huiusmōi creature repugnat. silr nō remouet ex hoc q̄n malū alicui creature accidat: q̄uis nō sit p̄mixtū ei quasi ps ipsi' substātie. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis' corpalia elementa subiectū culpe eē non possint: tñ ex culpa in eis cōmissa aliquā ineptitudinē p̄nt ꝓsequi ad pfectōnē glorie suscipiendā. ¶ Ad. iij. dō: q̄ forma mixti et forma elemēti p̄nt dupliciter ꝓsiderari: aut q̄tuz ad pfectionē speciei: et sic corpus mixtuz nobilius est: aut q̄tum ad ppetuitatē duratōis: et sic corp' simplex nobilius ē: quia nō habz in seipo vñ corrūpatur: nisi eius corruptio fiat ab aliq̄ exteriori: corp' autē mixtū in seipo habet cām sue corruptiōis: scz operationē cōtrariorz: et ideo corp' simplex etsi sit corruptibile scōm partē: est tñ incorruptibile scōm totū: quod de mixto dici nō pōt. Et qz incorruptō est de pfectiōe glorie: pfectio corporis simplicis magis cōuenit pfectioni glorie: q̄ pfectio corporis mixti: nisi etiā corpus mixtū in se habeat aliqđ incorruptionis p̄ncipiū: sicut corp' humanū cui' forma ē incorruptibilis: nihilomin' tñ q̄uis aliquo modo corp' mixtū sit nobilius q̄ simplex: nobilius tñ eē habz corp' simplex scōm se existēs q̄ exīs ī mixto: qz in mixto sunt corpa simplicia quodāmō impotentia: in seipis aūt existētia sūt ī vltima sui pfectō ne. ¶ Ad. ij. qōem dō: q̄ illa mūdi purgatō vt dcm ē: remouebit a mūdo imperfectionē ex culpa relictā et impuritatē cōmixtiōis: et erit dispositio ad glie pfectionē. Et iō q̄tum ad hec tria cōueniētissime fiet p ignem. Primo qz ignis cū sit nobilissim' elementoz habz naturales ppetates similiores pprietatibus glorie: vt maxime pz de luce. Secundo qz ignis nō ita recipit cōmixtionē extranei ppi efficaciam virtutis actiue: sicut alia elementa. Tertio qz spera ignis est remota a nostra habitatiōe: nec ita cōmunis est nobis vsus ignis sicut terre z aque et aeris: vnde nō ita inficit: et p̄ter hoc habz maximam efficaciā ad purgandū: et ad diuidendū subtiliando. ¶ Ad. j. ḡ dicendū q̄ ignis nō venit ī vsū nostrū ꝓut est in materia ꝓpria: sic enī remotus est a nobis. sed solū ꝓut est in materia aliena: et q̄ ad hoc poterit p ignē in sua puritate existentē purgari ipe mūdus q̄tum ad hoc qđ habz de extraneo adiunctū. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ p̄ma purgatio mūdi que facta est per diluuiū nō respiciebat nisi infectionē peccati: p̄cipue aūt tunc regnabat peccatū cōcupiscentie: et ideo cōuenienter p cōtrariuz purgatio fuit facta. s. per aquā. sed secūda purgatio respicit et infectionē culpe et cōmixtiōis impuritatē et q̄tum ad vtrūq; cōuenit magis q̄ fiat per ignē q̄ per aquā: aqua enī nō habz vim disgregādi sed magis aggregandi: vñ per aquā natural' impuritas elemētoz tolli nō posset sicut per ignē. Similiter etiam circa finem regnabit vitium tepiditatis: q̄ si mūdo iam senescente: quia vt dicitur Matth. xxiij. Tunc refrigescet charitas multoruz. vñ tūc ꝓueniēter purgatio per ignem fiet: nec est aliquid quod per ignem purgari non possit' quodammodo. sed quedam sunt que sine sui corruptione per ignē nō possunt purgari: sicut pāni et vasa lignea

et huiusmodi: et talia lex ꝓcepit purgari ꝑ aquã que tamen oĩa finaliter per ignem cor̃umpentur ¶ Ad. ij. dō: q̃ per opus distinctōnis sunt rebus diuerse forme collate quib⁹ ad inuicem distinguũt et ideo fieri nō potuit nisi per eum qui est auctor nature. sed ꝑ finalẽ purgatōnẽ deducent̃ res ad puritatẽ i q̃ res cōdite fuerunt: et ꝛō in hoc poterit natura creata exhiberi mysteriũ creatoris: et ꝓpt̃ hoc misteriũ creature ꝓmittit: qr hoc ad eius nobilitatem cedit. ¶ Ad. ij. qōem dō: q̃ circa hoc inueniũt tres opiones. Quidã enī dicũt q̃ ignis elemẽtus: q̃ ẽ in spera sua descẽdet ad purgationẽ mũdi. Modum aũt descẽsiōis ponũt ꝑ multiplicatōnẽ: ignis enī vndiq̃ appositio cōbustibili augmentat: et hoc ꝓcipue tũc fiet qñ ignis vtus exaltabit sup oĩa alia elemẽta. Sz̃ hoc eẽ vī q̃ ignis ille non tm̃ descendet: sed etiã a sanctis ascendẽ phibẽt: vt pz̃. ij. Pet. iij. vbi vī q̃ tantũ ascendet iudicũ ignis q̃tũ aq̃ diluuij. ex q̃ vī q̃ ignis ille sit circa locũ mediuz generatiōis. Et ꝓpter hoc alij dicũt q̃ ignis ille generabit circa locũ terre ex ꝓgregatiōe radiorũ celestiuz corporũ: sicut videm⁹ q̃ ꝓgregant i speculo ꝓburentes: tũc autẽ loco speculorũ erũt nubes ꝓcaue ad qs fiet radiorũ reuerberatio. Sz̃ istud etiã nō vī cōueniens: qr cũ effectus celestiũ corporũ sequant determinatos situs et aspect⁹ eorũ si ex vtute corporũ celestiũ ignis ille generaret esset notũ tp̃us illius purgationis ꝓsiderãtib⁹ motus astrorũ qđ auctoritati scripture repugnat. Et iō alij dicũt sequntes Aug⁹. q̃ sicut mũdanarũ aquarũ inundatōne factũ est diluuiũ: ita mũdanorũ ignium ꝓflagratōe figura hui⁹ mũdi peribit: vt dī. xx. de ci. dei: Ista ãt ꝓflagratō nihil aliud ẽ q̃ ꝓgregatio oĩum causarũ superiorũ et inferiorũ: q̃ ex natura sua habẽt vtutẽ ignitẽdi: que quidẽ cognitō nō naturali cursu rerũ sz̃ vtute dīna fiet: et ex oĩbus istis causis sic cōgregatis generabit ignis qui faciẽ h⁹ mũdi exuret. Si aũt he opiones directe cōsiderẽt inueniunt diuersificari q̃tum ad causã generatiōnis illius ignis: r nō q̃tum ad speciem eius: ignis enī generatus a sole vel ab inferiori calefactiue est eiusdẽ speciei cũ igne qui est in sua spera: nisi inq̃tum admisceat ei de materia aliena: quod quidem tũc oportebit: qr ignis nō pōt aliq̃d purgare nisi scōm hoc q̃ alterẽ efficit materia eius aliquo mō. vñ simplicit̃ ꝓcedẽdũ ẽ q̃ ignis ille erit eiusdẽ speciei cuz isto. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̃ ignis ille q̃uis sit eiusdẽ speciei cũ igne q̃ apud nos est: non tm̃ est idẽ numero: videm⁹ autẽ q̃ duorũ igniũ eiusdẽ speciei vnus alterũ destruit: maior scz̃ minorem cōsumẽdo materiã eius: et similit̃ etiã ille ignis ignẽ qui apud nos ẽ cōsumere poterit. ¶ Ad. ij. dō: q̃ sicut opatio que procedit a virtute rei est virtutis iudicium: ita et virtus est iudicium essentie vel nature que procedit a principijs eẽntialibus rei: opatio autem que non ꝓcedit ex virtute rei operantis nō indicat virtutem ipius: sicut patz̃ in instrumentis: actio enī instrumẽti magis mãifestat virtutem agentis q̃ virtutẽ instrumẽti: qr virtutẽ agẽtis manifestat vt primũ opationis principiũ: virtutẽ aũt instrumẽti nō mãifestat nisi quatenꝰ ẽ susceptiuus influentie principalis agentis scōm q̃ mouet ab eo. Similiter etiã virtus que non ꝓcedit ex principijs essentialibus rei non manifestat naturaz eius: nisi q̃tum ad susceptibilitatem: sicut virtus qua aqua calefacta potest calefacere: non manifestat naturã eius nisi quantum ad calefactibilitatem: et ideo nihil prohibz quin aqua habens hanc virtutem sit eiusdẽ speciei cum aqua nō habẽte virtutẽ istam. Similit̃ etiã nō est incōueniens q̃ ignis ille qui habebit vim purgãdi faciẽ mundi sit alterius speciei ab igne qui apud nos ẽ: cũ vis calefactiua nō oriat in ipo ex ꝓncipijs eẽntialibus sz̃ ex diuina opatiõe siue dicat q̃ illa virtus sit aliq̃ qualitas absoluta: sicut calor in aqua calefacta siue sit intẽsio quedã sicut de instrumẽtali vtute in. j. dis. dictũ est: r hoc ꝓbabilius ẽ: qr ignis ille nō aget nisi vt instrumentũ diuine vtutis. ¶ Ad. iij. dō: q̃ ignis ex ꝓpria natura nō ferꝛ nisi sursum: sed inq̃tuz sequit̃ naturã quã requirit extra ꝓpriã speram existẽs: sic sequit̃ materie ꝓbustibilis situ: r p modũ istũ nō est incōueniens q̃ vel i circuitu vel in deorsum moueat: r p̃cipue scōm q̃ agit vt instrumentũ vtutis diuine.

Ad secundum sic procedit: vī q̃ ille ignis purgabit etiaz celos supiores: qr in p̃s. dī: Opa manuũ tuarũ sũt celi: ipi peribũt: tu aũt pmanebis. sz̃ etiã supiores celi sunt opa manuũ dei. g̃ etiã ipi in illa finali ꝓflagratiõe pibunt. ¶ p̃. q̃. Pet. iij. dī: Celi ardẽtes soluent et elemẽta ignis ardore tabescẽt. celi aũt qui ab elemẽtis distinguũt sũt celi supiores in qb⁹ fixa sũt sidera. g̃ vī q̃ etiã illi p ignẽ illũ purgabũt ¶ p̃. Ignis ille ẽ ad hoc vt remoueat a corporibus indispositionẽ ad pfectionẽ glorie. sz̃ in celo supiori inuenit indispositio et ex pte culpe: qr diabolus ibi peccauit: r ex pte naturalis defect⁹: qr Bo. viij. sup illud: Scimus q̃ oĩs creatura ĝemiscit et patit vsq̃ adhuc. dicit glo: Oĩa elemẽta cũ labore sua explent officia: sicut sol et luna non sine labore statuta sibi implent spacia. g̃ etiã celi purgabuntur p ignẽ illũ. ¶ Sed ꝓtra est q̃ corpa celestia pegrine impssionis receptiua nō sunt. ¶ p̃. super illud. j. Thes. j. In flãma ignis dantis vindictã: dicit glo. Ignis erit in mũdo q̃ ꝓcedet eũ tantũ spaciũ aeris occupans q̃tũ occupauit aqua in diluuio. sz̃ aqua diluuij nō ascẽdet vsq̃ ad superiores celos: sed soluz xv. cubitis sup altitudinẽ montiuz: vt habet Gen. vij. g̃ celi supiores illo igne nō purgabũt. ¶ Ulteri⁹ vī q̃ ignis ille alia elemẽta ꝓsumet: qr vt dicit glo. Bede. ij. pet. vlti. Elemẽta q̃tuor quib⁹ mũd⁹ cōsistit ille maximus ignis absumet: nec cũcta interim ꝓsument vt non sint: sed duo ex toto ꝓsumet: duo

vero in meliorē restituet faciē. ergo videt q̄ ad mi-
nus duo elemēta p ignem illū destruēda sint tota
liter. ¶ D. Apoc. xxj. dr: Primū celū ⁊ prima ter-
abūt et iam mare nō ē. sed p celuz aer intelligit: vt
Aug⁹. dicit. mare autē est aquarū cōgregatio: vī g̃
q̄ illa tria elemēta totaliter destruēt. ¶ D. ignis ñ
purgat nisi scōm hoc q̄ alia efficiant materia eius
si ergo ignis purgat alia elementa: oportz q̄ ei⁹ ma
teria efficiant. g̃ oportz q̄ in naturā ignis transeāt
et sic a natura sua corrūpent. ¶ D. forma ignis est
nobilissima forma ad quā pduci possit elemētar
materia: sed p illā purgationē oia in statū nobilis-
simū mutabunt. g̃ alia elemēta in ignē totaliē con-
uertunt. ¶ Sed ꝫ est quod dr. j. Cor. vij. sup illud
Preterit figura h⁹ mūdi. Pulchritudo nō substā-
tia hui⁹ mūdi pterit. sed ipa substātia elemētoz p-
tinet ad mūdi pfectōnē. g̃ elemēta nō ꝓsumūt scōz
suā substantiā. ¶ D. illa finalis purgatō q̄ fiet per
ignē rñdebit prime purgatōni que facta ē p aquaz
sed illa nō corrupit elemētoz substantiā. g̃ nec illa
q̄ fiet p ignē corrūpet. ¶ Iterius videt q̄ nec om-
nia elemēta p illū ignē purgabūt: qr vt iam dcm̃ ē
ignis ille nō ascēdet nisi q̄tum ascendit aq̄ diluuij
sed aq̄ diluuij nō puenit vsq; ad speraz ignis. g̃ nec
p vltimā purgatōz elemētū ignis purgabit. ¶ D.
Apoc. xxj. dicit glo. sup illud: Vidi celū nouū ⁊c̄.
Immutatio aeris et terre dubitabile ñ ē q̄n p ignē
fiat. sz de aq̄ dubitat: nā purgatōz in seipa hr̄e cre
dit. g̃ ad minus nō ē certū q̄ oīa elemēta purgēt
¶ D. locus q̄ ē ppetue pfectiōis nū q̄ purgat: sed i
inferno erit ppetua infectō. cū g̃ infernus intra ele
menta collocet: vī q̄ nō totaliter elemēta purgēt.
¶ D. padisus terrestris i terra cōtinet. sed ille non
purgabit p ignē: qr nec etiā aque diluuij illud ascē-
derūt vt Beda dicit: ⁊ habet i scōo sniaz dj. xvij.
g̃ vī q̄ nō totaliter oīa elemēta purgēt. ¶ Sed
cōtra est glo. supra inducta que habet. ñ. Pet. vlt.
q̄ quatuor elemēta ignis ille absumet. ¶ Ideo di
cendū ad primā questionē: q̄ purgatio mundi ad
hoc ē vt remoueat a corpibus dispositō contraria
pfectiōi glorie vt supra dictū est: que quidē pfectō
ē vltima rez cōsummatio: et hec quidē indispo-
sitio in oībus corpibus inuenit: scd diuersimode
in diuersis. In quibusdam enī inuenit indispositō
scōm aliquid inherēs substātie ipsoz sicut in istis
corpibus inferioribꝰ que p mutuā mixtionem deci
dunt a ppria puritate. In quibusdaz vero corpib⁹
inuenit indispositō nō per aliquid substantie eoz
inherens: sicut in corpibus celestibus i quib⁹ nihil
inuenit repugnans vltime perfectōni vniuersi: nisi
motus qui est via ad pfectionē: nec motus quilibz
sed locus tm̃ qui nō variat aliquid quod intrinse-
cū sit rei: vt substantiā aut q̄titatem aut qualitatē
sed solum locuz qui est extra rē: et ideo a substātia
celi superioris nō oportz q̄ aliquid remoueatur: sed
oportz q̄ motus eius quietetur: quietatō autē mo
tus localis nō fit per actiōem alicuius cōtrarij agē
tis: sed per hoc q̄ motor desistit a mouēdo: et ideo
corpora celestia nec per ignē nec per alicuius crea-
ture actōem purgabūtur: sed ipa corum quietatō
sola voluntate diuina accidens eis loco purgatōis
erit. ¶ Ad primū ergo dicēdū q̄ sicut dicit Aug⁹
xx. de ciui. dei: verba illa psal. intelligenda sunt de
celis aereis qui purgabūtur per ignē vltime cōfla-
grationis. Uel dicendū q̄ si etiā de superioribꝰ ce-
lis intelligatur: tūc dicūtur perire q̄tum ad motū
quo nunc continue mouētur. ¶ Ad secundū di-
cendū q̄ petrus se exponit de quib⁹ celis intelligat
premiserat enī ante verba inducta q̄ celi pus ⁊ ter
ra per quā perierāt qui nūc sunt eodem verbo re-
posito igni reseruati in diē iudicij: illi ergo celi per
ignem purgabūtur qui prius aqua diluuij fūt pur
gati scz celi aerei. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ ille labor
⁊ illa seruitus creature qui corporib⁹ celestibus ab
Ambro. attribuitur: nihil est aliud q̄ vicissitudo
motus ratiōe cuius tempori subijciūtur et defect⁹
vltime cōsummatiōis que finaliter i eis erit. ex cul
pa etiam demonū celum empyreū infectōnem nō
contraxit: quia peccādo statim de celo expulsi sūt
¶ Ad secundā questionē dicendū q̄ circa hāc que
stionem multiplex est opinio. Quidā enī dicūt q̄
oīa elementa manebūt q̄tum ad materiā: oīa
autē mutabūtur q̄tum ad imperfectōem: sed duo
eoz retinebunt ppriam formā substantialem. scz
aer et terra: in duobus vero scz igne et aqua nō re
manebit forma substātialis eoz sed mutabuntur
ad formā celi: et sic tria elemēta. s. ignis aer et aqua
celum dicētur: q̄uis aer retineat eandē formā sub
stantialem quam nūc habz: quia nunc etiam celū
dicitur. vnde ⁊ Apoc. xxj. non fit mentō nisi de ce
lo et terra: Vidi inquit celum nouū et terram no-
uam. Sz hec opio ē oīno absurda: repugnat enī
et philosophie scōm quam poni non potest q̄ cor
pora inferiora sint in potētia ad formā celi: cū nec
materiam habeant cōmunē nec contrarietatē ad
inuicem: et etiam theologie: quia scōm hanc posi
tionem nō saluabitur perfectō vniuersi cum inte-
gritate suarū partium duobus elementis sublatis
vnde per hoc q̄ dicit celum intelligitur quintum
corpus: oīa vero elementa intelliguntur per ter-
ram: sicut in psal. dicit: Laudate dominū de terra
et sequitur: Ignis grādo nix glacies ⁊c̄. Et ideo alij
dicunt q̄ oīa elementa manebūt scōm substan-
tiam: sed qualitates actiue et passiue ab eis remo-
uebūtur: sicut etiam ponūt q̄ i corpore mixto ele-
mēta saluabūtur scōm formas suas substantiales
sine hoc q̄ proprias qualitates habeant cum sint
ad medium reducte: et medium neutruz extremo-
rum est. Et huic etiā videtur consonare qđ Aug⁹
dicit. xx. de ciuitate dei: De illa conflagratiōe mū-
dana elemētorum corruptibilium: qualitates que
corporibus nostris congruebant ardēdo penitus

interibũt: atq; ipa substantia eas qualitates habebit que corpibus imortalibus mirabili mutatõne pueniãt. Sz istud nõ videt pbabile: cuz qualitates ppie elemẽtoz sint effectus formaz substãtialiũ q formis substãtialibus manentibus qualitates p dicte possint mutari nisi p actionẽ violẽtã ad tempus: sicut in aqua calefacta videm' q ex vi sue spei frigiditatẽ recuperat quã p actionem ignis amisit dũmodo species aque maneat. Et pterea etiã ipse qualitates elemẽtares sunt de pfectiõe secunda elementoz sicut ppie passiones eoz. Nec ẽ pbabile q in illa finali psummatiõe aliqd naturalis pfectionis ab elemẽtis tollat. Et iõ vi dicendũ q manebunt elemẽta q̃tum ad substantiã et q̃litates eorũ ppias: sz purgabunt vt supa dictũ est ab infectione quã ex peccatis hoim contraxerũt: et ab impuritate que p actionẽ et passionẽ mutuã in eis accidit: quia iã cessante motu pmi mobilis: in inferioribus elemẽtis mutua actio et passio eẽ nõ poterit et hoc Aug. appellat q̃litates corruptibiliũ elemẽtoz scz inaturales eoz dispositiones scõz q̃s corruptioni appropinquant. ¶ Ad pmũ ergo dicendũ q ignis ille dz quatuor elementa absumere in q̃tũ ea aliquo mõ purgabit. Qõ aũt sequit duo ex toto consumet: nõ est intelligẽdũ q duo elemẽta fm substantiã destruant: sed quia duo magis remouebunt a ppietate quã nũc habẽt: que quidẽ duo a quibusda dicunt esse ignis et aqua q̃ maxie cedũt in qualitatib' actiuis: scz calore et frigore q̃ sũt maxime corruptionis pncipia in alijs corpibus. Et qz tũc nõ erit actio ignis et aque q̃ sunt maxime actiue maxime imutari videbunt a vtute quã nũc habent. Alij vo dicunt hec duo esse aerẽ et aquã ppt varios motus istoz duoz elementoz quos consequũt ex motu corpoz celestiũ: et qz isti motus nõ erũt sicut fluxus et reflux' maris et cõmotiões ventoz et h'mõi: iõ illa elemẽta maxime mutabũt a ppietate quã nunc habẽt. ¶ Ad secundũ dicendũ q sicut dicit Aug. xx. de ciui. dei cuz dr: Et mare iam nõ est. p mare põt intelligi pns seculuz de q supa paz ante dixerat: mare dedit mortuos suos Si tñ ad mare ad litteraz referemus: tũc est dõ: q i mari duo intelligunt: scz substantia aquarũ et earũ dispositio q̃tũ ad salsedinẽ et fluctuũ cõmotiones: et q̃tũ ad hoc secundũ mare non remanebit: manebit autẽ q̃tũ ad primũ. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ q ignis ille nõ aget nisi vt instrumentũ puidẽtie et vtutis diuine: vñ nõ aget in alia elementa vsq; ad eoz cõsumptionẽ: sz solũ vsq; ad purgationẽ: nec oportz q illud qõ efficit materia ignis totaliter a specie ppia corrumpat: sicut patet in ferro ignito qõ a loco ignitionis remotuz ex vtute speciei remanẽtis ad ppriũ statũ et pristinũ redit: et ita etiã erit ò elementis p ignẽ purgatis. ¶ Ad quartũ dicendũ q in ptibus elemẽtoz nõ oportz considerari solũ quid congruat alicui pti fm se accepte: sed etiã qd pgruat scõm ordinẽ ad totũ. Dico ĝ q aqua q̃uis esset nobilioz si haberet formã ignis: siliter terra et aer: vniuersũ tñ esset imperfectius si tota elemẽtorũ materia formã ignis assumẽt. ¶ D. iij. q. dõ: q q'dam dicũt q ignis ille ascẽdet vsq; ad summitatẽ spacij ptinẽtis quatuor elemẽta: vt sic elemẽta tota liter purgent: et ab infectiõe peccati quo etiã superiores partes elemẽtoz sunt infecte: vt pz p fumuz idolatrie supiora inficiẽtis: et etiã a corruptõne: qz elemẽta scõm oẽs partes sui corruptibilia sũt. Sz ista opio repugnat auctõi sacre scpture: qz. ij. Pet. iij. dr: q illi celi repositi sũt igni q fuerunt p aquaz purgati. Et Aug. dicit. xx. de ciui. dei: q ille mũd' qui diluuio perijt igni reseruat. Cõstat autẽ q aq diluuij nõ ascẽdit vsq; ad summitatẽ spacij elemẽtoz: sz solũ vsq; ad. xv. cubitos sup altitudies mõtium. Et pterea notũ ẽ q vapores eleuati a tra vl fumi q̃cunq; nõ pñt ptransire p totã speram ignis vt pueniãt ad summitatẽ eius: et ita infectio peccati nõ puenit vsq; ad spaciũ pdcm. A corruptibilitate etiã elemẽta nõ pñt purgari p subtractionem alicui' qõ p ignẽ possit psumi: sz p ignẽ poterũt cõsumi impuritates elemẽtoz q̃ ex eoz pmixtõne pueniũt: h'mõi autẽ impuritates pcipue sunt circa terrã vsq; ad mediũ aeris interstitiũ: vñ vsq; ad illud spaciũ ignis vltime pflagratiõis elemẽta purgabit: tantuz eni etiã aque diluuij ascenderant: qõ pbabiliter estimari pót ex mõtiũ altitudine q̃s determinata mẽsura trãscenderat. Primum ĝ concedimus. ¶ Ad. ij. dõ: q ratio dubitatiõis in glo. exprimit: qz scz aqua in se virtutẽ purgatõis habẽ credit: non tñ habz vim purgatiõis talis qualis futuro statui competit: vt ex dictis patet. ¶ Ad. iij. dõ: q illa purgatio pcipue ad hoc erit: vt quicqd est imperfectionis a sanctoz habitatõne remoueat: et iõ in illa purgatõne totũ quod ẽ fedũ ad locum damnatoz pgregabit: vñ infernus nõ purgabit: sz ad ipm adducent totius mũdi purgamẽta. ¶ Ad iiij. dõ: q q̃uis peccatũ pmi hois in terrestri padiso sit cõmissum: nõ tñ locus ille est locus peccãtiũ sicut nec celũ empyreũ: ex vtroq; eni loco homo et diabolus statim ppter peccatuz sunt electi: vñ loc' ille purgatiõe non indiget.

D tertium sic proce
dit: vi q ignis vltime conflagratõis iudiciũ debet sequi: Aug. eni. xx. de ciui. dei. hunc ordinẽ ponit eoz que in iudicio sunt futura dicẽs: In illo iudicio vl circa illud iudiciũ has res dicimus esse venturas: Helyam tesbitem: fidem iudeoz: antixpm persecutuz: xpm iudicatuz: mortuoz resurrectionẽ: bonoz maloruq; diuisiõem: mũdi conflagrationẽ: eiusdẽq; renouationẽ. ĝ conflagratio iudicium sequit. ¶ D. Aug. dicit i eodẽ li. Judicatis impijs et in ignẽ eternuz missis: figura hui' mundi mundanoz igniũ conflagratiõe pibit

ergo idem quod ꝑus. ¶ Ꝺ. dñs ad iudicandū veniens aliquos viuos repiret: vt pz ex hoc quod hī j. Thes. iiij. vbi ex persona eoꝝ aplus dicit: Deinde nos qui viuimus qui residui sumus in aduētu domini ⁊c. sed hoc nō esset si conflagratio mundi ꝑcederet: quia per ignem dissoluent. g̃ ignis ille iudicium sequit. ¶ Ꝺ. dñs dī iudicaturus orbē per ignem: ⁊ iō conflagratio finalis vī esse executio diuini iudicij. sed executō sequit iudiciuz. g̃ ille ignis iudicium sequit. ¶ Sed ꝓtra est quod dī in psal. Ignis ante ipm precedet. ¶ Ꝺ. resurrectio ꝑcedet iudicium: alias nō videret ois oculus xpm iudicantem. sed mūdi conflagratio resurrectionē ꝑcedet: sancti enī qui resurgēt corpora spiritualia etiā impassībilia habebūt: et ita nō poterūt per ignē purgari: cum tn in lra dī ex verbis Aug. q̄ per ignem illū purgabit siquid in aliquib' sit purgādū. ergo ignis ille iudiciū precedet. ¶ Ulterius vī q̄ ignis ille nō habebit talē effectū in hōibus qualis i littera designat: illud enī ꝓsumi dī quod reducit ad nihilum. sz corpora impiorū nō soluent in nihilū sz in eternū conseruabunt vt eternā penam sustineāt. g̃ ignis ille nō erit malis cōsumptio: vt in lra dī. Sī dicat q̄ cōsumet malorū corpora inq̄ntum ea resoluet in cinerē. Cōtra: sicut corpora malorū ita ⁊ bonorū in cinerem resoluent: hoc enī est xp̄i ꝑuilegiū vt caro eius corruptionē nō videat. g̃ etiā et bonis tunc repertis erit cōsumptio. ¶ Ꝺ. infectio peccati magis abundat i elemētis ꝑm q̄ veniūt ad cōpositionē humani corporis in quo ē corruptō fomitis etiā q̄ntum ad bonos q̄ in elemētis extra corp' humanū existētibus. sz elemēta extra corp' humanuz existētia purgabunt ꝓpter peccati infectionē. ergo multo fortiꝰ oportz p ignē purgari elemēta in corporib' humanis existētia: siue bonorū: siue malorū et ita oz vtrorūq̄ corpa resolui. ¶ Ꝺ. q̄diu status vie durat: elemēta similit agūt in bonos ⁊ i malos sz adhuc durabit status hūmōi vie in illa cōflagratione: q⁹ post statū huius vie nō erit motus naturalis que tn per illā conflagrationē causabit. g̃ ignis ille equalit aget in bonos ⁊ in malos: et ita vī q̄ nō sit aliqua discretio inter eos q̄ntum ad effectum illius ignis suscipiendū sicut in lra ponit. ¶ Ꝺ. illa conflagratio quasi in momēto perficiet. sz multi inuenient viui in quibus erūt multa purgabilia. g̃ illa cōflagratio nō sufficiet ad eoꝝ purgationē. ¶ Ulterius vī q̄ ignis ille non inuoluet reprobos: quia Malach. iij. super illud: Purgabit filios leui. dic̄ glo: Duos ignes legimus futuros: vnum quo purgabit electos et precedet iudiciuz: alterꝝ qui reprobos cruciabit. sed hic est ignis inferni qui malos inuoluet: primus autē est ignis finalis conflagratōis ergo ignis finalis conflagratiōis non erit ille q̄ malos inuoluet. ¶ Ꝺ. ignis ille deo obsequit i purgatione mundi. ergo debet remunerari alīs elementis remuneratis: et ꝑcipue cū ignis sit nobilissimū elementoꝝ. non ergo videt q̄ in infernum debeat deūci ad damnatoꝝ penā. ¶ Ꝺ. ignis qui in malos inuoluet erit ignis inferni. sz ignis ab initio mūdi ꝑparatus ē dānatis. vñ Matth. xxv. Ite maledicti i ignem eternū qui preparatus est ⁊c. et Esa. xxx. Parata ē ab heri tophet a rege ꝑparata ⁊c. glo. ab heri. idest ab initio: Tophet. i. vallis gehēne. sz ignis ille finalis conflagratiōis nō fuit ab initio preparatus: sz ex concursu mūdanoꝝ igniū generabit. ergo ille ignis est alius ab igne inferni q̄ reprobos inuoluet. ¶ In contrariū est qđ in psal. de igne illo dī q̄ inflāmabit i circuitu inimicos eius. ¶ Ꝺ. Dan. vij. dī: Igneus fluuius rapidꝰ qui egrediebat a facie eius. glo. Ut peccatores traheret in gehennā. loquit autē auctoritas illa de igne illo ō quo nūc est mentio: vt patz per quandaz glo. q̄ ibi dicit vt bonos purget et malos puniat. ergo ignis ftnalis conflagratiōis in infernū cum reprobis demerget. ¶ Rndeo dō: ad. j. qōem q̄ illa cōflagratio scōm rei veritatē q̄ntum ad sui initiū iudicium precedet: qđ ex hic manifeste colligit q̄ mortuorum resurrectio iudiciū precedet: qđ patz ex hoc qđ dī. j. Thes. iiij. q̄ illi etiā qui dormierūt rapient i nubibus in aera obuiam xp̄o ad iudiciū venīēti. simul autē erit resurrectio cōis: et corpoꝝ sanctoꝝ glorificatio: sancti enī resurgētes corpora gloriosa resument: vt patz per illud qđ dī. j. Cor. xv. Semiat i ignobilitate: surgēt in gloria. simul aūt cū corpora sanctorū glorificabunt et tota creatura suo mō renouabit: vt patet per id qđ dī Ro. viij. q̄ ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertate glorie filioꝝ dei. cū ergo ꝑflagratō mūdi sit dispositio ad renouationē predictā vt ex dictis pz: manifeste pōt colligi q̄ illa cōflagratio quo ad purgatōnem mūdi iudiciū precedet: sz quo ad aliquē actū qui sz est inuoluere malos iudiciū seq̄t. ¶ Ad. j. ergo dicēdū q̄ Aug. non loq̄t determinādo sz opinando: qđ pz ex hoc qđ sequit: Que oia quidem ventura esse credendū est. sz quibus modis et quo ordine veniāt magis tunc docebit rex experientia q̄ nūc ad perfectū homis intelligētia valeat ꝓseq̄. Existio tn eo q̄ a me ꝓmēorata sūt ordie eē vētura g̃ pz q̄ hoc dixit opinādo. Et silr dō ad 2ᵐ. ¶ Ad iij. dō: q̄ sicut supra. xliij. di. dictū est: Oīs homines morient et resurgēt. sz tamē illi viui dicunt reperiri qui vsq̄ ad temp' conflagratiōis in corpe viuēt. ¶ Ad. iiij. dicendū q̄ ignis ille nō exequit sniam iudicis nisi quo ad inuolutionē malorū: et q̄ntū ad hoc sequit iudiciū. ¶ Ꝺ. ij. qōem dicēdū q̄ ignis ille finalis conflagratōis q̄ntum ad hoc vt iudiciuz precedet aget vt instrumentū diuine iusticie ⁊ iterꝝ per virtutē naturalē ignis: q̄ntū ergo pertinet ad virtutem naturalem ipius: similit aget i bonos et malos qui viui reperient vtrorūq̄ corpora i cinerem resoluendo: inq̄ntum vero aget vt instrumētum diuine iusticie: diuersimode aget in diuersos q̄ntū ad

sensum pene: mali enī p actionē ignis cruciabunt: boni vero in quib' nihil purgādum inuenit oīno nullū dolorem ex igne sentiēt: sicut nec pueri senserunt in camino: Dañ. iij. q̄uis eorū corpora nō seruent integra sicut puerorū seruata fuerūt: ꝛ hoc dīuina virtute fieri poterit: vt sine doloris cruciatu resolutionē corporū patiant. Boni vō in quib' purgandū reperiet sentiēt cruciatū doloris ex illo igne plus vel minus p meritorū diuersitate. sz q̄tum ad actū quē post iudiciū ille ignis habebit: in damnatos tm̄ aget: quia oēs boni habebūt corpa impassibilia. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̄ cōsumptio ibi accipit nō pro annullatōe: sz pro resolutōne in cineres ¶ Ad. ij. dicendū q̄ bonorū corpora q̄uis i cinerē resoluant per ignē: non tm̄ ex hoc dolorē sentiēt: sicut nec pueri in fornace existētes vt dcm̄ est: ꝛ q̄tū ad hoc ē dissimile de bonis et malis. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ elemēta in corporib' humanis existentia purgabunt per ignē etiā in corporibus electorū: sz hoc per diuinaz virtutē fiet sine cruciatu doloris. ¶ Ad. iiij. dicendū q̄ ignis ille nō aget tm̄ fm̄ naturalem elemēti virtutē: sz etiā vt diuine iusticie instrumentū. ¶ Ad. v. dicendū q̄ tres cause sūt q̄re ſbito illi qui viui reperient purgari poterūt. Una est quia pauca purgāda in eis inueniūt: cū terroribus et pſecutionib' p̄cedentib' fuerint purgati. Secunda ē: quia viui et volūtarij sustinebūt penā: pena autē in hac vita volūtaria suscepta multo pl' purgat q̄ pena post mortē inflicta: sicut pz in martyribus: q̄ siquid purgandū in eis inuenit: passionis falce tollit vt Aug. dicit: cū tamē pena martyrum breuis fuit in purgatiōe que in purgatorio sustinet. Tertia est: quia calor ille recupabit in intensione q̄tum amittit in tempis abbreuiatiōe. ¶ Ad. ij. qōem dicendū q̄ tota purgatio mundi et innouatio ad purgationē: et innouationē homis ordinabit: et iō oportz vt mūdi purgatio et inouatio purgationi et innouatiōi humani generis respondeat humani autē generis purgatio quedā erit: qñ mali segregabunt a bonis: vñ dī Luc. iij. Cui' ventilabrū in manu sua et purgabit aream suā et cōgregabit triticū suū. idest electos i horreū suū: paleas āt idest reprobos cōburet igne inextinguibili: vñ ita erit de purgatōne mūdi: q̄ dcq̄d erit turpe ꝛ fedū in infernū cum reprobis retrudit: quicq̄d aūt erit pulchr̄ et nobile in superioribus reseruat ad gl'iam electorū: et ita etiā erit de illo igne cōflagratōnis sicut dicit Basilius sup illud psal. Uox domi intercidentis flammā ignis. q̄ quo ad caliduz vstiuū: et q̄tum ad id quod in igne grossum reperiet: descēdet ad inferos ad penā damnatorū: qđ vero est ibi subtile et lucidū remanebit supius ad gloriam electorū. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̄ ignis qui purgabit electos ante iudiciū erit idē cum igne conflagratōnis mundi: q̄uis quidā ꝓtrariū dicant: cōuenit enī vt cū homo sit pars mūdi: eodem igne purget homo et mūdus: dicunt aūt duo ignes qui purgabit bonos et cruciabit malos: et q̄tum ad officium: ꝛ aliquo mō q̄tum ad substantiā: q̄ nō tota substātia ignis purgantis in infernū retrudet: vt dcm̄ est ¶ Ad. ij. dicendū q̄ in hoc ignis ille remunerabit q̄ illud quod ē grossum in eo sepabit ab ipso ꝛ retrudet in infernū. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ sicut gloria electorū post iudiciū erit maior q̄ ante: ita et pena reproborū: et idō sicut claritas superiori creature ad det ad augmentandā gloriā electorū: ita et quicq̄d est turpe in creaturis retrudet i infernū ad augmētandū miseriā damnatorū: et ita igni ab initio preparato i inferno nō est incōuenies si alter ignis addat. ¶ Illi saltē verba iudic audiēt ꝛc. verba hec accipiēda sunt nō vocalia sed mētalia vt supra dictum ē. ¶ Et peribit celū et terra nō scōm substātiam sed scōm speciē: species hic dī corruptibilitas elementorū ꝛ alia que ad ignobilitatē eorū spectāt ¶ Ministerio angelorū virtute dei cooperāte ꝛc. hoc intelligendū est de bonis angelis q̄tum ad preceptū: sed de malis angelis q̄tum ad executionē.

¶ Distinctio. XLVIII.

Quet etiā queri in qua forma ꝛc. Postq̄ determinauit magister de dīno iudicio q̄tū ad modū iudicij et ad ministros iudicis: hic determinat ea que ptinent ad pſonam iudicis. Et diuidit in ptes duas In p̄ma enī parte ostēdit in qua forma xp̄us ad iudicium veniēs apparebit. In secūda determiat de his que iudiciū circūstant: ibi Et putāt quidā dominū ꝛc. Prima pars diuidit i duas. In p̄ma ostēdit q̄ xp̄s iudicabit in forma homis. In scōa inducit similitudinē. s. q̄ xp̄s scōm q̄ ē homo est causa resurrectionis corporū: ibi Et sicut dī xp̄s ꝛc. Prima pars diuidit i duas. In p̄ma determiat q̄ xp̄s in forma homis iudicabit. In secūda q̄ in forma homis gloriosa: ibi Sed cū in forma humana ꝛc. ¶ Et putant quidaz ꝛc. hic determiat ea que ad aduentū iudicis circūstant. Et circa hoc duo facit Primo determiat ea que cōcomitant iudicis aduētum. Secūdo ea que consequunt: ibi Cum autē factum fuit celum nouū ꝛc. Circa primū duo facit. Primo enī determinat locū aduētus. Secūdo effectum iudicis venientis: ibi Veniente aūt ad iudiciū domino ꝛc.

Hic est duplex questio. ¶ Prima est de ipo iudice. Secūda de mūdi inouatōe que iudiciū sequit. ¶ Circa p̄mū q̄rūt quatuor. ¶ Primo vtr̄ xp̄us in forma hois sit iudicaturus. ¶ Secūdo vtrū in iudicio apparebit in figura gl'iosa. ¶ Tertio vtr̄ posset apparē i nā dinitatis alīq̄b' sine gaudio. ¶ Quarto de his q̄ aduentū iudicis circūstant.

Ad primū sic proce
dit: vī q xps in forma serui nō sit iudica
turus: iudiciū enī auctoritatē requirit in
iudicāte. sz auctoritas sup viuos et mortuos est in
xpo scōm q ē deus: sic enī ē deus z creator oīm. g i
forma diuinitatis iudicabit. ¶ P. in iudice requi
rit potestas inuincibilis: vñ Ecc. vij. Noli querē fie
ri iudex nisi valeas virute irrumpere iniqtates. sed
virtus inuincibilis cōuenit xpo scōm q est deus. g
in forma diuinitatis iudicabit. ¶ P. Ioh. v. dī: Pr
oīne iudiciū dedit filio vt omnes honorificēt filiū
sicut honorificāt patrē. sz honor equalis nō debet
patri z filio scōm humanā naturā. g nō iudicabit
scōm formā humanaz. ¶ P. Dañ. vij. dī: Aspicie
bam donec throni positi sunt et antiquus dierū se
dit. throni autē iudiciariā potestatē designant: an
tiquitas autē de deo dī ratione eternitatis: vt dicit
Dio. in li. de di. no. g scōm hoc iudicare cōuenit fi
lio prout ē eternus: nō ergo scōm q homo. ¶ P.
Aug. dicit z hī in littera: q per verbuz filij dei fit
animaz resurrectio: per verbū factū in carne filiū
homis fit corpoz resurrectio. sed iudiciuz illud fi
nale magis pertinet ad animā q̄ ad carnē. g magis
cōuenit iudicare christo scōm q ē deus q̄ inq̄tum
est homo. ¶ Sed ctra: Joh. v. dī: Potestatem de
dit ei iudiciū facere: qz filius homis est. ¶ P. Job
xxxvj. dī: Causa tua quasi impij iudicata est. glo. a
pilato: Jō iudiciū causāq recipies. glo. vt iuste iu
dices. sed xps scōm humanā naturā iudicat' est a
pilato. g scōm humanā naturam iudicabit. ¶ P.
eius ē iudicare cuius est legē condere. sz xps in hu
mana natura apparēs nobis legē euangelij dedit,
g et scōm eandē naturaz iudicabit. ¶ Espō deo di
cendū q iudiciū aliquod oīnium i iudicādo req̄rit
vñ Ro. xiiij. Tu quis es qui iudicas alienū fuū? z
iō scōm hoc xpo ꝓpetit iudicare q oīnium sup ho
mines hz de quibus ꝓncipaliē erit finale iudicium
ipse autē est noster dñs nō solū rōne creationis: qz
dñs ipse ē de' ipse fecit nos et nō ipsi nos. sz etiā rō
ne redemptiōis: qō ei cōpetit scōm humanā nām
vñ Ro. xiiij. In hoc xpus mortu' ē z resurrexit: vt
et viuoz et mortuoz dñet. ad p̄miū autē vite eter
ne nobis creatiōis bona nō sufficerēt nisi redēptio
nis beneficiū adderet ꝓpter impedimētuz qō natu
re create supuenit ex peccato p̄mi parētis: vñ cum
iudiciū illud finale ad h' ordinet vt alīq admittā
tur ad regnuz: aliqui excludant a regno: ꝓueniēs ē
vt ipse xps scōm humanā naturā cui' redemptōis
beneficio ad regnū admittit: illi iudicio p̄sideat:
et hoc est qō dī Act. x. q ꝓstitutus est a deo iudex
viuoz z mortuoz. Et qz p redemptionē humani
generis nō solū homies reparauit. sed etiā vniuer
saliter totā creaturā scōm q tota creatura repato
homie meliorat: vt hī Col. j. Pacificans p sangui
nem crucis eius siue que in terris siue q̄ in celis sūt
iō non solū super homies sed sup vniersam crea
turam xpus per suā passionem oīnium promeruit
et iudiciariā potestatē: Matth. vlt. Data est mihi
omnis potestas in celo et in terra. ¶ Ad. j. g dicē
dum q in christo scōm diuinā naturaz est auctori
tas dominij respectu vniuersalis creature ex iure
creationis. sed in ipso est auctoritas dominij quaz
per passionem promeruit: et est quasi auctoritas
secūdaria et acquisita: sed p̄ma ē naturalis et eter
na. ¶ Ad secundum dicendum q q̄uis christus
scōm q homo nō habeat a se inuincibilē potesta
tem ex naturali virtute humane speciei: tamen ex
dono diuinitatis etiā in humana natura habz in
uincibilem potestatē scōm q sunt subiecta pedib'
eius: vt dī. j. Cor. xv. et Heb. ij. et iō iudicabit qui
dem in humana natura: sz ex virtute diuinitatis.
¶ Ad. iij. dicendū q christo nō suffecisset ad hūa
ni generis redemptionē si purus homo fuisset: et
iō ex hocipso q scōm humanā naturā gen' huma
num redimere potuit: ac per hoc iudiciariā pote
statem cōsecutus est: manifeste ostendit q ipse ē de
us: z ita equaliter honorandus cū patre nō inq̄tū
homo sz inq̄tum deus. ¶ Ad. iij. dicendū q i il
la visione Dañ. manifeste exprimit totus ordo iu
diciarie potestatis: que quidē sic in p̄ma origine
est in ipso deo: et specialius in patre qui est fons to
tius diuinitatis: et iō primo p̄mittit q antiquit'
dierū sedit. sz a patre iudiciaria potestas traducta
est in filium non solū ab eterno scōm diuinā natu
ram: sz etiā in tempore scōm humanā i qua meru
it eam: et iō subiungit in visione predicta: Ecce cū
nubibus celi quasi filius hois veniebat: et vsq ad
antiquū dierū peruenit: et dedit ei potestatē et ho
norem et regnū. ¶ Ad. v. dicēdum q Aug. loqui
tur per appropriationē quandā: vt videlz reducat
effectus quos christ' in hūana natura fecit ad cau
sas aliquo mō consimiles: et quia scōm animā su
mus ad imaginem et similitudinē dei: scōm carnē
aūt sumus eiusdē speciei cum homie christo: ideo
ea que in animabus nostris christus fecit diuinita
ti attribuit: que vero in carne nostra fecit vl' factu
rus est attribuit carni eius: q̄uis caro eius inq̄tuz
est diuinitatis organū vt dicit Damas. habeat etiā
effectū in animabus nostris: scōm illud quod dici
tur Hebr. x. q sanguis eius emēdauit consciencias
nostras ab operibus mortuis: et sic etiā verbuz ca
ro factū est causa resurrectionis animaz: vnde eti
am scōm humanā naturā conuenienter est iudex
nō solum corporaliū sz spiritualium bonoz.

Ad secundū sic pro
cedit: videtur q christ' i iudicio non ap
parebit in forma humanitatis gloriosa.
Joh. xix. Videbunt in quē transfixerunt. glo. qz i
ea carne venturus est in qua crucifixus ē sz crucifi
xus est in forma infirma. ergo in forma infirmita-

tio apparebit: nõ i forma gloriosa. ¶ ℙ. Matth. xxiiij. dicitur: q apparebit signũ filij hominis i celo idest signũ crucis. Et Chrys. dicit q veniet in iudicio xp̃s nõ solũ vulnera cicatrices. sz etiã ipaz mortem exprobratissimã oñdens. g̃ vi q nõ apparebit in forma gliosa. ¶ ℙ. Sm hãc formã de' in iudicio apparebit q̃ ab oibus ꝓspici possit. sz xp̃us sm formã hũanitatis gloriosã nõ poterit videri ab oibus bonis et malis: qz oculꝰ glorificat' nõ vi eẽ ꝓportionat' ad videndũ claritatẽ corpis glorioſi. g̃ nõ apparebit in forma gliosa. ¶ ℙ. illud qd̃ ꝓmittit iustis in pmiũ nõ ꝓcedit iniuste. sed videre gloriã hũanitatis ꝓmittit iustis in pmium: Joh. x. Ingrediẽt et egredient et pascua inueniẽt. idest refectionẽ et i diuinitate z in hũanitate: vt Aug. exponit Esa. xxxiij. Regẽ in decore suo videbũt. g̃ in iudicio nõ apparebit oibus in forma gliosa. ¶ ℙ. scõm illã formã xp̃s iudicabit i q̃ iudicat' ẽ: vñ sup illud Joh. v. Sic et filꝰ q̃s vult viuificat. dicit glo. i q̃ forma i iuste iudicat' est iuste iudicabit vt possit ab impijs videri. sz iudicat' ẽ in forma infirmitatis. g̃ et in eadem in iudicio apparebit. ¶ Sz ꝓtra ẽ qd̃ dr Lu. xxj. Tũc videbũt filiũ hominis venientẽ in nube cũ ptãte magna et maiestate: maiestas aũt et ptãs ad gloriã ptinẽt. g̃ in forma gliosa apparebit. ¶ ℙ. ille q̃ iudicat dz eminere illis q̃ iudicãt. sz electi q̃ iudicabunt a xp̃o corpa gloriosa bẽbunt. g̃ mlto fortius iudex in forma gliosa apparebit. ¶ ℙ. sic iudicari ẽ infirmitatis: ita iudicare ẽ auctoritatis et glorie. sz in pmo aduentu quo xp̃s venit ad hoc q̃ iudicaret in forma infirmitatis apparuit. g̃ in scdo aduẽtu in q̃ vẽiet ad hoc vt iudicet appebit in forma gloriosa. ¶ Rñdeo dd̃: q xp̃us dr dei et hoium mediator inq̃tum ꝓ hõibus satisfaciat et interpellat apud patrẽ: et ea q̃ sunt pris hõib' cõicat scõm q̃ dr Joh. xvij. Claritatẽ quam dediſti mihi dedi eis. scõm hoc ãt vtrũq; ꝓuenit ei q̃ cũ vtroq; cõicat extremoz. inq̃tũ eni cum hõibus cõicat vices hoim gerit apud patrẽ: inq̃tũ vo cũ patre cõicat: dona patris trãsmittit ad homies. Quia g̃ i pmo aduẽtu ad hoc venit vt ꝓ nobis satisfaceret apud patrẽ: in forma nre infirmitatis apparuit: qz vo in 2° aduẽtu ad hoc veniet vt iustitiã pris in homies exeq̃t: gloriã demõstrare debebit q̃ inest ei ex ꝓmunione ad patrẽ: z iõ in forma gliosa appebit. ¶ Ad j. g̃ dd̃: q i eadẽ carne appebit. sz nõ silit se habẽte ¶ Ad. ij. dd̃: q signuz crucis apparebit in iudicio nõ ad iudiciũ tũc exñtis infirmitatis. sz ꝑterite vt ꝓ hoc iustior eoz ꝓdẽnatio appareat q̃ tãtã misericordiã neglexerunt: et eoz ꝓcipue q̃ xp̃m iniuste ꝓsecuti sũt: cicatrices ãt q̃ in ei' corpe apparebunt nõ ptinebũt ad aliquaz infirmitatẽ: sz erũt indicia maxime vtutis q̃ xp̃s ꝓ passiõis infirmitatẽ de hostibus triumphauit. Exprobratissimã etiaz mortẽ ostẽdit nõ sensibilr oculis eã ingerẽs: ac si tũc eã pateret: sz ex his q̃ apparebũt. s. indicijs ꝑterite passionis homies in recognitionẽ ꝑterite mortis adducet. ¶ Ad. iij. dd̃: q corp' glorioſũ hz in ptãte sua vt se demõstret vel nõ demõstret oculo nõ gliosꝰ: vt pz ex dictis q̃ supra. xliij. di. ocã sũt: et iõ in forma gloriosa xp̃s ab hõibus poterit videri. ¶ Ad. iij. dd̃ q sicut amici gliã ẽ delectabil' ita gloria et ptãs eiꝰ q̃ odio habet maxie ꝓtristat: et iõ sicut visio glorie hũanitatis xp̃i erit iustis in pmiũ: ita inimicis xp̃i erit in suppliciuz: vñ Esa. xxvj. Videãt et ꝓfundãt zelantes pplm: et ignis sz inimicos hostes tuos deuoret. ¶ Ad. v. dd̃: q forma ibi accipit ꝓ natura humana in q̃ iudicatus ẽ et etiã iudicabit: nõ ãt ꝓ q̃litate nature que nõ erit eadẽ in iudicãte. s. infirma que in iudicato fuit.

Ad tertiũ sic ꝓceditur

videt: vi q̃ diuinitas a malis sine gaudio possit videri: cõstat eni q̃ impij manifestissime cognoscãt xp̃m eẽ deũ. g̃ diuinitatẽ ei' videbũt et tñ de visiõe xp̃i nõ gaudebũt. g̃ diuinitas sine gaudio videri põt. ¶ ℙ. voluntas impioz puersa non magis aduersat humanitati xp̃i q̃ eius diuinitati. sz hoc q̃ videbũt gloriã humanitatis cedet eis in penam vt dicñ ẽ. g̃ multo fortiꝰ si diuinitatẽ viderent magis tristarent q̃ gauderẽt. ¶ ℙ. q̃ sunt i affectu nõ ꝺ necessitate sequẽt ad ea q̃ sũt in intellectu: vñ Aug. dicit: Precedit intellect'. et seq̃t: Tardus ãt null' affect'. sz visio ad intellectũ ptinet: gaudiũ ãt ad affectũ. g̃ poterit eẽ diuinitatis visio sine gaudio. ¶ ℙ. omne qd̃ recipit in aliq̃ recipit ꝓ modũ recipientis et nõ ꝓ modũ recepti. sz omne qd̃ vi quodammõ in videte recipit. g̃ q̃uis diuinitas i se sit delectabilissima: tñ visa ab alijs q̃ sũt tristicia absorpti nõ delectabit. sz magis ꝓtristabit. ¶ ℙ. sicut se hz sensus ad sensibile: ita se hz intellect' ad intelligibile. sz ita ẽ in sensib' q̃ palato nõ sano pena ẽ panis q̃ sano ẽ suauis: vt dicit Aug. et silr accidit i aliis sensibus. g̃ cũ damnati habeãt intellectũ indispositum vi q̃ visio lucis increate: magis afferet eis penaz q̃ gaudiũ. ¶ Sz ꝓtra ẽ qd̃ dr Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscãt te verũ deũ: ex quo pz q̃ essentia beatitudinis in dei visiõe ꝓsistit. sz de rõne beatitudinis ẽ gaudium. g̃ diuinitas sine gaudio videri nõ põt. ¶ ℙ. essentia ipsa diuinitatis est eẽntia veritatis. sz vnicuiq; ẽ delectabile videre verũ: vnde et oẽs homies natura scire desiderãt: vt dr i ꝓncipio Meth. g̃ diuinitas sine gaudio videri non potest.

¶ ℙ. si aliqua visio nõ sp est delectabilis: cõuenit eam q̃nq; esse tristabilẽ. sz visio intellectiua nunq̃ ẽ ꝓtristabilis: quia delectatiõi que ẽ in intelligẽdo nõ opponit aliqua tristicia vt dicit Phs. cum g̃ diuinitas nõ possit videri nisi per intellectũ: vi q̃ diuinitas sine gaudio videri nõ possit. ¶ Rñdeo dicẽdũ q̃ in quolibz appetibili vel delectabili duo pñt ꝓsiderari. s. id quod appetit vel ẽ delectabile: et id quod est ratio appetibilitatis vel delectabilitatis i

ipo: sicut autem fm Boetiū in. li. de hebdom a. id quod ē hīe aliq̄d p̄ter q̄ quod ip̄m est p̄ot: ip̄m vo eē nihil aliud p̄ter se hz admixtū ita id qō est appetibile vel delectabile p̄ot hīe aliq̄d aliud admixtū vñ nō fit delectabile vel appetibile: sz id qō ē ratio delectabilitatis nihil hz admixtuz vel hīe p̄ot ppi quod nō delectabilis sit vel appetibilis. Res igit q̄ sunt delectabiles: p participationē bonitatis que ē rō appetibilitatis z delectabilitatis p̄nt apphensa nō delectare: sz id qō p essentiā suaz ē bonitas: impossibile ē qō ei' eēntia apphēsa nō delectet: vñ cū de' essentialit sit ipsa bonitas: non p̄ot dīnitas sine gaudio videri. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ impij manifeste cognoscēt xp̄m eē deū: nō p hoc q̄ dīnitatē ei' videāt sz p mānifestissima dīnitatis indicia. ¶ Ad. ij. dō: q̄ dīnitatē scōm q̄ ē in se nllis p̄ot odio hīe: sic nec aliquid p̄ot odio hīe ipsā bonitatē. sz q̄tum ad alīs dīnitatis effect' dī ab aliquib' odio hīi in q̄tum sz aliq̄d agit vel p̄cipit qō ē p̄riū volūtati: et ideo visio diuinitatis nlli p̄ot eē nō delectabilis. ¶ Ad iij. dō: q̄ vbum Aug. ē intelligēdū qñ id qō apprehendit p intellectū p̄cedētē ē bonū p participatiōz et nō p essentiā: sicut sunt oēs creature: vñ p̄ot i eis eē aliquid q̄re affect' non moueat: siliter etiā in via deus cognoscit p effect' et intellect' non attingit ad ipsā essentiā bonitatis ei': vñ nō oz q̄ affect' intellectum sequat: sicut seq̄ret si eēntiam ei' videret que ē ipsa bonitas. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ tristicia nō noīat dispositionē sz magis passionē: ois aūt passio a cō traria cā fortiori subueniēte tollit: et nō eā tollit: z iō tristitia dānatoz tolleret si deū p essentiā viderent. ¶ Ad. v. dō: q̄ p indispositionē organi tollit pportio naturalis ipsi' organi ad obiectū qō natū ē delectare: et ppter hoc delectatio impedit. sz indispositio q̄ ē in damnatis nō tollit naturalē pporti onem q̄ sūt ordinati ad diuinā bonitatē: cū imago sp in eis maneat: et iō non ē simile.

AD quartuz sic p̄ro cedit: vī q̄ aduentū oñi ad iudiciū nō p̄cedēt aliqua signa: q. j. Thes. v. Cū dixerint pax et securitas: repentin' eis supueniet interitus. sz nō eēt pax et securitas si homies p signa p̄cedentia terrerēt. g̃ signa nō p̄cedent illū aduentum. ¶ P̄. signa añ manifestationē ordinant. sz aduēt' ei' oz esse occult': vñ. j. Thes. v. Dies oñi sicut fur ita in nocte veniet. g̃ signa nō debent ipsū p̄cedere ¶ P̄. temp' p̀mi aduent' fuit p̄cognituz a pphetis quod nō ē de secūdo aduētu vt supra dictū ē. sz primum aduētū xp̄i nō p̄cesserūt aliq̄ h'moi signa. g̃ nec secundū p̄cedent. ¶ Sz ctra ē qō dī Luc. xxj. Erūt signa in sole z luna z stellis. ¶ P̄. Hiero. ponit. xv. signa p̄cedentia iudiciū: dicēs q̄ prima die maria oñia exaltabunt. xv. cubitis super montes Secūdo omnia equora p̄sternēt in p̄fundu ita vt vix videri possint. Tertio redigent in antiquū statum. Quarto belue oēs et alia que mouēt i aquis p̄gregabunt et leuabunt sup pelagus mortē cōtentionis inuicē mugiētes. Quito oñia volatilia celi p̄gregabunt in campis inuicē ploratēs nō gustātes neq̄ bibentes. Sexto flumina ignea surgent ab occasu solis p̄tra faciē firmamēti vsq̄ ad ortū corruentia. Septimo oīa sidera errātia fixa spergent ex se igneas comas sicut comete. Octauo erit magn' terremotus et oñia animalia p̄sternant. Nono oēs lapides tam magni q̄ parui diuidēt in quatuor partes: vnaquaq̄ aliā collidēte. Decimo oēs plāte sanguineū fluent rorē. Undecimo oēs montes et colles et edificia in puluerē redigent. Duodecimo oīa animalia venīēt ad campos de siluis et mōtib' rugientia z nihil gustātia. Tredecimo oīa sepulchra ab ortu solis vsq̄ ad occasum patebūt cadauerib' ad resurgendū. Quartodecimo oēs homies ò habitaculis suis recedēt: nō intelligentes neq̄ loquētes: sed discurrētes. Quintodecimo oñs morient et resurgēt cū mortuis longe añ defunctis. ¶ Terius videt q̄ circa iudiciuz scōm rei veritatē solet luna obscurēt: quia vt dicit Raban' sup Matth. nihil phibet intelligere tūc temp̄is veraciter solē z lunā cū sideribus ceteris suo lumie p̄riuari: quō ò sole cōstat factū tempe domice passiōis. ¶ P̄. lux corpoz celestiū ad generationē inferioz corpoz ordinat: quia per eū influūt in hec inferiora: et nō solum per motū vt dicit Auerrois in libro de substantia orbis. sed tūc generatio cessabit. g̃ nec lux i corp̄ibus celestibus remanebit. ¶ P̄. inferiora corpora purgabunt vt quibusdaz videt a qualitatib' quibus agūt corpus aūt celeste nō soluz agit p motum sed per lumē vt dictū est. g̃ sicut motus celi cessabit: ita et lumē corpoz celestiū. ¶ Sed ctra est quod scōm astrologos sol et luna sīl eclipsim pati nō possunt. sed illa obscuratio solis et lune sīl esse dicit. s. domino ad iudiciū venīēte. g̃ nō erit obscuratio scōm rei veritatē per modū eclipsis natural ¶ P̄. nō congruit idem esse causā defectus alicui' rei et augmētatio. sed venīēte domio lux luminarium p̄mittit augēda: vñ Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis septemplicit. g̃ nō est cōueniens q̄ venīēte domino lux illoz corpoz cesset ¶ Terius videt q̄ virtutes celoz domino venīente nō moueant: virtutes eni celoz dici nō possunt nisi angeli beati. sed imutabilitas est de ratiōe beatitudinis. g̃ moueri nō poterūt. ¶ P̄. admiratiōis causa est ignorātia: vt patet in p̄ncipio Meth. sed sicut ab angelis longe abest timor: ita z ignorantia quia vt dicit Greg. Quid ē quod nō videant q̄ videntem oīa vident. g̃ nō poterunt per admiratiōz moueri: vt in littera dicit. ¶ P̄. oēs angeli astabūt diuino iudicio: vñ Apoc. vij. Et oīnes angeli astabunt in circuitu throni. sed virtutes nomiat vnuz specialē ordinē i angelis. g̃ nō potius de eis dici debuit q̄ moueant q̄ de alīj angelis. ¶ Sed cōtra ē

quod dicitur Job. xxvj. Columne celi pauẽt aduẽtum eius. sed colũne celi nõ pũt intelligi nisi virtutes celoꝝ. ꝙ virtutes ꝓmouebunt. ¶ Ꝺ. Math. xxiij. dr: Stelle cadẽt de celo et virtutes celoꝝ mouebunt. ¶ Lteriꝰ vi ꝙ iudiciũ nõ fiet in valle Josaphat: aut in loco circũstante: qꝛ ad mínꝰ oportet oẽs iudicãdos in terra stare: aut eoſ tm̃ leuari i nubibus quoꝝ erit iudicare. ſz tota terra ꝓmissionis capere nõ posset multitudinẽ iudicãdoꝝ. ꝙ non põt esse ꝙ circa vallẽ illã sit iudiciuꝫ. ¶ Ꝺ. sicut supra dictũ est. christo in humanitate datũ est iudicium vt iuste iudicet qui iniuste iudicatus ẽ. ſz ipse iniuste iudicatus ẽ in pretorio Pilati: et sniam iiusti iudicij in golgatha suscepit. ꝙ loca illa magis determinari debent ad iudiciũ. ¶ Ꝺ nubes fiunt ex resolutione vapoꝝ. sed tũc nulla erit euaporatio vl̃ resolutio. ꝙ nõ poterit cẽ ꝙ iusti in nubibus obuiam xp̃o i aera rapiant: et sic oportebit et bonos et malos esse in terra: ꝛ ita multo ampliꝰ requireret ꝙ sit ista vallis. ¶ Sed ꝫ est qđ dr Jobelis. iij. Congregabo oĩs gentes et deducam eos in valle Josaphat et disceptabo ibi cũ eis. ¶ Ꝺ. Act. j. dicitur: Quẽadmodũ vidistis cũ ascendẽtẽ in celũ ita veniet. sed ipse ascẽdit de monte oliueti q̃ ꝑtinet valli Josophat. ꝙ et circa loca illa ad iudicãdũ veniet. ¶ Rñdeo dr ad primã qõnem ꝙ sicut supra dictuꝫ est: xp̃s ad iudicandũ veniẽs in forma gloriosa apparebit ꝓpter auctoritatẽ q̃ iudici debet: ad dignitatẽ autẽ iudiciarie potestatiſ ptinet hic aliqua indicia q̃ ad reuerentiã et subiectionẽ inducant: ꝛ iõ aduẽtũ xp̃i ad iudiciũ veniẽtis multa signa p̃cedẽt vt corda hominũ i subiectionẽ venturi iudicis adducant et ad iudiciũ prepatẽt huiusmõi signis cõmoniti. Que autẽ sunt ista signa de facili non põt sciri: signa eni que i euãgelijs legunt: vt Aug. dicit ad Eusitiũ de fine mũdi: nõ solũ ptinẽt ad aduẽtũ xp̃i ad iudiciũ: sed etiã ad temꝑ destructõis hierusalẽ: ꝛ ad aduentũ xp̃i quo xp̃s ꝓtinue ecclesiã suã visitat: ita ꝙ forte si diligenter aduertat nullũ corꝫ inueniat ad futurũ aduentũ ptinere vt ipse dicit: qꝛ illa signa q̃ in euãgelijs tangunt: sicut pugne et terrores et huiusmõi a ꝓncipio hũani generis fuerũt nisi forte dicat ꝙ tũc tempis magis inualescẽt: sed scõm quã mensurã circũstantia vicinũ aduentum denunciẽt incertuꝫ est. Signa vero q̃ Hiero. ponit nõ asserit: sed i annalib' iudeoꝝ se ea reperisse scripta dicit: q̃ etiã valde paꝛ veriſilitudinis habent. ¶ Ad. j. ꝙ dr: fm Aug. in li. ad Eusitiũ predcõ: ꝙ circa finẽ mundi erit vniuersalis psecutio malorũ cõtra bonos: vnde simul aliqui timebũt. ſ. boni: et aliqui securi erũt. ſ. mali. qđ aũt dixerũt: Pax ꝛ securitas ꝛc. ad malos referẽdum ẽ qui signa futuri iudicij paruipendent: ad bonos vero ptinet qđ dr Luc. xxj. Arescentibus hominibus p timore ꝛc. Uel põt dici ꝙ oĩa illa signa que circa iudicium erũt infra tempus iudicij ꝓputant vt sic dies iudicij oia illa ptineat: vñ q̃uis ex signis apparẽtib' circa dlẽ iudicij homies terreant: añ tamen q̃ signa illa apparere incipiãt in pace et securitate se impij cẽ credent post mortẽ antixp̃i nõ statim videntes mundum ꝓsummari vt existimabũt. ¶ Ad. ij. dr: ꝙ dies dñi dr sicut fur venire: qꝛ ignoraꝫ determinatuꝫ temꝑ: qđ p signa illa cognosci nõ poterit: q̃uis etiam sub die iudicij cõprehẽdi possint oia illa manifestissima signa que imediate precedent iudiciũ vt dcm̃ est. ¶ Ad. iij. dr: ꝙ in primo aduẽtu xp̃us venit occultus: q̃uis determinatũ temꝑ esſz p̃us precognitũ a ꝓphetis: et iõ nõ oportebat huiusmõi signa in ꝓmo aductu apparere sicut apparebũt i secundo aduẽtu in quo manifest' veniet q̃uis determinatũ tempus sit occultũ. ¶ Ad. ij. qõnem dr: ꝙ si loquamur de sole et luna q̃tum ad ipm̃ momẽtum aduent' christi: sic nõ est credibile ꝙ obscuret sui lumis priuatiõe: qꝛ tot' mũdus innouabit xp̃o veniẽte et sanctis resurgẽtibus vt dcm̃ est. Si autẽ loquamur de eis scõm temꝑ ꝓpinquũ añ iudiciũ sic esse poterit ꝙ sol et luna ꝛ alia celi lumiaria sui lumis priuatiõe obscurabunt: vel diuersis tpibus vel simul diuina vtute faciẽte ad hominũ terroꝛẽ. ¶ Ad. ẽ ꝙ dr: Rabanus loquit q̃tũ ad tempus iudicij precedẽs. ¶ Ad. iij. dr: ꝙ lux est in coꝛpib' celestibus nõ solũ ad causandũ generationẽ i istis inferioꝛibus. sed etiã ad eoꝝ pfectionẽ et decoꝛem vñ nõ oportꝫ ꝙ cessante generatiõe lux coꝛpoꝝ celestiũ cesset. sed magis augeat. ¶ Ad. iij. dr: ꝙ nõ vi eẽ ꝓbabile vt supra dcm̃ ẽ: ꝙ q̃litates elementares remoueãt ab elemẽtis: q̃uis q̃dã h' posuerunt si tamẽ remouerẽt nõ est simile de eis ꝛ de luce: eo ꝙ qualitates elemẽtares habẽt ad inuicẽ ꝓtrarietatem vñ agunt corrũpendo: lux autẽ nõ est ꝓncipiũ actionis per viã ꝓtrarietatis: sed per viã ꝓncipij regulantis ꝓtraria et ad ꝓcoꝛdiã reducẽtis. Nec ẽ etiam simile de motu coꝛpoꝝ celestiuꝫ: motus eni est actus impfecti: vñ et tolli debet q̃ tollet impfectõ quod de luce nõ põt dici. ¶ Ꝺ tertiã qõnem dr: ꝙ virtutes in angelis dupliciter dicũt: vt patet per Dio. xj. ce. hierar. Q̃ñq eni nomẽ virtutũ vni ordini appropriat: qui scõm ipsuꝫ est medius medie hierarchie: scõm vero Greg. est supmus i fine hierachie. Alio mõ accipit cõiter ꝓ oibus celestib' spiritibus: et vtroq mõ põt accipi in ꝓposito. In lra eni exponit ꝓput accipit secũdo mõ. i. ꝓ oibus angelis: et tũc dicunt moueri ꝓpter admirationẽ nouitatis que in mũdo erit sicut in lra dr. Potest etiaꝫ exponi ꝓput virtutes est ꝓprium nomen ordinis: et tũc ordo ille dr moueri p alijs ratiõe effectus: qꝛ illi ordini fm Greg. attribuit miracla facere: q̃ maxime circa illud temꝑ fiẽt: vel quia ordo ille cum sit de media hierarchia fm Dio. nõ habz potenti am limitatã: vñ oportꝫ ꝙ eius ministeriuꝫ sit circa causas vniuersales. vñ ꝓpriũ officiũ virtutum esse videt coꝛpoꝛa celestia mouere: que sunt causa coꝛ

que in natura inferiori agunt: et hoc etiã ipsuz nomen sonat: qz virtutes celoz dicunt tunc g̃ mouebunt: qz ab effectu suo cessabũt vlteriuſ corpa celestia nõ mouẽtes sicut nec angeli qui sunt ad custodiam hominũ deputati vlteri' custodie officõ vacabũt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q mutatio illa nõ variat aliquid qõ ad eoz statũ ptineat: sed refert vel ad effectus eoz qui ĩmutari pñt sine eoz mutatione: vel ad nouã rez ꝓsideratiõnẽ quã puus scõm speciem ꝓcreatas videre nõ potuerãt: hãc autẽ vicissitudinem cogitationũ ab eis beatitudo nõ tollit. vñ dicẽ Aug. q deus mouet creaturã spũalem per tempa ¶ Ad. ij. dõ: q admiratio solet esse de his q̃ nraz cognitionẽ excedunt vel facultatẽ: et scõm hoc virtutes celoz admirabũt diuinã virtutẽ talia facientem: inq̃tum ab eis imitatõe z comphensione deficiunt: per quẽ modũ dixit Agnes q eiuſ pulchritudinem sol et luna mirant: et sic nõ ponit in angelo ignorãtia sz tollit dei ꝓhebẽsio. ¶ Ad. iij. patz rñsio ex dicti ¶ P. iij. q. dõ: q q̃liter illud iudicium sit futuz: et quõ hoies ad iudiciũ ꝓueniãt: nõ põt multũ p certitudinẽ sciri: tñ pbabiliꝰ põt colligi ex scpturis q circa locũ montis oliueti descẽdet sicut et inde ascẽdit: vt idẽ esse oñdat q̃ ascẽdit z q̃ descẽdit. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q magna multitudo ĩ paruo spacio ꝓhebẽdi põt: sufficit autẽ ponẽ q̃tũcũq; spaciũ circa locũ illũ ad capiendũ multitudinẽ iudicandoz: dũmodo ab illo spacio christuz videre possint: q̃ in aere eminens et maxia claritate refulgens a longinq̃ inspici potit. ¶ Ad. ij. dõ: q q̃uis christꝰ p hoc q iniuste iudicatus ẽ iudiciariã ptatẽ meruerit: nõ tñ iudicabit i forma infirmitatis in q̃ iniuste iudicatus ẽ. sz in forma gloriosa in q̃ ad pez ascẽdit: vñ locus ascẽsionis magis ꝓpetit iudicõ q̃ loc' vbi ꝓdemnat' ẽ. ¶ Ad. iij. dõ: q nubes hic appellant vt q̃dã dicũt q̃dã densitates lucis resplẽdentis a corporib' scõz: et nõ aliq̃ euaporatiões ex ira et aqua. Uel põt dici q nubes ille generabũt diuina virtute ad oñendũ ꝓfoꝛmitatẽ in aduẽtu ad iudicium et ascensionẽ: vt qui ascendit in nube etiã i nube ad iudiciũ veniat: nubes etiam ꝓpt refrigeriuz misericordiam indicat iudicantis.

Deinde queritur d̃ innouatõne mũdi. Et circa hoc q̃rũt q̃nq;.

¶ Primo vtz inouatio mũdi sit futura. ¶ Scõo vtz mũdo innouato mot' corporum celestium cesset. ¶ Tertio vtruz celestia corpa maiori claritate refulgeãt. ¶ Quarto vtz elemẽta aliqua claritatis gloria ornent. ¶ Quinto vtz aialia bruta et plãte et corpora ꝓmineralia maneant.

Primuz sic procedit: vi q mũduſ nũq̃ innouabit: nihil eni est futuz nisi qõ aliq̃n fuit scõm spẽz

Ecclesiastes. j. Quid ẽ quod fuit: ipsũ qõ futuz ê. sed nũq̃ mũdus alia dispositiõez habuit q̃ nũc hz q̃tum ad partes cẽntiales et ad genera et species. g̃ nunq̃ innouabit. ¶ P. innouatio alteratõ q̃dam est. sed ĩpossibile est vniuersũ alterari: qz oñe alteratũ reducit ad aliquod alterãs nõ alteratuz qõ tñ scõm locũ mouet: qõ non est extra vniuersũ ponere. g̃ nõ põt ẽ q mũdus innouet. ¶ P. Gen. j. dr: q deus die septimo requeuit ab oñi ope qõ patrabat: z exponũt sãcti q requeuit a nouis creaturis ꝓdendis. sz in illa ꝓma ꝓditõne nõ fuit aliꝰ mod' rebus impositus q̃ iste quẽ nũc naturali ordine tenent. g̃ nunq̃ aliũ habebũt. ¶ P. ista rez dispositio que nũc ẽ: reb' ẽ naturalis: si g̃ in aliã dispositionem trãsmutent: illa dispositio erit eis ĩnaturalis. sz illud qõ ẽ ĩnaturale et p accñs nõ põt ẽ ꝓpetuũ vt pz. j. celi et mũdi. g̃ etiã illa dispositio nouitatis qñq; ab eis remouebit: et ita erit ponẽ circulatiõz quandã i mũdo: sicut Empcõ. et Origen. posuerũt et post hũc mundũ sit itez aliꝰ mũdus: et post illũ itez aliꝰ. ¶ P. houitas gloꝛie in premiu rõnali creature dat. sz vbi nõ ẽ meritũ nõ põt ẽ pmũ: cũ g̃ creature ĩsensibiles nihil meruerũt: vñ q nõ ĩnouabũt. ¶ Sz ꝓtra ẽ qõ hi Esa. lxvj. Ecce ego creo nouos celos et nouã terrã et nõ erũt i memoria ꝓza: et Apoc xxj. Uidi celũ nouũ et terraz nouam: pmũ eni celũ et pma terra abũt. ¶ P. habitatio debet habitatori ꝓgruere. sed mũdus factus est vt sit habitatõ homis. sed bono ĩnouabit. g̃ z mũdus ĩnouabit. ¶ P. oñe animal diligit suuz simile. Ecc. xiij. ex quo patz q̃ similitudo est ratio amoris. sed homo habz aliq̃ã similitudinẽ cum vniuerso: vñ et minoꝛ mũdus dr. g̃ homo vniuersum diligit naturaliter. g̃ et eius bonũ concupiscit z ita vt satisfiat hõmis desiderio: debz etiã vniuersum meliozari. ¶ Ideo dicendũ q oia corpoꝛalia ꝓpter hoiẽ facta esse credũt: vnde et omnia dicunt ei esse subiecta. Seruiunt aũt homini dupliciter: vno modo ad sustentatiõem vite corpoꝛalis Alio modo ad profectũ diuine cognitiõis inq̃tuz homo per ea que facta sũt ĩuisibilia dei cõspicit vt dicit Ro. j. Primo ergo ministerio creaturaruz homo glorificatus nullo modo indigebit: cũ eius corpus oĩno incoꝛruptibile sit futuꝝ virtute diuina id faciente per aiã quaz ĩmediate glorificat. Secundo etiã ministerio nõ indigebat homo inq̃tum ad cognitionẽ intellectiuã: quia tali cognitione deũ sancti videbũt ĩmediate per essentiam. sz ad hãc visionẽ essentie oculus carnis attingere nõ poterit: et ideo vt eius etiam solatium congruens sibi de visione diuinitatis prebeatur: inspiciet diuinitatem in suis effectibus coꝛpoꝛalibus: in quibus manifeste indicia diuine maiestatis apparebunt. et precipue in carne christi: et post hoc in coꝛpoꝛibus beatoꝛum: et deinceps i omnibus aliis coꝛpoꝛibus: et ideo oportebit vt etiam alia coꝛpoꝛa ma-

iolem influentiam a diuina bonitate suscipiãt: nõ tñ speciẽ variantẽ: sed addentẽ cuiusdaz glorie pfectionẽ: et hec erit mũdi innouatio: vñ sit mũdus i nouabit et homo glorificabit. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ salomon ibi loquit õ cursu naturaliũ: qõ pz ex hoc quod subdit: Nihil sub sole nouũ. cũ eni sol circulariter moueat oportz ea que solis virtuti subsunt circulationẽ aliquã habere: que pristit in hoc q̃ illa que pora fuerũt itez redeunt specie eadẽ: numero diuersa: vt dr in fine libri de generatiõe: ea vo q̃ ad statũ glorie ptinẽt soli nõ subsũt. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ rõ illa pcedit de alteratione naturali q̃ hz agens nõ naturale qõ ex necessitate nature agit: nõ enim põt tale agens variã dispositionẽ inducere: nisi ipz alio et alio mõ se habeat. sz ea que diuinitus fiunt pcedũt ex libertate volũtatis: vñ sine aliqua imutatione dei volẽtis põt nũc hec nũc illa dispositio ab ipso in vniuerso existẽ: et sic ista innouatio ñ reducit in aliqõ principiũ motus: sed i pncipiũ imobile scz deũ. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ p tanto dr deus die septimo a nouis creaturis cõdendis cessasse: qz nihil postea factũ ẽ quod pus nõ precesserit in aliqua similitudine scõm gen' vl' speciem: vl' ad minus sicut in pncipio semiali: vel etiã sicut in potẽtia obediẽtiali. Dico g̃ q̃ nouitas mũdi futura põcessit quidẽ in opibus. vj. diez in quadã remota similitudine scz in glia vel gra angelor: põcessit etiã in potẽtia obedientie q̃ creature tũc est indita ad talẽ nouitatem suscipiẽdã a deo agẽte. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ illa dispositio nouitatis nõ erit naturalis: nec õ naturã: sed erit supra naturã: sicut gra et gloria sũt supra anie naturã: et erit a ppetuo agente quod eã ppetuo cõseruabit. ¶ Ad. v. dõ: q̃ quis corpora isensibilia nõ meruerint illã gloriã ppie loquẽdo: hõ tñ meruit vt illa gloria toti vniuerso pferret: inq̃tũ hoc cedit in augmẽtũ glorie homis: sicut alicꝭ hõ meret vt ornatoribus vestibus induat: quẽ tñ ornatũ nullo modo ipsa vestis meret.

D secundũz sic pro cedit: vĩ q̃ motus corpor celestiũ in illa mũdi inouatõe nõ cessabit: qz Ben. viij. dr: Cũctis dieb' terre frigus et estus: estas ⁊ hyems nox et dies nõ requiescẽt. sed nox et dies: hyems ⁊ estas efficiunt per motũ solis. g̃ nunq̃ motus solis cessabit. ¶ Ꝑ. Hiere. xxxj. dicit: Hec dicit dñs: qui dat solẽ i lumie diei: ordinẽ lune et stellaz i lumie noctis: qui turbat mare et sonãt fluctus eius: si sterint leges iste coram me: tũc et semẽ isrl nũq̃ deficiet vt nõ sit gens coram me cũctis dieb'. sz semẽ israel nũq̃ deficiet sz in ppetuũ pmanebit. g̃ leges diei et noctis et fluctuũ maris que ex motu celi causant i ppetuũ erunt. g̃ motus celi nũq̃ cessabit. ¶ Ꝑ. Substãtia corpor celestiũ semp erit. sed frustra est ponere aliquid nisi ponat illud ppter quod est factũ corpora autẽ celestia ad hoc sunt facta vt diuidãt diem et noctem: et sint in signa et tempa et dies et annos: Ben. j. quod nõ possunt facere nisi p motũ g̃ mot' eor semp manebit: alias frustra illa corpa remanerẽt. ¶ Ꝑ. in illa mũdi innouatiõe tot' mũdus meliorabit. g̃ nlli corpori remanẽti auferet id quod ẽ de sua perfectiõe. sed motus ẽ de perfectõe corporis celestis: qz vt dr in. ij. celi et mũdi: illa corpora participant diuinã bonitatẽ per motũ. g̃ motus celi nõ cessabit. ¶ Ꝑ. sol successiue illumiat diuersas partes mũdi scõm q̃ circulariter mouet. si g̃ motus circularis celi cesset: sequit q̃ in aliq̃ supficie terre erit perpetua obscuritas: quod nõ puenit illi nouitati. ¶ Ꝑ. si motus celi cessat hoc nõ esset nisi inq̃tum motus aliquã impfectionẽ in celo ponit: vtpote lassitudinis vl' laboris: quod nõ põt eẽ cũ motus ille sit naturalis: et celestia corpa sint impassibilia: vñ in suo motu nõ fatigãt: vt dr in. ij. celi ⁊ mũdi. g̃ motus celi nũq̃ cessabit. ¶ Ꝑ. frustra est potẽtia que nõ reducit ad actũ. sz in quocunq̃ situ ponat corpus celi ẽ in potẽtia ad aliũ situm. g̃ nisi reduceret ad actũ potẽtia illa frustra remanẽt et semp esz impfecta. sed nõ potest reduci ad actũ nisi per motũ localem. g̃ semp mouebit. ¶ Ꝑ. illõ quod se habz indifferenr ad plura: aut vtrunq̃ attribuit ei aut nullũ. sed sol indifferẽter se habet ad hoc q̃ sit in oriente vel occidẽte: alias motus eius nõ esset vniformis per totũ: qz ad locũ vbi naturalius esset velocius moueret. g̃ vel neuter situs attribuet solt: vel vterq̃. sz nec vterq̃ nec neuter põt ei attribui nisi successime per motum: oz eni si quiescit q̃ i aliquo situ quiescat. g̃ corp' solis i ppetuuz mouebit et eadẽ rõne oia alia corpa celestia. ¶ Ꝑ. motus celi ẽ cã tẽpis. si g̃ motus celi deficiat: oz tps deficere: qõ si deficeret oportẽt q̃ deficẽt in instãti diffinitõ autẽ instãtis ẽ in. viij. phycor. quod ẽ initium futuri et finis pteriti: et sic post vltimũ instãs tẽpis eẽt temp': qõ ẽ impossibile. g̃ mot' celi nunq̃ cessabit. ¶ Ꝑ. gloria nõ tollit naturã sz mot' celi ẽ ei nãlis. g̃ p gloriã non ei tollit. ¶ Sed õ est qõ dr Apoc. x. q̃ angelus q̃ apparuit iurauit p viuẽtẽ in secula: qz temp' amplius nõ erit scz postq̃ septim' angel' tuba cecinerit: q̃ canente mortui resurgẽt: vt dr. j. Cor. xv. sz si nõ ẽ temp' nõ ẽ mot' celi. g̃ motus celi cessabit. ¶ Ꝑ. Esa. lx. dr: Nõ occidet vltra sol tuus et luna tua nõ minuet. sed occasus solis et diminutio lune ex motu celi causat. g̃ mot' celi q̃nq̃ cessabit. ¶ Ꝑ. vt pbat in. ij. de generatõe: mot' celi est ppter cõtinuã generationẽ in istis inferioribꝰ. sz generatio cessabit impleto numero elector. g̃ motus celi cessabit. ¶ Ꝑ. ois motus ẽ ppter aliquem finem: vt dr in. ij. Meta. sed ois motus qui est ppt finẽ habito fine quiescet. g̃ vel motus celi nũq̃ cõsequeret finẽ suũ: et sic esset frustra vel aliq̃n cesseret. ¶ Ꝑ. quies ẽ nobilior q̃ motus: qz scõm hoc q̃ res sunt imobiles deo assimilant in quo ẽ sũma imobilitas. sed corpor inferior motus terminat

naturaliter ad quietē. ergo cū corpora celestia sint multo nobiliora eorū motus naturalis ad quietē termiabit. Rñdeo dicendū q̄ circa istā q̄em est triplex positio. Prima ē phorū qui dicūt q̄ motus celi semp durabit. Sed hoc nō est pſonū fidei nre q̄ ponit certū numerū electorū prefinitū a deo: z sic oporteret q̄ generatio hoim nō in ppetuū dureť: z eadē rōne nec alia q̄ ad generationē homis ordinanť: sicut ē motus celi et variatiōes elemētorum. Alij vo dicūt q̄ motus celi cessabit scōm naturaz. Sz hoc etiā est falsū: qz oñe corp' quod naturaliť ḋescit et naturaliť mouet hz locū in q̄ naturaliter ḋescet ad quē naturaliť mouet: et a q̄ nō recedit ni si p violētiā: nullus autē loc' pōt assignari corpi celesti: qz nō ē magis nāle soli accessus ad pūctū ori entis q̄ recessus ab eo: vñ vel motus eius nō eēt naturalis totaliť: vel motus eius nō termiat nāliť ad quietē. Uel dicēdū ē scōm alios q̄ motus celi cessabit in illa mūdi innouatiōe: nō q̄dē ex aliq̄ nāli cā sz dīna volūtate faciēte: corp' eni illud sicut et alia in misteriū hois ouplicit facta sūt vt pus dictum ē Altero autē horū misteriorū hō post statū glie nō indigebit scz scōm q̄ corpa ei deseruiūt ad sustēta tionē corpalis vite: hoc aūt mō corp' celeste seruit ei per motū: inq̄tum p motū celi multiplicat gen' humanū: et generāt plante: et alia aialia q̄ vsui ho minū sunt necia: et tempies in aere efficit cōseruās sanitatē: vñ homie glorificato motus celi cessabit.

¶ Ad. j. ḡ dicēdū q̄ vba illa intelligūt ō ira scōm statū istū in quo pōt eē pncipiū generatiōis et corruptiōis plantarū: qō pz ex hoc q̄ ibi dī: Cūctis diebus terre semētis et messis: z hoc simpliciť p̄ceden dū ē: q̄ q̄diu terra erit messib' z semētib' apta: motus celi nō cessabit. ¶ Et silr dicēduz ad. ḡ. q̄ oñs loquit ibi de ouratōe semis israel scōm pñtem statū: qō pz ex hoc q̄ dicit: Et semen israel deficiet vt nō sit gens coram me cūctis diebus: vicissitudo eni dierū post statū istū nō erit: et iō etiā leges de quib' secerat mentionē post istū statuz nō erūt. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ finis q̄ ibi assignat corpibus celestib' ē finis prim': qz ē ppius eorū actus. sz iste act' vlteri' ordinat ad aliū finē scz ad misteriū humanum: vt pz p illud qō hī Deut. iij. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē et lunā et oia astra celi: et errore deceptus adores ea q̄ fecit dñs de' tuus in misterium cūctis gentib' q̄ sub celo sunt: et iō magis dz iudiciū sumi de corpibus celestib' scōm misteriuz hoim q̄ scōm finē in genē assignatū. corpa autē celestia p aliū modū in misteriuz hois glorificati cedent: sicut pus dictū ē: et iō nō sequit q̄ frustra remaneāt. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ motus celi nō est de pfectiōe corpis celestis: nisi inq̄tum p hoc est cā generatiōis in istis inferioribus: et scōm hoc etiā motus ille facit corp' celeste participare dīnā bonitatē per quādā silitudinē causalitatis: nō autē motus est de pfectiōe substātie celi q̄ remanebit: et iō non sequit q̄ motu cessante aliq̄d de pfectiōe celi tollat scōm q̄ remanebit. ¶ Ad. v. dicēdum q̄ oia corpa electorum vt infra dicet hēbunt in seipsis quandā claritatem glorie: vñ q̄uis aliqua superficies terre nō illuminet a sole: nlo tñ mō remanebit ibi obscuritas

¶ Ad. vj. dicēdum q̄ Ro. viij. sup illud: Dis creatura ingemiscit ꝛc. dic glo. Ambro. exp̄sse q̄ oia elementa cum labore sua explēt officia: sicut sol et luna nō sine labore statuta sibi implēt spacia qō ē causa nostri: vñ quiescent nobis assumptis: labor autē ille vt credo non signat aliquā fatigationē vl passionem illis corporibus accidentē ex motu cuz motus ille sit naturalis nihil habēs de violētia ad iunctū: vt probat in. j. celi et mūdi. sed labor ibi intelligit defectus ab eo ad quod aliquid tēdit: vnde quia mot' ille ordinatus est ex diuina puidētia ad complendū numerū electorū: illo incompleto nondū consequit illud ad quod ordinat' est: et iō similitudinarie dī laborare: sicut hō qui non hz quod intendit: et hic etiā defect' a celo tollet impleto numero electorū. Ul etiā potest referri ad desideriuz future innouatiōis: quā ex diuina dispositōe expectat. ¶ Ad. vij. dicēdum q̄ in corpore celesti nō ē aliqua potentia que pficiat per locū: vel que facta sit ppter hunc finē qui est esse in tali loco. sed hoc mō se habz potētia ad vbi i corpore celesti: sicut se habet potētia artificis ad hoc q̄ facit diuersas domos vnius modi: quarū si vnā faciat nō dī frustra potentiā habere: et similiť in quocunq̄ situ ponat corpus celeste: potētia que est in ip̄o ad vbi non remanebit incompleta nec frustra. ¶ Ad. viij. dicendum q̄ q̄uis corpus celeste scōm suā naturā equaliter se habeat ad omnē situ qui est ei possibilis tñ si' comparet ad ea que sunt extra ip̄m non equalr se habz ad oñs situs: sed scōm vnū situ nobiliº dīsponit respectu quorundā q̄ scōm aliū: sicut q̄ ad nos nobilius disponit sol in die q̄ in nocte: et iō pbabile est cū tota innouatio mūdi habeat ordinē ad hominē q̄ celū in illa nouitate habeat nobilissimū situ qui est possibilis i respectu ad nostrū habitabilē. Ul scōm quosdā celum quiescet in illo situ in quo factū fuit: alias aliqua reuolutio celi remaneret incompleta. Sed ista ratio nō vī incōueniens: quia cū aliqua reuolutio sit i celo que nō finiť nisi in. xxxvj. milib' annorū: seqret q̄ tādiu mūdus deberet durare: quod nō videť pbabile. Et p̄terea scōm hoc possz sciri quādo mūdus finiri deberet: pbabilr eni colligit ab astrologis in quo situ corpora celestia sunt facta: cōsiderato numero annorū qui computat ab initio mūdi: et eodē modo posset sciri certus annorū numerus in q̄ ad dispositionē similē reuerteret: tp̄us autē finis mundi ponit esse ignotuz. ¶ Ad. ix. dicēdum q̄ temp' q̄nq̄ deficiet motu celi deficiēte: nec illud nūc vltimum erit principiū futuri: dicta eni diffinitio non datur de nūc nisi scōm q̄ est cōtinuās ptes tempis: ñ scōz

q̄ est terminās totū tempus: et de hoc dictum est i
j. oi. secūdi libri: cum de eternitate mūdi ageretur.
¶ Ad. x. dicēdum q̄ motus celi nō dī naturalī q̄si
sit pars nature eo mō quo p̄ncipia nature naturā
lia dicūtur. Nec itez hoc modo q̄ habeat p̄ncipi
um actiuū i natura corporis sed receptiuū tm̄: p̄n
cipium autē actiuū eius est in substātia spirituali:
vt dicit Cōmentator in p̄ncipio celi et mundi: et iō
nō est incōueniens si per nouitatē glorie motus il-
le tollat: nō enī eo ablato natura corporis celestis
variabit. ¶ Alias ratiōes cōcedimus duas p̄mas
que sunt ad oppositū: quia debito mō cōcludunt
¶ Sed quia alie due vident cōcludere q̄ mot' celi
naturalit cesset: iō ad eas respondēdū ē. ¶ Ad pri
mā ḡ eaz dicēdum q̄ motus cessat habito eo ꝓpt
quod ē si illud sequat motū et nō ꝓcomitet ipsum
illud autē ꝓpter quod est motus celestis fm̄ phos
concomitat motū scz imitatio diuine bonitatis in
causalitate quā habz sup inferiora: et iō nō oportz
q̄ naturalit motus ille cesset. ¶ Ad secundā dicē-
dū q̄ q̄uis imobilitas sit simplicit nobilior q̄ mo-
tus: tamē motus in eo q̄ per motū potest cōsequi
aliquā perfectā participationem diuine bonitatis
est nobilior q̄ quies in illo q̄ nullo modo p motū
posset illā perfectionē consequi: et ratiōe ista terra
que est infimū corpoz est sine motu: q̄uis ipse de'
qui est nobilissim' rerū sine motu sit a quo corpa
nobiliora mouent: et inde est etiā q̄ motus superi
orū corpoz possent poni scōm viam nature ꝓpe-
tui: nec vnq̄ ad quietē termiari: q̄uis mot' inferio
rum corpoz ad quietem terminet.

AD tertiuz sic proce
ditur: vi q̄ corporibus celestibus claritas
non augeat in illa innouatiōe: illa enī in
nouatio in corporibus inferioribꝫ erit per ignē pur
gantem. sed ignis purgans nunq̄ pertingit ad cor-
pora celestia: vt in precedenti distinctiōe dictum ē.
ergo corpora celestia non innouabunt per maiorī
claritatis susceptionē. ¶ P. sicut corpora celestia
per motum sunt causa generatiōis in istis inferio-
ribus: ita et per lucem. sed cessante generatōe cessa
bit motus vt dictū ē. ergo similiter cessabit lux ce
lestium corpoz magis q̄ augeat. ¶ P. si innoua-
to homine corpora celestia innouent: oportz q̄ eo
deteriorato fiant deteriora. sed hoc non videt ꝓba
bile: cum illa corpora sint inuariabilia q̄tuz ad id
quod est in substantia coz. ergo nec innouato ho
mine innouabunt. ¶ P. si deteriorata tūc fuerint
oportz q̄ tantum deteriorata fuerint q̄tum dicūt
esse melioranda in hominis innouatōne. sed Esa.
xxx. dicit: q̄ tūc erit lux lune sicut lux solis. ergo et
in primo statu ante peccatū luna lucebit q̄tuz nūc
lucet sol. ergo q̄tūcunq̄ luna erat super terrā faci
ebat diem sicut nunc facit sol. et hoc manifeste ap-
parer falsuz per id quod dicit Beñ. j. q̄ luna facta
est vt preesset nocti. ergo homie peccante non sunt
corpora celestia diminuta in lumine: et ita nec coz
lumen augebit vt videtur in homis glorificatōne.
¶ P. claritas corpoz celestium ordinat ad vsum
hominis: sicut et alie creature. sed post resurrectō-
nem claritas solis non cedet in homis vsum: dici-
tur enī Esa. ix. Non erit tibi amplius sol ad lucen
dum per diem: neq̄ splendor lune illuminabit te. et
Apoc. xxi. dicit: q̄ ciuitas illa beatoz nō egeat so-
le neq̄ luna vt luceant in ea. ḡ eoz claritas non au
gebitur. ¶ P. nō esset sapiēs artifex qui maxia in-
strumenta faceret ad aliquod modicū artificiū cō
stituendū. sed hō est quoddā minimū ꝓpatōe cele
stium corporuz: q̄ sua ingenti magnitudine q̄si in-
compabiliter homis q̄titatem excedūt: imo etiaz
totius terre: que habz se ad celū vt punctuz ad spe
ram: sicut astrologi dicūt. ḡ cū de' sit sapientissim'
nō vī q̄ finis creatōnis celi sit hō: et ita nō vī q̄ eo
peccante celū deterioratū fuerit: nec eo glorificato
melioret. ¶ Sed ꝫ est quod dī Esa. xxx. Erit lux
lune sicut lux solis: et lux solis septēplicit. ¶ P. to
tus mundus innouabit in melius vt supra dictū ē
sed celū est nobilior ps mūdi corporalis. ḡ in meli'
mutabit. sed hoc non potest esse nisi maiorī clari-
tate resplendeat. ḡ maiorabit et crescet claritas ei'.
¶ P. omnis creatura que ingemiscit et parturit
expectat reuelatiōem glorie future filioz dei: vt di
citur Ro. viij. sed etiā corpora celestia sunt huius-
modi: vt ibidem dicit glo. ergo expectant gloriam
sanctoz. sed non expectarent nisi ex hoc eis aliq̄d
accresceret. ergo claritas eis per hoc accrescet qua
precipue decorantur. ℟ Respondeo dicēdum q̄ si-
cut supra dictum est: ad hoc innouatio mūdi ordi
natur vt etiam mundo innouato manifestis iudi-
cijs quasi sensibiliter deus ab homie videatur: cre
atura autē precipue in dei cognitōez ducit sua spe
cie et decore: que manifestant sapientiam facientis
et gubernātis: vñ dī Sap. xiij. A magnitudine spēi
cogniscibilit poterat creator horz videri. pulchitudo
āt celestiū corpoz ꝓcipue cōsistit i luce: vñ Ecc. xl-
iij. Spēs celi glia stellaz: mūdū illuians in excelsis
dñs: et iō ꝓcipue q̄tum ad claritatē corpa celestia
meliorabūt: q̄titatis āt et mod' meliorationis illi soli
cognita ē q̄ erit meliorationis actor. ¶ Ad. j. ḡ dō:
q̄ ignis purgās nō causabit inouatiōis formā. sed
disponet tm̄ ad cā purgādo a feditate pcī et ab i-
puritate p̄mixtōis q̄ i corpib' celestib' ñ inuenit: et
iō q̄uis corpa celestia p ignē ñ sint purgāda: sūt tm̄
dinit' inouāda. ¶ Ad. ij. dō: q̄ mot' ñ ꝓportat ali
quam perfectionē in eo quod mouet scōm q̄ in se
consideratur: cum sit actus imperfecti: q̄uis possit p
tinere ad perfectionē corporis inq̄tuz est causa ali
cuius. sed lux ptinet ad perfectionē corporis lucen
tis etiam in substantia sua cōsiderati: et ideo post-
q̄ corpus celeste desinet eē causa generationis non
remanebit mot': sed remanebit claritas ei'. ¶ Ad

iij. dicendū q̄ super illud Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. dicit glo. Dia ꝓpter hominē facta in ei⁹ lapsu peiorata sunt: et sol et luna suo lumie minorata. que quidē minoratio a quibusdā intelligē scōm realē lumis minoratiōez. nec obstat q̄ corpa celestia scōm naturā sunt inuariabilia: qz illa variatio facta ē a diuina virtute. Alij autē ꝓbabilius intelligūt minoratione illā esse dicēdā nō scōm realē lumis defectū: sed quo ad vsum homis: qui nō tantum beneficiū ex lumie corpoꝝ celestiū post peccatum cōsecutus est q̄tuz añ fuisset: per quē etiā modū dr Ben. iij. Maledicta terra in ope tuo spinas z tribulos germinabit tibi. q̄ tamē etiaz añ spinas et tribulos germinasset: sz nō in homis penā. Nec tamē sequit q̄ si lux celestiū corpoꝝ per essentiam minorata nō ē homie peccāte: q̄ realiter nō sit augenda in eius glorificatiōe: qz peccatū homis non imutauit statū vniuersi: cū etiaz homo prius et p⁹ animalē vitā habuit: que motu et generatiōe creature corporalis indiget: sz glorificatio homis statū totius creature corporalis imutabit vt dictū est: et tō nō est simile. Ad. iij. dicēdū q̄ minoratio illa vt ꝓbabili⁹ estimat nō fuit scōm substātiā sz scōm effectū: vñ nō sequit q̄ luna existēs sup terrā diē fecisset: sz q̄ tantū ꝑmodū ex lumie lune homo habuisset sicut nūc hz ex lumie solis: z post resurrectionem qñ lux lune augmētabit scōm rei vitatē nō erit alicubi nox sup terrā sed soluz in centro terre vbi erit infern⁹: qz tunc vt dr: Luna lucebit q̄tum nūc lucet sol: sol autē in septulum q̄ modo luceat corpa autē beatoꝝ septies magis sole: q̄uis hoc ñ sit alīq̄ auctoritate vel rōne ꝓbatū. Ad. v. dicēdum q̄ aliquid pōt cedere in vsum hois duplicit: vno mō ꝓpt necessitatē: et sic nulla creatura cedet in vsum hois: qz ex deo plenā sufficientiā hēbit: et hoc significat in auctoritate apli inducta que dicit q̄ ciuitas non eget sole vel luna. Alius vsus est ad maiorē pfectionē: et sic homo alīs creaturis vtet: nō tn quasi necessarijs ad pueniendu⁹ in finē sicut nūc eis vtit. Ad. vj. dicēdum q̄ rō illa ē Rabbi moysi: qui oino nitit improbare mūdū ꝓpt hominem eē factuz: vñ hoc quod in veteri testamēto de innouatōe mūdi legit: sicut patz in auctoritatibus Esa. inductis dicit metaphorice esse dictum: vt sic alicui dr obtenebrari sol qñ i magnā tristiciā incidit vt nesciat quid faciat: qui etiā modus loquēdi cōsuetus est in scptura: ita etiā econtrario dr ei sol magis lucere et totus mūdus inouari: qñ ex statu tristicie in maximā exultationē cōuertit. Sed hoc dissonat ab auctoritatib⁹ et expositionib⁹ sanctoꝝ vñ rōni illi inducte hoc mō respondēdū ē: q̄ q̄uis corpora celestia maxime excedant corpus hois: tn plus mlto excedit aīa rōnalis celestia corpa q̄ ipa excednut corp⁹ humanū: vñ nō ē incōueniēs si corpora celestia ꝓpter hominē esse facta dicant: nō tn sicut ꝓpter ꝑncipalē finē: quia ꝑncipalis finis oim deus est.

Ad quartuz sic ꝓcedit: vi q̄ elementa nō innouabunt per receptionē alicuius charitat⁹: sicut. n. lux est claritas corporis celestis ꝓpria: ita calidū et frigidū humidū et siccū sunt ꝓprie qualitates elemē toꝝ. g̃ sicut celū innouab̄ per augmentū claritatis: ita debēt innouari elementa per augmentū qualitatum actiuaꝝ et passiuaꝝ. ℙ. raꝝ et densum sunt ꝓprie qualitates elemētoꝝ quas elemēta in illa innouatiōe nō amittent vt dictū est. sz raritas z densitas elemētoꝝ resistere vident claritati: cū corpus claꝝ oporteat alio modo condensatū esse: vñ claritas aeris nō videt q̄ possit claritatē pati: et similiter etiā nec densitas terre que paruitatē tollit g̃ nō potest esse q̄ innouent ꝓ alicuius claritat⁹ additionē. ℙ. constat q̄ damnati erūt in terra. sz ipsi erūt in tenebris non solū interioribus sed etiā exterioribus. g̃ terra nō dotabit claritate in illa innouatōe: et eadē rōne nec alia elemēta. ℙ. multiplicatio claritatis in elemētis multiplicat calorē. si igit in illa innouatiōe erit maior claritas elementoꝝ q̄ nūc sit: erit etiā per cōsequēs maior caliditas: et sic vi q̄ transmutent a naturalibus suis q̄litatibus que sunt eis scōm certā mensurā: quod est absurdū. ℙ. bonū vniuersi quod consistit i ordine et armonia dignius est q̄ bonū alicuius nature singularis. sed si vna creatura efficiat melior: tollitur bonū vniuersi: qz non remanebit eadē armonia. g̃ si corpa elemētaria que scōm gradū sue nature quē tenēt in vniuerso claritatis debēt esse expertia claritatē recipiant: ex hoc magis deperiet ꝓfectōi vniuersi q̄ accrescet. Sz cōtra est quod dr Apoc. xxj. Vidi celū nouū et terrā nouā. sed celum innouabit ꝑ maiorē claritatē. g̃ et terra et similiter alia elemēta. ℙ. corpa inferiora fuerūt in vsum hois sicut et supiora. sed creatura corpalis remunerabit ꝓpter ministeriū quod homi exhibuit: vt videt dicere glo. ad Ro. viij. g̃ etiam elemēta clarificabūt sicut et alia corpa celestia. ℙ. corpus homis est ex elemētis compositū. g̃ partes elementoꝝ que sunt in corpore homis glorificato homie glorificabunt per receptionē claritatis. sed eandē conuenit esse dispositionē totius et partis. g̃ et ipsa elemēta conuenit claritate dotari. Rñdeo dicendū q̄ sicut est ordo celestiū spirituū ad spiritus terrenos sz humanos: ita etiā est ordo celestium corpoꝝ ad corpora terrestria: cū autē creatura corpal⁹ sit facta ꝓpter spirituale et ꝑ eā regat: oz similit disponi corporalia sic spiritualia disponūt. In illa autē vltima rerū ꝓsummatiōe spiritus inferiores accipiēt ꝓperates supioꝝ spirituū: qz hoies erūt sicut angeli i celis: sicut dr Matth. xxij. z hoc erit in q̄tum ad maximaz pfectionem deueniet id fm q̄ human⁹ spiritus cum angelico conuenit. vñ

et ſimiliter cū corpora inferiora cū celeſtibus non cōicent niſi in natura lucis et diaphani: vt dicit ī ij. de aia: Oportet corpa inferiora maxie pfici ſcōz claritatē. vñ oia elemēta claritate quadaz veſtiunt nō tñ equaliter: ſed ſcōm modū ſuuz: terra eni vt oī erit in ſupficie exteriori peruia ſicut vitrū: aqua ſic cryſtallus: aer vt celū: ignis vt lumiaria celi. ¶ Ad j. dō: q ſicut ſupra dictū eſt: innouatio mūdi ordinat ad hoc q hō etiā ſenſu in corporibus quodā modo per manifeſta indicia diuinitatē videat: int ſenſus autē noſtros ſpūaliora ē viſus et ſubtiliora: et iō q̄tum ad qualitates vſiuas quaꝝ ꝓncipiū ē lux oportz oia corpora inferiora maxime meliorari: q̄ litates autē elemētares pertinēt ad tactū q̄ eſt maxime materialis: et eaꝝ exceſſus ꝓtrarietatis magis eſt ꝓtriſtatiuus q̄ delectatiuus: exceſſus autē lucis erit delectabilis cū ꝓtrarietatē non habeat niſi ppter organi debilitatē que nūc nō erit. ¶ Ad. ij. dicendū q aer nō erit clarus ſicut radios ꝓpriens. ſed ſicut diaphanū illuminatū: terra vō q̄uis ex natura ſua opacitatē habeat ꝓpter defectū lucis: tamē ex diuina vtute in ſui ſupficie claritatis glia veſtietur ſine preiudicio denſitatis ipſius. ¶ Ad. ij. dō: q in loco inferni nō erit terra glorificata per claritatē: ſed loco huius glorie hēbit pars illa terre ſpiritus rōnales hoīm et demonū: q̄ q̄uis ratōne culpe ſunt infimi: tñ ex dignitate nature ſunt qualibz q̄litate corporali ſuperiores. Vel dicēdū q etiaz ſi ſit tota ꝥra glorificata: nihilomin' reprobi in tenebris exterioribus erūt: qz etiā ignis inferni qui ad aliq̄d eis lucebit: q̄tuz ad aliud eis lucere nō poterit: vt infra di. vltima dicet. ¶ Ad. iij. dō: q claritas illa erit in iſtis corpalibus ſicut ē in corporibus celeſtibus in quib' caliditatē nō cauſat: qz corpora iſta tūc erūt inalterabilia ſicut mō celeſtia. ¶ Ad v. dō: q nō tollet ꝓpter meliorationē elemētoꝝ ordo vniuerſi: qz etiā oēs alie partes meliorabunt: z ſic remanebit eadē armonia.

D quintū ſic ꝓcedit

ditur: vī q plante z alia aialia remancāt in illa innouatiōe: elemētis eni nō oz aliquid ſubtrahi qđ ad eoꝝ ornatū ptinet. ſz aialib' et plantis elemēta ornari dicūt. g̈ nō auferent illa innouatiōe. ¶ Ꝑ. ſicut elemēta hōi ſeruierunt: ita etiā aialia et plante et corpa mineralia. ſz elemēta ꝓpter predictū miſteriuz glorificabūt. g̈ et aialia et plāte et mineralia corpa glorificabunt. ¶ Ꝑ. vniuerſū remanebit impfectū ſi aliq̄d qđ eſt de ei' pfectiōe auferat. ſz ſpēs aialiū et plantaꝝ et corporuz mineraliū ſūt de pfectiōe vniuerſi. cū igr nō debeat dici q mūd' in ſua innouatiōe impfect' remaneat: vī q oz dari plātas et aialia remanere. ¶ Ꝑ. aialia et plāte hñt nobiliorē formā q̄ ipſa elemēta ſz mūd' in illa finali innouatōne i melī' mutabit. g̈ magis debēt remanē aialia et plāte q̄ elemēta: cuz ſint nobiliora. ¶ Ꝑ. incōueniēs ē dicere q natura lis appetit' fruſtret. ſed ſcōz naturalē appetitū aialia et plāte appetūt cē ꝓpetuū: etſi nō ſcōm indiuiduū ſaltē ſcōm ſpeciē: et ad hoc ordinat eoꝝ generatio ꝓtinua: vt in. ij. de generatōe dī. g̈ incōueniēs ē dicere q iſte ſpecies aliq̄n deficiant. ¶ Sed ꝓtra ſi plante et aialia remanebūt: aut oia: aut quedaz. ſi oia oportebit etiaz aialia bruta que priuſ fuerūt mortua reſurgere ſicut et homies reſurgēt qđ dici nō pōt: quia cū forma eoꝝ ī nihilū cedat: non pōt eadē numero reſumi. Si autē nō oia ſed quedam cū nō ſit maior ratio de vno q̄ de alio q in perpetuū maneat: vī q nullū eoꝝ in perpetuū manebit ſed quicq̄d remanebit poſt mūdi innouationē ī ꝓpetuū erit generatiōe et corruptōe ceſſante. g̈ plante et aialia penitus poſt mūdi innouatiōez nō erūt. ¶ Ꝑ. ſcōm phm in. ij. de generatiōe: in aialibus z plantis et huiuſmōi corpib' ſpeciei ꝓpetuitas ñ cōſeruat niſi ſcōm ꝓtinuationē mot' celeſtis. ſed tunc mot' celeſtis deficiet. g̈ nō poterit ꝓpetuitas in iſtis ſpecieb' ꝓſeruari. ¶ Ꝑ. ceſſante fine ceſſare debet id quod eſt ad finē. ſed aialia et plante facta ſunt ad aialem vitā hoīs ſuſtentandā. vñ dī Geñ. ix. Sicut olera virentia dedi vobis oēm carnē. ſed poſt illā innouatiōz aialiſ vita ī hoie nō erit. g̈ nec plāte nec aialia remanē debēt. Rñdeo dō q cū innouatio mūdi ꝓpter hoiem fiat: oz q innouatiōi hoīs ꝓformet: homo autē innouat' de ſtatu corruptiōis in incorruptionē trāſiet et ꝓpetue quietis: vñ dī. j. Cor. xv. Oportz corruptibile hoc induere incorruptionē. et iō mundus hoc mō innouabit: vt abiecta oīni corruptione et tranſmutatione ꝓpetuo remaneat in quiete: vñ ad illā innouationē nihil ordinari poterit niſi quod habet ordinē ad incorruptionē. huiuſmōi aūt ſunt corpora celeſtia: elemēta et homies: corpora eni celeſtia ſcōm ſui naturaz incorruptibilia ſunt et ſcōm totum et ſcōm partē: elementa vero ſunt quidē corruptibilia ſcōm partes: et incorruptibilia ſcōm totum: homines vero corrumpūt et ſcōm totum et ſcōm partes. ſed hoc ex parte materie: non ex parte forme ſcz anime rationalis que poſt corruptiōnem hominis remanet incorrupta. animalia vero bruta et plante et mineralia et oīa corpora mixta corrumpunt et ſcōm totum et ſcōm partem: z ex parte materie que formam amittit: et ex parte forme que actu non manet: z ſic nullo modo habent ordinem ad incorruptionem: vnde in illa innouatione non manebūt. ſed ſola ea q̄ dicta ſūt. ¶ Ad. j. g̈ dō: q h'moi corpora dicūt cē ad ornatū elemētoꝝ iq̄tū vtutes actiue z paſſiue generales q̄ ſūt in elementis ad ſpeciales actiōes ꝓhūt: et iō ſunt ad ornatū elemētoꝝ in ſtatu actiōis et paſſiōis. ſz hic ſtat' ī elemētis nō remanebit: vñ nec aialia nec plantas remanē oportz

¶ Ad. ij. dō: q nec aialia nec plante nec aliq̄ alia corpora in miſtrando homi aliquid meruerūt cū

lſbertate arbitrij careant. ſed ꝑ tanto dicũt quedã corpora remunerari: quia homo meruit vt illa innouarent que ad innouationẽ ordinẽ habent: plãte autẽ et animalia nõ habẽt ordinem ad innouationẽ incorruptõis vt prędictũ eſt. vnde ex hoc homo ñ meruit vt illa innouẽt: qz nllo põt alteri mereri niſi id cuius eſt capax: nec etiã ſibi vult: vñ etiã dato ꝙ animalia bruta mererent in miſterio hois nõ tamẽ eſſent innouãda. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ ſicut perfectio hominis multipliciter aſſignat: eſt enim perfectio nature condite et nature glorificate: ita etiam perfectio vniuerſi eſt duplex: vna ſcõm ſtatum huius mutabilitatis: altera ſcõm ſtatum future nouitatis: plante autem et aialia ſunt de perfectõne eiꝰ ſm ſtatũ iſtum: nõ autẽ ſm ſtatum nouitatis illius: cũ ordinẽ ad eam nõ habeãt. ¶ Ad. iiij. dõ: ꝙ ꝗuis aialia et plante ꝗtuz ad quedã alia ſint nobiliora ꝙ ipſa elemẽta: tamẽ ꝗtum ad ordinẽ incorruptionis elementa ſunt nobiliora vt ex dictis pz. ¶ Ad v. dõ: ꝙ naturalis appetitꝰ ad perpetuitatẽ q̃ ineſt aialibus et plantis eſt accipiẽdus ſcõz ordinem ad motum celi: vt ſcz tãtũ i eſſe pmaneat ꝗtum motꝰ celi durabit: nõ enim põt appetitus eſſe in effectu vt pmaneat vltra cauſã ſuã: ⁊ iõ ſi ceſſante motu primi mobilis plãte ⁊ aialia nõ maneãt ſcõz ſpeciem nõ ſequit appetitũ naturalẽ fruſtrari. ¶ Cum tamẽ virtute diuinitatiſ ſit ſuſcitatꝰ nõ hũanitatẽ ⁊c. Sed ꝛ eſt quod dõ in glo. j. Cor. xv. ꝙ reſurrectio xp̃i fuit cauſa noſtre reſurrectõnis. ſz xp̃s ſm hũanitatẽ reſurrexit. g̃ virtute hũanitatẽ corpa r̃ſuſcitabit. Et dicẽdũ ꝙ ſicut Dama. in. iij. li. dicit: hũanitas xp̃i eſt q̃ſi diuinitatis organũ ſicut corp'anime vñ effectus aliqs põt attribui hũanitati xp̃i dupliciter. Uno mõ ſcõm ſe ſicut attribuit ei tangere leproſum et huiuſmõi. Alio mõ inq̃tuz ẽ inſtrumẽtum diuinitatis: ſicut attribuit ei tactu ſuo leproſum mũdare: hoc aũt mõ attribuit hũanitati xp̃i ſua reſurrectiõe noſtrã cauſare ſic̃ tactu ſuo leproſum mũdare: et qz inſtrumentũ nõ agit niſi in virtute ꝑncipalis agentis: inde ẽ ꝙ dõ xp̃us reſuſcitatur corpora nõ virtute humanitatis ſed diuinitatis q̃uis ſua reſurrectio ſit noſtre reſurrectiõis cauſa ꝑ modũ quo tactus leproſi eſt cã mũdatõis. ¶ Per verbũ filij dei fit aiaz reſurrectio: ꝑ verbũ factũ i carne per filiuz hominis fit corporum reſurrectio Sed cõtra: quia ſicut reſurrectio chriſti dicitur eẽ eſſe cã reſurrectõnis noſtre corpalis ita et ſpũalis: vt pz per illud Ro. iiij. Reſurrexit ꝓpter iuſtificationem noſtrã. Et dõ: ꝙ vtrũq; fit ꝑncipaliter virtute diuina: et quaſi inſtrumẽtaliter per operationẽ hũanitatis xp̃i: ſed tñ ſpũalis reſurrectõ appropriat diuinitati: corporalis vero hũanitati per appropriationẽ quãdã vt ſeruet ſimilitudo inter effectũ ⁊ cauſam. ¶ Filius cũ patre et ſpũ ſancto eadẽ vita eſt que ptinet ad animã non ad corpus. Sed ꝛra qz oñis vita tam ſpũalis ꝙ corporalis orit a vita diuina et imitat eam: vt pz per Dio. vj. ca. de di. no. Et dicendũ ꝙ dõ non ptinere ad corpus: qz corpus nõ poteſt eius eſſe particeps ad cognitionẽ et amorem. ¶ Angeli deferent ante ſignũ crucis. Sed ꝛ eſt ꝙ lignũ illud crucis non habz aliquẽ ordinẽ ad incorruptionẽ: et ita nõ remanebit poſt illaz innouationẽ. Et dicendũ ꝙ ſignum crucis nõ accipitur hic pro ipo ligno crucis domice. ſed pro aliqua repreſentatiõe ipius. ¶ Columne celi pauent aduẽtum eius: columne celi hic dicunt angeli qui celos mouent: quia in eorũ virtute ſuſtentat tota efficacia celeſtis actiõis: cum oñia corpora regant ꝑ ſpiritum vite rationalẽ: vt Aug. dicit. iij. de trinitate. ¶ Quantũ luxit ſol in prima conditiõe ſeptẽ dierum ante peccatũ ⁊c. Intelligenda eſt hec comparatio ſcõm ꝓmodũ quod homo percipit ex lumie celeſtiũ corporũ: quod fuit maius ante peccatuz ꝙ poſt: ꝗuis poſt reſurrectiõez realiter magis luceãt vt dictũ eſt. ¶ Significat ſolem et lunam his qui erũt in eterna beatitudine nullũ lucis vſum preſtare. hoc intelligendũ eſt de vſu neceſſitatis vt prius dictũ eſt. ¶ Ne impij in tormẽtis ſub terra poſiti ⁊c. ſcõm hoc videtur Iſido. ſenſiſſe ꝙ infernus ſit in alia ſuperficie terre: cuz tamẽ ab aliis dicatur ꝙ ſit in profundo terre. Quidam vero dicũt Iſido. etiam hoc ſenſiſſe ꝙ infernuſ ſit in profundo terre ſed ꝙ ex alia ſuperficie terre ſit aliquis magnꝰ terre hiatuſ. vnde lumen ſolis ad illos qui ſunt in inferno peruenire poſſet ſi ſol terraz circuiret: quod vtrum verum ſit oino certum non eſt.

¶ Diſtinctio. XLIX.

POſt reſurrectõnẽ vo facto vniuerſo ⁊c. Poſtq̃ magiſter determiauit de his que pertinent ad iudicium generale: in parte hac incipit determinare de premijs et penis que iudicium generale ſequuntur. Et diuiditur in partes duas. In prima determinat de premijs bonoꝝ. In ſecunda de penis malorum. l. di. ibi Hic oritur queſtio ⁊c. Prima autem pars diuiditur in ptes tres. In ꝑma enim deſcribit qualis erit beatitudo ſanctorum que eis in premiũ poſt generale iudicium dabitur. In ſecunda oſtendit quomodo ad eam conſequẽdam omnis humanus appetituſ tendat ibi: Solet etiam queri de beatitudine vtrum oẽs ⁊c. In tertia qualiter eam habẽtes diuerſimode ipſã participant: ibi Solet etiaz q̃ri ⁊c. Circa hoc tria facit. Primo oſtendit diuerſitatem que in beatitudine ſanctorum accidit ex parte cognitionis. Secundo ex parte gaudij vel delectationis ibi: Solet etiã queri an in gaudio ⁊c. Tertio inquirit de augmento beatitudinis quod accidet ex reſumptõne corporis: ibi Poſt hoc queri ſolet ⁊c.

Jc querunt quinq. Primo de beatitudine. Secūdo de visiōe dei in qua p̄ncipali beatitudo p̄sistit. Tertio de delectatōe q̄ formalit beatitudinē p̄plet. Quarto de votibus q̄ in beatitudine p̄tinent. Quito ō aureolis q̄b' beatitudo pficit et decorat. Circa primū querūt quatuor. Primo in quo sit q̄ renda beatitudo. Secūdo quid sit. Tertio vtr oēs eam appetant. Quarto vtr ab oīb' equaliter participet.

Dprimus sic proce

ditur: videt q̄ beatitudo in bonis corpis p̄sistat: quia quod a plurib' dicit: impossibile est falsum esse totaliter: vt Cōmentator dicit in libro de aia: et p̄bus dicit in .vij. Ethicor: q̄ opinio non perdit quā populi mīti famāt. sed maior hominū multitudo inclinat ad querēdu corporales delectatōes et corporalia bona quasi finē. ergo finis humane vite in corpalibus bonis consistit: finem autē humane vite dicimus beatitudinē: ergo beatitudo in bonis corporis querēda est. P. q̄to aliquis finis est magis vltimus in consecutōne. tanto p̄or est in intentiōe et appetitu. sz homo p̄us appetit corporale bonu q̄ spirituale: cui exemplo corporalīū rex in amorem inuisibiliū manuducamur: vt Greg. dicit. q̄ bonū corporale ē vltimus finis noster: talib' aūt finis est beatitudo. q̄ in bonis corporalis beatitudo ē querenda. P. q̄to aliqd bonū est cōmunius tāto diuinius: vt p̄z in .j. Ethicor. sed bonū corporale p̄munius est q̄ spirituale quia corporale ad plantas et aialia bruta se extēdit non autē spirituale. q̄ corporale bonū spirituali p̄eminet: et ita in corporalibus bonis magis ē beatitudo querenda. P. beatitudo ob oīmbus ponitur finis virtutis. sed virtus habet finē suū non solum in bonis spiritualibus sed etiā in corporalib'. per virtutē enī temperātie et alias virtutes homo conseruat a nociuis etiā scōm corpus. ergo beatitudo nō solū in spiritualibus sed etiā in corporalib' bonis est querenda. P. fm philosophus in .ij. Phicor: felicitas et fortuna circa idē esse vident. sed bona fortune sunt corporalia: q̄ bona in quib' cōsistit beatitudo et felicitas sūt corporalia. P. homo ex anima et corpore constituit. ergo bonus homis debz esse cōmune anime et corpori. sed bonum spirituale nō potest esse cōmune corpori: bonum aūt corporale pōt esse cōmune anime: inq̄tū anima de corporalibus delectat. ergo beatitudo q̄ est bonū homis magis consistit in corporalibus q̄ in spiritualib' bonis. Sed cōtra: illud quod cōuenit homini scōm corpus pōt esse cōmune sibi et alīs animalibus. sed beatitudo alīs animalib' nō pōt competere. ergo beatitudo nō est querenda in bonis corporis. P. beatitudo est summū bonus homis. ergo in p̄cipuis homis bonis est querenda. sed bona anime sūt nobiliora corporis: sicut et et anima corpore nobilior. ergo beatitudo est querenda ī bonis anime. P. illud quod est vltima mensura nō est aliquo mō mensuratus. ergo illud quod non potest esse bonū nisi put est mensuratū non potest esse mensura vltima in rebus humanis et ita nec vltimus finis qui est beatitudo: cuius finis sit mensura imponens modū his que sunt ad finē sed bona corporalia nō sunt laudabilia: nec bona nisi inq̄tum sunt mensurata mensura virtutis: vt patet per philosophū in .vij. Ethicor. ergo in bonis corporalibus nō potest esse beatitudo. Ulterius videt q̄ beatitudo magis consistit in his q̄ sūt voluntatis q̄ in his que sunt intellectus: quia beatitudo est summū bonū. sed bonū est obiectus voluntatis inq̄tum huiusmodi non autē intellectus ergo beatitudo magis consistit in actu voluntatis q̄ intellectus. P. delectatio scōm philosophus ī .vij. Ethicor: ad beatitudinem requirit: vnde et in greco nomen beatitudinis a gaudio accipit. sed delectatio est in volūtate siue in affectu. ergo et beatitudo. P. scōm philosophū in .x. Ethicor: i actu nobilissime virtutis consistit felicitas siue beatitudo. sed charitas est excellentissima omniū virtutum: vt patet per apostolū .j. Cor. xiij. ergo cum charitas sit in voluntate ibi querenda est beatitudo. P. sicut anima imperat corpori: ita voluntas imperat intellectui: et per consequens est eo superior. sed beatitudo magis ponitur in bonis anie q̄ corporis: quia anima est superior corpore. ergo eadem ratiōe magis debet poni in voluntate q̄ in intellectu. Preterea beatitudo hois p̄sistit in perfecta coniūctione ad deū. sed perfectius homo cōiungitur deo per voluntatē q̄ per intellectum: vñ dicit Hug. de sancto vic. in .vij. ca. ce. hierar. super illud: Mobile et acutū tc. Dilectio supeminet scientie: et maior est intelligentia: plus enī deus diligitur q̄ intelligat: intrat dilectio vbi sciētia foris est. q̄ beatitudo consistit magis in dilectione q̄ in cognitione: et in voluntate q̄ i intellectu. Sed cōtra est quod dicitur Joh̄. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te verum deum et quem misisti Jesum christum. sed vita eterna est ipsa beatitudo. ergo beatitudo in cognitione cōsistit. Preterea .j. Cor. xv. super illud: Cum tradiderit regnum deo et patri. dicit glo. idest cum perduxerit credentes ad cōtemplationem dei patris: vbi est finis omnium: requies sempiterna et gaudium. sed hoc est beatitudo. ergo in contemplatione intellectus beatitudo consistit. Preterea philosophus in .x. Ethicor ostēdit q̄ in contemplatione virtutis actu vltima homis beatitudo consistit. sed hoc pertinet ad intellectum. q̄ beatitudo maxime cōsistit ī intellectu Preterea scōm phm in .j. Ethicor. Bonū in q̄ p se ē sufficiētia est felicitas vel beatitudo. sz hoc ē i cognitiōe: vt p̄z Joh̄. xiij. Dñe ostēde nobis patrē

et ſufficit nobis. ergo idē quod ꝓius. ¶ Ulterius videt ꝙ beatitudo magis ꝓſiſtit in actu intellectus practici q̄ ſpeculatiui: q̄to eni aliq̄d bonū ē cōius tāto ē diuini': vt pz in. j. Ethic. ſz bonū intellectus ſpeculatiui ē ſingularit' ei' q̄ ſpeculat: bonū āt intellectus practici pōt eſſe cōe mltoꝝ. ḡ magis cōſiſtit btitudo i intellectu practico q̄ ſpeculatiuo. ¶ D. btitudo ē vltia pfectio hoīs. ſz maior eſt pfectio alicui' rei ſcōm ꝙ ē cā alteri' q̄ ſcōm ꝙ in ſe pfecta exiſtit: vñ dicit Dio. in. iij. ca. ce. hierar. Q̄ oīm diuinius ē dei cooperatorē fieri in reductōe alioꝝ: ꝙ intellectū āt ſpeculatiuū hō hz pfectionē i ſeipſo: intellectus āt practic' ē cā alioꝝ. ḡ btitudo magis cōſiſtit i intellectu practico q̄ ſpeculatiuo. ¶ D. finis ē cōformis his q̄ ſūt ad finē. ſz btitudo ē finis et p̄miū vtutū: vt in. j. Ethic. dī: Uirtutes āt magis ꝓſiſtūt i opatōe q̄ in cognitōe: q̄ ſcire paꝝ vl nihil pdeſt ad vtutē: vt pz 2° Ethic. ḡ btitudo magis ꝓſiſtit in intellectu practico q̄ i ſpeculatiuo. ¶ D. beatitudo hoīs ꝓſiſtit in eo qō ē in hoīe nobiliſſ'. ſz intellect' practic' ē nobilior ſpeculatiuo: q̄ ipe legem ponit ſpeculatiuo intellectui: ꝙ prudētia ẓ eni legiſlatoris ordinat q̄liter quis diſcē debeat diſciplinas ſpeculatiuas: vt pz in. j. Ethic. ḡ beatitudo magis ē i intellectu practico q̄ ſpeculatiuo. ¶ Sz ꝓtra: beatitudo cū ſit vltimus finis ꝓpter ſeipam q̄rit et nō ꝓpter alteꝝ. ſz cognitio practica ordiat ad alteꝝ tā q̄ ad finē: q̄ ad opus: vt i. ij. Meta. dī: nō autē ſpeculatiua. ſz ꝓpter ſeipam querit: vt pz in. j. Meta. ḡ beatitudo magis cōſiſtit in intellectu ſpeculatiuo q̄ practico. ¶ D. beatitudo nr̄a ꝓſiſtit in hoc ꝙ deo ꝓiūgamur. ſz nos nō ꝓiūgimur deo p intellectum practicū. ſz p ſpeculatiuuz. ḡ beatitudo magis cōſiſtit in intellectu ſpeculatiuo q̄ practico. ¶ D. rōne beatitudinis ē diuturnitas et ſufficientia et delectatio. ſz in actu cōtemplatiui intellect' ē hō magis ſufficiēs ſibi q̄ i actu intellect' practici ad quē multis auxiliīs exteriorib⁹ indiget: nlla q̄ actio ē in q̄ homo poſſit ita diu pſiſtere ſicut in ꝓtemplatōne ꝓpter remotionē a corporeis inſtrumētis quoꝝ debilitas laſſitudinē inducit: neq̄ ē aliq̄ delectatō ita pura ſicut ꝓtemplatiōis: q̄ ei nlla ꝓtrariū admiſcet: neq̄ eni ꝓtrariū hz. ḡ beatitudo maxime i actu intellect' ſpeculatiui cōſiſtit. ¶ Ulter' videt ꝙ beatitudo i hac vita habeat: q̄ Matth. v. dicit Beati paupes ſpū q̄m ipſoꝝ ē regnū celoꝝ. Et ſil'r Bti q̄ pſecutiōz patiūt ꝛ ceta huiꝰmōi. ſz oia hec i hac vita habēt. ḡ btitudo ē i hac vita. ¶ D. ſi beatitudo nō poſſet eē in hac vita: nlls beatitudinem cognoſcēt niſi q̄ de alia vita noticiā hēret. ſed multi phi de beatitudie tractauerūt futurā vitā penitus ignorātes. ḡ beatitudo pōt etiā eē i hac vita. ¶ D. pñs vita hoīs eſt pfectior q̄ pñs vita alicui' alteri' animalis. ſed vita pñs alioꝝ animaliū includit finem vltimū eorundē. ḡ et vita pñs hoīs beatitudinem includit qui eſt finis eius. ¶ D. vnaquecq̄ res naturaliter deſiderat finē ſuū. ſed ex deſiderio finis naſcitur deſideriū eoꝝ que ſunt ad finem: illa autē precipue ſūt ordinata ad finē ſine quibus ad finē peruenire nō poteſt: ſic autē ad beatitudinem hominis moꝛis eēt ordinata ſi i hac vita beatitudinē habere nō poſſz. ḡ homo naturaliter deſiderat moꝛtem: qō experimēto falſum eſſe ſentit ꝛ auctu Apli p̄dicit: q̄ dicit. ij. Coꝛ. v. Nolumus expoliari ſz ſuperueſtiri. ḡ beatitudo hoīs eſt i hac vita. ¶ Sed ꝓ: nullus pōt eē beatus qui non habz hoc qō bene vult. ſed quilibz beatus bñ et ordinate vult ſua beatitudine nūq̄ poſſe priuari. ḡ quicūq̄ hoc nō habet nō eſt vere beatus. ſed null' hoc in hac vita habet: q̄ ipam beatitudinē quā i hac vita hīe poſſet oportēt ꝙ ad min' moꝛs tollat. ḡ beatitudo in hac vita haberi nō pōt. ¶ D. null' ad vltimū vite iam puenit cui reſtat aliq̄d appetēduz: eo ꝙ beatitudo in ſe ſufficiētia habeat vt etiā phūs dicit. ſed q̄tūcunq̄ aliq̄s ſit in hac vita pfectus: vel ſcia vl' vtute vl' quocūq̄ alio mō adhuc ei reſtat aliq̄d ad appetendū. ſ. multa ſcire que neſcit: imo bonitas etiam ſue pfectōnis: q̄ q̄diu hec vita durat certa eſſe nō pōt: cū etiā ſapientiſſimi et pfectiſſimi viri p̄ infirmitates coꝛporales poſſint i inſaniā deuenire. ḡ beatitudo in hac vita hīi nō poteſt. ¶ D. beatitudo ab oīb⁹ ponit maximū. ſed maximū bonū eſt qō eſt malo penitus imꝑmixtū. cum ḡ vita hec abſq̄ malis eſſe nō poſſit: q̄tūcunq̄ aliquis ſit ſapiēs et virtute pfectus: vt manifeſte apparet varios caſus hominis intuendo: videt ꝙ in hac vita beatitudo eē nō poſſit. ¶ Rideo dō ad primā qōem ꝙ beatitudo cū ſit naturaliter ab oīb⁹ hōib⁹ deſiderata: nominat vltimū humane vite finē: finis autē cuiuſlibet rei ē operatio ꝓpria vl per operationē ꝓpriam ad finē venit: cū autē forma ꝓpria ſit i q̄lib⁹ re operationis ꝓprie principiū: forma autē ꝓpria hoīs inq̄tū eſt hō ſit rōnalis aia: oporteret ꝙ vel i ipſis actibus rōnalis anie beatitudo conſiſtat: vel in his ad q̄ homo per actus rōnalis aie compat'. hec aūt bona aie dicunt: vnde neceſſe ē beatitudinē ponere i bonis aie etiā ſm phos. Q̄ aūt aliqui beatitudinem i bonis coꝛporis ponūt ex hoc ꝓuenit ꝙ ſeipos q̄d eſſent ignorabāt: non eni agnoſcebāt ſe ſcōz id qō eſt in eis melius qō eoꝝ eſſe formaliter complet: ſed ſcōm id qō de eis exterius apparet: et ſcōm hoc in exteriorib⁹ bonis ſuā beatitudinem queſierunt.

¶ Ad. j. ergo dicendū ꝙ multoꝝ opinionē non ē neceſſe eſſe verā ſimpliciter ſed ſcōm partē: multitudo autē hominū in bonis coꝛporis beatitudinē ponentiū q̄tum ad hoc verā opinionē habz: ꝙ illud quod ſibi optimū eſtimant hoc ſuam beatitudinē eſſe putant: ꝛ q̄tum ad hoc opinio eoꝝ vera ē: ſcz ꝙ optimū hominis eſt beatitudo: nō autem oportet ꝙ ſit vā q̄tū ad hoc ꝙ ponūt eā i bonis coꝛporis: q̄ hec opio ꝓcedit ex falſa radice: q̄. ſ. eſtimāt ſe ꝓncipaliter eē id qō ſunt ſcōz coꝛp'. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ hoc

q̄ primo desideratur bonuz corporale q̄ spūale p accidens ꝓtingit: nostra enī cognitio ab vniuersali ordibus ad specialia ꝓcedit: vt pz in. j. phycoꝝ. & iō in principio nihil cognoscimus de fine homis nisi hoc generale qō ē quoddā optimū: et sic cognoscimus ita et desideram⁹: et iō inī illa bona q̄ primo cognitiōi occurrūt estimam⁹ illud bonū: pota aūt in nostra cognitōe sūt sensibilia: vñ in p̄ncipio estimamus q̄i summa bona sensibilia bona. sz in fine qñ cognitio nostra pficit habem⁹ distinctā cognitionem de hois fine discernēdo ipm ab alīs: & tunc appetim⁹ summū bonū vt est. s. in spiritualib⁹: ratio autē ꝓcedit ac si per se loquēdo appetitus boni corporalis p̄cederet appetitū boni spūalis. ¶ Ad iū. dicēdum q̄ duplicit aliq̄d dī esse cōe. Uno mō per p̄dicationē: huiusmōi autē cōe nō ē idē numero in diuersis repertū: et hoc mō habet bonū corporis cōitatem. Alio mō est aliq̄d cōe scōm participationē vnius et eiusdē rei scōm numeꝝ: et hoc mō bonū cōius est diuinius: et hec cōitas maxime pōt in his que ad animā ptinēt ueniri: q̄ p ipam attingit ad id quod est cōe bonū oībus rebus. s. deū: et iō ratio nō ꝓcedit. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ duplex est finis. s. finis operatiōis et intentiōis: bonū ergo corporis pōt eē finis virtutis q̄si quidā terminus vel effectus virtuose operatōnis: nō autē sicut in quo stet virtutis intētio: q̄ cū virtus sit pfectio anime q̄ est corpe nobilior: et nihil agat ꝓpter vlr̄ se: nō pōt esse q̄ in bono corpis intentio vtuī quiescat. ¶ Ad. v. dicendū q̄ felicitas & fortuna dicūtur esse aliquoꝝ duplicit. Uno mō sicut subiectorum: et hoc mō felicitas et fortuna sunt eiusdē: q̄ vtrūq̄ non nisi in rōnalibus pōt esse. Alio mō sic obiectoꝝ vel materie: et sic impossibile est q̄ felicitas & fortuna sint eorundē: q̄ fortuna ē eoꝝ q̄ propter aliquid agunt: qñ aliquid p̄ter intentionē accidit: felicitas autē vel beatitudo est q̄ ab omnib⁹ intendit nec ad alteꝝ ordinat: & iō licz corporalia bona dicant fortune materialiē: nō tñ sequit q̄ in corporalibus bonis felicitas cōsistit. ¶ Ad. vj. dicendum q̄ licz homo ex aīa et corpore ꝓsistat: tamē eē specificū hz ex aīa nō ex corpore: q̄ forma cuiuslibet rei est p̄ncipiū eē eius specifici: vñ et beatitudo homis p̄ncipaliē et originaliē ꝓsistit i bonis anime sicut enī corpus est ꝓpter animā sicut ꝓpter finē: et materia ꝓpter formā: vt pz in 2° de aīa: ita & bona corporis ordināt in aīe bona vt i finē: vñ in bonis corporis beatitudo p̄ncipaliē cōsistere nō p̄ ¶ Ad ij. qōem dicēdum q̄ beatitudinē eē in volūtate dupliciter pōt intelligi. Uno mō ita q̄ sit voluntatis obiectū: et sic beatitudo cuz sit vltimus finis: et ex fine ē ratio boni qō est voluntatis obiectū: oportz ponere beatitudinē in voluntate esse. Alio mō ita q̄ sit aliquis actus volūtatis: et sic beatitudo i voluntate eē nō potest: beatitudo enī vltimū finē hominis importat. Finis autē vltimus homis pōt accipi duplex: vnus in ipo: & alius extra ipm. In ipo sicut operatio rei dī esse finis eius: cū ois res sit ꝓpter suā operationē. Finis vo extra ipm est ad qō per suā operationē ptingit: non autē q̄libet operatio pōt dici finis: sz illa que fini exteriori p̄mo ꝓiūgit: & hoc dico qñ res finē extra se habz: tunc enim oz q̄ finis interior ad exteriorē ordinet: vt sic finis exterior sit quasi finis vltim⁹ et finis interior qui ē operatio sit ad illuz ordinat⁹: sicut videmus q̄ res naturales per operatiōes quas habēt ptingūt fm assimilationē quandā ad diuinā bonitatē que est eaꝝ exterior finis. Nō autē est possibile vt ipse voluntatis actus sit vltim⁹ finis alicui⁹: q̄ cū voluntatis obiectū sit finis: hoc ipm quod ē velle et quilibet alius volūtatis actus nihil ē aliud q̄ ordinari aliqua in finē: vñ p̄supponit alium finē: et iō si ipm velle dicat esse volitū: oportet p̄supponē añ hoc aliquid esse volitū: non enī pōt intelligi in aliqua potentia reflexio sup actum suū nisi actu suo in quē fit reflexio prius termiato per obiectū proprium qō sit aliud ab ipso actu potētie illius: alias oporteret in infinitū procedere. Si enī intellectus intelligit se intelligere: oportz q̄ intelligat se intelligere aliquid: etsi dicas q̄ intelligit se intelligē hoc qō est se intelligere adhuc oportebit aliud ponere et sic in infinitū. Patz ergo q̄ ipm intelligere non potest esse primū obiectum intellectus: et eadē ratione nec ipm velle potest esse obiectū primū volūtatis. Cum ergo obiectū primū voluntatis sit finis vltimus: impossibile est q̄ aliquis volūtatis actus sit vltimus finis volūtatis. Nec etiaz potest dici q̄ assecutio finis exterioris sit per actum voluntatis immediate: intelligitur enim esse actus voluntatis ante assecutiōem finis vt motus quidam in finem post assecutionem vero vt quietatō quedam in fine: non potest autem esse q̄ voluntas nunc quietetur in fine in quem prius tendebat nisi quia volūtas alio modo se habet ad finem q̄ prius: vel econuerso: illud ergo quod facit voluntatem hoc modo se habere ad finem vt voluntas quieteť in ipso est vltimus finis interior qui primo coniungit exteriori fini: sicut si alicuius finis exterior sit pecunia: finis interior erit possessio pecunie per quam homo se habet ad pecuniam vt voluntas in ea quietetur. Cum ergo vltimus finis quasi exterior humane voluntatis sit deus: nō pōt esse q̄ aliquis actus volūtatis sit interior finis. sed ille actus erit vltim⁹ finis interior: quo p̄mo hoc mō se habebit ad deū vt voluntas q̄tet in ipm: hec autē est visio dei fm intellectū: q̄ p hāc fit q̄si quidā ꝓtus dei ad intellectū: cū oīne cognitū sit in cognoscēte scōm q̄ cognoscit: sicut etiā corpalis tactus ad delectabile corporeū inducit quietationem effectus: et ideo vltimus finis hominis est in actu intellectus: et ita beatitudo que est vltimus finis hominis i intellectu consistit: tamen id quod est ex parte voluntatis:

scilz quietatio ipsius in fine quod potest dici delectatio est quasi formaliter ꝓplens rōem beatitudinis: sic̄ supueniēs visioni in q̄ substātia beatitudis cōsistit vt sic volūtati attribuat: et ꝑma hītudo ad finē scōm q̄ assecutionē finis appetit: ⁊ vltia scōm q̄ i fine iā assecutio quietat. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ rō illa oñdit q̄ beatitudo sit i volūtate sic̄ suū obiectū nō autē q̄i actus ei⁹. ¶ Ad.ij. dō: q̄ delectatio req̄rit ad beatitudinē q̄si forma ꝓpletiua beatitudinis q̄ delectatio pficit opationē vt quidā finis supueniens: velut iuuenib⁹ supueniat pulchritudo q̄ iuuentutē decorat: vt dī. x. Ethicoꝝ. ¶ Ad.iij. dō: q̄ charitas ꝑ tanto dī eē altior virt⁹ ceteris q̄ sunt i via: q̄ ipsa ē q̄ ordinat oīes in deū: ipsa ē etiā cui⁹ erit in ꝑtia vltima q̄etatio in deū: hoc tñ nō dat ei q̄ actus ei⁹ sit substātia ipsa beatitudis: ſz vel inclinatio quedā i ipam sicut i statu vie: vel q̄etatio in ipsa sicut in statu ꝑtie. ¶ Ad.iiij. dō: q̄ act⁹ corpis nō pōt ptingē vt assequat bonū aie. ſz act⁹ intellectus pōt ptingē ad assequendū bonū qđ volūtas appetit et iō nō ē silr. ¶ Ad.v. dō: q̄ ꝑ affectuz hō pfect⁹ deo cōiungit q̄ ꝑ intellectū inq̄tū ꝓiūctio q̄ est per affectū supuenit pfecte ꝓiunctioni q̄ ē ꝑ intellectū pficiens ⁊ decorās eā: ſz tñ dī q̄ ꝑma ꝓiūctio sit ſp ꝑ intellectū: dilectio enī ꝑpus inclinat in ꝓiūctionē pfectā appetendā q̄ intellect⁹ pfecte ꝓiūgat q̄uis ñ ꝑ q̄ intellect⁹ quoq̄ mō cognoscat: eo q̄ appetit⁹ non pōt eē incogniti oīno: et iō dicit Hugo q̄ scīa foris manet vbi dilectio intus ē. ¶ Ad.iij. qōem dō: q̄ sicut ex iā dictis pz: scōm hoc in actu intellect⁹ beatitudo hoīs ꝓstituit q̄ ꝑ ipm est ꝑma ꝓiūctio hoīs ad suū vltimū finē exteriorē cui intellect⁹ cōiungit inq̄tum cognoscit ipm: illud autē qđ est cognitū ꝑ intellectū practicū nō pōt esse vltimus finis exterior: q̄ cognitō intellect⁹ practici ordinat ad cognitum sicut cā ad effectū: effectus autē alicui⁹ nō pōt eē vltim⁹ finis eius: q̄ pfectio cause nō dependet ab effectu ſz econuerso: ⁊ iō impossibile est q̄ bītudo i actu intellect⁹ practici ꝓsistat: ſz solū in actu intellectus speculatiui: et inde ē q̄ oīs cognitio practica ē ꝓpter aliquod aliud appetibile: ſz cognitio speculatiua magis appetit ꝓpter seipam. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ bonū cui intellectus speculatiuus ꝓiungit ꝑ cognitionē est cōmunius bono cui ꝓiungit intellect⁹ practicus inq̄tum intellectus speculatiu⁹ magis separat a ꝑticulari q̄ intellect⁹ practic⁹: cui⁹ cognitio in operatiōe perficit q̄ in singularibus ꝓsistit. Sed hoc ē verū q̄ assecutio finis ad quē puenit intellectus speculatiu⁹ inq̄tū h⁹moi est ꝓpria assequēti. ſz assecutō finis quē intellectus practic⁹ intēdit pōt esse ꝓpria et cōis inq̄tum per intellectū practicum aliqs se et alios dirigit in finē: vt pz in rectore multitudinis. ſz aliquis ex hoc q̄ speculat ipse singulariter dirigit in speculationis finē: ipse autē finis intellectus speculatiui tātuz ꝑtinet bono intellect⁹ practici q̄tum singularis assecutio ei⁹ excedit communē assecutionē boni intellectus practici: et ideo ꝑfectissima beatitudo i intellectu speculatiuo consistit. ¶ Ad secundū dicēdum q̄ perfect⁹ est habē aliquā perfectionē et trāsfundē ipam in alteraz: q̄ solū habē eam i seipo: nō enī alio mō intelligi pōt compatio dictaꝝ ꝑfectionū: eo q̄ ꝑfectio alic⁹ vt ē causa nō pōt esse nisi simul sit ꝑfectio eius in seipa ꝓtingit autē maiorē esse pfectionē alicui⁹ ꝑ ꝑt in se pfectū est q̄ scōm q̄ ē cā alterius q̄n nō eandē pfectionē cōicat: vel nō tantā silr hz: sicut maior est pfectō que considerat in deo scōm q̄ in se cōsistit q̄ scōm q̄ alia causat: et sic maior est pfectio speculatoris inq̄tū i se i speculādo pfect⁹ est: q̄ fabri inq̄tū facit cultelluz: pfectior āt eēt ille q̄ speculādo alios speculatores eqlit sibi ꝓstitueret q̄ ille q̄ ipse solus posset speculari. ¶ Ad.iij. dō: q̄ finis et ea q̄ sunt ad finē nō oz esse ꝓformia q̄si sint vnius generis: ſz oz ibi eē ꝓformitatē ꝓportiōis: vt scz ea q̄ sunt ad finem sint ꝓportionata ad finem inducendum: et hoc mō virtutes ꝓformāt beatitudini: q̄ ad beatitudinē inducūt ꝑ modum dispositionis et meriti. ¶ Ad.iij. dō: q̄ intellectus speculatiuus simplicit practico nobilior est cū sit ꝓpter seipm: practic⁹ vo ꝓpter opus: nec intellectus practicus legē ei ponit non enī dirigit intellectus speculatiuus in iudicando de veritate rez scōm aliquaz legē ab intellectu practico positam. ſz intellectus practicus legem ponit ꝓpter intellectum speculatiuū: vt dicit ꝑhus in vj. Ethicoꝝ: dū ordinat q̄lit alios ad perfectiōem speculatiui intellect⁹ debeat puenire: et ex hoc ostē dit⁹ intellectus practicus esse subseruiēs speculatiuo. ¶ Ad.iij. qōem dicendū q̄ sicut in rebus naturalibus se habz motus ad terminū: ita in volūtarijs se habet appetitus finis et eoꝝ que ꝓpter finem appetūtur ad consecutionē finis: et ideo sic̄ quando res naturalis peruenit ad terminū cessat motus eius: ita voluntas cū habz quod querit appetitus eius desistit conuersus in amorem vel delectationē: beatitudo ergo cū sit finis ad quem referuntur oīa desideria: oportz q̄ sit tale aliquid quo habito nihil vlterius desiderandū restet: quilibz autē naturaliter eē desiderat ⁊ ꝑmanere i bono quod ipe habet: ⁊ ideo ab oībus beatitudo tale aliquid esse ponitur qđ imobilitatē habeat et perpetuitatem. Sed de imobilitate et ꝑpetuitate beatitudinis humane aliqui diuersimode iudicauerunt. Quidam enī dixerunt q̄ de ratiōe humane beatitudinis non erat ꝑpetuitas absolute sed ꝑpetuitas respectu vite homis: nec tamē i hac ꝑpetuitate considerāda imobilitas que priuaret potentiam ad imutationē ſz q̄ tm̄ ꝑuaret imutatiōis actū et hec fuit opio platonis vt tangit. j. Ethicoꝝ: posuit enim illum hominem esse beatum in hac vita cuius beatitudo cōtinuatur vsq̄z ad mortē ipsius Sed quia conditio hominis quātūcunq̄z perfecti in hac vita mutari potest: et de cōtingenti futuro

nō possumus habere certuz iudicium: ío de nullo hoīe ante mortē scire possumus an sua pfectio cō tinuet sibi vsqz ad finē: sed in eius fine sciri poterit si vsqz ad finē cōtinuata ē: et ita nullus pót dici beatus nisi i morte sua. Hāc autē positionē phūs improbat: qz inconuenicns ē poncre q aliqs debeat dici beatus qñ nō ē: et q nō possit dici qñ nō est: si g beatitudo ē in vita ista: si aliqs est beatus dū viuit beatus ē: cū autē mortu⁹ ē beatus nō cēt: et ita magis possit dici beat⁹ cū viuit q̄ cū mortu⁹ ē. vñ phūs ibidē ponit aliā sniaz de btitudie siue de felicitate: vt scz dicat q beatitudo fm suā pfectā rōnem ppetuitatē et imobilitatē absolutā hz. sz fm pfectā rōnem beatitudo nō ē possibilis hōi accidē: sz possibile ē hominē esse in aliq̄ pticipatiōe ipi⁹ licz modica: et ex h⁹ eū dici btm̄: et ío nō oz hoiem btm̄ eē ppetuū et imutabilē simplicit: sz fm conditionē humane nature: vñ subiūgit: Beatos autē vt homines Talis autē imutabilitas accidit homini qñ sūt in ipo firmati habitus virtutū: vt non defacili possit deflecti ab actu scōm virtutē. Sz ista etiaz positio nō vī esse rōnabilis: ab oibus cni cōiter ponit q felicitas siue beatitudo ē bonū rōnalis vel intellectualis nature: et ío oportēt q vbi inuenit natura rōnalis vel intellectualis p essentiā et nō solū p participationē: q etiā beatitudo ponat p essentiā et nō p partipationē: et ío cū in homie sit non solū aliq̄ redundātia intellect⁹: sicut ē in brutis quedā redundantia rōnis in q̄tum participāt aliq̄ prudentia vt in eoz moribus apparet: sz est in eis rō z intellect⁹ p essentiā: oportēt poncre q ad veraz beatitudinē quādoqz puenire possit: et nō tm̄ ad aliquaz beatitudinis participationē: alias appetit⁹ naturalis intellectualis nature qui ē in homie frustraret. Beatitudo autē vera nō pót poni in hac vita: ppt mutabilitates varias quib⁹ homo subiacet. vñ necesse est beatitudinē que est finis humane vite esse post hanc vitā: et hoc quidē concesserūt oīes philosophi qui posuerūt animā q est forma corpis esse intellectū per essentiā: posuerunt enī animā imortalem. illi vero q posuerūt animā que ē forma hūani corpis nō esse intellectū per essentiā: sz in ea esse refulgentiā quandā intellect⁹ qui ē sepatus z vnus cōis oibus: ponūt aiam que ē corpis forma eē corruptibilē nec puenire ad pfectā beatitudinē: sz solū ad aliquā beatitudinis participatōez q̄lis dicta ē. sz hec opio absurda ē vt patuit ot. xvij. ij. li. Et ío simplicit̄ procedimus verā hois beatitudinē eē p hāc vitā: nō negamus tm̄ qn aliq̄ beatitudinis participatio i hac vita eē possit: fm q hō ē pfectus in bonis rōnis speculatiue pncipalit̄: et practice secūdario: et de hac felicitate phūs i li. Ethic. determinat: aliā q ē post hāc vitā nec asserens nec negans

¶ Ad. j. g̃ dō: q sicut ocm̄ ē in. iij. li. ot. xxxvij. beatitudines ibi dicūt actus q̄dā pfectaz vtutū scōm qs homo ē in q̄dā participatiōe et similitudine future beatitudis q ē vera beatitudo. ¶ Ad. ij. dō: q illi phi q futurā vitā nō posuerūt de beatitudie loquētes: nō locuti sūt de vera beatitudie sz ō participatiōe beatitudis sicut ocm̄ ē. ¶ Ad. iij. dō: q finis hūane vite plus supat finē vite alioz aīaliuz q̄ vita supat vitā: et er hoc ipsa vita hois ē nobilī or q ad nobiliorē finē ordinat: vñ non oz q includat vltimū finē suū sicut vita alioz animaliū icludit. ¶ Ad. iij. dō: q q̄uis hō naturalit̄ desideret finē: nō tn̄ nāliter desiderat ea q̄ sūt ad finē. sz ea deſiderat appetitu rōnali pfiliādo de eis et eligendo ipsa. Nec ē incōueniens aliqd qdō scōm se ē odibile eē appetibile i ordine ad finē: sicut sectio mēbri est appetibil̄ ppt sanitatē: et h⁹mō mors quā nāliter q̄libet refugit ē appetibil̄ ppt beatitudinē: sicut dicit Phil. j. Desiderū hñs dissolui et eē cum xp̄o.

¶ Ad secundū sic pro

cedit: vī q btitudo sit q̄d increatū. Prio p hoc qō dicit Boet⁹ in. iij. de pfol. q beatitudo ē ipsa dinitas: vñ pcludit q ois beat⁹ ē de⁹

¶ D. qō p supabundantiā dr: vni soli puenit. sed de⁹ ē summū bonū cū sit ois bonitatis cā: beatitudo etiā ē summū bonū cū ab oib⁹ tā q̄ finis vltim⁹ desideret. g̃ btitudo ē ipse sol⁹ de⁹. ¶ D. illud qō p pter se tm̄ desiderabile ē hz rōem fruibil̄: vt pz per Aug. sz beatitudo ē tm̄ ppt se appetibil̄: vt pz per phūm in. j. Ethic. g̃ beatitudie fruēduz ē. sz solo deo fruēdū ē: vt pz p Aug. in. j. de doctria xp̄iana. g̃ solus de⁹ ē beatitudo. ¶ D. de rōne beatitudis est q sit in ea sufficiētia. sz in solo deo sufficiētiā inuenit appetit⁹ human⁹: vñ Aug. dicit i li. pfessionū: Inq̄etū ē cor nr̄m donec pueniat ad te. g̃ sol⁹ de⁹ est ipa beatitudo. ¶ D. de qō ines nobis: vel ines nobis eētialit̄: vel ē accñs. sz beatitudo nō est de essentia homis: quia sic oīs homo et semp eēt beatus. g̃ si est aliquid in homie erit accidēs. sz accidens non pót esse finis substantie: cuz substantia sit nobilioz accidēte. g̃ impossibile est beatitudinē aliquid esse in nobis: et ita erit aliquid increatū. ¶ Sed ꝓtra est: q sicut iusticie participatione dicunt homines iusti: ita per beatitudinis participationē dicūt homines beati: vt patz per Boetiū in. iij. de consola. sed iusticia est aliquid creatū in nobis. ergo et beatitudo. ¶ D. felicitas addita numero bonoruz est eligibilioz: vt patet per phūm in. j. Ethicoz. sed deus quocunqz addito non est eligibilioz. ergo felicitas est aliquid aliud q̄ deus: et ita est aliquid creatum in nobis. ¶ Ulterius videtur q felicitas non sit actus: quia scōm Boetiū in. iij. de consolatōne: Beatitudo est status omniū bonoz congregatiōe perfectus. sz status nō noiat actuz. ergo beatitudo nō est actus. ¶ D. actuū nostroz nos sum⁹ causa: si ergo beatitudo i actu nr̄o cōstaret: nos cēm⁹ cause nostre beatitudinis: quod ē absurdum. ¶ D. si aliquid quod est i nobis sit vltimus finis hoc erit

p̄cipue illud quod nunq̄ ppter aliud querit. sz delectatio nō q̄rit ppter aliud sz ppter sc̄ipam. g̃ i delectatōe maxime ꝓsistit beatitudo. sz delectatio nō est actus sz passio. g̃ felicitas nō est actus. ¶ D. ab vno agente et sc̄om vnū habitū nō pñt esse act' diuersi. si ergo beatitudo eēt actus: eēnt eiusdē bti diuerse btitudines: quod ē absurdū. ¶ D. beatitudo vie ē quedā similitudo beatitudis patrie. sed btitudo vie nō pōt dici actus: q̄ sic dormiētes amitterēt beatitudinē. g̃ btitudo patrie nō ē actus. ¶ Sed ꝰ ē quod pḧus dicit in. j. Ethicoꝝ: q̄ felicitas ē opatō fm pfectā virtutē. ¶ D. illud ppter qđ ē res ē vltimus finis rei. sz ois res ē ppter suā opationē: vñ dī in 2° celi et mūdi. g̃ opatio ppria hois ē vltim' finis eius: et ita beatitudo ip̄ius ē actus q̄daz. ¶ D. hō sc̄om hoc beat' ē q̄ ad dei similitudinē maxie ptingit. sed sc̄om hoc q̄ actu agit maxie deo assimilat: sic ē maxime i actu remot' a potētialitate. g̃ beatitudo hois cōsistit i eius opatōne. ¶ Uterius vi q̄ beatitudo hois non sit idē qđ vita eterna: viuē enī viuentib' ē eē: vt dī in sc̄do de aīa. sz beatitudo fm pḧm nō cōsistit i cēndo sz i opando. g̃ btitudo hominis nō ē aliq̄ vita. ¶ D. rō vite i motu consistit vt pz p Cōmētatorē i li. ō cauſ. sz btitudo includit i sui rōne intrāsmutabilitatē. g̃ btitudo ñ ē idē qđ vita eterna. ¶ D. btitudo est hōi cōicabilis. sz eīnitas vite nō pōt ei cōicari: q̄ qđ in tpe factū ē ñ pōt esse eternū. g̃ vita eīna nō ē idē qđ btitudo. ¶ D. q̄cunq̄ in ppetuū durāt quodāmō vite eternitatē pticipāt: fm q̄ eternū largo mō accipit p ppetuo. sz damnati i ppetuū durabūt in ignē eternū missi vt pz Matth. xxv. Nō autē hēbunt beatitudinez sz summā miseriā. g̃ beatitudo et vita eīna nō sūt idem. ¶ Sz ꝰ id qđ ē finis humane vite ē beatitudo. sz vita eterna ē finis hūane vite: vt pz Ro. vj. Habetis fructū vr̄m in sanctificatiōe: finē vo vitaz eternā. g̃ rc̄. ¶ D. vltima btitudo hois cōsistit i visione dei vt ex supra dictis pz. sz i hoc cōsistit vita eterna: vt pz Joh. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscant rc̄. g̃ beatitudo ē idē qđ vita eterna. ¶ Uterius vi q̄ beatitudo sit idē qđ pax: pmo q̄ hoc qđ in psal. dī: Qui posuit fines tuos pacē. sz finis ciuitatis dei de q̄ ibi loq̄t ē beatitudo. g̃ beatitudo ē idez qđ pax. ¶ D. Aug. dic. xix. đ ci. dei: Possum' dicē finē bonoꝝ nostroꝝ eē pacē sicut et eternā vitam sz vita eterna ē idē qđ beatitudo. g̃ et pax. ¶ D. illud qđ naturaliū desiderat ab oīnibus et ppter qđ alia agunt vi eē hois beatitudo. sz pacē oēs desiderant et ppt ip̄am agūt q̄ agūt: vt Aug. dic rc̄ Dio. xj. ca. de di. no. g̃ pax ē ip̄a beatitudo. ¶ D. pax q̄ etem qu ādā importat. sz ois mutationis finis est q̄es: rc̄ p exemplū in naturalib' ostēdi pōt. g̃ totius vite nostre mutabilis finis ē pax: rc̄ sic pax est idem qđ beatitudo. ¶ Sz ꝰ: beatitudo ē opatio quedā fm pḧm. sz pax nō noīat actū aliquē. sz imobilitatem tm̄. g̃ pax nō ē idē quod beatitudo. ¶ D. pax maxime ad appetitū vel voluntatē refert: quia est quedā ip̄ius quietatio: beatitudo autē p̄cipue cōsistit i intellectu vt supra dcm̄ ē. g̃ beatitudo non est idē qđ pax: ¶ Uterius vi q̄ beatitudo non sit idē qđ regnū dei: regnū cni qđ dī a regendo ad gubernationē. p̄uidentie ptinere vi. sz. p̄uidētia cōsistit in ordinatiōe eoꝝ que sunt ad finē ip̄m. g̃ regnuz dei nō vi ad beatitudinem ptinē que ē vltimus finis. ¶ D. Dio. dicit. xij. ca. de di. no. q̄ regnum ē ois finis et ornat' et legis et ordinis distributio. sz hec distributio nō solū ptinet ad hoīes sz ad oīa creaturas quib' de' prędcā distribuit: beatitudo āt ad solas creaturas rōnales. g̃ beatitudo nō est idē qđ regnū dei. ¶ D. regnū nō importat aliquā pfectōez nisi in p̄sidēte. sz q̄ p̄est in regimie regni ē vn' tm̄ vt pz p pḧm in. viij. Ethicoꝝ. g̃ regnuz dei non dic aliquā pfectionē nisi in ipō deo. sz beatitudo non solū dicit pfectionē in deo sz in oībus beatis. g̃ beatitudo nō ē idē qđ regnū dei. ¶ D. beatitudo non patit cōmixtionē alicui' mali. sz i regno dei pñt eē aliq̄ mala: vñ Matth. xiij. dī: q̄ in fine mūdi angeli colligent de regno dei oia scādala. g̃ regnū dei ñ est ip̄a beatitudo. ¶ Sz ꝰ est qđ Aug. dic i Ench. q̄ tres p̄me petitiōes in oīone dñica ad futuram beatitudinē ptinēt: vna autē eaꝝ est: Adueniat regnū tuū. g̃ regnū dei ad beatitudinē ptinet. ¶ D. illud qđ p̄mittit̄ sanctis in p̄miū ē beatitudo. sz regnum dei ē h' mōi: vt patz Matth. v. Beati q̄ pse-cutionē patiunt ppter iusticiā qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. g̃ regnū celoꝝ ē ipsa beatitudo. ¶ Ideo dō ad. j. qōem q̄ bonū qđ oia ꝓcupiscūt est esse: vt pz p Boetiū in li. de cōsola. vñ vltimū desideratū ab oībus est eē pfectū fm q̄ est possibile i natura illa: oīne autē qđ habz eē ab alio: pfectiōem sui esse ab alio habz: q̄ tāto pfectius eē recipit vnūqđq̄ q̄to verius cōiungit eēndi p̄ncipio: vñ inferiora corpa ppter longe distare a pmo p̄ncipio eē corruptibile habēt: vt pz sc̄do de generatōne. Et iō vltim' finis cuiuslibz rei habētis esse ab alio ē duplex: Un' exteriius: fm sez id qđ est desiderate pfectiōis p̄ncipiū Alius interi': sez ip̄a sua pfectō quā facit ꝓiunctio ad p̄ncipiū. Uñ cū beatitudo sit vltimus hominis finis: duplex erit beatitudo. Una que est in ipō: sez que est vltima eius pfectō: ad quā possibile ē ip̄m puenire: et hec ē beatitudo creata. Alia vo ē extra ip̄m: p cuius coniūctōez p̄missa beatitudo in eo causat: et hec ē beatitudo increata q̄ est ipse deus.

¶ Ad pmū ergo dicēdū q̄ sicut ip̄e deus ē bonus p essentiā suā: oīnia vero alia sunt bona p participationē: vt dī in li. de hebdomadib': ita ipse solus de' est beatitudo p suā essentiaz: aliꝰ vo beati sunt participatōe: vñ beatitudo creata ē q̄dā participatio rc̄ similitudo beatitudinis increate: nō est tamē essentialiter beatitudo q̄si faciēs homies per essentiam suā beatos: et sic intelligenduz est auctoritas Boetij. ¶ Ad. ij. dō: q̄ beatitudo creata non ē sū-

mum bonū ſimpliciter:ſed ſummū bonū inter bo
na humana:ſed deus ē ſummū bonuz ſimplicit:et
ſō rō nō ſequit. ¶ Ad.iij.dō:q duplex ē diligibile
vnū quod diligit p modū beniuolētie:qñ volum⁹
bonū alicui⁹ ꝓpter ſeip̄m:ſicut diligim⁹ amicos eti
am ſi nihil ex eis nobis debeat accidere. Aliud qđ
diligit dilectiōe ꝓcupie:et hoc ē vel bonuz qđ ī no
bis ē:vel qz ex eo in nobis aliqđ bonū fit:ſicut dili
gim⁹ delectationē vel vinū inq̄tū facit delectatiōz
q̄cq̄d autē diligit dilectiōe ꝓcupiſcētie nō p̄t ee vl
timū dilectū:cū ad bonum alteri⁹ referat ei⁹ ſcz cui
ꝓcupiſcit.ſz illud qđ diligit amore beniuolētie p̄t
ee vltimū dilectuz:beatitudo ḡ creata q̄ in nobis ē
nō diligit niſi dilectōe ꝓcupiſcētie:vñ eius dilectōz
referim⁹ ad nos:et p ꝑs referim⁹ eā ī deū cū z nos
in deū referre debeam⁹:et ita nō p̄t ee vltimuz di
lectū:eſt tñ vltimū ꝓcupitū ex hoc ꝑo q ē maxim
bonū qđ nobis ex ꝓiunctōe ad deū ꝓuenit:z iō dz
ee ꝓpter ſe q̄ſitū vel deſideratuz:vtrūq̄ enī impoz
tat aliq̄d vltimuz in his q̄ diligunt amore ꝓcupie.
Etſi enī de⁹ ꝓcupiſcat:tñ idē eſt ꝓcupiſcē deū z ma
xim̄ bonoꝝ qđ nobis ex deo ꝓuenit:ſicut idem ē
ꝓcupiſcē vinū z effectuz vini ī nobis:puta delecta
tionē. ¶ Ad.iiij.dō:q ī ſolo deo inuenit ſufficien
tia ſicut ī ꝓncipio oīs boni qđ q̄rit appetit⁹.ſed ex
dīno munere inuenit ſufficiētia q̄ ad ip̄os in illis q̄
bus a deo cōfert vt oīa bona ſufficienter habeant
¶ Ad.v.dō:q q̄uis oē accñs inq̄tū h⁹mōi ſit ſb̄
ſtantia ignobil⁹:tñ aliqđ accidēs q̄tuz ad aliquid
p̄t ee ſubſtātia digniuz. P̄t enī accidēs ꝓsidera
ri ouplicit:vno mō ſm q inheret ſubiecto ex quo
habet rōnem accidētis:et ſic oñe accidēs ſubſtan
tia indignius ē:alio modo p̄t ꝓsiderari in ordine
ad aliquid extra:et ſic aliquod accidēs p̄t ee ſub
ſtantia nobilius:inq̄tū p ip̄m ſubſtātia aliqua cō
iungit alicui nobiliori ſe:z hoc mō btitudo creata
et gratia et huiuſmōi ſunt aliq̄d nobilius natura
aie cui inherēt. Eſt etiā aliqua ꝓsideratio ſm quā
oñe accidēs nobiliuſ ē inq̄tū ſcz ſubſtātia ꝓpatur
ad accidēs ſibi inherēs ſicut potētia ad actū ¶ Ad
ij.q̄onem dō:q ſicut ex dictis pz:vltimus finis rei
ī ipſa re acceptus ē id p quod ꝓiūgit res ſuo fini ex
teriori qui ē p̄ncipium ſue p̄fectiōis. Deo autē qui
eſt vltimus finis rez res ouplicit ꝓiungi p̄t:vno
mō p modū aſſimilationis:vt ſic dicat illa res eſſe
deo cōiunctiſſima q̄ eſt deo ſimilima:et ſcōm hoc
oportz illud ī vnaquaq̄ re ee vltimū eius finē ſm
q maxime deo aſſimilat:vnūq̄q̄ autē ſcōm hoc
ad dei ſimilitudinē accedit qđ ē actu:recedit vero
ſm q ē in potētia:et illud p qđ res maxie ē in actu
ē eius vltim⁹ finis:alio mō ptingēdo ad ipſuz deū
q̄ quidē ꝓiunctio ſoli creature rōnali ē poſſibilis q̄
p̄t ipſi deo ꝓiungi p cognitiōz et amorē:eo q de⁹
ē obiectū opationis ei⁹:nō autē opatōnis alicui⁹ al
terius creature. Quocūq̄ autē mō ꝓsideret vltīa
p̄fectio hoīs q̄ eſt eius finis:oportz eā ponere ī ge
nere actus. Si enī ꝓſideremus modū cōiunctionis
ad deū que ē cōis oībus creaturis:cū res magis ſit
in actu ſcōm q ē opans q̄ ſcōm q ē potens opari
erit vltima p̄fectio vniuſcuiuſq̄ rei ſua opatō p̄fe
cta:vñ res eſſe dr̄ ꝑpter ſuā opationē. Silr ſi ꝓſide
remus ꝓiunctionē q̄ ē ꝓpria rōnalis creature:vlti
ma p̄fectio hoīs in opatiōe cōſiſtit:habitus enī nō
cōiungit obiecto niſi mediāte actu:et iō oportet q
beatitudo in genere act⁹ ponat:tñ hec ſecūda cōſi
deratio ꝓpinqui⁹ inducit in ꝓſiderationē beatitu
dinis q̄ ꝓma:qz beatitudo non ē niſi rōnal⁹ creatu
re. ¶ Ad.j.ḡ dō:q in quolibet ordine oīa q̄ ſunt
ad finē coopant ad vltimū finē:vñ cū p̄fecta hoīs
opatio ſit vltim⁹ finis eis ſicut et vniuſcuiuſq̄ rei:
oñe bonū homīs coopat ad perfectā opatōz ipſi⁹
ſicut ad p̄fectā opationē homīs in hac vita coope
rant habitus quib⁹ actu informāt z alia bona na
turalia ſicut p̄ncipia actuum et bona exteriora ſic̄
inſtrumētaliter neceſſaria ad p̄fectā operatōnem.
Ita ergo omniū bonoꝝ cōgregatio ponit eſſe bea
titudo:inq̄tum oīa bona ꝓgregata coadiuuāt ad
operationē perfectiſſimā homīs q̄ eſt eſſentialiter
ip̄a beatitudo. P̄redicta etiā bona oñia ordinan
tur ad beatitudinē patrie ſcōm q per eoꝝ vſū me
remur:z q̄uis nō omnia in beatitudine illa mane
ant per ſeip̄a:manent tñ in ſibi ſuccedentib⁹:ſicut
fidei ſuccedit viſio:et diuitijs tēpalibus ſuccedit
ſufficientia bonoꝝ eternoꝝ. ¶ Ad.ij.dicēdum q
in actu duo conſideranda ſunt ſcz ſubſtantia act⁹
et forma ipſius a qua perfectionē habet act⁹.ergo
ſcōm ſubſtātiā p̄ncipiuz ē nālis potentia:ſed ſcōm
formā ſuā p̄ncipiū eſt eius habitus.ſi ergo habit⁹
ille ſit acquiſitus:totalit nostri actus cā erimus:ſi
vo fuit infuſus:erit eius p̄fectio a cā exteriori que
habitū cauſat:actus autē nr̄i non ponit ee beatitu
do niſi rōne ſue p̄fectionis ex qua habz q fini exteri
ori nobiliſſime ꝓiungāt:et iō noſtre beatitudis nō
ſum⁹ nos cā ſed deus. ¶ Ad.iij.dicēdū q duplex
ē delectatio:vna q̄ p̄cedit aſſecutionē finis:et hec ē
ordinabilis in aliud:p̄t enī ordiari ad p̄fectā opa
tionem:inq̄tum videlz illa in quib⁹ delectamur ac
cidentib⁹ agimus:alia delectatō ē que ꝓſequit aſſecu
tionē finis:et illa efficit per operationē q̄ fini ꝓiun
git:et iō hec delectatio nō eſt ipſa beatitudo:ſed q̄
dam beatitudinis p̄fectio et forma vt ſupra dcm ē
¶ Ad.iiij.dō:q multitudo actuū ab eodē habitu
p̄cedentiū reſpectu eiuſdē obiecti nō cauſat niſi ex
interruptiōe tpis:et iō in beatitudine p̄fecta vbi ñ
erit aliqua interruptio:ſz ꝓtinua opatio nō erit ni
ſi vna beatitudo. ¶ Ad.v.dō:q ſicut ſupra dictū
ē:beatitudo vie nō ē p̄fecta beatitudo:ſz q̄dā par
ticipatio beatitudinis:z iō non ſemp ē in actu:ſed
q̄nq̄ eſt in habitu. vñ dormiēs nō p̄t dici beatus
q̄tū ad id quod tūc hz:ſed inq̄tū ip̄a opatio eſt in
eo habitualit:ſcōm enī q effectus ſunt in ſuis cau
ſis:ſic operatiōes ſunt in habitib⁹ ¶ D.iij.q̄em

dicendū q̄ vita dr̄ dupliciter: vno mō ipm esse viuentis: qz vt in. ij. de anima dr̄: Uiuere viuētis est eē. ex hoc aūt dr̄ aliquid viuens qđ pōt seipm mouere scđm aliquā actionē: vnde et plante dicūt viuere ex hoc q̄ mouēt se scđm augmentū: z animalia vlterius inq̄tum mouēt se scđm locū et inq̄tū mouent se ad sentiendū: in hoie aūt vlterius inq̄tuz potest se mouere ad volendū z intelligendum: cuiuslibet aūt potētie perfectio est suus actus. vnde secūdo translatū ē nomē vite ad signandū opationem ad quaz aliquis seipm mouet: sicut sentire dr̄ vita animalis: et intelligere vita homis: et ꝑm hūc modū vnusquisq̄ illā operationē suā vitaz reputat cui maxime intendit: quasi ad hoc sit totū esse suū ordinatū: scđm quē moduz loquēdi dr̄: iste ducit talē vel talē vitam: et sic epicuri posuerūt beatitudinē eē vitā voluptuosam: operatio aūt nō mēsuratur tempe nisi scđm q̄ est motui adiuncta. vñ et operatiōes que nō adiungunt motui. sed termino motus nō mensurant tempe sed instāti vt patz de illumiatione: et iō si est aliqua opatio dīno trāscendēs motū: talis opatio nō mensurabit tpe: sed mēsura q̄ ē supra temp'. visio aūt dei q̄ ponit esse beatitudo homis nō potest eē actio tpe mēsurata scđm seipsā: cū nō sit successiua: nec ex pte videntis aut visi: cū vtrūq̄z sit extra motū. vñ sicut nec tpe ita nec instāti qđ ē termin' tpis mēsurari pōt. Nō pōt ēt mēsurari euo: qz euū scđm q̄ ab etnitate dr̄ stinguit ptinet ad creaturas imutabiles: hec aūtez visio excedit naturalē potentiā creature: cū ad eaz nulla creatura ex suis naturalib' possit. vnde ꝑpa mēsura ei' ē ipsa eternitas: et iō visio dei q̄ est ipsa beatitudo ē ipsa vita eterna. ¶ Ad. j. ꝑ patz rnsio ex dictis. ¶ Ad. ij. dr̄: q̄ q̄uis vita ꝑmo ex motu sit cognita: qz p motū ꝑmo viuentia a nō viuētib' distincta sunt: tamē nomē vite se extendit vlterius ad oēs operatiōes q̄ nō sunt ab aliq̄ exteriori mouente: sicut velle intelligere et huiusmōi. vñ etiam ad huiusmōi opatiōes nomē mot' transfert vt cū dicimus intelligere motū eē intellect' z velle motū volūtatis. ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ eternitas nō ē cōicabil' homi ita q̄ sit ei' mēsura adequata: vel alicui' qđ ē ipso ē: vt ꝑbat rō inducta: pōt tn homi cōicari ꝑm quandaz participationē: vt sicut homo fit ꝑticeps diuine opatiōis in videndo deū: ita fit ꝑticeps eternitatis qua diuina opatio mensurat: et sic ipsa ei' opatō dr̄ vita eterna. ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ vita eterna q̄ a sanctis habebit dr̄ scđm participationē eternitatis: nō solū q̄tum ad esse tū finis p quē moduz etiā damnatoz pena eterna dr̄. sz vlteri' q̄tum ad ad remotionē oīs mutatiōis nō solū in actu quaz etiaz euū excludit. sz etiā in potētia: qz sancti ex hoc q̄ deo adherebūt stabilitatē ex dīno munere cōsequent vt scz trāsmutari nō possint: qđ de' habz ex natura rōne cui' ē eter'. ¶ D. iij. qōem dicendū q̄ sicut dicit Aug. xix. de ci. dei: Pax omniū reruz ē tranquillitas ordis: ex quo pz q̄ ex hoc rō pacis assumit q̄ aliquid nō impedit a recto ordie: tranquillitas eni ꝓturbatiōez impediēti excludit: pax autē ꝓcipue respicit illū ordinē quo volūtas in aliqđ ordinat. vñ et tūc dicim' hominē pacē habere: qñ nihil ē quod impediat ordinē sue volūtatis in aliq̄d: et siliter dicimus pacē esse in ciuitate qñ nihil ē quod ꝓturbz rectū ordinē ciuitatis qui est ex volūtate gubernatoris ciuitatis. Et scđm etiam q̄ inaiata appetituz naturalē habere dicūt ponimus vnāquāq̄z rē habere pacē scđm q̄ non impedit ab inclinatiōe quā hz in suuz finē quē naturaliē appetit: opationē aūt in qua beatitudo cōsistit oz esse operationē nō impeditā: qz impedimentū aliquid de eius pfectiōe detraheret. vnde etiā delectatō q̄ perfecta operationē cōsequit: causat ex opatōe nō impedita: vt dr̄ in. vij. Ethic. et iō ad beatitudinez requirit pax: nō que sit ipsa eēntia beatitudinis. sz sicut remotō eoz que possent beatitudinē ipedire z qz ex hoc ipso q̄ desiderat aliquid ꝓtiū eius refugit appetitus: iō ex hoc ipso q̄ oēs appetūt beatitudinem naturaliē: eriā naturaliē refugiūt beatitudinis impedimēta: et hoc ē eos naturaliē desiderare pacē. ¶ Ad. j. ꝑ dr̄: q̄ pax dr̄ esse finis ciuitatis dei q̄si ꝓpinquissima dispositio ad finē que ē siliter cū ipo fine: et nō q̄si ipsa sit p se finis. ¶ Ad. ij. dr̄: siliter ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ pacē oia desiderāt nō sicut finem sz sicut id sine quo finis haberi nō pōt. ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ vltim' finis rei nō ē quies sed opatō rei: cui' perfectio nō potest eē nisi re pfecta existēte: motus autē ē actus impfecti: et scđm hoc quies ad quem imiant mot' ē finis ꝓpinqor q̄ ipse mot': z sic mot' ordinat in quietē sic i finē. ¶ D. v. q. dr̄: q̄ nomen regni a regēdo ē sumptū: regere aūt ꝓuidētie act' ē. vnde scđz hoc aliq̄s regnū hre dr̄ q̄ alios sb' sua ꝓuidentia hz: et iō ꝑm hoc hoies in regno dei esse dicūt: q̄ ei' ꝓuidentie pfecte subdūt: ꝓuidētie autē est ordinare in finē: in finē autē ordinant et ea que distāt a fine ꝑm q̄ ꝓducūt ad finē: et ea que iā asse cuta sunt finē ꝑm q̄ in fine ꝓseruant. Et cū regula ꝓuidētie sit finis: illa perfecte ꝓuidētie subsūt que iā in ipso fine collocant: et iō in eis nihil pōt eē ab ordine ꝓuidētie alienū: in alijs autem que a fine dr̄ stant: ꝑm hoc magis vel min' diuine ꝓuidētie subsunt ꝑm q̄ magis z min' a fine elongēt: ꝓpinquissimi sunt fini qui sunt in via ad finē: via aūt ꝓueniendi ad finem ē fides p dilectionē opans. Unde et regnum dei q̄si antonomatice dupliciter dr̄: q̄nq̄z cōgregatio eoz q̄ p fidē ambulāt: et sic ecclesia militans regnū dei dr̄. Quinq̄z aūt illoz collegiū quia iam in fine stabilīti sūt: et sic ipsa ecclesia triūphāns regnū dei dr̄: et hoc mō eē in regno dei idē est qđ esse in beatitudine: nec differt ꝑm hoc regnum dei a beatitudine: nisi sicut differt bonū cōe tot' multitudinis a bono singulari vniuscuiusq̄. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̄ beatitudo nō subest ꝓuidentie q̄si

ad finem ordinata. sed qz ad ipsã alia ordinantur ¶ Ad. ij. dicendũ q̃ Dio. sufficiẽter tangit ea que ad regnũ exigunt, put significat mltitudinẽ gubernatã a, puidẽtia: ad cui' actũ tria requirũt scz finis ordo ad finẽ: et regla ordinis. Que q̃dẽ est duplex vna in ordinãte: z hec ẽ lex ex qua rectitudo ordis ꝓcedit: alia est in ipo ordinato: per quã fit vt rectitudo ordinis nõ deseraf: et hec regula ẽ id qõ causat ordinationẽ i finẽ: siue sit forma vel vtus vl' aliq̃d huiusmõi: et hoc appellat Dio. ornatuz. Quãuis autẽ hec quatuor ad omnẽ creaturã possint ptinere: qz oia a deo sunt in finẽ ordinata fm legem eterne sapiẽtie: et rebus oibus sũt date vtutes q̃b' i finem tendãt: specialit tñ ad rõnales creaturas ptinent que ad ipm vltimũ finẽ modo nobilissimo nate sunt puenire et cognoscũt rationez ordis et finis. ¶ Ad. ij. dicendũ q̃ regnũ importat pfectiõz et in psidente et in eo qui subest: sed in presidẽte sicut in perfectiõis ꝓncipio qui suã rectitudinẽ aliis imponit: in eo vero qui subest tanq̃ in accipiẽte pfectionẽ ab alio. Sancti aũt qui sunt i patria hoc modo diuine puidẽtie subdunt: qz etiã ipi puidentes fiũt sibiipsis: vl' etiã aliis fm q̃ omnia alia crũt eis subiecta: et iõ ad regnũ dei ptinent non solũ vt existentes sub rege sed etiã vt reges qui tñ erũt sub vno summo rege: et iõ ui Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnũ et sacerdotes: e tregnabim' sup terrã ¶ Ad. iij. dicendũ q̃ ibi regnũ dei accipit ecclesia militans et nõ triumphans.

D tertiũz sic ꝓcedit: vi q̃ nõ oẽs appetant beatitudinem

null' eni vult qõ ignorat: vt patz p Aug. in li. de trini. et per Phm qui dicit in. iij. de aia. q̃ obiectũ voluntatis est appetibile appẽsum. sz nõ oẽs cognoscũt beatitudinẽ: cũ multi circa beatitudinem errauerũt. g̃ non oẽs appetunt beatitudinẽ ¶ D. quicunq̃ appetit beatitudinẽ appetit illud quod ẽ essentialit ipsa beatitudo. sz ipa beatitudo est dei visio quã nõ oẽs appetũt. g̃ nõ oẽs appetũt btitudinẽ. ¶ D. illud qõ nõ pot appẽdi nõ pot desiderari. sz duo ꝛria esse simul nõ cadit in apprehensione: vt pz. iij. Meta. g̃ duo ꝛria eẽ sil' nõ pnt appeti. sed aliq̃ appetũt ea que sunt beatitudini ꝛria: sicut illi q̃ appetũt pcca. g̃ nõ oms appetũt beatitudinem. ¶ D. peccatum ẽ spreto incõmutabili bono reb' mutabilib' adherere. sed btitudo ẽ incõmutabile bonũ. g̃ q̃ peccat eã sperniť: et sic nõ oms eã appetũt. ¶ Sz ꝛ ẽ quod Boeti' in. ij. de ꝓsol. pbat q̃ mẽtib' oim hoim veri boni cupiditas iserta ẽ. vez autẽ bonũ dicit beatitudinẽ. g̃ beatitudo ab oibus appetit. ¶ D. vnicuiq̃ appetibilis est suus finis. sz beatitudo ẽ vltim' finis humane vite. g̃ oẽs homines beatitudinẽ appetũt. ¶ Lterius vi q̃ aliq̃s possit miseriã appetere: ois eni rõnalis potẽtia ad opposita se hz. sed volũtas ẽ potẽtia rõnalis g̃ se hz ad opposita: btitudini autẽ opponit miseria g̃ si pot aliq̃s appetere beatitudinẽ: pt etiã appetẽ miseriã. ¶ D. si non pot aliq̃s velle miseriam impossibile est eũ velle. g̃ necesse ẽ eũ nõ velle. sz necessitas coactionẽ vel phibitõz importat: vt Anshel. dicit. g̃ voluntas cogi poterit: qõ ei' repugnat libertati. ¶ D. sicut beatitudo ẽ ab oibus appetibilis ita et eẽ. sz quidã volũt nõ eẽ vt pz de his qui seipsos interficiunt. ergo et quidam possunt velle miseriã ¶ D. volũtas est de fine vt dicit. iij. Ethicoꝛ. sz finis ẽ bonũ vel apparens bonũ: vt dicit. ij. phycoꝛ. g̃ tam bonũ q̃ apparens bonũ potest desiderari. sed illud quod ẽ malũ potest eẽ apparens bonũ. g̃ pot desiderari. g̃ miseria q̃tũcunq̃ sit mala aliq̃s eam velle poterit. ¶ Sed ꝛ ẽ quod Aug. in li. de li. ar. ondit q̃ nullus hõ pot velle esse miser. ¶ D. sicut se hz intellect' ad primũ intelligibile: ita se hz volũtas ad primũ appetibile. sed intellect' nõ pot assentire ꝓtrario pmi intelligibilis: qõ ẽ affirmationẽ z negationẽ non esse simul verã: vt pbat. iiij. Meta. g̃ volũtas nõ potest assentire miserie que ẽ ꝛrium sui pmi appetibilis ¶ Lterius vi q̃ nullus appetendo beatitudinẽ meref: naturalib' eni nõ meremur. sed appetitus beatitudinis ẽ homi naturalis alias nõ eẽt oibus cõis. g̃ nullus appetẽdo beatitudinẽ meref. ¶ D. cũ meritũ et demeritũ sint circa idẽ nullus meref in eo quod vitare nõ potest: sicut nec peccat vt dicit Aug. sed homo nõ pot non appetere beatitudinẽ. g̃ null' appetẽdo meref. ¶ D. nullus pot ex ꝓpriis viribus mereri vitaz eternã sicut Pelagius dicebat. sed homo ex ꝓpriis viribus beatitudinẽ appetere pot. g̃ appetẽdo beatitudinẽ nõ meref. ¶ Sed ꝓtra: eodẽ modo aliquis desiderat beatitudinẽ et deũ. si g̃ nullus desiderãdo beatitudinem meref: nullus desiderãdo deũ merebit: quod ẽ absurdũ. ¶ D. charitas ẽ principiũ merẽdi. sed charitas ꝓncipalit respicit finem. g̃ ex motu volũtatis in vltimuz finẽ maxime meremur: et ita in appetẽdo beatitudinẽ ¶ Lterius vi q̃ nõ oẽ qõ aliquis vult ꝓpter beatitudinẽ velit: nullus eni delectatiõez ꝓpter aliq̃d vult: vt dicit. vij. Ethic. delectatio autẽ non ẽ ipsa beatitudo vt ex supra dictis pz. g̃ nõ quicq̃d aliq̃s vult ꝓpter beatitudinẽ vult. ¶ D. id quod pot ꝓpter beatitudinẽ desiderari ẽ ad beatitudinẽ ordinabile. sz multi volũt aliq̃ que nõ sunt ordinabilia in beatitudinẽ. sz magis ab ea auertũt: sicut est de peccatorib'. nõ g̃ omne qõ aliquis vult ꝓpter beatitudinẽ vult. ¶ D. illud qõ i se nullã speciẽ boni habz non potest ꝓpter beatitudinem desiderari. sed q̃q̃ desiderat aliq̃d qõ nullam speciẽ boni habz: sicut pz per Aug. in li. ꝓfes. vbi dicit: Jd furatus sum quod mihi abũdabat: z multo melius nec ea re volebã frui q̃ furto appetebam: sed ipso furto et peccato: et ita quero quid me in futuro delectauerit: et ecce species nulla ẽ. g̃ aliquid desiderat non ꝓpter beatitudinem. ¶ D.

motꝰ nllo mō ad beatitudinē potest ordinari: nisi forte sub spe vite ꝓsequēde post mortē: qꝛ beatitudo nō nisi viuētis est. sed quidā seipsos mortē patiuoluerūt vel a seipsis vel ab alijs sub nlla spe future vite. g̃ nō omne quod quis vult ꝓpter beatitudinem vult. ¶ D. ex hoc homis voluntas recta iudicat qō in rectū finē ordiat: si g̃ quicquid desiderat ꝓpter beatitudinē desiderat: ois volūtas hominis est recta quod falsū est. ¶ D. ꝓpter quod aliquis vult aliquid actu: oportꝫ actu esse cogitatū: si ergo quicquid vult ꝓpter beatitudinē vult: in omni desiderio oportebit beatitudinē actu esse cogitatam quod apparet esse falsū. g̃ idem quod ꝓus. ¶ Sꝫ ꝓtra: in eo quod ꝓpter se desiderat et nunq̃ ꝓpter aliud stat motus desiderij. sed illud ī quo stat motus desiderij est vltimus finis: si ergo aliud q̃ beatitudo sit desideratū ꝓpter se ꝛ nunq̃ ꝓpter aliquid aliud: aliud q̃ beatitudo erit vltimus finis qō esse nō pōt. ergo omne aliud desideratū vl mediate vl imediate ad beatitudinis desiderij referret. ¶ D. Dio. xj. ca. de di. no. dicit: q̃ pacem oia desiderāt ꝛ q̃ ꝓpter eā agunt quecūq; agunt. sed pax ordiat in beatitudinē vt ex dictis patꝫ. g̃ quicquid desiderat ꝓpter beatitudinē desiderat. ¶ Ñdeo dicendū ad ꝓmā questionē q̃ in oñi ordine mobiliū et motoꝝ oportꝫ secūdos motores ordinari in finē ꝑmi motoris per dispositionem impssam in eis a ꝑmo motore: sicut patꝫ cū anima mouet manū ꝛ manꝰ baculū et baculus percutit: quod ē finis intentꝰ ab anima: baculus et manus tendūt ad finem ab aia intentū per hoc q̃ aia in eis imꝓimit mediate vel imediate. Sed hoc distat in motibꝰ naturalibus et violentis: q̃ in motibus violētis impssio relicta a ꝑmo motore in secūdis motoribus ē ꝓeter naturam eoꝝ: et ideo opatio consequēs ex tali impssione est eis difficilis et laboriosa. sed in motibꝰ naturalibus impressio relicta a ꝑmo motore in secundis motoribus ē eis causa naturalis: ꝛ ideo opatio hanc impressionē consequēs est cōueniēs et suauis et ideo dī Sap. viij. Quia deus oia suauit disponit: qꝛ et vnaqueq; res ex natura sibi diuinit' indita tendit in id ad quod per diuinā ꝓuidentiā ordinat scōm exigentiā impressionis recepte. Et qꝛ oia procedūt a deo inq̃tum bonus est: vt dicit Augꝰ. et Dio. ideo omnia creata scōm impressionē a creatore receptā inclinat in bonū appetēdū scōm suū modū: vt sic in rebus quedaꝫ circulatio inueniat: dū a bono egredientia in bonū tendūt: hec aūt circulatō in quibusdā perficit creaturis: in quibusdā autē remanet impfecta: ille enī creature que nō ordinant vt ꝓtingant ad illud ꝑmū bonū a quo ꝓcesserūt sed solūmō ad ꝓsequendā eius similitudinem qualēcunq; non pfecte habēt hanc circulatōnem: sed solū ille creature que ad ipm ꝑmū ꝓncipium aliquo mō pertingere pñt: qō solum est rōnabiliū creaturarū que deū ipsum assequi possūt per cognitionē et amorē: in qua assecutione beatitudo eoꝝ ꝓsistit: vt ex dictis patꝫ. Et ideo sicut quelibet res alia naturaliter appetit suū bonū: ita q̃libet creatura ratiōalis naturaliter suā beatitudinē appetit. ¶ Ad. j. ergo dicēdū q̃ sicut visibile ē duplex scz per se vt color: et per accidēs vt homo: ita etiam appetibile quod est obiectū volūtatis dupliciter accipi pōt: per se et p accidēs. ꝑ se obiectuꝫ voluntatis est bonū. sed p accidēs est hoc vel illud bonū: et sicut bonū cōiter loquēdo est per se obiectum voluntatis: ita et ſummū bonū est vltimꝰ voluntatis finis per se loquēdo. sed hoc vel illud bonum ponit vt vltimus volūtatis finis ꝛ principale eius obiectū quasi per accidēs. beatitudo g̃ q̃tum ad id quod in ipa est per volūtatis principale obiectum est oībus nota: sed q̃tum ad id quod accidit per se obiecto nō est nota. oñs enī cognoscunt perfectum bonū: et hoc appetūt duꝫ beatitudinē appetūt. sed hoc perfectū bonū esse voluptatē vel diuitias virtutē vel quicq̃d huiusmōi est p accidens et iō circa hoc nō est incōueniēs multos cē errores ¶ Ad. ij. dicendū q̃ q̃uis diuina visio sit ipa beatitudo: nō tamē sequit̄ q̃ quicūq; appetit beatitudinem appetat diuinā visionē: qꝛ btitudo inq̃tuꝫ huiusmōi importat per se obiectuꝫ volūtatis non autē ipa diuina visio: sicut aliquis appetit dulce: q̃ tamē non appetit mel. ¶ Ad. iij. dicendū q̃ q̃uis aliqui appetāt ea q̃ sunt ꝓtraria beatitudini scōm rei veritatē: tñ scōm suā estimationē non sunt ꝓtria sed ꝓducētia ad eā. ¶ Ad. iiij. dicēdū q̃ ille q̃ peccat inherendo bonis mutabilibꝰ sicut fini: accipit ipsas res mutabiles q̃si ꝓncipale appetibile et perfectum bonū: et iō eis inherēdo beatitudinē appetit sicut enī nō sequit̄ q̃ aliquis appetēdo beatitudinē appetit id q̃ scōm rei veritatē ē beatitudo: ita etiā nō sequit̄ q̃ aliquis spernendo id qō scōm rei veritatē est beatitudo beatitudinē spernat: sicut non sequit̄ q̃ qui ig̃rat hoiem ig̃rat albū: q̃uis hoō sit albus. ¶ D. ij. q. dicendū q̃ opatio cāe secūde semp fundat̄ sup opatōne cāe ꝑme: et ꝑsupponit eam: et iō oportꝫ q̃ omnis opatio aie ꝓcedat ex suppositione eius quod inditū est aie ex impssione ꝑmi agētis dei. s. et iō videm' ex pte intellectus q̃ ad nihil intelligendū anima post ꝓcedere nisi ex suppositōne illoꝝ quoꝝ cognitio est ei innata: et ꝓpter hoc nō pōt assentire alicui qō sit cōtrariū his principijs q̃ naturaliter cognoscit: et similiꝫ oportꝫ eē ex pte voluntatis. Uñ cū ex impssione ꝑme cāe dei hoc aie insit vt bonū velit: ꝛ perfectū bonū tanq̃ finem vltimū appetat: impossibile ē q̃ cōtrariū eius in appetitu illius cadat: et iō nullus potest miseriā velle vel malū nisi per accidens: quod ꝓtingit duꝫ appetit aliquod malū quod apꝓhēdit vt bonū. ¶ Ad ꝑmū ergo dicendū q̃ potētia rōnalis se hꝫ ad opposita in his que ei subsunt: et hec sunt illa que p ipam determinant: nō aūt potest in opposita illoꝝ

que sunt ei ab alio determinata: et iō voluntas nō in oppositū eius ad quod ex diuina impressione determinat. s. in oppositū finis vltimi: pōt aūt in oppositū eorū que ipa sibi determinat: sicut sunt ea q̄ ordinant in finē vltimū: quorū electio ad ipam pti net. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ coactio cū violentia importet et ꝓhibitio similiē non ptinent ad illā necessitatē que naturā rei cōsequit: q̄ omne violentū ē ꝓtra naturā: et iō cum naturaliter voluntas necessario ferat in btitudinē hoc coactionē i ipsa nō ponit: nec aliquā libertatis diminutionē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ nihil ꝓhibz aliq̄d qđ fm se ē appetibile aliq̄ adiuncto appetibile nō eē. vñ ēt eē qđ p se ab oib⁹ desiderat et scōm se est bonū: aliquo adiuncto redditt malū et odibile: sicut eē in tristicia vel miseria. vnde ⁊ p accidēs nō esse appetit: non quidē int̄ntū priuat eē: sed int̄ntum tollit illud maluz quod esse odiosū reddebat: carere autē malo bonum est. vñ ⁊ qui appetit nō esse appetit illud vt bonū. sed miseria nunq̄ pōt accipi vt bonuz: q̄ dicit rationē p̄fecti mali: et iō nullus pōt velle cē miser: nō eē aūt nō dicit ipsā rationē mali sz id qđ est malum: et iō aliq̄ adiuncto quod hz rationē boni pōt eē appetibile: sicut pz per pḥm in. ix. Ethic. et per Hiero. in glo. Hiere. xx. Q̄ aūt Aug. dicit. q̄ nullus appetit nō eē: intelligēdū est p se loq̄ndo. ¶ Ad. iiij. dicēdum q̄ nō p̄t estimari q̄ albedo sit nigredo: q̄uis possit estimari q̄ id quod ē albū vt homo sit nigr̄ et silr pōt estimari vt id quod ē bonū sit malū. sed q̄ ipsa bonitas sit malicia aut ecōuerso estimari ñ pōt: ⁊ q̄ miseria implicat in se rationē mali: iō nō p̄t estimari vt bona: et ꝓpter hoc non pōt appeti. ¶ D. iij. q. dicendū q̄ bonū qđ est obiectū voluntatis ē in reb⁹: vt dicit pḥs in. vj. Meta. et ideo oz q̄ mot⁹ voluntatis termiet ad rem extra aiam exñtem q̄uis autē res put ē in aia possit ꝓsiderari fm rationem cōem p̄termissa rōne pticulari: res tñ extra animā nō pōt eē scōm cōem rōem nisi cū additiōe ꝓprie rōnis: et iō oz q̄ q̄tūcunq̄ voluntas ferī i bonum q̄ ferat in aliqđ bonū determiatū: ⁊ silr q̄tūcunq̄ ferī in summū bonum q̄ ferat i summū bonum huius vel illius rōnis. Quāuis autē ex naturali inclinatōe voluntas habeat vt in beatitudinē ferat scōm cōem rōnem: tamē q̄ ferat in beatitudinem talē vel talē: hoc nō ē ex inclinatiōe nature sz p discretionē rōnis que adinuenit in hoc vel i illo summū bonū homis ꝓstare: ⁊ ideo q̄ncunq̄ aliq̄s beatitudinē appetit actualiter cōiungit ibi appetitus naturalis et appetitus rōnalis: ⁊ ex pte appetitus naturalis semp est ibi rectitudo: sed ex pte appetitus rōnalis q̄nq̄ est ibi rectitudo: q̄n sz appetitur ibi beatitudo vbi vere ē: quādoq̄ autē puersitas quādo appetit vbi vere nō est: et sic in appetitu beatitudinis potest aliquis vl mereri adiuncta gratia: vel demereri scōm q̄ eius appetitus ē rect⁹ vel peruersus. ¶ Ad. j. ℊ dicēdū q̄ in appetitu beatitudinis semp cū eo quod est naturale ꝓuēgit aliquod voluntariū nō naturale: ⁊ sic pōt ibi cadere rō meriti vel demeriti. ¶ Ad. ij. dicendum q̄ q̄uis nullus possit vitare ḋn beatitudinē aliquo mō appetat: potest tamē vitare q̄ nō appetat eā hoc mō quo est appetēda: et sic potest mereri vel demereri ¶ Ad. iij. dicendū q̄ ad appetendā beatitudinē p̄fecto appetitu qui sufficiat ad merendū homo ex ꝓpr̄ijs viribꝰ nō est sufficiēs sed hz hoc ex munere diuine gr̄e: vt patz. j. Cor. v. Qui efficit nos in hoc ipsū de⁹ est. idest q̄ facit nos verā gloriā appetē fm glo. ¶ D. iij. q. dicēdū q̄ fm pḥm in. vij. Ethic. in ordine appetibiliū hoc mō se habz finis sic̄ principium in ordine intelligibiliū: quia autē illud qđ est ꝓmū in quolibet genere ⁊ maximū: est cā eorū que sunt post: iō cognitio ꝓncipij in speculatiuis ē causa cognitiōis omniū aliorū: et simili appetitus finis ē causa appetēdi oia alia que sunt ad finē. vñ cū beatitudo sit finis humane vite: quicquid volūtas appetit facere ad beatitudinē ordinat: qđ etiā experimēto patz. quicunq̄ enim appetit aliq̄d appetit illud int̄ntuz est estimatum bonum: per hoc autē q̄ aliquis habz aliquid quod estimat bonuz reputat se vt beatitudini ꝓpinquiorem: q̄ additio boni sup bonū facit magis apprꝛopinq̄re bono pfecto quod ē ipsa beatitudo: et ideo quilibz appetit in beatitudinē ordinat. ¶ Ad. j. ℊ dicendū q̄ delectatio est aliquid eorū que ad beatitudinē exigunt cum sit in beatitudine: et iō appetitus ipse quo q̄s delectationē appetit in beatitudinē ordinat int̄ntū ipsa delectatio est aliqua similitudo: vel ꝓpinq̄ vel remota illius delectationis que beatitudinē pficit. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ aliq̄d ordinari ad beatitudinem p desideriū duplicit̄ ꝓtingit: vno mō sicut qđ querit vt per hoc homo ad beatitudinē puenīat: sicut aliquis vult opari opera virtutis vt p hoc beatitudinē mereat. Alio mō cuz quis appetit aliq̄d ex hocipso q̄ habz aliquā similitudinē beatitudis cū enī voluntas appetit aliq̄d: ex hocipso efficit vt desideret illud in quo eius aliqua similitudo inuenit: q̄uis ꝓncipale desideratū hr̄e nō possit: et hoc mō omnes qui peccata appetūt ad beatitudinem tendunt et ad dei imitationē: vt dicit Aug. ij. ꝓfes. sic dicēs: Superbia celsitudinē imitat: cū tu sis imus sup oia deus excelsus: ambitio q̄d nisi honores q̄rit et gloriā: cū tu sis p̄ cetera honorādus. et similiter inducit in alijs vitijs. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ i illo furto vt Aug⁹. ibidē dicit: erat aliquid speciē boni habēs: hoc sz faceret aliquid ꝓtra legē i quo q̄dā libertatis vmbra apparet. vñ dicit: Quid ℊ in illo furto ego dilexi: et in quo deū meū vitiose atq̄ puerse imitat⁹ suz et soluit dicēs: Aut libuit facē cōtra legem saltē fallacia: q̄ potentatu nō potera vt libertatē captiuus imitarer faciēdo impune quod nō liceret tenebrosa omipotentie silitudie. ¶ Ad iiij. dicēdū q̄ aliqui sine spe future vite morti se ex

ponũt ouplíciter: vno mõ ꝓpter operationẽ virtutis: sicut illi q̃ vt saluarent patriã vel aliqua ihonesta vitarẽt: mortẽ sustinere ꝓelegerunt: et hoc q̃dem in beatitudinẽ ordinabãt scõm eoꝝ estimationem nõ ꝓsequendã post mortẽ: sed in ipso opere tũc ꝓsequendã: qz facere pfectũ opus vtutis quod erat in sustinẽdo mortẽ erat ab eis desideratũ maxime in quo beatitudinẽ ponebãt: alio mõ ꝓpter tediũ miserie quod sustinebãt quã se per mortem vitare estimabant: vitare autẽ miseriã et appetere beatitudinẽ in idem coincidunt: et iõ constante q̃ desideriũ eoꝝ qui mortẽ sustinere voluerũt ad beatitudinem ordinant. ¶ Ad. v. dicendũ q̃ ad hoc q̃ voluntas sit recta duo requirunt: vnuz est q̃ sit finis debitus: aliud vt id quod ordinat i finẽ sit ꝓportionatũ fini. Quãuis autẽ oia desideria ad beatitudinẽ referant: tñ ꝓtingit vtrolibet mõ desiderium esse puersum: qz et ipse appetitus beatitudis põt esse puersus cũ querit vbi nõ est: vt ex dicti ꝑz Et si querat vbi est: põt ꝓtingere q̃ id quod ꝓpter hunc finẽ appetit nõ est fini ꝓportionatũ: sicut cuz quis vult furari vt det elemosynã p quam mereat beatitudinẽ. ¶ Ad. vj. dicendũ q̃ sicut in intelligibilib' nõ oz vt in oĩbus ꝓsequẽtib' demõstratiõib' ꝑma principia essentialit ingrediãt ẽsi actualit cogitata sed vtute tñ: dũ demõstratio ꝓficit ex his q̃ p ꝑma ꝓncipia fidẽ habẽt: ita etiã q̃uis oñe desideriũ ad beatitudinẽ referat: nõ tñ oz q̃ in oñi desiderio de beatitudie actualr cogitet: sed desideriũ beatitudinis est virtute in omnib' alĩs desideriis: sicut causa in effectu.

AD quartuz sic ꝓceditur: vi q̃ beatitudo sanctoꝝ nõ sit maior futura post iudiciũ q̃ añ. Quãto enim aliquid magis accedit ad similitudinẽ diuinã tãto perfectius beatitudinẽ pticipat. sz aia a corpe separata deo similior est q̃ corpi ꝓiuncta. ġ maior ẽ ei' beatitudo añ corporis resumptionẽ q̃ post. ¶ D. virtus vnita magis est potẽs q̃ multiplicata. sz aia extra corpus magis ẽ vnita q̃ cũ ẽ corpori ꝓiuncta ġ virtus eius ẽ maior ad operandũ: et ita pfectius beatitudinẽ pticipat que in actu ꝓsistit. ¶ D. beatitudo cõsistit in actu intellect' speculatiui vt ꝑz ex supra dictis. sz intellect' in suo actu nõ vtit organo corpali: et sic corp' resumptũ nõ efficiet vt aia pfectius intelligat. ġ beatitudo aie nõ erit maior post resurrectionẽ. ¶ D. infinito nõ põt eẽ aliq̃d mai' z ita infinitũ cũ finito aliquo nõ sũt maiul q̃ ipm infinitũ. sed aia beata añ corporis resumptionem beatitudinẽ hz de hoc q̃ gaudet de bono infinito sz deo: post resumptionẽ autẽ corporis non habebit de alio gaudiũ nisi forte de gloria corpis q̃d est quoddã bonũ finituz. ġ gaudiũ eoꝝ post corporis resumptionẽ nõ erit maius q̃ añ. ¶ Sed ꝯ est q̃d Apoc. vj. sup illud: Vidi subter altare aias interfectoꝝ ꝛc. dicit glo. mõ aie sanctoꝝ sunt exñtes sb̃ idest in miori dignitate q̃ sint future. ġ maior erit eoꝝ beatitudo post mortẽ. ¶ D. sic bonis redditur beatitudo ꝓ premio: ita et malis miseria. sed miseria maloꝝ post corporis resumptiõem erit maior q̃ ante: qz non solũ in aia sed etiã in corpore punient. ġ et beatitudo sanctoꝝ erit maior post resurrectionẽ corporis q̃ ante. ¶ Ulterius vi q̃ beatitudo ab oĩbus equaliter pticipabit: qz Matt. xx. dicit q̃ oẽs accipiẽt singulos denarios: denarius autem signat aliq̃d quod oẽs cõiter habebũt: hoc aũt nõ erit nisi beatitudo. ġ tantũ ẽ beatitudine habebit vnus q̃tum alius. ¶ D. vltra vltimũ nihil ẽ. sz beatitudo est vltimũ eoꝝ que ab hoĩbus desiderari ꝑnt. ġ vltra beatitudinẽ alicui' hois in nullo homine potest esse aliq̃d quasi beatitudinẽ alteri' hominis excedens: et sic idẽ qõ ꝓius. ¶ D. sicut cuilibet appetibile est bonũ: ita et magis bonũ: si ġ aliquis eẽt beatior minus beato: eẽt appetibilis beatitudo magis beati scõm rectũ appetitũ nec eã haberet. ġ nõ eẽt beatus: qz vt in littera dicit: Beat' nõ dicit nisi qui hz oia q̃ vult: z nihil mali vult. ¶ Sed ꝓtra. j. Cor. xv. Stella differt a stella i claritate: sic erit z resurrectio mortuoꝝ. ġ vnus resurgẽtiũ maiorem gloriã habebit q̃ alius. ¶ D. ꝓmũ oz rñdere merito. sed quidã sunt excellẽtioris meriti alĩs ġ cũ beatitudo sit virtutis premiũ: vi q̃ maiorẽ beatitudinẽ habebũt. ¶ Ulterius vi q̃ huiusmõi beatitudinis gradus mansiões dici nõ debeant: beatitudo eni importat ratiõez ꝓmij. sed mansio nihil signat quod ad premiũ ꝑtineat. ġ diuersi grad' beatitudinis mansiones dici nõ debẽt. ¶ D. mansio locũ signare vi. sed locus quo sancti beatificabũt nõ est corporalis sed spũalis. s. deus qui vnus est. ġ nõ est nisi vna mãsio: et ita diuersi gradus beatitudinis mansiones dici nõ ꝑnt. ¶ D. sicut in patria erũt homies diuersoꝝ meritoꝝ: ita nũc sunt i purgatorio z in limbo patrũ fuerũt. sed in purgatorio et in limbo nõ distinguũt mansiões. ġ nec i patria mansiones debẽt distingui. ¶ Sed ꝓtra est qõ dicit Joh. xiij. In domo patris mei man. mul. sunt: qõ Aug. exponit de varijs dignitatib' ꝓmioꝝ. ¶ D. i qualibet ciuitate ẽ ordinata mansionũ distinctio sed celestis patria ciuitati compat: vt ꝑz Apoc. xxj ġ oz ibi diuersas mansiões distinguẽ ꝝm diuersos beatitudinis grad'. ¶ Ulterius vi q̃ diuerse mãsiones nõ distinguant penes diuersos gradus charitatis: qz Matth. xxv. dicit: Dedit vnicuiq; ꝝm ꝓpriã virtutẽ: ꝓpria autẽ vniuscuiusq; virtus ẽ vis naturalis. ġ z dona gr̃e et glorie distribuũt scõm diuersos gradus virtutis naturalis. ¶ D. i psal dicit: Tu reddes vnicuiq; scõm opera sua. sed illud qõ redditur est beatitudinis mẽsura. ġ gradus beatitudinis distinguẽt scõm diuersitatẽ opeꝝ: z ñ scõm diuersitatem charitatis. ¶ D. premiũ debet actui et nõ habitui, yñ fortissimi nõ coronant sz agonizantes:

vt patz. j. Ethic. et. ij. Timo. ij. Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. sed beatitudo ē pmiū. g oi uersi grad' beatitudinis nō erūt scōz diuersos gradus charitatis. ¶ Sed ꝫ est: q ꝗto alīq̄s erit deo magis ꝓiūctus tanto erit beatior. sed scōm modū charitatis ē modus ꝓiunctiōis ad deū. g scōm differentiā charitatis erit et diuersitas beatitudinis. ¶ ℞. sicut simplicit seq̄t ad simplicit: ita mag' ad magis. sed hīe beatitudinē seq̄t ad hīe charitatez. g et hīe maiorē beatitudinē sequit ad hīe maiorez charitatē. ¶ Ideo dicendū ad. j. qōnem q beatitudinem sanctoꝝ post resurrectionē augeri extēsiue quidē manifestū ē: qz beatitudo tūc erit nō solum in anima sed etiā in corpore et etiā ipsius anie beatitudo augebit extensiue inq̄tum anima non solū gaudebit de bono ꝓpꝛio sed etiā de bono corporis Potest etiā dici: q etiā beatitudo anime ipius augebit intensiue. Corpus eni homis dupliciť pōt cōsiderari: vno modo scōm q est ab anima pfectibili: alio modo scōm q est in vno aliquid repugnās anime in suis opibus, put nō perfecte corpus ꝑ animam perficit. Scōm autē primā ꝓsideratione corporis: ꝓiūctio corporis ad animā addit aie aliquā pfectionē: qz ois pars impfecta ē et ꝓplet in suo toto. vñ et totū se hz ad partes sicut forma ad materiam vñ et anima pfectior ē in esse suo naturali cū est in toto. s. in homie ꝓiūcto ex anima et corpore q̄ cum erit ꝑ se separata. Sed vnio corpis q̄tuz ad secundā ipius ꝓsideratione impedit aie perfectiōz et iō dī q corpus quod corrumpit aggrauat aiam Sap. ix. Si g a corpe remoueat oīe id ꝑ qđ actōi aie resistit: simplicit aia erit perfectior in corpe tali exīs q̄ per se separata: q̄to autē aliquid ē perfectius in esse tanto pōt perfectius opari. vñ et opatio aie ꝓiuncte tali corpori erit perfectior q̄ opatio aie separate: huiusmōi autē corpus est corpus glorioſū quod oīno subdet spiritui: vt supra di. xliij. dictū est. vñ cū beatitudo in opatōe ꝓsistat: pfectior erit beatitudo anie post resumptionē corporis q̄ añ: sicut eni anima separata a corpore corruptibili pfectꝰ potest opari q̄ ei ꝓiuncta: ita postq̄ ꝓiuncta fuerit corpi glorioso pfectior erit eius opatio q̄ qñ erat separata: oīe aūt impfectū appetit suā pfectōem et iō aia separata naturalit appetit corpis ꝓiūctionem: et ꝓpter hunc appetitū ex impfectione ꝓcedē tem eius opatio q̄ in deū fert ē min' intēsa: ꝛ hoc ē qđ dic Hiero. q ex appetitu corpis retardat ne tota intentiōe pgat in illū summū bonuz. ¶ Ad. j. g dicendū q aia ꝓiuncta corpi glorioso magis ē deo silis q̄ ab eo separata: inq̄tum ꝓiūcta hz eē pfectius q̄to eni aliquid ē perfectius: tāto ē deo similius: sicut etiā cor cuius vite pfectio in motu ꝓsistit ē deo similius qñ mouet q̄ qñ quiescit: q̄uis deus nunq̄ moueat. ¶ Ad. ij. dicendū q vtus q̄ de sua nā habet q sit in materia magis ē potēs in mā exīstēs q̄ a materia separata: q̄uis absolute loquēdo virtus a materia separata sit potentior. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ q̄uis i actu intelligēdi aia corpe nō vtat: tñ pfectio corporis quodāmō ad perfectionē opationis intellectualis cooperabit inq̄tum ex ꝓiunctōne corpis glorioſi ania erit in sua natura pfectior ꝛ p pſequns in opatiōe efficacior: et scōm hoc ipm bonū corporis cooperabit quasi instrumētalit ad operationē illā in qua beatitudo ꝓsistit: sicut etiā phus ponit in. x. Ethic. q bona exteriora coopant instrumentalit ad felicitatē vie. ¶ Ad. iij. dicendū q q̄uis finitū infinito additū nō faciat maius tñ facit plus qz infinitū et finitū sunt duo: cū finitū per se acceptum sit vnū: extensio autē gaudij nō respicit maius sed plus. vñ extensiue auget gaudiū scōm q est de deo et de gloria corporis respectu gaudij quod erat de deo. Gloria etiā corporis operabit ad gaudij intensionē qđ est de deo inq̄tuz cooperabit ad perfectiorē opationē q̄ aia in deuz fert: q̄to enim opatio ꝓueniens fuerit pfectior tāto delectatiō erit maior. vt pz ex hoc qđ dī. x. Ethic. Ad. ij. q. dicēdū q cū beatitudo in opatione ꝓsistat grad' beatitudinis ē attendend' scōm gradū pfectiōis in operando: perfectio autē opatiōis in qua felicitas ꝓsistit ex duob' pensat. s. ex parte operātis et ex parte obiecti. vñ phus dicit i. x. Ethic. q pfectissima operatio est q̄ est altissime potētie nobilissimo habitu pfecte quod ē ex parte operātis et respectu nobilissimi obiecti: obiectū autē operatiōis in qua beatitudo ꝓsistit est oīno vnū ꝛ idē. s. diuina essentia: ex cuius visiōe oēs erūt beati. vñ ex hac parte nō erit aliquis gradus in beatitudie. sed ex pte operantiū opatio beatitudinis non erit eodē mō perfecta: qz scōm q habitus pficiēs ad operationē ꝑdictā. s. lumen glorie erit pfectior in vno q̄ in alio scōm hoc opatio erit pfectior et delectatio maior: et fm hoc nō i eodē gradu beatitudinis erūt oēs bti. ¶ Ad. j. g dicendū q denarius dī vnus q̄ cōiter reddet ex parte obiecti ipsius beatitudinis: qz deus essentiaz suā oibus ostēdet. sed vnusquisq̄ eam aspiciet fm modū suū. ¶ Ad. ij. dicendū q sicut ignis ē subtilissimus corpoꝝ specie et tñ vnus ignis altero subtilior esse pōt: ita beatitudo scōm suā speciē cōsiderata est vltimū oīum desiderabiliū humanoꝝ. vñ nihil phibet vnius beatitudinē esse pfectiorē beatitudini alterius. Cuiuslibet autē beatitudo fm hoc vltima est q appetitus hūtis ꝑ eam totalit termiatur: q̄uis nō sit vltima tanq̄ exīs in vltimo pfectionis gradu. ¶ Ad. iij. dicendū q in beatis erit pfecta charitas. vñ quilibet ibi plus diligit deum q̄ se ipm: et ideo magis volet id qđ est ꝓuenientius deo q̄ id quod esset melius ei: et iō magis volet diuinā iusticiā saluari in hoc q ipse minus hēat quod est deo ꝓuenientius q̄ in hoc q plus habeat qđ essz sibi melius. ¶ Ad. iij. q. dicendū q quia motus localis prior est omniū aliorū motuū: ideo scōm phm nomē motus et distantie ꝛ omniū huiusmodi de,

riuatum est a motu locali ad omnes alios motus finis autē motus localis est locus ad quē cū aliqd puenerit ibi manet quiescens et in eo ꝓseruat: et ſō in quolibz motu ipsam quietationē in fine motus dicimus collocationē vel mansionē: et ideo cū nomen motus deriuet vsqz ad actū appetitus z volūtatis: ipsa assecutio finis appetitiui motus dr mansio vel collocatio in fine: et iō diuersi modi ꝓsequē di finem vltimū diuerse mansiones dicūt vt sic vnitas domus rñdeat vnitati beatitudinis que est ex pte obiecti et pluralitas mansionuz rñdeat differē tie que in beatitudine inuenit ex parte beatoz: sic etiam videmus i rebus naturalibus q̄ est idem locus sursum ad quem tendāt omnia leuia. sed vnū quodqz pertingit ꝓpinquius scōm q̄ est leuius: et ita hñt diuersas mansiones scōm differētiā leuitatis. ¶ Ad. j. ğ dicendū q̄ mansio importat ratōez finis vt ex dict̄ pz: et sic per ꝛ̄ñs importat rōem p̄mij quod est finis meriti. ¶ Ad. ğ. dicēdū q̄ q̄uis sit vnus locus spūalis: tñ diuersi sūt gradus appropinquandi ad locū illū: et scōm hoc ꝓstituūt diuerse mansiones. ¶ Ad. ğğ. dicendū q̄ illi qui erant i limbo vl̄ nūc sunt in purgatorio nondū pueuerūt ad suū finē: et ideo in purgatorio vel in limbo nō distinguunt mansiones sed solū in paradiso z in inferno vbi est finis bonoz et malorum. ¶ D. ğğ. q. dicendū q̄ p̄ncipiū distinctiuū mansionū siue graduū beatitudinis est duplex. s. ꝓpinquū z remotū Propinquū est diuersa dispositō que erit in beati ex qua ꝓtingit diuersitas pfectōnis apud eos i operatione beatitudinis. sed p̄incipiū remotū est meritum quo talē beatitudinē ꝓsecuti sūt. Primo ār mō distinguunt mansiones scōm charitatē patrie q̄ q̄to in aliquo erit pfectior tanto reddit eū capaciorem diuine claritatis scōm cui' augmentū augebit pfectio dine visiōis. Secūdo vo mō distinguūt scōm charitatē vie: actus eni noster nō hz q̄ sit meritorius ex ipsa substātia actus sz solū ex hitu vtutis quo informat: vis autē merēdi ē in oibus vtutibus ex charitate q̄ hz ipsum finē p obiecto: et ideo diuersitas in merēdo tota reuertit ad diuersitatez charitatis: et sic charitas vie distinguet mansiones p modū meriti. ¶ Ad. j. ğ dicendū q̄ vtus ibi nō solū accipit p naturali capacitate: sz p naturali capacitate simul cū conatu ad habēdā gratiā: et tūc virtus hoc modo accepta erit q̄si materialis dispositio ad mensurā gratie z glorie pcipiende. sz charitas ē formaliter ꝓplens meritū ad gloriā: z ideo distinctio gradus in gloria accipit penes grad' charitatis potius q̄ penes grad' virtutis p̄dicte. ¶ Ad ğğ. dicendū q̄ opa nō hñt q̄ eis retributio glie reddat nisi in q̄tum sunt charitate informata: et ideo scōm diuersos charitatis grad' erūt diuersi gradus in gloria. ¶ Ad. ğğ. dicendū q̄ q̄uis habit' charitatis vel cuiuslibet virtutis nō sit meritū cui debeatur p̄miū: est tñ p̄incipiū et tota rō merendi in actu: et ideo scōm eius diuersitatē p̄mia distinguūt q̄uis ex ipso genere actus possit aliquis grad' i merendo ꝓsequi: non q̄ respectu p̄mij essential' qđ ē gaudiū de deo: sed respectu alicui' accidentalis p̄mij quod ē gaudiū de aliquo bono creato.

Deinde queritur d

De visione dei. Et circa hoc q̄runt. vij.

¶ Primo vtrū sancti videbāt deū p essentiā. ¶ Secūdo vtz p̄nt deuz videre oculo corpali. ¶ Tertio vtz videndo deū ꝓprehendāt ipm. ¶ Quarto vtrū videntiū deū p essentiā alter altero pfectius videat. ¶ Quinto vtz videntes diuinā essentiam necesse sit oīa videre q̄ deus videt. ¶ Sexto vtz ad videndū deuz p essentiā aliq̄ creatura ex puris naturalibus possit p̄tingere. ¶ Septimo vtrū in statu vie possit aliqs deū p essentiā videre.

Ad primum sic pro

cedit: vī q̄ intellectus human' nō possit peuenire ad videndū deū p essentiā: quia Joh. j. Deuz nemo vidit vnq̄. et exponit Chrys. q̄ nec ipe celestes eētie: ipe dico cherubin: z seraphin ipm vt est vnq̄ videre potuerūt. sed homib' nō p̄mittit nisi equalitas angelorū: Matth. xxij. Erūt sicut angeli dei in celo. ğ nec sancti in patria deū p essentiā videbūt. ¶ D. Dio. sic argumētat in. j. ca. ꝺ di. no. Cognitio nō est nisi exñtium: oīe aūt exīstens finitū est cū sit in aliquo genere determiatū et sic deus cū sit infinitus est sup oīa exñtia. ğ ei' nō est cognitio: sed est sup cognitionē. ¶ D. Dio. i j. ca. de mystica theol. oñdit q̄ pfectissimus mod' quo intellectus noster deo ꝓiungi pōt: est in q̄tum ꝓiungit ei vt ignoto. sed illud quod ē visum p eēntiam nō est ignotū. ğ impossibile est vt intellectus noster p essentiā deū videat. ¶ D. Dio. in epla ad Gaium monachū dic̄: q̄ supposite dei tenebre: q̄s abundantiā lucis appellat: coopiunt oīm lumini: et abscondunt oīm cognitioni: et si aliquis videns deū intellexit quod vidit nō ipm vidit: sed aliquid eoz que sunt eius. ğ nullus intellectus creatus poterit deū videre p essentiā. ¶ D. sicut dicit Dio. in epla ad Ozotheū: Inuisibilis quidē deus est exñs ꝓpter excedentē claritatē. sed claritas eius sicut excedit intellectuz hominis in via: ita excedit intellectum hominis in patria. ğ sicut est visibilis in via ita erit inuisibilis in patria. ¶ D. cuz intelligibile sit perfectio intellectus oportz esse ꝓportionem aliquam inter intellectū et intelligibile: visibile et visum. sed nō est accipere ꝓportionē aliquam inē intellectū nostz et essentiam diuinā: cum in infinitū distent. ğ intellectus noster non pōt pertingere ad essentiā diuinā videndā. ¶ D. plus distat deus ab intellectu nostro q̄ intelligibile creatū a sensu. sed sensus nullo modo potest ptingere ad creaturam

ſpiritualem videndam. ergo nec intellectus noſter
pōt ptingere ad videndā diuinam eſſentiā. ¶ ℞.
quandocunq; intellectus aliquid intelligit in actu
oportet q; informetur per ſimilitudinem intellecti
que eſt principium intellectualis operationis in ta
le obiectum determinate: ſicut calor eſt principiuz
calefactionis. ſi ergo intellectus in deum intelligat
oportet q; fiat per aliquam ſimilitudinē informā-
tem ipſum intellectum: hoc autem non poteſt eſſe
ipſa diuina eſſentia: quia forme et formati oportz
eſſe vnū eſſe: diuina autē eſſentia ab intellectu no
ſtro differt ſcōm eſſentiā ⁊ eſſe: oportet ergo q; for
ma qua informat intellect⁹ noſter intelligēdo deū
ſit aliqua ſimilitudo impꝛſſa a deo i intellectū no-
ſtrum. ſed ſimilitudo illa cū ſit aliquid creatuz nō
poteſt ducere in dei cognitiōem niſi ſicut effectus i
cauſam. ḡ impoſſibile eſt vt intellectus noſter deū
videat niſi per effectum ipſiuſ. ſed viſio dei que eſt
per effectuſ non eſt viſio dei per eſſentiam. ergo in
tellectus noſter non poterit deum per eſſentiaz vi-
dere. ¶ ℞. diuina eſſentia magis diſtat ab intelle
ctu noſtro q; quicunq; angelus vel intelligentia. ſz
ſicut dicit Auicēna in ſua mathematica intelligē-
tiam eſſe in intellectu noſtro non eſt eſſentiā intel-
ligentie eſſe in intellectu: qꝛ ſic ſciētia quā de intel
telligentijs habemus eſſet ſubſtātia et nō accidēs.
ſed hoc eſt impꝛeſſionē intelligētie eſſe i noſtro in-
tellectu. ḡ et deus non eſt in intellectu noſtro vt in
telligat a nobis: niſi inq;tum impꝛeſſio ei⁹ eſt in in-
tellectu. ſed illa impꝛeſſio non poteſt ducere in co-
gnitionem diuine eſſentie: quia cū in infinitum di
ſtet a diuina eſſentia degenerat i aliam ſpeciē mul
to amplius q; ſi ſpecies albi degeneraret in ſpeciez
nigri. ḡ ſi ille in cuius viſu ſpecies albi degenerat in
ſpeciē nigri ꝓpter indiſpoſitionē organi non dicit
videre album: ita nec intellectus noſter qui ſolum
per huius impꝛeſſionē deum intelligit: eum p eē-
tiam videre poterit. ¶ ℞. in rebuſ ſepatis a mate
ria idē eſt intelligens et quod intelligit: vt patet i
iij. de anima. ſed deus eſt maxime a materia ſepa-
tus: cum ergo intellectuſ qui eſt creatuſ non poſſit
ad hoc pertingere vt fiat eſſentia increata non po
terit eſſe q; intellectus deū p eſſentiā videat. ¶ ℞.
oīe illud quod vi⁹ p eſſentiā ꝺ eo ſcit quid eſt. ſed
de deo intellectus nō poteſt videre quid eſt ſed ſo-
lum quid non eſt: ſicut dicit Dio. et Dama. ergo i-
tellectus deum per eſſentiam videre nō pōt. ¶ ℞.
oīe infinitū inq;tum infinitū eſt ignotū. ſed deus
eſt modis omnibus infinitus. ḡ eſt oino ignotus. ḡ
per eſſentiam ab intellectu creato videri non pote
rit. ¶ ℞. Aug. dicit in libꝛo de videndo deū: De⁹
eſt natura inuiſibiliſ. ſed ea que inſunt in deo p
naturam non poſſunt aliter ſe habere. ḡ non pōt
eſſe q; per eſſentiam videatur. ¶ ℞. omne quod
alio modo eſt et alio modo videt non videt ſcōm
id quod eſt. ſed deus alio mō eſt et alio modo vi-
detur a ſanctiſ in patria: eſt eni per modum ſuum
ſed videbit a ſanctis ſcōm modū eoꝛ. ḡ non vide-
bitur a ſanctis ſcōm id quod eſt: et ſic non videbit
per eſſentiam. ¶ ℞. illud quod per medium vide
tur non videtur per eſſentiam. ſed deuſ per mediū
videbitur in patria quod eſt lumen glorie. vt patz
in pſal. In lumine tuo videbimus lumen. ḡ non vi
debitur per eſſentiam. ¶ ℞. deuſ in patria videbi
tur facie ad faciem: vt dicit. j. Coꝛ. xiij. ſed hominē
quem videmus facie ad faciem: videmus per ſimi
litudinem. ergo deus in patria videbitur per ſimi
litudinem: et ſic non per eſſentiam. ¶ Sed cōtra
eſt quod dicit. j. Coꝛ. xiij. Videmus nūc in ſpeculo
⁊ in enigmate tunc autē facie ad faciē. ſed illud qō
videtur facie ad faciem videtur per eſſentiam. er-
go deus per eſſentiā videbitur a ſanctis in patria.
¶ ℞. j. Joh. iij. Cum apparuerit ſimiles ei erimuſ
et videbimus eum ſicuti eſt. ḡ videbimus deum p
eſſentiam. ¶ ℞. j. Coꝛ. xv. ſuper illud: Cum tradi-
derit regnum deo et patri. dicit glo. vbi ſcilz in pa-
tria eſſentia patris et filij et ſpirituſſancti videbit
qō ſolū mundis coꝛdibus dabitur que eſt ſumma
beatitudo. ḡ beati deum per eſſentiam videbunt.
¶ ℞. Joh. xiij. dicitur: Siquis diligit me dilige-
tur a patre meo et ego diligam illum et manifeſta
bo ei meipſum. ſed illud quod manifeſtatur eſſen
tialiter videtur. ergo deus a ſanctis in patria eſſen
tialiter videbitur. ¶ ℞. Exodi. xxxiij. ſuper illud
Non videbit me homo ⁊ viuet. Gregoꝛius impꝛo
bat opinionem illoꝛū qui dicebant q; in illa regio-
ne beatitudinis deus in claritate ſua cōſpici poteſt
ſed in natura videri non poteſt: quia aliud nō eſt
eius claritas et eius natura. ſed natura ē eius eſſen
tia. ergo videtur per ſuam eſſentiam. ¶ ℞. ſancto
rum deſiderium non poteſt oino fruſtrari. ſed ſan
ctoꝛum deſiderium cōmune eſt vt deum per eſſen
tiam videant: vt patet Exo. xxxiij. Oſtēde faciem
tuam ⁊ ſalui erimuſ. Et Joh. xiij. Oſtende nobiſ
patrem et ſufficit nobis. ergo ſancti deuz per eſſen
tiam videbunt. ¶ Reſpondeo dicendū q; ſicut fm
fidem ponimus finem vltimum humane vite eſſe
viſionem dei: ita philoſophi poſuerunt vltimam
hominis felicitatem eſſe intelligere ſubſtantias ſe-
paratas a materia ſcōm eſſe: et ideo circa hāc que
ſtionem eadem difficultas et diuerſitas inuenitur
apud pꝫos et apud theologos. Quidam eni phi-
loſophi poſuerunt q; intellectus noſter poſſibilis
nunq; poteſt ad hoc peruenire vt intelligat ſubſtā
tias ſeperatas: ſicut Alphoꝛabius i fine ſue ethice
q;uis contrarium dixerit in libꝛo de intellectu: vt
Cōmenta. refert in. iij. de anima. Et ſimiliter qui-
dam theologi poſuerunt q; intellectus humanus
nunq; poteſt ad hoc peruenire q; deum per eſſen-
tiam videat: et vtroſq; ad hoc mouet diſtātia int
intellectum noſtrum et eſſentiam diuinam vel ali
as ſubſtantias ſeparatas: cum enim intellectus in

actu sit quodāmodo vnū cū intelligibili i actu: vī difficile q intellect' creat' aliquo mō fiat cētia increata. vñ et Lhzys. dicit: Quō enī creabile videt increabile. Et maior difficultas in hoc ē illis q ponunt itellectū possibilē ē generabilē ꝛ corruptibilem: vtpote virtutem a corpore dependentē: nō solum respectu visionis diuine sed respectu visionis quarūcunq substantiaꝝ separataꝝ. Sed hec positio oino stare non potest. Primo quia repugnat auctoritati scripture canonice: vt Aug'. dicit in li. de videndo deum. Secundo quia cum intelligere sit maxime ppria operatio hominis: oportz q fm eam assignet sibi sua beatitudo cum hec operatio in ipso pfecta fuerit: cum autē perfectio intelligentis inq̄tum huiusmodi sit ipsum intelligibile: si i perfectissima operatione intellectus homo non peniat ad videndam essentiam diuinam sed aliqd aliud: oportebit dicere q aliquid aliud sit btificās ipsum hominē q̄ deus: et cum vltima perfectio cuiuslibet sit in coniunctōne ad suum principium: sequitur vt aliquid aliud sit principium effectiuum hominis q̄ deus quod est absurdū scōm nos: et similiter est absurdū apud philosophos qui ponūt animas nostras a substantijs sepatis emanare vt i fine eas possimus intelligere. vnde oportz ponere scōm nos: q intellectus noster quandoq pruenīat ad videndam essentiam diuinam: ꝛ scōm philosophos q pruenīat ad videndam essentiā substātiaꝝ separataꝝ. Quomodo autē possit hoc accidere restat inuestigandum. Quidam enī dixerūt vt Alphorabius et Anēpethe q ex hocipso q intellectus noster intelligit quecunq intelligibilia pingit ad videndam essentiam substantie separate Et ad hoc oñendū pcedunt duobus modis: quorum primus est q sicut natura specie non diuersificantur in diuersis indiuiduis: nisi scōm q coniungitur principijs indiuiduātibus: ita forma intellecta hominis nō diuersificatur apud me et te nisi scōm q coniungit diuersis formis imaginabilibus et ideo q̄n intellectus separat formā intellectam a formis imaginatōis remanet quidditas itellecta q̄ ē vna et eadē apud diuersos intelligentes: ꝛ huiusmodi ē quidditas substātie sepate: ꝛ iō q̄n itellect' noster pruenit ad sūmā abstractionē q̄ddītatis itelligibil' cuiuscūq: itelligit p hoc q̄ddītatē substātie sepate q̄ ē ei silis. Scōus mod' ē: q intellect' nr̄ natus ē abstrahē q̄ddītatē ab oībus itelligibilib' hñtib' q̄ddītatē. si g̃ q̄ddītas quā abstrahit ab h° singulari hñte q̄ddītatē sit q̄ddītas ñ hñs q̄ddītatē: itelligendo eā itelliget q̄ddītatē substātie sepate q̄ ē tal' dispōnis eo q substātie sepate sūt q̄ddītate) sb̄ sistētes ñ hñtes q̄ddītatē): q̄ddītas. n. simplex ē ipz simplex: vt Auicēna dic. si āt q̄ddītas abstracta ab h° pticlari sēsibili sit q̄ddītas hñs q̄ddītatē. g̃ illā q̄ q̄ddītatē intellect' nat' ē abstrahē: ꝛ ita cū ñ sit abire i ifinitū erit deuenire ad q̄ddītatē ñ hñtē q̄ddītatē p quā itelligit q̄ddītas sepata. Sz iste mod' ñ vī ee sufficiēs. Prīo q̄ q̄ddītas substātie mālis quā intellectus abstrahit ñ est vnius rōnis cū q̄ddītatibus separataꝝ substantiaꝝ: et ita p hoc q intellectus noster abstrahit quidditates rez materialiū et cognoscat eas: non sequitur q cognoscat quiditatem substantie separate: ꝛ precipue diuinā essentiam que maxime est alterius ratōis ab oñi quiditate creata. Secundo quia dato q esset vnius rationis: tamen cognita quidditate rei composite: ñ cognosceret quidditas separate substātie nisi fm genus remotissimuz qō est substantie: hec autē cognitio est impfecta nisi deueniat ad ppria rei. Quia enī cognoscit hominē solū inq̄tum est aial: nō cognoscit eū nisi scōm quid ꝛ in potētia: ꝛ multo minus cognoscit euz si nō cogñscat nisi substātie nām i ipo. vñ sic cognoscē deū vel alias substātias separatas nō ē videre essentiā diuinā vel q̄ddītatē substātie sepate. sed ē cognoscē p effectū et q̄si in speculo.

¶ Et iō alius modus intelligēdi substantias separatas ponit ab Auicēna in sua Meta. s. q substātie sepate intelligīt a nobis p intētiones suaꝝ q̄ddītatū que sūt quedā coz similitudines nō abstracte ab eis: q ipsemet sunt imateriales sed impresse ab eis in aiabus nostris. Sed hic modus etiaz non vī nobis sufficere ad visionē diuinā quam querim°. pstat enī q oñe quod recipit in aliquo est in eo p modū recipientis: et iō similitudo diue essentie impssa ab ipso i intellectu nr̄o erit p modū nr̄i intellectus modus aūt intellectus nostri deficiens est a recepti one perfecta diuine similitudinis. Defectus autem pfecte similitudinis pōt tot modis accidere quot modis dissimilitudo inuenit: vno enī modo est deficiens similitudo q̄n participat forma scōm cādē rationē specie: sed nō scōm eundē pfectōis modū sicut est similitudo deficiens eius qui habz parum de albedine ad illū qui hz multuz: alio mō adhuc magis deficiēs q̄n nō pueniat ad candē rationē spēi sz tm̄ ad candē ratiōem generis: sicut ē silitudo inē illū qui hz colorē citrinū et illum qui hz colorem album: alio mō adhuc magis deficiens q̄n ad rationem eandē generis ptingit: sz solū scōm analogiam: sicut ē similitudo albedinis ad hominē i eo q vtrūq ē ens: et hoc mō ē deficiēs oīs silitudo q̄ est i creatura recepta respectu diuine eētie. Ad hoc aūt q visus cogñscat albedinē oz q recipiat in eo similitudo albedinis scōm rōem sue specie: q̄uis nō scōm eūdē modum eēndi: q hz alter' modū eē forma i sensu ꝛ i re extra aiam. si enī fuerit i oculo forma citrini nō diceret vidē albedinē: et similiter ad hoc q intellectus intelligat aliquaz quidditatē oz q in eo fiat similitudo eiusdē rōnis scōm speciē q̄uis forte nō sit idem modus essendi vtrobiq: non enī forma exīs in intellectu vel sensu ē pncipiū cognitōnis scōm modū eēndi quē hz vtrobiq: sz tm rōem in qua cōicat cū re exteriori. Et ita pz q p

nullã ſimilitudinẽ receptã in intellectu creato põt
de' intelligi q eẽntia eí' videat imediate. vñ etiã q'
dã ponẽtes diuinã eſſentiã ſolũ p hũc modũ vide
ri dixerũt q ipa eẽntia nõ videbit. ſz q'dã fulgor q̃
ſi rad.' ipſi'. vñ nec ille mod' ſufficit ad viſionẽ di'
uinã quã q̃rimus. ¶ Et iõ accipiẽd' ẽ ali' modus
quẽ etiã quidã phi poſuerũt. ſ. Alexãder ⁊ Auer
rois in. iij. de aia. cũ eni in qualibz cognitõne ſit ne
ceſſaria aliqua forma qua res cognoſcat aut vide'
atur: forma iſta q̃ intellect' pficit ad videndas ſub
ſtãtias ſepatas nõ eſt quidditas quã intellectus ab
ſtrahit a rebus cõpoſitis vt dicebat prima opinio
neq aliqua impſſio relicta a ſubſtãtia ſepata i in'
tellectu nr̃o vt dicebat ſecũda: ſed ẽ ipa ſubſtantia
ſepata que ꝓiungit intellectui nr̃o vt forma vt ipa
ſit quod intelligit et q̃ intelligit: et quicq̃d ſit de ali
is ſubſtãtijs ſepatis: tm̃ iſtũ moduz oportz nos acci
pere i viſiõe dei p eſſentiaz: q⁹ quacũq; alia forma
informaret intellect' noſter: nõ poſſet p eam duci' i
eſſentiã diuinã: qõ quidẽ non oz intelligi quaſi di
uina eẽntia ſit vera forma intellect' noſtri: vel q ex
ea et intellectu noſtro efficiat vnum ſimpliciter: ſi'
cut in naturalibus ex forma ⁊ materia naturali. ſz
q⁹ ꝓportio eẽntie diuine ad intellectũ noſtr̃ eſt ſic̃
ꝓportio forme ad materiaz: q̃cunq; eni aliq̃ duo
quor̃ vnũ eſt pfectius altero recipiunt in eodẽ re
ceptibili ꝓportio vnius duorum ad alterum. ſ. ma'
gis pfecti ad minus perfectuz eſt ſicut ꝓportio for
me ad materiã: ſicut lux ⁊ color recipiũt i diapha
no: quor̃ lux ſe hz ad colorẽ ſicut forma ad mate
riam: et ita cuz i aia recipiat vis intellectiua ⁊ ipſa
eſſentia diuina inhabitãs licz nõ p eundem modũ
eẽntia diuina ſe habebit ad intellectuz ſicut forma
ad materiã. Et q hoc ſufficiat ad hoc q intellect'
p eſſentiã diuinã poſſit vidẽ ipam eſſentiã diuinã
hoc modo põt oſtẽdi: ſicut enim ex forma naturali
qua aliquid hz eſſe et materia efficit vnuz ens ſim
pliciter: ita ex forma qua intellect' intelligit et ipſo
intellectu fit vnũ intelligendo: in reb' autẽ natura
libus res p ſe ſubſiſtens nõ põt eẽ forma alicui' ma
terie ſi illa res habeat materiã partem ſui: q⁹ non
poteſt eſſe vt materia ſit forma alicuius: ſed ſi illa
res p ſe ſubſiſtens ſit forma tm̃: nihil phibet eaz ef
fici formã alicuius materie et fieri quo ẽ ipſius cõ
poſiti ſicut pz de aia: in intellectu autẽ oportz acci
pere ipſum intellectũ in potentia quaſi materiam
et ſpeciẽ intelligibilẽ quaſi formam et intellectus i
actu intelligens erit quaſi compoſitum ex vtroq;
vñ ſi ſit aliqua res per ſe ſubſiſtẽs que nõ habeat
aliquid in ſe preter id quod eſt intelligibile in ipſa
talis res per ſe poterit eſſe forma qua intelligitur:
res autem quelibet eſt intelligibilis ſcõm id quod
hz de actu nõ ſcõm id quod hz de potẽtia: vt patz
in. ix. Meta. et huius ſignũ ẽ q oz formã intelligi
bilem abſtrahere a materia et oibus ꝓprietatibus
materie: ⁊ ideo cũ eſſentia diuina ſit act' pur' pote
rit eẽ forma q̃ intellectus intelligit: et hec erit viſio
beatificans: et ideo magiſter dicit in. j. diſ. ſcõi ſen.
q vnio aie ad corpus eſt quoddã exemplũ illi' bea
te vnionis qua ſpũs vniet deo. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q au
ctoritas illa põt tripliciter exponi: vt pz p Aug. in
li. de vidẽdo deũ: vno modo vt excludat viſio cor
poralis qua nemo vidit vel viſurus ẽ deũ i eſſentia
ſua vt dicit: alio mõ vt excludat viſio intellectualis
dei per eſſentiã ab his qui in iſta mortali carne vi
uunt: alio modo vt excludat viſio cõprehenſionis
ab intellectu creato: et ſic intelligit Chryſ. vñ ſ̃bdit
Noticiã huius dicit euangeliſta certiſſimã et ꝓpre
henſionẽ tantã q̃tam hz pat̃ de filio: et hic ẽ euan
geliſte intellect'. vnde ſubdit: Unigenit' qui eſt ⁊c̃. p
comprehenſiuam viſionem volens ꝓbare filiũ eſſe
deum. ¶ Ad. ij̃. dicendũ q ſicut deus excedit oia
exiſtẽtia que habent eſſe determinatũ per eſſentiã
ſuã infinitam: ita cognitõ ſua qua cognoſcit ẽ ſup
omnẽ cognitionẽ. vñ que eſt ꝓportio cognitõis no
ſtre ad entia creata ea eſt ꝓportio cognitionis diui
ne ad ſuam eſſentiam. Ad cognitionẽ autem duo
ꝓcurrunt: et cognoſcens: ⁊ quo cognoſcit. viſio au
tem illa q̃ deũ p eſſentiã videbim' eſt eadẽ cũ viſio
ne qua deus ſe videt ex parte eius quo vi: q⁹ ſicut
ipſe ſe videt per eſſentiam ſuam ita et nos videbi'
mus. ſed ex parte cognoſcẽtis inuenitur diuerſitaſ
que eſt inter intellectũ diuinũ et noſtrũ: in cogno'
ſcendo autẽ id quod cognoſcit ſequit formaz qua
cognoſcimus: quia p formã lapidis videmus lapi
dem. ſed efficacia in cognoſcendo ſequit virtutem
cognoſcentis: ſicut qui hz viſuz fortem acutus vi'
det: et iõ in illa viſiõe nos idem videbimus quod
deuſ videt. ſ. eſſentiã ſuã ſed nõ ita efficaciter. ¶ Ad
iij̃. dõ: q Dio. ibi loquit de cognitiõe qua deum in
via cognoſcimus p aliquã formã creatã qua intel
lectus noſter formatur ad eũ videndũ: ſed ſicut dicit
Aug. Deus oẽm formã intellect' noſtri ſ̃terfugit
q⁹ q̃cunq; formã intellect' noſter ꝓcipiat: illa foꝛa
non ptingit ad rationẽ diuine eẽntie: et iõ ipe non
poteſt eſſe puius intellectui nr̃o: ſed in hoc eũ pfe'
ctiſſime cognoſcimus in ſtatu vie q ſcimus eũ eſſe
ſup omne id quod intellectus noſter ꝓcipere põt: ⁊ ſic
ei quaſi ignoto ꝓiũgimur: ſed in patria idipm per
formã que eſt eſſentia ſua videbimus ꝓiungemur
ei quaſi noto. ¶ Ad. iij̃. dõ: q de' eſt lux: vt dicit.
Joh. j. Lumẽ autẽ eſt impſſio lucis in aliq̃ illũinato
et q⁹ eſſentia diuina eſt alteri' modi q̃ ois ſ̃ilitudo
ipius impreſſa in intellectu: iõ dicit q tenebre diui
ne operiunt oẽm lumini: q⁹ ſcz eẽntia diuina quaz
tenebras vocat ꝓpter claritatis exceſſuz manet nõ
demonſtrata p impſſionem intellectus noſtri: ⁊ p
hoc ſequit q abſcondat oẽm cognitioni: et ita qui'
cunq; videntiũ deuz aliquid mente ꝓcipit hic nõ ẽ
deus: ſed aliquid diuinor̃ effectuũ. ¶ Ad. v. dõ:
q claritaſ dei q̃ui excedat oẽm formã q̃ nũc intel
lectus formatur nõ tamẽ excedit ipam eſſentiam di'

nīnā que erit quasi forma intellectus nr̄i in patria et ió lz nūc sit ūuisibilis tñ tūc erit visibil. ¶ Ad.vj dicēdū q̄ q̄uis finiti ad infinitū nō possit eē ꝓportio: qz excessus infiniti supza finitū nō ē determiatus: pōt tñ eē inr̄ ea ꝓportionalitas q̄ est silitudo ꝓportionuz: sicut enī finitum equat alicui finito ita infinito infinitum. Ad hoc autē q̄ aliquid totaliť cognoscať qñq̄ oportet esse ꝓportiōem inr̄ cognoscens et cognitum: quia oportet virtutē cognoscentis adequari cognoscibilitati rei cognite: equalitaſ autē ꝓportio quedam est. sed quandoq̄ cognoscibilitas rei excedit virtutem cognoscentis: sicut cuz nos cognoscimus deum: aut econuerso: sicut cum ipe cognoscit creaturas: et tunc non oportet esse ꝓportionem inter cognoscentem et cognitum sed ꝓportionalitatem tm̄: vt scz sicut se habz cognoscēs ad cognoscēduz: ita se habeat cognoscibile ad hoc quod cognoscať: et talis ꝓportionalitas sufficit ad hoc q̄ infinitū cognoscať a finito: et ecōuerso. Uel dicendum q̄ ꝓportio fm primam nominis institutionem signat habitudinem q̄titatis ad q̄titatem scōm aliquem determiatum excessum vel adequationem. sed vlterius est translatum ad significadū omnē habitudinem cuiuscūq̄ ad aliud: z per hūc modū dicimus q̄ materia debz eē ꝓportionata ad formam: et hoc modo nihil ꝓhibet intellectuz nostrū q̄uis sit finitus dici ꝓportionatum ad videndū essentiā infinitā: nō tñ ad ꝓhendenduz eā: et hoc ꝓpter suam imensitatem. ¶ Ad.vij. dicēdum q̄ duplex est similitudo z distantia: vna fm conuenientiā in natura: z sic magis distat deus ab intellectu creato q̄ intelligibile creatū a sensu: alia fm ꝓportionalitatē: et sic est ecōuerso: qz sensus nō est ꝓportionatus ad cognoscendū aliq̄d imateriale. sed intellectus est ꝓportionatus ad cognoscēduz q̄dcūq̄ imateriale: et hec silitudo requirit ad cognitiōem nō autē prima: qz ꝓstat q̄ intellect' intelligens lapidem nō est similis ei i naturali esse: sicut etiā visus apꝓhendit mel rubeū et fel rubeū: q̄uis nō apprehendat mel dulce: fellis enī rubedo magis cōuenit cū felle inq̄tum est visibile q̄ dulcedo mellis cum felle. ¶ Ad.viij. dicēdū q̄ i visione q̄ de' ꝑ essentiā videbiť ipa diuina essentia erit q̄si forma intellect' q̄ intelligit: nec oz q̄ efficiāt vnū scōm eē simpliciť sed solū q̄ fiat vnū q̄tū ptinet ad actuz intelligēdi vt supza dictuz est. ¶ Ad.ix. dō: q̄ dictū Auicēne q̄tum ad hoc nō sustinemus: quia ei etiaz ab alīs ꝓbis in hoc ꝓtradiciť. nisi forte velim' dicē q̄ Auicenna intelligit de cognitiōe substantiaꝝ separataꝝ scōm q̄ cognoscent ꝑ habitus sciaꝝ speculatiuaꝝ et similitudinū aliaꝝ rerꝫ. vnde hoc introducit ad oñendū q̄ scia nō est i nobis substantia sed accñs et tñ diuina essentia q̄uis plus distet scōm ꝓprietatem nature sue ab intellectu nr̄o q̄ substātia angeli tñ plus hz de rōne intelligibilitatis: qz ē actus purus cui nō admiscet aliquid de potentia: quod nō contingit in alīs substantīs separatis. Nec illa cognitio qua deū ꝑ essentiā videbimus ex pte eius q̄ videbiť erit in genere accidentis sed solū q̄tum ad actū ipsius intelligentis qui nō erit ipsa substantia intelligentis vl̄ intellecti. ¶ Ad.x. dō: q̄ substātia separata a materia intelligit se et itelligit alia: z vtro q̄z modo pōt verificari auctas inducta: cū enī ipsa eēntia substātie separate sit ꝑ seipam intelligibilis in actu eo q̄ est a materia separata: ꝓstat q̄ qñ substantia separata intelligit se: q̄ oīno idem est intelligens z intellectum: non enī intelligit se per aliquā intentionem abstractā a se sicut nos intelligim' res materiales: et hic vī esse intellectus ꝓbi in. iij. de aia. vt pz ꝑ Cōmenta. ibidē: fm autē q̄ intelligit res alias intellectū in actu fit vnū cum intellectu in actu q̄tum forma intellecti fit forma intellectus inq̄tum est intellectus in actu: nō q̄ sit ipsamet essentia intellectus: vt Auicēna ꝓbat in. vj. de naturalib': qz essentia intellectus manet vna sub duabus formis fm q̄ itelligit res duas successiue ad moduz q̄ materia ꝓma manet vna sub diuersis formis. vñ etiaz Cōmen. in. iij. de ania. compat intellectū possibilē q̄tū ad hoc materie ꝓme: et sic nullo mō seq̄t q̄ intellectus noster vidēs deū fiat ipsa eēntia diuina. sed q̄ ipsa eēntia diuina ꝓpať ad ipm̄ q̄si pfectio et forma. ¶ Ad.xj. dō: q̄ auctes ille z oēs similes sunt intelligende de cognitiōe qua cognoscimus deuz in via rōne prius posita. ¶ Ad.xij. dō: q̄ infinitū prius tiue dictū ē ignotū inq̄tū huiusmōi: qz dī ꝑ remotionem ꝓplementi a quo est cognitio rei. vñ infinitum reducit ad materiā subiectā ꝓuationi: vt pz i iij. phi. sed infinitū negatiue acceptū dī ꝑ remotionem materie terminātis: qz forma etiā q̄dāmodo terminať per materiā. vñ infinitū hoc modo de se maxie est cognoscibile: et hoc mō infinitus est de' ¶ Ad.xiij. dō: q̄ Aug. loquit de visiōe corꝑali q̄ nunq̄ videbiť: q̄ pz ex hoc q̄ ꝓmittit: sic enim videt visibilia ista q̄ noiant: Deū nemo vidit unq̄ nec videre pōt: et est natura iuisibilis sic et incorruptibilis. sicut aūt fm suā naturā ē maxie ens ita et scōm se ē maxie intelligibilis. sz q̄ a nobis qñq̄ nō intelligat est ex defectu nostro. vñ q̄ videat postq̄ visus nō fuit a nobis: nō ē ex mutatiōe sua sed nr̄a ¶ Ad.xiij. dō: q̄ deus in patria videbiť a sanctis sicuti ē si hoc referat ad moduz ipsius visi: videbiť enī a sanctis de' hīe illū moduz quē hz. sz si referat modus ad ipm̄ cognoscētē nō videbiť sicuti ē: qz ñ erit tāta efficacia intellect' creati ad videndū q̄ta ē efficacia diuine eēntie ad hoc q̄ intelligat. ¶ Ad xv. dō: q̄ mediū in visione corꝑali et intellectuali inuenit triplex. Primū est mediū sub quo videt z hoc est qđ perficit visum ad videndū in generali non determinans visum ad aliquod speciale obiectum sicut se habz lumen corꝑale ad visum corꝑalem et lumen intellectus agentis ad intellectū possibilem. Secundum est medium quo videtur

et hoc est forma visibilis qua determinat vterq; visus ad spēale obiectū: sicut p formā lapidis ad cognoscēdū lapidē. Tertiū ē mediū in quo vī: et hoc ē id p cui' inspectionē ducit visus in aliā rem: sicut inspiciēdo speculū ducit ī ea q̄ in speculo repñtant et videndo imaginē ducit in imaginatū: ⁊ sic etiā intellectus per cognitionē effectus ducit in causā vel ecōuerso. Jn visione igit patrie nō erit tertiū medium: vt scz deus p species alioz cognoscat sic nunc cognoscit: rōne cuius dicimur nūc videre ī speculo nec erit ibi fm mediū: qz ipa essentia diuina erit q̄ intellectus noster videbit deū: vt ex dictis patz. sed erit ibi tm̄ primū mediū quod eleuabit intellectū nostrum ad hoc q̄ possit coniungi essentie increate mō p̄dicto. sed ab hoc medio non dī cognitio mediata: qz nō cadit inter cognoscentē et rē cognitā. sed ē illud quod dat cognoscēti vim cognoscendi. ¶ Ad. xvj. dicendū q̄ creature corpales nō dicunt imediate videri: nisi qñ id quod in eis est p̄cipibile visui ei p̄iungit: nō sunt autē p̄cipibiles per essentiā suā rōne materialitatis: et iō tūc imediate vident qñ eoz̄ similitudo intellectui coniūgit. sed deus p essentiā p̄iungibilis ē intellectui. vñ nō imediate videret nisi essentia sua p̄iungeret intellectui ⁊ hec visio imediata dī visio faciei. Et p̄terea similitudo rei corpalis recipit in visu scōm eandē rōnem q̄ est in re: lz nō scōm eundē modū eēndi: et iō silitudo illa ducit ī illā rē directe: non aūt pōt hoc mō ducere aliq̄ silitudo intellectū nostr̄ in deum: vt ex dictis pz: et ꝓpter hoc nō est sile.

Ad secūduz sic pro

cedit: vī q̄ sancti post resurrectionē deuz corpalibus oculis videbūt. Oculus eniz glorificatus maioris erit vtutis q̄ aliquis oculꝰ nō glorificatus. sed beatus Job oculo suo deū vidit: Job. xxxix. Auditu auris audiui te: nūc autē oculus meus videt te. g̃ mlto fortꝰ oculus glorificatus deū p essentiā videbit. ¶ Jb. Job. xix. Jn carne mea videbo deū saluatorē meuz. g̃ vī q̄ corpalibus oculis deꝰ in p̄ria videbit. ¶ Jb. Aug. xxij. de ciui. dei: loquēs de visu ocloz̄ glorificatoz̄ sic dic: Uis p̄polentioz oculoz̄ erit illoz̄: nō vt acrius videant q̄ quidā phibent videre serpētes vel aquile q̄talibet eni acrimonia eadē animalia vigeant: nihil aliud pñt videre q̄ corpa. sed vt videāt incorpalia quecūq; autē potentia cognoscitiua ē incorpaliuz pōt eleuari ad videndū deū. g̃ oculi glīosi deuz videbit. ¶ Jb. q̄ ē differētia corpaliū ad incorpabilia: eadē ē ecōuerso. sz oculꝰ incorpoꝛeꝰ pōt corpaliꝛ videre. g̃ oculꝰ corpoꝛeꝰ pōt videre incorpalia: et sic idē qd̄ p̄us. ¶ Jb. Greg. in. v. moral. sup illud Job iij. Stetit q̄dā cuꝰ nō agnoscebā vultū ꝛc. sic dicit Homo q̄ si p̄ceptū seruare voluisset carne spūalis futurꝰ fuerat: factus ē peccādo ⁊ mente carnalis. sz ex hoc q̄ est mente factus carnalis vt ibidem dī solum ea cogitat que ad animū per corpoꝛ imagines trahit. g̃ etiā qñ carne spūalis erit qd̄ post resurrectionē sanctis p̄mittit etiā carne spiritualia videre poīt: et sic idem quod p̄us. ¶ Jb. homo solo deo potest beatificari: beatificabit autē nō solum q̄tū ad animā sed etiā q̄tum ad corpus. g̃ non solū intellectu sed etiā carne deū videre poterit. ¶ Jb. Sic deus est p̄ns p essentiā suaz in intellectu: ita etiam erit p̄ns in sensu: qz erit oia ī omnib': vt dī. j. Cor. xv. sed videbit ab intellectu ex hoc q̄ sua essentia ei p̄iunget: vt supra dictū est. g̃ poterit etiam a sensu videri. ¶ Sed ꝓtra est quod Ambro. dicit sup Lucam: Nec corpalibus oculis deus querit nec circunscribit visu: nec tactu tenet. g̃ nullo modo corpoꝛali sensus deus videbit. ¶ Jb. Hiero. dicit: Nō soluz deitatē patris sed nec filij nec spūssancti oculi carnis p̄nt aspicere sed oculi mētis de quibus dī Beati mūdo corde ꝛc. ¶ Jb. idē Hiero. dicit: Res incorpales corpalibus oculis nō vident. sed deꝰ est maxime incorpoꝛalis. g̃ ꝛc. ¶ Jb. Aug. in li. de videndo deum: Deum nemo vidit vnq̄ vel ī hac vita sicuti ipse ē: vel in angeloꝛum vita sicut visibilia ista que corpoꝛali visione cernunt. vita autem angeloz̄ dī vita beata in qua resurgentes viuent. ergo ꝛc. ¶ Jb. scōz hoc homo dī factus ad imaginē dei q̄ deum conspicere potest: vt Aug. dicit. sz homo est ad imaginē nō scōm carnem sed scōm mentem. g̃ mente et nō carne deum videbit.

¶ Respondeo dicēduz q̄ sensu corpoꝛali aliquid sentit dupliciter: vno modo per se: alio mō per accidens. Per se quidem sentit illud quod per se passionē sensui corpoꝛali inferre potest. Per se autē pōt aliq̄d passiōem inferre aut sensui inq̄tū est sensus: aut huic sensui inq̄tum est hic sensus. Qd̄ aūt hoc secūdo modo inferat per se passionem sensui dī sensibile p̄prium: sicut color respectu visus ⁊ sonus respectu auditus: qz aūt sensus inq̄tū est sensus vtit organo corpoꝛali: nō potest in eo aliquid recipi nisi corpaliter: cū oīe quod recipit in aliq̄ sit in eo p modū recipiētis. et ideo oīa sensibilia inferunt passiōez sensui inq̄tum est sensus scōm q̄ habent magnitudinem: et ideo magnitudo et oīa p̄sequētia vt motus et quies et numerus et huiusmōi dicūt sensibilia cōia p se tm̄: Per accns autē sentit illud qd̄ non infert passionē sensui: neq; inquantū ē sensus: neq; inquantū est hic sensus. sed p̄iungit his que per se sensui inferunt passionē: sicut Sortes et filꝰ Darij et amicus: et alia huiusmōi: que p se cognoscunt ī vniuersali intellectu: in ptic̄lari aūt vtute cogitiua in hoic: estimatiua autē in alijs aialibus: huius modi aūt tunc sensus exterioꝛ dī sentire q̄uis per accns: qñ ex eo quod p se sentit vis apphēsiua cuius est illud cognitū p se cognoscere statim sine ombitatione et discursu apprehendit: sicut videm' aliquē viuere ex hoc q̄ loquit: qñ aūt aliter se hz nō dī illud sensus videre etiā per accidens. Dico ergo

q̄ deus nullo mō pōt videri visu corporali aut ali q̄ alio sensu sentiri sic̄ p se visibile: nec hic nec i patria: qz si a sensu remoueat id qō ꝓuenit sensui in q̄tū ē sensus nō erit sensus: z silr si a visu remouea tur id qō ē visus inq̄tū est visus nō erit visus: cū g̃ sensus inq̄tū est sensus pticipat magnitudinē: et vi sus inq̄tum est talis sensus pticipat colorē: impos sibile est q̄ visus pcipiat aliq̄d quod nō ē color nec magnitudo: nisi sensus diceret equiuoce: cum g̃ vi sus et sensus sit futurus idē specie in corpe glorioſi non poterit esse q̄ diuinā essentiā videat sicut visi bile p se: videbit autē eam sicut visibile p accñs: dū ex vna parte visus corpalis tantā gloriā dei inspi ciet i corpibus et pcipue glorioſis: et maxime i cor pore xp̄i: et ex parte alia intellectus tam clare vide bit deū q̄ in rebus corpaliter visis deus percipiet: sicut in locutione pcipit vita: q̄uis enī tunc intelle ctus noster nō videat deuz ex creaturis: tñ videbit eū in creaturis corpaliter visis: z hunc modū quo deus corpaliter possit videri ponit Aug. in fine de ciui dei: vt pz verba eius intuenti: dicit enī sic: Val de credibile ē sic nos visuros mūdana tunc corpa celi noui vel terre noue: vt deū vbiq̄z pñtem z vni uersa corpa gubernantē clarissima pspicuitate vi deamus: nūc sicut nunc inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt intellecte ꝓspiciunt: sed sicut homies mox vt aspicimus nō credim' viuere ſz videm'. ¶ Ad. j. g̃ dicēdū q̄ verbū illud Job intelligit de oculo spūa li: de q̄ dicit aplꝰ Eph̄. j. Illūinatos hz̄e oculos cor dis nostri. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ illa auctas nō intel ligit q̄ p oculos carnis deū simus visuri: ſz qz i car ne exñtes deū videbim'. ¶ Ad. iij. dō: q̄ Aug'. lo quit inquirēdo in verbis illis et sub ꝓditiōe: qō pz ex hoc quod p̄mittit: longe itaq̄z alterius potentie erūt si p eos videbit incorpea illa natura: z postea subdit: Uis itaq̄z ꝛc̄. et postmodū determiat vt dic tum est ¶ Ad. iij. dicendū q̄ omnis cognitio fit p aliquā abstractionē a materia: z ideo quāto for ma corpalis magis abstrahit a materia: magis ē cognitionis p̄ncipiū: et inde est q̄ forma in mate ria existens nullo modo est cognitionis p̄ncipiuz in sensu autē aliquo modo ꝑut a materia separat et in intellectu nostro adhuc melius: et ideo oculꝰ spiritualis a quo remouet impedimentū cognitio nis pōt videre rem corpalē: non autē sequitur q̄ oculus corpalis in quo deficit vis cognoscitiua fm q̄ pticipat de materia possit cognoscere perfec te cognoscibilia que sunt incorpea. ¶ Ad. v. dō: q̄ q̄uis mens facta carnalis nō possit cogitare nisi accepta a sensib': tñ cogitat ea imaterialit: z silr oz q̄ visus illud qō apphēdit sp apphendat corpalit vñ non pōt cognoscere illa que corpaliter apphen di non pñt. ¶ Ad. vj. dicendū q̄ beatitudo est pfec tio homis inq̄tum ē homo: et qz homo nō hz q̄ sit homo ex corpore. sed magis ex aīa: corpus autē est de essentia homis inq̄tum est perfectū ꝑ ani mam: ideo beatitudo hominis non consistit p̄n cipaliter nisi in actu anime: et ex ea deriuat ad cor pus per quandā redundantiā: sicut pz ex his q̄ dic ta sunt. xliij. di. quedā tñ beatitudo corporis nr̄i erit inq̄tum deuz videbit in sensibilibus creaturis et p̄ccipue in corpore xp̄i. ¶ Ad. vij. dicendū q̄ i tellectus est pceptiuus spūalium: nō autē visus in corpaliū: et ſō intellectus poterit cognoscere diuinaz essentiā sibi ꝓiunctā: nō autē visus incorporalia.

Ad tertium sic proce

dit: vī q̄ sancti i patria videdo deū eum ꝓphendāt. j. Cor. x. Sic currite vt cōpre hendatis: cursus aūt ē ad p̄miū. g̃ ꝓphensio dei est p̄miū vtutis qō sanctis reddet. ¶ Ꝺ. Aug. dicit in li. de videdo deuz: Totū ꝓprehendit videdo quod ita vī vt nihil ipsius lateat videntē. sed si deus vī ab aliquo nihil ipsius latet videntē: qz cuz sit simplex nō pōt esse q̄ aliquid eius videat et aliquid lateat. g̃ deus a quolibet ipm videntе ꝓprehendit. ¶ Ꝺ. omne quod totū totaliter vī ꝓprehendit. sed deus a videntibus essentiā suā totus vī z totaliter: quia totus deus nō est nisi eius essentia: quilibet etiam eius modus est eius essentia: nec pōt cētia eius vi deri nisi ipse totus et totaliter videat. g̃ ab omnib' essentiā suā videntib' ꝓprehendit. ¶ Ꝺ. sicut dī in iij. de aīa: Intellectus eodē mō intelligit se z alia sed sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. Omne qō se in telligit cōpsehendit se. g̃ omne quod intelligit aliud ꝓprehendit ipm. sed quilibet videns essentiā diuinā intelligit ipsam. g̃ ꝓprehendit eam. ¶ Ꝺ. omne il lud de quo cognoscit quid est cōprehendit: qz hoc cognoscit quasi p suā diffinitionē: ꝓprehēdit aūt cui' fi nes circūspici possunt: vt dicit Aug. in li. de viden. deū. ſz omne illud cui' essentia vī cognoscit ō eo qd est. g̃ quilibet essentiā dei videns ꝓprehendit ipsuz ¶ Ꝺ. q̄titas actionis est scom q̄titatē forme q̄ est actionis p̄ncipium. scom enī q̄titatem caloris est q̄tas calefactionis. sed forma que est cognitionis p̄ncipium est id quo cognoscēs cognoscit. g̃ scom modum eius quo cognoscit est modus cognitōnis sed illud quo cognoscit deus nō est aliud q̄ ei' cētia: vt dictū est supra: hec autē infinita est. g̃ z visio infinita. g̃ ea pōt diuina essentia cōprehendi q̄uis sit infinita. ¶ Ꝺ. si essentia diuina nō pōt ꝓprehē di: hoc nō est nisi ꝓpter excessum claritatis ipsi'. ſz excessus cognoscibilis impedit cognitionē inq̄tum corrūpit potētiam cognoscitiuaz: quod accidit tm̄ in sensu: non aūt in intellectu: vt patz ex hoc qō dī in. iij. de anima: q̄ qui intelligit maxima nō min' pōt intelligere minima sed magis: cuius ꝓtrarium in sensu accidit. cū g̃ diuina essentia nō videat nisi p intellectū vt dictū est. vī q̄ excessus diuine clari tatis cōprehensionē diuine essentie non impediat. ¶ Ꝺ. essentia diuina ꝓprehensibilis ē ab aliquo i tellectu: qz ipse deus seipm ꝓprehēdit. si g̃ ab intel

lectu humano nō possit ꝓprehendi hoc erit ꝓpter defectū intellectus. sed lumē glorie aufert oēm defectum intellectus cū etiā per gloriam auferat ois corporis defectus. ꝯ illi qui in lumīe glorie videbūt deū ꝓprehendent ipm. ¶ Sed ꝫ est quod Aug⁹. dicit i li. de videndo deū: Dei plenitudinē nō solū oculis corporis sed nec ipa mēte quisq; aliqñ comꝓhendit. ¶ ℟. sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. Qđ ꝓhendit se finituz ē sibi. ꝯ qđ ꝓhēdit aliud illud finitū est ei. sed deus nō potest esse finitus alicui intellectui creato. ꝯ nullus intellectus creat⁹ pōt deuz ꝓprehendere. ¶ ℟. Dama. dicit in. j. li. Qñ incōprehensibilis ē dei substātia his qui diuine credūt scripture nō dubiū est. ¶ ℟. omne quod ꝓprehendit aliqđ vel est maius vel equale illi. sed intellect⁹ creatus nō pōt eē maior deo nec equalis. ꝯ nō pōt ipm ꝓprehendere. ¶ Ideo dicendū q; ꝓprehendere dī quasi simul prendere: idest capere: et iō illud ꝓprie ꝓprehendit qđ simul capit: idest cum omnibus que eius sunt. vñ oportz q; omne ꝓprehēsum includat in ꝓprehendente: includit autē ꝓprie contentum in ꝓtinente: et ideo oportz ꝓprehensum cōtineri in ꝓprehendente: sicut autē dī corporaliter aliquid in altero ꝓtineri: qz nō excedit cōtinens ex vlla parte scōm q̄titatē dimensiuā: vt vinū in doleo ita dī cōtineri aliquid ab aliquo spūaliter: qđ substat virtuti eius: et in nullo excedit ipm. Et iō tūc dī aliquid p cognitionē comꝓhendi qñ cognitum stat sub actu vrutis cognoscitiue et nō excedit ipsā excessus aūt omnis est scōm aliquā q̄titatem. ꝑm hanc autē q̄titatem dī cognoscibile excedere potē tiam cognoscitiuā scōm quam cognoscibile est ab ipa: sensibile autē cognoscit z scōm q̄titatē dimēsiuam ꝓpter hoc q; sensus in cognoscēdo vtit orgāno corporali rōne cuius cognoscit sensibilia oīa que reducunt ad q̄titatem dimensiuā et scōm q̄titatem virtualē: vt pz in sensibilib⁹ ꝓpriis que qualitates sunt: et ideo etiā comꝓhensio sensus impedit: et ꝓpter excessum q̄titatis dimensiue: sic impedit ne comꝓhendat totā terrā: z ꝓpter excessū q̄titatis virtualis: sicut impedit ne comꝓhendat claritatem solis: qz nō est tanta virtus oculi ad cognoscendū q̄ta est claritas solis qua ē cognoscibilis. intelligibile autē nō cognoscit ab intellectu sub ratōne q̄titatis dimensiue nisi per accidēs: inq̄tum scz accipit a sensu: ex quo sequit q; intelligat cū continuo et tpe: et scōm hoc intellect⁹ impedit a cōprehensiōe intelligibilis ꝓpter excessum q̄titatis: sicut impedimur a comꝓhensiōe linee vl numeri infiniti. sed per se loquēdo itelligibile compat ad intellectū scōm rationē q̄titatis virtualis: eo q; ꝓprium obiectum intellectus ē quid: et iō i his que sunt separata a sensu nō impedit comꝓhensio intellect⁹ nisi per excessum q̄titatis virtualis: et hoc ē qñ intelligibile plus est cognoscibile q; intellectus cognoscē possit vl cognoscat: sicut ille qui scit hanc conclusionem triangulus habz tres: p ꝓbabilem ratōem qz scz ita cōiter dī nō comprehendit ipam: non qz partē eius videat z partē non videat. sed qz mod⁹ quo cognoscit deficit a modo quo est cognoscibil⁹ per demonstrationē: essentia autē diuina ē cognoscibilis per veritatē suā: intellectus autē est cognoscitiuus per lumē intellectuale quod est in ipso: veritas aūt diuine essentie excedit lumē quodcunq; intellectus creati: z iō impossibile est q; videat deū ita perfecte sicut est visibilis et ex hoc sequit q; nullus intellectus creatus deū ꝓprehendē possit. ¶ Ad ꝑmū ꝯ dicendū q; aplūs loquit de ꝓprehensiōe glie qua scz fiat vt aia capiat in se omne illud quod ad perfectionē glorie pertinet: et scōm hoc dī gloriaz cōprehendere q̄uis nū q̄ diuinā essentiā intellectu ꝓprehendant. vl ꝓprehensio ibi dī ipa puentio ad habenduz deū scōm q; spei dī ꝓprehensio succedē ¶ Ad. ij. dicendū q; Aug. duo ponit in diffinitione ꝓprehensionis: quoz vno excludit excessus cognoscibilis supra virtutē cognoscentis que est scōz q̄titatem dimensiuā: et q̄tuz ad hoc dicit q; ita vt nihil eius lateat videntē: alio autem excludit excessus scōm q̄titatem virtutis: et q̄tū ad hoc dic aut cuius fines circūspici possunt: tunc enī fines rei circunspiciunt: quādo videns peruenit ad finem visionis perfecte videndo. ¶ Ad. iij. dicendū q; totam essentiā diuinā sancti videbunt in patria sed nō totaliter: nō ita q; aliquis modus sit in deo quē non videant: vel aliquis modus sit intellectus ipsorū q̄ non conuertat ad deū. sed quia modus quo ꝓpertunt ad deum cognoscendū non est equalis modo quo deus est cognoscibilis: et hec inequalitas ostēdit cum dī: q; diuina essentia non totaliter videbit hoc enī aduerbiū totaliter: neq; dic modū videndi absolute neq; modū absolute rei vise: sed moduz videndi p ꝓpationē ad rem visā: hoc enī aduerbiū determinat ipam visionē scōm quam compat videns ad visū. ¶ Ad. iij. dicendū q; qñ aliqđ intelligit se: idē est modus cognoscēdi et cogniti: et iō si intelligit se ꝓprehendit se: nō ē autē idem mod⁹ cognoscentis et cogniti qñ intellectus intelligit aliud: et iō nō est simile. ¶ Ad. v. dicēdū q; eodē modo aliquis cognoscit quid est res q̄ cognoscit essentiam rei cum ipa essentia sit quiditas rei: et iō ille solus comꝓhendit quid est res qui comprehendit essentiam. vnde sicut sancti videbunt essentiam diuinā. sed non comprehendent ipam: ita videbunt quid est deus sed non comprehendēt: et statim nō videbit deus ab eis sicut videt reꝫ per suam diffinitionem cuius essentia comprehendit. ¶ Ad. vj. dicendū q; actio nō attribuit forme tm̄ que est principiū actiōis sed composito: sicut calefactio calido nō calori tm̄: et ideo actionē oportz mensurare nō solū scōm formā que est principiū actiōis sz etiam scōm subiectū forme. sed forma que nō est ꝓ se subsistens nō habz aliū modū a modo subiecti: qz nō

habet esse nisi in ꝯtum est actus talis subiecti: et iō mēsura forme est mēsura ꝓpositi. sed forma que ē p se subsistēs hz aliquē modū in ꝯtū est res quedā subsistēs et quendā modū scōm q ē actus talis subiecti: et hic modus accipit scōm mensurā q̄ pfectibile ptingit vt pficiat tali forma et ex hoc mō mēsurat actio. Essentia autē dīna est p se subsistēs: et iō visio que p eā fit in intellectu creato: nō mensurat scōm modū infinitū q̄ est ipsius essentie fm se: sed scōm moduz quo intellect⁹ ptingit ad hoc q̄ p ipsā pficiat: ad hoc autē ptingit in ꝯtū ei cōiungit p lumen glorie quod ē finitū: et iō finita est ex pte videntis. ¶ Ad. vij. dicendū q̄ claritas dei dī veritas sue eēntie per quā cognoscibilis ē sicut sol per suam claritatē: et q̄uis nō impediat ꝓprehensionē per corruptionē intellectus impedit tn ex ipo excessu: quia nō potest contingere q̄ intellectus creatus ptingat ad cognoscendū ita perfecte diuinā eēntiā sicut cogscibilis ē. ¶ Ad. viij. dicendū q̄ glia pficit naturā et non destruit: et iō imperfectionē que e᷑t de rōne nature lumē glorie non tollit: sicut hoc quod ē ex nihilo esse: ex hoc autē ipso intellectus creatus deficit a possibilitate cōprehensionis: et iō nec per lumē glorie ad ꝓprehensionē puenire pōt.

AD quartuz sic ꝓcedit: vī q̄ eoꝝ qui vident deū p essentiā vn⁹ alio nō videt pfect⁹: qz vt dic̄ Aug⁹. i li. lxxxiij. q. Eandē rē nō pōt vnus alio magis intelligere. sed dīna eēntia nō videbit nisi p intellectū g̃ vn⁹ alio nō videbit plen⁹. ¶ P. tanto aliq̄d pfectius vī q̄to exp̄ssior similitudo rei in se fit in videte. sed nō erit exp̄ssior similitudo q̄ deus videat in vno q̄ in alio coꝝ qui deū p essentiā vident: qz eadē eēntia est in oīb⁹. g̃ vnus alio nō melius videbit ¶ P. ille melius videt a q̄ magis remouent impedimēta visiōis. sed i nullo remanebit aliq̄d visionis impedimētū. g̃ oēs equaliter videbūt. ¶ P. oēs sancti videbūt deū: sic ē. j. Joh. iij. sz nō pōt melius videri q̄ sit. g̃ vn⁹ alio nō melius videbit. ¶ P. optim⁹ modus cognoscēdi deū ē quo vī p essentiā. sz optimo nō pōt esse melius. g̃ videntiū deū p essentiam vn⁹ alio melius nō videt. ¶ Sz ꝑ homies assumūtur ad sortes angelorꝝ. sed supiores angeli deū clarius vidēt q̄ inferiores: vt pz p Dio. in ce. hierar. g̃ et hominū in gloria quidā alīs clarius videbunt. ¶ P. in visione dei ꝓsistit essentialiter hois beatitudo. sed quidā alīs beatiores erūt vt supra dictum est. g̃ quidā alīs clarius videbūt. ¶ P. in luīne glorie deus a sanctis videbit: sicut dī in psal. In luīne tuo videbimus lumē. sed quidā alīs maiori luīne replebunt: sicut enī stella differt a stella i claritate: sic erit resurrectō mortuoꝝ: vt dī. j. Cor. xv. Claritas autē corporis claritatē indicabit mētis. ergo quidam clarius videbunt deū. ¶ Rīdeo dicendū q̄ cū ꝓncipiū actōis sit forma qualagit: oportet ex parte ciꝰ sumi actionis mensurā: aliter autē formis subsistentib⁹ q̄ in alīs formis vt ꝓius dictū est: in alīs enī formis est q̄titas fortitudinis in acione fm q̄titatem eius quod receptū est de forma i subiecto: vt de calore in calido: in formis autē subsistētibus scōm q̄ subiectū subdit forme magis vel min⁹. potentia autē cognoscitiua subdit forme qua cognoscit scōm hoc q̄ habz virtutē cognoscēdi: illud. n. quod facit visum potentē ad videndū est quod facit eum receptiuū similitudinis coloris: sicut aūt i tellectus possibilis per lumē naturale intellect⁹ agētis fit cognoscitiuus naturaliū cognōscibiliū: ita p lumē glorie supadditū fit visiuus dīne essentie. vñ scōm q̄titatem recepti lumis accipit modus q̄ substat intellectui noster eēntie dīne vt forme intelligibili: et per cōsequēs modus perfectōis in operatōe cuius talis forma est ꝓncipiū sc̄z in visione dei per essentiā: et ideo cū quidā sancti alīs maiori lumie glorie repleāt: quidā alīs clarius videbūt. ¶ Ad primū g̃ dicendū q̄ vnus alio non pōt aliquid idē magis intelligere: li li magis importat moduz qui est ex parte intellecti: nō enī potest esse vt aliquis intelligat rem nisi intelligēdo rem habere illum modū quem habz: si enī alium modum rei attribuat errat et nō intelligit. z sic intelligit Aug. sz si li magis dicat modū qui est ex parte intelligētis sic vn⁹ alio melius pōt intelligere in ꝯtuz est limpidior eī⁹ cognitio de vno et eodē cognoscibili. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ q̄uis in intellectu vnius sancti nō sit exp̄ssior similitudo dei qua ip̄m cognoscit q̄ i alio: qz quilibz per essentiā suā deum videt: tamen intellectus vnius perfectius substat forme qua intelligit q̄ intellectus alterius: et ita vn⁹ alio perfect⁹ intelligit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ intensio scōm quaz aliq̄d dī magis et min⁹ nō solū causat p recessum a ꝓtrario sed etiā p accessū ad terminū: sicut pz in intensiōe lucis coꝝpalis: z sic etiā lumē ipūale intēdit in vno beatoꝝ magis q̄ in illo per maiorē assimilatōz ad deū. q̄uis i nullo inueniat aliq̄d ꝓrium illi lumini. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ cū dī: Oēs sancti videbūt deū sicut est. li sicut importat modū qui est ex parte visi non qui sit ex parte videntis: quilibz enim videbit deum esse eo modo quo est: sed tamen modus videntis non erit equalis modo rei vise sed in infinitum distans: z ita modus vnius videntis potest cē minus distans q̄ modus alterius. ¶ Ad. v. dicendum q̄ videre deum per essentiā est perfectissim⁹ modus cognoscendi deum scōm genus. sed tamen i hoc genere potest maius et minus inueniri: sicut ignis est subtilissimus coꝝpoꝝ specie: z tamē vnus ignis alio subtilior inuenit.

AD quintuz sic ꝓcedit: vī q̄ sci vidētes deū p eēntiā oia videant q̄ de⁹ i seipo videt: qz vt dic̄ Jsiō. i li. ꝑ summo bono: Angeli in verbo dei oīa sciūt

añq̄ fiant. ſed ſancti angeliſ equaleſ erunt: vt patz Matth. xxij. ergo et ſancti videndo deum omnia videbunt. ¶ D. Greg. in. iij. dial. dicit: Quia illic omnes cōi claritate deū ꝓſpiciunt: quid ē quod ibi neſciāt vbi ſciētē oīa ſciūt. loqt̄ āt ō beatis q̄ videt deū p eēntiam. ĝ q̄ vidz deū p eēntiam oīa cogſcit. ¶ D. Sic dī i. iij. de aīa: Intellect' cū itelligit maxīa: magl intelligē p̄t ⁊ miníma. ſz maximū intelligibile ē deus. ĝ maxime auget virtutē intellect' in intelligēdo. ĝ intellect' eū videns oīa intelligit. ¶ D. Intellectus nō impedit ab intelligēdo aliquid niſi in q̄tum illud ſupat ipm. ſed intellectuz deū videntē nulla creatura ſuperat: q⁊ vt dicit Greg. in. ij. dial. Aīe videnti creatorē angusta fit oīs creatura. ĝ videntes deū p eſſentiā oīa cognoſcēt. ¶ D. oīs potētia paſſiua que ē non reducta ad actū eſt impfecta ſed in poſſibili intellectu aīe humane ē potētia q̄ſi paſſiua ad cognoſcendū oīa: q⁊ intellect' poſſibiliſ ē quo eſt oīa fieri: vt dī in. iij. de aīa. ſi ĝ in illa beatitudine nō intelligeret oīa remaneret impfectus: quod ē abſurdū. ¶ D. quicunq; videt ſpeculū: videt ea que in ſpeculo reſultāt. ſed in vbo dei oīa ſicut in ſpeculo reſultāt: q⁊ ipm eſt rō et ſilitudo omniū. ĝ ſancti qui vidēt vbum p eſſentiā vident oīa creata. ¶ D. vt dī puer. xij. Deſideriū ſuum iuſtis dabit. ſed ſancti deſiderāt oīa ſcire: q⁊ oēs homies natura ſcire deſiderāt: nec natura p gl'iam aufert. ĝ dabit eis a deo q̄ oīa cognoſcāt. ¶ D. ignorātia ē quedā penalitas pñtis vite: ſz oīs penalitas a ſcīs p gloriā aufert. ĝ et oīs ignorātia: et ita oīa cogſcēt ¶ D. beatitudo ſanctoꝝ p prius ē in aīa q̄ i corpe ſed corpa ſanctoꝝ formabūt in glīa ad ſilitudinez corporis xp̄i: vt p3 Phil. iij. ĝ et aīe pficient ad ſilitudinem aīe xp̄i. ſed aīa xp̄i in verbo oīa videt: vt in. iij. li. di. xiij. dictū eſt. ĝ et oēs aīe ſanctoꝝ videbunt oīa in verbo. ¶ D. ſicut ſenſus et intellectus cognoſcit oñe illud in cui' ſimilitudinē info:mat. ſed diuina eēntia exp̄ſſius indicat quālibet rem q̄ aliqua ſimilitudo alia rei. ĝ cuz in illa beata viſiōe eſſentia diuina fiat quaſi forma intellect' noſtri. vī q̄ ſancti vidētes deū oīa videāt. ¶ D. Cōmēta. dicit i. iij. de aīa: Q⁊ ſi intellect' agens cēt forma intellect' poſſibil' q̄ itelligēm' oīa. ſz vna eēntia clari' repñtat oīa q̄ itellect' agēs. ĝ intellect' videns deū p eſſentiā cognoſcit oīa. ¶ D. ppter hoc q̄ inferiores angeli nūc nō oīa cognoſcāt illumiant ō ignotis a ſuperioribꝰ. ſed poſt diē iudicij angel' non illuminabit angelū: tūc enī oīs prelatio ceſſabit: vt dicit glo. j. Cor. xv. ĝ inferiores angeli tunc oīa ſcient et eadē rōne omnes alij ſancti deū p eſſentiā vidētes. ¶ Sed ꝯ: ſicut dic Dio. i. vj. ca. ce. hierar. Angeli ſuperiores inferiores a neſciētia purgāt: angeli autē inferiores vidēt eſſentiā diuinaz. ĝ angelus videns eſſentiā diuinā nō pōt aliqua neſcire. ſed aīa nō pfectius videbit deum q̄ angelus. ĝ aīe vidētes deū nō oportz q̄ oīa videant. ¶ D. ſolus xp̄s hz ſpiritū nō ad menſurā: vt dī Joh. iij. ſed xp̄o inq̄tum habz ſpiritū nō ad menſurā cōpetit q̄ omnia in verbo cognoſcat. vñ ibidem dī: q⁊ pat̄ oīa dedit in manu eius. ergo nulli alij ꝓpetit oīa cognoſcere in verbo niſi in xp̄o. ¶ D. q̄to aliquod principiū pfectius cognoſcit: tanto plures effectus et' cognoſcunt p ipm. ſed quidā videntiū deū p eſſentiā pfectius alīs cognoſcēt deū qui eſt rex oīm principiuz ĝ quidā alij plura cognoſcēt: et ita nō oēs ſciēt oīa ¶ Ideo dicendū q⁊ deus vidēdo ſuā eēntiā cognoſcit oīa que ſunt vel erūt vel fuerūt: et hoc dicitur cognoſcere noticia viſiōis: q⁊ ad ſimilitudinē viſionis corpalis cognoſcit ea q̄ pñtia: cognoſcit inſup vidēdo eſſentiā ſuā oīa que pōt facere q̄uis nunq̄ fecerit vel factur' ſit: alias nō pfecte cognoſcēt potētiam ſuaz. nō enī pōt cognoſci potētia niſi ſciāt potentie obiecta: et hoc dī cognoſcē noticia ſimplicis intelligētie: impoſſibile ē aūt q⁊ aliquis intellectus creat' cognoſcat oīa videdo eſſentiā diuinā q̄ deus pōt facere: q⁊ quāto aliqd̄ principiū pfectius cognoſcit: tāto plura ſciunt in ipſo: ſicut i vno demōſtrationis principio ille qui ē pſpicacior ingenij plures ꝓcluſiones videt q̄ alius qui ē ingenij tardioris. cuz ĝ q̄titas potentie diuine attendat ſcōm ea in q̄ poteſt: ſi aliquis intellect' videret in diuina eēntia oīa q̄ deus pōt facere: cadē cēt q̄titas pfectionis i intelligendo q̄ eſt q̄titas diuine potētie in ꝓducendo effectus: et ita ꝓprehēderet diuinā eſſentiā: quod eſt impoſſibile oñi creato intellectui: illa aūt oīa que deus ſcit noticia viſionis aliquis intellect' creatus cognoſcit in verbo. ſ. in anima xp̄i: vt in. iij. li. diſ. xiij. dictū eſt. Sed de alīs vidētibus diuinā eſſentiam ē duplex opinio. Quidā enī dicunt q⁊ omnes videntes deū per eſſentiaz vident oīa que deus videt ſciētia viſionis. Sed hoc repugnat ſanctoꝝ dictis: q̄ ponūt angelos aliqua ignorare quos tamē conſtat ſcōm fidem oēs deum per eſſentiā videre. Et ideo alij dicūt q⁊ alij a xp̄o q̄uis videant deū p eſſentiā: non tamē vident oñia que deus videt eo q⁊ eſſentiā diuinā non comp̄hendunt: non eſt enī neceſſariū q⁊ ſciens cauſam ſciat oēs eius effect' niſi cauſam comp̄hendat: quod nō competit intellectui creato: et ideo vnuſquiſq; videntiū deum per eſſentiā tanto plura in eius eſſentia conſpicit q̄to clarius diuinā eēntiā intuet: et deinde eſt q⁊ de his poteſt vnus alīs inſtruere: ⁊ ſic ſcientia angeloꝝ ⁊ animaꝝ ſanctaꝝ poteſt augeri vſq; ad diē iudicij: ſicut et alia que ad premiū accidentale pertinēt. ſz vlterius nō perficiet: quia tunc erit vltimus ſtatus rerum: ⁊ in illo ſtatu poſſibile erit q⁊ omnes oñia cognoſcent que deus ſcīētia viſionis nouit. ¶ Ad pmū ergo dicendū q⁊ hoc quod dicit Iſido: Q⁊ ſciunt angeli in verbo oīa anteq̄ fiant. non poteſt referri ad illa que deus ſcit ſcientia ſimplicis intelligentie tm̄: quia illa nunq̄ fient. ſed referendum eſt ad ea tm̄ que deus ſcit ſcientia viſionis de quibus

etiam dicit: q nō oēs angeli ea omnia cognoscant sed forte aliqui: z illi etiā qui cognoscūt non perfecte oīa cognoscūt: in vna enī re est multas ratōnes intelligibiles ꝑsiderare: sicut diuersas eius ꝓprietates et habitudines ad res alias: z possibile est q eadem re scita cōiter a duob' vnus alio plures rōnes percipiat: et has ratiōes vn' ab alio accipiat: vñ et Dio. dicit. iiij. ca. de di. no. q inferiores angeli docent a superioribꝰ rex scibiles rōnes: et iō etiaz angeli qui oēs creaturas cognoscūt nō oz q oīa que in eis intelli possunt participāt. ¶ Ad. ij. dō: q ex ꝟbo illo Gre. oñdit q in illa beata visiōe ē sufficiētia ad oīa intuēda ex pte diuine ēntie que ē medium quo vī ꝑ quā deus oīa videt. sz q nō oīa videantur ē ex defectu intellect' creati q diuinā essentiam nō ꝓprehēdit. ¶ Ad. iij. dō: q intellect' creat' nō videt diuinā essentiā fm moduz ipius ēntie: sz fm modū ꝓpium qui finit' ē: vñ nō oz q eius efficacia in cognoscēdo ex visione ꝑdicta ampliet in infinitū ad oīa cognoscēdū. ¶ Ad. iiij. dō: q defectus cognitiōis nō soluz ꝓcedit ex excessu et defectu cognoscibilis sup intellectū sz etiā ex hoc q intellectui nō ꝓiungit id quod est rō cōiungibilis: sicut visus nō videt lapidem quādo ex hoc q species lapidis nō ē ei ꝓiuncta: q̄uis autē intellectui videtis deuz ꝓiungat ipa diuina ēntia que est oim rō: nō tamē ꝓiungit ei ꝓut ē oim rō sz fm q ē rō aliquoz z tāto pluriū q̄to dſq; pleni' diuinā essentiā intuetur ¶ Ad. v. dō: q qñ potētia passiua ē pfectibil' pluribus pfectōib' ordinatis si pfecta sit sua vltima pfectione nō oī impfecta etiā si alique dispōnes ꝓcedentes ei desint: oīs autē cognitio q̄ intellect' creatus pficit ordinat sicut ad finē ad dei cognitionem vñ vidēs deū ꝑ essentiā etiā si nihil aliud cognosceret pfectū intellectum hīet: nec ē pfectior ex hoc q aliq̄d aliud cū ipso cognoscit nisi quaten' ipm pleniꝰ videt. vñ Aug. in. v. ꝓfes. Infelix homo q̄ scit oīa illa. s. creaturas te autē nescit: beat' autē qui te scit etiā si illa nesciat: q̄ vo te et illa nouit nō ꝓpter illa beatior sz ꝓpter te tm̄ beatus. ¶ Ad. vj. dō: q speculū illud ē volūtariū et sicut se oñdet cui vult ita i se oñdet q̄ vult. nec ē sile de speculo māli in cuius ptāte nō ē q videat vel nō videat. Unde dicēduz q in speculo māli tā res q̄ speculū vidēt sub ꝓpria forma: q̄uis speculū illud videat ꝑ formaz a re acceptā: lapis vo ꝑ formā ꝓpam resultantē in re alia et iō ꝑ quā rationē cognoscit vnū et aliud. sz i speculo increato vī aliquid ꝑ formā ipsi' speculi sicut effect' vī ꝑ similitudinē cause et ecōuerso: z iō non oz q quicūq; videat speculū eternū videat omnia que in speculo resultāt: nō enī necesse est q videns causā videat oēs effect' eius nisi ꝓprehēdat causaz. ¶ Ad. vij. dō: q sanctoz desideriuz quo oīa scire desiderāt implebit ex hoc solū q deū videbunt: sic desideriū eoz quo oīa bona habere cupiūt cōplebitur in hoc q deū habebūt: sicut enī deus in hoc q habz pfectā bonitatē sufficit affectui: et eo habito oīa bona quodāmodo habēt: ita eius visio sufficit intellectui: Joh. xiiij. Dñe ostēde nobis patrē et sufficit nobis. ¶ Ad. viij. dō: q ignorantia ꝓpe accepta i priuationē sonat et sic pena ē: sic enī ignorantia ē nesciētia aliquoz que sciri debent vel que necesse ē scire: nullius autē eoz scia sanctis deerit in patria: qñq; autē ignorātia accipit cōiter ꝑ oñi nesciētia et sic angeli z sancti in patria queda ignorabunt. vñ Dio. dicit q angeli a nesciētia purgant sic autē ignorantia nō ē penalitas sed defect' quidā sic autē nec ē necesse q oīs talis defect' ꝑ gloriā auferat: sic enī etiā posset dici q defect' ē in lino q nō puenit ad gloriā petri. ¶ Ad. ix. dō: q corp' nr̄m ꝓformabit corpi xp̄i in gloria sc̄m similitudinem non sc̄m equalitatē: erit enī clarꝰ sicut et corp' xp̄i sed nō equalit: et silr aīa nostra hēbit gloriā ad silitudinē aīe xp̄i sed nō ad equalitatē: et ita hēbit scientiam sicut ania xp̄i sed nō tantā. s. vt sciat oīa sic aīa xp̄i. ¶ Ad. x. dō: q q̄uis ēntia dīna sit ratio omniū cognoscibiliū: nō tñ ꝓiungef cuilibz intellectui creato sc̄m q ē rō oim: et iō ratio nō sequtur. ¶ Ad. xj. dō: q intellect' agens ē forma ꝓportōnata intellectui possibili: sic etiā potētia matie ē ꝓportionata potētie agētis nālis: vt oñe quod ē i potētia passiua materie vel intellect' possibilis sit in potentia actiua intellectus agētis vl naturalis agētis et ideo si intellectus agēs fuit forma intellect' possibilis: oportz q intellect' possibilis cognoscat oīa ad que se extēdit virtus intellectus agentis: diuina aūt essentia nō est forma hoc modo intellectui nostro ꝓportionata: et ideo nō est sīle. ¶ Ad. xij. dicendū q nihil ꝓhibet dicere q post diem iudicij quādo gloria hominū z angeloz erit penitus consummata: oēs beati scient oīa que deus sciētia visionis nouit: ita tamē q non oēs omnia videant in essentia diuina: sed anima christi ibi plene videbit oīa sicut et nunc videt: alij autē videbūt ibi plura vel pauciora sc̄m gradū quo deū cognoscēt: z sic anima xp̄i de his que pre alijs videt in verbo: oēs alias illuminabit. vnde dicit Apoc. xxj. q claritas dei illuminat ciuitatē beatoz: et lucerna eius est agnus: et similiter alij superiores illuminabūt inferiores: non quidē noua illuminatiōe vt sciētia inferioz per hoc augeat sed quadā continuatiōe illuminationis: sicut si intelligat q sol quiescēs illuminat aerem: et ideo dicit Dañ. xij. q qui ad iusticiā eruditi multos fulgebūt quasi stelle in perpetuas eternitates: prelatio autem ordinis dicit cessatura q̄tum ad ea que nunc circa nos per eoz ordinata mysteria exercent: vt patz etiam per glosā ibidem

D sextuz sic proce

cedit: vī q aliq̄s intellect' creat' ex ꝓpꝛijs nālib' possit deū p ēntiā vidē: fm enim multoz opinionē angeli in solis nālib' creati sunt

ſed angeli in principio ſue creationis viderunt res in verbo: vt dicit Aug. ſup Geñ. ad litteram & hec dī eoꝝ cognitio matutina. ℊ aliqs intellect' creat' ex ꝓpriis naturalib' deū p eēntiā videre pōt. ¶ D. boni angeli et mali nō cōicant niſi in naturalibus ſz angeli mali vidēt deū p eſſentiam: qō pz ex hoc qō hī Job. j. et. ij. Cū aſſiſterēt filij dei: affuit etiaz inter eos ſathan. aſſiſtētes autē nominantur angeli ſcōm Greg. q̄ intima ꝓtemplatiōe pfruūt. ℊ angeli ex ꝓpriis naturalib' deū p eēntiam videre poſſunt ¶ D. ille q̄ pōt videre illud quod eſt min' intelligibile: pōt videre illud qō ē magis itelligibile: vt Cō men. dicit i. iij. de aīa. ſz dīna eēntia ē magiſ intelligibilis q̄ iſta mātialia q̄ nō ſunt itelligibilia niſi qz nos facim' ea eē intelligibilia: ipſe autē de' cū dīno ſit a mātia imunis p ſeipm ē intelligibil. cuz ℊ nos videam' ex ꝓpriis naturalib' creaturas materiales vī multo forti' q̄ ex ꝓpriis naturalib' dei p eēntiā videre poſſum': & p̄cipue hoc vī de angelis. ¶ D. vt dī in. iij. de aīa: ſicut hz ſe viſus ad viſibile: ita ſe hz intellect' ad intelligibile. ſz viſus non impedit a viſiōe niſi aliq̄ quatuoꝝ modoꝝ. Uno mō ꝓpter corruptionē viſus: ſcz qñ ē aliq̄ macula in pupilla quod nō pōt dici de intellectu angelico etiā i ſtatu naturalium: q̄ ſunt ſpecula mūda et clariſſima: vt Dio. dicit i. iij. ca. de di. no. Alio mō ꝓpter abſentiam viſibilis: nec hoc pōt dici i ꝓpoſito: qz deus ē pñs omni intellectui: qz oīa implet. Tertio mō ex hoc q̄ viſibile nō ē viſibile in actu: ſicut colores in tenebris: nō eni fiunt viſibiles actu niſi per lucem: quod etiā in ꝓpoſito dici nō pōt: qz ipſe deus p ſe ipſū viſibilis ē cū ſit lux intelligibilis: vt pz Joh. j. Quarto mō p excellentiaz obiecti quod corrūpit ſenſū. nec hoc in ꝓpoſito locuz habz: excellētie eni intelligibiliū nō corrumpūt intellectū: ſicut excellētie ſenſibiliū corrumpūt ſenſū: vt dī in. iij. de aīa. ℊ nihil ē quod impediat quin aliqs intellect' creatus ex ꝓpriis naturalib' deū videre poſſit p eſſentiam. ¶ D. vnūquodq̄ cognoſcit per ſuā ſimilitudinē. ſed angelus ſcōm ꝓpriā naturā eſt exp̄ſſa ſili tudo ipſi' dei: vt dicit Dio. i. iij. ca. de di. no. q̄ angelus ē imago dei: manifeſtatio occulti lumis. ſ. diuini. ℊ angel' p ꝓpriā nām pōt deū p eēntiā vidē. ¶ D. i li° de cauſis dī q̄ ois intelligētia itelligit qō ē ſupra ſe inq̄tum eſt cauſatum ab eo. ſed quilibz intellectus creatus ſcōm naturaz ſuam eſt cauſat' a deo. ℊ ſcōm ſua naturalia poteſt deū per eſſentiam videre. ¶ D. ad imenſitatē diuine liberalitati pertinet vt creature cōicet omne id cui' ipſa eſt capax. ſed creatura eſt capax hui' muneris q̄ ex ꝓpriis naturalibus deū per eēntiā videre poſſit: ad hoc eni q̄ deū per eſſentiaz videat poteſt ptingere per lumē gloue: quod quidē lumē ſicut eſt nature ſupadditū: ita poſſet eſſe a deo nature inditum. ℊ alicui creature eſt collatū q̄ ex ꝓpriis naturalibus ptingat ad videndum deum per eſſentiam. ¶ D. Cōmenta. dicit in principio noni meta. q̄ ſi aliqd eſſet intelligibile a nullo intellectu intellectū: illud intelligibile eēt fruſtra. ſz abſurduz eſt dicere q̄ dīna eēntia ſit fruſtra intelligibilis. ℊ aliquis intellectus per ſuā naturā poteſt ipam videre. ¶ Sed cōtra Ro. vj. dī: Gratia dei vita eterna. ſed videre deū per eſſentiam eſt vita eterna: vt patz Jo. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te & c̄. ℊ ad videndum deū per eſſentiā non poteſt pueniri niſi p gratiam. ¶ D. ad illud quod redditur charitati in p̄miū non poteſt pueniri per naturalia: cum etiam ipa charitas ſit ſupra naturā. ſed viſio dei per eēntiam redditur charitati i p̄miū: vt patz Jo. xiiij. Siquis diligit me diliget a patre meo et ego manifeſtabo ei meipſū. ℊ ad videndū deū per eſſentiā poteſt ex ꝓpriis naturalibus ſperuenire. ¶ D. natura cū gratia eſt fortioꝝ q̄ natura ſolū. ſed ſancti in limbo exiſtētes q̄ruis gratiā haberent nō viderunt deū per eſſentiā. vnde in coꝝ pſona dicit Tob. v. Quale mihi gaudiū eſt qui in tenebris ſedeo et lumen celi nō video. ergo multo minus ex puris naturalibus aliquis ad hoc pertingere poteſt. ¶ D. ſcōm ordinem effectuū eſt & ordo cauſaꝝ: nobiliores eni effectus nobiliori eſt cauſa. ſed inter omnia que poſſunt pure creature ꝑſtari hoc eſt maximū vt deū per eſſentiaz videat. ℊ huius cauſa non poteſt eſſe natura. ſed ſolū deus qui eſt ſumma oīm cauſa. ℟ Eſpōdeo dicendū q̄ ad hoc q̄ intellect' deum per eſſentiā videat oportz q̄ eſſentia diuina vniat intellectui noſtro quodāmodo vt forma intelligibilis: forma autē non cōiungit pfectibili niſi quādo perfectibile habz diſpoſitōnes quibus efficitur ſuſceptiuū talis forme: ſicut corpus non vnit anime niſi quādo in corpore ſunt diſpoſitiōes cōuenientes ad animā ſuſcipiendā. vnde oportet ad hoc q̄ intellectus vniat eſſentie diuine modo p̄dicto q̄ ſit in eo aliquid per modū diſpoſitiōis p̄parans ipſū ad vnionem predictā: & hoc eſt lumen q̄ intellectus perficit ad videndū deū per eſſentiā diuinam: hec autē diſpoſitio non poteſt eſſe naturalis alicui creato intellectui: vltia eni diſpoſitio ad formam ſcōm eandē rationē recipitur in perfectibili et forma ipa: ita q̄ ſi vnū eſt naturale et aliud quia perfectibile p vltimā diſpoſitionē ad formaz contingit ipſā formā: forma autē que ē diuina eēntia omnē facultatem et capacitatem naturalē excedit: potentia eni & ꝓpriius eius actus ſemper accipiuntur in eodem genere. vnde potentia et actus diuidunt quodlibz genus entis: vt pz in. iij. phycoꝝ et ideo facultas ſiue potentia creature non ſe extēdit niſi ad ſui generis formam: et ſic eſſentia diuina que eſt extra oīe genus: excedit naturalem facultatem cuiuslibz intellectus creati: & ideo diſpoſitio vltima q̄ ē ad vnionē intellect' cū tli eēntia excedit omnē facultatē nature. vnde non pōt eē naturalis ſed ſupra naturam: & iſta diſpoſitio eſt lumen glie

de quo dr in psal. In lumie tuo videbimus lumen scom autē naturalē facultatē pōt intellectus creat⁹ puenire ad cognitionē dei p formas creatas ei indi tas vel acqsitas. sed hec cognitio ē visio eius p eēn tiam sicut ex dictis pz: nec p eā scit quid ē: sz soluz qz ē: et qd nō est. ¶ Ad. j. ergo dicēdū q angeli in ꝓma sua ꝓditōne nō viderunt vbum p essentiā: vi derunt tn̄ p similitudinē creatā que ē ipsa natura eoz que ē dei similitudo: ꝛ hoc siue ponāt creati i gratia siue nō: oūmodo nō ponātur creati in gl'ia vñ et cognitio vespertina qua seipos cognouerūt in ꝓpꝛia natura ꝓcessit in eis cognitionē matutinā q cognoscunt res in vbo: quod patz ex hoc q prim⁹ dies hz vespe sine mane. ¶ Ad. ij. dicēdū q diabo lus nō dr deo astetisse q̄si ipm p essentiā viderit: sz qz a deo visus ē et ad eū dei ꝓuidētia se extendit si cut ad bonos angelos p modū quo dicim⁹ illa no bis ꝓsto eē q̄ nostre ꝓuidētie subiacēt: vñ equiuo ce sumitur assistere vel stare. ¶ Ad. iij. dicendū q aliquid pōt eē per se magis intelligibile quod tn̄ ē minus intelligibile intellectui alicui: quod de nr̄o intellectu manifeste apparet: facultas eni intellect⁹ nostri determiatur ad formas sensibiles q̄ per itel lectum agentē fiūt intellecta i actu eo q fantasma ta hoc mō se habēt ad intellectuz nostꝝ sicut sensi bilia ad sensum: vi dr in. iij. de aia: et iō oportet q i oīe illud quod intellect⁹ noster intelligit natura liter manuducatur p formas sensibiles: vt ēt Dio. dicit: et qz substātie sepate q̄ sunt p se maxie intelli gibiles excedūt gen⁹ formaꝝ sensibiliuz: iō itellect⁹ noster inuenitur debilis ad cognitionē eoz: et ꝓpt hoc dr in. ij. Meta. q intellect⁹ noster se hz ad ma nifestima nature sicut oculus noctue ad solē. facul tas autē naturalis intellect⁹ angelici q̄uis nō sit de termiata ad formas sensibiles: ē tn̄ determiata ad formas creatas q̄ sunt sui generis: et iō sicut intelle ctus noster deficit a cognitiōe substātiaꝝ sepataꝝ ita et mlto ampli⁹ deficit intellectus angelic⁹ scom suam facultatē naturalē a visione dei p essentiam dictum autē Cōmenta. intelligit de intelligibilib⁹ creatis. ¶ Ad. iiij. dicēdum q intellect⁹ creatus ñ impeditur ad hoc q naturaliꝛ possit deū p essenti am videre ex defectu diuine eēntie: q de se non sit intelligibilis in actu: sz ex pte ipsi⁹ intellectus creati Primo ꝓpter defectū ipius intellectiue vtutis cre ate: cuius naturalis facultas est determiata ad ens creatuz: hic tn̄ defectus aliꝛ est in angelo et in hoie scom sua naturalia cōsiderādo eos: in intellcū eni angeli nō inuenitur aliqs defectus scom rōem sui generis: sed scom ꝓpationē ad intellectū q̄ ē extra genus suū scz diuinū: habet eni omnē pfectionē q̄ debetur generi intellect⁹ in quo nō ptinetur nisi in tellectus creatus: intellect⁹ eni increat⁹ est extra ge nus. sed intellect⁹ human⁹ patitur defectū etiā scdz rationē sui generis: qz i eo est lux intelligibilis ob umbꝛata. vñ dicit Isaac: q rō oritur in vmbꝛa in telligentie. Secūdo ꝓpter absentiā intelligibilis: q̄ uis eni diuina essentia sit cuilibet rei ꝓsens: non tn̄ est ꝓsens cuilibet intellectui vt forma intelligibilis quod tūc soluz accidit quādo in intellectu ē dispo sitio sufficiēs ad hoc q sit vnibilis diuine eēntie vt forme intelligibili. Tertio ꝓpter excessū claritatis diuine essentie supꝛa formaz qua intellect⁹ creatus naturaliꝛ intelligit: ꝛ sic p ꝓsequēs deficit intellect⁹ creatus a videndo deū p essentiaz: q̄uis imensitas diuine essentie intellectū nō corrumpat: sed magis ꝓfortet. ¶ Ad. v. dicēdum q ad cognoscēdū deuz p aliquā similitudinē creatā pōt intellectus creat⁹ ex suis naturalibus puenire. sed hec cognitio nō ē visio dei p essentiā vt supꝛa ꝓbatum ē. ¶ Ad. vj. dicēdum q effectus retinet similitudinē sue cause et ex hoc sequtur q intelligētia naturaliꝛ cognoscat causā suam ex similitudine eius quā habz. sed hoc nō est videre deū p essentiā vt dictū est. ¶ Ad. vij dicēdum q nō quicqd supaddit creature pōt esse de constitutiōe nature ipius: illud eni quod ad ꝓ prietatem nature superioꝛis ptinet nō potest cōica ri inferioꝛi nature: vt illud naturaliꝛ hēat nisi trās ferat in superiorē naturaz: sicut diaphano nō pōt cōicari vt absente lucido luceat: nisi ipm lucidum fiat: q̄uis lumē ei a corpore lucido cōicetur: deimi nari autē ad formā intelligibilē increatā ē ꝓprietas intellect⁹ increati: et iō lumē illud per quod intelle ctus vnitur forme intelligibili increate cōicari pōt itellectui creato: sed nō vt ipm lumē naturaliꝛ ha beat: nisi in naturā intellect⁹ increati transferatur. quod ē impossibile. ¶ Ad. viij. dicēdū q etiam si null⁹ intellect⁹ intelligēt diuinam essentiā nec p nām nec p gratiā: diuina eēntia nō eēt frustra itelligibilis tū qz ipa seipam intelligit: tū qz non ē ꝓpter aliud frustra autē nō hz locum nisi in his q̄ ꝓpter aliud sunt ad quod nō ptingunt.

Dseptimūz sic pro

Ceditur: vī q de in statu vie possit p eēn tiā videri: quod dr Esa. vj. Uidi oīm se dentē sup̄ soliū excelsū et eleuatū ꝛ plena erat oīs terra maiestate ei⁹ et seraphin clamabāt. sz ille cui⁹ maiestate oīs tra implet: ē ille q̄ eēntialiter ē de⁹. g̃ Esaias vidit deū p essentiā i statu vie exñs. ¶ D. videre deū facie ad faciē ē videre deū p eēntiaz: vt pz. j. Cor. xiij. sic eni beatā visionē aplus noiat. sed Jacob i statu vie existēs vidit deū facie ad faciem vñ dicit Gen. xxxij. Uidi oīm facie ad faciē et sal ua facta est aia mea. g̃ aliqs in statu vie pōt videre deū p essentiā. ¶ D. Job. xlj. Auditu auris audi ui te: nūc aūt oculus me⁹ videt te. visus aūt est de reb⁹ ꝓsentib⁹: audit⁹ autē de absentib⁹. g̃ postq̄ Job co gnouerat deū quasi absentē p auditū adhuc i hac vita existēs vidit deū quasi ꝓsentem per essentiaz. ¶ D. de Moyse dicitur Numeri. xij. Palā et nō per enigmata videt deum. sed omnis visio dei vel

est p enigma vel p essentiã: vt patz. j. Cor. xiij. ergo Moyses i statu vie exñs vidit deũ p cẽtiã. ¶ D. ij. Cor. xij. sup illud: Raptũ huiusmõi vsq; ad tertiũ celũ. dicit glo. q; de' oñdit Aplo vitã in q̃ videndus ẽ in eternũ: et ita ad hoc rapt' ẽ aplus vt ipsuz deũ in se nõ in aliq̃ figura videret. et infra dr: q; in tertio ordine angelorũ sunt throni cherubin et seraphin qui vicinius deũ ꝓtemplant a quoz similitudine deũ vidisse dr aplus: ex quib' oibus aperte ostendit q; ipse vidit deũ p essentiaz: et sic idem qd̃ prius. ¶ D. scõm Aug. xij. sup Gen. ad lram: visione intellectuali vident ea que sunt in anima per sui essentiam. sed visio intellectualis ẽ de reb' ipsis intelligibilibus nõ p aliquas similitudines sed per suas essentias vt ipse dicit. g̃ cum deus p suã essentiam sit in anima viatoris. videt q; per essentiã suam ipsum viderat. ¶ D. affectus magis est corruptus p peccatũ q̃ intellectus. qz peccatũ in voluntate est vt dicit Aug. sed affectus põt imediate diligere deũ in statu vie. g̃ et intellect' potest imediate videre deũ. ¶ D. omne illud imediate videtur p intellectum ad quod intellectus se cõuertit sine hoc q; cõuertat ad aliquid aliud. sed intellectus viatoris põt ꝓueni ad deũ sine hoc q; ꝓuertat ad aliqd aliud. g̃ intellectus viatoris põt imediate vidẽ deũ ¶ D. Illud per quod iudicamus de aliquib' oportet esse nobis magis notum q̃ illa: sed scõm Aug. in li. de vera reli. scõm veritatẽ increatã de oibus iudicamus ipsã de oibus ꝓsulẽtes etiã in statu vie g̃ ipsã veritatẽ videmus. sed vitas increata est diuina essentia. g̃ in via deũ p essentiã videre possum'. ¶ D. ꝓpter qd̃ vnũquodq; illud magis. sed oia q̃ cognoscimus: cognoscimus p lumẽ diuinũ: qd̃ est ipsa diuina eẽntia: qz vt dr i li. de spũ et aia: mens nostra in actũ cognitõnis exire nõ põt nisi diuino lumine ꝓfundat. g̃ ipsum deũ p essentiaz videmus magis q̃ aliquid aliud. ¶ D. scõm Aug. mẽs nra a deo nulla interposita creatura format. sed i oñi mediata visione aliquid interponit. g̃ et i hac vita mens nostra imediate videt deũ. ¶ D. per q̃libet scientiã speculatiuã cognoscit de subiecto quid est sed deus in aliqua scientia speculatiua est subiectũ vel saltẽ in parte alicuius sciẽtie sicut in theologia et in Meta. que etiã de deo ẽ: vt patz in principio Meta. g̃ per aliquã scientiã speculatiuã scit d̃ deo quid est: z hoc ẽ videre ipsum p essentiã. g̃ cuz oẽs scias speculatiuas possum' hic in via: deũ in statu vie p essentiã videre possum'. ¶ D. nihil impedit nisi a suo ꝓrio. sed corruptio corporis non ꝓriat dr sposition intellectus: cũ non sint in eodẽ. g̃ dispositio intellectus nõ impedit p corporis corruptioem sed aia in corpore corruptibili exñs videbit deum p essentiã. g̃ et corpori corruptibili iũcta põt deũ p essentiã videre. ¶ Sed ꝯ est quod dr Exo. xxxiij. Nõ videbit me homo et viuet. glo. q̃diu hic mortaliter viuit videri per quasdam imagines de' põt sed p ipam nature sue speciẽ nõ põt. ¶ D. Joh. j: dr: Deuz nemo vidit vnq;. glo. Nemo pur' homo viuẽs in hoc corpe videt deũ vt ẽ. ¶ D. ij. Cor. v. Quãdiu sum' in corpore pegrinamur a dño: p fidem eni ambulamus et non per speciẽ. glo. Domi vitam mortalẽ adhuc agenti nõ põt contingere vt dimoto atq; omni discusso nubilo fantasiaq; corporaliũ serenissima incõmutabilis vitatis luce potiat. ¶ D. esse viatorẽ et ꝓprehensorẽ est soli' christi. sed quicũq; videt deũ p essentiã est ꝓprehensor g̃ nullus alius a christo adhuc viator existens põt deũ per essentiaz videre. ¶ D. posita causa ponit effectus. sz causa quare aia beata sit ẽ diuina visio vt ex dictis pz: si g̃ aliqs in statu vie deũ p essentiaz videat: in statu vie erit beatus: quod est absurduz Rñdeo: dicendũ q; cum beatitudo sit vltim' finis rõnalis creature: status vie in qualibet rõnali creatura dr esse ille in quo a beatitudine deficit: beatitudo autẽ cuiuslibet rõnalis creature ꝓsistit i visione dei p essentiã vt ex dictis pz: opatio aũt delectabilissima in qua beatitudo ꝓsistit oz q; sit potẽtie dispposite et pfecte ad dignissimũ obiectũ: vt patet p phm i. x. Ethic. et iõ ad hoc q; creatura rõnalis sit beata per visionẽ dei in eẽntia sua oz q; in hanc visionem sit potẽs p aliquã dispositionẽ sibi inherentem: quã dicim' eẽ lumẽ glorie: sic autẽ nulla pura creatura in statu vie exñs: videre põt deum per essentiã: homo eni p dispositiões oẽs q̃s i statu vie hz nõ põt in aliqd amplius nisi vt intelligat q̃cqd intelligit p species a sensu abstractas: qz fantasmata sunt intellectui nostro vt sensibilia sensui: vt pz p phm in. iij. de aia. intellectus etiã angeli in statu vie p oẽs dispositiões naturales vel etiã gratuitas nõ põt in aliqd amplius nisi vt intelligat oñe qd̃ intelligit p formas creatas: ad q̃s naturalis facultas intellectus eius determinat: vt ex dictis pz: de' aũt in eẽntia sua videri nõ põt: nec p aliquaz formam a sensu abstractã nec per aliquã formã creataz: vt ex dictis pz. vñ pz q; null' intellect' pure creature i statu vie exñtis põt in visionẽ dei p essentiã per aliquam dispositionẽ sibi inherentem: sed contingit aliqñ diuina virtute q; aliqua res miraculose ꝓducit in aliquid in quo nullo modo potest p aliqs dispositiones sibi inherẽtes: sic q; vgo pariat: q; ignis in aqua ꝓburat. et similiter põt miraculose fieri q; diuina vtute aliquis intellectus creatus nõ habẽs nisi dispositionẽ vie eleuet ad videndu deũ p eẽntiã: nec tñ ex tali visione põt dici beat' simplicit sz scõm qd tm̃ inq̃tũ scz cõicat in actu beati: sic etiaz aliquod corpus in statu grauitatis exist̃s põt miraculose participare actum agilitatis vel impassibilitatis: sicut de Abacuc legit Dañ. vltio. et de tribus pueris ꝓseruatis in fornace Dañ. iij. nec tamẽ corpa erãt gloriosa: ea aũt q̃ fiunt miraculose non dicuntur possibilia scõm naturaz in qua fiũt sed scõm virtutem facientis tm̃: nõ eni dicim' ꝓpe

loquẽdo q̃ cecus possit fieri videẽs sed q̃ deus põt eũ facere videtẽ:et iõ dicendũ ẽ q̃ nulla pura creatura in statu vie existẽs põt deũ p essentiã videre. sed de' põt facere q̃ videat adhuc in statu vie manens. Ex dictis etiã pz q̃ nullus homo in statu vie nec etiã angeli essentiã põt cognoscere: q̃ excedũt oẽs formas sensibiles p q̃s intellectus noster i statu vie cognoscit:et ipam mentẽ nostrã ex cuius similitudine aliq̃d de substãtijs intellectualibus cognoscim'. ¶ Ad.j.q̃.dõ:q̃ fm Dio.iij.ca.ce.hierar. p hoc q̃d in scriptura dr q̃ aliquis sanct' vidit deũ vt Ysaias vel quilibet ali':nõ ẽ intelligẽdũ q̃ essentiam dei q̃ est oĩbus viatorib' occulta viderit:sz q̃ oñse sunt eis aliq̃ forme vel corporales vel imagirie p q̃s manuducebant in dei cognitiõem: et hoc fiebat ministerio angelorũ quorũ illuminatõe confortabat intellectus pphete ad pueniẽdũ i aliq̃lem diuinorũ cognitionẽ ex apparẽtib' formis:et q̃ angelus nõ intẽdebat duce i sui cognitionẽ p̃cipaliter sed in cognitionẽ dei:iõ in huiusmodi visis nõ dicebat angelus apparere sed deus ex cui' psona apparebat angelus et ex cui' vtute efficaciã habebat ad illuminandũ mentẽ:et hoc vocat theophonia idest dei apparitio in scr̃ptura:q̃q̃ tñ et angel' dicebat ille q̃ apparebat ppr̃ ministeriũ q̃d exhibebat. vñ Greg'.dicit:Angelus q̃ Moysi apparuisse describit modo angelus mõ dñs memorat.angel' q̃ exterius loquẽdo deseruit:dñs q̃ interius p̃sidens loquenti efficaciã tribuit.et hec est etiã sñia Aug. ij.de trini. ¶ Ad.ij.dicendũ q̃ visio illa Jacob fuit imaginaria vel corporalis:dr tñ vidisse facie ad faciem:q̃ illa figura in q̃ ei apparuit deus facie ad faciẽ est ab eo visa.vñ dic glo.ibidẽ:Nõ q̃ deus videri possit sed formã vidit in qua deus locut' ẽ ei. In hoc tñ q̃ dicit facie ad faciẽ:notat quedaz eminẽtia visiõis:vt eni dic Rabbi moyses grad' pphetie distinguẽs:Eminẽtior est gradus pphetie qñ p̃phete apparet aliquid in visiõe vigilie q̃ si appareat in dormiendo:et vtrolibz modo si fiat reuelatõ eminentior gradus est quãdo apparet ille qui loq̃t in aliqua figura visui q̃ qñ audit locutio eius tñ sine hoc q̃ aliquid videat.eminẽtior quoq̃ grad' ẽ si ille qui loquit apparet in figura angeli q̃ in figura hominis:et hanc eminẽtiã habuit apparitio Jacob:quia non fuit in dormiẽdo sed in vigilãdo nec tñ audiuit vocẽ secũ loquẽtis sed etiã figuraz inspexit hominis tñ.vnde dr q̃ apparuit ei vir ⁊c. quem angelum intellexit:et ad hanc eminentiam designandam dr q̃ vidit dñm facie ad faciem: angelum dñm vocans rõne iam dicta. Non põt dici scõm glo.Greg.ibidẽ:q̃ hoc intelligit de visiõe spirituali qua sanctorũ mẽtes etiã in via a vitijs purgate deũ p̃templant adiute diuino lumie quo perfundunt:scõm quã quidẽ visionẽ q̃uis dina natura vt ẽ nõ videat:q̃ illud lumẽ receptũ nõ ẽ similitudo sufficiens repr̃sentans diuinã essentiã:vt supra dictũ ẽ:tñ aliqua p̃fectior cognitio de deo habet cuz illud lumẽ sit expressior eius similitudo q̃ lumen nature aut creature sensibilis ex quibus homo naturali cognitione ducit ad dei cognitionẽ:nisi eniz illam sz veritatẽ causatã vtcũq̃ p̃spiceret:nõ eaz se p̃spicere nõ posse sentiret:vt in eadẽ glo.dr:et q̃ p facie quẽlibz cognoscim' cognitionẽ dei faciem vocamus. ¶ Ad.iij.dicendum q̃ vbum Job potest intelligi de visiõe imagiaria et intellectuali:si eniz intelligat ó imagiaria designat p̃fect' Job i gradu pphetie:cũ p̃mo nõ fuerit ei fca reuelatio nisi per auditũ loquẽtis:postmodũ vo p visionẽ loquẽtis Si autẽ intelligat de visione intellectuali tũc ostẽditur p̃fectus ei' de cognitiõe fidei in intellectũ diuinorũ qualis hic p̃templationẽ p̃dictã habet a sanctis que quidem visio dr: quia sicut videndo aliqua cognoscimus ab ipsis rebus accipiendo:ita sancti in contemplatione accipiunt lumen ab ipso deo:per quod diuina altius ceteris contemplãtur sed audita cognoscim' assentiẽdo eis q̃ ab ipsis rebus species acceperũt dũ nobis referũt se vidisse: et similiter per fidẽ adherem' dictis apl'orũ ⁊ pphetarũ:qui fuerũt diuino lumine illustrati:et sic non oz ponere q̃ deuz p essentiã viderit. ¶ Ad.iij.dicendũ q̃ duplex eminẽtia visionis Moysi ascribitur: vna Exo.xxxiij.vbi dr q̃ loq̃bat dñs Moysi facie ad faciem sicut loqui solet hõ ad amicũ suũ. Ex quibus tñ verbis haberi nõ põt q̃ deũ p essentiam viderit:q̃d pz ex hoc q̃ petit cõiter:Ostende mihi gloriam tuam.q̃d ei tunc p̃cessum nõ est. vñ dictum est ei:Faciem meaz videre non poteris.⁊ iõ dicit glo.ibidem:scõm opinionẽ populi loquitur scriptura:que putabat Moysen ore ad os loq̃ cũ deo:cum per subiectam creaturam:idest per angelum et nubẽ ei loqueret appareret. Hec autẽ locutio põt intelligi fuisse imaginaria vel corporal'.vñ dicit Aug.ij.de trini.locutõ illa que fiebat vocib' sic modificabat tanq̃ esset amici loquẽtis ad amicum. Potest etiam intelligi esse intellectualis fm q̃ intelligibilia diuinorũ inspiciebat p modum quo dr in psal. Audiã quid loquat in me dñs deus. et vtroq̃ modo ostẽdit p̃uilegiata ei' reuelatio:inq̃tum familiarius ceteris ei sua secreta reuelauit q̃si amico:iuxta illud quod dr Joh.xv. Vos dixi amicos q̃ omnia quecũq̃ audiui a patre meo nota feci vobis.et ideo dr Deut.vltimo: Non surrexit vltra pphera in israel quẽ nosset dñs facie ad faciem Alia eminentia visiõis moysi ostendit Nume.xij. vbi dominus de eo dixit ad aaron ⁊ Mariã: Ore ad os loquar ei et palã non p enigmata et figuras deũ videt vel gloriã dñi scõm.lxx. vbi ostendit impleta fuisse eius petitio qua petiuerat i Exo. Ostẽde mihi faciẽ tuã.ita q̃ añ mortẽ deũ p essentiã vidit:vt Aug'.dicit.xij.sup Geñ.ad litterã:et i libro de videndo deum:et iõ signãter dr: Ore ad os loquar ei.quod in Exo.dictũ nõ fuerat: q̃ visio dei

ꝑ essentiã non fit imediate aliquo supioꝛi spũ. sed ipe deus imediate se oñdit: et hoc est loq̃ oꝛe ad os non eni os coꝛpis sed os mentis intelligẽdũ est: vt Aug. dicit: sed visio ꝓtemplationis vie fit mediante illuminatõne angeloꝝ: vt pz per Dio. iiij. ca. ce. hierar. et iõ nõ põt dici scõm illaz loq̃ oꝛe ad os: sz loqui quasi ꝑ internunciũ. Hec tñ visio q̃ añ moꝛtem deũ ꝑ essentiã vidit nõ fecit eũ beatũ simplicit vñ nec semp illa visio in eo ꝑmansit: sed ad temp' q̃uis illud tempus in scriptura nõ determinet: nõ eni erat ex disꝑsitõne in intellectu exñte sed ex sola diuina virtute quasi miraculose: vt dictũ est. qñ autẽ natura creata miraculose eleuat ad aliq̃d supꝛa naturam: non potest simul eẽ in ꝓtrario actu sicut coꝛpus Petri cum miraculose actũ dotis habuit super vndas ambulando non simul erat i eo actus grauitatis qui est ferri deoꝛsum. Et similiter quãdo intellectus viatoꝛis eleuatur miraculose ad videndũ deum per essentiaz: non potest simul esse in actu visionis vie qua anima naturaliter sensibilia percipit: et ideo opoꝛtz in illo statu animam videntis oino ab actu sensuũ abstrahi: et ideo Aug. dicit. xij. super Geñ. ad lr̃am: qꝛ deũ per essentiaz nemo videre potest nisi ab hac vita quodãmodo moꝛiatur: siue oino exiens ꝺ coꝛpoꝛe: siue auersus et alienatus a sensibus carnalibus. Et simile dicit i libꝛo de videndo deũ: et sic nõ est ꝓtrariũ ei qꝺ ꝺ Nume. xxxij. Non videbit me homo et viuet. vñ Gꝛego. ibidem dicit in glo. A quibusdaz i hac carne viuentibus: sed in estimabili virtute crescentib' potest eterni dei claritas videri: non tamẽ videbit eum homo et viuet: qꝛ qui sapientiam que de' est videt huic mundo funditus moꝛitur. ¶ Ad. v. ꝺ cendũ q̃ in illo raptu paulus hoc modo vidit deũ ꝑ essentiam: sicut et de Moyse dictũ ẽ: vt ꝑ Aug. in libꝛo de videndo deũ: et. xij. sup Geñ. ad litterã Ut idem ꝓuilegiũ doctoꝛ gentiũ ⁊ magister iudeoꝝ ꝓsequerentur: q̃uis quidã dicant q̃ huiusmõi visio fuit media inter visionẽ vie et visionẽ patrie volentes q̃ non viderit deum per essentiã sed eminentissima contemplatione vie: cuius tamen ꝓtrarium videntur sonare verba sanctoꝝ. Scõm hoc tamẽ potest dici fuisse intermedia vtranq̃ cognitionem: quia in hoc q̃ vidit deum per essentiaz fuit supꝛa cognitiõem vie: in hoc vꝺ q̃ ex illa visiõe non fuit simpliciter beatus fuit infra cognitõnem patrie. ¶ Ad. vj. dicẽdũ q̃ visio intellectualis ẽ de his q̃ sunt in aia ꝑ sui essentiã nõ quocunq̃ mõ sz de his q̃ sũt i ea vt forme intelligibiles i intellectu sic autẽ non est deus in aia viatoꝛis per essentiam suam sed ꝑ similitudinẽ. Oꝺ autem ꝺ ab Aug. q̃ visio intellectualis est eaꝝ reꝝ quaꝝ similitudines nõ sunt aliud q̃ ipse ẽ referendũ ad obiectuz visionis non ad mediũ quo vi. ꝓstat eni q̃ mediuz quo intelligitur lapis est species eius in anima: que non ẽ ipsa lapidis essentia: sed ꝑ silitudinẽ lapidis pueniꝛ ad cognoscendaz ipsam eẽntiã lapidis: qꝛ obiectum intellectus ẽ q̃d. sed hoc nõ ꝓtingit in visiõe imaginaria vel coꝛpoꝛali: qꝛ obiectũ imaginatõis vel sensus non est ipsa eẽntia rei: sed accidẽtia que sunt extra: sicut coloꝛ et figura et huiusmõi. vnde etiã in visione intellectuali viatoꝛis nõ oz q̃ ipa diuina eẽntia sit mediũ quo vi sed q̃ ꝑ similitudinẽ aliquã ipius pueniat ad aliqualẽ diuine eẽntie cognitionem: non qua sciat q̃d est deus: sed qua scitur q̃d non ẽ. Uel ꝺ: q̃ Aug. etiã. xij. sup Geñ. ad lr̃am. vñ verba illa sumunt in glo. ij. Loꝛ. xij. inducit hoc ad oñendũ ꝺifferentiã intellectualis visionis ad alias visiones: hoc eni intellectualis ꝑ alijs habz q̃ potest cognoscere ea que sunt in intellectu ꝑ sui essentiam: non autẽ sensus vl imaginatio: nõ aũt seq̃t ꝓpter hoc q̃ intellect' nihil intelligat nisi ꝑ eẽntiam suã et q̃ nõ intelligat ꝑ silitudines aliãs ¶ Ad. vij. ꝺ: q̃ i omnibus potentijs ad inuicem oꝛdinatis hoc est necessariuz: vt vbi termiat actus ꝓioꝛis potentie incipiat actus secunde. vñ cuz voluntas ꝓesupponat intellectuz voluntas ferꝛ in illud in quod intellectus terminat: intellectus autez q̃uis deum in statu vie nõ nisi per effectus cognoscat: tamen eius operatio in ipsum deum termina tur scõm q̃tulãcũq̃ cognitionẽ quam de ipo accipit: ⁊ iõ affectus nõ indiget ad hoc q̃ referaꝛ i deũ q̃ redeat in illa media: sed põt statim in ipm deuz ferꝛi in quẽ intellect' ꝺcuenit. ¶ Ad. viij. ꝺ: q̃ etiam qñ aliquid vi ꝑ similitudinẽ alterius rei: potest ꝓtingere q̃ videẽs rem ꝑ mediuz cogitet de re imediate sine hoc q̃ eius cognitio conuertaꝛ ad aliquam aliam rem: qꝛ in illud medium non cõuertitur vt est res quedam sed vt imago illius rei que ꝑ ipam cognoscitur: idẽ autẽ est motus intellect' i in imaginem inq̃tum est imago ⁊ in imaginatum q̃uis alius motus sit intellectus in imaginẽ inq̃tũ est res quedaz et in id cuius est imago: et ideo qñ ꝑ similitudinem creature quam intellectus habz penes se non conuertitur in creaturam vt est resꝰ quedam sed solum vt est similitudo rei: tunc imediate de deo cogitat q̃uis non imediate deum videat ¶ Ad. ix. ꝺ: q̃ sicut dicit glo. sup illud psal. Diminute sũt veritates ⁊c. Ab vna veritate increata resultant multe veritates in animabus nostris: sic ab vna facie silitudines multe in speculo fracto: sive in multis speculis. et hec vitas in intellectu nro resultans ꝓmo et ꝓncipaliter ꝓsistit in ꝓmis principijs ꝑ se notis: et ideo qñ per ea de omibus alijs iudicamus nostꝝ iudicium est scõm primam veritatem: cuius est dictoꝝ ꝓncipioꝝ vitas silitudo. ¶ Ad. x. ꝺ: q̃ duplicater cognoscit aliq̃d alterꝺ: vno mõ sicut ex cuius cognitõne ꝺcenit in cognitionem alterius: et sic illud quo cognoscit ẽ magis notũ vt principia ꝓclusionibus: alio mõ sicut pficiens cognoscentẽ ad cognoscendũ siue sit forma: sic species lapidis in oculo pficit oculum ad viden'

dum: siue principiũ effectiuũ huius forme: sicut dr q oculus videt p solẽ: et hoc mõ id q̃ aliq̃d cognoscit nõ oz q sit magis notũ: imo possibile ẽ q ñ cognoscat: cognoscit eni p quandã inflexionẽ intellectus ab obieco cognoscibili in id qd erat cognitiõis pncipium: sic autẽ deo omnia cognoscimus: et iõ ratio non sequit. ¶ Ad. xj. dr: q verbũ Aug. intelligendum est q̃tũ ad hoc q nulla creatura interponitur inter mentem nostram et deuz qua mediante mens nostra a deo procedat in esse: vel qua mediante formetur per gratiam vel per gloriam sicut efficiente medio: nihil tamẽ prohibet quin aliqua forma creata mediante mens nostra a deo formetur: sicut gratia vl charitatis habitus: et sic per speciem creatam formatur mens viatoris ad videndũ deum. ¶ Ad. xij. dicendum q Auempethe posuit q intelligere essentias separataruz substantiarũ poterat puenire homini per scientias speculatiuas quas in hac vita addiscimus. Sed hanc positiõez impzobat Cõmen. in. iij. de ania. ex hoc q adhuc non sunt inuenta aliqua principia in quib' ad hoc peruenirí possit: qd nõ videt esse probabile: si ad hoc p principia sciẽtiaz speculatiuaz pueniri posset: et precipue cum omnis humana cognitio ad illam ordinetur: non enim esset probabile q species humana deficeret a perfectione naturali totaliter Et ideo dicendum q predicta positio impossibilis est: cuius ratio est: quia scientie speculatiue procedunt ex principijs per se notis que a sensu accipiũtur: vt dr i. ij. Posterioz. t iõ per illa nõ possum' deuenire in essentias illarum rerum que omes formas sensibiles excedunt. vnde per nullam scientiã speculatiuam quam nunc acquirimus scimus qd est deus: vel quid est angelus: nisi sub quibusdam similitudinibus magis cognoscentes de eis qd non sunt q̃ quid sunt: t propter hoc dicit Phus in pncipio Meta. q scientia de deo non ẽ humana possessio: quia scz eam ad plemũ habere nõ possum'

¶ Ad. xij. dr: q corpus non potest esse corruptibile: nisi quando anima non plene corpori dominatur: si eni plene ei nõ dominaret suã incorruptionem ei pferret: et iõ in statu corruptionis oportz q aia cognoscat scdm exigẽtiã corpis. s. accipiendo a sensib': tali autẽ mõ cognitionis de' p essentiã videri nõ põt: vt ex dictis pz: et scdm hoc status corruptionis repugnat visioni dei p essentiam.

DEinde queritur de delectatõe. Et circa hoc q̃rũt quinq

¶ Prio qd sit delectatõ. ¶ Scdo q̃ sit cã delectatõis. ¶ Tertio de ppatõne delectatõis ad tristiciã. ¶ Quarto de bonitate et malicia delectatiõis et tristicie. Quinto de ppatõe delectatõis spualis ad corpalem

HAd primum sic pro

ceditur: vr q delectatio non sit passio: omnis enim passio in motu pfistit: vt dr in libro. vj. principioz sed delectatio nõ est motus neq; generatio aliqua vt dicit phus in. vij. Ethic. ergo delectatio non est passio. ¶ D. opatio non est passio sed magis actõ cum sit existentis in actu scdm q huiusmodi. sed delectatio est quedam operationis perfectio: vt dr in. x. Ethic. ergo delectatio non est passio. ¶ D. in omni passione trahit patiens ad terminos agẽtis quia agens assimilat sibi patiens. sed causa delectationis est conueniẽtia: et ita illud quod delectatur in suis terminis manet. ergo delectatio non est passio. ¶ Sed contra: gaudium et delectatio sũt vnius generis. sed gaudiuz est passio: ponitur eni vna de quatuor principalibus passionibus: vt patz. ix. de ciui. dei. ergo et delectatio est passio. ¶ D. delectationis obiectum est bonum. sed bonum est proprium obiectum appetitus. ergo delectatio ad appetitum pertinet. sed alia que pertinent ad appetitum sunt passiones: vt amor: ira: et huiusmodi. ergo et delectatio est passio ¶ Lteriꝰ videtur q in parte intellectiua anime et in aliqs substantijs spiritualibus delectatio esse non possit: quia vt dicit in. vij. phycoz: Omnis passio est in parte aie sensitiua. sed delectatio est passio vt probatum est. ergo non potest esse in parte intellectiua: nec in substantia aliqua spirituali. ¶ D. Auicenna dicit in vj. de naturalibus: q subiectum delectatõis ẽ species corporalis. sed pars intellectiua non vtitur aliquo corporali organo. ergo in ea non potest eẽ aliqua delectatio. ¶ D. illud quod est intellectiue ptis non est cõmune nobis et brutis. sed delectatõ ẽ etiam in brutis. ergo delectatio non est intellectiue partis. ¶ Sed contra est quod dicitur Luce. xv. Gaudiuz est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. ¶ D. phus dicit in. vij. Ethic. q deus semp vna et simplici opatione gaudet. ergo et eadẽ rõne in aliqs substantijs spualibus põt esse delectatio ¶ Lterius vr q delectatio sit in tempe delectatio eni consequit operationẽ nostrã: vt dicitur in. x. Ethic. sed operatõ nostra est in tempore. g̃ et delectatio est in tempe. ¶ D. omẽ illud i quo est accipe pus et posterius est in tempe. sed in delectatione est accipe pus et posterius cuz aliquis per longam horam possit pdnue delectari. ergo videt q delectatio sit in tempore. ¶ D. delectatio aliqs passionibus condiuiditur. sed alie passiões anime sunt in tempore: vt ira et huiusmodi. ergo et delectatio. ¶ Sed contra est quod phus dic i. x. Ethicoz. scdm nullum tempus acciperet quis delectationem. ¶ D. delectatio sequitur apprehensionẽ conuenientis. sed visio et alie apprehensiones nõ sunt in tempe sed in instanti. ergo et delectatio nõ mensuratur tempore ¶ Lterius videtur q delectatio et gaudiuz sint penitus idem: et similiter exultatio et leticia et iocunditas: passiones enim et

habitus penes obiecta distinguunt. sed gaudiū et delectatio & alia supra dicta hñt idē obiectum: scz bonū ꝓueniens. ḡ sunt idē. ¶ D. ab eadē cā procedit idē effect⁹: qz idē sp natū ē idē facere. sz delectationis et gaudij nō pōt poni nisi vna et eadem cā: scz ꝓiunctio ꝓueniētis. ḡ sunt idē. ¶ D. vnum vni opponit. sed delectationi et gaudio opponit vnuz qō ē tristicia. ḡ delectatio et gaudiū sunt vnū oino ¶ Sed ꝫ est quod dicit Auicenna in. vj. de naturalibus: q gaudiuz est species delectationis. ḡ non sunt oino idē. ¶ D. si gaudiū et delectatio essent oino idē: vbicūqz ē delectatio eēt et gaudium: hoc aūt falsū ē: qz in sensu dī eē delectatō: sz nō gaudiū ꝓprie loquēdo. ḡ delectatio et gaudiuz nō sūt penitus idē. ¶ Ideo dō ad. j. q. q quelibet res qñ pting it ad ppriā pfectionē ꝓsequit stabilimētū et vigorem: sicut corpora qñ peruenīūt ad termios mot⁹ sui naturalis: qz in loco naturali ꝓseruant: cū aūt motus penes terminos distinguant: oportet q diuersum iudicium de peruentōne ad terminū complementi accipiat scōm differentiaz mot⁹. Mouet autē aliquid ad suā pfectionem dupliciter: vno modo p inclinationē naturalē: sic lapis mouet deorsū & hic mot⁹ nō ꝑexigit cognitōz i eo qō mouet: sz i alio quod est principium causans hanc inclinationem et hic est motus naturalis: alio modo per inclinationem cuius principiū ē cognitio eius qō mouet: et hec quidem inclinatio dī appetitus aialis aut intellectualis. vnde sicut in terminatione motus naturalis est quedam vigoratio naturalis eius quod mouet: ita in assecutiōe pfectionis in quam tendit appetitus aialis: est quedaz quietatio ipsius seu vigoratio eius ꝓsupponēs cognitionē perfectionis iam ꝓiuncte: sicut appetit⁹ ꝓsupponebat cognitiōz pfectionis nōdum habite: et talis vigor siue quietatio appetitus vocat delectatio. vñ etiaz Cōmen. dicit in. x. Ethic. q delectatio est quedā supflorituō nature. Est aūt duplex appetitus sicut et cognitio scz sensitiue et intellectiue ptis: appetit⁹ autē sensitiue partis est virtus in organo corpali et est imediatum principiū corporalis motus. vñ oia q̄ accidūt in appetitu sensitiuo sunt ꝓiuncta cū quadā transmutatione corpali: quod nō accidit in his q̄ sunt i appetitu intellectiuo nisi passione large accepta et improprie: vt in. iij. li. di. xv. dictum est. vñ delectatio que est in appetitu sensitiuo quedā passio ē: nō aūt delectatio q̄ ē in intellectiuo nisi passiōe large accepta. ¶ Ad. j ḡ dō: q nō est incōueniēs motuz per accidens terminari ad alium motū: q̄uis hoc per se sit impossibile: vt probatur in. v. Phycor. delectatio ḡ inq̄tum huiusmōi semp ꝓsistit in aliqua terminatiōe motus: sed tñ qz in terminatione motus appetitiui ꝓsurgit quidam motus in q̄ passio aialis ꝓsistit iō passionē inesse accidit delectatōni: sed inest p se delectationi sensitiue. ¶ Ad. ij. dicendū q q̄uis opatio inq̄tuz opatio nō sit passio tñ potest hīe passionē annexā vel sicut precedentē vl sicut subsequentē: vt precedentē quidē: sicut sentire hz annexam receptionē speciei sensibilis & itelligere receptionem speciei intelligibilis sm q oīe sentire quoddam pati est sed vt ꝓsequentē sic operationē appetitus sensitiui ꝓsequit q̄dā corpaliter trasmutatio sm dilatatōz et pstrictionē cordis & alia huiusmōi: et sic q̄uis delectatio inq̄tū est delectatio sit circa operationē: tñ inq̄tū est delectatio sensitiua est in passiōe q̄dā ꝓsistens. ¶ Ad. iij. dō: q delectatus includit terminis sue pfectionis ex q̄ delectatō ꝓsurgit: q quidē termini sunt alieni hoc modo quo differt perfectio et perfectibile: sūt aūt ppij scōm q perfectio est ꝓnaturalis perfectibili. ¶ Alia duo ꝓcedimus q̄tuz ad delectationē sensitiuam ¶ D. ij. q. dō: q delectatio inuenit diuersimode in deo angelis hominibus et brutis: scōm q diuersimode se hñt ad suas perfectiones ex quarum ꝓiunctione delectatio consurgit: bruta eni nō pñt ptingere ad altiorē pfectionē q̄ sit pfectio materialis. vñ eam ꝓsequunt materiali motu qui scz est p organū corporale: et sic delectatio in eis cōsurgens est materialis passio: in angelis vō cū sint oino a materia separati nō est accipere aliquā materialem perfectionē sed imaterialē tantuz: vñ et imaterialiter eā ꝓsequūt et delectatio in eis ꝓsequēs imaterialis est. vñ dicit Dio. i fine ce. hierar. q celestes dispositiones: idest angeli acceptrices nō sūt oino eius que scōm nos est passibilis delectationis: homines vero ex spūali et materiali natura cōpositi sunt: & ideo q̄tum ad inferiorem partem. s. appetitum sensibilem: in quo cum brutis conueniunt est delectatio materialis: in superiori vero appetitu i quo cum angelis conueniunt habent delectatiōez imaterialem vt cum gaudēt de rebus spiritualib⁹: puta de ꝓtemplatōnibus et alijs diuinis donis. vñ dicit Dio. ibidem: q in participatiōe angelice delectationis sepe facti sūt et viri sancti per deificos diuinarum illuminationuz supaduentus. In omīb⁹ autē predictis perfectio ē aliud ab eo qō pficitur. vñ possibile ē plures pfectiōes vni inesse: & ideo tā in brutis q̄ in homībus et angelis sūt multiplices delectationes eis supuenientes. sed deus non habz perfectionem que non sit idem quod ipse cum ipe sit actus purus: et iō vnica tm̄ est eius delectatio ñ supueniens sed essentialis. vñ dicit phs i. vij. Ethi cor: q deus semp vna et simplici gaudet delectatione. ¶ Ad. j. ḡ dō: q i. appetitu intellectiuo nulla ē passio sed soluz in appetitu sensitiuo: qz qō patitur ab alio mouet et ducit: appetit⁹ aūt intellectiuus cū sit liber sui nō ducit sz ducit: sz appetit⁹ sensitiuus ducit. vñ in eo solo passio cadit: delectatio vō q̄ ē i appetitu intellectiuo nō ē passio: sz quedā opationis pfectio: vt dictū ē. ¶ Ad. ij. dō: q Auicenna loq̄t de delectatiōe sensitiua q̄ p organū cōpletur corpale: sicut & cetera q̄ ad sensitiuā ptē pti

nent. ¶ Ad.iij.dō:q illa que sūt cōia nobis ⁊ brutis ſm vnā rōem nō ptinēt ad intellectiuā ptē:sed aliq̄d ē cōe nobis ⁊ brutis nō ſm rōnem eandē qđ ī nobis ad intellectū ptinet sic̄ cognitio et alia huiusmodi que ſcđm quādā cōitatē analogie extenđūt a deo vsq; ad bruta aialia vt cognitio:et etiaz vsq; ad plantas vt vita:et etiaz vsq; ad lapides vt ē:vt pz p Dio.de dī.no.et ſcđm hoc delectatō ſpiritualis hz cōitatē cū delectatiōe que est in brutis. ¶ D.iij.q.dō:q aliquid dī ē in tpe ouplicit:vno mō p ſe:alio mō p accidēs: qz aūt de rōne tempis est ꝓius et posterius:et illud per ſe inest alicui qđ ꝓuenit ei ſcđm rōem ſue ſpeciei:iō illa p ſe ī tempe sunt in quibus requirit aliq̄d ad ꝓplementū ſpeciei quod in futuz expectat:⁊ hoc modo motus est in tempore:non enim completur ſpecies motuſ in medio niſi perueniat ad terminuz.et ſimiliť etiam quies est in tpe eo q; quieſcere ē eodē mō ſe habere nūc vt ꝓius:et ſic de rōne quietis est vt aliq̄d in futuz expectet. Per accns vō aliquid in tpe eē dī ad cuius ſpeciei complementuz nihil requiritur quod in futurum expectetur ſicut eſſe hominē quod in vno inſtanti ꝓpleť ſed est ꝓiunctū motui qui per ſe est in tpe,put eſſe hominis variabile est: delectatō autē ad ꝓplementuz ſue ſpeciei et rōnis nihil in futuz expectat:in inſtanti enī veruz est dicere hominem delectari.vnde non est in tempore niſi p accidens:inq̄tum ſcz pfectio illa ex cuius cōiunctione ſurgit delectatio motui cōiuncta est:et iō ſi ſit aliq̄ perfectio quā motus nō ꝓtingat:taliſ delectatio nō erit in tempe neq; per ſe neq; per accidens:⁊ hec ē ſpiritualis delectatio in angelis:in brutis aūt ē delectatio exiſtens in tempe p accidēs:inq̄tum eoruz pfectionibus motus directe cōiungit.ſz i nobis delectatio non est in tempe quo ad intellectiuam ptē etiam per accidens niſi valde indirecte:inq̄tum.ſ. operatio intellectus noſtri coniungitur fantaſmatibus:tñ vez est nullam delectationem eſſe in tpe p ſe loquendo. ¶ Ad.j.ğ dō:q delectatio imediate ꝓſequitur operatiōes anime:que ſunt apprehēdere et velle:he aūt opationes non ſunt in tempe niſi per accidens:videre enī ⁊ intelligere ⁊ velle ſtatim ſunt. ¶ Ad.ij.dō:q aliquis dicat diuti' alio delectari:non eſt niſi inq̄tum delectatio eſt in tempore per accidens:ſicut etiam dicit homo diutius videre vel viuere. ¶ Ad.iij.dō:q etiaz alie anime paſſiones q̄tū ad id quod est ex parte anime non ſunt in tempore niſi per accidens:inq̄tum ſcilz eis cōiungitur motus ex parte corporis: tñ delectatio magis habz rationem q; non ſit in tempore q̄ alie paſſiones:quia alie paſſiones conſiſtunt in appetitu ſcđm q; tendit in aliquid:ſicut ira in vindictā et odium in nocumentū alterius.ſed delectatio cōſiſtit in appetitu ſcđm q; eius motus in ſuo appetibili adepto terminat:oīs aūt terminus motus nō ē in tpe ſz in inſtanti ¶ D.iij.q.dō:q delectatio:gaudium:leticia:⁊ omnia huiuſmodi:hoc habent ꝓmune q; cauſant ex ꝓiunctione pfectiōis appetite. Perfectio autē aliqua pōt alicui ꝓiungi dupliciter:vno mō realiter:alio mō ſcđm ꝓprehenſionem eius:ex hoc autē q; pfectio realiter ꝓiūgitur ꝓſurgit delectatio:ex hoc autē q; ꝓiungit ſcđm apprehenſionē ſurgit gaudiū ⁊ oīa alia:⁊ ꝓpter hoc etiā gaudiū est ō ſpe futuroꝝ et memoria ꝑteritorū.ſed delectamur de pñtibus tm̄: ideo etiaz quia ſenſus exterior non apprehēdit rem niſi pſentem ſcđm eum non dicimur gaudere:ſed delectari:ſenſus autē interior apphendit et rem pñtem et abſētem.vñ ſcđm ſenſuz interiorē dicimur et delectari et gaudere:delectari quidē de eo q; ſibi ſua pfectio ꝓiungit:ſicut de ipſa ſua opatōne:de qua etiam et gaudet inq̄tum eā apphendit.ſed de opatōne ſenſus exterioris que ſibi nō ꝓiungit niſi apphenſiōe pōt quidē gaudere ſed nō delectari:ſicut ſenſuſ interior vel intellectus nō delectat in comeſtiōe dulcium:ſed pōt gaudere de hoc inq̄tū hoc apprehēdit vt ꝓueniēs exteriori ſenſui:letícia vero et exultatio et iocūditas exprimūt quoſdā gaudij effect' letícia quidē effectū interiorē ſcđm q; ipſe affectus dilatat q̄ſi roborat⁹ et pfect' ex appetibilis ꝓiunctiōe.vñ et paſſio gaudij cū dilatatiōe cordis pficitur:dī enī letícia q̄ſi laticia.ſed exultatio exprimit vlterius effectū gaudij exterius prumpētem i ſignū interioris gaudij. vñ dī exultatio ex hoc q; interi' gaudiū ad exteriora pdit:qđ ex magnitudine gaudij interioris ꝓtingit.vnde dicit Laſſiod.ſup pſal. q; exultatio in magnis gaudijs dī. Jocunditas vō vlterius importat effectū gaudij exterius prumpētem qui nō ſolū demōſtrat interius gaudiū ſz etiā excitat aliquos ad gaudēdū. ¶ Ad.j.ğ dō:q gaudium et delectatio licz habeāt vnū obiectū ſm rē non tñ est vnum obiectum ſcđm rationē: bonum enī ꝓiunctū realiter facit delectationē:ſed ꝓiunctū ſcđm apphēſionē facit gaudiū:letícia vō exultatō ⁊ iocūditaſ ſūt idē qđ gaudiū:niſi q; exprmūt q̄ſdā gaudij effect': vt dictū ē. ¶ Ad.ij.dō:q idē est cā delectatōnis et gaudij:ſed non eodē ordine:primo enī et per ſe est cā delectationis:ſecūdario vō est cā gaudij.nūq; enī ad aliquid apphēſuz facit gaudiū niſi inq̄tum eſtimat vt ꝓiunctū vl ꝓiūgibile ſcđm rem ad faciendum delectationem:et ideo ꝓiunctō perfectionis primo et per ſe facit delectatiōem:ſed inq̄tum apprehendit vt delectationem faciens facit gaudiū etiā q̄ delectationē actualiť nō cauſat vñ delectatio naturaliť prior ē gaudio. ¶ Ad.iij.dō:q gaudio opponitur directe triſticia:delectationi aūt opponitur dolor:ſcđm q; delectatio est in ſenſu exteriori et ꝑcipue in tactu: ſz ſcđm q; est interius nō hz aliud oppoſitū q̄ triſticiā:poſſz tamē hīe ſi eſſet nomē poſitum.

¶ D ſecūdum ſic ꝓo

cedit: vñ q causa delectationis non sit sola opatio ꝓnaturalis habitus nõ impedita. dicit enī Auicē. in li. de naturalibus: q delectatio ꝓsurgit ex perceptione ꝓuenientis adiuncti. sed nõ sola opatio ē ꝓueniens: sed multa alia. ꝯ nõ sola opatio est delectationis cā. ¶ Ꝑ. idē nõ est ꝓpriꝫ cā. sz opatio aliqñ ē cā tristicie etiaz ꝓpria ꝛ ꝓnaturalis. vñ acidia que quedā tristicia ē etiā ꝓsurgit ex spūalibus opibus ꝯ opatio nõ ē ꝓpria delectationis cā. ¶ Ꝑ. si aliqd est causa alicui⁹: continuatio eius cā est continuationis illius. sed cõtinuatio opationis nõ est cā cõtinuatõis delectationis: imo ꝓtinuatio opatiõis frequēter parit fastidiū et opatões in sui nouitate sūt magis delectabiles. ꝯ opatio nõ ē cā delectationis. ¶ Ꝑ. quies opationi opponit. sed quies delectatõnem causat. ꝯ opatio non ē ꝓpria cā delectationis. ¶ Ꝑ. senes sūt attẽtiozis opationis q̄ iuuenes. sed i senib⁹ est min⁹ de delectatiõe q̄ i iuuenib⁹: vt pz p phm in. vij. Ethic. ꝯ opatio nõ ē cā delectationis. ¶ Ꝑ. si opatio esset cā delectatiõis simili se haberent ad delectationē qui sitr se hñt ad opationē. sz aliqui q̄ sitr opant non sitr delectant: melancolici enī min⁹ delectant q̄ sanguinei. ꝯ vī q operatio nõ sit p se delectatiõis causa. ¶ Sz ℞ est quod phus dicit in. vij. Ethic. q delectatõ est opatio ꝓnaturalis habitus: nec hoc pōt intelligi nisi causalit. ꝯ operatio ē delectatõis causa. ¶ Ꝑ. vnū quodq; distinguit scōm distinctionē sue cause. sz delectatões distinguunt p distinctionē opationū: vt patz p phm in. x. Ethic. ꝯ opatio est delectationis causa. ¶ Ꝑ. habitus non cognoscit nisi per operationē vel per aliqd p opationē causatū. sz habitus cognoscit ex delectatõe: vt dī. ij. Ethic. signū oz accipe habitus fientē in ope delectatiõem. cum ꝯ delectatio nõ sit ipsa opatio: vī q sit ex opatione causata. ℞ ideo dicendū q sicut aia est forma corporis: ita in his q̄ sūt cõia aie et corpi id qõ ex pte aie se hz ē formale qõ vo ex pte corpis materiale: sicut i ira appetitus vindicte ē formale: accẽsio sanguis circa cor est materiale. cum ꝯ delectatio scōm q est passio sit ò cõi bus anie et corpis causa eius pōt queri duplex: formalis ex pte aie: et materialis ex parte corpis. sed q delectatio scōm q se tenet ex parte aie hz rõem quasi cõem q̄tum ad oīs in quibus delectatio inuenit. s. deum angelos ꝛ hoies et bruta. scōm autē q se tenet ex parte corpoꝛis: manet tm̃ i parte anie sensitiua: iõ causa formalis delectatiõis est cā delectationis cuiuscūq; nõ autē causa materialis ipsi⁹ Patz etiam q scōm formā est aliquid actu: sz scōz materiam est aliquid in potentia: et scōm materie dispositiões ē aliqd in aptitudine vl habilitate ad actum: et iõ scōm materialē causā delectatiõis scit quõ aliquis sit dispositus ad delectationē: sz scōm causā formalē ipsius apparet qualit aliqs actu delectet. Formalis igit cā cuiuslibet passionis vel operationis est obiectū ipsius: obiectum autē delectationis est bonum ꝓueniens ꝓiunctum: ex eo enī q delectatõ est in parte appetitiua oz q eius obiectū sit bonum: ex eo vero q est appetit⁹ iam terminati in suo obiecto oportz q sit conueniens etiam coniunctum. hoc autē bonum quod est ꝓpriū delectationis obiectum est operatio precipue ꝓpter tres ratiões: Primo qz cū delectatio ꝓsistat in quietatione appetitus: motus autē appetitus sit in bonuz oportet q quies ipsius et delectatio sit in vltio bonoꝛ: vltimum autē et pfectissimū quod ē in vnoq; qz est sua operatio. vñ ois forma inherens comparat ad opationē quodāmodo vt potentia ad actū ꝓpter quod fora dī actus ꝑmus vt scia: et opatio actus secundus vt considerare: vt patz in. ij. ō aia Secundo quia cū delectatio sit in appetitu et ois passio vel operatio appetitus ꝑexigat apprehensionem: oporteret q bonū ꝓiunctū quod delectationem causat sit apprehensū: dispositio autē que est iam inherens a nobis nõ apprehenditur ita sicut dum est in fieri: vt Auicēna dicit in. vj. ō naturalibus. vñ Ethici minus sentiūt calorem febrilem q̄ alij febricantes: q̄uis in eis febris sit intensioꝛ: quia iam caloꝛ ille ē infusus mẽbris q̄si ꝓplexio illoruz: et hoc iõ: qz nostrū sentire et intelligere sūt ex aliq̄ pmutatione intellectus ꝛ sensus a suis obiectis: ab eo autē qõ iam in se q̄escit nihil imutat. vñ cū esse nostꝛ et viuere nostꝛ ꝛ oīs actus ppriꝰ insint nobis vt in nobis quiescẽtes: sola autē opatio insit in nobis vt in fieri existens: in ipsa opatione ꝑcipim⁹ et esse nostꝛ et viuere nostꝛ: et inde ē q in operãdo delectamur: et in vidẽdo et sentiẽdo et alijs humodi in quibus indicat quodāmodo nostꝛ esse ꝛ viuere: vt patet per phm in. x. Ethic. Tertio quia operatio procedit ex his bonis que in nobis sunt: et quodāmodo in se ꝓtinet sicut effectus causam: p eā etiaz bonis exterioꝛibus cõiungimur. vñ oīe bonum quod a nobis ē diligibile quietat nr̃m appetitum mediante operatõne. vnde operatio est p se causa delectationis: non autem omnis operatõ est delectatiõis causa: sed illa que ē ab habitu ꝓcedens et non impedita: bonū enī cõiunctum nõ delectat nisi in q̄tum est cõueniens: operatio autē efficitur nobis cõueniens et quasi cõnaturalis per habitum: quia habitus inclinat in actum per modū nature: vt Tullius dicit de virtute: et ideo dī in. ij. Ethic. q delectatio in opere facta est signū habit⁹ inherentis. Quãuis aũt operatio cõnaturalis nobis fiat scōm habitū: tamē pōt esse nobis non conueniẽs rõne alicuius accidentis: in q̄tum videlicet habemus aliqua impedimenta ꝓgrediendi in talē operationē. vñ oportz operationē que delectationem causat esse nõ impeditã: et hoc ē qõ dic phus in. vij. Ethic. q nõ in operatione connaturalis habitus nõ impedita delectatio ꝓsistit. sic ꝯ cā formalis ꝓpa delectatiõis ē opatio ꝓnaturaľ hitus ñ impedita: materialis aũt cā delectatiõis accipiẽda est

ex pte subiecti eius: subiectū autē delectatōis ⁊ omniū aie passionū ē spūs aialis q̄ ē primū instrumētum aie in operationibus que p corpus exercētur Ad hoc autē q̄ spiritus aptet ad delectationē duo requirūt: scz debita q̄titas ⁊ debita q̄litas. Quātitas quidem debita est vt sit abundantia spirituuz propter duo. Primo q̄ spiritus abundans in q̄titate abundat etiam in virtute. Secundo quia cuz ad passionē delectationis requiratur dilatatio cordis ⁊ spirituum: non potest delectatio perfici quādo sunt pauci spiritus: quia natura cōstringit eos et retinet in suo principio. sed quando sunt multi spiritus: natura potest retinere partem in pncipio suo et effundere abunde ad dilatationem: et ideo conualescentes in quibus sunt pauci spiritus sunt pni ad tristiciaz magis q̄ ad delectationē. Debita v:ro qualitas attēditur q̄tum ad tria. Primo vt sit temperate cōplexionis: et ideo egri nō sunt apti ad delectationem. Secundo vt spiritus sit clarus et non nubilosus: et ideo melancolici in quib' sunt spiritus terrestres et obscuri sunt proni ad tristiciam. Tertio vt eius substantia sit mediocris inter spissitudinez et tenuitatem: si eni sit nimis grossus sicut in senibus: vel nimis tenuis sicut in macilentis: nō est aptus ad delectationē: q: nō ē facile dilatabilis. Et ppter has causas vinū letificat: quia generat multos spiritus claros tpatos et mediocres inē spissitudinē et tenuitatē. Quāto g̃ fuerit maior dispositio ex pte materialiū causaz ad gaudiū vl tristiciā: tanto min' quid requirit ex pte cāe formalis et cōuerso: et ió quidā ex modica occasiōe letā t:r vel tristant: q̄dā vo non nisi ex magna. ¶ Ad j. g̃ dō: q̄ q̄uis mlta alia sint cōueniētia q̄ opatio: tñ ex oib' eis nō psurgit delectatio nisi opatiōe mediante: q: exteriora pueniētia nobis p aliquā opationem coniungunt: interiora vero in operatiōib' apprehendunt. ¶ Ad ij. dō: q̄ non quelibet opatio est delectationis cā. sz opatio cōnaturalis habitus nō impedita: et ió q̄n cogimur ad aliq̄s opationes q̄rias habitibus qui nobis insunt vel in quib' impedimēta patimur: rōne quoz accidit nobis fatigatio et labor: in huiusmōi opationibus nō delectamur sed ptristamur. ¶ Ad iij. dō: q̄ triplex rō ē quare nō sil'r delectamur in pcessu opationis sic in principio. Primā assignat phūs in. x. Ethic. q: scz cū operatio sit delectationis cā: q̄to aliq̄s attentius opatur tanto maior delectatio ex operatione consurgit: homo autē in pncipio opationis attentior ē ad operatiōem q̄ i pgressu: oia eni noua magis ad se nostrā intentionē trahūt: et ió in pgressu operatiōis q̄n aliquis negligētius intendit opatiōz non sentit tantā in opere delectationē. Secundaz ponit in. vij. Ethic. q̄ etiā est rō premisse: oz enim i nobis delectationē eē scōm moduz nature nostre: vñ cū nostra natura sit mutabilis: nō erit nobis sp idem delectabile: q: iam mutati crimus a pristina dispositōe: et sic post pauca non erit nobis cōueniens quod pus pueniēs erat: et ió q̄ pus erat delectabile fit nobis minus delectabile vel etiam triste et hec etiā est rō quare ptinuitas vnius rei i nobis fastidiū parit: alternatio vo delectat. In deo vo q̄ semp eodē modo se hz: est sp eadem operatio delectabilis: nec aliqua alternatione delectat: ⁊ similis rō est de angelis ⁊ homibus beatis. Tertia rō pōt sumi ex vbis Auicēne in. vj. de naturalib': cuz eni ad delectationē redrat pueniētis pceptio: q̄to aliquid minus sentit tanto minus est delectabile: res autē in sui nouitate magis sentiunt: q: postmodū eoz dispositio fit q̄si q̄litas quedā inherēs sentiētibus. vñ fabri qui sonitū malleoz psuecrūt audire: nō ita mouent a talib' sonis sicut alī: ⁊ ió in pncipio opationis hō magis delectat q̄ postmoduz i pcessu ipsius ptinuate: q̄uis forte in pcessu opatō sit intensioz. ¶ Ad iiij. dō: q̄ q̄uis opatio scōm se sit delectabilis: tñ in q̄tū adiūgit ei motus q̄ fatigationem inducit est aliquo mō penosa et ptristans: vñ et per accns quies est delectabilis in q̄tuz tollit contristatiōis cām scz motū. ¶ Ad. v. dō: q̄ q̄tuz ad cām materialē delectatōis sences sunt min' apti ad delectationē q̄ iuuenes: et ió etiā ex maiori causa formali non tantū afficiunt ex delectatiōe sicut iuuenes ex minori: loquendo de delectatione q̄ est passio: que scz in appetitum sensibilē redundat: et magis sensibilis est nobis: sic sulphur modico igne accendit: q: est ad hoc aptū: ligna vo que sunt ad hoc minus apta maiore igne non accenduntur: tñ spiritualis delectatio que non est passio: nō minor ē in senibus q̄ in iuuenibus. scz forte maior. ¶ Ad vj. dō: q̄ illi qui similē operationem exercēt q̄nq̄z nō eodem modo delectāt quod potest contingere et ex parte cause materialis: q: non habent spiritus similiter ad operationē dispositos: et ex parte cause formalis: q: eadē operatio vni est conueniēs per habituz sibi inherentem et alteri nō est conueniēs qui habitum non hz: imo forte est ei contraria si cōtrarium habitum habeat: et ppter hoc dare q̄ō est liberali delectabile est auaro triste.

Ad tertiuz sic proce

dit: vi q̄ delectatōi tristicia non sit q̄ria: passiones eni distinguūt scōm suas cās. scz cā tristicie ē mor' et labor: vt dicit phūs i. vij. Ethic. vñ iuuenes q̄ sunt i motu delectatiōes appetūt q̄si medicinas q̄ tristiciā: cā autē delectatōis est operatio: motus autē ⁊ operatio non sunt contraria. cū aliquādo ad inuicem coniungant. g̃ nec delectatio tristicie contrariatur. ¶ D. vnum contrarioz nō est materia alterius. sed delectatō potest esse materia tristicie: quia vt dicit phūs i. ix. Ethic. Prauus post parum tristatur: de hoc q̄ delectatus est. similiter etiam tristicia est materia delectatōnis et gaudij. vñ et penitenti indicit vt sp doleat: ⁊ de dolore

gaudeat. ergo delectatio ⁊ tristicia nō sūt cōtraria ¶ D. delectatio et gaudiū nō sunt penit' idē: vt ex ꝓdictis ꝑz. sed tristicia opponit gaudio. g̃ nō opponit delectatiōi. ¶ Sed ⁊: medicine fiūt p ꝯtraria vt dī in. ij. Ethic. sed delectatōnes sunt medicine ⁊ tristicias: vt dī in. vij. Ethic. g̃ delectatio ⁊ tristicia sunt ⁊ria. ¶ D. bonū et malū sūt ⁊ria. sed delectatio opponitur tristicie vt bonū malo: vt dī in. vij. Ethic. ergo sunt ⁊ria. ¶ Ulterius vī q̃ delectatiōi que est in considerando sit aliqua tristicia contraria: fatigatio enī est tristicie cā. sed in ꝓsiderādo accidit fatigatio. g̃ in considerādo accidit tristicia. ergo delectationi que est in considerando aliqua tristicia ⁊ria est. ¶ D. sicut ꝓtingit aliq̃d cōsiderare vt conueniens: ita ꝓtingit ꝓsiderare aliquid vt nociuum. sed consideratio conuenientis causat delectationem. g̃ consideratio nociui causat tristiciam et sic idem quod ꝓius. ¶ D. ois actio que est contraria habitui inherenti est tristicie causa: sicut ei qui habitum iniusticie bz est contristabilis operatio iusti. sed cōtingit aliquē habentē habitū alicuius sciētie ꝓdire in actū contra rōem habitus inherentis: sicut cū grāmaticus nō grāmatice loquitur ⁊ dialecticus nō recte syllogiz̃at. g̃ in considerando pōt esse tristicia: et sic idem quod ꝓius. ¶ Sed ⁊ est quod ꝓbus dicit in. j. Topic. q̃ delectatiōi que est ab eo quod ē considerare non ē aliqua tristicia contraria. ¶ D. consideratiōes ꝓcedūt ex rōnib' rez̃ in anima existentibus. sed rōnes rez̃ etiam cōtrariarum in anima existentes non sunt contrarie vt dī in. vij. Meta. g̃ nec delectationi q̃ ex consideratiōe causat aliq̃d pōt esse ⁊rium. ¶ Uter' vī q̃ tristicia fort' afficiat q̃ delectatio: q̃ vt dic̃ Aug. in li. lxxxiij. q. Nemo est q̃ non magis dolorem fugiat q̃ appetat voluptatem. g̃ magis homo afficit tristicia q̃ delectatione. ¶ D. sicut tristicia vehemētia sua mouet ad fugā: ita delectatio mouet ad desideriū. sed nō oēs delectationes appetunt: imo quidā vt tempati eas vitant: tristicias aut̄ quilibz fugit: vt dicit ꝓbus in Ethic. g̃ delectatio min' afficit q̃ tristicia. ¶ D. scōm ꝓbm in. x. Ethic. omnis tristicia hominē in operādo impedit: nō aut̄ ois delectatio adiuuat sed soluz ꝓpria. g̃ tristicia vehementius afficit q̃ delectatio. ¶ Sz ⁊: bonū ē efficacius in agēdo q̃ malū: q̃ malum nō agit i virtute boni: vt dicit Dio. iiij. ca. de di. no. sed bonuz est causa delectationis: malū vo tristicie. g̃ delectatio magis afficit q̃ tristicia. ¶ D. vt dī i. vij. Ethic. delectatio expellit tristiciā non solum sibi contrariā sed et quālibet aliā. g̃ delectatio est fortior tristicia. ¶ Rñdeo dō. ad. j. q. q̃ cuiuslibz passionis ratio formalis ex obiecto sumit: vñ et passiones ⁊ actus penes obiecta distinguunt: obiectū aut̄ delectatōnis bonū est: tristicie vero malū. vñ oportz tristiciā delectationi formaliter contrariari. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̃ q̃uis motus per se operationi non cōtrarietur: ē tn̄ i motu aliq̃d inuenire ex q̃ tristiciā causat quod contrariat operatiōi: scōm q̃ ē delectatiōis cā: operatio enī delectationis cā existit scōm q̃ est ꝓueniēs operanti: in motu aut̄ in quo est ꝓcessus de vno ad aliud oz aliquid esse nō ꝓueniens ei qō mouet: cum ea inter que ē motus sint ⁊ria: et ideo motus rōne ⁊rietatis quam habz ad mobile lassitudinē et tristiciā inducit: et ꝓpt hoc ꝑcipue motꝰ inaturales ⁊ violēti lassitudinē causant. sic g̃ motꝰ rōne ⁊rietatis causat tristiciā: operatio vo delectationem rōne cōueniētie. vñ oportz q̃ delectatio et tristicia opponāt scōm oppositionē ꝓueniētie et ⁊rietatis. ¶ Ad. ij. dō: q̃ tristicia nō est materia delectationis: nec delectatio tristicie per se loquendo sed per accñs tm̄ in q̃tum accidit delectationi esse malū quod est ꝓpria tristicie materia: ⁊ tristicie eē bonū quod ē ꝓpria materia delectatōnis: et hoc q̃dem accidere pōt in istis ⁊riis vt vnuz per accidēs sit alterius materia ꝓpter cōitatem suoꝝ obiectorum que sunt bonū et malū: quoꝝ vnū pōt alteri adiungi rōne diuersoꝝ: quod enī est scōm vnā rōnem bonū: pōt esse scōm alterā rōem maluz: accidit etiam q̃ huiusmōi contraria consistūt in actu anime que reflectit super actum suū in q̃tuz scit se scire et vult se velle. vñ et tristicia pōt esse materia gaudij et etiā ipsum gaudiū: qō in reb' naturalib' accidere non pōt: vt aliq̃d sit materia suiipsius vel etiam ꝓtrarij. ¶ Ad. iij. dō: q̃ si fiat vis in vbis: sicut delectato distinguit a gaudio: ita dolor a tristitia: vt sic per oppositum tristicia rñdeat gaudio: dolor vo delectationi. sed q̃ dolor ꝓprie accipit i sensu et ꝑcipue in sensu tactus: delectatio etiā ꝓprie loquēdo se extēdit ad interiores vires: iō delectationi nō solū dicim' opponi dolorē sed etiā tristiciā ¶ D. ij. q. dō: q̃ apprehēsio pōt dici delectationis causa dupliciter: vno mō ex parte ipsius apprehēsi: sicut cū apprehendimus aliquod bonum nobis ꝓueniens et inde delectamur: ⁊ per hunc modum apprehensio est oīs delectationis causa. vñ nihil ꝓhibet delectatiōi q̃ sic ex apꝓhēsiōe causat siue sensibili siue intelligibili aliq̃d ⁊riū eē: alias nulli delectatiōi eēt tristicia ⁊ria: alio mō ex pte ipsi' apꝓhēsionis: vt cū q̃s delectat nō q̃dē de apꝓhenso ſz de ipsa apprehensione qua apprehendit: et sic p se loquendo delectatiōi que ex quacūq̃ apprehensiōe causat non pōt esse tristicia ⁊ria: oportz enī huiusmodi tristiciam etiā ex aliqua apprehensione causatam esse: ⁊ria enī circa idē sunt: apprehensio aut̄ per se loquēdo nullo modo pōt tristiciā facere: q̃ illud solū tristiciā facere pōt quod ē ⁊riū: nulla aut̄ apꝓhensio in q̃tum huiusmōi ē ⁊ria vel repugnās apꝓhendēti imo ē ꝑfectio ipsius: q̃ species quib' fit apꝓhēsio sūt ꝑfectiones apꝓhendētis. vñ nulla apꝓhensio nec sensibilis nec intelligibil' p se loquēdo tristiciā causat ſz delectationē tm̄: q̃q̃ plus q̃q̃ minus: scōm q̃ apꝓhēsio ē ꝑfectior ⁊ delectāt i ꝓue

nientiol. vñ phs dicit in .x. Ethic. q̄ pfectissima ac p hec delectabilissima visio ē visus optimi dispositi ad pulcherrimū sub visu cadētiū. Per accñs ãt ptingit ex apphensiõe causari tristiciã duplr. vno mõ ex pte apphendēti q̄. s. apphēdit p organū ali qd corpale cui põt accidē lassitudo et corruptio p pter organi pmutationē: et sic apphēsio sensitiue ptis p accñs ē ptristatiua: apphēsiua vo intellectiua nõ nisi p accñs valde remotū inq̄tū. s. cõsiderationi intellect⁹ adiũgit opatio sensitiua q̄ viriuz: ex quibus accidit in psideratiõe intellectus nostri lassitudo: quod nõ esset si sine fantasmatib⁹ intelligere possemus: Alio mõ ex pte ipsius effectus apprehensionis inq̄tum ex hoc q̄ apprehēsioni vacauimus aliqd damnũ incurrim⁹: vtputa si ex hoc impedimur ab aliquo vtiliori vel ptrahimur i peccatum occasionaliter: sed tũc ppie loquēdo nõ causat tristicia ex apphensione: sed ex psideratõe effectus apphensiõis: et iõ ppie loquēdo delectatõi q̄ est ex hoc qd ē psiderare scõm intellectũ nõ ē aliã tristicia ꝓria. ¶ Ad.j.g et.ij. patz rñsio ex dict. ¶ Ad ij. dõ: q̄ operatio ꝓria habitui sciētie q̄ñq̄ pcedit ab aliquo scient: et tũc talis operatio ē habitui cõueniēs: q̄ per habitũ scie nõ solũ cognoscim⁹ id qd est rectũ sed etiã id quod ē erroneũ. vñ etiam scire aliqd esse erroneũ ē de pfectiõe sciētie. Si aũt consideratio scie ꝓria pcederet ab aliq̄ nescient: vtputa cũ quis hz falsam psideratiõnē quã estimat veraz adhuc talis cõsideratio erit delectabilis: q̄ apphēdit vt pueniēs q̄uis non sit cõueniēs: sicut et iusto esset opatio iusta delectabilis si eã estimaret eē iustam ¶ Ad.iij.q. dõ: q̄ taz delectatio q̄ tristicia cõsequunt cãm aliquã apphensam. vñ et pñt duplr considerari. vno mõ ex pte cause delectatis vl contristantis. alio mõ ex parte apphensionis quaz delectatio et tristicia sequit: causa autẽ delectationis est bonũ conuenies coniunctũ: tristicie vero repugnans malũ coniunctuz: põt aũt inueniri aliquod bonũ quod totaliter pueniēs est: nec ex aliqua parte dissonantiã hz: nõ autẽ põt inueniri aliqd malum quod ita sit dissonũ qd q̄tum ad nihil conueniēs sit: q̄ nõ est aliquid pure maluz quod scõm aliqd nõ sit bonũ: et iõ causa delectationis pfectius se hz ad delectandũ q̄ cã tristicie ad ꝓristãdũ generaliter loquendo. sed in speciali non põt vna regula dari ppter diuersos ordines causaꝝ in malicia ⁊ bonitate. vñ quedam causa delectans excedit contristãtem aliquã et ecõuerso. sed ex pte apphensiõis tristicia scõm genus generaliter loquēdo delectatiõem excedit: eo q̄ res similes minus sentiunt q̄ res contrarie. vñ cũ conueniẽtia delectationē causet: repugnantia vo tristiciã q̄tum ad apprehensionē tristitia delectationi pualet: q̄uis in speciali aliqua delectatio alicui tristicie pemineat q̄tũ ad apphensionem. Dicẽdũ g̃ ē q̄ si ppie loquamur q̄ delectatio vehementius afficit q̄ tristicia: sz tristicia magis sentitur q̄ delectatio: sicut etiam et amor rei pñtis vt Aug. dicit. x. de trini. ¶ Ad.j.g dõ: q̄ magis fugit tristicia q̄ appetat delectatio qz magis sentitur ¶ Ad.ij.dõ: q̄ ois tristicia p se loquēdo est mala vt infra dicet q̄uis per accidens possit esse bona. sz non ois delectatio est bona per se loquendo: ideo tam boni q̄ mali fugiunt tristiciã qualibet sed nõ oẽs delectationes q̄slibet appetũt. ¶ Ad.iij. dõ: q̄ pluribus modis potest impediri aliqua operatio q̄ perficiqz non pficit nisi oibus causis concurrentibus: impeditur autem operatio si qcũq̄ eorum q̄ sunt ad opationē necessaria impediat: ⁊ iõ ois tristicia opationē aliquã impedit inq̄tũ est contraria opanti: nõ aũt ois delectatio coadiuuat ad opandũ. imo extranea impedit inq̄tũ auertit intentionē ad aliud q̄ attẽtio q̄ necia ē ad pfecte agẽdũ sz ppa delectatio et opantẽ expedit cuz quodãmõ corroboratiõ inq̄tũ ē pueniens et attẽtionē eius facit inherere ad operationē delectabilē.

AD quartuz sic pro

ceditur: vi q̄ quelibz delectatio sit bona omne enī quod coniũctum alĩ facit eligibiliora est per se bonum. sed delectatio coniũcta quibuscunqz bonis facit ea eligibiliora. ergo delectatio est per se bonuz: et sic quelibet delectatio bona erit. ¶ P. nihil appetitur nisi bonum. sed vnũ quodqz est appetibile ex hoc q̄ ē delectabile. ergo delectatio p se loquēdo est bona: et sic idē qd ꝓpus. ¶ P. omne esse inq̄tum huiusmodi est bonum. g̃ et illud quod est vltima entis perfectio vniuersaliter est bonũ. sed delectatio ē vltima entis pfectio: perficit enī operationem q̄ ē actus secũdus: vt p phm pz. g̃ ois delectatio ē bona. ¶ Sed ꝓ: illud qd fugit virtuosus est malũ. sed delectationē fugit tpaliter g̃ delectatio ē mala. ¶ P. illud quod iudiciũ rationis impedit est malũ. sed delectatio corrũpit estimationez prudentie: vt dicitur in .vj. Ethicoꝝ. g̃ delectatio est mala ¶ P. illud cuius desiderium facit aliquid malũ ē p se malũ. sed desideriũ delectationis facit aliqs malos sicut intpatos: q̄ delectatiõez psequũt vt finẽ: et blandos q̄ ad delectationē solũ mõ dulcia loquũt. g̃ delectatio ē mala ¶ Ulterius vi q̄ nõ ois tristicia sit mala: nullũ enī salutiferũ ē malũ. sed aliqua tristicia est salutifera: que enī fm deum est tristicia penitentiam ⁊ salutem stabilem operat. ij. Cor. vij. g̃ aliqua tristicia ē bona. ¶ P. nullũ laudabile est maluz. sed alique tristicie sunt laudabiles: sicut misericordia q̄ ē tristicia ꝺ alieno malo: et penitẽtia que ē tristicia de peccatis pteritis ergo non ois tristicia est mala. ¶ P. sicut delectatio se hz ad bonũ ita tristicia ad malũ. sed non ois delectatio ē bona. g̃ nec ois tristicia ē mala. ¶ Sz contra: oẽ illud quod impedit opationē rectam ē malũ. sz ois tristicia operationē impedit: vt patz in .x. Ethic. g̃ omnis tristicia est mala. ¶ P. quod

adiunctū alicui facit ipm minus bonū ē p se malū sed tristicia cuicunq; bono adiuncta facit ipm minus eligibile. vñ. ğ. Lor. ix. dī: Non ex tristicia aut ex necessitate: hilarem enī datorē diligit deus. ⁊ eadem rō est cuiuscūq; virtutis actui tristicia adiungat. ğ tristicia ē scōm se malū. ¶ Ulterius vī q; aliqua delectatio sit optimū: illud enī qō est vltimus finis est optimū. sed delectatio ē vltim' finis: vt enī dī in. vij. Ethic. Est finis et architectio: architectonica; aūt fines sunt nobiliores et desiderabiliores vt dī in. j. Ethic. ğ delectatio ē optimū. ¶ P. dī in ij. celi et mūdi: oīs res est ꝓpter suā operationē. sz operatio ē ꝓpter delectationē: cū delectatio sit operationis perfectio: vt dī in. x. Ethic. ğ delectatō est vltimus finis. ¶ P. illud quod desiderat tm ꝓpter se et nūq; ꝓpter aliud ē vltimus finis. sz delectatio est huiusmōi: stultū enī est querere quare aliqs velit delectari. ğ delectatio est vltimus finis. ¶ P. illud quod omnes appetunt: et cū cuius contrario nihil est eligibile: vī esse optimuz et vltimus finis. sed oīa delectationē appetunt: et pueri et bestie ⁊ hoīes sapientes et insipientes nec aliquod bonū eēt eligibile si esset triste: nec etiā posset possibile ī aliq bono continue pseuerare si esset triste. ğ delectatio est optimum. ¶ Sed ꝯ: vltimus finis hoīs et optimum eius est beatitudo ipsius. sed beatitudo non est delectatio sed magis opatio: vt ex supra dicti pz ğ delectatio nō est optimū. ¶ P. scm platonē delectatio ē generatio sensibilis ī naturā. sed nulla generatio est optimū: quia generatio est motus ad perfectionem. ğ nulla delectatio potest esse optimum ¶ P. omne quod eligitur eligitur ī ordine ad optimum. sed sicut dicit pbus in. x. Ethic. circa multa studium faceremus etiam si nullam delectatiōem inferrent: puta videre: recordari: scire: ⁊ vtutes habere. ğ delectatio non est optimū. ¶ P. oīe illud quod a natura ordinat ad aliquid nō est vltim' finis. sed natura ordinat delectationem ad operatōnem: vnde operationibus nutritiue et generatiue ordinatis ad conseruationē ind. uidui et speciei natura delectatōnem apposuit: vt ad hec opa aialia magis inclinarēt. ğ delectatio ñ ē optimū vl vltim' finis. ¶ Ñdeo dō: ad. j. q. q; delectatio dupl'r pōt cōsiderari: vno modo inq̄tuz est delectatio: alio modo inq̄tum est hec delectatio. delectatio ğ inq̄tum est delectatio aliquod bonum noīat sz inq̄tū est talis delectatio: potest ratōnem mali habere ex parte ciuꝰ ex quo specificatur: sicut etiam oīs actio q̄tum ad hoc quod habz de natura actionis ē bona: sed q̄tum ad hoc quod adiungitur de defectu aliqua actio est mala. Similiter etiā inq̄tuz alicui delectationi adiungit de defectu: scōm hoc adiūgitur ei de malo: hoc autē mō adiungit defect' delectationi quo et opationi: cum delectatio ex operatione causet: et sic ex deficienti operatione deficiet delectatio: et iō vt dī in. x. Ethic. sicut oppositiones differunt ab inuicem bonitate et malicia ita et delectatiōes vt scōm hoc delectatio dicat bona q; ex bona opatione ꝓcedat: mala vō q̄ est de mala opatione. ¶ Ad. j. ğ dicendum q; delectatio que facit bona eligibiliora ē delectatio eius ꝓpria vtpote cū iustus delectat de iusta opatiōe. sed si delectatiōes intpati adiungerēt opationib' iustis non facerent eas delectabiliores. vñ nō sequit oēs delectationes esse bonas. ¶ Ad. ij. dō: q; non solum appetit bonum sed etiā apparens bonū: qz aūt oīs delectatio ex hoc q; ē delectatio bona ē q̄tūcunq; ex aliq̄ adiuncto efficiat mala: hz vnō apparere possit bona et p ꝓseqns vñ possit appeti et sic appetibilis ē nō habenti rectū iudiciū. sed hñti rectū iudicium delectatiōes quedā appetibiles nō sunt sicut ꝓpudēs et tpatus nō appetit delectationes intpati. ¶ Ad iij. dō: q; illa rō nō ꝓbat delectationē eē bonuz nisi inq̄tū ē delectatio. sz qz ex rōnib' q̄ sunt in ꝓtrariū quidam oīdere volebāt omnē delectationē eē malam: iō ad eas etiā rñdenduz. ¶ Ad. j. ğ dō: est. q; vtuosus nō fugit quālibet delectationē imo ꝓpriā delectationē amplectit quod ē delectari in opibus virtutū: fugit autē delectatiōes inordinatas. ⁊ has concedimus malas esse. ¶ Ad. ij. dō: q; nō quelibet delectatio impedit iudiciū rōnis. sed delectatō imoderata et extranea sicut delectatio corporalis iudicium rōnis perturbat si sit vehemens: sed spiritualis delectatio iudicium rōnis confortat: quia vnusq̄sq; attētius opat in his in quib' delectat: vt dī. x. Ethic. et sic etiam non sequit omnē delectationem eē malā. ¶ Ad. iij. dō: q; ille delectatōnes q̄ faciūt hoīem malū nō sūt dicēde simpl'r et vere delectatiōes: qz nō sūt ꝓuenientes hōi inq̄tū ē homo. sed inq̄tum bonum homis est in eo quodāmodo corruptū: sicut etiā nō ē dicēdum: dulce simpl'r qō vī hñti corruptū gustū: et dato etiā q; sint delectationes vere differūt tñ specie ab illis delectatiōib' q̄ bone sunt. ¶ Ad. ij. q. dō: q; aliquid dī bonuz ouplciter: vno mō vt per se elegibile: alio mō vt ordinatum ad illud: sicut potiones austere non sunt p se bone vel appetibiles sed solū inq̄tuz sunt vtiles ad sanitatē: tristicia ğ nulla p se loquēdo est bona vt per se appetibilis. vnde etiā Aug.' dicit in li. de confes. tolerari eas iubet non amari. s. tribulationes et tristicias: cuius rō ē: qz oīs tristicia ꝓcedit ex aliq̄ incōueniēti: hīe autē aliquod incōueniēs non pōt eē per se appetibile. sed tñ alique tristicie sunt bone vel appetibiles inq̄tum sunt vtiles ad aliq̄d vel ad expellendum ꝓuas delectationes: vel ad aliquid huiusmodi. ¶ Et p hoc pz rñsio ad. j. qz illa tristicia scōm deū esse dī et salutifera que ordinat ad salutē. vñ non sequit q; sit bona nisi vt medicina quedam. ¶ Ad. ij. dō: q; tristicia nō pōt eē laudabilis nisi ex suppositione alicuius mali existentis: suppositā enim miseria laudabilis est misericordia: et similiter peccato ꝓexistente eligibilis

est penitentia: tñ vbi est bonoꝝ p̄fectio nec est locus miſericordie nec pnie. vnde nō ſequit̄ q̄ triſtitia ſit bona ſimpl̄r ſz ſcōm q̄d tm̄. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis oīs triſticia ſcōm ſe ſit fugiēda: non tñ ſequit̄ q̄ oīs delectatio ſit ſcōm ſe appetēda et bona. Ad hoc enī q̄ aliq̄d ſit bonū oz multa p̄currē: q̄ꝝ q̄libet deficiēs rōem mali inducit: et ita oīe illud q̄ dō hz aliq̄d de malo ē fugiēdū: nec tñ oīe illō q̄ dō hz aliq̄d de bono ē ſimpl̄r appetēdū: ⁊ ſic oīs triſticia inq̄tū aliq̄d hz de defectu ē fugiēda: nō aūt oīs delectatio ē appetēda q̄uis hēat aliq̄d ō bono. AD iij. q. dō: q̄ de delectatiōe fuit triplex opīo: vna fuit epicuroꝝ: qui ponebant delectationē inq̄tū huiuſmodi eſſe optimū: volētes p̄ hoc etiā oēm delectationē eſſe bonā: alia fuit opīo ſtoycoꝝ ⁊ platonicoꝝ: qui ponebāt oēm delectationē eſſe malam Tertia fuit opinio Ariſtotelis ⁊ p̄ipateticoꝝ: qui poſuerūt quaſdam delectatōes eſſe bonas ⁊ quaſdam malas: et q̄ nihil p̄hibet aliquā delectationē eſſe optimū in genē humanoꝝ bonoꝝ: delectatio enī opationē p̄ſequit̄. vñ cū aliqua opatio ſit optimū in genere humanoꝝ bonoꝝ q̄ dō eſt felicitas: et delectatio ipſum p̄ñs optimū erit: nec illa duo ſūt p̄ſiderāda q̄ſi duo bona ſed q̄ſi vnū bonū: ſic enīz ex pfectōne et pfectibili fit vna res pfecta: ita ex delectatione ⁊ opatōe fit vna opatōe pfecta q̄ eſt felicitas cū delectatio ſit operatiōis pfectio: vt dī i. x. Ethic. Quid autē hoꝝ ſit p̄pī alteꝝ eligēdū: vtrū ſcz delectatio ꝓpter operationē vel acōuerſo: p̄ hoc ibi inſolutū relinq̄t. Sed tñ ſcōm rei vītatē vī dō: q̄ delectatio ad operationē ordinet ſicut ad finē: ſicut oēs perfectiōes ſecūde nō ꝓpter aliud ſunt niſi p̄pī ſua perfectibilia perficiēda: delectatio autem ē quedā perfectio operatiōi ſuperueniens vt decor iuuētuti. vñ delectatō ad operationē ordinat. Sic g̃ p̄prie loquēdo delectatio aliq̄ nō eſt optimū: ſed eſt aliquid optimi ſcz felicitatis: felicitas enim delectationem includit: vt p̄z per p̄hm in. x. Ethicoꝝ. Sic g̃ ad vtraſq̄ rōnes rn̄dendū eſt. ¶ Ad. j. g̃ dicendū q̄ delectatio dī eſſe finis architecton. nō q̄ ſit architecthonice. ſ. ciuilis finis vltim' niſi forte i q̄tum eſt aliq̄d vltimi finis: vt dictū ē. dī autē eſſe finis architecton vt regula quedam ad quā architecton. ſ. ciuilis oia iudicat. vñ ibi ſb̄iungit: Ad quā reſpicientes hoc quidē bonū: hoc quidē malū dicimus. ex hoc enīz aliq̄s bonus cognoſcit q̄ delectat in bonis: malus autem ad hoc q̄ delectat i malis.

¶ Ad. ij. dicendum q̄ delectatio non eſt perfectio operatōis a q̄ operatio ſpeciē habeat: ſed magis q̄ ſupaddit̄ ei per modū perfectōis ſecūde: ſicut ſanitas ad hoiem ſe hz et nō ſicut aia. Hoc autē interest inter perfectiōes p̄mas et ſecūdas: q̄ ad p̄mam perfectionem ordinat perfectibile ſicut ad finem vt materia ad formam. ſed ecōuerſo ſecūda pfectio ordinat ad perfectibile: vt ſcz perfectibile per eaz eſſe perfectū habeat: et ſic delectatio ad operationē ordinat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ de illis ordinatis ad finē cōſueuimus q̄rere ꝓpter quem fiāt que fini non ſūt p̄iuncta: de his vō que fini p̄iunguntur talis q̄ſtio nō fit: q̄ ſtatim apparet ea eſſe appetibilia: et q̄ delectatio nō eſt p̄iuncta operatōi perfecte q̄ ē finis: iō nō cōſueuit queri ꝓpter quid aliquis velit delectari. Et p̄terea delectatio dicit quietationē appetit' in aliq̄. vñ querere q̄re aliq̄s velit delectari: eſt idē quod querere q̄re velit appetitū ſuuz quietari: q̄ idē eſt ac ſi q̄reret quare aliquis velit finē voluntatis conſequi. Licz autē operatio aliqua ſit finis: tñ operatio de ſuo nomie non importat rōatiōem finis vel quietationē in fine: ⁊ inde ē q̄ magis querimus ꝓpter quid vis opari q̄ ꝓpter q̄d vis delectari. ¶ Ad. iij. dō: q̄ cuiuſlibz rei finis ē ſua pfectiſſima operatio: iō omnes delectatōem appetunt q̄ operatio perficit: ſicut et ꝓpriam operationem pfectam: et ſicut accidit error in appetitu opatōis: q̄ quidam inſiſtunt operatiōib' extraneis dimiſſis p̄p̄ꝝs operatiōib': vt oēs mali ſequētes operatiōes beſtiales p̄termiſſis humanis: ita etiam quidam loco p̄priaꝝ delectationum extraneas ſequuntur.

¶ Ad. j. vo eoꝝ que obj̄iciunt in oppoſitū dō: q̄ non q̄libet operatio ē felicitas: ſed opatio perfecta quā oz delectabilē eſſe: et ſic delectatō ē aliq̄d optimi. ¶ Ad. ij. dō: q̄ diffinitio illa platonis non eſt conueniēs: vt p̄z per p̄hm in. vij. et. x. Ethic. nō enī delectatio in generatione conſiſtit ſed magis i eſſe generatum: tunc enī res poteſt habere p̄priaz operationem que ē delectationis cauſa q̄n iam pfecta eſt: non autē que eſt imperfecta et in fieri. ¶ Alie due rōnes ꝓcludunt q̄ operatio ſit melioꝝ delectatione: et hoc quidem verum eſt: ſed vtroq̄z eſt melius operatio perfecta: cuius aliquid eſt delectatio

Ad quintuz ſic procedit: vī q̄ delectatōes coꝛpales ſint potiores ſpūalib': delectabile enī inq̄tū ē delectabile ē appetibile. g̃ i q̄ magis incliat appetit' ē magis delectabile. ſz pluries et freq̄nti' inclinant i delectatōes coꝛpales q̄ ſpūales. g̃ delectatiōes coꝛpales ſūt altiores ſpūalib'. ¶ P. maioris efficacie ē res ipſa q̄ ſilitudo rei. ſz delectatiōes coꝛpales vt pote tactus et guſtus p̄ueniūt ex ipſis reb' ꝓiunctis delectatiōes autē ſpūales vtpote q̄ ſūt i ꝓtemplando p̄uenīt ex ſimilitudinibus reꝝ quibus intelligimus. g̃ delectatiōes coꝛpales ſunt potiores ſpūalibus. ¶ P. vt Auicenna dicit in. v. de naturalib' Opatio cauſaꝝ vtiliū p̄ſtium ē efficacioꝛ q̄ opatio cauſaꝝ vtiliū futuraꝝ: ⁊ ſiliter operatio cauſarum vtilium ad delectādū ē efficacioꝛ q̄ operatio cauſarū vtilium honeſtati: et ſiliter operatio eius quod ē ſcōm opinionē eſt efficacioꝛ q̄ opatio eius q̄d ē ſcōm rōem. ſz operatiōes coꝛpales p̄ueniūt ex bonis p̄ſentibus vtilib' ad delectādū ſcōm opinionem boni: delectatōes vō ſpirituales p̄ueniunt

p̃cipue ex bonis futuris honestis et sc̃om ratiõem exñtibus. ℊ delectatio corporalis ẽ potior spirituali. ¶ D. delectatões corporales sua efficacia qñqz rõez euertũt ad corpus et transmutãt: et iõ indigent re frenari: vt phus dicit in. vij. Ethic. Concupiscẽtie venereoꝝ manifeste corpus transmutãt et quibus dam insanias faciũt: delectatões autẽ spũales hoc facere nõ vident. vñ et eas refrenare nõ oz. ℊ corporales sunt potiores spũalibus. ¶ Sed ꝫ est qđ phus dicit in. x. Ethic. ꝙ delectabilissima opatio est illa que est sc̃om sapiam: vĩ enĩ phia admirabiles delectationes hãe puritate et firmitate: et ad hoc ẽ etiã quod dr Eccĩ. xxiiij. Ex ore sapie spũs meus super mel dulcis: et hẽditate mea sup mel et fauũ. ¶ D. bonũ est causa delectatiõis. sed spũale bonum preeminet corporali. ℊ et spũalis delectatio corporali ¶ D. albius ẽ qđ est nigro impmixtius. ſz delectatio corpalis hz admixtã tristiciaz que ei ꝓpriat: delectationi aũt spũali non est aliqua tristicia ꝓtraria q̃ possit ei admisceri. ℊ delectatio spiritualis est potior corporali ¶ Lterius vĩ ꝙ inter delectationes corporales non est potissima illa que ẽ sc̃om tactũ spiritualis enĩ delectatio est potior q̃ corporalis. ℊ et q̃to aliqua delectatio corporalis est spũali vicinior tanto est potior. sed delectatio visus et audit' est ꝓpinquior spirituali delectatiõi q̃ delectatio tactus. ℊ est potior. ¶ D. delectatõnis cã est ꝓceptio cõuenientis. sed visus int' alios sensus est magis ꝓceptiuus et cognoscitiuus: vt pz p phm i. j. Meta. ℊ et delectatio visus est potissima inter corporales ¶ D. p̃cipue delectationes tactus sunt in actibus nutritiue et generatiue: actus autẽ illi sunt cõmunes etiã plantis in quibus nulla delectatio inuenit ℊ tactus hz minimũ de delectatione. ¶ Sed ꝫ est ꝙ tpantia ẽ circa maximas delectationes ⁊ tristicias corporales: est autẽ circa delectatiões tactus: vt dr in. iij. Ethic. ℊ delectatões tactus sũt potiores aliis corporalibus. ¶ D. delectationi corpali opponit dolor. sed dolor precipue ad sensum tactus ptinet cũ ex diuisione cõtinui pueniat. ℊ et inter delectationes corporales delectatio tactus ẽ potior ¶ Lterius vĩ ꝙ inẽ delectationes spũales delectatio q̃ est in operibus actiue sit potior ea que est in operibus contemplatiue delectatõ enim ad affectum ptinet sed actiua vita ex recutudine volũtatis dependet: ꝓtemplatiua vo magis cõsistit in pfectõe intellect' ℊ delectatio in opibus actiue ẽ potior delectationi q̃ est in opibus contẽplatiue. ¶ D. delectatiõis cã ẽ opatio cõnaturalis habitus. ſz habitus vtutum moraliũ que perficiũt in actiua magis mouẽt per modũ nature q̃ habitus intellectualiũ virtutum: sciẽs enĩ sine difficultate põt aliquod falsum considerare. sed iustus non põt sine difficultate opari iniusta: vt dr. v. Ethic. ℊ delectatio virtutũ moraliuz que ad actiuã pertinẽt est potior delectatõne intellectualiũ que pertinẽt ad ꝓtemplatiuã. ¶ D. conuenientia est rõ delectationis. sed delectatio magis ꝓuenit cũ virtute morali q̃ cũ intellectuali: et vtutem et malicią moralẽ circa delectationẽ ⁊ tristiciã ponimus: vt dr in. ij. et. vij. Ethic. ℊ delectatio actiue potior ẽ delectatõni ꝓtemplatiue. ¶ Sz ꝫ: opationibus ꝓtemplatiue nõ admisceꝫ amaritudo aut tediũ: vñ Sap. viij. Nõ hz amaritudinẽ ꝓuersatio illius. ſ. sapie: nec tediũ ꝓuictus illius. ſz opationes actiue vite sunt multis amaritudinibus respersę. ℊ delectationes ꝓtẽplatiue vite sunt potiores. ¶ D. q̃to aliqua opatio ẽ delectabilior tanto magis põt ꝓtinuari. sed opatio ꝓtemplatiõis maxie põt cõtinuari: vt dr in. vij. Ethic. ℊ opatio ꝓtemplatõis est maxime delectabilis ¶ Lterius vĩ ꝙ in beatis oĩbus ẽ equalis delectatio: qz vt dr in glo. j. Loz. xv. sup illud: Stella differt a stella in claritate: i dispari claritate erit par gaudiũ. ¶ D. in beatis erit ꝑfecta charitas: vñ vnusquisqz perfecte implebit illud ꝓceptum: Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipsum. ℊ tm̃ gaudebit vnusquisqz de bono alterius sic de bono suo: et sic vĩ ꝙ oẽs equale gaudiũ habebunt ¶ D. gaudiũ nõ diminuit nisi ex aliq̃ impedimẽto. sed in nullo beatoꝝ erit aliquod impedimẽtuz gaudij: cũ igit omnibus sit vna gaudendi ratio. ſz dei visio: vĩ ꝙ oẽs equaliter gaudebunt. ¶ Sed ꝫ hoies assumũt ꝑ diuersitate meritoꝝ ad diuersos ordines angeloꝝ: sicut dicit Greg. sed nõ in oĩb' angelis est equale gaudiũ: vñ dicit Dio. vij. ca. ce. hierar. ꝙ supma hierarchia est sola digna effecta domestica vnitate diuine refectõis per quã refectionem delectatio intelligit. ℊ nec oĩs beati equaliter gaudebũt. ¶ D. visio dei in beatis erit cã delectationis. sed quidã sancti clarius deũ videbunt: vt supra dictum est. ℊ nõ oĩs equaliter delectabuntur Rñdeo dicendũ ad. j. q. ꝙ sicut aliquid dr dupl'r magis notũ: vel simpliciter vel quo ad nos: ita potest vna delectatio potior altera iudicari: vl' simpliciter: vel quo ad nos. Loquẽdo igit simplicit': delectatio spũalis incompabilit' ꝑminet corpali ꝓpter sex rõnes. Prima: qz spũalis pfectio q̃ spiritualem delectationẽ causat incompabiliter pfectionez corporalẽ excedit que causat delectationẽ corporalez Scda: qz cũ hoc sit melior ẽ delectanti ꝓuenięntior vnusquisqz eniz maxime est illud quod est i eo pfectissimũ: vt pz per phm in. x. Ethic. In nobis autẽ pfectissimũ ẽ spũalis natura sc̃om quã res spũales sunt nobis ꝓuenięntes: sicut in vnoquoqz forma est potior materia: et id quod cõuenit nobis fm spũalẽ naturã ẽ nobis ꝓuenientius: et ꝓpter hoc q̃tum est de se natũ ẽ magis delectare. Tertia: qz pfectio spũalis est naturaliter magis dilecta q̃ corpalis. et hoc exprimento pz: hoies enĩ multa sustinẽt incommoda corpalia vt vitent infamiã: vl' hẽant victoriam seu eminẽtiã q̃ sunt pfectiões intelligibiles et ñ corpales: q̃to autẽ aliquid magis diligit tanto habitũ magis delectat: vñ dicit phus in. xj. ỏ aialibus

ꝙ amator qñ diligit aliꝗd: afficit ad id qđ ꝓphendit de deo q̄uis aliqñ qđ ꝓphēdit sit modicū q̄tū ad multa q̄ ꝓphendit de alīs reb': et sic pua cognitio quā habem' de substātijs spūalib' celestibus est nobis delectabilissima. Quarto qr cuz ꝓiūctio sit delectatōnis cā q̄to aliquid vehementius ꝓiungit magis delectat: res aūt spūales intellecte intimius nobis cōiungunt q̄ res corporales apphense p sensum: sensus enī per apphensionē cōiungit reb' corporalibus quasi superficialiter tm̄: sed intellectus ꝑtingit vsqz ad intimā rei quidditatez. vnde delectatio intelligibilis est potior q̄ sensibilis. Quinto qr cum operatio sit cā delectationis p hoc ꝙ ꝓcedit ab operante perfecto: sicut cuz perficit per habitum: q̄to in operāte inuenit maior pfectio respectu operationis: tanto eis operatio est delectabilior: motꝰ aūt est actus imperfecti. vnde operatiōes admixte motui intantū deficiūt a perfectōne delectationis inq̄tum motui adiungūt: ex motu enī lassitudinē inducunt: et ideo cum operationibus corporalib' adiungat motus: operatōes aūt spūales sint a motu remote: spirituales delectationes erūt corporalibus puriores: et p ꝓsequēs vehemētiores. Sexto qr spirituales delectationes sūt diuturniores ꝛ firmiores corporalib': vtpote ex causis incorruptibilibus et imobilibus pueniētes. ¶ Loquēdo autez de delectatione quo ad nos: delectatio corporalis ē nobis ꝓceptibilior ꝓpter quatuor rōnes. Primo qr res corporales sensibiles magis ꝓcipimus q̄ res spūales: eo ꝙ oz ex sensibilibus puenire i intelligibilia: añ delectationē autē requirit perceptio cōuenientis: et inde est ꝙ plures inclinant ad delectatōnes corporales q̄ ad spūales: qr plures cognoscūt sensibilia q̄ intelligibilia. Scđo ꝓpter dispositionē affectus nostri qui est assuetus delectatiōibus corporalibus. vñ sicut gustus infectus nō ꝓcipit dulcedinem puram: ita etiam affectus nostri delectationibus corporalibus inquinati: delectationes purissimas. s. spūales ꝓcipere nō pñt: et ideo hoiez vtuosi qui hñt affectū depuratū a corporalib' delectationibus magis spūalibus delectationibus fruuntur vnde et phūs dicit in. x. Ethic. ꝙ illa est potissima delectatio que videtur potior virtuoso. Tertio qr delectationes corporales propiquiores sunt virtutibus corporalibus motiuis. vñ ex delectatiōibus et doloribus corporalibus statim sequit corporis trāsmutatio: nō aūt ex delectationibus ꝛ tristicijs spūalib' nisi sint adeo fortes ꝙ ex eis fiat redūdantia in appetitū sensibilē: transmutatōnes autē corporis maxime ꝓcipiunt. vñ et delectatio corpalis magis ꝓcipit q̄ spūalis. Quarto qr vt dicit Aug' viij confes. gaudium vl delectatio maior sequitur vbi maior molestia p̄cessit: in rebus autē corporalibus cōtinue molestamur ꝓpter cōtinuos motus qui omnes cū labore quodaz sunt. sed in reb' spiritualibus non inueniunt huiusmōi molestie. vñ delectatiōes corpales apparēt vtpote magis e vicino remediū ꝓbentes ꝑ molestias corpales. vñ scōm phūm in. vij. Ethic. corpales delectatōnes appetūt vt medicie quedā ꝑ corporales molestias: et ꝓpter hoc iuuenes in quibus natura laborat cōtinue ex augmēto corporis et alīs motib' magis afficiūtur ad delectatōnes corporales: ꝛ siliter melancolici q̄rum corpus semp mordet ex malicia ꝓplexiōis sūt in vehemēti appetitu delectatōnis: vtpote sp indigentes medicina: vt ibidē dicit phūs. ¶ Ad. j. ĝ dicendū ꝙ rō illa ꝓcedit de comparatōne delectationum quo ad nos. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ p similitudines spirituales nobis ꝓiūctas magis ꝑtingim' ad intima q̄ p ipsā ꝓiūctionē realē q̄ nobis scōm sensuz exhibet: cū tactus et gustus nō cognoscāt nisi accidētia intellectuꝫ vđ ipsam rei quidditatē. ¶ Ad. iij. dđ: ꝙ Auicenna ibi loquit de ꝓpatione delectationū quo ad nos. vñ ꝛium dicit in sua Meta. loqns đ compatione delectationū scōm se: vbi dicit ꝙ delectatiōes corporales nō sunt etiā nojande delectationes respectu spiritualiū. Uel pōt dici ꝙ Auicenna ibi loquit de delectatiōibus q̄ in passiōe ꝓsistūt q̄ fiūt per motū spūs corporei aialis: vult enī ꝙ huiusmodi delectatōes sensibiles minus pueniunt ex rebus spūalibus q̄ ex corporalib'. ¶ Ad. iij. dđ: ꝙ delectatiōes corpales ppt hoc ꝙ faciūt transmutationē corporalē magis q̄ spūalē: nate sūt rōnem impedire sicut et alie transmutatōnes corporales. sed delectatiōes spūales q̄uis mentē ad se capiāt: tamen vsuz rōnis in nullo impediūt. vñ sobrie nominant: ideo autē potest in delectatiōibus corpalibus scōm phūm in. vij. Ethic. supabundantia inueniri: qr nō sūt homi scōm ipsas eligibiles sed soluz p accidēs inq̄tum scz sunt vt medicine corporales tristicias phibentes: et iō appetēde sunt seruata q̄dam mēsura quam eis rō prefigit: et si eam excesserint noxie reputant: sed delectatiōes spūales appetunt scōm seipsas q̄si homi cōnaturales et non vt medicine cū nō hēant tristicias ꝓias: et iō delectationib' spūalib' nullā mēsurā ꝓfigit rō: sed q̄to sūt maiores tāto sunt eligibiliores. ¶ Ad. iij. q. dđ: ꝙ delactationes sensus tactus compant delectatiōibus alioz sensuuz duplicit: vno modo q̄tum ad vehementiā: et sic delectatiōes tactus sunt alīs vehemētiores ꝓpter quatuor rationes. Primo quia tangibile coniungit nobis realiter: sed visibile et audibile et odorabile ꝓiungit nobis p aliquid sui: et tam̄ nullus sensus ad interioza rei ingredi pōt: res aūt corpalis efficacioz ē ad delectādū corpalit q̄ species rei vel aliquid a re causatū. Scđo qr tangibilia sunt nobis magis cōnaturalia: eo ꝙ ex calido ꝛ frigido et humido et sicco ꝓstituit aīal: et iō maiorez delectationē inferunt nobis tangibilia q̄ alia sensibilia sicut et maiorē lesionē: qr eoz excellētie ñ solū corrūpunt vnū sensuz sz totū aīal. Tertio qr cū sensus tactus sit quasi fundamētū alioz sensuum

rõne cuius ĩmobilitato eius orgaño: oñes ſenſus ĩmobilitant: vt dr̃ in li. de ſomno et vigilia: id qõ ĩ tactu accidit tam de delectatiõe q̃ de leſiõe redundat ĩ hos ſenſus: et ꝓpter hoc delectatio tact⁹ inter corpales ẽ vehemẽtior. Quarto qr delectationes tact⁹ ſũt circa neceſſaria ad ꝓſeruationẽ indiuidui et ſpeciei: ſicut in cibis et potib⁹ et venereis: ⁊ ꝓpter hoc appoſita ẽ in eis maxima delectatio: ne ab aĩa lib⁹ negligãt: et inde ẽ q̃ circa has delectatiões maxime eſt tẽpantia: vt dr̃ in. iij. Ethicor. ¶ Secũdo ꝓpant delectatiões tactus alijs delectatonibus q̃tum ad nobilitatẽ: ⁊ ſic ſunt magis materiales ⁊ magis beſtiales: et ꝑ ꝓñs minus nobiles. Alij enĩ ſenſus ſpũalius recipiunt ſua obiecta q̃ tactus. vñ et alia aĩalia nõ delectant alijs ſenſibus niſi ĩ ordine ad tactũ: vt dr̃ in. iij Ethic. ſed homo delectat etiã eis inq̃tũ ordinãt ad cognitionẽ ſolã. ¶ Ad. j. ergo ꝺ̃: q̃ ex hoc q̃ delectatiões alior̃ ſenſuũ ſũt ꝓpinquiores alijs delectationibus ſpũalibus q̃ delectationes tactus: põt hũ q̃ ſunt nobiliores nõ aũt q̃ ſint vehemẽtiores cũ modũ delectationũ corpalium nõ tranſcendant. ¶ Ad. ij. ꝺ̃: q̃ q̃uis viſus ſit magis ꝓceptiuus alijs ſenſibus: tñ ei⁹ perceptio eſt ſcõm minorem ꝓiunctionẽ ad rem q̃ ĩ ſenſu tactus: et ideo delectatio que eſt de ſenſibili delectabili magis eſt ꝑ tactũ q̃ ꝑ viſu: ſed tñ delectatio q̃ eſt de cognitione viſus ẽ maior q̃ q̃ ẽ de cognitione tactus: ſed hoc mõ non delectant alia aĩalia in ſentiendo ſed ſolũ hoĩes in ordine ad ſcientiam quã ex ſenſibus acquirũt. vñ talis delectatio cadit quodãmodo in gen⁹ ſpũaliũ delectationũ. ¶ Ad iij. ꝺ̃: q̃ q̃uis ea de q̃bus ſũt ꝓcipue delectatões tactus inueniant ĩ plantis nõ tñ ea ꝓcipiunt. vnde nõ eſt ex defectu ꝓceptionis ¶ D. iij. q. ꝺ̃: q̃ delectationes que ſunt in operibus ſpeculatiue vite ꝑeminent delectatiõibus que ſunt in operibus actiue et hoc ꝓpter quatuor rõnes. Primo qr ſunt nobiliores: vtpote ex nobilioribus rebus ꝓuenientes actus enĩ vite actiue ſunt ſcõm ꝓuerſionẽ inferior̃ partis anime ad ea que infra ipſam ſunt: ſicut ad paſſiones circa quas morales vtutes ꝓſiſtunt ⁊ ad vſus bonor̃ exterior̃ in quib⁹ aliq̃ virtutes conſiſtunt: vt iuſticia et liberalitas: ſed actus vite ꝓtemplatiue ſunt ſcõm q̃ aĩa ꝓuertit ad ſupiorẽ rõnem ad res eternas q̃ ſunt ſupra ipam. Secũdo qr ſunt cõuenientiores: ſicut enĩ rõ in nobis excellit ſenſuz et ita id qõ eſt ꝓuenientius rõni eſt nobis ꝓuenientius q̃ quod cõuenit ſenſui: ſimiliter ſpeculatiuus intellectus precellit practicũ. vñ perfectiones intellectus ſpeculatiui ſunt homini cõueniẽtiores. Tertio qr ſunt puriores: opera enĩ actiue vite ſũt circa paſſiones ſenſitiue partis et circa corpales motus et ſic admiſcet eis de laſſitudine et materialitate: q̃ non ꝓtingit de ſpiritualibus delectatõnib⁹. Quarto qr ſpirituales delectatões ſunt perfectiores. homo enĩ ad opera vite actiue multis indiget: ſed in obibus ꝓtemplatiue eſt ſibi vnuſquiſq; magis ſufficiens. vñ ꝓtemplatiue delectatio nõ ita patit defectuz ſicut delectatio actiue: ex hoc q̃ deſit aliq̃d eor̃ que ad perfectam operationem requiruntur ¶ Ad. j. g̃ ꝺ̃: q̃ affectus ſe hz cõiter et ad actiuã et ad ꝓtemplatiuã vitã: ſicut enĩ aliquis volẽs opera actiue exercer: ita et ꝓtemplatiue opa: et ſic ĩ affectu ẽ cõiter delectatio de vtroq;. ſed cã delectatõnis ꝓtemplatiue vite eſt in intellectu q̃tum ad ſuperiorem partẽ: eã vo delectationis actiue vite eſt in pte inferiori aĩe: affectus autẽ nõ miñ⁹ afficit ex his que ſũt ſupiora ptis rõnis q̃ ex his que ſũt inferioris ſed magis. ¶ Ad. ij. ꝺ̃: q̃ habit⁹ inclinat ad actuz duplr: vno mõ ad hoc vt act⁹ exerceat: et ſic inclinare ad actũ nõ ẽ niſi habitus ĩ pte appetitua exñtis: qr appetitus qui hz bonũ et finẽ ꝑ obiecto mouet et ſeipſum et vim cognitiuã in actuz: ex deſiderio enĩ actus vel finis ꝓuenit q̃ aliq̃s aliquez actum exerceat: dũmodo non ſit ex neceſſitate nature: alio mõ q̃tum ad moduz agendi: vt ſcz illud qõ agit recte agat: et ſic quilibet habit⁹ inclinat ad actũ: habitus g̃ ꝓtemplatiuus vtpote ſapia vel intellectus non intelligit ad hoc q̃ aliquis vtat̃ contemplationis actu: ſed vt quãdo vtitur recte vtat̃: ſed ad hoc q̃ vtat̃ non inclinat niſi habitus ſ qui eſt in appetitu non inferiori ſed ſupiori vtpote charitas. vñ etiã charitas ad vitã ꝓtemplatiuaz ptinet: vtpote inclinãs habitus ꝓtemplatiuos ad act⁹ ſuos. ſed habitus actiue vite: vt vtutes morales ſunt in pte appetitiua: vtpote in iraſcibili et ꝯcupiſcibili vt tpantia et fortitudo. vñ habitus iſti inclinant et ad hoc q̃ agat̃: et ad hoc q̃ recte agat̃: et ꝑ tanto nature ꝓpant que ẽ ꝓncipiũ mouẽdi: nihilominus tñ illud in qõ inclinat habitus ſpeculatiuus ẽ nobis magis ꝓnaturale q̃ illud in qõ inclinat habitus actiuus. ¶ Ad. iij. ꝺ̃: q̃ delectatiõis cã ẽ cõuenientia: nõ quidẽ delectatiõis: ſed cauſe eius ad delectatũ. delectationes autẽ que cũ virtute morali ꝓueniunt ſunt delectatiões corporales vel corporalibus admixte que ſũt materia virtutũ moraliũ ſed ꝓtemplatiue vite cõueniunt alie nobiliores delectationes ſcz ſpũales: nõ tñ ita q̃ delectatio ſit cõtemplationis materia ſed ẽ ꝓtemplationẽ ꝓſequẽs ¶ D. iij. q. ꝺ̃: q̃ intenſio delectationis poteſt ꝓuenire ex duobus: ſcz ex eã delectatiõis q̃ ẽ fortior et ex diſpoſitõe delectati que ẽ delectationis capacior: cã autẽ delectationis ꝓprima eſt operatio: ſed remota operationis obiectũ: ſicut in delectatiõe beator̃ de qua nunc agit̃ cauſa ꝓprima eſt dei viſio ſz ꝓma cauſa eſt deus. Dec igit̃ cã prima vna ẽ et cõmunis oĩbus beatis. vñ q̃tum ad hoc eor̃ delectatio ẽ equalis. viſio aũt et diſpoſitio ad delectatiõz ñ ẽ eq̃lis: qr vn⁹ alio clarr̃ vid̃et: vt ex ꝺ̃. dictis patz vn⁹ etiã alio ẽ delectatiõis capacior ꝓpt̃ ꝑfectiorez habitũ qui ẽ lumẽ glorie: et ideo quidã magis delectant alijs q̃uis ſcõm quid omnes eq̃lr delecten-

tur materialiter loq̃ndo: in q̃tũ scz gaudẽt de eq̃li re. s. de deo: et sic intelligit glo. inducta q̃ i dispari claritate erit par gaudiũ. Uñ pz rñsio ad primum

¶ Uel dd: ad. j. q̃ oium beatoz dr eẽ par gaudiũ in q̃tũ vnusquisq; ad summũ gaudiũ puenit scdm modũ suũ: sed mod' vn' erit amplior q̃ alterius: z sm hoc gaudiuz vn' erit maior gaudio alter': vt sic illa paritas importet nõ equalitatẽ q̃titatis sed proportionis. ¶ Ad. ij. dd: q̃ quis in regno celorum maior gaudet nõ solũ de bono suo sed etiã de bono superioris: nõ tñ tantũ gaudet de eo q̃tũ superior q: rõ gaudiũ i oib' erit de': et iõ q̃to alicui plus gaudet de deo tãto pl' gaudebit de q̃cũq; alio. vñ supior pl' gaudebit de bono inferioris q̃ ipse inferior. ¶ Ad. iij. dd: q̃ quis i nullo btoz sit aliqd delectatiõis impedimẽtũ: sũt tñ ibi alie cãe intẽsionis: nõ enĩ intẽdit aliqd solũ p remotionẽ a ꝓrio sed etiaz p accessum ad terminũ. ¶ Questio. III.

Deinde queritur de dotibus. Et circa hoc querunt quidz

¶ Primo an btis sint assignãde aliq dotes. ¶ 2° vtz dos a btitudine differat. ¶ 3° vtz xpo insint dotes. ¶ 4° vtz angelis. ¶ 5° de numero dotiũ.

Ad primum sic proceditur: vi q̃ nõ sint ponende aliq dotes in hoibus beatis. Dos enĩ fm iura dat spõso ad sustinẽda onera mrimonij: sed sci nõ gerunt figurã spõsi. sz magis figurã spõse in q̃tũ sunt mẽbra ecclesie. g̃ eis dotes nõ dant. ¶ Ꝑ. dotes nõ dãtur scdm iura a patre sponsi sed a patre spõse: oia autẽ dona beatitudinis beatis dant a pie sponsi. s. xpi. Jaco. j. Oñe datum optimũ z oñe donũ tc. g̃ huiusmõi dona que beatis dant non sunt dotes appellãde. ¶ Ꝑ. in matrimonio dant dotes ad facilius toleranda oncra matrimonij. sed in mrimonio spũali nõ sunt aliqua onera: maxie scdz statuz ecclesie triumphãtis. g̃ nõ sũt ibi alique dotes assignãde. ¶ Ꝑ. dotes nõ dant nisi cã matrimonij. sz matrimoniũ spũale ꝓbit cum xpo per fidẽ fm statum ecclesie militãtis. g̃ eadẽ rõne si beatis aliq dotes ꝓueniũt: ꝓueniẽt etiã sanctis in via exñtib'. sed istis nõ ꝓueniunt. g̃ nec beatis. ¶ Ꝑ. dotes ad bona exteriora ptinent que dicũt bona fortune. sz pmia beatoz erunt de interioribus bonis. g̃ non debent dotes numerari. ¶ Sed ꝓ Eph. vj. dr: Sacramentũ hoc magnũ est: dico autẽ in xpo z ecclesia. ex quo hr q̃ spũale mrimoniũ p carnale significat. sed i carnali mrimonio spõsa dotata traducitur i domũ spõsi. g̃ cũ sancti i domũ xpi traducãt cũ beatificant: vi q̃ aliquibus dotib' dotẽt. ¶ Ꝑ. dotes in matrimonio corpali assignant in mrimonij solatium: sed matrimoniũ spũale ẽ delectabili' q̃ corporale. ergo ei dotes sunt maxime assignãde

¶ Ꝑ. ornamenta sponsaz ad dotem pertinent: sz sancti ornati in gloriã introducunt: vt dr Isa. lxj. Induit me vestimẽtis salutis q̃si sponsaz ornatam monilibus suis. g̃ sancti in patria dotes hñt. ¶ Respondeo dicendũ q̃ absq; dubio beatis q̃ñ i gliaz transferũt aliqua dona diuinitus dant ad eoz ornatum: et hi ornatus a magistris dotes sunt nominati. vñ dat quedam diffinitio de dote de q̃ nũc loquimur talis: Dos est perpetuus ornatus aie z coris vite sufficiens in eterna beatitudine iugit pseuerans. Et sumit hec descriptio ad similitudinem dotis corpalis p quã spõsa ornat et ꝓuidetur viro vñ possit sufficienter sponsaz et liberos nutrire: et tñ inamissibiliter dos sponse ꝓseruat: vt ad eã matrimonio sepato reuertat: sed de rõne nois diuersi diuersimode opinant. Quidã enĩ dicunt q̃ dos nõ accipit ex aliqua similitudine ad matrimoniũ corpale: sed scdm modũ loquẽdi quo oẽm pfectõz seu ornatũ cuiuscunq; homis dotẽ noiamus: sicut dr aliquis esse dotatus sciẽtia qui sciẽtia pollet: et sic Ouidius vsus est nomie dotis dicens: Et q̃cunq; potes dote placere place. Sed istud non vr vsq; quaq; ꝓueniens: q: q̃cunq; aliquod nomen ẽ impositum ad aliquid principaliter significandũ: nõ ꝓsueuit ad alia transferri nisi scdm aliquã silitudinem. vñ cum scdm primam institutionem nomis dos ad matrimoniũ carnale ptineat. g̃ vr q̃ in q̃libet alia acceptione attendat aliqua silitudo ad pncipale significatũ. Et iõ alij dicunt q̃ scdm hoc silitudo attendit q̃ dos ꝓprie dr donũ quod in matrimonio corporali dat sponse ex parte spõsi q̃ traducit in domũ sponsi ad ornatũ sponse ptinẽs: qd patz ex hoc qd dixit Sychem Jacob et filijs eius Gen. xxxiij. Augete dotẽ et munera postulate. et Gen. xxij. Si seduxerit quis virginez dormieritq; cum ea: dotabit eam et accipiet eã vxorẽ. vñ et ornatus qui a xpo sanctis exhibet q̃ñ traducũt i domũ gloríe dos noiat. Sed hoc ẽ manifeste ꝓ id qd iuriste dicũt ad quos ptinet de his tractare: dicũt enĩ q̃ dos ꝓprie ẽ quedã datio ex pte mulieris hís qui sũt ex parte viri facta p oncre matrimonij qd sustinet vir: sed illud qd spõsus dat spõse vocatur donatio ꝓpter nuptias: et scdm hũc modũ accipit dos. iij. Reg. ix. vbi dr: q̃ Pharao rex egypti cepit Gazer et dedit in dotem filie sue vxori Salomõis Nec cõtra hoc faciunt auctoritates inducte: q̃ quis enĩ dotes a parente puelle cõsueuerũt assignari: tñ q̃q; ptingit q̃ spõsus vel pr̃ sponsi assignat dotes vice patris puelle: qd ptingit duplicit: vel p nimio affectu ad spõsam: sic fuit de Sychem q̃ voluit assignare dotẽ quã debebat accipe ꝓpter vehemẽtez amorem filij sui ad puellã: vl hoc fit in penã sponsi: vt virgini a se corrupte dotẽ de suo assignet quã pr̃ puelle debuerat assignare: et in hoc casu loquit Moyses in auctoritate inducta. Et idco scdm alios dd: q̃ dos i mrimonio carnali ꝓprie dicit quod

dat ab his qui sunt ex pte mulieris his qui sũt ex pte viri ad sustenstãda onera matrimonij: vt dicũ est. Sed tũc remanet difficultas qũo hec significatio aptari possit ad ꝓpositũ: cũ ornatus qui sunt i btitudine dent sponse spũali a parte sponsi: quod manifestabit rndendo ad argumenta. ¶ Ad. j. g dd: q dotes q̃uis assignẽtur sponso in carnali matrimonio ad vsum: tñ ꝓprietas et dominiũ ptinẽt ad sponsaz: qd pz ex hoc q soluto mr̃imonio dos remanet sponse scdm iura: et sic etiam in mr̃imonio spũali ipsi ornatus qui sponse spũali dant: scz eccleste in mẽbris suis sunt q̃dẽ ipsi⁹ sponsi int̃tũ ad eius gloriã et honorẽ cedũt: sed spõse int̃tuz p eas ornat. ¶ Ad. ij. dd: q pater spõsi. s. xp̃i est ꝑsona sola patris: pater aũt sponse est tota trinitas: effectus aũt in creaturis ad totã ptinent trinitatem vñ huiusmõi dotes in spũali mr̃imonio ꝓpe loq̃ndo magis dant a patre sponse q̃ a patre spõsi. sed tñ hec collatio q̃uis ab oibus ꝑsonis fiat singulis ꝑsonis potest appropriari per aliquem modũ: ꝑsone quidẽ patris vt danti: qz in ipo est auctas. ei etiam paternitas respectu creature appropriat: vt dictum ẽ in. j. li. di. xvij. vt sic idem sit pater spõsi et sponse. filio vo appropriat int̃tum ꝓpter ipsuz et ꝑ ipsum dant: sed spiritui sancto int̃tum in ipo z scdm ipsum dant: amor etiã est ois donationis rõ ¶ Ad. ij. dd: q dotibus p se ꝓuenit illud quod p dotes efficit. s. solatiũ matrimonij: sed per accidẽs illud quod p eas remouet scilz onus matrimonij quod p dotes leuiat: sicut gr̃e p se conuenit facere iustũ: sed accñs q de impio faciat iustuz: q̃uis g in mr̃imonio spũali nõ sint alĩ onera: est tñ ibi summa iocunditas: et ad hanc pficiendã iocũditatem dotes sponse ꝓferunt: vt scz delectabiliꝰ p eas spõso ꝓiungat. ¶ Ad. iij. dd: q dotes non consueuerunt assignari sponse qñ despõsat: sed qñ i domuz sponsi traducit: vt p̃tialiter sponsum hẽat: q̃diu aũt in hac vita sumus pegrinamur a dño. ij. Cor. v. et iõ dona que sanctis in hac vita ꝓferuntur nõ dicuntur dotes sed illa que ꝓferuntur eis quando transferuntur in gloriã in q̃ spõso p̃tialiꝰ pfruũt. ¶ Ad. v. dd: q i spũali mr̃imonio interior decor req̃rit: vt i psal. Dis glia eius filie regis ab intus ꝛc. sz i mr̃imonio corpali req̃rit decor exterior. vñ nõ dz q eusmodi dotes assignẽt in mr̃imonio spũali sicut assignãtur in corporali.

Ad secũdum sic ꝓcedit: vi q dos sit idẽ qd̃ btitudo: vt enim ex diffinitione predicta patz est ornatus anie et corporis in eterna beatitudine iugit̃ pseuerans: sed beatitudo est aie quidẽ ornatus eius. g beatitudo est dos. ¶ P. dos dr illud per quod sponsa delectabiliter sponso ꝓiungitur: sed i spirituali matrimonio beatitudo est huiusmodi. g beatitudo est dos. ¶ P. visio scdm Aug. est tota substantia beatitudinis. sed visio ponit vna de dotibus. g beatitudo est dos. ¶ P. fruitio beatũ facit. fruitio aũt ẽ dos. g dos beatũ facit: et sic est beatitudo ¶ P. sm Boetiũ i. ij. de ꝓsol. beatitudo est statꝰ oim bonoꝝ ꝓgregatione pfectus. sed status btõꝝ pficitur ex dotibus. g dotes sunt beatitudinis partes. ¶ Sed ꝯ: dos dat sine meritis. sed beatitudo non dat sed reddit. g beatitudo nõ est dos. ¶ P. beatitudo est vna tãtũ. dotes vero sunt plures. ergo beatitudo nõ est dos. ¶ P. beatitudo ineſt homini scdm id quod ineſt potissimũ in eo: vt dr in j. Ethic. sed dos etiã in corpore ponit. g dos et beatitudo nõ sunt idem. ¶ Rñdeo dd: q circa hoc ẽ duplex opinio. Quidam enim dicunt q beatitudo et dos sunt idem in re: sed differũt tm̃ ratiõe: qz dos respicit spũale matrimoniũ quod est inter xp̃m et aiam: nõ autẽ beatitudo. Sed hoc nõ põt eẽ vt vñ cũ beatitudo in opatione ꝓsistat: dos autẽ non sit operatio sed magis sit equalitas vl̃ dispositio q̃dã Et iõ scdm alios dicendũ q beatitudo et dos etiã realiter differũt: vt beatitudo dicat ipsa opatio pfecta qua aia beata deo ꝓiungit: sed dotes dicũtur habitus vel dispositiones. vel quecũq; alie q̃litates que ordinantur ad huiusmõi perfectã operatiõez vt sic dotes ordinent ad beatitudinẽ magis q̃ sint in beatitudine vt ptes ipsius. ¶ Ad. j. g dd: q beatitudo ꝓprie loquendo nõ est aie ornatus sed ẽ alĩ q̃d quod ex ornatu aie ꝓuenit cũ sit opatio q̃dam ornatus vero dr aliq̃s decor ipius beati. ¶ Ad. ij. dd: q beatitudo nõ ordinat ad ꝓiunctionẽ sed est ipsa ꝓiunctio aie cũ xp̃o que est p operatiõem: sed dotes sunt dona dispositiua ad huiusmõi ꝓiũctionem. ¶ Ad. iij. dd: q visio dupliciter põt accipi: vno mõ actualiter: idest pro ipso actu visionis: et sic visio nõ est dos: sed est ipsa beatitudo. alio mõ põt accipi habitualiter: idest ꝑ habitu a quo talis opatio elicit: idest ꝑ ipsa glorie claritate q̃ aia diuinitus illustrat ad deũ videndũ: et sic ẽ dos et principiũ btitudinis: nõ aũt est ipa btitudo. ¶ Et silr dd: ad. iij. ò fruitõe. ¶ Ad. v. dd: q btitudo colligit oia bõa: nõ q̃si ptes eẽntie btitudinis sz q̃si aliq̃ mõ ad beatitudinẽ ordinata: vt supra dictum est.

D tertium sic ꝓcedit: vi q xp̃o ꝓpetat hẽ dotes: sancti enim xp̃o p gloriã ꝓformabũt. vñ dr Phil. iij. Qui reformauit corpus hũilitatis nr̃e ꝓfiguratuz corpi claritatis sue. g xp̃s etiã dotes hz. ¶ P. i spirituali matrimonio assignant dotes ad similitudinem matrimonij corpalis. sed i xp̃o inuenit q̃dã spũale matrimoniũ qd̃ est sibi singulare. s. duaruz naturaruz in vna ꝑsona sm q dr natura humana in ipso esse desponsata a verbo: vt pz ex glo. super illud ps. In sole posuit tabernaculũ suũ. z Apoc. xxj. Ecce tabernaculũ cũ homib⁹. g xp̃o ꝓpetit hẽ dotes. ¶ P. vt dr Aug. i li. ò do. xp̃iana. xp̃s hz re-

gulā tyconū ꝓpter vnitatē corꝑis mystici q̄ ē inter caput et mēbra noīat se etiā ſponſā et nō ſolū ſpō-ſum: vt pz Eſa. lxj. Quaſi ſponſuz decoratū coro-na et q̄ſi ſponſā ornatā monilib' ſuis. cū g̃ ſpōſe de-beant dotes: oz i xp̄o dotes vt vī ponē. ¶ Ꝑ. oib' mēbris eccleſie debet dos cū eccleſia ſit ſponſa. ſed xp̄s eſt eccleſie membꝝ: vt pz. j. Cor. xij. Vos eſtis corpus xp̄i et mēbra de mēbro glo. de xp̄o. g̃ xp̄o debēt dotes. ¶ Ꝑ. xp̄s hz ꝓfectā viſionē: fruitōez et delectationē: he autē ponūt dotes. g̃ xp̄s habu-it dotes. ¶ Sed ꝫ: inter ſponſum et ſponſam exi-gitur diſcretio perſonaꝝ. ſed in xp̄o non eſt aliq̄d ꝓſonaliter diſtinctū a filio dei q̄ eſt ſponſus: vt pz Joh. iij. Qui hz ſponſam ſpōſus ē. g̃ cū dotes ſpō-ſe aſſignētur vel ꝓ ſpōſa: vī q̄ xp̄o non ꝓpetat hīe dotes. ¶ Ꝑ. nō eſt eiuſdem dare dotes et recipere ſed chriſtus eſt qui dat ſpirituales dotes. g̃ xp̄o nō ꝓpetit dotes hīe. Rñdeo dō: q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidam enī dicūt q̄ i xp̄o ē triplex vnio: vna que dī ꝓſentanea: qua vnitur deo ꝑ cōnexio-nem amoris: alia dignatiua qua humana natura vnitur diuine: tertia qua ipſe chriſtus vnitur eccle-ſie. Dicunt g̃ q̄ ſcōm duas vniones ꝓpetit xp̄o hīe dotes ſub rōne dotis: ſed q̄tum ad tertiam conue-nit ei id quod eſt dos excellētiſſime nō tñ ſub ratō-ne dotis: q̄z in tali ꝓiunctione xp̄s eſt vt ſponſus ſz eccleſia vt ſponſa: dos autē datur ſponſe q̄tuz ad ꝓprietatem et dominiū q̄uis detur ſponſo ad vſū Sed hoc non videt ꝓueniēs: in illa enī ꝓiunctione qua xp̄s vnitur patri ꝑ ꝓſenſum amoris etiā inq̄-tum eſt deus nō dī eſſe aliquod matrimonium: q̄z non eſt ibi aliqua ſubiectio quam oz eſſe ſpōſe ad ſpōſum: ſimiliter etiā nec in ꝓiunctōe humane na-ture ad diuinā que ē in vnitate ꝓſone: vel etiā ꝑ ꝓfirmitatem volūtatis pōt eſſe ꝓprie rō dotis ꝓp-tria. Primo q̄z exigitur ꝓfirmitas nature inī ſpō-ſum et ſponſam in matrimonio illo in quo dātur dotes: et hoc deficit in ꝓiunctōne humane nature ad diuinā. Secūdo q̄z exigit ibi diſtinctō ꝓſonaꝝ humana autē natura nō ē ꝓſonaliť diſtincta a vbo Tertio q̄z dos datur q̄n ſponſa de nouo introdu-cit in domū ſponſi: ꝛ ſic videnť ad ſpōſam ptinere que de nouo ꝓiuncta ſit ꝓiuncta. Humana autē na-tura que eſt aſſumpta in vnitatem perſone a ver-bo nūq̄ fuit quin eſſet ꝓfecte cōiuncta. Uñ ſm ali-os dicendū q̄ vel oino nō ꝓuenit xp̄o rō dotis vel non ita ꝓprie ſicut alīs ſanctis: ea tñ que dotis di-cunť excellētiſſime ei ꝓueniūt. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ cō-formatio illa ē intelligēda ſcōm id qō ē dos ꝛ non ſcōm rationē dotis q̄ ſit in xp̄o: nō enī oz q̄ illud in q̄ xp̄o ꝓformamur ſit eodē mō in nobis ꝛ i xp̄o ¶ Ad. ij. dō: q̄ natura humana non ꝓprie dī eſſe ſponſa in ꝓiunctiōe illa q̄ verbo cōiungit: cum nō ſeruet ibi ꝓſonaꝝ diſtinctio: q̄ inter ſpōſuz ꝛ ſpon-ſaz requiritur. Sz q̄ q̄nq̄z deſpōſata dicat huma-na natura ſcōm q̄ verbo ꝓiuncta eſt: hoc ē inq̄tū hz aliquem actum ſponſe: quia ſcz inſepabiliť cō-iungit: et q̄z in illa ꝓiunctione humana natura eſt vbo inferior et ꝑ verbū regitur ſicut ſpōſa ꝑ ſpon-ſum. ¶ Ad. iij. dō: q̄ hoc q̄ aliq̄n dī xp̄s ſponſa nō ē q̄z ipſe vere ſit ſponſa ſed inq̄tum aſſumit ꝑ-ſonam ſponſe ſue. ſ. eccleſie que eſt ei ſpiritualiter ꝓiuncta. vñ nihil ꝓhibet quin ꝑ illū moduz loquē di poſſet dici habere dotes: nō q̄ ipſe habeat ſz q̄z eccleſia hz. ¶ Ad. iij. dō: q̄ nomen eccleſie dupli-citer accipitur. Q̄nq̄z enī noīat tm̄modo corꝑ q̄ō chriſto ꝓiungitur ſicut capiti: et ſic tm̄ eccleſia ha-bet rationē ſpōſe: ſic vō xp̄s non ē eccleſie mēbrꝝ ſz ē caput influēs oībus eccleſie mēbris: alio mō acci-pit eccleſia ſcōm q̄ noīat caput et mēbra ꝓiūcta: ꝛ ſic xp̄s dī membꝝ eccleſie inq̄tum hz officium di-ſtinctum ab omnib' alīs. ſ. influere alīs vitam q̄-uis nō multū ꝓpe dicat mēbꝝ: q̄z membrū impor-tat partialitatē quandā: in xp̄o autē bonū ſpūale nō eſt particulatū ſed eſt totaliť et integrū. vñ ipſe eſt totū eccleſie bonum: nec eſt aliq̄d maius ipō et alīs q̄ ipſe ſolus: ſic autem loquēdo de eccleſia: ec-cleſia non noīat ſolum ſponſam ſed ſponſū ꝛ ſpō-ſam: put ꝑ ꝓiūctionē ſpūalē ē ex eis vnū effectum vñ ſz xp̄s aliq̄ mō dicat mēbꝝ eccl'e: nullo tñ mō pōt dici mēbꝝ ſpōſe: et ſic ei nō ꝓuenit ratio dotis. ¶ Ad. v. dō: q̄ i ꝓceſſu illo ē fallacia accidētis: nō enī illa xp̄o ꝓueniūt ſcōm q̄ hñt rationē dotis.

AD quartuz ſic ꝓ:o

cedit: vī q̄ angeli habeant dotes: q̄z ſup illud Can. vj. Una ē columba mea. dicit glo. Una eſt eccl'ia in hoibus et in angelis. ſz eccl'ia ē ſpōſa: et ſic mēbris eccl'e ꝓuenit hīe dotes. g̃ ange-li dotes hñt. ¶ Ꝑ. Luce. xij. ſup illud: Et vos ſiles hoibus expectātibus do. ſu. q̄n. re. a nup. dic glo. Ad nuptias dñs iuit cū poſt reſurrectionē nouus homo angelorū multitudinē ſibi copulauit. ergo multitudo angelorꝝ eſt ſpōſa xp̄i: et ſic angelis de-bent dotes. ¶ Ꝑ. ſpūale matrimoniū in ſpūali cō-iunctione conſiſtit. ſed ſpiritualis cōiunctio nō mior eſt inter angelos et deuz q̄ inter homies beatos et deū. g̃ cū dotes ꝺ quib' nūc agim' rōne ſpūalis ma-trimonij aſſignētur: vī q̄ angelis conueniāt dotes ¶ Ꝑ. ſpirituale matrimoniū requirit ſpiritualez ſponſū et ſpūalē ſponſā. ſed xp̄o inq̄tū eſt ſumm' ſpūs magis ſūt ꝓformes in natura angeli q̄ hoies g̃ magis pōt eē ſpūale matrimoniū angelorum ad chriſtū q̄ hoim. ¶ Ꝑ. maior ꝓuenientia exigit inī caput et mēbra q̄ inter ſponſū et ſponſā. ſed cōfor-mitas que eſt inī xp̄m et angelos ſufficit ad hoc q̄ xp̄s dicat caput angelorꝝ. g̃ eadem rōne ſufficit ad hoc q̄ dicat ſponſus reſpectu eorꝝ. ¶ Sed ꝫ: Ori-geñ. ſuper Cantica diſtinguit q̄tuor ꝓſonas. ſ. ſpon-ſum et ſponſā: adoleſcentulas et ſodales ſponſi: et dicit q̄ angeli ſunt ſodales ſponſi. cum g̃ dotes nō debeant niſi ſponſe: vī q̄ angelis dotes nō ꝓueniāt

¶ D. xp̃s desponsauit sibi ecclesiã p incarnatiõez et passionẽ. vñ figurat per hoc quod dr Exo. iiij. Sponsus sanguinũ tu mihi es. sed xp̃s per passionem et incarnationẽ nõ aliter fuit cõiunct' angelis q̃ prius fuerat. g̃ angeli nõ ptinent ad ecclesiã fm q̃ ecclesia dr sponsa. g̃ angelis nõ ꝓueniunt dotes. ¶ Ñdeo dr: q̃ ea q̃ ad dotes aie ptinent nõ est ou bium angelis sicut et hominib' cõuenire. sed scdm rõem dotis nõ ita eis sicut hominibus cõueniunt eo q̃ nõ ita ꝓprie ꝓuenit angelis rõ spõse sicut hoib': exigit enĩ inter sponsũ et sponsã nature ꝓformitas vt sint eiusdẽ speciei: hoc modo autẽ hoies cũ xp̃o cõueniunt in q̃tum naturã humanã assumpsit p quam assumptionẽ factus est cõformis in natura speciei humane oibus hominibus: angelis autẽ non ẽ ꝓformis scdm vnitatẽ speciei: neq̃ scdm naturã diuinã neq̃ scdm humanã naturã: et ĩõ ratio dotis nõ ita ꝓprie ꝓuenit angelis sic hoibus: tñ i his q̃ metaphorice dicũt cũ nõ requirat similitudo q̃tũ ad oia nõ põt ex aliqua dissimilitudine cõcludi q̃ metaphorice aliq̃d de alio nõ p̃dicet: et sic ex rõne inducta nõ pót simplicit̃ hñi q̃ angelis dotes non ꝓueniant: sed solũ q̃ nõ ita ꝓprie sicut hominibus rõne dissimilitudinis predicte. ¶ Ad. j. g̃ dicendũ q̃ q̃uis angeli ptineant ad vnitatẽ ecclesie: non tñ sunt membra ecclesie scdm q̃ ecclesia dr sposa per ꝓformitatem nature: et sic nõ ꝓuenit eis ꝓprie hic dotes. ¶ Ad. ij. dr: q̃ desponsatio illa large accipit p vnione q̃ nõ hz ꝓformitatẽ nature in specie: ꝛ sic etiã nihil phibet large accipiẽdo dotes ponẽ dotes in angelis. ¶ Ad. iij. dr: q̃ q̃uis in mr̃imonio spũali non sit nisi ꝓiunctio spũalis: tñ illos q̃ ꝓiungunt ad pfectã matrimonij rõem dr i specie nature ꝓuenire: et ꝓpter hoc desponsatio ad angelos p prie non ptinet. ¶ Ad. iiij. dr: q̃ illa ꝓformatio q̃ angeli ꝓformant xp̃o in q̃tum est deus: non est tal' que sufficiat ad perfectã matrimonij rõnem cum non sit scdm ꝓuenientiã in specie sed magꝭ adhuc remanet distantia infinita. ¶ Ad. v. dicẽdum q̃ nec etiã xp̃us ꝓprie dr caput angelor̃ scdm illã rõnem q̃ caput requrit ꝓformitatẽ nature. Tñ sciẽdũ q̃ licet caput ꝛ alia mẽbra sint ptes indiuidui vni' speciei: nõ tñ si vnũquodq̃ p se ꝓsideret cũ alio est eiusdem speciei: manus enim habz aliam speciem ptis a capite. vñ loquẽdo de membris scdm se non requirit ĩ ea alia ꝓueniẽtia q̃ ꝓportionis vt vnũ ab alio accipiat: et vnũ alij subseruiat: et sic ꝓueni entia q̃ est ĩ deũ et angelos magis sufficit ad rationem capitis q̃ ad rationẽ sponsi.

¶ Ad quintuz sic pro cedit: vĩ q̃ incõuenienꝫ ponant tres anie eẽ dotes. s. visio dilectõ et fruitio: aia enĩ ꝓiũgit deo fm mentẽ i q̃ ẽ imago trinitat̃ scdz memoriã intelligẽtiã et volũtatẽ. sz dilectio ad voluntatẽ ptinet: visio ad intelligẽtiã. ergo dr aliq̃d põi qõ memorie rñdeat: cũ fruitio non ptineat ad memoriã sz magꝭ ad volũtatẽ. ¶ Ad. dotes btitudinis dicũt rñdere vtutibus vie quibus deo ꝓiungimur q̃ sunt fides spes et charitas: quibus ẽ ipe de' obiectum. sed dilectio rñdet charitati: visio autẽ fidei. g̃ deberet aliq̃d poni quod ptineret ad spem cum fruitio magis ptineat ad charitatẽ. ¶ D. deo non fruimur nisi p dilectionem et visionem: illis enĩ dicimur frui que diligimus ꝓpter se: vt pz per Aug. i li. de doc. xp̃iana. g̃ fruitio nõ dr poni alia dos a dilectione. ¶ D. ad pfectionẽ beatitudinis requrit ꝓprehensio. j. Cor. x. Sic currite vt ꝓprehendatis g̃ deberet adhuc quarta dos poni. ¶ D. Anshel. dicit q̃ hec pertinent ad beatitudinẽ aie: sapientia amicitia: ꝓcordia: ptãs: honor: securitas: gaudiuz. sic videt̃ p̃dicte dotes incõuenienꝫ assignari. ¶ D. Aug. in fi. de ciui. dei dicit: q̃ deus i illa beatitudie sine fine videbit̃: sine fastidio amabit̃: sine fatigatione laudabit̃. g̃ laus preassignatis dotibus annumerari dr. ¶ D. Boetius ponit q̃nq̃ ad beatitudinẽ ptinẽtia i. iij. ỏ ꝓpoſ. q̃ sunt hec: sufficiẽtia quã pmittũt diuitie: iocunditas quã pmittit voluptas celebritas quã pmittit fama: securitas quam pmittit potẽtia: reuerẽtia quã pmittit dignitas. et sic vĩ q̃ ista potius deberent assignari dotes q̃ predicta ¶ Lterius vĩ q̃ nõ sint ponẽde aliq̃ dotes i corpe preter dotes anime: dotes enĩ ordinant ad coniunctiõem spiritualem in qua beatitudo ꝓsistit: vt dictum est. sed ea q̃ sunt in corpe nõ inclinãt ad huiusmodi ꝓiunctionẽ: qr opationes mẽtis per quaz aia deo ꝓiungit nõ exercent organis corpalibus. g̃ nõ sunt ponende alique dotes corporis. ¶ D. homini debet dos et beatitudo scdm q̃ est ad imaginem dei. sed homo non est ad imaginem scdm corpus sed scdm aiam: vt pz p Aug. i li. de tri. g̃ corpi nõ debẽt dotes. ¶ D. vires inferiores aie sensitiue et vegetatiue sũt pfectiores q̃ ipm corp'. sz nõ assignãt aliq̃ dotes rñdentes viribꝰ inferioribus aie. g̃ nõ debẽt alique dotes assignari corpi respõdentes ¶ Sed contra: dotes debent beatis scdm q̃ christo conformantur. sed homies nõ solum ꝓformãt xp̃o scdm aiam sz etiã scdm corp'. g̃ etiã dotes corpori debẽt. ¶ D. hoc idẽ appet ex diffinitiõe dotis. s. posita q̃ tal' ẽ. dos ẽ ornat' anie ꝛ corpis ꝛc. ¶ Lteri' vĩ q̃ dotes corpis incõuenienꝫ ponãt q̃tuor: sz subtilitas: agilitas: claritas: et ipassibilitas. Anshel. vĩ ponẽ. vij. dicẽ enĩ q̃ septẽ erũt btitudines corpis sz pulchritudo: velocitas: fortitudo: libertas: sanitas: voluptas: diuturnitas. ¶ D. ad pfectionẽ corporis viuẽtis nõ solũ ptinet motꝰ sz etiã sensus. sed vna dos ponit̃ q̃ ptinet ad motum. s. agilitas. ergo deberet alia poni que pertineret ad sensũ. ¶ Preterea corpora sanctorum erunt delectabilia scdm omnes sensus. ergo sicut ponitur claritas que pertinet ad visum: ita deberent poni alie dotes pertinentes ad alios sensus. ¶ D. sicut impassibili-

tas ꝓuenit corpi glorioso: ita ꝛ aie glorificate. ergo nõ oꝛ poni dos corpis: cũ nõ ponat dos aie. ¶ D. sic subtilitas ẽ dos corpis ita ꝛ quietas: vt patꝛ per Greg. i moꝛa. sup illud Job. xxviij. Nõ adeq̃bit ei aurꝛ vel vitꝛ. g̃ int dotes corpis oꝛ poni peruietas Rñdeo dõ: ad. j. q. q ab oib' cõiter ponũt tres aie dotes diuersimode tñ. Quidã. n. dicũt q tres anie dotes sũt: visio dilectio ꝛ fruitio. Quidã vo q sũt visio ꝓphẽtio et fruitio. Quidã vo q sũt visio dilectio et ꝓphẽtio. Oẽs tñ he assignatiões reducũt i idẽ et eodẽ mõ eaꝛ nũerus assignat: dictũ ẽ enim q dos ẽ aliq̃d aie inherẽs p qõ oꝛdinat ad opatõꝛ i q̃ ꝓsistit beatitudo. Jn q̃ q̃dẽ opatõe duo req̃rũt scz ipa substãtia opatiõis q̃ ẽ visio et pfectio eius q̃ ẽ delectatio: oꝛ enĩ beatitudinẽ eẽ opationẽ pfectã Uisio aũt aliq̃ ẽ delectabilis dupl'r: vno mõ ex pte obiecti in q̃tum id quod videt est delectabile: alio mõ ex parte visionis in q̃tum ipm videre delectabile ẽ: sic delectamur i cognoscẽdo mala q̃uis mala nos nõ delectẽt: et qꝛ opatio illa in q̃ vltia beatitudo cõsistit debet esse perfectissima: ideo requirit q visio illa sit vtroq modo delectabilis. Ad hoc autẽ q ipsa visio sit deleetabilis ex pte visionis req̃rit q sit facta ꝓnaturalis videnti per habitum aliquem. Sed ad hoc q sit delectabilis ex parte visionis duo requirunt. s. q ipm visibile sit cõueniens ꝛ q sit coniunctum. sic g̃ ad delectabilitatem visionis ex pte sui requirit habit' qui visionẽ eliciat: et sic ẽ vna dos q̃ oꝛ ab oibus visio. Sz ex pte visibil' req̃rũt duo. s. ꝓueniẽtia q̃ ẽ p affectuz: et q̃tũ ad h' ponit dos a quibusdã dilectio: ꝛ a quibusdaz fruitio scõm q fruitio ad effectũ ptinet: illud. n. qõ sũme diligim' ꝓueniẽtissimũ estimam'. Req̃rit etiaz expte visibilis ꝓiũctio: et sic ponit a q̃busdã ꝓprehensio: q̃ nihil ẽ aliud q̃ in pñtia deũ hẽre: ꝛ i scipo tenẽ. sz scõm alios fruitio ꝑput fruitio ẽ nõ spei sic ẽ in via. sz iam rei sic est i patria: et sic dotes tres rñdent tribus vtutib' theologicd. s. visio fidei: spei vo ꝓphẽtio vel fruitõ scõm vnã acceptionẽ: charitati vo dilectio vel fruitio scõm aliã assignationẽ: fruitio enĩ pfecta q̃lis in pria hẽbit includit in se dilectionẽ et ꝓphensionẽ: et iõ a q̃busdã accipit p vno a q̃busdã vo p alio. Quidã vo attribuũt has tres dotes trib' aie virib': visionẽ scz rõnali: dilectionez ꝓcupiscibili: fruitionẽ vo irascibili: in q̃tũ tal' fruitio ẽ per quãdã victoriã adepta. sed hoc nõ ꝓprie dr: qꝛ irascibilis et ꝓcupiscibilis nõ sũt in pte intellectiua sed sensitiua: vt in. iij. li. di. xxvj. dictum est dotes aũt anie ponũt i ipsa mẽte. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q mẽoria ꝛ intelligẽtia nõ hñt nisi vnã opationẽ: qꝛ vel ipa intelligẽtia ẽ opatio mẽorie: vel si intelligẽtia dicat eẽ potẽtia quedã: memoria nõ exit i operationẽ nisi mediãte intelligẽtia: qꝛ memorie ẽ noticiã tenẽ. vñ etiã memorie et intelligẽtie nõ rñdet nisi vn' habit'. s. noticia: et iõ vtriq rñdet vna tñ dos scz visio. ¶ Ad. ij. dõ: q fruitio rñdet spei in q̃tum inculudit cõprehensiõem que spei succedet qõ eni sperat nõdũ habet: et iõ spes quodãmodo affligit ꝓpter distantiam amati: et ꝓpter hoc in patria nõ remanet sz succedit ei comprehẽsio. ¶ Ad iij. dicenduz q fruitio scõm q comprehensionem includit distinguitur a visione ꝛ dilectõne: alio tñ modo q̃ dilectio a visione: dilectio enĩz et visio diuersos habitus nominant: quoꝛum vnus pertinet ad intellectuz: alter vero ad effectum: sed comprehensio vl fruitio scõm q ponitur pro comprehensione non importat alium habitum ab illis duobus sed importat remotionem impedimentoꝛum ex quibus efficiebatur vt non posset mens deo presentialiter coniungi: et hoc quidem fit per hoc q ipse habitus glorie animam ab omni defectu liberat: sicut q facit eam sufficientem ad cognoscendũ sine fantasmatibus et ad predominãdum coꝛpoꝛi ꝛ ad alia huiusmodi per que excluduntur impedimenta quibus fit vt nunc peregrinemur a domio ¶ Ad quartum patet responsio ex dictis. ¶ Ad quintum dicendum q ꝓprie dotes sunt immediata principia illius operationis in qua perfecta beatitudo consistit per quam anima chꝛisto coniungitur: illa autem que Anshel. enumerat non sunt huiusmõi sed sunt qualitercũq beatitudinẽ concomitantia vel consequentia nõ solum in comparatione ad sponsum ad quem sola sapientia interenumerata ab eo pertinet: sed etiam in comparatione ad alios vel pares ad quos pertinet amicitia q̃tum ad vnionem effectuum: et cõcoꝛdia q̃tũ ad consensum in agendis: vl ad inferioꝛes ad quos p tinet et potestas fm q a superioꝛibus inferioꝛa disponũt: ꝛ honoꝛ fm id qõ ab inferioꝛib' supioꝛib' exhibetur: ꝛ etiam per comparationem ad seipm ad quod pertinet securitas q̃tum ad remotõnem mali: et gaudiuz q̃tum ad adeptionẽ boni. ¶ Ad sextum dicendum q laus que ab Augustino ponitur tertium eoꝛum que in patria erunt non est dispositio ad beatitudinem sed magis beatitudinem consequens: ex hoc enim ipso q anima deo cõiungitur in qua beatitudo consistit sequitur q in laude ꝓrumpat: vnde laus non habet rationẽ dotis. ¶ Ad septimum dicendum q illa quinq q enumerat Boetius sunt quedam beatitudinis conditiones: non autem dispositiones ad beatitudinis actum eo q beatitudo ratione perfectionis sue sola et singulariter habet per seipsã quicquid ab hominibus in diuersis rebus queritur: vt patz etiam per philosophum in primo ꝛ decimo Ethicoꝛ. ꝛ scõm hoc Boetius ostendit illa quinq in vera beatitudine esse: quia hec sunt q̃ ab hominibus temporali felicitate queruntur que vl pertinẽt ad immunitatem a malo sicut securitas: vel ad consecutionem boni vel conueniẽtis sicut iocũditas: vel p fecti sicut sufficientia: vel ad manifestationem boni sicut celebꝛitas: inquantum bonum vnius est in

noticia multoꝝ et reuerẽtia inq̃tum illius noticie vl̃ boni signum aliquod exhibet: reuerentia enim consistit i exhibitõe honoris qui ẽ testimoniũ vtutis. vñ pz q̃ ista q̃nq; nõ debent dici dotes sed q̃dã beatitudinis conditiões. ¶ Ad.ij.q.od: q̃ fm hoc homo ẽ beatitudinis ꝓticeps q̃ ad imaginẽ dei ꝓsistit. imago autẽ dei primo et p̃cipaliter in mente consistit: sed p quandã deriuatiõez etiã in corpore hominis quedã repñtatio imaginis inuenit scõm q̃ oportet corpus anime esse ꝓportionatũ: vt etiaz pz ex his que mgr̃ dicit in.ij.sen.dis.xvj. vñ etiam et beatitudo vel gloria p̃mo et p̃cipaliter ẽ i mente sed per quãdã redũdãtiã deriuat etiaz ad corp' vt beatitudo hois scõm corpus dicat quod imperium aie deo ꝓiuncte pfecte exequit. vñ sicut dispositiones q̃ sunt in aia beata ad pfectaz operationẽ q̃ deo ꝓiungit dicunt aie dotes: ita dispositiões q̃ sũt in corpore glorioso ex quib' corpus efficit perfecte anime subiectum dicunt corporis dotes. ¶ Ad.j. ergo dicendũ q̃ etiã perfectio corporis glorioſi aliquo modo coadiuuat ad hoc q̃ aia liberius ꝛ perfectius deo inhereat inq̃tũ videlz nõ retrahit aliq̃bus corporeis impedimẽtis a diuina inhesiõe: ꝛ inq̃tum etiã aia perfectius esse hz corpori ꝓiuncta q̃ a corpore separata: et sic etiam eius operatio est perfectior: vt supra dictũ ẽ. ¶ Ad.ij.pz rñsio ex dictis. ¶ Ad.iij.dò.q̃ sicut dicit Aug. in li. de tri. ad exteriorẽ hoiem nõ solũ ptinet corpus sed etiam corporis sensus. vñ oñs inferiores potentie que sũt organis affixe simul cum corpore computant ꝛ cum eo etiã simul dotant. ¶ D.iij.q.dò: q̃ aia ẽ forma corporis et motor. vñ cũ dotes corporis ad hoc ordinent vt corpus perfecte anie subiũciat: hoc erit vt subiũciat ei perfecte et sicut forme et sicut motori. A forma aũt in materia tria causant. ſ. esse substãtiale: vires et forme secũdarie. ſ. accñtales: ꝛ amborũ ꝓseruatio: corp' q̃ gloriosũ inq̃tũ pfecte aie subdit q̃tũ ad eẽ substantiale qđ ab ea hz sic ẽ dos subtilitatis: ex hoc. n. corp' gloriosũ sb̃tile dr̃: vt ẽ. di. xliij. dictũ ẽ q̃ pfecte ab aia informat: inq̃tuz vo pfecte subdit ei vt forme fm accñtales formas q̃ sũt i corpore ab aia sic ẽ dos claritatis. inq̃tũ vo corp' glioſũ pfecte ab aia ꝓseruat sic ẽ dos impassibilitatis. ex hoc eniz impassibile dicit q̃ ex vi anime seruat imune ab omni lesione. sed inq̃tum corpus pfecte subdit aie vt motori sic ẽ dos agilitatis: corpus enim scõm hoc dr̃ agile q̃ ad oẽs aie actus ẽ expeditũ et paratuz. Quidam autem quatuor dotes corporis q̃tuor virtutibus cardinalibus adaptant eo q̃ cardinaliũ virtutũ materia sunt bona corpalia: vt. ſ. prudẽtie rñdeat claritas ꝓpter cognitionẽ: iusticie q̃ est perpetua et imortalis impassibilitas: fortitudini agilitas: ex qua ꝓtingit vt nihil corpori possit resistere. vñ agilitas notat. j. Cor. xv. per hoc q̃ dic̃ Surget i. virtute. tpantie vo que corpus attenuat subtilitas: et sic quatuor dotes corpis rñdent quatuor virtutibus cardinalibus: sicut tres dotes aie tribus theologicis: vt dictũ ẽ. ¶ Ad.j.q̃ dò: q̃ illa septem que Anshel. ponit cõtinẽt sub istis quatuor pulchritudo eni continet sub claritate: velocitas ꝛ libertas ꝛ fortitudo sub agilitate: sanitas ꝛ diuturnitas sub impassibilitate: voluptas vo pot reduci ad subtilitatẽ: qr ex hoc q̃ corpus ẽ perfecte informatũ p aiam est ad delectationẽ dispositũ. ¶ Ad ij.dò: q̃ agilitas nõ solũ ptiet ad motũ sed etiã ad sensũ et ad oẽs alias operationes aie: vt scõm hoc dicat corpus glorioſum eẽ agile qđ ẽ pfecte abilitatũ ad oẽs operatiões que per corpus exercẽt. ¶ Ad iij.dò: q̃ scõm phm in.ij. de generatõe: qualitates visibiles sunt alĩs qualitatib' sensibilib' nobiliores q̃tũ ad hoc q̃ in visibilitate ꝓueniũt inferiora corpora cum superiob' corpib': nõ autẽ q̃tum ad alias sensibiles qualitates. vñ lux vel claritas que est qualitas ppria celestium corpoꝝ inter alias qualitates corpales ẽ nobilior et magis sĩlis ad exprimẽdã intelligibilẽ claritatẽ. et iõ ex redũdãtia gl̃ie ab aia in corp' magis ponit in corpe gloioso claritas vt dos q̃ alia sensibilis q̃litas. ¶ Ad.iiij.dò: q̃ anima nõ est passibilis scõm natuã ſz per accidẽs inq̃tuz corpus patit: vel p diuinã iusticiam ẽ passibilis ex culpa q̃ ab aiabus beatoꝝ est pcul ꝓpter dei dilectõnem. vñ exquo impassibilitas ponit corporis dos nõ oz q̃ ponat dos aie. ¶ Ad.v.dò: q̃ claꝝ ꝛ perfectum ad idẽ genus reducũt eo q̃ lux est actus dia phoni: et ideo perfectas nõ ponit dos distincta a claritate. ¶ De predictis aũt dotib' tam aie q̃ corporis in speciali dictum est: de fruitione quidem i p̃ma dis. j. li. de dilectiõe i. iij. libro tractatu de charitate: de visione supra hac eadez. De quatuor dotibus corpis supra distincti. ¶ Distinctio. XLIIII.

DEinde queritur dò aureolis. Et circa hoc querũtur quinq;. ¶ Primo q̃d sit aureola. ¶ Secũdo quo differat a fructu. ¶ Tertõ rõe quoꝝ debeat aureola. ¶ Quarto quibus debeat. ¶ Quito de nũero aureolaꝝ.

AD primum sic proceditur: videt q̃ aureola non sit aliquod aliud premiũ ab essentiali premio quod aurea dicit: premiũ. n. essentiale est ipa beatitudo sed beatitudo scõm Boe. Est status omniuz bonorum conseruatione perfectus. ergo premiũ essentiale includit omne bonuz quod habet in patria: et sic aureola includitur in aurea. ¶ D. magis ꝛ minus non diuersificant speciẽ. sed illi qui seruãt consilia et precepta magis premiant q̃ illi qui seruant p̃cepta tm̃: nec in aliquo p̃miuz eoꝝ vl̃ differre nisi q̃ vnũ ẽ altero mai'. cũ g̃ aureola nomiet p̃miũ quod debet operibus pfectionis: videt q̃ aureola nõ dicat aliquid distinctuz ab aurea. ¶ D. p̃miũ

rñdet merito. sed radix totius meriti est charitas. cũ g charitati rñdeat aurea: vi q in pria nõ erit ali qõ pmiũ ab aurea distinctũ. ¶ Ad. hoies beati assumũt ad angelos ordies: vt dic Greg'. sz in angel lz qda data sint qbusda excellenti ibi tñ nihil possi det singularit: oia eni i nobis sũt: nõ quidẽ equalit qz alij alijs sublimius possidẽt que tamen oẽs hñt vt etiã Greg. dicit. g z in beatis nõ erit aliqõ aliud premiũ nisi oium cõe. g aureola non est premiũ di stinctũ ab aurea. ¶ Ad excellentiori merito excellẽ tius premiũ debet. si g aurea debet operibus q sũt in precepto: aureola vero his que sunt in consilio: aureola erit pfectior q aurea: et ita nõ debẽt dimi nutiue signari: et sic vi q aureola nõ sit premiũ di stinctum ab aurea. ¶ Sed ꝯ Exo. xxv. sup illud: Facies alterã coronã aureolã. dicit glo. ad coronã pertinet canticum nouũ: quod virgines tm coram agno concinũt: ex quo vi q aureola sit quedaz co rona nõ oibus sed aliquib' specialiter reddita: au rea autẽ oibus beatis reddit. g aureola est aliud q aurea. ¶ Ad. pugne quam sequit victoria debet co rona. ij. Thes. ij. Non coronabit nisi qui legitime certauerit. g vbi ẽ specialis ratio certamis ibi oz eẽ specialis corona. sz in aliquib' operib' ẽ special' ra tio certandi. g pre alijs aliquam coronã habere de bent: et hanc dicimus aureolam. ¶ Ad. ecclesia mi litans descẽdit a triumphãte: vt pz Apoc. xxj. Vi di ciuitatem sanctã ꝛc. sed i ecclesia militãte specia lia opera hñtibus specialia premia reddunt: sic vi ctoribus corona: currentib' brauiũ. g similit debet eẽ in ecclesia triumphãte. ¶ Rñdeo dr: q premiuz essentiale homis quod ẽ eius beatitudo cõsistit i p fecta coniunctiõe aie ad deum inq̃tum eo perfecte fruit: vt viso et amato pfecte: hoc autem premiuz metaphorice corona dr vel aurea: tũ ex pte meriti quod cũ quadam pugna agit: militia eni ẽ vita ho minis super terrã: Job. vij. tũ etiã ex parte premij per quod homo efficit quodãmõ diuinitatis par ticeps: et p consequẽs regie ptãtis: Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnũ et sacerdotes: corona autẽ ẽ pprium signum regie dignitatis: et eadem ratione premiũ quod essentiali addit corone ratõnem hz. Signat etiã corona perfectionẽ quandã rõne figu re circularis: vt ex hoc etiã competat perfectiõi be atoz. sed quia nihil potest superaddi dn sit eo mi nus: ideo superadditum premiũ aureola nomina tur. huic autez essentiali pmio qõ aurea dr aliqd additur dupliciter. Uno modo ex conditiõe natu re eius que premiat sicut supra beatitudinẽ anime gloria corporis adiungitur: vnde et ipsa gloria cor poris interdum aureola nominat. vnde sup illud Exo. xxv. Facies alterã coronam aureolã. dic que dam glo. q in fine aureola supponit: cuz i scptura dicat q eis sublimior gloria in receptione corpoz seruet: sic autẽ nũc de aureola nõ agitur. Alio mõ ex rõne operis meritorij quod quidẽ rõem meriti ex duobus habz ex quibus hz etiã bonitatis rõez scz ex radice charitatis q refert i finẽ vltimuz: et sic debet ei essentiale pmiuz. s. puentio ad finẽ que est aurea: z ex ipo genere actus quod laudabilitatem quandam habet ex debitis circũstantijs: et ex ha bitu eliciente et proximo fine: et sic debet ei quod dam accidẽtale pmiũ quod aureola dr: et hoc mõ de aureola ad presens intendimus. Et sic dicenduz q aureola dicit aliquid auree superaddituz: idest quoddam gaudium de operibus a se factis q hñt rationẽ victorie excellentis qõ est aliud gaudiũ ab eo quo de coniunctiõe ad deũ gaudet quod gaudi um dr aurea. Quidam tamẽ dicunt q ipsum pre miũ cõe qõ ẽ aurea accipit nomẽ aureola scom q virginib' vel martyrib' vl' doctoribus reddit: sicut z denari' accipit nomẽ debiti ex hoc q alicui debe tur q̃uis oino idẽ sint debituz et denari': nõ tñ ita q pmiũ eẽntiale oporteat eẽ mai' qñ aureola dr sz qz excellẽtiori actui rñdet: non quidẽ scom meriti intensionẽ sed scom modũ merendi: vt q̃uis i duo bus sit equalis limpiditas diuine visionis: i vno tñ dicet aureola nõ in altero inq̃tum rñdet excellen tiori merito scom modũ agendi. Sed hoc videt eẽ ꝯ intentionẽ glo. Exo. xxx. si eni idem essz aurea z aureola: non diceret aureola auree supponi. Et p terea cũ merito rñdeat premiuz dr q illi excellẽtie meriti que est ex mõ agendi rñdeat aliqua excellẽ tia in premio: et hanc excellentiam vocamus aure olam. vñ oportz aureolã ab aurea differre. ¶ Ad j. g dr: q beatitudo includit in se oia bona q̃ sunt necessaria ad perfectã hominis vitã: q̃ consistit in perfecta hois operatione. sed quedaz pñt supaddi nõ quasi necessaria ad perfectã operationẽ vt sine quib' esse nõ possit sed qz his additis ẽ beatitudo clarior. vnde pertinet ad bene esse beatitudinis: et ad decentiã quandaz ipsius: sicut et felicitas politi ca ornat nobilitate et corpis pulchritudine z hui' modi sine quib' tñ esse pot: vt pz in. j. Ethic. z hoc mõ se hz aureola ad beatitudinẽ patrie. ¶ Ad. ij. dr: q ille qui seruat consilia et precepta semp ma gis meret q̃ ille qui seruat pcepta tãtuz scom q rõ meriti psiderat in opibus ex ipso genere opez: nõ autẽ sp scom q rõ meriti pensat ex radice charita tis: cuz q̃q ex maiori charitate aliqs seruet prece pta tantũ q̃ aliqs pcepta z psilia. sz vt pluries acci dit ecõuerso: qz pbatio dilectiõis ẽ exhibitio operis sicut dicit Greg'. nõ g ipm pmiũ eẽntiale magis in tensum dr aureola: sed id quod pmio essentiali su peraddit indifferent: siue sit maius premiũ essenti ale habentis aureolam siue minus siue equale pre mio essentiali nõ hñtis. ¶ Ad. iij. dr: q charitas est pncipiũ merẽdi: sed actus noster ẽ quasi instru mentũ quo meremur. Ad effectũ autẽ conseq̃ndũ nõ solum requirit debita dispositio in premio mo uente: sed etiam recta dispositio in instrumento: z ideo in effectu aliquid consequit ex parte pmi pn-

cipū quod est principale: et aliquid ex parte instrumenti quod est secundariuz: vñ et in premio aliqd est ex parte charitatis: scz aurea: et aliquid ex genere opatōis vt aureola. ¶ Ad.iij.dō.q angeli oēs ex eodem genere actus suam beatitudinem meruerunt. s. in hoc q̄ sunt conuersi ad deū: et ideo nullum singulare premiū inuenitur in vno quod alius non habeat aliquo modo. Homines autem diuersis generibus actuum beatitudinem merentur ꝛ ideo non est simile: tamen illud quod vnus videtur specialiter habere inter hoies quodāmō oīs cōiter habent inq̄tum. s. per charitatem perfectaz vnusquisq̄ bonū alterius suuz reputat: non tamē hoc gaudium quo vnus alteri cōgaudet pōt aureola nominari: quia non dat in premiū victorie ei' sed magis respicit victoriā alienaz: corona vō ipsis victoribus redditur non victorie congaudentibus ¶ Ad.v.dō: q̄ maior est excellentia meriti q̄ consurgit ex charitate q̄ illa que cōsurgit ex gene' actus sicut finis ad quem ordiat charitas est potior his que sunt ad finem circa que actus nostri consistūt vnde etiam premiū respondens merito ratōe charitatis q̄tūcunq̄ sit paruum: est maius quolibz p̄mio respondente actui ratione sui generis: et ideo aureola diminuitiue dicitur respectu auree.

AD secundū sic p̄ro ceditur: videt q̄ aureola ñ differat a fructu: eidem enī merito nō debentur diuersa premia. sed eidem merito respondet aureola et fruct' centesim'. s. virginitati: vt p̄z i glo. Matth. xiij. g̃ aureola est idem quod fructus. ¶ D. Aug. dicit in libro de virginitate: q̄ centesimus fruct' debetur martyri: et idem debet virgini. g̃ fructus est quoddam premium cōmune virginibus et martyribus. sed eisdem etiam debetur aureola. g̃ aureola est idem quod fructus. ¶ D. in beatitudine nō inuenitur nisi duplex premium. s. essentiale et accidentale quod essentiali supadditur. sed premium essentiale supadditum dictum est esse aureolā: qō p̄z ex hoc qō Exo. xxv. Aureola corone auree superponi dicit. sed fructus non est p̄miū essentiale: q̄ sic deberet oibus beatis. g̃ est idem qō aureola. ¶ Sed contra quecunq̄ non sunt eiusdem diuisionis non sunt etiam eiusdem rationis. sed fruct' ꝛ aureola non similiter diuidunt: q̄ aureola diuiditur in aureolā virginuz martyrū et doctorū: fructus autē in fructum coniugatoz viduaz et virginum. g̃ fructus et aureola non sunt idem. ¶ D. Si fructus et aureola essent idem: cuicūq̄ deberetur fructus deberet aureola: hoc autē patz esse falsum viduitati enī debet fructus: sed non aureola. g̃ ꝛc. ¶ Ulterius videt q̄ fructus nō debeat soli virtuti cōtinētie: q̄. j. Cor. xv. sup illud: Alia claritas solis ꝛc. dicit glo. q̄ claritati solis illoz dignitas comparat quin centesimū fructū habent: lunari aūt q̄ sexagesimū: stelle qui tricesimū. sed illa diuersitas claritatū scōm intentionē apli ptinet ad q̄cūq̄ beatitudinis differentiam. g̃ diuersi fructus nō debēt respondere soli continentie. ¶ D. fructus a fruitione dicunt. sed fruitio ad premiū essentiale ptinet qō oibus virtutibus respondet. g̃ ꝛc. ¶ D. fructus labori debet: Sapie. iij. Bonoz laboz gloriosus est fructus. sed maior labor est in fortitudine q̄ in temperantia vel in continentia. g̃ fructus nō respōdet soli continentie. ¶ D. difficilius est modum nō excedere in cibis qui sunt necessarij ad vitaz: q̄ in venereis sine quibus vita conseruari pōt: et sic maior est labor parsimonie q̄ continentie. g̃ parsimonie magis respondent fructus q̄ cōtinentie. ¶ D. fructus refectōnem importat: refectio autem precipue est in fine. cum g̃ virtutes theologice finem habeant pro obiecto. s. ipsum deum: videt q̄ eis fructus maxime debeant respondere. ¶ Sed contra est qō habet in glo. Matth. xiij. que fructus assignat virginitati viduitati ꝛ ptinentie p̄iugali: que sunt cōtinentie ptes. ¶ Ulterius vī q̄ inco uenienter assignent tres fructus tribus continētie partib': q̄ Gal. v. ponūt. xij. fructus spiritus. scz gaudiuz pax ꝛc. et iō videt q̄ non debeant poni tres tm̄. ¶ D. fructus nominat aliquod premiū speciale. sed premium quod assignatur virginibus et viduis et cōiugatis non est speciale: quia omnes saluandi continentur sub aliquo hoz trium: cum nullus saluetur qui continentia careat: et continentia per has partes sufficienter diuidat. g̃ incōuenienter tribus predictis tres fructus assignātur. ¶ D. sicut viduitas excedit continentiā coniugalem: ita virginitas viduitatem. sed non similiter excedit sexagenarius tricenarium: et centenarius sexagenariū: neq̄ fm̄ arithmeticaz ꝓportionalitatem: q̄ sexagenari excedit tricenarū in. xxx. ꝛ centenarius sexagenariū in. xl. neq̄ etiā scōm ꝓportionalitatez geometricā quia sexagenarius se hz in dupla ꝓportione ad tricenarium: centenarius vero ad sexagenarium i superbitricia: quia continet totū ꝛ duas tertias eius g̃ inconuenienter aptant fructus tribus continētie gradibus. ¶ D. ea que in sacra scriptura dicūtur perpetuitatē habēt: Luc. xxj. Celum et terra trāsibunt verba autem mea non trasiēt. sed ea que ex institutione hominum sunt facta quotidie possūt mutari. g̃ ex his que ex institutione hominuz sunt non est accipienda ratio eoz que i scriptura dicūt et sic videtur q̄ inconueniens sit ratio quaz Beda assignat de istis fructibus dicens: q̄ fructus tricesimus debetur coniugatis: quia in repsentatiōe q̄ fit in abatho triginta significatur per cōtactuz pollicis et indicis scōm suaz summitatē, vnde ibi quodammodo osculātur se: et sic tricenarius numer' signat coniugatoruz oscula: sexagenarius vero numerus signat p tactū indicis sup mediū articuluz pollicis: et sic p hoc q̄ index iacet sup pollicem op

primēs ipm signat oppssionē quā vidue patiūt in mūdo: cū autē numerādo ad centenariū pueniṁ trāsim'a leua in dexterā. vñ p centenariū vginitas designat: q̄ hz portionē angelice dignitatis q̄ sunt i dextera. s. i glia: nos aūt i sinistra ppt impfectōem pntis vite. Ēndeo dō: ad. j. qōnem q̄ ea q̄ metaphorice dicunt possunt varie accipi scōm adaptationē ad diuersas ppietates eius. vnde fit trāsumptio: cū autē fructus ppie in rebꝰ corporalibꝰ dicatur de terrenas scientibus scōm diuersas conditiōes q̄ in fructibus corpalibus inueniri pñt: diuersimode fructus spūaliter accipit: fructus enī corporalis dulcedo ē que reficit scōm q̄ in vsum hoīs venit: ē etiā vltimū ad qō operatio nature pducit: est etiā id qō ex agricultura expectat p seminationē vl q̄scūq; alios modos. Q̄ñq; igit fructꝰ spūaliter accipit p eo qō reficit q̄si vltimus finis: ⁊ scōm hāc significationē dicimur deo frui: pfecte quidē i pria: impfecte aūt i via: et ex hac significatōe accipit fruitio q̄ dos ē: sic aūt nūc ó fructibꝰ nō loq̄mur. Q̄ñq; aūt sumit spūalr fructꝰ p eo qō reficit tm q̄uis ñ sit vltimus finis: et sic vtutes fructꝰ dicūt inq̄tuz mentē sincera dulcedine reficiunt: vt Ambro. dicit: et sic accipit fructꝰ Hal. v. Fructꝰ autē spūs ⁊c. sic aūt de fructibꝰ nūc nō q̄rit: de hoc enī habitū ē i. iij. li. di. xxxiij. Potest autē sumi alio modo fructus spūalis ad similitudinē corporalis fructus inq̄tum corporalis fructus est quoddā cōmoduz qō ex labore agriculture expectat. vt sic fructꝰ dicat illud pmiū qō homo ex labore cōsequit quo in hac vita laborat: et sic oīe premiū quod in futuro habet ex nostris laboribus fructus dicit: et sic accipit fructus: Ro. vj. Habetis fructū vestz in sanctificatiōem: finem vō vitā eternā. sic etiā nos nūc de fructu non agimꝰ: sed agimꝰ nūc de fructu scōm q̄ ex semie cōsurgit: sic enī ó fructu loquit dñs Matth. xiij. vbi fructum diuidit in tricesimuz: sexagesimū: ⁊ centesimū. fructus autē scōm hoc pōt ꝓdure ex semie q̄ vis semētina ē efficax ad puertēdū humores terra in suā naturā: et q̄to hec vtus ē efficacioz et terra ad hoc paratioz tāto fructus sequit vberioz. Spirituale aūt semē quod in nobis semiat est verbum dei. vñ q̄to alios magis in spūalitatē puertit a carne recedēs tāto i eo ē maioz fructus vbi dei. Scōm hoc g̃ fructus differt ab aurea ⁊ ab aureola: qz aurea cōsistit in gaudio qō hī de deo: aureola vero i gaudio qō hī de operz pfectiōe. sed fructus in gaudio qō hī de ipsa dispositōe operantis scōm graduz spūalitatis i quē pficit ex semie vbū dei. Quidam distinguūt int aureolā et fructū dicētes: q̄ aureola debet pugnāti: scōm illud. ij. Timo. ij. Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. fructus autē laboranti scōm illud qō dī Sapie. iij. Bonoz laborū gliosus ē fructꝰ. Alij vō dicūt: q̄ aurea respicit cōuersionē ad deū. sz aureola et fructꝰ psistūt i his q̄ sūt ad finem: ita tm q̄ fructus pncipaliꝰ respicit voluntatē: aureola autē magis coꝛpꝰ. sz cū in eodem sit labor et pugna et scōm idē: et premiuz corpis ex pmio aie dependeat scōm p̄dicta nō eēt differētia int fructū aureā et aureolā nisi rōne tm: et hoc nō pōt eē cū quibusdā assignet fructus quibus nō assignat aureola. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ nō ē incōueniens eidē merito scōm diuersa q̄ i ipo sūt diuersa pmia rndere. vñ et vginitati rndet aurea scōm q̄ ppter deū seruat imperio charitatis: aureola vō scōm q̄ est quoddā perfectiōis opus hns rōem victorie ex cellētis: fructus vero scōm q̄ per virginitatem homo in quandā spūalitatem trāsit a carnalitate recedēs. ¶ Ad. ij dō: q̄ fructꝰ scōm ppriā acceptiōez ꝓut nūc loq̄mur nō dicit premiū cōe mrimonio ⁊ virginitati sed tribus ꝓtinentie gradibꝰ. glo. aūt illa que ponit fructū centesimū martyribus respondere large accipit fructū scōm q̄ quelibet remuneratio fructus dī: vt sic p centesimū fructū remuneratio designet que quibuslibet opibus pfectōis debet. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis aureola sit quoddā accidentale premiū essentiali supadditum: nō tm omne accidentale premiū ē aureola sed premiū de operibus pfectiōis qbꝰdā hō maxie xpō ꝓformat scōm pfectam victoriā. vñ nō ē incōueniēs q̄ abstractōni a carnali vita aliquod aliud premiū accidentale debeat quod fructus dī. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ sicut dictum est: q̄ fructus ē quoddā premiū quod debet homi ex hoc q̄ a carnali vita in spūalem trāsit: et iō illi virtuti p̄cipue rndet que hoiem p̄cipue a subiectōne carnis liberat: hoc autē facit ꝓtinētia: qz p delectationes venereas aīa precipue carni subdit adeo vt in actu carnali scōm Hiero. nec spūs pphie corda pphetaz tangat: nec in illa delectatiōe est possibile aliquid intelligere: vt phus dicit in. vij Ethic. et iō ꝓtinentie magis rndet fructus q̄ alij virtuti. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ glo. illa accipit fructum large fm q̄ quelibz remuneratio fructꝰ noiat. ¶ Ad. ij dō: q̄ fruitio nō sumit a fructu scōm illaz silitudinem q̄ nūc de fructu loq̄mur: vt ex dictis pz. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fructꝰ scōm q̄ nunc loq̄mur nō rndet laborī rōne fatigatōnis. sed scōm q̄ per laborem semina fructificat. vñ et ipse segetes labores dicunt inq̄tū ppter eas laborat vel labore acquirūt: silitudo autem fructꝰ scōm q̄ oriť ex semine magis aptat i continentia q̄ in fortitudine: qz p passiones fortitudinis homo non subdit carni: sicut per passiones circa quas est cōtinentia. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ q̄uis delectatōnes q̄ sūt in cibis sunt magis necessarie illis q̄ sunt in venereis nō tamē sunt ita vehementes. vñ per eas anima non ita carni subdit. ¶ Ad. v. dō: q̄ fructus nō sumitur hic scōm q̄ frui dicitur qui reficitur in fine sed alio modo: et ideo ratio non sequitur. ¶ Ad. iij. qōnem dicendū: q̄ per continentiam cui fructus respondet vt dictum est homo in quandam spiritualitatem adducitur carnalitate abiecta: ⁊ ideo scōm diuersū modū spiritualitatis

quem ꝓtinentia facit diuersi fructus distinguunt. Est eni quedã spũalitas necessaria: et quedaz sup' abundãs. Necessaria quidẽ spũalitas est in hoc q̃ rectitudo spũs ex delectatiõe carnis nõ puertatur quod fit dum aliquis scõm rectum ordinem rationis vtitur delectabilib' carnis: ꝛ hec ẽ spiritualitas coniugatoꝝ. Spiritualitas vo supabundans est p quam homo ab huiusmõi delectatõnibus carnis spiritum suffocãtibus oĩno se abstrahit. Sed hoc contingit ꝓpliciter: vel respectu cuiuslibz tempis preteriti presentis et futuri: et hec est spiritualitas virginum: vel scõm aliquod tpus: et hec est spũalitas viduaꝝ. Seruantibus g̃ ꝓtinentiã ꝓiugalẽ dat fructus tricesimus: vidualẽ sexagesimus: virginalẽ centesimus: ratiõe illa quam Beda assignat: q̃uis possit et alia rõ assignari ex ipa natura numeroꝝ tricenarius eni numerus ex ductu trinarij in denariũ surgit: ternarius eniz est numerus oĩs rei: vt oĩ in .j.ce. et habet in se perfectionem quandã oĩbus cõem. s. principij medij et finis. vnde ꝓueniẽter tricenarius numerus cõiugatis assignat: in quib' sup obseruationẽ decalogi qui p denariũ signat nõ addit aliqua pfectõ nisi cõis: sine qua non põt esse salus. Senarius aũt ex cuius ductu in denariũ sexagenarius surgit: hz pfectionẽ ex partibus: cum cõstet ex oĩbus ptibus suis simul aggregatis. vñ ꝓuenienter viduitati rñdet in qua inuenit perfecta abstratio a delectabilibus carnis q̃tũ ad oĩa circunstantias que sunt quasi ptes virtuosi actus: cũ nulla eni persona et nullo loco delectabilib' carnis viduitas vtit: et sic de alijs circũstantijs carnis quod nõ erat in ꝓtinentia ꝓiugali. Sz centenari' ꝓueniẽter rñdet virginitati: qz denarius ex cui' ductu centenarius surgit ẽ limes numeroꝝ: ꝛ similiter virginitas tenet spũalitatis limitẽ: qz ad eam nihil ò spiritualitate adjci põt: hz eni centenarius inq̃tũ est quadratus numer' pfectionẽ ex figura: figura eniz quadrata scõm hoc perfecta est q̃ ex omni parte equalitatem hz: vtpote hñs omnia latera equalia vnde competit virginitati in qua q̃tum ad omne tpus equaliter incorruptio inuenit. ¶ Ad. j. g̃ od: q̃ ibi fructus nõ accipiũt hoc mõ sicut hic de fructibus loquimur: vt ex dictis patz. ¶ Ad. ij. od: q̃ nihil cogit ad ponendũ fructũ eẽ premiũ non oib' saluandis conueniens: nõ solũ eni essentiale p̃miũ cõe est oĩbus sed etiã aliquod accidẽtale: sicut gaudiũ de opibus illis sine quib' nõ ẽ salus. Potest tñ dici q̃ fructus nõ oĩbus ꝓueniũt saluãdis: sicut pz de his qui in fine penitẽt et incontinẽter vixerunt eis' eni non fructus sed essentiale premiũ tm̃ debet. ¶ Ad. iij. od: q̃ distinctio fructuuz magis accipit scõm species vel figuras numeroꝝ q̃ scõm q̃titates eoꝝ: tñ etiã q̃tum ad q̃titatis excessum põt aliqua rõ assignari: ꝓiugatus eni abstinet tantũ a nõ sua: vidua vero a suo et a non suo: et sic inuenitur ibi quedã rõ dupli: sicut sexagenari' est duplex ad tricenarium: centenarius vero supra sexagenariũ addit quadragenariũ q̃ cõsurgit ex ductu quaternarij in denariũ: quaternarius autẽ est p̃m' numerus solidus et cubicus: et sic conuenit talis additio vginitati que supra perfectionẽ viduitatis ꝓpetuã incorruptionẽ adiungit. ¶ Ad. iiij. od: q̃ q̃uis illa repsentatio numeroꝝ sit ex humana institutione tamen fundatur aliquo modo supra rem naturaz inq̃tum scõm ordinẽ digitoꝝ et articuloꝝ et ꝓtractuum numeri gradatim designãtur.

¶ Ad tertiuz sic ꝓceditur: videt q̃ ratiõe virginitatis non debeat aureola: vbi enim est maior difficultas in ope ibi debet maius premiuz. sed maiorẽ difficultatem patiunt in abstinẽdo a delectabilib' carnis vidue q̃ virgines: dicit enim Hiero. q̃ q̃to maior est difficultas ex parte quadã a voluptatis illecebris abstinere: tanto mai' est premiũ: et loquitur in cõmendationem viduaꝝ. Phus etiam dicit i libro de animalibus: q̃ iuuenes corrupte magis appetunt coitum ꝓpter rememorationem delectationis. g̃ aureola que est' maximũ p̃miũ debet magis viduis q̃ virginibus. ¶ P. si vginitati deberet aureola vbi esset pfectissima virginitas maxie inueniret aureola. sed in btã vgine ẽ pfectissima vginitas vñ et virgo virginum noiat: et tñ ei non debet aureola: quia nullam pugnaz sustinuit in continẽdo cum corruptõne fomitis non fuerit infestata. g̃ virginitati aureola non debet. ¶ P. ei qõ nõ ẽ scõm omne tpus laudabile nõ debetur premiũ excellẽs sed virginitatem seruare non fuisset laudabile in statu innocentie: cum tunc esset homini preceptuz Crescite et multiplicamini et replete terrã. nec etiã tpe legis qñ sterules erant maledicte. g̃ vginitati aureola nõ debet. ¶ P. non debet idẽ premiũ vginitati seruate et virginitati amisse. sed p virginitate amissa qñq̃ debet aureola: vtpote si aliqua iuita ꝓstituat' a tyranno quia christuz ꝓfitet. g̃ virginitati aureola non debet. ¶ P. excellens premiuz non debet ei qõ inest nobis a natura. sz vginitas inascitur cuilibet hõi et bono et malo. g̃ vginitati aureola nõ debet. ¶ P. sicut se hz viduitas ad fructum sexagenarium: ita virginitas ad fructũ centesimũ et aureola. sed nõ cuilibet vidue debet fructus sexagenarius sed solũ viduitatẽ vouẽti: vt q̃dã dicunt g̃ oi q̃ nec cuilibet vginitati aureola debeat sz solũ vginitati ex voto seruate. ¶ P. premiũ non rñdet necessitati cum oĩe meritum in volũtate cõsistat sed quidã sunt virgines ex necessitate: vt naturaliter frigidi et eunuchi. g̃ vginitati nõ sp debet aureola. ¶ Sed ꝯ ẽ qõ hi Exo. xxv. Facies alterã coronã aureolã. glo. ad coronã ptiet cãticũ nouũ qõ vgines coram agno ꝓcinũt. s. q̃ sequũt agnum q̃cũq; ierit. g̃ p̃miũ qõ vginitati debet oĩ aureola. ¶ P. Esa. lvj. oĩ: Hec dicit oĩs eunuchis: et sequitur: Dabo eis

nomẽ melius a filijs et filiabus. glo. ꝓpria gloria excellẽtẽq; signat. sz ꝑ eunuchos q̃ seipos castrauerũt ꝓpt regnũ celoꝝ vginẽs designãt. g̃ vginitati debet aliqꝺ excellẽs ꝓmiũ: ⁊ hec vocat aureola. Vlterius vi: q; martyrib' aureola nõ debeat: aureola enĩ ẽ ꝓmiũ qꝺ opib' superogatiõis redditur. vñ dicit Beda sup illud Exo. xxv. Alia coronã aureolam ⁊c. de eoꝝ premio põt recte intelligi qui generalia mãdata spontanee vite pfectioris electiõe trãscendũt. sed mori ꝓ pfessiõe fidei q̃q; ẽ necessitati: nõ superogatõis: vt pz ex hoc qꝺ dr Ro. x. Corde creditur ad iustitiã ore autẽ confessio fit ad salutem. g̃ martyrio nõ semp debetur aureola. ¶ D. scõm Greg'. Seruitia tãto magis sunt grata q̃to magis sũt libera. sed martyriũ minimũ hz de liberalitate cuz sit pena ab alio violenter inflicta. g̃ martyrio aureola nõ debet q̃ rñdz merito excellẽti. ¶ D. martyrium nõ solũ ꝓsistit in exteriori passione mortis sz etiã in interiori volũtate. vnde Bernar. distinguit tria genera martyꝝ: volũtate nõ nece. vt Johannes volũtate et nece: vt Stephanus: nece nõ volũtate vt innocẽtes. si g̃ martyrio aureola deberet magis deberet martyrio volũtatis q̃ exteriori martyrio: cũ meritũ ex volũtate ꝓcedat: hoc autẽ nõ ponit. g̃ martyrio aureola nõ debet. ¶ D. afflictõ corporis ẽ minor q̃ afflictio mẽtis que est per interiores dolores et interiores anime passiones. sed interior etiã afflictio quoddã martyriũ ẽ. vñ dicit Hiero. i sermone ꝺ assumptõe: Recte dixerim dei genitrix vgo et martyr fuit q̃uis in pace vitaz finiuerit. vñ etiã ipsius animam ptransibit gladius. s. dolor de morte filij: cũ g̃ interiori dolori aureola ñ rñdeat: nec exteriori rñdere dz. ¶ D. ipsa pnia quoddam martyriũ ẽ. vñ dicit Greg. q̃uis occasio psecutiõis desit hz tamen et pax nostra martyriũ suũ: qz etsi carnis colla ferro nõ subijcimus: spũ ali tñ gladio carnalia desideria in mente trucidamus: pene aũt que in exterioꝛib' opibus ꝓsistit aureola nõ debet. nec etiaz omi exteriori martyrio. ¶ D. illicito opi nõ debet aureola. sed illicitũ ẽ sibiipi manus inijcẽ vt pz per Aug. in. j li. de ciui. dei. et tamẽ quorundam martyria in ecclesia celebrata sunt: ꝺ sibi manus iniecerũt tyrannoꝝ rabiẽ fugiẽtes: vt pz in ecclesiastica historia de quibusdã mulieribus apud alexandriã. g̃ nõ sp martyrio debet aureola. ¶ D. ꝓtingit aliqñ aliquẽ ꝓ fide vulnerari et etiã aliquo tempe supuiuere: hũc constat martyrem esse: et tamen ei vt videt aureola nõ debet: qz eius pugna ñ durauit vsqz ad mortẽ. g̃ nõ semp martyrio debet aureola. ¶ D. ꝺdã magis affligũt in amissiõe tpaliũ reꝝ q̃ etiã in ꝓpria corporis afflictiõe: qꝺ pz ex hoc q; multas afflictões sustinent ad lucra acquirenda. si g̃ eis ꝓpter xp̃m tpalia bona diripiant: vñ q; sint martyres: nec tñ eis vt vñ debetur aureola. g̃ idem qꝺ prius. ¶ D. martyr vñ esse tñ ille qui ꝓ fide occidit. vñ dr Isido. Martyres grece testes latine dicunt: quia ꝓpter testimoniũ christi passiões sustinent vel sustinuerũt et vsqz ad mortẽ ꝓ veritate certauerũt. sed alique alie virtutes sunt fide excellentiores: vt iustitia charitas ⁊ h' modi: q̃ sine gr̃a esse nõ pnt: quibus tamẽ nõ debet aureola. g̃ videtur q; nec martyrio aureola debeat. ¶ D. sicut veritas fidei est a deo: ita et quelibz alia veritas: vt dicit Ambrosius: quia oñe verum a quocũqz dicat a spiritu sancto est. si ergo sustinẽti mortem ꝓ veritate fidei debet aureola: eadem ratione et sustinentibus mortem pro qualibet alia veritate qꝺ tñ nõ videt: ¶ D. bonũ cõe est potius bono pticulari. sz si aliquis ꝓ seruatione reipublice moriat in bello iusto non debetur ei aureola. g̃ etiam si occidatur pro conseruatione fidei i seipso: et sic martyrio aureola non debetur. ¶ D. oñe meritum ex libero arbitrio procedit. sed quorũdaz martyria celebrat ecclesia qui vsum li. ar. nõ habuerũt. g̃ aureolã nõ meruerũt: et sic nõ oibus martyrib' debet aureola ¶ Sed ꝯ: Aug. dicit in li. de scã vginitate: Nemo q̃tum puto ausus fuit ꝓferre virginitatẽ martyrio sed virginitati debet aureola. g̃ ⁊ martyrio. ¶ D. corona debet certanti. sed in martyrio est specialis difficultas pugne. g̃ ei debet specialis aureola. Vlterius videtur q; doctoribus aureola nõ debeatur omne enĩ premiuz quod in futuro habebit alicui actui virtutis rñdet. sed ꝓdicare vel docere non est actus alicuius virtutis. g̃ doctrine vel ꝓdicatõi nõ debet aureola. ¶ D. docere et predicare ex doctrina ⁊ studio pueniũt. sed ea q̃ ꝓmiant in futuro nõ sunt acquisita per humanũ studiuz: quia naturalibus acquisitis nõ meremur. g̃ ꝓ doctrina et ꝓdicatione nullus in futuro meret aureolaz. ¶ D. exaltatio in futuro rñdet humiliationi in pñti: qz q̃ se humiliat exaltabit. sed in docẽdo et ꝓdicando nõ ẽ humiliatio. imo magis supbie occasio. vñ glo. dicit Matth. iiij. q; diabolus multos decepit honore magisterij inflatos. g̃ vi q; ꝓdicatõi et doctrine aureola non debeat. ¶ Sed �palis est Eph. j. sup illud: Ut sciatis q̃ sit eminẽs ⁊c. dicit glo. Quoddaz crementuz hẽbunt sancti doctores vltra id qꝺ alij cõiter hẽbũt. g̃ ⁊c. ¶ D. Lañ. viij. sup illꝺ: Ulnea mea est coram me. dicit glo. oñdit: quid singularis ꝓmij doctoribus eius disponit. g̃ doctores habebũt singulare premiũ: ⁊ hoc vocam' aureolã. Rñdeo qꝺ ad. j. q. q; vbi est ꝓcellẽs ratio victorie ibi debet aliqua specialis corona. vñ cuz ꝓ virginitatẽ aliqs singularem quãdam victoriã obtineat de carne ꝯ quam cõtinue bellũ gerit: vt pz Gal. v. Spũs cõcupiscit aduersus carnem ⁊c. vginitati specialis corona debet qꝺ aureola noiatur: et hoc quidez cõiter ab oibus tenet. sz cui vginitati debeat aureola: ñ sic militer oñs dicunt. Quidam enĩ dicũt aureolam actui deberi. vñ illa q̃ actu vginitatẽ seruat aureolam habebit si sit de numero saluandoꝝ. sed hoc nõ videtur esse ꝓueniens: qz scõm hoc ille que ha-

bent voluntatē nubendi: et tñ anteq̄ nupserint de cedunt: hēbunt aureolaz. Uñ alīq̄ dicūt q̄ aureola debeat statui et nō actui vt ille tm̄ v̄gines aureolā mereāt q̄ in statu v̄ginitatis ppetue fuāde p votuz se posuerūt. sz hoc etiā nō vī ꝓueniens: qz aliqs ex pari volūtate pōt seruare v̄ginitatē nō vouens sic̄ ali' vouēs. Et iō alīt pōt dici: q̄ merituz oīe actui v̄tutis debet a charitate impato: v̄ginitas autē ſm hoc ad gen' v̄tutis ptinet scōm q̄ ppetua incorrup'ptio mentis et corporis sub electōne cadit: vt patz ex his q̄ dicta sunt. xxxiij. dis. et iō illis tm̄ v̄ginib' aureola ꝓprie debet q̄ ppositū habuerūt v̄ginitatē ppetuo conseruandi: siue hoc ꝓpositū voto firma uerunt siue non: et hoc dico scōm q̄ aureola ꝓprie accipitur vt p̄emiū quoddā merito redditum: q̄ uis hoc ꝓpositū: aliq̄n fuerit interruptū integrita te tñ carnis manēte: dūmodo i fine vite ueniat: qz v̄ginitas mētis repari pōt q̄uis nō v̄ginitas carnis vt supra dis. xxxij. dictum est. Si autē aureolam large accipiamus p quocūq̄z gaudio qō in p̄ia ha bebunt sup gaudiuz essentiale: sic etiā in corruptis carne aureola rñdebit: etiā si ꝓpositum nō habue runt perpetuo virginitatē seruandi: nō eniz est du bium q̄ de incorruptōne corporis gaudebūt sicut et innocentes de hoc q̄ imunes a peccato fuerunt q̄uis etiaz peccandi oportunitatē nō habuerūt: vt patz in pueris baptiçatis. sed hec nō est ꝓpria acce ptio aureole: sz valde cōis. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ in con tinendo scōm aliq̄d maiorē pugnā sustinent virgi nes et scōm aliquid vidue ceteris paribus: virgini bus eni concupiscentiam inflāmat: et experiēdi de sideriū quod ex quadam quasi curiositate ꝓcedit qua etiam fit vt homo libētius videat que nūq̄ vi dit: et etiā qñq̄z eis concupiscentiam auget estima tio maioris delectationis q̄ sit scōm veritatem: et incōsideratio eorz incōmodorz que delectatōi hu iusmodi adiunguntē: et q̄tum ad hoc vidue mino rem sustinent pugnā: maiorē aūt ꝓpt delectationis memoriā: z in diuersis vnū alteri p̄eudicabit ſm diuersas hominis dispositiones: quia quidam ma gis mouentur hoc quidam illo. Quicquid aūt sit de q̄ritate pugne: tamē hoc certū est q̄ pfectior est victoria virginū q̄ viduarz: pfectissimū eni genus victorie ē et pulcherrimū hosti nunq̄ cessisse: coro na autem non debet pugne: sed victorie de pugna ¶ Ad. ij. dō: q̄ duplex est circa hoc dīo. Quidā eni dicunt q̄ beata virgo p v̄ginitatis p̄mio nō hz aureolaz si aureola ꝓprie accipiat scōm q̄ respicit pugnaz: tñ hz aliq̄d maius aureola ꝓpter pfectissi mum ꝓpositum virginitatis seruāde. Alij vero di cunt q̄ aureolā etiā sub ꝓpria rōne aureole habet excellentissimā: q̄uis eni pugnam non senserit: pu gnam tñ aliquā carnis habuit: sed ex vehementia virtutis a deo habuit carnē subditaz q̄ huiusmōi pugna ei insensibilis erat. Sed istud nō vī ꝓueniēt dici: qz cū beata virgo credat dīno fuisse imunis a fomitis inclinatōne ꝓpter eius sanctificationē per fectam: non est piū ponere aliquaz pugnā a carne fuisse in ea cū talis pugna nō sit nisi ex fomite icli natiōe: nec tentatio que est a carne sine peccato cē possit: vt pz p glo. ij. Cor. xij. sup illud: Datus ē mi hi stimulus carnis mee. vñ dicendū est: q̄ aureolā ꝓprie hz vt in hoc mēbris alīs eccl'ie ꝓformet in q̄ bus virginitas inuenit: z q̄uis nō habuerit pugnā p tentationē que ē a carne: habuit tamen pugnaz p tentationē ab hoste: qui nec etiā ipm̄ christuz re ueritus fuit: vt pz Matth. iiij. ¶ Ad. iij. dō: q̄ vir ginitati nō debet aureola nisi inq̄tum addit quan dam excellentiā sup alios ꝓtinēte grad': si autem Adā nō peccasset virginitas nullā pfectionē addi disset supra ꝓtinentiaz ꝓiugalē: qz fuissent tunc nu ptie honorabiles et thorus imaculatus: nulla ꝓcu piscētie feditate exñte. vñ virginitas tūc seruata nō fuisset: nec ei tūc aureola deberet: sed mutata hūa ne nature ꝓditione virginitas specialē decorem hz et iō speciale p̄miū ei reddit etiā tpe legis Moysi: qñ cultus dei etiā p carnalē actū ppagandus erat: nō erat dīno laudabile a ꝓmixtōne carnis abstinē vñ nec tali ꝓposito speciale p̄miuz redderet: nisi ex diuino ꝓcessisset instinctu: vt credit ꝺ Hieremia et de Delia: quoz ꝓiugia nō legūt. ¶ Ad. iij. dō: q̄ si aliqua p violētiā oppressa fuerit nō amittit ꝓpt hoc aureolā dūmodo ꝓpositū ppetuo virginitatē seruādi inuiolabilit fuet si illi actui nllo mō ꝓsen tiens: nō tñ per hoc virginitatē perdit: vt supra di. xxxij. dictū est: et hoc dico siue p fide siue p q̄cun alia cā violent corrūpat. sed si hoc p fide sustineat hoc erit ei meritoriū: z ad genus martyriū p̄tinebit vnde Lucia dicit: Si me inuitā violari feceris mi hi castitas duplicabit ad coronaz. nō q̄ hēat duas virginitatis aureolas sed qz duplex p̄miū reporta bit: vnū p v̄ginitate custodita: aliud p iniuria quā passa est. dico etiā q̄ si talis violēt oppressa cōcipiat nec ex hoc meritum virginitatis perdit. nec tamē matri christi equabit in qua fuit cū integritate mē tis integritas carnis. ¶ Ad. v. dō: q̄ v̄ginitas no bis a nā innascit q̄tū ad id qō in v̄ginitate materi ale est: sed ꝓpositū ppetue incorruptionis seruāde ex quo virginitas meritū hz non est innatū. sed ex munere gratie ꝓueniens. ¶ Ad. vj. dō: q̄ non cui libet vidue fructus sexagenarius debet: sed ei solū que ꝓpositum virginitatis seruande retinet q̄uis etiā votū nō emittat: sicut z de v̄gnitate dictuz ē. ¶ Ad. vij. dō: q̄ si frigidi et eunuchi volūtatē ha beant incorruptionē ppetuā seruare: etiā si facultas adesset coeūdi: v̄gines sunt dicēdi et aureolā merē tur: faciūt eni de necessitate v̄tutē. Si vo voluntā tē hēant ducēdi ꝓiugē si possent aureolā nō merēt vñ dic̄ Aug. i li. ꝺ scā v̄gitate: qb' ipm virile mēbz debilitat vt gnāre ñ possint vt sūt eunuchi sufficit cū xp̄iani sūt et dei p̄cepta custodiūt: eo tñ ꝓposi to sunt vt ꝓiuges si possent haberent ꝓiugatis fide

libus adequari ¶ Ad.ij.q.vo:q sicut inest quedã pugna spũi ꝛ inferiores ꝓcupiscẽtias: ita etiam inest hõi q̃dã pugna ꝛ passiões exteri⁹ illatas. vñ sic pfectissime victorie q̃ de ꝓcupiscẽtijs carnis triũphat s. vginitati debet spẽal corona q̃ aureola dr: ita etiam pfectissime victorie q̃ hĩ de impugnatõe exteriori debet aureola. Perfectissima autẽ victoria ỽ exterioribus passionibus ꝓsideraf ex duob⁹. Primo ex magnitudine passiõis: inẽ oẽs aũt passiones illas exterius p̃cipue locũ mors tenet: sicut et ĩ passionibus interioribus p̃cipue sunt venereoꝝ cõcupiscentie: et ideo quando aliquis obtinet victoriaz de morte et ordinatis ad mortẽ pfectissime vincit. Secũdo pfectio victorie ꝓsiderat ex cã pugne: q̃ scz ꝑ honestissima cã pugnat: q̃ scz ẽ ipe christ⁹. Et hec duo in martyrio ꝓsiderant qỽ ẽ mors suscepta ꝓpt̃ christũ: martyrem eni nõ facit pena sed causa et iõ martyrio aureola debetur sicut et virginitati ¶ Ad.j.ꝯ dr:q sustinẽ mortẽ ꝓpt̃ xp̃m q̃tũ ẽ de se ẽ op⁹ superogatiõis: nõ eni q̃libz tenet fidẽ suam coram psecutore ꝓfiteri: sed in casu est de necessitate salutis: quando scz aliquis a psecutore deꝑhensus de fide sua requirit quã ꝓfiteri tenet: nec tñ sequit q aureolã nõ mereat. aureola eni nõ debet opi supererogatõis inq̃tũ ẽ superogatio: sz inq̃tũ pfectionem quãdã hz. vñ tli pfectõe manẽte etiã si ñ sit superogatio aliqs aureolã meret. ¶ Ad.ij.dr:q martyrio nõ debet aliqỽ p̃miuz scom hoc q ab exteriori infligit: sz scom hoc q volũtarie sustinet: qz nõ meremur nisi ꝑ ea q̃ sunt in nobis et q̃to id qỽ quis sustinet volũtarie ẽ difficilius et magis natuz voluntati repugnare: tanto volũtas q̃ ꝓpter xp̃m illud sustinet oñdit firmius fixa ĩ christo: et ideo excellentius ei p̃miũ debet. ¶ Ad.iij.dr:q quidam act⁹ sũt q̃ ĩ ipso actu hñt quãdã vehemẽtiã delectationis vel difficultatis ꝛ in talibus act⁹ sp addit ad rõnem meriti vl demeriti scom q in actu oz volũtatẽ variari ex vehemẽtia act⁹ a statu ĩ q̃ ꝑius erat. et iõ ceteri paribus actu luxuriã exercẽs pl⁹ peccat q̃ q̃ solũ ĩ actũ ꝓsentit: qz ĩ ipso actu voluntas augeat silr ꝛ cũ act⁹ martyrij maximã difficultatẽ habeat volũtas martyrij non ptingit ad aliud meritũ qỽ actui martyrꝝ debet rõne difficultatis q̃uis possit etiã ꝑuenire ad alteri⁹ p̃miũ cõsiderata radice meredi: qz aliqs ex maiori charitate põt velle sustinẽ martyriũ q̃ ali⁹ sustineat. vñ volũtarie martyr ꝑt mereri sua volũtate p̃miũ eẽntiale eq̃le vl mai⁹ eo qỽ martyri debet: sz aureola debet difficultati q̃ ẽ ĩ ipa pugna martyrij. vnde aureola voluntarie tñ martyribus nõ debet. ¶ Ad.iiij.dr:q sic delectatiões tact⁹ circa q̃s ẽ tpantia p̃cipuũ locũ tenẽt inẽ oẽs delectatões interiores ꝛ exteriores: ita dolores tact⁹ oĩbus alijs dolorib⁹ p̃eminẽt: et iõ difficultati illi q̃ accidit ĩ sustinẽdo dolores tact⁹: puta q̃ sunt ĩ vberib⁹ ꝛ hm̃oi debet aureola magꝝ q̃ difficultati sustinẽdi infiores dolores: ꝑ qb⁹tñ aliqs ñ ꝓprie dr martyr nisi scom quandam similitudinem: et hoc mõ Hiero. loquit. ¶ Ad.v.dr:q afflictio pnie ñ ẽ ꝓprie loquẽdo martyriũ qz nõ ꝓsistit in his q̃ ad mortẽ inferẽdã ordinant cũ ordinet solũ ad carnẽ domandã quã mensurã si excesserint erit afflictio culpãda. Dr ꝯ ꝓpter similitudinem afflictionis martyriũ: que quidẽ afflictio excedit martyrij afflictionem diurnitate sz excedit intensiõe. ¶ Ad.vj.dr:q fm Aug. i.j.de ci. dei. nll licitũ ẽ sibi man⁹ inijcẽ q̃cũq ex cã: nisi forte dino instinctu fiat ad exẽplũ fortitudis extendẽdũ vt mors ꝓtemnat: illi aũt de q̃bus ẽ obiectuz dino instinctu mortẽ sibi intulisse credunt: et ꝓpt̃ hoc eoꝝ martyria ecclesia celebrat ¶ Ad.vij.dr:q si aliqs ꝓpt̃ fidẽ vuln⁹ mortale accipiat et supuiuat: nõ ẽ dubiũ q aureolã mereat: sicut de brã Cecilia patz: que triduo supuixit: et de mltis martyrib⁹ q̃ ĩ carcẽ sũt defuncti. sz ẽt si vulnus ñ mortale accipiat et tñ exide mortẽ incurrat credit aureolã ꝑmereri q̃uis q̃dã dicũt q aureolã nõ mereat si ex icuria vel negligẽtia ꝓpa mortẽ incurrat: nõ eni ista negligẽtia eũ ad mortẽ ꝑduxisset nisi ꝓpositio vulnẽ qỽ ꝑ fide acceptũ ẽ: ꝛ ita vuln⁹ ꝓpter xp̃m susceptũ ẽ ei plena occasio mortl. vñ ꝓpt̃ hoc aureolã nõ vr amittẽ nisi sit tal negligẽtia q̃ culpã mortalẽ inducat: q̃ ei et aureã aufert ꝛ aureolam. Si vỽ ex vulnere mortali suscepto non moriat aliquo casu cõtingente: vel etiã vulnera nõ mortalia suscepit: et adhuc carcerẽ sustinens moriat adhuc aureolã mereat. vñ ꝛ q̃rundã scoꝝ martyria ĩ ecclesia celebrãt q̃ ĩ carcẽ mortui sũt aliqb⁹ vberib⁹ longe añ susceptis: sicut pz de Marcello papa. Qualitercũq igit afflictio ꝓpt̃ xp̃m illata vsq ad mortẽ ꝓtinuat siue mors ide seq̃t siue nõ aliqs martyr efficit: et aureolam mereat: si vỽ nõ ꝓtinuet vsq ad mortẽ nõ ꝓpt̃ hoc aliqs dicet martyr: sic pz de Silvestro de q̃ nõ solẽnizat eccl'ia sic de martyre: qz in pace vitã finiuit q̃uis ꝑ us aliqs passiones sustinuerit. ¶ Ad.viij.dr:q sic tpantia nõ ẽ circa delectatiões ĩ pecunijs vel ĩ honorib⁹ et h⁹mõi sz solũ ĩ delectationib⁹ tact⁹ q̃si p̃cipuis: ita etiã fortitudo ẽ circa picula mortis sicut circa p̃cipua: vt dicit in. iij. Ethic. et iõ soli iniurie q̃ irrogat circa corp⁹ ꝓpriũ ex q̃ nata ẽ mors seq̃ debet aureola. Siue igit aliqs ꝓpter xp̃m res tpales siue famã vel q̃cq̃d h⁹modi amittat: nõ efficit ꝓpter hoc ꝓprie martyr nec mereat aureolam nec plus aliquis põt ordinate res exteriores diligere q̃ ꝓpriũ corp⁹: amor aũt inordinatus nõ coadiuuat ad meritũ aureole: nec etiaz põt dolor de amissiõe rez coeg̃ri dolori de corpis occisione et alijs huiusmõi. ¶ Ad.ix.dr:q cã sufficiens ad martyriũ nõ solũ ẽ cõfessio fidei sed quecũq alia vtus non politica sz infusa q̃ finẽ hẽat xp̃m q̃libet eni actu vtuꝝ aliqs testis xp̃i efficit inq̃tum opa q̃ in nobis xp̃s ꝑficit testimoniũ bonitatis ei⁹ sũt. vnde alique virgines sunt occise ꝓ virginitate quã seruare volebant: sicut beata Agnes ꝛ quedã

alie quaꝫ martyria in eccleſia celebrant. ¶ Ad.x
oō:q̄ vītas fidei hz xp̄m ꝑ ſine vel ꝑ obiecto:et iō
ꝓfeſſio ipſi' aureolā meret ſi pena addat:non ſolū
ex ꝑte finiſ ſz ex ꝑte materie.ſz ꝓfeſſio cuiuſcūq̄ al
teri' vītatis nō ē cā ſufficiēs ad martyriū rōne ma
terie ſz ſolū rōne finiſ:vtpote ſi aliq̄s ꝑ⁹ vellet oc
cidi q̄ qōcūq̄ mēdaciuz dicēdo ꝓ ipſum peccaret.
¶ Ad.xj.oō:q̄ ēt bonū increatū excedit oē bonū
creatū. vñ q̄cunq̄ finis creat' ſiue ſit bonū cōe ſiue
bonū ꝑuatū nō ꝑt actui tātā bonitatē ꝑſtare q̄taz
finis increat':cū ſcilz aliq̄d ꝑꝑi deū agit:et iō cū dr
ꝑꝑi bonū cōe nō relatū ad xp̄m mortē ſuſtinet au
reolā nō meret.ſed ſi hoc referat ad xp̄m aureolā
merebit ꝛ martyr erit:vtpote ſi rē publicā defēdat
ab hoſtiū impugnatōe q̄ fidē xp̄i cozrūpe molluūt
et i tali defenſiōe mortē ſuſtineat. ¶ Ad.xij.oō:q̄
q̄dā dicūt q̄ in innocētib' occiſis ꝑ xp̄o vtute dīna
accelerat' ē vſus rōnis ſic et i Joh̄e baptiſta oū ad
huc eēt i materno vtero:et ſm h' vere martyres fu
erūt et volūtate et actu et aureolā hñt. Sed aliꝫ dr
cūt q̄ fuerūt martyres actu tātuz et ñ volūtate qō
vī ſētire Bern̄. diſtiguēs tria gnā martyꝛ:vt dictū
ē:et ſm hoc inocētes ſic nō ꝓtingūt ad ꝑfectā rōez
martyrij: ſz aliq̄d martyrū hñt ex hoc q̄ paſſi ſūt
ꝑ xp̄o:ita ēt aureolā ñ q̄dē ſm ꝑfectā rōem ſz ſm
aliquā ꝑticipatōz iḡtū.ſ.gaudēt ſe i obſequiū xp̄i
occiſos eē:vt ocñ ē de pueri baptiçat' q̄ bēbūt ali
qō gaudiū de inocētia et carnis itegritate. ¶ Ad
iij.q.oō:q̄ ſicut ꝑ martyriū et vḡinitatē aliq̄s ꝑfe
ctiſſimā victoriā obtinet de carne ꝛ mūdo:ita ꝛ ꝑ
fectiſſima victoria ꝓ diaboluz obtinet qñ aliq̄s nō
ſolū diabolo impugnāti non cedit ſz etiā eū expel
lit et nō ſolū a ſe ſz etiā ab alīs:hoc aūt fit ꝑ ꝑdica
tionē et doctrinā:ꝛ iō ꝑdicatiōi ꝛ doctrie aureola
debet:ſicut et vḡinitati et martyrio. Nec ē dicēduz
vt q̄dā dicūt:q̄ tātū debeat ꝑmiꝫ q̄b' ꝓpetit ex of
ficio ꝑdicare et docē.ſz q̄buſcūq̄ q̄ licite hūc actū
exercēt:ꝑmiꝫ aūt nō debet q̄uis hēant officiuz ꝑ
dicādi niſi actu ꝑdicēt: qz corona ñ debet habitui
ſz actuali pugne:ſcōm illud.ij.Timo.iij. Nō coro
nabit niſi q̄ legitie certauerit. ¶ Ad.j.ḡ oō:q̄ ꝑdi
care ꝛ docē ſūt act' alicui' vtut.ſ.miſericordie.vñ ꝛ
ini ſpūales el'nas ꝓputāt:vt pz ē.oi.xv. ¶ Ad.ij.
oō:q̄ q̄uis facultas ꝑdicādi et docēdi qñq̄ ex ſtu
dio ꝓueiat:tñ vſus doctrine ex volūtate ꝓcedit q̄ ꝑ
charitatē iformat a deo iſuſā:ꝛ ſic act' ei' meritoꝛ'
cē ꝑt. ¶ Ad.iij.oō:q̄ exaltatio i hac vita nō dimi
nuit aliq̄' vite ꝑmiū niſi ei q̄ i tl'i exaltatiōe ꝓpriam
gliā q̄rit:q̄ aūt talē exaltationē i vtilitatē alioꝛ cō
uertit:ex ea ſibi mercedē acq̄rit:cū eni dī q̄ doctri
ne debet aureola:itelligēdū ē doctrie q̄ ē de ptinēti
bus ad ſalutē ꝑ quā diabol'a cordib' hoīum expu
gnat ſic q̄buſdā ſpūalib' armis:ō q̄b' dī.ij. Cor.x.
Arma militie nr̄e nō ſūt carnalia ſed ſpūalia.

HD quartuz ſic ꝓo

ceditur:videt q̄ chriſto aureola debeat:debet enīz
aureola virginitati et martyrio et doctrine: ſed in
chriſto hec tria ꝓcipue fuerunt: ḡ chriſto ꝓcipue
aureola competit. ¶ D. omne quod eſt perfectiſſi
mū in rebuſ humanis ꝓcipue chriſto ē attribuēdū
ſed premiū aureole debet excellentiſſimis meriti.ḡ
xp̄o debet. ¶ D. Cypriān' dicit:q̄ imaginē dei vḡi
nitas portat:vḡinitatis ḡ exēplar i deo ē.ꝛ ſic vī q̄
xp̄o etiā inḡtū ē de' aureola ꝓpetit. ¶ Sed ꝯ:au
reola ē gaudiū de ꝓformitate ad xp̄m:vt dī.ſz nul
lus ꝓformat vel ſimilat ſibiꝑſi:vt pz ꝑ ꝑhm.ḡ xp̄o
nō debet aureola. ¶ D. xp̄i ꝑmiū nūq̄ ē augmen
tatū.ſz xp̄s ab inſtāti ꝓceptiōis ſue nō hūit aureo
lā:qz tunc nunq̄ pugnauerat.ḡ nūq̄ poſtea aureo
lā habuit. ¶ Lteri' vī:q̄ angel' aureola debeat:qz
vt dic̄ Diero. de vḡinitate loḡn̄:i carne ꝑter carne
viuē potius ē vita angelica q̄ hūana:et.j. Cor.vij.
dic̄ glo.q̄ vḡinitas ē portio angelica:cū igr̄ vḡinita
ti rñdeat aureola: vī q̄ angel' debeat. ¶ D. nobili
or ē incorruptio ſpūs q̄ incorruptio carnis.ſz i an
gelis inuenit incorruptō ſpūs:qz nūq̄ peccauerūt.
ḡ eis magis debet aureola q̄ hoīibus incorruptis
carne:q̄ alias aliq̄ peccauerūt. ¶ D. doctrine de
bet aureola.ſed angeli nos docent:purgando illūi
nādo:et pficiēdo:vt Dio. dicit.ḡ eis debet aureola
ſaltē doctoꝛ. ¶ Sz ꝯ.ij.Timo.ij. Nō coronabit
niſi q̄ legitie certauerit.ſz i angel' nō ē pugna.ḡ nec
eis aureola debet. ¶ D. aureola nō debet actui q̄
ꝑ corꝑ' ñ exerceat. vñ amātib' vḡinitatē ꝛ martyriū
et doctrinā ſi exteri' hec eis nō inſūt aureola ñ de
bet.ſz angeli ſūt incorꝑei.ḡ aureolā nō hñt. ¶ Lte
ri' vī q̄ aureola etiā corꝑi debeat: ꝑmiū eni ēntia
le ē poti' q̄ accñtale.ſz dos q̄ ad ꝑmiū ēntiale pti
net nō ſolū ē in aia ſed etiam in corꝑe.ḡ et aure
ola q̄ ptinet ad ꝑmiū accñtale. ¶ D. pcō qō per
corꝑ' exerceat rñdet pena in aia et corꝑe.ḡ ꝛ merito
qō exerceat ꝑ corꝑ' debet ꝑmiū et in aia et in corꝑe
ſed merituz aureole per corꝑus exerceat.ḡ aureola
etiā debet corꝑi. ¶ D. in corꝑibus martyrū ap
parebit quedā vtutis pulchritudo in ipīs cicatrici
bus corꝑis: vñ dicit Aug'. xxij. de ciui. dei: Neſtio
quō ſic afficimur amore martyꝛ bonoruz vt velī
mus i illo reḡ i eoꝛ corꝑib' vidē vulneꝛ cicatrices
q̄s ꝑ xp̄i noie ptulerūt et fortaſſe videbim': nō eni
erit in eis deformitas ſz dignitas quedā:q̄uis i cor
poꝛe nō corꝑis ſz vtutis pulchritudo fulgebit.ḡ vī
q̄ aureola martyꝛ ſit i corꝑe: et eadē rōne ō alīs
¶ Sz ꝯ:aie q̄ mō ſūt in padiſo hñt aureolas nec
tñ hñt corꝑa.ḡ ꝑmiū ſubiectū aureole non ē corꝑ'
ſz aia. ¶ D. oñe meritū ē ab aia.ḡ ꝑmiū totū i aia
eē dz. ℟ ñdeo.oō:ad.j.q̄ez:q̄ circa hoc duplex ē
opīo. Quidā.n. dicūt:q̄ i xp̄o ē aureola ſm ꝑꝑz
aureole rōez cū i pugna iueniat ꝛ victoria ꝛ ꝑ ꝑns
corona ſm ꝑꝑiā rōem. Sz diligēt ꝓliderādo q̄uiſ
xp̄o ꝓpetat rō auree vel corone:nō tñ ei cōpetit ra
tio aureole:aureola eni ex hocipſo q̄ diminutiue

oz importat aliqd qđ pticipatiue et nō fm sui plēi tudinē possidet. vñ ill' ꝓpetit aureolā hīe i qb'ē alij ꝙ pfectiōis victorie pticipatio fm imitatōz ei' in q̄ pfecte victorie plēa rō ꝓsistit: et iō cū i xp̄o iueniat h'mōi pncipal' et plēa victorie rō: p cui' victoriam oēs alij victores ꝓstituunt: vt p3 Joh. xvj. Cōfidite ego vici mūdū: 7 Apoc. v. Ecce vicit leo ỏ tribu iuda. xp̄o nō ꝓpetet aureolā hīe. sz aliqd. vñ oīs aureole originat. vñ Apo. iij. Qui vicerit faciā eū sedere i throno meo sic ego vici et sedeo i throno patris mei. Uñ fm alios ỏd ē: q̄ ꝙuis id qđ ē i xp̄o nō hēat rōnē aureole: tñ ē excellēti' oi aureola. ¶ Ad j. g̈ ỏd: q̄ xp̄s fuit vīssime vgo martyr et doctor. sz tñ ꝑmiū accñtale his rñdēs i xp̄o nō hz aliquā notabilē q̄titatē i ꝓpatōe ad magnitudinē eēntial' ꝑmij. vñ nō hz aureolā sub rōne aureole. ¶ Ad. ij. ỏd: q̄ aureola q̄uis debeat operi pfectissimo q̄ ad nos: tñ aureola inq̄tuz diminutiue oī signat q̄ndā pticipationē pfectōis ab aliq̄ in q̄ plenarie inuenit et scōm hoc ad quādā minoratiōnē ptinet: 7 sic in xp̄o nō inuenit in quo oīs pfectio plenissime inuenit. ¶ Ad. iij. ỏd: q̄ ꝙuis vginitas habeat aliquo mō exemplar in deo: nō tñ hz exemplar vni' rōnis incorruptio eni dei quā vginitas imitat nō eadem rōne est in deo et in aliquo vgine ¶ D. ij. q. ỏd: q̄ angelis aureola nō debet cui' ratio ē: qz aureola ꝑtinet cuidam pfectioni in excellēti merito: ea vỏ que in hōibus ad pfectionē meriti ptinēt angelis sunt ꝓnaturalia: vel etiā spectāt ad cōem eorum statū aut etiā ad ipm premiū: et ibo rōne eoz quā hōibus debet angeli non hñt aureolas. ¶ Ad. j. g̈ dicendū: q̄ virginitas oī esse vita angelica inq̄tuz ꝑ gratiā vgines imitant id qđ angeli hñt ꝑ naturā nō eni vtutis ē i angelis q̄ oino de delectatōnibus carnis abstineāt: cuz huiusmōi delectatiōes i eis ē nō possint. ¶ Ad. ij. ỏd: q̄ ꝑpetua incorruptio spiritus in angelis premiū eēntiale meret: est eni ỏ necessitate salutis cuz in eis non possit subsequi reparatio post ruinā. ¶ Ad. iij. ỏd: q̄ illi act' fm quos angeli nos docēt ptinēt ad gloriaz eoz et ad cōem ipsoz statū. vñ ꝑ huiusmōi act' aureolā nō merētur. ¶ Ad. iij. q. ỏd: q̄ aureola ꝑprie est in mente: est eni gaudiū de opibus illis ꝙbus aureola debet sz sicut ex gaudio eēntialis ꝑmij qđ ē aurea redundat q̄dā decor i corpe q̄ ē glia corpis: ita ex gaudio aureole resultat aliqs decor in corpore: vt sic aureola ꝑncipaliter sit in mente. sed ꝑ quādā redundātiam fulgeat etiā in carne. ¶ Et ꝑ hoc p3 rñsio ad obiecta. Tñ sciēdum est: q̄ decor cicatricū q̄ in corporibus martyr apparebunt nō pōt dici aureola qz aliq̄ martyres aureolā habebūt in quib'huius' modi cicatrices nō erunt: vtpote illi q̄ sūt submersi aut famis incdia: vel squalore carceris intempti.

¶ Quantum sic procedit: videt q̄ incōuenienter designētur tres aureole: virginū: martyr: et predicatoz. Aureola eni martyr rñdet vtuti fortitudinis: aureola vginum vtuti tpantie: aureola vỏ doctoz vtuti prudentie. g̈ vī q̄ debeat esse quarta aureola q̄ debeat iusticie. ¶ D. Exodi. xxv. dicit glo. q̄ corona aurea addit: cum ꝑ euāgelium his qui mādata custodiūt vita eterna ꝓmittit: Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. huic aureola supponit. cum dī: Si vis pfectus eē vade et vēde oīa que habes et da pauperib'. g̈ pauptati debetur aureola. ¶ D. ꝑ votū obediētie aliqs se deo subiicit totalr g̈ in voto obediētie maxia pfectio ꝓsistit: 7 ita vī q̄ ei aureola debeat. ¶ D. mta sunt etiā alia supererogationis opera de quib' homo i futuro spēale gaudiū hēbit. g̈ multe sunt alie aureole ꝓter istas tres ¶ D. sicut aliquis diuulgat fidem ꝑdicādo et docendo ita scripta ꝓpilando. g̈ et talib' q̄rta aureola debet ¶ Alterius vī: q̄ aureola vginuz sit int alias potissima: qz Apoc. vij. dī de vginib' que sequent agnum quocunq̄ ierit: 7 q̄ nemo alius poterat dicē canticum quod virgines cantabant. g̈ virgines habent excellentiorem aureolā. ¶ D. Cypr̄ianus dicit de vginib': q̄ sunt illustrioz portio gregis xp̄i. g̈ eis magis aureola debet. ¶ Itē vī q̄ potissima sit aureola martyr: qz dicit Aimo: q̄ nō oīs vgines ꝓiugatas ꝓcedunt. sed hi specialit qui in tormento passiōis vginitate insup custodita cōequāt martyrib' ꝓiugatis. g̈ martyrium dat vginitati ꝑeminentiā sup alios stat'. g̈ martyrio potioz aureola debetur. ¶ Itē vī: q̄ potissima debeat doctori: qz ecclesia militans exemplata est ab ecclesia triumphāte sed in ecclesia militāte maxim' honor debetur doctoribus. j. Timo. v. Qui bñ ꝑsunt ꝑsbyteri duplici honore digni habeant: maxime autē q̄ laborāt vbo et doctrina. g̈ in ecclesia triumphante eis potior aureola debet ¶ Alterius vī: q̄ vnus aureolā vginitatis vel martyrij vel doctoris excellenti' alio nō habeat: qz ea que sunt in termino nō intendūt et remittūt. sed aureola debet opibus que sunt in termino pfectionis. g̈ aureola nō intēdit nec remittitur. ¶ D. virginitas nō suscipit magis et minus cum importat ꝓportionē quandā: et negatiōes non intendāt nec remittāt. g̈ nec premiū vginitatis: scz aureola virginū intendit et remittit. ¶ Sed ꝓ: aureola supponit auree. sed aurea ē intēsior i vno q̄ in alio. g̈ et aureola. Rñdeo ỏd ad. j. qōem: q̄ aureola ē quoddā ꝓilegiatum premiū ꝓilegiate victorie rñdens: vt p3 ex dictis: et ibo fm ꝓilegiatas victorias in tribus pugnis q̄ cuilibet hōi iminent tres aureole sumunt: in pugna eni que ē ꝓ carnem ille potissimā victoriā obtinet qui a delectabilibus venereis q̄ sunt ꝓcipua in hoc genē oino abstinet: et iō vginitati aureola debet. In pugna vỏ qua ꝓ mūdū pugnat: illa ē ꝓcipua cū a mūdo psecutiōez vsq̄ ad mortē sustinem'. vnde et martyrib' qui in ista pugna victoriā obtinent secūda aureola debe

tur. Jn pugna vo qua ꝫ diabolū pugnam' illa ē p̄cipua victoria: cum aliquis hostē nō soluz a se sed a cordib' alioꝝ remouet: quod fit p̄ p̄dicationē et doctrinā: et iō doctoribꝫ et predicatoribꝫ tertia aureola debet. Quidam vero distinguunt tres aureolas scōm tres vires anie: vt dicāt tres aureole rñdere potissimis trium virū aīe actib'. Potissimus eni act' rōnalis ē vitatē fidei etiā i alīs diffundē: et huic actui debet doctoꝝ aureola. Jrascibilis vero act' potissim' est etiā mortē ꝓpter xp̄m superare: et huic actui debet aureola martyꝝ. Concupiscibilis autē act' potissim' ē a delectabilib' maxis penitus abstinē: et huic debet aureola vginū. Alij vo aureolas tres distiguūt scōm ea qb' xp̄o nobilissime cō formamur: ipse eni mediator fuit inī mundū ⁊ patrē. fuit ꝯ doctor scōm q̄ vitatē quaz a p̄re accepat mundo māifestauit. fuit autē martyr p̄m q̄ a mū do psecutionē sustinuit. fuit vo vgo inq̄tū purita tē i seipso ꝓseruauit: et iō doctores martyres virgines ei pfectissime ꝓformāt. vñ talib' debet aureola

¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ i actu iusticie nō attendit aliq̄ pugna sic in actib' aliaꝝ vtutuz: nec tñ hoc verꝫ est q̄ docere sit act' prudētie: imo pot' est act' charitatis vl misericordie scōm q̄ ex tali hitu inclinamur ad huiusmōi exercitium vel etiā sapie vt dirigēt. Vl pōt dici scōm alios q̄ iusticia circuit oēs vtutes: et iō eis spēalis aureola non debet. Quō autē hoc sit verꝫ ocñ ē i li. iij. di. xxxiij. ¶ Ad. ij. dō: q̄ pauper tas q̄uis sit op' pfectiōis: nō tñ tenet summū locū in aliqua spirituali pugna: qz amor corpalium minus impugnat q̄ ꝓcupia carnis vel psecutio inflicta in corp' ꝓpriuum. vñ pauptati non debet aureola. ſz debet ei iudiciaria ptās rōne hūiliatiōis q̄ cō sequit pauptatē: vt supra ocñ ē. Glo. aūt inducta large accipit aureolā p̄ quolibet premio quod redit merito excellēti. ¶ Et sīr dicēdū ad. iij. et. iij.

¶ Ad. v. dō: q̄ etiā scribētib' sacrā doctrinā debetur aureola. ſz hec ñ distiguit ab aureola doctoꝝ: qz septa ꝓponere q̄dā mod' dicēdi ē. ¶ D. ij. qoez dicendum: q̄ preeminētia aureole ad aureolā pōt dupliciter attēdi: Primo ex pte pugne: vt dicat aureola potior q̄ fortiori pugne debet: et p hūc moduz aureola martyꝝ alīs aureolis supeminet quodāmō: et aureola virginū alio mō: pugna eni martyrū est fortior scōm seipam et vehementius affligēs pugna carnis ē piculosior inq̄tum est diuturnior: et magis nobis iminet e vicino. Scōo ex pte eorū de quib' ē pugna: et sic aureola doctoꝝ inī oēs est potior: qz huiusmodi pugna versat circa bona intelligibilia: alie vero pugne circa sensibiles passiones. sed illa eminētia que attēdit ex pte pugne ē aureole ēntialior: qz aureola scōm ppriam rōem respicit victoriaz et pugnam. Difficultas etiā pugne q̄ attendit ex parte ipsi' pugne ē potior q̄ illa q̄ attendit ex parte nostri i q̄tum est nobis vicinior: et ideo simplicit loquendo aureola martyꝝ inī oīs est potior: et ideo dicit Matth. v. in glo. q̄ in octaua beatitudine que ad martyres ptinet scilz: Beati qui persecutionē patiunt ⁊c. oēs alie perficiūt ꝓpi hoc etiā ecclesia in cōnumeratiōe sanctoꝝ martyres doctoribus et virginib' pordinat. sed q̄tum ad aliquid nihil phibet alias aureolas excellentiores esse. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta. ¶ D. ij. q. dō: q̄ cum meritum sit quodāmodo premij causa oportz diuersificari premia scōm q̄ merita diuersificantur. Aliquid enim intenditur et remittitur per intensionem ⁊ remissionem sue cause meritus autem aureole potest esse maius et minus. vnde ⁊ aureola pōt esse maior et minor. Sciendum tñ: q̄ meritum aureole pōt intendi dupliciter: vno modo ex parte radicis: alio mō ex parte opis: ꝓtingit eni esse aliquos duos quoꝝ vn' ex maiori charitate maius tormentū martyrij sustinet: vel magis p̄dicatōi instat aut etiā magis se a delectabilib' carnis elongat. intensioni ꝯ meriti que attēdit penes radicem ñ rñdet intensio aureole sed intensio auree. sed intensioni meriti que est ex genere actus rñdet intensio aureole. vñ pōt esse q̄ aliquis qui min' in martyrio meret q̄tum ad essentiale premiū habebit p̄ martyrio maiorem aureolaz. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ merita quibus debent aureole nō attingunt ad terminum pfectiōis simplicit sed scōm specie sicut ignis est specie subtilissimuz corpoꝝ. vnde nihil phibet vnam aureolam alia esse excellentiorem: sicut vn' ignis est alio subtilior. ¶ Ad. ij. dō: q̄ vna virginitas pōt esse alia maior ꝓpter maiorem recessum a virginitatis ꝓrio: vt dicat in illa esse maior virginitas que magis occasiones corruptōnis vitat sic̄ puationes intendi possunt: vt cum dī homo magis cecus: qz magis elongat a visu. Duos fines hēbunt due ciuitates. hoc ideo dī: q̄ vsq̄ ad diē iudicij numerus electoꝝ et damnatoꝝ auget: et etiaz gloria et pena augeri pōt saltem q̄tuz ad premiū et pnā accidētalem. sed post iudicium vlterius augeri nō poterit. ¶ Denarius eniz vnus: hoc dī ꝓpter hoc q̄ idem est obiectum oīm beatoꝝ. ¶ Jlle quippe beate viuit qui viuit vt vult nec male aliq̄d vult. hec snia Aug. ꝓcordat cuz snia phi: vt p viuē operatio vite intelligat: p hoc vero quod dicit: vt vult ostendit operatio non impedita: per hoc autē qđ dicit nec aliq̄d male vult: oñdit eē ꝓnaturāl: quia mala sunt ꝓ naturā. ¶ Quo retardat quodāmō ne tota intētōe ⁊c. ista retardatio intelligit q̄tū ad hoc q̄ aīa a corpe separata nō hz pfectuz eē: ⁊ ita nec pfectā opationē q̄ possit deo perfecte coniungi.

¶ Distinctio. L.

Hic oritur q̄stio ex predictis ducens originem. Postq̄ determinauit magister de gloria scōꝝ p' iudiciū gnāle hic determinat de penis impioꝝ. Et diuidit i ptes

duas. In ꝑma ꝓpositū ꝓsequit. In scḋa ponit totius opis epilogū: ibi Hec de pedib' sedētis ⁊c. Prīa autē ps diuidit i duas ptes. In ꝑma determinat de penis dānatoꝝ q̄tū ad affectū. In secūda determinat de penis eoꝝ q̄tum ad cognitionē siue intellectū: ibi Hic queri solet q̄re ille tenebre ⁊c. Et hec ps diuidit in ptes tres. In ꝑma ostendit quō excludunt a cognitiōe dei p hoc q̄ sūt in tenebris exteriorib' In secūda oñdit qualit̄ se habeat eoꝝ cognitio ad ea que in hoc mūdo agunt: ibi Preterea queri solet si reproboꝝ anie ⁊c. In tertia qualit̄ se hēat ad cognoscenda ea que erga sanctos agunt: ibi Queri etiā solet ⁊c. Secūda pars diuidit in duas. In ꝑma inquirit vtr mortui cognoscāt ea q̄ hic agūt. In scḋa mouet dubitationē quandaz ex dictis: ibi Si quis autē querat ⁊c. Tertia vero pars diuidit in duas. In ꝑma ostendit quō boni et mali inuicē videant. In secūda inquirit quid accidat sanct̄ ex visione damnatoꝝ: ibi Sz cum sanctis malos ⁊c. Et hec pars diuidit in duas. In ꝑma inquirit vtr sancti videntes damnatoꝝ miseriā eis compatiāt. In secūda vtr ex hoc q̄ penam damnatoꝝ videt eoꝝ glia minuat: ibi Postremo querit an visa ⁊c.

Hic duo queruntur. Primo de cognitione naturali anime separate. Secundo de pena damnatoꝝ. Circa primū querūt q̄ttuor. Primo vtr aia possit aliq̄d intelligē a corpe sepata. Scḋo vtr possit intelligē p spēs q̄s a sensibilib' accipit dū corpi eēt iūcta. Tertio vtr aia sepata singlaria cōgnoscat. Quarto vtr localis distātia eī cognitionē impediat. Utruz autē sensib' vtat q̄situ ē supra dis. xliij.

AD primum sic procedit: vī q̄ anima nihil intelligere possit a corpe separata: q̄ vt dicit phūs in. j. de anima: Intelligere et considerare cōsumit quodaz interius corrupto. sed per mortē illud quod ē interius ex parte corpis corrumpit. g̃ post mortem nō pōt aia intelligere aliquid et ꝑsiderare. Ꝑ. nulla actio cōis corpi et aie pōt remanere in aia corpore corrupto. sed intelligere est quedaz actio corpori et aie cōis: sicut et texere et edificare: vt pz in. j. de aia g̃ corpe corrupto aia nō pōt intelligere. Ꝑ. Amia nihil pōt intelligere sine intellectu possibili. sed intellectus iste ē corruptibilis. vt dī in. iij. de aia. non autē corrumpit nisi corpe corrupto. g̃ aia a corpe sepata nihil pōt intelligere. Ꝑ. vt dī in. iij. de aia sicut se hñt ꝯlores ad visuz: ita se hñt fantasmata ad animā intellectiuā: sed destructis coloribus visus nihil posset videre. g̃ destructis fantasmatib' amia nihil poterit intelligere: fantasmata autē nō remanent in aia sepata: cū sint in imaginatōe que habz organuz corpale. g̃ anima separata nihil pōt intelligere. Ꝑ. pfect' eē hz amia in corpe q̄ a corpe separata sicut pars in toto pfectior est q̄ p se existēs sed aia intellectiua cuz est in corpore non pōt intelligere sine fantasmatibus: vt pz in. j. et. iij. de aia. g̃ nec sepata a corpe sine eis intelligere poterit: et sic idem quod ꝑus. Ꝑ. intellectus humanus est factus sicut tabula in qua nihil est scriptuz: vt dicit i iij. de aia. g̃ aia in sui creatione non hz aliquas formas ꝓcreatas. si g̃ intelligat aliquid oportet q̄ intelligat per formas a sensibus acceptas: cum omis cognitio fit per aliquaz formaz que sit similitudo rei cognite. sed aie puerorū defunctoꝝ i vteris maternis non hñt aliquas formas a sensibus acceptas. g̃ saltem aie puerorū nō pñt intelligere aliq̄d: cuz nō habeant aliquas intelligibiles formas. Ꝑ. Amia ad hoc dī esse corpori ꝓiuncta: vt sciētijs et virtutibus perficiat. g̃ anteq̄ in corpore fuerit scientia p̄fecta nō potest intelligere aliquid: alias frustra corpori ꝓiungeret. sed aie puerorū predictoꝝ non fuerunt aliq̄ scientia in corporibus pfecte. g̃ idē quod ꝑus. Ꝑ. Sed ꝯ: phūs dicit in. ij. celi et mūdi: q̄ oia res est ꝓpter suā operationē. vnde re remanēte remanet eius operatio. ⁊ hoc est quod Damas. dicit q̄ nulla substātia est ociosa. si g̃ aia post corpus remanet sicut fides ponit: oz q̄ aliqua eius operatio remanet: q̄ vt dī in. j. de aia. si nulla operatio anime est ei ꝓpria sine corpore non cōtingit eam separi. sed intelligere est maxime ꝓpria eius operatō. g̃ aia sepata aliquid intelligere pōt. Ꝑ. sicut dicit Auicēna in sua Meta. imunitas a materia ē cā q̄re aliqua substātia sit intellectiua. sed aia sepata a corpore imunior ē a materia q̄ corpi ꝓiuncta: que tūc non est actus alicuius materie sicut mō est cuz g̃ aia mō intelligat: multo magis intelliget cuz erit a corpore separata. Ꝑ. Auicēna dicit i. vj. de naturalibus: q̄ aia non indiget imaginatione et alijs virtutibus sensibilib' nisi i ꝓncipio tm̄: ⁊ nō postea nisi pauz. cum g̃ proficit ⁊ roborat̄ sola per se opat actiones suas absolute: et sic anima indiget sensib' sicut homo indiget iumēto et eius apparatu: vt p̄ueniat eo q̄ ꝓponit q̄ cū accesserit nō ei' vlteri' indigebit. g̃ anima non semp indiget corpore ad intelligendum: et sic sepata intelligere poterit. Cōtra ꝺ: q̄ ponentibus intellectum a potētijs sensitiuis differre: necesse est ponere intellectuꝫ substantiā incorruptibilē esse: eo q̄ necesse est eū imaterialē ponere: nec a materia scōm eē dependētē: omnē autē huiusmodi substantiā oz incorruptibilem esse: q̄ materia inq̄tū pōt eē subiectū priuatōnis ⁊ forme est corruptionis causa in rebus materialib'. vñ dicit phūs in. j. de aia: q̄ intellectus vī esse substātia quedam et non corrumpi. Quidā vero hūc intellectū corruptibilem dixerūt nō esse partem aie humane. sed esse aliquā substantiā oīno a corpe separatam: aiam vero humanā nō dici intellectiuā nisi fm quandā ꝓticipationē intellectualitatis ex refulgētia intellectus sepati sup ipm. vnde destructo corpore: anima humana nec ꝛmanebat nec aliq̄d

intelig:re poterat. Sed hoc videt esse ꝯtra intentionē phi: dicit enī in .ij. de aīa de intellectu loquēs ꝙ intellectus vī eē alterꝫ genus aīe: et hoc solū contingit separi sicut perpetuuz a corruptibili. Jn .xj. etiā Meta. dicit: ꝙ aīa ē talis dispositionis: vt sczposſit separi nō tota sed intellect'. Ex quo patz: ꝙ intellectū qui ē pars aīe ponit a corpe separi: et iō oz aīam intellectiuā q̄ ē aīa humana post corp' remanere sicut fides ponit: et p cōsequēs necesse ē ꝙ intelligat: cum intelligere sit eius ꝓpria opatio. sed quō intelligat diuersimode a q̄busdaz ponit. Quidam enī dicūt ꝙ aīa sepata a rebus cognitionē accipit sicut et nūc facit. Sed hec opinio videt oīno irrōnabilis: aīa enī hūana a corpe sepata nō potit vti sensitiuis potentijs: vt supra di. xliij. dictum ē cuz haꝫ potentiaꝫ actus p organa corpea necesse sit exerceri. vñ non erit nisi in vsu potentiaꝫ intellectiue partis: intellectus aūt nō est natus accipere cognitionē a rebus sensibilib' imediate. sed mediantibus potentijs sensitiuis cum oporteat eē quādam ꝓuenientiam inter recipiēs ⁊ receptū. species aūt in sensibus exītes hñt ꝓuenientiā et cū intellectu inq̄tum sūt sine materia: ⁊ cū rebus materialibus inq̄tum sunt cum conditionibus materie. vnde conuenienter sensus a rebus materialib' accipit et intellectus a sensibus: non aūt intellect' imediate a rebus materialibus: et iō nō pōt poni ꝙ aīa separata cognitionē a reb' materialib' accipiat: nec sufficit ponere ī ea cognitionē solū q̄ fuit a sensib'. accepta in corpore ꝓpter animas puerorꝫ deceden tium in maternis uteris q̄ a sensib' cognitionē nō acceperunt. Et iō alij dicūt ꝙ sic angelus hz apud se foras innatas causaꝫ ordinis vniuersi: ita ⁊ aīa a sui creatione sed oū est in corpe a corpe oppimitur: vt illis formis uti nō possit ad intelligendū: sz vtit formis quas a sensu accipit vel etiam ipsis formis innatis: scōm quosdā qui posuerūt ꝙ addiscē non est aliud q̄ reminisci: sed postq̄ a corpore fuerit separata utet illis formis innatis. Sed illud cō tradicit sententie phi: qui dicit intellectū humanū esse sicut tabulā in qua nihil ē scriptū. contradicit enī experientie qua experimur nos nihil posse intelligere nisi ex p̄acceptis a sensu ad intelligēdū manuducamur: nec esset ꝓbabile ꝙ cuz aīa naturaliter corpori vniat totaliter impediret p ꝓuictionē ad corp' vt formis innatis uti posset. Sed hoc ꝓsonū videt opinioni illoꝝ q̄ posuerūt aīam añ corp' creatā et postea corpi accidētaliter ꝓiunctam: nō enim ea q̄ vni et eidem naturaliter insunt ita se hñt ꝙ vnuz eorū totaliter impediat alterꝫ: alias in natura aliq̄d esset ociosum. Et ideo aliter dicendū ē: ꝙ aīa ī sui creatiōe nullas hz formas ꝓcreatas: nec ad hoc ꝙ post sepationē a corpe intelligat requirūt aliq̄ forme a rebus accepte vel tūc vel ꝓus: sed intelliget de naturali cognitione loquendo per influentiā a sb̄stantijs supioribus deo. s. vel angelis: et loq̄r de naturali influētia. Et hoc sic pz: intellect' eni noster ē medius inter substantias intelligibiles ⁊ res corpales. vñ aīa intellectiua dī esse creata i oriçonte eternitatis in libro de causis: et hoc ideo quia ipa per intellectum attingit ad substātias intelligibiles. inq̄tum vero est actus corporis ꝓtingit res corpales oīe autē medium q̄to magis appropinquat vni extremoꝝ: tanto magis recedet ab alio: ⁊ q̄to magis recedit ab vno tanto magis alteri appropiquat vñ cum aīa nostra in statu vie maxime ad corpus accedat: vtpote actus et' exīs: nō hz respectum ad res intelligibiles nisi aliquo modo ꝓtingendo corpus: et ꝓpter hoc aīa in statu hui' vie nō recipit influentiam a superioribus substantijs nisi vt cognoscat sub specieb' a sensibus acceptis. vñ Dio. dicit in ca. j. ce. hierar. ꝙ nō ē possibile nobis i hac vita aliter suplucere, diuinū radiū nisi cuz varietate sensibilium formaꝫ: ⁊ ideo etiā in hac vita q̄to anima magis a corpore abstrahitur tanto magis a sb̄stātijs spūalibus influxū cognitionis recipit. et inde ē ꝙ quedam occulta cognoscūt in dormiēdo et i excessu mentis qñ aīa a corporis sensibus abstrahit. vnde cuz actu erit a corpe sepata: erit paratissima ad recipiendum influentiam a substantijs superioribus. s. deo vel angelis: ⁊ sic p huiusmōi influētiā cognitionē hēbit maiorē vel minorē scōm moduz naturalis capacitatis ipsius aīe: et sic etiaz Cōmentator in .iij. de anima qui ponit intellectum possibilem esse substantiam separatam: q̄uis in hoc erret: tamē q̄tum ad hoc recte dicit: ꝙ ex hoc ꝙ ponitur substantia separata habet respectum ad alias substātias spūales superiores vt eis intelligat: sed scōm illū respectuz q̄ ꝓpat ad nr̄m corp' recipiēdo spēs a fantasmatib' nō ꝓiūgit substātijs altioribus ¶ Ad .j. ḡ dō: ꝙ phus loqt̄ de actu intellect' q̄ nūc ī via intelligim' abstrahēdo a fantasmatibus. hic enī actus esse desinet fantasmatibus destructis i separatione aīe a corpore. ¶ Ad .ij. dō: ꝙ intelligere scōm ꝙ erit ab intellectu non est actio cōis anie et corpi: non enī intellect' intelligit mediāte aliq̄ organo corpali sed est cōis aīe et corpi ex pte obiecti inq̄tum intelligim' abstrahendo a fantasmatibus que sunt in organo corporali. et hunc moduz intelligendi anima separata nō habz. ¶ Ad .iij. dō: ꝙ passiuus intellectus de quo phus loquit nō ē intellect' possibilis sed rō ꝑticularis q̄ dī vis cogitatiua hñs determinatū organū in corpore. s. mediaz cellulam capitis: vt Cōmen. ibidem dicit: et sine hoc anima nihil mō intelligit: intelliget autem in futuro q̄n a fantasmatibus abstrahere non indigebit. ¶ Ad .iiij. dō: ꝙ ꝓpatio illa intelligit de aīa intellectiua ex pte illa q̄ corpi ꝓiūgit: et nō ꝓut ē intellectiua simplicit': qz intellect' inq̄tū huiusmōi nō respicit fantasmata: sic pz ō ītellectu angelico. ¶ Ad v. dō: ꝙ aīa hz eē pfect' ī corpe q̄ sepata inq̄tuz ē forma: non autem inq̄tum est intellectus: nisi for-

te ꝓiungat tali corpi qđ est oino aie subditū in nul lo intellectū distrahēs sicut erit corp' gloriosū: cor pus enī qđ corrūpit aggrauat aiam: et depmit ire na habitatio sensuz multa cogitantem: Sapie. ix.

¶ Ad. vj. dđ: q aie pueroꝝ q̄uis nō hēant forās innatas vel acq̄sitas: hēbunt tñ alias formas intel ligibiles ex influētia dīni lumis: cooperante mīste sterio angeloꝝ. ¶ Ad. vij. dđ: q ania ex hoc q in corpe scia pfecta fuit etiā sepata magis intelliget: vt infra dicet: nō tñ sequit q si nō fuerit in scia pfecta q nullo mō intelligat.

Ad secundū sic ꝓcedit: videt q anima per species q̄s nunc a corpore abstrahit separata postmodū per eas nihil intelligat: huiusmodi enī species eius dem rationis erunt in anima separata cui' modo sunt. sed nunc per eas nō potest aia intelligere sine fantasmatibus: qđ patet ex hoc q leso organo fan tasie aia impedit in consideratione eoꝝ que ꝓius a sensu accepit. ꝯ nec aia separata per illas species i telligere poterit: cum in ea nulla fantasmata sint.

¶ Ꝑ. ex similibus actibus siles habitus relinquū tur. sed habit' scie nūc acq̄rimus ex actu intelligen di quo aia a fantasmatib' abstrahit. ꝯ habitus scie acquisite nō inclinat nisi in similes actus. cuz ergo talis actus intelligendi non possit esse in ania sepa ta. s. accipiendo a fantasmatibus: videtur q per sci entiam hic acquisitā: vl' per species hic a sensib' ac ceptas aia separata nihil intelligat. ¶ Ꝑ. in opib' nature nihil ē supfluum: nec natura facit p duo qđ per vnuz facere potest. sed anima separata poterit intelligere per influentiam a substantijs superioꝛi bus: vt supra dictuz est. ꝯ nō intelliget p alias speci es a sensibus acceptas. ¶ Ꝑ. impossibile est duas formas eiusdē speciei esse in eodē subiecto. sed aia sepata recipiet aliquas formas intelligibiles ex in fluentia substantie superioris per quas poterit res intelligere. ꝯ in ipso nō pñt remanere intelligibiles forme earundē rerꝝ a sensib' accepte. ¶ Ꝑ. ex hoc intellect' noster actu intelligit: q forma intelligibil' in eo exīstit. ꝯ postq̄ desistit actu intelligere forma intelligibilis in eo nō remanet: ꝛ sic videt q non re maneant in ania sepata aliq̄ forme intelligibiles a sensib' accepte p q̄s intelligere possit. ¶ Ꝑ. cōside rare illud cui' sciam aliquis ꝑius accepit vī ad me moriā vel reminiscentiā ꝓmere. sed destructo cor pore aia non reminiscit: vt dicit pbus in. j. et. iij. de anima. aia ꝯ sepata nō intelligit per species in hac vita a sensibus acceptas. ¶ Sed ꝯ est qđ pbus di cit: q aia est locus specieꝝ: et loquitur de parte in tellectiua. sed locus ꝓseruat locatuz. ꝯ species a sen sibus accepte in intellectiua ꝓseruāt: et sic vī q per eas possit intelligere aia sepata a corpore sic ꝛ nūc potest. ¶ Ꝑ. finis remanet remotis etiā his q̄ sunt ad finem. sed sensus ordinat ad cognitionem anie intellectiue sicut ad finem inq̄tum ex sensibus co gnitionem accipit. ergo cognitio quam anima ac pit a sensibus remanet in ea etiam destructis sensi bus corporis: qđ erit cuz anima fuerit a corpore se parata. ¶ Ꝑ. qđ recipitur in aliquo recipitur i eo per modum recipientis. sed anima ē corruptibilis et perpetua. ergo qđ in ea recipitur: recipitur vt p petuo ꝓseruabile in ipsa. ꝯ species intelligibiles q̄s a sensibus accipit remanēt in ea post sepatōz a cor pore: frustra aūt remanent nisi per eas intelligeret formas ꝑius a sensibus acceptas. ¶ Ꝛ ideo dicēdū q circa hoc duplex est opinio: vna occasionat ex opione Auicēne qui dicit: q intellect' noster possi bilis non seruat aliquas formas postq̄ actu intelli gere desinit: qz forme intelligibiles nō possunt esse in intellectu possibili nisi vt in vi apprehendente: nō enī vtit organo corpali vt ex pte ei' possit aliqđ eē in intellectu nō vt in apꝑhendēte actu: p quem moduz aliqđ est in potentijs sensitiue ptis: que po tentie thesauri dicunt sicut memoria et imago. sed intellectus possibilis cum conuertit se ad intelligē tiam agentem quam ponit separataz accipit speci es intelligibiles ex influentia eius cuius est formas a fantasmatibus abstrahere et ponere eas in intel lectu possibili: et cū desinit se conuertere ad intelle ctum agentem: forme ille desinunt esse in eo: sicut forma visibilis desinit esse in oculo cum ocul' desi nit se ꝓuertere ad rem visā: oz autē vt si iterū velit intellectus possibilis ꝓsiderare qđ ꝑius cōsiderauit de nouo se conuertat ad intellectū agentē et de no uo species intelligibiles recipiat: et scōm hoc qdaz eum sequētes dicunt: q in aia nostra nulle species intelligibiles reseruāt quibus possit post mortem vti ad intelligendū: et sic etiā dicūt q scia hic acq̄si ta nullo modo manet neq̄ q̄tum ad actum neq̄ q̄tum ad habitum: sed hec opinio non videt esse conueniens. Primo: quia cōtrariat manifeste sni phi: qui ponit animā esse locū specieꝝ: vnde opoꝛ tet q species i illa cōseruent. Secūdo: quia exquo species in intellectuz possibilē imprimunt: nō est ꝓ babile eas aboleri: nisi aliq̄ causa corrumpens eas fuerit: cum multo nobilius recipiātur forme intel ligibiles in intellectu possibili q̄ forme sensibiles i materia ꝑma. Tertio: qz Aug'. pōit ptē mentis eē mēoriā: ꝛ sic i ea spēs itelligibiles refuāt. Quarto quia dato q nulle species intelligibiles remanerēt in anima separata: non ꝓpter hoc tolleretur quin habitus scientie remaneret etiam scōm predictam opinionem Auicēne: vult enī q q̄uis species intel ligibiles non remaneāt in intellectu possibili cum actu non intelligit: remanet tamen in eo quedam habilitatio vt facilius se ꝓuertat ad recipiendum spēs itelligibiles ab itellectu agēte: rōe cui' nō oz q sp aliqs ita laboꝛet ad aliqđ intelligēdū sic cū ꝺ no uo didicit vl' iuenit: ꝛ habilitas hec nihil aliꝺ ē q̄ habit' scie. vñ etiā i aia sepata h'mōi habit' rema-

nebit: vt. ſ. paratior ſit ad recipiendum cognitiõez ex influentia ſupioris ſubſtantie ania q̃ habitu ſcientie in hoc mũdo fuit perfecta: q̃ alia q̃ hui' mõi habitu caruit. Et ideo ponendus ſcõm alios videt q̃ ſpecies intelligibiles remanent in anima poſtq̃ actu itelligere deſierit: ꝛ etiã maior habilitaſ ad recipiendum ab intellectu agente: et q̃ vtrũq; eorũ remanebit i anima ſeparata: et vtroq; vti poterit in intelligendo: alio tamen modo eis vtitur cum ẽ corpori coniuncta: cum eni eſt ꝓiuncta corpi eius intellectus non poteſt aliquid ꝓſiderare nec p ſpẽs acquiſitas nec per aliquẽ influxũ ſupioris ſubſtantie niſi ꝙuertendo ſe ad fantaſmata: qz ꝓpt pfectaz ꝓiunctionem eius ad corpus potentia intellectiua eius nihil cognoſcit niſi per ea que per corpuſ recipiũt. vnde habz fantaſmata quaſi obiecta ad que reſpicit. ſed cuz erit a corpore ſepata intelliget per alium modum: vt ſupra dictũ eſt: ſcz nõ aſpiciẽdo ad fantaſmata. ¶ Ad j. g̃ dõ: q̃ q̃uis ſpecies intelligibiles per ſe loquendo ſint eiuſdem ratõnis oũ ſunt in anima ꝓiuncta corpori ꝛ cũ ſunt in anima ſepata: tamen per accidẽs ſunt rõnis diuerſe q̃tuz anima in qua ſunt diuerſimode ſe habz in ꝓiũctione ad materiam vel ſeparatione ab ea: ꝛ ideo p ſpecies illas anima coniuncta non intelligit niſi ꝙuertendo ſe ad fantaſmata. ſed cũ fuerit ſepata intelliget per eas etiam ſine tali conuerſione. ¶ Ad ij. dõ: q̃ actus nõ ſpecificant a termino a quo: ſed magis a termino ad quẽ. vnde idem ſpecie motus eſt dealbatio ſiue p eam aliquis fiat de nigro albꝰ ſiue de rubeo albus. vnde et intelligere nõ diuerſificat ſpecie per hoc q̃ intelligit abſtrahendo a fantaſmatibus vel non abſtrahẽdo: dũmodo ſit vni' modi quod intelligit et quo intelligit: ꝛ ꝓpter hoc habitus ſciẽtie qui acquiritur ex actib' intellectuſ accipientis a fantaſmate inclinat in actũ intelligendi quo fantaſmata nõ reſpicit. Et ꝓterea intellige re noſtrum ſcõm ſtatum iſtum eſt ſcõm fantaſmata illuſtrata lumine intellectus agentis. vnde ẽ vnius ratiõis cum cognitione anime ſepate que ẽ per influentiam luminis a ſupiori ſubſtantia q̃tuz ad ipſam illuſtratõnem: q̃uis nõ q̃tum ad fantaſmata. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ ex ipſis ſpeciebus intelligibilibus ꝓexiſtentibus in intellectu poſſibili efficitur intellectus poſſibilis paratior ad pfectꝰ recipiẽduz cognitionem ex influentia ſupioriſ ſubſtãtie. vnde nõ ſequit q̃ fruſtra huiuſmõi ſpecies in ania ſepata remaneant ad intelligendũ per eas. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ forme intelligibiles a ſenſibuſ accepte nõ ſũt oino vnius ratiõis cum illis formis que imediate ex influentia diuina ꝓueniunt: quia ex diuerſis imꝓimentibus diuerſe impreſſiones relinquunt: ſic etiam et habitus virtutis acquiſite non eſt eiuſdẽ ratiõis cum habitu virtutis infuſe. vnde nihil ꝓhibet vtraſq; formas i anima ſeparata remanere: et formas illas tunc acceptas ex influxu ſupioriſ ſubſtantie eſſe formales et cõpletiuas reſpectu formarum acquiſitarꝝ a ſenſibus. ¶ Ad. v. dõ: q̃ intellectu noſtro remanẽt forme intelligibiles etiã poſt q̃ actu intelligere deſinit: nec i hoc opinionẽ Auicenne ſequimur: remanent autẽ huiuſmõi forme intelligibiles in intellectu poſſibili cum actu nõ intelligit non ſicut in actu complcto ſed in actu medio inter potentiam puram et actum perfectum ſicut etiã forma que eſt in fieri hoc modo ſe hz. ¶ Ad vj. dõ: q̃ phus loquitur de memoria et reminiſcentia que eſt pars anime ſenſitiue: cuius actus corrupto corpore non poteſt remanere: et hac indigem' ad intelligendum ad preſens ea que prius intellexi mus: ꝓpter hoc oportz nos ad fantaſmata conuerti: que quandoq; oportz de theſauro memorie adduci: ſed memoria ꝓut ab Aug. ponitur in mente remanebit in anima poſt mortem.

Ad tertiuz ſic ꝓceditur: vi q̃ ania ſepata ſingularia non cognoſcat. Anima eni ſeparata non vtetur poteſtꝫ ſenſitiuis. ſz ſingularia nõ cognoſcunt ab aia niſi per potentias ſenſituas: ſingulare ẽ eni aliquid dum ſentitur: vt Boetiuſ dicit. g̃ anima ſeparata ſingularia non cognoſcet. ¶ Preterea intellect' anime ſeparate magis erit a materia remotus q̃ intellectus anime coniuncte corpori. ſed anima coniuncta corpori non poteſt intellectu cognoſcere ſingularia ꝓpter intellectus imaterialitatem g̃ nec cũ ẽ a corpore ſepata. ¶ ℔. differẽtia hic ponitur precipue inter ſenſum et intellectuz eo q̃ ſenſus cognoſcit hic et nũc: intellectus autẽ abſtrahit ab vtroq;. ſi g̃ intellectus anime ſeparate poſſit ſingularia cognoſcere in nullo ei' cognitio a ſenſu differret: quod eſt inconueniens. ¶ ℔. ſicut in ſtatu vie p ſenſum particularia cognoſcimus ita p intellectum vniuerſalia. ſed ſenſuſ nunq̃ poteſt deuenire ad hoc q̃ vniuerſalia cognoſcat. g̃ nec intellect' ad hoc q̃ cognoſcat ſingularia. ¶ ℔. eadem ẽ natura anime ſeparate et corpori coniuncte. ſed p naturam intellectiue anime: forme que in intellectu recipiuntur dum corpori eſt coniuncta nõ ducũt in cognitõnem ſingularium: ſunt enim in ea p modum ipſius. ergo eodem modo erunt in ipſa poſtq̃ fuerit a carne ſeparata: et ſic non ducẽt in ſingularium cognitionem. ¶ Sed contra Luc. xvi. dicitur: q̃ diues in inferno exiſtens ꝑm animã tantũ dixit: Habeo enim quinq; fratres. ergo ꝛc. ex quo patet: q̃ ſingularia cognoſcunt anie ſepate. ¶ ℔. intellectus anime corpori coniuncte ſingularia cognoſcit: quod patet ex hoc q̃ propoſitionem formar cuius predicatum eſt vniuerſale et ſubiectum ſingulare: ꝛ ſyllogiſmum componit cuiuſ minor ẽ ſingularis. ergo etiam a corpore ſeparata ania per intellectũ ſingularia cognoſcet. ¶ ℔. nullus põt diſponere de his q̃ ignorat. ſed aia in corpe exñs per

intellectū oispōit de his q̄ circa singularia sūt agē-
da. g̃ etiā in corpe exñs singularia cog̃scit p intelle
ctū: cū g̃ intellectus in aia sepata integer manet: vi
det q̄ aia separata singularia cognoscat. Rñdeo
dicendū: q̄ cū ois cognitio sit per formas quib⁹ co
gnoscens rebus cognitis assimilat: duplex erit co-
gnoscendi modus: vnus per formas a rebus acce-
ptas: alius per formas que sunt cause rerum vel a
causis rerum accepte. Ad hoc enim q̄ aliqua duo
sint similia: oportz vnū esse causa alterius vel am
bo sub eadem causa procedere: cum vnitas effect⁹
cause iudicet vnitatem. In illa ergo cognitiōe que
fit per formas a rebus acceptas: ipse res per suam
actionem sunt cognitionis causa: cum ergo omnis
actio fit per formam: forma autem q̄tum est de se
sit vniuersalis: per talem modum non potest deue
niri in cognitionem rerum singularium: quia per
hunc moduz non cognoscitur materia que est in-
diuiduationis principium nisi in vniuersali in q̄tū
scz habet habitudinem ad formam vniuersalem:
sicut qui cognoscit simū cognoscit nasum in q̄tuz
est subiectum simi nisi quando forme indiuiduali
ter recipiunt in cognoscēte vt sunt in rebus extra
animaz: sicut accidit in potentijs cognoscitiuis p
organū corporale. sed in illa cognitōne que est per
formas que sunt rerum cause vel earum impressio
nes peruenitur vsq̄ ad singularia: q̄uis huiusmo
di forme sint oino imateriales eo q̄ causa rei p̄ma
ē que rebus esse influit: esse autē cōmuniter mate-
riam et formam respicit. vñ huiusmodi forme ou
nt directe in cognitōnem vtriusq̄: scz materie ꝛ
forme: et ꝓpter hoc per talem cognitionem cogno
scuntur res et in vniuersali et in singulari: anima g̃
cum est corpori ꝓiuncta non cognoscit nisi per for
mas a rebus acceptas: et ideo per potētias illas co
gnoscitiuas in qua forme a rebus oino imateriali
recipiuntur directe singularia non cognoscit sz so
lūmodo per potētias organis affixas. sed indirecte
et per quandam reflexionem etiam per intellectū
qui organo non vtit cognoscit singularia: put scz
ex obiecto ꝓprio redit ad cognoscendum suū actū
ex quo actu redit in speciem que est intelligēdi p̄n
cipium: et ex ea procedit ad considerandu fantas
ma a quo species huiusmodi est abstracta: et sic p
fantasma singulare cognoscit: anima vero separa
ta vtitur vtraq̄ cognitione: quia et cognoscit per
species acceptas a sensibus: et per species receptas
a superioribus substantijs: que species sūt causa q̄
impressiones: idest rationum idealium in deo exi-
stentium: et ideo scōm illum modum quo cogno-
scit per species a sensibus acceptas singularia dire
cte non cognoscit: sed per illum modū quo cogno
scit ex influentia superioris substantie cognoscere
potest singularia eadem ratione qua et angeli: de
quorum cognitione dictum est secundo libro dis.
ix. Ad.j. g̃ dicendum: q̄ anima in statu vie nō
cognoscit singularia directe nisi per potentias sen-
sitiuas: quia non cognoscit nisi per formas a reb⁹
acceptas que cum ad intellectuz puenerint in quo
oino imaterialiter recipiunt: non possunt esse pri-
cipium cognoscēdi singulare. sed cum fuerit a cor
pore separata habebit alium moduz cognoscendi
quo singularia cognoscere poterit: vt dictum est.
Ad.ij. dō: q̄ ex hocipso q̄ aia sepata ē quodā-
mō imaterialioz q̄ corpori ꝓiuncta est ꝓpinquior
substantijs superioribus que sūt oino imateriales
et magis parata ad recipiendum eaz influxū et p
ꝓns ad intelligēdū eo mō q̄ ipse intelligūt. Ad
ij. dō: q̄ intellect⁹ qui singulare cog̃scit alio mō co
gnoscit q̄ sensus: sensus enim singulare cognoscit p
formā quodāmō materialē. vñ p illā formā nō p̄t
se extēdere ei⁹ cognitio vltra singulare. sz intellect⁹
singulare cognoscit p formā imaterialē q̄ pōt esse
p̄ncipiū cognoscendi vniuersale et singulare: et sic
adhuc remanet differētia inr sensū et intellectum.
Ad.iij. dō: q̄ vt sēsitiua ē ifra vtutē itellectiuā
vñ magis p̄t itellect⁹ se extēdē ad id qō ē sēsus q̄ se
sus ad id qō ē intellect⁹. Ad.v. dō: q̄ eodē mō
recipit forma i itellectu aie sepate ꝛ in itellectu aie
conuncte scz imaterialiter. sed tamen forma q̄ est
in anima sepata erit alterius ratiōis et vtutis: put
scz erit effluens a substātijs superioribus: sic dictū
est. Primum obiectum in contrariū est ꝓcedē-
dum. Sed ad alia duo oportz respōdere: quia
ꝓcludūt q̄ intellect⁹ aie ꝓiuncte corpori singularia
cognoscat. Ad.ij. dō g̃ q̄ intellect⁹ noster i statu
vie vtit singularib⁹ ꝓponēdo ꝓpositiōes et formā
do syllogismos in q̄tū reflectit ad potentias sensiti
ue pris: vt dictuz est: et quodāmodo continuatur
cum eis scōm q̄ eaz motus et operatiōes ad intel
lectū terminant, put intellect⁹ ab eis accipit. Ad
ij. dō: q̄ intellect⁹ practic⁹ ad hoc q̄ de singularib⁹
disponat: vt dicit in. iij. de aia. indiget ratiōe parti
culari qua mediante opinio que est vniuersalis q̄
est in intellectu ad particulare opus applicet: non
sic fiat quidem syllogismus cuius maior est vniuer
salis que est opinio intellectus practici: minor vero
singularis que est estimatio rōnis particularis que
alio noie dr̄ cogitatiua: conclusio vero consistit in
electione operis.

AD quartuz sic ꝓ
cedit. vī q̄ local⁹ distātia impediat cogni
tionē aie sepate: aia. n. h̄ exñs ea q̄ hic agūt cog̃scit
sz exñs i receptaculo sibi debito ea q̄ hic agunt nō
cog̃scit. vñ dic̄ Aug. i li. de cura ꝓ mortuis agenda
ibi sūt defūctoz aie vbi ea q̄ h̄ agūt scire nō p̄nt. g̃
local⁹ distātia cognitōz aie sepate impedit. P. nā
lis cognitio aie sepate nō ē potior q̄ nālis cognitio
demonis sed demones naturali cognitione nō co-
gnoscunt absentia. vnde Aug⁹. in libro de diuina-
tione demonū dicit: q̄ ea que alibi fiunt celeritate

motus sui cito ad nos deferūt vt quasi ea p̄dicere videant q̄ nos postea nunciātibus hoibus sumus sciturī: ad hoc autē nihil facēt celeritas mot' si hic nobiscū exītes absentia cognoscere possunt. ḡ aīa separata nō cognoscit absentia: ⁊ sic eius cognitio per localē distantiā impedit. ¶ D. dis cognoscens rem sub hic et nūc aliī cognoscit sub hic et nunc q̄ sunt hic ⁊ que sunt alibi. sed ania separata cognoscit sub hic et nunc: qz cognoscit singularia: vt dictum est. ḡ aliter cognoscit ꝓpinqua ⁊ remota: et sic idē est qđ p̄ius: ¶ D. sicut est aliq̄d distans scōm tp̄s ita est distans aliquid scōm locū. sed aīa separata nō p̄t cognoscere distātia scōm tp̄s vtputa futura: hoc enī solius dei est: vt patz per id qđ hī Esa. xlj. Annunciate nobis que ventura sunt et dicem' qz dī estis vos. ḡ nec distantia scōm locuz ꝓt cognoscere. ¶ D. opatio nō excedit substantiaz opantis vnde Dama. dicit q̄ angeli ibi sunt vbi opant. sed ania separata est in aliquo loco: cū ei locus corporalis ꝓ receptaculo assignet. ḡ opatio aie separate non p̄t se extendere vltra locū illū et sic ea q̄ sunt distantia scōm locū cognoscere nō p̄t. ¶ Sed' D. sancti a damnatis distant maxime etiā scōm locū sed damnati vident beatos: vt patz Luc. xvj. de diuite qui in tormentis positus Abraam et Laçarū vidit. ḡ localis distantia cognitionē aie separate non impedit. ¶ D. nulla operatio impedit per loci distantiam nisi sit situalis: qz ꝓpinquum et distans scōm locum ad situm ptinere videant. sed anima separata nō hz aliā cognitionē nisi intellectiuā cum potentijs sensitiuis nō vtat: intellectiua autē cognitio nullo mō est situalis cum nō fiat per corporea instrumenta. ḡ ad cognitiōez anime separate nihil loci ꝓpinquitas facit vl distantia. ¶ D. lux intelligibilis est potentior q̄ lux aliqua sensibilis. sz lux sensibilis solis nō impedit a sua opatione p aliquā localem distantiā: qz totū mundū illuminat. ḡ nec lux intelligibilis anime separate impedit a sua cognitione per distantiam aliquam corporalē. ¶ Ideo dicendū q̄ sicut dictū est: quidam ponunt q̄ ania separata cognoscat accipiendo a rebus: qđ si verū essz localis distantia ꝑculdubio cognitionē anime separate impediret eo q̄ rez sensibilium actiones nō equaliter se extendunt ad ꝓpinquū et distans: cum per ꝓpinqua in distantia moueantur: et sic in remotis virtus p̄mi agentis paulatim deficit: ⁊ inde est q̄ nō possumus sentire ea que sūt ꝑcul a nobis. sed si ponamus q̄ anima separata cognoscat per formas aliquas vel concreatas vel influxas a supioribus substantijs nō p̄t esse q̄ eius cognitio per rei distantiā impediat: non enī per huiusmodi formas cognoscet inq̄tum res aliquid agāt in animā vel anima in res: vt sic mediū corporale per quod actio fiat cognitionē impedire possit. sed cognitio predicta perficit ex hoc solo q̄ forme in aīa exītes repñtant res que sunt extra animā quas equaliter repñtant siue sint ꝓpinque: siue sint distantes: sicut imago herculis equaliter repñtat herculē vbicūq; sit hercules. vnde etiā potētie cognoscitiue que cognoscunt res per formas a rebus acceptas dūmodo non cognoscant solūmodo dū accipiunt equaliter cognoscunt res distantes ⁊ ꝓpinquas: sicut intellectus noster in statu vie equaliter cognoscit solem et lunam: et imaginatio equaliter imaginatur hominem ꝓpinquum et distantem. sz qz cognitio sensus perficit in hoc ipso q̄ sensus a sensibili mouet: inde est q̄ sensitiua cognitio p localē distantiā impedit. si ḡ cognitio aie separate nō sit p acceptiōez formaz a rebus sensibilibus: vt supra positum est nullo mō esse poterit vt eius cognitionē localis distantia impediat. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ quis alique aie defunctoz in suis receptaculis exītes ea q̄ h̄ agūt ignorent: nō tñ hoc ptingit ꝓpter localē distantiaz sed ꝓpter aliquā aliā cām: vtpote quia afficiūt vehementer ad ea que in illis receptaculis patiūtur: vel etiam qz influentia superioris substātie q̄uis eaz pficiat ad aliq̄ cognoscēda: nō tñ ad oīa sed ad illa tantū que ei scōm modū ꝓportunt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ Aug. frequenter vtit illa positione qua ponūt demones habere corpora sibi vnita: sicut etiaz i libello inducto apparet: qđ si esset tūc oportet ponere eos corpus sensibile hīe: et p sensus cognitiōem a rebus accipere: et sic coꝛ cognitionē locali distātia impedire. vñ non est simile de anima separata que hoc mō non cognoscit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ratio illa recte ꝓcederet si aīa separata cognosceret ea q̄ sunt hic et nunc accipiendo a reb' q̄ sūt hic et nūc sicut i sensu accidit. sz hoc dictū ē eē falsum. vñ rō nō sequit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ea q̄ distāt scōm tp̄s. s. futura deficiūt ab esse eo q̄ eē rei mensurat tempi vñ cuz res scōm hoc sint cognoscibiles q̄ hñt eē: qz cognitōnes sunt exītium: vt dicit Dio. j. ca. de di. no. Futura ex seipsis sunt incognoscibilia. sz distātia scōm locū nō deficiunt ab esse: loc' enī nō mensurat esse rei sed res exītes. vñ p hoc q̄ sunt distātes res in seipsis nihil min' sunt cognoscibiles: p̄nt tñ esse minus cognoscibiles quo ad aliq̄s qui i patiendo a rebus res ipsas cognoscūt qđ nō ē de aīa separata. ¶ Ad. v. dō: q̄ operatio ꝓut est accidēs quoddaz habens esse in subiecto: non extenditur vltra suum subiectum sed ꝓut compatur ad obiectum sic vltra suum subiectū extenditur sicut nūc per animā existētē in corpore cognoscimus ea que in celo sunt: et sic etiā nihil ꝓhibet aīam separatā distantia scōm locū cognoscere. ¶ Questio. II.

Deinde queritur d̄ penis dānatoꝛ. Et circa h' q̄rūt q̄tuoꝛ. ¶ Prio de penis coꝛ q̄tū ad affectū coꝛ. ¶ Secūdo q̄tū ad itellectū ¶ Tertio q̄tū ad corpus. ¶ Quarto de penis coꝛ q̄ per ꝓpatiōem ad brōz intuitū.

Ad primum sic procedit: vī q nō ois volūtas damnatoꝝ sit mala: vt dic̄ Dio. iiij. ca. ỏ di. no. Demones bonū et optimū ꝓcupiscūt eē viuē et intelligē. cū ĝ damnati homies nō sint peiozis ꝓditōis q̄ demones: vī q ꝛ ipi bona volūtatē hīe possint. ℙ. malū vt dic̄ Dio. ē oino iuoluntariū. ĝ si damnati aliq̄d volūt illud volunt inq̄tum bonuz vel apparens bonū. sed voluntas que per se ordinat ad bonum est bona. ĝ damnati possunt habere volūtatem bonā. ℙ. aliqui erunt damnati qui in hoc mūdo existentes aliquos virtutū habitus secū detulerunt: vtpote gentiles qui habēt virtutes politicas. sed ex habitibus virtutuz elicit laudabilis voluntas. ĝ in aliq̄bus damnatis poterit esse laudabilis voluntas. ℙ Sed ꝫ: obstinata voluntas nūq̄ pōt flecti nisi in malū. sed damnati hoies erunt obstinati sicut et demones. ĝ voluntas eoꝝ nunq̄ poterit esse bona. ℙ. sicut se hz voluntas beatoꝝ ad bonū: ita se hz voluntas damnatoꝝ ad maluz sed beati nunq̄ habent voluntatem malam. ĝ nec damnati hñt aliquam voluntatem malā. ℚ Lterius videtur q damnati nunq̄ peniteant de malis que fecerunt: quia dicit Bern̄. in canti. q damnatus semp vult iniquitatem quam fecit. ĝ nunq̄ de pcco ꝓmisso penitet. ℙ. velle se nō peccasse ē bona voluntas. sz damnati non hēbunt bonā voluntatem. ĝ damnati nunq̄ volēt se nō peccasse: et sic idem quod prius. ℙ. scōm Dama. hoc ē hōib' moꝛs qō angelis casus. sz angeli volūtas p' casum ē inuertibilis hoc mō vt nō possit recedere ab electione qua ꝓius peccauit. ĝ ꝛ damnati nō pñt penitere de peccatis a se ꝓmissis. ℙ. maioꝛ erit puersitas damnatoꝝ in inferno q̄ peccatoꝝ i hoc mūdo. sed pcōres alīq̄ in hoc mūdo nō penitēt ỏ peccatis cōmissis: vel ꝓpter excecationē mētis sicut hereticī: vl̄ ꝓpter obstinationē sicut q̄ letant cū male fecerint et exultāt in rebus pessimis: vt dī ꝓuer. ĝ. ĝ et damnati in inferno de peccatis nō penitebūt. ℙ Sed ꝫ: Sapie. v. dī ỏ damnati: Intra se pniaz agentes. ℙ. pbus dicit in. ix. Ethic̄. q penitudine replent prauī: moꝛ eni tristant de hoc q ꝓius delectati sunt. ĝ damnati cuz sint maxime prauī magis penitent. ℚ Lterius videtur q damnati recta ratōne et deliberatiua nō possint velle se non esse Aug'. eni dicit in libꝛo de libe. arbitrio: considerā q̄tum bonum est esse qō et beati ꝛ miseri volunt: maius eni est esse et esse miserum q̄ oino non esse. ℙ. Aug. ibidē sic arguit: Preelectio supponit electionē. sed nō esse nō ē eligibile cum nō habeat apparētiā boni cū nihil sit. ĝ ñ eē ñ pt eē magis appetibile dānati q̄ esse. ℙ. magi malū ē magi fugiendum. sed non esse est maximū maluz cum tollat totaliter bonum eo q nihil relinquit. ĝ nō esse est magis fugiendum q̄ miserum esse: et sic idē qō prius. ℙ Sed cōtra est quod dicitur Apoc. ix. In diebus illis desiderabūt hoies moꝛi ꝛ fugiet moꝛs ab eis. ℙ. damnatoꝝ miseria omnē huius mūdi miseriam excedit. sed ad vitandam miseriā huius mundi appetibile est aliquibus moꝛi. vñ dicit Eccle. xlj. O moꝛs q̄ bonū est iudiciū tuuz homi indigenti: et qui minoꝛatur viribus deficit etate: ꝛ cui ỏ omnibus cura est et incredibili qui perdit sapientiam. ĝ multo fortius est damnatis appetibile non esse scōm rationem deliberatam. ℚ Lterius videtur q damnati in inferno non vellent esse aliquos damnatos qui non sunt dānati: qz Lu. xvj. dī de diuite q rogabat p fratrib' suis ne venirent i locum tormentoꝝ. ĝ eadem rōne et dānati alū nō vellent ad minus carnales suos amicos in inferno damnari. ℙ. affectōes inoꝛdinate a dānatis nō auferūt. sed aliq̄ dānati inoꝛdinate aliqs nō dānatos dilexerūt. ĝ nō vellēt eoꝝ malū qō ē esse dānatos. ℙ. damnati nō desiderāt augmentū sue pene. sed si plures damnarēt maioꝛ esset damnatoꝛū pena: sicut etiā mltiplicatio bonoꝝ amplificat eorū gaudiū. ĝ damnati nō vellēt saluatos damnari ℙ Sed ꝫ ē qō dī Esa. xiij. sup illud: Surrexerūt de solijs. dicit glo. Solatiū est maloꝝ multos socios habere penaꝝ. ℙ. i damnatis maxie regnat inuidia. ĝ dolēt de felicitate bonoꝝ ꝛ eoꝝ damnationem appetūt. ℚ Lterius vī q damnati nō habeant odio deum: qz vt dicit Dio. iiij. ca. de di. nominibus dilīgibile ē bonū et pulchꝝ: qō est ois boni et pulchritudinis cā. hoc autē de' est. ĝ a nullo pōt odio haberi. ℙ. nullus pōt ipsaz bonitatē odio habere: sicut nec ipsam malicia velle: malū eni est oino inuoluntariuz: vt dicit Dio. iiij. ca. de di. no. Deus autem est bonitas ipsa. ĝ nullus potest deuz odio habere. ℙ Sed ꝫ est qō dī in psal. Supbia eoꝝ qui te oderūt ascendit semp. ℚ Lterius vī q damnati demereant: damnati autē hñt voluntatē malam: vt dī in lra. sed per malam voluntatē quā hic habuerūt demeruerunt. ĝ si ibi nō demerētur ex sua damnatiōe ꝓmodū reportant. ℙ. dānati sunt eiusdē conditiōis cū demonibus. sed demones demerent post suuz casum. vñ serpenti qui hominem ad peccādū induxit est a deo pena inflicta vt dī Gen. iij. ĝ et damnati demerent. ℙ. actus inoꝛdinatus ex libertate arbitrij ꝓcedens nō excusat quin sit demeritoꝛ': etiaz si aliq̄ necessitas assit cuius aliquis sit sibi cā: ebrius eniz meret duplices maledictiones: si ex ebrietate aliquod aliud pcm cōmittat: vt dicit in. iij. Ethic̄. sed ipi damnati fuerunt sibi cā ꝓprie obstinatōnis per quā quandam necessitatē patiūt peccandi. ĝ cū eoꝝ actꝰ inoꝛdinatus ex libero arbitrio ꝓcedat ñ excusat a demerito ℙ Sz ꝫ: pena ꝫ culpā diuidit. sz puersa volūtas i dānatis ex obstinatōe ꝓcedit q ē eoꝝ pena. ĝ puersa volūtas in damnatis nō ē culpa vt p cā demerean̄t. ℙ. post vltimum terminū nō relinquitur

aliqs motus siue pfectus in bonū siue i maluz. sed damnati maxime post diē iudicij ad vltimū termi nū sue damnationis pueniēt: qz tunc finē habebūt due ciuitates: vt Aug⁹. dicit. g damnati post diē iu dicij peruersa voluntate nō demerebunt: qz sic cre sceret eoz damnatio. ¶ Ideo dō ad. j. q. q i dam natis pōt duplex vōluntas ꝓsiderari: scz voluntas deliberatiua: et voluntas naturalis. naturalis q̄dē non est eis ex ipsis sed ex auctore nature qui in na tura hanc inclinationem posuit: que naturalis vo luntas dī. vñ cum natura in eis remaneat: ſm hoc bona poterit in eis esse voluntas naturalis. Sz vo luntas deliberatiua est eis ex seipsis: scōm q in po testate eoz est inclinari per affectū ad hoc vl illud et talis voluntas in eis est solum mala: ꝛ hoc ideo qz sunt pfecte auerse a fine vltimo recte volūtatis nec aliq̄ volūtas pōt eē bona: nisi p ordinē ad finē p̄dictum. vñ etiā etsi aliqd bonū velint: non tñ bñ bonū volunt illud: vt ex hoc volūtas eoz bona di ci possit. ¶ Ad. j. g dō: q verbū Dio. intelligit de voluntate naturali q̄ est inclinatō nature in aliqd bonū: sed tñ ista naturalis inclinatio p eoz malici am corrumpit inq̄tum hoc bonū qd naturali de siderāt sub quibusdā malis circūstātijs appetunt. ¶ Ad. ij. dō: q malū inq̄tum est malū nō mouet voluntatē. sed inq̄tuz ē estimatū bonuz sed hoc ex eoz malicia pcedit: vt id qd ē malū estiment vt bo num: et iō voluntas eoz ē mala. ¶ Ad. iij. dō: q habit⁹ virtutū politicaz nō remanēt in aia sepata eo q virtutes ille pfectū solū i vita ciuili q̄ nō erūt post hāc vitā: si tñ remanerēt nūq̄ i actū exirēt q̄si ligate ex obstinatōc mētis. ¶ D. ij. q. dō: q penitē de pcō ē duplr: vno mō p se: ꝛ alio mō p accidēs. p se q̄dē de pcō penitet q̄s qui pcccatū in eo q est pecccatū abominat. per accidens vero q̄ illud odit rōne alicui⁹ adiuncti: vtpote pene vel alicui⁹ huius mōi. mali igit nō penitebūt p se loquēdo de pcīs qz volūtas malicie pcī i eis remāet: penitebūt aūt p accns inq̄tū affligēt de pena quā p pcō sustinēt ¶ Ad. j. g dō: q damnati iniqtatē volūt sz penaz refugiūt: ꝛ sic p accidēs de iniqtate ꝓmissa penitēt ¶ Ad. ij. dō: q velle se ñ pccc̄asse ꝓpter turpitudi nem iniqtatis: ē bona volūtas. sz hoc nō erit in dā natis. ¶ Ad. iij. dō: q sine aliqua auersiōe volun tatis continget q damnati de peccatis peniteant: qz nō hoc refugiēt in pcīs qd̄ ꝓpe appetiuerūt. sz aliquid aliud scz pena. ¶ Ad. iij. dō: q homies i hoc mūdo q̄tūcunqz obstinati per accidēs de pec catis suis penitēt si p eis puniāt: qz hic dicit Aug⁹. in li. lxxxiij. q. Uidem⁹ etiā ferocissimas bestias do lore penaz a maximis voluptatib⁹ abstinē. ¶ D ij. q. dō: q nō esse: dupliciī pōt ꝓsiderari. vno mō scōm se: ꝛ sic nullo modo potest esse appetibile: cū non habeat aliquam ratiōez boni. sed sit pura bo ni priuatio. alio modo potest cōsiderari inq̄tū est ablatiuū penalis vl misere vite: et sic nō eē accipit rationē boni: carere enī malo est quoddam bonū vt dicit pḥus in. v. Ethic. et per hunc modū melⁱ est damnatis nō esse q̄ miseros esse. vnde Matth. xxvj. dī: Bonum erat ei si natus non fuiss homo ille. et Hiere. xx. super illud: Maledicta dies i qua natus sum ꝛc. dicit glo. Hiero. ibi: Melius ē nō eē q̄ male eē. et scōm hoc damnati pñt preeligere nō esse scōm deliberatiuam rationem. ¶ Ad. j. g dō: q verbum Aug. est intelligendū q non esse per se nō est intelligibile: sed per accidē eligibile ē: inq̄tū scz est miserie terminatiuū. qō enī dī: q eē et viuē ab oibus appetit naturaliter: nō oz hoc accipe: q̄tuz ad malam vitam et corruptam et eam que est i tri sticijs: vt dicit pḥus in. ix. Ethic. ¶ Ad. ij. dō: q ñ esse non est eligibile per se sed per accidēs tantum: vt dictum est. ¶ Ad. iij. dō: q nō esse licz maxime sit malum inq̄tum priuat esse: tamē est valde bo num inq̄tum priuat miseriam que est maximum malorum: ꝛ sic non esse eligitur. ¶ D. iij. q. dō: q sicut in beatis in patria erit perfectissima charitas ita in damnatis erit perfectissimū odiū. vnde sicut sancti gaudebunt de oibus bonis: ita etiaz mali de oibus bonis dolebūt. vnde ꝛ felicitas sanctoz con siderata eos maxime affligit. vnde dicit Esa. xxvj. Uideant et confundant gloriantes populi: et ignis hostes tuos deuoret. vñ vellent oēs bonos eē dam natos. ¶ Ad. j. g dō: q tanta erit inuidia i dānatis q etiam ꝓpinquioz glorie inuidebunt: cū ipsi sint in summa miseria: cum etiam in hac vita hoc ac cidat crescente inuidia. sed tñ minus inuidēt ꝓpin quis q̄ alīs: et maior esset eoz pena si oēs ꝓpinq̄ damnarent et alī saluarent q̄ si aliqui de suis pro pinquis saluarent: et exinde fuit q diues petijt fra tres suos a damnatione eripi: sciebat enī q aliqui eriperent: maluisset tñ fratres suos cū oib⁹ alīs dā nari. ¶ Ad. ij. dō: q delectatio q̄ nō fundat super honestū facile rescindit et p̄cipue in malis hōibus vt pḥus dicit in. ix. Ethic. vnde damnati non con seruabunt amicitiā ad eos quos inordinate dilexe runt: sed in hoc volūtas eoz remanebit puersa q cām inordinate dilectiōis adhuc diligerēt. ¶ Ad ij. dō: q q̄uis ex damnatoz multitudie pena sin gulorz augeat: tñ tantū superexcrescerēt odiū ꝛ inui dia q magis eligerent torqueri magis cuz mult⁹ q̄ minus soli. ¶ D. v. q. dō: q affectus mouet ex bo no vel malo apphenso. Deꝰ autē apphendit dupli citer: in se sicut a beatis qui eū p essentiam vident et p affectus sicut a nobis et damnatis: ipse igit in seipso cum sit per essentiam bonitas nō potest ali cui volūtati displicere. vñ quicūqz eū p essentiā vi deret: eū odio hīe nō posset. sz effectū ei⁹ aliq̄ sunt volūtati repugnātes inq̄tū ꝓriant alicui volito: et ſm hoc aliqs nō i seipo sz rōne effectuū deū odire pōt vñ damnati deū pcipiētes i effectu iusticie qui est pena cum odio habent sicut et penas quas su stinent. ¶ D. j. ergo dicēdum q verbum Dio. est

intellígẽdũ de appetitu naturali q̃ tñ in damnatis puertit p illud qđ addit ex deliberata volũtate: vt dictũ ẽ. ¶ Ad.ij. dđ: q̃ ratio illa ꝓcederet si damnati deũ in seipso conspicerẽt in q̃tũ ẽ p essentiam bonus. ¶ D. vj. q. dđ: q̃ de damnatis añ diẽ iudicij: et post distinguendũ ẽ: oẽs enĩ cõmuniter consitent q̃ post diem iudicij non erit aliquod merituz vel demeritũ: et hoc ideo est: qz meritũ vel demeritum ordinatur ad aliquod bonũ vel maluz vlterius consequendũ: post diem aũt iudicij erit vltima cõsummatio bonoz et malorũ ita q̃ nihil erit addendũ vlterius de bono vl malo. vnde bona volũtas in beatis nõ erit meritũ sed premiũ: ꝛ mala voluntas non erit in damnatis merituz sed pena tantum: operationes enĩ virtutis sunt precipue in felicitate et eoz contrarie sunt precipue in miseria: vt dicit in. j. Ethic. sed ante diem iudicij quidã dicũt ꝛ beatos mereri ꝛ dãnatos demereri. sed hoc non potest esse respectu premij essentialis vel pene ꝑncipalis: cum q̃tum ad hoc vtriq; ad terminuz preueniant: potest tamen hoc esse respectu premij accidentalis vel pene secundarie que possunt augeri vsq; ad diẽ iudicij: et hoc p̃cipue in demonib' vel angelis bonis quoz officio aliqui trahunt ad salutem ex quo bonoz angeloz gaudiũ crescit: vel ad damnationẽ ex q̃ crescit pena demonuz. ¶ Ad. j. igit dđ: q̃ hoc ẽ sũmũ incõmodũ ad summã malorũ pueniss̃e ex quo ꝓtingit i damnatis q̃ demereri ñ pñt. vñ pz q̃ ex pcẽo cõmodũ ñ reportãt. ¶ Ad ij. dđ: q̃ ad damnatoz hoim officiuz nõ ptinet alios ad damnationẽ ptrahere: sic̃ ptinet ad officiuz demonũ rõne cui' demerẽt q̃tum ad secundariaz penã. ¶ Ad. iij. dđ: q̃ ñ ꝓpter boc excusãt a demerito: qz necessitatẽ peccãdi hẽant. sz qz ad summaz malоz puenerũt: tñ necessitas peccandi cui' causa sum' excusat a culpa inq̃tũ est necessitas quedã: qz oñe pcẽm oz eẽ volũtariũ. sz q̃ nõ excuset hoc ẽ in q̃tũ a voluntate p̃cedẽte ꝓcessit. et sic totũ demeritum sequentis culpe vĩ ad primã culpã ptinere.

Dsecũdum sic procedit: vĩ q̃ damnati nõ possunt vti notícia quam in hoc mũdo habuerunt: i cõsideratioe enĩ scie est maxima delectatio. sed in eis nullaz delectationẽ ẽ ponere. g̃ nõ pñt vti scĩa ꝓus habita scõm aliquã ꝓsiderationẽ. ¶ D. damnati sunt i maloribus penis q̃ sint aliq̃ pene hui' mũdi sed in hoc mũdo dũ aliquis ẽ in maximis tormentis ꝓstitutus non põt ꝓsiderare aliqs intelligibiles ꝓclusiões abstractus a penis qs patit. g̃ mlto min' in inferno. ¶ D. damnati sunt subiecti tpi. sz lõgitudo tpis ẽ cã obliuionis: vt dĩ i. iiij. phỹsic. g̃ damnati obliuiscẽt coz q̃ hic sciuerũt. ¶ Sz ꝺ ẽ qđ dĩ Luc. xvj. diuiti dãnato: Recordare qz recepisti bona ꝛc. g̃ ꝓsiderabũt ea q̃ hic sciuerũt. ¶ D. species intelligibiles in aĩa sepata remanẽt: vt supra dcm ẽ. si igit eis nõ vti possent frustra remanerent i eis. ¶ Vlterius vĩ q̃ cogitabũt aliqñ de deo: qz nõ põt hũi odio actu nisi illud de q̃ cogitat. sed damnati deũ odio habebunt: vt in lra dĩ. g̃ de deo aliqñ cogitabũt. ¶ D. damnati habebũt remorsum ꝓscie sed consciẽtia patit remorsum de actis contra deũ g̃ de deo aliqñ cogitabunt. ¶ Sed ꝺ: pfectissima cogitatio hoĩs est q̃ cogitat de deo. sed dãnati erũt i statu pfectissimo. g̃ de deo ñ cogitabũt. ¶ Vlteri' vĩ: q̃ damnati gloriã beatoz nõ videãt: magis enĩ ab eis distat gloria beatoz q̃ ea que in hoc mũdo aguntur. sed ipsi nõ vidẽt que circa nos aguntur. vñ dicit Greg. xij. moral. super illud Job: Siue fuerint nobiles filij ei' ꝛc. sicut hi qui adhuc viui sũt mortuoz anie quo loco habeant ignorant: ita mortui qui carnaliter vixerunt vitam in carne positoz q̃liter post eos disponat ignorant. g̃ multo min' pñt videre gloriã beatoz. ¶ D. illud qđ ꝓcedit sanctis in hac vita p magno munere: nũq̃ ꝓcedit damnatis. sed paulo p magno munere fuit ꝓcessũ vt videret illã vitã qua sancti eternaliter cũ deo viuũt: vt dĩ. ij. Cor. xij. in glo. g̃ damnati sanctoz gloriã nõ videbũt. ¶ Sed ꝺ ẽ quod dĩ Luc. xvj. q̃ diues in tormẽtis positus vidit Abraã ꝛ Laçaz in sinu ei'. ¶ Ideo dđ: ad. j. q. q̃ sicut ꝓpter perfectã sanctoz beatitudinẽ nihil erit in eis qđ nõ sit gaudij materia: ita nihil erit in damnatis qđ nõ sit eis materia et cã tristicie: nec aliqd qđ ad tristiciaz ptinẽ possit decrit vt sit eoz miseria ꝓsũmata: ꝓsideratio g̃ aliq̃z notoz q̃tum ad aliqd inducit gaudiuz vel ex parte cognoscibilium inq̃tũ diligantur: vl ex parte ipius cognitõnis inq̃tũ ẽ cõueniẽs et pfecta: põt etiã tristicie eẽ rõ et ex pte cognoscibiliũ que nata sũt ꝓtristare et ex pte ipius cognitõis ꝓut ei' impfectio ꝓsideratur: vtpote cũ aliqs ꝓsideret se deficẽ i cognitione alicui' rei cui' pfectionẽ appeteret. sic g̃ in dãnatis erit actual' cõsideratio coz q̃ ꝓus sciuerũt vt mã tristicie nõ aũt vt delectatõis cã: ꝓsidrabũt enĩ et mala q̃ gesserũt ex qb' dãnati sũt et bõa delecta q̃ amiserũt et ex vtroq; torq̃bunt: silr etiã torq̃bũt de hoc q̃ ꝓsiderabãt noticiã quã de reb' ꝓcu labilib' habuerũt impfectã eẽ et amissse sũmã pfectionẽ ei' quã potuerant adipisci. ¶ Ad. j. g̃ dđ: q̃ quis ꝓsideratio scie p se sit delectabil: tñ ex aliq̃ accidẽte põt eẽ tristicie cã: vt dictũ ẽ. et sic erit i dãnatis. ¶ Ad. ij. dđ: q̃ in hoc mũdo aĩa ꝓpter corpus ptibili corpi. vñ p hoc q̃ corp' affligit ꝓsideratio aie impedit. sz i futuro aĩa nõ ita trahet ex corpe sz q̃ tũcunq; corp' affligat tñ aĩa sp ꝓsiderabit lucidissime illa que ei pñt esse cã meroris. ¶ Ad. iij. dđ: q̃ temp' est causa obliuionis per accidens inq̃tũ motus cui' est mensura est causa transmutationis. sed post diem iudicij non erit motus celi. vnde nec obliuio esse poterit ex q̃tacunq; diuturnitate sed ante diem iudicij anima separata nõ mutatur a sua dispositione per motum celi. ¶ D. ij. qõcm dđ: q̃

deus pōt ꝓsiderari duplicit: vno mō fm se ⁊ scōm illud qō ē ꝑpriū. s. eē totī bonitatis ꝓncipiuz: et sic nullo mō pōt cogitari sine delectatoe: vñ sic nullo mō a dānatis cogitabit: alio mō scōm aliq̄d qō est ei q̄si accītale i effectibus suis: vtpote punire vl aliq̄d huiusmodi: et scōm hoc cōsideratio de eo pōt tristiciam inducere: ⁊ hoc mō damnati de eo cogitabunt. ¶ Ad. j. ꝯ dō: ꝙ damnati vt dictuz est: nō habent odio deum nisi ratiōe punitionis ⁊ ꝓhibitiōis eius qō male voluntati eoꝝ consonat. vnde nō ꝓsiderabunt eum nisi vt punitorē et ꝓhibitorē ¶ Et per hoc patz solutio ad. ij. qꝛ ꝓscientia non remordet de peccato nisi inq̄tum est dino p̄cepto p̄ria ¶ D. ij. q. dō: est sic in lra dī ꝙ damnati añ. diē iudicij videbunt beatos in gloria non hoc mō ꝙ gloria eoꝝ qualis sit cognoscant sed solū cognoscent eos esse in gloria quadā inestimabili: et ex hō turbabunt: tū ꝓpter inuidiaz dolētes de felicitate bonoꝝ: tū ꝓpt hoc ꝙ ipsi talē glīā amiserūt: vñ dī Sap. v. ō impīj: Uidētes turbabūt timore horribili. sz post diē iudicij dino btōꝝ visione ꝓuabunt nec tñ ex hoc eoꝝ pena minuet sed augebit: qꝛ memoriā hēbunt glie btōꝝ quā i iudicio viderūt vel añ iudiciū: et hoc erit eis i tormētuz. sz vlī affligēt i hoc ꝙ videbūt indignos se reputari ēt vidē glīaz quā sancti merent habere. ¶ Ad. j. ꝯ dō: ꝙ ea que in hac vita agunt nō ita affligerēt dānatos in inferno si viderēt sicut scōꝝ gloria inspecta. vñ non ita oñdunt dānatis ea q̄ hic agūt sicut scōꝝ glīa q̄uis etiā eoꝝ q̄ hic agunt oñdant eis ea q̄ in eis tristiciam agere p̄nt. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ Paulus inspexit vitam illā in qua sancti cum deo viuunt cam reperiendo et in futuꝝ perfecti sperando q̄ nō ē ō damnatus: et ideo non est simile.

AD tertiuz sic procedit: videtur ꝙ damnati i inferno sola pena ignis affligāt: qꝛ Matth. xxv. vt eorū dānatio exp̄mit fit mētio solū de igne. cū dicit: Ite maledicti in ignē etnū. ¶ D. sic pēa purgatorij debet pcō veniali ita pēa iferni debet mortali. sed i purgatorio nō dī eē nisi pena ignis: vt patz ꝑ hoc qō dī. j. Cor. iij. Uniuscuiusq̄ op' q̄le sit ignis ꝓbabit. ꝯ nec i inferno erit nisi ignis pena. ¶ D. penarū varietas refrigeriū p̄stat: sic calido cū transfert ad frigidū. sz nllm refrigeriū ē ponere in damnatis ꝯ nō erūt diuerse pene sz sola pena ignis. ¶ Sed ꝯ ē qō dī i psal. Ignis sulphur et spūs procel. p. ca. e. ¶ D. Job. xxxij. Transibunt ab aq̄s niuiū ad calorem nimiū ¶ Ulterius vī: ꝙ vermis quo affligūt dānati sit corpalis: qꝛ caro nō pōt affligi ꝑ vermē spūalem: sz caro damnatoꝝ afflīgetur per vermē: Judith. xv. Dabit ignē et vermes in carnes eoꝝ. ⁊ Eccle. vij. Uindicta carnis impīj ignis ⁊ vermis. ꝯ vermis ille erit corpalis. ¶ D. Aug. dic. xxj. de ci. dei. vtrūq̄ idest ignis et vīmis pena crūt carnis: et sic idē qō ꝓus. ¶ Sed ꝯ est qō Aug. dicit. ix. ō ci. dei: In pēis maloꝝ inextinguibilis ignis ⁊ viuaciss imus vīmis. ab alīj alit atq̄ alit ē exposit': alq vtrq̄ ad corp': alq vtrūq̄ ad aiam retulerūt: aliq ꝓpe ad corp' ignē ꝓpice ad aiaz vermē: qō cē credibilius videt ¶ Ulterius vī: ꝙ fletus qui ē in damnatis erit corpalis: qꝛ Luc. xij. dic q̄dā glo. ꝙ ꝑ fletū quē oīs reprobis ꝓminat pōt ꝓbari va corpoꝝ resurrectio qō nō eēt si flet' ille cisset tātū spūal. ꝯ rē. ¶ D. tristicia que est in pena rīdet delectatōni q̄ fuit in culpa scōm illud Apoc. xviij. Quantū glorificauit se ⁊ in delicijs fuit tm̄ date illi tormētū et luctū. sed pcōres i culpa habuerūt delectatiōez et interiorē et exteriorē. ꝯ hēbunt fletū etiā exteriorē ¶ Sed ꝯ: fletus corpalis fit ꝑ quandā resolutiōez lachrymaꝝ. sed a corpibus damnatoꝝ nō pōt fieri ꝓpetua resolutio cum nihil in eis per cibum restauret: oīe enī finitum ꝓsumit si aliq̄d ab eo ꝓtinus abstrahat. ꝯ in damnatis non erit corpalis fletus ¶ Ulterius vī: ꝙ damnati non sint in tenebris corpalibus: qꝛ vt dicit Greg'. in. ix. li. moral. sup illud Job. x. Sed sempitern' horror ihabitat: q̄uis ignis illic ad ꝓsolationē nō luceat: tñ vt magis torqueat ad aliquid lucet: nā sequaces quod scīm traxerunt ō mūdo reprobi flāma illustrāti visuri sūt ꝯ nō erunt ibi tenebre corporales. ¶ D. damnati vident penam suā: hoc enī est eis augmentū pene. sed nihil vī sine lumie. ꝯ nō sunt ibi tenebre corpales. ¶ D. damnati habebunt ibi potentiā vitaz post corpoꝝ resumptionē. sed frustra esz i eis nisi viderēt aliquid. ꝯ cum nihil videat nisi in lumie videtur ꝙ non sint oino in tenebris. ¶ Sed contra est qō dī Matth. xxij. Ligatis pedib' et manibus p̄icite eū in tenebras exteriores. sup. q̄ dicit Greg. Si ignis ille lucē haberet i tenebras exteriores nequaq̄ mitti dicerent. ¶ D. Basilius dicit super illud ps. Uox dñi interci. fla. igni. ꝙ vtute dei separabit claritas ignis ab eius virtute adustiua: ita ꝙ claritas cedet in gaudium sanctoꝝ et vstiuū ignis in tormētum damnatoꝝ. ergo damnati habebūt tenebras corporales. Quedaz vero alia que ad penam damnatoꝝ pertinent determinata sūt supra xlviij. dis. ¶ Rñdeo dō ad. j. qōem: ꝙ fm Basiliū in vltima mūdi purgatōne fiet quedam separatio in electis vt q̄dq̄d ē purgatum et nobile remaneat superius ad gloriā beatoꝝ: q̄dq̄d vero est ignobile et fetulētū in inferno ꝓiciat ad penā dānatoꝝ: vt sic oīs creatura dei ē beatī mā gaudij: ita dānatī ex oibus creaturī tormētuz accrescat: fm illud Sap. v. Pugnabit cū illo orbis iraꝝ ꝯ insensatos: hoc etiā dine iusticie ꝓpetit. vt sic ab vno recedēteꝫ ꝑ pcm in reb' mālib' q̄ sūt mlta ⁊ vana finē suū ꝓstituerūt ita etiā multiplr affligāt et ex mlti. ¶ Ad. j. ꝯ dō: ꝙ qꝛ ignis ē maxie afflictiu' ꝓpt h' ꝙ abundat vtute actiua: ideo noīe ignis oīs afflictio designat vt sit vehemens. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ pena purgatorij nō est

ꝑncipaliꝫ ad affligẽdũ. ſz ad purgãdũ. vñ ꝑ ſolum ignẽ fier dz q̃ hz maximã vim purgatiuã. ſz dãna tor ꝑa nõ ordiat ad purgãdũ. vñ nõ ẽ ſile. ¶ Ad iij. dõ: q̃ dãnati trãſibũt ex vehemẽtiſſimo calore ad vehemẽtiſſimũ frigꝰ ſine hoc q̃ i eis ſit aliq̃d re frigeriuz: qz paſſio ab exterioꝝ nõ erit ꝑ trãſmuta tionẽ corꝑis a ſua ꝑſtina nãli diſpõne: vt ꝓria paſ ſio ad eq̃litatẽ vel tẽperiẽ reducẽdo refrigeriũ cau ſet ſic accidit nũc. ſz erit ꝑ actõez ſpũalẽ ſm q̃ ſenſi bilia agũt ꝑ ſẽſũ: put ſentiũt impmẽdo foras illas ſm eẽ ſpũale i organũ et nõ ſm eẽ mãle: vt ẽ. di. xl. iũ. dictũ ¶ HD. ij. q. dõ: q̃ ſiẽ ſupra dcm ẽ di. xlv. iij. p̃ dtẽ iudiciũ i mundo inouato nõ remãebit aliq̃d aial vel aliq̃d corꝑ mixtũ niſi corꝑ hois tm̃ eo q̃ nõ habeat aliquẽ ordinẽ ad corruptionẽ: nec ꝑ illud tꝑus ſit futura generatio ⁊ corruptio. vñ ver mis q̃ i dãnatis ponit nõ oz intelligi eẽ mãlis ſz ſpi ritualis q̃ ẽ ꝑſcic remorſus q̃ dr vmis inq̃tum orit ex putredine peccati et animã affligit ſicut corꝑal vmis ex putredine ortus affligit pungẽdo. ¶ Ad j. q̃ dõ: q̃ ipſe aie dãnatoꝝ dicunt carnes eoꝝ ꝑ eo q̃ carni ſubicere fuerunt. vel põt dici q̃ etiã ꝑ vmẽ ſpũalẽ caro affligẽt ſm q̃ paſſiões aie redundãt in corꝑ et hoc i futuro. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ Aug. loq̃t ſb q̃dã ꝓpatõe: non eni vult ſimplr aſſerẽ q̃ ille vmis ſit mãlis: ſz q̃ poti eſſet aſſerẽdũ ignẽ et vmẽ mãle itelligi q̃ q̃ vtrũq̃ ſpũaliter tãtũ intelligat: qz ſic dã nati nullã penã corꝑalẽ ſuſtinẽt: vt ꝓz ſerie vborũ et ibidẽ inſpiciẽti ¶ HD. iij. q. dõ: q̃ in fletu corꝑali duo inueniũt q̃z vnum ẽ lachrymaꝝ reſolutio: ⁊ q̃tũ ad hoc flet corꝑalis i dãnatis eẽ nõ poterit. Aliud q̃ inuenit in corꝑali fletu ẽ q̃dã cõmotio et ꝑturbatio capitis ⁊ oculoꝝ: et q̃tũ ad hoc flet in dãnati eẽ potit ꝑ re ſurrectionẽ: corꝑa eni dãnatoꝝ nõ ſolũ ex exterioꝝ affligẽt ſz etiã ab interiori ſcõm q̃ corꝑ imutat ad paſſionẽ aie i bonũ vel malũ: et q̃tũ ad hoc fletus carnis reſurrectõz indicat et rñdz delectatõi culpe q̃ fuit i aĩa et i corꝑe. ¶ Et ꝑ hoc ꝓz rñſio ad obiec ta ¶ HD. iiij. q. dõ: q̃ diſpoſitio inferni talꝫ erit q̃ maxie miſerie dãnatoꝝ ꝓpetat. vñ ſcõm hoc ſunt ibi lux et tenebra ꝑut maxie ſpectãt ad miſeriã dã natoꝝ: ipſa aũt viſio ſcõm ſe ẽ delectabil: vt eni dr i ꝑn. Meta. Sẽſus oculoꝝ ẽ maxie diligibil eo q̃ ꝑ ip̃m pla cognoſcim: ſz ꝑ accñs ꝓtingit viſionem eẽ afflictiuã inq̃tum videm alq̃ nobis nociua vel nre volũtati repugnãtia: ió et i inferno hoc mõ dz eẽ locꝰ diſpoſitꝰ ad vidẽdũ ſcõm lucẽ et tenebras q̃ nihil ibi pſpicue videat. ſz ſolũmõ ſub q̃dã vmbro ſitate videãt illa q̃ afflictiõem cordi ingerẽ põt. vñ ſimplr loq̃ndo locꝰ ẽ tenebroſus: ſz tñ ex dina diſpo ſitiõe ẽ ibi aliq̃d lumis q̃tum ſufficit ad vidẽdũ il la q̃ aiam torq̃re põt: ⁊ ad hoc ſatisfacit nãlis ſitus loci: qz i ẽre medio vbi infernꝰ ponit nõ ꝑt eẽ ignis niſi fetulẽtus et turbidꝰ ⁊ quaſi fumoſus: quidã tñ tenebraꝝ haꝝ cãm ſignãt ex cõmeſſatiõe et impreſſione corꝑoꝝ dãnatoꝝ q̃ ꝑpi multitudinẽ ita reple bũt locũ inferni q̃ nihil ibi de aere remãebit: et ſic ñ erit ibi aliq̃d de diaphano q̃ poſſit eẽ ſubiectũ lucis et tenebre niſi oculi dãnatoꝝ q̃ erunt obtene brati: et ꝑ hoc ꝓz rñſio ad obiecta.

AD quartuz ſic pro cedit: vi q̃ beati q̃ erũt i ꝑria nõ videant penas damnatorũ: maior eni eſt diſtãtia damnatoꝝ a beatis q̃ viatoꝝ. ſed beati ſemp via toꝝ facta non vident. vnde Eſa. xlij. Abraam ne ſciuit vos. dicit glo. Neſciunt mortui etiam ſancti quid faciunt viui etiam eoꝝ filij. ⁊ multominus vi dent penam damnatoꝝ. ¶ Ꝑ. perfectio viſionis dependet a perfectiõe viſibilis. vnde ꝑhus dicit in x. Ethic. q̃ perfectiſſima ſenſus operatio eſt ſenſus optime diſpoſiti ad pulcherrimũ ſb ſenſu iacẽtiũ ⁊ ecõtrario turpitudo viſibilis redundat in impfe ctionẽ viſiõis. ſz nulla impfectio erit in beatis. ⁊ non videbunt miſerias damnatoꝝ in quib eſt ſumma turpitudo. ¶ Sed ꝓ ẽ q̃ dr Eſa. vlt. Egrediẽt et videbunt cadavera viroꝝ q̃ ꝓuaricati ſunt i me. glo. Electi egredient itelligẽtia vl viſiõe mãifeſta vt ad laudẽ dei magis attendãt ¶ Lteri vi: q̃ beati miſerijs dãnatoꝝ ꝓpatiant: cõpaſſio eni ex charitate ꝓcedit. ſz i btis erit ꝑfectiſſima charitas. ⁊ maxime miſerijs dãnatoꝝ ꝓpatiẽt. ¶ Ꝑ. beati nunq̃ erũt tñ clõgati a paſſiõe q̃tum de ẽ. ſz de q̃dãmõ miſerijs ꝓpatiẽt nris. vñ et miſericors dr: et ſilr angeli. ⁊ bti ꝓpatient miſerijs dãnatoꝝ. ¶ Sed ꝓ: qui cunq̃ alij ꝓpatiẽt fit eꝰ miſerie q̃dãmõ ꝓticeps. ſed bti nõ põt ee ꝓticeps alicꝰ miſerie. ⁊ bti miſerijs nõ cõpatiunt ¶ Lterius vi: q̃ beati nõ letẽt de penis impioꝝ: letari eni de malo ad odiũ alteri pertinet ſed in beatis nullũ erit odiũ. ⁊ non letabunt de mi ſerijs dãnatoꝝ. ¶ Ꝑ. beati i ꝑria erũt ſumme deo ꝓfozmes. ſz de nõ delectat i penis nris. ⁊ nec bti de lectabunt de penis dãnatoꝝ. ¶ Ꝑ. illud q̃ ẽ vitu perabile i viatore nullo mõ cadit in comphenſore ſed in hoie viatore eſt maxime vitupabile q̃ refici atur alioꝝ penis: et maxie ꝑmẽdabile vt de penis doleat. ⁊ bti nullo mõ letãt de pẽis dãnatoꝝ. ¶ Sz ꝓ ẽ q̃ i ꝑſ. dr: Letabit iuſt cũ viderit vindictã. ¶ Ꝑ. Eſa. vlt. dr: Erũt vſq̃ ad ſatietatẽ viſiõis oi carni ſatietas ãt refectiõz mẽtis deſignat. ⁊ bti gaudebũt ꝺ pẽis impioꝝ ¶ Rñdeo dõ ad. j. q̃ez: q̃ a beati ni hil ſbtrahi dz q̃ ad ꝑfectõz btitudinis eoꝝ ptineat vnũq̃q̃ aũt ex opatõe ꝺi magis cog̃ſcit: qz ꝓria iuxta ſe poſita magis eluceſcẽt. et ió vt btitudo ſcõ rum eis magis ꝓplaceat et de ea vberiores gr̃as deo agãt: dat eis vt penã impioꝝ pfectẽ intuãt. ¶ Ad. j. ⁊ dõ: q̃ glo. illa loq̃t de ſcis mortuis ſm impoſſibi-

litatem nature: nō enī oz vt naturali cognitiōe cognoscāt oia q̄ erga viuos agūt. sz sci q̄ sūt i patria oia clare cognoscūt q̄ agunt et apud viatores z apud dānatos. vñ Greg. dic. xij. li. mora. de aiab' scis sciē dū nō ē hoc. s. qō Job dic: Siue nobiles fuerit filij ei' siue ignobiles nesciēt tc. qz q̄ int' hñt dei claritatez nllo mō credēdum ē q̄ sit foris aliq̄d qō ignorent. ¶ Ad. ğ. dō: q̄ q̄uis pulchritudo visibilis ad pfectionē faciat visiōis: visibil' tñ turpitudo sine visionis impfectiōe eē pōt: spēs enī rex in aia p q̄s ğ̄ia cognoscūt nō sūt ğ̄ie. vñ etiā de' q̄ pfectissimā cognitionē hz oia pulchra et turpia videt. ¶ HD. ğ. qō. em dō: q̄ misericordia vel ꝑpassio pōt inueniri aliq̄ ꝑplicit: vno mō p modum passiōis: alio mō p modū electōis: in btis autē nō erit aliq̄ passio inpte inferioris nisi ꝑmissione rōnis. vñ nō erit in eis ꝑpassio vl' misericordia nisi scōm rōnis electōz hoc aūt mō ex electōe misericordia vel ꝑpassio nascit. put. s. aliq̄s vult malum alit' repelli. vñ in illis q̄ nō volum' scōm iudiciū rōnis repelli ꝑpassionem talē nō habem': pccōres aūt q̄diu sūt i hoc mūdo i tali statu sūt q̄ sine p̄iudicio oīne iusticie pñt i btitudinē trāsferri a statu miſie et pcī: et iō btōz cō passio ad eos locū hz: et scōm electionē volūtatis: put de' angeli et beati ꝑpatiūt eis hoies boni i statu vie exñtes: sz i futuro ñ poterūt trāsferri a sua miseria. vñ ad eoz miserias nō poterit eē compassio scōm electionē rectā: et iō bti q̄ erūt i gloria nullā ꝑpassionē ad dānatos hēbūt. ¶ Ad. j. ğ dō: q̄ charitas tūc ē p̄ncipiū ꝑpassiōis: qñ possum' ex charitate velle remotionē malicie alic': sz sancti ex charitate hoc velle nō posset de dānat' cū oīne iusticie repugnet. vñ rō nō sequit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ de' dī eē misericors inq̄tū subuenit ipsis q̄s scōm ordinem sapie et iusticie sue ꝑueit a miseria liberari: ñ q̄ dānatoz misereat nisi forte puniendo citra ꝑdignū. ¶ HD. iij. q. dō: q̄ aliq̄d pōt esse mā gaudij ou plicit: vno mō p se. s. qñ de aliq̄ gaudet inq̄tū huiusmōi: z sic sancti nō letabunt de penis impioz: alio mō p accñs: idest rōne alicui' adiūncti: z hoc mō sci de penis impioz gaudebūt ꝑsiderādo i eis ordinē oīne iusticie et suā liberationē de q̄ gaudebūt: z sic oīna iusticia et sua liberatio erūt p se cā gaudij bonoz: sed pene damnatoz p accñs. ¶ Ad. j. ğ dō: q̄ letari de malo alteri' inq̄tū huiusmōi ptinet ad odiū: nō autē letari de malo alteri' rōne alicui' adiuncti: sic aūt aliq̄s qñq̄z de malo ꝑprio letat: sicut cū aliq̄s gaudet de ꝑpria afflictiōib' scōm q̄ ꝑsunt ei ad meritum vite: Ja. Oīne gaudiū existimate frēs mei cū in tentationes varias incideritis. ¶ Ad. ğ. dō: q̄ q̄uis de' nō delectet i penis inq̄tū h' mōi: delectat tñ in eis inq̄tuz sunt p suā iusticiā ordinate. ¶ Ad. iij. dō: q̄ in viatore non est laudabile q̄ delectet de penis alioz scōm se: est tñ laudabile si delectet de eis inq̄tū hñt aliq̄d annexū: tñ alia rō est de viatore et ꝑhēnsore: qz in viatore passiones frequēter insurgūt sine iudicio rōnis: z tñ tales passiones sunt interdū laudabiles scōm q̄ bonā dispositionem mentis indicāt: sicut patz de verecūdia et misericordia z pnia de malo. sz in ꝑhēnsoribꝰ nō pōt eē passio nisi ꝑmissione iudicij rōnis. ¶ Ec mal' facultas peccandi esse poterit. peccare hic accipitur non q̄tum ad ordinatōnem actus sed quātum ad demeritum culpe. ¶ Qō ē enī eē pōt' extra deū tc. extra deū dicūt eē reprobi nō q̄ ad eos potentia dei ñ se extēdat: sz qz i ipso ñ delectāt nec eū ꝑsiderāt nisi ad suā tristiciā: z itez mens eoz ē totalr a deo auersa. ¶ Ubi nullā lucē dei videbūt eū ꝑsiteant: nō q̄ nullā vitatē cognoscāt. sed qz cognitio vitatis nō erit cā ꝑfessionis sz magis tribulationis z odij. ¶ Sz meli' ē dubitare de occult' tc. nō q̄ de hoc sit dubitādū an aia separata corpalē linguā habeat sed qz nobis cert' eē nō pōt stat' aie separate. ¶ Egredient et videbūt cadauera impioz tc. egredient nō loco sz itelligētia. vt glo. dicit Esa. vlti. per cadauera vō vt Aug. dicit de ci. dei. significat euidens corpoz pena q̄uis cadauer nisi caro exanimis nō soleat nūcupari: illa vō aiata erūt corpa: alioqn nulla poterūt sētire tormēta: nisi qz forte mortuoz erūt corpa: idest eoz q̄ i scōam cadēt mortem: iō nō absurde hic cadauera dici pñt. vñ ē et illud ab eodez ꝓpha dc̄z qō iā s posui: Terra vō ipioz cadz. esa. xxvj. vbi nos hem': Terra gigātū detrahes i ruinā ds aūt nō videat a cadēdo eē appellata cadauera. ¶ Hec de pedib' sedētis tc. hic Mgr̄ i fine operis tangit visionē quandaz Esaie. vt dī Esa. vj. Uidit enī deū sedētē sup soliū excelsū et eleuatū et plena erat dom' a maiestate ei': et ea q̄ sub ipso erant replebāt templū et seraphin stabāt sup illud sex ale vni et sex ale alti: duab' velabāt faciē ei' et duabus velabāt pedes ei': et duab' volabant: q̄ dē visio a Piero. allegorice exponit: volente p sedentē sup solium excelsū xp̄m signari: p solū aūt excelsū z eleuatū signari angelos i db' de' sedet: vt dī i p'al. Qui sedes sup cherubin. p domū autē supioz ecclīā triumphātē q̄ dei maiestate implet: p tēplū vō inferius ecclīā militātē q̄ iferioribꝰ donis pficit: nec vidz oīne eēntie maiestatez. Sz Dio. p sedētē i solio dic signari ip̄m deū: p solū autē excelsū ipsā eminētiā oīne nāe: p domū vero supioz creaturas excellēti oz deo magis ꝓpinqs q̄ ei' maiestatē pleni' repñtāt p tēplū vō inferi' iferiores creaturas. s. corpales q̄ i inferiori mūdo oīnā pticipāt bonitatē: h' mōi aūt sedēti sup thronū facies ipsā oīna eēntia designat: et ea q̄ i eternitate fucrūt añ mūdi pstitutōz: p pedes vō ea q̄ p' mūdū erūt i gl'a btōz et i pēis dānatoz p media vō ea q̄ cursu tpis medio agunt. seraphin ğ facie et pedes sedētis sup thronū velare dicūt: qz mysteria eīne deitatis et future beatitudis et miserie nobis ad plenū ñ reuelāt: sz duab' alis volabāt qz de his q̄ i medio tpe agūt nos q̄tū op' ē angelo

rū mysterio instruimur: inter qs seraphin ꝑmatū tenēt. uolatus ergo eoꝝ ꝓcessum reuelationis eoꝝ in nos dēmonstrat: quem etiā rectum motū ipoꝝ Dio. noiat in. iiij. ca. de diui. no. Magister ḡ in hō libro exoꝛsus a deo idest incipiens a facie sedēt̄ super thꝛonū: idest ab ipsa trinitate diuinitatis de q̄ in. j. libro egit ꝓcedens ꝑ media que dū durat mū dus aguntur: vt sunt creature ⁊ peccata de quibus egit in. ij. libro. repatoꝛ ⁊ virtutes de quibus egit i iij. ecclesiastica sacramēta de quibus egit in. j. par te quarti: duce chꝛisto qui est via ducit vsq; ad pe des: idest vsq; ad ea que in fine mūdi ⁊ etiam post modū agent: sicut est resurrectio coꝛpoꝝ: punitio damnatoꝝ: et gloria beatoꝝ: que in dei visiōe ꝓsi stit: vt sic a deo incipiens eius doctrina etiā termi net̄ in deo qui est principiū a quo oīa et finis ad quem omnia oꝛdinant: cui est honoꝛ ⁊ gloria in se cula seculoꝝ Amen.

Opus ꝑclaꝝ sacre pagine doctoꝛis eximij san cti Thome de aquino super quartum sententiaꝝ impendio Johannis de Colonia: Nicolai Jenson socioꝝūq; summa cū diligēcia Uenetijs impssum finit: Anno salutis oñice. Mcccclxxxj. octauo ca lendas Julij.

Laus deo.

Incipit tabula huius libri.

Trū diffinitio qua diffinit sacramētū q̄ ē sacri rei signuz: sit ꝓueniens fm oīa partes suas.
Ulteri' vtr̄ bñ diffiniat signuz p hoc q̄ dr: q̄ ē res p̄ter spēm
Ulteri' vtr̄ diffinitio q̄ diffinit sacramentū q̄ est visibilis gratie inuisibilis forma ⁊c. sit conueniens fm omnes partes suas.
Ulterius vtrum diffinitio qua diffinitur sacramē tum ab Aug. Sacramentum est in quo sub tegumento ⁊c. sit conueniens scōm omnes partes suas
Ulterius vtruz diffinitio Hugo. de sancto vic. qua diffinitur Sacramentū est corporale vel materiale elementum ⁊c. scōm oēs ptes suas sit ꝓueniens.
Trū humanū gen' indigeat sacris p' lapsū.
Ulterius vtrum indiguisset sacris ante lapsum.
Ulterius vtrum in statu legis nature sacramenta fuerunt necessaria homini.
Ulterius vtrū supra sacramenta legis nature alia debuerunt addi per legem scriptam.
Ulterius vtrum in nouo testamento sacramenta aliqua debuerunt remanere.
Trum sacra ꝓsistant in verbis et rebus.
Trum sacra noue legis sint causa gratie.
Item vtrum in sacramentis sit aliqua virtus spiritualis ad gratiam inducendam.
Item vtrum illa v̄tus sit in sacris a passiōe christi.
Item an sacramenta noue legis contineant gr̄am
Item vtrum gratia que est in sacramentis differat a gratia que est in virtutibus et donis.
Item vtr̄ sacramēta veteris legis gr̄am ꝓferebāt.
Item vtrum eorum vsus erat meritorius.
Item vtrum purgabant ab īmundicīa carnis.
Trum necessarium fuerit circūcisionē dari
Ite vtr̄ circūcisio debuerit dari añ legē scriptam.
Ulteriꝰ vtrum debuerit differri circuncisio vsq̄ ad tempus Abrae.
Trum oībus ppīs circūcisio dari debuerit
Trū hoc remediū mulierib' dari debuerit.
Item vtrum christo circūciso competeret.
Item vtr̄ octauus dies requireret ad circūcisiōez
Trum determinatio membri fuerit ꝺ necessitate circuncisionis.
Ite vtr̄ cultell' lapide' fuerit ꝺ necitate circūcisiōis
Trū circūcisio characterē īmpmeret in aia
Item vtrum circūcisio a peccato purgaret.
Item vtrum circuncisio gratiam conferret.
Item vtrū circuncisio cessare debuerit.
Item vtrum alia legalia cessare debuerint.
Ite vtr̄ tpe gr̄e sine pcō legalia potuerit obſuari
Ulteri' vtr̄ teneamur alīq̄ legalia nūc obseruare.
Trum ante circuncisiōem sola fides sufficēt paruulis ad deletionem originalis.
Ite vtrū sola fides sufficēt absq̄ alio exteriori signo
Item vtr̄ in adultis requireret aliqꝺ sacrificium
Trum omnia sacramenta sint instituta i remedium contra aliquē defectum.
Item vtr̄ matrimoniū institutū sit tm̄ i remediū.
Ite vtr̄ sacra sint i remediū ꝺ penā vl' culpā tātū.
Ite vtr̄ aliqꝺ sacm ordinet ꝺ culpam venialem.
Trum debeant esse plura vel pauciora q̄ septem sacramēta.
Trum ordinatio sacramentorum fm Magistrum sit competens.
Trum in noua lege aliqua noua sacramenta debuerint institui.
Item vtrum statim post peccatū noue legis sacramenta erant instituēda.
Trū sacra stati xp̄o nato fuerint instituta.
Trum oia sacra a xp̄o fuerint instituta.
Trum baptismus Johānis fuerit sacramētum vel sacramentale tantuz.
Sub q̄ forma baptiçauerit: ⁊ de ipsa forma
Trū baptism' Johis fuerit a deo institutus
Trum baptismus Johannis debuerit stare cessare christo baptiçato.
Trum baptism' Johānis ꝓtulerit gratiam
Trum conueniens fuerit christum baptiçari baptismo Johannis.
Trū aliq̄ alij fuerit baptiçati bap̄mo iohis
Trum pueri baptismo Johannis debuerit baptiçari.
Trum baptiçati baptismo Johannis debuerunt baptismo christi baptiçari.
Trū ꝓueniens sit diffinitio baptismi q̄ diffinit i lr̄a. Baptism' ē ablutio exteriꝰ facta ⁊c. et de partibus diffinitionis.
Ite vtr̄ diffinitio Hugo. de scō vic. sit ꝓueniēs: q̄ ē Baptismus est aqua diluendi criminibus ⁊c.
Item vtr̄ Dio. diffiniat baptismū ꝓueniēt dicens: Baptism' ē p̄ncipiuz sacratissimoꝝ mādatoꝝ ⁊c.
Item vtr̄ Damascenus ꝓuenient diffiniat dicens: Baptismus est per quem primitias vite ⁊c.
Trū hec sit integra forma baptismi ego baptiço te: In noie patris et filij et spūssancti.
Ulterius vtrum liceat formaz baptismi mutari sine p̄iudicio baptismi.
Trū possit aliq̄d addi vel minui ad formā.
Item vtrum possit fieri interpositio vel transpositio verborum in forma baptismi.
Trum baptismus debeat fieri in aqua.
Trū debuerit fieri i aq̄ simplici vel ꝓposita
Item vtr̄ possit fieri in qualibz aqua simplici.
Trū imersio sit de necitate sacri baptismi.
Ulterius vtrum debeat ibi esse tātū vna imersio.
Ulteri' an trina immersio sit ꝺ necitate baptismi.
Trum necessariuz fuerit institui baptismū post circuncisionem.
Ulteri' vtr̄ baptismus fuerit ante passionem domini institutus.

Trū baptismus statim in sua institutōe fuerit obligatorius: ꝙ tunc deberent homines baptizari uel quando.

Trū alicꝺ character possit esse in anima.

Trū diffinitō Dio. ꝺ charactere. ſ. ꝙ character ē signū scī cōionis fidei: sit cōueniens.

Ulterius vtrum quedam diffinitio magistraſ que talis est: Character est distinctio rē. sit conueniens assignata.

Trū character sit in eēntia aie sic ī sbiecto.

Trum character sit in vna potētia uel ī pluribus.

Ulterī vtz sit in affectiua uel cognitiua potentia.

Trum character indelibiliter insit potentie cui inest.

Ulterius vtruz christus habuit characterem.

Trum in solis sacramētis noue legis character impmat: uel etiaz in sacris ueteris legis.

Ulterius utz p omnia sacꝛa noue legis impmat.

Ulterius utz in baptismo impzumat character.

Trū character sit a solo filio sic a causa efficiente.

Trum baptismus tollat actualem culpam

Ulterius utz tollat omnem penam tempozalem.

Ulterius utz omnem penam originalis peccati.

Trum per baptismum conferantur pueris gratie et uirtutes.

Ulterius utrum per baptismum in adultis uirtutes augeantur.

Ulterius utz effectus baptismi sit illumiatio.

Ulterius utz fecundatio sit effectus baptismi.

Ulterius utz incozpari xp̄o sit effectus baptismi.

Ulterius utz apertio ianue sit effectus baptismi.

Trū baptism' equalē effectuz habeat ī oīmibus ꝙtum ad remotionē malī culpe et ꝙtū ad mitigationem fomitis.

Ulterius vtrum equalis gratia in baptismo oīm' bus conferatur.

Ulterius vtrū omnibus pueris in baptismo equalis gratia conferatur.

Trū pueri sacrm baptismi possint accipere

Ulterius vtz melius sit baptismuz differri an statim in pueritia dari.

Trum adultis usu ratiōis carentibuſ baptismus dari possit.

Trum aliqua indispositio uolūtatis humane possit effectum baptismi impedire.

Trū aliqua indispositio uoluntatis debeat dici fictio.

Trum recedente fictione baptismus effectū suum consequatur.

Trum preter baptismum fluminis debeat esse aliud baptisma.

Urū baptism' pnie sufficiat ad salutem.

Ulterius utz baptismus sanguinis suppleat vicez baptismi aque in omnibus.

Ulterius vtrum baptismus aque sit potioz uel nobilioz ꝙ baptismus sanguinis.

Trum christus scōm ꝙ homo habuit potestatem dimittendi peccata.

Trum christus contulerit ministris potestatem coopandi ad emundationē interiozē.

Trū mīstris pferri potuerit ptās coopatōis

Trū mīstris potuit cōferri ptās excellentie.

Trum potentia creandi potuerit alicui creature cōmunicari.

Trū alicꝺ possit baptizari nisi hēat ordinē

Trū baptizare sit ꝓpzium ordinis diaconi.

Ulterius utz non baptizati possint baptizare.

Trū mali sacrm baptismi possint conferre

Ulterius utz p malos conferat res sacramēti.

Ulterius vtrum baptismus per meliozem oat' meliozem effectum habeat.

Ulterius vtrum malus minister peccet mortaliter baptizans uel aliquod sacramentum conferens.

Ulterī' utz sacrm a malo mīstro recipiēs peccet.

Trum demon in figura hominis apparens possit baptizare.

Ulti' utz bon' angel' ī figura hois apparēs possit baptizare: et ab eo baptizati debeāt rebaptizari.

Trum natiuitas ex utero sit expectanda ad baptizandum.

Ulterius utz in materno utero quis possit sanctificari per gratie gratum facientis donum.

Ulterius utz sanctificati ī utero debeāt baptizari

Trū intētio baptizātis sit ō necitate bapmi

Trū intētio recta reqrat ad baptismum.

Trū intētio vl uolūtas reqrat ī baptismo.

Trum ī baptizato requiratur fides ad hoc ꝙ sacramentum recipiat.

Ulterius vtrum fideſ requiratur in baptizante ad hoc ꝙ sacramentum conferat.

An accipientes baptismū ab hereticis consequantur rem sacramenti.

Trum baptismus possit iterari.

Ulterī' vtz ꝓueniēs fuerit certū tp̄us assignari ad offerēdū bapm: scz sabbatū pasche ꝛ pēthecostes

Ulterius utz sacꝛalia baptismi bene ponantur.

Trū cathecismus baptismuz p̄cedē debeat.

Trum cathecizare sit officium sacerdotis.

Ulterius vtrum pueri debeant cathecizare.

Trum exorcismuſ in eodem debeat precedere baptismum.

An exorcismus aliquem effectum habeat in ania

Ulterius vtrum exorcizare sit officium eoruz qui sunt in sacris ordinibus cōstituti.

Trum confirmatio sit sacramentum.

Ulterius vtrum sit sacramentum necessitatis.

Trū sit nobilius sacramētuz ꝙ baptismus.

Trū ꝓfirmationis sacrm materiaz habeat.

Ulterius vtrum crisma sit materia competens.

Ulterius vtrum exigat materia ꝓius sanctificata

Trū sacr̄m ꝓfirmatōis hēat formā aliquā.
Trū illa forma sit conueniens ſm oēs partes suas.
Trum illa forma habeat aliquam efficaciā in hoc sacramento.
Trū in ꝓfirmatione imp̄matr character.
Ulterius vtrū idem sit per essentias character baptismi et confirmationis.
Trum character confirmationis presupponat baptismalem.
Trum in confirmatione conferatur gratia gratum faciens.
Trum eadē sit gr̄a ꝓfirmatōis et baptismi.
Ulterius vtr̄ gr̄a ꝓfirmatōis pficiat baptismalē.
Trum quilibet non ordinatus possit cōferre confirmationem.
Ulti' vtr̄ sacerdos simplex ñ epūs possit ꝓfirmare.
Ulterius vtrum sacerdos simplex possit ex cōmissione domini pape confirmare.
Trū xp̄s debuerit sacr̄m ꝓfirmatōis accipe
Ulterius vtr̄ hoc sacr̄m sit pueris conferendum.
Ulterius vtr̄ debeat dari omnibus adultis.
Trum exigitur ꝙ aliquis teneat aliquem in confirmatione.
Trum linitio crismatis debeat fieri tantum in fronte.
Ulterius vtrum confirmatō possit iterari.
Trum eucharistia sit sacramentum.
Ulterius vtrum sit vnū sacramentū vel plura.
Trū hoc sacr̄m ꝓueniētib' noib' noiet. ſ. eucharistia: viaticum: sacrificiuz ꝛc̄.
Trum hoc sacramentum aliquibus figuris debuerit figurari.
Trum conuenienter magister figuras hui' modi assignauerit.
Ulterius vtrum hoc sacramentum expressius fuerit figuratum in lege Moysi ꝙ in lege nature.
Trum necesse fuerit hoc sacr̄m instituī.
Ulterius vtr̄ ante christi aduētū debuerit institui
Ulterius vtrum post passionem debuerit institui.
Trū h' sacr̄m a nō ieiunis licite possit sumi
Ulterius vtruz quelibet cibi sumptio impediat eu charistie sumptionem.
Ulterius vtrum homo post sumptiōem corporis christi statim debeat comedē.
Trum forma consecrationis panis sit hec: hoc est corpus meum.
Ulterius vtrum tm̄ in his verbis: hoc est corpus meum: consistat forma consecrationis.
Ulterius vtrū accipite et manducate sit de forma
Ulterius vtr̄ am illa sit conueniens forma.
Ulteri' vtr̄ singule ptes forme ꝓueniēter ponant.
Trum verba que circa formaz dicuntur cōuenienter ponantur
Trū licuit apponi: Et eleuat oculis in celū
Trū forma ꝓsecratiōis sanguis ꝓsistat i his verbis tantū: hic est calix sanguinis mei ꝛc̄.
Ulteri' vtr̄ in ista forma v̄ba ꝓueniēter ponantur
Ulterius vtrū verba que sequuntur. ſ. noui ⁊ eterni testamenti conuenienter ponantur.
Trum verbis predicte forme insint aliqua v̄tus creata ad transubstantiationē faciēdā
Trum forme expectent se in operando.
Ulterius vtrum deficiente sacerdote post cōsecrationē corpis possit ali' pcedē ad ꝓfectionē sāguis.
Ulterius vtr̄ sacerdos dicens verba consecratōis sine precedentibus vel sequentibus cōsecraret.
Trum corpus christi sumi debeat p̄ modū manducationis.
Ulteri' vtr̄ māducatio christi sit ō necītate salut.
Ulterius vtrū magister sufficiēter diuidat modos manducationis in spiritualem et sacramentalem
Trū pcōr māducet corp' xp̄i sacr̄aliter.
Ulterius vtr̄ infideles sacr̄aliter manducent.
Trum creatura irrationalis aliqualiter sumat corpus christi.
Ulterius vtrū aliquis non manducans sacramentaliter possit manducare spirituliter.
Ulterius vtrum angelus possit corpus christi māducare aliquo modo spiritualiter.
Trū peccet quis cū conscientia peccati mortalis corpus christi manducans.
Trū ille qui nō hz ꝓsciam mortalis peccati et tm̄ hz mortale: peccet mortaliē cōicando.
Ulterius vtr̄ plus peccet indigne sumens corpus christi ꝙ quodcūq; aliud peccatum ꝓmittens.
An plus peccet indigne sumens ꝙ in lutū p̄ūciens
Ulterius vtrū plus peccet peccator fidelis sumens corpus christi ꝙ infidelis.
Ulteri' vtr̄ subiacēs alicui pcō carnis magis peccet ad hoc sacr̄m accedēs ꝙ subiacens pcō spūali
Ulterius vtr̄ pcōr peccet videndo corpus christi
Trum nocturna pollutio que inest somnis sit peccatum.
Trum nocturna pollutio impediat a sumptione corporis christi.
Trū imundicia pure corp̄alis impediat a cōmunione.
Truz sacerdos possit dare corpus christi ei quem scit in peccato mortali esse.
Ulterius vtrum dari debeat suspectis de crimine.
Ulterius vtr̄ amentibus possit dari corpus xp̄i.
An vexatis ab immundis spiritibus possit dari.
Trum pueris sit dandum corpus christi.
Trum in sacramento altaris contineat verum corpus christi.
Trum christus contineatur sub sacramēto ꝙtum ad animam.
Ulterius vtrum sub specie panis christus ꝓtineat ꝙtum ad carnem animatam.
Trum corpus christi sit sb̄ speciebus scōm propriam ꝙtitatem.

Ulterius vtꝝ ꝓtineat ibi fin totam ſuam q̃titatē.

Trum corꝑ chriſti cōtineatur ſub ſacra-
mento circunſcriptiue.
Trū cōtineat ſub ſpecibus illis diffinitiue.
Ulterius vtrum corꝑ chriſti poſſit eſſe totū ſub qualibet parte ſpecierum.

Trū corꝑ xp̃i moueat ad motum hoſtie.
Trum oculus glorificatus poſſit videre corꝑ chriſti verum ſub ſpeciebus exiſtens.
Ulterius vtꝝ quando apparet in ſpecie pueri vel carnis in altari videatur in ꝓpria ſpecie.
Ulterius vtꝝ in tali caſu q̃n ſic apparet dēat ſumi

Trū angel' poſſit videre corꝑ xp̃i ſub ſacro
Ulterius vtꝝ poſſit comprehēdi intellcū vlatoris

Trum ſubſtantia panis remaneat poſt conſecrationem in ſacramento.
Trum debeant ſpecies panis remanere.

Trū forma ſubſtātialis panis dēat remanē
Trum panis conuerſione facta annihiletur

Trū panis poſſit conuerti in corꝑ chriſti
Ulterius vtrum conuerſio illa ſit ſucceſſiua.

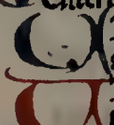

Trum illa conuerſio ſit miraculoſior omni alia mutatione.

Trū ꝓuerſio facta poſſit exprimi per verbū ſubſtantiuum alteri' temporis q̃ preſentis.

Trū hec ſit vera: panis fit corꝑ chriſti.
Trū hec ſit falſa: corꝑ chriſti de pane fit.
Trū hec ſit vera: panis p̃t eſſe corꝑ xp̃i

Trū debeat eē duplex materia huius ſacri
Trum panis et vinum ſint conueniens materia huius ſacramenti.
Ulterius vtrum panis et vinū ſint conueniēs materia huius ſacramenti ſub determinata q̃titate.

Trum neceſſarium ſit q̃ ſit panis triticeus
Ulterius vtruz de pane confecto de tritico et alīs ſpeciebus frumenti poſſit hoc ſacramentū confici
Ulteri' vtꝝ debeam' ꝓficere i fermēto vel azimo.

Trū de vino vitis debeat ſanguis ꝓfecrari.
Ulterius vtrum poſſit confici de aceto.
Ulterius vtrum de agreſta poſſit conſecrari.

Trum aq̃ vino ſit admiſcēda in hoc ſacro.

Trum abſq; aqua poſſit ſanguis cōſecrari
Trum in hoc ſacramento aqua artificialis debeat apponi.

Trum aqua in magna q̃titate dēat apponi

Trum ipſe chriſtus in cena corꝑ ſuū mā-
ducauerit.
Trum chriſtus corꝑ ſuum iude dederit.
Ulterius vtrum ſub buccella ei dederit.

Trum chriſtus in cena corꝑ ſuum impaſ-
ſibile dederit.
Trum ſi corꝑ chriſti fuiſſet ſeruatum in pixide ibi mozeretur.
Ulterius vtrum deus potuiſſet facere q̃ ania tunc fuiſſet ibi vnita in hoc ſacramento.

Trū de' poſſit facē accītia eē ſine ſubiecto
Ulteriuſ vtꝝ congruat huic ſacramento q̃ accidē-
tia ſint ſine ſubiecto.
Ulterius vtrum vere ſint ibi ſine ſubſtantia.

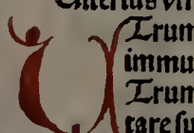

Trum accidentia que remanent ibi poſſint immutare aliquod extrinſecum.
Trum poſſint aliquod extrinſecum immutare ſubſtantialiter.
Ulterius vtrum illa accidentia poſſint corꝛumpi.
Ulterius vtrum ex eis poſſit aliquid generari.
Ulterius vtrum poſſint nutrire.
Ulterius vtrum aliquiſ liquor poſſit illis ſpecieb' permiſceri.

Trū vez corꝑ chriſti frangitur in ſacro.
Ulterius vtrum ſpecies frangatur.
Ulterius vtrum conuenienter aſſignentur in litte-
ra ſignificatiōes partiū fractionis et quid vnaque q̃ pars ſignificet.

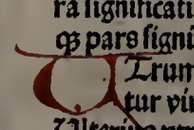

Trum per vſum huius ſacramenti augeantur virtutes.
Ulterius vtrum hoc ſacramentū ꝓſit beatis ad augmentum glorie.
Ulterius vtrum effectus huius ſacramenti poſſit impediri niſi per peccatum mortale.

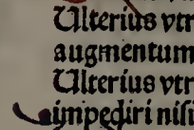

Trū vtute huius ſacri venialia dimittātur
Ulterius vtrum virtute eius dimittant mortalia.
Ulterius vtꝝ remittat penam mortalis peccati.

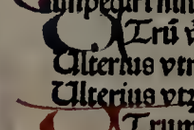

Trum homo debeat frequētare hoc ſacrm
Ulterius vtrum qualibet die poſſit recipi.
An tm̃ ſemel in anno vel ter ad minus.
Ulterius an homo poſſit pluries vna die cōicare.

Trum liceat oīno a cōmunione abſtinere.
Trum ille qui conſecrat poſſit oīno a communione ceſſare.
An laudabili' ſit abſtinē q̃ accedere ad hoc ſacrm

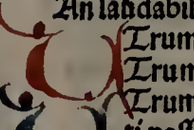

Trum laicus poſſit conſecrare.
Trum alius q̃ epiſcopus poſſit conſecrare

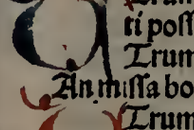

Trum heretici et ſciſmatici et excōmunicati poſſint conſecrare.
Trum degradatus poſſit conſecrare.
An miſſa boni ſacerdotis ſit eque bona ſicut mali

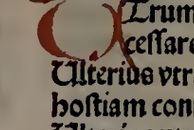

Trum liceat ſacerdoti oīno a conſecratōne ceſſare.
Ulterius vtruz poſſint plures ſacerdotes eandem hoſtiam conſecrare.
Ulterius vtruz miſſa debet quotidie in eccleſia celebrari.
Ulteri' vtꝝ hora veſptina debeat miſſa celebrari
An poſt mediam noctem celebranda ſit miſſa.
Item an hora ſexta debeat miſſa celebrari.
Ulterius vtrum oporteat in loco ſacro celebrari.
An oporteat eſſe altare de lapide tantum.
An in pallis ſericis tm̃ oporteat celebrari.

Trum in calice de petra poſſit celebrari.

Trū aliquo premiſſo; omiſſo fiat ꝓfectio.

Trum laicus poſſit diſpenſare corꝑ xp̃i.
Trum aliquis licite poſſit accipe ſacramen

tum a fornicario.

Trum hereſis dicat peruerſitatem fidei.

Trum hereſis ſit maximum peccatum.

Trum heretici ſint ſuſtinendi.

Trum penitentia ſit ſacramentū noue legis.

Ulterius vtrum penitentia ſit virtus.

Ulterius vtrum ſit virtus generalis.

Ulterius vtrum ſit virtus theologica.

Ulterius vtrum reducatur ad iuſticiam.

Trum diffinitio Grego. et Ambro. ſit competens de penitentia.

Trū virtus penitentie timore concipiatur.

Ulterius vtrum penitentia ſit prima virtutuz:

Trū penitētia ſit fundamētū aliaz vtutuz.

Trū pnia ſit ſecūda tabula poſt naufragiū.

Trum penitentia ſit in qualibet vi.

Ulterius vtz penitentia poſſit eſſe in inocentibus

Ulterius vtz ſancti q̄ ſūt in gloria habeāt pniam

Trum angelus bonus ſiue malus ſit ſuſceptibilis penitentie.

Trū de rōne pnie ſit q̄ i finē vite ꝓtinuetur

Ulteriuſ vtrum neceſſe ſit dolorem penitentie per gaudium interrumpi: et an dolor ſit cauſa gaudij

Ulterius vtrum penitentia iterari poſſit.

Trū aliq̄ pnia publicari dēat vel ſolēniçare

Ulterius vtrum ſolennis penitentia iterari poſſit

Trū mulierib' ſit publica pnia imponenda

Trū p penitentiā tollantur ſemp peccata.

Ulterius vtrū penitentia reatum totaliter tollat.

Trū p pniam reliquie actual' pcī tollātur.

Trum virtutes per penitentiā reſtituantur

Trum p penitentiā etiaz opera bona priꝰ in ſtatu mortalis pcā facta ad vitā reputēt

Trum per peccatum ſequens opera in charitate facta mortificentur.

Trum opera mortificata per peccatuz per penitentiam viuificentur.

Trum predicti effectus ſint penitentie inq̄tum eſt virtus.

Trum ſine penitentia remiſſio peccatoruz conſequi poſſit etiam predictos effectus.

Trum ſatiſfactio ſit vtus vel vtutis actus.

Ulterius vtrum ſit actus iuſticie.

Ulterius vtrum diffinitio Aug. de ſatiſfactōe que eſt in littera ſufficienter ponatur.

Trum homo poſſit deo ſatiſfacere pro debito offenſe commiſſe.

Truz homo poſſit de vno peccato ſine alio ſatiſfacere.

Ulterius vtz exīs i mortali de peccatis q̄ ſibi ꝓdus q̄ peccaret p ꝓtritionē dimiſſa fuerant poſſit ſatiſ facere.

Ulteriuſ vtz hō poſtq̄ charitatē hīe incipit ꝓteri ta ſatiſfactio in mortali facta ſibi valere incipiat.

Ulterius vtz bona extra charitatez facta ſint meritoria alicuius boni ſaltem temporalis.

Ulterius vtrum opera extra charitatem facta valeant ad infernalis pene diminutionem.

Trum oporteat ſatiſfactōnem fieri per opera penalia.

Trum flagella quibus a deo punimur ſint ſatiſfactoria.

Ttrum conuenienter enumerentur opera ſatiſfactoria in littera.

Trum reſtitutio ſit pars ſatiſfactionis.

Ulterius vtrum ablatum ſit ſemper reſtituenduz.

Ulterius vtrum ſolus ille qui damnū intulit tenetur ad reſtitutionem.

Trum ei qui damnuz paſſus eſt ſemper ſit reſtitutio facienda.

Trum diffinitio qua elemoſyna diffinit ab Aug. ſit conueniens ſm omnes ſuas partes

Ulterius vtz elyna ſit ꝑs ſatiſfactionis et penitentie

Ulterius vtrum elemoſyna ſit actus virtutis.

Ulterius vtz elyna cadat in ꝓcepto: vel ſit conſiliuz

Trum elemoſyna decedentē i peccato mortali a pena inferni liberet.

Ulterius vtrū elyna ſit minus ſatiſfactoria q̄ alia opera.

Ulterius vtrum virtus elemoſyne magiſ conſiſtat in dato exteriori q̄ in affectu interiori.

Trū ſufficienter elemoſyne corporales enumerentur per verſū illū: Cōſule caſtiga ꝛc.

Ulterius vtz elyne ſpūales ꝑmineant corporalibus

Trum de neceſſitate ſit danda elemoſyna.

Truz de turpi lucro poſſit dari elemoſyna

Trum vxor ō rebus viri et eo inuito poſſit dare elemoſynam.

Trū filiusfamilias poſſit elemoſynam dare

Ulterius vtrum ſeruus vel ancilla poſſit elemoſynam dare de rebus dominorum ſuorum.

Trum monachi poſſint elemoſynam facere ſine licentia abbatis.

Trū aliqs ſibiipſi poſſit facē elemoſynam.

Ulterius vtrum malis ſit danda elemoſyna.

Ulterius vtrum meliori ſit magis ſubueniendum

Trum Iſido. ꝓueniēter diffiniat ieiunium.

Ulterius vtrum ieiunium ſit actus virtutis.

Ulterius vtz ieiuniū ſit actus tpantie vel iuſticie.

Ulterius vtrum ieinnium cadat ſub precepto.

Ulterius vtrum ieiunium ſit ſatiſfactorium.

Trum omnes teneantur ad ieiunium ab eccleſia inſtitutum.

Ulterius vtz iuſti teneantur ieiunare ex precepto

Ulterius vtrum pueri teneantur ad ieiunium.

Ulterius vtrum prouecti ꝛ ſani excuſent a ieiunio propter peregrinationem.

Trū debeant eſſe tempora determinata ad ieiunandum.

Ulterius vtz aliquo tempe ſit ieiuniū interdictū.

Trum hora nona ſit competens ad mādu candum tempore ieiuniorum.

Trum post vnā comestionē ieiuniū soluat.
Ulterius vtrum esus carnium soluat ieiunium.
Ulteriuſ vtrum anticipatio tempis soluat ieiuniū
Trum oratio sit affectiue partis actus.
Trum oratio sit actus cadens in precepto.
Trū oratio debeat esse vocalis vel mētalis
Ulterius vtrum debeat esse diuturna.
Trū vnq̄ debeat aliq̄s ab oratione cessare.
Trū attentio actualis sit de necitate oronis
Ulterius vtrum attentio orationi noceat.
Trum cōuenienter species orationis distinguantur.
Trūm distinctio partium oronis fm Ambro. sit competens.
Ulterius vtrum partes ab Hug. de sancto vic. posite sint conuenientes.
Trum homo debeat aliquid determinate petere in oratione.
Ulterius vtrum in oratōe tempalia sint petenda.
Ulterius vtrū homo debeat p alieno bono orare.
Trum solus deus orandus sit.
Ulterius vtr̄ oratio ad sanctos non in patria existētes possit dirigi.
Ulterius vtrum oratio fiat ad deum ratōne essentie vel persone.
Trum diuine persone sit orare.
Trū sancti q̄ sūt i patria cōueniat orare.
Ulterius vtrum brutorum animalium sit orare.
Trum oratio sit satisfactoria.
Ulterius vtrum oratio sit meritoria.
Ulteriuſ vtrum conuenienter assignentur conditiones que prestant efficaciam orationi.
Trum penitētia habeat partes cum sit simplex.
Ulterius vtrum conuenienter ei assignent iste tres partes: scz contritio confessio et satisfactio.
Ulterius vtrum sint partes eius subiectiue.
Ulterius vtrum sint partes pnie vtutis moralis.
Trum penitentia ante baptismū possit esse pars penitentie vel ipsum precedere.
Ulterius vtrum penitentia ante baptismum sit ō actuali tm̄ vel etiam de originali.
Ulterius vtrum post baptismū sit aliqua penitentia distinguenda venialium peccatorum.
Ulterius vtr̄ homo teneatur ad pniam venialiū.
Ulterius vtrum partes ille sint sufficiētes quibus diuidit pnia in venialiū mortaliū et añ baptismū.
Trū veniale possit dimitti voluntate remanente ad illud.
Ulterius vtrū vnū veniale possit dimitti sine alio
Ulterius vtrū veniale possit dimitti sine mortali.
Trum peccatum veniale possit dimitti sine gratie noue infusione.
Trum gratia sine contritione possit peccatum veniale remittere.
Ulterius vtr̄ homo teneatur confiteri venialia.
Ulterius vtr̄ per aquam benedictam: benedictionem ēpalem et huiusmodi venialia dimittantur.
Trū circunstātia possit esse proprietas mortalis actus.
Ulterius vtrum sufficienter enumerentur circunstantie in illo versu: Quis quid vbi ꝛc̄.
Ulterius vtrum circunstantie enumerate ab Augustino in littera sufficienter ponantur.
Trum circunstantie aggrauent peccatum.
Ulterius vtrum inter omnes circunstantias locus et tempus magis aggrauent.
Ulteriuſ vtrum circunstantia trahat in aliam speciem vel genus peccati.
Ulterius vtr̄ circunstantia aggrauet in infinitum
Ulterius vtr̄ omnis circunstantia sit confitenda.
Trum hypocrisis sit peccatum.
Ulterius vtrum sit speciale peccatum.
Ulterius vtrum sit semper mortale peccatum.
Ulterius vtrum hypocrisis debeat poni spēale impedimentum penitentie pre alijs vitijs.
Trum ludi penitentiā exterius impediant.
Ulterius vtrum spectacula penitentiam impediāt
Ulterius vtrum exercitia militie vel negociatiōis impediāt penitentiam.
Trum diffinitiōes quib' diffinitur iustificatio fm diuersos. s. fm glo. Ro. viij. Bern̄. et fm Anshel. sint conuenientes.
Ulterius vtrum iustificatio sit aliud q̄ vocatio.
Ulteri' vtr̄ iustificatō sit renouatio mēti et sanatō
Ulterius vtr̄ reducat ad attributuz misericordie.
Trum preparatio qua aliquis facit quod i se est preexigatur.
Ulterius vtrum aliquid sit in homine per qō possit se preparare ad gratiam habendam.
Ulterius vtrum necessarium sit iustificari euz qui facit quod in se est.
Truz gratie infusio requiratur ad iustificationem.
Ulterius vtrum necessarius sit ad iustificationem motus liberi arbitrij in deum.
Ulterius vtr̄ motus li. ar. in deuz sit motus fidei
Ulterius vtrum motus liberi arbitrij in peccatuz sine contritione precedat iustificationem.
Ulterius vtr̄ requirat remissio peccatorum.
Trum remotio culpe naturaliter precedat gratie infusionem.
Ulterius vtruz motus liberi arbitrij precedat gratie infusionem.
Ulterius vtrum motus liberi arbitrij in peccatuz precedat motum liberi arbitrij in deum.
Trum iustificatio impij sit miraculosa.
Ulterius vtrū remissio culpe et infusio gratie sint in eodem instāti.
Ulterius vtrum successiua sit iustificatio impij.
Trum contritio sit dolor de peccatis assumptus cum proposito confitēdi.

Ulterius vtrum contritio sit actus virtutis.
Ulterius vtrum attritio possit fieri contritio.
Trū hō debeat ꝓteri de penis sic de culpis.
Ulterius vtꝝ cōtritio debet esse de originali pcō
Ulterius vtrum de omni peccato actuali a nobis commisso sit contristandum.
Ulterius vtꝝ de peccat futuris possit esse ꝓtritio
Ulterius vtrū hō possit ꝓfiteri de peccato alieno.
Ulterius vtrum de singulis peccatis mortalib' debet homo conteri.
Trū ꝓtritio sit maior dolor q̄ sit in natura.
Ulterius vtrum possit esse nimis magnus dolor contritionis.
Trum debeat esse maior de vno peccato q̄ de alio.
Trum tota hec vita sit tempus contritiōis
Ulterius vtrum expediat continue de peccato dolere et conteri.
Ulterius vtrum post hanc vitam anime de peccatis conterantur.
Trū peccati remissio sit contritionis effect'
Ulterius vtrum contritio possit totaliter reatum pene tollere.
Ulterius vtrum contritio parua sufficiat ad deletionem magnorum peccatorum.
Trum confessio sit necessaria ad salutem.
Ulterius vtrum sit de iure naturali.
Ulterius vtꝝ omnes ad confessionem teneantur.
Ulterius vtrum homo statim teneatur confiteri cum peccauerit.
Trum possit cum aliquo dispensari ne confiteatur homini.
Trū diffinitio Aug. de ꝓfessione sit ꝓpetēs
Ulterius vtrum confessio sit actus virtutis.
Ulterius vtrum confessio sit actus penitētie vtut.
Trum necessarium sit confiteri sacerdoti.
Ulterius vtꝝ liceat i causa alij q̄ sacerdoti ꝓfiteri
Ulterius vtrum extra causam necessitatis non sacerdos possit audire confessionem venialium.
Trum necessarium sit q̄ homo cōfiteatur proprio sacerdoti.
Ulterius vtrum possit aliquis confiteri alij q̄ proprio sacerdoti etiam ex priulegio vel mandato.
Trum confessio possit esse informis. i. vtrū valeat sine charitate.
Ulterius vtꝝ necessariū sit cōfessionē esse integrā
Ulterius vtrum per alium vel per scriptum possit confessio fieri.
Ulterius vtrum ille. xvj. cōditiones a magistris assignate que versibus illis cōtinentur: Sit simplex humilis ꝛc. requirantur ad confessionem.
Trum confessio liberet a morte peccati.
Ulterius vtrum confessio liberet a pena.
Ulterius vtrum aperit paradisum.
Ulterius vtrum per cōfessionem tribuatur nobis spes salutis.

Trum claues debeant esse in ecclesia.
Ulterius vtrum claues sint potestas ligandi et soluendi: et de diffinitione clauium.
Ulterius vtrum sint due claues vel vna tm̄.
Trum macula sit aliquid positiue i anima vel sit tantum priuatio.
Ulterius vtrum peccatum possit remitti quo ad maculam.
Ulterius vtrum si peccatū remittatur quo ad maculam remittatur etiam quo ad penam.
Trum potestas clauiū se extendat ad remissionem culpe.
Trū possit remittere peccatū quo ad penā.
Ulterius vtrum sacerdos per potestatem clauium ligare possit.
Trum possit ligare vl soluere scōm proprium arbitrium.
Trum competens sit diffinitio excōicatiōis qua diffinitur: Excōicatio est separatio ꝛc.
Ulterius vtrum ecclesia debz aliquem excōicare.
Trū alicꝙs ꝑ aliq̄ tpali dāno sit excōicand'.
Trum excōmunicatio iniuste lata aliquez effectum habere possit.
Trum quilibet sacerdos excōicare possit.
Trū non sacerdotes possint excōmunicare
Trū excōicat' vel suspēsus possit excōicare.
Trum aliquis seipsum vel equalem vel superiorem possit excōmunicare.
Trum in aliquam vniuersitatem excōmunicationis sententia ferri possit.
Ulterius vtrum ille qui est semel excōmunicatus vlterius possit excōmunicari.
Truz liceat excōmunicato cōmunicare impure corporalibus.
Ulterius vtꝝ participans excōicato sit excōicat'.
Ulterius vtrum participans excōmunicato in casibus non concessis sit peccatum mortale semper.
Trum quilibz sacerdos possit suum subditum ab excōicatione absoluere.
Ulterius vtrum aliquis possit absolui inuitus.
Ulterius vtrum aliquis possit absolui ab vna nisi ab omnibus absoluatur.
Trum sacerdos legalis claues habuerit.
Ulterius vtrum christus claues habuerit.
Ulterius vtrum soli sacerdotes claues habeant.
Trum sancti homies non sacerdotes habeant vsum earum clauium.
Ulterius vtꝝ sacerdotes mali vsū clauiū habeāt.
Ulterius vtrum scismatici et heretici et excōicati et suspensi et degradati vsum clauium habeant.
Trum sacerdos possit in quēlibet hominē vti claue quam habet.
Ulterius vtrum sacerdos semper possit suuz subditum absoluere.
Trum aliquis possit vti clauibus in superiorem.

Trum diffinitio de correptione fraterna sit bona que sic incipit: Correptio fraterna est admonitio ꝛc̄.

Trum quilibet ex precepto ad correptionē fraternam teneatur.

Ulterius vtr̄ peccator corripiens alium peccet.

Ulterius vtr̄ aliquis teneat corripe prelatū suum

Trum oporteat fraternam admonitōnem precedere denunciationem ecclesie.

Ulterius vtrum in fraterna correptione conuenie̅ter ponatur testium inductio.

Ulterius vtrum correptio q̄tum ad admonitōez secretam debeat esse dura.

Trum aliquis in extremo vite sue tempore penitere possit.

Ulterius vtruz aliquis in fine vite sue possit absolui a quolibet sacerdote.

Ulterius vtrum penitentibus in fine reseruet aliq̄ pena post mortem.

Trum pena temporalis taxetur vel taxari debeat scom̄ q̄titatem culpe.

Ulterius vtrum penitens sit debitor maioris pene q̄ illius que a sacerdote sibi imponitur.

Ulterius vtruz penam satisfactoriam possit vnus pro alio explere.

Ulterius vtrum per indulgentiam possit aliquid remitti de pena satisfactoria.

Trum indulgentie tantum valeant q̄tuz p̄ nunciātur.

Trū p̄ tpali subsidio possit fieri indulgētia

Trum quilibet sacerdos parochialis possit indulgentias facere.

Ulteri' vtrū diaconus vel alius q̄ sacerdos possit indulgentias facere.

Ulterius vtrum aliquis in peccato mortali existēs possit facere indulgentias.

Trum indulgentia valeat existentib' in peccato mortali.

Ulterius vtrum indulgentie valeant religiosis.

Ulterius vtrū ei qui non facit hoc pro quo indulgentia datur possit aliquando indulgentia dari.

Ulterius vtrum indulgētia valeat ei qui facit eaz.

Trum purgatorium sit post hanc vitam.

Ulterius vtruz idem locus sit in quo damnati puniuntur et anime purgantur.

Ulterius vtrum pena purgatorij̄ excedat omnem penam temporalem.

Ulterius vtrum pena illa sit voluntaria.

Trū anime per demones in purgatorio puniantur.

Trum lignum fenum ⁊ stipula que superedificantur sint peccata venialia.

Trum idem sint vtraq̄ que superedificant scilicz argentum et stipulam.

Trū venialia mortali adiūcta sint fenū ꝛc̄.

Trū veniale expietur pena purgatorij̄ quo ad culpam.

Trū ignis purgatorius expiet a reatu pene.

Ulterius vtrum ab illa pena vnus alio citi' liberet

Trum per confessionem generalem que fit in completorio et prima deleatur veniale q̄ ad culpam.

Trum confessio generalis sufficiat ad delē dum peccata mortalia oblita.

Trum aliquis licite possit cōfiteri peccatuz quod non habet.

Truz in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata que sub sigillo ꝓfessionis nouit

Ulterius vtrum sigillum confessionis se extendat ad illa que non sunt de confessione.

Trum sacerdos solus sigillum confessionis habeat.

Trum de licentia confitētis sacerdos possit publicare peccatum eius.

Trum id quod aliquis scit per confessiōem et alio modo possit reuelare.

Trum peccata dimissa redeāt per peccatuz sequens.

Trum ingratitudo sit speciale peccatum.

Ulterius vtrum minus sit innocēs ingratus si peccat q̄ penitens si cadat.

Ulterius vtrum ex ingratitudine recidiuantis tantus reatus resurgat q̄tus fuit p̄cedentium pcōz

Trum per ingratitudinez peccata venialia redeant.

Ulterius vtrum peccatum originale redeat.

Ulterius vtrum per illa quatuor que ponūntur. in littera peccata redeant dimissa.

Ulterius vtrum recidiuans teneatur priora peccata confiteri de quibus prius confessus fuit.

Trū exterior pnia sit sacramentale signum

Trū pnia interior sit res in hoc sacramēto.

Trū remissio pcōz sit res in hoc sacr̄o.

Trum penitentia sint vnū sacr̄m vel plura

Ulterius vtrum hoc sacramentum cōsistat magis in his que geruntur a penitente.

Ulterius vtrum verba sacerdotis absoluentis debeant esse per modum deprecationis.

Trum sacramentum penitentie habeat institutionem.

Ulterius vtrum ante christum fuerit institutum.

Trum post christi aduentum in lege noua fuerit institutum.

Trum extrema vnctio sit sacramentum.

Trum extrema vnctio sit vnum sacramentum vel plura.

Trum hoc sacramentum fuerit institutum a christo.

Trum extrema vnctio valeat ad remissionem peccatorum.

Trum sanitas corporalis sit effectus huius sacramenti.

Ulterius vtrum hoc sacramentum characterem imprimat.

Trum oleum olíue sit conueniens materia huius sacramenti.

Trum oporteat esse oleum consecratum.

Trũ oporteat esse consecratũ ab episcopo.

Trũ hoc sacramentũ habeat determinataz formam.

Ulterius vtrum forma huius sacramẽti debeat p ferri per orationem indicatiuam vel deprecatiuaz

Ulterius vtrum oratio illa: Per istã vnctiõz ꝛc̃. sit competens forma huius sacramẽti et ꝺ ptib' eius.

Trũ laicus possit conferre hoc sacramentũ

Ulterius vtrum diaconi possint.

Ulterius vtrum solus episcopus possit.

Trum sanis debeat conferri hoc sacr̃m.

Ulterius vtz in qualibz infirmitate ꝓferendũ sit.

Ulterius vtrũ furiosis et amentibus debeat dari.

Ulterius vtrum debeat dari pueris.

Trum totuz corpus inungi debeat i hoc sacramento.

Ulterius vtrum conuenienter ordinatur sic ꝙ tantum oculi et nares et pedes inungantur ꝛc̃.

Ulterius vtrum mutilati vel carentes illis mẽbris inungendi sint in illis locis.

Trum hoc sacramentum debeat iterari.

Ulterius vtz in infirmitate eadẽ debeant iterari.

Trum in ecclesia debeat esse sacramentum ordinis.

Ulterius vtruz diffinitio qua diffinitur ordo: Ordo est signaculũ ꝛc̃. sit ꝓueniẽs. fm oms ptes suas.

Ulterius vtrum ordo sit sacramentum.

Ulterius vtruz forma huius sacramenti cõuenienter exprimatur in littera.

Ulterius vtz hoc sacramentũ habeat materiam.

Trum in sacramento ordinis conferat gratia gratum faciens.

Ulterius vtz in hoc sacro imprimat character.

Ulterius vtruz character ordinis ꝑsupponat characterem baptismalem.

Ulterius vtrum de necessitate presupponat characterem confirmationis.

Ulterius vtrũ character vnius ordinis de necessitate presupponat characterem alterius ordinis.

Trum in suscipientibus ordines requirẽda sit beata vita.

Ulterius vtrum scientia totius sacre scripture i ordinandis requiri debeat.

Ulterius vtruz aliquis ex ipso merito vite ordinẽ consequatur.

Ulterius vtrum promouens indignos ad ordines peccet.

Ulterius vtrum aliquis in peccato existens possit sine peccato vti ordine suscepto.

Trum in hoc sacramento debeant esse plures ordines.

Ulterius vtrum debeant esse tantum septem ordines vel plures.

Ulterius vtrum conuenienter distinguantur ꝑ sacros et non sacros ꝛc̃.

Trum actus ordinuz conuenienter assignetur cuilibet ordini per magistrum in littera

Trum' character sacerdotis imprimatur i ipsa calicis datione.

Trum ordinati debeant hꝫe corone raſurã

Ulterius vtrum corona sit ordo.

Ulterius vtrum per acceptionem corone abrenũciet corporalibus bonis.

Trum supra sacerdotalem ordinez debeat esse potestas episcopalis.

Ulterius vtrum episcopatus sit ordo.

Ulterius vtruz supra episcopos possit esse aliqua potestas superior.

Trum vestes ministrorum conuenienter instituite sint.

Trum tñ episcopus ordinis sacramentum conferre possit.

Trum heretici et ab ecclesia precisi, possint ordinare.

Trum sexus femineus impediat ordinis susceptionem.

Ulterius vtrum pueri et qui carent vsu rationis impediantur.

Trũ seruitus impedit a susceptõne ordinis

Ulterius vtrum propter homicidium aliquis impediatur.

Ulterius vtrum illegitimi nati impediantur.

Ulterius vtrum propter defectum membrorum quis impediatur.

Trum diffinitio de simonia sit competens scõm omnes partes.

Ulterius vtrum simonia sit heresis.

Ulterius vtrum simoniacus perdat executionem ordinis.

Trum sacramenta possint emi et vendi sine simonia.

Ulterius vtrum in emptione et venditione aliorũ spiritualium committatur simonia.

Ulterius vtrum committatur simonia in emptione et venditione eorum que spiritualibus sũt annexa.

Trum istis tribus modis possit committi simonia. scilicz lingua manu et obsequio.

Trum matrimonium sit naturale vel ꝺ iure naturali.

Trum matrimonium adhuc maneat sub precepto.

Trum actus matrimonialis semper sit peccatum.

Trum actus matrimonij possit esse meritorius.

Trum matrimonium sit sacramentum.

Trum matrimonium debuit instituj ante peccatum et quando fuit institutum.
Trum conferat gratiam.
Trum carnalis commixtio sit de integritate matrimonij.
Trum matrimonium sit in genere coniunctionis.
Ulterius vtz matrimonium congrue nominetur
Ulterius vtrum conuenienter diffiniat matrimonium a magistro in littera.
Trum ꝓsensus sit causa efficiens mr̃imonij
Trum ꝓsensus oporteat p verba exprimi.
Ulterius utz ꝓsẽsus p vba de futo faciat mr̃imoniũ
Ulterius vtrum consensus per uerba exp̃ssus sine interiori consensu faciat matrimonium.
Trum post carnalem copulam alter coniugum religionem possit intrare alio inuito.
Ulterius utz ante carnalẽ copulaz possit intrare
Ulterius utz mulier possit nubere alteri si vir religionẽ ingrediat añ carnalez copulã uel ecõuerso
Trũ ꝓuenient spõsalia describant q̃ sint futuraz nuptiaz ꝓmissio: ⁊ de partibus eius
Trum conuenienter tempus septennij spõsalibus contrahendis assignetur.
Trũ sponsalia dirimi possint altero religionem intrante.
An possint dirumi alio ad regiões lõginqs eunte.
An dirimantur per egritudinem quam aliquis incurrit post contracta sponsalia.
An dirimant per affinitatem interuenientem.
An possint se inuicem absoluere.
Trum dirimantur sponsalia propter vniꝰ coniugum fornicationem.
An per contractum cum alio uel alia per uerba ỏ presenti dirimantur.
An per defectum etatis dirimi possint.
Trũ illi bigamie q̃ ẽ ex bꝰ q̃ aliqs duas vxores successiue hũit sit irregularitas annexa.
Ulterius vtz incurrat irregularitatem qui simul duas vxores habuit vel successiue.
Ulterius vtrum aliquis fiat irregularis ex hoc q̃ ducit vxorem non virginem.
Trum bigamia soluatur per baptismum.
Trum cum bigamo liceat dispensare.
Trum iuramentum adiunctum consensui per verba de futuro faciat matrimonium.
Trũ carnalis copula post vba de futuro cõsensum exprimentia faciat matrimonium.
Trum consensus factus in occulto per vba de presenti faciat matrimonium.
Trum consensus qui facit matrimoniuz sit consensus in carnalem copulam.
Trum aliquis cõsensus possit esse coactus.
Trũ coactio vl̃ met̃ cadat in constantẽ viz
Trũ consensus coactus tollat matrimoniũ
Trum consensus coactus saltez ex parte cogentis faciat matrimonium.
Trum aliquis precepto patris possit ꝓpelli ad contrahendum matrimonium.
Trum error debeat poni impedimentũ matrimonij per se.
Trũ ois error matrimonium impediat.
Trum possit esse vbi est consensus propter honestam causam.
Trũ beata virgo debuerit v̄ginitatẽ vouẽ.
Ulterius vtrum debuerit matrimonio esse iuncta
Ulterius vtrum cause matrimonij beate virginis in littera assignate sint conuenientes: ⁊ generaliter queritur de causis matrimonij et sufficientia.
Trum matrimonium illud beate virginis fuerit perfectum.
Trũ mr̃imoniũ illud aliqñ fuerit ꝓsũmatũ
Trum matrimoniuz debeat habere aliqua bona quibus causetur et que sint illa bona.
Trum conuenienter assignentur illa bona matrimonij: fides ples et sacramentum.
Trum sacramentum sit principalius bonũ inter matrimonij bona.
Trum actus matrimonij possit excusari p illa bona.
Trum actus matrimonij possit excusari sine illis bonis.
Trum vir peccet mortaliter quotienscunq̃ cognoscit vxorem suam vel econuerso non intendens aliquod bonum matrimonij sed solam delectatiõem.
Trum alter coniuguz tenetur alteri ad redditionem debiti ex necessitate precepti.
Trum vir teneatur reddere vxori debitum non petenti.
Ulterius vtrũ liceat mulieri menstruate debitum petere.
Trum mulieri menstruate debeat reddere debitum petenti.
Trum vir et mulier sint in actu matrimonij equales.
Trum vir ⁊ mulier possint votuz ꝓmittere ꝛtra debitum mr̃imonij sine ꝓsensu mutuo
Trum temporibus sacris possit aliqs impediri ne debitum petat vel reddat.
Ulterius vtz mortaliter p̃ccet petẽdo itpe sacro
Ulterius vtz teneatur reddere in tempore sacro.
Ulterius vtrum nuptie sint prohibende temporibus in littera determinatis.
Trum habere plures vxores sit cõtra legez nature.
Trum hz̃e plures vxores potuerit aliquando esse licitum.
Trum habere concubinam sit contra legez nature.
Ulterius vrum accedere ad concubinam sit peccatum mortale.

Trū fuit aliqñ licituz habere concubinam.
Trum inſepabilitas viri et vxoris ſit ō lege
Trum vxorem dimittere per diſpenſationē licitum eſſe poterit.
Trū ſub lege Moyſi fuerit licitum dimittere vxorem.
Ulterius vtr liceat vxori repudiate accipe alium
Ulteri' vtr liceat viro repudiatā a ſe recipe iteruz
Trum cauſa permiſſionis libelli repudij fuerit odium vxoris.
Trū cāe repudij debeāt in libello ſcribi.
Trū bñ diffiniat vginitas: q̄ eſt in carne incorruptibili ꝛc. et de partibus diffinitionis.
Trum virginitas ſit virtus.
Trū virginitas ſit maior oñibus vtutibus
Trum matrimonio debeāt aliqua impedimenta aſſignari.
Trum frigiditas matrimoniū impediat cōtrahendum et contractum.
Trum maleficium impedimentū eē poſſit.
Trum furia matrimonium impediat.
Trum inceſtus quo quis cognoſcit ſororez conſanguineam vxoris uel econuerſo ſit impedimentum dirimens.
Trum propter fornicationē liceat viro vxorem dimittere.
Trum vir teneat ex precepto vxorem fornicariam dimittere.
Trum proprio iudicio poſſit vir vxorez fornicantem dimittere abſq; requiſitiōe eccleſie.
Trum vir ⁊ vxor in cauſa diuortij debeant ad paria iudicari.
Trum poſt diuortiū vir alteri nubē poſſit.
Trum poſt diuortiuz vir et vxor poſſint reconciliari.
Trum conditio ſeruitutis impediat matrimonium.
Trum ſeruus poſſit matrimonium contrahere ſine conſenſu domini.
Trum aliquis poſtq̄ vxoratus eſt poſſit ſe ſeruum facere ſine conſenſu vxoris.
Trum filij debeant ſequi conditionem patris uel matris.
Trum defectus etatis ſit impedimentū matrimonij.
Trum ordo impediat matrimonium.
Trum aliquis poſt matrimonium ſacrum ordinem ſuſcipere poſſit.
Trum viro liceat vxorē interficere in adulterio comprehenſam.
Trū vxoricidiū impediat matrimonium.
Trum votum conuenienter a magiſtro diffiniatur: et de partibus diffinitionis.
Ulterius utrum uotum tantū ſit in meliori bono
Ulterius utrum ille qui non eſt ſui iuris poſſit aliquid uouere.

Trum uotum conueniēter diuidat in commune et in ſingulare.
Ulterius vtrum uotum ſolenniçetur per profeſſionem ad certā regulā: et p ordinis ſacri ſuſceptiōz
Trum uotum obliget ut ſemper neceſſe ſit illud obſeruari.
Ulterius vtrum per obligationem voti ſimplicis matrimonium dirimatur.
Ulterius vtr ſolenne uotū dirimat mr̄imonium.
Trum in uoto poteſt fieri diſpenſatio.
Ulteri' utr̄ dlubet p̄latus poſſit i uoto diſpenſare
Ulterius utr̄ aliquod uotū poſſit cōmutari.
Ulterius vtruz aliquis propria auctoritate poſſit votum commutare.
Trum virginibus vouentibus continentiā ſpeciale velum debeatur.
Trum diffinitio data de ſcandalo q̄ ponit Matth. xviij. ſup illud: Ue mūdo ab ſcandalis: ſit competens ſcōm oēs partes ſuas.
Trum ſcandalum ſit peccatum.
Ulterius vtrum ſit ſpeciale peccatum.
Ulterius vtrum ſemper ſit mortale peccatum.
Trū ſcandalū paſſiuū ſit ſemper puſilloꝝ.
Ulterius vtr̄ p̄fectis competat ſcandalū actiuum
Ulterius utr̄ ſoli perfecti poſſint ſcādaliçare.
Trū ueritas ſit ꝓpter ſcandalū dimittenda
Ulteri' utr̄ ꝓſilia ſint dimittēda ꝓpter ſcandaluz.
Ulteri' utr̄ res tpales ſint ꝓpi ſcandalū dimittēde
Trum fidelis poſſit cum infideli matrimonium contrahere.
Trū inꝛ infideles poſſit eſſe matrimonium
Trum coniunx conuerſus ad fidē poſſit cōmanere cuz vxore infideli nolente conuerti.
Trum fidelis conuerſus poſſit dimittē vxorem infidelem nolētem cohabitare ſibi ſine contumelia creatoris.
Trum fidelis conuerſus ad fidem qui habuit vxorem infidelem et eaz dimiſit poſſit aliam vxorem ducere.
Trum alia vitia q̄ infidelitas ſoluāt matrimonium.
Trum diffinitio qua diffinit conſanguinitas: q̄ conſanguinitas eſt vinculum ab eodē ꝛc. ſit competens ſcōm omnes partes.
Trum conſanguinitas conuenienter diſtinguatur per lineas et gradus.
Trum conſanguinitas de iure naturali matrimonium impediat.
Trum gradus conſanguinitatis ab eccleſia poterint taxari maxime illi qui impediunt matrimonium.
Trum affinitas ex matrimonio conſanguinei cauſetur.
Ulterius vtrum affinitas maneat poſt mortem viri uel econuerſo.
Trum illicitus concubitus cauſet affinitatē

Ulterius vtr ex spōsalibus aliqua affinitas ꝓbat
Ulterius vtrum affinitas sit causa affinitatis.
Trum affinitas matrimonium impediat.
Ulterius vtrum affinitas habeat p seipsā gradus.
Ulterius vtrum gradus affinitatis extendatur sic gradus consanguinitatis.
Trū filij q̄ nascuntur extra verū matrimonium sint illegitimi.
Ulterius vtrū filij illegitimi ex hoc debeant aliqō incōmodum reportare.
Ulterius vtrum tales possint legitimari.
Trum incestus differat specie ab alijs speciebus luxurie.
Ulteri' vtr ꝓueniēt mgr diuidat i lra spēs luxurie
Ulterius utr bene ordinet ista pcca luxuria.
Trū mrimoniū qō ē inr ꝓsanguineos r affines ꝓtractū sp sit dirimēdum per diuortiuz
Ulterius vtrum ad dirimendum tale matrimonium per viam accusationis sit procedendum.
Ulterius vtr in tali causa ꝓcedenduz est p testes.
Trū spūalis cognatio mrimoniū impediat
Trū p solū baptismū spūal' ꝓpinqtas ꝓbat
Trum spūalis cognatio contrahat int' suscipiētē sacrm baptismi et leuātē de sacro fōte
Trū cognatio spūal' trāseat a viro in vxorē
Trū trāseat ad filios carnales pris spūalis.
Trum ꝯueuienter adoptio diffiniatur.
Trum p adoptiōem contrahatur aliquod vinculum impediens matrimonium.
Trum talis cognatio sit tantum int' patrez adoptātem et filium adoptatum.
Trum secunde nuptie sint licite.
Trum secundū matrimoniū sit sacramētū
Trum resurrectio corporum sit futura.
Trum resurrectio sit omniū generaliter.
Ulteri' vtr resurrectio sit natural' uel miraculosa.
Trū resurrectio xp̄i sit cā nre resurrectiōis.
Trum vox tube sit cā resurrectiōis nostre.
Ulteri' vtr angeli operent ad resurrectionē nostrā.
Trum resurrectō debeat differri vsq; ad finem mundi.
Ulterius vtrum tempus resurrectōnis sit occultū uel manifestum.
Ulterius vtrum resurrectio sit noctis tempore.
Trū mors sit imin' a q̄ resurrectiōis i oibus
Ulterius vtrum resurrectio omniū sit a cineribus uel pulueribus.
Ulterius vtrum pulueres illi habeant naturalem inclinationem ad animam.
Trum post resurrectionem cognoscat quilibet homo omnia peccata que fecit.
Ulterius vtr quilibet possit legere ꝓsciaz alterius
Ulterius utr oia merita vl demerita uno intuitu possint uideri.
Trum anima resumat idem corpus numero in resurrectione.
Trum idem corpus numero resurgat.
Ulterius vtrum oporteat puluerez ad easdem carnes in quibus fuerant ante dissolutionez reuerti.
Trum oia mēbra corpis hūani resurgant.
Ulterius vtrum humores in corpore resurgant.
Ulterius vtrum capilli et vngues resurgāt i hoie.
Ulterius vtrum totum quod fuit in corpore ō ueritate humane nature resurgat in ipso.
Ulterius vtrum quicquid fuit materialiter in mē bris hominis totum resurgat.
Trum omnes resurgant in eadem etate.
Ulterius vtrum omnes resurgant eiusdē statur.
Trum omnes resurgant in sexu uirili.
Ulterius utrum omnes resurgant in uita aiali.
Trum corpora sanctorum post resurrectionem erunt passibilia.
Ulterius vtr impassibilitas in oibus erit equalis
Ulterius utrū impassibilitas sensum in actu a corporibus gloriosis excludat.
Ulterius utrum sint ibi omnes sensus in actu.
Trum subtilitas que erit in corporib' glorificatis sit ꝓprietas corporis glorificati: idest ut sit subtilius luce et vento.
Ulteri' utr rōne hui' subtilitatis ꝓpetit corpi glorioso q̄ sit in eodem loco cū corpe nō glorificato.
Ulterius utrum per miraculuz possit fieri q̄ duo corpora sint simul in eodem loco.
Ulterius utrum corpus gloriosum possit eē in eodem loco cum alio glorioso.
Ulterius utrum ex subtilitate sua careat necessitate existendi in equali loco.
Ulterius utrum corpus gloriosum ratiōe sue subtilitatis sit impalpabile.
Trum corpora gloriosa futura sint agilia.
Ulterius utruz corpora illa sua agilitate utantur ut scilicz moueātur.
Ulterius utr moueantur in instanti.
Trum corporibus gloriosis ꝓueiat claritas
Ulterius utruz claritas corporis glorioſi possit uideri ab oculo nō glorioso.
Ulterius utrum corpus gloriosuz necessario uidetur a corpore nō glorioso.
Trum corpora damnatorum resurgant cū deformitatibus suis.
Ulterius utr corpa damnator erūt corruptibilia
Ulterius utruz futura sint impassibilia.
Trum ignis infernalis quo corpora cruciabuntur sit corporeus.
Ulterius utrum ignis ille sit eiusdem speciei cum igne quem uidemus.
Ulterius utrum ignis ille sit sub terra.
Urum potentie sensitiue remaneant in anima separata.
Trū actus sensitiuaz potētiaz remaneāt.
Ulterius vtr anima separata possit pati ab igne corporeo.

Trum aliqua receptacula assignentur animabus post mortem.
Ulterius vtrum alique anime statim post mortez deducantur in celum vel in infernum.
Ulterius vtrum anime in paradiso vel in inferno existentes egredi valeant.
Trum limb' inferni sit idē qō sinus Abrae.
Ulteri' vtz limb' sit idem qō infern' damnatoz.
Ulterius vtz limb' patz sit idē qō limb' puerōz.
Trum tot receptacula debeant distingui.
Trum suffragia que per vnum hominez fiunt alij prodesse possint.
Ulterius vtrum opera viuorum mortuis prosint.
Ulteri' vtz suffragia p pcōres fcā mortuis psint.
Trū suffragia a viuis fcā ipis fcōrib' psint.
Trū suffragia psint existentibus in inferno.
Ulterius vtrum prosint existentib' i purgatorio.
Ulteri' vtz suffragia valeāt pueris exntib' i limbo.
Ulterius utz aliq mō psint existentibus in patria
Trū sola tria que dicit Aug. oratio ecclesie sacrificiū altaris: elemosyne: psint mortuis.
Ulti' utz indulgētie ēs facit ecclia psint defūctis.
Ulterius utz cultus exequiaz defunctis prosint.
Trū suffragia q̄ fiūt p uno defūcto magis p sint ei p q̄ fiūt q̄ alīs ac si p unoq̄z fierent
Ulterius utrum suffragia facta p multis tantum ualeant singulis ac si p unoq̄z singularit fierent.
Ulterius utz tm̄ ualeāt suffragia cōmunia illis p quibus specialia non fiunt q̄tum illis pro quibus fiunt ualent specialia et cōmunia simul.
Trū orationes uiuoz a sanctis cognoscant.
Trū debeamus interpellare sanctos ad orādum pro nobis.
Trum orationes sanctoruz ad deum fuse p nobis semper exaudiuntur.
Trum deo iusticia debeat attribui.
Ulterius utrum scōm eandem rationem dicātur in deo bonitas et iusticia.
Ulteri' utz i deo sit eadē rō iusticie et vitatis.
Trum opus dei dicatur iustuz ex hoc solo quod est ei placitum.
Ulterius utrum deus possit pretermittere aliquid eoz que concurrunt ad iusticiam ex pte opis eius
Ulterius utz deus puniat aliquē nisi pro peccato
Ulterius utz de' agat iusti' cū uno hoie q̄ cū alio
Trum ex diuina iusticia infligatur peccatoribus pena eterna.
Trum in deo sit ponere misericordiam.
Ulterius utrum in deo scōm eandem ratōnem dicatur misericordia et bonitas.
Ulterius utruz opus diuine misericordie ad attributum potentie reducatur.
Trū de' misecordiā suam semp exhibeat in hoc q̄ punit citra et renūerat supra ꝓdignū
Ulterius utrum in omni opere dei misericordia t ueritas coniungantur.
Ulterius utrum in omni opere dei pricipalioz sit iusticia q̄ misericordia.
Trum per misericordiam diuinam omnis pena tam hominū q̄ demonū terminetur.
Ulterius utruz diuina misericordia saltem homines in eternum permittat punire.
Ulterius utrum christianoz pena per diuinā misericordiam terminetur.
Ulterius utrum saltem qui opera misericordie faciunt non puniātur eternaliter.
Trum generale iudicium futurum sit.
Ulteri' utz iudicium disceptationis fiet p locutionem uocalem.
Ulterius utrum tempus futuri iudicij sit ignotū.
Trū aliqui homines iudicaturi sint cū xp̄o
Ulterius utrum uoluntarie paupertati correspondeat iudiciaria potestas.
Ulterius utrum angeli debeant iudicare.
Ulterius utrum post die iudicij demones exequāt sententiam iudicis in damnatis.
Trū oms hoies in iudicio ꝓparere debeant
Ulterius vtrum aliqui boni iudicandi sint.
Ulterius utrum aliqui mali iudicandi sint.
Ulterius utrū angeli iudicandi sint i fuso iudicio.
Trum aliqua mundi purgatio futura sit.
Ulterius utrum hec purgatio sit futura per ignē.
Ulterius utrū ille ignis sit eiusdem speciei cū igne elementari.
Trum ille ignis conflagratōis purgatur' sit celos superiores.
Ulterius utrum consumptura sit alia elementa.
Ulteriuſ utrum per ignem illum elementa omnia purganda sint.
Trum ignis ultime conflagratiōis sequi debeat iudicium.
Ulterius utrum per ignem illum consumēdi sint homines: vt in littera dicitur.
Ulterius utrum ignis ille debeat iuoluere malos.
Trum xp̄us in forma serui sit iudicaturus.
Trum apparere debeat in forma humanitatis gloriosa.
Trū diuitas a mal' sīn gaudio videri possit
Trum aduentum domini ad iudicium precedere debeant aliqua signa.
Ulterius utrum circa diem iudicij scōm ueritatē sol et luna obscurari debeant.
Ulterius utrum ueniente domino uirtutes celoz mouende sint.
Ulterius utrum iudicium fiet in valle Joçaphat aut in loco circunstanti.
Trum mundus aliquando innouabitur.
Trum innouato mundo motus corporuz supercelestium cessabit.
Trum corporibus supercelestibus claritas augeatur per innouationem.
Trum elementa renouētur per receptionē.

biti do

aliculus claritatis.
Trũ plãte et aialia remaneãt p' inouatiõz.
Trum btitudo in bonis corporis consistat.
Ulti' vtz btitudo magis ꝓsistat i his q̃ sũt voluntatis q̃ in his que sunt intellectus.
Ulterius vtrum magis consistat in actu intellect' practici q̃ speculatiui.
Ulteri' vtrũ beatitudo sit quid creatũ vel icreatũ.
Ulterius vtrum sit actus.
Ulteri' vtz beatitudo hois sit idẽ qõ vita eterna.
Ulterius vtrum sit idem qõ pax.
Ulterius vtrum sit idem quod regnuz dei.
Utrum omnes appetant beatitudinem.
Ulterius vtrum aliquis possit miseriaz appetere.
Utz aliquis appetendo beatitudinem mereatur.
Ulterius vtrum omne quod aliquis vult propter beatitudinem velit.
Utrum beatitudo sanctorum sit maior futura post iudicium q̃ ante.
Ulteri' vtz btitudo eqlis pticipãda sit ab oĩbus.
Ulterius vtrum gradus diuersi beatitudinis mansiones dici debeant.
Ulterius vtrum mansiones distingui debeant penes gradus charitatis.
Trum intellectus humanus possit ꝓire ad videndum deum per essentiam.
Trum sancti post resurrectionem deuz corporalibus oculis sint visuri.
Trũ sancti videdo deũ ꝓhendant ipsum.
Trum eorum qui vident deum per essentiam vnus alio videt perfectius.
Trum sancti videntes deum per essentiam omnia videant que deus in seipo videt.
Trum aliquis intellectus creatus ex ꝓpriis naturalibus possit deum p essentiã videre.
Trũ deus in statu vie possit videri p eẽntiã.
Trum delectatio sit passio.
Ulteri' vtz delectatio in parte intellectiua anime vel in alĩs substantijs spiritualib' possit eẽ.
Ulterius vtrum delectatio sit in tempore.
Ulteri' vtz delectatio et gaudiũ sint penit' idem:
Trum causa delectationis sit solum operatio connaturalis habitus non impedita.
Trum delectationi tristicia sit contraria.
Ulterius vtrum delectationi que est in considerãdo sit aliqua tristicia contraria.
Ulterius vtz tristicia fortius afficiat q̃ delectatõ.
Trum omis delectatio sit bona.
Ulterius vtrum omnis tristicia sit mala.
Ulterius vtrum aliqua delectatio sit optimum.
Trum delectationes corporales sint potiores spiritualibus.
Ulteruis vtrum inter delectationes corporales sit potissima que est scõm tactum.
Ulterius vtruz inter spirituales potior sit delectatio que est in operibus actiue q̃ que ꝓtemplatiue.
Ulterius vtz in beatis omnib' sit eqlis delectatio.
Trũ in hoibus btis ponẽde sint aliq̃ dotes.
Trum dos idem quod beatitudo sit.
Trum christo competit habere dotes.
Trum angeli habeant dotes.
Trum conuenienter ponantur tres anie dotes: scilicz dilectio: visio: fruitio.
Ulterius vtrum sint alique dotes in corpore preter dotes anime.
Ulterius vtrum dotes corporis conuenienter assignentur quatuor: scilicz subtilitas agilitas ꝛc̃.
Trum aureola sit aliud premium ab essentiali premio quod dicitur aurea.
Trum aureola differat a fructu.
Ulterius vtz fructus soli ꝓtinentie debeat.
Utrum conueniẽter tres fructus tribus partibus continentie debeantur.
Trum virginitati debeatur aureola.
Ulterius vtrũ martyribus aureola debeat.
Ulterius vtrum doctoribus aureola debeatur.
Trum christo aureola debeatur.
Ulterius vtrum angelis aureola debeatur.
Ulterius vtrum aureola corpori debeatur.
Trum conuenienter tres aureole assignentur: scilicz virginum: martyz: et doctorum.
Ulterius vtrum aureola uirginũ sit potior uel aureola doctorum uel martyrum.
Ulterius utrum unus aureolam uirginitatis uel martyrũ uel doctoris alio excellentius habeat.
Trum aia separata possit aliquid intelligere.
Ulteri' utz aia separata aliqd intelligat per species quas corpori coniuncta abstraxit.
Trum anima separata singularia cognoscat.
Trum distantia localis cognitõnem anime separate impediat.
Trum oĩs uoluntas damnatorz sit mala.
Ulteri' vtz dãnati aliqñ peniteãt ꝺ mal' q̃ fecerũt
Ulterius vtrum damnati recta ratione et deliberatiua possint uelle se non esse.
Ulterius utrum damnati uellẽt aliquos esse damnatos qui damnati non sunt.
Ulterius utrum damna i habent odio deum.
Ulterius utrum damnati demereantur.
Trum damnati possint uti noticia quaz in hoc mundo habuerunt.
Ulterius utrum aliquando cogitẽt de deo.
Ulterius utrum dãnati gloriã beatorz uisuri sint.
Trũ dãnati i inferno sola pẽa ignis affligãt
Ulterius utz vmis quo effligunt sit vmis corpal'.
Ulterius utz fletus qui erit i dãnatis erit corpal'.
Ulterius utrum dãnati sint in tenebris corpalib'.
Trum sancti uideant penam damnatorum post diem iudicij.
Ulterius utz beati miserijs damnatorz ꝓpatiant.
Ulterius utrum beati letentur de penis impiorz.

Finis tabule.

a
primum vacat
Sancti thome
ſacramentum ſm
dicuntur ſed
erant ſigna

b
Sed ſi dicatur
et ideo fides
intellecta etiam
datur niſi
eſſe ſacramēta

c
baptiſmi qđ
de ſancto
in vita
ſpiritualitati
ſacramentum et

d
in nomine eius
orationes maloꝝ
erat ille
omnibus datum
conſequendum

e
Dabeant ex
confirmationis
firmatiōis magis
vltimum autem
eius vſus

f
Duplex effectus
tionis fit
enim dicunt
alia eſt
a peccato

g
Sed quia
ſignificaretur
conuerſione
tempore medio
eſt vtriqꝫ

h
Eis ſuberant
eſt: huiuſmodi
cum alio
cadē parte

venialia delent

i
Sed ne alios
pro obiecto
vltimo ſicut
non dicitur
ꝛ ideo quidā

k
Sed contingit
vnde ſicut
Ezechielem
cum obſtare
moſyna deeſt

l
Gratie eius
oportz aſtrolabiū
quaſi medium
aut ſm
petendi quē

m
preceptum. Ad
malicia variatur
Ad. iiij. queſtionē
non impediat
gratiam gratum

n
Ipſa voluntate
q̄uis magis
effectus ſolus
et per conſequēs
virtutis eſt

o
dimittere vel
tertio de
fortius q̄
catus cum
ſed hec

p
peccatum in
imponatur ei
voluerit in
ex alijs
et credit

q
equalis ſm
cauſat remiſ.
et ſigni

ridiculuz enim
de remiſſione

r
plures D.
vnum ex
Deputatio
chriſma
Deinde querit

s
ad matrimoniū
Ad. iiij. queſtinnē
D. ſponſalia
cum alia
Ad. ij. dicendum

t
ſue differentie
ponit in
ſtruoꝝ i naturali
ne aliqua
vis fieri

v
Extra de
ꝓ matrimonium
occulte non
ei reddere
ad neceſſitatem

x
niſi aliquod
alique que
puſillorum
veritatem
alterius ꝛ

y
poſſet ducere
eiuſdem vxoris
ceditur: videtur
cleſia omnibus
et amicitia

z
xp̄o occurrendū
eis vicium
vite de quo
ſtatua q̄ materia
tione numero

A
Speciei coloris
eſt q̄ dominus

eſſe diſtinctū
q̄ motus
quod eſt in

B
et ideo ratio
ſint martyres
Poſt chriſti
patz per
timo capō

C
Veritas enim
iuſte agit
rationis in
principatur q̄
Ite maledicti

D
Interibunt atq;
ſenſum pene
tis apparebit
iorem influentiā

E
mum bonum
Ad finem
que ſunt
vt patz
ſpiritualē

F
Eſt per
per eſſentiam
habitus penes
ceditur: videtur
gaudeat

G
noticia multoꝝ
cipū quod
quem continentia
bent voluntatē
alie quarum

H
Deus poteſt
litatem nature
Incipit tabula
vtrū ſacramentū
tum a fornicario

Finis: laus deo.

THOMAS AQUINAS. Super quarto sententiarum. July, 1481.

Hain 1484. SA T.50

Printed with gothic type, in folio, in two columns, 56 lines to a column. It has 310 leaves, the first blank. The size of a leaf is 302 × 205 mm., and the text in a column measures 207 × 65 mm. The binding is contemporary; it consists of oak boards covered with stamped vellum.

The "Book of Sentences," on which this work of Thomas Aquinas is a commentary, was composed by Peter Lombard in the middle of the twelfth century. It is a compendium of patristic literature, which the author sifted, edited and arranged according to a logical system. So the work is not original; yet in the selection and interpretation of the material the author's views and personality find ample expression. Immediately after its publication the "Book of Sentences" became exceedingly popular and was universally employed as a text-book in the schools till the end of the Middle Ages. Aspirants for the bachelor's degree often chose it for the subject of their theses. The "Book of Sentences" thus served as a test of the learning and critical ability of young scholars. In England alone over two hundred such dissertations were written, and the number of commentaries produced in the large universities of France, Germany and Italy reaches into the thousands.

Peter Lombard, as his name indicates, was a native of Lombardy. Often he is called "Novarensis," for he was born in a little village near Novara. He studied at Bologna, and later in Rheims and Paris, and in about 1140, at the age of forty, became professor in the school of Notre Dame in Paris. The "Book of Sentences" was written between 1145 and 1150 from the material of his lectures. In 1159 he became Bishop of Paris, but resigned the next year; soon afterwards he died.

The "Book of Sentences" is divided into four books. The first opens with the mystery of the Trinity, and treats of the knowledge of God, and of His will and power; the second book deals with the world and with created things, with angelic and human nature, with free will and divine grace, and with the virtues and vices; the third book is devoted to the dogma of Redemption, and the fourth treats of the sacraments and the resurrection.

Thomas Aquinas, too, began his "Commentary" on the "Sentences" as a candidate for the bachelor's degree, in about 1252. It is therefore one of the earliest works of the great master of scholasticism, which, however, already displays his great learning and his independence of mind. Aquinas does not strictly follow in his "Commentary" the order of the "Sentences"; nor does he always accept the Lombard's conclusions. Concerning the nature and origin of charity, for instance, in the first book, Peter Lombard maintains that charity is identical with the Holy Spirit itself, whereas Aquinas proves that charity is not God, but something created. He equally rejects the idea that the merit of the angels, and the happiness in store for them, can go on ever increasing. In the second book of his "Commentary" Thomas combats Eastern pantheism as well as the emerging Western rationalism. Abelard's view of original sin, denying the sinfulness of new-born children, appeared as a tremendous menace to the theologians of the time. Thomas, like most of his contemporaries, adhered to the orthodox doctrine. According to him, original sin passes to us by the act of generation itself; no one can be born without original sin, which is inherent in the essence of the soul. Then he goes on to show — by way of a masterly compromise — that the only penalty for original sin after death is the deprivation of the vision of God, without any concrete pain attached to it; and that children who die without baptism do not grieve at being deprived of the vision of the Divine, but rather rejoice in the divine goodness.

The commentary on the third book of the "Sentences" is perhaps the most important part of Aquinas's work. This third book, in which Peter Lombard states the different opinions about the nature of Incarnation, caused bitter controversies for a long time. The author was branded a heretic ("hereticus et insanus") by several of his opponents. Thomas cleared away the various misunderstandings and stated the doctrine of the Church in a definite form. In the question of Sacraments, in the fourth book, he holds, again contrary to the Lombard, that a priest continues to hold the power of consecrating, even when he has been excommunicated.

The "Commentary on the Sentences" lacks the systematic unity of Aquinas's "Summa Theologica." Yet in a cruder form it contains a large part of the material of the later work.

Bought in August, 1921.